Library
1
alista.
4 421
Digitized by Google

UNIVERSITY OF
VIRGINIA
CHARLOTTESVILLE
LIBRARIES

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

BINDING COPY

OK 1/

PATTERN	CUST. ACCT. NO.	LIBRARY	PATTERN NO.	COLOR		TRIM	SPINE	CUST. PAT. NO.
TYPE SIZE / SLOT OR START				PRINT	MATERIAL			
	45-102-10805	01	160012	WHI	478	11.20	07	

	TYPE SIZE	SLOT OR START	
HORIZONTAL	18	22	ERA*SOCIALISTA
VERTICAL			
FRONT OR LABELS			

H.E.L.P. YOUR KEY TO BETTER SERVICE

LI
PO
ACCE
TO
TITLE
IF
REQUIRED

NEW TITLE

SAMPLE OR RUB

LIBRARY USE ▶									
	18	11	(YR) 1989	18	09	NR. 13-21			

	TYPE SIZE	SLOT OR START	
CALL	18	03	HX*8*.L8
IMPRINT			
PANEL LINES			
COLLATE			

SEB

BINDERY USE ▶	SPECIAL PREP.	INSERT MATERIAL	BEN. SEW	PERMA-FILM		POCKETS			PRODUCT	VOL.	QTY.	JOB NO.
				OVER 12"	UNDER 12"	PAPER	BUCK.	CLOTH	4	OF	51	576
	TAPE STUB	FILLER: GUM	FILLER: STUB	FILLER W/STUB	SEP. SHEETS	PARTS BOUND: IN PAPER	PARTS BOUND: IN CLOTH	CLOTH EXT.	TRIM 11.7	COVER SIZE 11 X 16		COVER NO. 54

NUMBER VOLS. THIS TITLE ALDERMAN LIBRARY

Digitized by Google

Digitized by Google

Proletari din toate țările, uniți-vă !

ERA SOCIALISTĂ

REVISTĂ TEORETICĂ ŞI SOCIAL-POLITICĂ
A COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

SEP 26 1989
Univ. of Virginia
Charlottesville, VA

ÎN PREGĂTIREA CONGRESULUI AL XIV-LEA AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

OPȚIUNEA ÎNTREGULUI PARTID, OPȚIUNEA ÎNTREGULUI POPOR

ORIENTĂRI ŞI OBIECTIVE STRATEGICE REALISTE, ŞTIINȚIFIC FUNDAMENTATE, DE LARGĂ PERSPECTIVĂ

ANUL LXIX, 10 IULIE
13/1989

Digitized by Google

ERA SOCIALISTĂ

Nr. 13, 10 iulie 1989

SUMAR

HX
8
.L8
1989
nr.13-21

ÎN PREGĂTIREA CONGRESULUI AL XIV-LEA AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Orientări şi obiective strategice realiste, ştiinţific fundamentate, de largă perspectivă 1

CUVÎNTAREA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU
LA PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN 3

Opţiunea întregului partid, opţiunea întregului popor

HOTĂRÎREA PLENAREI COMITETULUI CENTRAL
CU PRIVIRE LA REALEGEREA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU
ÎN FUNCŢIA DE SECRETAR GENERAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN 15

HOTĂRÎREA PLENAREI C.C. AL P.C.R. DIN 27—28 IUNIE 1989
CU PRIVIRE LA CONVOCAREA CONGRESULUI AL XIV-LEA
AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN 17

HOTĂRÎREA PLENAREI COMITETULUI CENTRAL
AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN DIN 27—28 IUNIE 1989 19

PROGRAMUL-DIRECTIVĂ AL CONGRESULUI AL XIV-LEA
AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN CU PRIVIRE LA DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ
A ROMÂNIEI ÎN CINCINALUL 1991—1995 ŞI ORIENTĂRILE DE PERSPECTIVĂ
PÎNĂ ÎN ANII 2000—2010 (PROIECT) 21

TEZELE PENTRU CONGRESUL AL XIV-LEA
AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN PRIVIND DEZVOLTAREA SOCIETĂŢII ROMÂNEŞTI,
PERFECŢIONAREA CONDUCERII ECONOMICO-SOCIALE,
DEZVOLTAREA DEMOCRAŢIEI MUNCITOREŞTI-REVOLUŢIONARE,
CREŞTEREA ROLULUI PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN, INTENSIFICAREA ACTIVITĂŢII
IDEOLOGICE, POLITICO-EDUCATIVE, RIDICAREA NIVELULUI DE CUNOAŞTERE ŞTIINŢIFICĂ,
DE CULTURĂ, A CONŞTIINŢEI REVOLUŢIONARE, RAPORTUL DE FORŢE
ŞI CARACTERISTICILE FUNDAMENTALE ALE SITUAŢIEI INTERNAŢIONALE 33

Digitized by Google

ÎN PREGĂTIREA CONGRESULUI AL XIV-LEA AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

DOCUMENTELE Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 27—28 iunie 1989

Orientări şi obiective strategice realiste, ştiinţific fundamentate, de largă perspectivă

Sub preşedinţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, în zilele de 27-28 iunie 1989, s-au desfăşurat lucrările Plenarei C.C. al P.C.R., moment de seamă în viaţa partidului, a întregului nostru popor.

În unanimitate, Plenara a adoptat hotărîrea ca **în perioada 20—25 noiembrie 1989 să aibă loc Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român** *şi a stabilit măsurile politico-organizatorice privind convocarea şi pregătirea marelui forum al comuniştilor români. Au fost dezbătute şi adoptate documente de excepţională însemnătate pentru prezentul şi viitorul patriei:* **Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1991—1995 şi orientările de perspectivă pînă în anii 2000—2010** *şi* **Proiectul Tezelor pentru Congresul al XIV-lea privind dezvoltarea societăţii româneşti, perfecţionarea conducerii economico-sociale, dezvoltarea democraţiei muncitoreşti-revoluţionare, creşterea rolului Partidului Comunist Român şi activitatea ideologică, politico-educativă, ridicarea nivelului de cunoaştere ştiinţifică, de cultură, a conştiinţei revoluţionare, raportul de forţe şi caracteristicile fundamentale ale situaţiei internaţionale.** *Aceste documente au fost date publicităţii şi urmează să fie supuse unei largi dezbateri în toate organizaţiile de partid, de masă şi obşteşti, cu întregul nostru popor. Sinteză a amplelor şi rodnicelor dezbateri desfăşurate în societatea românească, pe baza Tezelor din aprilie şi a documentelor marelui forum democratic din noiembrie 1982, Programul-Directivă şi Tezele pentru Congresul al XIV-lea înmănunchează cele mai vii aspiraţii şi idealuri ale întregului popor, exprimă voinţa sa fermă de a înfăptui neabătut Programul partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism.* **„Documentele adoptate în deplină unanimitate de Plenara Comitetului Central, ce urmează a fi dezbătute de întregul partid şi popor şi prezentate Congresului al XIV-lea al partidului** – *subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu în cuvîntarea la plenară* – **fac o analiză ştiinţifică a drumului parcurs de poporul român în dezvoltarea sa economico-socială, în formarea naţiunii şi a statului naţional unitar român, în dezvoltarea generală a forţelor de producţie, a ştiinţei, culturii, a marilor realizări obţinute în construcţia socialismului, a stadiului actual de dezvoltare a societăţii socialiste româneşti. Pe această bază, Programul-Directivă şi Tezele stabilesc orientările de perspectivă privind dezvoltarea patriei noastre în noua etapă, pînă în anii 2000—2010".**

Un profund ecou a avut în conştiinţa întregului popor **Hotărîrea adoptată în unanimitate de Plenara Comitetului Central cu privire la realegerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu în funcţia de secretar general al Partidului Comunist Român.** *Aceasta reprezintă un act cu profunde semnificaţii politice, constituindu-se într-o puternică expresie a* **sentimentelor de fierbinte dragoste, înaltă stimă şi recunoştinţă pe care comuniştii, toţi oamenii muncii din ţara noastră le nutresc faţă de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, marele Erou între eroii neamului, strălucit militant comunist şi patriot înflăcărat, ilustru gînditor re-**

voluționar, genial făuritor al noului destin al țării și al celei mai luminoase epoci din istoria patriei, personalitate politică de excepție a lumii contemporane. *Adoptînd această istorică hotărîre, care a fost primită de întregul partid și popor cu adîncă satisfacție și nemărginită bucurie, cu unanimă și entuziastă aprobare, Plenara C.C. al P.C.R. a dat glas înaltei aprecieri față de eroica și îndelungata activitate revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu, consacrată de aproape șase decenii binelui și fericirii națiunii române, triumfului idealurilor independenței, unității și libertății patriei, socialismului și păcii, înțelegerii și colaborării internaționale, a relevat rolul său determinant în desfășurarea vastului proces revoluționar pe care l-a cunoscut societatea noastră în epoca de glorie și măreție inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului - congres ce a deschis noi și ample orizonturi grandioasei opere de edificare a noii orînduiri, inaugurînd perioada celor mai strălucite împliniri socialiste, denumită de întregul popor cu legitimă mîndrie patriotică și spre cinstirea genialului ei ctitor „Epoca Nicolae Ceaușescu". Prin această hotărîre, s-a exprimat, totodată, adînca încredere a întregului popor că realegerea în fruntea partidului a tovarășului Nicolae Ceaușescu reprezintă garanția edificării cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate, a înaintării ferme a patriei spre cele mai înalte culmi de progres și civilizație.*

În cadrul plenarei au fost exprimate alese sentimente de prețuire și respect față de tovarășa Elena Ceaușescu, militant de frunte al partidului și statului, eminent om politic și savant de renume mondial, pentru remarcabila sa contribuție la elaborarea și înfăptuirea obiectivelor politicii partidului și statului, la afirmarea puternică și înflorirea continuă a științei, învățămîntului și culturii românești, la dezvoltarea generală a patriei noastre socialiste.

Cu un viu și profund interes, participanții la plenară, toți comuniștii țării, întregul nostru popor au primit magistrala cuvîntare rostită de secretarul general al partidului în încheierea lucrărilor plenarei, care, prin bogăția de teze, aprecieri și orientări noi, reprezintă o strălucită sinteză a drumului glorios de luptă al poporului român pentru independență și unitate, pentru libertate și progres, o analiză de excepțională însemnătate teoretică și practică a stadiului de dezvoltare a societății românești socialiste, o genială prefigurare a procesului revoluționar neîntrerupt de înaintare a României către viitorul de aur al omenirii - comunismul, o nouă și inestimabilă contribuție la îmbogățirea tezaurului de idei al gîndirii revoluționare contemporane.

Dintr-o perspectivă larg cuprinzătoare, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu evidențiază adevărul că marile înfăptuiri obținute de poporul român într-o perioadă scurtă demonstrează, cu puterea faptelor, superioritatea noii orînduiri, a proprietății socialiste - a întregului popor și cooperatistă -, justețea politicii de dezvoltare susținută a forțelor de producție pe baza unei rate înalte a acumulării, rolul conducerii unitare a vieții economico-sociale, al afirmării democrației muncitorești-revoluționare, însemnătatea hotărîtoare a aplicării ferme, creatoare, a legităților generale la condițiile concrete ale țării noastre. În cuvîntarea secretarului general al partidului se evidențiază cu putere faptul că rolul conducător al partidului în transformarea revoluționară a societății, în construirea orînduirii socialiste constituie un comandament vital, orice tendințe de diminuare a acestui rol putînd aduce prejudicii grave cauzei socialismului, se relevă necesitatea ca activitatea ideologică și politico-educativă să devină o puternică forță motrice, capabilă să lumineze calea spre înaltele piscuri ale societății comuniste. Cuvîntarea secretarului general al partidului cuprinde o profundă analiză a principalelor procese și evoluții ce au loc în viața internațională, formulînd concluzii de mare valoare principială și practică pentru rezolvarea problemelor complexe, stringente cu care este confruntată lumea de azi, pentru apărarea și consolidarea păcii, pentru dezarmare, pentru triumful unei noi gîndiri politice în viața internațională, în consens cu cele mai înalte aspirații ale popoarelor, ale oamenilor.

Prin întregul său conținut de idei, prin spiritul profund înnoitor și rigoarea științifică a demersului analitic privitor la dezvoltarea generală a societății românești actuale și la perspectivele ei de viitor, magistrala cuvîntare a secretarului general al partidului pune în lumină încă o dată, și cu acest prilej, așa cum s-a subliniat în lucrările plenarei, meritul inestimabil al tovarășului Nicolae Ceaușescu în definirea trăsăturilor și obiectivelor strategice ale fiecărei etape istorice, în conceperea și înfăptuirea procesului revoluționar neîntrerupt de dezvoltare și perfecționare continuă a noii orînduiri, în apărarea și promovarea cu fermitate a principiilor și valorilor fundamentale ale socialismului.

Documentele plenarei deschid în fața țării noi și luminoase perspective, prefigurînd de pe acum uriașa însemnătate pe care o va avea în dezvoltarea societății socialiste românești **Congresul al XIV-lea,** *pe bună dreptate apreciat drept* **Congresul marilor victorii socialiste, al muncii pline de abnegație a întregului popor, al adevăratei suveranități și independențe naționale, Congresul care deschide perspectivele minunate ale înaintării ferme a României spre înaltele culmi ale societății fără clase, spre culmile comunismului.**

Așa cum a cerut secretarul general al partidului, perioada care urmează trebuie să reprezinte răstimpul unei ample și susținute activități politico-organizatorice, pentru a se asigura cunoașterea și însușirea aprofundată a prevederilor documentelor programatice supuse spre dezbatere. În sprijinul acestei activități de cea mai mare însemnătate pentru pregătirea Congresului al XIV-lea, revista „Era socialistă" publică în acest număr:

— Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie 1989;
— Hotărîrea Plenarei Comitetului Central cu privire la realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția de secretar general al Partidului Comunist Român;
— Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie 1989 cu privire la convocarea Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român;
— Hotărîrea Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 27—28 iunie 1989;
— Programul-Directivă al Congresului al XIV-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1991—1995 și orientările de perspectivă pînă în anii 2000—2010 (Proiect);
— Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român privind dezvoltarea societății românești, perfecționarea conducerii economico-sociale, dezvoltarea democrației muncitorești-revoluționare, creșterea rolului Partidului Comunist Român, intensificarea activității ideologice, politico-educative, ridicarea nivelului de cunoaștere științifică, de cultură, a conștiinței revoluționare, raportul de forțe și caracteristicile fundamentale ale situației internaționale.

Digitized by Google

CUVÎNTAREA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român

Stimaţi tovarăşi,

Plenara Comitetului Central al partidului a dezbătut, timp de două zile, Programul-Directivă, Tezele şi măsurile politico-organizatorice privind convocarea şi pregătirea Congresului al XIV-lea al partidului.

De asemenea, în cadrul plenarei s-a analizat activitatea desfăşurată de întregul popor sub conducerea partidului, pentru realizarea în cele mai bune condiţii a planului de dezvoltare economico-socială pe acest an, precum şi prevederile planului pe 1990, ultimul an al celui de-al 8-lea cincinal.

În deplină unanimitate, plenara a hotărît ca în perioada 20—25 noiembrie, anul acesta, să aibă loc Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român şi a adoptat Programul-Directivă şi Tezele pentru Congres, ce urmează să fie date publicităţii şi supuse dezbaterii largi în partid, în organizaţiile de masă şi obşteşti, cu întregul nostru popor.

Această largă dezbatere democratică în partid şi cu întregul popor constituie, de altfel, o continuare a dezbaterilor de pînă acum, pe baza Tezelor din aprilie 1988 şi a documentelor marelui forum democratic din noiembrie 1988.

Se poate afirma că Programul-Directivă şi Tezele pentru Congresul al XIV-lea sintetizează dezbaterile ce s-au desfăşurat timp de un an în partid şi cu întregul popor şi reprezintă gîndirea şi conştiinţa revoluţionară, voinţa întregii naţiuni de a înfăptui neabătut Programul partidului de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi de înaintare fermă a României spre comunism. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Stimaţi tovarăşi,

Documentele adoptate în deplină unanimitate de Plenara Comitetului Central, ce urmează a fi dezbătute de întregul partid şi popor şi prezentate Congresului al XIV-lea al partidului, fac o analiză ştiinţifică a drumului parcurs de poporul român în dezvoltarea sa economico-socială, în formarea naţiunii şi a statului naţional unitar român, în dezvoltarea generală a forţelor de producţie, a ştiinţei, culturii, a marilor realizări obţinute în construcţia socialismului, a stadiului actual de dezvoltare a societăţii socialiste româneşti.

Pe această bază, Programul-Directivă şi Tezele stabilesc orientările de perspectivă privind dezvoltarea patriei noastre în noua etapă, pînă în anii 2000—2010. În aceste documente se subliniază, cu îndreptăţită mîndrie, marile realizări obţinute de poporul român în dezvoltarea sa economico-socială, în edificarea societăţii socialiste şi se dau perspective minunate pentru făurirea cu succes a etapei superioare de realizare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintarea fermă a României spre visul de aur — spre comunism. **(Aplauze puternice, prelungite).**

România, poporul nostru au ajuns la un asemenea nivel de dezvoltare încît se impune ca o necesitate vitală o analiză, chiar foarte succintă, a drumului parcurs în întreaga sa istorie, de la primul stat centralizat al dacilor, de acum 2060 de ani, şi pînă în prezent. Este necesar ca, în cadrul dezbaterilor în partid şi cu toţi oamenii muncii, să fie pusă cu putere în evidenţă lupta poporului român pentru formarea sa, a limbii şi culturii proprii, pentru realizarea naţiunii române, a statului naţional unitar.

Pentru a înţelege bine stadiul în care se găseşte astăzi România este necesar să fie puse în evidenţă momentele cele mai importante ale luptei pentru formarea Principatelor Române, subliniindu-se legătura strînsă, dintotdeauna, între Ţara Românească, Moldova şi Transilvania, punîndu-se cu putere în relief luptele îndelungate şi hotărîte împotriva dominaţiei străine, a imperiilor din acele vremuri, faptul că numai ca urmare a luptei împotriva dominaţiei străine, a apărării cu arma în mînă a independenţei şi dreptului poporului de a-şi forma un stat propriu unitar s-au realizat năzuinţele şi visurile celor mai înaintaţi reprezentanţi ai poporului nostru — visul însuşi al naţiunii noastre. **(Vii şi puternice aplauze).**

Este necesar să se pună cu putere în evidenţă faptul că întotdeauna din rîndul poporului s-au ridicat forţe politice şi sociale înaintate, care au pus mai presus de toate interesele poporului, viitorul său liber şi independent.

Trebuie să subliniem rolul important al revoluţiei lui Horia, Cloşca şi Crişan de la sfîrşitul secolului al XVIII-lea, revoluţia lui Tudor Vladimirescu din 1821, revoluţia burghezo-democratică din 1848, care au avut un rol de importanţă deosebită în dezvoltarea şi formarea naţiunii şi a statului naţional unitar român, în lupta împotriva dominaţiei străine, pentru deplina independenţă naţională. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Nu vom putea înţelege bine stadiul actual al dezvoltării societăţii româneşti fără a pune în evidenţă importanţa Unirii Principatelor din 1859, sub conducerea lui Cuza, care a marcat un moment nou în istoria milenară a poporului român şi a deschis calea dezvoltării moderne a patriei noastre.

Aşa cum trebuie să subliniem cu toată hotărîrea pro-

Digitized by Google

clamarea independenței și războiul de independență din 1877—1878, care a lichidat dependența de imperiul otoman, constituind un nou moment important în dezvoltarea națiunii și a poporului nostru.

De asemenea, trebuie să subliniem cu toată tăria importanța istorică a unirii Transilvaniei cu România, în 1918, și formarea statului național unitar, care a creat condițiile dezvoltării națiunii noastre, a forțelor de producție și a nivelului general de dezvoltare al poporului. **(Vii și îndelungate aplauze).**

Întreaga istorie a patriei noastre este rezultatul luptelor grele, cu arma în mînă, împotriva dominației străine, pentru progres, libertate și independență, duse de masele populare, de întregul popor, adevăratul făuritor al națiunii noastre, al progresului economico-social. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Este adevărat că dezvoltarea patriei noastre, în toate aceste etape istorice, a fost frînată de dominația de sute de ani a imperiilor străine, iar o dată cu trecerea la dezvoltarea capitalistă a României în a doua jumătate a secolului trecut, de pătrunderea în țara noastră a capitalului și a monopolurilor străine, care au stăpînit și jefuit bogățiile țării pînă la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944.

Așa cum am menționat în Expunerea la marele forum democratic din noiembrie anul trecut, tocmai datorită dominației monopolurilor și capitalului străin, România a rămas în continuare o țară slab dezvoltată, nivelul de viață al poporului nostru foarte scăzut, în timp ce numai în anii dezvoltării capitaliste monopolurile imperialiste au acaparat din România peste 100 miliarde de dolari.

Toate acestea au făcut ca poporul român să rămînă, așa cum spunea Eminescu în unele din versurile sale, „sărac în țară săracă".

Este necesar în întreaga dezbatere din partid și cu întregul popor să subliniem rolul hotărîtor al revoluției de eliberare socială și națională din 1944, care a lichidat pentru totdeauna dominația imperialistă, a deschis calea spre adevărata independență, creînd condițiile ca poporul să poată să-și făurească viitorul așa cum își dorește, fără nici un amestec din afară.

După 23 August 1944, armata română, împreună cu întregul popor, a dus lupte eroice, alături de armata sovietică, pentru eliberarea deplină a patriei de armatele hitleriste și horthyste și apoi pentru eliberarea Ungariei, Cehoslovaciei și Austriei, pînă la victoria finală asupra Germaniei hitleriste.

În același timp, în țară s-au desfășurat lupte revoluționare pentru dezvoltarea democratică a țării și trecerea la făurirea noii orînduiri sociale.

În această perioadă scurtă s-au realizat unitatea clasei muncitoare și partidul unic al clasei muncitoare, s-a întărit unitatea tuturor forțelor patriotice, democratice, a întregului popor, creîndu-se condițiile necesare pentru trecerea la făurirea cu succes a socialismului.

În cei 40 de ani de construcție socialistă, și îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, în 1965, poporul român, sub conducerea gloriosului nostru partid comunist, a străbătut mai multe etape istorice și a ajuns la un asemenea nivel de dezvoltare economico-socială, de civilizație generală cum nu s-a realizat într-o perioadă de sute de ani și — aș sublinia în mod deosebit — în întreaga perioadă de dezvoltare capitalistă.

Toate acestea atestă, cu puterea faptelor de netăgăduit, că numai și numai o dată cu lichidarea exploatării și asupririi capitaliste, a dominației străine și trecerea la făurirea unei noi orînduiri, a socialismului, au fost posibile aceste minunate realizări în dezvoltarea generală a patriei noastre, creșterea puternică a forțelor de producție, a industriei de peste 135 de ori, din care de 120 de ori după Congresul al IX-lea al partidului, a producției agricole de peste 10 ori, din care de 6 ori după Congresul al IX-lea, precum și sporirea venitului național de peste 40 de ori, din care de 33 de ori în aceeași perioadă de după Congresul al IX-lea.

Pe drept cuvînt, atît în Programul-Directivă, cît și în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, se înfățișează pe larg dezvoltarea puternică a forțelor de producție pe întregul teritoriu, creșterea puternică a fondurilor fixe, a construcțiilor de locuințe și a altor așezăminte culturale, care au schimbat în mod radical înfățișarea patriei noastre, nivelul general de trai al întregii națiuni.

Fără nici o îndoială, așa cum pe drept cuvînt se subliniază în documentele adoptate de plenară, au fost unele greutăți, au fost o serie de lipsuri, într-o anumită perioadă s-au manifestat abuzuri, încălcarea legalității socialiste, dar partidul nostru comunist a tras concluziile necesare, îndeosebi după Congresul al IX-lea, și a adoptat măsurile pentru lichidarea cu desăvîrșire a acestor stări de lucruri, pentru ca asemenea ilegalități să nu se mai poată întîmpla niciodată.

Au fost adoptate măsurile necesare în vederea dezvoltării puternice a democrației muncitorești-revoluționare, realizîndu-se un nou cadru democratic, care asigură participarea activă a întregului popor la făurirea conștientă a viitorului său liber și independent, socialist și comunist. **(Aplauze puternice, îndelungate).**

Ce se poate spune și ce trebuie să subliniem cu tărie acum, cînd facem bilanțul drumului parcurs în construcția socialismului, cînd privim cu îndreptățită mîndrie la nivelul înalt la care a ajuns România astăzi, care, dintr-o țară slab dezvoltată, a devenit o țară industrial-agrară în plină dezvoltare pe baza celor mai noi cuceriri ale științei, tehnicii, ale cunoașterii umane în general?

Se poate și trebuie să afirmăm cu toată tăria că numai și numai socialismul a asigurat aceste măreție și minunate realizări ale națiunii noastre. **(Aplauze puternice, prelungite).** Așa cum trebuie subliniat că, pe ansamblu, socialismul și-a demonstrat forța și vigoarea sa și că el reprezintă viitorul omenirii de libertate, de bunăstare, de egalitate și pace. **(Vii aplauze).**

Pe baza realizărilor noastre, a succeselor înregistrate în dezvoltarea generală a socialismului, trebuie să adoptăm o atitudine fermă împotriva oricăror încercări de denigrare a socialismului. Considerăm că preocuparea pentru perfecționarea dezvoltării socialismului în diferite țări trebuie să se realizeze nu de pe poziții de negare sau subapreciere a forței socialismului, ci de pe poziții de afirmare a forței și superiorității socialismului — care reprezintă viitorul întregii omeniri. Trebuie să se respingă cu fermitate încercările cercurilor reacționare, imperialiste de a destabiliza și a ponegri socialismul, în scopul vădit de a frîna — cel puțin —, de a întîrzia — într-un fel sau altul — drumul sau marșul popoarelor spre lichidarea asupririi și inegalității, spre o lume mai dreaptă și mai bună.

Trebuie să subliniem cu întreaga forță că numai și numai socialismul asigură popoarelor condiții pentru lichidarea înapoierii, sărăciei, pentru adevărata independență economico-socială, pentru bunăstare și fericire, pentru o pace trainică, pentru colaborare între toate popoarele lumii! **(Aplauze puternice, prelungite).**

În dezbaterile ce vor continua în partid și cu întregul popor trebuie subliniată cu tărie importanța aplicării legilor generale ale dezvoltării sociale, a principiilor socialismului științific la condițiile și realitățile din fiecare țară.

Pornind de la faptul că socialismul se realizează în condiții diverse de la o țară la alta, că nu există șabloane și „modele", trebuie să avem permanent în vedere că socialismul nu se poate înfăptui decît pe baza principiilor socialismului științific, a înlăturării inegalităților și a asupririi omului de către om, prin realizarea unor relații noi de producție, a unei adevărate dreptăți sociale.

În același timp, trebuie să punem cu putere în evidență rolul fundamental, hotărîtor al proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, faptul că proprietatea întregului popor și proprietatea cooperatistă reprezintă una din cerințele vitale pentru realizarea noii orînduiri sociale. Aceasta impune ca o necesitate obiectivă să acționăm permanent pentru întărirea și dezvoltarea proprietății socialiste, pentru perfecționarea mijloacelor de bună

Digitized by Google

gospodărire a acesteia de către colectivele de oameni ai muncii.

Proprietatea particulară asupra principalelor mijloace de producție, împărțirea societății în clase antagoniste, în asupritori și asupriți reprezintă, de fapt, o încălcare a legilor obiective ale naturii și dezvoltării sociale, constituie rezultatul violenței și forței.

Însăși dezvoltarea socială, a științei, a tehnicii a impus realizarea marii industrii, a muncii sociale în comun, așa cum viața arată că numai marea proprietate în agricultură asigură condițiile necesare dezvoltării continue a forțelor de producție. Ceea ce trebuie să realizeze socialismul este lichidarea proprietății particulare asupra mijloacelor de producție și trecerea acestora în mîinile adevăraților stăpîni — ale muncitorimii, ale intelectualității, a pămîntului în mîna țărănimii, în cadrul cooperativelor agricole de producție, al marii proprietăți socialiste.

Orice diminuare a rolului marii proprietăți industriale și agricole socialiste, întoarcerea la anumite forme ale proprietății capitaliste — chiar a micii proprietăți — înseamnă o dare înapoi cu zeci și zeci de ani, înseamnă a pune în pericol nu numai dezvoltarea socialismului, dar însăși dezvoltarea economico-socială a popoarelor, bunăstarea și independența lor.

Este bine să nu se uite tezele lui Lenin după care „mica producție generează capitalism și burghezie permanent, zi de zi, ceas de ceas, spontan și în proporții de masă".

Gîndindu-ne la toate acestea, este necesar ca, în cadrul largii dezbateri democratice ce va avea loc pînă la Congres, să subliniem cu toată forța necesitatea întăririi și dezvoltării continue a proprietății socialiste, a apărării acesteia ca una din cerințele vitale pentru dezvoltarea viitoare a patriei noastre, care va asigura — așa cum a demonstrat practica anilor construcției socialismului — progresul continuu al forțelor de producție, al științei, culturii, al nivelului de trai, material și spiritual, al poporului, ridicarea patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație, întărirea independenței și suveranității României! **(Aplauze prelungite, îndelungate. Se scandează îndelung „Ceaușescu și poporul!").**

Stimați tovarăși,

Sînt bine cunoscute realizările din primii trei ani ai actualului cincinal, în care producția industrială a crescut anual cu peste 5 la sută.

Pe primele 6 luni din acest an, am realizat în industrie o creștere a producției de circa 6 la sută și avem toate condițiile necesare pentru realizarea în bune condiții a planului pe întregul an.

În agricultură, am obținut în primii trei ani ai actualului cincinal producții anuale de peste 30 milioane tone cereale. În primele șase luni din acest an, am obținut și în agricultură, în general, rezultate bune. Se desfășoară din plin lucrările de recoltare a cerealelor de vară.

Orzul a fost recoltat de pe circa 83 la sută din suprafața însămînțată și se poate afirma că avem cea mai bună producție de pînă acum. Pe ansamblu, vom obține cel puțin 7 000 de kg de orz la hectar pe întreaga țară. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Pînă acum, un număr de 22 de județe au obținut producții de peste 7 000 kg, iar 14 județe, de peste 7 500 kg la hectar. Avem și un județ care s-a apropiat de 8 000 de kg. Îi mai lipsesc numai 20 de kg. Dacă strîngea fără pierderi, trecea de 8 000 kg!

Avem 3 cooperative agricole de producție cu o producție de orz de peste 11 000 de kg. Aceasta reprezintă, de fapt, obiectivul noii revoluții agrare în deceniul următor, pînă în anul 2000! **(Vii și puternice aplauze).**

Un număr de 27 unități agricole au obținut o producție de 9 000 și peste 10 000 de kg la hectar, iar 102 unități cooperatiste și de stat, o producție între 8 000—9 000 kg orz la hectar. Avem și 203 unități cu producții între 7 000 și 8 000 de kg.

Într-adevăr, putem afirma că producțiile obținute la orz demonstrează marile posibilități ale agriculturii socialiste românești și că, de pe acum, începe să se afirme în viață aplicarea cerințelor noii revoluții agrare privind efectuarea lucrărilor agricole.

A început și se desfășoară din plin recoltarea grîului într-un număr important de județe. Pe baza rezultatelor și a evaluărilor, se poate spune că vom avea și la grîu cea mai bună producție de pînă acum!

Se prezintă, de asemenea, bine și celelalte culturi agricole — porumbul, floarea-soarelui și altele. Avem deci toate condițiile să obținem în acest an, așa cum ne-am propus, cea mai bună producție agricolă de pînă acum!

Realizări importante avem în toate sectoarele economico-sociale.

Este necesar să menționăm că toate aceste realizări din întregul cincinal și din întregul deceniu au fost obținute în condițiile grele ale crizei economice mondiale, care a afectat, din 1980, într-o măsură sau alta, toate statele lumii, și îndeosebi, țările în curs de dezvoltare.

Dezvoltarea economico-socială a patriei noastre a creat condițiile necesare pentru plata, an de an, a datoriei externe și lichidarea acesteia, în luna martie a acestui an. Aceasta reprezintă, așa cum am menționat, o mare victorie, care demonstrează forța economiei noastre, care ne-a permis să asigurăm adevărata independență și suveranitate a patriei, să nu mai depindem și să nu mai plătim sub o formă sau alta tribut nimănui, pentru că și dobînda reprezintă de fapt o camătă, un tribut. **(Vii aplauze).**

Am realizat lichidarea datoriei externe, alocînd, totodată, peste 2 000 miliarde lei, echivalentul a circa 200 miliarde dolari, pentru dezvoltarea economico-socială a patriei, în deceniul acesta. În același timp, din 1980 și pînă în 1989 au avut loc două majorări ale retribuțiilor reale ale oamenilor muncii, precum și sporirea tuturor pensiilor.

După cum este cunoscut, începînd de anul trecut a fost majorată retribuția minimă de la 1 500 la 2 000 lei lunar, iar pînă la sfîrșitul lunii iulie toți oamenii muncii vor primi retribuțiile mărite.

În același timp, au sporit cheltuielile social-culturale finanțate de la buget, de la 9 975 lei pe o familie, în 1980, la 12 436 lei, în 1985, și la 14 900 lei în acest cincinal, pînă în 1990.

A avut loc o creștere generală a nivelului de trai material și spiritual al întregului nostru popor, demonstrînd cu puterea faptelor că tot ce realizăm în România servește dezvoltării patriei, bunăstării poporului, ridicării nivelului de trai material și spiritual al întregii națiuni, țelul suprem al politicii partidului nostru, esența societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm cu succes în România. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Totodată, în prima parte a acestui an am anulat datoriile cooperativelor agricole de producție, de peste 113 miliarde lei, ceea ce demonstrează atît forța economiei naționale și a sistemului financiar, cît și politica justă, de sprijinire a dezvoltării agriculturii, pentru asigurarea sporirii contribuției sale la dezvoltarea generală a țării. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Toate realizările din acest cincinal — ca de altfel tot ceea ce am realizat în anii socialismului — demonstrează cu puterea faptelor de netăgăduit justețea politicii partidului nostru comunist de aplicare creatoare a legilor obiective, a principiilor socialismului științific la realitățile din patria noastră.

Remarcabilele înfăptuiri în dezvoltarea patriei demonstrează cu putere superioritatea socialismului, faptul că numai și numai în condițiile cînd poporul a devenit cu adevărat stăpîn pe destinele sale se poate asigura lichidarea, într-un timp relativ scurt, a înapoierii, se asigură progresul economico-social, bunăstarea, independența și suveranitatea țării.

Trebuie să subliniem cu toată tăria că tot ceea ce am realizat este rezultatul muncii pline de abnegație a minunatei noastre clase muncitoare, a țărănimii, a intelectua-

Digitized by Google

lității, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului nostru popor, care, într-o deplină unitate, înfăptuiesc neabătut politica internă și externă a patriei noastre, care asigură înălțarea României pe noi culmi de progres și civilizație.

Pentru toate aceste mărețe realizări, adresez de la tribuna Plenarei Comitetului Central al partidului cele mai calde felicitări clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, întregului popor, împreună cu urarea de noi și noi realizări și succese în toate domeniile de activitate, de ridicare a patriei la un nou nivel de dezvoltare economico-socială, de bunăstare și progres. **(Vii și puternice aplauze; se scandează îndelung „Ceaușescu — eroism, România — comunism!").**

Dragi tovarăși,

Este necesar ca, în următoarele 6 luni, să facem totul pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a planului pe întregul an, atît în industrie, cît și în agricultură și în celelalte ramuri. Să încheiem acest an cu cele mai bune rezultate și să punem astfel o bază trainică pentru realizarea cu succes a întregului cincinal!

Prevederile planului de dezvoltare economico-socială pe 1990, adoptat în unanimitate de plenară, asigură realizarea în cele mai bune condiții a prevederilor întregului cincinal 1986—1990. În anul 1990, producția-marfă industrială va fi cu circa 40 la sută mai mare față de 1985, iar producția agricolă, cu circa 35 la sută mai mare. Doresc să atrag atenția în mod deosebit asupra activității comerțului exterior, și în primul rînd a măsurilor de realizare ritmică, zi de zi, a producției de export și exportului.

Va trebui, de asemenea, să se înfăptuiască cu fermitate toate prevederile planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială, pentru îmbunătățirea calității în toate sectoarele, creșterea mai puternică a productivității muncii, a eficienței economice și rentabilității.

Se impune să luăm toate măsurile pentru ca, începînd din trimestrul III al acestui an, să nu mai avem produse și întreprinderi cu pierderi.

Să aplicăm cu toată fermitatea programele de organizare și modernizare, normativele economico-financiare și noul sistem de prețuri.

Să întărim în toate domeniile ordinea, disciplina, spiritul revoluționar de muncă.

Realizarea în cele mai bune condiții a planului pe acest an și pe 1990 va asigura atît ridicarea nivelului general de dezvoltare al patriei noastre, cît și trecerea la un nou nivel și stadiu al societății noastre socialiste, care va crea și condițiile necesare pentru trecerea la înfăptuirea celui de-al 9-lea plan cincinal și a perspectivelor de dezvoltare a României pînă în anii 2000, astfel încît să încheiem planul pe acest an și pe întregul cincinal cu cele mai bune rezultate și să dăm un nou avînt dezvoltării generale a patriei. **(Vii și puternice aplauze).**

Stimați tovarăși,

Documentele adoptate de Plenara Comitetului Central stabilesc orientările de perspectivă privind dezvoltarea societății românești pînă în anii 2000 și în continuare pentru începutul mileniului al treilea.

Pornind de la stadiul actual, în cincinalul al 9-lea și pînă în anul 2000 trebuie să asigurăm creșterea în continuare a forțelor de producție, accentuînd în toate domeniile dezvoltarea intensivă, ca o cerință esențială pentru realizarea obiectivului strategic al partidului și poporului nostru.

Deși în multe domenii, din punct de vedere fizic, producția realizată este la nivelul țărilor celor mai dezvoltate, este necesar să facem astfel încît în cincinalul viitor și pînă în anul 2000 să realizăm o asemenea perfecționare și modernizare a activității încît să asigurăm un înalt nivel tehnic, calitativ, valorificarea superioară a materiilor prime, a forței de producție a poporului nostru.

Se poate aprecia că pornind de la nivelul de dezvoltare din 1990 pînă în anii 2000—2005 se va putea dubla producția industrială și asigura o producție agricolă stabilă de 40—45 milioane tone cereale, o dublare a venitului național, ridicarea generală, pe această bază, a gradului de civilizație, a nivelului de trai material și spiritual al poporului.

Toate acestea impun să se acționeze cu și mai multă fermitate pentru dezvoltarea cercetării tehnico-științifice, astfel încît România să devină, în această perioadă, pînă la sfîrșitul mileniului al doilea și începutul mileniului al treilea, o puternică forță a progresului tehnico-științific, cu un înalt nivel, tehnic și științific, de dezvoltare, în toate domeniile.

Aceasta reprezintă, de altfel — așa cum am menționat nu o dată — cerința legică pentru înfăptuirea Programului partidului, pentru făurirea cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism.

A rămîne în urmă în domeniul cercetării științifice și tehnicii, al cunoașterii umane înseamnă a rămîne în urmă în construcția socialismului, în dezvoltarea generală a forțelor de producție, a întregii societăți. Or, societatea noastră socialistă creează cele mai bune condiții pentru realizarea rapidă a unui înalt nivel de cercetare științifică și tehnică, de ridicare a gradului general de cunoștințe pentru a asigura crearea unui popor cu o înaltă conștiință revoluționară, științifică, culturală.

Dispunem de o puternică forță științifică. Avem importante realizări în cercetarea științifică și tehnică, precum și programe de largă perspectivă pentru toate domeniile economico-sociale, și pentru cercetarea fundamentală.

În mod corespunzător este necesar să acționăm cu toată hotărîrea pentru realizarea programelor de modernizare și organizare a activității pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, pentru a acționa ca adevărați revoluționari în toate domeniile.

În același timp, trebuie să perfecționăm în continuare învățămîntul de toate gradele, asigurînd o temeinică pregătire profesională, tehnică și științifică, a tuturor oamenilor muncii.

Începînd din 1990 întregul tineret va urma treapta a II-a de liceu, deci se va generaliza învățămîntul de 12 ani.

Încă din primii ani ai celui de-al 9-lea cincinal vor intra în producție tinerii absolvenți ai învățămîntului de 12 ani, în toate sectoarele.

Se creează astfel condițiile pentru ridicarea nivelului general profesional, tehnic, științific și cultural al tuturor oamenilor muncii, al întregului popor.

Trebuie să așezăm la baza întregului învățămînt cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane în general, concepția revoluționară despre lume și viață — materialismul dialectic și istoric.

O atenție deosebită va trebui să acordăm, în continuare, înfăptuirii ferme a politicii partidului și statului cu privire la apărarea și păstrarea mediului înconjurător. Îndeosebi va trebui asigurată îndeplinirea riguroasă a programelor naționale de combatere a eroziunii solului, realizarea programelor de împăduriri, de combatere a poluării și păstrarea curată a apelor, a mediului înconjurător în general.

Pornind de la principiile autogestiunii și autofinanțării bazate pe autoconducere, trebuie să asigurăm aplicarea fermă a normelor economico-financiare, a principiilor de formare a prețurilor, de creștere continuă a rentabilității economice în toate domeniile de activitate.

Nu doresc să mă refer acum la dezvoltarea diferitelor ramuri și sectoare de activitate; ele își găsesc locul corespunzător în Programul-Directivă și asigură dezvoltarea armonioasă a economiei naționale, avînd la bază atît dezvoltarea industriei, cît și a agriculturii ca ramură de bază și, în mod corespunzător, și a celorlalte sectoare, care dau o perspectivă de lungă durată de ridicare a patriei noastre la un înalt nivel de dezvoltare, pe noi culmi de progres și civilizație.

Este necesar ca, în cadrul dezbaterilor în întreprinderi,

Digitized by Google

centrale, ministere, institute de cercetări, în unitățile agricole de stat și cooperatiste, în toate sectoarele să se analizeze și să se stabilească noi măsuri, să se prezinte noi propuneri privind perfecționarea și înfăptuirea neabătută în condiții cît mai bune a obiectivelor privind dezvoltarea viitoare a patriei noastre. Să facem astfel ca dezbaterile ce vor avea loc, din partid și cu întregul popor, să asigure ca documentele ce vor fi prezentate Congresului și vor fi adoptate de Congres să reprezinte gîndul, voința unanimă a națiunii noastre, hotărîrea de a înfăptui neabătut programul de făurire a socialismului și comunismului în România! **(Urale și aplauze puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu—P.C.R.!", „Ceaușescu, România, stima noastră și mîndria!").**

Stimați tovarăși,

Dezvoltarea puternică a economiei țării noastre a creat condițiile necesare participării active la diviziunea internațională a muncii, la schimbul de valori materiale și spirituale cu alte state ale lumii, fără deosebire de orînduire socială. Schimburile economice și de cooperare în producție ale României cu alte state au crescut de peste 45 de ori față de 1950.

Un loc important îl ocupă schimburile economice și de cooperare cu țările socialiste, care au o pondere de circa 50 la sută din volumul comerțului nostru exterior.

Relațiile economice cu țările în curs de dezvoltare au crescut continuu și astăzi reprezintă circa 25 la sută.

S-au dezvoltat, de asemenea, relațiile cu țările capitaliste dezvoltate, care dețin și ele 25 la sută din comerțul exterior al României.

Avînd în vedere nivelul actual al schimburilor internaționale, cît și programul de dezvoltare economico-socială a patriei, avem în vedere să extindem schimburile economice, cooperarea în producție cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială.

Trebuie să se înțeleagă bine de întregul partid, de întregul popor, de toate cadrele din economie, că dezvoltarea schimburilor economice, extinderea cooperării în producție reprezintă o necesitate obiectivă.

De aceea trebuie să acționăm cu mult mai multă hotărîre pentru dezvoltarea colaborării economice, să participăm mult mai activ, pe baza cooperării în producție, la dezvoltarea relațiilor economice, acordînd o atenție deosebită în acest sens cooperării în producție cu țările în curs de dezvoltare. Așa cum se subliniază în Directive, pînă în anul 2000 trebuie ca activitatea de comerț exterior să cunoască o dezvoltare mult mai puternică, iar exportul să reprezinte cel puțin 30 la sută din totalul producției-marfă.

Consider că este necesar să subliniez rolul important pe care l-a avut și îl are C.A.E.R. în dezvoltarea cooperării și colaborării între țările socialiste membre și, totodată, necesitatea colaborării mult mai active cu toate țările socialiste.

Acum se discută mult în C.A.E.R. despre problemele perfecționării activității economice.

Unii economiști ar dori să se renunțe la principiile C.A.E.R. și ne recomandă să luăm ca bază Piața Comună și principiile din Piața Comună. Este evident că asemenea recomandări sînt cu totul străine de socialism și de C.A.E.R.

După părerea noastră, cadrul actual și principiile de bază ale C.A.E.R. reprezintă o bază bună și trebuie să constituie cadrul pentru dezvoltarea colaborării viitoare.

Aceasta presupune însă să se înfăptuiască neabătut prevederile din statutul C.A.E.R. privind necesitatea unei egalizări relative a nivelurilor de dezvoltare ale țărilor membre. Perfecționîndu-și formele și relațiile de colaborare, de specializare și cooperare în producție, trebuie să se pornească de la necesitatea dezvoltării fiecărei economii naționale, a unei dezvoltări relativ egale, să se asigure o cît mai bună independență economică, tehnică și științifică a țărilor membre.

Fără a se izola, dezvoltînd colaborarea cu Piața Comună și alte organisme regionale, C.A.E.R. trebuie să-și păstreze independența și să aibă un rol mult mai activ în asigurarea progresului economico-social al țărilor membre.

În general, noi considerăm că în actuala etapă de dezvoltare și pentru multă vreme de acum înainte, păstrarea independenței economico-sociale a țărilor din C.A.E.R., a altor state, constituie o necesitate vitală și că orice abatere de la aceasta va avea efecte negative.

În acest spirit, România este hotărîtă să participe activ la activitatea C.A.E.R., la realizarea programelor adoptate în comun pînă în anul 2000, așa cum este hotărîtă ca, și în cadrul C.A.E.R., și bilateral, să dezvolte relațiile cu diferite alte organisme economice și să realizeze o largă colaborare și cooperare — repet — cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială.

Avînd în vedere problemele actuale economice grele, manifestările puternice ale crizei economice mondiale și înrăutățirea considerabilă a situației țărilor în curs de dezvoltare, este necesar să se ajungă la înlăturarea vechilor practici de inegalitate și de asuprire a acestora, să se ajungă la principii noi de relații care să permită dezvoltarea economico-socială, a independenței fiecărei națiuni, să asigure stabilitatea economiei mondiale și progresul fiecărui popor.

Aceasta presupune o îmbunătățire radicală a sistemului financiar internațional, renunțarea cu desăvîrșire la condiționarea relațiilor economice de considerente politice sau de altă natură.

Este necesar ca toate statele și, îndeosebi, organismele economice internaționale, băncile mondiale, să renunțe la practicile de a condiționa acordarea de credite numai dacă acestea sînt destinate proprietății capitaliste particulare. Dimpotrivă, normal ar fi ca băncile internaționale să acorde credite tocmai pentru dezvoltarea economico-socială, pe baza proprietății de stat și cooperatiste, care asigură adevărata independență economico-socială a popoarelor și reprezintă viitorul.

România, împreună cu alte state, este gata să participe activ la elaborarea în comun a măsurilor privind soluționarea problemelor complexe economice, a datoriilor externe ale țărilor în curs de dezvoltare, la elaborarea principiilor noi în relațiile economice internaționale.

Acestea sînt o cerință obiectivă pentru progresul economico-social, pentru depășirea crizei economico-sociale mondiale, pentru realizarea unei lumi mai drepte și mai bune în care fiecare națiune să se poată dezvolta liber și independent, corespunzător năzuințelor sale, fără nici un amestec din afară! **(Aplauze puternice, prelungite).**

Stimați tovarăși,

Documentele adoptate de Plenara Comitetului Central subliniază cu putere justețea politicii sociale, de ridicare continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului — țelul suprem al politicii partidului nostru comunist, esența societății socialiste multilateral dezvoltate în România.

Tot ce realizăm, tot ce ne propunem este destinat dezvoltării generale a patriei, ridicării continue a bunăstării poporului, pornind de la faptul că tot ceea ce se realizează aparține poporului, trebuie să asigure bunăstarea și fericirea fiecărui cetățean, a întregii națiuni.

Trebuie să subliniem întotdeauna, cu tărie, faptul că ridicarea nivelului personal de viață, bunăstarea fiecărui cetățean al patriei noastre nu se pot realiza decît o dată cu dezvoltarea generală a forțelor de producție și a nivelului de dezvoltare a patriei, cu bunăstarea întregului popor, a întregii națiuni.

Sînt cunoscute marile realizări în domeniul nivelului de trai material și spiritual — creșterea numărului de locuințe, asistența sanitară, învățămîntul, cultura. Tot ceea ce realizăm asigură un nivel tot mai ridicat de viață, materială și spirituală, în strînsă concordanță cu nivelul general de dezvoltare al țării.

Digitized by Google

Pornind de la perspectivele progresului general al patriei noastre, se vor crea condițiile necesare pentru a asigura soluționarea în bune condiții a problemelor nivelului general de trai, material și spiritual, al poporului.

Vom rezolva încă pînă în 1995 problema locuințelor în orașe. Se vor îmbunătăți mult condițiile de muncă, de viață și la sate.

În întreaga noastră activitate vom porni de la necesitatea asigurării pentru toți cetățenii patriei noastre a unor condiții de muncă, de învățămînt, astfel încît toți tinerii să aibă asigurate locuri de muncă, să participe la activitatea de dezvoltare economico-socială a patriei, corespunzător capacității și forței fiecăruia.

Vom perfecționa sistemul de retribuție, pe baza acordului global, pornind de la principiul „la muncă egală, retribuție egală", aplicînd ferm principiul „nici muncă fără pîine, dar nici pîine fără muncă!".

Trebuie să perfecționăm continuu sistemul nostru de retribuție pe baza echității și eticii socialiste, astfel încît veniturile tuturor categoriilor de oameni ai muncii să fie strîns legate de muncă. Nimeni, în țara noastră, nu trebuie să poată realiza venituri fără muncă sau prin exploatarea muncii altora!

Asigurînd un raport echitabil între veniturile mari și mici, care vor ajunge pînă în anul 2000 la un raport de 1 la 4,5, trebuie să avem în vedere ca nivelul minim de retribuție să asigure în condiții corespunzătoare, demne, nivelul de viață pentru toți membrii societății noastre.

La stabilirea nivelului minim trebuie să avem în vedere ca fiecare om al muncii să-și poată asigura o viață demnă, civilizată, corespunzător cerințelor științific determinate. În mod corespunzător, pensiile mici vor trebui să țină seama de aceste cerințe.

Va trebui să acordăm o atenție mai mare satisfacerii unor necesități generale, în cadrul fondurilor sociale, acestea reprezentînd un factor foarte important pentru asigurarea nivelului general de viață demnă, al întregii națiuni.

Socialismul trebuie să asigure tuturor cetățenilor, fără nici o discriminare, condiții egale de muncă și viață, de manifestare a personalității umane!

Este necesar să nu se admită sub nici o formă apariția speculei, a inegalităților în numele așa-zisului „socialism de piață". Va trebui să acționăm în așa fel încît în țara noastră nimeni să nu mai gîndească că poate să trăiască fără muncă. Toți cetățenii României socialiste să fie conștienți că munca constituie o îndatorire și o mare cinste. Însuși omul este, de altfel, o creație a muncii, și nu poate fi cu adevărat om liber acela care nu depune o muncă utilă. Să dezvoltăm puternic sentimentul datoriei față de patrie, de muncă, de viitorul liber și fericit al poporului! **(Vii și puternice aplauze).**

Stimați tovarăși,

Pornind de la principiile de bază ale conducerii și planificării economice și sociale, de la stadiul actual al activității organelor noastre de stat, al organismelor democrației muncitorești-revoluționare, este necesar să perfecționăm continuu și să dezvoltăm formele democratice de participare a poporului la conducerea tuturor sectoarelor de activitate.

Pornind de la teza științifică a construirii socialismului cu poporul și pentru popor, am dezvoltat larg democrația muncitorească-revoluționară, realizînd un cadru democratic unic în felul său.

În această activitate am pornit și trebuie să pornim de la faptul că formele de organizare și conducere trebuie să se perfecționeze continuu, în raport cu dezvoltarea forțelor de producție, a relațiilor sociale, cu noile cuceriri ale științei și cunoașterii umane, în general.

În același timp, trebuie să avem permanent în vedere că perfecționarea și îmbunătățirea activității de conducere și planificare trebuie să asigure conducerea unitară, pe baza planului național unic de dezvoltare, a întregii activități de făurire a societății socialiste.

Creșterea răspunderii diferitelor organisme de stat, creșterea răspunderii centralelor și întreprinderilor, autoconducerea trebuie să ducă nu la slăbirea conducerii pe baza planului unic a activității de conducere a patriei, ci la creșterea răspunderii fiecărei unități, fiecărui organism în buna administrare a proprietății socialiste, în înfăptuirea neabătută a legilor, a programelor de dezvoltare economico-socială a patriei.

Organismele largi democratice pe care le-am creat în ultimii 20 de ani — consiliile oamenilor muncii, adunările generale, ca organisme supreme ale proprietarilor și producătorilor, de conducere a întregii activități economice și sociale, organismele județene, congresele oamenilor muncii, ale agriculturii, științei, învățămîntului și culturii, ca și consiliile naționale de conducere între congrese — reprezintă forme noi în care clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, alte categorii sociale participă în mod organizat la conducerea societății, la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a patriei noastre.

Îmbinarea justă a activității organelor de stat cu activitatea organismelor democratice ale maselor populare trebuie să realizeze o democrație nouă, infinit superioară oricăror forme de democrație burgheză. Trebuie să avem în vedere ca și în perspectivă să perfecționăm organismele de conducere și planificare, organismele democratice, pornind de la faptul că în nici o împrejurare societatea nu va putea renunța la dezvoltarea sa pe baza unor principii clare, socialiste — de proprietate, de muncă, de retribuție. Cu cît dezvoltarea generală a forțelor de producție, a științei, a culturii, a celorlalte sectoare se va extinde, cu atît apare necesitatea unor organisme democratice de conducere unitară a întregii activități economico-sociale.

În acest spirit trebuie să acționăm cu toată hotărîrea în direcția perfecționării, îmbunătățirii și creșterii răspunderii conducerii întregii activități pe baza legilor țării, pentru întărirea disciplinei și ordinii, în toate domeniile de activitate!

Să avem permanent în vedere creșterea continuă a rolului clasei muncitoare și al oamenilor muncii, în general, în conducerea tuturor sectoarelor de activitate. Numai pe această bază se va putea dezvolta democrația muncitorească-revoluționară, se va putea înfăptui principiul construirii socialismului cu poporul și pentru popor!

Să facem astfel ca activitatea fiecărui organism de stat și democratic să se desfășoare în spiritul principiilor revoluționare, al democrației muncitorești, acționînd întotdeauna pentru perfecționarea întregii activități, pentru înlăturarea a tot ceea ce este vechi și nu mai corespunde, pentru promovarea cu îndrăzneală a noului, în toate domeniile! Numai așa vom acționa ca adevărați revoluționari, vom asigura realizarea obiectivelor de făurire cu succes a socialismului în țara noastră!

În cadrul activității organelor de stat, un loc important îl va ocupa și în viitor ridicarea nivelului de luptă și politic al forțelor armate, care trebuie să fie gata, în orice împrejurări, să apere independența și suveranitatea țării, cuceririle revoluționare, socialiste ale întregului nostru popor.

În întărirea capacității de apărare a țării am pornit și pornim de la faptul că armata trebuie să conlucreze strîns cu gărzile patriotice, cu unitățile de pregătire militară a tineretului, deoarece apărarea patriei și a cuceririlor revoluționare constituie cauza întregului popor și numai împreună și în strînsă unitate cu întregul popor armata își va putea îndeplini în orice împrejurări îndatoririle sale față de popor, față de cauza socialismului, a independenței și suveranității României. **(Vii și puternice aplauze).**

În același timp, considerăm că trebuie să reducem la strictul necesar nivelul înarmărilor și cheltuielilor militare, așa cum am procedat, de altfel, în mod constant în ultimii 20 de ani.

În ce privește apartenența României la Tratatul de la Varșovia și întărirea colaborării cu armatele țărilor din acest tratat, vom acționa și în continuare pentru perfec-

Digitized by Google

ționarea și dezvoltarea acestei colaborări, acționînd în același timp pentru desființarea concomitentă atît a Tratatului de la Varșovia, cît și a N.A.T.O.

Dar în orice condiții colaborarea cu armatele țărilor socialiste, cu alte armate prietene va constitui un factor important în politica de apărare a independenței naționale.

De asemenea, este necesar să îmbunătățim activitatea organelor de miliție și securitate în apărarea cuceririlor revoluționare, a avutului obștesc și a avutului personal, în apărarea liniștii și muncii întregului popor.

În conformitate cu legile țării, trebuie să se întărească și mai mult conlucrarea dintre aceste organe și masele largi populare, cu întregul popor, să se adopte o atitudine fermă împotriva oricăror încălcări ale legilor, ale liniștii și ordinii generale.

Organele de justiție și procuratură trebuie să vegheze cu toată fermitatea la aplicarea legilor, a legalității socialiste, astfel ca în nici o împrejurare nimeni să nu fie pedepsit pe nedrept, dar, de asemenea, nimeni să nu rămînă nepedepsit dacă încalcă legile țării.

În acest sens, se impune să lărgim și mai mult rolul comisiilor de judecată, al adunărilor generale ale oamenilor muncii, astfel încît aceste organe de justiție democratică să aibă rolul hotărîtor în judecarea abaterilor de la ordine și disciplină, de la normele de conviețuire socială. Numai atunci cînd aceste organisme constată că faptele săvîrșite sînt grave și trebuie trimise în fața organelor de justiție, să se realizeze judecata de către instanțele judecătorești; sau în cazuri deosebit de grave, care de la început trebuie să meargă în fața acestor organe. Chiar problemele grave ale activității contrarevoluționare, pactizarea cu dușmanii socialismului și ai țării, trădarea de țară — care cad în atribuțiile directe ale organelor de procuratură și justiție — și acestea trebuie cunoscute și dezbătute în cadrul adunărilor generale.

Mă refer la toate acestea deoarece viața, realitatea ne arată că întotdeauna s-au găsit și, din păcate, se mai găsesc oameni — e drept, puțini la număr — care trădează socialismul, poporul pentru anumite avantaje personale, pentru cîțiva galbeni sau arginți, cum se spune de poporul nostru. Față de asemenea fapte de trădare, față de asemenea oameni trebuie să adoptăm o poziție fermă de demascare și de pedepsire, conform legilor țării.

Poporul însuși trebuie să administreze pedeapsa împotriva tuturor celor care pun în pericol socialismul, independența și suveranitatea țării, viitorul însuși al națiunii noastre! **(Aplauze puternice, prelungite).**

Trebuie să facem astfel încît activitatea de apărare a cuceririlor revoluționare, a proprietății obștești, a legilor și normelor de etică și echitate socialistă să constituie preocuparea tuturor oamenilor muncii, a întregului popor — adevăratul stăpîn al întregii țări — a celor care trebuie, prin activitatea lor și prin organele lor, să asigure viitorul liber, să asigure viața, liniștea, să asigure victoria socialismului și comunismului în România. **(Aplauze puternice, prelungite. Se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R.!", „Ceaușescu și poporul!").**

Stimați tovarăși,

Mărețele realizări obținute de poporul nostru în făurirea socialismului demonstrează cu putere justețea liniei generale a partidului nostru, de aplicare creatoare a legităților obiective, a principiilor socialiste la realitățile României.

Putem afirma cu deplin temei că partidul nostru și-a îndeplinit și își îndeplinește cu cinste misiunea sa istorică de detașament revoluționar, de centru vital al întregii națiuni — și a călăuzit și călăuzește poporul nostru pe calea făuririi socialismului și comunismului.

Rolul politic conducător al partidului este rezultatul activității revoluționare a partidului nostru, care, de la înființarea sa și pînă acum, în diferite perioade grele ale istoriei poporului nostru, a adoptat o poziție principială, revoluționară, de apărare a intereselor maselor populare, a independenței și suveranității țării.

De la înființarea primului partid muncitoresc din România în 1893, a Partidului Comunist Român în 1921 și pînă azi nu au fost momente mai importante — interne și internaționale — în care partidul să nu fi adoptat o atitudine clară, fermă, în strînsă concordanță cu năzuințele poporului, cu cauza socialismului, a independenței și suvernității României. De aceea poporul recunoaște partidul ca forță politică conducătoare! **(Urale și aplauze puternice, prelungite. Se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R.!", „Ceaușescu și poporul!").**

Avem un partid puternic, care numără peste 3 800 000 membri, dintre care peste 55 la sută provin din rîndurile clasei muncitoare.

În toate domeniile de activitate partidul acționează pentru întărirea continuă a legăturilor cu masele de oameni ai muncii, pentru asigurarea îndeplinirii în cele mai bune condiții a hotărîrilor de partid, a legilor țării.

Și în ce privește activitatea de partid, după Congresul al IX-lea am adoptat măsuri de perfecționare a activității partidului, a organizațiilor și organelor sale, de dezvoltare a democrației interne de partid — ca o parte a democrației muncitorești-revoluționare, de manifestare puternică a spiritului critic și autocritic, ca o cerință vitală pentru îndeplinirea în bune condiții a rolului conducător al partidului în toate domeniile de activitate.

Pornind de la această realitate, ne stîrnesc nedumerirea și chiar îngrijorarea unele tendințe — din unele țări — de slăbire a rolului conducător al partidului, precum și unele concepții de reîntoarce la așa-zisul sistem pluripartit. Este bine cunoscut că partidele s-au dezvoltat în condițiile împărțirii societății în clase antagoniste, în exploatatori și asupriți. De aceea, o dată cu desființarea claselor exploatatoare trebuie în mod legic să se realizeze unitatea politico-organizatorică a clasei muncitoare într-un partid unic revoluționar, care să asigure conducerea operei vaste și complexe de edificare a noii orînduiri sociale.

Așa cum am menționat, aceasta presupune, totodată, crearea unui larg cadru democratic de participare organizată a poporului, a tuturor categoriilor sociale la activitatea de conducere în toate sectoarele de activitate.

Ideea revenirii la perioada existenței mai multor partide este foarte periculoasă și poate să aducă grave prejudicii cauzei socialismului, dezvoltării generale a popoarelor respective.

În ce ne privește, considerăm că este necesar și ne pronunțăm ferm pentru existența în cadrul țărilor socialiste, al țărilor care trec spre dezvoltarea economico-socială independentă, a unor partide unice, puternice, cu o concepție revoluționară sau progresistă, care să asigure acțiunea unită a fiecărui popor în realizarea obiectivelor construcției socialiste, ale dezvoltării economico-sociale independente.

Este necesar să păstrăm permanent caracterul muncitoresc al partidului, atît în ce privește ponderea muncitorilor în partid, cît și în ce privește promovarea în conducerea organizațiilor și organelor de partid a activiștilor din rîndul muncitorilor. **(Vii și puternice aplauze).**

Pot să afirm, cu toată tăria, că dacă nu vom asigura caracterul muncitoresc al partidului, promovarea întotdeauna a cadrelor de partid, pînă la Comitetul Central și Comitetul Politic Executiv, din rîndul muncitorilor, nu vom asigura — sau nu se va asigura — menținerea caracterului revoluționar al partidului. Prezența majorității muncitorilor în partid, în organele de conducere este garanția spiritului revoluționar, garanția mersului ferm spre socialism, spre comunism! **(Urale și aplauze puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R.!", „Ceaușescu și poporul!").**

Nu este întîmplător că tocmai în aceste împrejurări unele cercuri reacționare din țările capitaliste și-au intensificat atacurile, în primul rînd împotriva partidelor comuniste. De altfel, nu se întîmplă pentru prima oară acest lucru. Sub lozinca creării mai multor partide, ele acționează pentru slăbirea și lichidarea partidelor comuniste. De altfel, nici nu ascund aceasta, iar din manifes-

Digitized by Google

țările antisocialiste, anticomuniste, antisovietice din unele țări, acest lucru a reieșit cu toată claritatea.

Este bine să ne reamintim de lozinca din timpul Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, „Soviete fără bolșevici", care este azi reluată sub altă formă, împotriva partidelor comuniste, a rolului conducător al partidului.

Nu există și nu poate exista perfecționarea și dezvoltarea socialismului fără un partid unic al clasei muncitoare, cu o concepție revoluționară despre lume și viață, care să acționeze cu fermitate pentru unirea întregului popor în apărarea cuceririlor socialismului, pentru dezvoltarea socialismului, ridicarea bunăstării popoarelor, întărirea independenței și suveranității țării, pentru pace și colaborare între toate națiunile lumii. **(Aplauze puternice, îndelungate).**

Avînd în vedere obiectivele mărețe de dezvoltare socialistă și comunistă a patriei noastre, este necesar să perfecționăm continuu activitatea partidului, să întărim rolul său conducător în toate domeniile, să acționăm cu toată fermitatea pentru ridicarea nivelului politic, ideologic, a combativității, a spiritului revoluționar, pentru perfecționarea democrației de partid și întărirea continuă a legăturilor partidului cu clasa muncitoare, cu masele largi populare, cu întregul popor.

Trebuie să facem ca toate hotărîrile de partid și de stat, tot ceea ce privește dezvoltarea patriei să fie larg dezbătut și adoptat de către întregul partid, de întregul nostru popor.

Acționînd ca forță politică conducătoare, ca centru vital al întregii națiuni, partidul nostru trebuie să rămînă permanent un partid revoluționar, să se călăuzească întotdeauna după concepțiile socialismului științific, militînd cu fermitate pentru asigurarea deplinei concordanțe între forțele de producție și relațiile de producție și sociale, pentru soluționarea conștientă a contradicțiilor care pot apărea la un moment dat, pentru asigurarea înfăptuirii neabătute a socialismului și comunismului în România.

Nu este posibil și nu poate exista o altă forță care să îndeplinească rolul vital al partidului comunist! Partidul nu poate renunța la rolul său de forță politică conducătoare, nu poate împărți acest rol cu nimeni. El trebuie să-și îndeplinească rolul său de a conduce poporul spre înaltele culmi ale societății comuniste, împreună cu poporul, făcînd totul pentru popor!

Dacă s-ar putea spune așa, el ar trebui să împartă rolul său numai cu o singură forță, și anume cu poporul și numai cu poporul, în sensul ridicării nivelului general de conștiință și combativitate al poporului, unind întregul popor în jurul său, pentru făurirea socialismului și comunismului! De altfel, aceasta trebuie să fie înțelegerea dialectică a faptului că în comunism se va ajunge la dispariția partidului atunci cînd întregul popor va ajunge la o înaltă conștiință revoluționară și combativitate revoluționară, cînd însuși poporul va fi un popor revoluționar, făuritor al comunismului, al libertății, al viitorului său liber! **(Aplauze și urale puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu și poporul!", „Ceaușescu, România — stima noastră și mîndria!").**

Stimați tovarăși,

În sistemul democrației muncitorești-revoluționare un rol important revine organizațiilor de masă și obștești. Trebuie să perfecționăm continuu activitatea sindicatelor, care cuprind oameni ai muncii din toate sectoarele de activitate. Fiind cea mai mare organizație de masă, sindicatele trebuie să adopte, în întreaga lor activitate, o poziție revoluționară, de participare activă la opera de făurire a socialismului și comunismului, de dezvoltare economico-socială a patriei, veghind permanent la apărarea și soluționarea corespunzătoare a problemelor de muncă, de viață ale oamenilor muncii. Ele trebuie să reprezinte o puternică forță revoluționară în participarea activă, organizată a oamenilor muncii la conducerea tuturor sectoarelor de activitate, la întărirea controlului muncitoresc.

Este necesar să crească rolul consiliilor și comisiilor de femei, cărora le revine un mare rol în participarea femeilor la întreaga viață politico-socială. De altfel, femeile sînt prezente la întreaga activitate de partid, în organele de stat, în toate organizațiile de masă și obștești. În viitor să se acorde mai multă atenție promovării în diferite munci de conducere a unui număr mai mare de femei.

Un rol important revine Uniunii Tineretului Comunist, asociațiilor studenților comuniști, care unesc în rîndurile lor întregul tineret și care trebuie să reprezinte o forță activă, revoluționară, de formare și de educare a tineretului, de participare activă la opera de înfăptuire a politicii partidului în toate domeniile, de pregătire temeinică a tineretului în spirit revoluționar, comunist, care în toate împrejurările să urmeze neabătut politica partidului comunist în toate domeniile de activitate, să acționeze ca revoluționari, cu deplină răspundere pentru cauza socialismului, comunismului, a întregii noastre națiuni.

Se cere, de asemenea, să perfecționăm activitatea pionierilor și șoimilor patriei, care, împreună cu școala, sub conducerea partidului, au un rol important în formarea copiilor patriei noastre în spiritul idealurilor comuniste, al dragostei de patrie, de popor.

De asemenea, trebuie să crească rolul organizațiilor cooperatiste, al uniunilor de creatori, al zecilor și zecilor de organizații de masă și obștești care reprezintă un cadru larg democratic, în care diferite categorii sociale participă în mod activ, democratic la întreaga activitate de conducere a operei de făurire a societății socialiste.

Un rol important îl are Organizația Democrației și Unității Socialiste, în rîndurile căreia activează peste 4 milioane de oameni ai muncii, care nu sînt membri ai partidului comunist, dar care sînt hotărîți ca, în strînsă unitate, sub conducerea partidului nostru, să acționeze neabătut pentru înfăptuirea Programului partidului, a planurilor de dezvoltare economico-socială, de ridicare a țării pe noi culmi de progres și civilizație.

Trebuie, de asemenea, să subliniem rolul important ce revine Frontului Democrației și Unității Socialiste, organism larg democratic care reunește toate categoriile sociale, întregul popor, într-o deplină unitate, sub conducerea partidului comunist, care exprimă în mod minunat caracterul larg democratic al societății noastre socialiste, al organismelor sale, dar, totodată, acționează în deplină unitate, recunoscînd rolul conducător al partidului nostru comunist pentru realizarea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, de ridicare continuă a bunăstării materiale a întregului popor, de întărire a independenței și suveranității României! Realizarea și dezvoltarea continuă a unității întregii națiuni în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste reprezintă o necesitate obiectivă pentru mersul înainte al patriei, pentru viitorul însuși al poporului nostru! **(Aplauze puternice, prelungite).**

Stimați tovarăși,

În întreaga activitate de construcție socialistă un rol important l-a avut întotdeauna activitatea ideologică, politico-educativă, de formare a omului nou, constructor conștient al noii orînduiri sociale.

Avem realizări importante și trebuie să spunem cu toată tăria că fără o activitate politico-educativă intensă și susținută, în toate domeniile, nu am fi putut obține aceste măreți realizări.

Dar așa cum am spus în cuvîntarea de la forumul democratic din luna noiembrie anul trecut, în activitatea ideologică și politică s-a produs o anumită rămînere în urmă față de dezvoltarea generală a forțelor de producție, a țării, în toate domeniile.

De aceea este necesar să acționăm cu toată hotărîrea pentru a lichida această rămînere în urmă, pentru a ridica nivelul ideologic al partidului, conștiința revoluțio-

Digitized by Google

nară a partidului, a întregii noastre naţiuni, la nivelul dezvoltării generale economico-sociale a patriei noastre.

Să facem astfel încît activitatea politico-educativă să aibă un rol mai activ în formarea concepţiei revoluţionare, să devină o forţă puternică care să lumineze calea spre înaltele piscuri ale societăţii comuniste.

Cu cît activitatea ideologică, politico-educativă, de formare a conştiinţei socialiste, revoluţionare a întregului popor va fi mai bună, cu atît vom obţine rezultate superioare în toate domeniile de activitate.

Trăim într-o lume de profunde schimbări, de avînt al ştiinţei, al culturii, al cunoaşterii umane, care ridică în faţa popoarelor multe întrebări şi probleme cu privire la aprecierea diferitelor evenimente, la modul de soluţionare a situaţiei complexe economico-sociale contemporane şi la viitorul omenirii la începutul mileniului al treilea.

Iată de ce este necesar ca activitatea ideologică şi ştiinţele sociale să participe activ la dezbaterea tuturor acestor probleme de pe poziţii revoluţionare, ale materialismului istoric şi dialectic.

Iată de ce este necesar să fie combătute cu fermitate tezele dezideologizării relaţiilor internaţionale, ale slăbirii luptei de clasă şi alte teze antiştiinţifice şi antirevoluţionare care produc confuzii şi neîncredere în forţele clasei muncitoare, în lupta popoarelor pentru progres, pentru pace şi colaborare internaţională, în victoria inevitabilă a socialismului.

Trebuie ca activitatea ideologică, politico-educativă să dea o orientare clară în ceea ce priveşte schimbările produse şi perspectivele dezvoltării societăţii omeneşti, perspectivele dezvoltării socialismului şi comunismului, care mai devreme sau mai tîrziu vor triumfa în întreaga lume. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Mai mult ca oricînd este necesar să se sublinieze cu toată tăria că victoria socialismului constituie o necesitate obiectivă, că mai devreme sau mai tîrziu — aşa cum s-a întîmplat cu toate orînduirile de pînă acum — orînduirea capitalistă, imperialistă, trebuie să facă loc unei orînduiri mai drepte şi mai bune — socialismului şi comunismului.

Trebuie să punem cu putere în evidenţă învăţămintele istoriei, care demonstrează că trecerea de la o orînduire la alta s-a realizat, întotdeauna, pe cale revoluţionară, că rolul hotărîtor l-au avut întotdeauna masele, l-au avut popoarele — adevăratele făuritoare ale istoriei şi civilizaţiei — şi, în acest cadru, să subliniem rolul clasei muncitoare, al forţelor înaintate, în lupta pentru socialism, pentru pace şi colaborare în întreaga lume! **(Aplauze puternice).**

Activitatea ideologică, politico-educativă trebuie să sublinieze cu tărie rolul partidelor revoluţionare, muncitoreşti, al partidelor comuniste în organizarea şi conducerea clasei muncitoare, a maselor largi populare pentru realizarea noii orînduiri sociale socialiste.

Tocmai în actualele împrejurări, cînd asistăm la o nouă ofensivă a celor mai reacţionare cercuri imperialiste, se impune ca partidele comuniste, mişcările progresiste să acţioneze cu toată tăria şi fermitatea împotriva anticomunismului, împotriva tuturor încercărilor de dezbinare şi slăbire a unităţii clasei muncitoare, a luptei popoarelor pentru socialism, pentru progres economic şi social, pentru pace.

Este necesar ca toate mijloacele de informare în masă şi de educare să acţioneze cu hotărîre, într-un spirit de combativitate şi intransigenţă revoluţionară, împotriva concepţiilor retrograde, împotriva misticismului, şovinismului, antisemitismului, a tuturor formelor de dezbinare şi învrăjbire a popoarelor.

Să educăm întregul popor, şi în primul rînd tineretul, în spiritul patriotismului revoluţionar, al înaltelor idealuri de dreptate socială şi naţională, al principiilor socialiste şi comuniste!

Să educăm masele populare, şi în primul rînd tineretul, în spiritul combativităţii revoluţionare, împotriva a tot ce este străin de interesele socialismului şi comunismului, a tot ce duce la slăbirea combativităţii revoluţionare în toate domeniile de activitate.

Să educăm întregul popor şi tineretul în spiritul minunatelor tradiţii patriotice şi revoluţionare, să dezvoltăm sentimentul de prietenie şi frăţie, de unitate al tuturor oamenilor muncii, să punem la baza întregii activităţi culturale minunatele tradiţii ale măreţelor realizări, ale creaţiei româneşti din toate domeniile de activitate!

Să respingem ploconirea faţă de tot ceea ce înjoseşte omul, faţă de toate concepţiile străine!

Să educăm tineretul, poporul, în spiritul solidarităţii internaţionale, al prieteniei şi luptei comune pentru progres economico-social, al luptei comune pentru pace şi colaborare între toate naţiunile lumii!

Un rol important îi revine în acest sens Festivalului naţional „Cîntarea României", care a devenit o puternică forţă a creaţiei largi populare.

Să ridicăm tot mai puternic nivelul cultural şi de participare a maselor populare la dezvoltarea şi înflorirea culturii româneşti!

Uniunile de creaţie — literare, artistice, muzicale — trebuie să-şi ridice nivelul activităţii lor prin crearea de noi şi noi opere care să reprezinte, în formele artei reprezentative, minunatele cuceriri ale poporului nostru, munca eroică a constructorilor socialismului, tradiţiile revoluţionare, să urmeze exemplul înaintaşilor, care, în cele mai grele condiţii, au slujit poporul, au considerat ca una din îndatoririle lor supreme asigurarea dezvoltării limbii şi culturii româneşti, a dezvoltării poporului şi naţiunii noastre!

În strînsă legătură cu creaţia universală, literatura şi arta românească trebuie să fie prezentă nu prin copiere, prin ploconire, ci prin realizările ei, prin personalitatea sa, care să reprezinte personalitatea poporului român, constructor conştient al socialismului, al celei mai înaintate culturi, al adevăratului umanism. **(Vii şi puternice aplauze).**

Radioul, televiziunea, presa, toate mijloacele de informare în masă trebuie să adopte o poziţie mai combativă, să publice sau să redea la radio şi televiziune munca şi activitatea poporului, să adopte o atitudine critică faţă de diferitele stări negative, contribuind activ la generalizarea experienţei şi a cunoştinţelor înaintate din toate domeniile de activitate, la răspîndirea concepţiilor celor mai înainte de muncă şi viaţă, a principiilor socialiste, în toate domeniile! **(Aplauze puternice, prelungite).**

Să facem astfel încît întreaga noastră activitate politico-educativă să-şi îndeplinească în mai bune condiţii înalta misiune în realizarea obiectivelor de perspectivă, de ridicare a patriei noastre pe noi culmi de progres şi civilizaţie!

Întreaga activitate ideologică, educativă trebuie să contribuie activ la ridicarea nivelului general de ştiinţă şi cultură, la formarea unui popor cu înalte cunoştinţe ştiinţifice, culturale şi revoluţionare, a unui popor înarmat cu tot ce este mai nou în dezvoltarea ştiinţei şi culturii, care să contribuie, prin activitatea sa, la îmbogăţirea tezaurului naţional şi a tezaurului mondial, din toate domeniile! Numai aşa vom putea spune că activitatea politico-educativă îşi îndeplineşte cu cinste misiunea — şi am convingerea că vom obţine realizări importante şi în acest domeniu!

Stabilind obiectivele privind dezvoltarea economico-socială a patriei noastre, trebuie să acţionăm cu înaltă răspundere revoluţionară pentru perfecţionarea întregii activităţi şi pentru unirea întregului popor în lupta şi munca de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi de înaintare fermă a României spre comunism — visul de aur al omenirii! **(Aplauze şi urale puternice, prelungite. Se scandează îndelung „Ceauşescu — eroism, România — comunism!").**

Stimaţi tovarăşi,

Punînd pe primul plan activitatea de realizare a planurilor şi programelor privind dezvoltarea economico-so-

Digitized by Google

cială a țării și făurirea cu succes a socialismului, partidul nostru, România socialistă au dus în același timp o politică activă de colaborare cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, participînd cu toate forțele lor la soluționarea marilor probleme ale vieții internaționale, la lupta pentru dezarmare, pentru pace.

Se poate afirma că în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului nu au fost probleme mai importante la care România socialistă să nu-și fi adus o contribuție activă la soluționarea lor în interesul destinderii, al dezarmării, al păcii și colaborării între toate națiunile lumii.

În viața internațională s-au produs profunde schimbări politice, sociale, economice, militare, care modifică continuu raportul mondial de forțe. Viața, realitatea demonstrează că s-a realizat și se menține un echilibru relativ în raportul de forțe, ceea ce a făcut să se depășească o serie de momente grele și să se asigure, timp de aproape 45 de ani, pacea în lume.

Trebuie subliniat că politica țărilor socialiste a avut un rol important în întreagă această perioadă, în asigurarea păcii și soluționarea unor probleme grave, pe calea tratativelor.

În ultimii ani, după cum se știe, s-au făcut pași importanți prin realizarea acordului dintre Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii privind eliminarea rachetelor nucleare cu rază medie de acțiune, prin începerea negocierilor de dezarmare de la Viena și trecerea la soluționarea pe calea tratativelor a unor conflicte din diferite zone ale lumii.

Cu toate acestea, trebuie să spunem deschis în fața poporului nostru, a tuturor popoarelor lumii că situația internațională continuă să se mențină deosebit de complexă și gravă.

Existența armelor nucleare, a altor arme de distrugere în masă și convenționale prezintă un grav pericol pentru pacea omenirii, iar în cazul recurgerii la arma nucleară, pentru însăși viața pe planeta noastră.

Țările din N.A.T.O. nu au ajuns încă la înțelegerea necesară pentru renunțarea la vechea politică de forță, a „descurajării nucleare".

Ele declară că vor trece la modernizarea armelor nucleare cu rază scurtă de acțiune și tactice, ceea ce ar mări considerabil puterea de distrugere a acestor arme și pericolul pentru însăși viața popoarelor europene și din întreaga lume.

În aceste împrejurări, problema fundamentală a vieții internaționale este, în primul rînd, aceea a renunțării la armele nucleare, la programul de modernizare a lor, realizarea de noi acorduri între Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii privind reducerea cu 50 la sută a rachetelor nucleare strategice și a unui acord general privind lichidarea deplină a oricăror arme nucleare.

Este necesar să se renunțe de îndată la experiențele nucleare de către toate statele, să se renunțe la activitatea de militarizare a Cosmosului, să se realizeze un acord corespunzător privind eliminarea armelor chimice, în strînsă legătură cu eliminarea tuturor armelor nucleare.

România participă împreună cu celelalte state din Tratatul de la Varșovia, din N.A.T.O. și din Europa la negocierile de la Viena privind reducerea radicală a armelor convenționale sub un strict control internațional, cu hotărîrea de a contribui la realizarea unui acord, în cel mai scurt timp.

Ne pronunțăm ferm pentru a se ajunge la o reducere de cel puțin 50 la sută a acestor armamente, realizîndu-se un echilibru corespunzător între cele două blocuri militare, care să excludă posibilitatea vreunei agresiuni militare.

Ne pronunțăm ferm pentru reducerea cheltuielilor militare — în prima etapă cu cel puțin 50 la sută, urmînd ca mijloacele financiare ce se vor reduce să fie folosite pentru soluționarea diferitelor probleme economico-sociale din fiecare țară, precum și pentru ajutorarea țărilor în curs de dezvoltare.

Dorim să reafirmăm cu toată fermitatea hotărîrea României socialiste, a poporului român de a participa activ la realizarea dezarmării, la asigurarea unor relații noi internaționale, care să excludă forța și amenințarea cu forța.

În același timp, nu se poate trece cu vederea că în multe state din Europa, inclusiv în Statele Unite ale Americii, are loc o intensificare a activității organizațiilor neofasciste și de dreapta, o intensificare a manifestărilor și propagandei antisemite, naționalist-șovine și de revizuire a granițelor.

Rezultatele alegerilor pentru parlamentul vest-european în care partidele de dreapta neofasciste au obținut însemnate rezultate, provoacă pe drept cuvînt îngrijorare în rîndul tuturor popoarelor din Europa. De aceea, este necesar să se dea o ripostă hotărîtă neofascismului și tuturor manifestărilor reacționare, neofasciste și de dreapta!

Și în domeniul acesta să nu se uite învățămintele istorice dinaintea celui de-al doilea război mondial, cînd tolerarea și chiar încurajarea activității unor organizații fasciste au dus la instaurarea fascismului în Germania hitleristă și în alte țări ale lumii, au dus la cel de-al doilea război mondial, au provocat marile pierderi și distrugeri pentru toate națiunile europene și pentru multe din popoarele lumii.

Respingerea fascismului înseamnă apărarea democrației, libertății, a dreptului popoarelor la viață demnă, la pace! **(Vii și puternice aplauze).**

Totodată, țara noastră va acționa cu toată hotărîrea pentru realizarea cooperării și dezarmării în Europa, pentru realizarea unor relații noi, de deplină egalitate, care să asigure progresul economic și social al fiecărui popor, să ducă la întărirea colaborării, unității și securității tuturor națiunilor din Europa.

Este necesar să facem totul pentru depășirea diferitelor obstacole și pentru realizarea unei Europe unite, a popoarelor libere și independente.

Numai pe această bază Europa va putea să-și asigure progresul economico-social, să aibă un rol mai important în soluționarea marilor probleme ale vieții contemporane!

Totodată, România va desfășura — ca și pînă acum — o activitate intensă pentru dezvoltarea unei largi colaborări între țările balcanice, pentru realizarea în această regiune a unei zone fără arme nucleare și chimice, fără baze militare străine, ca o parte a colaborării și securității în Europa și în întreaga lume.

Ca și pînă acum, România se pronunță cu toată fermitatea pentru încetarea conflictelor din diferite părți ale lumii și soluționarea problemelor litigioase dintre state numai și numai prin tratative.

În acest cadru, considerăm că este necesar să se treacă la organizarea conferinței internaționale privind Orientul Mijlociu și soluționarea problemelor pe baza dreptului la autodeterminare al poporului palestinian, la existența unui stat palestinian independent și recunoașterea independenței, suveranității și integrității tuturor statelor din zonă, inclusiv a Israelului.

Considerăm că este necesar să se asigure participarea activă la soluționarea problemelor mondiale a tuturor statelor, fără deosebire de mărime și orînduire socială.

În acest cadru, doresc să subliniez rolul important al țărilor mici și mijlocii, al țărilor în curs de dezvoltare, al țărilor nealiniate

Ne pronunțăm, de asemenea, pentru creșterea rolului Organizației Națiunilor Unite, al altor organisme internaționale în soluționarea democratică a problemelor complexe ale vieții mondiale — în interesul tuturor popoarelor, al păcii și colaborării.

Nu trebuie să se uite învățămintele istoriei privind cel de-al doilea război mondial, de la declanșarea căruia se împlinesc 50 de ani.

Este bine cunoscut că politica de concesii și de capitulare față de Germania nazistă, acordul de la München, inclusiv pactul Molotov — Ribentrop, nu au oprit agre-

Digitized by Google

siunea, ci au încurajat-o. Aceste învățăminte ne obligă să intensificăm lupta popoarelor împotriva războiului, pentru dezarmare generală, și în primul rînd pentru lichidarea armelor nucleare. Să avem permanent în vedere că războiul nu poate fi preîntîmpinat decît prin lupta unită a forțelor înaintate, a popoarelor de pretutindeni, că problemele dezarmării nu se pot soluționa de cîteva țări, că ele trebuie soluționate cu participarea tuturor popoarelor, tuturor statelor, a maselor largi populare. Numai așa vom preîntîmpina un nou război, vom asigura pacea pe planetă! **(Aplauze puternice, prelungite).**

Republica Socialistă România este hotărîtă să acționeze și în viitor pentru dezvoltarea largă a relațiilor cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială. Vom promova ferm în relațiile internaționale principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, al avantajului reciproc, respectarea neabătută a dreptului fiecărei națiuni de a-și alege calea dezvoltării economico-sociale în mod liber, fără nici un amestec din afară.

Este timpul să se înțeleagă necesitatea renunțării la vechea politică de amestec, sub diferite forme, în treburile diferitelor țări, de subversiune și diversiune. Acele cercuri și oameni politici din Occident care își arogă dreptul de a stabili ce este bine și ce nu este bine pentru o țară sau alta ar trebui să se uite că în înseși țările lor, în țările capitaliste sînt multe, foarte multe probleme de soluționat, că în ultimii 10 ani șomajul a devenit cronic, că a ajuns la 20—30 la sută numărul tinerilor care nu au asigurat nici un loc de muncă, că se menține discriminarea, prin diferențierea de retribuție, de pînă la 20—30 la sută — pentru femei, pentru tineret, pentru oamenii muncii de altă culoare, îndeosebi pentru negri.

A crescut numărul săracilor, ca și numărul oamenilor care n-au asigurate locuințe.

Toate acestea au făcut să sporească numărul oamenilor — îndeosebi al tinerilor — care se droghează, au dus la creșterea criminalității, a actelor de terorism și a altor fenomene sociale grave.

Ar fi deci necesar ca cercurile și oamenii politici respectivi să-și concentreze mai bine forțele în direcția soluționării acestor probleme foarte grave, care încalcă în mod brutal drepturile oamenilor la muncă, la viață și care sînt contrare principiilor adevăratului umanism, ale adevăratelor drepturi ale omului!

Noi considerăm că ar fi deosebit de util și important ca să se realizeze o colaborare activă, largă în soluționarea acestor probleme grave, pornind de la faptul că prima îndatorire a statelor trebuie să fie asigurarea muncii pentru toți cetățenii, și în primul rînd pentru tineret, a locuințelor, a învățămîntului și tuturor celorlalte drepturi fundamentale pentru o viață demnă, liberă a popoarelor.

Stimați tovarăși,

Acționînd pentru dezvoltarea relațiilor cu toate țările, fără deosebire de orînduire socială, vom acorda și în continuare o atenție deosebită relațiilor cu țările socialiste, și în primul rînd cu vecinii noștri.

Am considerat întotdeauna și considerăm că soluționarea problemelor interne și calea dezvoltării socialiste constituie îndatorirea supremă a partidelor comuniste, a popoarelor din fiecare țară. Dar fără nici o îndoială că sîntem îngrijorați de unele probleme din diferite țări, deoarece dorim ca toate țările socialiste, toți vecinii noștri să asigure dezvoltarea fermă, pe calea socialismului. De aceea, considerăm că ar fi foarte important ca țările socialiste membre ale Tratatului de la Varșovia și, în general, toate țările socialiste să analizeze împreună problemele actuale ale construcției socialiste, să stabilească împreună cum să conlucreze mai bine pentru depășirea unor greutăți și pentru asigurarea dezvoltării economico-sociale, pe calea socialismului, a fiecărui popor.

De asemenea, dorim să dezvoltăm larg relațiile cu celelalte țări socialiste și considerăm că trebuie să extindem această colaborare, în spiritul solidarității și conlucrării active, pentru dezvoltarea socialistă a țărilor noastre.

Stimați tovarăși,

Mișcarea muncitorească, revoluționară din România, primul partid al clasei muncitoare, Partidul Comunist Român, au dezvoltat larg activitatea de solidaritate internațională cu partidele și mișcările muncitorești, revoluționare de pretutindeni. Revoluționarii români au făcut parte din Internaționala Comunistă creată de Marx și Engels, s-au aflat pe baricadele Comunei din Paris, au participat la activitatea Internaționalei a II-a și a Internaționalei a III-a. Detașamentele de revoluționari români au participat activ la Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, s-au aflat în rîndul brigăzilor internaționale de luptă împotriva fascismului în Spania, iar în timpul războiului, în Franța și în alte țări. Am sprijinit activ lupta de lichidare a colonialismului, acordînd un ajutor frățesc multor popoare, îndeosebi din Africa, pentru cucerirea independenței naționale.

În spiritul acestor minunate tradiții de solidaritate internațională am dezvoltat și dezvoltăm larg relațiile cu partidele comuniste și muncitorești, cu partide socialiste, social-democrate, cu partide și mișcări progresiste din țările în curs de dezvoltare, precum și cu alte partide democratice din diferite țări.

Considerăm că situația mondială gravă și complexă, schimbările care au loc în raportul de forțe mondial impun ca o necesitate obiectivă întărirea și mai mult a colaborării și solidarității internaționale. Nici un partid comunist, nici un partid revoluționar, progresist nu se poate izola! Este mai necesară ca oricînd întărirea conlucrării și solidarității partidelor comuniste, pe baza principiilor socialismului științific, a concepției revoluționare despre lume și viață, a materialismului dialectic și istoric.

Problemele din diferite țări, inclusiv din țările socialiste, le considerăm ca probleme interne ale fiecărui partid și sîntem împotriva oricărui amestec în treburile interne. Dar, în același timp, sîntem pentru o largă colaborare și discutarea în comun a problemelor actuale, pentru a stabili cum să se acționeze mai bine de către fiecare partid pentru a contribui la realizarea dezarmării, la soluționarea problemelor complexe — politice, sociale, economice —, la asigurarea unei lumi a dreptății sociale și naționale, la victoria noii orînduiri sociale — a socialismului.

În spiritul răspunderii față de propriul nostru popor, față de cauza socialismului, de perspectivele dezvoltării omenirii, considerăm că este necesar ca partidele comuniste și muncitorești să-și întărească solidaritatea, să organizeze consfătuiri, conferințe regionale sau internaționale, în scopul întăririi colaborării și solidarității. Clasa muncitoare, generațiile viitoare nu-i vor ierta pe acei care nu înțeleg că tocmai în actualele împrejurări trebuie să facem totul pentru realizarea unei unități noi, pe baza egalității și independenței, să dezvoltăm larg solidaritatea și colaborarea internațională. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Aceasta va fi o unitate de tip nou — a partidelor independente, egale în drepturi — dar cu atît mai mult va fi o unitate mai puternică, care va duce la unirea clasei muncitoare, a forțelor înaintate, în lupta pentru progres economic și social, pentru dezarmare, pentru pace, pentru salvarea omenirii de la distrugere!

În același spirit, ne pronunțăm pentru dezvoltarea largă a colaborării cu partidele socialiste, social-democrate, cu mișcările progresiste antiimperialiste, cu forțele democratice de pretutindeni, în scopul acțiunilor comune în problemele fundamentale care privesc fiecare popor, care privesc pacea, independența fiecărei națiuni, viitorul întregii lumi.

Avem ferma convingere că, deși problemele actuale sînt destul de grave și complexe, acționînd unite, forțele

Digitized by Google

progresiste, popoarele de pretutindeni, cercurile realiste pot găsi calea unei conlucrări active, pot schimba cursul evenimentelor, pot impune o nouă gîndire politică, un nou mod de acțiune — în interesul progresului, în interesul bunăstării și independenței fiecărui popor, al păcii și colaborării între toate națiunile lumii. **(Aplauze puternice).**

În ce o privește, România socialistă, înfăptuind neabătut politica Partidului Comunist Român în domeniul vieții internaționale, va participa cu toate forțele sale, ca și pînă acum, la soluționarea tuturor problemelor, la asigurarea unor relații noi, bazate pe principiile egalității între toate națiunile, pentru făurirea unei lumi mai drepte și mai bune, fără arme, fără războaie, a unei lumi în care fiecare popor, fiecare națiune să ducă o viață demnă, liberă, independentă! **(Aplauze puternice, îndelungate).**

Stimați tovarăși,

Hotărîrea Plenarei Comitetului Central privind convocarea Congresului al XIV-lea al partidului și adoptarea în unanimitate a Programului-Directivă, a Tezelor, precum și a celorlalte documente au o însemnătate deosebită pentru prezentul și viitorul patriei noastre, pentru înfăptuirea neabătută a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism — visul de aur al omenirii. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Iată de ce se poate afirma de pe acum că cel de-al XIV-lea Congres al partidului poate fi considerat drept Congresul marilor victorii socialiste, al muncii pline de abnegație a întregului popor, al adevăratei suveranități și independențe depline, Congresul care deschide perspectivele minunate spre înaltele culmi ale societății fără clase, spre culmile comunismului! **(Aplauze puternice, îndelungate).**

Acum este necesar să trecem la organizarea temeinică a adunărilor generale ale organizațiilor de bază și a conferințelor de partid, în spiritul principiilor democratice ale partidului înscrise în Statut și în alte hotărîri ale Comitetului Central.

O atenție deosebită va trebui să acordăm alegerii în conducerile organizațiilor de bază și în comitetele de partid — repet — acordînd o atenție deosebită activiștilor din rîndul clasei muncitoare, a celor mai buni activiști din rîndul membrilor de partid, care să asigure înfăptuirea neabătută a hotărîrilor ce vor fi adoptate de Congresul al XIV-lea.

De asemenea, trebuie să se asigure alegerea ca delegați la Congres cît și drept candidați pentru viitorul Comitet Central a celor mai bune cadre de partid, din toate domeniile de activitate, asigurîndu-se, conform prevederilor Statutului și hotărîrilor Comitetului Central, caracterul muncitoresc-revoluționar al organelor sale de conducere.

Să facem astfel încît înseși adunările generale ale organizațiilor de bază și conferințele de partid să constituie o puternică manifestare a forței și unității partidului, garanția supremă a realizării programelor de dezvoltare economico-socială, a îndeplinirii în cele mai bune condiții, de către partid, a rolului său de centru vital al întregii națiuni, de forță politică conducătoare în toate domeniile! **(Aplauze puternice, prelungite).**

Se impune, de asemenea, să se asigure dezbaterea largă a documentelor pentru Congresul al XIV-lea în întregul partid și cu întregul popor, astfel încît acestea să exprime în cel mai înalt grad gîndul și voința întregului partid, a întregii noastre națiuni, să constituie expresia adevăratei dezbateri democratice, muncitorești-revoluționare, a participării poporului la făurirea în mod conștient a propriului său viitor, de bunăstare și fericire, a comunismului. **(Aplauze puternice).**

În același timp, este necesar să se acționeze cu toată fermitatea pentru realizarea planului și a programelor de dezvoltare economico-socială pe următoarele 6 luni și pe întregul cincinal în industrie, agricultură și în toate celelalte sectoare. Toate colectivele de oameni ai muncii, organismele democrației muncitorești-revoluționare și organizațiile de partid să se prezinte la Congres cu realizări cît mai bune, în toate domeniile, să poată raporta Congresului că au realizat în bune condiții planul pe acest an și sînt pregătite să realizeze planul pe 1990 și întregul cincinal, asigurînd o bază trainică pentru dezvoltarea viitoare a patriei.

Doresc ca, în încheiere, să exprim încă o dată mulțumirile mele Comitetului Central al partidului pentru desemnarea mea în funcția de secretar general al partidului — aceasta urmînd să fie discutată de întregul partid, de întregul popor și supusă Congresului al XIV-lea al partidului.

Așa cum am menționat ieri, consider această încredere ca expresie a faptului că în întreaga mea activitate am îndeplinit întotdeauna năzuințele poporului nostru de independență, am servit partidul, cauza socialismului și păcii în lume.

Vă asigur încă o dată, dragi tovarăși, asigur întregul partid și întregul popor că și în viitor nu voi avea țel mai înalt decît de a contribui cu toate forțele mele, împreună cu ceilalți tovarăși, cu Comitetul Central, cu întregul partid, cu întregul popor, la realizarea programelor de dezvoltare viitoare, de perspectivă, de înaintare a patriei noastre spre comunism, de a asigura poporului român un loc demn în rîndul națiunilor libere ale lumii, de a asigura viitorul minunat, comunist, al României! **(Aplauze și urale puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu reales — la al XIV-lea Congres!").**

La încheierea lucrărilor plenarei, după dezbaterea și adoptarea în unanimitate a hotărîrilor, putem să afirmăm încă o dată că am străbătut un drum lung, am urcat pe înalte culmi, am învins multe obstacole și am obținut victorii minunate! De la înălțimile la care am ajuns se văd acum clare piscurile înalte și zările minunate, luminoase ale primăverii omenirii — zările comunismului. Să facem totul pentru a străbate drumul pe care îl mai avem într-un timp cît mai scurt, în deplină unitate a întregii noastre națiuni! **(Aplauze puternice, prelungite. Se scandează îndelung „Ceaușescu, România — stima noastră și mîndria!").**

În încheiere doresc să exprim convingerea că toți participanții la plenară, toate organizațiile și organele de partid, membrii partidului, toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, întregul nostru popor vor înfăptui neabătut obiectivele de dezvoltare economico-socială, vor participa activ la dezbaterea documentelor și pregătirea Congresului al XIV-lea al partidului, la trasarea perspectivelor dezvoltării României spre comunism! **(Aplauze puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R.!", „Ceaușescu și poporul!").**

Cu această convingere, adresez participanților la plenară, comuniștilor, tuturor oamenilor muncii, întregului popor cele mai bune urări de noi împliniri și noi realizări, de noi succese în toate domeniile!

Multă sănătate și fericire! **(Aplauze și urale puternice, îndelungate; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R.!", „Ceaușescu și poporul!", „Ceaușescu, România — stima noastră și mîndria!", „Ceaușescu reales la al XIV-lea Congres!". Într-o atmosferă de puternică însuflețire și strînsă unitate, toți cei prezenți în sala plenarei se ridică în picioare și ovaționează îndelung, minute în șir, pentru Partidul Comunist Român — nucleul vital al întregii națiuni — pentru secretarul general al partidului, președintele țării, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU).**

Digitized by Google

OPȚIUNEA ÎNTREGULUI PARTID, OPȚIUNEA ÎNTREGULUI POPOR

HOTĂRÎREA Plenarei Comitetului Central cu privire la realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția de secretar general al Partidului Comunist Român

Plenara C.C. al P.C.R., dînd expresie celor mai alese sentimente de înaltă stimă și prețuire, de nețărmurită dragoste și profundă recunoștință ale comuniștilor, ale tuturor oamenilor muncii, în deplin consens cu voința unanimă a întregului partid și popor, hotărăște să fie supusă dezbaterii în adunările generale ale tuturor organizațiilor de bază din întreprinderi, instituții, unități agricole, în toate conferințele organizațiilor comunale, orășenești, municipale și județene ale P.C.R., în întregul nostru partid propunerea ca la al XIV-lea Congres în înalta funcție de secretar general al partidului să fie reales cel mai iubit și stimat fiu al națiunii noastre, strălucitul conducător de partid și țară, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Comitetul Central își exprimă în unanimitate ferma convingere că realegerea în fruntea partidului a tovarășului Nicolae Ceaușescu — eminent militant comunist și patriot înflăcărat, ilustru gînditor revoluționar, luptător ferm pentru realizarea țelurilor supreme ale clasei muncitoare, genial făuritor al noului destin al țării și al celei mai luminoase epoci din istoria patriei, personalitate politică de excepție a lumii contemporane, care și-a consacrat și își consacră de aproape șase decenii, cu abnegație și eroism, întreaga viață și activitate binelui și fericirii națiunii române, cauzei independenței și suveranității, socialismului și păcii, înțelegerii și colaborării internaționale — constituie cea mai sigură garanție a edificării cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate, pe baza aplicării creatoare a principiilor generale ale socialismului științific la condițiile concrete din țara noastră, a viitorului comunist al patriei, a înaintării neabătute a României spre cele mai înalte culmi de progres și civilizație.

Digitized by Google

Adoptînd această hotărîre, Plenara C.C. al P.C.R. subliniază rolul determinant al conducătorului partidului și statului în vastul proces revoluționar, unitar și neîntrerupt, pe care l-a cunoscut România în perioada de glorie și măreție inaugurată de istoricul Congres al IX-lea, moment decisiv în desfășurarea operei de construcție socialistă, în realizarea grandioaselor ctitorii, fără egal în multimilenara existență a patriei, ce au dat, spre mîndria și satisfacția poporului român, o neasemuită strălucire chipului țării, un loc de frunte și un binemeritat prestigiu în rîndul națiunilor lumii.

Cursul înnoitor, revoluționar, dinamic pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu l-a imprimat vieții economico-sociale din patria noastră, în luminoasa perioadă deschisă de Congresul al IX-lea, și-a pus din plin amprenta asupra dezvoltării sănătoase și viguroase a economiei naționale, a întregii opere de edificare a socialismului în România, cu poporul și pentru popor.

Comitetul Central evidențiază și cu acest prilej meritul de uriașă însemnătate al tovarășului Nicolae Ceaușescu în definirea, într-o viziune științifică și unitară, a trăsăturilor și strategiei fiecărei etape de construcție socialistă, a apărării principiilor fundamentale ale socialismului, ca orînduire superioară oricăror forme de organizare socială care au existat pînă acum în istoria umanității.

Întregul nostru partid și popor dau cea mai înaltă apreciere contribuției decisive, hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu la elaborarea programelor realiste și profund mobilizatoare de dezvoltare intensivă, multilaterală a patriei pe seama cuceririlor revoluției tehnico-științifice și noii revoluții agrare, care au asigurat ritmuri dinamice de creștere a forței economice, a industriei și agriculturii, ridicarea necontenită a nivelului de viață al celor ce muncesc, înflorirea învățămîntului, științei și culturii, factori de cea mai mare însemnătate în făurirea socialismului și comunismului.

Plenara Comitetului Central prețuiește în mod deosebit înalta răspundere cu care tovarășul Nicolae Ceaușescu asigură întărirea continuă a gloriosului nostru partid comunist — centru vital al națiunii — creșterea rolului conducător, a forței sale politice și organizatorice în întreaga operă de construcție socialistă în România. Tovarășului Nicolae Ceaușescu îi revine meritul deosebit de a fi elaborat teze și orientări profund științifice, novatoare, cu privire la organizarea și conducerea întregii vieți economice și sociale, crearea unui larg și cuprinzător sistem al democrației muncitorești-revoluționare, creșterea rolului clasei muncitoare — clasa cea mai înaintată a societății — perfecționarea funcțiilor statului, apărarea și întărirea continuă a proprietății socialiste.

Slujind cu inepuizabilă energie și devotament patriotic interesele vitale ale țării și poporului român, cauza edificării socialismului și comunismului în patria noastră, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a afirmat cu putere, prin cuvînt și faptă, ca strălucit promotor al unei noi gîndiri în viața internațională, ca apărător consecvent și hotărît al aspirațiilor fundamentale ale popoarelor, impunîndu-se în conștiința întregii omeniri ca mare Erou al păcii, înțelegerii și colaborării între toate națiunile lumii.

În aceste momente înălțătoare, de vibrantă trăire patriotică, Comitetul Central, comuniștii, întregul popor își exprimă într-un singur gînd voința nestrămutată ca tovarășul Nicolae Ceaușescu să fie reales la Congresul al XIV-lea în funcția supremă de secretar general al Partidului Comunist Român, de a continua neabătut, sub steagul de luptă al gloriosului nostru partid, strîns uniți în jurul genialului său conducător, măreața operă de edificare pe pămîntul patriei a celei mai drepte și mai umane orînduiri, a visului de aur al omenirii — comunismul!

Digitized by Google

HOTĂRÎREA Plenarei C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie 1989 cu privire la convocarea Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român

În conformitate cu prevederile Statutului Partidului Comunist Român, care stabilește convocarea Congresului partidului o dată la 5 ani, Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român hotărăște:

I. Convocarea Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român în zilele de 20—25 noiembrie 1989 și organizarea adunărilor și conferințelor pentru dări de seamă și alegeri în toate organizațiile de partid.

II. Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român va avea următoarea ordine de zi:

1. Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al XIII-lea și Congresul al XIV-lea și sarcinile de viitor ale partidului.

2. Raportul Comisiei Centrale de Revizie.

3. Proiectul Programului-Directivă cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1991—1995 și orientările de perspectivă pînă în anii 2000—2010

4. Alegerea secretarului general al Partidului Comunist Român, a Comitetului Central al partidului și a Comisiei Centrale de Revizie.

III. Norma de reprezentare pentru alegerea delegaților la Congres va fi de un delegat la 1 150 membri de partid, la înaltul forum al comuniștilor urmînd să participe 3 326 delegați aleși în conferințele organizațiilor județene de partid și în Conferința organizației de partid a municipiului București, luîndu-se ca bază efectivul partidului la 30 septembrie 1989.

— În afara delegaților aleși, la Congres vor participa 900 invitați, membri de partid cu stagiul dinainte de 23 August 1944, activiști de partid și de stat, ai organizațiilor de masă și obștești, cadre de conducere din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și agricultură, muncitori, țărani, ingineri, tehnicieni, fruntași în întrecerea socialistă, oameni de știință, cultură și artă.

IV. În conformitate cu prevederile Statutului Partidului Comunist Român, se vor organiza adunări și conferințe pentru dări de seamă și alegeri în toate organizațiile locale ale partidului. Acestea vor fi eșalonate după cum urmează:

— între 1 septembrie — 15 octombrie 1989 vor avea loc adunări generale ale organizațiilor de bază și adunări sau conferințe ale organizațiilor de partid din întreprinderi, instituții, unități agricole;

— între 5—25 octombrie 1989 vor avea loc conferințele organizațiilor comunale, orășenești, municipale și ale organizațiilor de partid ale sectoarelor Capitalei;

— între 25 octombrie — 10 noiembrie 1989 se vor desfășura conferințele organizațiilor județene ale partidului și Conferința organizației de partid a Capitalei.

Conferințele organizațiilor județene de partid vor avea următoarea ordine de zi:

— Darea de seamă asupra activității comitetului județean de partid;

— Raportul Comisiei de revizie județene;

— Dezbaterea proiectelor documentelor Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român;

— Planul de dezvoltare economico-socială a județului în cincinalul 1991—1995;

— Alegerea comitetului județean de partid, a comisiei de revizie județene, a delegaților pentru Congresul al XIV-lea al P.C.R. și desemnarea candidaților pentru Comitetul Central și Comisia Centrală de Revizie.

V. Alegerea organelor de conducere și a delegaților pentru conferințele organizațiilor de partid, precum și pentru Congresul al XIV-lea al P.C.R. și desemnarea candidaților pentru organele imediat superioare ale organizațiilor de partid se vor face potrivit normelor înscrise în statutul partidului și în instrucțiunile Comitetului Central cu privire la alegerea organelor locale de partid.

În organele locale ale partidului, pecum și ca delegați la Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român vor trebui aleși cei mai buni comuniști care desfășoară o susținută activitate, se situează în fruntea luptei pentru îndeplinirea exemplară a Programului partidului, a hotărîrilor de partid și de stat, manifestă spirit revoluționar, exigență și fermitate în realizarea sarcinilor ce le sînt încredințate, corespund întocmai criteriilor politice, morale și profesionale. Vor fi aleși un număr corespunzător

Digitized by Google

de membri de partid din rîndul femeilor și al tinerilor, astfel încît structura organelor de partid și a delegaților la Congresul al XIV-lea al partidului să reflecte compoziția socială a membrilor de partid și a populației din țara noastră.

VI. Pe baza reglementărilor din Statutul Partidului Comunist Român, numărul candidaților propuși pentru organele de partid de la toate nivelurile, inclusiv pentru Comitetul Central, va fi, de regulă, mai mare cu cel puțin o treime.

Potrivit prevederilor statutare și instrucțiunilor Comitetului Central, propunerile de candidați prezentate în toate conferințele de partid pentru organele imediat superioare, inclusiv pentru organele centrale ale partidului, vor fi supuse, în prealabil, discuției și consultării adunării generale a organizației din care fac parte membrii de partid respectivi, la care vor fi invitați și alți oameni ai muncii din unitățile în care își desfășoară activitatea.

VII. Candidații centrali propuși pentru organele de conducere ale partidului vor fi desemnați de Comitetul Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român.

VIII. Hotărîrea privind alegerea secretarului general al partidului, adoptată de către Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român, va fi dezbătută în adunările generale și conferințele pentru dări de seamă și alegeri din întreprinderi, instituții, unități agricole, precum și în conferințele organizațiilor de partid comunale, orășenești, municipale și județene.

IX. În conformitate cu prevederile Statutului Partidului Comunist Român privind reprezentarea proporțională a organizațiilor județene de partid în organele centrale ale partidului, se stabilește că un membru al Comitetului Central va fi ales la 13 900 membri de partid, iar un membru supleant va fi ales la 21 250 membri de partid.

Plenara hotărăște ca numărul membrilor Comitetului Central al partidului să crească de la 446 la 455, urmînd ca stabilirea numărului candidaților centrali și locali, precum și repartizarea lor pe județe să se facă de către Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Propunerile de candidaturi pentru Comitetul Central al partidului vor fi în proporție de circa 1/3 din activul central de partid și de stat și de circa 2/3 din organizațiile județene de partid.

La stabilirea compoziției candidaților pentru Comitetul Central al partidului se vor avea în vedere compoziția socială, pe sexe și celelalte criterii prevăzute la alegerea delegaților pentru Congresul al XIV-lea al partidului.

X. Pe baza prevederilor Instrucțiunilor Comitetului Central, numărul membrilor comitetelor județene de partid se va stabili în funcție de efectivul organizațiilor respective, astfel încît numărul acestora nu va fi mai mic de 71 și mai mare de 103, iar al Comitetului Municipal de Partid București, de cel mult 151 membri.

— Numărul membrilor supleanți ai comitetelor județene și ai comitetului municipal de partid nu va depăși jumătate din totalul membrilor organului de partid respectiv.

XI. În centrul activității organizatorice și politico-ideologice desfășurate în perioada premergătoare Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român, care va intra în istorie drept Congresul victoriei socialiste, al independenței depline economice și politice a României, se va situa mobilizarea tot mai puternică a comuniștilor, a întregului nostru popor pentru înfăptuirea exemplară a tuturor planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială a patriei, evidențiindu-se cu profundă mîndrie patriotică rolul decisiv, de excepțională însemnătate al tovarășului Nicolae Ceaușescu, ctitorul României moderne, care, de aproape un sfert de veac, învestit în supremele funcții de partid și de stat, conduce cu aleasă clarviziune națiunea română pe cele mai înalte piscuri de progres și civilizație. O dată cu exprimarea înaltei satisfacții pentru tot ceea ce tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, a făcut și face spre binele și fericirea întregului popor, se va da glas dorinței fierbinți a comuniștilor, a națiunii noastre de a-l avea mereu în fruntea partidului și a statului, chezășie sigură a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării neabătute a României spre comunism, pentru instaurarea în lume a unui climat de pace, securitate și cooperare între toate națiunile.

În cadrul adunărilor și al conferințelor pentru dări de seamă și alegeri, precum și al acțiunilor inițiate pe linia muncii politico-ideologice și cultural-științifice, se vor evidenția rezultatele fără precedent obținute în dezvoltarea învățămîntului, științei, artei și culturii, domenii coordonate cu înaltă competență de tovarășa Elena Ceaușescu, care aduce o contribuție deosebită la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului nostru.

Adunările și conferințele organizațiilor de partid pentru dări de seamă și alegeri vor trebui să determine întărirea tot mai puternică a rolului conducător al partidului nostru comunist — centru vital al întregii națiuni — a unității de monolit a clasei muncitoare, perfecționarea stilului și metodelor de muncă ale organelor și organizațiilor de partid, dinamizarea întregii activități economice, politice și sociale, creșterea capacității de muncă, luptă și acțiune a tuturor organelor și organizațiilor de partid, a influenței și forței lor de mobilizare a comuniștilor, a celorlalți oameni ai muncii pentru înfăptuirea exemplară a planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială a patriei, pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea patriei noastre spre comunism.

Digitized by Google

HOTĂRÎREA
Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 27—28 iunie 1989

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, în zilele de 27—28 iunie a.c., s-au desfășurat lucrările Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român, care a dezbătut — într-un spirit de puternică răspundere comunistă, revoluționară, de totală angajare patriotică și încredere deplină în socialism, în politica profund științifică și umanistă a partidului și statului, confirmată în mod strălucit de viață, de realizările fără egal obținute în edificarea noii orînduiri — probleme de cea mai mare însemnătate pentru dezvoltarea economico-socială a României în viitorul cincinal și în perspectiva anilor 2000—2010, pentru înfăptuirea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a patriei spre comunism.

Plenara a avut următoarea ordine de zi:

1. Cu privire la convocarea celui de-al XIV-lea Congres al Partidului Comunist Român.

2. Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1991—1995 și orientările de perspectivă pînă în anii 2000—2010.

3. Proiectul Tezelor pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român privind dezvoltarea societății românești, perfecționarea conducerii economico-sociale, dezvoltarea democrației muncitorești-revoluționare, creșterea rolului Partidului Comunist Român și activitatea ideologică, politico-educativă, ridicarea nivelului de cunoaștere științifică, de cultură, a conștiinței revoluționare, raportul de forțe și caracteristicile fundamentale ale situației internaționale.

4. Cu privire la realizarea planului pe primele 6 luni ale anului și măsuri pentru îndeplinirea planului pe semestrul II și pe întregul an 1989.

5. Cu privire la proiectul Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România în anul 1990.

Plenara a dat cea mai înaltă apreciere magistralei cuvîntări rostite de tovarașul Nicolae Ceaușescu, amplă și profunda analiză științifică a drumului parcurs în dezvoltarea economico-socială, în formarea națiunii și a statului național unitar român, în dezvoltarea generală a forțelor de producție, a științei, culturii, a marilor realizări obținute în construcția socialismului, a stadiului actual al societății românești, cu deosebire în perioada de rodnice împliniri inaugurată de istoricul Congres al IX-lea, a programului de muncă și luptă revoluționară al comuniștilor, al întregului popor în perioada 1991—1995 și pînă dincolo de orizonturile mileniului trei, pe baza aplicării consecvente a legităților generale, a principiilor socialismului științific la condițiile și realitățile concrete din țara noastră.

Plenara își însușește întru totul tezele, ideile și orientările de deosebită însemnătate teoretică și practică cuprinse în excepționala cuvîntare a secretarului general al partidului și hotărăște în unanimitate ca acest document fundamental al muncii și acțiunii comuniștilor, al întregului nostru popor să stea la baza activității de pregătire a Congresului al XIV-lea al partidului, care, așa cum l-a definit tovarășul Nicolae Ceaușescu, se va înscrie în istorie drept Congresul victoriei definitive a socialismului, al triumfului principiilor socialismului științific în transformarea revoluționară a societății românești, al independenței depline economice și politice a țării.

Cu sentimente de aleasă mîndrie patriotică și adîncă recunoștință, participanții la plenară subliniază, și în acest cadru, rolul decisiv, contribuția hotărîtoare ale tovarășului Nicolae Ceaușescu la fundamentarea și elaborarea proiectului Programului-Directivă și a proiectului Tezelor pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român, a măreților planuri și programe de dezvoltare economico-socială a țării, la perfecționarea organizării și conducerii tuturor sectoarelor de activitate, la progresul multilateral al României socialiste.

Plenara aduce un profund și înflăcărat omagiu secretarului general al partidului, tovarașul Nicolae Ceaușescu, strălucit militant și patriot revoluționar, Erou între eroii neamului, luptător neînfricat pentru cauza clasei muncitoare, a socialismului, pentru aplicarea fermă în viață, în deplină concordanță cu realitățile concrete ale României, a legilor generale ale dezvoltării sociale, a principiilor socialismului științific, a concepției înaintate, materialist-dialectice și istorice despre lume și viață, ctitorul de geniu al României moderne, om politic de excepție al lumii contemporane, al mișcării comuniste și muncitorești internaționale, promotor activ al celor mai nobile aspirații de independență, pace și libertate, de largă colaborare între toate popoarele.

Plenara exprimă, totodată, cele mai calde și respectuoase sentimente de stimă și respect tovarășei Elena Ceausescu, eminent om politic și savant de larga recunoaștere internațională, militant de frunte al partidului și statului nostru, care aduce o contribuție deosebită la elaborarea și înfăptuirea programelor de dezvoltare a țării, la organizarea și modernizarea activității din toate sectoarele vieții economice și sociale, la progresul științei și tehnicii, al învățămîntului și culturii naționale.

Dînd glas voinței ferme, de nestrămutat a comuniștilor, a întregului popor, de a acționa strîns uniți în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a face totul pentru a asigura îndeplinirea exemplară a politicii interne și externe a partidului și statului nostru, Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român hotărăște:

1. Plenara aprobă în unanimitate propunerile Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire la **convocarea Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român și hotărăște ca înaltul forum al comuniștilor români să aibă loc în zilele de 20—25 noiembrie 1989.**

Plenara aprobă propunerile privind ordinea de zi a Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român și hotărăște ca acesta să dezbată următoarele:

— Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al XIII-lea și Congresul al XIV-lea și sarcinile de viitor ale partidului.

— Raportul Comisiei Centrale de Revizie.

— Proiectul Programului-Directivă cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1991—1995 și orientările de perspectivă pînă în anii 2000—2010.

— Alegerea secretarului general al Partidului Comunist Român, a Comitetului Central al partidului și a Comisiei Centrale de Revizie.

Plenara a aprobat în unanimitate propunerile privind convocarea Congresului al XIV-lea, organizarea adunărilor și conferințelor pentru dări de seamă și alegeri în toate organizațiile de partid, precum și normele de reprezentare pentru alegerea delegaților la Congres.

2. Plenara a dezbatut și aprobat în unanimitate proiectul **Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1991—1995 și orientările de perspectivă pînă în anii 2000—2010.**

Plenara apreciază că direcțiile dezvoltării viitoare a patriei, elaborate pe baza orientărilor și cu contribuția decisivă, determinantă ale tovarașului Nicolae Ceaușescu, corespund pe deplin marilor posibilități și resurse de care dispune economia noastră națională, puternicei baze tehnico-materiale create în anii socialismului, cu deosebire după Congresul al IX-lea, uriașei capacități de creație a poporului român. Prin prevederile sale, proiectul Programului-Directivă asigură creșterea în continuare în ritmuri superioare a forțelor de producție, a industriei, agriculturii, a științei și culturii, dezvoltarea intensivă și echilibrată a tuturor ramurilor și județelor țării, participarea tot mai activă a României la diviziunea internațională a muncii, sporirea perma-

Digitized by Google

nentă a avuției naționale, a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor.

Plenara își însușește întru totul aprecierea tovarășului Nicolae Ceaușescu privind necesitatea de a se acționa cu mai multă fermitate pentru dezvoltarea cercetării tehnico-științifice — cerință legică pentru înfăptuirea Programului partidului, pentru făurirea cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism — astfel încît România să devină, în această perioadă, pînă la sfîrșitul mileniului al doilea și începutul mileniului al treilea, o puternică forță a progresului tehnico-științific, cu un înalt nivel de dezvoltare în toate domeniile.

3. Plenara a dezbătut și aprobat în unanimitate proiectul **Tezelor pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român privind dezvoltarea societății românești, perfecționarea conducerii economico-sociale, dezvoltarea democrației muncitorești-revoluționare, creșterea rolului Partidului Comunist Român și activitatea ideologică, politico-educativă, ridicarea nivelului de cunoaștere științifică, de cultură, a conștiinței revoluționare, raportul de forțe și caracteristicile fundamentale ale situației internaționale.**

Întemeiate pe aprecierile și orientările de excepțională însemnătate cuprinse în expunerile secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la ședința Comitetului Politic Executiv din aprilie 1988 și plenarele C.C. al P.C.R. din noiembrie 1988 și aprilie 1989, larg dezbătute de comuniști, de oamenii muncii și adoptate de întregul partid și popor ca documente programatice ale edificării noii orînduiri în actuala etapă istorică, plenara subliniază că Tezele pentru Congresul al XIV-lea — care reprezintă gîndirea și conștiința revoluționară, voința întregii națiuni — definesc obiectivele și linia politică generală a construcției socialiste din România în actuala etapă și în perspectivă, constituie o generalizare magistrală a experienței românești, o nouă și strălucită contribuție a secretarului general al partidului la dezvoltarea și îmbogățirea creatoare a teoriei și practicii revoluționare, a socialismului științific.

Comitetul Central hotărăște ca proiectul Programului-Directivă și proiectul Tezelor pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român să fie date publicității și larg dezbătute de întregul nostru partid și popor.

4. Plenara a dezbătut și aprobat în unanimitate raportul **Cu privire la realizarea planului pe primele 6 luni ale anului și măsuri pentru îndeplinirea planului pe semestrul II și pe întregul an 1989.**

În spiritul sarcinilor și orientărilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, plenara hotărăște ca organele și organizațiile de partid, de masă și obștești să acționeze cu fermitate, cu înaltă răspundere comunistă, revoluționară pentru realizarea exemplară a tuturor indicatorilor planului pe anul în curs, înfăptuirea neabătută a programelor stabilite în fiecare domeniu de activitate. Plenara cheamă comuniștii, pe toți oamenii muncii să acorde o atenție prioritară adoptării măsurilor tehnico-organizatorice care se impun în vederea eliminării lipsurilor manifestate în diferite sectoare de activitate, recuperării într-un timp cît mai scurt a tuturor restanțelor, concomitent cu îndeplinirea ritmică, lună de lună a prevederilor de plan.

Însușindu-și pe deplin aprecierile, orientările și indicațiile formulate de secretarul general al partidului în cuvîntarea rostită în cadrul lucrărilor, plenara cere guvernului, ministerelor, centralelor industriale, întreprinderilor, organelor și organizațiilor de partid să adopte cele mai eficiente măsuri pentru realizarea integrală a producției fizice, îndeosebi a celei destinate exportului, asigurarea materiilor prime și energiei, reducerea consumurilor materiale și a cheltuielilor de producție, pentru ridicarea continuă a nivelului tehnic și calitativ al produselor, creșterea mai puternică a productivității muncii, a eficienței economice și rentabilității în toate domeniile de activitate. Plenara cere, de asemenea, să se acționeze cu toată hotărîrea pentru întărirea în toate domeniile a ordinii și disciplinei, a spiritului revoluționar în muncă.

Plenara apreciază că sînt create toate condițiile pentru obținerea în acest an a celei mai bune producții agricole de pînă acum, atît la cereale, cît și în legumicultură, pomicultură, viticultură și în celelalte sectoare și cere Ministerului Agriculturii, tuturor organelor agricole, unităților agricole de stat și cooperatiste, consiliilor populare să acționeze cu toată răspunderea pentru strîngerea și depozitarea operativă și fără pierderi a recoltei de cereale păioase, pentru executarea la timp și la un înalt nivel calitativ a tuturor lucrărilor de întreținere a culturilor.

Plenara își exprima convingerea ca organele și organizațiile de partid, ministerele, centralele și întreprinderile, comuniștii, toți oamenii muncii din industrie și agricultură, dînd dovadă de înalt spirit revoluționar, vor acționa cu hotărîre și abnegație pentru realizarea în cele mai bune condiții a planului pe acest an și pe 1990, asigurînd astfel ridicarea nivelului general de dezvoltare economico-socială a patriei noastre, creșterea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

5. Plenara a dezbătut și aprobat în unanimitate raportul **Cu privire la proiectul Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România în anul 1990.**

Plenara a dat o deosebită apreciere contribuției determinante a tovarășului Nicolae Ceaușescu la fundamentarea științifică a proiectului de plan pentru dezvoltarea economico-socială a țării pe anul 1990. În cadrul dezbaterilor s-a subliniat că noile prevederi, elaborate în spiritul orientărilor secretarului general al partidului, asigură continuarea procesului de dezvoltare intensiv-calitativă a tuturor ramurilor economiei naționale, lărgirea bazei de materii prime și energetice, creșterea productivității muncii, realizarea unei eficiențe sporite în toate domeniile.

Plenara apreciază că proiectul de plan creează, prin prevederile sale, condiții pentru sporirea avuției naționale, ridicarea nivelului de trai și a gradului de civilizație al întregului popor, contribuie la realizarea obiectivului strategic al actualului cincinal — trecerea României la un stadiu superior, de țară socialistă mediu dezvoltată.

Plenara hotărăște ca proiectul de plan pe 1990 să fie larg dezbătut de către colectivele de oameni ai muncii din întreprinderi, centrale, ministere, institute de cercetare, din unitățile agricole de stat și cooperatiste, din toate sectoarele, să fie analizat și să se stabilească noi măsuri, să se prezinte noi propuneri pentru perfecționarea și înfăptuirea neabătută, în condiții cît mai bune a obiectivelor privind dezvoltarea viitoare a patriei noastre. Pornind de la complexitatea sarcinilor prevăzute în proiectul de plan, plenara cere, totodată, guvernului, ministerelor, organelor centrale de sinteză, centralelor industriale și întreprinderilor, organelor și organizațiilor de partid, de masă și obștești să acționeze cu toată răspunderea pentru pregătirea temeinică a tuturor condițiilor în vederea îndeplinirii exemplare a sarcinilor de plan pe anul 1990.

Plenara își exprimă convingerea că dezbaterea acestor documente de importanță excepțională pentru viitorul socialist și comunist al patriei va determina un nou și puternic avînt în întreaga viață politică, economică și socială a țării, o analiză profundă a activității fiecărei organizații de partid, a fiecărei unități economice și sociale, a organizațiilor democrației muncitorești-revoluționare, va contribui la mobilizarea largă a oamenilor muncii la înfăptuirea luminosului Program de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Să facem astfel încît dezbaterea largă a documentelor pentru Congresul al XIV-lea în întregul partid și cu întregul popor să exprime în cel mai înalt grad gîndul și voința tuturor comuniștilor, ale întregii națiuni, să fie expresia unei profunde dezbateri democratice, muncitorești-revoluționare, a participării poporului la făurirea în mod conștient a propriului său viitor, de bunăstare și fericire, a comunismului. Adunările generale ale organizațiilor de bază și conferințele de partid să constituie o puternică manifestare a forței și unității partidului — garanția supremă a realizării programelor de dezvoltare economico-socială, a îndeplinirii în cele mai bune condiții a rolului partidului de centru vital al întregii națiuni, de forță politică conducătoare în toate domeniile.

Plenara adresează organelor și organizațiilor de partid, comuniștilor, eroicei noastre clase muncitoare, țărănimii, intelectualității, tuturor făuritorilor de bunuri materiale și spirituale din patria noastră chemarea de a se angaja cu toate forțele și de a acționa cu cea mai mare hotărîre pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor și orientărilor cuprinse în strălucita cuvîntare a tovarășului Nicolae Ceaușescu și în documentele adoptate, pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a prevederilor planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială a patriei, în vederea realizării unei calități noi, superioare a muncii și vieții întregului nostru popor.

Strîns uniți în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sub a cărui înțeleaptă și clarvăzătoare conducere România înaintează ferm pe calea construirii celei mai drepte și mai umane societăți — societatea socialistă și comunistă —, să acționăm cu cea mai înaltă răspundere comunistă, revoluționară, pentru a întîmpina cu noi și noi victorii cea de-a 45-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și marele forum comunist din noiembrie — Congresul al XIV-lea al partidului!

Digitized by Google

Proiect

PROGRAMUL-DIRECTIVĂ
al Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român
cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1991–1995 şi orientările de perspectivă pînă în anii 2000–2010

Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român — eveniment de însemnătate excepţională în viaţa social-politică a ţării — va analiza activitatea desfăşurată de partid, de întregul popor pentru îndeplinirea hotărîrilor Congresului al XIII-lea şi ale Conferinţei Naţionale din 1987 şi va adopta Programul-Directivă cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1991—1995 şi orientările de perspectivă pînă în anii 2000—2010.

Desfăşurîndu-se în anul celei de-a 45-a aniversări a revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă, Congresul va face bilanţul realizărilor istorice obţinute de poporul nostru, sub conducerea partidului, în edificarea noii orînduiri şi — pornind de la stadiul actual al societăţii româneşti, de la cerinţele legilor obiective, ale aplicării consecvente a principiilor socialismului ştiinţific la condiţiile concrete din România — va stabili liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a patriei în perioada următoare, în vederea înfăptuirii neabătute a Programului partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi de înaintare spre comunism.

Prevederile şi obiectivele înscrise în Programul-Directivă continuă pe o treaptă superioară orientările profund revoluţionare imprimate întregii opere de construcţie socialistă de hotărîrile Congresului al IX-lea al partidului, care a ales în fruntea partidului pe cel mai iubit fiu al poporului nostru, tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU, ctitorul de geniu al României socialiste moderne, conducătorul vizionar al întregii naţiuni pe calea progresului şi bunăstării, strălucită personalitate a mişcării comuniste şi a vieţii politice internaţionale, luptător ferm şi consecvent pentru cauza socialismului şi comunismului, pentru triumful păcii şi colaborării în lume. Este meritul nepieritor al Congresului al IX-lea, al secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, de a fi făcut o profundă analiză critică şi autocritică a întregii activităţi desfăşurate în prima etapă a construcţiei socialiste şi de a fi stabilit, pe această bază, orientări noi, de importanţă fundamentală pentru întregul proces de transformare revoluţionară a societăţii româneşti.

Pornind de la dreptul inalienabil al partidului nostru de a-şi elabora de sine stătător linia politică, strategia şi tactica revoluţionară, pe baza aplicării creatoare a adevărurilor general-valabile, a principiilor socialismului ştiinţific la condiţiile concrete din România — Congresul al IX-lea a luat atitudine hotărîtă şi a pus capăt teoriilor şi practicilor anacronice, depăşite, ce nu mai corespundeau realităţii româneşti, a combătut conceptul greşit al „modelului unic" în construcţia noii orînduiri, atitudinile dogmatice, conservatoare, de ploconire faţă de unele idei străine care împiedicau manifestarea forţei revoluţionare a partidului, a capacităţii creatoare a poporului. Prin hotărîrile sale istorice — magistral validate de practică — Congresul al IX-lea s-a înscris ca un adevărat moment de cotitură în activitatea partidului şi a poporului nostru, care a inaugurat o nouă epocă în construcţia socialistă, a deschis cîmp larg de afirmare a spiritului revoluţionar în viaţa socială, a determinat creşterea puternică a rolului partidului în organizarea şi conducerea întregii opere de edificare a noii orînduiri în România.

Înfăptuind neabătut orientările Congresului al IX-lea — continuate şi dezvoltate, corespunzător cerinţelor fiecărei etape, de congresele şi conferinţele naţionale care au urmat — clasa muncitoare, ţărănimea, intelectualitatea, întregul popor, acţionînd în strînsă unitate, sub conducerea partidului, au obţinut succese istorice în dezvoltarea economico-socială, în toate domeniile de activitate, au asigurat înaintarea fermă a patriei noastre pe calea socialismului, a progresului şi civilizaţiei.

România s-a transformat dintr-o ţară slab dezvoltată într-o ţară industrial-agrară în plină dezvoltare, pe baza celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, ale cunoaşterii umane în general, cu un nivel de bunăstare tot mai ridicat pentru întregul popor. Producţia industrială este în acest an de 135 de ori mai mare decît în 1945, creşterea obţinută după 1965 fiind de 120 de ori. Producţia agricolă s-a mărit de circa 10 ori, din care de peste 6 ori după 1965. Volumul comerţului exterior a crescut de 45 de ori faţă de anul 1950. Venitul naţional depăşeşte de 40 de ori nivelul din 1945, un spor de 33 de ori revenind perioadei de după Congresul al IX-lea. Fondul de consum a sporit, comparativ cu anul 1950, de peste 18 ori. A fost realizat un larg sistem democratic de participare nemijlocită a întregului popor la conducerea societăţii, la făurirea conştientă a propriului viitor, socialist şi comunist.

Întreaga dezvoltare economico-socială s-a înfăptuit în condiţiile afirmării tot mai puternice — ca factori hotărîtori ai progresului multilateral al patriei — a ştiinţei, învăţămîntului şi culturii, cu contribuţia remarcabilă şi de înaltă competenţă a tovarăşei academician doctor inginer ELENA CEAUŞESCU, eminent om politic şi savant de renume mondial, militant de frunte al partidului şi statului nostru.

Marile înfăptuiri obţinute de România în toate domeniile de activitate atestă, cu puterea faptelor, superioritatea noii orînduiri, a proprietăţii socialiste — a întregului popor şi cooperatiste —, justeţea politicii de dezvoltare susţinută a forţelor de producţie pe baza unei rate înalte a acumulării, rolul conducerii unitare a vieţii economico-sociale, al afirmării democraţiei muncitoreşti-revoluţionare, însemnătatea hotărîtoare a aplicării ferme, creatoare a legităţilor generale la condiţiile concrete ale ţării noastre.

Digitized by Google

Congresul al XIV-lea al partidului — Congresul marilor victorii socialiste, al triumfului principiilor socialismului ştiinţific în transformarea revoluţionară a patriei, al independenţei depline, economice şi politice, a României — deschide poporului nostru perspectivele măreţe ale făuririi cu succes a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintării ferme spre înaltele culmi ale orînduirii fără clase, spre comunism.

I

ÎNFĂPTUIREA PREVEDERILOR PLANULUI CINCINAL 1986—1990

În cincinalul actual au fost obţinute noi şi însemnate realizări în dezvoltarea economico-socială a ţării, în ridicarea nivelului de trai, material şi spiritual, al întregului popor. S-a asigurat dezvoltarea şi modernizarea continuă a forţelor de producţie, perfecţionarea relaţiilor sociale, adîncirea democraţiei muncitoreşti-revoluţionare, întărirea independenţei şi suveranităţii naţionale.

Principalii indicatori ai dezvoltării economico-sociale a României în cincinalul 1986—1990 se prezintă astfel:

— în preţuri 1989 —

	1985	1990	1990/1985 — % Dinamică	1990/1985 — % Ritm mediu anual
Produsul social — miliarde lei	1 867,7	2 500—2 520	133,9—134,9	6,0—6,2
Venitul naţional — miliarde lei	708,2	1 015—1 042	143,3—147,1	7,5—8,0
Produsul naţional brut — miliarde lei	854,6	1 191—1 218	139,4—142,5	6,9—7,4
Producţia industrială — miliarde lei				
— globală	1 370,6	1 885—1 902	137,5—138,8	6,6—6,8
— marfă	1 221,1	1 700—1 712	139,2—140,2	6,9—7,0
— netă	375,0	612—620	163,2—165,3	10,3—10,6
Producţia agricolă — miliarde lei				
— globală	196,6	274—277	128,3—129,4	5,1—5,3
— marfă	107,8	193,5—195,3	133,3—135,4	5,9—6,3
— netă	89,4	135,5—136,7	148,1—149,2	8,2—8,3
Volumul investiţiilor în economia naţională — miliarde lei	240,7	289—293	111—112	2,1—2,3
Volumul comerţului exterior — miliarde lei, preţuri de livrare	333,2	463,0	128,6	5,2
— din care volumul exportului	245,0	340,0	138,8	6,8
Numărul de personal muncitor — mii persoane	7 661	7 990	104,3	0,8
Productivitatea muncii în industria republicană (calculată pe baza producţiei-marfă) — mii lei/persoană	330	450—452	136,4—136,9	6,4—6,5
Reducerea cheltuielilor totale la 1 000 lei producţie-marfă în industria republicană, în 1990 faţă de 1985 — lei		104,5		
Desfacerile de mărfuri cu amănuntul — miliarde lei	288	317—318	110—110,4	1,9—2,0
Prestările de servicii pentru populaţie — miliarde lei	35,7	60	168	11
Retribuţia medie reală — lei/persoană	2 980	3 300	110,7	2,1
Veniturile totale ale ţărănimii cooperatiste — miliarde lei	54,7	61,6	112,6	2,4
Construcţii de locuinţe din fondurile statului — mii apartamente în cincinalul 1986—1990		673		
Cheltuieli social-culturale finanţate de la bugetul de stat pe o familie — lei	12 436	14 900	119,8	3,7

NOTĂ: *La producţia agricolă, investiţii şi comerţ exterior, dinamicile şi ritmurile medii sînt calculate pe perioade de 5 ani.*

Digitized by Google

Pe ansamblul cincinalului actual, se asigură creşterea cu circa 40 la sută a producţiei-marfă industriale. În această perioadă s-a acţionat neabătut pentru înfăptuirea obiectivelor noii revoluţii agrare, obţinîndu-se anual peste 30 milioane tone cereale. S-au dezvoltat construcţiile, transporturile, celelalte sectoare de activitate. Pe întregul cincinal se realizează un volum total de investiţii de circa 1 300 miliarde lei.

România a participat activ la diviziunea internaţională a muncii, la schimbul de valori materiale şi spirituale cu alte state ale lumii, fără deosebire de orînduire socială. Un loc important a revenit relaţiilor comerciale şi de cooperare cu ţările socialiste, care reprezintă circa 50 la sută în volumul comerţului nostru exterior. A crescut continuu colaborarea economică cu statele în curs de dezvoltare, a căror pondere este de circa 25 la sută. S-au extins, de asemenea, relaţiile cu ţările capitaliste dezvoltate, care deţin 25 la sută din volumul comerţului exterior al României.

Dezvoltarea economico-socială a ţării a creat condiţiile pentru plata, an de an, a datoriei externe şi lichidarea acesteia în luna martie 1989. Expresie elocventă a potenţialului şi vitalităţii economiei noastre, această mare victorie a poporului român a asigurat adevărata independenţă şi suveranitate a patriei. Rambursarea completă a datoriei externe s-a realizat concomitent cu alocarea, în cursul acestui deceniu, a peste 2 000 miliarde lei pentru dezvoltarea economico-socială a ţării.

Pe baza creşterii producţiei materiale şi a venitului naţional, în acest cincinal au fost luate măsuri pentru ridicarea nivelului de trai al întregului popor. În anul 1988, retribuţia minimă s-a mărit de la 1 500 lei la 2 000 lei lunar. Prin încheierea, pînă la 1 iulie 1989, pe întreaga economie naţională, a noii acţiuni de majorare a retribuţiei personalului muncitor se asigură creşterea faţă de anul 1985 cu peste 10 la sută a retribuţiei reale. Pensiile au sporit în medie cu 8 la sută, din care pensiile mici cu peste 40 la sută. A fost ferm promovată politica stabilităţii preţurilor şi tarifelor, al căror indice s-a situat sub cel planificat. În condiţiile dezvoltării economico-sociale a tuturor judeţelor ţării, s-a continuat programul construcţiei de locuinţe, de amenajare a centrelor civice, de sistematizare şi modernizare a localităţilor. A fost extinsă baza materială a ştiinţei, învăţămîntului şi culturii. S-au îmbunătăţit permanent asistenţa medicală, ocrotirea sănătăţii populaţiei. Toate acestea demonstrează în mod grăitor că ridicarea nivelului de trai, material şi spiritual, al întregului popor reprezintă ţelul suprem al politicii partidului, raţiunea însăşi a societăţii socialiste multilateral dezvoltate care se edifică cu deplin succes în România.

Rezultatele de pînă acum şi prevederile pentru anul 1990 asigură înfăptuirea, în linii generale, a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului privind dezvoltarea economico-socială a ţării în această perioadă, realizarea obiectivului strategic al celui de-al 8-lea cincinal — trecerea României la stadiul de ţară socialistă mediu dezvoltată. Deosebit de semnificativ este faptul că rezultatele din acest cincinal şi din întregul deceniu actual au fost obţinute în condiţiile grele ale crizei economice mondiale, care a afectat, din 1980, într-o măsură sau alta, toate ţările lumii, şi îndeosebi pe cele în curs de dezvoltare.

Remarcabilele înfăptuiri dobîndite în dezvoltarea patriei sînt rodul activităţii pline de abnegaţie a clasei muncitoare, ţărănimii şi intelectualităţii, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate, a întregului popor care, într-o deplină unitate, asigură transpunerea neabătută în viaţă a politicii interne şi externe a ţării noastre, ridicarea României pe trepte tot mai înalte de progres şi civilizaţie. Ele demonstrează cu forţa faptelor de netăgăduit justeţea politicii partidului nostru comunist de aplicare creatoare a legilor obiective, a principiilor socialismului ştiinţific la realităţile din România. Aceste mari realizări evidenţiază cu putere superioritatea socialismului, faptul că numai în condiţiile cînd poporul a devenit cu adevărat stăpîn pe destinele sale se pot asigura lichidarea într-un timp relativ scurt a înapoierii, progresul economico-social, bunăstarea, independenţa şi suveranitatea naţională.

Îndeplinirea în cele mai bune condiţii a prevederilor de plan pe 1989 şi 1990 creează o temelie trainică pentru trecerea la înfăptuirea celui de-al 9-lea cincinal şi a orientărilor strategice pe termen lung, la realizarea unui nou stadiu al dezvoltării societăţii noastre socialiste.

II

CERINŢELE NOII ETAPE DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ A ROMÂNIEI

În stabilirea obiectivelor Programului-Directivă pentru cincinalul 1991—1995 şi în perspectiva anilor 2000-2010, partidul nostru porneşte de la necesitatea aplicării ferme a legilor obiective, a principiilor socialismului ştiinţific la realităţile României, pe baza promovării neabătute a orientărilor fundamentate în opera economică şi social-politică a tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU.

În centrul strategiei partidului se vor situa continuarea politicii de dezvoltare a forţelor de producţie, perfecţionarea relaţiilor de producţie, a tuturor raporturilor sociale, realizarea unei noi calităţi a muncii şi vieţii, întărirea democraţiei muncitoreşti-revoluţionare, participarea tuturor cetăţenilor la conducerea societăţii, manifestarea deplină a personalităţii umane, asigurîndu-se înfăptuirea consecventă a Programului partidului de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a patriei noastre spre comunism.

În definirea liniilor directoare pentru perioada următoare este necesar să se ţină seama de stadiul atins de România pe plan economico-social, de faptul că gradul general de dezvoltare a industriei şi agriculturii, a economiei naţionale în ansamblu asigură consumul intern şi un export corespunzător.

Totodată, trebuie să se aibă în vedere că resursele de materii prime şi energie, atît pe plan naţional, cît şi internaţional, nu sînt inepuizabile, că — după cum arată prognozele elaborate în diferite ţări, precum şi în cadrul unor organizaţii internaţionale — pentru unele din aceste resurse apare obiectiv necesară limitarea consumului chiar în deceniile viitoare. De altfel, exploatarea judicioasă a bogăţiilor naturale reprezintă şi o condiţie primordială a menţinerii echilibrului ecologic al planetei, a conservării şi protecţiei mediului înconjurător.

Se impune, de asemenea, ca — în cadrul soluţionării problemelor majore ale lumii contemporane şi de care depinde soarta însăşi a umanităţii — să se realizeze o nouă diviziune internaţională a muncii, mai echilibrată, relaţii noi, întemeiate pe egalitate şi echitate, care să asigure lichidarea subdezvoltării, industrializarea a noi şi noi state, ridicarea economico-socială a ţărilor în curs de dezvoltare.

În aceste condiţii, creşterea economică — în mod necesar accelerată în perioadele cînd se recuperează rămînerea în urmă, aşa cum a fost şi cazul României în cincinalele precedente — înregistrează, de la un anumit nivel al dezvoltării, ritmuri mai moderate. Această tendinţă, confirmată şi de experienţa mondială, provine atît din faptul că fiecare procent înseamnă un volum absolut tot mai mare, cît şi din inevitabila încetinire a dinamicii consumului pe măsura apropierii sale de nivelul optim, precum şi din caracterul limitat al resurselor naturale.

În prezent, România se află tocmai în etapa cînd este imperios necesar ca dezvoltarea economică să se bazeze pe o politică fermă de utilizare judicioasă a resurselor materiale şi energetice, a capacităţilor de producţie şi forţei de muncă, a mijloacelor financiare, în condiţiile eliminării hotărîte a oricărei forme de risipă a avuţiei naţionale.

Un obiectiv esenţial îl constituie menţinerea şi consolidarea consumului realizat, creşterea lui raţională, în limitele satisfacerii nevoilor ştiinţific fundamentate ale întregului popor. După cum este cunoscut, în ce priveşte alimentaţia, cu ni-

Digitized by Google

velul atins — de circa 3 200 calorii zilnic pe locuitor — România se numără printre țările cu un consum bun din punctul de vedere al cerințelor fiziologice. De asemenea, s-au asigurat consumuri corespunzătoare și la produsele textile, încălțăminte, alte bunuri industriale.

În dimensionarea atît a producției, cît și a consumului, trebuie să se țină seama, totodată, de necesitatea creării unor rezerve adecvate de materii prime, materiale, combustibili și alte produse, precum și de mijloace financiare, valutare, care să permită dezvoltarea stabilă, pe termen lung, a societății noastre socialiste.

În noile condiții, creșterea economică va trebui să se înfăptuiască, de asemenea, pe baza extinderii în tot mai mare măsură a schimburilor comerciale, a cooperării și specializării în producție cu alte state.

O cerință legică, inexorabilă, a progresului contemporan, a dezvoltării omenirii, o reprezintă lichidarea divizării societății în bogați și săraci, a gravelor disparități în consum — generate de relațiile capitaliste de producție, de mecanismele imperialiste și neocolonialiste de spoliere a bogățiilor naționale și a muncii altor popoare. Realitățile lumii de azi pun cu tot mai multă stringență problema înlăturării vechilor relații de dominație și asuprire, a instaurării unor raporturi noi, de egalitate între state, a creării condițiilor pentru folosirea echitabilă a resurselor planetei, care să permită progresul multilateral al tuturor națiunilor, iar în cadrul fiecărei țări satisfacerea corespunzătoare a necesităților de viață ale tuturor cetățenilor. Acestui imperativ istoric îi răspunde pe deplin socialismul, ca orînduire care — eliminînd exploatarea socială și națională — situează în centrul dezvoltării economice omul, înflorirea personalității umane, ridicarea gradului de civilizație, materială și spirituală, a întregii societăți.

Partidul nostru ține seama și pornește de la toate aceste cerințe obiective, de la legitățile generale ale progresului în epoca actuală, de la principiile socialismului științific, în stabilirea orientărilor viitorului cincinal, în organizarea și conducerea întregii activități de dezvoltare economico-socială a României în deceniul următor și în perspectiva anilor 2000—2010.

Se impune, astfel, să se asigure creșterea în continuare a forțelor de producție, accentuîndu-se în toate domeniile dezvoltarea intensivă, ca o cerință esențială pentru realizarea obiectivului strategic al partidului și poporului nostru. Avînd în vedere că, în multe sectoare, actuala producție fizică a României se situează la nivelul țărilor celor mai dezvoltate, este necesar ca, în perioada următoare, să se realizeze o asemenea perfecționare și modernizare a activității economice, încît să se obțină o creștere însemnată a nivelului tehnic și calitativ al produselor, valorificarea tot mai înaltă a materiilor prime, a forței productive a poporului nostru.

Va fi promovată în mod consecvent politica de întărire continuă a proprietății socialiste — a întregului popor și cooperatiste — care constituie o necesitate obiectivă a construirii și dezvoltării noii orînduiri, a progresului continuu al forțelor de producție, a creșterii nivelului de trai, a asigurării independenței și suveranității naționale, a mersului ascendent al patriei noastre pe calea civilizației și prosperității.

Prin îmbinarea organică a proprietății de stat cu cea cooperatistă în toate domeniile, dezvoltarea conlucrării dintre aceste forme în agricultură — inclusiv cooperarea largă cu țărănimea din zonele de deal și munte —, se vor afirma tot mai puternic principiile socialismului în economie, în întreaga viață socială.

Se va acționa permanent pentru creșterea răspunderii oamenilor muncii, în calitatea lor de proprietari și producători, în buna gospodărire a fondurilor încredințate.

Va fi întărit și perfecționat sistemul de proprietate comună, urmărindu-se legarea tot mai strînsă a cointeresării oamenilor muncii, prin aplicarea acordului global în retribuire, de aportul la creșterea generală a proprietății socialiste, precum și de participarea personală la fondul de dezvoltare a întreprinderilor de stat și cooperatiste.

Se va urmări asigurarea locurilor de muncă necesare pentru folosirea rațională a populației active, avîndu-se în vedere ca toți cetățenii să poată desfășura o activitate socialmente utilă, corespunzător capacităților și pregătirii profesionale. În societatea noastră, munca — factor hotărîtor al formării omului însuși ca ființă socială — devine tot mai mult o cerință vitală, un atribut esențial al afirmării și înfloririi personalității umane. Pornind de la adevărul fundamental că nu poate fi cu adevărat liber acela care nu depune o muncă utilă, partidul nostru va acționa permanent pentru dezvoltarea, la toți cetățenii, a sentimentului de dragoste și datorie față de muncă, față de patrie și viitorul fericit al întregului popor.

Va fi aplicat în mod ferm principiul „la muncă egală, retribuție egală", criteriul repartiției socialiste după cantitatea, calitatea și însemnătatea socială a muncii depuse. Partidul nostru va veghea, cu exigență revoluționară, ca nimeni să nu realizeze venituri fără muncă sau pe seama muncii altora, ca exploatarea omului de către om să nu se manifeste sub nici o formă și în nici un fel de împrejurări în România.

Sistemul de retribuire trebuie să preîntîmpine atît formarea unor disproporții inechitabile în scara veniturilor, cît și tendințele de nivelare.

Un rol tot mai important în ridicarea nivelului de trai al întregului popor îl vor avea fondurile sociale de consum. Societatea noastră va asigura satisfacerea tot mai bună — pentru toți cetățenii — a nevoilor de învățămînt, ocrotire a sănătății, locuință, odihnă, cultură, asumîndu-și într-o măsură sporită sarcina creșterii și formării tinerei generații, a creării unor condiții de viață demne pentru oamenii vîrstnici, pentru întregul popor.

Este necesar să se aibă întotdeauna în vedere faptul că ridicarea nivelului personal de trai, a bunăstării fiecărui cetățean, nu se poate realiza decît o dată cu dezvoltarea generală a forțelor de producție și creșterea avuției naționale, cu ridicarea nivelului de trai, a bunăstării întregului popor, cu asigurarea progresului multilateral al patriei noastre. Socialismul trebuie să creeze tuturor membrilor societății, fără nici o discriminare, condiții egale de muncă și viață, de manifestare a personalității umane!

Partidul Comunist Român pornește de la principiul, pe deplin confirmat de experiență, că edificarea orînduirii socialiste și înaintarea spre comunism reprezintă un amplu și permanent proces revoluționar, care impune soluționarea conștientă a contradicțiilor dezvoltării sociale, lupta intransigentă împotriva vechiului și promovarea neabătută a noului în toate sectoarele de activitate, întărirea rolului conducător al partidului clasei muncitoare, perfecționarea continuă a funcțiilor statului democrației muncitorești-revoluționare, lărgirea cadrului organizatoric al participării efective a maselor de oameni ai muncii la conducerea societății.

III

OBIECTIVUL ȘI DIRECȚIILE PRIORITARE ALE DEZVOLTĂRII ROMÂNIEI ÎN CINCINALUL 1991—1995

Obiectivul fundamental al celui de-al 9-lea cincinal îl constituie dezvoltarea intensivă a economiei naționale, aplicarea programelor de organizare și modernizare a producției pe baza celor mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii, realizarea unei noi calități a muncii în toate domeniile de activitate, asigurîndu-se trecerea la cea de-a doua fază, superioară, a construirii societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră, a înfăptuirii Programului partidului.

Corespunzător acestui obiectiv, viitorul plan cincinal are ca sarcini de bază:

— Perfecționarea organizării, modernizarea și dezvoltarea producției, în concordanță cu tendințele revoluției tehnico-științifice contemporane.

— Folosirea deplină, cu eficiență maximă, a capacităților productive, creșterea substanțială a producției și venitului național pe unitatea de fonduri fixe.

— Intensificarea eforturilor pentru dezvoltarea bazei proprii de materii prime și resurse energetice, în condițiile exploatării raționale, cu randament ridicat, a acestora.

— Continuarea fermă a politicii de dezvoltare a industriei prelucrătoare, acordîndu-se prioritate sectoarelor tehni-

Digitized by Google

cii de vîrf, astfel încît România să devină o țară a produselor de înaltă calitate, la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial.

— Înfăptuirea neabătută a obiectivelor noii revoluții agrare, a programelor de asigurare a unor producții agricole înalte și stabile.

— Dezvoltarea mai activă a schimburilor economice cu alte state, a cooperării în producție, știință și tehnică, intensificarea participării României la diviziunea internațională a muncii, la circuitul mondial de valori.

— Continuarea procesului de dezvoltare economico-socială a tuturor județelor, orașelor și comunelor, de organizare teritorială și sistematizare a localităților.

— Amplificarea acțiunii factorilor calitativi ai dezvoltării economice, prin creșterea mai rapidă a productivității muncii, reducerea consumurilor materiale și energetice, realizarea unui grad superior de valorificare a resurselor, diminuarea cheltuielilor de producție și ridicarea rentabilității.

— Creșterea venitului național atît prin dezvoltarea producției de bunuri, cît și prin reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social; repartizarea optimă a venitului național pentru consum și acumulare.

— Ridicarea în continuare a nivelului de trai al întregului popor, satisfacerea în tot mai bune condiții a consumului oamenilor muncii de produse agroalimentare și industriale, rezolvarea completă a problemei serviciilor pentru populație.

— Dezvoltarea proprietății socialiste, perfecționarea întregului ansamblu al relațiilor sociale, a conducerii, organizării și planificării activității economico-sociale.

În concordanță cu obiectivele și sarcinile stabilite pentru perioada următoare, principalii indicatori ai dezvoltării României în cincinalul 1991—1995 se prezintă astfel:

	1995	1995/1990 — %	
		Dinamică	Ritm mediu anual
Produsul social — miliarde lei	3 110—3 245	125—130	4,5—5,5
Venitul național — miliarde lei	1 395—1 450	135—140	6,0—7,0
Produsul național brut — miliarde lei	1 635—1 695	135—140	6,0—7,0
Producția industrială — miliarde lei			
— globală	2 375—2 470	125—130	4,5—5,5
— marfă	2 225—2 310	130—135	5,5—6,0
— netă	870— 900	140—145	7,0—7,5
Producția agricolă — miliarde lei			
— globală	284—302	120—125	4,0—4,5
— marfă	210—223	125—130	4,5—5,5
— netă	154—162	130—135	5,5—6,0
Volumul investițiilor în economia națională (pe perioadă de 5 ani) — miliarde lei	1 600—1 700	120—129	4,0—5,0
Volumul comerțului exterior — miliarde lei, prețuri de livrare	680—700	154—158	9,0— 9,5
— volumul exportului	505—525	158—162	9,5—10,0
Numărul de personal muncitor — mii persoane	8 180—8 240	102,4—103	0,5—0,6
Productivitatea muncii în industria republicană (calculată pe baza producției-marfă) — mii lei/persoană	565—585	125—130	4,5—5,5
Reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producție-marfă în industria republicană, în 1995 față de 1990 — lei	140		
Desfacerile de mărfuri cu amănuntul — miliarde lei	334—342	105—108	1,0—1,5
Prestările de servicii pentru populație — miliarde lei	96—105	160—175	10,0—12,0
Retribuția medie reală — lei lunar	3 500—3 600	105—108	1,0—1,5
Veniturile totale ale țărănimii cooperatiste — miliarde lei	64,7—66,5	105—108	1,0—1,5
Construcții de locuințe din fondurile statului pe cincinal — mii apartamente	700		
Cheltuielile social-culturale de la bugetul de stat pe o familie — lei	15 500—16 000	105—108	1,0—1,5

NOTĂ: *La producția agricolă, investiții și comerț exterior, dinamicile și ritmurile medii sînt calculate pe perioade de 5 ani.*

Digitized by Google

1. Dezvoltarea principalelor ramuri ale economiei naţionale pe baza cuceririlor ştiinţei şi tehnologiei moderne

A. INDUSTRIA

Ţinînd seama de puternicele capacităţi productive de care dispune în prezent România, de nivelul atins la producţiile fizice de bază, obiectivul principal în domeniul industriei îl constituie dezvoltarea intensivă, organizarea superioară şi modernizarea proceselor de fabricaţie, ridicarea nivelului tehnic şi calitativ al produselor, creşterea prioritară a subramurilor de înaltă tehnicitate, care valorifică cu maximă eficienţă materiile prime, resursele energetice şi munca socială.

Dezvoltarea **industriei extractive** trebuie să asigure valorificarea complexă a rezervelor, creşterea însemnată a gradului de recuperare a substanţelor utile din zăcăminte, inclusiv din cele cu conţinuturi reduse sau situate în condiţii grele de exploatare.

Producţia de lignit şi cărbune brun va ajunge în 1995 la circa 80 milioane tone; huila extrasă, în volum de 20 milioane tone, va fi destinată fabricării cocsului metalurgic.

Este necesar să se intensifice eforturile pentru creşterea rezervelor şi producţiei de petrol, în vederea acoperirii în proporţie cît mai mare, din resurse interne, a cerinţelor economiei naţionale; se vor utiliza pe scară largă tehnologiile moderne pentru creşterea factorului final de recuperare a ţiteiului. Extracţia de gaze naturale va fi limitată în scopul menţinerii unui grad corespunzător de asigurare cu rezerve.

Se va extinde producţia de metale neferoase în concentrate, precum şi de substanţe nemetalifere, urmărindu-se perfecţionarea tehnologiilor şi creşterea randamentelor de extracţie, eliminarea pierderilor în fazele de preparare.

În domeniul **energetic,** se vor asigura extinderea amenajărilor hidroenergetice, încheierea realizării şi punerea în funcţiune a centralelor nucleare-electrice, funcţionarea la parametrii proiectaţi a termocentralelor pe cărbune. O deosebită atenţie va fi acordată valorificării resurselor energetice recuperabile şi a surselor neconvenţionale de energie — solară, geotermală, a vîntului, biogazului şi biomasei.

Un obiectiv esenţial îl constituie creşterea randamentelor energetice, scăderea accentuată a consumurilor specifice de combustibili în producţia de energie electrică şi termică. Vor fi aplicate măsuri pentru raţionalizarea reţelelor şi optimizarea transportului de energie, reducerea pierderilor în reţelele de distribuţie.

În cadrul **metalurgiei feroase** se prevede realizarea în 1995 a unei producţii de oţel de 20—21 milioane tone, în condiţiile creşterii ponderii oţelului elaborat în convertizoare şi cuptoare electrice, asigurîndu-se valorificarea mai largă a fierului vechi, reducerea consumurilor de cocs, de alţi combustibili şi energie. Un accent deosebit se va pune pe sporirea coeficientului de scoatere în producţia de semifabricate pentru relaminare şi de laminate finite, prin extinderea turnării continue şi altor tehnologii moderne. Se va îmbunătăţi în continuare structura metalurgiei româneşti, creşteri însemnate urmînd să se realizeze la oţelurile de calitate şi produsele de prelucrare avansată.

Industria construcţiilor de maşini va fi orientată în direcţia asigurării necesarului de utilaje pentru înfăptuirea programelor de organizare şi modernizare a tuturor ramurilor economiei, precum şi a sporirii substanţiale a livrărilor la export. Se prevede realizarea de echipamente şi maşini cu fiabilitate şi performanţe superioare: motoare termice cu randamente ridicate, noi tipuri de utilaje petroliere şi miniere pentru adîncimi mari şi condiţii grele de exploatare, utilaje de prelucrare metalurgică şi chimică avansată, instalaţii pentru industria lemnului, uşoară şi alimentară, mijloace de transport specializate, autoturisme cu consumuri reduse de carburanţi. În toate sectoarele industriei construcţiilor de maşini trebuie să se asigure — prin reproiectarea produselor şi promovarea tehnologiilor moderne — o creştere importantă a indicelui de utilizare a metalului, reducerea consumurilor materiale şi energetice.

În domeniul **maşinilor-unelte** se va extinde producţia maşinilor-agregat, a sistemelor flexibile de înaltă productivitate, precum şi a utilajelor de prelucrare a metalelor prin deformare plastică şi procedee neconvenţionale. În **industria electrotehnică** se va tipiza fabricaţia de motoare electrice, transformatoare şi aparataj electric, acţionîndu-se pentru creşterea competitivităţii produselor, reducerea accentuată a consumurilor de metale neferoase şi înlocuirea materialelor scumpe. **Industria electronică** va urmări dezvoltarea prioritară a producţiei de componente perfecţionate şi echipamente de electronica industrială.

În **industria chimică şi petrochimică** vor fi elaborate şi promovate noi tehnologii, care asigură integrarea fluxurilor de fabricaţie şi creşterea accentuată a randamentelor de prelucrare, reducerea consumurilor materiale şi energetice, ridicarea nivelului calitativ al producţiei.

Se va adînci procesul de valorificare superioară, prin chimizare avansată, a ţiteiului, gazelor naturale, lemnului, sării, plantelor tehnice şi medicinale, altor materii prime naturale şi minerale, precum şi a subproduselor tehnologice.

Va fi diversificată fabricaţia de polimeri — mase plastice, fibre şi cauciucuri sintetice — urmărindu-se majorarea duratei de întrebuinţare, precum şi a rezistenţei în condiţii grele de exploatare. Creşteri importante se vor realiza în chimia de sinteză fină şi de mic tonaj. Vor fi asimilate sortimente superioare de celuloză şi hîrtie.

O atenţie deosebită se va acorda valorificării complexe a resurselor indigene de cupru, plumb, zinc, titan şi zirconiu, precum şi intensificării acţiunilor de reintroducere în circuitul economic a metalelor neferoase şi metalelor greu fuzibile. La aluminiu, producţia se va menţine la nivelul capacităţilor existente, urmărindu-se obţinerea de noi aliaje speciale.

În **industria materialelor de construcţii şi a prelucrării lemnului** se va urmări extinderea fabricaţiei de produse de valoare ridicată: mobilier de calitate superioară, plăci înnobilate din lemn, furnire estetice, prefabricate mai uşoare şi finisate, produse din porţelan, cristal şi sticlă tehnică. În industria cimentului va trebui să sporească ponderea sortimentelor speciale, precum şi a celor cu adaosuri de zgură şi cenuşi.

Industria uşoară va fi orientată spre valorificarea superioară a materiilor prime, inclusiv a materialelor refolosibile. Creşterea producţiei de confecţii şi tricotaje va trebui asigurată în condiţiile diversificării gamei sortimentale şi realizării de articole uşoare, cu grad ridicat de finisaj. În domeniul încălţămintei, blănăriei şi marochinăriei se va urmări extinderea utilizării de înlocuitori, asimilarea de noi produse, corespunzător cerinţelor pieţei interne şi externe.

În **industria alimentară** se va pune accentul pe valorificarea integrală, cu eficienţă superioară, a materiilor prime vegetale şi animale, obţinerea unor produse de calitate şi valoare nutritivă ridicată, cu durată prelungită de păstrare în stare proaspătă. Se va dezvolta mai intens fabricaţia de preparate şi semipreparate culinare.

Va creşte în ritm susţinut **industria mică** atît la oraşe, cît şi în mediul rural — în unităţile consiliilor populare şi ale cooperaţiei — urmărindu-se valorificarea largă a unor materii prime locale, a resurselor refolosibile şi a forţei de muncă, în vederea extinderii fabricaţiei de bunuri de consum, materiale de construcţii şi alte produse necesare populaţiei.

B. AGRICULTURA, SILVICULTURA ŞI GOSPODĂRIREA APELOR

a) Cincinalul 1991—1995 va asigura înfăptuirea, în continuare, a obiectivelor noii revoluţii agrare, **dezvoltarea intensivă şi modernizarea întregii agriculturi.**

Se va acţiona cu toată fermitatea pentru **conservarea şi ridicarea potenţialului productiv al fondului funciar,** pămîntul reprezentînd un bun naţional de însemnătate hotărîtoare pentru dezvoltarea întregii societăţi. Vor fi realizate noi ac-

Digitized by Google

țiuni din programul național de amenajări funciare; suprafața irigată se va mări în 1995 la 6 milioane hectare, iar suprafețele pe care s-au efectuat lucrări de prevenire și combatere a eroziunii solului și excesului de umiditate vor ajunge la 3,7 milioane hectare. Se va folosi un sortiment diversificat de îngrășăminte organice și minerale, aplicate în doze optime, urmărindu-se creșterea fertilității solului și a calității produselor agricole. Vor fi utilizate pe scară tot mai largă procedeele moderne, îndeosebi biologice și agrotehnice, de combatere a bolilor și dăunătorilor.

În domeniul **producției vegetale** se prevede ca — prin perfecționarea mecanizării lucrărilor, folosirea de semințe de calitate superioară, realizarea densităților optime — să se generalizeze recoltele mari la hectar, la toate culturile. Cerealele, în primul rînd grîul și porumbul, vor continua să ocupe locul principal, urmărindu-se crearea condițiilor ca pînă în 1995 să se obțină o producție de 35—40 milioane tone anual. O direcție importantă va fi dezvoltarea culturii plantelor tehnice de mare randament — îndeosebi floarea-soarelui, sfecla de zahăr, inul, cînepa —, creșterea producției în legumicultură, viticultură și pomicultură, pentru a se asigura pe deplin buna aprovizionare a populației și industriei, celelalte necesități ale economiei naționale.

În **zootehnie** se prevede ca, la sfîrșitul cincinalului, efectivele să ajungă la 11,5 milioane bovine, 15,6 milioane porcine, 35 milioane ovine și caprine, 97 milioane păsări ouătoare. Prin extinderea raselor de animale cu productivitate superioară, valorificarea pășunilor și fînețelor, utilizarea mai rațională a întregii baze furajere, se va asigura creșterea producției de carne, lapte, lînă, ouă. Va fi realizată punerea în valoare a tuturor apelor interioare pentru **piscicultură.** Se va intensifica dezvoltarea **sericiculturii** și **apiculturii.**

b) Vor fi înfăptuite, în continuare, prevederile **„Programului național pentru conservarea și dezvoltarea fondului forestier"**, în concordanță cu cerințele economiei naționale, ale asigurării protecției mediului înconjurător. Se vor realiza lucrări de reîmpădurire și de extindere a vegetației forestiere cu specii valoroase, utilizîndu-se terenurile degradate, inapte pentru agricultură. Exploatarea masei lemnoase pentru prelucrare industrială va fi limitată la potențialul real al pădurilor.

c) O deosebită atenție se va acorda bunei **gospodăriri a apelor,** în vederea satisfacerii atît a nevoilor consumului public, cît și a necesarului rațional al industriei și celorlalte ramuri ale economiei naționale. Vor fi realizate noi lacuri de acumulare cu folosință complexă și lucrări de regularizare a cursurilor de apă. Prin îndiguiri și supraînălțări de diguri, se vor scoate de sub efectul inundațiilor circa 150 mii hectare. Vor fi aplicate măsuri complexe pentru reducerea consumurilor specifice de apă și creșterea gradului de recirculare a acesteia în procesele de producție.

C. TRANSPORTURILE ȘI TELECOMUNICAȚIILE

Obiectivele de bază în domeniul transporturilor sînt folosirea intensivă a mijloacelor din dotare, optimizarea fluxurilor și accelerarea operațiunilor de încărcare-descărcare, economisirea carburanților și energiei electrice.

În sectorul **feroviar** — care va reprezenta în continuare principalul mijloc de transport intern — se va pune accentul pe creșterea vitezei de circulație și îmbunătățirea indicilor de utilizare a capacităților de transport. Va trebui redus la minimum transportul cu mijloace **auto,** atît pentru diminuarea consumului de combustibili superiori, cît și ca o măsură importantă de împiedicare a poluării și de protejare a mediului înconjurător. În condițiile dezvoltării căilor navigabile interioare, va spori în măsură însemnată volumul transportului **fluvial.** Transportul **maritim** cu navele românești va asigura, practic integral, preluarea mărfurilor care se derulează pe această cale, extinzîndu-se, totodată, serviciile de transport pentru partenerii externi. O mai mare atenție trebuie acordată folosirii raționale a mijloacelor din dotarea transportului **aerian,** creșterii eficienței economice a acestei activități.

În domeniul **poștei și telecomunicațiilor,** se va pune accentul pe creșterea calității și diversificarea prestațiilor, extinderea utilizării radioreleelor de medie și mare capacitate, încheierea acțiunii de raționalizare a rețelei.

D. ACTIVITATEA DE INVESTIȚII-CONSTRUCȚII

În cincinalul 1991—1995 se va realiza un volum de investiții de 1 600—1 700 miliarde lei. În cadrul fondurilor alocate industriei, o pondere importantă va reveni realizării programelor de modernizare a utilajelor și instalațiilor. Pentru agricultură se prevăd circa 250 miliarde lei, îndeosebi pentru finalizarea programului național de îmbunătățiri funciare. Investițiile destinate construcției de locuințe și altor edificii social-culturale vor însuma aproape 250 miliarde lei.

În activitatea de investiții se vor urmări reducerea la strictul necesar a cheltuielilor pentru construcții, sporirea gradului de tipizare și industrializare a lucrărilor, promovarea tehnologiilor de execuție de mare randament, reducerea accentuată a consumurilor de materiale energointensive, asigurarea condițiilor pentru intrarea mai rapidă în funcțiune a noilor obiective.

E. APROVIZIONAREA TEHNICO-MATERIALĂ

Înfăptuirea obiectivelor de dezvoltare a economiei naționale impune să se acționeze cu hotărîre pentru realizarea integrală a sarcinilor privind **lărgirea și gospodărirea judicioasă a bazei proprii de materii prime și resurse energetice.**

O importanță deosebită are valorificarea mai intensă a materialelor refolosibile, care vor trebui să contribuie într-o proporție mult sporită, în unele sectoare cu peste 50 la sută, la acoperirea necesarului economiei naționale. Prin extinderea activității de recondiționare, urmează să se asigure circa 75 la sută din consumul intern de piese de schimb și subansamble. În toate unitățile economico-sociale, precum și în rîndul populației, trebuie dezvoltat cel mai înalt simț gospodăresc în utilizarea materiilor prime, combustibilului și energiei, inclusiv a materialelor recuperabile rezultate din procesele de producție și consum, combătîndu-se cu toată hotărîrea orice manifestare de risipă.

Se impune, de asemenea, o preocupare mai sistematică pentru asimilarea de noi materiale, cu parametri calitativi superiori, în vederea satisfacerii cerințelor economiei, îndeosebi de produse metalurgice și chimice.

Pe primul plan al activității economice trebuie să se situeze **îmbunătățirea randamentelor și reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili și energie electrică.** În anul 1995, consumul energetic pe unitatea de venit național urmează să scadă cu circa 20 la sută față de anul 1990. Vor fi reduse cu circa 20 la sută consumurile de metale feroase, aluminiu și cupru; importante economii trebuie realizate în utilizarea materialului lemnos, a materiilor prime din industria ușoară, a hîrtiei și celorlalte resurse.

Este necesar să se asigure diminuarea și încadrarea strictă în **normativele de stocuri** pentru materii prime, materiale, combustibili, produse finite și în curs de fabricație, acționîndu-se mai ferm pentru creșterea vitezei de rotație a mijloacelor circulante.

Digitized by Google

2. Cercetarea ştiinţifică şi introducerea tehnicii noi, dezvoltarea învăţământului

Cercetarea şi învăţământul — pe baza programelor elaborate sub conducerea tovarăşei academician doctor inginer Elena Ceauşescu, prim viceprim-ministru al guvernului, preşedintele Consiliului Naţional al Ştiinţei şi Învăţământului — urmează să-şi sporească aportul la dezvoltarea intensivă a economiei naţionale şi pregătirea cadrelor necesare, la progresul multilateral al patriei.

A. Cercetarea ştiinţifică şi introducerea tehnicii noi

Activitatea de cercetare ştiinţifică şi introducere a tehnicii noi va fi orientată în direcţia înfăptuirii programelor de organizare, modernizare şi dezvoltare a economiei.

Se va acţiona pentru extinderea bazei proprii de materii prime şi resurse energetice, pentru descoperirea de noi rezerve prin amplificarea prospecţiunilor geologice, promovarea tehnologiilor de extracţie care asigură randamente ridicate de valorificare a substanţelor utile din zăcăminte.

Vor fi intensificate cercetările privind sursele noi de energie, folosirea mai eficientă a tuturor resurselor energetice şi diminuarea consumului de hidrocarburi, utilizarea energiei nucleare, funcţionarea optimă a sistemului electro-energetic naţional.

Un obiectiv esenţial îl constituie promovarea unor tehnologii noi care să asigure, în toate ramurile economiei, reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili şi energie electrică, încadrarea în normele aprobate.

Se vor elabora — prin metode fizice, chimice şi de bioinginerie — materiale noi, cu proprietăţi superioare — metalurgice, polimeri, substanţe chimice pure şi ultra pure, materiale ceramice şi compozite.

Vor fi intensificate cercetările privind chimizarea superioară a ţiţeiului, gazelor naturale, sării, biomasei, creşterea gradului de valorificare a tuturor resurselor. Se vor perfecţiona tehnologiile, asigurîndu-se reducerea pierderilor de substanţe în mediul înconjurător, recuperarea şi reintroducerea acestora în circuitul economic, prevenirea poluării aerului, apei şi solului.

Vor fi asimilate în fabricaţie noi tipuri de maşini, utilaje şi instalaţii tehnologice, bazate pe un grad avansat de tipizare a componentelor, cu parametri constructivi şi funcţionali la nivelul realizărilor de vîrf pe plan mondial.

Promovînd mai larg cuceririle biologiei moderne şi ingineriei genetice, **cercetarea agricolă** va elabora soluţii pentru ridicarea fertilităţii fondului funciar, crearea de soiuri şi hibrizi de plante cu producţii mari şi rezistenţă superioară, de rase de animale de înaltă productivitate, în vederea realizării integrale a obiectivelor noii revoluţii agrare. În silvicultură se vor elabora tehnologii pentru promovarea speciilor de mare valoare economică şi ecologică, pentru amenajarea silvică a terenurilor degradate.

Concomitent cu intensificarea cercetărilor aplicative, vor fi dezvoltate **cercetările fundamentale** din domeniul ştiinţelor naturii şi tehnice, urmînd să se asigure astfel rezerva de soluţii pentru dezvoltarea în perspectivă a economiei şi întregii societăţi, participarea mai activă a României la progresul cunoaşterii universale. O deosebită atenţie va fi acordată matematicii, fizicii, chimiei şi biologiei, ca discipline de bază în condiţiile revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane. Se va pune accentul pe dezvoltarea cercetărilor interdisciplinare, corespunzător complexităţii deosebite a fenomenelor şi proceselor abordate de ştiinţa modernă.

Cercetarea economică şi social-politică va trebui să aprofundeze studiul acţiunii legilor obiective, să contribuie la perfecţionarea conducerii vieţii economico-sociale, la fundamentarea ştiinţifică a direcţiilor noi de dezvoltare a societăţii, în raport cu schimbările care intervin în cadrul forţelor de producţie şi în structura socială, cu cerinţele creşterii rolului politic conducător al Partidului Comunist Român, ale adîncirii democraţiei muncitoreşti-revoluţionare.

B. Învăţământul

În viitorul cincinal întregul tineret va urma **şcoala de 12 ani.** Peste 90 la sută din elevi vor fi cuprinşi în liceele industriale, agroindustriale, silvice şi economice. Se va perfecţiona şi moderniza **învăţământul superior** în raport cu cerinţele economiei naţionale, urmărindu-se integrarea organică a acestuia cu producţia şi cercetarea.

În perioada 1991—1995 învăţământul va asigura **pregătirea profesională** a unui număr de aproape 2 milioane persoane, dîndu-se prioritate formării cadrelor necesare pentru activitatea minieră şi petrolieră, industria constructoare de maşini, metalurgie, chimie, industria materialelor de construcţii, agricultură.

Învăţământul trebuie să formeze cadre cu o temeinică pregătire profesională, teoretică şi practică, în concordanţă cu cerinţele progresului tehnico-ştiinţific, cu prevederile programelor de organizare, modernizare şi dezvoltare a economiei. Se impune ca întregul învăţămînt să se desfăşoare pe baza celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, ale cunoaşterii umane în general, a concepţiei revoluţionare despre lume şi viaţă — materialismul dialectic şi istoric. Este necesar să se acorde o mai mare atenţie însuşirii ştiinţelor sociale, economice şi de conducere, pentru ca tinerii absolvenţi, îndeosebi specialiştii, să-şi poată desfăşura în bune condiţii activitatea, pe baza principiilor şi cerinţelor mecanismului nostru economico-financiar.

În vederea perfecţionării continue a cunoştinţelor profesionale ale tuturor categoriilor de oameni ai muncii, inclusiv ale cadrelor tehnice şi de conducere, se va pune un accent deosebit pe realizarea **programelor de reciclare,** care vor cuprinde peste 3,2 milioane persoane anual.

3. Dezvoltarea economico-socială a judeţelor, municipiilor, oraşelor şi comunelor, înfăptuirea în continuare a programelor de organizare şi sistematizare a teritoriului, a localităţilor

În elaborarea programelor de dezvoltare economico-socială a judeţelor, municipiilor, oraşelor şi comunelor — ca părţi integrante ale planului naţional unic — este necesar să se asigure înfăptuirea neabătută a politicii de repartizare echilibrată a forţelor de producţie pe teritoriul ţării, continuarea procesului de organizare şi modernizare a localităţilor.

Programele pe **judeţe** — care vor cuprinde toate activităţile economice şi sociale de pe teritoriul respectiv — trebuie să orienteze ferm eforturile în direcţia valorificării superioare a resurselor materiale şi umane, a folosirii cu eficienţă maximă a potenţialului productiv. În anul 1995, în fiecare judeţ se va realiza un volum de activitate economică pe locuitor de cel puţin 100 mii lei:

Digitized by Google

Volumul de activitate economică — lei pe locuitor —	Număr județe		
	1985	1990	1995
Pînă la 80 000	10	—	—
80 001 — 90 000	10	2	—
90 001 — 100 000	7	10	—
100 001 — 150 000	14	21	18
Peste 150 000	—	8	23

Programele de dezvoltare a **municipiilor și orașelor** trebuie să asigure utilizarea deplină a capacităților de producție din industria republicană, industria mică și celelalte ramuri, realizarea unei densități optime a construcțiilor, organizarea cît mai rațională a lucrărilor edilitare și transportului, funcționarea în bune condiții a rețelei unităților de învățămînt, sănătate și cultură.

Programele de dezvoltare a **comunelor** vor urmări crearea condițiilor pentru obținerea unor producții agricole de 35—40 mii lei la hectarul agricol. Pe baza valorificării resurselor locale, în anul 1995 producția industriei mici, în mediul rural, va ajunge la cel puțin 6 mii lei pe un locuitor. Se va forma, astfel, muncitorul agricol de tip nou, capabil să îndeplinească nu numai lucrările necesare în agricultură, ci și o serie de activități industriale și de servicii, care urmează să contribuie cu cel puțin 20—25 la sută la formarea veniturilor țărănimii. În comune se vor dezvolta unitățile de învățămînt, asistență sanitară, cultură și creație, asigurîndu-se condiții de muncă și viață tot mai apropiate de cele din orașe.

4. Comerțul exterior și cooperarea economică internațională

Avînd în vedere nivelul actual al schimburilor internaționale, precum și programul de dezvoltare economico-socială a țării noastre, vor fi extinse schimburile economice și cooperarea în producție cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială.

Un obiectiv principal al viitorului cincinal îl constituie dezvoltarea accentuată a exporturilor, pentru a se asigura necesarul de importuri al economiei și echilibrul balanței de plăți externe, participarea mai activă a României la diviziunea internațională a muncii. În acest scop se va acționa pentru perfecționarea activității de prospectare a piețelor, încheierea de acorduri și contracte de lungă durată, care conferă stabilitate relațiilor economice, pentru promovarea produselor de nivel tehnic și calitativ ridicat, competitive pe plan internațional.

Activitatea de cooperare economică și tehnico-științifică va ocupa un loc tot mai important în relațiile cu alte state, urmînd să-și sporească aportul la acoperirea necesarului de materii prime și resurse energetice, la specializarea reciproc avantajoasă a producției.

Vor fi amplificate relațiile economice cu toate țările socialiste, prin dezvoltarea schimburilor comerciale, promovarea specializării și cooperării în producție și în domeniul tehnico-științific. România va participa activ la realizarea acordurilor de lungă durată din cadrul C.A.E.R., în scopul dezvoltării mai puternice a tuturor statelor membre, al asigurării unei egalizări relative a nivelului economic al acestora, al întăririi independenței lor economice și tehnico-științifice.

Țara noastră va intensifica, totodată, colaborarea cu statele în curs de dezvoltare, prin lărgirea cooperării și realizarea în comun a unor obiective care să contribuie la progresul economico-social al țărilor noastre.

Vor fi extinse relațiile economice și tehnico-științifice cu țările capitaliste dezvoltate, în spiritul principiilor coexistenței pașnice și avantajului reciproc. La baza tuturor relațiilor sale cu celelalte state, România va situa, în continuare, cu toată fermitatea, principiile deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc.

Ținînd seama de manifestările puternice ale crizei economice mondiale și de înrăutățirea considerabilă a situației țărilor în curs de dezvoltare, este necesar să se asigure înlăturarea vechilor practici de inegalitate și de asuprire a acestora, promovarea unor principii noi de relații, care să contribuie la progresul și dezvoltarea economico-socială independentă a fiecărei națiuni, în condițiile stabilității economiei mondiale. Se impun, astfel, o îmbunătățire radicală a sistemului financiar internațional, renunțarea cu desăvîrșire la condiționarea raporturilor economice de considerente politice sau de altă natură.

România este gata să participe activ, împreună cu alte state, la elaborarea în comun a noilor principii de relații economice internaționale, a măsurilor privind datoriile externe ale țărilor în curs de dezvoltare și soluționarea altor probleme complexe ale economiei contemporane.

România va milita, în mod consecvent, pentru instaurarea unei noi ordini economice mondiale, care să permită lărgirea schimburilor pe baze echitabile, accesul fără restricții la știința și tehnologiile moderne, participarea activă și în condiții de avantaj reciproc a tuturor țărilor la circuitul economic, eliminarea oricăror bariere și discriminări în raporturile dintre state, stimularea cursului spre colaborare, destindere și securitate, spre realizarea unei lumi mai bune și mai drepte, în care fiecare națiune să se poată dezvolta liber și independent, corespunzător năzuințelor sale, fără nici un amestec din afară!

5. Creșterea mai accentuată a productivității muncii, a eficienței economice

Potrivit sarcinilor dezvoltării intensive a economiei românești, se va acționa pentru asigurarea unei înalte eficiențe în toate sectoarele de activitate, prin introducerea mai rapidă a tehnicii noi, aplicarea fermă a măsurilor din programele de organizare științifică și modernizare a producției.

Un obiectiv prioritar este creșterea susținută a **productivității muncii** în industrie, agricultură, construcții, transporturi și celelalte ramuri ale economiei. Pe seama ridicării productivității muncii sociale urmează să se realizeze circa 90 la sută din sporul venitului național pe întregul cincinal.

Reducerea consumurilor materiale și energetice, adîncirea proceselor de prelucrare industrială a resurselor vor determina **creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei electrice** cu 20—25 la sută, în anul 1995 comparativ cu 1990. În acest scop vor fi luate măsuri pentru introducerea și generalizarea tehnologiilor moderne cu performanțe ridicate, pentru asimilarea de produse cu consumuri reduse de materii prime și energie.

O deosebită atenție trebuie acordată **creșterii producției și venitului național pe unitatea de fonduri fixe,** prin exploatarea cu randament maxim a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, efectuarea în bune condiții a reparațiilor capitale și reviziilor tehnice.

Se va acționa cu fermitate pentru **ridicarea nivelului tehnic al produselor,** aplicîndu-se măsuri de modernizare a acestora în scopul creșterii duratei și fiabilității în funcționare, reducerii greutății, diminuării cheltuielilor de exploatare și întreținere. În scopul **îmbunătățirii radicale a calității producției,** este necesar să se ia măsuri hotărîte pentru perfecționarea activității de concepție și proiectare, respectarea strictă a disciplinei tehnologice,

Digitized by Google

asigurarea execuției ireproșabile a produselor, întărirea controlului de calitate pe toate fazele procesului de fabricație.

O sarcină primordială a actualei etape este **creșterea rentabilității economice.** Sporirea acesteia va trebui obținută exclusiv prin reducerea costurilor și realizarea de produse cu grad superior de prelucrare. Ponderea cheltuielilor materiale în produsul social va ajunge în 1995 la circa 55 la sută.

Este imperios necesar să se asigure **încadrarea în normativele economico-financiare,** menținerea în limitele stabilite a indicelui prețurilor de producție, de livrare și cu amănuntul, accelerarea vitezei de rotație a banilor și realizarea unei circulații monetare sănătoase, întărirea continuă a finanțelor țării — factori de bază ai progresului multilateral al societății noastre socialiste.

Pentru cincinalul 1991—1995 se prevede o creștere a **venitului național** într-un ritm mediu anual de 6—7 la sută. Corespunzător obiectivelor și direcțiilor prioritare ale dezvoltării economico-sociale a țării, 70—72 la sută din venitul național se repartizează pentru fondul de consum și 28—30 la sută pentru fondul de acumulare.

6. Creșterea nivelului de trai și indicatorii sociali

Se estimează că **populația totală** a țării, în anul 1995, va depăși 24 milioane locuitori, în condițiile menținerii unei structuri demografice echilibrate.

Vor fi create noi locuri de muncă, urmînd ca **populația activă** să ajungă la circa 12 milioane persoane. Se prevede ca numărul **personalului muncitor** să reprezinte, la sfîrșitul cincinalului, 8 180—8 240 mii persoane, adică circa 68 la sută din populația activă. Se va acționa pentru realizarea unor proporții optime între principalele categorii de personal, prin sporirea îndeosebi a numărului celor care lucrează nemijlocit în producție.

Dezvoltarea economiei naționale va asigura condiții pentru creșterea în continuare a veniturilor populației. **Retribuția medie reală** va spori în 1995, comparativ cu anul 1990, cu 5—8 la sută, iar **veniturile totale ale țărănimii cooperatiste cu 5—8 la sută.** Se va urmări ca raportul dintre retribuțiile mici și mari să fie de circa 1 la 4,5. Va fi aplicat mai ferm acordul global, acționîndu-se pentru realizarea unei strînse legături între venitul fiecăruia și rezultatele activității sale personale, precum și cele ale întregului colectiv. Este necesar să se asigure creșterea mai rapidă a productivității muncii în raport cu retribuția medie — condiție hotărîtoare a sporirii veniturilor reale ale populației, a dezvoltării pe baze sănătoase a economiei naționale.

Desfacerile de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist vor crește cu 5—8 la sută în 1995 față de 1990, urmărindu-se aprovizionarea corespunzătoare a populației cu produse agroalimentare și industriale, într-o structură sortimentală diversificată și de un nivel calitativ tot mai bun.

Volumul prestărilor de servicii va spori în cincinalul viitor cu 60—75 la sută, acordîndu-se prioritate celor solicitate mai intens de populație. Prin extinderea în continuare a turismului, vor fi asigurate condiții prielnice de odihnă și recreere pentru masele largi de oameni ai muncii.

Se va dezvolta **construcția de locuințe,** în perioada 1991—1995 urmînd să se realizeze 700 mii apartamente din fondurile statului în municipii, orașe și viitoare centre agroindustriale, în conformitate cu prevederile de dezvoltare economico-socială și modernizare a localităților. Va fi rezolvată, astfel, problema locuințelor, asigurîndu-se în orașe o suprafață locuibilă de 10—12 mp pe locuitor. Se prevede, totodată, realizarea de către locuitorii satelor a unui număr important de case noi, care vor contribui la îmbunătățirea condițiilor de viață ale țărănimii.

Se va îmbunătăți în continuare ocrotirea sănătății, asigurîndu-se folosirea judicioasă a bazei materiale existente; va fi perfecționata activitatea tuturor unităților sanitare, acordîndu-se prioritate acțiunilor profilactice, de prevenire a cauzelor care pot influența negativ sănătatea publică.

O deosebită atenție va fi acordată activității politico-educative, lărgirii orizontului cultural-științific al întregului popor, formării omului nou, cu o înaltă conștiință revoluționară, socialistă. Desfășurarea în tot mai bune condiții a Festivalului național „Cîntarea României" și a competiției sportive de masă „Daciada" va contribui la afirmarea largă a talentelor și energiilor creatoare ale întregului popor în opera de edificare a noii orînduiri.

7. Apărarea mediului înconjurător

Se va urmări în continuare înfăptuirea fermă a politicii partidului și statului cu privire la apărarea și păstrarea mediului înconjurător.

Vor fi luate măsuri pentru înlocuirea tehnologiilor caracterizate prin pierderi mari de substanțe în mediul ambiant, cu soluții care valorifică cu înalt randament materiile prime și energia, pentru captarea și reciclarea productivă a gazelor evacuate, apelor reziduale, a tuturor subproduselor tehnologice. În toate unitățile trebuie întărită ordinea și disciplina, asigurîndu-se exploatarea optimă, în deplină siguranță, a utilajelor și instalațiilor. Se va acționa în direcția realizării și utilizării de substanțe chimice cu nocivitate și remanență cît mai reduse, a unor mijloace de transport nepoluante.

Vor fi îndeplinite cu consecvență prevederile privind combaterea eroziunii solului, programele de împădurire, de prevenire a poluării apelor, de conservare nealterată a mediului înconjurător în general.

Se va intensifica activitatea de instruire și educare a tuturor cetățenilor țării în vederea aplicării neabătute a prevederilor legale privind protecția și ameliorarea mediului înconjurător — factor primordial al dezvoltării patriei noastre, al asigurării unor condiții de viață și de muncă tot mai bune pentru generațiile actuale și viitoare.

IV

PERFECȚIONAREA CONDUCERII, ORGANIZĂRII ȘI PLANIFICĂRII ACTIVITĂȚII ECONOMICO-SOCIALE

Complexitatea sarcinilor fazei superioare a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate impune perfecționarea continuă a sistemului de conducere, organizare și planificare a activității economico-sociale, în raport cu progresul forțelor de producție și evoluția relațiilor sociale, cu noile cuceriri ale revoluției tehnico-științifice, ale cunoașterii umane.

În acest cadru, este obiectiv necesară creșterea tot mai puternică **a rolului politic conducător al Partidului Comunist Român** — centrul vital al națiunii noastre — care poartă răspunderea directă pentru elaborarea și transpunerea cu succes în viață a planurilor și programelor de dezvoltare a societății românești. Partidul nostru își va consolida necontenit unitatea politică, ideologică și organizatorică, va acționa cu fermitate pentru perfecționarea democrației de partid și întărirea combativității, a spiritului revoluționar, de răspundere, al tuturor comuniștilor, va dezvolta continuu legăturile sale cu clasa muncitoare, cu masele largi de oameni ai muncii, cu întregul popor, se va preocupa permanent de analiza științifică a cerințelor legilor social-economice obiective — atît universal valabile, cît și proprii

Digitized by Google

noii orînduiri —, de aplicarea creatoare a principiilor socialismului ştiinţific, a teoriei revoluţionare la realităţile şi condiţiile României.

Se va asigura perfecţionarea continuă a **rolului şi funcţiilor statului** în raport cu schimbările care au loc în societatea românească, afirmîndu-se tot mai puternic caracterul său de stat al oamenilor muncii, al democraţiei muncitoreşti-revoluţionare.

Aplicînd cu fermitate principiul înfăptuirii socialismului cu poporul şi pentru popor, partidul nostru va acţiona în mod consecvent pentru **dezvoltarea largă a formelor democratice de conducere,** pentru asigurarea participării clasei muncitoare — clasa cea mai înaintată a societăţii noastre —, a ţărănimii şi intelectualităţii, a întregii naţiuni, la elaborarea şi transpunerea în viaţă a politicii de dezvoltare economico-socială a ţării.

În toate sectoarele se va urmări **ridicarea pe un plan calitativ superior a autoconducerii muncitoreşti,** sporind rolul adunărilor generale şi consiliilor oamenilor muncii în asigurarea bunului mers al activităţii economico-sociale. Se vor lua măsuri pentru continua perfecţionare a structurilor organizatorice, prin dimensionarea şi profilarea judicioasă a unităţilor, adaptarea lor operativă la schimbările care se produc în economia noastră şi pe piaţa externă, intensificarea specializării şi cooperării între întreprinderi, potrivit cerinţelor progresului tehnic şi creşterii eficienţei economice.

Va fi promovat cu fermitate principiul **conducerii unitare, pe baza planului naţional unic,** a dezvoltării economico-sociale a patriei. Întărirea autoconducerii şi sporirea rolului diferitelor organisme de stat, al centralelor şi întreprinderilor trebuie să ducă nu la slăbirea conducerii unitare a activităţii economico-sociale, ci la creşterea răspunderii lor în înfăptuirea neabătută a legilor, a prevederilor de plan, în buna gestionare a proprietăţii socialiste. Este necesar ca planurile şi programele — întocmite în profil de ramură, departamental şi teritorial, cu participarea directă a întreprinderilor, centralelor, judeţelelor şi localităţilor — să asigure echilibrul material şi financiar al economiei naţionale, dezvoltarea ei proporţională, armonioasă, folosirea eficientă a întregului potenţial productiv al ţării. Se impune ca activitatea de planificare şi prognoză să se realizeze într-o măsură tot mai mare cu aportul nemijlocit al organismelor şi institutelor din domeniul ştiinţei şi învăţămîntului.

În concordanţă cu cerinţele **autogestiunii, ale mecanismului economico-financiar,** trebuie să se acţioneze cu hotărîre pentru maximizarea eficienţei economice în toate ramurile şi în toate unităţile, pentru acoperirea cheltuielilor de producţie şi circulaţie din veniturile realizate, creşterea contribuţiei fiecărei întreprinderi la sporirea venitului naţional şi la constituirea resurselor centralizate ale statului. Sistemul de preţuri, ansamblul pîrghiilor financiar-valutare vor exercita un rol tot mai important în dezvoltarea eficientă a economiei noastre.

Va fi perfecţionat controlul activităţii economico-sociale — în condiţiile creşterii rolului organelor de partid şi de stat, al tuturor organismelor democraţiei muncitoreşti-revoluţionare şi comisiilor de control ale maselor populare — urmărindu-se îndeplinirea exemplară a prevederilor de plan, gospodărirea judicioasă a fondurilor materiale şi băneşti, întărirea ordinii legale, a disciplinei financiare.

V

ORIENTĂRILE DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE A ROMÂNIEI ÎN PERSPECTIVA ANILOR 2000—2010

În perioada de perspectivă pînă în anii 2000—2010 — pe baza principiilor socialismului ştiinţific, a concepţiei creatoare, revoluţionare a tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU, secretarul general al partidului, preşedintele Republicii — se vor asigura înfăptuirea deplină a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, înaintarea fermă a României spre comunism.

Linia strategică a politicii partidului va fi creşterea puternică, în continuare, a forţelor de producţie, prin aplicarea celor mai noi cuceriri ale revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane, România ridicîndu-se la stadiul de ţară dezvoltată, cu o economie intensivă şi armonios structurată, ca bază pentru realizarea unei noi calităţi a muncii şi vieţii întregului popor.

Producţia industrială — care, faţă de 1990, se va dubla pînă în anii 2000—2005 — va deţine şi în viitor rolul determinant în asigurarea dezvoltării economico-sociale a ţării. În următorul deceniu se va încheia, în linii generale, investigarea complexă a potenţialului naţional de rezerve, inclusiv a structurilor geologice situate la mare adîncime şi în platforma maritimă. O deosebită atenţie se va acorda utilizării judicioase a potenţialului hidroenergetic, funcţionării la parametri optimi a centralelor nuclearo-electrice, punerii tot mai largi în valoare a surselor noi şi recuperabile de energie, realizării de sisteme pentru stocarea pe durate mari a acesteia. Industria prelucrătoare se va dezvolta, în principal, pe seama valorificării superioare a resurselor materiale şi de muncă, punîndu-se în continuare accentul pe extinderea sectoarelor de vîrf, cu un conţinut ridicat de creativitate ştiinţifică şi manoperă de calificare superioară. Industria bunurilor de consum va fi orientată spre creşterea calităţii şi diversificarea largă a producţiei.

Va fi continuată, în mod consecvent, politica noii revoluţii agrare, a realizării unei agriculturi moderne, în vederea obţinerii unor producţii înalte, care să asigure pe deplin necesităţile de consum ale populaţiei, aprovizionarea industriei cu materii prime, celelalte nevoi ale ţării. Pînă în anii 2000—2005 va trebui să se ajungă la o recoltă stabilă de 40—45 milioane tone de cereale anual. Se va intensifica acţiunea de organizare complexă a teritoriului, încheindu-se amenajarea întregii suprafeţe posibile de irigat, precum şi lucrările de prevenire şi combatere a eroziunii solului şi a excesului de umiditate. Producţia agricolă se va baza, în tot mai largă măsură, pe cuceririle biologiei moderne şi ingineriei genetice.

Vor fi integral realizate prevederile programelor naţionale de dezvoltare a fondului forestier şi de amenajare a bazinelor hidrologice, în vederea îmbinării armonioase a funcţiilor economice şi ecologice ale pădurii şi apelor.

Se va crea sistemul unitar şi optimizat al transporturilor, în condiţiile asigurării preponderenţei căilor ferate, creşterii rolului transportului fluvial şi maritim, limitării la strictul necesar a celui rutier.

Caracterul intensiv al dezvoltării economiei noastre se va materializa în sporirea însemnată a productivităţii muncii sociale şi reducerea consumului de materii prime şi energie, România situîndu-se şi la aceşti parametri la nivelul statelor avansate.

Ridicarea eficienţei activităţii economice va determina, în continuare, creşterea mai rapidă a venitului naţional comparativ cu dinamica produsului social. Se estimează că, faţă de 1990, pînă în anii 2000—2005 se va asigura o dublare a venitului naţional. La baza progresului neîntrerupt al patriei noastre se va afla înfăptuirea, şi în perioada de perspectivă, a unei rate judicioase a acumulării, de 28—30 la sută.

Ştiinţa românească se va afirma pe deplin ca forţă de producţie nemijlocită, sporindu-şi contribuţia la promovarea unor tehnologii şi echipamente care asigură cele mai înalte randamente în utilizarea resurselor materiale şi energetice, o productivitate superioară a muncii sociale. Activitatea de cercetare din ţara noastră îşi va intensifica aportul la studierea structurii materiei, a proceselor fizico-chimice, biochimice şi de inginerie genetică, a biosferei, oceanului mondial, scoarţei terestre şi spaţiului cosmic. Transformarea patriei noastre într-o puternică forţă a progresului tehnico-ştiinţific reprezintă o cerinţă legică a înfăptuirii Programului partidului, a edificării cu succes a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintării spre comunism.

România va participa tot mai larg şi cu eficienţă sporită la diviziunea internaţională a muncii, la cooperarea în producţie, ştiinţă şi tehnică cu statele membre ale C.A.E.R. şi celelalte ţări socialiste, cu ţările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire so-

Digitized by Google

cială. Se vor îmbunătăți structura și eficiența exportului — care va deține o pondere tot mai însemnată, de cel puțin 30 la sută, în volumul producției marfă —, urmînd să se asigure în continuare balanțe de plăți echilibrate.

Partidul nostru va acționa neabătut pentru perfecționarea — pe baza dezvoltării proprietății socialiste, a întregului popor și cooperatiste — a sistemului relațiilor de producție, pentru asigurarea concordanței necesare dintre acestea și evoluția forțelor de producție. Structura organizatorică va fi permanent adaptată la noile exigențe ale desfășurării activității economico-sociale. Se va întări, în continuare, rolul planului național ca instrument esențial de conducere unitară a economiei, asigurîndu-se fundamentarea riguroasă — cu participarea directă a tuturor unităților și localităților — a prevederilor de dezvoltare economico-socială a țării.

Afirmarea deplină, în toate sectoarele, a principiilor autoconducerii și autogestiunii va determina gospodărirea cu eficiență mereu sporită a potențialului nostru material și uman, implicarea tot mai profundă a maselor largi de oameni ai muncii, a întregului popor în conducerea societății.

Funcționarea mecanismului economic se va întemeia pe continua perfecționare a sistemului de prețuri, a pîrghiilor financiar-monetare; prin întărirea monedei naționale vor fi create premisele pentru trecerea la convertibilitatea internațională a leului.

Manifestînd cea mai înaltă responsabilitate față de destinele națiunii noastre, partidul va promova, în mod consecvent, politica de asigurare a unui spor natural normal al populației și a unei structuri demografice echilibrate.

Generalizarea pregătirii liceale, extinderea în continuare a învățămîntului superior, instituirea efectivă a instruirii permanente prin sistemul reciclării profesionale, promovarea formelor avansate de organizare, mecanizare complexă și automatizare a producției vor accelera procesul de reducere a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și intelectuală.

Pe măsura introducerii tehnicii noi și creșterii productivității muncii se vor crea condiții pentru reducerea, în limite rezonabile, a săptămînii de lucru, concomitent cu asigurarea locurilor de muncă pentru noile generații de tineri, pentru întreaga populație activă. Ca rezultat al schimbărilor tehnologice ce vor interveni în producție, precum și al afirmării plenare a valorilor socialismului în conștiința maselor, munca se va manifesta tot mai mult ca o necesitate vitală a omului.

Prin înfăptuirea programelor de dezvoltare economico-socială, de sistematizare și modernizare a județelor și localităților, toate orașele și comunele vor deveni centre puternice, capabile să asigure condiții corespunzătoare de muncă și viață locuitorilor, participarea intensă a acestora la rezolvarea problemelor de interes general.

În vederea satisfacerii nevoilor, științific fundamentate, ale întregului popor, se vor urmări realizarea în continuare a unui consum alimentar într-o structură adecvată cerințelor fiziologice ale organismului uman, acoperirea necesarului de bunuri industriale și servicii, crearea unor condiții optime de odihnă și recreere, de îngrijire a sănătății, accesul larg la cultură al tuturor oamenilor muncii.

Menținîndu-se un raport echitabil între veniturile mici și mari — care va fi de 1 la 4,5 pînă în anul 2000 —, se va urmări ca nivelul minim al retribuției să asigure condiții de viață corespunzătoare, demne, pentru toți membrii societății. Va crește în continuare rolul fondurilor sociale de consum, acestea reprezentînd un factor esențial al ridicării nivelului de trai al întregului popor. Repartiția socialistă se va împleti, astfel, tot mai strîns cu criteriul repartiției comuniste privind satisfacerea deplină a necesităților raționale de viață ale tuturor membrilor societății.

În condițiile dezvoltării și modernizării activității economico-sociale, va avea loc o continuă apropiere între toate clasele și categoriile sociale, pe calea ridicării nivelului general de cultură și civilizație al întregului popor, a reducerii deosebirilor esențiale dintre munca fizică și intelectuală, dintre oraș și sat. Se va ajunge astfel la întărirea unității și omogenizarea societății noastre socialiste, la realizarea poporului unic muncitor, animat de aceleași năzuințe și interese comune de a-și făuri în mod conștient viitorul liber și independent, de bunăstare și fericire.

Prin înfăptuirea orientărilor pentru perioada de perspectivă, România va deveni o țară socialistă multilateral dezvoltată, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane în general, cu un înalt nivel de civilizație materială și spirituală, creîndu-se astfel premisele pentru afirmarea tot mai viguroasă a principiilor comuniste de muncă și viață.

* * *

Realizarea obiectivelor prevăzute în Programul-Directivă al Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român depinde într-o măsură hotărîtoare de asigurarea unor condiții internaționale de pace și liniște, de largă colaborare între state și națiuni, care să permită poporului nostru — ca, de altfel, tuturor popoarelor lumii — să-și consacre plenar activitatea, forțele sale creatoare asigurării progresului economico-social, făuririi unei vieți demne și fericite. Realitățile de astăzi arată că nici o țară, nici un popor nu poate avea certitudinea că-și va înfăptui aspirațiile de bunăstare și prosperitate atîta vreme cît în lume continuă să se acumuleze uriașe arsenale de arme — în primul rînd de arme nucleare, chimice și alte mijloace de distrugere în masă —, cît în diferite regiuni ale planetei se mențin și chiar se accentuează stările de încordare și conflict, se manifestă cu tot mai multă pregnanță fenomene de criză și instabilitate economică, se adîncesc decalajele între țările sărace și bogate, iar numeroase alte probleme de importanță esențială pentru pacea și progresul omenirii rămîn nesoluționate.

Tocmai pornind de la aceste realități, de la interesele fundamentale ale națiunii noastre, ale tuturor popoarelor, România socialistă, făcînd totul pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a propriilor planuri și programe de dezvoltare economico-socială, este hotărîtă să participe și în viitor, în modul cel mai activ, la viața internațională, să-și aducă întreaga contribuție la rezolvarea constructivă a marilor probleme ce confruntă omenirea, la statornicirea trainică a unui climat mondial de încredere, securitate, colaborare și pace. În acest spirit, țara noastră va conlucra tot mai strîns cu celelalte state și națiuni, cu forțele înaintate și iubitoare de pace din întreaga lume, pentru promovarea fermă a politicii de dezarmare, securitate și pace, pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea noii ordini economice mondiale, a unor relații noi, întemeiate pe principii de deplină egalitate și echitate, care să asigure progresul mai rapid al tuturor popoarelor, o largă și fructuoasă colaborare internațională.

Deși problemele situației mondiale actuale sînt deosebit de complexe și grave, România își exprimă convingerea că, acționînd unite, popoarele, forțele progresiste de pretutindeni pot imprima un curs nou în viața internațională, pot asigura afirmarea politicii de pace, de dezarmare, înțelegere și colaborare, făurirea unei lumi mai bune și mai drepte.

In același timp, Partidul Comunist Român își exprimă încrederea neclintită în perspectiva dezvoltării omenirii pe calea socialismului, în posibilitățile poporului nostru de a asigura triumful deplin și definitiv al principiilor socialismului științific în România, edificarea societății socialiste și comuniste pe pămîntul patriei străbune. Garanția mersului neabătut înainte pe această luminoasă cale o constituie puternica bază tehnico-materială făurită în țara noastră, înaltul nivel de dezvoltare economico-socială și spirituală realizat în anii construcției socialiste și, mai presus de toate, o constituie unitatea clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității, a tuturor oamenilor muncii în jurul Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, voința nestrămutată a întregii națiuni de a înfăptui politica revoluționară, profund științifică și realistă a partidului — politică a cărei justețe a fost confirmată în mod strălucit de viață și care corespunde pe deplin intereselor de dezvoltare liberă, independentă a patriei, cauzei socialismului și comunismului, asigurării unei vieți de bunăstare și fericire pentru întregul nostru popor.

Digitized by Google

TEZELE
pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român
privind dezvoltarea societăţii româneşti, perfecţionarea conducerii economico-sociale, dezvoltarea democraţiei muncitoreşti-revoluţionare, creşterea rolului Partidului Comunist Român, intensificarea activităţii ideologice, politico-educative, ridicarea nivelului de cunoaştere ştiinţifică, de cultură, a conştiinţei revoluţionare, raportul de forţe şi caracteristicile fundamentale ale situaţiei internaţionale

Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român reprezintă un eveniment de însemnătate istorică în viaţa social-politică a ţării, în activitatea partidului şi poporului nostru.

Desfăşurîndu-se în anul jubiliar al celei de-a 45-a aniversări a victoriei revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă, Congresul va prilejui o profundă şi multilaterală evaluare a drumului parcurs de poporul român în construcţia socialistă, îndeosebi de la Congresul al IX-lea al partidului, a activităţii desfăşurate pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XIII-lea şi ale Conferinţei Naţionale, va analiza stadiul actual al societăţii româneşti şi va stabili obiectivele şi liniile directoare ale dezvoltării României în perioada 1991—1995 şi, în perspectivă, pînă în anii 2000—2010. Prin hotărîrile pe care le va adopta, Congresul se va înscrie în istorie drept congresul marilor victorii socialiste, al triumfului principiilor socialismului ştiinţific în transformarea revoluţionară a societăţii româneşti, al adevăratei suveranităţi şi al independenţei depline, economice şi politice, a României.

Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului trebuie să prilejuiască o largă dezbatere în rîndul comuniştilor, al tuturor oamenilor muncii, a problemelor fundamentale ale activităţii de construcţie socialistă din patria noastră, asigurînd elaborarea democratică a liniei generale şi a orientărilor de perspectivă ale dezvoltării ţării. Hotărîrile ce vor fi adoptate de Congres vor reprezenta astfel expresia aspiraţiilor şi voinţei întregului nostru partid şi popor.

I. Dezbaterea Tezelor din aprilie 1988 şi a Expunerilor tovarăşului Nicolae Ceauşescu la plenarele C.C. al P.C.R. din noiembrie 1988 şi aprilie 1989 — expresie a profundului democratism al societăţii noastre, a puternicei unităţi dintre partid şi popor

Tezele pentru Congresul al XIV-lea se întemeiază pe aprecierile şi orientările cuprinse în expunerile secretarului general al partidului, tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU, la şedinţa Comitetului Politic Executiv din aprilie 1988, la marele forum democratic din noiembrie anul trecut şi la Plenara C.C. al P.C.R. din aprilie 1989, larg dezbătute de comunişti, de oamenii muncii şi adoptate de întregul partid şi popor ca documente programatice ale construirii noii orînduiri în actuala etapă istorică, pe baza aplicării consecvente, creatoare, a principiilor socialismului ştiinţific la condiţiile concrete din România. Prezentele Teze au fost dezvoltate şi îmbogăţite pe baza discuţiilor din cadrul Plenarei C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie, a magistralei expuneri a secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, la această plenară.

Aceste documente constituie o generalizare strălucită a experienţei poporului român, a partidului nostru comunist şi

Digitized by Arhivele Naționale

reprezintă o nouă și importantă contribuție a tovarășului Nicolae Ceaușescu la dezvoltarea și îmbogățirea creatoare a socialismului științific și practicii revoluționare.

Dezbaterea ideilor, tezelor și orientărilor cuprinse în expunerile tovarășului Nicolae Ceaușescu — cea mai larga și cuprinzătoare dezbatere care a avut loc pînă acum în partid, în societatea noastră — a reprezentat o adevărată școală de educație revoluționara, patriotică a comuniștilor, a maselor de oameni ai muncii, a întregii societăți. Ea s-a transformat într-un adevarat referendum în care națiunea noastră și-a exprimat adeziunea deplină la politica partidului și statului. Dezbaterile s-au desfășurat într-un spirit de înaltă responsabilitate comunistă, patriotică, de analiză critică și autocritică a activității din toate domeniile, dînd o puternică expresie caracterului profund al democrației de partid, al democrației noastre muncitoresti-revoluționare.

În mod unanim, participanții la dezbateri au evidențiat cu putere contribuția hotărîtoare, de inestimabilă valoare, a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceausescu, la fundamentarea și elaborarea întregii politici interne și externe, la opera de construcție socialistă din țara noastră. Clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, întregul nostru popor au adus, cu acest prilej, un înalt omagiu tovarășului Nicolae Ceaușescu, marele conducator al națiunii noastre socialiste, creatorul de geniu al strategiei revoluționare a partidului nostru, deschizătorul căii înaintării României spre comunism, militant de frunte al mișcarii comuniste și muncitorești, personalitate politică proeminentă a lumii contemporane. Oamenii muncii și-au exprimat cea mai profundă recunoștință pentru modul strălucit în care secretarul general al partidului asigură înfăptuirea consecventă a principiilor socialismului științific în țara noastră, conducînd, cu înaltă fermitate revoluționară, națiunea română pe drumul bunăstării si fericirii

In același timp, participanții la dezbateri au evidențiat contribuția deosebită a tovarășei academician doctor inginer ELENA CEAUȘESCU, eminent om politic și savant de renume mondial, militant de frunte al partidului și statului nostru, la elaborarea și înfaptuirea programelor de dezvoltare a țarii, la organizarea și modernizarea activitații din toate sectoarele vieții economice și sociale, la progresul științei și tehnicii, al învățamîntului și culturii.

Dezbaterea acestor istorice documente a evidențiat cu putere faptul că între partid și popor există o unitate deplină și de nezdruncinat, că poporul român, strîns unit în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este ferm hotărît să-și făurească în mod liber și conștient propriul său destin — destinul socialist și comunist.

II. Lupta milenară a poporului român pentru libertate socială și națională, pentru independență și unitate

Făurirea noii orînduiri în România este rezultatul legic al dezvoltării istorice, al luptei îndelungate a poporului român, a forțelor democratice și progresiste, a clasei muncitoare și partidului ei politic împotriva exploatării și asupririi, pentru o viață mai bună, liberă și independentă.

Pe teritoriul țării noastre s-au succedat, de-a lungul mileniilor, orînduirile social-economice cunoscute în evoluția umanității. Geto-dacii — strămoșii poporului român — au trăit și s-au dezvoltat pe această vatră cu mii de ani înainte. O importantă deosebită a avut crearea, acum 2 060 de ani, a statului centralizat geto-dac, sub conducerea lui Burebista, ajuns la o mare înflorire în vremea lui Decebal. Cucerirea unei părți a Daciei de către romani, după lupte îndelungate, cu toate consecințele negative pe care le-a determinat, a dus la împletirea celor două civilizații și formarea, pe această bază, a poporului român.

După retragerea armatei și administrației romane din Dacia, în secolul al III-lea e.n., populația locală și-a organizat existența în formațiuni statale de sine stătatoare — cnezate, voievodate — ceea ce i-a asigurat continuitatea, capacitatea de apărare împotriva invaziilor diferitelor triburi și populații migratoare, aflate într-un stadiu inferior de civilizație. Constituirea celor trei state feudale — Muntenia, Transilvania, Moldova — a marcat o treaptă superioară în dezvoltarea societății românești. În lupta pentru libertate și independență, rolul hotărîtor a revenit maselor largi populare, în primul rînd țărănimii, care timp de secole a reprezentat principala forță a progresului social, a apărării țării.

Între cele trei țări românești s-au dezvoltat puternice legături economice și politice — bazate pe comunitatea de origine, limbă și cultură — care au dus la afirmarea conștiinței naționale, la intensificarea luptei pentru unirea într-un singur stat. Unirea țărilor române, în anul 1600, sub glorioasa domnie a lui Mihai Viteazul, a materializat, deși pentru scurt timp, voința nezdruncinată a poporului nostru de a trăi unit în granițele strămoșești.

Întîrzierea formării statului național român s-a datorat dominației străine, exploatării și asupririi de către imperiul otoman, imperiul țarist și imperiul austro-ungar, care au ținut în loc sute de ani dezvoltarea țărilor române. Dar jugul asupririi străine nu a putut împiedica lupta dreaptă a poporului nostru pentru realizarea idealului național, pentru progres și civilizație. În epoca modernă, aspirațiile fundamentale ale poporului român au dobîndit noi dimensiuni, manifestîndu-se cu putere în revoluțiile de la 1784, 1821 și 1848, care au stimulat dezvoltarea generală a societății, au creat condiții pentru realizarea unității naționale.

Înfăptuirea în 1859 a statului național român modern, prin unirea Moldovei cu Muntenia sub conducerea lui Alexandru Ioan Cuza, a constituit nucleul statului național unitar; amplele și profundele reforme aplicate cu acest prilej au înscris România în rîndul statelor avansate ale lumii.

Proclamarea la 9 mai 1877 a deplinei independențe de stat a României și consfințirea ei în războiul din 1877—1878 au constituit o puternică reafirmare a voinței tuturor românilor de a trăi într-o țară liberă, unită și suverană și au asigurat condiții pentru progresul forțelor de producție, pentru accelerarea dezvoltării economico-sociale.

Făurirea statului național unitar român în anul 1918 a constituit o strălucită victorie istorică a luptei eroice pentru unitate și libertate a poporului nostru. Marea Unire a dat un puternic impuls dezvoltării forțelor de producție — industriei și celorlalte sectoare economice —, realizării unor reforme sociale, afirmării capacităților creatoare ale poporului.

III. Făurirea socialismului — cerință istorică legică, obiectivă a dezvoltării sociale. Apariția mișcării muncitorești — etapă superioară în lupta poporului român pentru eliberare socială și națională. Lupta clasei muncitoare din România și a partidului ei politic revoluționar pentru răsturnarea vechii orînduiri și trecerea la edificarea noii societăți

Dezvoltarea forțelor de producție, apariția relațiilor de producție capitaliste, lupta de clasă între proletariat și burghezie au dus în mod necesar la apariția mișcării revoluționare, la însușirea de către aceasta a principiilor socialismului științific. Clasa muncitoare s-a afirmat pe arena politică a epocii drept cea mai înaintată forță socială, consecvent revoluționară în lupta pentru lichidarea exploatării omului de către om și făurirea socialismului.

Pentru desfășurarea cu succes a luptei revoluționare și îndeplinirea misiunii sale istorice, clasa muncitoare a adoptat de la

Digitized by Google

început forme de organizare proprii.

În anul 1893 s-a creat, pe baza principiilor socialismului științific, elaborate de K. Marx și Fr. Engels, Partidul Social-Democrat al Muncitorilor din România, unul dintre primele partide muncitorești din Europa, care a înscris în programul său de luptă răsturnarea orînduirii capitaliste și edificarea societății socialiste.

Partidul Comunist Român, făurit la 8 mai 1921 — ca rezultat al votului democratic al delegaților la Congresul Partidului Socialist de transformare a acestui partid în partid comunist — a asigurat întărirea unității de acțiune a clasei muncitoare în marile bătălii purtate împotriva exploatării și asupririi, a monopolurilor străine, pentru o viață liberă, demnă și independentă.

În condițiile instaurării hitlerismului la putere în Germania și creșterii pericolului fascismului, războiului și revizionismului, Partidul Comunist Român și-a amplificat lupta revoluționară pentru unirea maselor largi populare în vederea apărării integrității și suveranității României. În cadrul evenimentelor din anii grei ai ilegalității s-a reliefat cu putere activitatea eroică, plină de abnegație, a tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru apărarea intereselor clasei muncitoare, pentru înfăptuirea idealurilor supreme ale poporului român. Puternicele batalii de clasă din deceniul al patrulea au culminat cu marea demonstrație patriotică, antifascistă și antirăzboinică de la 1 Mai 1939, în organizarea și desfășurarea căreia o contribuție determinantă au avut tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu. Partidul comunist a fost organizatorul și însuflețitorul luptei poporului român împotriva fascismului, războiului, a dominației Germaniei hitleriste, pentru răsturnarea dictaturii antonesciene, pentru apărarea integrității și suveranității României.

Partidul Comunist Român, cadrele sale de bază, în rîndul cărora s-a afirmat puternic personalitatea eroică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, au organizat și condus cu strălucire poporul român la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din August 1944, care a marcat un moment epocal în istoria României, a lichidat pentru totdeauna dominația imperialista, a deschis calea spre adevărata independență, creînd condițiile ca poporul să poată să-și făurească viitorul așa cum îl dorește, fără nici un amestec din afară. Mărețul act istoric de la 23 August 1944 a creat condiții pentru înfăptuirea unor uriașe transformări revoluționare, a lichidării exploatării și asupririi, a instaurării puterii clasei muncitoare, a întregului popor.

Victoria revoluției de eliberare socială și națională, trecerea la construirea societății noi, socialiste în România constituie expresia cerințelor legice ale dezvoltării sociale, rezultatul procesului istoric obiectiv al succesiunii modurilor de producție, determinat de dialectica progresului social, de necesitatea concordanței dintre dezvoltarea forțelor de producție și caracterul relațiilor de producție, reprezintă o încununare a îndelungatei lupte revoluționare desfășurate de clasa muncitoare, sub conducerea partidului comunist, este opera istorică a întregului nostru popor.

IV. Etapele procesului revoluționar unitar de construire și dezvoltare a noii orînduiri în România

În prima etapă — 23 August 1944 — 30 Decembrie 1947 — au fost îndeplinite obiectivele revoluției popular-democratice. România a participat cu toate forțele economice și militare la războiul antifascist, pînă la victoria finală asupra Germaniei hitleriste. La 6 martie 1945 a fost instaurat guvernul democratic, muncitoresc-țărănesc, iar la 30 decembrie 1947 a fost abolită monarhia și proclamată Republica, încheindu-se astfel o epocă și începînd un capitol nou în istoria poporului român.

Anul 1948 a marcat trecerea la o nouă etapă — etapa revoluției socialiste. Făurirea, în februarie 1948, a partidului unic al clasei muncitoare a asigurat forța politică conducătoare a poporului pe calea socialismului. Naționalizarea principalelor mijloace de producție, în iunie 1948, a dus la lichidarea proprietății capitaliste, a pus bazele dezvoltării socialiste a economiei românești, iar prin încheierea procesului cooperativizării agriculturii, în 1962, s-au generalizat relațiile de producție socialiste în întreaga economie.

Viața, practica revoluționară au demonstrat, atît în cadrul țării noastre, cît și pe plan mondial, rolul fundamental, hotărîtor al proprietății socialiste a întregului popor și cooperatiste, în făurirea noii orînduiri sociale. Dezvoltarea și întărirea ei continuă constituie o necesitate vitală, orice diminuare a marii proprietăți socialiste, întoarcerea la forme de proprietate capitalistă, inclusiv la mica proprietate, este de natură să pună în pericol nu numai construirea socialismului, ci și însăși dezvoltarea economico-socială a popoarelor, bunăstarea și independența lor.

Transformările economico-sociale revoluționare înfăptuite în perioada 1948—1965 au asigurat înlăturarea exploatării omului de către om, dezvoltarea pe baze socialiste a industriei, agriculturii, a tuturor sectoarelor de activitate. În această etapă a construcției socialiste s-a desfășurat o muncă intensă, au fost învinse multe greutăți inerente unei opere de o asemenea amploare. Trebuie spus, totodată, că au fost comise o serie de greșeli și încălcări ale legalității socialiste, s-au manifestat puternice concepții străine, de subapreciere a forței și capacității poporului român, a clasei muncitoare, de denaturare a istoriei, limbii și culturii române, care au dăunat dezvoltării socialiste a patriei.

Partidul a reușit să învingă aceste greutăți, să înlăture fenomenele negative, să mobilizeze clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, întregul popor într-un uriaș efort constructiv care a asigurat înaintarea fermă a României pe calea dezvoltării economico-sociale, consolidarea orînduirii noi, socialiste și trecerea la o etapă superioară a procesului revoluționar în țara noastră.

V. Congresul al IX-lea — eveniment de importanță istorică, moment de cotitură care a marcat începutul unei noi epoci revoluționare în activitatea partidului, în opera de făurire a socialismului în patria noastră

În desfășurarea procesului revoluționar în țara noastră, un moment de cotitură radicală, de adevărată răscruce istorică l-a constituit Congresul al IX-lea, cînd în fruntea Partidului Comunist Român a fost ales marele fiu al neamului, eroul comunist al națiunii române moderne, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Congresul al IX-lea a făcut o profundă și exigentă analiză a primei etape a construcției socialiste și a stabilit principii și orientări de importanță fundamentală pentru transformarea revoluționară a societății românești.

Meritul nepieritor al Congresului al IX-lea, al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost ruperea hotărîtă cu teoriile și practicile anacronice, cu conceptul greșit al „modelului unic" în construirea socialismului, cu ploconirea în fața unor idei străine și a unor forme de organizare a societății în contradicție cu realitățile noastre naționale, înlăturarea gîndirii dogmatice, conservatoare în toate domeniile, care împiedica desfășurarea forței revoluționare a partidului, a capacității creatoare a poporului.

Congresul al IX-lea a intrat în istorie prin proclamarea fermă a dreptului inalienabil al partidului nostru de a-și elabora de sine stătător linia politică, strategia și tactica revoluționară, aplicînd în mod creator adevărurile universal-valabile, principiile socialismului științific la condițiile concrete din România, la specificul nostru național, la realitățile și cerințele fiecărei etape istorice.

Congresul al IX-lea a pus în centrul întregii politici de construire a socialismului făurirea unei puternice baze tehnico-materiale, ca factor primordial al progresului multilateral al societății. Totodată, a fost subliniată necesitatea obiectivă a perfecționării continue a relațiilor

Digitized by Google

de producție și sociale în concordanță cu dezvoltarea forțelor de producție.

Partidul a pornit de la principiul socialismului științific, potrivit căruia dezvoltarea democrației socialiste și crearea condițiilor pentru participarea largă și nemijlocită a maselor de oameni ai muncii la conducerea vieții economico-sociale reprezintă o necesitate legică a edificării noii orînduiri sociale. Această teză de importanță fundamentală și-a găsit expresia în principiul formulat și tradus cu consecvență în viață de partidul nostru: „făurirea socialismului cu poporul și pentru popor".

O importanță deosebită a avut repunerea în drepturile ei legitime a glorioasei istorii naționale, a milenarelor noastre tradiții progresiste, revoluționare, restabilirea adevărului istoric privitor la originile, formarea și dezvoltarea poporului român pe aceste meleaguri.

În spiritul orientărilor Congresului al IX-lea a fost adoptată noua Constituție care statuează largul democratism al orînduirii noastre sociale. O importanță deosebită a avut criticarea greșelilor, abuzurilor și ilegalităților comise în perioadele anterioare, măsurile luate pentru ca acestea să nu se mai repete niciodată în societatea noastră, pentru întărirea și respectarea legalității socialiste.

Congresul al IX-lea a reprezentat un moment esențial în întărirea politico-organizatorică și dinamizarea partidului nostru, în creșterea rolului său conducător în societate, în intensificarea legăturilor cu oamenii muncii, cu întregul popor, în afirmarea sa ca exponent al intereselor vitale ale națiunii.

Orientările stabilite de Congresul al IX-lea — în elaborarea cărora rolul hotărîtor l-a avut tovarășul Nicolae Ceaușescu — au promovat un spirit nou în întreaga operă de construcție socialistă, au deschis cîmp larg afirmării energiilor creatoare ale poporului, au redat națiunii noastre sentimentul demnității și încrederii în forțele proprii, au cimentat unitatea sa de nezdruncinat în jurul partidului comunist.

VI. Profundele transformări revoluționare înfăptuite în societatea românească în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea în domeniul economic, social, al științei, învățămîntului și culturii

Pe baza liniei generale stabilite de Congresul al IX-lea, întărită și dezvoltată de toate congresele și conferințele naționale ulterioare, a tezelor de inestimabilă valoare teoretică și practică ale tovarășului Nicolae Ceaușescu privitoare la legea obiectivă a reproducției socialiste lărgite, partidul a pus în fața poporului obiectivul realizării unei înalte rate a acumulării, ca o condiție vitală a lichidării într-un timp cît mai scurt a rămînerii în urmă a țării și făuririi unei economii socialiste moderne. În cadrul unor largi dezbateri publice, întreaga noastră națiune a optat pentru alocarea anuală a circa o treime din venitul național în scopul creșterii și modernizării forțelor de producție, al industrializării, dezvoltării agriculturii și celorlalte ramuri ale economiei naționale.

Grăitor pentru uriașul efort constructiv desfășurat de națiunea noastră este faptul că circa 90 la sută din mijloacele fixe de care dispune azi societatea au fost create în perioada de după Congresul al IX-lea.

În efortul de dezvoltare și modernizare a bazei tehnico-materiale a societății, partidul a asigurat repartizarea armonioasă a forțelor de producție în toate zonele și județele țării, creînd condiții de muncă pentru toți cetățenii, deplina egalitate în drepturi a oamenilor muncii, fără nici o deosebire, posibilități ca toți locuitorii țării să se bucure de cuceririle civilizației socialiste.

Dezvoltarea și modernizarea continuă a forțelor de producție au putut avea loc și ca urmare a lichidării concepției greșite, manifestate în perioada dinaintea Congresului al IX-lea, potrivit căreia nu trebuia dezvoltată cercetarea științifică proprie. Pe baza orientărilor Congresului al IX-lea a fost organizată o largă rețea de institute și unități de cercetare, știința devenind cu adevărat o forță de producție și, totodată, un factor de prim ordin al progresului general al societății. Dispunem de o puternică forță științifică, avem importante realizări în cercetarea științifică și tehnică, precum și programe de largă perspectivă în toate domeniile. Întregul partid și popor apreciază în mod deosebit rolul și contribuția hotărîtoare ale tovarășei Elena Ceaușescu la progresul și înflorirea științei, culturii și învățămîntului românesc, la aplicarea cuceririlor revoluției tehnico-științifice moderne, în întreaga operă de edificare socialistă a patriei noastre.

Corespunzător prevederilor proiectului Programului-Directivă, România va deveni în perioada următoare — pînă la sfîrșitul mileniului al doilea și în primele decenii ale mileniului al treilea — o puternică forță a progresului tehnico-științific, cu un înalt nivel de dezvoltare în toate domeniile. De aceasta depind însuși mersul înainte al societății socialiste, crearea condițiilor pentru trecerea României la comunism.

Pornind de la legitatea concordanței între forțele de producție și relațiile de producție, partidul a luat un șir de măsuri de cea mai mare importanță pentru întărirea și perfecționarea proprietății socialiste, pentru manifestarea, în condiții superioare, a calității oamenilor muncii de proprietari colectivi ai mijloacelor de producție. S-a avut permanent în vedere că întărirea și creșterea proprietății socialiste, de stat și cooperatiste, reprezintă condiția esențială a dezvoltării revoluționare a societății, calea evitării apariției oricăror forme de exploatare a omului de către om.

Pe baza orientărilor Congresului al IX-lea au fost adoptate măsuri de perfecționare a sistemului de cointeresare materială a oamenilor muncii, de așezare fermă a retribuției pe principiul socialist al cantității și calității muncii. Partidul a acționat pentru lichidarea deosebirilor nejustificate între nivelul veniturilor, pentru așezarea fermă a întregii vieți sociale pe principiile eticii și echității socialiste.

În decursul perioadei care a trecut de la Congresul al IX-lea a fost perfecționat sistemul politic, s-a asigurat democratizarea organelor de stat centrale și locale, s-a modificat legea electorală, introducîndu-se mai multe candidaturi pentru un loc de deputat, s-au creat noi organisme democratice, care asigură participarea tuturor categoriilor de oameni ai muncii la conducerea societății. Frontul Democrației și Unității Socialiste — care înmănunchează toate organizațiile de masă și obștești, uniunile și asociațiile științifice, profesionale, ale oamenilor de creație, precum și O.D.U.S., în rîndul căreia activează peste patru milioane de cetățeni care nu sînt membri ai partidului — cuprinde practic întreaga națiune, exprimă largul democratism al orînduirii noastre.

Rezultatele strălucite obținute în perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea constituie cea mai convingatoare mărturie a justeței politicii generale a partidului nostru, a realismului obiectivelor sale fundamentale, a uriașei forțe transformatoare a socialismului. Totodată, ele exprimă abnegația cu care întregul popor acționează pentru transpunerea în viață a Programului partidului, ce corespunde pe deplin intereselor și năzuințelor sale vitale.

Epoca celor 24 de ani care au trecut de la Congresul al IX-lea — numită cu îndreptățită mîndrie de întregul popor „Epoca Nicolae Ceaușescu" — este cea mai bogată în realizări din întreaga istorie a poporului român.

VII. Stadiul actual al dezvoltării societății socialiste românești. Marile succese obținute pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în România

În cele peste patru decenii de construcție socialistă, România s-a transformat dintr-o țară slab dezvoltată, predominant agrară, într-o țară industrial-agrară, cu un înalt nivel de civilizație.

În acest an, producția industrială va fi de circa 135 de ori mai mare decît în 1945, o creștere de 120 ori fiind realizată după Congresul al IX-lea. Avem astăzi o industrie modernă, care poate realiza produse de mare complexitate, de înaltă calitate și nivel tehnic. Producția agricolă

Digitized by Google

a crescut de circa 10 ori față de 1945, din care de peste 6 ori după 1965. Avuția națională a ajuns la 5 178 miliarde lei, iar fondurile fixe productive la circa 2 700 miliarde lei. Venitul național va fi, în acest an, de 40 de ori mai mare decît în 1945 — din care o creștere de 33 ori s-a realizat după Congresul al IX-lea.

Fondul de retribuire a crescut, în perioada de după Congresul al IX-lea, de aproape 6 ori, retribuția medie de peste 3 ori, iar retribuția minimă s-a majorat de peste 3,3 ori, realizîndu-se un raport de 1 la 4,7 între veniturile mici și cele mari. Un rol important în ridicarea nivelului de trai l-au avut cheltuielile social-culturale finanțate de la bugetul statului, care au crescut continuu, urmînd să ajungă în anul 1990 la 14 900 lei pe o familie, față de 3 530 lei în 1965.

S-a generalizat învățămîntul de 10 ani, iar pînă la sfîrșitul actualului cincinal va fi, practic, generalizat învățămîntul de 12 ani. S-au dezvoltat puternic rețeaua sanitară, activitatea de ocrotire a sănătății, s-au construit spitale, dispensare și alte așezăminte medicale.

În cursul lunii martie a acestui an, țara noastră a înregistrat un succes istoric — rambursarea în întregime a datoriei externe. Pentru prima dată în îndelungata sa istorie, România nu mai plătește tribut nimănui, devenind cu adevărat independentă economic și politic.

De la înălțimile la care s-a ajuns, întregul popor privește tot ceea ce s-a realizat cu îndreptățită mîndrie și cu hotărîrea fermă de a acționa pentru perfecționarea continuă a întregii activități, pentru înfăptuirea cu succes a obiectivelor strategice cuprinse în Programul partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

VIII. Realizările obținute de poporul român în cincinalul 1986—1990 în înfăptuirea obiectivului strategic stabilit de Congresul al XIII-lea al partidului, de trecere a României la un nou stadiu de dezvoltare — cel de țară socialistă mediu dezvoltată

În actualul cincinal (1986—1990) s-au obținut noi și importante succese în toate domeniile activității economico-sociale. Au continuat dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție, perfecționarea relațiilor sociale, a democrației muncitorești-revoluționare, s-au realizat noi progrese pe calea ridicării nivelului de trai, material și spiritual, al întregului popor. Realizările de pînă acum și prevederile pentru ultimul an al cincinalului asigură realizarea, în linii generale, a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului privind înfăptuirea obiectivului strategic de trecere a României la stadiul de țară socialistă mediu dezvoltată.

Producția-marfă industrială crește, pe ansamblul cincinalului, cu circa 40 la sută. În agricultură s-au obținut producții medii anuale de peste 30 milioane tone cereale — cele mai mari din istoria țării. În investiții se realizează un volum de lucrări de circa 1 300 miliarde lei, dîndu-se în funcțiune noi și importante capacități industriale și agrozootehnice. În toate județele s-a înfăptuit un vast program de construcții de locuințe și așezăminte social-culturale.

Importante realizări s-au obținut în domeniul indicatorilor de eficiență economică: productivitatea muncii în industria republicană crește, pe ansamblul cincinalului, cu peste 35 la sută. S-a asigurat sporirea rentabilității produselor și a eficienței fondurilor fixe.

Aceste succese au făcut posibilă creșterea, față de anul 1985, cu peste 10 la sută a retribuției reale a oamenilor muncii. Pensiile au sporit în medie cu 8 la sută, iar pensiile mici cu peste 40 la sută. Un succes deosebit îl constituie, de asemenea, stabilitatea prețurilor și tarifelor, al căror indice s-a situat sub cel planificat. A fost extinsă baza materială a științei, învățămîntului și culturii, s-a îmbunătățit asistența medicală.

În această perioadă s-a intensificat participarea României la diviziunea internațională a muncii, s-au dezvoltat colaborarea și cooperarea cu țările membre ale C.A.E.R., cu celelalte țări socialiste, cu toate statele lumii.

În activitatea economico-socială s-au manifestat și lipsuri, greutăți, nu totul a mers ușor. Dar ceea ce s-a realizat demonstrează forța și vitalitatea economiei noastre socialiste, justețea liniei politice generale a partidului de făurire a noii orînduiri, hotărîrea întregului popor de a o transpune în viață. Este deosebit de semnificativ că toate realizările au fost obținute în condițiile unor grave instabilități economice mondiale, care au afectat practic toate țările, îndeosebi pe cele în curs de dezvoltare.

Succesele dobîndite în actualul cincinal creează baza trainică pentru ridicarea patriei pe noi și noi trepte de progres și civilizație.

IX. Trecerea României la făurirea etapei superioare a societății socialiste. Obiectivele principale ale dezvoltării economico-sociale în viitorul cincinal și în perspectivă, pînă în anul 2000 și în primul deceniu al mileniului al treilea. Înfăptuirea programelor de dezvoltare intensivă, de perfecționare a organizării și modernizare a industriei și a celorlalte ramuri, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii

România se va înscrie în deceniul următor în rîndul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic, pe planul relațiilor de producție și al soluționării problemelor sociale, țara noastră fiind deja înaintea țărilor capitaliste dezvoltate.

Conform prevederilor înscrise în proiectul Programului-Directivă al celui de-al XIV-lea Congres, partidul nostru va acționa, în viitorul cincinal, în perioada pînă în anul 2000 și primul deceniu al mileniului trei, pentru continuarea dezvoltării armonioase a forțelor de producție, perfecționarea relațiilor de producție, a tuturor raporturilor sociale, realizarea unei noi calități a muncii și vieții, întărirea democrației muncitorești-revoluționare, participarea tuturor cetățenilor la conducerea societății, manifestarea deplină a personalității umane.

În cel de-al 9-lea plan cincinal, în centrul preocupărilor se vor afla dezvoltarea intensivă a economiei naționale, înfăptuirea programelor de modernizare a producției, realizarea unei noi calități a muncii în toate domeniile — ca cerință esențială pentru trecerea la cea de-a doua fază a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate.

Producția-marfă industrială urmează să crească, în ansamblu, cu circa 30—35 la sută. Se va dezvolta puternic baza proprie de materii prime și materiale, de resurse energetice. Va fi continuat procesul de dezvoltare a industriei prelucrătoare, acordîndu-se prioritate sectoarelor de vîrf. Va crește mai rapid productivitatea muncii, se vor reduce consumurile, se vor diminua costurile, se vor ridica rentabilitatea fiecărui produs, precum și venitul național pe unitatea de fonduri fixe.

Producția globală agricolă va spori cu 20—25 la sută, pe baza folosirii rationale a fondului funciar și creșterii potențialului productiv al pămîntului. Se vor generaliza producțiile mari, realizîndu-se, pînă în anii 2000—2005, o producție agricolă stabilă de cel puțin 40—45 milioane tone cereale anual. Agricultura va asigura satisfacerea cerințelor economiei naționale și aprovizionarea populației la nivelul cerințelor științifice de consum.

Politica în domeniul investițiilor — care se vor ridica în cincinalul viitor la

1 600—1 700 miliarde lei — va permite modernizarea mijloacelor de muncă, dotarea unităților cu cele mai perfecționate utilaje, aplicarea largă a tehnologiilor avansate. Din volumul investițiilor, circa 250 de miliarde lei vor fi alocați în agricultură, îndeosebi pentru finalizarea programului național de îmbunătățiri funciare, iar circa 250 miliarde lei pentru înfăptuirea programului de dezvoltare și modernizare a localităților patriei.

La baza activității în toate ramurile economiei vor sta cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Aceasta presupune o concentrare și mai puternică a cercetării în domeniile fundamentale ale progresului, România devenind în deceniul următor o puternică forță a științei, învățămîntului și culturii. Pe baza programelor elaborate sub conducerea tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, cercetarea va fi orientată în direcția modernizării industriei, sporirii producțiilor agricole și zootehnice, dezvoltării tuturor domeniilor vieții economice și sociale. În cincinalul viitor se va asigura pregătirea profesională a circa 2 milioane de persoane.

Menținerea unei rate a acumulării de 28—30 la sută pe ansamblul perioadei 1991—2000 va asigura resursele necesare atît dezvoltării intensive a economiei, cît și ridicării nivelului de trai al poporului.

Va avea loc o îmbunătățire continuă a condițiilor de muncă și viață pentru toți cetățenii, urmînd ca populația activă să ajungă, în 1995, la 12 milioane, iar numărul personalului muncitor la 8 180 000—8 240 000, respectiv circa 68 la sută din populația activă. Retribuția medie reală va spori în 1995, comparativ cu 1990, cu 5—8 la sută, iar veniturile totale ale țărănimii cooperatiste, de asemenea, cu 5—8 la sută. Se va asigura, pînă în anul 2000, un raport de circa 1 la 4,5 între retribuțiile mici și cele mari. La stabilirea nivelului minim trebuie să avem în vedere ca fiecare om al muncii să-și poată asigura o viață demnă, civilizată, corespunzător cerințelor științific determinate. De aceste cerințe trebuie să se țină seama, în mod corespunzător, la stabilirea pensiilor mici. Va fi menținută, în continuare, stabilitatea prețurilor.

Învățămîntul va fi legat mai strîns de cerințele economiei naționale, se va dezvolta sistemul de asistență sanitară, va fi perfecționată activitatea culturală, se vor face pași importanți pe calea apropierii condițiilor de muncă și viață ale locuitorilor de la sate de cele de la orașe.

În cel de-al 9-lea cincinal, prin construirea a 700 000 apartamente din fondurile statului, în mediul urban va fi rezolvată problema locuințelor. Se prevede, totodată, realizarea de către locuitorii comunelor a unui număr important de case în cadrul programelor de dezvoltare și sistematizare a localităților.

România va dezvolta relațiile economice și tehnico-științifice internaționale, va participa tot mai activ la diviziunea internațională a muncii. Încă din acest cincinal se va trece la o cooperare mai intensă în realizarea unor obiective industrial-agrare cu alte țări, pe baza principiului avantajului reciproc.

Proiectînd astfel viitorul României, partidul nostru subliniază că fizionomia societății socialiste multilateral dezvoltate se deosebește profund, prin conținutul ei, de societatea capitalistă dezvoltată de astăzi. Orînduirea capitalistă nu a rezolvat și nu poate rezolva problemele fundamentale ale omului, ale popoarelor. Nivelul atins de capitalismul contemporan, apreciat doar după criteriul venitului mediu pe locuitor, ascunde mari discrepanțe între condițiile de viață ale săracilor, care devin tot mai mulți și tot mai săraci, și cele ale grupului restrîns de bogați, care devin tot mai bogați. În realitate, venitul național al țărilor capitaliste dezvoltate aparține în cea mai mare parte unui mic număr de membri ai societății, în timp ce marea majoritate nu dispune nici de strictul necesar. Țările capitaliste și-au dezvoltat forțele de producție atît ca urmare a exploatării maselor muncitoare proprii, cît și prin asuprirea și jefuirea altor popoare, prin politica colonialistă și neocolonialistă.

Propunîndu-și țeluri cu totul diferite, punînd în centrul preocupărilor omul, cerințele sale la viață materială și spirituală, socialismul va înfățișa lumii materializarea unei viziuni noi, superioare, despre civilizație, despre relațiile dintre oameni și destinul omului în societate.

Partidul nostru pornește de la principiul că nivelul de viață și civilizație al unui popor nu poate fi apreciat numai după indicatori materiali cantitativi — desigur, importanți — ci după totalitatea condițiilor de viață, muncă, învățămînt și cultură asigurate maselor largi populare. Nivelul consumului de bunuri constituie o latură însemnată, dar numai o latură a unei vieți cu adevărat libere și demne.

Conceptul de țară socialistă multilateral dezvoltată înglobează, în afara progresului și modernizării producției materiale, sfere de cea mai mare importanță pentru existența oamenilor muncii, cum sînt: perfecționarea relațiilor de producție și sociale, realizarea unei înalte calități a muncii, soluționarea cerințelor generale fundamentale ale maselor, înfăptuirea drepturilor și libertăților cetățenești, participarea democratică a cetățenilor la conducerea țării, crearea unui om nou înaintat, a unui nou mod de gîndire și comportament al membrilor societății.

Introducerea tehnicii moderne, a cuceririlor științei, care în capitalism duce la azvîrlirea în stradă a milioane de muncitori, la creșterea șomajului, în socialism ridică munca pe o treaptă calitativ superioară. În spiritul principiilor socialismului științific, partidul nostru proclamă munca socială ca un drept fundamental al omului, ca factor hotărîtor al afirmării și dezvoltării personalității umane.

În ce privește aprecierea perspectivei dezvoltării consumului, se impune luarea în considerare a limitelor resurselor naturale. În faza superioară a socialismului vor fi asigurate satisfacerea științific determinată a cerințelor, un consum rațional pentru toți membrii societății. Socialismul își propune să asigure toate condițiile care să dea omului sentimentul deplin al demnității și libertății.

Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate se va realiza pe temelia de nezdruncinat a principiilor de egalitate și echitate între oameni, în spiritul eticii socialiste. Cerințele cetățeanului se vor satisface nu numai pe baza veniturilor individuale, ci și pe calea sporirii rolului cheltuielilor sociale, crescînd ponderea problemelor de civilizație și cultură rezolvate de societate. În această sferă intră perfecționarea învățămîntului gratuit pentru toți fiii patriei, soluționarea problemei locuințelor și a ocrotirii sănătății, stimularea creșterii demografice, sprijinirea familiilor cu mai mulți copii, lichidarea deosebirilor între munca fizică și cea intelectuală, ridicarea gradului de civilizație a tuturor localităților patriei, intensificarea vieții cultural-artistice, lărgirea orizontului de înțelegere și cunoaștere al maselor, ridicarea conștiinței întregului popor.

X. Perfecționarea sistemului de conducere, planificare și organizare a întregii activități de dezvoltare economico-socială a patriei

În ultimele două decenii și jumătate partidul nostru a acționat continuu pentru perfecționarea întregii activități de conducere și planificare, corespunzător cerințelor fiecărei etape istorice. S-a pornit de la principiul că formele de conducere și planificare nu sînt date o dată pentru totdeauna, ci trebuie perfecționate continuu, în raport cu dezvoltarea forțelor de producție.

Întreaga viață economico-socială din țara noastră este organizată pe principiile autoconducerii și autogestiunii muncitorești. Cu 20 de ani în urmă au fost create consiliile oamenilor muncii, au fost instituționalizate adunările generale. S-au constituit, de asemenea, consilii județene și naționale și s-a trecut la organizarea periodică a congreselor oamenilor muncii din industrie, din agricultură, din domeniul științei și învățămîntului, precum și al educației și culturii, care adoptă decizii în problemele fundamentale ale activității economico-sociale.

Viața a demonstrat justețea acestui original sistem de autoconducere democratică. În același timp, practica a evidențiat faptul că dezvoltarea țării poate avea loc numai în condițiile conducerii unitare a economiei naționale. Elaborarea planurilor de către unități, adoptarea lor de către consiliile oamenilor muncii și adunările generale au la bază obiectivele planului național unic de dezvoltare. Conducerea unitară a activității economice și sociale pe baza planului național unic asigură îmbinarea intereselor fiecărui colectiv cu interesele generale ale societății. Renunțarea la conducerea dezvoltării economico-sociale pe baza planului unic nu poate duce decît la dezorganizarea activității, la apariția unor contradicții cu repercusiuni grave asupra societății socialiste. Legile obiective nu pot acționa de la sine, ele trebuie aplicate în mod conștient, corespunzător condițiilor sociale și economice din fiecare țară. Cu cît se va amplifica și diversifica viața economico-socială, cu atît mai mult se va impune asigurarea conducerii societății într-o concepție unitară.

În activitatea de conducere și planificare trebuie îmbinat armonios rolul organelor centrale, în primul rînd al ministerelor, cu răspunderea și atribuțiile centralelor și întreprinderilor. Partidul nostru a criticat confundarea autoconducerii și

Digitized by Google

autofinanțării cu posibilitatea de a se cheltui și consuma fără să se dea socoteală statului și poporului. Autoconducerea democratică și autogestiunea trebuie să ducă la întărirea ordinii și disciplinei în producție, în activitatea economico-financiară, la gospodărirea cu maximum de eficiență a mijloacelor încredințate fiecărui colectiv.

Sînt necesare ridicarea la un nivel tot mai înalt a autofinanțării, reducerea la strictul necesar a circulației bănești, precum și lichidarea creditelor suplimentare pentru acoperirea pierderilor unor întreprinderi.

Buna desfășurare a activității economico-sociale impune întărirea și mai puternică a răspunderii organelor de conducere — a Consiliului de Miniștri, a consiliilor de conducere ale ministerelor și ale celorlalte organisme centrale, a consiliilor oamenilor muncii din centrale și întreprinderi. Este necesară, de asemenea, întărirea controlului asupra realizării planurilor și programelor și, în acest cadru, exercitarea controlului oamenilor muncii din toate sectoarele.

XI. Înfăptuirea neabătută a programului de dezvoltare economico-socială, de organizare a teritoriului și de modernizare a tuturor localităților patriei

Cincinalul 1991—1995 va marca o importantă etapă în dezvoltarea economico-socială a județelor, ale căror programe constituie părți integrante ale planului național unic. Va fi continuată politica de repartizare echilibrată a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării. Se va realiza un volum de activitate economică pe locuitor de cel puțin 100 000 lei.

Un obiectiv de seamă îl constituie înfăptuirea neabătută a programului de dezvoltare și modernizare a tuturor localităților patriei și de organizare a teritoriului. Adoptată în anul 1968, din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, Legea privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Socialiste România a determinat una dintre cele mai importante acțiuni novatoare în societatea noastră. În prezent, peste 53 la sută din populație locuiește în municipii și orașe, iar circa 47 la sută în comune.

În cincinalul 1991—1995, în municipii și orașe se vor asigura dezvoltarea și utilizarea deplină a capacităților de producție, inclusiv a celor din industria mică și celelalte ramuri. Se vor realiza o densitate optimă a construcțiilor, organizarea cît mai rațională a lucrărilor edilitare, a transporturilor, funcționarea în bune condiții a rețelelor de învățămînt, sănătate și cultură.

În comune se vor dezvolta mai puternic agricultura și unele activități industriale, îndeosebi mica industrie. Se vor perfecționa învățămîntul, asistența sanitară, rețeaua comercială, vor fi dezvoltate activitățile cultural-sportive, asigurîndu-se condiții de viață cît mai apropiate de cele din orașe — una din cerințele fundamentale ale progresului socialist.

XII. Creșterea rolului statului, al organismelor democrației muncitorești-revoluționare, înfăptuirea consecventă a principiului edificării socialismului cu poporul și pentru popor

În procesul conducerii democratice a societății, îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, statul nostru a parcurs un drum lung de perfecționare neîntreruptă a funcțiilor sale. În definirea conținutului și caracterului puterii de stat, partidul nostru a renunțat, cu mulți ani în urmă, la noțiunea de dictatură a proletariatului, apreciind că aceasta nu corespunde conținutului real, de clasă, al statului socialist, nu exprimă esența lui democratică. Vechiul concept a fost înlocuit cu cel de stat al democrației muncitorești-revoluționare, care oglindește în mod just conținutul de clasă al puterii în societatea noastră. Corespunzător acestei concepții, s-a creat un sistem politic unic în felul său, care asigură participarea democratică a maselor la exercitarea puterii în stat, la conducerea societății, înfăptuirea principiului fundamental al făuririi socialismului cu poporul și pentru popor.

Partidul nostru apreciază că statul socialist își păstrează și își va păstra încă multă vreme rolul în societatea socialistă. Ideile și opiniile privind diminuarea rolului statului în construcția socialismului sînt profund greșite, de natură să supună societatea acțiunii distructive a factorilor stihinici, să determine apariția unor grave perturbări în dezvoltarea economico-socială, cu consecințe nefaste asupra construcției socialismului.

În perspectiva creșterii complexității vieții economico-sociale, statul socialist va îmbrăca forme superioare de organizare, dobîndind noi funcții, însușiri și atribuții. Se va perfecționa activitatea de planificare, conducere și organizare a diferitelor sectoare și compartimente ale societății. În cadrul adîncirii colaborării dintre organele statului și organismele democrației muncitorești-revoluționare, va avea loc procesul de transformare a statului într-un organism democratic cu totul nou.

În orice stadiu al existenței umane, pe orice treaptă a organizării sociale, societatea va dispune de organisme de conducere unitară a vieții publice. Cu atît mai greu se poate presupune că în comunism, cînd se vor dezvolta la maximum atît forțele de producție, cît și formele de activitate democratică a maselor, relațiile sociale se vor putea desfășura anarhic.

Și în teorie, și în practică, în lumea contemporană se confruntă două orientări diametral opuse — aceea a statului socialist, în care puterea aparține poporului, și a statului capitalist, prin care monopolurile, minoritatea exploatatoare domină poporul. Nu se poate concepe ca statul socialist să împrumute forme tipice orînduirii capitaliste, depășite din punct de vedere istoric și condamnate dispariției, ci trebuie să se perfecționeze continuu, în spiritul noilor legități ale dezvoltării sociale.

Partidul nostru consideră că teza revenirii în socialism la sistemul pluripartit este greșită și profund dăunătoare, ea deschizînd calea reîntoarcerii la formele anacronice ale sistemului politic capitalist. Viața demonstrează că în condițiile noi, create după dispariția claselor exploatatoare, existența unui partid unic al clasei muncitoare și întărirea unității poporului în jurul partidului reprezintă o necesitate istorică obiectivă. Sistemul larg al democrației socialiste asigură pe deplin posibilitatea și cadrul exprimării libere a opiniilor oamenilor muncii, participarea efectivă a tuturor categoriilor sociale la elaborarea politicii interne și externe a țării, la conducerea societății.

Transpunîndu-se în viață principiul fundamental al partidului nostru de făurire a socialismului cu poporul și pentru popor, va căpăta o amploare tot mai mare dialogul cu oamenii muncii, participarea maselor la conducerea vieții economico-sociale, se va intensifica activitatea tuturor organizațiilor și orgnismelor democratice înmănuncheate în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, care exprimă în mod dialectic unitatea în diversitate a întregii noastre societăți socialiste.

Partidul nostru va acționa pentru perfecționarea continuă a organelor de stat centrale, asigurînd o justă reprezentare în cadrul lor a tuturor categoriilor de oameni ai muncii, și în primul rînd a clasei muncitoare, clasa conducătoare a societății.

Un rol tot mai important vor avea organele locale ale puterii de stat, care trebuie să-și întărească permanent legăturile cu masele, să asigure participarea activă a acestora la întreaga activitate economico-socială. Consiliile populare vor trebui să-și sporească răspunderea în ridicarea economico-socială a orașelor și comunelor în spiritul autoconducerii și autogestiunii, să acționeze pentru dezvoltarea industriei, industriei mici, agriculturii, serviciilor, educației și culturii, astfel ca toate localitățile să devină centre puternice, demne de societatea socialistă și comunistă.

Se va perfecționa legislația democrației noastre muncitorești-revoluționare, toate compartimentele societății vor funcționa exclusiv pe baza legilor, în spiritul ordinii, disciplinei și democrației.

Pornind de la cerințele apărării integrității și independenței patriei, partidul va acorda atenția corespunzătoare întăririi capacității de apărare a patriei. Armata va avea în continuare un rol de cea mai mare importanță în apărarea cuceririlor

Digitized by GDS

revoluționare ale poporului, a independenței și suveranității naționale, a societății noastre socialiste. În spiritul concepției partidului nostru, potrivit căreia apărarea patriei constituie cauza întregii națiuni, se vor întări colaborarea și cooperarea forțelor armate cu gărzile patriotice, detașamentele de pregătire militară a tineretului, cu celelalte formațiuni de apărare.

În același timp, trebuie să se reducă la strictul necesar nivelul înarmărilor și cheltuielilor militare. În ce privește apartenența la Tratatul de la Varșovia, România va acționa pentru dezvoltarea și perfecționarea colaborării cu armatele țărilor din acest Tratat, pronunțîndu-ne în același timp pentru desființarea concomitentă a celor două blocuri militare. Dar, în orice condiții, colaborarea cu armatele țărilor socialiste va constitui un factor important al apărării independenței naționale.

De asemenea, organele de securitate și miliție vor asigura, în strînsă legătură cu masele populare, apărarea intereselor poporului nostru, a cuceririlor revoluționare, a securității statului și ordinii de drept, a avuției naționale, a legalității socialiste. Se va acționa pentru perfecționarea activității organelor de justiție și procuratură, chemate să vegheze la respectarea strictă a legilor țării. În această direcție, un rol sporit vor avea adunările generale ale oamenilor muncii, consiliile și comisiile de judecată, în competența cărora trebuie să intre, în afară de cazurile grave, judecarea tuturor abaterilor de la normele de muncă și conviețuire socială. Acționînd împreună cu organele de stat, ele pot și trebuie să devină o forță puternică a justiției democratice a întregului popor. Poporul însuși trebuie să administreze pedeapsa împotriva tuturor celor care pun în pericol socialismul, independența și suveranitatea țării.

XIII. Organizațiile de masă și obștești — factor de importanță deosebită în sistemul democrației muncitorești-revoluționare

În construcția socialismului un rol de seamă revine organizațiilor de masă și obștești — parte componentă a democrației noastre muncitorești-revoluționare, care asigură participarea tuturor categoriilor de oameni ai muncii la viața social-politică.

Sindicatele, în calitate de reprezentante ale oamenilor muncii — proprietari colectivi ai mijloacelor de producție, producători și beneficiari —, au îndatorirea de a acționa pentru gospodărirea cu înaltă exigență și competență a avuției sociale, pentru desfășurarea în cele mai bune condiții a activității tuturor întreprinderilor și instituțiilor. Sarcini de seamă revin sindicatelor în perfecționarea pregătirii profesionale a clasei muncitoare, a oamenilor muncii, în soluționarea, în spiritul politicii partidului, a problemelor de viață ale acestora, în educația lor socialistă, revoluționară.

Uniunea Tineretului Comunist, organizațiile studențești, de pionieri și șoimi ai patriei au datoria să acționeze cu mai multă hotărîre în direcția pregătirii temeinice pentru muncă și viață a tinerilor, a înarmării acestora cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane, cu concepția revoluționară despre lume și viață a partidului nostru. Formarea tineretului într-un spirit revoluționar, combativ, dezvoltarea conștiinței sale patriotice, a devotamentului nemărginit față de cauza socialismului și comunismului, a hotărîrii de a face totul pentru înflorirea patriei constituie o sarcină de onoare a tuturor organizațiilor de tineret și copii.

Organizația femeilor trebuie să-și aducă o contribuție sporită la afirmarea plenară a maselor de femei în întreaga viață a societății, la creșterea rolului lor în înfăptuirea politicii partidului, în educația tinerei generații, în buna gospodărire a proprietății socialiste, în ridicarea nivelului de civilizație al națiunii noastre. Va trebui să se acorde mai multă atenție promovării în munci de conducere a unui număr mai mare de femei.

Îndatoriri de seamă revin, de asemenea, organizațiilor cooperatiste, tuturor organizațiilor de masă și obștești care trebuie să-și facă simțită prezența tot mai activ în participarea democratică a oamenilor muncii la înfăptuirea obiectivelor politicii partidului, la construirea socialismului.

XIV. Dezvoltarea națiunii socialiste, înfăptuirea deplinei egalități în drepturi a tuturor cetățenilor României

Societatea noastră socialistă asigură afirmarea deplină a noilor caracteristici, superioare, ale națiunii. Partidul va acționa și în viitor pentru întărirea națiunii socialiste, pentru accentuarea caracteristicilor ei determinate de natura orînduirii sociale bazate pe proprietatea socialistă, pe unitatea de interese economice și politice a tuturor categoriilor de oameni ai muncii. Națiunea socialistă se va manifesta cu putere ca factor de unire și dinamizare a poporului în construcția socialismului, de ridicare a conștiinței patriotice revoluționare a maselor, de apărare a libertății, independenței și suvernității naționale a României socialiste.

România este un stat național unitar. Împrejurările dezvoltării istorice au făcut ca pe teritoriul locuit de poporul român să se așeze din vechi timpuri și populații de alte naționalități. Continuînd politica promovată întotdeauna de partidul nostru împotriva discriminărilor naționale de orice fel, socialismul a rezolvat în mod principial și definitiv problema egalității în drepturi a oamenilor muncii, fără nici o deosebire.

Fie că sînt români sau de altă origine națională, toți oamenii muncii sînt cetățeni ai Republicii Socialiste România și se bucură în mod egal de drepturile și libertățile prevăzute în Constituția țării, își exercită rolul și atribuțiile ce decurg din calitatea lor de proprietari ai mijloacelor de producție, ai întregii avuții sociale. Cetățenii români de alte naționalități au posibilitatea să folosească limba proprie, dispun de școli, instituții de cultură și artă, tipărituri de toate felurile și, în același timp, sînt reprezentați, în mod proporțional cu ponderea lor numerică în societate, în toate organele de conducere, atît centrale cît și locale, în organismele democrației muncitorești-revoluționare. Oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, muncesc umăr la umăr și acționează pe toate planurile într-o deplină unitate pentru progresul economico-social general, pentru făurirea socialismului și comunismului pe pămîntul României.

Întărirea continuă a unității întregului popor este o condiție esențială a mersului nostru înainte și, de aceea, este necesară combaterea fermă a naționalismului și șovinismului, a oricăror încercări de propagare a vechilor concepții și mentalități promovate de clasele exploatatoare pentru dezbinarea oamenilor muncii.

Partidul nostru respinge cu hotărîre teza potrivit căreia un stat poate să-și aroge răspunderea pentru soarta cetățenilor care trăiesc în altă țară, pe considerente naționale. O asemenea teză, profund greșită, servește în realitate unor scopuri și politici revizioniste, constituie încercări de amestec inadmisibil în treburile interne ale altei țări, de împiedicare a dezvoltării ei economico-sociale. Răspunderea pentru soluționarea problemelor cetățenilor de alte naționalități revine în întregime statului pe teritoriul căruia trăiesc și muncesc aceștia, și nimeni din afară nu se poate erija în arbitru sau mentor, invocînd așa-zisa grijă față de problemele de viață ale acestora. Atît prezentul, cît și viitorul cetățenilor de altă origine națională sînt indisolubil legate de prezentul și viitorul întregului popor.

XV. Schimbările profunde în structura socială a țării; omogenizarea societății noastre socialiste

Dezvoltarea forțelor de producție și perfecționarea relațiilor de producție și sociale au determinat și determină profunde transformări revoluționare în structura socială a țării noastre.

Clasa muncitoare, clasa cea mai numeroasă și înaintată a societății, își exercită cu cinste rolul conducător în societate, reprezintă garanția principală a înfăptuirii

Digitized by Google

socialismului și comunismului. Partidul nostru va asigura ca întreaga clasă muncitoare să-și lărgească necontenit orizontul de cunoștințe, nivelul pregătirii profesionale, tehnice și culturale, să se ridice la nivelul unei clase muncitoare intelectuale, să se afirme, în continuare, cu și mai multă putere, ca o clasă revoluționară, înaintată din toate punctele de vedere.

Țărănimea — aliată principală a clasei muncitoare — a devenit o clasă socială nouă, tot mai omogenă, care, deși ca pondere numerică a scăzut și va continua să scadă, are în continuare un rol deosebit de important în viața social-politică a țării, în procesul producției materiale, în conducerea generală a statului, a societății. Țărănimea își va ridica în viitor nivelul de pregătire profesional și cultural-științific, beneficiind, ca întregul popor, de generalizarea învățămîntului de 12 ani.

Ca urmare a puternicei dezvoltări a științei, învățămîntului și culturii, o pondere deosebită a căpătat în societatea noastră intelectualitatea. Nemaiexistînd clase exploatatoare, practic întreaga intelectualitate provine din rîndul muncitorilor și țăranilor, al oamenilor muncii. Intelectualitatea reprezintă o puternică forță socială și ea va avea un rol tot mai important atît în producția materială și spirituală, cît și în întreaga viață politică și socială.

În procesul trecerii la faza superioară a societății socialiste multilateral dezvoltate, va avea loc o apropiere între toate clasele și categoriile sociale, accentuarea procesului de omogenizare a societății, de făurire a poporului unic muncitor. Aceasta necesită preocuparea constantă a partidului și statului pentru asigurarea concordanței continue dintre forțele de producție și relațiile de producție și sociale, perfecționarea organizării și conducerii, pe baze științifice, a întregii societăți.

XVI. Creșterea tot mai puternică a rolului conducător al partidului — centrul vital al întregii națiuni

Întreaga experiență a luptei pentru răsturnarea vechii orînduiri, a cuceririi puterii și edificării noii orînduiri în România a demonstrat și demonstrează că existența și afirmarea rolului conducător al partidului politic al clasei muncitoare, înarmat cu o concepție clară, bazată pe teoria socialismului științific, cu un program științific și care exprimă interesele, aspirațiile și voința poporului, constituie o necesitate imperioasă a desfășurării procesului revoluționar, o legitate obiectivă a construcției socialismului și comunismului.

Afirmarea rolului conducător al Partidului Comunist Român în societatea românească, recunoașterea acestui rol de către întregul popor și consacrarea sa în însăși Constituția țării sînt rezultatul unui proces istoric obiectiv. Partidul nostru și-a dovedit în toate împrejurările calitățile revoluționare, forța organizatorică, transformatoare, justețea politicii sale de clasă.

În frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, partidul nostru și-a demonstrat pe deplin capacitatea de a conduce poporul român, în condițiile deosebit de complexe ale vieții internaționale contemporane, pe drumul progresului, al socialismului, al libertății și independenței naționale.

În perioada care a trecut de la Congresul al XIII-lea, partidul, organele sale de conducere au desfășurat o intensă activitate organizatorică și politică. Au fost adoptate o serie de măsuri pentru perfecționarea organizării partidului, lărgirea democrației interne de partid și întărirea disciplinei, s-a îmbunătățit sistemul de promovare a cadrelor, de alegere a organelor de partid centrale și locale. S-au întărit rolul și răspunderea organizațiilor de partid, ale tuturor comuniștilor în elaborarea politicii interne și externe a Partidului Comunist Român. Astăzi, Partidul Comunist Român cuprinde în rîndurile sale peste 3 800 000 de membri, din care peste 55 la sută sînt muncitori, ceea ce relevă caracterul său de partid al clasei muncitoare.

Înfăptuirea marilor obiective de viitor impune creșterea, în continuare, a rolului conducător al partidului. În calitate de centru vital al națiunii, partidul acționează nu deasupra societății, ci dinăuntrul ei, își îndeplinește rolul conducător prin organizațiile sale, prin masa comuniștilor. Îndeplinirea cu succes a misiunii sale istorice care partidului să-și asume răspunderea directă pentru înfăptuirea tuturor planurilor și programelor dezvoltării economico-sociale.

Viața demonstrează caracterul profund eronat și dăunător al tezei potrivit căreia, în condițiile actuale ale dezvoltării construcției socialiste, nu mai este necesar ca partidul comunist să-și exercite rolul conducător în societate. Teoriile despre așa-zisa diminuare a rolului conducător al partidului sînt de natură să lipsească societatea de forța politică cea mai conștientă, cea mai înaintată, înarmată cu concepția științifică despre lume și viață, capabilă să unească și să organizeze toate forțele națiunii. Dacă partidul comunist nu își mai asumă răspunderea pentru realizarea programului său revoluționar, în societate se creează un vid politic care, neîndoios, este umplut de alte forțe.

Partidul comunist nu poate să împartă, cu atît mai puțin să renunțe, la rolul său de forță politică conducătoare a societății, fără riscul periclitării grave a însăși cauzei socialismului, a intereselor vitale ale poporului. Tezele potrivit cărora partidul trebuie să cedeze o parte din atribuțiile și răspunderile sale sau să se lase înlocuit de alte forțe politice nu au nimic comun cu teoria revoluționară a clasei muncitoare, cu principiile socialismului științific, sînt, în fond, teze capitularde, lichidatoriste, pe care partidul nostru le respinge în modul cel mai hotărît.

Intensificînd atacurile împotriva partidelor comuniste, cercurile reacționare din țările capitaliste acționează în actualele împrejurări — ca și în trecut — sub lozinca creării mai multor partide, pentru lichidarea partidelor comuniste. Viața demonstrează că nu poate exista altă forță care să îndeplinească rolul vital al partidului comunist.

De asemenea, partidul nostru apreciază ca extrem de dăunătoare concepțiile potrivit cărora partidul trebuie să renunțe la caracterul revoluționar și să devină un partid al reformelor. A renunța la calea revoluționară în epoca celor mai mari și profunde transformări sociale și revoluții în cunoașterea umană înseamnă a ignora însăși legitățile obiective ale dezvoltării societății. În toate împrejurările, partidul clasei muncitoare trebuie să-și păstreze spiritul revoluționar, să se manifeste ca un partid al înnoirilor revoluționare, al promovării noului, a tot ceea ce este progresist, înaintat în gîndirea și practica socială.

Conceptul privind dispariția, în perspectivă istorică, a partidului comunist, enunțat de clasicii socialismului științific, are în vedere procesul legic al trecerii la societatea fără clase, al ridicării conștiinței ideologice și politice a întregii națiuni la nivelul partidului însuși. Continuarea procesului revoluționar face ca existența partidului unic al clasei muncitoare, întărirea rolului său politic conducător, dezvoltarea largă a legăturii organice cu poporul, cu celelalte organisme ale democrației muncitorești-revoluționare să constituie o necesitate obiectivă în construcția socialismului. Fără îndoială, în viitor va evolua și se va transforma și activitatea partidului comunist, dar se poate afirma, fără nici o teamă de greși, că cerința promovării în societate a concepției revoluționare despre lume și viață nu va dispărea niciodată.

Creșterea răspunderii organelor și organizațiilor de partid nu vine în contradicție cu dezvoltarea democrației socialiste, organele de partid nu trebuie să înlocuiască organele de stat sau organismele democratice. Dimpotrivă, cadrele de partid, comuniștii trebuie să acționeze pentru ridicarea la un nivel și mai înalt a activității organismelor statului, ale democrației muncitorești-revoluționare, răspunzînd de activitatea lor atît în fața partidului, cît și în fața organelor democratice din care fac parte. În felul acesta se asigură împletirea dialectică a rolului conducător al partidului cu creșterea răspunderii și rolului organelor de stat, ale organismelor democratice.

Trecerea la etapa superioară a societății socialiste multilateral dezvoltate cere perfecționarea și dinamizarea continuă a activității organelor și organizațiilor de partid, aplicarea fermă a principiilor și prevederilor statutului, ale democrației și disciplinei de partid, ridicarea continuă a nivelului muncii organizatorice, a controlului de partid, a răspunderii revoluționare a comuniștilor pentru întreaga activitate economică, socială și politică.

Trebuie să păstrăm permanent caracterul muncitoresc al partidului, atît în ce privește ponderea muncitorilor în partid, cît și promovarea în conducerea organizațiilor și organelor de partid a activiștilor din rîndul muncitorilor.

Sînt necesare aplicarea fermă a politicii de cadre a partidului, a principiilor promovării pe bază de concurs și prin rotație, ridicarea nivelului de cunoștințe al activului, al cadrelor de jos pînă sus, atît în domeniul pregătirii tehnice, profesionale, cît și în problemele de conducere, aprofundarea legităților și proceselor dezvoltării economico-sociale.

Un rol de prim ordin în accelerarea mersului nostru înainte au promovarea în întreaga activitate a partidului, în ansamblul societății, a criticii și autocriticii revoluționare, a atitudinii intransigente față

de fenomenele negative, tragerea la răspundere a celor vinovați, adoptarea măsurilor ce se impun pentru lichidarea lipsurilor și îmbunătățirea continuă a activității economico-sociale.

Sarcinile tot mai complexe ale construcției socialiste cer să se asigure în continuare întărirea politică și organizatorică a partidului, a unității sale politice, ideologice și organizatorice, a rolului său politic conducător în toate domeniile de activitate.

XVII. Intensificarea activității ideologice, politico-educative de formare a omului nou, de dezvoltare a gradului de cultură și cunoaștere, de ridicare a nivelului conștiinței socialiste, revoluționare a întregului popor — obiectiv de importanță deosebită în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate

Partidul nostru a desfășurat o amplă și laborioasă activitate de dezvoltare și aplicare creatoare a adevărurilor general-valabile, a principiilor socialismului științific la condițiile concrete ale procesului revoluționar din țara noastră, dezvoltînd patrimoniul ideologic al clasei muncitoare, aducînd o contribuție de preț la îmbogățirea teoriei și practicii mondiale a luptei de clasă, a construirii socialismului.

În dezvoltarea continuă a gîndirii și activității ideologice, o importanță esențială are monumentala operă teoretică a secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, aportul său uriaș la dezvoltarea socialismului științific, a materialismului dialectic și istoric în concordanță cu schimbările din societatea noastră și din întreaga lume, și care reprezintă marxismul creator în România în condițiile actuale.

În perioada care a trecut de la Congresul al XIII-lea, partidul nostru a obținut realizări importante în ridicarea nivelului general de cunoaștere al cadrelor de partid și de stat, al comuniștilor, al tuturor oamenilor muncii.

Festivalul național „Cîntarea României" s-a transformat într-o vastă și puternică mișcare de creație tehnico-științifică și cultural-artistică de masă, punînd în evidență cu pregnanță rolul poporului de făuritor al întregii culturi naționale. Rezultate pozitive s-au înregistrat în creația literar-artistică, în dezvoltarea valorilor spirituale ale socialismului, în toate sectoarele muncii politico-educative.

În epoca noastră s-au produs mari schimbări cu caracter economic, social și politic, și, totodată, a avut loc o uriașă dezvoltare a științei și tehnicii, lărgirea orizontului cunoașterii umane. În aceste condiții, la ordinea zilei stau analiza științifică a problemelor noi, îmbogățirea creatoare a concepției revoluționare despre lume și viață cu noile concluzii desprinse din practica socială, cu noile cuceriri ale științei, ale gîndirii umane.

Partidul nostru apreciază că, deși s-au obținut o serie de rezultate pozitive, în activitatea politico-ideologică se manifestă o anumită rămînere în urmă față de dezvoltarea generală a forțelor de producție, față de dezvoltarea societății în general.

Mai mult ca oricînd, propaganda trebuie să sublinieze cu toată tăria că victoria socialismului constituie o necesitate obiectivă, că, mai devreme sau mai tîrziu, — așa cum s-a întîmplat cu toate orînduirile sociale anterioare — orînduirea capitalistă, imperialistă trebuie să facă loc noii orînduiri — socialiste și comuniste.

În cadrul dezbaterilor larg democratice care vor avea loc în perioada pînă la Congresul al XIV-lea și, în general, în întreaga activitate politico-educativă este necesar să fie subliniată cu toată forța necesitatea întăririi și dezvoltării continue a proprietății socialiste, a apărării acesteia ca una din cerințele vitale pentru dezvoltarea viitoare a patriei noastre, care va asigura progresul continuu al forțelor de producție, al științei, culturii, al nivelului de trai, material și spiritual al poporului, pentru ridicarea patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație, de întărire a independenței și suveranității României.

Activitatea ideologică are datoria să combată subaprecierea sau negarea importanței teoriei revoluționare în construcția socialismului, minimalizarea rolului conștiinței socialiste în desfășurarea procesului revoluționar. Așa-zisa dezideologizare a raporturilor dintre socialism și capitalism pe plan mondial înseamnă, în ultimă instanță, capitularea socialismului în fața capitalismului, renunțarea la lupta de clasă pentru lichidarea exploatării și asupririi și realizarea societății dreptății și egalității sociale. După cum arată viața, clasele exploatatoare nu renunță la ideologia lor și nici măcar nu afirmă că ar fi dispuse să-și schimbe concepțiile. De altfel, este un adevăr axiomatic că nici nu poate exista o lume fără idei; aceasta o demonstrează întreaga istorie a umanității. Desigur, important e ce idei se înfruntă, ce idei înving și influențează dezvoltarea socială. Evident, dacă partidele comuniste ar renunța la ideile lor, la ideologia revoluționară, n-ar face decît să deschidă calea ideologiei exploatatorilor, făcînd pe plac forțelor reacționare interesate să perpetueze vechea orînduire, inechitatea și asuprirea socială.

Activitatea ideologică trebuie să pună în evidență contradicțiile ireductibile și tarele grave care macină orînduirea capitalistă, faptul că, deși dispune încă de resurse și forțe importante, ea se dovedește incapabilă să soluționeze problemele esențiale de ordin economic, social și moral ale oamenilor, ale popoarelor.

Subliniind că singura cale pentru soluționarea problemelor complexe ale lumii contemporane o constituie trecerea omenirii spre socialism, activitatea ideologică trebuie să pună în evidența faptul că socialismul se realizează în fiecare țară conform condițiilor concrete, ținîndu-se seama de principiile și legitățile general-valabile, neadmițîndu-se ca revoluția să fie impusă din afară, dar nici ca ea să fie oprită pe calea contrarevoluției.

Desigur, așa cum partidul nostru a subliniat în repetate rînduri, și în socialism există și vor continua să se manifeste contradicții în dezvoltarea economico-socială. Aceasta impune o atenție neslăbită pentru sesizarea, înțelegerea justă și soluționarea la timp a contradicțiilor, astfel ca să se evite degenerarea lor în antagonisme, apariția unor ciocniri și convulsii sociale.

Totodată, trebuie înțeles că nu se poate, în nici un fel, concepe dezvoltarea socialistă vorbind de renunțarea, într-un fel sau altul, sau de diminuarea luptei de clasă. Lupta de clasă a constituit, dintotdeauna, baza progresului omenirii, a dezvoltării sociale. Lupta între asupritori și asupriți, între vechi și nou a fost întotdeauna fundamentul dezvoltării societății omenești. Cît se va menține sistemul capitalist, cît timp vor exista imperialism și politica sa reacționară, și în socialism se vor menține condiții de manifestare a luptei de clasă. Amestecul în treburile interne ale altor state, intervențiile din afară pentru împiedicarea sau oprirea procesului revoluționar vor constitui un pericol permanent și real. Ne-am lăsa pradă unei iluzii de neiertat dacă ne-am închipui că vechea orînduire, capitalistă, se va resemna cu pierderea pozițiilor sale, va rămîne nepăsătoare în fața procesului istoric al înlocuirii ei cu noua orînduire socialistă. De altfel, o serie de exponenți politici ai țărilor capitaliste nici nu ascund și nu se sfiesc să recunoască deschis că scopul lor este destabilizarea țărilor socialiste.

În aceste condiții, o importanță deosebită capătă atît aplicarea fermă a principiilor socialismului științific, cît și întărirea luptei ideologice și politice, a activității împotriva oricăror încercări, atît din afară, cît și dinăuntru, care ar periclita interesele socialismului, cuceririle sale revoluționare. Trebuie să fim conștienți că se mai pot găsi oameni, prizonieri ai vechilor concepții, interesați să ducă o existență ușoară, fără muncă, în stare să cadă sub influența cercurilor reacționare, imperialiste. De aceea, lupta împotriva oricăror acțiuni antisocialiste, a uneltirilor contrarevoluționare de orice fel rămîne o sarcină permanentă actuală a partidului și statului, a întregului popor.

Adîncirea și perfecționarea democrației socialiste nu înseamnă renunțarea la lupta împotriva concepțiilor reacționare, nu trebuie să ducă la concesii și ploconire în fața forțelor imperialismului. Oricine manifestă asemenea atitudini, indiferent sub ce motive sau justificări, este pînă la urmă un dușman al construcției socialismului, al independenței și suveranității țării, al intereselor vitale ale poporului. Asigurarea unei largi democrații socialiste nu numai că nu exclude, dar presupune în mod necesar o atitudine hotărîtă față de orice acțiuni care dăunează construcției socialismului. Trebuie să crească combativitatea revoluționară față de curentele de gîndire reacționare, față de propaganda mistificatoare, denigratoare promovată de capitalism, să se întărească vigilența împotriva tentativelor forțelor imperialiste de a abate socialismul de la calea dezvoltării revoluționare.

Să se ia atitudine fermă față de tot ce

Digitized by Google

este străin concepției noastre despre lume și viață, eticii și echității socialiste. Să fie combătute lipsa de răspundere în gospodărirea avuției socialiste, manifestările de indisciplină, delasare și neglijență în muncă, care dăunează grav intereselor generale ale societății. Să se ia atitudine hotărîtă față de concepțiile retrograde cum sînt misticismul, obscurantismul, naționalismul, șovinismul și alte manifestări care înjosesc și degradează ființa umană.

Să se intensifice activitatea de educare a întregului popor în spiritul minunatelor sale tradiții patriotice, revoluționare, să se dezvolte în rîndul maselor largi populare spiritul solidarității internaționale, al frăției și unității cu toți oamenii muncii în lupta comună pentru progres economic și social, pentru pace în lume.

Partidul pune un accent deosebit pe creșterea rolului științei și culturii în societate. Lărgirea orizontului de cunoștințe cultural-științifice — condiție importantă a libertății și demnității omului — trebuie să se afle permanent în centrul activității partidului nostru.

O însemnătate deosebită au cunoașterea valorilor reprezentative ale culturii naționale, purtătoare ale idealurilor de progres și libertate ale poporului român, apărarea și dezvoltarea continuă a patrimoniului nostru cultural. Totodată, este necesară însușirea a tot ce e mai bun și progresist în cultura universală, concomitent cu lichidarea manifestărilor de cosmopolitism și ploconire în fața producțiilor reacționare, decadente ale capitalismului.

În această uriașă activitate politico-educativă, culturală, să acționăm mai intens pentru a da un conținut tot mai larg Festivalului național „Cîntarea României", să dezvoltăm puternic și să folosim toate mijloacele de care dispunem — cluburile, căminele culturale, casele de cultură, teatrele — făcînd din ele puternice centre de formare a unei înalte conștiințe socialiste, revoluționare, patriotice a maselor.

Trebuie să se asigure perfecționarea și dezvoltarea în continuare a activității uniunilor de creație, sporirea responsabilității sociale a tuturor creatorilor — scriitori, muzicieni, pictori, oameni de teatru. Pentru toți creatorii, adevărata sursă de inspirație trebuie să o reprezinte poporul român, realizările societății noastre socialiste. Avem nevoie de noi romane, de noi poezii, de noi filme și piese de teatru, lucrări muzicale sau de artă plastică, care să contribuie — prin înaltul lor mesaj de idei și valoare artistică — la promovarea și afirmarea principiilor nobile ale umanismului socialist, la combaterea a tot ceea ce contravine gîndirii înaintate a epocii noastre, la creșterea generală a nivelului de cultură și civilizație al poporului.

Este necesar, de asemenea, ca presa, radioul și televiziunea să-și perfecționeze și să-și îmbunătățească activitatea, să-și asume un rol mai activ și mai important în buna cunoaștere și înțelegere a problemelor actuale ale dezvoltării sociale, în dezbaterea largă a acestora, să-și sporească combativitatea față de manifestările care contravin principiilor societății noastre, concepției revoluționare despre lume și viață, mărindu-și contribuția la unirea eforturilor întregii noastre națiuni în înfăptuirea neabătută a programelor de dezvoltare economico-socială, în construcția socialismului și comunismului în România.

Întreaga activitate de propagandă și politico-educativă trebuie să aducă o contribuție mai mare la mobilizarea oamenilor muncii în vasta operă de înfăptuire a politicii interne și externe a partidului și statului nostru, devenind o puternică forță materială de transformare a societății, de asigurare a victoriei socialismului și comunismului, în patria noastră.

În centrul activității organelor și organizațiilor de partid, a tuturor instituțiilor ideologice și cultural-educative trebuie să stea permanent modelarea fizionomiei omului nou, înaintat, animat de un profund spirit patriotic, devotat trup și suflet cauzei nobile a socialismului și comunismului, făuririi celei mai drepte și mai umane societăți la care au visat spiritele avansate, revoluționare de pretutindeni, idealurilor progresului, socialismului și păcii în întreaga lume.

XVIII. Caracteristicile fundamentale ale situației mondiale. Politica externă a României socialiste, de pace și colaborare, de participare activă la soluționarea constructivă a marilor probleme ale lumii contemporane

Întreaga evoluție a vieții politice internaționale confirmă pe deplin justețea și realismul orientărilor politicii externe românești, concluziile și aprecierile tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la tendințele noi ce se manifestă pe plan mondial, la căile și mijloacele de soluționare a complexelor probleme ale lumii de azi.

În viața internațională au continuat să se manifeste cele două tendințe principale, reprezentate de forțele progresului și păcii, pe de o parte, și de forțele imperialiste, reacționare, pe de altă parte. Capitalul financiar-bancar, marile monopoluri și societăți transnaționale au devenit forma principală a politicii imperialiste, neocolonialiste, de dominație și asuprire, de încălcare a independenței și suveranității popoarelor.

Realitatea demonstrează că s-a realizat și se menține un echilibru relativ în raportul de forțe, ceea ce a făcut să se depășească o serie de momente grele și să se asigure, timp de aproape 45 de ani, pacea în lume.

Se adîncește criza mondială, se accentuează instabilitatea economică și politică.

Situația internațională este puternic agravată de faptul că, în ciuda declarațiilor de bune intenții, cursa înarmărilor continuă. Pașii realizați în ultimii ani — îndeosebi ca urmare a acordului dintre Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii privind înlăturarea rachetelor cu rază medie de acțiune — nu au dus la o schimbare radicală a cursului vieții internaționale.

Lupta pentru dezarmare și pace constituie problema fundamentală a prezentului și viitorului umanității. Cît timp se vor menține armele nucleare se va menține și pericolul unui război nuclear, care va duce la distrugerea întregii omeniri. România consideră că eliminarea completă a armelor atomice, lichidarea armelor chimice și reducerea radicală a armelor convenționale este singura cale pentru supraviețuirea omenirii, condiția existenței vieții pe planeta noastră! Este necesar să fie definitiv abandonată concepția asigurării păcii prin „descurajarea nucleară", care înseamnă, în fapt, o politică de forță și dominație.

În domeniul dezarmării, o răspundere deosebită revine țărilor din Europa, țărilor Tratatului de la Varșovia și N.A.T.O. În același timp, avînd în vedere că pactele militare au devenit anacronice, nu mai oferă nici un fel de garanții de securitate, trebuie făcut totul pentru desființarea lor concomitentă.

România militează activ pentru o Europă unită, a colaborării și păcii, bazată pe respectarea riguroasă a diversității orînduirilor sociale, a libertății și independenței fiecărui popor. Țara noastră nu este și nu va fi niciodată pentru o Europă în care să fie încălcată idependența popoarelor și națiunilor, indiferent sub ce formă!

România va acționa, în continuare, cu toată consecvența, pentru dezvoltarea colaborării în Balcani, pentru transformarea acestei regiuni într-o zonă a păcii și bunei vecinătăți, fără arme nucleare și chimice, fără baze militare străine. Țara noastră sprijină, totodată, realizarea de asemenea zone în centrul și nordul Europei, precum și pe alte continente.

România va milita și în viitor pentru eliminarea forței și amenințării cu forța din viața internațională, pentru soluționarea problemelor numai și numai pe calea tratativelor, prin mijloace politice pașnice.

Țara noastră se pronunță și sprijină activ lupta popoarelor pentru lichidarea oricăror forme de colonialism și neocolonialism, pentru afirmarea liberă, de sine stătătoare, a fiecărei națiuni.

Ținînd seama de manifestările politice de extremă dreaptă care au loc în unele țări capitaliste, este necesar să se dea o ripostă hotărîtă tuturor curentelor reacționare, neofascismului, propagandei naționalist-șovine și de revizuire a granițelor.

România militează activ pentru instaurarea noii ordini economice internaționale și lichidarea marilor decalaje existente între țările bogate și cele sărace. Este necesară reglementarea problemei datoriilor externe, care împovărează țările în curs de dezvoltare. Se impune o nouă politică financiară, care să excludă jefuirea și dominarea țărilor sărace de către monopolurile imperialiste și marile bănci internaționale.

Este necesară participarea activă, în condiții de deplină egalitate, la viața internațională a tuturor statelor și îndeosebi a țărilor mici și mijlocii, care constituie marea majoritate a lumii.

Ca și pînă acum, partidul și statul nostru vor acorda o atenție deosebită cola-

Digitized by Google

borării cu țările socialiste, întăririi unității și conlucrării lor. În actualele împrejurări, țările socialiste sînt chemate să-și asume o responsabilitate sporită în viața internațională. În primul rînd lor le revine menirea de a demonstra prin fapte că numai socialismul oferă garanția lichidării exploatării și asupririi, a soluționării într-un mod nou a problemelor dezvoltării omenirii.

Procesul de înlăturare a unor lipsuri și greșeli, de perfecționare a construcției socialiste este necesar să se realizeze de pe poziții consecvent revoluționare, pe baza principiilor socialismului științific, pornindu-se de la faptul că formele de organizare socială nu sînt veșnice, că ceea ce la un moment dat apare ca bun, după o perioadă poate deveni o frînă în dezvoltarea societății. Nu pot fi făcuți răspunzători cei din trecut pentru faptul că cei de astăzi nu țin seama de această legitate, nu acționează în concordanță cu noile realități, în spiritul principiilor revoluționare ale socialismului științific. Perfecționarea socialismului nu înseamnă întoarcerea la forme vechi, perimate, la capitalism, ci înaintarea spre forme noi, superioare de proprietate, muncă și conviețuire socialistă, de etică și echitate. Numai pe această bază vor fi puse pe deplin în valoare marile posibilități ale socialismului, resursele sale de progres și bunăstare.

Este important ca țările socialiste să analizeze, împreună, problemele actuale ale construcției socialiste și să stabilească cum să conlucreze mai bine pentru depășirea unor greutăți și asigurarea dezvoltării fiecărui popor pe calea socialismului.

România va milita ferm pentru dezvoltarea colaborării cu toate țările socialiste, pe baza egalității și respectului reciproc, a neamestecului și întrajutorării tovărășești, a principiilor socialismului științific.

Țara noastră va acorda și în viitor o atenție deosebită dezvoltării și perfecționării colaborării în cadrul C.A.E.R. — pe baza statutelor acestuia —, creșterii rolului său în soluționarea problemelor complexe ale dezvoltării socialiste a fiecărei țări. În actualele împrejurări nu se poate pune în nici un fel problema desființării acestei organizații sau a creării — după modelul occidental — a unei „piețe unice socialiste". C.A.E.R.-ul trebuie și poate să contribuie mai activ la progresul economico-social independent al tuturor țărilor membre, la realizarea unei dezvoltări relativ egale a acestora, la creșterea forței economice a socialismului în ansamblu.

România va extinde relațiile sale cu țările în curs de dezvoltare și nealiniate, precum și cu țările capitaliste dezvoltate, în spiritul și pe baza principiilor coexistenței pașnice, ale egalității și respectului independenței și suveranității naționale.

Țara noastră își va aduce și în viitor contribuția activă la soluționarea problemelor internaționale, la făurirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

XIX. Mișcarea comunistă și muncitorească internațională. Dezvoltarea relațiilor Partidului Comunist Român cu toate partidele comuniste și muncitorești, cu forțele revoluționare, democratice și progresiste din întreaga lume

În spiritul bogatelor tradiții internaționaliste ale mișcării muncitorești și revoluționare din țara noastră, Partidul Comunist Român a acționat consecvent pentru dezvoltarea relațiilor cu partidele comuniste și muncitorești, cu partidele socialiste și social-democrate, cu forțele revoluționare și progresiste de pretutindeni. Partidul nostru s-a pronunțat cu toată hotărîrea pentru renunțarea la vechile practici în relațiile dintre partidele comuniste și muncitorești, pentru dezvoltarea colaborării și solidarității pe principii noi, de deplină egalitate, de respect al independenței și autonomiei fiecărui partid.

Partidul Comunist Român va acționa, în continuare, pentru întărirea colaborării partidelor comuniste și muncitorești. Situația mondială gravă și complexă, schimbările care au loc în raportul de forțe pe plan mondial impun ca o necesitate obiectivă întărirea și mai mult a colaborării și solidarității internaționale. Nici un partid comunist nu se poate izola! Este mai necesară ca oricînd întărirea colaborării și solidarității partidelor comuniste, pe baza principiilor socialismului științific, a concepției revoluționare despre lume și viață, a materialismului dialectic și istoric.

Este necesar să se acționeze cu toată hotărîrea pentru depășirea fenomenelor de stagnare și regres care se înregistrează în activitatea unor partide comuniste și muncitorești din țările capitaliste, pentru revitalizarea lor în lupta consacrată transformării democratice a societății, promovării dezarmării și păcii. În momentul de față apar tot felul de concepții eronate, abateri atît de dreapta, cît și de stînga, la fel de periculoase, inclusiv manifestări de neîncredere în forțele revoluționare, în posibilitatea dezvoltării societății pe calea socialismului.

Problemele din diferite țări, inclusiv din țările socialiste sînt probleme interne ale fiecărui partid, și partidul nostru este împotriva oricărui amestec în treburile interne. Dar, în același timp, Partidul Comunist Român se pronunță pentru o largă discutare în comun a problemelor actuale, pentru a stabili cum să se acționeze mai bine de către fiecare partid pentru a contribui la soluționarea problemelor complexe — politice, economice, sociale — la realizarea dezarmării și apărarea păcii, la asigurarea unei lumi a dreptății sociale și naționale, la victoria noii orînduiri sociale — a socialismului.

În acest spirit, partidul nostru subliniază necesitatea unor întîlniri și consfătuiri ale partidelor comuniste și muncitorești, care să analizeze și să dea răspuns problemelor noi pe care le ridică dezvoltarea societății, prezentul și viitorul socialismului, să imprime un spirit de luptă și combativitate pentru soluționarea problemelor lumii contemporane.

Partidul nostru se pronunță pentru dezvoltarea și întărirea colaborării cu partidele socialiste și social-democrate, militează pentru dezvoltarea unei largi colaborări cu mișcările de eliberare națională, cu partidele de guvernămînt din țările în curs de dezvoltare, cu toate partidele care se pronunță pentru pace, pentru înțelegere și colaborare.

Deși problemele mondiale actuale sînt deosebit de grave și complexe, Partidul Comunist Român își exprimă convingerea că forțele socialismului, ale democrației și progresului, acționînd unite și cu cea mai mare fermitate, pot imprima schimbări pozitive cursului evenimentelor în direcția soluționării constructive a marilor probleme ce confruntă lumea contemporană.

Partidul Comunist Român consideră că mersul omenirii spre socialism reprezintă un proces legic obiectiv al dezvoltării contemporane. Numai socialismul oferă perspectiva unei lumi fără exploatați și exploatatori, fără asupriți și asupritori, a dezvoltării libere și independente a tuturor popoarelor, a asigurării bunăstării și fericirii fiecărei națiuni!

Socialismul reprezintă viitorul omenirii!

Comitetul Central consideră că dezbaterea Tezelor Congresului al XIV-lea va determina un nou și puternic avînt în întreaga viață politică, economică și socială a patriei, va contribui la stringerea tot mai puternică a rîndurilor întregului nostru popor în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cîrmuitorul de geniu al României moderne, sub a cărui înțeleaptă și clarvăzătoare conducere țara noastră înaintează ferm pe calea construirii celei mai drepte și mai umane dintre societăți — societatea socialistă și comunistă.

Comitetul Central își exprimă convingerea că această dezbatere va determina o analiză aprofundată a activității fiecărei organizații de partid, a fiecărei unități economice și sociale, a organizațiilor democrației muncitorești-revoluționare, va contribui la dinamizarea energiilor oamenilor muncii în îndeplinirea sarcinilor de producție — în industrie, agricultură, știință și cultură — la înlăturarea lipsurilor și neajunsurilor, la crearea unui spirit general de luptă pentru îmbunătățirea activității în toate domeniile.

Dezbătînd într-un înalt spirit de responsabilitate comunistă Tezele Congresului al XIV-lea, să asigurăm întărirea unității și forței partidului, afirmarea cu putere a spiritului său cutezător, novator, a rolului său de centru vital al întregii națiuni, de conducător al poporului român pe calea progresului și prosperității, a libertății și independenței patriei!

Să facem astfel încît, prin munca unită a întregului popor, sub conducerea partidului, urmînd neabătut strălucitele îndemnuri și orientări ale secretarului general al partidului, președintele Republicii, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, națiunea noastră să străbată într-un timp cît mai scurt drumul glorios spre visul de aur — comunismul!

Digitized by Google

CĂLĂTORULUI ÎI ȘADE BINE CU DRUMUL

dar și cu un prieten bun:

Radioreceptoarele portabile, cu caracteristici moderne, se pot procura din toate magazinele specializate ale comerțului de stat.

Se pot purta în buzunar, poșetă, servietă sau pe umăr. Rețineți numele lor:

JUNIOR — unde medii, preț 335 lei, IRIS — unde medii și lungi, preț 371 lei; TERRA — unde medii și lungi, preț 439 lei; SOLO 300 — unde medii, lungi și ultrascurte, preț 685 lei; SONG — unde medii și ultrascurte, preț 610 lei; SOLO 500 — unde medii, lungi, scurte și ultrascurte, preț 885 lei; COSMOS — unde medii, lungi și scurte, preț 732 lei; GLORIA — unde lungi, medii, scurte 1, scurte 2 și ultrascurte, preț 1 382 lei.

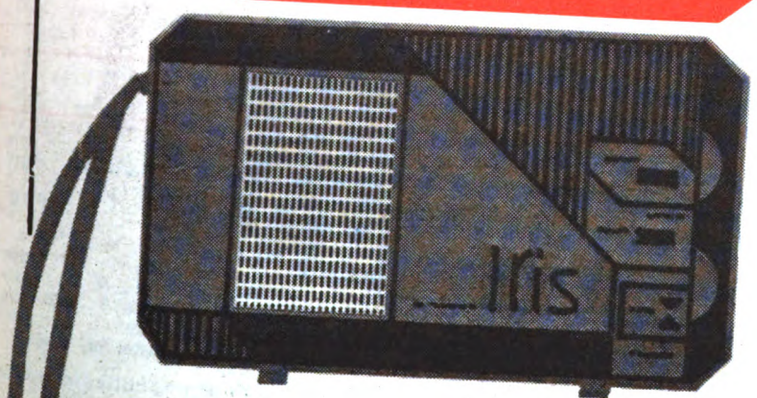

Digitized by Google

RECEIVED
ON EXCH.

ERA SOCIALISTĂ

Nr. 13, 10 iulie 1989

СОДЕРЖАНИЕ

Речь товарища Николае Чаушеску на Пленуме Центрального Комитета Румынской коммунистической партии

Решение Пленума Центрального Комитета о переизбрании товарища Николае Чаушеску на должность генерального секретаря Румынской коммунистической партии

Решение Пленума ЦК РКП от 27—28 июня 1989 о созыве XIV съезда Румынской коммунистической партии

Решение Пленума Центрального Комитета Румынской коммунистической партии от 27—28 июня 1989

Директивная программа XIV съезда РКП социально-экономического развития Румынии в пятилетке 1991—1995 и перспективные направления до 2000—2010 гг

Тезисы к XIV съезду Румынской коммунистической партии о развитии румынского общества, совершенствовании социально-экономического руководства, развитии рабоче-революционной демократии, о повышении роли Румынской коммунистической партии и интенсификации идеологической, политико-воспитательной деятельности, повышении уровня научных знаний, культуры, революционного сознания, о соотношении сил и основных характерных чертах международного положения

SUMMARY

Comrade Nicolae Ceaușescu's Speech at the Romanian Communist Party's Central Committee Plenum

The Central Committee's Decision to Reelect Comrade Nicolae Ceaușescu to the Office of Romanian Communist Party General Secretary

Resolution of the June 27—28, 1989 Plenary Meeting of the CC of the RCP to Call the 14th Congress of the Romanian Communist Party

Resolution of the June 27—28, 1989 Plenary Meeting of the Romanian Communist Party's Central Committee

Master-Programme of the 14th Congress of the RCP for Romania's Socioeconomic Development in the 1991—1995 Five-Year Period and the Guidelines Until the Years 2000—2010

Theses for the 14th Congress of the Romanian Communist Party for the Development of Romanian Society, the Improvement of Socioeconomic Management, the Development of Revolutionary Worker Democracy, the Growing Role of the Romanian Communist Party and the Ideological, Political-Educational Activity, the Higher Level of Scientific Knowledge, Culture, of Revolutionary Consciousness, the Balance of Forces and the Basic Features of the International Situation

SOMMAIRE

Discours du camarade Nicolae Ceaușescu au Plénum du Comité Central du Parti Communiste Roumain

Résolution du Plénum du Comité Central concernant la réelection du camarade Nicolae Ceaușescu à la fonction de secrétaire général du Parti Communiste Roumain

Résolution du Plénum du C.C. du P.C.R. des 27—28 juin 1989 concernant la convocation du XIVe Congrès du Parti Communiste Roumain

Résolution du Plénum du Comité Central du Parti Communiste Roumain des 27—28 juin 1989

Programme-Directive du XIV-ème Congrès du P.C.R. concernant le développement socio-économique de la Roumanie pendant le quinquennat 1991—1995 et les orientations de perspective jusqu-aux années 2000—2010

Thèses pour le XIV-e Congrès du Parti Communiste Roumain concernant le développement de la société roumaine, le perfectionnement de la direction économique et sociale, le développement de la démocratie ouvrière-révolutionnaire, la croissance du rôle du Parti Communiste Roumain, l'intensification de l'activité idéologique, politique-éducative, l'élévation du niveau de connaissance scientifique, de culture, de la conscience révolutionnaire, le rapport des forces et les traits caractéristiques fondamentaux de la situation internationale

SUMARIO

Discurso del camarada Nicolae Ceaușescu en el Pleno del Comité Central del Partido Comunista Rumano

Resolución del Pleno del Comité Central con respecto a la reelección del camarada Nicolae Ceaușescu para secretario general del Partido Comunista Rumano

Resolución del Pleno del CC del PCR del 27—28 de junio de 1989 en torno a la convocación del XIV Congreso del Partido Comunista Rumano

Resolución del Pleno del Comité Central del Partido Comunista Rumano del 27—28 de junio de 1989

Programa-Directivo del XIV Congreso del PCR relativo al desarrollo socioeconómico de Rumanía en el quinquenio 1991—1995 y las orientaciones perspectivas hasta los años 2000—2010

Tesis del XIV Congreso del Partido Comunista Rumano sobre el desarrollo de la sociedad rumana, el perfeccionamiento de la dirección socioeconómica, el desarrollo de la democracia obrera revolucionaria, el robustecimiento del papel del Partido Comunista Rumano, la intensificación de la actividad ideológica, político-educativa, la elevación del nivel de conocimientos científicos, de cultura, de la conciencia revolucionaria, la correlación de fuerzas y las características fundamentales de la situación internacional

Reînnoiți-vă abonamentele la

ERA SOCIALISTĂ

Adresa redacției: București, Piața Scînteii nr. 1.
Telefoanele centralei: 17 60 10, 17 60 20, 18 20 30.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — Sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64-66.

Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

INDEX 42 204
Administrația: Editura „Scînteia"

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

5 lei

Digitized by Google

IX
8
-8

Proletari din toate țările, uniți-vă !

ERA SOCIALISTĂ

REVISTĂ TEORETICĂ ŞI SOCIAL-POLITICĂ
A COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

ÎN ÎNTÎMPINAREA CELEI DE-A 45-A ANIVERSĂRI A REVOLUŢIEI DE ELIBERARE SOCIALĂ ŞI NAŢIONALĂ, ANTIFASCISTĂ ŞI ANTIIMPERIALISTĂ DIN AUGUST 1944 ŞI A CONGRESULUI AL XIV-LEA AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

CONGRESUL AL IX-LEA 1965 – 1989

24 de ani de la Congresul al IX-lea – moment de cotitură în istoria partidului şi poporului, începutul unei noi epoci în construcţia socialistă

SPIRIT ÎNNOITOR, PROFUND CREATOR ÎN TEORIA ŞI PRACTICA REVOLUŢIONARĂ

Alderman Library
OCT 24 1989
Univ. of Virginia
Charlottesville, VA

ANUL LXIX, 25 IULIE
14/1989

Digitized by Google

ERA SOCIALISTĂ

Nr. 14, 25 iulie 1989

SUMAR

ÎN ÎNTÎMPINAREA CELEI DE-A 45-A ANIVERSĂRI A REVOLUŢIEI DE ELIBERARE SOCIALĂ ŞI NAŢIONALĂ, ANTIFASCISTĂ ŞI ANTIIMPERIALISTĂ DIN AUGUST 1944 ŞI A CONGRESULUI AL XIV-LEA AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

CONGRESUL AL IX-LEA 1965 — 1989

24 DE ANI DE LA CONGRESUL AL IX-LEA — MOMENT DE COTITURĂ ÎN ISTORIA PARTIDULUI ŞI POPORULUI, ÎNCEPUTUL UNEI NOI EPOCI ÎN CONSTRUCŢIA SOCIALISTĂ

SPIRIT ÎNNOITOR, PROFUND CREATOR ÎN TEORIA ŞI PRACTICA REVOLUŢIONARĂ — 1

CREŞTEREA TOT MAI PUTERNICĂ A ROLULUI CONDUCĂTOR AL PARTIDULUI — LEGITATE OBIECTIVĂ A CONSTRUCŢIEI SOCIALISMULUI ŞI COMUNISMULUI — Marin Nedelea — 8

DEZVOLTAREA CONTINUĂ A FORŢELOR DE PRODUCŢIE PE TEMELIA UNEI RATE ÎNALTE A ACUMULĂRII — Nicolae Ionescu — 12

ROLUL FUNDAMENTAL, HOTĂRÎTOR AL PROPRIETĂŢII SOCIALISTE — Traian Lazăr — 16

CONŞTIINŢA SOCIALISTĂ — FORŢĂ MOTRICE A PROCESULUI DE TRANSFORMARE REVOLUŢIONARĂ A SOCIETĂŢII — Gh. Al. Cazan — 20

FUNCŢIA EDUCATIVĂ A ISTORIEI — Constantin Botoran — 25

APĂRAREA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR — PREOCUPARE STATORNICĂ A PARTIDULUI ŞI STATULUI NOSTRU — Constantin Ionescu — 28

ROMÂNIA — PROMOTOARE ACTIVĂ A POLITICII DE PACE ŞI COLABORARE ÎNTRE TOATE POPOARELE LUMII — Lucian D. Petrescu — 32

LUPTA MILENARĂ A POPORULUI ROMÂN PENTRU LIBERTATE SOCIALĂ ŞI NAŢIONALĂ, PENTRU INDEPENDENŢĂ ŞI UNITATE (Consultaţie) — Gheorghe Surpat — 37

SUPERIORITATEA ISTORICĂ A SOCIALISMULUI (Dezbatere, II)

Organizarea vieţii social-politice pe baze autentic democratice : Nicolae Croitoru — 42; Ţelul suprem — bunăstarea şi fericirea poporului : Dan Mircea Popescu — 44; Socialismul şi afirmarea multilaterală a personalităţii umane : Cornelia Costin — 45

FĂURIREA ŞI PERFECŢIONAREA SISTEMULUI DEMOCRAŢIEI MUNCITOREŞTI-REVOLUŢIONARE (Dezbatere, II)

Perfecţionarea continuă a democraţiei reprezentative : Ioan Vida — 47; Natura şi atribuţiile noilor organisme democratice : Gheorghe Ilie — 49; Frontul Democraţiei şi Unităţii Socialiste — factor esenţial al unităţii întregului popor în jurul partidului : Aristide Cioabă — 51

Digitized by Google

PUTEM SĂ AFIRMĂM CĂ AM STRĂBĂTUT UN DRUM LUNG, AM URCAT PE ÎNALTE CULMI, AM ÎNVINS MULTE OBSTACOLE ŞI AM OBŢINUT VICTORII MINUNATE! DE LA ÎNĂLŢIMILE LA CARE AM AJUNS SE VĂD ACUM CLARE PISCURILE ÎNALTE ŞI ZĂRILE MINUNATE, LUMINOASE ALE PRIMĂVERII OMENIRII — ZĂRILE COMUNISMULUI. SĂ FACEM TOTUL PENTRU A STRĂBATE DRUMUL PE CARE ÎL MAI AVEM ÎNTR-UN TIMP CÎT MAI SCURT, ÎN DEPLINĂ UNITATE A ÎNTREGII NOASTRE NAŢIUNI!

NICOLAE CEAUŞESCU

Spirit înnoitor, profund creator în teoria şi practica revoluţionară

Într-o atmosferă de înălţătoare vibraţie patriotică, revoluţionară, de puternică efervescenţă creatoare, determinată de întîmpinarea marilor evenimente ale acestui an — cea de-a 45-a aniversare a revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă din August 1944 şi Congresul al XIV-lea al partidului —, de importantele hotărîri şi documente adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie a.c., de ampla dezbatere publică a Proiectului Programului-Directivă şi a Tezelor pentru apropiatul Congres al partidului, **comuniştii, întregul nostru popor sărbătoresc împlinirea a 24 de ani de la istoricul Congres al IX-lea, care a inaugurat o epocă nouă în viaţa partidului şi a ales în fruntea sa pe cel mai iubit fiu al poporului nostru, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, ctitorul de geniu al României socialiste moderne, conducătorul întregii naţiuni pe calea progresului şi bunăstării, luptător ferm şi consecvent pentru cauza socialismului şi comunismului, pentru triumful păcii şi colaborării în lume.**

Dînd expresie voinţei unanime a comuniştilor, a întregului popor, exprimată într-o deplină unitate de cuget şi simţire, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a propus, iar **Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie a.c. a adoptat în unanimitate Hotărîrea ca la cel de-al XIV-lea Congres tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al partidului, preşedintele republicii** — patriot înflăcărat şi ilustru gînditor revoluţionar, luptător ferm pentru realizarea ţelurilor supreme ale clasei muncitoare, personalitate de prim rang a vieţii politice mondiale, care şi-a consacrat şi îşi consacră de aproape şase decenii, cu abnegaţie şi eroism întreaga viaţă şi activitate binelui şi fericirii naţiunii române, cauzei independenţei şi suveranităţii, socialismului şi păcii, înţelegerii şi colaborării internaţionale — **să fie reales în suprema funcţie de secretar general al partidului.** Această hotărîre — opţiune politică a întregului partid, a întregului popor — pătrunsă de cea mai înaltă răspundere pentru interesele şi destinul poporului nostru, pentru cauza socialismului şi comunismului în România, este primită cu vie satisfacţie şi deplină aprobare de oamenii muncii, de întreaga naţiune, care văd în ea chezăşia sigură a continuării cu sporită vigoare a liniei politice inaugurate de cel de-al IX-lea Congres al partidului, garanţia edificării cu succes a societăţii socialiste multilateral dezvoltate — pe baza aplicării creatoare a principiilor generale ale socialismului ştiinţific la condiţiile concrete din ţara noastră —, a viitorului comunist al patriei, a înaintării neabătute a României spre cele mai înalte culmi de progres şi civilizaţie.

Adoptînd această hotărîre, Plenara C.C. al P.C.R. a subliniat rolul determinant al conducătorului partidului şi statului nostru în vastul proces revoluţionar, unitar şi neîntrerupt, pe care l-a cunoscut România în perioada de glorie şi măreţie inaugurată de istoricul Congres al IX-lea, moment de cotitură radicală, de adevărată răscruce în desfăşurarea operei de construcţie socialistă, în realizarea grandioaselor ctitorii, fără egal în multimilenara existenţă a poporului român, ce au dat o neasemuită strălucire chipului reîntinerit al patriei, i-au conferit un loc de frunte şi un binemeritat prestigiu în concertul naţiunilor lumii.

Eveniment de însemnătate istorică în viaţa social-politică a ţării, în activitatea partidului şi poporului nostru, Congresul al XIV-lea va prilejui o profundă şi multilaterală analiză a drumului parcurs de poporul român în construcţia socialismului — îndeosebi în anii de după Congresul al IX-lea —, a activităţii desfăşurate pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XIII-lea şi Conferinţei Naţionale din 1987. Pornind de la stadiul actual al societăţii româneşti, Congresul al XIV-lea va adopta Programul-Directivă cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1991—1995 şi orientările de perspectivă pînă în anii 2000—2010, înscriindu-se în istorie drept congresul triumfului principiilor socialismului ştiinţific în transformarea revoluţionară a societăţii româneşti. **„Se poate afirma de pe acum** — arată tovarăşul Nicolae Ceauşescu — **că cel de-al XIV-lea Congres al partidului poate fi considerat drept Congresul marilor victorii socialiste, al muncii pline de abnegaţie a întregului popor, al adevăratei suveranităţi şi independenţei depline, Congresul care deschide perspectivele minunate spre înaltele culmi ale societăţii fără clase, spre culmile comunismului!"**

Dezbaterea, într-un spirit de înaltă răspundere, de către **Plenara Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii** a Proiectului de plan pe 1990 şi a Proiectului Programului-Directivă pentru cincinalul următor şi, în perspectivă, pînă în anii 2000—2010, adoptarea în unanimitate de către înaltul forum democratic al oamenilor muncii a acestor documente reprezintă expresia hotărîrii unanime a clasei muncitoare, a întregii naţiuni de a asigura înfăptuirea neabătută a Programului partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi de înaintare a României spre comunism.

Aşa cum se subliniază în Proiectul Programului-Directivă, în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, **meritul nepieritor al Congresului al IX-lea, al secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a constat în ruptura hotărîtă cu teoriile şi**

Digitized by Google

practicile anacronice, cu conceptul greşit al „modelului unic" în construirea socialismului, cu ploconirea în faţa unor idei străine şi a unor forme de organizare a societăţii aflate în vădită contradicţie cu realităţile noastre naţionale, în iniăturarea gîndirii dogmatice, conservatoare, în toate domeniile, care împiedica desfăşurarea forţei revoluţionare a partidului, afirmarea capacităţilor creatoare ale poporului. Importanţa cu adevărat istorică a Congresului al IX-lea este legată de afirmarea cu putere a dreptului inalienabil al partidului nostru de a-şi elabora de-sine-stătător linia politică, strategia şi tactica revoluţionară, aplicînd ferm şi creator principiile fundamentale ale socialismului ştiinţific la condiţiile concrete din România, la specificul nostru naţional şi la cerinţele fiecărei etape istorice, de întărirea politico-organizatorică şi creşterea rolului său politic conducător, intensificarea legăturilor partidului cu masele, cu întregul popor şi manifestarea sa ca exponent al intereselor vitale ale întregii naţiuni.

Pe baza liniei politice generale stabilite de Congresul al IX-lea, confirmată şi dezvoltată de toate congresele şi conferinţele naţionale ulterioare ale partidului, a tezelor de inestimabilă valoare teoretică şi practică ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu, în ultimii 24 de ani în centrul întregii politici revoluţionare de construire a socialismului au fost situate în mod constant făurirea unei puternice baze tehnico-materiale, ca factor primordial al progresului multilateral al societăţii, perfecţionarea continuă a relaţiilor de producţie şi sociale în concordanţă cu dezvoltarea forţelor de producţie, dezvoltarea democraţiei socialiste şi crearea condiţiilor pentru participarea largă, nemijlocită a maselor de oameni ai muncii la conducerea vieţii economico-sociale, prin transpunerea cu consecvenţă în practică a principiului făuririi socialismului cu poporul şi pentru popor, participarea activă a României la diviziunea internaţională a muncii, la schimbul de valori materiale şi spirituale cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, la soluţionarea marilor probleme ale contemporaneităţii.

Înfăptuind neabătut orientările stabilite de Congresul al IX-lea, de forumurile politice care i-au urmat, acţionînd în strînsă unitate, sub conducerea partidului, poporul nostru a obţinut succese remarcabile în dezvoltarea economico-socială, în toate domeniile de activitate. În anii socialismului, şi îndeosebi după Congresul al IX-lea, poporul român a străbătut mai multe etape istorice, ajungînd la un asemenea nivel de dezvoltare economico-socială, de civilizaţie cum nu s-a realizat în întreaga perioadă de dezvoltare capitalistă. România s-a transformat, într-un răstimp relativ scurt, dintr-o ţară slab dezvoltată într-o ţară industrial-agrară în plină dezvoltare, pe baza celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, ale cunoaşterii umane în general.

Este cu totul semnificativ, în această privinţă, faptul că producţia industrială va fi în acest an de 135 de ori mai mare decît în 1945, creşterea obţinută după 1965 fiind de 120 de ori. Producţia agricolă s-a mărit de circa 10 ori, din care de peste 6 ori după 1965, volumul comerţului exterior a crescut de 45 de ori faţă de anul 1950, iar venitul naţional depăşeşte de 40 de ori nivelul din 1945, un spor de 33 de ori revenind perioadei de după Congresul al IX-lea. Fondul de consum a sporit, comparativ cu anul 1950, de peste 18 ori, iar fondul de retribuire a crescut de aproape 6 ori faţă de 1965, retribuţia medie de peste 3 ori, retribuţia minimă de peste 3,3 ori, realizîndu-se un raport de 1 la 4,7 între veniturile mici şi cele mari.

Întreaga dezvoltare economico-socială s-a înfăptuit în condiţiile afirmării tot mai puternice — ca factori hotărîtori ai progresului multilateral al patriei — a ştiinţei, învăţămîntului şi culturii, **cu contribuţia remarcabilă şi de înaltă competenţă a tovarăşei academician doctor inginer Elena Ceauşescu, eminent om politic şi savant de renume mondial, militant de frunte al partidului şi statului nostru.**

În anii de după Congresul al IX-lea au fost adoptate măsurile necesare în vederea dezvoltării puternice a democraţiei muncitoreşti-revoluţionare, realizîndu-se un nou cadru democratic, care asigură participarea activă a întregului popor la făurirea viitorului său liber şi independent, socialist şi comunist.

O nouă şi puternică confirmare a justeţei şi viabilităţii liniei politice a partidului nostru în anii de după Congresul al IX-lea o reprezintă — alături de toate aceste remarcabile realizări — faptul că, în cursul lunii martie a acestui an, ţara noastră a înregistrat un succes istoric, reuşind să ramburseze în întregime datoria externă şi, nemaiplătind tribut nimănui, pentru prima dată în îndelungata sa istorie, a devenit cu adevărat independentă economic şi politic.

Marile succese obţinute de poporul român, sub conducerea gloriosului său partid comunist, demonstrează forţa şi vigoarea socialismului, superioritatea noii orînduiri sociale; ele constituie temelia trainică pentru trecerea la înfăptuirea celui de-al 9-lea cincinal şi a orientărilor strategice pe termen lung, pentru fauri-

rea cu succes a etapei superioare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintarea fermă a României spre comunism.

O concepţie nouă, originală, consecvent revoluţionară privind făurirea şi dezvoltarea socialismului

Însemnătatea cu adevărat epocală a Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român poate fi pe deplin înţeleasă prin dubla raportare la contextul general, intern şi internaţional, în care forumul suprem al partidului şi-a desfăşurat lucrările, acum 24 de ani, şi, mai ales, la adîncile transformări revoluţionare pe care le-au generat orientările stabilite de Congres în planul teoriei şi practicii construcţiei socialiste în ţara noastră şi care s-au repercutat benefic asupra celor mai profunde şi sensibile resorturi ale întregului organism social, determinînd o uriaşă descătuşare de energii creatoare, angajarea fermă a întregului popor în făurirea societăţii socialiste.

Într-o perioadă cînd, după înfăptuirea primelor transformări revoluţionare şi trecerea la organizarea pe baze socialiste a societăţii, gîndirea şi practica revoluţionară din ţările angajate pe această cale dădeau vădite semne de automulţumire, părînd să împărtăşească credinţa utopică în afirmarea imediată, inevitabilă şi de la sine a avantajelor noii orînduiri, creînd prin aceasta confuzie şi demobilizare în rîndurile forţelor celor mai active ale propriilor popoare, cînd, pe plan internaţional, începuseră să se manifeste cu tenacitate tendinţe conservatoare, de închistare a socialismului în tipare învechite, care îl împiedicau să-şi pună în valoare forţa şi capacitatea de a revoluţiona societatea, **partidul nostru, secretarul său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, au reaşezat în coordonatele lor conceptuale şi metodologice fireşti adevărurile fundamentale ale teoriei materialist-dialectice şi istorice, şi, implicit, întreaga activitate revoluţionară de edificare a socialismului.**

Dezvăluind fără menajamente şi repudiind cu îndrăzneală caracterul neştiinţific, profund dăunător al aşa-zisei teorii a „modelului unic" de construire a noii societăţi, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a demonstrat necesitatea şi dreptul fiecărui partid de a-şi elabora de-sine-stătător linia politică, strategia şi tactica, de a aplica şi dezvolta în mod creator, în consens cu imperativele epocii actuale, teoria revoluţionară, considerînd cu totul neîntemeiată şi, deci, inacceptabilă orice pretenţie, din partea oricui ar veni, de a proclama monopolul ideologic asupra înţelegerii, interpretării şi modului de aplicare a legilor obiective, a principiilor socialismului ştiinţific. **„În ce o priveşte, România a adoptat, încă din 1965, după Congresul al IX-lea al partidului** — arată tovarăşul Nicolae Ceauşescu —, **o poziţie critică cu privire la căile de dezvoltare şi realizare a socialismului. Încă cu peste 20 de ani în urmă am iniăturat multe din stările negative privind «modelul unic», dogmatismul, considerînd că socialismul trebuie să fie realizat prin aplicarea creatoare a principiilor socialismului ştiinţific şi a legilor obiective generale corespunzător realităţilor din fiecare ţară. Am restabilit încă de pe atunci încrederea în forţele proprii, demnitatea şi voinţa poporului român de a fi pe deplin stăpîn în ţara sa, de a hotărî de sine stătător asupra căilor de realizare a dezvoltării economico-sociale a României."** Spiritul revoluţionar, militant, abordarea ştiinţifică a întregii problematici a făuririi noii orînduiri, încrederea în idealurile şi principiile socialismului străbat ca un fir roşu, călăuzitor întreaga operă istorică înfăptuită de poporul român, sub conducerea partidului, în epoca inaugurată cu aproape un sfert de veac în urmă.

Încă în Raportul prezentat la Congresul al IX-lea, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a formulat fără echivoc necesitatea vitală a adoptării unei atitudini creatoare faţă de problemele teoriei şi construcţiei socialiste, a promovării spiritului revoluţionar, militant, subliniind că **„marxismul este o ştiinţă vie care se dezvoltă şi se îmbogăţeşte necontenit, sintetizînd experienţa istorică şi concluziile dezvoltării sociale. Elaborînd această învăţătură, ale cărei adevăruri fundamentale sînt strălucit confirmate de viaţă, clasicii marxismului nu puteau să dea răspunsuri definitive tuturor problemelor concrete apărute ca urmare a victoriei socialismului într-un şir de ţări, să analizeze formele şi metodele construcţiei socialiste în toată varietatea lor, problemele relaţiilor dintre state. În repetate rînduri clasicii marxism-leninismului au subliniat că teoria marxist-leninistă nu este o dogmă, ci o călăuză în acţiune, că este necesară prelucrarea de sine stătătoare a teoriei, deoarece ea nu dă decît principii călăuzitoare, care se aplică în mod diferit de la o ţară la alta".** În spiritul acestor orientări programatice, în ultimii 24 de ani, sub impulsul şi cu contribuţia determinantă a tovarăşului Nicolae

Digitized by Google

Ceaușescu, s-a desfășurat o vastă și rodnică activitate de generalizare teoretică a experienței revoluționare, de organizare științifică și perfecționare a socialismului în lumina concluziilor desprinse din practică, corespunzător cerințelor legilor obiective ale noii orînduiri, ale dezvoltării generale a societății.

Pe această linie, merită a fi subliniată în mod deosebit importanța covîrșitoare pe care a avut-o și o are pentru dezvoltarea creatoare a teoriei și practicii construcției socialiste abordarea realistă, științifică, degrevată de orice fel de prejudecăți, a raporturilor dialectice complexe dintre general și particular, dintre național și internațional, dintre social și național și formularea, pe această bază, a concluziilor necesare în vederea fundamentării adecvate a strategiei economico-sociale, stabilirii căilor și mijloacelor de acțiune pentru transpunerea ei în viață.

Gînditor profund, înzestrat cu capacitatea de a înțelege și pune integral în valoare virtuțile metodei dialectice de analiză și interpretare a proceselor și evenimentelor sociale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a relevat cu deosebită claritate adevărul potrivit căruia în viața socială, ca și în natură, generalul nu reprezintă ceva abstract și imuabil, ci exprimă cerințele și principiile esențiale ce decurg din multitudinea și diversitatea fenomenelor vieții materiale și spirituale și că, prin urmare, el coexistă și se manifestă în și prin particular, îmbracă forme determinate și acționează în nemijlocită legătură cu condițiile concret-istorice diferite din fiecare țară. De aici și concluzia că socialismul se înfăptuiește diferit de la țară la țară, într-o etapă sau alta a dezvoltării societății, că legile obiective și principiile socialismului nu trebuie aplicate în mod mecanic, uniform, ci în mod diferențiat de către fiecare partid, în funcție de realitățile și particularitățile din țara respectivă. Numai în măsura în care generalul, legile obiective și principiile fundamentale sînt desprinse cu discernămînt, prin studierea atentă și permanentă a acestor realități, a tendințelor ce se manifestă pe plan mondial și sînt aplicate creator, există garanția edificării cu succes a socialismului, a perfecționării lui în raport cu necesitățile progresului social.

Această concluzie principială se corelează, în concepția și activitatea partidului nostru, cu teza de autentică sorginte marxistă, în virtutea căreia socialul există în și prin național, națiunea neconstituind, așadar, un fenomen secundar, conjunctural sau periferic, ci o dimensiune constitutivă majoră, centrală a vieții sociale, care asimilează activ și creator procesele și transformările ce au loc în societate și le condiționează, la rîndul ei, în mod hotărîtor. Reintegrată în sistemul conceptual al partidului nostru încă de la Congresul al IX-lea, problematica națiunii, a locului și rolului său primordial în transpunerea în viață a noii concepții despre socialism, a beneficiat, în anii care au urmat, de o amplă și solidă fundamentare teoretică, constituind unul dintre domeniile în care partidul nostru a adus contribuții remarcabile la îmbogățirea tezaurului gîndirii revoluționare. Aceasta a permis nu numai așezarea națiunii în coordonatele sale istorice și axiologice firești, în rîndul factorilor de prim ordin de care depind elaborarea și înfăptuirea transformărilor revoluționare, a strategiei edificării socialismului cu poporul și pentru popor, ci și înțelegerea corectă și prețuirea trecutului istoric al poporului, a rolului determinant al acestuia în făurirea propriei istorii, a noii orînduiri sociale, a corelației dintre conștiința de clasă și conștiința națională, a funcției mobilizatoare și progresiste a idealurilor și intereselor naționale, a patriotismului și sentimentului de mîndrie națională și, în genere, a tuturor trăsăturilor ce caracterizează identitatea fiecărei națiuni, a fiecărui popor. În acest sens, Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului conchid pe drept cuvînt că **națiunea socialistă se va manifesta cu putere, în continuare, ca factor de unitate și dinamizare a poporului în construcția socialismului, de ridicare a conștiinței patriotice, revoluționare a maselor, de apărare a libertății, independenței și suveranității naționale a României socialiste.**

Revitalizînd conceptele de bază ale teoriei socialismului științific, atașîndu-le noi valențe și semnificații, verificîndu-le și îmbogățindu-le în confruntarea cu realitățile concrete — social-economice, politice, spirituale — naționale și internaționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a pus, încă de la Congresul al IX-lea, bazele unei concepții originale despre socialism, profund și multilateral îmbogățită ulterior, care dă expresie intereselor clasei muncitoare și ale întregului popor, încorporează și valorifică înțelepciunea și voința poporului român, aspirațiile sale de progres și civilizație. Iată de ce, pe drept cuvînt, se poate afirma că **Congresul al IX-lea reprezintă o verigă legică în evoluția multimilenară a poporului român, o adevărată piatră de hotar, un moment îndelung pregătit, de redeșteptare națională a poporului român, care a deschis o nouă epocă revoluționară în activitatea partidului, în construcția socialistă din România.**

Calea deschisă de cel de-al IX-lea Congres s-a dovedit și se dovedește justă, viabilă, în deplină concordanță cu năzuințele majore ale poporului român, cu imperativele progresului economico-social contemporan. Ca urmare a suflului înnoitor imprimat tuturor compartimentelor vieții sociale, s-au restabilit și s-au afirmat, în toată complexitatea și cu toată vigoarea, unitatea inseparabilă dintre teorie și practică, intercondiționarea lor dialectică în activitatea partidului. Concomitent cu dezvoltarea accelerată a tuturor laturilor vieții social-economice, a cunoscut o continuă și multilaterală accentuare activitatea teoretică, ideologică, devenită în tot mai mare măsură, prin legarea ei strînsă de practică, de știință expresia generalizării experienței originale românești, factor decisiv al fundamentării și orientării juste a activității din toate domeniile.

Unitatea inseparabilă dintre teorie și practică

Evaluînd în mod științific, realist propria experiență în edificarea noii orînduiri, ca și întreaga experiență istorică a socialismului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a formulat teza conform căreia procesul revoluționar nu se reduce la actul cuceririi puterii și trecerea la organizarea pe baze socialiste a economiei, nu se încheie o dată cu aceste transformări legice necesare, ci continuă și va continua fără întrerupere, deoarece socialismul impune perfecționarea permanentă a activității în funcție de cerințele fiecărei etape istorice de dezvoltare. Această concluzie principială a contribuit în mod hotărîtor la îmbogățirea și clarificarea, în același timp, a imaginii despre socialism, la definirea corespunzătoare a sarcinilor și obiectivelor ce stau în fața societății, la abordarea acestora ca parte integrantă a unui vast program, de largă perspectivă, la conturarea mai precisă a priorităților, precum și a mijloacelor de acțiune pentru realizarea sarcinilor specifice fiecărui domeniu al construcției socialiste. **Elaborarea tezei privind continuitatea procesului revoluționar a permis, totodată, o nouă abordare și clarificarea științifică a etapelor și stadiilor dezvoltării economico-sociale a țării, cristalizarea unei concepții de ansamblu asupra evoluției României,** de la stadiul de țară capitalistă slab dezvoltată, cu o serie de reminiscențe feudale — cum se prezenta în momentul înfăptuirii revoluției din august 1944 — la cel de țară socialistă în curs de dezvoltare, ce avea să devină, în numai trei cincinale — 1965—1980 —, o țară industrial-agrară în plină dezvoltare și să se afle acum în pragul trecerii, pînă la finele actualului cincinal, la un stadiu superior — cel de țară mediu dezvoltată și apoi, în deceniul viitor, la cel de țară socialistă multilateral dezvoltată.

În strînsă legătură cu evaluarea corectă a stadiilor și etapelor construcției socialiste în România, **a fost amplu și minuțios elaborată strategia generală a partidului nostru,** care își găsește reflectarea complexă, unitară în Programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, adoptat în 1974 de cel de al XI-lea Congres — primul program de largă perspectivă al Partidului Comunist Român —, în documentele de partid ulterioare, în cuvîntările și expunerile tovarășului Nicolae Ceaușescu, în Programul-Directivă și Tezele pentru cel de-al XIV-lea Congres. Propunînd noi concepte, metode și căi de acțiune, necesare înțelegerii și interpretării adecvate a realităților concrete, aplicării creatoare a principiilor socialismului științific la condițiile țării noastre, toate aceste documente reprezintă expresia marxismului creator în România în condițiile actuale.

Conceptul central în jurul căruia se structurează linia politică generală a partidului nostru de edificare a socialismului în actuala etapă și în perspectiva anilor 2000 este acela de societate socialistă multilateral dezvoltată, concept original, de esență revoluționară și dialectică, prin a cărui elaborare tovarășul Nicolae Ceaușescu a înzestrat partidul și întregul popor cu o viziune clară, științifică, atotcuprinzătoare asupra obiectivelor, principiilor, metodelor, transformărilor necesare, a cadrului organizatoric și de conducere a activității din toate domeniile, în vederea ridicării societății noastre pe o treaptă calitativ superioară.

Pornind de la organizarea pe baze socialiste a tuturor sectoarelor de activitate, realizată în cursul etapei care a precedat Congresul al IX-lea, de la faptul că, în 1965, România continua să se situeze în grupa de jos a țărilor în curs de dezvoltare, partidul nostru a subliniat cu claritate ideea că progresul continuu al societății socialiste și afirmarea tot mai evidentă a superiorității sale nu pot avea loc decît pe baza unei dezvoltări multilaterale, care — situînd între prioritățile sale permanente crearea unei puternice industrii socialiste, pe temeiul celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, al înfăptuirii revoluției tehnico-științifice, dezvoltarea celorlalte ramuri de activitate, consolidarea agriculturii socialiste și creșterea producției agricole prin realizarea noii revoluții agrare, înflorirea științei, învățămîntului și culturii — nu trebuie să neglijeze, totodată, nici unul dintre ce-

lelalte sectoare ale vieții sociale, politice, spirituale, spre a se evita, în acest fel, apariția unor disproporții și contradicții, a unor fenomene perturbatoare, de stagnare a dezvoltării generale a societății. Formulînd teza făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, partidul nostru a dat o nouă perspectivă și a trasat direcțiile continuării procesului revoluționar prin trecerea hotărîtă la reorganizarea generală a societății, atît în ceea ce privește calitatea, volumul și structura forțelor de producție, cît și mecanismul economic, principiile de organizare și conducere, transformarea esențială și întărirea rolului principalelor instituții politice, afirmarea puternică a democrației muncitorești-revoluționare, desfășurarea unei ample și permanente activități de formare și ridicare a nivelului conștiinței socialiste a maselor, perfecționarea relațiilor de producție și sociale, de afirmare a valorilor și principiilor eticii și echității socialiste, ca o componentă indisolubilă a noilor relații sociale, a comportamentului individual și colectiv.

Partidul nostru a subsumat obiectivului strategic global al făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate o gamă largă de obiective intermediare, generale sau specifice unui anumit domeniu, precum și un ansamblu de metode și mijloace de acțiune în plan economic, social, politico-organizatoric și ideologic, îndeplinirea sarcinilor specifice unei etape stînd la baza stabilirii unor obiective calitativ noi, a perfecționării formelor și metodelor de conducere în raport cu noile priorități și exigențe.

În domeniul economic, partidul nostru a subliniat în permanență faptul că fără creșterea în ritm înalt a forțelor de producție și amplasarea lor rațională pe teritoriul țării, fără dezvoltarea corespunzătoare a tuturor ramurilor economiei naționale, fără valorificarea superioară a resurselor materiale și umane, pe baza cuceririlor științei și tehnicii contemporane, a întăririi și perfecționării proprietății socialiste, România nu va putea depăși stadiul de țară în curs de dezvoltare și trece, cît mai curînd, în rîndul țărilor mediu dezvoltate, iar apoi puternic dezvoltate din punct de vedere economic, iar socialismul nu-și va putea afirma superioritatea. Aceasta a prilejuit, totodată, aprofundarea înțelegerii mecanismului de acțiune a legilor economice în cadrul complexului economic național, evidențierea corelațiilor determinante pentru succesul operei de construcție socialistă, între care cele dintre forțele și relațiile de producție, dintre socialism și știință, dintre formele de organizare și conducere, pe de o parte, baza economico-socială, proprietatea socialistă, a întregului popor și cooperatistă, pe de altă parte ș.a.

Pornind de la realizările obținute în traducerea în viață a obiectivelor actualului cincinal, Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român subliniază că **obiectivul fundamental al celui de-al 9-lea cincinal îl constituie dezvoltarea intensivă a economiei naționale, aplicarea programelor de organizare și modernizare a producției pe baza celor mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii, realizarea unei noi calități în toate domeniile de activitate, asigurîndu-se trecerea la cea de-a doua fază, superioară, a construirii societății socialiste multilaterai dezvoltate în patria noastră, a înfăptuirii Programului partidului.**

Concluziile teoretice și orientările politico-practice ale partidului nostru în toate problemele dezvoltării economico-sociale se constituie în tot atîtea contribuții de înaltă valoare științifică la înnoirea și îmbogățirea socialismului științific în spiritul metodei și principiilor sale fundamentale. Deosebit de relevante apar, în acest sens — îndeosebi în actualul context internațional —, contribuțiile teoretice și practice ale tovarășului Nicolae Ceaușescu la argumentarea adevărului că **noua orînduire nu se poate înfăptui decît pe baza principiilor socialismului științific, a înlăturării inegalităților și a asupririi omului de către om, prin realizarea unor noi relații de producție, a unei adevărate dreptăți sociale și, în acest cadru, la fundamentarea necesității întăririi și perfecționării continue a proprietății socialiste.**

În concepția partidului nostru, puternic reafirmată și convingător argumentată în documentele Plenarei C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie a.c., în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, proprietatea socialistă constituie unica bază viabilă a noilor relații de producție, a orînduirii socialiste, condiția sine qua non a mobilizării întregului potențial material și uman și punerii acestuia în slujba intereselor propășirii țării, asigurării bunăstării tuturor oamenilor muncii. **Proprietatea socialistă reprezintă temelia trainică a progresului economico-social al patriei, a garantării și înfăptuirii drepturilor fundamentale ale omului, a egalității și dreptății sociale, condiția esențială a dezvoltării revoluționare a societății, calea evitării apariției oricăror forme de exploatare a omului de către om, chezășia întăririi suveranității și independenței naționale. Perfecționarea, înnoirea socialismului nu pot fi concepute decît pe calea întăririi necontenite a proprietății socialiste, a întregului popor și cooperatiste, prin dezvoltarea ambelor forme de proprietate și armonizarea raporturilor dintre ele.**

Secretarul general al partidului nostru a subliniat și subliniază necesitatea respingerii cu hotărîre a tezelor care susțin diminuarea rolului și importanței proprietății socialiste, „privatizarea" mijloacelor de producție, apreciind pe drept cuvînt — așa cum se arată în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie 1989 — că **„orice diminuare a rolului proprietății industriale și agricole socialiste, întoarcerea la anumite forme ale proprietății capitaliste — chiar a micii proprietăți — înseamnă o dare înapoi cu zeci și zeci de ani, înseamnă a pune în pericol nu numai dezvoltarea socialismului, dar însăși dezvoltarea economico-socială a popoarelor, bunăstarea și independența lor".**

Una din contribuțiile deosebit de importante aduse de partidul nostru la dezvoltarea teoriei și practicii construcției socialiste, cu consecințe nemijlocite asupra întăririi proprietății întregului popor și cooperatiste, asupra dezvoltării generale și bunăstării întregului popor, o constituie **stabilirea unei corelații optime între fondul de dezvoltare și cel de consum, a unei politici raționale a acumulării și reproducției socialiste lărgite.** Viața a validat pe deplin marea însemnătate a orientărilor partidului privind repartizarea justă a venitului național, în baza cărora, alocîndu-se peste o treime pentru fondul de dezvoltare, s-au asigurat, în ultimii 24 de ani, creșterea într-un ritm înalt a forțelor de producție, ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului, întărirea cuceririlor revoluționare ale socialismului, a independenței și suveranității patriei.

Se bucură, de asemenea, de o largă recunoaștere, internă și internațională, teza elaborată de partid, de secretarul său general, încă de la Congresul al IX-lea, conform căreia **superioritatea noii orînduiri sociale constă în faptul că ea se construiește pe baza științei celei mai avansate, că socialismul trebuie să asigure o înaltă productivitate și eficiență în toate sectoarele de activitate.** Tezele pentru Congresul al XIV-lea scot în evidență faptul că dezvoltarea și modernizarea continuă a forțelor de producție au putut avea loc și ca urmare a lichidării concepției greșite manifestate în perioada dinaintea Congresului al IX-lea, potrivit căreia nu trebuia dezvoltată cercetarea științifică proprie. De altfel, este semnificativ faptul că întreaga operă teoretică și activitate practică ale tovarășului Nicolae Ceaușescu vădesc preocuparea permanentă pentru **realizarea unei corelații organice între socialism și știință,** relevă necesitatea așezării la baza dezvoltării societății socialiste, a organizării și modernizării producției, a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, înfăptuirea noii revoluții tehnico-științifice constituind unul din obiectivele de cea mai mare importanță ale politicii partidului, un factor determinant al accenturării caracterului intensiv al dezvoltării economico-sociale în etapa actuală.

Problematica dezvoltării și valorificării înalte a științei și cunoașterii umane, integrarea armonioasă a învățămîntului cu știința și producția au fost ridicate la rangul de politică de stat, reprezentînd una din direcțiile fundamentale ale edificării societății socialiste multilateral dezvoltate. Această orientare de bază, vizînd transformarea științei într-o forță nemijlocită de producție, și-a găsit o strălucită expresie în elaborarea și transpunerea în viață — sub conducerea directă, de înaltă competență a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, a Programului național de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic.

Corespunzător prevederilor Proiectului Programului-Directivă, România va deveni în perioada următoare — pînă la sfîrșitul mileniului al doilea și în primele decenii ale mileniului al treilea — o puternică forță a progresului tehnico-științific, cu un înalt nivel de dezvoltare în toate domeniile. De aceasta depind însuși mersul înainte al societății socialiste, crearea condițiilor pentru trecerea țării noastre la comunism.

Deschiderile înnoitoare realizate de Congresul al IX-lea al partidului au stimulat puternic abordarea, dintr-o perspectivă dialectică, profund constructivă, a transformărilor produse la nivelul suprastructurii politice, aprofundarea și generalizarea teoretică a problemelor legate de rolul și funcțiile principalelor instituții politice — partidul, statul, organismele democrației muncitorești-revoluționare, celelalte componente ale sistemului politic socialist. A fost dezvoltată, pe această bază, o concepție științifică, originală privind rolul factorului politic subiectiv, conștient, al științei conducerii vieții sociale, în lumina căreia s-a făurit, în ultimele două decenii, un nou sistem politic — profund democratic, unic în felul său, de conducere a țării de către popor, care asigură participarea oamenilor muncii la conducerea tuturor domeniilor economico-sociale, îmbinarea armonioasă a democrației reprezentative cu democrația directă.

În acest cadru, o remarcabilă contribuție la îmbogățirea gîndirii revoluționare o reprezintă **dezvoltarea creatoare, de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, a teoriei despre partidul comunist, despre rolul său politic conducător în întreaga operă de**

Digitized by Google

făurire a socialismului și comunismului, despre corelația organică dintre socialism și unitatea politico-ideologică și organizatorică a clasei muncitoare, a întregului popor, exprimată în făurirea partidului revoluționar unic al clasei muncitoare și afirmarea acestuia în calitate de centru vital al întregii societăți, al întregii națiuni. Contrar unor tendințe și concepții nesocialiste, lichidatoriste, ce se manifestă în unele țări, privind crearea unui așa-zis sistem pluripartit și diminuarea sau renunțarea la rolul conducător al partidului comunist, secretarul general al partidului nostru subliniază — în cuvîntarea rostită la Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie a.c. — că **„în ce ne privește considerăm că este necesar să ne pronunțăm ferm pentru existența în cadrul țărilor socialiste, al țărilor care trec spre dezvoltarea economico-socială independentă a unor partide unice, puternice, cu o concepție revoluționară sau progresistă, care să asigure acțiunea unită a fiecărui popor în realizarea obiectivelor construcției socialiste, ale dezvoltării economico-sociale independente".**

Apreciind partidul ca fiind un organism viu, care nu numai că nu se poate sustrage schimbărilor generale revoluționare ce se produc în ansamblul societății din care face parte, dar, dimpotrivă, are chiar datoria să le determine și să le dirijeze în mod conștient, dat fiind faptul că el reprezintă — prin elementele care îl compun și prin știința transformării revoluționare cu care este înarmat — conștiința cea mai înaintată a poporului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a pus în evidență și a argumentat convingător **legitatea creșterii rolului conducător al partidului, pe măsura adîncirii și accentuării complexității procesului revoluționar.**

Afirmarea puternică a partidului ca forță politică conducătoare a întregii societăți, centrul vital al națiunii, în strînsă corelație cu dezvoltarea democrației muncitorești-revoluționare

În raport cu multiplele atribuții, sarcini și răspunderi ce revin partidului în asigurarea funcționalității tuturor domeniilor de activitate, apare deosebit de relevant conceptul original, elaborat după Congresul al IX-lea, de „centrul vital al întregii națiuni", care propune o viziune nouă, teoretică și practică, asupra rolului partidului, asupra mijloacelor prin care se asigură exercitarea sa concretă în ansamblul vieții sociale. Din perspectiva acestei concepții, rolul conducător al partidului nu poate fi realizat prin metode administrative și de comandă, din afara organismelor sociale, ci prin mijloace exclusiv politice, prin integrarea organică a comuniștilor, cadrelor și organizațiilor de partid în viața și activitatea tuturor compartimentelor vieții sociale, a colectivelor de oameni ai muncii, prin angajarea directă a uriașului potențial politico-organizatoric, științific, ideologic de care dispune un partid revoluționar de masă —, ce include în rîndurile sale milioane de membri — în transpunerea neabătută în practică a programelor și planurilor de dezvoltare economico-socială, prin întărirea necontenită a legăturilor directe dintre partid și mase, a unității partidului, a caracterului său muncitoresc și revoluționar, a unității întregului popor în jurul partidului.

Viața, evenimentele internaționale confirmă înalta valoare teoretică și politică a ideilor și orientărilor formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în Tezele din aprilie 1988 și Expunerea din noiembrie 1988, în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie 1989, privind necesitatea combaterii ferme a concepțiilor și tendințelor lichidatoriste, de diminuare sau renunțare la rolul conducător al partidului comunist în favoarea revenirii la un sistem pluripartit, precum și însemnătatea uriașă ce revine unității politico-ideologice și organizatorice în îndeplinirea de către partid a misiunii sale revoluționare, istorice — făurirea socialismului și comunismului.

Așa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, **teoriile despre așa-zisa diminuare a rolului conducător al partidului sînt de natură să lipsească societatea de forța politică cea mai conștientă, cea mai înaintată, înarmată cu concepția științifică despre lume și viață, capabilă să unească și să organizeze toate forțele națiunii și să creeze astfel un vid politic care ar putea fi umplut de alte forțe politice, antirevoluționare, periclitînd grav cauza socialismului, interesele vitale ale poporului.** Concepțiile potrivit cărora partidul ar trebui să cedeze o parte din atribuțiile și răspunderile sale sau să se lase înlocuit de alte forțe politice nu au, de aceea, nimic comun cu teoria revoluționară, cu principiile socialismului științific, fiind în fond teze capitularde, lichidatoriste, care se alătură, de fapt, atacurilor cercurilor reacționare din țările capitaliste, purtate sub lozinca creării mai multor partide, pentru a lichida partidele comuniste. Pornind de la adevărul validat de practică, în virtutea căruia nu poate exista altă forță care să îndeplinească rolul vital al partidului comunist, partidul nostru respinge în mod hotărît aceste teze eronate, profund dănătoare. **„Nu există și nu poate exista perfecționarea și dezvoltarea socialismului fără un partid unic al clasei muncitoare, cu o concepție revoluționară despre lume și viață, care să acționeze cu fermitate pentru unirea întregului popor în apărarea cuceririlor socialismului, pentru dezvoltarea socialismului, ridicarea bunăstării poporului, întărirea independenței și suveranității țării, pentru pace și colaborare între toate națiunile lumii"** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie a.c. Tocmai de aceea se impun întărirea continuă a rolului conducător al partidului în toate domeniile, perfecționarea activității sale, ridicarea nivelului politic, ideologic, creșterea combativității și spiritului revoluționar al partidului, al tuturor membrilor săi, perfecționarea democrației interne de partid și întărirea continuă a legăturilor dintre partid și masele largi populare. Pentru a fi în măsură să acționeze ca forță politică conducătoare și centru vital al întregii națiuni, **partidul** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **trebuie să rămînă în permanență un partid muncitoresc, revoluționar, să se călăuzească întotdeauna după concepția socialismului științific, să asigure construirea socialismului cu poporul și pentru popor, ridicarea nivelului conștiinței revoluționare a maselor populare, întărirea unității întregului popor.**

În climatul deosebit de fertil instaurat de Congresul al IX-lea, a cunoscut o puternică și benefică reîmprospătare teoretică problematica statului socialist, a rolului și funcțiilor sale specifice în procesul revoluționar de edificare a socialismului. Clarificările aduse de tovarășul Nicolae Ceaușescu problemelor privind esența și evoluția statului socialist, schimbarea radicală a raportului dintre funcțiile represive și cele constructive în favoarea acestora din urmă, raporturile dintre stat și cetățeni, dintre stat și democrație, rolul determinant al statului în organizarea, planificarea și conducerea unitară a societății au o indiscutabilă valoare teoretică și practică, ele contribuind la elaborarea și transpunerea în viață a concepției profund revoluționare, de esență democratică și umanistă, privind făurirea socialismului cu poporul și pentru popor.

În definirea conținutului și caracterului noii puteri de stat, partidul nostru a renunțat, cu mulți ani în urmă, la noțiunea de dictatură a proletariatului, apreciind că aceasta nu corespunde conținutului real, de clasă al statului socialist, înlocuind vechiul concept cu cel de stat al democrației muncitorești-revoluționare. Secretarul general al partidului nostru a pus magistral în evidență faptul că în condițiile înlăturării de la putere a fostelor clase exploatatoare, ale lichidării acestora, ca urmare a organizării pe baze socialiste a tuturor domeniilor vieții sociale, precum și ale adîncilor mutații înregistrate în structura și relațiile dintre noile clase sociale, formate din oameni ai muncii, proprietari, producători și beneficiari ai avuției naționale, statul constituie nu un instrument al dominației de clasă, ci reprezentantul suprem al proprietarilor și producătorilor, organizatorul vieții și muncii întregului popor, un autentic stat al democrației muncitorești-revoluționare.

Așa cum se precizează în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, statul socialist își păstrează și își va păstra încă multă vreme rolul în societatea socialistă, va îmbrăca forme superioare de organizare, dobîndind noi funcții, însușiri și atribuții. Ideile și opiniile privind diminuarea rolului statului în conducerea unitară, planificată a vieții economico-sociale nu fac de aceea decît să supună societatea acțiunii distructive a factorilor stihinici, să ducă la apariția unor grave perturbări în dezvoltarea economico-socială, cu consecințe nefaste asupra construcției socialiste. Dat fiind că în orice stadiu al existenței umane societatea nu se poate lipsi de organisme de conducere unitară a vieții publice, cu atît mai greu se poate presupune că în comunism, cînd se vor dezvolta la maximum atît forțele de producție, cît și formele de activitate democratică a maselor, relațiile sociale se vor putea desfășura anarhic. **În cadrul adîncirii colaborării dintre organele statului și organismele democrației muncitorești-revoluționare va avea loc procesul de transformare a statului într-un organism democratic cu totul nou** — se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea.

Partidul nostru a considerat și consideră că dezvoltarea largă a formelor democratice de conducere, participarea tuturor claselor și categoriilor sociale, a întregului popor la conducerea tuturor ramurilor de activitate, la elaborarea poli-

Digitized by Google

externe constituie factorul fundamental pentru edificarea cu succes a noii orînduiri sociale. Drept urmare, pornind de la teza enunțată de secretarul general al partidului în virtutea căreia socialismul și democrația sînt de nedespărțit, anii de după Congresul al IX-lea au coincis cu o intensă și efervescentă viață democratică, cu reorganizarea radicală a întregului sistem politic, de conducere a vieții economice și sociale, cu crearea cadrului organizatoric-instituțional de participare directă a oamenilor muncii, a întregului popor la conducerea tuturor domeniilor de activitate, de la nivelul unităților economice și administrativ-teritoriale pînă la nivel național.

Partidul nostru a fundamentat teoretic și a pus în aplicare, cu două decenii în urmă, principiile autoconducerii, autogestiunii și autofinanțării, mecanismul economico-financiar care dă expresie acestor principii și asigură stimularea inițiativei creatoare, a răspunderii colectivelor de oameni ai muncii în administrarea și dezvoltarea părții din avuția socială încredințată, a precizat raporturile de unitate și strînsă interdependență dintre democrația reprezentativă și democrația directă, dintre organele statului și noile organisme democratice, adoptînd o serie de măsuri privind perfecționarea funcționării acestora.

Între dimensiunile teoretice de cel mai actual interes științific și politic se înscriu **clarificările aduse de tovarășul Nicolae Ceaușescu raporturilor dialectice dintre instituțiile și organismele ce alcătuiesc sistemul democrației muncitorești-revoluționare.** Ținînd seama de tendințele obiective și necesitatea amplificării rolului factorului subiectiv, conștient — sub multiplele sale manifestări — în edificarea noii orînduiri, secretarul general al partidului a argumentat ideea de principiu potrivit căreia creșterea rolului partidului nu presupune substituirea rolului și funcțiilor statului, ci impune, în același timp, afirmarea la un nivel superior a rolului acestuia, precum și a rolului noilor organisme democratice; în același timp, s-a subliniat că dezvoltarea democrației muncitorești nu vine cîtuși de puțin în contradicție cu întărirea rolului conducător al partidului, ci, dimpotrivă, impune, ca o necesitate obiectivă, intensificarea activității partidului în vederea asigurării bunei funcționări a întregului sistem democratic, a îndeplinirii atributelor și rolului pe care îl au componentele sale în conducerea diferitelor sectoare.

Toate aceste forme democratice, principiile și metodele de activitate care stau la baza funcționării sistemului democrației muncitorești-revoluționare corespund societății socialiste românești, oferind o bună perspectivă de dezvoltare a ei pe trepte superioare. Iată de ce partidul nostru acționează, în mod firesc, nu în vederea modificării structurale, ci își propune să perfecționeze mecanismul funcțional al acestui sistem, să consolideze și să dezvolte formele democratice existente, în spiritul principiilor care au călăuzit stabilirea rolului și atribuțiilor acestora în organizarea și conducerea vieții economico-sociale.

În sfera largă a teoriei și practicii construcției socialiste, problema contradicțiilor și a rolului lor în dezvoltarea socială, a căilor de soluționare a acestora, problematica făuririi omului nou, rolul conștiinței revoluționare, înaintate, activitatea politico-ideologică de formare a omului nou, cu un înalt nivel de pregătire politică, culturală, științifică etc., constituie un domeniu căruia partidul nostru i-a consacrat întreaga atenție și importanță în perioada de după Congresul al IX-lea. Tovarășului Nicolae Ceaușescu îi revine un rol determinant în analizarea și aprofundarea înțelegerii acțiunii legii universale, a dialecticii, a luptei contrariilor, în dezvăluirea existenței și manifestării contradicțiilor în socialism, a căilor de depășire a acestora, în sublinierea faptului că contradicțiile constituie, și în condițiile socialismului, o lege generală a dezvoltării. Așa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, și în socialism există și vor continua să se manifeste contradicții în dezvoltarea economico-socială. Aceasta impune o atenție neslăbită pentru sesizarea, înțelegerea justă și soluționarea la timp a contradicțiilor astfel ca să se evite degenerarea lor în antagonisme, apariția unor ciocniri și convulsii sociale. Totodată, trebuie înțeles că **nu se poate, în nici un fel, concepe dezvoltarea socialistă vorbind de renunțarea, într-un fel sau altul, sau de diminuarea luptei de clasă.** Lupta de clasă a constituit, dintotdeauna, baza progresului omenirii, a dezvoltării sociale. Lupta între asupritori și asupriți, între vechi și nou a fost întotdeauna fundamentul dezvoltării societății omenești. Cît se va menține sistemul capitalist, cît timp vor exista imperialism și politica se reacționară, și în socialism se vor menține condiții de manifestare a luptei de clasă.

Opera secretarului general al partidului nostru, documentele congreselor și conferințelor naționale, Programul ideologic al partidului, adoptat de Congresul al XIII-lea ca parte integrantă a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism, Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului fundamentează raportul dintre conștiință și existență, dintre factorii obiectivi și subiectivi în construcția socialismului, dintre individ și societate, definind conținutul și valorile umanismului revoluționar, socialist, locul și rolul omului, ca factor determinant și scop suprem al noii orînduiri sociale. În această lumină, afirmarea și dezvoltarea plenară a personalității umane pot avea loc numai în strînsă concordanță cu și în cadrul satisfacerii năzuințelor și intereselor vitale ale întregului popor.

Situîndu-se pe terenul solid al unei gîndiri profund dialectice, **tovarășul Nicolae Ceaușescu a respins tezele neștiințifice referitoare la pretinsa rămînere în urmă inevitabilă a conștiinței, ca factor derivat, în raport cu existența socială, subliniind că, într-o societate care își propune să se dezvolte pe baza cunoașterii legilor obiective, conștiința socialistă, revoluționară trebuie să joace un rol activ, dinamizator.** Prin urmare, activitatea politico-ideologică și cultural-educativă, de formare a conștiinței socialiste nu poate fi privită ca o latură secundară, ci trebuie situată între coordonatele fundamentale ale edificării noii orînduiri, ea urmînd să devină o adevărată forță motrice a dezvoltării societății noastre socialiste.

În acest scop, se impun — așa cum subliniază secretarul general al partidului în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie a.c. — eforturi intense, susținute și conjugate ale tuturor factorilor educaționali, sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, pentru lichidarea cît mai curînd posibil a rămînerii în urmă a activității ideologice, politico-educative, de formare a omului nou, în raport cu dezvoltarea generală a forțelor de producție, cu exigențele noii revoluții tehnico-științifice contemporane, realizarea unei adevărate revoluții în gîndirea și acțiunea oamenilor, concomitent cu intensificarea luptei politico-ideologice, cu creșterea combativității față de teoriile antisocialiste și antirevoluționare, retrograde, împotriva noii ofensive ideologice a cercurilor reacționare, imperialiste, împotriva misticismului și obscurantismului, a șovinismului, a tuturor formelor de dezbinare și învrăjbire a popoarelor. În cadrul activității teoretice, politico-ideologice, un rol sporit revine științelor sociale în studierea, dezbaterea aprofundată, de pe poziții revoluționare, a tuturor problemelor înaintării pe calea socialismului, în orientarea clară asupra schimbărilor produse și a perspectivelor dezvoltării noii orînduiri.

Activitatea ideologică are datoria să combată, totodată, subaprecierea sau negarea importanței teoriei revoluționare în construcția socialismului, minimalizarea rolului conștiinței socialiste în desfășurarea procesului revoluționar, așa-zisa dezideologizare a raporturilor dintre socialism și capitalism pe plan mondial, pornind de la aprecierea — formulată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea — **potrivit căreia cerința promovării în societate a concepției revoluționare despre lume și viață nu va dispărea niciodată.**

Abordare dialectică, realistă a problematicii lumii contemporane

În anii de după Congresul al IX-lea, partidul nostru, secretarul său general au înscris contribuții de inestimabilă valoare teoretică și practică la îmbogățirea patrimoniului gîndirii revoluționare actuale și prin analiza și definirea științifică a conținutului complex, contradictoriu al epocii contemporane, al procesului revoluționar mondial, prin fundamentarea principială și promovarea consecventă a politicii externe românești, de pace și colaborare cu toate popoarele lumii, indiferent de orînduire socială, pe temelia noilor principii de relații între state. Continuînd și dezvoltînd pe un plan superior cursul deschis cu aproape un sfert de veac în urmă, partidul nostru s-a angajat cu putere în direcția afirmării plenare a unei noi gîndiri și noi abordări în sfera relațiilor internaționale, în concordanță cu realitățile și cerințele contemporane, cu aspirațiile majore ale poporului nostru, ca și ale tuturor popoarelor lumii.

Pornind de la analiza, în spiritul materialismului dialectic și istoric, a principalelor fenomene și tendințe din evoluția lumii contemporane, a schimbărilor intervenite în raportul de forțe pe plan mondial, **tovarășul Nicolae Ceaușescu a pus magistral în evidență principalii factori care determină uriașele schimbări produse în viața internațională, forțele motrice ale progresului și dezvoltării pe calea socialismului, independenței și păcii.** Pe această bază, a fost formulată teza — integral confirmată de realitățile internaționale — potrivit căreia epoca actuală este dominată de confruntarea și echilibrul relativ de forțe dintre cele două tendințe principale care se manifestă pe plan mondial: pe de o parte, tendința spre destindere, dezarmare și pace,

Digitized by Google

spre respectarea și întărirea legalității internaționale, iar pe de altă parte tendința spre menținerea încordării și continuarea politicii de război și înarmare, de forță și dictat, de amestec în treburile interne ale altor state.

Totodată, o importanță deosebită pentru înțelegerea conținutului proceselor și fenomenelor complexe din viața internațională prezintă aprecierea formulată de tovarășul Nicolae Ceaușescu potrivit căreia una din caracteristicile fundamentale ale epocii noastre o constituie accentuarea împărțirii lumii în două grupe diametral opuse — săraci și bogați — atît pe plan național cît și pe plan internațional —, ceea ce a dus și duce la ascuțirea contradicțiilor dintre țările bogate și țările sărace, care devine cea mai puternică contradicție a lumii contemporane.

În lumina acestei analize și caracterizări adecvate a situației internaționale, care se menține deosebit de complexă și contradictorie, partidul nostru, secretarul său general au înscris contribuții originale, de vitală însemnătate pentru destinele omenirii, la **definirea și soluționarea problemei fundamentale a epocii noastre — oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare, în primul rînd la dezarmarea nucleară, asigurarea dreptului suprem al oamenilor, al popoarelor la viață, la pace, la existență liberă și independentă.**

Demonstrînd cu argumente incontestabile că, în condițiile existenței armelor nucleare, singura alternativă rațională pentru omenire o constituie renunțarea cu desăvîrșire la forță, la război în viața internațională, înlocuirea vechii teze privind inevitabilitatea războiului cu o nouă teză, a imposibilității acestuia, soluționarea tuturor diferendelor și conflictelor dintre state exclusiv pe cale politică, prin negocieri și tratative, **președintele Nicolae Ceaușescu a inițiat și promovat cu consecvență numeroase acțiuni, a prezentat propuneri de amplă rezonanță, care se constituie într-un program realist, cuprinzător de dezarmare,** avînd drept obiectiv central înfăptuirea concomitentă de măsuri menite să ducă la lichidarea treptată, pînă în anul 2000, a armelor nucleare, chimice și a celorlalte arme de distrugere în masă, interzicerea experiențelor nucleare și a militarizării Cosmosului, reducerea substanțială a armamentelor convenționale, a efectivelor și cheltuielilor militare sub un strict control internațional. România a fost, de altfel, prima țară din lume care a trecut, în 1986, la reducerea unilaterală, cu 5—10% a efectivelor, armamentelor și cheltuielilor militare, exemplul său bucurîndu-se de o largă apreciere internațională și fiind urmat acum și de alte state.

Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia, care a avut loc la București în prima decadă a lunii iulie, a afirmat încă o dată hotărîrea țărilor socialiste de a acționa ferm pentru realizarea dezarmării nucleare și convenționale, pentru relații noi, de deplină egalitate între toate națiunile lumii. **„Aș putea spune** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din iulie a.c. — **că Declarația și Comunicatul consfătuirii reprezintă un Apel adresat țărilor din N.A.T.O., altor țări ale lumii de a acționa împreună, în interesul popoarelor, pentru pace, pentru a se pune cu desăvîrșire capăt vechii politici, pentru o politică nouă, de deplină egalitate în drepturi, pentru a asigura națiunilor dreptul la dezvoltarea liberă, independentă".**

O viziune nouă, unitară, atotcuprinzătoare a fundamentat secretarul general al partidului nostru în legătură cu toate problemele majore ale lumii contemporane. **Au fost, astfel, fundamentate conceptele de nouă ordine economică și financiară internațională, edificarea unei Europe unite, a statelor suverane și independente, a păcii și colaborării, democratizarea relațiilor internaționale prin participarea activă și egală în drepturi a tuturor statelor lumii la soluționarea problemelor politice, economice și sociale ale contemporaneității ș.a.**

Un aport remarcabil au înscris gîndirea și activitatea politică ale tovarășului Nicolae Ceaușescu în definirea și cristalizarea, într-un sistem unitar de idei, a principiilor și normelor relațiilor interstatale, care trebuie să se întemeieze în mod ferm pe egalitatea în drepturi, respectul independenței și suveranității naționale, neamestecul în treburile interne, avantajul reciproc, renunțarea la forță și la amenințarea cu folosirea forței, respectarea dreptului fiecărui popor de a-și alege de-sine-stătător calea dezvoltării sale economico-sociale. În lumina acestor principii, România respinge cu hotărîre politica anticomunistă, specifică „războiului rece", promovată de cercurile imperialiste, reacționare, de amestec în treburile interne ale altor state, de subminare a socialismului și destabilizare a situației din țările socialiste, politică menită să slăbească unitatea acestor țări, forța de influențare a socialismului, să „încurajeze", prin promisiuni financiare sau de altă natură, abaterea unor țări de la calea socialistă, revoluționară, reîntoarcerea lor la modul de organizare și de viață capitalist, profund anacronic. Asemenea tentative — aflate în flagrantă contradicție cu legile obiective ale dezvoltării istorice — nu pot să ducă decît la accentuarea încordării, la înrăutățirea situației internaționale.

Acționînd în spiritul intereselor sale naționale, ale politicii de pace și largă colaborare internațională, România a desfășurat, după Congresul al IX-lea, o amplă și dinamică activitate internațională, întreținînd astăzi relații diplomatice și economice cu 155 de state, față de numai 67 în 1965.

În contextul general al revitalizării teoriei și practicii revoluționare, **partidul nostru a supus regîndirii și dezvoltării creatoare o serie de teze și principii referitoare la problematica procesului revoluționar mondial, la raporturile dintre partidele comuniste și muncitorești, dintre mișcarea comunistă și celelalte forțe sociale și curente de gîndire contemporane.** Pe această bază, Partidul Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu au adus o contribuție deosebită la elaborarea și afirmarea unei concepții noi cu privire la unitatea mișcării muncitorești internaționale, la făurirea unității în diversitate, care să asigure respectarea principiului egalității tuturor partidelor, a dreptului fiecărui partid de a-și elabora de-sine-stătător linia politică, fără nici o ingerință din afară, corespunzător condițiilor istorice naționale și sociale din fiecare țară.

De un binemeritat prestigiu și larg ecou în rîndurile tuturor forțelor înaintate din lume se bucură conceptul românesc de solidaritate internațională, elaborat și așezat la baza relațiilor internaționale ale partidului nostru în anii de după Congresul al IX-lea. Acest concept include în sfera sa, în consens cu realitățile și cerințele social-politice contemporane, colaborarea și solidaritatea militantă cu țările socialiste, cu partidele comuniste și muncitorești și, totodată, cu un amplu și divers evantai de forțe politice — partide socialiste și social-democrate, alte forțe democratice, progresiste, mișcări de eliberare națională, antiimperialiste, forțele și țările care se pronunță pentru dezvoltarea pașnică, liberă și independentă, pentru schimbări progresiste și soluționarea în favoarea tuturor popoarelor a marilor probleme care confruntă omenirea. Tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază că **„situația mondială gravă și complexă, schimbările care au loc în raportul de forțe mondial impun ca o necesitate obiectivă întărirea și mai mult a colaborării și solidarității internaționale. Nici un partid comunist, nici un partid revoluționar, progresist nu se poate izola! Este mai necesară ca oricînd întărirea conlucrării și solidarității partidelor comuniste, pe baza principiilor socialismului științific, a concepției revoluționare despre lume și viață, a materialismului dialectic și istoric."**

În spiritul concepției sale revoluționare, a cărei valabilitate este puternic confirmată de viață, Partidul Comunist Român consideră — așa cum se subliniază și în Tezele pentru Congresul al XIV-lea — că mersul omenirii spre socialism reprezintă un proces legic, obiectiv al dezvoltării contemporane, că numai socialismul oferă perspectiva unei lumi fără exploatați și exploatatori, o lume a dezvoltării libere și independente a tuturor popoarelor, a asigurării bunăstării și fericirii fiecărei națiuni.

Bilanțul deosebit de rodnic al perioadei de după istoricul Congres al IX-lea al Partidului Comunist Român oferă tuturor oamenilor muncii din patria noastră satisfacția unor mărețe împliniri în toate domeniile activității economico-sociale și politice, întărind și mai mult încrederea întregului nostru popor în forțele sale creatoare, convingerea nestrămutată că stă în puterea sa ca, acționînd strîns unit în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, să asigure înfăptuirea exemplară a obiectivelor actualului cincinal, să întîmpine cu noi realizări de prestigiu cea de-a 45-a aniversare a revoluției din August 1944 și Congresul al XIV-lea al partidului.

Digitized by Google

Creşterea tot mai puternică a rolului conducător al partidului — legitate obiectivă a construcţiei socialismului şi comunismului

Marile realizări obţinute de poporul nostru în făurirea socialismului demonstrează cu pregnanţă justeţea politicii generale a Partidului Comunist Român de aplicare fermă, creatoare a legităţilor obiective, a principiilor socialiste la condiţiile şi realităţile României. Se poate afirma cu deplin temei că, aşa cum subliniază secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie a.c., **„partidul nostru şi-a îndeplinit şi îşi îndeplineşte cu cinste misiunea sa istorică de detaşament revoluţionar, de centru vital al întregii naţiuni — şi a călăuzit şi călăuzeşte poporul nostru pe calea făuririi socialismului şi comunismului"**.

În anul 1965, anul în care a avut loc Congresul al IX-lea, Partidul Comunist Român număra circa 1,5 milioane de membri. Astăzi, în preajma Congresului al XIV-lea, el are peste 3,8 milioane de membri, reprezentînd un mare partid revoluţionar de masă, care concentrează în rîndurile sale pe cei mai înaintaţi muncitori, ţărani şi intelectuali, exprimă cu claritate interesele naţiunii şi conduce cu competenţă vasta şi complexa operă de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a patriei noastre spre comunism. Creşterea numerică impresionantă, marele aflux de forţe muncitoreşti, populare în rîndurile partidului sugerează în mod grăitor cotitura radicală produsă în dezvoltarea Partidului Comunist Român, în întărirea legăturilor sale cu masele, sub înrîurirea benefică a orientărilor înnoitoare statuate de istoricul Congres al IX-lea.

Memorabilul forum revoluţionar din 1965 a reprezentat un moment esenţial în întărirea politico-organizatorică şi dinamizarea activităţii partidului nostru, în creşterea rolului său conducător în societate, în intensificarea legăturilor cu oamenii muncii, cu întregul popor, în afirmarea sa ca exponent al intereselor vitale ale naţiunii. Congresul a iniţiat curmarea hotărîtă a concepţiilor dogmatice, sterile şi dăunătoare cu privire la „modelul unic" în construcţia socialistă, a metodelor de comandă, administrative şi birocratice în activitatea partidului, a fundamentat dreptul şi îndatorirea acestuia de a-şi elabora de-sine-stătător linia politică, strategia şi tactica revoluţionară, aplicînd în mod creator adevărurile universal-valabile, principiile socialismului ştiinţific la condiţiile concrete din România, la specificul nostru naţional, la realităţile şi cerinţele fiecărei etape istorice. **„Şi în ce priveşte activitatea de partid** — subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu în cuvîntarea rostită la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c. — **după Congresul al IX-lea am adoptat măsuri de perfecţionare a activităţii partidului, a organizaţiilor şi organelor sale, de dezvoltare a democraţiei interne de partid — ca o parte a democraţiei muncitoreşti-revoluţionare, de manifestare puternică a spiritului critic şi autocritic, ca o cerinţă vitală pentru îndeplinirea în bune condiţii a rolului conducător al partidului în toate domeniile de activitate"**.

Aplicarea creatoare şi dezvoltarea originală, în ultimii 24 de ani, în documentele P.C.R., în magistrala operă teoretică a secretarului său general, a principiilor revoluţionare despre partid, sintetizarea experienţei partidului nostru, a altor partide comuniste şi muncitoreşti, revoluţionare şi democratice, au condus la elaborarea unei concepţii ştiinţifice, originale, de certă eficienţă practică, cu privire la rolul partidului comunist în lupta de clasă, în edificarea societăţii socialiste şi comuniste. Afirmarea statornică a acestei concepţii, a concluziilor esenţiale pe care le desprinde partidul nostru din prodigioasa activitate desfăşurată după Congresul al IX-lea în conducerea operei naţionale de construcţie socialistă, se înscrie ca o contribuţie specifică, de mare valoare, la dezvoltarea gîndirii şi acţiunii revoluţionare, la apărarea şi promovarea principiilor socialismului, a cauzei progresului social.

Puternica dezvoltare economico-socială a României în anii socialismului, cu deosebire în perioada de după Congresul al IX-lea, atestă justeţea politicii Partidului Comunist Român, confirmă misiunea istorică şi rolul său conducător în societatea noastră, afirmarea sa ca un adevărat partid patriotic, naţional, al clasei muncitoare şi al întregului popor, care joacă rolul de centru vital al întregului edificiu al democraţiei socialiste, muncitoreşti-revoluţionare. Relevînd concluzia că rolul politic conducător al partidului este rezultatul activităţii sale revoluţionare, al faptului că, încă de la crearea sa, a adoptat în permanenţă o poziţie principială, de apărare a intereselor poporului, a independenţei şi suveranităţii naţionale, tovarăşul Nicolae Ceauşescu subliniază: **„De la înfiinţarea primului partid muncitoresc din România în 1893, a Partidului Comunist Român în 1921 şi pînă azi nu au fost momente mai importante — interne şi internaţionale — în care partidul să nu fi adoptat o atitudine clară, fermă, în strînsă concordanţă cu năzuinţele poporului, cu cauza socialismului, a independenţei şi suveranităţii României. De aceea poporul recunoaşte partidul ca forţă politică conducătoare!"**

Întemeiată pe rolul hotărîtor al clasei muncitoare, al celorlalţi oameni ai muncii în exercitarea puterii de stat, în activitatea economică şi socială, pe noul caracter al proprietăţii şi relaţiilor de producţie — care necesită conducerea unitară a vieţii sociale, pe baza planului naţional unic de dezvoltare economico-socială —, pe legitimarea democratică a mandatului acordat partidului de către popor, legitatea rolului său conducător în societatea noastră socialistă se exprimă în faptul că Partidului Comunist Român, în calitatea sa de partid de guvernămînt, îi revine răspunderea elaborării, sub toate aspectele, a strategiei dezvoltării ţării, a politicii interne şi internaţionale a statului, a conducerii nemijlocite a tuturor sectoarelor de activitate.

Sporirea, în amploare şi complexitate, a sarcinilor care trebuie soluţionate în vederea înaintării ferme a societăţii noastre spre comunism, nevoia stringentă de a asigura continuitatea procesului revoluţionar, de a valorifica mai intens, în interesul socialismului, toate resursele materiale şi de muncă, de a perfecţiona continuu organizarea şi conducerea vieţii sociale, de a ridica nivelul de conştiinţă al oamenilor muncii la înălţimea acestor noi cerinţe, ca şi dezvoltarea partidului însuşi, a capacităţii sale de a oferi soluţii eficiente problemelor fundamentale ale ţării în fiecare nouă etapă de dezvoltare impun, totodată, creşterea rolului conducător al partidului în societate.

În înfăptuirea rolului şi funcţiilor sale în societate, partidul acţionează în permanenţă pentru a asigura funcţionarea armonioasă a tuturor sectoarelor de activitate şi perfecţionarea organizării şi conducerii economico-sociale, pentru sporirea şi modernizarea producţiei industriale şi agricole, întărirea proprietăţii socialiste — ca temelie a ansamblului dezvoltării sociale, a ridicării nivelului de trai —, pentru dezvoltarea ştiinţei şi tehnicii, aplicarea rapidă în producţie a noilor lor cuceriri, pentru participarea mai intensă a economiei româneşti la diviziunea internaţională a muncii, pentru promovarea cauzei păcii şi conlucrării între naţiuni.

Creşterea rolului conducător al partidului se exprimă în desfăşurarea cu succes a construcţiei socialiste în ansamblu, în dezvoltarea economică intensivă, în

Digitized by Google

aplicarea deplină și eficientă a mecanismului economico-financiar, a autoconducerii muncitorești, autogestiunii și autofinanțării unităților economice, în participarea tuturor claselor și categoriilor sociale, a întregului popor la conducerea tuturor ramurilor de activitate, la elaborarea politicii interne și externe a țării. Aceasta presupune, totodată, creșterea rolului și răspunderii unităților economico-sociale, al statului în organizarea activității de îndeplinire a planului național unic de dezvoltare economico-socială, de modernizare a producției, desfășurarea corespunzătoare a activității tuturor colectivelor de oameni ai muncii.

Criteriul hotărîtor de apreciere a activității organelor și organizațiilor de partid, a partidului în întregul său rezidă în modul în care sînt soluționate problemele dezvoltării economico-sociale a țării, ale satisfacerii nevoilor maselor în fiecare etapă a construcției socialiste.

Ca partid revoluționar, P.C.R. studiază atent realitățile interne și internaționale, noile fenomene sociale, realizările științei și cunoașterii universale, experiența celorlalte țări socialiste, a partidelor comuniste și muncitorești, formulînd concluzii cu privire la măsurile ce se impun pentru desfășurarea cu succes a construcției socialiste în România, pentru perfecționarea întregii sale activități. Sesizarea noului, acțiunea hotărîtă pentru promovarea lui, pentru depășirea și eliminarea continuă a tot ceea ce este rutinier, învechit, devenind o frînă în calea mersului înainte al societății, constituie modalitatea primordială de înfăptuire a rolului partidului de centru vital al națiunii.

Partidul organizează și conduce activitatea de control permanent și exigent asupra îndeplinirii hotărîrilor de partid și a legilor țării, a sarcinilor ce revin fiecărui sector, educă membrii săi și pe ceilalți oameni ai muncii în spiritul revoluționar, critic și autocritic, al atitudinii combative față de lipsuri și neajunsuri, militează neobosit pentru asigurarea ordinii și disciplinei socialiste în fiecare loc de muncă și la scara întregii societăți.

Rolul conducător al partidului nu reprezintă, așadar, o formulă abstractă, generală, ci se materializează în activitatea concretă a organelor și organizațiilor de partid, a fiecărui comunist. De aceea Partidul Comunist Român acordă o atenție deosebită întăririi organelor și organizațiilor de partid, perfecționării metodelor și stilului lor de muncă, intensificării activității acestora în vederea mobilizării colectivelor de oameni ai muncii, a întregului popor la îndeplinirea sarcinilor de producție, a celorlalte obiective economice și sociale, a educării cadrelor sale și a tuturor comuniștilor în spiritul înaltelor răspunderi ce le revin. O caracteristică majoră a activității partidului nostru este preocuparea statornică pentru asigurarea calităților profesionale, politice și morale ale comuniștilor, pentru educarea lor partinică. În concepția P.C.R., a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, calitatea de membru de partid constituie o înaltă obligație socială, revoluționară. Comuniștii nu au drepturi aparte ori privilegii, ei și-au asumat în mod voluntar și conștient sarcina de a acționa în primele rînduri ale luptei împotriva vechiului, a oricăror greutăți, pentru promovarea intereselor clasei muncitoare și ale celorlalți oameni ai muncii, a intereselor patriei și poporului.

Caracteristica fundamentală a sistemului politic și social din România, a modului de înfăptuire a misiunii istorice a clasei muncitoare și partidului comunist constă în construirea socialismului cu poporul, pentru popor, în conținutul profund democratic al raporturilor dintre partid și societate. Așa cum subliniază Tezele pentru Congresul al XIV-lea, rolul politic conducător al Partidului Comunist Român nu se realizează din afara societății, nu se substituie atribuțiilor și răspunderilor celorlalte organisme de stat și economico-sociale, ci se înfăptuiește prin aplicarea politicii partidului, prin activitatea desfășurată de membrii de partid în cadrul acestor organisme. Integrarea organică a partidului în societate, angajarea sa directă în activitatea de transpunere în viață a politicii de edificare a noii orînduiri, îmbinarea strînsă a acțiunii tuturor factorilor de conducere socială reprezintă direcția principală a creșterii rolului partidului.

Practica socială relevă că realizarea socialismului nu este un „marș triumfal" pe un drum neted, lipsit de contradicții, de dificultăți, de obstacole. Organizarea și conducerea acestei opere complexe solicită din partea partidului capacitatea de a cunoaște și interpreta în mod just esența proceselor și fenomenelor vieții sociale, de a studia și soluționa contradicțiile pe care le generează dinamica înfruntărilor dintre nou și vechi, de a imprima clarviziune activității politice și sociale, evitînd subiectivismul, voluntarismul, abordarea unilaterală a unei probleme sau alteia, de a antrena în mod democratic masele, poporul la soluționarea tuturor sarcinilor edificării noii orînduiri.

Dezbaterea democratică cu întregul partid și popor a problemelor esențiale ale dezvoltării economiei și culturii, ale conducerii vieții sociale conferă viabilitate soluțiilor adoptate, asigură unitatea de voință și acțiune în transpunerea lor în viață, evitînd neajunsurile ce ar decurge din orientarea divergentă a eforturilor.

Legătura indisolubilă cu masele, consultarea cu regularitate a opiniei celor ce muncesc, dialogul permanent și nemijlocit cu poporul reprezintă, în concepția partidului nostru, o lege de bază a activității partidelor revoluționare democratice, o premisă esențială a însești existenței acestora, a înfăpturii cu succes a misiunii lor istorice. **„Legătura inseparabilă și indestructibilă între partid și popor** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — **constituie garanția supremă a înfăptuirii rolului politic conducător al partidului, a făuririi cu succes a socialismului și comunismului în România".**

Viața a demonstrat că nu există nici o contradicție între dezvoltarea democrației socialiste și creșterea calitativă a rolului partidului de centru vital al orînduirii noastre socialiste; dimpotrivă, cele două procese se presupun, se condiționează și se potențează reciproc. Dezvoltarea democrației, perfecționarea conducerii sociale nu constituie un proces spontan, ci o acțiune conștientă, promovată și dirijată în mod consecvent de către partid. La rîndul ei, dezvoltarea democrației în viața socială, participarea largă a maselor la fundamentarea și aplicarea politicii partidului îi conferă acesteia o puternică legitimare populară, asigură realismul și viabilitatea ei, contribuind, implicit, la creșterea rolului partidului în societate. În același timp, conducerea de către partid se manifestă sub toate aspectele ca un proces democratic, care se realizează împreună cu oamenii muncii, cu întregul popor, formele muncii de partid avînd un conținut nou, profund umanist și democratic.

În țara noastră a fost conceput și realizat astfel, după Congresul al IX-lea al P.C.R., un sistem instituțional consecvent democratic, care asigură participarea poporului la conducere, fluxul viu, permanent de gîndire și experiență între partid și mase.

Perfecționarea organizării și activității statului, prin renunțarea la concepția necorespunzătoare a dictaturii proletariatului, s-a împletit, în cadrul acestui amplu proces revoluționar, cu introducerea autoconducerii muncitorești și instituționalizarea unui sistem de noi organisme democratice, cu perfecționarea activității organizațiilor de masă și obștești, reunite în Frontul Democrației și Unității Socialiste.

Noul sistem al democrației muncitorești-revoluționare îmbină în mod original formele democrației reprezentative, ale activității de stat, cu participarea nemijlocită a oamenilor muncii la conducere, asigură realizarea la un nivel superior de eficiență a legăturii indestructibile dintre partid și toate categoriile de oameni ai muncii, consolidarea unității dintre partid și popor. El imprimă un conținut calitativ superior raporturilor dintre partid și stat, dintre partid și noile organisme democratice și organizațiile de masă și obștești, caracterizat prin delimitarea clară a funcțiilor și atribuțiilor acestora, prin sporirea răspunderii ce le revine în îndeplinirea lor.

Conducerea de către partid a acestor organisme și organizații este o conducere politică, principială, care nu se substituie funcțiilor specifice și sarcinilor proprii ale acestora. Activiștii de partid, comuniștii care lucrează în cadrul lor au datoria să acționeze cu toată energia pentru ca aceste organisme să-și îndeplinească rolul ce le revine în societate, în mobilizarea diferitelor categorii de oameni ai muncii la realizarea planurilor de dezvoltare economico-socială, la conducerea diverselor sectoare de activitate. **„Afirmarea și recunoașterea rolului conducător al partidului comunist în societatea noastră socialistă** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — **nu diminuează în nici un fel rolul sindicatelor sau al altor organizații de masă și obștești, dimpotrivă, activitatea politică a partidului duce și trebuie să ducă la creșterea rolului acestora în toate domeniile de activitate."**

Cadrele de partid care lucrează în conducerea organismelor de stat, economice, obștești răspund, deopotrivă, pentru activitatea desfășurată atît în fața organelor și organizațiilor de partid corespunzătoare, cît și a organismelor respective. În felul acesta — se relevă în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al P.C.R. — se asigură împletirea dialectică a rolului conducător al partidului cu creșterea răspunderii și rolului organelor de stat, ale organismelor democratice. Criteriul unic de apreciere a activității acestor cadre îl constituie măsura în care contribuie la realizarea de către organismele de stat sau obștești în care lucrează a planurilor de producție, a tuturor sarcinilor ce le revin. Neîndeplinirea acestor obligații atrage după sine măsuri de sancționare a cadrelor care se fac vinovate de aceasta atît pe linie de stat (respectiv, a noilor or-

ganisme democratice, a organizațiilor de masă și obștești), cît și pe linie de partid, mergînd pînă la excluderea lor atît din conducerea unităților sau instituțiilor care nu-și realizează în mod corespunzător atribuțiile, cît și din organul de partid care le-a trimis. Acest mod de a concepe cerințele dublei răspunderi, care a căpătat în ultimii ani valoare de principiu politic și organizatoric, contribuie la sporirea rolului și răspunderilor statului, ale noilor organisme democratice, ale organizațiilor de masă și obștești, la ridicarea efectivă a calității și eficienței activității acestora.

Caracteristice pentru raportul partid-stat în concepția și practica politică românească, afirmate cu putere în anii de după Congresul al IX-lea, sînt grija permanentă pentru respectarea legalității socialiste, îndatorirea membrilor de partid, indiferent de domeniul în care lucrează, de a asigura aplicarea de către ei înșiși și de către toți cetățenii a legilor țării. Aceasta echivalează, în fapt, cu întărirea statului socialist, cu afirmarea caracterului său de organism social care cuprinde pe toți cetățenii și, implicit, cu creșterea rolului partidului în societate și în stat, prin realizarea întocmai a politicii sale, definite și concretizate în legile țării.

Cumulul de funcții, în unele verigi de conducere. în activitatea de partid si de stat, ca și existența unor organisme comune de partid și de stat nu implică, desigur, o ștergere a delimitărilor între cele două fenomene dinstincte ale vieții noastre sociale, o erodare a specificului lor, o dizolvare a partidului în stat ori o transformare a statului într-un „stat-partid", o confundare a funcțiilor lor, ci constituie soluții concrete, de valorificare superioară, în verigile respective, a avantajelor împletirii strînse a activității de partid și de stat, a prestigiului și autorității partidului, ale cadrelor sale. **„Împletirea justă, dialectică a rolului partidului cu creșterea răspunderii și a rolului organelor de stat și organismelor democratice, al maselor populare** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **constituie factorul determinant al întăririi unității și forței de acțiune a poporului nostru, al îndeplinirii de către partid a misiunii sale istorice de conducător politic, de forță vitală, de centru vital al întregii națiuni!"**

Tezele pentru Congresul al XIV-lea apreciază astfel, pe drept cuvînt, că sporirea răspunderii organelor de stat, a organelor democrației muncitorești-revoluționare, a organizațiilor de masă și obștești nu vine în contradicție cu întărirea rolului conducător al partidului, nu presupune cîtuși de puțin o slăbire a acestui rol. **„Dimpotrivă** — așa cum arată secretarul general al partidului nostru — **tocmai dezvoltarea democrației impune ca o necesitate obiectivă intensificarea activității partidului, creșterea răspunderii cadrelor de partid, a comuniștilor, în toate domeniile, în vederea bunei funcționări a acestor organisme".**

Așezarea consecventa a relațiilor dintre partid și masele largi populare pe baza principiilor democrației muncitorești-revoluționare a marcat, totodată, o adevărată cotitură în organizarea și activitatea Partidului Comunist Român, a stimulat puternic munca organelor și organizațiilor de partid, le-a orientat în mod treptat, dar consecvent spre un stil de muncă nou, mai eficient. Propria evoluție a partidului nostru, după Congresul al IX-lea, a demonstrat astfel că există o strînsă corelație și o condiționare reciprocă între dezvoltarea democrației în societatea socialistă și funcționarea partidului însuși, ca o forță democratică autentică, atît sub aspectul modalității de elaborare și implementare a liniei politice generale, a programelor de activitate pentru fiecare domeniu social, sub cel al legăturilor partidului cu masele, al integrării sale în ansamblul angrenajului social, cît și în ceea ce privește viața internă de partid. În cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., în Tezele pentru Congresul al XIV-lea se subliniază necesitatea lărgirii continue a democrației interne de partid, ca o parte inseparabilă a democrației muncitorești-revoluționare.

Preocuparea pentru lărgirea și dezvoltarea continuă a democrației — caracteristică stilului de conducere a vieții sociale imprimat Partidului Comunist Român în ultimii 24 de ani de către secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu — s-a manifestat și se manifestă deopotrivă în organizarea și funcționarea partidului pe baza principiilor și normelor democratice, a centralismului democratic, ca principiu fundamental al structurii organizatorice și activității sale, în modificările aduse, după Congresul al IX-lea, Statutului, în direcția întăririi democrației interne de partid.

Normele statutare și activitatea practică a organelor și organizațiilor Partidului Comunist Român asigură, astfel, respectarea și aplicarea riguroasă în întreaga viață de partid a principiului democratic fundamental al eligibilității organelor de conducere, în virtutea căruia toate organele conducătoare de partid, de jos și pînă sus, sînt alese prin vot secret. Democratismul normelor unitare de alegere și promovare a cadrelor, elaborate de P.C.R., este reflectat, între altele, și de principiul statutar al obligativității înnoirii unei treimi din numărul membrilor tuturor organelor de partid cu prilejul alegerii acestora. Rotația persoanelor alese în organele de partid face astfel posibilă valorificarea mai rapidă și pe scară mai largă a talentelor și energiei unui număr important de comuniști, constituie pentru ei o școală a conducerii practice de partid.

În același timp, partidul aplică o politică de cadre care asigură promovarea atît în organele de partid, cît și în cele de stat și obștești a unor cadre care să provină din rîndurile clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității și să fie strîns legate de aceste clase și categorii sociale, ce reprezintă forțele de bază ale societății noastre. Preocuparea consecventă în vederea asigurării unei ponderi corespunzătoare a muncitorilor în rîndurile partidului, cît și promovarea în conducerea organelor și organizațiilor de partid a activiștilor provenind din rîndul muncitorilor, constituie unul din factorii de cea mai mare însemnătate — pus în evidență cu pregnanță de Tezele pentru Congresul al XIV-lea — de care depinde păstrarea caracterului muncitoresc, revoluționar al partidului nostru, condiție de prim ordin a manifestării sale ca factor al continuității procesului revoluționar de edificare a socialismului și comunismului.

O deosebită semnificație sub aspectul adîncirii principiilor democratice în viața și activitatea Partidului Comunist Român are introducerea reglementărilor privind propunerea de către organizațiile de partid a candidaților pentru organele de conducere ale organizațiilor de partid ierarhic superioare, precum și discutarea prealabilă în organizația de partid și în colectivul din care fac parte a cadrelor ce urmează a fi propuse pentru promovare.

Între măsurile originale adoptate de Partidul Comunist Român pe linia lărgirii democrației interne de partid se înscrie și asigurarea reprezentării proporționale a organizațiilor de partid, prin alegerea membrilor tuturor comitetelor de partid, inclusiv ai Comitetului Central, pe baza unor criterii precise, în raport cu numărul membrilor organizațiilor de partid respective.

Un profund sens democratic are, în același timp, preocuparea programatică a partidului nostru pentru reglementarea compoziției sale sociale, naționale și de vîrstă, pentru sporirea numărului femeilor în partid și în organele de partid, în conducerea activității economico-sociale.

Pentru reliefarea democratismului autentic al vieții interne a Partidului Comunist Român nu este lipsită de importanță, de asemenea, sublinierea modului democratic în care se desfășoară propunerea candidaturilor pentru organele de partid și dezbaterea acestora de către comuniști, în adunările generale sau conferințele de partid respective, la Congresul partidului.

O normă esențială a centralismului democratic, aplicată cu rigurozitate în viața organizațiilor de partid, este obligația organelor de partid de a raporta periodic despre activitatea depusă în fața organizațiilor de partid respective, de a informa sistematic activul de partid, comuniștii, asupra politicii interne și externe a partidului, a principalelor hotărîri și măsuri pe care le adoptă.

În activitatea practică de partid sînt promovate, de asemenea, o serie de forme de organizare și de muncă ce îmbină principiul competenței, al experienței cadrelor și membrilor de partid cu cel al democratismului, al consultării unui număr cît mai larg de comuniști în ce privește studierea problemelor și propunerea de soluții, al angajării tuturor membrilor de partid în înfăptuirea sarcinilor și indicațiilor conducerii partidului, a hotărîrilor organelor superioare. În această perspectivă se înscriu constituirea și munca activului de partid, promovarea tot mai largă a principiilor obștești în activitatea de partid.

Un rol important revine, în concepția partidului nostru, comisiilor pe probleme, care asigură participarea activă a tuturor membrilor comitetelor de partid, inclusiv ai Comitetului Central, la studierea problemelor și pregătirea hotărîrilor, ceea ce face să crească rolul organelor de partid alese în activitatea practică și contribuie, implicit, la asigurarea condițiilor pentru dimensionarea corespunzătoare a aparatului de partid.

De maximă eficiență s-a dovedit a fi dezbaterea unor probleme de importanță deosebită în întregul partid și cu întregul popor. Însești Tezele pentru Congresul al XIV-lea, care constituie o generalizare strălucită a experienței poporului român, a partidului nostru comunist, se bazează pe dezbaterea ideilor, tezelor și orientărilor cuprinse în expunerile tovarășului Nicolae Ceaușescu, desfășurată pe parcursul ultimului an — cea mai largă și cuprinzătoare dezbatere care a avut loc pînă acum în partid, în societatea noastră. Totodată, dezbaterea aprofundată a acestora, a Proiectului Programului-Directivă și altor documente pregătitoare ale Congresului al XIV-lea, ce se desfășoară în prezent, va asigura elaborarea democratică a liniei politice generale și

Digitized by Google

orientărilor de perspectivă ale dezvoltării țării, hotărîrile ce vor fi adoptate de Congres dînd expresie aspirațiilor și voinței întregului partid și popor. Aceasta demonstrează în modul cel mai concret și mai grăitor democratismul politicii partidului nostru, legăturile sale strînse cu masele, capacitatea de a le antrena la dezbaterea deschisă, constructivă a problemelor, la stabilirea deciziilor optime, depășirea oricăror dificultăți și asigurarea mersului ferm înainte al societății.

În cadrul Partidului Comunist Român, organele de partid își desfășoară activitatea pe baza principiului muncii colective — principiu suprem al conducerii de partid și sociale în țara noastră — care asigură răspunderea tuturor membrilor lor, democratismul activității acestora și eficiența hotărîrilor adoptate, ca emanație a întregului colectiv de conducere.

Centralismul democratic, ca principiu politic și organizatoric de bază al partidului, stabilește că, în toate organizațiile și instanțele de partid, hotărîrile se adoptă conform normei democratice a majorității, cu obligația pentru minoritate de a se supune necondiționat majorității și a aplica fără rezerve în practică hotărîrile adoptate. Această prevedere democratică asigură, totodată, unitatea partidului, preîntîmpinarea formării fracțiunilor, care ar dăuna eficienței activității partidului, ar paraliza capacitatea sa de acțiune. Ea nu interzice manifestarea firească a unor opinii diferite în cursul dezbaterii, ci pretenția de a transforma partidul într-un simplu club de discuții, ori de a impune întregului partid opinii minoritare, nevalidate de confruntarea părerilor în discuții și de exercitarea liberă a dreptului de vot.

Dezvoltarea democrației interne de partid s-a realizat și se înfăptuiește în cadrul Partidului Comunist Român în strînsă legătură cu evoluția generală a democrației socialiste, muncitorești, ca parte componentă și, în același timp, ca suport esențial al acesteia. Ea reprezintă baza intensificării activității comuniștilor, a organizațiilor de partid și, implicit, a rolului conducător al partidului în societate.

Experiența istorică a Partidului Comunist Român, a edificării societății socialiste în România demonstrează — cum se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea — că existența și afirmarea rolului conducător al partidului politic al clasei muncitoare, înarmat cu o concepție clară, bazată pe teoria socialismului științific, cu un program științific ce exprimă interesele, aspirațiile și voința poporului, constituie o necesitate imperioasă a desfășurării procesului revoluționar, o legitate obiectivă a construcției socialismului și comunismului.

Transformările adînci, revoluționare efectuate în țara noastră după Congresul al IX-lea al partidului, pe plan economic, social, politic și spiritual, rolul hotărîtor jucat de partid în inițierea și efectuarea lor, în asigurarea condițiilor pentru realizarea integrală a eficienței lor sociale îndreptățesc pe deplin concluzia de mare importanță principială formulată de tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c. potrivit căreia nu există și nu pot exista perfecționarea și dezvoltarea socialismului fără un partid unic al clasei muncitoare, cu o concepție revoluționară despre lume și viață, care să acționeze cu fermitate pentru apărarea cuceririlor socialismului, dezvoltarea noii orînduiri, întărirea independenței și suveranității, pentru pace și colaborare între toate națiunile lumii.

Analiza marxistă a demonstrat și demonstrează inconsistența științifică a tezelor propagandei burgheze — difuzate cu intensitate sporită în condițiile actuale — potrivit cărora democratismul oricărui sistem politic ar implica în mod obligatoriu existența mai multor partide politice. Dacă, în condițiile capitalismului, ale existenței claselor antagoniste, pluripartidismul și lupta dintre partide sînt generate în mod obiectiv de contradicțiile acestei societăți, de cerințele luptei de clasă, în socialism, o dată cu dispariția claselor exploatatoare, cu întărirea alianței și coeziunii oamenilor muncii, nu mai există o bază obiectivă pentru existența mai multor partide, și cu atît mai puțin pentru activitatea unor partide de opoziție, care se ridică împotriva principiilor proprietății socialiste, a puterii de stat a oamenilor muncii, a cuceririlor revoluționare ale poporului. De aceea, în aceste condiții, orientarea spre renunțarea sau slăbirea rolului politic al partidului revoluționar al clasei muncitoare, spre introducerea multipartidismului echivalează de fapt cu un regres politic, cu întoarcerea la o epocă depășită, cu periclitarea gravă a puterii oamenilor muncii. O asemenea orientare privează, de fapt, societatea de forța politică cea mai conștientă, cea mai înaintată, înarmată cu o concepție științifică despre lume și viață, capabilă să unească și să organizeze forțele națiunii.

Tezele potrivit cărora partidul ar trebui să cedeze o parte din atribuțiile și responsabilitățile sale, ori să se lase înlocuit de alte forțe politice, nu au nimic comun cu principiile socialismului științific, reflectă în fond poziții capitulatorde, lichidatoriste, amenințînd grav interesele vitale ale poporului, însăși cauza socialismului. **„Partidul** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **nu poate renunța la rolul său de forță politică conducătoare, nu poate împărți acest rol cu nimeni".** Viața a demonstrat și demonstrează, de altfel, că nu există și nu poate exista o altă forță care să îndeplinească rolul vital al partidului comunist în conducerea operei de edificare a socialismului și comunismului, pe baza principiilor teoriei revoluționare a socialismului științific.

În opinia secretarului general al partidului nostru, necesitatea firească a adîncirii democrației socialiste nu are nimic comun cu negarea principiilor fundamentale ale organizării politice a societății socialiste, cu încercarea de a introduce în cadrul socialismului structuri și funcții proprii altor realități sociale. Necesitatea reală a exprimării și luării în considerare a pluralității opiniilor, intereselor și experienței muncitorilor, țăranilor, intelectualilor, ale tuturor categoriilor sociale — pe baza și în interesul dezvoltării socialiste — implică nu renunțarea la rolul conducător al partidului comunist, slăbirea puterii clasei muncitoare, a poporului, fracționarea acestuia, oferirea de spațiu politic unei opoziții nejustificate de realitățile sociale, ci perfecționarea democrației muncitorești-revoluționare, sporirea răspunderii și rolului structurilor politice reunite în jurul partidului, ridicarea la un nivel superior de eficiență a rolului partidului în societate.

Partidul Comunist Român respinge, de asemenea, concepțiile care limitează rolul și răspunderile partidului comunist în societatea socialistă la atribuțiile de elaborare a unor orientări politice generale, care neagă asumarea directă a răspunderii de către partid pentru toate domeniile de activitate. **„Teza după care partidul nu trebuie să poarte răspunderea directă pentru înfăptuirea planurilor și programelor economico-sociale, ci trebuie să lase sectoarele și unitățile economico-sociale să soluționeze cum consideră mai bine problemele** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — **o considerăm complet greșită și dăunătoare, de fapt lichidatoristă, care va duce pînă la urmă — și nu poate să nu ducă — la slăbirea partidului, punînd în pericol însăși construirea socialismului".**

Printre tezele confuze, de natură lichidatoristă, care au căpătat circulație în ultima vreme în unele țări, se numără și afirmațiile potrivit cărora partidele comuniste ar trebui să renunțe la caracterul lor revoluționar-muncitoresc și să devină partide ale reformelor, de genul celor social-democrate. Asemenea poziții — care atestă ignorarea voită a concluziei, verificate de mult de experiența mișcării muncitorești, că socialismul nu se naște în mod spontan sau ca urmare a unor reforme parțiale operate în societatea capitalistă — vin în flagrantă contradicție cu înseși consecințele legilor obiective ale dezvoltării sociale. Continuitatea procesului revoluționar, ca legitate a trecerii de la capitalism la comunism, face imperativ necesar ca, în toate împrejurările, partidul clasei muncitoare să-și păstreze spiritul, caracterul revoluționar, muncitoresc, să acționeze ca partid al înnoirii revoluționare, aceasta constituind garanția înfăptuirii misiunii sale istorice, a valorificării plenare, în interesul societății, a premiselor existente pentru dezvoltarea și perfecționarea socialismului în fiecare țară.

În condițiile actuale ale luptei de clasă intense ce se desfășoară pe plan internațional și care se regăsește, în modalități specifice, și în interiorul țărilor socialiste, renunțarea de către partidele comuniste la politica și ideologia lor revoluționară ar deschide calea pentru acțiunea forțelor ostile socialismului, pentru intensificarea influenței lor ideologice și politice, favorizînd tentativele cercurilor imperialiste, reacționare de subminare a țărilor socialiste, de destabilizare a situației din aceste țări, politica lor de amestec în treburile lor interne. Perfecționarea organizării și conducerii vieții sociale, adîncirea democrației socialiste nu înseamnă, desigur, renunțarea la apărarea cuceririlor socialismului, a independenței și suveranității naționale, la combaterea manifestărilor ostile socialismului, a tendințelor de ploconire în fața modului de gîndire și de viață din lumea capitalistă. Dimpotrivă, în aceste condiții capătă o importanță excepțională activitatea ideologică a partidului, munca de formare a omului nou, înarmat cu temeinice cunoștințe științifice, cu un larg orizont cultural, cu o conștiință socialistă, revoluționară, înaintată. Tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază în permanență ideea că, acționînd ca forță politică conducătoare și centru vital al întregii națiuni, partidul nostru trebuie să rămînă permanent un partid revoluționar, să se călăuzească întotdeauna după concepțiile socialismului științific, să militeze cu fermitate pentru înfăptuirea neabătută a socialismului și comunismului în România.

Dr. MARIN NEDELEA

Digitized by Google

Dezvoltarea continuă a forțelor de producție pe temelia unei rate înalte a acumulării

În cei 45 de ani care au trecut de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944, și în mod deosebit în anii de după Congresul al IX-lea, poporul nostru, sub conducerea înțeleaptă a Partidului Comunist Român, a obținut strălucite înfăptuiri socialiste în toate domeniile vieții economice și sociale, care au schimbat radical înfățișarea țării și au dus la creșterea continuă a rolului și prestigiului României în lume.

Remarcabilele succese ale poporului român în construcția noii societăți, progresul multilateral al patriei înregistrat mai ales în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea — de cînd, în consens cu voința întregii națiuni, destinele partidului sînt conduse cu strălucire de marele strateg și ctitor al României socialiste moderne, tovarășul Nicolae Ceaușescu — sînt luminos evidențiate de realitatea că, în acești ani, s-au obținut cele mai mari realizări din istoria națională. Actul politic de însemnătate istorică adoptat, în deplin consens cu voința unanimă a întregului partid și popor, de Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie a.c., privind realegerea la cel de-al XIV-lea Congres a tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția supremă de secretar general al Partidului Comunist Român reprezintă garanția sigură a dezvoltării pe mai departe a țării, a edificării cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate, a înaintării neabătute a României spre cele mai înalte culmi de progres și civilizație.

La patru decenii și jumătate de la înfăptuirea revoluției din august 1944, România înfățișează tabloul însuflețitor al unei țări cu o economie dinamică, cu o industrie modernă, care încorporează cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, o agricultură în plin proces de modernizare, cu realizări remarcabile în celelalte ramuri ale producției materiale, cu însemnate succese în știință, cultură și artă, învățămînt și sănătate, o țară în care tot ce se făurește este pus în slujba bunăstării poporului, a vieții sale libere și demne. Edificator este faptul că, în numai 45 de ani, producția industrială a crescut de 135 de ori și producția agricolă de 10 ori, din care cea mai mare parte, de peste 120 de ori, și, respectiv, de 6 ori, în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului. Expresie sintetică a dezvoltării economiei, venitul național a crescut an de an, ajungînd ca, în prezent, el să fie de 40 de ori mai mare comparativ cu anul 1945, din care cea mai importantă creștere, de 33 ori, s-a realizat după anul 1965.

O nouă și strălucită dovadă a forței remarcabile de care dispune astăzi economia românească o reprezintă lichidarea, la sfîrșitul lunii martie a acestui an, a datoriei externe, fapt care asigură deplina independență economică și politică a țării. Această realizare istorică a României socialiste este cu atît mai semnificativă cu cît ea s-a înfăptuit în condițiile în care lumea contemporană se confruntă cu mari și grave probleme economice și sociale, cu persistența și adîncirea crizei economice mondiale, cu subdezvoltarea, cu imense deficite bugetare, șomaj în plină amplificare, lipsă acută de locuințe, analfabetism și alte asemenea fenomene prezente în lumea capitalistă.

La originea remarcabilelor realizări ale României socialiste se află munca entuziastă, plină de abnegație și eroism a clasei muncitoare, a țărănimii și intelectualității, a întregului nostru popor, potențată de teoria revoluționară a partidului comunist, de gîndirea politică și economică înaintată, profund științifică și originală, a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de concepția sa înnoitoare, izvorîtă din înțelegerea adîncă a esenței materialismului dialectic și istoric, a căilor și metodelor de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism.

România a moștenit de la regimul burghezo-moșieresc o economie precară, caracterizată printr-un nivel scăzut al forțelor de producție, în care predomina o agricultură înapoiată. La sfîrșitul războiului, economia națională era istovită, venitul național, indicatorul care exprimă cel mai sintetic puterea economică a unei țări, reprezentînd, în anul 1945, numai 59% din cel realizat în anul 1938, producția industrială circa 55%, iar agricultura — mai puțin de jumătate. Astfel, în anul 1945, valoarea venitului național al României atingea circa 20 miliarde lei, fiind realizat doar în proporție de 34,6% în industrie, diferența de aproape două treimi revenind celorlalte ramuri, îndeosebi agriculturii.

La situația generală nesatisfăcătoare se adăugau structura necorespunzătoare, pe ramuri și subramuri, a economiei naționale, precum și un nivel redus și mari disparități în repartizarea teritorială a forțelor de producție, elemente ce agravau și mai mult starea de înapoiere economico-socială a țării. La toate acestea se adăuga, nu în ultimul rînd, faptul că fiecare al patrulea locuitor în vîrstă de peste 7 ani era neștiutor de carte. Referindu-se la starea grea, de subdezvoltare, a economiei românești, moștenită de la regimul burghezo-mosieresc, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia: **„Viața, realitatea aspră demonstrează cu putere că societățile și monopolurile imperialiste străine nu numai că nu au ajutat la dezvoltarea forțelor de producție, la dezvoltarea economico-socială, chiar capitalistă, a României, ci, dimpotrivă — așa cum au procedat, de altfel, în toate colonliile sau în țările dependente —, ele au jefuit țara și bogățiile sale și au sărăcit întregul popor, ceea ce a determinat ca România să se găsească, în 1944, în situația de țară slab dezvoltată".**

Programul general al edificării noii orînduiri a fost trasat încă la Conferința Națională din 1945, la baza lui Partidul Comunist Român situînd industrializarea socialistă a țării, crearea unei puternice industrii, capabilă să asigure valorificarea superioară a resurselor materiale și umane ale țării, înflorirea economico-socială a patriei, ridicarea nivelului de trai al poporului, participarea activă la diviziunea internațională a muncii.

Marcînd o etapă nouă, calitativ superioară, în dezvoltarea societății românești, caracterizată prin consolidarea cuceririlor socialiste și trecerea la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, perioada care a urmat după Congresul al IX-lea a fost puternic marcată de dezvoltarea rapidă a forțelor de producție, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, de perfecționarea continuă a relațiilor de producție și sociale, a întregii suprastructuri politice și ideologice.

Pornind de la ideea centrală că societatea socialistă reprezintă opera conștientă a maselor, partidul nostru a elaborat o strategie științifică a dezvoltării, bazată pe cunoașterea aprofundată și aplicarea consecventă și creatoare a legilor economice obiective ce guvernează întregul proces al reproducției socialiste. De aceea, în centrul preocupărilor pentru dezvoltarea economico-socială a României, partidul, secretarul său general au situat și situează permanent dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție, care reprezintă — așa cum a subliniat în repetate rînduri tovarășul Nicolae Ceaușescu — condiția hotărîtoare și temelia de neînlocuit pentru propulsarea țării noastre pe traiectoria progresului social-economic, pentru apropierea de țările dezvoltate din punct de vedere industrial.

Opțiunea partidului nostru pentru dezvoltarea prioritară a forțelor de producție are la bază concepția materialist-dialectică și istorică potrivit căreia mijloacele de muncă — componenta cea mai dinamică a forțelor de producție — constituie

Digitized by Google

unul dintre criteriile esențiale de periodizare a istoriei. „Epocile economice — arăta Karl Marx — se deosebesc nu prin ceea ce se produce, ci prin modul cum se produce, cu ce mijloace de muncă".

Este meritul incontestabil al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a fi relevat, în cadrul unei concepții profund științifice, că dezvoltarea puternică, susținută și multilaterală a forțelor de producție a reprezentat și reprezintă pentru țara noastră o cerință vitală, determinată atît de legitățile progresului, ale făuririi socialismului și comunismului, cît și de condițiile specifice, concret-istorice ale dezvoltării societății românești.

Dezvoltarea forțelor de producție, cel mai dinamic factor al progresului social, are drept temelie trainică, de neînlocuit proprietatea socialistă — a întregului popor și cooperatistă. În concepția Partidului Comunist Român, a secretarului său general, proprietatea socialistă constituie unica bază a noilor relații de producție și a întregii orînduiri socialiste, pe această bază întregul potențial material al țării fiind pus în slujba poporului, a bunăstării sale materiale și spirituale. Ea reprezintă temelia trainică a progresului economico-social al patriei, calea sigură a înaintării ferme pe drumul socialismului și comunismului, garanția întăririi independenței și suveranității naționale. Așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., **„orice diminuare a rolului marii proprietăți industriale și agricole socialiste, întoarcerea la anumite forme ale proprietății capitaliste — chiar a micii proprietăți — înseamnă o dare înapoi cu zeci și zeci de ani, înseamnă a pune în pericol nu numai dezvoltarea socialismului, dar însăși dezvoltarea economico-socială a popoarelor, bunăstarea și independența lor".**

Transformările profund revoluționare, de mare anvergură, realizate de poporul român în domeniul forțelor de producție, în dezvoltarea generală economico-socială a țării, în epoca inaugurată de Congresul al IX-lea, au fost posibile prin aplicarea în opera de construcție socialistă a concepției originale, de larg orizont politic și științific, a secretarului general al partidului privind repartizarea, judicios proporționată, a venitului național pentru fondul de acumulare și fondul de consum. Sesizînd cu remarcabilă clarviziune și putere de anticipare căile prin care se poate asigura dezvoltarea forțelor de producție, progresul economico-social, tovarășul Nicolae Ceaușescu a ridicat opțiunea pentru o rată înaltă a acumulării, încă de la Congresul al IX-lea al partidului, la rangul de opțiune politică fundamentală.

Făcînd o analiză riguroasă a realităților din țara noastră, tovarășul Nicolae Ceaușescu aprecia că, în pofida rezultatelor importante obținute în construcția socialistă, continua să existe încă rămîneri în urmă față de țările avansate din punct de vedere economic, țara noastră avînd de lichidat un însemnat decalaj pentru a asigura poporului român un grad înalt de bunăstare materială și spirituală. O dată cu Congresul al IX-lea al partidului, strategia făuririi unei economii naționale moderne, armonios dezvoltate, în profil de ramură și teritorial, a intrat într-o etapă nouă, calitativ superioară, fundamentată pe o concepție unitară, sistematică, de largă perspectivă. Istoricul Congres din iulie 1965 a optat pentru o rată a acumulării superioară celei din perioadele anterioare, judicios proporționată, care să asigure înfăptuirea consecventă a unui amplu program de investiții, orientat spre ramurile producției materiale, precum și în celelalte sectoare, pentru promovarea consecventă, în toate domeniile, a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, asigurîndu-se, astfel, o puternică bază tehnico-materială, creșterea susținută a avuției naționale, ridicarea continuă a gradului de civilizație materială și spirituală.

Progresul general al societății noastre confirmă pe deplin justețea aprecierii formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, care, la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967, a subliniat că **„problema fundamentală de care depinde realizarea acestei politici de propășire economică a țării și de prosperitate a maselor o constituie stabilirea justă a proporțiilor între fondul de acumulare și cel de consum, îmbinarea armonioasă a țelurilor imediate și de perspectivă ale societății".** Avînd în vedere că repartizarea venitului național pentru fondul de consum și cel de acumulare constituie o problemă complexă, specifică fiecărei țări, secretarul general al partidului a arătat că ajungerea din urmă a țărilor cu un înalt nivel de dezvoltare nu poate fi realizată fără stabilirea, pentru o lungă perioadă de timp, a unei rate de acumulare superioară celei practicate de țările dezvoltate.

Călăuzit de teza — formulată de secretarul general al partidului — potrivit căreia viitorul țării depinde nu de ceea ce se consumă la un moment dat, ci de mijloacele materiale destinate creșterii continue a avuției naționale, Partidul Comunist Român a stabilit obiectivele referitoare la dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție, avînd realmente în vedere armonizarea intereselor prezente cu cele de perspectivă și creșterea sistematică a nivelului de trai material și spiritual al poporului. Astfel, prin alocarea unei cote înalte, de circa o treime, din venitul național pentru fondul de acumulare a sporit substanțial potențialul economic al țării, ceea ce a permis lărgirea, diversificarea și modernizarea producției sociale, corespunzător cerințelor impuse de creșterea populației, de ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii, de necesitatea lichidării decalajelor care mai despart România de țările dezvoltate din punct de vedere economic și a participării active și eficiente a țării noastre la diviziunea internațională a muncii.

Pornind de la interesele reale, fundamentale ale poporului, Partidul Comunist Român a respins concepțiile conservatoriste, care, vădind neînțelegerea legilor esențiale ale reproducției socialiste lărgite, a căilor menite să asigure progresul susținut, economic și social, al patriei, ar fi dus la diminuarea acumulărilor și, ca urmare, la îngustarea bazei de creștere a producției de bunuri materiale. Din calcule rezultă că dacă s-ar fi acceptat asemenea concepții, inevitabil s-ar fi ajuns — după un anumit interval de timp — la o încetinire a dinamicii venitului național, la micșorarea bazei pentru ridicarea nivelului de trai. Politica de acumulare, concepută și promovată de partidul nostru, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-a dovedit a fi singura cale ce asigură dezvoltarea puternică a forțelor de producție, condiția esențială pentru trecerea României la un stadiu nou, superior, de civilizație socialistă, exprimînd, în fond, suprema răspundere a generației actuale față de viitorul patriei.

În Raportul la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1987, tovarășul Nicolae Ceaușescu a sintetizat, cu forța și clarviziunea ce îi sînt proprii, concepția științifică, realistă a partidului nostru privind raportul dintre acumulare și consum: **„Am alocat, în ultimii 20 de ani, o treime din venitul național pentru fondul de dezvoltare. A fost necesar să facem eforturi, să ne mulțumim, la un moment dat, cu mai puțin, dar am făcut aceasta pentru a asigura înaintarea rapidă a patriei noastre pe calea progresului economic și social. Încă de acum 20 de ani am pus în fața partidului și poporului necesitatea unui ritm înalt și am hotărît să mergem pe această cale, subliniind că dacă nu vom acționa astfel țara noastră va rămîne în urmă din punct de vedere al dezvoltării și va fi greu să mai recuperăm această situație. Acum putem spune că am ales o cale bună, justă, am dezvoltat puternic patria noastră, am transformat-o dintr-o țară slab dezvoltată într-o țară industrial-agrară. Pe această bază am asigurat și creșterea avuției naționale, a venitului național, a retribuției, a nivelului de trai material și spiritual al poporului".**

Alocarea pentru dezvoltare a circa o treime din venitul național a făcut posibilă realizarea unui volum impresionant de investiții, care, pe măsura creșterii potențialului economiei noastre naționale, a dimensiunilor venitului național, s-a amplificat considerabil de la un cincinal la altul. Efortul investițional făcut în întreaga perioadă a construcției socialiste însumează peste 4 100 miliarde lei, din care, în „Epoca Nicolae Ceaușescu", s-au realizat peste 90%. Aceasta demonstrează preocuparea constantă a partidului și statului nostru pentru înnoirea și modernizarea fondurilor fixe, capacitatea crescîndă a economiei noastre socialiste de a-și spori continuu potențialul material, capabil să genereze, la scară mereu lărgită, noi resurse de mărire a volumului investițiilor.

Realizarea amplului program de investiții s-a concretizat în racordarea la circuitul economic, în perioada 1966—1988, a aproape 8 600 de noi capacități de producție principale. În această perioadă, volumul fondurilor fixe a sporit cu peste 2 900 miliarde lei, circa 90% din volumul total al fondurilor fixe fiind realizate în ultimii 23 de ani. Acestea au contribuit decisiv la creșterea avuției naționale acumulate — de la 330 miliarde lei în 1950 la 5 178 miliarde lei în prezent. Aceste date relevă, totodată, caracterul modern al potențialului tehnic-productiv.

Între criteriile care au stat la baza dimensionării și orientării fondurilor de investiții, un loc important l-a ocupat repartizarea rațională a acestora pe ramuri ale economiei naționale, urmărindu-se, concomitent cu opțiunea fundamentală vizînd industrializarea socialistă a țării, dezvoltarea armonioasă, echilibrată a tuturor domeniilor producției materiale, precum și a celorlalte sectoare de activitate. Cu alte cuvinte, creșterea în ritm susținut a forțelor de producție nu a avut în vedere doar o simplă dezvoltare a producției, ci a vizat, în esență, crearea unui complex al economiei naționale armonios, modern, dinamic și eficient. Ast-

fel, în industrie, volumul investițiilor a fost, în 1988, de 4,7 ori mai mare față de anul 1965, însumînd, în întreaga perioadă 1966—1988, peste 1 800 miliarde lei, adică circa jumătate din volumul total al investițiilor pe economie. În medie, anual, s-au investit în industrie mai mult de 79 miliarde lei, față de numai circa 11 miliarde lei în perioada 1951—1965.

Caracteristica dominantă a politicii de investiții promovate în perioada care a urmat Congresului al IX-lea o constituie orientarea acestora, cu prioritate, spre acele subramuri ale industriei care determină progresul tehnic și contribuie, în mod hotărîtor, la înzestrarea cu mijloace de producție moderne, atît a industriei în ansamblu, cît și a celorlalte ramuri ale producției materiale. O atenție deosebită a fost acordată, de asemenea, dezvoltării bazei proprii energetice și de materii prime, în concordanță cu cerințele din ce în ce mai mari ale economiei, pe măsura sporirii complexității ei și a necesității lichidării dependenței de condițiile împovărătoare ale importurilor.

Alocarea unui volum impresionant de investiții pentru industrializarea socialistă a țării și-a dovedit pe deplin justețea și realismul, România devenind, într-o perioadă relativ scurtă, o țară cu o industrie puternică, înzestrată cu mijloace de producție moderne și diversificate, capabilă să producă, la rîndul ei, cele mai complexe mașini și utilaje. S-au asigurat, astfel, condiții pentru valorificarea superioară a resurselor materiale și a potențialului uman, pentru creșterea productivității muncii sociale, pentru sporirea continuă a competitivității produselor românești pe piața internațională.

În amplul proces de dezvoltare armonioasă, echilibrată a tuturor ramurilor producției materiale, agricultura s-a integrat, îndeosebi după anul 1965, în programul general de dezvoltare accelerată, multilaterală a economiei naționale. Este meritul secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a fi reconsiderat, încă de la Congresul al IX-lea, rolul acestei ramuri în ansamblul economiei naționale, stabilind, cu rigoare științifică, locul și funcțiile ei ca ramură de bază a economiei, de a fi acționat cu consecvență pentru înfăptuirea unei agriculturi moderne, care să întrunească condițiile unei înalte productivități și eficiențe, bazată pe cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii.

Pentru modernizarea, creșterea eficienței și aportului agriculturii la crearea venitului național, unul dintre obiectivele de primă însemnătate l-au constituit dezvoltarea și perfecționarea bazei tehnico-materiale, în care scop s-au făcut importante investiții. Fondurile alocate agriculturii au sporit de la un cincinal la altul, însumînd, pe întreaga perioadă 1966—1989, circa 602 miliarde lei. În orientarea investițiilor din această ramură, un accent deosebit s-a pus pe extinderea mecanizării, irigațiilor și celorlalte lucrări de îmbunătățiri funciare, pe construirea unor complexe zootehnice de tip industrial.

În consens cu dezvoltarea generală a economiei naționale, o creștere însemnată au cunoscut, în perioada de după Congresul al IX-lea, transporturile, construcțiile, circulația mărfurilor, telecomunicațiile, precum și celelalte domenii de activitate, ceea ce a determinat îmbunătățirea continuă a condițiilor de viață ale întregului nostru popor.

Efectul pozitiv al creșterii părții din venitul național destinate acumulării este elocvent confirmat de dinamica ascendentă a tuturor sectoarelor producției materiale și, pe acest temei, a ritmului anual de creștere a fondului de consum.

Materializarea politicii partidului de optimizare a ratei acumulării, corespunzător nevoilor concrete din România, a condus la creșterea potențialului economic la nivel național, cît și pe plan teritorial, local, accelerîndu-se procesul de ridicare economică și socială a tuturor zonelor și județelor țării. Politica novatoare, profund umanistă, promovată de partidul nostru, de secretarul său general, în anii ce au urmat Congresului al IX-lea, s-a concretizat, în domeniul dezvoltării în profil teritorial, într-o strategie unitară, originală și eficientă, care a asigurat progresul multilateral al tuturor județelor și localităților patriei noastre, prin îmbinarea rațională a criteriilor de eficiență cu necesitatea ridicării economice și social-culturale a tuturor unităților teritorial-administrative — baza materială a egalității în drepturi a tuturor cetățenilor patriei, fără nici o deosebire. „În efortul de dezvoltare și modernizare a bazei tehnico-materiale a societății — se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român —, partidul a asigurat repartizarea armonioasă a forțelor de producție în toate zonele și județele țării, creînd condiții de muncă pentru toți cetățenii, deplina egalitate în drepturi a oamenilor muncii, fără nici o deosebire, posibilități ca toți locuitorii țării să se bucure de cuceririle civilizației socialiste."

Impetuosul proces al dezvoltării economice a vizat toate județele țării, alocîndu-se, de la o perioadă la alta, în fiecare județ, fonduri importante de investiții, care s-au materializat în construirea a numeroase uzine, fabrici, mari combinate și platforme industriale, cartiere întregi de locuințe, așezăminte culturale, unități de învățămînt, spitale, rețele de transport, zone de agrement și recreere etc.

Pornind de la adevărul unanim recunoscut că revoluția științifică și tehnică reprezintă factorul determinant în realizarea unor ritmuri înalte de creștere, în făurirea unei economii moderne, de mare productivitate, care să asigure progresul social rapid, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia cu hotărîre, de la tribuna Congresului al IX-lea, că știința, care stă la baza construirii socialismului, trebuie să aducă o contribuție tot mai activă la întărirea forței economice a patriei, a întregii societăți, că aplicarea în practică a rezultatelor științei face ca ea să devină o însemnată forță de producție, un factor decisiv al progresului întregii societăți socialiste. În această viziune, de largă deschidere, în anii care au urmat, programele de dezvoltare economico-socială a țării au fost orientate în direcții care să asigure afirmarea plenară a revoluției tehnico-științifice — condiție esențială pentru realizarea unei economii moderne, de înalt nivel tehnic, de mare productivitate și eficiență, știința fiind profund și complex implicată și angajată în soluționarea tuturor problemelor progresului economic și social al patriei.

O contribuție hotărîtoare la organizarea și coordonarea activității de cercetare științifică și introducere a tehnicii noi în toate ramurile economiei, la promovarea pe prim plan a rezultatelor cercetării tehnico-științifice românești aduce tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent om politic și prestigios savant de largă recunoaștere și înaltă prețuire internațională, prim viceprim-ministru al guvernului, președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului. Programele speciale, elaborate sub directa conducere a tovarășei Elena Ceaușescu, au abordat domenii determinante pentru dezvoltarea tuturor sectoarelor vieții economico-sociale, orientînd întreaga activitate de cercetare spre soluționarea unor probleme majore ale economiei, cum sînt: dezvoltarea susținută a potențialului național de materii prime și resurse energetice, introducerea în circuitul economic a noilor surse de energie, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea continuă a consumurilor materiale, extinderea mecanizării și automatizării, asimilarea în fabricație de noi produse și tehnologii, cu parametri tehnico-economici ridicați, creșterea mai accentuată a productivității muncii, a eficienței în toate domeniile. Aplicarea acestor programe a făcut ca cercetarea științifică națională să aducă o contribuție tot mai însemnată la întreaga dezvoltare economico-socială a țării, avînd un rol determinant în modernizarea bazei tehnico-materiale, creșterea producției industriale și agricole, perfecționarea întregii activități economice și sociale.

În etapa actuală de dezvoltare pe baze intensive a economiei naționale și de creștere a eficienței economice, un rol hotărîtor revine științei și tehnologiei, introducerii cu rapiditate în producție a rezultatelor cercetării, a noilor cuceriri ale științei și tehnicii moderne. Întregul potențial tehnico-științific este îndreptat spre soluționarea unor probleme hotărîtoare pentru dezvoltarea intensivă a economiei, un loc de frunte ocupîndu-l în acest sens ampla acțiune de perfecționare a organizării și modernizare a proceselor de producție, desfășurată din inițiativa și sub directa îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Această acțiune a cuprins, practic, toate sectoarele de activitate, determinînd o puternică mobilizare a forțelor tehnice din cercetare și producție, a maselor largi de oameni ai muncii în vederea îndeplinirii cu succes a obiectivelor actualului cincinal. Referindu-se la obiectivele acestei acțiuni, secretarul general al partidului arăta la Plenara C.C. al P.C.R. din 12—14 aprilie a.c.: **„Este bine să subliniem că atunci cînd vorbim de modernizare trebuie să înțelegem realizarea de noi tehnologii, cu consumuri mai reduse și care să asigure produse de o calitate superioară, de noi utilaje cu performanțe mai bune, care să conducă la concentrarea unor operații și procese tehnologice și reducerea, pe această cale, a consumurilor și creșterea productivității muncii, la realizarea de noi mașini complexe, agregate, care să execute concomitent mai multe operații în toate domeniile de activitate, de noi motoare, cu reducerea substanțială a consumurilor și, în general, de noi produse, de noi tehnologii, de noi mașini care să situeze economia românească — industria, agricultura, toate sectoarele — la nivelul cel mai înalt de dezvoltare".**

Modernizarea mijloacelor de muncă și a structurii producției, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, introducerea continuă și aplicarea largă a tehnologiilor avansate impun perfecționarea continuă a pregătirii cadrelor. Potrivit concepției revoluționare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae

Digitized by Google

Ceaușescu, dezvoltarea intensiv-calitativă, înalta productivitate și eficiență nu se pot realiza decît cu oameni ai muncii cu o înaltă calificare. Dar pentru o asemenea calificare este necesară o înaltă răspundere, bazată pe conștiința socialistă, revoluționară. Secretarul general al partidului a atras, de altfel, atenția asupra faptului că automatizarea și robotizarea nu pot înlocui omul. Și în viitor, întotdeauna, omul va continua să reprezinte factorul hotărîtor al progresului și civilizației, al dezvoltării economice și sociale.

Politica consecventă de dezvoltare și modernizare a forțelor de producție, pe temelia unei rate înalte de acumulare, a fost și este promovată cu fermitate în actualul cincinal. Este meritul partidului nostru, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, faptul că, în condițiile în care economia mondială a intrat într-o profundă criză de durată, a trasat cu claritate calea rezolvării noilor probleme nu prin limitarea dezvoltării economiei naționale, ci prin accentuarea factorilor intensivi, de eficiență, ai creșterii economice, în conformitate cu hotărîrile Congresului al XIII-lea al P.C.R.

Realizarea obiectivului strategic fundamental al actualului cincinal — trecerea României de la stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare la cel de țară socialistă mediu dezvoltată din punct de vedere economic — se întemeiază pe un program adecvat de acumulare și investiții, fiind prevăzută alocarea în continuare a unei părți însemnate din venitul național — de circa 30% — pentru dezvoltare, aceasta asigurînd creșterea economică constantă, dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție, un ritm înalt de sporire a avuției naționale, ca bază sigură a ridicării continue a nivelului de trai al oamenilor muncii. **„Obiectivul strategic al actualului cincinal** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — **este dezvoltarea intensivă a industriei, agriculturii și celorlalte sectoare de activitate, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. În acest cincinal, prin înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism, țara noastră va trece la un nou stadiu de dezvoltare — cel de țară socialistă mediu dezvoltată".**

În cincinalul 1986—1990 planurile și programele de dezvoltare economico-socială au prevăzut lărgirea sectoarelor extractiv și energetic, creșterea susținută a producției agricole și înfăptuirea noii revoluții agrare, accelerarea procesului de restructurare a industriei prelucrătoare și de adaptare a ei la cerințele unei eficiențe tehnico-economice superioare, promovarea mai intensă a progresului tehnic și sporirea rolului științei în modernizarea economiei. Evident, înfăptuirea acestor obiective a făcut necesară realizarea unor ample programe de investiții, pentru care există o bază puternică, rod al dezvoltării producției naționale de mașini, utilaje, instalații, materiale de construcții. Fondurile de investiții din actualul cincinal însumează circa 1 300 miliarde lei. Pe această bază vor fi construite și date în funcțiune noi capacități de producție importante, industriale, agrozootehnice și din alte domenii de activitate, se asigură dezvoltarea intensivă a industriei, modernizarea agriculturii, a celorlalte sectoare ale economiei naționale.

Realizarea unei rate înalte, rațional dimensionate, a acumulării nu constituie, așadar, un scop în sine, ci răspunde unor cerințe obiective ale actualei etape de dezvoltare a țării noastre. „Menținerea unei rate a acumulării de 28—30 la sută pe ansamblul perioadei 1991—2000 — se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român — va asigura resursele necesare atît dezvoltării intensive a economiei, cît și ridicării nivelului de trai al poporului. Va avea loc o îmbunătățire continuă a condițiilor de muncă și de viață pentru toți cetățenii, urmînd ca populația activă să ajungă, în 1995, la 12 milioane, iar numărul personalului muncitor la 8 180 000—8 240 000, respectiv circa 68 la sută din populația activă". Înfăptuirea programelor de dezvoltare economico-socială a țării permite, totodată, să se facă noi și însemnate progrese în ce privește reducerea distanței ce separă România de țările dezvoltate din punct de vedere economic.

Definind liniile directoare ale progresului multilateral al României în cel de-al 9-lea cincinal și în perspectiva anilor 2000—2010, documentele programatice ale partidului, orientările de o inestimabilă valoare teoretică și practică ale secretarului general al partidului stabilesc ca obiectiv prioritar dezvoltarea intensivă a industriei, agriculturii și celorlalte ramuri de activitate, realizarea unei noi calități a muncii și vieții. „Obiectivul fundamental al celui de-al 9-lea cincinal — se arată în Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1991—1995 și orientările de perspectivă pînă în anii 2000—2010 — îl constituie dezvoltarea intensivă a economiei naționale, aplicarea programelor de organizare și modernizare a producției pe baza celor mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii, realizarea unei noi calități a muncii în toate domeniile de activitate, asigurîndu-se trecerea la cea de-a doua fază, superioară, a construirii societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră, a înfăptuirii Programului partidului".

În realizarea măreților obiective stabilite pentru orizontul anului 2000, prin politica realistă, profund științifică, a partidului și statului nostru, activitatea de cercetare științifică va avea un rol sporit în dezvoltarea economiei, modernizarea bazei tehnico-materiale a industriei, agriculturii și celorlalte sectoare, valorificarea superioară a bogățiilor naturale și realizarea de noi surse de materii prime, materiale și energie, de noi tehnologii, mărindu-și continuu aportul la îmbogățirea tezaurului cunoașterii naționale și universale.

Industria socialistă românească va cunoaște în următorul deceniu un accentuat proces de dezvoltare intensiv-calitativă, aducîndu-și, în continuare, o contribuție determinantă la progresul general al forțelor de producție, la întreaga dezvoltare economico-socială a patriei. La sfîrșitul celui de-al 9-lea cincinal, așa cum se prevede în Proiectul Programului-Directivă, producția-marfă industrială va fi cu 30-35% mai mare față de 1990, iar producția netă va crește, în aceeași perioadă, cu 40—45%. În realizarea acestor sporuri, un rol însemnat îl vor avea reducerea consumurilor materiale și energetice, adîncirea proceselor de prelucrare industrială a resurselor, care vor determina creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei electrice cu 20—25%, în anul 1995 comparativ cu 1990.

Înfăptuirea cerințelor noii revoluții agrare va constitui obiectivul strategic al dezvoltării agriculturii în următorul cincinal și, în perspectivă, creîndu-se condiții ca pînă în anul 1995 să se obțină o producție de 35—40 milioane tone cereale anual, urmînd ca pînă în anii 2000—2005 să se ajungă la o recoltă stabilă de 40—45 milioane tone de cereale anual.

Potrivit sarcinilor dezvoltării intensive a economiei românești, un obiectiv prioritar în viitorul cincinal îl constituie creșterea susținută a productivității muncii în industrie, agricultură, construcții, transporturi și celelalte ramuri ale economiei, pe seama introducerii mai rapide a tehnicii noi, aplicării ferme a măsurilor din programele de organizare științifică și modernizare a producției.

Creșterea puternică a producției materiale, dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a societății vor asigura sporirea venitului național în anul 1995 față de 1990 cu 35—40%, urmînd ca pînă în anii 2000—2005 să se dubleze față de 1990. Pe seama ridicării productivității muncii sociale urmează să se realizeze circa 90% din sporul venitului național pe întregul cincinal.

În condițiile dezvoltării proporționale a forțelor de producție pe întregul teritoriu al patriei, se va înfăptui în continuare politica de sistematizare economico-socială, de organizare a orașelor și comunelor, de modernizare a tuturor localităților. Acest program revoluționar, de mare anvergură, la nivelul întregii noastre societăți, este conceput a fi înfăptuit, în linii generale, pînă în anii 2000—2010.

Prin atingerea obiectivelor propuse, cu poporul și pentru popor, în următorul deceniu se va schimba întreaga înfățișare a țării, se vor apropia condițiile de muncă și de viață din sate de cele de la orașe, creîndu-se, astfel, cadrul necesar pentru realizarea unei societăți omogene, a poporului muncitor unic, constructor al socialismului și comunismului pe pămîntul României.

Unit tot mai strîns în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, poporul român își consacră toate forțele îndeplinirii exemplare a planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială a țării, fiind ferm convins că mărețele obiective stabilite în documentele de însemnătate fundamentală — Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1991—1995 și orientările de perspectivă pînă în anii 2000—2010 și Tezele pentru forumul suprem al partidului — vor propulsa patria noastră pe culmi tot mai înalte de progres și civilizație.

Dr. NICOLAE IONESCU

Digitized by Google

Rolul fundamental, hotărîtor al proprietăţii socialiste

Societatea umană s-a dezvoltat dintotdeauna pe baza legilor sale obiective. Aşa cum demonstrează experienţa istorică, cel mai propice cadru al acţiunii legilor dezvoltării societăţii, în interesul întregului popor, îl reprezintă proprietatea socialistă, relaţiile de producţie şi sociale socialiste. Şi tot experienţa istorică arată că formele de proprietate privată, în general, proprietatea capitalistă, în special, au reprezentat şi reprezintă obstacole majore în calea progresului economic şi social, a acţiunii legilor obiective ale dezvoltării societăţii umane, existenţa lor reprezentînd, de fapt, o încălcare a cerinţelor acestor legi. Proprietatea privat-capitalistă determină ca progresul să nu se realizeze pe măsura forţelor disponibile în societate, în ritmul şi proporţiile pe care le oferă resursele şi creativitatea fiecărui popor.

În socialism, orînduire calitativ superioară, bazată pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producţie, cerinţele legilor obiective acţionează în deplină concordanţă cu interesele fundamentale ale proprietarilor, producătorilor şi beneficiarilor avuţiei naţionale, ale tuturor oamenilor muncii, reprezintă necesităţi înţelese, conştientizate, aplicate şi transformate, în final, în rezultate ale producţiei sociale, ale progresului uman. Aşa cum subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu în cuvîntarea la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 27—28 iunie a.c., **„trebuie să punem cu putere în evidenţă rolul fundamental, hotărîtor al proprietăţii socialiste asupra mijloacelor de producţie, faptul că proprietatea întregului popor şi proprietatea cooperatistă reprezintă una din cerinţele vitale pentru realizarea noii orînduiri sociale. Aceasta impune ca o necesitate obiectivă să acţionăm permanent pentru întărirea şi dezvoltarea proprietăţii socialiste, pentru perfecţionarea mijloacelor de bună gospodărire a acesteia de către colectivele de oameni ai muncii"**. Aşa cum se arată în Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al partidului, politica de întărire continuă a proprietăţii socialiste — a întregului popor şi cooperatiste — constituie o necesitate obiectivă a construirii şi dezvoltării noii orînduiri, a progresului continuu al forţelor de producţie, a creşterii nivelului de trai, a asigurării independenţei şi suveranităţii naţionale, a mersului ascendent al patriei noastre pe calea civilizaţiei şi prosperităţii.

Trăsături esenţiale ale superiorităţii proprietăţii socialiste

Întreaga experienţă a contrucţiei socialiste din ţara noastră demonstrează, cu forţa de netăgăduit a faptelor, că baza noii orînduiri, temelia de neclintit a progresului multilateral al patriei, garanţia edificării cu succes a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintării României spre comunism o constituie instaurarea, dezvoltarea şi perfecţionarea proprietăţii socialiste sub cele două forme — proprietatea întregului popor şi proprietatea cooperatistă. Importanţa proprietăţii socialiste în procesul dezvoltării întregii activităţi economico-sociale a fost subliniată cu fermitate încă la Congresul al IX-lea al partidului — piatră de hotar în istoria nouă a României —, care a decis adoptarea unui ansamblu de măsuri, menite să asigure consolidarea şi perfecţionarea relaţiilor socialiste de producţie, punîndu-se accentul pe dezvoltarea şi întărirea proprietăţii socialiste, de stat şi cooperatiste.

Conţinutul social-economic al formelor de proprietate asupra mijloacelor de producţie dă expresie caracterului, naturii orînduirii sociale. Înlocuirea unei forme de proprietate cu alta constituie semnul distinctiv fundamental al trecerii de la o formaţiune social-economică la alta, esenţa întregului proces de înaintare a societăţii pe calea progresului. **„Socialismul** — preciza secretarul general al partidului în Raportul prezentat la Congresul al XIII-lea — **realizează o nouă formă de proprietate asupra mijloacelor de producţie — proprietatea comună a oamenilor muncii — de stat şi cooperatistă. Această formă de proprietate asupra mijloacelor de producţie constituie una din legităţile obiective fundamentale şi determinante în raport cu alte legi economice obiective"**.

Proprietatea socialistă reprezintă un tip superior de relaţii de producţie şi sociale, implicînd folosirea în comun, în deplină egalitate, a mijloacelor de producţie, a întregii producţii sociale de către toţi oamenii muncii, de către întregul popor; ea uneşte într-un mod nou, direct, forţa de muncă cu mijloacele de producţie. Ca relaţie economică şi socială, proprietatea socialistă permite şi garantează punerea întregului potenţial material şi spiritual al ţării în slujba oamenilor muncii; ea realizează un grad înalt de socializare a mijloacelor de producţie şi determină poziţia egală, de proprietari, producători şi beneficiari, a tuturor membrilor societăţii, excluzînd posibilitatea exploatării omului de către om.

Proprietatea socialistă este, deci, incompatibilă cu exploatarea omului de către om, cu existenţa şomajului şi a celorlalte racile caracteristice societăţilor bazate pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producţie; ea generează relaţii de colaborare şi ajutor reciproc între oameni, face posibile cunoaşterea şi folosirea conştientă a legilor dezvoltării sociale, în funcţie de cerinţele societăţii, determină subordonarea întregului potenţial al ţării, a producţiei şi reproducţiei sociale intereselor fundamentale ale poporului, scopul întregii activităţi economico-sociale reprezentîndu-l creşterea avuţiei naţionale şi ridicarea, pe această bază, a bunăstării generale a oamenilor muncii.

Noua formă de proprietate oferă posibilitatea asigurării reale a drepturilor social-economice ale oamenilor — dreptul la muncă, la retribuţie egală pentru muncă egală, la învăţătură, la ocrotire socială, accesul neîngrădit la cuceririle ştiinţei şi culturii, participarea directă la conducerea societăţii. Cu alte cuvinte, numai pe baza proprietăţii socialiste, a întăririi şi dezvoltării ei se asigură înfăptuirea principiilor de echitate şi dreptate socială, adîncirea democraţiei socialiste, realizarea în practică a drepturilor fundamentale ale oamenilor muncii, ridicarea bunăstării materiale şi spirituale a poporului, întărirea independenţei şi suveranităţii naţionale. Toate acestea conferă o netă superioritate proprietăţii socialiste în raport cu proprietatea capitalistă.

Proprietatea socialistă transformă întreaga economie într-un organism unitar al dezvoltării pe baza acţiunii legilor eco-

Digitized by Google

nomice obiective, a cunoașterii și aplicării acestora; ea face posibilă reglementarea conștientă a proceselor economico-sociale și permite desfășurarea coordonată și eficientă a întregii activități în scopul progresului general al societății. Astfel, proprietatea socialistă creează condițiile obiectiv-necesare pentru planificarea socialistă, pentru conducerea unitară, pe baza planului național unic, a vieții economico-sociale, a întregii societăți, asigurînd mobilizarea și valorificarea conștientă, la cel mai înalt grad de eficiență, a tuturor resurselor economiei naționale. **„Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, relațiile de colaborare proprii orînduirii socialiste** — subliniază secretarul general al partidului nostru — **asigură premisele pentru conducerea planificată pe toate treptele economiei, inclusiv la nivelul întregii societăți, fac necesare și posibile, în același timp, coordonarea unitară a întregului proces de producție, dirijarea conștientă a producției și repartiției, distribuirea resurselor pe ramuri și unități de producție, aplicarea pe scară largă a progresului tehnic și științific contemporan".**

Proprietatea socialistă armonizează, pentru prima dată în istorie, interesele generale ale societății cu interesele tuturor oamenilor muncii, ale tuturor membrilor societății luați aparte. Or, în fond, interesele fundamentale ale societății, ale întregului popor sînt și interesele fiecărui om al muncii, unitatea de interese constituind un factor hotărîtor al progresului.

Precizînd etapele procesului revoluționar unitar de construire și dezvoltare a noii orînduiri în țara noastră, Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului subliniază: „Naționalizarea principalelor mijloace de producție, în iunie 1948, a dus la lichidarea proprietății capitaliste, a pus bazele dezvoltării socialiste a economiei românești, iar prin încheierea procesului cooperativizării agriculturii, în 1962, s-au generalizat relațiile de producție socialiste în întreaga economie". Instaurarea proprietății socialiste în țara noastră a constituit un act istoric pe deplin legitim, prin care producătorii nemijlociți au intrat în posesia bunurilor produse de ei și care le-au fost sustrase, fără nici o plată, de-a lungul timpului de către clasele exploatatoare. Avuția națională a fost, astfel, redată celor care au creat-o cu adevărat în cursul veacurilor, stabilindu-se, pentru prima dată în istorie, o poziție egală a tuturor membrilor societății, a tuturor celor ce muncesc față de mijloacele de producție, asigurîndu-se o democrație economică reală, în care producătorul se identifică cu beneficiarul și, ca urmare, conduce nemijlocit și efectiv procesul de producție, întreaga activitate economico-socială.

În România socialistă nu există, practic, nici un domeniu al vieții economico-sociale care să nu fie direct influențat de proprietatea socialistă, sub cele două forme ale sale, de stat și cooperatistă, aceasta oferind cadrul general în care se desfășoară reproducția socialistă lărgită și se creează produsul social și venitul național, în care oamenii muncii se manifestă în noua lor calitate de proprietari, producători, beneficiari și conducători, în care se pun temeliile trainice ale progresului susținut și multilateral al țării și se asigură condiții reale pentru ridicarea continuă a nivelului de trai, material și spiritual, al întregului popor, a gradului său de civilizație, pentru întărirea suveranității și independenței naționale. Sub conducerea partidului, oamenii muncii din țara noastră, fără nici o deosebire, participă cu toate forțele la crearea condițiilor materiale și spirituale necesare pentru manifestarea deplină a superiorității orînduirii socialiste, pentru afirmarea tot mai puternică — pe această bază — a deplinei egalități în drepturi între toți cetățenii patriei.

În societatea noastră socialistă, fabricile și uzinele, pămîntul — în calitate de mijloc de producție —, toate bogățiile mediului natural, valorile materiale și spirituale aparțin tuturor oamenilor muncii. Din această trăsătură fundamentală a proprietății socialiste decurg posibilitatea și necesitatea ca fiecare om al muncii să participe la conducerea întregii activități economico-sociale, în raport cu locul și rolul său în diviziunea muncii și în concordanță cu interesele generale ale dezvoltării economiei naționale.

Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, prin rolul și funcțiile sale, ca și prin implicațiile pe care le are asupra tuturor structurilor noii societăți, reprezintă cucerirea economică esențială, hotărîtoare și cea mai prețioasă a luptei poporului pentru făurirea noii societăți, constituind baza transformărilor radicale ce au loc în toate domeniile vieții materiale și spirituale. Iată de ce partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acordă o importanță covîrșitoare dezvoltării și consolidării proprietății socialiste, ca temelie a edificării noii societăți, subliniind în permanență că dezvoltarea și apărarea acesteia reprezintă o obligație fundamentală a tuturor comuniștilor, a tuturor cetățenilor țării.

Rata înaltă de acumulare — sursa trainică a dezvoltării proprietății socialiste

Promovînd cu consecvență politica de dezvoltare a forțelor de producție, de modernizare a bazei tehnico-materiale, corespunzător cerințelor progresului științifico-tehnic contemporan, partidul a asigurat dezvoltarea și perfecționarea continuă a proprietății socialiste. În prezent, obiectul proprietății socialiste, exprimat prin mărimea avuției naționale acumulate, se ridică, în România, la circa 5 178 miliarde lei. Principala sa componentă — fondurile fixe — însumează circa 3 368 miliarde lei, create în cea mai mare proporție în ultimii 24 de ani, ca rezultat al politicii de alocare a unei părți importante din venitul național pentru dezvoltare, politică promovată ferm de partidul nostru, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Creșterea volumului fondurilor fixe, concretizată în noile obiective economice și social-culturale, are semnificații deosebite și în planul relațiilor de proprietate. Pe această bază se perpetuează și se întărește calitatea membrilor societății de proprietari socialiști uniți ai mijloacelor de producție, de producători și beneficiari ai întregii avuții naționale, se asigură noi locuri de muncă, repartizarea armonioasă a forțelor de producție pe întregul teritoriu, progresul general al patriei. Așa cum se arată în Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu din noiembrie 1988, sistemul de proprietate, din țara noastră, asupra fondurilor fixe, inclusiv pămîntul, cuprinde **proprietatea întregului popor,** dată în folosință fiecărui colectiv de oameni ai muncii, care reprezintă circa 65%, **proprietatea cooperatistă** din toate domeniile, care reprezintă circa 27%, și **proprietatea personală,** inclusiv participarea la fondul de dezvoltare, care reprezintă circa 8%. Acest sistem răspunde pe deplin condițiilor și realităților din patria noastră și asigură cele mai bune premise pentru dezvoltarea în continuare a forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale, a întregii societăți.

Experiența construirii societății socialiste, progresul rapid și multilateral al economiei românești demonstrează că toate marile realizări obținute în anii edificării noii orînduiri, îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, au fost posibile datorită alocării unei părți însemnate din venitul național pentru fondul de dezvoltare, respectîndu-se, în mod ferm, în funcție de condițiile concrete din țara noastră, cerințele legii obiective a acumulării, ale reproducției socialiste lărgite. Alocarea unei cote înalte — de circa o treime — din venitul național pentru acumulare, respectiv pentru dezvoltare, în vederea înaintării rapide pe calea progresului și civilizației, repartizarea rațională a venitului național în fond de dezvoltare și fond de consum au ocupat și ocupă un loc central în politica economică a partidului și statului nostru.

Proporția dintre fondul de dezvoltare și fondul de consum este, în ultimă instanță, o corelație economică fundamentală, în cadrul căreia, în mod direct sau indirect, se regăsesc coordonatele esențiale ale dezvoltării întregii economii naționale, pe baza proprietății socialiste, de stat și cooperatiste. De altfel, experiența mondială demonstrează că dimensiunile și ritmul creșterii economice sînt determinate, înainte de toate, de volumul și proporția în care venitul național, valoarea nou creată în economie se împart în fond de dezvoltare și fond de consum. În corelația dintre aceste două fonduri se interferează o multitudine de factori obiectivi, care decurg din cerințele reproducției lărgite, în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, ale modernizării structurii economiei naționale și ridicării poporului pe noi trepte de civilizație materială și spirituală; ea exprimă, într-o formă sintetică, armonizarea sistemului de interese economice care acționează în orînduirea socialistă, îmbinarea prezentului cu viitorul, a momentului actual cu perspectiva dezvoltării societății, vizînd, deci, viitorul patriei, al națiunii.

Pornindu-se de la înțelegerea acestor cerințe obiective, și în cincinalul următor, potrivit prevederilor din Proiectul Programului-Directivă, se va aloca 28—30% din venitul național pentru acumulare. Aceasta a fost și este, în continuare, sursa sigură a realizării vastului program de investiții pentru dezvoltarea forțelor de producție, a industriei, agriculturii, științei, învățămîntului, culturii, pentru construcția de locuințe și edificii social-culturale, constituind baza dezvoltării generale a societății și a ridicării sistematice a nivelului de trai material și spiritual al poporului. În ultimă instanță, alocarea unei părți însemnate din venitul național pentru fondul de dezvoltare, mărețul program de investiții, creșterea puternică a forțelor de producție în industrie, agricul-

tură și în celelalte ramuri ale economiei naționale determină întărirea și dezvoltarea continuă a proprietății socialiste, garanția supremă a făuririi cu succes a socialismului și comunismului, a independenței și suveranității României.

Perfecționarea formelor de proprietate socialistă

Importanța vitală a proprietății socialiste — axul principal al întregului sistem al relațiilor de producție și sociale socialiste — este în mod firesc legată și determinată de dezvoltarea și perfecționarea continuă a acesteia. Conținutul material și formele proprietății socialiste sînt, în mod legic, în continuă dezvoltare și perfecționare. **Partidul nostru a conceput și realizat, în anii de după Congresul al IX-lea, un program de largă perspectivă cu privire la dezvoltarea și perfecționarea proprietății socialiste sub ambele sale forme de existență — de stat și cooperatistă.** Strategia perfecționării relațiilor de proprietate socialistă, elaborată și aplicată cu contribuția decisivă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, privește conținutul și formele proprietății socialiste, interdependența și unitatea acestora, sursele formării și dezvoltării proprietății, raporturile dintre societate și diferitele colective de oameni ai muncii, rolul mecanismului economic în consolidarea și dezvoltarea proprietății socialiste ș.a.

Partidul nostru consideră că perfecționarea formelor de conducere, organizare și planificare a activității economico-sociale, a mecanismelor de funcționare a economiei socialiste, corespunzător cerințelor dezvoltării, trebuie, în mod obligatoriu, să pornească de la aplicarea principiilor socialiste, de la întărirea proprietății socialiste a întregului popor și cooperatistă — ca bază a progresului societății. Fără aceasta nu pot fi asigurate nici dezvoltarea economică, nici ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii. **Nu se poate vorbi de perfecționarea construcției socialiste prin renunțarea, într-un fel sau altul, la formele proprietății socialiste, care au fost create și dezvoltate în procesul construirii noii orînduiri sociale, și întoarcerea la forme de proprietate particulară, de mult depășite, inclusiv la mica proprietate, care generează capitalism.** Aceasta n-ar reprezenta perfecționarea construcției socialiste, ci o dare înapoi, ceea ce ar afecta dezvoltarea economico-socială, ducînd, pînă la urmă, la înrăutățirea situației clasei muncitoare, a țărănimii, a întregului popor. Așa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului, „viața, practica revoluționară au demonstrat, atît în cadrul țării noastre, cît și pe plan mondial, rolul fundamental, hotărîtor al proprietății socialiste a întregului popor și cooperatiste în făurirea noii orînduiri sociale. Dezvoltarea și întărirea ei continuă constituie o necesitate vitală; orice diminuare a marii proprietăți socialiste, întoarcerea la forme de proprietate capitalistă, inclusiv la mica proprietate, sînt de natură să pună în pericol nu numai construirea socialismului, ci și însăși dezvoltarea economico-socială a popoarelor, bunăstarea și independența lor".

O reală perfecționare a organizării și conducerii noii orînduiri presupune, înainte de orice, întărirea proprietății socialiste, a rolului muncitorilor și țăranilor ca proprietari colectivi, care să asigure dezvoltarea puternică a economiei naționale. Cu alte cuvinte, perfecționarea activității trebuie să se realizeze nu prin negarea cuceririlor socialismului, ci prin afirmarea forței sale și stabilirea de noi măsuri, care să consolideze proprietatea socialistă, a întregului popor și cooperatistă, să dinamizeze dezvoltarea socialistă, creșterea economică mai puternică a fiecărei țări socialiste, ridicarea nivelului de trai material și spiritual, înfăptuirea dreptății și echității sociale. Pe bună dreptate, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, subliniază, în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie a.c., că, **„pe baza realizărilor noastre, a succeselor înregistrate în dezvoltarea generală a socialismului, trebuie să adoptăm o atitudine fermă împotriva oricăror încercări de denigrare a socialismului. Considerăm că preocuparea pentru perfecționarea dezvoltării socialismului în diferite țări trebuie să se realizeze nu de pe poziții de negare sau subapreciere a forței socialismului, ci de pe poziții de afirmare a forței și superiorității socialismului — care reprezintă viitorul întregii omeniri. Trebuie să se respingă cu fermitate încercările cercurilor reacționare, imperialiste de a destabiliza și a ponegri socialismul, în scopul vădit de a frîna — cel puțin —, de a întîrzia — într-un fel sau altul — drumul sau mersul popoarelor spre lichidarea asupririi și inegalității, spre o lume mai dreaptă și mai bună".**

Greutățile apărute în una sau alta dintre țările socialiste, anumite lipsuri și contradicții care s-au manifestat nu țin de natura orînduirii socialiste, ci de înțelegerea și folosirea cerințelor legilor obiective în activitatea practică, în condițiile concrete ale fiecărei țări și ale fiecărei etape de dezvoltare, de a alege prioritățile din ansamblul nevoilor sociale, de a crea premise pentru realizarea lor. Astfel de greutăți nu se datoresc proprietății socialiste, nu au apărut din cauza proprietății socialiste, ci din cauza altor factori, printre care, din insuficienta înțelegere, cunoaștere, aprofundare și aplicare în viața practică a cerințelor și legităților proprietății socialiste, a formelor ei specifice, a unității dintre acestea, din insuficiența măsurilor pentru dezvoltarea și apărarea proprietății socialiste.

Problemele dezvoltării economico-sociale sînt indisolubil legate de perfecționarea și creșterea proprietății socialiste. Concepția potrivit căreia instaurarea proprietății socialiste ar rezolva automat, de la sine, toate problemele dezvoltării economico-sociale, fără perfecționarea și întărirea rolului pîrghiilor economico-financiare, al mecanismelor conducerii și planificării economiei naționale este eronată și păgubitoare. Proprietatea socialistă creează cadrul cel mai propice al dezvoltării fără precedent a activității economico-sociale, pe baza căruia se cere să acționeze și să se perfecționeze întregul sistem al producției sociale.

Relațiile socialiste de proprietate sînt de așa natură încît determină ca mijloacele de producție, avuția națională să fie deopotrivă a tuturor membrilor societății și a fiecăruia dintre ei în parte. Cu deosebire în condițiile aplicării principiilor mecanismului economico-financiar actual, a autoconducerii muncitorești, autogestiunii și autofinanțării, fiecare colectiv de oameni ai muncii, fiecare unitate primește în administrare și utilizare o parte din proprietatea întregului popor, pe care trebuie să o gospodărească și să o dezvolte și pe baza căreia să-și asigure realizarea veniturilor pentru acoperirea cheltuielilor și obținerea beneficiilor necesare. **„Oamenii muncii dintr-o întreprindere** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **trebuie să înțeleagă faptul că ei sînt proprietarii acelei întreprinderi, că ei poartă direct răspunderea pentru păstrarea și apărarea proprietății, pentru dezvoltarea ei, că datoria lor este de a obține, cu mijloacele de care dispun, creșterea continuă a eficienței economice, asigurînd pe această cale și mijloacele necesare retribuirii lor și participării la beneficii și mijloacele necesare acumulării, dezvoltării forțelor de producție, precum și satisfacerea unor necesități generale ale statului, apărării țării".**

Necesitatea aplicării ferme a mecanismului economico-financiar, a autoconducerii muncitorești

Aplicarea principiilor autoconducerii, autogestiunii economico-financiare și autofinanțării determină modificări specifice în elementele componente ale proprietății socialiste. O dată cu primirea în folosință a mijloacelor fixe și circulante, ca parte a proprietății generale, oamenii muncii din fiecare întreprindere au datoria să le utilizeze în mod rațional și să dispună asupra destinației bunurilor obținute potrivit prevederilor din planul întreprinderii respective, ca parte a planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării.

Prin introducerea actualului mecanism economico-financiar, în țara noastră au apărut forme noi de cointeresare, menite să asigure o mai bună îmbinare a intereselor generale ale întregului popor cu cele de grup, ale diferitelor colective de oameni ai muncii, precum și cu cele personale, individuale. Astfel, acordul global și direct, aplicat în funcție de condițiile specifice din diferite ramuri și sectoare de activitate și în funcție de categoriile de personal care participă la producția și reproducția socială, urmărește obținerea veniturilor, de către oamenii muncii, în raport cu rezultatele finale ale activității lor, cu cantitatea și calitatea producției fizice, productivitatea muncii, rentabilitatea, nivelul consumurilor de resurse etc.

Aceleași principii și condiții se aplică și se vor aplica în continuare în întregul sistem al cointeresării materiale a oamenilor muncii. Așa cum rezultă din Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1991—1995 și orientările de perspectivă pînă în anii 2000—2010, întărirea și perfecționarea sistemului de proprietate socialistă din țara noastră implică legarea tot mai strînsă a cointeresării oamenilor muncii, prin aplicarea acordului global, de aportul colectivelor și al fiecăruia dintre membrii lor la creșterea generală a proprietății socialiste, precum și de participarea personală la fondul de dezvoltare a întreprinderilor de stat și cooperatiste.

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o problemă esențială a per-

Digitized by Google

fecționării relațiilor de proprietate o constituie conștientizarea poziției oamenilor muncii de proprietari ai mijloacelor de producție, dezvoltarea conștiinței socialiste, a sentimentului fiecărui colectiv de oameni ai muncii, a fiecărui om al muncii de stăpîn al proprietății socialiste, precum și a răspunderii pentru elaborarea, fundamentarea și înfăptuirea planului, pentru buna gospodărire, apărarea și sporirea avutului obștesc.

Secretarul general al partidului a formulat și fundamentat numeroase idei novatoare privind căile de afirmare plenară a calității oamenilor muncii de proprietari, producători și beneficiari, printre altele necesitatea de a așeza pe norme juridice noi relațiile de proprietate, de a spori răspunderea fiecărui colectiv de oameni ai muncii în administrarea și dezvoltarea proprietății socialiste, de a crea condiții ca, pe lîngă calitatea de proprietari colectivi ai unei părți din proprietatea întregului popor, oamenii muncii să poată avea în proprietate directă, prin participarea cu părți sociale, o parte din proprietatea unității în care lucrează. Necesitatea și importanța acestor măsuri decurg direct din cerințele aplicării cu fermitate a principiilor mecanismului economic actual în întreaga activitate economico-socială, a autoconducerii și autogestiunii, a ridicării pe o treaptă superioară a calității oamenilor muncii de proprietari ai mijloacelor de producție, de producători și beneficiari ai întregii avuții naționale, din legitățile obiective ale construcției societății socialiste, din faptul că în societatea noastră factorul hotărîtor al dezvoltării îl constituie eforturile poporului, ale fiecărui om al muncii, rezultatele concrete ale activității din unitatea în care fiecare lucrează.

Pentru asigurarea unei legături cît mai strînse a fiecărui om al muncii cu unitatea în care lucrează și a cointeresării mai accentuate a personalului unităților economico-sociale în obținerea de rezultate superioare a fost instituit dreptul oamenilor muncii de a contribui cu bani, sub formă de părți sociale, la constituirea fondului de dezvoltare al unităților economice și de a obține, astfel, un venit suplimentar pe baza acestei participări. Depunerile totale de părți sociale la finele anului 1988 însumau peste 23 miliarde lei, din care peste 19 miliarde lei la unitățile economice de stat și circa 4 miliarde lei la unitățile cooperatiste. Pe această bază, oamenii muncii au beneficiat de un venit suplimentar de peste un miliard de lei, calculat potrivit legii.

Diversificarea formelor și căilor de asigurare a resurselor pentru dezvoltarea economico-socială a patriei, prin participarea cu părți sociale a oamenilor muncii, determină, în ultimă instanță, dezvoltarea mai puternică a proprietății socialiste în ansamblul ei.

Societatea noastră socialistă asigură posibilități reale ca fiecare cetățean să beneficieze de roadele producției în concordanță cu munca prestată, cu cantitatea, calitatea și eficiența acesteia, în funcție de felul în care se realizează producția, beneficiile, participînd, totodată, direct la împărțirea acestora. Participarea oamenilor muncii la împărțirea beneficiilor este, desigur, determinată de faptul că ei sînt nu numai producătorii bunurilor materiale, ceea ce au fost întotdeauna, ci și proprietarii direcți ai acestora, ai tuturor rezultatelor obținute. Veniturile suplimentare, peste retribuție — realizate de oamenii muncii prin participarea la împărțirea beneficiilor și prin alte premii dobîndite pentru anul 1988 — se ridică la peste 8 miliarde de lei. Așadar, în calitate de proprietari, oamenii muncii gospodăresc și dezvoltă partea din proprietatea întregului popor încredințată spre folosire și administrare, în calitate de producători — organizează, desfășoară și conduc procesele de producție, întreaga activitate economico-socială, iar în calitate de beneficiari — primesc partea cuvenită din rezultatele obținute, în conformitate cu principiile socialiste de retribuire, de etică și echitate privind cantitatea, calitatea, însemnătatea socială și eficiența muncii depuse.

Proprietatea socialistă, tripla calitate a oamenilor muncii incumbă nu numai drepturi, ci și obligații și răspunderi. Drepturile rezidă în utilizarea mijloacelor de producție, în a avea asigurat locul de muncă și în a primi veniturile cuvenite, iar răspunderile privesc păstrarea, dezvoltarea și apărarea avutului obștesc. **„Avem răspunderea** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **să acționăm cu toată hotărîrea pentru întărirea și dezvoltarea proprietății socialiste a întregului popor și cooperatistă, ca bază a dezvoltării economico-sociale, a edificării cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării spre comunism, a ridicării bunăstării materiale și spirituale a întregului popor".** Conducerea partidului și statului nostru cere ca în fiecare unitate, la fiecare loc de muncă să se manifeste un înalt spirit de ordine și disciplină, de răspundere față de bunul mers al producției, față de păstrarea și buna gospodărire a avutului obștesc, pentru dezvoltarea și întărirea proprietății socialiste — baza progresului economico-social al patriei.

O mare importanță în procesul perfecționării relațiilor și formelor de proprietate socialistă în țara noastră au conlucrarea strînsă, îmbinarea organică a celor două forme de proprietate: proprietatea întregului popor și proprietatea cooperatistă. **„Orice contrapunere a acestor două forme de proprietate — proprietatea de stat și cooperatistă, neglijarea uneia sau alteia dintre ele** — subliniază secretarul general al partidului — **nu poate aduce decît daune intereselor generale ale mersului înainte al societății socialiste".**

Pe baza schimbărior calitative intervenite în cadrul fiecărei forme de proprietate socialistă în parte are loc intensificarea relațiilor de cooperare pe linie de producție între unitățile din agricultură care aparțin celor două forme de proprietate, precum și între acestea și unități din industrie și alte sectoare de activitate, cooperare care se realizează în cadrul consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste. Acestea asigură înfăptuirea unitară a obiectivelor noii revoluții agrare, indiferent de forma de proprietate, permit cooperarea în producție între clasa muncitoare și țărănime, integrarea cercetării științifice cu producția, creează premise favorabile pentru apropierea condițiilor de muncă din agricultură de cele din celelalte sectoare ale economiei. Așa cum se arată în Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român, „prin îmbinarea organică a proprietății de stat cu cea cooperatistă în toate domeniile, dezvoltarea conlucrării dintre aceste forme în agricultură — inclusiv cooperarea largă cu țărănimea din zonele de deal și munte — se vor afirma tot mai puternic principiile socialismului în economie, în întreaga viață socială".

Desigur, procesul îmbinării organice a formelor de proprietate, conlucrarea dintre ele nu înseamnă nicidecum restrîngerea diversității formelor concrete ale proprietății socialiste. Dimpotrivă, acestea cunosc o anumită diversificare sub impactul progresului tehnic neîntrerupt, al dezvoltării forțelor de producție, al adîncirii diviziunii sociale a muncii, al multiplicării legăturilor dintre ramurile și sectoarele economiei naționale, în plan departamental și teritorial, micro și macroeconomic.

Pe temelia proprietății socialiste, a relațiilor de producție și sociale noi, generate de ea, au fost posibile realizări cu care poporul nostru se mîndrește pe bună dreptate. Astfel, producția industrială va fi, în acest an, de 135 de ori mai mare față de 1945, iar din aceasta creșterea realizată după Congresul al IX-lea este de 120 de ori, iar a producției agricole de circa 10 ori, din care de peste 6 ori după 1965. Concomitent cu dezvoltarea forțelor de producție s-a îmbunătățit repartizarea lor teritorială, urmărindu-se cu consecvență îmbinarea criteriilor de eficiență cu cele social-politice, ceea ce a condus la valorificarea mai bună a resurselor materiale și a forței de muncă existente pe teritoriul patriei, la asigurarea temeliei materiale a egalității economice și sociale a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate. Dezvoltarea producției de bunuri materiale și sporirea eficienței economice s-au concretizat în creșterea venitului național, ce va fi, în anul 1989, de peste 40 de ori mai mare decît în anul 1945, din care o creștere de 33 ori s-a realizat după Congresul al IX-lea. Pe această bază s-au asigurat atît fondurile necesare dezvoltării economiei naționale, cît și cele necesare ridicării sistematice a nivelului de trai al oamenilor muncii.

Consecvența și fermitatea revoluționară cu care partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, militează pentru păstrarea nealterată a valorilor și cuceririlor fundamentale ale socialismului, între care la loc central se află proprietatea socialistă, își au sorgintea atît în înțelegerea profundă a sensului și obiectivelor noii societăți, cît și în realizările remarcabile obținute de poporul român în anii construirii noii orînduiri, și îndeosebi în epoca de profunde transformări înnoitoare, inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului. Concepînd și conducînd procesul revoluționar al dezvoltării economico-sociale a țării pe temelia trainică a proprietății socialiste, partidul și statul nostru probează forța creatoare a unui popor liber, stăpîn pe destinele sale, cu capacitatea de a gospodări și dezvolta continuu avuția națională, de a progresa și a-și făuri viitorul luminos, socialismul și comunismul.

Prof. univ. dr. TRAIAN LAZĂR

Digitized by Google

Conştiinţa socialistă — forţă motrice a procesului de transformare revoluţionară a societăţii

Proces revoluţionar complex, desfăşurat în mod conştient, împreună cu poporul şi pentru popor, edificarea noii orînduiri presupune participarea activă, în deplină cunoştinţă de cauză, a tuturor oamenilor muncii la realizarea obiectivelor dezvoltării economico-sociale. De aceea, aşa cum relevă secretarul general al partidului nostru, pentru a transforma societatea trebuie în primul rînd să transformăm oamenii, conştiinţa lor, pe cei chemaţi să înfăptuiască schimbările revoluţionare, să asigure făurirea cu succes a socialismului.

Deschizînd calea abordării într-o autentică perspectivă dialectică, pe baza principiilor filozofiei marxiste, a problemelor făuririi societăţii socialiste româneşti, ale raportului dintre existenţa socială şi conştiinţa socială, dintre factorii obiectivi şi cei subiectivi ai dinamicii vieţii sociale, Congresul al IX-lea al partidului a pus în lumină necesitatea obiectivă atît a dezvoltării forţelor de producţie, perfecţionării relaţiilor de producţie, afirmării democraţiei muncitoreşti-revoluţionare, cît şi a formării şi dezvoltării conştiinţei revoluţionare, a modelării profilului spiritual al omului nou, înarmat cu cele mai înaintate cunoştinţe din toate domeniile — profesionale, ştiinţifice, politico-ideologice şi culturale —, capabil să înţeleagă legile naturii şi societăţii şi să acţioneze în concordanţă cu acestea.

Amploarea sarcinilor şi complexitatea obiectivelor pe care le implică procesul revoluţionar în etapa actuală — de făurire a fazei superioare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi creare a condiţiilor necesare trecerii la afirmarea principiilor comuniste de muncă şi viaţă —, înfăptuirea Programului partidului şi a Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea impun intensificarea activităţii politico-educative de formare a omului nou, de dezvoltare a conştiinţei socialiste a întregului popor. Cu cît munca ideologică şi politico-educativă va fi mai bună, cu atît se vor obţine rezultate superioare în toate domeniile de activitate. Totodată, profundele schimbări ce au loc astăzi în lume, avîntul ştiinţei, al culturii, al cunoaşterii umane ridică în faţa popoarelor multe probleme complexe cu privire la aprecierea diferitelor evenimente, la modul de soluţionare a acestor probleme, la viitorul omenirii, probleme ce se cer a fi înţelese şi dezbătute de pe poziţii revoluţionare, pe temelia materialismului dialectic şi istoric. Iată de ce este necesar — aşa cum subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie a.c. — **„să facem astfel încît activitatea politico-educativă să aibă un rol mai activ în formarea concepţiei revoluţionare, să devină o forţă puternică care să lumineze calea spre înaltele piscuri ale societăţii comuniste".**

În acest cadru, activitatea ideologică este chemată să combată cu fermitate — aşa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român — tendinţele de subapreciere sau negare a importanţei teoriei revoluţionare în construcţia socialismului, de minimalizare a rolului conştiinţei socialiste în desfăşurarea procesului revoluţionar, tezele aşa-zisei dezideologizări a raporturilor dintre socialism şi capitalism pe plan mondial, să contribuie în tot mai mare măsură la afirmarea ideilor înaintate despre lume şi viaţă, la îmbogăţirea creatoare a concepţiei revoluţionare cu concluziile desprinse din practica socială, cu cele mai recente cuceriri ale ştiinţei şi cunoaşterii umane, la modelarea, pe această bază, a omului nou, constructor conştient al socialismului şi comunismului.

Contradicţii şi limite ale filozofiei premarxiste în abordarea problematicii conştiinţei

Nici o altă întrebare, din atîtea cîte şi-a pus omul, nu este, poate, comparabilă în ce priveşte intensitatea, importanţa şi gravitatea sa cu cea referitoare la natura, structura şi forţa conştiinţei. Răspunsul la nici una din seria infinită a întrebărilor puse de om nu s-a constituit, pe de altă parte, cu atît de mare dificultate, cu atît de multe contorsiuni, contradicţii şi conflicte, ca cel căutat pentru a se şti ce reprezintă fenomenul conştiinţei. Faptul este probat de toate formele culturii; istoria artei, a ştiinţelor naturii evidenţiază lungul şi greul drum al omului către cunoaşterea conştiinţei sale. Filozofia, recunoscută prin stăruinţa cercetărilor ei în zone de extremă complexitate, a ajuns, relativ tîrziu însă, la meditaţia despre conştiinţă şi încă mai tîrziu la adevărul general despre acest fenomen.

În filozofie, în cea modernă în special, s-au conturat reprezentări pe cît de variate, pe atît de opuse despre natura, forţa şi rolul conştiinţei, care a fost identificată cu sufletul (luat, şi el, în numeroase accepţiuni), cu gîndirea (Descartes), cu „apercepţia pură" şi „apercepţia empirică" (Leibniz), experienţa (Locke), „conştiinţa discursivă" şi „conştiinţa intuitivă" (Kant), conştiinţa de sine aflată în unitate cu substanţa şi evoluînd către spirit (Hegel), sau cu o dispoziţie specifică a unor realităţi materiale (materialismul metafizic). S-au căutat şi s-au definit puterea, rolul conştiinţei atît în ansamblul lumii cît şi în evoluţia istorică.

Idealismul a conceput conştiinţa ca o realitate în sine, separată de natură şi instituţivă a tot ceea ce există, de la lumea naturii pînă la cea a istoriei. În formele sale cele mai reprezentative (Platon, Hegel), idealismul a ipostaziat conştiinţa sau produsele ei în forţă demiurgică a universului şi istoriei; alte forme ale idealismului, cel berkeleyan, de exemplu, au redus conştiinţa la senzaţii şi reprezentări, iar lumea la complexul acestora. Din perspectiva ambelor forme ale idealismului — obiectiv şi subiectiv — puterea conştiinţei părea a fi infinită. Nu este de mirare că, neputînd explica o serie de fenomene reale prin concept, idee, senzaţie etc., idealismul a trebuit să recurgă, de regulă, la invocarea unei forţe supranaturale, ca ultim temei a ceea ce există.

Pe de altă parte, de la Thales la Feuerbach, materialismul a intuit corect şi, deseori, a şi argumentat valid teza caracterului determinant al naturii (sau materiei) în raport cu gîndirea (sau conştiinţa). Viziunea sa despre natura conştiinţei a fost însă mecanicistă, iar cea despre puterea aceluiaşi fenomen ori coincidea, în anumite laturi ale ei, cu reprezentări idealiste, ori se înscria (materialiştii francezi ai secolului al XVIII-lea) unui cerc vicios, exprimat în ideea, în fond idealistă, potrivit căreia opiniile determină mediul în aceeaşi măsură în care mediul determină *opiniile*.

Pentru determinarea adecvată a naturii şi structurii conştiinţei, filozofiei de pînă la mijlocul secolului al XIX-lea i-au lipsit două elemente esenţiale: baza naturalist-ştiinţifică şi înţelegerea ştiinţifică a evoluţiei istorice şi a vieţii omului. Ca urmare, filozofia a teoretizat existenţa fie a unei conştiinţe fără o bază reală (idealismul), fie a unei conştiinţe rupte de istoria reală a oamenilor (materialismul şi idealismul). Impasurile filozofiei demonstrau că la adevărul despre conştiinţă se poate ajunge numai atunci cînd se cunosc atît relaţiile acesteia cu purtătorul ei material nemijlocit, cît şi determinismul real al evoluţiei istorice, adică al acţiunilor omului în unitatea lor. Mai precis, adevărul despre conştiinţă nu era posibil decît într-o filozofie care ar fi reuşit, odată cu depăşirea rupturilor specifice idealismului şi materialismului metafizic, şi în cadrul acestei depăşiri, să explice unitar şi

Digitized by Google

noncontradictoriu universul, istoria, omul, pe baza legilor obiective, a structurilor şi sistemelor de influenţare ce le sînt proprii. O asemenea filozofie — a conştiinţei —, în sensul rezolvării problemelor de mai sus, a apărut în deceniul al cincilea al secolului al XIX-lea, ea datorîndu-se lui Marx şi Engels.

Filozofia marxistă despre dialectica raportului dintre existenţă şi conştiinţă

Între numeroasele încercări de denaturare a filozofiei marxiste, una a fost cu deosebire stăruitoare, ea continuînd să ocupe un loc privilegiat în filozofiile contemporane nemarxiste şi antimarxiste, şi chiar în unele interpretări marxiste ale materialismului dialectic şi istoric. S-a spus, încă la sfîrşitul secolului trecut, că marxismul ar fi lipsit de o teorie despre conştiinţă. Economismul, la rîndul său, a apreciat că, dat fiind rolul determinant al factorului economic în explicaţia marxistă a vieţii sociale, fenomenele de conştiinţă nu ar avea, în cadrul acestei explicaţii, nici măcar o importanţă secundară. Mai aproape de timpul nostru, J.P. Sartre, care, de altfel, spunea că marxismul este filozofia timpului nostru, considera că marxismului i-ar lipsi o „filozofie a omului"; iar Louis Althusser afirma, referitor la ideile lui Marx din perioada anilor 1841—1845 (deci de pînă la „Ideologia germană"), că ar fi expresia unui „umanism abstract", „liberal", ulterior depăşit de fondatorul materialismului dialectic şi istoric. Exemplele pot continua, dar important de subliniat este faptul că nu puţini dintre cei ce au interpretat, chiar de pe poziţii marxiste, filozofia materialist-dialectică nu au observat că, în fond, filozofia autorului „Manuscriselor economico-filosofice din 1844" şi al „Capitalului" este şi o filozofie a conştiinţei.

Considerăm că în opera lui Marx sînt suficiente elemente care să legitimeze ideea existenţei în cadrul acestei filozofii a unei teorii asupra conştiinţei. În rîndul acestora se înscriu: formularea de către Marx, încă din primele sale lucrări, a ideii acţiunii şi rolului filozofiei în realizarea unei lumi raţionale; analiza stării conştiinţei germane însoţită de critica filistinismului, a birocraţiei; critica utopismului şi a concepţiei hegeliene despre filozofie, însoţită de ideea necesităţii unei filozofii care numai în comunicare cu viaţa reală poate contribui la dezvoltarea conştiinţei; analiza limitelor emancipării politice în capitalism, a contradicţiilor acesteia, a drepturilor şi libertăţilor burgheze, a formei de înstrăinare politică a omului şi schiţarea filozofică a societăţii comuniste; critica panlogismului hegelian şi a construcţiei speculative hegeliene; analiza raportului dintre progres social şi religie, progres şi morală, progres şi filozofie; critica religiei ş.a. Toate aceste elemente şi-au găsit expresia teoretică în teza lui Marx cu privire la calea de transformare a lumii: realizarea unităţii dintre arma criticii şi critica armelor, dintre teorie şi practică.

„Manuscrisele economico-filosofice din 1844" au o importanţă hotărîtoare în constituirea unei noi concepţii despre om şi conştiinţă; dezvoltînd o teorie materialistă despre om, prima de acest fel din istoria gîndirii filozofice, ele au elaborat şi prima teorie materialist-dialectică despre conştiinţă. În „Manuscrise", Marx a dezvăluit, în opoziţie cu idealismul tinerilor hegelieni, cu antropologismul lui Feuerbach, cu viziunea hegeliană despre conştiinţă, spirit etc., dar şi în opoziţie cu concepţiile materialist-metafizice despre om, că esenţa umană o constituie munca. Or, în procesul muncii, fiinţa umană se manifestă ca o fiinţă conştientă. Instituind munca drept fapt definitoriu al fiinţei umane, Marx nu a negat, ci, dimpotrivă, a demonstrat atît importanţa cît şi rolul conştiinţei în raport cu omul şi societatea. El a demonstrat însă că perspectiva idealistă asupra conştiinţei este eronată sub raport teoretic şi practic. Pentru Marx, concepţia potrivit căreia transformările din conştiinţă ar fi suficiente pentru transformarea realului sau cea după care o epocă ar fi produsul exclusiv al unor idei sînt false, întrucît sînt contrazise de mişcarea istorică reală. De aceea, el a conceput comunismul ca „mişcare reală care suprimă starea actuală".

În „Ideologia germană", fenomenul central cercetat de Marx a fost tocmai cel al conştiinţei şi al „producerii" acesteia. Oricare capitol, de la Prefaţă şi pînă la analizele „socialismului adevărat", se articulează ca o explicaţie materialist-istorică a conştiinţei, ca o reluare şi dezvoltare a problematicii rolului acesteia în viaţa individuală şi socială, ca o investigaţie a forţei conştiinţei.

Dacă pentru Hegel, Feuerbach, stînga hegeliană, calea de a ajunge la adevărul despre om trebuia să pornească de la conştiinţă, pentru Marx, la adevărul despre om se poate ajunge numai pornind de la omul real, viu, aşa cum este el în viaţă şi în istorie, iar nu aşa cum şi-l reprezintă o filozofie sau alta sau cum se reprezintă omul pe sine în imaginaţia sa.

Prin producerea mijloacelor de trai, oamenii — scria Marx — îşi „produc indirect viaţa lor materială", iar fără această viaţă este imposibilă însăşi viaţa omenească, istoria societăţii neputînd nici ea exista fără continua producere şi reproducere a vieţii materiale. Rezultă însă, oare, de aici că omul a fost conceput de Marx ca o fiinţă fără conştiinţă, ori că Marx a atribuit conştiinţei sensul unui epifenomen? Aşa ar fi dacă el nu ar fi subliniat că oamenii sînt producătorii reprezentărilor, ai ideilor lor etc., adaugînd mereu că „este vorba de oameni reali, activi, aşa cum sînt determinaţi de o anumită dezvoltare a forţelor lor productive şi a relaţiilor corespunzătoare acestei dezvoltări pînă la cele mai îndepărtate forme ale lor". De aceea, „conştiinţa nu poate fi niciodată altceva decît existenţa oglindită în conştiinţă".

Pentru Marx, omul este o fiinţă conştientă; deci, producerea şi reproducerea vieţii materiale nu sînt posibile, în cazul fiinţei umane, fără conştiinţă. Totodată, cercetarea istoriei reale şi a vieţii reale a omului l-a condus la formularea ideii potrivit căreia nu conştiinţa determină existenţa, ci existenţa determină conştiinţa, respectiv, în planul vieţii sociale, existenţa socială a oamenilor determină conştiinţa socială, teze pe deplin confirmate de evoluţia naturii şi a societăţii. Marx a pus astfel capăt vechilor reprezentări idealiste despre conştiinţă în raporturile ei cu natura (materia) şi cu viaţa socială. El a descoperit, totodată, criteriul obiectiv de apreciere a epocilor istorice şi metodologia ştiinţifică a cercetării lor. În acelaşi timp, Marx a dezvăluit în ce constă puterea reală a conştiinţei (a rezultatelor ei), toate aceste descoperiri datorîndu-se cercetării simultane a realităţii vieţii omului şi a vieţii istorice, în totalitatea lor.

Lucrările ulterioare „Ideologiei germane", inclusiv „Capitalul", ca şi lucrările lui Engels, au dezvoltat viziunea materialist-istorică despre conştiinţă, acordînd o atenţie deosebită relaţiei dintre practică şi teorie, semnificaţiei teoriei revoluţionare pentru mişcarea revoluţionară, relevării rolului partidului revoluţionar al clasei muncitoare, criticii diferitelor variante ale socialismului utopic, mic-burghez. Teoria lui Marx despre revoluţia comunistă a fost elaborată în strînsă legătură cu preocupările pentru cercetarea aprofundată a conştiinţei revoluţionare în dinamica ei. În toate aceste demersuri, Marx şi Engels au adîncit, îndeosebi, analiza raportului dintre existenţa socială şi conştiinţa socială, dintre practică şi teorie, subliniind, odată cu independenţa relativă a conştiinţei sociale faţă de existenţa socială, rolul ideilor, al ideologiei în viaţa societăţii.

Lenin, la rîndul său, a vădit o constantă şi creatoare preocupare pentru aprofundarea problematicii conştiinţei, pentru apărarea principiilor fundamentale ale marxismului şi dezvoltarea, în funcţie de marile schimbări din viaţa socială, a teoriei revoluţionare. Critica economismului, a spontaneităţii, a idealismului filozofic, a explicaţiei religioase a lumii şi a vieţii a fost simultană, în opera sa, cu cercetarea formelor conştiinţei sociale, atît a celei sistematizate cît şi a celei comune, şi, nu mai puţin, cu dezvoltarea concepţiei materialist-dialectice şi istorice despre rolul teoriei revoluţionare şi al partidului revoluţionar, raporturile dintre spontan şi conştient în mişcarea muncitorească, rolul conştiinţei revoluţionare în răsturnarea orînduirii capitaliste şi instaurarea noii orînduiri, socialiste.

Întemeietorii filozofiei marxiste au considerat conştiinţa ca dimensiune esenţială a fiinţei umane, înţelegînd profund, într-un mod dialectic, rolul acesteia. Interpretarea materialist-dialectică şi istorică a conştiinţei, aşa cum s-a configurat ea în creaţia lui Marx, Engels, Lenin, a pus un accent deosebit pe demonstrarea faptului că formarea şi dezvoltarea conştiinţei revoluţionare a clasei muncitoare constituie o necesitate obiectivă pentru înlăturarea societăţii capitaliste şi instaurarea orînduirii socialiste. Totodată, clasicii marxismului au argumentat ştiinţific ideea potrivit căreia edificarea orînduirii socialiste şi progresul în construcţia acesteia, ca şi trecerea la societatea comunistă impun, cu necesitate, formarea, dezvoltarea şi generalizarea, la scara întregii societăţi, a conştiinţei revoluţionare.

Marx, Engels, Lenin au demonstrat că introducerea teoriei revoluţionare în mişcarea muncitorească este posibilă numai în condiţiile creării partidului revoluţionar, care îşi asumă, ca fundament al practicii sale politice, concepţia ştiinţifică despre lume, şi care, totodată, îşi propune programatic dezvoltarea ei creatoare în funcţie de noile realităţi şi exigenţe.

Trebuie subliniat, în acelaşi timp, faptul

Digitized by Google

că, dacă în ceea ce privește noțiunea de conștiință socialistă, aceasta a fost, în general, identică, în lucrările lui Marx, Engels și Lenin, cu cea de teorie revoluționară, în aceste lucrări s-au configurat, în funcție de diferite contexte teoretico-metodologice, și alte înțelesuri ale termenului de conștiință în general, ale celui de conștiință socialistă, în special. De aceea, orice abordare marxistă care ignorează dimensiunea filozofică a conștiinței, cea psihologico-socială, conținutul noțiunii de ideologie, principiul metodologic al abordării concret-istorice a fenomenelor de conștiință, riscă să ajungă fie la reprezentări simpliste, fie la dogmatism, fie la generalizări lipsite de conținut real și, în consecință, fără efecte pozitive asupra procesului de formare și dezvoltare a conștiinței socialiste a oamenilor. Atare situații au fost, cum se știe, reale în istoria marxismului, ele frînînd nu numai dezvoltarea teoriei, dar și practica formării și afirmării noului tip de conștiință.

Concepția materialist-dialectică și istorică — dimensiune esențială a conștiinței socialiste

Procesul revoluției socialiste, al cuceririi puterii politice de către clasa muncitoare și al construcției practice a noii societăți pune probleme noi atît pentru teoria marxistă a conștiinței, cît și pentru strategia și tactica formării și dezvoltării conștiinței socialiste. Aceste probleme sînt nu numai noi, ci și, totodată, extrem de complexe. Tratarea lor simplistă, bazată pe convingerea că ele ar fi *a priori* cunoscute, că ar fi suficientă observarea empirică a unor manifestări ale conștiinței sociale și individuale, că s-ar putea ști ceva despre conștiință fără a avea pregătirea teoretică — filozofică, psihologică etc. — necesară, ar fi, desigur, păgubitoare pentru teoria, cît și pentru practica revoluționară. Unor asemenea abordări, partidul nostru, începînd de la istoricul Congres al IX-lea, le-a opus, prin opera teoretică și practică a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o concepție științifică, consecvent revoluționară, care, asumîndu-și ca fundament teoretic ideile perene ale filozofiei marxiste, cerințele metodologice ale viziunii întemeietorilor materialismului dialectic și istoric privind problematica conștiinței, se constituie într-o contribuție creatoare, originală la dezvoltarea teoriei revoluționare, a gîndirii sociale contemporane.

Concepția partidului nostru, a secretarului său general, despre conștiință și rolul ei în dezvoltarea vieții sociale și individuale valorifică, pe plan filozofic, în condițiile specifice ale celei de-a doua jumătăți a secolului al XX-lea, fondul peren al teoriei revoluționare și, totodată, transformările produse la nivelul vieții economice și social-politice contemporane, al științei și culturii, al modalităților în care ființa umană, grupurile și clasele sociale, popoarele se angajează în soluționarea noilor probleme cu care se confruntă societatea. În același timp, opera secretarului general al partidului nostru se definește printr-o abordare dialectică și profundă cunoaștere a tradițiilor istorice și cultural-spirituale ale poporului român, a psihologiei sale și a conștiinței pe care acesta și-a format-o în cursul luptei seculare pentru păstrarea ființei naționale și afirmarea sa ca popor liber și independent.

Concomitent cu interpretarea unitară, materialist-dialectică și istorică, a proceselor lumii contemporane și a celor specifice societății românești, prin prisma rolului conștiinței înaintate, al ideologiei revoluționare, partidul nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu au supus unei critici aprofundate, multilaterale teoriile idealiste, metafizice, dogmatice despre rolul și importanța conștiinței, precum și toate reprezentările subiectivist-voluntariste sau mecaniciste despre apariția, formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste, orientările lichidatoriste despre rolul partidului revoluționar în procesul construcției socialismului, în general, în formarea și generalizarea noului tip de conștiință, în special.

În abordarea problemelor edificării și perfecționării societății socialiste românești, inclusiv a celor privind conștiința socialistă, partidul nostru, secretarul său general, pornesc în mod ferm de la principiile fundamentale ale teoriei marxiste, ale materialismului dialectic și istoric, ale socialismului științific. Asemenea principii, cum ar fi cele constituite ca soluții filozofice ale relației dintre existență și conștiință, dintre existență socială și conștiință socială, forțe și relații de producție, teorie și practică, individ-societate sau cele care privesc caracterul istoric al societății capitaliste, necesitatea obiectivă a revoluției socialiste, căile înfăptuirii revoluției socialiste, imperativul înlăturării proprietății privat-capitaliste și al instaurării proprietății socialiste ca singura bază a înfăptuirii socialismului, creșterea rolului conducător al partidului revoluționar al clasei muncitoare în opera de edificare a noii societăți, afirmarea națiunii, dezvoltarea democrației muncitorești-revoluționare etc. reprezintă adevăruri care nu au doar un caracter limitat la timpul în care au fost elaborate. Ele își păstrează valabilitatea de adevăr independent de transformările care au loc în viață, știință, cultură, fondul lor este etern, istoria socială și istoria cunoașterii, a științei demonstrîndu-le integral justețea, fără a le contesta deci conținutul filozofic sau a le reduce sfera de valabilitate.

Partidul nostru demonstrează că între valoarea explicativă și cea metodologică a principiilor fundamentale ale filozofiei marxiste există o unitate dialectică, indestructibilă, orice încălcare a acestei unități ducînd atît la erori teoretice cît și la grave greșeli practice. În același timp, valoarea metodologică a principiilor este concepută în opoziție cu orice utilizare abstract-mecanicistă a acestora și, de asemenea, în opoziție cu repetarea mecanică a unor adevăruri generale, cu ignorarea dialecticii noilor evoluții și transformări. Valoarea de adevăr a principiilor fundamentale ale filozofiei marxiste, corecta lor înțelegere și aplicare în practică impun, în viziunea partidului nostru, a secretarului său general, necesitatea păstrării nealterate a esenței concepției revoluționare, iar aceasta se definește, în mod hotărîtor, prin caracterul său dialectic, deschis oricărei transformări, critic și autocritic totodată, prin capacitatea sa de a se dezvolta necontenit, de a răspunde adecvat noilor probleme care apar în practica socială, în știință, în cultură, în conștiința oamenilor. Așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„marxismul este o știință vie, care se dezvoltă și se îmbogățește necontenit, sintetizînd experiența istorică și concluziile dezvoltării sociale".**

Îmbogățirea marxismului nu se poate face însă decît pe propriile sale baze teoretice, prin aplicarea fermă și dezvoltarea principiilor teoriei revoluționare în funcție de condițiile social-istorice noi, și nu prin revizuirea esenței marxismului și declararea ei ca învechită sub pretextul existenței unor alte condiții, în perioada cînd a fost elaborat, decît cele actuale. Desigur, aceasta nu înseamnă că orice teză formulată de clasici continuă să fie valabilă și în condițiile celei de-a doua jumătăți a secolului al XX-lea, sau că toate problemele procesului construcției socialiste pot fi soluționate prin recursul mecanicist la teze elaborate cu un secol în urmă. Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, atrăgea atenția, încă din iulie 1965, asupra faptului că, **„elaborînd această învățătură, ale cărei adevăruri sînt strălucit confirmate de viață, clasicii marxism-leninismului nu puteau să dea răspunsuri definitive tuturor problemelor pe care le-a ridicat evoluția ulterioară a societății. Trăind într-o altă epocă, ei nu puteau să dea soluții problemelor concrete apărute ca urmare a victoriei socialismului într-un șir de țări, să analizeze formele și metodele construcției socialiste în toată varietatea lor".**

Evidențiind caracterul revoluționar al marxismului, faptul că acesta se îmbogățește permanent cu concluziile științifice ale dezvoltării sociale, relevînd faptul că socialismul științific nu trebuie privit ca ceva imuabil, elaborat o dată pentru totdeauna, ci ca o știință vie, ce se reînnoiește continuu, partidul nostru se pronunță, totodată, împotriva relativizării principiilor și valorilor fundamentale ale teoriei revoluționare. În acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază că **„numai acționînd permanent în spirit revoluționar, analizînd fenomenele pe baza concepției materialist-dialectice și istorice, vom înțelege just atît necesitățile dezvoltării economico-sociale a patriei noastre, cît și tendințele și direcțiile de dezvoltare internațională".**

Concepția partidului nostru, a secretarului său general, despre relația dintre peren și istoric în filozofia marxistă, dintre valoare eternă și teză valabilă în anumite condiții, ca și viziunea despre necesitatea aplicării creatoare a principiilor teoriei revoluționare la condițiile lumii contemporane, în general, la cele ale construcției societății socialiste românești, în special, corespund, prin fondul lor teoretic și modalitatea aplicării practice, spiritului autentic, revoluționar al filozofiei marxiste.

Concepția revoluționară despre lume și viață constituie dimensiunea esențială a conștiinței socialiste. Ea premerge — ca filozofie îndeosebi — și trebuie cu necesitate să premeargă oricărui alt fenomen al conștiinței socialiste, să jaloneze, sub raportul generalității, direcțiile progresului în sferele vieții sociale. În țara noastră, această dimensiune majoră a conștiinței socialiste o reprezintă orientările cuprinse în Programul partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, în monumentala operă teoretică a tovarășului Nicolae Ceaușescu — expre-

Digitized by Google

sia marxismului creator în România în condițiile actuale, după cum se subliniază în Tezele pentrú Congresul al XIV-lea al partidului.

Un fapt de semnificație majoră pentru teoria asupra conștiinței socialiste, ca și pentru activitatea politico-educativă de formare a omului nou îl constituie conceperea dezvoltării conștiinței socialiste ca parte integrantă a procesului edificării și perfecționării noii orînduiri, iar nu ca un deziderat abstract, lipsit de determinări obiective și de o finalitate umanistă. Or, acest proces este unul care implică transformarea oamenilor, însușirea, de către toți membrii societății, a concepției revoluționare despre lume și viață, formarea unor noi deprinderi de muncă, a unui comportament moral, juridic, politic înaintat, în concordanță cu transformările obiective ce au loc la nivelul societății. Dar tocmai transformarea oamenilor, înarmarea lor cu concepția înaintată despre lume și viață — materialismul dialectic și istoric —, cu cele mai noi cunoștințe științifice și concluzii ale practicii social-istorice constituie, așa cum relevă secretarul general al partidului, una dintre cele mai complicate probleme, cu mult mai grea, în multe privințe, decît dezvoltarea economiei. Aceasta ilustrează realismul concepției partidului nostru și trimite, logic, la cauzele sau fundamentele care o situează, astfel, ca o problemă deosebit de complexă și, totodată, de importanță esențială.

Formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste se constituie într-o necesitate obiectivă a construcției noii orînduiri datorită, în primul rînd, naturii specifice a bazei economice a socialismului și particularităților apariției acesteia. Instaurarea relațiilor de producție socialiste, cerută în mod obiectiv de rezolvarea contradicției fundamentale a modului de producție capitalist, este rezultatul voinței politice a clasei muncitoare, condusă de partidul ei revoluționar; aceste relații apar, așadar, ca urmare a cuceririi puterii politice de către clasa muncitoare, în alianță cu celelalte categorii de oameni ai muncii. Elementul esențial al noilor relații îl reprezintă proprietatea socialistă asupra principalelor mijloace de producție, pe baza căreia se dezvoltă noi relații de schimb și de repartiție. Relațiile de producție sînt relații materiale; ele nu depind de voința și de conștiința oamenilor. Pe de altă parte, apariția relațiilor de producție socialiste a fost prevăzută, necesitatea ei a fost demonstrată teoretic cu mult înainte, iar instaurarea lor nu a fost nicidecum independentă de conștiința teoretică și de voința politică. Aceasta este însă doar o latură a problemei, una extrem de importantă, care demonstrează că relațiile materiale socialiste, în ansamblul aspectelor lor fundamentale, se instaurează ca rezultat al întrepătrunderii dialectice dintre cerințele obiective ale dezvoltării și reflectarea acestora în ideologia și activitatea practic-politică a partidului revoluționar al clasei muncitoare.

Relațiile materiale specifice socialismului nu apar spontan, ca, de pildă, relațiile de producție capitaliste, și nici nu sînt produsul mișcării „de la sine" a economicului. Înainte de a exista ca atare, ele au avut o „existență teoretică", conștiința necesității instaurării lor constituind obiectivul fundamental al luptei revoluționare, pentru înlăturarea capitalismului și făurirea socialismului. Existența lor în plan teoretic a precedat, deci, existența lor practică. Acest fapt se cere a fi subliniat pentru a demonstra că anumite forme ale conștiinței socialiste au apărut înainte de instaurarea noii orînduiri, dar și pentru a evidenția faptul că premisele teoretice și edificarea practică a relațiilor de producție socialiste nu sînt fenomene identice, opera de edificare a noii orînduiri impunînd însăși dezvoltarea formei care a prevăzut-o, cu alte cuvinte a conștiinței socialiste.

O altă latură a problemei o constituie însăși dezvoltarea relațiilor materiale fundamentale ale socialismului. Instaurarea relațiilor de producție socialiste, sub forma luării în stăpînire, de către popor, a principalelor mijloace de producție nu reprezintă decît o etapă a procesului de făurire a noilor relații de producție. O a doua etapă o constituie generalizarea acestor relații, socialismul neputînd exista pe baze economice opuse sau diferite sub raportul naturii lor. Practica istorică a demonstrat că procesul generalizării relațiilor de producție socialiste necesită, în comparație cu prima etapă, nu numai un timp mai îndelungat, dar și metode și forme diferite de activitate a partidului revoluționar, o intensă activitate politico-educativă. Fără o conștiință politică și ideologică adecvată a maselor, generalizarea relațiilor de producție socialiste ar fi imposibilă. În același timp, fără aderarea conștientă, pe baza ideologiei revoluționare, a claselor și grupurilor sociale la o nouă formă de proprietate, generalizarea proprietății socialiste, cu toate consecințele sale, ar rămîne doar un proiect. Și într-un caz, și în celălalt, conștiința se vădește a avea un rol de cea mai mare importanță.

O etapă nouă, calitativ superioară, o constituie perfecționarea relațiilor de producție socialiste. După cum se știe, acestea sînt, prin natura lor, relații de colaborare între oameni, ca și între diferite sectoare ale economiei, prin ele se desființează, o dată pentru totdeauna, exploatarea omului de către om. În cazul relațiilor de producție socialiste, colaborarea nu se reduce la cooperarea oamenilor în producție în vederea realizării sarcinilor ce le revin, ci ea subordonează acest moment unui scop social și, totodată, îl efectuează în afara concurenței anarhice, specifică relațiilor de producție. Cooperarea în producție vizează apărarea și dezvoltarea proprietății socialiste, producerea bunurilor materiale necesare în vederea creșterii nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, afirmarea unui nou spirit de muncă, de responsabilitate, de colaborare între subiecții producției, lupta pentru creșterea productivității, a eficienței, ridicarea calității produselor.

Toate caracteristicile și scopurile cooperării în cadrul relațiilor de producție socialiste se realizează procesual; ele nu se produc, așadar, dintr-odată, automat. Perfecționarea relațiilor de producție are, desigur, un fundament economic, dar acesta, deși necesar, nu este și suficient pentru asigurarea dezvoltării lor cît mai puțin contradictorii. Perfecționarea relațiilor de producție socialiste depinde, în mod hotărîtor, de nivelul de cunoștințe, de calitatea profesională a celor ce cooperează în procesele de producție, schimb și repartiție, de calitatea conștiinței lor. Faptul că procesele de producție care se desfășoară pe baza unui nou tip de proprietate, indiferent de formele acesteia, sînt procese umane, că principalul factor al producției materiale este omul, demonstrează, aproape de la sine, că progresul în producția materială a societății este indisolubil legat de conștiința omului, mai exact spus, de calitatea conștiinței acestuia. Conștiința socialistă este, prin urmare, obiectiv necesară, fără formarea și dezvoltarea ei perfecționarea relațiilor de producție și, în general, progresul multilateral al întregii societăți fiind de neconceput.

De aceea, se poate considera că progresul în conștiință atrage după sine progresul în bunăstrarea materială. Logica internă a relațiilor de producție socialiste determină conștiința socială și o obligă la restructurări valorice. Restructurările valorice influențează, la rîndul lor, relațiile de producție, sporindu-le ritmurile de dezvoltare și perfecționare. În cadrul acestui determinism dialectic, logica relațiilor de producție socialiste și cea a valorilor înaintate nu sînt separate, rupte una de alta, ci converg în cadrul unui proces care este cu atît mai unitar cu cît unitatea lui dialectică este înțeleasă mai bine.

Formarea și dezvoltarea conștiinței, astfel încît ea să devină cu adevărat forță a producției materiale, a constituit și constituie un obiectiv prioritar al partidului nostru, îndeosebi după Congresul al IX-lea, o parte componentă inseparabilă a edificării noii orînduiri. S-a creat astfel posibilitatea socială a transformării conștiinței într-o forță motrice, dinamizatoare a construcției societății socialiste.

În opera teoretică și activitatea practică ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, problemelor formării și dezvoltării conștiinței socialiste, creșterii rolului acesteia în viața socială li se acordă o importanță deosebită. Secretarul general al partidului a demonstrat că progresul relațiilor de producție socialiste necesită schimbări calitative ale conștiinței la nivelul tuturor membrilor societății. Orînduirea socialistă, a cărei bază economică este unitară, implică, spre a se dezvolta neantagonic, armonios, o conștiință și ea unitară, ceea ce presupune înfăptuirea unei adevărate revoluții în gîndirea și felul de a acționa al oamenilor.

Experiența partidului nostru se constituie într-o contribuție originală la îmbogățirea și dezvoltarea practicii și teoriei marxiste a conștiinței. Sistemul de învățămînt, perfecționarea continuă a școlii, integrarea învățămîntului cu cercetarea științifică și producția, generalizarea învățămîntului de 10 ani și apoi trecerea la generalizarea învățămîntului de 12 ani,

reciclarea prin cursuri de perfecționare profesională a tuturor categoriilor de oameni ai muncii, activitatea de educație politico-ideologică a întregului popor, făurirea și perfecționarea sistemului, unic în felul său, al democrației muncitorești-revoluționare, programele naționale ale dezvoltării științei etc., sînt tot atîtea argumente care probează că, în viziunea partidului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste constituie un obiectiv major al procesului de construcție socialistă. Subliniind adevărul potrivit căruia modul de gîndire, conștiința socială, gradul de dezvoltare a științei, învățămîntului și culturii sînt determinate de baza materială a societății, de modul de producție și de repartiție a bunurilor materiale, secretarul general al partidului relevă, totodată, faptul că, la rîndul lor, conștiința socială, știința, învățămîntul și cultura, activitatea ideologică și politico-educativă au un rol important în dezvoltarea forțelor de producție. Consecințele practice ale înțelegerii dialectice a relației dintre baza materială a socialismului și conștiința revoluționară își află reflectarea tocmai în progresele conștiinței înseși, în afirmarea crescîndă a conștiinței socialiste, înaintate, a unui nou mod de gîndire și acțiune.

Atît perfecționarea relațiilor de producție cît și progresele în formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste nu epuizează, desigur, procesul social al realizării unității lor depline. În cadrul corelației concrete dintre relațiile de producție și sociale și conștiința socialistă se pot manifesta și disfuncționalități, anumite rămîneri în urmă. Asigurarea în practică a unității dintre relațiile de producție socialiste și conștiința revoluționară implică necesitatea ca în fiecare moment al operei de construcție socialistă să se țină seama de raporturile reale dintre factorii menționați, de gradul dezvoltării fiecăruia și de modul în care ei se influențează reciproc, numai pe aceste baze putîndu-se asigura, așa cum în repetate rînduri a subliniat secretarul general al partidului nostru, realizarea unei concordanțe cît mai depline între cele două laturi ale vieții sociale.

Analizînd raportul real dintre dezvoltarea forțelor de producție și a relațiilor de producție, pe de o parte, și nivelul activității teoretice, ideologice, politico-educative, pe de altă parte, tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras atenția asupra unei anumite rămîneri în urmă a celei de-a doua, ceea ce are, fără îndoială, unele urmări negative și impune necesitatea intensificării activității ideologice, politico-educative, de ridicare a nivelului conștiinței, sociale și individuale.

În acest sens, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie a.c., Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului fundamentează un amplu program de acțiune, menit să ducă la lichidarea, în cel mai scurt timp, a rămînerii în urmă a activității ideologice și politico-educative în raport cu nivelul de dezvoltare a forțelor și relațiilor de producție, la realizarea unei concordanțe cît mai depline între cele două laturi ale vieții sociale, să asigure transformarea conștiinței revoluționare într-o adevărată forță motrice a progresului societății românești pe calea socialismului și comunismului.

În lumina acestor importante documente programatice se impune, mai mult ca oricînd, să se sublinieze cu tărie că victoria socialismului constituie o necesitate obiectivă, că, mai devreme sau mai tîrziu, așa cum s-a întîmplat cu toate orînduirile sociale anterioare, orînduirea capitalistă trebuie să facă loc noii orînduiri — socialiste. Evidențiind faptul că singura cale pentru soluționarea problemelor complexe ale lumii contemporane o reprezintă trecerea omenirii spre socialism, activitatea ideologică trebuie să releve cu putere că socialismul se realizează în fiecare țară conform condițiilor concrete, ținîndu-se seama de principiile și legitățile general-valabile, fără a se admite ca revoluția să fie impusă din afară sau să fie oprită pe calea contrarevoluției.

Definite cu claritate în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român, direcțiile de acțiune, obiectivele și sarcinile ce revin activității ideologice și politico-educative în etapa actuală sînt în măsură să asigure sporirea contribuției acesteia la formarea și dezvoltarea conștiinței înaintate, revoluționare, la făurirea omului nou — constructor conștient al socialismului și comunismului. În această perspectivă se impune să fie relevată cu toată forța necesitatea întăririi și dezvoltării continue a proprietății socialiste — cerință vitală pentru dezvoltarea patriei noastre, pentru progresul continuu al forțelor de producție, al științei, culturii, a nivelului de trai material și spiritual al poporului —, a afirmării crescînde a rolului conducător al partidului, centrul vital al națiunii, forța politică cea mai conștientă, cea mai înaintată a societății, înarmată cu concepția științifică despre lume și viață, capabilă să unească și să organizeze întregul popor în direcția înfăptuirii cu succes a tuturor planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială.

O deosebită importanță se cere a fi acordată întăririi luptei ideologice și politice, combaterii propagandei antisocialiste și anticomuniste, reliefîndu-se mereu ideea potrivit căreia adîncirea și perfecționarea democrației socialiste nu înseamnă renunțarea la lupta împotriva concepțiilor reacționare, nu trebuie să ducă la concesii și ploconire în fața forțelor imperialismului. „Asigurarea unei largi democrații socialiste — se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al P.C.R. — nu numai că nu exclude, dar presupune în mod necesar o atitudine hotărîtă față de orice acțiuni care dăunează construcției socialismului. Trebuie să crească combativitatea revoluționară față de curentele de gîndire reacționare, față de propaganda mistificatoare, denigratoare promovată de capitalism, să se întărească vigilența împotriva tentativelor forțelor imperialiste de a abate socialismul de la calea dezvoltării revoluționare."

Conștiința revoluționară este strîns legată de afirmarea valorilor înintate ale societății noastre, a principiilor eticii și echității socialiste, de modelarea omului nou în spiritul unei atitudini responsabile față de proprietatea socialistă și în raport cu gospodărirea avuției naționale, al ordinii și disciplinei în muncă, de educarea întregului popor în spiritul minunatelor sale tradiții patriotice și, totodată, al solidarității internaționale, al frăției și unității cu toți oamenii muncii în lupta comună pentru progres economic și social, pentru pace.

Lărgirea orizontului de cunoștințe cultural-științifice — condiție importantă a libertății și demnității omului — trebuie, de asemenea — așa cum subliniază în permanență secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu —, să se afle permanent în centrul activității ideologice și politico-educative. În acest sens prezintă o deosebită importanță însușirea celor mai recente cuceriri ale revoluției tehnico-științifice, cunoașterea valorilor reprezentative ale culturii naționale, purtătoare ale idealurilor de progres și libertate ale poporului român, cît și a tot ceea ce este mai bun și progresist în cultura universală, concomitent cu combaterea misticismului și obscurantismului, a tot ce contravine gîndirii înaintate a epocii noastre, principiilor revoluționare ale umanismului socialist, creșterii generale a nivelului de cultură și civilizație al poporului. Festivalul național „Cîntarea României", cluburile, căminele culturale, casele de cultură, teatrele sînt chemate să se angajeze mai puternic în această amplă activitate politico-educativă, pentru a deveni adevărate centre de formare a unei înalte conștiințe socialiste, revoluționare, patriotice a maselor.

Scopul final al întregii activități politico-educative desfășurată de organele și organizațiile de partid, de instituțiile ideologice și cultural-educative îl reprezintă, așa cum se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului, modelarea fizionomiei omului nou, înaintat, animat de un profund spirit patriotic, devotat trup și suflet cauzei nobile a făuririi celei mai drepte și mai umane societăți, idealurilor de progres și pace în lume. Contribuind activ la făurirea conștiinței socialiste, la mai buna cunoaștere și înțelegere a problemelor actuale ale dezvoltării sociale, la combaterea manifestărilor care contravin principiilor societății noastre, concepției revoluționare despre lume și viață, întreaga muncă de propagandă și politico-educativă se afirmă ca un important factor de mobilizare a oamenilor muncii în vasta operă de înfăptuire a politicii interne și externe a partidului și statului nostru, ca o forță materială de transformare a societății, de asigurare a victoriei socialismului și comunismului în România.

Prof. univ. dr. GH. AL. CAZAN

Digitized by Google

Este necesar ca, în cadrul dezbaterilor în partid şi cu toţi oamenii muncii, să fie pusă cu putere în evidenţă lupta poporului român pentru formarea sa, a limbii şi culturii proprii, pentru realizarea naţiunii române, a statului naţional unitar.

NICOLAE CEAUŞESCU

FUNCŢIA EDUCATIVĂ A ISTORIEI

Magistrala cuvîntare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie a.c., Tezele pentru Congresul al XIV-lea acordă o importanţă deosebită cunoaşterii şi preţuirii istoriei patriei, a luptei milenare a poporului român pentru libertate socială şi naţională, pentru independenţă şi unitate. Realizînd o strălucită sinteză a drumului parcurs de poporul nostru în întreaga sa istorie, de la primul stat centralizat al dacilor, de acum 2060 de ani, şi pînă în prezent, secretarul general al partidului evidenţiază cu putere concluziile şi învăţămintele necesare pentru formarea şi dezvoltarea conştiinţei revoluţionare, patriotice a maselor, pentru angajarea plenară a tuturor celor ce muncesc în înfăptuirea planurilor şi programelor de dezvoltare multilaterală a României socialiste. Înaltele exigenţe ale actualei etape de dezvoltare a patriei implică organic manifestarea crescîndă a conştiinţei răspunderii faţă de moştenirea trecutului istoric, care generează forţă în acţiunile consacrate edificării prezentului şi viitorului naţiunii, a conştiinţei datoriei de a duce mai departe tradiţiile înaintate făurite în lupta îndelungată a poporului român, a forţelor democratice şi progresiste, a clasei muncitoare şi partidului ei politic împotriva exploatării şi asupririi, pentru o viaţă mai bună, liberă şi independentă. **„Pentru a înţelege bine stadiul în care se găseşte astăzi România** — arată tovarăşul Nicolae Ceauşescu în cuvîntarea la Plenară — **este necesar să fie puse în evidenţă momentele cele mai importante ale luptei pentru formarea Principatelor Române, subliniindu-se legătura strînsă, dintotdeauna, între Ţara Românească, Moldova şi Transilvania, punîndu-se cu putere în relief luptele îndelungate şi hotărîte împotriva dominaţiei străine, a imperiilor din acele vremuri, faptul că numai ca urmare a luptei împotriva dominaţiei străine, a apărării cu arma în mînă a independenţei şi dreptului poporului de a-şi forma un stat propriu unitar s-au realizat năzuinţele şi visurile celor mai înaintaţi reprezentanţi ai poporului nostru — visul însuşi al naţiunii noastre"**.

Întreaga evoluţie a poporului nostru este străbătută ca un fir roşu de lupta necurmată pentru apărarea gliei străbune, pentru libertate socială şi naţională, împotriva dominaţiei şi asupririi străine, pentru independenţă şi unitate, pentru progres social. Aceste adevăruri esenţiale ale istoriei naţionale au constituit dintotdeauna un izvor de încredere şi învăţăminte, o armă de luptă a poporului pentru apărarea existenţei sale de-sine-stătătoare, pentru afirmarea dreptului său sacru de a fi stăpîn pe propriul destin. Niciodată, însă, istoria nu s-a ridicat cu adevărat la menirea ei de *magistra vitae*, niciodată momentele definitorii ale devenirii istorice a poporului român nu au fost evocate, nu au căpătat asemenea dimensiuni ştiinţifice şi educative şi nu au slujit mai bine ca mijloc de cunoaştere şi apropiere între popoare ca în perioada de după istoricul Congres al IX-lea, care, sub înrîurirea gîndirii profund originale şi cutezătoare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, a descătuşat energiile creatoare ale poporului român, a imprimat întregii vieţi sociale din ţara noastră un suflu înnoitor, revoluţionar şi profund democratic. Odată cu aceasta au fost înlăturate tezele de orientare nihilistă, cosmopolită, propagate de pe poziţii străine adevărului, spiritului ştiinţific, redîndu-se, de fapt, poporului nostru istoria sa autentică, aşa cum a fost făurită de înaintaşi şi, pe această bază, sentimentul mîndriei patriotice, de respect şi preţuire pentru trecutul său milenar, sentimentul demnităţii şi capacităţii de a-şi făuri viaţa nouă, socialistă, în conformitate cu propria voinţă. Referindu-se la deschiderile fără precedent înfăptuite de Congresul al IX-lea al partidului în domeniul istoriei patriei, Tezele pentru Congresul al XIV-lea relevă: „O importanţă deosebită a avut repunerea în drepturile ei legitime a glorioasei istorii naţionale, a milenarelor noastre tradiţii progresiste, revoluţionare, restabilirea adevărului istoric privitor la originile, formarea şi dezvoltarea poporului român pe aceste meleaguri".

Într-adevăr, a fost nevoie de analiza profundă si responsabilă întreprinsă de marele Congres din 1965 pentru ca, şi în planul ştiinţei istorice, să se poată produce o schimbare radicală, de mare profunzime, a modului de a privi, de a cerceta şi a interpreta istoria. Este şi aceasta una dintre marile cuceriri ale epocii celei mai fertile şi mai bogate în realizări din istoria patriei, „Epoca Nicolae Ceauşescu", în care momentele şi trăsăturile fundamentale ale multimilenarei istorii a poporului nostru — vechimea şi etnogeneza, continuitatea, permanenţa sa pe pămîntul strămoşesc, lupta pentru apărarea fiinţei proprii, pentru unitate naţional-statală — s-au bucurat din partea partidului, a secretarului său general de o reevaluare generală, de o interpretare obiectivă şi o fundamentare teoretică şi metodologică riguros ştiinţifică. Analizele, ideile, aprecierile şi generalizările teoretice formulate de tovarăşul Nicolae Ceauşescu au determinat un salt valoric în dezvoltarea ştiinţei istorice româneşti, au contribuit decisiv ca trecutul istoric glorios al poporului român să devină un suport trainic al transformărilor înnoitoare în planul conştiinţei sale naţionale, al afirmării patriotismului socialist, revoluţionar.

Secretarul general al partidului a prezentat în adevărata lor lumină epoci, evenimente şi personalităţi, clase şi forţe sociale, care, într-un moment sau altul, şi-au adus contribuţia la mersul înainte al civilizaţiei româneşti, la propăşirea liberă şi independentă a patriei. Au fost astfel eliminate tezele pseudoştiinţifice, care minimalizau sau denaturau rolul hotărîtor al poporului nostru în făurirea propriei istorii şi atribuiau unor factori externi succesele repurtate de forţele înaintate ale societăţii româneşti în lupta pentru elibe-

Digitized by Google

rare națională și socială. Opera tovarășului Nicolae Ceaușescu, aprecierile și tezele de mare rigurozitate, paginile de mare forță evocatoare, revoluționară și patriotică, pe care le cuprinde această operă de inestimabilă valoare au evidențiat concluzia că istoria trebuie să fie o știință a adevărului și a respectului față de adevăr, o oglindă a conștiinței de sine a poporului român.

În această lumină, în spiritul cuvîntărilor și expunerilor secretarului general al partidului, Tezele pentru Congresul al XIV-lea aduc o contribuție de cea mai mare importanță la îmbogățirea patrimoniului istoriei naționale, a gîndirii istorice românești. Prin aprecierile și concluziile orientative, acest document programatic stimulează gîndirea și cercetarea istorică, oferă posibilitatea dezvoltării în continuare a noii istoriografii românești pe baza marilor ei tradiții progresiste, a interpretării științifice, materialist-dialectice a evenimentelor, fenomenelor și proceselor din viața socială. În această perspectivă este necesar ca cercetarea și cunoașterea istoriei patriei să pornească în permanență de la analiza condițiilor economice, sociale și politice din fiecare etapă a evoluției societății românești, a factorilor interni și externi care au determinat evoluția poporului român, a raporturilor cu alte popoare, a luptei pentru unitate, libertate națională și socială, a rolului hotărîtor al maselor populare — adevăratul făuritor al istoriei, al progresului continuu al societății. **„Trebuie să punem cu putere în evidență învățămintele istoriei, care demonstrează că trecerea de la o orînduire la alta s-a realizat, întotdeauna, pe cale revoluționară, că rolul hotărîtor l-au avut întotdeauna masele, l-au avut popoarele — adevăratele făuritoare ale istoriei și civilizației — și, în acest cadru, să subliniem rolul clasei muncitoare, al forțelor înaintate în lupta pentru socialism, pentru pace și colaborare în întreaga lume"** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1989.

În această viziune, profund realistă, în spiritul cerințelor, al legităților istorice și adevărului științific, Tezele pentru Congresul al XIV-lea înfățișează împrejurările în care s-a format și s-a dezvoltat poporul român, continuitatea, permanența pe pămîntul strămoșesc, evoluția sa în condițiile istoriei antice, medievale și moderne, luptele sale pentru unitate, independență și suveranitate, pentru transformarea revoluționară a societății și făurirea pe pămîntul României a socialismului și comunismului.

Concepînd procesul istoric românesc în ansamblul său și în strînsă conexiune cu istoria universală, secretarul general al partidului are marele merit de a fi fundamentat, cu clarviziune științifică, teza referitoare la istoria unică și unitară a poporului român. În acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu a relevat faptul că nu pot exista **„două istorii paralele"** — una a poporului și una a partidului, deoarece istoria mișcării muncitorești și a partidului comunist, ca și a altor partide, este nemijlocit legată de stadiile dezvoltării economice, politice, științifice și culturale a țării, de progresul forțelor de producție, de acțiunea legilor sociale obiective, constituindu-se într-o parte integrantă a istoriei naționale.

În acest spirit, Tezele pentru Congresul al XIV-lea înfățișează istoria poporului român ca un proces unitar indestructibil, în care este cuprinsă organic întreaga evoluție a mișcării muncitorești, revoluționare și democratice, a partidului politic al clasei muncitoare. Aceasta deoarece însăși realitatea istorică pune în evidență adevărul de necontestat potrivit căruia clasa muncitoare și partidul ei politic s-au implicat puternic, de la începutul afirmării lor pe arena politică a țării, în toate marile probleme care frămîntau societatea românească, au dovedit că sînt ființă din ființa națiunii române, că idealurile luptei lor sînt însești idealurile poporului român. **„Trebuie să înțelegem** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — **că partidul nostru nu este în afara națiunii și poporului, că națiunea noastră are o singură istorie, că partidul nostru s-a născut în luptele sociale, în cadrul istoriei poporului; istoria sa este istoria națiunii noastre și deci istoria națiunii este singura istorie care trebuie să oglindească întreaga dezvoltare a poporului nostru".**

Aceste aprecieri și teze au o deosebită însemnătate teoretică și metodologică pentru înțelegerea și scrierea istoriei. Numai într-o asemenea viziune, știința istorică poate dobîndi un rol major în prezentarea veridică a fenomenelor și faptelor din trecut, în educația patriotică, revoluționară a oamenilor muncii.

Înalta cinstire și prețuire de care se bucură trecutul istoric al poporului român în opera tovarășului Nicolae Ceaușescu, în documentele pentru Congresul al XIV-lea constituie nu numai expresia unui firesc respect față de eroismul, dîrzenia și sacrificiile înaintașilor, pentru afirmarea și realizarea aspirațiilor de libertate socială și națională, de unitate și independență națională, ci și expresia unei concepții științifice, de o deosebită importanță social-politică, potrivit căreia socialismul nu se realizează pe un loc gol, ci pe baza a ceea ce s-a înfăptuit în decursul istoriei, a tot ceea ce a fost experiență valoroasă, progresistă în orînduirile anterioare, în scopul fundamentării și ridicării izbînzilor actuale pe noi și mereu mai înalte trepte de civilizație. „Făurirea noii orînduiri în România — se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea — este rezultatul legic al dezvoltării istorice, al luptei îndelungate a poporului român, a forțelor democratice și progresiste, a clasei muncitoare și partidului ei politic împotriva exploatării și asupririi, pentru o viață mai bună, liberă și independentă".

Este, astfel, relevată misiunea de înaltă răspundere a științei istorice de a se constitui într-un nesecat izvor de învățăminte pentru prezent și viitor, într-o autentică forță, pusă în slujba transformărilor revoluționare, a construcției socialismului și comunismului, sînt puse în lumină valențele educative și formative ale acesteia, rolul său de mare importanță în formarea și dezvoltarea conștiinței patriotice, socialiste a oamenilor muncii. În concepția partidului nostru, istoria este **„fundamentul oricărei activități ideologice, teoretice și politico-educative. Nu se poate vorbi de educație patriotică socialistă fără cunoașterea și cinstirea trecutului, a muncii și luptei înaintașilor noștri"** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu.

În condițiile edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism, cunoașterea și cinstirea trecutului național constituie, pentru întregul nostru popor, chezășia dezvoltării pe coordonatele sale istorice firești. Istoria ca știință, dată fiind excepționala ei importanță — sursă de învățăminte și suport al conștiinței patriotice —, devine astfel o componentă însemnată a vieții spirituale a omului nou, constructor devotat al socialismului și comunismului, un factor hotărîtor în procesul de formare și dezvoltare a acestuia.

O concluzie perenă, cu mare înrîurire asupra conștiinței poporului, în special a tineretului, subliniată cu putere în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, o constituie izbînda inevitabilă a poporului care își consacră toate forțele înfăptuirii idealurilor supreme ale cuceririi libertății și independenței, ale dreptății și progresului social-economic. Așa cum se subliniază în Teze, din îndelungata și zbuciumata istorie a poporului român se poate formula concluzia, mai generală, că dominația și ocupația străine, oricît ar dura, nu pot împiedica manifestarea comunității de interese a unui popor, păstrarea specificului său, lupta pentru realizarea idealului său național, pentru progres și civilizație.

În aceste documente este relevat rolul nefast al marilor imperii vecine, care, prin jaful economic practicat pe teritoriile locuite de români de-a lungul veacurilor, au întîrziat dezvoltarea economico-socială a patriei, au sărăcit întregul popor. **„Datorită dominației monopolurilor și capitalului străin** — subliniază secretarul general al partidului —, **România a rămas în continuare o țară slab dezvoltată, nivelul de viață al poporului nostru foarte scăzut, în timp ce numai în anii dezvoltării capitaliste monopolurile imperialiste au acaparat din România peste 100 miliarde de dolari".** Acestor stări de lucruri li s-a pus capăt pentru totdeauna o dată cu victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944, cu realizările istorice obținute de poporul român în dezvoltarea economico-socială a țării din anii socialismului și, în mod deosebit, din anii de după Congresul al IX-lea al partidului. Aceste realizări exprimă forța și capacitatea poporului român de a-și făuri propriul destin, așa cum dorește, fără nici un amestec din afară, evidențiind, în același timp, cu putere superioritatea noii orînduiri, faptul că numai socialismul asigură popoarelor condiții pentru lichidarea înapoierii, sărăciei, pentru adevărata independență economico-socială, pentru progresul și bunăstarea fiecărei națiuni.

Prin întreaga lor încărcătură științifică și educativă, aceste aprecieri și concluzii, formulate în opera secretarului general al partidului, în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, contribuie la înarmarea oamenilor muncii, și în primul rînd a tineretului cu capacitatea de a cunoaște și înțelege imperativele prezentului și de a participa la realizarea lor cu hotărîrea de a se integra în lupta pentru progresul general al țării, într-un mod conștient și activ. În acest context, cunoașterea temeinică și înțelegerea aprofundată a esenței și semnificațiilor prefacerilor revoluționare produse în anii socialismului, cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului, precum și ale luminoaselor perspective de viitor ale patriei, au un rol determinant în educarea tuturor celor ce muncesc în spiritul dragostei și devotamentului nețărmurit față de patrie, partid și popor, al hotărîrii de a nu precupeți nimic pentru apărarea cuceririlor revoluționare ale poporului, a independenței și suveranității României socialiste. În concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, **„a fi patriot, a-ți**

Digitized by Google

iubi țara înseamnă a face totul pentru a spori avuția națională, proprietatea socialistă, a nu precupeți nimic pentru înfăptuirea politicii partidului comunist ce corespunde pe deplin intereselor vitale ale întregii națiuni. A fi patriot înseamnă a fi gata oricînd să faci totul, mergînd pînă la sacrificiul suprem, pentru a apăra libertatea, independența și integritatea țării, pentru a salvgarda marile cuceriri revoluționare ale poporului".

Evidențiind rolul științei istorice în cultivarea mîndriei patriotice a oamenilor muncii față de trecutul glorios de luptă al poporului nostru, față de minunatele realizări în construcția socialismului, secretarul general al partidului subliniază, totodată, necesitatea ca activitatea ideologică și politico-educativă — latură inseparabilă a procesului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate — să contribuie mai activ la eliberarea oamenilor de orice prejudecăți, de orice mentalități înapoiate, la lichidarea deplină a concepțiilor moștenite de la vechea orînduire burghezo-moșierească, precum și la combaterea influențelor negative din afara țării, la afirmarea crescîndă a voinței tuturor celor ce muncesc, a tineretului de a acționa permanent, cu toate forțele, pentru înflorirea necontenită a patriei noastre socialiste, pentru progresul ei multilateral. În acest sens, o atenție deosebită se cere a fi acordată combaterii concepțiilor antiștiințifice despre dezvoltarea istorică, printre altele, a concepției care, referindu-se la dezvoltarea socialistă, teoretizează necesitatea renunțării sau diminuării luptei de clasă. Așa cum se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, „lupta de clasă a constituit, dintotdeauna, baza progresului omenirii, a dezvoltării sociale. Lupta între asupritori și asupriți, între vechi și nou a fost întotdeauna fundamentul dezvoltării societății omenești". În aceste condiții, o importanță deosebită capătă atît aplicarea fermă a principiilor socialismului, cît și întărirea luptei ideologice și politice, activizarea luptei împotriva oricăror teze și practici care ar periclita interesele socialismului, cuceririle sale revoluționare. **„Trebuie să se respingă cu fermitate încercările cercurilor reacționare, imperialiste de a destabiliza și a ponegri socialismul, în scopul vădit de a frîna — cel puțin —, de a întîrzia — într-un fel sau altul — drumul, sau mersul popoarelor spre lichidarea asupririi și inegalității, spre o lume mai dreaptă și mai bună"** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Tuturor acestor cerințe de maximă importanță, formulate în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1989, istoria este chemată să răspundă, prin afirmarea tot mai puternică a rolului său de important factor cognitiv și educativ, de formare a conștiinței socialiste, în spiritul minunatelor tradiții patriotice, revoluționare, al solidarității internaționale, al frăției și unității tuturor celor ce muncesc în lupta comună pentru pace și înțelegere între toate popoarele lumii.

Numai o istorie concepută ca știință a adevărului, numai o istorie care se constituie într-o parte a „memoriei omenirii", care oferă contemporanilor învățămintele necesare pentru a le orienta acțiunile în direcția progresului și civilizației, poate contribui la mai buna cunoaștere și înțelegere între popoare și națiuni. Este de datoria istoricilor să sublinieze factorii care au unit în decursul veacurilor și unesc și astăzi popoarele. **„Istoria** — relevă tovarășul Nicolae Ceaușescu — **oferă concluzii și învățăminte despre marile procese ale dezvoltării societății, ale existenței popoarelor de-a lungul timpului, punînd în evidență atît ceea ce a fost valoros, progresist și a servit mersul înainte al societății, cît și piedicile ridicate de-a curmezișul evoluției și care au costat scump umanitatea, au întîrziat progresul unor națiuni. Rezultatele cercetărilor istorice** — apreciază mai departe secretarul general al partidului — **sînt de natură să ajute omenirea contemporană să înțeleagă mai bine legile obiective care guvernează societatea, necesitatea de a acționa în spiritul cerințelor progresului. De asemenea, istoria este chemată să sprijine prin concluziile sale perfecționarea organizării societății de azi, relațiile dintre state și națiuni, conlucrarea pașnică dintre toate popoarele lumii."**

Această menire nobilă a istoriei este cu atît mai importantă astăzi, cînd evoluția lumii contemporane este marcată de apariția unui șir de probleme de o gravitate deosebită, a unor fenomene profund anacronice, care creează pericole tot mai mari la adresa păcii și independenței popoarelor, a civilizației, a însești vieții pe planeta Pămînt. În aceste condiții, istoriei îi revine înalta misiune de a contribui la apropierea între popoare, de a releva uriașa operă de creație înfăptuită de omenire tocmai în perioadele cînd armele n-au mai zăngănit, cînd între popoare și națiuni s-au statornicit relații de încredere, de colaborare și înțelegere pașnică. Relevînd aceste învățăminte ale trecutului, istoria poate mobiliza popoarele din întreaga lume la lupta hotărîtă împotriva războiului, a politicii de înarmări, de forță și de amenințare cu forța, pentru soluționarea, exclusiv pe cale pașnică, prin tratative, a problemelor litigioase, pentru apărarea drepturilor fundamentale ale oamenilor și ale națiunilor la viață, la pace, la existență liberă și independentă.

O asemenea cerință se impune cu atît mai mult cu cît, așa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, în unele țări capitaliste are loc o intensificare a manifestărilor politice de extremă dreaptă, fiind necesar să se dea o ripostă tot mai hotărîtă tuturor cercurilor reacționare, neofascismului, propagandei naționalist-șovine și de revizuire a granițelor. Tocmai de aceea, istoricii sînt chemați să pună accent deosebit pe acele evenimente, momente istorice care au favorizat contactele, influențele reciproce, apropierea între poporul român și popoarele vecine, să evidențieze faptul că dezvoltarea lor este și rodul conlucrării dintre ele, să arate că, în condițiile cînd nu a existat această conlucrare, popoarele din această parte a Europei au căzut, rînd pe rînd, sub dominația imperiilor străine. În abordarea problemelor colaborării poporului român cu celelalte popoare din Balcani, cu toate popoarele vecine, istoricii trebuie să pornească de la comunitatea de interese a popoarelor noastre, realitate obiectivă, statornicită în cursul dezvoltării istorice, de la lupta lor comună pentru independență, pentru progres social, pentru dezvoltarea științei și culturii, a întregii civilizații.

Condiția fundamentală pentru realizarea acestor sarcini o constituie abordarea științifică și respectarea adevărului în cercetarea și interpretarea forțelor și proceselor istorice. Denaturarea adevărului istoric generează suspiciuni și tensiuni, alimentează neîncrederea și adversitatea, ceea ce servește doar cercurilor imperialiste, reacționare interesate în dezbinarea și învrăjbirea popoarelor. Nu de puține ori, punîndu-se în serviciul unor cauze retrograde, cel mai adesea încercînd să justifice politica de dominație și expansiune, unii istorici ignoră sau falsifică cu bună știință teze și concluzii întemeiate pe date și fapte reale. Asemenea elaborări, eronate din punct de vedere științific, sînt deosebit de dăunătoare cauzei păcii și înțelegerii între popoare. Refuzul unor istorici străini de a ține seama de concluziile desprinse din cercetările obiective ridică obstacole în calea dialogului dintre popoare, accentuează neîncrederea dintre ele. Asemenea istorici editează și reeditează lucrări și studii în care sînt vehiculate idei și teze horthyste, șoviniste și revizioniste. Cele mai importante momente din istoria poporului român — începînd cu vechimea și continuitatea în spațiul vechii Dacii și terminînd cu realitățile din anii construcției socialiste — sînt prezentate în mod denaturat și fals, cu intenția evidentă de a contesta drepturile istorice legitime ale poporului român. Acest fapt impune istoricilor români sarcina de a contribui activ la clarificarea problemelor pe baze științifice și, în același timp, de a da o ripostă fermă oricăror încercări de a falsifica istoria noastră națională, oricăror tendințe revizioniste, iredentiste, fasciste, de denaturare și falsificare a adevărului istoric.

În viziunea partidului nostru, problemele trecutului trebuie să fie abordate în așa fel încît să ducă la identificarea a ceea ce a fost și este comun, la subliniera învățămintelor care trebuie să fie trase pentru prezent și viitor, pentru întărirea prieteniei și colaborării între popoare. Toți cei care își propun să cerceteze trecutul trebuie să pornească de la realitățile existente astăzi în lume, realități care arată că în Europa există astăzi națiuni independente, state care au granițe ce trebuie să fie respectate, și orice punere în discuție a independenței, a granițelor lor, promovarea unei politici revanșarde nu pot duce decît la încordare, la război. **„Avem obligația** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **să ducem o asemenea politică, inclusiv în domeniul istoriei, încît să contribuim la crearea unui viitor al prieteniei și frăției tuturor popoarelor".** Numai acționînd în acest spirit, știința istorică își poate realiza înalta sa menire de a constitui un important factor de educație și progres, de cultivare și întărire a sentimentelor patriotice, cît și de cunoaștere și apropiere între popoare, de întărire a păcii și înțelegerii între toate statele lumii.

Dr. CONSTANTIN BOTORAN

Digitized by Google

APĂRAREA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR
preocupare statornică a partidului şi statului nostru

În anii construcţiei socialiste, îndeosebi după Congresul al IX-lea, protecţia mediului înconjurător şi îmbunătăţirea calităţii lui, ca parte integrantă a ridicării generale a calităţii vieţii au devenit o componentă de prim ordin a strategiei de făurire a societăţii socialiste, o preocupare statornică a partidului şi statului nostru. Au fost elaborate şi înfăptuite, în acest scop, ample programe de măsuri, s-au adoptat legi şi alte acte normative, care reglementează riguros obligaţiile în acest domeniu ale tuturor organelor, unităţilor economice şi sociale, inclusiv ale populaţiei, au fost alocate însemnate fonduri şi mijloace din bugetul de stat şi bugetele unităţilor economice şi administrativ-teritoriale.

O nouă şi elocventă dovadă a acestor preocupări constante o reprezintă faptul că Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român consacră un capitol special orientărilor de perspectivă privind apărarea mediului înconjurător. Sînt prevăzute în acest sens ample măsuri şi acţiuni care acoperă, practic, întreaga gamă de probleme care vizează această importantă latură a progresului economico-social al patriei.

Întreaga politică menită să asigure protecţia şi îmbunătăţirea mediului înconjurător este o expresie elocventă a grijii partidului şi statului nostru, personal a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, preşedintele republicii, care, în repetate rînduri, a subliniat marea însemnătate a acestei probleme, formulînd teze, sarcini şi obiective ce au stat şi stau în atenţia permanentă a organelor de partid şi de stat, a societăţii noastre socialiste în ansamblu. România se înscrie, astfel, cu contribuţii substanţiale, larg apreciate şi peste hotare, în eforturile desfăşurate la scară planetară, cu colaborarea tuturor statelor lumii, pentru soluţionarea globală a problemelor ecologice.

Scurtă incursiune istorică

Dintotdeauna, omul a influenţat, mai mult sau mai puţin, mediul în care a trăit şi a fost influenţat de acesta. În faza de culegător şi vînător, el a lăsat urme adînci în multe regiuni ale planetei şi a exterminat numeroase specii de animale. Încă din perioada în care populaţia s-a sedentarizat şi a trecut la activităţi agricole, de creştere a animalelor şi, în special, la practicarea de meşteşuguri ca olăritul, construcţiile, prelucrarea minereurilor şi metalelor, omul a început să producă alterări ale mediului prin utilizarea resurselor naturale de pe urma cărora trăia. Activităţile prin care se ajungea la asemenea efecte au fost, la început, de mici proporţii, dar ele s-au dezvoltat treptat, ceea ce a făcut ca omul să se obişnuiască cu ideea că ar putea folosi în mod nelimitat resursele planetei, părţi întregi din mediul înconjurător, fără să se preocupe de consecinţele nefaste ce decurg de aici.

Acest primitivism ecologic s-a perpetuat, din păcate, şi s-a extins, o dată cu creşterea populaţiei şi cu sporirea volumului şi a varietăţii activităţilor sale. Tăierea pădurilor şi păşunatul excesiv au dus la eroziuni distrugătoare ale solului. Întinse zone fertile au fost sărăturate prin irigaţii nechibzuite. Aceste fenomene s-au manifestat în pofida faptului că unele metode de protecţie şi refacere a mediului începuseră să se dezvolte. Daunele produse, astfel, mediului înconjurător au favorizat dispariţia unor civilizaţii întregi.

Filozofii greci şi romani au sesizat şi descris importanţa despăduririlor şi eroziunii solului, caracterizîndu-le ca o faţă nedorită a puterii politice. Mai tîrziu, în Evul Mediu, a început treptat să se conştientizeze însemnătatea utilizării cunoştinţelor ştiinţifice în scopul stăpînirii naturii.

În secolele următoare, coloniştii răspîndiţi din Europa în alte continente au adus cu ei un mod de viaţă diferit de cel local, dispreţuind obiceiurile populaţiilor băştinaşe, care, de cele mai multe ori, aveau un respect deosebit pentru valorile naturii şi protejarea lor. S-au provocat, astfel, distrugeri enorme ale faunei şi solului în urma masacrării populaţiilor băştinaşe şi a luării în stăpînire a pămînturilor locuite de acestea.

Revoluţia industrială din secolele XVIII-XIX şi cea tehnico-ştiinţifică din secolul nostru au accentuat şi diversificat într-o măsură enormă impactul activităţilor omului asupra mediului său de viaţă. Naturaliştii din secolul al XVIII-lea, îngrijoraţi de consecinţele acestui impact, au început să le observe cu atenţie, gîndindu-se la modalităţile de a le preveni. Unele reglementări menite să limiteze influenţele nedorite ale activităţilor umane asupra mediului începuseră, de altfel, să apară încă din secolele anterioare. În această perioadă, însă, ele s-au înmulţit şi perfecţionat.

Primele reglementări au fost îndreptate împotriva unor poluări care afectau supărător simţurile. Aşa s-au elaborat, de exemplu, primele reglementări comunale împotriva aruncării gunoaielor şi dejecţiilor menajere pe străzi; dar acestea au fost desconsiderate, fapt care a declanşat unele epidemii ce au bîntuit multe secole Europa. În mai toate ţările se acorda prioritate absolută dezvoltării industriale, creşterii puterii economice, orice argumente în favoarea protejării mediului ambiant fiind desconsiderate. Totuşi, în secolul al XIX-lea au apărut — ce e drept izolat, sporadic — şi realizări meritorii, în special în domeniul protecţiei naturii, ca şi a unor populaţii pe cale de dispariţie şi a modului lor de viaţă, realizări concretizate în apariţia, în unele ţări, a primelor zone protejate.

Progresul tehnic industrial şi dezvoltarea localităţilor urbane, de la sfîrşitul secolului al XIX-lea şi din prima jumătate a secolului al XX-lea, a afectat mult starea factorilor de mediu şi au dus, în special, la poluarea apei, aerului şi solului. Industria emitea cantităţi tot mai mari de pulberi şi gaze în atmosferă, de deşeuri solide pe sol şi, în special, în ape. Evacuate în apă, cantităţile crescînde de poluanţi au început să se răspîndească la distanţe din ce în ce mai mari, generînd, prin trecerea frontierelor, animozităţi între diverse ţări sau devenind probleme ale unor întregi părţi de continente.

În aceste condiţii, nevoia de igienizare a localităţilor a determinat începerea şi generalizarea sistemelor de canalizări închise pentru îndepărtarea dejecţiilor. Pînă atunci, acestea erau aruncate pe sol şi se descompuneau, în mare măsură, înainte de a fi antrenate de precipitaţii, în apele de suprafaţă sau subterane, în care ajungeau în mod dispersat, difuz. Era, astfel, depăşită capacitatea multor rîuri

Digitized by Google

de a învinge poluarea prin diluție, respectiv prin procese biochimice de autocurățire, datorate metabolismului formelor de viață acvatică—vegetală și animală. Ca urmare a intensificării poluării, în multe zone oxigenul din apă a fost consumat integral, situație care a provocat dispariția formelor de viață acvatică normală, cel mai sesizat efect fiind moartea peștilor și, cu timpul, dispariția unor întregi specii valoroase economic ale acestora. Malurile apelor poluate s-au transformat din zone agreabile pentru petrecerea timpului liber în locuri respingătoare prin aspect și mirosurile răspîndite.

Concomitent, a fost afectată și calitatea aerului, localitățile și industriile în continuă creștere producînd tot mai mult fum, gaze și pulberi în proporții din ce în ce mai supărătoare, în special dacă acestea proveneau din cărbuni sau produse petroliere cu conținut mai mare de sulf. În vecinătatea localităților și zonelor industriale s-au extins depozitele de gunoaie menajere și reziduuri tehnologice de tot felul, generatoare de mirosuri și de emanații toxice în aer și de scurgeri nocive în apele subterane și de suprafață.

Ca reacție la toate aceste fenomene profund nocive, în diverse țări au început să fie elaborate reglementări pentru prevenirea și limitarea poluării interne, iar pe plan internațional au devenit frecvent necesare înțelegeri, în primul rînd între state vecine, pentru evitarea poluărilor care depășesc frontiera și a consecințelor lor dăunătoare. Au fost dezvoltate, totodată, tehnologii, dispozitive și instalații pentru limitarea poluării, prin separarea, reținerea sau neutralizarea substanțelor poluante. S-au întreprins, totodată, măsuri pentru combaterea abuzurilor în domeniul vînătoarei și al pescuitului, care au dăunat, într-o măsură crescîndă, faunei și florei naturale, ducînd chiar la dispariția unor specii.

Problemă majoră a lumii contemporane

Amploarea și natura activităților industriale în continuă extindere, aplicațiile fără precedent ale științei și progresului tehnic în toate domeniile vieții economico-sociale, accentuarea creșterii demografice, însoțite de dezvoltarea localităților urbane și a tuturor formelor de transport în perioada care a urmat celui de-al doilea război mondial au condus la o sporire considerabilă a impactului activităților umane asupra mediului înconjurător. S-au mărit mult numărul punctelor de impact, diversitatea și nocivitatea acestora, cît și distanțele la care li se fac simțite efectele. Este suficient să amintim, în acest sens, cîteva fapte cum ar fi: trecerea la folosirea practică, pe scară din ce în ce mai largă, a energiei nucleare; escaladarea cursei înarmărilor, a celor nucleare îndeosebi; lansările de sateliți artificiali și rachete în Cosmos; înmulțirea considerabilă a substanțelor chimice produse în industrie și folosite în aceasta, ca și în viața de toate zilele, unele cu mare răspîndire și nocivitate cum sînt pesticidele și detergenții; creșterea masivă a cantităților de deșeuri agresive pentru viață și mediul înconjurător din industrie și zootehnie și a dificultăților de depozitare a lor în condiții de siguranță pentru mediul înconjurător; dezvoltarea exploatărilor de petrol de pe platforme marine și creșterea volumului de produse petroliere în transportul maritim, inclusiv cu noi nave de foarte mare tonaj, activități care au mărit mult riscurile de poluări masive cu hidrocarburi ale mărilor și oceanelor; efectuarea de explozii nucleare experimentale în atmosferă, ca și în alte medii ș.a.m.d.

Numeroase studii și date statistice pun în evidență agravarea alarmantă a deteriorării crescînde a mediului înconjurător, cu efecte nocive, constatate sau posibile, pe mari suprafețe, precum și apariția unor noi fenomene poluante cum sînt: circulația la mari distanțe a unor poluanți atmosferici, ca, de exemplu, particule radioactive provenite din experiențe sau accidente nucleare, precum și emisiile de bioxid de sulf ca urmare a arderii unor combustibili fosili și care dau naștere la ploi acide; efectele social-economice și climatice, la scară continentală și chiar planetară, ale distrugerii pădurilor tropicale; extinderea deșerturilor; cumularea în atmosferă a unor cantități mult sporite de bioxid de carbon, care accentuează „efectul de seră" și conduc la o încălzire treptată a planetei, cu consecințe dăunătoare multiple; distrugerea stratului de ozon din păturile superioare ale atmosferei, începînd cu zona antarctică, datorită emanațiilor de clorofluorocarburi din instalațiile frigorifice și unele industrii, ceea ce permite un flux sporit de radiații ultraviolete la suprafața solului și constituie o cauză a creșterii numărului de decese datorită cancerului și bolilor cardiovasculare; creșterea alarmantă a cantităților de poluanți ajunse, pe calea apei, în mări și oceane; mărirea frecvenței poluărilor accidentale, cu efecte grave asupra calității aerului și apei ș.a.

În ultimele decenii, în presă și în emisiunile de radio și televiziune au început să fie relatate, mereu mai des, cazuri de deteriorare a mediului înconjurător și efectele nocive posibile ale unor activități umane prin astfel de deteriorări. Pot fi menționate, în această privință, poluarea aerului în Marea Britanie, S.U.A. și Belgia, boala „Minamater" din Japonia, cauzată de peștii infestați cu cadmiu din reziduurile industriale, afectarea vieții acvatice în numeroase lacuri din Scandinavia și din America de Nord prin poluări directe sau prin ploi acide avînd originea la mari distanțe, moartea păsărilor, datorată intoxicării cu pesticide ș.a.

Se poate conchide că, pe plan mondial, opinia publică și guvernele devin din ce în ce mai sensibile la problematica protecției mediului înconjurător. Instituții de specialitate, oameni de știință și factori de răspundere din diferite țări au subliniat și subliniază insistent necesitatea adoptării unor măsuri, puse de acord pe plan internațional, pentru prevenirea și combaterea degradării mediului. Ca urmare, începînd din anii '70, problemele protecției mediului înconjurător au constituit obiectul a numeroase dezbateri, decizii și măsuri atît în diferite țări, cît și pe plan internațional.

Conferința Națiunilor Unite asupra mediului înconjurător, organizată în 1972 la Stockholm, a reprezentat un moment important în evoluția luptei pentru apărarea și îmbunătățirea calității acestuia. Ea a fost convocată sub presiunea crescîndă a opiniei publice mondiale, stimulată de progresul științific din deceniile precedente și sprijinită de voința politică a guvernelor dintr-un mare numar de state. „Declarația" și „Planul de acțiune", adoptate de Conferința de la Stockholm, și întocmirea, ca urmare a rezoluțiilor acesteia, a Programului Națiunilor Unite pentru Mediul Înconjurător, cu sediul Consiliului de administrație în Kenya, la Nairobi, au dat un impuls deosebit activității de protecție a mediului, căreia i s-a creat, astfel, un cadru eficient de exprimare în comunitatea internațională și de dezvoltare în toată complexitatea sa. „Planul de acțiune" cuprinde trei mari categorii de acțiuni: un program mondial de evaluare a prejudiciilor produse mediului înconjurător (plan de supraveghere); activități de gospodărire a mediului înconjurător; măsuri internaționale vizînd sprijinirea activităților de evaluare a prejudiciilor produse mediului înconjurător și de gospodărire a acestuia, la nivel național și internațional.

Dacă, la începutul secolului nostru, mișcarea în favoarea protecției mediului înconjurător era, în principal, sinonimă cu conservarea faunei și florei sălbatice și constituia apanajul preocupărilor unei minorități mai bine informate, începînd din anii '70, ea a căpătat o largă bază de masă, reprezentînd interesele unor foarte largi și diverse pături și categorii sociale. În cadrul acestor activități intră azi, în primul rînd, toate aspectele legate de mediul natural: pămînt, apă, minerale, organisme vii și fenomene biologice, atmosferă și climă, ghețurile polare și fundul oceanelor, spațiul extraatmosferic. În același timp, obiectul activității de protecție a mediului s-a extins din ce în ce mai mult de la mediul natural la comunitățile umane, punîndu-se accentul pe raporturile dintre mediul natural și cel artificial, creat de om. Totodată, cerințele de conservare și ameliorare a mediului înconjurător au început să vizeze, practic, toate acțiunile legate de dezvoltarea economică și socială, s-au lărgit acțiunile și lucrările inițiate pe plan național, analizele stării mediului și preocupările pentru ameliorarea legislației în acest domeniu au căpătat un caracter tot mai sistematic. În tot mai numeroase țări se acționează în vederea orientării ferme a politicii de dezvoltare economico-socială într-o direcție cît mai favorabilă protecției mediului înconjurător.

O politică științifică, realistă, de largă perspectivă

În România, strategia politică și economică, adoptată în perioada inaugurată de istoricul Congres al IX-lea al partidului, a permis crearea, din inițiativa secretarului general al partidului, tovarașul Nicolae Ceaușescu, a unui cadru corespunzător pentru dezvoltarea, modernizarea și amplasarea echilibrată, pe întregul teritoriu, a forțelor de producție, pentru valorificarea superioară a resurselor naturale ale țării, în strînsă corelare cu protecția mediului înconjurător. Aceasta din urmă a devenit o preocupare economico-socială de prim ordin, o activitate permanentă la care participă atît factorii de răspundere și specialiștii din economie, implicați direct, cît și întreaga populație. Merită subliniat faptul că **România se numără printre primele țări din lume care și-au**

Digitized by Google

materializat grija pentru protecţia mediului înconjurător, ca factor de importanţă vitală pentru societate, prin adoptarea unei legi speciale — Legea nr. 9, din 1973.

Ulterior, cadrul juridic a fost lărgit şi aprofundat, prin adoptarea unor acte normative vizînd fiecare dintre factorii de mediu. Astfel, în anul 1974, au fost adoptate *Legea apelor,* care stabileşte normele naţionale de protecţie împotriva principalilor poluanţi ai apelor şi **Legea privind sistematizarea teritoriului şi a localităţilor urbane şi rurale.** În 1976 s-au votat **Legea pentru adoptarea „Programului naţional de conservare şi dezvoltare a fondului forestier în perioada 1976—2010",** reactualizată în 1987, **Legea privind programul naţional de amenajare în perspectivă a bazinelor hidrografice,** cît şi **Legea privind economia vinatului şi vînătoarea.** Tot în 1976 s-a adoptat **Legea privind asigurarea sănătăţii populaţiei,** care prevede obligaţia organizaţiilor socialiste şi obşteşti, a întregii populaţii de a contribui la asigurarea unor condiţii igienice de viaţă şi de muncă, a unui înalt grad de salubritate a localităţilor şi locuinţelor.

În acelaşi sens, **Programul naţional pentru asigurarea unor producţii agricole sigure şi stabile,** adoptat de Marea Adunare Naţională în 1983, prevede măsuri de o deosebită importanţă pentru utilizarea unitară a terenurilor agricole, creşterea potenţialului productiv al solului, combaterea eroziunii acestuia etc. În afară de aceste legi, au fost adoptate şi o serie de alte acte normative vizînd stabilirea de norme privind limitele maxime admisibile ale substanţelor poluante evacuate în apă sau în atmosferă, transportul, manipularea şi folosirea substanţelor toxice periculoase etc. De asemenea, prin **Legea investiţiilor,** din 1980, s-a stipulat obligativitatea ca pentru aprobarea noilor investiţii sociale şi economice să se obţină acordul forurilor competente privind protecţia mediului înconjurător, inclusiv gospodărirea apei.

În anul 1974 a fost înfiinţat Consiliul Naţional pentru Protecţia Mediului Înconjurător, cu scopul de a asigura, pe plan central, activitatea de coordonare, direcţionare şi supraveghere a protecţiei mediului în România. Pentru cunoaşterea factorilor de mediu s-a organizat o reţea de supraveghere a calităţii apelor şi aerului, axată, în principal, pe aproape 4 000 puncte de observaţie aparţinînd de Consiliul Naţional al Apelor şi Ministerul Sănătăţii, care permit cunoaşterea factorilor meteorologici şi hidrologici, a gradului de poluare a atmosferei, de poluare chimică şi radioactivă a aerului, a calităţii precipitaţiilor şi chimismului apelor. Calitatea solului este urmărită de Institutul de Pedologie prin Oficiile judeţene de studii pedologice şi agrochimice, iar Inspectoratele silvice judeţene urmăresc starea de vegetaţie a fondului forestier.

Analiza zilnică a tuturor informaţiilor din aceste domenii, efectuată în laboratoarele de fizica atmosferei, chimie, biologie, bacteriologie, pedologie, silvicultură şi sanitaro-antiepidemice — centralizate la Consiliul Naţional al Apelor şi Consiliul Naţional pentru Protecţia Mediului Înconjurător —, permite caracterizarea factorilor de mediu, elaborarea, pe această bază, a informărilor zilnice şi a rapoartelor lunare, precum şi intervenţii operative ori de cîte ori este necesar.

Corespunzător orientărilor fundamentate de partid, de secretarul său general, prin planurile cincinale şi anuale se alocă sume importante, atît pentru realizarea de noi instalaţii de protecţie, cît şi pentru exploatarea celor existente. Astfel, în cincinalul 1986—1990, sumele alocate pentru protecţia mediului depăşesc cu 65% pe cele din perioada 1981—1985. Fonduri însemnate au fost şi sînt alocate, în acelaşi scop, în domeniul cercetării ştiinţifice. Sub directa îndrumare a tovarăşei academician doctor inginer Elena Ceauşescu, preşedintele Comitetului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, s-au obţinut pe acest tărîm rezultate remarcabile, care au dus la îmbunătăţirea şi realizarea unor noi tehnologii de producţie, cu consumuri reduse de apă, a unor tehnologii şi instalaţii pentru purificarea gazelor reziduale şi epurarea apelor uzate, concomitent cu îmbunătăţirea parametrilor funcţionali ai celor existente, ameliorarea calităţii solului şi pădurilor, crearea aparaturii de concepţie românească pentru prelevarea probelor şi măsurarea gradului de poluare.

Importante lucrări hidrotehnice

În perioada ce a trecut de la Congresul al IX-lea al partidului şi, mai ales, în ultimul deceniu creşterea cerinţelor de apă, ca urmare a dezvoltării social-economice a ţării, a determinat realizarea unor importante lucrări hidrotehnice, regularizări, îndiguiri şi lacuri de acumulare, volumul acestora din urmă sporind de la 0,5 miliarde mc, în anul 1960, la peste 8 miliarde mc în prezent. Printre marile construcţii realizate în ultimii ani se numără Canalul navigabil Dunăre-Marea Neagră, cea mai grandioasă lucrare hidrotehnică de la noi din ţară, amenajarea complexă a rîului Dîmboviţa în municipiul Bucureşti, a rîurilor Crasna şi Bîrlad, derivaţiile Prut-Bîrlad, Dîmboviţa-Argeş, Cerna-Motru-Tismana, acumulările Stînca-Costeşti, Goleşti, Fîntînele, Casa, Poiana Uzului, Firiza, regularizări de albii şi îndiguiri pe rîurile Olt, Mureş, Someş, Tîrnave etc., amenajările pentru irigaţii în perimetrele Giurgiu-Răsmireşti, Ialomiţa-Călmăţui, Rasova-Vederoasa, desecările din zonele Bîrlad, Valea Ierului, Someş-Crasna şi altele. S-au realizat, astfel, noi surse de apă pentru populaţie, industrie şi agricultură, s-au centralizat şi igienizat sursele de alimentare cu apă în majoritatea oraşelor, eliminîndu-se pericolul bolilor hidrice, s-au desecat zonele mlăştinoase, s-au eliminat focarele de paludism şi de dăunători ai culturilor, îmbunătăţindu-se, pe ansamblu, microclimatul şi starea de sănătate a populaţiei.

O atenţie deosebită s-a acordat, în ultimii ani, atît prevenirii impurificării apelor, prin adoptarea de tehnologii curate, cît şi realizării de instalaţii şi staţii de epurare a apelor uzate. În prezent, prin funcţionarea celor peste 4 800 de staţii şi instalaţii de epurare a apelor uzate, mai mult de 93% din lungimea cursurilor de apă este utilizabilă pentru alimentarea cu apă a populaţiei, industriei şi agriculturii.

În domeniul protecţiei aerului, în toate marile platforme industriale s-a trecut la realizarea, la parametrii proiectaţi, a instalaţiilor de purificare a gazelor, precum şi la asimilarea filtrelor mecanice cu grad avansat de reţinere, a filtrelor-saci şi îmbunătăţirea filtrelor electrostatice ale termocentralelor. Astfel, s-au omologat o serie de instalaţii de purificare a gazelor, cum sînt cele de la Combinatul chimic Tîrnăveni, Întreprinderea de produse refractare Pleaşa-Ploieşti, de recuperare a sulfurii de sodiu la Întreprinderea chimică „Sinteza" Oradea, de recuperare a acidului sulfuric de la linia de amoniţi la Combinatul chimic Victoria.

Ample lucrări s-au realizat şi în domeniul forestier. Au fost executate lucrări de împădurire a versanţilor, de ameliorare a terenurilor degradate, prin reîmpădurirea acestora, de corectare a torenţilor şi de reînsămînţare a pajiştilor. Prin **Legea nr. 2/1987 privind conservarea, protejarea şi dezvoltarea pădurilor, exploatarea lor raţională, economică şi menţinerea echilibrului ecologic,** s-au stabilit măsuri de tăiere a arborilor în corelare cu posibilităţile de creştere naturală şi de regenerare a fondului forestier.

În ce priveşte îmbunătăţirea calităţii solului, s-au efectuat mari lucrări de amendare a terenurilor acide şi alcaline, de amenajare şi irigare a nisipurilor şi solurilor nisipoase, redîndu-se circuitului agricol o parte din suprafeţele ocupate de haldele de steril provenit din mine. S-a intensificat utilizarea îngrăşămintelor organice, simultan cu folosirea raţională şi reducerea cantităţilor de îngrăşăminte chimice aplicate, cu efecte favorabile atît asupra calităţii solului, cît şi a producţiei agricole. În acelaşi timp, s-a acţionat pentru eliminarea pesticidelor cu grad ridicat de toxicitate şi extinderea metodelor biologice de combatere a dăunătorilor.

Prin toate acţiunile şi măsurile menţionate, cărora li se pot adăuga multe altele, s-a reuşit să se păstreze o calitate corespunzătoare a aerului, apelor, solului şi pădurilor în marea majoritate a zonelor ţării.

Ţara noastră a acordat şi acordă în continuare o atenţie deosebită cooperării internaţionale în domeniul protecţiei mediului înconjurător. În acest sens, pornind de la caracterul global al ameninţării pe care o reprezintă deteriorarea mediului ambiant, preocupările României au în vedere adoptarea de reglementări globale. În acest sens, preşedintele Nicolae Ceauşescu sublinia: **„Sînt multe probleme privind apărarea mediului înconjurător şi crearea condiţiilor necesare pentru ca omenirea să poată trăi şi respira un aer cît mai curat şi, mai cu seamă, generaţiile viitoare să fie sigure că vor pu-**

Digitized by Google

tea trăi în condiţii mai bune, în condiţii de pace, securitate, din toate punctele de vedere".

Cu conştiinţa deplină a marilor răspunderi ce revin tuturor statelor, ţara noastră a propus înscrierea pe ordinea de zi a sesiunii Adunării Generale a O.N.U. a unui punct special privind ocrotirea mediului ambiant. Pentru extinderea colaborării bilaterale şi multilaterale pe acest tărîm sînt în curs de desfăşurare cercetări în vederea realizării de tehnologii nepoluante şi a aparaturii de supraveghere a factorilor de mediu, precum şi tratative pentru încheierea de convenţii bilaterale în domeniul protecţiei mediului. Este de remarcat faptul că, la iniţiativa ţării noastre, în 1985 a fost semnată Declaraţia de la Bucureşti, prin care toate ţările riverane Dunării se obligă să acţioneze pentru gospodărirea raţională şi protecţia calităţii apelor fluviului.

Realizările deosebite obţinute de România socialistă în domeniul protecţiei mediului sînt incontestabile. Desigur, ca în orice ţară industrializată, continuă să existe unele probleme în acest domeniu, generate de activităţile industriale şi agricole complexe, de funcţionarea necorespunzătoare a unor staţii şi instalaţii de epurare a apelor uzate şi, nu în ultimă instanţă, de lipsa conştiinţei ecologice a unor cadre din economie. Iată de ce în documentele de partid şi de stat se subliniază necesitatea intensificării preocupărilor pentru soluţionarea acestor probleme, a respectării riguroase, fără nici un fel de concesii, a reglementărilor în vigoare şi sancţionării corespunzătoare a celor care dau dovadă de lipsă de răspundere.

Condiţii de viaţă şi de muncă tot mai bune pentru generaţiile actuale şi viitoare

Aşa cum se arată în Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al partidului vor fi luate măsuri pentru înlocuirea tehnologiilor caracterizate prin pierderi mari de substanţe în mediul ambiant, cu soluţii care valorifică cu înalt randament materiile prime şi energia, pentru captarea şi reciclarea productivă a gazelor evacuate, a apelor reziduale, a tuturor subproduselor tehnologice. În toate unităţile trebuie întărită ordinea şi disciplina, asigurîndu-se exploatarea optimă, în deplină siguranţă, a utilajelor şi instalaţiilor. Se va acţiona în direcţia realizării şi utilizării de substanţe chimice cu nocivitate şi remanenţă cît mai reduse, a unor mijloace de transport nepoluante. Vor fi îndeplinite cu consecvenţă prevederile vizînd combaterea eroziunii solului, programele de împădurire, de prevenire a poluării apelor, de conservare nealterată a mediului înconjurător. Se va intensifica activitatea de instruire şi educare a tuturor cetăţenilor ţării în vederea aplicării neabătute a prevederilor legale privind protecţia şi ameliorarea mediului înconjurător — factor primordial al dezvoltării patriei noastre, al asigurării unor condiţii de viaţă şi de muncă tot mai bune pentru generaţiile actuale şi viitoare.

Ţinînd seama de răspunderea faţă de mediul înconjurător, criteriul eficienţei maxime şi cît mai rapide, într-un sector sau altul al industriei, nu mai poate fi considerat drept unic. În stabilirea zonelor cu destinaţie industrială sînt absolut necesare evaluarea factorilor relativi la calitatea şi cantitatea apei folosite, ale gazelor reziduale evacuate, luarea în considerare a problemei deşeurilor ce vor rezulta din activitatea respectivă. Nu trebuie pierdut din vedere nici efectul distructiv al agenţilor chimici care se ridică în atmosferă, revenind pe pămînt sub forma precipitaţiilor acide, fenomenul de acidizare a lacurilor şi rîurilor avînd ca rezultat distrugerea mai multor specii de peşti, a altor organisme acvatice şi, în final, modificări în chimia apelor şi a solului.

În etapa actuală şi în perspectivă, realizarea Programului naţional de amenajare a bazinelor hidrografice implică armonizarea cerinţelor, resurselor şi posibilităţilor, în condiţiile în care apa devine tot mai mult un factor determinant şi, în acelaşi timp, limitat al dezvoltării. În acest sens, un imperativ de prim ordin îl constituie limitarea şi diminuarea treptată a solicitărilor mereu crescînde ale utilizatorilor de apă, ca şi reducerea la minimum a pierderilor, deoarece pentru realizarea unui debit de 1 mc/s, cheltuielile de investiţii se ridică la valori cuprinse între 0,6—1,5 miliarde lei. Perfecţionarea procedeelor de epurare sau de preepurare a apelor utilizate în întreprinderi reprezintă o altă cerinţă importantă, menită să permită recuperarea substanţelor utile conţinute în aceste ape şi în nămoluri şi să le introducă în circuitul economic productiv, creînd, totodată, condiţiile necesare creşterii gradului de recirculare a apei în interiorul întreprinderilor. În cele din urmă, cercetarea tehnologică va trebui să abordeze căi şi mijloace care să permită elaborarea unor tehnologii nepoluante, a unor sisteme de preepurare şi utilizare integrală a apelor.

În domeniul irigaţiilor prezintă o deosebită importanţă reducerea pierderilor de apă, îmbunătăţirea structurii planului de culturi, a regimului şi tehnologiilor de aplicare a udărilor, îmbunătăţirea structurii sistemelor de irigaţii, pentru a permite reutilizarea apelor din infiltraţii sau din desecarea zonelor cu exces de apă, disponibilizîndu-se astfel cantităţi importante de apă, ca şi energie de pompare. În marile centre populate, utilizarea raţională a apei de calitate (tratată) implică separarea reţelelor orăşeneşti de cele industriale, ca şi elaborarea de metode şi mijloace de depistare şi înlăturare operativă a pierderilor.

În scopul valorificării integrale a potenţialului hidrologic şi creşterii suprafeţelor şi obiectivelor apărate de inundaţii se impune intensificarea ritmului de realizare a acumulărilor. Concomitent, se cer a fi intensificate lucrările de combatere a eroziunii solului, de amenajare a torenţilor, de împădurire a terenurilor degradate, de desecare a terenurilor pe care apa continuă să bălţească. Aşa cum subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, **„trebuie să lăsăm copiilor noştri nu numai fabrici şi uzine puternice, ci şi ape sănătoase, un sol mănos, un aer pur, ca şi ei şi copiii lor să se dezvolte armonios".**

Pentru evitarea apariţiei ploilor acide, cercetarea ştiinţifică este orientată spre crearea de noi instalaţii de purificare a gazelor, iar unităţile industriale sînt îndrumate să ia toate măsurile pentru exploatarea corespunzătoare a celor existente. Se intensifică, totodată, eforturile pentru utilizarea raţională a îngrăşămintelor chimice şi extinderea folosirii celor organice, pentru depozitarea corespunzătoare a deşeurilor menajere şi industriale, combaterea dăunătorilor pe cale biologică etc.

Recenta **Lege privind gospodărirea raţională, protecţia şi asigurarea calităţii apelor,** adoptată în luna iunie a.c. de Marea Adunare Naţională, pornind de la necesitatea păstrării curate a apelor ţării şi folosirii lor cu chibzuinţă, vine să întărească legislaţia actuală în acest domeniu, stabilind răspunderile precise ce revin unităţilor socialiste şi cetăţenilor în raport cu această importantă resursă naturală a ţării.

Poporul român este, pe drept cuvînt, mîndru că partidul şi statul nostru manifestă o grijă permanentă, o preocupare mereu sporită pentru apărarea mediului înconjurător şi ridicarea calităţii lui. Aceasta oferă garanţia că nu numai generaţiile actuale, ci şi cele viitoare vor beneficia de condiţii de muncă şi de trai tot mai bune, superioare, demne de societatea comunistă — viitorul de aur al omenirii.

CONSTANTIN IONESCU,
vicepreşedinte al Consiliului Naţional al Apelor

Digitized by Google

România — promotoare activă a politicii de pace și colaborare între toate popoarele lumii

Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român s-a înscris ca un moment epocal în istoria patriei, inaugurînd o eră de profunde schimbări înnoitoare, de realizări deosebite în dezvoltarea multilaterală a societății socialiste românești, cît și în promovarea politicii externe a țării noastre, de pace și colaborare între popoare. Cei 24 de ani care au trecut de la acest eveniment de importanță istorică au confirmat pe deplin orientările fundamentale ale politicii externe a partidului și statului nostru, întreaga activitate pe plan internațional a României socialiste, la temelia cărora se află gîndirea clarvăzătoare, novatoare a secretarului general al partidului, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

În aceste zile, cînd partidul, întregul popor dezbat în mod aprofundat, cu înaltă răspundere revoluționară, Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român, clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, toți oamenii muncii din țara noastră aduc un înalt omagiu tovarășului Nicolae Ceaușescu — conducătorul națiunii noastre socialiste, făuritorul strategiei revoluționare a partidului de înfăptuire creatoare a principiilor socialismului științific în România, marele Erou al păcii — pentru rolul său hotărîtor în elaborarea și promovarea politicii interne și externe a României.

Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie cu privire la realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția supremă de secretar general al Partidului Comunist Român, la Congresul al XIV-lea al partidului, constituie garanția edificării cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate în România, a înaintării neabătute a patriei noastre pe cele mai înalte culmi de progres și civilizație, a promovării în continuare a unei politici externe independente, de strînsă unitate și colaborare cu celelalte state socialiste, cu toate statele lumii, cu popoarele și forțele înaintate de pretutindeni pentru înfăptuirea dezarmării, eliminarea pericolului de război, soluționarea pe cale politică, prin tratative, a stărilor de încordare și conflict, a tuturor problemelor litigioase dintre state, pentru edificarea unei Europe unite, a statelor libere și independente, pentru instaurarea pe continentul nostru și în întreaga lume a unui climat de pace, înțelegere și largă cooperare.

Analizînd profund și evaluînd multilateral drumul parcurs de poporul nostru în construcția socialistă, îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, actualul stadiu al societății românești și stabilind obiectivele dezvoltării sale viitoare, Tezele pentru Congresul al XIV-lea al P.C.R. dau o apreciere științifică situației mondiale, evoluției raportului actual de forțe pe plan internațional, relevînd, în același timp, cu deosebită pregnanță, trăsăturile caracteristice ale politicii externe a României socialiste, politică de pace și largă colaborare, de participare activă la soluționarea constructivă a marilor probleme ale lumii contemporane.

În anii care au trecut de la Congresul al IX-lea al P.C.R., România a dobîndit un înalt prestigiu în conștiința popoarelor lumii, prin dinamismul, principialitatea și aportul său creator la soluționarea complexelor probleme internaționale, în interesul tuturor popoarelor, prestigiu întemeiat pe o lucidă analiză a contradicțiilor și fenomenelor distinctive ale epocii contemporane, pe relevarea cu claritate a trăsăturilor caracteristice evoluției mondiale și, pe această bază, pe identificarea căilor și modalităților celor mai adecvate pentru ca masele, popoarele, făuritoare conștiente ale istoriei, să-și poată împlini prin luptă unită aspirațiile vitale de pace, securitate, colaborare și progres.

În concepția și acțiunea practică ale președintelui Nicolae Ceaușescu, politica externă a României se îmbină organic, într-o unitate dialectică, cu politica internă a partidului și statului nostru. În această concepție, preocuparea pentru crearea unui climat internațional de pace, destindere și colaborare, întemeiat pe respectarea independenței și suveranității tuturor statelor, decurge din interesul vital al poporului român pentru valorificarea tuturor energiilor sale în vederea edificării societății socialiste multilateral dezvoltate. Această strînsă îngemănare a răspunderilor naționale cu cele internaționale dă glas aspirațiilor fundamentale ale poporului nostru, corespunzînd, în același timp, pe deplin, intereselor popoarelor de pretutindeni, cauzei generale a socialismului, progresului și păcii. Punînd pe primul plan activitatea de realizare a programelor privind dezvoltarea economico-socială a țării, făurirea cu succes a socialismului, **partidul nostru, România** — după cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1989 — **desfășoară în același timp o politică activă de colaborare cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, participînd cu toate forțele sale la soluționarea marilor probleme ale vieții internaționale, la lupta pentru dezarmare, pentru pace.**

Activitatea internațională a României, profund constructivă, cutezătoare și realistă, este rezultatul unei analize eliberate de orice dogme și tipare, al unei analize creatoare, multilaterale și aprofundate a realităților contemporane. Definitorii pentru această activitate sînt abordarea în spirit revoluționar, științific și novator a raporturilor internaționale, a problemelor complexe și acute ale contemporaneității, conștiința înaltei răspunderi față de poporul român, ca și față de destinele întregii umanități, încrederea nestrămutată în viitorul omenirii, în capacitatea popoarelor de a făuri o lume mai dreaptă și mai bună pe planeta noastră.

Largă colaborare cu toate țările lumii pe baza celor principii de relații între state

În concepția conducătorului partidului și statului nostru, elaborarea independentă a politicii externe este nu numai un atribut al suveranității statelor, dar și o necesitate obiectivă, deoarece interdependențele crescînde din viața internațională implică participarea activă, în condiții de deplină egalitate, a tuturor statelor, indiferent de sistem social-economic, de mărime și potențial, la rezolvarea problemelor fundamentale ale omenirii.

România socialistă a acționat și acționează pentru dezvoltarea largă a relațiilor de colaborare multilaterală cu toate statele lumii. Lărgind și intensificînd în mod consecvent aceste relații, țara noastră are astăzi raporturi diplomatice și economice cu 155 de state de pe toate continentele, față de numai 65 de state în 1965. În ace-

Digitized by Google

lași timp, schimburile economice și cooperarea în producție a României cu alte țări s-au extins continuu, fiind astăzi de peste 45 de ori mai mari față de 1950.

Dinamismul, principialitatea, spiritul de inițiativă, proprii politicii externe românești, își găsesc una din cele mai semnificative expresii în **dezvoltarea largă, permanentă, a dialogului cu șefi de state și guverne din țări de pe toate continentele.** Tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a efectuat, în perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea, peste 200 de vizite oficiale în țări de pe toate continentele, iar pe pămîntul României s-a întîlnit și a avut convorbiri cu peste 300 de conducători de state, guverne și partide. Cele peste 100 de declarații solemne și declarații comune și cele circa 600 documente încheiate cu aceste prilejuri au avut un rol de covîrșitoare însemnătate în amplificarea și diversificarea raporturilor României cu toate țările, în dezvoltarea conlucrării lor fructuoase pe arena internațională în problemele de interes vital pentru destinele umanității.

Vitalitatea, spiritul democratic, profundul realism, caracteristice gîndirii politice a conducătorului partidului și statului nostru, și-au găsit o pregnantă manifestare în poziția fermă și principială, adoptată de România socialistă, în sprijinul respectării neabătute de către toate statele, în toate împrejurările, a principiilor noi pe care trebuie să se întemeieze raporturile dintre ele: deplina egalitate în drepturi, respectul independenței și suveranității naționale, neamestecul în treburile interne și avantajul reciproc, nerecurgerea la forță și la amenințarea cu forța. România a promovat și promovează cu consecvență aceste principii atît pe planul relațiilor bilaterale, cît și în cadrul reuniunilor și forumurilor multilaterale, a acționat și acționează pentru aplicarea fermă, universală a acestora, indiferent de dimensiunile statelor, de apartenența lor la grupări politico-militare sau de regiunea geografică în care se situează.

Pornind de la faptul că — așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — se impune respectarea acestor principii nu numai în **„anumite ocazii, la zile mari"**, de la aprecierea că **„independența este o problemă de viață, de existență a fiecărei națiuni"**, țara noastră a condamnat cu hotărîre intervențiile în treburile interne ale altor state, orice încălcare a principiilor noi de relații între state. Subliniind în permanență că preocuparea pentru înfăptuirea neabătută a acestor principii trebuie să stea în centrul activității externe a tuturor statelor lumii, România consideră — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1989 — că este timpul ca cercurile politice și factorii de decizie din Occident să înțeleagă necesitatea renunțării la vechea politică de amestec, sub diferite forme, în treburile interne ale altor țări, să înceteze politica de subversiune și diversiune. Ar fi mai bine și stringent necesar — arată secretarul general al partidului — ca cercurile și oamenii politici respectivi să-și concentreze forțele în direcția soluționării problemelor sociale grave — șomajul, creșterea numărului săracilor, situația tineretului ș.a. — care confruntă cele mai dezvoltate țări occidentale.

Republica Socialistă România acționează cu consecvență pentru dezvoltarea relațiilor sale politice, economice, tehnico-științifice, culturale și în alte domenii cu toate statele socialiste, în primul rînd cu cele vecine, pentru amplificarea colaborării și cooperării reciproc avantajoase, a întrajutorării, desfășurarea schimbului de experiență în construirea socialismului și comunismului, a conlucrării pe arena internațională în lupta pentru socialism, dezarmare, securitate și pace. Această politică este expresia unei orientări programatice, permanente a Partidului Comunist Român, care își are izvorul în convingerea profundă a partidului și statului nostru că unitatea și colaborarea cu și între toate țările socialiste constituie un important factor al edificării cu succes a societății socialiste și comuniste în fiecare țară, contribuie la sporirea influenței și puterii de atracție a socialismului pe plan internațional, reprezintă un element esențial al unității tuturor forțelor mondiale ale păcii, democrației și progresului social.

La baza relațiilor sale cu țările socialiste, România situează consecvent respectarea strictă a principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, întrajutorării și solidarității internaționale, care formează un tot unitar.

În asigurarea unei evoluții mereu ascendente a relațiilor țării noastre cu celelalte țări socialiste, un rol determinant îl au întîlnirile și convorbirile tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, cu conducătorii de partid și de stat din aceste țări. În perioada 1965—1989 au avut loc, în procesul dezvoltării acestor relații, peste 170 de întîlniri la nivel înalt în cadrul unor schimburi de vizite bilaterale sau în timpul unor reuniuni multilaterale. Cu prilejul vizitelor la nivel înalt au fost încheiate noile tratate de prietenie, colaborare și asistență mutuală, peste 100 declarații comune și comunicate, numeroase documente de colaborare economică și în alte domenii, între care programe de dezvoltare a cooperării pe termen lung. De asemenea, în perioadele de pregătire a vizitelor sau în timpul lor au fost încheiate peste 250 de acorduri, convenții și alte instrumente de colaborare economică și de cooperare și specializare în producție.

Un rol esențial în dezvoltarea relațiilor României cu țările socialiste îl au legăturile de colaborare pe linie de partid, bazate pe deplina egalitate în drepturi, respectarea independenței și dreptului fiecărui partid de a-și elabora de-sine-stătător politica internă și externă, strategia revoluționară, corespunzător condițiilor istorice, naționale și sociale concrete din fiecare țară. În condițiile actuale, cînd țările socialiste sînt chemate să-și asume o responsabilitate sporită în viața internațională, să demonstreze prin fapte că numai socialismul oferă garanția lichidării exploatării și asupririi, o însemnătate esențială prezintă desfășurarea procesului de perfecționare continuă a construcției socialiste, proces legic, dialectic, pe baza aplicării consecvente a principiilor socialismului științific, și nu prin întoarcerea la forme economice și sociale vechi, revolute, condamnate de istorie. „Numai pe această bază — se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului — vor fi puse pe deplin în valoare marile posibilități ale socialismului, resursele sale de progres și bunăstare". Este, în acest sens, important ca țările socialiste să analizeze împreună problemele actuale ale construcției socialiste și să stabilească cum pot să conlucreze mai eficient pentru depășirea unor greutăți și pentru asigurarea dezvoltării fiecărui popor pe calea socialismului.

România participă la activitatea C.A.E.R., contribuie activ la înfăptuirea obiectivelor înscrise în statutul și în alte documente normative ale Consiliului, considerînd că realizarea acestor obiective trebuie să ducă, pe baza deplinei egalități în drepturi, la propășirea fiecărei țări socialiste membre, la accelerarea procesului de egalizare relativă a nivelurilor de dezvoltare economică, la creșterea gradului lor de civilizație și bunăstare. O intensă activitate a desfășurat și desfășoară țara noastră pentru realizarea prevederilor „Programului complex" și ale programelor speciale de colaborare pe termen lung, adoptate de țările membre ale C.A.E.R. în domeniile energiei, combustibililor și materiilor prime, agriculturii și industriei alimentare, construcțiilor de mașini, bunurilor industriale de larg consum și transporturilor, pentru transpunerea în viață a hotărîrilor și înțelegerilor convenite la consfătuirea economică la nivel înalt a țărilor membre ale C.A.E.R. Această activitate își găsește materializarea în participarea României la realizarea unui număr de circa 250 de acorduri, convenții și alte înțelegeri multilaterale — cele mai multe din ele pe termen lung — încheiate de țările interesate membre ale C.A.E.R.

Țara noastră a acordat și acordă o mare atenție perfecționării activității C.A.E.R., considerînd că, în actualele împrejurări, nu se pune în nici un fel problema desființării acestei organizații și nici a creării, după modelul occidental, a unei „piețe unice socialiste". „C.A.E.R.-ul — se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului — trebuie și poate să contribuie mai activ la progresul economico-social independent al tuturor țărilor membre, la realizarea unei dezvoltări

Digitized by Google

relativ egale a acestora, la creşterea forţei economice a socialismului în ansamblu". **„Fără a se izola, dezvoltînd colaborarea cu Piaţa Comună şi alte organisme regionale, C.A.E.R. trebuie să-şi păstreze independenţa şi să aibă un rol mult mai activ în asigurarea progresului economic-social al ţărilor membre"** — arată tovarăşul Nicolae Ceauşescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c.

În acelaşi timp, România acţionează pentru dezvoltarea relaţiilor comerciale şi de cooperare economică cu toate statele socialiste. Din 1965 şi pînă în prezent, schimburile comerciale cu ţările socialiste au crescut de peste 7 ori, reprezentînd peste 50% din comerţul exterior al ţării noastre.

Ca participantă la Tratatul de la Varşovia, România dezvoltă colaborarea şi conlucrarea militară cu celelalte ţări membre ale Tratatului în vederea apărării împotriva oricărei agresiuni imperialiste, colaborează strîns cu ele în scopul promovării politicii de destindere şi pace. În acelaşi timp, ţara noastră dezvoltă conlucrarea cu armatele celorlalte ţări socialiste, precum şi cu armatele altor ţări prietene. Pornind de la interesele popoarelor, ale cauzei păcii în Europa şi în lume, ţara noastră se pronunţă, totodată, cu hotărîre pentru a se face totul în vederea creării condiţiilor pentru desfiinţarea concomitentă, într-un timp cît mai scurt, a N.A.T.O. şi a Tratatului de la Varşovia. Consfătuirea de la Bucureşti a statelor participante la Tratatul de la Varşovia din iulie a.c. reprezintă un moment de cea mai mare însemnătate pentru colaborarea viitoare, atît pe plan internaţional cît şi în construcţia socialistă. Poziţiile exprimate în cadrul consfătuirii, Declaraţia adoptată „Pentru o Europă stabilă şi în securitate, fără arme nucleare şi chimice, pentru reducerea substanţială a forţelor armate, armamentelor şi cheltuielilor militare", măsurile propuse în acest sens se constituie într-o contribuţie însemnată la promovarea cauzei păcii şi socialismului. În documentele Consfătuirii, care oglindesc poziţiile comune ale tuturor participanţilor, se subliniază necesitatea de a se da o ripostă hotărîtă oricăror acţiuni de încălcare a principiilor de relaţii între state, oricăror manifestări de învrăjbire între popoare. „Nici o ţară — se subliniază în Declaraţia adoptată — nu are dreptul să dicteze evenimentele dintr-o altă ţară, să se erijeze în judecător sau arbitru... Fiecare popor hotărăşte singur soarta ţării sale, are dreptul de a alege singur sistemul său social-politic şi economic, orînduirea de stat pe care le consideră potrivite". Este pusă în evidenţă hotărîrea statelor socialiste participante la Tratatul de la Varşovia de a acţiona cu fermitate pentru realizarea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, pentru asigurarea păcii în Europa şi în lume. Prin conţinutul lor, Declaraţia şi Comunicatul Consfătuirii constituie un apel adresat ţărilor din N.A.T.O., altor state ale lumii, de a acţiona împreună pentru afirmarea unei politici noi, de pace şi colaborare, de deplină egalitate în drepturi, care să asigure dezvoltarea liberă, independentă a tuturor naţiunilor.

O atenţie deosebită s-a acordat, în cadrul Consfătuirii, perfecţionării, în continuare, a activităţii Comitetului Politic Consultativ al Tratatului, accentuării caracterului lui politic, în vederea dezvoltării colaborării şi consultărilor reciproce în problemele fundamentale ale construcţiei socialiste în fiecare ţară.

O dezvoltare permanentă cunosc, totodată, raporturile României cu ţările în curs de dezvoltare, care, în ultimii 24 de ani, au căpătat o amplitudine fără precedent, atît pe plan bilateral cît şi în sfera vieţii internaţionale. Ponderea acestor ţări în comerţul exterior al României este astăzi de circa 25%, iar volumul schimburilor cu ele a crescut continuu. Ca o recunoaştere a politicii sale active în relaţiile cu aceste state, a solidarităţii sale militante cu lupta lor pentru consolidarea independenţei naţionale şi progres social, România a devenit membră a „Grupului celor '77" şi, totodată, participă cu statut de invitat la mişcarea de nealiniere. România a sprijinit şi sprijină activ propunerile ţărilor în curs de dezvoltare vizînd lichidarea subdezvoltării economice, instaurarea noii ordini economice internaţionale, asigurarea independenţei, a dreptului lor de a fi stăpîne pe bogăţiile naţionale, pe propriul destin, prezentînd, totodată, în acest sens iniţiative proprii. Nicicînd conlucrarea şi solidaritatea ţării noastre cu popoarele acestor ţări n-au fost mai active, mai puternice, România bucurîndu-se de simpatie şi preţuire pentru raporturile pe care le întreţine cu aceste ţări, pentru sprijinul pe care îl acordă popoarelor angajate pe calea dezvoltării libere şi independente.

Pornind de la realităţile lumii contemporane, **România dezvoltă, în acelaşi timp, relaţiile cu ţările capitaliste dezvoltate, în spiritul coexistenţei paşnice.** La temelia tuturor relaţiilor sale externe, a întregii sale activităţi internaţionale, România situează în mod ferm principiile deplinei egalităţi în drepturi, respectului independenţei şi suveranităţii naţionale, neamestecului în treburile interne şi avantajului reciproc, renunţării la forţă şi la ameninţarea cu forţa.

Participare activă la soluţionarea democratică a problemelor lumii contemporane

Aşa cum se apreciază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului, în viaţa mondială se confruntă două tendinţe principale — tendinţa spre destindere, dezarmare şi pace şi tendinţa spre menţinerea încordării şi continuarea politicii de război, forţă şi dictat. Se poate aprecia că între aceste două tendinţe s-a ajuns la un echilibru relativ de forţe, ceea ce face ca situaţia mondială să fie deosebit de contradictorie şi complexă; aceasta impune să se facă totul pentru întărirea şi dezvoltarea tendinţei spre destindere, dezarmare şi pace, ca o necesitate obiectivă pentru afirmarea unei politici noi, realiste.

Paşii făcuţi în direcţia depăşirii unor momente grele, de mare încordare, înlăturarea unor categorii de arme nucleare, deşi constituie tendinţe pozitive, nu au dus însă la o schimbare radicală a vieţii internaţionale. Continuă acumularea de armamente şi modernizarea acestora, experienţele nucleare, acţiunile de militarizare a Cosmosului. Este promovată, în continuare, politica de forţă şi ameninţare cu forţa, de amestec în treburile interne ale altor state, se manifestă tentative de destabilizare a situaţiei economice şi politice din diferite ţări. Un anacronism periculos îl reprezintă strategia descurajării nucleare, reafirmată la recenta sesiune a N.A.T.O. Tocmai de aceea, **în prezent, cînd arsenalele nucleare existente sînt capabile să distrugă însăşi viaţa pe Pămînt, lupta pentru dezarmare şi pace constituie problema fundamentală a umanităţii.**

În concepţia României, pe deplin verificată de evoluţia evenimentelor, pentru asigurarea destinderii şi păcii, pentru preîntîmpinarea războiului este necesară intensificarea luptei unite a tuturor forţelor înaintate, realiste, a popoarelor de pretutindeni. Învăţămintele istoriei evidenţiază concluzia că politica de concesii şi de capitulare faţă de Germania nazistă, inclusiv pactul Molotov-Ribbentrop, nu au putut opri agresiunea fascistă, ci au încurajat-o, nu au putut opri nici izbucnirea celui de-al doilea război mondial. **„Aceste învăţăminte** — subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1989 — **ne obligă să intensificăm lupta popoarelor împotriva războiului, pentru dezarmare generală, şi în primul rînd pentru lichidarea armelor nucleare. Să avem permanent în vedere că războiul nu poate fi preîntîmpinat decît prin lupta unită a popoarelor de pretutindeni, că problemele dezarmării nu se pot soluţiona de cîteva ţări, ci ele trebuie soluţionate cu participarea tuturor popoarelor, tuturor statelor, a maselor largi populare. Numai aşa vom preîntîmpina un nou război, vom asigura pacea pe planetă!"**

În concepţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, în condiţiile în care în lume s-au acumulat mari cantităţi de arme nucleare, de alte arme de distrugere în masă, nu există decît o singură cale viabilă, o singură politică raţională — renunţarea cu desăvîrşire la forţă, la război, la înarmare, afirmarea unei noi gîndiri şi a unei politici noi, democratice, care să excludă forţa, ameninţarea cu forţa, războiul din viaţa internaţională.

România este unul dintre puţinele state care dispune de o strategie globală şi de

Digitized by Google

un program concret și cuprinzător de dezarmare, menit să asigure continuitatea și unitatea procesului de dezarmare. Militînd cu fermitate pentru eliminarea totală a armelor nucleare, România consideră necesar să se acționeze cu mai multă hotărîre pentru realizarea acordului dintre U.R.S.S. și S.U.A. privind reducerea cu 50% a armelor nucleare strategice; să se renunțe la modernizarea armelor nucleare existente, precum și la producerea de noi asemenea arme; să înceteze toate experiențele nucleare și toate activitățile menite să ducă la dezvoltarea și perfecționarea armelor nucleare. Țara noastră se pronunță, de asemenea, pentru un acord general între U.R.S.S. și S.U.A. — cu participarea tuturor statelor posesoare de arme nucleare, precum și a celorlalte state nenucleare interesate în lichidarea armelor nucleare — privind eliminarea treptată a acestor arme.

România, tovarășul Nicolae Ceaușescu consideră că trebuie să se renunțe la concepția descurajării nucleare, că este greu de vorbit de o nouă gîndire politică atunci cînd vechea gîndire a descurajării nucleare continuă să fie afirmată și se acționează în spiritul ei. Totodată, țara noastră se pronunță pentru acțiuni hotărîte în direcția opririi militarizării spațiului cosmic, pentru realizarea unui acord general care să interzică folosirea Cosmosului în scopuri militare și să stabilească utilizarea lui numai în scopuri pașnice, sub un control corespunzător.

Pornind de la principiul autoapărării și descurajării oricărei agresiuni, țara noastră consideră că interzicerea armelor chimice, a folosirii lor nu se va putea realiza decît concomitent cu acțiunile și măsurile practice de reducere și lichidare a tuturor armelor de distrugere în masă, a celorlalte armamente, de eliminare a politicii de forță și amenințare cu forța din viața internațională, de așezare a relațiilor internaționale pe noi baze, de egalitate în drepturi, de respectare a independenței și suveranității, de neamestec în treburile interne ale altor state. În fapt, în condițiile înarmării nucleare a unui număr de țări, ale existenței pericolului unui război nuclear, țările care nu dispun de arme nucleare pot considera că arma chimică poate fi și ea o armă de descurajare. Eliminarea armelor chimice și a armelor nucleare trebuie de aceea să se realizeze concomitent, pentru a se asigura astfel un echilibru de forțe și pentru a nu se permite folosirea unor arme ca mijloc de șantaj împotriva altor state.

Măsurile de dezarmare chimică, nucleară și convențională, desfășurate simultan, sînt menite să asigure stabilitatea internațională și să înlăture orice posibilitate de folosire a forței și amenințare cu forța din partea unor state față de alte state. Toate aceste măsuri trebuie să se înfăptuiască sub un strict control internațional, care să asigure că obligațiile asumate vor fi respectate, să contribuie la creșterea încrederii și întărirea securității în lume. Țara noastră consideră, de aceea, că încheierea unui acord privind interzicerea oricărei folosiri a armelor chimice și a producției de asemenea arme, precum și distrugerea stocurilor existente trebuie să fie strîns legată de încheierea unui tratat universal privind lichidarea armelor nucleare, încetarea producției acestora și a experiențelor nucleare, scoaterea în afara legii a armelor nucleare.

Pornind de la perfecționarea neîntreruptă a armamentului convențional, de la creșterea continuă a capacității sale de distrugere, ca și de la consecințele profund dăunătoare ale escaladării neîncetate a bugetelor militare, care sustrag imense fonduri și irosesc uriașe resurse materiale și umane, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că **problemele dezarmării trebuie abordate în complexitatea lor, în cadrul unui program cuprinzător, care să prevadă, paralel cu lichidarea armamentelor nucleare și chimice, reducerea substanțială a armelor clasice, a efectivelor și cheltuielilor militare, astfel ca, pînă în anul 2000, să se realizeze o reducere a acestora cu cel puțin 50%.** Această concepție a stat la baza propunerilor și inițiativelor țării noastre și în cadrul Tratatului de la Varșovia, România evidențiind în permanență cerința ca țările socialiste să militeze cu curaj și să adopte inițiative îndrăznețe, inclusiv unilaterale, în domeniul dezarmării, de natură să contribuie la sporirea încrederii și la începerea realizării unui program real de dezarmare.

În acest context, ca urmare a referendumului național din noiembrie 1986, România și-a redus, în mod unilateral, cu 5—10%, armamentele, efectivele și cheltuielile militare — prima acțiune de acest fel din lume, exemplu semnificativ al concordanței dintre declarații și fapte, dintre gîndire și acțiune.

Sînt, de asemenea, bine cunoscute și apreciate pe plan mondial propunerile și inițiativele țării noastre vizînd adoptarea unor măsuri hotărîte de dezangajare militară, retragerea trupelor străine de pe teritoriul altor state, lichidarea bazelor militare străine, crearea de zone libere de arme nucleare și chimice în Balcani, în alte regiuni ale Europei și lumii, realizarea unui coridor de 100—150 km între cele două blocuri, din care să fie retrase trupele și armamentele, trecerea la negocieri pentru desființarea concomitentă a blocurilor militare — în primul rînd a N.A.T.O. și a Tratatului de la Varșovia —, înghețarea și reducerea bugetelor militare și folosirea în scopuri pașnice a sumelor astfel economisite.

În domeniul dezarmării, o răspundere deosebită revine țărilor Tratatului de la Varșovia și N.A.T.O. În același timp, avînd în vedere că pactele militare au devenit anacronice, trebuie făcut totul pentru desființarea lor concomitentă.

Asigurarea dreptului la libertate, la o viață demnă, la pace, apărarea democrației implică, totodată, respingerea fascismului. Aceasta se impune cu atît mai mult cu cît, în multe state din Europa, cît și în S.U.A., are loc o intensificare a activității organizațiilor neofasciste și de dreapta, a manifestărilor și propagandei antisemite, naționalist-șovine și de revizuire a granițelor — fenomene care provoacă îngrijorarea legitimă a opiniei publice, a cercurilor progresiste, democratice. Partidul și statul nostru consideră, în deplin acord cu învățămintele istoriei, care arată la ce duce politica de toleranță față de fascism, că este necesar să se dea o ripostă hotărîtă neofascismului, tuturor manifestărilor reacționare, neofasciste și de dreapta, oricăror tentative de revizuire a granițelor.

Este bine cunoscută **preocuparea permanentă pe care o manifestă România, președintele țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru crearea unei Europe unite, în diversitatea orînduirilor sociale,** a unei Europe în care state independente și suverane să dezvolte între ele relații de colaborare, pe baza egalității în drepturi, a neamestecului în treburile interne, a respectului orînduirii sociale din fiecare țară, să contribuie împreună la realizarea pe continent a unui climat de pace, de înțelegere și securitate, în care fiecare stat să fie la adăpost de orice agresiune și presiune din afară. **„România** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **nu este și nu va fi niciodată pentru o Europă în care să dispară independența popoarelor și națiunilor. Aceasta ar însemna nu un progres, ci o întoarcere înapoi, la robie, la colonialism, la imperialism, și nu aceasta este calea progresului. Calea progresului este conlucrarea egală și liberă între națiuni, a dezvoltării independente a fiecărui popor și numai o asemenea Europă unită, a națiunilor independente, libere, va fi o Europă puternică, a progresului și bunăstării."**

Izvorîte dintr-o asemenea concepție înaintată, realistă, inițiativele și propunerile tovarășului Nicolae Ceaușescu au reprezentat contribuții de seamă la încheierea cu succes a Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa și adoptarea Actului final, au avut un rol important în obținerea de rezultate pozitive la Conferința pentru măsuri de încredere și dezarmare de la Stockholm și în cadrul lucrărilor Reuniunii de la Viena.

Așa cum este cunoscut, România a prezentat în cadrul Reuniunii de la Viena propuneri privind problemele esențiale, decisive ale securității și cooperării în Europa. Ele au vizat înfăptuirea unor măsuri reale, concrete de dezarmare convențională, dezvoltarea colaborării economice și a cooperării în producție, a colaborării tehnico-științifice, culturale. Totodată, România a prezentat un număr de propuneri în problemele umanitare, ale asigurării drepturilor fundamentale ale omului, cum sînt dreptul la muncă, la instruire și ridicarea nivelului de cunoștințe, accesul larg la știință, artă și cultură, asigurarea unor condiții de muncă și viață corespunzătoare civilizației contemporane.

Digitized by Google

În documentul adoptat au fost înscrise prevederi importante, a căror transpunere în viață va fi de natură să contribuie la întărirea păcii și securității în Europa și în lume, la o mai bună înțelegere și colaborare între statele participante. Acestea se referă la: începerea negocierilor de dezarmare convențională și reluarea negocierilor privind noi măsuri de încredere și securitate; necesitatea respectării principiilor incluse în Actul final; respectarea dreptului fiecărui popor de a-și alege și dezvolta în mod liber sistemul său politic, social, economic și cultural, de a-și stabili legile, reglementările, practicile și politicile sale; dezvoltarea colaborării în domeniile economic, tehnico-științific, al culturii și educației.

Rezultatele reuniunii au fost influențate de tendința de a imprima o orientare unilaterală procesului C.S.C.E., de amestec în treburile interne ale altor state. Astfel, în documentul adoptat au fost înscrise și prevederi care nu sînt în concordanță cu realitățile epocii actuale, cu normele și reglementările internaționale la care au aderat statele, prevederi care, în fapt, stimulează activități și manifestări obscurantiste, retrograde, încurajează emigrarea și furtul de inteligență, deschid calea amestecului în treburile interne ale altor state, contravenind principiilor relațiilor dintre state, spiritului Actului final. Pe de altă parte, în documentul Reuniunii de la Viena nu au fost înscrise în mod adecvat, ca angajamente ferme, o serie de aspecte fundamentale ale drepturilor omului: asigurarea de locuri de muncă; formarea profesională, educarea și asigurarea de locuri de muncă pentru tineret; crearea condițiilor corespunzătoare de locuit; accesul întregii populații la cuceririle științei și tehnicii moderne. Asociindu-se consensului la adoptarea documentelor reuniunii, delegația română a făcut, totodată, în conformitate cu prevederile C.S.C.E., o declarație interpretativă și de rezerve. În declarație s-a subliniat că România nu își asumă nici un angajament de a îndeplini acele prevederi din documentul oficial pe care le consideră necorespunzătoare și s-a reafirmat poziția de principiu a țării noastre în sensul că toate prevederile documentului de la Viena vor trebui aplicate în cadrul constituțional, al legislației și reglementărilor interne din fiecare țară, al tradițiilor și condițiilor sale specifice.

Țara noastră a desfășurat și desfășoară o intensă activitate pentru dezvoltarea largă a relațiilor cu toate statele din Balcani, extinderea conlucrării bi și multilaterale între țările regiunii și instaurarea unui climat trainic de înțelegere și colaborare, pentru transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii și cooperării, fără arme nucleare și chimice, într-o regiune fără baze militare și trupe străine. În acest sens, o deosebită însemnătate ar avea realizarea propunerii românești privind organizarea la București a unei conferințe la nivel înalt a țărilor balcanice. După cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, această conferință reprezintă o necesitate vitală, o cerință de mare actualitate în vederea stabilirii unui program complex de dezvoltare a colaborării economice, tehnico-științifice, culturale și în alte domenii, ca o parte a realizării colaborării în Europa și în întreaga lume.

Într-o lume în care se mențin și proliferează conflictele și războaiele locale și regionale, **România, îndeosebi în perioada ultimilor 24 de ani, a întreprins acțiuni și inițiative dinamice și principiale pentru soluționarea pe cale politică, exclusiv prin tratative, a tuturor problemelor litigioase din Asia, Africa și America Latină.** Țara noastră apreciază că în soluționarea problemelor litigioase din orice zonă trebuie să se țină seama de interesele popoarelor respective, soluțiile urmînd să fie găsite cu participarea lor directă. În acest cadru, România consideră necesar să se treacă la organizarea Conferinței internaționale privind Orientul Mijlociu și soluționarea problemelor pe baza dreptului la autodeterminare al poporului palestinian, la existența unui stat palestinian independent și recunoașterea independenței, suveranității și integrității tuturor statelor din zonă, inclusiv a Israelului.

România apreciază subdezvoltarea ca una dintre cele mai grave probleme ale contemporaneității și consideră că **este necesar să se pună capăt actualei situații economice și financiare internaționale și, îndeosebi, politicii de sărăcire a țărilor în curs de dezvoltare, să se acționeze pentru o soluționare globală a problemei datoriilor externe, pentru o nouă ordine economică mondială,** bazată pe relații de deplină egalitate și echitate între state, care să asigure progresul mai rapid al tuturor statelor și, în primul rînd, al celor rămase în urmă. Așa cum subliniază Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului, se impune o nouă politică financiară, care să excludă jefuirea și dominarea țărilor sărace de către monopolurile imperialiste și marile bănci internaționale. Țara noastră consideră necesară organizarea unei conferințe internaționale, în cadrul Organizației Națiunilor Unite, la care să participe, cu drepturi egale, atît țările în curs de dezvoltare cît și țările dezvoltate, în vederea realizării unor acorduri corespunzătoare, în măsură să asigure lichidarea subdezvoltării și realizarea unei noi ordini economice mondiale.

În concepția președintelui României, o trăsătură esențială a vieții politice contemporane o reprezintă creșterea rolului tuturor statelor în dezbaterea și rezolvarea problemelor care confruntă omenirea. În acest sens, România acționează cu consecvență pentru **creșterea rolului Organizației Națiunilor Unite, al altor organisme internaționale în soluționarea democratică a problemelor mondiale,** în asigurarea păcii și progresului întregii omeniri, pronunțîndu-se pentru participarea activă, în condiții de deplină egalitate, la viața internațională a tuturor statelor, și îndeosebi a țărilor mici și mijlocii, a țărilor nealiniate, a țărilor în curs de dezvoltare, care constituie marea majoritate a omenirii și sînt nemijlocit interesate într-o politică nouă, democratică, de pace, independență și largă colaborare internațională.

Partidul nostru, secretarul său general, subliniază cu tărie rolul crescînd al solidarității forțelor revoluționare și progresiste, al unității și colaborării popoarelor de pretutindeni în lupta pentru independență națională, pace și progres social. Tovarășul Nicolae Ceaușescu se pronunță cu consecvență pentru creșterea mai puternică a rolului și activității partidelor comuniste și muncitorești, pentru întărirea solidarității și colaborării lor, în scopul îndeplinirii cu succes a misiunii lor istorice, de forțe active în lupta pentru soluționarea, împreună cu alte partide și forțe social-politice, a problemelor complexe și grave ale lumii contemporane. **„Problemele din diferite țări, inclusiv din țările socialiste** — arată secretarul general al partidului în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c. — **le considerăm ca probleme interne ale fiecărui partid și sîntem împotriva oricărui amestec în treburile interne. Dar, în același timp, sîntem pentru o largă colaborare și discutarea în comun a problemelor actuale, pentru a stabili cum să se acționeze mai bine de către fiecare partid pentru a contribui la realizarea dezarmării, la soluționarea problemelor complexe — politice, sociale, economice —, la asigurarea unei lumi a dreptății sociale și naționale, la victoria noii orînduiri sociale — a socialismului".**

În același spirit, partidul nostru se pronunță pentru dezvoltarea largă a colaborării cu partidele socialiste și social-democrate, cu mișcările progresiste, antiimperialiste, cu forțele democratice de pretutindeni, în scopul desfășurării de acțiuni comune în problemele fundamentale care privesc fiecare popor, pacea și independența fiecărei națiuni, progresul întregii omeniri.

Înlăturarea primejdiei unei catastrofe nucleare și întărirea păcii, instaurarea unei noi ordini economice și financiare internaționale, democratizarea vieții internaționale, promovarea unor principii și relații noi în raporturile dintre toate statele, soluționarea problemelor internaționale în interesul fiecărui popor și al întregii omeniri reprezintă tot atîtea direcții fundamentale ale politicii externe a României, care prin orientările și inițiativele sale, profund constructive, dă expresie democratismului și umanismului revoluționar, caracteristice orînduirii noastre socialiste, însuși felului de a fi al poporului român, vocației sale pășnice, creatoare.

În anii de după Congresul al IX-lea, prestigiul României în rîndul popoarelor lumii a crescut nemăsurat de mult. Datorită marilor succese obținute în construcția socialistă, rapidei sale dezvoltări economico-sociale, politicii sale externe realiste, principiale, ferme, de largă perspectivă, elaborată și înfăptuită cu contribuția hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii, țara noastră s-a afirmat tot mai puternic în lume, ocupînd un loc prestigios în cadrul națiunilor libere și independente, aducînd permanent contribuții prețioase, concrete la triumful marii cauze a păcii, socialismului, înțelegerii și colaborării internaționale.

Dr. LUCIAN D. PETRESCU

Digitized by Google

Lupta - milenară a poporului român pentru libertate socială şi naţională, pentru independenţă şi unitate

CONSULTAŢII

ÎN SPRIJINUL STUDIERII ŞI DEZBATERII, ÎN ÎNVĂŢĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC, A PROIECTULUI PROGRAMULUI-DIRECTIVĂ ŞI A TEZELOR PENTRU CONGRESUL AL XIV-LEA AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

În concepţia Partidului Comunist Român, a secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, analiza rezultatelor obţinute în făurirea şi dezvoltarea societăţii socialiste, a stadiului în care se găseşte astăzi România presupune cunoaşterea temeinică a trecutului glorios de luptă al poporului român, relevarea procesului revoluţionar neîntrerupt de dezvoltare şi transformare înnoitoare a societăţii noastre, în vederea educării patriotice a maselor, a afirmării tot mai puternice a spiritului de înaltă responsabilitate faţă de prezentul şi viitorul patriei. **„România, poporul nostru** — subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie 1989 — **au ajuns la un asemenea nivel de dezvoltare încît se impune ca o necesitate vitală o analiză, chiar foarte succintă, a drumului parcurs în întreaga sa istorie, de la primul stat centralizat al dacilor de acum 2060 de ani, şi pînă în prezent. Este necesar ca, în cadrul dezbaterilor în partid şi cu toţi oamenii muncii, să fie pusă cu putere în evidenţă lupta poporului român pentru formarea sa, a limbii şi culturii proprii, pentru realizarea naţiunii române, a statului naţional unitar."**

FORMAREA POPORULUI ROMÂN ŞI CONTINUITATEA EXISTENŢEI SALE ÎN VATRA STRĂBUNĂ; LUPTA NECURMATĂ PENTRU LIBERTATE SOCIALĂ ŞI NAŢIONALĂ, UNITATE ŞI INDEPENDENŢĂ

Statornic aşezat în vechea vatră strămoşească a Daciei, poporul român şi-a păstrat neîntrerupt, în pofida nenumăratelor vicisitudini, continuitatea de viaţă materială şi spirituală, fiinţa etnică. Cucerirea unei părţi a Daciei de către Imperiul roman, după lupte îndelungate, cu toate consecinţele negative pe care le-a determinat, a dus la împletirea celor două civilizaţii şi formarea, pe această bază, a poporului român.

După retragerea armatei şi administraţiei romane din Dacia, în secolul al III-lea e.n., ca urmare a slăbirii puterii Imperiului roman, a atacurilor tot mai consistente ale dacilor rămaşi în afara teritoriului intrat sub stăpînirea romană, populaţia autohtonă din vechea vatră dacică s-a organizat treptat în formaţiuni statale de-sine-stătătoare — cnezate şi voievodate —, care au purtat lupte grele împotriva diferitelor triburi şi populaţii migratoare, pentru apărarea fiinţei proprii. În cursul acestei lupte, s-au creat condiţii pentru trecerea la o organizare superioară — constituirea celor trei principate româneşti: Muntenia, Transilvania şi Moldova. Acestea s-au format şi dezvoltat în lupta împotriva dominaţiei străine, pentru unirea românilor într-un singur stat, puternic, în stare să facă faţă invaziilor străine, să-şi asigure o dezvoltare de-sine-stătătoare. Semnificativ este, în acest sens, faptul că între cele trei state româneşti s-au dezvoltat strînse legături economice şi politice — bazate pe comunitatea de origine, limbă şi cultură — care au dus la afirmarea conştiinţei naţionale, la intensificarea luptei pentru unirea într-un singur stat.

Voinţa nezdruncinată a poporului român de a trăi unit în graniţele strămoşeşti şi-a găsit o puternică expresie în **unirea Munteniei, Transilvaniei şi Moldovei, în anul 1600, sub sceptrul marelui voievod Mihai Viteazul,** care s-a intitulat „Domn al Ţării Româneşti, al Ardealului şi a toată ţara Moldovei". Aşa cum avea să scrie Nicolae Bălcescu, „Mihai realizase acum visarea iubită a voievozilor cei mari a românilor. Acum românul s-a înfrăţit cu românul şi toţi au una şi aceeaşi patrie, una şi aceeaşi cîrmuire naţională, astfel precum ei n-au fost din vremile uitate ale vechimei".

Intervenţia brutală a marilor imperii ale timpului — otoman şi habsburgic — a dus la desfiinţarea statului unitar centralizat, prin asasinarea mişelească a lui Mihai Viteazul. Dar ideea unirii ţărilor româneşti, idealurile formării unui stat puternic pe pămîntul strămoşesc al Daciei n-au putut fi ucise niciodată. Aşa cum se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, „întîrzierea formării statului naţional român s-a datorat dominaţiei străine, exploatării şi asupririi de către imperiul otoman, imperiul ţarist şi imperiul austro-ungar, care au ţinut în loc sute de ani dezvoltarea ţărilor române. Dar jugul asupririi străine nu a putut împiedica lupta dreaptă a poporului nostru pentru realizarea idealului naţional, pentru progres şi civilizaţie".

Prefacerile social-economice care au avut loc în societatea românească, cu deosebire în cea de-a doua jumătate a secolului al XVIII-lea şi la începutul secolului al XIX-lea, legăturile strînse pe plan economic, cultural, de apărare dintre cele trei principate, afirmarea puternică a conştiinţei naţionale au dat noi dimensiuni luptei poporului român pentru realizarea unităţii sale politico-statale. Aceasta se impunea ca o necesitate obiectivă, determinată de înseşi legile proprii dezvoltării capitalismului, de cerinţele modernizării structurilor economice şi politice, precum şi de pericolul crescînd reprezentat de acţiunile expansioniste ale imperiilor vecine — otoman, habsburgic şi ţarist —, care îşi disputau stăpînirea pămîntului românesc şi, pe plan mai larg, a zonei sud-est europene.

O mare însemnătate în lupta pentru libertate socială şi unitate naţională a poporului a avut **revoluţia din anul 1784, în fruntea căreia s-au aflat Horea, Cloşca şi Crişan.** Împreună cu reformele lui Constantin Mavrocordat în Muntenia şi Moldova, cu mişcarea „Supplex"-ului din aceeaşi a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, această revoluţie a marcat zorii epocii moderne a istoriei românilor.

Un nou moment de cotitură în lupta pentru libertate şi dreptate socială, pentru înlăturarea dominaţiei străine şi afirmarea drepturilor poporului român l-a reprezentat **revoluţia din 1821,** condusă de Tudor Vladimirescu. Cu toate că nici această revoluţie nu a ieşit victorioasă, ea a reuşit, însă, să zdruncine puternic vechea orînduire.

Lupta românilor din cele trei state româneşti pentru unitate, independenţă naţională şi libertate socială şi-a găsit o şi mai puternică manifestare în cursul **revoluţiei române de la 1848,** izvorîtă din realităţile şi necesităţile obiective ale dezvoltării societăţii noastre, în primul rînd din cerinţa înlăturării rînduielilor feudale şi a dominaţiei străine, din convergenţa legă-

Digitized by Google

turilor economice și social-politice ale tuturor teritoriilor românești. Ideea făuririi statului național unitar a constituit o preocupare majoră a revoluționarilor români. La Adunarea Națională de la Blaj, din 3—15 mai 1848, zecile de mii de români adunați, printre care se aflau și reprezentanții muntenilor și moldovenilor, au cerut într-un glas unanim: „Noi vrem să ne unim cu Țara!" Deși înăbușită de forțele armate otomane, habsburgice și țariste, revoluția de la 1848 a avut o puternică influență asupra luptei poporului român pentru făurirea statului național unitar, asupra întregii dezvoltări viitoare a patriei.

Înfăptuirea, în 1859, a Unirii Moldovei cu Muntenia, sub conducerea lui Alexandru Ioan Cuza, a reprezentat actul istoric care a pus bazele statului național român modern — România —, ca nucleu al viitorului stat național unitar român. Unirea a marcat intrarea României într-o etapă nouă, deschizînd noi perspective dezvoltării sale pe calea progresului, a ridicat pe o treaptă superioară lupta de eliberare națională, cît și mișcarea maselor largi muncitoare pentru drepturi și libertăți sociale. Amplele reforme înfăptuite în anii de după Unire au înscris România în rîndul statelor avansate ale lumii.

Făurirea statului național român modern a fost urmată de noi victorii istorice: **proclamarea, la 9 mai 1877, a deplinei independențe de stat a României și consfințirea ei în războiul din 1877—1878.** Aceasta a constituit un nou și important moment în dezvoltarea națiunii române, o puternică reafirmare a voinței tuturor românilor de a trăi într-o țară liberă, creînd condiții pentru accelerarea dezvoltării economico-sociale a României și afirmarea ei ca stat independent pe plan internațional. Statul român a devenit centrul polarizator al întregii noastre națiuni, spre București îndreptîndu-se privirile românilor din teritoriile aflate încă sub dominația străină.

Primul război mondial a dus la prăbușirea Imperiului țarist și a Imperiului austro-ungar, primul căzut sub loviturile luptei revoluționare ale popoarelor Rusiei, al doilea — prin loviturile conjugate de ordin militar cu cele determinate de mișcarea de eliberare a popoarelor. Aceasta a creat condițiile realizării idealului românilor de a se uni într-un singur stat, precum și pentru apariția altor state în Europa centrală. **Făurirea statului național unitar român la 1 Decembrie 1918,** prin hotărîrea maselor populare, a poporului — încununare a luptelor de secole, a năzuințelor și voinței românilor de pretutindeni de a-și avea statul lor unitar independent — a ridicat pe o treaptă superioară comunitatea de viață economică și spirituală statornicită de-a lungul veacurilor între toate teritoriile românești, a dat un puternic impuls dezvoltării forțelor de producție, realizării unor reforme democratice, afirmării capacităților creatoare ale poporului.

Aceste minunate perspective deschise de marele act istoric de la 1 Decembrie 1918 nu și-au găsit însă deplina lor realizare datorită monopolurilor imperialiste, care au jefuit bogățiile țării pînă la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din August 1944. **„Datorită dominației monopolurilor și capitalului străin** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie 1989 —, **România a rămas în continuare o țară slab dezvoltată, nivelul de viață al poporului nostru foarte scăzut, în timp ce numai în anii dezvoltării capitaliste monopolurile imperialiste au acaparat din România peste 100 miliarde de dolari."**

Din îndelungata și zbuciumata istorie a poporului român se desprinde concluzia generală că dominația străină, oricît ar dura, nu poate împiedica manifestarea comunității de interese a unui popor, formarea națiunii, a statului național unitar. Această concluzie este confirmată de numeroasele popoare care au trăit secole sub dominația imperialistă și care, în ultimele decenii, și-au cucerit prin luptă independența, constituindu-se în națiuni și state naționale. Se evidențiază astfel, cu toată claritatea, adevărul că drumul popoarelor spre independență și libertate, spre progres îl constituie înlăturarea dominației străine și făurirea noii orînduiri, socialiste, cea mai dreaptă și umană orînduire, și nu întoarcerea înapoi spre vechea lume a inechității, a jafului și asupririi.

APARIȚIA MIȘCĂRII MUNCITOREȘTI — ETAPĂ SUPERIOARĂ ÎN LUPTA POPORULUI ROMÂN PENTRU ELIBERARE NAȚIONALĂ ȘI SOCIALĂ. LUPTA CLASEI MUNCITOARE DIN ROMÂNIA ȘI A PARTIDULUI EI REVOLUȚIONAR PENTRU ÎNLĂTURAREA VECHII ORÎNDUIRI ȘI TRECEREA LA EDIFICAREA NOII SOCIETĂȚI

Orizonturi luminoase pentru destinele poporului nostru, pentru viitorul său au deschis apariția și afirmarea clasei muncitoare pe scena politică a țării ca forța socială cea mai înaintată, consecvent revoluționară, a cărei luptă avea drept scop principal eliberarea sa și a maselor largi de orice exploatare și asuprire, făurirea socialismului. Această luptă avea, în același timp, un caracter național, patriotic, de apărare a independenței și suveranității țării, cît și un caracter social, de eliberare a poporului de sub jugul oricărei exploatări, în vederea instaurării unei orînduiri noi, calitativ superioare.

Crearea partidului politic al clasei muncitoare din România, în 1893, pe baza principiilor socialismului științific, a deschis calea organizării politice a muncitorimii la scară națională, a afirmării rolului său ca forță socială cea mai progresistă în dezvoltarea națiunii române pe calea propășirii economice și sociale. **„Anul 1893** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **este anul nașterii detașamentului revoluționar, de avangardă al clasei muncitoare din România. Iată de ce putem spune, cu deplin temei, că adevăratele începuturi ale Partidului Comunist Român — care continuă cele mai înalte tradiții de luptă ale poporului și își are rădăcinile împlîntate adînc în mișcarea muncitorească, socialistă din a doua jumătate a secolului trecut — coincid cu începutul activității partidului muncitoresc călăuzit de teoria revoluționară marxistă."**

Pe temelia unor asemenea rădăcini istorice adînci, **Partidul Comunist Român — făurit prin hotărîrea Congresului de la 8 mai 1921 de transformare a partidului socialist în partid comunist — a ridicat pe o treaptă superioară lupta clasei muncitoare, a celorlalți oameni ai muncii,** a dat un puternic impuls conștiinței lor de clasă, exercitînd o puternică influență asupra evoluției ulterioare a României contemporane.

În anii interbelici, în pofida condițiilor deosebit de grele în care a fost nevoit să-și desfășoare activitatea, Partidul Comunist Român a jucat un rol tot mai important în viața social-politică a României, s-a afirmat drept organizatorul și conducătorul luptei clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, a maselor largi populare împotriva exploatării și asupririi, pentru apărarea intereselor vitale, naționale ale întregului popor, pentru făurirea societății oamenilor muncii — societatea socialistă.

În deceniul al patrulea al secolului nostru, cînd orizontul vieții internaționale a fost întunecat de venirea hitlerismului la putere în Germania și de creșterea pericolului fascismului, războiului și revizionismului, Partidul Comunist Român s-a situat în fruntea forțelor patriotice naționale, desfășurînd largi acțiuni pentru unirea maselor populare, a tuturor partidelor și organizațiilor politice, patriotice, democratice, într-un larg front popular de luptă în vederea apărării democrației, a integrității și suveranității României.

În iunie 1933, la scurtă vreme după instaurarea la putere în Germania a nazismului, din inițiativa Partidului Comunist Român a fost creat Comitetul Național Antifascist — organizație deschisă tuturor patrioților români, indiferent de clasă socială, de partid politic, în conducerea căreia tovarășul Nicolae Ceaușescu a activat cu devotament nemărginit față de clasa muncitoare, de întregul popor. În cadrul evenimentelor din anii grei ai ilegalității — se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român — s-a reliefat cu putere activitatea eroică, plină de abnegație, a tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru apărarea intereselor clasei muncitoare, pentru înfăptuirea idealurilor supreme ale poporului român. Puternicele bătălii de clasă din deceniul al patrulea au culminat cu marea demonstrație patriotică, antifascistă și antirăzboinică de la 1 Mai 1939, în organizarea și desfășurarea căreia o contribuție determinantă au avut tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu.

Marile demonstrații patriotice, antifasciste și antirăzboinice de la 1 Mai 1939 din București și din alte centre ale țării au scos pregnant în evidență forța și capacitatea de acțiune revoluționară ale clasei muncitoare, confirmînd justețea strategiei politice a frontului unic muncitoresc, promovată de Partidul Comunist Român, ca o condiție esențială pentru afirmarea potențialului de luptă al clasei muncitoare în confruntarea cu pericolul fascismului și cu primejdia cotropirii țării de către grupul statelor fasciste și revizioniste.

Același caracter de unitate a forțelor revoluționare, a întregului popor l-au avut puternicele demonstrații împotriva Dictatului fascist de la Viena, din august 1940, impus României de către Germania nazistă și Italia fascistă, prin care Ungaria horthystă a anexat partea de nord-vest a României, cu o suprafață de peste 43 000 km² și cu o populație de peste 2,6 milioane locuitori, în majoritate români.

Evoluția situației mondiale, compromisurile și capitularea, rînd pe rînd, în fața Germaniei hitleriste au împins întreaga omenire — deci și România — spre

Digitized by Google

război, spre catastrofă. La 22 iunie 1941, împotriva voinței poporului român, țara a fost aruncată în războiul hitlerist, antisovietic. Drumul puterilor fasciste, îndeosebi al Germaniei naziste, spre declanșarea războiului, a fost facilitat considerabil atît de politica de cedare față de planurile expansioniste ale hitlerismului, de îngăduință față de forțele fasciste, revizioniste, promovată de guvernele marilor puteri, cît și de lipsa de unitate a forțelor antifasciste și antirăzboinice. Viața a demonstrat — așa cum subliniază secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, evidențiind învățămintele celui de-al doilea război mondial — că **„nici o înțelegere realizată cu Germania hitleristă nu a servit păcii și independenței popoarelor, ci, dimpotrivă, toate acestea au constituit în realitate un puternic sprijin în pregătirea războiului"**.

Partidul Comunist Român s-a ridicat de la început cu cea mai mare hotărîre împotriva războiului hitlerist, a dat glas frămîntărilor și aspirațiilor uriașei majorități a populației țării, acționînd, în toată perioada războiului, pentru realizarea frontului unic național antifascist și antirăzboinic, a consensului național în lupta pentru răsturnarea regimului antonescian, ieșirea țării din războiul purtat alături de Germania nazistă și trecerea ei de partea forțelor antihitleriste.

Realizarea Frontului Unic Național Antihitlerist, expresie a politicii de largi alianțe, inițiată și promovată consecvent de Partidul Comunist Român, a asigurat victoria revoluției de eliberare socială și națională, a marcat un moment epocal în istoria României, a lichidat pentru totdeauna dominația imperialistă, creînd condițiile ca poporul să-și făurească viitorul în mod liber și independent. Așa cum se relevă în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, victoria revoluției de eliberare socială și națională, trecerea la construirea societății noi, socialiste, în România constituie expresia cerințelor legice ale dezvoltării sociale, rezultatul procesului istoric obiectiv al succesiunii modurilor de producție, determinat de dialectica progresului social, de necesitatea concordanței dintre dezvoltarea forțelor de producție și caracterul relațiilor de producție, reprezintă o încununare a îndelungatei lupte revoluționare desfășurate de clasa muncitoare, sub conducerea partidului comunist, este opera istorică a întregului nostru popor.

ETAPELE PROCESULUI REVOLUȚIONAR UNITAR DE CONSTRUIRE ȘI DEZVOLTARE A NOII ORÎNDUIRI ÎN ROMÂNIA

În cei 45 de ani care au trecut de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din August 1944, România a parcurs, în procesul revoluționar unitar de construire și dezvoltare a noii orînduiri sociale, mai multe etape istorice, transformîndu-se dintr-o țară slab dezvoltată din punct de vedere economic într-o țară industrial-agrară în plină dezvoltare, cu un înalt nivel de civilizație.

În perioada istorică deschisă de Congresul al IX-lea, Partidul Comunist Român, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au acordat analizei etapelor construcției socialiste în România o deosebită importanță, aducînd o contribuție de excepțională însemnătate la elaborarea unei concepții profund științifice și înnoitoare despre societatea socialistă, despre locul ei în dezvoltarea societății umane. Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie a.c., Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului, Proiectul Programului-Directivă, materializînd concluziile formulate pe baza analizelor anterioare, aduc noi precizări privind etapele procesului revoluționar unitar de edificare și dezvoltare a noii orînduiri sociale în România, dinamica etapelor construcției economiei socialiste în România, delimitarea în timp a acestor etape, fazele făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate ș.a.

Așa cum rezultă din aceste documente, procesul revoluționar neîntrerupt de construire și dezvoltare a noii orînduiri a cunoscut, pînă în prezent, cîteva etape principale: revoluția popular-democratică (1944—1947); prima etapă a revoluției și construcției socialiste (1948—1965); a doua etapă a construcției socialiste (1965—1980), inaugurată de Congresul al IX-lea, care a deschis o epocă nouă în istoria patriei; etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și crearea condițiilor pentru trecerea treptată spre comunism, etapă istorică în care România a intrat o dată cu trecerea la înfăptuirea celui de-al 7-lea plan cincinal (1981—1985) și pe care o parcurge în prezent. Etapele procesului revoluționar de făurire a societății socialiste se împletesc în mod strîns între ele, etapele anterioare devenind premise ale celor ulterioare. **„Toate aceste etape** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **constituie un tot unitar al procesului de organizare și dezvoltare socialistă a României, care trebuie să asigure realizarea în cele mai bune condiții a principiilor socialiste de muncă, de viață, de repartiție, un nivel general înalt de civilizație și cultură a întregii națiuni"**.

În concepția Partidului Comunist Român, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, cunoașterea aprofundată a etapelor procesului revoluționar unitar de făurire a noii orînduiri sociale, definirea științifică a obiectivelor și sarcinilor fundamentale ale fiecărei etape au o deosebită însemnătate pentru elaborarea unei strategii științifice, corespunzătoare cerințelor legilor obiective și condițiilor concrete din fiecare moment istoric.

În prima etapă (23 August 1944 — 30 Decembrie 1947), conținutul procesului revoluționar a fost definit de obiectivele și sarcinile majore cu caracter național, antifascist și general-democratic, antiimperialist, care stăteau în fața poporului. Începînd cu actul istoric revoluționar de la 23 August 1944, România, alăturîndu-se prin propria sa voință coaliției antihitleriste, a participat cu întreaga armată, cu întregul său potențial material și uman, la războiul dus alături de Uniunea Sovietică și de forțele unite ale coaliției antihitleriste pentru eliberarea deplină a țării, iar apoi pentru eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei, a unei părți din Austria, pînă la victoria finală asupra Germaniei hitleriste.

Concomitent cu lupta pentru înfrîngerea Germaniei naziste și Ungariei horthyste, în interiorul țării s-a declanșat și s-a desfășurat un amplu proces revoluționar, Partidul Comunist Român mobilizînd și conducînd masele muncitoare în mari bătălii de clasă pentru înfăptuirea reformei agrare, democratizarea vieții politice și refacerea economiei naționale distruse de război, de jaful hitlerist, trecerea puterii în mîinile clasei muncitoare, ale poporului. În această etapă, Partidul Comunist Român, împreună cu celelalte forțe revoluționare și democratice, a unit în lupta antifascistă, democratică, principalele forțe ale națiunii — clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, păturile mici și mijlocii de la orașe și sate, masele largi populare. Aceasta a creat posibilitatea realizării unor profunde mutații în viața socială și politică a țării. La 6 Martie 1945 a fost instaurat guvernul democratic, muncitoresc-țărănesc, iar la 30 Decembrie 1947 a fost abolită monarhia și proclamată Republica, moment de importanță deosebită, care a marcat începutul unui capitol nou în istoria poporului român.

Anul 1948 a marcat trecerea la o nouă etapă — etapa revoluției socialiste. La Congresul din februarie 1948 a fost făurit partidul unic al clasei muncitoare — cerință legică a operei de edificare a societății socialiste. În momentul trecerii la construirea socialismului, România continua să fie o țară slab dezvoltată din punct de vedere economic, cu o industrie și o agricultură slab dezvoltate, care suferiseră mari distrugeri în timpul războiului, cu mari obligații de plăți externe. **„În aceste condiții grele în care se afla România** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — **Partidul Comunist Român și-a asumat înalta misiune istorică de a uni forțele întregului popor pentru depășirea stării de înapoiere, refacerea economiei și trecerea la făurirea noii orînduiri sociale, în care poporul, stăpîn pe destinele sale, să-și făurească viitorul în mod liber, independent, așa cum îl dorește"**.

Un moment de însemnătate hotărîtoare în construcția noii orînduiri l-a constituit actul revoluționar al naționalizării industriei, băncilor și altor sectoare de producție, la 11 iunie 1948, care a lichidat proprietatea capitalistă, punînd bazele dezvoltării socialiste a economiei naționale, ale făuririi și consolidării proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, temelia trainică a puterii de stat a oamenilor muncii, a progresului economic și social al națiunii.

În această etapă de organizare pe baze socialiste a societății românești, care a cuprins circa 18 ani (1948—1965), Partidul Comunist Român, conducînd clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, celelalte categorii de oameni ai muncii, în lupta pentru înfăptuirea sarcinilor revoluției socialiste și ținînd seama de stadiul în care se afla România — țară slab dezvoltată din punct de vedere economic —, a situat în centrul politicii sale de construire a socialismului dezvoltarea accelerată a industriei, condiție esențială a înfăptuirii unor schimbări substanțiale în viața materială și spirituală a poporului. Proprietatea socialistă a permis statului să asigure dezvoltarea planificată a economiei naționale și orientarea eforturilor poporului în vederea industrializării socialiste, a așezării pe baze socialiste a agriculturii, în concordanță cu cerințele și obiectivele majore ale construcției socialiste. Planurile cincinale din perioada 1951—1965 au asigurat crearea bazei tehnice materiale a societății socialiste românești. O dată cu încheierea cooperativizării agriculturii, în 1962, s-a realizat economia socialistă unitară, bazată pe proprietatea comună a oamenilor muncii, ca proprietate a întregului popor și pro-

prietate cooperatistă. Aceasta a permis afirmarea principiilor socialiste în viața economico-socială.

Viața, practica revoluționară din țara noastră, ca și din alte țări socialiste, au demonstrat rolul hotărîtor, fundamental al proprietății socialiste în făurirea noii orînduiri, faptul că edificarea socialismului nu este posibilă decît numai și numai pe baza proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție. Așa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, „dezvoltarea și întărirea ei constituie o necesitate obiectivă, orice diminuare a marii proprietăți socialiste, întoarcerea la forme de proprietate capitalistă, inclusiv la mica proprietate, este de natură să pună în pericol nu numai construirea socialismului, ci și însăși dezvoltarea economico-socială a popoarelor, bunăstarea și independența lor".

Transformările economice și sociale revoluționare înfăptuite în prima etapă a revoluției socialiste au dus la desființarea claselor exploatatoare și a exploatării omului de către om, la realizarea egalității în drepturi a tuturor cetățenilor țării, a unității social-politice a tuturor claselor și categoriilor sociale. Structura socială a societății românești a devenit unitară, alcătuită din clase și categorii sociale prietene, stăpîne pe mijloacele de producție, unite prin interese și aspirații comune — clasa muncitoare, țărănimea cooperatistă, intelectualitatea și celelalte pături sociale.

Desfășurînd o intensă activitate politico-organitatorică pentru făurirea economiei socialiste unitare, Partidul Comunist Român a acționat, totodată, pentru învingerea multor greutăți, inerente unei opere de o asemenea amploare, care solicita din partea poporului un uriaș efort nu numai pentru lichidarea stării de înapoiere a economiei românești, ci și pentru plata a circa 1 miliard de dolari ca despăgubiri de război. În același timp, într-o anumită perioadă, s-au manifestat abuzuri și încălcări ale legalității socialiste, concepții de subapreciere a forței și capacității poporului român, a clasei muncitoare, de denaturare a istoriei, limbii și culturii române, care au dăunat dezvoltării societății socialiste românești, dar partidul nostru comunist a tras concluziile necesare, îndeosebi după Congresul al IX-lea, și a adoptat măsuri pentru lichidarea cu desăvîrșire a acestor stări de lucruri, pentru ca asemenea ilegalități să nu se mai poată întîmpla niciodată.

Datorită acestei situații complexe, deși, în 1965, s-a încheiat, în linii generale, organizarea pe baze socialiste a societății, România continua să fie o țară în curs de dezvoltare. Criticînd unele lipsuri, greșeli și abuzuri, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a subliniat că acestea nu au abătut România de la calea construirii noii orînduiri sociale; partidul s-a identificat cu interesele întregii națiuni, acționînd constant pentru ridicarea României la un nivel superior de dezvoltare economică și socială.

Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, moment de adevărată răscruce în viața partidului și poporului, a analizat în spirit critic și autocritic activitatea din prima etapă a construcției socialiste în România și a trasat obiectivele dezvoltării economico-sociale în cea **de-a doua etapă a edificării societății socialiste, desfășurată de-a lungul a trei planuri cincinale — 1965-1980.** În această etapă, punîndu-se capăt unor tendințe existente în primele trei cincinale (1951—1965), de subapreciere a dezvoltării ramurilor industriale moderne, de vîrf, a cercetării științifice proprii, de aplicare mecanică a unor experiențe valabile în alte condiții și ținîndu-se seama de decalajele economice și tehnologice între România și statele dezvoltate, Partidul Comunist Român a elaborat o nouă strategie de industrializare a țării, fundamentată pe o concepție unitară și de perspectivă îndelungată. Ca urmare a aplicării acestei politici, a fost creată o puternică industrie socialistă pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, s-au asigurat dezvoltarea celorlalte ramuri și domenii de activitate, repartizarea rațională a forțelor de producție în toate județele țării, consolidarea sectorului socialist în agricultură și creșterea producției agricole. O atenție deosebită a fost acordată activității culturale. **În cursul etapei 1965—1980, România a devenit o țară industrial-agrară în plină dezvoltare.**

Progresul economic și social fără precedent din această etapă a fost determinat de consecvența cu care Partidul Comunist Român, secretarul său general au promovat o politică judicioasă de acumulare, materializată în orientarea a circa o treime din venitul național pentru fondul de dezvoltare. În același timp, au fost adoptate ample măsuri de perfecționare a metodelor de organizare, conducere și planificare a economiei, de dezvoltare a democrației socialiste, de introducere și perfecționare a autoconducerii muncitorești. Făurirea noii structuri sociale, a unității morale și social-politice a întregului popor, asigurînd puterii de stat o bază socială unitară, a determinat transformarea statului român în stat al democrației muncitorești-revoluționare, care exprimă voința unitară a tuturor claselor și categoriilor sociale.

O dată cu trecerea la cel de-al 7-lea cincinal, România a intrat într-o nouă etapă istorică a dezvoltării sale economico-sociale — **etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și creării condițiilor de trecere treptată spre comunism.** Trăsătura caracteristică a procesului revoluționar de edificare și dezvoltare a socialismului în această etapă istorică o constituie multilateralitatea, realizarea unor profunde transformări calitative în toate compartimentele activității sociale, în ansamblul relațiilor sociale, în existența, cît și în conștiința socială a maselor. Societatea socialistă multilateral dezvoltată situează omul în centrul întregii creații istorice. Această viziune cuprinzătoare evidențiază faptul că Partidul Comunist Român, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, concep procesul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate nu doar ca un proces de creștere economică, de dezvoltare a bazei materiale a societății, de perfecționare a relațiilor de producție și sociale, ci și ca un proces de făurire a unei civilizații spirituale superioare, de formare a omului nou, cu o conștiință înaintată, revoluționară, socialistă. În acest sens, învățămîntul, știința, arta, cultura, toate domeniile vieții spirituale cunosc o continuă dezvoltare și înflorire, contribuind la ridicarea nivelului de pregătire profesională, de cultură generală și a nivelului politico-ideologic al oamenilor muncii.

Realizările fără precedent obținute de poporul român în epoca celor 24 de ani care au trecut de la Congresul al IX-lea — denumită cu îndreptățită mîndrie de întregul popor „Epoca Nicolae Ceaușescu" — constituie o bază trainică pentru trecerea României la făurirea fazei superioare a societății socialiste multilateral dezvoltate. În acest scop, un rol hotărîtor îl va avea înfăptuirea măreților obiective cuprinse în Programul-Directivă al Congresului al XIV-lea al partidului cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1991—1995 și orientările de perspectivă pînă în anii 2000—2010.

Rezultatele strălucite obținute de poporul român în crearea și dezvoltarea noii orînduiri demonstrează cu forța de necontestat a faptelor justețea politicii generale a partidului nostru, realismul obiectivelor sale fundamentale, superioritatea și viabilitatea socialismului, uriașa forță creatoare a unui popor liber și deplin stăpîn pe propriile destine. De aceea, o sarcină de cea mai mare însemnătate a tuturor organelor și organizațiilor de partid o constituie educarea comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii în spiritul mîndriei patriotice, al respectului pentru tradițiile înaintate, glorioase ale clasei muncitoare, ale poporului, pentru viitorul socialist și comunist al României, al hotărîrii de a apara, consolida și dezvolta cuceririle revoluționare ale poporului.

Dr. GHEORGHE SURPAT

BIBLIOGRAFIE

- **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism,** Editura politică, București, 1975, p. 27—39.
- **Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român,** Editura politică, București, 1989, p. 9—14.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Raport la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, 19 noiembrie 1984,** Editura politică, București, 1984, p. 5—7; 61.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 14—16 decembrie 1987,** Editura politică, București, p. 9—15.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Expunere la Plenara lărgită a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, 1—2 iunie 1982,** Editura politică, București, 1982, p. 10—15.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Expunere cu privire la unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politico-educative, precum și ale situației internaționale, 29 aprilie 1988,** Editura politică, București, 1988, p. 27—33; 6—37.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Expunere la ședința comună a Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a organismelor democratice și organizațiilor de masă și obștești, 28 noiembrie 1988,** Editura politică, București, 1988, p. 12—30.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Cuvîntare la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român, 28 iunie 1989,** Editura politică, București, p. 7—14.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Cuvîntare la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii, 13 iunie 1989,** în „Scînteia" din 14 iunie 1989.

Digitized by Google

Trebuie să subliniem cu întreaga forță că numai și numai socialismul asigură popoarelor condiții pentru lichidarea înapoierii, sărăciei, pentru adevărata independență economico-socială, pentru bunăstare și fericire, pentru o pace trainică, pentru colaborare între toate popoarele lumii!

NICOLAE CEAUȘESCU

SUPERIORITATEA ISTORICĂ A SOCIALISMULUI

II

Angajate într-o virulentă campanie de denigrare a socialismului, a valorilor și înfăptuirilor sale epocale, cercurile reacționare din lumea capitalistă încearcă să disimuleze defensiva istorică a orînduirii bazate pe exploatare și dominație, printre altele, cu ajutorul unei ample ofensive ideologice, menită să știrbească încrederea popoarelor în viabilitatea noii orînduiri, să legitimeze practicile puse în slujba menținerii raporturilor inechitabile între state, a destabilizării situației din țările socialiste.

Adevărata finalitate a tezelor și practicilor anticomuniste este pusă nemijlocit în lumină de însești declarațiile unora dintre promotorii lor, care fac referiri directe la „necesitatea resorbirii socialismului", ca o condiție *sine qua non* a perpetuării capitalismului. Neconfirmarea de către istorie a „verdictului" adversarilor noii orînduiri — care au „decretat" fără încetare „prăbușirea iminentă a socialismului" —, faptul că țările socialiste, care au pornit în marea lor majoritate de la un nivel scăzut de dezvoltare, au înregistrat, sub conducerea partidelor comuniste și muncitorești, într-un timp relativ scurt, succese remarcabile în toate domeniile vieții sociale sînt adevăratele cauze ale „intoleranței" crescînde a cercurilor reacționare față de teoria și practica revoluționară. Descifrate atent, aserțiunile privitoare la „neviabilitatea" noii orînduiri se vădesc a exprima, în ultimă instanță, neîncrederea în competitivitatea istorică a capitalismului, care, așa cum arată viața, nu este în măsură să ofere soluții viabile, efective problemelor complexe ce confruntă popoarele lumii. Aceasta și determină intensificarea fără precedent și concertarea eforturilor cercurilor reacționare de a stăvili mersul înainte al socialismului, de a opri sau reîntoarce ceasul istoriei la ora capitalismului.

În pofida greutăților și vicisitudinilor de tot felul, a erorilor săvîrșite uneori în procesul edificării socialismului în diferite țări, noua orînduire și-a demonstrat superioritatea, experiența arătînd că singura modalitate viabilă de depășire a neîmplinirilor, a neajunsurilor, a afirmării depline a potențialului de progres al noii orînduiri o constituie aplicarea neabătută a principiilor revoluționare ale socialismului în condițiile concrete din fiecare țară.

Făcînd bilanțul marilor succese obținute de țara noastră în anii socialismului, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta, în cuvîntarea la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din 13 iulie a.c., că trebuie **„să subliniem cu toată tăria că numai și numai socialismul a asigurat condițiile pentru obținerea acestor minunate realizări de către poporul nostru, ceea ce demonstrează că numai și numai socialismul asigură fiecărui popor calea spre o dezvoltare liberă, spre fericire, spre independență și bunăstare".**

Reafirmînd încrederea profundă a Partidului Comunist Român, a poporului nostru în superioritatea istorică a noii orînduiri, Tezele pentru Congresul al XIV-lea evidențiază adevărul că mersul omenirii spre socialism reprezintă un proces legic, obiectiv al dezvoltării contemporane, că numai socialismul oferă perspectiva unei lumi fără exploatați și exploatatori, a dezvoltării libere și independente a tuturor popoarelor, a asigurării bunăstării și fericirii fiecărei națiuni, că el reprezintă viitorul omenirii.

Demonstrarea faptului că victoria socialismului constituie o legitate obiectivă a dezvoltării istorice, precum și combaterea concepțiilor care denigrează înfăptuirile și potențialul novator al orînduirii întemeiate pe proprietatea comună asupra mijloacelor de producție, respingerea diferitelor forme de manifestare a neîncrederii în socialism constituie, în consecință, sarcini de prim ordin și de maximă actualitate ale activității politico-ideologice. Avînd în vedere acest fapt, revista „Era socialistă" a organizat o dezbatere, sub forma unui grupaj tematic, consacrată problematicii menționate, a cărui primă parte, apărută în nr. 12/1989, a cuprins articole dedicate evidențierii caracterului de proces legic, obiectiv al afirmării socialismului, proprietății socialiste, ca temelie a dezvoltării rapide a forțelor de producție, a întregii societăți, relevării raportului dialectic dintre unitate și diversitate în edificarea noii orînduiri.

Publicăm în acest număr partea a doua a grupajului.

Digitized by Google

Organizarea vieții social-politice pe baze autentic democratice

În cîmpul larg al experienței revoluționare contemporane — ea însăși, în ampla sa desfășurare istorică, evoluînd contradictoriu, înregistrînd în „segmente" de timp, mai mult sau mai puțin îndepărtate, tendințe de osificare dogmatică, de concepere și impunere, într-o formă sau alta, a unor „modele" ale construcției și perfecționării noii societăți —, gîndirea și practica socio-politică ale Partidului Comunist Român, întemeiate pe înțelegerea aprofundată a dialecticii generalului și particularului, dovedesc, cu nedezmințită evidență și cu o riguroasă coerență, în anii ce au urmat Congresului al IX-lea, originalitate și o remarcabilă fertilitate practică. Într-adevăr, partidul nostru, lichidînd o serie de lipsuri, unele stări de lucruri negative, manifestate în perioada premergătoare revoluției socialiste sau în etapele de început ale revoluției socialiste, a promovat ferm și, totodată, creator, în ultimii 24 de ani, teoria revoluționară a clasei muncitoare,a îmbogățit-o conform particularităților procesului revoluționar din țara noastră.

În această perspectivă, ideea legăturii indestructibile dintre socialism și democrație a dobîndit noi și relevante dimensiuni teoretice, dar, mai ales, — fapt cu deosebire important — a devenit fundamentul ideologic al unei acțiuni programatice de construcție socială, al întregii politici de dezvoltare multilaterală a societății noastre. Căutările teoretice și acțiunile practice privind modalitățile cele mai adecvate de materializare a acestei idei în fapte ale vieții sociale constituie, implicit, dar și explicit, dovada justeței politicii partidului nostru de aplicare fermă și creatoare a principiilor generale ale socialismului științific la condițiile concrete din România, dovada viabilității de esență a strategiei românești de edificare și adîncire a democrației muncitorești-revoluționare.

După cum demonstrează viața, practica social-istorică, condiția obiectivă a democrației reale o constituie lichidarea de către cei ce muncesc a inegalităților puterii, instaurarea proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție și realizarea repartiției potrivit principiilor echității socialiste. În esență, democrația socialistă implică, deci, deținerea puterii economice și politice de către masele muncitoare, exercitarea acesteia prin participarea largă și competentă a tuturor celor ce muncesc, asigurarea egalității economice, politice, juridice a membrilor societății în ceea ce privește proprietatea asupra mijloacelor de producție, drepturile cetățenești fundamentale, accesul neîngrădit la toate domeniile de activitate. Întemeindu-se pe cuceririle revoluției și construcției socialiste, democrația societății noastre marchează, în primul rînd, o revoluționare, o restructurare și o nouă funcționalitate, în raport cu orînduirea capitalistă, a sistemului politic. Aceste mutații radicale au drept menire fundamentală asigurarea participării poporului la conducere, realizarea treptată a autoconducerii maselor muncitoare. Firește, revoluționarea sistemului politic determină și, la rîndul său, beneficiază de desfășurarea unor procese de esență democratică în celelalte domenii ale vieții sociale (economic, cultural-spiritual), în sistemul social de ansamblu, cît și în ceea ce privește locul și rolul omului în societate, perspectivele dezvoltării sale.

Originalitatea și profunzimea concepției partidului nostru, ale gîndirii și acțiunii secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind capacitatea de progres, de înnoire, potențialul de dezvoltare revoluționară, proprii democrației socialiste, sînt evidente prin semnificațiile adînci, complexe, ale tezei **construirii socialismului cu poporul și pentru popor.**

Realizarea în practică a acestei trăsături definitorii a sistemului nostru politic socialist, astfel încît participarea crescîndă a maselor la făurirea propriului destin să determine accentuarea identității socialiste a sistemului social global, presupune cu necesitate exercitarea, în toate domeniile de activitate, a rolului conducător al partidului comunist. Sintetizînd concluziile experienței proprii, ale experienței revoluționare mondiale, Partidul Comunist Român respinge cu fermitate atît tezele privitoare la „reinstaurarea" pluripartidismului cît și pe cele referitoare la „diminuarea" rolului partidului comunist, apreciind — pe baza faptelor, a vieții — că, departe de a contribui la perfecționarea noii orînduiri, asemenea concepții și practicile justificate de ele prejudiciază grav interesele socialismului, pun în pericol cuceririle revoluționare ale popoarelor, făurirea și dezvoltarea noii orînduiri sociale, reprezentînd, totodată, o expresie a neîncrederii în capacitatea acesteia de a se dezvolta pe propriile baze. **„Nu există și nu poate exista perfecționarea și dezvoltarea socialismului** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie a.c. — **fără un partid unic al clasei muncitoare, cu o concepție revoluționară despre lume și viață, care să acționeze cu fermitate pentru unirea întregului popor în apărarea cuceririlor socialismului, pentru dezvoltarea socialismului, ridicarea bunăstării popoarelor, întărirea independenței și suveranității țării, pentru pace și colaborare între toate națiunile lumii".** Punînd în lumină corelația dialectică dintre continua perfecționare a activității partidului și întărirea rolului său conducător, Tezele pentru Congresul al XIV-lea — elaborate cu contribuția hotărîtoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — evidențiază, în deplină concordanță cu principiile fundamentale ale teoriei revoluționare, cu cerințele obiective ale edificării socialismului și înaintării spre comunism, că, în condițiile în care partidul încetează să-și mai asume răspunderea pentru realizarea programului său revoluționar, în societate se creează un vid politic, care este umplut de alte forțe. Teza revenirii în socialism la sistemul pluripartit — se arată în acest document — este greșită și profund dăunătoare, ea deschizînd calea întoarcerii la formele anacronice ale sistemului politic capitalist. În condițiile dispariției claselor exploatatoare, existența unui partid unic al clasei muncitoare și întărirea unității poporului în jurul partidului constituie o necesitate obiectivă. Sistemul larg al democrației socialiste asigură pe deplin posibilitatea și cadrul exprimării libere a opiniilor oamenilor muncii, participarea efectivă a tuturor categoriilor sociale la elaborarea politicii interne și externe, la conducerea societății.

Respingînd ideea „abandonării" caracterului revoluționar al partidului — contrară legităților obiective ale dezvoltării societății —, partidul nostru apreciază că procesul de înnoire a socialismului trebuie să urmeze calea revoluționară, care constă, deopotrivă, în întărirea rolului politic conducător al partidului unic al clasei muncitoare, în afirmarea sa tot mai puternică în calitate de centru vital al națiunii, și în dezvoltarea largă a legăturilor sale organice cu poporul, cu celelalte organisme ale democrației muncitorești-revoluționare. Ideea că partidul ar putea împărți rolul său conducător cu alte forțe este o teză lichidatoristă, capitulardă, proprie concepțiilor antisocialiste. Clarificînd această problemă — esențială pentru abordarea corectă, teoretică și practică, a procesului complex, dinamic de consolidare și perfecționare a noii orînduiri —, tovarășul Nicolae Ceaușescu aduce o contribuție de inestimabilă valoare la înțelegerea deplinei consonanțe dintre teza întăririi rolului conducător al partidului și aceea a construirii socialismului cu poporul și pentru popor. Partidul — arată secretarul general al Partidului Comunist Român, în cuvîntarea din 28 iunie a.c. — își poate împărți rolul său **„numai cu o singură forță, și anume cu poporul și numai cu poporul, în sensul ridicării nivelului general de conștiință și combativitate a poporului, unind întregul popor în jurul său, pentru făurirea socialismului și comunismului. De altfel, aceasta trebuie să fie înțelegerea dialectică a faptului că în comunism se va ajunge la dispariția partidului atunci cînd întregul popor va ajunge la o înaltă conștiință revoluționară și combativitate revoluționară, cînd însuși poporul va fi un popor revoluționar, făuritor al comunismului, al libertății, al viitorului său liber!".**

Tocmai de aceea, partidul nostru, secretarul său general acordă o importanță fundamentală permanentei creșteri a capacității participative a membrilor societății la actul de exercitare a puterii, dezvoltării și perfecționării cadrului instituțional prin mijlocirea căruia dreptul asumării democratice a puterii devine o realitate a vieții sociale, pornind de la premisa că forța și viabilitatea democrației noastre izvorăsc din calitatea angajării participative a oamenilor muncii în conducerea societății, din eficiența și funcționalitatea instituțiilor democratice.

În același timp, istoricitatea și specificitatea proceselor democrației socialiste generează imperativul încadrării democrației muncitorești-revoluționare în ansamblul istoriei societății românești, valo-

Digitized by Google

rificîndu-se superior tradiţiile luptei poporului nostru pentru democraţie şi, totodată, conştientizîndu-se şi existenţa unor factori frenatori, izvoriţi din slaba dezvoltare economică a ţării în perioada presocialistă, din ocuparea celei mai mari părţi a populaţiei active în ramuri economice slab productive şi utilate tehnic la niveluri reduse, din inexistenţa, în aceeaşi perioadă, a unei dezvoltări culturale ridicate, la nivelul masei membrilor societăţii. Constituie, toate acestea, fapte istorice ce au condiţionat inevitabil potenţialul de viaţă democratică al societăţii româneşti, dar care, dincolo de orice tentă a fatalităţii istorice, evidenţiază, în temeiul realismului, lucidităţii şi spiritului revoluţionar, rolul democraţiei de a spori forţa de progres a colectivităţii sociale socialiste, de a face din acţiunea liberă şi unită a membrilor societăţii singura cale legitimă, raţională şi eficientă, de „multiplicare" a puterii sociale, de sporire a forţei acţionale a celor ce muncesc.

În această logică, singura istoriceşte validă, dinamismul şi viabilitatea democraţiei socialiste se afirmă cu atît mai mult cu cît, în viziunea partidului nostru, a secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, ea se făureşte şi se dezvoltă în condiţiile procesului revoluţionar continuu din societatea românească. În consecinţă, ancorîndu-se în revoluţia socialistă, reprezentînd o componentă de fond a procesului revoluţionar neîntrerupt de făurire a socialismului şi înaintare spre comunism, democraţia socialistă constituie o forţă motrice fundamentală a transformării revoluţionare a societăţii, a afirmării şi impunerii noului, a progresului. **„Dezvoltarea democraţiei muncitoreşti-revoluţionare, perfecţionarea continuă a formelor de conducere, de organizare reprezintă** — aşa cum arată secretarul general al partidului în cuvîntarea la Plenara Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii din 13 iulie a.c. — **o necesitate obiectivă pentru asigurarea înaintării societăţii noastre...".**

Deschizînd o nouă epocă revoluţionară în activitatea partidului, în construcţia socialistă în România, punînd capăt conservatorismului, şablonismului şi concepţiei „modelului unic" în construcţia socialistă, Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român a operat o largă schimbare de orizont, a fundamentat şi a deschis drumul desfăşurării unor mutaţii radicale în dinamica vieţii sociale. Conform opţiunii programatice formulate în Raportul prezentat de tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Congresul din iulie 1965, a fost definită strategia etapei de dezvoltare puternică a democraţiei, de împlinire şi perfecţionare a ei în ansamblul sistemului social. Ca urmare, în ultimii 24 de ani, a fost creat un cadru democratic, unic în felul său, s-a dezvoltat larg democraţia muncitorească-revoluţionară, care asigură participarea poporului la conducerea tuturor sectoarelor de activitate. Practic, cea mai mare parte a organismelor democratice existente a fost creată în această etapă (organismele democraţiei muncitoreşti, ale autoconducerii, organismele cu dublă şi multiplă natură, Frontul Democraţiei şi Unităţii Socialiste şi cea mai mare parte din componentele instituţionale ale acestuia), în timp ce instituţiile democratice deja existente au fost ridicate pe treapta unei autentice şi fructuoase vocaţii democratice.

În chip firesc, dialectic necesar, orientarea spre dezvoltarea, în plan extensiv, a organizării democratice a societăţii, prin cuprinderea, în cadrul sferei sale de acţiune, a tuturor domeniilor, a tuturor claselor, categoriilor şi forţelor sociale, a constituit temeiul unor salturi calitative, baza unor transformări profund înnoitoare. Pe fundalul ancorării în întregul sistem social, democraţia socialistă a devenit democraţie muncitorească-revoluţionară, expresie calitativ nouă, superioară, a vieţii democratice în societatea noastră. În acest context, statul socialist, cadru referenţial major al afirmării democraţiei, în interiorul căruia puterea este deţinută şi exercitată, în mod democratic, de către popor, şi-a transformat, în chip revoluţionar, profilul, caracterul. Edificat în condiţiile înfruntării de clasă, ale sarcinii istorice de a asigura victoria socialismului, în tiparele organizaţionale şi acţionale ale dictaturii proletariatului, statul socialist a devenit şi se dezvoltă ca stat al democraţiei muncitoreşti-revoluţionare. Aşa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, partidul nostru apreciază că statul socialist îşi păstrează şi îşi va păstra încă multă vreme rolul în societatea socialistă, ideile şi opiniile privind diminuarea rolului statului în construcţia socialismului fiind profund greşite, de natură să supună societatea acţiunii distructive a factorilor stihinici, să determine apariţia unor grave perturbări în dezvoltarea economico-socială, cu consecinţe nefaste asupra făuririi noii orînduiri. În procesul de creştere a complexităţii economico-sociale, statul nostru socialist va îmbrăca forme noi, superioare, de organizare, dobîndind noi însuşiri, atribuţii, se va perfecţiona activitatea de planificare, conlucrare şi organizare a diferitelor sectoare; în cadrul întăririi colaborării dintre organele statului şi organismele democraţiei muncitoreşti-revoluţionare va avea loc procesul de transformare a statului într-un organism democratic, cu totul nou.

Pornind de la necesitatea creşterii rolului oamenilor muncii, al cadrului democratic, în întreaga conducere a activităţii economico-sociale, partidul nostru a acţionat şi acţionează pentru consolidarea şi perfecţionarea sistemului unitar al democraţiei muncitoreşti-revoluţionare, acesta garantînd şi asigurînd, prin principiile, valorile şi multitudinea componentelor sale instituţionale, participarea unită a oamenilor muncii la dezvoltarea unitară şi independentă a societăţii noastre socialiste. Transformările revoluţionare, salturile calitative în profilul politic larg democratic al societăţii sînt ele însele generatoare de acumulări cantitative, de noi, variate şi diferenţiate experienţe, în temeiul cărora se legitimează noi transformări. noi perfecţionări.

O expresie elocventă a viabilităţii democraţiei muncitoreşti-revoluţionare, a capacităţii partidului de a proiecta teoretic şi conduce practic opera de perfecţionare a structurilor şi mecanismelor organizării şi conducerii democratice a societăţii o constituie complexitatea modalităţilor prin care, în societatea noastră, se realizează interdependenţe funcţionale de adîncime între democraţia politică şi democraţia economică, între democraţia reprezentativă şi democraţia directă. **„Am creat** — arată tovarăşul Nicolae Ceauşescu în Expunerea din 28 noiembrie 1988, referindu-se la perioada istorică deschisă de cel de-al IX-lea Congres al partidului — **un larg sistem privind întărirea răspunderii directe a colectivelor de oameni ai muncii pentru activitatea fiecărei întreprinderi şi, totodată, am dezvoltat un cadru nou, democratic de conducere, înlocuind principiul conducerii unipersonale cu principiul conducerii colective."** Făurindu-se în deplină concordanţă cu necesitatea conducerii unitare a societăţii (imperativ legic şi logic al dezvoltării ţării), asimilînd şi dezvoltînd valenţele funcţionale ale principiului centralismului democratic, ale exercitării şi creşterii, în întreaga viaţă socială, a rolului conducător al partidului, întregindu-şi profilul prin importante dimensiuni politico-economice, ce fac posibile autogestiunea şi autofinanţarea unităţilor economice şi sociale, autoconducerea muncitorească — salt calitativ în organizarea politică, democratică a întregii societăţi, generatoare ea însăşi de noi prefaceri calitative, de noi transformări revoluţionare în munca şi viaţa membrilor societăţii — este gîndită şi realizată în ţara noastră ca principiu şi practică politico-economice, ca modalitate esenţială de realizare a democraţiei economice, de conducere şi desfăşurare a activităţii în unităţile economico-productive, în primul rînd; în acelaşi timp, autoconducerea se afirmă ca principiu şi practică definitorii pentru toate domeniile vieţii sociale, ca proces al angajării directe, intens participative, a unor largi colectivităţi sociale, a întregii colectivităţi naţionale, în fapt în asumarea, conducerea şi făurirea în libertate a propriului destin. Sistemul autoconducerii şi autogestiunii, al democraţiei muncitoreşti-revoluţionare garantează, practic, atît viabilitatea opţiunilor cît şi materializarea tuturor direcţiilor de dezvoltare multilaterală a societăţii. Datorită acestui larg sistem de autoconducere democratică s-a putut asigura înfăptuirea neabătută a programelor de dezvoltare economico-socială a ţării.

Experienţa României demonstrează astfel, cu argumentele vieţii, superioritatea şi viabilitatea sistemului democraţiei muncitoreşti-revoluţionare în raport cu orice forme ale democraţiei burgheze, justeţea politicii partidului nostru de edificare a socialismului împreună cu poporul şi pentru popor. În acest cadru, aşa cum subliniază secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, este necesar să se acţioneze în continuare cu toată hotărîrea pentru perfecţionarea, îmbunătăţirea şi creşterea răspunderii conducerii întregii activităţi, pe baza legilor ţării, pentru întărirea ordinii şi disciplinei, pentru creşterea continuă a rolului clasei muncitoare şi al oamenilor muncii, în general, în conducerea tuturor sectoarelor de activitate, înlăturarea a tot ceea ce este perimat, vechi şi pentru promovarea cu îndrăzneală a noului în toate sferele vieţii economico-sociale.

Dr. NICOLAE CROITORU

Digitized by Google

Ţelul suprem — bunăstarea şi fericirea poporului

Pornind de la caracterul profund inegalitar şi inechitabil al relaţiilor de producţie din ţările capitaliste, de la faptul că dezvoltarea forţelor de producţie — ea însăşi limitată doar la cîteva dintre „metropolele" lumii capitaliste — nu contribuie la rezolvarea contradicţiilor specifice acestui mod de organizare socială, ci, dimpotrivă, le amplifică, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului nostru, relevă că **„deşi capitalismul mai dispune de mari resurse şi forţe, el s-a dovedit incapabil de a soluţiona problemele fundamentale ale oamenilor, ale popoarelor, ale păcii. Să nu uităm în nici o împrejurare că orînduirea capitalistă va trebui să facă loc noii orînduiri sociale socialiste. Aceasta reprezintă o lege a dezvoltării omenirii".**

Criza de sistem a capitalismului — manifestă în plan economic, cît şi politic, social, ideologic, cultural, moral — confirmă cu prisosinţă această apreciere cu privire la discordanţa dintre cerinţele progresului social contemporan şi logica orînduirii întemeiate pe proprietatea privată. În economie, criza îşi găseşte expresia în creşterea permanentă a inflaţiei, a preţurilor, în susţinerea investiţiilor private prin intermediul finanţării publice, al intervenţionalismului statal — fenomen care i-a şi determinat, de altfel, pe unii teoreticieni occidentali să vorbească, în ultima vreme, despre „capitalismul asistat", respectiv despre incapacitatea acestuia de a-şi asigura prepetuarea exclusiv prin mult-trîmbiţata „libertate a pieţei". În plan social, criza se reflectă în amploarea şomajului, devenit un fenomen de masă, în deteriorarea condiţiilor de viaţă ale oamenilor muncii, în timp ce în sfera politicului asistăm la accentuarea efortului forţelor de dreapta de a se regrupa, pentru a se menţine la putere, precum şi la manifestări de autoritarism crescînd din partea puterii publice, atît la nivel naţional cît şi local. Structurile politice capitaliste, preocupate să controleze criza, sînt atrase şi ele în orbita acesteia. Funcţionarea necorespunzătoare atît a instituţiilor cît şi a serviciilor sociale, dezorganizarea unor unităţi culturale, a unor sectoare vaste ale administraţiei de stat etc., în majoritatea ţărilor capitaliste, sînt exemple grăitoare în acest sens. În plan ideologic, sîntem martorii unei crize de soluţii pentru depăşirea crizei de sistem a capitalismului, ceea ce conduce la reluarea unor doctrine extrase din arsenalul reacţionar al trecutului. În acest sens, prin intermediul unor vechi concepţii şi orientări, la care a fost asociată, nu fără ostentaţie, particula „neo" — noua dreaptă, neoconservatorismul, neoliberalismul, noua filozofie —, societatea capitalistă caută să-şi salveze „legitimitatea", să oprească (sau măcar să încetinească) acţiunile concrete prin care oamenii muncii, marea masă a populaţiei din aceste ţări vizează producerea unor schimbări structurale.

Simptomatic este faptul că această stare generală de criză este percepută şi recunoscută chiar şi de apologeţi ai sistemului capitalist (implicit, ai valorilor ce îi dau substanţă şi îl definesc), ca de exemplu, politologul neoconservator american Michel Novak. În cartea sa „The Spirit of Democratic Capitalism" (Basic Books, New York, 1982) el afirmă: „...Peste tot în lume, capitalismul stîrneşte ură. El este asociat cu egoismul, cu exploatarea, cu inegalitatea, cu războiul" (p. 31). În ceea ce priveşte inegalitatea — recunoscută ca proprie societăţii capitaliste —, Efraim Gutkind susţine că „ea nu mai este determinată numai de împărţirea inechitabilă a venitului şi a bogăţiei, ci include acum şi inegalitatea şanselor" („Patterns of Economic Behavior among the American Poor", Princeton Press, New York, 1986, p. 210). Este demn de relevat acest lucru, căci, pînă mai ieri, capitalismul era asociat de ideologii săi cu societatea „egalităţii şanselor", cu societatea „tuturor şanselor".

În pofida diversităţii domeniilor afectate de criză, efectele acesteia sînt concentrice şi, în final, se răsfrîng asupra individului, în toate dimensiunile existenţei sale. Astfel, se încearcă transferarea efectelor crizei pe seama oamenilor muncii, cît şi a ţărilor în curs de dezvoltare, a ţărilor sărace, se urmăreşte diminuarea crizei capitalismului printr-o aşa-zisă „administrare" a ei sau prin sincronizarea mai amplă şi mai profundă a politicilor principalelor state industrializate, în timp ce, în plan ideologic, se desfăşoară o amplă ofensivă avînd în centru ideea unei presupuse crize a socialismului. Ideologii şi apologeţii capitalismului — relevă secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu — **„încearcă, din nou, să prezinte proprietatea capitalistă şi societatea împărţită în asupritori şi asupriţi — care din punct de vedere istoric, cum se spune, şi-a trăit traiul — ca formă superioară a relaţiilor de producţie şi sociale. După cum se ştie, proprietatea capitalistă asupra mijloacelor de producţie este rezultatul violenţei, al forţei şi reprezintă o încălcare a legilor naturii şi sociale, o rupere a echilibrului în societatea omenească. Socialismului îi revine menirea istorică de a restabili echilibrul în conformitate cu legile dezvoltării societăţii omeneşti, lichidînd pentru totdeauna societatea împărţită în clase, proprietatea capitalistă asupra mijloacelor de producţie, exploatarea omului de către om şi realizînd un echilibru nou, pe baza proprietăţii comune asupra mijloacelor de producţie, asigurînd deplina egalitate şi echitate socialistă între toţi oamenii muncii, între cetăţenii fiecărei ţări".**

Ca transformare radicală şi multilaterală a vieţii sociale, socialismul reprezintă o depăşire dialectică a etapelor anterioare ale dezvoltării societăţii, el presupunînd atît înlăturarea barierelor pe care acestea le-au pus în calea dezvoltării omului cît şi preluarea şi dezvoltarea, într-o sinteză nouă, creatoare şi superioară, totodată, a elementelor pozitive pe care ele le-au realizat. În acest sens — ca transformare radicală, revoluţionară a vieţii sociale —, socialismul reprezintă, în primul rînd şi în mod esenţial, **un nou sistem de valori:** acest mod de abordare ne permite să definim socialismul ca treaptă legică, necesară a progresului social-politic, iar materializarea acestui nou sistem de valori legitimează necesitatea obiectivă a socialismului şi îi consacră superioritatea istorică. De altfel, atunci cînd Marx definea socialismul şi comunismul drept „dezlegarea enigmei istoriei", avea în vedere tocmai faptul că teoria revoluţionară descifrează sensul mişcării legice a istoriei, ca mişcare spre socialism şi comunism.

În această ordine de idei, superioritatea societăţii socialiste — faţă de toate orînduirile care au precedat-o — constă tocmai în considerarea omului ca valoare fundamentală, în situarea sa constantă şi reală în centrul întregii activităţi a statului şi instituţiilor sale, această superioritate manifestîndu-se, practic, în asigurarea efectivă a unor raporturi armonioase între individ şi societate. Premisele şi, totodată, condiţiile necesare ale manifestării acestui nou tip de umanism se dovedesc a fi, înainte de toate, poziţia egală a membrilor societăţii faţă de mijloacele de producţie, asigurată de proprietatea socialistă, deţinerea puterii în societate şi a avuţiei naţionale de către popor şi în folosul acestuia, rolul politic conducător al partidului comunist — exponentul fidel al intereselor clasei muncitoare, al năzuinţelor şi valorilor fundamentale ale poporului —, conducerea unitară a economiei şi îmbinarea acesteia cu creşterea răspunderii, cu autoconducerea, autogestiunea şi autofinanţarea tuturor sectoarelor de activitate.

Socialismul se naşte, deci, cu vocaţia înfăptuirii acestui nou umanism, ce dă expresie condiţiei umane eliberate de orice exploatare şi asuprire, de orice inegalităţi sociale şi naţionale, el descătuşează energiile creatoare ale omului, asigură afirmarea plenară a personalităţii umane. În acest sens, merită reamintit raţionamentul lui Marx, care, prefigurînd personalitatea multilaterală a societăţii socialiste şi comuniste, sublinia că, firesc, nu fiecare om poate deveni un Rafael, dar se vor crea acele condiţii sociale în care nici un Rafael virtual să nu se piardă, fiecare putînd să-şi desăvîrşească liber, fără nici o îngrădire, aptitudinile şi capacităţile. Privit din această perspectivă, socialismul — relevă secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu — trebuie să fie nu numai o societate în stare să asigure o viaţă materială îmbelşugată membrilor săi, ci şi o societate capabilă să realizeze cele mai înalte aspiraţii de libertate şi fericire ale omului.

Lichidînd proprietatea privată asupra mijloacelor de producţie, inegalitatea în repartiţia produsului social şi a venitului naţional, asigurînd drepturi egale pentru toţi cei ce muncesc, fără nici o deosebire, ca şi posibilităţi de manifestare liberă capacităţii şi personalităţii fiecărui om, **socialismul şi-a demonstrat şi îşi demonstrează superioritatea, certificînd, în acelaşi timp, faptul că nici o altă orînduire socială nu a simţit nevoia unei meditaţii atît de profunde asupra calităţii existenţei omului şi nici nu i-a consacrat atîtea preocupări practice.**

Dezvoltarea forţelor de producţie, aşe-

Digitized by Google

zarea raporturilor sociale pe temeiurile dreptății și egalității, ale democrației și libertății reprezintă premisa obiectivă, cadrul necesar manifestării și dezvoltării personalității umane, înfăptuirii umanismului revoluționar, umanismul dovedindu-se, în aceste condiții, o strategie a dezvoltării conștiente a noii societăți.

Superioritatea socialismului își găsește o pregnantă expresie în corelația organică dintre dezvoltarea economică, socială și culturală a societății, pe de o parte, și amploarea și efectivitatea drepturilor și libertăților cetățenești, pe de altă parte, corelație ce se dovedește a fi o legitate obiectivă a orînduirii socialiste. În acest sens, caracteristicile actuale ale societății românești sînt rezultatul profundelor transformări structurale de ordin economic, politic, social și spiritual, înfăptuite în anii socialismului, îndeosebi după Congresul al IX-lea, transformări al căror conducător a fost și este Partidul Comunist Român, forța dinamizatoare și centrul vital al întregului nostru organism social. **„Am realizat în anii socialismului** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **o dezvoltare impetuoasă a patriei noastre; am obținut în acești ani remarcabile succese în toate domeniile. Este suficient să se privească la înfățișarea patriei noastre, care s-a transformat și a devenit o țară puternică industrial-agrară, cu o știință, un învățămînt și o cultură înaintate, dar mai cu seamă o țară în care s-au transformat oamenii, au devenit oameni cu un nivel nou de conștiință cetățenească, patriotică și revoluționară, animați de dorința de a face totul pentru înălțarea patriei, pentru independența ei, pentru bunăstarea generală a poporului".**

Ancorată puternic în realitățile naționale și internaționale ale epocii, reflectînd atît experiența istorică a poporului nostru cît și nivelul actual de dezvoltare economico-socială a țării, concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu despre profundul umanism al drepturilor și libertăților constituționale românești reprezintă — în egală măsură — un valoros elaborat conceptual, dar și un program permanent de acțiune pentru autoperfecționarea individului, pentru implicarea sa activă și responsabilă în actul creației și conducerii sociale, pentru împlinirea personalității și afirmarea corespunzătoare a demnității sale. Atît definirea clară și adecvată a conceptului de drepturi ale omului — ce pornește de la necesitatea asigurării deplinei egalități între oameni, a realizării unor relații economice și sociale echitabile, care să permită fiecărui cetățean să ducă o viață demnă, să aibă un loc de muncă asigurat, acces liber la învățătură, cultură, știință, reprezentînd tot atîtea condiții ce determină posibilitatea participării directe a oamenilor muncii la conducerea întregii societăți — dar, mai ales, transpunerea lui în practică constituie dovezi de netăgăduit ale superiorității societății socialiste, ale umanismului socialist, un umanism al faptelor, al acțiunii, al unor îndrăznețe deschideri teoretice și practice spre viitor.

Promotor al unei viziuni atotcuprinzătoare asupra conținutului și finalităților umanismului revoluționar, partidul nostru respinge orice tentativă de îngustare a criteriilor în funcție de care se evaluează nivelul de viață și civilizație al unui popor. Sînt deosebit de grăitoare, în acest sens, precizările de mare valoare teoretică și practică conținute în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, care sintetizează trăsăturile definitorii ale societății românești contemporane, ale efortului permanent de perfecționare a noii orînduiri în țara noastră, subordonate, în ansamblul lor, asigurării condițiilor optime pentru afirmarea liberătății și demnității umane. „Conceptul de țară socialistă multilateral dezvoltată — se subliniază în documentul amintit — înglobează, în afara progresului și modernizării producției materiale, sfere de cea mai mare importanță pentru existența oamenilor muncii, cum sînt: perfecționarea relațiilor de producție și sociale, realizarea unei înalte calități a muncii, soluționarea cerințelor generale fundamentale ale maselor, înfăptuirea drepturilor și libertăților cetățenești, participarea democratică a cetățenilor la conducerea țării, crearea unui om nou, înaintat, a unui mod nou de gîndire și comportament al membrilor societății".

Toate acestea demonstrează lipsa de temei obiectiv a propagandei de denigrare a socialismului, pe care o desfășoară cercurile reacționare din lumea capitalistă. Ele evidențiază, totodată, că diversele „sugestii binevoitoare" cu privire la „perfecționarea" socialismului prin „împrumuturi" de structuri și mecanisme proprii societății bazate pe dominație și exploatare, sub pretextul „apărării drepturilor omului", nu sînt altceva decît un amestec flagrant în treburile interne ale țărilor socialiste, menit să ducă la destabilizarea acestora și, implicit, la recuperarea, fie și parțială, a terenului imens pierdut de capitalism în întrecerea sa istorică cu socialismul. Respingînd în mod ferm asemenea practici, condamnate de istorie, partidul, întregul nostru popor își exprimă cu consecvență hotărîrea de a nu ceda în nici un fel presiunilor de acest gen, de a-și transpune neabătut în viață opțiunea pentru socialism și comunism.

În România socialistă s-au edificat, prin eforturile întregului popor, bazele unei democrații autentice, garantată prin Constituție și legile statului, astfel încît drepturile și libertățile individului se împletesc armonios și se intercondiționează cu interesele întregii colectivități. Garanțiile de ordin politico-juridic, material și social asigură egalitatea reală a tuturor cetățenilor țării, fără deosebire de naționalitate, dreptul egal la muncă, retribuția în funcție de cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii, de aportul fiecăruia la progresul societății, manifestarea neîngrădită a maselor în toate compartimentele societății, guvernarea țării de către poporul însuși. **„Tot ce realizăm, tot ce ne propunem** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie a.c. **— este destinat dezvoltării generale a patriei, ridicării continue a bunăstării poporului, pornind de la faptul că tot ceea ce se realizează aparține poporului, trebuie să asigure bunăstarea și fericirea fiecărui cetățean, a întregii națiuni".**

Democrația participativă, principiul conducerii colective, ca principiu general al întregului sistem instituțional al statului, al întregului sistem politic românesc, autoconducerea muncitorească, autogestiunea și autofinanțarea — ca expresie concretă a democrației muncitorești-revoluționare, democrație infinit superioară oricăror forme de democrație burgheză — reprezintă tot atîtea argumente ale marilor transformări revoluționare înfăptuite în cadrul sistemului nostru politic. Această realitate pune în lumină capacitatea Partidului Comunist Român, a conducerii sale, de a înțelege și stăpîni dialectica procesului istoric revoluționar, de a înțelege și stimula dinamismul acestui proces. Gîndirea și practica sa creatoare se bazează pe studierea atentă și înțelegerea profundă a valorilor definitorii pentru sistemul politic socialist, a necesității concordanței acestora cu valorile și principiile fundamentale ale societății socialiste, pe dezvoltarea dialogului permanent cu masele, pe deschiderea față de nou — atît în sensul sesizării sale cît și în cel al creării sale, corespunzător condițiilor specifice fiecărei perioade.

Lector univ. DAN MIRCEA POPESCU

Socialismul și afirmarea multilaterală a personalității umane

În contextul dezbaterilor de idei contemporane, problematica omului ocupă un loc din ce în ce mai important. Este demn de notat că, departe de a constitui un exercițiu teoretic în sine, întrebări fundamentale, precum cele referitoare la factorii care stînjenesc, în plină epocă a revoluției științifico-tehnice, convertirea marilor realizări ale geniului uman în surse efective ale creșterii bunăstării materiale și spirituale a tuturor popoarelor lumii, ale împlinirii de sine a omului, izvorăsc din constatări practice nemijlocite, care atestă precaritatea condiției umane în diverse părți ale lumii. Atît în zonele subdezvoltate, în care flagelurile foametei și analfabetismului fac adevărate ravagii, contrastînd paradoxal cu înalta productivitate pe care o fac posibilă tehnologiile „de vîrf" și intrarea omenirii în „era informaticii", cît și în țările capitaliste dezvoltate, în care „noua sărăcie" și șomajul marchează destinul a zeci de milioane de oameni, care plătesc în acest fel prețul perpetuării unei orînduiri condamnate de istorie.

În timp ce apologeții orînduirii bazate pe dominație și exploatare încearcă să acrediteze ideea că aceasta ar fi conformă „naturii umane" înseși, se acumulează din ce în ce mai multe fapte ce probează antiumanismul ei funciar, respectiv imposibilitatea asigurării — pe terenul ei — a premiselor obiective și subiective ale dezvoltării multilaterale a personalității umane. Unidimensionalizarea, gravele atentate la demnitatea și vocația creatoare a omului, pe care le antrenează domnia legilor „pieței libere", a goanei

Digitized by Google

după profit și a normelor individualismului concurențial — ghidat de deviza *homo homini lupus* - îmbracă fațete tot mai diverse, conturînd tot atîtea ipostaze ale alienării omului.

Structurile și mecanismele capitalismului constituie, în ultimă instanță, obstacolul major în calea transformării lumii contemporane într-o lume a omului. **„O analiză științifică, chiar succintă, demonstrează, cu puterea faptelor de netăgăduit** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu —, **că societatea capitalistă, care a avut, fără îndoială, un rol important în dezvoltarea civilizației, nu mai poate soluționa problemele complexe ale lumii de astăzi — problemele politice, sociale —, nu mai poate da o perspectivă clară oamenilor muncii, popoarelor, că, istoricește, socialismul are menirea de a asigura realizarea unei noi societăți, care să rezolve problemele complexe economico-sociale într-un mod nou, asigurînd deplina egalitate în drepturi între toți cetățenii țărilor respective, fără nici un fel de deosebire, realizarea unei lumi în care fiecare popor, fiecare națiune să-și poată asigura bunăstarea, fericirea, în deplină libertate, dar și în colaborare cu toate popoarele lumii".**

Superioritatea istorică a socialismului, a cărui edificare are drept scop suprem creșterea necontenită a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor și a cărui afirmare are, drept condiție *sine qua non*, participarea activă, conștientă a tuturor membrilor societății la consolidarea și perfecționarea noii orînduiri, decurge nemijlocit și din modul nou în care se manifestă raportul dialectic dintre individ și societate.

Experiența istorică a țării noastre demonstrează că socialismul, prin structurile sale economice și sociale specifice, prin faptul că situează oamenii într-o poziție egală față de mijloacele de producție, în calitate de producători, proprietari și beneficiari ai întregii avuții naționale, asigură cele mai favorabile premise pentru realizarea omului ca personalitate. Asigurînd afirmarea multilaterală a omului, care devine făuritorul conștient al propriei istorii, socialismul realizează treptat reumanizarea omului, „întoarcerea spre sine a umanului". În și numai prin practica socială a construirii societății socialiste este posibilă edificarea unui om nou, a unui „om total", cum spunea Marx, caracterizat prin exercitarea nestînjenită a facultăților sale creative, prin afirmarea sa în multiple domenii ale activității sociale, printr-o conștiință înaintată, revoluționară.

Deschisă spre înnoire, spre perfecționare, orientată de scopuri profund umanist-revoluționare, societatea noastră socialistă realizează o vastă concentrare a energiilor umane într-un torent unic, oferind cîmp nelimitat de manifestare inițiativei și creației, determinînd și stimulînd creșterea responsabilității în toate sectoarele de activitate. Omul, cu nevoile și aspirațiile sale în continuă evoluție, se află în centrul politicii partidului și statului nostru, care asigură modelarea acestuia în raport cu principiile și exigențele ce decurg din esența socialismului, formarea unui om nou, înarmat cu concepția științifică despre lume și viață a clasei muncitoare, materialismul dialectic și istoric, cu cele mai noi cuceriri ale științei și culturii, capabil să înțeleagă și să folosească spre binele societății legile obiective ale dezvoltării sociale în fiecare etapă a procesului revoluționar, să acționeze în direcția realizării progresului istoric. **„Nu trebuie să uităm nici un moment că mai presus de orice se află omul; dezvoltarea lui multilaterală trebuie să fie țelul suprem al societății noastre socialiste, nu trebuie să uităm că cea mai mare bogăție o reprezintă omul, el este făuritorul tuturor bunurilor materiale și spirituale, de el depinde înaintarea cu succes a patriei noastre pe calea societății comuniste"** — arată secretarul general al partidului nostru.

Marile transformări structurale care au avut loc în patria noastră în anii socialismului, îndeosebi după istoricul Congres al IX-lea, în „Epoca Nicolae Ceaușescu", transformări marcate de profundul umanism caracteristic acestei epoci, sînt programatic orientate către om ca valoare și scop suprem al societății socialiste românești. În acest context, în strînsă concordanță cu conceptul global de societate socialistă multilateral dezvoltată, avîndu-se în vedere locul și rolul omului în edificarea noii orînduiri, în realizarea progresului istoric și pornindu-se de la principiul fundamental al politicii partidului nostru potrivit căruia socialismul se construiește cu oamenii și pentru oameni, cu poporul și pentru popor, a fost elaborat conceptul de personalitate multilaterală, de om nou multilateral dezvoltat.

Desigur, în activitatea practică de formare a omului nou, de afirmare a personalității multilateral dezvoltate apar mereu sarcini noi, tot mai complexe, determinate de evoluția concretă a vieții sociale, de procesul revoluționar continuu de ridicare a patriei noastre pe trepte tot mai înalte de progres și civilizație. Obiectivul complex și cutezător stabilit de documentele Congresului al XIII-lea și Conferinței Naționale ale partidului — trecerea de la dezvoltarea extensivă la dezvoltarea intensivă, realizarea unei noi calități sociale și umane — situează în prim plan factorul uman, competența și spiritul de răspundere, responsabilitatea și abnegația tuturor oamenilor muncii. În acest cadru, secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, subliniază necesitatea înfăptuirii unei adevărate revoluții în conștiința și nivelul de pregătire al tuturor membrilor societății, a afirmării unui nou mod de gîndire și acțiune, în concordanță cu mutațiile fundamentale care au avut loc în patria noastră, cu direcțiile și imperativele dezvoltării economico-sociale actuale și de perspectivă, cu ansamblul valorilor politice, filozofice, morale și juridice ale socialismului.

Semnalînd manifestarea unei anumite rămîneri în urmă a nivelului de dezvoltare a conștiinței în raport cu dezvoltarea generală a societății noastre, secretarul general al partidului nostru subliniază necesitatea de a se acționa cu fermitate pentru lichidarea acestei stări de lucruri, în așa fel încît activitatea politico-ideologică de formare a omului nou să devină o adevărată forță motrice a înaintării poporului nostru pe calea socialismului și comunismului. Activitatea ideologică, științele sociale trebuie — așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c. — să participe activ la dezbaterea tuturor problemelor lumii contemporane de pe pozițiile revoluționare ale materialismului dialectic și istoric, **„la ridicarea nivelului general de știință și cultură, la formarea unui popor cu înalte cunoștințe științifice, culturale și revoluționare, a unui popor înarmat cu tot ce este mai nou în dezvoltarea științei și culturii, care să contribuie prin activitatea sa la îmbogățirea tezaurului național și a tezaurului mondial, din toate domeniile".**

Înfăptuirea revoluției în modul de a gîndi și de a acționa al oamenilor — pe care este chemată să o determine creșterea eficienței activității complexe de modelare a omului nou — vizează realizarea deplinei concordanțe între conduita concretă a constructorilor socialismului și înaltele valori ale societății noastre: valorile dreptății și egalității sociale, eticii și echității socialiste, libertății și responsabilității, ordinii și disciplinei, mîndriei și demnității naționale, atașamentului profund față de cauza socialismului, valorile patriotismului, dragostei față de partid și popor, credinței în forțele creatoare ale națiunii noastre, omeniei, adevărului și cinstei, intransigenței față de mentalitățile mistice, înapoiate, față de tot ceea ce înjosește ființa umană. Caracteristică definitorie a personalității umane proprii societății socialiste, spiritul revoluționar exclude cu desăvîrșire declarațiile și angajamentele formale, de paradă, discordanța dintre vorbe și fapte, indiferentismul, presupunînd lupta activă împotriva rutinei, cutezanță în afirmarea noului, îndrăzneală în gîndire și acțiune, efortul de autoperfecționare profesională, politică, culturală, științifică, morală, permanentă intransigență față de orice mentalități și tendințe anacronice, față de orice manifestări de comoditate și automulțumire.

Ax al personalității constructorilor noii societăți, devotamentul față de cauza socialismului este rodul firesc al marilor împliniri pe care le-a făcut posibil acesta, într-un timp istoric scurt, și, în același timp, garanția de nezdruncinat a mersului neabătut pe calea revoluționară de dezvoltare a țării. Dînd expresie profundei încrederi a comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii din patria noastră, a întregii națiuni în capacitatea socialismului de a asigura ridicarea României pe noi trepte de progres și civilizație, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arăta recent: **„Doresc să le spun unor cercuri de peste hotare, care încearcă să minimalizeze realizările socialismului, forța revoluționară a principiilor socialiste de organizare a activității economico-sociale, că România, prin tot ceea ce a realizat, demonstrează că nu poate exista cale de întoarcere, că nu se poate pune în nici un fel problema ca minunatele construcții industriale, agricole, sociale, să fie «privatizate» — ca să folosesc o expresie ce a devenit la modă astăzi — și care înseamnă, de fapt, întoarcerea la capitalism! Pentru România capitalismul a apus pentru totdeauna! Nu există decît un singur drum — înainte pe calea revoluționară a partidului comunist, spre socialism, spre comunism".** Iată de ce activitatea politico-ideologică și cultural-educativă — prin multitudinea formelor și mijloacelor sale — este chemată să dea o replică fermă tuturor încercărilor de denigrare a socialismului, oricăror manifestări de neîncredere în capacitatea acestuia de a asigura continua perfecționare a vieții economice, sociale, politice și spirituale și, în strînsă legătură cu aceasta, însești premisele obiective și subiective ale afirmării omului ca făuritor activ, conștient și deplin responsabil al propriului destin.

CORNELIA COSTIN

Digitized by Google

Făurirea şi perfecţionarea sistemului democraţiei muncitoreşti-revoluţionare

II

Una dintre cele mai remarcabile realizări ale epocii inaugurate de cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român o constituie făurirea şi perfecţionarea sistemului democraţiei muncitoreşti-revoluţionare, unic în felul său, care îmbină într-un tot unitar organismele politice clasice cu noile organisme democratice, asigurînd transpunerea cu consecvenţă în viaţă a strategiei de edificare a noii orînduiri. **„Am pornit şi pornim ferm de la faptul** — subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu — **că socialismul îl construim cu poporul şi pentru popor şi trebuie să facem totul încît să asigurăm participarea activă a întregii naţiuni la făurirea conştientă a propriului său viitor."** Realizarea unui asemenea tip nou, calitativ superior, de democraţie relevă cu deosebită putere forţa socialismului, superioritatea sa istorică în raport cu capitalismul, faptul că, în pofida aserţiunilor răuvoitoare ale propagandei anticomuniste, noua orînduire îşi dovedeşte tot mai mult viabilitatea, determinînd afirmarea unei democraţii reale, autentice — a poporului şi pentru popor.

Evidenţiind coordonatele majore ale concepţiei care stă la baza întregii dezvoltări economice, sociale, politice şi spirituale a ţării noastre, în ultimele două decenii şi jumătate, precum şi în perspectiva trecerii la faza superioară a făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, cuvîntările tovarăşului Nicolae Ceauşescu la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c. şi la Plenara Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii din iulie a.c., Proiectul Programului-Directivă şi Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului acordă o deosebită atenţie problematicii perfecţionării întregii activităţi de organizare şi conducere a societăţii, corespunzător cerinţelor fiecărei etape, dezvoltării democraţiei muncitoreşti-revoluţionare şi creării condiţiilor pentru participarea largă, nemijlocită a maselor la conducerea vieţii economico-sociale — necesitate legică, obiectivă a edificării noii orînduiri. Pe baza generalizării teoretice a experienţei româneşti şi universale, aceste documente formulează orientări şi concluzii de înaltă valoare teoretică şi practică privind rolul şi răspunderile tuturor verigilor componente ale sistemului democraţiei muncitoreşti-revoluţionare.

În lumina acestor teze şi orientări, revista „Era socialistă" a publicat, în numărul 12 din acest an, prima parte a unui grupaj tematic consacrat analizei conţinutului şi trăsăturilor sistemului nostru politic, în care au fost abordate problemele privind rolul partidului de centru vital al întregii naţiuni, rolul şi funcţiile statului democraţiei muncitoreşti-revoluţionare, democratismul autentic al principiilor, metodelor şi valorilor ce stau la baza funcţionării şi perfecţionării întregului sistem de conducere a vieţii sociale din România.

Publicăm în acest număr partea a doua a grupajului.

Perfecţionarea continuă a democraţiei reprezentative

Epoca inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului prezintă o importanţă crucială în devenirea istorică a societăţii noastre socialiste. În decursul perioadei care a trecut de la acest istoric Congres a fost perfecţionat sistemul politic, s-a asigurat — aşa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea — democratizarea organelor de stat centrale şi locale, s-a modificat legea electorală, introducîndu-se mai multe candidaturi pentru un loc de deputat, s-au creat noi organisme democratice, care asigură participarea tuturor categoriilor de oameni ai muncii la conducerea societăţii. În aceşti ani glorioşi s-a trecut de la conducerea „în numele poporului" la făurirea socialismului cu poporul şi pentru popor, s-a format şi s-a perfecţionat sistemul democraţiei muncitoreşti-revoluţionare — o democraţie reală, autentică, calitativ superioară în raport cu democraţia burgheză. În cadrul acestui amplu şi dinamic proces de afirmare plenară a poporului ca forţă supremă a democraţiei muncitoreşti-revoluţionare, organele reprezentative ale puterii de stat au cunoscut o perfecţionare continuă, organizatorică şi funcţională, care le-a conferit un caracter profund democratic, o fizionomie nouă în structura puterii politice, a asigurat creşterea rolului şi atribuţiilor lor în realizarea funcţiilor statului, a voinţei întregului popor.

Potrivit Constituţiei Republicii Socialiste România, organele reprezentative ale puterii de stat — Marea Adunare Naţională şi consiliile populare — constituie baza întregului sistem de organe ale statului. Marea Adunare Naţională este organul suprem al puterii de stat, sub conducerea şi controlul căruia îşi desfăşoară activitatea toate celelalte organe ale statului. Formate din deputaţi aleşi prin vot universal, egal, direct şi secret, dintre oamenii muncii aparţinînd tuturor claselor şi categoriilor sociale, fără nici o deosebire, organele reprezentative ale puterii de stat analizează, dezbat şi decid asupra problemelor esenţiale ale dezvoltării economico-sociale a ţării şi, după caz, a unităţilor administrativ-teritoriale. Ele pot reglementa prin legi şi hotărîri orice domeniu al relaţiilor sociale, în conformitate cu cerinţele obiective ale dezvoltării generale a ţării sau a unităţilor administrativ-teritoriale, măsurile adoptate fiind obligatorii pentru toate organele de stat subordonate, pentru toţi cetăţenii ţării. Legile şi hotărîrile adoptate de către Marea Adunare Naţională exprimă şi instituţionalizează voinţa şi aspiraţiile întregului popor.

Organele reprezentative sînt chemate să traseze liniile directoare ale întregii activităţi statale şi să vegheze la realizarea acesteia în conformitate cu interesele generale ale societăţii, întregul aparat de stat constituindu-se într-un instrument al dezvoltării economico-sociale, al făuririi — sub conducerea partidului —a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintării României spre comunism. Îndeplinind asemenea sarcini, organele reprezentative aleg şi revocă principalele organe de stat, exercită un control permanent asupra întregii activităţi desfăşurate de către acestea; ele acordă o deosebită atenţie modului în care sînt transpuse în viaţă legalitatea socialistă, prevederile Constituţiei ţării.

Prin instituirea, cu peste un deceniu şi jumătate în urmă, a funcţiei de preşedinte al republicii, în care a fost ales secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, s-a realizat o bună exercitare a atributelor de şef al

Digitized by Google

statului, asigurîndu-se sporirea calității și operativității deciziilor luate la cel mai înalt nivel, în condițiile impuse de dinamismul accentuat al funcțiilor interne și externe ale statului.

Istorica alegere de la 28 martie 1974 a secretarului general al partidului ca întîiul președinte al Republicii Socialiste România, reînvestirea sa de către Marea Adunare Națională în această funcție la 17 martie 1975, 28 martie 1980, 29 martie 1985 au dat cea mai elocventă expresie voinței întregii noastre națiuni de a avea în fruntea țării pe cel mai iubit fiu al neamului, pe conducătorul încercat, care, întruchipînd cele mai alese virtuți ale poporului în mijlocul căruia s-a născut, reprezintă garanția sigură a împlinirii celor mai arzătoare aspirații ale acestuia de viață liberă și suverană, de înaintare fermă a României spre cele mai înalte culmi de progres și civilizație. Într-un asemenea cadru, Consiliul de Stat — organ suprem al puterii de stat cu activitate permanentă, care își desfășoară activitatea sub conducerea președintelui republicii — a devenit un organ mai operativ, a cărui competență lărgită s-a răsfrînt în mod pozitiv asupra integrării celorlalte organe de stat în problematica și dinamismul operei constructive de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră.

În ansamblul formelor de manifestare a democrației socialiste, de participare a oamenilor muncii, a întregului popor la conducerea societății, democrația reprezentativă și instrumentul său indispensabil — sistemul electoral — reprezintă valori politice fundamentale, cărora Partidul Comunist Român le acordă o permanentă atenție. Perfecționarea de către partid a activității organismelor reprezentative este pusă cu pregnanță în relief de contribuțiile secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la fundamentarea soluțiilor originale privind organizarea și desfășurarea alegerilor de deputați, la înfăptuirea rolului crescînd ce revine acestor organisme în realizarea funcțiilor statului democrației muncitorești-revoluționare. Încă de la Conferința Națională a partidului din iulie 1972, au fost adoptate o serie de importante hotărîri referitoare la așezarea pe baze largi, profund democratice a întregului sistem electoral, desemnarea unui număr mai mare de candidați pentru un mandat de deputat, în majoritatea circumscripțiilor electorale, desfășurarea activității deputaților în strînsă legătură cu alegătorii, sub controlul permanent al oamenilor muncii.

Aceste orientări și măsuri și-au găsit expresie în prevederile noii legi electorale, adoptată în anul 1974, în lumina cărora alegerile de deputați în organele reprezentative ale puterii de stat se instituie într-un moment deosebit al vieții politice românești; cu prilejul alegerilor se stabilește componența organului suprem al puterii de stat — Marea Adunare Națională —, a organelor locale ale puterii de stat — consiliile populare, se conferă acestor organisme reprezentative puterea de a acționa potrivit voinței poporului, se stabilesc direcțiile de acțiune în vederea promovării intereselor oamenilor muncii în activitatea de legiferare, de conducere a întregii vieți economico-sociale.

Campaniile electorale desfășurate cu prilejul alegerilor generale de deputați pentru Marea Adunare Națională și consiliile populare, precedate de congresele partidului, prilejuiesc dezbaterea aprofundată a tuturor problemelor privind căile și modalitățile transpunerii în viață a politicii partidului, de înfăptuire a planurilor și programelor de edificare și perfecționare a noii orînduiri sociale, de dezvoltare economico-socială a tuturor localităților țării, formularea a numeroase propuneri constructive.

Legea electorală conferă Frontului Democrației și Unității Socialiste, sub conducerea Partidului Comunist Român, calitatea de organizator al alegerilor, acestea fiind, astfel, puse sub cel mai larg control social, exercitat de oamenii muncii prin propriile organe și organizații, inclusiv prin Organizația Democrației și Unității Socialiste, compusă din cetățeni care nu sînt membri de partid. În cadrul F.D.U.S., ca, de altfel, în întreaga activitate de înfăptuire a rolului său conducător, Partidul Comunist Român acționează permanent pentru dezvoltarea și perfecționarea democrației socialiste, pentru promovarea, în alegeri, a unei depline libertăți, a unei democrații autentice.

În consonanță cu conținutul larg democratic al sistemului nostru electoral, în alegerile pentru actuala legislatură, desfășurate în martie 1985, în 145 de circumscripții au fost propuși cîte doi candidați, iar în 40 cîte trei; de asemenea, la alegerile generale de deputați în consiliile populare municipale, ale sectoarelor municipiului București și Sectorului agricol Ilfov, orășenești și comunale, din 15 noiembrie 1987, în cele 57 584 circumscripții electorale au fost depuse de către consiliile F.D.U.S. 117 349 candidaturi, din care în 45 985 circumscripții cîte două candidaturi și în 6 910 circumscripții cîte trei candidaturi.

Consiliile Frontului Democrației și Unității Socialiste propun candidați pe circumscripții electorale, în adunări ale alegătorilor, organizate în întreprinderi, instituții social-culturale, cartiere, sate etc. În circumscripțiile electorale în care candidează două sau mai multe persoane — în continuă creștere de la o legislatură la alta —, candidații nu se diferențiază prin programe electorale distincte,ci prin modul în care își propun să acționeze pentru transpunerea fermă în viață a Programului partidului, care este, în același timp, și program al F.D.U.S., prin metodele de muncă, competența și energia manifestate în slujba realizării intereselor alegătorilor, a intereselor generale ale poporului. Această trăsătură, proprie sistemului electoral românesc, își are originea în transformările revoluționare profunde care au avut loc, în anii socialismului, în mod deosebit după Congresul al IX-lea, în structura societății noastre, compusă astăzi din clase și categorii sociale prietene, între care se produce o tot mai mare apropiere, are loc un proces de omogenizare crescîndă, și care promovează și asigură un statut unic pentru toți cetățenii, exprimat în calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari ai avuției naționale — suportul material al dreptului de titulari ai puterii de stat, de conducători ai întregii vieți economico-sociale. În contrast cu profundele divizări sociale și politice pe care le exprimă pluralismul burghez, democrația socialistă promovată în România își află o expresie pregnantă în faptul că în prezent organele puterii de stat sînt formate din reprezentanți direcți ai clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, ai tuturor categoriilor de oameni ai muncii, ai membrilor de partid, ai organizațiilor de masă și obștești, inclusiv ai Organizației Democrației și Unității Socialiste.

O preocupare statornică a partidului nostru în ceea ce privește perfecționarea sistemului electoral și a activității Marii Adunări Naționale a constat și constă în asigurarea reprezentării adecvate a tuturor claselor și categoriilor sociale în forul legislativ suprem. În acest sens, Constituția prevede că norma de reprezentare și, implicit, numărul deputaților Marii Adunări Naționale se stabilesc de către Consiliul de Stat — organul suprem al puterii de stat cu activitate permanentă —, în funcție de modificările intervenite în numărul și structura populației țării.

Pentru a ridica activitatea de exercitare a puterii de stat la nivelul impus de complexitatea și diversitatea problemelor ce se cer a fi soluționate de către Marea Adunare Națională, au fost instituționalizate sesiunile deschise, cu o durată de 3—4 luni, în cadrul cărora deputații se întrunesc fie în plen, fie în comisii permanente. Totodată, comisiile permanente și-au amplificat rolul lor în dezbaterea proiectelor de legi și hotărîri, a altor acte normative, în exercitarea unui control riguros asupra legalității socialiste, a activității desfășurate de celelalte organe ale statului, constituindu-se în instrumente active de lucru ale Marii Adunări Naționale. În practica vieții noastre parlamentare au fost introduse, de asemenea, noi forme de lucru, cum ar fi secțiunile specializate, în cadrul cărora deputații analizează și dezbat problemele înscrise pe ordinea de zi a sesiunii înainte de dezbaterea în plenul Marii Adunări Naționale. Toate acestea sînt măsuri menite să confere activității parlamentare atributele muncii sistematice, multilaterale și permanente, garanții sigure ale exprimării fidele a aspirațiilor oamenilor muncii, ale întregului popor în deciziile supreme statale.

Unul dintre obiectivele esențiale ale partidului nostru, în ceea ce privește perfecționarea activității și creșterea rolului Marii Adunări Naționale, l-a constituit afirmarea plenară a organului suprem al puterii de stat ca unic organ legiuitor.

În ultimele două decenii, activitatea Marii Adunări Naționale a cunoscut îmbunătățiri fundamentale, atît prin extinderea „zonelor legislative", în spiritul imperativului reglementării întregii activități în exclusivitate prin legi, cît și prin lărgirea sferei atribuțiilor, prin diversificarea activității sale decizionale. Este edificator, în acest sens, faptul că organul suprem al administrației de stat — Consiliul de Miniștri — a încetat să mai emită acte normative care conțin norme juridice primare, această activitate trecînd în competența exclusivă a Consiliului de Stat și a Marii Adunări Naționale, ceea ce a dus nu numai la sporirea volumului activității parlamentare, dar și la ridicarea calității deciziilor adoptate, la sporirea caracterului științific al soluțiilor legislative, la întărirea autorității normelor juridice. În acest sens, Tezele pentru Congresul al XIV-lea subliniază faptul că legislația democrației muncitorești-revoluționare va cunoaște și în viitor o perfecționare continuă, toate compartimentele societății desfășurîndu-și activitatea exclusiv pe baza legilor, în spiritul ordinii, disciplinei și democrației.

În rîndul atribuțiilor Marii Adunări Naționale a fost inclus, totodată, dreptul organului suprem al puterii de stat de a decide consultarea poporului, prin referendum, asupra măsurilor de importanță deosebită care privesc interesele supreme

Digitized by Google

ale țării. De asemenea, în vederea exercitării eficiente a funcției de control asupra activității celorlalte categorii de organe ale statului, în practica Marii Adunări Naționale și-au făcut loc rapoartele anuale ale guvernului privitoare la activitatea desfășurată pentru realizarea planului de dezvoltare economico-socială, pentru înfăptuirea politicii interne și externe a țării.

În procesul de elaborare și adoptare a legilor sînt implicate, alături de Marea Adunare Națională, o serie de alte organe de stat, organizații de masă și obștești, întregul cadru organizatoric al democrației muncitorești-revoluționare. Totodată, cele mai importante proiecte de legi sînt supuse dezbaterii publice, asigurîndu-se participarea nemijlocită a oamenilor muncii la activitatea de legiferare. Această originală îmbinare a democrației reprezentative cu democrația directă nu duce, cîtuși de puțin, la diminuarea, ci, dimpotrivă, la afirmarea crescîndă a rolului Marii Adunări Naționale, de organ suprem al puterii de stat, de unic organ legiuitor, această practică aflîndu-se în deplină concordanță cu principiile înscrise în Constituția țării.

Nu mai puțin importante sînt mutațiile survenite în organizarea și funcționarea consiliilor populare — organele locale ale puterii de stat, alese prin vot universal, egal, direct și secret, o dată la 5 ani în județele țării și la 2 ani și jumătate în municipii, orașe și comune. În anii de după Congresul al IX-lea al partidului, consiliile populare și-au ridicat nivelul autorității politice, devenind, în cadrul structurii politice locale, factorii care poartă răspunderea nemijlocită pentru organizarea și îndrumarea activității economice, a învățămîntului, culturii, ocrotirii sănătății, pentru activitatea de gospodărire comunală și edilitară, organizarea activității comerciale și a prestărilor de servicii pentru populație. Concomitent cu sporirea rolului consiliilor populare, perfecționarea activității acestora a înregistrat noi trăsături calitative, legate de afirmarea puternică a inițiativei și răspunderii în activitatea pe care o desfășoară, de exercitarea operativă a atribuțiilor, aplicarea și respectarea neabătută a hotărîrilor de partid și de stat, înlăturarea manifestărilor de formalism și birocratism,atragerea largă a maselor la adoptarea și înfăptuirea deciziilor, la controlul asupra întregii vieți economico-sociale.

În întărirea rolului consiliilor populare, o importanță covîrșitoare are realizarea autoconducerii unităților administrativ-teritoriale, în nemijlocită legătură cu înfăptuirea autoconducerii muncitorești la nivelul fiecărei unități economice și social-culturale. Ca formă originală de socializare a puterii, autoconducerea muncitorească realizată în România își găsește o tot mai vie expresie și la nivelul unităților administrativ-teritoriale, în cadrul cărora exercitarea puterii de stat este încredințată consiliilor populare. Schimbarea profundă care se produce, în acest plan, în condițiile autoconducerii unităților administrativ-teritoriale, rezidă în sporirea contribuției directe a oamenilor muncii la exercitarea puterii de stat pe plan local, realizîndu-se astfel o reflectare mai fidelă a aspirațiilor acestora în deciziile organelor locale.

Implicarea consiliilor populare în autoconducerea unităților administrativ-teritoriale echivalează cu afirmarea organelor locale ale puterii de stat ca organe de autoconducere a comunelor, orașelor, municipiilor și județelor, în sensul că atribuțiile acestora nu mai constituie drepturi și obligații ce se exercită în exclusivitate pe cale reprezentativă, ci devin, în esență, drepturi și obligații ale consiliilor populare, exercitate de deputați împreună cu cetățenii, care participă nemijlocit la elaborarea deciziilor. Tezele pentru Congresul al XIV-lea arată că organele locale ale puterii de stat trebuie să-și întărească permanent legăturile cu masele, să asigure participarea acestora la întreaga activitate economico-socială. Potrivit legii, consiliile populare au, de altfel, obligația să supună dezbaterii publice, în adunări ale cetățenilor din comune, orașe, municipii și județe, organizate semestrial, principalele probleme ale dezvoltării economico-sociale a localităților, să asigure aplicarea fermă a principiilor privind autoaprovizionarea, autofinanțarea și autogospodărirea localităților respective. Participarea directă, responsabilă a tuturor cetățenilor la activitatea consiliilor populare, la elaborarea măsurilor privind soluționarea problemelor locale și, mai ales, la înfăptuirea deciziilor adoptate contribuie la întărirea democrației muncitorești-revoluționare, reprezentînd o expresie majoră a aplicării politicii partidului de construire a socialismului cu poporul și pentru popor.

Dr. IOAN VIDA

Natura și atribuțiile noilor organisme democratice

În cadrul elementelor ce compun sistemul democrației muncitorești-revoluționare din țara noastră, un loc aparte îl ocupă noile organisme democratice, ale autoconducerii muncitorești. Așa cum apreciază Tezele pentru Congresul al XIV-lea, viața a demonstrat justețea sistemului original de autoconducere democratică constituit în țara noastră din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, prin crearea, cu peste 20 de ani în urmă, a consiliilor și adunărilor generale ale oamenilor muncii, a consiliilor județene și naționale și organizarea periodică a congreselor oamenilor muncii din industrie și agricultură, din domeniile științei și învățămîntului, educației și culturii, care adoptă decizii în problemele fundamentale ale activității economico-sociale.

Dînd expresie tezei fundamentale a partidului nostru privind construirea socialismului cu poporul și pentru popor, în perioada de după Congresul al IX-lea, cea mai bogată în înfăptuiri din toată istoria națională, practica democratică din România a consacrat două modalități fundamentale de participare a maselor muncitoare la conducerea societății, la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a statului. Este vorba, în primul rînd, de participarea reprezentativă, sau „clasică", realizată prin intermediul organismelor democratice ale statului — Marea Adunare Națională, consiliile populare și alte instituții —, care prin modul de organizare și desfășurare a activității asigură exprimarea autentică a suveranității populare, a voinței și aspirațiilor legitime ale întregii națiuni. Paralel și în strînsă corelare cu aceasta, în ultimele două decenii, în România s-a instituit și s-a dezvoltat un sistem nou, original, de participare directă a colectivelor de oameni ai muncii la conducerea activității în toate sectoarele — sistemul autoconducerii muncitorești, alcătuit din organisme și instituții ce își desfășoară activitatea în toate unitățile economico-sociale, la nivel local, județean și național.

Asigurînd cadrul organizatoric - instituțional al afirmării inițiativelor și energiilor creatoare ale tuturor celor ce muncesc, sistemul autoconducerii muncitorești din țara noastră îmbină în mod armonios democrația economică cu cea politică și socială, oferind condiții propice afirmării principiilor autogestiunii economice, ale autofinanțării și autoaprovizionării teritoriale, manifestării largi a competenței și responsabilității colectivelor de oameni ai muncii. Referindu-se la unitatea organică dintre cele două laturi componente ale democrației muncitorești-revoluționare în actuala etapă, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia, în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., că **„îmbinarea justă a activității organelor de stat cu activitatea organismelor democratice ale maselor populare trebuie să realizeze o democrație nouă, infinit superioară oricăror forme de democrație burgheză".**

Autoconducerea muncitorească reprezintă o treaptă superioară în ansamblul formelor organizatorice de manifestare a rolului clasei muncitoare de forță socială conducătoare a societății. Totodată, autoconducerea și autogestiunea economico-financiară sînt forme autentice de exercitare a drepturilor și libertăților cetățenești, modalități eficiente de gospodărire a patrimoniului încredințat de societate fiecărui colectiv de muncă.

Ca expresie vie a democrației participative, organismele autoconducerii muncitorești asigură îmbinarea armonioasă a conducerii unitare a activității economico-sociale, pe baza planului național unic de dezvoltare, cu autonomia funcțională a întreprinderilor și unităților teritoriale, împletirea organică a intereselor personale și de grup ale oamenilor muncii, cu cele generale ale întregii societăți. Noile organisme democratice asigură cadrul corespunzător pentru organizarea și conducerea științifică a activității din toate ramurile economiei naționale, pentru valorificarea avantajelor pe care le oferă relațiile socialiste de producție, stimularea răspunderii în utilizarea cu randament maxim a fondurilor materiale și bănești

Digitized by Google

puse la dispoziție de către societate. In cuvîntarea rostită la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că **„creșterea răspunderii diferitelor organisme de stat, creșterea răspunderii centralelor și intreprinderilor, autoconducerea trebuie să ducă nu la slăbirea conducerii pe baza planului unic a activității de conducere a patriei, ci la creșterea răspunderii fiecărei unități, fiecărui organism în buna administrare a proprietății socialiste, în înfăptuirea neabătută a legilor, a programelor de dezvoltare economico-socială a patriei"**.

Autoconducerea muncitorească în România se constituie într-un sistem larg, cuprinzător, format din organisme democratice ale oamenilor muncii ce funcționează în toate domeniile de activitate și la toate nivelurile ierarhiei sociale — adunările generale ale oamenilor muncii, consiliile oamenilor muncii și birourile executive ale acestora, consiliile județene și Consiliul Național ale Oamenilor Muncii, congresele naționale pe diferite domenii de activitate. În industrie, transporturi, construcții, în unitățile de învățămînt și de cercetare funcționează peste 28 000 organisme de conducere colectivă, din care fac parte peste 412 000 muncitori, profesori, oameni de știință și alte categorii sociale. Mai mult de 40% din totalul membrilor acestor organisme sînt muncitori, maiștri, tehnicieni din sectoare direct productive. La acestea se adaugă circa 8 600 consilii ale oamenilor muncii din agricultura de stat și cooperatistă, ce cuprind peste 197 000 membri, din care peste 100 000 sînt țărani și muncitori agricoli. O dată la 5 ani se convoacă Congresul oamenilor muncii din industrie și alte ramuri ale economiei, la care participă 11 000 de delegați, Congresul țărănimii și al oamenilor muncii din agricultură, la care participă 11 000 de reprezentanți. Totodată, la 5 ani au loc congresele științei și învățămîntului, ale culturii și educației socialiste, la care participă 7 000 și, respectiv, 5 000 de delegați.

Intr-o formulă originală a fost realizată cuprinderea, sub conducerea partidului, a tuturor organizațiilor de masă și obștești ale oamenilor muncii în sistemul autoconducerii, în toate domeniile și la toate nivelurile, asigurîndu-se împletirea armonioasă a activității acestora în procesul de conducere. Astfel, la nivelul unităților economico-sociale, secretarul organizației de partid este învestit cu funcția de președinte al Consiliului oamenilor muncii, iar ca vicepreședinți sînt aleși directorul întreprinderii — care este în același timp și președintele biroului executiv al Consiliului oamenilor muncii — președintele organizației sindicale, secretarul comitetului U.T.C. și, după caz, președinta Comisiei de femei și unii specialiști pe domenii. Președintele sindicatului este și președintele adunării generale a oamenilor muncii sau a reprezentanților acestora.

Cadrul organizatoric chemat să asigure transpunerea în viață a principiilor și rolului autoconducerii muncitorești ilustrează, așadar, faptul că această formă superioară de participare democratică se integrează armonios în ansamblul de organisme, norme și structuri politice democratice care alcătuiesc sistemul general de conducere a societății noastre socialiste.

Măsurile adoptate, în ultimii ani, privind perfecționarea sistemului de autoconducere și autogestiune sporesc rolul și atribuțiile adunărilor generale ale oamenilor muncii — forumuri supreme de decizie ale producătorilor, proprietarilor și beneficiarilor — în soluționarea problemelor care privesc buna desfășurare a activității unităților, în gospodărirea cu eficiență a fondurilor și în exercitarea unui control mai riguros, mai ferm asupra consiliilor oamenilor muncii și a cadrelor de conducere.

Forța și vitalitatea noilor organisme democratice de conducere rezidă, în ultimă instanță, în capacitatea lor de a înfăptui principiile autoconducerii și autogestiunii economice și financiare în toate unitățile și în toate ramurile economiei naționale, de a asigura condițiile necesare pentru ca patrimoniul material și resursele umane ale țării să fie cît mai bine utilizate, iar prin rezultatele economice și financiare superioare obținute să se asigure satisfacerea integrală a nevoilor și cerințelor întregii societăți. Evidențiind faptul că este necesar să se facă totul pentru a asigura participarea activă a întregii națiuni la făurirea conștientă a propriului viitor, participarea fiecărui om al muncii din toate domeniile la dezbaterea și adoptarea programelor și planurilor de dezvoltare economico-socială, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia — în cuvîntarea la marele for al democrației muncitorești-revoluționare din iulie a.c. — că însuși Consiliul Național al Oamenilor Muncii, care reprezintă, de fapt, cele 8 milioane de proprietari colectivi ai mijloacelor de producție, **„trebuie să acționeze cu cea mai înaltă răspundere pentru buna desfășurare a întregii activități. În această calitate, Consiliul Național trebuie să facă totul, atît pentru elaborarea programelor, a planurilor de dezvoltare, dar și pentru realizarea lor, pentru ca fiecare om al muncii și fiecare colectiv din toate domeniile să acționeze întotdeauna în cadrul adunărilor generale ale proprietarilor și producătorilor, cu întreaga răspundere"**. Expresia cea mai concludentă a eficacității autoconducerii și autogestiunii o constituie realizarea integrală a indicatorilor planului la producția fizică, producția-marfă și netă, creșterea mai rapidă a productivității muncii. În această direcție, o preocupare fundamentală a organismelor colective de conducere o reprezintă realizarea programelor de organizare și modernizare a producției, a întregii activități a întreprinderilor, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii.

Una dintre cerințele principale ale creșterii eficienței activității noilor organisme democratice, subliniată în repetate rînduri de conducerea partidului și statului nostru, o constituie înțelegerea corectă și aplicarea fermă a principiilor autoconducerii și autogestiunii, înlăturarea mentalității greșite după care aceste principii ar da dreptul conducătorilor unităților să cheltuiască și să consume oricît de mult, fără a mai da socoteală statului, poporului. Or, așa cum se precizează în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, autoconducerea democratică, autogestiunea muncitorească implică respectarea exemplară a hotărîrilor de partid, a legilor statului, întărirea ordinii și disciplinei, creșterea răspunderii colective și individuale a oamenilor muncii, în primul rînd a cadrelor de conducere.

Competențele cu care sînt investite noile organisme democratice ale oamenilor muncii, atribuțiile largi de care beneficiază acestea se cer a fi înțelese și exercitate în deplin acord cu exigențele sporirii funcțiilor de control și conducere unitară ale instituțiilor statale, cu respectarea riguroasă a legalității socialiste. Numai astfel interesele proprii unităților economice și administrativ-teritoriale se pot îmbina armonios cu interesele generale ale întregii societăți. De altfel, între rolul statului și cel al autoconducerii muncitorești nu există un raport de opoziție, ci unul de strînsă conlucrare. Activitatea organismelor autoconducerii muncitorești se îmbină cu cea a statului socialist, pe care o întregește și o realizează prin asigurarea participării directe a oamenilor muncii la conducerea vieții economico-sociale.

Tezele pentru Congresul al XIV-lea relevă, în același timp, faptul că, în virtutea cerințelor practice, obiective, dezvoltarea țării poate avea loc numai în condițiile conducerii unitare a economiei naționale. În acest cadru, elaborarea planurilor de către unități, adoptarea lor de către organismele autoconducerii, pornesc de la obiectivele planului național unic de dezvoltare, care asigură îmbinarea intereselor fiecărui colectiv cu interesele generale ale societății. Partidul nostru a respins întotdeauna orientările și tendințele care preconizează renunțarea la conducerea unitară, diminuarea rolului statului, subliniind că acestea nu pot duce decît la dezorganizare și la apariția unor grave contradicții cu consecințe negative asupra societății socialiste.

O importanță deosebită pentru realizarea și sporirea rolului autoconducerii muncitorești, al autogestiunii economico-financiare revine, concomitent cu perfecționarea funcționalității cadrului instituționalizat, activității politico-educative de formare a conștiinței socialiste a oamenilor muncii, de proprietari, producători și beneficiari. În acest sens, organizațiile de partid, cele sindicale, de tineret și femei acționează printr-o multitudine de mijloace educative în vederea cunoașterii de către personalul muncitor a ansamblului problemelor cu care se confruntă unitățile economico-sociale, pentru ridicarea nivelului pregătirii profesionale și politice, pentru însușirea elementelor științei conducerii, fără de care nu se poate concepe o participare conștientă, fructuoasă la organizarea și conducerea activității economico-sociale.

Chezășia perfecționării continue a activității noilor organisme democratice, a asigurării unei conlucrări rodnice între acestea și organismele democratice ale statului, precum și cu organizațiile de masă și obștești o constituie întărirea conducerii și controlului de partid în toate domeniile, acțiunea hotărîtă a organelor și organizațiilor de partid pentru creșterea răspunderii organelor de conducere colectivă, la toate nivelurile, în realizarea competențelor și atribuțiilor cu care sînt investite prin lege.

Conf. univ. dr. GHEORGHE ILIE

Digitized by Google

Frontul Democrației și Unității Socialiste — factor esențial al unității întregului popor în jurul partidului

Participarea oamenilor muncii, a tuturor cetățenilor la conducerea societății noastre socialiste a dobîndit, îndeosebi în anii de după Congresul al IX-lea, un cadru instituțional organizat profund democratic, realizarea ei fiind asigurată și stimulată, între altele, de existența și implicarea activă în viața politică a țării a unei vaste și diversificate rețele de organizații sociale, de masă și obștești. Rolul, funcțiile și atribuțiile acestor organizații — forme specifice de asociere a diferitelor grupuri sociale și categorii socio-profesionale în vederea unirii și mobilizării potențialului lor creator în opera de edificare a noii orînduiri și a promovării intereselor categoriilor respective — au cunoscut și ele o amplificare continuă, strîns legată de transformările intervenite în structura socială a țării, de afirmarea unui nou statut economico-social al oamenilor muncii — cel de proprietari, producători și beneficiari ai avuției naționale —, precum și de dezvoltarea tot mai puternică a democrației muncitorești-revoluționare, de instituirea și aplicarea în viață a principiilor autoconducerii și autogestiunii, a politicii de făurire a socialismului cu poporul și pentru popor etc.

În aceste condiții calitativ noi, partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au reconsiderat, în lumina unei concepții științifice, creatoare cu privire la socialism și căile înfăptuirii lui, locul și rolul organizațiilor de masă și obștești în viața social-politică a țării, renunțînd cu hotărîre la tezele și practicile care limitau activitatea acestora la aceea de „curele de transmisie" între conducerea de partid și de stat, pe de o parte, și masele populare, pe de altă parte.

Din perspectiva cerinței fundamentale a funcționării optime a sistemului românesc de conducere democratică — și anume, valorificarea deplină a marelui potențial creator, democratic pe care îl conține fiecare dintre componentele sale și, deci, fiecare dintre organizațiile de masă și obștești existente —, un adevărat salt calitativ a marcat reunirea tuturor organizațiilor de masă și obștești, alături de Partidul Comunist Român, într-un organism politic permanent și reprezentativ, prin crearea, cu peste două decenii în urmă, a Frontului Democrației și Unității Socialiste. Crearea și afirmarea, în cadrul sistemului nostru politic, a F.D.U.S., orientările fundamentale, propunerile formulate de secretarul general al partidului privind creșterea rolului acestuia, precum și al organizațiilor care îl alcătuiesc, constituirea Organizației Democrației și Unității Socialiste (O.D.U.S.) — organizație ce cuprinde în rîndurile sale pe cetățenii care nu sînt membri ai partidului și numără, în prezent, peste patru milioane de membri — dau, încă o dată, expresie concepției novatoare a partidului nostru, precum și preocupării sale permanente pentru perfecționarea sistemului democrației socialiste.

Originalitatea și rolul F.D.U.S. în cadrul sistemului democrației muncitorești-revoluționare sînt puse în evidență de însuși modul în care acest organism este definit în Constituția țării și în propriul său statut — „cel mai larg organism politic, patriotic, revoluționar, cu caracter reprezentativ, în cadrul căruia se afirmă unitatea tuturor cetățenilor țării, fără deosebire de naționalitate, în jurul Partidului Comunist Român, se realizează unirea și coordonarea întregului popor în procesul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului în patria noastră, prin participarea organizată a maselor populare la conducerea treburilor obștești, la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a Republicii Socialiste România".

Crearea F.D.U.S., în 1968, și evoluția sa ulterioară se înscriu în ansamblul proceselor social-politice înnoitoare care caracterizează devenirea societății noastre socialiste în ultimele două decenii. Astfel, transformările adînci produse în structura socială a României în anii socialismului, și cu deosebire în epoca inaugurată de Congresul al IX-lea, au schimbat radical fizionomia și profilul claselor sociale, raporturile dintre ele. S-au format clase și categorii sociale animate de aceleași interese și aspirații fundamentale, care conlucrează strîns între ele. În același timp s-au accentuat și se accentuează formele de apropiere dintre clase, de întrepătrundere, se manifestă un proces de omogenizare socială, atît sub aspectul condițiilor de muncă și de viață, cît și sub cel al conștiinței socialiste, revoluționare.

Prin componența sa socială și politico-organizatorică, precum și prin obiectivele sale fundamentale, F.D.U.S. dă expresie alianței clasei muncitoare — clasa cea mai înaintată a societății noastre — cu țărănimea și intelectualitatea, unității de interese și aspirații majore ale tuturor categoriilor sociale, coeziunii întregului popor în munca și lupta pentru edificarea, sub conducerea politică a partidului, a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism. El exprimă în mod dialectic unitatea în diversitate a întregii noastre societăți, așa cum se apreciază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului.

Reflectînd, la nivel suprastructural, dinamica proceselor și relațiilor noi care se desfășoară în domeniul bazei economico-sociale a societății, F.D.U.S. constituie, în viziunea partidului nostru, forma politică de organizare a unității poporului în jurul partidului, de activizare a tuturor cetățenilor și organizațiilor lor sociale, de asigurare a exercitării drepturilor și libertăților lor democratice. Potrivit hotărîrii organizațiilor componente — consfințită în Actul constitutiv al F.D.U.S., care consemnează angajamentul lor politic de a acționa pentru transpunerea în viață a Programului partidului —, rolul conducător în cadrul F.D.U.S. revine Partidului Comunist Român, iar programul acestuia este și program al F.D.U.S.

Faptul că F.D.U.S. acționează sub conducerea partidului nu echivalează cu pierderea de către acesta, sau de către organizațiile care îl alcătuiesc, a entității, rolului și particularităților proprii. Frontul Democrației și Unității Socialiste asigură integrarea tuturor organizațiilor componente în funcționarea sistemului politic în ansamblu. Oferind un asemenea cadru de convergență tuturor forțelor sociale și politice ale țării, F.D.U.S. îndeplinește, așadar, un rol și funcții proprii în sistemul nostru politic, fiind implicat organic în toate fazele și la toate nivelurile procesului de conducere democratică a societății românești. Avînd ca obiectiv fundamental realizarea politicii partidului, consacrată întăririi continue a forței materiale și spirituale a națiunii, creșterii bunăstării întregului popor, activitatea politică și socială a F.D.U.S. se împletește armonios cu cea desfășurată de celelalte verigi instituționale ale sistemului politic, asigurînd participarea directă a propriilor sale organizații, a tuturor cetățenilor, fără nici o deosebire, la conducerea vieții social-politice.

Conținutul și formele concrete ale participării cetățenilor la conducerea societății, prin intermediul F.D.U.S., sînt puse în evidență de atribuțiile importante cu

Digitized by Arhivele Vogh

care este investit acest organism politic național. Astfel, F.D.U.S. și, deci, toate organizațiile și forțele sociale și politice care-l compun participă la elaborarea și dezbaterea planurilor de dezvoltare economico-socială a țării, la dezbaterea și soluționarea problemelor obștești, de la nivelul localităților pînă la nivel național; el organizează dezbaterea proiectelor de legi și hotărîri, campaniile electorale și desemnarea candidaților pentru organele reprezentative, supreme și locale ale puterii de stat, conlucrarea neîntreruptă dintre deputați și cetățeni pe toată durata legislaturii; organizează, de asemenea, controlul oamenilor muncii asupra modului în care sînt transpuse în viață legile țării, sarcinile ce revin administrației de stat; coordonează activitatea de interes general a organizațiilor de masă și obștești etc.

F.D.U.S. participă la consultarea în legătură cu constituirea, după alegeri, a organelor centrale și locale ale statului. El este chemat să se pronunțe în legătură cu propunerile privind alegerea, de către Marea Adunare Națională, a organelor puterii de stat cu activitate permanentă și a guvernului țării. Astfel, propunerile privind alegerea președintelui republicii, a președintelui Marii Adunări Naționale, componența Consiliului de Stat și guvernului sînt făcute în numele C.C. al P.C.R. și al Consiliului Național al F.D.U.S. Acest fapt ilustrează în mod elocvent modul în care F.D.U.S. asigură mijloace și căi noi, superioare, de afirmare a esenței autentic democratice a sistemului nostru politic. Pe aceeași linie, încredințarea dreptului de inițiativă legislativă Consiliului Național al F.D.U.S. evidențiază preocuparea partidului nostru pentru sporirea continuă a rolului maselor în conducerea de stat, prin atragerea lor în procesul de legiferare, încă din fazele sale inițiale.

Integrarea, prin intermediul F.D.U.S., a organizațiilor componente ale acestuia în funcționarea sistemului politic nu echivalează, desigur, cu pierderea identității și a rolului propriu pe care le au organizațiile de masă și obștești. Aceste organizații ocupă un loc distinct în sistemul nostru democratic, constituind forme organizatorice concrete care dau expresie dreptului fundamental al cetățenilor de asociere, potrivit unor diverse criterii, în vederea realizării unor scopuri și interese specifice. Tezele pentru Congresul al XIV-lea subliniază, în acest sens, că în construcția socialismului un rol de seamă revine organizațiilor de masă și obștești — parte componentă a democrației muncitorești-revoluționare. Multitudinea organizațiilor de masă și obștești existente astăzi în România — peste 50 — și varietatea lor vădesc marea bogăție a formelor de activizare politică, socială, economică a tuturor categoriilor de oameni ai muncii. O serie de organizații de masă și obștești — sindicatele, organizațiile de femei, organizațiile de tineret etc. — sînt continuatoarele unor tradiții revoluționare, făurite încă în condițiile vechiului regim; alte asemenea organizații au fost create în anii socialismului. Sarcinile și rolul pe care le îndeplinesc organizațiile de masă și obștești tradiționale s-au schimbat în mod radical în condițiile noii orînduiri. Noua esență a statului, aceea de putere a oamenilor muncii, a întregului popor, precum și baza economico-socială socialistă, unitară a acestei puteri fac ca raporturile dintre stat și societate, dintre stat și organizațiile de masă și obștești să nu mai fie caracterizate printr-o opoziție, specifică regimurilor burgheze, ci printr-o apropiere și concordanță între interesele generale urmărite de societate, în ansamblu, și realizate prin politica partidului și statului, și interesele acestor organizații. Tocmai de aceea, conținutul și sensul activității desfășurate de organizațiile de masă și obștești, raporturile lor cu statul democrației muncitorești-revoluționare nu pot fi sinonime cu acțiunea grupurilor de presiune din sistemele politice burgheze, ci exprimă, în esență, cerința de a uni eforturile diferitelor categorii de oameni ai muncii în vederea reprezentării lor în procesul decizional, a participării directe la conducerea vieții economico-sociale, la făurirea și dezvoltarea societății socialiste.

Unirea și coordonarea activității organizațiilor de masă și obștești în problemele de interes general, asigurarea conlucrării permanente dintre ele în cadrul F.D.U.S., pe de o parte, și valorificarea întregului potențial de care dispune fiecare organizație obștească în realizarea sarcinilor specifice categoriilor sociale și profesionale pe care le reprezintă, pe de altă parte, sînt laturi interdependente ale aceluiași proces unitar.

În procesul de edificare a socialismului, unitatea dialectică dintre interesele generale ale societății, sintetizate de Programul partidului, și interesele specifice claselor și categoriilor sociale și profesionale nu-și diminuează forța dinamizatoare, ci dobîndește noi și eficiente forme de manifestare, reflectîndu-se în dezvoltarea și perfecționarea vieții democratice. Tocmai de aceea, în concepția partidului nostru, conlucrarea tuturor forțelor sociale și politice ale țării noastre în cadrul F.D.U.S., în vederea realizării Programului partidului, a satisfacerii intereselor generale comune, se corelează în mod organic cu creșterea aportului organizațiilor de masă și obștești la rezolvarea problemelor ce stau în fața membrilor pe care-i grupează acestea, la dezvoltarea democrației muncitorești-revoluționare. **„Un rol tot mai important în dezvoltarea democrației socialiste, în întreaga activitate de construire a noii orînduiri sociale în țara noastră** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **au organizațiile de masă și obștești —, sindicatele, organizațiile de tineret și femei, uniunile cooperatiste, uniunile de creație și asociațiile profesionale și științifice. Lor le revine sarcina de a asigura participarea efectivă și cît mai activă a membrilor lor la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului în toate domeniile de activitate, la dezbaterea legilor și principalelor hotărîri ale statului, la apărarea și dezvoltarea proprietății socialiste; stimulînd inițiativa creatoare a oamenilor muncii în îndeplinirea programului partidului, ele trebuie să contribuie totodată la soluționarea corespunzătoare a problemelor de viață și de muncă ale membrilor societății noastre, la educarea socialistă, în spiritul eticii și echității socialiste, a maselor de oameni ai muncii de la orașe și sate."**

Unindu-și forțele și acționînd sub conducerea Partidului Comunist Român, în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, toate organizațiile de masă și obștești componente aduc o însemnată contribuție la angajarea directă, tot mai activă, a întregului popor în înfăptuirea politicii partidului, în asigurarea funcționalității sistemului democrației muncitorești-revoluționare, desfășurînd o muncă susținută pentru organizarea și educarea categoriilor de oameni ai muncii pe care le reprezintă.

Rolul Frontului Democrației și Unității Socialiste în coordonarea organizațiilor membre, în lărgirea participării cetățenilor la viața social-politică se amplifică în raport cu cerințele tot mai mari pe care le pune în fața societății noastre opera de ridicare a patriei pe noi trepte de progres și civilizație. În strategia generală a partidului, perfecționarea continuă a activității acestui important organism politic reprezintă o condiție esențială a întăririi unității de acțiune a poporului, a creșterii forței sale, a afirmării tot mai puternice a democratismului orînduirii noastre socialiste.

Dr. ARISTIOE CIOABĂ

Digitized by Google

ASIGURAREA AUTOTURISMELOR

Pentru riscurile cu care este confruntat omul de la volan este necesar să se creeze şi mijloace eficiente de acoperire a urmărilor acestora. Unul din aceste mijloace, care totdeauna trebuie să existe înaintea neprevăzutului, este şi asigurarea.

Pentru ca proprietarii de autoturisme să poată primi despăgubiri de asigurare pentru pagubele la propriul autoturism, care nu sînt acoperite prin asigurarea de răspundere civilă auto, este necesar să încheie la ADAS o **asigurare facultativă pentru avarii auto (casco),** în baza căreia se acordă protecţie în următoarele cazuri:

a) Autoturismul a fost avariat datorită faptului că în timpul circulaţiei s-a lovit:

— cu un alt autovehicul sau cu orice alt fel de vehicul;

— de orice corpuri mobile şi imobile aflate în afara autoturismului asigurat.

b) Autoturismul a fost avariat ca urmare a faptului că în timpul circulaţiei a derapat, s-a răsturnat etc., inclusiv ca urmare a defectării unor piese ale acestuia.

c) Autoturismul aflat în circulaţie sau în staţionare a fost avariat de un autovehicul neidentificat.

d) Autoturismul aflat în circulaţie sau în staţionare a fost avariat ca urmare a lovirii fie de vehicule necuprinse în asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto, fie de pietoni, ori prin căderea pe autoturism a unor corpuri.

e) Autoturismul a fost avariat ca urmare a:

— incendierii lui ori a clădirii în care se afla garat;

— exploziei, urmată sau neurmată de incendiu, inclusiv exploziei rezervorului de carburanţi sau a celui de aer comprimat;

— trăsnetului — urmat sau neurmat de incendiu;

— altor calamităţi naturale care pot produce pagube direct autoturismului sau indirect prin dărîmarea acoperişului unei construcţii pe acel autoturism etc.

f) Alte cazuri cuprinse în asigurare.

În asigurarea facultativă a autoturismelor pentru avarii auto (casco) se includ şi:

— cheltuielile de transport al autoturismului la atelierul de reparaţii cel mai apropiat de locul accidentului, care poate face reparaţia sau la locul cel mai apropiat de adăpostire a autoturismului, dacă acesta nu poate fi deplasat prin forţă proprie;

— avariile autoturismului prilejuite de măsurile luate în timpul producerii evenimentului asigurat, pentru salvarea autoturismului sau a construcţiei în care se afla acesta, precum şi cheltuielile făcute în vederea limitării pagubelor, dacă acestea au fost necesare în urma unor avarii produse de cauze cuprinse în asigurare.

Asiguraţii mai au şi următoarele drepturi:

— să plătească primele anuale de asigurare diferenţiat în funcţie de faptul că asigurarea se încheie sau se reînnoieşte direct la unitatea ADAS, precum şi de vechimea neîntreruptă în asigurare, dacă pentru anii anteriori nu s-au primit ori nu se datorează despăgubiri în baza contractelor încheiate;

— să repare la ateliere autoturismele asigurate, fără obligaţia unor plăţi prealabile către acestea, întrucît contravaloarea devizului de reparaţie se achită de ADAS direct atelierului respectiv.

Asigurarea pentru avarii auto (casco) este cea mai completă asigurare pentru automobilişti.

Prezentînd unele din situaţiile ce pot surveni, precum şi condiţiile în care se încheie asigurarea facultativă pentru avarii auto (casco), se precizează că această asigurare este necesară oricărui deţinător de autoturism, chiar şi în condiţiile existenţei asigurării prin efectul legii de răspundere civilă auto.

Dacă există contractată asigurarea facultativă pentru avarii auto (casco), se poate contracta, suplimentar, **asigurarea pentru pagubele produse autoturismului condus de altă persoană decît asiguratul sau rude ale acestuia,** plătindu-se 25% din prima prevăzută la asigurarea pentru avarii auto (casco).

Pentru a satisface cele mai variate cerinţe de acoperire prin asigurare a situaţiilor neprevăzute ce se pot produce în timpul în care se utilizează autoturismele, precum şi pentru acoperirea numai a unor categorii de pagube, cu plata corespunzătoare a primelor de asigurare, deţinătorii de autoturisme pot încheia şi alte feluri de asigurări auto:

— **Asigurarea autoturismelor numai pentru pagubele produse ca urmare a accidentelor de circulaţie,** la care prima de asigurare reprezintă 80% din suma prevăzută la asigurarea pentru avarii auto (casco).

— **Asigurarea de accidente a conducătorilor de autoturisme şi a altor persoane aflate în autoturisme,** care se încheie independent de faptul dacă a fost sau nu încheiată o asigurare pentru avarii auto (casco) şi acoperă, în limita numărului de locuri admis la transport, consecinţele accidentelor întîmplate persoanelor aflate în autoturisme.

Primele la această asigurare se stabilesc în raport de nivelul sumelor asigurate pentru fiecare persoană.

•

Pentru orice informaţii în legătură cu asigurările, vă puteţi adresa sucursalelor ADAS, punctelor operative de lucru sau inspectorilor ADAS.

Digitized by Google

RECEIVED
ON EXCH.

ERA SOCIALISTĂ

Nr. 14, 25 iulie 1989

СОДЕРЖАНИЕ

Обновляющий, глубоко творческий дух в революционной теории и практике
Все более мощный рост руководящей роли партии — объективная закономерность строительства социализма и коммунизма. *М. НЕДЕЛЯ*
Непрерывное развитие производительных сил на основе высокой нормы накопления. *Н. ИОНЕСКУ*
Фундаментальная, решающая роль социалистической собственности. *Т. ЛАЗЭР*
Социалистическое сознание — движущая сила процесса революционного преобразования общества. *Г. АЛ. КАЗАН*
Воспитательная функция истории. *К. БОТОРАН*
Охрана окружающей среды — постоянная забота нашей партии и государства. *К. ИОНЕСКУ*
Румыния — активный сторонник политики мира и сотрудничества со всеми народами мира. *Л.Д.ПЕТРЕСКУ*
Многовековая борьба румынского народа за социальную и национальную свободу, за независимость и единство *Г. СУРПАТ*
Историческое превосходство социализма (Обсуждение, II)
Организация социально-политической жизни на аутентичных демократических основах. *Н. КРОИТОРУ*
Высшая цель — благосостояние и счастье народа. *Д. М. ПОПЕСКУ*
Социализм и всестороннее утверждение человеческой личности. *К. КОСТИН*
Созидание и совершенствование системы рабоче- революционной демократии (Обсуждение, II)
Непрерывное совершенствование представительной демократии. *И. ВИДА*
Природа и атрибуты новых демократических органов. *Г. ИЛИЕ*
Фронт демократии и социалистического единства — существенный фактор единства всего народа вокруг партии. *А. ЧОАБЭ*

SUMMARY

An Innovative, Highly Creative Spirit in the Revolutionary Theory and Practice

Ever Growing Role of the Party's Leading Role — an Objective Law of Building Socialism and Communism. *M. NEDELEA*

Steady Growth of Production Forces on the Basis of a High Accumulation Rate. *N. IONESCU*

The Fundamental, Decisive Role of Socialist Property. *T. LAZĂR*

Socialist Conscience — a Motive Power of the Revolutionary Transformation of Society. *GH. AL. CAZAN*

The Educative Function of History. *C. BOTORAN*

Environmental Protection — a Steady Concern of our Party and State. *C. IONESCU*

Romania — an Active Promoter of the Policy of Peace and Collaboration among All the Peoples of the World. *L.D. PETRESCU*

The Romanian People's Millenary Fight for Social and National Freedom, for Independence and Unity. *GH. SURPAT*

The Historical Superiority of Socialism (Debate, II)

Organization of the Social and Political Life on Genuinely Democratic Bases. *N. CROITORU*

A Supreme Goal — the People's Welfare and Happiness. *D.M. POPESCU*

Socialism and Manysided Assertion of Human Personality. *C. COSTIN*

The Creation and Impreovement of the Revolutionary, Worker Democracy System (Debate, II)

Continually Impreving Representative Democracy. *I. VIDA*

Nature and the Attributions of the New Democratic Bodies. *GH. ILIE*

The Socialist Democracy and Unity Front — an Essential Factor of the People's Unity Around the Party. *A. CIOABĂ*

SOMMAIRE

Esprit novateur, profondément créateur dans la théorie et la pratique révolutionnaires

L'accroissement toujours plus marqué du rôle dirigeant du parti — loi objective de la construction du socialisme et du communisme. *M. NEDELEA*

Le développement incesant des forces productives basé sur un taux élevé de l'accumulation. *N. IONESCU*

Le rôle fondamental, décisif de la propriété socialiste. *T. LAZĂR*

La conscience socialiste — force motrice du processus de transformation révolutionnaire de la société. *GH. AL. CAZAN*

La fonction éducative de l'histoire. *C. BOTORAN*

La protection de l'environnement — préoccupation constante de notre parti et de notre Etat. *C. IONESCU*

La Roumanie, promotrice active de la politique de paix et de colaboration entre tous les peuples du monde. *L. D. PETRESCU*

La lutte millénaire du peuple roumain pout la liberté sociale et nationale, pour l'indépendance et l'unité. *GH. SURPAT*

La supériorité historique du socialisme (Débat, II)

L'organisation de la vie sociale-politique sur des bases démocratiques anthentiques. *N. CROITORU*

Le but suprême — le bien-être et le bonheur du peuple. *D. M. POPESCU*

Le socialisme et l'affirmation multilatérale de la personnalité humaine. *C. COSTIN*

L'édification et le perfectionnement du système de la démocratie ouvrière-revolutionnaire (Débat, II)

Le perfectionnement incessant de la démocratie représentative. *I. VIDA*

La nature et les attributions des nouveaux organismes démocratiques. *GH. ILIE*

Le Front de la Démocratie et de l'Unité Socialistes — facteur essentiel de l'unité de tout le peuple autour du parti. *A. CIOABĂ*

SUMARIO

Espíritu novador, profundamente creador en la teoría y práctica revolucionarias

Siempre mayor incremento del papel rector del partido — ley objetiva de la construcción del socialismo y comunismo. *M. NEDELEA*

Continuo desarrollo de las fuerzas productivas sobre los cimientos de una tasa alta de la acumulación. *N. IONESCU*

El papel fundamental, decisivo de la propiedad socialista. *T. LAZĂR*

La conciencia socialista — fuerza motriz del proceso de la transformación revolucionaria de la sociedad. *GH. AL. CAZAN*

La función educativa de la historia. *C. BOTORAN*

La defiensa del ambiente — preocupación estable de nuestros partido y Estado. *C. IONESCU*

Rumanía — promotora activa de la política de paz y colaboración entre todos los pueblos del mundo. *L. D. PETRESCU*

La lucha milenaria del pueblo rumano por la libertad social y nacional, por la independencia y unidad. *GH. SURPAT*

La superioridad histórica del socialismo (Debate, II)

La organización de la vida social-política sobre bases auténticamente democráticas *N. CROITORU*

El ideal supremo — el bienestar y la felicidad del pueblo. *D.M. POPESCU*

El socialismo y la afirmación multilateral de la personalidad humana. *C. COSTIN*

La edificación y el perfeccionamiento del sistema de la democracia obrero-revolucionaria (Debate, II)

El continuo perfeccionamiento de la democracia representativa *I. VIDA*

La naturaleza y las atribuciones de los nuevos organismos democráticos. *GH. ILIE*

El Frente de la Democracia y Unidad Socialistas — factor esencial de la unidad de todo el pueblo en torno al partido. *A. CIOABĂ*

Adresa redacției: București, Piața Scînteii nr. 1.
Telefoanele centralei: 17 60 10, 17 60 20, 18 20 30.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — Sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64-66.

Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

INDEX 42 204
Administrația: Editura „Scînteia"

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

Digitized by Google

Per.Rm
HX
8
.L8

Proletari din toate țările, uniți-vă !

ERA SOCIALISTĂ

REVISTĂ TEORETICĂ ŞI SOCIAL-POLITICĂ
A COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Alderman Library
OCT 30 1989
Univ. of Virginia
Charlottesville, VA

ÎN ÎNTÎMPINAREA CELEI DE-A 45-A ANIVERSĂRI A REVOLUȚIEI DE ELIBERARE SOCIALĂ ŞI NAȚIONALĂ, ANTIFASCISTĂ ŞI ANTIIMPERIALISTĂ DIN AUGUST 1944 ŞI A CONGRESULUI AL XIV-LEA AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Noi şi cutezătoare orizonturi amplului proces de dezvoltare economico-socială a patriei noastre socialiste

Clasa muncitoare – forța socială fundamentală a operei de edificare a socialismului

DEZBATERI

Făurirea orînduirii socialiste în România — rezultatul luptei milenare a poporului nostru pentru libertate socială şi națională, pentru independență şi unitate

ANUL LXIX, 5 AUGUST
15/1989

Digitized by Google

ERA SOCIALISTĂ

Nr. 15, 5 august 1989

SUMAR

ÎN ÎNTÎMPINAREA CELEI DE-A 45-A ANIVERSĂRI A REVOLUŢIEI DE ELIBERARE SOCIALĂ ŞI NAŢIONALĂ, ANTIFASCISTĂ ŞI ANTIIMPERIALISTĂ DIN AUGUST 1944 ŞI A CONGRESULUI AL XIV-LEA AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

NOI ŞI CUTEZĂTOARE ORIZONTURI AMPLULUI PROCES DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ A PATRIEI NOASTRE SOCIALISTE — 1

CLASA MUNCITOARE — FORŢA SOCIALĂ FUNDAMENTALĂ A OPEREI DE EDIFICARE ŞI PERFECŢIONARE A SOCIALISMULUI — Olivia Clătici — 8

CONDUCEREA UNITARĂ A ACTIVITĂŢII ECONOMICE ŞI SOCIALE PE BAZA PLANULUI NAŢIONAL UNIC — Constantin C. Popescu — 12

DEMOCRAŢIA MUNCITOREASCĂ-REVOLUŢIONARĂ, CADRU ORIGINAL DE PARTICIPARE A ÎNTREGULUI POPOR LA CONDUCEREA SOCIETĂŢII — Viorel Popescu — 16

OMOGENIZAREA SOCIALĂ — DETERMINĂRI ECONOMICE, POLITICO-IDEOLOGICE ŞI CULTURALE — Aculin Cazacu — 20

CONSULTAŢII

CONGRESUL AL IX-LEA, ÎNCEPUTUL UNEI NOI EPOCI REVOLUŢIONARE ÎN ACTIVITATEA PARTIDULUI, ÎN OPERA DE FĂURIRE A SOCIALISMULUI ÎN PATRIA NOASTRĂ — Dumitru Pugna, Alexe Andriş — 23

DEZBATERI

FĂURIREA ORÎNDUIRII SOCIALISTE ÎN ROMÂNIA — REZULTATUL LUPTEI MILENARE A POPORULUI NOSTRU PENTRU LIBERTATE SOCIALĂ ŞI NAŢIONALĂ, PENTRU INDEPENDENŢĂ ŞI UNITATE (I)

Continuitatea procesului revoluţionar de dezvoltare a poporului român: Marin Badea — 28; **Rolul hotărîtor al maselor largi populare**: Florin Constantiniu — 29; **Însemnătatea revoluţiilor de la 1784, 1821 şi 1848 pentru dezvoltarea societăţii româneşti**: Lucia Taftă — 31; **1859 — Semnificaţia istorică a Unirii**: Georgeta Penelea — 32; **1877 — Proclamarea independenţei, nou şi important moment în dezvoltarea poporului nostru**: Vasile Niculae — 33; **1918 — Făurirea statului naţional unitar român, strălucită victorie a luptei poporului nostru pentru libertate şi unitate**: Ladislau Gyémánt — 34; **Afirmarea clasei muncitoare şi a partidului său politic revoluţionar — etapă superioară în lupta de eliberare socială şi naţională**: Ion Mamina — 36

VIAŢA INTERNAŢIONALĂ

DREPTURILE OMULUI ŞI IMPERATIVUL RESPECTĂRII NEABĂTUTE A PRINCIPIULUI NEAMESTECULUI ÎN TREBURILE INTERNE ALE ALTOR STATE — Ion Diaconu — 38

RIPOSTĂ HOTĂRÎTĂ REACTIVIZĂRII FASCISMULUI — Ştefan Zaides — 41

Digitized by Google

Stabilind obiectivele privind dezvoltarea economico-socială a patriei noastre, trebuie să acționăm cu înaltă răspundere revoluționară pentru perfecționarea întregii activități și pentru unirea întregului popor în lupta și munca de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare fermă a României spre comunism — visul de aur al omenirii!

NICOLAE CEAUȘESCU

Noi și cutezătoare orizonturi amplului proces de dezvoltare economico-socială a patriei noastre socialiste

Într-o atmosferă de puternică însuflețire și efervescență revoluționară, comunistă, toți oamenii muncii, întregul popor dezbat documentele adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., documente de însemnătate cardinală pentru prezentul și viitorul patriei noastre socialiste și care urmează a fi supuse spre aprobare Congresului al XIV-lea al partidului din toamna acestui an. Primite cu viu interes și deplină aprobare, de întreaga națiune, Proiectul Programului-Directivă și Tezele pentru Congres trasează marile coordonate ale dezvoltării economico-sociale a României în noul cincinal, 1991—1995, și, în perspectivă, pînă în anii 2000—2010, deschizînd minunate și cutezătoare orizonturi amplului proces de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a țării spre comunism. Așa cum în mod strălucit subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„de la înălțimile la care am ajuns se văd acum clare piscurile înalte și zările minunate, luminoase ale primăverii omenirii — zările comunismului. Să facem totul pentru a străbate drumul pe care îl mai avem într-un timp cît mai scurt, în deplină unitate a întregii noastre națiuni!"**

Proiectul Programului-Directivă a fost inițiat și elaborat cu contribuția decisivă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, care, cu clarviziunea și cutezanța revoluționară, cu spiritul științific, novator ce îi sînt proprii, a imprimat acestui document realism și forță mobilizatoare, determinînd în rîndul comuniștilor, al întregului popor un puternic entuziasm și deplină încredere în perspectivele luminoase ale socialismului, ale țării. Se reliefează, astfel, și de această dată, cu deosebită strălucire, **rolul hotărîtor al conducătorului partidului și statului nostru în vastul proces revoluționar, unitar și neîntrerupt, pe care l-a cunoscut România în perioada de prestigioase și măreție realizări, inaugurată de istoricul Congres al IX-lea, în definirea, într-o viziune științifică, a strategiei fiecărei etape de construcție socialistă, în conturarea unor noi și luminoase orizonturi muncii poporului pentru făurirea celei mai drepte și umane societăți din istorie, societatea socialistă și comunistă.**

Sarcinile și obiectivele înscrise în Proiectul Programului-Directivă continuă pe o treaptă nouă, calitativ superioară, orientările profund revoluționare imprimate întregii opere de construc-

Digitized by Google

ție socialistă de hotărîrile Congresului al IX-lea al partidului, care a ales în fruntea partidului pe cel mai iubit fiu al poporului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ctitorul de geniu al României socialiste moderne, conducătorul vizionar al întregii națiuni pe calea progresului și bunăstării, strălucită personalitate a mișcării comuniste și a vieții politice internaționale, luptător ferm și consecvent pentru cauza socialismului și comunismului, pentru triumful păcii și colaborării în lume.

Opțiune a întregului partid și întregului popor, realegerea de către cel de-al XIV-lea Congres, în înalta funcție de secretar general al partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu — cel mai iubit fiu al națiunii noastre, care își consacră de aproape șase decenii, cu abnegație și eroism, întreaga viață binelui și fericirii națiunii române, cauzei independenței și suveranității patriei, înțelegerii și colaborării internaționale — reprezintă cea mai sigură garanție a edificării cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate, a înaintării României spre cele mai înalte culmi de progres și civilizație.

Temelii solide pentru viitorul socialist și comunist al patriei

Pornind de la adevărurile general-valabile, de la principiile socialismului științific, aplicate în mod creator la condițiile concrete din România, Congresul al IX-lea a pus capăt pentru totdeauna teoriilor și practicilor anacronice, depășite, ce nu mai corespundeau realităților românești, a combătut conceptul greșit al „modelului unic" în construcția noii orînduiri, atitudinile dogmatice, conservatoare, de ploconire față de unele idei străine, care împiedicau manifestarea forței revoluționare a partidului, frînau afirmarea deplină a capacității creatoare a poporului. Congresul al IX-lea s-a înscris, astfel, ca un adevărat moment de cotitură în activitatea partidului și a poporului nostru, inaugurînd o nouă epocă în construcția socialistă și deschizînd drum larg de afirmare a spiritului revoluționar în viața socială, a rolului partidului în organizarea și conducerea întregii opere de edificare a noii orînduiri în România.

Continuate și dezvoltate, potrivit exigențelor fiecărei noi etape, de către congresele și conferințele naționale care au urmat, orientările și hotărîrile Congresului al IX-lea au determinat mutații cantitative și calitative de mare anvergură, fără precedent, în întreaga viață economico-socială a patriei. Acționînd în strînsă unitate, sub conducerea partidului, clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, întregul popor au dobîndit, în ultimii 24 de ani, succese istorice în toate domeniile de activitate, au asigurat înaintarea fermă a patriei noastre pe calea socialismului, a progresului și civilizației. România s-a transformat dintr-o țară slab dezvoltată într-o țară industrial-agrară în plină dezvoltare, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane în general, cu un nivel de bunăstare tot mai ridicat pentru întregul popor.

Faptele stau mărturie progreselor uriașe dobîndite în anii socialismului și cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului. Astfel, producția industrială este în acest an de 135 de ori mai mare decît în 1945, creșterea obținută după 1965 fiind de 120 de ori. Producția agricolă s-a mărit de circa 10 ori, din care de peste 6 ori după 1965. Volumul comerțului exterior a crescut de 45 de ori față de anul 1950. Venitul național depășește astăzi de 40 de ori nivelul din 1945, un spor de 33 de ori revenind perioadei de după Congresul al IX-lea. Fondul de consum a sporit, comparativ cu anul 1950, de peste 18 ori. Pe toate treptele edificiului nostru social a fost realizat un larg sistem democratic de participare nemijlocită a întregului popor la conducerea societății, la făurirea conștientă a propriului viitor socialist și comunist.

Ample și adînci semnificații are faptul că întreaga dezvoltare economico-socială a avut loc în condițiile afirmării tot mai puternice — ca factori hotărîtori ai progresului multilateral al patriei — a științei, învățămîntului și culturii, cu contribuția remarcabilă și de înaltă competență a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent om politic și savant de renume mondial, militant de frunte al partidului și statului nostru.

Mărețele înfăptuiri obținute de România socialistă în toate domeniile de activitate atestă viabilitatea noii orînduiri, a proprietății socialiste — a întregului popor și cooperatiste —, justețea politicii partidului nostru de dezvoltare susținută a forțelor de producție pe baza unei rate înalte a acumulării, importanța conducerii, pe baza planului național unic, a vieții economico-sociale, a afirmării democrației muncitorești-revoluționare, justețea politicii partidului de aplicare fermă și creatoare a legităților generale la condițiile concrete ale țării noastre.

Actualul cincinal 1986—1990 adaugă noi și însemnate realizări la tabloul însuflețitor al progreselor în dezvoltarea multilaterală a patriei. Potrivit estimărilor, pe ansamblul cincinalului se asigură creșterea cu circa 40% a producției-marfă industriale. În această perioadă s-a acționat neabătut pentru înfăptuirea obiectivelor noii revoluții agrare, obținîndu-se anual peste 30 milioane tone cereale. S-au dezvoltat construcțiile, transporturile, celelalte sectoare de activitate. Pe întregul cincinal se realizează un volum total de investiții de circa 1 300 miliarde lei.

Potrivit politicii statornice de dezvoltare a relațiilor de colaborare cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, România a participat activ — și în acest cincinal — la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori materiale și spirituale. Un loc important a revenit relațiilor comerciale și de cooperare cu țările socialiste, care reprezintă circa 50% în volumul comerțului exterior românesc. S-a accentuat continuu colaborarea economică cu statele în curs de dezvoltare, a căror pondere este de circa 25%; s-au extins, de asemenea, relațiile cu țările capitaliste dezvoltate, care dețin 25% în volumul comerțului exterior al României.

Reflectînd forța și vitalitatea economiei noastre socialiste, lichidarea datoriei externe în luna martie a.c. a marcat o măreață victorie a poporului român, a asigurat adevărata independență și suveranitate a patriei. Această victorie este cu atît mai semnificativă cu cît ea s-a realizat simultan cu alocarea, în cursul acestui deceniu, a peste 2 000 miliarde lei pentru dezvoltarea economico-socială a țării și în condițiile grele ale crizei economice mondiale, care a afectat din 1980, într-o măsură sau alta, toate țările lumii, și îndeosebi țările în curs de dezvoltare.

În țara noastră, scopul întregii dezvoltări economico-sociale îl constituie, în ultimă instanță, ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului, îmbunătățirea sistematică a calității vieții. În anul 1988, retribuția minimă s-a mărit de la 1 500 lei la 2 000 lei lunar. Prin încheierea, pînă la 1 iulie 1989, pe întreaga economie națională, a noii acțiuni de majorare a retribuției personalului muncitor, se asigură creșterea față de anul 1985 cu peste 10% a retribuției reale. Pensiile au sporit, în medie, cu 8%, din care pensiile mici cu peste 40%. A fost ferm promovată politica stabilității prețurilor și tarifelor, al căror indice s-a situat sub cel planificat. În condițiile dezvoltării economico-sociale a tuturor județelor țării s-a continuat programul construcției de locuințe, de amenajare a centrelor civice, de sistematizare și modernizare a localităților. A fost extinsă baza materială a științei, învățămîntului și culturii. S-au îmbunătățit permanent asistența medicală, ocrotirea sănătății populației.

Înfăptuirea, în linii generale, a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului privind dezvoltarea economico-socială a țării în perioada 1986—1990 asigură realizarea obiectivului strategic al celui de-al 8-lea cincinal — trecerea României la stadiul de țară socialistă mediu dezvoltată.

Marile realizări din acest cincinal și din întregul deceniu actual evidențiază cu putere superioritatea socialismului, faptul că numai în condițiile cînd poporul a devenit cu adevărat stăpîn pe destinele sale se pot asigura lichidarea, într-un timp relativ scurt, a înapoierii, progresul economico-social, bunăstarea, independența și suveranitatea națională.

La fel ca în întreaga operă de edificare a noii orînduiri sociale, în stabilirea obiectivelor cuprinse în Proiectul Programului-Directivă, Partidul Comunist Român a pornit și pornește de la necesitatea aplicării ferme a legilor obiective, a principiilor socialismului științific la realitățile României, pe baza promovă-

Digitized by Google

rii neabătute a orientărilor fundamentate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Punctul de plecare în definirea liniilor directoare pentru perioada următoare îl constituie luarea în considerare a stadiului atins de România pe plan economico-social, a faptului că gradul general de dezvoltare a industriei și agriculturii, a economiei naționale în ansamblu asigură consumul intern și un export corespunzător. În centrul strategiei partidului se vor situa în continuare dezvoltarea forțelor de producție, perfecționarea relațiilor de producție și sociale, realizarea unei noi calități a muncii și vieții, întărirea democrației muncitorești-revoluționare, participarea tuturor cetățenilor la conducerea societății, afirmarea plenară a personalității umane, asigurîndu-se înfăptuirea neabătută a Programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a patriei noastre spre comunism.

În întreaga strategie de dezvoltare a României, partidul are în vedere stările de lucruri reale, posibilitățile și necesitățile existente, evoluția situației economico-sociale pe plan intern și internațional. Așa, bunăoară, în dezvoltarea economiei naționale se cere avut în vedere faptul că resursele de materii prime și energie, atît de pe plan intern cît și internațional, nu sînt inepuizabile, că — după cum arată prognozele elaborate în diferite țări, precum și în cadrul unor organizații internaționale — pentru unele din aceste resurse apare obiectiv necesară limitarea consumului în deceniile viitoare. În același timp, nu poate fi eludat nici faptul că exploatarea judicioasă a bogățiilor naturale reprezintă și o condiție de prim ordin a menținerii echilibrului ecologic al planetei, a protecției mediului înconjurător. Iată de ce apare necesară, mai mult ca oricînd, nevoia realizării unei noi diviziuni internaționale a muncii, mai echilibrată, a unor relații noi, întemeiate pe egalitate și echitate, care să asigure lichidarea subdezvoltării, industrializarea a noi și noi state, ridicarea economico-socială a țărilor în curs de dezvoltare.

O problemă de mare importanță teoretică și practică, pe care o implică strategia dezvoltării economice, o reprezintă stabilirea judicioasă a ritmurilor de creștere. În mod obiectiv, în perioadele cînd se recuperează rămînerea în urmă, așa cum a fost și cazul României în cincinalele precedente, se înregistrează ritmuri mai rapide, iar de la un anumit nivel al dezvoltării — ritmuri mai moderate. Această realitate, confirmată și de experiența mondială, este determinată atît de faptul că fiecare procent de creștere înseamnă un volum absolut tot mai mare, cît și de inevitabila încetinire a dinamicii consumului pe măsura apropierii sale de nivelul optim, precum decurge și din caracterul limitat al resurselor naturale.

Orientări științifice, puternic ancorate în realități, racordate la cerințele noii etape

În lumina acestor adevăruri, stadiul actual de dezvoltare a țării noastre impune ca procesul creșterii economice să se bazeze pe o politică fermă de utilizare judicioasă a resurselor materiale și energetice, a capacităților de producție și forței de muncă, a mijloacelor financiare, în condițiile eliminării hotărîte a oricărei forme de risipă a avuției naționale. În același timp, în dimensionarea atît a producției cît și a consumului trebuie să se țină seama de necesitatea creării unor rezerve corespunzătoare de materii prime, materiale, combustibili și alte produse, precum și de mijloace financiare, valutare, care să permită dezvoltarea stabilă, pe termen lung, a societății noastre socialiste.

Desigur, în condițiile actuale, creșterea economică a oricărei țări, deci și a României, este mai mult decît oricînd legată de extinderea în tot mai mare măsură a schimburilor comerciale, a cooperării și specializării în producție cu alte state, pe bază de egalitate, respect și avantaj reciproc. Progresul contemporan, dezvoltarea omenirii implică lichidarea divizării societății în bogați și săraci, a gravelor disparități generate de relațiile capitaliste de producție, de mecanismele imperialiste și neocolonialiste de spoliere a bogățiilor naturale și a muncii altor popoare. Este în afară de orice îndoială că în lumina realităților lumii de azi sînt imperios necesare înlăturarea vechilor relații de dominație și asuprire, instaurarea unor raporturi noi, de egalitate între state, crearea condițiilor pentru folosirea echitabilă a resurselor planetei, care să permită progresul multilateral al tuturor națiunilor, iar în cadrul fiecărei țări satisfacerea corespunzătoare a necesităților de viață ale tuturor cetățenilor. Așa cum pe drept cuvînt se arată în Proiectul Programului-Directivă, „acestui imperativ istoric îi răspunde pe deplin socialismul, ca orînduire care — eliminînd exploatarea socială și națională — situează în centrul dezvoltării economice omul, înflorirea personalității umane, ridicarea gradului de civilizație, materială și spirituală, a întregii societăți".

Experiența construcției socialiste în țara noastră a demonstrat justețea politicii neabătute a partidului nostru de **dezvoltare și modernizare a forțelor de producție,** ca factor primordial al progresului economic și social. De aceea, și în viitor această politică va fi continuată ferm, accentuîndu-se în toate domeniile dezvoltarea intensivă, ca o cerință esențială pentru realizarea țelurilor strategice ale partidului și poporului nostru. Precum se știe, în multe sectoare, actuala producție fizică a României se situează la nivelul țărilor celor mai dezvoltate. De aceea, în perioada următoare se impune să se realizeze o asemenea perfecționare și modernizare a activității economice încît să se obțină o creștere însemnată a nivelului tehnic și calitativ al produselor, valorificarea tot mai înaltă a materiilor prime, a forței productive a poporului nostru.

Un obiectiv de maximă însemnătate pentru viitorul socialist și comunist al patriei noastre îl constituie continuarea fermă, neabătută a politicii de **întărire a proprietății socialiste — a întregului popor și cooperatistă** —, care constituie o necesitate obiectivă a construirii și dezvoltării cu succes a noii orînduiri, a progresului continuu al forțelor de producție, a creșterii nivelului de trai, a asigurării independenței și suveranității naționale, a mersului ascendent al patriei noastre pe calea civilizației și prosperității. Prin îmbinarea organică a proprietății de stat cu cea cooperatistă în toate domeniile, prin dezvoltarea conlucrării dintre aceste forme în agricultură — inclusiv cooperarea largă cu țărănimea din zonele de deal și de munte —, se vor afirma tot mai puternic principiile socialismului în economie, în întreaga viață socială. Pe măsura dezvoltării și consolidării proprietății socialiste, o tot mai mare importanță are și va avea, în continuare, creșterea răspunderii oamenilor muncii, în calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari, pentru buna gospodărire a fondurilor încredințate din avuția generală a societății.

În noul cincinal, ca și în perioada următoare, va fi întărit și perfecționat sistemul de proprietate comună, urmărindu-se legarea tot mai strînsă a cointeresării oamenilor muncii, prin aplicarea acordului global în retribuire, de aportul la creșterea generală a proprietății socialiste, precum și de participarea personală la fondul de dezvoltare a întreprinderilor de stat și cooperatiste.

În societatea noastră socialistă, șomajul a fost eradicat pentru totdeauna, fiecare cetățean avînd garantate dreptul la muncă, posibilitatea de a desfășura o activitate socialmente utilă, corespunzător capacităților și pregătirii profesionale. De altfel, munca — factor hotărîtor al formării omului însuși ca ființă socială — devine tot mai mult o cerință vitală, un atribut esențial al afirmării și înfloririi personalității umane. Iată de ce, așa cum se subliniază în Proiectul Programului-Directivă, „pornind de la adevărul fundamental că nu poate fi cu adevărat liber acela care nu depune o muncă utilă, partidul nostru va acționa permanent pentru dezvoltarea, la toți cetățenii, a sentimentului de dragoste și datorie față de muncă, față de patrie și viitorul fericit al întregului popor".

Partidul nostru a promovat și promovează neabătut **principiul socialist al repartiției după muncă,** adică după cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii depuse de fiecare membru al societății, ceea ce determină ca la muncă egală să se obțină o

Digitized by Google

retribuție egală. La fel ca și pînă în prezent, și în viitor, partidul va veghea, cu exigență revoluționară, ca nimeni să nu realizeze venituri fără muncă sau pe seama muncii altora, ca exploatarea omului de către om să nu se manifeste sub nici o formă și în nici un fel de împrejurări în România. Sistemul de retribuire este astfel conceput încît să se preîntîmpine atît formarea unor disproporții inechitabile în scara veniturilor, cît și tendințele de nivelare.

În noul cincinal, ca și în viitorul mai îndepărtat, **un rol tot mai important în ridicarea nivelului de trai al întregului popor îl vor avea fondurile sociale de consum.** Societatea noastră va asigura satisfacerea tot mai bună, pentru toți cetățenii, a nevoilor de învățămînt, ocrotire a sănătății, locuință, odihnă, cultură, asumîndu-și, într-o măsură mereu mai mare, sarcina creșterii și formării tinerei generații, a creării unor condiții de viață demne pentru oamenii vîrstnici, pentru întregul nostru popor.

În condițiile orînduirii socialiste, ridicarea nivelului de trai, a bunăstării fiecărui cetățean depinde de dezvoltarea generală a forțelor de producție și creșterea avuției naționale, de bunăstarea întregului popor, de asigurarea progresului multilateral al patriei. În concepția partidului nostru, consecvent promovată în practică, socialismul trebuie să creeze tuturor membrilor societății, fără nici o discriminare, condiții egale de muncă și viață, de manifestare a personalității umane.

Partidul Comunist Român pornește de la principiul, pe deplin confirmat de experiență, că edificarea orînduirii socialiste și înaintarea spre comunism reprezintă un amplu și permanent proces revoluționar. În cadrul acestui proces apar contradicții ale dezvoltării sociale care se cer soluționate conștient, se impun lupta intransigentă împotriva vechiului și promovarea neabătută a noului în toate sectoarele de activitate, întărirea rolului conducător al partidului clasei muncitoare, perfecționarea continuă a funcțiilor statului democrației muncitorești-revoluționare, lărgirea cadrului organizatoric al participării efective a maselor de oameni ai muncii la conducerea societății. Potrivit acestor realități și cerințe, partidul acționează ferm pentru buna organizare și conducere a organismului nostru social, astfel încît România să înainteze neabătut pe calea luminoasă a socialismului și comunismului. **„Trebuie** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — **să subliniem cu întreaga forță că numai și numai socialismul asigură popoarelor condiții pentru lichidarea înapoierii, sărăciei, pentru adevărata independență economico-socială, pentru bunăstare și fericire, pentru o pace trainică, pentru colaborare între toate popoarele lumii".**

Obiective, priorități, direcții de acțiune

Proiectul Programului-Directivă se referă, practic, la toate domeniile vieții economico-sociale a țării, obiectivele, prioritățile și sarcinile din fiecare domeniu prefigurînd tabloul societății românești socialiste pînă la sfîrșitul secolului al XX-lea și în primul deceniu din mileniul 3. Se vădește, astfel, o dată mai mult, capacitatea partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a conduce cu clarviziune și cutezanță revoluționară națiunea română spre visul de aur al întregii omeniri — comunismul.

Așa cum se arată în Proiect, **obiectivul fundamental al celui de-al 9-lea cincinal îl constituie dezvoltarea intensivă a economiei naționale, aplicarea programelor de organizare și modernizare a producției pe baza celor mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii, realizarea unei noi calități a muncii în toate domeniile de activitate, asigurîndu-se trecerea la cea de-a doua fază, superioară, a construirii societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră, a înfăptuirii Programului partidului.**

Potrivit acestui obiectiv și în scopul realizării lui cu succes, în noul cincinal sînt prevăzute sarcini care vor asigura progresul viguros, multilateral al patriei. În mod concret, aceste sarcini de bază sînt: perfecționarea organizării, modernizarea și dezvoltarea producției, în concordanță cu tendințele revoluției tehnico-științifice contemporane; folosirea deplină, cu eficiență maximă a capacităților productive, creșterea substanțială a producției și venitului național pe unitatea de fonduri fixe; intensificarea eforturilor pentru dezvoltarea bazei proprii de materii prime și resurse energetice, în condițiile exploatării raționale, cu randament ridicat, a acestora; continuarea fermă a politicii de dezvoltare a industriei prelucrătoare, acordîndu-se prioritate sectoarelor tehnicii de vîrf, astfel încît România să devină o țară a produselor de înaltă calitate, la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial; înfăptuirea neabătută a obiectivelor noii revoluții agrare, a programelor de asigurare a unor producții agricole înalte și stabile; dezvoltarea mai activă a schimburilor economice cu alte state, a cooperării în producție, știință și tehnică, intensificarea participării României la diviziunea internațională a muncii, la circuitul mondial de valori; continuarea procesului de dezvoltare economico-socială a tuturor județelor, orașelor și comunelor, de organizare teritorială și sistematizare a localităților; amplificarea acțiunii factorilor calitativi ai dezvoltării economice, prin creșterea mai rapidă a productivității muncii, reducerea consumurilor materiale și energetice, realizarea unui grad superior de valorificare a resurselor, diminuarea cheltuielilor de producție și ridicarea rentabilității; creșterea venitului național, atît prin dezvoltarea producției de bunuri cît și prin reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social; repartizarea optimă a venitului național pentru consum și acumulare; ridicarea în continuare a nivelului de trai al întregului popor, satisfacerea în tot mai bune condiții a consumului oamenilor muncii de produse agroalimentare și industriale, rezolvarea completă a problemei serviciilor pentru populație; dezvoltarea proprietății socialiste, perfecționarea întregului ansamblu al relațiilor sociale, a conducerii, organizării și planificării activității economico-sociale.

Pornind de la faptul că în țara noastră au fost create puternice capacități productive în **industrie,** că a fost atins un nivel ridicat la producțiile fizice de bază, obiectivul principal în această ramură a economiei naționale îl constituie dezvoltarea intensivă, organizarea superioară și modernizarea proceselor de fabricație, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, creșterea prioritară a subramurilor de înaltă tehnicitate, care valorifică cu maximă eficiență materiile prime, resursele energetice și munca socială. Potrivit prevederilor, în perioada 1991—1995 producția industrială globală va spori cu 25—30%, într-un ritm mediu anual de 4,5—5,5%, iar producția netă cu 40—45%, într-un ritm mediu anual de 7—7,5%.

În **agricultură** — a doua ramură de bază a economiei noastre naționale — se vor asigura înfăptuirea, în continuare, a obiectivelor noii revoluții agrare, dezvoltarea intensivă și modernizarea acestei ramuri. Producția globală agricolă urmează să crească, potrivit prevederilor, într-un ritm mediu anual de 4—4,5%, iar producția netă cu 5,5—6%. Se preconizează ca pînă în 1995 să se obțină o producție de cereale de 35—40 milioane tone anual. De asemenea, sînt prevăzute producții mult sporite și la celelalte culturi, precum și creșterea substanțială a efectivelor de animale și a producției animaliere.

Dezvoltarea industriei, agriculturii, a celorlalte ramuri ale economiei naționale, ca, de altfel, întreaga dezvoltare economico-socială sînt susținute prin **promovarea, în continuare, a politicii de alocare a unei cote înalte — de 28—30% — din venitul național pentru acumulare.** Această politică și-a dovedit pe deplin justețea și tocmai de aceea ea va fi ferm aplicată, în continuare, și în noul cincinal. Pe baza acumulării se vor realiza 1 600—1 700 miliarde de lei investiții, fonduri orientate prioritar, în industrie, spre realizarea programelor de modernizare a utilajelor și instalațiilor, iar în agricultură — spre finalizarea programului național de îmbunătățiri funciare.

Progresul multilateral al patriei noastre se sprijină din ce în ce mai puternic pe **dezvoltarea științei și învățămîntului** — domenii de maximă însemnătate economico-socială. Așa cum se prevede în Proiectul Programului-Directivă, cercetarea și învățămîntul — **pe baza programelor elaborate sub conducerea tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, prim viceprim-ministru al guvernului, președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului** — urmează să-și sporească aportul

Digitized by Google

la dezvoltarea intensivă a economiei naționale și pregătirea cadrelor necesare, la progresul multilateral al patriei. În esență, activitatea de cercetare științifică și introducere a tehnicii noi va fi orientată în direcția înfăptuirii programelor de organizare, modernizare și dezvoltare a economiei. Cît privește învățămîntul, care se va dezvolta puternic, în continuare, el este chemat să formeze cadre cu o temeinică pregătire profesională, teoretică și practică, în concordanță cu cerințele progresului tehnico-științific, cu prevederile programelor de organizare, modernizare și dezvoltare a economiei. Întregul învățămînt urmează să se desfășoare pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane în general, a concepției revoluționare despre lume și viață — materialismul dialectic și istoric.

Dezvoltarea economico-socială a țării noastre, ca și nivelul actual al schimburilor internaționale fac posibilă și, totodată, absolut necesară **participarea activă la circuitul mondial de valori materiale și spirituale, la diviziunea internațională a muncii.** În concordanță cu politica partidului și statului nostru, se va acționa în continuare pentru extinderea schimburilor economice și cooperarea în producție cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială, un obiectiv principal constituindu-l dezvoltarea accentuată a exporturilor, pentru a se asigura necesarul de importuri al economiei și echilibrul balanței de plăți externe. Dînd expresie preocupării neslăbite a țării noastre pentru statornicirea în lume a unui climat de colaborare și pace, Proiectul Programului-Directivă subliniază că „România va milita, în mod consecvent, pentru instaurarea unei noi ordini economice mondiale, care să permită lărgirea schimburilor pe baze echitabile, accesul fără restricții la știința și tehnologiile moderne, participarea activă și în condiții de avantaj reciproc a tuturor țărilor la circuitul economic, eliminarea oricăror bariere și discriminări în raporturile dintre state, stimularea cursului spre colaborare, destindere și securitate, spre realizarea unei lumi mai bune și mai drepte, în care fiecare națiune să se poată dezvolta liber și independent, corespunzător năzuințelor sale, fără nici un amestec din afară".

Creșterea economică de tip intensiv este menită, în ultimă instanță, să asigure o **înaltă eficiență și calitate în toate domeniile de activitate.** În lumina acestui adevăr, în noul cincinal se va acționa pentru creșterea susținută a productivității muncii în industrie, agricultură, construcții, transporturi și celelalte ramuri ale economiei, pe seama ridicării productivității muncii sociale urmînd să se realizeze circa 90% din sporul venitului național pe întregul cincinal. De asemenea, prin reducerea consumurilor materiale și energetice, adîncirea proceselor de prelucrare industrială a resurselor se va asigura creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei electrice cu 20—25% în anul 1995 comparativ cu 1990. Cît privește ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, noul cincinal orientează eforturile spre promovarea fermă a modernizării în scopul creșterii duratei și fiabilității în funcționare, reducerii greutății, diminuării cheltuielilor de exploatare și întreținere.

Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., **„documentele adoptate de Plenara Comitetului Central subliniază cu putere justețea politicii sociale, de ridicare continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului — țelul suprem al politicii partidului nostru comunist, esența societății socialiste multilateral dezvoltate în România. Tot ce realizăm, tot ce ne propunem este destinat dezvoltării generale a patriei, ridicării continue a bunăstării poporului, pornind de la faptul că tot ceea ce se realizează aparține poporului, trebuie să asigure bunăstarea și fericirea fiecărui cetățean, a întregii națiuni."** Proiectul Programului-Directivă, prin prevederile sale, reflectă cu fidelitate această politică statornică a partidului și statului nostru. În anii cincinalului viitor vor fi create noi locuri de muncă, urmînd ca populația activă să ajungă la circa 12 milioane persoane. Se prevede ca numărul personalului muncitor să reprezinte, la sfîrșitul cincinalului, circa 8,2 milioane de persoane, adică circa 68% din populația activă. Dezvoltarea economiei naționale va asigura condiții pentru creșterea în continuare a veniturilor populației. Retribuția medie reală va spori în 1995, comparativ cu anul 1990, cu 5—8%, iar veniturile totale ale țărănimii cooperatiste cu 5—8%. Se va urmări ca raportul dintre retribuțiile mici și mari să fie de circa 1 la 4,5.

Corespunzător sporirii veniturilor populației, desfacerile de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist vor crește în noul cincinal cu 5—8%, urmărindu-se aprovizionarea corespunzătoare a populației cu produse agroalimentare și industriale, într-o structură sortimentală diversificată și de un nivel calitativ tot mai bun. Vor spori cu 60—75% prestările de servicii către populație, prioritate avînd cele solicitate mai intens. O mare atenție va fi acordată construcțiilor de locuințe, urmînd să se realizeze 700 000 apartamente din fondurile statului în municipii, orașe și viitoare centre agroindustriale, în conformitate cu prevederile de dezvoltare economico-socială și modernizare a localităților. O largă dezvoltare și îmbunătățire vor cunoaște ocrotirea sănătății populației, activitatea cultural-artistică și politico-educativă, precum și mișcarea sportivă.

Conducere democratică, dinamică, eficientă

Partidul nostru comunist, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, consideră procesul făuririi noii orînduiri sociale ca un proces dinamic, revoluționar, permanent, însoțit de dezvoltarea și perfecționarea sistematică a tuturor laturilor activităților economico-sociale. În cadrul acestui proces o atenție de prim ordin a fost acordată, îndeosebi în anii de după Congresul al IX-lea, **perfecționării, sub toate aspectele, a organizării, conducerii și planificării vieții sociale sub conducerea partidului — centrul vital al întregii noastre națiuni.** Aceeași atenție va fi acordată și în viitor, în scopul consolidării socialismului, al creării premiselor pentru înaintarea treptată spre comunism.

În faza superioară a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, pe care urmează să o parcurgă țara noastră, sarcinile devin tot mai complexe, ceea ce face absolut necesară perfecționarea în continuare a sistemului de conducere, organizare și planificare a activității economico-sociale, în raport cu progresul forțelor de producție și evoluția relațiilor sociale, cu noile cuceriri ale revoluției tehnico-științifice, ale cunoașterii umane.

Pe primul plan se impune **creșterea tot mai puternică a rolului politic conducător al Partidului Comunist Român,** care are misiunea istorică de a conduce poporul nostru în opera de făurire a noii orînduiri, avînd răspunderea directă pentru elaborarea și transpunerea cu succes în viață a planurilor și programelor de dezvoltare a societății românești. Așa cum se arată în Proiectul Programului-Directivă, „partidul nostru își va consolida necontenit unitatea politică, ideologică și organizatorică, va acționa cu fermitate pentru perfecționarea democrației de partid și întărirea combativității, a spiritului revoluționar, de răspundere, al tuturor comuniștilor, va dezvolta continuu legăturile sale cu clasa muncitoare, cu masele largi de oameni ai muncii, cu întregul popor, se va preocupa permanent de analiza științifică a cerințelor legilor social-economice obiective — atît universal valabile, cît și proprii noii orînduiri —, de aplicarea creatoare a principiilor socialismului științific, a teoriei revoluționare la realitățile și condițiile României."

În raport cu schimbările care au loc în societatea românească, o importanță deosebită capătă **perfecționarea rolului și funcțiilor statului nostru socialist,** prin afirmarea tot mai puternică a caracterului său de stat al oamenilor muncii, al democrației muncitorești-revoluționare. De altfel, așa cum se știe, după istoricul Congres al IX-lea, a avut loc o sistematică dezvoltare și adîncire a democrației muncitorești-revoluționare, proces amplu, realizat prin crearea unui nou cadru democratic, original și unic în felul său, care asigură participarea activă a întregului popor la făurirea conștientă a viitorului său liber și indepen-

Digitized by Google

dent, socialist și comunist. În prezent și cu atît mai mult în perspectivă, valorificarea tot mai deplină a acestui cadru democratic, a instituțiilor sale constituie o cerință de prim ordin pentru înfăptuirea cu succes a planurilor și a programelor de dezvoltare. Așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„pornind de la principiile de bază ale conducerii și planificării economice și sociale, de la stadiul actual al activității organelor noastre de stat, ai organismelor democrației muncitorești-revoluționare, este necesar să perfecționăm continuu și să dezvoltăm formele democratice de participare a poporului la conducerea tuturor sectoarelor de activitate".**

Partidul nostru, secretarul său general aplică neabătut teza **făuririi socialismului cu poporul și pentru popor.** În spiritul acestei teze s-a acționat și se va acționa în mod consecvent pentru dezvoltarea largă a formelor democratice de conducere, pentru asigurarea participării clasei muncitoare — clasa cea mai înaintată a societății noastre —, a țărănimii și intelectualității, a întregii națiuni, la elaborarea și înfăptuirea politicii de dezvoltare economico-socială a țării. În anii care vin se va urmări ridicarea pe un plan calitativ superior a autoconducerii muncitorești, sporindu-se rolul adunărilor generale și consiliilor oamenilor muncii în asigurarea bunului mers al activității economico-sociale. Se vor lua măsuri pentru continua perfecționare a structurilor organizatorice, prin dimensionarea și profilarea judicioasă a unităților, adaptarea lor operativă la schimbările care se produc în economia noastră și pe piața externă, prin intensificarea specializării și cooperării între întreprinderi, potrivit cerințelor progresului tehnic și creșterii eficienței economice.

Unul din factorii care determină superioritatea orînduirii noastre socialiste constă în **conducerea unitară, pe baza planului național unic, a dezvoltării economico-sociale a patriei.** În concepția partidului nostru, întărirea autoconducerii și sporirea rolului diferitelor organisme de stat, al centralelor și întreprinderilor nu trebuie să ducă la slăbirea conducerii unitare a activității economico-sociale, ci, dimpotrivă, la creșterea răspunderii lor în înfăptuirea neabătută a legilor, a prevederilor de plan, în buna gestionare a proprietății socialiste. Perfecționarea conducerii vieții economico-sociale impune ca planurile și programele — întocmite în profil de ramură, departamental și teritorial, cu participarea directă a întreprinderilor, centralelor, județelor și localităților — să asigure echilibrul material și financiar al economiei naționale, dezvoltarea ei proporțională, armonioasă, folosirea eficientă a întregului potențial productiv al țării. În acest scop, o mare importanță are participarea largă și nemijlocită la activitatea de planificare și prognoză a organismelor și institutelor din domeniul științei și învățămîntului.

Îmbinarea armonioasă a conducerii unitare a economiei naționale cu profundul democratism economic, cu funcționarea unităților economice și sociale pe baza autoconducerii, autogestiunii și autofinanțării deschide un larg și fertil cîmp de acțiune inițiativei colective și individuale, autoconducerea dobîndind prin aceasta o autentică viabilitate și putere de creație prin folosirea tuturor pîrghiilor mecanismului economico-financiar. Desigur, sistemul profund democratic instituționalizat și continuu perfecționat din țara noastră nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune neapărat creșterea răspunderii fiecăruia și a tuturor oamenilor muncii pentru îndeplinirea sarcinilor încredințate, pentru dezvoltarea și apărarea proprietății socialiste, întărirea ordinii și disciplinei. Exigențele actualului mecanism economico-financiar din țara noastră, principiile pe care el se întemeiază impun să se acționeze în permanență cu fermitate pentru maximizarea eficienței economice în toate ramurile și în toate unitățile, pentru acoperirea cheltuielilor de producție și circulație din veniturile realizate, creșterea contribuției fiecărei întreprinderi la sporirea venitului național și la constituirea resurselor centralizate ale statului. În condițiile creșterii rolului organelor de partid și de stat, al tuturor organismelor democrației muncitorești-revoluționare, o mare însemnătate capătă, totodată, perfecționarea și întărirea controlului activității economico-sociale. Iată de ce Proiectul Programului-Directivă prevede ca și în viitor să se urmărească cu maximă exigență îndeplinirea exemplară a prevederilor de plan, gospodărirea judicioasă a fondurilor materiale și bănești, întărirea ordinii legale, a disciplinei financiare.

Noi și mărețe perspective

Cu clarviziunea științifică și cutezanța revoluționară ce le sînt proprii, partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, scrutează în permanență viitorul, deschid în fața poporului noi și noi perspective, noi și noi orizonturi, prefigurînd fizionomia de mîine a patriei și condițiile de trai material și spiritual al națiunii. În perioada de perspectivă, pînă în anii 2000—2010, se vor asigura **înfăptuirea deplină a societății socialiste multilateral dezvoltate, înaintarea fermă a României spre comunism.** În toată această perioadă, linia strategică a politicii partidului va fi creșterea puternică, în continuare, a forțelor de producție, prin aplicarea celor mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice contemporane. În acest fel, **România se va ridica la stadiul de țară dezvoltată, cu o economie intensivă și armonios structurată, ceea ce va permite realizarea unei noi calități a muncii și vieții întregului popor.**

Pornind de la experiența țării noastre, ca și de la cea mondială, industria — a cărei producție se va dubla pînă în anii 2000—2005 față de 1990 — va deține și în viitor rolul determinant în asigurarea dezvoltării economico-sociale a țării. În următorul deceniu se va încheia, în linii generale, investigarea complexă a potențialului național de rezerve, inclusiv a structurilor geologice situate la mare adîncime și în platforma maritimă. O deosebită atenție se va acorda utilizării judicioase a potențialului hidroenergetic, funcționării la parametri optimi a centralelor nuclearo-electrice, punerii tot mai largi în valoare a surselor noi și recuperabile de energie, realizării de sisteme pentru stocarea pe durate mari a acesteia. Industria prelucrătoare se va dezvolta, în principal, pe seama valorificării superioare a resurselor materiale și de muncă, punîndu-se, în continuare, accentul pe extinderea sectoarelor de vîrf, purtătoare și generatoare de progres tehnico-științific și folosind manoperă de calificare înaltă.

Largi perspective se deschid în fața agriculturii, care va fi în continuare a doua ramură de bază a economiei noastre naționale. Potrivit orientărilor stabilite, va fi promovată ferm politica de înfăptuire a noii revoluții agrare, de realizare a unei agriculturi moderne, în vederea obținerii de producții care să asigure pe deplin necesitățile de consum ale populației, aprovizionarea industriei cu materii prime, celelalte nevoi ale țării. Pînă în anii 2000—2005 va trebui să se ajungă la o recoltă stabilă de 40—45 milioane tone de cereale anual.

Făurirea unei economii intensive, moderne, echilibrate va crea condiții și, totodată, va impune să se acorde cea mai mare atenție sporirii eficienței și calității în toate domeniile de activitate. Pe primul plan se află sporirea însemnată a productivității muncii sociale și reducerea consumului de materii prime și energie, România urmînd să se situeze, și la acești parametri, la nivelul statelor avansate. Ridicarea eficienței activității economice va determina, în continuare, creșterea mai rapidă a venitului național comparativ cu dinamica produsului social. La baza progresului neîntrerupt al patriei noastre se va afla alocarea, și în perioada de perspectivă, a unei rate judicioase a acumulării, de 28—30%

Ca forță de producție nemijlocită, știința națională este chemată să-și mărească contribuția la promovarea unor tehnologii și echipamente care asigură cele mai înalte randamente în utilizarea resurselor materiale și energetice, o productivitate superioară a muncii sociale. În perioada de perspectivă, cercetarea științifică din țara noastră își va intensifica aportul la studierea

Digitized by Google

structurii materiei, a proceselor fizico-chimice, biochimice și de inginerie genetică, a biosferei, oceanului mondial, scoarței terestre și spațiului cosmic. Partidul nostru consideră că **transformarea României într-o puternică forță a progresului tehnico-științific reprezintă o cerință legică a înfăptuirii Programului partidului, a edificării cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism.**

Cu o economie națională puternică și tot mai prosperă, România va participa tot mai larg și cu eficiență sporită la diviziunea internațională a muncii, la cooperarea în producție, știință și tehnică cu statele membre ale C.A.E.R. și celelalte țări socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. Se are în vedere îmbunătățirea structurii și eficienței exportului — care va deține o pondere tot mai însemnată, de cel puțin 30%, în volumul producției-marfă —, urmînd să se asigure, în continuare, balanțe de plăți echilibrate.

O dată cu dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție, cu extinderea și consolidarea proprietății socialiste, a întregului popor și cooperatistă, partidul nostru va acționa sistematic pentru perfecționarea sistemului relațiilor de producție, pentru asigurarea concordanței necesare dintre acestea și evoluția forțelor de producție. Structura organizatorică va fi permanent adaptată la noile exigențe ale desfășurării activității economico-sociale. Se va întări, în continuare, rolul planului național unic, ca instrument esențial de conducere unitară a economiei, asigurîndu-se fundamentarea riguroasă — cu participarea directă a tuturor unităților și localităților — a obiectivelor și sarcinilor de dezvoltare multilaterală a țării. Concomitent, va avea loc o aplicare deplină, în toate sectoarele, a principiilor autoconducerii și autogestiunii, ceea ce va determina gospodărirea cu eficiență mereu sporită a potențialului nostru material și uman, implicarea tot mai profundă a maselor largi de oameni ai muncii, a întregului popor în conducerea societății.

O preocupare de prim ordin a partidului nostru o va constitui, în continuare, dezvoltarea și modernizarea învățămîntului de toate gradele. Potrivit prevederilor de largă perspectivă, prin generalizarea pregătirii liceale, extinderea învățămîntului superior, instituirea efectivă a instruirii permanente prin sistemul reciclării profesionale și, în general, prin promovarea pe scară largă a progresului tehnico-științific se va accelera procesul de reducere a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și intelectuală. În același timp, pe măsura introducerii tehnicii noi și a creșterii productivității muncii, se vor crea condiții pentru reducerea, în limite raționale, a săptămînii de lucru, concomitent cu asigurarea locurilor de muncă pentru noile generații de tineri, pentru întreaga populație activă.

Expresie a politicii statornice a partidului nostru comunist de creare a unor condiții egale de muncă și viață pentru toți fiii patriei, fără nici o deosebire, și în viitor se va acționa pentru înfăptuirea programelor de dezvoltare economico-socială, de sistematizare și modernizare a județelor și localităților, toate orașele și comunele devenind centre puternice, capabile să asigure un trai corespunzător locuitorilor, participarea intensă a acestora la rezolvarea problemelor de interes general.

Tot ceea ce se creează și se va crea în țara noastră socialistă este dedicat omului, bunăstării și fericirii sale, afirmării depline a personalității umane. În Proiectul Programului-Directivă se arată că în vederea satisfacerii nevoilor, științific fundamentate, ale întregului popor se vor urmări realizarea, în continuare, a unui consum alimentar într-o structură adecvată cerințelor fiziologice ale organismului uman, acoperirea necesarului de bunuri industriale și servicii, crearea unor condiții optime de odihnă și recreere, de îngrijire a sănătății, accesul larg la cultură al tuturor oamenilor muncii. În ce privește veniturile oamenilor muncii, menținîndu-se un raport echitabil între veniturile mici și mari — care va fi de 1 la 4,5 pînă în anul 2000 —, se va urmări ca nivelul minim al retribuției să asigure condiții de viață corespunzătoare, demne, pentru toți membrii societății. Va crește, în continuare, rolul fondurilor sociale de consum, acestea reprezentînd un factor esențial al ridicării nivelului de trai al întregului popor.

Pe plan social, consecința dezvoltării și modernizării activității economico-sociale va fi, în ultimă instanță, continua apropiere între toate clasele și categoriile sociale, pe calea ridicării nivelului general de cultură și civilizație al întregului popor, a reducerii deosebirilor esențiale dintre munca fizică și intelectuală, dintre oraș și sat. Se va ajunge, astfel, la întărirea unității și omogenizarea societății noastre socialiste, la realizarea poporului unic muncitor, animat de aceleași năzuințe și interese comune. **Țara noastră se va înfățișa către sfîrșitul viitoarelor două decenii, ca o țară socialistă multilateral dezvoltată, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane în general, cu un înalt nivel de civilizație materială și spirituală, creîndu-se, astfel, premise pentru afirmarea tot mai viguroasă a principiilor comuniste de muncă și viață.**

Desigur, un program de dezvoltare economico-socială a țării de proporțiile celui ce urmează să fie dezbătut și aprobat de Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român necesită nu numai condiții interne favorabile realizării lui, ci și un climat internațional prielnic, asigurarea unor condiții de pace și liniște, de largă colaborare între state și națiuni, care să permită poporului nostru — ca, de altfel, tuturor popoarelor lumii — să-și consacre plenar activitatea, forțele creatoare progresului economico-social, făuririi unei vieți demne și fericite. Este un fapt incontestabil că nici o țară, nici un popor nu pot avea certitudinea că-și vor înfăptui aspirațiile de bunăstare și prosperitate atîta vreme cît în lume continuă să se acumuleze uriașe arsenale de arme — în primul rînd de arme nucleare, chimice și alte mijloace de distrugere în masă —, atîta timp cît în diferite regiuni ale planetei se mențin și chiar se accentuează stările de încordare și conflict, se manifestă cu tot mai multă pregnanță fenomene de criză și instabilitate economică, se adîncesc decalajele între țările sărace și cele bogate, iar numeroase alte probleme de importanță esențială pentru pacea și progresul omenirii rămîn nesoluționate. Asemenea realități demonstrează convingător că situația internațională continuă să fie gravă și complexă. Pornind de la aceste realități, de la interesele fundamentale ale națiunii noastre, ale tuturor popoarelor, România socialistă — așa cum se arată în Proiectul Programului-Directivă —, făcînd totul pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a propriilor planuri și programe de dezvoltare economico-socială, este hotărîtă să participe și în viitor, în modul cel mai activ, la viața internațională, să-și aducă întreaga contribuție la rezolvarea constructivă a marilor probleme ce confruntă omenirea, la statornicirea unui climat mondial trainic de încredere, securitate, colaborare și pace.

Comuniștii, întregul nostru popor se află în preajma unor mărețe evenimente în viața partidului și a țării — cea de-a 45-a aniversare a victoriei revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și cel de-al XIV-lea Congres al Partidului Comunist Român. Puternic însuflețiți de documentele adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., strîns uniți în jurul gloriosului nostru partid, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, într-un singur gînd și o singură voință, oamenii muncii sînt ferm angajați cu toate forțele să întîmpine aceste evenimente cu noi și remarcabile succese, ridicînd scumpa noastră patrie pe trepte superioare de progres și civilizație.

Digitized by Google

CLASA MUNCITOARE, FORȚA SOCIALĂ FUNDAMENTALĂ A OPEREI DE EDIFICARE ȘI PERFECȚIONARE A SOCIALISMULUI

Fiecare clasă socială a îndeplinit, în felul său, o anumită misiune, a avut o contribuție mai mare sau mai mică la progresul general al societății. Dintre acestea, clasa muncitoare, deși nu întrunea încă la începutul apariției sale toate însușirile ce i-au definit mai tîrziu statutul și rolul său istoric, a căpătat, odată cu consolidarea sa organizatorică și maturizarea politică și ideologică, un caracter social tot mai pronunțat, manifestat îndeosebi în creșterea ponderii ei în producția generală de mărfuri, în formarea venitului național, ca și în ocuparea unui loc tot mai important în viața social-politică. Aceasta, datorită faptului că era legată de cele mai înaintate forțe de producție, de marea industrie — purtătoare a progresului științific, a tehnicii avansate —, de cerința înfăptuirii productivității sporite a muncii, fapt ce presupune, prin însești caracteristicile sale fundamentale, o bună organizare și unitate de scopuri și mijloace de acțiune. În acest proces s-au evidențiat tot mai mult elementele ce-o defineau și o definesc, în continuare, ca o clasă cu totul deosebită față de cele care au precedat-o — fie că au fost clase dominante sau dominate —, o clasă înzestrată cu un puternic spirit revoluționar, cu mari resurse organizatorice, o clasă întemeiată pe solidaritatea umană manifestată pe plan național și internațional, cu un neasemuit potențial de luptă pentru dreptate, capabilă de mari jertfe și sacrificii pentru înlăturarea asupririi, a împilării și exploatării de orice fel. Este marele merit al primilor teoreticieni ai socialismului științific — Marx și Engels — de a fi sesizat la clasa muncitoare nu numai caracteristicile sale de principală făuritoare a bunurilor materiale, clasa exploatată și adînc nedreptățită într-o societate pentru care nedreptatea este însuși modul ei de existență, ci, totodată, potențialul său revoluționar, valențele sale de clasă purtătoare a noilor forțe și relații de producție, clasa capabilă să răstoarne de la putere prin revoluție cea mai puternică forță exploatatoare pe care a cunoscut-o istoria — burghezia —, să se elibereze pe sine de exploatare și, în același timp, întreaga omenire, toate celelalte clase și categorii de oameni ai muncii, să preia puterea nu pentru a perpetua poziția sa de clasă conducătoare, ci pentru a desființa definitiv orice inegalități și deosebiri de clasă, pentru a edifica socialismul și comunismul. În concepția lui Marx și Engels, „ridicarea proletariatului la rangul de clasă dominantă" înseamnă construirea unei noi societăți, „în cadrul căreia dezvoltarea liberă a fiecăruia este condiția pentru dezvoltarea liberă a tuturor", deci societatea unei autentice democrații, a echității și dreptății sociale.

Clasa muncitoare din România a pus la baza organizării și activității sale revoluționare învățătura lui Marx și Engels, pe care a urmat-o cu fidelitate și a aplicat-o creator la condițiile concret-istorice, naționale ale țării noastre. Drumul glorios de luptă al clasei muncitoare din țara noastră pentru progres și democrație, pentru libertatea de organizare politică, împotriva regimului burghezo-moșieresc și a capitalului străin, împotriva fascismului și războiului, pentru înfăptuirea revoluției socialiste și edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate este amplu prezentat în noua culegere selectivă de texte din opera teoretică, social-politică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, apărută recent în Editura politică.* Această nouă înmănunchere antologică a tezelor semnificative și ideilor formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu privind locul și rolul clasei muncitoare în transformarea revoluționară, socialistă a societății, reprezintă o contribuție valoroasă la dezvoltarea teoriei și practicii revoluționare și, totodată, o replică fundamentată științific dată tezelor, concepțiilor care, denaturînd adevărul istoric, realitățile social-economice contemporane, susțin o așa-zisă epuizare a potențialului revoluționar al clasei muncitoare, neagă rolul ei conducător în înfăptuirea noii orînduiri sociale și necesitatea obiectivă, legică a însești revoluții socialiste.

●

Ideea de bază, ideea-forță pe care se întemeiaza intreaga concepție a tovarășului Nicolae Ceaușescu despre misiunea clasei muncitoare în lumea contemporană, constă în înțelegerea profundă a rolului maselor populare în istorie, în unitatea și continuitatea luptei muncitorimii pentru o societate mai bună și mai dreaptă, pentru libertate și independență națională. Opera teoretică, social-politică a secretarului general al partidului demonstrează convingător că **„istoria milenară a poporului român, ca de altfel a tuturor popoarelor, este istoria dezvoltării forțelor de producție, a producerii și perfecționării uneltelor de muncă, a luptei de clasă dintre asupriți și asupritori, a organizării și unirii oamenilor în grupe și formațiuni statale, a formării popoarelor și națiunilor, a progresului continuu — economic, social — și a înaintării pe baza cuceririlor științei și cunoașterii din fiecare etapă de dezvoltare"** (p. 15). În acest proces istoric, clasa muncitoare a îndeplinit și îndeplinește un rol primordial — de principal promotor al progresului social, factorul decisiv al construcției socialiste, cea mai puternică forță socială.

Apariția clasei muncitoare, care și-a asumat misiunea istorică de a conduce întreaga națiune pe calea revoluționară a unei lumi a dreptății sociale, este rezultatul îndelungatelor bătălii duse de masele populare împotriva asupririi, pentru progresul economico-social al patriei, pentru păstrarea și apărarea independenței sale naționale. Culegerea de texte ne înfățișează o imagine sintetică, dar pe deplin concludentă, a acestui proces, a întregii dezvoltări istorice a României, ilustrînd cu strălucire adevărul conform căruia evoluția clasei muncitoare este o parte organică a istoriei poporului nostru, a devenirii sale revoluționare. De la strămoșii săi care și-au jertfit viața pentru înaltele idealuri de dreptate socială și națională, clasa muncitoare din România a moștenit setea de libertate, tenacitatea în luptă, atașamentul pentru ideile înaintate ale progresului social. Nu întîmplător își găsește loc în România unul dintre primele experi-

* **Concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu privind rolul clasei muncitoare în lupta pentru transformarea revoluționară a societății, pentru construirea socialismului**, Editura politică, București, 1989. Trimiterile la lucrare vor fi date în text.

Digitized by Google

mente ale socialismului utopic — Falansterul de la Scăieni —, fapt ce denotă că în spiritualitatea naţiunii noastre, a oamenilor săi de cultură, a maselor largi populare erau adînc înrădăcinate idealurile de progres şi luptă pentru o societate mai bună şi mai dreaptă, lipsită de exploatare. **„Încă din ultimele decenii ale secolului al XIX-lea, clasa muncitoare din România se manifestă tot mai pregnant drept forţa socială capabilă să preia în mîinile sale steagul marilor idealuri ale celor ce muncesc, ale luptei pentru eliberare socială şi naţională, pentru formarea şi consolidarea naţiunii române, pentru înfăptuirea societăţii fără de exploatare"**. Aşa cum se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român, încă de la început, clasa muncitoare s-a afirmat pe arena politică a epocii drept cea mai înaintată forţă socială, consecvent revoluţionară în lupta pentru lichidarea exploatării omului de către om şi făurirea socialismului.

Receptivă la concepţiile progresiste ale vremii, clasa muncitoare s-a apropiat rapid, chiar în zorii constituirii ei, de ideile înaintate ale socialismului ştiinţific, care au cunoscut o largă răspîndire, avînd un rol de mare însemnătate în formarea conştiinţei sale revoluţionare. Proletariatul român a stabilit legături cu organizaţiile internaţionale ale clasei muncitoare, cu Internaţionala I, cu conducătorii ei, Marx şi Engels, presa muncitorească publicînd traduceri ale unor lucrări fundamentale ale acestora: „Capitalul", „Dezvoltarea socialismului de la utopie la ştiinţă", „Originea familiei, a proprietăţii private şi a statului", „Manifestul Partidului Comunist" şi altele. Ca reflectare a acestor legături strînse, fondatorii socialismului ştiinţific au urmărit cu atenţie şi interes mersul evenimentelor politice care priveau poporul nostru, lupta acestuia pentru păstrarea fiinţei naţionale, pentru eliberare naţională şi socială, pentru scuturarea asupririi străine şi unirea tuturor românilor într-un singur stat naţional unitar.

Procesul de intensificare şi maturizare a clasei muncitoare din patria noastră, rezultat al asprelor bătălii de clasă, al manifestării ei ca cea mai consecventă forţă social-politică, revoluţionară pentru democraţie şi progres, s-a finalizat, aşa cum era şi firesc, în constituirea partidului său politic în urmă cu aproape 100 de ani — Partidul Social-Democrat al Muncitorilor din România —, partid marxist care s-a situat în rîndul celor mai înaintate forţe ale naţiunii, afirmînd poziţii curajoase în legătură cu problemele fundamentale ale României, pronunţîndu-se ferm pentru progresul ei economico-social şi preconizînd soluţii în conformitate cu interesele de clasă, cu aspiraţiile revoluţionare ale proletariatului. Aşa cum subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu, **„crearea în 1893 a Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România constituie un moment de însemnătate istorică în dezvoltarea luptelor sociale din ţara noastră, în organizarea clasei muncitoare pe plan naţional, începutul afirmării sale în principalele probleme care frămîntau viaţa social-politică a societăţii din acea vreme"** (p. 93).

Aplicînd adevărurile generale ale socialismului ştiinţific la condiţiile concrete ale ţării noastre, studiind în permanenţă realităţile vieţii sociale, schimbările produse în societate, cerinţele dezvoltării în perspectivă a acesteia, partidul clasei muncitoare şi-a propus ca obiectiv fundamental, încă de la apariţia sa, intensificarea luptei de clasă pentru lichidarea exploatării omului de către om şi făurirea noii orînduri sociale. Mişcarea muncitorească, indiferent sub ce denumire a fiinţat partidul său, şi-a manifestat prezenţa activă în toate marile evenimente social-politice, s-a pronunţat pentru progresul şi dezvoltarea economico-socială independentă a patriei, pentru lichidarea relaţiilor feudale din agricultură, industrializarea ţării ş.a.

În tematica noului volum, un loc de frunte îl ocupă evocarea drumului glorios parcurs de clasa noastră muncitoare, de partidul ei revoluţionar pentru unitate naţională, pentru făurirea statului naţional unitar — aspiraţie seculară a poporului român, necesitate legică, obiectivă a dezvoltării societăţii româneşti. Înfăptuirea acestuia a însufleţit toate forţele progresiste, patriotice, principalele clase şi pături ale societăţii, ceea ce a permis realizarea unei indestructibile unităţi de acţiune a întregii naţiuni. Volumul ilustrează convingător că aspiraţia clasei muncitoare spre unitate organizatorico-politică şi transformarea acesteia în unitatea cu toate forţele sociale progresiste ale ţării s-a afirmat cu deosebită tărie, îndeosebi în momentele grele ale luptei revoluţionare, în perioadele de înfruntare deschisă cu clasele exploatatoare pentru slavgardarea drepturilor vitale ale maselor largi populare, a intereselor supreme ale naţiunii. Sub înrîurirea acestor idei, lupta muncitorimii române a căpătat un caracter naţional, patriotic, urmărind realizarea unităţii statale, formarea statului naţional unitar român. Relevînd în repetate rînduri semnificaţia deosebită a acestui act de amplă rezonanţă istorică, rolul hotărîtor, decisiv pe care l-a jucat proletariatul, mişcarea socialistă în realizarea lui, tovarăşul Nicolae Ceauşescu subliniază: **„Înfăptuirea unităţii statului naţional român — victorie epocală a maselor populare din întreaga ţară, la realizarea căreia clasa muncitoare, mişcarea socialistă au adus o preţioasă contribuţie — a deschis perspectiva dezvoltării mai rapide a forţelor de producţie ale ţării şi, totodată, a creat condiţii favorabile pentru intensificarea activităţii forţelor sociale progresiste, a mişcării muncitoreşti revoluţionare"** (p. 120). Mişcarea muncitorească a fost prima mişcare politică organizată care, după istoricul act de la 1 Decembrie 1918, s-a regrupat la nivelul întregii ţări şi a înscris în programul său obiective economice, sociale şi politice de interes naţional, printre care la loc de seamă figura dezvoltarea ştiinţei şi culturii.

●

Condiţiile noi ce s-au creat în România după făurirea statului naţional unitar au impus şi noi forme de organizare şi luptă ale clasei muncitoare, pentru ca aceasta să-şi poată asuma responsabilităţi sporite în lupta pentru democratizarea vieţii politice, pentru revendicări economice şi sociale, împotriva exploatării burghezo-moşiereşti şi a capitalului internaţional. După cum se ştie, în această perioadă de profunde frămîntări sociale, de puternic avînt revoluţionar, exponentul cel mai consecvent şi fidel al aspiraţiilor poporului s-a dovedit a fi proletariatul. Creşterea conştiinţei revoluţionare şi a experienţei sale de luptă a accelerat procesul de clarificare ideologică şi politică în mişcarea socialistă, ceea ce a contribuit, alături de alţi factori determinanţi, la constituirea Partidului Comunist Român, eveniment apreciat de tovarăşul Nicolae Ceauşescu ca avînd semnificaţii şi importanţă istorică deosebite, marcînd victoria concepţiei revoluţionare, a socialismului ştiinţific în mişcarea muncitorească din ţara noastră, ridicarea pe o treaptă nouă, superioară, a luptei pentru apărarea intereselor vitale ale oamenilor muncii, înlăturarea asupririi, pentru apărarea şi întărirea independenţei şi suveranităţii naţionale a patriei. Volumul surprinde cu o mare forţă evocatoare importanţa istorică a acestui eveniment major în viaţa politică a ţării: **„Crearea Partidului Comunist Român** — subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu — **a marcat o treaptă superioară în dezvoltarea mişcării muncitoreşti din ţara noastră, constituirea forţei politice revoluţionare chemate să conducă lupta clasei muncitoare, a oamenilor muncii împotriva exploatării şi asupririi burghezo-moşiereşti, pentru apărarea intereselor vitale ale celor de muncesc, pentru scoaterea ţării din starea de dependenţă faţă de imperialismul străin, pentru făurirea socialismului în România"** (p. 131—132).

Continuator al măreţelor bătălii ale poporului nostru pentru libertate naţională şi socială, partidul comunist s-a afirmat cu putere ca o forţă consecvent revoluţionară în toate marile confruntări de clasă care au urmat constituirii sale. Sînt ani de intense încleştări sociale, anii în care, din rîndurile clasei muncitoare, se afirmă, ca o figură proeminentă, tînărul revoluţionar Nicolae Ceauşescu, care de la frageda vîrstă de 15 ani şi-a unit definitiv viaţa cu activitatea partidului, în cadrul căruia va înscrie nepieritoare pagini de luptă glorioasă, de pilduitor patriotism. Rămîn ca momente istorice adînc sădite în inimile şi conştiinţa poporului nostru luptele minerilor din 1929, ale petroliştilor şi ceferiştilor din 1933, răsunătorul proces de la Braşov din 1936 intentat comuniştilor, marile demonstraţii muncitoreşti, antirăzboinice şi antifasciste de la 1 Mai 1939, cînd clasa muncitoare din România, dovedind o extraordinară capacitate organizatorică şi politică, a făcut cunoscut lumii întregi marele său potenţial revoluţionar, hotărîrea sa fermă de a se împotrivi fascismului şi războiului, de a lupta pentru apărarea independenţei şi integrităţii teritoriale a ţării.

Problemele de strategie şi tactică, de organizare şi orientare ideologică ale clasei muncitoare, ale partidului său revoluţionar îşi găsesc în opera teoretică a tovarăşului Nicolae Ceauşescu ample şi originale tratări. Analizînd momente importante din istoria partidului nostru, volumul reliefează o concepţie clară despre caracterul revoluţionar al acestuia, despre necesitatea unei orientări ideologice ferme, despre cerinţa esenţială a promovării unei politici autentic revoluţionare şi naţionale, patriotice, conformă cu cele mai vitale interese şi aspiraţii fundamentale ale poporului. Cu mult realism şi discernămînt politic sînt analizate în cuprinsul volumului momente deosebit de complexe din istoria partidului şi a luptei clasei muncitoare, repercusiunile grave manifestate pentru o lungă perioadă de timp ale scindării unităţii acesteia, urmările impunerii de către Comintern a unei linii politice opuse intereselor fundamentale ale clasei muncitoare din România, ale naţiunii noastre, efectele negative ale unor confuzii ideologice, aprecieri eronate şi interpretări greşite privind procesul de formare a statului naţional român, linia politică generală, strategia şi tactica partidului în unele domenii ale vieţii sociale ş.a. Aşa cum se subliniază în volum, **„consecinţele negative ale acestor practici şi metode aplicate în acea perioadă în mişcarea muncitorească din ţara noastră demonstrează ce importanţă uriaşă are pen**

voluționară respectarea neștirbită a dreptului fiecărui partid de a-și elabora politica de sine stătător, el singur fiind în măsură să cunoască realitățile din țara respectivă, să aprecieze în mod obiectiv sarcinile politice din fiecare etapă" (p. 143). Din această perspectivă, în lucrare se întreprinde, în lumina principiilor generale ale teoriei revoluționare, o analiză de înaltă ținută teoretică, științifică a acestei problematici complexe, ținîndu-se seama de condițiile istorice deosebit de grele și complicate din acea vreme. Se desprind, astfel, valoroase și originale concluzii pentru prezent privind respectarea dreptului fiecărui popor, al clasei muncitoare din fiecare țară de a-și alege în deplină libertate și independență strategia politică, direcțiile generale ale evoluției ei viitoare, multe dintre ele devenite cu trecerea anilor valori perene ale teoriei revoluționare, ale mișcării muncitorești internaționale. Apelul constant și lucid la experiența și învățămintele istorice, prezent în întreaga operă filozofică, social-politică a secretarului general al partidului, vădește o concepție clară, dialectică, profund științifică privind evoluția proceselor și fenomenelor social-economice, raporturile dintre ele, sintetizată în teza potrivit căreia **„fiecare popor, pășind pe calea revoluției și construcției socialiste, aduce o experiență proprie, aplică legile generale în forme specifice, corespunzător condițiilor concrete în care trăiește, particularităților istorice diferite de la țară la țară"** (p. 270).

În întreaga perioadă de după crearea sa, pînă la 23 August 1944, partidul nostru a desfășurat o intensă activitate pentru organizarea și realizarea unității clasei muncitoare, care a avut o înrîurire pozitivă asupra intensificării mișcării revoluționare a maselor populare, a stimulat puternic lupta muncitorimii române împotriva exploatării și asupririi burghezo-moșierești, pentru drepturi și libertăți democratice. Unitatea de acțiune a forțelor democratice, revoluționare și, în primul rînd, a clasei muncitoare a constituit în cele mai grele împrejurări unica forță de natură să dea sens și finalitate luptei de clasă. **„În aceste lupte de clasă** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **s-a dezvoltat unitatea clasei muncitoare, frontul unic între comuniști, socialiști și social-democrați, unitate care avea să devină factorul hotărîtor pentru înfăptuirea revoluției de eliberare națională și socială de la 23 August, pentru întreaga dezvoltare a României pe calea progresului și civilizației"** (p. 151).

Din inițiativa și sub conducerea partidului comunist, clasa muncitoare a reușit în momente dramatice să acționeze unitar în alegerile din 1936, în marea demonstrație antifascistă și antirăzboinică de la 1 Mai 1939 ș.a. O deosebită importanță istorică a avut stabilirea unității de acțiune a muncitorimii în perioada pregătirii și înfăptuirii revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă. Frontul Unic Muncitoresc constituit în aprilie 1944 a fost coloana vertebrală a forțelor democratice și patriotice unite în istoricul act al lichidării fascismului și a continuat să reprezinte și după 23 August 1944 principala forță politică ce a dinamizat și impulsionat continuu procesul revoluționar. Din această unitate și-a tras rădăcinile importantul act al refacerii deplinei unități politice, ideologice și organizatorice, prin constituirea în februarie 1948 a partidului revoluționar unic al clasei muncitoare din România, bazat pe concepția științifică, revoluționară despre lume și viață. Referindu-se pe larg la acest eveniment politic de însemnătate deosebită în viața și activitatea partidului, ale poporului, volumul relevă că prin crearea partidului revoluționar unic s-a pus capăt pentru totdeauna sciziunii din mișcarea noastră muncitorească, s-a asigurat unitatea organizatorică și politică a clasei muncitoare — clasă conducătoare a operei de edificare a socialismului în România. **„Istoria noastră revoluționară** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — **a demonstrat cu puterea faptelor că lichidarea sciziunii și realizarea unității politico-organizatorice a clasei muncitoare, crearea unui partid unic — stat-major politic de luptă al celor ce muncesc — este o necesitate obiectivă pentru asigurarea victoriei, atît în revoluția socialistă, cît și în opera de edificare a noii orînduiri"** (p. 74). Înfăptuirea, în februarie 1948, a unității politice, ideologice și organizatorice a clasei muncitoare prin unificarea Partidului Comunist Român cu Partidul Social-Democrat, a constituit un eveniment cu importante semnificații în mișcarea muncitorească internațională, deoarece România a fost prima țară în care s-a realizat, după război, partidul unic al clasei muncitoare, ca rezultat al unui proces istoric obiectiv — original prin căile și formele sale de manifestare —, al evoluției luptei politice de clasă, al dezvoltării sociale, al trecerii la transformarea revoluționară a societății românești pe calea socialismului.

Un loc important în lucrare este acordat alianței muncitorești-țărănești în procesul de edificare a noii orînduiri sociale. În opera social-politică a tovarășului Nicolae Ceaușescu alianța muncitorească-țărănească dobîndește semnificații și aprecieri noi, eliberate de dogmatism și închistare, de înțelegerea eronată a rolului și funcțiilor acesteia. Realitatea, experiența acumulată în domeniul unirii tuturor forțelor revoluționare, progresiste, în anii care au trecut de la cucerirea puterii, la 30 Decembrie 1947, și îndeosebi în perioada ce a urmat Congresului al IX-lea, demonstrează cu putere că tocmai alianța muncitorească-țărănească, unitatea organică, indisolubilă dintre toate clasele și categoriile sociale a constituit și constituie în continuare forța motrice a tuturor transformărilor produse în țara noastră, a înfăptuirii Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate. Ilustrînd acest adevăr, volumul relevă pe larg concluzia că societatea noastră socialistă este formată din clase și categorii sociale prietene, care, într-o deplină unitate, urmează neabătut și înfăptuiesc în viață politica Partidului Comunist Român, edificînd societatea socialistă și asigurînd întărirea continuă a independenței și suveranității patriei.

Reliefînd rolul primordial, determinant al unității de acțiune a tuturor claselor și categoriilor sociale în procesul revoluției și construcției socialiste, volumul înfățișează pe larg lupta muncitorimii române pentru transformări înnoitoare în societate după actul istoric de la 23 August 1944. În acest proces au trebuit înfrînte multe piedici și greutăți, s-au manifestat lipsuri și greșeli, dar, așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„în rîndul clasei muncitoare, al partidului s-au găsit însă totdeauna forțe capabile să asigure depășirea momentelor grele, învingerea dificultăților și mersul înainte spre socialism"** (p. 247). În perioada care a trecut de la eliberarea țării, societatea românească a cunoscut transformări radicale atît în structura de clasă cît și în viața economică și în organizarea socială și de stat. Schimbarea esențială care a stat la baza amplului proces de înnoire a țării, care a generat mutațiile calitative în întreaga societate românească, a constituit-o înlăturarea de la putere, la 30 Decembrie 1947, a claselor exploatatoare, exproprierea expropriatorilor și socializarea principalelor mijloace de producție, desființarea pentru totdeauna a exploatării omului de către om. În noile condiții istorice, clasele sociale au cunoscut o adevărată metamorfoză. Clasa muncitoare, care și-a asumat rolul conducător în societate, a devenit o clasă nouă, a cunoscut un intens proces de evoluție socială, politică și culturală, care, practic, i-a schimbat fizionomia, amplificîndu-i rolul istoric. Sub conducerea clasei muncitoare, a partidului său revoluționar, poporul nostru a obținut, într-o perioadă istorică relativ scurtă, succese măreție, a realizat transformări revoluționare, datorită cărora România este astăzi o țară industrial-agrară, care cunoaște o puternică dezvoltare economică și socială. Prin modalitățile și căile sale originale, specifice, **„desfășurarea, încununată de succes, a revoluției în România** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **a contribuit la îmbogățirea tezaurului teoriei și practicii marxism-leninismului cu noi metode și forme de luptă, cu noi soluții date marilor probleme ridicate de transformarea socialistă a societății; experiența din țara noastră a pus cu deosebită putere în evidență rolul maselor în cucerirea puterii, importanța deosebită a unirii tuturor forțelor revoluționare, democratice, progresiste ale națiunii în vederea răsturnării claselor exploatatoare și construirii noii orînduiri sociale"** (p. 270).

În acest proces, un rol hotărîtor îl are Congresul al IX-lea, care a deschis o nouă epocă revoluționară în construcția socialistă în patria noastră, a stabilit orientări noi, profund științifice, privind rolul conducător al clasei muncitoare, raporturile sale cu celelalte clase și categorii sociale. În acest context, volumul pune în evidență că, **„începînd de la Congresul al IX-lea, partidul nostru a trecut cu hotărîre să-și întărească și să dezvolte larg legăturile cu clasa muncitoare, cu țărănimea, cu intelectualitatea, cu întregul popor, pornind de la faptul că, îndeplinind rolul de forță politică conducătoare, trebuie să lucreze împreună cu poporul, pentru popor, că socialismul nu se poate realiza decît în concordanță cu voința generală a poporului"** (p. 306).

Culegerea de texte este, totodată, și o replică argumentată dată curentelor de gîndire care încearcă să acrediteze teza unei pretinse erodări a resurselor și vigorii revoluționare ale clasei muncitoare în societatea contemporană. Întemeindu-se pe mobilitatea internă și mutațiile reale care au loc în fizionomia clasei muncitoare, în condițiile noii revoluții științifico-tehnice, unii sociologi, politologi, ideologi burghezi consideră că muncitorimea nu ar mai fi interesată în schimări revoluționare, integrîndu-se în „societatea postindustrială", renunțînd la lupta de clasă. Corelate cu tezele privind „impasul", „eșecul socialismului", aceste construcții teoretice hibride tind să diminueze rolul proletariatului, să justifice dominația și exploatarea capitalistă, reproducerea relației de capital. În acest fel, transformările produse în natura muncii și în profilul profesional al clasei muncitoare, reducerea ei numerică în anumite zone sau ramuri sînt interpretate eronat ca o diminuare a rolului și misiunii sale isto-

Digitized by Google

rice. În realitate, așa cum a subliniat în repetate rînduri tovarășul Nicolae Ceaușescu, este vorba nu de o diminuare a rolului clasei muncitoare, ci de schimbări calitative în profilul și statutul ei social. Punctul de vedere românesc, consecvent afirmat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, pledează nu pentru restrîngerea rolului istoric al clasei muncitoare, ci, dimpotrivă, pentru creșterea acestui rol, dar nu ca un simplu deziderat, ci ca o cerință legică, obiectiva întemeiată pe noua ei calitate de proprietar, producător și beneficiar al întregii avuții naționale. **„Noi concepem clasa muncitoare nu ca o masă chemată numai să realizeze hotărîrile, ci ca o clasă conducătoare, ca o clasă conștientă de rolul său istoric. Așa au conceput-o de altfel și clasicii marxism-leninismului și nici nu poate fi concepută altfel"** (p. 315). Experiența bogată acumulată în conducerea societății, capacitatea mobilizatoare, spiritul de disciplină și organizare care îi sînt proprii și pe care le imprimă întregului popor, consecvența și fermitatea politică, înalta sa conștiință revoluționară situează clasa muncitoare pe pozițiile cele mai înaintate ale luptei poporului pentru socialism. În anii construcției socialiste, îndeosebi în ultimii 24 de ani, clasa muncitoare din patria noastră s-a dezvoltat puternic, devenind cea mai puternică forță socială a societății, îndeplinindu-și cu cinste misiunea istorică de a asigura, în alianță cu celelalte clase și categorii sociale, mersul înainte al națiunii pe calea socialismului și comunismului. Devenind o clasă nouă, clasa muncitoare a parcurs atît un proces de creștere numerică, urmare directă a industrializării socialiste, cît și un proces de omogenizare a rîndurilor sale prin creșterea nivelului ei profesional, a ponderii muncitorilor cu înaltă calificare, cît și a nivelului de cultură generală, a profilului ei spiritual ca urmare a faptului că în prezent majoritatea muncitorilor sînt absolvenți a 10 clase, ai școlilor profesionale sau ai liceului. Impactul revoluției științifico-tehnice asupra producției și a profilului spiritual al clasei muncitoare a mărit gradul ei de pregătire profesională, de specialitate, apropiind-o de intelectualitatea tehnică în ce privește nivelul de pregătire și natura muncii prestate; au apărut noi profesii exercitate de „muncitorii intelectuali". În procesul de ștergere treptată a deosebirilor esențiale dintre clasele sociale, dintre munca fizică și intelectuală, dintre sat și oraș ș.a. se vor consolida tot mai mult factorii constitutivi ai poporului muncitor unic. Departe de a fi un proces de uniformizare, de aplatizare a deosebirilor dintre oameni, omogenizarea va crea condiții egale de muncă și viață, cadrul social optim pentru formarea și manifestarea deplină a personalității fiecărui om al muncii în parte.

●

Exercitarea rolului conducător al clasei muncitoare este, în aceste condiții, singura modalitate de asigurare a dezvoltării continue a forțelor de producție, de gospodărire a avuției obștești în conformitate cu interesele întregului popor. În acest sens, un rol deosebit revine Partidului Comunist Român — partidul politic revoluționar al clasei muncitoare, al întregului popor, centrul vital al întregii națiuni. Afirmarea cu putere a rolului conducător al partidului în societatea socialistă, în întregul proces de făurire și dezvoltare a noii orînduiri este o legitate obiectivă a construcției socialismului și comunismului. Viața demonstrează caracterul profund eronat al tezei potrivit căreia, în condițiile actuale ale dezvoltării construcției socialiste, nu ar mai fi necesar ca partidul comunist să-și exercite rolul politic conducător, impunîndu-se, chipurile, reîntoarcerea la sistemul pluripartit.

Partidul Comunist Român este un puternic partid de masă, care numără în prezent peste 3 800 000 de membri, dintre care peste 55% provin din rîndurile clasei muncitoare. Așa cum se subliniază în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., **„este necesar să păstrăm permanent caracterul muncitoresc al partidului, atît în ce privește ponderea muncitorilor în partid, cît și în ce privește promovarea în conducerea organizațiilor și organelor de partid a activiștilor din rîndul muncitorilor"**. Prezența majoritară a muncitorilor în partid, în organele de conducere ale acestuia este garanția spiritului revoluționar, a mersului ferm înainte, spre socialism, spre comunism. Înțelegînd în toată profunzimea sa acest adevăr, partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au acordat și acordă în continuare o atenție deosebită creării și perfecționării cadrului organizatoric de exercitare a rolului conducător al clasei muncitoare, care a dobîndit în ultimele două decenii noi împliniri în plan politic și economic, finalizîndu-se într-un original sistem al democrației muncitorești-revoluționare. Însăși definirea statului nostru ca stat al democrației muncitorești-revoluționare cuprinde în sine ideea rolului deosebit pe care clasa muncitoare îl îndeplinește în cadrul societății noastre. Acest sistem asigură exercitarea rolului conducător al clasei muncitoare, îndeosebi prin partidul său, în care elementele muncitorești reprezintă peste 50% din compoziția sa socială.

Rolul conducător al clasei muncitoare exercitat în cadrul amplului sistem instituțional democratic antrenează în viața și activitatea politică creatoare toate celelalte categorii de oameni ai muncii, întregul popor. Punînd în evidență acest adevăr incontestabil, Tezele pentru apropiatul Congres al partidului nostru formulează concluzia potrivit căreia „clasa muncitoare, clasa cea mai numeroasă și înaintată a societății, își exercită cu cinste rolul conducător în societate, reprezintă garanția principală a înfăptuirii socialismului și comunismului". În spiritul cel mai autentic al ideologiei marxiste, clasa muncitoare exercită puterea politică și economică în deplină concordanță cu interesele fundamentale ale tuturor categoriilor de oameni ai muncii, cu participarea efectivă a întregului popor la exercitarea puterii. În acest proces, principiile de organizare și acțiune ale clasei muncitoare, ideologia revoluționară s-au difuzat în întregul organism social, la nivelul tuturor organizațiilor politice, devenind principii și valori politice-morale ale întregului popor. În concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, permanenta dezvoltare a democrației muncitorești-revoluționare, participarea maselor, a poporului la conducerea tuturor sectoarelor de activitate reprezintă o parte inseparabilă a procesului revoluționar de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate. **„Am pornit și pornim** — subliniază secretarul general al partidului — **de la faptul că socialismul îl construim cu poporul și pentru popor, că dezvoltarea democrației muncitorești-revoluționare, participarea activă a întregului popor la făurirea conștientă a propriului său viitor constituie factorul decisiv al făuririi socialismului și comunismului"** (p. 328).

Rolul conducător al clasei muncitoare a căpătat în etapa actuală forme noi de manifestare prin instituționalizarea autoconducerii și autogestiunii economico-financiare. Din această perspectivă, volumul înfățișează în mod sintetic principalele teze ce definesc concepția politică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind rolul și atribuțiile noilor organisme democratice, ale autoconducerii muncitorești, raporturile acestora cu organele statului. Este evidențiată, în acest context, ideea de mare profunzime teoretică și cu multiple implicații practice privind caracterul muncitoresc al organismelor democratice prin intermediul cărora se exercită autoconducerea. Prezența activă a muncitorilor la Congresul oamenilor muncii pune în evidență rolul hotărîtor pe care îl are clasa muncitoare în societatea socialistă, faptul că ea își îndeplinește în mod organizat, sub conducerea partidului comunist, rolul de forță conducătoare a întregii noastre națiuni pe calea socialismului și comunismului. De asemenea, ponderea muncitorilor în organele puterii de stat — centrale și locale — imprimă acestor organisme statale un puternic conținut revoluționar, muncitoresc.

În întreaga sa operă teoretică, social-politică, în activitatea practică, tovarășul Nicolae Ceaușescu manifestă o nețărmurită încredere în potențialul revoluționar al clasei muncitoare, în capacitatea ei de muncă, organizatorică și politică, în viitorul socialist și comunist al patriei noastre și al întregii omeniri. Pornind de la această idee-pivot a concepției tovarășului Nicolae Ceaușescu privind rolul clasei muncitoare ca factor hotărîtor, decisiv al progresului, volumul pune în evidență concluzia de mare însemnătate teoretică și practică conform căreia **„clasa muncitoare reprezintă, și va reprezenta și în viitor, principala forță socială. Dezvoltarea științei și tehnicii presupune, este adevărat, ridicarea nivelului de cunoștințe, dar nu diminuează rolul clasei muncitoare în dezvoltarea societății, ci, dimpotrivă, duce la creșterea rolului acesteia. Creșterea intelectualității tehnice, a intelectualității în general, trebuie să fie înțeleasă în strînsă legătură cu creșterea clasei muncitoare, a ridicării nivelului general, tehnic și științific, al clasei muncitoare. Nu va dispărea rolul clasei muncitoare, pentru că sîntem, și trebuie să fim, o societate a muncii egale, în care munca constituie factorul hotărîtor al întregii dezvoltări economico-sociale"** (p. 342—343).

Prof. univ. dr. OLIVIA CLĂTICI

Digitized by Google

Conducerea unitară a activităţii economice şi sociale pe baza planului naţional unic

În cadrul strategiei înnoitoare, consecvent revoluţionare, de edificare a socialismului în patria noastră, fundamentată de Congresul al IX-lea al partidului, un loc central îl ocupă conducerea întregii activităţi sociale de către statul socialist, prin intermediul planului naţional unic de dezvoltare economico-socială. Caracteristica definitorie a acestei concepţii, care şi-a găsit o nouă şi strălucită ilustrare în Proiectul Programului-Directivă şi în Tezele pentru Congresul al XIV-lea pe care partidul nostru, secretarul său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, o promovează neabătut de peste două decenii, în condiţiile istorice concrete ale României, o constituie îmbinarea armonioasă a conducerii unitare, pe baza planului naţional unic, a întregii dezvoltări economico-sociale cu autoconducerea muncitorească şi autogestiunea economico-financiară, cu întărirea răspunderii colectivelor de oameni ai muncii în gospodărirea avuţiei naţionale încredinţate spre administrare directă. În Expunerea din noiembrie 1988, secretarul general al partidului subliniază că, în perfecţionarea conducerii planificate a economiei naţionale, **„am pornit de la necesitatea asigurării conducerii unitare, pe baza planului naţional unic de dezvoltare economico-socială, a întregii economii, a îmbinării în mod corespunzător a conducerii unitare cu creşterea răspunderii, cu autoconducerea, autogestiunea şi autofinanţarea tuturor sectoarelor de activitate".**

Determinări obiective

Determinată în mod obiectiv de exigenţele dezvoltării echilibrate, pe baza cuceririlor noii revoluţii tehnico-ştiinţifice, a forţelor de producţie în condiţiile adîncirii diviziunii sociale a muncii şi creşterii interdependenţelor şi complexităţii problemelor pe care le ridică progresul economico-social, necesitatea dirijării unitare a întregii activităţi în cadrul fiecărei naţiuni se manifestă tot mai puternic în lumea contemporană. Afirmarea acestei necesităţi obiective a dezvoltării economico-sociale, încă în condiţiile proprietăţii privat-capitaliste asupra mijloacelor de producţie — sub forma intervenţiei statului capitalist în dirijarea reproducţiei lărgite —, reprezintă atît expresia directă a imposibilităţii vechii alternative — reglarea spontană, pe seama pieţei — de a depăşi marile şi profundele contradicţii de interese antagoniste, de a înlătura dezechilibrele şi crizele structurale, de durată ale orînduirii capitaliste, cît şi o nouă încercare a capitalismului monopolist-statal de a „adapta" formele burgheze ale relaţiilor de exploatare şi asuprire la noile exigenţe pe care le ridică revoluţia ştiinţifico-tehnică mondială, în condiţiile noului rol al monopolurilor şi marii finanţe capitaliste internaţionale.

Izvorînd din imperativul dezvoltării armonioase, echilibrate a forţelor de producţie în cadrul fiecărei naţiuni, dirijarea prealabilă a repartizării muncii sociale pe ramuri şi subramuri, în raport cu nevoia socială, anticipată, se confruntă, în societatea capitalistă, cu contradicţiile antagoniste de interese economice, sociale şi politice în problemele de fond ale dezvoltării, determinate de esenţa exploatatoare a relaţiilor de proprietate burgheză, indiferent de formele istorice concrete pe care aceasta le îmbracă. Orientarea capitalismului monopolist-statal, financiar-bancar spre îmbinarea mecanismului spontan şi anarhic al pieţei concurenţiale cu dirijarea unor fenomene şi procese la scara întregii economii naţionale adînceşte puternic contradicţiile orînduirii burgheze, în primul rînd contradicţia fundamentală, de clasă, a acesteia, dar şi pe cea dintre organizarea producţiei la nivel microeconomic şi imposibilitatea armonizării dezvoltării producţiei sociale la nivelul întregii economii naţionale. Şi aceasta pentru faptul că, în condiţiile societăţii capitaliste, cei care înţeleg necesitatea obiectivă a dirijării dezvoltării de ansamblu a reproducţiei sociale concep înfăptuirea ei de pe poziţia intereselor fundamentale şi de durată ale burgheziei monopoliste, încercînd să găsească noi căi de a prelungi viaţa acestei orînduiri şi de a maximiza profiturile oligarhiei monopoliste financiar-bancare.

În societatea noastră socialistă — arată secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu —, imperativul dezvoltării pe baza celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, a forţelor de producţie şi făuririi unei economii naţionale moderne, armonios structurată în profil de ramură şi teritorial, se bazează pe unitatea intereselor tuturor oamenilor muncii, în calitatea lor fundamentală de proprietari comuni ai mijloacelor de producţie, de producători şi beneficiari ai valorilor materiale şi spirituale, de conducători şi răspunzători pentru întreaga dezvoltare economico-socială, calitate pe care le-o conferă proprietatea socialistă. Se creează, astfel, pentru prima dată în istoria omenirii, concordanţa necesară între exigenţele dezvoltării echilibrate, cu ajutorul dirijării sociale prealabile a producţiei sociale şi posibilităţile reale de înfăptuire a acesteia, oferite de caracterul unitar al economiei socialiste, de pe poziţia intereselor fundamentale ale progresului multilateral, ale ridicării nivelului de trai material şi spiritual al tuturor membrilor societăţii.

O asemenea concordanţă nu este altceva decît expresia concret-istorică a interacţiunii dialectice, în condiţiile existenţei proprietăţii socialiste, între relaţiile de producţie socialiste şi caracterul, nivelul şi exigenţele dezvoltării forţelor de producţie. Proprietatea socialistă creează posibilitatea reală de a înfăptui conducerea unitară, planificată, a întregii dezvoltări economico-sociale, în concordanţă cu interesele fundamentale ale tuturor proprietarilor mijloacelor de producţie — oamenii muncii — şi în strînsă unitate cu participarea acestora la întreaga activitate de organizare şi conducere, de dezbatere, adoptare şi înfăptuire a planurilor şi programelor naţionale de dezvoltare optimă a economiei în ansamblul ei şi a fiecărui subsistem al ei în parte. Compatibilitatea micro, mezo şi macroeconomică, determinată de caracterul unitar al reproducţiei socialiste lărgite, nu înseamnă, desigur, că existenţa proprietăţii socialiste asigură, automat şi în orice condiţii, conducerea ştiinţifică şi echilibrul dezvoltării economiei naţionale, că ea evită, de la sine, contradicţiile şi dezechilibrele.

Pentru ca posibilitatea oferită de proprietatea socialistă — posibilitate pe care nu o are nici o altă orînduire socială — să fie valorificată la maximum şi în interesul tuturor membrilor societăţii, al progresului susţinut şi multilateral al forţelor de producţie şi al ridicării, pe această

Digitized by Google

bază, a nivelului de trai al celor ce muncesc, este esențial, așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca partidul comunist să fie centrul vital al întregii națiuni, iar statul socialist să asigure coordonarea și dirijarea unitară a dezvoltării economico-sociale pe baza planului național unic, în condițiile dezvoltării și întăririi autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare. Numai în aceste condiții conducerea activității economico-sociale, pe baza aplicării legităților sociale, poate evita disproporțiile, soluționa contradicțiile și asigura dezvoltarea armonioasă a tuturor sectoarelor, ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a poporului.

Perfecționările aduse conducerii planificate a economiei naționale în țara noastră, după Congresul al IX-lea, asigură îmbinarea conducerii unitare, de către statul socialist, cu inițiativa și răspunderea verigilor de bază în fundamentarea și realizarea sarcinilor de plan; creșterea rolului planului național unic; perfecționarea continuă a mecanismului economic bazat pe autoconducere muncitorească și autogestiune; măsurarea cît mai exactă a cheltuielilor și rezultatelor activității economico-sociale și sporirea eficienței efortului depus; corelarea organică a profilelor planului național unic de dezvoltare economico-socială, a intereselor personale cu cele de grup și generale, a celor locale cu cele naționale, a celor curente cu cele de perspectivă; participarea activă și eficientă a economiei naționale la circuitul economic mondial; înfăptuirea echilibrului structural dinamic în dezvoltarea forțelor de producție; anticiparea liniilor strategice fundamentale ale dezvoltării, printr-un sistem de prognoze, în domeniile prioritare ale progresului tehnico-științific, a bazei de materii prime și energiei, structurii de ramură a economiei, pregătirii forței de muncă ș.a.

Concepute pe baza analizei stadiului de dezvoltare a forțelor de producție și a contradicțiilor apărute, a gradului de acoperire cu resurse a obiectivelor preconizate și a exigențelor pe care le impune realizarea unei creșteri economice de tip intensiv, a luării în considerare a interdependențelor crescînde din economia mondială, măsurile adoptate în ultimii 24 de ani în vederea perfecționării exercitării funcției economice a statului socialist asigură creșterea rolului planului național unic, în condițiile adîncirii caracterului științific, realist și democratic al fundamentării ritmurilor și proporțiilor, al adoptării celor mai avantajoase modalități și pîrghii de înfăptuire a lor. În esență, aceste măsuri au la baza lor un criteriu unic: sporirea eficienței cu care sînt repartizate și utilizate resursele societății, ca temelie trainică a dezvoltării proprietății socialiste — de stat și cooperatistă —, a ridicării, pe această temelie, a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor.

În concepția partidului nostru, conducerea planificată a economiei naționale presupune integrarea organică a tuturor ramurilor și subramurilor, a tuturor activităților economico-sociale în cadrul planului național unic de dezvoltare economico-socială, astfel încît întreaga producție socială să fie coordonată unitar și dirijată în concordanță cu interesele fundamentale, de durată ale societății, să fie obținută în condițiile afirmării cu putere a legii economisirii muncii sociale și creșterii productivității muncii, ale dezvoltării armonioase și echilibrate a întregii societăți.

Preocuparea partidului și statului nostru pentru așezarea pe baze științifice, realiste a întregii activități de planificare își găsește o vie reflectare în Legea cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României, prin care sînt stabilite principiile fundamentale ale conducerii planificate, conținutul și structura planului, competențele și răspunderile în domeniul elaborării și realizării lui, și în care este evidențiat rolul conducător al Partidului Comunist Român în fundamentarea strategiei generale de dezvoltare a forțelor de producție și perfecționare a relațiilor de producție și sociale, de ridicare continuă a bunăstării tuturor membrilor societății.

Asigurînd un caracter larg democratic activității de planificare, statul democrației muncitorești-revoluționare antrenează pe toți oamenii muncii la dezbaterea și adoptarea programelor de dezvoltare economico-socială, la descoperirea celor mai raționale căi și modalități pentru repartizarea și cheltuirea cu maximum de eficiență a resurselor societății. În această privință, este esențial ca, în cadrul sistemului de planificare, funcția de control și autocontrol în fundamentarea și îndeplinirea planului de dezvoltare a fiecărei unități economico-sociale și administrativ-teritoriale să se manifeste în întreaga ei amploare și complexitate.

Perfecționarea continuă a activității de planificare

Militînd permanent pentru perfecționarea întregii activități de planificare, partidul nostru s-a preocupat și se preocupă cu consecvență de dezvoltarea creatoare a tuturor funcțiilor acestei activități de bază a conducerii unitare a societății, în cadrul unei concepții științifice, de largă perspectivă, în concordanță cu exigențele făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism. Astfel, pornind de la obiectivele strategice fundamentale ale Partidului Comunist Român, activitatea de planificare este chemată să asigure dezvoltarea în ritm înalt și, în același timp, armonioasă a forțelor de producție, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, perfecționarea relațiilor de producție și sociale, sporirea eficienței cu care sînt utilizate resursele societății, crearea condițiilor necesare, materiale și spirituale, pentru ridicarea bunăstării generale a întregului popor. În acest sens — așa cum arată secretarul general al partidului —, **„conducerea pe bază de plan a economiei socialiste incumbă înalte răspunderi sociale, deoarece deciziile și măsurile adoptate la nivel central vizează activitatea a milioane și milioane de oameni ai muncii, administrarea principalelor fonduri ale poporului, gospodărirea avuției naționale".**

Exprimînd unitatea dialectică dintre obiectivele actuale și cele de perspectivă, activitatea de planificare în țara noastră urmărește să integreze tot mai puternic factori cu acțiune permanentă și de durată, a căror influență determină tendințele dominante ale dezvoltării economico-sociale, într-un orizont de timp previzibil, fără a neglija, totodată, acțiunea unor factori perturbatori. Din îmbinarea planurilor anuale cu cele cincinale și cu prognozele pe termen lung rezultă un sistem de programe și măsuri cu caracter unitar, pe care statul socialist le folosește pentru fundamentarea și înfăptuirea celei mai adecvate strategii de optimizare a creșterii economice în țara noastră. **„Se poate deci spune** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — **că prognozele, planurile cincinale și planurile anuale constituie un tot unitar; în cadrul lor, partidul, statul, întregul popor acționează unitar, conștient în direcția înfăptuirii societății socialiste multilateral dezvoltate, a creării condițiilor pentru trecerea la comunism."**

Faptul că partidul și statul nostru concep prognoza cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic ca devansînd întreaga activitate de planificare și previzionare a dezvoltării economico-sociale evidențiază atît înțelegerea rolului deosebit, hotărîtor al acestui factor revoluționar în progresul societății, cît și imensa lui însemnătate pentru înfăptuirea obiectivelor strategice ale trecerii la o nouă calitate în întreaga activitate, ale asigurării priorității acțiunii factorilor intensivi și de eficiență în întreaga economie națională.

Prognozarea tendințelor dominante în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic, ca și în evoluția surselor de materii prime și energie, în modernizarea producției pe ramuri și subramuri, are menirea, atît de a anticipa pe baze științifice, realiste direcțiile de orientare pe termen lung a efortului național de dezvoltare economico-socială, cît și de a feri, pe cît posibil, economia națională de efectele negative, destabilizatoare ale contradicțiilor apărute sau care pot să apară și de a le putea depăși prin forțele proprii, asigurînd înfăptuirea Programului partidului în condiții de proporționalitate, echilibru structural dinamic și eficiență economico-socială în continuă creștere.

Prognozarea și planificarea trecerii României la stadiul de țară socialistă mediu dezvoltată și, în perspectivă, anului 2000, la cel de țară socialistă multilateral

dezvoltată, pe baza afirmării cu putere a noii revoluții în știință și tehnică și a noii revoluții agrare, a acțiunii factorilor intensivi, calitativi, de eficiență și competitivitate în toate sectoarele producției sociale, constituie cea mai elocventă expresie a preocupării partidului și statului nostru pentru înfăptuirea neabătută a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, prin mobilizarea maximă a eforturilor poporului.

Inconsistența teoriilor cu privire la așa-zisul socialism de piață

Măsurile luate în țara noastră atît pe linia creșterii rolului planului național unic, a conducerii unitare, de către statul socialist, a întregii dezvoltări economico-sociale, cît și în direcția perfecționării democratismului economic socialist în activitatea de planificare, constituie expresia luării în considerare a acțiunii legilor economice obiective ale socialismului în raport cu condițiile istorice concrete ale României, cu interesele fundamentale ale construirii socialismului și comunismului pe pămîntul patriei. În această lumină apare cu atît mai limpede că teoriile cu privire la așa-zisul socialism de piață, dezvoltarea proprietății particulare sau manifestarea concurenței, diminuarea rolului planului național unic nu țin seama de ceea ce chiar capitalismul monopolist de stat încearcă să realizeze, prin trecerea de la mecanismul spontan al pieței la măsuri de anticipare și reglare prealabilă a producției, și anume de faptul că planificarea dezvoltării întregii economii naționale se dovedește a fi soluția obiectivă, singura științifică de rezolvare a marilor probleme pe care le ridică progresul economico-social în condițiile etapei actuale.

Dacă orînduirea capitalistă nu poate să transforme planificarea și planul în instrumente de reglare eficientă a întregii dezvoltări economico-sociale, datorită proprietății capitaliste și contradicțiilor antagoniste dintre clasele sociale, orînduirea socialistă are toate condițiile pentru a putea înfăptui această necesitate obiectivă, pe care o impune făurirea unei economii moderne, armonios structurate și eficient integrate în circuitul economic mondial, de pe poziția intereselor fundamentale ale tuturor membrilor societății. Societatea socialistă nu poate să renunțe, nici chiar parțial, la acest mare avantaj pe care îl are — acela de a se putea dezvolta planificat, pe baza unui plan național unitar, care să coreleze organic necesitățile cu posibilitățile, pe fondul armonizării intereselor tuturor claselor sociale, ale tuturor subiecților economici; renunțarea de bună voie la conducerea unitară a vieții economico-sociale ar însemna renunțarea la unul dintre cele mai mari avantaje pe care le asigură existența proprietății socialiste, acceptarea unor grave disproporții și dezechilibre în întreaga dezvoltare economico-socială, lezarea independenței și suveranității naționale, subminarea întregii opere de construcție socialistă. Așa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, „renunțarea la conducerea dezvoltării economico-sociale pe baza planului unic nu poate duce decît la dezorganizarea activității, la apariția unor contradicții cu repercusiuni grave asupra societății socialiste. Legile obiective nu pot acționa de la sine, ele trebuie aplicate în mod conștient, corespunzător condițiilor sociale și economice din fiecare țară. Cu cît se va amplifica și diversifica viața economico-socială, cu atît mai mult se va impune asigurarea conducerii societății într-o concepție unitară". **„În orice condiții — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — conducerea unitară, pe baza planului național unic de dezvoltare, reprezintă cerința obiectivă, obligatorie, pentru făurirea cu succes a socialismului și comunismului. Orice abatere de la acest principiu, orice altă cale nu vor face decît să slăbească forța socialismului, să deschidă calea anarhiei, să ducă la stagnare și la dare înapoi".**

Deși desfășurarea reproducției lărgite este tot mai puternic influențată de sistemul interdependențelor pe care le generează mișcarea economiei mondiale, perioada pe care omenirea o parcurge în prezent și o va parcurge încă multă vreme se caracterizează prin predominanța națiunii și a statului național — în calitate de cadru social-economic și politic cel mai adecvat pentru coordonarea și reglarea unitară a mecanismelor de realizare a acesteia. În această lumină, statul socialist este și va continua să fie principalul instrument al suprastructurii politice a societății, avînd un rol tot mai puternic în întreaga dezvoltare economico-socială. Abordînd problema rolului economic al statului socialist în raport cu transformările pe care acesta trebuie să le realizeze în baza economică și suprastructura societății, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arăta că tendința obiectivă, determinată de dezvoltarea societății este aceea a perfecționării rolului și funcțiilor statului de organizator și conducător al întregii activități economico-sociale, astfel încît, **„înfăptuind principiul autoconducerii și autogestiunii, trebuie să îmbinăm armonios aceasta cu planul național unic de dezvoltare economico-socială a patriei, să perfecționăm continuu cadrul larg democratic pe care l-am creat, să asigurăm buna funcționare, o conlucrare tot mai strînsă între ele, care reprezintă, de altfel, calea participării tot mai largi a poporului la conducerea tuturor sectoarelor, a diminuării treptate a rolului statului și creșterii mai puternice a rolului organismelor muncitorești-revoluționare, a poporului, în făurirea conștientă a propriului său viitor și destin liber și independent, a comunismului".**

Complexitatea exercitării conducerii unitare, planificate a economiei naționale, ca și necesitatea raportării ei permanente la exigențele pe care le impune rezolvarea cu succes a problemelor construirii noii orînduri, implică un ansamblu de activități și condiții cu caracter social-economic și politic, care, în principal, se referă la: cunoașterea pe baze științifice, realiste a necesităților actuale și de perspectivă ale economiei naționale în ansamblu, previzionarea acestora în cadrul unui orizont de timp suficient de îndelungat, în care probabilitatea realizării lor este acceptabilă; studierea temeinică a posibilităților de care dispune economia națională, a resurselor materiale și de muncă și previzionarea gradului de acoperire în timp a nevoilor sociale, la un nivel socialmente necesar al consumurilor; corelarea nevoilor cu posibilitățile existente sau previzionate, elaborarea mai multor variante de alocare a resurselor de muncă socială și alegerea, pe baza unor criterii științifice, de natură economică, socială și ecologică, a variantei optime, care trebuie să fie planul național unic de dezvoltare economico-socială; dimensionarea și repartizarea corespunzătoare a sarcinilor de plan pe toate categoriile de structuri ale economiei naționale, astfel încît să existe o concordanță deplină între posibilitățile existente și indicatorii de plan, iar îndeplinirea lor să aibă loc în condiții de înaltă eficiență social-economică; conceperea unui asemenea mecanism de fundamentare și îndeplinire a indicatorilor de plan care să asigure concordanța producției cu necesitățile reale ale consumului productiv și personal, ca volum, structură și calitate; acoperirea obiectivelor propuse a se înfăptui cu resursele materiale și de muncă, asigurîndu-se condițiile de bază ale echilibrului economiei naționale; încadrarea cheltuielilor pentru obținerea valorilor de întrebuințare în limita a ceea ce societatea poate să recunoască drept normă socialmente necesară; concordanța sarcinilor de plan în expresie valorică cu cele în expresie fizică, atît în perioada de fundamentare cît și în cea de îndeplinire; compatibilitatea eficienței la producătorul nemijlocit cu eficiența la consumatorul final, productiv sau neproductiv, astfel încît să fie eliminată orice posibilitate de însușire neechitabilă a muncii altora, de rentabilizare pe alte căi decît cele economice; asigurarea repartizării echilibrate a forțelor de producție pe teritoriu, a apropierii județelor și zonelor țării din punctul de vedere al condițiilor de muncă și de viață; încadrarea rațională a economiei naționale în diviziunea internațională a muncii, transformarea relațiilor economice internaționale într-un factor intensiv al creșterii economice și consolidării echilibrului structurii economiei naționale, al dezvoltării independente într-o lume cu interdependențe tot mai complexe și puternice; antrenarea colectivelor de oameni ai muncii, printr-un sistem adecvat naturii și intere-

Digitized by Google

selor lor, la dezbaterea și înfăptuirea sarcinilor de plan, astfel încît ceea ce este avantajos pentru economia națională în ansamblu să fie și pentru fiecare unitate economică și om al muncii, după cum ceea ce nu corespunde intereselor oamenilor muncii să nu fie acceptat nici pe ansamblul economiei naționale.

O importanță deosebită capătă, în lumina Tezelor pentru Congresul al XIV-lea, cerința ca, în activitatea de conducere și planificare, să se îmbine armonios rolul organelor centrale, în primul rînd al ministerelor, cu răspunderea unităților, a întreprinderilor.

În vederea realizării acestor exigențe ale mecanismului conducerii planificate a economiei naționale, exercitarea funcției economice a statului socialist trebuie să însemne fundamentarea, corespunzător intereselor tuturor oamenilor muncii, a structurilor și proporțiilor dezvoltării, a ratei optime de acumulare, a gradului de participare la circuitul economic mondial, a celor mai realiste căi de ridicare a nivelului de trai material și spiritual, în fiecare etapă a construcției socialiste.

Rolul activ al statului socialist

Dată fiind complexitatea deosebită a acestor exigențe, este firesc și, totodată, necesar și posibil ca întregul proces de fundamentare a structurilor și proporțiilor dezvoltării să se bazeze în mod ferm pe participarea activă a tuturor colectivelor de oameni ai muncii, a tuturor unităților economice, social-culturale, administrativ-teritoriale, principiul elaborării lor de jos în sus fiind de neînlocuit. În același timp, statul socialist trebuie să sprijine această participare directă a oamenilor muncii la dezbaterea și adoptarea celor mai bune soluții, fundamentînd, pe criterii științifice, realiste, nivelurile orientative și normativele pentru toate verigile economiei naționale.

Totodată, statul socialist este chemat să fundamenteze pîrghiile economico-financiare de punere în funcțiune și de armonizare a intereselor oamenilor muncii cu interesele unităților economice și ale societății în ansamblu pe criterii care să nu frîneze inițiativa creatoare a subiecților economici, să nu acopere în nici un fel lipsa de eficiență sau de rentabilitate a unor întreprinderi prin redistribuiri nejustificate de valoare pe seama altor producători, sau a consumatorilor, ci, dimpotrivă, să sancționeze, corespunzător eticii și echității socialiste, orice abatere de la exigențele obiective ale dezvoltării, ale creșterii eficienței, de la necesitățile ridicării nivelului de trai al poporului. În aceste condiții, este evident că planul nu se opune pieței, că nu acționează paralel două regulatoare ale producției, ci unul singur, care cuprinde planul și piața — nu separate, nu opuse, ci, dimpotrivă, unite, integrate.

În procesul exercitării conducerii planificate a economiei naționale de către statul socialist pot să apară unele contradicții, ale căror consecințe afectează fie interesele generale ale dezvoltării, fie interesele personale sau de grup. Aflate la interacțiunea conducerii unitare a economiei naționale cu inițiativa și răspunderea verigilor de bază, aceste contradicții se referă, de pildă, la: abateri ale indicatorilor realizați față de cei planificați, cu consecințe asupra gradului de satisfacere a necesităților și, implicit, asupra echilibrului economiei naționale; existența unor întreprinderi care își desfășoară activitatea cu pierderi, cheltuind mai mult decît realizează, cu consecințe negative asupra ritmului reproducției socialiste lărgite; utilizarea necorespunzătoare a unei părți însemnate a fondurilor fixe productive existente în economia națională, ceea ce lipsește societatea de importante produse și diminuează eficiența efortului de acumulare depus; risipirea unor resurse materiale, financiare și de muncă, imobilizate în stocuri supranormative.

Cauzele unor asemenea contradicții — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — sînt legate de încălcarea principiilor elementare ale mecanismului conducerii planificate a economiei naționale, ceea ce presupune că înlăturarea lor din viața economico-socială nu impune cîtuși de puțin înlocuirea mecanismului planului prin cel al pieței spontane, ci, dimpotrivă, implică realizarea corespunzătoare a rolului economic al statului socialist, a autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare.

Printre cauzele care generează asemenea contradicții pot fi menționate: studierea necorespunzătoare a cerințelor pieței interne și externe și previzionarea neștiințifică a unor segmente ale cererii de consum, productiv sau neproductiv — cauză a cărei înlăturare presupune, așa cum sublinia secretarul general al partidului, creșterea rolului științei și cercetării științifice în activitatea de planificare și prognoză, astfel încît să poată fi cunoscute pe baze realiste tendințele dominante care se manifestă; necunoașterea din timp și pentru suficient timp a gradului de acoperire cu unele resurse materiale și de muncă, ceea ce creează pericolul ca unele obiective propuse a se înfăptui să nu poată beneficia de resursele necesare realizării lor (și, în acest caz, previzionarea pe baze științifice a volumului, structurii și calității resurselor trebuie să asigure cunoașterea prealabilă, în raport cu previzionarea consumurilor normate, a duratei de timp pentru care ajung resursele și stabilirea măsurilor necesare pentru descoperirea a noi resurse); insuficienta activitate de previziune și prognoză tehnologică, în funcție de care se elaborează modelul structurii de ramură a economiei naționale ce trebuie să asigure optimizarea nevoilor și resurselor în perspectiva unui orizont de timp suficient de îndelungat; insuficienta fundamentare științifică a nivelurilor orientative și a normativelor de plan pe toate treptele structurii economiei naționale; includerea în plan a unor produse pentru care fie că nu există nevoie socială și desfacere asigurată, fie că nu există resursele necesare pentru obținerea lor, în condiții de eficiență și competitivitate; nesancționarea promptă a întreprinderilor care au tendința de a se rentabiliza pe seama altor întreprinderi sau a populației — prin preț —, folosind, în acest sens, pîrghii economico-financiare ș.a.

Pornind de la faptul că planul național unic de dezvoltare economico-socială trebuie să îmbine în mod organic interesele fiecărei unități economico-sociale și administrativ-teritoriale, ale fiecărui colectiv de oameni ai muncii cu interesele generale ale societății noastre socialiste, ale întregului popor, apare evident că nu se poate slăbi sub nici o formă rolul statului în conducerea unitară a activității economico-sociale. Dimpotrivă, viața demonstrează că puternica dezvoltare a forțelor de producție, amplificarea fără precedent a activităților economico-sociale și creșterea interdependențelor pe care le determină adîncirea diviziunii sociale impun cu necesitate creșterea rolului statului în organizarea și conducerea unitară a întregii activități economico-sociale, pe baza planului național unic. În aceste condiții — așa cum arată secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu —, **„dacă am renunța la principiul conducerii pe baza planului unic de dezvoltare economico-socială, ar apărea o serie de contradicții, cu repercusiuni grave asupra făuririi societății socialiste, a dezvoltării patriei și ridicării nivelului de trai material și spiritual al poporului".**

Iată de ce, nu numai că nu se poate renunța la conducerea unitară, pe baza planului de dezvoltare economico-socială, dar, pe măsură ce se amplifică și se diversifică activitățile în cadrul societății, se afirmă tot mai puternic revoluția științifico-tehnică, se perfecționează procesul de participare a oamenilor muncii — ca proprietari, producători și beneficiari — la întreaga viață materială și spirituală, se impune tot mai mult necesitatea de a întări rolul statului socialist în coordonarea și dirijarea de ansamblu a producției socialiste.

Conf. univ. dr.
CONSTANTIN C. POPESCU

Digitized by Google

DEMOCRAŢIA MUNCITOREASCĂ-REVOLUŢIONARĂ

cadru original de participare a întregului popor la conducerea societăţii

Problematica sistemului politic, democratic al societăţii socialiste, a democraţiei muncitoreşti-revoluţionare ocupă un loc de primordială importanţă în cadrul analizei de largă cuprindere şi mare profunzime oferită de Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român. Această analiză porneşte în mod consecvent de la concepţia materialismului dialectic şi istoric potrivit căreia politicul, ca, de altfel, întreaga suprastructură, se configurează, în ultimă instanţă, în funcţie de natura bazei economice, de relaţiile de producţie, în primul rînd de cele de proprietate, de noua structură socială şi de clasă a societăţii. În acest spirit sînt relevate şi fundamentate teze de o deosebită însemnătate principială cu privire la conţinutul, configuraţia instituţional-organizatorică şi modalităţile de funcţionare ale sistemului politic al noii orînduiri.

Unitatea intereselor şi aspiraţiilor fundamentale ale întregului popor

În condiţiile societăţii noastre, pe temelia raporturilor de proprietate socialiste, s-a constituit o structură socială alcătuită în exclusivitate din clase şi categorii sociale de oameni ai muncii, care acţionează în strînsă unitate, sub conducerea partidului, a secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, pentru făurirea socialismului şi comunismului. Interesele şi aspiraţiile fundamentale care animă activitatea tuturor acestor clase şi categorii sociale, a întregului popor, sînt comune şi convergente. În acest sens, tovarăşul Nicolae Ceauşescu subliniază că **„o dată cu desfiinţarea claselor exploatatoare trebuie în mod legic să se realizeze unitatea politico-organizatorică a clasei muncitoare într-un partid unic, care să asigure conducerea operei vaste şi complexe de edificare a noii orînduiri sociale"**. Aşadar, în mod obiectiv, sistemul politic al societăţii socialiste este incompatibil cu existenţa mai multor partide, care să promoveze programe de inspiraţie ideologică diferită şi să-şi dispute rolul de guvernare a societăţii, cu existenţa unei opoziţii politice. Multipartidismul a apărut, după cum se cunoaşte, în condiţiile împărţirii societăţii în clase antagoniste, cu interese fundamentale diametral opuse, pe fundalul cărora s-au dezvoltat şi orientări ideologice divergente. De altfel, după cum se ştie, ideologiile exprimă de regulă interese fundamentale, generale ale claselor şi categoriilor sociale şi, întrucît în cadrul societăţii noastre, îndeobşte în cadrul societăţii socialiste, aceste interese sînt comune, unitare, este de la sine înţeles că şi valorile ideologice fundamentale sînt comune pentru totalitatea claselor şi categoriilor sociale, toate împărtăşind aceeaşi ideologie revoluţionară — socialismul ştiinţific.

Secretarul general al partidului nostru, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a dezvoltat teza privind caracterul unitar al conştiinţei socialiste tocmai pe temeiul unicităţii ideologiei revoluţionare, care constituie nucleul structurant al vieţii spirituale a tuturor claselor şi categoriilor sociale ale societăţii româneşti. Într-adevăr, idealurile comuniste, principiile socialismului ştiinţific au devenit crezul de muncă şi viaţă al tuturor claselor şi categoriilor sociale, în frunte cu clasa muncitoare — purtătoarea cea mai consecventă a acestor idealuri şi principii —, clasa conducătoare a societăţii noastre socialiste. Prin urmare, idealurile şi principiile socialismului trebuie să-şi găsească reflectare şi în organizarea şi funcţionarea sistemului politic, în activitatea fiecăreia dintre componentele sale. Dacă orice sistem politic cuprinde în mod necesar şi elemente constitutive de ordin ideologic, cele burgheze fiind, obiectiv, caracterizate printr-un pluralism ideologic, în cazul socialismului, sistemul politic nu poate fi decît unul întemeiat pe unitate ideologică, pe ideologia unică a socialismului ştiinţific, dezvoltată şi aplicată în mod creator, potrivit condiţiilor concret-istorice din fiecare ţară. Introducerea unor sisteme pluripartidiste în ţările socialiste ar atrage, în mod inevitabil, după sine şi apariţia pluralismului ideologic, ceea ce ar pune sub semnul întrebării însăşi aplicarea principiilor ideologiei socialiste, ale socialismului ştiinţific în practica vieţii economico-sociale şi spiritual-culturale, însăşi construcţia noii orînduiri ca atare.

Recomandările şi măsurile cu privire la crearea în ţările socialiste a unor sisteme politice bazate pe existenţa mai multor partide pun sub semnul întrebării procesul construcţiei noii orînduiri şi sub alte aspecte. Se ştie, de pildă, că partidul nostru a elaborat şi concretizat în practica social-politică teza de inestimabilă valoare referitoare la făurirea socialismului cu poporul şi pentru popor. Or, pentru a realiza această vastă şi complexă operă — cea mai vastă şi mai complexă din cîte a cunoscut vreodată omenirea —, poporul trebuie să acţioneze în deplină unitate. Fără o asemenea unitate a tuturor oamenilor muncii, a întregului popor, în frunte cu clasa muncitoare, sub conducerea partidului ei revoluţionar unic, construcţia noii orînduiri nu este de conceput. Revenirea la multipartidism, cu opoziţiile politice pe care le implică, ar sparge unitatea poporului, ar imprima scopuri politice diferite anumitor părţi ale sale, ceea ce ar afecta grav făurirea noii orînduiri, practic, mai devreme sau mai tîrziu, ar pune capăt acestui proces, cuceririlor socialiste ale oamenilor muncii. Iată de ce în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român se arată că ideea „revenirii în socialism la sistemul pluripartit este greşită şi profund dăunătoare, ea deschizînd calea reîntoarcerii la formele anacronice ale sistemului politic capitalist". Ceea ce este, de fapt, propriu sistemului politic al societăţii socialiste este tocmai unitatea sa de conţinut, ca expresie şi factor al asigurării şi consolidării continue a unită-

Digitized by Google

ții întregului popor, orientată în direcția făuririi neabătute a noii orînduiri sociale, a promovării consecvente a valorilor care îi dau realitate și sens, a principiilor fundamentale ale socialismului științific.

Unul dintre „argumentele" la care recurg susținătorii reîntoarcerii la sistemul politic anacronic bazat pe pluripartidism este acela că fără un asemenea sistem n-ar putea fi, chipurile, vorba de democrație, că democrația s-ar identifica în mod automat cu existența mai multor partide, că odată cu abolirea lui ar fi anulată însăși democrația. Din păcate, asemenea „argumente" sînt preluate, uneori, și în țări socialiste, susținîndu-se că perfecționarea socialismului, dezvoltarea democrației socialiste s-ar putea realiza doar prin renunțarea la partidul unic și revenirea la pluralismul partidist, că altă cale de dezvoltare a democrației în condițiile noii orînduiri, de afirmare a vocației democratice a acesteia n-ar exista. Or, experiența istorică arată că identificarea democrației cu pluripartidismul reprezintă o regretabilă confuzie, iar în ceea ce privește pe susținătorii burghezi ai acestei teze, de cele mai multe ori constituie un mod de a denigra sistemul partidului unic, de a calomnia însăși orînduirea socialistă care, afirmă aceștia, n-ar putea „asimila" democrația decît introducînd multipartidismul, ceea ce în realitate echivalează cu lichidarea partidelor comuniste. Așa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, partidul comunist nu poate să împartă, cu atît mai puțin să renunțe la rolul său de forță politică conducătoare a societății fără riscul periclitării grave a înseși cauzei socialismului, a intereselor vitale ale poporului. Tezele potrivit cărora partidul trebuie să cedeze o parte din atribuțiile și răspunderile sale, să se lase înlocuit de alte forțe politice nu au nimic comun cu teoria revoluționară a clasei muncitoare, cu principiile socialismului științific, sînt, în fond, teze capitularde, lichidatoriste, pe care partidul nostru le respinge în modul cel mai hotărît.

Experiența construcției socialiste în țara noastră, îndeosebi în anii de după Congresul al IX-lea, demonstrează, fără putință de tăgadă, că democrația socialistă se poate afirma și dezvolta plenar, că poate avea loc în mod continuu un autentic progres democratic numai în condițiile înfăptuirii și creșterii rolului politic conducător al partidului comunist, ca partid unic, revoluționar.

Partidul – promotorul dezvoltării și perfecționării democrației socialiste

Sărbătorind împlinirea a patru decenii și jumătate de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din August 1944, poporul nostru evocă cu îndreptățită mîndrie marile împliniri din acești ani, mai ales din perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului , în toate domeniile de activitate, inclusiv în cel al democrației muncitorești-revoluționare. Odată cu renunțarea la concepția privind „modelul unic" în construcția socialistă, cu repudierea oricăror manifestări de dogmatism și șablonism, au fost înlăturate și îngustimile teoretice și practice care au grevat, într-o anumită perioadă, viața democratică, progresul general al societății românești, angajată, în ultimii 24 de ani, în mod hotărît și ireversibil pe calea edificării noii orînduiri sociale. Cu contribuția determinantă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în acești ani a fost elaborată o concepție înnoitoare referitoare la făurirea socialismului cu poporul și pentru popor și, în acest cadru, a fost fundamentat conceptul de democrație muncitorească-revoluționară, adoptîndu-se, totodată, măsuri de mare însemnătate în direcția afirmării în practică a inegalabilului potențial democratic al noii orînduiri, a perfecționării întregii vieți economico-sociale.

Pornind de la cerințele realității sociale obiective, Partidul Comunist Român consideră dezvoltarea democrației socialiste ca parte integrantă indisolubilă a acestei realități, al cărei dinamism include în mod necesar creșterea propriului său rol de forță politică conducătoare a societății. Partidul nostru și-a interiorizat în mod organic adevăratele valori democratice și militează, cu consecvență și autoritatea conferite de însuși acest fapt, pentru transformarea lor în valori adînc înrădăcinate în întreaga societate, în conștiința, comportamentul și acțiunea fiecărui membru al societății socialiste, aflată într-un neîntrerupt și multilateral progres. Spre deosebire de capitalism — în condițiile căruia participarea democratică a poporului la procesul de conducere social-politică și economică este, prin diferite modalități, blocată de cerîcurile guvernante și patronat —, în spațiul politic, economic, social și cultural al societății socialiste românești, din care au dispărut clasele exploatatoare și asuprirea omului de către om, iar puterea aparține celor ce muncesc, participarea la conducere, în toate sectoarele de activitate, constituie realmente un drept fundamental al omului, al întregului popor, a cărui realizare, la parametri tot mai înalți, interesează deopotrivă, în mod obiectiv, societatea și pe fiecare dintre membrii acesteia. În calitate de forță politică conducătoare, de centru vital al națiunii, Partidul Comunist Român este principalul purtător al intereselor societății noastre, în ansamblul ei, privind participarea oamenilor muncii la conducere, acționînd cu consecvență în vederea conștientizării fiecărui cetățean asupra necesității manifestării sale tot mai active — în calitate de producător, proprietar și beneficiar al întregii avuții naționale, de stăpîn deplin pe destinul său — ca participant competent la acțiunile de conducere, începînd cu unitatea în care lucrează și pînă la nivelul întregii societăți.

Edificiul democratic al socialismului, avînd ca „structuri de rezistență" latura instituțional-organizatorică și cea spiritual-cognitivă, purtînd amprenta condițiilor concrete din fiecare țară și etapă, se formează și se perfecționează, asemenea noii orînduiri în ansamblul ei, în cadrul unui proces continuu, care refuză mecanismele spontane, implicînd creativitate social-politică, proces proiectat și înfăptuit cu participarea maselor largi de oameni ai muncii, de către partidul comunist, forța politică conducătoare a tuturor domeniilor vieții economico-sociale. Această activitate a fost și este orientată, deopotrivă, în direcția creării și perfecționării continue a cadrului instituțional-organizatoric și în aceea a formării și dezvoltării conștiinței înaintate a membrilor societății, a „învățării" de către aceștia a democrației în chiar procesul participării lor la conducere, la guvernarea societății. Prin urmare, în procesul afirmării și dezvoltării democrației muncitorești-revoluționare sînt implicate, în modul cel mai direct, două dintre cele mai importante legități ale devenirii noii orînduiri, și anume legitatea dezvoltării conștiente și aceea a creșterii rolului conducător al partidului revoluționar al clasei muncitoare, ambele imprimînd procesului respectiv un caracter autentic democratic.

Pentru afirmarea democrației socialiste o însemnătate de prim ordin au, firește, crearea unui cadru normativo-instituțional, reglementarea drepturilor și îndatoririlor cetățenilor, însoțite de garanții corespunzătoare de natură a le conferi realitate. Fără un asemenea cadru, în făurirea căruia ideologia revoluționară a clasei muncitoare servește drept ghid, uriașele resurse democratice ale noii orînduiri, descătușate prin desființarea profundelor inegalități economico-sociale dintre oameni, prin înlocuirea proprietății private asupra mijloacelor de producție cu cea colectivă, socialistă și lichidarea exploatării și asupririi omului de către om, nu se pot valorifica pe deplin, nu se pot concretiza într-o viață social-politică autentic democratică. Aceste resurse ar fi deturnate, irosite în condițiile anarhiei, incompatibilă prin însăși esența ei cu democrația. În același timp, ele ar rămîne în stare latentă, ascunse total sau parțial, dacă reglementările și instituțiile politico-juridice n-ar fi corespunzătoare pentru fructificarea lor, ori s-ar vădi insuficient de „încăpătoare" pentru ceea ce este obiectiv posibil în fiecare etapă a construcției socialiste, sub aspectul vieții democratice a noii societăți, și ar putea fi serios viciate în cazurile cînd reglementările politico-juridice existente ar fi ignorate sau încălcate, cînd legalitatea socialistă ar înceta să reprezinte o valoare social-politică și juridică reală.

Concluzia pe care a formulat-o partidul nostru începînd cu cel de-al IX-lea Congres a fost aceea a preocupării permanente pentru elaborarea de reglementări politico-juridice, pentru respectarea fermă a acestora, pentru crearea și perfecționarea cadrului instituțional-organizatoric apt să asigure punerea în valoare a posibilităților și condițiilor existente în fiecare etapă a construcției noii orînduiri sociale privind afirmarea și adîncirea democrației socialiste, factor hotărîtor în înfăptuirea cu succes a acestei opere, în formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste, a culturii politice democratice, latură fundamentală a afirmării superiorității istorice a socialismului față de capitalism. Garanția acestui proces o constituie întărirea continuă a partidului, a rolului său conducător, afirmarea tot mai puternică în calitate de partid revoluționar, fidelitatea neabătută față de principiile revoluționare ale socialismului. **„Nu există și nu poate exista perfecționarea și dezvoltarea socialismului** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu—, **fără un partid unic al clasei muncitoare, cu o concepție revoluționară despre lume și viață care să**

acționeze cu fermitate pentru unirea întregului popor în apărarea cuceririlor socialismului, pentru dezvoltarea socialismului, ridicarea bunăstării poporului, întărirea independenței și suveranității țării, pentru pace și colaborare între toate națiunile lumii".

Organizare democratică nouă, calitativ superioară

Un alt „argument" invocat în susținerea tezei pluripartidismului este acela al diversității intereselor, rezultată din existența în societate a unor grupuri sociale diferite. În această privință se impune de la început o precizare foarte importantă. Desigur, structura socială și de clasă a societății socialiste, întemeiată pe proprietatea comună asupra mijloacelor de producție, nu exclude automat, ci presupune, concomitent cu comunitatea intereselor fundamentale, vitale ale întregului popor, și existența unor interese relativ distincte ale claselor și categoriilor sociale care o compun. Unii oameni politici și teoreticieni din Occident „recomandă" însă țărilor socialiste reprivatizarea întreprinderilor și dezvoltarea unei economii de piață, condiționînd de aceasta și simbolicele „ajutoare" economico-financiare pe care sînt dispuși să le acorde unora dintre ele. Evident, în cazul în care s-ar da curs unor astfel de „recomandări", în țările socialiste și-ar face apariția unele grupări sociale cu interese opuse, iar societatea s-ar reîmpărți în exploatați și exploatatori. Pe un asemenea fond social-economic este „recomandată", de regulă, și revenirea la sistemul mai multor partide. Este, astfel, confirmat adevărul că încălcarea unei legități a revoluției și construcției socialiste atrage după sine și încălcarea celorlalte legități, toate acestea ducînd, în cele din urmă, la lichidarea cuceririlor socialismului.

Partidul nostru se situează în mod ferm pe poziția că socialismul este incompatibil cu dezvoltarea pe bazele proprietății private asupra mijloacelor de producție și tocmai de aceea acționează consecvent pentru consolidarea și dezvoltarea continuă a proprietății socialiste în toate sectoarele de activitate. Crearea și întărirea proprietății socialiste a întregului popor și cooperatistă generează o structură socială formată exclusiv din clase și categorii de oameni ai muncii, între care se dezvoltă relații de alianță și unitate, o structură socială dinamică, marcată de procesul omogenizării, al apropierii treptate, sub diverse aspecte, între acestea, inclusiv sub aspectul întăririi comunității intereselor lor vitale, esențiale. Interesele fundamentale ale tuturor acestor clase și categorii sociale — clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea ș.a. — sînt comune, dar, firește, fiecare dintre ele are și anumite interese specifice. Întrucît acestea din urmă izvorăsc, în esență, din structura socială a societății, obiectiv condiționată, interesele specifice ale claselor și categoriilor sociale nu reprezintă un „corp străin" în societatea noastră, ci sînt, în fond, interese proprii acesteia. Așadar, construirea noii orînduiri, desfășurarea procesului de omogenizare socială nu anulează diversitatea intereselor umane.

Există, însă, o deosebire esențială, și din acest punct de vedere, între socialism și orînduirea capitalistă, întemeiată pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, pe exploatarea și asuprirea omului de către om, care se reflectă, și nu poate să nu se reflecte, și în conținutul sistemului politic democratic. Este vorba de faptul că în socialism toate aceste interese specifice au drept purtători clase și categorii sociale de oameni ai muncii, proprietari, producători și beneficiari ai avuției naționale, cărora le este străină tendința de a trăi pe seama muncii altora, fiind, deci, interese determinate de poziția lor de oameni care își desfășoară viața pe baza propriei munci. În asemenea împrejurări, interesele specifice ale claselor și categoriilor proprii noii orînduiri sociale nu sînt opuse, ci unitare prin conținuturile lor și pot fi și sînt armonizate printr-o politică economică, socială și culturală corespunzătoare, fundamentată de partid cu participarea directă a purtătorilor lor — oamenii muncii din toate sectoarele de activitate. Avem de-a face, deci, s-ar putea spune, cu o unitate în diversitate, cu interese diferite dar unite prin conținutul lor, dat fiind faptul că toate sînt interese ale unor clase și categorii sociale de oameni ai muncii.

Întrucît socialismul reprezintă o societate a muncii generalizate, eliberate de orice exploatare și asuprire socială și națională, interesele specifice ale claselor sociale sînt, în esență, asemenea celor generale, comune, interese care se manifestă ca mobiluri ale unor activități subsumate dezvoltării generale a societății noastre socialiste.

Rezultă, așadar, că reîntoarcerea la existența mai multor partide care să exprime interesele specifice ale diferitelor clase și grupuri sociale și profesionale ar fi lipsită de orice suport obiectiv și ar reprezenta, evident, un anacronism. **„Necesitatea democrației, asigurarea participării tuturor claselor și a întregului popor la conducerea societății** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — **pot și trebuie să fie realizate nu prin existența mai multor partide, ci prin forme noi de organizare și de participare a poporului la conducerea societății".**

Tocmai spre crearea unor asemenea forme noi, cu adevărat democratice, s-a orientat partidul nostru, realizînd în ultimii 24 de ani un cadru instituțional democratic, unic în felul său, care, exprimînd interesele tuturor claselor și categoriilor de oameni ai muncii, asigură participarea reală a acestora la conducerea tuturor sectoarelor de activitate, la elaborarea și traducerea în viață a întregii politici interne și externe a țării.

Acest cadru cuprinde, așa cum este știut, numeroase organisme democratice, începînd cu adunările generale și consiliile oamenilor muncii din unitățile economico-sociale, care exercită efectiv conducerea acestor unități, și terminînd cu marile forumuri naționale — congresele pe domenii, care dezbat, cu o largă participare, în mod responsabil, activitatea desfășurată în importante sectoare ale construcției socialiste în țara noastră. **„Nu există în lume pînă astăzi** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din iulie a.c. — **o asemenea organizare democratică în care clasa muncitoare să-și poată hotărî în mod liber, independent, dezvoltarea în toate domeniile de activitate... Desigur, fiecare merge pe calea pe care o consideră că este mai bună, însă doresc să afirm că nu putem decît să ne mîndrim cu forma democratică în care clasa muncitoare, intelectualitatea, țărănimea — bărbați, femei, tineri, întregul nostru popor — participă organizat la conducerea societății. Aceasta este, de fapt, democrația reală în plină acțiune".**

Această organizare democratică nouă, care asigură, sub conducerea Partidului Comunist Român, caracterul unitar al acțiunii tuturor claselor și categoriilor sociale în direcția promovării ferme a valorilor și principiilor socialismului, dă realitate coincidenței dintre sensul originar și cel real al democrației. Puterea poporului, liber și stăpîn pe soarta sa, se realizează ca putere a tuturor claselor și categoriilor sociale, sistemul democrației muncitorești-revoluționare îmbinînd interesele generale cu cele specifice fiecăreia dintre ele și, pe această bază, asigurînd unitatea lor ca subiecți responsabili ai întregului proces de edificare a noii orînduiri sociale.

Un exemplu concludent în această direcție îl constituie Frontul Democrației și Unității Socialiste, cel mai larg organism politic din țara noastră, cu activitate permanentă, care cuprinde, unite sub conducerea și în jurul partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, toate organizațiile de masă și obștești, în fapt totalitatea claselor și categoriilor sociale, întreaga națiune. Unitatea indisolubilă a poporului se realizează și se consolidează în condițiile în care fiecare dintre organizațiile ce compun acest cuprinzător organism este purtătoarea atît a intereselor și aspirațiilor generale privind construcția socialistă și comunistă în România, cît și, în îmbinare cu acestea, a unor interese specifice, proprii diferitelor clase și categorii sociale.

Pornind de la necesitatea îmbinării intereselor generale cu cele specifice, de la faptul că satisfacerea intereselor specifice depinde de realizarea celor generale, toate componentele Frontului Democrației și Unității Socialiste, în fapt toate organismele ce alcătuiesc sistemul politic original, profund democratic, al României socialiste, participă la elaborarea tuturor programelor și au răspunderi concrete privind îndeplinirea, desfășurarea activității economice, social-politice și culturale, obligația de a manifesta inițiativă, de a acționa cu hotărîre în direcția antrenării categoriilor de populație pe care le cuprind, folosind forme și metode adecvate, la transpunerea în viață a programelor respective, la întărirea și dezvoltarea continuă a proprietății socialiste — temelia progresului multilateral al țării, a ridicării neîncetate a nivelului de trai al întregului popor. Organizațiile de masă și obștești oferă diferitelor categorii de oameni ai muncii cadrul participării la conducerea societății, creîndu-le posibilitatea de a-și

Digitized by Google

spune cuvîntul, în lumina propriilor interese, generale și specifice, în toate problemele care privesc societatea, se preocupă de valorificarea energiilor lor în scopul propășirii noii orînduiri sociale.

În acest sens, referindu-se, de pildă, la sindicate, atît la cele din întreprinderi, dar mai cu seamă la organismele lor centrale, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază că nu este admis ca acestea să rămînă în afara vreunei probleme care privește viața și activitatea întreprinderilor, acordînd o atenție deosebită problemelor sociale. Secretarul general al partidului arată totodată că sindicatelor le revine o răspundere deosebită și în activitatea politico-educativă, de pregătire profesională și ridicare a conștiinței revoluționare a oamenilor muncii.

Preocuparea pentru problemele și interesele generale ale societății, răspunderea pentru destinul socialist și comunist al României, repudierea hotărîtă a tot ceea ce ar veni în contradicție cu interesele și principiile socialismului și, în acest context, preocuparea pentru rezolvarea diferitelor probleme și interese specifice categoriilor sociale cărora li se adresează, sînt caracteristici comune tuturor organizațiilor de masă și obștești — U.T.C., organizația femeilor etc. Sub conducerea Partidului Comunist Român, care și-a consacrat și își consacră întreaga activitate progresului și bunăstării poporului, realizării intereselor acestuia, întăririi independenței și suveranității patriei, asigurării unei vieți mereu mai bune pentru toți oamenii muncii, organizațiile de masă și obștești, celelalte componente ale sistemului nostru politic trebuie să contribuie tot mai activ la dezbaterea largă a tuturor problemelor politicii interne și externe, la transpunerea în viață a principiului, subliniat în mod deosebit de tovarășul Nicolae Ceaușescu, potrivit căruia **„desfășurarea în bune condiții a construcției socialiste nu poate avea loc decît acordînd o grijă permanentă condițiilor de muncă, de viață ale clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, ale întregului popor."**

Conștiința socialistă și afirmarea democrației muncitorești-revoluționare

Una dintre trăsăturile de însemnătate cardinală ce conferă superioritate democrației muncitorești-revoluționare o constituie îmbinarea formelor reprezentative cu cele directe de participare a cetățenilor la conducerea societății. Din acest punct de vedere, caracterul larg al democrației noastre muncitorești-revoluționare se exprimă nu numai în existența unei multitudini de structuri organizatorice corespunzătoare participării directe și reprezentative la viața social-politică a tuturor claselor și categoriilor sociale, ci și în compoziția cuprinzătoare a unora și acelorași organisme.

Între acestea la loc de frunte se situează organele puterii de stat. Astfel, în țara noastră, s-a realizat, în ultimele două decenii, un sistem larg democratic al alegerilor de deputați în Marea Adunare Națională și în consiliile populare prin depunerea mai multor cadidaturi pentru un loc de deputat, prin desemnarea lor de către organizațiile politice și sociale, de organizațiile de masă, precum și în adunările cetățenești ale oamenilor muncii. Caracterul real democratic al acestor organisme este asigurat prin prezența ca deputați în Marea Adunare Națională și în consiliile populare a reprezentanților direcți ai clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, ai tuturor oamenilor muncii, fără nici o deosebire.

Distingem în acest cadru două aspecte esențiale, organic corelate, definitorii pentru caracterul democratic al sistemului nostru politic. În primul rînd, structura socială, națională, demografică a acestor organisme ale puterii de stat reflectă structurile corespunzătoare ale societății noastre socialiste, ceea ce creează posibilitatea reală a exprimării intereselor diferitelor categorii ale populației în conținutul legilor, hotărîrilor și deciziilor adoptate. Acest fapt are o importanță deosebită, în condițiile în care, după cum se știe, organele statului sînt înzestrate cu capacitatea de a adopta hotărîri obligatorii pentru toți membrii societății, hotărîri care se impun ca expresie a intereselor tuturor celor chemați să le respecte, să le confere realitate. În al doilea rînd, alegerea deputaților acestor organisme are loc atît din rîndul membrilor Partidului Comunist Român, cît și din rîndul membrilor organizațiilor de masă și obștești, inclusiv din rîndul Organizației Democrației și Unității Socialiste, care cuprinde oameni ai muncii ce nu sînt membri de partid. Astfel, existența partidului unic, a Partidului Comunist Român, ca partid de guvernămînt în țara noastră nu anulează cîtuși de puțin componența largă, diversificată sub aspectul apartenenței la diferite organizații de masă și obștești, a deputaților organelor de stat care exercită puterea supremă în societate. În același timp, reprezentanții acestor organizații participă și la activitatea organelor administrativ-executive ale statului nostru socialist. Aceasta contribuie la întărirea bazei social-politice a statului democrației muncitorești-revoluționare, constituind, totodată, unul dintre aspectele fundamentale ce reliefează cu pregnanță faptul că democratismul sistemului nostru politic are un caracter autentic, fiind superior celui multipartidist, propriu regimurilor parlamentare burgheze.

Transformarea activității ideologice și politico-educative într-o forță mai puternică, cu un rol mai important în întreaga operă de construcție socialistă, operă care se înfăptuiește cu poporul și pentru popor, necesită, în concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, implicarea mai activă a acestei activități, a conștiinței revoluționare, a cunoașterii și în dezvoltarea și perfecționarea democrației muncitorești-revoluționare, în intensificarea participării conștiente, competente și responsabile a oamenilor muncii la conducerea tuturor sectoarelor de activitate, a societății în ansamblu. În acest cadru, o însemnătate deosebită dobîndește aprecierea eficienței activității ideologice și politico-educative și din punctul de vedere al contribuției pe care aceasta o aduce la creșterea interesului și competenței participative a oamenilor muncii, concretizate în implicarea lor tot mai activă și în cunoștință de cauză în procesele de conducere socială, în activitatea de guvernare a societății.

Conștiința tot mai înaltă a drepturilor și îndatoririlor cetățenești, a necesității de a participa la conducerea societății, sporirea competenței participative, rezultat direct al conștiinței politice, juridice, etice, al întăririi sentimentelor patriotice ale oamenilor muncii, prin intensificarea activității ideologice și politico-educative desfășurate de partid, reprezintă un factor de primă importanță al afirmării tot mai puternice, în cazul fiecărui cetățean, a drepturilor și libertăților democratice largi consacrate și garantate de societatea noastră socialistă, al transpunerii ferme în viață a îndatoririlor înscrise în Constituția țării, în legile țării, în alte documente politico-juridice.

O însemnătate deosebită capătă, în acest sens, propaganda juridică, asigurarea cunoașterii temeinice de către toți cetățenii a legilor statului, ridicarea spiritului lor de răspundere în respectarea neabătută a acestora, în primul rînd în apărarea și dezvoltarea proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție. Pe o asemenea cale se realizează întărirea adeziunii oamenilor muncii la valorile socialismului, ale patriotismului socialist, revoluționar, ale democrației muncitorești-revoluționare, cunoașterea și perceperea legilor țării ca legi care le exprimă interesele, ceea ce determină comportamente în concordanță cu aceste legi, cu principiile eticii și echității socialiste. În acest fel au loc, în societatea noastră, consolidarea continuă a legalității socialiste, ca valoare esențială a democrației muncitorești-revoluționare, întărirea ordinii și disciplinei în toate sectoarele, dezvoltarea spiritului de combativitate față de orice manifestări negative. **„Cu cît vom perfecționa și dezvolta mai larg formele democratice de participare a maselor, a poporului la făurirea conștientă a propriului viitor** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — **cu atît va trebui să fim mai fermi împotriva oricăror abateri, de încălcare a legilor și normelor de conviețuire, împotriva tuturor acelora care pun în pericol construcția socialismului, independența națională și suveranitatea țării. Democrația muncitorească-revoluționară presupune răspunderea pentru viitorul patriei, pentru independența sa".**

Înțelegerea într-un asemenea mod a democrației muncitorești-revoluționare și comportarea corespunzătoare în practică a tuturor oamenilor muncii, constructori ai socialismului constituie o componentă esențială a spiritului revoluționar, valoare fundamentală care trebuie să penetreze întregul conținut al conștiinței revoluționare, înaintate și, deopotrivă, al democrației socialiste. Se dezvăluie, astfel, uriașa forță pe care o exercită conștiința socialistă, spiritul revoluționar în dezvoltarea și perfecționarea democrației muncitorești-revoluționare, potrivit exigențelor tot mai înalte ale devenirii ascendente, generale a societății noastre pe calea socialismului și comunismului.

Conf. univ. dr. VIOREL POPESCU

Digitized by Google

OMOGENIZAREA SOCIALĂ

determinări economice, politico-ideologice și culturale

În Expunerea la ședința comună a Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a organismelor democratice și organizațiilor de masă și obștești din 28 noiembrie 1988, tovarășul Nicolae Ceaușescu a acordat o importanță deosebită analizei schimbărilor profunde produse în anii socialismului, îndeosebi după Congresul al IX-lea, în structura socială a țării, omogenizării societății noastre și făuririi în perspectivă a poporului unic muncitor. Deopotrivă, în proiectul Tezelor pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român, un capitol special este consacrat schimbărilor profunde produse în structura socială a țării și omogenizării crescînde a societății noastre socialiste.

În ansamblul său, această problematică reliefează rolul și însemnătatea factorului uman în procesul de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de trecere la un stadiu superior al dezvoltării economice și sociale. Abordat din perspectivă macrostructurală, potențialul uman al societății noastre socialiste se definește ca trăsătură dominantă, prin omogenizarea socială — proces legic-obiectiv, care amplifică inițiativa și creativitatea de masă, se constituie în fundal al implicării mai profunde a tuturor claselor și categoriilor sociale în realizarea programului de edificare și perfecționare a noii orînduiri.

Omogenizarea socială este un proces de mare întindere istorică, ale cărui premise s-au acumulat încă în cursul angajării țării noastre, după revoluția din August 1944, pe calea dezvoltării democratice, a lichidării depline a dominației imperialiste, dar care s-a ridicat pe o treaptă superioară în anii socialismului, îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului. Acest proces cunoaște în prezent caracteristici noi, definitorii, care decurg din totalitatea transformărilor specifice dezvoltării economice intensive, trecerii la o nouă calitate, superioară, a muncii și vieții, printre direcțiile sale principale înscriindu-se și valorificarea mai puternică a factorilor spirituali, a nivelului general de pregătire științifică, tehnică, profesională, politico-ideologică a cadrelor, a tuturor oamenilor muncii. Or, în condițiile societății noastre, dimensiunea pregătirii multilaterale a omului acoperă sfera socială a unei multitudini de indicatori ai omogenizării cultural-spirituale globale, care se exprimă în sporirea valorii și calității muncii desfășurate în toate domeniile de activitate.

În Expunerea la forumul democratic din noiembrie 1988, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că și în perspectivă **„va avea loc o continuă apropiere între toate clasele și categoriile sociale pe calea dispariției deosebirilor dintre oraș și sat, a apropierii nivelului de pregătire profesională și tehnică, a mecanizării, automatizării și robotizării proceselor de producție, a ridicării nivelului general de pregătire, a nivelului de cultură"**. Această apreciere exprimă înțelegerea aprofundată, dialectică a multiplelor transformări produse în sfera dinamicii și conexiunilor forțelor productive din societatea noastră. Concomitent cu repartizarea judicioasă a forțelor productive pe teritoriu (ceea ce a condus la o reală și crescîndă echifinalizare omogenizatoare a nivelurilor de dezvoltare ale tuturor zonelor țării noastre) s-au înregistrat sensibile mutații calitative în structura forței de muncă și în cea a mijloacelor de producție. Introducerea largă a progresului tehnic sub impactul noii revoluții tehnico-științifice se exprimă, tot mai mult, nu numai în dinamica tehnologiilor, în tehnosferă, ci și în afirmarea imanentă a unui nou tip de forță umană a muncii, în amplificarea acestei forțe prin acumularea de trăsături specifice personalității creative, a cărei manifestare în procesele productive reflectă sporirea continuă a ponderii muncii complexe în ansamblul muncii sociale. În acest sens, de altfel, se înscrie și aprecierea, de o mare relevanță teoretică și practică, formulată de secretarul general al partidului, potrivit căreia clasa noastră muncitoare se apropie tot mai mult, prin caracteristicile sale, de satisfacerea cerințelor unei **clase muncitoare intelectuale.**

Calitatea nouă pe care, în ansamblul lor, o dobîndesc forțele productive este izvorul obiectiv, infrastructural al omogenizării globale a societății. Privind lucrurile din perspectiva deterministă a raporturilor de dependență obiectivă dintre infrastructură și structurile socio-economice, se poate observa că dinamica forței umane a muncii indică cel mai reprezentativ vector de impact asupra mutațiilor produse în structura grupală, de clasă în primul rînd, a societății noastre. Astfel, apropierea dintre clasele și categoriile sociale se sprijină, în mod obiectiv, atît pe tipul de proprietate asupra mijloacelor de producție — proprietatea socialistă —, cît și pe modul în care se raportează omul — ca forță de muncă și, deopotrivă, ca personalitate — la totalitatea mijloacelor de producție, la utilizarea lor rațională și eficientă în ansamblul muncii sociale. Socialismul, în procesul dezvoltării și perfecționării sale, depășește ruptura istorică, adîncită la maximum în capitalism, dintre statutul social al omului ca forță de muncă și statutul său de personalitate. Se instituie, ca urmare, în chip revoluționar, o osmoză a celor două tipuri de statut socio-istoric și, în consecință, pe măsură ce acest proces capătă generalitate, dinamica structurilor sociale și de clasă ale societății este tot mai puternic marcată de trăsătura dominantă a omogenizării.

Omogenizarea apare, așadar, ca proces determinat în mod obiectiv, prin mecanisme de dependență legică, ale căror izvoare se află, în ultimă instanță, în nivelul infrastructural al forțelor de producție ale societății noastre. Desigur, anumite fenomene specifice acestui proces se regăsesc și în interiorul fiecărei clase și categorii sociale, dar ele au același sens de producere și manifestare — cel al convergenței trăsăturilor esențiale ale componentelor structurii de clasă din societatea noastră.

Digitized by Google

Factorii exogeni ai omogenizării se combină, în chip dialectic, cu cei endogeni, rezultanta fiind unitatea organică, de un dinamism deosebit, a infrastructurilor și structurilor specifice societății noastre în etapa actuală a dezvoltării sale economice și sociale.

În ansamblul determinărilor sale complexe, procesul social-economic al omogenizării societății noastre socialiste cuprinde, desigur, atît laturi și aspecte obiective cît și fenomene de tip subiectiv, transformări cumulative care au loc în conștiința socială, în viața spirituală în genere, acestea din urmă acționînd la rîndul lor în mod specific și stimulativ în raport cu mutațiile din sfera relațiilor materiale de existență. În acest cadru de interdependențe dialectice, ridicarea nivelului general de pregătire profesională, culturală și politico-ideologică a maselor se instituie într-un indicator relevant pentru stadiul actual și direcțiile înfăptuirii unor noi cote de organizare socială, într-un factor hotărîtor al procesului de omogenizare socială.

Dezvoltarea proceselor tehnologice de vîrf, asimilarea cuceririlor noii revoluții tehnico-științifice și, corelativ, perfecționarea învățămîntului pe toate palierele sale, în perspectiva instituționalizării educației permanente, au făcut ca ponderea muncii complexe în ansamblul muncii sociale să sporească într-un ritm deosebit. Aceasta se referă la toate clasele și categoriile sociale, în interiorul cărora sînt înregistrate sensibile acumulări de profesionalitate și competență de un tip nou.

Avînd în vedere rolul și sfera de cuprindere a clasei muncitoare — care este cea mai reprezentativă clasă în structura socială, cea mai puternică și mai importantă forță socială —, fenomenul menționat capătă tipicitate la acest nivel. De pe acum se poate spune că, în multe domenii ale vieții productive, profesionale, clasa noastră muncitoare cunoaște mutații care o apropie de cerințele unei clase muncitoare intelectuale, atît sub aspectul tipului de muncă socialmente util desfășurată cît și sub aspectul afirmării, în timp, a unui nou statut de certificare și recunoaștere socială a competențelor — cel de muncitor cu studii superioare. Deopotrivă, legarea crescîndă a straturilor tehnico-științifice ale intelectualității de procesele nemijlocit productive și, corelativ, sporirea capacității intelectuale de soluționare a celor mai complexe probleme ale producției de tip intensiv fac ca întrepătrunderea dintre clasa muncitoare și intelectualitate să devină unul dintre cele mai relevante fenomene constitutive ale omogenizării sociale de ansamblu a societății noastre. De altfel, provenită din rîndurile muncitorilor și țăranilor, intelectualitatea este puternic legată, în mod organic, de oamenii muncii, de toate compartimentele grupale ale societății noastre, care se constituie în jurul efectului socializator și umanizator al muncii, al activității productive.

Concomitent, profesionalizarea forței de muncă din agricultură, accelerarea unor procese de apropiere între munca din industrie și cea agricolă, în contextul noii revoluții agrare, determină ca în sistemul larg al interdependențelor socio-profesionale să se înscrie, cu firești variații de ritm și volum, toate clasele și categoriile sociale, inclusiv personalul din administrație și servicii, a cărui deschidere spre operaționalitate în raport cu problemele economice și sociale este vizibil impulsionată prin importante hotărîri normative de partid și de stat.

Dincolo de acest aspect al întrepătrunderii unor structuri grupale ale societății noastre, o deosebită relevanță prezintă și fenomenul de acumulare a unor cunoștințe profesionale active, a informațiilor cognitiv-acționale care structurează noi modele de gîndire și atitudine, cu finalitate în procesele productive nemijlocite.

Caracterul aplicativ, valorizator al instrucției școlare (și autoinstrucției, în perspectiva generală a educației post-școlare) se constituie într-unul dintre factorii hotărîtori în jurul căruia se organizează acțiunea socială cu efecte omogenizatoare. Desigur, fundamentul cultural, valoric al unui nou tip uman (în expresia sa generică, tipologic distinct) rămîne o permanență, dar una care capătă expresie faptică, practic-operațională, se manifestă în acțiunea productivă, în genere în comportamentele profesionale, de lucru, în modul de autoexprimare a personalității fiecăruia.

Structurile socio-profesionale din societatea noastră, așa cum se înfățișează ele în prezent și cum sînt redate de variate studii sociologice, sînt de tip precumpănitor industrial, inclusiv în unele sfere ale producției, ale muncii din agricultură. Ele presupun realizarea unei echilibrate îmbinări a pregătirii de cultură generală și profesională, în cadrul asigurării unui profil larg al specialistului, proiectat și realizat ca atare prin înfăptuirea politicii partidului și statului nostru în domeniul perfecționării și modernizării învățămîntului, prin integrarea organică a procesului de pregătire profesională cu cercetarea științifică și producția.

În esența sa, avînd sensibile implicații în accentuarea omogenizării și asigurînd premisele necesare pentru o mobilitate socio-profesională accentuată, profilul larg presupune, în matricea sa, și o structură stabilă de competențe, de abilități fundamentale pentru activități productive bine definite și riguros finalizate. Din acest punct de vedere, sporesc funcțiile omogenizatoare ale pregătirii școlare, formative îndeosebi, în sensul modelării unei gîndiri active, creative, cu deschideri spre conexiuni multiple și transferuri între cunoștințe teoretice și operaționale dintr-un domeniu în altul. „Rata de actualitate" a cunoștințelor transmise și asimilate rezidă, astfel, nu numai în noutatea lor în sine, chiar dacă ea este de vîrf, ci și în calitatea acestora de a fi o reală bază spirituală pentru identificarea unor soluții multiple la probleme tehnico-economice concrete, pentru munca în echipă, pentru îmbinarea muncii fizice cu cea intelectuală, ceea ce are efecte reale de tip omogenizator.

Cu nuanțele și trăsăturile specifice de rigoare, problemele se pun, în esență, în același fel și în ceea ce privește pregătirea ideologică și politică. Pentru procesul de omogenizare, formarea unei concepții înaintate, revoluționare despre lume și viață se afirmă ca un factor stimulativ, de cea mai mare importanță, de natură să determine motivații superioare ale muncii și să se răsfrîngă ca atare asupra activismului social al personalității. În această privință, deosebit de improtantă este orientarea formulată de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind **necesitatea de a spori calitatea factorului uman al dezvoltării prin îmbinarea pregătirii profesionale cu cea politico-ideologică**, de a se apropia tot mai mult conținutul și formele muncii de propagandă de cerințele nemijlocite ale activității productive, ale soluționării problemelor practice, specifice dezvoltării economico-sociale de tip intensiv.

Se cere subliniat faptul că îmbinarea armonioasă a pregătirii profesionale cu cea ideologică și politică trebuie să se realizeze într-o largă perspectivă cultural-valorică, să găsească în aceasta un fundament durabil și la scară de masă. În acest sens, în cuvîntarea rostită la Plenara Comitetului Central al partidului din luna iunie a.c., tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: **„Întreaga activitate ideologică, educativă trebuie să contribuie activ la ridicarea nivelului general de știință și cultură, la formarea unui popor cu înalte cunoștințe științifice, culturale și revoluționare, a unui popor înarmat cu tot ce este mai nou în dezvoltarea științei și cul-**

turi, care să contribuie, prin activitatea sa, la îmbogățirea tezaurului național și a tezaurului mondial, din toate domeniile".

În esența sa, omogenizarea socială apare deci și ca un proces valorizator și umanizator, ca un cadru istoric, de largă perspectivă, pentru utilizarea, în strînsă unitate, a tuturor pîrghiilor socio-profesionale, politico-organizatorice și culturale, pentru valorificarea mereu mai eficientă a întregului potențial uman al societății noastre.

Unul dintre cele mai complexe mecanisme ale omogenizării sociale este cel al integrării socio-profesionale a diferitelor categorii umane. Studiile și cercetările de teren, investigațiile sociologice și psiho-organizaționale arată că pe măsura angajării tot mai accentuate a omului în proiectarea și dirijarea conștientă a proceselor economice și sociale, se intensifică acțiunea factorilor calitativi ai dezvoltării și, în același timp, se structurează progresiv practica utilizării și valorificării raționale a resurselor umane, a integrării forței de muncă în procesele de producere a valorilor materiale și spirituale.

Ca factor socializator și umanizator, așa cum este ea definită în Programul ideologic al partidului, și datorită schimbărilor de esență pe care le-a cunoscut și le cunoaște, munca a devenit cea mai amplă sferă socială de convergență acțională a claselor și categoriilor sociale, a mecanismelor generatoare ale procesului de omogenizare socială. Societatea noastră a dobîndit, în anii socialismului, capacitatea de a da naștere unei pluralități de dimensiuni ale integrării, a căror expresie sintetic-generică este cea de participare creatoare și convergentă la dezvoltarea economico-socială, în cadrul diviziunii sociale a muncii.

Numeroase date atestă că specialistul de astăzi, indiferent de gradul și structura pregătirii sale, se raportează tot mai mult la condițiile muncii — desigur, cu variații specifice — ca structură de personalitate culturală, ca sinteză de norme și valori morale, ca potențialitate a creației și inovării. De aceea, în orizontul de aspirații ale diferitelor categorii socio-profesionale pot fi identificate o serie de dimensiuni de conținut, relevante pentru procesul implicării integrative a factorilor spirituali în dinamica procesului complex al omogenizării sociale. Între acești factori se înscriu cei referitori la ameliorarea climatului socio-afectiv al muncii, disponibilitatea pentru unitatea și omogenitatea colectivului de muncă (începînd cu cel „primar", de apartenență directă), aderența la practica inovării tehnico-științifice și organizatorice, spiritul de echipă, speranța autoîmplinirii în și prin grupul social, tendința armonizării comportamentelor comunitare pe un fond valoric-cultural superior etc. De asemenea, interdependența dintre procesele de integrare profesională și urbană contribuie la formarea și dezvoltarea unui nou tip de om, pentru care păstrarea continuității valorice a spiritualității naționale este compatibilă cu receptivitatea față de nou și cu participarea activă la soluționarea unor probleme concrete, de interes comunitar, specifice omogenizării acțiunii sociale.

Procesul de integrare activă a resurselor umane (ca forță de muncă și ca personalitate socială) atît în mediul industrial cît și în mediul agrar este puternic stimulat de caracterul revoluționar al politicii partidului și statului nostru de formare și utilizare a cadrelor, de distribuire și folosire judicioasă a specialiștilor pregătiți prin procesul de învățămînt, atît pe domenii de activitate cît și în profil teritorial.

Distribuirea și folosirea rațională a specialiștilor se constituie, desigur, într-o condiție necesară, dar nu și suficientă a intensificării ritmurilor adaptării profesionale și a depășirii acestui stadiu prin asigurarea unei reale și active participări a cadrelor la ansamblul activității economice, sociale și culturale, în chip convergent și omogenizator. Este nevoie și de realizarea a ceea ce ar putea fi denumit „atmosfera socio-profesională", ca fenomen psiho-social favorizant pentru procesele de integrare omogenizatoare.

Investigațiile de teren arată că, în măsura în care sînt o reflectare a tendințelor de sporire a coeziunii colectivelor de muncă, factorii psiho-sociali exercită o puternică forță de atracție, de integrare și stabilizare socio-profesională. În legătură cu aceasta se impune a fi subliniat rolul cultural-omogenizator pe care îl au crearea și dezvoltarea în fiecare colectiv de muncă a acelui sistem de relații socio-profesionale care permite selectarea și promovarea competențelor reale, valorificarea experienței celei mai eficiente și polarizarea centrelor de interes în jurul tipului uman caracterizat prin tendința autodepășirii, cu precădere în procesele de muncă, dar și în achiziționarea unui tot mai consistent fundament cultural-valoric al activității sale profesionale și moral-cetățenești.

Prin complexitatea și implicațiile sale omogenizatoare, integrarea socio-profesională a resurselor umane acoperă, desigur, și multe alte zone ale relațiilor sociale, zone în care se acumulează și se modelează noi valori, norme și motivații, se formează convingeri, atitudini și comportamente profesionale și culturale dominate de spiritul colectiv, de echipă, de aspirații și trebuințe comunitare, de stiluri de conducere și organizare moderne, toate la un loc asigurînd asimilarea noului valoric superior, la scară de masă.

Se cere a fi relevat totodată faptul că sporirea considerabilă a potențialului școlar al societății noastre și, corelativ, definirea acestuia prin mutații culturale care asigură o calitate superioară a factorului uman conduc la substanțiale procese de omogenizare socială în raporturile dintre generații, aspect care se impune, după părerea noastră, a fi mai temeinic și mai profund abordat în etapa actuală. Îmbinarea armonioasă a experienței generațiilor mai vîrstnice cu experiența socială și profesională în formare a tineretului își află în factorii pregătirii pentru muncă și formării culturale un ansamblu de influențe stimulative și convergente. Societatea noastră nu cunoaște, din această perspectivă, stările specifice conflictelor dintre generații, iar comportamentul său global este, prin excelență, tipic pentru omogenizarea sa crescîndă; ceea ce nu exclude, ci presupune, în mod dialectic, diferențieri și specificități de la o generație la alta, particularități socio-profesionale și culturale care definesc unitatea în diversitate a procesului global al omogenizării sociale.

Determinările economice, tehnologice și sociale ale procesului omogenizării sînt — ca, de altfel, în cazul oricărui macroproces — deosebit de complexe și multiple. Privite din perspectiva trăsăturilor calitative ale factorului uman, acestea indică precumpănitor ansamblul laturilor socio-profesionale, politico-organizatorice și cultural-formative care contribuie la modelarea unui nou tip de om, cu personalitate multilateral dezvoltată, cu o temeinică pregătire profesională, științifică, ideologică, culturală. În viitor, acest nou tip uman va avea un rol crescînd în realizarea ca atare, pe dimensiunile noi ale experienței istorice, a procesului de omogenizare socială. Se va ajunge astfel — așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — la realizarea poporului unic muncitor, animat de aceleași interese și năzuințe comune de a-și făuri în mod conștient viitorul liber și independent, de bunăstare și fericire, de a asigura deplina egalitate în drepturi și afirmarea principiilor de echitate și etică socialistă și comunistă, de ridicarea necontenită a patriei noastre pe cele mai înalte culmi de progres și civilizație.

Conf. univ. dr. ACULIN CAZACU

Digitized by Google

Congresul al IX-lea, începutul unei noi epoci revoluționare în activitatea partidului, în opera de făurire a socialismului în patria noastră

CONSULTAȚII

ÎN SPRIJINUL STUDIERII ȘI DEZBATERII, ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC, A PROIECTULUI PROGRAMULUI-DIRECTIVĂ ȘI A TEZELOR PENTRU CONGRESUL AL XIV-LEA AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Moment de cotitură radicală, de răscruce istorică în procesul de construcție socialistă din patria noastră, Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român a reprezentat un eveniment de însemnătate excepțională în viața partidului, a întregului popor, marcînd începutul unei noi epoci, de ridicare a țării pe trepte tot mai înalte, calitativ superioare, de progres și civilizație. **„Cel de-al IX-lea Congres al partidului** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — **a deschis o nouă epocă revoluționară în activitatea partidului, în construcția socialistă în România. Privind retrospectiv la întreaga activitate din acești ani, putem afirma cu îndreptățită mîndrie că a fost o epocă de mari transformări și remarcabile realizări în toate domeniile, care au confirmat pe deplin justețea concepției partidului nostru privind aplicarea legilor generale, a principiilor socialiste la realitățile și condițiile din România".**

Profundele transformări revoluționare produse în ultimii 24 de ani în toate domeniile vieții noastre sociale dezvăluie tot mai larg semnificațiile majore ale Congresului al IX-lea al partidului, validează integral, cu deosebită strălucire, legitimitatea istoricei alegeri a tovarășului Nicolae Ceaușescu, prin voința unanimă a comuniștilor, a întregului popor, în funcția supremă de secretar general al partidului. În conștiința poporului nostru, marile înfăptuiri, fără precedent în istoria patriei, obținute în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea poartă pecetea inconfundabilă a personalității și activității secretarului general al partidului — eminent conducător politic, gînditor revoluționar și patriot înflăcărat, ctitor al României socialiste moderne, personalitate de frunte a lumii contemporane, care a dat măreție acestei perioade denumită de întreaga națiune, cu îndreptățită mîndrie patriotică, „Epoca Nicolae Ceaușescu". Este unanim recunoscută și apreciată contribuția esențială, hotărîtoare a secretarului general al partidului la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului, la înflorirea continuă a scumpei noastre patrii, la creșterea prestigiului său internațional, la cauza păcii, colaborării și înțelegerii între toate națiunile lumii.

Este meritul nepieritor al tovarășului Nicolae Ceaușescu de a fi redat gîndirii marxiste din țara noastră forța ei creatoare, spiritul ei viu, dialectic, capacitatea de a fi o metodă de investigare științifică a realității obiective. În perioada care a trecut de la istoricul Congres din 1965, promovînd cu curaj noul, eliberîndu-se de orice dogme, aplicînd în mod creator adevărurile generale ale materialismului dialectic și istoric la realitățile concrete ale țării noastre, partidul a elaborat teze și concepte, profund originale, a adoptat hotărîri și măsuri de mare valoare, care au dinamizat și înviorat puternic ampla activitate de edificare a noii orînduiri. S-a produs, în acești ani, o ruptură hotărîtă cu teoriile și practicile anacronice, conservatoare, cu conceptul greșit al „modelului unic" în construirea socialismului, cu ploconirea în fața unor idei străine și a unor forme de conducere și organizare a societății în contradicție cu condițiile concret-istorice, cu realitățile noastre naționale. Strategia progresului multilateral al patriei a fost regîndită cu îndrăzneală și înaltă rigoare științifică, într-o viziune unitară, cuprinzînd organizarea și conducerea întregii economii, a tuturor sectoarelor activității sociale.

Problemele de bază ale dezvoltării economico-sociale a patriei, cum sînt creșterea și modernizarea forțelor de producție, sporirea avuției naționale, manifestarea puternică a factorilor calitativi ai dezvoltării social-economice, perfecționarea relațiilor de producție și sociale și, în primul rînd, întărirea proprietății socialiste, perfecționarea structurilor social-politice, a organizării, planificării și conducerii vieții social-economice, dezvoltarea democrației muncitorești-revoluționare, creșterea rolului statului, afirmarea partidului ca forță politică conducătoare a societății, centru vital al națiunii, dezvoltarea științei, învățămîntului și culturii ș.a., au căpătat o nouă și adecvată soluționare teoretică și practică, în spiritul aplicării ferme, creatoare a legilor obiective, a principiilor general-valabile ale socialismului științific la condițiile concrete din societatea românească, ținîndu-se, totodată, seama de experiența mondială, de noile cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, ale cunoașterii umane în general. Practic, nu există domeniu al vieții economice și social-politice în care, începînd cu Congresul al IX-lea, partidul, secretarul său general să nu fi adus contribuții de seamă atît la înțelegerea cît și la modelarea proceselor sociale, la afirmarea și dinamizarea acțiunii creatoare a oamenilor muncii, a întregului popor în opera de edificare a noii orînduiri, în făurirea propriei istorii.

PROFUNDELE TRANSFORMĂRI REVOLUȚIONARE ÎNFĂPTUITE ÎN SOCIETATEA ROMÂNEASCĂ ÎN PERIOADA INAUGURATĂ DE CONGRESUL AL IX-LEA

Congresul al IX-lea al partidului a inaugurat în viața țării noastre o epocă de împliniri fără egal în toate domeniile vieții economice și sociale. Într-o perioadă istorică relativ scurtă, România a parcurs mai multe etape istorice, transformîndu-se dintr-o țară agrară, slab dezvoltată, într-o țară industrial-agrară, în plină dezvoltare, cu o industrie puternică, modernă, avînd la bază cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, cu o agricultură socialistă înaintată. **„În cei 40 de ani de construcție socialistă, și îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, în 1965,** — arată secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c. — **poporul român, sub conducerea gloriosului nostru partid comunist, a străbătut mai multe etape istorice și a ajuns la un asemenea nivel de dezvoltare economico-socială, de civilizație generală cum nu s-a realizat într-o perioadă de sute de ani — aș sublinia în mod deosebit — în întreaga perioadă de dezvoltare capitalistă."** Experiența țării noastre atestă, fără putință de tăgadă, că numai lichidarea exploatării și asupririi, a dominației străine și trecerea la făurirea noii orînduiri, pe temelia trainică a proprietății socialiste, au asigurat aceste mari realizări și transformări, că socialismul este o orînduire calitativ superioară în raport cu toate orînduirile sociale precedente, că numai el reprezintă singura cale de progres al omenirii.

Întreaga strategie de dezvoltare economico-socială a patriei este concepută și realizată de partidul nostru, de secretarul său general, pe baza forțelor proprii,

printr-un program adecvat de acumulări și investiții. Pornind de la linia generală stabilită de Congresul al IX-lea, partidul nostru, conștient că numai o rată înaltă a acumulării poate asigura într-un timp cît mai scurt lichidarea rămînerii în urmă a țării și făurirea unei economii moderne, a optat pentru alocarea a circa o treime din venitul național pentru creșterea și modernizarea forțelor de producție, pentru industrializare, dezvoltarea agriculturii și a celorlalte ramuri ale economiei naționale. O deosebită importanță a avut, în acest sens, reorganizarea teritorial-administrativă a țării din 1968, care a deschis calea înfloririi tuturor județelor și zonelor patriei. Aceasta a asigurat ridicarea generală a nivelului de civilizație a tuturor oamenilor muncii, crearea, într-o măsură tot mai mare, a unor condiții egale de muncă și viață pentru toți cetățenii patriei fără nici o deosebire. Justețea acestei politici este demonstrată de noua înfățișare a României, de sutele de platforme industriale amplasate rațional, echilibrat pe întreg cuprinsul țării, de rezultatele agriculturii socialiste, care își dovedește tot mai mult forța și viabilitatea, de imginea radical schimbată a orașelor și satelor țării, aflate în plin proces de modernizare. În glorioasa epocă inaugurată cu 24 de ani în urmă, au fost înfăptuite obiective grandioase, cum sînt: marile cetăți industriale din domeniile metalurgiei, chimiei, construcțiilor de mașini, complexele hidroenergetice de pe Dunăre, Metroul din Capitală, canalele Dunăre-Marea Neagră și Poarta Albă-Midia-Năvodari, Transfăgărășanul, modernizarea Dîmboviței și modernele construcții din București, lucrări reprezentative pentru vocația constructivă a poporului nostru, pentru forța și capacitatea economiei românești.

O continuă dezvoltare au cunoscut știința, învățămîntul, cultura, activitatea politico-educativă de formare a omului nou, care, în această scurtă perioadă istorică, au devenit o puternică forță a progresului economic și social al României. Rapida dezvoltare și modernizare a forțelor de producție s-a realizat și ca urmare a lichidării concepției greșite, manifestată în perioada dinaintea Congresului al IX-lea, potrivit căreia nu ar trebui dezvoltată cercetarea științifică proprie. Pe baza orientărilor fundamentate de acest istoric Congres, din inițiativa și sub conducerea nemijlocită a secretarului general al partidului, a fost organizată o largă rețea de institute și unități de cercetare, au fost elaborate o serie de programe de o deosebită importanță pentru dezvoltarea științei și cercetării tehnologice în țara noastră, pentru înfăptuirea în toate domeniile a noii revoluții tehnico-științifice, știința devenind cu adevărat o forță nemijlocită de producție. **Sub îndrumarea de înaltă competență a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, cercetarea științifică și învățămîntul, organic legate de producție, aduc o însemnată contribuție la dezvoltarea și modernizarea mijloacelor de producție și a proceselor de muncă, la valorificarea cu eficiență sporită a resurselor naționale, la perfecționarea noilor relații sociale, la formarea omului nou, la afirmarea multilaterală a personalității umane.** Prin dezvoltarea în continuare a științei și învățămîntului, România va deveni, pînă la sfîrșitul acestui mileniu și în primele decenii ale mileniului următor — așa cum se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului — o puternică forță a progresului tehnico-științific, cu un înalt nivel de dezvoltare în toate domeniile.

Pornind de la teza socialismului științific potrivit căreia dezvoltarea democrației socialiste și crearea condițiilor pentru participarea largă și nemijlocită a oamenilor muncii la conducerea vieții economico-sociale reprezintă o necesitate imperioasă a edificării societății socialiste, partidul nostru a creat, în ultimii 24 de ani, un sistem original, unic în felul său, al democrației muncitorești-revoluționare, care se bazează pe transpunerea în viață a principiului făuririi socialismului cu poporul și pentru popor. În perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea, din inițiativa și cu contribuția hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a fost perfecționat sistemul politic, s-a asigurat democratizarea organelor de stat centrale și locale, s-a modificat legea electorală, introducîndu-se sistemul de prezentare a mai multor candidaturi pentru un loc de deputat, s-au creat noi organisme democratice care asigură participarea tuturor oamenilor muncii la conducerea societății. Frontul Democrației și Unității Socialiste, care cuprinde toate organizațiile de masă și obștești, uniunile și asociațiile științifice, profesionale, precum și Organizația Democrației și Unității Socialiste, practic întreaga națiune, exprimă democratismul profund al societății noastre.

STADIUL ACTUAL AL SOCIETĂȚII SOCIALISTE ROMÂNEȘTI MARILE SUCCESE OBȚINUTE PE DRUMUL FĂURIRII SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE

Înfăptuind neabătut orientările Congresului al IX-lea — continuate și dezvoltate, corespunzător cerințelor fiecărei etape, de congresele și conferințele naționale ulterioare —, poporul nostru, sub conducerea înțeleaptă a partidului, a asigurat înaintarea fermă a patriei noastre pe calea socialismului, a progresului, obținînd realizări cu adevărat remarcabile în dezvoltarea economico-socială; într-o perioadă istorică relativ scurtă, România s-a transformat într-o țară industrial-agrară, cu un nivel de civilizație, de bunăstare materială și spirituală tot mai ridicat al întregului popor. Astfel, profundele prefaceri revoluționare care au avut loc în țara noastră în cei peste 40 de ani de construcție socialistă, și îndeosebi după Congresul al IX-lea, cuprinzînd, în desfășurarea lor, toate laturile societății noastre, au schimbat fundamental înfățișarea României, munca și viața poporului nostru.

Ca rezultat al activității pline de abnegație și răspundere a întregii noastre națiuni pentru înfăptuirea neabătută a liniei politice generale a partidului, s-a dezvoltat continuu și s-a modernizat baza tehnico-materială a societății, s-au obținut succese importante în îmbunătățirea calității produselor și ridicarea nivelului tehnic al producției, în creșterea productivității muncii, în buna organizare a producției și a muncii. România dispune astăzi de o industrie modernă, care poate realiza produse de mare complexitate, de înaltă calitate și nivel tehnic, competitive pe piețele externe. Producția industrială este, în acest an, de 135 ori mai mare decît în 1945, creșterea obținută după 1965 fiind de 120 ori. Grăitor pentru uriașul efort constructiv desfășurat de națiunea noastră este faptul că 90% din mijloacele fixe de care dispune azi societatea au fost create în perioada de după Congresul al IX-lea. În agricultură s-a realizat un vast program de irigații și îmbunătățiri funciare, care a asigurat sporirea continuă a producției agricole; aceasta s-a mărit față de 1945 de circa 10 ori, din care de peste 6 ori după 1965. Volumul comerțului exterior a crescut de 45 de ori față de anul 1950. Avuția națională a ajuns la 5 178 miliarde lei, iar fondurile fixe productive la circa 2 700 miliarde lei. Venitul național depășește astăzi de 40 de ori nivelul din 1945, un spor de 33 ori revenind perioadei de după Congresul al IX-lea. Fondul de consum s-a mărit, comparativ cu anul 1950, de peste 18 ori. Fondul de retribuire a crescut față de 1965 de aproape 6 ori, retribuția medie de peste 3 ori, iar retribuția minimă s-a majorat de peste 3,3 ori, asigurîndu-se un raport de 1 la 4,7 între veniturile mici și cele mari. Un rol important în ridicarea nivelului de trai l-au avut și îl au cheltuielile social-culturale finanțate de la bugetul statului, care au crescut continuu, urmînd ca în 1990 să ajungă la 14 900 lei pe o familie, față de 3 530 lei în 1965.

Prin amplasarea și dezvoltarea judicioasă, rațională a industriei, a agriculturii, a celorlalte ramuri economice în toate județele și zonele țării s-au asigurat desfășurarea unor ample lucrări de urbanizare și modernizare, ridicarea la o viață nouă, înfloritoare, a județelor și localităților, apropierea condițiilor de muncă și de viață în toate localitățile țării, o reală, deplină și efectivă egalitate în drepturi pentru toți fiii patriei, posibilități ca toți locuitorii patriei să se bucure de cuceririle civilizației socialiste.

A fost realizat un larg sistem democratic de participare nemijlocită a întregului popor la conducerea societății, la făurirea conștientă a propriului viitor socialist și comunist. Un rol de seamă în înfăptuirea programelor de dezvoltare economico-socială au avut transpunerea în viață a programelor de autoconducere, autoaprovizionare și autogestiune a tuturor localităților patriei noastre, dezvoltarea democrației muncitorești-revoluționare.

Întreaga dezvoltare economico-socială din ultimii 24 de ani s-a înfăptuit în condițiile afirmării tot mai puternice — ca factori hotărîtori ai progresului — a științei, învățămîntului și culturii, care au cunoscut o dezvoltare fără precedent. S-a generalizat învățămîntul de 10 ani, iar pînă la sfîrșitul actualului cincinal va fi generalizat învățămîntul de 12 ani. S-a dezvoltat puternic activitatea de ocrotire a sănătății.

În luna martie a acestui an, poporul român a înregistrat un succes de prestigiu — rambursarea în întregime a datoriei externe. Pentru prima dată în îndelungata sa istorie, România nu mai plătește tribut nimănui, devenind cu adevărat independentă atît economic cît și politic.

Marile succese obținute de România în toate domeniile vieții economico-sociale demonstrează, cu puterea faptelor, justețea politicii partidului nostru de aplicare fermă și creatoare a principiilor generale ale socialismului științific la realitățile patriei noastre, atestă — așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — că **„numai și numai socialismul asigură popoarelor condiții pentru lichidarea înapoierii, sărăciei, pentru adevărata independență economico-socială, pentru bunăstare și**

Digitized by Google

fericire, pentru pace trainică, pentru colaborare între toate popoarele lumii".

ÎNTĂRIREA, DEZVOLTAREA ŞI APĂRAREA PROPRIETĂŢII SOCIALISTE, A ÎNTREGULUI POPOR ŞI COOPERATISTĂ, CERINŢĂ VITALĂ A PROGRESULUI CONTINUU, MULTILATERAL AL PATRIEI

Una dintre direcţiile principale ale procesului înnoitor care caracterizează întreaga dezvoltare economică şi socială a României, începînd cu cel de-al IX-lea Congres, o constituie preocuparea constantă a partidului nostru, a secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, pentru creşterea, consolidarea, perfecţionarea şi apărarea proprietăţii socialiste asupra mijloacelor de producţie, ca bază a noii orînduiri, a progresului economic şi social al României, a suveranităţii şi independenţei naţionale. Realitate fundamentală a societăţii noastre, proprietatea socialistă condiţionează, practic, toate aspectele vieţii economice şi sociale. Creşterea, perfecţionarea şi dezvoltarea ei continuă reprezintă premisa esenţială, unica temelie solidă, trainică a realizării aspiraţiilor maselor largi populare de progres şi civilizaţie, de egalitate şi echitate, de independenţă naţională. Aşa cum arată tovarăşul Nicolae Ceauşescu, **„nu se poate vorbi de perfecţionarea socialismului prin aşa-zisa dezvoltare a micii proprietăţi particulare. Proprietatea capitalistă, mică sau mare, rămîne proprietatea capitaliştilor. Nu se poate vorbi de o economie socialistă fără a aşeza la baza ei proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producţie. Aceasta constituie o legitate obiectivă, fără de care nu se poate vorbi de făurirea unei noi orînduiri sociale mai drepte şi mai bune."**

Secretarul general al partidului evidenţiază în permanenţă necesitatea de a sublinia rolul fundamental, hotărîtor al proprietăţii socialiste asupra mijloacelor de producţie, faptul că proprietatea întregului popor şi proprietatea cooperatistă reprezintă una dintre cerinţele vitale pentru realizarea noii orînduiri sociale. Pe temelia proprietăţii socialiste se ridică întregul edificiu al democraţiei socialiste, oamenii muncii, fără deosebire de naţionalitate, au garantat dreptul la muncă, dreptul la învăţătură, dreptul de a participa la repartiţia echitabilă a rezultatelor muncii, dreptul de a participa la conducerea unităţilor economice sau sociale din care fac parte, ca şi a societăţii socialiste în ansamblu.

În sistemul relaţiilor de producţie, proprietatea determină, se ştie, poziţia membrilor societăţii faţă de mijloacele de producţie, modul de însuşire a rezultatelor producţiei, natura intereselor economice, ca şi relaţiile ce se creează între acestea. Esenţa proprietăţii, ca relaţie de producţie fundamentală, este determinată de cine stăpîneşte principalele mijloace de producţie ale societăţii şi în interesul cui se utilizează ele. Proprietatea socialistă reprezintă totalitatea relaţiilor de apropriere, stăpînire, însuşire colectivă a mijloacelor de producţie şi a rezultatelor producţiei de către oamenii muncii eliberaţi de exploatare, de repartizare a bunurilor materiale şi serviciilor de folosinţă personală după cantitatea, calitatea şi importanţa socială a muncii.

Proprietatea socialistă constituie elementul central al orînduirii socialiste, generînd un sistem cu totul nou de interese şi relaţii social-economice; ea determină ca membrii societăţii socialiste să dobîndească o nouă calitate, să nu mai fie doar producători, ci şi, în acelaşi timp, proprietari, conducători şi beneficiari ai producţiei sociale. Iată de ce, în concepţia partidului nostru, a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, o sarcină fundamentală a revoluţiei şi construcţiei socialiste este aceea ca, după cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare, în alianţă cu toţi oamenii muncii, să realizeze cel mai profund şi uman act de dreptate istorică — trecerea pe cale revoluţionară a principalelor mijloace de producţie în proprietatea celor ce muncesc. În acest fel se realizează concordanţa necesară între interesele oamenilor muncii, ca producători ai valorilor materiale şi spirituale, şi interesele lor ca proprietari ai mijloacelor de producţie.

Ca modalitate nouă, revoluţionară de stăpînire a mijloacelor de producţie de către oamenii muncii, eliberaţi de exploatare şi asuprire, şi de folosire a lor în interesul tuturor membrilor societăţii, proprietatea socialistă este superioară tuturor formelor de proprietate cunoscute pînă acum de omenire. Egalitatea tuturor membrilor societăţii faţă de mijloacele de producţie ia, astfel, locul inegalităţii sociale, pe care o consfinţise odinioară proprietatea privat-capitalistă.

În condiţiile capitalismului, proprietatea privată constituie baza exploatării omului de către om, a însuşirii sistematice de către capitalişti, proprietarii mijloacelor de producţie, a valorii nou create de oamenii muncii, nevoiţi să-şi vîndă unica lor posesiune, unica lor marfă — forţa de muncă. Proprietatea particulară asupra mijloacelor de producţie, împărţirea societăţii în clase antagoniste, în exploatatori şi exploataţi, reprezintă, în fapt, o încălcare a legilor obiective ale naturii şi dezvoltării sociale, constituie rezultatul violenţei şi forţei. Viaţa dovedeşte că ţările capitaliste, în care domină proprietatea privată, piaţa „liberă", se confruntă cu puternice fenomene de criză economică şi socială: şomajul, inflaţia, decalajele economice regionale, reducerea salariului real al oamenilor muncii, lipsa de locuinţe, activizarea organizaţiilor neofasciste etc. Or, asemenea fenomene grave, generate de proprietatea privată şi care se manifestă pe baza acesteia, sînt trecute cu vederea de cercurile imperialiste reacţionare, care încearcă să denigreze realizările istorice ale socialismului, să submineze ţările socialiste, să conteste forţa revoluţionară a principiilor socialiste de organizare a vieţii economico-sociale.

Proprietatea socialistă reprezintă relaţia economică primordială în cadrul relaţiilor de producţie socialiste, funcţiile ei întărindu-se şi multiplicîndu-se sistematic pe măsura desfăşurării procesului revoluţionar de transformare a societăţii. După Congresul al IX-lea al partidului au fost adoptate numeroase şi importante măsuri privind întărirea şi dezvoltarea proprietăţii socialiste şi, totodată, creşterea răspunderii oamenilor muncii, în calitate de proprietari, producători şi beneficiari, pentru buna gospodărire şi dezvoltare a proprietăţii întregului popor şi a proprietăţii cooperatiste.

Consolidarea continuă a proprietăţii socialiste, apărarea acesteia reprezintă conditia esenţială a dezvoltării revoluţionare a societăţii noastre, una dintre cerinţele vitale pentru asigurarea progresului continuu al forţelor de producţie, al ştiinţei, învăţămîntului şi culturii, ridicarea nivelului de trai, material şi spiritual, al poporului, pentru întărirea independenţei şi suveranităţii naţionale. Ţinînd seama de rolul şi importanţa proprietăţii socialiste în construcţia noii orînduiri, secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, subliniază, în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., că **„orice diminuare a rolului marii proprietăţi industriale şi agricole socialiste, întoarcerea la anumite forme ale proprietăţii capitaliste — chiar a micii proprietăţi — înseamnă o dare înapoi cu zeci şi zeci de ani, înseamnă a pune în pericol nu numai dezvoltarea socialismului, dar însăşi dezvoltarea economico-socială a poporelor, bunăstarea şi independenţa lor".**

REALIZĂRILE OBŢINUTE DE POPORUL NOSTRU ÎN CINCINALUL 1986—1990 ÎN ÎNFĂPTUIREA OBIECTIVULUI STRATEGIC DE TRECERE A ROMÂNIEI LA UN NOU STADIU, CEL DE ŢARĂ SOCIALISTĂ MEDIU DEZVOLTATĂ

În cincinalul 1986—1990 au fost obţinute noi şi însemnate realizări în dezvoltarea economico-socială a ţării, în ridicarea nivelului de trai, material şi spiritual, al întregului popor. S-au asigurat extinderea şi modernizarea continuă a forţelor de producţie, perfecţionarea relaţiilor sociale, adîncirea democraţiei muncitoreşti-revoluţionare, întărirea independenţei şi suveranităţii naţionale.

În primii trei ani ai cincinalului, producţia industrială a crescut anual cu peste 5%, iar în primele 6 luni ale acestui an — cu circa 6%. Pe ansamblul perioadei 1986—1990, producţia-marfă industrială creşte cu circa 40%. În agricultură s-au obţinut în primii trei ani ai actualului cincinal producţii anuale de peste 30 milioane tone cereale, cele mai mari din istoria ţării; şi în acest an se realizează recolte mari, fără precedent în istoria României. În domeniul investiţiilor, volumul lucrărilor echivalează, pe întregul cincinal, cu circa 1 300 miliarde lei, dîndu-se în funcţiune noi şi importante capacităţi industriale şi agrozootehnice. În toate judeţele s-a înfăptuit un vast program de construcţii de locuinţe şi aşezăminte social-culturale. S-au obţinut importante realizări la indicatorii de eficienţă economică: productivitatea muncii în industria republicană creşte, pe ansamblul cincinalului, cu peste 35%. Totodată, s-a asigurat sporirea rentabilităţii produselor şi a eficienţei fondurilor fixe. Pe baza acestor rezultate, a devenit posibilă creşterea, faţă de anul 1985, cu peste 10% a retribuţiei reale a oamenilor muncii. Pensiile au sporit în medie cu 8%, iar pensiile mici cu peste 40%, indicele preţurilor şi tarifelor situîndu-se sub cel planificat. Totodată, a fost extinsă baza materială a ştiinţei, învăţămîntului şi culturii, s-a îmbunătăţit asistenţa medicală.

În această perioadă s-a intensificat participarea României la diviziunea internaţională a muncii, s-a dezvoltat cooperarea cu ţările membre ale C.A.E.R., cu celelalte ţări socialiste, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială.

Realizările din acest cincinal, ca, de altfel, din întregul deceniu actual, au o semnificație deosebită, deoarece au fost obținute în condițiile grele ale crizei economice mondiale, care, din 1980, a afectat, într-o măsură sau alta, toate țările lumii, și îndeosebi pe cele în curs de dezvoltare.

Succesele obținute de poporul român în actualul cincinal și prevederile pentru ultimul an al cincinalului asigură înfăptuirea, în linii generale, a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului privind trecerea României la stadiul de țară socialistă mediu dezvoltată. **„Realizarea în cele mai bune condiții a planului pe acest an și pe 1990** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **va asigura atît ridicarea nivelului general de dezvoltare al patriei noastre, cît și trecerea la un nou nivel și stadiu al societății noastre socialiste, care va crea și condițiile necesare pentru trecerea la înfăptuirea celui de-al 9-lea plan cincinal și a perspectivelor de dezvoltare a României pînă în anii 2000!"**

Procesul revoluționar unitar, atotcuprinzător și continuu, desfășurat pe etape și conturînd apropierea momentului trecerii României la stadiul de țară socialistă mediu dezvoltată demonstrează că socialismul nu poate fi decît rezultatul luptei unite a clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, a forțelor revoluționare din fiecare țară, că el nu poate fi impus din afară, dar nici nu poate fi oprit pe cale contrarevoluționară. Prin urmare, așa cum sublinia secretarul general al partidului nostru la Plenara Comitetului Central al P.C.R. din iunie a.c., **„pe baza realităților noastre, a succeselor înregistrate în dezvoltarea generală a socialismului, trebuie să adoptăm o atitudine fermă împotriva oricăror încercări de denigrare a socialismului. Considerăm că preocuparea pentru perfecționarea dezvoltării socialismului în diferite țări trebuie să se realizeze nu de pe poziții de negare sau subapreciere a forței socialismului, ci de pe poziții de afirmare a forței și superiorității socialismului — care reprezintă viitorul întregii omeniri. Trebuie să se respingă cu fermitate încercările cercurilor reacționare, imperialiste de a destabiliza și a ponegri socialismul, în scopul vădit de a frîna — cel puțin — de a întîrzia — într-un fel sau altul — drumul sau marșul popoarelor spre lichidarea asupririi și inegalității, spre o lume mai dreaptă și mai bună."**

Dînd o ripostă fermă unor cercuri de peste hotare, care încearcă să minimalizeze succesele incontestabile ale socialismului, să discrediteze principiile socialiste de organizare a activității economico-sociale, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că România, prin tot ceea ce a realizat, demonstrează că nu poate exista cale de întoarcere, că nu se poate pune în nici un fel problema ca minunatele construcții industriale, agricole, sociale, ridicate în România în anii socialismului să fie „privatizate", ceea ce ar însemna, de fapt, întoarcerea la capitalism. Pentru România, capitalismul a apus pentru totdeauna și nu există decît un singur drum — drumul revoluționar, sub conducerea partidului comunist, spre socialism, spre comunism.

Efortul partidului revoluționar dintr-o țară sau alta de a găsi soluții optime pentru atingerea obiectivelor strategice asumate implică înțelegerea profundă a acțiunii legilor obiective, aplicarea neabătută a principiilor generale ale socialismului științific la condițiile concrete din fiecare țară. Orice abatere de la aceste cerințe nu poate aduce decît grave prejudicii procesului revoluționar de făurire a socialismului.

SARCINILE ORGANELOR ȘI ORGANIZAȚIILOR DE PARTID PENTRU REALIZAREA PLANULUI PE ACEST AN, PENTRU ÎNFĂPTUIREA INTEGRALĂ A ACTUALULUI CINCINAL

Realizarea în bune condiții a planului pe acest an presupune o continuă și maximă concentrare a eforturilor tuturor oamenilor muncii, unirea și mobilizarea energiilor creatoare ale întregului nostru popor. Organele și organizațiile de partid sînt chemate să asigure unirea eforturilor comuniștilor, ale tuturor oamenilor muncii în vederea înfăptuirii neabătute a programelor și planurilor de dezvoltare economico-socială a țării.

Întreaga experiență a luptei pentru răsturnarea vechii orînduiri, a cuceririi puterii și edificării noii orînduiri în România a demonstrat și demonstrează că existența și afirmarea rolului conducător al partidului politic al clasei muncitoare, înarmat cu o concepție clară, bazată pe teoria socialismului științific, cu un program științific și care exprimă interesele, aspirațiile și voința poporului constituie o necesitate imperioasă a desfășurării procesului revoluționar, o legitate obiectivă a construcției socialismului și comunismului.

Îndeplinirea rolului de forță politică conducătoare, de centru vital al întregii societăți presupune implicarea activă, cu întreaga răspundere, într-un climat de ordine și disciplină a fiecărei organizații de partid, a tuturor organelor de partid, a fiecărui membru al partidului, a tuturor celor ce muncesc în desfășurarea în cele mai bune condiții a activității din toate domeniile.

Înfăptuirea exemplară a planului de dezvoltare economico-socială a României pe acest an și pe întregul cincinal și trecerea la faza superioară a societății socialiste multilateral dezvoltate impun cu necesitate perfecționarea și dinamizarea continuă a activității organelor și organizațiilor de partid, aplicarea fermă a principiilor și prevederilor statutului, ale democrației și disciplinei de partid, creșterea răspunderii revoluționare a comuniștilor pentru buna desfășurare a vieții economice, sociale și politice. Așa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului, „trebuie să păstrăm permanent caracterul muncitoresc al partidului, atît în ce privește ponderea muncitorilor în partid cît și promovarea în conducerea organizațiilor și organelor de partid a activiștilor din rîndul muncitorilor". Se impun, totodată, ridicarea nivelului de cunoștințe al activului de partid și de stat, al tuturor cadrelor, atît în domeniul pregătirii tehnice, profesionale, cît și în problemele organizării și conducerii societății, în înțelegerea aprofundată a legităților și proceselor dezvoltării economico-sociale.

Realizarea în bune condiții a obiectivelor celui de-al 8-lea cincinal impune analiza permanentă și sistematică a modului în care se îndeplinesc sarcinile de plan, sesizarea din timp a eventualelor tendințe de rămînere în urmă într-un sector sau altul, a implicațiilor situației economice internaționale asupra vieții economico-sociale, ca și luarea măsurilor de înlăturare a oricăror neajunsuri și de accelerare a progresului. Un rol de prim ordin au, în acest sens, critica și autocritica, atitudinea intransigentă față de fenomenele negative, tragerea la răspundere a celor care nu își îndeplinesc sarcinile încredințate, lichidarea hotărîtă a lipsurilor și îmbunătățirea continuă a activității economico-sociale.

Sarcinile tot mai complexe, determinate de înaintarea societății românești spre faza superioară a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, cer întărirea, în continuare, a activității teoretico-ideologice și politico-organizatorice a partidului, a tuturor organelor și organizațiilor sale, perfecționarea necontenită a stilului și metodelor de muncă, promovarea spiritului revoluționar, a luptei împotriva vechiului, a rutinei și afirmarea consecventă a noului, a tot ceea ce este valoros, înaintat. Încheierea acestui an cu bune rezultate în îndeplinirea planului reprezintă condiția hotărîtoare pentru înfăptuirea integrală a prevederilor actualului cincinal, creînd temelii trainice pentru trecerea la cel de-al 9-lea cincinal.

Prof. univ. dr. DUMITRU PUGNA
Conf. univ. dr. ALEXE ANDRIȘ

BIBLIOGRAFIE

- **Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român**
- **Proiectul Programului—Directivă al Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1991—1995 și orientările de perspectivă pînă în anii 2000—2010,** Editura politică, București, p. 6—11.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Raport la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, 19 noiembrie 1984,** Editura politică, București, 1984, p. 16—32.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 14—16 decembrie 1987,** Editura politică, București, 1987, p. 11—15.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Expunere la Plenara lărgită a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, 1—2 iunie 1982,** Editura politică, București, 1982, p. 24—31.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Expunere la ședința comună a Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a organismelor democratice și organizațiilor de masă și obștești, 28 noiembrie 1988,** Editura politică, București, 1988, p. 28—40.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Cuvîntare la adunarea solemnă omagială consacrată aniversării zilei de naștere și a îndelungatei activități revoluționare, 26 ianuarie 1989,** Editura politică, București, 1989, p. 11—19.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Cuvîntare la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român, 14 aprilie 1989,** Editura politică, București, 1989, p. 5—16.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Cuvîntare la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român, 28 iunie 1989,** Editura politică, București, 1989, p. 15—20.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Cuvîntare la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii, 13 iulie 1989,** în „Scînteia" din 14 iulie 1989.

Digitized by Google

România, poporul nostru au ajuns la un asemenea nivel de dezvoltare încît se impune ca o necesitate vitală o analiză, chiar foarte succintă, a drumului parcurs în întreaga sa istorie, de la primul stat centralizat al dacilor, de acum 2060 de ani, şi pînă în prezent. Este necesar ca, în cadrul dezbaterilor de partid şi cu toţi oamenii muncii, să fie pusă cu putere în evidenţă lupta poporului român pentru formarea sa, a limbii şi culturii proprii, pentru realizarea naţiunii române, a statului naţional unitar.

NICOLAE CEAUŞESCU

Făurirea orînduirii socialiste în România, rezultatul luptei milenare a poporului nostru pentru libertate socială şi naţională, pentru independenţă şi unitate

I

În atmosfera de puternică angajare creatoare, revoluţionară în care comuniştii, întregul popor acţionează pentru a întîmpina cu noi şi tot mai importante realizări cea de-a 45-a aniversare a revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă şi Congresul al XIV-lea al partidului, se desfăşoară, aşa cum a hotărît Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie a.c., ampla dezbatere a Proiectului Programului-Directivă şi a Tezelor pentru Congresul al XIV-lea. Aceste documente programatice fac o analiză ştiinţifică a drumului parcurs de poporul român în dezvoltarea sa economico-socială, în lupta pentru formarea naţiunii şi a statului naţional unitar român, în dezvoltarea generală a forţelor de producţie, a ştiinţei, învăţămîntului şi culturii, a marilor realizări obţinute sub conducerea partidului, în anii socialismului, mai ales după Congresul al IX-lea, epoca celor mai strălucite împliniri din multimilenara noastră istorie, în edificarea noii orînduiri, evidenţiază stadiul actual şi perspectivele de dezvoltare a societăţii socialiste româneşti.

Măreţele succese ale României impun necesitatea cunoaşterii temeinice a trecutului glorios de luptă a poporului împotriva exploatării şi asupririi, pentru o viaţă mai bună, liberă şi independentă. Numai în acest fel se pot înţelege mai bine sacrificiile şi jertfele poporului nostru în lupta sa eroică pentru eliberare socială şi naţională, pentru unitate şi independenţă, marile sale eforturi pentru asigurarea progresului neîntrerupt al patriei şi realizarea actualului său stadiu de dezvoltare, pentru făurirea cu succes a societăţii socialiste pe pămîntul strămoşesc. Cunoaşterea istoriei patriei, a marilor realizări obţinute de poporul român, sub conducerea partidului comunist, în construcţia socialistă constituie un factor de cea mai mare însemnătate în educarea tuturor celor ce muncesc în spiritul mîndriei patriotice, al dăruirii în muncă pentru înfăptuirea planurilor şi programelor de dezvoltare economico-socială, al înaltei responsabilităţi pentru prezentul şi viitorul luminos al patriei.

Pornind de la asemenea cerinţe, relevate cu putere în cuvîntarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., în documentele pentru Congresul al XIV-lea, revista „Era socialistă" a organizat o dezbatere, sub forma unui grupaj de articole, în care sînt reliefate momentele cele mai importante din lupta îndelungată a maselor populare, a întregului popor român pentru libertate socială şi naţională, împotriva dominaţiei străine, pentru apărarea independenţei şi realizarea unui stat propriu unitar, pentru progres şi civilizaţie, pentru transformarea revoluţionară a societăţii noastre şi făurirea pe pămîntul României a celei mai drepte şi mai umane orînduiri — socialismul şi comunismul.

Publicăm în acest număr prima parte a dezbaterii.

Digitized by Google

Continuitatea procesului revoluționar de dezvoltare a poporului român

Dezvoltarea societății a cunoscut și cunoaște atît perioade de evoluție, mai mult sau mai puțin lentă, cît și momente de rapide și profunde transformări structurale, care nu s-au realizat și nu se realizează decît prin intermediul unor ample confruntări sociale, prin intervenția activă a maselor largi populare, al luptei între forțele care au întruchipat sau întruchipează vechiul și cele care au reprezentat sau reprezintă noul. În devenirea istorică a fiecărui popor, toate epocile care dau expresie noului, împlinirilor în diversele planuri ale creației umane (economic, social-politic, instituțional sau cultural) s-au afirmat întotdeauna în cadrul unui proces complex, neîntrerupt, de negare a unor valori și, în același timp, de propulsare a altora, superioare ca funcționalitate, ca forță și capacitate de a răspunde aspirațiilor popoarelor, cerințelor obiective ale afirmării unor noi raporturi economico-sociale, reprezentînd o nouă etapă, un moment superior al progresului social.

Întreaga devenire istorică a societății românești relevă cu pregnanță aceste adevăruri. Așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„istoria milenară a poporului român, ca, de altfel, a tuturor popoarelor, este istoria dezvoltării forțelor de producție, a producerii și perfecționării uneltelor de muncă, a luptei de clasă între asupriți și asupritori, a organizării și unirii oamenilor în grupe și formațiuni statale, a formării popoarelor și națiunilor, a progresului continuu — economic, social — și a înaintării pe baza cuceririlor științei și cunoașterii din fiecare etapă de dezvoltare"**.

Dovezile științifice, scrise și arheologice, atestă cu putere faptul că, de-a lungul secolelor, locuitorii de pe teritoriul patriei noastre și-au organizat o viață economică și politică proprie și au luptat eroic pentru a-și păstra ființa, graiul și glia strămoșească, conlucrînd, totodată, și conviețuind în mod pașnic cu alte popoare, îndeosebi cu vecinii lor. Istoria patriei noastre se înfățișează, astfel, ca un complex și neîntrerupt proces revoluționar de formare și dezvoltare a poporului român, de afirmare a forței sale de creație materială și spirituală, de luptă necontenită pentru libertate socială și națională, pentru independență și unitate, pentru progres economico-social. Așa cum se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului, „făurirea noii orînduiri în România este rezultatul legic al dezvoltării istorice, al luptei îndelungate a poporului român, a forțelor democratice și progresiste, a clasei muncitoare și partidului ei politic împotriva exploatării și asupririi, pentru o viață mai bună, liberă și independentă".

Geto-dacii — strămoșii poporului român — au trăit și s-au dezvoltat pe teritoriul țării noastre cu mii de ani înainte. O importanță deosebită a avut crearea, acum 2060 de ani, a statului centralizat geto-dac, sub conducerea lui Burebista, ajuns la o mare înflorire în vremea lui Decebal. După lupte îndelungate cu Imperiul roman și cucerirea de către acesta a unei părți a Daciei s-a format, pe baza împletirii celor două civilizații, un popor nou — poporul român —, care s-a organizat în formațiuni statale de-sine-stătătoare — cnezate, voievodate —, ceea ce i-a asigurat continuitatea, capacitatea de apărare împotriva diferitelor triburi și populații migratoare, a năvălirilor străine. Deși în condiții grele — care au durat cîteva sute de ani —, aceste formațiuni s-au unit în formațiuni statale mai puternice, care au avut o mare importanță istorică. Constituirea celor trei state feudale — Muntenia, Transilvania, Moldova — a marcat o treaptă superioară în dezvoltarea societății românești. În lupta pentru libertate și independență, între cele trei țări românești s-au dezvoltat strînse legături economice și politice — bazate pe comunitatea de origine, limbă și cultură —, care au dus la afirmarea conștiinței naționale, la intensificarea luptei pentru unirea într-un singur stat. „Unirea țărilor române, în anul 1600, sub glorioasa domnie a lui Mihai Viteazul — se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea —, a materializat, deși pentru scurt timp, voința nezdruncinată a poporului nostru de a trăi unit în granițele strămoșești".

Concomitent cu lupta pentru existența de-sine-stătătoare a poporului român, masele populare, țărănimea în primul rînd, au dus o susținută luptă împotriva exploatării, pentru împlinirea idealului de libertate socială. De-a lungul evului mediu, luptele iobagilor, ale țărănimii și altor forțe înaintate au cunoscut importante momente revoluționare cum sînt Bobîlna (1437—1438) sau cel din 1514—1515, de sub conducerea lui Gheorghe Doja, care demonstrează că țărănimea a reprezentat, timp de secole, principala forță a transformărilor sociale, a apărării țării.

La mijlocul secolului al XVIII-lea, în viața societății românești au apărut fenomene noi; s-a dezvoltat tot mai mult schimbul de mărfuri, structura socială tipică feudalismului fiind supusă dezagregării, ca urmare a apariției relațiilor capitaliste, a afirmării unor forțe sociale noi — burghezia și proletariatul. Conștiința de neam a căpătat dimensiuni superioare, transformîndu-se în conștiință națională, românii afirmîndu-se din ce în ce mai clar și mai viguros ca o națiune închegată, cu năzuințe și aspirații clar conturate.

Contradicțiile din interiorul societății, determinate de însești legile proprii dezvoltării capitalismului, de cerințele modernizării structurilor economice și politice, ca și lupta poporului român împotriva politicii expansioniste a imperiilor vecine — otoman, habsburgic și țarist — au impus, cu necesitate, la sfîrșitul secolului al XVIII-lea și în prima jumătate a secolului trecut, rezolvarea problemelor ce confruntau țările române pe cale revoluționară. În acest sens, o deosebită importanță au avut revoluțiile de la 1784, 1821 și 1848, care au stimulat dezvoltarea generală a societății, au creat condiții pentru realizarea unității și a deplinei independențe naționale. Așa cum scria Nicolae Bălcescu, „revoluția viitoare nu se mai poate mărgini a voi ca românii să fie liberi, egali, proprietari de pămînt și de capital și frați asociați la fapta unui progres comun. Ea nu se va mărgini a cere libertatea dinlăuntru, care este peste putință a dobîndi fără libertate din afară, libertatea de sub domnia străină, ci va cere unitatea și libertatea națională. Deviza ei va fi *Dreptate, frăție, unitate*. Ea va fi o revoluție națională".

Pe firul acestui proces revoluționar, lupta poporului român a cunoscut noi și strălucite victorii. În 1859 s-a realizat unirea Moldovei cu Muntenia, sub conducerea lui Alexandru Ioan Cuza, care a marcat constituirea statului național român modern și a deschis calea înscrierii României în rîndul statelor avansate ale lumii. Proclamarea, la 9 Mai 1877, a deplinei independențe de stat a României și consfințirea ei prin războiul din 1877—1878 au asigurat condiții pentru accelerarea dezvoltării economico-sociale a României și afirmarea ei ca stat independent pe plan internațional.

Luptele de secole, năzuințele tuturor românilor de a avea statul lor unitar și independent și-au găsit o strălucită încununare prin realizarea marelui act istoric din 1918. Făurirea statului național unitar român, la 1 Decembrie 1918, a ridicat pe o treaptă superioară comunitatea de viață economică și spirituală statornicită de-a lungul veacurilor între toate teritoriile românești, creînd premise pentru dezvoltarea mai intensă a forțelor de producție, pentru accelerarea progresului economic și cultural al țării. În același timp, Unirea a avut ca urmare creșterea forțelor proletariatului, ale mișcării muncitorești-revoluționare, intensificarea luptei democratice.

Portdrapelul luptei revoluționare în noile condiții istorice a devenit partidul clasei muncitoare, care considera că, așa cum se arăta într-unul din organele sale de presă, în februarie 1919, „România nouă de astăzi trebuie să devină România socialistă de mîine".

Odată cu făurirea Partidului Comunist Român, s-a deschis o etapă calitativ nouă, superioară, în lupta poporului român pentru eliberare socială, pentru consolidarea și apărarea independenței și unității naționale. Promotor ferm al ideii de revoluție, de transformare radicală a structurilor societății burgheze, de luptă hotărîtă pentru crearea unei noi societăți, cu adevărat liberă și independentă, partidul comunist, învingînd numeroase greutăți, a acționat cu tenacitate pentru întărirea unității de acțiune a clasei muncitoare, a maselor largi de oameni ai muncii în marile bătălii purtate împotriva exploatării și asupririi, a monopolurilor străine, împotriva primejdiei fascismului și războiului, pentru salvgardarea unității, integrității teritoriale și suveranității țării, cu convingerea fermă că numai în acest fel se poate asigura succesul luptei pentru socialism.

În acest amplu proces revoluționar, Partidul Comunist Român, cadrele sale de bază, în rîndurile cărora s-a afirmat puternic personalitatea eroică, proeminentă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, au organizat și condus poporul român la

Digitized by Google

lupta împotriva fascismului și războiului, la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din August 1944, care, așa cum se relevă în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, „a marcat un moment epocal în istoria României, a lichidat pentru totdeauna dominația imperialistă, a deschis calea spre adevărata independență, creînd condițiile ca poporul să poată să-și făurească viitorul așa cum îl dorește, fără nici un amestec din afară".

Mărețul act istoric de la 23 August 1944 a deschis o eră nouă, de uriașe transformări revoluționare în întreaga societate românească, care au determinat lichidarea oricărei exploatări și asupriri, a oricărei dominații străine și trecerea la edificarea societății socialiste. În cei 45 de ani care au trecut de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, în țara noastră au avut loc transformări fundamentale, de esență revoluționară, care au asigurat înlăturarea definitivă a orînduirii burghezo-moșierești, dezvoltarea pe baze socialiste a industriei, agriculturii, a tuturor sectoarelor de activitate, a întregii societăți. Într-o perioadă istorică scurtă, România a depășit înapoierea în care se afla, datorită politicii claselor exploatatoare și dominației imperialiste, devenind o țară industrial-agrară, cu o industrie modernă, puternică, organizată pe baza celor mai noi cuceriri ale tehnicii și științei contemporane, cu o agricultură socialistă în plin progres, cu o puternică dezvoltare a științei, învățămîntului, culturii, a bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor.

În desfășurarea procesului revoluționar de făurire și dezvoltare a societății socialiste, un moment de excepțională importanță, de adevărată răscruce istorică, l-a constituit Congresul al IX-lea, cînd în fruntea Partidului Comunist Român a fost ales, prin voința întregului partid și popor, marele fiu al neamului, eroul comunist al națiunii noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Acest istoric Congres a făcut o profundă analiză critică și autocritică a întregii activități desfășurate în prima etapă a construcției socialiste și a stabilit, pe această bază, orientări noi, de importanță fundamentală pentru întregul proces de transformare revoluționară a societății românești. Prin hotărîrile sale istorice — magistral validate de practică —, Congresul al IX-lea a inaugurat o nouă epocă în construcția socialistă, a deschis cîmp larg afirmării dreptului inalienabil al partidului de a-și elabora desine-stătător linia politică, aplicînd în mod creator principiile socialismului științific la condițiile concrete din România, manifestării spiritului revoluționar în viața întregii noastre societăți, a determinat creșterea puternică a rolului partidului în organizarea și conducerea întregii opere de edificare a noii orînduiri.

Înfăptuind neabătut orientările Congresului al IX-lea — continuate și dezvoltate, corespunzător cerințelor fiecărei etape, de congresele și conferințele naționale care au urmat, clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, întregul popor, acționînd în strînsă unitate, sub conducerea partidului, au obținut mari succese istorice în dezvoltarea economico-socială, în toate domeniile de activitate, au asigurat înaintarea fermă a patriei noastre pe calea socialismului, a progresului și civilizației. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., **„în cei 40 de ani de construcție socialistă, îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, în 1965, poporul român, sub conducerea gloriosului nostru partid comunist, a străbătut mai multe etape istorice și a ajuns la un asemenea nivel de dezvoltare economico-socială, de civilizație generală cum nu s-a realizat într-o perioadă de sute de ani și — aș sublinia în mod deosebit — în întreaga perioadă de dezvoltare capitalistă".** Aceste măreție înfăptuiri obținute de poporul român în anii construcției socialiste, îndeosebi în ultimii 24 de ani, demonstrează cu puterea faptelor de necontestat viabilitatea socialismului și superioritatea sa în raport cu capitalismul, faptul că numai o dată cu lichidarea exploatării și asupririi capitaliste, a dominației străine și trecerea la făurirea unei noi orînduiri, a socialismului se pot asigura lichidarea înapoierii, dezvoltarea economico-socială susținută, progresul multilateral, afirmarea unei autentice și largi vieți democratice și dobîndirea deplinei independențe a popoarelor.

Prin înfăptuirea grandioaselor obiective prevăzute în Programul-Directivă al Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1991—1995 și orientările de perspectivă pînă în anii 2000—2010, procesul revoluționar neîntrerupt de dezvoltare a poporului român va intra într-o etapă nouă, superioară, deschizînd luminoasele perspective ale făuririi cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării ferme a României spre înaltele culmi ale orînduirii fără clase, spre comunism.

Dr. MARIN BADEA

Rolul hotărîtor al maselor largi populare

În concepția materialist-dialectică și istorică, evoluția societății umane constituie un proces guvernat de legi obiective — cu caracter general sau specific uneia sau mai multor orînduiri —, acțiunea acestor legi manifestîndu-se prin activitatea claselor și categoriilor sociale. Progresul societății a avut loc întotdeauna pe cale revoluționară, prin afirmarea rolului hotărîtor, decisiv al luptei maselor populare. Evidențiind acest mare adevăr, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie 1989: **„Trebuie să punem cu putere în evidență învățămintele istoriei care demonstrează că trecerea de la o orînduire la alta s-a realizat întotdeauna pe cale revoluționară, că rolul hotărîtor l-au avut întotdeauna masele, l-au avut poporele — adevăratele făuritoare ale istoriei și civilizației — și, în acest cadru, să subliniem rolul clasei muncitoare, al forțelor înaintate în lupta pentru socialism, pentru pace și colaborare în întreaga lume".**

Aria de locuire a poporului român — spațiul carpato—danubiano—pontic — a atras, prin însemnătatea sa economică și strategică, marile regate și imperii limitrofe, care au urmărit să aducă teritoriul românesc sub controlul lor. Lupta pentru independență a devenit astfel o constantă a istoriei poporului român, care a mobilizat toate forțele social-politice ale societății, interesate și solidare — dincolo de tensiunile și conflictele generate de interesele lor antagoniste — în efortul de apărare a independenței. Unirea tuturor claselor și categoriilor sociale sub steagul luptei pentru libertate și-a găsit expresia în războiul întregului popor pentru apărarea patriei, formă caracteristică a luptei de respingere a invadatorilor în istoria militară a poporului român. Rezistența înverșunată a românilor angajați în lupta împotriva imperiilor vecine a asigurat continuitatea statală, precum și statutul de autonomie al țărilor române în raport cu Poarta otomană; în același timp, marea disproporție de forțe dintre români și puternicele imperii limitrofe a făcut posibilă acapararea de către acestea a unor părți ale vechii vetre dacice.

De la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, o dată cu încheierea procesului de formare a națiunii române, a devenit evident că progresul societății românești nu putea fi asigurat decît prin crearea cadrului politico-instituțional corespunzător, adică a statului național unitar, ceea ce impunea cu necesitate înlăturarea oricărei dominații și ocupații străine asupra diverselor părți ale teritoriului național. Vechile structuri feudale găseau reazem în imperiile cu regimuri conservatoare, reacționare, care înconjurau ca un inel de fier spațiul carpato—danubiano—pontic și țineau sub stăpînire părți ale acestui spațiu.

În eliminarea oricăror forme de dominație sau ocupație erau interesate toate clasele și categoriile sociale (cu excepția unei infime minorități, care își identifica interesele cu acelea ale stăpînitorilor străini) ale societății românești. Ca și în războiul întregului popor pentru apărarea patriei, toate forțele social-politice aveau înscrise printre obiectivele lor dobîndirea independenței și realizarea unității naționale. Așezarea societății românești pe baze moderne se asocia indisolubil cu redobîndirea independenței de stat depline; emanciparea socială — pînă la lichidarea structurilor, devenite anacronice, ale feudalismului — nu putea fi concepută, în contextul geoistoric al istoriei românești, decît în strînsă îngemănare cu emanciparea națională, cu abolirea oricăror relații de dependență față de marile imperii vecine.

Este lesne de înțeles — față de aceste realități istorice — de ce tranziția de la răscoalele țărănimii din evul mediu la revoluțiile de eliberare socială și națională s-a manifestat mai timpuriu în străvechiul pămînt românesc al Transilvaniei. După cum se știe, românii, populația autohtonă și — după venirea ungurilor, sașilor și secuilor în interiorul arcului carpatic — majoritară a Transilvaniei fusese privată de drepturile ei social-politice (prin regimul lui „Unio trium nationum") și redusă la situația de „tolerată" pe pămîntul ei strămoșesc. Grosul populației românești din Transilvania era alcătuit din țărani, în imensa lor majoritate aflați în stare de șerbie, peste trei pătrimi din iobăgimea

Transilvaniei fiind alcătuite din țăranii români.

Emanciparea socială nu putea fi separată de cea națională și românii transilvăneni, în ansamblul lor, au înțeles corect această corelare. Așa, spre exemplu, în faza inițială a revoluției de la 1784, s-au manifestat stereotipuri mentale ale răscoalelor țărănești medievale: credința că împăratul Iosif al II-lea ar fi de partea țăranilor sau chiar că i-ar fi îndemnat la luptă... Convingerea că împăratul legitimează lupta lui Horea explică, în faza inițială a revoluției, marele curent de înscriere a țăranilor în regimentele grănicerești — mijloc de scăpare din condiția de iobag — și apoi ridicarea lor la luptă (incidentul de la Curechiu). Pe măsura desfășurării revoluției, se elaborează o nouă legitimitate care deplasează autoritatea de la împărat — ale cărui trupe îi atacaseră pe țărani — la Horea. Astfel, în comuna Sălciua, cînd căpitanul care comanda trupele imperiale a spus țăranilor că porunca este să stea liniștiți acasă, „unul răspunse că împăratul nu este decît pe Arieș în jos, iar de acolo în sus, la ei, nu este împărat". Este semnificativ pentru surprinderea fazei de tranziție, de care am amintit, că reacția conducătorului cetei țărănești a fost una de dezaprobare; procesul era însă angajat, astfel că un țăran nu s-a sfiit să declare că „dacă împăratul ne va pedepsi cumva atunci, fiindcă ne-a înșelat de două ori, ne vom afla noi alt împărat".

Deosebit de elocvent pentru desprinderea de stereotipurile mentale ale răscoalelor medievale, în același caz al revoluției de la 1784, este faptul că, fără intervenția nici unui factor social-politic din afara țărănimii, masele de răsculați au elaborat programul luptei lor, exprimat în „Ultimatum"-ul prezentat nobilimii la Deva (11 noiembrie 1784); un program de viguros radicalism țărănesc care cere ca „nobilimea să nu mai fie..., nobilii posesori să părăsească pentru totdeauna moșiile nobiliare. Și ei să plătească dare ca și poporul de rînd. Pămînturile nobiliare să se împartă între poporul de rînd potrivit promisiunii împăratului ce va urma". Există, este adevărat, o referire la autoritatea imperială, dar ea nu mai era decît un vestigiu al vechii mentalități (iluzia „bunului monarh"). Programul radical al revoluției de la 1784 va depăși programele agrare ale revoluțiilor burgheze și burghezo-democratice din secolul următor. Țărănimea răsculată a luptat și, în același timp, a elaborat un program în perfectă concordanță cu necesitățile societații românești și, în general, ale celei europene. (Cîțiva ani mai tîrziu, în Franța, dictatura iacobină va înfăptui — dar **nu** complet — revendicări asemănătoare celor prezentate la Deva de țăranii răsculați). Acțiunile și programul revoluției țărănești conduse de Horea sînt o dovadă elocventă de maturitate politică și, în același timp, semnul depășirii răscoalei țărănești de tip medieval și al trecerii ei în faza revoluției de eliberare socială și națională. Sub steagul lui Horea s-au aflat, desigur, și iobagi maghiari, dar faptul — amintit mai sus — că peste trei pătrimi din iobăgimea Transilvaniei erau români a imprimat luptei lui Horea caracterul unei tentative curajoase de a pune capăt regimului întemeiat pe alianța dintre nobilimea maghiară, patriciatul săsesc și pătura conducătoare a secuilor, regim care impunea românilor o situație de inferioritate social-politică, excluzîndu-i din viața publică a Transilvaniei.

Aspecte calitativ noi în privința rolului maselor a adus revoluția din 1821, condusă de Tudor Valdimirescu; ele au fost determinate de afirmarea tot mai puternică a conștiinței naționale și, pe cale de constituire, a ideologiei naționale. În cele două țări românești extracarpatice, regimul fanariot — formula politică adoptată de Poarta otomană pentru a-și menține controlul asupra Moldovei și Munteniei — sfîrșise prin a realiza, ca urmare a asupririi otomane și abuzurilor fanariote, unanimitatea opoziției claselor și categoriilor sociale. Țăranii clăcași, cei stăpînitori de pămînt (moșneni și răzeși), orășenimea și boierimea își vedeau interesele grav lezate de regimul fanariot ca instrument al dominației otomane. Emanciparea socială — lichidarea structurilor feudale, mai ales, în relațiile agrare și în negoț — și emanciparea națională — abolirea dependenței de Poarta otomană, cu toate consecințele ei pe plan economic și politic — erau obiective capabile să mobilizeze sub steagul revoluției, ridicat de Tudor Vladimirescu, întreaga populație.

Dacă în revoluția condusă de Horea, participarea maselor mai păstrase caracterul medieval al spontaneității, în revoluția lui Tudor Vladimirescu ea a dobîndit aspectul unei participări organizate. Oastea lui Tudor Vladimirescu nu a fost o simplă forță militară, aflată la dispoziția unui lider politic; ea a avut un profund caracter revoluționar, relevat de însuși numele ei: „Adunarea norodului", expresie a noii legalități revoluționare, creată prin ridicarea maselor la luptă. Sursele contemporane subliniază statornica orientare a lui Tudor Vladimirescu către mase și puternicul ecou al chemărilor sale: „El cheamă prin proclamații întreg norodul dac sub arme" și „Au început cu toții a se scula și tot Principatul a se clăti". În Transilvania, masele de țărani români au văzut în conducătorul revoluției de peste Carpați un nou Horea, de la care așteptau emanciparea socială și națională.

Revoluția de eliberare socială și națională de la 1821 a avut drept forță motrice țărănimea, a cărei amplă participare a îndreptățit caracterizarea acestei revoluții de către K. Marx drept o „revoluție țărănească" (Bauernrevolution), ceea ce subliniază rolul decisiv al maselor în desfășurarea ei.

Întreruptă prin intervenția otomană, revoluția din 1821 și-a găsit continuarea, pe un plan superior, în revoluția română de la 1848. Conducătorii ei erau conștienți că numai larga adeziune a poporului îi poate asigura victoria. N. Bălcescu a stăruit, în repetate rînduri, asupra necesității participării maselor la revoluție: „Să se revoluționeze țăranii — scria el, la 22 iunie 1848, lui Al.G. Golescu — astfel încît chiar dacă Obștească Adunare ar fi retrogradă să se vază silită a nu fi, aducînd pe țărani în stare a nu mai primi de atunci a mai împlini îndatoririle lor și reclamîndu-și drepturile. Altminterea, revoluția noastră, care este politică și soțială, se pierde pe jumătate, poate și toată". Călăuziți de principiul că revoluția pașoptistă — o revoluție de emancipare socială și națională — este cauza întregii națiuni române, conducătorii eu au apelat permanent la mase, ca forța cea mai puternică în lichidarea rînduielilor anacronice și scutul cel mai sigur al cuceririlor revoluționare. Prezența maselor la Adunarea de la Blaj, dorința lor „Noi vrem să ne unim cu Țara!" — expresie lapidară a voinței de unitate națională —, acțiunea hotărîtoare a maselor în cucerirea puterii la București de către forțele revoluționare și, apoi, în dejucarea celor două încercări ale elementelor reacționare de a răsturna puterea revoluționară, manifestațiile de la București în sprijinul revoluției, lupta eroică a maselor de țărani din Munții Apuseni — devenite bastionul revoluției — sub conducerea lui Avram Iancu — au fost tot atîtea dovezi ale prezenței, cu rol decisiv, a maselor în revoluția română de la 1848. A fost nevoie de intervenția brutală a celor trei imperii și de refuzul guvernului Kossuth de a satisface cererile legitime ale românilor transilvăneni pentru ca această revoluție să fie, în cele din urmă, reprimată.

În perioada care a urmat, în toate marile momente ale făuririi statului național unitar român — Unirea Principatelor la 24 ianuarie 1859, cucerirea independenței de stat depline în 1877 și Marea Unire din 1918 —, rolul maselor a fost de fiecare dată covîrșitor, decisiv. Unirea, independența și desăvîrșirea Unirii s-au înfăptuit prin luptele și jertfele întregii națiuni române.

Revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din August 1944 a fost, de asemenea, opera poporului în ansamblul său. Declanșarea ei a fost precedată de constituirea — din inițiativa și sub conducerea Partidului Comunist Român — a celei mai ample coaliții de forțe sociale și politice din istoria românească de pînă atunci, coaliție care a cuprins, practic, întreg spectrul politic al societății noastre. Restabilirea independenței și suveranității naționale, grav încălcate de Germania nazistă, anularea Dictatului imperialist de la Viena și alăturarea României la coaliția antihitleristă erau obiective ce solidarizau poporul român în totalitatea sa, masele populare asociind eliberarea națională cu cea socială și înțelegînd să se angajeze pe făgașul revoluției socialiste și edificării unei noi orînduiri sociale. Prin rolul istoric asumat de clasa muncitoare, de partidul său comunist, această revoluție s-a deosebit de cele anterioare, atît prin obiectivul strategic cît și prin organizatorul și conducătorul ei. Poporul român și armata sa, organizate și însuflețite de partidul comunist, au smuls România din orbita Reichului hitlerist — în care fusese aruncată de evenimentele din august 1939-august 1940 — și au readus partea de nord-vest a țării, încorporată silnic Ungariei horthyste la 30 august 1940, în fruntariile țării.

Actul revoluționar de la 23 August 1944 a inaugurat un proces revoluționar de perfectă continuitate, în desfășurarea căruia poporul nostru, unit în jurul partidului comunist român, s-a angajat cu toate resursele, cu toată hotărîrea pentru a construi o nouă societate. Edificarea socialismului cu poporul și pentru popor, astfel cum ea se înfăptuiește în anii de după istoricul Congres al IX-lea, în „Epoca Nicolae Ceaușescu", este încununarea firească a îndelungatului proces istoric de eliberare socială și națională, jalonat de marile momente ale luptei revoluționare desfășurate de națiunea noastră, de întregul popor român.

Dr. FLORIN CONSTANTINIU

Digitized by Google

Însemnătatea revoluțiilor de la 1784, 1821 și 1848 pentru dezvoltarea societății românești

În epoca modernă, aspirațiile fundamentale ale poporului român de libertate socială și națională au dobîndit noi dimensiuni, manifestîndu-se cu putere în revoluțiile de la 1784, 1821 și 1848. Așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., **„trebuie să subliniem rolul important al revoluției lui Horea, Cloșca și Crișan de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, revoluția lui Tudor Vladimirescu din 1821, revoluția burghezo-democratică din 1848, care au avut un rol de importanță deosebită în dezvoltarea și formarea națiunii și a statului național unitar român, în lupta împotriva dominației străine, pentru deplina independență națională".**

Condițiile politice, economice și sociale ale celor trei țări românești, la sfîrșitul secolului al XVIII-lea și prima jumătate a secolului al XIX-lea, impuneau cu deosebită acuitate înfăptuirea unor reforme structurale, care să asigure dezvoltarea lor economico-socială, înlăturarea dominației marilor imperii vecine, crearea unui stat național unitar. Determinate de asemenea cauze profunde, de ordin social și național, revoluțiile române din această epocă evidențiază cu putere continuitatea și unitatea procesului revoluționar din țara noastră, caracterul său legic, necesar.

În desfășurarea acestui proces, evenimentele din 1784 din Transilvania au constituit prima acțiune revoluționară de *larg* răsunet a poporului român pentru desființarea raporturilor feudale, dînd, totodată, un nou imbold luptei de eliberare națională în general. În condițiile specifice ale Transilvaniei, în care românii erau lipsiți de drepturi politice, tolerați în propria lor țară, alcătuind marea masă a iobagilor, ridicarea lor la luptă pentru libertate socială avea deopotrivă și o semnificație națională. Contemporanii au receptat revoluția lui Horea de la 1784 ca o amplă mișcare națională a românilor. Horea, arăta Nicolae Bălcescu, luă secure în mînă și „scrisese cu dînsa drepturile nației române și programul politic și soțial al revoluțiilor viitoare".

Pe terenul prielnic pregătit, de-a lungul secolelor, de crîncena opresiune socială și națională, revoluția lui Horea, declanșată în octombrie 1784 în comuna Curechiu, s-a extins cu repeziciune în tot Zarandul, în comitatul Hunedoara, în munții Abrudului și în comitatul Turda, pentru ca, în faza finală, focare ale revoluției să fie semnalate pe tot cuprinsul Transilvaniei. Programul revoluției cunoscut și sub numele de „Ultimatumul de la Deva" — comunicat autorităților la 11 noiembrie —, avea un caracter profund revoluționar. El punea în cauză dominația de clasă a nobilimii și cerea desființarea acesteia („nobilime mai mult să nu fie"), exproprierea moșiilor și împărțirea pămînturilor țăranilor. Așadar, în toiul revoluției, țăranii nu mai revendică doar limitarea propriei asupriri, ci și suprimarea raporturilor sociale feudale, ceea ce echivala cu o răsturnare a temeliilor întregii societăți. Revoluția din 1784, împreună cu corolarul său — „Supplex Libellus Valachorum" din 1791 — au marcat o etapă însemnată în destrămarea raporturilor feudale în Transilvania, în lupta de emancipare a românilor de sub regimul de asuprire socială și națională.

Revoluția din 1821 a continuat, sub o altă formă și în noi împrejurări istorice, lupta de eliberare socială și națională a poporului român, zdruncinînd puternic edificiul vechiului regim feudal. Deși cîmpul ei de acțiune s-a limitat la teritoriul Țării Românești, ca și în cazul manifestărilor anterioare din Transilvania, efectele sale au avut o valoare general-românească; ea a relevat, din nou, cu putere, afirmarea națiunii române — una și aceeași de o parte și de alta a Carpaților. În același timp, a formulat un program național al unirii tuturor românilor și a evidențiat căile și modalitățile practice de realizare a lui. O suită de documente, strîns corelate între ele, ce alcătuiesc programul revoluției române de la 1821, cum sînt „Proclamația de la Padeș", din 23 ianuarie 1821, „Proclamația către toți locuitorii orașelor și satelor din Țara Românească", din 23 martie, „Cererile norodului românesc", preconizau o serie de revendicări pentru categoriile sociale asuprite de la sate și orașe, libertatea și independența țării, prin înlăturarea principalului instrument al dominației otomane — regimul fanariot.

Forța motrice principală a revoluției au constituit-o masele populare, în special țărănimea. Întrucît revoluția avea și o puternică semnificație națională, manifestată prin lupta împotriva stăpînirii otomane și a regimului fanariot, ea a antrenat și alte pături și categorii sociale, din rîndul boierimii mici și mijlocii și chiar al marii boierimi. Armata revoluționară, denumită în documentele programatice „Adunarea norodului" sub arme, reprezenta, de fapt, „Oastea cea mare", care dusese greul luptei împotriva Imperiului otoman și care lua, de această dată, parte la o revoluție. Conducătorul revoluției, Tudor Vladimirescu, s-a arătat ferm și neclintit în apărarea libertății țării și a drepturilor poporului. Chemînd pe țărani la luptă, Tudor găsea și o admirabilă justificare a revoluției, fiindcă „nici o pravilă nu oprește pre om a întîmpina răul cu rău! Șarpele cînd îți iasă înainte, dai cu ciomagul de-l lovești, ca să-ți aperi viața, care mai de multe ori nu să primejduiește din mușcarea lui! Dar pre bălaurii care ne înghit de vii, căpeteniile noastre, zic, atît cele bisericești, cît și cele politicești, pînă cînd să-i suferim a ne suge sîngele din noi? Pînă cînd să le fim robi?".

Deși înfrîntă, datorită intervenției externe, revoluția din 1821 a silit Imperiul otoman să recunoască suveranitatea poporului și a națiunii române, prin măsurile de înlăturare a regimului fanariot și de restabilire a domniilor pămîntene. Relevînd consecințele sale de largă perspectivă, Mihail Kogălniceanu aprecia, cu deplin temei, în 1872, că revoluția din 1821 „națională și, totodată, socială este simbolul nu numai al revoluției din 1848, dar și al actului de emancipațiune din 2 mai 1864".

Determinată de noile cerințe ale dezvoltării societății noastre, revoluția de la 1848 a fost pregătită de o întreagă pleiadă de patrioți din toate provinciile românești, precum Nicolae Bălcescu, Mihail Kogălniceanu, George Barițiu, Ion Eliade Rădulescu, Simion Bărnuțiu, Vasile Alecsandri, Avram Iancu, Aron Pumnul, Alexandru Ioan Cuza, Eftimie Murgu ș.a., care au conlucrat activ cu masele pentru înfăptuirea de transformări înnoitoare în viața întregii societăți. Printr-o susținută activitate politică, prin presă, învățămînt, cultură, ei au întreținut în rîndurile poporului imaginea unei Românii libere, unită și independentă, așezată pe instituții moderne și servind binelui obștesc, întregii națiuni.

Programele revoluției, atît în Principate cît și în Transilvania, exprimau comandamentele primordiale ale națiunii: abolirea rînduielilor feudale, desființarea iobăgiei și împroprietărirea țăranilor, crearea condițiilor pentru instaurarea unui regim constituțional-democratic, pentru realizarea unității și independenței naționale. Pregătită în condiții asemănătoare, proclamînd țeluri comune, ca o ilustrare a comunității de interese și aspirații ce-i unea pe fiii aceluiași popor, în pofida hotarelor despărțitoare, artificiale și vremelnice, revoluția de la 1848 a avut un caracter unitar în toate cele trei țări românești. Revoluția română de la 1848, prin „Programul de la Blaj" și „Programul de la Islaz", a situat pe prim plan satisfacerea marilor doleanțe ale maselor populare: desființarea rangurilor boierești, emanciparea civilă și politică a tuturor cetățenilor, independență administrativă și legislativă. Asemenea obiective politice, economice, sociale, determinante pentru asigurarea progresului, au atras masele largi populare spre revoluție, i-au imprimat acesteia un caracter deopotrivă național și social.

Începînd cu aprobarea plebiscitară a programelor revoluționare, continuînd cu acțiunile care au asigurat avîntul revoluției, cu înfrîngerea comploturilor reacționare și rezistența în fața corpurilor expediționare țariste, otomane și habsburgice, evenimentele de la 1848 au pus în lumină faptul că forțele motrice ale revoluției au fost masele populare. Revoluția română a dezvăluit lumii puternica dorință de libertate a poporului nostru, spiritul său de sacrificiu în susținerea și apărarea cauzei lui drepte. Prin idealurile, organizarea și desfășurarea sa, revoluția română s-a integrat, cu specificul său, în procesul transformator care cuprinsese în acei ani întreaga Europă, fiind avanpostul acestuia în sud-estul continentului.

Așa cum apreciază tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cadrul programului pașoptist, **„obiectivul cel mai important era unirea tuturor românilor în granițele aceluiași stat național, democratic, modern și independent"**, unitatea și independența reprezentînd o legitate a progresului popoarelor, un imperativ fundamental al istoriei. Dacă, în programele revoluției, cerința unității și independenței nu a putut fi formulată direct și plenar, datorită contextului extern, marile adunări publice și, în special, presa i-au dat o expresie clară, fără echivoc. Ziarul „Pruncul roman" din 18 iulie 1848 scria: „Ca România să fie liberă cu desăvîrșire, să fie mare și puternică, trebuie neapărat ca

Digitized by Google

Muntenia să se unească cu Moldova... România toată, această mare familie de fraţi, nu poate fi fericită, nu poate fi tare şi puternică decît numai prin unire; prin unire numai să alcătuim un stat mare, un stat care nu are a se teme de nici o putere străină şi care să fie considerat între celelalte staturi libere!" Peste munţi, marea adunare de la Blaj lansa emoţionanta chemare „Vrem să ne unim cu Ţara!", iar presa braşoveană publica „Hora Ardealului" de Vasile Alecsandri, adevărat manifest al unităţii tuturor celor „cu inima română". Sintetizînd caracterul luptei de secole a poporului român pentru unitatea naţional-statală, Nicolae Bălcescu scria: „Unitatea naţională fu visarea iubită a voievozilor noştri cei viteji, a tuturor bărbaţilor noştri cei mari, care întrupară în sine individualitatea şi cugetarea poporului spre a o manifesta lumii. Pentru dînsa ei trăiră, munciră, suferiră şi muriră".

Deşi înfrîntă prin intervenţia militară a celor trei imperii vecine, revoluţia română de la 1848 a însemnat o puternică afirmare a marilor aspiraţii de unitate şi independenţă ale poporului nostru, dînd un conţinut nou, superior şi unitar, idealurilor de dreptate şi libertate ce însufleţeau lupta poporului român. Mersul revoluţiei în istoria românilor, cum scria Nicolae Bălcescu, nu a fost oprit niciodată. Revoluţia română a impus cu putere în arena politică clasele şi categoriile sociale care aveau să făurească România modernă, prin Unirea din 1859, Independenţa absolută de stat din 1877 şi Marea Unire din 1918. Aşa cum subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu, **„revoluţia română de la 1848 a continuat să se desfăşoare sub diferite forme, găsindu-şi expresia în realizarea unirii principatelor, în înfăptuirea reformelor sociale ulterioare, în toate transformările şi mişcările revoluţionare care au avut loc în ţările româneşti, apoi în România, pînă la revoluţia socialistă".**

Marile idei şi sentimente pe care le-a afirmat şi stimulat revoluţia de la 1848, cum sînt spiritul revoluţionar, concentrarea tuturor energiilor în slujba idealurilor naţiunii şi patriei, continuarea luptei pentru democratizare şi egalitate între toţi cetăţenii patriei, ideea apartenenţei la unul şi acelaşi popor în toate provinciile româneşti, datoria imperioasă a apărării ţării împotriva politicii marilor imperii vecine asupritoare au îmbogăţit experienţa de luptă a poporului român, au impulsionat desfăşurarea procesului istoric al dezvoltării societăţii noastre, al ridicării României pe noi trepte de progres şi civilizaţie.

LUCIA TAFTĂ

1859 — Semnificaţia istorică a Unirii

În înlănţuirea evenimentelor majore care definesc istoria românilor, Unirea Principatelor constituie un moment de excepţională însemnătate, care a deschis calea dezvoltării moderne a patriei, a realizării idealurilor poporului nostru de independenţă şi unitate naţională. „Înfăptuirea în 1859 a statului naţional român modern, prin unirea Moldovei cu Muntenia, sub conducerea lui Alexandru Ioan Cuza — se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului —, a constituit nucleul statului naţional unitar; amplele şi profundele reforme aplicate cu acest prilej au înscris România în rîndul statelor avansate ale lumii".

În secolul trecut, în pofida politicii expansioniste, asupritoare a marilor puteri, politică de împărţire a sferelor de influenţă, s-a afirmat puternic spiritul novator al popoarelor care luptau pentru făurirea propriilor state naţionale. Acest proces a îmbrăcat, în cazul românilor, aspecte particulare. Aşa cum observa Mihail Kogălniceanu, „Unirea Principatelor este singurul mod în stare a consolida naţionalitatea românilor, de a le da demnitate, putere şi mijloace pentru a împlini misia lor pe pămînt".

Efervescenţa revoluţionară care cuprinsese masele la 1848 s-a menţinut şi în anii următori, canalizîndu-se spre înfăptuirea unităţii statale. Ea s-a încadrat unui context internaţional care adusese, în prim-planul scenei politice, redeschiderea chestiunii orientale sub forma războiului Crimeii (1853—1856). Starea de beligeranţă în care Principatele Române au fost implicate împotriva voinţei lor a constituit un prilej pentru limpezirea statutului lor internaţional şi, în acelaşi timp, pentru o reorganizare internă. Locul protectoratului rusesc, care reprezenta o permanentă primejdie de anihilare a fiinţei naţionale, a fost luat de garanţia colectivă a marilor puteri. Consultarea naţiunii prin convocarea adunărilor ad-hoc pentru a decide soarta ei viitoare a constituit un prilej de puternică afirmare a aspiraţiilor sociale şi naţionale ale românilor. Într-un răstimp uimitor de scurt, unirea a devenit cuvîntul de ordine al întregii naţiuni. Acest consens a făcut posibilă participarea largă şi activă a maselor pentru neutralizarea încercărilor de falsificare a alegerilor în adunările ad-hoc. Sute de mii de semnături au acoperit protestele trimise autorităţilor din ambele principate; acţiunea a fost atît de energică încît puterile garante s-au văzut silite să anuleze aceste prime alegeri. Victoria repurtată atunci de mase s-a concretizat în compoziţia noilor organe reprezentative: în adunările de la Iaşi şi Bucureşti numai două voturi au fost potrivnice programului unionist. Cererile formulate de deputaţii unionişti exprimau voinţa dintotdeauna a românilor: „Noi dorim ca tot poporul român să se înfrăţească şi să trăiască în linişte şi pace pe pămîntul strămoşesc al României, pentru mărirea şi fericirea neamului" — scria D. A. Sturdza.

Forumul internaţional a dat însă numai parţial curs deziderateloi românesti. Convenţia de la Paris, semnată în 1858, anula Regulamentul Organic şi sugera o nouă organizare a ţării, în care autonomia administrativă era un bun cîştigat. În acelaşi timp, prevederile electorale recomandau alegerea cîte unui principe în fiecare ţară, ceea ce echivala, în fond, cu a bate pasul pe loc. În plus, noua lege electorală, proclamînd sistemul cenzitar, îngăduia participarea la alegeri numai unei minorităţi privilegiate.

Cauza unirii a părut o clipă compromisă, dar prin intervenţia activă a maselor s-a putut determina cursul evenimentelor spre împlinirea aspiraţiilor românilor. După mărturia celor aflaţi în rîndurile mulţimii care înconjura dîrză şi hotărîtă Adunarea ad-hoc din Ţara Românească, Bucureştii arătau ca un oraş asediat. Campania electorală pentru alegerea noilor domni s-a transformat, astfel, într-o confruntare acerbă între partida liberală şi cea conservatoare, terminată cu victoria celei dintîi datorită luptei maselor largi populare. Interpretînd textul Convenţiei de la Paris în spiritul intereselor proprii, naţionale, românii au făcut alegeri în fiecare principat, dar oprindu-se asupra aceleiaşi persoane. Dubla alegere a colonelului Alexandru Ioan Cuza, la 5 şi, respectiv, 24 ianuarie 1859, a fost un prim triumf al cauzei Unirii.

Soluţia ingenioasă găsită de români a pus Europa în faţa unui fapt împlinit, stîrnind reacţii contradictorii în rîndul marilor puteri. Ca putere suzerană, Turcia a mers pînă acolo încît a cerut casarea alegerilor şi sancţiuni militare împotriva românilor. Austria s-a înscris pe aceeaşi linie, căci pentru ea perspectiva Unirii Principatelor Române nu însemna doar o ştirbire de prestigiu, ca în cazul Imperiului otoman, ci o primejduire, în perspectivă, a „integrităţii" imperiului său. Oamenii politici de la Viena nu ezitau să avanseze ideea, care se va materializa de altfel în secolul al XX-lea, că un atare început de unificare putea fi, în mod logic, continuat, noului stat urmînd să i se alăture celelalte provincii româneşti aflate încă sub asuprire străină. Anglia, care exercita o influenţă considerabilă asupra deciziilor cabinetului otoman, a acceptat Unirea doar cu titlu excepţional şi numai în faţa unui obstacol ce i se profila pe scena politică continentală: apropierea franco-rusă. Într-adevăr, atît la Paris cît şi la Petersburg, unirea a fost recunoscută, chiar dacă, în subsidiar, cele două cabinete întrevedeau posibilitatea unor ingerinţe, mergînd pînă la schimbarea statutului noului stat.

Pe acest fundal, Conferinţa asupra Principatelor Române, deschisă la Paris, în primăvara anului 1859, şi-a formulat opinia în felul următor: dubla alegere este admisă ca o excepţie, dar recunoaşterea ca atare urmează a fi făcută pentru fiecare principat în mod separat. După îndelungate tratative ale emisarilor români cu reprezentanţii otomani, învestitura a fost acordată în septembrie 1859. Cuza a decis să aştepte un an înainte de a face „simpla vizită de curtoazie la Constantinopol", prin care a fost recunoscut ca domn al principatelor. Această întîrziere voită trebuie interpretată ca un act de înţelepciune politică, deoarece Unirea se realizase de fapt, aspectul de drept avînd să urmeze de la sine. În septembrie 1861, Conferinţa marilor puteri a obligat Turcia să accepte Unirea Principatelor pe timpul vieţii lui Cuza. Peste trei luni, în decembrie, Poarta otomană emitea firmanul de recunoaştere a Unirii depline din punct de vedere administrativ, ceea ce însemna, după afirmaţia noului principe, „singura stare politică ce putea să asigure viitorul românilor". Statul român devenea din acel moment în relaţiile externe un subiect de drept internaţional.

Unirea Principatelor a reprezentat condiţia esenţială pentru desfăşurarea unui program de dezvoltare politică, economică şi socială fără precedent. Vastul

Digitized by Google

plan de reforme început după 1861 a fost socotit de contemporani drept o „revoluție". Articolul publicat de „Tribuna română", de la Iași, din 7 iunie 1859, se intitula semnificativ „Revoluția în România". În fruntea acestei revoluții s-a aflat Alexandru Ioan Cuza, acel „om nou la vremuri noi", elogiat de întreaga națiune, care, ridicat la demnitatea supremă în stat, făcea o emoționantă profesiune de credință: „Jur în fața țării că voi păstra cu sfințenie drepturile și interesele Principatelor Unite; că în toată domnia mea voi priveghea la respectarea legilor pentru toți și în toate și că nu voi avea înaintea ochilor mei decît binele și fericirea nației române".

Actul de la 24 ianuarie 1859 a constituit doar un început de drum. Noului cadru statal îi trebuiau instituții pe măsură. De aceea, în anii următori politica internă a tînărului stat național a gravitat în jurul făuririi acelor elemente indispensabile unui stat modern: s-a decretat, astfel, egalitatea tuturor cetățenilor în fața legii, s-a hotărît desființarea privilegiilor, restructurarea justiției, organizarea armatei — prin care recrutarea cuprindea toate categoriile sociale —, reorganizarea serviciilor publice, înzestrarea cu așezăminte culturale.

Convenția de la Paris, care, la vremea încheierii sale, oferise unele soluții constructive, ajunsese, în timpul domniei lui Cuza și în contextul înnoitor ce caracteriza viața României moderne, un obstacol, o frînă în calea progresului. Prevederile ei, conjugate cu acțiunile opoziției din cadrul Adunării riscau să compromită întreaga operă națională întreprinsă pînă atunci. Denunțarea Convenției, încuviințată printr-un plebiscit, în care masele populare și-au spus din nou cu vigoare cuvîntul, a îngăduit, începînd din 1864, continuarea programului de înnoire prin reforma agrară, îndelung așteptată de cei circa două milioane de țărani împroprietăriți, de fapt adevărații făuritori ai Unirii.

Prestigiul de care a început să se bucure foarte curînd tînărul stat român a impus în opinia publică europeană un adevăr fundamental: noua formațiune politică trebuia să fie liberă. „Independența României este acum o chestiune înscrisă în dreptul public european și Europa trebuie să se pronunțe în această privință", scria în 1866 un publicist francez. Independența țării, a cărei necesitate se impunea tot mai mult, pe zi ce trece, n-a putut fi înfăptuită în vremea principelui Cuza. Dar fiecare reformă, fiecare instituție întemeiată, fiecare text de lege în consens cu cerințele progresului și, în primul rînd, crearea armatei moderne, care peste mai puțin de două decenii avea să se acopere de glorie sub zidurile Plevnei, să contribuie hotărîtor la dobîndirea independenței depline de stat.

În anii Unirii, românii au parcurs, în ritm accelerat, acea parte indispensabilă a devenirii istorice, care le-a îngăduit să-și constituie primul nucleu al unității de stat, spre care urmau să graviteze, într-un proces istoric ireversibil, celelalte provincii românești. Prin toate valențele ei, Unirea din 1859 a pregătit astfel Marea Unire de la 1 Decembrie 1918.

Dr. GEORGETA PENELEA

1877 — Proclamarea independenței, nou și important moment în dezvoltarea poporului nostru

După înfăptuirea Unirii din 1859 și ca urmare a progreselor înregistrate în consolidarea și dezvoltarea statului național român modern se impunea, ca o necesitate obiectivă, cucerirea independenței de stat depline a României. În fața poporului se afla, din nou, o sarcină de importanță istorică, sarcină care, așa cum prevăzuse Nicolae Bălcescu, trebuia să fie realizarea unei noi revoluții, una „pentru independența națională", pentru ca „în felul acesta națiunea să reintre în plenitudinea drepturilor sale naturale". Această revoluție avea să fie înfăptuită în anii de glorie 1877—1878 și ea a rămas în istoria țării noastre ca un moment de mare însemnătate în lupta multiseculară a poporului român pentru edificarea unei patrii pe deplin libere, pentru făurirea statului național unitar. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., **„trebuie să subliniem cu toată hotărîrea proclamarea independenței și războiul de independență din 1877—1878, care a lichidat dependența de imperiul otoman, constituind un nou moment important în dezvoltarea națiunii și a poporului nostru".**

Evenimentele de la 1877 s-au derulat pe fondul unui proces înnoitor neîntrerupt și al unei veritabile stări revoluționare, care au cuprins, dincolo de barierele sociale, poporul întreg, factorii politici de decizie, diplomația, armata. Și aceasta pentru că atunci, în clipele de cumpănă pentru soarta țării, au fost luate în calcul toate posibilitățile pentru înfăptuirea marelui deziderat. Desigur, o întreagă experiență istorică românească demonstrase că lupta cu arma în mînă constituia chezășia sigură a izbînzii, dar o asemenea cale de acțiune presupunea imense jertfe umane și mari cheltuieli materiale. În atare condiții, s-a utilizat, mai întîi, arma diplomației, guvernul român încercînd să obțină, din partea Porții otomane, recunoașterea independenței depline de stat a țării pe calea negocierilor. Stă mărturie, în acest sens, nota diplomatică a României din 16 iunie 1876 înaintată Porții, comunicată și cabinetelor puterilor garante — Franța, Anglia, Germania, Italia, Rusia, Austro-Ungaria —, prin care se revendicau: recunoașterea individualității statului român și a denumirii sale istorice de România, inviolabilitatea teritoriului național, admiterea reprezentanților României în corpul diplomatic ș.a. Refuzul Porții otomane de a da curs cererilor legitime ale țării noastre, împreună cu actul brutal, comis prin noua Constituție otomană, de a considera România drept „provincie privilegiată a Imperiului" au dovedit că demersul diplomatic era ineficient și că se impunea lupta deschisă pentru dobîndirea statutului de independență deplină a țării. Acestea au fost împrejurările în care România a încheiat, de pe poziții suverane, convenția politico-militară cu Rusia, la 4 aprilie 1877, care a deschis calea unei posibile cooperări româno-ruse în conflictul, devenit iminent, din zona Balcanilor — în care statele sud-dunărene se ridicaseră la lupta de eliberare națională, dar în cadrul căruia România urma să-și desfășoare propriul război de cucerire a independenței absolute.

Actul de afirmare independentă a statului național român — primit cu entuziasm patriotic de întregul popor și aprobat de Corpurile legiuitoare — s-a izbit de împotrivirea Porții, care a declanșat starea de război cu România, bombardînd orașele românești de la nordul Dunării. În fața acestei situații, armata română a ripostat, iar Parlamentul a declarat, la rîndul său, la 29 aprilie 1877, starea de război.

Noile împrejurări au pus în evidență unitatea și solidaritatea întregului popor român, hotărît să nu precupețească nimic pentru a-și dobîndi deplina suveranitate. Toți fiii patriei, scria ziarul „Românul", la 27 aprilie 1877, doresc a trăi „liberi în România liberă", iar ziarul „Telegraful" declara, la 28 aprilie 1877, că România este hotărîtă să-și cucerească „independența cea mai absolută". În istorica zi de 9 mai 1877, în prezența unui public „imens și nerăbdător", care ocupase „toate tribunele", Parlamentul României (Adunarea deputaților și Senatul) a adoptat moțiunea prin care se hotăra „că rezbelul dintre România și Turcia, că ruperea legăturilor noastre cu Poarta și independența absolută a României au primit consacrarea lor oficială". De la tribuna Adunării deputaților au răsunat, încărcate de emoția specifică marilor evenimente, cuvintele ministrului de externe Mihail Kogălniceanu: „Sîntem independenți, sîntem națiune de sine stătătoare, sîntem o națiune liberă și independentă".

Proclamarea independenței absolute de stat a României a consacrat saltul calitativ, revoluționar intervenit, prin propria voință a poporului, în statutul politic al țării noastre — de la independența plătită printr-un tribut puterii suzerane (Poarta otomană) și garantată de marile puteri europene la independența totală, de nimeni și de nimic îngrădită. Căci, constata ziarul „Telegraful" la 10 mai 1877, dacă pînă la 9 mai „independența o aveam de drept, totuși, în fapt, cel puțin independența exterioară ne lipsea, ni se contesta în fiecare zi și cu orice ocaziune atît de Poartă cît și de unii din diplomații Europei", hotărîrea luată la 9 mai a făcut ca România „să nu se mai mulțumească cu independența numai de drept și, în fapt, să se afirme prin forță că e capabilă a o avea". Așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„prin acest act solemn, ziua de 9 mai a intrat în istoria poporului nostru ca una din cele mai mari sărbători naționale. Proclamarea independenței a pus capăt oricărei dependențe politice față de puterile străine, a afirmat în mod răspicat caracterul de sine stătător al națiunii noastre, deschizînd o eră nouă în existența poporului român, în dezvoltarea României pe calea progresului și civilizației".**

Actul revoluționar de dreptate istorică de la 9 mai 1877 a fost întîmpinat cu entuziasm, cu vie satisfacție de miile de bucureșteni prezenți în curtea Adunării deputaților, pe dealul Mitropoliei și pe străzile alăturate, revărsați apoi spre centrul orașului, în sunetele marșului patriotic

„Deșteaptă-te române!". Presa timpului, care descrie aceste însuflețitoare manifestații, arată că un semenea entuziasm nu mai cunoscuse Capitala din timpul revoluției de la 1848 și al Unirii Principatelor. „Ieri — scria ziarul «Telegraful» — s-a petrecut în Capitala țării românești un fapt dorit de secole și care va fi înscris cu litere de aur în analele române. Ideea pentru care au luptat atîția domni patrioți și atîtea generații s-a împlinit". Mari manifestații de adeziune totală la proclamarea independenței absolute au avut loc și în celelalte orașe ale țării, ca și în localitățile rurale, de unde au venit, pe adresa guvernului și a Parlamentului, emoționante mesaje, împreună cu hotărîrea exprimată unanim de a lupta pentru confirmarea, pe plan internațional, a independenței depline proclamate. La fel, în Transilvania și Bucovina, teritorii românești subjugate de Austro-Ungaria, românii și-au manifestat bucuria și satisfacția față de istorica înfăptuire — mărturie elocventă a unității de aspirații ale întregului popor român, peste frontierele nedrepte și artificiale ce-l despărțeau vremelnic. Însuși ziarul vienez „Der Osten" era nevoit să recunoască: „România e liberă și independentă. Milioanele de români din Transilvania, Banat și Bucovina urmăresc cu simțăminte frățești această luptă glorioasă a fraților lor".

Conținutul național-revoluționar al luptei poporului român din anii 1877—1878, pus în evidență de proclamarea independenței, a căpătat noi dimensiuni în condițiile acțiunii energice pentru consfințirea ei pe cîmpul de luptă. La chemarea patriei au răspuns, ca un singur om, toți românii — și cei din statul național român liber și cei din provinciile încă subjugate. Această unanimitate s-a manifestat printr-o largă paletă de fapte cu istorică semnificație: în răspunsul prompt la ordinele de mobilizare și în marele număr de cereri de a merge voluntar pe front; în bravura fără seamăn cu care ostașii patriei au luptat pe cîmpiile de la sud de Dunăre; în înalta înțelegere față de imperativul unor mari eforturi materiale pentru susținerea frontului, prin donații în bani pentru cumpărarea de armament, ofrande materiale necesare celor aflați la datorie, transporturi pentru armată, încartiruiri de trupe etc.

Încă din momentul mobilizării armatei, la 6 aprilie 1877, s-a demonstrat înalta înțelegere a națiunii față de comandamentele majore ale timpului. „Un fapt care ne-a umplut inima de bucurie și speranță în triumful cauzei române — consemna, la 8 mai 1877, ziarul „Telegraful" — este graba cu care au alergat sub arme, la primul apel ce li s-a făcut, rezerviștii și milițienii... Românul nu caută niciodată a provoca războiul, dar atunci cînd nu mai poate răbda, cînd vrăjmașul merge cu perfidia pînă a-i ataca hotarele patriei sale, este gata să-și verse sîngele pentru a scăpa de el". Au răspuns, la chemarea țării truditorii ogoarelor, țăranii — covîrșitoarea majoritate a oștirii, ca și a populației —, principalii făuritori de bunuri materiale într-o societate bazată încă pe primatul agriculturii în economia națională; au răspuns muncitorii, clasa aflată în plin proces de dezvoltare și organizare, socialiștii, convinși că sosise timpul „cînd românii, în avîntul și entuziasmul suvenirilor trecute, iau arma pentru a-și apăra independența" — după cum scria, la 28 mai 1877, primul lor organ de presă, gazeta „Socialistul"; au răspuns intelectualii, studenții, elevii, care, după expresia ziarului „Românul" din 2 octombrie 1877, „convinși de cauza sfîntă ce apără și animați de focul patriotismului, s-au înrolat voluntari"; au răspuns, tot prin înrolări voluntare, numeroși transilvăneni și bucovineni, care se considerau, pe drept, fii ai aceleiași patrii — România.

Astfel, în scurt timp, armata română număra 120 000 de ostași și ofițeri, dintre care 58 700 formau armata operativă. Trecînd Dunărea, între 16 iulie și 22 august 1877, la apelurile insistente ale Comandamentului armatei ruse, respinsă în două rînduri în asalturile efectuate asupra redutelor de la Grivița, armata română a luptat cu vitejie și eroism, sub comandament național, alături de trupele ruse și de voluntari bulgari, în cea mai dificilă zonă a frontului, cea a Plevnei. La Grivița și Rahova, la Plevna, Smîrdan și Vidin ostașii patriei au scris cu sîngele a peste 10 000 de morți și răniți epopeea consființirii independenței proclamate la 9 mai 1877. Drept urmare, aprecia ziarul „Românul" la 26 noiembrie 1877, „independența absolută a României nu mai e și nici nu mai poate fi pusă în discuțiune". Dînd o înaltă apreciere faptelor de arme ale oștirii române, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia: **„În asaltul redutelor Plevna, în luptele de la Grivița, Rahova, Smirdan și în alte bătălii, ostașii români au dovedit eroism fără seamăn, ducînd mai departe tradițiile glorioase de la Rovine, Călugăreni și Vaslui, apărînd încă o dată cu arma în mînă drepturile fundamentale, libertatea și independența".**

La înălțimea eroismului probat pe fronturile războiului în timpul acestei veritabile revoluții de independență națională deplină s-a situat și celălalt front, aflat în țară, frontul susținerii totale și nepreculpețite a efortului militar al României de către întregul nostru popor. Și aici greul l-a purtat tot țărănimea, principala furnizoare a rechizițiilor militare și a ofrandelor, cea care a asigurat încartiruirile trupelor în marș și a efectuat, în cea mai mare parte, transporturile pentru armată și, în exclusivitate, muncile agricole pe loturile consătenilor concentrați, îndreptățind constatarea ziarului „Românul" din 31 iulie 1877: „Să luăm exemplu de la poporațiunea agricolă, care muncește cu stăruință, care contribuie cu sudoarea și sîngele ei pentru binele tuturor". Alături de țărănime, muncitorii s-au afirmat ca susținători activi ai luptei pentru cucerirea deplinei independențe statale. Ei au desfășurat o susținută activitate în fabrici și ateliere, în construcții și transporturi, pentru a asigura producția necesară înzestrării armatei, au participat la campania de strîngere a fondurilor pentru completarea armamentului și a echipamentului, pentru ajutorarea familiilor celor aflați la datorie. Orășenimea — tîrgoveți și comercianți, scriitori și ziariști, învățători, profesori și medici, elevi, studenți, funcționari —, ca și burghezia și proprietarii funciari s-au alăturat efortului unanim al națiunii.

O semnificație aparte a avut larga participare a românilor din provinciile istorice cotropite la sprijinirea, în consens cu Țara, a armatei române, confirmînd adevărul celor scrise, la 14 iunie 1877, de „Gazeta Transilvaniei": „Cauza ostașului român e o cauză generală română; victoria lui e a întregii națiuni, fie ea risipită în oricare parte a lumii". În pofida interdicțiilor și a piedicilor de tot felul ale autorităților dualiste austro-ungare, îndeosebi prin desființarea comitetelor special constituite pentru strîngerea de fonduri în favoarea armatei române, patrioții transilvăneni și bucovineni au mobilizat toată suflarea românească din aceste provincii, contribuind substanțial la aprovizionarea ostașilor români cu cele necesare războiului.

Se poate afirma, deci, că sprijinul total și neprecupețit al națiunii române întregi acordat războiului pentru dobîndirea independenței, îmbinat, într-un tot unitar, cu eroismul armatei pe cîmpul de luptă, au conferit evenimentelor eroice din 1877—1878 un profund caracter revoluționar, național și popular. A fost o nouă și impresionantă mărturie a înțelegerii imperativelor majore ale timpului, o participare de masă la obținerea victoriei, căreia întreaga națiune română i-au subsumat capacitatea de acțiune, resursele materiale și morale. Iar consfințirea prin luptă și confirmarea internațională a independenței de stat depline a patriei au constituit binemeritata răsplată pentru aceste grele eforturi, sacrificii și jertfe, așezate trainic la temelia edificiului României suverane. Calea spre făurirea, printr-o nouă revoluție populară, națională, a statului național unitar român era, astfel, larg deschisă, iar momentul acestei noi izbînzi se profila apropiat în procesul legic, obiectiv, continuu al progresului societății românești.

Dr. VASILE NICULAE

1918 — Făurirea statului național unitar român, strălucită victorie a luptei poporului nostru pentru libertate și unitate

Făurirea statului național unitar român reprezintă încununarea firească, legică a unui proces revoluționar îndelungat de luptă a poporului român pentru unitate națională și statală, pentru progres economico-social. Așa cum se relevă în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului, „făurirea statului național unitar în anul 1918 a constituit o strălucită victorie istorică a luptei eroice pentru unitate și libertate a poporului nostru. Marea Unire a dat un puternic impuls dezvoltării forțelor de producție — industriei și celorlalte sectoare economice —, realizării unor reforme sociale, afirmării capacităților creatoare ale poporului".

Temeiurile de nezdruncinat ale năzuințelor tuturor românilor de a trăi într-un stat unic, liber și independent și finalizarea lor firească prin marele act istoric de la 1 Decembrie 1918, pentru care au purtat îndelungate și aprige bătălii, le-au constituit unitatea de origine și limbă a poporului român, unitatea organică a

Digitized by Google

spațiului geografic pe care-l locuiește, complementaritatea economică a provinciilor sale istorice, ca temei al neîntreruptelor relații economice, politice și culturale dintre ele, statornicia în vatra strămoșească, dreptul său legitim de a fi liber și stăpîn în propria țară.

Deși dominația străină, asuprirea și exploatarea poporului român de către marile imperii vecine — otoman, țarist și austro-ungar — au ținut în loc sute de ani dezvoltarea țării noastre și au întîrziat formarea statului național român, lupta dreaptă a tuturor românilor pentru realizarea idealului național, pentru progres și civilizație n-a putut fi stăvilită. În acest sens, constituirea celor trei Principate Române — Muntenia, Transilvania și Moldova — a marcat un pas esențial pe calea creării unui cadru statal propice evoluției istorice unitare. Confruntate cu aceleași primejdii externe la adresa independenței și structurilor autonome proprii, aceste state au găsit, în numeroase cazuri, sub conducerea unor personalități clarvăzătoare de talia lui Ștefan cel Mare, Iancu de Hunedoara sau Vlad Țepeș, calea luptei comune pentru apărarea ființei lor, dobîndind succese răsunătoare ce au transformat pe drept cuvînt țările române în „zidul apărător al Europei". Tradițiile luptei comune au cunoscut un prim moment de împlinire supremă prin Unirea din 1600 a țărilor române sub sceptrul lui Mihai Viteazul, moment care a reprezentat pentru generațiile următoare pilda și imboldul în vederea materializării în fapt a unității de neam în tiparele moderne ale evoluției naționale.

Toți acești factori ai unității și conștiinței identității proprii au contribuit la transformarea conștiinței de neam în conștiință națională modernă, care s-a materializat, apoi, într-un program politic închegat, ce își propunea ca obiectiv strategic fundamental asigurarea afirmării de-sine-stătătoare a poporului român în cadrele unitare firești ale societății sale.

Formularea unui atare program național a avut loc în cursul secolului al XVIII-lea deopotrivă în Transilvania, ca și în Moldova și Țara Românească. Avînd aceleași cauze și aceleași obiective generale, programul de emancipare, ca expresie politică a conștiinței naționale moderne pe cale de cristalizare, a antrenat treptat toate categoriile societății românești în mișcarea politică națională, el înglobînd în sine obiectivele emancipării maselor largi țărănești și orășenești, care, la rîndul lor, au recunoscut în acest program expresia idealurilor proprii de libertate națională și socială. Concomitent, punctele de convergență între mișcările naționale din cele trei țări românești s-au transformat în acțiuni concrete, conștiente, menite a materializa, printr-o luptă comună, mărețul ideal al unității naționale.

Evoluția într-o atare direcție își găsește un însemnat moment de împlinire prin revoluția românească unitară de la 1848, care a stimulat și mai puternic lupta tuturor românilor pentru realizarea deziderateloor naționale. Astfel, în Transilvania, anii imediat următori revoluției aduc înlăturarea obligațiilor și relațiilor iobăgești perimate. Larga mișcare unionistă din Moldova și Țara Românească, în pofida încercărilor marilor puteri de a impune soluții artificiale, menite a împiedica înfăptuirea Unirii celor două principate, realizează, prin dubla alegere a lui Cuza, din ianuarie 1859, un prim obiectiv important în direcția înfăptuirii statului național unitar. Eroicul război de independență din 1877—1878 pecetluiește pe cîmpul de luptă libertatea noului stat, care devine punctul de convergență al energiilor și strădaniilor luptei naționale a românilor din provinciile rămase sub dominație străină.

În condițiile grele ale regimului dualist instaurat prin uniunea de interese a claselor conducătoare austriece și ungare pe seama popoarelor asuprite, românii din Transilvania își continuă cu hotărîre lupta pentru libertate națională și socială, însuflețiți de realizările istorice din 1859 și 1877, care deschid perspectiva concretă a desăvîrșirii cadrului național-statal unitar. Constituindu-și partide politice moderne, o presă proprie combativă, organizînd mișcări de larg răsunet și anvergură, cum a fost mișcarea memorandistă, lupta națională, de emancipare românească din Transilvania trece, în primele două decenii ale secolului nostru, în faza decisivă a înfăptuirii obiectivelor sale, orientate acum cu tot mai multă claritate și în mod prioritar spre Unirea cu Țara.

Această luptă cunoaște în opinia publică europeană un răsunet și un sprijin pe măsura importanței și semnificațiilor sale pentru progresul general al continentului, pentru afirmarea statelor naționale libere, democratice și independente. În Franța, în momentul decisiv al luptei pentru Unirea Moldovei și Munteniei, Paul Bataillard publică lucrarea *„Premier point de la Question d'Orient. Les Principautes de la Valachie et de Moldavie devant le Congrès"*, în care pledează cu căldură cauza unității și independenței românilor. Profesorul Henri Gaidez dă la iveală, în „Revue de Paris", în anul 1894, în semn de solidaritate cu luptătorii memorandiști, studiul intitulat „Les Roumains de Hongrie. Leur origine, leur histoire, leur état present", iar Emil Picot, profesor la Sorbona, proiectează o istorie a românilor care susține ideea originii daco-romane și a continuității poporului român în vatra strămoșească. În Anglia, cartea istoricului W. Miller, „The Balcans: Romania, Bulgaria, Serbia and Montenegro", apărută la Londra în 1896, subliniază latinitatea românilor și justețea luptei lor pentru unitatea națională. Într-o seamă de lucrări elaborate de R. Seaton-Watson, ca și în volumul „The Habsburg Monarchy", publicat de H.W. Steed la Londra în 1913, cauza românească este abordată cu obiectivitate, înțelegere și simpatie, izvorîte din concordanța idealurilor urmărite de mișcarea de emancipare românească și interesul general al progresului și echității în Europa. În Italia, lucrările lui Roberto Fava („La questione rumena", Parma, 1894 și „Ricordi Romeni", Parma, 1894) aduc o însemnată contribuție la conturarea unei opinii publice favorabile cauzei libertății, emancipării și unității românești.

Lupta pentru realizarea unității național-statale românești dobîndește cadrul favorabil înfăptuirii obiectivelor sale fundamentale în condițiile internaționale create la sfîrșitul primului război mondial, prin avîntul general al mișcării popoarelor din această parte a lumii pentru afirmarea ființei lor naționale și a dreptului la autodeterminare. Prăbușirea marilor imperii multinaționale deschidea larg calea constituirii statelor naționale independente, formarea, la sfîrșitul lui octombrie 1918, a statului cehoslovac și iugoslav, renașterea statului național polonez reprezentînd elocvente dovezi ale unui atare proces, în care făurirea statului național unitar român se integrează organic cu trăsăturile sale specifice, originale.

Încă din primăvara anului 1918, în condițiile crizei tot mai acute a regimului opresiv austro-ungar, forțele politice principale românești din Transilvania desfășoară o intensă activitate în vederea pregătirii fazei finale, decisive a luptei pentru desăvîrșirea unității naționale. Congresul Secției române a Partidului Social-Democrat din mai 1918 se pronunță cu hotărîre pentru realizarea concomitentă a eliberării naționale și sociale, prin unitatea de acțiune a tuturor categoriilor societății românești și prin strînsa colaborare cu cealaltă forță politică importantă — Partidul Național Român. Acesta, la rîndul său, își clarifică treptat programul și direcțiile de acțiune politică, dînd glas, prin declarația de la Oradea din 12 octombrie 1918, „dreptului nestrămutat și inalienabil al națiunii române la deplină viață națională", la reprezentarea de-sine-stătătoare a intereselor sale vitale în concertul popoarelor lumii. Afirmarea acestei poziții în Parlamentul de la Budapesta, la 18 octombrie 1918, a deschis calea trecerii la crearea unor structuri organizatorice proprii — consiliile naționale, cărora le-a urmat, la sfîrșitul aceleiași luni, Consiliul Național Român Central, format, în mod semnificativ pentru rolul și ponderea componentelor social-politice ale luptei pentru desăvîrșirea unității naționale, din cîte 6 reprezentanți ai Partidului Național Român și ai Partidului Social-Democrat. Acest Consiliu, care își stabilește reședința la Arad, își asumă misiunea unui veritabil organ de guvernare în condițiile procesului revoluționar care cuprinde întreaga Transilvanie, odată cu destrămarea puterii dualiste. Valul mișcărilor largi populare cheamă la viață forme specifice de organizare, corespunzătoare situației concrete create. Consiliile naționale se organizează la nivel local și județean, în centrele industriale și miniere iau ființă consilii și gărzi muncitorești, țărănimea trece și ea la acțiune împotriva reprezentanților organelor opresive și a moșierimii.

Pentru realizarea obiectivelor majore, cu caracter larg democratic, ce urmau a fi înfăptuite prin realizarea statului național unitar, au acționat în comun toate clasele și categoriile sociale românești. Muncitorii și soldații au îmbinat dezideratul Unirii naționale cu revendicări social-economice. Acțiunea unită a țărănimii, clasei muncitoare, intelectualității, a întregului popor a dus la înlăturarea pe cale revoluționară a autorităților împilatoare ungare de la orașe și sate, contribuind, în acest fel, la crearea condițiilor pentru eliberarea națională și realizarea unității statale.

În această atmosferă revoluționară, tratativele purtate la Arad de reprezentanții Consiliului Național Român Central și ai guvernului de la Budapesta privind viitorul Transilvaniei eșuează, datorită menținerii de către cei din urmă a conceptului perimat al „integrității Ungariei". Drept urmare, la 20 noiembrie, „Marele Sfat al națiunii române" lansează chemarea pentru convocarea, la 1 decembrie 1918, la Alba Iulia, a Marii Adunări Naționale, care, prin reprezentanții tuturor claselor și categoriilor sociale precum și ai instituțiilor societății românești din Transilvania, să-și exprime, într-un adevărat cadru plebiscitar, cuvîntul hotărîtor asupra

Digitized by Google

soartei sale viitoare. După pregătiri desfășurate cu mare entuziasm în întreaga țară, la 1 decembrie 1918 se adună la Alba Iulia, în afara celor 1 228 de delegați aleși sau de drept, o impresionantă mulțime de peste 130 000 de oameni de toate condițiile sociale și din toate părțile Transilvaniei. Cuvîntarea rostită de Vasile Goldiș a trasat direcția fundamentală a acestor hotărîri, subliniind că „Unirea tuturor românilor într-un singur stat numai atunci va fi statornicită și garantată prin istoria viitoare a lumii dacă va răspunde tuturor îndatoririlor impuse prin noua concepție a vremii, prin duhul vremurilor noi... Civilizațiunea care ne-a eliberat pretinde de la noi respectul pentru dînsa și ne obligă să prebușim în noul stat orice privilegiu și să statornicim ca fundament al acestui stat munca și răsplata ei întreagă".

În spiritul acestui democratism fundamental, rezoluțiile Adunării Naționale proclamau Unirea cu Țara, pentru a se înfăptui „un regim democratic în toate domeniile vieții publice", garantat prin votul universal, direct, egal și secret, realizarea reformei agrare, asigurarea pentru muncitorimea industrială a celor mai largi drepturi și libertăți. Aceste prevederi au determinat sprijinul nemijlocit și total al categoriilor fundamentale ale societății românești — muncitorimea, țărănimea, intelectualitatea — la cauza Unirii. Reprezentantul socialiștilor români la Alba Iulia, Iosif Jumanca, dînd glas acestei adeziuni, releva și el necesitatea afirmării unei societăți „în care fiecare om să fie liber și stăpîn pe sine însuși, în care să se poată dezvolta și progresa poporul muncitor". Hotărîrea de la Alba Iulia a prevăzut, totodată, deplina libertate națională pentru toate popoarele conlocuitoare: „Fiecare popor se va instrui, administra și judeca în limba sa proprie prin indivizi din sînul său și fiecare popor va primi drept de reprezentare în corpurile legiuitoare și la guvernarea țării în proporție cu numărul indivizilor ce-l alcătuiesc". Aceste prevederi, în concordanță cu cele mai înaintate idei ale vremii, au contribuit esențial ca reprezentanții diferitelor naționalități din țara noastră să adere în unanimitate la actul Marii Uniri, angajîndu-se, în numele lor și al celor pe care-i reprezentau, să participe activ, în strînsă unitate și colaborare cu poporul român, la viața patriei comune, la progresul ei economico-social. Astfel, adunările șvabilor și sașilor întrunite la Timișoara și Mediaș au dat glas adeziunii lor la Unirea Transilvaniei cu România și dorinței de a participa la viața noului stat, ca o chezășie pentru dezvoltarea lor etnică și culturală. O asemenea atitudine, de recunoaștere a actului Unirii, au manifestat și Consiliul Maghiar de la Tîrgu Mureș și o bună parte a presei maghiare din Transilvania. O declarație de loialitate față de noul stat a fost făcută de reprezentanții Partidului Național Democrat Ungar din Transilvania, constituit în 1919.

Desăvîrșirea unității național-statale românești prin istoricele acte de la Alba Iulia, adoptate într-un cadru plebiscitar, ce exprima punctul de vedere al covîrșitoarei majorități a populației țării, a cunoscut consfințirea juridică internațională prin tratatele de pace încheiate în urma primului război mondial, care n-au făcut altceva decît să exprime girul și recunoașterea de către marile puteri a realităților înfăptuite prin lupta de veacuri a poporului român pentru unitatea sa național-statală. Crearea unui atare cadru unitar a deschis largi posibilități dezvoltării economice, sociale, politice și culturale pentru toți locuitorii acestui pămînt, pentru poporul român în ansamblul său. Dacă perioada interbelică, prin evoluțiile sale contradictorii, nu a permis valorificarea integrală a acestor posibilități, noua cale deschisă României de marea revoluție de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din August 1944 și, mai ales, de istoricul Congres al IX-lea, a declanșat energiile creatoare ale poporului stăpîn pe destinele sale, care a realizat și realizează în viață, printr-o neobosită muncă creatoare, sub conducerea Partidului Comunist Român, visurile și idealurile înaintașilor unificatori de țară.

Dr. LADISLAU GYÉMÁNT

Afirmarea clasei muncitoare și a partidului său politic revoluționar, etapă superioară în lupta de eliberare socială și națională

Realizînd o strălucită sinteză a trecutului glorios de luptă a românilor pentru eliberare socială și națională, pentru independență și unitate, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie 1989 pune cu putere în lumină trăsăturile fundamentale, definitorii ale dezvoltării istorice a poporului nostru, care au imprimat caracteristici inconfundabile însuși modului său de viață, aspirațiilor și idealurilor sale. **„Întreaga istorie a patriei noastre** — subliniază secretarul general al partidului nostru — **este rezultatul luptelor grele, cu arma în mînă, împotriva dominației străine, pentru progres, libertate și independență, duse de întregul popor, adevăratul făuritor al națiunii noastre, al progresului economico-social."**

În acest proces revoluționar neîntrerupt, de făurire a propriei istorii, apariția și dezvoltarea mișcării muncitorești au înscris o etapă superioară în lupta poporului român pentru eliberare socială și națională, pentru libertate și progres.

În țara noastră, clasa muncitoare a apărut în condițiile destrămării relațiilor de producție feudale și închegării celor capitaliste — proces început la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, cunoscînd un ritm mai intens în secolul al XIX-lea. Specificul evoluției societății românești a făcut ca acest proces cu o mare semnificație social-politică să aibă, de asemenea, o serie de trăsături specifice, determinate de unii factori, printre care: despărțirea prin hotare nefirești, moștenite de la vechea orînduire feudală, a țărilor române, jafurile, distrugerile și, în general, regimurile de ocupație, rezultate din confruntările marilor imperii absolutiste vecine chiar pe pămîntul românesc, încorporarea unor teritorii românești de către aceste mari puteri. Proletariatul din România s-a format, astfel, ca o clasă socială distinctă într-o epocă de puternică efervescență patriotică, în condițiile intensificării luptei poporului nostru pentru libertate socială și națională.

Tînăra clasă muncitoare și-a făcut ucenicia revoluționară atît prin ridicarea la luptă pentru apărarea propriilor interese de clasă — încă din 1796, acțiunile revendicative de la manufactura de postav din Pociovaliște au deschis, după cum aprecia N. Iorga, „chestiunea muncitorească" în țara noastră —, cît și prin implicarea hotărîtă, în lupta maselor largi populare, a națiunii întregi pentru înfăptuirea marilor idealuri naționale și sociale ale poporului român. Astfel, în timpul revoluțiilor din 1784 și 1821, minerii, lucrătorii din ateliere și manufacturi, calfele, meseriașii au participat, alături de alte categorii orășenești și de masele țărănești, la lupta de eliberare socială și națională, au susținut programele sociale și naționale formulate de Horea și Tudor Vladimirescu.

Muncitorimea a avut o prezență activă, în anul 1848, în desfășurarea adunărilor naționale de la Iași, Blaj, București, Lugoj jucînd un rol de mare importanță în momentele de cumpănă ale revoluției. Tipografii au editat și răspîndit în mii de exemplare proclamațiile, apelurile și manifestele revoluționare. Muncitorii din țesătorii, brutării, fierării, croitorii au fost cei care, la 19 și 30 iunie 1848, au dejucat comploturile reacțiunii. Afirmîndu-și atașamentul profund față de cauza generală a revoluției, muncitorimea a desfășurat, în același timp, o luptă susținută pentru realizarea revendicărilor proprii, dovadă a cristalizării treptate a conștiinței sale de clasă. Sînt edificatoare, în acest sens, deziderateie referitoare la condițiile de muncă formulate de lucrătorii din saline și de mineri, cererile ucenicilor din București și Cluj privind înlăturarea regimului breslelor și reglementarea sistemului angajărilor și al salariilor.

La 1859, masele muncitorești s-au aflat în mijlocul manifestanților care au ieșit pe străzi, susținînd, la Iași și București, dubla alegere a domnitorului Alexandru Ioan Cuza, făurirea statului național român, văzînd în Unirea Principatelor un pas de cea mai mare importanță pe calea împlinirii propriilor deziderate și a năzuințelor de eliberare socială și națională ale poporului român.

La 1877, muncitorimea română s-a manifestat ca susținătoare înflăcărată a luptei întregului popor pentru cucerirea independenței depline. Numeroși tineri lucrători, membri ai cercurilor socialiste au

Digitized by Google

luptat pe front, cei rămaşi acasă asigurînd fabricarea muniţiilor, întreţinerea mijloacelor de transport, confecţionarea echipamentului pentru oştire, dotarea spitalelor cu utilajul necesar. Mulţi lucrători, ca şi organizaţii profesionale muncitoreşti au subscris la fondul pentru înzestrarea armatei.

Pe măsura creşterii numerice a proletariatului, a organizării şi a însuşirii principiilor socialismului ştiinţific, a formării conştiinţei privind rolul său istoric, clasa muncitoare se afirmă „pe arena politică a epocii — aşa cum se relevă în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului — drept cea mai înaintată forţă socială, cosecvent revoluţionară în lupta pentru lichidarea exploatării omului de către om şi făurirea socialismului". Programul său de luptă s-a format şi îmbogăţit continuu în directă legătură cu realităţile sociale şi politice româneşti, cu obiectivele şi interesele fundamentale ale ţării, ale maselor muncitoare.

Pentru desfăşurarea cu succes a luptei revoluţionare, clasa noastră muncitoare a adoptat de la început forme de organizare proprii, condiţie hotărîtoare a afirmării sale ca o clasă socială unită, conştientă de menirea sa istorică. Acest proces a fost impulsionat de receptarea şi răspîndirea de timpuriu, în ţara noastră, a ideilor socialismului ştiinţific, pe fundalul tradiţiilor democratice şi progresiste din gîndirea social-politică românească, ilustrată strălucit îndeosebi de generaţia de la 1848. Condiţionarea reciprocă a celor două procese — asimilarea creatoare a socialismului ştiinţific şi intensificarea procesului de organizare — este cît se poate de evidentă încă de la primele forme de manifestare a mişcării muncitoreşti în România.

Înfiinţarea, la mijlocul secolului al XIX-lea, a primelor asociaţii profesionale de întrajutorare (începînd cu cea de la Braşov, în 1843); crearea, în primii ani ai deceniului al 7-lea, a unor organizaţii socialiste, purtînd denumirea de comitete, grupuri, cercuri (cele din Bucureşti, Iaşi, Brăila, Galaţi) sau de asociaţii generale muncitoreşti (la Timişoara, Reşiţa, Anina, Sibiu, Cluj); constituirea, în 1887, la Bucureşti, Iaşi, Brăila, Bacău, Turnu Severin şi în alte localităţi, a cercurilor muncitoreşti, transformate, începînd din 1890, în cluburi ale muncitorilor — marchează momente esenţiale pe drumul ce a condus la făurirea partidului politic al clasei noastre muncitoare. Acesta a fost sensul tuturor eforturilor din acei ani ale muncitorilor şi militanţilor revoluţionari. „Partidul muncitorilor! Iată ţinta imediată" — scria ziarul „Drepturile omului" încă la 25 august 1885 —, întrucît „totdeauna clasa apăsată s-a liberat prin propriile ei puteri, zdrobind stăpînii al căror jug îl suferea. Şi tot aşa va fi şi acum". Pe aceste temeiuri, Congresul socialist din 31 martie — 3 aprilie 1893 a statuat constituirea, pe baza principiilor socialismului ştiinţific elaborate de K. Marx şi F. Engels, a partidului politic al clasei muncitoare, unul dintre primele partide muncitoreşti din Europa. Crearea Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România în 1893 — subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu — **„a deschis era organizării politice a clasei muncitoare la scară naţională, a afirmat cu putere rolul clasei muncitoare ca forţa socială cea mai progresistă în dezvoltarea naţiunii noastre pe calea progresului şi civilizaţiei".**

Continuînd şi ridicînd pe o treaptă superioară tradiţiile înaintate de luptă ale poporului român pentru emancipare socială şi naţională, pentru progres şi civilizaţie, partidul clasei muncitoare a înscris, de la început, ca principal obiectiv al programului său de luptă răsturnarea orînduirii capitaliste şi edificarea societăţii socialiste. Asumîndu-şi acest măreţ rol istoric, partidul revoluţionar a exprimat cu fidelitate dezideratele clasei muncitoare, ale maselor largi, aspiraţiile cele mai înaintate ale poporului. Aşa cum remarcau înşişi militanţii socialişti, partidul muncitorilor s-a afirmat pe scena politică „în numele şi pentru apărarea clasei sociale alcătuită din muncitorul plugar de la ţară, din muncitorul salariat din fabrică, din meseriaşul ruinat şi din muncitorii cu condeiul", iar „atunci cînd proletariatul cere drepturi politice deopotrivă pentru toţi, el reprezintă naţiunea întreagă..., acţiunea lui depăşeşte fruntariile propriei sale clase pentru a se confunda cu acelea ale marii majorităţi a poporului românesc".

Pornind tocmai de la asemenea premise, clasa noastră muncitoare a militat neîncetat pentru realizarea de transformări economice radicale, pentru îmbunătăţirea condiţiilor şi drepturilor sociale şi politice ale maselor, a participat activ la soluţionarea problemelor fundamentale ale societăţii româneşti — industrializarea ţării, problema agrar-ţărănească, democratizarea largă a regimului politic —, a luptat cu hotărîre pentru apărarea libertăţii, unităţii şi independenţei naţionale, pentru dreptate socială, văzînd în toate acestea condiţia esenţială a realizării obiectivului fundamental al partidului ei politic — transformarea revoluţionară a societăţii, prin înlăturarea asupririi şi exploatării, a oricărei dominaţii străine.

Lupta eroică, plină de jertfe şi sacrificii, purtată de poporul român împotriva cotropitorilor şi asupritorilor străini, s-a constituit într-o experienţă preţioasă, preluată de partidul revoluţionar, care, prin întreaga sa acţiune politică, a pus în evidenţă hotărîrea clasei muncitoare de a apăra cu orice preţ dreptul inalienabil al ţării la dezvoltare liberă şi independentă, dreptul poporului la reunirea într-un singur stat a tuturor fiilor săi.

Problema luptei de eliberare naţională şi-a găsit o solidă fundamentare în programul partidului clasei muncitoare, în scrierile militanţilor săi de frunte. În cadrul acestei concepţii, reîntregirea vechii Dacii reprezenta o premisă esenţială a luptei poporului român pentru făurirea unui stat unitar, liber, fundat pe dreptate socială şi politică. „Voim — scria „Munca", organul central al partidului — o Românie mare şi puternică, o Românie însă liberă şi alcătuită din cetăţeni liberi economiceşte şi politiceşte. Acesta ne este idealul nostru în ceea ce priveşte chestiunea naţională".

Reprezentanţii de frunte ai partidului revoluţionar s-au ridicat împotriva dominaţiei străine şi au proclamat, pe temeiul argumentelor şi dreptăţii istorice, dreptul imprescriptibil şi inviolabil al naţiunii române, ca, de altfel, al tuturor naţiunilor, la o viaţă liberă şi independentă. Partidul clasei muncitoare a cultivat în permanenţă contactele tradiţionale, fireşti, cu românii aflaţi sub asuprire străină, a dezvăluit opiniei publice suferinţele românilor subjugaţi, rezistenţa lor dîrză şi jertfele aduse în slujba mişcării de eliberare naţională. Organizaţiile muncitorimii s-au situat în primele rînduri ale luptei pentru unitate naţională, aducîndu-şi o preţioasă contribuţie la făurirea Marii Uniri din 1918.

Realizarea statului naţional român unitar a creat condiţii favorabile pentru dezvoltarea mai intensă a forţelor de producţie, pentru accelerarea progresului economico-social şi afirmarea capacităţilor creatoare ale întregului popor. În aceste noi condiţii istorice, clasei muncitoare îi revine un rol de cea mai mare importanţă în dezvoltarea ţării, în apărarea intereselor oamenilor muncii de la oraşe şi sate. Aceasta impunea reorganizarea partidului său politic — prin unificarea, în cadrul României reîntregite, a tuturor forţelor politice muncitoreşti şi situarea lui pe poziţiile ideologiei comuniste —, astfel încît să poată acţiona ca organizator şi conducător al marilor bătălii de clasă ce se anunţau, să-şi poată asuma răspunderea conducerii întregii lupte revoluţionare din România pentru răsturnarea claselor exploatatoare de la putere şi trecerea la făurirea societăţii socialiste.

Crearea Partidului Comunist Român, la istoricul Congres din mai 1921, a înscris un moment de însemnătate crucială în istoria României, a încununat îndelungatul proces de maturizare, clarificare ideologică şi organizare politică parcurs de mişcarea noastră muncitorească după înfiinţarea, în 1893, a Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România. „Partidul Comunist Român, făurit la 8 mai 1921 — ca rezultat al votului democratic al delegaţilor la Congresul Partidului Socialist de transformare a acestui partid în partid comunist — a asigurat — se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului — întărirea unităţii de acţiune a clasei muncitoare în marile bătălii purtate împotriva exploatării şi asupririi, a monopolurilor străine, pentru o viaţă liberă, demnă şi independentă". Deşi a trebuit să acţioneze în condiţii deosebit de grele, Partidul Comunist Român a reuşit să mobilizeze masele muncitoare la lupta pentru înfăptuirea unor profunde transformări economice şi politice, pentru o viaţă mai bună, pentru apărarea intereselor fundamentale ale naţiunii române. El s-a situat în fruntea luptei pentru salvgardarea independenţei şi integrităţii patriei, ameninţate de politica agresivă a statelor fasciste şi revizioniste, a organizat şi condus cu strălucire victoria revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă din August 1944, care a deschis poporului român calea făuririi unei vieţi noi, a preluării destinului în propriile mîini, a lichidării exploatării şi asupririi şi trecerii la edificarea noii orînduiri, socialiste.

Dr. ION MAMINA

Digitized by Google

Drepturile omului și imperativul respectării neabătute a principiului neamestecului în treburile interne ale altor state

Omenirea oferă, în epoca noastră, un tablou deosebit de complex și contradictoriu. Pe de o parte, marea majoritate a statelor desfășoară eforturi susținute pentru soluționarea unor probleme de care depind înseși existența și viitorul umanității: oprirea cursei înarmărilor, îndeosebi a celor nucleare, și înfăptuirea dezarmării generale și totale; încetarea conflictelor și reglementarea diferendelor dintre state exclusiv prin tratative, prin mijloace pașnice; lichidarea subdezvoltării și făurirea noii ordini economice internaționale; înlăturarea altor fenomene grave care afectează viața, condiția a sute de milioane de oameni, cum sînt foametea, sărăcia, analfabetismul, lipsa de locuințe, criminalitatea, șomajul, consumul de droguri ș.a.

Pe de altă parte, unele cercuri, chiar unele guverne, cărora în ansamblu li se datorează existența și agravarea acestor probleme majore, manifestă tendința de a-și menține, sub cele mai diferite forme, dominația asupra altor state și popoare, de a le impune căile și metodele lor de dezvoltare social-economică. În acest scop, se recurge la diverse forme de constrîngere împotriva statelor suverane, îndeosebi, la așa-numitele sancțiuni economice, inclusiv prin încălcarea regulilor general-acceptate ale comerțului internațional; se stabilesc discriminări și restricții în calea schimburilor comerciale cu anumite țări; sînt folosite mecanisme financiare internaționale profund inechitabile, prin intermediul cărora se fac presiuni asupra altor state, impunîndu-li-se anumite măsuri pe plan economic și social, care vin în contradicție flagrantă cu aspirațiile lor naționale. De asemenea, profitînd de situația grea a țărilor în curs de dezvoltare, unele guverne condiționează relațiile economice, asistența și creditele acordate acestora, de promovarea, de către țările respective, a unei politici interne și externe care să corespundă intereselor și voinței lor, ale societăților transnaționale și, în general, ale țărilor dezvoltate.

În ultima vreme, unele dintre aceste tendințe și fenomene au, într-o măsură crescîndă, ca pretext „apărarea" drepturilor omului, pornesc de la abordări unilaterale ale problematicii acestor drepturi — pe care cercurile și țările respective încearcă să le impună altor state și popoare —, de la concepții care nu corespund situației și condițiilor țărilor în cauză. Asemenea tendințe contravin, însă, eforturilor celor mai multor state, îndeosebi ale țărilor în curs de dezvoltare, pentru soluționarea problemelor grave, majore care confruntă omenirea. Totodată, ele contravin principiilor fundamentale ale relațiilor interstatale, în primul rînd principiului neamestecului în treburile interne ale altor state și popoare, consacrat în numeroase documente internaționale, printre care Carta O.N.U., Actul final de la Helsinki ș.a.

Aceste principii s-au impus treptat ca temei sigur al unor raporturi de pace și colaborare, care să favorizeze dezvoltarea liberă, independentă a tuturor popoarelor. Ca urmare, orice încălcare a acestora este de natură, așa cum o dovedește experiența istorică, să împiedice stabilirea și desfășurarea de raporturi normale, de înțelegere, bună vecinătate și respect reciproc între state, să constituie un obstacol dintre cele mai mari în calea soluționării problemelor care confruntă omenirea, iar încălcarea lor mai gravă, chiar, să pună în pericol pacea și securitatea internațională.

Printre principiile fundamentale ale relațiilor internaționale, un loc important îl ocupă neamestecul în treburile interne ale altor state. Consacrat în Carta O.N.U. și dezvoltat în trei declarații ale Adunării generale a Organizației Națiunilor Unite, acest principiu interzice oricărui stat sau grup de state intervenția directă sau indirectă, sub orice motive și sub orice formă, în treburile interne sau externe ale oricărui alt stat. Sînt calificate ca încălcări ale dreptului internațional atît intervenția armată, cît și orice alte forme de amestec sau de amenințare la adresa personalității statului sau a elementelor sale distinctive — politice, economice și culturale. În conformitate cu acest principiu, orice stat are dreptul inalienabil de a-și alege sistemul politic, economic, social și cultural fără nici o ingerință din partea altui stat. Nici un stat nu are dreptul de a folosi sau de a încuraja folosirea de măsuri economice, politice sau de orice alt tip pentru a constrînge un alt stat, în scopul de a obține de la el subordonarea exercitării drepturilor sale suverane sau avantaje de orice fel.

De asemenea, conform altor principii —, de pildă, cel al egalității suverane a statelor —, fiecare stat are obligația de a respecta personalitatea altui stat, dreptul său suveran de a-și alege și dezvolta liber sistemul politic, social-economic și cultural. În virtutea dreptului său inalienabil de a-și hotărî soarta, orice popor are dreptul de a-și alege și promova calea dezvoltării sale economice, sociale și culturale, orice stat avînd îndatorirea de a respecta acest drept.

În consecință, există probleme interne ale statelor, care țin, îndeosebi, de elementele fundamentale ale personalității lor, de sistemul lor politic, economic, social și cultural, de stabilirea și promovarea căilor proprii de dezvoltare, pe care celelalte state sînt datoare să le respecte cu strictețe și în care nimeni nu are dreptul să se amestece. În acest sens, sînt interzise atît intervenția armată, cît și orice alte forme de amestec, direct sau indirect, indiferent de motivul invocat.

În ceea ce privește drepturile omului, garantarea, exercitarea și respectarea lor sînt organic legate de sistemul economic, politic și social al fiecărei țări, de organizarea sa socială, de ansamblul măsurilor stabilite pe teritoriul acestuia pentru reglementarea normativă a raporturilor sale cu propriii cetățeni. Cele două Pacte ale drepturilor omului, adoptate în cadrul O.N.U., în 1966, exprimă în mod clar această realitate, punînd la baza realizării drepturilor omului măsurile pe care fiecare stat este chemat să le adopte, pe plan național, în domeniile legislativ, administrativ ș.a. De pildă, Pactul privind drepturile economice, sociale și culturale prevede că fiecare dintre statele semnatare ale acestuia se anagajează să acționeze, prin eforturi proprii, pentru a asigura, în mod progresiv, prin toate mijloacele adecvate, în special prin măsuri legislative, exercitarea acestor drepturi. Totodată, statele-părți se angajează să garanteze că drepturile respective vor fi exercitate fără nici o discriminare. Sînt prevăzute, în acest sens, măsuri pe care fiecare stat este dator să le adopte pentru a asigura deplina exercitare a dreptului la muncă, la securitate socială, la un nivel de viață satisfăcător, dreptul la educație, la cultură și altele. La rîndul său, Pactul privind drepturile civile și politice se referă la îndatorirea statelor de a adopta măsuri legislative și de altă natură pentru a asigura cadrul politico-juridic de exercitare a acestor drepturi. Se au în vedere, îndeosebi, existența unei legislații, ca element necesar al sancționării oricăror restricții ale exercitării anumitor drepturi și libertăți, interzicerea prin lege a oricărei discriminări în ceea ce privește înfăptuirea acestora ș.a.

În însăși concepția celor două pacte, respectarea drepturilor omului constituie o **problemă internă**, care ține de competența exclusivă a fiecărui stat, de suveranitatea sa națională, acesta fiind singurul ce poate adopta măsurile pe care le crede de cuviință pentru a garanta prin lege și a asigura material exercitarea

Digitized by Google

efectivă, reală a drepturilor omului. Pactele menționate dau astfel expresie unei realități obiective, căci numai prin mecanismul intern complex, legislativ și economic al fiecărui stat, se poate asigura realizarea efectivă a drepturilor omului.

Există, desigur, o tendință obiectivă de a reglementa pe plan internațional o sferă tot mai largă de probleme, în cadrul cooperării între state. Numeroase convenții internaționale — bilaterale, regionale sau cu vocație universală — au fost încheiate pentru a reglementa domeniile cele mai diverse ale colaborării între state și a extinde angajamentele reciproc asumate de state în cadrul dreptului internațional. Întrucît, în principiu, orice problemă poate face obiectul unei reglementări internaționale, statele pot supune unor asemenea reglementări și probleme care țin în mod esențial de competența și suveranitatea lor națională. Ele se angajează, în acest fel, să adopte unul față de altul o anumită conduită. Aceasta nu înseamnă, însă, scoaterea problemelor respective din competența națională a statelor și trecerea lor în atribuțiile altor state sau ale unor organizații internaționale. Asemenea probleme capătă și unele aspecte internaționale, dar rămîn în continuare, în esență, probleme interne ale fiecărei țări.

În ceea ce privește drepturile omului, adoptarea unor convenții internaționale a urmărit stabilirea unor standarde minime privind garantarea lor, precum și stabilirea unor modalități de schimb de opinii și de experiență pentru a se favoriza eforturile naționale în acest domeniu. Nu se poate, însă, admite ca, în „virtutea" unor asemenea convenții, soluționarea problemelor respective să treacă din competența exclusivă a statelor în atribuțiile altor entități și nici să se confere organizațiilor internaționale prerogative de control sau de supraveghere a modului în care un stat sau altul înțelege să reglementeze raporturile sale cu propriii cetățeni. De altfel, convențiile încheiate în domeniul drepturilor omului nu conferă nici un fel de atribuții organizațiilor internaționale privind modul de exercitare a drepturilor omului în statele membre. Iar existența acestor convenții nu poate fi invocată ca pretext pentru amestec în treburile interne ale altor state. Prin înseși statutele lor, organizațiile internaționale au obligația de a nu se amesteca în treburile interne ale statelor suverane.

Potrivit mandatului lor, mecanismele existente în domeniul drepturilor omului, create de Adunarea generală și Consiliul Economic și Social ale O.N.U., ar trebui să examineze numai cazurile de încălcări grave și sistematice ale drepturilor omului. Ele pot, desigur, să examineze orice situații care pun în pericol pacea și securitatea internațională, ceea ce nu poate fi considerat ca un amestec în treburile interne. Ele nu pot și nu trebuie să examineze, însă, probleme care țin de competența națională a statelor, cum ar fi organizarea lor social-politică și economică, măsurile pe care le adoptă în acest domeniu, căile dezvoltării lor. Chiar și atunci cînd ar avea loc schimburi de opinii referitoare la respectarea convențiilor internaționale, organizațiile respective nu se pot pronunța asupra politicii unui stat în acest domeniu, și în nici un caz nu se pot transforma în organe de anchetă sau control asupra modului în care se respectă drepturile omului într-o țară sau alta. Orice dezbateri desfășurate în organizații internaționale care s-ar referi la asemenea aspecte ar însemna depășirea de către organizațiile respective a competențelor ce le-au fost conferite și ar constitui un amestec direct în treburile interne ale statelor membre.

În același timp, organizațiile internaționale, ca forumuri ale cooperării multilaterale, nu pot adresa statelor recomandări privind „modul" în care să-și rezolve probleme de ordin legislativ, economic, social-politic în domeniul drepturilor omului, ci pot numai să facă recomandări de ordin general, neobligatorii, cu valoare de orientare a cooperării dintre ele.

Făcînd abstracție de principiile relațiilor interstatale privind competența organizațiilor internaționale, reprezentanți ai unor state, cît și juriști, politologi din unele țări afirmă că, întrucît respectarea drepturilor omului este reglementată prin convenții și acorduri internaționale, acțiunile unor state și ale organizațiilor internaționale cu privire le pretinse încălcări ale drepturilor omului în alte state nu ar reprezenta intervenții în treburile interne ale acestora, ci ar fi, chipurile, „justificate" de normele dreptului internațional. Este limpede că asemenea teorii contravin conținutului documentelor internaționale adoptate, ca și esenței cooperării între state egale și suverane. Drepturile omului, ca și alte domenii, fac obiectul cooperării internaționale în conformitate cu principiile generale și normele care guvernează relațiile dintre state.

Carta Națiunilor Unite corelează strîns necesitatea cooperării în vederea promovării respectului universal al drepturilor și libertăților fundamentale ale omului cu obiectivele centrale ale O.N.U., cu scopurile și principiile pe care statele membre s-au angajat să le respecte și să le realizeze. În acest fel, se recunoaște relația nemijlocită dintre promovarea respectării universale a drepturilor omului și asigurarea bunăstării și progresului omenirii, dezvoltarea cooperării între state și a relațiilor prietenești, menținerea păcii și securității în lume. Cooperarea în domeniul drepturilor omului este, conform Cartei O.N.U., parte integrantă a colaborării generale la care statele s-au angajat, ea neputînd fi ruptă de ansamblul orientărilor și domeniilor cooperării internaționale pe care Organizația Națiunilor Unite este chemată să le favorizeze prin armonizarea eforturilor statelor în toate domeniile — politic, economic, social, tehnico-științific, cultural și altele. Cooperarea trebuie, deci, să se desfășoare în toate aceste domenii în conformitate cu principiile fundamentale ale dreptului internațional, să ducă la întărirea înțelegerii, respectului reciproc și a relațiilor prietenești între state și popoare.

În fond, rolul cooperării în domeniul drepturilor omului, în cadrul organismelor internaționale, ca și în relațiile dintre state, constă în realizarea unui cadru internațional care, pe baza respectării principiilor fundamentale ale dreptului internațional, să poată favoriza și sprijini eforturile pe plan național din fiecare țară, îndreptate spre realizarea drepturilor și libertăților omului, spre manifestarea plenară a valorilor umane.

În acest sens, Pactul cu privire la drepturile economice, sociale și culturale precizează că măsurile de ordin internațional destinate să asigure realizarea drepturilor respective se referă, în special, la încheierea de convenții, elaborarea și adoptarea de recomandări, furnizarea de asistență tehnică și organizarea, împreună cu guvernele interesate, de reuniuni regionale, mai ales tehnice, pentru consultări și studii. Este, aceasta, expresia rolului cooperării internaționale, ca factor al progresului fiecărei națiuni, al dezvoltării și independenței sale, în conformitate cu căile de dezvoltare social-economică pe care și le-a ales.

În contradicție cu acest cadru, se manifestă uneori tendința de abordare a problematicii drepturilor omului de pe poziții de confruntare, ca mijloc de presiune sau amestec în treburile interne ale altor state ori de creare a unui climat de încordare și neîncredere între națiuni. Sînt situații cînd dezbaterile din diferite forumuri internaționale privind drepturile omului sînt folosite pentru a pune în discuție căile dezvoltării social-politice alese de unele popoare, respectiv, sistemul lor economic, politic, social și cultural, prezentîndu-se deformat situația din țările respective. Se operează cu așa-numitele valori promovate de un tip de societate și se pretinde ca ele să fie urmate și de alte țări. În fapt, se pretinde „modernizarea" sistemului economic și social-politic al acestora, inclusiv a tipului de proprietate, potrivit modului de producție capitalist. Se face, astfel, abstracție de faptul că majoritatea țărilor lumii, aflate în curs de dezvoltare, trebuie să întreprindă măsuri economice și sociale ferme, de mobilizare a tuturor resurselor materiale și umane, a tuturor eforturilor, pentru a depăși starea de înapoiere economică în care se află. În acest proces de realizare a dreptului lor la dezvoltare, ele trebuie, desigur, să aibă deplina libertate de a porni de la situația lor concretă și de a nu fi obligate să adopte un model sau altul.

O altă tendință negativă este aceea de a condiționa soluționarea altor probleme internaționale — cum sînt cele ale dezarmării, ale reglementării unor conflicte, ale sprijinirii eforturilor pentru dezvoltare ale țărilor rămase în urmă din punct de vedere economic — de acceptarea de către acestea a unor pretenții sau concepții unilaterale privind drepturile omului. În acest fel, nu numai că sînt deformate în conținut drepturile omului, dar aceste denaturări sînt folosite și ca pretext pentru a întîrzia soluționarea altor probleme internaționale, în esență pentru blocarea sau limitarea progresului țărilor în curs de dezvoltare. În realitate, asemenea tendințe nu contribuie nici la promovarea respectării drepturilor omului, nici la dezvoltarea înțelegerii și colaborării internaționale. Ele se îndepărtează profund de la orientările de bază cuprinse în reglementările în vigoare în domeniul drepturilor omului și urmăresc să transforme acest domeniu într-un cîmp al confruntărilor ideologice sterile. Ele sînt, totodată, în contradicție cu însăși esența cooperării internaționale, al cărei rol este de a favoriza progresul fiecărei națiuni, dezvoltarea și independența sa, în conformitate cu căile de dezvoltare social-economică pe care și le-a ales.

Viața, experiența atestă faptul că orice încercare de a transforma cooperarea în mijloc sau cadru de amestec în treburile interne ale altor state, de presiuni asupra acestora este contrară însăși obiectivelor cooperării internaționale și nu poate decît să dăuneze ansamblului eforturilor statelor, în primul rînd pe plan intern, dar

și pe plan internațional, pentru a asigura exercitarea deplină a drepturilor omului. Asemenea încercări sînt de natură, totodată, să deterioreze climatul internațional, să provoace stări de încordare și tensiune, care nu favorizează nici respectarea drepturilor omului, nici menținerea și dezvoltarea de raporturi prietenești, de bună vecinătate între state și popoare. În conformitate cu reglementările internaționale și cu însăși natura problemelor pe care le ridică în fiecare țară respectarea drepturilor omului, acestea pot fi promovate în mod autentic numai ca obiect al cooperării, cu respectarea principiilor fundamentale ale relațiilor dintre state, a independenței și suveranității naționale, a neamestecului în treburile interne.

Așa cum este bine cunoscut, România a inițiat, în cadrul O.N.U. și în alte foruri internaționale, un larg ansamblu de măsuri pentru soluționarea problemelor umanitare majore și grave care afectează milioane de oameni din numeroase țări ale lumii. În acest sens, țara noastră a sprijinit și susține activ eforturile și lupta popoarelor pentru eliminarea colonialismului și neocolonialismului, a apartheidului, rasismului și discriminărilor rasiale, care reprezintă încălcări grave ale drepturilor omului, ale popoarelor. În același timp, România promovează în permanență o politică de lărgire a cooperării internaționale pentru soluționarea problemelor grave ale umanității. Partidul și statul nostru pornesc de la concepția că pentru soluționarea acestor probleme, esențiale sînt, în fiecare țară, efortul propriu, mobilizarea resurselor naționale, stabilirea și aplicarea unor măsuri de natură să asigure condițiile necesare pentru rezolvarea lor efectivă. Totodată, cooperarea internațională, desfășurată pe bază de egalitate și echitate, prezintă o mare importanță pentru favorizarea și sprijinirea acestor eforturi, îndeosebi prin înlăturarea unor obstacole în calea desfășurării eforturilor naționale ale statelor, cum sînt cele legate de comerțul internațional, de datoria externă, accesul la credite, la cuceririle științei și tehnicii moderne, în general de sprijinire a dezvoltării economice. În același timp, România se pronunță cu hotărîre împotriva folosirii problematicii drepturilor omului ca pretext pentru amestecul în treburile interne ale altor state. Așa cum se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului, România respinge cu hotărîre teoriile potrivit cărora un stat ar putea să-și aroge răspunderea pentru soarta cetățenilor altui stat, invocînd așa-zise „considerente naționale", pretinse „încălcări ale drepturilor omului". Asemenea teze, profund greșite, servesc, în realitate, unor scopuri și politici revizioniste, destabilizatoare, îndreptate spre înveninarea relațiilor dintre diferite țări și popoare, constituind un amestec flagrant, inadmisibil în treburile interne ale altor țări, tentative de a împiedica dezvoltarea lor economico-socială independentă.

Partidul nostru consideră că răspunderea pentru soluționarea problemelor cetățenilor de altă naționalitate revine în întregime statului pe teritoriul căruia ei trăiesc și muncesc, și nimeni, nici un stat, nici o organizație internațională, nici un fel de forumuri sau reuniuni cu un asemenea caracter nu se pot erija în „arbitru" sau „apărător" al acestora, invocînd o pretinsă grijă umanitară față de problemele lor de viață. Cu atît mai mult, trebuie să fie respinse încercările de a dicta altor state calea dezvoltării lor social-economice, politică ce ascunde, în fond, tendința unor guverne și oameni politici de destabilizare, de subminare și scindare a statelor socialiste, de stăvilire a mersului irezistibil al popoarelor, al întregii omeniri spre socialism. Așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., **„este timpul să se înțeleagă necesitatea renunțării la vechea politică de amestec, sub diferite forme, în treburile diferitelor țări, de subversiune și diversiune. Acele cercuri și oameni politici din Occident care își arogă dreptul de a stabili ce este bine și ce nu este bine pentru o țară sau alta ar trebui să se uite că în însești țările lor, în țările capitaliste sînt multe, foarte multe probleme de soluționat, că în ultimii 10 ani șomajul a devenit cronic, că a ajuns la 20—30 la sută numărul tinerilor care nu au asigurat nici un loc de muncă, că se menține discriminarea, prin diferențierea de retribuție, de pînă la 20—30 la sută — pentru femei, pentru tineret, pentru oamenii muncii de altă culoare, îndeosebi pentru negri."** Întrucît înfăptuirea drepturilor omului este organic legată de sistemul economic și social, de ansamblul organizării sociale și politice, legislative și administrative din fiecare țară, orice încercare de amestec în treburile interne în acest domeniu este de natură să afecteze prerogative esențiale ale suveranității de stat. Orice încercare de a pune în discuție situația dintr-o țară sau alta, de a pretinde adoptarea de către aceasta a anumitor soluții sau modele de dezvoltare social-economică și politică înseamnă negarea dreptului statului și poporului respectiv de a-și alege în mod liber căile și metodele dezvoltării sale, de a-și exercita dreptul de a dispune de soarta sa. În lumina principiilor și normelor dreptului internațional contemporan sînt inadmisibile presiunile asupra altor state și popoare, recurgerea la măsuri de restrîngere a relațiilor bilaterale, inclusiv a schimburilor, la așa-numite sancțiuni, cu scopul de a le determina să urmeze alte căi și metode de dezvoltare, să adopte alte soluții în organizarea vieții lor interne, practic să urmeze modele străine. La asemenea practici, respinse cu hotărîre de către popoare, recurg, în zilele noastre, atît unele țări dezvoltate, cît și diferite organizații financiare internaționale, cum sînt Banca Mondială și Fondul Monetar Internațional, care condiționează acordarea de împrumuturi, raporturile economice cu țările în curs de dezvoltare și alte țări, de renunțarea de către acestea la o serie de programe economice și sociale, de promovarea sectorului privat în dauna celui public în economie.

De aceea, România respinge orice încercare de amestec în treburile sale interne, ca și orice tentativă de a stabili proceduri sau mecanisme, care să deschidă calea unor asemenea acțiuni contrare principiilor și scopurilor Cartei Națiunilor Unite, spiritului de înțelegere și colaborare între state și popoare, fiind de natură să promoveze confruntarea în relațiile internaționale, revenirea la perioada „războiului rece".

Acționînd în spiritul acestor considerente, România a luat parte activă la lucrările Reuniunii de la Viena, încheiată la 15 ianuarie 1989, cu dorința ca înțelegerile convenite, așa cum sublinia președintele Nicolae Ceaușescu, **„să asigure o colaborare egală în Europa, să ducă la o Europă unită în diversitatea orînduirilor sociale, a națiunilor libere și independente, care să respecte orînduirea socială, năzuințele, tradițiile și felul de muncă ai fiecărei națiuni".**

Apreciind, în ansamblu, rezultatele Reuniunii, România a exprimat, totodată, cu claritate opinia că unele prevederi incluse în documentul Reuniunii de la Viena, sub pretextul „preocupării" pentru circulația liberă a persoanelor și libertățile religioase, nu sînt în concordanță cu principiile și spiritul Actului final de la Helsinki, cu realitățile epocii noastre, și contravin unor reglementări internaționale la care au aderat statele. Așa cum s-a arătat în declarația Republicii Socialiste România în legătură cu acest document, astfel de prevederi pot deschide calea amestecului în treburile interne ale altor state, încălcării suveranității și independenței lor naționale. În această categorie se înscriu mai ales așa-numitele „proceduri" sau „mecanisme", prin care se urmărește transferarea unor probleme interne ale unor țări, inclusiv soluționarea problemelor individuale ale unor cetățeni, altor state sau unor foruri internaționale. Este evidentă orientarea acestor „proceduri" spre amestecul în treburile interne ale statelor. Ele nu corespund cîtuși de puțin principiilor dreptului internațional, stadiului actual al reglementărilor care guvernează relațiile dintre state, inclusiv în domeniul drepturilor omului. De aceea, România, așa cum este știut, a formulat rezerve la o serie de prevederi ale documentului de la Viena și a declarat, la sfîrșitul Reuniunii, că „toate prevederile acestui document — așa cum se menționează în însuși cuprinsul său — vor trebui aplicate în cadrul constituțional, al legislației și reglementărilor interne din fiecare țară, al tradițiilor și condițiilor sale specifice și, totodată, în spirit de cooperare, cu respectarea strictă a principiilor relațiilor dintre statele participante".

Așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, este necesar ca, în relațiile dintre state, **„să fie excluse intervenția din afară, amestecul în treburile interne; dominația străină — sub orice formă — care nu pot decît să ducă omenirea înapoi, la haos, la dezorganizare, să ducă la un nou război nimicitor".** În ceea ce privește caracterul și conținutul colaborării economice internaționale, președintele României a subliniat în repetate rînduri faptul că **trebuie să se renunțe cu desăvîrșire la politica imprimată de monopolurile imperialiste, de marile bănci internaționale, de a impune anumitor țări calea de dezvoltare economico-socială, politica economică,** orientare care a dus la sărăcirea unor țări, a unor popoare, în detrimentul exercitării drepturilor omului, al dezvoltării normale, armonioase, a tuturor țărilor lumii. România acționează în mod constant, pe această bază, pentru promovarea înțelegerii și colaborării internaționale, pornind de la convingerea că aceasta este singura cale pentru a asigura soluționarea problemelor grave care confruntă omenirea, progresul și pacea tuturor popoarelor.

Dr. ION DIACONU

Digitized by Google

RIPOSTĂ HOTĂRÎTĂ REACTIVIZĂRII FASCISMULUI

Dînd expresie profundei îngrijorări a poporului român față de răspîndirea tot mai largă, în ultimii ani, în țările capitaliste, a ideilor și practicilor anticomuniste — între ai căror promotori principali se află extremismul de dreapta, în primul rînd neofascismul —, secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia în cuvîntarea la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din 13 iulie a.c.: **„În acest an se împlinesc 50 de ani de la izbucnirea celui de-al doilea război mondial — și este necesar să nu se uite învățămintele istoriei, să nu se uite ce a însemnat fascismul. De aceea, nu putem să nu luăm poziție fermă împotriva reactivizării diferitelor forțe fasciste, antisemite, național-șoviniste, care au stat la baza pregătirii și au dus la cel de-al doilea război mondial. Nu există popor în Europa care, într-o măsură sau alta, să nu fi plătit scump această îngăduință față de fascism, față de aventurieri, care să nu fi plătit scump lipsa de unitate în lupta împotriva fascismului și războiului."**

Această legitimă îngrijorare față de manifestarea, cu o virulență crescîndă, a „ciumei negre" se face, de altfel, tot mai puternic simțită în rîndul forțelor democratice și progresiste de pretutindeni, cu precădere al celor europene. Numeroși reprezentanți ai partidelor progresiste din Occident, pături largi ale populației țărilor vest-europene își exprimă neliniștea față de rezultatele deloc neglijabile obținute de grupările extremiste de dreapta, inclusiv de unele organizații neofasciste, în recentele alegeri pentru Parlamentul (vest) european, apreciind că acestea constituie un serios semnal de alarmă pentru toate forțele democratice. „După aceste alegeri — declara Liga antifascistă din R.F.G. — nimeni nu mai poate spune că neofascismul nu reprezintă un pericol". La rîndul său, Arialdo Banfi, președintele Federației Internaționale a Rezistenților, arăta, referindu-se la intrarea neonaziștilor în Senatul vest-berlinez, că, în condițiile în care aceștia se „reinstalează tocmai acolo de unde au pornit, în urmă cu 50 de ani, pentru a subjuga popoarele Europei", lupta împotriva hidrei renăscute a fascismului este la ordinea zilei.

O primejdie reală

Cu toate că, în maniera demagogică specifică propagandei neofasciste, exponenții acesteia „se plîng" de „lipsa de egalitate" a tuturor partidelor, prezența tot mai marcată a ultradreptei în viața politică occidentală este un fapt incontestabil. Iată de ce, o apreciere de genul celei exprimate de revista franceză „Le Point", în articolul „Este oare posibilă ascensiunea dreptei în Europa occidentală?", apărut în luna mai 1988, și anume că nici unul dintre partidele politice de extremă dreaptă nu ar avea șanse să cîștige un mare număr de voturi sau să joace un rol semnificativ în viața politică a țărilor respective, se vădește, atunci cînd este pusă în cumpănă cu realitatea, a fi mai mult decît superficială. De altfel, chiar în momentul publicării acestui articol, „Frontul Național" al lui Le Pen nu mai era, deja, un partid „marginal". Contraargumente la o asemenea tendință, profund păgubitoare, de „liniștire" a opiniei publice în legătură cu ponderea și rolul celei mai reacționare mișcări politice nu oferă, evident, doar situația din Franța.

Ziare vest-germane arată că, la sfîrșitul anului 1987, în R.F. Germania erau cunoscute 66 de organizații de extremă dreaptă, care dispuneau, nici mai mult, nici mai puțin, decît de 9 edituri, 18 tipografii pentru ziare și reviste, 15 puncte de difuzare a unor publicații ce însumau 9 milioane de exemplare. Cifrele nu sînt, însă, mai ales în cazul grupărilor neonaziste, foarte revelatoare. Pentru că — așa cum nota ziarul englez „The Financial Times" — „clasificarea neonaziștilor făcută de serviciile de contrainformații vest-germane poate fi înșelătoare". Căci, alături de cele 29 de grupări neonaziste din R.F.G., calificate oficial astfel, deoarece se pronunță — deschis, am adăuga noi — pentru „reintroducerea programelor național-socialiste", acționează o serie de alte partide extremiste de dreapta.

Este tot mai cert că, în ultimii ani, s-a produs o creștere numerică a adepților grupărilor ce militează pentru o politică de „mînă forte". Gerhard Breden, directorul Oficiului pentru protecția Constituției, semnala, într-un interviu acordat ziarului „Augsburger Allgemeine", că, în prezent, din organizațiile extremiste de dreapta fac parte 30 000 de persoane, față de 22 000 în anii precedenți, menținîndu-se tendința creșterii numărului lor.

„Marea surpriză" oferită de numărul voturilor obținute de „Republicanii" vest-germani în recentele alegeri pentru Parlamentul (vest) european — respectiv 7,1% din total, faptul că, în ansamblu, extremiștii de dreapta au cîștigat 14,6% din voturi în landul Bavaria, precum și acela că sufragiile acordate doar „Republicanilor" s-au cifrat la 15% la München, 17,5% la Dachau, 17,6% la Nürnberg, 22,1% la Rosenheim confirmă aprecierea de mai sus. Toate aceste date, precum și împrejurarea că în localități ca Dachau și Nürnberg, legate de momente semnificative ale istoriei nazismului, continuatorii acestuia au reușit să-și sporească numărul de voturi evidențiază o dată în plus netemeinicia unei atitudini „relaxate" față de recentele evoluții ale extremei drepte. Experiența istorică demonstrează că „granițele" nu sînt de netrecut, ultradreapta — chiar dacă nu este în totalitate neofascistă — fiind în permanență creuzetul potențial al unor noi întruchipări ale „ciumei brune". Osmoza subterană dintre diferitele organizații de extremă dreaptă

este ilustrată și de exemple recente. S-a discutat și se discută încă mult, atît în R.F.G. cît și în alte țări occidentale, despre modul în care poate fi calificată „noua stea" a politicii vest-germane — „Partidul Republican". Întrebarea ce revine ca un laitmotiv este dacă e vorba de un partid neonazist sau nu. Și dacă da, în ce măsură? „La Tribune d'Allemmagne Magazine" răspunde acestei întrebări, inserînd știrea că Alexandra Kliche, vicepreședintă a Federației (vest-)berlineze a „Republicanilor", și-a dat demisia, deoarece, după părerea ei, „printre aceștia se află prea mulți neonaziști"; la care trebuie adăugat, fără îndoială, faptul că liderul lor, Franz Schönhuber, este un fost SS-ist.

Ce fac neonaziștii vest-germani cînd nu se ocupă de activitatea electorală ne-o dezvăluie Ministerul de Interne al R.F.G., care, în 1988, a descoperit, prin organele sale, 33 de depozite neonaziste de arme și muniții sustrase fie din arsenalele Bundeswehrului, fie din cele ale N.A.T.O. în scopul, evidențiat de planurile găsite, de a lua cu asalt „la momentul hotărît", posturi de radio sau pentru a arunca în aer, în acțiuni de sabotaj, linii de înaltă tensiune, alte obiective. Că neonaziștii nu glumesc o dovedesc alte date certe oferite de același minister: în 1988, ei au comis 38 de atacuri armate soldate cu răniri grave, acțiunile lor criminale înregistrînd o creștere cu 13% față de anul anterior.

În Belgia, informează volumul „Dreapta radicală", scris de publicista Martha Gellhorn, totalul grupărilor extremiste de factură fascistă a ajuns la 40; între ele — „Frontul Național Flamand" (FNF). Liderul acestuia, Werner Van Steen, pretinde a fi adeptul „căii de cucerire a puterii prin vot". Dar la puțin timp după această declarație, oamenii săi n-au pregetat să atace poliția belgiană! Secundul lui Van Steen, Eddie Hermie, declară fără sfială că „șeful" își extrage „ideile" din „Mein Kampf" — expresie a unei ideologii și politici rasiste, anticomuniste și antidemocratice, profund agresivă, expresie a intereselor celor mai reacționare cercuri ale imperialismului. „Flandra — afirmă el — va deveni un stat separat fascist, printre alte state albe fasciste într-o Europă fascistă". Altă organizație „neo", „Ordinul Militant Flamand" (WMO), este caracterizată îndeobște drept una dintre „cele mai violente bande fasciste". La rîndul ei, „Wlaams Blok", reprezentată de un senator și doi deputați în parlament, își afișează cu ostentație programul „anticomunist, antifeminist, antiprogresist".

Referindu-se la situația din Statele Unite ale Americii, compania de televiziune CBS făcea publice date alarmante, într-un reportaj consacrat răspîndirii concepțiilor neonaziste în rîndurile tinerilor: în 21 dintre statele federației americane sînt cunoscute circa 2 000 de grupări de orientare neonazistă, adăugînd că, de fapt, „nimeni nu știe cifra lor reală". La Seattle, statul Washington, evaluarea numărului acestor grupări rămîne o sarcină dificilă, avînd în vedere că fiecare dintre ele este alcătuită din 10—20 de persoane — așa cum declara purtătorul de cuvînt al Departamentului orășenesc de poliție. Sînt cunoscute numai cele mai numeroase. Abordînd problema periculozității lor, emisiunea rețelei de televiziune CBS aprecia: „Comportamentul tinerilor care propovăduiesc concepții neonaziste, într-o serie de orașe ale S.U.A., a depășit de mult faza unor simple manifestări huliganice și s-a transformat într-o serioasă amenințare la adresa locuitorilor din orașele respective".

Un alt aspect demn de notat este acela că „desfășurarea neofascistă" nu se produce doar în interiorul țărilor capitaliste, ci este orchestrată, tot mai vizibil, la nivel internațional. Spre exemplu, organizația „Sînge și onoare", creată de neonaziștii britanici, are strînse relații cu „surate" din alte state capitaliste — Ku-Klux-Klan din S.U.A, organizații similare din R.F.G. ș.a. Se impun, de asemenea, atenției reuniunile, din ce în ce mai numeroase în ultima vreme, ale liderilor unor organizații de extremă dreaptă: „Mișcarea Socială Italiană", „Force Nouvelle" din Franța, „Fuerza Nueva" din Spania etc. Revista londoneză „Sunday Telegraph" relata, în articolul cu titlul „Tinerii fasciști ai Europei", publicat în toamna lui 1988, despre o asemenea conferință internațională neofascistă — cea din localitatea Kortrijk, din Belgia. Rezumînd concluziile prilejuite de „eveniment", autoarea articolului semnala: „Ideile lor pot fi necoapte, politicile lor confuze, naivitatea lor politică poate stîrni rîsul. Dar tinerii fasciști europeni sînt o forță care se întrupează". Organizatorul reuniunii, liderul „Frontului Național Flamand", Werner Van Steen, se autointitulează „muncitor", ca și membrii organizației sale neonaziste. Dar singura „muncă" efectivă desfășurată de el și de „camarazii" săi este doar aceea de răspîndire, cu noi mijloace, a vechilor idei fasciste. Motiv pentru care ziarista engleză se întreba, pe bună dreptate: „Misterul este: cine plătește pentru stilul de viață pe care îl duce Van Steen, pentru frecventele sale călătorii în Europa, pentru întîlnirile lor, pentru publicația lor «The Ring»?" La 18 septembrie 1988 s-a ținut și o reuniune neofascistă zonală, la Passau, între neonaziștii vest-germani și cei austrieci; ce s-a discutat se poate deduce ușor din lozinca ce a patronat întîlnirea: „Întîi Germania, după aceea Europa!" Și, nu în ultimă instanță, se impun atenției opiniei publice europene, care le privește tot mai îngrijorată, efectuarea unor antrenamente militare comune ale neonaziștilor (vest-germani, francezi, belgieni, italieni) sau difuzarea în comun de material ideologic fascist, ce se vădește, adesea, a fi tipărit în... S.U.A.

Noi tehnici de propagare a vechilor idei antiprogresiste și antidemocratice

Comparativ cu fascismul „clasic", sloganurile au evoluat ca formă. Denumirile organizațiilor sînt alese cu relativă grijă, evitîndu-se pe cît posibil cuvintele „fascism" sau „nazism". Dar se păstrează neștirbite esența net anticomunistă, antiprogresistă și antidemocratică, exacerbata xenofobie, „ura contra străinilor", de astă dată nu neapărat evrei, ci și turci, portughezi, africani, asiatici, latino-americani, imigranți de tot felul. Ideile și finalitățile fundamentale au „supraviețuit" trecerii timpului și... modificărilor de fațadă. Astfel, „International Herald Tribune" releva, nu de mult, încă în titlul unui articol, țelul declarat al neofasciștilor americani: „Neonaziștii din S.U.A. mai visează la un stat rasist". Cele scrise de ziarul citat sună ca un avertisment: „Deși puțină lume ia în serios un astfel de concept..., scopul lor este să întemeieze un «sanctuar teritorial rasist». Este vehiculată ideea creării unui «stat național suveran al albilor în America»".

Desigur, nescăpînd din vedere că „trecutul de luptă" al fascismului în general, al celui nazist sau musolinian în special, este atît de odios popoarelor, urmașii săi — mai mult sau mai puțin direcți — fac totul pentru a șterge „petele negre" din istoria sa și, totodată, chiar pentru „înfrumusețarea" acesteia. Propaganda fascistă recurge la modalități dintre cele mai diverse — filme, romane, ce proslăvesc „eroismul" și „puritatea" adepților fascismului, jurnale, false sau nu, ale căpeteniilor naziste, negoțul cu însemne și stindarde ale organizațiilor care au pus în practică cele mai degradante forme de atentat la demnitatea ființei umane. Goana după asemenea „amintiri" este atît de stimulată de anumite cercuri interesate încît a permis editarea, nu de mult, a „jurnalului personal" al „führerului", un fals grosolan, ce își propusese să „dezvăluie" presupusa „față umană" a celui care a inițiat și organizat un genocid fără precedent în istoria omenirii. În pofida faptului că dezvăluirea falsului a declanșat un scandal de proporții internaționale — ridicînd legitim întrebarea: cine și de ce urmărește să răstălmăcească adevărul istoric, „purificînd" politica hitleristă și musoliniană? —, tentativele de acest gen, copios finanțate de cercuri ce își ascund cu grijă identitatea, constituie, în continuare, o practică preferențială a promotorilor celor mai reacționare idei politice. Iar eșecul „reabilitării" lui Hitler nu i-a împiedicat cîtuși de puțin pe urmașii săi „spirituali" să transforme, în aprilie anul acesta, localitatea austriacă Braunau-am-Inn, unde s-a născut „führerul" acum un secol, în „loc de pelerinaj". S-au adunat acolo fasciști italieni, vest-germani, belgieni, englezi... N-au lipsit însemnele și cuvîntările amintind de „ciuma brună". În R.F. Germania, neonaziștii au „sărbătorit" centenarul prin acțiuni demne de cel serbat: manifestații puternic marcate de xenofobie, crime abjecte, incendieri etc.

Manifestări asemănătoare au loc și în Italia. „După exemplul R.F. Germania — nota, nu de mult, revista „Temps Nouveaux" —, în Italia, mijloacele de informare în masă au început să manifeste unanim un interes deosebit față de epoca lui Mussolini", față de viețile unora dintre locotenenții acestuia. Epoca dictaturii fasciste este prezentată, în flagrantă contradicție cu realitățile istorice, în culori trandafirii și romanțioase.

Readucerea în prim-planul atenției a „eroilor" fasciști îmbracă și forme „mai academice". Astfel, în septembrie 1987, depășind numeroase obstacole juridice, Arhiva federală din R.F. Germania și Institutul de istorie contemporană din München au prezentat prima ediție a jurnalu-

lui-manuscris aparţinînd unui alt odios personaj nazist — Joseph Göbbels, omul „însărcinat cu mitizarea personalităţii führerului"; operă vastă: 4 volume, însumînd 2 800 pagini, publicată de Editura „K.G. Saur" din Bavaria. Istoricul Elke Fröhlich, coordonatorul cărţii, susţine că lucrarea ar fi „cea mai importantă sursă de informaţii privind conducerea naţional-socialistă" şi că ar oferi „date extrem de preţioase", vrînd să-i confere aura unei benigne „cercetări istorice".

Temîndu-se, probabil, că formele de „reabilitare" a conţinutului şi finalităţilor mişcării ar putea să nu fie încununate de succesul scontat — mai ales că tot mai numeroase voci ale lumii ştiinţifice occidentale se ridică împotriva acestor grosolane măsluiri ale istoriei —, organizaţiile neonaziste sînt angajate, de mai mulţi ani, în furturi sistematice de documente de arhivă privitoare la foşti membri ai S.S. şi ai Partidului Nazist, aflaţi în viaţă. Referindu-se la acţiunile amintite, ziarul francez „Le Monde" releva, în articolul „Accesul la dosarele celui de-al treilea Reich": „După părerea istoricului englez David Irvin, ar fi vorba de dosare care dovedesc trecutul nazist al multor personalităţi ale lumii politice, artistice şi ziaristice din Germania occidentală."

Căutînd să arate că este „în pas cu timpul" — evident, în sensul „actualizării" modalităţilor de diseminare a vechilor teze —, neofascismul îşi modernizează mijloacele de propagandă. Astfel, potrivit cotidianului „International Herald Tribune", organizaţii neonaziste americane au sprijinit substanţial grupări similare din R.F.G. în folosirea „tehnicii de vîrf" pentru răspîndirea, în forme „atractive", a ideologiei urii şi violenţei, precum jocurile de computere, ilegal produse, care promovează sentimente xenofobe, rasiste, războinice, în rîndul adolescenţilor, neuitînd să strecoare simbolurile naziste; denumirile — deloc tehnice — ale acestor „nevinovate" jocuri: „Epuraţi Germania!", „Nazistul", „Test antiturcesc", „Test arian"... „Camarazii de idei" britanici nu se lasă nici ei mai prejos. În plin centrul Londrei, în apropiere de cunoscuta Piccadilly Circus, pe strada Carnaby, mai multe magazine „desfac" mărfuri mai mult decît periculoase: tricouri şi alte obiecte cu simboluri sau sloganuri fasciste, discuri, casete cu imnuri naziste sau numai cu înregistrări ale unor „nevinovate" cîntece rock, ce elogiază rasismul, violenţa, războiul.

Oricît de „moderne" şi sofisticate, mijloacele de diseminare a ideilor neofasciste nu pot explica, de-sine-stătător, creşterea audienţei temelor rasiste, xenofobe, anticomuniste şi antidemocratice. Fără un fundal social favorizant, acestea ar rămîne în cercul restrîns al celor care le propagă cu înverşunare. După cum evidenţiază faptele, există „ceva" în societăţile capitaliste care determină anumite grupuri sociale să devină vulnerabile faţă de demagogia organizaţiilor celor mai reacţionare pe care le-a născut vreodată democraţia burgheză.

Contradicţiile ireconciliabile ale societăţii întemeiate pe dominaţie şi exploatare, exacerbarea lor de către actuala criză economică, socială, politică şi morală din ţările capitaliste constituie izvorul principal care alimentează şi întreţine ideile şi practicile condamnate de istorie ale fascismului. Pas cu pas, grupările care îi continuă „crezurile" exploatează în beneficiul propriu existenţa uriaşei armate de şomeri, sentimentele celor aruncaţi în braţele disperării, celor deznădăjduiţi, cultivînd, mai discret sau mai afişat, ostilitatea faţă de muncitorii străini, ura faţă de alte popoare. Cel mai uşor cad pradă unii tineri, fără experienţa istoriei, intoxicaţi — de aceleaşi cercuri — cu o literatură ce proslăveşte partea „romantică" a fascismului şi nazismului, ce trece uşor peste camerele de gazare şi lagărele morţii, peste plutoanele de execuţie. Sînt speculate abil fenomene generate de lumea capitalistă, precum alienarea, debusolarea din rîndurile unor pături ale tinerei generaţii.

Ura faţă de alte popoare, care capătă, în politica grupărilor fasciste, aspecte de promovare deschisă a revanşismului, a ideii că actualele frontiere ar fi „nişte linii pe hartă trasate pentru moment", punînd în prim plan şi reînviind „probleme" teritoriale, introduce factori de tensiune în viaţa internaţională, ameninţînd pacea lumii, cursul spre destindere şi înţelegere între popoare.

Adîncirea crizei capitalismului — cauza de fond a reactivizării fascismului

Recrudescenţa odioasei ideologii fasciste a însoţit, totdeauna, perioadele de adîncire a crizei capitalismului, în care iau proporţii ceea ce cotidianul francez „Le Figaro" numeşte „marele detaşament latent sau ocult" al şomajului, uriaşa masă de „oameni de prisos", pe care marginalizarea lor de către societatea capitalistă îi transformă într-un colos al disperării — terenul cel mai fertil pentru ideologia şi politica fascismului. Vorbind de şomerii unui „prosper stat capitalist", R.F. Germania, de faptul că mai mult de a şasea parte dintre aceştia trebuie să trăiască din „mila socială", revista „Der Spiegel" releva: „Cine decade în asemenea măsură nu mai are nici o speranţă..."

În Europa occidentală, pe alte continente, în numeroase ţări capitaliste există un uriaş număr de şomeri. Milioane şi milioane de tineri nu se pot bucura nici măcar de perspectiva primului lor loc de muncă. Ultimele date, publicate în această vară în Occident, evidenţiază acuitatea şomajului în rîndul tineretului. Din peste 30 milioane de şomeri existenţi în ţările cele mai dezvoltate, tinerii între 16 şi 30 de ani, care devin „oameni de prisos" de la primii lor paşi în viaţă, reprezintă circa 13 milioane. În cel mai puternic stat capitalist, Statele Unite ale Americii, 40% dintre şomeri sînt tineri, iar din date publicate de Ministerul Muncii din această ţară rezultă că nivelul şomajului era, în iunie 1989, de 5,3% din totalul forţei de muncă, ceea ce reprezintă un număr de 6,6 milioane de oameni. Procentul tinerilor în totalul şomerilor este, de regulă, de 40%, iar în rîndurile tinerilor „de culoare" şi al celor proveniţi din familii originare din America Latină — de 60—65%. Şi Europa occidentală este marcată de existenţa şomajului de masă cronic, cu procente foarte ridicate în rîndurile celor tineri; din peste 19 milioane de şomeri, tinerii îşi au „rata lor": 45% dintre cei pînă la 35 de ani. Astăzi nu mai surprinde pe nimeni că, într-o societate afectată puternic de inechitate, rata cea mai mare de şomaj — 65% — o reprezintă tinerele fete şi femei. În Italia, potrivit unor date oficiale, numărul tinerilor între 15—29 ani care nu au un loc de muncă, din totalul celor peste 3 milioane de şomeri, atinge 70%. Tinerii sub 25 de ani reprezintă 40% din totalul şomerilor şi în ţări ca Franţa, Marea Britanie, Spania, iar în R.F. Germania statisticile oficiale consemnează existenţa a peste 300 000 tineri pînă la 25 de ani apţi de muncă aflaţi în situaţia de a nu-şi găsi mijloace pentru asigurarea existenţei. 9,2% din forţa de muncă din Berlinul occidental şomează.

În Olanda sociologii relevă că şomajul este o tristă „moştenire", de la o generaţie la alta, pur şi simplu pentru că un şomer, lipsit de veniturile necesare, nu poate asigura copiilor săi o pregătire profesională, destinîndu-i, ca să spunem aşa, încă din faşă, detaşamentului tot mai larg al „oamenilor de prisos". Dar cronicizarea şomajului şi „moştenirea" lui în familiile sărace nu sînt specifice, firească, numai Olandei; în Italia, Portugalia, Spania, Franţa, întinse regiuni sînt serios afectate de acest flagel, însoţitor fidel al societăţii capitaliste. Surse sindicale semnalează că, din diferite motive, datele furnizate de instituţiile guvernamentale privind atît şomajul în genere cît şi rata tinerilor şomeri sînt mult inferioare celor reale: astfel, în cele 24 ţări membre ale O.E.C.D., un număr de 5—6 milioane de tineri nu figurează în statisticile oficiale.

Un aspect relativ nou al şomajului îl reprezintă sporirea numărului „gulerelor albe" — şomerii cu diplome universitare. De pildă, în R.F. Germania, numai în 1988, potrivit unor date oficiale, şomau circa 140 000 de oameni cu studii superioare: profesori, economişti, medici, ingineri etc. Pe baza unor asemenea date, W. Barsch, liderul Asociaţiei de apărare a tinerilor, se simţea îndreptăţit să afirme: „R.F. Germania este ţara europeană ce arată cea mai neprielnică atitudine faţă de copii şi tineri". În Franţa, totalul medicilor fără o slujbă a întrecut cifra de 21 000 de persoane — de două ori mai mult decît acum un deceniu; în Austria, „diplomaţii" dau un contingent de 39% din totalul şomerilor; în Italia, o treime dintre membrii Asociaţiei profesionale a medicilor din Pavia — potrivit declaraţiei preşedintelui acesteia —, adică peste 1 000 de oameni, sînt şomeri; în Statele Unite, „diplomaţii" nu numai că şomează în număr mare, dar au ajuns să alimenteze tot mai mult rîndurile „noilor" săraci. În ansamblu, în statele membre ale C.E.E., numărul persoanelor ce fac parte din aşa-zisa „lume a patra", săracii ţărilor bogate, este apreciat a fi între 6 şi 10 milioane.

Mişcările neofasciste folosesc rasismul, „concurenţa" între oamenii muncii de naţionalităţi diferite ca mijloace de asigurare a unei baze sociale pentru activită-

Digitized by Arhiva Web

țile lor. Astăzi, ele sînt cu atît mai „eficiente" cu cît marele capital național și internațional — în R.F. Germania, ca și în Italia, Marea Britanie, Franța etc. — „nu mai are nevoie" de imigranții din „lumea a treia", de care caută să se debaraseze. De altfel, încă acum trei ani, ziarul englez „The Financial Times" releva că „valul de refugiați din «lumea a treia» în R.F.G. s-ar putea dovedi un tonifiant politic binevenit pentru extremiștii de dreapta din această țară". Problemei reale a șomajului — derivînd din însăși natura societății capitaliste, întemeiată pe proprietatea privată — neofasciștii îi atribuie pseudocauze, cum ar fi aceea că șomajul „s-ar datora invaziei de muncitori imigranți", pe care o văd — și o cer — rezolvată pe calea urii de rasă față de „elementele străine", a „păstrării purității rasei biologice a poporului german" etc. De altfel, un slogan al Partidului Național Democrat (PND) sună: „Fiecărui loc de muncă ocupat de străini îi corespunde un șomer german!". În Austria, un grup neonazist intitulat „AUS" (afară) a lansat un slogan asemănător: „Afară cu străinii din Austria!"

Replicînd acestor mistificări evidente și punînd în lumină adevăratele căi de soluționare a problemelor cu care sînt confruntați oamenii muncii, Harald Weininger, președintele sindicatelor DEB din regiunea Nürnberg, releva: „De mai mulți ani, în R.F. Germania, săracii devin mai săraci, bogații — mai bogați. Aceasta naște un climat în care anumite cercuri politice pot pescui în ape tulburi. Avem nevoie de muncă pentru toți, de pace, înțelegere între popoare, de dezarmare și nu de înarmare. Dorim ca în Europa să fie promovată destinderea, proces care ar face ca viața noastră să devină mai sigură".

Identificînd o altă sursă de sporire a manifestărilor xenofobe, „Neue Züricher Zeitung" afirma explicit că ele se datorează, în bună parte, „nemulțumirii larg răspîndite în legătură cu sacrificiile pe care, de pildă, politica de sănătate le-a cerut multor oameni. La aceasta se adaugă faptul evident că s-a insistat puternic pe succesele economice, în timp ce s-au neglijat de o manieră frapantă criza acută de locuințe și jena financiară în care a fost lăsată universitatea". Este vorba, deci, de consecințele politicilor de inspirație neconservatoare, care, dominate de ideea salvării cu orice preț a capitalismului, sacrifică viața a milioane de oameni, nesfiindu-se totuși să vorbească despre „modul inegalabil" în care „piața liberă" ar asigura manifestarea drepturilor și libertăților umane.

Unitatea în lupta împotriva fascismului – un imperativ mereu actual

Oricît de amplă, „desfășurarea neofascistă" nu se produce, însă, într-un „vid politic". Barîndu-i calea, în fața ei se înalță riposta fermă a forțelor progresiste, democratice, revoluționare, care nu pot — și nu trebuie — să uite lecțiile amare ale istoriei. Opinia publică reacționează pretutindeni în lume, mobilizîndu-se tot mai mult împotriva încercărilor de reeditare ale unora dintre cele mai întunecate pagini ale încercatului secol al XX-lea.

Fapt semnificativ și generator de optimism, de încredere în victoria rațiunii, a idealurilor umaniste, tocmai în acele țări occidentale în care pericolul fascist se profilează cu mai multă pregnanță, mobilizarea antifascistă este tot mai largă. Apelul la unitate împotriva fascismului s-a făcut auzit puternic în ianuarie a.c., cînd militanți antinaziști din 150 de orașe și alte localități din R.F. Germania au hotărît, într-o conferință ținută la Bremen, să organizeze acțiuni comune împotriva grupărilor neofasciste. „Opiniei publice vest-germane — se arăta în Apelul conferinței — îi revine deosebita răspundere de a anihila manifestările neofasciste". Kurt Goldstein, secretarul F.I.R., a evocat jurămîntul antifasciștilor de a nu-și afla liniștea pînă cînd nu va fi zdrobit definitiv fascismul. La Nürnberg, mii de antifasciști au demonstrat împotriva reunirii în oraș a formațiunii „Republicanii", condusă de fostul SS-ist Franz Schönhuber.

În Berlinul occidental — prima citadelă ale cărei bastioane au fost forțate de naziști —, peste 150 000 de persoane au protestat, în februarie a.c., față de intensificarea activității grupărilor extremei drepte, față de pătrunderea „Republicanilor" în Senatul orășenesc.

La Bonn, 143 organizații democratice, 48 asociații și 216 personalități, reprezentînd cele mai diferite categorii sociale vest-germane, au lansat apelul de a se intensifica lupta antinazistă. Comitetul de lucru al Conferinței pentru acțiuni contra fascismului și rasismului a relevat necesitatea unui front comun ferm împotriva proliferării „ciumei brune". „Nu mai vrem un al doilea Hitler!" a fost lozinca sub care, în orașul Cham, s-a desfășurat demonstrația a mii de antifasciști mobilizați de comuniști, social-democrați și ecologiști în semn de protest împotriva reuniunilor neonaziste. Protestele opiniei publice au împiedicat, la Lengede, crearea unei formațiuni locale a „Republicanilor". Un front comun împotriva neofascismului, susținînd radierea candidaților organizațiilor neonaziste și dizolvarea tuturor acestora, a fost cerut cu hotărîre de Partidul Comunist German. Interzicerea organizațiilor fasciste a fost imperios cerută și de reuniunea de la Dortmund a luptătorilor din Rezistență și a foștilor deținuți din lagărele naziste.

Largul curent de opinie împotriva neonazismului a reunit mii de oameni, de diferite orientări politice, la Düsseldorf, Ludwigsburg, Wüppertal, Frankfurt-am-Main. În alte orașe vest-germane, apelurile „Comitetului Internațional Dachau", „Comitetului Internațional Mauthausen", organizarea „Zilelor de acțiune împotriva neofascismului și rasismului" au consemnat tot atîtea inițiative antifasciste.

O ripostă fermă primesc neonaziștii din partea organizațiilor oamenilor muncii. Proteste vehemente, energice au formulat împotriva accesului la putere al neofasciștilor— fie în parlamentele de land, fie în parlamentul național — președinții sindicatelor DGB din Nürnberg, din landul Saxonia Inferioară, Prezidiul sindicatelor din landul Hessen, care, la Frankfurt-am-Main, a dat publicității o declarație chemînd toate forțele democratice să acționeze în comun pentru a împiedica proliferarea extremismului de dreapta. Președintele acestei organizații de land a relevat: „Trebuie să nu uităm lecția istoriei" și „să facem totul pentru a opri calea ciumei brune înainte de a infesta politica vest-europeană". De asemenea, o conferință pe tema xenofobiei, organizată la Frankfurt-am-Main, în mai a.c., de sindicatele „I.G. Mettal", a protestat contra neonazismului xenofob, arătînd că, „alături de alte forțe democratice, sindicatele trebuie să contribuie la stăvilirea ciumei brune". La rîndul său, președintele sindicatelor din Berlinul occidental a chemat opinia publică, autoritățile să acționeze hotărît contra proliferării neonazismului.

Mulți lideri sindicali relevă că între cauzele proliferării neofasciste se numără șomajul, înrăutățirea situației maselor populare, acuta lipsă de locuințe — dovadă concludentă a faptului că oamenii muncii descifrează corect autenticele cauze ale „reînvierii" fascismului și că nu se raliază punctelor de vedere, uneori chiar oficiale, ce tind să minimalizeze pericolul neofascist, în încercarea de a-i disimula rolul de „armă de rezervă" a capitalismului în criză. Nemaiputînd să mențină iluziile privitoare la „binefacerile sale", cercurile reacționare recurg la diversiune, își intensifică propaganda de denigrare a țărilor socialiste și propagă intens tezele „pericolului comunist".

Aceeași ripostă fermă a multor organizații progresiste împotriva recrudescenței neofasciste se manifestă și în alte state vest-europene — Franța, Italia, Belgia, Spania, Marea Britanie —, precum și în Statele Unite ale Americii. Frontul larg al celor ce se opun reînvierii unui trecut stigmatizat pentru totdeauna de istorie este puternic și se dezvoltă continuu.

Acționînd în spiritul înaltei răspunderi pentru soarta omenirii, pentru viitorul acesteia, România socialistă desfășoară o amplă activitate internațională în vederea unirii, într-un singur șuvoi, a luptei tuturor popoarelor, pentru a nu se mai permite repetarea tragicei experiențe a unui trecut nu prea îndepărtat, pentru a se bara, pretutindeni în lume, calea fascismului, în vederea apărării și consolidării păcii, a promovării cauzei independenței și progresului întregii omeniri.

Pledînd pentru unitatea de acțiune a tuturor forțelor democratice și progresiste în lupta împotriva neofascismului, a ideilor și practicilor reacționare, Partidul Comunist Român, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, relevă, totodată, cu claritate, legătura nemijlocită între recrudescența acestora și intensificarea tentativelor de imixtiune în treburile interne ale țărilor socialiste, în scopul destabilizării situației în aceste state, în Europa și în lume — expresii ale politicii anacronice, antisocialiste și anticomuniste, de forță și dictat, promovată de cercuri politice reacționare din țările occidentale. Lupta pentru abolirea acestei politici, pentru promovarea fermă a principiilor noi de relații între state se cere a fi puternic intensificată, amplificată, ea constituind o parte integrantă a luptei pentru independență națională și progres social, pentru destindere și pentru salvgardarea păcii.

ȘTEFAN ZAIDES

Digitized by Google

ASIGURAREA AUTOTURISMELOR

Pentru riscurile cu care este confruntat omul de la volan este necesar să se creeze și mijloace eficiente de acoperire a urmărilor acestora. Unul din aceste mijloace, care totdeauna trebuie să existe înaintea neprevăzutului, este și asigurarea.

Pentru ca proprietarii de autoturisme să poată primi despăgubiri de asigurare pentru pagubele la propriul autoturism, care nu sînt acoperite prin asigurarea de răspundere civilă auto, este necesar să încheie la ADAS o **asigurare facultativă pentru avarii auto (casco),** în baza căreia se acordă protecție în următoarele cazuri:

a) Autoturismul a fost avariat datorită faptului că în timpul circulației s-a lovit:

— cu un alt autovehicul sau cu orice alt fel de vehicul;

— de orice corpuri mobile și imobile aflate în afara autoturismului asigurat.

b) Autoturismul a fost avariat ca urmare a faptului că în timpul circulației a derapat, s-a răsturnat etc., inclusiv ca urmare a defectării unor piese ale acestuia.

c) Autoturismul aflat în circulație sau în staționare a fost avariat de un autovehicul neidentificat.

d) Autoturismul aflat în circulație sau în staționare a fost avariat ca urmare a lovirii fie de vehicule necuprinse în asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto, fie de pietoni, ori prin căderea pe autoturism a unor corpuri.

e) Autoturismul a fost avariat ca urmare a:

— incendierii lui ori a clădirii în care se afla garat;

— exploziei, urmată sau neurmată de incendiu, inclusiv exploziei rezervorului de carburanți sau a celui de aer comprimat;

— trăsnetului — urmat sau neurmat de incendiu;

— altor calamități naturale care pot produce pagube direct autoturismului sau indirect prin dărîmarea acoperișului unei construcții pe acel autoturism etc.

f) Alte cazuri cuprinse în asigurare.

În asigurarea facultativă a autoturismelor pentru avarii auto (casco) se includ și:

— cheltuielile de transport al autoturismului la atelierul de reparații cel mai apropiat de locul accidentului, care poate face reparația sau la locul cel mai apropiat de adăpostire a autoturismului, dacă acesta nu poate fi deplasat prin forță proprie;

— avariile autoturismului prilejuite de măsurile luate în timpul producerii evenimentului asigurat, pentru salvarea autoturismului sau a construcției în care se afla acesta, precum și cheltuielile făcute în vederea limitării pagubelor, dacă acestea au fost necesare în urma unor avarii produse de cauze cuprinse în asigurare.

Asiguraţii mai au și următoarele drepturi:

— să plătească primele anuale de asigurare diferențiat în funcție de faptul că asigurarea se încheie sau se reînnoiește direct la unitatea ADAS, precum și de vechimea neîntreruptă în asigurare, dacă pentru anii anteriori nu s-au primit ori nu se datorează despăgubiri în baza contractelor încheiate;

— să repare la ateliere autoturismele asigurate, fără obligația unor plăți prealabile către acestea, întrucît contravaloarea devizului de reparație se achită de ADAS direct atelierului respectiv.

Asigurarea pentru avarii auto (casco) este cea mai completă asigurare pentru automobiliști.

Prezentînd unele din situațiile ce pot surveni, precum și condițiile în care se încheie asigurarea facultativă pentru avarii auto (casco), se precizează că această asigurare este necesară oricărui deținător de autoturism, chiar și în condițiile existenței asigurării prin efectul legii de răspundere civilă auto.

Dacă există contractată asigurarea facultativă pentru avarii auto (casco), se poate contracta, suplimentar, **asigurarea pentru pagubele produse autoturismului condus de altă persoană decît asiguratul sau rude ale acestuia,** plătindu-se 25% din prima prevăzută la asigurarea pentru avarii auto (casco).

Pentru a satisface cele mai variate cerințe de acoperire prin asigurare a situațiilor neprevăzute ce se pot produce în timpul în care se utilizează autoturismele, precum și pentru acoperirea numai a unor categorii de pagube, cu plata corespunzătoare a primelor de asigurare, deținătorii de autoturisme pot încheia și alte feluri de asigurări auto:

— **Asigurarea autoturismelor numai pentru pagubele produse ca urmare a accidentelor de circulație,** la care prima de asigurare reprezintă 80% din suma prevăzută la asigurarea pentru avarii auto (casco).

— **Asigurarea de accidente a conducătorilor de autoturisme și a altor persoane aflate în autoturisme,** care se încheie independent de faptul dacă a fost sau nu încheiată o asigurare pentru avarii auto (casco) și acoperă, în limita numărului de locuri admis la transport, consecințele accidentelor întîmplate persoanelor aflate în autoturisme.

Primele la această asigurare se stabilesc în raport de nivelul sumelor asigurate pentru fiecare persoană.

•

Pentru orice informații în legătură cu asigurările, vă puteți adresa sucursalelor ADAS, punctelor operative de lucru sau inspectorilor ADAS.

Digitized by Google

RECEIVED
ON EXCH.

СОДЕРЖАНИЕ

Новые и дерзновенные перспективы широкому процессу социально-экономического развития нашей социалистической родины
Рабочий класс — фундаментальная социальная сила дела созидания и совершенствования социализма. *О. КЛЭТИЧ*
Единое управление экономической и социальной деятельностью на основе единого национального плана. *К. ПОПЕСКУ*
Рабоче-революционная демократия — оригинальные рамки участия всего народа в управлении обществом. *В. ПОПЕСКУ*
Социальная гомогенизация — экономические, идейно-политические и культурные черты. *А. КАЗАКУ*
Построение социалистического общества — результат многовековой борьбы нашего народа за социальную и национальную свободу, за независимость и единство (Обсуждение, I)
Преемственность революционного процесса развития румынского народа. *М. БАДЯ*
Решающая роль широких народных масс. *Ф. КОНСТАНТИНИУ*
Значение революций 1784, 1821 и 1848 гг. для развития румынского общества. *Л. ТАФТЭ*
1859 — Историческое значение объединения. *Г. ПЕНЕЛЯ*
1877 — Провозглашение независимости, новый и важный момент в развитии нашего народа. *В. НИКУЛАЕ*
1918 — Образование единого румынского национального государства, блестящая победа борьбы нашего народа за свободу и единство. *Л. ДЬЕМАНТ*
Утверждение рабочего класса и его революционной политической партии — высший этап в борьбе за социальное и национальное освобождение. *И. МАМИНА*
Права человека и императив неуклонного соблюдения принципа невмешательства во внутренние дела других государств . *И ДИЯКОНУ*
Решительный отпор активизации фашизма. *ШТ. ЗАЙДЕС*

SUMMARY

Opening Up Further, Bold Horizons for the Wide-Ranging Process of Our Socialist Homeland's Socioeconomic Development

The Working Class — Basic Social Force in the Work of Building Up and Bettering Socialism. *O. CLĂTICI*

The Unitary Management of Socioeconomic Activities with the Single National Plan As a Basis. *C. POPESCU*

Revolutionary Worker Democracy — Original Framework of the Whole People's Participation in Society's Management. *V. POPESCU*

Social Homogenization — Economic, Political-Ideological and Cultural Bearings. *A. CAZACU*

Building Up the Socialist System in Romania — Outcome of Our People's Millennium-Old Struggle for Social and National Liberty, for Independence and Unity (Debate, I)

Continuity of the Revolutionary Process of the Romanian People's Development. *M. BADEA*

The Decisive Role of the Broad People's Masses. *F. CONSTANTINIU*

Significance of the Revolutions of 1784, 1821 and 1848 for the Development of Romanian Society. *L. TAFTĂ*

1859 — The Union's Historical Significance. *G. PENELEA*

1877 — The Proclamation of Independence As a New and Significant Stage in Our People's Development. *V. NICULAE*

1918 — The Achievement of the Romanian Unitary Nation-State As a Glorious Victory in Our People's Struggle for Freedom and Unity. *L. GYÉMÁNT*

The Assertion of the Working Class and Its Revolutionary Political Party — Higher Stage of the Struggle for Social and National Liberation. *I. MAMINA*

Human Rights and the Imperative of the Unswerving Observance of the Principle of Non-Interference in Other States' Internal Affairs. *I. DIACONU*

Strong Reaction Against the Revival of Fascism. *ŞT. ZAIDES*

SOMMAIRE

Nouvelles perspectives ouvertes à l'ample processus de développement socio-économique de notre patrie socialiste

La class ouvrière — la force sociale fondamentale de l'oeuvre d'édification et de perfectionnement du socialisme. *O. CLĂTICI*

La direction unitaire de l'activité économique et sociale sur la base du plan national unique. *C. POPESCU*

La démocratie ouvrière-révolutionnaire, cadre original de participation du peuple entier à la direction de la société. *V. POPESCU*

L'homogénéisation sociale — déterminations économiques, politiques-idéologiques et culturelles. *A. CAZACU*

L'édification de la nouvelle société socialiste en Roumanie — résultat de la lutte millénaire de notre peuple pour la liberté sociale et nationale, pour l'indépendance et l'unité (Débat, I)

La continuité du processus révolutionnaire de développement du peuple roumain. *M. BADEA*

Le rôle décisif des larges masses populaires. *F. CONSTANTINIU*

L'importance des révolutions de 1784, 1821 et 1848 pour le développement de la société roumaine. *L. TAFTĂ*

1859 — La signification historique de l'union. *G. PENELEA*

1877 — La proclamation de l'indépendance, nouveau moment important dans le développement de notre peuple. *V. NICULAE*

1918 — La création de l'Etat national unitaire roumain, brillante victoire de la lutte de notre peuple pour la liberté et l'unité. *L. GYÉMÁNT*

L'affirmation de la classe ouvrière et de son parti politique révolutionnaire — étape supérieure dans la lutte de libération sociale et nationale. *I. MAMINA*

Les droits de l'homme et l'impératif du respect strict du principe de la non-immixtion dans les affaires intérieures d'autres Etats. *I. DIACONU*

Riposte ferme donnée à la recrudescence du fascisme. *ŞT. ZAIDES*

SUMARIO

Nuevos y audaces horizontes al amplio proceso para el desarrollo económico-social de nuestra patria socialista

La clase obrera — fuerza social fundamental en la obra de edificación y perfeccionamiento del socialismo. *O. CLĂTICI*

Dirección unitaria de la actividad económica y social sobre la base del Plan nacional único. *C. POPESCU*

La democracia obrero-revolucionaria, marco original para la participación de todo el pueblo a la dirección de la sociedad. *V. POPESCU*

La homogeneización social — determinaciones económicas, político-ideológicas y culturales. *A. CAZACU*

La edificación del régimen socialista en Rumanía — resultado de la lucha milenaria de nuestro pueblo por la libertad social y nacional, por la independencia y unidad (Debate, I)

La continuidad del proceso revolucionario para el desarrollo del pueblo rumano. *M. BADEA*

El papel decisivo de las masas populares. *F. CONSTANTINIU*

La importancia de las revoluciones de 1784, 1821 y 1848 para el desarrollo de la sociedad rumana. *L. TAFTĂ*

1859 — Significación histórica de la unión. *G. PENELEA*

1877 — La proclamación de la independencia, nuevo e importante momento en el desarrollo de nuestro pueblo. *V. NICULAE*

1918 — La edificación del Estado nacional unitario rumano, brillante victoria de la lucha de nuestro pueblo por la libertad y unidad. *L. GYÉMÁNT*

La afirmación de la clase obrera y de su partido político revolucionario — etapa superior en la lucha por la liberación social y nacional. *I. MAMINA*

Los derechos humanos y el imperativo del indesviable respeto al principio de la no injerencia en los asuntos internos de otros Estados. *I. DIACONU*

Riposta decidida a la reavivación del fascismo. *ŞT. ZAIDES*

Adresa redacției: București, Piața Scînteii nr. 1.
Telefoanele centralei: 17 60 10, 17 60 20, 18 20 30.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — Sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64-66.

Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

INDEX 42 204
Administrația: Editura „Scînteia"

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

Digitized by Google

5 lei

Proletari din toate țările, uniți-vă !

ERA SOCIALISTĂ

REVISTĂ TEORETICĂ ŞI SOCIAL-POLITICĂ
A COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Alderman Library
OCT 24 1989
Univ. of Virginia
Charlottesville, VA

Actul istoric de la 23 August 1944 a pus capăt pentru totdeauna dominaţiei imperialiste străine, a deschis calea înfăptuirii unor mari transformări revoluţionare şi trecerii la făurirea socialismului în România

NICOLAE CEAUŞESCU

ANUL LXIX, 15 AUGUST
16/1989

Digitized by

ERA SOCIALISTĂ

Nr. 16, 15 august 1989

SUMAR

ÎN ÎNTÎMPINAREA CELEI DE-A 45-A ANIVERSĂRI A REVOLUŢIEI DE ELIBERARE SOCIALĂ ŞI NAŢIONALĂ, ANTIFASCISTĂ ŞI ANTIIMPERIALISTĂ DIN AUGUST 1944 ŞI A CONGRESULUI AL XIV-LEA AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

MOMENT EPOCAL ÎN ISTORIA ROMÂNIEI 1

STRATEGIA DEZVOLTĂRII ŞI PERFECŢIONĂRII ECONOMIEI SOCIALISTE ROMÂNEŞTI — Aurel Negucioiu 5

MAREA FORŢĂ TRANSFORMATOARE A SOCIALISMULUI (Documentar) 10

SISTEMUL DEMOCRAŢIEI MUNCITOREŞTI-REVOLUŢIONARE, EXPRESIE A POLITICII DE EDIFICARE A NOII ORÎNDUIRI CU POPORUL ŞI PENTRU POPOR — Marin Neagu 19

POLITICA EXTERNĂ A PARTIDULUI ŞI STATULUI NOSTRU, DE PACE ŞI LARGĂ COLABORARE INTERNAŢIONALĂ — Ion Mărgineanu 24

TRECEREA ROMÂNIEI LA FĂURIREA ETAPEI SUPERIOARE A SOCIETĂŢII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE. OBIECTIVELE PRINCIPALE ALE DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE ÎN VIITORUL CINCINAL ŞI, ÎN PERSPECTIVĂ, PÎNĂ ÎN ANUL 2000 ŞI ÎN PRIMUL DECENIU AL MILENIULUI AL TREILEA (Consultaţie) — Dumitru Ciucur, Constantin C. Popescu 29

FĂURIREA ORÎNDUIRII SOCIALISTE ÎN ROMÂNIA — REZULTATUL LUPTEI MILENARE A POPORULUI NOSTRU PENTRU LIBERTATE SOCIALĂ ŞI NAŢIONALĂ, PENTRU INDEPENDENŢĂ ŞI UNITATE (Dezbatere, II) PARTIDUL COMUNIST ROMÂN — PROMOTOR FERM AL LUPTEI ÎMPOTRIVA FASCISMULUI ŞI RĂZBOIULUI, PENTRU SALVGARDAREA INDEPENDENŢEI ŞI INTEGRITĂŢII ŢĂRII — Ion Ardeleanu 33

CONSENSUL NAŢIONAL — FACTOR ESENŢIAL AL VICTORIEI REVOLUŢIEI DIN AUGUST — Gheorghe Zaharia 35

REZULTATUL LUPTEI MASELOR LARGI POPULARE, AL VOINŢEI ÎNTREGULUI POPOR — Gheorghe Tudor 36

SEMNIFICAŢII ISTORICE ALE ACTULUI REVOLUŢIONAR DE LA 23 AUGUST 1944 — Mircea Muşat 38

PARTICIPAREA ACTIVĂ A ROMÂNIEI LA RĂZBOIUL ANTIHITLERIST: ÎNVĂŢĂMINTE ISTORICE — Cristian Popişteanu 40

O POLITICĂ PROFUND ŞTIINŢIFICĂ, REALISTĂ — Ştefan Lache 42

PROCES UNITAR ŞI NEÎNTRERUPT DE MARI TRANSFORMĂRI REVOLUŢIONARE — Maria Năstase-Georgescu, Pamfil Nichitelea 43

Digitized by Google

MOMENT EPOCAL ÎN ISTORIA ROMÂNIEI

Se împlinesc 45 de ani de la **victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă** din August 1944, eveniment epocal în istoria României. Aniversarea acestui eveniment memorabil are loc în atmosfera de vibrantă angajare patriotică, revoluționară, de puternică efervescență creatoare, determinată de dezbaterea, cu înaltă responsabilitate, de către întregul partid și popor a Proiectului Programului-Directivă și a Tezelor pentru Congresul al XIV-lea, documente programatice care, pe baza analizei aprofundate, riguros științifice, a istoriei patriei, a marilor realizări din anii construcției socialiste, îndeosebi de după Congresul al IX-lea, a stadiului actual al operei de edificare a noii societăți, jalonează direcțiile dezvoltării viitoare a României în cincinalul 1991—1995 și, în continuare, pentru o lungă perioadă de timp, pînă în anii 2000—2010.

Această amplă dezbatere națională, expresie a profundului democratism al societății românești de astăzi, ca și succesele remarcabile obținute în întrecerea socialistă pentru realizarea planului în întreaga economie pe 8 luni pînă la 23 August și pe întregul an pînă la Congresul al XIV-lea, pun în lumină cu deosebită putere adeziunea deplină a tuturor oamenilor muncii la politica internă și externă a partidului și statului nostru, atașamentul lor nestrămutat față de principiile și valorile fundamentale ale orînduirii socialiste, înalta răspundere patriotică, revoluționară cu care întregul popor acționează pentru viitorul socialist și comunist al țării. Se exprimă, cu acest prilej, **unanima adeziune a tuturor comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii la Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie a.c. cu privire la realegerea, la cel de-al XIV-lea Congres, în funcția supremă de secretar general al partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, eminent conducător comunist și patriot înflăcărat, ilustru gînditor revoluționar, luptător ferm pentru realizarea țelurilor supreme ale clasei muncitoare, genial făuritor al noului destin al țării și al celei mai luminoase epoci din istoria patriei — epoca de glorie de după Congresul al IX-lea —, personalitate politică de excepție a lumii contemporane, care și-a consacrat și își consacră de aproape șase decenii, cu abnegație și eroism, întreaga viață și activitate binelui și fericirii națiunii române, cauzei independenței și suveranității, socialismului și păcii, înțelegerii și colaborării internaționale.** Această hotărîre — opțiune politică fundamentală a întregului partid, a întregului popor — constituie cea mai sigură garanție pentru continua ascensiune a procesului revoluționar, pentru edificarea cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate, a înaintării neabătute a României spre cele mai înalte culmi de progres și civilizație.

Unitatea de voință și acțiune a națiunii noastre socialiste, pregnant evidențiată și în cadrul dezbaterii documentelor pentru Congresul al XIV-lea, marile înfăptuiri obținute de poporul român, sub conducerea partidului, pe calea socialismului reprezintă suprema legitimare istorică a actului revoluționar de la 23 August 1944, temeiul profundei mîndrii patriotice cu care oamenii muncii de pe întreg cuprinsul patriei cinstesc acest măreț eveniment, deschizător de noi orizonturi în multimilenara noastră istorie.

Analiza celor patru decenii și jumătate care au trecut de la evenimentele istorice din August 1944 demonstrează caracterul obiectiv al procesului revoluționar din România și, totodată, pun în lumină rolul conducător al partidului clasei muncitoare în lupta poporului pentru eliberare socială și națională, pentru triumful socialismului. „Victoria revoluției de eliberare socială și națională, trecerea la construirea societății noi, socialiste în România — se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea — constituie expresia cerințelor legice ale dezvoltării sociale, rezultatul procesului istoric obiectiv al succesiunii modurilor de producție, determinat de dialectica progresului social, de necesitatea concordanței dintre dezvoltarea forțelor de producție și caracterul relațiilor de producție, reprezintă o încununare a îndelungatei lupte revoluționare desfășurate de clasa muncitoare, sub conducerea partidului comunist, este opera istorică a întregului nostru popor."

Forța și viabilitatea orînduirii noi, socialiste

Victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă este nemijlocit legată de activitatea eroică a Partidului Comunist Român, a cadrelor sale de bază, în rîndul cărora s-a afirmat puternic personalitatea exemplară a tovarășului Nicolae Ceaușescu. În împrejurările deosebit de complexe ale dominației naziste și ale războiului hitlerist, P.C.R., deși acționa în adîncă ilegalitate, și-a manifestat cu strălucire influența și capacitatea politică și organizatorică de a mobiliza și uni într-un singur șuvoi uriașele energii revoluționare ale maselor populare, de a le conduce cu înțelepciune și consecvență revoluționară pe calea independenței și democrației, a socialismului și progresului.

Prin idealurile în numele cărora s-a declanșat, ca și prin consecințele pe care le-a avut asupra întregii dezvoltări social-politice ulterioare, evenimentele epocale de acum 45 de ani au produs o cotitură radicală, cu adevărat istorică în destinul și evoluția țării noastre. Așa cum subliniază secretarul general al partidului, revoluția de la 23 August 1944 **„a lichidat pentru totdeauna dominația imperialistă, a deschis calea spre adevărata independență, creînd condițiile ca poporul să poată să-și făurească viitorul așa cum își dorește, fără nici un amestec din afară".**

În epoca inaugurată de revoluția de la 23 August 1944 s-au impus cu necesitate și s-au realizat mari transformări revoluționare, care au asigurat înfăptuirea obiectivelor revoluției popular-democratice. În realizarea acestor adînci prefaceri înnoitoare, care au creat condițiile trecerii, în 1948, la revoluția socialistă, rolul determinant l-a avut Partidul Comunist Român. Făurirea, în 1948, a partidului unic al clasei muncitoare, naționalizarea principalelor mijloace de producție și crearea proprietății socialiste a întregului popor, trecerea la organizarea pe baze socialiste a agriculturii, dezvoltarea planificată a economiei naționale au contribuit la orientarea ireversibilă a tuturor eforturilor materiale și umane ale națiunii în concordanță cu cerințele și obiectivele majore ale construcției socialiste.

Înfăptuirea cu succes a acestor măreațe transformări revoluționare a asigurat victoria deplină a socialismului în industrie, agricultură, în toate domeniile vieții sociale. Toate acestea demonstrează în mod convingător faptul că opțiunea făcută de poporul nostru la 23 August 1944, hotărîrea sa fermă de a urma cu încredere politica partidului comunist, îndeplinirea cu cinste de către partid a misiunii sale istorice de a conduce întregul proces revoluționar au asigurat făurirea unei vieți noi, libere și

Digitized by Google

înfloritoare, în consens cu aspirațiile de progres și bunăstare ale tuturor oamenilor muncii.

În dezvoltarea generală a societății noastre socialiste, un moment de cotitură radicală, de adevărată răscruce istorică îl reprezintă Congresul al IX-lea al partidului, care a ales, prin voința unanimă a comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii, în fruntea partidului pe cel mai iubit fiu al poporului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, conducătorul vizionar al întregii națiuni pe calea progresului și bunăstării.

Așa cum se subliniază în Proiectul Programului-Directivă, în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, meritul nepieritor al Congresului al IX-lea, al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, constă în ruptura hotărîtă cu teoriile și practicile anacronice, cu conceptul greșit al „modelului unic" în construirea socialismului, cu ploconirea în fața unor idei străine și a unor forme de organizare a societății în contradicție cu realitățile noastre naționale, în înlăturarea gîndirii dogmatice, conservatoare, în toate domeniile, care împiedicau desfășurarea forței revoluționare a partidului, a capacității creatoare a poporului. Importanța cu adevărat istorică a Congresului al IX-lea este legată de afirmarea cu putere a dreptului inalienabil al partidului nostru de a-și elabora de-sine-stătător linia politică, strategia și tactica revoluționară, aplicînd în mod consecvent și creator principiile socialismului științific la condițiile concrete din România, de întărirea politico-organizatorică a partidului și creșterea rolului său conducător în societate.

În spiritul orientărilor stabilite de Congresul al IX-lea — dezvoltate, corespunzător cerințelor fiecărei etape, de congresele și conferințele naționale ulterioare ale partidului —, al tezelor de inestimabilă valoare teoretică și practică ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, în centrul întregii politici revoluționare de construire a socialismului au fost situate în mod constant făurirea unei puternice baze tehnico-materiale, ca factor primordial al progresului multilateral al societății, perfecționarea continuă a relațiilor de producție și sociale, în concordanță cu dezvoltarea forțelor de producție și repartizarea lor armonioasă în toate zonele țării, dezvoltarea democrației socialiste prin transpunerea cu consecvență în practică a principiului făuririi socialismului cu poporul și pentru popor, participarea activă a României la diviziunea internațională a muncii, la schimbul de valori materiale și spirituale cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, la soluționarea marilor probleme ale contemporaneității.

Înfăptuind neabătut orientările stabilite de Congresul al IX-lea, de forumurile politice care i-au urmat, acționînd în strînsă unitate, sub conducerea partidului, poporul nostru a obținut succese remarcabile în dezvoltarea economico-socială, în toate domeniile de activitate. În anii socialismului, și îndeosebi după Congresul al IX-lea, poporul român a străbătut mai multe etape istorice, ajungînd la un asemenea nivel de dezvoltare economico-socială, de civilizație cum nu s-a realizat în întreaga perioadă de dezvoltare capitalistă. România s-a transformat, într-un răstimp relativ scurt, dintr-o țară slab dezvoltată într-o țară industrial-agrară în plină dezvoltare, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane, în general, cu un nivel de bunăstare tot mai ridicat pentru întregul popor.

Întreaga dezvoltare economico-socială s-a înfăptuit în condițiile afirmării tot mai puternice — ca factori hotărîtori ai progresului multilateral al patriei — a științei, învățămîntului și culturii, cu contribuția remarcabilă și de înaltă competență a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent om politic și savant de renume mondial, militant de frunte al partidului și statului nostru.

Mărețele realizări obținute de țara noastră în toate domeniile demonstrează justețea politicii partidului și statului nostru de alocare a unei părți însemnate — circa o treime — din venitul național pentru fondul de acumulare și folosirea eficientă a acumulării socialiste, care a asigurat înfăptuirea programelor de dezvoltare a forțelor de producție, a industriei, agriculturii, științei, învățămîntului și culturii. Grăitor în acest sens este faptul că circa 90% din mijloacele fixe de care dispune azi societatea noastră au fost create în ultimii 24 de ani. Menținerea în continuare a unei rate înalte a acumulării constituie o necesitate obiectivă, determinată atît de asigurarea unor ritmuri de susținută creștere economică, de făurirea unei puternice baze tehnico-materiale a societății socialiste românești, de folosirea eficientă a resurselor materiale și umane, cît și de asigurarea creșterii calității vieții poporului.

Dezvoltarea economică și socială a României a creat condițiile pentru lichidarea totală a datoriei externe în luna martie 1989. Reprezentînd o expresie elocventă a potențialului economiei noastre socialiste, această mare victorie a poporului român a asigurat adevărata independență economică și politică a patriei.

În actualul cincinal (1986—1990) s-au obținut noi și importante succese în toate domeniile activității economico-sociale. Realizările de pînă acum și prevederile pentru ultimul an al cincinalului asigură înfăptuirea, în linii generale, a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului privind înfăptuirea obiectivului strategic de trecere a României la stadiul de țară socialistă mediu dezvoltată.

Remarcabilele înfăptuiri din anii construcției socialiste asigură condițiile trecerii României la făurirea etapei superioare a societății socialiste. Conform prevederilor înscrise în Proiectul Programului-Directivă pentru cel de-al XIV-lea Congres, partidul nostru va acționa, în viitorul cincinal și în perioada ulterioară, pînă în anul 2000 și în primul deceniu al mileniului al treilea, pentru continuarea dezvoltării armonioase a forțelor de producție, perfecționarea relațiilor de producție, a tuturor raporturilor sociale, întărirea democrației muncitorești-revoluționare, participarea tuturor cetățenilor la conducerea societății, manifestarea deplină a personalității umane. În cel de-al 9-lea plan cincinal, în centrul preocupărilor se vor afla dezvoltarea intensivă a economiei naționale, înfăptuirea programelor de modernizare a producției, realizarea unei noi calități a muncii în toate domeniile — cerințe esențiale pentru trecerea la cea de-a doua fază a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate.

Bilanțul bogat în realizări cu care oamenii muncii întîmpină marea sărbătoare națională de la 23 August constituie cea mai convingătoare mărturie a justeței politicii partidului nostru, a realismului obiectivelor sale fundamentale, a uriașei forțe transformatoare a socialismului. Toate acestea demonstrează cu putere superioritatea socialismului, faptul că numai în condițiile cînd poporul devine cu adevărat stăpîn pe destinele sale se poate asigura lichidarea, într-un timp relativ scurt, a înapoierii, se asigură progresul economico-social, bunăstarea, independența și suveranitatea țării. Tocmai de aceea se impune o atitudine fermă împotriva oricăror încercări de denigrare a socialismului. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., **„trebuie să se respingă cu fermitate încercările cercurilor reacționare, imperialiste de a destabiliza și a ponegri socialismul, în scopul vădit de a frîna — cel puțin, de a întîrzia — într-un fel sau altul — drumul sau marșul popoarelor spre lichidarea asupririi și inegalității, spre o lume mai dreaptă și mai bună".**

Viața, practica socială, succesele înregistrate în dezvoltarea generală a noii orînduiri evidențiază adevărul că socialismul și-a demonstrat forța și vigoarea sa, că el reprezintă viitorul omenirii de libertate, de bunăstare, de egalitate și pace.

Aplicarea fermă, creatoare a principiilor socialismului științific

Întreaga experiență a construcției socialiste în țara noastră evidențiază că dezvoltarea economico-socială, ca, de altfel, perfecționarea activității de organizare și conducere din toate domeniile trebuie să se întemeieze în mod ferm pe aplicarea creatoare a principiilor generale ale socialismului științific, corespunzător condițiilor concret-istorice ale fiecărei țări.

În acest cadru, practica a demonstrat rolul fundamental, hotărîtor al proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, faptul că instaurarea, apărarea și dezvoltarea proprietății socialiste reprezintă una din cerințele vitale pentru realizarea noii orînduiri sociale. Așa cum se arată în documentele pentru Congresul al XIV-lea, proprietatea socialistă reprezintă temelia trainică a progresului economico-social al patriei, a egalității și dreptății sociale, condiția esențială a dezvoltării revoluționare a societății, calea evitării apariției oricăror forme de exploatare a omului de către om, chezășia întăririi suveranității și independenței naționale. Perfecționarea, înnoirea socialismului nu pot fi concepute decît pe calea întăririi necontenite a proprietății socialiste a întregului popor și cooperatiste, prin dezvoltarea ambelor forme de proprietate. Se impune, de aceea, cu necesitate respingerea cu hotărîre a tezelor care susțin diminuarea rolului și importanței proprietății socialiste, „privatizarea" mijloacelor de producție. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie 1989, **„orice diminuare a rolului marii proprietăți industriale și agricole socialiste, întoarcerea la anumite forme ale proprietății capitaliste — chiar a micii proprietăți — înseamnă o dare înapoi cu zeci și zeci de ani, înseamnă a pune în pericol nu numai dezvoltarea socialismului, dar însăși dezvoltarea economico-socială a popoarelor, bunăstarea și independența lor".**

Dezvoltarea și întărirea continuă a proprietății socialiste — a întregului popor și cooperatistă — are o importanță cardinală pentru asigurarea conducerii unitare, planificate a vieții economico-sociale, pentru perfecționarea democrației muncito-

Digitized by Google

rești-revoluționare. Întreaga viață economico-socială din țara noastră este organizată pe principiile autoconducerii și autogestiunii muncitorești. În spiritul principiului înfăptuirii socialismului cu poporul și pentru popor, Partidul Comunist Român, sub îndrumarea directă și cu contribuția determinantă a secretarului general al partidului, a acționat i acționează continuu pentru crearea, dezvoltarea și perfecționarea formelor democratice de conducere, menite să asigure participarea tuturor claselor și categoriilor sociale, a întregului popor la conducerea societății, la dezbaterea și înfăptuirea politicii interne și externe a țării. Organismele profund democratice existente în țara noastră — consiliile oamenilor muncii, adunările generale, înalte foruri ale proprietarilor, producătorilor și beneficiarilor de conducere a întregii activități economice și sociale, organismele județene, congresele oamenilor muncii, ale agriculturii, științei, învățămîntului și culturii, precum și consiliile naționale de conducere între congrese — constituie cadrul în care toți cetățenii țării participă în mod organizat la conducerea societății, la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a României.

Viața atestă justețea acestui original sistem al democrației noastre muncitorești-revoluționare. În același timp, practica evidențiază faptul că dezvoltarea țării poate avea loc numai în condițiile conducerii unitare a economiei naționale. Conducerea unitară a activității economice și sociale, pe baza planului național unic, asigură îmbinarea intereselor fiecărui colectiv cu interesele generale ale societății. Așa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, „renunțarea la conducerea dezvoltării economico-sociale pe baza planului unic nu poate duce decît la dezorganizarea activității, la apariția unor contradicții cu repercusiuni grave asupra societății socialiste".

În perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea a fost perfecționat sistemul politic, s-a asigurat democratizarea organelor de stat centrale și locale, s-a modificat legea electorală, introducîndu-se mai multe candidaturi pentru un loc de deputat, s-au creat noi organisme democratice.

În definirea conținutului și caracterului puterii de stat, partidul nostru a renunțat, cu mulți ani în urmă, la noțiunea de dictatură a proletariatului, apreciind că aceasta nu corespunde conținutului real al statului socialist, nu exprimă esența lui democratică, înlocuind vechiul concept cu cel de stat al democrației muncitorești-revoluționare. Ca rezultat al dezvoltării generale a societății noastre socialiste, al perfecționării relațiilor sociale, al întăririi alianței și unității dintre clasele și categoriile sociale, statul nostru a cunoscut transformări de esență revoluționară, devenind un organism nou, democratic, reprezentantul suprem al proprietarilor și producătorilor, organizatorul vieții comune a întregului popor.

Așa cum se precizează în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, statul socialist își va păstra încă multă vreme rolul în societatea socialistă, va îmbrăca forme superioare de organizare, dobîndind noi funcții, însușiri și atribuții. Ideile și opiniile privind diminuarea rolului statului în conducerea unitară, planificată a vieții economico-sociale nu fac decît să supună societatea acțiunii distructive a factorilor stihinici, să ducă la apariția unor grave perturbări în dezvoltarea economico-socială, cu consecințe nefaste asupra construcției socialiste. Dat fiind că, în orice stadiu al existenței umane, societatea nu se poate lipsi de organisme de conducere unitară a vieții publice, cu atît mai greu se poate presupune că, în comunism, cînd se vor dezvolta la maximum atît forțele de producție, cît și formele de activitate democratică a maselor, relațiile sociale se vor putea desfășura anarhic. „În cadrul adîncirii colaborării dintre organele statului și organismele democrației muncitorești-revoluționare — se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea —, va avea loc procesul de transformare a statului într-un organism democratic cu totul nou".

Formele democratice, principiile și metodele de activitate care stau la bază funcționării sistemului democrației noastre muncitorești-revoluționare corespund societății socialiste românești, oferind o bună perspectivă de dezvoltare a ei pe trepte superioare. Iată de ce partidul nostru acționează, în mod firesc, nu în vederea modificării structurale a acestui sistem, ci își propune să perfecționeze mecanismul său funcțional, pentru îndeplinirea cu eficiență sporită a atribuțiilor și rolului său.

Mărețele înfăptuiri din cei 45 de ani care au trecut de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, întreaga experiență a luptei pentru răsturnarea vechii orînduiri, pentru cucerirea puterii și edificarea noii orînduiri în România au demonstrat și demonstrează că existența și afirmarea rolului conducător al partidului politic al clasei muncitoare, înarmat cu o concepție clară, bazată pe teoria socialismului științific, cu un program științific și care exprimă interesele, aspirațiile și voința poporului, constituie o necesitate imperioasă a desfășurării procesului revoluționar, o legitate obiectivă a construcției socialismului și comunismului.

Afirmarea rolului conducător al Partidul Comunist Român în societatea românească, recunoașterea acestui rol de către întregul popor și consacrarea sa în însăși Constituția țării sînt rezultatul unui proces istoric obiectiv. Partidul nostru și-a dovedit, în toate împrejurările, calitățile revoluționare, forța organizatorică, transformatoare, capacitatea sa de a uni, dinamiza și conduce masele largi populare, politica sa fiind pe deplin confirmată de viață. Astăzi, Partidul Comunist Român cuprinde în rîndurile sale peste 3 800 000 de membri, din care peste 55% sînt muncitori, ceea ce relevă caracterul său de partid al clasei muncitoare.

Partidul — centrul vital al națiunii

În mod firesc, Proiectul Programului-Directivă și Tezele pentru Congresul al XIV-lea al P.C.R. evidențiază faptul că soluționarea în cele mai bune condiții a problemelor complexe ale edificării noii orînduiri, ale perfecționării acesteia depinde, în mod hotărîtor, de însăși perfecționarea întregii activități a partidului nostru. Acest proces a dobîndit un caracter programatic, organizat îndeosebi după Congresul al IX-lea, cînd a fost adoptat un ansamblu de măsuri de perfecționare a activității organelor și organizațiilor de partid, de dezvoltare a democrației interne de partid, ca o parte a democrației muncitorești-revoluționare, ca o cerință vitală pentru îndeplinirea în bune condiții a rolului conducător al partidului în toate domeniile de activitate. Pornind de la realitățile concrete ale țării noastre, regîndind și reelaborînd în funcție de aceste condiții, de realitățile lumii contemporane, o serie de teze, concepte și interpretări, rezolvînd în mod științific, original problemele ridicate de viață, de continua dezvoltare a noii orînduiri, partidul nostru a pus în valoare uriașul potențial de progres al socialismului, imensele sale resurse de autoperfecționare. Aceasta demonstrează, cu puterea de necontestat a faptelor, că — așa cum subliniază secretarul general al partidului —**„nu există și nu poate exista perfecționarea și dezvoltarea socialismului fără un partid unic al clasei muncitoare, cu o concepție revoluționară despre lume și viață, care să acționeze cu fermitate pentru unirea întregului popor în apărarea cuceririlor socialismului, pentru dezvoltarea socialismului, ridicarea bunăstării popoarelor, întărirea independenței și suveranității, pentru pace și colaborare între toate națiunile lumii".**

Realitățile țării noastre și ale lumii în care trăim pun în evidență faptul că existența în cadrul țărilor socialiste, al țărilor care trec spre dezvoltarea economico-socială independentă a unor partide unice, puternice, cu o concepție revoluționară sau progresistă, care să asigure acțiunea unită a fiecărui popor în realizarea obiectivelor construcției socialiste, ale dezvoltării economico-sociale independente, constituie un proces legic. Sînt cu atît mai de neînțeles și de neconceput tendințele — din unele țări — de slăbire a rolului conducător al partidului, de reîntoarcere la așa-zisul „sistem pluripartit", specific împărțirii societății în clase antagoniste și reprezentînd, deci, o etapă revolută, depășită pentru țările socialiste.

Așa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, teoriile și practicile despre așa-zisa diminuare a rolului conducător al partidului sînt de natură să lipsească societatea de forța politică cea mai conștientă, cea mai înaintată, înarmată cu concepția științifică despre lume și viață, capabilă să unească și să organizeze toate forțele națiunii și să creeze astfel un vid politic care ar putea fi umplut de alte forțe politice, antirevoluționare, periclitînd grav cauza socialismului, interesele vitale ale poporului. Concepțiile potrivit cărora partidul ar trebui să renunțe la caracterul său revoluționar, să cedeze o parte din atribuțiile și răspunderile sale sau să se lase înlocuit de alte forțe politice nu au, de aceea, nimic comun cu teoria revoluționară, cu principiile socialismului științific, fiind, în fond, teze capitularde, lichidatoriste, care se alătură, de fapt, atacurilor cercurilor reacționare din țările capitaliste, purtate sub lozinca creării mai multor partide, pentru a lichida partidele comuniste. Pornind de la adevărul validat de practică, în virtutea căruia nu poate exista altă forță care să îndeplinească rolul vital al partidului comunist, partidul nostru respinge în mod hotărît aceste teze eronate, profund dăunătoare. Tocmai de aceea se impun întărirea continuă a rolului conducător al partidului în toate domeniile, perfecționarea activității sale, ridicarea nivelului politic, ideologic, creșterea combativității și spiritului revoluționar al partidului, al tuturor membrilor săi, perfecționarea democrației interne de partid și întărirea continuă a legăturilor dintre partid și masele largi populare.

Digitized by Google

Înfăptuirea marilor obiective ce vizează viitor impune creşterea, în continuare, a rolului conducător al partidului. În calitate de centru vital al naţiunii, partidul acţionează nu din afara societăţii, ci din interiorul ei, îşi îndeplineşte rolul conducător prin organizaţiile sale, prin activitatea comuniştilor. Îndeplinirea cu succes a misiunii sale istorice cere partidului să-şi asume răspunderea directă pentru înfăptuirea tuturor planurilor şi programelor dezvoltării economico-sociale. **Pentru a fi în măsură să acţioneze ca forţa politică conducătoare şi centrul vital al întregii naţiuni, partidul** — subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu — **trebuie să rămînă în permanenţă un partid muncitoresc, revoluţionar, să se călăuzească întotdeauna după concepţia socialismului ştiinţific, să asigure construirea socialismului cu poporul şi pentru popor, ridicarea nivelului conştiinţei revoluţionare a maselor populare, întărirea unităţii întregului popor.**

Creşterea rolului conducător al partidului şi perfecţionarea continuă a întregii sale activităţi necesită intensificarea muncii politico-ideologice şi educative de formare a omului nou, de dezvoltare a gradului de cultură şi ridicare a nivelului conştiinţei socialiste, revoluţionare. Aceasta se impune cu atît mai mult cu cît, aşa cum se apreciază în documentele pentru Congresul al XIV-lea, în activitatea politico-ideologică, deşi s-au obţinut o serie de rezultate pozitive, există o anumită rămînere în urmă faţă de dezvoltarea forţelor de producţie, faţă de dezvoltarea societăţii în general. În acest scop sînt necesare — aşa cum subliniază secretarul general al partidului în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c. — eforturi intense, susţinute şi conjugate ale tuturor factorilor educaţionali, sub conducerea organelor şi organizaţiilor de partid, pentru realizarea unei adevărate revoluţii în gîndirea şi acţiunea oamenilor, concomitent cu intensificarea luptei politico-ideologice, cu creşterea combativităţii faţă de teoriile antisocialiste, retrograde, împotriva noii ofensive ideologice a cercurilor reacţionare, imperialiste, împotriva misticismului şi obscurantismului, a şovinismului, a tuturor formelor de dezbinare şi învrăjbire a popoarelor. Totodată, activitatea ideologică are datoria să combată subaprecierea sau negarea importanţei teoriei revoluţionare în construcţia socialismului, minimalizarea rolului conştiinţei socialiste în desfăşurarea procesului revoluţionar, aşa-zisa dezideologizare a raporturilor dintre socialism şi capitalism pe plan mondial, care înseamnă, în ultimă instanţă, capitularea socialismului în faţa capitalismului, renunţarea la lupta de clasă pentru lichidarea exploatării şi asupririi şi realizarea societăţii dreptăţii şi egalităţii sociale. „Întreaga activitate de propagandă şi politico-educativă — se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea — trebuie să aducă o contribuţie mai mare la mobilizarea oamenilor muncii în vasta operă de înfăptuire a politicii interne şi externe a partidului şi statului nostru, devenind o puternică forţă materială de transformare a societăţii, de asigurare a victoriei socialismului şi comunismului în patria noastră".

Realismul şi dinamismul politicii externe româneşti

Moment de răscruce în istoria patriei, în destinele poporului român, gloriosul act de la 23 August 1944 a marcat, totodată, începutul unei cotituri radicale în politica externă a României. Asemenea dezvoltării social-economice interne, activitatea internaţională a României a cunoscut cea mai bogată perioadă în împliniri din întreaga noastră istorie în epoca de după Congresul al IX-lea al partidului, cînd, sub conducerea înţeleaptă a partidului, a secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, personalitate de prim rang a lumii contemporane, Marele Erou al Păcii, România socialistă s-a manifestat şi se manifestă ca o prezenţă dintre cele mai active pe arena mondială, dezvoltînd larg relaţiile cu toate statele lumii, aducîndu-şi din plin contribuţia la soluţionarea problemelor cardinale ale contemporaneităţii. Clarviziunea politică a preşedintelui României socialiste, spiritul său creator şi capacitatea de investigare a realităţilor, de a sesiza sensul evoluţiilor şi proceselor de pe scena mondială au avut şi au un rol determinant în promovarea de către ţara noastră a unei politici externe dinamice, de colaborare cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, de participare activă, prin demersuri originale şi constructive, la soluţionarea complexelor probleme ale omenirii. La baza politicii externe şi a întregii activităţi internaţionale a partidului şi statului nostru stau principiile independenţei şi suveranităţii naţionale, ale neamestecului în treburile interne, renunţarea la ameninţarea cu forţa şi folosirea forţei, ale înţelegerii şi colaborării cu toate statele lumii.

În acest spirit, România militează activ pentru o nouă gîndire şi un nou mod de acţiune în soluţionarea problemelor internaţionale, a relaţiilor dintre state. Aceasta s-a concretizat în numeroase iniţiative şi acţiuni pe plan internaţional pentru realizarea dezarmării, şi în primul rînd a dezarmării nucleare — problema fundamentală a epocii noastre —, pentru soluţionarea politică, pe calea tratativelor, a oricăror probleme litigioase dintre state, a tuturor problemelor mondiale, pentru statornicirea unui climat de securitate, cooperare în Europa şi în întreaga lume. Viaţa a confirmat, totodată, justeţea poziţiilor şi iniţiativelor României în ceea ce priveşte rezolvarea problemei datoriei externe a ţărilor în curs de dezvoltare, lichidarea subdezvoltării şi edificarea unei noi ordini economice şi financiare internaţionale, democratizarea relaţiilor internaţionale, afirmarea noilor principii şi relaţii interstatale. Ţara noastră a respins şi respinge, de aceea, cu hotărîre orice ingerinţe din afară, presiunile şi condiţionările de orice fel, amestecul în treburile interne ale altor state. Această cerinţă capătă o importanţă cu atît mai mare cu cît, în ultimul timp, cercurile reacţionare, imperialiste şi-au intensificat încercările diversioniste, politica de destabilizare a unor ţări, inclusiv socialiste, de denigrare a realizărilor acestora din urmă în construcţia noii orînduiri. Pornind de la aceasta, România a cerut şi cere, cu cea mai mare fermitate, să se renunţe la asemenea practici, tributare vechiului mod de gîndire, la tentativele unor cercuri, ale unor oameni politici din Occident de a-şi aroga dreptul să stabilească ce este şi ce nu este bine pentru o ţară sau alta, cu atît mai mult cu cît propriile ţări se confruntă cu numeroase probleme, ca şomajul, lipsa de locuinţe, extinderea sărăciei, persistenţa inechităţilor şi discriminărilor de tot felul.

Anii revoluţiei şi construcţiei socialiste, şi cu deosebire perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, au pus în evidenţă, prin intermediul faptelor şi manifestărilor concrete, atitudinea internaţionalistă consecventă a Partidului Comunist Român, care a militat şi militează necontenit pentru întărirea unităţii şi solidarităţii dintre partidele comuniste şi muncitoreşti pe principii noi, de deplină egalitate, de respect al independenţei şi autonomiei fiecărui partid. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu subliniază că **„situaţia mondială gravă şi complexă, schimbările care au loc în raportul de forţe mondial impun ca o necesitate obiectivă întărirea şi mai mult a colaborării şi solidarităţii internaţionale. Nici un partid comunist, nici un partid revoluţionar, progresist nu se poate izola! Este mai necesară ca oricînd întărirea conlucrării şi solidarităţii partidelor comuniste, pe baza principiilor socialismului ştiinţific, a concepţiei revoluţionare despre lume şi viaţă, a materialismului dialectic şi istoric".**

Aşa cum se relevă în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, problemele din diferite ţări, inclusiv din ţările socialiste, sînt probleme interne ale fiecărui partid, şi partidul nostru este împotriva oricărui amestec în treburile interne. Dar, în acelaşi timp, Partidul Comunist Român se pronunţă pentru o largă discutare în comun a problemelor actuale, pentru a stabili cum să se acţioneze mai bine de către fiecare partid pentru a contribui la soluţionarea problemelor complexe — politice, economice, sociale —, la realizarea dezarmării şi apărarea păcii, la asigurarea unei lumi a dreptăţii sociale şi naţionale, la victoria noii orînduiri sociale — a socialismului. În acest spirit, partidul nostru subliniază necesitatea unor întîlniri şi consfătuiri ale partidelor comuniste şi muncitoreşti, care să analizeze şi să dea răspuns problemelor noi pe care le ridică dezvoltarea societăţii, să imprime un spirit de luptă şi combativitate pentru soluţionarea problemelor lumii contemporane.

În viziunea larg cuprinzătoare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu asupra solidarităţii internaţionale, partidul nostru acţionează, totodată, pentru dezvoltarea şi întărirea colaborării cu partidele socialiste şi social-democrate, militează pentru dezvoltarea unei largi colaborări cu mişcările de eliberare naţională, cu partidele de guvernămînt din ţările în curs de dezvoltare, cu toate partidele care se pronunţă pentru pace, pentru înţelegere şi colaborare.

Întîmpinînd cea de-a 45-a aniversare a revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă cu un bilanţ bogat în realizări în toate domeniile, comuniştii, întregul nostru popor, pe deplin încrezători în viitorul luminos al patriei, îşi manifestă ferma hotărîre de a-şi intensifica în continuare eforturile creatoare, în deplină unitate, sub conducerea Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, pentru a putea raporta Congresului al XIV-lea îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan pe acest an şi a contribui, astfel, la ridicarea patriei pe noi trepte în devenirea sa socialistă şi comunistă.

Digitized by Google

STRATEGIA DEZVOLTĂRII ŞI PERFECŢIONĂRII ECONOMIEI SOCIALISTE ROMÂNEŞTI

Clasicii comunismului ştiinţific au demonstrat teoretic, iar istoria a confirmat practic adevărul că edificarea şi progresul noii orînduiri sociale — operă de complexitate nemaiîntîlnită — se înfăptuiesc în mod conştient, de către întregul popor, sub conducerea partidului comunist. În acelaşi timp, construirea socialismului şi comunismului se realizează în concordanţă cu necesităţile obiective, cu cerinţele legilor obiective, cu trebuinţele şi interesele economico-sociale fundamentale ale societăţii.

Pornind de la aceste adevăruri, Partidul Comunist Român a elaborat şi înfăptuit, în ultimii 45 de ani, îndeosebi după Congresul al IX-lea, împreună cu poporul şi pentru popor, o strategie de făurire a noii societăţi profund ştiinţifică, realistă, corespunzătoare condiţiilor ţării noastre şi fiecărei etape de dezvoltare.

Moment de cotitură în istoria partidului, în întreaga operă de construcţie socialistă, Congresul al IX-lea a inaugurat un nou spirit, un nou mod de gîndire şi abordare a problemelor revoluţiei şi construcţiei socialiste. El a pus capăt conservatorismului, dogmatismului şi şablonismului din gîndire şi acţiunea practică, a reabilitat şi repus în drepturile sale adevărul că marxismul este o ştiinţă vie, care se dezvoltă şi se îmbogăţeşte necontenit, sintetizînd experienţa istorică şi concluziile dezvoltării sociale, a restabilit unitatea dialectică a teoriei şi practicii economico-sociale, precum şi adevărul că dezvoltarea economico-socială reprezintă, în mod necesar, unitatea dialectică a generalului şi particularului. În magistralul Raport prezentat la Congres de către tovarăşul Nicolae Ceauşescu a fost afirmată cu putere concepţia potrivit căreia dezvoltarea economico-socială reprezintă un proces complex, guvernat de legi obiective şi principii universal-valabile, care acţionează şi se manifestă în condiţii concrete, specifice fiecărei ţări şi etape istorice, condiţii ce trebuie să fie luate în considerare în elaborarea strategiei economico-sociale. **„Este imperios necesar** — sublinia în Raport secretarul general al partidului — **ca în activitatea lor organele de conducere şi planificare a economiei să ţină permanent seama de cerinţele legilor obiective care acţionează în societatea noastră. ...Ignorarea sau neglijarea lor atrag după sine greşeli grave, dăunează dezvoltării armonioase a economiei şi întregii societăţi. Trebuie înlăturate subiectivismul şi mulţumirea de sine care duc la îngîmfare şi la nesocotirea realităţii. Studierea temeinică a vieţii, a fenomenelor noi constituie principala cerinţă, absolut obligatorie, a unei juste conduceri şi planificări a economiei."**

Dezvoltînd aceste idei, în opera teoretică de largă cuprindere a tovarăşului Nicolae Ceauşescu este demonstrat cu argumente puternice faptul că diversitatea condiţiilor economice, sociale şi naţionale determină forme şi metode diferite de aplicare a tezelor generale ale socialismului ştiinţific, de rezolvare a problemelor concrete ale construcţiei noii orînduiri, că socialismul şi comunismul nu sînt o schemă rigidă, un tipar în care trebuie constrînsă să intre realitatea vieţii sociale, că noua orînduire se construieşte pe baza ştiinţei celei mai înaintate, pornindu-se de la cunoaşterea legilor obiective ale dezvoltării societăţii, de la cerinţele fiecărei etape, de la particularităţile naţionale ale fiecărui popor şi fiecărei ţări. În felul acesta s-a pus capăt „modelului unic" de construcţie şi dezvoltare a noii societăţi şi s-a inaugurat procesul de dedogmatizare a gîndirii, teoriei şi acţiunii practice. Concomitent, secretarul general al partidului nostru a fundamentat necesitatea obiectivă a creşterii rolului conducător al partidului comunist în revoluţia şi construcţia socialistă, dreptul imprescriptibil al fiecărui partid comunist de a-şi elabora independent, de-sine-stătător propriul program, propria strategie, propria politică de făurire a noii orînduiri sociale, ca şi obligativitatea respectării consecvente a principiilor independenţei, egalităţii în drepturi şi neamestecului în treburile interne ale altor partide, ale altor ţări.

COTITURĂ DECISIVĂ ÎN TEORIA ŞI PRACTICA ECONOMICĂ

Aşa cum se cunoaşte, pînă la Congresul al IX-lea gîndirea şi conştiinţa economică, filozofică, politică şi socială conţineau o însemnată încărcătură utopist-triumfalistă. Socialismul era conceput ca o orînduire lipsită de contradicţii; mai tîrziu, s-a recunoscut existenţa contradicţiilor şi în socialism, dar acestea erau considerate a fi de origine subiectivă; de asemenea, ulterior, s-a recunoscut că şi în socialism contradicţiile nesoluţionate pot deveni, în anumite condiţii, contradicţii antagoniste. În gîndirea timpului era larg răspîndită ideea potrivit căreia edificarea socialismului şi progresul acestuia ar avea loc lin, fără contradicţii şi greutăţi, datorită virtuţilor ce-i sînt proprii şi asigură automat soluţionarea problemelor care apar. Aceeaşi viziune era prezentă şi în interpretarea conţinutului şi implicaţiilor revoluţiei ştiinţifico-tehnice mondiale, considerată drept factor care rezolvă, chipurile, de la sine problemele cardinale ale dezvoltării social-economice. Nu mai puţin utopistă, neştiinţifică era şi concepţia, ridicată la rang de adevăr fundamental în ţările socialiste, potrivit căreia una dintre formele de manifestare a superiorităţii socialismului ar fi menţinerea pe termen lung a întreprinderilor nerentabile.

Spiritul înnoitor promovat după anul 1965 a pus capăt atitudinii de ploconire faţă de tot ceea ce era străin, de negare a capacităţilor poporului nostru, concepţiei de subapreciere a dezvoltării ştiinţei şi tehnicii autohtone. **„Ştiinţa, care stă la baza construcţiei socialismului** — se arăta în Raportul prezentat la Congresul al IX-lea — **trebuie să-şi aducă contribuţia tot mai activă la întărirea continuă a forţei economice a patriei, la dezvoltarea întregii societăţi... Importul de utilaje, maşini, procese tehnologice şi licenţe nu trebuie să ducă la neglijarea activităţii de cercetare proprie; rămînerea în urmă în acest domeniu nu poate avea decît urmări negative în dezvoltarea economică şi socială a ţării, duce la dependenţă faţă de străinătate".**

Pornind de la o asemenea concepţie ştiinţifică, realistă şi, totodată, profund înnoitoare şi cutezătoare, partidul nostru a elaborat, practic, o nouă strategie a dezvoltării economico-sociale a României, care a fost îmbogăţită şi dezvoltată în documentele congreselor, conferinţelor naţionale ale partidului, în documentele plenarelor Comitetului Central, în opera teoretică a secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu. În substanţa ei, această nouă strategie economică include, înainte de toate, următoarele elemente principale: obiectivul-scop fundamental ce urma să fie înfăptuit în etapele istorice parcurse de economia naţională pe drumul construcţiei socialiste; stadiul de dezvoltare economico-socială de la care se porneşte şi stadiul la care urmează să se ajungă în perioada pentru care se elaborează şi se înfăptuieşte strategia dată; direcţiile principale spre care sînt orientate şi concentrate eforturile constructiv-creatoare ale întregului popor şi coordonatele cantitative şi calitative definitorii ale evoluţiei economiei naţionale; concepţia despre mobilizarea şi folosirea resurselor economice — materiale, umane şi financiare — necesare înfăptuirii obiectivului strategic fundamental, a celorlalte obiective şi sarcini economice stabilite prin planul naţional unic de dezvoltare economico-socială a patriei; corelarea complexă, cît mai riguroasă, a trebuinţelor actuale şi viitoare ale dezvoltării economico-sociale cu posibilităţile de care dispune şi

va dispune economia noastră națională; concepția despre mecanismul economic, despre principiile, formele și metodele planificării și conducerii vieții economico-sociale la toate eșaloanele organismului social; metodele și căile principale de acțiune stabilite în concordanță cu celelalte elemente ale strategiei economice; viziunea despre interacțiunea economiilor naționale în cadrul economiei mondiale și despre locul și rolul factorilor externi în procesul de dezvoltare a economiei noastre naționale; concepția despre dezvoltarea forțelor productive și corelațiile economice de producție și reproducție socială, despre concordanța relațiilor economice cu nivelul, caracterul și structura forțelor productive.

În concepția Partidului Comunist Român, a secretarului său general, dezvoltarea economică și progresul de ansamblu al noii orînduiri sociale sînt abordate într-un autentic spirit umanist. Scopul final, esența progresului economico-social în condițiile socialismului sînt satisfacerea cît mai deplină a trebuințelor materiale și spirituale ale tuturor membrilor societății, dezvoltarea multilaterală și afirmarea plenară a personalității fiecăruia. **„Scopul întregii noastre activități economico-sociale, țelul suprem al politicii partidului nostru, esența misiunii sale istorice de transformare revoluționară a societății și de făurire a noii orînduiri** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **este ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, în concordanță cu necesitățile fiziologice științific determinate și cu cerințele spirituale generate de progresul neîntrerupt al cunoașterii umane".**

Privind retrospectiv întregul proces al construcției socialiste din patria noastră, se detașează cu deplină claritate faptul că preocuparea permanentă pentru ridicarea bunăstării materiale și spirituale a tuturor membrilor societății socialiste, pentru dezvoltarea multilaterală, liberă a personalității umane reprezintă piatra unghiulară a întregii concepții strategice a partidului nostru despre socialism și comunism; ea străbate ca un fir roșu această concepție și îmbină într-un tot unitar factorii, formele și căile progresului social-economic, reprezentînd criteriul fundamental de apreciere a conținutului, raționalității, nivelului și finalității progresului economico-social.

Pentru a răspunde țelului fundamental, suprem al noii orînduiri, partidul nostru consideră cu progresul trebuie să cuprindă, în unitatea și interacțiunea lor dialectică, forțele de producție, relațiile de producție și sociale, relațiile superstructurale, instituțiile corespunzătoare lor și celelalte elemente constitutive ale formațiunii social-economice. El trebuie să cuprindă toate fazele, momentele procesului unic al reproducției sociale, toate ramurile economiei naționale, toate structurile teritorial-economice ale complexului economic național unitar, modul de producție și modul de viață, existența și conștiința socială. **„Noi ne propunem** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **să asigurăm o dezvoltare multilaterală a societății, înflorirea tuturor laturilor vieții sociale, atît a economiei cît și a științei și culturii, perfecționarea conducerii, formarea omului nou, promovarea eticii și echității socialiste."** O asemenea viziune este total opusă viziunii economiciste despre socialism, pe care partidul nostru o respinge ca fiind eronată sub aspect teoretic și păgubitoare sub raport practic.

Așa cum atestă realitatea, o economie națională, o formațiune social-economică sînt cu atît mai stabile, consolidate și mai trainice în articulațiile lor, cu cît sînt mai riguros asigurate proporționalitatea, echilibrul și armonia elementelor lor structurale, cu cît este mai deplină concordanța dintre activitatea societății, pe de o parte, și sistemul trebuințelor, al intereselor economice și acțiunea legilor obiective, pe de altă parte. Tocmai de aceea strategia economică a partidului nostru urmărește, cu cea mai mare rigoare științifică, cuprinderea într-un tot unitar a tuturor domeniilor economiei naționale și asigurarea permanentă a unor corelații, a unor proporții juste între ele, astfel încît procesul reproducției lărgite să se desfășoare normal, fără perturbații, fără obstacole. Iar dacă asemenea situații totuși se ivesc, ele sînt urgent analizate, luîndu-se măsuri corespunzătoare de lichidare a lor.

În concepția strategică a partidului nostru, dezvoltarea economico-socială a fiecărui popor trebuie să se bazeze cu prioritate pe efortul propriu. Această trăsătură legică a progresului social-economic socialist decurge din însăși esența noii orînduiri, incompatibilă nu numai cu exploatarea omului de către om, ci și cu dominarea și exploatarea unui popor de către altul. În concordanță cu această concepție, rolul hotărîtor și determinant în dezvoltarea fiecărui popor revine muncii proprii, valorificării cît mai înalte a propriilor resurse materiale, financiare și umane, alocării unei părți însemnate din venitul național pentru acumulare.

O dezvoltare economico-socială sănătoasă poate fi considerată doar aceea care are consecințe pozitive pentru societate și membrii săi, care asigură integritatea mediului înconjurător, precum și structurile necesare menținerii și consolidării coeziunii sociale a poporului fiecărei țări. În prezent este mai evidentă decît oricînd legătura indisolubilă dintre conservarea mediului natural și progresul economico-social. Iată de ce partidul nostru are permanent în vedere faptul că refacerea și conservarea acestui mediu intră și trebuie să intre tot mai mult în cadrul reproducției sociale, privită în ansamblul ei.

SUCCESE REMARCABILE, NOI ȘI LUMINOASE PERSPECTIVE

Înfăptuind neabătut orientările stabilite de Congresul al IX-lea, poporul nostru a obținut, sub conducerea partidului, succese istorice în dezvoltarea economico-socială a patriei, asigurînd înaintarea ei fermă pe calea progresului material și spiritual, a civilizației socialiste. În anul celei de-a 45-a aniversări a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și al celui de-al XIV-lea forum suprem al comuniștilor, producția industrială a țării va fi de circa 135 de ori mai mare decît în anul 1945, o creștere de 120 de ori fiind realizată după Congresul al IX-lea. Industria țării, care în anul 1938 nu asigura decît circa 5% din utilajul, mașinile și aparatura necesare economiei naționale, acoperă în prezent circa 95% din cerințele economiei naționale de acest gen de produse, de complexitate modernă și cu un înalt randament. Producția agricolă depășește de circa 10 ori nivelul aceluiași an, 1945, o creștere de peste 6 ori fiind obținută după 1965. Avuția națională însumează 5 178 de miliarde de lei, iar fondurile fixe productive — partea cea mai activă a avuției naționale acumulate — circa 2 700 miliarde de lei. Venitul național va fi, în acest an, de 40 de ori mai mare decît în anul 1945, din care o creștere de 33 de ori s-a realizat în ultimii 24 de ani. Ca urmare a îndeplinirii prevederilor actualului plan cincinal, țara noastră va trece la un stadiu nou, superior, cel de țară cu nivel mediu de dezvoltare, factor de importanță deosebită pentru realizarea cu succes a primei faze de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Realizări de mare anvergură s-au obținut și în domeniul creșterii nivelului de trai material și spiritual al poporului. În ultimii 24 de ani fondul de retribuire a crescut aproape de 6 ori, retribuția medie de peste 3 ori, iar retribuția minimă s-a majorat de peste 3,3 ori, realizîndu-se un raport de 1 la 4,7 între veniturile mici și cele mari. Un rol important în ridicarea nivelului de trai l-au avut cheltuielile social-culturale finanțate de la bugetul statului, care vor însuma, anul viitor, 14 900 de lei pe o familie, față de 3 530 de lei în 1965. Tabloul marilor succese obținute de poporul nostru în ultimul sfert de veac cuprinde, de asemenea, dezvoltarea masivă a cercetării științifice, transformarea tot mai puternică a științei într-o forță nemijlocită de producție, într-o forță motrice hotărîtoare a progresului patriei; generalizarea învățămîntului de 10 ani și, începînd cu noul an de învățămînt, a celui de 12 ani; dezvoltarea continuă a rețelei sanitare și a activității de ocrotire a sănătății; înflorirea puternică a artei și literaturii, lărgirea continuă a orizontului cultural al membrilor societății, îmbogățirea vieții lor spirituale.

Un succes de însemnătate istorică îl constituie rambursarea în întregime, în luna martie a acestui an, a datoriei externe. Astfel, pentru prima dată în îndelungata sa existență, România nu mai are de restituit împrumuturi și de plătit dobînzi nimănui și a devenit cu adevărat independentă economic și politic.

Unul dintre factorii principali care au contribuit la obținerea succeselor înregistrate în ultimii 24 de ani a fost strategia economică elaborată de partidul nostru, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Rezultatele obținute în creșterea și dezvoltarea forțelor de producție, amplificarea continuă a cooperării în producție, creșterea avutului obștesc și întărirea proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, perfecționarea întregului sistem de relații economice, atestă, cu pregnanță, justețea strategiei economice a partidului și statului nostru, concordanța ei atît cu cerințele și interesele economice fundamentale ale societății și membrilor săi, cu acțiunea legilor obiective, cît și cu posibilitățile de care dispune economia noastră națională.

Strategia partidului are un caracter dinamic; ea se perfecționează și capătă mereu noi orizonturi, pe măsura extinderii și aprofundării cunoașterii legilor obiective care guvernează mișcarea economico-socială și a condițiilor concrete în care acestea acționează și se manifestă. O dovedește în mod strălucit

Digitized by Google

Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea, care fundamentează, în linii generale, strategia economică a partidului pentru viitoarele două decenii. Prin conținutul și orientările sale, acest document se constituie într-un original, realist și însuflețitor program de dezvoltare economico-socială a patriei în următorii 20 de ani. El stabilește cu claritate principalele coordonate, cantitative și calitative, determinate în timp și spațiu, ale înaintării României pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și prefigurează înfățișarea pe care o va avea țara noastră la sfîrșitul primului deceniu al secolului următor. Așa cum se arată în document, „în stabilirea Programului-Directivă pentru cincinalul 1991—1995 și în perspectiva anilor 2000—2010, partidul nostru pornește de la necesitatea aplicării ferme a legilor obiective, a principiilor socialismului științific la realitățile României, pe baza promovării neabătute a orientărilor fundamentate în opera economică și social-politică a tovarășului Nicolae Ceaușescu".

În concordanță cu adevărul istoric potrivit căruia factorul hotărîtor, determinant al evoluției societății îl constituie progresul forțelor de producție, creșterea continuă a avuției naționale, a potențialului economic al țării, pe primul plan al strategiei făuririi etapei superioare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism se află dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. „În centrul strategiei partidului — se arată în Proiectul Programului-Directivă — se vor situa continuarea politicii de dezvoltare a forțelor de producție, perfecționarea relațiilor de producție, a tuturor raporturilor sociale, realizarea unei noi calități a muncii și a vieții, întărirea democrației muncitorești-revoluționare, participarea tuturor cetățenilor la conducerea societății, manifestarea deplină a personalității umane, asigurîndu-se înfăptuirea consecventă a Programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea patriei noastre spre comunism".

În concordanță cu strategia dezvoltării economico-sociale ce va fi aprobată de Congresul al XIV-lea, România va deveni o țară socialistă multilateral dezvoltată. „Conceptul de țară socialistă multilateral dezvoltată — se subliniază în Tezele pentru Congres — înglobează, în afara progresului și modernizării producției materiale, sfere de cea mai mare importanță pentru existența oamenilor muncii, cum sînt: perfecționarea relațiilor de producție și sociale, realizarea unei înalte calități a muncii, soluționarea cerințelor generale fundamentale ale maselor, înfăptuirea drepturilor și libertăților cetățenești, participarea democratică a cetățenilor la conducerea țării, crearea unui om nou, a unui nou mod de gîndire și comportament al membrilor societății".

Opera de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate este, prin însuși conținutul său, un proces revoluționar. Aria sa de manifestare o constituie toate structurile formațiunii social-economice: forțele de producție și relațiile de producție și sociale, suprastructura societății, existența și conștiința socială. În mod firesc, logic, dimensiunile cantitative și calitative ale dezvoltării economico-sociale a țării se întemeiază pe luarea în considerare a nivelului actual al forțelor de producție, a caracterului relațiilor de producție, a gradului concordanței relațiilor de producție cu nivelul forțelor de producție, a corelațiilor existente între cerințele dezvoltării și resursele materiale, financiare și umane de care țara dispune în prezent și va dispune în viitor. Concomitent, s-au avut în vedere starea economiei mondiale, dereglările survenite în mecanismele ei, contradicțiile profunde care îi „oxidează" articulațiile, influențele negative ale crizei economice mondiale asupra economiei noastre naționale, capacitatea acesteia de a contracara, anihila sau diminua aceste influențe.

Obiectivul fundamental al celui de-al nouălea cincinal, 1991—1995, îl constituie dezvoltarea intensivă a economiei naționale, aplicarea programelor de organizare și modernizare a producției, pe baza celor mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii, realizarea unei noi calități a muncii în toate domeniile de activitate, asigurîndu-se trecerea la cea de-a doua fază, superioară, a construirii societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră, a înfăptuirii Programului partidului. Corespunzător acestui obiectiv, în Proiectul Programului-Directivă pentru cel de-al nouălea plan cincinal de dezvoltare economico-socială a patriei se stabilesc sarcinile de bază, prioritățile, direcțiile de acțiune pentru înfăptuirea lui.

Potrivit prevederilor Proiectului, în anul 1995 produsul social va depăși nivelul anului 1990 cu 25—30%; venitul național — cu 35—40%, producția industrială-marfă — cu 25—30%, iar cea netă — cu 30—35%; producția globală agricolă se va mări cu 20—25%. Volumul investițiilor în economia națională, pe perioada cincinalului, va însuma 1 600—1 700 miliarde de lei, depășind cu 20—29% volumul investițiilor ce se vor realiza în anii actualului cincinal. Volumul comerțului exterior va crește cu 54—58%, iar în cadrul acestuia, volumul exportului va trebui să crească, potrivit prevederilor, cu 58—62%. Productivitatea muncii în industria republicană, calculată pe baza producției-marfă, va spori cu 25—30%.

Creșterea producției materiale, a venitului național și a avuției naționale va constitui baza trainică a ridicării standardului de trai material și spiritual al întregului popor, a îmbunătățirii calității vieții sale. Ritmul mediu anual de creștere a prestărilor de servicii pentru populație va fi de 10—12%; retribuția medie lunară va ajunge la 3 500—3 600 de lei; veniturile totale ale țărănimii cooperatiste vor însuma, în ultimul an al viitorului cincinal, 64,7—66,5 miliarde lei; patrimoniul locativ național se va întregi cu 700 000 de apartamente construite din fondurile statului în municipii, orașe și viitoare centre agroindustriale, la care se mai adaugă un număr important de case noi ce vor fi realizate de către locuitorii satelor și care vor contribui la îmbunătățirea condițiilor de viață ale acestora.

Continuînd înaintarea sa pe calea progresului, poporul nostru, sub conducerea partidului, va asigura înfăptuirea deplină, pînă în anii 2000—2010, a societății socialiste multilateral dezvoltate și crearea condițiilor pentru înaintarea fermă a patriei spre comunism.

ACCENTUAREA DEZVOLTĂRII PREPONDERENT INTENSIVE

În anii viitorului cincinal și în perspectiva primului deceniu al mileniului trei, în centrul preocupărilor partidului și statului nostru, ale întregii societăți se va situa, în continuare, dezvoltarea intensivă a economiei naționale. În concepția partidului nostru, a secretarului său general, dezvoltarea intensivă reprezintă un proces amplu și complex, care cuprinde forțele de producție (modul tehnic de producție) și relațiile de producție (modul economic de producție), toate sferele și fazele procesului unic al reproducției, toate ramurile și subramurile economiei naționale, precum și activitatea tuturor structurilor organizatorice. Înaintarea României pe calea socialismului multilateral dezvoltat, transformarea ei într-o țară cu înalt nivel de dezvoltare multilaterală presupun cu necesitate promovarea permanentă și atotcuprinzătoare a reproducției lărgite de tip intensiv.

Acest tip de reproducție socială se caracterizează prin creșterea considerabilă a economiei de muncă vie și materializată, obținută, în principal, nu pe calea cheltuirii de mijloace de producție suplimentare, ci prin reducerea consumului de fonduri și materiale. Tocmai de aceea, în anii viitorului cincinal investițiile prevăzute vor fi utilizate cu prioritate nu pentru construirea de noi capacități de producție, ci pentru perfecționarea organizării, modernizarea și dezvoltarea producției, ca orientare strategică fundamentală și determinantă.

Conținutul concret al acestui proces își găsește expresia în înfăptuirea programelor privind mecanizarea complexă, automatizarea flexibilă, robotizarea și informatizarea tuturor sectoarelor de activitate și, într-o perspectivă nu prea îndepărtată, cibernetizarea producției și reproducției sociale. Va avea loc, totodată, accentuarea procesului de înlocuire a mijloacelor de muncă învechite, cu un grad ridicat de uzură fizică și morală, cu altele avînd performanțe superioare și mai economicoase; de asemenea, se va urmări creșterea mai accentuată a părții active a fondurilor fixe de producție, în comparație cu sporirea volumului lor total. În același timp, folosirea rațională, deplină și cu eficiență maximă, a capacităților productive, creșterea substanțială a producției și venitului național pe unitatea de fonduri fixe, precum și utilizarea rațională, cu randament ridicat a materiilor prime și materialelor, precum și a resurselor energetice se înscriu ca sarcini economice de primă importanță.

Valorificarea tot mai înaltă a resurselor materiale, prelucrarea lor tot mai complexă și încorporarea de muncă superior calificată, precum și economisirea lor se află în concordanță cu legitățile reproducției de tip intensiv și, în general, ale progresului social-economic contemporan. Necesitatea lor este accentuată puternic de realitatea că resursele de materii prime și de energie, atît pe plan național cît și internațional, nu sînt inepuizabile, că — după cum arată prognozele elaborate în diferitele țări și în cadrul unor organizații internaționale — pentru unele din aceste resurse apare obiectiv necesară limitarea consumului în deceniile viitoare. La acestea se adaugă și împrejurarea, deloc neglijabilă, că exploatarea judicioasă a bogățiilor naturale reprezintă o condiție primordială a menținerii echilibrului ecologic al planetei, a conservării și protecției mediului înconjurător.

O tot mai mare însemnătate capătă amplificarea intensivă a rolului acumulării, deci a celei mai importante funcții

progresiste a societății, prin creșterea substanțială a eficienței acumulării, reducerea fondului de acumulare necesar pentru obținerea unei unități de creștere a venitului național și a produsului social total. Funcția progresistă a acumulării va fi și în viitor potențată de opțiunea strategică a partidului și poporului nostru de a aloca, în următoarele decenii, circa 28—30% din venitul național pentru acumulare, aceasta constituind o necesitate obiectivă pentru înfăptuirea reproducției socialiste lărgite, pentru asigurarea unei proporționalități optime în cadrul acesteia, pentru creșterea sistematică a avuției naționale și a potențialului economic al țării și ridicarea, pe această bază, a standardului de trai material și spiritual al întregului popor.

Tipul intensiv de creștere economică implică redimensionarea forței de muncă, pe bază de norme și normative științifice, reducerea și economisirea muncii vii, optimizarea raportului dintre personalul direct și cel indirect productiv în toate unitățile economico-sociale. Așa cum, pe bună dreptate, subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, nu este normal, nu este rațional și nici eficient să mecanizăm, să automatizăm, să introducem calculatoare, microprocesoare, roboți și să rămînă același număr de oameni pentru a obține o producție dată.

În concepția partidului nostru, socialismul este societatea muncii. El se edifică și se dezvoltă cu poporul și pentru popor. Forța de muncă reprezintă principala forță productivă a societății, factorul care creează și perfecționează mijloacele de muncă, îmbunătățește calitatea obiectelor muncii și asigură progresul material și spiritual pe toate treptele societății. Producătorii bunurilor materiale sînt adevărații făuritori ai istoriei. Tehnica și tehnologiile cele mai înalte nu sînt decît materializarea ideilor care se nasc în mintea oamenilor și tot prin intermediul ei devin știință. Realizarea obiectivelor și sarcinilor stabilite de partid pentru anii 2000—2010 nu se poate asigura cu experiența și cunoștințele de astăzi. Aceasta presupune realizarea unui nou tip de specialist, a cărui competență profesională nu mai constă în îndemînarea de a realiza ceea ce au făcut înaintașii și ceea ce execută contemporanii; atributele sale definitorii vor fi capacitatea de a putea investiga de-sine-stătător procesele și fenomenele din domeniul specialității și al profesiilor înrudite, de a gîndi original și creator, de a inova, inventa, raționaliza și moderniza.

Ridicarea sistematică a rentabilității și eficienței producției și reproducției sociale, sporirea productivității muncii vii, economisirea muncii materializate, prelucrarea complexă și valorificarea mai înaltă a resurselor fac imperios necesară creșterea puternică a rolului științei în întregul proces de producție și reproducție socială. Partidul nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază în permanență faptul că evoluția economiei și societății românești pe o linie mereu ascendentă este și rămîne indisolubil legată de amplificarea aportului cercetării științifice autohtone la îmbogățirea patrimoniului cunoașterii naționale și universale, precum și la soluționarea constructivă a problemelor cardinale ale edificării societății socialiste și comuniste. Dezvoltarea științei și învățămîntului trebuie să aibă loc mai rapid comparativ cu celelalte ramuri ale economiei naționale; în același timp, se impune integrarea tot mai organică a științei cu învățămîntul și producția, transformarea, pe scară tot mai cuprinzătoare, a științei într-un factor endogen al producției și reproducției și într-o funcție a acestora, iar a producției și reproducției sociale într-un proces de aplicare a științei.

O mare importanță au scurtarea pronunțată a duratei ciclului „cercetare — proiectare — tehnică — producție" și creșterea eficienței fiecăreia dintre fazele acestui ciclu și a întregului ciclu în ansamblu. Așa cum sublinia tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu încă la primul Congres al științei și învățămîntului, **„cercetarea trebuie să acorde o atenție deosebită problemelor legate de perfecționarea activității economice din industrie, agricultură, din toate ramurile economiei naționale"**. Știința este și trebuie să devină o forță productivă nemijlocită, una din cele mai puternice forțe propulsoare ale societății. În fapt, în concepția partidului nostru, edificarea socialismului multilateral dezvoltat reprezintă, din acest punct de vedere, sinteza revoluției sociale, a noii revoluții științifico-tehnice, a noii revoluții industriale, a noii revoluții agrare, a revoluției din domeniul gîndirii, învățămîntului și conștiinței sociale.

O dată cu dezvoltarea intensivă a forțelor productive și pe acest temei va avea loc dezvoltarea intensivă a relațiilor de producție și reproducție socială. Fără o asemenea perfecționare și dezvoltare, fără menținerea și accentuarea concordanței relațiilor economice cu starea forțelor de producție nu se pot înfăptui nici celelalte procese revoluționare caracteristice celei de-a doua etape a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate. Perfecționarea și dezvoltarea relațiilor economice constituie, în condițiile realităților noastre socialiste, un proces conștient, dirijat. De aceea, capătă o importanță deosebită studierea și cunoașterea formelor și tipurilor de perfecționare și dezvoltare a modului economic de producție și reproducție. Așa cum atestă realitatea, progresul relațiilor economice poate avea și are loc atît pe cale extensivă cît și pe cale intensivă. Spre deosebire de dezvoltarea extensivă, care se desfășoară, în principal, prin modificări în sistemul relațiilor economice, ca urmare a dispariției unora dintre elementele sale și apariția altora, sau numai prin apariția de elemente noi în cadrul sistemului, dezvoltarea intensivă își găsește expresia în îmbogățirea conținutului relațiilor existente și a sistemului în ansamblul său, în creșterea gradului de maturizare a acestora, în amplificarea formelor de manifestare a lor, ca și a legilor care le guvernează apariția, funcționarea și evoluția, în amplificarea rolului și funcțiilor pe care le îndeplinesc în cadrul sistemului, ca și în accentuarea forței cu care principiile și legile obiective acționează și se manifestă.

Procesul conștient, dirijat de perfecționare și dezvoltare a relațiilor de producție și sociale cuprinde, în unitatea și interacțiunea lor dialectică, sporirea cantitativă, diversificarea structurală și îmbunătățirea calitativă a avutului obștesc; ridicarea gradului de socializare a mijloacelor de producție; perfecționarea formelor de unire a forței de muncă cu mijloacele de producție; participarea într-o măsură tot mai mare a membrilor societății la conducerea întregii vieți economico-sociale; creșterea rolului statului socialist, în calitate de centru economic al țării, și a importanței planului național unic, ca bază a dezvoltării economico-sociale; amplificarea rolului și funcțiilor unităților economice, ca entități celulare ale complexului economic național unitar; perfecționarea mecanismului economic, creșterea rolului pîrghiilor valorice și al celorlalte pîrghii economice; așezarea întregii activități economico-sociale pe principiile eficienței economice, consolidarea și perfecționarea autoconducerii muncitorești, autogestiunii și autofinanțării; dezvoltarea continuă a democrației economice, a întregului sistem al democrației muncitorești-revoluționare; perfecționarea relațiilor de repartiție, de schimb și de consum.

ÎNTĂRIREA CONTINUĂ A PROPRIETĂȚII SOCIALISTE, NECESITATE OBIECTIVĂ A PROGRESULUI NOII ORÎNDUIRI

În procesul de edificare și perfecționare a relațiilor de producție și sociale, a întregii societăți, un rol de cea mai mare importanță revine consolidării și dezvoltării sistemului proprietății comune asupra mijloacelor de producție. În concepția partidului nostru, a secretarului său general, problema cardinală a revoluției socialiste, a lichidării orînduirii capitaliste și edificării noii orînduiri constă în desființarea proprietății private asupra mijloacelor de producție și înlocuirea ei cu proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție. Instaurarea și dezvoltarea proprietății socialiste reprezintă o lege obiectivă a edificării și progresului noii orînduiri sociale. Așa cum scriau Marx și Engels, în Manifestul Partidului Comunist, comuniștii pot rezuma teoria lor la formula „desființării proprietății private".

Începînd cu anii '70 ai secolului nostru, în gîndirea economică burgheză se constată o tot mai evidentă tendință de subapreciere, de diminuare a rolului și locului proprietății — indiferent de forma ei socială — în cadrul sistemului economic, în comparație cu perioadele anterioare sau cu alți factori ai vieții economice, precum și o tendință de supraapreciere a rolului proprietății capitaliste asupra mijloacelor de producție și de negare sau subapreciere a importanței și rolului proprietății socialiste. Așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„ideologii și apologeții capitalismului încearcă din nou să prezinte proprietatea capitalistă și societatea împărțită în asupritori și asupriți — care din punct de vedere istoric, cum se spune, și-a trăit traiul — ca formă superioară a relațiilor de producție și sociale"**.

Realitățile economice din țara noastră, ca și din celelalte țări socialiste arată că relațiile socialiste de proprietate reprezintă axul principal al întregului sistem de relații de producție și sociale. Ele străbat în întregime acest sistem și îi determină atît conținutul, cît și caracterul social. Obiectul proprietății socialiste parcurge în mișcarea sa economică toate fazele procesului unic al reproducției sociale, determină succesiunea lor logică și istorică, momentele lor de identitate și deosebire, interacțiunea dintre ele și unitatea lor dialectică.

În virtutea caracterului ei indivizibil, proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție transformă economia națio-

Digitized by Google

nală într-un organism unitar, într-un complex economic național unitar, tot mai puternic sudat în toate articulațiile sale, îi conferă integralitate social-economică și unitate pe plan macroeconomic. Pe temelia proprietății socialiste are loc subordonarea producției și reproducției sociale scopului nemijlocit și fundamental al satisfacerii cît mai depline a nevoilor materiale și spirituale ale tuturor membrilor societății, al dezvoltării lor multilaterale, libere și afirmării plenare a personalității fiecăruia. Tot pe acest temei se asigură comunitatea mijloacelor și metodelor de realizare a scopului fundamental, accentuarea interacțiunii dintre elementele sistemului economic și consolidarea unității sale, manifestarea legilor economice și a principiilor proprii socialismului, necesitatea și posibilitatea organizării, funcționării și dezvoltării economico-sociale după un plan național unic, armonizarea intereselor economice fundamentale ale întregii societăți. Sintetizînd aceste adevăruri, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta, încă la Conferința Națională a partidului din decembrie 1967, că **„proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, relațiile de colaborare proprii orînduirii socialiste asigură premisele pentru conducerea planică pe toate treptele economiei, inclusiv la nivelul întregii societăți, fac necesară și posibilă în același timp coordonarea unitară a întregului proces de reproducție, dirijarea conștientă a producției și repartiției, distribuirea resurselor pe ramuri și pe unități de producție, aplicarea pe scară largă a progresului științific contemporan".**

Spre deosebire de proprietatea capitalistă, care împarte societatea în clase sociale antagoniste, în asupritori și asupriți, exploatatori și exploatați, proprietatea socialistă este, prin conținutul și natura sa, incompatibilă cu o asemenea împărțire; ea aparține, deopotrivă, întregului popor și tuturor fiilor săi. Prin geneza și esența sa, proprietatea capitalistă este și rămîne muncă străină, însușită gratuit de către capital. Subiecții ei sînt: capitalistul (capital personificat), căruia îi aparțin mijloacele de producție, și proletarul, muncitorul salariat, lipsit de mijloace de producție. Socialismul, în primul rînd, relațiile socialiste de proprietate, conferă membrilor societății un nou statut social-economic. Fiecare dintre ei este, deopotrivă, proprietar colectiv, coproprietar al avutului obștesc, producător socialist asociat la micro și macroscară, participant direct, nemijlocit la conducerea, organizarea și gestionarea producerii, funcționării și utilizării avutului obștesc, beneficiar al roadelor muncii comune potrivit principiilor socialiste de repartiție.

Proprietatea socialistă a întregului popor nu este „o proprietate a nimănui", nu este o proprietate numai a societății în general. Prin conținutul ei, proprietatea întregului popor este proprietatea societății, a națiunii și a tuturor membrilor ei; este proprietatea comună a tuturor și a fiecăruia în parte. Identificînd fenomenul cu esența, forma cu conținutul, întîmplătorul cu legicul, abaterea de la legile și principiile socialismului, fenomenele de încălcare și ignorare a acțiunii acestor legi și principii, cu înseși legile și principiile socialismului și, deci, identificînd și subiectivul cu obiectivul, unii ideologi burghezi interpretează unele greutăți apărute în diferite țări socialiste și preocupările forurilor de conducere din aceste țări ca acte care, chipurile, ar certifica „eșecul indiscutabil" al socialismului ca teorie, mișcare revoluționară și orînduire socială, deci și „eșecul proprietății socialiste". O asemenea poziție este ușurată, întrucîtva, de greșelile și abaterile de la principiile socialismului științific care au avut loc în trecut în unele țări socialiste, ca și de unele idei teoretice și „sugestii" practice, puse în circulație în unele din aceste țări, care pledează pentru „perfecționarea" socialismului pe calea stimulării, sub o formă sau alta, cum just observă tovarășul Nicolae Ceaușescu, a unor forme de proprietate particulară și a diminuării rolului proprietății comune, pentru realizarea unui socialism pe baza proprietății private. Dar aceasta ar fi o evidentă contradicție *in adjecto*.

Socialismul nu poate avea altă temelie, altă bază economică decît proprietatea obștească asupra mijloacelor de producție. Suprimînd proprietatea privat-capitalistă, socialismul realizează condițiile hotărîtoare ale apropierii reale a esenței umane de către om și pentru om. Și tocmai de aceea, socialismul este — cum scria Marx — „adevărata rezolvare a conflictului dintre om și natură și dintre om și om, adevărata soluționare a conflictului dintre existență și esență, dintre obiectualizare și autoafirmare, dintre individ și specie. El este dezlegarea enigmei istorice și este conștient de această dezlegare". Secretarul general al partidului nostru subliniază că **„însăși dezvoltarea socială, a științei, tehnicii a impus realizarea marii industrii, a muncii sociale în comun, așa cum viața arată că numai marea proprietate în agricultură asigură condițiile necesare dezvoltării continue a forțelor de producție. Ceea ce trebuie să realizeze socialismul este lichidarea proprietății particulare asupra mijloacelor de producție și trecerea acestora în mîinile adevăraților stăpîni — ale muncitorimii, ale intelectualității, a pămîntului în mîna țăranilor, în cadrul cooperativelor agricole de producție, al marii proprietăți socialiste".**

Societatea socialistă se poate perfecționa nu prin întoarcerea la forme vechi, istoricește perimate și depășite, de proprietate, ci numai privind înainte, numai prin perfecționarea relațiilor socialiste de proprietate. Propria experiență a României a confirmat adevărul că întărirea, dezvoltarea și apărarea proprietății socialiste reprezintă singura cale de înfăptuire în viață a principiilor de echitate și dreptate socială, de dezvoltare puternică a forțelor de producție, de asigurare a bunăstării și independenței patriei. Acest adevăr obiectiv fundamental, reafirmat în Proiectul Programului-Directivă și în Tezele pentru cel de-al XIV-lea Congres al partidului nostru, dă conținut și substanță orientărilor și direcțiilor principale ale dezvoltării economico-sociale a României în anii viitorului cincinal și, în perspectivă, pînă în anii 2000—2010.

Înfăptuirea operei de edificarea a societății socialiste este organic și indisolubil legată de creșterea rolului conducător al partidului comunist în întreaga viață socială. Partidul elaborează strategia realizării acestei grandioase opere și tot el asigură conștientizarea necesității și posibilității înfăptuirii ei de către întregul popor, mobilizînd energiile creatoare ale membrilor societății și orientîndu-le în concordanță cu cerințele mersului obiectiv al istoriei. Astfel, partidul se afirmă tot mai puternic în calitate de centru vital al națiunii.

Partidul nostru consideră că făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism se realizează numai prin acțiunea istorică, desfășurată în tot mai deplină cunoștință de cauză, deci conștientă, a maselor populare, în frunte cu clasa muncitoare și partidul ei revoluționar. O asemenea acțiune istorică poate conduce la înfăptuirea scopului urmărit numai dacă și în măsura în care se desfășoară în concordanță cu legile ce guvernează înaintarea societății de la inferior la superior, de la simplu la complex. Necunoașterea sau ignorarea legilor obiective, ca și a condițiilor concrete în care acestea acționează și se manifestă lipsesc acțiunea maselor populare de orientare clară, generează subiectivism și voluntarism, dogmatism și rigiditate în gîndire și acțiune, lipsă de măsură și de realism, cu consecințe profund negative asupra dezvoltării sociale. Așa cum precizează tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„partidul reprezintă nucleul în jurul căruia gravitează întreaga societate și de la care radiază energia și lumina ce pun în mișcare întregul angrenaj al orînduirii socialiste".** Conducerea de către partidul comunist reprezintă o necesitate obiectivă, o legitate a revoluției și construcției socialiste.

Experiența țării noastre demonstrează că rolul conducător al partidului comunist constituie cel mai important factor al progresului continuu al democrației muncitorești-revoluționare. Partidul nu conduce în numele clasei muncitoare, ci împreună cu ea, împreună cu întregul popor. Forța partidului nostru comunist constă tocmai în legăturile sale organice și indestructibile cu clasa muncitoare, cu țărănimea și intelectualitatea, cu întregul popor. Idealul pentru care luptă partidul este idealul întregului popor și politica sa este, în aceste condiții, politica poporului. Așa cum se subliniază în Tezele pentru cel de-al XIV-lea Congres, „teoriile despre așa-zisa diminuare a rolului conducător al partidului sînt de natură să lipsească societatea de forța politică cea mai conștientă, cea mai înaintată, înarmată cu concepția științifică despre lume și viață, capabilă să unească și să organizeze toate forțele națiunii. Dacă partidul comunist nu își mai asumă răspunderea pentru realizarea programului său revoluționar, în societate se creează un vid politic, care, neîndoios, este umplut de alte forțe. Partidul Comunist Român nu poate să împartă, cu atît mai puțin să renunțe la rolul său de forță politică conducătoare a societății, fără riscul periclitării grave a însăși cauzei socialismului, a intereselor vitale ale poporului".

Proiectînd viitorul României în deceniile următoare, partidul nostru subliniază că fizionomia societății socialiste multilateral dezvoltate se deosebește profund, prin conținutul ei, de aceea a societății capitaliste dezvoltate de astăzi. Propunîndu-și țeluri cu totul diferite de societatea capitalistă, punînd în centrul atenției și preocupărilor sale omul, ca valoare supremă, cerințele sale de viață materială și spirituală, socialismul înfățișează lumii materializarea unei viziuni noi, superioare, despre civilizație, despre relațiile dintre oameni și destinul omului în societate.

AUREL NEGUCIOIU

Digitized by Google

Se poate şi trebuie să afirmăm cu toată tăria că numai şi numai socialismul a asigurat aceste măreţe realizări ale naţiunii noastre. Aşa cum trebuie subliniat că, pe ansamblu, socialismul şi-a demonstrat forţa şi vigoarea sa şi că el reprezintă viitorul omenirii de libertate, de bunăstare, de egalitate şi pace.

NICOLAE CEAUŞESCU

MAREA FORŢĂ TRANSFORMATOARE A SOCIALISMULUI

În anii construcţiei socialiste, îndeosebi după Congresul al IX-lea, România a obţinut succese de importanţă istorică în dezvoltarea sa economico-socială. Înfăptuirea revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă de la 23 August 1944 a deschis calea dezvoltării independente şi a trecerii, în 1948, la construirea socialismului, la realizarea unor profunde prefaceri revoluţionare în ţara noastră. Drept urmare, într-o perioadă istorică relativ scurtă, **România s-a transformat dintr-o ţară slab dezvoltată, predominant agrară, într-o ţară industrial-agrară în plină dezvoltare, cu o industrie modernă şi o agricultură socialistă în plin avînt, cu un înalt nivel de civilizaţie.**

În această perioadă, ţara noastră a parcurs mai multe etape de dezvoltare — de la societatea burghezo-moşierească, împărţită în clase antagoniste, în bogaţi şi săraci, în exploatatori şi asupriţi, la societatea socialistă, în care au fost înlăturate pentru totdeauna inegalităţile economice, sociale şi naţionale, exploatarea şi asuprirea omului de către om. Aşa cum arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, la Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie a.c., este necesar **„să subliniem rolul hotărîtor al revoluţiei de eliberare socială şi naţională din 1944 care a lichidat pentru totdeauna dominaţia imperialistă, a deschis calea spre adevărata independenţă, creînd condiţiile ca poporul să poată să-şi făurească viitorul aşa cum îşi doreşte, fără nici un amestec din afară".**

În prima etapă a construcţiei socialiste, de organizare pe baze socialiste a industriei, agriculturii şi a celorlalte ramuri, care a cuprins o perioadă de circa 18 ani — 1948—1965 —, au fost lichidate cu desăvîrşire orînduirea burghezo-moşierească, exploatarea omului de către om, s-au creat condiţiile dezvoltării unitare, pe temelia proprietăţii întregului popor şi cooperatiste, a tuturor sectoarelor de activitate.

Transformările profund înnoitoare în toate domeniile vieţii social-economice din ţara noastră în anii construcţiei socialiste au prins un puternic contur mai ales în anii de după Congresul al IX-lea — moment decisiv în desfăşurarea operei de edificare a noii orînduiri, cînd în fruntea partidului, prin voinţa unanimă a comuniştilor, a întregii naţiuni a fost ales cel mai iubit fiu al poporului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Conducătorului partidului şi statului nostru îi revine rolul determinant în vastul proces revoluţionar, unitar şi neîntrerupt, pe care l-a cunoscut România în aceşti ani glorioşi, marcaţi de grandioase ctitorii, fără precedent în multimilenara existenţă a patriei. Cadrul înnoitor, revoluţionar, dinamic, pe care tovarăşul Nicolae Ceauşescu l-a imprimat vieţii economico-sociale din patria noastră, în epoca inaugurată de Congresul al IX-lea, şi-a pus amprenta decisivă asupra dezvoltării viguroase a economiei naţionale, a întregii opere de edificare a socialismului în România.

Evidenţiind însemnătatea deosebită a Congresului al IX-lea pentru construcţia socialistă în România, secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în Expunerea la marele forum democratic din noiembrie 1988, sublinia: **„Pe drept cuvînt se poate afirma că cel de-al IX-lea Congres al partidului a deschis o nouă epocă revoluţionară în activitatea partidului, în construcţia socialistă în România. S-a pus capăt conservatorismului, şablonismului şi concepţiei «modelului unic» în construcţia socialistă. A fost lichidată atitudinea de ploconire faţă de tot ceea ce era străin şi s-au redat partidului şi poporului încrederea în forţele lor, în capacitatea lor de gîndire şi acţiune, sentimentul de demnitate patriotică, revoluţionară. În întreaga activitate am pornit de la faptul că aplicarea legilor obiective generale, a principiilor socialismului se realizează în mod diferit de la o ţară la alta, de la o etapă la alta de dezvoltare economico-socială".**

Digitized by Google

Cu rigoare științifică, novatoare, cu clarviziunea și cutezanța revoluționară ce-i sînt proprii, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a proiectat coordonatele și a indicat căile și mijloacele pentru edificarea unei economii moderne și eficiente, a mobilizat puternic toate forțele națiunii pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră și creșterea bunăstării materiale și spirituale a poporului. Sub conducerea sa înțeleaptă a fost elaborată și pusă în practică politica partidului și statului nostru de edificare și perfecționare a noii orînduiri, care și-a dovedit deplina viabilitate, asigurînd mărețele realizări dobîndite în România în ultimii 24 de ani.

Astfel, în cea de-a doua etapă a construcției socialiste din țara noastră, care a cuprins trei planuri cincinale — 1965—1980 —, s-au asigurat crearea unei puternice industrii socialiste, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, consolidarea sectorului socialist din agricultură și creșterea producției agricole, dezvoltarea celorlalte ramuri de activitate. În același timp, s-a acordat o atenție deosebită extinderii activității de cercetare științifică, perfecționării învățămîntului, activității culturale și politico-educative.

O dată cu trecerea la cel de-al 7-lea și al 8-lea plan cincinal, în deceniul 1981—1990, România a intrat într-o nouă etapă a dezvoltării sale economico-sociale — etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a creării condițiilor pentru trecerea treptată spre comunism. În această perioadă s-a trecut la dezvoltarea intensivă a industriei și a celorlalte sectoare de activitate, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii.

Bilanțul marilor înfăptuiri obținute în dezvoltarea economico-socială, în anii construcției socialiste, îndeosebi în ultimii 24 de ani, în patria noastră se prezintă, în mod succint, astfel:

1938 = 1

	1965	1988
Venitul național	4,1	21
Producția industrială	9,6	69
Producția agricolă	1,4	3,7
Investiții	10	45
Fonduri fixe existente	2,5	16
Productivitatea muncii în industrie	3,3	12
Numărul de personal muncitor	3,1	5,6

● Producția industrială va fi, în acest an, de circa 135 de ori mai mare față de 1945, iar din aceasta, creșterea realizată după Congresul al IX-lea este de 120 de ori.

● A fost creată o industrie modernă, multilateral dezvoltată, care cuprinde toate sectoarele importante ale economiei și care poate realiza produse de mare complexitate, de înaltă calitate și nivel tehnic. Industria asigură în prezent peste 62% din întregul venit național.

● Producția agricolă a crescut, în aceeași perioadă, de circa 10 ori, din care de peste 6 ori după anul 1965.

● Venitul național va fi în acest an de 40 de ori mai mare decît în 1945, din care o creștere de 33 de ori s-a realizat în perioada de după Congresul al IX-lea.

● Pe această bază trainică s-au asigurat dezvoltarea generală a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, ridicarea continuă a gradului de civilizație, a nivelului de trai material și spiritual al întregii națiuni.

● Toate acestea demonstrează cu puterea faptelor de netăgăduit superioritatea și viabilitatea socialismului, uriașa sa forță transformatoare, justețea politicii partidului nostru de aplicare fermă și creatoare a legilor economice generale, a principiilor socialismului științific la realitățile din România. Această politică ce corespunde pe deplin intereselor patriei noastre ține în permanență seama de faptul că numai și numai pe baza socialismului științific se poate asigura cu adevărat victoria socialismului și comunismului, se poate realiza o societate fără exploatatori, a dreptății și echității socialiste. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., **„pornind de la faptul că socialismul se realizează în condiții diverse de la o țară la alta, că nu există șabloane și «modele», trebuie să avem permanent în vedere că socialismul nu se poate înfăptui decît pe baza principiilor socialismului științific, a înlăturării inegalităților și a asupririi omului de către om, prin realizarea unor relații noi de producție, a unei adevărate dreptăți sociale".**

● **Un succes de însemnătate istorică în dezvoltarea patriei noastre, în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate îl constituie lichidarea, la sfîrșitul lunii martie 1989, a datoriei externe,** care în anul 1980 reprezenta peste 11 miliarde dolari. Adoptînd hotărîrea de a plăti în acest deceniu întreaga datorie externă, partidul nostru a pornit de la faptul că numai prin lichidarea acesteia se pot asigura deplina independență economică și politică, înfăptuirea neabătută a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

● Achitarea datoriei externe s-a realizat în condițiile în care s-a acționat pentru asigurarea dezvoltării economico-sociale a patriei și ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului și în condițiile grele ale crizei economice mondiale, care a afectat, din anul 1980, toate țările lumii, îndeosebi țările în curs de dezvoltare.

● În anii 1981—1989 s-au alocat pentru dezvoltare peste 2 000 miliarde lei, ceea ce, calculat la cursul necomercial al dolarului, echivalează cu peste 200 miliarde de dolari.

● Producția industrială este, în acest an, cu peste 50% mai mare față de 1980, iar producția agricolă — aproape de 1,5 ori mai mare.

● Volumul de mărfuri vîndute populației, în prețuri curente, este cu 40% mai mare față de 1980, fondul total de retribuire a crescut în această perioadă cu circa 60%, iar retribuția medie cu circa 50%.

● În anii 1981—1989 au fost majorate de două ori retribuțiile și pensiile, în acest an, la 1 iulie, încheindu-se cea de-a doua majorare a retribuției și pensiilor.

● În această perioadă s-au realizat vaste lucrări industriale, agricole și de interes național și s-au construit peste 1 milion de apartamente.

● **„Numai pe baza dezvoltării generale a forțelor de producție, a științei și culturii** — sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 12—14 aprilie 1989 — **am putut să plătim datoria externă și să asigurăm și dezvoltarea economico-socială a țării. Fără o puternică dezvoltare economică și socială — a industriei, agriculturii, a celorlalte sectoare — țara noastră ar fi rămas la un nivel înapoiat, nu ne-am fi putut prezenta acum, în pregătirea celui de-al XIV-lea Congres al partidului și la a 45-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, cu marile realizări care au transformat România dintr-o țară înapoiată într-o țară puternică, industrial-agrară, cu un nivel ridicat de trai, de bunăstare a întregii națiuni".**

● În stabilirea obiectivelor Programului-Directivă pentru cincinalul 1991—1995 și în perspectiva anilor 2000—2010, partidul nostru pornește de la necesitatea aplicării ferme a legilor obiective, a principiilor socialismului științific la realitățile României, pe baza promovării neabătute a orientărilor fundamentate în opera economică și social-politică a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

● În centrul strategiei partidului se vor situa continuarea politicii de dezvoltare a forțelor de producție, perfecționarea relațiilor de producție, a tuturor raporturilor sociale, realizarea unei noi calități a muncii și vieții, întărirea democrației muncitorești - revoluționare, participarea tuturor cetățenilor la conducerea societății, manifestarea deplină a personalității umane, asigurîndu-se înfăptuirea consecventă a Programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a patriei noastre spre comunism.

● Obiectivul fundamental al celui de-al 9-lea cincinal îl constituie dezvoltarea intensivă a economiei naționale, aplicarea programelor de organizare și modernizare a producției pe baza celor mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii, realizarea unei noi calități a muncii în toate domeniile de activitate, asigurîndu-se trecerea la cea de-a doua fază, superioară, a construirii societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră, a înfăptuirii Programului partidului.

Corespunzător acestui obiectiv, viitorul plan cincinal are ca sarcini de bază:

— Perfecționarea organizării, modernizarea și dezvoltarea producției, în concordanță cu tendințele revoluției tehnico-științifice contemporane.

— Folosirea deplină, cu eficiență maximă, a capacităților productive, creșterea substanțială a producției și venitului național pe unitatea de fonduri fixe.

— Intensificarea eforturilor pentru dezvoltarea bazei proprii de materii prime și resurse energetice, în condițiile exploatării rationale, cu randament ridicat, a acestora.

— Continuarea fermă a politicii de dezvoltare a industriei prelucrătoare, acordîndu-se prioritate sectoarelor tehnicii de vîrf, astfel încît România să devină o țară a produselor de înaltă calitate, la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial.

— Înfăptuirea neabătută a obiectivelor noii revoluții agrare, a programelor de asigurare a unor producții agricole înalte și stabile.

— Dezvoltarea mai activă a schimburilor economice cu alte state, a cooperării în producție, știință și tehnică, intensificarea participării României la diviziunea internațională a muncii, la circuitul mondial de valori.

— Continuarea procesului

Digitized by Google

de dezvoltare economico-socială a tuturor județelor, orașelor și comunelor, de organizare teritorială și sistematizare a localităților.

— Amplificarea acțiunii factorilor calitativi ai dezvoltării economice, prin creșterea mai rapidă a productivității muncii, reducerea consumurilor materiale și energetice, realizarea unui grad superior de valorificare a resurselor, diminuarea cheltuielilor de producție și ridicarea rentabilității.

— Creșterea venitului național atît prin dezvoltarea producției de bunuri, cît și prin reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social; repartizarea optimă a venitului național pentru consum și acumulare.

— Ridicarea în continuare a nivelului de trai al întregului popor, satisfacerea în tot mai bune condiții a consumului oamenilor muncii de produse agroalimentare și industriale, rezolvarea completă a problemei serviciilor pentru populație.

— Dezvoltarea proprietății socialiste, perfecționarea întregului ansamblu al relațiilor sociale, a conducerii, organizării și planificării activității economico-sociale.

DEZVOLTAREA PUTERNICĂ A INDUSTRIEI — A FORȚELOR DE PRODUCȚIE ÎN ANSAMBLU — TEMELIA PROGRESULUI RAPID ȘI A MODERNIZĂRII ECONOMIEI NAȚIONALE

Partidul Comunist Român, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, situează în permanență în centrul politicii de edificare a societății socialiste în țara noastră dezvoltarea puternică a forțelor de producție și, în acest cadru, progresul neîncetat al industriei și agriculturii, ca ramuri de bază care constituie osatura întregii economii a țării, asigurarea unei corelații optime între industrie și agricultură, între toate ramurile, crearea unui complex național armonios structurat și echilibrat. Modul în care a fost concepută, organizată și realizată politica de industrializare socialistă a țării după Congresul al IX-lea al partidului este dovada cea mai concludentă a caracterului profund științific, original și creator al politicii partidului nostru, întemeiată ferm pe aplicarea adevărurilor general-valabile ale socialismului științific la condițiile concrete din România. Cerință obiectivă fundamentală a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, dezvoltarea intensivă a industriei este concepută de secretarul general al partidului ca un proces menit să asigure valorificarea superioară a bogățiilor naturale și resurselor umane, sporirea rapidă a potențialului economic al țării — baza independenței și suveranității naționale.

● Dimensiunile dezvoltării industriei românești sînt reliefate de faptul că, în anul 1988, producția industrială a fost de 69 ori mai mare față de anul 1938; altfel spus, producția industrială a anului 1938 s-a realizat anul trecut în circa 5 zile.

● Pe parcursul unei perioade îndelungate — de peste 20 de ani — care a urmat după Congresul al IX-lea al partidului, s-a realizat un ritm mediu anual înalt de creștere a producției industriale — 9% —, ceea ce situează România printre țările cu o industrie dintre cele mai dinamice.

● Programele de industrializare a țării au creat condițiile pentru o puternică dezvoltare și rapidă modernizare a tuturor ramurilor economiei, cu deosebire a ramurilor de vîrf ale industriei, cum sînt: industria electrotehnică și electronică, mecanica fină și optica, producția mijloacelor de automatizare, de mașini-unelte, precum și producția de autovehicule, utilaje energetice, industrie aeronautică, industria producătoare de mașini și utilaje complexe, construcții navale și altele. Aceasta a determinat mutații semnificative în structura producției industriale, cu implicații pozitive asupra creșterii productivității muncii, promovării progresului tehnic și științific contemporan, ridicării continue a nivelului calitativ și tehnic al produselor.

● În prezent, România dispune de o industrie modernă, dezvoltată, competitivă, capabilă să rezolve cele mai complexe probleme de ordin tehnic pentru toate sectoarele de activitate ale vieții noastre economice și sociale, inclusiv producerea utilajelor energetice nuclearo-electrice, în domeniul aviației, precum și în alte sectoare de importanță deosebită.

Dinamica producției industriale pe total și în unele ramuri se prezintă astfel:

1938 = 1

	1965	1988
Industrie — total	9,6	69
Metalurgie	12	61
Construcții de mașini și prelucrarea metalelor	23	304
Chimie	35	392
Materiale de construcții	23	166

În condițiile în care pe plan mondial problemele în domeniul materiilor prime, al resurselor energetice devin tot mai complicate, nevoile economiei românești au impus orientarea spre lărgirea prospecțiunilor geologice, dezvoltarea susținută a industriei extractive, folosirea integrală a rezervelor naționale de substanțe minerale, inclusiv a celor cu conținut mai sărac, modificarea sensibilă a balanței energiei primare în favoarea combustibililor solizi și, în primul rînd, a cărbunilor.

● În anul 1988, producția de cărbune net a ajuns la 58,8 milioane tone, față de 2,2 milioane tone în 1938 și 10,3 milioane tone în 1965, iar producția de energie electrică a reprezentat 75,3 miliarde kWh, comparativ cu 1,1 miliarde kWh, și, respectiv, 17,2 miliarde kWh.

● În industria metalurgică, producția de oțel a sporit de la 284 000 tone în 1938 la 3,4 milioane tone în 1965 și la 14,3 milioane tone în 1988. Realizînd, în anul 1988, o producție de oțel pe locuitor de 621 kg, țara noastră s-a situat în rîndul statelor cu o puternică industrie metalurgică.

● Utilizînd tehnologii moderne și soluții tehnice originale, industria construcțiilor de mașini, care deține circa 30% din totalul producției industriale, asigură peste 90% din volumul de mașini și instalații necesare economiei naționale, aducîndu-și, totodată, o contribuție determinantă la dezvoltarea exportului.

● Potențialul actual al industriei românești constructoare de mașini este reflectat de faptul că volumul producției acestei ramuri a fost, în anul 1988, de peste 500 de ori mai mare față de 1945, în ultimii 23 de ani realizîndu-se un ritm mediu anual de creștere de aproape 12%.

● În industria chimică, ramură care a înregistrat după Congresul al IX-lea una dintre cele mai accelerate dinamici în cadrul industriei (realizînd un ritm mediu anual de creștere de peste 11%), s-au dezvoltat în special acele sectoare care asigură prelucrarea complexă a materiilor prime cu consumuri reduse de energie — producția de sinteză fină, de mic tonaj etc. Chimia românească, sprijinită masiv de cercetarea proprie, a asimilat în fabricație, în ultimele două decenii, produse de înaltă tehnicitate, apreciate pe plan mondial pentru calitatea lor deosebită ca, de pildă: cauciuc poliizoprenic și polibutadiemic, etilenă, propilenă, octanol, dimetiltereftalat, acrilonitril, polietilenă, polipropilenă, polistiren, poliesteri, rășini poliesterice, noi medicamente, coloranți, lacuri și vopsele etc.

● Comparativ cu anul 1945, producția industriei chimice a fost în anul 1988 de circa 1 300 de ori mai mare, ponderea acestei ramuri în totalul producției industriale ajungînd la peste 9%.

● Dezvoltarea în ritmuri înalte a ramurilor de bază ale industriei — energia electrică și termică, metalurgia, construcțiile de mașini și prelucrarea metalelor, chimia — a determinat creșterea ponderii acestor ramuri în totalul producției industriale de la 20,7%, în anul 1938, la 42% în 1965 și la circa 51% în 1988.

● Deosebit de semnificativ este faptul că în urma creșterii producției pe locuitor la o serie de produse de bază ca: energie electrică, oțel, utilaje pentru industrie, instalații pentru foraj, tractoare, autoturisme, îngrășăminte chimice, produse macromoleculare de bază, cauciuc sintetic, ciment, mobilă, aparate de radio, televizoare și o serie de alte bunuri pentru uzul populației, s-a redus simțitor decalajul și s-a realizat o anumită apropiere față de unele țări avansate economic.

● Nivelul tehnic ridicat al obiectivelor industriale construite în anii socialismului, și cu deosebire în ultimii 24 de ani, au asigurat sporirea continuă a productivității muncii, al cărei nivel a fost în anul 1988 de 12 ori mai mare față de 1938 și de 3,6 ori față de 1965.

● Dezvoltarea industriei în actualul cincinal se distinge prin accentuarea caracterului său intensiv, curs conturat încă din anii precedenți. Producția industrială va fi în anul 1990 cu 39,2—40,2% mai mare decît în 1985, crescînd într-un ritm mediu anual de 6,9—7%. Privită retrospectiv, această creștere va însemna obținerea, în 1990, a unei producții de circa 83 ori mai mare decît în 1938 și de 56 ori decît în 1950.

● Caracterul intensiv al dezvoltării industriei în actualul cincinal este pus în evidență

Digitized by Google

de faptul că acest proces are loc în condițiile perfecționării și modernizării producției, creșteri mai rapide fiind prevăzute pentru acele ramuri și subramuri care asigură valorificarea superioară a resurselor, utilizarea mai eficientă a forței de muncă și care contribuie la promovarea progresului tehnic în întreaga economie. Astfel, ritmuri medii anuale mai mari în perioada 1986—1990 sînt prevăzute în industria constructoare de mașini (10,3%), în industria chimică (10,2%), iar în cadrul acestora o atenție deosebită este acordată subramurilor care reprezintă tehnica de vîrf: industria electronică și a mijloacelor de automatizare și conducere a proceselor de fabricație, industria de mecanică fină, chimia de sinteză fină și producția de mic tonaj etc.

● În concordanță cu obiectivele și sarcinile cuprinse în Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea, puternicele capacități de producție de care dispune în prezent România vor asigura o sporire a producției-marfă industriale, în cincinalul 1991—1995, cu 30—35% îndeosebi pe baza dezvoltării intensive, a organizării superioare și modernizării proceselor de fabricație. În realizarea acestor sporuri, un rol însemnat îl vor avea, de asemenea, reducerea consumurilor materiale și energetice, adîncirea proceselor de prelucrare industrială a resurselor care vor determina creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei electrice cu 20—25% în anul 1995, comparativ cu 1990.

● Subliniind că, în continuare, linia strategică a politicii partidului va fi creșterea puternică a forțelor de producție, prin aplicarea celor mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice contemporane, România urmînd să se ridice în această perioadă la stadiul de țară dezvoltată, cu o economie intensivă și armonios structurată, ca bază pentru realizarea unei noi calități și muncii și vieții întregului popor, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie 1989, sublinia: **„Deși în multe domenii, din punct de vedere fizic, producția realizată este la nivelul țărilor celor mai dezvoltate, este necesar să facem astfel încît în cincinalul viitor și pînă în anul 2000 să realizăm o asemenea perfecționare și modenizare a activității încît să realizăm un înalt nivel tehnic, calitativ, valorificarea superioară a materiilor prime, a forței de producție a poporului nostru".**

● Producția industrială — care, față de 1990, se va dubla pînă în anii 2000—2005 — va deține și în continuare rolul determinant în asigurarea dezvoltării economico-sociale a țării, a progresului general al forțelor de producție.

PE CALEA ÎNFĂPTUIRII NOII REVOLUȚII AGRARE

În anii care au trecut de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, de la 23 August 1944, în agricultura țării noastre au intervenit profunde schimbări, această ramură importantă a economiei naționale cunoscînd, în evoluția sa, un continuu proces revoluționar. Astfel, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, în primăvara anului 1945 a avut loc prima revoluție în agricultură, cu caracter democratic, antifeudal, înlăturîndu-se puternicele rămășițe ale relațiilor de tip feudal din agricultură și lichidîndu-se moșierimea ca clasă. A doua revoluție s-a desfășurat între anii 1949—1962 și a avut un caracter socialist. O dată cu încheierea cooperativizării agriculturii și așezarea acestei ramuri pe baze socialiste, s-a finalizat procesul de făurire a economiei socialiste unitare, fiind lichidată orice formă de exploatare.

În perioada ce a urmat Congresului al IX-lea al partidului, agricultura țării noastre a cunoscut un moment de cotitură radicală. Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a reconsiderat locul și rolul, de cea mai mare importanță, ce revin agriculturii și țărănimii în dezvoltarea generală a societății românești, militînd cu consecvență pentru întărirea alianței muncitorești-țărănești, acționînd ferm ca agricultura, ramură de bază a economiei naționale, să aibă o contribuție mereu sporită la creșterea venitului național, la satisfacerea cerințelor de consum ale populației, la aprovizionarea industriei cu materii prime, precum și la acoperirea altor nevoi ale economiei naționale.

Cursul intensiv al dezvoltării agriculturii din ultimii ani a permis să se treacă la înfăptuirea, pe un front larg, a celei de-a treia revoluții în această ramură — noua revoluție agrară —, fază superioară de dezvoltare, care, în viziunea tovarășului Nicolae Ceaușescu, reprezintă un concept atotcuprinzător ce vizează deopotrivă forțele de producție, dezvoltarea științei agrobiologice, a mecanizării și chimizării, creșterea producției și productivității muncii, întregul proces de perfecționare a organizării și conducerii agriculturii, schimbarea a însești condițiilor de muncă și de viață ale țărănimii. **„Ne propunem de fapt** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **să realizăm o adevărată revoluție agrară în ce privește producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, activitatea socială generală din satele noastre. Va trebui făcut totul pentru obținerea unor producții vegetale și animale superioare, la nivelul unităților fruntașe, care să permită satisfacerea cerințelor științific fundamentate ale consumului populației, precum și celelalte nevoi ale economiei naționale".**

● Transpunerea consecventă în viață a obiectivelor noii revoluții agrare a determinat lărgirea bazei tehnico-materiale și intensificarea modernizării agriculturii. În anii construirii socialismului, îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, pentru dezvoltarea agriculturii s-au alocat, an de an, sume importante, reprezentînd, în perioada 1945—1989, 666 miliarde lei, din care, în perioada 1966—1989, 602 miliarde lei.

● Deținînd peste 15% din volumul total al investițiilor în economie, fondurile alocate agriculturii în perioada 1966—1989 au contribuit la creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor agricole, la înfăptuirea unui vast program de amenajări pentru irigații și alte lucrări de îmbunătățiri funciare.

● Creșterea potențialului tehnic al agriculturii rezultă din următoarele date:

— bucăți la sfîrșitul anului —

	1950	1965	1988*
Tractoare agricole	13 713	81 356	165 072
Mașini de împrăștiat îngrășăminte chimice	...	4 363	16 419
Mașini de stropit și prăfuit cu tracțiune mecanică	...	5 417	21 918
Combine pentru recoltat cereale	118	39 987	65 436
Combine tractate pentru recoltat furaje	—	7 716	14 294
Prese pentru balotat paie și fîn	—	8 519	19 680
Suprafața arabilă ce revine pe un tractor — hectare	684	121	61

* Date provizorii; ... = lipsă date

● Suprafața totală amenajată pentru irigat a crescut de la 42 500 hectare în 1950 la aproape 230 000 hectare în 1965 și la aproape 3,8 milioane hectare în primăvara anului 1989.

● Industria chimică a furnizat agriculturii, an de an, cantități sporite de îngrășăminte chimice, insecticide, fungicide, erbicide și alte substanțe necesare dezvoltării plantelor. Astfel, în anul 1988, agricultura a primit peste 1,4 milioane tone îngrășăminte chimice (100% substanță activă), comparativ cu numai 5 900 tone în 1950 și 266 000 tone în 1965. Ca urmare, la un hectar de teren arabil s-au folosit în medie 120 kg de îngrășăminte chimice (substanță activă) în anul 1988, față de 0,6 kg în 1950 și 27 kg în 1965.

● Efectele dezvoltării bazei tehnico-materiale, ale perfecționării relațiilor de producție din agricultură se reflectă în creșterea producției globale agricole, care, în anul 1988, a fost de 2,6 ori mai mare față de 1965, producția agricolă vegetală înregistrînd o creștere de 2,5 ori, iar cea animală de 2,7 ori.

● În ultimii trei ani s-a obținut o producție de cereale de peste 30 milioane tone, comparativ cu 12,6 milioane tone în 1965; este prevăzută realizarea, în anul 1990, a cel puțin 35 milioane tone cereale. Aceste producții se înscriu ca producții record în istoria țării, revenind pe locuitor peste 1 300 kg cereale.

● Producții mari s-au obținut, în anul 1988, și la celelalte culturi, comparativ cu perioada 1961—1965: de 1,7 ori mai mare la floarea-soarelui, 2,3 ori la cartofi de toamnă, 5,4 ori la legume de cîmp, 3,1 ori la fructe și 2,5 ori la struguri. Dacă se are în vedere producția obținută în perioada anilor 1934—1938, creșterile apar cu adevărat spectaculoase: de 4,1 ori mai mult la cereale, de 4,5 ori la cartofi, 5,4 ori la legume.

● La obținerea acestor sporuri de producție a contribuit, în principal, creșterea randamentelor la hectar. Astfel, în anul 1988, peste 250 de unități agricole de stat și cooperatiste au realizat recolte record de peste 8 000 kg grîu și orz și de peste 20 000 kg porumb știuleți la hectar; recolte mari s-au obținut, într-o serie de unități, și la alte culturi, precum și în zootehnie.

● Un rol important în cadrul acțiunilor complexe pentru

Digitized by Google

dezvoltarea și modernizarea agriculturii l-au avut măsurile întreprinse, îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, privind dezvoltarea zootehniei. La începutul anului 1989, efectivele de animale numărau 7,2 milioane bovine, 15,4 milioane porcine, 20 milioane ovine și caprine, 138,5 milioane păsări, ceea ce reprezintă de două ori mai mult față de 1938 la bovine, de 5,6 ori la porcine, de 1,9 ori la ovine și caprine, de 5,1 ori la păsări.

● În realizarea obiectivelor noii revoluții agrare, o însemnătate excepțională are Programul național pentru asigurarea unor producții sigure și stabile prin creșterea potențialului productiv al pămîntului, mai buna organizare și folosire în mod unitar a terenurilor agricole, a întregii suprafețe a țării, realizarea irigațiilor pe circa 55—60% din suprafața arabilă, a lucrărilor de desecări și combatere a eroziunii solului. Elaborat din inițiativa și cu contribuția hotărîtoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acest program de transformare a naturii, de mare interes național — a cărui transpunere în viață se desfășoară cu succes — se înscrie armonios în amplul proces de dezvoltare a unei agriculturi moderne, intensive, de înaltă productivitate.

● Înfăptuirea, în continuare, a obiectivelor noii revoluții agrare, dezvoltarea intensivă și modernizarea întregii agriculturi vor conduce — așa cum este prevăzut în Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al partidului — la creșterea producției globale agricole cu 20—25%, iar a producției nete cu 30—35%.

● Vor fi realizate noi acțiuni din programul național de amenajări funciare, suprafața irigată urmînd să ajungă, în 1995, la 6 milioane hectare, iar suprafețele pe care s-au executat lucrări de prevenire și combatere a eroziunii solului și excesului de umiditate — la 3,7 milioane hectare.

● Se va urmări crearea condițiilor ca pînă în anul 1995 să se obțină o producție de 35—40 milioane tone cereale anual.

● Prin continuarea consecventă a politicii de înfăptuire a noii revoluții agrare, de realizare a unei agriculturi moderne, în vederea asigurării unei producții înalte, care să acopere pe deplin necesitățile de consum ale populației, aprovizionarea industriei cu materii prime, celelalte nevoi ale țării, pînă în anii 2000—2005, se va ajunge la o recoltă stabilă de 40—45 milioane tone de cereale anual. În această perioadă se vor încheia amenajarea întregii suprafețe posibile de irigat, precum și lucrările de prevenire și combatere a eroziunii solului și a excesului de umiditate, producția agricolă urmînd să se bazeze, în măsură tot mai largă, pe cuceririle biologiei moderne și ingineriei genetice.

REVOLUȚIA TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ, PUTERNICĂ FORȚĂ MOTRICE A DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE

O dată cu creșterea forțelor de producție și în strînsă legătură cu aceasta, au cunoscut o puternică dezvoltare știința, învățămîntul, cultura — factori de însemnătate primordială pentru făurirea cu succes a noii orînduiri sociale.

Congresul al IX-lea al partidului a avut un rol hotărîtor în fundamentarea strategiei de dezvoltare a forțelor de producție, pe baza celor mai noi cuceriri ale cercetării științifice și introducerii tehnicii noi. Tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, îi revine meritul de a fi elaborat o concepție unitară, de amplă perspectivă, cu privire la locul și însemnătatea cercetării științifice și introducerii tehnicii noi, ca factori decisivi ai dezvoltării economico-sociale. Încă de la Congresul al IX-lea, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că **„știința, care stă la baza construcției socialismului, trebuie să-și aducă contribuția tot mai activă la întărirea continuă a forței economice a patriei, la dezvoltarea întregii societăți"**, fundamentînd orientări programatice de mare însemnătate, teoretică și practică referitoare la organizarea cercetării științifice, îmbinarea armonioasă a cercetării fundamentale cu cea aplicativă.

O contribuție hotărîtoare la organizarea și coordonarea activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, la promovarea progresului tehnic, a rezultatelor cercetării tehnico-științifice românești, în toate ramurile economiei, aduce tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent om politic și prestigios savant de larga recunoaștere internațională, prim vicepremier al Guvernului, președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului. Programele speciale, elaborate sub directa conducere a tovarășei Elena Ceaușescu, orientează întreaga activitate de cercetare spre soluționarea unor probleme majore ale economiei referitoare la modernizarea producției, dezvoltarea susținută a potențialului național de materii prime și resurse energetice, introducerea în circuitul economic a noi surse de energie, îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor materiale, extinderea mecanizării și automatizării, asimilarea în fabricație a noi produse și tehnologii cu parametrii tehnico-economici ridicați, creșterea mai accentuată a productivității muncii, a eficienței în toate domeniile de activitate.

● Elocvent pentru atenția acordată după Congresul al IX-lea cercetării științifice este faptul că fondurile fixe existente în unitățile de cercetare științifică au fost, în 1987, de peste 112 ori mai mari față de 1945 și de peste 10 ori față de 1965. Totodată, cheltuielile pentru cercetare științifică au crescut, în cincinalul 1976—1980, de peste 8 ori față de perioada 1961—1965, urmînd ca în cincinalul 1986—1990 să fie de aproape două ori mai mari decît în perioada 1976—1980.

● Potrivit hotărîrilor Congresului al IX-lea, conform cărora introducerea progresului tehnic în România urmează să se facă pe baza cercetării științifice proprii, și nu pe bază de licență, în ultimii 24 de ani, s-a întărit considerabil baza tehnico-materială a științei. România dispune în prezent de 215 institute și centre de cercetare științifică (față de 110 în 1965 și 52 în 1945) și de 100 de stațiuni de cercetare și producție agricolă (față de 36 în 1965).

● Personalul ocupat în activitatea de cercetare științifică, proiectare și concepție numără peste 280 000 de oameni, fiind de peste 70 ori mai mare față de anul 1945.

● Ca urmare a amplificării activității de cercetare științifică, în perioada 1966—1988 au fost aplicate în producție peste 17 000 de tehnologii și sisteme de mecanizare și automatizare, îndeosebi în ramurile chimie, metalurgie, construcții de mașini, electrotehnică și electronică, materiale de construcții, industria ușoară.

● Au fost realizate și introduse în fabricație, în aceeași perioadă, aproape 44 000 de tipuri noi și modernizate de mașini, utilaje, aparate și instalații cu caracteristici superioare, precum și circa 18 000 de materiale și bunuri de consum. În fiecare cincinal, din această perioadă, aproape jumătate din producția ramurilor industriale a fost înnoită și modernizata.

● În strategia dezvoltării economice intensive, în actualul cincinal, în acțiunea de modernizare și ridicare a nivelului tehnic al întregii producții, știința românești îi revine un rol decisiv. Creșterea substanțială a nivelului tehnic și calitativ al produselor, îmbunătățirea structurii producției și valorificarea tot mai eficientă a resurselor economice vor conduce la sporirea gradului de competitivitate a produselor românești pe piața externă.

● O contribuție însemnată la dezvoltarea intensivă a economiei naționale și pregătirea cadrelor, la progresul multilateral al patriei vor aduce, și în cel de-al 9-lea cincinal, cercetarea științifică și învățămîntul. În conformitate cu prevederile din Proiectul Programului-Directivă cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1991—1995 și orientările de perspectivă pînă în anii 2000—2010, activitatea de cercetare și introducere a tehnicii noi va fi orientată, în special, în direcția înfăptuirii programelor de organizare, modernizare și dezvoltare a economiei, extinderii bazei proprii de materii prime și resurse energetice, descoperirii de noi rezerve.

● Pornind de la sarcinile care urmează a fi realizate în cincinalul viitor și pînă în anul 2000 în vederea creșterii, în continuare, a forțelor de producție, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a subliniat necesitatea de a se acționa cu și mai multă fermitate pentru dezvoltarea puternică a cercetării tehnico-științifice, astfel încît România să devină, în această perioadă, pînă la sfîrșitul mileniului al doilea și începutul mileniului al treilea, o puternică forță a progresului tehnico-științific, cu un înalt nivel tehnic și științific de dezvoltare, în toate domeniile; aceasta constituie o cerință legică pentru înfăptuirea Programului partidului, pentru făurirea cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism. **„A rămîne în urmă în domeniul cercetării științifice și tehnicii, al cunoașterii umane** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **înseamnă a rămîne în urmă în construcția socialismului, în dezvoltarea generală a forțelor de producție, a întregii societăți. Or, societatea noastră socialistă creează cele mai bune condiții pentru realizarea rapidă a unui înalt nivel de cercetare științifică și tehnică, de ridicare a gradului general de cunoștințe pentru a asigura crearea unui popor cu o înaltă conștiință revoluționară, științifică, culturală".**

Digitized by Google

ACUMULAREA — SURSA PRINCIPALĂ A DEZVOLTĂRII ÎNTREGII ECONOMII NAȚIONALE PE BAZA PROPRIETĂȚII SOCIALISTE

Transformările profund revoluționare, de mare anvergură și complexitate, înfăptuite în special în ultimii 24 de ani, au fost determinate de aplicarea în practica economico-socială a concepției originale, de larg orizont politic și științific, a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind utilizarea rațională, optimă a venitului național pentru fondul de acumulare și fondul de consum. Sesizînd cu remarcabilă clarviziune căile prin care se poate asigura dezvoltarea în ritm înalt a forțelor de producție, tovarășul Nicolae Ceaușescu, încă de la Congresul al IX-lea al partidului, a ridicat corelația dintre fondul de acumulare și fondul de consum la rangul de opțiune politică fundamentală.

Punînd în valoare adevărul, pe deplin confirmat de viață, potrivit căruia progresul economic și gradul de bunăstare și civilizație depind în mod hotărîtor nu de cît consumă societatea la un moment dat, ci de capacitatea ei de a asigura reproducția pe o scară mereu mai mare, posibilă numai prin alocarea unei părți importante, judicios proporționată, din venitul național pentru dezvoltare, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta, în Expunerea la Plenara C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982: **„A consuma totul sau aproape totul înseamnă a condamna țara la înapoiere, la pierderea independenței și suveranității, afectînd, astfel, însuși viitorul țării, al poporului. Trebuie să avem permanent în vedere și să fim conștienți că numai asigurînd un nivel înalt al acumulării și al reproducției socialiste lărgite vom crea și condițiile necesare ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a poporului".**

Aplicarea acestei opțiuni politice în practica economică a țării a permis inițierea și înfăptuirea unor ample programe de dezvoltare a forțelor de producție, de perfecționare a structurilor economiei naționale, asigurîndu-se procesul neîntrerupt al reproducției lărgite, creșterea fără precedent a venitului național, a avuției naționale și, ca o consecință directă, ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului. Toate marile realizări din anii construcției socialiste, îndeosebi după Congresul al IX-lea, s-au putut înfăptui datorită aplicării consecvente a legii obiective a acumulării, a reproducției lărgite și dezvoltării. Pornind de la aceasta, în ultimii 24 de ani s-au alocat, an de an, circa o treime din venitul național pentru fondul de dezvoltare și două treimi pentru fondul de consum. Numai în acest fel s-au putut asigura realizarea programului de dezvoltare a forțelor de producție, a industriei, agriculturii, științei, învățămîntului, culturii, vastul program de construcții de locuințe și social-culturale.

● Utilizarea unei părți importante din venitul național pentru acumulare a permis înfăptuirea unui vast program de investiții prin care s-a asigurat dezvoltarea puternică a proprietății socialiste, a bazei tehnico-materiale a industriei, agriculturii, a celorlalte ramuri producătoare de venit național și a activităților social-culturale, s-au realizat ample construcții edilitare, un număr impresionant de locuințe, s-au sistematizat și modernizat rețelele de drumuri și căi ferate, s-au amenajat mari suprafețe de teren pentru irigații, precum și alte obiective.

● Din volumul total al investițiilor în economia națională în anii construcției socialiste, care reprezintă peste 4 100 miliarde lei, investițiile realizate în anii de după Congresul al IX-lea totalizează circa 3 700 miliarde lei (respectiv peste 90%), volumul mediu anual în această perioadă fiind de 161 miliarde lei, adică de circa 6,7 ori mai mare decît media anuală a investițiilor realizate în perioada 1951—1965, cînd ponderea acumulării în venitul național s-a situat între 17—25,5%.

● Din cele peste 10 200 de capacități de producție importante, industriale, agrozootehnice și din alte sectoare de activitate, date în funcțiune în perioada 1945—1988, numai în ultimii 23 de ani au fost racordate la circuitul economic al patriei aproape 8 600 de capacități, ceea ce înseamnă că, în medie, în fiecare zi a început să producă o nouă capacitate.

● În anii 1966—1988 au fost construite 2,6 milioane de apartamente din fondurile statului (de 6,6 ori mai mult decît numărul celor construite în perioada 1945—1965), precum și peste 700 000 locuințe din fondurile proprii ale populației.

● Toate acestea au contribuit la sporirea volumului fondurilor fixe — principalul element component al proprietății socialiste, al avuției naționale — de circa 20 de ori comparativ cu anul 1945, ajungînd în anul 1988 la 3 367,7 miliarde lei, în timp ce avuția națională în ansamblul ei a reprezentat 5 177,5 miliarde lei — de 21 ori mai mult decît în 1945.

● Faptul că circa 90% din fondurile fixe au fost date în funcțiune în ultimii 24 de ani pune în evidență „tinerețea" fondurilor fixe existente în prezent în economia noastră națională, procesul rapid al înzestrării cu echipament modern a diferitelor ramuri, nivelul tehnologic ridicat al mașinilor, utilajelor și instalațiilor cu care sînt dotate marea majoritate a întreprinderilor noastre, ceea ce asigură posibilitatea realizării unor produse de înalt nivel calitativ, competitive pe plan mondial.

● Printre marile ctitorii ale epocii de puternică înflorire socialistă a patriei — „Epoca Nicolae Ceaușescu" — se înscriu o serie de obiective industriale, ca și din alte ramuri ale economiei naționale, mari cetăți din domeniile metalurgiei, chimiei, construcțiilor de mașini, energeticii și din alte domenii de activitate, cum sînt: hidrocentralele „Porțile de Fier I" și „Porțile de Fier II" de pe Dunăre, construite în cooperare cu Iugoslavia, salba de hidrocentrale de pe rîurile Argeș și Olt, termocentralele Rogojelu și Turceni, combinatele siderurgice Călărași și Tîrgoviște, combinatele chimice de la Pitești, Midia-Năvodari, Rîmnicu Vîlcea, Slobozia, Giurgiu; un însemnat număr de mari uzine și fabrici, de mașini și utilaje pentru diverse ramuri ale economiei naționale și ale industriei, de automobile, de avioane și de utilaje pentru centralele atomoelectrice; Metroul bucureștean și canalele Dunăre-Marea Neagră și Poarta Albă—Midia-Năvodari — magistrale căi navigabile, create exclusiv prin eforturile poporului român, Transfăgărășanul, marile lucrări de irigații,

● Pe baza creșterii fondurilor fixe, s-a dezvoltat puternic proprietatea socialistă — singura bază a făuririi socialismului și comunismului, a bunăstării poporului. **„Doresc încă o dată să menționez** — sublinia secretarul general al partidului în cuvîntarea la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din iulie a.c. — **necesitatea de a face totul pentru dezvoltarea continuă în toate domeniile — în industrie, transporturi, agricultură, în toate sectoarele — a proprietății socialiste, a întregului popor și cooperatistă, ambele forme de proprietate reprezentînd calea pentru progresul economico-social al patriei, pentru făurirea cu succes a socialismului și comunismului."**

● Examinarea retrospectivă a efectelor pe plan economic și social ale strategiei științifice de repartizare a venitului național pentru fondul de acumulare și fondul de consum, aplicată ferm în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, demonstrează pe deplin viabilitatea și justețea acestei strategii. Rezultatele practice infirmînd tezele potrivit cărora intensificarea acumulării ar determina, chipurile, reducerea fondului de consum atestă faptul că venitul național, fondul de consum și avuția națională ale României au înregistrat, după anul 1965, creșteri constante, pe baza cărora nivelul de trai material și cultural al poporului s-a îmbunătățit continuu.

	1951—1955	1956—1960	1961—1965	1966—1970	1971—1975	1976—1980	1981—1988
Volumul total al investițiilor — miliarde lei	61,9	100,2	199,7	330,8	549,0	931,9	1 885,5
Fonduri fixe puse în funcțiune — miliarde lei	50,0	90,9	172,8	296,2	501,4	768,0	1 721,5
Numărul locurilor de muncă nou create — mii	825,4	300,8	1 056,1	803,4	1 192,1	1 039,2	503,0

● Alocîndu-se, și în actualul cincinal, circa 70% din venitul național pentru consum și 30% pentru fondul de dezvoltare, se prevede realizarea, în perioada 1986—1990, a unui vast program de investiții, însumînd 1 300 miliarde lei, pe baza cărora vor fi construite și date în funcțiune circa 900 capacități de producție importante, industriale și agrozootehnice.

● La sfîrșitul celui de-al 8-lea cincinal, avuția națională

Digitized by Google

va fi de circa 5 500 miliarde lei, din care fondurile fixe vor reprezenta circa 3 800 miliarde lei.

● Promovîndu-se în continuare politica de repartizare optimă a venitului național în fond de consum și fond de acumulare, pentru cincinalul 1991—1995, și în perspectivă pînă în anii 2000—2005, în Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al partidului s-a prevăzut ca 70—72% din venitul național să se repartizeze pentru fondul de consum și 28—30% pentru fondul de acumulare. În cel de-al 9-lea cincinal se vor aloca pentru dezvoltare circa 1 600—1 700 miliarde lei fonduri de investiții. Din aceste fonduri se va asigura, în primul rînd, programul de modernizare a utilajelor și instalațiilor, iar pentru agricultură se prevăd circa 250 miliarde lei; îndeosebi pentru finalizarea programului național de îmbunătățiri funciare. Totodată, importante fonduri de investiții — aproape 250 miliarde lei — vor fi destinate construcției de locuințe și altor edificii social-culturale.

FORȚELE DE PRODUCȚIE, RAȚIONAL REPARTIZATE PE ÎNTREG TERITORIUL PATRIEI

O constantă de bază a politicii economice și sociale a Partidului Comunist Român, promovată ferm după Congresul al IX-lea, o reprezintă repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriu, dezvoltarea tuturor zonelor și localităților țării. Noua împărțire administrativ-teritorială, din anul 1968, a oferit un cadru superior de înfăptuire a politicii economice și sociale a partidului. Ridicarea continuă a gradului de dezvoltare economico-socială a tuturor județelor a consolidat baza materială a egalității depline a tuturor cetățenilor țării, fără nici o deosebire. Fundamentînd această opțiune politică majoră, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că **„îmbunătățirea repartizării forțelor de producție pe teritoriul țării are drept consecință folosirea tot mai judicioasă a forței de muncă a populației și, implicit, o mai bună distribuire a veniturilor, ridicarea generală a nivelului de trai al oamenilor muncii. Numai pe baza lichidării rămînerii în urmă a unor regiuni, a dezvoltării armonioase a bazei tehnico-materiale a socialismului pe întreg teritoriul țării, se pot crea condiții pentru mersul înainte al societății socialiste, pentru trecerea treptată spre comunism"**.

● În perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, ca rezultat al înfăptuirii unor ample programe de investiții, s-a lărgit, dezvoltat și modernizat baza tehnico-materială a tuturor județelor. Repartizarea investițiilor s-a îndreptat cu prioritate spre unele județe slab dezvoltate în trecut, cum sînt: Bistrița-Năsăud, Botoșani, Buzău, Călărași, Covasna, Dîmbovița, Gorj, Harghita, Mehedinți, Olt, Satu Mare, Sălaj, Teleorman, Tulcea, Vaslui, Vîlcea, Vrancea; aceasta a condus la creșterea volumului fondurilor fixe în aceste județe, în perioada 1966—1985, într-un ritm mediu anual de 9,5—13,5%, devansîndu-se media pe țară, de 8,9%, ceea ce a contribuit la micșorarea decalajelor existente în ce privește potențialul economic al județelor.

● În prezent, toate județele țării dispun de fonduri fixe în exploatare ce depășesc cu mult cifra de 20 miliarde lei, peste jumătate din ele înscriindu-se cu o valoare a fondurilor fixe de peste 40 miliarde lei, în timp ce, în anul 1965, numai județele Brașov, Constanța, Galați, Hunedoara, Prahova și municipiul București dispuneau de fonduri fixe de peste 20 miliarde lei.

● În cei peste 20 de ani care au trecut de la îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a țării au fost create aproape 2 000 de întreprinderi, amplasate în centrele vechi și în cele peste 180 de noi platforme industriale, fiecare județ dispunînd astăzi de cel puțin 4—5 centre industriale.

● Creșteri importante au fost obținute, de asemenea, în toate județele în ce privește nivelul producției agricole, al construcțiilor și altor activități economice, astfel încît în anul 1985 s-a realizat obiectivul stabilit de Congresul al XII-lea al partidului ca fiecare județ să dispună de capacități în care să se realizeze un volum al activității economice pe locuitor de cel puțin 70 000 lei.

● Continuarea politicii de amplasare judicioasă a noilor obiective industriale pe teritoriu în actualul cincinal, dezvoltarea agriculturii, a activității de construcții, a transporturilor, serviciilor și altor activități au condus la dezvoltarea economico-socială a tuturor județelor, orașelor și comunelor patriei noastre. Obiectivul stabilit de Congresul al XIII-lea al partidului, ca fiecare județ să obțină un volum total de activitate economică pe locuitor de cel puțin 80 000 lei anual, s-a realizat cu doi ani mai devreme, cu excepția a două județe — Botoșani și Vaslui —, care vor realiza acest nivel în anul 1989.

● Dacă, în anul 1968, în 18 județe se realiza o producție industrială pe locuitor mai mică de 10 000 lei, iar în patru dintre acestea producția era chiar mai mică de 4 000 lei, în anul 1990, toate județele vor depăși nivelul de 50 000 lei pe locuitor.

● În perioada care a urmat anului 1968, o dată cu îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a țării, într-o serie de județe au apărut industrii noi, cum sînt: industria electrotehnică și electronică în județele Dolj, Harghita, Timiș; industria aeronautică în județele Bacău, Brașov, Dolj, municipiul București; industria de tractoare în județele Dolj, Harghita, Timiș; industria metalurgică în județele Călărași, Olt, Tulcea, Sălaj, Teleorman; industria chimică și petrochimică în județele Argeș, Bihor, Constanța, Dolj, Arad, Bacău, Ialomița, Mureș, Teleorman, Giurgiu, Vîlcea etc.

● Profundele transformări care au avut loc în viața tuturor localităților patriei în perioada de după 1968 au condus la unele modificări în organizarea administrativ-teritorială a țării, corespunzător stadiului actual de dezvoltare economico-socială a patriei noastre. Adoptată de Marea Adunare Națională, în aprilie 1989, Legea privind îmbunătățirea organizării administrative a teritoriului Republicii Socialiste România prevede, printre altele, crearea a 28 orașe agroindustriale noi, stabilește premisele necesare dezvoltării în continuare a industriei, agriculturii, a prestărilor de servicii, a activităților social-culturale și edilitar-gospodărești în toate orașele și comunele, în spiritul autoconducerii și autogestiunii, contribuind la adîncirea procesului de apropiere a condițiilor de muncă, de viață și cultură de la sate de cele de la orașe.

● În elaborarea programelor de dezvoltare economico-socială a județelor, municipiilor, orașelor și comunelor — ca părți integrante ale planului național unic —, Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al partidului subliniază necesitatea înfăptuirii neabătute a politicii de repartizare echilibrată a forțelor de producție pe teritoriul țării, continuarea procesului de organizare și modernizare a localităților, astfel încît, în anul 1995, în fiecare județ să se realizeze un volum de activitate economică pe locuitor de cel puțin 100 000 lei. În mod deosebit, în comune se va dezvolta mai puternic agricultura, urmînd să se realizeze o producție de cel puțin 35 000—40 000 lei la hectarul agricol și de 50 000—55 000 lei la hectarul arabil. Totodată, în fiecare comună se va dezvolta puternic activitatea micii industrii, care va ajunge, pînă în anul 1995, la o producție de cel puțin 6 000 lei pe locuitor, iar pînă în anul 2000 — la cel puțin 10 000 lei pe locuitor.

PARTICIPAREA TOT MAI ACTIVĂ LA CIRCUITUL ECONOMIC MONDIAL

Dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție, creșterea necontenită a producției tuturor ramurilor economiei naționale, progresele înregistrate în modernizarea producției și a tehnologiilor de fabricație au făcut posibilă și necesară participarea tot mai activă a României la circuitul economic mondial. Subliniind importanța acestei laturi a activității economice, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a arătat în repetate rînduri că activitatea de comerț exterior constituie o parte integrantă a activității de producție, că fără comerț exterior nu pot fi realizate cu succes programele de dezvoltare a patriei noastre.

Acordînd o atenție de prim ordin dezvoltării relațiilor externe și colaborării economice cu țările membre ale C.A.E.R., cu toate țările socialiste, România a amplificat și diversificat, totodată, schimburile și cooperarea economică cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de mărime, potențial, nivel de dezvoltare, situare geografică sau sistem politico-social, așezînd la baza raporturilor sale economice respectarea strictă a principiilor independenței și suveranității naționale, egalității depline în drepturi, neamestecului în afacerile interne și avantajului reciproc. În prezent, România întreține relații economice și de cooperare cu 149 de state, față de 17 state în 1945, 29 în 1950 și 98 în 1965.

● Exportul țării noastre a cunoscut o dinamică superioară exportului mondial, atît pe total cît și pe grupa mărfurilor manufacturate, ceea ce a condus la îmbunătățirea conti-

Digitized by Google

nuă a participării țării la schimbul mondial de valori. Avînd ca fundament trainic puternica bază materială creată în anii construcției socialiste și, îndeosebi, după Congresul al IX-lea al partidului, în anul 1988, volumul total al comerțului exterior a fost de 40 ori mai mare față de 1950, exportul de 51 ori și importul de 30 ori.

● În exportul țării noastre s-au produs mutații semnificative, reducîndu-se continuu exportul de materii prime și produse agricole neprelucrate. Pe piețele internaționale și-au făcut apariția produse românești care în trecut nu figurau în nomenclatorul de export al țării noastre: instalații și echipamente complexe pentru metalurgie, industria chimică, industria petrolieră și minieră, a materialelor de construcții, produse de înaltă tehnicitate din domeniul mașinilor-unelte, electrotehnicii, electronicii și mecanicii fine, locomotive diesel-electrice, autoturisme, tractoare etc. Ca urmare, a crescut ponderea mașinilor, utilajelor și mijloacelor de transport, a produselor chimice și a bunurilor de larg consum industrializate în totalul exportului României, care a ajuns, în 1988, la peste 63% față de 7,2% în 1950 și 36,2% în 1965.

● La dezvoltarea schimburilor economice externe ale României, o contribuție din ce în ce mai mare a avut extinderea cooperării economice în producție și tehnico-științifice. În prezent, circa un sfert din exportul țării se realizează prin astfel de acțiuni, asigurîndu-se, pe această cale, importul unor materii prime de bază.

● Ca urmare a dezvoltării economiei naționale, a îmbunătățirii continue a structurii producției materiale și a exportului, în cincinalul 1981—1985 și în primii trei ani ai actualului cincinal, s-au asigurat balanțe comerciale excedentare, ceea ce a contribuit la lichidarea datoriei externe — victorie de prestigiu a politicii românești în domeniul relațiilor economice externe, asigurîndu-se, astfel, deplina independență economică și politică a patriei.

● Și în următorul deceniu, începînd cu cel de-al 9-lea plan cincinal, se va acorda o atenție deosebită dezvoltării relațiilor economice, tehnice, științifice internaționale, perfecționării colaborării și specializării în cadrul C.A.E.R., cu celelalte țări socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială.

● Participarea tot mai largă a țării noastre la diviziunea internațională a muncii este puternic conturată în prevederile din Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea, care stabilesc creșterea volumului total al comerțului exterior, în cincinalul 1991—1995, cu 54—58%, comparativ cu cincinalul actual, o sporire superioară, de 58—62%, fiind prevăzută pentru export.

● Un obiectiv principal al viitorului cincinal îl constituie dezvoltarea accentuată a exportului în scopul asigurării necesarului de importuri al economiei, echilibrului balanței de plăți externe, participării mai active a României la diviziunea internațională a muncii.

● Dezvoltarea intensivă a economiei naționale, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor vor crea condiții pentru participarea mai activă și eficientă a României la diviziunea internațională a muncii, la cooperarea în producție, știință și tehnică, pe baze stabile și de lungă durată cu statele membre ale C.A.E.R. și celelalte țări socialiste, cu toate țările lumii, fără deosebire de orînduire socială, în special cu țările în curs de dezvoltare.

RIDICAREA CONTINUĂ A NIVELULUI DE TRAI ȘI A CALITĂȚII VIEȚII

Succesele remarcabile obținute în creșterea producției materiale și a eficienței acesteia în anii construcției socialiste și, cu deosebire, după Congresul al IX-lea al partidului au constituit temelia ridicării continue a nivelului de trai și a calității vieții întregului popor. Relefînd scopul fundamental, rațiunea supremă a strategiei de edificare a noii orînduiri, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a subliniat în repetate rînduri că întreaga politică a partidului nostru de făurire și dezvoltare a noii orînduiri, de creștere continuă a potențialului economic al patriei, de extindere și consolidare a proprietății socialiste, de sporire a avuției materiale și spirituale a societății noastre socialiste este subordonată scopului fundamental al ridicării sistematice a bunăstării poporului.

În concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, asigurarea bunăstării materiale și spirituale a poporului, sporirea continuă a gradului de civilizație au în vedere nu numai satisfacerea cerințelor de ordin material, ci și întreg ansamblul de condiții politice, sociale, spirituale etc. care determină o nouă calitate a muncii și vieții, afirmarea plenară a personalității umane. Tot ceea ce se înfăptuiește în patria noastră urmărește fericirea întregii națiuni, înflorirea sa multilaterală, bunăstarea omului și împlinirea personalității sale, asigurarea, pentru fiecare membru al societății, a unor condiții de viață și de muncă din cele mai bune. **„În întreaga sa politică — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu —, partidul nostru a pornit și pornește de la faptul că ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului constituie obiectivul fundamental al dezvoltării economico-sociale, al politicii partidului nostru comunist, esența însăși a societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm cu succes în România".**

● Populația țării noastre — principala forță de producție a societății — a depășit 23 milioane locuitori, fiind în prezent cu 7,5 milioane locuitori mai mare față de anul 1938, ceea ce reprezintă o creștere de aproape 50%. Ponderea populației care locuiește în municipii și orașe este în prezent de peste 53% din totalul populației, față de 22,3% în 1938 și 33,7% în 1965.

● Populația activă a sporit continuu, ajungînd în anul 1988 la aproape 11,1 milioane persoane și înregistrînd o creștere de 2,4 milioane persoane față de 1950; în același timp, au intervenit schimbări importante în structura populației ocupate pe ramuri și sectoare. Dacă în anul 1950 populația ocupată în ramuri neagricole era de 2,2 milioane, adică circa 26% din întreaga populație a țării, în anul 1988 aceasta s-a ridicat la circa 8 milioane, reprezentînd aproape 72% din totalul populației ocupate.

● În cadrul populației ocupate a avut loc o creștere importantă a personalului muncitor — de la 2,1 milioane în anul 1950 la peste 7,8 milioane în 1988, respectiv de 3,7 ori, ceea ce echivalează cu 5,7 milioane noi locuri de muncă, din care peste 3,5 milioane au fost create în perioada 1966—1988, cu deosebire în ramurile industriale și în construcții, asigurîndu-se, astfel, condiții pentru afirmarea deplină a dreptului fundamental al tuturor cetățenilor patriei, fără deosebire de naționalitate, la muncă, la educație, la existență liberă și demnă.

● Numărul personalului muncitor la 1 000 locuitori a crescut de la 130 (din care 50 în industrie) în anul 1950 la 340 (din care 160 în industrie) în prezent.

● Subliniind faptul că societatea noastră socialistă este o societate a muncii libere, care are obligația fundamentală de a asigura locuri de muncă pentru toți cetățenii, în orice condiții de perfecționare și modernizare a producției, de creștere a productivității muncii, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: **„Dezvoltarea puternică a forțelor de producție, a industriei, agriculturii, științei, culturii și altor activități a asigurat crearea de noi locuri de muncă și încadrarea anuală a tineretului în producție. Și în viitor vom acorda o atenție permanentă asigurării locurilor de muncă pentru toți cetățenii valizi și încadrarea întregului tineret în muncă".**

● Pe baza rezultatelor obținute în dezvoltarea economico-socială a țării, în creșterea venitului național și a avuției naționale, a avut loc sporirea continuă a veniturilor populației. În anul 1988, fondul de retribuire a personalului muncitor a fost de 293,2 miliarde lei, comparativ cu 10,1 miliarde lei în 1950 și 57,2 miliarde lei în 1965, iar retribuția medie nominală netă, la sfîrșitul anului 1988, a fost de 3 135 lei, față de 337 lei în 1950 și 1 028 lei în 1965.

● Potrivit hotărîrii Conferinței Naționale a partidului, începînd din a doua jumătate a anului 1988, s-a trecut la majorarea retribuției tuturor oamenilor muncii cu circa 10%, acțiune care s-a încheiat la 1 iulie 1989, astfel încît toate categoriile de oameni ai muncii (aproape 7,9 milioane persoane) primesc în prezent retribuția majorată.

● La încheierea acțiunii de majorare, retribuția medie a crescut la 3 300 lei lunar, față de 2 980 lei lunar în anul 1987 (înainte de majorare). În cadrul acestei acțiuni s-au aplicat ferm principiile eticii și echității socialiste, fapt ce a asigurat sporirea mai accentuată a retribuțiilor mici și un raport echitabil și, în același timp, stimulativ între retribuțiile mari și cele mici. Astfel, în prima etapă, 1 august—1 octombrie 1988, au fost majorate, în mod eșalonat, retribuțiile personalului muncitor de pînă la 2 000 lei lunar, de care au beneficiat peste 2,5 milioane de oameni ai muncii, în principal tineri, aflați în primii ani de activitate în producție sau în diferite alte sectoare, iar retribuția minimă pe economie a fost majorată de la 1 500 lei la 2 000 lei lunar, cu un spor de 33%, ceea ce reprezintă cea mai mare creștere a retribuției din anii socialismului.

● În perioada 1 noiembrie 1988—1 ianuarie 1989, în cadrul etapei a doua, s-au majorat eșalonat, pe ramuri și acti-

Digitized by Google

vități, retribuțiile tarifare lunare cuprinse între 2001—2250 lei. De această majorare au beneficiat circa 1,9 milioane de oameni ai muncii, astfel încît pe total, în primele două etape, au beneficiat de majorare peste 4,4 milioane de oameni ai muncii, ceea ce reprezintă aproape 60% din întregul personal muncitor, cărora le-au revenit venituri suplimentare, în anul 1988, de 5,8 miliarde lei.

● Trecerea în cursul anului 1989, în perioada 1 martie — 1 iulie, la majorarea retribuțiilor în mod eșalonat pe ramuri și sectoare, pentru celelalte categorii de personal muncitor, cu retribuții tarifare mai mari de 2 250 lei lunar, va conduce la obținerea de venituri suplimentare, în acest an, de 24,4 miliarde lei, iar în anul 1990, cînd toți oamenii muncii vor beneficia de retribuții majorate pe întregul an, veniturile suplimentare ce se vor realiza vor fi de 29 miliarde lei.

● Creșterea producției agricole (vegetale și animale) din țara noastră, întărirea economico-financiară a unităților agricole cooperatiste, participarea mai activă la muncă a membrilor cooperatori, acordarea de prețuri stimulative pentru produsele agroalimentare pe care producătorii agricoli le valorifică la stat prin sistemul de contractări și achiziții au condus la sporirea veniturilor obținute de țărănime din munca în cooperativele agricole de producție și din gospodăria personală. În anul 1988, aceste venituri (în bani și în produse), calculate pe o persoană activă, au fost de circa 2 135 lei lunar, față de 495 lei lunar în 1965 și 167 lei lunar în 1950.

● Așa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român, „un rol important în ridicarea nivelului de trai l-au avut cheltuielile social-culturale finanțate de la bugetul statului, care au crescut continuu, urmînd să ajungă în 1990 la 14 900 lei pe o familie, față de 3 530 lei în 1965".

● Din fondurile sociale de consum se asigură în prezent instruirea în mod gratuit a 5,6 milioane copii, elevi și studenți, asistența medicală acordată gratuit întregii populații, plata pensiilor pentru circa 3,3 milioane de pensionari de asigurări sociale, pensionari membri C.A.P., pensionari I.O.V.R., alocații de stat pentru circa 5 milioane copii.

● Pensia medie pentru munca depusă și limită de vîrstă cu vechime integrală în muncă a sporit de la 898 lei lunar, în 1970, la 1 887 lei lunar, în 1988.

● Concomitent cu majorarea retribuțiilor, în țara noastră a avut loc, în anii 1988—1989, și majorarea pensiilor de asigurări sociale de stat de pînă la 3 000 lei lunar, în medie cu 8%, precum și a pensiilor pentru pierderea capacității de muncă și a pensiilor invalizilor de război.

● În perioada 1 august—31 decembrie 1988 au fost majorate pensiile pînă la 1 500 lei lunar cu procente diferențiate, pensiile mai mici cunoscînd o creștere de 45,5%. De aceste majorări au beneficiat peste 800 000 de persoane, veniturile suplimentare obținute însumînd 300 milioane lei.

● Începînd cu data de 1 martie 1989 s-au majorat pensiile pentru asigurări sociale de stat pentru munca depusă și limită de vîrstă cuprinse între 1 501—3 000 lei lunar, încheindu-se, astfel, întreaga acțiune de majorare a pensiilor de care au beneficiat, în total, aproape 1,4 milioane persoane.

● Demn de remarcat este faptul că alocațiile și alte ajutoare pentru copii au sporit de la 1,4 miliarde lei în anul 1957 la 2,7 miliarde lei în anul 1965 și la peste 21 miliarde lei în anul 1988.

● În concordanță cu dezvoltarea de ansamblu a economiei naționale, cu sporirea și diversificarea producției bunurilor de consum și creșterea veniturilor populației, s-a mărit fondul de consum și a sporit varietatea produselor necesare consumului. Aceasta s-a reflectat în sporirea volumului desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist cu amănuntul, care a fost în anul 1988 de 18 ori mai mare decît în 1950 și de 3,6 ori mai mare comparativ cu 1965, în creșterea ascendentă a volumului serviciilor prestate populației, în dinamica înaltă a înzestrării populației cu bunuri de folosință îndelungată.

● Factor esențial al progresului social, învățămîntul s-a dezvoltat potrivit cerințelor economiei naționale și se află într-un continuu proces de modernizare. În timp ce cu 45 de ani în urmă aproape 40% din populația țării nu știa carte, în prezent există învățămîntul obligatoriu de 10 ani. Populația școlară reprezintă astăzi aproape un sfert din populația țării, față de 11,4% în 1938; s-au asigurat politehnizarea învățămîntului liceal și superior și legarea acestuia într-o măsură mai mare cu cercetarea și producția.

● Referindu-se la necesitatea perfecționării, în continuare, a învățămîntului de toate gradele pentru a asigura o temeinică pregătire profesională, tehnică și științifică, a tuturor oamenilor muncii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie a.c., sublinia: **„Începînd din 1990 întregul tineret va urma treapta a II-a de liceu, deci se va generaliza învățămîntul de 12 ani. Încă din primii ani ai celui de-al 9-lea cincinal vor intra în producție tinerii absolvenți ai învățămîntului de 12 ani, în toate sectoarele. Se creează astfel condițiile pentru ridicarea nivelului general profesional, tehnic, științific și cultural al tuturor oamenilor muncii."**

● În concordanță cu creșterea nivelului general de instruire a populației, în anii construcției socialiste au cunoscut o puternică dezvoltare cultura și arta. În realizarea acestui obiectiv, un rol însemnat l-au avut dezvoltarea și modernizarea rețelei cultural-artistice, precum și activitatea desfășurată de unitățile respective.

● În prezent activitatea culturală din mediul rural se desfășoară în cadrul a aproape 7 800 centre comunale (inclusiv filialele sătești) de activitate cultural-artistică și de creație tehnică „Cîntarea României", revenind în medie peste 3 unități pe comună.

● Baza materială pentru activitatea cultural-educativă din mediul urban cuprinde în prezent peste 500 centre de cultură și creație „Cîntarea României", municipale și orășenești, ale sindicatelor, ale studenților și tineretului etc., peste 21 000 biblioteci cu aproape 187 milioane volume, aproape 5 500 cinematografe și instalații cinematografice (comparativ cu numai 338 în anul 1938), 436 muzee, 150 de teatre și instituții muzicale, în cadrul cărora se desfășoară o intensă activitate educativă de formare a omului nou, constructor conștient al socialismului.

● S-a dezvoltat și extins rețeaua sanitară, care a fost dotată cu aparatură tehnică și medicală modernă, de mare precizie și eficiență în diagnosticarea maladiilor, a sporit numărul de medici și al personalului sanitar mediu, numărul locuitorilor ce revin la un medic reducîndu-se de la 1 895 în 1938 la 472 în 1988.

● Măsurile întreprinse în domeniul ocrotirii sănătății, aplicarea consecventă a politicii de sprijinire a familiilor, în general, și a familiilor cu copii, în special, scăderea mortalității și, îndeosebi, a mortalității infantile, ridicarea continuă a nivelului de trai au condus la creșterea duratei medii a vieții — de la 42 ani în perioada antebelică la 63 ani în 1956 și la aproape 70 de ani în prezent.

● În anii făuririi socialismului au fost construite aproape 6 milioane locuințe, ceea ce a contribuit hotărîtor la asigurarea unei noi calități a vieții. Vasta operă a construcției de locuințe a dobîndit dimensiuni impresionante în „Epoca Nicolae Ceaușescu", perioadă în care au fost reconstruite și modernizate, practic, toate orașele țării, numărul apartamentelor realizate din fondurile statului în acești ani fiind de 6,6 ori mai mare decît în perioada 1945—1965.

● Și în viitor se va dezvolta construcția de locuințe, în perioada 1991—1995 urmînd a se realiza — potrivit prevederilor — 700 000 apartamente din fondurile statului, în municipii, orașe și viitoare centre agroindustriale. Va fi rezolvată, astfel, problema locuințelor,asigurîndu-se în orașe o suprafață locuibilă de 10—12 mp pe locuitor.

● Așa cum rezultă din Tezele și Proiectul Programului-Directivă, ce vor fi dezbătute și adoptate de Congresul al XIV-lea al partidului, în condițiile dezvoltării și modernizării tuturor activităților economico-sociale — pe baza proprietății socialiste, a perfecționării continue a forțelor de producție, a mecanizării și automatizării proceselor de muncă, a creșterii productivității muncii sociale —, va avea loc o continuă apropiere între toate clasele și categoriile sociale, pe calea ridicării nivelului general de cultură și civilizație al întregului popor, a reducerii deosebirilor esențiale dintre munca fizică și cea intelectuală, dintre oraș și sat.

● În anii de după Congresul al IX-lea, partidul nostru a acordat o deosebită atenție dezvoltării formelor democratice de conducere a societății. Pornindu-se ferm de la concepția că socialismul trebuie realizat cu poporul și pentru popor, din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu a fost creat un cadru original, unic în felul său, care asigură participarea oamenilor muncii, a poporului la conducerea vieții economico-sociale, a întregii societăți, la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe.

● Marile succese obținute de poporul nostru în construcția socialistă sînt rezultatul muncii clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, a întregii noastre națiuni, care, în deplină unitate, sub conducerea Partidului Comunist Român, înfăptuiesc cu succes Programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare fermă a patriei noastre spre comunism. Aceste succese ilustrează cu putere viabilitatea noii orînduiri, uriașul său potențial creator, demonstrînd că socialismul este singura cale reală spre libertatea, progresul și bunăstarea tuturor popoarelor lumii.

Digitized by Google

SISTEMUL DEMOCRAȚIEI MUNCITOREȘTI-REVOLUȚIONARE

expresie a politicii de edificare a noii orînduiri cu poporul și pentru popor

În ampla și rodnica activitate teoretică și practică a Partidului Comunist Român de edificare a noii orînduiri în patria noastră, problematica democrației muncitorești-revoluționare, perfecționarea sistemului de conducere a întregii vieți economico-sociale ocupă un loc central.

Definitorie pentru esența și finalitățile socialismului, democrația nu se „naște" într-o formă desăvîrșită, odată cu cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare, ci se făurește și se perfecționează în cadrul unui proces social complex, desfășurat sub conducerea partidului comunist, în conformitate cu cerințele și sarcinile fiecărei etape de dezvoltare. „Epoca Nicolae Ceaușescu", cea mai bogată în împliniri din întreaga istorie a poporului nostru, reprezintă, și din acest punct de vedere, o etapă nouă, calitativ superioară, etapa dezvoltării puternice a democrației socialiste, a afirmării sale plenare, multilaterale ca democrație muncitorească-revoluționară.

Moment istoric decisiv în viața partidului și a întregului popor, în făurirea noului sistem politic, democratic, Congresul al IX-lea a deschis calea gîndirii și activității creatoare, a dinamizării și perfecționării întregului proces de edificare și conducere a societății socialiste din patria noastră. Angajîndu-se în mod decisiv, din inițiativa și cu contribuția determinantă ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, pe linia înlăturării dogmatismului, imobilismului, șablonismului, a cursului foarte periculos de negare a trecutului și istoriei milenare a poporului nostru, Partidul Comunist Român a combătut cu fermitate revoluționară tezele antiștiințifice potrivit cărora promovarea democrației socialiste ar constitui un „grav pericol" pentru noua orînduire, deoarece ea ar crea, chipurile, posibilități pentru reactivarea elementelor ostile socialismului, pentru restaurarea capitalismului. În acest demers teoretic și practic, partidul nostru a pornit, așa cum se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, de la principiul fundamental al socialismului științific potrivit căruia dezvoltarea democrației socialiste, crearea condițiilor pentru participarea largă și nemijlocită a maselor de oameni ai muncii la conducerea vieții economico-sociale reprezintă o necesitate obiectivă, legică a edificării noii orînduiri sociale. Această teză de importanță hotărîtoare și-a găsit o expresie strălucită în principiul făuririi socialismului cu poporul și pentru popor, formulat și transpus cu consecvență în viață de către Partidul Comunist Român, de către secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

O importanță deosebită au avut, în acest cadru, criticarea greșelilor, abuzurilor și ilegalităților comise în perioadele anterioare Congresului al IX-lea, precum și măsurile ferme luate de partidul nostru pentru înlăturarea cauzelor care au făcut posibile asemenea fenomene, pentru evitarea cu desăvîrșire a repetării lor, pentru întărirea și respectarea legalității socialiste. Considerînd asemenea abuzuri și ilegalități nu ca un însoțitor imanent al socialismului — cum încearcă să prezinte lucrurile unii ideologi burghezi, cercurile reacționare din Occident —,ci ca denaturări și fenomene străine esenței acestuia, Partidul Comunist Român a întreprins, în anii de după Congresul al IX-lea, o vastă și profundă activitate de perfecționare a ansamblului relațiilor sociale, de așezare a acestora pe temeiul legii, ca emanație a voinței suverane a poporului, de reconsiderare a conceptului de dreptate socială și de asigurare a cadrului înfăptuirii sale potrivit principiilor democrației muncitorești-revoluționare, ale eticii și echității socialiste.

Procesul dialectic de edificare și perfecționare a sistemului democrației muncitorești-revoluționare din țara noastră ilustrează, în modul cel mai elocvent, spiritul profund înnoitor, originalitatea concepției și practicii politice românești privind participarea maselor largi de cetățeni la guvernarea societății, rolul hotărîtor al Partidului Comunist Român și al conducătorului său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în asigurarea condițiilor dezvoltării pe baze autentic democratice a societății. Totodată, acest proces relevă o experiență deosebit de bogată în semnificații politice, teoretice și practice, care se înscrie ca o contribuție remarcabilă la dezvoltarea creatoare a gîndirii revoluționare mondiale, la afirmarea superiorității socialismului în lume.

Unitatea organică dintre socialism și democrație

La baza întregii politici a Partidului Comunist Român de făurire și continuă perfecționare a democrației socialiste se află teza formulată de tovarășul Nicolae Ceaușescu potrivit căreia socialismul se construiește împreună cu poporul și pentru popor, poporul fiind factorul hotărîtor al edificării noii orînduiri, beneficiarul a tot ceea ce se realizează și singurul în drept să decidă asupra propriului său destin. Această teză, de excepțională valoare teoretică și practică, dă expresie unei legități obiective a dezvoltării societății socialiste, și anume aceea privind creșterea rolului maselor în edificarea conștientă a noii orînduiri. Pornind de la specificul determinismului social în socialism, de la schimbarea raportului dintre spontan și conștient în favoarea dezvoltării sociale precumpănitor conștiente, documentele programatice ale partidului nostru, opera teoretică a secretarului său general sînt străbătute ca un fir roșu de ideea fundamentală — care, pe parcursul anilor, s-a constituit într-o concepție multilateral elaborată — conform căreia modalitatea esențială a creșterii rolului maselor largi de oameni ai muncii în făurirea conștientă a noii orînduiri constă în dezvoltarea consecventă și afirmarea deplină a democrației muncitorești-revoluționare.

Edificarea noii orînduiri presupune o transformare calitativă de o asemenea amploare încît nu poate fi concepută fără conștientizarea esenței și rațiunilor sale de către toți membrii societății, fără integrarea deplină a tuturor oamenilor muncii, a întregului popor în efortul general de creație și construcție. Democrația socialistă se dovedește a fi, așadar, o condiție obiectiv necesară a operei de edificare a noii orînduiri, o cerință legică a progresului istoric.

Așa cum o demonstrează întregul proces revoluționar desfășurat în cei 45 de ani care au trecut de la revoluția din August 1944, socialismul a revoluționat însuși conceptul de democrație, conținutul și temeiurile sale. Spre deosebire de de-

mocrația burgheză, care, pe de o parte, se circumscrie doar domeniului politic, iar pe de altă parte exclude majoritatea cetățenilor de la exercitarea efectivă a drepturilor și libertăților proclamate — statul capitalist instituind, de fapt, dominația monopolurilor, a minorității exploatatoare asupra întregului popor —, democrația socialistă are o sferă atotcuprinzătoare, acționează concomitent atît **în plan politic,** prin afirmarea neîngrădită a poporului ca titular plenar și legitim al puterii de stat, **în plan economic,** prin asigurarea condițiilor de realizare a noului statut al oamenilor muncii — de proprietari, producători și beneficiari ai întregii avuții naționale — cît și **în plan social,** prin crearea unor asemenea relații sociale și a unor astfel de raporturi între individ și stat, între individ și societate care să garanteze promovarea consecventă a valorilor politice fundamentale ale democrației socialiste — libertate și responsabilitate, egalitate socială și națională, etică și echitate socialistă.

Fundamentul trainic al democrației muncitorești-revoluționare îl constituie, desigur, relațiile de producție și sociale întemeiate pe proprietatea întregului popor și cooperatistă — condiția esențială a asigurării egalității sociale, a desființării exploatării și asupririi, a afirmării democrației în sfera economică, în toate sferele vieții economico-sociale, garanția progresului multilateral al patriei. În acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază că **„formele de proprietate, de producție și repartiție socialiste constituie expresia celei mai înalte democrații muncitorești, a faptului că clasa muncitoare, oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, sînt organizatorii întregii activități de producție, sînt adevărații stăpîni ai avuției naționale".** Democrația economică socialistă oferă oamenilor muncii posibilitatea de a decide în problemele privind activitatea de producție, conducerea unităților economico-sociale, a întregii economii naționale, de a se manifesta efectiv ca producători, proprietari și beneficiari.

Prin însăși natura noii orînduiri, a relațiilor de producție, întemeiate pe proprietatea obștească asupra mijloacelor de producție, democrația muncitorească-revoluționară are ca mod organic de existență și manifestare **multilateralitatea,** ea înfățișîndu-se ca o valoare fundamentală comună tuturor domeniilor de activitate. Cuprinzînd toate sectoarele vieții economice, politice, sociale și spirituale ale societății, ea se manifestă, în diverse sfere, în forme diferite, dar într-un mod unitar, constituind, astfel, nu doar o formă de organizare a puterii clasei muncitoare și a aliaților săi, ci și, înainte de toate, un principiu fundamental de organizare și funcționare a întregii noastre societăți socialiste.

În comparație cu societatea capitalistă, orînduirea noastră socialistă oferă nu iluzia democrației abstracte, declarative, ci realitatea exercitării în fapt a drepturilor suverane ale poporului, a celor mai largi libertăți democratice ale maselor, exprimate, în ultimă instanță, în participarea la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe, la guvernarea țării. **„Nu există în lume, pînă astăzi** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **o asemenea organizare democratică în care clasa muncitoare, poporul să-și poată hotărî în mod liber, independent, dezvoltarea în toate domeniile de activitate! Noi am ales această cale! Alte țări merg pe altă cale. Desigur, fiecare merge pe calea pe care o consideră că este mai bună, însă doresc să afirm că nu putem decît să ne mîndrim cu forma democratică în care clasa muncitoare, intelectualitatea, țărănimea — bărbați, femei, tineri, întregul nostru popor — participă organizat la conducerea societății. Aceasta este, de fapt, democrația reală în plină acțiune."**

Experiența construcției socialiste din țara noastră, ca și din alte țări socialiste, demonstrează, totodată, că unitatea dintre socialism și democrație nu se realizează automat, doar ca rezultat al existenței condițiilor obiective. Potențialul democratic al socialismului devine realitate numai ca urmare a activității sistematice, consecvente a partidului comunist pentru crearea condițiilor necesare exercitării drepturilor și libertăților conferite cetățenilor, pentru asigurarea participării efective a maselor la guvernarea țării. Democrația socialistă se afirmă, în practică, printr-o acțiune politică largă, desfășurată sub conducerea partidului, de organizare, mobilizare și educare a oamenilor muncii în spiritul înaltei răspunderi pentru bunul mers al treburilor obștești, pentru progresul general al patriei, pentru înfăptuirea obiectivelor strategice ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism.

Afirmarea rolului conducător al partidului și dezvoltarea democrației muncitorești-revoluționare — procese interdependente

Promovînd în mod consecvent și aplicînd creator principiile fundamentale ale teoriei socialismului științific, partidul nostru, începînd cu cel de-al IX-lea Congres, a inițiat un amplu proces de reînnoire și perfecționare a societății și, în acest cadru, a regîndit și fundamentat, din punct de vedere teoretic și practic, locul și rolul său în societate, în cadrul sistemului democrației muncitorești-revoluționare. Sintetizînd în mod strălucit experiența dobîndită în exercitarea rolului conducător al partidului în societatea noastră socialistă, factorii obiectivi și subiectivi care determină creșterea continuă a acestui rol — legitate generală a făuririi socialismului și comunismului —, tovarășul Nicolae Ceaușescu a formulat concluzia potrivit căreia misiunea istorică și înalta răspundere a partidului în calitate de centru vital al societății, concepția științifică pe care își întemeiază acțiunea politică, organizarea și funcționarea sa profund democratică fac din partid factorul inițiator și dinamizator al procesului de dezvoltare și perfecționare a întregului sistem al democrației muncitorești-revoluționare. O pregnantă expresie a modului profund democratic în care este conceput și realizat rolul conducător al partidului în societatea noastră o reprezintă — așa cum se precizează în Tezele pentru Congresul al XIV-lea — însăși făurirea în țara noastră a unui „sistem politic unic în felul său, care asigură participarea democratică a maselor la exercitarea puterii de stat, la conducerea societății, înfăptuirea principiului fundamental al făuririi socialismului cu poporul și pentru popor".

Sistemul politic democratic din țara noastră îmbină într-un ansamblu unitar instituțiile politice clasice — partidul, statul, organizațiile de masă și obștești — cu noile organisme democratice, ale autoconducerii muncitorești; el oferă posibilitatea efectivă a realizării unui continuu dialog între partid și mase, a exprimării libere și responsabile a diverselor categorii de interese, pe fondul intereselor generale comune, în însuși procesul elaborării, adoptării și înfăptuirii politicii de făurire a socialismului și comunismului. Acest sistem asigură condițiile reale pentru participarea la conducerea societății a tuturor claselor și categoriilor sociale, a întregului popor, dreptul oamenilor muncii de a-și spune părerea asupra tuturor problemelor dezvoltării economico-sociale, asigură promovarea intereselor generale, de grup și individuale, în unitatea lor dialectică.

Dezvoltarea și perfecționarea democrației muncitorești-revoluționare în raport cu cerințele progresului social, manifestarea ei plenară și efectivă, creșterea rolului ei în înaintarea societății noastre pe drumul socialismului și comunismului fac obiectiv necesară conducerea acestui proces de către partidul comunist. Se poate afirma, cu deplin temei, că rolul conducător al partidului constituie condiția *sine qua non* a dezvoltării democrației muncitorești-revoluționare, a continuării neabătute a operei revoluționare de edificare a noii orînduiri sociale. Din această perspectivă, partidul acționează, pe de o parte, ca inițiator și promotor al democrației socialiste, el însuși fiind un organism profund democratic, iar pe de altă parte ca factor dinamizator al acesteia, militînd prin intermediul membrilor săi, al organelor și organizațiilor de partid din interiorul organismelor democratice, de stat și obștești, pentru buna lor funcționare, pentru continua perfecționare a întregului proces de organizare și conducere a vieții sociale. De aceea, dezvoltarea democrației muncitorești-revoluționare nu vine cîtuși de puțin în contradicție cu întărirea rolului conducător al partidului, ci, dimpotrivă — așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu —, **„tocmai dezvoltarea democrației impune ca o necesitate obiectivă intensificarea activității partidului, a activului, a comuniștilor în toate domeniile, în vederea bunei funcționări a acestor organisme".**

Într-adevăr, tendința, obiectiv determinată, pe care procesul perfecționărilor democratice aduse sistemului de conducere în anii de după Congresul al IX-lea al partidului a pus-o în evidență, constă nu în diminuarea răspunderii și restrîngerea ariei de exercitare a atribuțiilor partidului, ca urmare a făuririi cadrului organizatoric de participare directă a maselor la conducere, a sporirii responsabilității tuturor celorlalte componente ale sistemului democrației muncitorești-revoluționare, ci, dimpotrivă, în implicarea sa crescîndă în toate activitățile de condu-

Digitized by Google

cere și în toate domeniile construcției socialiste, ca singura cale prin care se poate asigura funcționarea armonioasă a tuturor organismelor democratice, conducerea unitară a societății.

Practica socială evidențiază caracterul profund eronat și dăunător al tezei potrivit căreia, în condițiile actuale ale dezvoltării construcției socialiste, nu ar mai fi necesar ca partidul comunist să-și exercite rolul politic conducător în societate. Așa cum se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al P.C.R., teoriile despre așa-zisa diminuare a rolului conducător al partidului sînt de natură să lipsească societatea de forța politică cea mai conștientă, cea mai înaintată, înarmată cu concepția științifică despre lume și viață, capabilă să unească și să organizeze toate forțele națiunii. Dacă partidul comunist nu-și mai asumă răspunderea pentru realizarea programului său revoluționar, în societate se creează un vid politic, care, neîndoielnic, este umplut de alte forțe. Tezele potrivit cărora partidul ar trebui, chipurile, să cedeze o parte din răspunderile și atribuțiile sale altor forțe politice nu au, așadar, nimic comun cu principiile socialismului științific, fiind, în fond, teze capitularde, lichidatoriste, pe care partidul nostru le respinge în modul cel mai hotărît. Partidul Comunist Român — se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea — „consideră că teza revenirii în socialism la sistemul pluripartit este greșită și profund dăunătoare, ea deschizînd calea reîntoarcerii la formele anacronice ale sistemului politic capitalist. Viața demonstrează că în condițiile noi, create după dispariția claselor exploatatoare, existența unui partid unic al clasei muncitoare și înfăptuirea unității poporului în jurul partidului, reprezintă o necesitate istorică obiectivă. Sistemul larg al democrației socialiste asigură pe deplin posibilitatea și cadrul exprimării libere a opiniilor oamenilor muncii, participarea efectivă a tuturor categoriilor sociale la elaborarea politicii interne și externe a țării, la conducerea societății".

Necesitatea dezvoltării democrației muncitorești-revoluționare, asigurarea participării întregului popor la conducerea vieții economico-sociale pot și trebuie să fie realizate — în concepția partidului nostru — nu prin introducerea sistemului multipartid, ci prin diferitele forme de organizare și participare democratică, specifice noii structuri sociale și de clasă, bazei economico-sociale socialiste, unitare a noii orînduiri.

În ansamblul complex și diversificat al sistemului democrației noastre muncitorești-revoluționare, partidul comunist se afimă tot mai puternic în calitate de centru vital al națiunii, de adevărat nucleu în jurul căruia se articulează întregul sistem politic, ceea ce asigură conducerea unitară a întregii societăți.

În concepția partidului nostru, conducerea unitară — care se dezvăluie ca necesitate obiectivă a făuririi și dezvoltării noii orînduiri — se realizează prin elaborarea liniei politice generale, ca expresie a intereselor și aspirațiilor tuturor claselor și categoriilor sociale și, totodată, prin acțiunea conjugată, orientată spre transpunerea în viață a acesteia, a tuturor elementelor ce alcătuiesc sistemul conducerii vieții sociale. Strategia perfecționării continue a organizării și conducerii unitare a întregii activități economico-sociale, elaborată și transpusă ferm în practică din inițiativa și cu contribuția decisivă ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, urmărește, ca obiectiv principal, realizarea unei corelări optime a conducerii unitare cu sporirea rolului și responsabilității tuturor componentelor sistemului de conducere. O asemenea corelare presupune, inevitabil, împletirea armonioasă a activității statale cu activitatea noilor organisme democratice ale oamenilor muncii.

În activitatea de continuă îmbunătățire a performanțelor întregului sistem politic, partidul nostru pornește de la adevărul, devenit axiomatic, privind rolul hotărîtor al maselor în făurirea propriului lor destin. De aceea, creșterea rolului conducător al partidului, perfecționarea continuă a sistemului de conducere social-politică în vederea asigurării funcționalității sistemului social global se exprimă, principial și practic, în accentuarea participării maselor largi de oameni ai muncii la guvernarea societății.

Practica social-istorică din țara noastră ilustrează, în mod grăitor, nu numai lipsa oricărei contradicții între existența partidului unic și caracterul democratic al orînduirii socialiste, dar și faptul că însăși chezășia dezvoltării democrației muncitorești-revoluționare constă în întărirea necontenită a rolului politic conducător al partidului în toate domeniile de activitate, că afirmarea rolului partidului de centru vital al întregii națiuni și dezvoltarea democrației socialiste sînt procese interdependente, care se condiționează reciproc. Totodată, experiența românească și cea universală relevă, ca o concluzie cu valoare generală, teza, fundamentată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, potrivit căreia **„nu există și nu poate exista perfecționarea și dezvoltarea socialismului fără un partid unic al clasei muncitoare, cu o concepție revoluționară despre lume și viață, care să acționeze cu fermitate pentru unirea întregului popor în apărarea cuceririlor socialismului, pentru dezvoltarea socialismului, ridicarea bunăstării poporelor, întărirea independenței și suveranității țării, pentru pace și colaborare între toate națiunile lumii".**

Participarea maselor la conducerea societății — esență a democrației muncitorești-revoluționare

În concepția Partidului Comunist Român, participarea maselor de oameni ai muncii la conducerea societății constituie esența democrației muncitorești-revoluționare, esența însăși a noii orînduiri. În societatea noastră socialistă, participarea este obiectiv condiționată de existența proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție. Prin generalizarea relațiilor de producție socialiste a fost desființat monopolul multisecular al stăpînirii mijloacelor de producție de către o minoritate exploatatoare, s-a înlăturat inegalitatea economică ce caracterizează societatea capitalistă, oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, devenind proprietari uniți și egali ai principalelor mijloace de producție. Desființînd baza exploatării economice a omului de către om, proprietatea socialistă realizează, în același timp, identitatea dintre producători și proprietari, transformă oamenii muncii în adevărați stăpîni ai propriului destin.

Proprietatea socialistă asigură participarea oamenilor muncii, în mod direct sau prin reprezentanți aleși, la gestionarea, la gospodărirea, bazată pe inițiativă și responsabilitate, a proprietății colective. Totdeauna în istorie, indiferent de forma proprietății, proprietarul a fost acela căruia i-a revenit dreptul de a-și administra obiectul proprietății. Atunci cînd proprietatea este colectivă, conducerea trebuie să fie și ea colectivă.

Ca esență a democrației muncitorești-revoluționare, participarea are, în societatea noastră socialistă, un carcter multidimensional. Aceasta înseamnă că obiectul participării îl constituie toate domeniile de activitate ale vieții sociale (politic, economic, social, spiritual etc.), că participarea cuprinde atît sfera conducerii de partid și de stat, cît și aria largă a problemelor de competență specific obștească. Participarea vizează, deopotrivă, problemele de interes general, național, nivelul macrosocial, cît și soluționarea problemelor la fiecare loc de muncă, pe plan local, la nivelul orașului, cartierului, comunei etc. În același timp, subiectul participării îl constituie toți membrii societății, fără nici o discriminare.

Asigurarea condițiilor obiective și subiective ale participării maselor largi de oameni ai muncii la conducerea societății constituie un proces complex, în cadrul căruia evoluează și se perfecționează permanent atît formele organizatorice, instituționale, cît și subiectul activ — oamenii muncii. Evoluția ascendentă a societății socialiste necesită o permanentă concordanță între caracterul tot mai social al puterii, cadrul instituțional-organizatoric de care cetățenii dispun pentru participarea plenară și nemijlocită la exercitarea funcțiilor de conducere, la toate nivelurile organizării societății, și gradul lor de competență, de pregătire profesională și politico-ideologică, de conștiință, de cunoaștere și înțelegere a legilor obiective ale dezvoltării sociale.

În concepția și practica politică românească, participarea se realizează în diverse forme și modalități, prin ansamblul organismelor și structurilor componente ale sistemului democrației muncitorești-revoluționare. Îmbinarea armonioasă, în activitatea concretă de conducere a vieții sociale, a participării reprezentative cu cea directă, nemijlocită, a deschis, așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„calea unei noi democrații, cu mult superioară oricăror forme de democrație de pînă acum".**

Participarea prin reprezentare la conducerea societății noastre se înfăptuiește prin activitatea tuturor instituțiilor componente ale sistemului nostru politic, dar cu deosebire prin intermediul organelor supreme și locale ale puterii de stat. Abolind parlamentarismul burghez, revoluția socialistă nu a desființat votul universal și principiul reprezentativității — instituții fundamentale ale oricărui sistem modern de conducere democratică a societății. Dimpotrivă, așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, partidul a acordat întotdeauna o importanță deosebită democrației reprezentative, perfecționînd și dezvoltînd activitatea Marii

Adunări Naționale, a consiliilor populare, precum și a altor organe ale puterii de stat.

Partidul Comunist Român a avut în vedere, în acest sens, creșterea, în primul rînd, a rolului Marii Adunări Naționale în sistemul organelor statului, accentuarea poziției sale de organ suprem al puterii, întărirea și lărgirea funcției sale legislative, accentuarea calității de unic organ legiuitor, intensificarea funcției sale de control asupra întregului aparat de stat. De asemenea, au fost adoptate o serie de măsuri de ridicare pe o treaptă calitativ nouă a consiliilor populare, cum sînt, bunăoară, lărgirea atribuțiilor acestora în domeniul conducerii pe plan local a întregii activități economice, social-culturale și edilitar-gospodărești, așezarea activității lor pe baza principiilor autoconducerii muncitorești.

Actuala etapă a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, în care problemele realizării unei calități superioare în toate domeniile capătă o importanță primordială, precum și trecerea, în cincinalul viitor, la faza superioară a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, ridică noi și sporite exigențe în fața activității statului democrației muncitorești-revoluționare, a organelor sale reprezentative. Așa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, partidul nostru va acționa pentru perfecționarea continuă a organelor de stat centrale, asigurînd o justă reprezentare în cadrul lor a tuturor categoriilor de oameni ai muncii și, în primul rînd, a clasei muncitoare, clasa conducătoare a societății. Un rol tot mai important vor avea organele locale ale puterii de stat, care trebuie să-și întărească permanent legăturile cu masele, să asigure participarea acestora la întreaga activitate economico-socială.

Apreciind că statul socialist, în ansamblu, își păstrează și își va păstra încă multă vreme rolul în societatea socialistă și că, în perspectiva creșterii complexității vieții economico-sociale, el va dobîndi noi funcții, însușiri și atribuții, partidul nostru acționează în mod consecvent pentru perfecționarea activității de planificare, conducere și organizare a diferitelor sectoare, pentru adîncirea colaborării dintre organele statului și organismele democrației muncitorești-revoluționare, proces în cursul căruia va avea loc transformarea statului într-un organism democratic cu totul nou. Iată de ce, Tezele pentru Congresul al XIV-lea subliniază că ideile și opiniile privind diminuarea rolului statului în construcția socialismului sînt profund greșite, de natură să supună societatea acțiunii distructive a factorilor stihinici, să determine apariția unor grave perturbări în dezvoltarea economico-socială, cu consecințe nefaste asupra construcției socialismului. Dimpotrivă, dat fiind că, în orice stadiu al existenței umane, societatea a dispus și va dispune de organisme de conducere unitară a vieții publice, cu atît mai greu se poate presupune că, în perspectiva înaintării spre comunism și în condițiile comunismului, cînd se vor dezvolta la maximum atît forțele de producție cît și formele de activitate democratică a maselor, relațiile sociale se vor putea desfășura anarhic.

Componente active ale sistemului democrației muncitorești-revoluționare sînt, de asemenea, organizațiile de masă și obștești — sindicatele, U.T.C.-ul, mișcarea de femei, O.D.U.S., celelalte organizații sociale —, puternic integrate în mecanismul conducerii societății și chemate să militeze pentru unirea eforturilor tuturor oamenilor muncii în vederea înfăptuirii politicii partidului, să desfășoare o amplă activitate de educație socialistă a maselor, să participe nemijlocit, sub conducerea partidului, la soluționarea problemelor vieții și activității oamenilor muncii, ale dezvoltării generale a societății.

În asigurarea participării unitare și organizate, pe baze larg democratice, a întregului popor la vasta operă de înfăptuire a politicii partidului, ca și în mobilizarea organizațiilor de masă și obștești la buna funcționare a sistemului democrației muncitorești-revoluționare, un rol deosebit îndeplinește Frontul Democrației și Unității Socialiste, cel mai larg organism politic, patriotic, revoluționar, care înmănunchează toate organizațiile social-obștești din țara noastră și exprimă în mod dialectic unitatea în diversitate a întregii noastre societăți socialiste, reflectînd procesul ce se accentuează continuu, de omogenizare socială, de făurire a poporului unic muncitor.

Relevînd faptul că partidul nostru a acordat întotdeauna o atenție deosebită democrației reprezentative, secretarul general al partidului precizează, totodată, că aceasta are anumite limite istorice, din care cauză s-a trecut, cu peste două decenii în urmă, la realizarea, concomitent cu perfecționarea organismelor clasice, a unui nou cadru organizatoric — al democrației directe.

O expresie originală a modului de exercitare a democrației directe în țara noastră o constituie dialogul viu, permanent și operativ între partid și mase, între cei învestiți cu funcții de conducere și colectivele de oameni ai muncii. Dintre formele și metodele care au căpătat o largă consacrare, după Congresul al IX-lea, în activitatea politică și organizatorică a Partidului Comunist Român de promovare a dialogului cu masele, o importanță deosebită au vizitele de lucru ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în județele țării, în întreprinderi și instituții, în cadrul cărora se discută și se rezolvă la fața locului, cu colectivele respective, probleme esențiale ale activității acestora. **„Vizitele regulate în unitățile economico-sociale, în orașe și comune, dialogul permanent ca muncitorii, țăranii, intelectualii, cu toate categoriile de oameni ai muncii, marile adunări populare au devenit un sistem democratic de conducere, cu poporul și pentru popor"** — arată secretarul general al partidului nostru.

Totodată, în activitatea organelor centrale și locale de partid și de stat s-au încetățenit, ca sistem permanent de lucru, consultarea maselor, dezbaterea publică prealabilă a măsurilor de interes vital, a proiectelor de legi și a planurilor de dezvoltare economico-socială, a problemelor esențiale ale politicii interne și externe a partidului și statului. Însăși dezbaterea largă a documentelor pentru cel de-al XIV-lea Congres al partidului constituie un exemplu grăitor în această privință.

Principiul care guvernează organizarea și înfăptuirea acestei forme de participare directă a maselor largi de oameni la conducerea vieții economico-sociale este formulat astfel de către tovarășul Nicolae Ceaușescu: **„În cadrul dezbaterii largi a problemelor care privesc viața poporului pot apărea păreri diverse, unele chiar greșite. În aceasta nu trebuie să vedem nimic dăunător pentru interesele dezvoltării societății noastre. Nu trebuie să existe din această cauză teamă sau reținere în organizarea dezbaterii publice a problemelor politicii noastre. Dimpotrivă, tocmai dezbaterea largă ajută la lămurirea problemelor, la ridicarea conștiinței politice a maselor, la dezvoltarea răspunderii tuturor cetățenilor față de patrie, față de cauza construcției socialiste, față de interesele păcii și socialismului în lume"**. În activitatea lor, cele două instituții fundamentale ale sistemului nostru politic, democratic — partidul și statul — îmbină, așadar, în mod armonios modalitățile de participare prin reprezentare cu forme ale participării directe.

La formele menționate mai sus se adaugă adunările cetățenești, organizate de consiliile populare, precum și „Tribuna democrației", organizată lunar de Frontul Democrației și Unității Socialiste, prin intermediul cărora partidul și statul întăresc continuu legăturile cu masele, consultîndu-se sistematic cu acestea în vederea rezolvării sarcinilor edificării societății socialiste.

Pornind de la realitatea creșterii rolului maselor în făurirea propriei istorii, partidul nostru manifestă o preocupare permanentă pentru perfecționarea continuă a cadrului de participare directă a oamenilor muncii la guvernarea societății. În acest sens trebuie subliniată de asemenea instituirea referendumului, ca modalitate de consultare a cetățenilor, și, îndeosebi, elaborarea și aplicarea în practică a principiilor autoconducerii muncitorești — forma cea mai înaltă de participare directă a oamenilor muncii la conducerea întregii activități economico-sociale.

Autoconducerea muncitorească — formă superioară de participare a poporului la conducerea vieții social-economice

Una dintre direcțiile de bază ale dezvoltării democrației socialiste este afirmarea crescîndă a rolului clasei muncitoare, de clasă conducătoare în societate. În aceste condiții, o deosebită însemnătate principială și practică are teza, formulată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, potrivit căreia creșterea rolului conducător al clasei muncitoare în societatea noastră socialistă trebuie să se realizeze nu numai prin reprezentanții ei în diferite foruri, ci și direct, prin participarea nemijlocită, activă și responsabilă a oamenilor muncii la elaborarea, adoptarea și transpunerea în practică a deciziilor privind buna desfășurare a activității economico-sociale în fiecare întreprindere și instituție, cît și la nivelul întregii societăți.

O expresie elocventă a acestei orientări o constituie instituționalizarea, cu 20 de ani în urmă, a sistemului autoconducerii muncitorești și, în strînsă legătură cu aceasta, a autogestiunii economico-financiare. În concepția Partidului Comunist Român, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, autoconducerea muncitorească reprezintă forma cea mai corespunzătoare, în condițiile tă-

Digitized by Google

rii noastre, de manifestare a rolului clasei muncitoare de forță conducătoare în societate. Ea exprimă, în esență, luarea în stăpînire și gospodărirea responsabilă, cu maximă eficiență, de către oamenii muncii, a patrimoniului de valori materiale și spirituale de care dispune societatea românească.

Ca element central al întregului sistem al democrației muncitorești-revoluționare, autoconducerea muncitorească întruchipează un raport optim între conducerea unitară a societății, pe baza planului național unic, și inițiativa întreprinderilor, instituțiilor și unităților adminstrativ-teritoriale. Ea asigură condițiile necesare pentru continua dezvoltare a forțelor de producție, valorificarea maximă a avantajelor relațiilor de producție socialiste, întărirea concomitentă atît a conducerii unitare, cît și a răspunderii unităților de bază, creșterea receptivității sistemului de organizare și conducere față de tot ceea ce este nou, diminuarea și lichidarea fenomenelor și tendințelor de centralism excesiv, de tutelare măruntă și birocratism, dezvoltarea continuă a democrației prin participarea, cu eficiență sporită, a tuturor colectivelor de oameni ai muncii la conducere, prin sporirea responsabilității lor față de modul în care este gospodărită partea din avuția națională ce le-a fost încredințată spre administrare și dezvoltare.

Ca urmare a multiplelor măsuri întreprinse de partid, din inițiativa secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, după Congresul al IX-lea, odată cu perfecționarea activității organelor democrației „clasice", a fost creat un adevărat sistem al autoconducerii muncitorești. El cuprinde un ansamblu diversificat de organisme, larg democratice, ale oamenilor muncii, de la unitățile de bază economico-sociale și administrativ-teritoriale pînă la organele cu caracter național — consiliile și adunările generale ale oamenilor muncii, consiliile județene ale oamenilor muncii, congresele pe principalele domenii de activitate și consiliile lor naționale — prin intermediul cărora se realizează principiile autoconducerii muncitorești și autogestiunii. **„Se poate spune, fără teama de a greși, că prin noile organisme democratice am creat un puternic sistem al democrației muncitorești-revoluționare directe, care asigură o participare largă a clasei muncitoare, a țărănimii, intelectualității, a celorlalte categorii sociale, a întregului popor, la elaborarea politicii generale, a tuturor planurilor de dezvoltare economico-socială"** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Viața a demonstrat pe deplin justețea acestui original sistem de autoconducere democratică. Dezvoltarea democrației muncitorești-revoluționare, perfecționarea continuă a formelor de conducere, de organizare reprezintă — așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din 12—13 iulie a.c. — o necesitate obiectivă pentru făurirea socialismului și comunismului în patria noastră. **„În activitatea fiecărei adunări generale, a fiecărui consiliu de oameni ai muncii** — relevă secretarul general al partidului — **trebuie să găsim continuu forme cît mai bune de activitate, de participare a tuturor oamenilor muncii la dezbaterea și soluționarea tuturor problemelor privind dezvoltarea societății. Numai împreună cu întregul popor vom crea și vom asigura garanția supremă a înaintării victorioase spre societatea fără clase, spre visul de aur, spre societatea comunistă!"**

Sistemul organizatoric al autoconducerii muncitorești la nivel microeconomic se completează cu structuri adecvate la nivel macroeconomic, prin instituționalizarea unor organisme democratice reprezentative la nivel național: Congresul oamenilor muncii din industrie și alte sectoare economice ale României socialiste, Congresul consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, Congresul științei și învățămîntului, Congresul educației politice și culturii socialiste, Congresul consiliilor populare, care se întrunesc, potrivit legii, din cinci în cinci ani. În același timp, au fost instituționalizate organe cu caracter permanent ale acestora, care își exercită atribuțiile pe linia autoconducerii muncitorești în perioada dintre congrese: Consiliul Național al Oamenilor Muncii — care cuprinde 1 600 membri, avînd ca președinte pe secretarul general al partidului, Consiliul Național al Agriculturii — cu aproape 1 000 de membri, Consiliul Național al Științei și Învățămîntului, Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Camera legislativă a consiliilor populare.

În spiritul hotărîrilor Congresului al XIII-lea, în ultimii ani au fost adoptate noi măsuri pentru aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii, perfecționarea mecanismului economico-financiar și a sistemului de retribuire a muncii. Măsurile cuprinse în noile reglementări dezvoltă și precizează concepția și practica românească în problemele autoconducerii și implică, totodată, creșterea generală a responsabilității oamenilor muncii, a colectivelor și organelor de conducere, contribuind astfel la valorificarea mai largă a valențelor democrației muncitorești-revoluționare, la îmbinarea organică a drepturilor și îndatoririlor oamenilor muncii în gospodărirea eficientă a unităților economice, a întregii economii, la împletirea armonioasă a intereselor generale cu cele personale ale fiecărui proprietar și producător.

Perfecționarea continuă a formelor de conducere și organizare a activității economico-sociale, buna funcționare a consiliilor oamenilor muncii, a adunărilor generale sînt condiții esențiale pentru întărirea unităților economice și transformarea lor în adevărate cetăți ale muncii comuniste și ale conștiinței revoluționare. Secretarul general al partidului subliniază în permanență necesitatea de a se face totul pentru a înfăptui programele și măsurile stabilite, astfel încît autoconducerea muncitorească, autogestiunea economico-financiară să se poată manifesta plenar în toate sectoarele, să stimuleze tot mai puternic energiile creatoare ale oamenilor muncii în făurirea socialismului și comunismului.

Așa cum se apreciază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, țara noastră dispune în prezent de un sistem larg democratic de conducere a vieții sociale, corespunzător etapei de dezvoltare în care se află societatea românească și de aceea nu se pune problema modificării lui structurale, ci se urmărește asigurarea tot mai bunei sale funcționări, prin perfecționarea continuă a întregii activități de organizare și conducere.

Realizarea funcțiilor fiecăreia dintre verigile organizatorice care alcătuiesc acest sistem, în conducerea și planificarea democratică a vieții economico-sociale, depinde în mod hotărîtor de creșterea rolului conducător al partidului și îmbinarea armonioasă a rolului organelor centrale cu răspunderea și atribuțiile centralelor și întreprinderilor, ale organismelor autoconducerii. În acest cadru, partidul nostru subliniază necesitatea combaterii oricăror concepții și tendințe care confundă autoconducerea și autofinanțarea cu posibilitatea de a cheltui și consuma fără a da socoteală statului și poporului, necesitatea întăririi ordinii și disciplinei în producție, în activitatea economico-financiară, a gospodăririi cu maximum de eficiență a mijloacelor încredințate fiecărui colectiv — cerințe de prim ordin ale afirmării tot mai puternice a autoconducerii muncitorești.

Asigurarea funcționalității sistemului democrației muncitorești-revoluționare, participarea activă și responsabilă a maselor la gestiunea economică, la soluționarea treburilor publice sînt condiționate de continua dezvoltare a conștiinței socialiste, de pregătirea profesională, științifică, tehnică, politico-ideologică a tuturor oamenilor muncii, de afirmarea spiritului revoluționar în muncă și viață. Într-o societate ce își asociază într-o măsură fără precedent știința și cuceririle ei, spiritul revoluționar constituie izvorul nesecat al energiei și puterii creatoare ale poporului, al stimulării inițiativei, gîndirii și inventivității fiecărui om al muncii, iar competența profesională devine cheia de boltă a mersului ferm înainte pe calea socialismului și comunismului.

Actuala etapă de dezvoltare a societății noastre socialiste impune, de aceea, ridicarea pe trepte tot mai înalte a competenței profesionale, a cunoștințelor de cultură generală, științifice și tehnice ale oamenilor muncii din patria noastră, cît și creșterea responsabilității sociale, instaurarea unui desăvîrșit climat de ordine și disciplină, respectarea neabătută a hotărîrilor de partid și a legilor țării, expresie a voinței și intereselor întregului popor.

În concepția partidului nostru, democrația muncitorească-revoluționară nu este un scop în sine, ci este chemată să exercite un rol activ în dezvoltarea de ansamblu a societății. Pornind de la această concluzie, care sintetizează o experiență îndelungată și deosebit de valoroasă, partidul atribuie democrației socialiste funcția de forță motrice fundamentală a progresului multilateral al patriei. Afirmarea tot mai puternică a principiilor democratice, care stau la baza organizării societății noastre socialiste, funcționarea tot mai eficientă a instituțiilor democratice existente, exercitarea drepturilor și libertăților conferite tuturor cetățenilor trebuie să se materializeze în creșterea continuă a rolului oamenilor muncii, al întregului popor în făurirea conștientă, sub conducerea partidului, a propriului viitor. Îndeplinirea de către fiecare cetățean, în condiții exemplare, a sarcinilor sale, respectarea cu strictețe a legilor țării, a normelor de conviețuire socială, participarea activă la rezolvarea treburilor publice constituie garanția realizării depline a principiilor și funcțiilor democrației muncitorești-revoluționare, a manifestării sale drept factor hotărîtor al progresului multilateral și rapid al societății românești pe calea socialismului și comunismului.

MARIN NEAGU

Digitized by Google

Politica externă a partidului şi statului nostru, de pace şi largă colaborare internaţională

Multimilenara istorie a poporului român este străbătută ca un fir roşu de lupta sa necurmată pentru afirmarea fiinţei proprii, pentru libertate socială şi naţională, pentru realizarea şi consolidarea statului naţional unitar. Vicisitudinile vremurilor, dominaţia îndelungată a imperiilor străine n-au putut stăvili această luptă, n-au putut frînge voinţa maselor largi populare de a-şi făuri de-sine-stătător destinul, de a-şi înfăptui năzuinţele şi aspiraţiile vitale.

Revoluţia de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă din August 1944, act de însemnătate crucială pentru devenirea poporului nostru, a pus capăt pentru totdeauna dominaţiei imperialiste, a deschis calea spre adevărata independenţă, creînd condiţiile pentru înfăptuirea unor profunde transformări revoluţionare, pentru lichidarea exploatării şi asupririi, instaurarea puterii clasei muncitoare, a întregului popor şi trecerea la făurirea socialismului. În anii construcţiei socialiste, îndeosebi în ultimii 24 de ani, poporul român, sub conducerea partidului, a străbătut mai multe etape istorice, ajungînd la un înalt nivel de dezvoltare economico-socială, de progres şi civilizaţie.

Evocînd drumul parcurs, realizările epocale ale naţiunii noastre în dezvoltarea sa socialistă multilaterală, apare în toată strălucirea semnificaţia profundă a Congresului al IX-lea, care a marcat, prin alegerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu în funcţia supremă de secretar general al partidului, prin orientările politice înnoitoare formulate, un moment de cotitură, începutul unei noi epoci revoluţionare în activitatea partidului, în întreaga operă de făurire a socialismului. Privind chipul de astăzi al României, se poate afirma cu deplin temei că marele forum comunist din iulie 1965 a ridicat pe un plan calitativ superior aspiraţiile şi năzuinţele naţiunii noastre, întreaga activitate desfăşurată de poporul român, sub conducerea partidului nostru comunist , de făurire a unei vieţi noi.

În perioada ultimilor 24 de ani, odată cu prefacerile structurale din viaţa politică, economică, socială, culturală, cu proclamarea fermă a dreptului inalienabil al partidului nostru de a-şi elabora de-sine-stătător linia politică, strategia şi tactica revoluţionară, aplicînd în mod ferm şi creator adevărurile universal-valabile, principiile socialismului ştiinţific la condiţiile concrete din România, la specificul naţional, o amploare fără precedent a cunoscut şi activitatea internaţională a ţării noastre.

Fundamentînd strategia edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi a înaintării României spre comunism, secretarul general al partidului, preşedintele republicii, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a elaborat teza de excepţională însemnătate potrivit căreia între politica internă şi cea externă a ţării noastre, între exigenţele dezvoltării României pe calea socialismului şi cerinţele edificării unei lumi a păcii şi dreptăţii, în care fiecare popor să fie pe deplin stăpîn pe destinele sale, există o strînsă legătură, o indisolubilă unitate dialectică. Această concepţie ştiinţifică izvorăşte din adevărul obiectiv potrivit căruia cele două laturi — internă şi externă — ale politicii partidului şi statului sînt inseparabile, pentru înaintarea sa fermă pe calea progresului multilateral poporul nostru avînd nevoie de pace, de o largă colaborare internaţională. **„Am considerat şi considerăm** — subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu — **că pentru realizarea în bune condiţii a programelor noastre de dezvoltare — ca, de altfel, a tuturor popoarelor lumii — este nevoie de o politică de pace, de colaborare egală între toate naţiunile, fără deosebire de orînduire socială".** Înfăptuind consecvent planurile şi programele sale de dezvoltare economico-socială, ţara noastră acţionează, totodată, în mod ferm şi consecvent pentru asigurarea păcii, destinderii şi colaborării internaţionale, pentru statornicirea trainică a unor relaţii noi între toate popoarele şi statele lumii. **„Se poate afirma** — arată secretarul general al partidului în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c. — **că în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului nu au fost probleme mai importante la care România socialistă să nu-şi fi adus o contribuţie activă la soluţionarea lor, în interesul destinderii, al dezarmării, al păcii şi colaborării între toate naţiunile lumii".**

Este un adevăr indubitabil că prestigiul ţării noastre, viabilitatea orientărilor politicii internaţionale a statului şi partidului nostru, forţa principiilor pe care România socialistă le promovează neabătut, cu înaltă răspundere, iniţiativele întreprinse în vederea rezolvării complexelor probleme contemporane, realismul şi caracterul lor profund constructiv **sînt indisolubil legate de gîndirea înnoitoare şi activitatea multilaterală, fermă, consecvent revoluţionară a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, de rolul hotărîtor al conducă-**

Digitized by Google

torului partidului și statului nostru în elaborarea și înfăptuirea întregii politici interne și externe a României. Spre mîndria poporului român, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a afirmat în conștiința lumii ca unul dintre cei mai proeminenți și clarvăzători oameni politici ai contemporaneității. Ideile, tezele și acțiunile sale, care țin în permanență seama de schimbările ce au loc în raportul de forțe pe scară mondială, de complexitatea situației internaționale, se constituie într-un adevărat program realist și convingător de dezarmare și pace, de soluționare într-un spirit nou, profund democratic, a vastei problematici care confruntă astăzi omenirea. Permanent deschisă înnoirilor creatoare, politica activă de pace și largă colaborare internațională desfășurată de România sub conducerea înțeleaptă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, politică ce se definește în cel mai înalt grad prin esența sa umanistă, prin caracterul său militant, promovează în lume un nou mod de a gîndi și acționa, îmbogățind cu noi și valoroase concluzii tezaurul de idei și practica politică mondială.

În elaborarea și înfăptuirea politicii externe a partidului și statului nostru, în afirmarea tot mai puternică a României socialiste pe plan internațional, **un rol deosebit revine tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent om politic, savant de largă recunoaștere mondială.** Ca președinte al Comitetului Național Român „Oamenii de știință și pacea", tovarășa Elena Ceaușescu acționează în mod consecvent în direcția întăririi colaborării cu organizații ale oamenilor de știință din toată lumea, în lupta pentru oprirea cursei înarmărilor și înfăptuirea dezarmării, pentru ca minunatele cuceriri ale geniului uman să nu mai fie puse în slujba distrugerii, a războiului, ci a salvgardării păcii, a valorilor culturii și civilizației umane, a apărării dreptului fundamental al tuturor oamenilor, al popoarelor de pretutindeni la viață, la dezvoltare liberă și demnă.

Numeroase sînt mărturiile care atestă stima, prestigiul larg de care se bucură președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în rîndul popoarelor lumii, ecoul pe care îl au inițiativele și propunerile sale. Bunăoară, autorul unui volum recent apărut în India consacrat tovarășului Nicolae Ceaușescu — unul din cele peste 180 de volume editate de-a lungul anilor în țări de pe toate continentele, în semn de omagiu față de ilustrul nostru conducător — referindu-se la activitatea președintelui României — subliniază că ea se distinge printr-o „viziune de ansamblu coerentă asupra lumii contemporane, o subtilă înțelegere a structurilor, mecanismelor, problemelor esențiale, un larg orizont istoric, dublate de o perfectă cunoaștere a învățămintelor trecutului și prezentului. Angajarea curajoasă pe drumuri nedefrișate, participarea directă, pătrunsă de înaltă responsabilitate, la dezlegarea celor mai complexe noduri și contradicții din raporturile dintre state — acestea sînt coordonatele definitorii ale demersului extern românesc, cîteva dintre sensurile largii audiențe, eficienței politicii internaționale a României, prin care această țară, președintele ei și-au legat indisolubil numele de cele mai nobile cauze ale omenirii, de făurirea unei lumi mai bune și mai drepte, fără arme și fără războaie".

Opțiune politică de uriașă importanță istorică a întregului partid și popor, realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, la cel de-al XIV-lea Congres al P.C.R., în suprema funcție de secretar general al partidului constituie garanția sigură a înaintării neabătute a României pe calea socialismului și comunismului, a promovării, în continuare, cu aceeași fermitate și consecvență, a politicii externe a României socialiste, politică pătrunsă de cea mai înaltă răspundere pentru soarta poporului nostru, pentru soarta tuturor popoarelor lumii.

Puternic dinamism, largă deschidere în dezvoltarea relațiilor externe

Dinamismul, principialitatea, spiritul de inițiativă, imprimate de tovarășul Nicolae Ceaușescu politicii externe românești, își găsesc una dintre cele mai pregnante expresii în **larga dezvoltare a relațiilor de colaborare ale României cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. Partidul și statul nostru apreciază că, în actuala situație internațională, complexă și gravă, această dezvoltare este de natură să contribuie la soluționarea, într-un mod nou, a problemelor vieții internaționale, în primul rînd la asigurarea dezarmării și păcii.**

Este semnificativ, în acest sens, permanentul dialog purtat de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu șefi de state și guverne, cu conducători de partide, cu personalități ale vieții social-politice din țări de pe toate continentele. În perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea, președintele țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a efectuat, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, peste 200 de vizite în țări din întreaga lume, iar la București s-au purtat rodnice dialoguri cu mai mult de 300 de șefi de state și guverne. Cu prilejul întîlnirilor și convorbirilor la nivel înalt au fost încheiate aproape 700 de documente, care au deschis ample perspective colaborării pe multiple planuri între România și țările respective. De fiecare dată, conducătorul partidului și statului nostru a prezentat, cu puterea de convingere a faptelor, poziția României în principalele probleme ale vieții internaționale, a argumentat necesitatea unei strînse conlucrări între state și popoare pentru înfăptuirea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, pentru soluționarea exclusiv prin tratative a stărilor de tensiune și conflict, pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

Larga deschidere spre lume a politicii externe românești este reflectată de faptul că, astăzi, țara noastră are legături diplomatice și comerciale cu 155 de state, de peste două ori mai mult decît în 1965. Această politică se reflectă, totodată, în creșterea, în ultimii 20 de ani, a comerțului extern românesc de circa 9 ori, iar a exportului de peste 10 ori.

România a acordat și acordă o atenție deosebită întăririi relațiilor cu toate țările socialiste, și în primul rînd cu țările vecine, pe baza egalității și respectului reciproc, a neamestecului în treburile interne, a principiilor socialismului științific. Frecventele întîlniri ale tovarășului Nicolae Ceaușescu cu conducători de partid și de stat din celelalte țări socialiste, documentele încheiate cu aceste prilejuri au reprezentat momente de referință pentru evoluția relațiilor dintre România și aceste țări, pentru dezvoltarea conlucrării pe arena internațională. Partidul și statul nostru au acționat și acționează consecvent pentru întărirea unității și colaborării țărilor socialiste, considerînd că aceasta reprezintă o necesitate obiectivă, o cerință fundamentală a afirmării lor pe arena mondială, a întăririi forțelor socialismului, a creșterii rolului țărilor socialiste în lupta pentru pace și colaborare internațională. Reflectînd această orientare fundamentală, Tezele pentru cel de-al XIV-lea Congres al partidului subliniază faptul că „este important ca țările socialiste să analizeze, împreună, problemele actuale ale construcției socialiste și să stabilească cum să conlucreze mai bine pentru depășirea unor greutăți și asigurarea dezvoltării fiecărui popor pe calea socialismului".

Participînd la activitatea C.A.E.R., țara noastră a acordat și acordă o atenție deosebită dezvoltării și perfecționării colaborării în cadrul acestui organism, care poate și trebuie să contribuie mai activ la progresul economico-social al tuturor țărilor membre, la realizarea unei egalizări relative a nivelurilor lor de dezvoltare, asigurarea independenței lor economice, tehnice și științifice, la creșterea forței economice a socialismului în ansamblu. După părerea partidului nostru, cadrul actual și principiile de bază ale C.A.E.R. reprezintă o bază bună și trebuie să constituie în continuare cadrul pentru dezvoltarea colaborării reciproce.

În același timp, România extinde larg relațiile cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, o mărturie grăitoare în acest sens fiind numeroasele contacte la nivel înalt, amploarea schimburilor economice, a cooperării în producție, cît și a conlucrării pe arena internațională cu aceste țări. Este demn de relevat faptul că țara noastră a contribuit, prin cooperare sau participare, la realizarea a peste 180 de obiective economice în țările în curs de dezvoltare. Pentru perspectivele dezvoltării în continuare a relațiilor României cu aceste țări, o excepțională însemnătate are aprecierea tovarășului

Nicolae Ceaușescu potrivit căreia **„indiferent de nivelul de dezvoltare al României viitoare, ea va rămîne întotdeauna împreună și va conlucra strîns cu țările în curs de dezvoltare în realizarea obiectivelor de lichidare a subdezvoltării, de progres economic și social al fiecărei națiuni, de realizare a unor relații noi de colaborare economică pe principiile echității și egalității, a unei noi ordini economice internaționale".**

În spiritul principiilor coexistenței pașnice, ale egalității în drepturi și respectului independenței și suveranității naționale, România a dezvoltat și dezvoltă larg relațiile cu țările capitaliste dezvoltate.

Ceea ce jalonează dezvoltarea relațiilor României socialiste cu toate statele lumii este promovarea fermă a principiilor democratice care trebuie să stea la baza raporturilor dintre toate țările, fără deosebire de orînduire social-politică, de potențial material și uman. Constituie, în acest sens, un moment de referință modul în care tovarășul Nicolae Ceaușescu a definit — încă în Raportul prezentat la Congresul al IX-lea — necesitatea unor relații de tip nou între state, adevărată coloană vertebrală a structurilor păcii și colaborării internaționale: respectarea independenței și suveranității naționale, neamestecul în treburile interne ale altor state și avantajul reciproc, nerecurgerea la forță și la amenințarea cu forța, dreptul fiecărui popor de a se dezvolta liber, potrivit propriilor aspirații și interese.

Respectarea neabătută a acestor principii de către toți și față de toți este cu atît mai importantă în actualele condiții internaționale cu cît cercurile imperialiste, reacționare nu au renunțat la politica profund anacronică — expresie a falimentarei perioade a „războiului rece" — de amestec, sub diferite forme, în treburile interne ale altor țări, de diversiune și subversiune, încercînd să submineze și să destabilizeze țările socialiste, să stăvilească sau măcar să frîneze înaintarea popoarelor pe calea socialismului. O serie de cercuri și oameni politici din Occident, sub pretextul „apărării" drepturilor omului, a democrației de tip burghez, își arogă dreptul de a stabili, cu de la sine putere, ce este bine și ce nu este bine pentru o țară sau alta, se erijează în mentori ai altor țări, încercînd să le impună calea de dezvoltare. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din iulie a.c., **„este necesar să se înțeleagă de către acești domni și de către aceste cercuri că gîndurile lor de a întoarce popoarele de pe calea socialismului sînt sortite eșecului. El pot, desigur, să creeze greutăți. Dar socialismul a înregistrat asemenea transformări și realizări încît se afirmă cu putere — și, în anii 2000, el va păși triumfător, ca societatea cea mai demnă, cea mai umană, singura care asigură omenirii viitorul liber, independent, pacea, securitatea și bunăstarea".**

Contribuție activă la lupta pentru dezarmare și pace

Politica externă a României își dezvăluie cu pregnanță înaltele țeluri și valențe umaniste în domeniul concepției și acțiunilor concrete pentru asigurarea păcii și securității popoarelor, pentru oprirea cursei înarmărilor și înfăptuirea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare. Punctul de pornire și, totodată, obiectivul întregii strategii românești de pace îl constituie respectarea dreptului fundamental al popoarelor, al oamenilor la viață, la pace, la existență liberă și demnă.

Politica externă românească este întemeiată pe aprecierile și concluziile tovarășului Nicolae Ceaușescu privind tendințele fundamentale ce se manifestă pe plan mondial — tendința spre destindere, dezarmare și pace și tendința de menținere a încordării, de război și înarmare, de forță și dictat. Echilibrul relativ statornicit între aceste două tendințe își găsește expresia în situația internațională actuală, ce se menține complexă, contradictorie și gravă.

Cu marea sa capacitate de analiză a fenomenelor și tendințelor lumii contemporane, președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a evidențiat adevărul că problema fundamentală a epocii noastre este aceea a opririi cursei înarmărilor, în primul rînd a celor nucleare, că, în această situație, pacea este unica opțiune viabilă, rațională.

Chiar dacă, în cursul anului trecut, s-au realizat unele măsuri privind eliminarea rachetelor cu rază medie și mai scurtă de acțiune și au continuat tratativele în vederea realizării de noi acorduri privind armele nucleare, cursa înarmărilor nu a încetat, ci, dimpotrivă, a înregistrat o nouă escaladare. Cheltuielile pentru înarmare au ajuns în prezent la peste 1 200 miliarde de dolari, în întreaga perioadă care a trecut de la încheierea celui de-al doilea război mondial ele depășind astronomica cifră de 17,5 trilioane de dolari. Aceste date demonstrează tragica realitate a irosirii unor uriașe resurse, care ar putea fi folosite în scopuri pașnice, în interesul lichidării subdezvoltării, al progresului social-economic, în primul rînd al țărilor în curs de dezvoltare. Politica de înarmare, de asigurare a supremației militare subminează atît economia statelor bogate, cît și a celor sărace, întreaga economie mondială, accentuează instabilitatea internațională și neîncrederea dintre state, creînd o primejdie dintre cele mai grave pentru toate popoarele.

Se pare că unii politicieni s-au speriat de perspectiva dezarmării, a pierderii cîștigurilor de pe urma politicii de înarmare. De aceea, unele cercuri politice și militare recurg în continuare la politica de șantaj nuclear. Astfel, N.A.T.O. plănuiește perfecționarea armelor nucleare cu rază scurtă de acțiune, ceea ce ar duce la creșterea puterii de distrugere a acestora de cîteva ori față de cea actuală și ar anula complet efectele reducerii rachetelor nucleare cu rază medie de acțiune. În același timp, se desfășoară nestînjenit experiențele nucleare, politica de transformare a Cosmosului într-un adevărat arsenal militar, iar armele convenționale sporesc ca număr și forță distructivă.

Toate acestea demonstrează cu putere că încă nu s-a produs o schimbare radicală în viața internațională, în concepția tuturor factorilor politici de răspundere privind necesitatea trecerii cu hotărîre la măsuri concrete și efective de dezarmare. Teoreticienii politicii de înarmare susțin în continuare doctrina „descurajării nucleare", a cărei promovare constituie o mare primejdie pentru pacea omenirii.

Oferind un strălucit exemplu de abordare nouă a problemelor păcii și războiului în condițiile erei nucleare, președintele României a subliniat și subliniază cu fermitate necesitatea renunțării, de către toate țările nucleare, la concepția perimată conform căreia armele nucleare ar întări, chipurile, capacitatea de apărare, securitatea statelor, pune în lumină adevărul că într-un război nuclear nu poate exista învingător, că un asemenea război ar însemna distrugerea omenirii, a vieții pe planeta noastră. De aici, cerința stringentă a înfăptuirii dezarmării, în primul rînd a celei nucleare.

Privind retrospectiv activitatea țării noastre în direcția salvgardării păcii, este demn de relevat că, la inițiativa României, Adunarea Generală a O.N.U. a proclamat, în 1970, „Deceniul dezarmării al Națiunilor Unite". De asemenea, țara noastră a adus o contribuție de seamă la convocarea și desfășurarea primei Sesiuni speciale a Adunării Generale a O.N.U., din 1978, consacrată dezarmării. În aceeași ordine de idei, trebuie subliniat faptul că, în 1982, la cea de-a doua Sesiune a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării, a fost prezentat documentul „Poziția și propunerile României cu privire la problemele dezarmării", în cadrul căruia eliminarea pericolului nuclear era înscrisă ca o cerință prioritară. După cum se știe, din inițiativa președintelui țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, România a oferit întregii lumi un exemplu concret de trecere de la vorbe la fapte, reducînd, încă din 1986, cu 5—10% armamentele, efectivele și cheltuielile militare.

Programul românesc de dezarmare reflectă o concepție unitară, atotcuprinzătoare și realistă vizînd prezentul, cît și perspectiva, și fiind axat, totodată, pe priorități și etape. Orientările și obiectivele, prevederile sale fundamentale au fost strălucit și convingător reafirmate în magistrala expunere a tovarășului

Digitized by Google

Nicolae Ceaușescu la forumul democrației muncitorești-revoluționare din noiembrie 1988, ca și în cuvîntările la Plenarele C.C. al P.C.R. din aprilie și iunie 1989. În spiritul acestui program, țara noastră se pronunță și acționează pentru renunțarea la armele nucleare, la programul de modernizare a lor, pentru realizarea de noi acorduri sovieto-americane privind reducerea cu 50% a rachetelor nucleare strategice și a unui acord general în legătură cu lichidarea deplină a oricăror arme nucleare. În ce privește armele convenționale și efectivele militare, România se pronunță ferm, în cadrul lucrărilor Reuniunii de la Viena, pentru reducerea radicală a acestora, pînă în anul 2000, cu cel puțin 50%, realizîndu-se un echilibru corespunzător între cele două blocuri militare, care să excludă posibilitatea vreunei agresiuni militare, și, totodată, pentru reducerea cheltuielilor militare în prima etapă cu cel puțin 50%. Toate acestea ar crea condiții pentru alocarea unor importante mijloace financiare în vederea soluționării multor probleme sociale din diferite țări și, în același timp, a ajutorării țărilor în curs de dezvoltare.

Pornind de la adevărul că nu există astăzi sarcină mai importantă decît aceea de a acționa pentru oprirea cursului periculos al evenimentelor spre confruntare și război, în Tezele pentru cel de-al XIV-lea Congres — document care poartă pecetea gîndirii științifice, înnoitoare, consecvent revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu — se subliniază: „România consideră că eliminarea completă a armelor atomice, lichidarea armelor chimice și reducerea radicală a armelor convenționale este singura cale pentru supraviețuirea omenirii, condiția existenței vieții pe planeta noastră!"

Problemele Europei, ale făuririi unui sistem trainic de securitate și cooperare pe continent au constituit și constituie o direcție prioritară a politicii externe românești. Secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a elaborat și fundamentat o concepție înnoitoare, profund realistă și de largă perspectivă, asupra securității europene. Încă de la începuturile procesului C.S.C.E. și semnarea Actului final de la Helsinki, în 1975, Republica Socialistă România a desfășurat o activitate susținută pentru creșterea încrederii, întărirea securității și cooperării pe continent, în direcția opririi cursei înarmărilor și înfăptuirii dezarmării, a înțelegerii și conlucrării rodnice între toate popoarele europene. În baza orientărilor stabilite de președintele țării, România a avut un rol important în adoptarea, la Conferința de la Stockholm (1984—1986), a unui complex de măsuri de ordin politic și tehnico-militar, de natură să conducă la întărirea securității și încrederii în Europa.

În conformitate cu pozițiile fundamentale definite de președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, România a participat activ la lucrările Reuniunii de la Viena. Pe ansamblu, prin eforturile tuturor statelor, în documentul final al Reuniunii au fost înscrise prevederi a căror traducere în viață va fi de natură să contribuie la întărirea păcii și securității în Europa și în lume, la o mai bună înțelegere și colaborare. În acest cadru, o mare însemnătate prezintă reafirmarea necesității respectării stricte și neabătute, în relațiile dintre state, a tuturor principiilor înscrise în Actul final de la Helsinki, instituirea unui nou for de negocieri privind forțele armate și armamentele convenționale în Europa și reluarea negocierilor pentru adoptarea de noi măsuri de încredere și securitate, ca și alte prevederi menite să ducă la dezvoltarea cooperării în domeniile economic, tehnico-științific, cultural, educațional, umanitar. Din păcate, în desfășurarea lucrărilor și în însuși documentul adoptat la Viena s-au manifestat și abordări în contradicție cu Actul final de la Helsinki. În acest document se reflectă insuficient problemele fundamentale ale drepturilor omului, cum sînt dreptul la muncă, la învățătură, la sănătate, la locuințe și altele. În schimb, în el și-au găsit reflectarea unele poziții care deschid calea amestecului în treburile interne ale altor state. Pornind de la aceasta, România, asociindu-se consensului în adoptarea documentului, și-a formulat rezervele într-o declarație specială.

La încheierea lucrărilor Reuniunii de la Viena au fost prezentate poziția României, concepția și considerentele președintelui Nicolae Ceaușescu cu privire la edificarea securității și întărirea cooperării în Europa. Acestea reprezintă un important document politic, care jalonează liniile directoare ale politicii externe românești cu privire la vasta problematică a securității și cooperării pe continent. Țara noastră militează activ pentru o Europă unită, a colaborării și păcii, bazată pe respectarea riguroasă a diversității orînduirilor sociale, a libertății și independenței fiecărui popor. România nu este, și nu va fi niciodată, pentru o Europă în care să se încalce independența popoarelor și națiunilor, indiferent sub ce formă. Așa cum subliniază președintele României, **„sîntem ferm hotărîți să acționăm și în viitor pentru ca între țările europene să se dezvolte o largă colaborare în toate domeniile, pentru a se ajunge la o mai bună unitate și solidaritate între țările continentului nostru, care să asigure progresul economico-social, independența și suveranitatea fiecărei națiuni".**

Atît din punct de vedere militar, cît și din punct de vedere politic, economic, tehnico-științific, cultural, Europa continuă să reprezinte un factor important în evoluția vieții mondiale. Nu există astăzi în lume o altă forță care să poată contribui mai mult decît Europa la soluționarea problemelor complexe ale vieții internaționale. Statele acestui continent, toate popoarele sînt chemate, de aceea, să acționeze cu cea mai mare hotărîre pentru înfăptuirea unei conlucrări strînse între ele în problemele dezarmării și păcii, precum și ale dezvoltării economice și sociale.

Desfășurînd o intensă activitate în această direcție, țara noastră se pronunță și acționează constant pentru întărirea colaborării între toate țările din Balcani și transformarea acestei regiuni într-o zonă a conlucrării pașnice și bunei vecinătăți, fără arme nucleare și chimice, fără baze militare străine. În atingerea acestor obiective un rol deosebit l-ar avea organizarea, la București, a unei Conferințe la nivel înalt a statelor balcanice.

Interesele supreme ale asigurării păcii, ale edificării unui climat de încredere, respect reciproc și prietenie cer să se dea o ripostă fermă neofascismului, revanșismului, tuturor manifestărilor reacționare, neofasciste, de dreapta, să se pună capăt promovării unor concepții și practici naționaliste și șovine, precum și oricăror acțiuni care contribuie la învrăjbirea între state. În lumina învățămintelor istorice ale celui de-al doilea război mondial, declanșat de Germania hitleristă cu 50 de ani în urmă, omagiul profund adus de popoare memoriei zecilor de milioane de oameni care au căzut în războiul antihitlerist trebuie să se constituie într-un puternic îndemn la intensificarea luptei pentru dezarmare și pace, pentru securitate și colaborare între națiuni libere și independente, pentru apărarea libertății și democrației, a drepturilor popoarelor la viață demnă, la pace.

Securitatea și pacea internațională sînt grav amenințate de existența unor stări de tensiune și conflict în diferite zone ale globului. Potrivit unui document elaborat de experți ai O.N.U., numai în cursul anului 1988 s-au înregistrat în lume 22 războaie, care au provocat moartea a 416 000 persoane și uriașe pagube materiale; ele se înscriu în cele 120 de conflicte armate care, din 1945 și pînă în prezent, au răpus viața a peste 20 milioane de oameni.

În acest context, de o largă audiență și apreciere pe arena mondială se bucură concepția, acțiunile și inițiativele conducătorului partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind necesitatea soluționării numai pe cale politică, pașnică, prin negocieri, a stărilor de tensiune și a conflictelor dintre state. Inițiativele românești au o valoare universală, referindu-se la orice probleme litigioase, fie globale, fie regionale. Așa cum este cunoscut, România s-a pronunțat și se pronunță în favoarea unei Conferințe internaționale privind Orientul Mijlociu și soluționarea problemelor din această regiune pe baza dreptului la autodeterminare al poporului palestinian, la existența unui stat palestinian independent și a recunoașterii independenței, suveranității și integrității tuturor statelor din zonă, inclusiv a Israelului. În lumina poziției sale consecvente și principiale, România a acționat și acționează, de asemenea, pentru stingerea focarelor de încordare și tensiune din zona Golfului, Africa, Asia, America Centrală. Profund semnificativă este adoptarea, de către cea de-a 40-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U., a Apelului Solemn către toate statele aflate în conflict, de încetare fără întîrziere a acțiunilor armate, de soluționare a problemelor pe calea tratativelor, acțiune inițiată personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Digitized by Google

Inițiative constructive pentru făurirea noii ordini economice mondiale, pentru democratizarea relațiilor internaționale

România se pronunță și sprijină activ lupta popoarelor pentru lichidarea oricăror forme de colonialism și neocolonialism, pentru afirmarea liberă, de-sine-stătătoare a fiecărei națiuni.

Țară socialistă în curs de dezvoltare, România a situat și situează soluționarea gravei probleme a subdezvoltării pe un loc central în politica sa externă, considerînd că ea reprezintă, de fapt, o cauză a întregii omeniri. Conducătorul partidului și statului nostru s-a impus cu autoritate pe plan mondial prin viziunea sa realistă, științifică și novatoare cu privire la necesitatea instaurării unei noi ordini economice și financiare internaționale.

Așa cum se știe, datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare depășește, în prezent, 1 300 miliarde de dolari. Numai în ultimii 5 ani, aceste țări au finanțat statele industrializate cu aproximativ 140 miliarde de dolari — expresie a politicii imperialiste și neocolonialiste de exploatare a țărilor sărace, de spoliere a acestora pe calea dobînzilor cămătărești plătite marilor bănci capitaliste, statelor occidentale și organismelor financiare internaționale. Iată de ce, în viziunea României, se impune o nouă politică financiară, care să excludă jefuirea și dominarea țărilor sărace de către monopolurile imperialiste, de către marile societăți transnaționale. Țara noastră a propus organizarea, în cel mai scurt timp, a unei Conferințe internaționale, în cadrul O.N.U., la care să participe, în condiții de deplină egalitate, țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate, pentru a se găsi soluții responsabile și juste, bazate pe echitate, egalitate și avantaj reciproc.

În multe țări ale lumii a avut un puternic ecou anunțarea de către România a lichidării în întregime a datoriei sale externe. Acest act politic de însemnătate deosebită pe plan național cît și internațional a marcat realizarea unei depline independențe economice și politice a țării. Este deosebit de semnificativ, totodată, faptul că, odată cu plata datoriei externe, din anul 1980 pînă în 1989, România a continuat să se dezvolte într-un ritm înalt, demonstrînd marea forță a socialismului, potențialul creator al poporului român, pe deplin stăpîn pe avuția națională, pe destinul său, justețea politicii partidului nostru.

O trăsătură definitorie a politicii externe a partidului și statului român este acțiunea fermă și constantă în favoarea democratizării reale a relațiilor internaționale, ceea ce implică participarea tuturor statelor, indiferent de orînduire socială, mărime, potențial economic și militar, la soluționarea problemelor grave și complexe care confruntă umanitatea. Este timpul ca toate statele să înțeleagă necesitatea asumării conștiente de către popoare a rolului lor hotărîtor în făurirea istoriei, nu numai în cadrul fiecărei națiuni, ci și în lupta pentru libertatea, pacea și progresul întregii omeniri.

În lumea contemporană, atît de complexă, în care evenimentele se succed cu repeziciune, în care climatul politic continuă să fie puternic poluat, iar libertatea și pacea popoarelor grav amenințate de aberanta cursă a înarmărilor, de nesocotirea dreptului popoarelor de a-și alege singure calea dezvoltării economico-sociale, fără nici un amestec din afară, este de însemnătate vitală participarea tuturor țărilor și popoarelor la clădirea edificiului păcii, la modelarea unui nou tip de raporturi, în care să predomine dreptul asupra forței. În zilele noastre, problemele politice, economice, sociale, dezarmarea nu se pot soluționa în mod real de către marile puteri sau de către un grup de state. La rezolvarea lor trebuie să participe activ toate țările lumii și, îndeosebi, țările mici și mijlocii, care constituie marea majoritate a omenirii. Aceasta reprezintă, de fapt, una din cerințele fundamentale ale noii gîndiri și noii politici în viața internațională. Încrezător în marea forță a popoarelor, adevăratele făuritoare ale istoriei, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată: **„Trebuie să facem totul pentru ca popoarele să intre în mileniul al treilea cu o perspectivă mai bună, în vederea lichidării depline a armelor nucleare, a dezarmării, în lichidarea subdezvoltării și realizarea unei noi ordini economice, în stabilirea unor relații de colaborare, de deplină egalitate între toate națiunile lumii".**

În consens cu această poziție de înaltă valoare etică în planul relațiilor internaționale, România a acționat și acționează cu neslăbită energie pentru ca Organizația Națiunilor Unite să aibă un rol mai important și mai activ în soluționarea democratică, cu participarea tuturor statelor membre, a problemelor mondiale, în asigurarea păcii și progresului întregii omeniri.

Îndeplinindu-și cu cinste misiunea de forță politică conducătoare a întregii națiuni, de centru vital al societății noastre socialiste, Partidul Comunist Român, în spiritul glorioaselor tradiții internaționaliste ale mișcării muncitorești revoluționare din România, a dezvoltat și dezvoltă larg colaborarea cu partidele comuniste și muncitorești, cu partidele socialiste și social-democrate, cu mișcările de eliberare națională, cu alte forțe politice democratice, progresiste. Cheia de boltă a acestei colaborări și solidarități o reprezintă principiile noi de deplină egalitate, de respect al independenței și autonomiei fiecărui partid, al dreptului său de a-și elabora linia politică proprie în concordanță cu realitățile și condițiile din țările în care acționează.

Viața, realitățile au validat întru totul o asemenea politică și opțiune principială. Pornind de la imperativul întăririi spiritului de luptă și combativitate, a unității de acțiune pentru soluționarea marilor probleme ale contemporaneității, pentru dezarmare și pace, partidul nostru subliniază necesitatea — așa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea — ca partidele comuniste și muncitorești să-și întărească solidaritatea, să organizeze consfătuiri, conferințe regionale sau internaționale, care să analizeze și să dea răspuns problemelor noi pe care le ridică dezvoltarea societății, prezentul și viitorul socialismului. **„Considerăm** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — **că situația mondială gravă și complexă, schimbările care au loc în raportul de forțe mondial impun ca o necesitate obiectivă întărirea și mai mult a colaborării și solidarității internaționale. Nici un partid comunist, nici un partid revoluționar, progresist nu se poate izola! Este mai necesară ca oricînd întărirea conlucrării și solidarității partidelor comuniste, pe baza principiilor socialismului științific, a concepției revoluționare despre lume și viață, a materialismului dialectic și istoric".**

Unit în cuget și faptă, întregul nostru popor, puternic însuflețit de minunatele planuri și programe de dezvoltare economico-socială a patriei, de înaintare a României spre zările luminoase ale comunismului, formulate cu claritate în documentele pentru Congresul al XIV-lea al partidului, își consacră toate energiile creatoare înfăptuirii exemplare a politicii partidului, transpunerii în viață a obiectivelor și sarcinilor fundamentate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Cu convingerea de nezdruncinat că împlinirea năzuințelor lor vitale este strîns legată de făurirea unei lumi a păcii, fără arme și fără războaie, toți cetățenii României socialiste văd în politica externă a partidului și statului, strălucit concepută și înfăptuită sub conducerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, propria lor politică, sînt mîndri că prezența activă a țării noastre în întreaga viață internațională a adus României un uriaș prestigiu și numeroși prieteni pe toate meridianele lumii.

ION MĂRGINEANU

Digitized by Google

Trecerea României la făurirea etapei superioare a societăţii socialiste multilateral-dezvoltate. Obiectivele principale ale dezvoltării economico-sociale în viitorul cincinal şi, în perspectivă, pînă în anul 2000 şi în primul deceniu al mileniului al treilea

CONSULTAŢII

ÎN SPRIJINUL STUDIERII ŞI DEZBATERII, ÎN ÎNVĂŢĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC, A PROIECTULUI PROGRAMULUI-DIRECTIVĂ ŞI A TEZELOR PENTRU CONGRESUL AL XIV-LEA AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

În concepţia Partidului Comunist Român, a secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, edificarea noii orînduiri sociale constituie un proces revoluţionar continuu, care se realizează de-a lungul mai multor etape istorice, în raport cu nivelul de dezvoltare a forţelor de producţie şi caracterul structurii pe ramuri şi teritoriale a economiei naţionale, cu gradul de maturizare a relaţiilor socialiste de producţie, cu obiectivele şi sarcinile fundamentale ale progresului economico-social, ale ridicării bunăstării materiale şi spirituale a întregului popor şi afirmării multilaterale a personalităţii omului nou.

În următorul deceniu — 1991—2000 —, potrivit Proiectului Programului-Directivă şi Tezelor pentru Congresul al XIV-lea, România va trece la realizarea celei de-a doua faze, superioare, a făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, devenind, în anii 2000, o ţară socialistă multilateral dezvoltată, pe baza celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, ale cunoaşterii umane în general, cu un nivel înalt de civilizaţie materială şi spirituală. Noua dimensiune a acestei faze, care îi conferă caracterul de fază superioară, este dată de înscrierea României în rîndul ţărilor dezvoltate din punct de vedere economic, pe planul relaţiilor de producţie şi al soluţionării problemelor sociale, în prezent ţara noastră fiind deja înaintea ţărilor capitaliste dezvoltate.

ÎNFĂPTUIREA PROGRAMELOR
DE DEZVOLTARE INTENSIVĂ,
DE ORGANIZARE ŞI MODERNIZARE
A ÎNTREGII ACTIVITĂŢI NAŢIONALE
PE BAZA CELOR MAI NOI CUCERIRI
ALE ŞTIINŢEI ŞI TEHNICII

În spiritul orientărilor fundamentate de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, Proiectul Programului-Directivă stabileşte că, în noul deceniu, în centrul preocupărilor va sta, în continuare, dezvoltarea pe baze intensive a forţelor de producţie, ca o condiţie esenţială pentru realizarea celei de-a doua faze, superioare, a edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

Ţinînd seama de puternicele capacităţi productive de care dispune astăzi economia noastră naţională, de nivelul producţiilor pe locuitor la produsele de bază, obiectivul fundamental al celui de-al 9-lea cincinal îl constituie dezvoltarea intensivă, aplicarea programelor de organizare şi modernizare a producţiei, pe baza celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, realizarea unei noi calităţi a muncii în toate domeniile de activitate.

În vederea bunei desfăşurări a producţiei în toate ramurile economiei naţionale şi a realizării obiectivelor dezvoltării intensive, pe primul plan se află extinderea şi modernizarea puternică a bazei tehnico-materiale a industriei, asigurarea unei aprovizionări ritmice a activităţii în toate întreprinderile şi centralele. Aceasta presupune înfăptuirea neabătută a programelor naţionale în domeniile minier, petrolier, al materialelor de construcţii, chimiei şi metalurgiei pentru a se asigura concordanţa necesară între cerinţele reproducţiei lărgite şi posibilităţile concrete de a le acoperi ca volum, structură şi calitate. Intensificarea eforturilor pentru dezvoltarea bazei proprii de materii prime şi resurse energetice, în condiţiile exploatării lor raţionale, cu randament ridicat, ale creşterii rezervelor şi valorificării lor complexe, sporirii gradului de recuperare a substanţelor utile din zăcăminte, inclusiv din cele cu conţinuturi reduse sau situate în condiţii grele de exploatare, va avea ca rezultat crearea premiselor reale pentru satisfacerea mai bună a necesităţilor economiei naţionale cu factorii de producţie primari obţinuţi din ţară.

Desigur, o dată cu desfăşurarea unei activităţi bine organizate în ramurile producătoare de materii prime şi energie, este necesar, aşa cum subliniază secretarul general al partidului, ca în toate întreprinderile şi centralele să se acţioneze cu tot mai multă hotărîre în direcţia respectării normelor de consum de materii prime şi energie, pentru reducerea continuă a acestor consumuri, promovînd cele mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, organizînd, pe baze eficiente, întreaga activitate de producţie, întărind ordinea şi disciplina, asigurînd respectarea legilor ţării. Concomitent, se impune extinderea activităţii de recuperare şi refolosire a materialelor, subansamblelor şi pieselor, astfel încît, pe această bază, să se obţină peste 50% din necesarul de materii prime şi piese de schimb.

Accentuarea caracterului intensiv al dezvoltării industriei în viitorul cincinal şi în perspectivă este condiţionată de înfăptuirea programelor de creştere a productivităţii muncii, pe baza bunei organizări a întregii activităţi, a mecanizării, automatizării şi robotizării proceselor de producţie. În aceeaşi direcţie trebuie să acţioneze şi aplicarea fermă a mecanismului economico-financiar, bazat pe autoconducerea muncitorească şi autogestiune în toate unităţile economice, ridicarea nivelului de pregătire profesională, tehnică şi economică, a tuturor oamenilor muncii, creşterea nivelului lor de înţelegere şi de acţiune revoluţionară, corespunzător marilor sarcini ce stau în faţa întregii economii naţionale.

Atît ca expresie, cît şi ca o condiţie a dezvoltării cu caracter intensiv a industriei, ridicarea nivelului tehnic şi calitativ al tuturor produselor constituie una dintre cerinţele fundamentale ale întregii activităţi economice. Potrivit Proiectului Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al partidului, ridicarea nivelului tehnic şi calitativ al produselor se va realiza prin perfecţionarea activităţii de concepţie şi proiectare, respectarea strictă a disciplinei tehnologice, asigurarea execuţiei ireproşabile a produselor, întărirea controlului de calitate în toate fazele procesului de fabricaţie şi reducerea greutăţii produselor.

O condiţie fundamentală pentru înfăptuirea cu succes a programelor de dezvoltare intensivă, de temeinică organizare şi modernizare a întregii economii naţionale reprezintă dezvoltarea puternică a cercetării şi învăţămîntului. Aceste domenii urmează să progreseze potrivit programelor elaborate sub conducerea tovarăşei academician doctor inginer Elena Ceauşescu, programe care au drept scop sporirea aportului ştiinţei şi cercetării proprii, al învăţămîntului la creşterea intensivă a economiei naţionale, la dezvoltarea multilaterală a patriei. Potrivit pre-

Digitized by Google

vederilor din Proiectul Programului-Directivă, atît cercetarea aplicativă cît și cea fundamentală se vor integra în exigențele înfăptuirii programelor de organizare, modernizare și dezvoltare intensivă în toate ramurile economiei naționale, asigurînd extinderea bazei proprii de materii prime și resurse energetice, promovarea tehnologiilor noi, competitive, ridicarea fertilității fondului funciar, crearea de noi soiuri și hibrizi de plante cu producții mari și rezistență superioară, de rase de animale de înaltă eficiență, promovarea speciilor de mare valoare economică și ecologică. Întregul învățămînt se va desfășura pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane în general, a concepției revoluționare despre lume și viață — materialismul dialectic și istoric. În același timp, în vederea perfecționării continue a cunoștințelor profesionale ale tuturor oamenilor muncii, se va pune un accent deosebit pe realizarea programelor de reciclare, care vor cuprinde peste 3,2 milioane persoane anual.

PERFECȚIONAREA SISTEMULUI DE CONDUCERE, PLANIFICARE ȘI ORGANIZARE A ÎNTREGII ACTIVITĂȚI DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ

Adoptînd, încă în urmă cu două decenii, în spiritul orientărilor înnoitoare fundamentate de Congresul al IX-lea, un nou mecanism de conducere unitară, planificată a economiei naționale, bazat pe autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară, partidul nostru a creat cadrul favorabil de dezvoltare și consolidare a proprietății socialiste, de stat și cooperatiste, de participare a tuturor oamenilor muncii, în calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari, la conducerea, planificarea și organizarea întregii activități economico-sociale. Desigur, așa cum subliniază secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în raport cu progresul forțelor de producție și evoluția relațiilor de producție și sociale, ale cunoașterii umane, în funcție de complexitatea sarcinilor fazei superioare a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate se impune perfecționarea continuă a sistemului de conducere, organizare și planificare a întregii activități economico-sociale.

În cadrul acestui proces revoluționar permanent este obiectiv necesară creșterea tot mai puternică a rolului politic conducător al Partidului Comunist Român — centrul vital la națiunii noastre —, care poartă răspunderea directă pentru elaborarea și înfăptuirea cu succes a planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială a societății socialiste românești. Iată de ce documentele ce vor fi supuse dezbaterii și aprobării Congresului al XIV-lea accentuează necesitatea afirmării tot mai puternice a partidului, ca forță politică conducătoare a întregii societăți, a consolidării necontenite a unității sale politice, ideologice și organizatorice, a perfecționării democrației de partid și întăririi combativității, a spiritului revoluționar, a creșterii răspunderii tuturor comuniștilor, dezvoltării continue a legăturilor partidului cu clasa muncitoare, cu masele largi de oameni ai muncii, cu întregul popor. Partidul nostru consideră — așa cum se subliniază în Tezele pentru Congres — că teza revenirii în socialism la sistemul pluripartid este greșită și profund dăunătoare, ea deschizînd calea reîntoarcerii la formele anacronice ale sistemului politic capitalist. Viața demonstrează că în condițiile noi, create după dispariția claselor exploatatoare, existența partidului unic al clasei muncitoare și întărirea unității poporului în jurul său reprezintă o necesitate istorică obiectivă. Sistemul larg al democrației socialiste asigură pe deplin posibilitatea și cadrul exprimării libere a opiniilor oamenilor muncii, participarea efectivă a tuturor categoriilor sociale la elaborarea politicii interne și externe a țării, la conducerea societății.

Realitatea atestă caracterul profund eronat și dăunător al tezei potrivit căreia, în condițiile actuale ale dezvoltării construcției socialiste, nu mai este necesar ca partidul comunist să-și exercite rolul conducător în societate. Teoriile despre așa-zisa diminuare a rolului conducător al partidului, de esență lichidatoristă, sînt de natură să lipsească societatea de forța politică cea mai conștientă, cea mai înaintată, înarmată cu concepția științifică despre lume și viață, capabilă să unească și să organizeze toate forțele națiunii. Dacă partidul comunist nu își mai asumă răspunderea pentru realizarea programului său revoluționar, în societate se creează un vid politic care, neîndoielnic, este umplut de alte forțe.

În strînsă interdependență cu creșterea rolului politic conducător al Partidului Comunist Român, noua etapă, superioară, de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate impune perfecționarea continuă a rolului și funcțiilor statului socialist, în raport cu schimbările ce au loc în societatea românească, afirmîndu-se tot mai pregnant caracterul său de stat al oamenilor muncii, al democrației muncitorești-revoluționare. Partidul nostru apreciază că statul socialist își păstrează și își va păstra încă multă vreme rolul în societatea socialistă. Ideile și opiniile privind diminuarea rolului statului în construcția socialismului sînt profund greșite, de natură să supună societatea acțiunii distructive a factorilor stihinici, să determine apariția unor grave perturbări în dezvoltarea economico-socială, cu consecințe nefaste asupra edificării noii orînduiri.

Corespunzător principiului înfăptuirii socialismului cu poporul și pentru popor, una dintre trăsăturile fundamentale ale procesului de perfecționare a conducerii, organizării și planificării activității economico-sociale în perioada care urmează constă în dezvoltarea largă a formelor democratice de conducere, asigurîndu-se participarea tot mai activă a clasei muncitoare — clasa cea mai înaintată a societății noastre —, a țărănimii și intelectualității, a întregii națiuni la elaborarea și transpunerea în viață a politicii de dezvoltare economico-socială a țării.

Acționînd cu consecvență în direcția adîncirii caracterului larg democratic al întregii activități de conducere a vieții economico-sociale, partidul nostru subliniază necesitatea ridicării, în continuare, pe un plan calitativ superior a autoconducerii muncitorești, a sporirii rolului adunărilor generale și al consiliilor oamenilor muncii în desfășurarea cu eficiență tot mai înaltă a activității din toate unitățile socialiste. Pentru ca autoconducerea muncitorească să se soldeze cu rezultate cît mai bune, în anii viitori se va acționa în direcția perfecționării continue a structurilor organizatorice, prin dimensionarea și profilarea judicioasă a unităților, adaptarea lor operativă la schimbările care se produc în economia națională și pe piața externă, intensificarea specializării și cooperării între întreprinderi, potrivit cerințelor progresului științifico-tehnic.

În cadrul acestui proces de largă perspectivă și de mare complexitate se va promova cu fermitate — așa cum prevăd Proiectul Programului-Directivă și Tezele — principiul conducerii unitare, pe baza planului național unic de dezvoltare economico-socială. În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, întărirea autoconducerii muncitorești și sporirea rolului diferitelor organisme de stat, al centralelor și întreprinderilor nu trebuie să ducă la slăbirea conducerii unitare a activității economico-sociale, ci la creșterea răspunderii lor pentru gospodărirea cu eficiență tot mai înaltă a fondurilor încredințate de popor. Aplicîndu-se cu consecvență și realism principiul elaborării planului de jos în sus, în profil de ramură, departamental și teritorial, se va asigura, în continuare, echilibrul material și financiar al economiei naționale, dezvoltarea ei proporțională, armonioasă, folosirea eficientă a întregului potențial productiv al țării, integrarea tot mai puternică și directă a științei și învățămîntului în activitatea de prognoză și planificare.

Subordonată exigențelor pe care le pune dezvoltarea intensivă în noua etapă, perfecționarea mecanismului economico-financiar, în general a sistemului de conducere și planificare a vieții economico-sociale urmărește crearea celor mai favorabile condiții pentru ridicarea rentabilității tuturor unităților economice, a fiecărui produs în parte, prin reducerea costurilor de producție și, în primul rînd, a cheltuielilor materiale, creșterea productivității muncii și ridicarea nivelului tehnic și calitativ al fiecărui produs. În acest sens — așa cum se prevede în documentele pentru Congresul al XIV-lea — se va acționa ferm pentru întărirea rolului pîrghiilor economico-financiare și valutare, al sistemului de prețuri, exercitarea controlului asupra întregii activități economico-sociale, astfel încît să se asigure îndeplinirea exemplară a indicatorilor de plan, în condițiile gospodăririi judicioase a fondurilor materiale și bănești, întărirea ordinii legale, a disciplinei financiare.

ÎNFĂPTUIREA NEABĂTUTĂ A PROGRAMULUI DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ, DE ORGANIZARE A TERITORIULUI ȘI DE MODERNIZARE A TUTUROR LOCALITĂȚILOR PATRIEI

În fundamentarea strategiei de dezvoltare economico-socială a țării noastre în viitorul cincinal, Proiectul Programului-Directivă acordă o importanță deosebită repartizării raționale, echilibrate a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, continuării procesului de organizare și modernizare a localităților patriei. Programele de dezvoltare economico-socială a județelor, municipiilor, orașelor și comunelor reprezintă părți componente ale planului național unic de dezvoltare economico-socială a patriei. Prin realizarea unui volum de activitate economică pe locuitor de cel puțin 100 000 lei — așa cum se prevede în Proiectul Programu-

Digitized by Google

lui-Directivă — se creează condiții reale pentru întărirea forței economice a fiecărui județ. Potrivit prevederilor, în 1995, 18 județe vor avea o producție economică pe locuitor între 100 001—150 000 lei și 23 peste 150 000 lei, față de numai 21 și respectiv 8 în 1990.

În conformitate cu Legea privind îmbunătățirea organizării administrative a teritoriului Republicii Socialiste România, elaborată din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, adoptată în acest an de Marea Adunare Națională, în cincinalul viitor un obiectiv de seamă îl constituie înfăptuirea neabătută a programului de dezvoltare și modernizare a tuturor localităților patriei și de organizare a teritoriului. În cadrul programelor pe județe vor fi cuprinse toate activitățile economico-sociale din teritoriul respectiv, astfel încît să se poată asigura concentrarea eforturilor în direcția valorificării superioare a resurselor materiale și umane, a folosirii cu eficiență maximă a potențialului productiv, inclusiv a celui din industria mică. De asemenea, programele de dezvoltare economico-socială a municipiilor și orașelor vor asigura utilizarea deplină a capacităților de producție din industria republicană, industria mică și celelalte ramuri, realizarea unei densități optime a construcțiilor, organizarea cît mai rațională a lucrărilor edilitare și transportului, funcționarea în bune condiții a rețelei unităților de învățămînt, sănătate și cultură.

În cadrul programelor de dezvoltare economico-socială a comunelor se va pune un accent deosebit pe întărirea puterii economice agricole a acestor unități administrativ-teritoriale, urmărindu-se crearea condițiilor pentru obținerea unor producții de 35 000—40 000 lei la hectarul agricol. Integrînd organic dezvoltarea industriei mici în complexul economic al fiecărei localități, programele de dezvoltare în profil teritorial prevăd ca, pe baza valorificării resurselor locale, în anul 1995 să se realizeze o producție în industria mică din mediul rural de cel puțin 8 000 lei pe locuitor.

Ca urmare a dezvoltării economico-sociale complexe, pe baze moderne a tuturor localităților, muncitorul agricol va deveni muncitor de un tip nou, capabil să îndeplinească nu numai funcții economice agricole, ci și funcții industriale și în domeniul serviciilor. Concomitent cu întărirea puterii economice a fiecărei comune, Proiectul Programului-Directivă prevede dezvoltarea unităților de învățămînt, asistență sanitară, cultură și creație, asigurîndu-se, condiții de muncă și viață tot mai apropiate de cele de la orașe.

CERINȚELE NOII ETAPE DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ A ROMÂNIEI

În concordanță deplină cu exigențele noii etape de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, Proiectul Programului-Directivă și Tezele pentru Congresul al XIV-lea stabilesc, pe baze științifice, realiste și de largă deschidere marile obiective ale dezvoltării economico-sociale viitoare a patriei noastre. Elaborate într-o viziune unitară, orientările dezvoltării economico-sociale a României în cincinalul 1991—1995 și, în perspectivă, pînă în anii 2000—2010 poartă puternic amprenta gîndirii cutezătoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care, prin geniala sa capacitate de pătrundere și de înțelegere a legilor obiective, a esenței fenomenelor economice și sociale, a tendințelor dominante ale revoluției științifico-tehnice și transformărilor revoluționare contemporane, a conceput pentru întreaga perioadă deschisă de istoricul Congres al IX-lea, un amplu și însuflețitor program de construire a socialismului cu poporul și pentru popor, expresie a aplicării creatoare a legităților generale și principiilor socialismului științific la condițiile și realitățile României.

Temelia progresului susținut, intensiv și multilateral al economiei noastre naționale o constituie proprietatea socialistă, a întregului popor și cooperatistă, îmbinarea armonioasă a conducerii unitare, pe baza planului național unic, cu autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară, cu sporirea răspunderii tuturor colectivelor de oameni ai muncii în gospodărirea părții din avuția națională încredințată unităților spre administrare directă.

Corespunzător imperativelor fazei superioare a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, Congresul al XIV-lea al partidului urmează să elaboreze noua strategie a dezvoltării de tip intensiv a economiei naționale, pe baza puternicului și modernului potențial tehnico-productiv creat în ultimele două decenii, care va fi valorificat, în condiții de eficiență tot mai înaltă, competitivă, în raport cu cele mai bune realizări mondiale, folosind mecanismul autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, a cărui justețe a fost pe deplin verificată de viață.

Pentru ca dezvoltarea intensivă să devină trăsătura dominantă a dezvoltării forțelor de producție în perioada care urmează, Proiectul Programului-Directivă stabilește necesitatea de a se mări producția industrială cu 35—40% la același volum de materii prime și energie consumate, reducîndu-se consumurile specifice, în condițiile ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor și sporirii valorii lor economice. Prin urmare, pe fondul lărgirii bazei proprii de materii prime și energie, problema principală a dezvoltării pe termen lung își are soluția optimă în modernizarea ramurilor de înaltă prelucrare, ale căror produse trebuie să încorporeze minimum de resurse naturale, muncă de complexitate ridicată și să fie rezultatul unor tehnici și tehnologii ce integrează cuceririle noii revoluții științifico-tehnice.

În strînsă legătură cu efectul de antrenare pe care îl produce efortul de dezvoltare și modernizare a industriei — în calitate de ramură conducătoare a economiei naționale —, ca o condiție, dar și ca o expresie a asigurării echilibrului reproducției lărgite, Proiectul Programului-Directivă fundamentează, pe criterii de înaltă eficiență social-economică și ecologică, un ansamblu de obiective și măsuri, menite să determine continuarea înfăptuirii noii revoluții agrare, realizarea unei agriculturi socialiste de înalt randament și mare productivitate, cu producții competitive, sigure și stabile. Așezînd și la baza acestui proces revoluționar cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii agricole, ale organizării și conducerii activității pe principiile autoconducerii și autogestiunii economico-financiare, Proiectul Programului-Directivă asigură premise pentru realizarea unei agriculturi socialiste moderne.

În cincinalul 1991—1995 și, în general, în întregul deceniu viitor valorificarea la maximum a potențialului productiv existent va fi favorizată de perfecționarea relațiilor sociale și de producție, a mecanismului autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, astfel încît, întărind rolul conducerii unitare, planificate, a economiei naționale, să crească, totodată, răspunderea și inițiativa colectivelor de oameni ai muncii din unitățile socialiste — de stat și cooperatiste — în gospodărirea cu eficiență înaltă a mijloacelor de care dispun.

În concordanță cu cerințele noii revoluții științifico-tehnice, cu sarcinile înfăptuirii Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, strategia dezvoltării intensive a economiei naționale are ca obiectiv central ridicarea nivelului calitativ al tuturor valorilor de întrebuințare ce se vor crea, atingerea și chiar depășirea celor mai bune rezultate în acest domeniu din economia mondială. Noua calitate, superioară, a produselor românești trebuie să fie rezultatul încorporării celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii proprii, al unei munci de înaltă complexitate — tehnică și economică —, al unor consumuri materiale competitive cu cele realizate pe plan mondial.

OBIECTIVUL ȘI DIRECȚIILE PRIORITARE ALE DEZVOLTĂRII ROMÂNIEI ÎN CINCINALUL 1991—1995

Potrivit Proiectului Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea, obiectivul fundamental al celui de-al 9-lea cincinal îl constituie „dezvoltarea intensivă a economiei naționale, aplicarea programelor de organizare și modernizare a producției pe baza celor mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii, realizarea unei noi calități a muncii în toate domeniile de activitate, asigurîndu-se trecerea la cea de-a doua fază, superioară, a construirii societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră, a înfăptuirii Programului partidului".

Corespunzător exigențelor pe care le impune înfăptuirea acestui obiectiv fundamental, Proiectul Programului-Directivă stabilește un ansamblu de direcții de acțiune, considerate sarcini de bază în viitorul cincinal. Astfel, accentuarea caracterului intensiv al dezvoltării impune perfecționarea organizării, modernizarea și dezvoltarea producției, în concordanță cu tendințele revoluției științifico-tehnice, folosirea deplină, cu eficiență maximă, a capacităților de producție, creșterea substanțială a producției și venitului național pe unitatea de fonduri fixe. În strînsă legătură cu necesitățile asigurării echilibrului material al dezvoltării economiei naționale, Proiectul Programului-Directivă prevede, ca direcție prioritară, intensificarea eforturilor pentru dezvoltarea bazei proprii de materii prime și resurse energetice, în condițiile exploatării rationale, cu randament ridicat a acestora, concomitent cu continuarea fermă a politicii de dezvoltare a industriei prelucrătoare, acordîndu-se prioritate sectoarelor tehnicii de vîrf, astfel încît România să devină o țară a produselor de înaltă calitate, la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial.

Optimizarea corelației dintre cele două ramuri de bază ale economiei naționale — industria și agricultura — se va realiza

Digitized by Google

în viitorul cincinal prin înfăptuirea neabătută a obiectivelor noii revoluții agrare, a programelor de asigurare a unor producții agricole înalte și stabile.

Înfăptuirea obiectivului fundamental al viitorului cincinal va însemna, totodată, continuarea procesului de repartizare rațională teritorială a forțelor de producție, de dezvoltare economico-socială a tuturor județelor, orașelor și comunelor, de organizare teritorială și sistematizare a localităților, asigurîndu-se condiții tot mai bune de muncă și viață cetățenilor din toate zonele țării.

Amplificarea acțiunii factorilor intensivi, de eficiență și competitivitate în viitoarea etapă de dezvoltare economico-socială a patriei presupune creșterea mai rapidă a productivității muncii și reducerea consumurilor materiale și energetice, realizarea unui grad superior de valorificare a resurselor, diminuarea cheltuielilor de producție și ridicarea rentabilității tuturor unităților economice, a tuturor produselor. Astfel, pe seama creșterii productivității muncii se va obține circa 90% din sporul venitului național pe întregul cincinal.

Una dintre sarcinile de bază ale dezvoltării intensive în perioada care urmează o constituie creșterea venitului național, atît prin sporirea producției de bunuri, cît și prin reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social, care, în 1995, va fi de circa 55%. Față de o creștere medie anuală a produsului social de 4,5—5,5%, venitul național va crește într-un ritm mediu anual de 6—7%. Nivelul venitului național total și pe locuitor va asigura premisele necesare obținerii resurselor atît pentru dezvoltare cît și pentru consum, potrivit unei rate de acumulare de 28—30%.

Întreaga dezvoltare economico-socială a patriei noastre socialiste va fi subordonată, ca și pînă acum, ridicării, în continuare, a nivelului de trai al întregului popor, satisfacerii în tot mai bune condiții a consumului oamenilor muncii de produse și servicii. Înfăptuirea acestei sarcini de bază, care constituie țelul suprem al politicii partidului și statului nostru, este condiționată de dezvoltarea proprietății socialiste, de stat și cooperatiste, de creșterea și diversificarea producției, de perfecționarea întregului ansamblu de relații sociale, a conducerii, organizării și planificării activității economico-sociale.

ORIENTĂRILE DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE A ROMÂNIEI ÎN PERSPECTIVA ANILOR 2000—2010

Potrivit Proiectului Programului-Directivă, în perioada de perspectivă pînă în anii 2000—2010, pe baza principiilor socialismului științific, a concepției creatoare, revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, în țara noastră se vor asigura înfăptuirea deplină a societății socialiste multilateral dezvoltate, înaintarea fermă a României spre comunism. Promovîndu-se, în continuare, ca linie politică, strategică, dezvoltarea puternică a forțelor de producție, prin aplicarea celor mai noi cuceriri ale revoluției științifico-tehnice, se va asigura ridicarea României la stadiul de țară dezvoltată, cu o economie intensivă și armonios structurată, ca premisă pentru realizarea unei noi calități a muncii și vieții întregului popor.

În structura pe ramuri a economiei naționale, industria va deține și în viitor rolul determinant, producția urmînd a se dubla în anii 2000—2005, față de 1990. În concordanță cu exigențele programelor de dezvoltare echilibrată, armonioasă a întregii economii naționale, în următorul deceniu se va încheia, în linii generale, investigarea complexă a potențialului național de rezerve, inclusiv a celor situate la mare adîncime și în platforma maritimă, se va realiza o utilizare judicioasă a potențialului hidroenergetic. În cadrul industriei prelucrătoare, accentul se va pune pe valorificarea superioară a resurselor materiale și de muncă, pe dezvoltarea sectoarelor de vîrf, ale căror produse încorporează muncă de înaltă calificare, creativitate științifică eficientă și un consum minim de materii prime și energie, ridicîndu-se nivelul lor calitativ și de competitivitate.

Industria și agricultura vor constitui, și în viitor, ramurile de bază ale economiei noastre naționale, continuîndu-se cu consecvență politica de înfăptuire a noii revoluții agrare, în vederea realizării unei agriculturi socialiste moderne, cu producții înalte, care să asigure pe deplin necesitățile de consum ale populației, aprovizionarea industriei cu materii prime, celelalte nevoi ale țării. Potrivit Proiectului Programului-Directivă, pînă în anii 2000—2005 va trebui să se ajungă la o recoltă stabilă de 40—45 milioane tone de cereale anual. Ca urmare a încheierii amenajării întregii suprafețe posibile de irigat, a aplicării celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii agricole, producția agricolă se va baza, în tot mai largă măsură, pe cuceririle biologiei moderne și ingineriei genetice.

Prin intensificarea acțiunii factorilor calitativi și de eficiență, România se va situa, la acești parametri economici, la nivelul statelor avansate. Se estimează că, față de 1990, în anii 2000—2005, venitul național se va dubla, urmînd să se împartă în mod judicios în fond de acumulare (28—30%) și fond de consum (70—72%).

La baza marilor transformări care vor situa țara noastră în rîndul statelor dezvoltate se va afla în continuare dezvoltarea puternică a științei românești, care se va afirma pe deplin ca forță de producție nemijlocită, sporindu-și contribuția la promovarea celor mai eficiente tehnici și tehnologii, cu consecințe directe asupra productivității muncii sociale, a gradului de valorificare superioară a resurselor și calității produselor. Așa cum se subliniază în Proiectul Programului-Directivă, „transformarea patriei noastre într-o puternică forță a progresului tehnico-științific reprezintă o cerință legică a înfăptuirii Programului partidului, a edificării cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism".

Atît ca o expresie a puternicei dezvoltări calitative, cît și ca o condiție a realizării acesteia, România va participa tot mai larg și cu eficiență sporită la diviziunea internațională a muncii, la cooperarea în producție, știință și tehnică cu statele membre ale C.A.E.R. și cu celelalte țări socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. Ca urmare a îmbunătățirii structurii exportului, a sporirii volumului său, va crește eficiența comerțului exterior, exportul urmînd să ajungă la cel puțin 30% din volumul producției-marfă; balanța de plăți va fi, în continuare, echilibrată.

În cadrul procesului revoluționar neîntrerupt, partidul nostru va acționa neabătut pentru perfecționarea, în continuare, pe baza proprietății socialiste, a întregului popor și cooperatistă, a relațiilor de producție și sociale, pentru asigurarea concordanței necesare dintre acestea și evoluția forțelor de producție. Concomitent cu întărirea rolului planului național unic — ca instrument esențial de conducere unitară a economiei —, se va asigura afirmarea deplină, în toate sectoarele, a principiilor autoconducerii și autogestiunii, participarea tot mai largă a maselor largi de oameni ai muncii, a întregului popor la conducerea societății.

Prin înfăptuirea orientărilor de perspectivă, prin creșterea rolului științei, învățămîntului și culturii în formarea și afirmarea omului nou, multilateral pregătit, cu o înaltă conștiință revoluționară, România va deveni o țară socialistă multilateral dezvoltată, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane în general, cu un înalt nivel de civilizație materială și spirituală, creîndu-se, astfel, premisele pentru afirmarea tot mai viguroasă a principiilor comuniste de muncă și viață.

DUMITRU CIUCUR

CONSTANTIN C. POPESCU

BIBLIOGRAFIE

- **Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român,** Editura politică, București, 1989, p. 24—32.
- **Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1991—1995 și orientările de perspectivă pînă în anii 2000—2010,** Editura politică, București, 1989, p. 12—32; 34—37; 41—45.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Raport la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român,** Editura politică, București, 1984, p. 33—40.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 14—16 decembrie 1987,** Editura politică, București, 1987, p. 21—26; 31—35.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Expunere cu privire la unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politico-educative, precum și ale situației internaționale, 29 aprilie 1988,** Editura politică, București, 1988, p. 6—13; 20—23.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Expunere la ședința comună a Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a organismelor democratice și organizațiilor de masă și obștești, 28 noiembrie 1988,** Editura politică, București, 1988, p. 43—48; 60—64.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Cuvîntare la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român, 14 aprilie 1989,** Editura politică, București, 1989, p. 13—16; 20—22; 28—29.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Cuvîntare la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român, 28 iunie 1989,** Editura politică, București, 1989, p. 20—24; 27—30.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Cuvîntare la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii, 13 iulie 1989,** în „Scînteia" din 14 iulie 1989.

Digitized by Google

Făurirea orînduirii socialiste în România, rezultatul luptei milenare a poporului nostru pentru libertate socială şi naţională, pentru independenţă şi unitate

II

Revista „Era socialistă" a publicat, în nr. 15/1989, prima parte a dezbaterii, sub forma unui grupaj de articole, cu titlul de mai sus. Articolele incluse în această parte au reliefat momentele cele mai importante din lupta îndelungată a maselor largi populare, a întregului popor român pentru libertate socială şi naţională, împotriva dominaţiei străine, pentru apărarea independenţei şi realizarea unui stat propriu, unitar.

În numărul de faţă publicăm partea a doua a dezbaterii, consacrată evidenţierii rolului hotărîtor al revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă de la 23 August 1944 în lichidarea pentru totdeauna a dominaţiei imperialiste şi dobîndirea adevăratei independenţe naţionale, în inaugurarea amplului proces revoluţionar de edificare a noii orînduiri, de ridicare a patriei pe noi trepte de progres şi civilizaţie socialistă.

Partidul Comunist Român — promotor ferm al luptei împotriva fascismului şi războiului, pentru salvgardarea independenţei şi integrităţii ţării

Făurirea Partidului Comunist Român la Congresul din mai 1921 — moment de excepţională însemnătate în istoria patriei — a asigurat întărirea unităţii de acţiune a clasei muncitoare în marile bătălii purtate împotriva exploatării şi asupririi, a monopolurilor străine, pentru o viaţă liberă, demnă şi independentă.

În condiţiile apariţiei şi ascensiunii fascismului într-o serie de state din Europa în perioada dintre cele două războaie mondiale, care a constituit o uriaşă primejdie pentru existenţa independentă a multor popoare, pentru progresul şi civilizaţia omenirii, Partidul Comunist Român, exponent consecvent al intereselor supreme ale poporului nostru, a înţeles şi a dezvăluit gravul pericol reprezentat de fascism şi revizionism, a organizat şi condus lupta maselor largi pentru apărarea libertăţilor democratice, a independenţei şi suveranităţii naţionale, pentru salvgardarea integrităţii teritoriale a României ameninţate de statele revanşard-revizioniste, grupate în jurul Germaniei hitleriste. „În condiţiile instaurării hitlerismului la putere în Germania şi creşterii pericolului fascismului, războiului şi revizionismului — se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al P.C.R. —, Partidul Comunist Român şi-a amplificat lupta revoluţionară pentru unirea maselor largi populare în vederea apărării integrităţii şi suveranităţii României".

Calea preconizată de comunişti pentru asigurarea succesului în lupta general-democratică antifascistă şi antirăzboinică a fost aceea a ralierii tuturor forţelor politice, progresiste, ale naţiunii române într-un larg front popular antifascist, axat pe frontul unic muncitoresc. Aşa cum se reliefa cu deosebită claritate în rezoluţia „Sarcinile cele mai apropiate ale Partidului Comunist Român", adoptată de plenara partidului din februarie 1935, „frontul popular antifascist, în care să-şi dea mîna tot ce e cinstit, tot ce e muncitor, tot ce e cultură în România are un mare rol naţional. De închegarea rapidă a acestui front al poporului român va depinde nu numai salvarea libertăţilor lăuntrice ale poporului, ci şi existenţa sa ca naţiune". În acest scop, Partidul Comunist Român şi-a concentrat activitatea

Digitized by Google

spre coalizarea tuturor forțelor democratice, spre activizarea clasei muncitoare, a maselor țărănești, a intelectualității și altor categorii sociale, și-a dezvoltat contactele cu celelalte partide și organizații muncitorești, cu grupări și elemente din partide burgheze. Semnificative aspecte despre concepția P.C.R. privind rolul clasei muncitoare de forță socială fundamentală a mișcării antifasciste și antirăzboinice, despre necesitatea realizării unității de acțiune muncitorești sînt cuprinse în Scrisoarea Comitetului Central al Partidului Comunist Român către Comitetul Executiv al Partidului Social-Democrat din 1 noiembrie 1935. „Proletariatul — se arăta în acest document — este răspunzător de soarta poporului său, în fruntea căruia istoria îl cheamă. Lupta pentru împiedicarea pregătirilor fasciste și a triumfului fascismului, pentru salvarea propriei clase, pentru mîntuirea întregului popor e sarcina cea mai arzatoare a muncitorimii. Lupta pe viață și pe moarte dintre forțele fasciste și forțele de apărare a democrației este în curs. Numic nu o va putea opri, căci în joc e soarta milioanelor de oameni, a națiunii întregi". Pentru aceasta, clasa muncitoare trebuie să-și realizeze unitatea de acțiune, întrucît „proletariatul este stînjenit în rolul său de frunte prin diviziunea sa în organizații și partide diferite" și nu-și poate îndeplini, în mod firesc, chemarea de mare răspundere în „formarea Frontului popular antifascist real". Subliniind că „unitatea de acțiune, unitatea sindicală și unitatea politică" sînt nu numai necesare, ci și posibile, același document arăta: „Sîntem gata să ne înțelegem asupra oricărui punct cît de minimal care ar contribui la mobilizarea antifascistă a maselor".

În fața creșterii primejdiei revizioniste, a războiului, atrăgînd atenția asupra faptului că blocul statelor fasciste amenință existența liberă a poporului nostru, partidul comunist preciza: „Noi, comuniștii, sîntem gata să apărăm cu arma în mînă independența României dacă țara noastră ar fi silită să ducă un război național de apărare contra imperialismului fascist". Se dădea astfel expresie înaltului patriotism al comuniștilor, hotărîrii lor de a sluji cu devotament interesele majore ale țării.

În pofida greutăților pe care le întîmpina în activitatea ilegală, P.C.R. va acționa cu consecvență pentru unirea tuturor forțelor antifasciste, antirăzboinice și antirevizioniste. Astfel, într-un document privind relațiile cu Partidul Social-Democrat și Partidul Socialist Unitar, pornind de la premisa că „realizarea frontului unic proletar însemnează începutul concentrării forțelor democratice pentru apărarea libertăților democratice și cucerirea revendicărilor imediate ale maselor populare", partidul comunist aprecia că sarcina principală a acestui front, a organizațiilor care îl constituie rezidă în „crearea frontului popular antifascist din România prin atragerea organizațiilor Partidului Național-Țărănesc și a tuturor forțelor politice, formațiunilor și persoanelor care sînt gata să lupte în mod cinstit pentru apărarea și cucerirea libertăților democratice ale maselor populare, împotriva fascismului și a războiului". De asemenea, în Scrisoarea adresată de C.C. al P.C.R. se preciza: „Independența poporului român este amenințată de statele din blocul fascist central-european, bloc revizionist, format sub hegemonia imperialismului german care se înarmează în goană nemaivăzută pentru cotropirea în primul rînd a orientului european... În caz de victorie, blocul fascist imperialist va șterge țara noastră de pe harta Europei". Iar în Rezoluția Plenarei a V-a lărgite a C.C. al P.C.R. din august 1936 se arăta că, în cazul în care Germania nazistă, dezlănțuind războiul în Europa, va ataca România cu ajutorul Ungariei horthyste, „comuniștii vor considera necesară apărarea fiecărei palme de pămînt al țării".

În documentele enumerate și în Platforma-program „Pentru pace, pîine, pămînt și libertate", adoptată de Plenara C.C. al P.C.R. din august 1936, o atenție deosebită se acorda definirii forțelor menite să constituie Frontul popular antifascist, ca și a obiectivelor sale de luptă. Astfel, în Scrisoarea din ianuarie 1936, Frontul popular antifascist era definit ca „o vastă concentrare de forțe pentru apărarea libertăților democratice și de luptă pentru lărgirea lor, largă alianță a forțelor populare pentru oprirea fascismului", pentru „mobilizarea formidabilă a întregului popor pentru apărarea păcii și a existenței și independenței naționale, a libertății naționale".

P.C.R. a desfășurat o amplă activitate de mobilizare a maselor largi populare la mișcarea antifascistă și antirevizionistă, a creat numeroase organizații de masă ce au constituit importante pîrghii, prin intermediul cărora s-a realizat angajarea în luptă a tuturor forțelor social-politice revoluționare, democratice și patriotice. **La loc de seamă în rîndul acestor organizații s-a situat Comitetul Național Antifascist, în conducerea căruia tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus o contribuție deosebită.**

Crearea Comitetului Național Antifascist, în iunie 1933, a reprezentat un moment de referință în dezvoltarea mișcării democratice și patriotice, ilustrînd concepția P.C.R. privind necesitatea și posibilitatea realizării unui larg front antifascist și antirăzboinic, care să unească toate forțele potrivnice fascismului și războiului. În acest scop, P.C.R. a încheiat, prin intermediul unor organizații de masă, create și îndrumate de comuniști, unele acorduri de Front popular, cum au fost acordul din 17 octombrie 1934 dintre Comitetul Național Antifascist, Liga Muncii și Partidul Socialist Unitar, acordurile dintre Frontul Plugarilor și MADOSZ (Bácia, 24 septembrie 1935), dintre Blocul Democratic și Partidul Socialist (Popovici) (București, 26 noiembrie 1935) și cel de la Țebea, din 6 decembrie 1935, dintre Blocul Democratic, Frontul Plugarilor și Partidul Socialist (Popovici). Pe lîngă enunțarea platformei comune pe baza căreia s-a realizat înțelegerea, a formelor și acțiunilor de transpunere în practică a acesteia, textele acordurilor menționate conțineau și apeluri de colaborare adresate altor partide și organizații muncitorești și democratice. Astfel, în textul acordului din 6 decembrie 1935 se arăta: „De la Țebea, din ținuturile lui Horea și ale lui Avram Iancu, prin mii de luptători pentru libertate și dreptate socială ne adresăm întregului popor din această țară și tuturor organizațiilor democratice — Partidului Național-Țărănesc, Partidului Radical-Țărănesc, Partidului Social-Democrat, Partidului Socialist Unitar, tuturor organizațiilor de meseriași, comercianți, funcționari, pensionari și intelectuali să se alăture acțiunii noastre pentru a înfăptui, cu un ceas mai devreme, adevăratul Front Popular între toate forțele democratice din România, singura chezășie a luptei pentru libertate și pace".

Realitățile acelor ani indică aria largă de grupări social-politice care s-au pronunțat și au activat împotriva fascismului și revizionismului, au militat pentru o politică externă care să garanteze independența și suveranitatea națională a României în granițele istorice întregite în anul Marii Uniri. Forțele democratice, în frunte cu partidul comunist, pe baza unor acorduri parțiale sau temporare, au obținut succese, în viața politică, în confruntarea cu elementele fasciste, cum au fost alegerile parlamentare pentru județele Hunedoara și Mehedinți, din februarie 1936, alegerile județene și comunale, din 1936—1937. De asemenea, s-au organizat mari întruniri și manifestații populare împotriva pericolului fascismului, războiului și revizionismului, pentru apărarea integrității teritoriale a țării. Impresionante au fost puternicele manifestații antirevizioniste și antirăzboinice din anii 1932—1933, demonstrațiile antifasciste de la 31 mai 1936 din București și alte orașe importante, întrunirile și adunările antirevizioniste desfășurate în întreaga țară, prin care poporul român condamna discursul revizionist al lui Mussolini din 1 noiembrie 1936 și își exprima hotărîrea de a nu ceda „nici o brazdă de pămînt" din teritoriul național.

Atîrmîndu-se cu consecvență drept organizator și dinamizator al luptei clasei muncitoare, a întregului popor împotriva pericolului fascismului, pentru pace, democrație și libertate, P.C.R. și-a intensificat activitatea, în anii 1938—1940, cînd, sub presiunea forței brutale a fascismului și revizionismului, s-au produs mari perturbări politico-teritoriale și militare în Europa: anexarea Austriei (martie 1938), conferința de la München (29/30 septembrie 1938), primul Dictat de la Viena (noiembrie 1938), cotropirea Cehoslovaciei (15 martie 1939). Politica de concesii și de capitulare față de Germania nazistă, acordul de la München, inclusiv pactul Molotov-Ribbentrop, din 23 august 1939, nu au oprit agresiunea, ci au încurajat-o, ducînd, în final, la izbucnirea, la 1 septembrie 1939, a celui de-al doilea război mondial.

În aceste împrejurări, cînd pericolul fascist, revizionist amenința direct granițele României, P.C.R. și-a intensificat lupta pentru salvgardarea independenței și integrității teritoriale a țării. Documentele partidului precizau că sarcina principală a tuturor patrioților, a întregului popor în fața primejdiei de agresiune directă din partea statelor fasciste, revizioniste, era aceea de a participa activ și hotărît la această luptă, de a se opune pe orice cale celor ce atentau din exterior la existența națională a României. „Trupele de asalt ale lui Hitler au invadat Cehoslovacia și se găsesc la granița țării noastre — se arată în Manifestul C.C. al P.C.R. din 17 martie 1939. Partidul Comunist Român dă alarma! Să fie pregătit la luptă întreg poporul român pentru apărarea țării contra cotropitorilor fasciști... P.C.R. declară: comuniștii vor lupta cu arma în mînă, în primele rînduri. Uniți-vă cu toții într-un singur front puternic contra lui Hitler și aliaților săi revizioniști".

Amplele mișcări împotriva pericolului fascismului, războiului și revizionismului au culminat cu **marea demonstrație patriotică, antifascistă și antirăzboinică de la 1 Mai 1939, în organizarea și desfășurarea căreia o contribuție determinantă**

Digitized by Google

au avut tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu. Demonstrația de la 1 Mai 1939 s-a transformat într-o puternică manifestare contra fascismului și războiului, numărîndu-se printre primele manifestări din Europa, după München, cînd Germania hitleristă era în ofensivă. Poporul român, în frunte cu comuniștii, aliați cu socialiștii, cu alte forțe democratice, a făcut dovada hotărîrii sale de a se opune agresiunii fascisto-revizioniste, planurilor de dominație ale celui de-al III-lea Reich. Pretutindeni, în fața Palatului regal, a Prefecturii Capitalei sau la Mormîntul eroului necunoscut, cei 20 000 de demonstranți au scandat: „Vrem respectarea granițelor! Trăiască integritatea teritorială a României! Să ținem piept agresorului! Vrem rezistență față de planuitul atac al puterilor fasciste! Nu vrem război! Vrem alianță cu țările democrației!", făcînd dovada — așa cum scria ziarul „Azi", din 2 mai 1939 — că „muncitorii știu să răspundă cu entuziasm atunci cînd este vorba de arătat simțăminte și de manifestat pentru un ideal care nu este numai al muncitorilor ci al întregii națiuni". Spiritul combativ antifascist și antirăzboinic în care s-au desfășurat acțiunile din București în ziua de 1 Mai 1939 a fost subliniat și în Rezoluția referitoare la România adoptată de Conferința mondială pentru apărarea păcii și democrației, ținută la Paris în 13—14 mai 1939, în care se aprecia: „Manifestațiile de la București sînt o dovadă că poporul român se raliază la mișcarea antifascistă și că voința sa este de a lupta, în mod real, împotriva agresorului și fascismului".

Lupta forțelor progresiste, organizate și conduse de P.C.R. sub steagul democrației, independenței naționale și păcii, atitudinea realistă a unor grupări și reprezentanți politici ai cercurilor conducătoare au barat pentru un timp drumul fascismului spre putere în România, au împiedicat aservirea țării de către Germania hitleristă, au asigurat păstrarea integrității fruntariilor patriei pînă în vara anului 1940, cînd, izolată pe plan extern, sub presiunile concertate ale statelor fasciste și revizioniste, României i s-au impus grele cesiuni teritoriale, însumînd peste 30% din suprafața, populația și potențialul său economic. La 30 august 1940, Germania hitleristă și Italia fascistă, prin Dictatul fascist de la Viena, au cedat Ungariei horthyste partea de nord-vest a României, reprezentînd un teritoriu de 43 500 km² și o populație de peste 2 600 000 locuitori, în marea majoritate români, și în care timp de 4 ani autoritățile de ocupație hitleristo-horthyste au instituit și au exercitat un regim de teroare căruia i-au căzut victimă peste 500 000 de români. În acele grele momente, lupta maselor populare, în frunte cu comuniștii, a căpătat caracterul unei adevărate explozii de nemulțumire contra nedreptății săvîrșite față de poporul român, contra sentinței arbitrare imperialiste de la Viena, dovedind că întreaga noastră națiune nu-și va cruța forțele și nu va precupeți nici un efort pentru restabilirea independenței și suveranității sale naționale.

ION ARDELEANU

Consensul național — factor esențial al victoriei revoluției din August

Act crucial pentru destinul istoric al poporului român, revoluția din August 1944 a fost rezultatul realizării unui consens național, la baza căruia au stat propunerile Partidului Comunist Român, de multe ori repetate, începînd din 1940, de făurire a Frontului Național Antifascist, care să asigure scoaterea țării de sub dominația Germaniei naziste și alăturarea ei coaliției antihitleriste.

Întreaga evoluție a situației interne și externe pe plan politic și militar din toamna anului 1943 și primăvara anului 1944 demonstra că lupta de eliberare a poporului român intrase într-o etapă decisivă. Organele represive semnalau că în rîndurile muncitorilor din principalele întreprinderi bucureștene și din țară exista „o permanentă atmosferă de dușmănie împotriva actualului regim", precum și faptul că aceștia „ar privi cu ochi buni o răsturnare a actualei ordini sociale". Atitudini similare manifesta țărănimea, greu lovită de calamitățile și ororile războiului. Cele mai valoroase elemente din rîndurile intelectualității românești, purtătoare ale tradițiilor progresiste, patriotice și umaniste ale oamenilor de știință și cultură din țara noastră, au luat și ele atitudine împotriva continuării războiului alături de Germania nazistă. În iunie 1944, la inițiativa Partidului Comunist Român, un număr de 65 de oameni de știință, membri ai Academiei Române, profesori universitari, au adresat lui Ion Antonescu un memoriu, întocmit încă din aprilie 1944, prin care cereau ieșirea României din războiul hitlerist.

Atitudinea diferitelor grupări burgheze și a reprezentanților politici ai acestora a fost diferită, de la o perioadă la alta, ea parcurgînd un proces lent, în strînsă legătură cu evoluția crizei regimului antonescian, care a început în anul 1942, o dată cu creșterea stării de spirit antifasciste a populației, cu înfrîngerile suferite de coaliția hitleristă pe diferite fronturi și accentuarea dictatului nazist în relațiile economice, politice și militare dintre România și Germania hitleristă. Monopolizarea aproape totală, de către Germania, a comerțului exterior al României și întreruperea legăturilor economice tradiționale ale acesteia cu o serie de state au lipsit, treptat, economia românească de unele materii prime și semifabricate, asigurate anterior din importuri, numeroase întreprinderi industriale fiind, astfel, nevoite să-și reducă sau să-și întrerupă temporar activitatea de producție, iar capitalul bancar să resimtă o stagnare a operațiilor sale. Aceasta a determinat o anumită rezistență din partea unor cercuri burgheze importante. Banca Națională, de pildă, care colaborase permanent cu guvernul, a refuzat, în vara anului 1943, să mai efectueze plata la furnizori a produselor exportate în Germania fără acoperirea contravalorii lor în aur.

Perspectiva sumbră de hinterland agrar, rezervată României de monopolurile germane în așa-zisa „noua ordine europeană", i-a determinat pe conducătorii Partidului Național-Țărănesc și Partidului Național-Liberal să întreprindă unele acțiuni cu scopul de a menține și dezvolta, în rîndurile adepților lor, starea de spirit potrivnică imperialismului fascist german, năzuința de a elibera partea de nord-vest a României de sub dominația Ungariei horthyste. În privința participării României la războiul hitlerist, cercurile politice burgheze au adoptat atitudini diferențiate. I. Maniu și C.I.C. Brătianu au făcut lui Ion Antonescu numeroase propuneri, începînd din toamna anului 1941, prin care îi atrăgeau atenția asupra consecințelor grave ce aveau să urmeze în cazul continuării operațiunilor militare în adîncimea teritoriului sovietic; ei cereau ca trupele române să fie ținute în țară, reorganizate și întărite, pentru a fi folosite în vederea eliberării părții nord-vestice a țării și pentru a reprima acțiunile revoluționare ale maselor, pe care le considerau inevitabile în întreaga Europă, la sfîrșitul războiului. Deși poziția cercurilor conducătoare ale P.N.Ț și P.N.L. se limita doar la anumite aspecte ale politicii guvernului și nu viza înlăturarea regimului dictaturii antonesciene, ea a influențat, totuși, evoluția crizei regimului respectiv, determinată de înmulțirea actelor de împotrivire a maselor față de război, a ciocnirilor dintre militarii români și germani, de apariția și adîncirea divergențelor dintre vîrfurile piramidei sociale și dictatură.

În anii 1943—1944, în jurul monarhiei s-au grupat oameni politici, generali și ofițeri superiori, care, din diferite motive, erau nemulțumiți de regim și adversari ai cîrdășiei cu Germania hitleristă. Caracteristica acestor cercuri era graba de a găsi o soluție care să evite schimbări structurale pe plan intern, dar să desprindă și să distanțeze monarhia de soarta guvernării antonesciene. În mesajul de Anul Nou 1944, regele nu a mai făcut elogii războiului, ci urări de pace întemeiată pe justiție și libertate. Adîncirea fricțiunilor și divergențelor dintre I. Antonescu și cercurile monarhice, transformarea lor în puternice contradicții odată cu desfășurarea evenimentelor politico-militare și consolidarea coaliției antihitleriste au determinat aceste cercuri să accepte dialogul cu partidul comunist. La rîndul său, P.C.R. a considerat că, în vederea folosirii tuturor posibilităților pentru asigurarea succesului acțiunii de scoatere a țării din războiul hitlerist și de sub dominația celui de-al III-lea Reich, contactul cu Palatul era util, regele, generalii și ofițerii superiori din anturajul său putînd contribui îndeosebi în direcția participării largi a armatei la înfăptuirea acestei acțiuni, ceea ce era de importanță capitală.

Existența unor poziții diferite în rîndul

Digitized by Google

cercurilor politice burgheze demonstra că situația începea să devină favorabilă coalizării forțelor ce se pronunțau pentru ieșirea României din alianța cu Germania, în pofida divergențelor de clasă și ideologice. În acest scop, P.C.R. a stabilit contacte cu gruparea liberală de sub conducerea lui Gh. Tătărescu.

Un prim succes în direcția făuririi unui larg front politic l-a constituit crearea, în toamna anului 1943, a Comitetului Frontului Patriotic Antihitlerist. Răspunzînd apelului, din iunie 1943, al partidului comunist, în lunile septembrie-octombrie 1943 s-au aliat cu el, în lupta pentru eliberarea patriei, partide și organizații patriotice ce se aflaseră și anterior alături de comuniști în acțiunile contra fascismului și nazismului, cum erau Frontul Plugarilor, Uniunea Patrioților, Uniunea Oamenilor Muncii Maghiari din România (MADOSZ) și Partidul Socialist Țărănesc. Crearea Frontului Patriotic Antihitlerist a constituit o etapă importantă în procesul de unire a forțelor rezistenței românești, existența lui atestînd maturizarea condițiilor pentru ca lupta antihitleristă să ia cursul spre coordonarea tuturor acțiunilor și dezvoltarea lor, spre pregătirea efectivă a scoaterii țării de sub dominația Germaniei naziste.

Urmărind lărgirea coaliției realizate prin crearea Frontului Patriotic Antihitlerist, prin cuprinderea tuturor partidelor, grupărilor și personalităților politice influente, comuniștii considerau că unitatea clasei muncitoare trebuia să fie coloana vertebrală a acestei largi alianțe politice. Discuțiile sistematice purtate de activiști de frunte ai celor două partide muncitorești au avut ca rezultat încheierea, în a doua jumătate a lunii aprilie 1944, a unui acord de Front Unic Muncitoresc. Manifestul programatic al acestui front, dat publicității cu prilejul zilei de 1 Mai 1944, chema toate forțele patriotice, antihitleriste să se unească în lupta hotărîtă pentru pace imediată, răsturnarea guvernului Antonescu, formarea guvernului național din reprezentanții tuturor forțelor antihitleriste din țară, sabotarea și distrugerea mașinii de război germane, alianța cu coaliția Națiunilor Unite, pentru făurirea României libere, democratice și independente. Realizarea Frontului Unic Muncitoresc a constituit un factor de mare însemnătate în lupta pentru înlăturarea dictaturii antonesciene, pentru ieșirea României din războiul dus contra Uniunii Sovietice, alăturarea la coaliția antihitleristă, trecerea la dezvoltarea democratică și la transformarea socialistă a țării. **„Frontul Unic Muncitoresc — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — a avut un rol esențial în crearea frontului larg democratic antifascist, în unirea tuturor forțelor politice progresiste, a tuturor elementelor patriotice."**

Continuarea războiului împreună cu Germania nazistă, care crea perspectiva transformării țării într-un vast cîmp de război, ca și prezența în țară, în primăvara anului 1944, a unui mare număr de trupe hitleriste, a întărit convingerea Partidului Comunist Român că eliberarea țării de sub dominația Germaniei fasciste era posibilă numai prin forța armelor, printr-o ridicare la arme a maselor populare și a armatei. Pentru o asemenea acțiune existau condițiile necesare: creșterea hotărîrii maselor — în primul rînd, a clasei muncitoare — de a lupta pentru salvarea țării, posibilitatea atragerii armatei alături de forțele patriotice, criza regimului antonescian în continuă agravare, împrejurări politice și militare externe favorabile, determinate de victoriile Uniunii Sovietice, ale forțelor coaliției antihitleriste. Orientarea unor grupări politice și cercuri ale burgheziei spre ruperea „alianței" cu Germania, deși determinată de motive foarte diferite și contradictorii, corespundea, în situația dată, intereselor vitale ale țării. Cu forțe unite, comuniștii și social-democrații au dezvoltat contactele stabilite anterior, ceea ce a dus la încheirea, la 26 mai 1944, a unei înțelegeri cu gruparea liberală condusă de Gh. Tătărescu, cu reprezentanții grupării național-democrate de sub conducerea lui Petru Popa (derivată din fostul partid național-democrat, aflat înainte de război sub conducerea lui Nicolae Iorga), constituindu-se astfel Coaliția Național Democrată. Reprezentanții P.C.R. au semnat procesul verbal al înțelegerii în numele tuturor organizațiilor politice din Frontul Patriotic Antihitlerist. În aceste împrejurări, în mai 1944, I. Maniu și C.I.C. Brătianu, fără a renunța la pertractările cu mareșalul Antonescu, au consimțit să participe la constituirea unui Comitet Central de Acțiune, format din reprezentanți ai P.C.R., P.S.D., P.N.Ț., P.N.L. și a unui Birou ca organ executiv. În cadrul de mai sus s-au purtat numeroase discuții cu rezultate concrete la sfîrșitul celei de-a doua decade a lunii iunie 1944. Drept urmare, la consfătuirea din noaptea de 13/14 iunie 1944, care a avut loc în casa lui I.B. Safianu, din Calea Moșilor nr. 103, cu participarea reprezentanților partidului comunist, ai Palatului și ai armatei, a fost acceptat planul Partidului Comunist Român de înlăturare prin forța armelor a guvernului antonescian.

Presiunea maselor și a propriilor lor partizani, desfășurarea favorabilă a contactelor P.C.R. cu gruparea liberală condusă de Gh. Tătărescu și cu cercurile Palatului regal au impus o anumită schimbare de atitudine din partea lui Maniu și Brătianu. Pentru a nu rămîne în afara evenimentelor și în izolare totală, aceștia au aderat, în sfîrșit, la 20 iunie 1944, la platforma propusă de partidul comunist privind constituirea Blocului Național Democratic. Totodată, ei sperau că prin prezența lor în B.N.D. vor putea contracara sporirea influenței politice a partidului comunist. Conform declarației publicate la 20 iunie 1944, obiectivele coalizării erau: „1. Încheierea fără întîrziere, în baza ofertei făcută de Aliați, a unui armistițiu cu Națiunile Unite (Uniunea Sovietică, Marea Britanie și Statele Unite ale Americii), căutînd a obține condițiunile posibile cele mai bune pentru interesele țării; 2. Ieșirea României din Axă, eliberarea țării de ocupația germană, alăturarea ei de Națiunile Unite și restabilirea independenței și suveranității naționale; 3. În acest scop, înlăturarea actualului regim de dictatură și înlocuirea lui cu un regim constituțional democratic, pe baza acordării drepturilor și libertăților civice tuturor cetățenilor țării; 4. Prezentul acord intră imediat în vigoare și obligă părțile contractante la organizarea și ducerea în comun, fără nici o întîrziere, a acțiunii pentru realizarea punctelor mai sus stabilite". În Declarație se arăta, de asemenea, că formațiunile politice care alcătuiau Blocul Național Democratic își păstrau întreaga independență ideologică și politică, „acordul intervenit neprivind decît punctele mai sus fixate".

Prin constituirea B.N.D. se realiza, în fapt, Frontul Național Antihitlerist. Prezent în toate înțelegerile stabilite prin consens, partidul comunist acționa ca un liant și nucleu dinamizator al tuturor forțelor politice coalizate, afirmîndu-se tot mai puternic drept singura forță politică în măsură să asigure succesul unei acțiuni antifasciste decisive. Frontul larg creat era expresia politicii de alianțe, inițiată și urmărită cu tenacitate de partidul comunist, angajînd astfel la luptă hotărîtoare pentru interesele naționale fundamentale cele mai largi pături ale populației, întregul popor român. Rezultatul imediat al realizării acestui consens național l-a constituit insurecția din August 1944, prin care s-au obținut eliberarea țării de sub dominația Germaniei naziste și întoarcerea armelor împotriva acesteia.

GHEORGHE ZAHARIA

Rezultatul luptei maselor largi populare, al voinței întregului popor

Moment remarcabil deopotrivă în istoria națională și universală, actul istoric de la 23 August 1944 se înscrie în rîndul acelor evenimente care pun în lumină adevărul fundamental relevat cu putere în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie a.c., potrivit căruia **„întreaga istorie a patriei noastre este rezultatul luptelor grele, cu arma în mînă, împotriva dominației străine, pentru progres, libertate și independență, duse de masele populare, de întregul popor, adevăratul făuritor al națiunii noastre, al progresului economico-social."**

Desfășurarea evenimentelor de acum 45 de ani atestă că participarea maselor largi populare, a întregului popor român la revoluția de eliberare socială și națională era o necesitate legică, obiectivă, reprezentînd condiția sine qua non a îndeplinirii programului de salvare națională, de schimbare a cursului istoriei României, program elaborat și promovat cu consecvență de către Partidul Comunist Român. Potrivit concepției care stătea la baza acestui program, îndeplinirea

Digitized by Google

obiectivelor luptei revoluționare urma să fie opera istorică a poporului român.

Într-adevăr, act major al demnității și independenței naționale, revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, izvorîtă din solul fertil al realităților românești, nu a fost o simplă schimbare de guvern și, cu atît mai puțin, o lovitură de stat, ci a reprezentat o acțiune politico-socială de anvergură, înfăptuită prin lupta întregului popor, care a deschis larg calea trecerii României de la vechea formațiune social-economică la alta nouă, superioară, a cuceririi suveranității și independenței depline.

Participarea maselor populare, a întregului nostru popor la revoluția din August 1944 n-a fost nicidecum o acțiune spontană, întîmplătoare, ci s-a întemeiat pe o concepție politico-strategică științifică și o amplă pregătire organizatorică. Această participare s-a impus cu atît mai mult cu cît problema fundamentală a revoluției era aceea a luptei pentru eliberarea României de sub dominația Germaniei naziste. Participarea organizată a maselor populare la lupta cu arma în mînă era imperios cerută, totodată, de faptul că acțiunile militare eliberatoare se desfășurau în zone în care unitățile române erau intercalate cu cele hitleriste, raportul de forțe fiind adesea favorabil inamicului. În asemenea condiții, angajarea maselor populare alături de unitățile militare a avut cel puțin o dublă semnificație, determinînd atît schimbarea raportului de forțe cît și asigurarea unui climat ofensiv general, cu puternic impact asupra deznodămîntului confruntărilor. În acest scop, partidul comunist a organizat diferite structuri militare, practic un aparat militar, hotărînd constituirea detașamentelor de luptă patriotică **„ce aveau să joace** — așa cum menționează secretarul general al partidului — **un rol deosebit de important în înfăptuirea actului istoric de la 23 August 1944"**, reprezentînd o formă de **„înarmare de către revoluție a întregului popor"**.

Pentru asigurarea participării maselor largi populare, a întregului popor la marea bătălie de eliberare socială și națională, o însemnătate cardinală a avut faptul că Partidul Comunist Român, exercitîndu-și în mod strălucit rolul de forță organizatoare și conducătoare, a definit cu claritate direcția loviturii principale, tipul și modalitățile de acțiune. Astfel, în Declarația C.C. al P.C.R., dată publicității în ziarul „România liberă", în ziua de 24 august 1944, se arăta, între altele, că, „în ciocnirea inevitabilă cu forțele hitleriste, Partidul Comunist Român cheamă muncitorimea, țărănimea, intelectualii și pe toți cetățenii României la lupta fără cruțare, cu toate armele, împotriva dușmanului de moarte al poporului român, pentru asigurarea viitorului său".

Revoluția din August a fost, de fapt, un autentic război al întregului popor român pentru eliberarea națională a țării, pentru recucerirea independenței și suveranității României, război care a impus angajarea în masă a populației, a întregii națiuni. Este semnificativ, în acest sens, faptul că, încă din perioada de pregătire a actului de la 23 August 1944, în procesul de elaborare a concepției și de formare a misiunilor forțelor insurecționale s-a ajuns la concluzia că, în prima urgență, era nevoie de cel puțin 25 de grupe ale formațiunilor de luptă patriotice. S-a stabilit ca la lupta pentru cucerirea unui număr de 78 obiective principale să participe, împreună cu subunitățile militare, un număr de 206—250 grupe ale formațiunilor de luptă patriotice, repartizate celor patru sectoare administrative ale Capitalei, în raport cu densitatea trupelor germane și importanța punctelor deținute de acestea. Baza formațiunilor de luptă patriotice au constituit-o muncitorii din marile întreprinderi ale Capitalei (Uzinele „Malaxa", Atelierele C.F.R. „Grivița", „Le maître", „Gaz și electricitate" etc.).

Desfășurarea acțiunilor a confirmat justețea politicii și măsurilor luate de Partidul Comunist Român. Într-adevăr, intervenția activă a populației Capitalei, a formațiunilor de luptă patriotice în confruntările de la Prefectura Ilfov, Școala Superioară de Război, de la barierele orașului etc. a constituit un aport de cea mai mare însemnătate în acțiunile pentru blocarea, dezarmarea sau zdrobirea comandamentelor și unităților hitleriste din interiorul orașului București. Însăși paza dictatorului Ion Antonescu a fost încredințată unei formațiuni de luptă patriotică.

Se poate afirma că, în prima etapă, reușita luptelor eliberatoare din zona Capitalei, în condițiile unui raport de forțe nefavorabil trupelor române, s-a datorat sprijinului larg dat de masele populare atît unităților armatei cît și formațiunilor de luptă patriotice. Este edificatoare în acest sens aprecierea ziarului „Universul": „Exemplul pe care îl dă populația Capitalei noastre este întrematór. Cu căminele sfărîmate, cu avutul prăpădit, trăind zile și nopți fără întrerupere sub trosnetul împrăștietor de moarte al bombelor dușmane, populația bucureșteană de toate treptele și de toate vîrstele nu numai că nu s-a lăsat intimidată de urgia loviturilor, dar acolo unde s-a ivit ocazia, a dat sprijin real, am putea spune ostășesc, acțiunii de dezarmare a trupelor germane, care atacau din case și din adăposturile unde se baricadaseră".

O contribuție substanțială la victoria actului de la 23 August 1944 au adus formațiunile de luptă patriotice și populația din zonele în care inamicul a încercat să pătrundă cu noi trupe în București pentru a înăbuși revoluția în chiar centrul ei. Practic, unitățile militare și formațiunile patriotice, formînd un singur front de luptă, au creat în jurul Capitalei o barieră de netrecut în calea forțelor hitleriste. Ziarul „Scînteia" scria în acest sens: „Cooperînd cu unitățile militare, formațiunile de luptă patriotice s-au alăturat bătăliei ce se încinsese pe șoseaua spre Băneasa. Ele luptau acolo cu însuflețire, impresionînd pe ostașii și ofițerii unităților militare."

În acele momente de grea cumpănă, cînd țara avea nevoie de noi forțe, tineretul român, avîndu-i în frunte pe comuniști și uteciști, a participat cu elan patriotic și dăruire la luptele pentru eliberarea Capitalei și a împrejurimilor ei, a contribuit la curățarea de naziști a cartierului în care se afla, de 20 de ani, primul sediu legal al C.C. al P.C.R., al U.T.C. și al Formațiunilor de luptă patriotice (Aleea Alexandru nr. 23). Prima promoție de uteciști care intrau în condiții legale în rîndul organizației a completat adeziunile la U.T.C. chiar în zilele furtunoase ale luptei cu arma în mînă. Existau toate temeiurile ca ziarul „Luptătorul", organ al Comitetului județean Ilfov al P.C.R., să evoce faptul că „neclintite sub ploaia de gloanțe și bombe ucigătoare, ce se abăteau din ceruri asupra Capitalei, gărzile tineretului au luptat fără șovăire alături de armata română".

O contribuție excepțională au adus clasa muncitoare, masele largi populare la zdrobirea trupelor hitleriste de pe Valea Prahovei. **„Este cunoscută activitatea desfășurată de formațiunile patriotice organizate de comuniști în regiunea Ploiești pentru sabotarea mașinii de război fasciste, participarea muncitorilor ploieșteni, alături de armată, la înfăptuirea insurecției armate, la zădărnicirea planurilor hitleriștilor de a transforma Valea Prahovei într-o mare de foc, la salvarea de la distrugere a avuțiilor poporului"** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu. Asemenea altor zone ale țării, pe Valea Prahovei s-au constituit, din timp, structuri militare, cuprinzînd populația locală, cu deosebire muncitori petroliști, care, cooperînd strîns cu trupele Corpului 5 teritorial, și-au adus o valoroasă contribuție la menținerea sub control românesc a acestui spațiu de mare importanță politico-strategică. Astfel, o însemnătate cardinală au avut-o acțiunile muncitorilor înarmați din raionul Moreni, care au asigurat paza întreprinderilor, ale muncitorilor de la Filipeștii de Pădure, ce au apărat marile rezervoare de țiței, pe care hitleriștii, în disperarea lor, plănuiseră să le incendieze. Misiuni asemănătoare au fost îndeplinite și în alte sectoare ale frontului de pe Valea Prahovei. Detașamente de muncitori înarmați au primit și misiuni de a păzi prizonieri germani.

O privire generală asupra luptelor duse în timpul revoluției din August 1944 pune în evidență cu putere adevărul că de la Compania „Fărcașa", constituită din locuitori ai satelor din zonă și muncitori forestieri care au participat la atacul dat prin surprindere, în noaptea de 23/24 August 1944, de către trupe ale regimentelor 3 și 6 grăniceri împotriva Diviziei 3 munte hitleristă, la batalioanele fixe regionale, la muncitorii din portul Constanța, care au organizat apărarea acestuia și a navelor, de la luptătorii care au participat la apărarea Timișoarei la cei care au acționat în porturile dunărene, în majoritatea localităților din țară în raza cărora se aflau trupe ale ocupanților hitleriști, la puternicele încleștări de pe Valea Prahovei și din zona București — masele populare au constituit o forță armată edificatoare pentru ceea ce înseamnă, în tradiția și practica românească, apărarea patriei cu participarea întregului popor. Revelatoare este în acest sens și aprecierea făcută de postul de Radio Londra într-o emisiune din ziua de 26 august 1944: „Acțiunea în care s-a angajat întregul popor român în ziua de 23 august a fost dictată de toată tradiția veche românească." Angajarea maselor populare, a întregului popor, în propria-i revoluție, ca o necesitate legică, obiectivă, a fost posibilă datorită realizării, pe baza programului elaborat de Partidul Comunist Român, a unui larg și indestructibil consens național, eforturile fiind unitar și integral îndreptate în direcția zdrobirii trupelor hitleriste și eliberării țării de sub dominația străină.

Operă istorică de profundă expresie națională, revoluția din August 1944 a pus în lumină o uriașă concentrare de energii populare, la scara întregului spațiu românesc, în cea mai mare bătălie de eliberare de sub dominația străină, înfăptuită sub conducerea Partidului Comunist Român. Comparabilă în substanța ei cu alte mari ridicări la luptă din istoria țării, dar nu și identică, această bătălie a întregului popor și-a pus cu pregnanță amprenta atît asupra finalității ei cît și a

căilor și mijloacelor de continuare a procesului revoluționar din România. **„Acționînd în deplină unitate** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu —, **armata, gărzile patriotice, detașamentele de muncitori, intelectuali și țărani ce s-au constituit ad-hoc au pornit la luptă cu arma în mînă împotriva Germaniei hitleriste."** Astfel, pe barricadele revoluției din August 1944, masele populare și-au dobîndit, cu arma în mînă, dreptul la libertate și neatîrnare, dreptul de a fi deplin stăpîne pe bogățiile naționale, de a-și făuri destinele potrivit intereselor și aspirațiilor proprii, precum și posibilitatea de a construi pe pămîntul patriei cea mai dreaptă și mai înaintată orînduire socială — orînduirea socialistă și comunistă.

GHEORGHE TUDOR

Semnificații istorice ale actului revoluționar de la 23 August 1944

La patru decenii și jumătate de la înfăptuirea actului revoluționar de la 23 August 1944, semnificația sa se relevă într-o măsură impresionantă atît în planul istoriei naționale, cît și al celei universale. Pe de o parte, devenirea contemporană a României, care-și are punctul de pornire în revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, demonstrează amploarea transformărilor înnoitoare, măreția operei de realizare a societății socialiste, cărora „Epoca Nicolae Ceaușescu" le-a asigurat cea mai dinamică și rodnică etapă de afirmare din întreaga noastră istorie. Pe de altă parte, 23 August 1944 are și astăzi în istoria universală rezonanța prelungită a marilor evenimente care au jucat un rol excepțional de important în înfrîngerea Germaniei naziste, în asigurarea victoriei popoarelor împotriva dușmanului principal al civilizației, hitlerismul, în scurtarea războiului din Europa. Este deosebit de elocventă, în acest sens, aprecierea formulată de tovarășul Nicolae Ceaușescu potrivit căreia **„România a adus o însemnată contribuție la prăbușirea frontului hitlerist în Balcani, la dezvoltarea ofensivei armatelor eliberatoare spre Europa centrală, la grăbirea înfrîngerii depline a Germaniei hitleriste. Vitejia armatei române în marile încleștări cu mașina de război germană, contribuția României la războiul antihitlerist s-au bucurat de o caldă și binemeritată apreciere din partea întregii opinii publice internaționale. Este cunoscută aprecierea făcută în acea perioadă că, prin forțele armate și potențialul cu care a participat la luptă împotriva Germaniei, România a ocupat locul al patrulea, după primele țări ale coaliției antihitleriste".**

Succesul strategiei și tacticii politice prin care P.C.R. a inițiat, organizat și pregătit actul istoric de la 23 August se evidențiază atît în mobilizarea maselor populare, inclusiv a armatei, în jurul obiectivelor insurecționale, cît și în realizarea celei mai vaste coaliții de forțe politice din istoria țării, a unui larg consens național în scopul doborîrii dictaturii antonesciene, al lichidării dominației hitleriste, al redobîndirii independenței și suveranității naționale, al alăturării țării la coaliția Națiunilor Unite. Victoria revoluției din August 1944 a fost, astfel, rezultatul voinței întregului nostru popor, al acțiunii revoluționare a eroicei noastre clase muncitoare, a maselor largi populare, al unirii, sub conducerea Partidului Comunist Român, într-un front larg, a tuturor forțelor antifasciste, democratice și patriotice. În același timp, evoluția situației internaționale devenea tot mai propice intensificării luptei antifasciste. O importanță deosebită și o înrîurire puternică asupra evoluției mondiale, ca și asupra mișcării politico-militare din țara noastră au avut victoriile armatelor sovietice, care au dus greul războiului și au dat cea mai mare contribuție materială și umană la înfrîngerea fascismului. Victorii de seamă dobîndeau și armatele celorlalte țări ale coaliției Națiunilor Unite, precum și mișcările de partizani și forțele de rezistență din diferite țări înrobite de fascism.

Este demn de relevat faptul că înseși serviciile speciale ale celui de-al III-lea Reich și ale Marii Britanii au sesizat, în perioada premergătoare revoluției din August 1944, rolul comuniștilor în conducerea mișcării de rezistență antifascistă din România. Rapoarte parvenite în 1944 guvernelor Marii Britanii și S.U.A. indicau: „Comuniștii cîștigă în putere dinspre stînga" (ministrul Suediei la București); „partidul comunist există și se afirmă și el ar fi singurul în măsură să culeagă ce va fi după Antonescu" (ministrul Italiei la București, Bova Scoppa); „propaganda comunistă ia amploare"; „ziarul «România liberă», publicat clandestin, are o largă difuzare" (serviciile secrete britanice); „comuniștii tipăreau un ziar cunoscut ca «Scînteia» și ulterior ca «România liberă». Acesta din urmă este răspîndit printr-o organizație subterană și scos într-o tipografie secretă, fără ca autoritățile să o descopere" („Special Operations Executive"). La rîndul lor, serviciile secrete naziste erau serios alarmate de afirmarea crescîndă a rolului conducător al partidului comunist în mișcarea de rezistență din România. Iată o caracterizare a situației din România, făcută de Oficiul Central pentru Siguranța Reichului la 5 august 1944: „Evoluția politică internă din ultimele patru săptămîni arată clar o deplasare spre stînga a ansamblului opoziției [și] odată cu aceasta preluarea conducerii acestei opoziții de către partidul comunist".

Primele informații de peste hotare despre evenimentele de la 23 August 1944 din România le-au transmis posturile de radio și agenția de presă britanice, apoi cele americane, sovietice și din alte țări. Iată un comentariu al postului de Radio Londra din 24 august 1944, orele 5,15: „România a trecut acum în rîndul Națiunilor Unite care luptă azi pentru civilizație și împotriva stăpînirii Europei de către germani. Fapta României constituie un act de mare curaj și acest act va grăbi sfîrșitul războiului. Situația Germaniei în Balcani se apropie de o catastrofă îngrozitoare care-i va depăși proporțiile aceleia provocate germanilor în punga de la Falaise. ...Armatele române și sovietice își vor crea acum drum spre Budapesta și vor face legătura cu forțele mareșalului Tito. Nebunia lui Hitler și a bandei lui va duce Germania la o distrugere națională dacă germanii nu vor pune capăt unui război de pe acum pierdut. România își va arăta acum voința ei pentru o viață nouă, liberă și fericită. Prăbușirea hitleriștilor se apropie cu pași repezi, iar zilele nemților din Balcani pot fi numărate pe degete". La orele 7, B.B.C.-ul transmitea pentru populația Germaniei: „Prin ieșirea din război a României, flancurile celor două armate germane din Moldova sînt complet descoperite. Astfel, armata a 8-a germană, aflată între Siret și Prut, care pînă acum acționa împreună cu armata a 4-a română, este de aseară complet descoperită. La fel armata a 6-a germană, ceva mai la sud, lîngă care se află armata a 3-a română. Cele două armate germane din Moldova au acum un efectiv de 20 divizii de infanterie și 2 de tancuri. Prin ieșirea României din alianța cu Germania, nemții pierd toate resursele lor petroliere din regiunea Ploiești. Gestul României va fi un exemplu de urmat pentru Bulgaria, Finlanda și Ungaria."

Autoritățile politice și militare germane s-au aflat și ele sub „bombardamentul" veștilor din „ziua neagră" pentru hitleriști, cum avea să denumească ziua de 23 August 1944 însuși comandantul grupului de armate „Ucraina de Sud", generalul Hans Friessner, care își avea instalat Cartierul general la Slănicul Moldovei. Dintre numeroasele documente germane, reacția furibundă a căpeteniilor hitleriste poate fi judecată după consemnările din Jurnalul de război al grupului de armate „Ucraina de Sud": „Luptele de pe front sînt astăzi puse în umbră de evenimentele din România. La ora 00,00, șeful Direcției Operații îi comunică telefonic ofițerului 1 din Statul major ordinul Führerului, confirmat ulterior prin telegramă, de a suprima puciul, a-l captura pe rege și camarila de palat și a constitui un nou guvern condus de un general filogerman, în cazul că mareșalul Antonescu nu ar mai fi disponibil. Comandantul superior îl însărcinează cu îndeplinirea ordinului Führerului pe comandantul Luftwaffei germane din România, generalul de aviație Gerstenberg. La ora 1,05 șeful Statului major comunică telefonic această însărcinare șefului Statului major al Comandamentului Luftwaffei germane din România și, cu acest prilej, află că generalul de aviație Gerstenberg se află împreună cu ministrul plenipotențiar german și cu generalul de corp de armată Hansen la Legația germană, blocată de tancurile românești. În afară de aceasta, la ora 1,55, se emite o telegramă în care se arată că, în cazul în care generalul de aviație Gerstenberg nu își va redobîndi libertatea de mișcare, acțiunea să fie condusă, în locul său, de brigadeführerul SS Hofmeier. La ora 3.00 acesta raportează telefonic, de la tabăra din pădurea de lîngă București, șefului Statului major, că

Digitized by Google

el este gata, că în circa o oră şi jumătate vor ajunge (acolo) capetele de coloană ale grupului de luptă care vine din zona Ploieşti şi astfel va putea începe acţiunea. La ora 3.05 telefonează şeful Statului major al Misiunii militare germane pentru armata de uscat şi face cunoscut că generalul de corp de armată Hansen se află la noul ministru de război român Racoviţă; românii au declarat că, dacă măsurile germane nu vor fi sistate, ei vor deschide ostilităţile. Şeful Statului major răspunde că măsurile se bazează pe ordinul Führerului (şi) sînt aduse la îndeplinire de Brigadeführerul SS Hofmeier... Apoi, la ora 5.05, telefonează chiar generalul de corp de armată Hansen şi vorbeşte mai întîi cu şeful Statului major, iar după aceea cu comandantul superior. Arată că a fost la noul guvern român; acesta s-a plîns de numeroasele incidente şi în special de măsurile întreprinse de germani împotriva Bucureştiului, spunîndu-i-se că, dacă aceste măsuri nu vor fi sistate în interval de o oră, armata română va îndrepta armele împotriva armatei germane; noul guvern român trebuie luat în serios; nu trebuie să ne lăsăm pradă iluziei că ar fi vorba de o clică restrînsă de trădători; în spatele lui se află întregul popor român şi mai ales întregul corp al generalilor. Generalul de corp de armată Hansen arată în continuare că el, cît şi ministrul plenipotenţiar von Killinger, generalul de aviaţie Gerstenberg şi ministrul (plenipotenţiar) Clodius sînt unanimi în părerea că forţele proprii sînt cu totul insuficiente pentru luarea în stăpînire a oraşului Bucureşti şi înlăturarea noului guvern şi că este de aşteptat, cu siguranţă, eşuarea acţiunii. De aceea, el sfătuieşte stăruitor să se renunţe la măsurile ordonate. Comandantul superior îl întreabă dacă are libertate de mişcare şi, la răspunsul negativ al generalului de corp de armată Hansen — acesta aflîndu-se, ca şi mai înainte, în clădirea Legaţiei germane — arată că va vorbi din nou cu Berlinul. Acţiunea împotriva Bucureştiului, care este declanşată în jurul orei 7.30 cu cca 6 000 soldaţi, eşuează. După cum comunică şeful Statului major al Flotei a 4-a aeriene într-o convorbire telefonică avută la ora 8.00 cu ofiţerul 1 din Statul major, generalul de aviaţie Gerstenberg se izbeşte încă de la pornire de rezistenţă şi... se împotmoleşte puţin timp după aceea. Generalul de aviaţie Gerstenberg personal raportează telefonic şefului Statului major, la ora 11,30, că rezistenţa este foarte dură, că nu se poate pătrunde în oraşul propriu-zis şi că pînă acum el a ocupat doar emiţătorul de radiodifuziune. Urmează deci ca aviaţia să dea de acum înainte un ajutor mai intensiv."

Într-un articol consacrat situaţiei din Balcani, ziarul „Pravda" scria, la 26 august 1944, că declaraţia de război făcută Germaniei de România trebuie să servească drept exemplu altor sateliţi ai lui Hitler, în condiţiile în care întregul sistem defensiv german din Balcani se prăbuşeşte. „Eşecul germanilor în România pune pentru ceilalţi sateliţi ai Germaniei problema continuării acestui război de jaf alături de hitlerişti. Evenimentele militare se desfăşoară cu o asemenea rapiditate încît nu mai este timp de a ezita şi de a aştepta. Noul guvern român a început să-i izgonească pe germani din ţara sa şi a declarat război Germaniei. Numai angajîndu-se pe acelaşi drum, ceilalţi aliaţi ai Germaniei vor putea evita consecinţele de temut ale politicii criminale a guvernelor lor".

Reputatul istoric englez Robert William Seton-Watson publica, în numărul din 5 septembrie 1944 al cotidianului „Manchester Guardian", articolul „Apusul quislingilor. Prăbuşirea germană în Balcani". Încă din primele rînduri, autorul consemna semnificaţia internaţională a acţiunii României: „Devenise clar că smulgerea României din ghearele naziste, acţiune surprinzătoare şi încununată de succes, avea să aibă repercusiuni uriaşe în toată Europa de Sud-Est şi că ea putea să grăbească sfîrşitul războiului". Ocupîndu-se de schimbările politice petrecute în Bulgaria, sub influenţa evenimentelor de răscruce începute la 23 August în România, R.W. Seton-Watson sublinia că „poziţia Bulgariei a devenit deodată deosebit de dificilă, iar regimul germanofil de la Sofia s-a destrămat peste noapte".

În ziarul francez „Le Figaro", într-un articol din 25 august, se arăta: „Este prematur să evaluăm toate consecinţele pe care le poate avea răsturnarea de situaţie produsă de România. În orice caz, este un eveniment de mare importanţă, care a dat una din cele mai sensibile lovituri celui de-al III-lea Reich. În primul rînd pentru că îl lipseşte definitiv de ultimele resurse de petrol pe care le-ar mai fi putut extrage. În al doilea rînd, pentru că ar fi imposibil ca celelalte state aliate, Ungaria şi Bulgaria, să nu fie şi ele antrenate în catastrofa care a şi început să ameninţe cel de-al III-lea Reich".

Importanţa acţiunii României se referea nu numai la petrol, ci şi la alte domenii de importanţă strategică. „Prin ieşirea României din război, flancurile celor două armate germane din Moldova sînt complet descoperite", transmitea, într-o emisiune din 24 august, postul de Radio Londra. La rîndul său, „The New York Times" din 25 august, referindu-se la consecinţele militare ale actului de la 23 August 1944 pentru Germania, scria: „România are probabil mobilizate aproximativ 20—30 de divizii; acestea au luptat alături de germani, iar după ruperea alianţei au întors armele împotriva lor". Şi în Turcia, opinia publică a fost informată prin presă despre cele petrecute în România. „Pentru Germania, în această jalnică şi nefericită perioadă a ei — scria ziarul „Aksqm" la 25 august —, ieşirea României din război şi întoarcerea armelor constituie, neîndoielnic, una din cele mai dureroase lovituri. Pierderea României va fi începutul pierderii Balcanilor, va prilejui desprinderea mai rapidă a Bulgariei şi Ungariei". Iar ziarul „Cumburiyet", din aceeaşi zi, scria: „Importanţa militară a evenimentului este şi mai mare. Căci, germanii, prin ieşirea României şi Bulgariei din Axă şi prin trecerea acestora de partea Aliaţilor, vor fi obligaţi să se retragă din toată regiunea Balcanilor, şi astfel se va deschide calea Aliaţilor spre centrul Europei, nu va mai fi posibil ca Ungaria să rămînă alături de Germania, iar prin ieşirea Ungariei din război, nimic nu va mai putea împiedica formarea din nou a Cehoslovaciei. Se observă că ieşirea României din război va avea consecinţe foarte mari şi va facilita şi, totodată, va accelera sfîrşitul războiului".

Comentariile, aprecierile presei şi posturile de radio străine evidenţiau implicaţiile ample deosebite ale actului înfăptuit de România. Astfel, Radio Londra, în seara zilei de 24 august, îşi informa ascultătorii săi că „România n-a capitulat, ci luptă acum mai departe alături de aliaţi. Noul guvern român a hotărît mobilizarea tuturor forţelor naţionale pentru noua luptă împotriva germanilor şi alături de Aliaţi". Era, aceasta, o recunoaştere şi o apreciere a faptului că importanţa actului realizat de poporul român depăşea graniţele şi interesele României. Victoria poporului român era de un sprijin real şi pentru popoarele vecine, avea o influenţă considerabilă asupra forţelor democratice şi progresiste, a mişcării de rezistenţă din multe alte ţări, mai apropiate ori mai îndepărtate. „Să ne aruncăm o privire pe hartă — transmitea în limba greacă Radio Londra la ora 9,00 în dimineaţa zilei de 24 august. Vom putea deduce astfel că în curînd şi Bulgaria se va alătura la lupta împotriva Germaniei. Zilele lui Hitler sînt numărate. Prin actul României soarta tuturor ţărilor balcanice a fost pecetluită". Acelaşi post de radio transmitea un comentariu al lui Edward Montgomery, din care reţinem următoarea apreciere: „Ajutaţi în mod activ de români, ruşii vor putea fi în curînd la Viena. Prin poarta Carpaţilor deschisă de români, ruşii vor putea ajunge la München şi înainta spre Berlin".

Agenţia „Reuter", comentînd aprecierile făcute de unele ziare în legătură cu hotărîrea României de a accepta termenii armistiţiului şi de a înceta ostilităţile, o socotea „ca fiind de cea mai mare însemnătate politică şi militară". Ziarele scriu — transmitea „Reuter" — că „această lovitură va fi fatală Reichului german". „Decizia României — transmitea aceeaşi agenţie, reluînd un articol apărut în ziarul „Times" — va avea un efect direct asupra Turciei, care a rupt relaţiile diplomatice cu Reichul. Acţiunea României va da formaţiunilor militare şi organizaţiilor politice din Grecia cel mai bun motiv de a coopera cu guvernul naţional al lui Papandreu şi va încuraja partizanii mareşalului Tito". Ziarul american „The New York Times" îşi încheia unul din articolele sale, din 25 august, cu următoarea apreciere: „Istoria poate consemna, pe bună dreptate, retragerea României ca unul dintre evenimentele decisive ale întregului război". Iar în ziarul Vaticanului, „L'Observatore romano", din 25 august, actul de la 23 august era apreciat ca „istorica decizie a României", prin care „războiul nu s-a terminat, ci a căpătat un nou obiectiv, de a înlătura prezenţa trupelor germane de pe teritoriul naţional".

Ecoul actului istoric de la 23 August din România a fost deosebit de larg şi în ţările nordice ale Europei. Astfel, corespondentul ziarului „Der Bund" transmitea telefonic, la 24 august din Stockholm: „Eliberarea Parisului şi capitularea României au produs o puternică impresie în ţările nordice. Conform informaţiilor pe care le avem, aceste două evenimente dau un nou impuls mişcării de rezistenţă patriotică din Danemarca şi Norvegia. În ultimul timp, în aceste două ţări se constată dese semne ale unei agitaţii mai puternice în rîndul populaţiei".

Din aprecierile făcute imediat după „istorica decizie a României" mai poate fi menţionat un articol publicat în ziarul francez „Le Figaro", din 30 august 1944. Amintind cititorilor evenimentele din Italia din septembrie 1943 şi declanşarea insurecţiei generale în Iugoslavia, ambele îndreptate împotriva celui de-al III-lea Reich, autorul acestui articol făcea urmă-

Digitized by Google

toarea precizare: „Schimbarea intervenită în poziția României este, fără îndoială, lovitura cea mai puternică pe care a primit-o Germania în această zonă a Europei."

În perspectiva istoriei, actul istoric din August 1944 constituie unul dintre marile evenimente care au jalonat și direcționat sensul istoriei contemporane a României și care se așază firesc, cu întreaga sa încărcătură valorică, în cununa de glorie a neamului românesc. Definind dimensiunile acestui eveniment crucial din istoria poporului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că el **„a marcat începutul revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, care a dus la cucerirea adevăratei independențe a patriei, la transformarea revoluționară, socialistă a României"**. Așadar, 23 August 1944 nu a marcat numai actul de voință al poporului român, hotărît să-și recucerească independența de stat și să-și salveze ființa națională, ci a schimbat însuși destinul istoriei României, inaugurînd epoca împlinirii idealurilor de dreptate socială și națională ale poporului român, epoca socialismului și comunismului.

MIRCEA MUȘAT

Participarea activă a României la războiul antihitlerist: învățăminte istorice

Impactul revoluției române din August 1944, care a deschis o eră nouă în istoria poporului nostru, a fost cu deosebire semnificativ și în planul istoriei universale. La 45 de ani de la evenimentele memorabile din vara anului 1944 se poate afirma cu îndreptățit temei că eroicul act de la 23 August constituie un substanțial capitol în istoriografia universală. Și e întru totul firesc să fie așa, deoarece consecințele europene ale revoluției române sînt de majoră valoare. „Unul dintre evenimentele hotărîtoare ale celui de-al doilea război mondial" — așa caracteriza actul de la 23 August 1944 cunoscutul istoric britanic Hugh Seton-Watson. Prezidiul Sovietului Suprem al U.R.S.S. aprecia evenimentele din August 1944 din țara noastră drept „actul curajos al cotiturii hotărîtoare a politicii României spre ruptura cu Germania hitleristă și alierea cu Națiunile Unite într-un moment cînd încă nu se precizase clar înfrîngerea Germaniei". Iar la Conferința de pace de la Paris, din 1946, șeful delegației sovietice declara: „La 23 August 1944, cînd încă nu erau evidente perspectivele dezvoltării viitoare a evenimentelor militare și cînd soarta Germaniei hitleriste era departe de a fi clară, România a dat politicii sale externe o întorsătură hotărîtoare". Pentru cunoscutul istoric și politolog britanic John Ericson, „23 August 1944 s-a dovedit a fi una din zilele decisive ale celui de-al doilea război mondial".

Definind locul și rolul revoluției române din August 1944, Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului relevă că aceasta „a marcat un moment epocal în istoria României, a lichidat pentru totdeauna dominația imperialistă, a deschis calea spre adevărata independență, creînd condițiile ca poporul să poată să-și făurească viitorul așa cum îl dorește, fără nici un amestec din afară".

Consecință imediată, nemijlocită a revoluției române de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, încetarea participării României la războiul hitlerist a sustras, totodată, dominației germane teritoriul țării noastre, iar dispozitivului militar strategic al celui de-al III-lea Reich, trupele române, zonele de fortificații și sursele de materii prime esențiale (în primul rînd carburanți, grîne și alimente). Fapt unic în istoria războaielor, în decurs de numai cîteva zile, o întreagă armată, cu un efectiv de peste 500 000 oameni, s-a regrupat cu o mare rapiditate, desprinzîndu-se de marile unități germane între care era inclusă și trecînd la acțiune contra acestui „aliat" nedorit, care își exercita dominația asupra teritoriului țării.

O deosebită valoare are, în același timp, faptul că România a întors armele împotriva Germaniei naziste, trecînd cu întregul ei potențial militar și economic de partea coaliției Națiunilor Unite, într-un moment cînd cel de-al III-lea Reich era încă departe de înfrîngere. O asemenea opțiune națională exprima un act exemplar de independență și suveranitate, înfăptuit de poporul român, fără consultări prealabile cu noii săi parteneri din coaliția Națiunilor Unite asupra momentului și modalităților în care el să fie îndeplinit.

În condițiile succesului insurecției armate cu care a debutat revoluția română din August 1944, forțele armatei române, sprijinite de masele largi populare, au inițiat lupta pentru curățirea teritoriului țării de grupele germane, au asigurat acoperirea frontului împotriva armatelor hitleriste și horthyste din nord-vestul țării, au deplasat peste Carpați puternice grupări militare pentru a întări noul front de luptă și a declanșa ofensiva de eliberare a întregii Transilvanii, străvechi pămînt românesc. Este important de semnalat că armata română a scos din luptă, în cele opt zile în care au fost eliberate Capitala și părțile centrale și de sud ale țării, peste 61 000 de soldați și ofițeri germani (echivalentul a 6 divizii, respectiv 18% din totalul pierderilor suferite de armatele hitleriste pe diferitele teatre de operațiuni în iulie-august 1944). Să adăugăm, pentru a contura mai pregnant rolul revoluției române în falimentul celui de-al III-lea Reich, concluziile ministrului armamentului din guvernul hitlerist, Albert Speer, care, amintind că, la 30 iunie 1944, adresase un memorandum lui Hitler în care îl avertiza asupra reducerii catastrofale a rezervelor de carburant, specifica: „Începînd din iunie 1944 nu puteam asigura decît sub 50 000 t de benzină lunar, iar din august cînd trupele noastre au trebuit să părăsească România, cifra a scăzut sub 20 000 t. Era clar că mergeam spre dezastru. Aceasta a fost cauza înfrîngerii. Ea a apărut nu ca urmare a bombardamentelor strategice aeriene executate de britanici și americani, întrucît producția continuă să sporească la sondele din Vest, ci prin pierderea, după 23 August 1944, a surselor de aprovizionare din România... Fără doar și poate, acea zi de 23 August 1944 a dus la o întorsătură decisivă în istoria producției și economiei de război, deci în istoria conflagrației înseși".

În unanimitate, comentatorii de presă, istoricii români și străini relevă că revoluția română a dus la prăbușirea întregului dispozitiv strategic hitlerist din Balcani. La 27 august 1944, ziarul „Pravda" făcea următoarea apreciere: „Ieșirea României din Axă are o importanță covîrșitoare nu numai pentru această țară, ci pentru întreg Balcanul, deoarece prin această lovitură se prăbușește întregul sistem de dominație german din sud-estul Europei. Însemnătatea acestui din urmă fapt nu poate să fie subestimată".

În raportul șefilor O.K.W. (feldmareșalul W. Keitel și generalul A. Jodl) către Hitler, după victoria revoluției române, se recunoștea că aceasta, „pe lîngă consecințele imediate de ordin militar, a produs în același timp și o răsturnare de fronturi extrem de periculoasă, ce va duce la pierderea teritoriului nu numai al României, ci și al Bulgariei, Iugoslaviei și Greciei, punînd în pericol toată armata germană în Balcani. Deosebit de pierderea pozițiilor din Carpați, pierderea grînarului și petrolului românesc constituie o altă mare și grea lovitură în urma căreia armatele ruse vor ajunge, în vreo cîteva săptămîni, în fața Budapestei..." Pentru generalul Hans Kissel, care s-a aflat pe frontul din România în vara anului 1944, „amploarea și consecințele militare și politice ale acestei înfrîngeri germane (din România — n.n.) n-au fost mai puțin grave ca cele ale bătăliei de la Stalingrad". Iar Winston Churchill sesiza extraordinara valoare politico-strategică a revoluției române scriind: „Trecerea României de partea Aliaților a adus rușilor un avantaj extraordinar de mare, ei vor atinge Belgradul, Budapesta și probabil Viena înainte ca puterile occidentale să fi străpuns linia Siegfried".

Unda de șoc a revoluției române s-a făcut puternic resimțită și prin contribuția sa la dezintegrarea sistemului politic de alianțe al Germaniei în Europa de sud-est, centrală și de nord. Relevînd aceasta, ziarul britanic „Times" din 25 august 1944 scria: „După opinia unor observatori acțiunea României va convinge, în cele din urmă, atît Bulgaria cît și Finlanda să pună capăt vorbăriei și să treacă la fapte. În orice caz, lovitura dată controlului german asupra Balcanilor și Europei de sud-est este de domeniul evidenței". La rîndul său, ziarul „Evening Standard" din 24 august 1944 menționa: „Lăsînd la o parte efectele ei asupra finlandezilor atît de șovăielnici, acest eveniment va grăbi cu certitudine decizia bul-

Digitized by Google

garilor și ungurilor de a pune capăt colaborării lor nefericite cu Berlinul și se va grăbi astfel ziua cînd Hitler va fi obligat să ia calea întoarsă în Germania". Iar „New York Times" din 27 august 1944 scria, sub semnătura unuia dintre cei mai apreciați analiști militari americani, Hanson E. Baldwin, că acțiunea României înseamnă „o slăbire serioasă a pozițiilor militare ale Axei pe frontul sudic, în cele din urmă, prăbușirea pozițiilor din întreaga Peninsulă Balcanică. Rezultatele imediate sînt de mare semnificație politică; Bulgaria poate fi încurajată să urmeze exemplul, iar rezistența din Iugoslavia este stimulată semnificativ". La 25 august 1944, ziarul „Svenska Dagbladet", cunoscut cotidian din Stockholm, publica următoarele, de la corespondentul său din Helsinki: „Puternică emoție în Finlanda după schimbarea politică a României. La Helsinki nu se ascunde opinia că știrile din București vor putea avea urmări și pentru poziția Finlandei față de problema război sau pace".

Analiza istorică evidențiază în prezent faptul că actul de la 23 August 1944 din România a avut un impact clar și puternic, prin efectul de reacție în lanț, asupra evoluției politicii externe a Bulgariei, Ungariei, Finlandei și altor țări, provocînd o criză ireparabilă în relațiile lor cu „marele aliat" de la Berlin.

Evaluînd efortul uman, militar și economic al României în războiul antihitlerist, istoricii subliniază că, pe lîngă eliberarea teritoriului național prin alungarea ocupanților horthyști și hitlerișți de pe pămîntul Transilvaniei de nord, răpit prin Dictatul imperialist de la Viena, poporul nostru s-a aflat în război împotriva celui de-al III-lea Reich timp de 263 zile, situîndu-se la loc de frunte între puterile coaliției antihitleriste. Se știe că în parlamentul britanic s-a făcut cunoscut, pentru prima oară, în ianuarie 1945, că România se află pe locul al patrulea, după U.R.S.S., S.U.A. și Anglia, prin efectivele mobilizate pe front împotriva Germaniei hitleriste. Participarea României a însemnat o armată de 538 536 oameni (infanterie 308 003, aeronautică 7 366, marină 9 468 etc.), dintre care în contact permanent cu inamicul forțe totalizînd 175 000 de oameni. Jertfele românești s-au ridicat la 169 882 oameni (morți, răniți, dispăruți). Merită a fi consemnate aici aprecierile mareșalului Rodion Malinovski, dintr-o conferință din 24 noiembrie 1958 la Academia Militară „M.V. Frunze" din Moscova, publicată în „Revista militar-istorică" a Ministerului Apărării al U.R.S.S., despre calitățile soldaților români. „Românii sînt capabili să dea dovadă de vitejie și curaj — spunea mareșalul R. Malinovski. M-am convins de aceasta atunci cînd trupele românești au luptat împreună cu noi împotriva fasciștilor. Unele divizii românești pur și simplu ne-au stîrnit admirația prin dîrzenia lor în luptă, prin vitejia lor, prin spiritul de sacrificiu. Se țineau tari în cele mai grele bătălii. Aceste prețioase calități proprii ostașilor Armatei populare române stau mărturie că ea a luptat foarte bine și că a fost un demn aliat al nostru". Pornind de la Marea Neagră și ajungînd pînă în podișul Boemiei, ceea ce înseamnă o cale de 1 600 km, armata română a eliberat peste 200 000 km² în patru țări: România, Ungaria, Cehoslovacia și Austria. Ostașii români au traversat, prin bătălii năprasnice, 20 masivi muntoși, au forțat 12 cursuri de ape și au eliberat, după 31 august 1944, 381 localități, dintre care 53 orașe. Zilnic, 630 de ostași români au căzut, morți, răniți sau dispăruți, pentru eliberarea poporului român și a altor popoare. În fiecare zi, efortul material românesc s-a ridicat la 5 000 000 dolari, ceea ce într-un an echivala cu de 4 ori bugetul țării în anul fiscal 1938/1939. Desigur, contribuția de ansamblu a României la victoria în războiul antihitlerist făcea cu prisosință dovada că țării noastre trebuie să i se acorde, la Conferința de pace de la Paris, statutul de cobeligerantă, pe care în fapt l-a avut.

Coroborînd toate implicațiile participării țării noastre la războiul antihitlerist, alături de coaliția Națiunilor Unite, o concluzie esențială se impune: prin actul de la 23 August și alăturarea la coaliția antihitleristă, România a scurtat durata războiului mondial cu 200 zile; este mai mult de o jumătate de an, în care s-au răpit celui de-al III-lea Reich nu numai capacitatea de a-și organiza temeinic sistemul defensiv strategic în România și în sud-estul și centrul Europei, ci și posibilitatea ca economia și producția de război germană să treacă la fabricarea în serie a unor noi prototipuri de arme, făcînd ca războiul în Europa să se prelungească mult după 9 mai 1945 (eventualitate luată în considerare în 1944 de conducerea militară anglo-americană, ca să nu mai vorbim de planificatorii hitleriști ai războiului). Prin întreaga complexitate internă și internațională a actului de la 23 August 1944, românii au înscris nu numai în istoria celui de-al doilea război mondial, ci și în istoria universală o faptă de primă mărime.

Multiple sînt concluziile și învățămintele lăsate de cea mai mare conflagrație din istoria omenirii. Victoria asupra hitlerismului a fost scump plătită de popoarele lumii. Principalul învățămînt pe care nimeni nu are dreptul să-l uite în această privință este că ultimul război mondial a proiectat cu o nouă forță rolul hotărîtor al maselor în istorie, că el a demonstrat, încă o dată, capacitatea popoarelor de a fi adevăratul făuritor al istoriei, că lupta lor, în cadrul coaliției Națiunilor Unite, a asigurat triumful libertății și independenței naționale. Prăbușirea celui de-al III-lea Reich și zdrobirea celei mai puternice mașini de război pe care o cunoscuse pînă atunci istoria au demonstrat că oricît de mare ar fi potențialul forțelor agresiunii, oricît de puternice ar fi armatele imperialiste invadatoare, ele nu au putut și nu pot înfrînge voința popoarelor de a fi libere, de a-și hotărî singure soarta. La marea bătălie împotriva fascismului s-au ridicat zeci și zeci de popoare de pe toate continentele, care s-au dovedit ferm hotărîte să-și apere ființa națională, libertatea și independența, demnitatea și suveranitatea, amenințate mortal de Germania nazistă și Japonia militaristă, care aspirau să subjuge și să exploateze întreaga omenire. Lupta popoarelor împotriva fascismului, pentru eliberare națională s-a împletit cu lupta pentru eliberare socială, pentru cucerirea și apărarea drepturilor și libertăților democratice.

Formulînd asemenea învățăminte, de valoare universală, popoarele, opinia publică, oamenii din țările continentului nostru — și nu numai din Europa — sînt în măsură să-și precizeze atitudinea față de o serie de evoluții contemporane care reprezintă un semnal de alarmă și trezesc îngrijorare. Acest semnal de alarmă impune să se dea o ripostă hotărîtă tuturor forțelor neofasciste, neonaziste, reacționare, șovine, rasiste, antisemite, celor care urmăresc revizuirea frontierelor statornicite după cel de-al doilea război mondial. În cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1989, tovarășul Nicolae Ceaușescu avertiza: **„Să nu se uite învățămintele istorice dinaintea celui de-al doilea război mondial, cînd tolerarea și chiar încurajarea activității unor organizații fasciste au dus la instaurarea fascismului în Germania hitleristă și în alte țări ale lumii, au dus la cel de-al doilea război mondial, au provocat marile pierderi și distrugeri pentru toate națiunile europene și pentru multe din popoarele lumii. Respingerea fascismului înseamnă apărarea democrației, libertății, a dreptului popoarelor la viață demnă, la pace!".**

În același spirit, cu ocazia Consfătuirii Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia, tovarășul Nicolae Ceaușescu lansa un apel deosebit de important: **„Omenirea nu poate uita, acum cînd se împlinesc 50 de ani de la începutul celui de-al doilea război mondial, jertfele uriașe pe care le-a dat pentru înfrîngerea fascismului, pentru asigurarea independenței și securității tuturor statelor. Sînt cunoscute, dar doresc să le subliniez și în acest cadru, marile jertfe și contribuția deosebită a Uniunii Sovietice în acest război. De aceea, este necesar să se acționeze cu întreaga răspundere de către toate țările noastre și, aș spune, de către toate țările europene, care, într-o măsură sau alta, au avut de suferit în cel de-al doilea război mondial — inclusiv, aș sublinia jertfele poporului german însuși — pentru a face totul de a nu se mai permite repetarea, în nici un fel, a cauzelor care au dus la izbucnirea acestui război".**

Fără a minimaliza situația de pe celelalte continente, trebuie spus că în Europa se află concentrate cele mai ample și puternice efective militare și armamente, că aici cele două alianțe militare, N.A.T.O. și Tratatul de la Varșovia, se găsesc față în față, că de pe continentul nostru au izbucnit cele două conflagrații mondiale. Tocmai în acest context, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: **„Este bine cunoscut că politica de concesii și de capitulare față de Germania nazistă, acordul de la München, inclusiv pactul Molotov-Ribbentrop, nu au oprit agresiunea, ci au încurajat-o. Aceste învățăminte ne obligă să intensificăm lupta popoarelor împotriva războiului, pentru dezarmare generală, și în primul rînd pentru lichidarea armelor nucleare. Să avem permanent în vedere că războiul nu poate fi preîntîmpinat decît prin lupta unită a forțelor înaintate, a popoarelor de pretutindeni, că problemele dezarmării nu se pot soluționa de cîteva țări, că ele trebuie soluționate cu participarea tuturor popoarelor, a tuturor statelor, a maselor largi populare. Numai așa vom preîntîmpina un nou război, vom asigura pacea pe planetă!"**

În condițiile actualului echilibru relativ de forțe dintre cele două tendințe principale ale lumii contemporane (tendința spre destindere, dezarmare și pace și tendința spre menținerea încordării și continuarea politicii de război, înarmare, forță, dictat), sub conducerea înțeleaptă a președintelui Nicolae Ceaușescu, România promovează o politică realistă, consecventă, principială, constructivă de pace și colaborare, acționează în vederea

Digitized by Google

soluționării marilor probleme ale omenirii, ce încorporează, între fundamentele ei, și experiența istorică rezultată din participarea țării noastre la războiul antihitlerist. Promovînd constant marile deziderate ale dezarmării, păcii, securității internaționale, dezvoltării, cooperării, militînd ferm pentru aplicarea, de către toate statele, a principiilor independenței și suveranității naționale, avantajului reciproc, renunțării la forță și la amenințarea cu forța, respectării dreptului inalienabil al fiecărui popor de a fi singur stăpîn pe soarta sa, devotîndu-se fără șovăire marilor cauze ale lichidării subdezvoltării, ale unei noi ordini economice internaționale, ale apărării și aplicării dreptului oamenilor la viață, la muncă, la libertate socială și națională, ale făuririi unei lumi mai drepte și mai bune, fără arme și fără războaie, Republica Socialistă România, conducătorul poporului român, președintele Nicolae Ceaușescu, înscriu în istoria universală noile dimensiuni ale vocației de pace și colaborare a românilor la cumpăna dintre două milenii.

CRISTIAN POPIȘTEANU

O politică profund științifică, realistă

Revoluția de eliberare socială și națională, antifascită și antiimperialistă a încununat lupta milenară pentru libertate și dreptate socială, pentru unitate națională și independență statală a poporului român. Acest măreț act istoric a fost opera maselor largi populare, a clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, armatei, a tuturor forțelor democratice, patriotice, care au aderat în mod conștient la platforma politică a Partidului Comunist Român. Obiectivele esențiale ale acestei platforme — restabilirea independenței și suveranității naționale, instaurarea unui regim politic democratic — au reunit într-un front comun toate forțele politice naționale. Aceste obiective, precum și planul de acțiune în vederea realizării lor au stat la baza tuturor înțelegerilor și acordurilor de colaborare încheiate de P.C.R., începînd din 1943 și pînă în iunie 1944 — Frontul Patriotic Antihitlerist, Frontul Unic Muncitoresc, Coaliția Națională Democrată, Blocul Național Democrat, cu cercurile Palatului și reprezentanți ai armatei. Prezenți în toate aceste acorduri și înțelegeri, comuniștii au reprezentat factorul lor catalizator și unificator. În același timp, ridicarea generală la luptă a întregului popor printr-o acțiune de gen insurecțional, așa cum a fost ea concepută și pregătită de partidul comunist, în colaborare cu celelalte forțe democratice, patriotice, s-a dovedit unica modalitate care a putut asigura izbînda asupra trupelor hitleriste.

Modul în care partidul comunist a elaborat și pus în aplicare strategia de înfăptuire a revoluției din August 1944, de realizare a Frontului Unic Muncitoresc, ca temelie a unei largi coaliții de forțe social-politice, care a cuprins, practic, totalitatea națiunii române, participarea întregii armate la acțiunile insurecționale, cu sprijinul întregului popor, pentru eliberarea patriei constituie elemente de mare însemnătate, care au concretizat o cale originală, proprie în lupta revoluționară pentru înlăturarea dominației străine, apărarea independenței și suveranității naționale și, concomitent, declanșarea unui uriaș proces social-politic de emancipare și dreptate socială. Desfășurarea victorioasă a revoluției de eliberare socială și națională a validat integral justețea acestei orientări strategice, a pus într-o puternică lumină profundul devotament al partidului comunist față de cauza eliberării și progresului patriei, i-a creat un puternic ascendent în raport cu toate celelalte partide și grupări politice, permițîndu-i să preia și să mențină inițiativa în desfășurarea ulterioară a procesului revoluționar.

Actul istoric de la 23 August 1944 a generat un nou raport de forțe și o dinamică specifică a relațiilor sociale și politice, reflectînd stadiul de dezvoltare a societății românești, cerințele ei obiective de progres. Acționînd în consens cu aceste cerințe, care asociau în mod organic obiectivele naționale cu cele sociale, forțele revoluționare și democratice, în frunte cu Partidul Comunist Român, au avut în vedere faptul că doborîrea dictaturii antonesciene și alungarea trupelor hitleriste de pe teritoriul patriei creează condiții favorabile afirmării puternice a maselor populare în viața social-politică, acestea fiind chemate să rezolve, într-o perspectivă istorică nouă, problema puterii, să instaureze un regim politic deosebit esențial față de cel existent în România în perioada interbelică. Începutul l-a realizat însuși actul istoric de la 23 August 1944, care a impus cele două partide muncitorești — P.C.R. și P.S.D., ce acționau în front unic încă din aprilie 1944 — ca forțe politice de guvernămînt; aceasta le-a dat posibilitatea să influențeze procesul democratizării vieții publice din interiorul mecanismului de conducere a statului, să inițieze și să determine adoptarea și punerea în aplicare a unor acte normative, care, o dată cu consfințirea lichidării regimului dictatorial antonescian, să restabilească drepturile și libertățile cetățenești, să instituie un regim democratic.

Participarea P.C.R. la guvernul de uniune națională printr-un reprezentant — care, spre deosebire de celelalte partide din Blocul Național Democratic, deținea și conducerea Departamentului Justiției — avea o adîncă semnificație social-politică, pe care evoluția evenimentelor a relevat-o din plin. Adoptarea, încă din seara zilei de 23 august 1944, a celor două decrete-legi — de amnistie generală și de desființare a lagărelor de concentrare —, ale căror prevederi au fost puse imediat în aplicare, a reprezentat o dovadă concludentă a consecvenței cu care partidul comunist milita în direcția împletirii organice a obiectivelor luptei de emancipare socială și națională în desfășurarea revoluției. Aceste măsuri și altele care au urmat, îndeosebi repunerea în vigoare, la 30 august 1944, a prevederilor Constituției din 1923 privind drepturile și libertățile democratice cetățenești, consfințeau cuceriri de seamă ale revoluției, conturînd un sistem de măsuri politico-juridice pe care avea să se întemeieze democratizarea vieții publice, participarea forțelor populare la exercitarea puterii de stat.

Urmînd cu încredere și devotament Partidul Comunist Român, linia sa politică revoluționară și patriotică, clasa muncitoare, țărănimea și celelalte categorii sociale muncitoare, masele largi populare au apărat și dezvoltat roadele victoriei obținute la 23 August 1944. Ele au devenit factorul hotărîtor al evoluției social-politice a României, au cucerit treptat poziții tot mai puternice în conducerea statului și au asigurat înaintarea țării, în cursul unui proces istoric unitar, neîntrerupt, spre revoluția și construcția socialistă. Tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază, în acest sens, că, imediat după 23 August 1944, **„o dată cu participarea activă la războiul antihitlerist, Partidul Comunist Român, împreună cu celelalte forțe muncitorești și democratice, a desfășurat o largă activitate de organizare a maselor populare, care a dus la realizarea unor mari reforme și transformări revoluționare, sociale, la înfăptuirea revoluției democratice și instaurarea, la 6 martie 1945, a guvernului muncitoresc-țărănesc de largă concentrare democratică, apoi la victoria revoluției socialiste și la făurirea cu succes a socialismului în patria noastră".**

Revoluția din August 1944 a confirmat superioritatea politică și ideologică a P.C.R., capacitatea de a orienta întreaga sa activitate în noul cadru istoric și în conformitate cu perspectivele înaintării societății românești pe calea democrației, independenței și progresului social. În același timp, în elaborarea liniei sale politice și în ampla activitate pentru transpunerea ei în viață, P.C.R. a ținut seama de condițiile internaționale, a apreciat în mod realist dimensiunile și implicațiile acestora, identificînd corelațiile dintre factorii interni și cei externi care puteau influența evoluția istorică în sensul împlinirii aspirațiilor de libertate, progres social și independență ale poporului român.

Luptînd sub conducerea partidului comunist, pentru scuturarea jugului dominației naziste, restabilirea și apărarea independenței naționale, pentru anularea Dictatului imperialist de la Viena, poporul român și-a afirmat în chip viguros, prin actul istoric de la 23 August 1944, hotărîrea sa fermă de a pune capăt oricărei forme de dominație străină, politicii de subjugare și asuprire a popoarelor, de a-și apăra cu orice sacrificiu independența și suveranitatea națională, integritatea teritorială. În acest sens, evenimentul epocal de la 23 August 1944 se înscrie în efortul milenar al românilor de apărare a integrității și libertății străvechii vetre strămoșești împotriva politicii expansioniste a marilor imperii, evidențiind cu pregnanță forța unui popor hotărît

Digitized by Google

să-şi făurească propriul destin aşa cum îl doreşte, fără nici un amestec din afară. Asumîndu-şi rolul de organizator şi conducător al revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă, P.C.R. s-a dovedit a fi continuatorul celor mai glorioase tradiţii ale luptei poporului nostru împotriva încercărilor unor mari puteri de a-i ocupa teritoriile strămoşeşti, de a-i şterbi suveranitatea şi independenţa naţională.

Ieşind din ilegalitate cu un imens prestigiu, participînd activ, de la început, la activitatea guvernului de uniune naţională, constituit la 23 August 1944, desfăşurînd o intensă acţiune de organizare şi de mobilizare a clasei muncitoare, a maselor populare, P.C.R. a pus în slujba victoriei revoluţiei o bogată experienţă istorică şi influenţă politico-ideologică. Afirmîndu-se ca forţă politică unită şi clarvăzătoare, dispunînd de o structură organizatorică închegată şi extinsă în întreaga ţară şi de obiective programatice, naţionale şi sociale, care însufleţeau întregul popor, Partidul Comunist Român s-a ridicat la înălţimea răspunderilor ce-i reveneau în calitate de principală formaţiune politică a coaliţiei guvernamentale, s-a afirmat ca forţa politică cea mai dinamică şi mai înaintată consecvent revoluţionară, în rezolvarea problemelor majore ale ţării. Rolul de organizator şi conducător al Partidului Comunist Român în mişcarea de rezistenţă naţională şi în momentul ei de vîrf — revoluţia din August 1944 —, strategia sa ştiinţifică, realistă, politica sa de largi alianţe au constituit factorul principal care a chezăşuit desfăşurarea neîntreruptă a procesului revoluţionar, reînnoirea democratică a ţării, cucerirea puterii de către masele populare şi trecerea la revoluţia socialistă.

ŞTEFAN LACHE

Proces unitar şi neîntrerupt de mari transformări revoluţionare

Punînd în lumină consecinţele pe care măreţul act istoric de la 23 August 1944 le-a avut asupra întregii evoluţii ulterioare a României, Tezele pentru Congresul al XIV-lea relevă că acest eveniment epocal „a creat condiţii pentru înfăptuirea unor uriaşe transformări revoluţionare, a lichidării exploatării şi asupririi, a instaurării puterii clasei muncitoare, a întregului popor". Acest amplu proces revoluţionar, inaugurat acum 45 de ani, a străbătut o serie de etape succesive de dezvoltare, a căror înlănţuire obiectivă, legică îi conferă un caracter unitar şi continuu.

În prima etapă — 23 August 1944 — 30 Decembrie 1947 — au fost îndeplinite obiectivele revoluţiei popular-democratice. Astfel, concomitent cu participarea cu toate forţele economice şi militare la războiul antihitlerist, pînă la victoria finală asupra Germaniei naziste, au avut loc profunde prefaceri revoluţionare, cum au fost instaurarea, la 6 Martie 1945, a guvernului democratic muncitoresc-ţărănesc, abolirea monarhiei şi proclamarea Republicii, la 30 Decembrie 1947.

Anul 1948 a marcat trecerea la o nouă etapă — etapa revoluţiei socialiste. În februarie 1948 a fost făurit partidul unic al clasei muncitoare, care a asigurat forţa politică conducătoare a poporului pe calea construcţiei socialismului. Un moment de însemnătate hotărîtoare în edificarea noii orînduiri l-a constituit naţionalizarea principalelor mijloace de producţie, în iunie 1948, care a dus la lichidarea proprietăţii capitaliste şi a pus bazele dezvoltării socialiste a economiei româneşti. Prin încheierea cooperativizării agriculturii, în 1962, s-au generalizat relaţiile de producţie socialiste în întreaga economie. În procesul revoluţionar neîntrerupt de organizare socialistă a societăţii au fost lichidate cu desăvîrşire orînduirea burghezo-moşierească, exploatarea omului de către om, s-au creat condiţiile dezvoltării unitare, pe temeiul proprietăţii socialiste — a întregului popor şi cooperatiste —, a industriei, agriculturii şi a celorlalte ramuri, s-au asigurat realizarea unei noi structuri sociale, formată din clase şi categorii sociale cu interese fundamentale comune, creşterea nivelului de trai material şi spiritual al poporului. Practica revoluţionară din ţara noastră, ca şi din alte ţări socialiste, a demonstrat rolul hotărîtor, fundamental al proprietăţii socialiste în făurirea noii orînduiri, faptul că edificarea socialismului nu este posibilă decît pe baza proprietăţii socialiste asupra mijloacelor de producţie. Aşa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, „dezvoltarea şi întărirea ei constituie o necesitate obiectivă, orice diminuare a marii proprietăţi socialiste, întoarcerea la forme de proprietate capitalistă, inclusiv la mica proprietate, este de natură să pună în pericol nu numai construirea socialismului, ci însăşi dezvoltarea economico-socială a popoarelor, bunăstarea şi independenţa lor".

Pe calea marilor înfăptuiri deschisă de revoluţia din august 1944, Congresul al IX-lea al partidului reprezintă momentul cel mai important, de cotitură, în dezvoltarea patriei noastre socialiste. Marcat în mod hotărîtor de personalitatea tovarăşului Nicolae Ceauşescu, **Congresul al IX-lea a inaugurat o epocă de glorioase împliniri, a deschis cimp larg de afirmare a spiritului revoluţionar, în viaţa socială, în activitatea de conducere şi de făurire a noii orînduiri, punînd puternic în valoare capacităţile şi energiile întregului popor, asigurînd valorificarea la un nivel superior a mijloacelor materiale şi umane de care dispune societatea românească.**

Pornind de la dreptul inalienabil al partidului nostru de a-şi elabora de-sine-stătător linia politică, pe baza aplicării ferme şi creatoare a principiilor socialismului ştiinţific, a adevărurilor general-valabile la condiţiile concrete din România, în epoca inaugurată de istoricul Congres al IX-lea a fost regîndită întreaga strategie a edificării noii orînduiri, s-a pus capăt conservatorismului, şablonismului şi concepţiei „modelului unic" în construcţia socialistă, a fost lichidată atitudinea de ploconire faţă de tot ceea ce era străin şi s-au redat partidului şi poporului încrederea în forţele proprii, în capacitatea proprie de gîndire şi acţiune, sentimentul de demnitate patriotică, revoluţionară.

Înfăptuind neabătut orientările Congresului al IX-lea — continuate şi dezvoltate, corespunzător cerinţelor fiecărei etape, de congresele şi conferinţele naţionale care au urmat —, clasa muncitoare, ţărănimea, intelectualitatea, întregul popor, acţionînd în strînsă unitate, sub conducerea partidului, a secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, au obţinut succese istorice în dezvoltarea economico-socială a patriei, asigurînd înaintarea fermă pe calea socialismului, a progresului şi civilizaţiei. Într-o perioadă scurtă de timp, România s-a transformat dintr-o ţară slab dezvoltată într-o ţară industrial-agrară în plină dezvoltare, pe baza celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, ale cunoaşterii umane, în general, cu un nivel de bunăstare tot mai ridicat al întregului popor. În ultimii 24 de ani s-au înfăptuit măsuri de importanţă istorică privind crearea unei puternice industrii socialiste, dezvoltarea armonioasă, în ritm înalt, a tuturor sectoarelor economiei naţionale, repartizarea echilibrată a forţelor de producţie pe întreg teritoriul ţării, ceea ce a dus la dezvoltarea economico-socială a tuturor judeţelor şi zonelor patriei, la creşterea generală a gradului de civilizaţie şi bunăstare a întregului popor, la realizarea egalităţii depline în drepturi pentru toţi cetăţenii României. Totodată, au cunoscut o puternică dezvoltare cercetarea ştiinţifică, învăţămîntul şi cultura, care au adus şi aduc o contribuţie hotărîtoare la soluţionarea problemelor complexe ale progresului tehnic, ale introducerii în producţie a noilor cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, ridicarea nivelului de pregătire culturală şi profesională a maselor largi populare, la făurirea unei civilizaţii spirituale superioare.

Pe baza acestor măreţe realizări, la începutul anilor '80, România a intrat într-o nouă etapă a dezvoltării sale economico-sociale — etapa edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi creării condiţiilor de trecere treptată spre comunism. În aceşti ani s-a acţionat şi se acţionează pentru dezvoltarea intensivă a industriei şi realizarea unei noi calităţi, superioare, în toate domeniile de activitate, în vederea înfăptuirii obiectivului strategic, stabilit de Congresul al XIII-lea al partidului, privind trecerea României, pînă în 1990, la un nou stadiu de dezvoltare — cel de ţară socialistă mediu dezvoltată.

Toate marile realizări pe care poporul nostru, strîns unit în jurul partidului, al secretarului său general, le-a obţinut în perioada de după Congresul al IX-lea demonstrează pe deplin justeţea şi realis-

Digitized by Google

mul orientărilor fundamentale ale strategiei dezvoltării economico-sociale a țării, ale politicii de alocare a unei importante părți din venitul național pentru acumulare și dezvoltare, ca o condiție esențială a progresului economico-social al patriei, a ridicării continue a bunăstării tuturor oamenilor muncii. Aceasta a făcut ca, față de 1945, producția industrială să crească de 135 de ori, din care de 120 de ori după 1965. Producția agricolă s-a mărit de circa 10 ori, creșterea obținută după 1965 fiind de peste 6 ori. Venitul național depășește de 40 de ori nivelul din 1945, un spor de 33 de ori revenind perioadei de după Congresul al IX-lea. Fondul de consum a sporit, comparativ cu anul 1950, de peste 18 ori.

Strălucită expresie a dinamismului economiei naționale, a forței și trăiniciei societății socialiste românești, achitarea în întregime a datoriei externe a asigurat deplina independență, economică și politică, a României socialiste, deschizînd, în același timp, noi și luminoase perspective progresului său neîntrerupt, participării tot mai active la cooperarea economică internațională.

În acest ansamblu de măreție realizări materiale și spirituale, un rol fundamental revine sistemului larg și original al democrației muncitorești-revoluționare. În întreaga perioadă de după Congresul al IX-lea s-a desfășurat o amplă activitate de perfecționare continuă a organizării și conducerii societății, a întregului sistem politic, de democratizare a organelor de stat, centrale și locale, de afirmare puternică a democrației socialiste, materializîndu-se consecvent principiul făuririi socialismului cu poporul și pentru popor. A fost creat un sistem democratic, unic în felul său, a cărui caracteristică esențială constă în îmbinarea armonioasă a conducerii unitare, pe baza planului național unic, cu autoconducerea muncitorească, întemeiată pe participarea nemijlocită a oamenilor muncii, în calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari ai întregii avuții naționale, la conducerea unităților, a întregii societăți, pe împletirea democrației reprezentative cu democrația directă, a activității organelor democratice ale statului cu cea a noilor organisme ale democrației muncitorești-revoluționare. Frontul Democrației și Unității Socialiste, care înmănunchează toate organizațiile de masă și obștești, uniunile și asociațiile științifice, profesionale, ale oamenilor de creație, precum și O.D.U.S — în rîndul căreia activează peste patru milioane de cetățeni ce nu sînt membri ai partidului — cuprinde, practic, întreaga națiune, exprimă largul democratism al orînduirii noastre.

Rezultatele strălucite obținute de poporul nostru în edificarea noii orînduiri demonstrează elocvent superioritatea și viabilitatea socialismului ca mod de organizare a societății. S-a confirmat pe deplin, în practica construcției socialiste, adevărul fundamental că numai pe temelia trainică a proprietății socialiste, a conducerii unitare, pe baza planului național unic, a întregii activități economico-sociale, a dezvoltării și perfecționării continue a democrației socialiste se poate asigura continuitatea progresului multilateral, economic și social al țării. Toate acestea se constituie într-o mărturie convingătoare a inconsistenței încercărilor cercurilor reacționare, imperialiste de a destabiliza și ponegri socialismul, în scopul vădit de a frîna, de a întîrzia, într-un fel sau altul, mersul ferm al popoarelor spre lichidarea asupririi și inegalității, spre o lume mai dreaptă și mai bună. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., **„trebuie să subliniem cu întreaga forță că numai și numai socialismul asigură popoarelor condiții pentru lichidarea înapoierii, sărăciei, pentru adevărata independență economico-socială, pentru bunăstare și fericire, pentru o pace trainică, pentru colaborare între toate popoarele lumii"**.

Mărețele înfăptuiri obținute de poporul nostru în anii socialismului demonstrează cu puterea faptelor justețea politicii Partidului Comunist Român de aplicare creatoare a legilor generale ale dezvoltării sociale, a principiilor socialismului științific la condițiile și realitățile din România, de făurire a socialismului corespunzător voinței, intereselor și năzuințelor noastre. În anii construcției socialiste, cu deosebire în epoca deschisă de Congresul al IX-lea, rolul partidului, ca forță politică conducătoare în societatea românească, s-a afirmat mereu, cu tot mai multă putere, ca o necesitate obiectivă, pe măsura dezvoltării și amplificării procesului revoluționar de făurire a noii orînduiri. Conducînd această măreață operă, Partidul Comunist Român s-a dovedit a fi forța politică în stare să formuleze și să aplice, în strînsă unitate cu clasa muncitoare, cu poporul din rîndurile căruia s-a plămădit, soluții științifice, profund realiste și clarvăzătoare, în vederea înaintării țării pe calea socialismului, a perfecționării noii societăți. Partidul Comunist Român, sinteză revoluționară a întregii istorii naționale, și-a cucerit încrederea și dragostea poporului datorită slujirii fără preget a intereselor vitale ale acestuia, aplicării neabătute și, totodată, creatoare a principiilor socialiste, preocupării necontenite de a asigura un grad superior de civilizație pentru întregul popor, întărirea forței materiale și spirituale a patriei, a independenței și suveranității naționale.

Înfăptuirea măreților obiective de dezvoltare a țării noastre impune creșterea, în continuare, a rolului conducător al partidului. Viața, practica revoluționară de edificare a noii orînduiri evidențiază caracterul profund eronat și dăunător al tezelor potrivit cărora, în condițiile actuale ale construcției socialiste, n-ar mai fi necesar ca partidul comunist să-și exercite rolul conducător în societate, că acesta ar trebui să-și împartă răspunderile cu alte forțe politice sau că ar trebui să renunțe la caracterul său revoluționar și să devină un partid al reformelor. Asemenea teze sînt străine spiritului teoriei revoluționare, al concepției materialist-istorice și dialectice despre lume și societate, fac evidente concesii propagandei antisocialiste și anticomuniste, desfășurată cu tot mai multă intensitate de cercurile reacționare din țările capitaliste, care, în actualele împrejurări — ca și în trecut —, sub lozinca creării mai multor partide, urmăresc lichidarea partidelor comuniste. Succesele remarcabile obținute într-un interval scurt, sub conducerea partidelor comuniste și muncitorești, de țările socialiste, însești legile obiective ale dezvoltării societății pun cu putere în lumină adevărul că, în edificarea noii orînduiri, nu poate exista altă forță care să îndeplinească rolul vital al partidului comunist. Așa cum se subliniaza în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, întreaga experiență a luptei pentru răsturnarea vechii orînduiri, a cuceririi puterii și edificarea noii orînduiri demonstrează că „existența și afirmarea rolului conducător al partidului politic al clasei muncitoare, înarmat cu o concepție clară, bazată pe teoria socialismului științific, cu un program științific în care exprimă interesele, aspirațiile și voința poporului, constituie o necesitate imperioasă a desfășurării procesului revoluționar, o legitate obiectivă a construcției socialismului și comunismului".

Sub conducerea partidului, la cea de-a 45-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, poporul român privește cu încredere și viguros optimism viitorul. În perioada anilor 1991—1995, România va păși într-o etapă superioară a dezvoltării sale economico-sociale, de făurire a celei de-a doua faze a societății socialiste multilateral dezvoltate și creare a condițiilor necesare trecerii la afirmarea principiilor comuniste de muncă și viață. Orientările și prevederile cuprinse în Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea cu privire la dezvoltarea socială a României în cincinalul viitor și orientările de perspectivă pînă în anii 2000—2010 stabilesc, ca obiective fundamentale, continuarea dezvoltării puternice și armonioase a forțelor de producție, perfecționarea relațiilor de producție, a tuturor raporturilor sociale, întărirea democrației muncitorești-revoluționare, participarea tuturor cetățenilor la conducerea societății, manifestarea deplină a personalității umane. În centrul activității va sta, în continuare, dezvoltarea intensivă a industriei, agriculturii și celorlalte sectoare de activitate. O însemnătate primordială se va acorda înfăptuirii neabătute a programelor de organizare științifică și modernizare a producției, realizării unei noi calități a muncii în toate domeniile. Întreaga dezvoltare economico-socială se va sprijini pe cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, pe înfăptuirea cerințelor revoluției tehnico-științifice și ale noii revoluții agrare, asigurîndu-se, astfel, realizarea obiectivului ca, în deceniul următor, România să devină o puternică forță a științei și culturii, o țară socialistă multilateral dezvoltată din toate punctele de vedere.

Însuflețit de mărețele succese obținute în anii socialismului, de perspectivele luminoase ale dezvoltării economico-sociale viitoare a patriei, întregul nostru popor, strîns unit în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acționează neabătut, în spirit patriotic, revoluționar, pentru înfăptuirea Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, întîmpinînd cu noi și tot mai importante realizări cea de-a 45-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională și Congresul al XIV-lea al partidului.

MARIA NĂSTASE-GEORGESCU
PAMFIL NICHIȚELEA

Digitized by Google

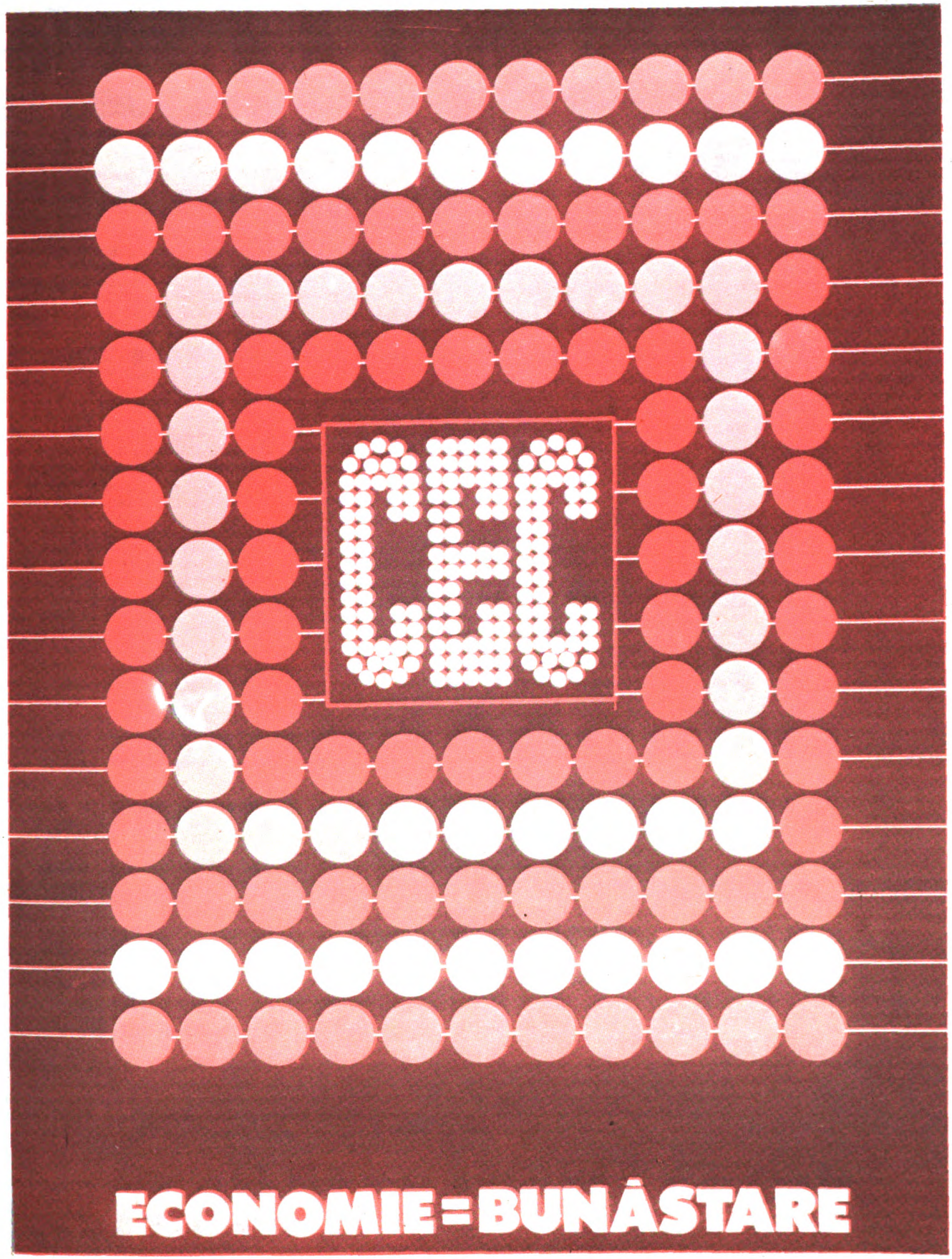

Digitized by Google

RECEIVED
ON EXCH.

ERA SOCIALISTĂ

Nr. 16, 15 august 1989

СОДЕРЖАНИЕ

Победа августовской (1944 г.) революции — эпохальный момент в истории Румынии
Стратегия развития и совершенствования румынской социалистической экономики. *А. НЕГУЧОЮ*
Огромная преобразующая сила социализма (Документальный материал)
Система рабоче-революционной демократии — выражение политики созидания нового общества с народом и для народа. *М. НЯГУ*
Проводимая нашей партией и государством внешняя политика мира и широкого международного сотрудничества. *И. МЭРДЖИНЯНУ*
Созидание нового общества в Румынии — результат многовековой борьбы нашего народа за социальную и национальную свободу, за независимость и единство (Обсуждение, II)
Румынская коммунистическая партия — решительный борец против фашизма и войны, за защиту независимости и целостности страны. *И. АРДЕЛЯНУ*
Национальный консенсус — существенный фактор победы августовской революции. *Г. ЗАХАРИЯ*
Результат борьбы широких народных масс, воли всего народа. *Г. ТУДОР*
Историческое значение революционного акта 23 Августа 1944 г. *М. МУШАТ*
Активное участие Румынии в антигитлеровской войне: исторические уроки. *К. ПОПИШТЯНУ*
Глубоко научная, реалистичная политика. *ШТ. ЛАКЭ*
Единый и непрерывный процесс крупных революционных преобразований. *М. НЭСТАСЕ-ДЖЕОРДЖЕСКУ, П. НИКИЦЕЛЯ*

SUMMARY

The Victorious Revolution of August 1944 — Epoch-Making Event in Romania's History

The Strategy of the Romanian Socialist Economy's Development and Improvement. *A. NEGUCIOIU*

The Tremendous Renewing Force of Socialism (Documentary)

The System of Revolutionary, Worker Democracy — Embodiment of the Policy of Building Up the New System, with the People and for the People. *M. NEAGU*

Our Party and State's Foreign Policy of Peace and Broad International Collaboration. *I. MĂRGINEANU*

Building Up the Socialist System in Romania — Outcome of Our People's Millennium-Old Struggle for Social and National Liberty, for Independence and Unity (Debate, II)

The Romanian Communist Party — Firm Promoter of the Struggle Against Fascism and War, for Safeguarding the Country's Independence and Integrity. *I. ARDELEANU*

The Nationwide Consensus — Basic Factor of the Victorious August Revolution. *GH. ZAHARIA*

Upshot of the Fight Waged by the Broad Masses of People, of the Whole People's Will. *GH. TUDOR*

Historic Significations of the Revolutionary Deed of August 23, 1944. *M. MUȘAT*

Romania's Active Participation in the Anti-Hitlerite War: Historical Lessons. *C. POPIȘTEANU*

A Truly Scientific, Realistic Policy. *ȘT. LACHE*

Unitary, Continual Process of Great, Revolutionary, Changes. *M. NĂSTASE, GEORGESCU, P. NICHIȚELEA*

SOMMAIRE

La victoire de la révolution d'Août 1944 — moment mémorable dans l'histoire de la Roumanie

La stratégie du développement et du perfectionnement de l'économie socialiste roumaine. *A. NEGUCIOIU*

L'immense force transformatrice du socialisme (Documentaire)

Le système de la démocratie ouvrière-révolutionnaire — expression de la politique d'édification de la nouvelle société avec le peuple et pour le peuple. *M. NEAGU*

La politique extérieure de notre parti et de notre Etat, de paix et de large collaboration internationale. *I. MĂRGINEANU*

L'édification de la nouvelle société socialiste en Roumanie — résultat de la lutte millénaire de notre peuple pour la liberté sociale et nationale, pour l'indépendance et l'unité (Débat, II)

Le Parti Communiste Roumain — promoteur ferme de la lutte contre le fascisme et la guerre, pour la sauvegarde de l'indépendance et de l'intégrité du pays. *I. ARDELEANU*

Le consensus national — facteur essentiel de la victoire de la révolution d'Août. *GH. ZAHARIA*

Fruit de la lutte des larges masses populaires, de la volonté du peuple roumain tout entier. *GH. TUDOR*

Significations historiques de l'acte révolutionnaire du 23 Août 1944. *M. MUȘAT*

La participation active de la Roumanie à la guerre antihitlérienne: leçons historiques. *C. POPIȘTEANU*

Une politique profondément scientifique, réaliste. *ȘT. LACHE*

Processus unitaire et ininterrompu, de grandes transformations révolutionnaires. *M. NĂSTASE-GEORGESCU, P. NICHIȚELEA*

SUMARIO

La victoria de la revolucion de Agosto 1944 — momento epocal en la historia de la Rumanía

La strategia del desarrollo y del perfeccionamiento de la democracia socialista rumana. *A. NEGUCIOIU*

La gigantesca fuerza remozadora del socialismo (Documental)

El sistema de la democracia obrera — expresion de la política de edificación del nuevo orden con el pueblo y para el pueblo. *M. NEAGU*

La política exterior del nuestro partido y estado, una política de paz y amplia colaboración internacional. *I. MĂRGINEANU*

La edificación del régimen socialista en Rumanía — resultado de la lucha milenaria del nuestro pueblo por la libertad social y nacional, por la independencia y unidad. (Debate, II)

El Partido Comunista Rumano — promotor de la lucha contra el fascismo y la guerra, por la salvaguardía de la independencia y de la integridad del país. *I. ARDELEANU*

El consenso nacional — factor esencial de la victoria de la revolución de Agosto. *GH. ZAHARIA*

El resultado de la lucha de las amplias masas populares, de la voluntad de todo el pueblo. *GH. TUDOR*

Significaciones históricas del acto revolucionario de 23 Agosto 1944. *M. MUȘAT*

Participación activa de la Rumanía a la guerra antihitlerista: lecciones históricas. *C. POPIȘTEANU*

Una política científica, realista. *ȘT. LACHE*

Proceso unitario y continuo de grandes transformaciones revolucionarias. *M. NĂSTASE-GEORGESCU, P. NICHITELEA*

Adresa redacției: București, Piața Scînteii nr. 1.
Telefoanele centralei: 17 60 10, 17 60 20, 18 20 30.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — Sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64-66.

Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

INDEX 42 204

Administrația: Editura „Scînteia"

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

Digitized by Google

Proletari din toate țările, uniți-vă !

ERA SOCIALISTĂ

REVISTĂ TEORETICĂ ŞI SOCIAL-POLITICĂ
A COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Alderman Library
DEC 22 1989

CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU la Adunarea solemnă cu prilejul celei de-a 45-a aniversări a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă

PARTIDUL — CENTRUL VITAL AL NAȚIUNII

DEZBATERI:

- Conștiința revoluționară, puternică forță motrice a dezvoltării societății socialiste
- Dinamica raportului mondial de forțe

ANUL LXIX, 10 SEPTEMBRIE
17/1989

Digitized by Google

ERA SOCIALISTĂ

Nr. 17, 10 septembrie 1989

SUMAR

CUVÎNTAREA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU
LA ADUNAREA SOLEMNĂ CU PRILEJUL CELEI DE-A 45-A
ANIVERSĂRI A REVOLUŢIEI DE ELIBERARE SOCIALĂ
ŞI NAŢIONALĂ, ANTIFASCISTĂ ŞI ANTIIMPERIALISTĂ — 1

PROIECTUL PROGRAMULUI — DIRECTIVĂ ŞI TEZELE PENTRU CONGRESUL AL XIV-LEA AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN ÎN DEZBATEREA PARTIDULUI, A ÎNTREGULUI POPOR

PARTIDUL — CENTRUL VITAL AL NAŢIUNII — Păun Bratu — 8

RITMURI ŞI PROPORŢII ÎN NOUA ETAPĂ
DE DEZVOLTARE SOCIAL-ECONOMICĂ A ROMÂNIEI — Gheorghe Creţoiu — 11

ŞTIINŢA — FACTOR HOTĂRÎTOR
AL MODERNIZĂRII ECONOMIEI NAŢIONALE — Gheorghe Marcu — 15

UNITATEA TUTUROR POPOARELOR, A FORŢELOR
PROGRESISTE, DEMOCRATICE, ANTIIMPERIALISTE
ÎN LUPTA PENTRU PACE, INDEPENDENŢĂ
ŞI PROGRES SOCIAL — Pamfil Nichiţelea — 19

CONŞTIINŢA REVOLUŢIONARĂ, PUTERNICĂ FORŢĂ MOTRICE
A DEZVOLTĂRII SOCIETĂŢII SOCIALISTE
Funcţia transformatoare, dinamizatoare
a conştiinţei socialiste — C.Gh. Marinescu — 23
Conştiinţa revoluţionară şi valorile noii orînduiri — Ion Rebedeu — 25
Promovarea fermă a principiilor eticii socialiste — Vasile Popescu — 26
Umanismul socialist şi formarea omului nou — Ioan Jude — 27

DINAMICA RAPORTULUI MONDIAL DE FORŢE
Tendinţe fundamentale
ale vieţii internaţionale contemporane — Victor Duculescu — 29
Rolul istoric al socialismului
în afirmarea unei noi politici internaţionale — Armand Oprea — 31
Noi centre de putere în economia mondială — Aurel Ghibuţiu — 33
Raportul de forţe şi echilibrul militar — Corneliu Soare — 35

Dialogul şi confruntarea de idei în lumea contemporană
DOCTRINA „CONVERGENŢEI" —
O VIZIUNE DEFORMATĂ ASUPRA
PROGRESULUI ECONOMICO-SOCIAL — Elena Zamfirescu — 37

Cărţi şi semnificaţii
FUNCŢIILE STATULUI DEMOCRAŢIEI
MUNCITOREŞTI-REVOLUŢIONARE — Cristian Ionescu — 43

FENOMENUL MILITAR CONTEMPORAN
ŞI CONCEPTELE SALE FUNDAMENTALE — Cornel Codiţă — 44

Digitized by Google

CUVÎNTAREA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU

LA ADUNAREA SOLEMNĂ

cu prilejul celei de-a 45-a aniversări a revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă

Stimaţi tovarăşi,

Poporul român sărbătoreşte anul acesta, la 23 August, împlinirea a 45 de ani de la victoria revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă, care a lichidat pentru totdeauna dominaţia imperialistă şi a deschis calea marilor transformări revoluţionare, asigurării depline a independenţei, suveranităţii şi libertăţii României. **(Aplauze şi urale puternice, prelungite; se scandează „23 August, libertate ne-a adus!").**

Aniversăm marea noastră sărbătoare naţională cu realizări remarcabile în îndeplinirea planurilor de dezvoltare economico-socială, cu hotărîrea fermă de a înfăptui neabătut Programul partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi de înaintare a României spre înaltele piscuri ale civilizaţiei comuniste. **(Aplauze şi urale puternice; se scandează îndelung „Ceauşescu — P.C.R.!", „Ceauşescu şi poporul!").**

Cu prilejul marii noastre sărbători naţionale, adresez, în numele Comitetului Central al partidului, al Consiliului de Stat şi al meu personal, cele mai calde felicitări revoluţionare eroicei noastre clase muncitoare, ţărănimii, intelectualităţii, tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate, întregului nostru popor, care, sub conducerea gloriosului nostru partid comunist, îşi făureşte liber şi demn destinul de bunăstare şi fericire, înălţînd tot mai sus, prin muncă entuziastă, plină de abnegaţie, edificiul luminos al socialismului şi comunismului în România. **(Aplauze şi urale puternice; se scandează îndelung „Ceauşescu şi poporul, România — viitorul!", „Ceauşescu — P.C.R.!").**

Stimaţi tovarăşi,

În existenţa milenară a poporului nostru, revoluţia de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă de la 23 August 1944 reprezintă, s-ar putea spune, cel mai important eveniment, deschizînd pentru prima oară calea unei adevărate libertăţi şi independenţe, a trecerii puterii în mîinile poporului, care a asigurat înfăptuirea, sub conducerea Partidului Comunist Român, a năzuinţelor întregii naţiuni, făurirea celei mai drepte orînduiri — orînduirea socialistă pe pămîntul patriei noastre. **(Aplauze şi urale puternice; se scandează „Ceauşescu, România — stima noastră şi mîndria!").**

Tot în vara acestui an se împlinesc 50 de ani de la începerea, de fapt, a celui de-al doilea război mondial — de la agresiunea Germaniei hitleriste împotriva diferitelor state europene, pînă la declanşarea războiului împotriva Uniunii Sovietice.

Este bine cunoscut că instaurarea hitlerismului în Germania, a dictaturilor fasciste în diferite ţări, politica revanşardă, aspiraţia la dominaţia mondială a Germaniei naziste au avut un rol determinant în declanşarea celui mai groaznic război din cîte a cunoscut pînă atunci omenirea.

Istoria este plină de învăţăminte. Este bine cunoscut că cedările şi compromisurile în faţa fascismului şi a Germaniei hitleriste nu au oprit, ci au încurajat agresiunile şi războiul.

De altfel, sînt bine cunoscute acordul de la München, sub patronajul imperialismului englez, şi agresiunea împotriva Cehoslovaciei, ocuparea Austriei şi a Poloniei, precum şi dictatul de la Viena, prin care o parte a teritoriului naţional al României a fost predată Ungariei horthyste.

Este bine de reamintit, în actualele împrejurări politice, despre faptul că marile puteri nu şi-au respectat angajamentele asumate şi au mers pe calea cedării şi compromisului cu Germania hitleristă.

De asemenea, pactul Molotov—Ribbentrop nu a oprit agresiunea — şi acum se poate spune, fără teama de a greşi, că de fapt el a avut un rol negativ, a uşurat realizarea planurilor agresive ale Germaniei hitleriste.

În aceste împrejurări, au existat în România cercuri conducătoare realiste, care s-au opus politicii Germaniei hitle-

Digitized by Google

riste, unii plătind cu viața lor aceste atitudini.

Trebuie să spunem însă deschis că cercurile cele mai reacționare, fasciste, legionare s-au pus în slujba Germaniei hitleriste, trădînd interesele propriului popor, iar monarhia străină a sprijinit și încurajat trădarea intereselor naționale, fiind în serviciul cînd al unei mari puteri, cînd al alteia.

În aceste condiții, Partidul Comunist Român, împreună cu alte forțe muncitorești și patriotice naționale au acționat pentru apărarea intereselor naționale, s-au ridicat cu hotărîre împotriva fascismului și războiului, au acordat sprijin, au protestat și și-au exprimat solidaritatea cu poporul austriac, cu poporul cehoslovac, au acordat un sprijin activ luptei împotriva războiului și fascismului. **(Vii și puternice aplauze).**

De altfel, este bine cunoscut că poporul polonez a rămas singur în fața agresiunii hitleriste. Țările occidentale, care promiseseră sprijin și ajutor, nu au acționat în nici un fel, demonstrînd ceea ce se spune în unele țări că „apa de departe nu stinge focul", că trebuie să te bizui pe forțele proprii sau pe vecinii cei mai apropiați.

După cum este cunoscut, în situația grea de atunci, România a acordat sprijin prietenesc poporului polonez, neținînd seama de presiunile și amenințările Germaniei hitleriste și ale altora.

Este bine să nu se uite toate aceste împrejurări, pentru că ele demonstrează cu putere că țările mici și mijlocii din Europa pot conta, în dezvoltarea lor economico-socială, în asigurarea independenței, nu pe promisiuni abstracte, de departe, ci pe forțele proprii, pe solidaritatea — repet — a vecinilor și tovarășilor lor de luptă și idei. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Cred că veți fi de acord cu mine să adresăm comuniștilor, poporului prieten polonez, care trece prin împrejurări grele, deplina solidaritate a comuniștilor, a poporului român, împreună cu urarea de a depăși greutățile, de a asigura ferm construcția socialismului, independența și suveranitatea deplină a Poloniei! **(Aplauze și urale puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu, România — pacea și prietenia!").**

După cum este bine cunoscut, la 1 Mai 1939 partidul nostru a organizat o puternică manifestare în sprijinul Cehoslovaciei, împotriva fascismului, a Germaniei hitleriste. Cred că este de datoria noastră să exprimăm și cu acest prilej deplina solidaritate cu Partidul Comunist din Cehoslovacia, cu poporul cehoslovac în lupta pentru socialism, pentru deplina independență și suveranitate a Cehoslovaciei! **(Aplauze puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu, România — pacea și prietenia!").**

Aș dori și cu acest prilej să adresez comuniștilor din Republica Democrată Germană, poporului Republicii Democrate Germane deplina noastră solidaritate și să le urăm mult succes în realizarea socialismului în această parte a Germaniei, ca o dovadă că urmează neabătut învățămintele lui Marx și Engels. **(Aplauze puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu, România — pacea și prietenia!").**

Adresăm, de asemenea, sentimentele noastre de solidaritate comuniștilor iugoslavi, popoarelor iugoslaviei, care, în 1941, s-au ridicat cu arma în mînă împotriva fascismului, pentru apărarea independenței și integrității lor. Le urăm succes deplin în făurirea socialismului, în întărirea independenței și suveranității. Le exprimăm deplina noastră solidaritate! **(Aplauze puternice, prelungite, urale; se scandează „Ceaușescu, România — pacea și prietenia!").**

Adresăm, de asemenea, sentimentele noastre de solidaritate comuniștilor și poporului bulgar, împreună cu urarea de succese depline în făurirea socialismului, în dezvoltarea continuă a Bulgariei prietene pe calea noii orînduiri, în întărirea independenței și suveranității! **(Aplauze și urale îndelungate; se scandează „Ceaușescu, România — pacea și prietenia!").**

Adresăm, de asemenea, sentimentele noastre de solidaritate comuniștilor și poporului vecin maghiar, împreună cu urarea de a depăși unele greutăți și de a asigura dezvoltarea socialistă a Ungariei, întărirea continuă a independenței și suveranității țării. **(Aplauze puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu, România — pacea și prietenia!").**

Am lăsat la sfîrșit un mare vecin al nostru tocmai pentru a sublinia mai mult deosebita însemnătate a victoriei Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. Dorim să adresăm cele mai calde sentimente de solidaritate comuniștilor Uniunii Sovietice, popoarelor sovietice, împreună cu urarea de noi și noi realizări în dezvoltarea socialistă, în crearea condițiilor pentru trecerea spre comunism. **(Urale și aplauze puternice; se scandează îndelung „Ceaușescu, România — pacea și prietenia!").**

Doresc, de asemenea, să adresez sentimentele noastre de solidaritate comuniștilor și poporului prieten albanez, împreună cu urarea de noi succese în dezvoltarea socialistă, în întărirea independenței și suveranității sale. **(Aplauze și urale puternice; se scandează „Ceaușescu, România — pacea și prietenia!").**

Cred că veți fi de acord cu mine să adresăm celorlalte partide comuniste și muncitorești din țările socialiste, popoarelor acestora sentimentele noastre de solidaritate și urările de succese în întreaga activitate de construcție socialistă, de ridicare a nivelului de trai material și spiritual, de întărire a independenței și suveranității lor. **(Aplauze și urale puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu, România — pacea și prietenia!").**

Stimați tovarăși,

Îndeplinindu-și misiunea istorică de a apăra interesele naționale ale întregului popor, Partidul Comunist Român a acționat, cu întreaga forță și capacitate, pentru realizarea unității clasei muncitoare, a Frontului Patriotic Antihitlerist și a unui larg front democratic, de apărare a intereselor vitale, a existenței și viitorului patriei noastre.

În condițiile grele ale războiului, Partidul Comunist Român a trecut la organizarea luptei împotriva dictaturii militaro-fasciste și a ocupanților hitleriști, a organizat mișcările de rezistență și de partizani, înfăptuind — așa cum am menționat — o largă unitate a tuturor forțelor realiste, patriotice, naționale, în frunte cu clasa muncitoare.

Merită de subliniat faptul că, în procesul luptei de apărare a intereselor naționale, s-a dezvoltat o largă colaborare între partidul nostru și alte forțe democratice, împreună cu armata, cu ofițerii patrioți, inclusiv din Comandamentul suprem, care au înțeles că interesele poporului român, ale viitorului său sînt strîns legate de lichidarea politicii antinaționale, a dictaturii fasciste, de ieșirea din războiul antisovietic și asigurarea deplinei independențe a țării. **(Vii și puternice aplauze).**

În aceste împrejurări interne, s-au realizat condițiile pentru trecerea la înfăptuirea actului istoric de la 23 August. La acestea trebuie să adăugăm condițiile internaționale favorabile, determinate de înfrîngerile suferite de Germania hitleristă — în primul rînd din partea glorioasei armate a Uniunii Sovietice —, puternica mișcare de partizani și de eliberare națională din diferite țări și intrarea în acțiune, împotriva Germaniei hitleriste, a țărilor din coaliția antihitleristă.

Folosind condițiile favorabile, forțele patriotice naționale au trecut la răsturnarea dictaturii militaro-fasciste și formarea unui guvern în care se găseau și reprezentanții Partidului Comunist Român.

Este bine cunoscut că aceasta s-a realizat pe calea insurecției naționale armate, în care gărzile patriotice, muncitorimea, împreună cu armata, au luptat alături în interesul național, al viitorului liber al României. **(Vii aplauze).**

Sînt cunoscute încercările disperate ale armatei hitleriste de a înăbuși revoluția de la 23 August, prin acțiunile militare, bombardamentele asupra Capitalei și a altor localități.

În aceste împrejurări, repet, unitățile militare, împreună cu gărzile muncitorești și patriotice, au desfășurat lupte aprige, au înfrînt și lichidat forțele militare ale Germaniei hitleriste.

Este bine să subliniem această problemă pentru că revoluția și răsturnarea forțelor imperialiste nu s-au realizat de bună voie, ci prin luptă, și istoria demonstrează că popoarele trebuie să fie gata să lupte pentru a-și cuceri independența, pentru a apăra viitorul lor, socialismul, viața liberă și independentă! **(Urale și aplauze puternice. Se scandează „România — comunism, Ceaușescu — eroism!").**

Despre rolul important al Partidului Comunist Român în realizarea revoluției sociale și naționale, antifasciste și antiimperialiste vorbesc nu numai luptele gărzilor patriotice, organizate de partidul comunist, cu arma în mînă, dar și faptul că guvernul de dictatură militaro-fascistă răsturnat de la putere a fost preluat, din primele ore, de către gărzile muncitorești patriotice, care au înlăturat orice încercare ce s-ar fi putut face, de eliberare a lor, și au asigurat, în acest fel, victoria deplină a revoluției. **(Vii și puternice aplauze).**

Se poate spune, fără teama de a greși, că revoluția din 23 August 1944 a reprezentat un act de voință al întregii națiuni române, o strălucită afirmare a hotărîrii

Digitized by Google

forțelor patriotice naționale de a înlătura definitiv dominația străină, de a apăra independența și integritatea patriei, de a asigura eliberarea deplină a întregului teritoriu al României și trecerea la făurirea noii orînduiri sociale, în care poporul să fie pe deplin stăpîn pe destinele sale. **(Vii și puternice urale; se scandează „Ceaușescu și poporul, patria și tricolorul!").**

Începînd de la 23 August 1944, România a participat cu întregul său potențial economic, militar și uman, cu toate forțele la lupta pentru eliberarea deplină a patriei noastre, la războiul dus alături de Uniunea Sovietică, de celelalte forțe ale coaliției Națiunilor Unite, pentru eliberarea întregului teritoriu național și, apoi, la războiul pentru eliberarea Ungariei, Cehoslovaciei, a unei părți din Austria, pînă la înfrîngerea totală a Germaniei hitleriste.

Este bine cunoscut — după aprecierile țărilor din coaliția antihitleristă — că România a contribuit în ultima parte a războiului antifascist, timp de circa 9 luni, cu efective militare de peste 500 de mii de ostași, înscriindu-se ca a patra putere militară în lupta împotriva Germaniei hitleriste.

Multe sînt actele de vitejie demonstrate de armata și poporul român, care au arătat că nu au avut nimic comun cu războiul dus alături de Germania hitleristă, că interesele întregului nostru popor au fost întotdeauna de a lupta împotriva cotropitorilor străini, pentru apărarea libertății și independenței proprii și a altor popoare, pentru independența și adevărata libertate a popoarelor. **(Aplauze puternice, prelungite; se scandează „Ceaușescu, România — pacea și prietenia!").**

Iată de ce acum, cînd evocăm măreața victorie de la 23 August, ne îndreptăm gîndurile și aducem cel mai călduros omagiu și cea mai înaltă cinstire eroilor comuniști și antifasciști, tuturor democraților și patrioților care au făcut totul pentru libertatea patriei noastre, pentru înaintarea ei spre progres și socialism! **(Vii și puternice aplauze).**

Aducem un cald omagiu și o înaltă cinstire ostașilor și ofițerilor români, tuturor acelora care s-au jertfit pentru înfrîngerea fascismului și eliberarea patriei străbune, pentru victoria marilor idealuri de dreptate socială și națională, pentru cauza libertății și independenței tuturor popoarelor! **(Aplauze puternice, urale; se scandează „Ceaușescu, România — pacea și prietenia!").**

Cinstim și aducem un cald omagiu memoriei ostașilor armatei sovietice — care au dat cele mai mari jertfe în lupta împotriva hitlerismului —, precum și ostașilor celorlalte armate ale coaliției antifasciste, partizanilor și luptătorilor din mișcarea de rezistență, tuturor celor care, sub o formă sau alta, și-au adus contribuția la victoria asupra fascismului, la cauza libertății și independenței tuturor națiunilor! **(Vii și puternice aplauze; se scandează îndelung „Ceaușescu, România — pacea și prietenia!").**

Stimați tovarăși,

Concentrînd toate forțele pentru participarea la războiul de eliberare a țării și împotriva Germaniei hitleriste, partidul nostru, împreună cu celelalte forțe muncitorești, patriotice, a desfășurat, din primele zile ale revoluției de eliberare socială și națională, o intensă activitate politico-organizatorică, de organizare pe baze legale a partidului, a Uniunii Tineretului Comunist, a sindicatelor, a organizațiilor de femei și altor organizații patriotice și democratice, punînd pe primul plan întărirea legăturilor cu clasa muncitoare, cu țărănimea, cu intelectualitatea.

Sînt bine cunoscute marile acțiuni organizate în această perioadă în apărarea intereselor oamenilor muncii, ale întregului popor, marile manifestări din toamna anului 1944, din iarna și primăvara anului 1945, încercările reacțiunii de a înăbuși luptele maselor populare, acțiunile forțelor celor mai reacționare, inclusiv deschiderea focului împotriva marii demonstrații din februarie 1945, în care au căzut victime mulți luptători patrioți și comuniști.

În același timp, s-a desfășurat o intensă activitate pentru organizarea țărănimii și trecerea la înfăptuirea reformei agrare de către țăranii înșiși, pentru preluarea conducerilor diferitelor organe de stat, a primăriilor și îndeosebi a prefecturilor.

Toate acestea au culminat cu instaurarea, la 6 martie 1945, a primului guvern cu adevărat democratic, muncitoresc-țărănesc, în care partidul comunist avea un rol important.

Se poate afirma că în întreaga perioadă de la 23 August 1944 pînă la 30 decembrie 1947 s-a desfășurat un amplu proces revoluționar de organizare a partidului și a forțelor populare, democratice, de apărare continuă a intereselor clasei muncitoare, ale țărănimii, ale intelectualității.

Toate acestea au asigurat marea victorie în alegerile din 1946, întărirea forțelor democratice și crearea condițiilor pentru trecerea la înlăturarea monarhiei de Hohenzollern, care, timp de 80 de ani, a reprezentat în România un corp străin, o agentură, de fapt, a monopolurilor imperialiste străine.

În amplul proces revoluționar, un rol important l-a avut realizarea partidului muncitoresc unit al clasei muncitoare, prin unirea Partidului Comunist Român cu Partidul Social-Democrat, asigurînd astfel deplina unitate a clasei muncitoare — condiție primordială pentru făurirea cu succes a socialismului și a înaintării spre comunism. **(Vii și puternice aplauze; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R.!", „Ceaușescu — eroism, România — comunism!").**

În 1946 s-a trecut la naționalizarea principalelor mijloace de producție, care a dus la lichidarea pentru totdeauna a orînduirii capitaliste, a asupririi și inegalităților, iar în 1949, s-a trecut la cooperativizarea agriculturii.

După cum este bine cunoscut, într-o perioadă de aproape 15 ani s-a desfășurat o intensă activitate de organizare pe baze socialiste a agriculturii, a celorlalte sectoare, a întregii economii naționale.

Stimați tovarăși,

În desfășurarea vastului proces revoluționar din țara noastră, Congresul al IX-lea al partidului a reprezentat un moment hotărîtor pentru făurirea cu succes a socialismului în România! **(Aplauze și urale puternice).**

Pornind de la analiza științifică a primei etape a construcției socialiste, Congresul al IX-lea a pus capăt dogmatismului și conservatorismului, atitudinii de ploconire față de tot ce era străin, a modelului unic și altor concepții anacronice, care reprezentau o frînă pentru dezvoltarea socialismului în patria noastră, și a pus problema acționării continue, în spirit revoluționar, înlăturării formalismului, a atitudinii iresponsabile sau de șovăire în înfăptuirea politicii partidului. Iată de ce partidul și poporul nostru consideră că Congresul al IX-lea a constitutit un jalon care a dinamizat întreaga activitate de transformare revoluționară a României, fără de care nu am fi putut obține marile realizări de astăzi! **(Se scandează „Ceaușescu — P.C.R.!", „Ceaușescu — eroism, România — comunism!").**

Se poate afirma cu deplin temei că al IX-lea Congres al partidului a deschis calea unei gîndiri noi, revoluționare, redînd partidului și poporului sentimentul de demnitate și încredere în forțele proprii, înarmînd partidul cu linia politică generală, cu strategia revoluționară, în concordanță cu legile obiective, universal-valabile, cu principiile socialismului științific, care au fost și sînt aplicate în mod creator la condițiile și realitățile din România. **(Vii și puternice aplauze).**

Acum, la marea noastră sărbătoare națională, putem afirma cu îndreptățită mîndrie că în anii construcției socialiste, și mai cu seamă în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, poporul român a obținut realizări remarcabile în toate domeniile de activitate.

Într-o perioadă istorică scurtă, de numai 45 de ani, poporul nostru a străbătut, sub conducerea Partidului Comunist Român, mai multe etape istorice — de la orînduirea burghezo-moșierească, în care existau încă puternice forme feudale, la orînduirea socialistă, la etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. **(Vii și puternice aplauze; se scandează „Ceaușescu și poporul!").**

În această perioadă, România s-a transformat dintr-o țară agrar-industrială slab dezvoltată într-o țară industrial-agrară cu o puternică industrie modernă, organizată pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, cu o agricultură socialistă avansată, în plin progres.

Am creat, în această perioadă, o puternică bază tehnico-materială, fondurile fixe productive fiind astăzi de circa 3 600 miliarde lei, față de numai 160 miliarde lei în 1945. Cu această dotare tehnică, industria românească produce astăzi de 135 de ori mai mult decît în 1945, din care de 120 de ori după Congresul al IX-lea al partidului. **(Vii și puternice aplauze).**

O puternică dezvoltare a cunoscut agricultura, a cărei producție este astăzi de 10 ori mai mare decît în 1945, din care de 6 ori după Congresul al IX-lea al partidului. **(Aplauze puternice).**

S-au dezvoltat puternic știința, învățămîntul, cultura, factori hotărîtori pentru progresul general, pentru făurirea cu succes a socialismului și comunismului. **(Aplauze puternice).**

Sînt bine cunoscute marile realizări obținute în dezvoltarea generală a patriei

Digitized by Google

noastre, amplasarea pe întregul teritoriu a forțelor de producție, noile cetăți industriale, unitățile agricole, construcțiile sociale, începînd cu locuințele, cu școlile, unitățile de asistență sanitară, centrele de educație și cultură, care au transformat radical înfățișarea orașelor și comunelor, înfățișarea generală a patriei noastre socialiste.

Pe baza dezvoltării puternice a forțelor de producție și amplasării lor rațională, a vastelor lucrări industriale, agricole și sociale s-a asigurat creșterea venitului național de peste 40 de ori, din care de peste 33 de ori după Congresul al IX-lea al partidului. **(Vii și puternice aplauze).**

Toate acestea au asigurat creșterea puternică a dezvoltării patriei, a nivelului de trai material și spiritual al poporului — țelul suprem al politicii partidului nostru, esența societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm cu succes în România. **(Aplauze și urale puternice, prelungite; se scandează „Ceaușescu să trăiască, România să-nflorească!").**

Acum, în întregul partid și cu întregul popor se dezbat documentele pentru Congresul al XIV-lea, se face bilanțul general al drumului parcurs de poporul român pe calea socialismului — de aceea nu doresc să mă opresc mai mult asupra stadiului actual de dezvoltare a patriei noastre.

Este necesar să subliniem, însă, că tot ceea ce am realizat demonstrează cu puterea faptelor, a realităților justețea politicii partidului nostru comunist, care și-a îndeplinit și își îndeplinește cu cinste misiunea istorică de a conduce întreaga națiune pe calea făuririi celei mai drepte orînduiri din lume, a fericirii, bunăstării, a independenței și suveranității depline! **(Vii și puternice aplauze; se scandează îndelung „Ceaușescu — eroism, România — comunism!").**

Toate acestea demonstrează cu putere cît de importante au fost hotărîrile Congresului al IX-lea, de realizare a socialismului corespunzător legilor obiective, dar și realităților și voinței poporului nostru, cît de just a procedat partidul nostru trecînd la dezvoltarea puternică a autoconducerii, autogestiunii, realizînd noi forme democratice, pornind de la principiul științific al făuririi socialismului cu poporul și pentru popor. **(Aplauze puternice; se scandează „Ceaușescu și poporul!").**

Viața a demonstrat că numai în strînsă legătură cu clasa muncitoare, cu țărănimea, intelectualitatea, cu toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, cu întregul popor, ținînd seama de năzuințele de realizare a unei lumi a echității și dreptății sociale, se poate făuri cu succes noua orînduire. Iată de ce se poate spune că clasa muncitoare și-a îndeplinit și își îndeplinește misiunea istorică, acționînd în strînsă unitate cu țărănimea, cu intelectualitatea, cu întreaga națiune, sub conducerea partidului comunist, avînd rolul hotărîtor, determinant, în realizarea socialismului, în înaintarea spre comunism! **(Se scandează „Ceaușescu — eroism, România — comunism!").**

Stimați tovarăși,

Privim cu mîndrie la ceea ce am realizat pe calea socialismului. Știm că toate acestea nu au venit de la sine, nu s-au obținut ușor. A trebuit luptă, muncă fermă și hotărîtă în toate sectoarele. Este adevărat, în anumite etape s-au făcut și greșeli, au fost și unele minusuri și lipsuri, dar partidul nostru nu a confundat și nu va confunda niciodată anumite greșeli sau abateri de la calea socialismului cu socialismul, cu principiile socialismului. De aceea el a acționat pentru îndepărtarea lor la timp și a asigurat dezvoltarea fermă, impetuoasă a patriei noastre pe calea făuririi socialismului. **(Aplauze și urale puternice; se scandează: „Ceaușescu — eroism, România — comunism!").**

Am alocat continuu o parte însemnată a venitului național, îndeosebi după Congresul al IX-lea, pentru dezvoltarea forțelor de producție, a întregii societăți. Pe această bază am putut să realizăm marile construcții industriale, agricole, sociale; pe această bază am asigurat ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului.

Așa cum am menționat la mai multe congrese anterioare, dacă nu am fi făcut acest lucru, dacă am fi neglijat acumularea și fondul de dezvoltare, România ar fi rămas în continuare o țară slab dezvoltată, și acum, în loc să vorbim de marile realizări, am discuta cum să depășim greutățile.

Subliniez aceasta pentru că una din legile generale, obiective ale dezvoltării oricărei societăți omenești este acumularea, fondul de dezvoltare. Fără aceasta nu se poate asigura progresul nici unei națiuni! De aceea, avem în vedere să continuăm această politică, împreună cu așezarea la baza întregii dezvoltări a științei și tehnicii celei mai avansate. Așa vom făuri socialismul și comunismul, vom asigura un loc demn în libertate și bunăstare națiunii noastre! **(Aplauze și urale puternice; se scandează îndelung „Ceaușescu și poporul — România, viitorul!").**

Putem să spunem cu toată tăria că numai și numai în condițiile socialismului au fost posibile marile realizări, că numai și numai socialismul a lichidat înapoierea din trecut și a asigurat ridicarea, într-o perioadă scurtă, a României la un înalt nivel de dezvoltare economică și socială.

Pornind de la toate acestea, trebuie să ne angajăm să facem totul pentru a asigura mersul ferm al patriei noastre pe calea făuririi cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării României spre comunism! **(Aplauze, urale; se scandează „Ceaușescu și poporul!").**

Stimați tovarăși,

După cum este cunoscut, în întregul partid și cu întregul popor se dezbat Programul-Directivă și Tezele pentru cel de-al XIV-lea Congres al partidului, care va elabora linia generală strategică de dezvoltare a României în anii 1991—1995 și orientările de perspectivă, pînă în anii 2000—2010.

Prevederile din Programul-Directivă se bazează pe mărețele realizări dobîndite de poporul nostru în făurirea socialismului și pornesc de la necesitatea dezvoltării largi a forțelor de producție, a dezvoltării intensive a industriei, agriculturii și celorlalte sectoare de activitate.

Realizînd prevederile celui de-al 9-lea plan cincinal, vom putea spune, în 1994, la a 50-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, că România a devenit o țară puternic dezvoltată și pășește ferm pe cale realizării Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și crearea condițiilor pentru afirmarea în viață a principiilor de muncă și viață comuniste.

Vom acorda o atenție deosebită înfăptuirii programelor de modernizare și organizare pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii în toate domeniile de activitate.

O atenție deosebită vom acorda ridicării nivelului calitativ și tehnic al întregii activități, creșterii cu putere a productivității muncii, a eficienței și rentabilității tuturor sectoarelor de activitate.

În agricultură vom asigura înfăptuirea neabătută a noilor obiective ale revoluției agrare. De altfel, așa cum am apreciat la recenta ședință a forumului democratic al agriculturii, încă în acest an vom realiza o producție de 40 milioane tone cereale, ceea ce înseamnă realizarea încă în acest cincinal a obiectivelor pentru cincinalul al 9-lea și pînă în anul 2000. Aceasta ne va impune trasarea unor noi obiective pentru noua revoluție agrară. **(Aplauze și urale puternice, îndelungate; se scandează îndelung „Ceaușescu, reales, la al XIV-lea Congres!").**

Sînt bine cunoscute prevederile din Programul-Directivă. Ele vor fi îmbunătățite pe baza discuțiilor și propunerilor oamenilor muncii, a programelor de dezvoltare economico-socială a comunelor, orașelor și județelor, precum și a programelor de dezvoltare a tuturor unităților economico-sociale, astfel încît să reprezinte voința și aspirațiile întregii noastre națiuni.

Ceea ce merită să subliniem și în acest cadru este că vom acorda și în continuare o atenție deosebită îmbunătățirii și intensificării activității de cercetare științifică, pornind de la faptul că tot ce ne propunem să realizăm în cincinalul și deceniul următor trebuie să se bazeze pe cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane în general.

Trebuie să avem permanent în vedere că numai și numai pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii vom asigura ridicarea nivelului general de civilizație, făurirea cu succes a socialismului și comunismului în patria noastră. De altfel, comunismul înseamnă știință! Știință la nivelul cel mai înalt! **(Aplauze puternice, prelungite).**

În același timp, vom perfecționa în continuare învățămîntul de toate gradele, punînd la bazele sale cele mai noi cuceriri ale științei, tehnicii, ale cunoașterii umane. Pornind de la generalizarea învățămîntului de 12 ani, începînd de anul viitor vom asigura ridicarea nivelului general de cultură și de pregătire a tineretului, a întregului popor, făurind un popor cu o înaltă cultură, o clasă muncitoare și o țărănime intelectuale, un popor înarmat cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, cu concepția revoluționară, materialist-dialectică despre lume și viață. Aceasta va constitui cea mai sigură garanție a înfăptuirii neabătute, de către întregul popor, a obiectivelor de făurire a

Digitized by Google

socialismului și comunismului. **(Aplauze puternice, îndelungate).**

Vom acorda și în continuare o atenție deosebită repartizării forțelor de producție pe întregul teritoriu și dezvoltării armonioase a tuturor județelor și localităților, întărind principiul autoconducerii, autoadministrării și autogestiunii, în cadrul planului național unic de dezvoltare economico-socială a patriei noastre. Tot ceea ce vom realiza va avea, ca și pînă acum, drept obiectiv strategic dezvoltarea generală a patriei, ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului. **(Aplauze puternice, prelungite).**

O atenție permanentă se va acorda asigurării condițiilor de muncă și de locuit pentru toți cetățenii patriei, îndeosebi pentru întregul tineret. Vom aplica ferm principiile eticii și echității socialiste în domeniul repartiției, al retribuției, pornind de la principiul socialist „la muncă egală, retribuție egală", de la faptul că în societatea noastră nimeni nu trebuie să trăiască fără muncă sau prin exploatarea muncii altuia. Vom aplica ferm principiul socialist „nici muncă fără pîine, dar nici pîine fără muncă". **(Aplauze și urale puternice, prelungite).**

Societatea noastră va asigura înfăptuirea neabătută a principiilor de dreptate socială, de egalitate între toți fiii patriei și, în același timp, de creare a condițiilor cele mai bune privind afirmarea capacității și spiritului creator al tuturor cetățenilor, de afirmare cu putere a personalității umane.

O atenție deosebită vom acorda soluționării, încă în cincinalul viitor, în linii generale, a problemei locuințelor, urmînd ca, pînă în anul 2000, să rezolvăm pe deplin această problemă în orașe și să îmbunătățim condițiile de locuit, de viață în comune, la sate.

Înfăptuind programele de dezvoltare, de modernizare, de sistematizare a localităților orășenești și rurale, vom crea condițiile necesare dispariției deosebirilor dintre oraș și sat și apropierii condițiilor de muncă, de viață între comune, sate și orașe, aceasta reprezentînd o necesitate vitală, obiectivă pentru făurirea cu succes a socialismului și comunismului, pentru adevărata egalitate între toți fiii patriei noastre. **(Aplauze și urale puternice, îndelungate).**

În realizarea tuturor obiectivelor de viitor, o atenție deosebită vom acorda, și în cincinalul viitor, în întreaga perioadă, pînă în 2000, dezvoltării tot mai puternice a proprietății socialiste, sub forma proprietății întregului popor și cooperatiste, ca bază trainică pentru înfăptuirea cu succes a programelor de progres economic și social, de făurire cu succes a socialismului și comunismului în România! **(Aplauze și urale puternice, prelungite; se scandează îndelung „România — comunism, Ceaușescu — eroism!").**

Stimați tovarăși,

În realizarea obiectivelor dezvoltării viitoare vom acționa cu toată hotărîrea pentru perfecționarea sistemului de conducere și planificare a tuturor sectoarelor, ținînd seama întotdeauna de noile cerințe impuse de puternica dezvoltare a științei și tehnicii, a cunoașterii umane în general, de aplicare a legilor obiective și a principiilor socialiste la noile realități din țara noastră.

Vom acționa întotdeauna, cu toată hotărîrea, împotriva a tot ceea ce este vechi și perimat și nu mai corespunde noilor cerințe ale dezvoltării economice și sociale, pentru promovarea cu fermitate a spiritului revoluționar, a noului în toate domeniile de activitate.

Pornind de la necesitatea unei concordanțe cît mai depline între relațiile de producție și forțele de producție, vom acționa întotdeauna pentru perfecționarea sistemului de relații între clase și grupări sociale, pentru înlăturarea oricăror contradicții ce pot apărea într-un moment sau altul, în vederea realizării unei depline unități a întregului popor în înfăptuirea obiectivelor de făurire a noii orînduiri sociale.

O atenție deosebită vom acorda perfecționării și dezvoltării sistemului democrației noastre muncitorești-revoluționare. Vom porni permanent de la principiul științific al făuririi socialismului cu poporul și pentru popor, perfecționînd continuu organele democrației noastre de stat, activitatea lor și creșterea rolului noilor organisme democratice, care asigură participarea deplină a tuturor categoriilor sociale, a întregii națiuni la elaborarea politicii interne și externe, la înfăptuirea neabătută de către popor a propriului său viitor, viitorul liber și independent! **(Aplauze puternice, prelungite).**

În acest cadru, vom continua să perfecționăm activitatea partidului, să dezvoltăm rolul său de forță politică conducătoare, în toate domeniile de activitate. Viața a demonstrat că numai în condițiile în care partidul comunist își păstrează principiile de bază, revoluționare și rămîne partidul clasei muncitoare va putea să-și îndeplinească în bune condiții misiunea sa istorică.

Pornind de la faptul că clasa muncitoare are misiunea istorică a făuririi unei noi orînduiri sociale, partidul comunist, partidul clasei muncitoare, trebuie să fie și să rămînă întotdeauna partidul muncitorilor, partidul revoluționar, care să conducă în mod științific clasa muncitoare în realizarea obiectivelor sale! **(Aplauze și urale puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R.!").**

Mulți vă reamintiți că nu numai în ilegalitate, dar și după 23 August comuniștii, detașamentele clasei muncitoare au luptat cu arma în mînă și și-au dat viața pentru socialism. Am ajuns la un înalt nivel de dezvoltare, dar nu trebuie să uităm niciodată că lupta revoluționară nu s-a încheiat și nu se va încheia, că, în orice împrejurări, partidul nostru trebuie să acționeze ca un partid revoluționar!

Comuniștii, muncitorii, toți patrioții trebuie să fie oricînd gata să apere cuceririle revoluționare, independența țării, cu prețul vieții! Așa au făcut strămoșii noștri, de la daci și pînă acum, așa trebuie să facem noi astăzi, să facă comuniștii, patrioții, poporul nostru în viitor, întotdeauna! **(Aplauze și urale puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu — eroism, România — comunism!").**

Știm și din trecut, și cunoaștem din viața de astăzi că cercurile reacționare imperialiste nu se opresc în fața unor noțiuni abstracte, umane, că, în interesele lor, ucid, omoară, organizează diversiune, destabilizarea în diferite țări socialiste. Lupta de clasă — trebuie să fim pe deplin conștienți — nu s-a încheiat și nu se va încheia cît timp vor exista clasele asupritoare.

Fie că sînt sau nu la putere, comuniștii trebuie să rămînă revoluționari, să rămînă ferm pe pozițiile luptei revoluționare, de clasă! Numai așa vor conduce popoarele lor spre comunism, vor asigura victoria socialismului în întreaga lume, adevărata independență a popoarelor! **(Aplauze și urale puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu eroism, România — comunism!").**

Trebuie să fim pe deplin conștienți că orice slăbire a rolului conducător al partidului, a rolului clasei muncitoare în partid și în societate va afecta grav cauza socialismului, bunăstarea și independența întregii națiuni!

În același timp, este necesar să desfășurăm o activitate multilaterală pentru dezvoltarea tuturor organizațiilor obștești și de masă, a tuturor organizațiilor din sistemul nostru socialist, dezvoltarea și întărirea colaborării în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, asigurînd astfel deplina unitate a poporului, care reprezintă chezășia înfăptuirii cu succes a socialismului și comunismului în România, a independenței și suveranității patriei noastre, a viitorului său luminos! **(Aplauze puternice, prelungite; se scandează îndelung „Vom munci și vom lupta, țara o vom înălța!").**

Mărețele obiective de dezvoltare viitoare a patriei impun perfecționarea continuă a activității politico-ideologice, a activității tuturor organismelor noastre care, fiecare în domeniul său de activitate, trebuie să asigure organizarea și participarea activă a tuturor claselor și categoriilor sociale la înfăptuirea politicii generale de ridicare a patriei pe noi culmi de progres și civilizație.

Realizările de pînă acum, programul de largă perspectivă care este dezbătut în partid și de întregul popor ne dau încrederea că vom obține și în deceniul următor noi și noi realizări remarcabile, că vom încheia, în linii generale, înfăptuirea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

România, în anii 2000, se va afla la un înalt nivel de dezvoltare economică, științifică, culturală. Poporul nostru va demonstra că a acționat cu întreaga răspundere pentru realizarea năzuințelor sale de bunăstare, a visului de aur — a comunismului! **(Aplauze și urale puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu — eroism, România — comunism!").**

Putem afirma cu toată încrederea că, prin aceste realizări, se va trece la o nouă etapă de dezvoltare, la aplicarea în viață a principiilor de muncă și viață comunistă, se va deschide o nouă etapă istorică, de lungă durată, în fața națiunii noastre.

Să facem legămînt, dragi tovarăși, la a 45-a aniversare a victoriei revoluției de eliberare socială și națională, că vom acționa cu toată răspunderea pentru a asigura națiunii noastre — care de peste 2000 de ani se află pe aceste meleaguri — un loc demn, liber, de bunăstare și fe-

Digitized by Google

ricire în rîndul naţiunilor libere ale lumii, în comunism! Nu există ţel mai suprem decît de a servi poporul, socialismul, comunismul, independenţa ţării! **(Aplauze şi urale puternice, îndelungate; se scandează îndelung „Ceauşescu şi poporul!", „Ceauşescu şi poporul — România viitorul!").**

Stimaţi tovarăşi,

Punînd în centrul activităţii dezvoltarea economico-socială şi construcţia socialismului în România, partidul şi statul nostru au dus, în acelaşi timp, o politică externă de colaborare cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială.

România a participat activ la lupta pentru dezarmare şi pace, pentru soluţionarea problemelor grave ale lumii contemporane numai şi numai pe calea tratativelor, pentru o largă colaborare economică, tehnico-ştiinţifică şi culturală.

Putem afirma că nu au fost momente mai importante în viaţa internaţională, în această perioadă, în care România să nu fi acţionat şi să nu fi adus o anumită contribuţie activă la soluţionarea lor în mod democratic, în interesul tuturor naţiunilor lumii, al păcii şi colaborării. **(Aplauze puternice, îndelungate).**

La baza relaţiilor noastre cu toate statele am situat şi situăm ferm principiile deplinei egalităţi în drepturi, ale respectării independenţei şi suveranităţii naţionale, neamestecului în treburile interne şi avantajului reciproc, respectării dreptului fiecărui popor de a-şi alege liber calea dezvoltării economico-sociale, fără nici un amestec din afară.

Este bine cunoscută poziţia consecventă a României, de dezvoltare a relaţiilor sale cu toate ţările socialiste, de întărire a solidarităţii şi unităţii acestora în lupta pentru edificarea noii orînduiri, pentru progres social şi pace în lume.

În acelaşi timp, am dezvoltat larg şi vom extinde ferm, şi în continuare, relaţiile cu ţările mici şi mijlocii, cu ţările în curs de dezvoltare, cu ţările nealiniate, ca un factor important deosebit în lupta pentru o lume mai dreaptă şi mai bună. Totodată, am acţionat şi vom acţiona şi în continuare pentru extinderea relaţiilor cu ţările capitaliste dezvoltate, cu toate ţările lumii, fără deosebire de orînduire socială, în spiritul principiilor coexistenţei paşnice.

Sîntem ferm hotărîţi să dezvoltăm larg schimburile economice internaţionale, să participăm activ la diviziunea internaţională a muncii, ca un factor de importanţă deosebită pentru politica de dezarmare, de pace şi colaborare între toate statele lumii.

Aş dori să menţionez că vom face totul pentru a contribui la perfecţionarea şi dezvoltarea colaborării în cadrul C.A.E.R. Considerăm că, în momentul de faţă, în care unele ţări socialiste trec prin unele probleme grele, economico-sociale, se impune ca şi C.A.E.R.-ul să treacă la o analiză temeinică a acestor probleme şi la stabilirea unor programe speciale, pentru că numai aşa se va manifesta adevărata solidaritate socialistă. Noi avem convingerea că ţările socialiste dispun de capacitatea să rezolve, într-o formă corespunzătoare, să depăşească greutăţile şi să asigure progresul economic şi social al fiecărei naţiuni, fără nici o condiţionare, decît una — să dezvoltăm socialismul, să asigurăm bunăstarea popoarelor şi independenţa lor! **(Aplauze şi urale puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceauşescu, România — pacea şi orientarea!").**

În situaţia internaţională s-au produs şi au loc profunde schimbări în raportul de forţe politic, militar, în dezvoltarea economico-socială. Se poate spune că s-a ajuns la un anumit echilibru în raportul de forţe mondial, ceea ce a şi favorizat realizarea unor paşi importanţi pe calea destinderii şi soluţionării prin tratative a unor probleme internaţionale.

Cu toate acestea, trebuie să spunem deschis că situaţia internaţională continuă să fie complexă şi gravă. Se pare că anumite cercuri consideră că este un moment prielnic de a-şi intensifica activitatea antisocialistă împotriva independenţei popoarelor şi a consolidării independenţei lor, nesocotind realităţile.

Acordurile realizate în domeniul eliminării armelor nucleare cu rază medie de acţiune nu au diminuat, de fapt, pericolul armelor nucleare, care prezintă o primejdie reală pentru însăşi existenţa vieţii pe planeta noastră. Discuţiile care au loc în legătură cu modernizarea de către N.A.T.O. a rachetelor cu rază scurtă de acţiune, continuarea experienţelor nucleare şi acţiunilor de militarizare a Cosmosului demonstrează cu putere că nu s-a ajuns încă la înţelegerea necesară privind renunţarea la armele nucleare, la politica de forţă şi dictat.

Dimpotrivă, ţările N.A.T.O. au afirmat nu de mult că descurajarea nucleară va constitui şi în viitor strategia politicii lor internaţionale.

În aceste condiţii, este necesar să se înţeleagă de către toate popoarele că problema fundamentală a epocii noastre o constituie oprirea cursei înarmărilor şi trecerea hotărîtă la dezarmare, în primul rînd la dezarmarea nucleară, la eliminarea cu desăvîrşire, în mai multe etape, a tuturor armelor nucleare, la oprirea experienţelor nucleare, a militarizării Cosmosului şi adoptarea unei politici noi, de pace, de apărare a dreptului fundamental al tuturor oamenilor, al popoarelor la viaţă, la existenţă liberă, independentă şi demnă. **(Aplauze şi urale puternice; se scandează „Ceauşescu — pace!", „Dezarmare — pace!").**

Este necesar să se treacă cu hotărîre la eliminarea armelor chimice, în strînsă legătură cu lichidarea armelor nucleare, precum şi la reducerea radicală a armelor convenţionale, a efectivelor şi cheltuielilor militare, sub un control corespunzător. Să se acţioneze pentru realizarea unui echilibru la un nivel cît mai scăzut al înarmărilor, cu măsuri corespunzătoare de control, care să asigure îndeplinirea în întregime a acordurilor încheiate.

După cum este bine cunoscut, România a acţionat în mod hotărît în direcţia dezarmării şi a trecut unilateral la reducerea armamentelor, a efectivelor militare şi a cheltuielilor militare. De altfel, pe baza datelor cunoscute, România are cele mai mici cheltuieli militare şi pe locuitor, şi ca procent din venitul naţional — şi avem în vedere, în viitor, să reducem şi mai mult, sub 3 la sută din venitul naţional, cheltuielile militare.

În acest spirit, este necesar ca actualele tratative de la Viena între ţările socialiste membre ale Tratatului de la Varşovia şi ţările din N.A.T.O. să se încheie cu rezultate cît mai bune şi în termen cît mai scurt. Am considerat întotdeauna şi considerăm că este necesar să se ajungă la desfiinţarea concomitentă a celor două pacte militare — Tratatul de la Varşovia şi N.A.T.O. — deoarece ele nu au reprezentat nici în trecut, şi cu atît mai mult nu reprezintă astăzi o garanţie a securităţii şi păcii în Europa.

În Europa este necesar să se înfăptuiască neabătut acordurile de la Helsinki cu privire la securitate, cooperare şi dezarmare.

Să acţionăm în aşa fel încît între toate ţările continentului nostru, fără deosebire de orînduire socială, să se realizeze o largă colaborare economică, tehnico-ştiinţifică, culturală, să mergem spre o Europă unită, a popoarelor independente, libere, hotărîte să-şi asigure progresul şi bunăstarea într-o strînsă colaborare, dar fără nici un amestec din afară!

România s-a pronunţat şi se pronunţă ferm pentru dezvoltarea unei largi colaborări în Balcani şi realizarea unei zone fără arme nucleare şi chimice, fără baze militare străine, a colaborării egale între popoarele din această regiune.

Ne-am pronunţat întotdeauna împotriva politicii de forţă şi dictat, împotriva recurgerii la forţă şi pentru soluţionarea pe cale paşnică, prin tratative, a diferitelor probleme şi litigii dintre state.

În acest spirit, salutăm încetarea războiului dintre Irak şi Iran şi ne pronunţăm pentru realizarea în cel mai scurt timp a unei păci trainice între cele două ţări.

Salutăm paşii întreprinşi spre soluţionarea unor probleme litigioase din diferite zone ale lumii, din Africa, America Centrală, Indochina, şi considerăm că este necesar să se facă totul pentru a se renunţa cu desăvîrşire la orice amestec din afară în treburile altor popoare, pentru realizarea unei păci trainice, ca singura cale care va asigura progresul economic şi social al fiecărui popor.

Ne pronunţăm ferm pentru o conferinţă internaţională în problemele Orientului Mijlociu, pentru o pace trainică şi justă, care să asigure poporului palestinian, dreptul la autodeterminare, la existenţa unui stat independent, propriu, precum şi securitatea şi independenţa tuturor statelor din zonă, inclusiv a Israelului.

Susţinem ferm soluţionarea problemelor din Namibia în spiritul acordului realizat şi asigurarea independenţei naţionale depline a poporului namibian.

În general, considerăm că este necesar să se înfăptuiască neabătut principiile Cartei Naţiunilor Unite, ale altor acorduri internaţionale privind respectarea independenţei şi securităţii naţionale ale tuturor popoarelor, să se adopte o asemenea politică în relaţiile internaţionale încît să se asigure dezvoltarea puternică, economică şi socială, a ţărilor care şi-au cucerit independenţa — singura cale pentru progres, pentru stabilitate şi pentru o pace trainică în lume! **(Vii şi puternice aplauze).**

Ne pronunţăm ferm pentru lichidarea politicii economice de inegalitate şi asuprire a altor popoare, pentru o soluţie

Digitized by Google

globală în problemele subdezvoltării, considerînd că se impune organizarea în cel mai scurt timp a unei conferințe internaționale, cu participarea atît a țărilor în curs de dezvoltare, cît și a țărilor dezvoltate.

În acest cadru, va trebui să se ajungă la un acord corespunzător privind problema datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, la adoptarea unui program larg privind lichidarea subdezvoltării și realizarea noii ordini economice mondiale.

Numai soluționarea problemelor subdezvoltării, stabilirii unor noi relații economice, care să favorizeze atît progresul țărilor în curs de dezvoltare, cît și dezvoltarea economico-socială a tuturor statelor lumii, va asigura o adevărată stabilitate în economia mondială, va crea condiții pentru o politică de largă colaborare între toate națiunile, ca un factor hotărîtor pentru o politică de pace, pentru o lume mai dreaptă și mai bună, în care fiecare națiune să-și asigure libertatea, bunăstarea și viitorul. **(Vii aplauze).**

Avînd în vedere problemele grave ale lumii contemporane, este necesar ca la soluționarea lor să participe în mod activ, în condiții de deplină egalitate, toate statele lumii, și îndeosebi țările mici și mijlocii, țările în curs de dezvoltare și nealiniate, care sînt vital interesate într-o politică nouă, democratică în viața internațională.

În același timp, se impune să crească și mai mult rolul Organizației Națiunilor Unite, al organismelor sale și al organismelor internaționale în soluționarea democratică — cu participarea tuturor statelor — a problemelor complexe ale vieții mondiale. Să facem astfel încît cu participarea tuturor statelor să asigurăm o viață liberă, mai bună pentru toate popoarele! **(Vii și puternice aplauze, se scandează îndelung „Ceaușescu — pace!").**

Stimați tovarăși,

În spiritul tradițiilor sale internaționaliste, partidul nostru a dezvoltat larg relațiile cu toate partidele comuniste și muncitorești, cu partide socialiste, social-democrate, cu mișcări de eliberare națională, antiimperialiste, cu toate forțele democratice.

În acest spirit, sîntem ferm hotărîți să facem totul pentru a contribui la întărirea solidarității și la dezvoltarea relațiilor dintre partidele comuniste și muncitorești, la realizarea unei noi unități, bazată pe egalitate și respect al independenței fiecărui partid.

Sîntem pentru o largă colaborare cu partidele socialiste, social-democrate, cu celelalte forțe antiimperialiste, democratice, patriotice, pentru soluționarea, împreună, a problemelor grave care preocupă omenirea.

Considerăm că deosebirile de păreri în modul de soluționare a unor probleme nu trebuie să constituie un obstacol în întărirea solidarității și colaborării.

Este necesar să se adopte o poziție fermă, hotărîtă împotriva oricăror încercări de destabilizare și de slăbire a forțelor democratice, a socialismului într-o țară sau alta.

Politica de colaborare și pace trebuie să respingă orice fel de amestec în treburile altor partide, altor popoare, altor țări!

Este dreptul suprem al fiecărui partid, al fiecărui popor de a-și elabora calea dezvoltării economice și sociale în mod independent!

Trebuie să nu uităm în nici o împrejurare învățămintele istoriei, care ne arată că tocmai lipsa de unitate în mișcarea muncitorească, între forțele progresiste a ușurat instaurarea dictaturii fasciste în Germania și în alte țări, a dus la izbucnirea celui de-al doilea război mondial.

În spiritul înaltei răspunderi în fața poporului nostru, ne adresăm tuturor partidelor și forțelor democratice, progresiste, tuturor popoarelor cu chemarea de a face totul pentru o politică și o gîndire cu adevărat nouă în relațiile internaționale, care să excludă, sub orice formă, amestecul în treburile altor state! **(Vii și puternice aplauze).**

Să facem totul pentru triumful rațiunii, pentru o politică de dezarmare, de pace, pentru o lume fără arme nucleare și chimice, fără arme și războaie, pentru o lume a colaborării egale între toate națiunile! **(Urale și aplauze puternice, prelungite. Se scandează „Ceaușescu, România — pacea și prietenia!").**

Deși problemele mondiale sînt complexe și grave, avem ferma convingere că, acționînd în deplină unitate și colaborare, forțele progresiste, antiimperialiste, popoarele de pretutindeni pot să schimbe cursul evenimentelor, pot să dea o perspectivă clară, de soluționare democratică, constructivă a tuturor problemelor din lumea contemporană, pot asigura victoria politicii noi, de pace și colaborare, de bunăstare și progres, de dezvoltare liberă, independentă, a fiecărei națiuni! **(Vii și puternice aplauze).**

Stimați tovarăși,

La a 45-a aniversare a marii noastre sărbători naționale, să ne angajăm solemn că vom acționa cu toată hotărîrea pentru continua dezvoltare economico-socială a patriei, pentru întărirea unității clasei muncitoare, a țărănimii, intelectualității, a tuturor oamenilor muncii, a întregului nostru popor, în jurul glorioasului nostru partid comunist, pentru înfăptuirea neabătută a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare fermă a României spre visul de aur al poporului nostru, al tuturor popoarelor — spre comunism! **(Aplauze și urale puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu — eroism, România — comunism!").**

Deoarece am vorbit puțin de realizările planului pe acest an, subliniez în încheiere că este necesar să acționăm cu toată hotărîrea pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a planurilor de dezvoltare economico-socială pe acest an și pe întregul cincinal, asigurînd trecerea țării noastre la un nou stadiu de dezvoltare, realizarea unei noi calități a muncii și vieții întregului nostru popor, punînd astfel o bază trainică pentru planul cincinal, al 9-lea, pentru programele de dezvoltare pînă în 2000! **(Aplauze și urale puternice, prelungite; se scandează „Vom munci și vom lupta, patria vom înălța!").**

Să întîmpinăm Congresul al XIV-lea al partidului cu noi realizări în dezvoltarea socialistă a patriei, în ridicarea gradului de civilizație, a bunăstării și fericirii întregii națiuni! **(Aplauze și urale puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu, reales la al XIV-lea Congres!").**

Să consacrăm întreaga noastră putere de muncă cauzei înfloririi și prosperității României socialiste, întăririi independenței și suveranității naționale, cu încrederea fermă în politica revoluționară a partidului nostru comunist, în forța unită a poporului nostru, constructor conștient al propriului său viitor. **(Aplauze și urale puternice, prelungite; se scandează puternic „Ceaușescu și poporul!").**

Vă urez tuturor, dragi tovarăși, urez tuturor oamenilor muncii, întregului popor noi și tot mai mari succese în ridicarea patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație, în înaintarea fermă spre înaltele piscuri ale comunismului de afirmare a forței și capacității creatoare a poporului nostru. Viață veșnică națiunii noastre, în deplină libertate și independență, în rîndul națiunilor lumii! **(Aplauze și urale puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu să trăiască, România să-nflorească!").**

Trăiască Partidul Comunist Român, forța politică conducătoare a întregii națiuni pe calea făuririi socialismului, a bunăstării, a comunismului! **(Urale și aplauze puternice; se scandează îndelung, minute în șir „Ceaușescu — P.C.R.!").**

Trăiască minunatul și eroicul nostru popor, constructor conștient și ferm al socialismului pe pămîntul patriei noastre! **(Aplauze și urale puternice, prelungite; se scandează îndelung: „Ceaușescu și poporul!").**

Trăiască și să devină tot mai înfloritoare și puternică patria noastră — Republica Socialistă România! **(Aplauze și urale puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu — România, stima noastră și mîndria!").**

Să triumfe lupta unită a tuturor forțelor progresiste, antiimperialiste, a tuturor popoarelor, pentru dezarmare, pentru pace, pentru colaborare, pentru o lume mai dreaptă și mai bună pe planeta noastră!

(Aplauze și urale puternice, prelungite. Toți cei prezenți în sală se ridică în picioare și ovaționează îndelung, într-o atmosferă de puternică unitate, pentru Partidul Comunist Român — forța politică conducătoare a națiunii noastre — pentru secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU).

Digitized by Google

PARTIDUL, CENTRUL VITAL AL NAȚIUNII

În concepția unitară și de largă perspectivă, profund științifică și dialectică a partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, întărirea rolului politic conducător al partidului comunist în întreaga societate, în elaborarea și înfăptuirea planurilor și programelor de dezvoltare multilaterală a patriei constituie o necesitate legică, obiectivă, o condiție primordială pentru făurirea socialismului și comunismului. În desfășurarea vastului proces revoluționar de edificare a noii orînduiri sociale în patria noastră, îndeosebi în anii care au trecut de la istoricul Congres al IX-lea, Partidul Comunist Român, identificîndu-se pe deplin cu interesele supreme ale țării, ale clasei muncitoare, ale întregului popor, și-a îndeplinit și își îndeplinește cu cinste misiunea istorică de a conduce întreaga națiune în măreața operă de construire a socialismului și comunismului. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Adunarea solemnă consacrată celei de-a 45-a aniversări a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944, **„viața a demonstrat că numai în condițiile în care partidul comunist își păstrează principiile de bază, revoluționare și rămîne partidul clasei muncitoare, va putea să-și îndeplinească în bune condiții misiunea sa istorică"**. Asumîndu-și responsabilitatea istorică de a conduce vastul proces de transformare revoluționară a societății și de a asigura înfăptuirea aspirațiilor de dreptate și libertate ale maselor, suveranitatea și independența țării, Partidul Comunist Român se afirmă tot mai puternic în calitate de centru vital al întregii națiuni, de forță politică organizatoare și dinamizatoare a uriașului efort național de edificare a unei noi orînduiri sociale. Rolul partidului de forță politică conducătoare a poporului constituie, astfel, expresia sintetică, înalt revelatoare a unei evoluții istorice obiective, în care au fost și sînt implicate cele mai înaintate forțe ale progresului, masele largi populare, angajate eroic în lupta pentru eliberare socială și națională, pentru întărirea independenței și suveranității patriei.

Cu deosebire după istoricul Congres al IX-lea, sub înrîurirea decisivă a gîndirii și acțiunii tovarășului Nicolae Ceaușescu, ales în fruntea partidului prin voința unanimă a comuniștilor, a întregului popor, Partidul Comunist Român a devenit promotorul unei concepții înnoitoare, profund revoluționară eliberată de dogmatism și șablonism, de orice atitudini înguste, anacronice, conservatoare, privind construcția socialistă.

Marele forum comunist din iulie 1965 a afirmat cu putere dreptul inalienabil al partidului nostru de a-și elabora de-sine-stătător linia politică, strategia și tactica revoluționară, pe baza aplicării creatoare a materialismului dialectic și istoric, a socialismului științific, a respins cu hotărîre conceptul eronat al „modelului unic" în edificarea noii orînduiri. Așa cum se subliniază în Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al partidului, „Congresul al IX-lea s-a înscris ca un adevărat moment de cotitură în activitatea partidului și a poporului nostru, care a inaugurat o nouă epocă în construcția socialistă, a deschis cîmp larg de afirmare a spiritului revoluționar în viața socială, a determinat creșterea puternică a rolului partidului în organizarea și conducerea întregii opere de edificare a noii orînduiri în România".

În ultimii ani, cu contribuția determinantă a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, partidul a elaborat și transpus ferm în viață, împreună cu întregul popor, o strategie științifică profund originală, de organizare și conducere democratică a societății românești, de dezvoltare intensivă a forțelor de producție, de perfecționare a relațiilor de producție și sociale, de progres al științei, învățămîntului și culturii. Pe această bază și în strînsă legătură cu practica socială a avut loc un proces de permanentă adaptare și înnoire a teoriei și practicii revoluționare, au fost formulate și fundamentate teze, orientări și direcții prioritare de activitate, care au redefinit locul partidului în societate, au asigurat un democratism autentic al vieții social-economice, al întregii societăți.

În această lumină, apariția recentă în Editura politică a volumului „Creșterea rolului conducător al partidului — necesitate obiectivă a făuririi societății socialiste"*, cuprinzînd texte reprezentative din opera teoretică și social-politic a tovarășului Nicolae Ceaușescu, constituie un eveniment editorial de o deosebită semnificație ideologică și social-politică.

Sintetizînd o amplă experiență istorică și luptă revoluționară, în cadrul căreia partidul a avut și are un rol decisiv prin aplicarea fermă și, totodată, profund creatoare a legităților generale ale revoluției și construcției socialiste la condițiile concrete, specifice ale țării noastre, colecția de texte semnificative din gîndirea social-politică a tovarășului Nicolae Ceaușescu despre partidul revoluționar al clasei muncitoare și funcțiile sale în societate se impune ca un demers de cea mai mare însemnătate și actualitate, teoretică și practică. Din fiecare secțiune și capitol ale lucrării se conturează, cu deosebită claritate, fundamentele teoretice, clarviziunea obiectivelor strategice și marea diversitate a formelor și modalităților concrete, de o remarcabilă suplețe și eficiență, prin care partidul, condus cu înțelepciune de către secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a organizat și s-a integrat efectiv în uriașul proces constructiv cunoscut de România socialistă în ultimii 24 de ani, afirmîndu-se cu tot mai multă pregnanță drept factorul hotărîtor al dezvoltării multilaterale a patriei, exponentul cel mai fidel și devotat al năzuințelor și intereselor vitale ale maselor largi populare, al obțiunilor întregii societăți.

Fundamentată pe o asemenea pilduitoare realitate, noua apariție editorială oferă imaginea multidimensională, judicios structurată, a unei impresionante și geniale activități revoluționare, al cărei focar iradiant de energie creatoare a devenit, pe baza unui îndelungat proces istoric, Partidul Comunist Român. Cu limpezimea și forța de convingere, caracteristice excepționalei opere teoretice și social-politice a secretarului general al partidului nostru, textele cuprinse în primul capitol al lucrării pun în lumină momentele și etapele principale ale drumului eroic de luptă și jertfe, de aprige confruntări al poporului român împotriva forțelor reacțiunii, ale claselor exploatatoare, ale fascismului și războiului, pentru salvgardarea independenței și integrității țării, în cadrul cărora comuniștii s-au aflat în permanență în primele rînduri. Luptător dîrz pentru triumful revoluției și construcției socialiste, al cauzei comunismului, partidul nostru, mi-

* Nicolae Ceaușescu, **Creșterea rolului conducător al partidului — necesitate obiectivă a făuririi societății socialiste,** Editura politică, București, 1989.

Digitized by Google

litînd cu fermitate, a reușit să orienteze lupta forțelor democratice, progresiste, înaintate ale societății românești, în epoca interbelică, pentru libertate și demnitate, pentru răsturnarea ordinii burgheze și instaurarea orînduirii noi, socialiste. **„Făurit în focul unor mari bătălii de clasă** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **Partidul Comunist Român a ridicat sus steagul luptei pentru apărarea demnității naționale, pentru salvgardarea intereselor clasei muncitoare și ale tuturor celor ce muncesc. Afirmîndu-se pe arena luptei politice din România în împrejurările unei puternice ofensive a claselor exploatatoare împotriva forțelor revoluționare și progresiste, Partidul Comunist Român a înscris prin activitatea sa pagini glorioase de eroism și abnegație revoluționară în analele poporului român. Înfruntînd prigoana cea mai sălbatică, partidul a organizat masele populare în lupta pentru drepturi și libertăți democratice, pentru răsturnarea orînduirii burghezo-moșierești".**

Consecvent spiritului dialecticii revoluționare, partidul nostru a cunoscut el însuși, după Congresul al IX-lea, un proces de permanentă perfecționare a stilului și metodelor de conducere, a capacității și competenței de a sesiza, analiza și soluționa, pe baza cunoașterii profunde a realității, problemele conducerii științifice, democratice a societății. În concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, partidul trebuie să analizeze în permanență propria experiență și rezultatele obținute, precum și experiența altor țări, să înlăture formele și metodele de muncă și conducere care nu mai corespund noilor etape de dezvoltare, cerințelor progresului social, schimbărilor rapide ce au loc în viața economico-socială, politică și culturală.

Înarmat cu concepția materialist-dialectică despre lume și viață, partidul comunist reprezintă conștiința înnoitoare a întregii națiuni, de a cărui misiune și rol conducător sînt organic legate evoluția ascendentă a țării pe calea socialismului și comunismului, elaborarea și înfăptuirea strategiei de dezvoltare multilaterală a societății, perfecționarea continuă a forțelor și relațiilor de producție, întărirea proprietății socialiste, a întregului popor și cooperatistă, asigurarea progresului științific și tehnic, perfecționarea sistemului politic, a formelor de participare a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire, la actul de decizie, afirmarea vocației constructive de pace, independență și colaborare a poporului nostru. Într-o asemenea perspectivă, creșterea rolului conducător al partidului constituie o cerință obiectivă primordială, fundamentală a construirii cu succes a socialismului și comunismului, partidului revenindu-i misiunea de uriașă răspundere de a elabora și asigura înfăptuirea politicii interne și externe a țării — atribut al său inalienabil, determinat de legitățile progresului istoric.

În acest cadru, noul volum de texte din opera tovarășului Nicolae Ceaușescu acordă o atenție deosebită locului și rolului partidului nostru în sistemul democrației muncitorești-revoluționare. Așa cum se subliniază în textele selectate, partidul nostru manifestă o permanentă preocupare pentru dezvoltarea democrației muncitorești-revoluționare, ca latură esențială a operei de construcție socialistă. Între creșterea rolului conducător al partidului și afirmarea democrației socialiste nu este nici o incompatibilitate, dimpotrivă, partidul este inițiatorul și promotorul largului democratism al societății noastre, însăși funcționarea cadrului democrației muncitorești-revoluționare fiind condiționată de conducerea acestui proces de către partid.

Ideea-forță care dă sens, valoare și eficiență actului de conducere democratică rezidă, așa cum a subliniat în repetate rînduri secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în capacitatea partidului de a asigura coeziunea funcțională a cuprinzătorului sistem de organisme și organizații de masă și obștești, din care fac parte, practic, toți oamenii muncii din țara noastră, fără deosebire, în efortul de ridicare continuă a patriei pe noi culmi de progres și civilizație. Este meritul istoric neprețuit al partidului nostru, al secretarului său general de a fi identificat, clarificat și stabilit modalitățile concrete de implicare directă, efectivă, a maselor largi populare în conducerea societății, de a fi inițiat, pus în aplicare și perfecționat continuu un vast sistem de forme de participare a întregului popor la activitatea economică și politică, un sistem larg democratic, original, unic în felul său, care asigură angajarea revoluționară, patriotică, directă a tuturor oamenilor muncii în ampla operă de edificare a orînduirii socialiste. Pornind de la relația organică dintre socialism și democrație, partidul nostru a acționat și acționează pentru dezvoltarea permanentă a democrației muncitorești-revoluționare, pentru îmbinarea strînsă a activității de stat cu cea a noilor organisme democratice sub conducerea politică a partidului.

Cu deosebită claritate este subliniată și în volumul de față teza originală, de mare însemnătate teoretică și practică, fundamentată de secretarul general al partidului nostru, privind necesitatea creșterii concomitente atît a rolului partidului cît și al statului și al organismelor democrației muncitorești-revoluționare. Focalizatorul energiilor creatoare ale poporului, partidul comunist este, în același timp, strategul întregului proces de socializare necontenită a actului de putere, de unire a eforturilor și inițiativelor oamenilor muncii, ale întregii națiuni.

În mod semnificativ, o secțiune însemnată a volumului prezentat este dedicată Frontului Democrației și Unității Socialiste, expresie a celei mai largi democrații muncitorești-revoluționare, a întăririi coeziunii societății noastre socialiste.

În acest cadru, deosebit de importantă și actuală apare teza fundamentată de tovarășul Nicolae Ceaușescu referitoare la legătura indestructibilă dintre unitatea organizatorică și politică a partidului și unitatea întregii națiuni, chezășie sigură a asigurării mersului înainte al României pe calea progresului și civilizației socialiste și comuniste, a creșterii continue a calității vieții. În concepția secretarului general al partidului, întregul efort național trebuie să fie animat de un autentic spirit muncitoresc, revoluționar, de puterea de a identifica, promova și apăra noul, de a sesiza tendințele și perspectivele dezvoltării și de a găsi, totodată, soluțiile care să pună în valoare ideile, acțiunile și resursele creative ale oamenilor.

●

Revine tovarășului Nicolae Ceaușescu meritul de a fi demonstrat inconsistența științifică, caracterul nociv al tezelor burgheze potrivit cărora democrația ar fi condiționată de existența mai multor partide politice. În condițiile societății socialiste, în care nu există contradicții antagoniste, clase sociale cu interese opuse, ci, dimpotrivă, clase sociale prietene, manifestîndu-se tot mai puternic unitatea moral-politică a oamenilor muncii, iar proprietatea socialistă generează egalitatea reală, deplină între toți cetățenii, fără nici o deosebire, reîntoarcerea la sistemul pluripartid nu poate decît să ducă la lichidarea rolului partidului comunist, însemnînd astfel nu un „progres politic", ci, dimpotrivă, un substanțial regres, înapoierea la o epocă depășită, la metode de conducere a vieții sociale întemeiate pe inegalități sociale, pe relații de dominație, pe discriminări de ordin social, economic. Însăși puterea oamenilor muncii, avînd un caracter unitar, este exercitată prin forme și instrumente care și-au dovedit viabilitatea, justețea și, în mod esențial, superioritatea față de formele și instrumentele de conducere existente în cadrul democrației burgheze. Așa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, „partidul nostru consideră că teza revenirii în socialism la sistemul pluripartid este greșită și profund dăunătoare, ea deschizînd calea reîntoarcerii la formele anacronice ale sistemului politic capitalist. Viața demonstrează că în condițiile noi, create după dispariția claselor exploatatoare, existența unui partid unic al clasei muncitoare și întărirea unității poporului în jurul partidului reprezintă o necesitate istorică obiectivă".

Experiența construcției socialiste în România, îndeosebi în anii ce au trecut de la Congresul al IX-lea, realitățile procesului revoluționar de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate confirmă pe deplin teza formulată de tovarășul Nicolae Ceaușescu potrivit căreia partidul este centrul vital al întregii societăți, singura forță politică efectiv creatoare, capabilă să asigure dezvoltarea ascendentă, multilaterală și armonioasă a patriei, triumful deplin al socialismului și comunismului — treapta cea mai înaltă a civilizației umane. Apar, de aceea, cu atît mai lipsite de fundament teoretic și practic unele încercări de a acredita ideea diminuării sau chiar renunțării la rolul conducător al partidului, la asumarea nemijlocită, directă, de către acesta a sarcinilor organizării și conducerii dezvoltării societății. Asemenea pseudoteorii, în fapt atitudini lichidatoriste, nu țin seama de cerințele operei de făurire și dezvoltare a societății socialiste, de continuitatea procesului revoluționar, care impune în mod obiectiv angajarea hotărîtă în lupta pentru înnoirea și perfecționarea societății, în fiecare etapă și în funcție de condițiile concrete, interne și internaționale, desfășurarea cu succes a acestei lupte fiind nemijlocit condiționată de manifestarea rolului politic conducător al partidului comunist. Analizînd cu deosebită rigoare științifică, cu un profund spirit dialectic experiența construcției socialiste din patria noastră, ca și din alte țări, procesele și fenomenele care se manifestă în epoca contemporană, tovarășul Nicolae Ceaușescu a evidențiat caracterul eronat, profund nociv al teoriilor potrivit cărora, în condițiile actuale ale dezvoltării construcției socialiste, nu ar mai fi necesar ca partidul comunist să-și exercite rolul conducător în societate, că acesta ar trebui, chipurile, să-și limiteze prerogativele și atribuțiile doar la anumite aspecte ale vieții sociale, îndeosebi la domeniul activității teoretice. Secretarul general al partidului nostru a atras atenția în repetate rînduri asupra faptului că orice slăbire a rolului conducător al partidului, neparticiparea directă, efectivă a acestuia, a organelor și membrilor săi la

Digitized by

elaborarea și înfăptuirea planurilor și programelor de dezvoltare multilaterală a țării, la realizarea politicii interne și externe vor duce mai devreme sau mai tîrziu la izolarea partidului de mase, la slăbirea rolului și funcțiilor sale, cu grave consecințe pentru făurirea cu succes a socialismului. Teoriile despre așa-zisa diminuare a rolului conducător al partidului sînt menite să lipsească societatea de forța politică cea mai conștientă, cea mai înaintată, capabilă să unească și să organizeze toate forțele națiunii. De altfel, realitatea demonstrează convingător că partidului nostru îi revin în continuare răspunderi mari, pentru o lungă perioadă istorică. **„Acționînd ca forță politică conducătoare, ca centru vital al întregii națiuni** — subliniază cu clarviziune tovarășul Nicolae Ceaușescu — **partidul nostru trebuie să rămînă permanent un partid revoluționar, să se călăuzească întotdeauna după concepțiile socialismului științific, militînd cu fermitate pentru asigurarea deplinei concordanțe între forțele de producție și relațiile de producție și sociale, pentru soluționarea conștientă a contradicțiilor care pot apărea la un moment dat, pentru asigurarea înfăptuirii neabătute a socialismului și comunismului în România. Nu este posibil și nu poate exista o altă forță care să îndeplinească rolul vital al partidului comunist! Partidul nu poate renunța la rolul său de forță politică conducătoare, nu poate împărți acest rol cu nimeni. El trebuie să-și îndeplinească rolul său de a conduce poporul spre înaltele culmi ale societății comuniste, împreună cu poporul, făcînd totul pentru popor!".**

Partid revoluționar, partid al clasei muncitoare, al întregului popor, Partidul Comunist Român este, în același timp, un organism viu, dinamic, care își exercită funcțiile și atribuțiile de largă cuprindere politică, economică și culturală nu în mod abstract, doar prin orientări de principiu, ci prin intermediul unor forme organizatorice și politice concrete, menite să pună în practică obiective, idei, orientări de importanță covîrșitoare pentru însăși existența noastră socială și națională. Acesta este și unul dintre factorii principali care au determinat transformarea partidului nostru, în anii socialismului, îndeosebi după Congresul al IX-lea, dintr-o forță de avangardă într-un puternic partid de masă. **„Este necesar să înțelegem că teza veche despre rolul de avangardă nu mai corespunde noilor realități. Partidul nostru este un partid de masă, un partid care trebuie să asigure nu acționarea sau acțiunea unor elemente din rîndul clasei muncitoare, ci trebuie să fie expresia întregii clase muncitoare, a întregii națiuni, pentru ca să-și poată îndeplini rolul în societate. Însuși partidul s-a transformat și se transformă continuu — și aceasta nu diminuînd forța și activitatea sa revoluționară, ci ridicînd, alături de el, întreaga națiune, masele largi populare"** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu. Legătura organică, strînsă, cu masele largi populare, compoziția sa socială, corespunzătoare ponderii diferitelor clase și categorii sociale în viața economico-socială și culturală a patriei, numărul membrilor săi, faptul că partidul este legat trup și suflet de interesele maselor largi populare și acționează nu ca un centru de comandă, ci din interiorul clasei muncitoare, al poporului, nu din afara, ci din interiorul societății, prin implicarea sa efectivă, organică în înfăptuirea Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, sînt tot atîtia factori pe care se întemeiază calitatea sa de partid de masă, muncitoresc, revoluționar.

●

În concepția secretarului general al partidului, necesitatea perfecționării continue a stilului și metodelor de conducere ale organelor și organizațiilor de partid constituie un imperativ major al etapei actuale, una dintre cerințele fundamentale ale întăririi partidului, a unității sale politice, ideologice și organizatorice. Într-un capitol aparte, volumul la care ne referim abordează, în unitatea lor dialectică, democrația internă de partid și responsabilitatea organelor și organizațiilor de partid pentru transpunerea în practică, la fiecare loc de muncă, a obiectivelor și sarcinilor stabilite de partid. Respectarea fermă a disciplinei de partid, a hotărîrilor partidului și legilor țării, manifestarea spiritului revoluționar, promovarea fermă a criticii și autocriticii, îndeplinirea exemplară, la un nivel de competență și de exigență tot mai ridicat, a obiectivelor și sarcinilor stabilite, constituie caracteristici esențiale ale profilului moral al comuniștilor, condiții majore ale întăririi forței și prestigiului partidului, ale creșterii rolului și funcțiilor sale creative, înnoitoare în societate. În același timp, prezintă o deosebită semnificație ideea, subliniată cu claritate de secretarul general al partidului, potrivit căreia centralismul democratic, dezvoltarea democrației interne de partid, democratismul vieții partidului constituie părți componente, indestructibile ale democrației socialiste din întreaga societate, factorul ce asigură și impulsionează participarea largă a maselor, a întregului popor la actul de conducere politică și socială

Într-o continuitate organică cu această problematică, o secțiune amplă a volumului prezentat este consacrată caracterului unitar al activității politico-ideologice, a partidului nostru, activitate îndreptată spre formarea omului nou, omul conștiinței și atitudinii revoluționare, comuniste. Este puternic subliniată, în acest cadru, concepția partidului nostru, a secretarului său general, întemeiată pe cerințe și criterii de o înaltă exigență, referitoare la condițiile și mijloacele concrete de dezvoltare a personalității umane, a aptitudinilor și disponibilităților sale creatoare. Omul societății socialiste și comuniste se definește prin chiar esența actelor sale, caracterizate printr-o înaltă conștiință a locului și rolului său în societate, prin capacitatea de a înțelege cerințele obiective ale făuririi și perfecționării noii orînduiri și de a lupta în spirit revoluționar pentru aplicarea în viață a tot ceea ce este înaintat, progresist în muncă și viață, în toate domeniile de activitate.

Dintr-o asemenea perspectivă, partidul și-a asumat responsabilitatea conducerii amplului și complexului proces de formare și dezvoltare a omului nou, constructor conștient al noii societăți, stabilind cu clarviziune cadrul și obiectivele acestui demers socio-spiritual cu implicații decisive asupra dezvoltării societății și personalității umane. În acest cadru, textele cuprinse în volum evidențiază obiectivele și domeniile hotărîtoare ale proceselor formativ-educative; este subliniat cu putere rolul hotărîtor al științei, învățămîntului și culturii, sînt relevate funcțiile educației patriotice, revoluționare, menirea educației materialist-științifice și umanist-revoluționare în dezvoltarea și consolidarea concepțiilor înaintate, moderne asupra lumii și vieții, se subliniază necesitatea afirmării unei reale și durabile conștiințe revoluționare, umaniste. Cu clarviziunea ce îi definește întreaga operă revoluționară, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată: **„Consider că întreaga activitate ideologică și politico-educativă trebuie să devină o forță mobilizatoare mai puternică, care să lumineze calea și să unească eforturile întregii națiuni spre culmile de aur ale societății comuniste. Este o misiune nobilă și trebuie să o realizăm în cele mai bune condiții. Numai așa activitatea ideologică, propaganda noastră, educația își vor îndeplini menirea în societate, vor răspunde intereselor întregii națiuni!"**

În spiritul orientărilor și principiilor de o impresionantă putere de înrîurire cuprinse în opera secretarului general al partidului nostru, în Programul ideologic al partidului, noul volum înfățișează pe larg responsabilitățile politice, profesionale și patriotice ale întregului sistem educațional — școală, familie, organizațiile de partid și de tineret, științele sociale, arta și cultura, presa și radioteleviziunea — în domeniul formării unor concepții și atitudini înaintate față de muncă și viață. Așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, realitatea dinamică, deosebit de complexă și contradictorie, impune ca, într-un timp cît mai scurt, să se acționeze cu hotărîre astfel încît **„conștiința, nivelul politico-ideologic să devină o puternică forță a dinamizării și dezvoltării generale a societății".**

●

Volumul prezentat, consacrat uneia dintre problemele cardinale ale construcției socialiste și comuniste, a cărei clarificare și înțelegere dialectică poartă pecetea inconfundabilă a genialului conducător al partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, îmbogățește, în chip strălucit, cu teze, idei și orientări noi teoria și practica revoluționară contemporană, punînd și mai puternic în evidență inepuizabilele resurse novatoare pe care un partid comunist, organic legat de popor, acționînd neabătut împreună cu poporul și pentru popor, le identifică și le pune în valoare în procesul de edificare a noii orînduiri. Exemplară este, în acest sens, întreaga activitate desfășurată de partidul nostru comunist, de încercatul și clarvăzătorul său conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ale cărui gîndire și acțiune practică îl situează între personalitățile de prim rang ale istoriei naționale, între personalitățile de mare prestigiu și autoritate ale lumii contemporane. Adeziunea unanimă a comuniștilor, a întregului popor la hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din iunie a.c. cu privire la realegerea la Congresul al XIV-lea a tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția supremă de secretar general al partidului este expresia celei mai înalte prețuiri pe care partidul, întregul popor o acordă celui mai iubit fiu al țării, conducătorul strălucit al partidului și statului, celui ce reprezintă și exprimă în chip fidel, ferm și curajos, voința națiunii române de a trăi liber și demn, într-o țară pe deplin independentă și suverană, angajată cu toate forțele pe drumul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism.

PĂUN BRATU

Digitized by Google

Obiectivul fundamental al celui de-al 9-lea cincinal îl constituie dezvoltarea intensivă a economiei naţionale, aplicarea programelor de organizare şi modernizare a producţiei pe baza celor mai avansate cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, realizarea unei noi calităţi a muncii în toate domeniile de activitate, asigurîndu-se trecerea la cea de-a doua fază, superioară, a construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră, a înfăptuirii Programului partidului.

Din Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român

Ritmuri şi proporţii în noua etapă de dezvoltare social-economică a României

Proiectul Programului-Directivă şi Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului, adoptate în unanimitate de Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c. şi supuse dezbaterii comuniştilor, întregului popor — atît prin dimensiunile principalilor indicatori macroeconomici, care prefigurează o creştere puternică a potenţialului şi forţei economice a României, cît şi prin obiectivele, orientările şi sarcinile referitoare la transformările de ordin calitativ ce vor avea loc în societatea românească în următoarele două decenii — deschid noi şi luminoase perspective ridicării României pe trepte superioare de civilizaţie materială şi spirituală. Sub conducerea Partidului Comunist Român, poporul nostru este hotărît să înfăptuiască cu succes etapa superioară a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, creînd astfel condiţii pentru înaintarea fermă a României spre comunism.

Documentele ce vor fi supuse dezbaterii şi aprobării Congresului al XIV-lea se bazează în mod consecvent pe aplicarea fermă a legilor obiective, a principiilor socialismului ştiinţific la realităţile României, promovînd neabătut orientările de mare valoare teoretică şi practică fundamentate în opera economică şi social-politică a tovarăşului Nicolae Ceauşescu. În acest sens, Proiectul Programului-Directivă situează în centrul strategiei partidului pentru următoarea etapă continuarea politicii de dezvoltare a forţelor de producţie, perfecţionarea tuturor raporturilor sociale, realizarea unei noi calităţi a muncii şi vieţii, întărirea democraţiei muncitoreşti-revoluţionare, participarea activă a tuturor cetăţenilor la conducerea societăţii, manifestarea deplină a personalităţii umane.

Experienţa construcţiei socialiste, ca şi întreaga experienţă mondială, au atestat şi cóntinuă tot mai mult să confirme teza marxistă potrivit căreia dezvoltarea forţelor de producţie, modernizarea economiei în acord cu tendinţele şi cerinţele progresului tehnico-ştiinţific, ridicarea continuă a potenţialului economic reprezintă factorul hotărîtor, temelia trainică şi de neînlocuit a înfăptuirii transformărilor şi obiectivelor de ordin social, a consolidării şi perfecţionării relaţiilor de producţie şi sociale, a garantării, în fapt, a drepturilor cetăţeneşti, a întăririi suveranităţii şi independenţei naţionale.

În definirea liniilor directoare pentru cincinalul 1991—1995 şi, în perspectivă, pentru anii 2000—2010, documentele pentru Congresul al XIV-lea pornesc, în mod firesc, de la stadiul atins de ţara noastră pe plan economico-social, de la faptul că gradul general de dezvoltare a industriei şi agriculturii, a economiei naţionale, în ansamblu, asigură consumul intern şi un export corespunzător.

Promovarea neabătută a politicii de alocare a unei părţi importante din venitul naţional pentru acumulare şi realizarea unor programe ample de investiţii au determinat o puternică dezvoltare a proprietăţii socialiste — temelia întregii dezvoltări economico-sociale — o creştere masivă a avuţiei naţionale. Valoarea fondurilor fixe care funcţionează în economia naţională reprezintă (la valoarea de inventar) circa 3 600 miliarde lei, dintre care peste nouă zecimi au fost realizate în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului. Pe această bază, ritmul mediu anual de creştere a înzestrării cu fonduri fixe a populaţiei ocupate s-a ridicat de la 4,4% în anii 1950—1965 la 8,5% în perioada de după Congresul al IX-lea, pe un lucrător revenind, în medie, în prezent, peste 300 000 lei, ceea ce creează largi posibilităţi pentru ridicarea productivităţii muncii sociale şi susţinerea progresului economico-social în etapa următoare. În acelaşi timp, o dată cu creşterea generală a populaţiei ocupate şi a personalului muncitor, au avut loc schimbări importante în structura acestora prin creşterea nivelului de calificare şi promovarea forţei de muncă cu calificare medie şi superioară. Are mare importanţă faptul că încă din primii ani ai celui de-al 9-lea cincinal vor intra în producţie tinerii absolvenţi ai învăţămîntului de 12 ani.

Sub impactul revoluţiei ştiinţifico-tehnice se accelerează procesul de modernizare şi înnoire a producţiei în ramurile industriei prelucrătoare şi îndeosebi în construcţiile de maşini, sporind considerabil rolul şi funcţiile ramurilor şi subramurilor de mare tehnicitate şi complexitate în ansamblul economiei naţionale.

Amploarea şi profunzimea transformărilor care urmează a avea loc în domeniul bazei tehnico-materiale sub acţiunea directă a revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane determină să se vorbească tot mai mult de trecerea, în deceniile viitoare, la un nou mod tehnologic de producţie, integrîndu-se, tot mai puternic, în cadrul unui proces unitar, ştiinţa, tehnica şi tehnologiile, acumularea, pregătirea forţei de muncă şi învăţămîntul, organizarea producţiei şi a muncii şi lărgindu-se, astfel, tot mai mult lanţul interdependenţelor tehnico-economice şi social-economice.

În cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., tovarăşul Nicolae Ceauşescu releva că, deşi în multe do-

Digitized by Google

menii, din punct de vedere fizic, producția realizată de țara noastră se află la nivelul țărilor celor mai dezvoltate, este necesar să se acționeze astfel încît, în cincinalul viitor și pînă în anul 2000, prin perfecționarea și modernizarea activității în toate ramurile economiei naționale să se realizeze un înalt nivel tehnic și calitativ al produselor, valorificarea superioară a materiilor prime, a capacităților productive, ridicarea eficienței economice. În acest scop, secretarul general al partidului a indicat să se acționeze cu și mai multă fermitate pentru dezvoltarea cercetării tehnico-științifice, astfel încît România să devină, pînă la sfîrșitul mileniului al doilea și începutul mileniului al treilea, o puternică forță a progresului tehnico-științific, cu un înalt nivel tehnic și științific de dezvoltare în toate domeniile.

Relevînd din nou această coordonată esențială a politicii partidului în etapa următoare, în Cuvîntarea la Adunarea solemnă organizată cu prilejul celei de-a 45-a aniversări a revoluției de elibere socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: **„Ceea ce merită să subliniem și în acest cadru este că vom acorda și în continuare o atenție deosebită îmbunătățirii și intensificării activității de cercetare științifică, pornind de la faptul că tot ce ne propunem să realizăm în cincinalul și deceniul următor trebuie să se bazeze pe cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane în general".**

Unul dintre criteriile principale avute în vedere la fundamentarea strategiei dezvoltării economico-sociale în următorul deceniu îl constituie situația resurselor de materii prime și energie, atît pe plan național cît și internațional. După cum se știe, aceste resurse nu sînt inepuizabile. În ultimele două decenii, mai ales după declanșarea crizei mondiale în domeniul materiilor prime și energiei, la mijlocul deceniului trecut, s-au elaborat numeroase studii și prognoze, de către specialiști, instituții științifice, în cadrul unor organizații internaționale, interguvernamentale sau neguvernamentale, prin care s-au pus în evidență limitele procesului creșterii economice pe plan internațional. Studiile întreprinse atrag serios atenția asupra faptului că pentru unele resurse — și nu puține la număr — apare obiectiv necesară limitarea în continuare a consumului chiar în deceniile viitoare.

În sprijinul concluziei de mai sus sînt edificatoare și datele furnizate în studiul, sugestiv intitulat, „Energia într-o lume finită. Căi spre un viitor viabil", elaborat sub auspiciile Institutului Internațional pentru Analiza Sistemelor Aplicate (I.I.A.S.A.) de un grup de peste 140 de oameni de știință din 19 țări, cu orînduiri social-economice diferite, care arată că, în 1975, lumea consuma anual energie primară comercială într-un ritm de 8,2 terawat-an (un terawat-an este, în analiza autorilor, o unitate apoximativ egală cu un miliard de tone de cărbune pe an sau 14 milioane de barili petrol pe zi) și energie necomercială (deșeuri animale ș.a.) într-un ritm de 0,6 terawat-an. În studiu se menționează că Statele Unite ale Americii și Canada, cu 6% din populația lumii, consumă de peste 5 ori mai mult decît media mondială, în timp ce, prin contrast, în Africa Centrală și Asia de Sud-Est, în care trăiește 36% din populația globului, consumul de energie pe locuitor nu reprezintă decît o zecime din media mondială. Pe baza unei abordări globale și diferențiate, în același timp, studiul pune în evidență imperativul aplicării unor măsuri care să asigure energia necesară „într-o lume dinamică", o lume în care cresc populația și forța de muncă activă, se afirmă puternic aspirațiile de progres, iar resursele sînt limitate. Autorii pledează pentru tranziția de la un sistem mondial al energiei, bazat pe consumul combustibililor fosili epuizabili, la un nou sistem, bazat pe combustibili inepuizabili, ceea ce impune acțiuni capabile să ducă la depășirea dificultăților de ordin tehnic, economic și social, și, mai ales, un mare efort ingineresc și de investiții.

Partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au elaborat o strategie realistă, de largă perspectivă, încă înainte de declanșarea crizei economice mondiale actuale, a crizei energetice și de materii prime, strategie care a avut și are în centrul său dezvoltarea mai accentuată și creșterea gradului de acoperire din producție proprie cu asemenea resurse. În acest scop au fost intensificate cercetările geologice și au sporit considerabil fondurile alocate ramurilor respective. În perioada 1966—1985, pentru efectuarea de noi amenajări energetice, de foraj și deschideri miniere, au fost alocate importante fonduri de investiții: 74,5 miliarde lei în industria cărbunelui; 123,4 miliarde lei în industria petrolului; 19,2 miliarde lei în extracția gazului metan și mai mult de 27 miliarde lei în ramura extracției și preparării minereurilor feroase și neferoase, iar pentru dezvoltarea industriei energiei electrice și termice au fost alocate investiții în valoare de 224 miliarde lei. Este edificator pentru importanța acordată acestei activități și faptul că, în actualul cincinal, industriei extractive și celei a energiei electrice și termice le revin o pondere de 32% din volumul total al investițiilor industriale.

Cu toate că România dispune de o structură geologică complexă, totuși pentru unele materii prime cerințele economiei naționale, în continuă creștere, nu pot fi satisfăcute în întregime, iar rezervele sînt limitate. Totodată, se cere avută în vedere creșterea eforturilor necesare pentru evidențierea și exploatarea rezervelor, fie ca urmare a dispunerii lor în structuri geologice complexe sau la adîncimi mari, fie ca urmare a conținutului redus în substanțe utile.

În aceste condiții, din indicația conducerii partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu personal, în ultimii ani s-au intensificat preocupările și acțiunile pentru utilizarea rațională, economisirea și valorificarea superioară a resurselor materiale, pornindu-se de la principiul că economisirea acestora este cea mai sigură și importantă cale de creștere a disponibilităților. Continuînd și accentuînd această orientare, Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al partidului subliniază că, în prezent, România se află în etapa cînd este imperios necesar ca dezvoltarea economică să se bazeze pe o politică fermă de utilizare judicioasă a resurselor materiale și energetice, a capacităților de producție și forței de muncă, a mijloacelor financiare, în condițiile eliminării hotărîte a oricărei forme de risipă a avuției naționale. În stabilirea obiectivelor și nivelurilor de creștere a producției pe diferite ramuri și sectoare în viitorul cincinal și în deceniul următor, în general, se au în vedere, de asemenea, menținerea și consolidarea consumului realizat, creșterea lui rațională, în limitele satisfacerii nevoilor științific fundamentate ale întregului popor, precum și asigurarea unor rezerve adecvate de materii prime, materiale, combustibil și alte produse, precum și de mijloace financiare, valutare, care să permită dezvoltarea stabilă, pe termen lung, a societății. În acest sens, un rol important va reveni, în viitorul cincinal, extinderii schimburilor comerciale, cooperării și specializării în producție cu alte state, care permit desfacerea unei părți din producția proprie pe piața mondială și asigurarea mijloacelor valutare necesare acoperirii importurilor, prin care se suplimentează resursele materiale necesare producției.

Viața a consacrat ritmurile de creștere economică drept o coordonată esențială a procesului și strategiei de dezvoltare economico-socială, atît din considerente de ordin teoretic-principial, cît și concret-practice. Dacă facem abstracție de abordările unilaterale care fie că supraliciteză sau, dimpotrivă, neagă semnificația acestui parametru al reproducției sociale și creșterii economice, se poate spune că atenția crescîndă acordată acestei probleme se explică, înainte de toate, prin faptul că ritmul de dezvoltare a economiei naționale exprimă, într-o formă concentrată, evoluția principalelor procese economice, caracterizînd, în esență, intensitatea acestora, viteza cu care se dezvoltă economia națională atît de la o perioadă la alta, cît și în raport cu alte țări.

Din punct de vedere al practicii economice, nivelul, calitatea și stabilitatea ritmurilor de creștere, caracterizînd dinamica procesului de reproducție, condiționează, în măsură hotărîtoare, locul fiecărei țări în economia mondială și în diviziunea internațională a muncii, ca și schimbările care au loc în acest sistem de interdependențe. De aceea, ritmul creșterii economice a format și formează nu numai obiectul unor studii teoretice, ci și unul dintre indicatorii de bază ai prognozelor macroeconomice și ai studiilor de conjunctură economică.

Pentru România, ritmul de dezvoltare a avut o importanță cardinală, încă de la începutul procesului de construcție socialistă, datorită faptului că, pe de o parte, de intensitatea creșterii economiei, și mai ales a ramurilor și subramurilor determinante, era legată înfăptuirea transformărilor structurale implicate de opțiunea pentru socialism și de cerințele făuririi bazei tehnico-materiale a noii orînduiri, iar pe de altă parte de realizarea unor ritmuri înalte de creștere depindea reducerea decalajelor, moștenite de la vechea orînduire, față de țările dezvoltate. În perioada care a urmat istoricului Congres al IX-lea al partidului, preocuparea pentru asigurarea unor ritmuri susținute și a unui înalt dinamism al economiei naționale a fost amplu fundamentată în opera secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Ea și-a găsit reflectarea în elaborarea unei strategii științifice, coerente cu privire la dezvoltarea puternică și modernizarea forțelor de producție, strategie care a avut și are în centrul său alocarea unei părți importante din venitul național pentru acumulare și realizarea unor ample pro-

Digitized by Google

grame de investiții, promovarea consecventă a progresului tehnico-științific și creșterea eficienței cu care sînt utilizate resursele umane, materiale și financiare.

În documentele partidului nostru s-a subliniat în repetate rînduri că numai prin asigurarea mijloacelor necesare dezvoltării în ritm susținut a economiei naționale sînt posibile reducerea și lichidarea diferențelor care separă România de țările dezvoltate, trecerea de la stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare la cel de țară socialistă mediu și, apoi, multilateral dezvoltată, creșterea potențialului economic al țării, ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a poporului, întărirea independenței și suveranității naționale. Pe această bază, ritmul înalt de creștere economică și, în general, de înfăptuire a reproducției lărgite a reprezentat o coordonată majoră a economiei românești în anii socialismului, și îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, România situîndu-se în rîndul țărilor cu economia cea mai dinamică din lume. Astfel, pe ansamblul perioadei 1951—1987, ritmurile de creștere au fost de 8,5% la venitul național total și 7,5% la venitul național pe locuitor, 10,8% la producția industrială și 4,3% la cea agricolă, 10% la volumul investițiilor și 10,3% la volumul comerțului exterior. Este semnificativ, pentru dinamismul economiei noastre, faptul că, în perioada 1960—1980, ritmul mediu anual de creștere a venitului național a fost de 2,4 ori mai mare decît cel înregistrat de țările în curs de dezvoltare și de 2,3 ori mai mare decît ritmul mediu anual de creștere a produsului național brut însumat al țărilor capitaliste dezvoltate. Pe această bază, în România s-a realizat o dublare a venitului național în circa 7—8 ani, față de 15—20 de ani în cele mai multe dintre țările capitaliste dezvoltate; la producția industrială dublarea producției a intervenit la aproximativ 6 ani față de 18 ani în R.F.G și 15 ani în Franța și Italia. De asemenea, în anii '80, cînd evoluțiile economice au fost mai sinuoase și contradictorii în toate țările (sub influența crizei economice-mondiale), ritmurile de creștere la venitul național și la producția industrială au fost, în România, sensibil mai mari în comparație cu cele înregistrate în majoritatea țărilor dezvoltate din punct de vedere economic. Toate acestea au permis apropierea sensibilă a țării noastre de țările dezvoltate din punct de vedere economic la indicatori economici importanți, îndeosebi la producția fizică a unor produse importante și reprezentative.

Ca parametru de sinteză economică, ritmul creșterii economice reprezintă rezultatul acțiunii conjugate a unui mare număr de factori economici, tehnici și social-politici, interni și externi, fiecare dintre ei exercitîndu-și influența asupra intensității dezvoltării, direct sau indirect, dar în strînsă legătură cu toți ceilalți. Se cuvine subliniat faptul că influența acestor factori se exercită atît prin intermediul laturilor cantitative, cît și al celor structural-calitative.

Între factorii interni care acționează asupra ritmului pot fi amintiți: volumul, structura și starea calitativă a factorilor primari de producție (forța de muncă, fondurile de producție); mărimea, structura și eficiența acumulării; nivelul și dinamica productivității muncii; eficiența cu care sînt utilizate fondurile fixe și circulante, ca și fondurile de circulație în toate ramurile economiei; nivelul de dezvoltare a cercetării tehnico-științifice, intensitatea și rapiditatea aplicării în producție a noilor cuceriri ale științei și tehnicii; corelațiile și proporțiile dintre principalele ramuri și sectoare ale economiei și dispunerea spațială a forțelor de producție; nivelul de dezvoltare și gradul de modernizare a infrastructurii economice; sistemul relațiilor de producție și sociale și raporturile dintre acestea, pe de o parte, și caracterul, nivelul și starea structural-calitativă a forțelor de producție, pe de altă parte; eficiența funcționării mecanismului economic ș.a. Dintre factorii externi care acționează asupra ritmului de dezvoltare, pe primul plan se află volumul și structura exporturilor și importurilor, conjunctura pieței mondiale, amploarea influenței acestor factori aflîndu-se în strînsă legătură atît cu gradul de dependență de piața externă, cît și cu natura și particularitățile relațiilor economice internaționale.

Ca urmare a acțiunii interdependente a acestor factori, ritmurile de creștere economică nu sînt imuabile, date o dată pentru totdeauna, iar semnificațiile și funcțiile lor se modifică și se diversifică în strînsă legătură cu gradul de dezvoltare și cerințele fiecărei țări, cu condițiile fiecărei etape. Este important de notat în acest sens faptul că modelele keynesiste, sau de inspirație keynesistă, ale creșterii economice, elaborate în Occident, aveau drept obiectiv principal ocuparea deplină a forței de muncă și reducerea șomajului, în timp ce alte modele, mai noi, pornesc de la cerințele promovării progresului tehnic și ale modernizării economiei, în funcție de imperativele evoluției tehnico-științifice. Sub influența crescîndă a acestui ultim factor a avut loc o diferențiere mare a ritmurilor de creștere pe ramuri: o intensificare mai mare de creștere în ramurile și subramurile industriale noi și moderne, antrenate și legate de revoluția tehnico-științifică, și ritmuri mai mici, chiar în descreștere, în unele ramuri tradiționale, la a căror producție elasticitatea cererii sociale este mică sau în scădere.

În perioada care a urmat declanșării crizei mondiale în domeniul materiilor prime și energetice, ritmul general de creștere economică a fost rezultatul acțiunii conjugate a unor ritmuri în scădere și mici în ramurile materialofage și energofage cu ritmuri mai ridicate în ramurile industriale prelucrătoare, care valorifică superior resursele materiale. Este semnificativ, în acest sens, faptul că, timp de un deceniu (1960—1970), consumul de oțel la 1 000 dolari produs intern brut în țările vest-europene și S.U.A. a rămas aproape neschimbat, iar în Japonia a marcat o creștere importantă (cu peste 30%), în vreme ce în anii '70 și '80, acest consum a înregistrat o reducere simțitoare (pînă la circa jumătate). Situația este comparabilă și în ce privește consumul de energie, cu mențiunea că, după 1974—1975, reducerile la acest indicator au avut proporții mult mai mari: la mijlocul deceniului actual, consumul de energie la 1 000 dolari produs intern brut nu mai reprezenta decît circa 30% din nivelul anului 1970 pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate și circa jumătate în țările socialiste.

Privind lucrurile pe un plan mai general, trebuie spus că, deși ritmurile economice sînt diferențiate pe țări și grupe de țări, precum și pe perioade de timp, totuși se remarcă o anumită reducere a ritmului de creștere pe măsura ridicării nivelului de dezvoltare economică și a orientării mai accentuate spre laturile calitative ale creșterii.

Relevînd marea diversitate a ritmurilor pe sectoare, unele lucrări economice subliniază — pe baza experienței anterioare deceniului al 8-lea din actualul secol — că anumite sectoare au înregistrat o creștere continuă, în ritmuri constante (evoluție exponențială), așa cum era cazul producției de materii prime, în timp ce alte ramuri au fost caracterizate, o perioadă de timp, de ritmuri în creștere, după care urmează ritmuri descrescătoare (evoluție denumită logistică), exemplu în acest sens fiind producția bunurilor tehnice de uz îndelungat (automobile, aparate electro-menajere ș.a.).

Cît privește creșterea economiilor naționale, dacă se face abstracție de oscilațiile ciclice și conjuncturale, caracteristice procesului de reproducție capitalistă, evoluțiile mondiale în perioada postbelică relevă, pe de o parte, o accelerare a ritmului și, apoi, o reducere a sa în raport cu dezvoltarea generală în era industrială, iar pe de altă parte, ritmuri diferite de la o țară la alta, în funcție de nivelul de dezvoltare economică, de sistemul social-economic și de alți factori. Întrebîndu-se asupra semnificației accelerării creșterii economice în perioada postbelică, dacă ea a fost un mijloc de recuperare a pierderilor provocate de cele două războaie mondiale sau a reprezentat o schimbare fundamentală care va continua, economistul belgian Ferdinand Baudhuin conchidea, la sfîrșitul anilor '60, că problema rămîne deschisă, dar, în orice caz, este exclus ca ritmurile actuale de creștere să continue, întrucît o creștere anuală de 4% ar duce la dublarea producției în 18 ani, cuadruplarea în 35 de ani și octuplarea ei în 53 de ani, ceea ce ar fi o utopie.

Din analiza experienței mondiale se desprind mai multe concluzii importante. Mai întîi, este vorba de faptul că ritmurile de creștere nu reprezintă un scop în sine, ci — mai ales în măsura în care se formează pe bază de opțiuni și strategii — ele sînt subordonate obiectivelor social-economice și politice. În al doilea rînd, așa cum s-a relevat pe larg și în literatura economică din țara noastră, socialismul a făcut posibilă accelerarea ritmurilor de dezvoltare și reducerea, pe această bază, a decalajelor economice față de țările dezvoltate. În al treilea rînd, ritmurile de creștere economică sînt și trebuie să fie mai ridicate sau chiar foarte ridicate în perioadele de lansare a proceselor de dezvoltare economică a fiecărei țări, durata acestor perioade fiind în funcție de mulți factori, dar, în mod hotărîtor, legată de necesitatea lichidării decalajelor față de țările dezvoltate. Pe măsura ridicării nivelului de dezvoltare atît în țările capitaliste dezvoltate, cît și în țările socialiste, pe măsura rezolvării sarcinilor privind dimensiunile cantitative, ritmurile de creștere devin mai moderate, se reduc. O asemenea tendință se remarcă în perioada postbelică atît pe plan mondial — ritmul mediu de creștere, de exemplu, a producției industriale la nivelul economiei mondiale trecînd de la 7,4% în deceniul al șaselea la 6,6%, 4,8% și apoi la 2,9% în deceniile următoare — cît și pe plan național, la nivelul multor țări socialiste europene și, mai ales, al țărilor capitaliste dezvoltate (la acestea din

Digitized by Google

urmă, ritmurile producției industriale reducîndu-se de la 5% în anii 1951—1960 la 3,2% în 1971—1980 și 1,7% în 1981—1984.

Partidul nostru abordează problema ritmurilor de creștere economică în strînsă legătură cu sarcinile fiecărei etape a construcției socialiste. Așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, ritmul nu este un fetiș. **„Ritmul de dezvoltare trebuie să fie un rezultat al dezvoltării armonioase, echilibrate a tuturor sectoarelor și realizării în bune condiții a producției".** În această viziune, problema esențială este amplificarea laturilor calitative ale ritmurilor de creștere economică și a legăturii lor cu finalitatea socială a creșterii economice, cu alte cuvinte a legăturii cu cerințele satisfacerii nevoii sociale și ale realizării în bune condiții a producției. Rolul hotărîtor îl au, într-o asemenea viziune, volumul, structura și calitatea valorilor de întrebuințare în care se concretizează ritmurile de creștere economică, adecvarea lor la trebuințele sociale.

În condițiile trecerii din ce în ce mai hotărîte la reproducția lărgită de tip intensiv, accentuarea laturilor calitative ale ritmurilor de creștere implică accentuarea procesului de modernizare și înnoire a produselor, precum și sporirea acelei componente a creșterii economice care se concretizează nu în rezultate intermediare și globale, ci în valori de întrebuințare finite, în valoare nou creată, pe care se sprijină satisfacerea cerințelor legate de acumulare și producție, de consumul populației, de participarea țării la circuitul economic mondial.

Ținînd seama de marea complexitate a procesului reproducției socialiste și de cerințele actualei și viitoarei etape, ritmurile, în concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie să răspundă nevoii de a se asigura o creștere economică susținută și echilibrată, precum și de a se spori capacitatea de adaptare la schimbările care au loc în structura și nivelul forțelor de producție și în mediul economic internațional. Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român relevă că dezvoltarea economică — în mod necesar accelerată în perioadele cînd se recuperează rămînerea în urmă, așa cum a fost și cazul României în cincinalele precedente — înregistrează, de la un anumit nivel dat, ritmuri mai moderate. Această tendință, confirmată și de experiența mondială, izvorăște atît din faptul că fiecare procent de creștere înseamnă un volum absolut tot mai mare, cît și din inevitabila încetinire a consumului pe măsura apropierii sale de nivelul optim, precum și din caracterul limitat al resurselor naturale. Caracterizînd, într-o formă sintetică, ritmul dezvoltării în perioada viitoare, tovarășul Nicolae Ceaușescu menționează că, în următorii 5 ani și pînă în anul 2000, industria românească și celelalte sectoare economice vor crește într-un ritm de 6-7% anual. **„Considerăm — arată secretarul general al partidului — că nivelul actual de dezvoltare a economiei românești este de asemenea natură încît un asemenea ritm de dezvoltare răspunde necesităților României, dar și condițiilor generale ale economiei mondiale".**

Experiența arată, într-adevăr, că, pe măsură ce crește nivelul de dezvoltare, forța economică a fiecărui procent sporește, însemnînd un volum tot mai mare de producție și venit național. De exemplu, în ce privește producția industrială, în ultimele patru cincinale, valoarea unui procent mediu de creștere a producției, care în 1966—1970 era de 1,7 miliarde lei, s-a dublat de la un cincinal la altul, urmînd să crească, în continuare, de la circa 12 miliarde lei, în actualul cincinal, la circa 17 miliarde lei în perioada 1991—1995. În ce privește venitul național, valoarea sporului mediu al unui procent de creștere, care era de 1,5 miliarde lei în cincinalul 1966—1970 și de 2,1 miliarde lei în 1971—1975, urmează să crească de la 6-7 miliarde lei în actualul cincinal la 10-11 miliarde lei în viitorul cincinal. Exprimînd sintetic acest proces, se poate spune că, pe baza alocării unei cote importante pentru acumulare și ținînd seama de relațiile de intercondiționare și multiplicare ce se creează între acumulare și creșterea economică, sporul mediu anual al venitului național s-a mărit de la 7,4 miliarde lei în perioada 1951—1965, la 24,2 miliarde lei, în anii 1966—1980 și crește la 59—62 miliarde lei în anii 1981—1995.

Necesitatea unor ritmuri mai moderate de creștere economică poate fi mai bine înțeleasă dacă este corelată cu cerințele și specificul procesului de accentuare a caracterului intensiv al reproducției lărgite, ca o premisă esențială a înfăptuirii obiectivelor strategice ale partidului și poporului în noua etapă de dezvoltare. Esența acestei trăsături definitorii a dezvoltării economico-sociale trebuie să-și găsească concretizarea în accentuarea laturilor calitative ale creșterii economice, într-un asemenea sistem de corelații și raporturi macro, mezo și microeconomice, prin care dinamismul economic să se sprijine pe un echilibru superior între ramuri și pe o nouă unitate între laturile tehnico-economică, economică și socială, iar sporirea eficienței să reprezinte principalul factor de creștere economică cît și rezultatul folosirii rationale și al economisirii tuturor factorilor de producție — forță de muncă, investiții și fonduri fixe, resurse materiale și energie — în strînsă corelare cu o nouă atitudine față de mediul înconjurător.

Multilateralitatea procesului de dezvoltare intensivă privește, deci, nu numai cuprinderea tuturor ramurilor economiei naționale, ci și toți factorii de producție, inclusiv mediul ambiant. Cu alte cuvinte, trecerea la tipul multilateral și preponderent intensiv de reproducție, de creștere economică trebuie să îmbine, într-un proces unic și organic, creșterea productivității muncii, sporirea eficienței folosirii fondurilor fixe, ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime și energiei, reducerea consumurilor și a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social, micșorarea costurilor de producție și mărirea rentabilității, în condițiile îmbunătățirii nivelului tehnic și calitativ al produselor. Pentru aceasta, este necesar ca, la toate nivelurile economiei, productivitatea muncii să crească mai repede în raport cu retribuția medie, precum și cu înzestrarea tehnică a muncii, iar indicatorii rezultatelor finale și nete să marcheze creșteri mai accentuate în raport cu cei care desemnează rezultate intermediare și globale. Sînt edificatoare, în acest sens, atît sarcinile de bază înscrise în Proiectul Programului-Directivă, care sînt dominate de cerințele calitative și de eficiență, cît și corelațiile prevăzute între principalii indicatori ai dezvoltării economice, în care ritmul de creștere a venitului național depășește cu circa două puncte procentuale pe cel al produsului social, producția-marfă în industrie și agricultură sporește mai repede în raport cu producția globală, iar producția netă are un ritm sensibil mai înalt față de cel prevăzut pentru producția-marfă și globală.

Realizarea transformărilor de anvergură pe care le implică noua calitate a creșterii economice este, în mod hotărîtor, legată și condiționată de promovarea consecventă și largă a progresului tehnico-științific, de ridicarea nivelului de pregătire a forței de muncă, de transpunerea fermă în viață a programelor de organizare și modernizare a producției.

În același timp, noua etapă de dezvoltare a României implică perfecționarea în continuare a relațiilor de producție și sociale, afirmarea cu forță sporită a principiilor socialiste de organizare a vieții economice și sociale. Rolul hotărîtor în acest sens revine întăririi continue a proprietății socialiste, a întregului popor și cooperatistă, îmbinării lor organice și conlucrării tot mai eficiente dintre ele, precum și creșterii răspunderii oamenilor muncii, în calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari în gospodărirea eficientă a fondurilor încredințate. Are o importanță principială, în acest sens, acea prevedere din Proiectul Programului-Directivă potrivit căreia, în etapa viitoare, va fi întărit și perfecționat sistemul de proprietate comună, urmărindu-se realizarea unei corelații mai strînse între cointeresarea oamenilor muncii, prin aplicarea acordului global în retribuire, și aportul la dezvoltarea economico-socială, la întărirea proprietății socialiste, precum și participarea la fondul de dezvoltare a întreprinderilor de stat și cooperatiste. Promovarea consecventă a principiilor repartiției după cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii se va împleti în mod consecvent cu respectarea cerințelor eticii și echității socialiste, astfel încît sistemul de retribuire să preîntîmpine atît formarea unor disproporții în scara veniturilor, cît și tendințele de nivelare. În același timp, un rol tot mai important în procesul repartiției va reveni fondurilor sociale de consum, pe seama cărora societatea va asigura satisfacerea mai bună, pentru toți cetățenii, a nevoilor de învățămînt, ocrotire a sănătății, odihnă, cultură.

Strîns uniți în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, oamenii muncii de pe întreg cuprinsul țării își sporesc continuu eforturile pentru a transpune exemplar în viață planurile și programele de dezvoltare economică și socială a României socialiste, politica științifică realistă a partidului nostru de ridicare a patriei pe noi trepte, superioare, de progres și civilizație, de edificare cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate și creare a condițiilor pentru trecerea la făurirea comunismului.

GHEORGHE CREȚOIU

Digitized by Google

Trebuie să avem permanent în vedere că numai și numai pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii vom asigura ridicarea nivelului general de civilizație, făurirea cu succes a socialismului și comunismului în patria noastră.

NICOLAE CEAUȘESCU

Din Cuvintarea la Adunarea solemnă consacrată aniversării zilei de 23 August 1944

Știința — factor hotărîtor al modernizării economiei naționale

Pornind de la examinarea aprofundată a legităților generale ale dezvoltării istorice, a proceselor și tendințelor care se afirmă în lumea contemporană, de la interesele naționale ale țării noastre și obiectivele făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, Partidul Comunist Român, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au elaborat, în ultimele două decenii, o concepție unitară, armonioasă, profund novatoare și de largă perspectivă cu privire la căile și modalitățile de creștere puternică a rolului cercetării științifice, stabilind locul și sarcinile acesteia în întreaga dezvoltare economico-socială, în asigurarea progresului accelerat și multilateral al societății noastre socialiste.

În anii construcției socialiste, îndeosebi în noua epocă revoluționară inaugurată de Congresul al IX-lea, România s-a transformat dintr-o țară slab dezvoltată într-o țară industrial-agrară în plină dezvoltare, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane în general. Aceste remarcabile înfăptuiri realizate de poporul român, sub conducerea partidului, în dezvoltarea patriei noastre nu ar fi fost, desigur, posibile fără aportul hotărîtor al științei, al cercetării științifice.

Revine Congresului al IX-lea meritul istoric de a fi pus capăt concepției greșite potrivit căreia nu trebuia dezvoltată cercetarea științifică proprie, de a fi stabilit o strategie revoluționară, novatoare, de largă perspectivă a progresului economico-social al patriei, în cadrul căreia știința constituie un factor hotărîtor, dinamizator al dezvoltării forțelor de producție, a societății în ansamblu. Elaborată cu contribuția decisivă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, această strategie, concentrînd atenția asupra rolului fundamental al științei și cercetării proprii, al aplicării celor mai avansate realizări obținute în diferite domenii pe plan mondial, a fundamentat căile de sporire a eficienței activității de cercetare; în rîndul acestora, la loc de frunte s-au situat și se situează: dezvoltarea și organizarea cercetării în diferite sectoare; orientarea ei spre domeniile prioritare ca importanță; îmbinarea armonioasă a cercetării fundamentale cu cea aplicativă; elaborarea planurilor și programelor de cercetare științifică în concordanță cu planurile naționale unice de dezvoltare economico-socială a patriei; introducerea rapidă în activitatea social-economică a progresului științific și tehnic; integrarea cercetării cu învățămîntul și producția; sporirea aportului inteligenței proprii ș.a.

Ca urmare a promovării ferme a acestor orientări, știința și tehnologia au devenit, pentru prima oară în istoria țării, subiectul unei politici de stat, elaborată într-o concepție dialectică, consecvent revoluționară și într-o viziune originala, asigurîndu-se, totodată, condițiile materiale și organizatorice necesare pentru afirmarea crescîndă a științei ca o importantă forță de producție, ca un factor de prim ordin al progresului multilateral al patriei noastre.

Afirmarea puternică a rolului esențial al științei românești este legată indisolubil de remarcabila pasiune și deosebita competență cu care aceasta a fost și este îndrumată permanent, unitar și orientată cu înțelepciune și înaltă răspundere revoluționară de către tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, prim vicеprim-ministru al guvernului, președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, conducător de seamă al partidului și statului nostru, savant de largă recunoaștere internațională. Pe baza unei bogate și temeinice experiențe, a unui accentuat spirit de creativitate, tovarășa Elena Ceaușescu a adus contribuții de cea mai mare însemnătate la elaborarea politicii științifice a partidului și statului, a planurilor și programelor de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, de promovare a progresului tehnic, ca parte integrantă a planurilor naționale unice, a programelor de perfecționare și organizare a modernizării producției, de implementare a celor mai avansate cuceriri ale revoluției tehnico-științifice contemporane și de valorificare superioară a potențialului creator al gîndirii românești.

Așa cum este cunoscut, problematica științei, a cercetării științifice aplicative și fundamentale își găsește o largă reflectare în documentele Plenarei C.C. al P.C.R. din iunie a.c., în Proiectul Programului-Directivă și Tezele pentru cel de-al XIV-lea Congres al partidului. Pentru transpunerea în viață a orientărilor strategice cuprinse în aceste documente, a tezelor, concluziilor și indicațiilor formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, întreaga activitate de cercetare științifică și introducere a tehnicii noi va urmări în continuare cu fermitate — în concordanță cu cerințele actualei etape în care se află România, cu direcțiile prioritare ale dezvoltării acesteia în următorul cincinal și orientările de perspectivă pînă în anii 2000—2010 — înfăptuirea programelor de organizare, modernizare și dezvoltare economică, elaborate sub conducerea tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, prim viceprim-ministru al guvernului, președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., se impune **„să se acționeze cu mai multă fermitate pentru dezvoltarea cercetării tehnico-științifice, astfel incit România să devină, în această perioadă, pînă la sfîrșitul mileniului al doilea și începutul mileniului al treilea, o puternică forță a progresului tehnico-științific cu un inalt nivel, tehnic și științific, de dezvoltare în toate domeniile".**

În lumina documentelor pentru Congresul al XIV-lea al partidului, cercetării științifice îi revin sarcini deosebit de importante, printre care: extinderea bazei

Digitized by Google

proprii de materii prime și resurse energetice și descoperirea de noi rezerve, prin amplificarea prospecțiunilor geologice, promovarea tehnologiilor de extracție care asigură randamente ridicate de valorificare a substanțelor utile din zăcăminte; identificarea unor surse noi de energie și folosirea mai eficientă a tuturor resurselor energetice; utilizarea energiei nucleare și funcționarea optimă a sistemului electro-energetic național; promovarea unor tehnologii noi, care să asigure, în toate ramurile economiei, reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie electrică; elaborarea prin metode fizice, chimice și de bioinginerie a unor materiale noi, cu proprietăți superioare — metalurgice, polimeri, substanțe chimice pure și ultrapure, materiale ceramice și compozite; asimilarea în fabricație a noi tipuri de mașini, utilaje și instalații tehnologice, bazate pe un grad avansat de tipizare a componentelor, cu parametri constructivi și funcționali la nivelul realizărilor de vîrf pe plan mondial; elaborarea de soluții, pe baza cuceririlor biologiei moderne și ingineriei genetice, pentru ridicarea fertilității fondului funciar, crearea de soiuri și hibrizi de plante cu producții mari și rezistență superioară, de rase de animale de înaltă productivitate, în vederea realizării integrale a obiectivelor noii revoluții agrare; amplificarea cercetărilor fundamentale în domeniul științelor naturii și tehnicii, urmînd să se asigure astfel rezerve de soluții pentru dezvoltarea în perspectivă a economiei, a întregii societăți; participarea mai activă a României la progresul cunoașterii universale ș.a.

Aceste orientări de o deosebită importanță pentru accelerarea dezvoltării intensive, calitative a întregii economii naționale — în condițiile actualei revoluții științifico-tehnice, ale noilor descoperiri în acest domeniu, care determină un nivel tot mai înalt de automatizare, cibernetizare, robotizare și electronizare — implică o mobilizare și mai puternică a forțelor de creație din cercetare și învățămînt, o intensificare a activităților de instruire a tuturor specialiștilor și a celorlalți oameni ai muncii, de optimizare dinamică și cît mai completă a calificării lor, astfel încît aceștia să poată face față cu succes schimbărilor înnoitoare survenite în sfera profesiilor. Țara noastră, care dispune de o largă bază materială a științei, învățămîntului și culturii, de o puternică și experimentată forță științifică, de programe de largă perspectivă pentru toate domeniile de activitate, are toate condițiile necesare pentru realizarea obiectivelor prevăzute în Proiectul Programului-Directivă și în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului.

Contribuind activ la modernizarea și perfecționarea organizării producției și a muncii, la înnoirea ei rapidă și creșterea competitivității produselor românești, știința are, în etapa actuală și în perspectivă, sarcina de mare răspundere de a devansa în permanență producția, de a se afla cu un pas înaintea acesteia, abordînd cu curaj problemele noi, de perspectivă. În lumina orientărilor formulate de conducătorul partidului și statului nostru în magistrala cuvîntare rostită la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., a direcțiilor prioritare de acțiune cuprinse în Proiectul Programului-Directivă și Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului, studiind tendințele care se manifestă pe plan mondial, știința românească este chemată să discearnă cu competență căile dezvoltării viitoare a patriei, să se afirme tot mai puternic în toate domeniile vieții economice și sociale. Aprecierile, ideile și concluziile fundamentate în aceste documente configurează o amplă deschidere pentru toate ramurile științei, învățămîntului și culturii românești, iar sarcinile majore care stau în fața cercetării științifice în perioada actuală și în perspectiva trecerii țării noastre la un stadiu nou, superior, de dezvoltare se constituie într-un cadru larg de stimulare a creației originale, de manifestare tot mai puternică a capacității de creație a științei și tehnicii românești.

●

Sesizînd cu acuitate ceea ce caracterizează dezvoltarea științei în epoca contemporană, conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în deplină concordanță cu concepția revoluționară despre lume și viață, cu interesele majore ale societății românești, a evidențiat importanța istorică a noii revoluții tehnico-științifice, o revoluție a marilor performanțe care vizează, în primul rînd, laturile calitative ale proceselor de cunoaștere și de realizare, performanțe care se cer a fi utilizate exclusiv în folosul omului, al demnității, bunăstării și fericirii sale, al păcii pe planeta noastră. Subliniind această realitate incontestabilă a lumii contemporane, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta, în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., că **„a rămîne în urmă în domeniul cercetării științifice și tehnicii, al cunoașterii umane înseamnă a rămîne în urmă în construcția socialismului, în dezvoltarea generală a forțelor de producție, a întregii societăți. Or, societatea noastră socialistă creează cele mai bune condiții pentru realizarea rapidă a unui înalt nivel de cercetare științifică și tehnică, de ridicare a gradului general de cunoștințe pentru a asigura crearea unui popor cu o înaltă conștiință revoluționară, științifică, culturală"**.

Teza teoretică fundamentată de tovarășul Nicolae Ceaușescu încă din anul 1965 privind rolul științei ca forță nemijlocită de producție a fost și este confirmată pe deplin de evoluțiile actuale ale științei și tehnologiei, nu numai din țara noastră, dar și pe plan mondial.

Expresie a transformărilor structurale înregistrate de știința și tehnologia modernă în procesul identificării de soluții corespunzătoare complexelor probleme ale dezvoltării economico-sociale contemporane, noua revoluție tehnico-științifică se caracterizează, în primul rînd, printr-un ritm deosebit de alert al obținerii rezultatelor de „vîrf" pe baza cercetării științifice și tehnologice avansate și aplicării rapide în practică a celor mai valoroase dintre ele, capabile să contribuie la accelerarea progresului general al societății. Totodată, noua revoluție tehnico-științifică se distinge prin caracterul interdisciplinar al cercetării științifice fundamentale, prin apariția de noi domenii de cercetare și aplicare a celor mai recente descoperiri științifico-tehnice, cum sînt informatica și bionica, biologia moleculară și biotehnologiile, chimia macromoleculară și de sinteză fină, automatizarea flexibilă și robotica, ingineria genetică, energetica nucleară și alte tehnologii avansate, inclusiv neconvenționale, orientate în direcția obținerii și utilizării eficiente a unor resurse alternative de materii prime și energie, care anunță de pe acum progrese spectaculoase și profunde mutații în structura economică și industrială, cît și în viața oamenilor.

Această revoluție, care implică simultan atît știința cît și tehnica, în ansamblul lor, depășește, sub toate aspectele, inclusiv al consecințelor, schimbările produse anterior pe linia proceselor cunoașterii și a acțiunilor umane. Fenomen mondial atotcuprinzător, fără precedent în întreaga istorie a gîndirii științifice a omenirii, noua revoluție tehnico-științifică reprezintă cel mai spectaculos salt pe care l-au cunoscut relațiile dintre om și natură și, totodată, cea mai radicală schimbare realizată în dezvoltarea forțelor de producție, afectînd uneltele, tehnologiile, condițiile sociale ale activității practice, procesul de perfecționare, modernizare și conducere a acestora, precum și caracterul muncii, al relațiilor dintre om și tehnică. În esență, această revoluție se sprijină pe întrepătrunderea strînsă, dialectică a progresului științific cu revoluționarea bazei tehnice a producției, pe transformarea științei într-o forță de producție nemijlocită, de prim ordin, și, totodată, factor hotărîtor în modernizarea continuă a forțelor de producție, în transformarea revoluționară, înnoitoare a întregii societăți, a tuturor domeniilor vieții materiale și spirituale.

Un domeniu și o direcție de cea mai mare importanță ale înfăptuirii noii revoluții tehnico-științifice sînt, bunăoară, producerea de noi materiale cu caracteristici tehnico-economice superioare și elaborarea de noi tehnologii de vîrf, mai ales neconvenționale, capabile să deschidă calea spre o nouă civilizație tehnologică; de fapt, este vorba de afirmarea unei noi științe — „știința materialelor". Printre noile materiale se remarcă așa-zisele compozite — materiale constituite dintr-un element de structură (fibre) și o matrice de natură metalică, ceramică sau organică (mase plastice) —, realizate într-o gamă largă, determinată de multi-

Digitized by Google

tudinea de fibre și matrice care pot participa la alcătuirea lor. Pe măsură ce va reuși să conceapă și să proiecteze asemenea materiale noi, cu înaltă eficiență și cu proprietăți superioare, omenirea se va apropia tot mai mult de satisfacerea cerințelor cardinale ale tehnicii moderne: producerea unor materiale nepoluante, reciclabile și, poate, neuzabile. Totodată, activitatea de cercetare va trebui să se orienteze tot mai mult spre materiale ceramice cu vocație termomecanică, materiale ceramice pentru electrotehnică și electronică, spre materiale supraconductoare, care vor revoluționa transportul energiei electrice ș.a. Se apreciază că în mileniul al treilea vor exista din ce în ce mai multe compozite și tot mai puține metale. Specialiștii sînt de părere că, în prezent, civilizația umană a intrat în „epoca siliciului", bazîndu-se tot mai mult pe micile cristale folosite în microelectronică și informatică. Dominată de aceste noi ramuri, revoluția tehnico-științifică contemporană a determinat pătrunderea fără precedent în viața social-economică a tehnologiei avansate, a celor mai înaintate cuceriri ale științei. Cert este faptul că, în zilele noastre, știința și tehnologia au tot mai largi posibilități pentru a crea noi materiale cu utilizări imprevizibile, contribuind astfel la modernizarea și înnoirea producției, chemată să devină, pe o scară din ce în ce mai largă, o producție cu adevărat științifică.

Prin promovarea largă a progresului științifico-tehnic se asigură atît o reproducție lărgită de tip intensiv, cît și accelerarea laturilor calitative ale activității și, prin aceasta, realizarea unor ritmuri înalte de creștere economică, ceea ce subliniază cu prisosință necesitatea intensificării activității proprii de cercetare științifică în strînsă legătură cu noua revoluție din știința și tehnica mondială.

În condițiile actuale, cînd știința și tehnica se dezvoltă în ritm rapid, determinînd schimbări esențiale în sfera tehnologiei, a forțelor de producție, în raporturile dintre om și natură, cînd se conturează tot mai clar dimensiunile noii etape a revoluției tehnico-științifice, cu profunde implicații în întreaga viață social-economică, se afirmă mai mult ca oricînd rolul esențial, determinant al factorului uman. Viața demonstrează cu tărie că, inclusiv în domeniul științei și tehnologiei, omul a fost, este și va rămîne întotdeauna principala forță motrice a progresului și civilizației, a dezvoltării economico-sociale, valorificarea inteligenței poporului reprezentînd cea mai de preț și inepuizabilă avuție națională.

Pornind de la convingerea că eforturile de dezvoltare a resurselor umane sînt la fel de însemnate și eficiente ca și cele din domeniul economic, partidul și statul nostru au acordat și acordă o atenție deosebită factorului uman, ridicării nivelului de pregătire, pe multiple planuri, al oamenilor muncii, de participare directă și activă a acestora la înfăptuirea planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială. La baza acestei activități stă în mod ferm concepția secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, potrivit căreia **„nici o automatizare și robotizare nu poate înlocui omul"**, care rămîne valoarea supremă.

În ultimii 24 de ani, concepția partidului nostru despre rolul esențial al factorului uman, avînd ca temelie încrederea în capacitatea poporului român de a se ridica rapid, în toate domeniile, pînă la cele mai înalte exigențe ale științei și tehnicii contemporane, a determinat concentrarea atenției asupra științei și cercetării proprii, a racordării lor la cele mai avansate realizări pe plan mondial. Prin aceasta, una dintre cele mai mari cuceriri ale geniului uman — progresul tehnico-științific — a fost angajată plenar în măreața operă de dezvoltare economico-socială a țării, de ridicare continuă a calității vieții, omul în general, omul de știință, cercetătorul în particular, situîndu-se tot mai mult într-un cîmp vast de inițiativă și creativitate, avînd asigurate toate condițiile necesare valorificării depline a capacităților sale intelectuale și social-umane.

Situarea pe primul plan a factorului uman, mai ales pe calea intensificării activității de cercetare științifică și tehnologică, determină revoluționarea mijloacelor de producție, ceea ce, la rîndul său, generează ample mutații în sfera forței de muncă, schimbînd treptat raportul dintre munca fizică și cea intelectuală. Totodată, pe măsura creșterii aportului de inteligență și creativitate, încep să apară modificări de amploare în caracterul și conținutul muncii, aceasta devenind tot mai mult o activitate de creație. În aceste condiții prielnice, asigurate prin sporirea efortului creator, se impune, ca o necesitate de prim ordin, implicarea tot mai accentuată a personalului de cercetare în promovarea de noi soluții capabile să ridice nivelul tehnic și calitatea produselor, să contribuie la reducerea consumurilor materiale și energetice, a cheltuielilor de producție, la sporirea rentabilității și eficienței întregii activități economice. La rîndul lor, toate aceste schimbări influențează puternic modul de gîndire, conștiința și atitudinea oamenilor, contribuind, în cele din urmă, la formarea omului nou, constructor devotat al societății socialiste și comuniste.

Marile realizări dobîndite de poporul nostru, mai ales în anii ce au urmat după cel de-al IX-lea Congres al partidului, constituie o expresie vie a talentului, capacității și geniului novator și creator tehnico-științific românesc, prețioasă sursă de civilizație și progres.

În prezent, cînd ritmul înalt de transformare determinat de progresul economico-social impune un vast efort de concepție, procesul de înnoire în știință se bazează mai mult ca oricînd pe creativitate, al cărei teren de manifestare în toată plenitudinea ei este cercetarea științifică și tehnologică. Privită prin prisma conținutului și obiectivelor sale complexe, activitatea de cercetare științifico-tehnică devine un factor hotărîtor al dezvoltării economico-sociale moderne, o resursă de cea mai mare valoare a societății, integrată organic avuției naționale. Deși creativitatea în sine este o însușire calitativă greu de cuantificat și de planificat, cerințele fundamentale ale dezvoltării societății asociază caracterului imprevizibil al înnoirii în domeniul cunoașterii o valorificare organizată și planificată a rezultatelor acestei activități și o strategie a stimulării ei. Printre trăsăturile esențiale ale creativității se evidențiază, în primul rînd, faptul că, în opoziție cu resursele materiale, energetice și de forță de muncă, epuizabile sau deficitare, creativitatea este, practic, inepuizabilă. De aici izvorăsc și posibilitățile nelimitate ale cunoașterii umane și perspectivele largi de dezvoltare care stau în fața științei și cercetării în general.

Amplificarea continuă a potențialului creativ și valorificarea sa superioară constituie obiective de prim ordin ale strategiei economico-sociale contemporane. Totodată, în condițiile noii revoluții tehnico-științifice, cînd creșterea gradului de competitivitate al produselor reprezintă o contribuție activă la progresul general al societății — acestea trebuind să încorporeze cît mai multă inteligență proprie și soluții tehnice originale în concepere și realizarea lor —, creativitatea devine o premisă esențială a creșterii acestei competitivități. Deosebit de semnificativ este și faptul că, în prezent, se accentuează tendința de creștere a transferului internațional de tehnologie pe seama celui de bunuri materiale și servicii, transfer care avantajează țările cu resurse mai active în domeniul cercetării și creației științifice și tehnice.

O altă trăsătură esențială a creativității este și caracterul ei sistemic, asociativ, prin procurarea de noi informații, prin asocieri de idei, precum și prin confruntarea dintre idei și practică, din care rezultă necesitatea accesului la o cît mai largă și actuală informație tehnico-științifică, a documentării de specialitate și a dialogului de idei, căi sigure pentru stimularea spiritului novator în gîndire.

Creativitatea, care, la nivel individual, depinde de înzestrarea intelectuală a fiecărui subiect, iar capacitatea ei de manifestare activă se formează progresiv prin învățare, dezvoltîndu-se în procesul cunoașterii, necesită cu acuitate, în condițiile noii revoluții tehnico-științifice, formarea deprinderilor pentru a învăța continuu, pentru a crea și inova. Ținînd seama de existența unei anumite contradicții între volumul mare de cunoștințe, datorat exploziei informaționale actuale, fără precedent în istoria omenirii — care, practic, se dublează ca volum în mai puțin de un deceniu —, și posibilitățile limitate de asimilare ale elevilor și studenților, ca și ale învățămîntului contemporan de a

Digitized by Google

transmite aceste cunoştinţe, programele analitice şi manualele şcolare şi universitare vor trebui, desigur, să selecteze şi să sistematizeze cu mai multă rigurozitate datele şi informaţiile, să pună accentul în mod deosebit pe cele menite să dezvolte capacitatea de gîndire şi de imaginaţie, renunţîndu-se la tot ce este vechi, depăşit şi are importanţă minoră în formarea specialiştilor. O astfel de orientare este de natură să asigure încorporarea rapidă în procesul de instruire şi educaţie a celor mai valoroase rezultate ale ştiinţei şi tehnicii actuale, adaptarea eficientă a absolvenţilor la locurile de muncă, sporirea competenţei lor.

În acest sens, Proiectul Programului-Directivă pentru Congresul al XIV-lea prevede că, în viitorul cincinal, întregul învăţămînt trebuie „să se desfăşoare pe baza celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, ale cunoaşterii umane în general, a concepţiei revoluţionare despre lume şi viaţă — materialismul dialectic şi istoric", misiunea sa fiind aceea de a forma cadre cu o temeinică pregătire profesională, teoretică şi practică, în concordanţă cu cerinţele progresului tehnico-ştiinţific, cu prevederile programelor de organizare, modernizare şi dezvoltare a economiei.

O latură esenţială a activităţilor de instruire profesională o constituie însuşirea temeinică de către elevi şi studenţi a anumitor tehnici de muncă intelectuală, printre care: documentarea, prelucrarea şi selecţionarea datelor şi a informaţiilor primite, precum şi, nu în cele din urmă, modul de a învăţa şi aplica în viaţă cunoştinţele dobîndite.

Printre factorii care influenţează considerabil activitatea de creaţie se află şi condiţiile de afirmare a rezultatelor obţinute în activitatea de cercetare. Cu cît acestea sînt mai largi, iar manifestările şi publicaţiile de profil ştiinţifico-tehnic asigură o mai bună cunoaştere şi difuzare a gîndirii originale, a inteligenţei creative, cu atît mai amplă, mai intensă şi mai stimulativă va fi activitatea creativă în toate domeniile. Totodată, creativitatea este puternic influenţată şi de receptivitatea societăţii faţă de activitatea ei, în special faţă de confirmarea socială a utilităţii rezultatelor obţinute.

În epoca noastră, un rol major în dezvoltarea creativităţii îl au instrumentele de cunoaştere, cercetare şi instruire utilizate, cum ar fi calculatorul electronic, care poate uşura stocarea şi prelucrarea informaţiilor, putînd contribui la modelarea proceselor umane creatoare.

Progresul social în general şi cel tehnic în particular au depins în toate timpurile nu numai de resursele naturale, ci şi de creativitatea omului, de nivelul pregătirii lui profesionale, ideologice, culturale, morale, precum şi de potenţialul său de concepţie şi creativitate de natură să-i permită însuşirea şi valorificarea în mod creator a noilor cuceriri ale cunoaşterii şi noilor realizări ale tehnicii. De aceea, educaţia în spiritul creativităţii stă la baza învăţămîntului românesc care se sprijină pe concepţia fundamentată de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, privind integrarea activităţii didactice, instructiv-educative cu producţia şi cercetarea ştiinţifică, în vederea realizării unei tot mai bune pregătiri profesionale, cît şi a dezvoltării permanente a conştiinţei politice, revoluţionare. Această concepţie novatoare, menită să stimuleze afirmarea deplină a revoluţiei tehnico-ştiinţifice în toate domeniile muncii şi vieţii sociale, s-a materializat, în ultimii 24 de ani, în rezultate şi realizări tot mai însemnate, ştiinţa românească fiind pusă astfel cu adevărat în folosul societăţii, al creşterii bunăstării materiale şi spirituale a poporului. În acest sens, tovarăşul Nicolae Ceauşescu arăta: **„În România facem totul ca societatea pe care o realizăm prin munca întregului popor — şi în care ştiinţa joacă un rol primordial — să asigure oamenilor condiţii de activitate şi de viaţă cît mai bune, egale. Acţionăm ca societatea noastră să înlesnească accesul liber al fiecăruia la cuceririle ştiinţei şi culturii, să dea fiecăruia şi întregului popor posibilitatea afirmării plenare a potenţialului de creaţie, în toate domeniile".**

Potrivit concepţiei partidului nostru, şcoala trebuie să devină un veritabil laborator de pregătire a viitoarelor cadre de muncitori şi specialişti, cu un profil şi cu o calificare complexe, multilaterale, în aşa fel încît acestea să fie capabile să se adapteze rapid şi eficient cu întreaga lor capacitate şi putere de creaţie la locul de muncă şi la schimbările survenite în sfera profesiilor, să fie în măsură să-şi aducă contribuţii originale la modernizarea şi perfecţionarea proceselor de producţie.

În acest context, învăţămîntul, care în viitorul cincinal va asigura pregătirea profesională a unui număr de aproape două milioane persoane, trebuie să stimuleze cu mai multă perseverenţă dezvoltarea şi formarea spiritului creator, individual şi de grup, al tinerilor, astfel ca aceştia să manifeste o gîndire mai îndrăzneaţă, cutezătoare, capabilă să depăşească rutina, să militeze pentru afirmarea noului, pentru autodepăşire profesională continuă, să aducă o contribuţie proprie, originală, atît la progresul rapid al patriei cît şi la îmbogăţirea patrimoniului cunoaşterii universale.

Deschizînd posibilităţi nelimitate pentru manifestarea spiritului de inventivitate şi creativitate în care se afirmă continuu noul, cercetarea şi învăţămîntul, beneficiind de orientările şi concluziile de o mare însemnătate teoretică şi practică cuprinse în Proiectul Programului-Directiva şi în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, contribuie la educarea tineretului studios în spiritul abordării curajoase a noilor domenii de cercetare, a noilor probleme, ceea ce presupune, pe lîngă o înaltă competenţă, şi o înaltă răspundere profesională, politico-morală şi umană în general.

Transformările structurale determinate de noua revoluţie tehnico-ştiinţifică, care au contribuit la dezvoltarea ştiinţei moderne, generînd un număr impresionant de descoperiri ştiinţifice, de invenţii şi inovări, fac ca munca să se „rafineze" în permanenţă, să se intelectualizeze tot mai puternic, proces care, de fapt, se înscrie în procesul istoric mai larg de estompare treptată a diferenţelor esenţiale dintre munca fizică şi munca intelectuală.

Îmbogăţirea conţinutului proceselor de muncă cu funcţii noi, creatoare se răsfrînge şi asupra forţei de muncă. De aceea, pentru perfecţionarea continuă a pregătirii profesionale, pentru menţinerea competenţei acesteia şi pentru ridicarea eficienţei activităţii economice, se organizează cursuri de reciclare, cursuri şi stagii de specializare, de adaptare, de ridicare a calificării şi de recalificare sau policalificare. După cum se ştie, odată cu dezvoltarea ştiinţei şi tehnologiei, competenţa profesională a absolvenţilor unei forme de învăţămînt se reduce la jumătate după o perioadă de 6—9 ani, în funcţie de specialitate, fapt care necesită reciclarea şi perfecţionarea continuă a absolvenţilor tuturor formelor de învăţămînt, pe întreg parcursul vieţii active. Aşa cum se prevede în Proiectul Programului-Directivă, în vederea perfecţionării continue a cunoştinţelor profesionale ale tuturor categoriilor de oameni ai muncii, inclusiv ale cadrelor tehnice şi de conducere, în cincinalul 1991—1995 se va pune un accent deosebit pe realizarea programelor de reciclare, care vor cuprinde anual peste 3,2 milioane de persoane.

Direct sau indirect, progresul tehnic imprimă personalităţii tinerilor, ca, de altfel, întregii societăţi, valori formativ-educative de mare importanţă, contribuind la educarea lor în spiritul unei activităţi eficiente, de înalt randament, sub toate aspectele, în spiritul realismului, al obiectivităţii şi rigorii. Totodată, progresul tehnic şi creaţia tehnico-ştiinţifică care stă la baza sa formează tineretul în spiritul muncii colective, cultivîndu-i încrederea în forţele proprii, în valoarea propriilor unelte de producţie, în eficienţa lor tot mai ridicată, impunîndu-le o dublă responsabilitate — dobîndirea unei temeinice pregătiri profesionale de specialitate şi politico-ideologică, pe de o parte, şi capacitatea de a valorifica eficient, creator, cunoştinţele şi deprinderile însuşite, pe de altă parte, în vederea dezvoltării economico-sociale a patriei, ridicării ei pe noi trepte de progres şi civilizaţie.

GHEORGHE MARCU

Digitized by Google

UNITATEA TUTUROR POPOARELOR, A FORŢELOR PROGRESISTE, DEMOCRATICE, ANTIIMPERIALISTE ÎN LUPTA PENTRU PACE, INDEPENDENŢĂ ŞI PROGRES SOCIAL

Pentru poporul român, pentru toţi fiii patriei noastre socialiste, aniversarea a 45 de ani de la revoluţia de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă de la 23 August 1944 a prilejuit evocarea gloriosului drum de luptă eroică pe care masele populare, clasa muncitoare, forţele democratice, patriotice şi progresiste l-au parcurs, sub conducerea partidului comunist, pentru a ajunge la măreţele înfăptuiri de astăzi din cea mai rodnică perioadă din întreaga noastră istorie — „Epoca Nicolae Ceauşescu".

Magistrala cuvîntare rostită de secretarul general al partidului la Adunarea solemnă din Capitală organizată în cinstea măreţului moment jubiliar reprezintă un document de excepţională însemnătate teoretică, politică şi ideologică, care, în lumina concepţiei materialist-dialectice, a adevărului şi realităţilor istorice, realizează o strălucită sinteză a învăţămintelor şi concluziilor ce rezultă din experienţa luptei poporului român pentru eliberare socială şi naţională, pentru libertate, unitate şi independenţă, pentru edificarea noii orînduiri, precum şi din dezvoltarea societăţii contemporane. În acest context, se impune atenţiei, prin marea actualitate a concluziilor ce s-au desprins, analiza consacrată împrejurărilor istorice în care s-a declanşat cel de-al doilea război mondial, moment de la care se împlinesc cinci decenii. Sînt şi rămîn valabile pentru popoarele lumii învăţămintele istoriei de a nu ceda în faţa presiunilor cercurilor reacţionare, imperialiste, antisocialiste, de a acţiona în deplină unitate, într-un larg şi cuprinzător front al păcii, pentru preîntîmpinarea unei noi conflagraţii mondiale nimicitoare, pentru apărarea dreptului suprem al fiecărui popor la viaţă, la dezvoltare liberă şi independentă. Aşa cum subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu, **„trebuie să tragem toate concluziile din împrejurările şi cauzele care au dus la declanşarea celui de-al doilea război mondial şi să facem totul, să acţionăm ferm, împreună cu toate popoarele lumii, cu forţele iubitoare de pace de pretutindeni, pentru ca un asemenea flagel să nu mai fie posibil niciodată".** Asemenea aprecieri îşi sporesc şi mai mult însemnătatea în zilele noastre, cînd omenirea este confruntată cu fenomene şi probleme de mare complexitate, din care nu lipsesc tendinţele de a reveni la stări de lucruri istoriceşte depăşite, de a trece cu vederea sau a nesocoti lecţiile trecutului.

●

Din perspectiva celor cinci decenii care au trecut de la declanşarea pustiitoarei conflagraţii mondiale, apare tot mai clar că aceasta a fost rezultatul direct al politicii imperialiste de forţă, dominaţie şi dictat, de asuprire a altor popoare şi amestec în treburile lor interne, de reîmpărţire a lumii în sfere de influenţă, de înarmare şi război. Această politică s-a reflectat în mod pregnant în afirmarea tot mai făţişă a tendinţelor revanşarde şi revizioniste, a pretenţiilor teritoriale ale cercurilor guvernante din Germania nazistă, Italia fascistă, Ungaria horthystă şi din alte state, în rivalităţile dintre Marea Britanie şi Franţa cu privire la hegemonia în Europa şi în Orientul Apropiat, în agravarea disensiunilor dintre statele din centrul Europei.

Instaurarea hitlerismului la putere în Germania a dat naştere în centrul Europei unui focar de război deosebit de periculos. Dacă fascismul a reprezentat dictatura celor mai reacţionare forţe ale claselor exploatatoare, hitlerismul a reprezentat, totodată, cea mai brutală formă de subjugare , dominare şi asuprire a altor popoare. Aşa cum arată tovarăşul Nicolae Ceauşescu în Cuvîntarea la Adunarea solemnă din 21 august a.c., **„instaurarea hitlerismului în Germania, a dictaturilor fasciste în diferite ţări, politica revanşardă, aspiraţia la dominaţia mondială a Germaniei naziste au avut un rol determinant în declanşarea celui mai groaznic război din cîte a cunoscut pînă atunci omenirea".**

Pentru realizarea scopurilor sale de dominaţie şi hegemonie, Germania hitleristă a recurs la teoriile „rasei superioare" şi a „spaţiului vital", dezbinînd forţele progresiste pe plan naţional şi învrăjbind şi dezbinînd popoarele pe plan internaţional. Politica de expansiune imperialistă a început cu încălcarea tratatelor şi acordurilor, cu nesocotirea normelor de drept internaţional, trecînd apoi la cesiuni teritoriale, la cotropirea unor ţări şi desfiinţarea lor ca state independente.

Astăzi apare limpede adevărul că pretenţiile agresive ale Reichului nazist, ale statelor fasciste şi revizioniste, încălcarea repetată a tratatelor de pace de către ele n-au întîmpinat de la început riposta fermă cuvenită, rezistenţa unită a forţelor progresiste şi democratice, a popoarelor. În locul unui efort solid şi simultan de rezistenţă antifascistă, istoria a înregistrat încercări succesive de conciliere şi chiar de asociere cu agresorul în speranţa propriei salvări sau — mai rău — a obţinerii de avantaje. Cercurile guvernante dintr-o serie de ţări care ar fi putut să se opună statelor fasciste nu au fost la înălţimea aşteptării popoarelor. Marile puteri nu au reacţionat cu fermitatea necesară, au ajuns la compromisuri şi înţelegeri cu fascismul şi Germania nazistă pe seama altor ţări şi popoare faţă de care nu şi-au respectat în nici un fel angajamentele internaţionale asumate.

Această atitudine a stimulat politica revanşardă a hitlerismului, care şi-a sporit continuu pretenţiile, declanşînd o criză politică după alta, punînd popoarele în faţa unor fapte împlinite. Evidenţiind

aceste realități, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază în Cuvîntarea la Adunarea solemnă concluzia de o deosebită importanță și actualitate, potrivit căreia în orice împrejurări istorice popoarele nu trebuie să se bazeze pe promisiuni abstracte, de departe, ci pe forțele proprii, pe conlucrarea și solidaritatea cu vecinii lor cei mai apropiați, de care îi unesc străvechi legături istorice și un destin comun.

Vizate de pericolul agresiunii fasciste erau, în primul rînd, statele din centrul, estul și sud-estul Europei, care se constituiseră sau se reconstituiseră ca state naționale ori își desăvîrșiseră unitatea națională prin lupta revoluționară a maselor populare în condițiile specifice încheierii primului război mondial. În aceste împrejurări, o influență negativă asupra desfășurării evenimentelor a avut-o încheierea acordurilor și pactelor cu Germania nazistă, care, modificînd raportul de forțe pe arena europeană, au zădărnicit crearea unui front european antifascist, au izolat țările mici și mijlocii, lăsîndu-le, practic, la discreția Germaniei hitleriste și a sateliților ei, au înlesnit realizarea planurilor agresive ale Reichului nazist. **„Este bine cunoscut** — arăta secretarul general al partidului în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c. — **că politica de concesii și de capitulare față de Germania nazistă, acordul de la München, inclusiv pactul Molotov-Ribbentrop, nu au oprit agresiunea, ci au încurajat-o."**

Într-adevăr, în contextul acestei politici de compromisuri și cedări în fața fascismului și Germaniei naziste, au avut loc acte grave, generatoare de încordare și insecuritate în viața internațională. În martie 1935, guvernul nazist a decretat serviciul militar obligatoriu, încălcînd prevederile Tratatului de la Versailles; Marea Britanie a recunoscut dreptul Germaniei de a-și constitui o flotă de război într-un raport de 3/5 față de flota britanică. Prin aceasta, Anglia adîncea disensiunile dintre politica ei și cea a Franței, scinda evantaiul forțelor care se ridicau împotriva politicii agresive, revizioniste, încuraja planurile naziste. Aceste planuri au început să fie aplicate în martie 1936, cînd trupele germane pătrund în zona renană demilitarizată fără ca Franța să se opună. Mai mult, cercurile guvernamentale franceze și britanice au continuat să alunece pe panta concesiilor față de statele revizioniste.

În martie 1938, Germania a invadat Austria. „Anschluss"-ul, care mărea primejdia pentru Cehoslovacia și apropia agresiunea germană de estul și sud-estul Europei, n-a fost sancționat prin nici o măsură de Societatea Națiunilor. De asemenea, el n-a provocat din partea guvernului englez decît un protest formal și tardiv, anihilat trei zile mai tîrziu de declarația premierului britanic în Camera Comunelor prin care anexarea Austriei era acceptată, ca un fapt împlinit.

Poziția concesivă a marilor puteri, rolul nefast al acordurilor încheiate cu Germania nazistă au ieșit puternic în evidență în septembrie 1938, cînd, prin raptul consimțit la München, teritoriul Cehoslovaciei a fost dezmembrat, iar, în martie 1939, a fost cotropită întreaga țară. De aici pînă la declanșarea celui de-al doilera război mondial n-a mai fost decît un pas, care, după cum se știe, a fost făcut la 1 septembrie 1939, prin agresiunea Germaniei hitleriste asupra Poloniei. Rînd pe rînd au fost atacate numeroase state din vestul, nordul și sud-estul Europei, iar la 22 iunie 1941 cel de-al III-lea Reich a atacat — încălcînd grosolan acordurile încheiate — Uniunea Sovietică. La 7 decembrie 1941, Japonia militaristă a atacat baza navală americană de la Pearl Harbor, din Oceanul Pacific. Din acest moment, războiul a devenit mondial, declanșîndu-se cea mai mare confruntare militară din cîte cunoscuse istoria omenirii, dintre forțele libertății, democrației și păcii, pe de o parte, și forțele agresiunii și reacțiunii, pe de altă parte, înfruntare de care depindeau destinele întregii lumi și ale fiecărui popor, însuși viitorul civilizației umane.

●

Împrejurările și cauzele care au dus la izbucnirea celui de-al doilea război mondial au o încărcătură prețioasă de învățăminte pentru epoca noastră, pentru efortul de azi al omenirii de a-și asigura o evoluție pașnică, ferită de războaie distrugătoare, în care să fie respectate independența și suveranitatea popoarelor, să se afirme cu putere principiile dreptului internațional. Nu se poate să nu se rețină, în acest sens, înainte de toate, concluzia deosebit de actuală privind consecințele grave pe care le au îngăduința și atitudinea conciliatoare față de fascism, lipsa de vigilență și de fermitate față de politica de război, de agresiune și încălcare a intereselor popoarelor. De aici, învățămîntul esențial: niciodată nu vor mai trebui repetate erorile care au înlesnit declanșarea conflagrației mondiale; niciodată omenirea nu va mai trebui să asiste pasivă la manifestarea politicii imperialiste, la folosirea forței în viața internațională, la încălcarea drepturilor fundamentale ale națiunilor și statelor. Pacea este bunul cel mai de preț al oamenilor, al popoarelor și, ca atare, ea trebuie apărată cu vigilență mereu trează, împotriva oricăror atentate.

Salvgardarea păcii, asigurarea unei securități trainice în întreaga lume impune ca o cerință stringentă înfăptuirea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare. Cursa înarmărilor, fenomen profund negativ, care s-a manifestat cu putere în anii premergători celui de-al doilea război mondial, constituie în zilele noastre o amenințare mortală la adresa umanității. Deși în ultimii ani s-au făcut progrese în lupta pentru dezarmare și în eforturile de soluționare pe cale pașnică a conflictelor, situația în lume continuă să se mențină gravă. Acordurile realizate în domeniul eliminării armelor nucleare cu rază medie de acțiune reprezintă pași prea mărunți față de imensul arsenal nuclear existent. Discuțiile care au loc în legătură cu modernizarea de către N.A.T.O. a rachetelor cu rază medie de acțiune, continuarea experiențelor nucleare și a acțiunilor de militarizare a Cosmosului, demonstrează cu putere că nu s-a ajuns încă la înțelegerea necesității privind renunțarea la armele nucleare, la politica de forță și dictat. În aceste condiții se impune, mai mult ca oricînd, necesitatea întăririi unității și solidarității popoarelor, a tuturor forțelor progresiste, democratice, antiimperialiste în lupta pentru o politică nouă de dezarmare, de pace și colaborare, de dezvoltare liberă, independentă, a fiecărei națiuni. „Lupta pentru dezarmare și pace — se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului — constituie problema fundamentală a prezentului și viitorului omenirii. Cît timp se vor menține armele nucleare se va menține și pericolul unui război nuclear, care să ducă la distrugerea întregii omeniri, România consideră că eliminarea completă a armelor atomice, lichidarea armelor chimice și reducerea radicală a armelor convenționale este singura cale pentru supraviețuirea omenirii, condiția existenței vieții pe planeta noastră! Este necesar să fie definitiv abandonată concepția asigurării păcii prin «descurajare nucleară» care înseamnă, în fapt, o politică de forță și dominație".

Constituie un învățămînt de mare preț și mereu actual faptul că numai prin așezarea fermă la baza relațiilor dintre toate statele lumii a principiilor deplinei egalități în drepturi, respectării neabătute a independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, renunțării la forță și la amenințarea cu forța, dreptului fiecărui popor la dezvoltare liberă, pot fi asigurate pacea, progresul și independența tuturor națiunilor. Modul în care s-a ajuns la dezlănțuirea celui de-al doilea război mondial reliefează cu putere că singura cale de evitare a unui nou conflict de proporții planetare, care ar fi ultimul în istoria omenirii, o constituie respectarea strictă a acestor principii, respingerea hotărîtă a politicii imperialiste de forță și dictat, de amestec în treburile altor state, de împărțire a lumii în sfere de influență și dominație, statornicirea fermă pe arena mondială a unor relații noi, bazate pe stimă și respect reciproc, pe afirmarea plenară a independenței și suveranității naționale ale fiecărei țări, reglementarea exclusiv pe cale pașnică, prin tratative, a oricăror litigii între state, a oricăror probleme internaționale.

Toate acestea constituie cerințe de însemnătate deosebită în zilele noastre, cînd se constată o recrudescență și o reactivare a ofensivei cercurilor reacționare, imperialiste, care caută pe orice căi să-și mențină și să-și sporească posibilitățile de dictat asupra altor state, de intensificare a exploatării altor popoare, de perpetuare a actualelor structuri inechitabile ale economiei mondiale. Deosebit de primejdioase sînt acțiunile cu scopuri destabilizatoare, de perturbare a vieții politice a altor țări, inclusiv a unor țări socialiste. Forțele imperialiste, conducători ai statelor capitaliste sprijină fățiș acțiuni antisocialiste, se amestecă brutal în cele mai diferite moduri, inclusiv direct, în treburile interne ale unor state socialiste, își arogă dreptul de a stabili ce este și ce nu este bine pentru o țară sau alta, îndeamnă, prin făgăduieli și promisiuni deșarte, la renunțarea la cuceririle noii orînduiri, la revenirea la perimatele rînduieli de tip capitalist. Interesele popoarelor, interesele dezvoltării pașnice a omenirii reclamă să se pună capăt cu desăvîrșire vechii și discreditatei politici de ingerințe și imixtiuni, să fie combătute în modul cel mai ferm anticomunismul, încercările de dezbinare și slăbire a luptei popoarelor pentru socialism, pentru progres economic și social, pentru pace, să se asigure triumful gîndirii și politicii noi, în spiritul colaborării egale în drepturi între toate națiunile.

Experiența ce se desprinde din desfășurarea evenimentelor din ajunul celui de-al doilea război mondial subliniază cu o forță deosebită necesitatea imperioasă

Digitized by Google

a întăririi unității mișcării muncitorești și comuniste, a tuturor forțelor progresiste, democratice, antiimperialiste în vederea preîntîmpinării unui nou război, a promovării unei politici de destindere, independență națională, dezarmare și pace, a statornicirii unui climat în care fiecare popor să-și poată concentra nestingherit eforturile progresului și dezvoltării sale de-sine-stătătoare. **„Trebuie să nu uităm în nici o împrejurare învățămintele istoriei** — arăta secretarul general al partidului —, **care ne arată că tocmai lipsa de unitate în mișcarea muncitorească, între forțele progresiste a ușurat instaurarea dictaturii fasciste în Germania și în alte țări, a dus la izbucnirea celui de-al doilea război mondial".** Marea lecție a unității este mai actuală ca oricînd în prezent, cînd situația mondială gravă și complexă, schimbările care au loc în raportul mondial de forțe impun ca o cerință obiectivă întărirea și mai mult a colaborării și solidarității internaționale. Realizarea unei noi unități a partidelor comuniste și muncitorești, bazată pe principii noi, de deplină egalitate, de respect al independenței și autonomiei fiecărui partid, are un rol determinant în afirmarea superiorității uriașului front al păcii asupra politicii imperialiste de forță și dictat, de împărțire a lumii în sfere de influență, de înarmare — politică generatoare de agresiune și război. Așa cum subliniază secretarul general al partidului nostru, **„are o însemnătate vitală ca partidele comuniste, socialiste, social-democrate, toate partidele și organizațiile muncitorești, democratice să nu uite nici un moment lecțiile istoriei, să tragă învățămintele corespunzătoare din greșelile trecutului, întărind colaborarea și unitatea lor, intensificînd lupta actuală pentru apărarea libertăților democratice ale popoarelor, a păcii mondiale".**

În lumina unor asemenea învățăminte, de valoare universală, popoarele, opinia publică, oamenii de pretutindeni sînt în măsură să-și precizeze atitudinea față de o serie de evoluții contemporane care reprezintă un semnal de alarmă și trezesc îngrijorare. Acest semnal de alarmă impune să se dea dovadă de intransigență față de orice atentat la independența popoarelor, să se respingă, în modul cel mai hotărît, orice tendințe de reactivare a organizațiilor neofasciste, de intensificare a acțiunilor și propagandei naționalist-șovine, iredentiste, rasiste, a încercărilor de a pune în discuție realitățile statornicite după cel de-al doilea război mondial. Poporul român, care a cunoscut direct opresiunea și ororile fascismului și și-a adus contribuția de sînge la lichidarea lui acționează cu cea mai mare fermitate împotriva unor asemenea tendințe și încercări și militează activ pentru împiedicarea repetării unor astfel de tragedii. Mai mult ca oricînd, acum, cînd anumite cercuri revizioniste, fasciste, neonaziste, reacționare încearcă să reînvie nu numai teoriile, ci și practicile care au adus omenirii cele mai mari suferințe, învățămintele trecutului nu trebuie în nici un fel ignorate, ci ele trebuie să rămînă mereu un avertisment ce îndeamnă la vigilență. Popoarele Europei și ale lumii, forțele politice progresiste, patriotice, umaniste de pretutindeni au datoria să acționeze cu toată răspunderea și să dea riposta cuvenită promotorilor ideologiei agresiunii discordiei și urii între națiuni și popoare. În cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1989, tovarășul Nicolae Ceaușescu avertiza: **„Să nu se uite învățămintele istorice dinaintea celui de-al doilea război mondial, cînd tolerarea și chiar încurajarea activității unor organizații fasciste au dus la instaurarea fascismului în Germania hitleristă și în alte țări ale lumii, au dus la cel de-al doilea război mondial, au provocat marile pierderi și distrugeri pentru toate națiunile europene și pentru multe din popoarele lumii. Respingerea fascismului înseamnă apărarea democrației, libertății, a dreptului popoarelor la viață demnă, la pace!"**

●

Victoria asupra hitlerismului a fost scump plătită de popoarele lumii. În cea mai mare conflagrație pe care a cunoscut-o omenirea au fost antrenate 72 de state de pe toate continentele lumii, efectivele beligerante însumînd 110 milioane de soldați, din care 67 milioane au fost uciși, răniți sau mutilați; alte milioane de oameni au fost exterminați sau au căzut victime bombardamentelor; cheltuielile destinate purtării acestui război s-au ridicat la cifra de aproximativ 1 000 miliarde de dolari.

La lupta împotriva fascismului, pentru salvarea civilizației umane s-au angajat forțe sociale uriașe din întreaga lume. Mari sau mici, aflate pe diverse trepte de dezvoltare, toate popoarele și națiunile încadrate în larga coaliție antihitleristă și-au adus contribuția — potrivit forțelor de care dispuneau și în formele dictate de împrejurările concret-istorice — la victoria asupra fascismului, acest flagel al omenirii.

Înfrîngerea fascismului și prăbușirea celui de-al III-lea Reich nazist au demonstrat elocvent că nu pot fi înăbușite voința și aspirațiile popoarelor de a fi libere și independente, că subjugarea și cotropirea altor țări și popoare nu fac altceva decît să multiplice riscurile unui conflict mondial, că țările și popoarele subjugate nu se împacă niciodată cu pierderea libertății și suveranității lor. Principalul învățămînt în această privință este că ultima conflagrație mondială a proiectat cu o nouă forță rolul maselor în istorie, că ea a evidențiat capacitatea popoarelor de a fi adevăratul făuritor al istoriei, că lupta lor în coaliția Națiunilor Unite, în ample mișcări de rezistență națională a putut asigura triumful libertății și independenței. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a reliefat convingător acest învățămînt de preț, subliniind că **„atunci cînd popoarele se ridică cu hotărîre la luptă împotriva cotropitorilor, pentru apărarea independenței și suveranității naționale, a cuceririlor lor revoluționare, ele pot învinge orice dușman, își pot apăra și asigura dezvoltarea liberă și independentă".**

Cunoscînd din experiența sa multimilenară ce înseamnă asuprirea și dominația străină, poporul român — acționînd în spiritul bogatelor sale tradiții de luptă pentru libertate, unitate și independență națională — și-a adus contribuția la lupta împotriva fascismului, atît în anii premergători războiului, cît și prin participarea cu întregul său potențial material și uman la marile bătălii pentru zdrobirea mașinii de război a Germaniei.

În fruntea luptei antifasciste a poporului român s-a situat cu fermitate clasa muncitoare, condusă de Partidul Comunist Român, care împreună cu alte forțe înaintate, progresiste și patriotice au acționat pentru apărarea intereselor naționale, au acordat sprijin, au protestat și și-au exprimat solidaritatea cu poporul austriac, cu popoarele cehoslovac și polonez, cu alte popoare care au devenit victime ale agresiunii fasciste. Este semnificativ în acest sens faptul că luptele muncitorești din 1933, organizate de partidul comunist, au fost, în acei ani, primele mari manifestări antifasciste de masă, desfășurîndu-se la scurt timp după instaurarea dictaturii hitleriste în Germania. Comitetul Național Antifascist, creat în iunie 1933, organizație de masă constituită la scara întregii societăți, în conducerea căreia tovarășul Nicolae Ceaușescu a desfășurat o prodigioasă activitate, a contribuit la mobilizarea unor categorii largi de oameni ai muncii la lupta împotriva primejdiei fasciste și a războiului.

Acțiunile partidului comunist și a altor forțe politice patriotice, democratice împotriva pericolului grav pe care-l reprezenta pentru România fascismul internațional se îmbinau cu lupta împotriva cercurilor reacționare interne, aservite imperialismului străin. Așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„cercurile cele mai reacționare, fasciste, legionare s-au pus în slujba Germaniei hitleriste, trădînd interesele propriului popor, iar monarhia străină a sprijinit și încurajat trădarea intereselor naționale, fiind în serviciul cînd al unei mari puteri, cînd al alteia".**

În anii premergători războiului, Partidul Comunist Român, dînd glas voinței întregului popor, a organizat și condus mari acțiuni de luptă și demonstrații antifasciste și antirăzboinice, care au culminat cu marea demonstrație patriotică, antifascistă și antirăzboinică din București de la 1 Mai 1939, în organizarea și desfășurarea căreia rolul determinant l-au avut tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu. Aceasta a fost prima și una dintre cele mai importante manifestații antifasciste și antirăzboinice din Europa în perioada de după înrobirea de către hitleriști a Cehoslovaciei, demonstrînd întregii lumi hotărîrea fermă a oamenilor muncii, a poporului nostru de a se opune fascismului, de a asigura libertatea, independența și integritatea patriei.

După cum se știe, în conjunctura politică complexă a fazei de început a celui de-al doilea război mondial, în vara anului 1940, României, izolată pe plan mondial, rămasă fără nici un sprijin extern, i s-a impus odiosul dictat fascist de la Viena, prin care horthyștii răpeau țării noastre o parte însemnată a teritoriului național. Acest act de agresiune a fost întîmpinat pretutindeni, în orașe, în sate, de un uriaș val de proteste, de demonstrații populare. Partidul nostru a adresat tuturor comuniștilor, tuturor patrioților chemarea înflăcărată de a apăra cu arma în mînă hotarele sacre ale patriei.

În condițiile grele ale războiului, Partidul Comunist Român a trecut la organizarea luptei împotriva dictaturii antonesciene și a ocupanților hitleriști, a organizat mișcările de rezistență și de partizani, a acționat cu întreaga forță și capacitate pentru realizarea unității clasei muncitoare, a Frontului Patriotic Antihitlerist și a unui larg front democratic, de apărare a intereselor vitale, a existenței și viitorului patriei. Făurirea Frontului Unic Muncitoresc, la 1 Mai 1944, a constituit temelia trainică pe care s-a format marea unitate a tuturor forțelor patriotice, împreună cu

Digitized by Google

armata, cu întregul popor, sub conducerea Partidului Comunist Român.

Evenimentele din țara noastră au reliefat cu prepanantă adevărul că în întregul proces revoluționar al luptei aprige pentru dreptate socială și națională împotriva fascismului și războiului, ce a culminat cu pregătirea și înfăptuirea actului istoric de la 23 August 1944, rolul hotărîtor l-au avut Partidul Comunist Român, cadrele sale de bază, în rîndul cărora s-a afirmat puternic personalitatea exemplară a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Declanșată în condiții internaționale favorabile, revoluția română din August 1944 a fost rezultatul voinței întregii noastre națiuni, al luptei revoluționare a clasei muncitoare, a maselor largi populare, a reprezentat o strălucită afirmare a hotărîrii forțelor patriotice naționale de a înlătura definitiv dominația străină, de a apăra independența și integritatea patriei, de a asigura eliberarea deplină a întregului teritoriu al României și trecerea la făurirea noii orînduiri sociale în care poporul să fie pe deplin stăpîn pe destinele sale. Experiența luptei revoluționare a poporului român pune cu putere în evidență adevărul că răsturnarea forțelor reacționare aflate la putere, alungarea cotropitorilor străini nu se realizează de bună voie, ci prin luptă și jertfă, prin grele eforturi și sacrificii. Istoria a adus astfel un nou și puternic argument pentru a demonstra — așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — că în orice împrejurare popoarele trebuie să fie pregătite spre a-și cuceri și apăra independența, pentru a-și croi o viață liberă, de-sine-stătătoare, pentru a-și orîndui existența potrivit propriilor interese.

Începînd de la 23 August 1944, România a participat cu întregul său potențial economic, militar și uman, cu toate forțele, la lupta pentru eliberarea deplină a patriei, la războiul dus alături de Uniunea Sovietică, de celelalte forțe ale coaliției Națiunilor Unite, pentru eliberarea întregului teritoriu național și, apoi, la războiul pentru eliberarea Ungariei, Cehoslovaciei, a unei părți din Austria, pînă la înfrîngerea totală a Germaniei hitleriste.

Cercetările istoriografice au evidențiat, pe baza interpretării științifice a realităților, că, prin contribuția militar-strategică, politică și economică a României, s-a obținut o scurtare a războiului mondial de circa 200 de zile. Răstimp care, smuls războiului, a însemnat salvarea a numeroase vieți omenești și a considerabile valori materiale.

Participarea României la războiul victorios împotriva Germaniei naziste și Ungariei horthyste a avut un amplu ecou internațional. Personalități militare și politice, mijloace de informare publică (ziare, posturi de radio) au relevat că, prin efectivele angajate în lupta împotriva fascismului, România se află pe locul al patrulea în cadrul coaliției antihitleriste, după Uniunea Sovietică, S.U.A. și Marea Britanie. În acest sens, Radio Londra, în emisiunea sa din 7 ianuarie 1945, reluînd comentarii ale ziarelor britanice, evidențiază: „Dintre toate națiunile care luptă împotriva Germaniei hitleriste, România se situează azi în al patrulea rînd în ceea ce privește numărul de ostași care participă la bătălia de distrugere a nazismului!" Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Cuvîntarea la Adunarea solemnă din 21 august 1989, **„multe sînt actele de vitejie demonstrate de armata și poporul român, care au arătat că nu au avut nimic comun cu războiul dus alături de Germania hitleristă, că interesele întregului nostru popor au fost întotdeauna de a lupta împotriva cotropitorilor străini, pentru apărarea libertății și independenței proprii și a altor popoare, pentru independența și adevărata libertate a popoarelor".**

Din perspectiva istoriei, experiența tragică a izbucnirii celui de-al doilea război mondial, învățămintele uriașei ridicări la luptă împotriva agresiunilor fascismului și Germaniei hitleriste evidențiază în modul cel mai limpede adevărul că omenirea poate fi salvată de cele mai grave amenințări numai prin realizarea unui front unit al tuturor popoarelor, al forțelor progresiste din lume, prin asigurarea colaborării tuturor statelor și națiunilor, indiferent de mărimea sau de orînduirea lor socială. Fascismul — acest odios dușman al civilizației umane — a putut fi răpus prin colaborarea pe multiple planuri, cu deosebire militar, a Uniunii Sovietice, primul stat socialist din lume, cu marile puteri occidentale — S.U.A., Marea Britanie, Franța ș.a. Prin amploarea și caracterul său, lupta antifascistă din cursul celui de-al doilea război mondial a fost cea mai puternică unire a popoarelor, a forțelor progresiste, democratice din cîte a cunoscut omenirea. Tocmai această uriașă coaliție mondială în lupta pentru libertatea și independența popoarelor, pentru apărarea dreptului lor de a fi stăpîne în propria țară a avut rolul hotărîtor în desfășurarea evenimentelor istorice, a întregului curs al războiului, a asigurat victoria asupra celui mai periculos dușman al civilizației umane. Referindu-se la semnificația istorică a victoriei asupra fascismului, la învățămintele sale actuale, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia cu ocazia Consfătuirii de la București a Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia: **„Omenirea nu poate uita, acum cînd se împlinesc 50 de ani de la începutul celui de-al doilea război mondial, jertfele uriașe pe care le-a dat pentru înfrîngerea fascismului, pentru asigurarea independenței și securității tuturor statelor. Sînt cunoscute, dar doresc să le subliniez și în acest cadru, marile jertfe și contribuția deosebită a Uniunii Sovietice în acest război. De aceea, este necesar să se acționeze cu întreaga răspundere de către toate țările noastre și, aș spune, de către toate țările europene, care, într-o măsură sau alta, au avut de suferit în cel de-al doilea război mondial — inclusiv, aș sublinia jertfele poporului german însuși — pentru a face totul de a nu se mai permite repetarea, în nici un fel, a cauzelor care au dus la izbucnirea acestui război".**

Învățămintele celui de-al doilea razboi mondial impun să nu se treacă cu vederea faptul că acest război, ca și cel precedent, a pornit din Europa. Continentul european este astăzi, din nou, teritoriul pe care există cea mai mare concentrare de armamente, inclusiv armamente nucleare, baze militare și trupe străine, și tot aici stau față în față cele două blocuri militare opuse. Experiența trecutului, dar în primul rînd interesele actuale ale popoarelor continentului reclamă ca, prin eforturile comune ale tuturor țărilor din această parte a lumii, fără deosebire de mărime sau de orînduire socială, să se realizeze un sistem trainic de securitate, o largă colaborare economică, tehnico-științifică și culturală în vederea edificării unei Europe unite, a popoarelor libere și independente. România, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-au pronunțat și se pronunță pentru îmbunătățirea continuă a atmosferei general-europene, pentru dezvoltarea unei largi colaborări în Balcani și transformarea acestei regiuni într-o zonă fără arme nucleare și chimice, fără baze militare străine. Statornicirea unei păci trainice în Europa, eliminarea oricăror arme nucleare de pe continent sînt de natură să aibă o mare importanță pentru evoluția întregii vieți internaționale, pentru afirmarea politicii de destindere, colaborare, dezarmare și pace în întreaga lume.

●

Pornind de la experiența istorică, de la imperativele lumii contemporane, România socialistă a desfășurat și desfășoară o prodigioasă și neabătută activitate în slujba păcii, dezarmării și securității mondiale, a soluționării exclusiv pe cale pașnică a conflictelor dintre state, a oricăror probleme internaționale, a afirmării libere și independente a tuturor popoarelor și națiunilor lumii. Promovarea fermă în întreaga viață internațională a unei noi gîndiri și a unui nou mod de acțiune, pe baza principiilor deplinei egalități în drepturi, ale respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, respectării dreptului fiecărui popor de a-și alege liber calea dezvoltării economico-sociale, fără nici un amestec din afară, s-a materializat în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea — care a deschis o nouă epocă în istoria patriei — într-un amplu program de luptă pentru triumful cauzei păcii, dezarmării, colaborării și înțelegerii între popoare, a socialismului și progresului, elaborat și promovat cu strălucire de secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Prin tot ceea ce înfăptuiește în opera de edificare a noii societăți pe calea inaugurată de actul istoric de la 23 August 1944 și îndeosebi în ultimul sfert de veac, în anii „Epocii Nicolae Ceaușescu", prin tot ceea ce întreprinde în sfera vieții internaționale pentru afirmarea năzuințelor vitale ale poporului român, aflate în concordanță cu aspirațiile comune ale tuturor popoarelor, România socialistă, Partidul Comunist Român se afirmă ca un factor activ al păcii, înțelegerii și colaborării între state. La temelia politicii externe de largă deschidere, realistă și constructivă, a partidului și statului nostru se află gîndirea și acțiunea tovarășului Nicolae Ceaușescu, ctitorul României moderne, personalitate proeminentă a lumii contemporane, a cărui realegere, la Congresul al XIV-lea, în funcția supremă de secretar general al partidului, constituie garanția cea mai sigură a ridicării patriei pe noi trepte de progres și civilizație, a afirmării sale, în demnitate, suveranitate și independență, în conștiința generală a lumii, ca promotor al celor mai nobile idealuri de pace, independență și progres ale tuturor statelor și popoarelor.

PAMFIL NICHIȚELEA

Digitized by Google

DEZBATERI

Întreaga activitate ideologică, educativă trebuie să contribuie activ la ridicarea nivelului general de știință și cultură, la formarea unui popor cu înalte cunoștințe științifice, culturale și revoluționare, a unui popor înarmat cu tot ce este mai nou în dezvoltarea științei și culturii, care să contribuie, prin activitatea sa, la îmbogățirea tezaurului național și a tezaurului mondial, din toate domeniile!

NICOLAE CEAUȘESCU

Din Cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie 1989

CONȘTIINȚA REVOLUȚIONARĂ puternică forță motrice a dezvoltării societății socialiste

Parte integrantă a amplului proces de perfecționare a tuturor domeniilor vieții sociale — specific actualei etape a construcției socialiste în România —, activitatea ideologică și politico-educativă este chemată să contribuie în mod activ la ridicarea nivelului de cunoaștere și înțelegere al tuturor oamenilor muncii, la combaterea fermă a concepțiilor neștiințifice, retrograde, a atitudinilor și comportamentelor înapoiate, străine valorilor și principiilor noii orînduiri, la formarea omului nou, constructor conștient al societății socialiste și comuniste.

Avînd în vedere importantele finalități ale acestei activități, rolul său în formarea unor concepții, convingeri și atitudini înaintate, Tezele pentru Congresul al XIV-lea acordă o atenție deosebită problemelor dezvoltării conștiinței socialiste, revoluționare, evidențiază necesitatea sporirii contribuției acesteia la afirmarea progresului multilateral al noii orînduiri. Cerința intensificării activității politico-educative, de cultivare sistematică a valorilor științifice, filozofice, social-politice și morale ale socialismului este cu atît mai actuală cu cît însăși înaintarea României pe calea progresului, așa cum se prefigurează ea în Proiectul Programului-Directivă pentru Congresul al XIV-lea, este hotărîtor condiționată de oameni, de nivelul lor de pregătire profesională, științifică, politică și de cultură generală.

Revista „Era socialistă" publică, în acest număr, prima parte a unui grupaj tematic consacrat aprofundării unor probleme actuale ale activității ideologice și politico-educative, relevării căilor și modalităților în măsură să asigure afirmarea tot mai puternică a conștiinței revoluționare, pe baza celor mai noi cunoștințe din toate domeniile, a concepției materialist-dialectice și istorice, a principiilor socialiste de muncă și viață.

FUNCȚIA TRANSFORMATOARE, DINAMIZATOARE A CONȘTIINȚEI SOCIALISTE

Fiecare formațiune socială generează și promovează un anumit tip de progres, care o legitimează pe scara evoluției istorice a omenirii și o definește în raport cu orînduirile anterioare, ceea ce se reflectă, înainte de toate, în nivelul de dezvoltare al forțelor de producție, în gradul de creștere a producției și productivității muncii și, desigur, în celelalte domenii ale vieții sociale. Spre deosebire de progresul înregistrat în societățile anterioare, definit prin caracterul său limitat, contradictoriu și inegal, societatea socialistă promovează un nou tip de progres, care are la bază concordanța forțelor de producție cu relațiile de producție, egalitatea reală a oamenilor, atît în sfera producției materiale și spirituale cît și în viața politică și socială, calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari, ceea ce determină identitatea idealurilor și scopurilor lor fundamentale, unitatea națională în diversitatea claselor și categoriilor sociale. Toate acestea constituie o puternică forță motrice a progresului multilateral al sistemului social global.

Proiectul Programului-Directivă și Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Roman, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c. se impun în conștiința națiunii nu numai prin analiza judicioasă, profund științifică a stadiului în care se află procesul edificării socialismului în țara noastră, ci și prin caracterul lor prospectiv, anticipativ, prin modul în care sînt definite căile și mijloacele promovării în continuare a progresului la toate nivelurile societății, potrivit exigențelor epocii contemporane.

Sub raport filozofic și politologic, aceste importante documente programa-

Digitized by Google

tice relevă raportul dialectic dintre obiectiv și subiectiv, dintre național și internațional în edificarea și perfecționarea noii orînduiri, faptul că progresul societății socialiste românești se întemeiază pe acțiunea factorilor obiectivi — baza tehnico-materială, implementarea continuă a cuceririlor noii revoluții tehnico-științifice și înfăptuirea noii revoluții agrare — și, totodată, pe aportul conștiinței, care, în noua etapă, dobîndește funcții valorice superioare, puternic dinamizatoare. Aceasta înseamnă că este de neconceput înfăptuirea marilor proiecte și programe ale devenirii României pe coordonatele progresului, fără oameni cu o înaltă conștiință profesională, politică, civică, patriotică, morală.

În fundamentarea locului și rolului conștiinței socialiste ca forța motrice a dezvoltării societății românești, partidul nostru are în vedere caracterul profund conștient al întregului proces de edificare a noii societăți, faptul că omul devine, în socialism, demiurgul propriei istorii, al propriului destin, realizînd, așa cum preconizau întemeietorii marxismului, saltul din imperiul necesității în cel al libertății, pe baza cunoașterii cerințelor legilor obiective de dezvoltare a societății, a înțelegerii și soluționării, de pe poziții revoluționare, a complexelor probleme ale edificării și perfecționării noii orînduiri.

În concepția materialist-dialectică și istorică, între conștiința socială și existența socială există un raport de strînsă interdependență, exprimat în rolul determinant al existenței sociale în raport cu conștiința și, totodată, în influența pe care aceasta din urmă o exercită, la rîndul său, asupra vieții materiale a societății. Marx are meritul de a fi demonstrat faptul că „nu conștiința oamenilor le determină existența, ci, dimpotrivă, existența lor socială le determină conștiința". Postulînd această idee, marxismul relevă cu toată claritatea că izvorul conștiinței, al ideilor trebuie căutat în realitatea obiectivă, în viața materială a societății. Gîndirea marxistă a respins și respinge însă interpretările vulgarizatoare cu privire la relația dialectică dintre conștiința socială și existența socială. În acest sens, F. Engels arăta că, potrivit concepției materialiste a istoriei, factorul hotărîtor în istorie este în ultimă instanță producerea și reproducerea vieții reale; dacă cineva denaturează această aserțiune, susținînd că factorul economic este singurul hotărîtor, preface teza de mai sus într-o frază goală, abstractă și absurdă.

Așadar, relevînd caracterul determinant al existenței sociale în raport cu conștiința socială, filozofia marxistă nu subestimează cu nimic rolul conștiinței în propulsarea progresului istoric în toate subsistemele societății, și are în vedere așadar nu un raport de subordonare, ci de coordonare între cei doi factori ai devenirii umane. Deși determinată de existența socială, conștiința manifestă totuși o independență relativă în raport cu aceasta, în sensul continuității istorice a unor forme de manifestare a conștiinței, al perenității lor dincolo de succesiunea orînduirilor sociale, de prefacerile intervenite în condițiile materiale de existență.

Întreaga istorie a civilizației umane probează elocvent rolul de veritabilă forță motrice a progresului istoric, a dezvoltării sociale pe care îl exercită ideile înaintate, revoluționare, ca nucleu al conștiinței sociale. Întemeietorii marxismului au relevat, de altfel, cu deosebită forță de convingere, adevărul potrivit căruia ideile înaintate, progresiste devin o puternică forță dinamizatoare, transformatoare, atunci cînd ele cuprind masele, sînt însușite și aplicate de întreaga națiune.

Secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a îmbogățit substanțial patrimoniul gîndirii filozofice și social-politice marxiste, prin argumentarea științifică a rolului hotărîtor al conștiinței socialiste în accelerarea progresului istoric al societății, în dezvoltarea forțelor și relațiilor de producție și sociale și trecerea la înfăptuirea principiilor comuniste de muncă și viață. Documentele pentru Congresul al XIV-lea se constituie, în acest sens, într-un amplu și însuflețitor program de perfecționare a vieții sociale, în ansamblu, a organizării și conducerii societății noastre socialiste și, în acest cadru, de afirmare tot mai puternică a capacităților creatoare ale omului, de modelare a profilului său moral.

Una dintre direcțiile cardinale ale vastului proces de ridicare a nivelului conștiinței socialiste o constituie perfecționarea pregătirii profesionale și politico-ideologice a tuturor oamenilor muncii. Cerințele modernizării permanente a forțelor de producție pe baza aplicării celor mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice contemporane impun cu strîngență o temeinică pregătire de specialitate, o înaltă competență, reîmprospătarea și reînnoirea cunoștințelor, însușirea și aplicarea în procesul de producție a celor mai înaintate tehnologii, capabile să determine sporirea producției și a productivității muncii, creșterea eficienței economice. În același timp, ridicarea nivelului de pregătire profesional-științifică se cere a fi îmbinată cu formarea și manifestarea plenară a personalității multilateral dezvoltate, un loc aparte revenind, în acest sens, pregătirii politico-ideologice și filozofico-morale, educației patriotice, revoluționare, lărgirii continue a orizontului spiritual, cultural al ființei umane.

În activitatea de formare și dezvoltare a conștiinței, factorii educaționali sînt chemați să aibă în vedere relația organică dintre conștiință și competență, dintre conștiință și democrația participativă, dintre conștiință, legalitate și responsabilitate, individuală și colectivă etc., să acționeze asupra tuturor dimensiunilor conștiinței: cognitivă, axiologică, prospectivă, anticipativă și practic-transformatoare. Exercitarea unor influențe educaționale simultane asupra tuturor laturilor conștiinței este de natură a conduce la adîncirea procesului de cunoaștere și înțelegere a legităților dezvoltării sociale, a fenomenelor și proceselor specifice lumii contemporane, la sporirea participării competente și eficiente a întregului popor la realizarea progresului istoric.

Acțiunile politico-ideologice conjugate și consecvente ale tuturor factorilor educaționali, bazate pe metode și forme diferențiate sub raport psiho-pedagogic, sînt chemate să determine eliminarea manifestărilor de rămînere în urmă a conștiinței, să asigure stabilirea unei concordanțe depline între conștiința socială și nivelul de dezvoltare a forțelor de producție, a societății în ansamblul său. În acest scop, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., este necesar **„să facem astfel incît activitatea politico-educativă să aibă un rol mai activ în formarea conceptiei revoluționare, să devină o forță puternică care să lumineze calea spre înaltele piscuri ale societății comuniste".**

O principală direcție a activității politico-educative în etapa actuală o constituie formarea spiritului revoluționar, cultivarea unor concepții și atitudini novatoare, a responsabilității pentru obținerea unei noi calități, superioare, în fiecare domeniu al creației de valori materiale și spirituale. În concepția partidului nostru, spiritul revoluționar nu este numai o reflectare, un rezultat al transformărilor radicale din existența socială, ci și un factor în măsură să devanseze realitatea socială, o forță capabilă să determine mutații calitative adînci, să accelereze ritmul dezvoltării sociale. Spiritul revoluționar presupune receptivitate deosebită față de tot ceea ce este nou, înaintat, capacitate de angajare în direcția materializării planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială ale etapei actuale, la cote de eficiență și competitivitate științific fundamentate. A manifesta spirit revoluționar înseamnă a manifesta permanent inițiativă creatoare, constructivă, a fi un adversar redutabil al rutinei, un explorator cutezător al viitorului, a fi preocupat continuu de perfecționarea activității sociale, de creșterea randamentului la fiecare loc de muncă.

Rolul hotărîtor al conștiinței socialiste în edificarea noii societăți dobîndește valoare autentică prin transpunerea în viață a normelor și principiilor eticii și echității socialiste. Viabilitatea și trăinicia socialismului sînt potențate constant și semnificativ de așezarea fermă a tuturor raporturilor economice și sociale pe baza noilor valori, ale eticii și echității socialiste, de afirmarea hotărîtă și plenară a principiilor socialismului, de lupta consecventă împotriva oricăror manifestări de nedreptate, de inechitate socială, străine esenței noii orînduiri.

Formarea și dezvoltarea conștiinței patriotice reprezintă un obiectiv fundamental al ansamblului de preocupări educațional-formative, avînd rolul de a angaja, pe un plan superior, întreaga națiune în înfăptuirea comandamentelor istorice ale etapei pe care o străbate țara. Conștiința patriotică a poporului nostru a exercitat, în toate etapele evoluției sale istorice, rolul unei forțe dinamizatoare a energiilor în scopul înfăptuirii marilor aspirații și idealuri naționale cum au fost: Unirea principatelor în 1859, cucerirea independenței la 1877, revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din 1944. Aceste tradiții înaintate ale poporului român se cer a fi valorificate mai mult în activitatea educațională, stînd la baza cultivării dragostei față de patrie și popor, față de trecutul istoric și lupta înaintașilor, față de partidul politic revoluționar al clasei muncitoare. Educația patriotică presupune, totodată, cultivarea atașamentului față de idealurile și valorile socialismului, față de cuceririle revoluționare ale poporului nostru, a sentimentului de solidaritate cu toate forțele revoluționare, progresiste din lumea contemporană.

Conducerea societății de către popor și în interesul poporului, principiu de baza al umanismului revoluționar, este expresia unor realități concrete ale orînduirii socialiste — singura în măsură să asigure o democrație reală, să creeze condițiile hotărîtoare pentru ceea ce Marx numea „apropierea esenței umane de către om

Digitized by Google

și pentru om". Ridicarea la cote valorice superioare a conștiinței socialiste este de natură să contribuie activ la materializarea principiului conducerii operei de făurire a noii orînduiri împreună cu poporul și pentru popor, să stimuleze puternic participarea tot mai competentă a acestuia la acțiunea istorică, la impulsionarea progresului multilateral al patriei, constituind garanția înfăptuirii măreților obiective ce stau în fața României socialiste la acest sfîrșit de secol și la începutul mileniului trei.

C. GH. MARINESCU

CONȘTIINȚA REVOLUȚIONARĂ ȘI VALORILE NOII ORÎNDUIRI

În consens deplin cu spiritul profund revoluționar, înnoitor, instituit de Congresul al IX-lea al partidului, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c. și Tezele pentru Congresul al XIV-lea fundamentează amplu, într-o organică legătură, atît necesitatea obiectivă — cu caracter de legitate a socialismului — a formării și afirmării conștiinței înaintate, revoluționare, rolul de prim ordin pe care aceasta îl are și trebuie să-l aibă într-o măsură crescîndă în construcția noii orînduiri, cît și căile și direcțiile de acțiune ale activității politico-ideologice și cultural-educative, de plămădire spirituală și comportamentală a tipului superior de personalitate umană — personalitatea comunistă. Aprecierea cuprinsă în Tezele pentru Congresul al XIV-lea potrivit căreia activitatea ideologică are datoria să combată subaprecierea sau negarea importanței teoriei revoluționare în construcția socialismului, minimalizarea rolului conștiinței socialiste în desfășurarea procesului revoluționar este deosebit de semnificativă în acest sens.

Forța viziunii partidului nostru, a secretarului său general asupra conștiinței socialiste este legată nemijlocit de faptul că ea se întemeiază ferm și creator pe concepția revoluționară despre lume și viață — materialismul dialectic și istoric —, pe principiile socialismului științific, pe sistemul de valori ale noului umanism revoluționar. În această perspectivă, conștiința socialistă este, pe de o parte, abordată eminamente dialectic, în indisolubilă legătură cu dinamica vieții economico-sociale și cu funcțiile modelatoare în plan uman ale activității ideologice și politico-educative, ca dimensiune constitutivă și, totodată, constituantă a transformărilor revoluționare pe care le implică edificarea și perfecționarea noii orînduiri, ca factor cu virtuți demiurgice, de adevărată forță materială transformatoare în sfera existenței sociale și ca o expresie sintetică și înalt relevantă a noii condiții a omului în societatea noastră, a libertății sale; pe de altă parte, conștiința este înțeleasă ca univers spiritual, valorico-normativ, ea apărînd nu numai inedită și în chip esențial semnificativă în plan istoric, ci și ca deosebit de complex structurată, extrem de bogată în determinări ideatice, valorice și afective și, ca urmare, cu multiple și majore funcții în viața socială.

În gîndirea filozofică și social-politică a secretarului general al partidului — gîndire prezidată consecvent de principiul istorismului și caracterizată definitoriu prin vocația receptivității față de schimbările care au loc, în diferite domenii, în lumea de astăzi —, evidențierea noii naturi sociale a conștiinței socialiste, care îi conferă o identitate proprie, inconfundabilă, se corelează, pe de o parte, cu dezvăluirea, în cadrul unei fundamentări teoretice de excepție, a convergenței dintre valorile naționale și noile valori configurative ale conștiinței, a rolului tradițiilor spirituale înaintate, democratice, umaniste, revoluționare în formarea omului nou, iar pe de altă parte cu luarea în considerare, în modelarea omului societății noastre, a implicațiilor și cerințelor revoluției științifico-tehnice contemporane.

În concepția partidului nostru, conștiința socialistă, ca etapă și formă calitativ superioară în dezvoltarea spiritualității umane, încorporează în sine, conferindu-le noi dimensiuni și noi valențe, idealurile și valorile naționale autentice: patriotismul, demnitatea și mîndria națională, independența și suveranitatea, egalitatea și dreptatea socială și națională, omenia și deschiderea generoasă către semeni, cultul muncii și încrederea în forțele poporului, colaborarea și prietenia, bazate pe respect reciproc, cu celelalte popoare. Unitatea, benefică și stimulativă, a valorilor naționale românești cu cele chemate la viață de noua orînduire socială și necesitatea interiorizării lor la nivelul conștiinței fiecărui membru al societății, ca un tot armonios închegat, se bazează — așa cum se reliefează în Tezele pentru Congresul al XIV-lea — pe faptul că făurirea noii orînduiri în România este rezultatul legic al dezvoltării istorice, al luptei îndelungate a poporului român, a forțelor democratice și progresiste, a clasei muncitoare și a partidului ei politic împotriva exploatării și asupririi, pentru o viață mai bună, liberă și independentă. În lumina acestui adevăr fundamental, secretarul general al partidului relevă, în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., necesitatea de a educa **„întregul popor, și în primul rînd tineretul, în spiritul patriotismului revoluționar, al înaltelor idealuri de dreptate socială și națională, al principiilor socialiste și comuniste!"**

Un element distinctiv al viziunii partidului nostru asupra conștiinței socialiste și formării omului nou îl reprezintă accentul pus pe ridicarea nivelului de cunoaștere al oamenilor muncii, pe însușirea celor mai semnificative cuceriri ale științei și culturii. Acest accent se corelează cu însuși spiritul originar al materialismului dialectic și istoric, care statuează întemeierea și dezvoltarea concepției generale despre lume a clasei muncitoare pe baza celor mai noi achiziții ale științei și, totodată, pe umanismul revoluționar, ce situează știința printre factorii esențiali ai dezalienării umane (religioasă, în primul rînd), ai împlinirii spirituale a omului, stimulării și amplificării forței sale creative, realizării „omului integral" al societății comuniste. Constituie, în acest context, un important merit al partidului nostru, al secretarului său general, evidențierea, încă de la Congresul al IX-lea, a consubstanțialității dintre socialism și știință, a marii însemnătăți pe care o are pentru edificarea socialistă desfășurarea revoluției științifice și tehnice contemporane și formularea, într-o largă deschidere, a necesității de a dezvolta amplu cercetarea științifică proprie, de a concepe și realiza modernizarea economiei socialiste pe baza cuceririlor de vîrf ale științei și tehnicii și de a desfășura o activitate sistematică și perseverentă în vederea ridicării continue a nivelului de pregătire științifică și tehnică a tuturor oamenilor muncii.

În concordanță cu aceste opțiuni clarvăzătoare, conducătorul partidului și statului nostru a pus în termeni noi corelația știință-conștiință socialistă, știință-spirit revoluționar, știință-personalitate comunistă, a elaborat conceptul original de om nou, în care elementul pivot îl reprezintă dezvoltarea multilaterală, armonioasă a personalității umane, și a formulat obiectivele și sarcinile noi, complexe, ce stau în fața activității politico-educative, în fața tuturor structurilor educaționale, vizînd îmbinarea organică a cultivării principiilor, valorilor și idealurilor socialiste — politice, morale, filozofice etc. — cu perfecționarea pregătirii științifice și tehnice a oamenilor muncii, drept condiție de esență a competenței în îndeplinirea, la un înalt nivel calitativ, a obligațiilor profesionale și a participării active a întregului popor la conducerea societății, în cadrul sistemului democrației muncitorești-revoluționare. **„A rămîne în urmă în domeniul cercetării științifice și tehnice, al cunoașterii umane înseamnă** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c. — **a rămîne în urmă în construcția socialismului, în dezvoltarea generală a forțelor de producție, a întregii societăți. Or, societatea noastră socialistă creează cele mai bune condiții pentru realizarea rapidă a unui înalt nivel de cercetare științifică și tehnică, de ridicare a gradului general de cunoștințe pentru a asigura crearea unui popor cu o înaltă conștiință revoluționară, științifică, culturală."** În acest sens, în perspectiva cincinalului 1991—1995 și a deceniilor viitoare, în Tezele pentru Congresul al XIV-lea se formulează sarcina de a așeza la baza întregului învățămînt cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane în general, concepția revoluționară despre lume și viață — materialismul dialectic și istoric.

În lumina expunerilor și cuvîntărilor secretarului general al partidului, a Tezelor pentru Congresul al XIV-lea, între valorile centrale ale conștiinței socialiste — care o structurează și îi conferă specificitate și forță modelatoare în plan social și uman —, pe de o parte, și conținutul și exigențele noii revoluții științifice și tehnice contemporane, pe de altă parte, se instituie o legătură strînsă: valorile (politice, morale, filozofice etc., între care se află spiritul revoluționar, patriotismul, răspunderea, abnegația, dăruirea și pasiunea în muncă) își dezvăluie plenar substanța și virtuțile numai în măsura în care promo-

Digitized by Google

varea lor se sprijină ferm pe cuceririle ştiinţei şi tehnicii; la rîndul lor, achiziţiile cunoaşterii capătă semnificaţii ideologico-formative şi relevanţă umană numai prin „asimilarea" şi aprecierea lor din perspectiva valorilor conştiinţei socialiste, şi îndeosebi a valorilor politice, morale şi filozofice, în particular prin integrarea şi valorizarea noilor cunoştinţe în orizontul larg al concepţiei revoluţionare despre lume — materialismul dialectic şi istoric. Din acest punct de vedere ar fi, desigur, inadecvat să se considere că noua revoluţie în conştiinţă, în modul de gîndire şi în comportamentul oamenilor ar constitui o cerinţă şi o consecinţă doar a revoluţiei ştiinţifice şi tehnice contemporane. O asemenea optică nu este numai extrem de îngustă şi, ca atare, inadecvată şi păgubitoare, ci determină, într-o manieră implicită, abordări dezideologizante, atît ale implicaţiilor revoluţiei ştiinţifice şi tehnice asupra conştiinţei omului, cît şi ale conştiinţei socialiste, ca atare, subaprecierea valorilor care-i dau aceasteia substanţă şi fizionomie originală, specifică.

Cuvîntarea secretarului general al partidului la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c. constituie un strălucit exemplu de abordare dialectică a corelaţiei dintre valorile ideologice ale conştiinţei socialiste şi uriaşele cuceriri teoretice prin care şi-a căpătat prestigiu şi forţă actuala revoluţie ştiinţifică şi tehnică, situînd în termeni noi — în contextul problemelor complexe cu care este confruntată astăzi omenirea — cunoscutul precept conform căruia „ştiinţa fără conştiinţă este ruina sufletului". Această cuvîntare, de o deosebită semnificaţie teoretică şi practică, ca şi Tezele pentru Congresul al XIV-lea reprezintă o înţeleaptă fundamentare a necesităţii ca în activitatea ideologică şi politico-educativă să se pună un accent mai mare pe cultivarea unitară şi armonioasă a tuturor valorilor spirituale ale societăţii noastre, a principiilor socialiste de organizare şi conducere a vieţii economico-sociale, a normelor politice, juridice şi morale, a concepţiei revoluţionare despre lume şi viaţă, pe asigurarea unei depline concordanţe între valorile declarate şi cele profesate, între vorbă şi faptă şi, totodată, să se manifeste fermitate şi spirit militant în lupta împotriva ideologiei cercurilor imperialiste, reacţionare, care şi-au intensificat atacurile la adresa socialismului, în combaterea ideilor şi stărilor de spirit înapoiate, retrograde, care înjosesc omul, îl marginalizează şi constituie factori frenatori în realizarea măreţelor obiective ale socialismului şi comunismului.

ION REBEDEU

PROMOVAREA FERMĂ A PRINCIPIILOR ETICII SOCIALISTE

Realizările istorice obţinute de către poporul român, sub conducerea partidului, în anii socialismului, mai ales după Congresul al IX-lea au fost determinate, în bună măsură, şi de progresul necontenit al unei activităţi politico-educative multilaterale. Chiar dacă în acest domeniu, al formării conştiinţei revoluţionare, există încă, după cum s-a arătat, anumite rămîneri în urmă, care se cer cît mai complet şi cît mai rapid depăşite, semnificaţia pozitivă a transformărilor din domeniul ideologicului se impune cu o deosebită evidenţă. Aşa cum sublinia, în acest sens, tovarăşul Nicolae Ceauşescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie a.c., **„în întreaga activitate de construcţie socialistă un rol important l-a avut întotdeauna activitatea ideologică, politico-educativă, de formare a omului nou, constructor conştient al noii orînduiri sociale".**

În cadrul procesului complex de formare a omului nou, educarea conştiinţei morale socialiste, realizarea integrală a profilului etic înaintat, revoluţionar, care trebuie să definească pe constructorul angajat responsabil în edificarea orînduirii dreptăţii şi echităţii autentice, constituie obiective de importanţă majoră. Aceasta, întrucît dimensiunea morală măsoară atît eficienţa cît şi valoarea intrinsecă oricărei acţiuni sociale, comportamentul bazat pe asumarea liberă a datoriei sociale fiind nu numai criteriul autenticei împliniri a personalităţii, ci şi dovada calităţii stimulator-umane a societăţii în ansamblu. Or, istoria de pînă acum a umanităţii a arătat cît de dificil se realizează în viaţa cotidiană funcţia socială a moralei, cît de contradictoriu se obiectivează în activitatea concretă a individului principii şi valori etice general acceptate, cîtă distanţă se instituie adesea între vorbă şi faptă, între atitudine şi conduită, între intenţie şi consecinţă. Aceeaşi istorie umană, desfăşurată în cadrul antagonismelor de clasă, a instituit, în locul solidarităţii interumane, obiectiv necesare omului, egoismul deschis ori ascuns (doar rareori, în momente de cumpănă, înlocuit, în comunităţile minoritare dominante, de solidaritatea de clasă, îndreptată împotriva marii majorităţi a populaţiei); în locul moralei — relativismul agresiv, întemeiat pe utilitarismul exacerbat al mijloacelor; în locul cinstei şi demnităţii acţiunii — pragmatismul conjunctural, ipocrit şi filistin. Nu întîmplător, marii moralişti ai secolelor dominate de o etică socială practic neputincioasă, scindată între aspiraţia de solidaritate interumană şi practica nemiloasă a dependenţelor personale şi, în ultimele secole, economice au produs pagini excepţionale în descrierea concretă a viciilor, a tipurilor morale negative etc. şi numai viziuni palide, utopice şi, în cel mai bun caz, marginale, ale unor personalităţi etice pozitive. Nu întîmplător, de pildă, în ultimii ani, criza morală ce bîntuie în societatea occidentală a atins asemenea proporţii încît etica tradiţională, devenită cu totul desuetă în faţa unui relativism comportamental totalizator şi recunoscut, începe a fi „înlocuită" (sau „se vrea" a fi înlocuită) cu o puzderie de „etici aplicate", care să asigure un minimum de stabilitate a conduitei şi un consens normativ în arii restrînse.

Prin sine însăşi, educarea morală a individului, înţeleasă ca explicare a principiilor de comportare şi îndreptare a conduitei după anumite modele standardizate de acţiune, este, deci, din ce în ce mai puţin eficientă, deşi încă din zorii umanităţii, noilor generaţii le-au fost transmise nu numai cunoştinţe despre lumea naturală, ci şi despre diferite moduri de conduită. Or, devine evident că, pe măsura dezvoltării marilor diviziuni sociale ale muncii şi, mai ales, a evoluţiei societăţilor împărţite în clase antagoniste, se naşte o prăpastie din ce în ce mai adîncă între *cunoaşterea* a ceea ce este bine şi rău şi *acţiunea* în spiritul binelui şi respingerii răului, între „a şti" şi „a face" în domeniul eticului. De aici, însăşi deprecierea, în aceste societăţi, a „sfaturilor" şi istorioarelor morale, semnificaţia peiorativ-negativă a termenilor de moralist, moralism şi, cu deosebire, moralizare.

Calitatea morală a persoanei, nu ca individ izolat, ci ca tip reprezentativ social, se vădeşte, aşadar, a nu putea fi realizată printr-o educare tradiţională, bazată pe transmitere de cunoştinţe, ci se obţine numai prin medierea unor modificări sociale structurale, care să revoluţioneze, în fapt, întregul mod de viaţă individual şi comunitar. Dacă morala, prin esenţa sa, este cu necesitate determinată social, educarea morală a individului va fi şi ea rezultanta acţiunii condiţiilor social-economice şi culturale asupra personalităţii în formare. De aceea, procesul educativ-formativ moral este subordonat, pentru a se putea realiza efectiv şi substanţial, acţiunilor sociale esenţiale, mai cu seamă acţiunilor social-productive şi celor politico-revoluţionare. Fără a-şi pierde autonomia relativă a conţinutului său intrinsec, procesul educaţiei morale este marcat de dominantele formativităţii ideologice, în general, de relaţiile materiale fundamentale ce caracterizează o societate sau alta. Contrar unei opinii care are încă largă circulaţie în etica occidentală, principiul şi valoarea morală nu sînt recunoscute „automat" de orice persoană „raţională", ci se instituie ori nu drept modele de conduită efective în funcţie de interesele clasei din care face parte persoana, în funcţie de mediul ei social de viaţă, de tipul de acţiune politică (revoluţionară sau conservatoare) în care este implicată. Socialismul nu numai că nu face abstracţie de aceste principii generale, care orientează procesele educative eficiente în teritoriul eticului, ci, dimpotrivă, le dezvoltă şi le îmbogăţeşte, asigurîndu-le valoarea maximă, iar în unele cazuri, pentru prima oară, realitatea, ca principii formative, social-călăuzitoare.

Specificul educaţiei morale a constituit o temă de reflecţie şi dezbatere filozofică ascuţită încă din perioada antichităţii. Platon, în dialogul „Menon", sintetizează patru posibilităţi ale obţinerii virtuţii: prin „predare", prin exerciţiu, prin existenţa naturală a virtuţii odată cu naşterea omului şi printr-o a patra cale, neprecizată (în final, Platon optează pentru aceasta din urmă, definind-o ca „origine divină a moralei"). Împotriva unei asemenea teorii

Digitized by Google

etice elitiste, bazată pe „inspirația divină" în asimilarea principiilor morale (ambele laturi ale răspunsului platonician persista și astăzi în formele modernizate ale eticilor iraționaliste de extremă dreaptă, religioase ori laice), Aristotel subliniază că un răspuns corect la problema pusă nu poate fi realizat decît prin cunoașterea naturii proprii a obiectului de referință, „habitus"-ul, deprinderea obținută prin exercițiu fiind modalitatea proprie („practic-spirituală", am spune noi astăzi) de însușire a universului axiologico-normativ moral. Dacă avem capacitatea naturală să devenim ființe morale, această capacitate, spune Aristotel, devine realitate numai prin deprindere, căci lucrurile „pe care trebuie să le facem învățînd sînt cele pe care le învățăm făcîndu-le...; practicînd dreptatea devii drept; practicînd cumpătarea, cumpătat; practicînd curajul, curajos".

Or, dacă astfel stau lucrurile, devine evidentă cauza ineficacității moralismului și, în general, a eticului în orînduirile presocialiste. Dacă practicarea efectivă a omeniei, dreptății, cinstei, demnității, responsabilității ș.a.m.d. este imposibilă social, în afara unor situații marginale sau în relații strict interindividuale preferențiale, procesul educativ va fi superficial, profund contradictoriu, incomplet și conjunctural. Mai mult decît atît, la nivelul claselor suprapuse, al moralei dominante, însuși faptul concret, despărțit de intenția sau atitudinea subiacentă corespunzătoare, devine puțin semnificativ pentru determinarea calității morale a individului, eventuala sa corespondență cu norma generală pozitivă fiind exterioară, datorîndu-se exclusiv fricii de oprobriu, încălcarea normei respective realizîndu-se ori de cîte ori individul se simte neobservat.

Practica revoluționară a noii orînduiri oferă, așadar, pentru prima dată, în arii grupale semnificative, realitate efectivă principiului „învățării normei morale practicînd-o". Această practică revoluționară devine, în consecință, plurisemnificativă; ea angajază într-un tot integrat cunoașterea, evaluarea, socializarea, acțiunea, educația. Astfel, actul educativ-formativ în zonele moralității va implica, în cadrul acțiunii efective, cunoașterea, valorificarea, însușirea conținutului normei în cauză, fără însă ca deprinderea și obișnuința să fie rezultatele unei însușiri speculative, livrești a principiilor morale (cunoașterea teoretică nu a scutit niciodată pe individ de erori comportamentale).

Accentul pus în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului, în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., pe problemele pe care le ridică, în plan ideologic, întărirea și dezvoltarea continuă a proprietății socialiste, apărarea ei cu înalt spirit de răspundere este deosebit de important și pentru determinarea uneia dintre direcțiile esențiale ale educației morale ca educație practică. Este vorba de înțelegerea aprofundată a faptului că întărirea, dezvoltarea și apărarea proprietății socialiste constituie, în mod intrinsec, laturi decisive ale practicii formative etice. Ca atare, accentul cade pe însăși practica efectivă a acestei apărări și dezvoltări. Or, aceasta implică muncă responsabilă, spirit revoluționar, conducere eficientă în cadrul larg stimulator al instituțiilor democrației muncitorești-revoluționare, bazate pe autoconducere și autogestiune, atitudine fermă împotriva oricăror acte de neglijență, de superficialitate, de lipsă de răspundere față de proprietatea socialistă, încredințată prin Legea contractului-angajament fiecărui colectiv, fiecărui om al muncii. Tocmai pentru că avantajele bunei gospodăriri a proprietății socialiste sînt evidente în mod nemijlocit pentru fiecare om al muncii, tocmai pentru că necinstea, lipsa de răspundere, indiferentismul etc. își relevă la fel de nemijlocit caracterul dăunător pentru individ cît și pentru grup, norma etică a apărării și dezvoltării proprietății socialiste capătă, într-o asemenea înțelegere, posibilități de realizare superioară în conduita producătorilor, deopotrivă, proprietari și beneficiari.

O semnificație asemănătoare are și teza, reliefată de către secretarul general al partidului în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., potrivit căreia se impune extinderea rolului comisiilor de judecată, al adunărilor generale ale oamenilor muncii, astfel încît acestea **„să aibă rolul hotărîtor în judecarea abaterilor de la ordine și disciplină, de la normele de conviețuire socială"**. Prin aceasta, activitatea de apărare a proprietății socialiste, a principiilor și normelor de etică și echitate este chemată să devină, așa cum relevă tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„preocuparea tuturor oamenilor muncii, a întregului popor — adevăratul stăpîn al întregii țări —, a celor care trebuie, prin activitatea lor și prin organele lor, să asigure viitorul liber, să asigure viața, liniștea, să asigure victoria socialismului și comunismului în România"**. Este ușor de observat că funcționarea optimă a unora dintre principalele instituții ale democrației muncitorești-revoluționare este considerată a avea drept scop implict, în concepția secretarului general al partidului, și realizarea unei educații morale practice, nemijlocite; modalității juridice de normare a conduitei i se adaugă, paralel și corelativ, modalitatea etică, sancțiunii juridice fiindu-i întărită, astfel, capacitatea reprobatorie și preventivă.

Educația morală practică presupune, așadar, învățarea principiilor și reglementărilor morale socialiste în situațiile concrete de viață, a valorilor ce urmează a fi transformate în deprinderi sau în criterii de apreciere și opțiune. Din acest punct de vedere, întregul sistem de relații economico-sociale (de proprietate, repartiție, schimb de activități), întreaga structură instituțional-organizațională, complexitatea vieții spiritual-culturale socialiste etc. — în măsura în care conturează situații particulare de viață, circumstanțe problematice și decizionale concrete, spații de existență cotidiană, nemijlocită, acțiuni sociale diverse ș.a.m.d. — sînt intrinsec educative moral.

În „Ideologia germană", Marx și Engels, subliniind importanța principiului determinist în istorie, arătau că „împrejurările formează oamenii în aceeași măsură în care oamenii creează împrejurările", principiu ce trebuie să călăuzească fiecare act de educație morală. Învățînd, prin practică, în situații de viață concrete, cerințele noii moralități, individul nu se află, însă, în societatea noastră, în situația de obiect pasiv al acestui proces de învățare; desfășurarea practicii morale, organizarea respectivelor situații de viață în direcții profitabile etic nu se realizează, în socialism, în mod spontan. Dimpotrivă, și cel educat și educatorul, care se află, la rîndul său, implicat într-un amplu proces formativ, participă activ, conduc chiar activitățile educative, mai cu seamă prin modul în care se înscriu pe direcțiile esențiale ale progresului social-economic și cultural, în calitate de constructori conștienți ai socialismului și comunismului. Creînd într-un mod revoluționar „împrejurările", omul nou, comunistul contribuie esențial la caracterul conștient orientat al procesului formativ, proces care influențează decisiv profilul etic al celor din jur, dar nu mai puțin și propria personalitate. Această reunire a elementului obiectiv cu cel subiectiv, a experienței de viață nemijlocite și a controlării acesteia, a deprinderii obținute în timp și a stimulării faptului exemplar, a obligației politice și a datoriei morale constituie unul dintre principalele referențiale ale activității de formare etică a omului nou, care evidențiază realismul și caracterul științific ale orientărilor partidului nostru în domeniul proceselor formative morale.

VASILE POPESCU

UMANISMUL SOCIALIST ȘI FORMAREA OMULUI NOU

Chintesență și finalitate a întregului proces de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, principiile umanismului socialist, revoluționar stau la baza strategiei politice a partidului și statului nostru de formare a omului nou, cu o conștiință înaintată. Așa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, „în centrul activității organelor și organizațiilor de partid, a tuturor instituțiilor ideologice și cultural-educative trebuie să stea permanent modelarea fizionomiei omului nou, înaintat, animat de un profund spirit patriotic, devotat trup și suflet cauzei nobile a socialismului și comunismului.

Promovînd și încorporînd în același timp cele mai înalte valori ale umanității, umanismul socialist se deosebește fundamental de toate celelalte tipuri de umanism. Concepînd omul ca ființă socială, aflată în strînsă legătură și interdependență cu semenii săi, cu masele largi populare, el se întemeiază pe relații de colaborare și stimă reciprocă între toți membrii societății și implică realizarea fericirii personale în contextul asigurării fericirii întregului popor. Conținutul și superioritatea umanismului revoluționar au fost relevate în mod remarcabil de către conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care subliniază că esența umanismului revoluționar — spre deosebire de aceea a umanismului burghez, ce cultivă instinctul egoist,

personală în dauna bunăstarea — constă în stabilirea unor raporturi armonioase, organice între individ și colectivitate.

Umanismul revoluționar concepe afirmarea și dezvoltarea plenară a personalității umane nu izolat, ci în cadrul ansamblului societății. El se manifestă pe fondul relației de interconditionare și interdependență dintre social și individual. Este edificatoare în acest sens ideea lui Marx potrivit căreia „după cum însăși societatea îl produce pe om, tot așa omul o reproduce pe ea". În condițiile socialismului, omul nu numai că nu rămîne în exclusivitate subordonat societății, pierzîndu-și individualitatea ca urmare a specializării, ci o și proiectează, potrivit aspirațiilor sale și legităților social-istorice; desigur, nu în mod voluntarist și subiectivist, ci în conformitate cu acțiunea legităților obiective.

Spre deosebire de tipurile anterioare de umanism, în speță de cel burghez, în care poziția ideologică exclude temeiurile științifice în explicarea naturii personalității umane, a năzuințelor și idealurilor sale, umanismul socialist îmbină în mod dialectic demersul fundamentat pe practica socială cu cel științific, cunoașterea umană fiind considerată un act de profund umanism prin conținut și finalitate. Experiența construcției noii orînduiri a demonstrat că îmbinarea dialectică dintre teorie și practică conferă umanismului revoluționar originalitate și autenticitate. Acesta nu este reductibil la contemplarea omului și a condiției umane, ci este instituit în scopul realizării practice a progresului social-uman. Pe lîngă dimensiunea sa teoretică — teorie revoluționară în acțiune —, umanismul socialist are, așadar, în același timp, un profund caracter revoluționar, concretizat în fundamentarea strategiei politice și economice, științifice și culturale, menită să asigure realizarea și afirmarea esenței umane într-un context social-istoric determinat.

Devenirea umană în plan material și spiritual nu poate, desigur, avea loc și nu are sens în afara imperativelor cunoașterii de sine și a lumii înconjurătoare, în afara unei autentice și reale libertăți de gîndire și acțiune. Cunoașterea științifică, coroborată cu filozofia materialist-dialectică și istorică, poate să ridice omul și demnitatea umană pe cele mai înalte culmi ale devenirii, dîndu-i putere și dinamism. La rîndul lor, practica și evoluția istorică îi conferă omului statutul de „ființă generică" și autonomă, omul devenind astfel „ființa supremă pentru om" (Marx). Sub influența științei, a cunoașterii, în general, și a acțiunii practice, omul se afirmă ca propriul său demiurg, delimitîndu-se permanent de concepțiile creaționiste și fataliste, de tot ceea ce înjosește demnitatea umană.

Orînduirea socialistă este singura formațiune social-economică în care realizarea esenței umane are loc pe fundalul unui democratism real al relațiilor sociale, ceea ce îi conferă omului o autentică libertate de gîndire și acțiune și garantează sensul istoric progresist, profund patriotic al acțiunilor sale.

Umanismul socialist își propune nu numai eliberarea omului de sub dominația naturii, ci și eliberarea de orice instinct egoist, de orice individualism. Așa cum arăta Marx, omul societății comuniste va fi „omul socializat", „omul total" sau „omul universal", cel ale cărui scopuri și interese individuale converg cu interesele colective, generale ale societății. Umanismul socialist implică așadar armonizarea superioară a intereselor personale cu cele obștești, situînd omul și afirmarea multilaterală a personalității sale în centrul sistemului valorilor sociale. Pe temeiul dezvoltării generale a societății, omul devine valoare-scop în plan strategic și acțional.

În opinia unor cercetători occidentali, eradicarea deplină a tendințelor individualiste și egocentrice nu ar fi posibilă deoarece asemenea tendințe ar avea determinări de factură obiectivă. Bunăoară, Ralf Linton, în lucrarea „Fundamentul cultural al personalității", afirma că „omul este produsul final al unui proces evolutiv orientat în întregime spre o individualizare crescîndă" și, în mod paradoxal, eficacitatea maximă a activității unei societăți, ca grup organizat, ar depinde de „gradul de individualizare" a membrilor săi. Chiar dacă acceptă procesul evolutiv, procesualitatea devenirii umane, autorul citat pierde din vedere faptul că omul este un produs social-istoric, rezultat al procesului de socializare. Socializarea, ca factor determinant al ontogenezei și filogenezei speciei umane, și mai ales omogenizarea, ca tendință și legitate, nu exclud personalizarea și diversificarea — procese legice contemporane și nu „paradoxuri inexorabile" ale devenirii societății și umanității. Omogenizarea spirituală, ca rezultantă nemijlocită a socializării, coexistă, în cadrul unui proces unitar și contradictoriu, cu diversificarea și individualizarea.

Faptul că și în condițiile noii orînduiri sociale, tendințele egoiste, individualiste continuă să se manifeste la unii oameni își află explicația, între altele, în aceea că valorile, normele și principiile noii societăți nu și-au pus încă în mod deplin amprenta asupra personalității tuturor membrilor societății, nu au reușit să determine interese, atitudini și comportamente omogene. Aceasta evidențiază cu putere necesitatea intensificării activității politico-ideologice de educare a oamenilor în spiritul principiilor socialismului. Menirea istorică a socialismului — subliniază secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, analizînd interdependența dintre socialism și umanism — este nu numai de a elibera omul de asuprire și exploatare, de a asigura bunăstarea lui materială, ci și de a făuri o civilizație spirituală superioară, care nu se poate realiza decît prin formarea omului nou, cu o înaltă conștiință și pregătire culturală și profesională, cu un profil moral-politic înaintat.

Structurat și fundamentat pe practica socială, umanismul socialist are în centrul său munca — principalul criteriu valorizator al capacităților și potențialităților transformatoare și creatoare ale omului. Măreția omului nu constă numai în calitatea sa de ființă cugetătoare, ci și în aceea de ființă transformatoare. Prin muncă omul își creează condițiile împlinirii sale ca „ființă generică". Munca nu numai că stă la baza ontogenezei omului, ci constituie, în același timp, temeiul axiologic al activității sale cognitive și transformatoare. În acest sens, Marx evidențiază deosebirea dintre om ca „ființa particulară" și om ca „ființă generică", relevînd faptul că limitarea individului la particularitatea sa este o manifestare și, totodată, o consecință a autoînstrăinării omului de esența sa umană, înstrăinarea fiind, la rîndul ei, consecința unor contradicții ireconciliabile, specifice formațiunilor social-politice întemeiate pe clase antagoniste. Depășirea înstrăinării implică, pe de o parte, lichidarea acestor contradicții, iar pe de altă parte ridicarea omului de la particularitate (mai ales individualitate) la generalitate, la calitatea de „ființă generică", cu adevărat umană. Realizarea deplină a ființei umane presupune autodepășirea continuă, iar mijloacele prin care se realizează aceasta sînt de factură praxiologică și gnoseologică — practica și cunoașterea.

Axul central pe care se structurează și restructurează ființa umană este actul creator. Creînd valori, omul se autocreează pe sine ca valoare fundamentală. Contribuind la sporirea patrimoniului de valori social-umane, el contribuie la propria sa îmbogățire spirituală. Spre a se afirma ca „ființă generică", omul trebuie să-și concretizeze capacitățile creative la nivelul maxim, în funcție de potențialitatea spirituală și creativă cu care este dotat și de condițiile sociale și economice în care acționează. Munca se afirmă astfel ca o categorie și o activitate etică și axiologică; ea dă sensuri și deschide orizonturi omului și umanității. În procesul muncii, omul își lărgește permanent sfera cunoștințelor despre lume, își îmbogățește informațiile necesare înțelegerii fenomenelor ce se petrec în jurul său. În același timp, prin muncă, omul dezvăluie „misterul" multor fenomene ale naturii, atribuite de concepțiile mistice, obscurantiste unor „forțe supranaturale". Sub impactul cunoașterii și prin activitatea sa practic-transformatoare, omul se eliberează de concepții și idei retrograde, de tot ceea ce împiedică realizarea sa plenară. Munca îi creează și dezvoltă convingerile în propriile capacități, devenind, în societatea noastră socialistă, principala sursă a afirmării și realizării umane și, totodată, criteriul fundamental al valorizării individuale și colective. În acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată că **„munca este uriașul laborator în care se plămădesc personalitățile cu adevărat proeminente, se afirmă talentele autentice, se nasc geniile, se făuresc capodoperele — atît pe planul creației materiale, cît și al culturii"**.

Umanismul practic și militant — umanismul revoluționar, socialist — se realizează în perspectivă acțională, concretizată în angajarea conștientă a omului, ca ființă socială, în proiectarea și făurirea propriului destin. El se afirmă astfel deopotrivă ca ideologie a luptei pentru progres și realizare umană și ca principiu metodologic al practicii revoluționare. Ca urmare, toate pîrghiile transformării și devenirii sociale sînt chemate să graviteze în jurul afirmării plenare a personalității umane. În acest sens, Tezele pentru Congresul al XIV-lea relevă cu putere faptul că în centrul strategiei de făurire și perfecționare a societății socialiste românești trebuie să se afle și în continuare omul — forța hotărîtoare a tuturor transformărilor revoluționare din societate, din lume —, fericirea și bunăstarea întregului popor.

IOAN JUDE

Digitized by Google

DINAMICA RAPORTULUI MONDIAL DE FORȚE

I

În lumea contemporană, raportul mondial de forțe cunoaște, în dinamica sa, importante schimbări, se manifestă tendințe și fenomene noi pe plan internațional, care exercită o influență tot mai accentuată asupra evoluției istorice, a soluționării complexelor probleme ale lumii de azi.

Caracterizînd tendințele fundamentale ale vieții internaționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu evidențiază marile transformări revoluționare, sociale și naționale, care au avut loc în ultimele decenii și care au schimbat configurația centrelor de putere, echilibrul dintre ele: transformarea socialismului într-o uriașă forță mondială, care exercită o influență crescîndă asupra tuturor fenomenelor și proceselor contemporane, a evoluției istorice a omenirii pe calea progresului; formarea a zeci de noi state independente, care constituie o forță remarcabilă în viața internațională, în lupta pentru independență națională, pentru noi relații între state, pentru o nouă ordine economică și politică internațională; apariția a noi centre de putere, cum ar fi „Grupul celor 77", care include un mare număr de țări în curs de dezvoltare, mișcarea țărilor nealiniate, organisme regionale ale țărilor în curs de dezvoltare; afirmarea statelor mici și mijlocii care au un rol crescînd în viața internațională, în rezolvarea complexelor probleme ce confruntă omenirea; creșterea influenței forțelor revoluționare, progresiste, a clasei muncitoare și maselor largi populare, a opiniei publice, sporirea continuă a rolului popoarelor în dezvoltarea omenirii.

Toate aceste schimbări arată că evoluția vieții internaționale contemporane nu mai este determinată de un număr restrîns de puteri și mari puteri; are loc un amplu proces de multiplicare a centrelor de putere, de reașezare a echilibrului dintre acestea, de realizare a unui nou raport de forțe.

Conținutul principalelor procese și contradicții ce se manifestă pe plan mondial este determinat de confruntarea dintre două tendințe principale: pe de o parte, tendința spre destindere, dezarmare și pace, iar pe de altă parte, tendința spre menținerea încordării și continuarea politicii de război, forță și dictat. Așa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, „în viața internațională au continuat să se manifeste cele două tendințe principale, reprezentate de forțele progresului și păcii, pe de o parte, și forțele imperialiste, reacționare, pe de altă parte". Între aceste forțe s-a stabilit un echilibru relativ, situația mondială fiind deosebit de complexă, contradictorie și gravă. Analizînd în mod aprofundat consecințele acestei situații, secretarul general al partidului nostru subliniază necesitatea ca forțele progresului și păcii să-și intensifice eforturile, să acționeze mai ferm, în strînsă unitate pentru a înclina raportul mondial de forțe în favoarea forțelor păcii și colaborării, pentru dezvoltarea tendinței spre destindere, dezarmare și pace, pentru promovarea unei politici noi, realiste, democratice în viața internațională.

Pornind de la asemenea orientări de excepțională însemnătate, revista „Era socialistă" a organizat o dezbatere, sub forma unui grupaj de articole, consacrată unor aspecte ale dinamicii raportului mondial de forțe, a cărei primă parte o publicăm în acest număr.

TENDINȚE FUNDAMENTALE ALE VIEȚII INTERNAȚIONALE CONTEMPORANE

Partidul Comunist Român, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au meritul istoric de a fi efectuat, în anii de după Congresul al IX-lea, o analiză științifică, novatoare și profund realistă a fenomenelor deosebit de complexe ale vieții internaționale, învederînd amploarea și dimensiunile confruntării ce are loc pe arena mondială, direcțiile în care popoarele trebuie să acționeze spre a putea imprima un curs nou, pozitiv, în raporturile dintre state, în soluționarea problemelor contemporane. O contribuție notabilă în acest sens o constituie teza cu privire la cele două tendințe fundamentale ale vieții internaționale contemporane — tendința spre destindere, dezarmare și pace și tendința spre menținerea încordării și continuarea politicii de război și înarmare, de forță, dominație și dictat. Elaborînd această teză, de o remarcabilă însemnătate teoretică și practică, a cărei justețe este pe deplin confirmată de viață, tovarășul Nicolae Ceaușescu a relevat că, în prezent, întreaga multitudine a proceselor și fenomenelor pe plan mondial, a acțiunilor statelor, ale forțelor sociale și politice se concentrează, de fapt, în jurul confruntării dintre aceste tendințe, care reprezintă, în esență, două alternative, două direcții posibile de evoluție a relațiilor internaționale.

Examinarea atentă a dimensiunilor actuale ale confruntării dintre tendințele principale din viața internațională, în lumina celor mai recente și mai semnificative evoluții, permite unele constatări relevante care pun în lumină justețea aprecierilor formulate de secretarul general al partidului nostru, a concluziilor subliniate în legătură cu această problemă în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului.

Așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu în Cuvîntarea la Adunarea solemnă organizată cu prilejul celei de-a 45-a aniversări a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, **„în situația internațională s-au produs și au loc profunde schimbări în raportul de forțe politic, militar, în dezvoltarea economico-socială. Se poate spune că s-a ajuns la un anumit echilibru în raportul de forțe mondial"**. S-a intensificat și se intensifică în continuare acțiunea forțelor ce luptă pentru respecta-

Digitized by Google

rea independenței și suveranității naționale a tuturor statelor, pentru pace, dezarmare, securitate și largă colaborare internațională. Acest proces are însă loc pe fundalul menținerii și chiar al intensificării politicii de forță, de înarmare, de amestec în treburile interne ale altor state. Pe baza analizei aprofundate a acestor procese mondiale, partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au formulat concluzia potrivit căreia între cele două tendințe fundamentale ale vieții internaționale s-a stabilit, în prezent, un echilibru relativ, nici una dintre ele neputînd să-și afirme categoric ascendența asupra celeilalte. Așa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, acest echilibru relativ „a făcut să se depășească o serie de momente grele și să se asigure, timp de aproape 45 de ani, pacea în lume". Totodată, întregul proces al confruntării dintre aceste tendințe este extrem de mobil, înregistrînd permanent schimbări, se fac remarcate, concomitent, unele tendințe pozitive, dar și tendințe negative, se manifestă momente de puternică încordare, se adîncește criza mondială, se accentuează instabilitatea economică și politică, ceea ce își pune pregnant amprenta asupra întregii situații internaționale.

Analizînd dinamica celor două tendințe, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată că viața internațională continuă să rămînă complexă, contradictorie și gravă.

Într-adevăr, ca urmare a acțiunii forțelor progresiste, democratice, realiste, a luptei popoarelor, au fost înregistrați unii pași pozitivi: s-au realizat înțelegeri între U.R.S.S. și S.U.A. în privința reducerii unor categorii de armamente nucleare, au demarat negocierile de la Viena privind armamentele convenționale în Europa, au încetat unele conflicte și s-au realizat înțelegeri pentru soluționarea altora pe calea tratativelor. Toate acestea dau omenirii speranța că se creează posibilități pentru a se ajunge la acorduri care să ducă, în final, la asigurarea unei păci trainice, la eliminarea războiului din viața omenirii.

În același timp, chiar și după primii pași — încă foarte timizi — pe calea dezarmării nucleare, continuă să se mențină încă uriașe stocuri de armament nuclear, capabile să distrugă de mai multe ori întreaga planetă. Procesul început prin realizarea Tratatului dintre U.R.S.S. și S.U.A. privind lichidarea rachetelor nucleare cu rază medie și mai scurtă de acțiune stagnează și chiar regresează, puternice forțe sociale și politice acționînd în sensul menținerii încordării, al reactivării cursei înarmărilor. Se desfășoară, în continuare, experiențele nucleare, cercetările pentru militarizarea Cosmosului. În cadrul N.A.T.O. se depun eforturi susținute pentru modernizarea rachetelor cu rază scurtă de acțiune, este menținută și promovată periculoasa doctrină a descurajării nucleare ca bază a concepțiilor strategice militare, ceea ce stimulează cursa înarmărilor, în primul rînd a celor nucleare. Se manifestă în continuare politica sferelor de influență, politica de forță și amenințare cu forța, de amestec, sub diferite pretexte, în treburile interne ale altor state.

Evoluția evenimentelor atestă faptul că între forțele ce reprezintă cele două tendințe diametral opuse se produce o intensificare a luptei pentru preponderență pe arena mondială. Această intensificare — care reflectă, în ultimă instanță, lupta dintre nou și vechi, dintre forțele progresiste, înaintate, și cele reacționare, conservatoare — constituie o tăsătură cardinală, dominantă a întregii vieți internaționale contemporane, a întregului sistem de relații internaționale, ce se cere a fi luată în considerare, în mod prioritar, în orice analiză a fenomenelor epocii pe care omenirea o străbate în momentul de față.

Se remarcă, în același timp, o diversificare a metodelor pe care le folosesc forțele promotoare ale celor două tendințe menționate. Forțele ce susțin și promovează politica de încordare, înarmare, dominație recurg, pe lîngă continuarea cursei înarmărilor nucleare și clasice, în general, la înarmarea cosmică, la folosirea forței și la amenințări directe, fățișe cu folosirea forței, la presiuni și șantaj, încearcă să dicteze, să impună altor state calea de dezvoltare economico-socială, împletind sau alternînd în permanență metodele economice cu cele militare, mijloacele politice cu cele ideologice ș.a. Pîrghiile economice sînt folosite cu tot mai multă asiduitate de cercurile interesate în promovarea politicii imperialiste și neocolonialiste, de exploatare, jaf și dominație, pentru a perpetua rînduieli nedrepte, anacronice și a obliga o serie de țări să renunțe la independență și suveranitate, să accepte modele de dezvoltare străine aspirațiilor naționale. Sînt notorii încercările întreprinse de țări capitaliste dezvoltate, de unele cercuri din Occident de a se amesteca în treburile interne ale țărilor socialiste, de a destabiliza situația politică din aceste țări, de a le „ajuta" să se orienteze către forme capitaliste, într-un cuvînt, de a schimba raporturile de forțe pe plan internațional în favoarea capitalismului. Este, aceasta, o politică în contradicție flagrantă cu politica de destindere, colaborare și pace, cu noile principii de relații între state, o politică ce încalcă brutal Carta Națiunilor Unite, acorduri internaționale, principiile coexistenței pașnice, o reîntoarcere la vremurile negre ale „războiului rece". Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Adunarea solemnă ce a avut loc în Capitală la 21 august a.c., **„știm și din trecut și cunoaștem și din viața de astăzi că cercurile reacționare imperialiste nu se opresc în fața unor noțiuni abstracte, umane, că, în interesul lor, ucid, omoară, organizează diversiuni, destabilizarea în diferite țări socialiste."** Desigur, pînă la urmă, aceste acțiuni sînt sortite eșecului, dar ele sînt, fără îndoială, de natură să afecteze destinderea, conlucrarea între țări. În cuvîntarea la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din iulie a.c., secretarul general al partidului nostru sublinia că este necesar ca acele țări și cercuri care se amestecă grosolan în treburile unor țări socialiste **„să reflecteze mai bine și să înțeleagă că trebuie să se renunțe cu desăvîrșire la vechea politică de amestec în treburile interne ale altor state, să se renunțe cu desăvîrșire la politica «războiului rece». Să nu se uite că anticomunismul și politica destabilizatoare nu au dus decît la încordare, la înrăutățirea situației internaționale".**

În opoziție cu asemenea tendințe și orientări anacronice, deosebit de periculoase, se afirmă cu putere forțele care se pronunță pentru pace și dezarmare, pentru destindere și colaborare; au intrat și intră în luptă noi forțe politice, au fost și sînt inițiate mereu noi și ample acțiuni pe plan național și internațional, pentru pace și dezarmare, pentru afirmarea unor relații noi între toate statele lumii. Toate acestea demonstrează voința crescîndă a popoarelor de a-și hotărî singure destinul, calea de dezvoltare, de a se opune oricăror încercări de a le transforma în simple „obiecte" ale politicii de dominație și înarmare, oricăror încercări de menținere și permanentizare a unor stări de lucruri anacronice, contrare păcii, progresului și colaborării internaționale.

O altă constatare ce se desprinde din analiza dimensiunilor actuale ale confruntării dintre cele două tendințe pe plan mondial este aceea că, în prezent, se produce o adevărată „globalizare" a sferei de cuprindere a acestei confruntări. Politica de înarmare a cuprins marea majoritate a țărilor lumii. Prin proiectarea ei în spațiul cosmic, această politică urmărește să asigure dominația militară a unor țări puternic înarmate asupra întregii lumi. Escaladarea cursei înarmărilor întărește poziția acelor state care au condițiile necesare continuării, la parametri tot mai înalți, a competiției militare, dîndu-le posibilitatea să utilizeze forța, dictatul și să tindă spre eliminarea țărilor mai puțin dotate din punct de vedere militar și, pe cale de consecință, a influenței politice a acestora pe arena internațională. Unele state puternic înarmate își arogă, în continuare, „dreptul" de a interveni în orice țară sau zonă a globului potrivit intereselor lor de mare putere, promovează, în diferite forme, o politică de reîmpărțire a sferelor de influență și dominație.

Faptul că între cele două tendințe s-a stabilit un echilibru relativ impune forțelor favorabile destinderii, dezarmării și păcii să acționeze în continuare cu mai multă hotărîre, consecvență și fermitate pentru afirmarea unui curs nou în viața internațională, care să asigure întărirea legalității internaționale, soluționarea democratică a problemelor mondiale.

În legătură cu raportul mondial de forțe se pune și problema înțelegerii aprofundate a conceptului de putere în viața internațională. După cum se cunoaște, preocupările gîndirii politice universale în legătură cu fenomenul puterii sînt foarte vechi. Vreme îndelungata s-a căutat să se acrediteze ideea că puterea, raportată în special la dimensiunea sa militară, constituie un „element-cheie", care ar trebui, inevitabil, să-și pună amprenta decisivă asupra organizării relațiilor dintre țări, asupra oricăror tipuri de raporturi dintre ele. De-a lungul istoriei, valori perene, fundamentale precum pacea, suveranitatea, libertatea, egalitatea popoarelor au fost sacrificate de multe ori, în mod nemilos, fără nici un fel de scrupule, în favoarea unor politici axate pe preponderența puterii, a forței, chemate să asigure, în cadrul sistemului internațional, relații ierarhice, de inegalitate, de dependență și asuprire, subordonarea țărilor mici față de cele mari, considerate a fi singurele în măsură să joace un rol cu adevărat istoric în politica mondială.

După terminarea celui de-al doilea război mondial, agravarea situației internaționale a determinat noi încercări de a redefini echilibrul internațional, ținînd seama de schimbările produse în însuși conținutul noțiunii de putere. Transformările survenite în structura puterii pe arena mondială au fost puse în lumină de numeroși autori de specialitate, care au

Digitized by Google

încercat, într-un fel sau altul, să examineze impactul evoluțiilor înregistrate pe acest plan asupra mecanismului însuși al raporturilor internaționale.

Este un important merit al partidului nostru, al tovarășului Nicolae Ceaușescu acela de a fi evidențiat cu pregnanță cerința de a se lua în considerare evoluțiile noi pe plan mondial, deplasările în structura puterii, necesitatea, pentru toți factorii de decizie politică, de a cunoaște și interpreta just modificările ce se produc permanent pe arena internațională. Secretarul general al partidului a elaborat o concepție înnoitoare atotcuprinzătoare cu privire la raportul internațional de forțe, o concepție dinamică, realistă ce are în vedere interesele tuturor popoarelor, aspirațiile lor de pace și securitate. Această concepție ia în considerare, în mod primordial, schimbările care au loc în raporturile de forță pe arena mondială, apariția unor noi centre de putere, afirmarea crescîndă a tot mai multor țări independente și suverane, ce își revendică în mod hotărît dreptul inalienabil de a participa la soluționarea problemelor internaționale.

Schimbările pozitive ce au avut și au loc pe plan internațional se datorează intensificării luptei maselor, a popoarelor de pretutindeni, apariției și consolidării noilor centre de putere — țările socialiste, țările în curs de dezvoltare și nealiniate, țările mici și mijlocii — care, împreună, constituie, în mod obiectiv, o uriașă forță în lupta pentru afirmarea unui mod nou, democratic de organizare a vieții internaționale, pentru eliminarea vechii politici, de forță, dominație și dictat, de înarmare, pentru edificarea unei lumi a păcii și colaborării, întemeiată pe respectarea strictă a intereselor și aspirațiilor fiecărui popor, ale fiecărui stat. Realizarea, pe această bază, a unui nou echilibru internațional vizează o multitudine de domenii, implicînd, deopotrivă, înfăptuirea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, instaurarea unor raporturi de egalitate și încredere între toate națiunile, lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice internaționale, dezvoltarea largă a colaborării între țările lumii pe baza respectării principiilor dreptului internațional, soluționarea exclusiv pașnică, pe căi politice, a oricăror conflicte sau diferende între state. În același timp, un nou echilibru internațional presupune crearea și consolidarea unei noi mentalități, a unui nou mod de gîndire, de abordare a problemelor, prevalența spiritului de colaborare, recunoașterea realității că toate popoarele — mari sau mici — trebuie să coopereze, în condiții de deplină egalitate, pentru făurirea unui nou sistem internațional, bazat pe respectul reciproc, pe preeminența dreptului asupra forței, pe recunoașterea dreptului inalienabil al oricărui popor de a trăi în pace și securitate, de a participa în mod democratic la rezolvarea problemelor contemporaneității.

Acordînd o deosebită importanță înfăptuirii, în relațiile dintre toate statele, a principiilor egalității depline în drepturi, România, președintele Nicolae Ceaușescu au acționat și acționează pentru ca deciziile în toate marile probleme ale epocii noastre să aparțină deopotrivă tuturor țărilor, egal chemate să-și spună cuvîntul în toate problemele contemporane. Înțelegînd rolul considerabil care revine astăzi în lume țărilor mici și mijlocii, țărilor în curs de dezvoltare și nealiniate, România se pronunță și acționează cu fermitate pentru creșterea rolului acestor țări în viața internațională, pentru recunoașterea cerinței obiective și imperioase ca ele să participe, împreună cu țările mari, la rezolvarea, pe bază de deplină egalitate și echitate, a marilor probleme ce preocupă și afectează toate țările și popoarele lumii. O asemenea viziune asupra relațiilor internaționale nu presupune nicidecum negarea sau subaprecierea rolului marilor puteri, ci implica necesitatea ca acest rol să fie interpretat și înțeles în consonanță deplină cu realitățile și cerințele noi ale epocii contemporane, cu imperativele asigurării unei participări depline, egale a tuturor țărilor și popoarelor la viața internațională.

Analizînd, în perspectivă istorică, procesele și fenomenele de pe arena mondială, partidul nostru evidențiază afirmarea crescîndă a tendințelor de depășire a oricăror forme de dominație, de amestec în treburile interne ale altor țări, a oricăror relații inegale, tendința de afirmare a unei politici noi, în concordanță cu interesele popoarelor. **„Să se înțeleagă bine** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — **că destinderea și soluționarea problemelor complexe internaționale cer o nouă politică, o nouă gîndire, o acțiune în spiritul colaborării egale în drepturi. Trebuie să se înțeleagă bine că poleind — chiar cu aur, nu numai cu dolari, vechea politică, nu se poate ascunde structura ei învechită, ruginită, anticomunistă, care trebuie aruncată la o parte. Numai așa se deschide calea spre colaborare, spre soluționare, într-o strînsă colaborare a problemelor grave ale lumii, spre asigurarea păcii pe planeta noastră."**

Forțele realiste, democratice, progresiste, popoarele au capacitatea de a influența în mod hotărîtor mersul istoriei, de a contribui la depășirea stărilor de tensiune și conflict, de a determina orientări novatoare, schimbări de substanță în întregul sistem al relațiilor internaționale.

VICTOR DUCULESCU

ROLUL ISTORIC AL SOCIALISMULUI ÎN AFIRMAREA UNEI NOI POLITICI INTERNAȚIONALE

La acest sfîrșit de mileniu, cînd omenirea se află în fața unor mari și complicate probleme, necunoscute în trecut sau care au căpătat dimensiuni noi, întrebările pe care și le pun diferite forțe sociale și, în general, fiecare om în parte asupra viitorului sînt perfect legitime. Încotro se îndreaptă omenirea? Spre o lume a păcii și colaborării între state suverane și egale în drepturi, o lume a progresului și echității sau spre o lume în care vor dăinui inegalitățile sociale, ca și cele dintre națiuni, dintre state, insecuritatea socială ca și cea internațională, politica de forță și amenințare cu forța, de reîmpărțire a sferelor de influență, o lume amenințată de distrugerea nucleară? Răspunsul corect la aceste întrebări este indisolubil legat de cunoașterea aprofundată a structurii forțelor social-politice, a dinamicii raporturilor dintre ele pe plan internațional.

În ansamblul acestei structuri, extrem de complexă și în permanentă schimbare, țările socialiste ocupă, prin însești natura lor, un loc de cea mai mare însemnătate. În deceniile postbelice, socialismul a izbîndit și se dezvoltă într-un număr însemnat de țări, cuprinzînd o populație de 1,5 miliarde locuitori și deținînd circa 35% din producția mondială. Dar importanța socialismului în viața lumii contemporane depășește categoric semnificațiile sale pur cantitative; desfășurarea fenomenelor și proceselor din economia și politica mondială, din domeniile diplomatic, social, cultural, militar etc. poartă amprenta sa puternică, nu o dată în mod decisiv. Nici una dintre problemele fundamentale ale contemporaneității nu poate fi rezolvată cu adevărat, făcîndu-se abstracție de țările socialiste, de aportul lor constructiv la soluționarea marilor probleme ale vieții internaționale. Dar, pentru ca raportul de forțe în viața internațională să încline în favoarea progresului și păcii, pentru ca puterea de convingere, forța, prestigiul noii orînduiri să se poată manifesta cu toată vigoarea, să se afirme tot mai pregnant, determinînd evoluții pozitive, trainice, este necesar ca politica promovată de țările socialiste să contribuie tot mai activ la afirmarea unei noi gîndiri, a unei noi abordări a problemelor contemporane în consens cu legile progresului social, cu interesele fundamentale ale maselor muncitoare, ale tuturor popoarelor, ale întregii omeniri.

Așa cum este cunoscut, țările socialiste au obținut realizări remarcabile în dezvoltarea economiei, științei și culturii, în transformarea revoluționară, înnoitoare a societății, în ridicarea bunăstării popoarelor lor, realizări cu atît mai semnificative cu cît majoritatea acestor țări au pornit în edificarea noii orînduiri de la un nivel scăzut de dezvoltare economico-socială. Unele deficiențe și erori dintr-o țară sau alta, dintr-o perioadă sau alta în construcția noii societăți, abordările schematice, înguste, dogmatice, neînțelegerea sau nesocotirea condițiilor specifice ale construirii socialismului și impunerea unui „model unic", ignorarea legităților socialismului și aplicarea limitată a principiilor sale fundamentale nu pot pune cîtuși de puțin sub semnul întrebării viabilitatea și superioritatea social-istorică ale noii orînduiri. Experiența, viața scot în evidență posibilitățile reale ale socialismului, capacitatea sa de a acționa

în mod eficient atît în cadrul fiecărei țări, pentru dezvoltarea forțelor de producție, modernizarea economiei naționale, perfecționarea democrației socialiste, a relațiilor sociale, pentru a găsi formele, metodele, structurile de natură să valorifice plenar potențialul creator al noii societăți, cît și pe plan mondial pentru a realiza schimbări pozitive în raporturile de forțe.

Pentru ca întreaga această activitate să-și dovedească eficiența social-istorică, să stimuleze dezvoltarea societății socialiste, este, însă, necesar să se țină seama în permanență de principiile fundamentale ale socialismului, să se manifeste deplină încredere în aceste principii aplicîndu-le creator la situația specifică fiecărei țări. A desfășura procesul perfecționării neținînd seama de legitățile generale ale construcției socialismului, sau chiar renunțînd la principii înseamnă a slăbi forța socialismului nu numai în anumite țări, ci și în ansamblu, pe plan mondial. **„Am considerat întotdeauna și considerăm** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c. — **că soluționarea problemelor interne și calea dezvoltării socialiste constituie îndatorirea supremă a partidelor comuniste, a popoarelor din fiecare țară. Dar fără nici o îndoială că sîntem îngrijorați de unele probleme din diferite țări, deoarece dorim ca toate țările socialiste, toți vecinii noștri să asigure dezvoltarea fermă, pe calea socialismului.**" Numai în acest fel se pot crea premisele reale ale înnoirii și perfecționării autentice, cu alte cuvinte ale întăririi continue a economiei, a societății socialiste, în ansamblu, și, în consecință, ale consolidării prestigiului și forței socialismului pe plan internațional.

O asemenea evoluție este cu atît mai necesară cu cît în fața țărilor socialiste, a forțelor socialismului, în general, se află probleme grave, complexe cu care se confruntă, de altfel, întreaga omenire. Mai presus de orice, popoarele sînt amenințate astăzi de primejdia unei catastrofe nucleare, care ar distruge însăși viața pe Terra, de manifestările flagrante ale politicii de forță, de înarmare, de amestec în treburile interne ale altor state, de agravarea subdezvoltării și a decalajelor dintre țările bogate și cele sărace. Rezolvarea trainică, democratică a unor asemenea probleme impune afirmarea unei noi gîndiri, promovarea unei noi politici, care să răspundă în mod real cerințelor fundamentale ale păcii, dezarmării și colaborării, ale dezvoltării social-economice, care să poată genera soluții adecvate acestor probleme, în interesul tuturor popoarelor. Noua gîndire, noua abordare, noua politică, deși au înregistrat o serie de succese pe plan mondial, se află însă de-abia la început în multe domenii, în stadiul de deziderat. Aceasta corespunde, de altfel, actualului raport mondial de forțe, echilibrului relativ dintre forțele care acționează în direcția destinderii, dezarmării și păcii și cele care promovează o politică de înarmare, război și agresiune. O cerință primordială pentru ca țările socialiste, în general, să-și poată aduce o contribuție tot mai activă și eficientă la schimbarea hotărîtoare a acestui echilibru în avantajul forțelor păcii, dezarmării, destinderii, pentru ca ele să poată juca un rol tot mai important în lupta popoarelor, a tuturor forțelor realiste, democratice, progresiste, o constituie evaluarea cu profundă rigurozitate a actualului raport de forțe, a situației internaționale, ținîndu-se, firește, seama de progresele realizate în direcția păcii și securității internaționale, dar și de gravele pericole ce planează încă asupra omenirii. Popoarele nu trebuie nutrite cu iluzii primejdioase, demobilizatoare, în umbra cărora să se desfășoare, în continuare, cursa aberantă a înarmărilor, politica de forță și dictat, politica sferelor de influență.

Evidențiind rolul țărilor socialiste ca promotoare ale politicii de pace, destindere, dezarmare și securitate, Consfătuirea ce a avut loc la București a Comitetului Politic Consultativ al statelor socialiste participante la Tratatul de la Varșovia a afirmat hotărîrea acestor state de a acționa în mod ferm pentru eliminarea armelor nucleare, pentru dezarmarea convențională, pentru relații noi, de deplină egalitate în Europa și între toate națiunile lumii, pentru făurirea noii ordini economice internaționale. Așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, **documentele adoptate de Consfătuire reprezintă un apel adresat țărilor din N.A.T.O., altor state ale lumii de a acționa împreună, în interesul popoarelor, pentru pace, pentru a se pune cu desăvîrșire capăt vechii politici — pentru o politică nouă, de deplină egalitate în drepturi, pentru a asigura națiunilor dreptul la dezvoltare liberă, independentă.**

Evoluția evenimentelor arată că dacă în politica mondială și-ar fi făcut loc în mod ferm o gîndire realistă, dacă ar fi prevalat înțelegerea justă a cerințelor obținerii unui autentic echilibru militar, la cel mai scăzut nivel, pe plan internațional, nici măsurile de „echilibrare" a forțelor pe calea creșterii succesive a potențialului militar al fiecăruia din cele două blocuri militare ale lumii și, implicit, desfășurarea cursei înarmărilor nu ar fi luat proporțiile cunoscute și nu ar fi avut consecințele grave pe care le-au avut și le au și în prezent. În același timp, se vădește, o dată mai mult, faptul că nici una dintre contradicțiile vieții internaționale nu poate fi rezolvată prin forța armelor: nici contradicțiile dintre diferite state și grupări de state, nici cele dintre marile puteri și, cu atît mai mult, contradicția dintre socialism și capitalism. Se poate afirma, fără nici un dubiu, că nu se pot confunda și reduce contradicțiile dintre socialism și capitalism la contradicțiile dintre state — fie ele chiar mari puteri —, dintre blocuri militare, că aceste contradicții au un caracter mult mai complex și că ele nu pot fi depășite decît pe calea coexistenței și întrecerii pașnice, și nu pe calea înfruntării armate, aceasta, cu atît mai mult cu cît un război, în condițiile erei nucleare, nu ar avea învingători, ci numai învinși.

În condițiile actuale, contradicția dintre capitalism și socialism capătă o nouă relevanță datorită amestecului direct, brutal al forțelor capitalului, al reprezentanților de primă însemnătate al unor cercuri occidentale în treburile interne ale unor țări socialiste, cu scopul de a le „reorienta" spre capitalism dezvoltarea politică, economică, socială, de a le rupe de comunitatea socialistă. Ne aflăm astfel în fața unor încercări fățișe de destabilizare a socialismului, de schimbare a raportului mondial de forțe. Acestor încercări, care amintesc de trista epocă a „războiului rece", trebuie să li se dea o ripostă fermă, firește, nu pe calea creșterii potențialului militar, ci pe calea perfecționării socialismului potrivit principiilor sale fundamentale, a creșterii forței economice a fiecărei țări, dezvoltării, în continuare, a formelor democrației socialiste, întăririi unității și solidarității internaționale a tuturor țărilor socialiste în lupta pentru independență, dezarmare și pace. Evident, a coexista pașnic nu înseamnă, cîtuși de puțin, a dezideologiza raporturile dintre capitalism și socialism, a abandona principiile socialismului, ideologia științifică, revoluționară, lupta împotriva exploatării, a ideologiei claselor exploatatoare. De altfel, cercurile conducătoare ale statelor capitaliste nu au renunțat cîtuși de puțin la ideologia, la concepțiile lor și, în mod corespunzător, la acțiunile îndreptate — sub diverse forme — împotriva socialismului. Referindu-se la amestecul unor forțe politice occidentale și al reprezentanților lor în treburile interne ale unor țări socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că **„este necesar să se înțeleagă de către acești domni și de aceste cercuri că gîndurile lor de a întoarce popoarele de pe calea socialismului sînt sortite eșecului. Ei pot, desigur, să creeze greutăți. Dar socialismul a înregistrat asemenea transformări și realizări încît se afirmă cu putere — și în anii 2000 el va păși triumfător, ca societatea cea mai demnă, cea mai umană, singura care asigură omenirii viitorul liber, independent, pacea, securitatea și bunăstarea!".**

Evoluția istorică relevă, într-adevăr, forța și viabilitatea socialismului, uriașul său potențial de progres multilateral, capacitatea sa de necontestat de a asigura popoarelor o viață liberă și demnă, pacea și colaborarea între state, între națiuni.

O contribuție substanțială la creșterea influenței și forței socialismului în lume, a rolului său în evoluția raportului de forțe spre pace, dezarmare, cooperare este chemată să aducă întărirea unității și solidarității țărilor socialiste.

Este esențial, în acest sens, ca în relațiile dintre ele să se pornească în permanență de la ceea ce este comun, de la interesele generale ale socialismului, de la admiterea principiului unității în diversitate, de la faptul că **numai respectarea cu rigurozitate, de către toate țările socialiste, a noilor principii de relații dintre state constituie singura cale viabilă pentru rezolvarea oricăror probleme ce apar în aceste relații,** pentru consolidarea unității țărilor socialiste, creșterea capacității lor de a contribui la rezolvarea marilor probleme ale contemporaneității, de a influența evoluția vieții internaționale, a dezvoltării societății umane pe calea progresului.

În condițiile actuale, cînd problema unității, solidarității, colaborării dintre țările socialiste se pune cu deosebită acuitate, este important — așa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului — ca țările socialiste să analizeze împreună problemele actuale ale construcției socialiste și să stabilească cum să conlucreze mai bine pentru depășirea unor greutăți și asigurarea dezvoltării fiecărui popor pe calea socialismului.

În același timp, o importanță majoră are realizarea unității și solidarității cu toate popoarele ce pășesc pe calea socialismului, cu toate forțele sociale și naționale ce luptă, într-o țară sau alta, pentru independență și suveranitate, pentru libertate și progres social. Solidaritatea revoluționară își găsește, în zilele noastre, o sferă tot mai largă de manifestare,

Digitized by Google

pornindu-se de la adevărul că socialismul nu poate fi decît rezultatul luptei clasei muncitoare, a forțelor revoluționare, progresiste, a fiecărui popor, cărora țările socialiste sînt chemate, desigur, să le ofere, în numele solidarității revoluționare, un sprijin activ, multilateral. Dar solidaritatea cu forțele înaintate nu are nimic comun cu amestecul în treburile interne ale altor țări. Istoria a arătat că nerespectarea acestui adevăr nu a ajutat, ci, dimpotrivă, a complicat situația internă din anumite țări, a îngreunat, și nu a ușurat, lupta forțelor progresiste, dintr-o țară sau alta, agravînd, totodată, situația internațională și afectînd grav prestigiul și influența socialismului.

În Cuvîntarea rostită la Adunarea solemnă din Capitală, organizată cu prilejul celei de-a 45-a aniversări a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, tovarășul Nicolae Ceaușescu evidențiia **„poziția consecventă a României de dezvoltare a relațiilor sale cu toate țările socialiste, de întărire a solidarității și unității acestora, în lupta pentru edificarea noii orînduiri, pentru progres social și pace în lume".**

Solidaritatea și colaborarea țărilor socialiste constituie o cerință obiectivă a dezvoltării pe calea socialismului, o condiție *sine qua non* pentru ca socialismul să se manifeste ca o forță tot mai puternică a contemporaneității în lupta pentru progresul, libertatea și pacea întregii omeniri. Pornind de la aceste adevăruri fundamentale, partidul și statul nostru acționează în mod ferm pentru întărirea unității și solidarității țărilor socialiste pe baza principiilor egalității, respectării dreptului fiecărui partid și popor de a aplica principiile generale corespunzător condițiilor din fiecare țară, pentru dezvoltarea relațiilor de colaborare și solidaritate cu toate forțele revoluționare și progresiste, cu toate popoarele lumii.

ARMAND OPREA

NOI CENTRE DE PUTERE ÎN ECONOMIA MONDIALĂ

Raportul mondial de forțe poate fi abordat fie din punct de vedere social, politic, militar, fie din punct de vedere economic, în funcție de gradul de dezvoltare a forțelor de producție în diferite state și grupări de state. Ținînd seama de acest ultim criteriu, pot fi urmărite atît evoluția decalajelor economice și tehnologice dintre statele lumii, cît și formarea unor noi centre de putere distincte, cu influențe mai mari sau mici asupra evoluției raportului de forțe mondial, în ansamblu.

Stabilirea și evoluția raporturilor de forțe pe plan mondial sînt legate, printre altele, de faptul că statele dispun de variate forme de putere, cu ajutorul cărora pot influența comportamentul celorlalte state.

Dacă puterea este un concept fundamental în relațiile internaționale, lupta pentru putere constituie efectul unui fenomen avînd rădăcini social-politice și economice profunde, provenind, în primul rînd, din inegalitatea dintre state, dintre națiuni, ca și dintre clase sociale. În același timp, se poate constata o evoluție în timp în ceea ce privește mijloacele utilizate de state sau grupări de state în lupta pentru putere: din plan politico-militar, lupta pentru putere s-a extins în plan economic, iar în ultima vreme și în plan tehnologic.

Structura contemporană a centrelor de putere economică și politică constituie rezultatul interacțiunii unei multitudini de factori, printre care formarea și dezvoltarea pe plan mondial a sistemului țărilor socialiste; prăbușirea sistemului colonial al imperialismului și crearea a peste 100 de noi state; manifestarea tendințelor de grupare și regrupare a statelor în vederea promovării anumitor interese; fenomenele negative care confruntă economia mondială, în special în contextul actualei crize economice mondiale ș.a. Toate acestea au generat anumite raporturi de forță între capitalism și socialism, între marile puteri, între blocurile militare, între țările capitaliste dezvoltate, între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare.

Structurile de putere, raportul de forțe pe plan mondial își modifică permanent configurația. În lume, în ultimele decenii, au apărut noi centre de putere economică și politică, ce exercită o influență puternică asupra vieții internaționale. Astfel, de exemplu, sistemul bipolar sub aspect politico-militar, statornicit imediat după cel de-al doilea război mondial, avînd în centru U.R.S.S. și S.U.A., a evoluat, în decursul timpului, în direcția unei structuri cel puțin „pentagonale": U.R.S.S., S.U.A., Europa occidentală, China, Japonia. Apărută ca urmare a tendinței de sporire a interdependențelor economice sub forma integrării economice subregionale, Piața Comună vest-europeană are un rol important în actuala configurație internațională, acționînd ca un „pol al puterii" în raporturile economice, politico-diplomatice, militare mondiale și venind, nu o dată, în contradicție cu interesele altor centre de putere. Japonia, un alt important centru de putere economică, își adjudecă, în multe privințe, părți însemnate din piața mondială, din însăși piața internă a partenerilor săi dezvoltați, exercitînd, totodată, o însemnată influență și în rîndul țărilor „lumii a treia".

Acestei structuri i se adaugă noi poli ai puterii, ca, de pildă, țările în curs de dezvoltare, grupate într-o serie de organizații cu caracter global sau zonal cum ar fi „Grupul celor 77", mișcarea țărilor nealiniate, S.E.L.A., O.U.A. etc. Țările în curs de dezvoltare acționează pentru o altă structură a economiei și, implicit, a puterii pe plan mondial, pentru lichidarea subdezvoltării și a decalajelor internaționale, a politicii imperialiste, neocolonialiste, pentru o nouă ordine economică și politică mondială, întemeiată pe egalitate și echitate.

Existența unor centre de putere distincte în lumea capitalului este de natură să genereze puternice contradicții economice, între ele desfășurîndu-se o acerbă luptă de concurență, care se manifestă sub forma unor aprige bătălii comerciale, a unor contradicții pe plan valutar-financiar internațional și, nu în ultimă instanță, pe plan tehnologic, în domeniul tehnicii de vîrf. Sînt cunoscute, astfel, „războaiele comerciale" dintre Statele Unite ale Americii și Piața Comună vest-europeană, ca și dintre S.U.A. și Japonia, fiecare acuzîndu-se reciproc de protecționism și discriminare comercială, ca și între Europa occidentală și Japonia, care a pătruns cu produsele sale din ce în ce mai sofisticate tehnologic pe piețele vest-europene. Necesitatea de a atenua, într-o anumită măsură, aceste contradicții, inerente în contextul luptei de concurență dintre țările capitaliste, conduce la încercarea de a realiza o anumită coordonare a poziților lor în unele domenii ale luptei de concurență. În același timp, ele urmăresc realizarea unei anumite coordonări în ceea ce privește relațiile lor economice, comerciale, financiare, tehnologice cu țările în curs de dezvoltare sau cu țările socialiste.

Așa cum a arătat cu prisosință recenta reuniune, care a avut loc la Paris, a celor șapte state occidentale industrializate, asemenea întîlniri nu sînt doar pașnice „coordonări" de poziții în interesul popoarelor, al rezolvării pozitive a gravelor probleme ce confruntă omenirea. Ele abordează doar acele probleme care le interesează și le privesc în mod direct, și aceasta, exclusiv prin prisma propriilor interese, inițiind soluții ce nu sînt altceva decît un fățiș amestec în treburile interne ale altor țări. „Coordonarea" între cele mai mari și mai puternice țări capitaliste reprezintă o brutală și nedisimulată încercare de concertare a acțiunilor în scopul destabilizării țărilor socialiste și țintind spre orientarea dezvoltării acestora spre o economie capitalistă. De asemenea, aceste cercuri își coordonează pozițiile — în spiritul și cu metodele politicii neocolonialiste — în ceea ce privește soluționarea unor probleme cum ar fi cele ale datoriilor externe ale țărilor în curs de dezvoltare, funcționarea sistemului valutar-financiar internațional, transferul internațional de tehnologie, abordarea problematicii subdezvoltării sau atitudinea față de cerințele și acțiunile țărilor în curs de dezvoltare de a restructura relațiile economice internaționale pe o bază echitabilă.

Tabloul economiei mondiale evidențiază, în zilele noastre, o puternică asimetrie, determinată de împărțirea lumii în „centre" bogate și într-o imensă „periferie" pauperă. Din cele peste 160 de state care există în lumea de azi, 20 dețin circa 74% din suprafața planetei; 76% din populația globului se concentrează, de asemenea, în numai 20 de state, iar potențialul economic global se concentrează într-o proporție de 83% într-un număr de 20 de state ale lumii. Astfel de discrepanțe determină puternice contradicții între țările dezvoltate economic și „periferia" slab dezvoltată.

Centrele de putere economică din lumea capitalistă dezvoltată își exercită influența asupra unor regiuni întregi în curs de dezvoltare, fiecare „centru" de putere avîndu-și „periferia" sa econo-

Digitized by Google

mică, pe care o domină prin intermediul pîrghiilor comerciale, financiare, de credit, tehnologice etc. Implantarea monopolurilor din țările capitaliste dezvoltate în țările „lumii a treia" este una din formele de influențare a dezvoltării economice a acestor state și regiuni și de promovare a unor relații comerciale, financiare și de credit profund inechitabile, de natură să frustreze aceste țări de o parte substanțială a muncii popoarelor lor. Astfel, Statele Unite ale Americii controlează majoritatea statelor în curs de dezvoltare din America Latină, avînd o populație de circa 400 milioane locuitori, în timp ce statele Europei occidentale își extind influența asupra unei vaste zone cuprinzînd state africane, state din Bazinul Mării Caraibilor și Oceanul Pacific, state asociate în anumite forme la Piața Comună vest-europeană. Influența Japoniei în țările din sud-estul Asiei, membre ale A.S.E.A.N., este și ea în creștere.

Ca urmare a politicii neocolonialiste — coordonată în unele domeni — și promovată fie cu mijloace dure, fie cu metode din ce în ce mai sofisticate și rafinate, s-au mărit continuu decalajele dintre țările bogate și cele sărace, acestea din urmă fiind jefuite de sute de miliarde de dolari, acaparate de țările dezvoltate, de monopoluri. Accentuarea constradicției dintre bogați și săraci pe plan mondial — care devine cea mai puternică contradicție fundamentală a contemporaneității — pune cu stringență la ordinea zilei necesitatea soluționării globale a problemelor acute ale subdezvoltării, ale datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, edificarea unei noi ordini economice internaționale, care să se caracterizeze prin relații de egalitate și echitate între state, să asigure, în primul rînd, dezvoltarea țărilor, „lumii a treia". Țările în curs de dezvoltate acționează pe diverse planuri, în diferite forumuri internaționale, pentru ca raportul mondial de forțe să corespundă intereselor fundamentale ale omenirii, în general, ale țărilor exploatate și frustate sub aspect economic de țările capitaliste dezvoltate, de marile monopoluri, să fie în consens cu interesele țărilor mici și mijlocii, toate acestea, împreună reprezentînd marea majoritate a popoarelor lumii. Aceste țări care luptă pentru independență, suveranitate, dezvoltare, colaborare egala se afirmă tot mai activ în politica mondială.

În decursul timpului se produc mutații în ceea ce privește rolul și importanța diferitelor centre economice pe plan mondial, mutații ce constituie rezultatul dezvoltării inegale a diferitelor zone și țări de pe glob, în funcție de condițiile interne și internaționale. Astfel, în perioada 1960—1985, creșterea economică a fost inegală în principalele zone și grupe de țări ale lumii, în unele înregistrîndu-se o accelerare a creșterii, în timp ce în altele s-a înregistrat o încetinire a ritmului de creștere economică. Bunăoară, dacă privim evoluția, în ultimele decenii, a diverselor zone și țări — în funcție de o serie de indicatori economici — pot fi observate schimbări semnificative. În perioada 1950—1987, ca urmare a creșterii economice diferențiate, ponderea țărilor capitaliste dezvoltate în produsul mondial global a scăzut de la 67,5% la 56,6%, ponderea țărilor în curs de dezvoltare a crescut de la 12% la 14 %, iar cea a țărilor socialiste — de la 20,5% la 29,2%. În aceeași perioadă, ponderea Europei occidentale în produsul mondial global a scăzut de la 26,3% la 21,7%, a Statelor Unite ale Americii — de la 32,5%, la 21,2%, în timp ce ponderea Japoniei a crescut de la 3,5% la 9,3%, a U.R.S.S. de la 10% la 14,2%, iar a Chinei de la 4% la 6,9%. Aceste evoluții au dus la schimbări importante în ierarhia principalelor țări ale lumii, în configurația centrelor de putere pe plan economic mondial.

În primul sfert de secol din perioada postbelică, ritmul creșterii economice în Europa occidentală, ca și în Europa răsăriteană a depășit media mondială. Începînd însă din anii '70 și, în special din prima parte a anilor '80, Europa occidentală a fost mai puțin flexibilă decît Japonia și Statele Unite în ceea ce privește adaptarea la tendințele de dezvoltare economică și, în special, tehnologică pe plan mondial. Această tendință este, în special, valabilă în ceea ce privește ramurile producătoare de înaltă tehnologie, de tehnologie de vîrf. Totodată, în anii '80, ritmul creșterii economice în țările Europei răsăritene a cunoscut o reducere pînă la nivelul mediu mondial, ca urmare, în principal, a faptului că și țările membre ale C.A.E.R. au fost afectate, într-o măsură sau alta, de criza economică mondială, ca și de epuizarea resurselor creșterii economice extensive, ceea ce a făcut necesară trecerea la o creștere economică intensivă.

Concomitent cu încetinirea ritmului creșterii economice în Europa, s-a înregistrat o accentuare a dinamismului economic în regiunea Pacificului, care încă de multă vreme înregistrează o creștere economică superioară mediei mondiale, iar în ultimul deceniu a cunoscut un ritm de creștere economică de două ori mai mare față de nivelul mondial și care „absoarbe" tot mai mult ramurile de vîrf cu cea mai amplă perspectivă de dezvoltare.

Un rol de primă însemnătate în evoluția centrelor economice de putere îl are revoluția în știință și tehnică, măsura în care roadele acesteia sînt încorporate în dezvoltarea economică. Astfel, așa cum se știe, în anii '80, pe plan mondial, a avut loc o scădere a cererii de materii prime; aceasta nu se explică prin scăderea importanței producției industriale pe măsura sporirii importanței sectorului serviciilor — așa cum se afirmă adesea, cu totul nejustificat —, ci se datorește faptului, deosebit de semnificativ, că producția industrială se deplasează dinspre produsele și procesele intensive în materiale spre produsele și procesele intensive în tehnologie și știință, în condițiile sporirii rolului industriilor de vîrf. Aceste procese, care se desfășoară în modul tehnic de a produce, privesc atît statele dezvoltate, exportatoare de materii prime, așa cum sînt Statele Unite ale Americii, cît și statele importatoare de materii prime, așa cum este Japonia.

Așadar, în determinarea constelației centrelor de putere, precumpănitor devine rolul competiției în domeniul tehnicii de vîrf. În lupta de interese dintre centrele de putere din economia mondială avantajul comparativ, care se credea că există în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, ca urmare a existenței mîinii de lucru ieftine, este pus sub semnul întrebării de ceea ce se numește „decuplarea" producției industriale de utilizarea forței de muncă. O importanță esențială capătă, în prezent, nu ponderea cheltuielilor de muncă vie și, corespunzător, prețul forței de muncă, ci rapiditatea cu care este introdus progresul tehnic în producție — automatizarea, robotizarea etc.

Sub incidența introducerii progresului tehnic, în special în țările dezvoltate, are loc o tranziție dinspre industriile intensive în forța de muncă spre industrii intensive în resurse științifice și tehnologice, ceea ce determină sporirea capacității de concurență a unor țări pe piața mondială. Această tendință, pe lîngă faptul că, în condițiile actualei ordini economice mondiale, mărește decalajele internaționale dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, relansează lupta pentru supremație între centrele de putere. Deosebit de semnificativă în această direcție este confruntarea dintre S.U.A., Piața Comună vest-europeană (C.E.E.) și Japonia. Sînt cunoscute, de altfel, eforturile depuse de C.E.E., concretizate în lansarea unor planuri și programe pentru dezvoltarea mai rapidă din punct de vedere tehnico-științific, a ramurilor de vîrf, în așa fel încît să ajungă din urmă și chiar să depășească S.U.A. sub acest aspect, să crească forța competitivă a economiei țărilor Pieței Comune. Totodată, Japonia intensifică dezvoltarea cercetării științifice și tehnologice și a ramurilor bazate pe tehnica cea mai avansată. Toate acestea determină intensificarea, în diferite forme a luptei pentru supremație economică, pentru acapararea piețelor mondiale.

Evoluția economiei mondiale, inclusiv a raportului de forță dintre centrele de putere din economia mondială, ca și evoluția relațiilor economice internaționale se află, în prezent, sub influența unor procese de structură, care definesc ceea ce adesea se consideră a fi trecerea de la „societatea industrială" la „societatea postindustrială" sau la „societatea informațională". Într-adevăr, în contextul manifestării puternice a progresului tehnico-științific contemporan și, mai ales, al dezvoltării, mijloacelor pentru tehnica de calcul, activitățile privind producerea, stocarea, prelucrarea și transmiterea informațiilor au început să capete un loc precumpănitor nu numai în viața social-economică a țărilor dezvoltate, ci și în întreaga economie mondială. Această situație contribuie, de asemenea, la consolidarea centrelor de putere economică, influențează dinamica lor, lupta pentu reîmpărțirea pieței mondiale.

În condițiile actualului raport de forțe din lumea contemporană, soluțiile la gravele probleme care confruntă economia mondială nu pot și nu trebuie să fie căutate și găsite doar de cîteva centre de putere economică, financiară, tehnologică, potrivit intereselor acestora, ci se impune participarea activă, pe baze democratice, a tuturor statelor. Așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., **„considerăm că este necesar să se asigure participarea activă la soluționarea problemelor mondiale a tuturor statelor, fără deosebire de mărime și orînduire socială"**. Aceasta reprezintă una dintre cerințele fundamentale ale noii gîndiri și noii politici în viața internațională. În același timp, este necesar să se pună capăt actualei ordini economice și finanaciare internaționale, inechitabile, politicii de îmbogățire a unor țări pe seama altora, politicii neocolonialiste de spoliere și jaf a resurselor țărilor în curs de dezvoltare de către centrele de putere din lumea capitalistă, de către societățile transnaționale, să se acționeze pentru o nouă ordine economică mondială, bazată pe relații de

Digitized by Google

egalitate, echitate și colaborare între toate statele lumii.

Așa cum se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului, România militează activ pentru instaurarea noii ordini economice internaționale și lichidarea marilor decalaje existente între țările bogate și cele sărace. Este necesară reglementarea problemei datoriilor externe, care împovărează țările în curs de dezvoltare. Se impune o nouă politică financiară, care să excludă jefuirea și dominarea țărilor sărace de către monopolurile imperialiste și marile bănci internaționale.

AUREL GHIBUȚIU

RAPORTUL DE FORȚE ȘI ECHILIBRUL MILITAR

Raportul de forțe pe plan militar constituie un factor cu vaste implicații în stadiul actual al relațiilor internaționale. El oglindește, pe de o parte, raportul de forțe existent pe plan politic, iar pe de altă parte are propriile sale determinări, caracteristici și tendințe de evoluție. Care sînt aceste tendințe și în ce fel se poate acționa asupra lor în vederea asigurării păcii și destinderii, a creșterii securității internaționale?

Din punct de vedere militar-strategic, se manifestă două tendințe principale, contradictorii, care fac în prezent obiectul a numeroase analize și controverse. Una dintre ele este tendința spre echilibru militar, considerat a fi o expresie sau o condiție a echilibrului politic, iar cealaltă — tendința spre dezechilibru, spre obținerea superiorității militare de către o parte sau alta, ceea ce poate favoriza destabilizarea politică și încercarea de soluționare prin forță a situațiilor conflictuale. Astfel descrise, cele două tendințe par suficient de distincte prin conținutul și consecințele lor. Echilibrul militar corespunde unei necesități obiective și contribuie la realizarea unei securități egale, în timp ce efortul de obținere a superiorității militare are un caracter negativ, exprimă o orientare spre confruntare și război.

Lucrurile devin însă mult mai complicate datorită cursei înarmărilor, fenomenul cel mai nociv al actualei evoluții mondiale, care face ca cele două tendințe să interfereze, sub anumite aspecte, și să apară situații dintre cele mai confuze și mai periculoase. Astfel, cursa înarmărilor este motivată, de către unele cercuri politice, prin restabilirea echilibrului militar, dar fiind totuși o cursă, fiecare parte se străduiește s-o întreacă pe cealaltă, producînd arme tot mai puternice, deturnînd spre scopuri distructive noi și noi realizări de vîrf ale științei și tehnicii. Ca urmare, se concretizează, practic, tendința de realizare a echilibrului militar la niveluri tot mai ridicate și, totodată, de perturbare a acestui echilibru prin continuarea cursei înarmărilor, indiferent de nivelul atins la un moment dat.

După cum demonstrează experiența istorică, realizarea și menținerea echilibrului militar consituie o necesitate în sistemul relațiilor internaționale, fiind o condiție a stabilității acestui sistem, a prevenirii agresiunilor armate și asigurării mijloacelor necesare apărării fiecărui stat. Nu o dată, ruperea echilibrului militar a dus la ruperea sau primejduirea echilibrului politic dintre state, la încercarea de a obține prin forță atingerea unor scopuri politice. Istoria Europei, îndeosebi, oferă exemple edificatoare în acest sens. Totuși, pentru menținerea păcii și securității popoarelor nu este suficient să subliniem necesitatea echilibrului militar. Trebuie să avem în vedere și la ce nivel se situează acest echilibru, în raport cu puterea distructivă a mijloacelor de luptă, aspect care, în împrejurările actuale, capătă o importanță deosebită.

Astăzi s-a ajuns ca echilibrul militar să se ridice la cote foarte înalte, incluzînd în parametrii săi armele de nimicire în masă, în primul rînd armele nucleare, precum și o cantitate enormă de arme convenționale, pe baza încorporării celor mai de seamă realizări ale revoluției tehnico-științifice. După cum se apreciază în literatura de specialitate, este vorba de o capacitate distructivă absolută, care amenință atît existența statelor, cît și a speciei umane și chiar a vieții pe Pămînt. Un nivel atît de ridicat al echilibrului pe plan militar, care are tendința de creștere în continuare, nu poate contribui la menținerea păcii și securității internaționale; el este un echilibru pe marginea prăpastiei, care devine un factor perturbator, generează încordare, neliniște și neîncredere între state, amplifică pericolul unui război cu consecințe catastrofale. De aici concluzia că modelul echilibrului militar realizat prin creșterea continuă a nivelului înarmărilor este profund irațional, în contradicție flagrantă cu interesele vitale ale omenirii, cu aspirațiile ei de pace, securitate și colaborare internațională.

Analizînd în mod realist tendințele evoluției pe plan mondial, din perspectiva întăririi păcii și eliminării pericolului de război, președintele Nicolae Ceaușescu a elaborat și propus un model rațional al echilibrului militar, a cărui realizare, pe deplin posibilă, ar avea efecte benefice pentru toate statele, pentru întreaga omenire. **„Sîntem, desigur, pentru realizarea unui echilibru militar care să nu afecteze securitatea nici unei părți, dar considerăm** — subliniază conducătorul partidului și statului nostru — **că este logic și rațional ca acest echilibru să fie obținut nu pe calea înarmărilor, ci a diminuării continue și sistematice a înarmărilor, a trecerii la lichidarea definitivă a armamentului nuclear"**. Potrivit acestei poziții principiale și profund constructive, este necesar ca despre echilibrul militar să se discute nu în sensul justificării și stimulării cursei înarmărilor, ci în cadrul adecvat al tratativelor pentru dezarmare, securitate și destindere, cu participarea tuturor statelor interesate, trecîndu-se de la declarații la fapte, la măsuri concrete. România a oferit un exemplu în această privință, reducîndu-și unilateral, cu 5%, încă în 1986, efectivele forțelor armate, armamentele și cheltuielile militare. Așa cum a menționat tovarășul Nicolae Ceaușescu în Cuvîntarea la Adunarea solemnă din 21 august a.c., **„pe baza datelor cunoscute, România are cele mai mici cheltuieli militare și pe locuitor, și ca procent din venitul național — și avem în vedere, în viitor, să reducem și mai mult, sub 3 la sută din venitul național, cheltuielile militare"**. Toate acestea demonstrează voința de pace a țării noastre, precum și posibilitatea ca procesul dezarmării să capete un caracter efectiv.

Evaluarea raportului de forțe pe plan militar este o problemă complexă, dificilă, dar de mare însemnătate în etapa actuală, cu implicații nemijlocite în orientarea doctrinelor strategice și a politicii statelor. Sînt necesare estimări corecte asupra capacității militare a marilor puteri, în primul rînd ale Uniunii Sovietice și Statelor Unite, ale blocurilor militare (N.A.T.O. și Tratatul de la Varșovia), ale statelor care fac parte din aceste blocuri, precum și ale altor state, determinări cantitative și calitative referitoare la diferite categorii de forțe și genuri de arme (nucleare, convenționale) etc. Apar aici și anumite asimetrii, deoarece părțile nu posedă aceleași tipuri de arme și nici nu le-au dezvoltat în aceleași direcții sub aspect calitativ, asimetrii folosite adesea pentru a justifica „postînarmarea" și „contracararea" părții adverse. Se adaugă dificultățile legate de faptul că datele publicate de părțile aflate în competiția militară nu sînt întotdeauna veridice, manifestîndu-se tendința de a se atribui mai mult părții celeilalte și mai puțin forțelor proprii. În această situație se iau în considerare și datele publicate de unele institute neguvernamentale, cum ar fi S.I.P.R.I. din Stockholm și Institutul de Studii Strategice din Londra, dar nici ele nu sînt întotdeauna suficient de sigure. Asemenea dificultăți nu sînt insurmontabile și ele pot fi depășite atunci cînd se poartă negocieri sincere, animate de voința de a se ajunge la soluții pozitive, evitîndu-se exagerările de orice fel, procedîndu-se la o informare obiectivă a părților în cauză și a opiniei publice

Digitized by Google

mondiale.

De mai multă vreme, sursele occidentale afirmă că raportul de forțe ar fi favorabil Tratatului de la Varșovia, considerînd că decalajul militar s-ar accentua, cu deosebire în domeniul forțelor convenționale; aprecierile de acest gen servesc drept justificare escaladării cursei înarmărilor și adoptării unor programe de înarmare. Strategia „contracarării", aplicată de administrația S.U.A. pe baza decretului prezidențial nr. 59, a pornit de la considerentul că partea adversă este superioară și că trebuie compensate toate decalajele existente pe tipuri de arme nucleare și convenționale. Interpretîndu-se astfel datele raportului de forțe, se ajunge ca echilibrul militar să devină un factor de stimulare a înarmărilor, de creștere a încordării în viața internațională.

În realitate, datele raportului de forțe, interpretate obiectiv, prezintă o situație de echilibru relativ, cu avantaje ce alternează de o parte și de alta. Avînd în vedere asimetriile inerente, nu se poate pune problema unei paități absolute pentru fiecare tip de armament. În schimb, se poate aprecia că există o paritate strategică relativă pe ansamblul raportului de forțe. De altfel, se știe că, în prezent, Statele Unite ale Americii și Uniunea Sovietică dețin arme nucleare strategice, operative și tactice care pot distruge omenirea nu o dată, ci de mai multe ori. În aceste condiții este un nonsens a susține necesitatea intensificării înarmărilor în scopul „echilibrării" forțelor și „contracarării" adversarului.

Recunoscîndu-se în mod realist că există un echilibru relativ în raportul global de forțe, negocieri purtate cu răbdare și dorință de rezolvare efectivă a problemelor pot identifica, pe componente, tipuri de arme și categorii de forțe, posibilități multiple de înlăturare a disparităților prin reducerea înarmărilor, contribuind astfel efectiv la înfăptuirea unor progrese treptate, substanțiale în direcția dezarmării generale și, în primul rînd, a dezarmării nucleare. Numai prin reducerea înarmărilor la cote cît mai joase se poate realiza un echilibru militar care să nu amenințe pe nimeni, să fie într-adevăr un factor al securității internaționale, să contribuie la crearea unei atmosfere favorabile destinderii, rezolvării pașnice a tuturor problemelor existente între state.

Nu există o altă cale pentru asigurarea păcii, a securității statelor decît oprirea cursei înarmărilor, în primul rînd a celor nucleare, trecerea hotărîtă la dezarmare. Orice inițiativă și orice pas făcut pe această cale merită a fi încurajate și apreciate în mod pozitiv, deoarece corespund intereselor vitale ale popoarelor, deschid noi posibilități de a înainta spre o lume fără arme și fără războaie. În ultima vreme, au apărut în viața internațională unele semne dătătoare de speranțe în această direcție, printre care încheierea Tratatului sovieto-american privind lichidarea rachetelor cu rază medie și mai scurtă de acțiune (I.N.F.). Evenimentele arată însă că unele cercuri politico-militare occidentale nu sînt de acord cu noile tendințe pozitive din viața internațională. În locul preocupării firești pentru reconsiderarea doctrinelor strategice în lumina realității contemporane, adepții descurajării nucleare vorbesc insistent despre „breșa" racheto-nucleară care s-ar fi creat în Europa și despre necesitatea umplerii ei prin elaborarea unor planuri de reînarmare. Măsurile preconizate de N.A.T.O. privind perfecționarea armelor nucleare cu rază scurtă de acțiune ar însemna creșterea de circa 4 ori a puterii de distrugere a armelor existente, ceea ce depășește cu mult puterea armelor înlăturate prin acordul dintre U.R.S.S. și S.U.A. Totodată, se au în vedere amplasarea suplimentară pe aerodromuri a unor avioane purtătoare de armament nuclear, a navelor cu rachete de croazieră pe mările din imediata apropiere, precum și perfecționarea diferitelor tipuri de armament convențional. O atenție aparte se acordă armelor cu dublă natură, care pot utiliza atît încărcături nucleare cît și încărcături clasice. Toate acestea denotă preocuparea de a se găsi substituiri și nu reduceri reale ale armamentului nuclear din Europa.

Persistența vechilor sloganuri ale descurajării nucleare reflectă o atitudine profund conservatoare, opacă, menită să împiedice realizarea unor noi acorduri de dezarmare, amplificarea cursului spre destindere și pace. De aici, necesitatea imperioasă ca popoarele, factorii de răspundere, toate forțele doritoare de pace și securitate, conștiente de consecințele nocive ale continuării cursei înarmărilor, să nu se autolinistească, ci, dimpotrivă, să-și intensifice eforturile pentru a determina o evoluție a evenimentelor corespunzătoare aspirațiilor fundamentale ale omenirii. „Lupta pentru dezarmare și pace — se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al P.C.R. — constituie problema fundamentală a prezentului și viitorului umanității. Cît timp se vor menține armele nucleare se va menține și pericolul unui război nuclear, care va duce la distrugerea întregii omeniri. România consideră că eliminarea completă a armelor atomice, lichidarea armelor chimice și reducerea radicală a armelor convenționale este singura cale pentru supraviețuirea omenirii, condiția existenței vieții pe planeta noastră. Este necesar să fie definitiv abandonată concepția asigurării păcii prin descurajarea nucleară, care înseamnă, în fapt, o politică de forță și dominație". Aceasta reprezintă adevăratul imperativ prioritar al epocii noastre și este necesar ca lui să i se subordoneze și doctrinele militare, renunțîndu-se la tezele și conceptele depășite, anacronice, care nu fac decît să amplifice încordarea și stările conflictuale, afirmîndu-se idei și concepte noi, în concordanță cu realitățile lumii contemporane. Astăzi, mai mult ca oricînd, se cere ca doctrinele militare să fie racordate la obiectivele unei politici raționale, de pace, destindere și colaborare între popoare, de respectare a independenței și suveranității naționale a tuturor statelor.

Realizarea echilibrului militar la niveluri cît mai joase este, desigur, o acțiune complexă, care presupune abordarea multilaterală și soluționarea corespunzătoare a numeroase laturi, aspecte, forme de manifestare aflate în interacțiune.

Țările socialiste își afirmă hotărîrea de a acționa ferm pentru dezarmare, pentru eliminarea armelor nucleare și chimice, pentru dezarmarea convențională. Consfătuirea de la București, din iulie a.c., a Comitetului Politic Consultativ al statelor socialiste participante la Tratatul de la Varșovia constituie o nouă dovadă a dorinței și voinței politice a acestor state de a acționa împreună în interesul popoarelor, pentru a se pune capăt vechii politici de înarmare și război, pentru o politică nouă, de deplină egalitate în drepturi, de asigurare a dezvoltării libere, independente a tuturor statelor, de dezarmare și pace.

Pornind de la o viziune globală, unitară a procesului dezarmării, România, președintele Nicolae Ceaușescu au avansat numeroase propuneri concrete și au întreprins inițiative vizînd toate componentele acestui proces: reducerea treptată și eliminarea în final a armelor nucleare; încheierea unui tratat privind eliminarea armelor chimice; reducerea substanțială a armamentului convențional; crearea și extinderea zonelor libere de arme nucleare și chimice; diminuarea treptată a efectivelor forțelor armate; desființarea blocurilor militare și a bazelor militare aflate pe teritorii străine; renunțarea la programele de militarizare a Cosmosului și folosirea spațiului cosmic numai în scopuri pașnice; încetarea tuturor experiențelor nucleare; reducerea substanțială a cheltuielilor militare. Transpunerea în practică a acestor măsuri ar imprima un curs nou evoluției relațiilor internaționale, ar întări securitatea tuturor statelor, ar crea largi perspective procesului de pace și dezarmare.

Numai o concepție unitară, o abordare **globală** a problemelor dezarmării poate duce la progrese reale, la soluții care să asigure supraviețuirea omenirii și, în același timp, securitatea, independența și dezvoltarea liberă a fiecărei națiuni. Așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„nu există o altă cale pentru supraviețuirea omenirii decît lichidarea cu desăvîrșire a armelor nucleare, a armelor chimice, a altor arme de distrugere în masă și reducerea radicală a armelor convenționale! Dezarmarea constituie astăzi cerința vitală pentru viitorul și viața întregii omeniri".** Aceasta este o concepție profund realistă și constructivă, corespunzătoare intereselor generale ale umanității, deschizătoare de largi perspective în lupta unită a popoarelor pentru pace și dezarmare, pentru independență națională și progres social.

CORNELIU SOARE

Digitized by Google

Doctrina „convergenței" – o viziune deformată asupra progresului economico-social

În contextul actualelor dezbateri cu privire la progresul social, la coexistența pașnică și premisele asigurării ei, cîștigă tot mai mult teren punctele de vedere lucide, care apreciază că politica imperialistă de forță și dictat, de amestec în treburile interne ale altor țări, tendințele hegemonice și raporturile inechitabile între state, escaladarea cursei înarmărilor, a celor nucleare în primul rînd, sînt principalii factori ce subminează destinderea, pacea. Pe de altă parte, însă, numeroși reprezentanți ai cercurilor conservatoare occidentale, interesate atît în perpetuarea capitalismului cît și a ordinii internaționale instaurate de acesta, vehiculează tot mai insistent idei potrivit cărora una dintre premisele majore ale coexistenței pașnice ar fi „abandonarea" identității de sine a teoriei și practicii revoluționare. Din păcate, chiar și autori din unele țări socialiste exprimă, în diferite articole și studii, opinii ce lasă să se înțeleagă că îmbunătățirea climatului internațional ar fi „stînjenită" de confruntarea ideologică dintre capitalism și socialism, pledînd pentru „diminuarea" acesteia și pentru acordarea unei „atenții sporite elementelor comune celor două sisteme".

Pe baza analizei realiste a situației mondiale, a cărei evoluție atestă din ce în ce mai pregnant că orînduirea capitalistă nu este capabilă să soluționeze marile probleme economice, sociale, politice cu care se confruntă umanitatea, popoarele și că singura alternativă viabilă a progresului economico-social este reprezentată de socialism, partidul nostru apreciază că, în aceste condiții, combaterea anticomunismului, a oricăror forme de subminare a încrederii în potențialul de progres al noii orînduiri constituie o componentă indestructibilă a luptei revoluționare, a afirmării vocației transformatoare a socialismului. **„Iată de ce** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru — **este necesar să fie combătute cu fermitate tezele dezideologizării relațiilor internaționale, ale slăbirii luptei de clasă și alte teze antiștiințifice și antirevoluționare care produc confuzii și neîncredere în forțele clasei muncitoare, în lupta popoarelor pentru progres, pentru pace și colaborare internațională, în victoria inevitabilă a socialismului".**[1]

Afirmarea cu consecvență a teoriei și practicii revoluționare impune nu numai raportarea critică față de întruchipările fățiș ostile socialismului ale ideologiei procapitaliste, ci și față de formele sale mai „subtile", al căror mesaj efectiv — disimulat adesea sub aparența unei abordări „științifice", „neutre" a tendințelor dezvoltării sociale contemporane — se lasă mai greu descifrat la prima vedere, dar care vizează, în ultimă instanță, același obiectiv — subminarea încrederii în socialism și asigurarea unui suport „teoretic" tentativelor de destabilizare a țărilor socialiste. Dat fiind că în seria unor atare demersuri se reînscrie, în prezent, la loc de seamă, doctrina „convergenței", se ridică în mod firesc întrebarea: care sînt rațiunile politice și ideologice ale reafirmării, în noi maniere, a tezelor privitoare la presupusa „confluență" dintre capitalism și socialism.

Doctrina „convergenței" și metamorfozele ei

În 1970, cînd politologul englez Brian Crozier, adversar de notorietate al socialismului, aprecia că „anticomunismul este, la drept vorbind, necesar dar nu e întotdeauna recomandabil din punct de vedere tactic să fie numit astfel"[2] și sugera, în consecință, translația limbajului propagandistic procapitalist de la anticomunismul „zgomotos și prostesc" al perioadei „războiului rece" la acela — mai „eficient", în viziunea sa — al unui anticomunism „discret și inteligent", o bună parte a apărătorilor capitalismului făcuseră deja pași serioși în această direcție.

Încă de la sfîrșitul anilor '50, exaltării „virtuților" capitalismului și anatemizării orînduirii bazate pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, ca fiind „contrară naturii umane", a început să li se substituie tema „transformării esenței capitalismului". În ce privește socialismul, s-a trecut de la negarea posibilității sale la afirmarea „accidentalității" lui, altfel spus la susținerea ideii că „deși posibil, el nu este absolut necesar". Se încetățenea astfel presupunerea că acesta nu reprezintă o alternativă globală la capitalism, ci pur și simplu „una dintre căile" de acces la dezvoltare al țărilor rămase în urmă din punct de vedere economic.

Piatra unghiulară a demonstrațiilor privind „perenitatea" capitalismului a fost — de-a lungul deceniului al 7-lea — sublinierea discontinuității dintre întruchiparea sa prezentă și cele anterioare. La nivelul limbajului politic, s-a asistat la o cvasi-abandonare a noțiunii de capitalism, căreia i-au luat locul termenii de „societate a bunăstării", „societate de consum", „societate a claselor mijlocii" etc. Punerea în circulație a tezelor privitoare la „depășirea luptei de clasă" și la „sfîrșitul ideologiilor" constituia, la rîndul ei, o modalitate de acreditare a ideii că „bolile copilăriei capitalismului" — crizele, dezechilibrele, inegalitățile, conflictele sociale — ar fi fost depășite o dată pentru totdeauna. Pe scurt, predicțiile marxiste în legătură cu destinul istoric al capitalismului erau declarate „irelevante".

Operînd o sinteză *sui generis* a diver-

selor argumente prin care toate aceste doctrine susţineau că se asistă la o „schimbare a esenţei" orînduirii bazate pe proprietatea privată, doctrina „convergenţei" afirma şi ea, într-o manieră proprie, că transformarea revoluţionară a capitalismului ar fi devenit „inutilă", întrucît s-ar acumula tot mai multe indicii ale „confluenţei" sistemelor sociale opuse, într-o perspectivă mai mult sau mai puţin apropiată. Elementele „comune" — de ordin tehnologico-organizatoric, economic, social, cultural etc. —, la a căror sedimentare şi consolidare ar fi contribuit substanţial revoluţia ştiinţifico-tehnică, precum şi coexistenţa celor două orînduiri într-un „mediu internaţional unic" erau prezentate ca tot atîţia factori favorizanţi ai unor „benefice împrumuturi reciproce", ce nu ar mai fi permis să se vorbească de existenţa unui raport de succesiune istorică între socialism şi capitalism.

Luînd în considerare diversitatea criteriilor în funcţie de care se estima că societatea viitorului va fi una „mixtă", nici socialistă, nici capitalistă, literatura noastră de specialitate a evidenţiat, încă din perioada avîntului iniţial al doctrinei, existenţa cîtorva tipuri principale de „convergentism": tehnologic-organizaţional (J. Tinbergen, J.K. Galbraith); economic (J. Tinbergen, Fr. Perroux, J. Fourastié, W.W. Rostow, W. Buckingham), sociologic (P. Sorokin, R. Aron, A. Touraine), politologic (P. Sorokin, M. Duverger) şi ideologic (D. Bell, S.M. Lipset). În acelaşi timp, s-a semnalat, pe bună dreptate, că, cel mai adesea, teoreticienii în cauză ajungeau, pe parcursul demonstraţiilor referitoare la „naşterea societăţii unice", să se refere mai puţin la „confluenţa" celor două orînduiri, cît fie la „integrarea capitalismului în socialism", fie la „reorientarea socialismului către capitalism", contrazicînd prin aceasta însăşi teza-cheie a „armonizării sistemelor sociale opuse". Este necesar de adăugat că, în genere, consideraţiile privind „socializarea capitalismului" aparţineau autorilor ce se raportau critic, de pe poziţii reformiste, faţă de modul de structurare şi funcţionare a acestuia, în timp ce pledoaria pentru „liberalizarea socialismului" venea din partea unor gînditori cu convingeri anticomuniste, care apreciau însă că războiul nu ar mai fi calea cea mai recomandabilă de „resorbire" a socialismului.

Deşi doctrina „convergenţei" a reprezentat, în anii '60, o recunoaştere, mai mult sau mai puţin tacită, a viabilităţii socialismului şi a servit — în cazul unora dintre susţinătorii ei — ca argument în favoarea coexistenţei paşnice (fapt care, în perioada imediat următoare „războiului rece", constituia o schimbare poziţivă în cadrul confruntării ideologice), nu pot fi trecute însă cu vederea erorile fundamentale ale acestui mod de interpretare a dezvoltării istorice contemporane, care-şi pun amprenta asupra tuturor variantelor sale, inclusiv a acelora ce nu sînt declarat procapitaliste. El este tributar determinismului tehnologic sau economismului vulgar (care rup forţele de producţie de relaţiile de producţie şi suprastructura de baza economică), absolutizează analiza cantitativă în defavoarea celei calitative şi forma în defavoarea esenţei, împărtăşeşte — mai ales în variantele care vorbesc despre „socializarea" capitalismului — o viziune evoluţionistă plată asupra progresului istoric sau neagă — în variantele ce susţin „revenirea socialismului la capitalism" — existenţa unui sens legic, ascendent al istoriei.

Căderea teoriei „convergenţei" în „dizgraţie ideologică" — în a doua jumătate a anilor '70, cînd neoconservatorismul a preluat rolul de „vîrf de lance" al legitimării orînduirii bazate pe dominaţie şi exploatare — nu s-a datorat, însă, acestor deficienţe, ci, în primul rînd, faptului că, la fel ca şi celelalte forme ale anticomunismului „discret şi inteligent", ea nu mai putea servi satisfăcător — în condiţiile declanşării noii faze a crizei orînduirii burgheze — pledoariei pentru capitalism. Între altele, şi pentru că diferitele teze privitoare la „diminuarea conflictului ideologic" nu mai consonau cu rapidul proces de „reideologizare" a dezbaterilor de idei, care a însoţit ascensiunea neoconservatorismului. Anticomunismul făţiş a redevenit piatra unghiulară a apologiei capitalismului, motiv pentru care unii autori au şi emis formula „celui de-al doilea război rece", menită a caracteriza schimbarea de ton intervenită în raport cu producţia ideologică occidentală a intervalului dintre sfîrşitul anilor '50 şi prima jumătate a anilor '70.

Sesizînd, încă de la începuturile ei, semnificaţia acestei reveniri, Maurice Godring releva: „Dacă lupta de idei este atît de puternică, aceasta se datoreşte faptului că, pe lîngă rolul său tradiţional, ea devine, într-o anumită manieră, substitutul altor forme ale luptei de clasă, la care, precum în cazul violenţei armate, capitalismul poate recurge din ce în ce mai puţin. Aceasta explică **intensitatea** ei. Diseminarea ideologică a devenit la fel de importantă ca şi bazele militare".[3] Nevoite, sub presiunea realităţilor, a afirmării tot mai puternice a socialismului, să accepte coexistenţa paşnică, cercurile reacţionare din ţările capitaliste nu o extind, evident, şi în plan ideologic. Dimpotrivă, intensificarea propagandei împotriva ţărilor socialiste, a comunismului este concepută ca o modalitate de „recuperare", cel puţin parţială, a „libertăţii de mişcare", pe care au pierdut-o în plan politic şi militar, ca urmare a manifestării tot mai susţinute a forţelor progresiste, democratice, revoluţionare din întreaga lume, ca un mijloc de diversiune, de subminare şi destabilizare a ţărilor socialiste.

Iată tot atîtea elemente care trezesc legitima întrebare: ce semnificaţie are reactualizarea, în acest context, a doctrinei „convergenţei"? Înainte de pronunţarea unui verdict este necesar să se verifice dacă nu cumva acest lucru se datoreşte acumulării anumitor tendinţe obiective, care ar face-o astăzi mai pertinentă decît acum două decenii.

Deosebiri fundamentale, de esenţă

Însuşi faptul că „similitudinile" generate de afirmarea revoluţiei ştiinţifico-tehnice în cele două sisteme au constituit şi constituie unul dintre axele principale ale teoriei „convergenţei" sugerează o primă direcţie de investigaţie.

În mod cert, din anii '60 şi pînă în prezent, distanţele dintre ţările socialiste şi cele capitaliste, în planul dezvoltării tehnico-ştiinţifice, s-au redus simţitor. Dar aceasta nu conferă un plus de temei tezelor privitoare la „apropierea" dintre cele două sisteme. Dimpotrivă, deosebirile de esenţă, opoziţia fundamentală dintre ele — care continuă să existe şi să se manifeste — îşi pun puternic amprenta asupra efectelor sociale ale utilizării noilor tehnologii. Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului nostru subliniază, în acest sens, pornind de la situaţiile concrete existente în cele două tipuri de societăţi: „Introducerea tehnicii moderne, a cuceririlor ştiinţei, care în capitalism duce la azvîrlirea în stradă a milioane de muncitori, la creşterea şomajului, în socialism ridică munca pe o treaptă calitativ superioară".[4]

Surprinzînd carenţele fundamentale ale determinismului tehnologic — pe care se axează multe dintre actualele scenarii ale „convergenţei", în special acelea care iau ca punct de plecare fenomenele şi procesele subsumate termenului de „revoluţie informaţională" —, cercetătorul marxist italian Giuseppe Vacca semnala: „Principalul neajuns al majorităţii anticipaţiilor privind «societatea informaţională»... constă în reducerea substanţială a dimensiunii istorice şi politice a proceselor de schimbare, în limitarea la simple definiţii funcţionale, rupte de realităţile concrete ale diferitelor ţări... Nimic nu ne permite să credem că actualele transformări tehnologice ar putea anula, neutraliza sau măcar diminua opţiunile istorice de clasă, caracteristice actualei structuri a societăţilor «capitalismului tîrziu»".[5] Examinînd implicaţiile sociale ale „revoluţiei informaţionale" în cadrul ţărilor occidentale, autorul italian sesiza că, departe de a se asista la o resorbire a structurilor inegalitare, devine tot mai vizibil că „atît concepţia cît şi controlul tind să se concentreze în mîinile unui grup foarte restrîns: în punctul de vîrf al ierarhiei sociale".[6] Politologul american Langdon Winner, care nu este un adept al marxismului, relevă şi el: „Actualele evoluţii din era informaţională testează o creştere a puterii celor care deţin deja o mare parte

Digitized by Google

a puterii, o centralizare sporită a controlului celor care sînt deja pregătiți să efectueze controlul, o sporire a bogăției celor care sînt deja bogați... Acest fapt nu este surprinzător. Cei aflați în poziția optimă pentru a se împărtăși din puterea unei noi tehnologii sînt cel mai frecvent aceia care, grație averii, situației sociale și poziției instituționale, ocupau și anterior o poziție privilegiată. În consecință, dacă se va produce o revoluție a computerelor, cea mai corectă predicție este aceea că ea va avea un caracter accentuat conservator".[7] Concluzia? „Ceea ce contează nu este tehnologia în sine, ci sistemul social sau economic în care aceasta este integrată".[8]

Ironizînd presupoziția că „revoluția computerelor" ar putea determina — în absența unor transformări sociale și politice radicale — „democratizarea" societăților occidentale, Winner subliniază, totodată, că ideile referitoare la „democrația mașinilor" conțin în subtext o invitație la pasivitate politică din partea celor care nu controlează noile tehnologii, dar resimt efectele contradictorii ale utilizării acestora în cadrul relațiilor bazate pe inegalitate. Pronunțîndu-se în legătură cu validitatea „așteptărilor politice ale entuziaștilor computerului", el subliniază: „Convingerile potrivit cărora utilizarea largă a computerelor va duce la căderea ierarhiilor, la spulberarea inegalităților, la înflorirea participării și la dizolvarea puterii centralizate nu rezistă unei scrutări atente... Eroarea provine din convingerea că, prin sine însăși, computerizarea ar împinge inevitabil societatea spre o viață mai bună. Fără ca nimeni să ridice măcar un deget".[9]

Nici predicțiile acelor teoreticieni care apreciau, acum două decenii, că s-ar asista la o „integrare a capitalismului în socialism" nu sînt confirmate de realitățile anilor '80. După cum se știe, ei se refereau, în principal, la ansamblul de drepturi economice, sociale și politice dobîndite de masele de oameni ai muncii din țările capitaliste dezvoltate, mai ales în perioada postbelică. Dar conturarea a ceea ce a fost numit „statul social" și relativa ameliorare a condițiilor de viață și de muncă a unor categorii neburgheze nu a fost rezultatul „spontan" al acțiunii legilor „pieței libere", ci al intervenției active a unor forțe ce se opun logicii acesteia. În primul rînd, al luptei organizațiilor politice și profesionale ale clasei muncitoare. Referindu-se la acest lucru, teoreticianul socialist spaniol Ramón Garcia Cotarelo reamintea, de curînd: „Nu este un secret pentru nimeni că una dintre rațiunile pentru care liberalismul și conservatorismul european au acceptat soluția de compromis a «statului social» a fost existența mișcării comuniste..."[10] La rîndul său, mișcarea socialistă a jucat un rol important în această direcție. Distanțîndu-se de teza potrivit căreia democrația ar fi produsul „exclusiv" al capitalismului, același autor preciza: „Ideea că democrția ar fi compatibilă doar cu capitalismul... nu corespunde realității, dat fiind că democrația existentă în sistemul capitalist este, în mare parte, produsul gîndirii și acțiunii socialiste, care au extins granițele organizării democratice a societății noastre. Dacă nu ar fi existat mișcarea socialistă, este îndoielnic că ordinea capitalistă ar fi admis universalitatea sufragiului — principiu ce nu este parte esențială a viziunii capitaliste asupra lumii".[11] Deci, lupta de clasă, și nu presupusa „capacitate de autoperfecționare" a capitalismului, a condus la aceste elemente de „socializare", care nu reprezintă, totuși, mai mult decît niște schimbări în cadrul capitalismului, ce nu i-au afectat esența, structurile de profunzime.

În pofida zgomotoaselor lamentații ale neoconservatorilor, care vorbesc despre „social-etatizarea" țărilor occidentale, mutațiile invocate de doctrina „convergenței" nu au modificat natura capitalismului, orînduire bazată pe exploatare și asuprire, pe profunde inegalități economice și sociale, ci au adus numai unele corective funcționării acestuia, corective care, departe de a-i „periclita" existența, i-au asigurat perpetuarea într-o perioadă cînd raportul forțelor de clasă era mai puțin favorabil burgheziei. Punînd în lumină această realitate, Ramón Garcia Cotarelo notează, pe bună dreptate, că „statul social... lasă intacte raporturile de proprietate. Regimul proprietății private este limita absolută a statului social".[12] Menținerea „codului genetic" al capitalismului explică, în ultimă instanță, și posibilitatea „recuperării", în actuala etapă a evoluției capitalismului dezvoltat, a unora dintre cuceririle democratice ale maselor, infirmînd *de facto* speculațiile privitoare la „accentuarea similitudinilor" sale cu socialismul. După cum este bine știut, strategia neoconservatoare de „revitalizare" a capitalismului are ca unul dintre obiectivele predilecte tocmai „demontarea statului social", privit ca un „corp străin autenticei esențe" a capitalismului și respins chiar ca modalitate de atenuare a celor mai negative efecte ale funcționării „neîngrădite" a „pieței libere", printre care șomajul de masă, discriminările, „noua sărăcie" se situează în prim plan.

Chiar dacă, într-un anumit sens, unii dintre actualii susținători occidentali ai tezelor „convergenței" se raportează critic la „soluția neoconservatoare", apreciind că nu se poate renunța — fără riscul agravării contradicțiilor capitalismului — la anumite forme de „reglementare" a pieței, aceasta nu înseamnă că ei s-ar situa pe poziții anticapitaliste. Pentru că, deși prevalentă, la ora actuală, în majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate, strategia neoconservatoare nu este decît una dintre strategiile posibile de perpetuare a ordinii sociale bazate pe proprietatea privată, respingerea ei neechivalînd *tale quale* cu respingerea ordinii sociale, economice și politice pe care o apără.

Un exemplu grăitor în acest sens îl oferă Raportul către Comisia Trilaterală, întocmit de David Owen, Zbigniew Brzezinski și Saburo Okita, în 1984, în cadrul căruia rezervele față de neoconservatorism se împletesc cu un antisocialism explicit. Reproșînd celui dintîi că se mulțumește cu o simplă „administrare a crizei", autorii raportului notează: „Noi credem că efortul concertat de întoarcere spre trecut ar limita creșterea și ar fi incompatibil cu tendințele economice mondiale... Iar simpla acțiune «la nimereală» reprezintă un curs periculos și iresponsabil. Soluționarea provocărilor economice ale deceniului următor impune o viziune pe termen lung și strategii adecvate transformării acestei viziuni în realitate".[13] Că această „strategie pe termen lung" implică, la fel ca și cea neoconservatoare, „eradicarea" socialismului rezultă cu claritate din următoarele afirmații: „Considerăm că libertatea, esențială pentru democrație, este profund incompatibilă cu economia controlată de stat și nu ne temem să respingem deschis comunismul și să încercăm să imaginăm un sistem global în cadrul căruia filozofia comunistă se vestejește și nu mai dobîndește noi adepți."[14]

Prin urmare, nici distanțările anumitor promotori ai „convergenței" față de „panaceele" neoconservatoare nu pot fi interpretate automat ca o autentică pledoarie pentru o societate „diferită" de capitalism. Mai ales că, atunci cînd descriu contururile „viitoarei societăți unice", disimetria între elementele de sorginte capitalistă și socialistă se profilează în mod flagrant. Astfel, structurile decisive ale oricărui sistem social global — relațiile de producție, cele de proprietate în primul rînd — ar urma să fie „de extracție" capitalistă. În atare condiții, oricît de fervent ar susține teoreticienii în cauză „necesara infuzie de socialism", aceasta apare mai mult ca un ornament.

Tenta procapitalistă a doctrinei „convergenței" este confirmată și de împrejurarea că, invocînd cu predilecție argumente de ordin cantitativ, unele dintre variantele ei inițiale prezentau capitalismul ca pe un fel de „etalon" al dezvoltării, implicînd, în subsidiar, „superioritatea" acestuia. În treacăt fie spus, însuși faptul că, la un moment dat, competiția istorică dintre capitalism și socialism a fost redusă, de unii autori marxiști, la „ajungerea din urmă" a capitalismului în planul producției și consumului a favorizat preeminența abordărilor cantitative ale raportului dintre cele două sisteme. Așa cum subliniază Tezele pentru Congresul al XIV-lea, nivelul de viață și civilizație al unui popor nu poate fi însă apreciat numai după indicatori materiali cantitativi, cu toată importanța ce revine acestora în evaluarea gradului de dezvoltare a unei țări. Distanțîndu-se de orice tentativă de îngustare a criteriilor în funcție de care este definit socialismul, ca mod nou, calitativ superior, de organizare a vieții economice, sociale și politice, Tezele precizează: „Conceptul de țară socialistă multilateral dezvoltată înglobează, în afara progresului și modernizării producției materiale, sfere de cea mai mare importanță pentru existența oamenilor muncii, cum sînt: perfecționarea relațiilor de producție și sociale, realizarea unei înalte calități a muncii, soluționarea cerințelor generale fundamentale ale maselor, înfăptuirea drepturilor și libertăților cetățenești, participarea demo-

cratică a cetățenilor la conducerea țării, crearea unui om nou înaintat, a unui nou mod de gîndire și comportament al membrilor societății".[15]

Examinate printr-o asemenea prismă complexă, societățile occidentale, inclusiv cele care dețin poziții de frunte în afirmarea „tehnicii de vîrf" sau în ce privește venitul pe locuitor, se vădesc a fi cu mult mai imperfecte decît sînt dispuși să recunoască mulți dintre doctrinarii mai vechi și mai noi ai „convergenței". Este semnificativ, spre exemplu, că J.K. Galbraith, unul dintre fondatorii viziunii „convergentiste", apreciind recent că „problema producției de bunuri sau servicii nu este problema centrală a capitalismului actual, aceasta fiind o sarcină pe care reușim să o îndeplinim", se simțea obligat să recunoască, în același timp: „Problema este cea a garantării unui flux regulat al veniturilor pentru toți cei ce fac parte din sistem... Aș dori ca progresul să nu mai fie măsurat în funcție de creșterea produsului național brut. Aș dori ca el să fie măsurat după numărul persoanelor care se bucură de drepturi depline, care au garanția unei situații stabile în societate". De asemenea, făcînd o comparație între socialism și capitalism, el releva că inegalitatea socială — sub multiplicitatea aspectelor sale — rămîne, în pofida înaltei dezvoltări tehnologice, principalul însemn al „cărții de vizită" a societății americane. „Noi — mărturisea Galbraith, într-un dialog cu economistul sovietic S. Menșikov — avem două probleme pe care voi nu le aveți și pe care trebuie să le soluționăm. Mai întîi aceea că, în special, în marile orașe, avem prea multe persoane care nu au un loc de muncă, un venit, persoane care fac parte, așa cum se spune acum, din lumea a patra. După părerea mea, aceasta este cea mai mare problemă a noastră. Apoi, dacă privim situația într-un cadru mai general, noi suferim de o prea mare inegalitate în distribuția veniturilor. Și, din nefericire, această stare de lucruri nu s-a ameliorat în ultima vreme; dimpotrivă, s-a agravat. O proporție foarte importantă a totalității veniturilor noastre revine unui grup minuscul, constituit de cetățenii care se situează în vîrful scalei veniturilor, și o proporție mult mai redusă revine celor care se situează la mijlocul sau baza acestei scale".[16]

Propaganda anticomunistă și tentativele de subminare și destabilizare a socialismului

Toate aceste aspecte sînt de natură să demonstreze că, mai degrabă decît a fi consonante cu actualele evoluții din țările capitaliste dezvoltate, tezele „convergenței" contrastează flagrant cu tendințele ce se manifestă atît în plan economic și social cît și în plan politic și ideologic. De ce, totuși, ele cunosc o revitalizare în ultimii ani? Una dintre ipoteze ar fi aceea că readucerea lor în prim plan este legată de preocupările de perfecționare a structurilor economice și politice din țările socialiste. Însuși faptul că, în contradicție cu sensul termenului de convergență, actualmente sînt vehiculate prioritar teze care susțin „evoluția socialismului spre capitalism", confirmă o atare ipoteză.

Multitudinea „recomandărilor" ce se fac țărilor socialiste, între care revin cu insistență sugestiile privitoare la „înnoire", la „democratizare", prin preluarea unor structuri și mecanisme de factură capitalistă, aprecierile potrivit cărora reinstaurarea proprietății private ar putea contribui, chipurile, la „depășirea blocajelor", promisiunile de acordare a unor „ajutoare economice" țărilor care vor înainta în această direcție își găsesc un suport ideologic de seamă în „reeditarea" cu precădere a variantelor explicit procapitaliste ale teoriei „convergenței". Contestînd orînduirii socialiste, în pofida realităților, capacitatea de a se dezvolta pe propriile baze, tezele în cauză își relevă finalitățile diversioniste, contrazicînd, chiar prin aceasta, afișata „neutralitate" ideologică.

Un exemplu revelator, în acest sens, îl oferă considerațiile, aparent „dezinteresate", ale unor autori care, referindu-se la țările socialiste și cele capitaliste, aproape că nu utilizează termenii de socialism și capitalism, preferînd să vorbească despre efectele „pozitive" ce ar decurge, pentru dialogul Est-Vest, din „intensificarea eforturilor de re-europenizare a Europei de Est". Recurgînd la argumentele unor dezbateri din secolul al XIX-lea, în centrul cărora se situa teza caracterului „ne-european" al țărilor din această parte a continentului, precum și la acelea, foarte vehiculate în prima jumătate a actualului secol, potrivit cărora datorită unor „împrumuturi" de concepții, structuri, valori „de sorginte occidentală", țările est-europene ar fi parcurs un proces de „cvasi-europenizare", acești „partizani ai convergenței" își disimulează, de altfel, destul de neîndemînatic, pledoaria procapitalistă în spatele aceleia pentru „unitatea Europei". Conform aprecierilor lor, dialogul și colaborarea nu ar putea atinge „parametrii dezirabili" atîta timp cît țările socialiste nu procedează la „înlăturarea de-europenizării" pe care au înregistrat-o în ultimele patru decenii, cu alte cuvinte dacă nu renunță la socialism, la cuceririle lor revoluționare. Cauza „de fond" a „îndepărtării de tradiția occidentală" — ale cărei principale caracteristici sînt considerate a fi, printre altele, liberalismul, democrația pluralistă, economia de piață, civilizația consumatoristă — este identificată explicit cu opțiunea pentru noua orînduire socială. În concluzie, întrucît naționalizarea principalelor mijloace de producție, cooperativizarea agriculturii, dezvoltarea pe baza planului național unic — strîns legată de existența proprietății comune —, afirmarea rolului conducător al partidului comunist etc., ar fi „sursele majore ale de-europenizării", precum și un „impediment" în calea obținerii unor „ajutoare economice" din partea țărilor vest-europene, se face „recomandarea" (imperativă!) de a se „renunța" la aceste „dezavantaje", care ar menține țările socialiste din Europa la „periferia" continentului.

Finalitățile ideologice ale unui atare discurs — care nu se ferește să „împrumute" argumente din panoplia doctrinelor ce justifică neocolonialismul și care încalcă minimele rigori ale unui demers științific — sînt evidente. Nu însă și conținutul de adevăr al tezelor pe care le susține. Pentru că diversitatea orînduirilor sociale nu a fost și nu poate fi o „barieră" în calea făuririi unei Europe unite, a cooperării, pe baza egalității în drepturi și respectului independenței naționale, între toate statele continentului, ci este însăși premisa unei asemenea Europe, deosebirile esențiale dintre capitalism și socialism nefiind „incompatibile" cu instaurarea, atît pe plan european cît și internațional, a unui climat de destindere, securitate și pace. A demonstrat-o, între altele, însăși experiența elaborării Actului final de la Helsinki, în cazul căreia opoziția dintre cele două sisteme nu a constituit cîtuși de puțin o „piedică de netrecut" în calea efectuării de pași în direcția înfăptuirii procesului de securitate și cooperare din Europa.

Explicația principală a condiționării „dialogului și colaborării" în Europa de „anumite evoluții interne" ale țărilor socialiste europene se profilează, în consecință, a fi încercarea cercurilor imperialiste, reacționare de a valorifica „în beneficiul propriu", eforturile ce se depun, în actuala etapă de dezvoltare a socialismului, în direcția perfecționării structurilor și mecanismelor economice și politice. Evident, exprimarea, în cadrul unora dintre țările socialiste, a unor opinii care admit că „infuzia de capitalism" ar putea fi, chipurile, „utilă" pentru „înnoirea" socialismului, precum și renunțarea la unele principii de bază ale socialismului științific conferă, direct sau indirect, „credibilitate" unor sugestii de genul celor prezentate mai sus, servind, de fapt, unor astfel de tentative.

O altă formă actuală de manifestare a teoriei „convergenței", explicit procapitalistă, este aceea care susține „revenirea" la proprietatea privată, „piața liberă", profit, sistemul pluripartit etc., pornind de la teza presupusei „crize a socialismului". Politologul american Zbigniew Brzezinski este unul dintre fervenții ei promotori. El emite părerea că, „prin ele însele, reformele economice nu pot remedia situația existentă", impunîndu-se și „reforme politice". Precizînd ce înțelege prin aceasta, el notează: „Numai dacă există un apreciabil pluralism politic în Europa de Est devin probabile stoparea și remedierea dificultăților socio-economice cu care se confruntă actualmente țările de aici". „Generozitatea sugestiilor" merge și mai departe: „Mi se pare că o parte a contribuției Europei de Est în asigurarea stabi-

Digitized by Google

lității raporturilor Est-Vest ar trebui să constea în dreptul est-europenilor... de a înlocui socialismul, dacă doresc să facă acest lucru".[17] Altfel spus, colaborarea Est-Vest ar avea ca premisă „dezirabilă" instabilitatea țărilor socialiste și, eventual, „restabilizarea" lor pe baze capitaliste. Propovăduirea unui asemenea gen de „convergență", în care deplasarea nu poate avea decît „sens unic" — de la socialism spre capitalism — nu este cîtuși de puțin surprinzătoare în cazul lui Brzezinski. Căci, adversar nedezmințit al socialismului, el și-a făcut o profesiune de credință din lupta împotriva acestuia. Pe care a respectat-o în anii „războiului rece", cînd milita pentru o politică „dură" a Vestului față de Est, și căruia i-a rămas fidel chiar în anii din urmă, cînd se autoprezintă ca partizan al „dialogului și înțelegerii dintre Est și Vest". Evident, cu condiția ca țările socialiste să renunțe la identitatea lor social-politică.

Viabilitatea și superioritatea teoriei și practicii revoluționare

Validarea justeței teoriei revoluționare, a faptului că ea nu este un simplu „proiect utopic" este oferită de însăși practica socială a ultimei părți a secolului al XX-lea. Spre deosebire de experimentele, foarte limitate în spațiu și timp, ale socialiștilor utopici, noua orînduire, edificată pe baza principiilor socialismului științific, a devenit o realitate fundamentală a epocii contemporane. Înfăptuirea transformărilor revoluționare a determinat obținerea, într-un timp istoric scurt, a unor remarcabile succese în planul dezvoltării economice, sociale, politice, culturale a țărilor ce au pășit pe calea socialismului. Desigur, acest proces nu a fost și nu este ferit de dificultăți și contradicții, legate atît de manifestări de subiectivism în conceperea și conducerea operei de construcție socialistă, într-o țară sau alta, de neaplicarea fermă a legilor și principiilor generale corespunzător condițiilor concret-istorice, cît și de anumite condiții obiective, interne și externe, defavorabile.

În pofida acestor împrejurări, dezvoltarea socialismului pe propriile baze a condus la afirmarea crescîndă a potențialului său de progres, a superiorității sale în raport cu capitalismul. Efortul susținut al tot mai multor țări socialiste de a perfecționa relațiile de producție și sociale, de a dezvolta democrația stă mărturie acestui fapt. Ținînd cont de toate acestea, nu este surprinzător că, tocmai într-o asemenea perioadă, nemaiputînd contesta fățiș virtuțile înnoitoare ale orînduirii bazate pe proprietatea comună asupra mijloacelor de producție, cercurile ostile socialismului încearcă să distorsioneze direcțiile acestui proces, exercitînd presiuni de natură să faciliteze reintroducerea unor elemente de capitalism, dacă nu în ansamblul țărilor socialiste, măcar în cadrul unora dintre ele. În acest fel ar putea fi atinse, simultan, două obiective — „demonstrarea nevoii de capitalism" a socialismului, pe de o parte, divizarea țărilor socialiste, pe de altă parte, ambele reprezentînd componente esențiale ale unei strategii sistematice de destabilizare și subminare a socialismului, în vederea „resorbirii" acestei „stînjenitoare" realități, care pune fundamental sub semnul întrebării „perenitatea" capitalismului. Descifrînd riscurile unei asemenea posibile „reorientări" în diferite țări socialiste, marxistul englez Robin Blackburn mărturisea: „Sînt foarte îngrijorat de faptul că uneori pare mai ușor să se adopte un mecanism capitalist decît să se facă opțiunea mai dificilă a dezvoltării pe mai departe a democrației socialiste. Dar dacă este urmată «calea ușoară», atunci vor apărea și consecințele ei fatale — diviziunile de clasă, inegalitatea, opresiunea și exploatarea se vor dezvolta din nou".[18] Un argument în plus că, în actuala etapă de evoluție a țărilor socialiste, este nevoie de „mai mult" și nu de „mai puțin" socialism, impunîndu-se orientarea spre viitor și nu spre trecut.

Accentuarea contradicțiilor capitalismului — atît pe plan național cît și internațional — constituie, de altfel, dovada cea mai convingătoare a faptului că nici măcar problemele acestui mod de organizare socială nu mai pot fi soluționate cu mijloace de natură capitalistă. „Formula neoconservatoare" — cea mai sistematică încercare de „echilibrare" cu mijloace exclusiv capitaliste a orînduirii burgheze — a generat consecințe aflate la antipozii promisiunilor sale. „Examinat prin prisma decisivă a efectelor pe care le-a avut asupra situației majorității populației din țările în care-și manifestă prezența — relevă doi teoreticieni socialiști britanici —, «noul conservatorism» se dovedește a fi un cumplit eșec, în oricare dintre societățile occidentale în care a ajuns la putere... El a condus la creșterea sărăciei, la întărirea aparatului represiv al statului, a încurajat autoritarismul managerial, a oferit un climat favorabil capitalismului «de cazinou» (speculațiilor financiar-bancare — n.n.) și s-a sprijinit pe cursa înarmărilor pentru a stimula economia. Bilanțul anilor de cînd se află la putere «noul conservatorism» poate fi rezumat astfel: respectivele societăți au devenit mai inegalitare, mai violente, mai inumane și mai predispuse la criză". [19]

Aceste consecințe ale practicilor neoconservatoare aruncă serioase umbre de îndoială și asupra preceptelor teoretice pe care se bazează. Puse în ecuație cu realitatea, afirmațiile unui entuziast teoretician francez al „reprivatizării" și „dereglementării", potrivit căruia modelele matematice utilizate în economie ar proba „superioritatea științifică a «mîinii invizibile», a inițiativelor individuale asupra autorității centrale" sînt total infirmate. Iar „verdictul" său — „Dacă «ordinea spontană» a liberalismului este științific exactă, atunci socialismul devine o eroare intelectuală sau, mai degrabă, eroarea intelectualilor, «vanitatea lor fatală»"[20] — se relevă a nu fi nimic mai mult decît o declarație de atașament față de „ordinea spontană" a capitalismului. De notat că fragilitatea teoretică și lipsa de pertinență științifică a concepției respective este pusă tot mai sistematic în evidență, chiar de gînditori nemarxiști.

Insistînd asupra nedreptății ce i se face lui Adam Smith prin invocarea aproape mistică a „mîinii invizibile", J.K. Galbraith releva, nu de mult, că autorul „Avuției națiunilor" „nu avea obiceiul să recurgă, în argumentările sale, la entități supranaturale... or, în epoca noastră, piața a dobîndit efectiv un statut teologic, pe care Smith nu l-ar fi aprobat."[21] Trecînd în revistă concluziile unor lucrări recente ce abordează direct sau indirect problema „mîinii invizibile", publicistul italian Giuseppe Pennisi remarca — în articolul sugestiv intitulat „Strîngerea de mînă invizibilă din spatele pieței" — că, alături de Galbraith, alți mari economiști occidentali contemporani, precum Arthur Okun, Kenneth Arrow, Tjalling Koopmans, Giorgio Rodano, Herbert A. Simon, Oliver Williamson — dintre care unii susținuseră anterior respectiva teorie — manifestă în ultima vreme cel puțin o atitudine de scepticism, dacă nu de respingere totală, față de virtuțile ei explicative și, implicit, față de existența unui factor de „reglare spontană" a economiei și, prin extensie, a sistemului social global. Într-un fel sau altul, ei ajung la concluzia că „mîna invizibilă" seamănă cu... „hainele noi ale împăratului" din binecunoscuta poveste a lui Andersen, putînd fi „invizibilă" pur și simplu pentru că... nu există. Concluzia? Economia capitalistă nu se autoreglează, ci este reglată. Cum și de către cine o spun, spre exemplu, cercetările întreprinse de economistul american Arthur Okun, ale cărui constatări au fost sistematizate în ultima sa lucrare (apărută postum, în 1981) — „Prețurile și cantitatea". În esență, el susține că „în centrul sistemelor economice capitaliste nu se află «mîna invizibilă» a pieței, ci «strîngerea de mînă invizibilă», care pecetluiește pactele implicite între amici (sau complici). Este o strîngere de mînă cu atît mai puternică cu cît este mai puțin vizibilă și care, dacă nu este reglementată și scoasă la lumină, capturează puterea publică și ia în posesie politicile economice, pentru a le modela nu în interesul colectivității, ci în interesul celor care-și strîng mîna dreaptă cu maximum de forță".[22]

Atașamentul „mistic" față de „piața liberă" se vădește a nu fi inspirat, deci, atît de presupusa sa „eficiență" în asigurarea „echilibrului" economic și social, cît de faptul că ea întemeiază și întreține acele raporturi sociale inegalitare ce permit capitalului să modeleze societatea în conformitate cu propriile interese înguste. În atare condiții, nu este de mirare că pe terenul capitalismului proliferează acele teorii care conferă raporturilor respective aura „logicii înseși a istoriei". Dar chiar

Digitized by Google

eforturile ideologilor și strategilor orînduirii bazate pe proprietatea privată de a „ajuta istoria" să rămînă în cadrele capitalismului pun decisiv sub semnul întrebării ipotetica „armonie" dintre acest tip de organizare socială și cerințele contemporane ale progresului.

Și dacă „reintroducerea" pieței de tip capitalist și a mecanismelor ei îmbracă propagandistic, în cazul țărilor socialiste, forma mai voalată a „recomandărilor", în cel al țărilor „lumii a treia", a căror subdezvoltare și dependență de fostele „metropole" le face mai vulnerabile la presiunile marilor monopoluri și/sau bănci transnaționale, politica de dictat se manifestă cu mai puține menajamente. Chiar și un admirator al „rolului progresist" al societăților transnaționale, precum istoricul francez René Sedillot, nu poate ocoli constatarea că acestea „acționează precum niște cuceritoare, ca adevărate colonizatoare, adversarii lor neezitînd să le reproșeze că fac presiuni politice asupra unor guverne străine". Relevînd rolul de dirijor al unor cercuri din S.U.A. în cruciada cu finalități antisocialiste, autorul menționat descifrează cu relativă acuratețe cîteva dintre metodele cele mai uzitate pentru menținerea țărilor subdezvoltate în orbita „lumii libere": „Acestora li se promit nu numai dolari, ci și echipamente și tehnicieni. Împrumuturile acordate nu sînt nici oarbe, nici cu totul dezinteresate. Pentru a sustrage națiunile cărora li se acordă ajutor pericolului comunist, împrumuturile au, în primul rînd, un caracter politic; ele implică anumite condiții și garanții, precum și control din partea S.U.A. Americanii se interesează mai ales de țările în curs de dezvoltare de care au nevoie. Harta acestor țări se confundă cu regiunile care produc materiile prime necesare devorantei industrii americane".[23]

Condiționarea „ajutoarelor" de renunțarea la orice forme de reglementare statală a economiei — sub pretextul „capacității unice a pieței de a stimula și raționaliza activitatea economică" — se vădește, în ultimă instanță, a exprima mai puțin o preocupare autentică față de soarta țărilor prinse în cercul vicios al subdezvoltării, cît preocuparea, profund interesată, de a se contracara opțiunile și atracția față de socialism a respectivelor țări. Pentru că — adept, mai nedisimulat decît „convergentiștii", al capitalismului —, Peter Berger, unul dintre reprezentanții de frunte ai neoconservatorismului american, nu ezită să recunoască: „De fapt, cea mai semnificativă opțiune a epocii este, pentru majoritatea oamenilor, cea dintre capitalism și socialism".[24] În aceeași manieră tranșantă, ce nu lasă loc „formulelor de compromis", el precizează: „Nu poate exista efectiv o economie de piață în absența proprietății private asupra mijloacelor de producție".[25]

Atare luări de poziție în problema raportului socialism-capitalism și în aceea a legăturii intrinseci dintre „piața liberă" și proprietatea privată contrazic explicit speculațiile teoriei „convergenței". Mai mult, ele atestă că „sugestiile" referitoare la „împrumutarea unor mecanisme" ale respectivei piețe nu sînt inspirate cîtuși de puțin de „grija" față de „înnoirea" socialismului, ci de temerea că procesul de perfecționare a acestuia poate determina o înclinare decisivă a „balanței opțiunilor posibile" în direcția sa. Citită atent, intensificarea ofensivei ideologice procapitaliste se vădește a fi, deci, un resort „de maximă urgență" a ceea ce a fost numit, pe bună dreptate, „defensiva istorică" a capitalismului. O defensivă ale cărei temeiuri au fost descifrate în mod științific de teoria revoluționară și care învederează profunda actualitate a proiectului transformator socialist. Căci, departe de a infirma necesitatea obiectivă a acestuia și de a valida viabilitatea scenariilor de viitor cu coloratură procapitalistă — fie ele acelea mai explicite ale neoconservatorismului, fie cele „cifrate" ale „convergentismului" —, realitățile lumii contemporane, asupra cărora criza ireversibilă a capitalismului își pun o amprentă tot mai negativă, impun, mai mult ca oricînd, trecerea la autentica istorie umană — aceea în care oamenii își făuresc în mod conștient propriul destin.

Reliefînd că „aspirația de a cerceta, a interpreta și ghida trecerea de la preistorie la istorie și de la necesitate la libertate distinge în modul cel mai profund marxismul de alte forme de critică a capitalismului", gînditoarea marxistă italiană Luciana Castellina aduce, totodată, argumente solide în favoarea ideii că adevărurile sale sînt permanent confirmate și reconfirmate de practica socială. „Astăzi, ca și în trecut — subliniază ea, referindu-se la realitățile capitaliste —, ceea ce readuce în prim plan perspectiva radicală este tocmai criza sistemului, care apare simultan ca o dramatică realitate negativă și ca o extraordinară șansă istorică... Pentru a sesiza această ambivalență este suficient să ne gîndim fie și numai la noile tehnologii. Ele pot deveni instrumentul unei adînciri a marginalizării și a șomajului, al unui control și mai opresiv asupra conștiințelor, al unei violări și mai brutale a mediului ambiant, al unei mai mari subordonări și fragmentări. Dar, în același timp, pot asigura o mai mare eficiență în producție..., apropiindu-ne tot mai mult de amplificarea procesului eliberării umane. Acuitatea crizei pe care o trăim se datorează, în bună parte, tocmai perspectivelor divergente pe care le deschide".[26]

Pledoaria pentru schimbări radicale, pentru transformări structurale în direcția socialismului — pentru a căror realizare se acumulează tot mai evidente premise obiective în cadrul capitalismului contemporan, dar care au drept condiție *sine qua non* proiectul și practica revoluționare — izvorăște nemijlocit din conștientizarea „blocajului istoric" pe care-l constituie, în această etapă a evoluției umanității, perpetuarea relațiilor bazate pe exploatare și dominație. Ea nu este nici „utopică", nici „caducă", pentru că, în pofida „adaptărilor" succesive ale capitalismului, esența sa a rămas nealterată. Persistența, multiplicarea și agravarea contradicțiilor sale, distorsiunile pe care le generează acestea — atît pe plan național cît și internațional — sînt dovada peremptorie a faptului că singura cale viabilă a mersului înainte al umanității este cea deschisă de socialism.

ELENA ZAMFIRESCU

---

[1] Nicolae Ceaușescu, **Cuvîntare la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român, 28 iunie 1989,** Editura politică, București, 1989, p. 44

[2] Brian Crozier, **Since Stalin. An Assessement of Comunist Power,** New York, 1970, p. 224.

[3] Maurice Goldring, **Le terrorisme intellectuel à droite,** în **Le nouvel ordre intérieur,** Paris, Alain Moreau, 1980, p. 144—145.

[4] **Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român,** Editura politică, București, 1989, p. 27

[5] Giuseppe Vacca, **Political and Social Implications of Telematics,** în „Socialism in the World" (Beograd), nr. 56, 1986, p. 42.

[6] **Idem,** p. 43.

[7] Langdon Winner, **The Whale and the Reactor. A Search for Limits in an Age of High Technology,** Chicago & London, The University of Chicago Press, 1986, p. 107.

[8] **Idem,** p. 21.

[9] **Idem,** p. 107.

[10] R.G. Cotarelo, **La revizione dottrinale del socialismo,** în „Mondoperaio", maggio, 1989, p. 109.

[11] **Idem,** p. 107.

[12] **Idem,** p. 108.

[13] D. Owen, Z. Brzezinski, S. Okita, **Democracy Must Work. A Trilateral Agenda for the Decade,** New York & London, New York University Press, 1984, p. 34.

[14] **Idem,** p. 4.

[15] **Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român,** Editura politică, București, 1989, p. 27

[16] J.K. Galbraith & S. S. Menschikov, **Capitalisme, Communisme et coexistence,** Paris, Intereditiones, 1988, p. 108—109.

[17] Zbigniew Brzezinski, **Special Adress** to the Conference „East-West Relations and Eastern Europe" (An American-Soviet Dialogue), în „Problems of Communism" (Washington), nr. 3—4/1988, p. 69, 70.

[18] **Problems of Marxist Economic Theory** (disscusion), în „Socialism in the World" (Beograd), nr. 59, 1987, p. 177.

[19] Ralph Miliband, Leo Panitch, **Socialists and the „New Conservatism",** în R. Miliband et al., eds., **Socialist Register — 1987,** London, The Merlin Press, 1987, p. 502.

[20] Guy Sorman, **La solution libérale,** Paris, Fayard, 1984, p. 73, 75.

[21] Apud Giuseppe Pennisi, **La stretta di mano invisibile alle spalle del mercato,** în „Mondoperaio", giugno, 1989, p. 160.

[22] **Idem,** p. 159.

[23] René Sedillot, **Les deux cents familles,** Paris, Perrin, 1988, p. 182

[24] Peter Berger, **The Capitalist Revolution, Fifty Propositions about Prosperity, Equality and Liberty,** New York, Basic Books, 1986, p. 217.

[25] **Idem,** p. 190.

[26] Luciana Castellina, **Why „Red" Must Be „Green" Too,** în „Socialism in the World" (Beograd), nr. 56, 1986, p. 15.

Digitized by Google

FUNCȚIILE STATULUI DEMOCRAȚIEI MUNCITOREȘTI-REVOLUȚIONARE

Abordarea problematicii complexe a activității generale a statului, a rolului și funcțiilor acestuia în conducerea unitară, planificată a societății, analiza raporturilor sale dialectice cu celelalte componente ale sistemului politic sînt supuse în permanență unor noi și justificate exigențe. Este, aceasta, o cerință esențială, determinată de profundele transformări social-economice și de altă natură care au loc în societate, de procesul continuu de perfecționare a formelor de exercitare a puterii de stat, a reglementării normative a relațiilor sociale, de diversitatea metodelor și căilor de dezvoltare și conducere socială, aflate într-o evoluție dinamică. În concordanță cu o asemenea cerință, se impune ca investigarea științifică a fenomenului statal să țină seama de schimbările înnoitoare care au loc în cadrul acestui proces, de măsurile adoptate pentru continua perfecționare a aparatului de stat, ca și a activității acestuia.

Circumscrisă unor asemenea exigențe, lucrarea „Statul în sistemul democrației muncitorești revoluționare"* aduce în atenția cititorului o problematică de o indiscutabilă actualitate, a cărei abordare științifică impune — în spiritul orientărilor fundamentate în documentele partidului nostru, în opera secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, — o viziune dialectică, de largă cuprindere, asupra fenomenelor și proceselor care apar în practica conducerii și exercitării puterii de stat. Autorul lucrării la care ne referim pornește de la adevărul potrivit căruia cucerirea puterii de către clasa muncitoare, în alianță cu celelalte clase și categorii sociale de oameni ai muncii, desființarea proprietății privat-capitaliste și socializarea principalelor mijloace de producție, implicit lichidarea exploatării omului de către om, reprezintă schimbări structurale cu un conținut unitar — economic, social, politic —, de natură să asigure baza obiectivă, materială pentru instituirea unui nou cadru politico-economic de desfășurare a relațiilor de producție și sociale, radical deosebit de cel anterior, întemeiat pe raporturi politice

de tipul „conducători-conduși", „guvernanți-guvernați", pe inegalități economice și sociale ș.a. Pentru a se asigura viabilitatea și dezvoltarea acestui cadru nou, sînt necesare transformarea sistemului de organizare și conducere socială, crearea și perfecționarea continuă a unui ansamblu unitar de organisme democratice, prin intermediul cărora să fie reprezentate puterea suverană a noilor proprietari ai mijloacelor de producție — masele populare — și interesele fundamentale ale acestora.

Experiența construcției socialiste în România ilustrează, întru totul, o asemenea desfășurare a procesului revoluționar de creare și dezvoltare a noului tip istoric de stat, evidențiată, de altfel, și în primele pagini ale lucrării menționate. „În cele patru decenii care au trecut de la proclamarea republicii populare în decembrie 1947 și pînă astăzi — notează în acest sens autorul — statul socialist român a parcurs o serie de etape care au marcat tot atîtea salturi calitative ale evoluției sale pe scara progresului. Evoluția rolului și a funcțiilor statului socialist, dezvoltarea și perfecționarea continuă a esenței și conținutului acestuia, adîncirea necontenită a democrației socialiste, reprezintă elementele fundamentale, de referință ale acestui vast și complex proces istoric" (p. 6—7). Aceste elemente de referință pun în lumină evoluția esenței, rolului și funcțiilor statului socialist român, procesul transformării sale — impus de noile condiții și realități social-istorice — în stat al democrației muncitorești-revoluționare.

O asemenea transformare nu s-a produs, însă, automat, de la sine, și nu a însemnat o discontinuitate în dezvoltarea vieții de stat, deoarece însăși dictatura proletariatului a cunoscut, în condițiile social-istorice existente după cucerirea puterii de stat, un proces dialectic de împletire a sarcinilor de lichidare a împotrivirii fostelor clase guvernante, cu sarcinile profund constructive ale făuririi noii orînduiri, cu largi practici democratice în toate domeniile vieții economico-sociale. Pe măsura dezvoltării procesului revoluționar, a făuririi comunității de interese fundamentale ale tuturor claselor și categoriilor sociale, a întăririi unității social-politice a poporului, laturile dictatoriale ale activității statale de conducere s-au diminuat și au dispărut într-o perioadă istorică relativ scurtă. În schimb, s-au diversificat și s-au îmbogățit continuu formele democratice de participare — reprezentativă și directă — a clasei muncitoare, a tuturor claselor și categoriilor sociale — practic a întregului popor — la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului. Datorită unor asemenea mutații calitative, statul socialist, fără a-și fi schimbat radical esența, a căpătat tot mai mult trăsăturile — consfințite în Constituția țării — de reprezentant suprem al întregii națiuni, de organizator al vieții comune a poporului. Caracterul democratic al statului nostru socialist este asigurat — așa cum se subliniază în lucrare — „prin deținerea puterii politice de către popor, prin făurirea economiei socialiste unitare bazată pe proprietatea socialistă, prin crearea unui statut politico-juridic al cetățeanului, care să-i asigure exercitarea nestînjenită a drepturilor și libertăților prevăzute de lege, ca și prin modelarea conștiinței umane, astfel încît aceasta să-i asigure individului posibilitatea unei participări conștiente și responsabile la procesul conducerii" (p. 25).

În cadrul lucrării se acordă o importanță deosebită, pe deplin justificată, rolului partidelor politice, în general, în asigurarea și dezvoltarea democrației ca formă de guvernare. Democratismul unei societăți depinde — se subliniază în acest sens — nu de existența unui număr mai mare sau mai mic de partide politice, ci de capacitatea acestora de a se situa pe linia progresului, de a promova cu adevărat interesele celor mai largi categorii sociale și de a le conduce în lupta pentru cucerirea puterii și transformarea revoluționară a societății. „Ceea ce contează, ceea ce este esențial — se arată în lucrare — îl constituie faptul dacă aceste partide reprezintă, prin programele lor, un factor de progres, de promovare a intereselor democratice ale maselor" (p. 36—37). Experiența istorică a țării noastre confirmă pe deplin acest adevăr. Marile transformări revoluționare, remarcabilele realizări înfăptuite în dezvoltarea economico-socială a patriei în ultimele patru decenii, îndeosebi în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea, demonstrează cu puterea faptelor justețea politicii Partidului Comunist Român, forța politică conducătoare a întregii națiuni, centrul vital al întregii societăți, factorul politic structurant al sistemului de organizare și conducere a societății. Partidul Comunist Român exercită — așa cum se subliniază pe bună dreptate în lucrarea menționată — un rol integrator în cadrul sistemului democrației muncitorești-revoluționare, orientînd și direcționînd acțiunea tuturor celorlalte componente ale acestuia, asigură îndrumarea și conducerea lor unitară, adoptarea și înfăptuirea celor mai adecvate metode pentru sporirea rolului lor social.

În cadrul sistemului democrației muncitorești-revoluționare, statul reprezintă, alături de partid, un element central, avînd un dublu scop: pe de o parte, să instituționalizeze, prin intermediul normelor juridice, cadrul general de organizare și conducere a vieții social-economice, de desfășurare a relațiilor sociale, iar pe de altă parte să asigure condițiile materiale obiective — economice, sociale, politice, culturale ș.a. — pentru exercitarea și realizarea deplină a puterii.

În etapa actuală de dezvoltare a societății românești, statul democrației muncitorești-revoluționare este un factor central de coeziune, de ordonare și autoreglare a societății, care își realizează rolul „într-o strînsă interdependență cu acțiunea tuturor celorlalți factori sociali-politici instituționalizați, pe baza unor noi principii de organizare și funcționare, ce-i asigură pe de o parte o mai mare inserție în mediul social, iar pe de altă parte îi sporește eficiența socială prin atragerea la procesul deciziei statale a tuturor organismelor de autoconducere pe baza unor noi relații de cooperare și conlucrare" (p. 93). Această apreciere este susținută în lucrare prin prezentarea, dintr-o perspectivă exclusiv juridică, insti-

* Dragoș Iliescu, **Statul în sistemul democrației muncitorești-revoluționare**, Editura politică, București, 1988. Trimiterile la lucrare vor fi date în text.

tuțională — și, poate, de aceea, mai puțin relevantă pe plan acțional — a proceselor și fenomenelor care au loc în acest domeniu, a formelor fundamentale de activitate ale statului.

Lucrarea oferă o imagine globală a procesului perfecționării mecanismului de stat, a organelor clasice ale statului nostru socialist (p. 118—140). Informația documentară oferită în acest sens de autor este binevenită, deoarece contribuie la jalonarea principalelor momente ale dezvoltării constituționale a statului socialist român. Procesualitatea dezvoltării sistemului democrației muncitorești-revoluționare este evidențiată în lucrare și prin analiza unor forme noi de conducere democratică a unităților economico-sociale, ca și a întregii țări, incluse în structura acestuia — organismele autoconducerii muncitorești.

Prin conținutul său de idei, prin bogatul material documentar folosit în analiza rolului și funcțiilor statului democrației muncitorești-revoluționare, a raporturilor acestuia cu noile organisme democratice, lucrarea menționată prezintă un interes neîndoielnic nu numai pentru specialiști, ci și pentru publicul larg.

CRISTIAN IONESCU

FENOMENUL MILITAR CONTEMPORAN ȘI CONCEPTELE SALE FUNDAMENTALE

Orice abordare a fenomenului politico-militar contemporan trebuie să răspundă simultan unui ansamblu de cerințe: să surprindă varietatea proceselor ce se desfășoară în planul evoluției armamentelor, al organizării militare, al concepțiilor de purtare a războiului, fără să rămînă, însă, prizoniera unui pur descriptivism; să surprindă structurile fenomenului, fără a-i pierde din vedere dinamica; să analizeze opțiunile și condițiile concret-istorice legate de folosirea instrumentului militar, fără să ignoreze nici rădăcinile comune, nici ceea ce diferențiază, adesea radical, aceste opțiuni, sub raportul scopurilor pe care și le propune și al mijloacelor avute la dispoziție. Prin urmare, o asemenea analiză se confruntă, în primul rînd, cu o problemă metodologică de a cărei corectă soluționare depind în egală măsură valoarea și rezultatele concrete ale demersului analitic. Din acest punct de vedere, lucrarea pe care o supunem atenției cititorului* urmează un drum pe cît de interesant pe atît de fructuos. Ea propune o sinteză a fenomenului militar contemporan cristalizată în jurul conceptelor-cheie ale strategiilor militare adoptate de diferite state.

Înfățișînd în mod adecvat orientările politice diferite, adesea contradictorii, ce își pun amprenta în mod decisiv asupra opțiunilor militare ale statelor, structura lucrării evidențiază patru clase distincte de concepte strategice: cele care vizează folosirea armelor nucleare, cele care preconizează folosirea Cosmosului în scopuri militare, cele referitoare la acțiuni militare purtate cu mijloace convenționale și cele subsumate concepției de apărare prin eforturile generale ale populației.

Analiza conceptelor referitoare la domeniul nuclear pune în evidență cu claritate faptul că ceea ce ar putea să pară doar teorii abstracte, cu valoare exclusiv previzională, determină — în planul raporturilor internaționale, al securității și păcii la nivel global — consecințe concrete, deosebit de grave. În realitate, se arată în lucrare, doctrina descurajării nucleare s-a dovedit a fi un stimulent virulent al cursei înarmărilor (p. 37). Concepte precum „lovitura contra forțelor", „război nuclear limitat" ș.a. au fost însoțite de masive creșteri ale numărului și puterii explozive a încărcăturilor nucleare, de rapide perfecționări calitative, care au dus, inevitabil, la creșterea gradului de insecuritate, constituindu-se într-o amenințare fără precedent la adresa umanității. Atunci cînd se planifică, în modul cel mai serios posibil, distrugerea a peste 200 de orașe și centre industriale și exterminarea a 90 milioane de oameni în cazul unui schimb de lovituri nucleare, ignorîndu-se consecințele catastrofale ale unei asemenea acțiuni, la nivel planetar, „victoria nucleară" nu mai poate fi tratată ca o simplă abstracție, ci ca un fapt politic, ca o încălcare flagrantă a dreptului fundamental al oamenilor la viață, la existență.

Fiecare subsecvență a analizei cuprinse în lucrare, îmbinînd rigoarea prezentării conținutului conceptual cu atitudinea consecventă, științific susținută, de respingere a pseudoargumentelor care încearcă să justifice conceptele menționate, se constituie astfel într-o elocventă pledoarie pentru o nouă abordare politică, bazată pe eliminarea forței și amenințării cu forța din viața internațională, în spiritul concepției și poziției României, ale secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Examinînd cursul ascendent, periculoasa escaladare a cursei înarmărilor, în primul rînd a celor nucleare, lucrarea menționează folosirea tot mai amplă a spațiului cosmic în scopuri militare. Această orientare, care a devenit realitate la numai un an după lansarea primului satelit artificial al Pămîntului, a ajuns, în prezent, după cum relevă datele prezentate în lucrare, să reprezinte o tendință dominantă: 80% din lansările anuale de sateliți realizează astăzi astfel de misiuni. Pe măsură ce factorul tehnologic a oferit noi și tot mai perfecționate mijloace de acțiune, și-au făcut apariția armele antisatelit. Lucrarea evidențiază astfel cu claritate evoluția continuu ascendentă atît a scenariilor cît și a posibilităților reale ce se creează pentru folosirea spațiului cosmic sub raport militar. Analizînd pe larg multiplele consecințe negative ale acestui curs al evenimentelor, autorul evidențiază, deopotrivă, eforturile întreprinse pe plan internațional pentru a face ca forța dreptului să prevaleze și în acest domeniu, impunînd un adevăr fundamental subliniat de președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și anume faptul că spațiul cosmic nu este proprietatea nici unui stat, ci constituie un bun comun al tuturor statelor și națiunilor. De aceea, țara noastră consideră necesar să fie oprită orice acțiune de folosire a spațiului cosmic în scopuri militare.

Departe de a fi o simplă prezentare a conceptelor și concepțiilor strategice militare contemporane, lucrarea înglobează un efort major de cercetare a fenomenului militar, concretizat în puncte de vedere originale, capabile să suscite interesul cititorului, iar pe analist să-l îndemne la verificarea ipotezelor obținute în acest mod. Ea lărgește, astfel, orizontul cercetării științifice în acest domeniu al politologiei. Această caracteristică a demersului este pregnant ilustrată de capitolul dedicat domeniului armelor convenționale, în care conceptele analizate descriu o scală amplă, ce merge de la „acțiunea militară potențială" pînă la „atacul forțelor care urmează", trecînd prin „acțiunea militară pugnitivă" și „conflictele de intensitate redusă". Autorul sintetizează criteriile pe baza cărora se pot identifica cu precizie formele de manifestare a forței în relațiile internaționale și nivelul lor de intensitate — de la incidentul militar pînă la război —, efectuînd, totodată, caracterizarea complexă a acestor concepte. Ca și în celelalte capitole ale lucrării, în capitolul la care ne referim, detaliul „tehnic" este integrat viziunii politice de ansamblu, evidențiind ideea că sectorul armelor convenționale și acțiunile militare bazate pe folosirea lor, o dată integrate teoriei și practicii sferelor de dominație și influență, determină, la rîndul lor, alături de alte categorii de armament, costuri sociale deosebit de ridicate și contribuie, într-o măsură foarte mare, la creșterea instabilității și insecurității internaționale.

Sublinierea trăsăturilor caracteristice conceptului românesc privind „războiul întregului popor", pus, în mod firesc, în raport cu alte concepte care sintetizează ideea apărării prin efortul general al populației — „apărare generalizată", „mișcare de rezistență", „apărare populară generalizată" — reprezintă momentul de concluzie al lucrării. Și aceasta, deoarece opțiunea României în ce privește rolul factorului militar reprezintă nu numai expresia condițiilor concret-istorice de dezvoltare a poporului nostru în vatra sa multimilenară, ci și singura alternativă logică, rațională la politica de forță și amenințare cu forța.

Orientată spre un domeniu de maxim interes și arzătoare actualitate, remarcabilă sub raport informațional, al nivelului ridicat de analiză și interpretare a datelor și faptelor, lucrarea reprezintă un prețios instrument pentru toți cei ce vor să înțeleagă mai bine o problematică deosebit de complexă care, pentru un nespecialist, pare „stufoasă" și „exotică" — cea a concepțiilor și realităților strategice, militare. Pentru specialiști, îndeosebi, lucrarea reprezintă teme, idei, ipoteze și direcții noi de cercetare.

CORNEL CODIȚĂ

* Traian Grozea, **Concepte ale strategiilor militare contemporane**, Editura militară, București, 1988, 256 p. Trimiterile la lucrare vor fi date în text.

Digitized by Google

Pînă la deschiderea noului an școlar, ne mai despart puține zile. Bine aprovizionate, magazinele comerțului de stat vă oferă posibilitatea procurării din timp a uniformelor școlare pregătite pentru elevii de toate vîrstele, pionierii și șoimii patriei.

Un nou an școlar, o nouă uniformă!

ÎN CURÎND ÎNCEPE ȘCOALA

Digitized by Google

ERA SOCIALISTĂ

Nr. 17, 10 septembrie 1989

СОДЕРЖАНИЕ

Речь товарища Николае Чаушеску на торжественном собрании, посвященном 45-й годовщине антифашистской и антиимпериалистической революции социального и национального освобождения.

Партия — жизненный центр нации. *П. БРАТУ*

Темпы и масштабы на этапе социально-экономического развития Румынии. *Г. КРЕЦОЮ*

Наука — решающий фактор модернизации национальной экономики. *Г. МАРКУ*

Единство всех народов, прогрессивных, демократических, антиимпериалистических сил в борьбе за мир, независимость и социальный прогресс. *П. НИКИЦЕЛЯ*

Революционное сознание, мощная движущая сила развития социалистического общества (Обсуждение, I)

Преобразующая, динамизирующая функция социалистического сознания. *К.Г. МАРИНЕСКУ*

Революционное сознание и значимость нового уклада. *И. РЕБЕДЕУ*

Решительное применение принципов социалистической этики. *В. ПОПЕСКУ*

Социалистический гуманизм и формирование нового человека. *И. ДЖУДЕ*

Динамика мирового соотношения сил (Обсуждение, I)

Фундаментальные тенденции современной международной жизни. *В. ДУКУЛЕСКУ*

Историческая роль социализма в утверждении новой международной политики. *А. ОПРЯ*

Новые центры силы в мировой экономике. *АЛ. ГИБУЦИУ*

Соотношение сил и военное равновесие. *К. СОАРЕ*

Доктрина «конвергенции» — искаженный взгляд на социально-экономический прогресс. *Е. ЗАМФИРЕСКУ*

SUMMARY

Comrade Nicolae Ceauşescu's Speech at the Solemn Rally Marking the Anti-Fascist and Anti-Imperialist Revolution of Social and National Liberation

The Party — Living Centre of the Nation. *P. BRATU*

Rythmes et proportions dans la nouvelle étape de développement socio-économique de la Roumanie. *GH. CREŢOIU*

Science — Decisive Factor of the National Economy's Modernization. *GH. MARCU*

L'unité de tous les peuples, des forces progressistes, démocratiques, anti-impérialistes dans la lutte pour la paix, l'indépendance et le progrès social. *P. NICHITELEA*

Revolutionary Consciousness — Powerful Driving Force Behind the Development of Socialist Society. (Debate, I)

The Renewing, Dynamizing Function of Socialist Consciousness. *C.GH. MARINESCU*

Revolutionary Consciousness and the Values of the New System. *I. REBEDEU*

Firm Promotion of the Principles of Socialist Ethics. *V. POPESCU*

Socialist Humanism and the Moulding of the New-Type Man. *I. JUDE*

The Dynamics of the World Balance of Forces (Debate, I)

Fundamental Trends of Contemporary International Life. *V. DUCULESCU*

The Historic Role of Socialism in the Assertion of a New International Policy. *A. OPREA*

New Centres of Power in the World Economy. *AL. GHIBUŢIU*

The Balance of Forces and the Military Balance. *C. SOARE*

The „Convergence" Doctrine — Difformed Vision of Socioeconomic Progress. *E. ZAMFIRESCU*

SOMMAIRE

Discours du camarade Nicolae Ceauşescu à l'Assemblée solennelle consacrée au 45-ème anniversaire de la révolution de libération sociale et nationale, antifasciste et anti-impérialiste

Le parti — centre vital de la nation. *P. BRATU*

Paces and Proportions at Romania's New Socioeconomic Development Stage. *GH. CREŢOIU*

La science — facteur déterminant de la modernisation de l'économie nationale. *GH. MARCU*

The Unity of all Peoples, of the Progressive, Democratic and Anti-Imperialistic Forces in the Struggle for Peace, Independence and Social Progress. *P. NICHITELEA*

La conscience révolutionnaire, puissante force motrice du développement de la société socialiste (Débat, I)

La fonction transformatrice, dynamisatrice de la conscience socialiste *C.GH. MARINESCU*

La conscience révolutionnaire et les valeurs de la nouvelle société. *I. REBEDEU*

La promotion ferme des principes de l'éthique socialiste. *V. POPESCU*

L'humanisme socialiste et la formation de l'homme nouveau. *I. JUDE*

La dynamique du rapport mondial des forces (Débat, I)

Tendances fondamentales de la vie internationale contemporaine. *V. DUCULESCU*

Le rôle historique du socialisme dans l'affirmation d'une nouvelle politique internationale. *A. OPREA*

Nouveaux centres du pouvoir dans l'économie mondiale. *AL. GHIBUŢIU*

Le rapport des forces et l'équilibre militaire. *C. SOARE*

La doctrine de "la convergence" — une vue déformée sur le progrès socio-économique. *E. ZAMFIRESCU*

RECEIVED
OK EXCH.

SUMARIO

Discurso pronunciado por el camarada Nicolae Ceauşescu en la Asamblea solemne ocasionada por el 45 aniversario de la Revolución de liberación social y nacional, antifascista y antiimperialista

El partido — centro vital de la nación. *P. BRATU*

Ritmos y proporciones en la nueva etapa de desarrollo socioeconómico de Rumanía *GH. CREŢOIU*

La ciencia — factor decisivo de la modernización de la economía nacional. *GH. MARCU*

La unidad de todos los pueblos, de las fuerzas progresistas, democráticas, antiimperialistas en la lucha por la paz, la independencia y el progreso social. *P. NICHITELEA*

La conciencia revolucionaria, gran fuerza motriz del desarrollo de la sociedad socialista (Debate, I)

La función transformadora, dinamica de la conciencia socialista. *C.GH. MARINESCU*

La conciencia revolucionaria y los valores del nuevo orden. *I. REBEDEU*

La enérgica promoción de los principios de la ética socialista. *V. POPESCU*

El humanismo socialiste y la formación del hombre nuevo. *I. JUDE*

La dinámica de la correlación mundial de fuerzas (Debate, I)

Tendencias fundamentales de la vida internacional contemporánea. *V. DUCULESCU*

El papel histórico del socialismo en la afirmación de una política nueva internacional. *A. OPREA*

Nuevos centros del poder en la economía mundial. *AL. GHIBUŢIU*

La correlación de fuerzas y el equilibrio militar. *C. SOARE*

La doctrina de „la convergencia" — una conceptión deformada del progreso socioeconómico. *E. ZAMFIRESCU*

Adresa redacţiei: Bucureşti, Piaţa Scînteii nr. 1.
Telefoanele centralei: 17 60 10, 17 60 20, 18 20 30.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — Sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10376 prsfir Bucureşti, Calea Griviţei nr. 64-66.

Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

INDEX 42 204
Administraţia: Editura „Scînteia"

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

Digitized by Google

Per.Rm.
HX
8
.L8

Proletari din toate țările, uniți-vă !

ERA SOCIALISTĂ

REVISTĂ TEORETICĂ ŞI SOCIAL-POLITICĂ
A COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Alderman Library
NOV 22 1989
Univ. of Virginia
Charlottesville, VA

PROIECTUL PROGRAMULUI-DIRECTIVĂ ŞI TEZELE PENTRU CONGRESUL AL XIV-LEA ÎN DEZBATEREA PARTIDULUI, A ÎNTREGULUI POPOR

Unitatea dialectică dintre teoria revoluţionară şi practica social-istorică

Repartizarea armonioasă a forţelor de producţie pe teritoriul ţării

Legile obiective — temelia strategiei ştiinţifice de făurire a societăţii socialiste

Consultaţii în sprijinul învăţământului politico-ideologic

ANUL LXIX, 25 SEPTEMBRIE
18/1989

Digitized by Google

ERA SOCIALISTĂ

Nr. 18, 25 septembrie 1989

SUMAR

PROIECTUL PROGRAMULUI — DIRECTIVĂ ŞI TEZELE PENTRU CONGRESUL AL XIV-LEA AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN ÎN DEZBATEREA PARTIDULUI, A ÎNTREGULUI POPOR

UNITATEA DIALECTICĂ DINTRE TEORIA REVOLUŢIONARĂ ŞI PRACTICA SOCIAL-ISTORICĂ — Ion Mitran — 1

ÎNFĂPTUIREA NEABĂTUTĂ A POLITICII DE REPARTIZARE ARMONIOASĂ A FORŢELOR DE PRODUCŢIE PE TERITORIUL ŢĂRII — Petre Ghimbuluţ — 6

DEZVOLTAREA ÎNVĂŢĂMÎNTULUI ŞI PROGRESUL MULTILATERAL AL PATRIEI — Viorica Neculau — 10

LEGILE OBIECTIVE — TEMELIA STRATEGIEI ŞTIINŢIFICE DE FĂURIRE A SOCIETĂŢII SOCIALISTE — Dumitru Ciucur, Constantin Popescu — 14

DEPLINA EGALITATE ÎN DREPTURI A TUTUROR CETĂŢENILOR ROMÂNIEI — Ioan Vida — 18

CORELAŢIA DIALECTICĂ EFORT PROPRIU — COLABORARE INTERNAŢIONALĂ — Alexandru Puiu — 22

CREŞTEREA TOT MAI PUTERNICĂ A ROLULUI CONDUCĂTOR AL PARTIDULUI — CENTRUL VITAL AL ÎNTREGII NAŢIUNI. CREŞTEREA ROLULUI STATULUI, AL ORGANISMELOR DEMOCRAŢIEI MUNCITOREŞTI-REVOLUŢIONARE, ÎNFĂPTUIREA CONSECVENTĂ A PRINCIPIULUI EDIFICĂRII SOCIALISMULUI CU POPORUL ŞI PENTRU POPOR (Consultaţie) — Ioan Stănescu — 26

PERFECŢIONAREA CONTINUĂ A SISTEMULUI DE ORGANIZARE, CONDUCERE ŞI PLANIFICARE A ACTIVITĂŢII ECONOMICO-SOCIALE

Perfecţionarea organizării şi conducerii societăţii socialiste — proces legic, permanent: Sergiu Tămaş — 31; Conducerea de către partid a întregii activităţi economico-sociale — cerinţă obiectivă, fundamentală: Gheorghe Manolache — 33; Raportul dialectic dintre conducerea unitară a societăţii şi autoconducerea muncitorească: Constantin Enache — 35; Pregătirea temeinică a cadrelor — factor esenţial al creşterii eficienţei în întreaga activitate: Corneliu Russu — 37

CONŞTIINŢA REVOLUŢIONARĂ — PUTERNICĂ FORŢĂ MOTRICE A DEZVOLTĂRII SOCIETĂŢII SOCIALISTE

Conştiinţa socialistă şi continuitatea procesului revoluţionar: Ana Bazac — 39; Patriotismul socialist — trăsătură esenţială a omului nou: Constantin Răducu — 41; Conştiinţa politică socialistă şi democraţia muncitorească-revoluţionară; Elena Zamfir — 42; Modelul uman al socialismului: Petrea Iosub — 43; Creativitatea — dimensiune a personalităţii multilateral dezvoltate: Elena Voiculescu — 44; Formarea unui larg orizont cultural-ştiinţific: Gheorghe Milca — 46

DINAMICA RAPORTULUI MONDIAL DE FORŢE

Ţările în curs de dezvoltare şi ţările nealiniate — nou şi important centru de putere: Sterian Dumitrescu — 47; Importanţa decisivă a Europei: Ion Datcu — 49; Afirmarea crescîndă a statelor mici şi mijlocii: Mircea Nicolaescu — 50; Rolul hotărîtor al popoarelor, al forţelor revoluţionare, progresiste: Gheorghe Prisăcaru — 51

Digitized by Google

UNITATEA DIALECTICĂ DINTRE TEORIA REVOLUŢIONARĂ ŞI PRACTICA SOCIAL-ISTORICĂ

Apărută în preajma celei de-a 45-a aniversări a revoluţiei din August 1944 şi a celui de-al XIV-lea Congres al partidului, culegerea de texte din opera tovarăşului **Nicolae Ceauşescu „Procesul revoluţiei şi construcţiei socialiste în România"*** pune cu strălucire în evidenţă originalitatea, spiritul novator, atitudinea creatoare în planul gîndirii şi practicii sociale, trăsături ce definesc personalitatea marelui om politic şi de stat, gînditor profund, conducător experimentat al partidului nostru, al naţiunii române, militant de frunte al mişcării contemporane pentru progres social şi pace. Opera sa teoretică este expresia unei excepţionale capacităţi de analiză şi sinteză social-politică, strîns legată de viaţă, străbătută de abordarea realistă a problemelor complexului proces al revoluţiei şi construcţiei socialiste în ţara noastră, ale dinamicei desfăşurări a vieţii internaţionale.

Sub asemenea auspicii, fiecare din capitolele cărţii — de la fundamentarea necesităţii obiective a revoluţiei la analiza actualului stadiu al edificării noii orînduiri în România — relevă semnificaţia istorică a principiului şi faptului social potrivit cărora acţiunea revoluţionară, fiind urmarea unei cerinţe obiective, este, în întreaga ei desfăşurare, **creaţie istorică, deschidere permanentă spre nou,** ceea ce aduce în centrul atenţiei problema mereu actuală a necesarei unităţi dialectice dintre teoria socialismului ştiinţific şi practica socială.

În concepţia şi ideologia revoluţionară ale clasei muncitoare, revoluţia şi edificarea socialismului, procese aflate într-o permanentă unitate, înseamnă făurirea unei noi realităţi economico-sociale ca urmare a schimbării calitative profunde a relaţiilor şi structurilor economice şi sociale, a instituţiilor societăţii, organizată pe noi principii şi capabilă, prin acţiunea factorului subiectiv, a partidului revoluţionar al clasei muncitoare, să răspundă, în **fiecare stadiu şi etapă,** cerinţelor legilor obiective — singura modalitate a înnoirii reale şi perfecţionării eficiente, pornindu-se mereu de la teoria socialismului ştiinţific. Aşa cum subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu, **„trecerea pe calea socialistă, într-o ţară sau alta, trebuie să se realizeze corespunzător nivelului de dezvoltare şi condiţiilor din fiecare ţară",** dat fiind **„că nu există şi nu poate exista un anumit «model» în această privinţă, că există principii, legităţi general valabile, de care trebuie să se ţină însă neapărat seama, că socialismul nu poate fi decît rezultatul luptei clasei muncitoare, al forţelor revoluţionare, progresiste, al fiecărui popor şi că nu poate fi impus din afară, aşa cum trebuie să subliniem, totodată, că nu este posibil să fie oprit, pe calea contrarevoluţiei" (p.25)**

Analizele privind pregătirea şi desfăşurarea revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă în România, etapele dezvoltării istorice, economico-sociale a ţării noastre, a socialismului pe plan mondial reliefează pregnant dialectica transformărilor revoluţionare în succesiunea stadiilor şi etapelor înaintării noii orînduiri, acţiunea legilor obiective, rolul istoric al clasei muncitoare, al partidului său politic şi al statului socialist, însemnătatea instituirii şi dezvoltării relaţiilor socialiste, a unui tip superior de proprietate asupra mijloacelor de producţie.

În preajma apropiatului forum naţional al partidului, în contextul amplei dezbateri a **Proiectului Programului-Directivă, a Tezelor pentru Congresul al XIV-lea,** o asemenea problematică este de natură a stimula şi îmbogăţi viaţa ideologică, demonstrîndu-se încă o dată că teoria materialismului dialectic şi istoric privind mecanismul progresului social, experienţa acumulată pe plan naţional şi internaţional în făurirea noii orînduiri relevă vitalitatea principiilor socialismului ştiinţific, semnificaţia aplicării lor neabătute, a păstrării nealterate a criteriilor şi valorilor civilizaţiei socialiste, concepută şi realizată ca treaptă superioară a dezvoltării umane, pe baza adevăratei libertăţi şi dreptăţi sociale, a independenţei şi suveranităţii popoarelor, a celor mai noi cuceriri ale ştiinţei.

Proces istoric legic, revoluţia şi construcţia socialistă îşi au izvorul vitalităţii în consecvenţa aplicării principiilor lor fundamentale pe tot parcursul — de mai lungă sau mai scurtă durată — al unor etape distincte şi, în acelaşi timp, interferente cum sînt: cucerirea puterii politice şi economice, învingerea împotrivirii claselor exploatatoare, înnoirea radicală a aparatului de producţie, a bazei economice, care are ca „pivot" material proprietatea socialistă, transformarea radicală a structurii sociale sub impactul noilor realităţi şi al asimilării organice a ideologiei clasei muncitoare.

Prin esenţa ei social-umană, noua orînduire implică nu numai schimbarea profunda a vechilor relaţii sociale, de producţie, ci şi un progres de ansamblu al noii societăţi, într-un ritm mai rapid, progres care priveşte deopotrivă viaţa materială şi spirituală, afirmarea puternică a conştiinţei socialiste, înflorirea personalităţii umane. Se înţelege că, în spiritul dialecticii materialiste, al concepţiei ştiinţifice care guvernează procesul edificării noii orînduiri, elaborarea strategiei dezvoltării acesteia include, ca o

* Nicolae Ceauşescu, **Procesul revoluţiei şi construcţiei socialiste în România,** Editura politică, Bucureşti, 1989. Trimiterile la acest volum vor fi menţionate în text.

condiție esențială, **continua analiză a drumului parcurs, stabilirea pentru fiecare etapă a obiectivelor ce se cer înfăptuite prin raportare la criterii, valori și scopuri determinate.** Astfel, pe drumul revoluției și construcției socialiste, România a parcurs, într-o perioadă istorică scurtă, mai multe etape: instaurarea sistemului politic democrat-popular, cucerirea întregii puteri de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare, lichidarea claselor exploatatoare, înfăptuirea sarcinilor revoluției socialiste, desfășurarea cu succes a operei de edificare a noii orînduiri, consolidarea acesteia și trecerea la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

Superioritatea și viabilitatea socialismului, uriașa sa forță transformatoare, justețea politicii în fiecare etapă izvorăsc din capacitatea partidului clasei muncitoare de aplicare fermă, creatoare a legilor generale, a principiilor socialismului științific. Este vorba despre asemenea legități cum sînt cucerirea și exercitarea puterii în stat de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea și intelectualitatea, cu celelalte pături sociale, rolul conducător al partidului revoluționar al clasei muncitoare, instituirea și dezvoltarea proprietății socialiste, ca temelie economică a sistemului politic socialist, în măsură să garanteze înfăptuirea valorilor de dreptate și egalitate ale noii orînduiri, conducerea societății în strînsă conlucrare cu masele de oameni ai muncii, în cadrul unei vieți democratice tot mai ample și eficiente.

Edificarea orînduirii socialiste, care, din punct de vedere istoric, este încă tînără, constituie un proces complex, în desfășurarea căruia apar — și trebuie depășite — greutăți și obstacole, anumite neajunsuri și lipsuri, se cer soluționate diferite contradicții. Dar, în pofida acestora, s-a dovedit că, prin aplicarea consecventă a principiilor și legităților generale ale socialismului științific, problemele ivite au putut și pot fi rezolvate, confirmîndu-se astfel **superioritatea căii socialiste de dezvoltare a societății, justețea concepției revoluționare de transformare a lumii.** Experiența istorică acumulată de noua orînduire, analiza procesului dezvoltării sale pun în lumină, ca o cerință obiectivă, perfecționarea continuă a activității economico-sociale, a înnoirii formelor de organizare și conducere în toate domeniile, pe baza aplicării ferme a concepției revoluționare a socialismului științific.

Partidul nostru a înțeles pe deplin această necesitate. Încă de la Congresul al IX-lea, cu aproape 25 de ani în urmă, cînd, sub impulsul suflului nou, revoluționar, pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu l-a imprimat întregii vieți social-politice, s-a trecut la perfecționarea organizării și conducerii noii orînduiri. Așa cum sublinia secretarul general al partidului la Adunarea solemnă consacrată celei de-a 45-a aniversări a revoluției române din August 1944, **„privim cu mîndrie la ceea ce am realizat pe calea socialismului. Știm că toate acestea nu au venit de la sine, nu s-au obținut ușor. A trebuit luptă, muncă fermă și hotărîtă în toate sectoarele. Este adevărat, în anumite etape s-au făcut și greșeli, au fost și unele minusuri și lipsuri, dar partidul nostru nu a confundat și nu va confunda niciodată anumite greșeli sau abateri de la calea socialismului cu socialismul, cu principiile socialismului. De aceea el a acționat pentru îndepărtarea lor la timp și a asigurat dezvoltarea fermă, impetuoasă a patriei noastre pe calea făuririi socialismului".**

Înlăturînd formele de conservatorism, de închistare și ploconire, șabloanele și dogmele legate de așa-zisul model unic în construcția socialismului, considerînd că socialismul trebuie realizat cu poporul și pentru popor, potrivit realităților și condițiilor istorice și sociale din țara noastră, partidul a asigurat dezvoltarea economico-socială armonioasă, ascendentă, a României. Apreciind Congresul al IX-lea drept un moment hotărîtor pentru dezvoltarea de astăzi a României, tovarășul Nicolae Ceaușescu relevă că **„fără Congresul al IX-lea, fără linia generală stabilită de acest congres și de congresele și conferințele naționale ulterioare, fără măsurile organizatorice, economice, politice adoptate în această perioadă, România nu s-ar putea prezenta astăzi cu realizările pe care le are. Am înțeles, încă de atunci, că trebuie să rupem cu dogmatismul, cu șabloanele, cu concepțiile perimate, înapoiate, să repunem socialismul științific în drepturile sale. Nu socialismul este cel care a dus la unele stări de lucruri negative într-o țară sau alta, ci încălcarea principiilor științifice ale socialismului, nesocotirea cerințelor legilor obiective și, în primul rînd, a necesității dezvoltării continue a forțelor de producție — factorul revoluționar hotărîtor pentru construcția socialismului, ca de altfel pentru dezvoltarea oricărei orînduiri sociale"** (p. 188).

Cunoașterea temeinică a legilor generale de dezvoltare a societății, sesizarea raportului dintre acțiunea lor și condițiile particulare — sociale, economice, politice, culturale —, diferite de la o țară la alta, de la o etapă la alta, reprezintă o condiție de prim ordin a contribuției la îmbogățirea teoriei și practicii sociale. Aceasta presupune însă ca dialectica relației general-particular să fie desprinsă din procesele reale ale vieții, din „rețeaua" firească de condiționări reciproce dintre ceea ce este general-valabil și ceea ce este particular, specific, prin raportare continuă la realitatea în continuă mișcare, prin examinarea concordanței dintre această realitate și principiile de bază ale noii orînduiri. În făurirea și perfecționarea acesteia, metodele, soluțiile concrete, structurile și relațiile social-politice afirmate într-o parte sau alta a lumii nu pot fi considerate, desigur, universal-valabile, scheme sau modele de urmat. În concepția P.C.R., legile generale, descoperite prin cunoaștere și formulate prin prisma cuceririlor în continuă îmbogățire din științele sociale, din teoria și concepția materialist-dialectică și istorică despre lume, nu au o existență de-sine-stătătoare; generalul este implicat organic în particular și individual, exprimînd pe această cale cursul obiectiv al istoriei, căpătînd „materializarea" efectivă în împrejurări concrete, bine determinate. În această lumină, considerarea factorului general „în sine", cît și izolarea celui particular de ansamblul în care se încadrează logic, absolutizarea individualului ar fi departe de a reflecta conținutul, esența, multitudinea proceselor sociale.

În concepția partidului nostru, făurirea socialismului trebuie să se bazeze atît pe legitățile generale cît și pe realitățile economice, sociale, istorice și naționale ale fiecărui popor, ale fiecărei țări. Orice nesocotire a legităților și principiilor generale socialiste poate aduce mari daune și pune chiar în pericol construcția socialistă, dar, tot astfel, nesocotirea realităților, aplicarea unor modele sau șabloane, care nu țin seama de aceste realități, pot provoca daune. **„Socialismul nu poate fi împărțit după țările care îl construiesc** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu. **Faptul că fiecare țară trebuie să țină seama de particularitățile și de tradițiile proprii nu înseamnă că realizează o altă formă de socialism, pentru că, în fond — într-o formă sau alta —, fiecare țară care construiește socialismul înfăptuiește principiile de bază ale socialismului științific în ce privește lichidarea asupririi omului de către om, realizarea unei repartiții în mod echitabil, după principii socialiste, a produsului social și a venitului național, afirmarea principiilor de dreptate socială și națională"** (p. 244).

Teoria socialismului științific, spiritul creator, principiile făuririi noii orînduiri nu „închid" în nici un fel posibilitățile de opțiune în ce privește diferitele forme, metode și mijloace ale revoluției, ale perfecționării noii orînduiri. Dialectica înfăptuirii principiilor generale pe terenul diversificat al condițiilor concrete relevă că socialismul se afirmă ca practică socială în procesul perfecționării, al soluționării continue a problemelor economice, sociale, politice, în pas cu transformările și posibilitățile fiecărei etape. **„Considerăm că dezvoltarea și perfecționarea formelor de organizare și planificare constituie o necesitate obiectivă, dar, în ce ne privește** — arată secretarul general al partidului —, **am avut și avem în vedere ca toate acestea să nu afecteze în nici un fel principiile de bază ale socialismului, ci, dimpotrivă, să consolideze principiile socialiste, să le dezvolte în noile condiții politice și economice"** (p. 339—340).

Apreciind că teoria științifică a socialismului se îmbogățește necontenit, ca rezultat al schimbărilor în viața socială, în dezvoltarea forțelor de producție, al cunoașterii științifice, asimilînd noi concluzii ale practicii revoluționare, ale activității desfășurate de fiecare partid, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază frecvent adevărul potrivit căruia **„viața a demonstrat și demonstrează că o condiție esențială a succesului în lupta fiecărui partid este călăuzirea fermă după concepția materialismului dialectic și istoric, după socialismul științific și gîndirea clasicilor marxism-leninismului. În același timp, trebuie înțeles că trăim în altă epocă istorică și că aceasta impune o abordare nouă a problemelor fundamentale ale dezvoltării sociale"** (p. 334).

Digitized by Google

Emanație a profunde reflecții filosofice și bogate experiențe revoluționare, a cercetării și evaluării științifice a realității, concepția teoretică și politică a secretarului general al partidului nostru asupra noii orînduiri pune în centrul atenției concluzia că în dezvoltarea acesteia fiecare stadiu și etapă trebuie să însemne și o calitate nouă, superioară. Legea fundamentală a dialecticii, trecerea la schimbări calitative — niciodată spontane într-o societate făurită conștient — este pregătită de o înlănțuire de transformări economice, sociale, politice, rezultate din aplicarea liniei strategice a partidului. Întregul proces al dezvoltării României după anul 1965 este, în această privință, oglinda preocupării constante a partidului, a secretarului său general pentru întărirea bazei tehnico-materiale a societății, pe calea dezvoltării și modernizării industriei, a reconsiderării locului și rolului agriculturii în economia națională, pentru reorganizarea rațională a teritoriului și dezvoltarea armonioasă a fiecărei zone, a tuturor localităților, pentru creșterea continuă a eficienței economice, pentru ridicarea la un nivel superior a științei și învățămîntului, a activității ideologico-educative.

Volumul evidențiază cu putere adevărul că, după Congresul al IX-lea, pornind constant de la criteriile și valorile revoluției și construcției socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu a formulat o concepție de esență profund umanistă privind politica de acumulare, dezvoltarea producției materiale, a tehnicii, a economiei socialiste în ansamblu, în strînsă legătură cu viața oamenilor, avîndu-se în vedere că făurirea unei economii moderne, de înaltă eficiență, este condiționată, dar și condiționează, la rîndul ei, dezvoltarea științei, învățămîntului și culturii, perfecționarea relațiilor de producție, a cadrului organizatoric și de conducere, ridicarea nivelului profesional, politic și de conștiință al oamenilor, înfăptuirea principiului socialist al repartiției, toate acestea avînd urmări directe sau indirecte asupra amplificării valorilor materiale și spirituale ale noii orînduiri. Ritmurile fără precedent ale dezvoltării economico-sociale se oglindesc concludent în sporirea considerabilă a avuției naționale.

În lumina experienței țării noastre, **proprietatea socialistă** și-a dezvăluit potențialul de propulsare a progresului economico-social, constituind elementul dinamizator al dezvoltării forțelor de producție, baza trainică a creării economiei naționale ca un complex unitar, eficient, judicios structurat în profil de ramură și teritorial, a ridicării nivelului de trai al întregii națiuni, a consolidării suveranității și independenței naționale. Acționînd consecvent pentru dezvoltarea proprietății socialiste, sub cele două forme ale sale, de stat și cooperatistă, opțiune ce va fi continuată și în viitor, împreună cu așezarea la baza întregii dezvoltări a științei și tehnicii celei mai avansate, partidul a considerat și consideră această strategie ca singura de esență revoluționară, socialistă, care a schimbat radical situația oamenilor în producție și societate, caracterul relației dintre forța de muncă și mijloacele de producție. Astfel, socialismul nu este de conceput în afara existenței și dezvoltării continue a proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție.

Tot mai amplă, tot mai modernă, proprietatea obștească s-a afirmat și se afirmă, cu intensitate, drept factor fundamental, condiția *sine qua non* a progresului ferm al noii orînduiri. Aceasta îndreptățește concluzia că, în procesul edificării societății socialiste, al perfecționării ei, rolul proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție nu se diminuează, ci crește, se amplifică în mod obiectiv, ceea ce contrazice pe deplin tendința, manifestată în unele țări, spre jocul liber al relațiilor de piață și idealizarea proprietății private, spre diminuarea conducerii unitare, pe bază de plan, a economiei naționale.

În procesul neîntrerupt al dezvoltării, în lumina continuității firești a spiritului revoluționar, unitatea dialectică dintre teorie și practică, dintre principii și aplicarea lor în fiecare etapă solicită și determină clarificarea teoretico-ideologică asupra ansamblului, dar și a fiecărui domeniu în parte, ceea ce deschide calea valorificării optime a posibilităților ce pot rămîne latente, pînă la urmă într-o stare de contradicție cu cerințele progresului social.

Una din concluziile de o deosebită principialitate și importanță practică desprinse din volum, din opera secretarului general al partidului este cea potrivit căreia îmbogățirea teoriei revoluționare este legată organic de generalizarea cu discernămînt și în spirit mereu analitic a experienței acumulate în transformarea societății. În acest sens, are o importanță hotărîtoare stabilirea cu claritate a obiectivului fundamental, a căilor și metodelor prin care să se asigure mersul înainte al noii orînduiri, continua sa modernizare pe propriile baze și în profunzimea esenței sale revoluționare.

Definind într-o viziune unitară, cuprinzătoare obiectivul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, partidul are în vedere înfăptuirea unor transformări calitative în sfera vieții materiale, a producției, în structura socială, în conducerea societății, în modul de viață și gîndire al oamenilor. În actuala etapă a construcției socialiste în România se asigură dezvoltarea armonioasă, echilibrată a economiei naționale, a diferitelor ei ramuri și sectoare — industria, agricultura, transporturile —, a științei, învățămîntului, culturii, perfecționarea conducerii societății, ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului, direcții cărora Programul partidului, iar în concordanță cu el documentele pentru Congresul al XIV-lea le acordă o importanță deosebită.

Astfel, în stabilirea obiectivelor Programului-Directivă pentru cincinalul 1991—1995 și în perspectiva anilor 2000—2010, partidul nostru pornește — cum se arată în proiectul acestui document — de la necesitatea aplicării ferme a legilor obiective, a principiilor socialismului științific la realitățile României, pe baza promovării neabătute a orientărilor fundamentate în opera economică și social-politică a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Potrivit acestor orientări, în centrul strategiei partidului se vor situa continuarea politicii de dezvoltare a forțelor de producție, perfecționarea relațiilor de producție, a tuturor raporturilor sociale, realizarea unei noi calități a muncii și vieții, întărirea democrației muncitorești-revoluționare, participarea tuturor cetățenilor la conducerea societății, manifestarea deplină a personalității umane, asigurîndu-se înfăptuirea consecventă a Programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a patriei spre comunism.

Punînd în centrul preocupărilor probleme cum sînt dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție, perfecționarea relațiilor de producție și sociale, realizarea unei înalte calități a muncii, soluționarea cerințelor fundamentale ale maselor, înfăptuirea drepturilor și libertăților cetățenești, participarea democratică a cetățenilor la conducerea țării, afirmarea omului nou, înaintat, a unui nou mod de gîndire și comportament al membrilor societății, conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată înscrie un spirit fertil, novator în mișcarea marilor idei constructive ale contemporaneității, în dezbaterile și confruntările privind problematica viitorului social, destinul orînduirii noi, socialiste.

În procesul revoluției și construcției socialiste, pe fondul afirmării condițiilor obiective, are loc creșterea rolului factorului subiectiv, fiind necesar să se acționeze pentru perfecționarea relațiilor socialiste de producție, pentru ridicarea nivelului de conștiință revoluționară a maselor, pentru evoluția armonioasă a societății socialiste, creație conștientă a poporului condus de partid, făurită, în concepția Partidului Comunist Român, cu poporul și pentru popor.

În desfășurarea și conducerea revoluției și construcției socialiste, partidul nostru s-a dovedit forța capabilă a înfăptui cel mai înalt tip de progres social, elaborînd și aplicînd, în strînsă unitate cu poporul, soluții adecvate pentru dezvoltarea economico-socială a României pe calea noii civilizații. Operă complexă, de durată, aflată în continuă înaintare, aceasta este supusă legic unui proces dinamic de înnoire, din inițiativa și sub conducerea partidului unic al clasei muncitoare, forța politică aptă a asigura soluționarea optimă a problemelor economice, sociale, politice specifice fiecărei etape. Conducerea politică apare astfel ca fiind, în esența ei, o expresie a calității relațiilor umane, obținerea unor performanțe superioare presupunînd și depinzînd, în același timp, de valorificarea superioară a potențialului uman, a creativității sale inepuizabile, ca efect al libertății sociale și individuale, ca necesitate înțeleasă.

Experiența istorică a luptelor de eliberare națională și socială, a revoluțiilor socialiste, a construcției socialiste într-un număr mare de țări a pus în lumină rolul dinamic al sistemului politic, în primul rînd al partidului unic al clasei muncitoare, noua orînduire marcînd schimbarea fundamentală a raportului dintre

Digitized by Arhivele

spontan și conștient, amplificarea spațiului de creativitate al maselor pe fundalul conducerii unitare a societății.

În ce privește țara noastră, întreaga desfășurare a luptei pentru răsturnarea vechii orînduiri, pentru cucerirea puterii politice, pentru edificarea noii orînduiri și dezvoltarea ei multilaterală a demonstrat și demonstrează că existența și afirmarea rolului conducător al partidului politic al clasei muncitoare, călăuzit de o concepție revoluționară, bazată pe teoria socialismului științific, de un program exprimînd interesele, aspirațiile și voința poporului, constituie o necesitate imperioasă, o legitate obiectivă a construcției socialismului și comunismului.

Definind cu toată claritatea rolul și funcțiile partidului, temeiurile social-istorice ale acestora, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată că Partidul Comunist Român **„și-a cucerit încrederea și dragostea maselor populare, a poporului, ca rezultat al slujirii fără preget a intereselor oamenilor muncii, ale întregii națiuni, al aplicării ferme în viață a principiilor socialiste, al preocupării neabătute pentru ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului și întărirea necontenită a independenței și suveranității țării. Partidul nostru este strins legat de clasa muncitoare, de țărănime și intelectualitate, de toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, de întregul popor. El nu a avut și nu are decît un singur țel — acela de a servi cauza poporului, a socialismului, a independenței patriei. În actualul stadiu de dezvoltare a societății socialiste românești, în condițiile dezvoltării democrației socialiste, ale perfecționării cadrului democratic de participare a maselor populare la conducerea tuturor sectoarelor, partidului nostru îi revine înalta misiune de a constitui forța politică organizatoare și dinamizatoare a întregii activități economico-sociale. El reprezintă și va reprezenta în continuare centrul vital al funcționării societății noastre socialiste"** (p. 276—277).

Concepția despre rolul conducător al partidului, ca legitate a desfășurării cu succes a procesului revoluționar, îmbogățirea ei cu noile contribuții de mare însemnătate teoretică și practică ale documentelor pentru Congresul al XIV-lea al P.C.R., ale operei teoretice a tovarășului Nicolae Ceaușescu, au o excepțională importanță atît pentru actuala etapă a dezvoltării României, cît și în complexa și acuta confruntare de idei pe plan internațional.

După cum arată faptele, cercurile reacționare, imperialiste, în lupta lor înverșunată împotriva socialismului, își concentrează atacurile în primul rînd asupra partidelor comuniste, a rolului și caracterului revoluționar al acestora. Așa cum se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al P.C.R., teoriile despre așa-zisa diminuare a rolului conducător al partidului sînt de natură să lipsească societatea de forța politică cea mai conștientă, cea mai înaintată, înarmată cu concepția științifică despre lume și viață, capabilă să unească și să organizeze toate forțele națiunii. Este evident că dacă partidul comunist nu își asumă răspunderea pentru realizarea programului său revoluționar în societate se creează un vid politic, care, neîndoios, este umplut de alte forțe.

Partidul comunist nu poate să împartă, cu atît mai puțin să renunțe la rolul său de forță politică conducătoare a societății, fără riscul periclitării grave a însuși cauzei socialismului, a intereselor vitale ale poporului. Concepțiile potrivit cărora partidul trebuie să cedeze o parte din atribuțiile și răspunderile sale sau să se lase înlocuit de alte forțe politice nu au nimic comun cu teoria revoluționară a clasei muncitoare, cu principiile socialismului științific, sînt, în fond, capitularde, lichidatoriste.

Intensificînd atacurile împotriva partidelor comuniste, cercurile reacționare din țările capitaliste acționează în actualele împrejurări — ca și în trecut — sub lozinca creării mai multor partide, dar avînd drept scop lichidarea partidelor comuniste. Viața demonstrează cu forța ei supremă de argumentare — bazată pe fapte — că nu poate exista altă forță care să îndeplinească rolul vital al partidului comunist. Apar, în același timp, cu totul dăunătoare concepțiile potrivit cărora partidul ar trebui să renunțe la caracterul său revoluționar. A renunța la calea revoluționară în epoca celor mai mari și profunde transformări sociale, a revoluționării înseși a cunoașterii umane înseamnă a ignora legitățile obiective ale dezvoltării societății. În toate împrejurările, partidul clasei muncitoare trebuie să-și păstreze spiritul revoluționar, să se manifeste ca un partid al înnoirilor revoluționare, al promovării noului, a tot ceea ce este progresist, înaintat în gîndirea și practica socială. **„Îndeplinirea rolului partidului în noua etapă de dezvoltare** — relevă tovarășul Nicolae Ceaușescu — **impune perfecționarea continuă a activității sale, a stilului și metodelor lui de muncă, dezvoltarea democrației de partid, dezbaterea largă a tuturor problemelor în partid, cu clasa muncitoare și cu toți oamenii muncii, presupune întărirea spiritului critic și autocritic, care să ducă la descoperirea lipsurilor și greșelilor, a contradicțiilor, la stabilirea măsurilor pentru lichidarea lor și promovarea activă a ceea ce este pozitiv, a noului în toate domeniile"** (p. 273).

Teza materialismului dialectic și istoric privind dispariția, în perspectivă, a partidului comunist, enunțată de clasicii socialismului științific, are în vedere procesul legic al trecerii la societatea fără clase, al ridicării conștiinței ideologice și politice a întregii națiuni la nivelul partidului însuși, în condițiile în care în lume vor fi înlăturate exploatarea omului de către om, forțele reacționare, imperialiste. Continuarea procesului revoluționar, cerințele perfecționării noii orînduiri fac necesare, în etapa actuală și în viitor, în mod obiectiv, existența partidului unic al clasei muncitoare, întărirea rolului său politic conducător, dezvoltarea largă a legăturii organice cu poporul, cu toate organismele democrației muncitorești-revoluționare. În această privință, potrivit concepției tovarășului Nicolae Ceaușescu, este de însemnătate capitală să se asigure creșterea și întărirea rolului conducător al partidului, dat fiind că **„nu există și nu poate exista perfecționarea și dezvoltarea socialismului fără un partid unic al clasei muncitoare, cu o concepție revoluționară despre lume și viață, care să acționeze cu fermitate pentru unirea întregului popor în apărarea cuceririlor socialismului, pentru dezvoltarea socialismului, ridicarea bunăstării popoarelor, întărirea independenței și suveranității țării, pentru pace și colaborare între toate națiunile lumii"** (p. 21).

În privința participării efective a poporului la conducerea societății, a revenit revoluției și construcției socialiste menirea de a situa masele în mod real în miezul evenimentelor social-politice, dezvoltarea democrației constituind un factor esențial, una din condițiile de bază ale progresului noii orînduiri. Astfel, problema eficienței sociale a participării maselor la viața politică aduce în actualitate cadrul instituțional, condițiile obiective și subiective ale manifestării diferitelor categorii sociale în sfera conducerii politice. Eficiența socială a participării la conducere nu este, desigur, o problemă a teoriei abstracte, ci privește nemijlocit practica, iar societatea socialistă nu poate porni de la considerentul că o asemenea problemă se rezolvă de la sine, numai în virtutea caracterului nou al relațiilor sociale. Afirmarea efectivă a superiorității acestora are loc pe măsura aprofundării și înțelegerii depline a relației dialectice dintre obiectivele strategice ale societății socialiste și necesitatea participării maselor la întreaga viață socială. Promovînd, în acest spirit, forme organizatorice, pîrghii economice și reglementări juridice cu caracter democratic, partidul nostru a pus și pune, totodată, accentul pe funcționalitatea și eficiența cadrului organizat, pe respectarea strictă a legilor, a normelor adoptate. Democrația socialistă, în formele ei directe și reprezentative, dezbaterile publice — așa cum sînt cele actuale, care premerg Congresului al XIV-lea al partidului — au un caracter concret, se referă la probleme esențiale, de hotărîtoare importanță. În acest sens, prevederile din Proiectul Programului-Directivă, care pornesc de la marile realizări de pînă acum, vor fi îmbunătățite — cum preciza secretarul general al partidului — pe baza discuțiilor și propunerilor oamenilor muncii, a programelor de dezvoltare economico-socială a comunelor, orașelor și județelor, precum și a programelor de dezvoltare a tuturor unităților economico-sociale, astfel încît să reprezinte voința și aspirațiile întregii națiuni.

Esența democrației socialiste o constituie astfel participarea efectivă a maselor atît la elaborarea hotărîrilor cît și la aplicarea lor, la exercitarea — sub diferite forme — a unui larg control social. Atribuțiile și competențele cu care este investit, în ansamblu, sistemul democrației socialiste din țara noastră, dar și fiecare dintre componentele sale, cuprinderea, practic, a întregii societăți în structurile politice de conducere creează premisele fructificării dublei funcții a vieții democratice: dezbaterea largă a programelor, a măsurilor din diferite domenii și acțiunea colectivă și individuală nemijlocită pentru înfăptuirea lor.

Experiența, practica arată că dezvoltarea economico-socială

Digitized by Google

depinde nu numai de posibilitățile și resursele materiale, ci și de asigurarea unei conduceri democratice eficiente, exercitată pe temeiuri științifice, de capacitatea de inovare socială a factorului subiectiv. Partidul nostru a pornit și pornește de la adevărul potrivit căruia, în socialism, conducerea politică, apelînd la cuceririle și metodele științei, reprezintă un factor dinamic, mobilizator, capabil să valorifice resursele existente, să promoveze soluții optime, să depășească sau să prevină dificultăți, contradicții, inerente unui domeniu sau altuia. Știința, cuceririle ei din toate domeniile se afirmă, în etapa actuală, atît ca importantă forță de producție, cît și ca fundament al conducerii sociale, ca un puternic factor de educare și formare a personalității umane, încît acumularea de cunoștințe, stăpînirea tot mai temeinică a științei echivalează cu cîștigarea unei inepuizabile forțe de creație. În fapt, impactul revoluției tehnico-științifice contemporane se resimte direct în toate sferele societății, inclusiv în conducerea acesteia.

Sistemul politic al noii orînduiri, caracterizat de coeziunea în continuă sudare a întregului popor în temeiul unității de scop și acțiune a clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității și celorlalte pături sociale, aduce mereu la ordinea zilei cerințele desfășurării unei ample activități ideologico-educative. Argumentele vieții și, în același timp, ale conceptelor științifice demonstrează că, în lumina relației dialectice obiectiv-subiectiv, dacă în virtutea funcției și importanței lor în propulsarea progresului factorii economici, materiali au un rol hotărîtor, factorilor politico-educativi le revine un rol nu mai puțin important în privința influențării, convingerii și mobilizării maselor, al deschiderii căilor afirmării libertății și creației umane. Așa cum subliniază secretarul general al partidului, activitatea ideologică reprezintă un factor de o deosebită importanță și semnificație pentru dezvoltarea capacității oamenilor muncii de a evalua fenomenele și realitățile înconjurătoare, de a acționa mereu în cunoștință de cauză. **„Noi pornim de la principiul că realizarea noii orînduiri sociale nu este posibilă fără transformarea conștiinței omului, că înfăptuirea revoluției socialiste, realizarea unor schimbări uriașe în întreaga structură a societății nu sînt posibile fără o revoluție în gîndirea și în felul de a acționa al oamenilor. Construim socialismul cu oameni și pentru oameni; pentru a putea transforma în mod revoluționar întreaga societate trebuie, în primul rînd, să transformăm oamenii, pe cei chemați să înfăptuiască aceste schimbări revoluționare, să asigure făurirea cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate, a comunismului!"** (p. 313—314).

Activitatea teoretică, ideologico-educativa a partidului are astfel menirea să contribuie la clarificarea diferitelor probleme mereu în raport cu stadiul de dezvoltare a societății noastre, precum și cu situația mondială, cu transformările revoluționare ce au loc în lume, cu problemele noi care apar în epoca noastră. Ea ajută oamenii muncii să înțeleagă evenimentele, sensul evoluției sociale, faptul că întreaga dezvoltare internă și internațională confirmă cu putere justețea concepției materialist-dialectice despre lume și viață, că organizarea socialistă constituie singura cale de progres social.

Partidul nostru participă activ, în spirit militant, la schimbul de idei din lumea contemporană în contextul îmbogățirii teoriei și experienței revoluționare, al diversificării căilor de progres social. Una dintre trăsăturile poziției partidului nostru privitoare la analiza principială a experienței revoluției și construcției socialiste o reprezintă deschiderea către realități, evaluarea lor în spirit științific, avînd în vedere că teoria revoluționară, judecățile de valoare, realist-apreciative asupra dezvoltării sociale se verifică în practica revoluționară. În contextul schimbării radicale a raportului de forțe, dezvoltarea omenirii este însoțită, ca întotdeauna în istorie, de emiterea a tot felul de concepții, inclusiv confuzii și excese de dreapta sau de stînga, unele din ele manifestări directe ale neîncrederii în forțele și cauza progresului. **„Aceasta presupune ca o necesitate** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în Tezele din aprilie — **să analizăm temeinic marile transformări și schimbări și să tragem concluziile corespunzătoare"**, pornind neabătut de la principiile și concepția revoluționară despre lume, de la încrederea în perspectiva progresului social, în victoria socialismului și comunismului. O asemenea analiză, desfășurată în spirit revoluționar, de clasă, arată că lupta pentru progresul social a fost, este și va fi — atîta vreme cît există sisteme social-politice bazate pe clase sociale cu interese contradictorii, caracterizată prin manifestarea în forme diverse, a confruntării de clasă, confruntare în cadrul căreia ideologia a jucat dintotdeauna un rol important. În privința ideologiei noastre socialiste, Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului relevă că trebuie să crească spiritul combativ față de curentele de gîndire reacționare, față de propaganda mistificatoare, denigratoare promovată de capitalism, față de tentativele imperialiste de a abate socialismul de la calea dezvoltării revoluționare. Există adversari ideologici care caută să discrediteze perspectiva revoluționară, să minimalizeze cuceririle socialismului, proslăvind direct capitalismul ori, mai „modern", propovăduind o așa-zisă nouă sinteză socială, așazisa convergență a sistemelor social-politice. **„Iată de ce este necesar să fie combătute cu fermitate tezele dezideologizării relațiilor internaționale, ale slăbirii luptei de clasă și alte teze antiștiințifice și antirevoluționare care produc confuzii și neîncredere în forțele clasei muncitoare, în lupta popoarelor pentru progres, pentru pace și colaborare internațională, în victoria inevitabilă a socialismului. Trebuie ca activitatea ideologică, politico-educativă să dea o orientare clară în ceea ce privește schimbările produse și perspectivele dezvoltării societății omenești, perspectivele dezvoltării socialismului și comunismului, care mai devreme sau mai tîrziu vor triumfa în întreaga lume"** (p. 30).

După cum se știe, își validează mereu valoarea și caracterul cu adevărat revoluționar principiile și ideile rezultate din concordanța cu tendințele obiective ale dezvoltării sociale. Este astăzi o axiomă că teoria și practica socialismului științific își au izvorul vitalității și ascendenței lor față de alte sisteme teoretice și practice în capacitatea de a se îmbogăți permanent pe baza progreselor științei și ale cunoașterii în general, a neîntreruptei analize a practicii sociale, a generalizării experienței înaintate. Receptivitatea la nou, reconsiderarea critică a tezelor, noțiunilor și conceptelor, evaluarea prospectivă a realității sînt trăsături care fac din teoria socialismului științific o călăuză vie în acțiune, purtătoare și stimulatoare a noi analize social-politice.

Întrunind asemenea atribute, opera teoretică, gîndirea social-politică a tovarășului Nicolae Ceaușescu au deschis noi orizonturi examinării și clarificării unor probleme teoretice și practice fundamentale pentru dezvoltarea societății românești. Originalitatea, profunzimea, spiritul creator, dialectic marchează pregnant o asemenea operă care, sub egida cutezanței analitice, a propensiunii spre tot ceea ce este nou, a generat climatul stimulării gîndirii sociale vii, elaborarea unei linii politice generale strîns legată de practică, în concordanță cu tendințele evoluției acesteia. Linia creativității în teoria socială apare astfel ca rezultantă a capacității de a sesiza procesualitatea vieții sociale, de a imprima caracter militant, clarviziune activității ideologice și politice, evitînd subiectivismul, voluntarismul, abordarea unilaterală a unei probleme sau a alteia. În acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază că în teorie, ca și în practica socială, se impune mereu spiritul creativ, revoluționar care solicită reconsiderarea oricăror teze, dacă viața, realitățile, faptele demonstrează că ele nu mai corespund, chiar dacă la vremea lor au fost juste. **„Pornind de la faptul că procesul revoluționar nu s-a încheiat, că el continuă în noile condiții, este necesar să păstrăm și să dezvoltăm în întreaga activitate spiritul revoluționar, conștiința revoluționară de muncă și de luptă pentru victoria deplină a noii orînduiri, să acționăm în permanență ca adevărați revoluționari"** (p. 346). Aceasta permite deschiderea către ceea ce este nou, eliminarea formulelor-șablon, a ideilor simplificatoare ce ar reduce la un „numitor comun" procese multilaterale, complexe, etape istorice inconfundabile, condiții economico-sociale diverse.

Îmbogățirea permanentă a teoriei și practicii, originalitatea liniei politice apar ca fiind determinate de explorarea îndrăzneață a drumului parcurs, de proiectarea viitorului social pornind de la realități, de la cerințe obiective, de la concluziile generalizate pe plan teoretic ale practicii sociale, naționale și internaționale. Întrunind asemenea remarcabile calități, vasta operă teoretică a tovarășului Nicolae Ceaușescu reprezintă o prestigioasă contribuție la îmbogățirea teoriei revoluționare, este rezultanta cunoașterii temeinice și aprecierii lucide a realităților, a înaltei prețuiri acordate valorilor umane, științei, culturii, a preocupării de a le pune consecvent în slujba intereselor națiunii, ale umanității.

ION MITRAN

Digitized by Google

În elaborarea programelor de dezvoltare economico-socială a județelor, municipiilor, orașelor și comunelor – ca părți integrante ale planului național unic – este necesar să se asigure înfăptuirea neabătută a politicii de repartizare echilibrată a forțelor de producție pe teritoriul țării, continuarea procesului de organizare și modernizare a localităților.

Din Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român

Înfăptuirea neabătută a politicii de repartizare armonioasă a forțelor de producție pe teritoriul țării

Stabilind direcțiile fundamentale ale dezvoltării economico-sociale viitoare a țării, Proiectul Programului-Directivă și Tezele pentru Congresul al XIV-lea evidențiază, ca un obiectiv de maximă însemnătate, promovarea fermă, în anii următori, a strategiei de repartizare armonioasă a forțelor de producție în profil teritorial, de înfăptuire a programelor de organizare și modernizare a localităților.

După cum este cunoscut, în anii socialismului, îndeosebi după Congresul al IX-lea, poporul român, sub conducerea partidului comunist, a obținut realizări remarcabile în toate domeniile vieții economice și sociale, care au schimbat fundamental și ireversibil cursul istoric al dezvoltării societății noastre. În bilanțul acestor măreție înfăptuiri se înscriu, cu deosebită pregnanță, dezvoltarea puternică, pe baza proprietății socialiste, a forțelor de producție, amplasarea lor rațională, echilibrată pe întreg teritoriul țării, ridicarea la o viață nouă, înfloritoare a tuturor județelor și localităților patriei, crearea unor condiții de muncă și viață din ce în ce mai bune pentru toți locuitorii, fără nici o deosebire. Și în acest domeniu, cele mai mari succese au fost realizate în perioada ultimilor 24 de ani — cea mai bogată în împliniri din istoria multimilenară a patriei —, legată indestructibil de spiritul creator, clarviziunea și cutezanța revoluționară ale celui mai iubit fiu al națiunii noastre, ctitorul României socialiste moderne, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Documente de însemnătate fundamentală pentru destinul socialist și comunist al României, elaborate cu contribuția hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu și aprobate în unanimitate de Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c.— Proiectul Programului-Directivă cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1991—1995 și orientările de perspectivă pînă în anii 2000—2010 și Tezele pentru Congresul al XIV-lea —, înfățișează tabloul impresionant al remarcabilelor realizări pe plan economic, politic și social obținute de poporul nostru în înfăptuirea noii societăți, deschizînd, totodată, noi orizonturi progresului multilateral al patriei, înaintării ferme a României pe calea socialismului și comunismului.

Printre elementele esențiale ale concepției revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, care își găsește expresia în documentele pentru Congresul al XIV-lea al partidului, la loc de seamă se situează tezele cu privire la dezvoltarea puternică și modernizarea forțelor de producție, la repartizarea lor rațională pe teritoriu, organizarea și modernizarea tuturor localităților patriei, ridicarea bunăstării întregului popor, asigurarea unor condiții tot mai bune de muncă și viață pentru toți fiii patriei.

O tristă moștenire în dezvoltarea teritorială a României

În momentul victoriei revoluției de eliberare socială și națională din August 1944, România se afla într-o situație economico-socială grea, ca urmare, pe de o parte, a nivelului deosebit de scăzut al forțelor de producție, moștenire a regimului burghezo-moșieresc, iar pe de altă parte a politicii de exploatare și jefuire practicate de Germania hitleristă, de monopolurile străine, a distrugerilor provocate de război. **Avînd o economie slab dezvoltată**, anacronic structurată, în care predomina o agricultură înapoiată și o înzestrare tehnică precară, România se situa — din punct de vedere al **venitului național, al productivității muncii** sociale și, implicit, al nivelului de trai — printre țările cele mai slab dezvoltate din Europa. Sărăcia, șomajul, foametea, inegalitățile economice și sociale, lipsa acută de locuințe, analfabetismul la scară de masă constituiau elemente definitorii ale situației oamenilor muncii în condițiile orînduirii capitaliste.

La toate acestea se adăugau disparități mari în repartizarea pe teritoriul țării a forțelor de producție, fapt ce accentua și mai mult starea de slabă dezvoltare economică a țării. Iată cîteva date și fapte elocvente în acest sens: populația ocupată în industrie și în alte ramuri neagricole reprezenta, în anul 1945, mai puțin de un sfert din totalul populației ocupate, fiind, la rîndul ei, amplasată într-un număr restrîns de județe, iar în cadrul acestora în doar cîteva localități. Caracteristice pentru stadiul de țară slab dezvoltată erau atît faptul că industria, în ansamblul său, contribuia, ca urmare a unei productivități scăzute, cu mai puțin de 35% la crearea venitului național, cît și faptul că, din populația industrială, peste 50% reveneau unui număr de 8 județe — Arad, Brașov, Cluj, Caraș-Severin, Hunedoara, Prahova, Sibiu, Timiș — și municipiului București, în timp ce un număr de alte 10 județe (Bistrița, Botoșani, Călărași, Covasna, Ialomița, Olt, Satu Mare, Teleorman, Tulcea, Vaslui) nu realizau împreună nici 5% din producția industrială. Deosebit de semnificativ pentru diferențierile existente în repartiția teritorială a industriei pe teritoriu era faptul că, față de un nivel al producției industriale pe locuitor, pe ansamblul țării, de circa 730 lei, într-un număr de 16 județe acest nivel nu depășea 500 de lei, iar raportul între județele care înregistrau nivelurile producției pe locuitor cele mai ridicate (Hunedoara, Prahova, Caraș-Severin) și cele cu nivelurile cele mai scăzute (Ialomița, Vaslui) era de 35—38 la 1.

Agricultura României — țară eminamente

Digitized by Google

agrară", potrivit afirmațiilor unor ideologi ai claselor exploatatoare — se găsea, de asemenea, într-o stare de înapoiere accentuată, cu terenuri fărîmițate, pămînturi degradate prin eroziune, ca urmare a unei exploatări irațională, cu o dotare tehnică cu totul nesatisfăcătoare, lipsită aproape în totalitate de sisteme de irigații, ceea ce o facea extrem de vulnerabilă la capriciile naturii, în special în cazul succesiunii anilor secetoși. Deși populația agricolă deținea o pondere de peste trei pătrimi din populația ocupată a țării, totuși producția agriculturii se situa la niveluri extrem de scăzute. Astfel, în anul 1945 producția de cereale a însumat numai 1,1 milioane tone, atît la paioase cît și la porumb, iar randamentele medii la hectar erau de 505 kg la grîu și secară, 322 kg la porumb, 490 kg la floarea-soarelui. În unele județe cu condiții pedoclimatice favorabile culturilor cerealiere (Dolj, Olt, Teleorman, Giurgiu), producțiile medii la hectar se situau, la o cultura sau alta, sub media la hectar pe țară.

Consecința firească a slabei dezvoltări a industriei și agriculturii era și gradul de înapoiere al celorlalte ramuri ale producției materiale, toate acestea constituind, în ansamblu, factorul determinant al unui standard de viață sub limita sărăciei pentru marea majoritate a populației țării. Populația urbană, la nivelul întregii țări, reprezenta sub 23% din totalul populației, fiind concentrată în proporție de aproape 50% în municipiul București și județele Cluj, Constanța, Dolj, Iași, Prahova și Timiș. La rîndul ei, cuprinderea populației în învățămînt era, pe ansamblul țării, de numai circa 15% și chiar mai scăzută în unele județe: Giurgiu, Teleorman, Arad, Olt, Bihor, Vîlcea, Maramureș. Ca urmare a numărului redus de cadre medicale, pe ansamblu și îndeosebi în unele județe (Mehedinți, Sălaj, Călărași, Vîlcea, Tulcea, Gorj, Ialomița, Giurgiu, Teleorman), mortalitatea generală era, pe țară, de 18 la 1 000 locuitori, iar cea infantilă de 164,1 la 1 000 născuți-vii.

Mari transformări revoluționare

Amploarea și profunzimea procesului revoluționar din anii construcției socialiste, cu deosebire marile transformări revoluționare din „Epoca Nicolae Ceaușescu", au demonstrat, prin puterea de netăgăduit a faptelor, capacitatea și forța Partidului Comunist Român de a conduce neabătut poporul nostru în opera de edificare a noii societăți, de a asigura ridicarea țării pe culmi tot mai înalte de progres și civilizație. Așa cum sublinia secretarul general al partidului în cuvîntarea la Adunarea solemnă consacrată zilei de 23 August 1944, **„într-o perioadă istorică scurtă, de numai 45 de ani, poporul nostru a străbătut, sub conducerea Partidului Comunist Român, mai multe etape istorice — de la orînduirea burghezo-moșierească, în care existau încă puternice forme feudale, la orînduirea socialistă, la etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate".**

Depășirea stării de înapoiere, refacerea economiei și trecerea la dezvoltarea pe baze noi, socialiste a patriei au fost posibile numai prin instaurarea proprietății socialiste și generalizarea noilor relații de producție și sociale în întreaga țară. Prin naționalizarea industriei, transporturilor și comerțului, în iunie 1948, a fost lichidată pentru totdeauna proprietatea capitalistă asupra mijloacelor de producție, creîndu-se proprietatea socialistă a întregului popor și asigurîndu-se astfel condiții prielnice trecerii la industrializarea țării, la dezvoltarea accelerată a economiei naționale. Încheierea în 1962 a cooperativizării agriculturii a marcat generalizarea în întreaga economie națională a noilor relații de producție, asigurîndu-se astfel premisele dezvoltării unitare, pe baze socialiste, a tuturor sectoarelor de activitate, inclusiv premisele obiective pentru elaborarea și înfăptuirea programelor de lichidare treptată a disproporțiilor în dezvoltarea economico-socială a zonelor și localităților țării, de repartizare echilibrată, armonioasă a forțelor de producție pe teritoriu. Pe bună dreptate, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază că **„numai și numai în condițiile socialismului au fost posibile marile realizări, că numai și numai socialismul a lichidat înapoierea din trecut și a asigurat ridicarea, într-o perioadă scurtă, a României la un înalt nivel de dezvoltare economică și socială".**

Momentul hotărîtor care a inaugurat o nouă epocă în activitatea partidului, în construcția socialistă l-a constituit Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român. În anii de după acest istoric Congres s-a creat o puternică industrie socialistă, bazată pe cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, s-a consolidat agricultura socialistă, s-au dezvoltat puternic știința, învățămîntul și cultura, a crescut nivelul de viață al poporului, a fost creat un cadru nou, original, al democrației muncitorești-revoluționare, care asigură participarea poporului la conducerea întregii societăți, s-au obținut realizări importante în făurirea omului nou, constructor conștient al socialismului și comunismului. **„Privind retrospectiv la întreaga activitate din acești ani** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu —, **putem afirma cu îndreptățită mîndrie că a fost o epocă de mari transformări și remarcabile realizări în toate domeniile, care au confirmat pe deplin justețea concepției partidului nostru privind aplicarea legilor generale, a principiilor socialiste la realitățile și condițiile din România".**

În strategia generală a dezvoltării economico-sociale a patriei, partidul nostru acordă un loc de cea mai mare importanță dezvoltării armonioase, echilibrate a forțelor de producție pe întregul teritoriu, înfăptuirii programelor de organizare și modernizare a localităților patriei. În mod deosebit, această coordonată a amplului proces de construcție socialistă își află fundamentarea în vasta operă teoretică și practică a secretarului general al partidului nostru, care, pe baza unor criterii riguros științifice, a pus în evidență caracterul obiectiv și relația indisolubilă dintre creșterea puternică a forțelor de producție, în ansamblu, și repartizarea lor armonioasă, echilibrată pe teritoriu, ca o necesitate vitală pentru mobilizarea, în condiții de eficiență sporită, a resurselor tuturor zonelor țării, premise hotărîtoare pentru progresul economic general și asigurarea, pe plan social, a egalității, în fapt, a condițiilor de muncă și viață pentru toți cetățenii patriei. Pornind de la analiza temeinică a situației existente în trecut în țara noastră — în care forțele de producție erau repartizate irațional pe teritoriu, fenomen specific dezvoltării de tip capitalist, care își găsește și astăzi manifestarea, inclusiv în țările dezvoltate din punct de vedere economic —, tovarășul Nicolae Ceaușescu a demonstrat, cu argumente științifice, faptul că edificarea noii orînduiri este incompatibilă cu o economie marcată de disparități zonale și că dezvoltarea armonioasă, echilibrată a întregului teritoriu, modernizarea tuturor localităților patriei constituie o expresie convingătoare a superiorității orînduirii socialiste. **„Pentru țara noastră care a pășit pe calea socialismului de la un nivel foarte scăzut de dezvoltare** — subliniază secretarul general al partidului — **repartizarea rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării se impunea ca o necesitate vitală, ca o cerință imperioasă în vederea punerii în valoare a tuturor resurselor naționale și, totodată, a afirmării depline a inițiativei creatoare a maselor populare, a superiorității societății socialiste".**

Prin efectele sale propulsoare, dezvoltarea armonioasă, echilibrată a întregului teritoriu a asigurat și asigură, concomitent cu dezvoltarea puternică a forțelor de producție, condiții propice pentru organizarea rațională a structurilor pe ramuri și subramuri ale economiei naționale, valorificarea superioară, eficientă a resurselor naturale și de muncă, creșterea productivității muncii, a produsului social și venitului național și, pe această bază, ridicarea continuă a nivelului de trai, material și spiritual, al întregului popor, țelul suprem al politicii partidului și statului nostru. Elaborată cu contribuția hotărîtoare a secretarului general al partidului, politica de dezvoltare economico-socială în profil teritorial vizează îmbinarea într-un tot unitar a elementelor avînd efecte dinamice și structurale la nivel macroeconomic cu cele de interes local, a criteriilor economice cu cele sociale, a factorilor de largire a bazei tehnico-materiale cu cei de creștere intensivă, corelarea dezvoltării complexe a întregii economii naționale cu condițiile concrete din fiecare zonă, a conducerii diferitelor sectoare la nivelul economiei naționale cu cea la nivel local.

Organizarea teritorial-administrativă a țării, realizată din inițiativa și cu aportul hotărîtor ale secretarului general al partidului, în anul 1968, a constituit un moment crucial în desfășurarea, la noi dimensiuni, a grandiosului program de edificare a socialismului, deschizînd larg calea repartizării raționale a forțelor de producție pe întreg teritoriul patriei, dezvoltării economico-sociale a tuturor județelor țării, înfăptuirii adevăratei egalități în drepturi, ridicării nivelului general de viață și civilizație al întregului popor. Așa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, „Legea privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Socialiste România a determinat una dintre cele mai importante acțiuni novatoare în societatea noastră. În prezent, peste 53% din populație locuiește în municipii și orașe, iar circa 47% în comune". În cadrul județelor s-a întărit rolul orașelor și comunelor, ca unități teritoriale de bază, ceea ce a permis ridicarea la un nivel superior a conducerii în profil teritorial, s-au creat premise favorabile pentru accelerarea procesului de dezvoltare economico-socială a întregii țări, reducerea deosebirilor esențiale dintre oraș și sat, dintre activitatea din agricultură și industrie, dintre munca fizică și cea intelectuală, pentru omogenizarea treptată a societății noastre, asigurarea de condiții egale de muncă și viață pentru toți cetățenii patriei, fără nici o deosebire.

Noua organizare teritorială a fost urmată de elaborarea și aplicarea unei serii de acte legislative prin care s-au definit cu claritate sarcinile, atribuțiile și răspunderile consiliilor populare în conducerea activității economice și sociale la nivel local, creîndu-se condiții pentru participarea oamenilor muncii, într-un cadru larg democratic, la conducerea activității în toate sectoarele. În această nouă structură, județele, reunind municipii, orașe și comune pe baza legăturilor tradiționale și a celor nou create ca urmare a creșterii diversității activității acestora, s-au afirmat ca unități teritoriale complexe din punct de vedere economic, echilibrate ca suprafață, număr și structură a populației, ca potențial economic, capabile să asigure valorificarea la un nivel superior a resurselor de care dispun. Pe această bază, orașele și centrele muncitorești au cunoscut o dezvoltare puternică, prin mărirea potențialului lor economic, social, cultural etc., sporindu-și rolul în dezvoltarea de ansamblu a județelor nu numai prin aportul la volumul activității economice generale a județului, ci și prin exercitarea unei influențe pozi-

Digitized by Google

tive — economice, organizatorice și culturale — asupra zonelor rurale. La rîndul lor, comunele s-au transformat în unități administrative mai puternice, cu un rol din ce în ce mai mare în valorificarea resurselor naturale și de muncă de care dispun, fiindu-le conferite atribuții și răspunderi sporite în desfășurarea vieții economice, social-culturale și edilitar-gospodărești, în diversificarea activității lor, prin creșterea ponderii activității de tip industrial, în special în sfera micii industrii.

Corespunzător cerințelor impuse de noua organizare administrativ-teritorială, Legea cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României a fost perfecționată prin abordarea, într-o nouă viziune, a corelării creșterii în ritm înalt a economiei naționale în ansamblu și în profil de ramură cu dezvoltarea în profil teritorial, jalonînd, într-un ansamblu de indicatori conceput unitar, condițiile înfăptuirii politicii de dezvoltare economico-socială armonioasă, echilibrată a întregii țări. În acest fel, planul de dezvoltare teritorială a devenit un instrument indispensabil în asigurarea repartizării raționale a forțelor de producție pe teritoriu, în crearea condițiilor materiale pentru lichidarea disparităților în ce privește potențialul economic al județelor, pentru apropierea și omogenizarea, din punct de vedere economic și social, a localităților și modernizarea structurilor economice ale unităților teritoriale, pentru sistematizarea teritoriului și dezvoltarea edilitară și urbanistică.

Programul-Directivă de dezvoltare economico-socială în profil teritorial pentru perioada 1976—1980, adoptat de Congresul al XI-lea al partidului, a avut o importanță deosebită, în special prin obiectivul principal stabilit — acela ca la sfîrșitul anului 1980 în toate județele țării să se asigure, prin investiții, capacități pentru o producție industrială de cel puțin 10 miliarde lei. Pe temelia realizării cu succes a acestui obiectiv, Congresul al XII-lea al partidului a adoptat noi repere în caracterizarea de ansamblu a rezultatelor obținute de județe (volumul global al activității economice), precum și de reflectare a laturilor calitative ale proceselor economice prin indicatori privind creșterea intensivă, eficiența ș.a. Directivele Congresului al XIII-lea al partidului privind dezvoltarea economico-socială în profil teritorial pentru perioada 1986—1990 au stabilit noi obiective și sarcini vizînd perfecționarea planificării teritoriale și sistematizarea teritoriului, menite să asigure un impuls mai puternic creșterii potențialului economic al unităților administrativ-teritoriale, să sporească aportul fiecăreia dintre ele la amplul proces de dezvoltare multilaterală a patriei, de modernizare a structurii economiei naționale, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, să asigure accelerarea procesului de dezvoltare armonioasă, echilibrată a țării, să creeze condițiile trecerii României la un nou stadiu de dezvoltare.

Expresie a superiorității socialismului

În realizarea programelor de dezvoltare puternică a forțelor de producție în toate județele și localitățile patriei, o importanță majoră a avut și are promovarea fermă a politicii de alocare a unei părți însemnate din venitul național pentru dezvoltarea forțelor de producție, a întregii societăți. Pe această bază s-au putut realiza marile construcții industriale, agricole, sociale, s-a asigurat ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului.

Dacă în perioada construcției socialiste premergătoare Congresului al IX-lea al partidului rata acumulării în venitul național s-a situat între 17—25%, în cincinalul 1966—1970 aceasta a fost de 29,5%, crescînd la 33,7% în 1971—1975 și la 35,3% în 1976—1980, iar apoi menținîndu-se la circa 30% în următoarele două cincinale. Pe această bază, în perioada 1966—1988 a fost realizat un grandios program de investiții, ce însumează peste 3 600 miliarde lei, revenind în medie pe an peste 160 miliarde lei, față de numai 24 miliarde lei în primele 3 cincinale, adică de 6,7 ori mai mult.

Politica de acumulare și de desfășurare a amplului program de investiții a vizat, pe fondul dezvoltării întregii economii, transpunerea în viață a obiectivului strategic de repartizare rațională, armonioasă a forțelor de producție pe teritoriul țării, de reducere a decalajelor existente în această privință între județe. Prin alocarea unor fonduri sporite de investiții județelor mai puțin dezvoltate, acestea au înregistrat ritmuri medii superioare celor obținute la nivelul economiei naționale. Astfel, față de un ritm mediu anual de 7,9% înregistrat în perioada 1966—1985 pe ansamblul țării, ritmuri superioare au fost înregistrate în județele: Bistrița-Năsăud — 13,2%, Călărași — 9,5%, Constanța — 13,7%, Covasna — 13,2%, Dîmbovița — 11,9%, Giurgiu — 11,5%, Gorj — 12,2%, Mehedinți — 12,2%, Satu Mare — 10,5%, Sălaj — 12,2%, Tulcea — 11,4%, Vaslui — 10,5%.

Amploarea efortului investițional din anii de glorie ai „Epocii Nicolae Ceaușescu", orientarea fondurilor și mijloacelor spre asigurarea unei amplasări raționale pe teritoriul țării a forțelor de producție își găsesc expresia în dezvoltarea vechilor centre industriale și în crearea pe întreg cuprinsul patriei a 180 de noi platforme industriale și circa 8 600 de capacități de producție principale industriale, agrozootehnice și din alte ramuri; în prezent, fiecare județ dispune de 4-5 puternice centre industriale, dezvoltîndu-se corespunzător agricultura, celelalte activități economice și sociale. Așa cum sublinia secretarul general al partidului în cuvîntarea la Adunarea solemnă consacrată aniversării a 45 de ani de la revoluția din August 1944, **„sînt bine cunoscute marile realizări obținute în dezvoltarea generală a patriei noastre, amplasarea pe întregul teritoriu a forțelor de producție, noile cetăți industriale, unitățile agricole, construcțiile sociale, începînd cu locuințele, cu școlile, unitățile de asistență sanitară, centrele de educație și cultură, care au transformat radical înfățișarea orașelor și comunelor, înfățișarea generală a patriei noastre socialiste"**.

Elocvent în această privință este faptul că, față de anul 1945, producția industrială este astăzi de 135 de ori mai mare, o creștere covîrșitoare, de peste 120 de ori, înregistrîndu-se în ultimii 24 de ani. Sporuri mai mari ale producției industriale decît cele obținute la nivelul economiei naționale s-au realizat în județele în trecut mai puțin dezvoltate, ceea ce atestă preocuparea constantă a partidului nostru pentru asigurarea, în cadrul procesului de industrializare, a preponderenței industriei, ca ramură hotărîtoare, în toate județele țării. Astfel, dacă în anul 1968 31 de județe înregistrau un volum de producție industrială pe locuitor de pînă la 20 000 lei, în prezent 36 județe au atins nivelul de 50 000 lei, sarcină stabilită de Congresul al XIII-lea, urmînd ca, pînă la sfîrșitul cincinalului actual, toate județele să atingă și să depășească acest nivel. Dacă în prezent, față de același an 1968, producția industrială a țării a crescut de peste 5 ori, într-o serie de județe s-au înregistrat ritmuri mult superioare: în județul Sălaj — de peste 18 ori, în județul Bistrița-Năsăud — de peste 15 ori, în județele Olt și Vaslui — de peste 11 ori, în județele Călărași, Tulcea și Vîlcea — de peste 9 ori, în județele Argeș, Botoșani, Covasna și Iași — de peste 8 ori, iar în județele Harghita și Satu Mare — de aproape 8 ori. Din punctul de vedere al repartizării teritoriale a capacităților de producție industriale este deosebit de edificator și faptul că asemenea ramuri de vîrf cum sînt electronica și electrotehnica au fost create în județele Argeș, Bistrița-Năsăud, Botoșani, Bihor, Buzău, Covasna, Iași, Mureș, Teleorman, Vaslui, industria de autoturisme în județele Argeș, Dolj, Timiș, industria chimică și petrochimică în județele Argeș, Bihor, Constanța, Dolj, Arad, Bacău, Ialomița, Mureș, Teleorman, Giurgiu, Vîlcea ș.a.m.d.

O importanță deosebită a fost acordată, în ultimii 24 de ani, asigurării corelației optime între dezvoltarea industriei și agriculturii, aceasta constituind nu numai suportul material al dezvoltării economiei naționale, ci și elementul esențial al dezvoltării armonioase, echilibrate a tuturor zonelor țării. Neglijată multă vreme în trecut, agricultura a cunoscut, în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, o puternică dezvoltare. Este meritul deosebit al secretarului general al partidului nostru de a fi reconsiderat poziția agriculturii în ansamblul economiei naționale, de a fi subliniat și fundamentat rolul acesteia, ca ramură de bază a economiei, chemată să contribuie într-o măsură tot mai mare la creșterea potențialului economic al țării, la satisfacerea cerințelor de consum ale populației și acoperirea celorlalte necesități ale economiei naționale, la crearea premiselor pentru participarea plenară și eficientă a acestei ramuri la amplul proces de dezvoltare armonioasă, echilibrată a întregului teritoriu, de apropiere a condițiilor de muncă și viață ale populației de la sate de cele ale populației de la orașe.

Pe baza alocării, an de an, a unor importante fonduri de investiții, care, în perioada 1945—1989, au reprezentat 666 miliarde lei, din care, în perioada 1966—1989, circa 602 miliarde de lei, s-a creat în agricultură o puternică bază materială, amplificîndu-se dotarea ei cu o gamă largă de tractoare, combine, alte mașini și utilaje agricole; au fost realizate și sînt în curs de desfășurare vaste programe pentru amenajarea suprafețelor pentru irigații, combaterea eroziunii solului, desecări și alte lucrări agropedoameliorative. Concomitent s-au pus în aplicare măsuri de îmbunătățire a tehnologiilor, a selecționării soiurilor de plante, cu randamente sporite, de asigurare a densității optime pentru toate culturile și de efectuare la timp a tuturor lucrărilor agricole. Totodată, o atenție deosebită a fost acordată zootehniei, urmărindu-se creșterea efectivelor de animale în toate județele și îmbunătățirea raselor, asigurarea bazei furajere și a condițiilor de adăpostire a animalelor. Este demn de menționat ca în vederea dezvoltării agriculturii de tip intensiv, potrivit cerințelor noii revoluții agrare, s-a promovat și se promovează în continuare aplicarea de măsuri bazate pe rezultatele cercetării științifice, larg desfășurate în toate zonele în care agricultura deține o pondere însemnată.

Ca urmare a acțiunilor întreprinse, suprafața amenajată pentru irigații a ajuns la aproape 4 milioane hectare, iar cea ameliorată prin lucrări de desecări, la sfîrșitul anului 1988, la 3,4 milioane hectare; s-au efectuat vaste lucrări de desecări și de combatere a eroziunii solului îndeosebi în județele: Brăila, Buzău, Călărași, Constanța, Dolj, Ialomița, Olt, Teleorman, Tulcea. Ca urmare, din 1945 și pînă în prezent, producția agricolă a crescut de circa 10 ori, sporul cel mai mare, de peste 6 ori, obținîndu-se în perioada de după 1965.

Creșterea în ritm susținut a producției industriale, dezvoltarea și modernizarea agriculturii în toate zonele, sporirea și diversificarea activității din celelalte ramuri și sectoare — construcții, transporturi, comerț, prestări de servicii —, ca și extinderea și dinamizarea activității în domeniile științei, învățămîntului, culturii, ocrotirii sănătății și altele au avut ca rezultat dezvoltarea în ansamblu a vieții economice și sociale din fiecare județ, din fiecare localitate, contribuind hotărîtor la schimbarea înfățișării orașelor și comunelor patriei noas-

tre, care oferă în prezent condiții tot mai bune de muncă și de viață pentru toți cetățenii țării. **„Am construit multe cetăți industriale** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara Comitetului Central al P.C.R. din aprilie a.c. —, **am dezvoltat puternic forțele de producție în intreaga țară, am dezvoltat puternic unitățile agricole de stat și cooperatiste, am construit multe instituții social-culturale și, mai cu seamă, milioane de apartamente, de locuințe, care au transformat radical înfățișarea patriei noastre și asigură condiții tot mai bune de locuit, de muncă și viață pentru toți cetățenii patriei".**

Sporirea potențialului economic al tuturor județelor, prin politica de repartizare echilibrată, armonioasă a forțelor de producție, a determinat ridicarea nivelului de trai și civilizație al oamenilor muncii de la orașe și sate. Au sporit continuu numărul locurilor de muncă și veniturile pe o persoană ocupată și a crescut, pe această bază, volumul desfacerilor de mărfuri și prestărilor de servicii. S-a realizat și se află în continuare în curs de înfăptuire un grandios program de îmbunătățire generală a condițiilor de locuit, anihilîndu-se decalajele teritoriale existente în trecut în acest domeniu. În toate județele țării s-a dezvoltat baza materială a învățămîntului, culturii, ocrotirii sănătății, stațiunilor de odihnă și tratament, creîndu-se condițiile ca toți fiii patriei să aibă acces neîngrădit la binefacerile orînduirii noastre socialiste.

Pornind de la profundele transformări produse în viața economică și socială a tuturor localităților țării, de la cerințele de bază ale înfăptuirii, în continuare, la cote superioare, a amplului program de repartizare armonioasă a forțelor de producție pe întreg cuprinsul țării și, în acest scop, de la necesitatea perfecționării cadrului legislativ și a prevederilor și măsurilor de realizare în condiții mai bune a acestui obiectiv strategic, Marea Adunare Națională a adoptat, în luna aprilie a acestui an, Legea privind îmbunătățirea organizării administrative a teritoriului Republicii Socialiste România. Noile reglementări stipulează, ca normă de bază, faptul că fiecare unitate administrativ-teritorială își desfășoară activitatea pe baza planului și programelor de dezvoltare în profil teritorial, a bugetului de venituri și cheltuieli, potrivit principiilor autoconducerii, autoaprovizionării, autogestiunii economico-financiare și autofinanțării, în strict consens cu planul național unic de dezvoltare economico-socială și programul general de dezvoltare a țării. Totodată, Legea definește categoriile, criteriile de formare și organizare, precum și funcțiile de bază ale unităților administrativ-teritoriale, rolul și răspunderile consiliilor populare municipale, orășenești și comunale în înfăptuirea programelor de dezvoltare în profil teritorial, în apărarea proprietății socialiste, ocrotirea drepturilor cetățenilor, respectarea legalității socialiste, întărirea ordinii și disciplinei publice.

Noi și mărețe perspective

În concepția profund științifică, de largă perspectivă, a secretarului general al partidului, înfăptuirea programelor de dezvoltare economico-socială a județelor, de organizare a teritoriului și de modernizare a tuturor localităților patriei reprezintă o componentă de o deosebită importanță pentru dezvoltarea armonioasă, echilibrată a tuturor zonelor țării, pentru progresul multilateral al patriei socialiste. Așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„înfăptuind programele de dezvoltare, de modernizare, de sistematizare a localităților orășenești și rurale vom crea condițiile necesare dispariției deosebirilor dintre oraș și sat și apropierii condițiilor de muncă, de viață, intre comune, sate și orașe, aceasta reprezentînd o necesitate vitală, obiectivă pentru făurirea cu succes a socialismului și comunismului, pentru adevărata egalitate între toți fiii patriei noastre".**

Așa cum se arată în Proiectul Programului-Directivă și în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român — documente de excepțională însemnătate, ce definesc obiective și orientări strategice de largă perspectivă, menite să asigure trecerea României într-o nouă etapă, superioară, de dezvoltare —, o deosebită atenție se va acorda în cincinalul viitor continuării politicii de repartizare echilibrată a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării. „Cincinalul 1991—1995 — se subliniază în Teze — va marca o importantă etapă în dezvoltarea economico-socială a județelor, ale căror programe constituie părți integrante ale planului național unic".

Programele de perspectivă, care vor cuprinde toate activitățile economice și sociale de pe teritoriul fiecărui județ, vor urmări valorificarea superioară a resurselor materiale și umane, folosirea cu eficiență maximă a potențialului productiv. În anul 1995, potrivit prevederilor, în fiecare județ se va realiza un volum de activitate economică pe locuitor de cel puțin 100 000 lei, din care în mai mult de jumătate de județe — de peste 150 000 lei.

Volumul de activitate economică — lei pe locuitor —	Număr județe		
	1985	1990	1995
Pînă la 80 000	10	—	—
80 001 — 90 000	10	2	—
90 001 — 100 000	7	10	—
100 001 — 150 000	14	21	18
Peste 150 000	—	8	23

Programele de dezvoltare a municipiilor și orașelor vor asigura utilizarea deplină a capacităților de producție din industria republicană, industria mică și celelalte ramuri, realizarea unei densități optime a construcțiilor, organizarea cît mai rațională a lucrărilor edilitare și transportului, precum și funcționarea, în bune condiții, a rețelei unităților de învățămînt, sănătate și cultură. De asemenea, programele de dezvoltare a comunelor vor urmări crearea condițiilor pentru obținerea unor producții agricole de 35 000—40 000 lei la hectarul agricol. Pe baza valorificării resurselor locale, în anul 1995, producția industriei mici, în mediul rural, va ajunge la cel puțin 6 000 lei pe locuitor. Se va forma, astfel, muncitorul agricol de tip nou, capabil să îndeplinească nu numai lucrările necesare în agricultură, ci și o serie de activități industriale și de servicii, care urmează să contribuie cu cel puțin 20—25% la formarea veniturilor țărănimii. În comune se vor dezvolta unitățile de învățămînt, asistență sanitară, cultură și creație, rețeaua comercială, asigurîndu-se condiții de viață cît mai apropiate de cele din orașe — una dintre cerințele fundamentale ale progresului în socialism.

Întreaga dezvoltare economico-socială a patriei, inclusiv în profil teritorial, are în vedere, potrivit Proiectului Programului-Directivă și Tezelor pentru Congresul al XIV-lea al partidului, consolidarea orînduirii noastre socialiste, aplicarea fermă a principiilor socialismului științific, înfăptuirea neabătută a țelurilor înalt umaniste ale socialismului. Așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„vom acorda și în continuare o atenție deosebită repartizării forțelor de producție pe întregul teritoriu și dezvoltării armonioase a tuturor județelor și localităților, întărind principiul autoconducerii, autoadministrării și autogestiunii, în cadrul planului național unic de dezvoltare economico-socială a patriei noastre. Tot ceea ce vom realiza va avea, ca și pînă acum, drept obiectiv strategic dezvoltarea generală a patriei, ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului".**

Programele de dezvoltare economico-socială a județelor, municipiilor, orașelor și comunelor, ca părți integrante ale planului național unic, cuprind, într-o concepție originală, organizarea teritoriului și dezvoltarea localităților urbane și rurale, bazate pe criteriile amplasării raționale a obiectivelor economice, avînd drept scop valorificarea superioară a resurselor materiale și umane din fiecare zonă, gospodărirea în condiții de maximă eficiență a fondului funciar, sporirea gradului de urbanizare, dezvoltarea și modernizarea comunelor și satelor, astfel încît să se ajungă la eliminarea treptată a deosebirilor esențiale dintre sat și oraș.

Urmare firească a puternicei dezvoltări economice bazate pe industrializare, procesul de urbanizare a marcat o impetuoasă dezvoltare, numărul municipiilor și orașelor crescînd de la 187, în anul 1968, la 265 în prezent, populația urbană devenind preponderentă. Prin aplicarea în practică a unei viziuni moderne asupra dezvoltării urbanistice a localităților țării, concretizată în programele și schițele de sistematizare elaborate sub directa îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, și în viitor se vor îmbunătăți funcționalitatea și aspectul arhitectural al municipiilor și orașelor, o atenție deosebită fiind acordată delimitării zonelor de locuit de cele industriale, dotărilor social-culturale, asigurării spațiilor verzi, a rețelelor stradale, dotărilor tehnico-edilitare, îmbinării liniei moderne în concepția arhitectonică cu specificul tradițional național, păstrării și conservării monumentelor istorice și de cultură valoroase și edificării altora noi.

În ce privește organizarea și modernizarea localităților rurale, fiecare comună urmează să devină un puternic centru economic și social, capabil să satisfacă cerințele noii revoluții agrare și, în același timp, să capete atributele unei localități multilateral dezvoltate, dispunînd de unități industriale, în special ale industriei mici, să asigure locuitorilor lor o viață înfloritoare și prosperă.

Pornind de la teza, de excepțională valoare teoretică și practică, potrivit căreia tot ce se înfăptuiește în România se realizează cu poporul și pentru popor, comuniștii, toți oamenii muncii din patria noastră, strîns uniți în jurul partidului, al secretarului său general, dezbat în prezent cu însuflețire documentele pentru Congresul al XIV-lea al partidului. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea din 21 august 1989, **„sînt bine cunoscute prevederile din Programul-Directivă. Ele vor fi îmbunătățite pe baza discuțiilor și propunerilor oamenilor muncii, a programelor de dezvoltare economico-socială a comunelor, orașelor și județelor, precum și a programelor de dezvoltare a tuturor unităților economico-sociale, astfel incît să reprezinte voința și aspirațiile intregii noastre națiuni".** Se afirmă, astfel, încă o dată, cu toată puterea, unitatea indisolubilă dintre partid și popor, încrederea fermă a tuturor cetățenilor patriei în politica partidului, în idealurile socialismului și comunismului, în superioritatea de netăgăduit a noii orînduiri sociale.

PETRE GHIMBULUȚ

Digitized by Google

Pentru a înfăptui obiectivele făuririi comunismului
în patria noastră avem nevoie, în toate domeniile,
de specialişti, de ingineri şi tehnicieni, de oameni de cultură
cu cele mai înalte cunoştinţe.
Numai aşa vor putea să ducă înainte,
atît tradiţiile revoluţionare şi patriotice,
cît şi făclia ştiinţei şi progresului continuu,
baza victoriei socialismului în întreaga lume!

NICOLAE CEAUŞESCU

Din Cuvîntarea la marea adunare populară din municipiul Iaşi

DEZVOLTAREA ÎNVĂŢĂMÎNTULUI ŞI PROGRESUL MULTILATERAL AL PATRIEI

Printre factorii chemaţi să contribuie la realizarea perspectivelor luminoase ale dezvoltării viitoare a ţării noastre, minunat prefigurate în Proiectul Programului-Directivă şi în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, documente elaborate cu aportul hotărîtor, de înaltă ţinută ştiinţifică, al secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, un rol însemnat trebuie să-l joace învăţămîntul, principal mijloc de cultură şi civilizaţie, de formare şi perfecţionare a cadrelor necesare în toate domeniile vieţii social-economice. În Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al partidului se subliniază: „Învăţămîntul trebuie să formeze cadre cu o temeinică pregătire profesională, teoretică şi practică în concordanţă cu cerinţele progresului tehnico-ştiinţific, cu prevederile programelor de organizare, modernizare şi dezvoltare a economiei. Se impune ca întregul învăţămînt să se desfăşoare pe baza celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, ale cunoaşterii umane în general, a concepţiei revoluţionare despre lume şi viaţă — materialismul dialectic şi istoric".

În acest cadru, magistrala cuvîntare a secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, la marea adunare populară din municipiul Iaşi — cu prilejul vizitei de lucru a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu în judeţul Iaşi şi al deschiderii noului an de învăţămînt 1989—1990 —, orientările fundamentate, obiectivele şi sarcinile formulate, însufleţitoarele îndemnuri adresate de conducătorul partidului şi statului nostru tuturor slujitorilor şcolii, tineretului studios, întregului popor se constituie într-un mobilizator program de muncă, de activitate revoluţionară, patriotică pentru perfecţionarea în continuare a activităţii din domeniul şcolii, pentru îndeplinirea cu succes, de către învăţămîntul de toate gradele, a misiunii de mare răspundere ce i-a fost încredinţată de partid şi popor în vederea dezvoltării patriei socialiste, a înaintării ferme a României spre comunism.

În perioada care a trecut de la istoricul Congres al IX-lea al partidului, sub conducerea de înaltă competentă a tovarăşei academician doctor inginer Elena Ceauşescu, învăţămîntul de toate gradele a cunoscut profunde transformări şi înnoiri, fiind capabil să asigure pregătirea complexă a forţei de muncă în strînsă concordanţă cu cerinţele dezvoltării economico-sociale a ţării. Perfecţionat continuu, învăţămîntul reflectă într-o măsură tot mai însemnată progresul ştiinţei, tehnicii şi culturii, noile realizări economico-sociale ale ţării, valoroasele teze şi aprecieri din monumentala operă a tovarăşului Nicolae Ceauşescu.

În cadrul grandioaselor realizări obţinute în construcţia socialistă, în progresul multilateral al societăţii româneşti, dezvoltarea puternică a învăţămîntului constituie una dintre cele mai importante înfăptuiri, **„fără de care** — aşa cum subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu — **nu am fi putut să obţinem puternica dezvoltare economico-socială, ridicarea nivelului de civilizaţie al României".**

În strategia generală a Partidului Comunist Român de edificare a socialismului, între învăţămînt şi dezvoltarea economico-socială există o unitate dialectică. Învăţămîntul este chemat să contribuie plenar la dezvoltarea economico-socială a ţării, iar nivelul dezvoltării economico-sociale potenţează rolul şi funcţiile învăţămîntului. Evidenţiind această unitate, secretarul general al partidului sublinia — în cuvîntarea la marea adunare populară din municipiul Iaşi — că dezvoltarea învăţămîntului general şi a învăţămîntului superior în ţara noastră **„este un rezultat direct al creşterii puternice a forţelor de producţie, a industriei, a agriculturii, a tuturor sectoarelor de activitate. Numai pe această bază, a dezvoltării forţei economice şi sociale, a fost posibil să realizăm această puternică dezvoltare a învăţămîntului în patria noastră, care asigură astăzi formarea cadrelor pentru toate domeniile de activitate. Aceasta ne dă şi încrederea că obiectivele de dezvoltare generală în viitor vor putea fi înfăptuite în bune condiţii, dispunînd de o clasă muncitoare cu o înaltă pregătire, de ingineri, de specialişti cu o înaltă calificare şi cu un înalt nivel tehnico-ştiinţific — condiţia hotărîtoare pentru făurirea socialismului şi comunismului".**

Accelerarea creşterii intensive a economiei şi realizarea unei noi calităţi a muncii şi vieţii întregului popor, trecerea României, începînd cu cincinalul următor, de la stadiul de ţară în curs de dezvoltare la unul superior, de ţară mediu dezvoltată — iar în perspectiva anilor 2000 la stadiul de ţară socialistă multilateral dezvoltată —, angajarea fermă, în acest proces, pe calea noii revoluţii tehnico-ştiinţifice şi a noii revoluţii agrare, a creşterii considerabile a eficienţei întregii activităţi, necesită ridicarea substanţială a nivelului general de cunoaştere şi cultură al întregului popor. Relaţia dintre învăţămînt şi educaţie, pe de o parte, şi dezvoltare, pe de altă parte, capătă astfel noi valenţe. Accentuarea ritmului, complexităţii şi, îndeosebi, a aspectelor calitative ale dezvoltării în perioada următoare necesită oameni cît mai temeinic şi

Digitized by Google

multilateral pregătiți. Cu cît instruirea și educația sînt mai adecvate în raport cu exigențele dezvoltării, cu atît dezvoltarea este mai temeinică și mai corespunzătoare aspirațiilor de progres ale oamenilor, ale societății. La rîndul ei, dezvoltarea sprijină și stimulează procesul instructiv-educativ, îi asigură resurse materiale și financiare și îi pune în față noi probleme, mai complexe.

Sarcinile și orientările de perspectivă ale dezvoltării vieții social-economice în cincinalul 1991—1995 și pentru începutul mileniului trei, așa cum sînt ele jalonate în documentele pentru Congresul al XIV-lea, impun cu necesitate realizarea unei noi calități în activitatea instructiv-educativă pe toate treptele de învățămînt în care se formează tînăra generație. În această perioadă, mai mult ca oricînd, școala de toate gradele are menirea să asigure vieții noastre social-economice cadre cu înaltă competență profesională, științifică, politică și economică, capabile să valorifice și să dezvolte tehnica modernă, să se implice responsabil, în virtutea democratismului propriu societății socialiste, în soluționarea tuturor problemelor pe care le impune progresul României socialiste.

Realizarea obiectivului strategic al cincinalului 1991—1995 privind dezvoltarea intensivă a industriei, agriculturii și a celorlalte sectoare de activitate, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, se poate înfăptui numai cu oameni capabili să stăpînească tehnica nouă și să contribuie la realizarea programelor de modernizare a producției.

În procesul continuu de perfecționare și modernizare a învățămîntului, anul școlar 1989—1990 marchează o cucerire istorică: trecerea la generalizarea învățămîntului de 12 ani. În felul acesta se asigură creșterea considerabilă a nivelului general de cultură, de pregătire teoretică și profesională al întregului nostru popor. **„Practic, întregul tineret, toți copiii patriei noastre vor urma școala de 12 ani, asigurîndu-se tinerei generații un înalt nivel de cunoștințe, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei, tehnicii, ale cunoașterii umane, în general"** — sublinia secretarul general al partidului nostru în cuvîntarea la marea adunare populară din municipiul Iași.

Măsura de generalizare a învățămîntului de 12 clase reprezintă atît o necesitate cît și o posibilitate reală în actualul stadiu al dezvoltării României. Succesele înregistrate în ce privește gradul de cuprindere a tinerei generații în școală, modernizarea continuă a conținutului procesului instructiv-educativ în perioada care a trecut de la istoricul Congres al IX-lea reprezintă premisa de la care se pornește și care dă certitudinea realizării unei pregătiri de bază, la un nivel tot mai ridicat, al întregii generații tinere. Elocvent este în acest sens faptul că, în România, din 1969 sînt școlarizați toți copiii de vîrsta claselor I—X, iar din 1987 absolvenții de 10 clase au fost cuprinși treptat în număr tot mai mare, în treapta a II-a de liceu, cursuri de zi și serale. Gradul de cuprindere a unei generații de elevi în treapta a II-a de liceu, cursuri de zi și serale, a fost în anul școlar trecut de 76,2%. Baza tehnico-materială a procesului instructiv-educativ s-a întărit și s-a modernizat an de an; numai numărul laboratoarelor existente în școala noastră de toate gradele a crescut de la cca 6 000 în anul școlar 1965—1966 la 18 500 în anul școlar 1988—1989.

Importanța majoră a generalizării învățămîntului de 12 clase în țara noastră, începînd cu anul școlar 1989—1990, este dublată de originalitatea deosebită a concepției în care se înfăptuiește această măsură. Generalizarea treptei a II-a de liceu este gîndită ca o modalitate de creștere a valențelor integrării învățămîntului cu cercetarea științifică și producția — principiu fundamental al școlii românești. Absolvenții primei trepte de liceu vor fi cuprinși în totalitatea lor în treapta a II-a de liceu, cursuri de zi și în școala profesională. Toți elevii care intră, în noul an școlar, în școala profesională urmează concomitent și treapta a II-a de liceu, cursuri serale. Conținutul pregătirii teoretice, atît la cursurile de zi cît și la cele serale, este identic. Deosebirea se manifestă în modul în care se asigură pregătirea de specialitate. Școala profesională asigură această pregătire de specialitate în mod nemijlocit, prin activitatea în producție, accentuînd deprinderile practice, care devin un suport al înțelegerii și aprofundării cunoștințelor teoretice. În treapta a II-a de liceu, cursuri de zi, cunoștințele teoretice sînt premisa pregătirii în meserie prin disciplinele de specialitate și practica în producție.

Preocuparea permanentă manifestată de conducerea de partid și de stat din țara noastră, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu, de tovarășa Elena Ceaușescu pentru ridicarea nivelului pregătirii de bază al tuturor oamenilor muncii urmărește realizarea, în unitatea lor, a două obiective esențiale ale vieții noastre sociale. Unul se referă la pregătirea temeinică a forței de muncă, în măsură să valorifice ansamblul mijloacelor de producție și îndeosebi al fondurilor fixe create în țara noastră în anii construcției socialismului. Altul vizează dezvoltarea armonioasă, plenară a personalității tuturor cetățenilor patriei, formarea unui popor cult, capabil să înțeleagă legitățile progresului și să acționeze în consens cu exigențele complexe ale acestora.

O societate în care totul se construiește cu poporul și pentru popor nu poate fi decît o societate cu un nivel general ridicat de cultură și civilizație. **„În această epocă a marii revoluții tehnico-științifice** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — **nu putem să înfăptuim obiectivele făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și să înaintăm spre comunism fără a pune la baza întregii noastre activități cele mai noi și mai înalte cuceriri ale științei și tehnicii, ale culturii în toate domeniile; dar trebuie să facem aceasta nu gîndindu-ne la ceea ce fac alții, conlucrînd cu alții, ci creînd noi, descoperind noi, aducîndu-ne noi, știința românească, contribuția la noi și noi cunoașteri, la ridicarea științei la un nivel tot mai înalt".**

În strînsă legătură cu creșterea duratei învățămîntului general și pentru asigurarea unei eficiențe sporite a acestuia în perioada următoare, partidul și statul nostru au adoptat hotărîri de mare importanță privind perfecționarea rețelei școlare. Astfel, în concordanță cu legea privind îmbunătățirea organizării administrative a teritoriului țării noastre, se are în vedere organizarea, în toate comunele unde există numărul de elevi necesar, pe lîngă școlile primare și gimnaziale, și a treptei I-a de liceu, iar în toate centrele de consilii agroindustriale de stat și cooperatiste a unor unități de învățămînt cu treapta a II-a de liceu. Numărul comunelor în care se preconizează să funcționeze unități de învățămînt cu clasele IX—X va crește de la 1 836, în anul școlar 1988—1989, la 2 002 în noul an școlar; de asemenea, se vor crea 182 licee noi, din care 139 în centre agroindustriale, pînă în 1992 urmînd să se înființeze licee și în celelalte 260 centre ale consiliilor agroindustriale.

Formarea clasei muncitoare intelectuale și a țărănimii intelectuale, ca o dominantă a procesului pregătirii și perfecționării cadrelor pentru cincinalul următor și în perspectiva anilor 2000—2010, necesită eforturi, în continuare, atît pe linia modernizării conținutului întregului proces de învățămînt cît și a activității din cadrul sistemului de perfecționare a pregătirii profesionale a întregului personal muncitor.

În procesul perfecționării conținutului învățămîntului de toate gradele, accentul este pus, în continuare, pe sporirea eficienței integrării învățămîntului cu cercetarea și producția. Ținînd seama că în România învățămîntul are o finalitate socială bine stabilită — formarea omului nou, capabil să se manifeste, atît ca forță de muncă, cît și ca purtător și promotor al relațiilor de producție socialiste —, el trebuie să asigure pregătirea tinerelor generații în strînsă legătură cu producția, cu realitățile vieții social-economice românești actuale și de perspectivă. În acest scop, atît în instruirea practică cît și în cea teoretică trebuie să se reflecte, pe lîngă cuceririle noi ale științei și tehnicii, realizările, sarcinile și obiectivele dezvoltării economico-sociale generale a țării, modernizarea structurii economice. Pregătirea pentru muncă, pentru viață a tuturor celor cuprinși în școală se realizează prin mijloace multiple, dar în primul rînd în cadrul procesului didactic nemijlocit. În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, întregul proces de instruire teoretică și practică este chemat să ofere cunoștințe și deprinderi care să permită absolvenților fiecărei etape de învățămînt o integrare rapidă și eficientă în producție, în viața socială. Dat fiind faptul că producția, ca și ansamblul vieții sociale sînt tot mai puternic marcate de cuceririle științei și tehnicii, învățămîntul își poate realiza rolul și funcțiile cu care este investit în societate numai în măsura în care încorporează în conținutul său de idei, dar și de metode, cele mai noi cuce-

Digitized by Google

riri ale științei și tehnicii contemporane.

Integrarea tot mai organică a învățămîntului cu cercetatrea științifică reprezintă o necesitate legică. Evidențiind corelația organică dintre dezvoltarea învățămîntului și progresele realizate de știința contemporană, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia în cuvîntarea la Adunarea solemnă din 21 august a.c.: **„Vom perfecționa în continuare învățămîntul de toate gradele, punînd la bazele sale cele mai noi cuceriri ale științei, tehnicii, ale cunoașterii umane".**

Integrarea învățămîntului cu cercetarea științifică se realizează pe două coordonate majore între care există o strînsă unitate dialectică. Una este cea a încorporării în fondul de idei al procesului instructiv-educativ a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii prin intermediul perfecționării programelor analitice, cursurilor, manualelor și altor materiale didactice. A doua constă în participarea cadrelor didactice, a elevilor și studenților la activitatea de cercetare științifică, de creație tehnică și tehnologică propriu-zisă.

Puternicul progres al forțelor de producție în următorul cincinal și în perspectivă, precum și imperativul creșterii continue a competitivității pe arena internațională fac obiectiv necesară sporirea contribuției învățămîntului la cercetarea științifică fundamentală în unitate cu cea aplicativă, la transpunerea în viață a sarcinii, prevăzută în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, ca România să devină „în deceniul următor o puternică forță a științei, învățămîntul și culturii".

Prin condițiile materiale de care dispune, ca și prin potențialul științific al cadrelor didactice și studenților, învățămîntul românesc este chemat să se manifeste tot mai activ în afirmarea cercetării românești, în noua etapă a revoluției științifico-tehnice mondiale, ca și în asigurarea de soluții eficiente pentru rezolvarea, cu forțe proprii, a marilor probleme pe care le pune creșterea economică de tip intensiv. Răspunsul la această cerință are la bază o mai bună selecționare a temelor de cercetare, accentul fiind pus, într-o măsură mai mare, pe problemele majore din programele de cercetare științifică și de dezvoltare tehnologică, coordonate de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului.

Pentru a pregăti cadrele necesare economiei românești, marcată de un dinamism deosebit sub impactul celor mai noi realizări ale științei și tehnicii, învățămîntul acordă o atenție deosebită pregătirii specialiștilor în profil larg. Numai în măsura în care își însușesc temeinic cunoștințele de la disciplinele teoretice fundamentale — matematică, fizică, chimie, biologie ș.a., tinerii pot înțelege și stăpîni mai bine cunoștințele de la disciplinele de specialitate, inclusiv formarea aptitudinilor practice; pot evalua și stăpîni schimbările ulterioare din domeniul lor de activitate. Pregătirea teoretică temeinică a tuturor categoriilor de specialiști este premisa certă a capacității lor de specializare riguroasă, dar și de policalificare ulterioară, de creativitate și inovare.

În cincinalul 1991—1995 și în perspectiva anilor 2000—2010, marea forță a învățămîntului își va găsi expresia nu numai în pregătirea profesională, teoretică și tehnică la un înalt nivel calitativ a specialiștilor, în concordanță deplină cu dezvoltarea economico-socială a țării, ci și în temeinica lor pregătire economică și social-politică, care să-i facă capabili să se implice activ în funcționarea mecanismului economico-financiar, pe coordonatele autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare.

Integrarea fermă în avîntul creator al poporului nostru, în activitatea de dezvoltare economică și socială a patriei, înțelegerea profundă a noilor comandamente calitative izvorîte din documentele Congresului al XIV-lea, din opera secretarului general al partidului nostru cu privire la edificarea socialismului și comunismului în România, descifrarea corectă a sensului confruntărilor social-politice din lumea contemporană amplifică rolul științelor sociale, alături de celelalte discipline, în procesul formării personalității omului nou, a specialistului înzestrat deopotrivă cu înalte calități științifice și practice, dar și cu un profund spirit revoluționar, de dăruire, de slujire cu devotament nemărginit a patriei. Așa cum arăta secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea la marea adunare populară din municipiul Iași, **„trebuie să așezăm ferm la baza învățămîntului — pe lîngă cuceririle științei în toate domeniile — materialismul dialectic și istoric, concepția socialismului științific despre lume și viață, pentru a crea un tineret și un popor cu înalte cunoștințe, dar și cu înalte trăsături revoluționare, patriotice, care să asigure continuarea neabătută în viitor a procesului revoluționar, victoria comunismului și întărirea independenței României".**

Pregătirea teoretică, practică și politico-ideologică a viitoarelor cadre necesare tuturor domeniilor de activitate reprezintă un proces unitar inseparabil. În acest scop, cunoștințele, deprinderile, atitudinile și aptitudinile se cer a fi urmărite în unitatea manifestărilor lor de către toți factorii implicați în procesul instructiv-educativ. Mai mult, sistemul de cunoștințe stabilit prin planurile de învățămînt și programele analitice trebuie să fie riguros armonizat și orientat astfel încît cunoștințele, la nici o disciplină, să nu fie predate și însușite ca un scop în sine. Ele trebuie să concure într-un mod specific la asigurarea competențelor necesare rezolvării problemelor pe care viața social-economică reală le pune în fața fiecărei categorii de specialiști.

Modul de transmitere și verificare a cunoștințelor prezintă o importanță deosebită pentru formarea unor oameni competenți, capabili de creativitate și de eficiență în tot ceea ce întreprind. Dialogul viu, logica argumentelor sînt de natură să înlocuiască memorarea mecanică cu efortul de înțelegere, de corelare a noțiunilor și cunoștințelor, de gîndire, de redescoperire a teoriilor învățate. Școala poate face mai mult pentru dezvoltarea interesului și capacității tineretului de autoapreciere a cunoștințelor și deprinderilor pe care le dobîndesc.

Creativitatea se formează și prin participarea elevilor și studenților la activitatea de cercetare, la cercurile de creație tehnico-științifică. An de an, numărul elevilor și studenților participanți la cercetarea științifică crește. Temele abordate și soluțiile rezultate sînt tot mai importante. Pentru viitor, se impune un accent mai mare pe orientarea tematică a cercetării științifice studențești, pe lucrul în echipe mixte cu cadrele didactice, cercetători și specialiști din producție, astfel încît cercetarea științifică studențească să fie mai promptă în a oferi soluții pentru rezolvarea unor probleme concrete din unitățile socialiste în care își desfășoară practica în producție. Inițierea în cercetare, ca și activitatea nemijlocită de cercetare în rîndul elevilor și studenților se cer a fi apreciate nu numai după efectele lor imediate, după soluțiile oferite; ele se cer a fi concepute ca o modalitate de formare a interesului pentru investigare, a capacității de a gîndi logic, a face corelații și a se documenta, de a studia și iar de a studia. **„Nu există astăzi obligație patriotică și revoluționară mai înaltă decît aceea de a învăța și a învăța, pentru toți copiii și întregul nostru tineret** — arăta secretarul general al partidului nostru la marea adunare populară din municipiul Iași. **Însușiți-vă, dragi prieteni, cele mai înalte cunoștințe! Folosiți la maximum condițiile create de partid, de statul nostru, de popor pentru a putea învăța și a vă însuși cele mai minunate cunoștințe din toate domeniile! Faceți astfel încît să creșteți ca buni și înaintați cetățeni ai României socialiste, să asigurați întotdeauna, în veci de veci — ca să mă exprim astfel — existența patriei și poporului nostru, a limbii noastre, în rîndul țărilor independente ale lumii, împreună cu alte popoare! Dar să dezvoltăm continuu limba și cultura românească, să prețuim istoria națională, trecutul nostru glorios!"**

Formarea gîndirii creatoare a tinerei generații este influențată într-o măsură însemnată și de modul în care sînt organizate și se desfășoară activitățile practice în genere și practica productivă în special. În acest sens prezintă o mare importanță preocuparea ca activitățile practice caracteristice procesului instructiv, ce au loc în cabinete și laboratoare, să dispună atît de o bază materială corespunzătoare, cît și de o îndrumare competentă și cît mai individualizată. Îndrumarea individualizată nu exclude însă lucrul în echipă; forța colectivă trebuie demonstrată și nu doar afirmată. Practica productivă desfășurată în unitățile socialiste își poate valorifica mai bine valențele instructiv-educative numai în măsura în care se accentuează conlucrarea între cadrele didactice și specialiștii din producție în procesul îndrumării conștiente și competente. Locurile de practică pentru elevi și studenți se cer a fi astfel sta-

bilite încît să le dea acestora posibilitatea să lucreze efectiv, să dobîndească deprinderile fără de care competența lor profesională nu este completă. Munca în echipe mixte, alături de cadre didactice, cercetători și specialiști din producție, este de natură să permită, pe lîngă o informare complexă, și folosirea mai eficientă a bazei materiale necesare unei cercetări de calitate.

În conținutul instruirii practice a viitorilor specialiști, alături de problemele tehnice este important să fie cuprinse și probleme de organizare, de eficiență a activității economice.

În genere, în pregătirea tuturor categoriilor de specialiști, școala trebuie să urmărească, într-o măsură tot mai mare, formarea unei gîndiri economice solide.

În procesul formării cadrelor cu pregătire medie sau superioară, un segment distinct îl reprezintă stagiul în producție de după susținerea examenului de bacalaureat și al celui de diplomă. Această etapă de finalizare a pregătirii specialiștilor dispune încă de multe rezerve nevalorificate. Ieșit de pe băncile școlii, indiferent de ce grad, tînărul intrat într-o unitate socialistă posedă solide cunoștințe teoretice, unele deprinderi practice, deprinderea de a studia relativ ritmic și capacitatea mai mult sau mai puțin dezvoltată de a investiga, de a căuta soluții la probleme cu care se confruntă. Cu toate acestea, unele unități economice nu fac suficiente eforturi pentru a valorifica acest potențial, pentru a-l multiplica în folosul creșterii productivității muncii, al modernizării tehnologiilor de fabricație, al înnoirii producției, al ridicării calității produselor ș.a.

Creșterea preocupărilor pentru sporirea eficienței pregătirii cadrelor în perioada stagiului în producție este cu atît mai necesară cu cît pregătirea tineretului în perspectiva învățării continue a devenit o sarcină fundamentală a progresului contemporan. Dinamismul din știință și tehnică, profundele schimbări ce au loc, în perioade scurte de timp, în structura economică, în tehnicile și tehnologiile de producție, în factorii de producție ș.a., necesită oameni competenți, capabili să aplice achizițiile tehnicii deja asimilate și, totodată, capabili de inovare, de dominare și stimulare a schimbărilor purtătoare de progres.

În procesul pregătirii cadrelor de înaltă competență profesională, tehnică, științifică, economică și politică, problemele conținutului și metodelor folosite în acest scop se cer a fi dublate riguros de asigurarea unei structuri optime de profesii și specialități. În Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al partidului se subliniază cu claritate această cerință: „În perioada 1991—1995 învățămîntul va asigura pregătirea profesională a unui număr de aproape 2 milioane persoane, dîndu-se prioritate formării cadrelor necesare pentru activitatea minieră și petrolieră, industria constructoare de mașini, metalurgie, chimie, industria materialelor de construcții, agricultură". Pregătirea cu prioritate a cadrelor pentru aceste domenii ale economiei naționale presupune, pe lîngă asigurarea unor condiții de școlarizare a necesarului de cadre, și o bună activitate de orientare școlară și profesională. Or, o bună orientare școlară înseamnă, în primul rînd, o cunoaștere cît mai corectă a aptitudinilor și posibilităților tuturor elevilor. În acest proces, o mare importanță are asigurarea continuității în observarea disponibilităților copiilor și tinerilor pentru diferitele discipline de studiu, pentru efectuarea lucrărilor aplicative și de producție și, pe această bază, pregătirea psihologică a lor, dar și a părinților. Nu poate fi neglijată nici prezentarea cu competență a frumuseții tuturor meseriilor, a satisfacției ce decurge din lucrul bine făcut. În procesul orientării profesionale se cere a fi demonstrată existența unei corelări obiective între potențialul uman disponibil și cerințele dezvoltării economico-sociale. Opțiunea pentru meserie în baza unei orientări școlare și profesionale corecte atrage după sine integrarea socio-profesională rapidă și de durată a tinerei generații.

Dotarea economiei naționale, în toate domeniile de activitate și la toate structurile organizatorice, cu cadre înalt competente, în măsură să răspundă exigențelor procesului revoluționar de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră, necesită ridicarea eficienței procesului de perfecționare a pregătirii profesionale a întregului personal muncitor.

Viața social-economică a României de azi și de mîine cunoaște un ritm alert al înnoirilor calitative atît în ceea ce privește producția materială cît și relațiile de producție și sociale, participarea democratică a cetățenilor la conducerea țării. Acest ritm impune și permite un nou mod de gîndire și comportament al tineretului și al tuturor oamenilor muncii, pregătiți și formați în etape anterioare, caracterizat prin implicare responsabilă, angajant-revoluționară. Un astfel de mod de gîndire și comportament se formează în procesul muncii, dar și prin sistemul național de perfecționare a pregătirii profesionale și politico-ideologice a întregului personal muncitor din economia națională. Președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, a reliefat cu fermitate sarcinile și răspunderile sporite ce revin ministerelor, centralelor și întreprinderilor pentru îmbunătățirea organizării și creșterea eficienței activității de perfecționare profesională a tuturor oamenilor muncii în raport cu noile cuceriri ale științei și tehnicii, cu cerințele dezvoltării economice și sociale a țării. Prin formele prevăzute de lege, de perfecționare și reciclare a cadrelor, se asigură ca, o dată la 2—3 ani, fiecare om al muncii să urmeze o formă organizată de perfecționare a pregătirii profesionale. În cincinalul următor se va pune, în continuare, un accent deosebit pe realizarea programelor de reciclare, care vor cuprinde peste 3,2 milioane persoane anual.

În scopul aplicării ferme a cuceririlor științei și tehnologiei în toate domeniile de activitate, procesul de perfecționare a pregătirii profesionale este chemat să premeargă și să asigure îndeplinirea obiectivelor planurilor și programelor de dezvoltare și modernizare a economiei, reflectîndu-se în rezultatele practice ale oamenilor muncii, ale întreprinderii în care aceștia își desfășoară activitatea. În acest sens, acțiunile de perfecționare vor fi concepute și organizate prin tipuri de programe cu obiective mai bine definite, în funcție de scopul urmărit, de posibilitatea soluționării la un nivel calitativ superior a problemelor care au generat necesitatea lor. Caracterul practic-aplicativ se cere a fi determinant, cunoștințele teoretice urmînd să asigure înțelegerea fenomenelor și proceselor și deci să faciliteze deprinderi care să permită creșterea productivității muncii, îmbunătățirea calității produselor, executarea unei game mai largi de lucrări și cu complexitate sporită. Reușita activității de perfecționare a pregătirii profesionale depinde, în același timp, de buna pregătire a acțiunilor stabilite prin aceste programe. Fiecare program de instruire necesită constituirea unor colective formate din cei mai buni specialiști care să elaboreze din timp documentațiile de instruire, lecții sau suporturi de lecții, instrucțiuni tehnologice, ghiduri de îndrumare profesională, planșe, scheme etc.

Întreaga activitate de perfecționare a pregătirii profesionale a oamenilor muncii trebuie să se bazeze, într-o măsură tot mai accentuată, pe o temeinică pregătire politico-ideologică, pe studierea și înțelegerea politicii partidului și statului nostru, a operei teoretice și practice a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, garanția sigură a transformării școlii românești într-un factor tot mai important al dezvoltării generale a patriei, al edificării societății socialiste și comuniste.

Răspunzînd mobilizatoarelor îndemnuri adresate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, factorii de răspundere, toți cei ce lucrează în domeniul învățămîntului, tineretul studios, împreună cu întregul popor, își intensifică eforturile pentru a-și spori aportul, sub conducerea partidului, la dezvoltarea și perfecționarea continuă a procesului de pregătire a cadrelor, de legare tot mai strînsă a școlii de cercetarea științifică și de producție, în vederea formării omului nou, cu o conștiință înaintată, revoluționară, a ridicării poporului nostru la un nivel de viață și cultură tot mai înalt, corespunzător cerințelor fazei superioare de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării ferme a României spre comunism, pentru a întîmpina cu noi realizări Congresul al XIV-lea al partidului.

VIORICA NECULAU

Digitized by Google

În dezbaterile ce vor continua în partid şi cu întregul popor, trebuie subliniată cu tărie importanţa aplicării legilor generale ale dezvoltării sociale, a principiilor socialismului ştiinţific la condiţiile şi realităţile din fiecare ţară.

NICOLAE CEAUŞESCU

Din Cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 27-28 iunie 1989

LEGILE OBIECTIVE

temelia strategiei ştiinţifice de făurire a societăţii socialiste

Perspectivele progresului susţinut şi multilateral al patriei noastre socialiste, prefigurate în Proiectul Programului-Directivă şi în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român sînt nemijlocit legate de cunoaşterea şi folosirea legilor obiective, de aplicarea lor în raport cu condiţiile şi realităţile ţării noastre, cu cerinţele actualei etape de dezvoltare. Aşa cum se subliniază în Teze, „legile obiective nu pot acţiona de la sine, ele trebuie aplicate în mod conştient, corespunzător condiţiilor sociale şi economice din fiecare ţară".

De altfel, experienţa construcţiei socialiste din ţara noastră şi îndeosebi cea din perioada deschisă de istoricul Congres al IX-lea al partidului demonstrează cu putere importanţa deosebită a cunoaşterii şi folosirii legilor obiective ale dezvoltării economico-sociale pentru elaborarea şi înfăptuirea, pe baze ştiinţifice, realiste, a strategiei de dezvoltare a ţării. **„Se poate afirma cu deplin temei** — sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu în cuvîntarea din 21 august 1989 — **că al IX-lea Congres al partidului a deschis calea unei gîndiri noi, revoluţionare, redînd partidului şi poporului sentimentul de demnitate şi încredere în forţele proprii, înarmînd partidul cu linia politică generală, cu strategia revoluţionară, în concordanţă cu legile obiective, universal-valabile, cu principiile socialismului ştiinţific, care au fost şi sînt aplicate în mod creator la condiţiile şi realităţile din România".**

Exprimînd esenţa fenomenelor şi proceselor economico-sociale, legăturile lor interne, de natură cauzală, stabile şi necesare, legile dezvoltării economico-sociale au un caracter obiectiv; ele există şi acţionează independent de voinţa şi conştiinţa oamenilor, atîta vreme cît se menţin condiţiile şi factorii reproducţiei sociale specifice. Cînd condiţiile şi relaţiile care le determină dispar, legile care le guvernau îşi încetează acţiunea sau îşi modifică forma de manifestare. În virtutea acestei determinări dialectice este evident că acţiunea legilor obiective ale dezvoltării economico-sociale nu poate fi anulată sau transformată de oameni în mod arbitrar.

Întemeiată pe proprietatea obştească asupra mijloacelor de producţie, societatea socialistă creează posibilitatea şi necesitatea cunoaşterii şi folosirii conştiente a legilor obiective ale dezvoltării economico-sociale în vederea creării şi perfecţionării cadrului social-economic şi politic menit să favorizeze progresul multilateral şi în ritm înalt al forţelor de producţie, perfecţionarea relaţiilor de producţie şi sociale, edificarea cu succes a noii orînduiri sociale cu poporul şi pentru popor. Subliniind faptul că înţelegerea şi aplicarea legilor obiective trebuie să aibă ca rezultat dezvoltarea şi perfecţionarea continuă a modului de producţie socialist în ansamblu, tovarăşul Nicolae Ceauşescu arată că este necesar **„să acţionăm în mod conştient în aplicarea legilor economice, iniţiativînd voluntarismul, dar şi acţionarea de la sine a acestora".**

Desigur, legile obiective nu pot şi nu trebuie să fie fetişizate. Fetişizarea lor ar însemna subaprecierea rolului factorului conştient în conducerea societăţii, generînd iluzia că rezolvarea problemelor edificării noii orînduiri sociale ar avea loc de la sine, în virtutea acţiunii acestor legi. Un asemenea mod de înţelegere a caracterului obiectiv al legilor dezvoltării economico-sociale ar fi dăunător întregului proces revoluţionar, fiind în totală contradicţie cu rolul hotărîtor al factorului conştient, al conducerii ştiinţifice a societăţii socialiste.

Deşi, la fel ca în toate orînduirile sociale, şi în condiţiile economiei socialiste acţionează legi generale, comune şi specifice, elementul definitoriu, determinant al noii orînduiri îl constituie proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producţie, care imprimă acţiunii şi folosirii legilor dezvoltării economico-sociale caracteristici calitativ noi, superioare. Astfel, pe fondul concordanţei dintre scopul nemijlocit al producţiei socialiste şi interesele fundamentale de progres şi prosperitate ale tuturor oamenilor muncii se creează posibilitatea folosirii conştiente a legilor obiective ale dezvoltării economico-sociale, condiţiile favorabile interacţiunii şi aplicării lor în cadrul unui sistem unitar.

Iată de ce între legile generale, comune şi specifice care acţionează în economia socialistă se manifestă o relaţie generală de unitate dinamică, a cărei mişcare planică este subordonată exigenţelor legii economice fundamentale a socialismului. Numai în condiţiile repartizării planificate, raţionale a resurselor materiale şi de muncă, corespunzător nevoii sociale, fundamentată ştiinţific, ale încadrării cheltuielilor în limita a ceea ce societatea poate recunoaşte ca norme socialmente necesare şi ale creşterii productivităţii muncii sociale se creează premisele reale pentru unitatea acţiunii şi folosirii legilor obiective ale dezvoltării economico-sociale de pe poziţia intereselor fundamentale ale tuturor membrilor societăţii.

Experienţa construcţiei socialiste în ţara noastră, ca şi în alte ţări, marile realizări obţinute de poporul român în anii socialismului, îndeosebi în ultimul sfert de secol, demonstrează cu putere că numai prin dezvoltarea economico-socială planificată se asigură conducerea pe baze ştiinţifice a întregii societăţi, concordanţa ţelurilor şi obiectivelor politicii economice şi sociale cu cerinţele progresului, cu interesele fundamentale şi de durată ale întregii societăţi. Aşa cum se subliniază în Tezele pentru Congresul al

Digitized by Google

XIV-lea al partidului, „conducerea unitară a activității economice și sociale pe baza planului național unic asigură îmbinarea intereselor fiecărui colectiv cu interesele generale ale societății. Renunțarea la conducerea dezvoltării economico-sociale pe baza planului unic nu poate duce decît la dezorganizarea activității, la apariția unor contradicții cu repercusiuni grave asupra societății socialiste. Legile obiective nu pot acționa de la sine, ele trebuie aplicate în mod conștient, corespunzător condițiilor sociale și economice din fiecare țară. Cu cît se va amplifica și diversifica viața economico-socială, cu atît mai mult se va impune asigurarea conducerii societății într-o concepție unitară".

Cunoașterea temeinică a legilor obiective ale dezvoltării economico-sociale este una dintre premisele fundamentale ale conducerii științifice a societății socialiste, ea asigurînd posibilitatea participării conștiente, active a oamenilor muncii la dirijarea vieții economico-sociale, a întregii societăți. Într-adevăr, edificarea noii orînduiri sociale prin participarea întregului popor la actul conducerii democratice a activității economico-sociale ridică pe un plan superior necesitatea cunoașterii sistemului legilor obiective, a mecanismului lor general de acțiune. Aceasta presupune, pe lîngă ridicarea continuă a nivelului pregătirii de specialitate, înarmarea tuturor oamenilor muncii cu cunoștințele economice și social-politice necesare pentru a putea descifra esența, sensul și semnificația mecanismului general, obiectiv de acțiune a legilor dezvoltării economico-sociale.

Experiența istorică a socialismului arată că pot exista situații în care între politica economică și mecanismul economic să apară unele neconcordanțe. Cauza acestor neconcordanțe rezidă, între altele, în insuficienta cunoaștere sau luare în considerare a legilor economice, în subaprecierea sau supraaprecierea unor legi, a unor condiții istorice concrete, a unor tendințe ș.a. Asemenea neconcordanțe pot să apară și datorită unei insuficiente corelări a planului cu piața, a diferitelor componente ale mecanismului economic, a nefundamentării științifice, realiste a unor niveluri orientative și a normativelor de plan, a sarcinilor de producție, a nerespectării de către subiecții economici a acestora, toate acestea avînd ca rezultat încălcarea gravă a exigențelor legilor obiective, a principiilor socialiste de conducere științifică a societății. Astfel de fenomene nu justifică însă cu nimic tezele, susținute în unele țări socialiste, privind renunțarea la planul național unic și trecerea la așa-zisa economie de piață, la forme capitaliste de organizare care, așa cum demonstrează practica, determină fenomene dintre cele mai negative — crize, dezechilibre, șomaj, inflație etc. „Procesul de înlăturare a unor lipsuri și greșeli, de perfecționare a construcției socialiste — se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea — este necesar să se realizeze de pe poziții consecvent revoluționare, pe baza principiilor socialismului științific, pornindu-se de la faptul că formele de organizare socială nu sînt veșnice, că ceea ce la un moment dat apare ca bun după o perioadă poate deveni o frînă în dezvoltarea societății. Nu pot fi făcuți răspunzători cei din trecut pentru faptul că cei de astăzi nu țin seama de această legitate, nu acționează în concordanță cu noile realități, în spiritul principiilor revoluționare ale socialismului științific".

În cadrul procesului revoluționar neîntrerupt, cunoașterea aprofundată a legilor obiective ale dezvoltării economico-sociale trebuie să permită înțelegerea mecanismului lor general de acțiune, ca și a elementelor și conexiunilor pe care le generează. Astfel, se cer a fi temeinic studiate și cunoscute: necesitățile consumului productiv și individual, ca volum, structură și exigență calitativă, pentru a putea fundamenta sistemul priorităților obiective necesare și cea mai avantajoasă alternativă de satisfacere a lor în timp, în raport cu posibilitățile existente și în condiții de eficiență competitivă; interesele generale, de grup și individuale, pentru a se putea stabili astfel mecanismul economic cel mai adecvat de cointeresare materială, de armonizare a acestor interese; formele și modalitățile de organizare și conducere a întregii activități economico-sociale, pe care le impun diviziunea socială a muncii, nivelul de dezvoltare a forțelor de producție și formele proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, gradul de integrare a economiei naționale în circuitul economic mondial ș.a.

Studierea, cunoașterea și luarea în considerare a mecanismului general obiectiv de acțiune a legilor dezvoltării economico-sociale creează premisele pentru planificarea pe baze științifice a nevoii sociale și a gradului de acoperire a ei în timp cu resurse, pentru asigurarea echilibrului dinamic al structurii economiei naționale și sporirea eficienței efortului național de dezvoltare economico-socială, pentru perfecționarea continuă a mecanismului de funcționare a întregii producții sociale. Numai pe o asemenea bază este posibil să fie dezvăluite contradicțiile interne, proprii acțiunii fiecărei legi obiective, și să se adopte cele mai adecvate modalități pentru ca mișcarea reală a acestora să favorizeze progresul susținut și multilateral al economiei naționale, în condițiile afirmării tot mai puternice a factorilor intensivi, calitativi și de eficiență în întreaga reproducție socială, ale înfăptuirii revoluției tehnico-științifice și noii revoluții agrare, în vederea edificării cu succes a noii orînduiri sociale cu poporul și pentru popor. În acest sens, în Tezele pentru Congresul al XIV-lea se evidențiază faptul că partidul nostru a subliniat în repetate rînduri că „și în socialism există și vor continua să se manifeste contradicții în dezvoltarea economico-socială. Aceasta impune o atenție neslăbită pentru sesizarea, înțelegerea justă și soluționarea la timp a contradicțiilor, astfel ca să se evite degenerarea lor în antagonisme, apariția unor ciocniri și convulsii sociale".

Înțelegînd această exigență obiectivă a edificării și dezvoltării societății socialiste, partidul nostru, cu deosebire după Congresul al IX-lea, cu contribuția hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a fundamentat o concepție științifică, clarvăzătoare, de largă perspectivă, cu privire la cunoașterea și folosirea legilor dezvoltării economico-sociale. Această concepție, profund înnoitoare, este integrată organic în strategia generală de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, materializată în Programul partidului, în planurile și programele de dezvoltare economico-socială, în orientările și obiectivele cuprinse în Proiectul Programului-Directivă și Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului.

Pornind de la necesitatea luării în considerare a legii concordanței relațiilor de producție cu caracterul, nivelul și exigențele dezvoltării forțelor de producție, partidul nostru a fundamentat, în raport cu condițiile și realitățile României socialiste, strategia dezvoltării în ritm înalt a forțelor de producție, pe baza efortului propriu de acumulare și a încorporării organice, în toți factorii de producție, a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ca o condiție hotărîtoare, esențială a făuririi unei economii naționale moderne, multilateral dezvoltate și armonios structurate în profil de ramură și teritorial. Această orientare va fi menținută în continuare și în următoarele decenii. Așa cum se arată în Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al partidului, prima sarcină de bază a cincinalului 1991—1995 constă în „perfecționarea organizării, modernizarea și dezvoltarea producției, în concordanță cu tendințele revoluției tehnico-științifice contemporane". Cît privește rata acumulării, ea se va situa, în cel de-al 9-lea cincinal și în anii următori, la 28—30%.

Aplicînd exigențele legii concordanței la realitățile concrete ale României, partidul nostru îmbină în permanență preocuparea pentru dezvoltarea puternică pe baze moderne a forțelor de producție cu cea pentru perfecționarea continuă a relațiilor de producție și sociale, a mecanismului de funcționare a economiei naționale. Așa cum este cunoscut, partidul nostru a conceput și înfăptuit cu peste două decenii în urmă un nou mecanism de desfășurare a reproducției socialiste lărgite, bazat pe îmbinarea armonioasă a conducerii unitare a vieții economico-sociale, prin intermediul planului național unic, cu autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară, cu creșterea inițiativei și răspunderii colectivelor de oameni ai muncii — în calitate de proprietari, producători și beneficiari — în gospodărirea cu eficiență înaltă a părții din avuția națională încredințate spre administrare directă. În acest mecanism își găsește expresia modul original, creator de înțelegere și aplicare a legii concordanței dintre forțele de producție și caracterul relațiilor de producție.

În deplin acord cu cerințele acestei legi, partidul nostru, cu aportul determi-

Digitized by Google

nant al secretarului general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a conceput și înfăptuit programe de măsuri, legi și acte normative de mare însemnătate, pentru a asigura progresul susținut și multilateral al societății, prin utilizarea cu eficiență tot mai ridicată a resurselor materiale și de muncă atrase în procesul reproducției lărgite. În acest sens, s-a acționat și se acționează cu consecvență pentru promovarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii în dezvoltarea și modernizarea producției, ridicarea nivelului de pregătire profesional-științifică a tuturor oamenilor muncii, afirmarea puternică a spiritului revoluționar de muncă și viață, ca premise esențiale ale utilizării cu eficiență înaltă a bazei tehnico-materiale de care dispune economia națională și creșterii productivității muncii sociale, ale accentuării rolului factorilor calitativi, intensivi în procesul reproducției socialiste lărgite. Sintetizînd preocupările de viitor privind progresul economico-social al patriei noastre, Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al partidului subliniază că „în centrul strategiei partidului se vor situa continuarea politicii de dezvoltare a forțelor de producție, perfecționarea relațiilor de producție, a tuturor raporturilor sociale, realizarea unei noi calități a muncii și vieții, întărirea democrației muncitorești-revoluționare, participarea tuturor cetățenilor la conducerea societății, manifestarea deplină a personalității umane, asigurîndu-se înfăptuirea consecventă a Programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a patriei noastre spre comunism".

Trecerea la autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară, în condițiile creșterii rolului conducător al partidului comunist — centrul vital al întregii națiuni — și ale întăririi rolului planului național unic de dezvoltare economico-socială impun cu necesitate ca toți cei ce participă la dezbaterea, adoptarea și înfăptuirea planurilor și programelor de dezvoltare să cunoască temeinic, profund imperativele prezentului și viitorului, legile obiective, principiile general-valabile ale edificării societății socialiste și comuniste. Iată de ce în documentele pentru Congresul al XIV-lea al partidului se subliniază cu putere necesitatea formării și dezvoltării conștiinței socialiste a tuturor oamenilor muncii, a ridicării continue a nivelului de pregătire profesională și politică, astfel încît aceștia să poată înțelege bine cerințele obiective ale dezvoltării economico-sociale și să acționeze în deplină concordanță cu ele. Însușirea, de către toți oamenii muncii, a științei conducerii societății, a concepției revoluționare a partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, despre edificarea și perfecționarea noii orînduiri sociale reprezintă o cerință de prim ordin, a cărei îndeplinire face posibilă participarea tot mai conștientă la adoptarea și înfăptuirea planurilor și programelor de dezvoltare, la elaborarea și aplicarea celor mai eficiente măsuri de transpunere a lor în viață.

Referindu-se la mărețele succese dobîndite în anii socialismului de țara noastră și îndeosebi în ultimii 24 de ani, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea din 21 august 1989, sublinia că ele **„demonstrează cu putere cît de importante au fost hotărîrile Congresului al IX-lea de realizare a socialismului corespunzător legilor obiective, dar și realităților și voinței poporului nostru, cît de just a procedat partidul nostru trecînd la dezvoltarea puternică a autoconducerii, autogestiunii, realizînd noi forme democratice, pornind de la principiul științific al făuririi socialismului cu poporul și pentru popor".**

Desigur, funcționarea autoconducerii muncitorești la nivelul exigențelor etapei actuale, accentuarea caracterului intensiv al dezvoltării și creșterea interdependențelor din economia mondială sînt legate nu numai de existența cadrului organizatoric larg democratic de participare a tuturor oamenilor muncii la conducerea societății, ci și de responsabilitatea social-politică de care aceștia dau dovadă în dezbaterea și adoptarea planurilor și programelor de dezvoltare, ca și în activitatea nemijlocită de transpunere a lor în practică. Partidul nostru subliniază în permanență necesitatea ca atît la nivelul economiei naționale, cît și la nivelul ramurilor, unităților teritorial-administrative și economico-sociale să fie cunoscută în mod aprofundat evoluția fenomenelor și proceselor social-economice, a contradicțiilor și cauzelor care le determină, ca și a efectului lor asupra structurii producției sociale, aceasta constituind o condiție esențială pentru a le stăpîni și dirija corespunzător intereselor de progres și bunăstare ale societății, cerințelor înfăptuirii ferme a Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a patriei spre comunism.

În cadrul actualului mecanism economico-financiar, exercitarea rolului statului nostru socialist se reflectă, înainte de toate, în conducerea, pe baza planului național unic, a întregii activități economico-sociale, în modul de reglare și fundamentare a repartiției muncii sociale și de antrenare a subiecților relațiilor socialiste de producție în acest proces, de folosire a pîrghiilor economico-financiare, în armonizarea intereselor personale cu cele de grup și generale, a celor naționale cu cele locale, a celor actuale cu cele de perspectivă. De fapt, însuși rolul economic al statului democrației muncitorești-revoluționare se exercită prin mecanismul conducerii planificate a economiei naționale, care este atît un produs al bazei economice a socialismului, cît și o condiție esențială pentru asigurarea cadrului favorabil dezvoltării și modernizării forțelor de producție și ridicării continue a nivelului de trai, material și spiritual, al întregului popor.

Determinat în mod obiectiv de relațiile socialiste de producție și, în primul rînd, de proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție — temelia noii orînduiri —, mecanismul economic creat și perfecționat în țara noastră, în ultimele două decenii, reprezintă modalitatea conștientă, planică de existență și funcționare a economiei naționale și a subsistemelor sale interdependente, bazată pe unitatea criteriilor de optimizare a dezvoltării economico-sociale și pe concordanța lor cu exigențele economice fundamentale. El reprezintă cea mai cuprinzătoare expresie a cunoașterii și folosirii conștiente a mecanismului general obiectiv de acțiune a legilor dezvoltării economico-sociale în raport cu condițiile și realitățile țării noastre. Concretizînd formele de organizare și conducere unitară, planificată a economiei naționale, modul de acțiune și de armonizare a intereselor personale cu cele de grup și generale, a calității de proprietari socialiști uniți cu calitatea de producători și beneficiari ai întregii avuții naționale, mecanismul economic românesc reflectă nivelul de dezvoltare a forțelor de producție și gradul de maturizare a relațiilor de producție și sociale, interacțiunea dintre baza economică și suprastructura societății, dintre general și particular, dintre factorii interni și externi, obiectivi și subiectivi, ai dezvoltării economico-sociale. El ține seama de nivelul de dezvoltare a bazei tehnico-materiale și caracterul structurii economiei naționale, de gradul de maturizare a relațiilor socialiste de producție, de condițiile naturale, de resursele materiale și umane, de stadiul de edificare a noii orînduiri sociale și obiectivele concrete ale politicii economice a partidului, de exigențele obiective ale legilor dezvoltării economico-sociale, de starea generală a economiei mondiale, de complexitatea și intensitatea interdependențelor pe care aceasta le generează ș.a.

Partidul nostru subliniază în permanență faptul că autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară trebuie să se îmbine armonios cu conducerea unitară, planificată a economiei, să nu ducă la slăbirea conducerii, pe baza planului unic, a activității social-economice, ci să contribuie activ la creșterea inițiativei și răspunderii fiecărei unități, a fiecărui organism în buna administrare a proprietății socialiste, în înfăptuirea neabătută a legilor țării, a planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială a patriei. În acest context, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arată că perfecționarea întregului mecanism de conducere planificată, unitară a economiei socialiste în raport cu dezvoltarea generală în condițiile aprofundării cunoașterii legilor dezvoltării economico-sociale trebuie concepută ca un proces obiectiv, **„pornind de la faptul că în nici o împrejurare, societatea nu va putea renunța la dezvoltarea sa pe baza unor principii clare, socialiste de proprietate, de muncă, de retribuție".**

Avînd în vedere că mecanismul economic constituie un instrument al politicii economice prin care se înfăptuiesc obiectivele propuse, este evident că între ele există relații de interdependență. Astfel, politica economică este de neconceput fără un mecanism economic.

Digitized by Google

deoarece, în acest caz, ea ar fi lipsită de modalitatea de realizare, tot așa cum nici mecanismul economic nu poate fi conceput în afara politicii economice, pentru că aceasta ar însemna privarea sa de baza reală de existență și funcționare, cît și de obiectivele a căror îndeplinire să o asigure. De aici concluzia că mecanismul economic este atît un produs al politicii economice, cît și o condiție de bază pentru înfăptuirea obiectivelor acesteia.

Evidențiind că noua societate nu se poate înfăptui decît pe baza principiilor socialismului, a legilor generale ale dezvoltării sociale, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază în mod deosebit necesitatea apărării, întăririi și dezvoltării proprietății socialiste, ca una dintre legile obiective fundamentale ale făuririi și perfecționării noii orînduiri sociale. **„Trebuie să punem cu putere în evidență** — arată secretarul general al partidului în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie 1989 — **rolul fundamental, hotărîtor al proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, faptul că proprietatea întregului popor și proprietatea cooperatistă reprezintă una din cerințele vitale pentru realizarea noii orînduiri sociale. Aceasta impune să acționăm pentru întărirea și dezvoltarea proprietății socialiste, pentru perfecționarea mijloacelor de gospodărire a acestela de către colectivele de oameni ai muncii".**

Expresie și condiție a dezvoltării pe baze moderne a forțelor de producție, perfecționarea relațiilor de producție și, în primul rînd, a relației de proprietate socialistă presupune, în concepția partidului nostru, a secretarului său general, atît sporirea cantitativă și modernizarea obiectului proprietății socialiste a întregului popor și cooperatiste, cît și un mecanism nou al relațiilor dintre întreprinderile socialiste, dintre ele și propriul personal muncitor, precum și dintre ele și statul socialist — în calitate de reprezentant al întregului popor, de organizator comun al vieții materiale și spirituale a întregului popor.

Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție transformă economia națională într-un organism unitar, într-un complex economic unitar, tot mai puternic sudat, asigură premisele necesare progresului multilateral al societății. Pe baza proprietății socialiste — a întregului popor și cooperatiste — producția și reproducția socială sînt subordonate scopului nemijlocit, fundamental, al satisfacerii cît mai depline a nevoilor materiale și spirituale ale tuturor membrilor societății, al dezvoltării și afirmării depline a personalității umane. Desigur, ca orice organism viu, și proprietatea socialistă este susceptibilă de perfecționări, dar aceasta nu pe calea renunțării la ea, prin așa-zisa privatizare și revenire la formele vechi de proprietate, anacronice, condamnate de istorie.

Viața, experiența istorică arată că proprietatea particulară asupra principalelor mijloace de producție stă la baza împărțirii societății în clase antagoniste, în exploatatori și exploatați, generează profunde discriminări și inegalități economico-sociale, șomaj, sărăcie ș.a. De aceea, orice diminuare a rolului marii proprietăți socialiste industriale și agricole, întoarcerea la anumite forme ale proprietății capitaliste — chiar la mica proprietate — înseamnă un puternic recul în evoluția istorică a societății, înseamnă a pune în pericol cuceririle revoluționare ale popoarelor, dezvoltarea însăși a societății socialiste. Subliniind cu tărie poziția fermă, principială a partidului nostru, Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea prevede că, și în viitor, „va fi promovată în mod corespunzător politica de întărire continuă a proprietății socialiste — a întregului popor și cooperatiste — care constituie o necesitate obiectivă a construirii și dezvoltării noii orînduiri, a progresului continuu al forțelor de producție, a creșterii nivelului de trai, a asigurării independenței și suveranității naționale, a mersului ascendent al patriei noastre pe calea civilizației și prosperității".

Preocuparea sistematică pentru dezvoltarea și consolidarea proprietății socialiste se desprinde cu claritate și din fermitatea cu care partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au ținut și țin seama, în raport cu stadiul de dezvoltare a economiei noastre naționale și cu imperativele revoluției științifico-tehnice, de exigențele legii acumulării și reproducției lărgite, fundamentînd strategia unei rate înalte și rațional dimensionate a acumulării. Referindu-se la însemnătatea opțiunii partidului nostru de alocare a unei părți însemnate din venitul național pentru fondul de acumulare, pentru întărirea și dezvoltarea continuă a proprietății socialiste, de stat și cooperatiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia, în cuvîntarea din 21 august 1989: **„Dacă am fi neglijat acumularea și fondul de dezvoltare, România ar fi rămas în continuare o țară slab dezvoltată, și acum, în loc să vorbim de marile realizări, am discuta cum să depășim greutățile. Subliniez aceasta pentru că una din legile generale, obiective ale dezvoltării oricărei societăți omenești este acumularea, fondul de dezvoltare. Fără aceasta nu se poate asigura progresul nici unei națiuni! De aceea, avem în vedere să continuăm această politică, împreună cu așezarea la baza întregii dezvoltări a științei și tehnicii celei mai avansate".**

În fundamentarea și înfăptuirea strategiei de dezvoltare a întregii vieți economico-sociale, partidul nostru a pornit și pornește de la studierea și aplicarea exigențelor și ale altor legi obiective ale dezvoltării, între care, bunăoară, legea creșterii productivității muncii și legea repartiției după muncă.

Evidențiind necesitatea creșterii puternice a productivității muncii sociale, ca o condiție hotărîtoare a depășirii decalajelor economice moștenite și a trecerii treptate a României în rîndul statelor dezvoltate, partidul nostru a acționat și acționează în direcția creării condițiilor necesare respectării acestei legi obiective, folosirii ei ferme în interesul progresului și bunăstării întregului popor. Totodată, partidul nostru a demonstrat că, în virtutea interdependențelor obiective ce se creează între legea creșterii productivității muncii, legile acumulării socialiste și reproducției lărgite și legea repartiției după muncă, este imperios necesar ca productivitatea muncii să crească mai repede decît retribuția medie, pentru a se putea asigura, astfel, resursele atît ale dezvoltării viitoare a societății, cît și ale ridicării continue a nivelului de trai, în strînsă legătură cu dezvoltarea generală a forțelor de producție. De aceea — așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — **„se impune să analizăm temeinic problemele cointeresării materiale, împletirii juste a intereselor generale cu interesele particulare, pornind de la necesitatea asigurării dezvoltării generale a societății — premisă hotărîtoare pentru ridicarea nivelului de trai, pentru ca interesele fiecărui om al muncii, ale fiecărui cetățean să poată fi satisfăcute în strînsă legătură cu dezvoltarea generală".**

În întreaga perioadă a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism are loc o permanentă aprofundare a procesului de cunoaștere a legilor obiective în scopul adîncirii caracterului științific și democratic al conducerii societății, al construirii și perfecționării noii orînduiri, ca premise esențiale ale afirmării tot mai puternice a factorilor calitativi, intensivi, de eficiență și competitivitate în întreaga economie națională, ale dezvoltării și întăririi proprietății socialiste, a întregului popor și cooperatistă. În cadrul acestui proces, Partidul Comunist Român — așa cum se arată în Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea — „pornește de la principiul, pe deplin confirmat de experiență, că edificarea orînduirii socialiste și înaintarea spre comunism reprezintă un amplu și permanent proces revoluționar, care impune soluționarea conștientă a contradicțiilor dezvoltării sociale, lupta intransigentă împotriva vechiului și promovarea neabătută a noului în toate sectoarele de activitate, întărirea rolului conducător al partidului clasei muncitoare, perfecționarea funcțiilor statului democrației muncitorești-revoluționare, lărgirea cadrului organizatoric al participării efective a maselor de oameni ai muncii la conducerea societății". Desfășurarea cu succes a acestui proces obiectiv necesită formarea și dezvoltarea unei gîndiri economice și social-politice înaintate la toți oamenii muncii, care să le permită să cunoască și să înțeleagă legile obiective ale dezvoltării economico-sociale și să acționeze în spiritul exigențelor acestor legi, să participe tot mai activ și conștient, într-un spirit de înaltă răspundere revoluționară, la făurirea socialismului și comunismului în România.

DUMITRU CIUCUR
CONSTANTIN POPESCU

Digitized by Google

România este un stat național unitar. Împrejurările dezvoltării istorice au făcut ca pe teritoriul locuit de poporul român să se așeze din vechi timpuri și populații de alte naționalități. Continuînd politica promovată întotdeauna de partidul nostru împotriva discriminărilor naționale de orice fel, socialismul a rezolvat în mod principial și definitiv problema egalității în drepturi a oamenilor muncii, fără nici o deosebire.

Din Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român

Deplina egalitate în drepturi a tuturor cetățenilor României

Documentele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român realizează o analiză științifică, aprofundată și multilaterală a stadiului actual al dezvoltării societății socialiste românești, stabilind cu claritate strategia continuării procesului revoluționar într-o etapă nouă, faza superioară a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Rezultatele strălucite obținute de țara noastră în perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea constituie, din această perspectivă cea mai convingătoare mărturie a justeței politicii generale a partidului, a realismului obiectivelor sale fundamentale, a uriașei forțe transformatoare a socialismului. Ele demonstrează cu putere faptul că politica partidului nostru de edificare a societății socialiste, cu poporul și pentru popor, situează în mod statornic în centrul său problemele omului, ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor — esența însăși a socialismului și comunismului. Totodată, ele exprimă abnegația cu care întregul popor acționează în strînsă unitate pentru transpunerea în practică a Programului partidului nostru, care corespunde pe deplin intereselor și năzuințelor sale vitale.

Toate aceste măreție înfăptuiri și transformări revoluționare asigură afirmarea puternică a noilor caracteristici, superioare ale națiunii noastre socialiste, bazate pe proprietatea socialistă, pe unitatea de interese economice și politice a tuturor categoriilor de oameni ai muncii. În acest cadru, înfăptuirea deplinei egalități în drepturi a oamenilor muncii, fără nici o deosebire, reprezintă una dintre cuceririle de importanță istorică, corolarul firesc al profundelor mutații revoluționare înregistrate în toate domeniile vieții economico-sociale.

Așa cum se cunoaște, România este un stat național unitar. Împrejurările dezvoltării istorice au făcut însă ca pe teritoriul locuit de poporul român să se stabilească din vechi timpuri și populații de alte naționalități. „Continuînd politica promovată întotdeauna de partidul nostru împotriva discriminărilor naționale de orice fel — se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea —, socialismul a rezolvat în mod principial și definitiv problema egalității în drepturi a oamenilor muncii, fără nici o deosebire. Fie că sînt români sau de altă origine națională, toți oamenii muncii sînt cetățeni ai Republicii Socialiste România și se bucură în mod egal de drepturile și libertățile prevăzute în Constituția țării, își exercită rolul și atribuțiile ce decurg din calitatea lor de proprietari ai mijloacelor de producție, ai întregii avuții sociale".

●

Realizarea efectivă a idealurilor de dreptate și egalitate socială și națională în țara noastră a avut loc numai o dată cu înlăturarea gravelor disparități sociale și a fundamentului lor economic — proprietatea capitalistă —, prin înfăptuirea revoluției socialiste, cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare, în frunte cu partidul ei revoluționar, Partidul Comunist Român, și făurirea unei noi orînduiri sociale, lipsită de exploatare și asuprire — socialismul.

Experiența României ca și a altor țări socialiste arată, așadar, că înfăptuirea deplinei egalități în drepturi a tuturor cetățenilor depinde de un ansamblu de factori social-istorici, între care la loc central se situează crearea condițiilor economice, politice și juridice adecvate, făurirea unui cadru larg democratic de desfășurare a relațiilor sociale, în măsură să permită manifestarea personalității umane pe toate planurile existenței sociale și naționale, pe care numai socialismul le poate asigura în mod real. În rîndul acestor factori, mutațiile în relațiile economice, în primul rînd în relațiile de proprietate, au o importanță determinantă. Instaurarea unui nou tip de proprietate asupra mijloacelor de producție, proprietatea socialistă — a întregului popor și cooperatistă —, prin naționalizarea principalelor mijloace de producție și înfăptuirea cooperativizării agriculturii, în prima etapă a construcției socialiste, a conferit membrilor societății noastre o poziție egală în raport cu mijloacele de producție, egalitate care s-a extins ireversibil asupra ansamblului relațiilor de producție și repartiție, efectele sale manifestîndu-se în toate celelalte sfere ale vieții sociale, politice și culturale. Îndeosebi în anii de după Congresul al IX-lea, pornind de la legitatea concordanței între forțele de producție și caracterul relațiilor de producție, partidul nostru a adoptat un ansamblu de măsuri de ordin economic, politic, organizatoric de cea mai mare importanță pentru întărirea și perfecționarea proprietății socialiste, pentru manifestarea în condiții superioare a calității oamenilor muncii de proprietari colectivi ai mijloacelor de producție. S-a avut, în mod deosebit, în vedere faptul că întărirea și creșterea continuă a proprietății socialiste, a întregului popor și cooperatistă, reprezintă condiția esențială a dezvoltării revoluționare a societății, calea realizării egalității în drepturi a tuturor oamenilor muncii, a evitării apariției oricăror forme de exploatare a omului de către om, chezășia întăririi suveranității și independenței naționale.

În concepția partidului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, întărirea proprietății socialiste și realizarea egalității nu pot avea loc decît în condițiile unei puternice dezvoltări a forțelor de producție și repartizării lor echilibrate, armonioase pe întreg teritoriul țării. **„Realizarea deplinei egalități în drepturi** — subliniază secretarul general al partidului — **înseamnă crearea condițiilor ca toți cetă-**

Digitized by Google

ţenii — indiferent cine le-au fost părinţii — să aibă dreptul la muncă, la învăţătură, la afirmarea personalităţii umane, să poată lucra în orice domeniu, în care se pregătesc, în care au aptitudini şi să-şi aducă contribuţia, cu întreaga lor capacitate, la dezvoltarea generală a ţării, a societăţii noastre socialiste".

În cadrul politicii de dezvoltare armonioasă, echilibrată a tuturor judeţelor şi localităţilor ţării au fost eliminate marile **decalaje existente în trecut între diferitele** regiuni, ceea ce a permis întregii populaţii, fără deosebire de naţionalitate, să beneficieze de condiţii egale de muncă şi viaţă, de roadele progresului economico-social, a asigurat tuturor cetăţenilor României accesul liber, egal şi neîngrădit la conducerea societăţii, realizarea în practică a drepturilor fundamentale ale omului. Înfăptuirea politicii de dezvoltare armonioasă a forţelor de producţie pe întregul teritoriu naţional a necesitat, desigur, eforturi şi cheltuieli mari pentru investiţii şi pregătirea forţei de muncă, dar numai pe această cale s-au asigurat apropierea condiţiilor de muncă şi de viaţă, egalitatea de fapt a tuturor cetăţenilor — obiectiv permanent, de prim ordin al politicii partidului şi statului nostru.

Un pas hotărîtor în asigurarea dezvoltării armonioase a tuturor zonelor ţării l-a constituit noua organizare administrativ-teritorială realizată în cursul anului 1968. Înfiinţarea judeţelor şi înlăturarea verigilor intermediare au dat un impuls puternic procesului de dezvoltare economico-socială şi modernizare a tuturor localităţilor, un accent deosebit punîndu-se pe valorificarea superioară a resurselor materiale şi umane, pe crearea condiţiilor integrării în viaţa economico-socială a întregii populaţii apte de muncă; efectele acestor măsuri s-au resimţit din plin pe planul satisfacerii intereselor şi trebuinţelor oamenilor muncii, al manifestării egalităţii depline între toţi fiii patriei noastre socialiste. Aşa cum rezultă din Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1991—1995 şi orientările de perspectivă pînă în anii 2000—2010, la încheierea cincinalului următor se va ajunge la o puternică apropiere a tuturor judeţelor, astfel că 18 judeţe vor avea un volum de activitate economică între 100 001—150 000 lei pe locuitor, iar restul de 23 vor depăşi 150 000 lei pe locuitor. Totodată, programele de dezvoltare a comunelor ţarii vor duce la crearea condiţiilor pentru obţinerea unor producţii agricole de 35—40 000 lei la hectarul agricol, iar pe baza valorificării resurselor locale, producţia industriei mici, în mediul rural, va ajunge în 1995 la cel puţin 6 000 lei pe locuitor.

În obţinerea acestor rezultate un factor important îl constituie îmbunătăţirea organizării administrative a teritoriului ţării, reglementată prin Legea nr. 2/1989, expresie a unei noi concepţii legislative, ale cărei soluţii se circumscriu imperativului dezvoltării accelerate a tuturor zonelor şi localităţilor ţării. În noua reglementare, unităţile administrativ-teritoriale sînt astfel structurate încît să determine o nouă calitate în realizarea autoconducerii şi autogestiunii şi, pe această bază, să propulseze comunele, oraşele, municipiile şi judeţele pe traiectoria dezvoltării armonioase din punct de vedere economic, social-cultural şi edilitar-gospodăresc, să asigure modernizarea tuturor localităţilor urbane şi rurale, ridicarea generală a nivelului de viaţă al oamenilor muncii de la oraşe şi sate.

Partidul nostru porneşte, în acest sens, de la faptul că între condiţiile de viaţă ale oamenilor muncii de la oraşe şi sate trebuie să existe deosebiri cît mai mici. Practic, în anii construcţiei socialiste, s-a realizat o puternică dezvoltare a oraşelor, astfel încît, în prezent, se impune o acţiune hotărîtă în vederea ridicării nivelului de viaţă al satelor, atît sub aspectul dezvoltării economice, cît şi sub acela al asigurării condiţiilor corespunzătoare în ce priveşte învăţămîntul, ocrotirea sănătăţii, activităţile culturale, comerciale, de petrecere a timpului liber ş.a. Tocmai în acest scop s-au adoptat măsuri care vizează ca, în următorii ani, să se realizeze o schimbare radicală a situaţiei actuale din comune sub aspectul condiţiilor de muncă şi de viaţă.

În această privinţă, asigurarea unor locuinţe moderne pentru locuitorii satelor reprezintă o necesitate obiectivă, dat fiind faptul că socialismul trebuie să asigure condiţii cît mai bune de viaţă pentru toţi locuitorii, fără deosebire. **„Vrem ca societatea pe care o realizăm — socialistă şi, în perspectivă, comunistă — să fie societatea unui popor care să dispună de tot ce este necesar pentru o viaţă demnă şi liberă** — subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu. **Considerăm că numai aşa vom putea realiza o societate a oamenilor cu adevărat egali, în toate domeniile de activitate!"**

Egalitatea în drepturi a tuturor cetăţenilor reflectă conţinutul real al conceptului de cetăţenie în statul socialist român, valorificarea, în virtutea apartenenţei la acest stat, a poziţiei egale a tuturor membrilor societăţii noastre faţă de mijloacele de producţie, exprimată în calitatea oamenilor muncii de proprietari, producători şi beneficiari ai întregii avuţii naţionale. Pe această bază se realizează deplina egalitate în viaţa politică, oamenilor muncii, **fără vreo deosebire de naţionalitate, rasă sau religie, aparţinîndu-le** dreptul suveran şi inalienabil de a exercita puterea de stat. În acelaşi timp, pe plan juridic, toţi cetăţenii au o poziţie egală în faţa legii, neadmiţîndu-se nici o discriminare în exercitarea drepturilor conferite de aceasta; în domeniul social şi cultural, drepturile egale ale cetăţenilor dau expresie posibilităţii reale a tuturor oamenilor muncii de a participa liber, sub diferite forme, la viaţa colectivităţii, în multiplele ei ipostaze, de a se bucura din plin de rezultatele muncii lor, de a duce o viaţă demnă, bogată în împliniri, în concordanţă cu valorile umaniste ale societăţii noastre, cu principiile eticii şi echităţii socialiste.

Egalitatea tuturor cetăţenilor se extinde, aşadar, asupra întregii game a posibilităţilor de manifestare umană, asupra tuturor drepturilor şi libertăţilor recunoscute oamenilor muncii în statul socialist, în toate domeniile vieţii sociale, fără nici un fel de discriminare. Statul nostru socialist garantează şi realizează în fapt această egalitate în drepturi prin promovarea consecventă a unei politici de dezvoltare armonioasă, multilaterală a societăţii şi punerea acesteia în slujba ridicării continue a bunăstării materiale şi spirituale a tuturor cetăţenilor, în conformitate cu principiile egalităţii şi dreptăţii sociale, ale eticii si echităţii socialiste.

În rîndul drepturilor ocrotite şi garantate de statul nostru socialist se înscriu la loc de frunte drepturile social-economice fundamentale ale cetăţenilor, expresie nemijlocită a umanismului revoluţionar al societăţii socialiste româneşti, a cărui esenţă se întemeiază pe dezvoltarea economico-socială a ţării, pe ridicarea gradului de cultură şi civilizaţie al întregului popor, pe participarea activă şi responsabilă a tuturor oamenilor muncii la conducerea vieţii economico-sociale.

În societatea noastră socialistă, datorită politicii de dezvoltare economico-socială, pe baza proprietăţii socialiste, a amplasării raţionale a forţelor de producţie pe întreg teritoriul ţării, grijii statornice a partidului şi statului de a asigura fiecărui cetăţean un loc de muncă potrivit aptitudinilor, pregătirii profesionale şi aspiraţiilor sale şi în funcţie de nevoile întregii societăţi, dreptul la muncă este pe deplin garantat. Asigurarea acestui drept pentru toţi cetăţenii apţi de muncă constituie, de altfel, una dintre cerinţele fundamentale ale socialismului. **„Nu putem să adoptăm concepţiile lumii capitaliste, care pornesc numai de la realizarea de beneficii cît mai mari în detrimentul oamenilor muncii, pe seama creşterii şomajului şi sărăciei!** — subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu. **Dimpotrivă, societatea noastră trebuie să asigure condiţii de muncă şi de viaţă, continuu îmbunătăţite pentru toţi cetăţenii! Aceasta reprezintă, de altfel, una din deosebirile fundamentale dintre socialism şi capitalism! Dacă nu rezolvăm aceste probleme, nu răspundem cerinţelor şi principiilor de conducere socialistă!"**

Expresie elocventă a preocupării partidului şi statului pentru asigurarea locurilor de muncă, pentru garantarea dreptului la muncă, numărul personalului muncitor a sporit de la 1,3 milioane în 1945 la 7,8 milioane în 1987, urmînd să ajungă la 8,1—8,2 milioane în 1995, circa 3,5 milioane din noile locuri de muncă fiind create în perioada de după 1965. Populaţia ocupată a sporit şi ea de la 7,9 milioane în 1945 la peste 11 milioane în prezent. Expresie directă a calităţii oamenilor de proprietari, producători şi beneficiari ai avuţiei naţionale, dreptul la muncă şi îndatorirea de onoare de a desfăşura o activitate utilă societăţii sînt garantate pe plan juridic prin faptul că munca este singura sursă legală de venituri, iar retribuirea muncii este guvernată de asemenea principii caracteristice socialismului, cum sînt „retribuţie egală la muncă egală", „de la fiecare după capacitate, fiecăruia după cantitatea şi calitatea muncii", neplafonarea veniturilor obţinute din muncă ş.a.

Asigurînd condiţiile necesare pentru exercitarea dreptului la muncă, partidul nostru a perfecţionat, totodată, continuu sistemul socialist de retribuire, potrivit cerinţelor egalităţii şi dreptăţii sociale, asigurării unui echilibru între veniturile mari şi cele mici, a respins orice tendinţă de nivelare a veniturilor, precum şi de creştere a diferenţelor dintre acestea. În societatea noastră, singura cale legitimă de creştere a veniturilor pentru toţi oamenii muncii o reprezintă munca, nefiind admisă, în nici un fel, realizarea de venituri fără muncă sau pe seama exploatării muncii altora. În concordanţă cu aceste principii, cu politica de dezvoltare puternică a ţării, fondul de retribuire a crescut, în perioada de după Congresul al IX-lea, de aproape 6 ori, retribuţia medie de

peste 3 ori, iar retribuția minimă s-a majorat de peste 3,3 ori, realizîndu-se un raport de 1 la 4,7 între retribuțiile mici și cele mari, urmînd ca, în cincinalul viitor, acest raport să fie de 1 la 4,5. Un rol important în ridicarea nivelului de trai l-au avut și îl au cheltuielile social-culturale finanțate din bugetul statului, care au crescut continuu, urmînd să ajungă, în 1990, la 14 900 lei pe o familie, față de 3 500 lei, în 1965. În urma încheierii cu o lună mai devreme a majorării retribuției tuturor oamenilor muncii, de la 1 iulie 1989 retribuția minimă pe economie a crescut la 2 000 lei, retribuția medie la 3 300 lei, iar pensiile au sporit în medie cu 8%. Dezvoltarea economiei naționale va asigura creșterea în continuare a veniturilor populației, în cincinalul viitor, cu 5,8%.

În strînsă corelație cu asigurarea dreptului la muncă se cere a fi privită și atenția permanent acordată de partidul și statul nostru pregătirii pentru muncă și viață a tinerei generații, perfecționării permanente a pregătirii profesionale a tuturor celor ce muncesc, pornindu-se de la faptul că fără garantarea, concomitent cu dreptul la muncă, și a dreptului la învățătură s-ar afecta profund principiul egalității în drepturi a tuturor cetățenilor. În România socialistă, dreptul la învățătură este înscris, de aceea, în rîndul drepturilor fundamentale ale cetățenilor, garantîndu-se fiecărui tînăr accesul la toate gradele și formele de învățămînt, în raport cu cerințele dezvoltării economice și sociale a țării, precum și cu aptitudinile sale. În acest sens, Legea învățămîntului stabilește că cetățenii Republicii Socialiste România au dreptul la învățătură, fără deosebire de naționalitate, rasă, sex sau religie și fără altă îngrădire ce ar putea constitui o discriminare.

Garantarea dreptului la învățătură în România își găsește o expresie pregnantă în învățămîntul general obligatoriu, în gratuitatea învățămîntului de toate gradele, precum și în sistemul burselor de stat. Astfel, în anul școlar 1988—1989, unitățile de învățămînt au fost frecventate de 5,7 milioane de preșcolari, elevi și studenți, ceea ce reprezintă un sfert din populația țării. Un nou și important pas hotărîtor în dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului românesc va fi marcat de generalizarea învățămîntului obligatoriu de 12 ani, începînd cu anul 1990. Ca urmare, în cincinalul 1991—1995, învățămîntul va asigura pregatirea profesională a peste două milioane de persoane, asigurînd operei de faurire a societății socialiste multilateral dezvoltate cadre cu o temeinică pregătire profesională, teoretică și practică, înarmate cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, cu concepția revoluționară despre lume și viață, materialismul dialectic și istoric.

În conformitate cu prevederile Constituției Republicii Socialiste România, cetățenii români de altă naționalitate au posibilitatea, pe deplin garantată, de a folosi limba maternă în învățămîntul de toate gradele. Dîndu-se expresie acestei prevederi, în unitățile administrativ-teritoriale locuite și de oameni ai muncii de altă naționalitate au fost create unități de învățămînt, secții, clase și grupe de elevi cu predare și în limba maternă a acestora. Din cele 37 679 unități de învățămînt de toate gradele, în 2 943 procesul de învățămînt se desfășoară și în limbile naționalităților conlocuitoare. Asigurînd condițiile necesare afirmării specificului etnic al naționalităților conlocuitoare, politica partidului și statului nostru pornește de la premisa că, într-un stat național unitar, așa cum este statul român, accesul liber și neîngrădit la toate nivelurile și în toate domeniile vieții economico-sociale este dependent de cunoașterea limbii române, cerință firească în a cărei realizare practică sînt implicate școala de toate gradele, ansamblul factorilor educaționali.

Reliefarea deplinei egalități în drepturi a tuturor cetățenilor își găsește o concludentă ilustrare și în bogata activitate culturală pe care o desfășoară toți fiii României socialiste. Oamenii muncii din țara noastră, fără nici o deosebire, beneficiază de toate condițiile necesare afirmării culturii și tradițiilor proprii; ei dispun de cărți, ziare, reviste și alte tipărituri în limba maternă, de instituții și așezăminte culturale specifice, iar în cadrul Festivalului național „Cîntarea României" se creează un cadru larg de manifestare a talentului și creativității tuturor oamenilor muncii, întregului popor.

Înfăptuirea egalității în drepturi a oamenilor muncii în domeniile economic, social și cultural reprezintă fundamentul material al afirmării egalității în toate celelalte domenii ale vieții sociale și, în primul rînd, în sfera vieții politice. În anii construcției socialiste, și îndeosebi după Congresul al IX-lea, în România s-au creat tuturor cetățenilor cele mai largi posibilități de exercitare a drepturilor și libertăților politice constituționale, de participare la conducerea activității economico-sociale atît la nivel local cît și național.

În societatea noastră socialistă, poporul este forța supremă a democrației muncitorești-revoluționare, deținătorul unic și suveran al puterii politice. În România socialistă, evoluția continuu ascendentă a vieții politice democratice, participarea directă, atotcuprinzătoare a maselor la conducerea societății reprezintă fenomene firești, a căror necesitate izvorăște din natura și țelurile uriașei opere de construcție economică și socială — experiență istorică inedită, care modifică în mod esențial raportul dintre conducători și mase, conferindu-i valențe autentic democratice. Statul nostru socialist și-a modificat natura, funcțiile și poziția în societate, devenind, în calitate de stat al democrației muncitorești-revoluționare, reprezentantul suprem al proprietarilor, producătorilor și beneficiarilor, instrumentul politic prin care voința poporului de a se ridica pe noi trepte, superioare, de dezvoltare economico-socială este lege și se impune prin forța covîrșitoare a consensului național.

O manifestare dintre cele mai concludente ale faptului că în Republica Socialistă România puterea aparține poporului o constituie drepturile electorale, drepturi politice prin excelență, care, într-un climat de deplină egalitate, conferă posibilităților virtuale ale oamenilor muncii de a fi subiecți colectivi ai puterii, dreptul recunoscut și garantat de a-și exprima voința cu privire la componența organelor reprezentative ale statului, de a face parte din aceste organe și de a exercita un control permanent asupra celor aleși, asupra modului în care aceștia activează pentru îndeplinirea mandatului încredințat de alegători.

Universalitatea votului, expresie nemijlocită a egalității în drepturi a tuturor cetățenilor, este astăzi, în țara noastră, mai reală decît oricînd, prin eliminarea oricăror discriminări. Ca atare, la urnele de vot se prezintă cu regularitate cvasitotalitatea alegătorilor.

Egalitatea dreptului de vot dă o puternică expresie egalității depline în drepturi a tuturor cetățenilor României socialiste. Dreptul de a fi ales în organele reprezentative își găsește deplina sa universalitate și egalitate în faptul că poporul își desemnează reprezentanți în organele puterii de stat din toate sferele vieții economico-sociale, din toate categoriile și mediile sociale, ei fiind fiii și fiicele aceluiași popor, oameni ai muncii care lucrează în fabrici și uzine, pe ogoarele agriculturii socialiste, în instituții politice, sociale și culturale. Este semnificativ, în acest sens, faptul că compoziția Marii Adunări Naționale și a consiliilor populare reflectă în mod proporțional structura socială și națională a populației țării. Exercitarea democratică a dreptului de vot are loc în condițiile introducerii cu aproape două decenii în urmă a principiului mai multor candidaturi pentru un loc de deputat. Atît pentru alegerile în Marea Adunare Națională cît și pentru consiliile populare, înscrierea a doi sau trei candidați pe buletinele de vot nu are semnificația confruntării unor ideologii și forțe politice opuse în cadrul alegerilor. Dimpotrivă, în felul acesta se valorifică mai bine unitatea moral-politică a oamenilor muncii, răspunderea comună pentru definirea, adoptarea și înfăptuirea neabătută a programelor de dezvoltare economico-socială, de făurire a civilizației socialiste și comuniste. Candidații acționează în numele Frontului Democrației și Unității Socialiste, fiind oameni ai muncii care au același statut socio-profesional. Într-o circumscripție în care candidează două sau trei persoane, acestea au aceeași pregătire profesională, funcții și poziții sociale similare, vîrste apropiate, dîndu-se și pe această cale o expresie cît mai deplină egalității în drepturi a tuturor oamenilor muncii. Prin sistemul candidaturilor multiple se asigură alegerea ca deputați a acelor persoane care prezintă cele mai mari garanții de a îndeplini împuternicirile date de alegători, de a acționa în concordanță cu interesele poporului, slujind cauza socialismului și comunismului, politica de deplină egalitate și de ridicare continuă a nivelului de trai, material și spiritual, al întregii națiuni.

Acționînd pentru perfecționarea sistemului electoral, pentru sporirea rolului organelor reprezentative în organizarea și conducerea întregii vieți economico-sociale, Partidul Comunist Român acordă, în același timp, o deosebită atenție lărgirii cadrului de participare directă a oamenilor muncii la soluționarea problemelor comune, la conducerea vieții economico-sociale, a întregii societăți, asamblînd armonios, într-o construcție originală și cuprinzătoare, organismele democrației clasice, reprezentative cu noile organisme și forumuri ale democrației muncitorești-revoluționare.

Oamenii muncii, în calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari cu drepturi egale, întruniți în adunări generale sau în consiliile oamenilor muncii, devin purtătorii prerogativelor conducerii întregii activități din unitățile socialiste, dispunînd de pîrghii și mijloace economico-financiare pentru exercitarea efectivă a drepturilor și răspunderilor conferite de lege și pentru gospodărirea eficientă a

Digitized by Google

părții din avuția națională încredințata de societate spre administrare. Prin crearea adunărilor generale ale oamenilor muncii, prin organizarea consiliilor oamenilor muncii în fiecare unitate socialistă — forme colective de conducere înzestrate cu atribuții sporite și cu înalte răspunderi — a fost instituționalizat cadrul democratic de participare organizată a clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii, fără nici o deosebire, la elaborarea și adoptarea deciziilor, consensul realizat pe această cale devenind mobilul moral al angajării ferme în transpunerea în viață a hotărîrilor izvorîte din voința tuturor participanților.

Este semnificativ, în acest sens, faptul că din cele 4 041 de consilii ale oamenilor muncii din unitățile socialiste fac parte peste 79 700 oameni ai muncii, în rîndul cărora ponderea muncitorilor, maiștrilor și tehnicienilor este de aproape 50%. În consiliile oamenilor muncii din centralele industriale, compuse din cca 5 100 de membri, 33% sînt muncitori, maiștri și tehnicieni, iar în organele de conducere colectivă ale ministerelor și celorlalte organe centrale ale administrației de stat ponderea acestora este de 25%. Totodată, în vederea asigurării conducerii democratice și unitare a întregii activități economico-sociale în profil teritorial au fost instituite conferințele județene ale oamenilor muncii și consiliile județene ale oamenilor muncii, iar la nivel național, Congresul și Consiliul Național al Oamenilor Muncii, organisme reprezentative care asigură dezbaterea problemelor fundamentale ale dezvoltării societății, perfecționarea sistematică a organizării, conducerii și planificării economiei naționale, în concordanță cu cerințele noii revoluții științifice și tehnice contemporane.

Forme similare de participare a tuturor oamenilor muncii, fără nici o deosebire, la conducerea societății au fost create și în alte domenii: Congresul și conferințele județene ale țărănimii, ale tuturor oamenilor muncii din agricultură, industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor, Congresul științei și învățămîntului, cu organismul său permanent Consiliul Național al Științei și Învățămîntului, Congresul, conferințele și Camera Legislativă ale consiliilor populare, Congresul educației politice și culturii socialiste. Aceste înalte forumuri naționale ale democrației muncitorești-revoluționare dau expresie lărgirii substanțiale, în condițiile societății noastre socialiste, a drepturilor cetățenilor privind participarea la actul de decizie, apropiind conducerea socială și politică de deziderateie concrete ale oamenilor muncii, oferind un nou cadru de armonizare a intereselor generale cu cele de grup și particulare.

Originalitatea sistemului democrației muncitorești-revoluționare din România este pusă în evidență și de locul, rolul și funcțiile elementelor structurii politice a societății noastre, în cadrul căreia Frontul Democrației și Unității Socialiste, organizațiile de masă și obștești dobîndesc o individualitate proprie, apță să dea expresie unității moral-politice a întregului popor și să propulseze principiile și valorile socialismului și comunismului, să creeze cadrul necesar participării active a oamenilor muncii la conducerea societății, al asigurării deplinei egalități în drepturi a tuturor cetățenilor țării. În planul asigurării participării tuturor claselor și categoriilor sociale la conducerea societății, Organizația Democrației și Unității Socialiste, organizație politică ce cuprinde oamenii muncii care nu sînt membri ai Partidului Comunist Român, își întemeiază forța de acțiune pe angajarea revoluționară a tuturor cetățenilor în opera de dezvoltare economico-socială, de edificare, sub conducerea partidului, a socialismului și comunismului.

Prin organizațiile de masă și obștești, prin organizațiile Frontului Democrației și Unității Socialiste — expresie concretă a dreptului de asociere, a celorlalte drepturi și libertăți social-politice —, în România se asigură larga participare a tuturor oamenilor muncii la viața politică, economică, socială, culturală, la exercitarea puterii, a controlului obștesc, conferindu-se, astfel, autenticitate democratismului orînduirii noastre socialiste.

Așa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român, întărirea continuă a unității întregului popor reprezintă o condiție esențială a mersului nostru înainte și, de aceea, este necesară combaterea fermă a naționalismului și șovinismului, a oricăror încercări de propagare a vechilor mentalități promovate de clasele exploatatoare pentru dezbinarea oamenilor muncii. Aceasta constituie o preocupare fundamentală a partidului nostru, materializată în formele și metodele prin care își exercită rolul politic conducător în societate, în orientarea și desfășurarea activității ideologice și politico-educative de formare a omului nou, cu o înaltă conștiință socialistă, revoluționară, în consolidarea continuă a unității întregului popor în jurul partidului, în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste.

În patrimoniul gîndirii politice românești a fost înscris și realizat, în ultimii 24 de ani, principiul suprem al făuririi socialismului cu poporul și pentru popor, în virtutea căruia apartenența națională nu poate fi contrapusă statutului de cetățean al statului socialist român unitar. Într-un asemenea stat, toți membrii au aceleași drepturi și îndatoriri, fiind în egală măsură stimulați și sprijiniți pe multiple planuri să și le exercite mereu mai deplin, în concordanță cu condițiile tot mai bune asigurate prin dezvoltarea economico-socială generală a țării.

În aceste condiții, problema egalității în drepturi a tuturor cetățenilor, problemă organic legată de raportul de cetățenie, de apartenența cetățeanului la un anumit stat, intră în zona exclusivă de competență a statului național, ca un atribut major al suveranității sale. Tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază, în acest sens, că **„viața unor cetățeni de altă naționalitate — dar cetățeni români — este legată de ceea ce se întîmplă în România, de dezvoltarea României. Ridicarea nivelului lor de trai se asigură nu în afară, ci aici, în România! Aceste principii sînt prevăzute nu numai în Constituție, pe care noi o considerăm printre cele mai bune întrucît garantează deplina egalitate între toți cetățenii, dar și în realitate am asigurat și asigurăm deplina egalitate în drepturi, și nu există nici o discriminare, în nici un domeniu, nici pe motiv de naționalitate, nici de rasă, cum se întîmplă în alte țări, nici de vîrstă și așa mai departe. Dar, desigur, toți locuitorii patriei noastre au aceleași obligații, ca cetățeni ai Republicii Socialiste România"**.

Pornind de la comandamentele suveranității și independenței naționale, partidul și statul nostru resping cu hotărîre teza în virtutea căreia un stat ar putea să-și aroge răspunderea pentru soarta cetățenilor altui stat pe considerente naționale. Promovarea unor asemenea teze, în totală contradicție cu normele și principiile dreptului intern și internațional, cu prevederile Cartei O.N.U. și ale Actului final de la Helsinki, cu idealurile și cerințele socialismului și comunismului, subminează climatul de pace, înțelegere și securitate internațională, servește unor scopuri și politici diversioniste de destabilizare a țărilor socialiste, constituie, de fapt, paravanul sub care se ascund încercări de amestec inadmisibil în treburile interne ale altor țări, de împiedicare a dezvoltării lor economico-sociale. Respingînd cu fermitate asemenea concepții și practici anacronice, izvorîte din arsenalul unor politici născute sub deviza „divide et impera", partidul și statul nostru au subliniat în mod ferm că răspunderea pentru soluționarea problemelor cetățenilor de alte naționalități este în exclusivitate o problemă a statului pe teritoriul căruia aceștia trăiesc și muncesc, un atribut inalienabil al suveranității naționale și nimeni din afară nu se poate erija în arbitru sau mentor, invocînd așa-zisa grijă față de problemele de viață ale acestora.

Așa cum se arată în Tezele pentru cel de-al XIV-lea Congres al partidului, atît prezentul cît și viitorul cetățenilor de altă origine națională sînt indisolubil legate de prezentul și viitorul întregului popor român. Problemele de viață ale cetățenilor de altă naționalitate, egalitatea în drepturi a tuturor cetățenilor, fără nici o deosebire, își găsesc soluționarea corespunzătoare — așa cum o demonstrează întreaga experiență a țării noastre — prin acțiunea hotărîtă, unită a tuturor oamenilor muncii, sub conducerea Partidului Comunist Român, în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, pentru transpunerea în practică a măreților programe de dezvoltare și înflorire a patriei comune — Republica Socialistă România —, singura sursă a creșterii bunăstării întregului popor, a satisfacerii tot mai bune a nevoilor materiale și spirituale ale tuturor membrilor societății noastre socialiste, liberi și deplin egali în drepturi.

IOAN VIDA

Digitized by Google

În construcția socialismului, în dezvoltarea generală a țării, am considerat întotdeauna că trebuie să pornim de la forțele și posibilitățile proprii, acționînd, în același timp, pentru dezvoltarea unei largi colaborări economice, tehnico-științifice cu alte state.

NICOLAE CEAUȘESCU

Corelația dialectică efort propriu-colaborare internațională

Strategia de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a țării noastre spre comunism, fundamentată de Partidul Comunist Român cu aportul hotărîtor al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se bazează pe prioritatea efortului propriu, național, a concentrării și mobilizării energiilor creatoare ale poporului și, în același timp, pe corelarea strînsă a acestor eforturi cu dezvoltarea largă a colaborării economice internaționale. Izvorîtă din cunoașterea aprofundată a legilor obiective ale dezvoltării economico-sociale și întemeiată pe aplicarea principiilor generale ale socialismului științific la realitățile din țara noastră, această strategie și-a dovedit deplina valabilitate, fiind confirmată de marile realizări obținute de poporul nostru, sub conducerea partidului, în anii socialismului, îndeosebi după Congresul al IX-lea, în toate domeniile vieții materiale și spirituale. Deschizînd o nouă epocă revoluționară în activitatea partidului, în construcția socialistă din România, prin lichidarea conservatorismului și șablonismului, a concepției „modelului unic" de edificare a noii orînduiri sociale, Congresul al IX-lea a pus capăt atitudinii de ploconire față de ceea ce este străin și a redat partidului și națiunii încrederea în forțele lor, în capacitatea proprie de gîndire și creație, ca factor hotărîtor al dezvoltării forțelor de producție, al făuririi unei economii naționale moderne, capabilă să valorifice, la un nivel ridicat de eficiență și competitivitate, resursele naturale și eforturile poporului, să participe activ la diviziunea internațională a muncii, să ridice nivelul de trai material și spiritual, calitatea vieții tuturor cetățenilor patriei noastre. **„Marile realizări obținute în anii socialismului în dezvoltarea forței economice a țării** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **sînt rodul activității neobosite, pline de abnegație a clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității, a tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate, al eforturilor considerabile, materiale și umane ale întregului popor pentru ridicarea economico-socială a patriei. Nimic nu am primit din afară în mod gratuit, nimic nu a căzut din cer."**

Transpunînd ferm în viață politica partidului de construire a socialismului prin propriile forțe, România a obținut succese remarcabile în toate domeniile de activitate, iar în prima parte a acestui an a fost lichidată întreaga datorie externă a țării, care în 1980 era de peste 11 miliarde dolari. aceasta constituind o mare victorie a poporului român, care a stîrnit admirație în întreaga lume. Desigur, acest lucru nu a fost ușor, dar o altă cale pentru asigurarea adevăratei independențe economice și politice nu a existat. S-a apelat, la un moment dat, la Fondul Monetar Internațional, dar acesta a pus asemenea condiții, care, dacă ar fi fost aplicate, practic, ar fi dus la dezorganizarea economiei românești; de aceea, România a anulat acordul cu F.M.I. și a adoptat normele pe care le-a considerat necesare, în concordanță cu realitățile și cerințele țării. Poporul nostru a depus, în mod conștient, eforturi susținute pentru a rambursa în întregime, într-un termen scurt, datoria externă; el a plătit (împreună cu dobînzile) de două ori mai mult decît totalul datoriei din anul 1980. Dar — fapt demn de relevat — odată cu plata datoriei externe în mai puțin de zece ani, dezvoltarea economico-sociala a țării a continuat, fără întrerupere, asigurîndu-se, totodată, și creșterea nivelului de trai al maselor, și aceasta în condițiile crizei economice internaționale, care a afectat, într-o măsură sau alta, toate țările lumii, în primul rînd țările în curs de dezvoltare. Astfel, odată cu plata datoriei externe, în anii 1980—1989, s-au realizat investiții de 2 000 miliarde lei, echivalentul a circa 200 miliarde dolari. Totodată, a fost realizată în două rînduri majorarea generala a retribuțiilor și pensiilor. Rambursarea datoriei externe a fost, așadar, posibilă numai pe baza dezvoltării puternice a industriei, agriculturii, a întregii economii naționale. Aceasta a asigurat realizarea obiectivului de mare prestigiu și cu adînci consecințe, al achitării integrale a datoriei externe. **„Pentru prima dată în istoria sa îndelungată** — arăta la 14 aprilie a.c. președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu — **România nu mai are nici o datorie externă, nu mai plătește tribut nimănui și este cu adevărat independentă și economic și politic."**

Această realizare de uriașă importanță istorică generează un sentiment de înaltă satisfacție și profundă mîndrie în rîndurile unui popor care, în decursul multor secole, a plătit numeroase și grele tributuri străinătății, a fost victima politicii de jaf și exploatare, promovată de mari puteri asupritoare, și a cărui luptă pentru independență economică și politică se confundă cu însăși existența sa. Așa cum rezultă din unele date cu totul incomplete, de la sfîrșitul secolului al XIV-lea și pînă la primul război mondial, spolierea poporului român de bogățiile sale — săvîrșită de imperiile otoman, habsburgic și țarist — echivalează cu peste 1,2 milioane kilograme aur. Este un mare merit al poporului român faptul că, în pofida acestei politici de spoliere nemiloasă, a brutalelor ingerințe străine în treburile sale interne, în munca și viața sa, și-a păstrat neștirbite voința de libertate, forța morală, capacitatea de a acționa cu cea mai mare hotărîre pentru înlăturarea oricărei dominații străine, cucerirea și consolidarea independenței, ridicarea țării pe noi trepte ale dezvoltării social-economice, promovînd, totodată, continuu colaborarea cu celelalte popoare.

Așa cum este bine știut, clasa muncitoare și partidul său politic revoluționar — Partidul Social-Democrat al Muncitorilor din România, iar apoi Partidul Comunist Român — s-au ridicat cu hotărîre împotriva politicii imperialiste de înfeudare a țării capitalului străin, monopolurilor internaționale, au acționat în mod ferm pentru cucerirea deplinei independențe economice și politice a României, evidențiind în permanență rolul hotărîtor al poporului nostru, al națiunii noastre în asigurarea propășirii materiale și spirituale a patriei. Numeroși oameni politici, de cultură și știință din România și-au adus, de asemenea, contribuția, într-un fel sau altul, la fundamentarea necesității intensificării efortului poporului nostru, ca factor hotărîtor al luptei pentru progresul și dezvoltarea independentă a patriei sale.

De altfel, pe plan mondial, opoziția popoarelor față de politica imperialistă și neocolonialistă de jaf și exploatare a țărilor sărace, a țărilor în curs de dezvoltare, manifestarea voinței lor de a-și baza dezvoltarea în primul rînd pe propriile forțe s-a accentuat tot mai mult în ultimele decenii, exprimîndu-se pe o scară din ce în ce mai largă scepticismul cu privire la rolul real al împrumuturilor externe, în contextul actualei ordini economice internaționale, în creșterea economică. Astfel,

Digitized by Google

cunoscutul economist Jan Tinbergen, laureat al Premiului Nobel, arăta că „în multe cazuri, creditarea dezvoltă un sistem atît de complex de dependenţe şi de servituţi, încît efectele de propagare a dezvoltării economice în planul optimizării condiţiilor generale de viaţă devin puţin sesizabile. Oricum, experienţa deceniilor de dezvoltare va atrage mai mult atenţia asupra efectelor creditării externe, determinînd o mai amplă utilizare a resurselor interne. Concentrarea acestora în timp util este mai anevoioasă, dar, pe termen lung, eficienţa justifică efortul".

Avînd adînci rădăcini istorice, ideea necesităţii de a face din efortul propriu factorul hotărîtor al întregii dezvoltări economico-sociale a României a putut fi transpusă în viaţă numai după victoria revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă din August 1944, în anii socialismului, şi îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului. Evoluţia economiei româneşti în aceşti ani arată în mod convingător că Partidul Comunist Român, mai ales după istoricul Congres din iulie 1965, cînd în fruntea sa a fost ales tovarăşul Nicolae Ceauşescu, eminent conducător politic şi înflăcărat patriot, strălucită personalitate a vieţii politice internaţionale, s-a identificat cu întreaga naţiune şi a acţionat cu întreaga răspundere pentru a asigura ridicarea continuă a României la un nivel tot mai înalt de dezvoltare economică şi socială, de bunăstare şi fericire a poporului.

Analizînd stadiul construcţiei socialiste în România la mijlocul deceniului al şaptelea, Congresul al IX-lea a fundamentat, cu contribuţia de mare profunzime ştiinţifică şi de largă deschidere a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, necesitatea de a intensifica valorificarea efortului propriu prin dezvoltarea în ritm înalt a forţelor de producţie şi situarea în centrul acestui proces a industrializării socialiste a ţării, pe baza întăririi proprietăţii socialiste, a alocării unei părţi însemnate din venitul naţional pentru acumulare şi a promovării celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii.

Pe baza examinării aprofundate a unui ansamblu de factori economici, social-politici, ştiinţifico-tehnici, ecologici etc., partidul nostru a subliniat că numai menţinînd o rată înaltă a acumulării, stabilind o proporţie optimă, raţională între acumulare şi consum România va putea depăşi, într-un timp cît mai scurt, stadiul de ţară în curs de dezvoltare şi va putea trece la stadiul de ţară cu nivel mediu de dezvoltare şi, în perspectivă, la cel de ţară socialistă multilateral dezvoltată, ca o condiţie esenţială a făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintării spre comunism.

Pornind de la faptul că socialismul se realizează în condiţii diferite de la o ţară la alta, că nu există şabloane şi modele unice, dar exprimîndu-şi încrederea fermă în trăinicia şi viabilitatea principiilor de bază ale socialismului ştiinţific, secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, evidenţiază în permanenţă rolul fundamental, hotărîtor al **proprietăţii socialiste asupra mijloacelor** de producţie — singura temelie trainică a dezvoltării armonioase a economiei naţionale, în ansamblu, a creşterii nivelului de trai şi a calităţii vieţii. **„Aceasta impune cu necesitate obiectivă** — arată secretarul general al partidului — **să acţionăm permanent pentru întărirea şi dezvoltarea proprietăţii socialiste."** Partidul Comunist Român, secretarul său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, au combătut şi resping cu fermitate încercările de a contrapune proprietăţii socialiste şi complexului economiei naţionale socialiste, condusă în mod unitar, pe baza planului naţional unic, proprietatea particulară asupra mijloacelor de producţie şi aşa-numitul socialism de piaţă , care nu înseamnă altceva decît renunţarea la principiile fundamentale ale socialismului, **revenirea la inegalităţi sociale, la** forme de exploatare a omului de către om, proprii orînduirii capitaliste.

Prin întreaga sa strategie de dezvoltare puternică a forţelor de producţie, partidul nostru a valorificat şi valorifică din plin superioritatea proprietăţii socialiste asupra mijloacelor de producţie, care creează posibilitatea reală a mobilizării eficiente a tuturor resurselor proprii, a concentrării maxime a tuturor eforturilor în vederea valorificării avuţiei naţionale, a muncii poporului în scopul satisfacerii intereselor generale, cît şi a celor individuale, al progresului multilateral al patriei. S-a asigurat rezolvarea unei probleme fundamentale — garantarea dreptului la muncă al tuturor cetăţenilor ţării noastre, fără nici o deosebire.

Înfăptuirea obiectivelor şi sarcinilor formulate în Proiectul Programului-Directivă **al Congresului al XIV-lea al partidului** cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1991—1995 şi orientările de perspectivă pînă în anii 2000—2010 impune, ca o condiţie esenţială, eforturile susţinute, energia întregului popor. Programul-Directivă scoate în evidenţă noi şi largi posibilităţi de valorificare superioară a potenţialului creator al poporului, de a-şi dezvolta economia şi societatea, în ansamblu. **„Pornind de la stadiul actual, în cincinalul al 9-lea şi pînă în anul 2000** — arată tovarăşul Nicolae Ceauşescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1989 — **trebuie să asigurăm creşterea în continuare a forţelor de producţie, accentuînd în toate domeniile dezvoltarea intensivă ca o cerinţă esenţială pentru realizarea obiectivului strategic al partidului şi poporului nostru. Deşi în multe domenii, din punct de vedere fizic, producţia realizată este la nivelul ţărilor celor mai dezvoltate, este necesar să facem astfel încît în cincinalul viitor şi pînă în anul 2000 să realizăm o asemenea perfecţionare şi modernizare a activităţii, încît să asigurăm un înalt nivel tehnic, calitativ, valorificarea superioară a materiilor prime, a forţei de producţie a poporului nostru".**

În anii care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului s-au realizat şi dat în folosinţă obiective grandioase de mare interes economic şi social, cum sînt: Canalul Dunăre—Marea Neagră, Canalul Poarta Albă—Midia—Năvodari, s-a realizat Metroul bucureştean, s-a amenajat rîul Dîmboviţa, s-au înfăptuit mari lucrări de modernizare şi sistematizare în Capitală, printre care şi noul centru politico-administrativ. Economia românească a devenit tot mai puternică, avuţia naţională a crescut continuu.

În deplină concordanţă cu exigenţele dezvoltării intensive, partidul nostru a conceput desfăşurarea efortului propriu în condiţiile participării directe şi crescînde a oamenilor muncii la conducerea vieţii economico-sociale, în cadrul sistemului democraţiei muncitoreşti-revoluţionare, ale perfecţionării mecanismului economico-financiar şi promovării ferme a autoconducerii muncitoreşti şi autogestiunii economico-financiare, ale împletirii raţionale, armonioase a conducerii unitare a economiei cu iniţiativa creatoare şi răspunderea colectivelor de oameni ai muncii, proprietari, producători, beneficiari ai întregii avuţii naţionale. Menţinerea şi întărirea rolului planificării, al conducerii unitare a economiei naţionale, în **pofida atacurilor provenite din partea** susţinătorilor aşa-zisei pieţe libere , a celor care ridică la rangul de principiu suprem jocul spontan al cererii şi ofertei, se înscriu ca singura alternativă viabilă pentru rezolvarea problemelor complexe ale dezvoltării economico-sociale.

În noua etapă de dezvoltare, pe baze intensive, a economiei naţionale, înfăptuirea programelor prioritare, elaborate, în mod practic, în toate ramurile producţiei materiale, este condiţionată de sporirea rolului ştiinţei şi cercetării ştiinţifice proprii, de integrarea organică a învăţămîntului cu cercetarea şi producţia. Programele naţionale adoptate în acest sens sub directa coordonare şi îndrumare a tovarăşei academician doctor inginer Elena Ceauşescu, remarcabil om politic şi savant de largă recunoaştere internaţională, reprezintă garanţia transformării ştiinţei şi învăţămîntului în factori hotărîtori ai făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintării României spre comunism. Referindu-se la exigenţa menţinerii industriei româneşti la un înalt nivel tehnic, secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, arăta în cuvîntarea la Plenara Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii din iulie a.c. că **„se impune să menţinem continuu industria noastră — subliniez, continuu — la nivelul noilor cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii. Orice neglijare şi rămînere în urmă în privinţa aceasta vor determina o rămînere în urmă a dezvoltării generale a ţării. Subliniez aceasta, pentru că, în calitatea lor de proprietari şi producători, de stăpîni ai tuturor bogăţiilor ţării, oamenii muncii, clasa muncitoare, intelectualitatea, ţărănimea, întregul nostru popor trebuie să facă totul pentru buna folosire şi gospodărire a mijloacelor de producţie, dar şi pentru înnoirea şi ridicarea continuă a nivelului tehnic al activităţii noastre. Să menţinem întotdeauna industria noastră la nivelul celor mai noi cuceriri ale tehnicii şi ştiinţei. Aceasta este calea spre comunism".**

Strategia complexă a partidului nostru pentru cincinalul 1991—1995 şi în perspectiva anilor 2000—2010 are în centrul ei continuarea politicii de dezvoltare a forţelor de producţie, accelerarea procesului de modernizare a acestora, perfecţionarea relaţiilor de producţie, a tuturor raporturilor sociale, realizarea unei noi calităţi a muncii şi a vieţii, întărirea democraţiei muncitoreşti-revoluţionare, participarea tuturor cetăţenilor la conducerea societăţii, manifestarea deplină a personalităţii umane, asigurîndu-se înfăptuirea consecventă a Programului partidului de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a patriei noastre spre comunism. Asemenea obiective — care se constituie ca părţi componente, legate organic, ale unei politici unitare, de largă perspectivă şi înaltă valoare ştiinţifică, cu profunde

semnificații social-economice — sînt de natură a asigura valorificarea superioară a întregului potențial uman și material al țării în vederea asigurării progresului multilateral al patriei, al obținerii unei eficiențe sporite în întreaga activitate.

Efortul propriu este hotărîtor pentru dezvoltarea economică și socială a oricărei țări, dar, în același timp, în condițiile creșterii fără precedent a interdependențelor economice dintre state, dintre popoare, dezvoltarea economiei naționale, care constituie veriga de bază a economiei mondiale, se poate realiza, în condiții de eficiență ridicată, prin îmbinarea rațională și permanentă a factorilor interni cu cei externi. Într-adevăr, eforturile proprii dau, de regulă, roadele scontate prin participarea activă și eficientă a fiecărei țări la diviziunea internațională a muncii, printr-o colaborare reciproc avantajoasă cu toate țările lumii. A devenit tot mai evident că accentul pus pe efortul propriu nu înseamnă cîtuși de puțin izolare, autarhie, că dezvoltarea economiilor naționale, stînd la baza participării tot mai active a țărilor lumii la diviziunea internațională a muncii, este, în același timp, condiționată, în mare măsură, de participarea eficientă la circuitul economic mondial de valori materiale și spirituale, de modul în care economia fiecărei țări este angrenată în procesul complex al cooperării și specializării internaționale.

Adîncirea interdependențelor economice mondiale, în ultimele decenii, își găsește expresia, printre altele, în ritmurile înalte de creștere a volumului comerțului internațional, de regulă superioare celor înregistrate de produsul național brut, venitul național și producția industrială; diversificarea fără pecedent a exporturilor de produse și creșterea rapidă a ponderii celor de servicii; amplificarea impactului relațiilor valutar-financiare asupra economiei mondiale; diversificarea și modernizarea formelor și tehnicilor de colaborare, atît a celor tradiționale cît și a celor mai noi forme de cooperare în producție, în știință și tehnică.

Ca urmare a politicii de largă deschidere promovată ferm sub conducerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, România și-a intensificat în cei 24 de ani care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, participarea la circuitul economic mondial. Astfel, volumul comerțului exterior românesc și al acțiunilor de cooperare în producție a sporit, față de 1950, de peste 45 ori. Acest puternic dinamism, ca și diversificarea structurii exporturilor au devenit posibile ca urmare a succeselor remarcabile obținute în dezvoltarea industriei, agriculturii, a celorlalte ramuri ale economiei naționale, succese potențate, la rîndul lor, de participarea crescîndă la circuitul economic mondial. „**Acum** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu —, **ne propunem să extindem și mai mult relațiile economice internaționale cu alte state. Desigur, nu vom mai apela la credite. Dorim ca întreaga dezvoltare să o realizăm cu forțe proprii. Totodată, România este gata să participe la realizarea unor obiective economice în alte țări, inclusiv acordînd unele credite, în așa fel încît să contribuim larg la extinderea colaborării internaționale, să participăm activ la soluționarea problemelor grave din economia mondială. Aceasta, firește, în condițiile asigurării dezvoltării în continuare a țării pe calea socialismului și a ridicării nivelului de trai al poporului nostru!**"

Participarea României la diviziunea internațională a muncii se bazează pe respectarea principiilor independenței și suveranității naționale, deplinei egalități în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc — principii pe care țara noastră le așază în mod ferm și statornic la temelia relațiilor sale cu toate statele lumii. În acest mod, participarea la cooperarea și colaborarea economică, tehnică, științifică internațională se constituie într-un factor activ de potențare a efortului propriu, de accentuare a dinamismului și eficienței economiei naționale. Acest proces nu se realizează în condiții lineare, ușor previzibile, ci cu unele dificultăți, datorate aspectelor foarte complexe și contradictorii, fenomenelor negative care se manifestă în prezent în economia mondială, ale cărei numeroase componente manifestă o instabilitate cronică.

Un loc important în relațiile economice externe ale României îl ocupă schimburile economice și cooperarea cu țările socialiste, care reprezintă circa 50% din volumul comerțului nostru exterior. Așa **cum se subliniază în Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al** Partidului Comunist Român, țara noastră va amplifica în continuare relațiile cu toate țările socialiste, prin dezvoltarea schimburilor comerciale, promovarea specializării și cooperării în producție și în domeniul tehnico-științific, România va participa activ la realizarea acordurilor de lungă durată din cadrul C.A.E.R., în scopul dezvoltării mai puternice a tuturor statelor membre, al asigurării unei egalizări relative a nivelului economic al acestora, al întăririi independenței lor economice și tehnico-științifice.

Țara noastră consideră că principiile fundamentale, cadrul actual al C.A.E.R. își păstrează, în continuare, deplina valabilitate pentru dezvoltarea colaborării între țările membre. Referindu-se la unii economiști care ar dori să se renunțe la principiile C.A.E.R. și să se copieze formele și principiile din Piața Comună, vest-europeană, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta, în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., că asemenea recomandări sînt cu totul străine de socialism și de C.A.E.R., că actualul cadru și principiile de bază ale C.A.E.R. „**reprezintă o bază bună și trebuie să constituie cadrul pentru dezvoltarea colaborării viitoare**".

În același timp, România extinde tot mai mult schimburile comerciale și cooperarea economică cu țările în curs de dezvoltare. Țara noastră s-a situat, de altfel, printre primele țări socialiste care au militat activ pentru extinderea relațiilor economice cu țările în curs de dezvoltare; ponderea acestor țări în comerțul exterior românesc a ajuns, în ultimele două decenii, la peste 25%, fiind substanțial mai ridicată decît este ea în comerțul altor țări socialiste europene. De asemenea, încă din anii '60 țara noastră a promovat activ relații economice cu țările capitaliste dezvoltate, într-o perioadă în care „războiul rece" era predominant în relațiile „Est — Vest", subliniind că aceste relații au, pe lîngă consecințele lor economice, și largi semnificații politice, constituindu-se într-o componentă activă a coexistenței pașnice dintre țări cu orînduiri social-politice diferite. Desigur, țara noastră a avut și are o poziție fermă în ceea ce privește schimburile și cooperarea economică internațională, considerînd că legăturile economice dintre state nu trebuie să fie condiționate în nici un fel, sub nici un aspect, că nu pot fi admise amestecul în treburile interne ale altor țări, încălcarea flagrantă a suveranității lor naționale, dreptul fiecărui popor de a se dezvolta liber, de-sine-stătător, de a-și stabili singur politica, formele și căile de dezvoltare. Istoria, viața au demonstrat că asemenea ingerințe nu numai că nu contribuie cîtuși de puțin la **intensificarea colaborării** economice, dar, dimpotrivă, contravin flagrant scopurilor reale ale acesteia, soldîndu-se cu tensiuni și instabilitate social-politică și economică.

Referindu-se la perspectivele relațiilor economice externe ale României în următorul deceniu, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta, în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., că „**pînă în anul 2000 trebuie ca activitatea de comerț exterior să cunoască o dezvoltare mult mai puternică, iar exportul să reprezinte cel puțin 30% din totalul producției marfă**". Corespunzător Proiectului Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român, volumul comerțului exterior va crește, în perioada 1991—1995, cu 54—58%, înregistrîndu-se un ritm mediu anual de 9—9,5%, iar volumul exportului va spori cu 58—62%, respectiv, într-un ritm mediu anual de 9,5—10%. Aceste ritmuri de creștere vor fi pregnant superioare celor ale creșterii produsului social, venitului național, produsului național brut și producției industriale. Este evident că în cincinalul următor economia românească va participa tot mai activ la circuitul economic de valori materiale și spirituale.

În cadrul factorilor principali care contribuie în mod constant la adîncirea interdependențelor economice internaționale, precum și la afirmarea unor evoluții structurale, în economia mondială, un loc important îl ocupă revoluția științifico-tehnică din zilele noastre. Dimensiunile considerabile ale progresului științifico-tehnic și sfera aplicării acestuia — care cuprinde, practic, toate domeniile vieții social-economice —, nivelul ridicat al cheltuielilor de cercetare, complexitatea procesului de formare a unor cercetători științifici de înaltă creativitate se constituie într-o cerință fundamentală a participării active a tuturor țărilor, mari sau mici, mai dezvoltate sau mai puțin dezvoltate, la diviziunea internațională a muncii, la circuitul economic mondial, mai ales la colaborarea tehnico-științifică, ca și la cea privind formarea și perfecționarea specialiștilor de înaltă competență.

Raportul progres științifico-tehnic — relații economice internaționale este deosebit de complex. Pe de o parte, progresul științific impulsionează relațiile economice internaționale, le asigură stabilitate, avînd un rol hotărîtor în determinarea competitivității produselor și serviciilor pe piața mondială; pe de altă parte, adîncirea interdependențelor dintre economiile naționale favorizează ridicarea mai rapidă a nivelului tehnic și tehnologic al producției în țările participante la colaborarea economică internațională. Obținerea unui efect pozitiv, antrenant al comerțului și cooperării economice internaționale asupra promovării și extinderii

Digitized by Google

progresului științifico-tehnic și, pe această bază, asupra creșterii competitivității presupune însă relații de cooperare pe deplin echitabile între parteneri, chiar în condițiile în care aceștia sînt inegali, sau, mai ales, în aceste condiții, precum și îmbinarea acestor acțiuni de colaborare, de transfer de tehnologie, cu un efort propriu susținut, de creativitate, de organizare științifică a producției și a muncii. Pe această bază, a conjugării permanente a eforturilor proprii cu o largă colaborare internațională se poate obține o competitivitate ridicată, atît pe piața internă cît și pe cea mondială. Competitivitatea produselor și serviciilor a devenit un factor fundamental în stabilirea strategiilor de creștere economică, o expresie principală a viabilității acestor strategii, situație de care unitățile economice, de execuție și de coordonare trebuie să țină seama în permanență și într-o măsură sporită, în deplin consens cu orientările fundamentate de partidul nostru, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, precum și cu cerințele actualului mecanism economico-financiar, în esență, cu cerințele vitale ale progresului multilateral al economiei românești.

Corelația strînsă dintre strategiile economice naționale și interdependențele economice internaționale, în condițiile adîncirii acestora și creșterii gradului lor de complexitate se reflectă, în mod pregnant, și în mutațiile structurale profunde care au loc în domeniul comerțului internațional. Astfel, în ultimele 3—4 decenii, a crescut ponderea produselor industriale prelucrate în volumul exporturilor mondiale, mai ales ponderea mașinilor, utilajelor și instalațiilor aferente consumului productiv cît și a celor destinate consumului personal, care s-a dublat. O evoluție dinamică cunoaște volumul exporturilor de produse chimice, în special al celor de mic tonaj, al medicamentelor. Într-adevăr, creșterea volumului exporturilor și importurilor, mai ales de mașini și utilaje, a ponderilor acestora în volumul total al comerțului exterior, al producției și, respectiv, al consumului din țările dezvoltate din punct de vedere economic, înregistrată în ultimele 3—4 decenii, comparativ cu creșterea dintr-o îndelungată perioadă anterioară, de peste 100 de ani, este atît de însemnată încît este evident că ea reflectă mutații profunde în diviziunea internațională a muncii pe linia extinderii și adîncirii cooperării și specializării internaționale a producției.

Adîncirea interdependențelor economice internaționale este, deci, legată în mod hotărîtor de ramurile care au un rol cheie în promovarea progresului științifico-tehnic. Ținînd seama de aceste tendințe, de cerințele fundamentale ce se impun actualmente în comerțul internațional, țara noastră s-a orientat ferm, în ultimii 24 de ani, spre satisfacerea acestora, înregistrînd progrese remarcabile în domeniul structurii exporturilor, în sensul creșterii ponderii produselor industriale prelucrate, cu deosebire a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, a produselor chimice, a bunurilor industriale de consum; aceste mutații reflectă saltul istoric realizat de economia românească în anii socialismului, cu deosebire după Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român.

Dezvoltarea în continuare a relațiilor economice externe ale țării noastre are loc în condițiile lichidării în întregime a datoriei externe, care, așa cum s-a arătat, are semnificații politice și economice deosebite. Astfel, achitarea datoriei externe face posibilă alocarea unor resurse sporite, degrevate de necesitatea stringentă de a realiza resurse pentru plăți în străinătate, stabilirea unui raport judicios între exportul și importul de mărfuri, avîndu-se în vedere atît asigurarea rezervelor de lichidități necesare, prin realizarea în continuare a unor balanțe comerciale excedentare, cît și valorificarea tot mai rațională a resurselor țării, prin înlăturarea fermă a oricărui canal de risipă. Există, deci, un cadru mai favorabil pentru creșterea eficienței exporturilor, a importurilor și a acțiunilor de cooperare economică internațională.

Evident, aceste noi posibilități deosebit de favorabile pot deveni realitate numai printr-o acțiune susținută de modernizare rapidă a economiei naționale, de valorificare superioară a resurselor materiale și umane ale țării, corespunzător prevederilor Proiectului Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român, prevederi care se constituie într-un amplu program de modernizare a economiei românești, inclusiv în ceea ce privește producția și oferta de export.

Cerințele modernizării structurii industriei, ale ridicării nivelului tehnic și calității produselor în toate unitățile economice, corespunzător dotărilor tehnice existente și potențialului muncitoresc și ingineresc existent, izvorăsc organic din realitățile economiei românești. Astfel, caracterul limitat al resurselor naturale, experiența și realizările științifice proprii impun accentuarea dezvoltării intensive, a modernizării macroeconomice și microeconomice, creșterea prioritară a subramurilor industriale de înaltă tehnicitate, stimularea în continuare a promovării progresului științifico-tehnic, a ridicării calității produselor și serviciilor — așa cum prevăd documentele partidului nostru pentru Congresul al XIV-lea al P.C.R. Toate acestea presupun — după cum subliniază partidul nostru — aplicarea consecventă și corectă, la toate nivelurile, a principiilor autoconducerii și autogestiunii, a mecanismului economic, îmbunătățit continuu în ultimii ani, perfecționarea permanentă a acestuia, conducerea științifică a întregii vieți social-economice pe baza analizei temeinice, multisectoriale, ținîndu-se seama de criteriile social-economice, îmbunătățirea în continuare a întregii activități de prognozare și de planificare a dezvoltării economice naționale.

Totodată, România este gata — așa cum subliniază președintele țării noastre — să participe activ la elaborarea în comun a măsurilor privind soluționarea problemelor complexe ale economiei mondiale, la aplicarea consecventă a principiilor noi de relații economice internaționale. Sub conducerea înțeleaptă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, țara noastră acționează, de mai mulți ani, pentru așezarea relațiilor economice internaționale pe baze democratice, în interesul tuturor țărilor lumii, pentru transformarea acestor relații într-un factor activ al progresului general, și în primul rînd al țărilor în curs de dezvoltare, al țărilor care simt cel mai acut nevoia de sprijin în vederea dezvoltării și progresului tehnico-economic. România militează în mod ferm pentru lichidarea subdezvoltării și făurirea unei noi ordini economice internaționale, întemeiată pe egalitate în drepturi și echitate. Țara noastră acționează statornic pentru o politică nouă în domeniul soluționării problemelor economice, avînd în vedere problemele grave din economia mondială și, mai cu seamă, înrăutățirea continuă și considerabilă a situației țărilor în curs de dezvoltare. România se pronunță pentru organizarea unei conferințe internaționale în cadrul O.N.U., cu participarea țărilor în curs de dezvoltare, ca și a țărilor dezvoltate, în vederea soluționării tuturor problemelor subdezvoltării — începînd cu datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare, care a ajuns la peste 1 300 miliarde de dolari —, pentru noi principii de relații economice internaționale, care să se bazeze pe echitate, pe egalitate, pe avantaj reciproc.

După cum este cunoscut, România a prezentat numeroase propuneri în ce privește soluționarea problemelor economice mondiale și mai cu seamă a problemei datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, ale noii ordini economice internaționale. Între acestea, o importanță deosebită ar avea stabilirea unei dobînzi maxime de 4—5% la acordarea în viitor a creditelor, renunțarea la dobînzi sau perceperea unor dobînzi simbolice pentru creditele existente, după ce o bună parte din acestea vor fi complet anulate. **„Foarte important** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la marea adunare populară din municipiul Iași — **este ca băncile mondiale să abandoneze practica de a condiționa creditele, de a le folosi pentru stimularea așa-zisei privatizări, a dezvoltării economiei particulare, de a pune condiții politice la acordarea creditelor. Considerăm că, dimpotrivă, normal ar fi ca atît Banca Mondială, cît și F.M.I. — care reunesc un mare număr de țări în curs de dezvoltare —, dar și celelalte bănci să acorde creditele în primul rînd pentru întărirea proprietății obștești, în care poporul să fie adevăratul stăpîn al bogățiilor naționale. Aceste bănci nu trebuie să servească — cum fac astăzi — interesele monopolurilor supranaționale, ci interesele popoarelor, aspirațiile lor legitime la bunăstare și independență!"**

Partidul și statul nostru manifestă o permanentă preocupare pentru asigurarea unei corelații cît mai bune între efortul propriu și colaborarea economică și tehnico-științifică cu toate țările lumii, pornind de la faptul că de realizarea optimă a acestei corelații depind, în mare măsură, progresul multilateral al patriei noastre, ridicarea României pe noi trepte de civilizație.

ALEXANDRU PUIU

Digitized by Google

Creşterea tot mai puternică a rolului conducător al partidului — centrul vital al întregii naţiuni. Creşterea rolului statului, al organismelor democraţiei muncitoreşti-revoluţionare, înfăptuirea consecventă a principiului edificării socialismului cu poporul şi pentru popor

CONSULTAŢII

ÎN SPRIJINUL STUDIERII ŞI DEZBATERII, ÎN ÎNVĂŢĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC, A PROIECTULUI PROGRAMULUI-DIRECTIVĂ ŞI A TEZELOR PENTRU CONGRESUL AL XIV-LEA AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Experienţa construcţiei socialiste în ţara noastră, precum şi în alte ţări, a probat în mod concludent, la scara istoriei, viabilitatea principiilor generale ale socialismului ştiinţific, caracterul legic, necesar al conducerii de către partid a procesului revoluţionar — condiţie majoră şi factor hotărîtor al înfăptuirii obiectivelor fundamentale ale edificării noii orînduiri.

Practica socială a demonstrat ea însăşi faptul că pentru elaborarea şi înfăptuirea programului de transformări revoluţionare din societate este nevoie de un partid politic conducător, revoluţionar, în jurul căruia să se realizeze unitatea de acţiune a clasei muncitoare, a întregului popor. „Existenţa şi afirmarea rolului conducător al partidului politic al clasei muncitoare, înarmat cu o concepţie clară, bazată pe teoria socialismului ştiinţific şi care exprimă interesele, aspiraţiile şi voinţa poporului — se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea — constituie o necesitate imperioasă a desfăşurării procesului revoluţionar, o legitate obiectivă a construcţiei socialismului şi comunismului."

CREŞTEREA TOT MAI PUTERNICĂ A ROLULUI CONDUCĂTOR AL PARTIDULUI — CENTRUL VITAL AL ÎNTREGII NAŢIUNI

Procesul istoric obiectiv al afirmării rolului conducător al Partidului Comunist Român în societatea noastră este rezultatul activităţii sale revoluţionare, al faptului că, de la înfiinţarea sa, acesta a adoptat o poziţie principială, revoluţionară, de apărare şi promovare a intereselor maselor populare, a independenţei şi suveranităţii ţării, de asigurare a progresului său economico-social.

Transformările profunde, de ordin calitativ şi cantitativ, pe care le-a cunoscut partidul nostru în procesul înnoirii generale a societăţii, îndeosebi după Congresul al IX-lea, amplificarea funcţiilor şi răspunderilor sale în conducerea politică, democratică a tuturor domeniilor vieţii sociale, au impus renunţarea la vechea noţiune de partid de avangardă — care nu mai exprima în mod corespunzător poziţia reală a partidului şi raporturile sale cu masele de oameni ai muncii. Ţinînd seama de noile modalităţi de înfăptuire a rolului său conducător, nu din afara organismelor politice şi sociale, ci din interiorul acestora, în nemijlocită legătură cu oamenii muncii, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a definit partidul ca fiind un adevărat centru vital al întregii naţiuni.

Aşa cum releva tovarăşul Nicolae Ceauşescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., partidul nostru şi-a îndeplinit şi îşi îndeplineşte cu cinste misiunea sa istorică de detaşament revoluţionar, de centru vital al întregii naţiuni, a călăuzit şi călăuzeşte întregul popor pe calea făuririi socialismului şi comunismului. În prezent, Partidul Comunist Român cuprinde în rîndurile sale peste 3,8 milioane de membri, din care peste 55 la sută sînt muncitori, probînd astfel, încă o dată, caracterul său de partid al clasei muncitoare. De altfel, una dintre sursele dinamismului vieţii politice în socialism, ale creşterii rolului partidului în societate o constituie însăşi evoluţia ascendentă a clasei muncitoare, clasa care şi-a asumat rolul istoric de factor politic conducător al transformării întregii societăţi. Creşterea numerică şi transformările calitative din structura clasei muncitoare, maturizarea conştiinţei sale politice noi au determinat şi determină, în societatea noastră socialistă, semnificative procese înnoitoare în întregul sistem politic şi, în primul rînd, în activitatea partidului revoluţionar, sporind considerabil capacitatea sa de mobilizare a a întregului popor.

Înfăptuirea obiectivelor de o complexitate sporită ale construcţiei socialiste impune creşterea în continuare a rolului politic conducător al partidului, asumarea răspunderii directe pentru înfăptuirea tuturor planurilor şi programelor de dezvoltării economico-sociale. **„Din calitatea sa de partid de guvernămînt al României socialiste, din înscrierea în Constituţia ţării a rolului Partidului Comunist Român de forţă conducătoare a societăţii** — subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu — **decurg o serie de consecinţe ce se concretizează în întreaga viaţă socială. Acest atribut fundamental impune partidului nostru o înaltă răspundere faţă de tot ce se înfăptuieşte pe cuprinsul ţării, faţă de tot ce angajează viitorul poporului român, îi cere să ia toate măsurile politico-organizatorice necesare pentru înfăptuirea programului său."**

Tezele vehiculate în ultimul timp în literatura social-politică marxistă şi nemarxistă din unele ţări, inclusiv socialiste, potrivit cărora, în cadrul sistemului politic al societăţii socialiste, partidul revoluţionar al clasei muncitoare nu ar trebui să poarte răspunderea directă pentru realizarea planurilor şi programelor de dezvoltare economico-socială pun, implicit, sub semnul întrebării însăşi existenţa şi rolul partidului comunist de forţă politică conducătoare în revoluţia şi construcţia socialistă, ceea ce este de natură să aibă consecinţe grave asupra continuităţii procesului revoluţionar de edificare a noii orînduiri, asupra progresului, independenţei şi bunăstării popoarelor, ducînd, în ultimă instanţă, la abandonarea principiilor socialismului ştiinţific, la măsuri care reprezintă o întoarcere la capitalism. Iată de ce Tezele pentru Congresul al XIV-lea apreciază că „teoriile despre aşa-zisa diminuare a rolului conducător al partidului sînt de natură să lipsească societatea de forţa politică cea mai conştientă, cea mai înaintată, înarmată cu concepţia ştiinţifică despre lume şi viaţă, capabilă să unească şi să organizeze toate forţele naţiunii". Aşa cum arăta secretarul general al partidului nos-

Digitized by Google

tru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Expunerea din noiembrie 1988, **„dacă partidul nu-și mai asumă răspunderea pentru realizarea programului său de făurire a socialismului, atunci se pune pe drept cuvînt întrebarea care este rolul partidului și dacă mai este necesar? Golul lăsat de partid va produce un vid în viața politică, socială, care va fi, fără îndoială, umplut de alte forțe politice".**

Experiența istorică, practica social-politică demonstrează însă cu putere faptul că în noua societate, clasei muncitoare, partidului ei revoluționar le revine o răspundere majoră în realizarea consecventă a principiilor socialismului — răspundere istorică față de întregul popor — de la care nu pot abdica.

Partidul comunist —relevă în acest sens Tezele pentru Congresul al XIV-lea — nu poate să împartă și cu atît mai puțin să renunțe la rolul său de forță politică conducătoare fără riscul periclitării grave a însești cauzei socialismului, a intereselor vitale ale poporului. Nu întîmplător, sub lozinca creării mai multor partide, cercurile reacționare din țările capitaliste acționează, în fond, în actualele împrejurări — la fel ca și în trecut — pentru lichidarea partidelor comuniste, pentru destabilizarea țărilor socialiste.

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în condițiile noi, create după dispariția claselor exploatatoare, existența partidului unic al clasei muncitoare și întărirea unității poporului în jurul partidului reprezintă o necesitate istorică obiectivă. Pornind de la principiul enunțat de clasicii socialismului științific, potrivit căruia activitatea partidului comunist va evolua și se va transforma ea însăși odată cu transformarea revoluționară a societății, partidul nostru subliniază cu consecvență, în deplin acord cu concluziile practicii sociale, faptul că cerința promovării în societate a concepției revoluționare despre lume, a păstrării spiritului revoluționar al partidului clasei muncitoare nu va dispărea niciodată.

Afirmarea tot mai puternică a rolului conducător al partidului în etapa actuală de dezvoltare a societății noastre reprezintă prin ea însăși una din condițiile hotărîtoare ale dezvoltării democratismului noii orînduiri. Departe de a însemna monopolizarea activității politice din societate, conducerea de către partid duce la intensificarea participării întregului popor la viața social-politică, la perfecționarea și diversificarea cadrului organizatoric de participare a tuturor claselor sociale la conducerea democratică a societății, a statului socialist. Raporturile dintre statul socialist — ca reprezentant suprem al puterii poporului — și partidul comunist, ca forță politică conducătoare a procesului revoluționar evidențiază pregnant complementaritatea celor două planuri majore ale funcționării sistemului politic, și anume exercitarea puterii de stat și conducerea politică a societății, planuri care nu se pot substitui reciproc și care, pe de altă parte, nu epuizează nicidecum **formele participării oamenilor muncii**, a poporului la conducerea vieții economice, sociale și politice în societatea noastră, concretizate, de asemenea, în creșterea rolului organizațiilor de masă și obștești, al noilor organisme democratice, de participare directă la conducere, al Frontului Democrației și Unității Socialiste, precum și al altor forme de consultare democratică a maselor. În concepția partidului nostru, organele de partid, cadrele de partid nu trebuie să înlocuiască activitatea specifică a organelor de stat sau a noilor organisme democratice — create în ultimele două decenii — ci trebuie să acționeze ferm pentru ridicarea la un nivel tot mai înalt a activității acestora. Este semnificativ faptul că fiecare cadru de partid învestit cu funcții de răspundere în aceste organisme răspunde de activitatea sa atît în fața partidului, cît și în fața organismelor democratice din care face parte.

Tezele pentru Congresul al XIV-lea evidențiază, în acest sens, că trecerea la etapa superioară a societății socialiste multilateral dezvoltate cere, în continuare, perfecționarea și dinamizarea activității organelor și organizațiilor de partid, aplicarea fermă a prevederilor și principiilor Statutului partidului, ale democrației și disciplinei de partid, ridicarea continuă a nivelului muncii organizatorice, a controlului de partid, a răspunderii revoluționare a comuniștilor pentru întreaga activitate economică, socială și politică. Aceasta presupune să se asigure în continuare întărirea politică și organizatorică a partidului, a unității sale politice, ideologice și organizatorice, a rolului său politic conducător în toate domeniile de activitate.

ORGANIZAȚIILE DE MASĂ ȘI OBȘTEȘTI, FACTORI DE IMPORTANȚĂ DEOSEBITĂ ÎN SISTEMUL DEMOCRAȚIEI MUNCITOREȘTI-REVOLUȚIONARE

Exercitarea rolului partidului de conducător politic al întregului proces de transformări revoluționare, de dezvoltare și perfecționare a societății socialiste, determină în mod necesar intensificarea participării maselor largi de oameni ai muncii la viața economică și social-politică a societății. Organizațiile de masă și obștești, ca forme de exprimare a voinței politice și de mobilizare a tuturor categoriilor de oameni ai muncii, a întregului popor, constituie, în acest sens, o parte componentă a democrației noastre muncitorești-revoluționare. Ele asigură cadrul instituțional al participării democratice a întregului popor la înfăptuirea obiectivelor politicii partidului, la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate.

Un rol important revine sindicatelor, cea mai largă formă de organizare a oamenilor muncii, în calitatea lor de proprietari colectivi ai mijloacelor de producție, de producători și beneficiari a tot ceea ce se realizează în societate. Organizațiile sindicale acționează, în forme și prin metode specifice, pentru buna gospodărire a avuției naționale, pentru perfecționarea pregătirii profesionale a clasei muncitoare, pentru asigurarea unor condiții de muncă și de viață mereu mai bune, pentru educația socialistă, revoluționară a tuturor oamenilor muncii.

Organizația revoluționară de tineret, organizațiile studențești, de pionieri și șoimi ai patriei aduc, la rîndul lor, o contribuție importantă la pregătirea pentru muncă și viață a tinerei generații, la formarea acesteia în spirit revoluționar. Creșterea rolului femeilor în activitatea productivă, cultural-științifică, în întreaga viață a societății noastre se reflectă, de asemenea, nemijlocit în participarea lor activă la viața social-politică, la conducerea tuturor sectoarelor, în creșterea rolului organizației de femei în mobilizarea acestora la înfăptuirea politicii partidului, educarea tinerei generații, asigurarea bunei gospodăriri a proprietății socialiste și ridicarea nivelului de civilizație al națiunii noastre.

Faptul că societatea socialistă românească asigură condițiile economice și politice pentru participarea tot mai largă la conducerea activității economico-sociale a tuturor categoriilor de oameni ai muncii, a întregului popor este evidențiat, totodată, de existența și creșterea rolului organizațiilor cooperatiste, al tuturor organizațiilor de masă și obștești reunite în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, cel mai larg organism politic reprezentativ.

În cadrul F.D.U.S., al sistemului organizațiilor de masă și obștești din țara noastră acționează, de asemenea, Organizația Democrației și Unității Socialiste, care reunește în rîndurile sale peste 4,1 milioane de membri, ce nu fac parte din partidul comunist, asigurînd participarea directă a acestora la conducerea societății, la transpunerea în viață a politicii revoluționare a partidului, de edificare a noii orînduiri sociale în patria noastră, cu poporul și pentru popor.

Organizațiile de masă și obștești din toate domeniile, precum și Organizațiile Democrației și Unității Socialiste recunosc rolul politic conducător al partidului comunist, care a demonstrat și demonstrează că acționează în interesul întregii națiuni, pentru asigurarea bunăstării, independenței și suveranității întregului popor.

Se poate spune că esența noilor structuri democratice pe care partidul le-a edificat în viața politică a societății noastre socialiste, îndeosebi în anii de după Congresul al IX-lea, rezidă în faptul că toți cetățenii patriei au aceleași drepturi politice și economico-sociale, aceleași libertăți, dar și aceeași îndatorire de a participa cu toată energia și capacitatea lor la dezvoltarea economico-socială a țării, la progresul multilateral al patriei noastre socialiste. Constituie, de asemenea, o realitate de netăgăduit a societății noastre manifestarea activă, responsabilă, în toate domeniile vieții economico-sociale, a voinței politice a tuturor claselor și categoriilor sociale, a întregului popor, în cadrul politic larg democratic, participativ, asigurat de noile organisme democratice ale autoconducerii muncitorești.

CREȘTEREA ROLULUI STATULUI, AL ORGANISMELOR DEMOCRAȚIEI MUNCITOREȘTI-REVOLUȚIONARE, ÎNFĂPTUIREA CONSECVENTĂ A PRINCIPIULUI EDIFICĂRII SOCIALISMULUI CU POPORUL ȘI PENTRU POPOR

În anii construcției socialiste, cu deosebire în perioada de un puternic dinamism revoluționar inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, democratizarea procesului de conducere la toate nivelurile s-a concretizat și în perfecționarea

activității statului socialist, în afirmarea crescîndă a rolului său în conducerea vieții economico-sociale. Conținutul real, de clasă al statului socialist, esența sa democratică au justificat pe deplin renunțarea cu mulți ani în urmă, de către partidul nostru, la noțiunea improprie de dictatură a proletariatului pentru a defini caracterul puterii politice în societatea socialistă românească și înlocuirea sa cu noțiunea de stat al democrației muncitorești-revoluționare, care oglindește în mod just conținutul de clasă al puterii în societatea noastră. Teza fundamentală cu valoare principială, care stă la baza activității partidului, a statului democrației muncitorești-revoluționare — construirea socialismului cu poporul și pentru popor —, evidențiază în același timp faptul că însăși forța transformatoare a partidului, a statului socialist este strîns legată de participarea largă, democratică a oamenilor muncii la elaborarea și înfăptuirea tuturor hotărîrilor care privesc progresul societății. În sistemul politic al societății noastre, statului socialist îi revine, și îi va reveni în continuare, pentru o lungă perioadă de timp, rolul fundamental de a asigura conducerea unitară, pe bază de plan, a activității economico-sociale, satisfacerea echitabilă a intereselor economice, sociale, culturale ale tuturor categoriilor de oameni ai muncii, ale întregului popor. Finalitatea socială a conducerii unitare, planificate a vieții economice în socialism o constituie asigurarea permanentă a unui raport optim între înflorirea vieții materiale a societății și creșterea calității vieții întregului popor, asigurarea unei eficiențe superioare a întregii activități economico-sociale, valorificarea deplină a potențialului de progres al noii societăți. **„Viața, practica dezvoltării sociale** — subliniază, în acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu — **pun în evidență lipsa de fundament științific și caracterul profund eronat al tezelor potrivit cărora ar trebui să se limiteze sau să se renunțe la rolul și funcțiile statului în conducerea activității economico-sociale. Trebuie spus că, dimpotrivă, complexitatea evoluției viitoare a societății și aplicarea conștientă a legităților dezvoltării sociale impun perfecționarea continuă a activității de conducere în toate domeniile.**" În orice stadiu al dezvoltării umane, pe orice treaptă a organizării sociale, societatea trebuie să dispună de organisme de conducere unitară a vieții publice.

Ideile și opiniile privind diminuarea rolului statului în construcția socialismului sînt — așa cum se apreciază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea — profund greșite, de natură să supună societatea acțiunii distructive a factorilor stihinici, să determine apariția unor grave perturbări în dezvoltarea economico-socială, cu consecințe nefaste asupra construcției socialismului. Concepțiile și tezele care susțin că statul socialist ar putea să „împrumute", în una sau alta dintre etapele istorice ale dezvoltării sale, forme tipice societății capitaliste — între care divizarea politică a societății, sistemul pluripartid —, depășite din punct de vedere istoric conduc, în cele din urmă, în plan teoretic și practic la transferarea asupra statului socialist a unor manifestări și fenomene specifice crizei actuale a statului capitalist, la scăderea prestigiului său de organizator al vieții sociale, la dezorganizarea activității economico-sociale în general.

Fundamentate pe analiza științifică a realităților interne și internaționale, documentele pentru Congresul al XIV-lea al P.C.R. subliniază că, în perspectiva creșterii complexității vieții economico-sociale, statul socialist va îmbrăca forme superioare de organizare, dobîndind noi funcții, însușiri și atribuții; totodată, se va perfecționa, în continuare, activitatea autoconducerii și autogestiunii muncitorești. Un rol tot mai important revine, în cadrul acestui proces, noilor organisme democratice, create cu 20 de ani în urmă — consiliile și adunările generale ale oamenilor muncii din întreprinderi și centrale, consiliile județene și naționale ale oamenilor muncii, congresele naționale pe principalele domenii ale vieții economico-sociale. În cadrul adîncirii colaborării dintre organele statului și aceste organisme ale democrației muncitorești-revoluționare are loc procesul de transformare a statului într-un organism democratic cu totul nou, dar nu dispar necesitatea și rolul conducerii unitare a întregii societăți, pe baza planului național unic de dezvoltare economico-socială, a cunoașterii și aplicării conștiente a legilor obiective.

În stadiul actual de dezvoltare a societății noastre, sistemul democrației muncitorești-revoluționare, al conducerii politice unitare a societății asigură, în mod efectiv, participarea tuturor categoriilor sociale, a întregului popor la elaborarea politicii interne și externe, exprimarea largă a opiniilor oamenilor muncii, dialogul cu întreaga societate și intensificarea, în acest context, a activității tuturor organizațiilor și organismelor democratice.

Caracterul democratic, unitar al activității statului nostru socialist este asigurat, de asemenea, de reglementarea prin lege a tuturor sectoarelor de activitate, de garantarea supremației legii, ca emanație a voinței politice a întregului popor. În spiritul reglementărilor legale care le definesc atribuțiile și sfera de activitate, organelor centrale și locale ale puterii de stat le revin răspunderi directe pentru dezvoltarea economico-socială a întregii țări, pentru ridicarea nivelului de civilizație materială și spirituală al tuturor localităților, pentru apărarea cuceririlor revoluționare ale poporului, a independenței și suveranității naționale, a ordinii de drept și legalității socialiste.

În asigurarea respectării stricte a legilor țării un rol sporit sînt chemate să îndeplinească, în viitor, organismele obștești, consiliile și comisiile de judecată, adunările generale ale oamenilor muncii, în sfera competenței cărora, în afară de cazurile grave, se preconizează să intre judecarea tuturor abaterilor de la normele de muncă și conviețuire socială.

În ansamblu, întărirea rolului statului și al organismelor sale în înfăptuirea obiectivelor economico-sociale, a rolului noilor organisme democratice, stimulează, în același timp, pe multiple căi, participarea democratică a maselor la conducerea societății. Ca instituție fundamentală în sistemul organizării politice a societății, statul constituie, astfel, el însuși o expresie practică a raporturilor democratice, larg participative pe care le instituie noua orînduire.

DEZVOLTAREA NAȚIUNII SOCIALISTE, ÎNFĂPTUIREA DEPLINEI EGALITĂȚI ÎN DREPTURI A TUTUROR CETĂȚENILOR ROMÂNIEI

În condițiile construcției socialismului, națiunea română a căpătat noi caracteristici, superioare, s-a realizat egalitatea în drepturi între toți cetățenii patriei, fără nici o deosebire, au fost lichidate condițiile economice și sociale ale oricăror discriminări naționale. Fie că sînt români sau de altă origine națională, toți cetățenii Republicii Socialiste România se bucură în mod egal de drepturile și libertățile prevăzute în Constituția țării, își exercită rolul și atribuțiile ce decurg din calitatea lor de proprietari ai mijloacelor de producție, de producători și beneficiari ai întregii avuții naționale. Ei au răspunderea comună de a asigura înfăptuirea neabătută a planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială, de făurire a socialismului și comunismului pe pămîntul României.

Marile realizări din anii construcției socialiste, înflorirea fără precedent a tuturor zonelor și localităților țării au asigurat ridicarea continuă a nivelului de civilizație al întregii națiuni. Pe baza acestor realizări, a dezvoltării echilibrate, armonioase a economiei naționale, s-a asigurat dreptul la muncă, la învățămînt, știință și cultură pentru toți cetățenii țării, s-a consolidat baza economică a deplinei egalități în drepturi a tuturor fiilor patriei, a participării lor la înflorirea României socialiste. Prin aceste măreț înfăptuiri sociale, prin cadrul profund democratic creat în societatea noastră, teza construirii socialismului cu poporul și pentru popor a căpătat un conținut concret, constituindu-se, efectiv, într-o puternică forță motrice a progresului societății noastre. Așa cum se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, întărirea continuă a unității întregului popor reprezintă o condiție esențială a mersului ferm înainte al României, și, de aceea, este necesară combaterea fermă a oricăror încercări de propagare a vechilor concepții și mentalități promovate de clasele exploatatoare pentru dezbinarea oamenilor muncii.

În acest cadru, partidul nostru respinge teza potrivit căreia un stat poate să-și aroge răspunderea pentru soarta cetățenilor care trăiesc în altă țară, pe considerente naționale. România pornește ferm de la principiul că răspunderea pentru soluționarea problemelor cetățenilor de alte naționalități revine în întregime statului pe teritoriul căruia trăiesc și muncesc aceștia, și nimeni din afară nu se poate erija în arbitru sau mentor, invocînd așa-zisa grijă față de problemele lor de viață.

Ca realitate vie a societății românești contemporane, condiție esențială a forței și trăiniciei tuturor realizărilor pe calea edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, unitatea de voință și aspirații a întregii noastre națiuni probează la scara istoriei realismul și justețea politicii promovate de Partidul Comunist Român, capacitatea sa de a mobiliza, organiza și

Digitized by Google

conduce întregul popor în opera de edificare a noii societăți.

Partidul nostru acționează și va acționa și în viitor pentru întărirea națiunii socialiste, pentru accentuarea caracteristicilor ei determinate de natura noii orînduiri sociale, bazată pe proprietatea socialistă, pe unitatea de interese economice și politice a tuturor categoriilor de oameni ai muncii. În felul acesta — se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea — națiunea socialistă română se va putea manifesta cu tot mai multă putere ca factor de unire și dinamizare a poporului în construcția socialismului, de ridicare a conștiinței patriotice, revoluționare a maselor, de apărare a libertății, independenței și suveranității patriei.

SCHIMBĂRILE PROFUNDE ÎN STRUCTURA SOCIALĂ A ȚĂRII; OMOGENIZAREA SOCIETĂȚII NOASTRE SOCIALISTE

În rîndul amplelor prefaceri revoluționare pe care le-a cunoscut societatea românească în anii construcției socialiste, îndeosebi în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea, schimbarea structurii sociale, a raporturilor dintre principalele clase ale societății au constituit și constituie procese determinante pentru întreaga dezvoltare economico-socială, pentru prezentul și viitorul țării. Referindu-se la aceste realități semnificative pentru înțelegerea modului concret de înfăptuire a obiectivelor strategice ale revoluției și construcției socialiste în țara noastră, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază că transformarea revoluționară a structurii de clasă în România socialistă, ponderea pe care o au astăzi clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea sînt nu numai efectul puternicei dezvoltări a forțelor de producție, al făuririi noilor relații de producție și sociale, ci și un factor care a influențat, la rîndul său, în mod activ, căile, formele și ritmurile specifice ale dezvoltării forțelor de producție, ale progresului întregii noastre societăți.

Pe primul plan între transformările produse în structura socială se situează afirmarea rolului istoric al clasei muncitoare de clasă conducătoare în societate, de principală forță dinamizatoare a progresului economic și social. Clasa muncitoare s-a transformat dintr-o clasă asuprită, lipsită de mijloace de producție, într-o clasă socială nouă, proprietară, împreună cu întregul popor, asupra mijloacelor de producție, producătoare și beneficiară a rezultatelor muncii sale. Ea a cunoscut, în anii construcției socialiste, o puternică creștere numerică, și-a sporit ponderea în viața economică a țării, reprezentînd astăzi mai mult de jumătate din totalul populației active. Evoluția dinamică a clasei muncitoare în societatea contemporană, condițiile istorice noi în care ea este chemată să-și *înfăptuiască* astăzi menirea revoluționară, rolul său hotărîtor în transformarea societății evidențiază că marile schimbări pe care le-a determinat epoca noastră în dezvoltarea forțelor de producție, a științei și tehnicii, a culturii nu diminuează, ci, dimpotrivă, amplifică posibilitățile clasei muncitoare de a avea un rol tot mai important în conducerea și transformarea societății. In condițiile dezvoltării accelerate a unor ramuri noi ale industriei, de înaltă tehnicitate și eficiență economică, clasa muncitoare aduce, astăzi, contribuția hotărîtoare la crearea venitului național, la progresul întregii noastre societăți. Partidul și statul nostru asigură condițiile ca întreaga clasă muncitoare să-și lărgească necontenit orizontul de cunoștințe, să-și ridice nivelul pregătirii profesionale, tehnice și culturale, să se ridice la nivelul unei clase muncitoare intelectuale, afirmîndu-se, în continuare, ca o clasă revoluționară, înaintată din toate punctele de vedere

Importanța unor asemenea mutații structurale depășește, desigur, aspectele pur cantitative, reprezentînd factorul obiectiv al întăririi bazei sociale muncitorești, a unității politice a societății noastre și al afirmării tot mai puternice a rolului politic conducător al Partidului Comunist Român.

Revoluția socialistă a produs, de asemenea, schimbări profunde în structura socială a țărănimii, transformînd-o într-o clasă socială nouă, tot mai omogenă, care, deși ca pondere numerică a scăzut, are în continuare un rol deosebit de important în viața economică a țării, în procesul producției materiale, ca și în viața social-politică, în conducerea statului, a societății.

Progresul științei, învățămîntului, culturii în țara noastră, ca și dezvoltarea industriei, agriculturii socialiste, a celorlalte domenii ale vieții sociale au produs modificări în structura profesională a intelectualității, în ceea ce privește rolul său specific în organizarea și conducerea producției moderne, în formarea și perfecționarea cadrelor necesare tuturor domeniilor de activitate, în cercetarea științifică și ingineria tehnologică.

Omogene din punct de vedere al obiectivelor lor generale, clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea cunosc, în același timp, un proces de diversificare și îmbogățire a trăsăturilor lor definitorii, în consens cu evoluția dinamică a societății însăși. **„Structura socială a României — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — constituie expresia marilor schimbări în dezvoltarea generală a societății și demonstrează justețea tezei potrivit căreia, pe măsura înfăptuirii Programului partidului și a creării condițiilor de trecere spre comunism, va avea loc o continuă apropiere între toate clasele și categoriile sociale pe calea dispariției deosebirilor dintre oraș și sat, a apropierii nivelului de pregătire profesională și tehnică, a mecanizării, automatizării și robotizării proceselor de producție, a ridicării nivelului general de pregătire, a nivelului de cultură. Se va ajunge astfel la realizarea poporului unic muncitor, animat de aceleași năzuințe și interese comune, de a-și făuri în mod conștient viitorul liber și independent, de bunăstare și fericire".**

Făurirea societății socialiste este, așa cum experiența istorică a probat în mod concludent, legată nemijlocit de asigurarea caracterului său multilateral. Ea vizează în mod necesar înflorirea tuturor domeniilor vieții sociale, atît a economiei cît și a științei și culturii, atît perfecționarea democratismului sistemului politic cît și afirmarea valorilor sociale noi, a conștiinței socialiste, afirmarea plenară a forței de atracție a ideilor socialismului.

Partidul nostru a desfășurat și desfășoară, în acest cadru, o amplă și laborioasă activitate de dezvoltare și aplicare creatoare a adevărurilor general-valabile, a principiilor socialismului științific la condițiile concrete ale procesului revoluționar din România. Așa cum arată Tezele pentru Congresul al XIV-lea, opera teoretică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, gîndirea și activitatea sa neobosită au avut și au o importanță esențială în dezvoltarea continuă a activității politico-ideologice a partidului, contribuind la îmbogățirea creatoare a socialismului științific, a teoriei și practicii construcției socialiste, în concordanță cu schimbările din societatea noastră și din întreaga lume.

Problemele actuale ale maturizării relațiilor socialiste, ale dezvoltării pe o bază proprie a societății socialiste și valorificării depline a superiorității istorice a noii orînduiri au fost și sînt abordate în activitatea politico-ideologică a partidului nostru într-un mod nou, adecvat realităților contemporane, pornindu-se de la principiul potrivit căruia nu există soluții universal-valabile, nu există „modele unice" de rezolvare a acestor probleme. Viața, experiența practică a fiecărei țări care edifică noua orînduire au demonstrat și demonstrează cu putere adevărul că strategia construcției socialiste — a cărei elaborare și aplicare în practică revin în mod integral partidului comunist, poporului din fiecare țară — trebuie să fie în permanență în deplină concordanță cu realitățile concrete ale procesului revoluționar, să țină seama de legitățile generale și de principiile socialismului științific, de necesitatea aplicării lor creatoare, consecvente la condițiile concret-istorice ale fiecărei țări, ale fiecărei etape.

INTENSIFICAREA ACTIVITĂȚII IDEOLOGICE, POLITICO-EDUCATIVE DE FORMARE A OMULUI NOU, DE DEZVOLTARE A GRADULUI DE CULTURĂ ȘI CUNOAȘTERE, DE RIDICARE A NIVELULUI CONȘTIINȚEI SOCIALISTE, REVOLUȚIONARE A ÎNTREGULUI POPOR — OBIECTIV DE IMPORTANȚĂ DEOSEBITĂ ÎN PROCESUL FĂURIRII SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL-DEZVOLTATE

Abordarea problemelor impuse de stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, a problemelor teoretice și ale activității politico-ideologice a partidului a condus, în anii de după Congresul al IX-lea, la mai buna înțelegere a drumului străbătut de poporul nostru sub conducerea partidului, a schimbărilor profunde produse atît în societatea noastră cît și pe plan internațional, precum și la stabilirea măsurilor practice pentru activitatea de viitor. Atît Programul ideologic al partidului cît și celelalte documente cu caracter programatic adoptate în acești ani, apreciază că se constată o anumită rămînere în urmă a

Digitized by Google

nivelului ideologic, politic și educativ față de cel al dezvoltării forțelor de producție, față de nivelul de dezvoltare a societății noastre în general. S-a evidențiat, în acest cadru, cerința de a acționa pentru intensificarea puternică a întregii activități politico-educative, pentru ridicarea nivelului ideologic al partidului, al cadrelor sale, al tuturor oamenilor muncii, pentru formarea omului nou, cu o înaltă conștiință socialistă, revoluționară.

Transformarea ideologiei socialiste, a muncii politico-educative a partidului într-o puternică forță de unire și dinamizare a energiilor creatoare ale întregului popor constituie una dintre premisele esențiale ale dezvoltării și perfecționării noii orînduiri. Fiind chemată să elaboreze soluții pentru problemele actuale și de perspectivă ale procesului revoluționar de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, activitatea ideologică a partidului poate realiza aceasta numai printr-o puternică ancorare în realitatea socială deoarece, așa cum subliniază secretarul general al partidului, orice nesocotire a cerințelor vieții limitează, în fapt, posibilitatea de afirmare a ideologiei socialiste, a conștiinței revoluționare ca factor activ al dezvoltării sociale.

Tezele pentru Congresul al XIV-lea reflectă cerința ca, în întreaga activitate politico-educativă, să fie subliniată cu toată forța necesitatea întăririi și dezvoltării continue a proprietății socialiste, a apărării acesteia, ca una dintre condițiile vitale pentru dezvoltarea viitoare a patriei noastre, pentru asigurarea progresului continuu al forțelor de producție, al științei, culturii, pentru creșterea nivelului de trai material și spiritual al poporului, pentru ridicarea patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație, pentru întărirea independenței și suveranității României.

Partidul nostru subliniază, totodată, cerința ca în întreaga activitate politico-ideologică să fie combătute tendințele de subapreciere sau negare a importanței teoriei revoluționare în construcția socialismului, de minimalizare a rolului conștiinței socialiste în desfășurarea procesului revoluționar. În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a accepta ideea unei așa-zise dezideologizări a raporturilor dintre socialism și capitalism pe plan mondial ar însemna, în ultimă instanță, capitularea socialismului în fața orînduirii burgheze, renunțarea la lupta de clasă pentru lichidarea exploatării și asupririi, pentru făurirea unei societăți noi. Se poate spune că în epoca noastră capătă o importanță deosebită aplicarea fermă a principiilor socialismului științific și întărirea luptei ideologice și politice împotriva oricăror încercări care ar periclita interesele socialismului, cuceririle sale revoluționare. În acest cadru, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază ideea ca nu se poate în nici un fel concepe dezvoltarea socialistă vorbind de renunțarea sau diminuarea, într-un fel sau altul, a luptei de clasă. Asigurarea unei largi democrații socialiste nu numai că nu exclude, dar presupune în mod necesar o atitudine hotărîtă față de orice acțiuni care dăunează construcției socialismului. Sînt necesare, de aceea, întărirea combativității față de curentele de gîndire retrograde, față de propaganda anticomunistă, mistificatoare, denigratoare, promovată de apărătorii orînduirii burgheze, respingerea fermă a oricăror încercări din partea forțelor reacționare, imperialiste, de amestec în treburile interne ale altor state, de destabilizare a țărilor socialiste cu scopul declarat de a le abate de la dezvoltarea socialistă și a le determina să se întoarcă înapoi, la capitalism.

Un loc central în activitatea politico-educativă desfășurată de partidul nostru pentru formarea conștiinței socialiste a omului nou îl are dezvoltarea patriotismului revoluționar, socialist, a dragostei față de patrie, a răspunderii și atașamentului față de partid și popor, față de cuceririle socialismului. Societatea noastră cultivă, în același timp, spiritul solidarității internaționale, al prieteniei cu popoarele țărilor socialiste, ale tuturor țărilor lumii, cu forțele înaintate de pretutindeni.

Activitatea politico-educativă este chemată să pună pregnant în lumină realizările istorice obținute de România socialistă, superioritatea orînduirii noi. Literatura, artele în general, cunosc, în acest cadru, o puternică dezvoltare, reflectînd cu mijloace specifice epopeea construcției socialismului, noile realități sociale din România, contribuind la manifestarea largă a spiritului creator al poporului nostru, făuritorul și păstrătorul celor mai înaintate tradiții în artă și cultură. Cunoașterea valorilor reprezentative ale culturii naționale, purtătoare ale idealurilor de progres și libertate ale poporului român, apărarea și dezvoltarea continuă a patrimoniului nostru cultural trebuie să se îmbine în mod armonios cu însușirea a tot ceea ce este mai bun și progresist în cultura universală. Inițiat de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, Festivalul național „Cîntarea României", ajuns în prezent la a 8-a ediție, și-a probat pe deplin capacitatea de a asigura participarea activă a maselor populare la întreaga viață cultural-artistică a țării, de a stimula creația tehnico-științifică. În etapele de masă ale Festivalului, an de an, sute de mii de oameni sînt cuprinși în activitatea formațiilor cultural-artistice, a centrelor de creație și cultură.

Atît prin conținutul cît și prin finalitatea sa, activitatea politico-educativă trebuie să fie tot mai strîns legată de problematica vieții economice și sociale, de eforturile consacrate înfăptuirii programelor de dezvoltare în toate domeniile. Numai astfel organele și organizațiile de partid, celelalte organisme democratice pot contribui, într-o măsură sporită, la soluționarea, în condițiile unui permanent dialog cu oamenii muncii, a problemelor ce stau în fața fiecărui colectiv de muncă. Aceasta este, totodată, o condiție esențială pentru asigurarea eficienței formative, pentru creșterea forței mobilizatoare a activității ideologice și politico-educative.

Întreaga activitate de propagandă și politico-educativă desfășurată de organizațiile de partid, de masă și obștești, de toate organismele sistemului democrației muncitorești-revoluționare este chemată să aducă o contribuție mai mare la mobilizarea oamenilor muncii în vasta operă de înfăptuire a politicii interne și externe a partidului și statului nostru, transformîndu-se astfel într-o puternică forță materială de dezvoltare a societății, de asigurare a victoriei socialismului și comunismului în patria noastră.

IOAN STĂNESCU

- **Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român,** Editura politică, București, 1989, p. 33—52.
- **Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1991—1995 și orientările de perspectivă pînă în anii 2000—2010,** Editura politică, București, 1989, p. 38—40.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Raport la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român,** Editura politică, București, 1984, p. 41—46; 52—55; 56—66.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 14—16 decembrie 1987,** Editura politică, București, 1987, p. 40—55.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Expunere la Plenara lărgită a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, 1—2 iunie 1982,** Editura politică, București, 1982, p. 53—69.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Expunere cu privire la unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politico-educative, precum și ale situației internaționale, 29 aprilie 1988,** Editura politică, București, 1988, p. 24—25; 30—37.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Expunere la ședința comună a plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a organismelor democratice și organizațiilor de masă și obștești, 28 noiembrie 1988,** Editura politică, București, 1988, p. 65—71; 72—74; 75—77; 78—84; 85—92.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Cuvîntare la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român, 28 iunie 1989,** Editura politică, București, 1989, p. 30—48.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Cuvîntare la plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii, 13 iulie 1989,** în „Scînteia" din 14 iulie 1989.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Cuvîntare la Adunarea solemnă consacrată celei de-a 45-a aniversări a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă,** în „Scînteia" din 22 august 1989.

Digitized by Google

Corespunzător sarcinilor fazei superioare a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate impune perfecționarea continuă a sistemului de conducere, organizare și planificare a activității economico-sociale, în raport cu progresul forțelor de producție, cu noile cuceriri ale revoluției tehnico-științifice, ale cunoașterii umane.

Din Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român

PERFECȚIONAREA CONTINUĂ A SISTEMULUI DE ORGANIZARE, CONDUCERE ȘI PLANIFICARE A ACTIVITĂȚII ECONOMICO-SOCIALE

I

În strategia partidului nostru de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, perfecționarea permanentă, consecventă a sistemului de conducere, planificare și organizare a întregii activități de dezvoltare social-economică ocupă un loc de cea mai mare însemnătate, constituindu-se în factor determinant al dinamismului forțelor și relațiilor de producție, al progresului întregii societăți.

Așa cum este cunoscut, în anii de după istoricul Congres al IX-lea, Partidul Comunist Român a acționat continuu pentru perfecționarea întregii activități de conducere și planificare corespunzător principiilor revoluționare ale socialismului, realităților țării noastre și cerințelor fiecărei etape istorice. În această privință, s-a pornit de la adevărul că formele de conducere și planificare nu sînt date o dată pentru totdeauna, că ele trebuie să fie perfecționate în permanență în raport cu dezvoltarea forțelor de producție, a relațiilor de producție și sociale, a științei, culturii ș.a.

În concordanță cu această concepție înnoitoare, amplu fundamentată în opera secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în ultimele două decenii și jumătate, s-a instituit, practic, un nou sistem de organizare și conducere, întemeiat pe împletirea armonioasă a conducerii unitare, pe baza planului național unic de dezvoltare social-economică, cu autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară. Au fost create consiliile oamenilor muncii, au fost instituționalizate adunările generale, s-au constituit, de asemenea, consilii județene și naționale; se desfășoară periodic congresele oamenilor muncii din industrie, agricultură, din domeniile științei și învățămîntului, educației și culturii, care adoptă decizii în problemele fundamentale ale activității economico-sociale.

Experiența a demonstrat întru totul justețea și viabilitatea sistemului democrației muncitorești-revoluționare, care asigură împletirea armonioasă a intereselor fiecărui colectiv cu interesele generale ale societății, punînd în evidență, totodată, necesitatea conducerii unitare, pe baza planului național unic, a conducerii întregii vieți economico-sociale. În același timp, așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„trebuie să avem în vedere ca și în perspectivă să perfecționăm organismele de conducere și planificare, organismele democratice, pornind de la faptul că în nici o împrejurare societatea nu va putea renunța la dezvoltarea sa pe baza unor principii clare, socialiste — de proprietate, de muncă, de retribuție".**

Pornind de la orientările cuprinse în documentele pentru Congresul al XIV-lea al P.C.R., de la tezele formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, revista „Era socialistă" publică, începînd cu acest număr, o dezbatere sub forma unui grupaj de articole, consacrată aprofundării unora dintre principalele coordonate ale strategiei partidului nostru de perfecționare a sistemului de organizare și conducere a întregii activități social-economice.

Atenția prioritară pe care o acorda partidul nostru problematicii conducerii științifice a activității economico-sociale este obiectiv determinată de complexitatea deosebită a dezvoltării economiei naționale, precum și de schimbările revoluționare ce au loc în societatea contemporană. Ampla analiză a acestei problematici, întreprinsă la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., a evidențiat faptul că principiile și structurile de conducere instituite în țara noastră în ultimele două decenii și-au dovedit întru totul justețea și valabilitatea, fiind strălucit confirmate de viață, de marile realizări obținute de poporul român în perioada ce a trecut de la Congresul al IX-lea. Istoricul forum comunist din iulie 1965 a subliniat cu putere adevărul că formele de organizare și conducere a societății nu sînt statice, imuabile, date o dată pentru totdeauna, ci sînt supuse — expresie a unor cerințe legice, obiective ale evoluției vieții sociale — unui permanent proces de perfecționare, în raport cu dezvoltarea continuă a forțelor de producție, a relațiilor de producție și sociale, cu noile cuceriri ale științei și cunoașterii umane. Așa cum se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, „meritul nepieritor al Congresu-

lui al IX-lea, al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost ruperea hotărîtă cu teoriile și practicile anacronice, cu conceptul greșit al «modelului unic» în construirea socialismului, cu ploconirea în fața unor idei străine și a unor forme de organizare a societății în contradicție cu realitățile noastre naționale, înlăturarea gîndirii dogmatice, conservatoare în toate domeniile, care împiedica desfășurarea forței revoluționare a partidului, a capacității creatoare a poporului".

Corespunzător realităților social-economice și cerințelor fiecărei etape de dezvoltare a țării, partidul, în calitate de forță politică conducătoare a societății, de centru vital al întregii națiuni, a fundamentat științific o strategie complexă, unitară de organizare și conducere a societății. Principala caracteristică a acestei strategii constă în caracterul ei atotcuprinzător, în diversitatea și, totodată, în unitatea armonioasă a laturilor sale. **Practic, nu există domeniu al vieții sociale** — de la aspectele de ordin economic, care privesc, bunăoară, politica de acumulare, repartizarea judicioasă a forțelor de producție pe întreg cuprinsul țării, repartiția rațională a venitului național, întărirea rolului proprietății socialiste, introducerea pe scară largă a celor mai noi și valoroase realizări ale revoluției științifico-tehnice, pînă la aspectele de ordin politic privind, în primul rînd, democratizarea tot mai accentuată a formelor de exercitare a puterii, a raporturilor stat-cetățean, instituționalizarea unui cadru larg democratic de participare a maselor la elaborarea și înfăptuirea politicii generale a țării ș.a. — care să nu fi fost supus, în ultimii 24 de ani, unui accentuat proces de perfecționare. Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a subliniat, în repetate rînduri, că, în condițiile României, procesul de perfecționare a întregii vieți economico-sociale — și, în acest cadru, a organizării și conducerii întregii societăți, a tuturor domeniilor de activitate — are un caracter continuu, permanent, nu se desfășoară în salturi și nu este determinat de factori conjuncturali, ci, dimpotrivă, constituie o expresie a progresului social, o legitate obiectivă a dezvoltării patriei pe calea socialismului și comunismului.

România a acumulat în această privință o bogată experiență, pe baza căreia, precum și a studierii experienței altor țări, a sintetizat și instituționalizat un mecanism armonios de conducere științifică a vieții social-economice, care corespunde întru totul actualei etape de dezvoltare a țării, neimpunîndu-se, așadar, adoptarea unor forme noi de conducere, ci doar perfecționarea continuă a celor existente. Acest obiectiv este subliniat cu claritate în Proiectul Programului-Directivă și în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al P.C.R. — documente de excepțională importanță teoretică și practică — în care se precizează că, în condițiile actuale, „complexitatea sarcinilor fazei superioare a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate impune perfecționarea continuă a sistemului de conducere, organizare și planificare a activității economico-sociale, în raport cu progresul forțelor de producție și evoluția relațiilor sociale, cu noile cuceriri ale revoluției tehnico-științifice, ale cunoașterii umane".

Orientările dezvoltării economico-sociale a țării în cincinalul următor și în **perspectiva anilor 2000—2010 pun un accent deosebit pe sporirea tot mai puternică a rolului conducător al partidului**, în calitatea sa de centru vital al națiunii, de factor politic fundamental al dezvoltării societății socialiste. De fapt, în orice societate, rolul factorului politic — care constă, printre altele, în a defini și studia schimbările sociale, procesele și tendințele noi și, pe această bază, în a prefigura căile de progres al țării respective — este esențial.

Caracterul deosebit de complex al dezvoltării lumii contemporane obligă la o reflecție profundă asupra modului în care se pot realiza aceste imperative într-o țară sau alta, știind că pentru societățile contemporane, mai mult decît oricînd în trecut, problematica perspectivei istorice a devenit crucială. În epoca revoluției socialiste, a noii revoluții tehnico-științifice și adîncirii discrepanțelor între țările sărace și cele bogate, în epoca acumulării unui imens arsenal nuclear, care poate provoca distrugerea întregii civilizații umane, elaborarea unei strategii politice realiste, raționale, fundamentate științific, a devenit un proces complex, încărcat de mari responsabilități pentru destinul generațiilor actuale și viitoare.

În acest cadru, este de la sine înțeles că asigurarea unei perspective politice clare, consecvent revoluționare a măsurilor ce se întreprind în țările socialiste în direcția perfecționării conducerii economico-sociale prezintă o importanță de prim ordin. Este esențial, în această privință, ca preocuparea pentru perfecționarea activității economico-sociale să nu însemne renunțarea la cuceririle socialiste, la formele socialiste de organizare și conducere a economiei, a societății, să nu ducă la forme anacronice, capitaliste de organizare socială, întemeiate pe proprietatea privată, pe inegalități economice și sociale, ci, dimpotrivă, să asigure respectarea neabătută a principiilor revoluționare ale socialismului științific, dezvoltarea în continuare a construcției socialiste. Tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază în acest sens că **„preocuparea de perfecționare a activității — modernizarea, restructurarea, cum se numește ea în unele țări — trebuie să se realizeze nu prin negarea cuceririlor socialismului, ci prin afirmarea forței sale și stabilirea de noi măsuri, care să întărească proprietatea socialistă, a întregului popor și cooperatistă, să dinamizeze dezvoltarea socialistă și creșterea mai puternică a forței economice a fiecărei țări, să asigure ridicarea nivelului de trai material și spiritual, înfăptuirea dreptății și echității sociale"**.

Această orientare de natură strategică, care se sprijină ferm pe unitatea dialectică dintre politică și știință în conducerea societății, solicită împletirea armonioasă a „artei de a conduce" cu posibilitățile științei contemporane de a pune la dispoziția factorilor de conducere o înțelegere mai profundă a realităților și instrumente adecvate, eficiente de acțiune. Orice slăbire a acestei unități poate afecta îndeplinirea planurilor și programelor de dezvoltare, fie prin lipsa unei aprecieri corecte a perspectivei progresului, fie prin ignorarea unor corelații între obiectivele economice și cerințele de ordin social. Din perspectiva conducerii societății, a prevederilor planurilor și programelor de dezvoltare, a sistemului democrației muncitorești-revoluționare, raportul știință-politică își găsește expresia, îndeosebi, în integrarea cuceririlor de vîrf **ale științei contemporane în procesul fundamentării căilor de asigurare a** dezvoltării economico-sociale și în corelarea lor cu cerințele realizării principiilor socialiste de egalitate și echitate.

Socialismul constituie un amplu efort al societății de a se reconstrui rațional în vederea instituirii unei civilizații superioare și, de aceea, nu poate accepta întoarcerea la condițiile unei evoluții spontane, în virtutea acțiunii legilor economiei de piață. În concordanță cu acest sens profund al evoluției istorice contemporane, direcția principală de perfecționare a conducerii, organizării și planificării activității economico-sociale vizează, în țara noastră, promovarea cu fermitate a principiului conducerii unitare, pe baza planului național unic, a dezvoltării economico-sociale a patriei, întărirea continuă a proprietății socialiste a întregului popor și cooperatistă, în strînsă legătură cu dezvoltarea și perfecționarea democrației muncitorești-revoluționare. În acest cadru se asigură perfecționarea continuă a rolului și funcțiilor statului, dezvoltarea formelor democratice, participative de conducere, ridicarea pe un plan calitativ superior a autoconducerii muncitorești ș.a. Partidul Comunist Român, în calitate de centru vital al națiunii, poartă întreaga răspundere pentru elaborarea și transpunerea în viață a planurilor și programelor de dezvoltare a țării. În virtutea acestei responsabilități față de popor, partidul manifestă o preocupare permanentă pentru analiza profundă, în lumina principiilor materialismului dialectic și istoric, ale socialismului științific, a cerințelor legilor social-economice obiective. Creșterea rolului conducător al partidului se manifestă astfel și prin procesul realizării unei unități tot mai strînse a politicului și științificului în activitatea de studiere permanentă a realităților, a tendințelor fundamentale ale dezvoltării istorice și a mutațiilor ce se pot întrevedea în perspectivă.

Una dintre caracteristicile noii etape de dezvoltare a societății noastre socialiste este, în mod evident, creșterea interdependențelor dintre factorii politici, economici și sociali. **Rezolvarea unor asemenea probleme fundamentale** cum sînt, bunăoară, creșterea rapidă a productivității muncii sau ridicarea nivelului tehnic al produselor economiei noastre naționale — surse esențiale pentru realizarea competitivității înalte impuse de actuala etapă a revoluției științifico-tehnice pe plan mondial — impune, printre altele, efortul conjugat al științelor politice, economice și sociologice în vederea fundamentării căilor de natură să permită atingerea parametrilor calitativi preconizați. Din această perspectivă, cerința ca institutele de cercetare, colectivele de oameni de știință să se implice tot mai mult în activitatea de conducere a ministerelor, a centralelor, a diferitelor unități economico-sociale, să participe activ la elaborarea și înfăptuirea planurilor și programelor de dezvoltare capătă o însemnătate deosebită. Cercetarea științifică a devenit, în contextul progresului contemporan, unul dintre factorii principali care contribuie la elaborarea soluțiilor pentru dezvoltarea în perspectivă a economiei și a întregii societăți. În acest cadru se evidențiază preocuparea sporită a partidului nostru pentru creșterea contribuției științelor sociale la rezolvarea problemelor dezvoltării, la activitatea politică de conducere. Așa cum se subliniază în Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea, „cercetarea economică și so-

Digitized by Google

cial-politică va trebui să aprofundeze studiul acțiunii legilor obiective, să contribuie la perfecționarea conducerii vieții economico-sociale, la fundamentarea științifică a direcțiilor noi de dezvoltare a societății, în raport cu schimbările care intervin în cadrul forțelor de producție și în structura socială, cu cerințele creșterii rolului politic conducător al Partidului Comunist Român, ale adîncirii democrației muncitorești-revoluționare".

Din acest punct de vedere, potențialul actual al științelor sociale românești se cere utilizat într-o măsură sporită în procesul fundamentării planurilor și programelor de dezvoltare. Pentru sporirea eficienței actului de conducere, sînt necesari pași mai hotărîți în vederea interconectării ferme a cercetării sociale cu activitatea factorilor angajați direct în elaborarea proiectelor supuse dezbaterii și aprobării organismelor democratice de conducere ale societății noastre.

Înfăptuirea acestui deziderat major impune, desigur, realizarea studiilor științifice în avans față de activitatea de elaborare a unor planuri sau programe de dezvoltare socială, ceea ce, la rîndul său, presupune o orientare mai pregnant prospectivă a activității celor ce lucrează în sfera științelor sociale, cît și a tuturor cadrelor de conducere. Fără îndoială, **creșterea rolului științei nu înseamnă nicidecum diminuarea rolului hotărîtor al** politicului în conducerea societății. Responsabilitatea majoră pentru stabilirea obiectivelor dezvoltării și a căilor prin care resursele societății sînt folosite pentru a realiza țelurile propuse revine, în ultimă instanță, politicului, în primul rînd partidului revoluționar al clasei muncitoare. Rezultatele acestei activități pot fi însă diferite în funcție de gradul în care științele, științele sociale în particular, sînt implicate în studierea dinamicii sociale reale și în formularea căilor posibile de influențare a acestei dinamici.

Perspectivele largi de dezvoltare economică și socială a țării noastre, conturate în documentele pentru Congresul al XIV-lea al partidului, oferă științelor sociale un cîmp larg de cercetare în vederea aprofundării problemelor noi formulate în aceste documente și fundamentării de soluții viabile pentru rezolvarea lor. În mod deosebit, efortul de cercetare se cere a fi îndreptat spre înțelegerea și aplicarea principiilor socialiste în condițiile în care societatea noastră atinge noi niveluri de dezvoltare tehnologică, are loc transformarea profundă a producției pe baza informatizării și automatizării, noii revoluții tehnico-științifice și a noii revoluții agrare, a unor noi tehnologii de comunicare. Direcții de cercetare nu mai puțin importante se conturează în sfera raporturilor dintre dezvoltarea economică și perfecționarea sistemului democrației muncitorești-revoluționare. În acest sens sînt necesare studii aprofundate privind accentuarea puternică a dezvoltării economice intensive, perfecționarea modalităților de planificare, îmbinarea armonioasă a activității organelor de stat cu cea a noilor organisme democratice la diverse niveluri, perfecționarea cadrului juridic de desfășurare a activităților economice ș.a.

Activitatea de dezvoltare planificată a societății socialiste nu se reduce, desigur, la o muncă de „inginerie socială". A proiecta viitorul societății noi și a realiza acest proiect prin intermediul planului național unic de dezvoltare economico-socială și al diverselor programe pe domenii constituie, în esență, un act politic, avînd o evidentă menire umanistă. Îndeplinirea acestei meniri și evitarea oricărei alunecări spre o activitate de tip tehnocratic presupun unitatea dialectică a două procese ce se întrepătrund în viața societății socialiste românești. Unul dintre acestea este implicarea tot mai activă a științei, a cercetării în întreaga activitate de conducere inclusiv în elaborarea și realizarea planurilor concrete de dezvoltare multilaterală a țării. Celălalt îl reprezintă dezbaterea largă, democratică, cu participarea întregului popor, a obiectivelor acestor planuri și programe în cadrul instituțional al democrației muncitorești-revoluționare. Această strînsă unitate între contribuția științei la clarificarea căilor dezvoltării și dezbaterea democratică a țelurilor progresului socialist conferă actului politic de conducere a societății noastre socialiste forță, legitimitate, sprijinul politic și moral al poporului.

SERGIU TĂMAȘ

Viața, experiența istorică a construirii socialismului au dovedit cu putere și dovedesc, în continuare, cu noi argumente, desprinse din practica socială contemporană, că o condiție fundamentală, hotărîtoare a desfășurării cu succes a vastei opere de făurire a noii orînduiri, o cerință legică, obiectivă a conducerii științifice a societății o constituie întărirea rolului politic conducător al partidului în întreaga activitate social-economică. Exponent fidel al intereselor vitale ale maselor populare, ale tuturor claselor și categoriilor sociale, continuator al tradițiilor înaintate, Partidul Comunist Român — centrul vital al națiunii noastre — și-a asumat misiunea istorică de a înlătura orînduirea capitalistă și de a instaura noi relații de producție și sociale, un nou mod de producție — al cărui nucleu catalizator îl constituie proprietatea obștească asupra avuției naționale —, un nou sistem politic, bazat pe participarea democratică a poporului la conducerea tuturor sectoarelor de activitate. Îndeplinindu-și cu succes această misiune, Partidul Comunist Român s-a situat întotdeauna în fruntea luptei maselor largi populare pentru libertate și progres, a acționat și acționează neabătut pentru dezvoltarea și perfecționarea noii orînduiri. Punînd în evidență acest adevăr istoric incontestabil, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia, în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., că **„de la înființarea primului partid muncitoresc din România în 1893, a Partidului Comunist Român în 1921 și pînă azi nu au fost momente mai importante — interne și internaționale — în care partidul să nu fi adoptat o atitudine clară, fermă, în strînsă concordanță cu năzuințele poporului, cu cauza socialismului, a independenței și suveranității României. De aceea poporul recunoaște partidul ca forță politică conducătoare!".**

Desfășurarea amplei opere revoluționare de făurire a socialismului în România, ca și în alte țări, a permis acumularea unei experiențe bogate și dense, plină de învățăminte, privind conducerea de către partid a proceselor social-economice și politice ce definesc trecerea societății omenești de la o orînduire la alta. Analiza aprofundată, de către secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a acestei vaste și complexe experiențe și sintetizarea, pe această bază, a unei concepții dialectice, profund științifice privind rolul politic conducător al partidului comunist și modalitățile concrete de exercitare a acestuia, au permis — în climatul de efervescență creatoare generat de istoricele hotărîri ale Congresului al IX-lea — stabilirea și înfăptuirea unei strategii înnoitoare, originale referitoare la conducerea generală a societății socialiste, în cadrul căreia Partidul Comunist Român deține locul principal.

În calitatea sa de forță politică conducătoare a societății românești, partidul definește liniile directoare ale politicii interne și externe a țării, căile făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism; stabilește obiectivele de bază ale planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială, de introducere și aplicare a celor mai valoroase realizări ale revoluției științifico-tehnice contemporane; elaborează direcțiile generale ale perfecționării sistemului de conducere și planificare; realizează o profundă analiză științifică a schimbărilor ce au loc în societate, a problemelor construcției socialiste, a contradicțiilor ce se manifestă în diferite domenii ale vieții sociale și stabilește măsurile pentru soluționarea acestora, pentru perfecționarea întregii activități economico-sociale; fundamentează direcțiile generale ale dezvoltării sistemului democrației muncitorești-revoluționare; trasează orientările principale ale perfecționării legislației; stabilește căile de ridicare continuă a nivelului de viață al întregului popor, a gradului general de civilizație; adoptă măsurile necesare pentru intensificarea activității ideologice și politico-educative de formare a omului nou, cu o înaltă conștiință revoluționară, socialistă, pentru progresul științei, învățămîntului și culturii; își asumă răspunderea directă și acționează nemijlocit, prin organele și organizațiile sale, prin activiștii și membrii de partid, pentru înfăptuirea tuturor acestor obiective.

În lumina tezei continuității procesului revoluționar de făurire și perfecționare a noii orînduiri se impune cu claritate concluzia că misiunea revoluționară a partidului comunist nu poate fi redusă doar la un anumit moment istoric, de pildă, la cucerirea puterii și naționalizarea principalelor mijloace de producție. Prin însăși

Digitized by Google

esența sa profund revoluționară, construcția socialismului cunoaște mai multe etape istorice, fiecare dintre ele caracterizîndu-se prin anumite obiective și cerințe, prin anumite resurse și posibilități de înfăptuire a lor, prin probleme noi, tot mai complexe. Fără a sesiza în permanență noul, fără a analiza de pe pozițiile dialecticii marxiste fenomenele și procesele ce se manifestă pe plan economic, social, politic ș.a. și a înlătura, pe această bază, ceea ce este vechi și se opune progresului social, nu poate fi concepută conducerea științifică a societății socialiste. De aceea, partidul nostru acordă în permanență o atenție deosebită înlăturării a tot ceea ce este vechi, perimat, și promovării cu fermitate a noului, a tot ceea ce este înaintat în toate sectoarele de activitate. Așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„acționînd ca forță politică conducătoare, ca centru vital al întregii națiuni, partidul nostru trebuie să rămînă permanent un partid revoluționar, să se călăuzească întotdeauna după concepțiile socialismului științific, militînd cu fermitate pentru asigurarea deplinei concordanțe între forțele de producție și relațiile de producție și sociale, pentru soluționarea conștientă a contradicțiilor care pot apărea la un moment dat, pentru asigurarea înfăptuirii neabătute a socialismului și comunismului în România"**.

Desfășurarea amplei și complexei activități de organizare și conducere a întregii vieți economico-sociale este asigurată prin conlucrarea strînsă a partidului cu celelalte organisme sociale, în primul rînd cu statul socialist, căruia îi revine, printre altele, rolul de a adopta și legifera căile și modalitățile concrete de înfăptuire a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism, de a acționa efectiv, direct, prin organele și organizațiile sale, pentru asigurarea cadrului organizatoric necesar bunei funcționări, în mod unitar, planificat, a tuturor sectoarelor de activitate, pentru dirijarea conștientă, științifică a uriașei opere de edificare a noii orînduiri.

Una dintre concluziile formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în această privință, care își găsește o largă reflectare în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, pune în evidență faptul că afirmarea rolului conducător al partidului nu este o cerință generală, abstractă, conjuncturală, ci constituie expresia unei legități istorice, obiective, reprezintă o realitate concretizată în activitatea practică a propriilor sale organisme și organizații, a fiecăruia dintre membrii săi.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu are, totodată, meritul de a fi atras atenția asupra faptului că partidul nu este un organism suprapus societății, nu acționează de pe poziții de comandă, ca un centru de emitere a unor decizii și instrucțiuni cu caracter administrativ. Dimpotrivă, exercitarea rolului conducător al partidului presupune, printre altele, integrarea sa organică în cadrul clasei muncitoare, al poporului, al societății, conlucrarea largă a acestuia cu celelalte organisme sociale, îmbinarea armonioasă a democrației interne de partid cu democrația muncitorească-revoluționară, participarea largă a comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe, a planurilor și programelor de dezvoltare a țării. Forța și capacitatea partidului de a înrîuri în mod decisiv procesele dezvoltării și conducerii sociale rezidă, de aceea, în mod obiectiv în unitatea indisolubilă dintre partid și popor.

Ca orice organism social, partidul parcurge un proces continuu de dezvoltare și perfecționare, corespunzător prefacerilor și schimbărilor ce au loc în societate. Ca atare, rolul său conducător, modalitățile de exercitare a acestuia evoluează potrivit realităților social-economice și transformărilor revoluționare din fiecare etapă de dezvoltare a societății, cerințelor noi ale progresului social. Este evident — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — că **„nu mai putem judeca rolul partidului în concepția de acum 50 de ani, de acum 40, 30 sau 20 de ani, nici chiar de acum 10 ani. Partidul, ca orice organism viu, ca orice organism politic, a suferit și suferă transformări; el trebuie să se transforme în raport cu schimbările care au loc în societate"**. O asemenea concepție profund dialectică, cè pune în lumină caracterul neștiințific, dăunător, al înțelegerii înguste a partidului ca un organism imuabil, este de natură să stimuleze în permanență activitatea creatoare a partidului, promovarea unor căi noi, eficiente de conducere.

Permanenfa perfecționare și înnoire a partidului — a structurilor sale organizatorice, a stilului și metodelor de conducere, a atribuțiilor conferite organelor și organizațiilor sale — este o condiție esențială a creșterii eficienței, a unei cît mai înalte funcționalități a conducerii sociale.

Schimbările, prefacerile ce au loc în structura partidului, în modul de exercitare a funcțiilor sale ca partid revoluționar al clasei muncitoare, al întregului popor, nu înseamnă, firește, diminuarea rolului său de forță politică conducătoare a întregii societăți, de centru vital al națiunii, ci, dimpotrivă, presupun amplificarea funcțiilor sale, implicarea tot mai puternică a partidului în activitatea de înfăptuire a planurilor și programelor de dezvoltare multilaterală a societății, în conducerea activității economico-sociale, în promovarea fermă a noului în toate domeniile vieții social-economice. **„Teza după care partidul nu trebuie să poarte răspunderea directă pentru înfăptuirea planurilor și programelor economico-sociale, ci trebuie să lase sectoarele și unitățile economico-sociale să soluționeze cum consideră mai bine problemele, o considerăm complet greșită și dăunătoare, de fapt lichidatoristă, care va duce pînă la urmă — și nu poate să nu ducă — decît la slăbirea partidului, punînd în pericol însăși construirea socialismului"** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea din noiembrie 1988.

Pornind de la cerința legică, obiectivă a implicării tot mai active, directe și competente a partidului, a cadrelor sale în conducerea societății, la toate nivelurile și în toate domeniile de activitate economico-socială, tovarășul Nicolae Ceaușescu cere activiștilor cu munci de răspundere, tuturor comuniștilor să participe efectiv la activitatea practică, să se afle în primele rînduri, acolo unde se soluționează problemele complexe ale coordonării și aplicării în viață a obiectivelor stabilite, fără a se substitui, desigur, organelor de stat sau noilor organisme democratice, ci, dimpotrivă, asigurînd, prin mijloacele specifice muncii politice, buna funcționare și eficiența acestora. Este necesar să se țină seama în permanență de faptul că, așa cum se arată în documentele pentru Congresul al XIV-lea, partidul „poartă răspunderea directă pentru elaborarea și transpunerea cu succes în viață a planurilor și programelor de dezvoltare a societății românești.

Asumarea misiunii istorice de edificare cu poporul și pentru popor a unei societăți calitativ noi, unirea și orientarea energiilor creatoare ale tuturor celor ce muncesc fac din partid factorul determinant, hotărîtor al perfecționării conducerii întregii vieți economico-sociale din țara noastră. Partidul nostru, puternic partid revoluționar de masă, care cuprinde în rîndurile sale peste 3,8 milioane de membri, dispune astăzi de forța necesară pentru a conduce cu competență toate domeniile de activitate și, împreună cu întregul popor, de a ridica pe o treaptă calitativ superioară societatea socialistă românească, de a asigura cadrul de manifestare și afirmare deplină a personalității umane.

Prin aplicarea tezei conform căreia socialismul și comunismul constituie opera întregului popor, partidul nostru se implică în mod nemijlocit și conduce din interiorul edificiului social, împreună cu clasa muncitoare, și nu în numele ei, împreună cu poporul, și nu în numele acestuia. Sarcinile și funcțiile partidului sînt subsumate cu fermitate realizării unei noi calități a muncii și vieții în toate domeniile de activitate și, pe această bază, înfăptuirii obiectivului strategic fundamental — edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism.

Așa cum demonstrează cu claritate experiența istorică, viața, asigurarea rolului politic conducător al partidului este hotărîtoare pentru înaintarea fermă pe calea noii orînduiri sociale, a socialismului și comunismului. Diminuarea, sub o forma sau alta, a acestui rol, limitarea atribuțiilor sale, revenirea la sistemul pluripartid, existența, alături de partidul comunist, a unor forțe politice care, departe de a exprima năzuințele maselor largi populare, reprezintă interese înguste, de grup, și acționează pentru instituționalizarea unor metode și forme de conducere generate de proprietatea privată, de mecanismele pieței capitaliste, nu pot decît să aducă grave prejudicii construcției socialismului. Teoriile despre „diminuarea" rolului conducător al partidului sau limitarea rolului și funcțiilor sale cel mult la fundamentarea teoretică a orientărilor generale ale dezvoltării sociale, la activitatea ideologică, politico-educativă, sînt de natură să lipsească societatea de forța politică cea mai conștientă, cea mai înaintată, înarmată cu concepția științifică despre lume și viață, capabilă să unească și să organizeze toate forțele națiunii. Absența partidului comunist ar genera un vid politic și, prin urmare, pericolul ca acesta să fie umplut de forțe sociale neinteresate în dezvoltarea și consolidarea construcției socialiste sau chiar ostile edificării noii orînduiri, fapt ce ar submina unitatea moral-politică a poporului, ar deschide calea promovării sau revenirii la forme de esență capitalistă în economie, în organizarea și conducerea societății. Toate acestea ar însemna, fără îndoială, un incontestabil regres social-politic, anularea marilor realizări obținute de-a lungul revoluției și construcției socialiste. Așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„nu există și nu poate exista perfecționarea și dezvoltarea socialismului fără un partid unic al clasei munci-**

Digitized by Google

toare, cu o concepție revoluționară despre lume și viață, care să acționeze cu fermitate pentru unirea întregului popor în apărarea cuceririlor socialismului, pentru dezvoltarea socialismului, ridicarea bunăstării popoarelor, întărirea independenței și suveranității țării, pentru pace și colaborare între toate națiunile lumii".

Experiența istorică a construirii socialismului în România, ca și în alte țări, demonstrează cu putere că numai pe calea unității, a realizării unui partid unic revoluționar al clasei muncitoare, al întregii națiuni, se pot asigura înaintarea spre socialism, înfăptuirea socialismului și comunismului. Tezele pentru Congresul al XIV-lea subliniază că existența și afirmarea rolului conducător al partidului politic al clasei muncitoare, înarmat cu o concepție clară, bazată pe teoria socialismului științific, cu un program științific, care exprimă interesele, aspirațiile și voința poporului, constituie o necesitate imperioasă a desfășurării procesului revoluționar, o legitate obiectivă a construcției socialismului și comunismului. În etapa actuală, avînd în vedere obiectivele măreție ale dezvoltării socialiste și comuniste a patriei noastre, este necesar — așa cum arată secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. — să se perfecționeze continuu activitatea partidului, să se asigure întărirea rolului său conducător în toate domeniile, ridicarea nivelului politic, ideologic, a combativității, a spiritului revoluționar, perfecționarea democrației de partid și întărirea continuă a legăturilor partidului cu clasa muncitoare, cu masele largi populare, cu întregul popor.

GHEORGHE MANOLACHE

RAPORTUL DINTRE CONDUCEREA UNITARĂ A ECONOMIEI ȘI AUTOCONDUCEREA MUNCITOREASCĂ

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind perfecționarea organizării și conducerii vieții economico-sociale, un loc deosebit de important îl ocupă participarea largă a maselor populare la conducerea societății, autoconducerea muncitorească, în condițiile funcționării și dezvoltării întregii economii pe baza planului național unic. Așa cum se prevede în Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea, „aplicînd cu fermitate principiul înfăptuirii socialismului cu poporul și pentru popor, partidul nostru va acționa în mod consecvent pentru dezvoltarea largă a formelor democratice de conducere, pentru asigurarea participării clasei muncitoare — clasa cea mai înaintată a societății noastre —, a țărănimii și intelectualității, a întregii națiuni, la elaborarea și transpunerea în viață a politicii de dezvoltare economico-socială a țării".

Conducerea unitară a economiei naționale și autoconducerea muncitorească constituie expresia concretă a centralismului democratic aplicat în economie, izvorînd din esența socialismului. Conducerea unitară, planificată a economiei naționale este impusă, în mod obiectiv, de necesitatea coordonării unitare a întregii activități, a armonizării dezvoltării tuturor sectoarelor și ramurilor și subordonării lor scopului fundamental al producției socialiste — ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului. În același timp, calitatea oamenilor muncii de proprietari, producători și beneficiari implică participarea lor activă și directă la elaborarea, adoptarea și înfăptuirea planurilor și programelor de dezvoltare multilaterală a patriei. Teza, formulată de secretarul general al partidului nostru, privind făurirea socialismului și comunismului cu poporul și pentru popor presupune, în mod necesar, participarea activă a acestuia la făurirea conștientă a propriului său viitor.

Conducerea unitară a economiei și autoconducerea muncitorească se află într-o relație dialectică, într-un raport de intercondiționare, fiind inseparabile una de alta; atît conducerea unitară cît și autoconducerea muncitorească au drept scop comun funcționarea armonioasă a economiei naționale ca un singur tot. Economia socialistă, în funcționarea și dezvoltarea sa planică, nu se poate bizui numai pe conducerea centrală sau numai pe autoconducere, ci impune manifestarea concomitentă a ambelor laturi. În același timp, înfăptuirea conducerii unitare a economiei naționale depinde și de modul în care se realizează autoconducerea unităților și ramurilor. Calitatea acesteia din urmă se oglindește, direct sau indirect, în eficiența actului de decizie la nivel central, caracterul realist al hotărîrilor adoptate la nivelul unităților și ramurilor contribuind la fundamentarea științifică a orientărilor dezvoltării economico-sociale la scara întregii țări, iar promovarea rapidă a noului în calificarea forței de muncă, în dotarea tehnica, în organizarea și conducerea producției și a muncii etc., în cadrul fiecărei unități, influențînd favorabil conducerea unitară a întregii economii. De asemenea, calitatea activității organelor autoconducerii în fiecare unitate economică, social-culturală și administrativ-teritorială se oglindește, într-o formă sau alta, și în rezultatele activității organelor centrale de conducere. Toate acestea fac imperios necesar ca, așa cum se subliniază în Proiectul Programului-Directivă și Tezele pentru Congresul al XIV-lea, în activitatea de conducere și planificare să se îmbine armonios rolul organelor centrale, în primul rînd al ministerelor, cu răspunderea și atribuțiile centralelor și întreprinderilor.

După cum se știe, în literatura economică occidentală se fac deseori referiri la așa-zisa incompatibilitate a planului cu piața, preconizîndu-se renunțarea de către statul socialist la conducerea unitară a economiei, pe baza planului național unic, și trecerea la funcționarea spontană a acesteia pe baza „jocului liber" al cererii și ofertei, propriu pieței capitaliste. Din păcate, asemenea teze își găsesc reflectarea, în ultima vreme, și în concepțiile, orientările specifice „socialismului de piață".

Conducerea economiei pe bază de plan constituie, așa cum este știut, una dintre trăsăturile fundamentale, esențiale ale socialismului, prin care se asigură corelarea armonioasă a producției sociale cu nevoia socială, funcționarea și dezvoltarea echilibrată a întregului complex economic național, ca un tot unitar, desfășurarea vieții economico-sociale în concordanță cu interesele fundamentale ale poporului. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., **„cu cît dezvoltarea generală a forțelor de producție, a științei, a culturii, a celorlalte sectoare se va extinde, cu atît apare necesitatea unor organisme democratice de conducere unitară a întregii activități economico-sociale".** Viața, practica socială dovedesc întru totul că problemele tot mai complexe ale dezvoltării sociale, introducerea și aplicarea noilor cuceriri ale științei și tehnicii nu diminuează, ci, dimpotrivă, determină creșterea rolului planului național unic — expresie a acțiunii conștiente, organizate a poporului în vederea dezvoltării armonioase, raționale a forțelor de producție, a întregii societăți.

De altfel, încercările unor economiști de a nega importanța planului național unic nu sînt noi; încă de la începuturile planificării socialiste, propaganda burgheză susținea că aceasta ar reprezenta o tentativă „utopică" de a infirma mecanismele spontane ale pieței, o „încorsetare" a inițiativei particulare. Realitățile, marile realizări obținute de țările socialiste într-o perioadă istorică relativ scurtă au dovedit și dovedesc însă, pe deplin, necesitatea, realismul și viabilitatea planificării unitare a economiei naționale, la baza căreia este situată ferm proprietatea obștească asupra mijloacelor de producție, evidențiind astfel inconsistența așa-zisului socialism de piață și consecințele grave pe care aplicarea în viață a acestei orientări politice le are pentru dezvoltarea economică a întregii societăți. **„Orice diminuare a rolului marii proprietăți industriale și agricole socialiste, întoarcerea la anumite forme ale proprietății capitaliste — chiar a micii proprietăți — înseamnă o dare înapoi cu zeci și zeci de ani, înseamnă a pune în pericol nu numai dezvoltarea socialismului, dar însăși dezvoltarea economico-socială a popoarelor, bunăstarea și independența lor"** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c.

Realizarea obiectivelor strategice ale dezvoltării economico-sociale, asigurarea unor proporții raționale în alocarea resurselor și în creșterea producției sociale, promovarea unor criterii viabile de optimizare la nivel macroeconomic și microeconomic, subordonarea întregii dezvoltări economice ridicării nivelului de trai al poporului sînt de neconceput în afara conducerii unitare, pe bază de plan, a economiei. Așa cum se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, „renunțarea la conducerea dezvoltării economico-sociale pe baza planului unic nu poate duce decît la dezorganizarea activității, la apariția unor contradicții cu repercusiuni grave asupra societății socialiste". Poporul, deplin stăpîn al mijloacelor de producție și al rezultatelor muncii sale, este interesat nemijlocit în buna gospodărire a propriei avuții, în conducerea economiei pe bază de plan. În mod

Digitized by

obiectiv, asigurarea progresului multilateral al patriei, făurirea cu succes a socialismului și comunismului impun o politică unică, conducerea de către stat, pe baza planului național unic de dezvoltare economico-socială.

Sporirea complexității conducerii economiei naționale, determinată de amploarea obiectivelor și sarcinilor, de accentuarea laturilor calitative ale întregii activități, de amplificarea problemelor progresului economico-social, determină și va determina, și în continuare, asigurarea conducerii, într-o concepție unică, pe baza centralismului democratic, a întregii activități. În concepția partidului nostru, în societatea socialistă nu vor dispărea niciodată funcțiile de organizare și conducere conștientă a activității și, ca urmare, vor fi necesare întotdeauna organisme centrale proprii, care să îndeplinească asemenea funcții, să evite disproporționalitatea, să asigure rezolvarea contradicțiilor și dezvoltarea armonioasă a tuturor ramurilor, ridicarea continuă a nivelului de trai al poporului.

Practic, raportul dintre conducerea unitară și autoconducerea muncitorească vizează, înainte de toate, legăturile între funcțiile de decizie pe linia gestionării resurselor materiale și bănești exercitate de organele centrale și cele îndeplinite de noile organisme ale democrației muncitorești-revoluționare. Este vorba de legături privind aria sau întinderea dreptului de decizie în activitatea economică, stabilirea limitelor în care acesta aparține organelor centrale sau celor ale autoconducerii. Asemenea probleme cum sînt elaborarea, pe baza directivelor partidului, a planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării, repartizarea venitului național pentru fondul de consum și fondul de dezvoltare, politica industrială și cea agrară, investițiile și amplasarea teritorială a forțelor de producție, creșterea productivității muncii sociale și a nivelului de trai al poporului, perfecționarea sistemului de retribuire a muncii, politica financiară, de credit, de prețuri și tarife etc. intră numai în competența organelor centrale de stat, singurele în măsură să le cunoască în profunzime și să adopte deciziile corespunzătoare. În același timp, la nivel microeconomic, stabilirea celor mai adecvate fluxuri tehnologice de fabricație, a sistemului de aprovizionare cu materii prime și materiale, a locurilor de muncă, a structurii personalului muncitor pe secții și ateliere, a producției fizice și sortimentelor aprobate, a căilor de folosire eficientă a fondurilor fixe și de reducere a consumurilor de materii prime, materiale, energie electrică, combustibili, introducerea progresului tehnic în producție și în organizarea acesteia, stabilirea măsurilor de ordine și disciplină la locul de muncă etc. intră în sfera activității de decizie a organismelor autoconducerii la nivelul unităților economice.

Cunoașterea raportului dintre conducerea unitară a economiei și autoconducerea muncitorească presupune luarea în considerare a legăturii dintre procesul individual al reproducției în fiecare unitate și reproducția socială. În concepția partidului nostru, în mecanismul de ansamblu al conducerii, unitățile economice constituie nu numai obiect al conducerii, ci și o componentă a reproducției sociale, a unui întreg omogen. Desfășurarea reproducției sociale este puternic dependentă de reproducția individuală a fiecărei unități, a fiecărei ramuri; realizarea ritmică a sarcinilor de plan în toate unitățile și ramurile economiei cît și în profil teritorial se reflectă favorabil asupra funcționării echilibrate a economiei naționale, tot așa cum rămînerile în urmă într-un sector sau altul se răsfrîng negativ asupra dezvoltării economice de ansamblu. Raportul dintre autoconducere și conducerea unitară a economiei vizează, de asemenea, legătura dintre eficiența activității fiecărei unități și eficiența pe ansamblul economiei naționale.

Mecanismul de funcționare și dezvoltare planificată a economiei naționale presupune, în concepția partidului nostru, luarea în considerare și a relației care există între organele autoconducerii la nivelul unităților, pe de o parte, și Congresul oamenilor muncii, pe de altă parte. Potrivit reglementărilor în vigoare, Congresul oamenilor muncii are un rol deosebit de important în conducerea unitară a economiei naționale, ținînd seama de faptul că în cadrul său se dezbat problemele fundamentale ale dezvoltării economiei, căile și mijloacele de înfăptuire a sarcinilor cuprinse în Programul partidului, în planul național unic de dezvoltare economico-socială, ale perfecționării autoconducerii muncitorești. Acest fenomen larg democratic acționează în direcția orientării și conducerii unitare a activității consiliilor oamenilor muncii din centrale, întreprinderi și alte unități economice, a consiliilor de conducere ale ministerelor etc. De aceea, în realizarea sarcinilor ce îi revin, Congresul oamenilor muncii adoptă hotărîri obligatorii pentru toate organele de conducere colectivă ale ministerelor și altor organe centrale și locale de stat și obștești, centralelor industriale, întreprinderilor și celorlalte unități din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe. În perioada dintre două congrese, conducerea, îndrumarea și controlul activității consiliilor oamenilor muncii se realizează de către Consiliul Național al Oamenilor Muncii, ca organ de largă reprezentare, cu activitate permanentă.

Întărirea autoconducerii muncitorești nu are nimic comun cu anarhia, cu nesocotirea și încălcarea legalității socialiste. Dimpotrivă, aceasta presupune respectarea strictă a legislației, a normelor și principiilor de conducere a societății noastre. Drepturile adunărilor generale, ale consiliilor oamenilor muncii de a adopta hotărîri trebuie să țină seama de necesitățile generale, să se încadreze în prevederile stabilite prin planul național unic.

Subliniind interdependența dintre activitățile la nivel central și cele la nivelul unităților în mecanismul conducerii și funcționării sistemului economic național, tovarășul Nicolae Ceaușescu aprecia, totodată, în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., că sporirea **„răspunderii diferitelor organisme de stat, creșterea răspunderii centralelor și întreprinderilor, autoconducerea trebuie să ducă nu la slăbirea conducerii pe baza planului unic a activității de conducere a patriei, ci la creșterea răspunderii fiecărei unități, fiecărui organism în buna administrare a proprietății socialiste, în înfăptuirea neabătută a legilor, a programelor de dezvoltare economico-socială a patriei"**.

Raportul dintre conducerea unitară și organismele autoconducerii muncitorești se cere a fi înțeles în dinamica sa. Din această perspectivă, este necesară o asemenea îmbinare a autoconducerii cu conducerea unitară a economiei care să asigure cea mai bună calitate a deciziei la toate verigile activității, încît întregul organism economic național să funcționeze cu randament superior în condițiile realizării unității de scop și acțiune a poporului, ale înaintării ferme a țării pe calea progresului general.

Există mai mulți factori care pot exercita influență asupra raportului dintre conducerea centrală a economiei, pe de o parte, și răspunderea și inițiativa unităților, pe de altă parte, cum ar fi: volumul și complexitatea sarcinilor economice și social-politice care trebuie soluționate; capacitatea de decizie a colectivelor de oameni ai muncii atît în cadrul unităților socialiste de stat cît și al celor cooperatiste; conținutul actului de decizie; progresul științifico-tehnic; problema resurselor materiale; caracterul legăturilor dintre unități, subramuri, ramuri economice; pîrghiile economico-financiare și gradul de stăpînire a lor de către oameni; interdependențele dintre economiile naționale în condițiile adîncirii diviziunii internaționale a muncii etc. Creșterea capacității oamenilor muncii și a organismelor colective de conducere de la nivelul întreprinderilor industriale sau agricole de a studia, cunoaște și decide atrage după sine necesitatea și posibilitatea afirmării tot mai puternice a inițiativei și răspunderii unităților. Calitatea umană mereu mai bună, ca urmare a pregătirii profesionale, a ridicării continue a nivelului de conștiință socialistă, se reflectă în capacitatea lor de înțelegere superioară a cerințelor progresului multilateral al patriei, a obiectivelor dezvoltării intensive, calitative a economiei naționale, ceea ce, pe de o parte, le sporește inițiativa și puterea de afirmare, iar pe de altă parte le amplifică răspunderea cu care acționează pentru înfăptuirea propriilor atribuții și sarcini.

În lumina orientărilor dezvoltării economico-sociale în cincinalul 1991—1995, cuprinse în Proiectul Programului-Directivă **al Congresului al XIV-lea va fi promovat cu fermitate principiul conducerii unitare, pe baza planului național unic, a dezvoltării economico-sociale a patriei. „Întărirea autoconducerii** și sporirea rolului diferitelor organisme de stat, al centralelor și întreprinderilor trebuie să ducă — asa cum se subliniază în acest document — nu la slăbirea conducerii unitare a activității economico-sociale, ci la creșterea răspunderii lor în înfăptuirea neabătută a legilor, a prevederilor de plan, în buna gestionare a proprietății socialiste. Este necesar ca planurile și programele — întocmite în profil de ramură, departamental și teritorial, cu participarea directă a întreprinderilor, centralelor, județelor și localităților — să asigure echilibrul material și financiar al economiei naționale, dezvoltarea ei proporțională, armonioasă, folosirea eficientă a întregului potențial productiv al țării".

În același timp, dezvoltarea planificată a economiei naționale, funcționarea în

Digitized by Google

bune condiții a cadrului democratic existent necesită creșterea răspunderii organelor centrale ale statului nostru, a ministerelor, a organelor de sinteză, a guvernului în ansamblu, pentru buna organizare a activității de realizare a planurilor și programelor, în repartizarea forțelor materiale și umane în sectoarele hotărîtoare, în controlul și urmărirea înfăptuirii obiectivelor. În acest context, planul național unic trebuie să devină un instrument de stimulare tot mai puternică a inițiativei creatoare a tuturor organismelor statului nostru, a tuturor colectivelor de oameni ai muncii, să asigure o mai buna folosire a resurselor de care dispune societatea noastră socialistă.

CONSTANTIN ENACHE

Experiența dezvoltării societății omenești, îndeosebi în epoca contemporana, pune în evidență în mod convingător faptul că pregătirea temeinică profesională, științifico-tehnică a cadrelor se înscrie printre factorii hotărîtori ai progresului și civilizației, ai dezvoltării economice și sociale în ansamblu. Pornind de la acest adevăr, de la faptul că resursele umane constituie principala forță de producție a societății, factorul decisiv al construcției socialiste, partidul nostru a stabilit, îndeosebi după istoricul Congres al IX-lea, drept coordonată majora a sistemului conducerii științifice a societății socialiste românești, educarea, formarea și perfecționarea continua a pregătirii profesionale, tehnico-științifice și politico-ideologice a cadrelor, a tuturor oamenilor muncii, în concordanță cu cerințele înfăptuirii amplelor planuri și programe de organizare, modernizare și dezvoltare a economiei naționale, cu obiectivele progresului multilateral al patriei.

În spiritul acestor orientări înnoitoare, Proiectul Programului-Directivă și Tezele pentru Congresul al XIV-lea înscriu, printre obiectivele prioritare, perfecționarea învățămîntului de toate gradele, asigurarea unei temeinice pregătiri profesionale și politice a tuturor oamenilor muncii, ridicarea continuă, prin realizarea programelor de reciclare, a nivelului de cunoștințe profesionale ale acestora, inclusiv ale cadrelor tehnice și de conducere. În lumina tezelor și concluziilor formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., la baza întregului învățămînt vor fi așezate cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane în general, concepția revoluționară despre lume și viață — materialismul dialectic și istoric, socialismul științific. Așa cum se arată în **Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea**, „învățămîntul trebuie să formeze cadre cu o temeinica pregătire profesională, teoretică și practică, în concordanță cu cerințele progresului tehnico-științific, cu prevederile programelor de organizare, modernizare și dezvoltare a economiei".

Omul reprezintă factorul esențial al dezvoltării societății, munca sa fiind unica sursă a sporirii avuției naționale; contribuția forței de muncă la realizarea obiectivelor de progres și civilizație depinde, însă, într-o măsură hotărîtoare, de orientarea și intensificarea eforturilor făcute la scară națională pe planul formarii și perfecționării cadrelor. Scopul acestor activități îl constituie, între altele, creșterea continua a calității forței de muncă.

Necesitatea ridicarii continue a nivelului de pregatire a cadrelor, a tuturor oamenilor muncii are o serie de determinari obiective, printre care se înscriu, în primul rînd, cerința trecerii la o nouă fază, superioară, de dezvoltare, imperativul înfăptuirii consecvente a strategiei partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare fermă a patriei noastre spre comunism. Această prima determinare își amplifică puternic incidențele în condițiile accentuării caracterului intensiv al dezvoltarii economiei naționale, nivelul tehnic și calitativ înalt al produselor, serviciilor și lucrarilor, productivitatea ridicata a muncii, eficiența economică superioară fiind incompatibile cu un nivel redus al calității forței de muncă.. Dobîndirea unor temeinice cunoștințe generale și de specialitate, cunoașterea corespunzătoare a tehnologiilor de lucru și a mijloacelor de producție cu care sînt înzestrate unitățile economice sînt factori de care depinde capacitatea fiecărui om al muncii — muncitor, tehnician, inginer, economist, cercetător științific sau proiectant — de a gospodări și utiliza rațional resursele disponibile, de a desfășura o activitate eficientă, calitativ superioară, de a promova ceea ce este nou, înaintat. Contribuția determinantă a pregătirii și perfecționării forței de muncă, a ridicării calității acesteia la sporirea eficienței economice se manifestă atît pe planul asigurării progresive a concordanței nivelului de pregatire a forței de muncă cu cerințele exploatării și valorificării superioare a bazei tehnico-materiale existente, cît și pe cel al introducerii și difuzării rapide în activitatea productivă a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii.

Un factor de cea mai mare importanță, care determină necesitatea perfecționării continue a pregătirii cadrelor îl constituie revoluția tehnico-științifică contemporană, sub incidența căreia se produc profunde transformari în structura și modul de folosire a forței de muncă, în sensul diminuării sensibile a importanței laturii cantitative a acesteia, concomitent cu amplificarea celei calitative, al creșterii — în cadrul laturii calitative — a importanței calificării, al reducerii importanței aptitudinilor fizice și îndemînarii în favoarea celei a cunoștințelor generale și de specialitate, a aptitudinilor creative. Dependența tot mai accentuată a dezvoltării economico-sociale de asimilarea și difuzarea largă și rapida, în activitatea productivă, a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii este, în epoca contemporană, o trăsătură definitorie a acestei dezvoltări, fapt ce a determinat ca tot mai multe țari ale lumii să-și axeze, în ultimele decenii, progresul economic pe afirmarea și încorporarea în producție a noutăților tehnico-științifice.

În același timp, dezvoltarea democrației muncitorești-revoluționare, cadrul organizatoric creat în ultimele doua decenii în țara noastră, care asigură participarea întregului popor la conducerea societății, diversificarea continuă a formelor de participare a oamenilor muncii la dezbaterea problemelor vieții economice și sociale, la conducerea unităților impun, în mod obiectiv, existența unui grad înalt de instruire profesională și de dezvoltare spirituală generală a fiecarui om al muncii, într-un cuvînt, o calitate superioară a factorului uman. O asemenea calitate oferă premisa indispensabilă fertilizării gîndirii colective, potențarii eforturilor creative, decizionale și acționale, ale tuturor membrilor organelor de conducere colectivă sau participanților la forumurile naționale ale democrației muncitorești-revoluționare, ținînd seama de faptul că democrația socialistă nu se poate dezvolta decît în masura ridicării continue a gradului de pregatire și competență al oamenilor muncii, a lărgirii orizontului de cunoaștere și creșterii nivelului lor ideologic și politic.

Un alt important factor determinant al ridicării nivelului de pregătire profesională și tehnico-științifică constă în modelul nou, superior, de om pe care și l-a propus să-l făurească societatea noastră socialistă — un om multidimensional, plurivalent, a carui capacitate de a crea bunuri, de a presta o activitate utilă se îmbină, în mod organic, cu manifestarea unor trăsături moral-volitive superioare, de existența acestora depinzînd simțul datoriei, al raspunderii fața de rezultatele muncii, afirmarea principiilor eticii și echității în viața socială, capacitatea de a promova raporturi noi între oameni în colectivele de muncă și în viața civică, hotărîrea fermă de a apăra cuceririle revoluției și construcției socialiste, ridicarea la un nivel superior a înțelegerii legilor obiective ale dezvoltării economico-sociale, trăsături care nu se pot dobîndi decît pe baza unei temeinice pregătiri profesionale și politice și a perfecționării continue a acesteia.

Ținîndu-se seama de existența obiectivă a acestor determinări, de exigențele crescînde pe care le generează desfășurarea procesului revoluționar continuu al construcției socialiste, în țara noastră a fost edificat și îmbunătățit neîntrerupt, îndeosebi în ultimele doua decenii, un sistem național de pregătire și perfecționare a cadrelor, instituționalizat printr-un act cu putere de lege. Acest sistem este atotcuprinzător, întrucît include practic toate cadrele de la orice nivel și din orice domeniu de activitate, și are un caracter profund democratic, de masa, asigurînd accesul larg al tuturor cetățenilor, fără nici o deosebire, la diversele forme de învățămînt, de perfecționare a pregătirii profesionale. Beneficiind de orientările

Digitized by Google

programatice formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și îndrumat permanent de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent om politic și savant de largă recunoaștere internațională, sistemul românesc de pregătire și perfecționare a cadrelor este orientat în funcție de cerințele actuale și de perspectivă ale dezvoltării economico-sociale a țării, asigurînd însușirea de cunoștințe care trebuie să se afle permanent în avans față de dezvoltarea respectivă; el este diferențiat pe vîrste și pe niveluri de pregătire, precum și pe domenii și are un caracter echilibrat în ceea ce privește îmbinarea formării cadrelor noi cu perfecționarea celor existente, reînnoirea permanentă a rezervei de cadre și actualizarea periodică a cunoștințelor. Sistemul este astfel conceput încît să asigure realizarea principalelor imperative ale învățamîntului modern — educația progresivă și permanentă, modularizarea treptată a programelor, folosirea tehnicilor și mijloacelor moderne de instruire. În cadrul acestui sistem se realizează atît pregătirea profesională — pe fiecare treaptă a acestuia se asigură, în funcție de nevoile de cadre ale societății și de capacitatea fiecăruia, fie accesul la treptele următoare, fie integrarea rapidă în muncă a cadrelor la nivelul de pregătire dobîndit pînă la treapta respectivă —, cît și perfecționarea pregătirii prin diferite forme — reciclarea, policalificarea, recalificarea, însușirea metodelor și tehnicilor moderne în domeniul conducerii și organizării științifice ș.a.

Potrivit prevederilor cuprinse în Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea, în viitorul cincinal întregul tineret va urma școala de 12 ani. Peste 90 la sută dintre elevi vor fi cuprinși în liceele industriale, agro-industriale, silvice și economice. În perioada 1991—1995 învățamîntul va asigura pregătirea profesională a unui număr de aproape 2 milioane persoane.

Pregătirea și perfecționarea cadrelor reprezintă — prin obiectivele cărora le sînt subordonate și care corespund modelului multidimensional, menționat anterior, al oamenilor supuși instruirii — procese ample și deosebit de complexe, în cadrul cărora se realizează nu numai un transfer cît mai eficace de cunoștințe fundamentale generale și de specialitate, actualizate permanent, ci și formarea de deprinderi practice, dezvoltarea de aptitudini și atitudini indispensabile integrării depline și eficiente în viața socială a celor ce parcurg aceste procese. Altfel spus, complexitatea proceselor de pregătire și perfecționare a cadrelor se exprimă atît în conținutul programelor prin care acestea se realizează cît și în formele și mijloacele ce asigură înfăptuirea obiectivelor menționate. În ultimă instanță, toate acestea urmăresc formarea și dezvoltarea personalității umane, contribuția fiecărui om al muncii la progresul economico-social al patriei, fiind determinată, încă de la încadrarea sa în muncă, de concepția în care a fost proiectată și de modul în care a fost realizată pregătirea sa științifico-tehnică, profesională și culturală. O asemenea concepție cuprinzătoare trebuie să reflecte principalele aspecte ale evoluției vieții economico-sociale actuale și de perspectivă din țara noastră, și anume: creșterea apreciabilă a dimensiunilor producției sociale, paralel cu sporirea mai rapidă a rolului factorilor intensivi; ridicarea susținută a eficienței producției sociale, factorul timp devenind un criteriu primordial în evaluarea acesteia; coordonarea dezvoltării economice cu cea a cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, cu transferul și extinderea rapidă în practică a celor mai noi cuceriri ale progresului tehnico-științific contemporan; adîncirea interdependențelor dintre fenomenele specifice diferitelor laturi ale vieții economico-sociale; sporirea fără precedent a complexității legăturilor în ansamblul sistemului economico-social, la scară națională și mondială.

Pe lîngă caracterul său complex, pregătirea cadrelor reprezintă, totodată, un proces permanent, în sensul că pregătirea inițială de bază, dobîndită printr-o formă de învățămînt, se cere a fi — sub înrîurirea revoluției tehnico-științifice contemporane, a cerințelor specifice diferitelor etape ale dezvoltării țării — continuu perfecționată și îmbogățită, împrospătarea cunoștințelor acumulate anterior și însușirea unor noi cunoștințe făcîndu-se atît prin efort individual, în cadru neorganizat, cît și, mai ales, în cadrul formelor organizate de perfecționare a pregătirii menționate mai sus. Prin prisma conceptului educației permanente, pregătirea științifico-tehnică și profesională a cadrelor și perfecționarea acestora sînt concepute unitar în politica partidului și statului nostru de asigurare a forței de muncă necesare economiei naționale, pe această bază acoperindu-se, în orice moment, nevoile de cadre ale diferitelor sectoare ale societății, menținîndu-se structura profesională și de calificare a resurselor de muncă în concordanță cu desfășurarea revoluției tehnico-științifice și cu nevoile activității practice și asigurîndu-se tuturor oamenilor muncii condițiile de afirmare deplină în viața economico-socială pe tot parcursul vieții lor profesionale.

În raport cu finalitatea complexă — instructivă, educativă și formativă — pe care trebuie să o aibă procesele de pregătire științifico-tehnică și profesională a cadrelor, acestea s-au axat, din ce în ce mai mult în ultimele două decenii, pe asigurarea unui profil larg al formării — model de pregătire ce l-a înlocuit pe cel anterior, propriu perioadei de început a construcției socialiste în țara noastră și caracterizat prin specializarea excesivă a cadrelor pe fracțiuni de meserii și profesii. Noul model al pregătirii de profil larg a cadrelor corespunde complexității și dinamismului actualei etape de dezvoltare economico-socială a patriei și constă în asigurarea însușirii, pe fiecare treaptă de învățămînt, a cunoștințelor de bază din domenii fundamentale ale științei — matematică, fizică, chimie, biologie — și în grefarea pe aceste cunoștințe generale, stabile în timp, a unor cunoștințe de specialitate, aflate în permanentă evoluție, proprii diferitelor meserii și profesii.

Perenitatea cunoștințelor de bază îmbinată cu dinamismul celor de specialitate asigură tuturor cadrelor, pe de o parte, posibilitatea raportării la repere esențiale de referință, general-valabile, ceea ce permite mobilitatea profesională și afirmarea potențialului creativ, iar pe de altă parte îngustarea și adîncirea sferei de cuprindere a fiecărui cadru, ceea ce îl face apt să practice, la un nivel corespunzător de competență profesională, o anumită meserie sau profesie.

Procesele de pregătire a cadrelor dobîndesc o eficacitate tot mai mare în condițiile integrării organice a învățămîntului cu cercetarea și producția, principiu fundamental de organizare și desfășurare a acestor trei activități, amplu fundamentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu și transpus în practică în ultimele două decenii. Din întrepătrunderea tot mai profundă, sub influența progresului economico-social și în condițiile revoluției tehnico-științifice, a acestor activități, care se stimulează reciproc, rezultă un conținut apreciabil îmbunătățit pentru fiecare dintre ele. Funcționalitatea ridicată a sistemului unitar pe care îl formează cele trei activități presupune: în învățămînt — promovarea unor tehnologii moderne de instruire, care să asigure eficacitatea înaltă a însușirii de cunoștințe și de deprinderi practice, a dezvoltării de aptitudini și modelării de atitudini; în cercetare — asigurarea condițiilor optime necesare integrării rapide în colectivele științifice a cadrelor didactice, studenților și specialiștilor din unitățile productive; în producție — adoptarea formelor organizatorice și metodelor de conducere care să permită participarea nemijlocită și fructuoasa a cadrelor didactice, cercetătorilor științifici și studenților la rezolvarea unor probleme deosebite ale unităților economice, desfășurarea activității productive a studenților și elevilor, acordarea asistenței economice necesare acestor unități. Pe baza acestei integrări, învățămîntul asigură, în corelație cu cercetarea științifică, înnoirea permanentă a stocului de cunoștințe transmise, în ritmul în care aceasta este împrospătată prin activitatea științifică, iar în corelație cu producția, orientarea permanentă a conținutului programelor de pregătire și perfecționare potrivit nevoilor curente și de perspectivă ale activității productive. Sistemul de învățămînt și de ridicare a nivelului de pregătire profesională — creat în anii care au trecut de la Congresul al IX-lea — și-a dovedit, în mod convingător, deplina valabilitate, avînd deschisă, în continuare, perspectiva perfecționării funcționării sale, mai ales în direcțiile reflectării mai pregnante și rapide în programele de învățămînt, în contextul actualei explozii informaționale și al dezvoltării accelerate a științei, a noutăților științifice și tehnice, lărgirea profilului pregătirii pe meserii, profesii și specialități, ridicării nivelului calitativ al pregătirii și perfecționării, în general. Acțiunea conjugată în aceste direcții a cadrelor didactice, specialiștilor din diferite domenii de activitate, cercetătorilor științifici, psihologilor, sociologilor și pedagogilor, asigură premise necesare perfecționării în continuare a sistemului de învățămînt integrat cu cercetarea și producția, astfel încît acesta să răspundă întru totul imperativelor cuprinse în documentele ce vor fi adoptate de Congresul al XIV-lea.

CORNELIU RUSSU

Digitized by Google

În centrul activității organelor și organizațiilor de partid, a tuturor instituțiilor ideologice și cultural-educative trebuie să stea permanent modelarea fizionomiei omului nou, înaintat, animat de un profund spirit patriotic, devotat trup și suflet cauzei nobile a socialismului și comunismului, făuririi celei mai drepte și mai umane societăți la care au visat spiritele avansate, revoluționare de pretutindeni, idealurilor progresului, socialismului și păcii în întreaga lume.

Din Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român

CONȘTIINȚA REVOLUȚIONARĂ puternică forță motrice a dezvoltării societății socialiste

II

Pornind de la necesitatea afirmării tot mai puternice a teoriei revoluționare, a conștiinței socialiste în construcția și perfecționarea noii orînduiri — cerință deosebit de actuală, subliniată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului, în orientările fundamentate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu —, revista „Era socialistă" a organizat o dezbatere consacrată aprofundării unor probleme actuale ale activității ideologice și politico-educative, de ridicare a nivelului pregătirii profesionale, științifice, politice și culturale a tuturor oamenilor muncii, de combatere fermă a concepțiilor, atitudinilor și comportamentelor retrograde, străine valorilor și principiilor socialismului.

În prima parte a dezbaterii, publicată, sub forma unui grupaj de articole, în numărul 17/1989, au fost abordate aspecte referitoare la funcția transformatoare, dinamizatoare a conștiinței socialiste, valorile noii orînduiri, necesitatea promovării ferme a principiilor eticii socialiste, caracterul profund umanist al întregului proces de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Publicăm în acest număr cea de-a doua parte a dezbaterii.

CONȘTIINȚA SOCIALISTĂ ȘI CONTINUITATEA PROCESULUI REVOLUȚIONAR

Formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste în conformitate cu valorile și interesele fundamentale ale noii orînduiri constituie o preocupare constantă a partidului nostru. În etapa actuală, această activitate dobîndește trăsături specifice, potrivit cerințelor valorificării la cote superioare a valențelor de progres ale conștiinței sociale. Așa cum subliniază secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie a.c., este necesar **„să facem astfel incit activitatea politico-educativă să aibă un rol mai activ în formarea conștiinței revoluționare, să devină o forță puternică care să lumineze calea spre înaltele piscuri ale societății socialiste".**

În lumina Tezelor pentru Congresul al XIV-lea al partidului, o direcție principală de acțiune în acest domeniu o constituie generalizarea conștiinței revoluționare la nivelul întregii societăți, știut fiind că ideile, conștiința înaintată pot deveni o forță materială numai atunci cînd cuprind masele.

Filozofia marxistă a pus în evidență faptul că oamenii au o multitudine de interese și aspirații, uneori contradictorii, care îi mobilizează în acțiunea de făurire a istoriei. Aceste interese și aspirații, conștiința în general au o determinare, în ultimă instanță, economică, dar și politică, etică, psihologică etc., independența lor — care se manifestă atît la nivelul indivizilor cît și la cel al unor „mari mase de oameni, popoare întregi și în cadrul fiecărui popor, clase întregi", după cum arăta Engels — fiind relativă. În procesul revoluționar de făurire și dezvoltare a socialismului, Partidul Comunist Român se călăuzește după acest principiu fundamental al dialecticii materialiste, ce are în vedere descifrarea cauzelor determinante ale fenomenelor de conștiință și dezvăluirea mecanismelor prin care conștiința socială se constituie într-o forță motrice, transformatoare a realității materiale, obiective.

Așa cum este cunoscut, după Congresul al IX-lea, care a marcat depășirea viziunii dogmatice, simpliste, mecaniciste asupra procesului revoluționar, secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a elaborat, într-o perspectivă creatoare, consecvent dialectică, o concepție închegată și unitară cu privire la făurirea noii societăți și complexitatea problemelor acesteia. Tezele referitoare la continuitatea procesului revolu-

ţionar, făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate, trecerea la o nouă calitate, superioară, în întreaga activitate economico-socială, perfecţionarea relaţiilor de producţie şi sociale, rolul activ al conştiinţei socialiste în edificarea noii orînduiri au un rol important în dinamizarea operei de făurire a socialismului şi, totodată, în dezvoltarea teoriei revoluţionare, în înţelegerea, de către masele de oameni ai muncii, a rolului istoric ce le revine în fiecare etapă.

Este semnificativ faptul că, pe măsura elaborării şi îmbogăţirii conceptului de societate socialistă multilateral dezvoltată, au fost aprofundate şi problemele privind formarea şi dezvoltarea conştiinţei socialiste, revoluţionare. Elaborarea Programului ideologic şi adoptarea sa ca parte integrantă a Programului partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism sînt relevante pentru importanţa şi consecvenţa preocupărilor referitoare la acest domeniu al vieţii sociale. Cuvîntarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c. şi Tezele pentru Congresul al XIV-lea constituie, în acest sens, noi şi remarcabile contribuţii la analiza problematicii formării omului nou, cu o conştiinţă înaintată, revoluţionară, la fundamentarea direcţiilor de acţiune în munca ideologică şi politico-educativă.

Pornind de la înţelegerea rolului activ, transformator al conştiinţei socialiste, partidul nostru subliniază în mod constant ideea potrivit căreia lărgirea continuă a orizontului de cunoaştere, înţelegerea legilor obiective ale dezvoltării sociale, ridicarea nivelului profesional, politic şi cultural al oamenilor exercită o puternică influenţă dinamizatoare asupra progresului forţelor de producţie, al întregii societăţi. Nivelul de cunoaştere şi cultură, gradul de dezvoltare a conştiinţei se manifestă astfel ca o forţă materială de prim ordin în transformarea revoluţionară a societăţii, în asigurarea perfecţionării ei neîntrerupte. De aceea, activitatea de educaţie socialistă, potrivit idealurilor şi valorilor înaintate ale noii orînduiri, constituie o parte integrantă a procesului revoluţionar, a continuităţii acestuia.

Transformarea oamenilor, înarmarea lor cu concepţia înaintată despre viaţă şi societate — materialismul dialectic şi istoric, socialismul ştiinţific —, cu cele mai noi concluzii ale ştiinţei constituie una dintre cele mai complexe probleme, cu mult mai grea, în unele privinţe, decît dezvoltarea economiei. Ca urmare, activitatea de făurire şi dezvoltare a conştiinţei socialiste este o sarcină permanentă a întregului partid, a tuturor factorilor educaţionali, care presupune muncă stăruitoare, plină de răspundere, de aceasta depinzînd însuşi viitorul comunist al patriei. **„Este necesar să înţelegem** — arată tovarăşul Nicolae Ceauşescu — **că ne găsim într-o asemenea etapă de dezvoltare, în care activitatea ideologică, politico-educativă, nivelul general de cultură reprezintă un factor de importanţă deosebită pentru întreaga noastră activitate de partid şi de stat, pentru însăşi opera de făurire cu succes a societăţii socialiste".**

În anii care au trecut de la Congresul al IX-lea, activitatea politico-educativă de formare a omului nou s-a dezvoltat şi perfecţionat continuu, pe baza teoriei revoluţionare, a soluţionării creatoare a noilor probleme implicate de procesul revoluţionar, contribuind nemijlocit la obţinerea unor importante rezultate în toate domeniile, în întreaga dezvoltare a patriei. Complexitatea problemelor făuririi noii orînduiri, modificările semnificative produse în viaţa internă şi internaţională cer însă o permanentă depăşire a nivelurilor la care s-a ajuns, realizarea unei concordanţe cît mai depline între această activitate şi dezvoltarea generală a societăţii. Pornind de la constatarea unei anumite rămîneri în urmă a conştiinţei socialiste faţă de existenţa socială, de la faptul că marile schimbări produse în domeniul economico-social nu s-au reflectat în mod corespunzător în activitatea ideologică şi politico-educativă, partidul nostru subliniază necesitatea intensificării acesteia, a ridicării ei la nivelul dezvoltării forţelor de producţie.

O condiţie esenţială, în acest sens, o constituie dezvoltarea teoriei revoluţionare, pe baza principiilor materialismului dialectic şi istoric, ale socialismului ştiinţific, prin valorificarea noilor cuceriri ale ştiinţei şi abordarea cu mai multă îndrăzneală a problemelor noi care apar. Este necesar ca teoria revoluţionară să ţină permanent pasul şi chiar să devanseze realitatea, pentru a nu se anchiloza în scheme prestabilite, în şabloane şi modele, pentru a constitui în permanenţă fundamentul teoretic al noului în luptă cu vechiul. În acelaşi timp se cer a fi studiate temeinic şi dezbătute de pe poziţii revoluţionare schimbările petrecute pe plan mondial, situaţia complexă economico-socială, pentru a se înţelege mai bine sensul evenimentelor şi perspectivele dezvoltării societăţii omeneşti, ale dezvoltării socialismului şi comunismului, care, aşa cum subliniază secretarul general al partidului nostru în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie a.c., mai devreme sau mai tîrziu vor triumfa în întreaga lume.

Decalajul semnalat între dezvoltarea forţelor de producţie şi nivelul conştiinţei socialiste se datorează, după cum se relevă în documentele partidului nostru, concentrării forţelor asupra problemelor dezvoltării economice, cît şi unor deficienţe ale muncii politico-ideologice, generate de impresia că realizările ar putea fi obţinute şi fără a se acorda prea multă atenţie acestei activităţi. O asemenea impresie a fost rezultatul absolutizării tezei cu privire la determinarea conştiinţei sociale de către existenţa socială şi caracterul automat al reflectării existenţei sociale de către conştiinţa socială. Rămînerea în urmă a conştiinţei se repercutează negativ asupra dezvoltării întregii societăţi şi, mai ales, asupra relaţiilor de producţie şi sociale. Manifestările de indisciplină, indiferenţă, lipsă de responsabilitate în îndeplinirea sarcinilor, fenomenele de subiectivism şi birocratism, de încălcare a eticii şi echităţii devin posibile tocmai pe fundalul unui nivel de conştiinţă scăzut. De aici, necesitatea, subliniată cu putere în documentele partidului nostru, a înlăturării cauzelor subiective ale disfuncţionalităţilor şi contradicţiilor, afirmării conştiinţei socialiste ca factor dinamizator al progresului social.

În legătură cu importanţa ce trebuie acordată activităţii politico-educative au fost formulate, de-a lungul timpului, diferite puncte de vedere. Astfel, ea a fost considerată la un moment dat, în virtutea unor tendinţe spre tehnicism, respinse ferm de către partidul nostru după Congresul al IX-lea, ca un domeniu „neprofesional". S-ar putea afirma că această viziune reflecta, în fond, transpunerea în plan subiectiv a strategiei de dezvoltare precumpănitor economică. A apărut, astfel, tot mai pregnant, necesitatea educării oamenilor în spiritul înţelegerii legăturii indisolubile dintre tehnică şi umanism, dintre perfecţionarea profesională şi cea politică. S-a considerat, pe de altă parte, în spirit iluminist, că rezolvarea disfuncţionalităţilor, a contradicţiilor sociale s-ar putea realiza numai prin acţiuni educative, de propagare şi demonstrare teoretică a superiorităţii noilor relaţii sociale şi a noilor valori ale socialismului, şi nu printr-un proces complex şi unitar, în care munca, exemplul viu, înalta răspundere, probate cu precădere în activitatea practică de edificare şi dezvoltare a noii orînduiri, sînt esenţiale. În opoziţie cu asemenea teze, partidul nostru a subliniat şi subliniază că în actuala etapă de dezvoltare a societăţii noastre socialiste rolul activităţii politico-educative, departe de a se diminua, este în continuă creştere. Tocmai de aceea, activitatea ideologică şi politico-educativă trebuie să se desfăşoare nu „după" rezolvarea sarcinilor din celelalte domenii ale vieţii sociale, ci concomitent cu acestea, fiind o parte integrantă a construcţiei socialiste.

Depăşirea rămînerii în urmă a conştiinţei sociale se realizează prin fundamentarea şi generalizarea unei metodologii de desfăşurare eficientă a activităţii politico-educative, de stimulare şi valorificare a iniţiativei şi creativităţii în acest domeniu. Aceasta presupune existenţa unor cadre competente, cu o temeinică pregătire profesională, ştiinţifică, cu un ridicat nivel politico-ideologic, capabile să exercite o înrurire formativă cu o finalitate bine precizată — dezvoltarea conştiinţei înaintate, revoluţionare a tuturor oamenilor muncii.

Activitatea ideologică, de dezvoltare a conştiinţei socialiste şi afirmare a spiritului revoluţionar se desfăşoară sub conducerea partidului comunist, centrul vital al întregii naţiuni. Comuniştii, cadrele de conducere au, în acest proces, responsabilităţi sporite, fiind chemaţi să promoveze necontenit, ferm valorile şi principiile socialismului, şi să acţioneze cu consecvenţă potrivit acestora, să ofere, prin gîndirea şi comportamentul lor, un exemplu demn de urmat. Spiritul revoluţionar, concordanţa dintre vorbă şi faptă, asumarea responsabilităţii în luarea deciziilor şi în înfăptuirea lor trebuie să constituie, de aceea, trăsături principale ale fiecărui membru de partid, ce urmează să se generalizeze, printr-o activitate politico-educativă susţinută, eficientă, la nivelul conştiinţei întregului popor.

Abordarea, în documentele de partid, în expunerile şi cuvîntările tovarăşului Nicolae Ceauşescu, în Tezele pentru Congresul al XIV-lea a problemelor privind conducerea activităţii economico-sociale, munca ideologică şi politico-educativă are în vedere, în primul rînd, sporirea competenţei cadrelor de partid, ridicarea nivelului lor de cunoştinţe generale, dar şi de cunoştinţe legate de dezvoltarea actuală a societăţii, a ştiinţei, a tehnicii. Înţelegerea aprofundată a problemelor economice, ale conducerii sînt esenţiale pentru ca activiştii, cadrele de partid şi de stat, toţi oamenii muncii să-şi poată îndeplini în cele mai bune condiţii răspunderile ce li se încredinţează. **„Fiecare trebuie să înţelegem că trebuie studiat, studiat continuu, trebuie învăţat!** — arată secretarul general al partidului nostru. **Nu se poate asigura o con-**

Digitized by Google

ducere corespunzătoare fără înțelegerea schimbărilor care au loc continuu în societate, în lume, în dezvoltarea forțelor de producție, a științei, culturii, a cunoașterii universale."

Programul ideologic al partidului, Codul principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, al eticii și echității socialiste sintetizează totalitatea valorilor ce stau la temelia procesului de formare a omului nou. Pe această bază se urmărește dezvoltarea unor atitudini înaintate — față de proprietatea socialistă, față de patrie —, formarea dimensiunilor esențiale ale conștiinței socialiste, a căror sinteză o constituie spiritul revoluționar, angajarea tuturor oamenilor muncii în direcția promovării neabătute a noului în gîndire și acțiune.

Desfășurarea unei activități politico-educative la cote calitativ superioare presupune atît promovarea noilor valori și idealuri ale socialismului cît și combaterea hotărîtă a concepțiilor și manifestărilor retrograde, a misticismului și obscurantismului, a șovinismului și naționalismului, a tot ceea ce frînează dezvoltarea liberă a personalității umane, afirmarea sa plenară, multilaterală. Dezvoltarea conștiinței socialiste, formarea la toți oamenii a unei concepții științifice despre lume și viață, corespunzător uriașelor cuceriri ale științei, ale cunoașterii umane, deschide largi perspective pentru aprofundarea cunoașterii, pentru înaintarea omului spre un asemenea nivel de cultură care să-l facă cu adevărat liber și stăpîn pe destinele sale, să-i dea posibilitatea să acționeze în mod conștient pentru transformarea societății, pentru realizarea unei lumi mai bune și mai drepte.

ANA BAZAC

PATRIOTISMUL SOCIALIST — TRĂSĂTURĂ ESENȚIALĂ A OMULUI NOU

Asigurarea progresului multilateral al patriei presupune, în mod necesar, formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste, în acord cu valorile noii orînduiri, între care la loc de seamă se situează patriotismul revoluționar. În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fi patriot, a-ți iubi țara, înseamnă a face totul pentru a spori avuția națională, pentru a întări și dezvolta proprietatea socialistă, a nu precupeți nimic pentru înfăptuirea exemplară a politicii partidului comunist, care corespunde pe deplin intereselor vitale ale întregii națiuni, a fi oricînd gata să faci totul, mergînd pînă la supremul sacrificiu, pentru apărarea libertății, independenței și integrității țării, pentru salvgardarea măreților cuceriri revoluționare ale poporului. Patriotismul, devotamentul față de țară, partid și popor sînt o expresie a conștiinței revoluționare, constituind o îndatorire de onoare a fiecărui comunist, a fiecărui om al muncii.

În activitatea de educație patriotică, revoluționară, de maximă importanță sînt cunoașterea și prețuirea istoriei patriei, care pune în lumină lupta necurmată, eroică a poporului român pentru libertate și unitate națională, pentru independență și suveranitate, pentru făurirea unei patrii libere și demne.

Edificarea, sub conducerea glorioasă a Partidului Comunist Român, a noii orînduiri și trecerea la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră au marcat o treaptă nouă, superioară, în afirmarea patriotismului revoluționar. Tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază în acest sens că **„există o strînsă unitate între socialism și patriotism. Nu se poate vorbi de socialism fără patriotism, care înseamnă preocuparea pentru eliberarea și bunăstarea propriului popor. Totodată, în condițiile de astăzi și în perspectivă nu se poate realiza cu adevărat patriotismul fără deplina eliberare națională și socială, fără făurirea societății socialiste".**

O asemenea concepție, profund științifică, despre patrie și patriotism, despre actualitatea și valorile lor perene se impune a fi relevată cu atît mai mult cu cît astăzi, în societățile occidentale, sînt vehiculate teze sau teorii care pun la îndoială realitatea patriei sau valabilitatea actuală a patriotismului. Adepții doctrinelor „mondialiste" sau „planetariste", pornind de la procesul real al adîncirii interdependențelor lumii contemporane, trag concluzia falsă că acest proces ar duce la lichidarea patriilor și la suprimarea sentimentului patriotic, „atașînd" omul epocii noastre la ceea ce susținătorii acestei ideologii numesc „patria planetară", rezultată din „absorbirea patriilor naționale", din contopirea lor „într-un tot unic". „Patria planetară" ar urma să constituie „noul mediu natural și social" de viață al omului contemporan și, mai ales, al omului viitorului. Acest „nou mediu" ar fi axat pe o altă logică a ordinii mondiale decît cea actuală — centrată pe suveranitatea și independența statelor-națiuni — și anume pe cea a „globalității". Pe planul sentimentelor, această situație s-ar concretiza într-un alt fel de patriotism, ce ar putea fi desemnat prin sintagma „patriotism mondial".

Asemenea puncte de vedere sînt însă infirmate de întreaga evoluție a lumii contemporane, de realitatea că, astăzi, patriile, statele, patriotismul, conștiința patriotică nu numai că nu sînt „în declin", „anacronice" sau „perimate", ci, dimpotrivă, se afirmă din ce în ce mai mult ca forțe motrice hotărîtoare ale progresului fiecărei națiuni, ca și al întregii omeniri. Această realitate își găsește expresia în năzuințele și aspirațiile crescînde ale popoarelor spre dezvoltare de-sine-stătătoare, spre afirmarea identității proprii, spre libertate, înțelegere, colaborare și pace, în manifestarea puternică a voinței lor de a fi deplin stăpîne pe propriile destine.

Dezvoltarea conștiinței patriotice reprezintă un proces complex, de lungă durată, ce presupune acțiunea convergentă a tuturor factorilor educaționali, a școlii, a familiei, a societății în general. Patriotismul socialist nu este, așadar, un „dat" de la natură, nimeni nu se naște cu acest sentiment, ci el se formează, se educă, se întreține și se dezvoltă de-a lungul întregii vieți. În același timp, forța, intensitatea patriotismului se măsoară nu prin angajamente sterile, de paradă, ci prin trăire autentică, prin vibrație afectivă în raport cu luptele desfășurate de înaintași pentru apărarea gliei, pentru dreptate și libertate, se manifestă în atitudini, convingeri și comportamente revoluționare, într-un mod nou de gîndire și acțiune, în angajarea fermă pentru apărarea și dezvoltarea proprietății socialiste, a cuceririlor revoluționare ale poporului.

Patriotismul socialist are, ca dimensiune esențială, combativitatea, acțiunea militantă împotriva a tot ce este retrograd, ostil socialismului, păcii și colaborării între popoare. El este radical opus cosmopolitismului, manifestărilor de dispreț față de cuceririle istorice obținute de poporul nostru, cu deosebire în anii construcției socialiste.

Sentimentele de dragoste și devotament nemărginit față de țară, partid și popor se exprimă în responsabilitatea fiecărui comunist, a fiecărui om al muncii față de prezentul și viitorul patriei socialiste. Ele au un caracter profund concret. Ca urmare, educația patriotică nu este o noțiune abstractă, ci presupune formarea oamenilor în spiritul atașamentului față de satul, locul, comuna, casa în care s-au născut, față de pămîntul patriei, față de tot ceea ce îi înconjoară, față de muncă, față de idealurile și valorile socialismului. În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, educația patriotică a oamenilor muncii, cultivarea dragostei și devotamentului față de partid și popor se realizează în strînsă legătură cu participarea lor activă la realizarea sarcinilor de producție, la întreaga viață social-politică a țării, la înfăptuirea exemplară a planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială, în calitate de proprietari, producători și beneficiari ai întregii avuții naționale, ca stăpîni deplini pe destinul lor. Așadar, a fi patriot înseamnă a-ți face cu prisosință datoria, a nu fi niciodată mulțumit cu ceea ce ai realizat, a fi promotor ferm al noului, a exclude automulțumirea, inerția, a contribui la afirmarea spiritului revoluționar în toate domeniile. **„Nu poți să te numești comunist, nu poți să te numești muncitor, inginer patriot** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu —, **situîndu-te pe o poziție care ține pe loc, împiedică dezvoltarea economico-socială, a științei, împiedică ridicarea generală a nivelului de trai al poporului".**

După cum se știe, cercurile imperialiste, reacționare, sub pretextul „apărării" drepturilor omului, acreditează teza potrivit căreia dreptul de a-ți părăsi patria ar reprezenta, chipurile, un drept fundamental al omului. Nu aceasta reprezintă însă dreptul omului, ci dreptul de a fi pe deplin stăpîn și liber în țara lui. Poporul român nu a părăsit niciodată pămîntul pe care s-a născut. Aici, de mai bine de 2 000 de ani, înaintașii noștri au îndurat multe greutăți, dar le-au învins, au luptat să-și făurească națiunea, un stat unitar și, de aceea, locul fiecărui cetățean român, fără nici un fel de deosebire, este aici, în patria în care s-au născut el, părinții și străbunii săi. **„Am pornit și pornim de la faptul că problemele ce trebuie**

soluționate într-o țară, greutățile de învins — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — **se rezolvă nu fugind, ci punînd umărul, unind eforturile tuturor pentru a înlătura lipsurile, pentru a înfăptui în comun o viață mai bună pentru toată lumea. Aici este locul tuturor celor care vor, într-adevăr, să contribuie la făurirea unei vieți mai bune și mai fericite pentru ei și pentru întregul lor popor!**". În această perspectivă, educația patriotică — parte inseparabilă a formării omului nou — este chemată să sădească în conștiința oamenilor muncii, a tineretului patriei noastre sentimentul mîndriei de a fi cetățeni ai României socialiste, de a fi participanți activi la realizarea celei mai drepte societăți din lume, de a fi permanent la datorie, de a servi, în orice împrejurări, poporul, patria, independența și suveranitatea României.

În concepția partidului nostru nu există misiune mai nobilă decît aceea de a-ți servi poporul, patria, în orice împrejurări, de a fi purtătorul tradițiilor revoluționare, de a acționa întotdeauna în spirit revoluționar în toate domeniile. Conștiința patriotică nu are un punct terminus, nu-și epuizează niciodată formele de exprimare; de aceea, este necesar a fi mereu stimulată, impulsionată prin ansamblul activităților desfășurate de organele și organizațiile de partid, de masă și obștești, instituțiile de învățămînt și cultură, mijloacele de informare în masă.

Uniunile de creație literar-artistică, presa și radioteleviziunea, instituțiile de cultură și învățămînt sînt chemate să oglindească tot mai pe larg preocupările, viața, năzuințele constructorilor socialismului, eroismul acestora, să fie pătrunse de spiritul patriotismului revoluționar și al solidarității internaționale, să militeze activ pentru formarea și dezvoltarea omului nou, în spiritul înaltelor idealuri ale umanismului revoluționar, ale echității și dreptății sociale, să contribuie la formarea unei conștiințe revoluționare, înaintate, să ofere tineretului perspectiva luminoasă a luptei pentru mărețele aspirații și idealuri de dreptate socială și națională, pentru comunism. Este necesar, așa cum se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului, ca arta, literatura, muzica, poezia patriotică, cîntecul muncitoresc, revoluționar, teatrul politic să ridice pe trepte superioare tradițiile revoluționare ale creatorilor din țara noastră, să slăvească poporul, patria, să redea, cît mai variat ca stil și formă, marile realizări obținute de poporul român, epopeea transformării revoluționare a patriei, să înfățișeze eroii noi ai patriei, să critice moravurile specifice vechii societăți, pe cei care încalcă morala și normele de conviețuire socialiste.

O expresie elocventă a patriotismului socialist o constituie unitatea moral-politică a oamenilor muncii din patria noastră, animați de aceleași interese și idealuri fundamentale, care acționează consecvent pentru înfăptuirea Programului partidului, conștienți fiind că numai așa își pot realiza propriile năzuințe de bunăstare și fericire, pot beneficia de rezultatele muncii lor. De aceea, partidul nostru consideră drept anacronice orice manifestări de naționalism și șovinism și relevă cu fermitate necesitatea de a se da o ripostă hotărîtă tuturor încercărilor din afară de dezbinare a oamenilor muncii din patria noastră, de subminare a unității lor moral-politice.

Experiența, practica socială demonstrează că patriotismul revoluționar și solidaritatea internațională se corelează reciproc în înfăptuirea idealurilor socialismului și comunismului. Această interdependență dialectică izvorăște din însăși esența celor două concepte: a fi patriot înseamnă a-ți iubi țara și, totodată, a milita activ pentru prietenie cu toate popoarele lumii, în lupta pentru transformarea revoluționară, înnoitoare a societății, pentru triumful cauzei păcii și colaborării internaționale. Partidul nostru, secretarul său general au fundamentat necesitatea unei înțelegeri largi, cuprinzătoare a conceptului de solidaritate internațională. „**Privim noțiunea de solidaritate internațională** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **în contextul uriașelor schimbări revoluționare din lume, care fac ca în ea să se înglobeze atît unitatea țărilor socialiste, a partidelor comuniste și muncitorești, a clasei muncitoare, cît și sprijinul mișcărilor de eliberare națională, lupta împotriva imperialismului, colonialismului și neocolonialismului, împotriva subdezvoltării, pentru făurirea noii ordini economice internaționale, înfăptuirea dezarmării, lupta pentru respectarea dreptului fiecărui popor de a fi stăpîn pe destinele sale**". În această viziune, noțiunea de solidaritate internațională presupune participarea activă la soluționarea democratică, corespunzătoare intereselor fiecărui popor, a tuturor problemelor complexe ale lumii de azi, precum și întărirea solidarității militante cu toate forțele progresiste, antiimperialiste, luarea în considerare și salvgardarea intereselor fiecărei națiuni și, pe această bază, slujirea cauzei generale a socialismului, a progresului social și păcii.

Cunoașterea și înțelegerea demersurilor României socialiste, ale președintelui Nicolae Ceaușescu în direcția realizării unei lumi a păcii și colaborării, ca expresii ale luptei de veacuri a poporului nostru pentru triumful rațiunii, al binelui, al prieteniei între toate națiunile lumii dornice de pace și progres, sînt în măsură a asigura dezvoltarea și afirmarea crescîndă a sentimentelor patriotice și de solidaritate internațională, caracteristice în cel mai înalt grad conștiinței socialiste, revoluționare.

CONSTANTIN RĂDUCU

CONȘTIINȚA POLITICĂ SOCIALISTĂ ȘI DEMOCRAȚIA MUNCITOREASCĂ - REVOLUȚIONARĂ

Analiza conținutului și funcțiilor conștiinței politice, precum și a spiritului revoluționar, ca trăsătură distinctă a conștiinței socialiste, se impune a fi realizată într-o dublă perspectivă — conștiința politică în ansamblul sistemului politic socialist și conștiința politică în interdependența sa multilaterală cu celelalte forme ale conștiinței socialiste —, în vederea evidențierii locului și rolului ei în cadrul vieții spirituale a societății. Atît conținutul cît și funcțiile conștiinței politice în etapa actuală se cer a fi definite și reevaluate permanent, în contextul concret al sistemului nostru politic, în raport cu cadrul instituțional larg al democrației muncitorești-revoluționare și cu activitatea destinată să contribuie la formarea și cultivarea capacităților de participare activă la rezolvarea problemelor dezvoltării economico-sociale, în raport, deci, cu ceea ce este desemnat prin termenul de democrație participativă.

În etapa actuală, democrația muncitorească participativă se află într-o fază calitativ nouă, determinată de mai mulți factori, printre care: creșterea rapidă a gradului de complexitate a întregii organizări sociale; trecerea la dezvoltarea intensivă nu numai în economie, dar și în toate sferele vieții sociale; ridicarea nivelului cultural, politic, ideologic, profesional și științific al membrilor societății, ceea ce face posibil un nou tip de participare conștientă, întemeiată pe înțelegerea complexității și dinamicii vieții sociale ș.a. Înseși structurile, formele de organizare a societății noastre sînt într-un proces de continuă perfecționare, pe baza unor căi și soluții proprii, specifice României, dar aflate în acord cu legitățile obiective, cu principiile socialismului științific. În acest sens, în anii de după Congresul al IX-lea, partidul, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, detașîndu-se ferm de orice poziții dogmatice, de orice scheme și modele de organizare a societății socialiste, au subliniat și subliniază necesitatea fundamentării celor mai adecvate forme de organizare socială potrivit realităților și condițiilor concrete din țara noastră. În acest sens, opțiunile politice ale P.C.R. se înscriu pe linia promovării ferme a democrației muncitorești-revoluționare, implicînd construirea societății socialiste cu poporul și pentru popor, îmbinată, așa cum se subliniază și în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, cu conducerea unitară a activității economico-sociale pe baza planului național unic de dezvoltare. Abordînd problemele cadrului larg democratic, unic în felul său, ce caracterizează în prezent societatea socialistă românească, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta, în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., că, „**pornind de la principiile de bază ale conducerii și planificării economice și sociale, de la stadiul actual al activității organelor noastre de stat, al organismelor democrației muncitorești-revoluționare, este necesar să perfecționăm continuu și să dezvoltăm formele democratice de participare a poporului la conducerea tuturor sectoarelor de activitate**".

Prin raportarea la o caracteristică esențială a sistemului nostru politic — cea a democrației muncitorești-revoluționare — se pot înțelege mai bine conținutul și funcțiile conștiinței politice în etapa actuală. Analiza dinamicii și funcțiilor conștiinței politice în raport cu noul cadru existențial al societății noastre repre-

Digitized by Google

zinta, totodată, o importantă cerință metodologică, impusă de necesitatea abordării conștiinței politice în perspectiva dezvoltării sociale, avîndu-se mereu în vedere faptul că factorul politic, implicit conștiința politică, reprezintă un factor activ, dinamizator, problematizator, constitutiv, novator față de realitatea socială, în general.

Ținînd seama de funcțiile conștiinței politice socialiste, se pot distinge cîteva mari direcții în care aceasta este chemată să se dezvolte și, în consecință, spre care trebuie să se orienteze în mod ferm activitatea ideologică și politico-educativă de formare a omului nou. În primul rînd, este necesară înțelegerea profundă a obiectivelor generale, a strategiilor de dezvoltare economico-socială elaborate de partidul nostru. Cunoașterea temeinică a realității sociale și explicarea ei, înțelegerea, pe această bază, a politicii partidului, a fundamentelor sale teoretice sînt absolut necesare, ele constituind o verigă logică firească în realizarea finalității, a funcțiilor activității politico-ideologice și cultural-educative. Întreaga activitate de modelare a omului nou apare astfel ca un proces teoretic complex, cu profunde implicații în plan practic, chemat să țină seama de particularitățile și cerințele noii etape de dezvoltare a societății românești. **„Trăim într-o lume de profunde schimbări, de avînt al științei, al culturii, al cunoașterii umane, care ridică în fața popoarelor multe întrebări și probleme cu privire la aprecierea diferitelor evenimente, la modul de soluționare a situației complexe economico-sociale contemporane și la viitorul omenirii la începutul mileniului al treilea"** — arăta, în acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c.

Din această perspectivă apare deosebit de importantă cerința, formulată de secretarul general al partidului nostru, ca activitatea ideologică și politico-educativă să dea o orientare clară în ceea ce privește schimbările produse și perspectivele dezvoltării societății românești, ca și, în general, a societății omenești, perspectivele dezvoltării socialismului și comunismului, care, mai devreme sau mai tîrziu, vor triumfa în întreaga lume. Mai mult ca oricînd este necesar a fi subliniată cu tărie ideea că mersul omenirii spre socialism constituie un proces legic, obiectiv al dezvoltării contemporane, un rol important revenind în acest cadru partidelor revoluționare, partidelor comuniste și muncitorești, chemate să organizeze și să conducă clasa muncitoare, masele largi populare în lupta pentru realizarea noii orînduiri sociale.

În același timp, așa cum se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului, fiecare om al muncii trebuie să înțeleagă importanța deosebită pe care o au aplicarea fermă, creatoare a principiilor socialismului științific potrivit condițiilor concrete ale fiecărei țări, dezvoltarea proprietății socialiste, creșterea rolului conducător al partidului, în calitate de centru vital al națiunii, întărirea luptei ideologice și politice împotriva ideologiei reacționare, a propagandei antisocialiste și anticomuniste, a oricăror încercări de a submina și destabiliza socialismul, de a atenta la cuceririle sale revoluționare.

Un alt obiectiv major al activității politico-educative de formare a omului nou îl constituie cultivarea capacităților profesionale, științifice, dar și moral-politice necesare promovării democrației participative de tip socialist, în așa fel încît această participare să se desfășoare sub semnul înaltei exigențe, al competenței profesionale, științifice, al spiritului revoluționar, novator, al responsabilității sociale în soluționarea sarcinilor din diferite ramuri de activitate și la nivel social-global. O participare de acest fel solicită o temeinică pregătire de specialitate, fondată pe motivații și aptitudini solide, pe însușirea și cultivarea noului în toate domeniile vieții social-umane, implică structuri cognitive, intelectuale care să sesizeze și să recepteze noul, dar și disponibilitatea și hotărîrea de a-l promova în practică. De asemenea, ea presupune o înaltă responsabilitate morală, politică, cetățenească, o înțelegere aprofundată a semnificațiilor și importanței propriei activități profesionale, în perspectiva cerințelor generale ale dezvoltării, care se manifestă, în ultimă instanță, în contribuția concretă adusă la bunăstarea colectivității. Din acest punct de vedere, conștiința politică socialistă implică organic exigențele multiple ale unei deontologii profesionale, indiferent de domeniul de activitate, care să dubleze și să însoțească permanent pregătirea de specialitate, presupunînd o etică a muncii.

Ca urmare, activitatea unui bun specialist este orientată permanent în funcție de două dimensiuni valorice fundamentale: adevărul și binele colectivității. Între aceste valori se stabilește o relație organică, de tipul mijloc-scop. Binele colectiv reprezintă o valoare centrală, o valoare-scop, în cadrul sistemului socialist; în mod deosebit, cînd este vorba de muncă, de profesie, de specializare, interesul colectiv reprezintă obiectivul direct al tuturor eforturilor. Responsabilitatea morală în muncă, etica muncii se caracterizează printr-un profesionalism ridicat, prin orientarea spre obiectivele de vîrf ale propriei profesii, în perspectiva valorilor sociale globale. Se poate vorbi, astfel, de o semnificație socială profundă a activității profesionale, precum și de o umanizare a profesiei prin raportarea directă la necesitățile umane, la bunăstarea colectivității.

Spiritul revoluționar, implicat direct de conștiința politică socialistă, se cere a fi înțeles prin raportare la capacitățile și deprinderile de acțiune ale fiecărui membru al societății, prin participarea sa activă, eficientă, creatoare la formularea și înfăptuirea obiectivelor fundamentale, a strategiilor globale de dezvoltare social-economică, la aplicarea corectă și promovarea principiilor societății socialiste. Spiritul revoluționar are conținuturi diferite de la o epocă la alta și în raport cu particularitățile dinamicii societății socialiste, ale procesului de dezvoltare și perfecționare a noii orînduiri. În aceste condiții, conștiința politică socialistă înseamnă angajarea concretă în înfăptuirea obiectivelor, planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială, întemeiată pe valori umaniste, pe înțelegerea complexității dinamicii sociale, a problemelor multiple ale fiecărei etape a construcției socialiste, a rolului factorilor obiectivi și subiectivi, pe explorarea posibilităților de dezvoltare și evaluarea multiplelor semnificații și consecințe, directe și indirecte, pe termen scurt și lung, ale dezvoltării sociale, pe receptivitatea permanentă la noi cunoștințe și, totodată, pe continua evaluare a propriilor opțiuni și decizii de viață, în acord cu progresul societății socialiste.

În etapa actuală, implicarea directă a conștiinței politice socialiste în întreaga dezvoltare, prin creșterea responsabilității sociale, afirmarea puternică a spiritului revoluționar în toate domeniile au un rol activ, dinamizator în întreaga dezvoltare socială și umană, impulsionînd ridicarea societății românești pe noi trepte de progres și civilizație.

ELENA ZAMFIR

MODELUL UMAN AL SOCIALISMULUI

Problematica integrării sociale a individului uman ocupă un loc distinct în cadrul dezbaterilor contemporane de idei. Confruntarea dintre orientările nemarxiste și gîndirea revoluționară relevă existența unei întregi tipologii de modele de integrare a individului în societate. Între acestea se distinge, ca model superior de integrare, modelul socialist, elaborat de materialismul dialectic și istoric, și care presupune interacțiunea permanentă dintre individ și societate, corelația strînsă dintre dezvoltarea societății și afirmarea crescîndă și multilaterală a personalității umane. Acest model implică, în plan politic, cerința, subliniată de partidul nostru, de tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a se porni permanent de la **„necesitatea realizării unui umanism nou, revoluționar, în care omul să se poată afirma plenar în strînsă legătură cu societatea, cu colectivitatea din care face parte"**.

Modelele de integrare și soluțiile date acestei probleme în societățile occidentale reflectă conținutul profund contradictoriu al orînduirii capitaliste, realitățile sale sociale dramatice. Este concludentă, în acest sens, elaborarea așa-numitului model tehnocratic, recomandat, de unii autori, ca „variantă optimă" de integrare socială în condițiile industrializării capitaliste. În realitate, acest model reflectă parțial, unilateral procesele sociale fundamentale, complexitatea relațiilor sociale; el înlocuiește în mod arbitrar determinismul social prin cel tehnic și identifică sistemul social global cu subsistemul tehnic; transferă funcțiile subsistemului tehnic asupra celui social global; eludează rolul și funcțiile reglatoare, integratoare ale subsistemului politic. Conflictele sociale și de clasă sînt înlocuite, în această viziune, cu contradicțiile dintre om și tehnică, acestea datorîndu-se unor factori de ordin profesional, capacității de „adaptare" a omului, și nu realităților social-economice și politice capitaliste. În așa-zisa lume a „șanselor egale" — so-

cietățile occidentale puternic industrializate — inegalitatea și-ar avea originea în modul de „adaptare" a individului la condițiile tehnicii.

Afirmarea puternică a revoluției științifico-tehnice are, într-adevăr, ca rezultat mutații cantitative și calitative profunde și reprezintă premisa esențială a limitării dependențelor omului și colectivităților față de natură. Creșterea libertății de acțiune față de natură este însă însoțită, în capitalism, de adîncirea dependenței omului de proprietatea privată și, prin aceasta, de noi consecințe negative de ordin economic, politic și social-cultural, deoarece această proprietate determină ca dezvoltarea tehnicii să reprezinte o sursă generatoare de șomaj în proporție de masă și să accentueze inegalitățile dintre clase și grupuri sociale.

Calea depășirii acestei stări de lucruri nu este renunțarea la revoluția științifico-tehnică sau lupta împotriva ei, ci transformarea revoluționară a societății, a sistemului social global. De aceea, singura soluție viabilă de transformare a condiției social-umane nu ține de domeniul tehnicii, ci are un caracter practic-revoluționar, vizînd desființarea proprietății privat-capitaliste, care constituie premisa alienării și dezumanizării. Realizarea unei asemenea schimbări radicale atrage după sine promovarea și afirmarea unui nou model, calitativ superior, de integrare a omului în societate.

Marx a prefigurat în linii generale modelul comunist de integrare umană, reliefînd, printre condițiile principale ale afirmării sale, esența nouă, autentic democratică a puterii politice, cît și proprietatea comună asupra mijloacelor de producție — autentica temelie a dezalienării umane. Acest model se diferențiază fundamental de cel tehnocratic, ca și de cele de integrare biologică și etică, a căror caracteristică este dată de considerarea ființei umane ca entitate pur biologică, abstractă, ruptă de condițiile concret-istorice de existență, de complexul relațiilor sociale.

Trecerea de la modelul ideal de integrare umană, schițat de întemeietorii materialismului dialectic și istoric, la cel practic, se realizează ca rezultat al revoluției și construcției socialiste, în cadrul unui proces revoluționar complex. Astfel, modelul uman al socialismului nu rămîne o schemă abstractă, imobilă și indiferentă față de realitate, ci se îmbogățește de la o etapă la alta cu noi elemente.

Trăsătura caracteristică principală a noului model de integrare a individului în societate o constituie afirmarea omului în cadrul social, raportarea sa permanentă la realitate, prin care se creează pe sine ca individ social, se obiectivează în relațiile sociale. Trăind și muncind, nu izolat, ci în societate, omul, prin însăși natura acțiunii sale creatoare, stabilește relații atît cu mediul înconjurător cît și cu comunitatea căreia îi aparține. Dacă relațiile cu natura se întemeiază preponderent pe elemente tehnico-științifice, cele cu colectivitatea au o dimensiune politico-etică. Astfel, individul apare ca un ansamblu de determinări sociale rezultate din relațiile lui cu alți indivizi și alte grupuri sociale. Dobîndește, în acest cadru, o importantă valoare teoretico-metodologică concepția partidului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, potrivit căreia **„orînduirea socialistă își propune să plămădească un om nou, cu un larg orizont de gîndire și înțelegere, capabil să descifreze sensul legilor obiective ale dezvoltării sociale, să participe în cunoștință de cauză la făurirea istoriei, să-și croiască în mod liber și conștient propriul său destin"**.

O serie de orientări filozofice contemporane, considerînd că societatea ar fi un conglomerat de „esențe individuale", că nu există determinism, contestă unitatea dialectică dintre individ și colectivitate și scoate libertatea din contextul ei social-istoric concret. Ideea esențială care se degajă din această viziune și care constituie suportul multor doctrine politice și etice idealiste o constituie izolarea individului de viața socială, de istorie, refugiul în sine și proclamarea unei libertăți asociale, a unei vieți reduse la revoltă individuală, anarhică, prin care s-ar putea ajunge la eliberarea și dezvoltarea ființei umane. Ruperea individului de esența sa socială, claustrarea, indiferentismul reprezintă, în ultimă instanță, eludarea condiției fundamentale a existenței umane, a relațiilor sociale și politice, care constituie conținutul concret-istoric și real al esenței umane.

Tendințelor de unilateralizare a raportului dintre individ și societate concepția materialist-dialectică și istorică le opune o viziune globală, dialectică asupra relației dintre individ și societate, dezvăluind faptul primordial că individul este produsul vieții sociale, iar participarea individului la viața socială — însuși procesul obiectivării lui, prin care dobîndește statutul existențial de ființă socială.

În procesul făuririi noii orînduiri sînt lichidate izvoarele opoziției antagonice dintre societate și individ, caracterul înstrăinat al muncii și se creează elementele unității stabile dintre om și conținutul activității sale, cît și ale unității dintre societate si individ. În acest proces, oamenii ajung să-și cunoască esența socială, să se cunoască pe ei înșiși, să sesizeze, treptat, corelația dintre dezvoltarea societății și creșterea posibilităților și mijloacelor lor de realizare, de manifestare a libertății de gîndire și acțiune.

Libertatea individului și responsabilitatea — ca moment al libertății — sînt condiționate de nivelul dezvoltării sociale, de relațiile politice cu colectivitatea, relații al căror conținut, în condițiile orînduirii noi, socialiste, este profund democratic și oferă o lărgire a formelor de manifestare a individului ca ființă socială. Omul apare astfel ca făuritor al istoriei, dar și ca țel suprem al tuturor transformărilor revoluționare. Socialismul realizează, așadar, o umanizare reală a lumii lucrurilor, dar și a subiectivității individului. Este deosebit de relevantă aprecierea cuprinsă în Programul Partidului Comunist Român asupra acestui fenomen specific orînduirii socialiste, asupra conținutului profund revoluționar al umanismului socialist. „Partidul — se arată în Program — va acționa ca înaltele principii ale umanismului socialist să se reflecte tot mai cuprinzător în societatea noastră, în toate sferele vieții sociale, să pătrundă adînc în conștiințe, însuflețind poporul în măreața operă de zidire a celei mai drepte și mai umane orînduiri din cîte cunoaște istoria".

Relațiile politice individ-societate au, în socialism, un caracter biunivoc și integrativ, în sensul că, pe de o parte, există o concordanță între idealurile sociale și cele individuale, iar pe de altă parte individul, angajîndu-se activ în perfecționarea și dezvoltarea vieții sociale, se integrează concret acțiunii istorice a maselor populare. Grija permanentă față de om și nevoile sale, pe care o manifestă societatea noastră socialistă, determină sporirea responsabilității individului față de bunul mers al întregii vieți sociale, oamenii proiectîndu-se și realizîndu-se ca personalitate în sfera vieții și acțiunii sociale, și nu în afara sau paralel cu acestea. Formele instituționale ale relațiilor politice nu-i mai apar ca fetișizări, reificări ale propriilor sale interese, ci ca obiectivări ale aspirațiilor sale de libertate și demnitate umană. Înaintarea spre comunism va adînci aceste procese revoluționare și va determina apariția unor forme tot mai suple și mai dinamice de integrare socială a individului, prin perfecționarea formelor de participare a acestuia la viața socială, prin crearea tuturor condițiilor necesare manifestării omului ca personalitate multilaterală.

PETREA IOSUB

CREATIVITATEA — DIMENSIUNE A PERSONALITĂȚII MULTILATERAL DEZVOLTATE

Noul model uman, parte inseparabilă a operei de edificare a socialismului și comunismului, are ca premisă teoretică viziunea globală, complexă asupra omului ca ființă naturală și socio-culturală, aptă să-și satisfacă necesitățile vitale într-un mod uman. Apariția unor noi trebuințe specific umane, ca și satisfacerea lor semnifică un ferment al progresului, un criteriu axiologic al evoluției sociale, culturale. În acest sens, epoca contemporană impune și permite prefigurarea unui nou criteriu calitativ al progresului socio-economic, cultural, uman — creativitatea.

În condițiile orînduirii noi, socialiste, creativitatea se afirmă, mai mult decît oricînd, ca nevoie vitală, socială și individuală. Ea se conturează a fi, concomitent, premisă și rezultat; premisă a unei adaptări active, transformatoare la modificările structurale din sfera producției, ca urmare a implicării tot mai accentuate a revoluției științifico-tehnice în esența acesteia, în tipul și calitatea forței de muncă. Totodată, sporirea gradului de creativitate este stimulată și impusă de revoluția în natura proprietății, de afirma-

Digitized by Google

rea proprietății socialiste care creează condițiile obiective pentru participarea largă, democratică a oamenilor muncii — producători, proprietari și beneficiari ai avuției naționale — la conducerea și organizarea vieții economice, politice și sociale, la elaborarea și aplicarea deciziilor.

Expresie sintetică a căutărilor și aspirațiilor umane de autodepășire, autoîmplinire și autoperfecționare, dar și de transformare a naturii și societății, creativitatea relevă, totodată, gradul și măsura umanizării societății și socializării umanului, constituind un parametru calitativ al profunzimii și afirmării revoluției sociale și ca revoluție a umanului. Relația indestructibilă dintre revoluția socialistă și revoluția umanului a fost relevată încă de Marx, potrivit căruia noua orînduire, comunismul, permite „suprimarea pozitivă a proprietății private, a autoînstrăinării omului" și „deci aproprierea reală a esenței umane de către om și pentru om...", reîntoarcerea conștientă a omului la sine și ca om social, ca om uman. De aceea, numai societatea care creează condițiile unei munci despovărate de exploatare poate asigura „adevărata rezolvare a conflictului dintre om și natură, dintre om și om..., dintre existență și esență, dintre obiectivare și autoafirmare", dintre individ și societate, dintre interesele individuale și trebuințele sociale.

Actul fundamental ce definește statutul ontologic al umanului, actul muncii, constituie totodată spațiul în și prin care creativitatea se transformă dintr-o aspirație într-un mod de autodepășire, de autoîmplinire, de perfecționare a ființei umane. În acest sens, munca devine, în societatea noastră socialistă, nu numai premisa supraviețuirii și dăinuirii istorice, dar și coloana vertebrală a construcției edificiului socialist la nivel structural și suprastructural. Revoluția și construcția socialistă au ca obiectiv major afirmarea multilaterală a omului, redimensionarea condițiilor sale de existență, revoluționarea modului său de a gîndi și acționa.

Munca despovărată de exploatare devine, în acest context, mai mult decît o valoare economică, unilaterală; ea se definește ca o valoare sintetică, culturală, etică, transformîndu-se, implicit, în criteriu axiologic de bază pentru a aprecia atît ceea ce este cît și, mai ales, ceea ce tinde să devină omul societății noastre socialiste. Munca, în sensul său ontologic existențial, cu finalități umanizatoare, devine astfel sistemul referențial, criteriul axiologic fundamental al aprecierilor morale, politice, economice, juridice. Atitudinea nouă față de muncă, exprimată într-o înaltă conștiință profesională și politică, amplificată printr-o pregătire temeinică de specialitate și de cultură generală, definește și se definește drept criteriu axiologic fundamental al aspirațiilor, idealurilor, dar și al faptelor, atitudinilor omului nou al societății noastre socialiste. Reumanizarea muncii se relevă ca un proces complex, de durată în care factorii obiectivi se împletesc cu cei subiectivi și, totodată, ca terenul sigur pe care se poate desăvîrși edificiul social socialist în totalitatea dimensiunilor sale socio-economice, politice, morale. Munca devine mijlocul nu numai de satisfacere a trebuințelor vitale, ci și de împlinire a dezideratului de veacuri al omului de a reveni la sine, umanizîndu-se. Omul, personalitate creatoare, liberă, orientată de înalte idealuri umaniste, receptiv la nou, nu numai că se obiectivează prin muncă, dar tot prin ea se și umanizează.

Necesitatea profesionalizării, a unei specializări intensive, ridicarea nivelului de pregătire profesională, de specialitate, exprimă un imperativ major al făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. În concepția partidului nostru, a secretarului său general, noua societate trebuie să fie nu numai cea mai dreaptă din lume, dar trebuie să se bazeze, în același timp, pe tot ceea ce a creat mai bun omenirea în toate timpurile și în toate domeniile vieții materiale și spirituale. **„A rămîne în urmă în domeniul cercetării științifice și tehnicii, al cunoașterii umane** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c. — **înseamnă a rămîne în urmă în construcția socialismului, în dezvoltarea generală a forțelor de producție, a întregii societăți. Or, societatea noastră socialistă creează cele mai bune condiții pentru realizarea rapidă a unui înalt nivel de cercetare științifică și tehnică, de ridicare a gradului general de cunoștințe pentru a asigura crearea unui popor cu o înaltă conștiință revoluționară, științifică, culturală".**

Cerința expresă de a înălța creativitatea la rangul de nevoie socială și individuală, de a găsi soluții noi la probleme noi, de a promova ferm noul, tot ceea ce este înaintat, necesitatea de a edifica o cultură nouă, în consens nu numai cu tot ceea ce s-a impus ca autentică valoare în istoria spiritualității românești, dar și cu cele mai noi achiziții ale cunoașterii din toate domeniile, ca valori perene ale tezaurului cultural al omenirii, se impun ca imperative fundamentale ale operei de făurire a noii orînduiri. Dobîndirea unei înalte culturi, transformarea omului din simplu consumator și beneficiar al culturii (naționale și universale, profesionale și generale) în veritabil creator, exigența unor atitudini noi și comportamente creative în selectarea, transmiterea și asimilarea valorilor implică, în primul rînd, o profesie, o meserie. Așa cum se subliniază în literatura de specialitate, nu poți spune despre cineva că este cult dacă nu are o meserie. Profesionalizarea nu semnifică doar însușirea de cunoștințe de specialitate, de informații, arta meșteșugului, ci și înaltă calificare, competență și autodepășire profesională; nu înseamnă doar conștiință profesională, ci și cultură profesională, cunoaștere, implică valori ca eficiența, utilitatea, tehnicitatea, ritmicitatea, înseamnă a fi, a deveni creator de noi modele, de noi criterii de discernămînt valoric, de sisteme axiologice referențiale.

În acest cadru, noțiunile de erudiție, inteligență, înțelepciune, cultură, creativitate capătă noi conținuturi. Se conturează tot mai pregnant optica după care erudiția omului modern nu derivă din capacitatea acestuia de a stoca o cantitate tot mai mare de informații, ci, mai ales, din calitatea și capacitatea inteligenței umane de a folosi cu înțelepciune informațiile primite în vederea unei adaptări creative. A fi inteligent în condițiile epocii contemporane înseamnă a fi informat, a selecta și acționa rapid, în mod creator, în consens cu informațiile primite, a alcătui noi modele perfectibile, operaționale, instrumentale. Inteligența se cere a fi potențată de înțelepciune, ea presupune a utiliza datele științei, dar și ale experienței trăite.

Specializarea intensivă, cerință a pregătirii și adaptării creative a individului la noile exigențe ale socialului, nu semnifică o îngustare, o unidimensionalizare a umanului, o marginalizare a celorlalte dimensiuni ale personalității omului nou. Exigențele multilateralității și creativității, conturate în și prin sistemul nostru socialist de valori, dezvăluie modelul uman al societății românești în prezent și în perspectivă. Pledînd pentru împletirea tot mai armonioasă a nevoilor sociale și individuale, pentru necesitatea și posibilitatea formării unui om nou, revoluționar și creator, cutezător și competent, documentele programatice ale partidului nostru, opera tovarășului Nicolae Ceaușescu direcționează întregul efort de autocreație a omului pe coordonatele specializării, dar și ale dobîndirii unei culturi moderne, largi, complementare. Umanismul se relevă astfel atît ca atitudine valorizatoare cît și ca acțiune transformatoare. Specializarea îi oferă omului posibilitatea unei înalte competențe profesionale. În același timp, se impune necesitatea îmbinării și potențării cunoașterii cu noi atitudini politice, etice, culturale precum: devotament, angajare revoluționară și responsabilitate civică, juridică, politică, dragoste nemărginită față de patrie, partid și popor.

Cultura de specialitate îi permite individului să-și amplifice aria atitudinilor creative, a disponibilităților de problematizare, dar și de imaginație, inovație, inventivitate, deci de creație în domeniul respectiv. Omul societății noastre nu este și nu devine doar un economist, inginer, medic, muncitor de înaltă calificare, ci și omul chemat să cunoască, să aprecieze și să ia decizii politice, economice, să ia hotărîri privind actul conducerii, de la nivelul unităților pînă la nivelul sistemului social.

Obiectivul major al strategiei devenirii istorice a societății noastre socialiste implică stimularea puternică a creativității, inovației, promovarea spiritului novator, creativ, demiurgic în toate sferele vieții sociale, în modelarea personalității umane și, totodată, afirmarea spiritului angajant, responsabil, expresie a esenței conștiente a edificării socialismului și comunismului. În socialism, individul uman se împlinește și își sporește gradul și calitatea participării sociale în procesul afirmării sale în actul creației, în sfera producerii de valori materiale și spirituale, a luării deciziilor politice, atitudinilor revoluționar-transformatoare, a interesului sporit pentru cunoaștere, pentru utilizarea eficientă a inteligenței umane, a marilor opțiuni valorice generate de filozofia materialist-dialectică, concepția revoluționară despre lume și viață. El este, în același timp, receptor, păstrător și transmițător de valori, producator și beneficiar al avuției materiale și spirituale. În acest sens, rolul modelator al educației socialiste, al activității politico-ideologice de formare a omului nou vizează, în concepția Partidului Comunist Român, educarea, stimularea și fructificarea creativității în vederea sporirii capacității umane de a acționa în mod activ, eficient pentru soluționarea problemelor legate de înaintarea fermă a României pe calea făuririi etapei superioare a societății socialiste multilateral dezvoltate și pregătirii condițiilor pentru trecerea la construirea comunismului.

ELENA VOICULESCU

Digitized by Google

FORMAREA UNUI LARG ORIZONT CULTURAL-ŞTIINŢIFIC

În abordarea problemelor activităţii ideologice şi politico-educative, partidul nostru are în vedere faptul că dinamismul societăţii socialiste româneşti, realizarea cu succes a marilor obiective prefigurate în Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1991—1995 şi orientările de perspectivă pînă în anii 2000—2010 sînt condiţionate în mod decisiv de potenţialul uman, de gradul pregătirii politico-ideologice, culturale şi profesionale a cadrelor, a tineretului, a tuturor oamenilor muncii. Participarea maselor la organizarea şi conducerea vieţii economico-sociale, afirmarea plenară a fiecărui membru al societăţii în această măreaţă operă de transformări înnoitoare presupun o preocupare sporită, permanentă din partea tuturor factorilor educaţionali: şcoala, organizaţiile de tineret, sindicatele, celelalte organizaţii de masă şi obşteşti, instituţiile culturale, mijloacele de informare în masă, sub conducerea şi îndrumarea organelor şi organizaţiilor de partid.

Obiectivul fundamental al activităţii politico-educative în etapa actuală îl constituie cunoaşterea temeinică şi înfăptuirea neabătută în practică a politicii interne şi externe a partidului, a principiilor socialismului ştiinţific, dezvoltate şi aplicate în mod creator potrivit condiţiilor concrete ale României. În acest sens, factorii educaţionali sînt chemaţi să acţioneze în aşa fel încît fiecare om al muncii să înţeleagă temeinic caracterul profund ştiinţific şi consecvent revoluţionar al politicii partidului şi statului nostru, faptul că marile succese obţinute în procesul edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate sînt rodul activităţii politice şi organizatorice a partidului, care reprezintă centrul vital al întregii societăţi româneşti, rezultatul uriaşelor eforturi de muncă ale întregului nostru popor şi, în primul rînd, ale clasei muncitoare. În activitatea pe care o desfăşoară, organismele şi instituţiile culturale sînt chemate, totodată, să militeze pentru întărirea intransigenţei revoluţionare împotriva a tot ceea ce este străin intereselor socialismului şi comunismului, a tot ceea ce duce la slăbirea spiritului de combativitate faţă de cei care denigrează realizările obţinute în anii revoluţiei şi construcţiei socialiste.

Un rol important în sporirea eficienţei activităţii politico-educative şi cultural-artistice revine Festivalului naţional al educaţiei şi culturii socialiste „Cîntarea României" — generoasă manifestare a muncii, hărniciei şi creativităţii întregului popor, iniţiativă strălucită a secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Festivalul a creat, încă de la prima sa ediţie, un nou cadru politico-organizatoric, menit să stimuleze participarea directă a maselor, a tineretului îndeosebi, la făurirea şi receptarea valorilor materiale şi spirituale. În acest cadru, casele de cultură, cluburile, căminele culturale, casele de cultură ale ştiinţei şi tehnicii pentru tineret, devenite în prezent centre de creaţie şi cultură socialistă, organizează acţiuni şi manifestări cultural-artistice, în măsură să asigure educarea oamenilor muncii, a tinerei generaţii în spiritul patriotismului socialist, revoluţionar, al dragostei şi ataşamentului faţă de partid şi popor, respectului şi preţuirii tradiţiilor generoase ale clasei muncitoare, ale partidului său revoluţionar, ale naţiunii noastre, în spiritul eticii şi echităţii socialiste, al concepţiei ştiinţifice, materialist-dialectice şi istorice despre lume şi viaţă. În cadrul Festivalului, prin numeroase forme şi modalităţi de acţiune cultural-educative — expuneri, dezbateri, simpozioane, sesiuni de comunicări şi referate, cercuri literar-artistice, ştiinţifice şi tehnice, lectorate, universităţi cultural-ştiinţifice, colective artistice etc. —, au fost cuprinşi, numai în ediţia actuală, a VII-a (1987—1989), peste 5 milioane de oameni, de diferite vîrste şi profesii, în rîndul cărora imensa majoritate o reprezintă tineretul. Centrele de creaţie şi cultură socialistă „Cîntarea României", bibliotecile, instituţiile profesioniste de spectacole ş.a. organizează sau găzduiesc, în strînsă conlucrare cu sindicatele, cu organizaţiile de tineret, manifestări cultural-educative şi artistice, care urmăresc cultivarea sentimentelor de cinste, a hărniciei, omeniei şi grijii faţă de avutul obştesc, a spiritului de economie şi combatere a tendinţelor de înavuţire fără muncă, de parazitism social.

O direcţie de mare importanţă a activităţii politico-educative o constituie înarmarea oamenilor muncii cu concepţia materialist-dialectică despre lume şi viaţă, formarea tinerei generaţii în spiritul umanismului socialist promovat de partidul nostru, de gîndirea revoluţionară şi cutezătoare a secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Pentru educarea materialist-ştiinţifică a maselor, aşezămintele culturale, muzeele, teatrele, cinematografele organizează sistematic expuneri, dezbateri, consultaţii ştiinţifice, expoziţii, cursuri ale universităţilor cultural-ştiinţifice, acţiuni de popularizare a cărţii, spectacole ş.a., abordînd o problematică ştiinţifică de actualitate, destinată lărgirii orizontului de cunoaştere şi dezvoltării unor temeinice convingeri materialiste şi, totodată, combaterii oricăror concepţii şi atitudini retrograde, mistice, obscurantiste.

Prin grija şi cu contribuţia directă a Comitetului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, a sindicatelor, a organizaţiilor de tineret a fost creat un cadru adecvat pentru intensificarea mişcării de creaţie tehnico-ştiinţifică de masă, care a dus la sporirea numărului invenţiilor, inovaţiilor şi raţionalizărilor, la scurtarea timpului de aplicare în producţie a unor tehnologii de fabricaţie. Beneficiind de orientările şi sarcinile stabilite de Congresul al XIII-lea şi Conferinţa Naţională ale partidului, de Congresul educaţiei politice şi culturii socialiste, pe baza indicaţiilor şi a sprijinului direct acordat de tovarăşa academician doctor inginer Elena Ceauşescu, ilustru om de ştiinţă şi savant de largă recunoaştere internaţională, factorii educaţionali şi-au intensificat acţiunile de stimulare a participării maselor, îndeosebi a tineretului, la activitatea de creaţie tehnico-ştiinţifică. Astfel, de la o ediţie la alta a Festivalului naţional „Cîntarea României" s-a constatat o evidentă creştere a contribuţiei oamenilor muncii la transpunerea în viaţă a prevederilor unor programe naţionale cum sînt cele privind dezvoltarea potenţialului propriu de materii prime şi materiale, utilizarea într-o măsură tot mai mare a materialelor recuperabile şi refolosibile, modernizarea proceselor de producţie prin crearea şi asimilarea unor maşini şi instalaţii noi, creşterea competitivităţii produselor la export şi reducerea importurilor, înfăptuirea obiectivelor noii revoluţii agrare, dezvoltarea ştiinţelor fundamentale şi aplicative.

Propunîndu-şi formarea şi modelarea conştiinţei înaintate, revoluţionare, partidul nostru conferă ştiinţei şi culturii socialiste un rol şi un loc de cea mai mare importanţă în întreaga activitate desfăşurată pentru edificarea noii orînduiri, pentru afirmarea unei noi spiritualităţi. „Partidul — se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea — pune un accent deosebit pe creşterea rolului ştiinţei şi culturii în societate. Lărgirea orizontului de cunoştinţe cultural-ştiinţifice — condiţie importantă a libertăţii şi demnităţii omului — trebuie să se afle permanent în centrul activităţii partidului nostru".

Asemenea preocupări îşi au originea în cel mai înalt grad în principiile umanismului autentic, socialist, care călăuzeşte întreaga activitate a partidului nostru de transformare revoluţionară a societăţii, de făurire a celei mai drepte şi mai umane orînduiri pe pămîntul României. Omul nou — valoarea centrală a întregului proces de făurire a culturii socialiste — este, deopotrivă, ţinta eforturilor întreprinse de instituţiile de cultură, de toţi factorii educaţionali şi purtătorul activ al valorilor morale şi spirituale ale civilizaţiei socialiste, al idealurilor şi aspiraţiilor proprii noii orînduiri sociale. Constructor conştient şi devotat al socialismului şi comunismului, întruchipînd spiritul revoluţionar, novator în gîndire şi acţiune, omul nou polarizează interesul creatorilor, reprezintă modelul demn de urmat, temeiul încrederii în prezentul socialist şi în viitorul comunist al patriei. Formulînd cu deosebită claritate obiectivele strategice ale perfecţionării în continuare a activităţii de creaţie artistică, Tezele pentru Congresul al XIV-lea relevă necesitatea ca pentru toţi creatorii adevărata sursă de inspiraţie să o reprezinte poporul român, realizările societăţii noastre socialiste. „Avem nevoie de noi romane — se arată în Teze —, de noi poezii, de noi filme şi piese de teatru, lucrări muzicale sau de artă plastică, care să contribuie — prin înaltul lor mesaj de idei şi valoare artistică — la promovarea şi afirmarea principiilor nobile ale umanismului socialist, la combaterea a tot ceea ce contravine gîndirii înaintate a epocii noastre, la creşterea generală a nivelului de cultură şi civilizaţie al poporului".

În lumina acestor orientări şi sarcini, pe întreg cuprinsul patriei se acţionează consecvent pentru ca toate instituţiile de cultură să devină adevărate centre ale creaţiei cultural-artistice, puternice focare ale dezvoltării spiritului creator al poporului nostru, care a fost, este şi va rămîne întotdeauna făuritorul, păstrătorul şi continuatorul celor mai înaintate tradiţii ale artei, literaturii, limbii române, ale culturii naţionale.

GHEORGHE MILCA

Digitized by Google

În viaţa internaţională s-au produs profunde schimbări politice, sociale, economice, militare, care modifică continuu raportul mondial de forţe. Viaţa, realitatea demonstrează că s-a realizat şi se menţine un echilibru relativ în raportul de forţe, ceea ce a făcut să se depăşească o serie de momente grele şi să se asigure, timp de aproape 45 de ani, pacea în lume.

NICOLAE CEAUŞESCU
Din Cuvîntarea la Plenara C.C al P.C.R. din 27—28 iunie 1989

DINAMICA RAPORTULUI MONDIAL DE FORŢE

În Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului se face o amplă analiză a caracteristicilor fundamentale ale situaţiei mondiale, punîndu-se puternic în evidenţă politica de pace şi colaborare promovată ferm de România socialistă, participarea activă a ţării noastre la soluţionarea constructivă a marilor probleme ale lumii contemporane. Aşa cum se arată în Teze, „întreaga evoluţie a vieţii politice internaţionale confirmă pe deplin justeţea şi realismul orientărilor politicii externe româneşti, concluziile şi aprecierile tovarăşului Nicolae Ceauşescu cu privire la tendinţele noi ce se manifestă pe plan mondial, la căile şi mijloacele de soluţionare a complexelor probleme ale lumii de azi!"

Pornind de la însemnătatea analizei dinamicii raportului mondial de forţe, „Era socialistă" a organizat o dezbatere, sub forma unui grupaj de articole, pe această temă. În prima parte a dezbaterii, publicată în numărul 17/1989 al revistei, au fost abordate asemenea probleme cum sînt: tendinţele fundamentale ale vieţii internaţionale contemporane, rolul istoric al socialismului în afirmarea unei noi politici internaţionale, noile centre de putere în economia mondială, raportul de forţe şi echilibrul militar.

Publicăm în acest număr partea a doua a dezbaterii.

II

ŢĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE ŞI ŢĂRILE NEALINIATE — NOU ŞI IMPORTANT CENTRU DE PUTERE

Este un fapt incontestabil că ţările în curs de dezvoltare şi ţările nealiniate s-au afirmat în deceniile postbelice ca un nou şi important centru de putere în configuraţia raporturilor de forţe pe plan mondial, avînd un rol de seamă în viaţa internaţională, în lupta pentru soluţionarea problemelor care confruntă omenirea.

Prăbuşirea sistemului colonial al imperialismului a avut o influenţă deosebită asupra raportului mondial de forţe, îngustînd considerabil sfera dominaţiei economice şi, mai ales, politice a ţărilor capitaliste, a fostelor metropole. Odată cu dispariţia acestui ruşinos sistem, s-au redus, într-o anumită măsură, şi posibilităţile statelor imperialiste de a depăşi sau atenua dificultăţile lor interne pe seama altor ţări, pe calea reîmpărţirii sferelor de influenţă şi a pieţelor de desfacere, ceea ce a contribuit la adîncirea puternică a crizei sistemului capitalist, la agravarea tuturor contradicţiilor sale. După cum arată secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, **„în momentul în care s-a pus problema ca ţările capitaliste dezvoltate să înceapă să trăiască pe baza muncii propriilor popoare, şi nu pe spatele a zeci de naţiuni, au apărut şi fenomenele crizei şi contradicţiile cărora încă nu li se pot găsi soluţii pe baza relaţiilor vechi".**

După ce zeci de popoare s-au constituit în state independente, ele au continuat cu fermitate lupta împotriva oricărei dominaţii străine, pentru dreptul de a se dezvolta de-sine-stătător, de a-şi valorifica în interesul propriu bogăţiile naţionale, pentru consolidarea independenţei politice şi cucerirea independenţei economice. Aceste eforturi au fost şi sînt însoţite de preocuparea crescîndă a ţărilor în curs de dezvoltare de a realiza şi întări unitatea şi solidaritatea dintre ele.

Se poate spune că relaţiile de colaborare dintre tinerele state independente, dintre ţările în curs de dezvoltare şi nealiniate s-au dezvoltat în lupta împotriva ordinii economice internaţionale, profund inechitabile, create de capitalism, a încercărilor imperialismului de a diviza aceste ţări, a politicii neocolonialiste promovate de statele occidentale, de marile monopoluri transnaţionale, de capitalul financiar internaţional. Spiritul de solidaritate al ţărilor „lumii a treia" a căpătat contur şi s-a afirmat treptat în cursul acestei lupte.

Marea varietate a condiţiilor din ţările în curs de dezvoltare şi nealiniate, determinată de nivelurile economice foarte diferite de la o ţară la alta, de specificul dezvoltării sociale, politice, naţionale, culturale a fiecăreia dintre ele, este, desigur, o realitate pe care promotorii politicii neocolonialiste o speculează din plin, încercînd să submineze şi să destabilizeze aceste ţări, să împiedice dezvoltarea colaborării şi solidarităţii dintre ele, să promoveze faţă de ele politici diferenţiate, privind, bunăoară, rezolvarea crizei datoriei externe. În pofida acestor încer-

Digitized by Google

cărî diversioniste, țările în curs de dezvoltare și nealiniate sînt tot mai conștiente de interesele lor fundamentale, comune, care le apropie și le determină să păşească pe calea unității, solidarității și conlucrării lor în lupta pentru lichidarea subdezvoltării și făurirea noii ordini economice internaționale, pentru dezarmare și pace.

Confruntate cu cerința stringentă de a-și coordona activitățile în vederea elaborării unei platforme comune în negocierile cu țările bogate, țările în curs de dezvoltare au creat, încă din 1964, „Grupul celor 77". Trebuie menționat faptul că România este membră a acestui grup, desfășurînd, în permanență, în această calitate, o activitate constructivă, larg apreciată de către statele membre. „Grupul celor 77" a devenit, de-a lungul anilor, un adevărat catalizator al eforturilor țărilor în curs de dezvoltare pentru statornicirea unor raporturi economice internaționale echitabile, eliberate de orice obstacole artificiale, și contracararea încercărilor țărilor dezvoltate de a folosi aceste raporturi ca mijloc de amestec în treburile interne ale țărilor slab dezvoltate, de jefuire și dominare a acestora; pentru obținerea de către țările în curs de dezvoltare a unor facilități preferențiale în aceste relații; pentru statornicirea unui sistem de prețuri internaționale care să nu dezavantajeze aceste țări; pentru reglementarea echitabilă a problemelor acute legate de criza datoriilor lor externe; pentru un transfer echitabil de tehnologie ș.a. „Grupul celor 77" a acționat și acționează cu consecvență, ca un important centru de putere pe arena mondială, pentru instaurarea unei noi ordini internaționale, economică și politică, eficiența participării sale la diferite reuniuni internaționale, la activitatea organizațiilor și organismelor internaționale, cum ar fi O.N.U., G.A.T.T, U.N.C.T.A.D etc., cunoscînd un proces de creștere continuă.

O imagine elocventă a cooperării, pe multiple planuri, a țărilor în curs de dezvoltare o constituie apariția unui mare număr de organizații economice ale acestor țări, la scară regională și interregională. Printre ele se înscrie, bunăoară, Sistemul Economic Latino-American (S.E.L.A.), a cărui constituire a marcat afirmarea în relațiile economice internaționale a unui nou concept, cel de „securitate economică colectivă". Un rol tot mai important îl joacă, de asemenea, Organizația Unității Africane (O.U.A), care desfășoară o luptă consecventă împotriva colonialismului și neocolonialismului, a politicii de discriminare rasială, pentru înfăptuirea aspirațiilor popoarelor africane de independență, democrație și progres, pentru promovarea politicii de înțelegere, pace și colaborare între toate țările pe baza principiilor dreptului internațional.

Dezvoltarea de-sine-stătătoare, solidaritatea reciprocă au permis țărilor în curs de dezvoltare să aibă un rol tot mai activ și în sistemul Națiunilor Unite. Astfel, în Adunarea Generală a O.N.U., cel mai larg forum al statelor lumii, numeroase rezoluții constructive în probleme majore ale lumii contemporane au fost adoptate din inițiativa grupului țărilor în curs de dezvoltare, în pofida poziției obstrucționiste a unora sau altora dintre țările capitaliste dezvoltate. Momente de referință în acest sens au fost, de pildă, sesiunile speciale ale Adunării Generale a O.N.U., convocate din inițiativa țărilor în curs de dezvoltare, precum cea care a adoptat „Declarația" și „Programul de acțiune" privind instaurarea noii ordini economice internaționale, documente care, ulterior, au stat la baza negocierii și adoptării unor importante programe de acțiune în domenii specifice, fie de către Adunarea Generală a O.N.U. (cu privire la populație — București, 1974; alimentație — Roma, 1974; cooperarea industrială — Lima, 1975; cooperarea „Sud"-„Sud" — Buenos Aires, 1978; știință și tehnologie — Viena, 1979; sursele noi sau regenerabile de energie — Nairobi, 1981 etc.), fie de către alte organizații și organisme internaționale.

Tot din inițiativa țărilor în curs de dezvoltare, în cadrul O.N.U. au fost adoptate „Strategiile internaționale ale dezvoltării", care, prin obiectivele, principiile și normele recomandate, au exercitat o influență pozitivă asupra eforturilor îndreptate spre lichidarea stării de subdezvoltare. Însăși structura sistemului Națiunilor Unite a trebuit să se adapteze la prezența activă, în număr tot mai mare, în cadrul organizației mondiale, a tinerelor state independente. Au fost create organisme specifice, cum ar fi U.N.C.T.A.D, P.N.U.D., Programul Alimentar Mondial etc., menite să vină în întîmpinarea cerințelor formulate de țările în curs de dezvoltare, să contribuie la rezolvarea problemelor cu care se confruntă aceste țări, ca și comunitatea internațională în ansamblu. Chiar și alte organizații, existente de mai multă vreme, cum este, bunăoară, Acordul General pentru Tarife și Comerț (G.A.T.T.) — considerat mult timp drept un fel de club al țărilor bogate —, s-au văzut, în cele din urmă, nevoite să țină seama de realitatea reprezentată de țările în curs de dezvoltare, să accepte, sub presiunea lor, o serie de revendicări ale acestor țări.

Un moment important în dinamica raportului mondial de forțe l-a constituit **apariția mișcării țărilor nealiniate**, ca un nou și important centru de putere în viața internațională, care se manifestă ca o forță progresistă de seamă a lumii contemporane, a luptei pentru desființarea blocurilor militare, abolirea politicii de forță și dictat, de amestec în treburile interne ale altor țări, pentru afirmarea unei politici antiimperialiste și anticolonialiste active. În prezent, mișcarea de nealiniere, care include două treimi din numărul total al țărilor lumii, majoritatea dintre ele fiind țări mici și mijlocii, tinere state independente, țări în curs de dezvoltare — la care România participă cu statut de invitat permanent — este chemată, mai mult ca oricînd, să-și sporească aportul la lupta popoarelor pentru pace și progres, pentru dezarmare, pentru instaurarea unei noi ordini economice mondiale, pentru afirmarea unui curs nou în viața internațională.

Documentele adoptate în ultimii ani de către conferințele țărilor nealiniate, — dintre care cea mai recentă, a IX-a, și-a desfășurat lucrările în prima decadă a lunii septembrie a.c. la Belgrad, cu participarea reprezentanților a 102 țări nealiniate, în mare parte la nivel de șefi de state și de guverne — relevă preocuparea lor de a-și intensifica eforturile pentru adaptarea mișcării la evoluțiile intervenite în viața internațională, pentru găsirea unor noi modalități de acțiune, care să permită creșterea influenței țărilor nealiniate asupra evoluției vieții internaționale, sporirea rolului lor în soluționarea problemelor complexe ale lumii contemporane. Așa cum rezultă din aceste documente, în centrul atenției mișcării de nealiniere se află probleme majore ale contemporaneității, cum sînt dezarmarea, și în primul rînd dezarmarea nucleară, lichidarea pe cale politică, prin negocieri, a tuturor conflictelor dintre state, abolirea politicii neocolonialiste, a apartheidului și rasismului, lichidarea subdezvoltării și făurirea noii ordini economice internaționale, adoptarea unei soluții globale, eficiente, a crizei datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, instaurarea unor relații economice echitabile între toate statele lumii. În acest context, o deosebită importanță prezintă reafirmarea, în documentele Conferinței de la Belgrad, a imperativului respectării în relațiile dintre state a principiilor egalității în drepturi, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, renunțării cu desăvîrșire la politica de forță și dictat.

Dezbaterile politice desfășurate în ultima vreme în cadrul mișcării țărilor nealiniate au evidențiat, o dată în plus, justețea politicii externe a României socialiste, a pozițiilor, inițiativelor și acțiunilor țării noastre, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, privind necesitatea promovării unei noi gîndiri politice în rezolvarea problemelor complexe care confruntă omenirea, a afirmării mai puternice, în viața internațională, a țărilor în curs de dezvoltare, a țărilor mici și mijlocii, a statelor nealiniate, care, întărind colaborarea și solidaritatea dintre ele, sînt chemate să participe tot mai activ, cu drepturi egale, alături de marile puteri, la soluționarea problemelor mondiale. Reconfirmînd importanța deosebită pe care țara noastră o acordă contribuției mișcării de nealiniere la atingerea tuturor acestor obiective, **Mesajul adresat de președintele Nicolae Ceaușescu Conferinței de la Belgrad** subliniază: **„Astăzi, mai mult ca oricînd, capacitatea de acțiune a mișcării de nealiniere, puterea ei de a exercita o influență pozitivă pe plan internațional depind de întărirea unității și solidarității țărilor nealiniate. Actualele condiții internaționale impun ca mișcarea de nealiniere să-și întărească și mai puternic caracterul său antiimperialist și anticolonialist, să acționeze cu și mai multă forță și consecvență pentru promovarea țelurilor și obiectivelor sale fundamentale — de independență, progres social și pace în lume".**

Acționînd în spiritul principiilor fundamentale ale politicii sale externe, România întărește continuu relațiile cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate în lupta împotriva politicii imperialiste și neocolonialiste, pentru lichidarea subdezvoltării și edificarea unei noi ordini economice mondiale, pentru dezarmare și pace.

ȘTEFAN DUMITRESCU

Digitized by Google

IMPORTANȚA DECISIVĂ A EUROPEI

Europa a fost din cele mai vechi timpuri, și rămîne și în zilele noastre, continentul care concentrează cele mai diverse și contradictorii trăsături, cele mai complexe tendințe, dar care, în același timp, a exercitat și exercită o influență hotărîtoare asupra întregii lumi. În ultima jumătate de secol, apariția și multiplicarea armelor nucleare și a altor mijloace de distrugere în masă, perfecționarea în ritm accelerat a armamentelor convenționale, creșterea continuă a nivelului cantitativ și calitativ al arsenalelor militare, criza economică, politică, socială și financiară mondială, în condițiile creșterii interdependenței între statele europene, ca și între acestea și țările de pe alte continente, au accentuat, mai mult ca oricînd starea de indivizibilitate a păcii atît la scară europeană cît și la scară planetară. Toate acestea situează pe primul plan al actualității problematica locului, rolului și răspunderilor ce revin țărilor și popoarelor europene.

Secretarul general al partidului, președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este inițiatorul și promotorul recunoscut și apreciat al unor concepte și idei revoluționare cu privire la rolul și locul Europei în condițiile actualului raport internațional de forțe, la marile răspunderi ale popoarelor europene, ale statelor continentului, ale oamenilor politici și forțelor realiste de pe acest continent, în mersul înainte al istoriei, în progresul economic și social al lumii, dar mai ales în problema-cheie a zilelor noastre — pacea și războiul, supraviețuirea sau anihilarea civilizației umane. De numele și prodigioasa activitate a președintelui României sînt indisolubil legate numeroase propuneri, inițiative și acțiuni privind edificarea unui nou sistem de relații care să înlocuiască confruntarea și războiul rece; pregătirea, desfășurarea și dezvoltarea procesului C.S.C.E.; elaborarea și transpunerea în viață a concepției novatoare, umaniste, democratice privind crearea unei Europe unite în diversitatea sa, bazată pe respectul față de orînduirea socială a fiecărui popor, tradițiile și felul său de a fi, necesitatea respectării cu strictețe a principiilor independenței și suveranității naționale.

Partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază faptul că Europa deține un rol hotărîtor în raportul de forțe din lume, în lupta dintre tendințele opuse ce se manifestă în cadrul acestui raport pentru a înclina balanța în favoarea forțelor păcii, dezarmării și progresului. Și după cum aprecia, cu deplin temei, conducătorul partidului și statului nostru, nu există o forță mai importantă decît Europa care să poată contribui la realizarea unui acord între cele două mari puteri. Nici un alt continent, nici o altă forță nu pot juca rolul pe care îl poate avea Europa în a determina și contribui la soluționarea problemelor cardinale ale lumii contemporane. Mai ales în condițiile actuale, cînd situația continuă să fie gravă și complexă, Europa este chemată să-și asume un rol decisiv în înlăturarea pericolelor fără precedent la adresa păcii, care s-au acumulat pe continent, ca și în întreaga lume.

Pornind de la această cerință fundamentală a vieții internaționale contemporane, țara noastră a acționat și acționează cu toată hotărîrea — așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c. — pentru realizarea unor relații noi, de deplină egalitate, care să asigure progresul economic și social al fiecărui popor, să ducă la întărirea colaborării, unității și securității tuturor națiunilor din Europa.

În concepția României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, realizarea unei Europe unite în diversitatea orînduirilor sociale trebuie să aibă loc pe baza respectării independenței și suveranității fiecărui popor. **„Nu sîntem și nu vom fi niciodată pentru o Europă în care să dispară independența popoarelor și națiunilor!"** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Așa cum se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului, „România militează activ pentru o Europă unită, a colaborării și păcii, bazată pe respectarea riguroasă a diversității orînduirilor sociale, a libertății și independenței fiecărui popor. Țara noastră nu este și nu va fi niciodată pentru o Europă în care să fie încălcată independența popoarelor și națiunilor, indiferent sub ce formă!" În acest sens, o importanță esențială prezintă respectarea strictă a principiilor elementare de relații între state, renunțarea la orice ingerințe în treburile interne ale altor state, la orice încercări de destabilizare a situației din alte țări. **„Este necesar să se înțeleagă aceasta** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu în Cuvîntarea la marea adunare populară din municipiul Iași — **și de către acele țări care consideră că pot folosi documentele adoptate la Viena pentru a intensifica amestecul în diferite țări, acțiunile de destabilizare în unele țări socialiste... Dorim să se pună capăt oricărui amestec în treburile interne ale altor țări și să se înțeleagă bine, de acele cercuri care consideră că pot să ducă o activitate de învrăjbire în Europa, că aceasta este în contradicție cu spiritul de la Helsinki, cu Carta O.N.U. și nu servește cooperării și securității în Europa".**

Republica Socialistă România, ca țară europeană, care a cunoscut din plin distrugerile și suferințele războaielor, și-a îndeplinit și își îndeplinește în mod exemplar toate răspunderile ce îi revin și militează activ pentru îndepărtarea pericolului de război și asigurarea unui front unit, viguros al păcii și securității, al cooperării și încrederii în Europa și în lume. Pe această linie se înscriu și numeroasele demersuri și măsuri întreprinse de țara noastră, personal de președintele României, pe căi bilaterale, în foruri internaționale, acțiunile profund constructive inițiate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, de mare răsunet internațional, pentru a opri agravarea situației, pentru a determina un nou mod de gîndire și acțiune, pentru a face astfel încît Europa să-și aducă contribuția, pe măsura potențialului său, la lichidarea pericolelor și amenințărilor la adresa păcii, la oprirea înarmărilor, în primul rînd a celor nucleare.

În anii de după Congresul al IX-lea țara noastră a inițiat abordări noi, îndrăznețe în aceste probleme, prezentînd un program complex, realist, care să ducă la dezarmarea generală, și în primul rînd la dezarmarea nucleară. România a propus realizarea unui acord general la care să participe atît țările posesoare de arme nucleare cît și statele nenucleare. De asemenea, după cum este știut, țara noastră a propus, încă din decembrie 1982, inițierea de negocieri directe între statele din cele două alianțe militare din Europa privind reducerea armelor convenționale și cheltuielilor militare pornind de la realitatea că ele poartă răspunderea pentru situația creată pe plan militar pe continent. Țara noastră apreciază că propunerile țărilor Tratatului de la Varșovia, în această privință, demonstrează voința și hotărîrea acestor state de a acționa pentru reducerea substanțială a forțelor armate, armamentelor convenționale și bugetelor militare.

De activitatea neobosită a României sînt indisolubil legate și acțiunile pozitive care au avut și au loc pe linia dezvoltării și întăririi colaborării între toate țările din Balcani și transformării acestei regiuni într-o zonă fără arme nucleare și chimice, fără baze militare străine, într-o zonă a colaborării pașnice și bunei vecinătăți.

Pornind de la analiza aprofundată a realităților europene, România s-a pronunțat și se pronunță ferm pentru desființarea concomitentă atît a Tratatului de la Varșovia cît și a pactului N.A.T.O., considerînd că blocurile militare nu oferă nici o garanție de securitate reală, că, dimpotrivă, existența lor poate duce numai la agravarea situației internaționale, după cum și realizarea unor blocuri economice ar duce la divizarea Europei, și nu la consolidarea relațiilor de colaborare dintre statele continentului. **„Cînd ne pronunțăm pentru o Europă unită** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **înțelegem nu o Europă a blocurilor militare sau a blocurilor economice, deoarece aceasta nu este în interesul nici unui popor, ci o Europă a colaborării națiunilor libere, independente. Aceasta va asigura cu adevărat forța unei Europe a progresului și civilizației."**

Este un adevăr de necontestat că, deși s-au realizat unii pași pe calea tratativelor de dezarmare (realizarea acordului privind rachetele nucleare cu rază medie și mai scurtă de acțiune între U.R.S.S. și S.U.A.), aceștia constituie doar un început, că relațiile internaționale se mențin încordate, sînt foarte complexe și chiar grave. De fapt, așa cum demonstrează însăși viața, cursa înarmărilor continuă; se produc, în continuare, noi arme nucleare, continuă experiențele nucleare, au loc acțiuni de militarizare a Cosmosului, se discută intens în N.A.T.O. despre perfecționarea și modernizarea unui sistem întreg de arme, se fac presiuni, în acest sens, asupra altor state.

„Echilibrul forței", bazat pe puterea militară a celor mai înarmate state, trebuie să fie înlocuit cu echilibrul intereselor de pace și securitate ale tuturor statelor. După cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„noi pornim de la faptul că securitatea fiecărui popor, securitatea mondială nu se pot asigura prin menținerea și dezvoltarea anumitor tipuri de**

arme, ci prin renunțarea la ele, prin reducerea acestora, sub un control strict internațional. În această direcție toate statele, mari sau mici, sînt direct interesate în realizarea dezarmării, în lichidarea armelor de distrugere în masă. Nu se pot lăsa aceste probleme numai pe seama marilor puteri, sau a cîtorva țări."

Bazată pe tăria de neclintit a convingerilor sale, pe temeinicia deschiderilor și inițiativelor sale, pe care viața însăși le-a confirmat de-a lungul ultimelor decenii, România acționează cu neslăbită consecvență, pe toate planurile, pentru înfăptuirea idealurilor de pace, dezarmare și înțelegere între popoare. În acest cadru se înscriu și considerentele și propunerile României, ale președintelui Nicolae Ceaușescu, privind problemele dezarmării, încrederii și securității pe continentul european, prezentate la începutul lunii martie 1989 la Reuniunea de la Viena a miniștrilor de externe ai celor 35 de state participante la procesul C.S.C.E din țările europene, S.U.A. și Canada, care au fost primite cu mare interes de participanții la reuniune, cît și de opinia publică internațională.

După cum se cunoaște, România a prezentat la Viena o serie de propuneri realiste și constructive privind aspectele cele mai importante care formează obiectul celor două foruri de negocieri, respectiv, pe de o parte, dezarmarea convențională, iar pe de alta întărirea încrederii și securității pe continentul european. Au reținut atenția opiniei publice europene, prin semnificația lor deosebită, propunerile țării noastre privind reducerea de către cele două alianțe militare a armamentelor cu 50% pînă la sfîrșitul acestui secol; necesitatea ca reducerile să se efectueze proporțional cu gradul de înarmare al țărilor, statele cu forță militară mai mare urmînd să aplice reduceri superioare; reducerea la jumătate a cheltuielilor militare, resursele astfel eliberate urmînd să fie folosite exclusiv în scopuri pașnice; trecerea la restrîngerea producției de armament cu lichidarea unor întreprinderi militare sau reorientarea lor spre producția civilă.

Negocierile inaugurate la Viena arată că țările europene au pornit la un drum care, desigur, nu va fi nici ușor, nici simplu. Important este ca fiecare participant să dea dovadă, pînă la capăt, de voința politică necesară de a negocia cu bună credință în scopul ajungerii, într-un timp cît mai scurt posibil, la acorduri și măsuri general-acceptabile, de natură să ducă la reducerea efectivă a forțelor armate și armamentelor pe continentul nostru, să întărească securitatea fiecărui stat, înțelegerea și încrederea între popoare, pacea întregii lumi. Așa cum este cunoscut, România nu numai că se pronunță pentru dezarmare, dar a și acționat concret în această direcție, reducîndu-și în mod unilateral efectivele militare, armamentele și cheltuielile militare.

Prin acțiunea lor unită și hotărîtă, popoarele europene pot determina un curs calitativ nou al vieții internaționale, trecerea de la vorbe la fapte, la înfăptuirea unor măsuri reale, practice de dezarmare și securitate. În acest fel, Europa va oferi lumii un important exemplu pozitiv, va influența în mod decisiv soluționarea gravelor probleme existente pe plan mondial, își va îndeplini, la cota de răspundere cerută de momentul actual, rolul ce îi revine în politica mondială.

ION DATCU

AFIRMAREA CRESCÎNDĂ A STATELOR MICI ȘI MIJLOCII

În ultimele decenii, în politica mondială se afirmă tot mai mult statele mici și mijlocii, țările în curs de dezvoltare, țările nealiniate, ca una dintre componentele cele mai importante ale raportului internațional de forțe. Ele constituie imensa majoritate a statelor lumii, a participanților la viața internațională, fiind vital interesate în democratizarea relațiilor dintre state, în realizarea unei noi ordini economice și politice internaționale, care să asigure luarea în considerare, în mod echitabil, a intereselor de securitate și dezvoltare ale tuturor membrilor comunității internaționale, pe temeiul avantajului reciproc, al respectării independenței și suveranității naționale, al neamestecului în treburile interne ale altor state. Este vorba de mutații stringent necesare în relațiile economice, politice, militare, juridice, care să determine un echilibru despovărat de politica de forță și amenințare cu forța, de înarmare și război, întemeiat pe deplină egalitate în drepturi.

Democratizarea reală a vieții internaționale și făurirea unei noi ordini mondiale sînt chemate să asigure colaborarea rodnică între toate statele — mari, mici și mijlocii —, edificarea unor relații de egalitate reciproc avantajoase, eliberate de practicile politicii de dominație, de hegemonie. Situîndu-se la un nivel calitativ superior, noul echilibru de forțe trebuie să țină seama de interesele, drepturile și îndatoririle tuturor categoriilor de state. Așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, el **„se va baza pe o mai mare diversitate a centrelor de putere, va ține mai mult seama de rolul lumii a treia, al țărilor mici și mijlocii, al țărilor în curs de dezvoltare și țărilor nealiniate... Pentru a fi viabil, noul raport de forțe și noul echilibru trebuie să se bazeze pe principii de egalitate, de respect al independenței și neamestec în treburile interne ale altor popoare".**

Dar democratizarea relațiilor dintre state nu se limitează la revendicarea unui nou statut al țarilor mici și mijlocii în viața internațională; ea are o finalitate transformatoare globala, deoarece presupune creșterea responsabilității tuturor statelor în acest proces, asumarea de către toate guvernele a unei poziții angajate, constructive, manifestarea unei prezențe active a tuturor statelor. Aceasta presupune o schimbare esențială în însuși comportamentul tuturor statelor, precum și edificarea și dezvoltarea unor noi structuri de negociere în măsură să pună de acord, să armonizeze, pe baze echitabile și în spiritul respectului reciproc, interesele tuturor popoarelor. Este vorba, deci, de realizarea unui nou echilibru internațional, al păcii și cooperării, care să facă imposibile recurgerea la forță, promovarea politicii de forță, dictatul, hegemonia.

Pentru înțelegerea necesității democratizării vieții internaționale și a sensului real al acestui proces trebuie avut în vedere, printre altele, faptul că, în mod firesc, între state există inegalități, deseori mari, decalaje în ce privește suprafața, populația, resursele naturale, dezvoltarea forțelor de producție și capacitatea tehnologică, forța militară. Îndeosebi nivelurile foarte diferite ale dezvoltării economice și sociale împart lumea în „bogați" și „săraci" pe plan internațional, cu consecințe asupra tuturor domeniilor raporturilor dintre state. Aceasta a generat și posibilități asimetrice, inegale ale statelor de a-și promova interesele pe arena mondială, a condus la relații ierarhice, de dominație și exploatare între state, de hegemonie și dictat. Pe temeiul potențialului și capacităților diferite din punct de vedere economic, politic, militar s-au constituit și diferențe de putere, raporturile dintre state au căpătat tot mai mult înfățișarea unor relații de putere care conservă și consolidează interesele unui număr restrîns de mari puteri militare și țări bogate prin practici de dominație și dependență.

În ultimele decenii, în lume au avut loc mari transformări revoluționare, sociale și naționale, s-a dezvoltat cu putere tendința spre lichidarea politicii imperialiste, colonialiste, a sferelor de influență, de amestec în treburile interne, tendința de instaurare a unor relații noi între state, bazate pe egalitate, pe respectul independenței și suveranității, pe neamestec în treburile interne, tendința de lichidare a politicii de forță și dictat, de asigurare a dreptului fiecărui popor la dezvoltare liberă, independentă, așa cum dorește, fără nici un amestec din afară.

Evoluția istorică a adus contribuții noi la afirmarea principiului egalității în drepturi a statelor, ca și la îmbogățirea lui. Afirmarea țărilor socialiste pe plan mondial a consolidat forța de acțiune a mișcării pentru democratizarea relațiilor internaționale, iar mișcarea de eliberare națională, ea însăși o expresie pregnantă a luptei popoarelor pentru democratizarea relațiilor dintre state, a consacrat accesul la viață independentă și suverană a peste două treimi din populația omenirii, îmbogățind, totodată, considerabil, conținutul politic al procesului de democratizare cu valențe noi. Participarea suverană, pe baza egalității depline în drepturi, a tinerelor state, la viața internațională a condus, în primul rînd, la intensificarea luptei pentru statornicirea unor relații noi, democratice, între fostele colonii și fostele metropole; afirmarea crescîndă a acestor țări în lume a dat un impuls cu totul deosebit manifestării rolului țărilor mici și mijlocii, a contribuit la sporirea capacității lor de a-și promova interesele vitale, de a determina restructurarea relațiilor de putere. Deasupra și dincolo de diferențele de orînduire socială, dezvoltare economică și putere militară, țările mici și mijlocii reprezintă o realitate impunătoare a lumii contemporane, cu influențe pozitive asupa dinamicii raportului internațional de forțe. Așa cum se subliniază în Tezele pentru cel de-al

Digitized by Google

XIV-lea Congres al partidului „este necesară participarea activă, în condiții de deplină egalitate, la viața internațională a tuturor statelor și îndeosebi a țărilor mici și mijlocii, care constituie marea majoritate a lumii!"

Omenirea, în totalitatea sa, indiferent de puterea, de dezvoltarea economică ori de orînduirea statelor, este confruntată cu primejdii de dimensiuni mondiale care, pe termen mai scurt ori într-o perspectivă mai îndepărtată, amenință pe toți locuitorii Terrei. În fapt, probleme globale condiționează însuși progresul civilizației, pentru că se referă la totalitatea domeniilor existenței sociale, ale dezvoltării omenirii. Fie că este vorba de cursa înarmărilor, cel mai amenințător și dezechilibrant fenomen al zilelor noastre, care, în ipostaza sa nucleară, amenință însăși existența condițiilor vieții, fie că este vorba de subdezvoltare, în genere, de marile decalaje ale lumii, de problemele resurselor, ale datoriei externe, ale echilibrului ecologic, ale energiei, alimentației etc., toate aceste probleme nu pot fi soluționate, în condițiile amplificării interdependențelor mondiale, decît printr-o abordare unitară, sistemică, cu participarea tuturor statelor. Numai astfel este posibilă luarea în considerare a drepturilor fundamentale la viață, la muncă, la condiții civilizate de trai ale tuturor locuitorilor planetei noastre.

Inechitățile lumii de azi sînt, neîndoielnic, imposibil de depășit prin practicile conservatoare, anacronice, consacrate de actuala ordine internațională, care protejează privilegiile unui număr restrîns de state bogate, mari puteri militare, țări dezvoltate economic ce nu reprezintă nici 20% din populația lumii. Reala lor înlăturare cere o nouă gîndire și o nouă abordare a ansamblului problemelor internaționale, întemeiate pe înțelegerea unității, dar și a marii diversități naționale a lumii de azi. Egalitatea în drepturi a statelor capătă astfel o importanță din ce în ce mai mare pentru accelerarea procesului de edificare a noii ordini internaționale, într-o deplină unitate și interdependență cu evoluțiile mondiale, pentru împletirea armonioasă a eforturilor proprii ale tuturor popoarelor cu dezvoltarea colaborării multilaterale fecunde, a unor schimburi reciproc avantajoase de valori materiale și spirituale.

Democratizarea relațiilor dintre state se afirmă astăzi tot mai mult ca una dintre condițiile de bază ale unirii eforturilor tuturor statelor, pe temeiul participării lor suverane, în acțiunea menită să conducă la edificarea unei noi ordini economice și politice internaționale, a unui sistem internațional al păcii, cooperării și bunei vecinătăți. După cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, **„problemele subdezvoltării, ale noii ordini economice mondiale, inclusiv a datoriei externe, sînt probleme nu numai economice, dar în primul rînd politice. Ele cer o abordare nouă, o abordare politică, pornind de la necesitatea de a realiza relații noi, de deplină egalitate, care favorizează progresul fiecărei economii naționale și, în primul rînd, a țărilor în curs de dezvoltare, dezvoltarea armonioasă a tuturor statelor și a economiei mondiale în general".** Este necesar a se porni, deci, de la faptul că problemele subdezvoltării economice, problemele relațiilor politice dintre state și ale dezarmării devin tot mai interdependente, ceea ce cere soluționarea lor complexă, într-un spirit nou, democratic, prin creșterea rolului țărilor mici și mijlocii, prin participarea suverană, independentă și activă a tuturor statelor, indiferent de dimensiune, orînduire socială și potențial economic, în calitate de reprezentanți legitimi ai intereselor vitale de pace, libertate și prosperitate ale popoarelor.

MIRCEA NICOLAESCU

ROLUL HOTĂRÎTOR AL POPOARELOR, AL FORȚELOR REVOLUȚIONARE, PROGRESISTE

Realitatea zilelor noastre demonstrează, cu puterea faptelor, că rolul determinant în schimbarea raportului de forțe pe plan mondial, în promovarea unui curs nou în viața internațională revine popoarelor, forțelor revoluționare, progresiste și democratice de pretutindeni. De aceea, în anii de după istoricul Congres al IX-lea, pornind de la analiza științifică, materialist-dialectică și istorică, a marilor transformări structurale, a proceselor și tendințelor specifice lumii contemporane, Partidul Comunist Român, secretarul său general au elaborat o concepție revoluționară, realistă, profund înnoitoare și mobilizatoare privind rolul hotărîtor al popoarelor în înlăturarea pericolului unei catastrofe nucleare, în făurirea unei lumi a păcii, înțelegerii și colaborării pe planeta noastră. **„Este tot mai evident** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **că popoarele reprezintă factorul decisiv în schimbările politice mondiale. Ele dispun de forța necesară pentru a impune o politică nouă, democratică, pentru a asigura pacea omenirii contemporane. Evenimentele demonstrează că, în lumea de azi, are loc o dezvoltare fără precedent a unei conștiințe noi a popoarelor, care înțeleg tot mai bine de ce forță uriașă dispun, faptul că de ele însele depind lichidarea stărilor de lucruri anacronice din epoca noastră, transformarea înnoitoare a societății, instaurarea unor relații de prietenie, încredere și colaborare internațională, în care fiecare națiune să se dezvolte liber, corespunzător dorințelor și voinței sale, să poată trăi în pace și conlucrare rodnică, prietenească cu celelalte națiuni și popoare".**

Fără a minimaliza răspunderea factorilor de conducere politică pentru evoluția cursului vieții internaționale, trebuie evidențiată în mod deosebit răspunderea cu adevărat istorică ce revine, în condițiile actuale, popoarelor, tuturor forțelor realiste în cunoașterea, dezbaterea și soluționarea marilor probleme ale omenirii. Popoarele nu pot să asiste pasiv la desfășurarea vieții politice internaționale; masele largi populare au obligația de a-și spune răspicat cuvîntul asupra a tot ceea ce privește prezentul și viitorul lor, destinele omenirii, de a acționa în așa fel încît acțiunea factorilor politici de răspundere să fie în concordanță cu aspirațiile tuturor națiunilor.

Realitatea ultimelor decenii demonstrează capacitatea popoarelor de a impune evoluții în consens cu progresul istoric, de a asigura pacea și securitatea internațională, promovarea unei politici noi, de înțelegere și colaborare. Tocmai datorită luptei forțelor revoluționare, democratice, progresiste, a popoarelor — în rîndurile cărora poporul român, România socialistă s-au manifestat și se manifestă deosebit de activ — s-a putut asigura, timp de aproape 45 de ani, pacea, evitîndu-se izbucnirea unei noi conflagrații mondiale.

Lupta popoarelor se desfășoară, desigur, în condiții concret-istorice determinate, avînd obiective și forme de manifestare diferite de la țară la țară. Fundamental este însă faptul că acțiunea lor unită este îndreptată împotriva politicii imperialiste de asuprire și dominație, de înarmare și război, de forță și amenințare cu forța, de amestec în treburile interne ale altor state, servește cauzei generale a independenței naționale și progresului social, a colaborării și păcii, făuririi unei lumi mai bune și mai drepte. Pe toate meridianele, în ultimele decenii, s-a intensificat lupta unor largi forțe sociale — clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, păturile mijlocii, femeile, tineretul, diverse alte categorii sociale — pentru independență și suveranitate națională, pentru progres social și pace, pentru afirmarea unei politici noi, care să asigure dreptul fiecărui popor de a-și hotărî destinele în mod liber.

Un rol deosebit de important în această luptă îl are clasa muncitoare, care reprezintă o uriașă parte a omenirii de azi; prin concepția ei înaintată despre lume și viață, prin spiritul ei consecvent revoluționar, prin caracterul organizat al activității sale, ea se situează în primele rînduri ale mișcărilor sociale înnoitoare, ale bătăliilor de clasă împotriva exploatării și asupririi, împotriva marilor monopoluri, în lupta pentru emanciparea socială și națională a popoarelor, pentru independență națională, dezarmare, colaborare și pace. Așa cum subliniază secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„în rîndul tuturor popoarelor, clasa muncitoare continuă să reprezinte forța hotărîtoare. Greșesc deci cei care privesc cu neîncredere clasa muncitoare! Clasa muncitoare a fost, este și va rămîne factorul hotărîtor al progresului economico-social, al victoriei în lupta pentru dezarmare, pentru o lume mai dreaptă și mai bună".** Viața însăși invalidează o serie de teorii ale forțelor de dreapta, potrivit cărora, în secolul nostru, dar, mai ales, în ultimele decenii, clasa muncitoare și-ar fi „epuizat" misiunea revoluționară, fiind istoricește „depășită". Realitățile contemporane arată că, și în prezent, clasa muncitoare constituie principala forță socială chemată să asigure transformarea revoluționară a lumii, să înfăptuiască aspirațiile popoarelor de dreptate, libertate și pace.

Participarea activă a clasei muncitoare la lupta pentru înlăturarea pericolului unei catastrofe nucleare, pentru promovarea în viața internațională a unei politici noi, de dezarmare, colaborare și pace

Digitized by Google

reprezintă o trăsătură definitorie a epocii contemporane. Clasa muncitoare s-a afirmat și se afirmă ca o uriașă forță socială, profund interesată în lichidarea politicii de dominație și dictat, ca purtătoarea celor mai înalte idealuri de libertate, independență națională și suveranitate ale popoarelor.

Afirmarea clasei muncitoare în lumea contemporană este nemijlocit legată de activitatea detașamentelor sale revoluționare — partidele comuniste și muncitorești. Așa cum se știe, după cel de-al doilea război mondial, mișcarea comunistă și muncitorească internațională a cunoscut mutații importante ca rezultat al marilor schimbări survenite în dezvoltarea generală a societății omenești. Partidele comuniste din țările socialiste au avut un rol hotărîtor în construcția noii orînduiri, în participarea activă la lupta pentru pace, înțelegere și colaborare internațională. Ca rezultat al integrării în realitățile naționale, al legării tot mai strînse de masele largi, într-o serie de țări capitaliste au crescut prestigiul și autoritatea partidelor comuniste, rolul lor în viața politică a națiunilor respective și în lupta pentru o lume fără arme și fără războaie.

Dar, așa cum sublinia secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în ultimii ani au apărut o serie de probleme care impun o nouă abordare, o nouă înțelegere a marilor schimbări petrecute în lume, a perspectivelor luptei revoluționare.

Situîndu-se în fruntea luptei pentru perfecționarea societății socialiste, pe baza principiilor socialismului științific, activînd în fruntea maselor din țările capitaliste pentru apărarea drepturilor acestora, pentru progres social, partidele comuniste pot și trebuie, totodată, să participe mai activ la soluționarea problemelor majore ale vieții internaționale. Mai mult ca oricînd, în actuala perioadă complexă, contradictorie și gravă din viața internațională, poziția justă a partidelor comuniste în problemele acute ale omenirii constituie un factor de prim ordin în promovarea unei politici noi pe plan național și internațional. Apare astfel necesitatea întăririi solidarității și colaborării dintre toate partidele comuniste și muncitorești pentru a imprima un nou spirit de luptă și combativitate în participarea activă la soluționarea marilor probleme ale lumii. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara Comitetului Central al partidului din iunie a.c., **„situația mondială gravă și complexă, schimbările care au avut loc în raportul de forțe mondial impun ca o necesitate obiectivă întărirea și mai mult a colaborării și solidarității internaționale. Nici un partid comunist, nici un partid revoluționar, progresist, nu se poate izola! Este mai necesară ca oricînd întărirea conlucrării și solidarității partidelor comuniste, pe baza principiilor socialismului științific, a concepției revoluționare despre lume și viață, a materialismului dialectic și istoric"**.

În opinia partidului nostru, problemele din diferite țări, inclusiv din țările socialiste sînt, desigur, probleme interne pe care fiecare partid comunist sau muncitoresc trebuie să le rezolve fără nici un amestec din afară. Dar, în același timp, sînt necesare o largă colaborare și discutarea în comun a problemelor actuale, pentru a se stabili modalitățile cele mai eficiente de acțiune. În acest sens, Partidul Comunist Român consideră necesară organizarea unor consfătuiri, conferințe regionale sau internaționale în scopul întăririi colaborării și solidarității partidelor comuniste.

Un rol important în viața politică contemporană au, de asemenea, partidele socialiste și social-democrate, care, într-un număr de țări, îndeplinesc funcția de partide de guvernămînt, iar în altele reprezintă segmente însemnate ale clasei muncitoare. De aceea, în actualele condiții internaționale, o mare importanță are întărirea colaborării partidelor comuniste și muncitorești cu partidele socialiste și social-democrate atît pe plan național, în scopul accelerării dezvoltării progresiste, democratice a țărilor respective, cît și pe plan mondial, în lupta pentru dezarmare, colaborare și pace. Totodată, făurirea unei lumi mai bune și mai drepte, fără arme și războaie, impune întărirea colaborării cu alte partide progresiste și democratice, cu partidele de guvernămînt din țările în curs de dezvoltare, unirea tuturor forțelor sociale și politice care se pronunță pentru progres, pentru independență și suveranitate națională, pentru eliminarea armelor de distrugere în masă, pentru colaborare și pace.

În rîndul forțelor sociale înaintate care acționează în direcția dezvoltării progresiste a societății se înscriu tot mai hotărît masele țărănimii. Într-o serie de țări, acestea dețin o pondere însemnată în lupta împotriva monopolurilor, pentru schimbări progresiste în societate, pentru independență și pace.

Un rol sporit dobîndește, în lumea de azi, caracterizată prin impetuoasa desfășurare a revoluției tehnico-științifice, intelectualitatea, chemată să contribuie activ la folosirea marilor cuceriri ale cunoașterii umane în interesul progresului și civilizației, al bunăstării și fericirii popoarelor, al păcii și înțelegerii internaționale.

Partidul nostru apreciază că o puternică forță a progresului și înnoirii lumii o constituie tînăra generație, sutele de milioane de tineri din toate țările, organizațiile sale revoluționare, progresiste și democratice, care aspiră la o viață mai demnă, mai bună. Tînăra generație este profund animată de găsirea căilor spre înțelegere, colaborare și conviețuire pașnică între națiuni, de voința de a lupta pentru crearea unei lumi în care fiecare popor să-și poată afirma liber și nestingherit forța creatoare, aspirația spre o viață mai bună, pentru excluderea definitivă din viața umanității a războiului, în care ea este sortită să dea cel mai greu tribut de sînge.

Constituie, de asemenea, o vie realitate a lumii contemporane faptul că femeile — care reprezintă mai mult de jumătate din populația globului — se afirmă ca o forță socială puternică, au un rol important în asigurarea progresului material și spiritual al popoarelor. În condițiile actuale, cînd se impun tot mai mult mobilizarea activă și întărirea unității de acțiune a tuturor forțelor înaintate ale societății, în lupta pentru preîntîmpinarea unei catastrofe nucleare, femeile pot aduce o contribuție sporită la determinarea unor evoluții pozitive în viața internațională, la înfăptuirea de noi pași pe calea destinderii și dezarmării, la stingerea conflictelor și surselor de încordare care mai există în diferite zone ale lumii, la rezolvarea echitabilă a marilor probleme ale contemporaneității, în interesul și cu participarea tuturor națiunilor.

Rezultat al conștientizării crescînde a popoarelor în legătură cu pericolul războiului nuclear, cu grava primejdie pe care cursa înarmărilor o reprezintă pentru pacea omenirii, în ultimii ani s-a afirmat tot mai puternic, pe plan național și mondial, o amplă mișcare de masă împotriva războiului, pentru dezarmare și pace. Impresionante manifestări antirăzboinice, prilejuind participarea a zeci de milioane de oameni, s-au desfășurat în țările socialiste, în țările capitaliste dezvoltate, în țările în curs de dezvoltare, practic, în toate zonele globului și în toate statele, fără deosebire de orînduirea lor socială. Semnificativ pentru forța și amploarea acestei mișcări este și faptul că în ea s-au angajat nu numai partide și organizații social-politice, diverse categorii ale populației, lideri politici de prestigiu, personalități marcante ale științei și culturii universale, dar și state, națiuni întregi, care au dovedit, prin aceasta, că sînt conștiente de marea răspundere ce le revine în fața istoriei. Este necesar de subliniat, totodată, că în unele țări — îndeosebi din Europa — au apărut o serie de mișcări antirăzboinice distincte, în afara structurilor politice tradiționale, care se manifestă activ împotriva armelor nucleare, pentru asigurarea dezvoltării pașnice a întregii lumi.

Secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a relevat în repetate rînduri răspunderea uriașă ce revine popoarelor, forțelor progresiste, democratice și realiste de pretutindeni, chemate să acționeze mai ferm pentru înlăturarea gravelor pericole ce amenință pacea și securitatea planetei, pentru promovarea unei politici care să asigure dezvoltarea economico-socială independentă a fiecărei națiuni, triumful păcii, securității și colaborării internaționale.

Înfăptuirea acestor obiective, împlinirea aspirațiilor vitale ale omenirii sînt indisolubil legate de unitatea și solidaritatea tuturor forțelor revoluționare și progresiste, de unirea și coeziunea popoarelor de pretutindeni, de eforturile conjugate ale opiniei publice internaționale. Este meritul partidului nostru de a fi fundamentat teza, cu valoare de principiu, potrivit căreia unitatea și solidaritatea popoarelor reprezintă chezășia victoriei în lupta împotriva politicii imperialiste, pentru o politică nouă, de respect al independenței și suveranității naționale, de dezarmare, colaborare și pace. Așa cum se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului, „deși problemele mondiale actuale sînt deosebit de grave și complexe, Partidul Comunist Român își exprimă convingerea că forțele socialismului, ale democrației și progresului, acționînd unite și cu cea mai mare fermitate, pot imprima schimbări pozitive cursului evenimentelor în direcția soluționării constructive a marilor probleme ce confruntă lumea contemporană".

Viața a confirmat adevărul că factorul fundamental care condiționează victoria în lupta pentru eliberare națională și socială îl constituie unitatea strînsă a tuturor forțelor progresiste, revoluționare din fiecare țară, întărirea continuă a solidarității de luptă a forțelor realiste, democratice, antiimperialiste din întreaga lume.

GHEORGHE PRISĂCARU

Digitized by Google

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI VARIANTELE ACESTEIA

Printre asigurările facultative care se pot încheia de către o persoană este și **„asigurarea mixtă de viață".**

Această asigurare dă posibilitatea asiguratului să economisească, în mod planificat, o anumită sumă de bani, pe care o va primi la expirarea duratei asigurării. Totodată, o astfel de asigurare constituie un sprijin bănesc pentru cel care o contractează sau pentru familia sa, în cazurile de producere a unor evenimente neprevăzute și nedorite.

Pentru a răspunde unor cerințe ale populației, asigurarea mixtă de viață se practică și în alte variante, realizate prin extinderea protecției asupra unui număr mai mare de persoane, prin suplimentarea sumei asigurate în cazul survenirii unor anumite categorii de evenimente asigurate etc.

Asigurarea familială mixtă de viață dă posibilitatea cuprinderii în asigurare a tuturor membrilor de familie în vîrstă de la 5 la 65 de ani, oricare din aceștia putînd încasa suma asigurată, în funcție de evenimentul asigurat întîmplat.

Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente este o variantă la care suma asigurată, stabilită pentru urmările accidentelor, este majorată față de suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare.

Asigurările mixte de viață prezintă o serie de caracteristici comune, dintre care enumerăm:

- Sînt accesibile persoanelor în vîrstă de la 16 pînă la 65 de ani.
- Se pot contracta pe termene de la 5 la 15 ani.
- Primele de asigurare sînt diferențiate în funcție de vîrsta persoanei ce se asigură, de termenul pentru care se face asigurarea și de mărimea sumei asigurate.
- La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliță, sumele asigurate se primesc concomitent cu o indemnizație.
- Asigurările participă la tragerile de amortizare, acordîndu-se pentru fiecare combinație de litere ieșită la tragere 1 000 de lei din suma asigurată.
- Dacă asiguratul a suferit un accident de pe urma căruia s-a stabilit o invaliditate permanentă (fie imediat, fie în decurs de un an de la accident), primește suma asigurată înscrisă în poliță, în caz de invaliditate totală, sau o parte corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, în caz de invaliditate parțială. După primirea acestor sume, asigurarea continuă pentru suma înscrisă în poliță și pentru drepturile ce decurg din aceasta, sumele ulterioare acordîndu-se independent de cele pentru invaliditate permanentă.
- Asiguratul are posibilitatea de a modifica, pe durata asigurării, datele prevăzute în poliță referitoare la: beneficiar, cuantumul sumei, termenul de expirare, precum și de a opta pentru altă formă de asigurare, cu adaptarea, după caz, a primei de plată.
- Asigurarea se poate repune în vigoare prin plata dintr-o dată sau în rate a primelor de asigurare rămase neachitate, ori prin prelungirea termenului de expirare a asigurării, în situația în care, din diferite motive, plata primelor a fost întreruptă.

Pentru a beneficia neîntrerupt de foloasele ce le oferă asigurările mixte de viață este necesar ca primele să fie achitate la termenele stabilite.

Cei interesați mai pot contracta la ADAS și alte forme de asigurări de viață, cum ar fi:

- Asigurarea de economie și de invaliditate permanentă din accidente.
- Asigurarea cu termen fix.
- Asigurarea cu indemnizație pe timp limitat.
- Asigurarea viageră (cu primă unică sau cu plata primelor pe timp limitat).

Pentru orice informații în legătură cu asigurările vă puteți adresa sucursalelor ADAS, punctelor operative de lucru sau inspectorilor ADAS.

Google

ERA SOCIALISTĂ

Nr. 18, 25 septembrie 1989

RECEIVED
ON EXCH.

СОДЕРЖАНИЕ

Диалектическое единство революционной теории и социально-исторической практики. *И. МИТРАН*
Неуклонное осуществление политики гармоничного распределения производительных сил на территории страны. *П. ГИМБУЛУЦ*
Развитие образования и всесторонний прогресс родины. *В. НЕКУЛАУ*
Объективные законы — основа научной стратегии построения социалистического общества. *Д. ЧУКУР, К. ПОПЕСКУ*
Полное равноправие всех граждан Румынии. *И. ВИДА*
Диалектическая корреляция собственное усилие — международное сотрудничество. *АЛ. ПУЮ*
Непрерывное совершенствование системы организации, руководства и планирования социально-экономической деятельности (Обсуждение, I)
Революционное сознание — мощная движущая сила развития социалистического общества (Обсуждение, II)
Динамика мирового соотношения сил (Обсуждение, II)

SOMMAIRE

L'unité dialéctique de la théorie révolutionnaire et de la pratique social-historique. *I. MITRAN*

La mise en oeuvre rigoureuse de la politique de répartition harmonieuse des forces productives sur le territoire du pays. *P. GHIMBULUȚ*

Le développement de l'enseignement et le progrès multilatéral de la patrie. *V. NECULAU*

Les lois objectives — base de la stratégie scientifique d'édification de la société socialiste. *D. CIUCUR, C. POPESCU*

La parfaite égalité en droits de tous les citoyens de la Roumanie. *I. VIDA*

La corrélation dialectique effort national-collaboration internationale. *AL. PUIU*

Le perfectionnement constant du système d'organisation, de direction et de planification de l'activité sociale-économique. (Debat, I)

La conscience révolutionnaire, puissante force motrice du développement de la société socialiste (Débat, II)

La dynamique du rapport mondial des forces (Débat, II)

SUMMARY

The Dialectical Unity of Revolutionary Theory and Social-Historical Practice. *I. MITRAN*

Unswerving Implementation of the Policy Aimed at a Harmonious Distribution of the Production Forces Across the Territory. *P. GHIMBULUȚ*

The Development of Education and the Homeland's Manysided Progress. *V. NECULAU*

Objective Laws — Foundation of the Scientific Strategy of Building Up the Socialist Society. *D. CIUCUR, C. POPESCU*

Full Equality of Rights of All Romania's Citizens. *I. VIDA*

Dialectical Correlation between One's Own Effort and International Collaboration. *AL. PUIU*

Continual Improvement of the System of Organization, Management and Planning of Socioeconomic Activities (Debate, I)

Revolutionary Consciousness — Powerfull Driving Force behind the Development of Socialist Society (Debate, II)

The Dynamics of the World Balance of Forces (Debate, II)

SUMARIO

La unidad dialéctica, de la teoría revolucionaria y la practica social-histórica. *I. MITRAN*

El indefectible cumplimiento de la política de reparto armonioso de las fuerzas productivas en el ámbito nacional. *P. GHIMBULUȚ*

El desarrollo de la enseñanza y el progreso multilateral de la patria. *V. NECULAU*

Las leyes objetivas — fundamento de la estrategia científica de edificación de la sociedad socialista. *D. CIUCUR, C. POPESCU*

La plena igualdad de derechos entre todos los ciudadanos de Rumanía *I. VIDA*

La correlación dialéctica esfuerzo propio-colaboración internacional. *AL. PUIU*

El continuo perfeccionamiento del sistema de organización, dirección y planificación de la actividad socioeconómica (Debate, I)

La conciencia revolucionaria, gran fuerza motríz del desarrollo de la sociedad socialista (Debate, II)

La dinámica de la correlación mundial de fuerzas (Debate, II)

Reînnoiți-vă abonamentele la

ERA SOCIALISTĂ

Adresa redacției: București, Piața Scînteii nr. 1.
Telefoanele centralei: 17 60 10, 17 60 20, 18 20 30.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — Sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64-66.

Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

INDEX 42 204
Administrația: Editura „Scînteia"

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

Digitized by Google

RECEIVED
ON EXCH.

Per. Rm.
HX
8
.L8

Proletari din toate țările, uniți-vă !

ERA SOCIALISTĂ

Ideman Library
DEC 12 1989
Univ. of Virginia
Charlottesville, VA

REVISTĂ TEORETICĂ ŞI SOCIAL-POLITICĂ
A COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

PROIECTUL PROGRAMULUI-DIRECTIVĂ ŞI TEZELE PENTRU CONGRESUL AL XIV-LEA ÎN DEZBATEREA PARTIDULUI, A ÎNTREGULUI POPOR

Afirmarea spiritului revoluţionar în întreaga activitate

Poporul – forţa hotărîtoare a progresului multilateral al patriei

Caracterul neştiinţific al tezelor privind „dezideologizarea" relaţiilor internaţionale

Consultaţii în sprijinul învăţămîntului politico-ideologic

ANUL LXIX, 10 OCTOMBRIE

19/1989

Digitized by

ERA SOCIALISTĂ

Nr. 19, 10 octombrie 1989

SUMAR

PROIECTUL PROGRAMULUI — DIRECTIVĂ ŞI TEZELE PENTRU CONGRESUL AL XIV-LEA AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN ÎN DEZBATEREA PARTIDULUI, A ÎNTREGULUI POPOR

AFIRMAREA SPIRITULUI REVOLUŢIONAR ÎN ÎNTREAGA ACTIVITATE 1

POPORUL — FORŢA HOTĂRÎTOARE
A PROGRESULUI MULTILATERAL AL PATRIEI Aurelian Cosmaţchi 4

UNITATEA INDISOLUBILĂ
DINTRE POLITICA ECONOMICĂ ŞI POLITICĂ SOCIALA Ion Nicola 8

PERFECŢIONAREA CONTINUĂ A SISTEMULUI DE ORGANIZARE, CONDUCERE ŞI PLANIFICARE A ACTIVITĂŢII ECONOMICO-SOCIALE (II)
Concepţie ştiinţifică, originală despre conducerea societăţii: Ion Zară — 13; Promovarea celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii: Horaţiu Dragomirescu — 15; Controlul — cerinţă esenţială: Ovidiu Nicolescu — 16

FUNCŢIA EDUCATIVĂ A CREAŢIEI LITERAR-ARTISTICE
Valorile culturale — repere majore ale educaţiei comuniste: Gheorghe Stroia — 18; Festivalul naţional „Cîntarea României" — puternică forţă a creaţiei populare: Teodor Gheorghe — 20; Mesajul patriotic, profund umanist al literaturii: Platon Pardău — 21; Rolul formativ al teatrului: Natalia Stancu — 22; Filmul şi imperativele morale ale societăţii socialiste: Călin Căliman — 23; Arta plastică şi formarea omului nou: Marina Preutu — 24

POLITICA EXTERNĂ A ROMÂNIEI SOCIALISTE, DE PACE ŞI COLABORARE, DE PARTICIPARE ACTIVĂ LA SOLUŢIONAREA CONSTRUCTIVĂ A MARILOR PROBLEME ALE LUMII CONTEMPORANE
(Consultaţie) Constantin Florea 26

CARACTERUL NEŞTIINŢIFIC AL TEZELOR PRIVIND „DEZIDEOLOGIZAREA" RELAŢIILOR INTERNAŢIONALE
Confruntarea ideologică — expresie a confruntărilor social-istorice, de clasă: Alexandru Boboc — 31; Coexistenţa paşnică şi confruntarea ideologică: Dan Mircea Popescu — 33; Subterfugiile „neutralismului ideologic": Marin Badea — 34; Aplicarea fermă a principiilor socialismului şi întărirea luptei ideologice: Marin Trăistaru — 35; Anticomunismul — diversiune politico-ideologică: Mircea Stoica — 36; Spirit militant, ofensiv, fermitate în promovarea concepţiei revoluţionare despre lume şi viaţă: Lucreţia Văcar — 37

Din experienţa teoretică şi practică a partidelor comuniste şi muncitoreşti
SOCIALISMUL ŞI DEZVOLTAREA ECONOMICĂ Otto Reinhold 39

Realităţi ale lumii capitaliste
CONDIŢIA UMANĂ ÎN SOCIETĂŢILE OCCIDENTALE — FLAGRANTE INECHITĂŢI SOCIAL-ECONOMICE Dan Mihai Bârliba 41

Cărţi şi semnificaţii
NEALINIEREA: FORŢA UNEI IDEI ÎN ACŢIUNE Romulus Căplescu 43

Digitized by Google

CONGRESUL AL XIV-LEA AL P.C.R.

Adunările de alegeri trebuie să reprezinte o înaltă şcoală a democraţiei muncitoreşti-revoluţionare, de întărire a legăturilor partidului cu masele de oameni ai muncii.

NICOLAE CEAUŞESCU

AFIRMAREA SPIRITULUI REVOLUŢIONAR ÎN ÎNTREAGA ACTIVITATE

Adunările şi conferinţele de dări de seamă şi alegeri în organizaţiile de partid

În pregătirea Congresului al XIV-lea al partidului, în întreaga ţară se desfăşoară în aceste zile adunări şi conferinţe de dări de seamă şi alegeri în organizaţiile de partid. În acest cadru, în atmosfera de puternică efervescenţă politică, de angajare revoluţionară, generată de istorica Hotărîre a Plenarei C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie a.c. cu privire la realegerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu în înalta funcţie de secretar general al partidului, comuniştii, întregul partid îşi exprimă adeziunea deplină la această hotărîre, văzînd în realegerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu în fruntea partidului garanţia sigură a edificării cu succes a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, pe baza aplicării ferme şi creatoare a principiilor generale ale socialismului ştiinţific la condiţiile concrete din ţara noastră, chezăşia viitorului comunist al patriei, a înaintării neabătute a României spre cele mai înalte culmi de progres şi civilizaţie.

În adunările şi conferinţele de partid, în deplină unitate, comuniştii îşi exprimă, totodată, profunda satisfacţie pentru marile realizări obţinute în construcţia socialismului, unanima aprobare a documentelor programatice supuse dezbaterii întregului partid şi popor — Proiectul Programului-Directivă şi Tezele pentru Congresul al XIV-lea — ale căror orientări deschid noi şi luminoase perspective pentru progresul şi înflorirea întregii ţări. Într-o deplină unitate de gîndire şi acţiune ei îşi manifestă voinţa nestrămutată de a continua neabătut, sub steagul de luptă al gloriosului nostru partid, strîns uniţi în jurul genialului său conducător, măreaţa operă de edificare pe pămîntul patriei a celei mai drepte şi mai umane orînduiri.

Adunările şi conferinţele de dări de seamă şi alegeri ale organizaţiilor de partid constituie un prilej de analiză temeinică a întregii activităţi de partid, a muncii desfăşurate de colectivele respective, afirmîndu-se astfel ca o înaltă şcoală de educaţie politică pentru toţi comuniştii, ca un cadru de manifestare puternică a spiritului revoluţionar, de întărire a legăturilor partidului cu masele largi de oameni ai muncii, cu întregul popor. Adevărate foruri democratice ale partidului, adunările şi conferinţele de dări de seamă şi alegeri se desfăşoară în spiritul indicaţiilor secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, privind crearea unor organizaţii de partid puternice în toate domeniile de activitate, întărirea continuă a rolului politic conducător al partidului în societate, a răspunderii directe a organelor şi organizaţiilor de partid pentru înfăptuirea planurilor şi programelor de dezvoltare economico-socială.

În concluziile la şedinţa Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 22 septembrie a.c., secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a evidenţiat cerinţa de a se asigura o mai bună pregătire a adunărilor de dări de seamă şi alegeri pentru ca nivelul politic şi de combativitate al dezbaterilor, climatul de responsabilitate comunistă în analiza activităţii desfăşurate să corespundă exigenţelor superioare ale etapei actuale, măreţelor obiective şi sarcini pe care documentele programatice pentru Congresul al XIV-lea le pun în faţa partidului şi poporului nostru. **„Fără nici o îndoială** — sublinia în acest sens tovarăşul Nicolae Ceauşescu — **trebuie ca, în cadrul adunărilor de partid să dezbatem problemele planului, problemele realizării programelor economico-sociale, dar şi problemele comportării comuniştilor, rolul comuniştilor în viaţa întreprinderii şi în viaţa socială în general. Trebuie să analizăm rolul comuniştilor în activitatea politico-educativă de ridicare a conştiinţei revoluţionare".**

Adunările de partid reprezintă prin aceasta, pentru toţi participanţii, pentru întregul partid o înaltă şcoală de educaţie politică, revoluţionară.

Documentele programatice pentru Congresul al XIV-lea reflectă preocupările prioritare ale partidului pentru perfecţionarea continuă atît a activităţii de organizare şi conducere a vieţii economico-sociale, cît şi a muncii ideologice şi politico-educa-

Digitized by Google

tive. Abordarea exigentă, în spirit revoluționar, a problemelor dezvoltării economico-sociale, ale afirmării conștiinței noi, socialiste, a spiritului de răspundere al comuniștilor și al tuturor oamenilor muncii caracterizează întreaga activitate a partidului nostru, exprimă modul realist, plin de răspundere în care acesta își exercită rolul politic conducător în societatea noastră.

Sintetizînd această poziție principială a partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia, încă o dată, în **cuvîntarea la Consfătuirea de lucru pe probleme economice de la C.C. al P.C.R. din 5 octombrie,** faptul că mărețele realizări obținute în anii construcției socialiste nu trebuie să ducă în nici un caz la o atitudine de automulțumire, ci tocmai, pe baza a ceea ce s-a realizat, în toate domeniile trebuie să se lucreze mai bine, într-un spirit de răspundere mai înalt, pentru a asigura dezvoltarea mai puternică a țării noastre. **„Ne aflăm** — arăta secretarul general al partidului — **într-un stadiu de construcție socialistă dezvoltată. Vom trece la un nou stadiu general de dezvoltare economico-socială. Avem un nivel general ridicat de învățămînt, de știință, de cultură. Dar toate acestea nu trebuie să diminueze în nici un fel spiritul de răspundere! Dimpotrivă, trebuie să ducă la creșterea răspunderii în toate domeniile de activitate! Numai așa vom acționa ca adevărați revoluționari, ca adevărați oameni de răspundere, vom asigura ca poporul nostru să înfăptuiască neabătut obiectivele Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a țării noastre spre visul de aur, spre comunism."**

Pilduitoare și semnificative pentru modul de a gîndi și a acționa al partidului nostru, al tovarășului Nicolae Ceaușescu sînt consecvența și fermitatea în promovarea și afirmarea spiritului revoluționar în muncă și viață, în organizarea și conducerea societății socialiste românești, la toate nivelurile și în toate domeniile, capacitatea exemplară de a analiza — în lumina legităților generale ale dezvoltării sociale, a principiilor materialismului dialectic și istoric, ale socialismului științific — fenomenele și procesele ce se desfășoară în societate și, pe această bază, de a înlătura mentalitățile și ideile vechi, depășite, dogmele și concepțiile unilaterale, simplificatoare, neajunsurile dintr-un domeniu sau altul, atitudinile rigide, anacronice, aflate în discordanță cu realitățile, cu cerințele și exigențele noii etape de dezvoltare a țării. Gîndirea creatoare, lucidă, fundamentată științific, mereu împrospătată de izvorul viu al realității și dialecticii vieții sociale, deschisă în permanență spre nou situează demersul constructiv — economic, social-politic, ideologic — al partidului nostru, al secretarului său general pe temelia de nezdruncinat a principiilor teoriei și practicii revoluționare.

Continuitatea procesului revoluționar relevă pregnant viabilitatea tezei formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu privind legătura organică, indestructibilă dintre spiritul revoluționar și stilul revoluționar de muncă și conducere. **„Trebuie să acționăm cu hotărîre** — subliniază, în acest sens, secretarul general al partidului nostru — **în direcția creșterii spiritului revoluționar, a conștiinței socialiste, a răspunderii față de popor, față de cauza socialismului și comunismului. Este necesar să înțelegem bine ca procesul revoluționar nu s-a încheiat și nu se va încheia niciodată, că, pe măsura dezvoltării și progresului societății, apar noi cerințe, se pun noi probleme și acestea trebuie să-și găsească o soluționare pe baza concepției revoluționare despre lume și viață, a materialismului dialectic și istoric, a socialismului științific".**

Proiectul Programului-Directivă și Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului — documente programatice aflate în dezbaterea adunărilor și conferințelor de dări de seamă și alegeri ale organizațiilor de partid — stabilesc obiective și sarcini concrete de însemnatate fundamentala pentru dezvoltarea țării în viitorul cincinal și în perspectiva, pentru destinul socialist și comunist al patriei. Dezbaterea acestor documente de cea mai mare însemnatate teoretica și practica este de natura sa determine manifestarea tot mai puternica a spiritului revoluționar în activitatea organelor și organizațiilor de partid, de masa și obștești, a tuturor oamenilor muncii, chemați sa acționeze cu înalta raspundere pentru înfaptuirea neabatuta, exemplara a politicii generale a partidului și statului nostru.

Partidul nostru subliniaza în permanența relația directa între procesul afirmarii socialiste, revoluționare a maselor și întreaga dezvoltare a patriei noastre. Tot ce s-a realizat în anii socialismului, îndeosebi după Congresul al IX-lea, este în mod nemijlocit rezultatul muncii desfășurate cu abnegație și eroism de întregul popor, demonstreaza modul nou, înaintat în care fiecare om al muncii, fiecare cetațean al patriei — constructor conștient al propriului sau destin — își asumă în tot ceea ce face raspunderea pentru înfaptuirea planurilor și programelor de progres economic și social al țarii, singura baza trainica pentru dezvoltarea multilaterala a personalității, pentru afirmarea libera a capacităților sale creatoare.

Ca noua realitate istorica, socialismului îi sînt proprii un mod de gîndire și o conștiința specifice, o concepție teoretica și ideologica unitara. Partidul Comunist Român apreciaza de aceea ca funcția creatoare a ideologiei socialiste acționeaza deopotriva asupra vieții materiale și spirituale, după cum, la rîndul sau, fiecare stadiu de dezvoltare economica și sociala a noii orînduiri solicita într-un mod nou capacitatea de creație a factorului subiectiv, ridica în fața acestuia noi și complexe probleme spre rezolvare.

Practica sociala, experiența probeaza adevarul ca socialismul se întemeiaza pe un șir de principii fundamentale, care exprima esența noii societați, valorile sale de baza. Respectarea acestor principii nu exclude, desigur, ci, dimpotriva, presupune forme diferite de transpunere a lor în viața, potrivit particularităților fiecarei țari. **„Ne-am pronunțat întotdeauna și am acționat** — arata în acest sens tovarașul Nicolae Ceaușescu — **conform tezei că fiecare popor, fiecare partid trebuie să-și elaboreze de sine stătător linia sa general-politică, să aplice legile generale și principiile socialismului la realitățile și condițiile din fiecare țară. Dar am subliniat întotdeauna că toate acestea presupun o poziție clară, consecventă față de principiile revoluționare, față de apărarea intereselor clasei muncitoare, care reprezintă forța și clasa conducătoare în societate".**

Pornind de la legitațile dezvoltarii contemporane, ale trecerii omenirii de la capitalism la socialism partidul nostru, secretarul sau general au dat o replica hotarîta oricaror încercari de a ignora sau de a denatura sensul legic de dezvoltare a societații, de a considera într-un fel sau altul ca modernizarea, înnoirea și perfecționarea societații s-ar putea realiza prin reîntoarcerea la forme și metode perimate, la structuri de organizare sociala și forme de proprietate a caror condamnare pe plan istoric nu poate fi ignorata de oricine abordeaza lucid, științific, caile evoluției omenirii.

Legătura organică dintre spiritul revoluționar și stilul de muncă și de conducere, practica muncii și conducerii în spirit revoluționar pun în evidență criterii și norme de conduită pe care cadrele cu munci de răspundere, toți comuniștii au datoria și, totodată, înalta răspundere de a le cunoaște și aplica, de a face totul pentru a și le însuși cu adevărat și pentru a fi, astfel, în măsură să organizeze și să coordoneze procesul dezvoltării continuu ascendente a noii orînduiri. Această legătură se evidențiază puternic și în desfășurarea adunăriior și conferințelor de dări de seamă și alegeri. Se relevă astfel că, în condițiile actuale, hotărîtoare devin pregătirea politico-profesională, competența în organizarea și orientarea eforturilor și energiilor creatoare ale oamenilor muncii, atitudinea fermă, combativă față de orice lipsuri și neajunsuri, față de încălcarea hotărîrilor de partid și de stat, a legilor țării, a ordinii și disciplinei sociale, exemplul personal în soluționarea operativă, eficientă a problemelor, priceperea de a lucra cu oamenii, de a asigura unitatea lor de acțiune în jurul partidului. În cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., secretarul general al partidului a pus cu putere în evidență rolul comuniștilor, al organelor și organizațiilor de partid în promovarea fermă a spiritului revoluționar în conducerea politică și economico-socială pe plan central și local. Așa cum cere secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este necesar **„să educăm masele populare și, în primul rînd tineretul, în spiritul combativității revoluționare, împotriva a tot ce este străin de interesele socialismului și comunismului, a tot ce duce la slăbirea combativității revoluționare în toate domeniile de activitate".**

Digitized by Google

Afirmarea spiritului revoluționar în munca și viața tuturor colectivelor înseamnă, în ultimă instanță, amplificarea capacităților creatoare ale oamenilor muncii, dezvoltarea formelor de manifestare activă a spiritului critic și autocritic, a inițiativei și răspunderii. Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia, în acest spirit, la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 22 septembrie, cerința ca, în organizarea și desfășurarea alegerilor de partid, a pregătirilor pentru Congresul al XIV-lea, să se manifeste puternic spiritul revoluționar, comunist, atitudinea fermă față de stările de lucruri negative, evaluarea întregii activități a organizațiilor de partid urmînd să fie făcută din perspectiva cerințelor perfecționării ei în spiritul documentelor aflate în prezent în dezbaterea întregului partid și popor. **„Adunările organizațiilor de bază — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — trebuie să constituie un prilej de analiză temeinică a întregii activități, să se acorde o atenție mult mai mare problemelor politico-educative, de creștere a combativității, a spiritului revoluționar. Iar aceasta nu pe probleme generale, ci concrete, analizîndu-se inclusiv stările negative din sectorul unde își desfășoară activitatea".**

Răspunderea colectivă pentru bunul mers al activității economice și sociale nu reprezintă în nici un caz o entitate abstractă, care să poată fi contrapusă sau să înlocuiască răspunderea personală a fiecărui comunist, a fiecărui membru al noilor organisme democratice. Desfășurarea adunărilor și conferințelor de dare de seamă și alegeri evidențiază faptul că răspunderea comunistă se cere înțeleasă la nivelul tuturor domeniilor de activitate. Această răspundere nu se limitează, pentru nici un organ de conducere ales și pentru nici un membru al organizației de partid, la etapa inițială a elaborării propunerilor și planurilor de măsuri, ci se extinde în mod firesc pînă la realizarea în viață a acestor propuneri și hotărîri. Înțeles în cadrul concret al determinărilor sale sociale în etapa actuală de dezvoltare a societății noastre, spiritul revoluționar este, de aceea, incompatibil cu atitudinea de automulțumire, cu suficiența și rutina, cu starea de expectativă și lipsa de implicare în activitatea practică creatoare. A te mulțumi cu puțin, a găsi explicații, justificări, și nu soluții, a te sustrage îndatoririlor civice, sarcinilor profesionale, obștești nu este și nu poate fi compatibil cu calitatea de revoluționar, de comunist, cu principiile și normele politice și morale ce fundamentează și călăuzesc viața și activitatea celor ce muncesc în societatea noastră.

Înaltele exigențe formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c. privind necesitatea îndeplinirii prevederilor de plan pe acest an și pe întregul cincinal evidențiază, încă o dată, imperativul afirmării puternice a spiritului revoluționar în activitatea organelor și organizațiilor oamenilor muncii, în organizarea, planificarea și conducerea unitară, științifică a economiei naționale, a societății. Așa cum a subliniat în repetate rînduri secretarul general al partidului, este necesar ca în întreaga activitate să se afirme mai puternic spiritul de răspundere, spiritul revoluționar. Problemele noi, complexe, care se pun în etapa actuală, impun un spirit nou în muncă, disciplină și ordine desăvîrșită, înaltă răspundere revoluționară. **„Consider că este timpul,** sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 5 octombrie, **să se înțeleagă bine — de către cadrele noastre de conducere, de întregul activ de partid și de stat, de toți comuniștii și de toți oamenii muncii — că trebuie să punem cu desăvîrșire capăt stărilor negative din toate domeniile! Aceasta presupune să se acționeze de către fiecare, în domeniul său de activitate, cu întreaga răspundere, în spirit revoluționar, pentru aplicarea fermă a legilor țării, pentru realizarea în cele mai bune condiții a programelor de dezvoltare economico-socială, a programelor de modernizare și organizare, a programelor privind încadrarea în cheltuielile economico-financiare, de realizare a autoconducerii și autogestiunii."**

Conceptul însuși de răspundere revoluționară în muncă și conducere capătă, în aceste condiții, accente și conotații noi prin raportarea conținutului său la rezultatele obținute, la cerințele impuse de noile obiective și sarcini, de imperativul aplicării ferme a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare. Promovarea noului, a metodelor moderne, științifice de organizare și conducere, a unui stil nou de muncă trebuie să fie apreciate în raport direct cu exigențele concrete ale fiecărui loc de muncă, cu modul efectiv de soluționare a problemelor, cu abnegația și devotamentul nemărginit în îndeplinirea exemplară a sarcinilor încredințate.

Adunările și conferințele de dări de seamă și alegeri pun puternic în evidență strînsa unitate dintre partid și popor, întărirea continuă a legăturilor partidului cu masele, cu oamenii muncii, pentru afirmarea tot mai puternică a rolului conducător al partidului în toate sectoarele de activitate — procese definitorii pentru dezvoltarea societății noastre socialiste în etapa actuală.

Unitatea dintre partid, clasa muncitoare și popor, făurită în anii construcției socialiste, evidențiază prin ea însăși adevărul că Partidul Comunist Român, partid politic revoluționar, se afirmă cu tot mai multă putere ca forța conducătoare a întregii societăți. Exponent autentic al intereselor majore ale clasei muncitoare, ale întregului popor, numărînd în rîndurile sale peste 3,8 milioane de oameni, circa o treime din populația activă a țării, și avînd organizații puternice în toate sectoarele vieții economico-sociale, partidul nostru nu mai poate fi conceput doar ca o avangardă izolată a clasei muncitoare, ci este un autentic partid de masă, integrat organic în viața societății. Creșterea tot mai puternică a rolului politic conducător al partidului în toate sectoarele de activitate — legitate obiectivă a construcției și dezvoltării socialiste — reprezintă chezășia continuității procesului revoluționar, a manifestării crescînde a spiritului revoluționar în întreaga activitate.

O condiție fundamentală a păstrării caracterului revoluționar al partidului este întărirea caracterului său muncitoresc atît în ceea ce privește ponderea muncitorilor în partid, cît și promovarea în conducerea organelor și organizațiilor sale a activiștilor din rîndul muncitorilor.

Concepția partidului nostru, a secretarului său general potrivit căreia **socialismul se construiește cu poporul și pentru popor** exprimă în mod plenar conținutul și finalitatea raporturilor politice noi pe care le edifică socialismul în țara noastră. În acest cadru, dialogul permanent al partidului cu masele, cu oamenii muncii în cadrul numeroaselor vizite de lucru pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, le-au întreprins în toate județele țării a afirmat cu putere, în acești ani, valoarea de neînlocuit a unității de voință și acțiune a poporului, a coeziunii indestructibile a tuturor forțelor soțiale și politice ale țării în jurul partidului, al secretarului său general. Integrarea tot mai organică a partidului în societate și-a aflat, în același timp, o cale optimă de manifestare în instituirea unor noi organisme democratice, care reunesc, practic, toate clasele și categoriile sociale, amplificînd forța de creație istorică a clasei noastre muncitoare, a întregului popor.

Pornind de la cadrul instituțional democratic de conducere a societății, de la realizările măreți ale poporului nostru în anii construcției socialiste, îndeosebi după Congresul al IX-lea, este necesar să fie valorificate mai bine toate condițiile existente pentru realizarea neabătută a programelor de progres economic și social ale etapei actuale. **„Trebuie să facem totul** — arăta în acest sens tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 5 octombrie — **pentru ca toate unitățile, toate sectoarele să vină la Congresul al XIV-lea al partidului cu realizări cît mai bune, să putem pune o bază puternică realizării în bune condiții a întregului cincinal, deci și pentru anul viitor, precum și pentru realizarea Directivelor-program de dezvoltare a țării în cincinalul al 9-lea și pînă în anii 2000".**

Obiectivele mobilizatoare pe care națiunea noastră este chemată să le realizeze în perioada următoare pun în lumină imperativul creșterii răspunderii comuniștilor, a organelor și organizațiilor de partid pentru buna desfășurare a activității în toate domeniile vieții economico-sociale. Spiritul revoluționar constituie, în acest cadru, o premisă importantă pentru perfecționarea continuă a activității economico-sociale și a activității de partid, în vederea înfăptuirii măreților obiective cuprinse în documentele pentru Congresul al XIV-lea, a ridicării patriei pe noi trepte de progres și civilizație.

Digitized by Google

În dezbatere
Documentele pentru Congresul al XIV-lea al partidului

Întreaga istorie a patriei noastre este rezultatul luptelor grele, cu arma în mînă, împotriva dominației străine, pentru progres, libertate și independență, duse de masele populare, de întregul popor, adevăratul făuritor al națiunii noastre, al progresului economico-social.

NICOLAE CEAUȘESCU

Din Cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie 1989

POPORUL FORȚA HOTĂRÎTOARE A PROGRESULUI MULTILATERAL AL PATRIEI

Analiza factorilor progresului social și îndeosebi ai progresului societății noastre socialiste ocupă un loc deosebit de important în opera secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Din această perspectivă, evidențierea adevăratului sens al unor teze esențiale ale concepției înaintate, materialist-dialectice și istorice, despre lume și viață, repunerea în drepturi a unor adevăruri de bază ale teoriei revoluționare, ale socialismului științific alcătuiesc elemente majore ale orientărilor înnoitoare fundamentate de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, care a marcat intrarea procesului revoluționar din România într-o etapă nouă, superioară. Așa cum se arată în Proiectul Programului-Directiva al Congresului al XIV-lea, înaltul forum comunist din iulie 1965, pornind de la dreptul inalienabil al partidului și poporului nostru de a-și elabora de-sine-stătător linia politică, strategia și tactica revoluționară, pe baza aplicării creatoare a adevărurilor general-valabile, a principiilor socialismului științific la condițiile concrete din România, „a luat atitudine hotărîtă și a pus capăt teoriilor și practicilor anacronice, depășite, ce nu mai corespundeau realității românești, a combătut conceptul greșit al «modelului unic» în construcția noii orînduiri, atitudinile dogmatice, conservatoare, de ploconire față de unele idei străine care împiedicau manifestarea forței revoluționare a partidului, a capacității creatoare a poporului". Prin hotărîrile sale istorice — elaborate cu contribuția hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu și pe deplin validate de practică — Congresul al IX-lea s-a înscris ca un adevărat moment de cotitură în activitatea partidului și a poporului nostru, deschizînd cîmp larg pentru afirmarea spiritului revoluționar în viața socială, determinînd creșterea puternică a rolului maselor largi populare, sub conducerea partidului, în întreaga operă de edificare a noii orînduiri în România.

Una dintre tezele cardinale ale teoriei socialismului științific, repusă în drepturile sale legitime după Congresul al IX-lea, prin activitatea teoretică și practică neobosită a secretarului general al partidului, este cea potrivit căreia poporul constituie forța decisivă, hotărîtoare a progresului social-economic, a dezvoltării istorice.

Istoria tuturor popoarelor dezvăluie rolul hotărîtor al maselor în dezvoltarea societății umane. Masele populare sînt cele care au făurit și făuresc bunurile materiale, avuția națională, care determină, totodată, și înfăptuiesc schimbările sociale, revoluțiile, transformările politice. Analiza, în spiritul principiilor materialist-dialectice, ale socialismului științific, a întregii dezvoltări a patriei noastre **„demonstrează cu puterea faptelor de netăgăduit** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la marele forum al democrației muncitorești-revoluționare din noiembrie 1988 — **că rolul hotărîtor în dezvoltarea și formarea poporului român, a națiunii l-au avut masele populare".** Poporul însuși este cel care a făurit, prin muncă și luptă, forțele de producție, baza materială a societății, cultura, limba maternă și a asigurat formarea și dezvoltarea națiunii române, a statului național unitar român, a apărat, cu prețul unor mari jertfe, independența și suveranitatea patriei.

Rolul hotărîtor al maselor populare în lupta pentru libertate socială și națională, pentru independență și unitate

In paginile glorioase ale istoriei României sînt înscrise pentru totdeauna cu litere de aur luptele poporului, ale forțelor revoluționare și progresiste, ale unor personalități patriotice pentru libertate și independență, pentru apărarea gliei străbune, pentru crearea unei vieți mai bune, pentru progres economic și social. În condițiile vitrege ale dominației străine, pe parcursul întregii sale dezvoltări istorice, poporul român a luptat cu hotărîre, eroic, cu exemplară dăruire, pentru a lăsa moștenire urmașilor o patrie liberă și independentă, o cultură originală, bogății materiale și spirituale inestimabile. Odată cu dezvoltarea forțelor de producție, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, în țara

Digitized by Google

noastră apare și se afirmă drept cea mai înaintată forță socială, consecvent revoluționară, clasa muncitoare, care, prin lupta sa a dat un nou avînt și a imprimat noi dimensiuni rolului hotărîtor al maselor populare în realizarea progresului în toate domeniile societății. Expresie a hotărîrii de neclintit a maselor populare, Unirea Principatelor în 1859, cucerirea independenței de stat în 1877 și, apoi, făurirea statului național unitar român în 1918 au constituit strălucite victorii ale luptei eroice a poporului nostru pentru libertate și unitate națională, au dat un puternic impuls afirmării capacităților creatoare ale națiunii.

Constituirea primelor organizații ale clasei muncitoare din țara noastră și formarea primului partid politic al acesteia, în 1893 — Partidul Social-Democrat al Muncitorilor din România, — au marcat pași însemnați în dezvoltarea luptei maselor largi populare. Crearea Partidului Comunist Român, în 1921, a asigurat — așa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea — întărirea unității de acțiune a clasei muncitoare în marile bătălii purtate împotriva exploatării și asupririi, a monopolurilor străine, pentru o viață liberă, demnă și independentă. Marile lupte sociale, dintre cele două războaie mondiale, împotriva exploatării capitaliste, a asupririi străine, a fascismului, pentru apărarea integrității și suveranității patriei, înfăptuirea mărețului act de la 23 August 1944, iar apoi cucerirea deplină a puterii politice de către clasa muncitoare și aliații săi, sub conducerea partidului comunist, la 30 Decembrie 1947, reprezintă încununarea îndelungatei lupte revoluționare a clasei muncitoare, opera istorică a întregului popor.

Odată cu instaurarea noii puteri politice, socialiste, atît rolul cît și menirea maselor populare, conținutul și orientarea activității acestora au cunoscut transformări calitative deosebite. Din clase exploatate, asuprite și dominate, clasa muncitoare, țărănimea, alte categorii care alcătuiesc poporul muncitor au devenit, sub conducerea Partidului Comunist Român, făurarii destinelor patriei, iar apoi, în condițiile afirmării și dezvoltării socialismului, producători, proprietari și beneficiari ai întregii avuții naționale. Naționalizarea principalelor mijloace de producție, în 1948, transformarea socialistă a agriculturii, încheiată în 1962, dezvoltarea puternică a bazei tehnico-materiale a societății, a științei, învățămîntului și culturii au dus, în prima etapă a construcției socialiste, la obținerea unor rezultate de seamă în dezvoltarea economico-socială. Referindu-se la acea etapă, secretarul general al partidului nostru arăta, totodată, că **„în această perioadă s-au manifestat și puternice concepții străine, de fapt antisocialiste, de negare a forței și capacității poporului român, a clasei muncitoare, de negare a însăși istoriei, a limbii și culturii române"**.

Analizînd în spirit critic și autocritic activitatea de edificare a construcției socialiste în România în prima etapă a acesteia, Congresul al IX-lea al partidului a marcat o cotitură de însemnătate istorică în afirmarea puternică a rolului poporului, al clasei muncitoare în făurirea noii istorii a patriei, în dezvoltarea întregii vieți economico-sociale pe făgașul progresului, al socialismului, socialismul însuși fiind conceput ca rod al activității, gîndirii și voinței poporului.

În spiritul orientărilor elaborate de Congresul al IX-lea, al tezei formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu privind construirea socialismului cu poporul și pentru popor, în ultimii 25 de ani au fost adoptate ample măsuri de perfecționare a conducerii tuturor sectoarelor de activitate, a fost făurit și continuu dezvoltat sistemul democrației muncitorești-revoluționare, creîndu-se noi forme instituționale, de afirmare tot mai largă a forței creatoare a poporului în realizarea progresului multilateral al patriei. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., **„în cei 40 de ani de construcție socialistă, și îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, în 1965, poporul român, sub conducerea gloriosului nostru partid comunist, a străbătut mai multe etape istorice și a ajuns la un asemenea nivel de dezvoltare economico-socială, de civilizație generală cum nu s-a realizat într-o perioadă de sute de ani și — aș sublinia în mod deosebit — în întreaga perioadă de dezvoltare capitalistă"**.

În anii construcției socialiste, și mai cu seamă în ultimul sfert de secol, poporul român a obținut rezultate remarcabile în toate domeniile de activitate. În această perioadă, România s-a transformat dintr-o țară agrar-industrială slab dezvoltată într-o țară industrial-agrară, cu o puternică industrie modernă, organizată pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, cu o agricultură socialistă avansată, în plin progres. De asemenea, s-au dezvoltat puternic știința, învățămîntul și cultura, a sporit continuu bunăstarea materială și spirituală a maselor.

La începutul deceniului actual, România a intrat într-o nouă fază a dezvoltării sale economico-sociale — etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și creării condițiilor pentru trecerea treptată la comunism. Dezvoltarea intensivă a industriei și a celorlalte sectoare de activitate, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, a creat toate condițiile pentru progresul neîntrerupt al României. Economia națională dispune în prezent de circa 3 600 miliarde lei fonduri fixe productive, producția industrială este de 135 de ori mai mare decît în 1945, o creștere de 120 de ori fiind realizată după 1965. O puternică dezvoltare a cunoscut, totodată, agricultura, care produce de 10 ori mai mult față de 1945, creșterea realizată după Congresul al IX-lea fiind de 6 ori. În aceeași perioadă, venitul național a crescut de peste 40 de ori, din care de peste 33 de ori în ultimii 25 de ani. Dezvoltarea puternică a forțelor de producție a permis realizarea unor lucrări de mare importanță națională — noi platforme industriale, Canalul Dunăre-Marea Neagră și Canalul Poarta Albă-Midia-Năvodari, Metroul bucureștean, amenajarea rîului Dîmbovița, modernizarea și sistematizarea Capitalei și a numeroase localități de pe întreg cuprinsul patriei etc. Fondul de retribuire a crescut, în perioada de după Congresul al IX-lea, de aproape 6 ori, retribuția medie de peste 3 ori, iar retribuția minimă s-a majorat de peste 3,3 ori, realizîndu-se un raport de 1 la 4,7 între veniturile mici și cele mari. Un rol important în ridicarea nivelului de trai l-au avut și îl au cheltuielile social-culturale finanțate de la bugetul statului, care au crescut continuu, urmînd să ajungă în anul 1990 la 14 900 lei pe o familie, față de 3 530 lei în 1965.

S-a generalizat învățămîntul de 10 ani, iar pînă la sfîrșitul actualului cincinal va fi, practic, generalizat învățămîntul de 12 ani. De asemenea, s-au dezvoltat puternic rețeaua sanitară, activitatea de ocrotire a sănătății, s-au construit spitale, dispensare și alte așezăminte medicale. Așa cum se știe, în cursul lunii martie a acestui an, țara noastră a înregistrat un succes istoric de largă rezonanță internațională — rambursarea în întregime a datoriei externe —, România devenind astfel pe deplin independentă economic și politic.

Rod al politicii înțelepte a partidului, elaborată și înfăptuită cu contribuția determinantă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, toate aceste măreție realizări au transformat radical înfățișarea patriei noastre, a orașelor și satelor, au determinat ridicarea puternică a nivelului de civilizație al oamenilor muncii, dovedind cu prisosință că, în întreaga sa politică, partidul a pornit și pornește de la faptul că bunăstarea materială și spirituală a poporului constituie obiectivul fundamental al dezvoltării economico-sociale, esența însăși a societății socialiste, țelul suprem al luptei revoluționare pentru făurirea noii orînduiri.

Documentele pentru cel de-al XIV-lea Congres al partidului deschid noi și luminoase perspective pentru progresul multilateral al patriei, pînă în anul 2000 România urmînd să se transforme într-o țară socialistă multilateral dezvoltată. Așa cum se arată în Tezele pentru Congres, „făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate se va realiza pe temelia de nezdruncinat a principiilor de egalitate și echitate între oameni, în spiritul eticii socialiste. Cerințele cetățeanului se vor satisface nu numai pe baza veniturilor individuale, ci și pe calea sporirii rolului cheltuielilor sociale, crescînd ponderea problemelor de civilizație și cultură rezolvate de societate. În această sferă intră perfecționarea învățămîntului gratuit pentru toți fiii patriei, soluționarea problemei locuințelor și a ocrotirii sănătății, stimularea creșterii demografice, sprijinirea familiilor cu mai mulți copii, lichidarea deosebirilor între munca fizică și cea intelectuală, ridicarea gradului de civilizație al tuturor localităților patriei, intensificarea vieții cultural-artistice, lărgirea orizontului de înțelegere și cunoaștere al maselor, ridicarea conștiinței întregului popor".

Înfăptuirea acestor măreție obiective impune, ca o condiție legică, obiectivă, afirmarea tot mai puternică a rolului hotărîtor al poporului, al maselor de oameni ai muncii în dezvoltarea economică și socială a patriei, angajarea fermă a întregii națiuni în realizarea exemplară a planurilor și programelor de dezvoltare și modernizare a producției, perfecționarea continuă a întregii activități economico-sociale, dezvoltarea conștiinței socialiste, manifestarea spiritului revoluționar în muncă și viață. Afirmarea crescîndă a rolului decisiv al poporului în realizarea progresului social-economic al patriei are loc în cadrul social-politic al democrației muncitorești-revoluționare, sub conducerea Partidului Comunist Român, și al promovării ferme a unei strategii profund revoluționare, fundamentată științific.

Cucerirea deplină a puterii politice de către clasa muncitoare și aliații săi a deschis calea unor uriașe prefaceri revoluționare în sistemul politic, în întreaga societate, a creării unor noi relații politice, economice, culturale, sociale. Corespunzător acestor noi relații, s-a trecut la făurirea unui nou cadru politico-organizatoric de conducere a societății. Realizarea unității politice a

clasei muncitoare, lichidarea proprietății capitaliste și instituirea proprietății socialiste, ca bază a întregii vieți economico-sociale, lichidarea exploatării omului de către om au constituit jaloane ale unui asemenea cadru politic. Cu toate acestea, deși, în general, în mod abstract, era recunoscută teza potrivit căreia poporul este forța fundamentală a istoriei, factorul decisiv al progresului, pînă la Congresul al IX-lea al partidului, datorită atitudinii conservatoare, dogmatice, de preluare sau copiere a unor experiențe din alte țări, persista o neînțelegere și subapreciere a mecanismelor social-politice prin care se putea — și trebuia — să se asigure cu adevărat manifestarea rolului hotărîtor al maselor populare în noile condiții social-istorice, participarea lor directă la conducerea vieții economico-sociale, a întregii societăți. Prin hotărîrile sale istorice, Congresul al IX-lea a pus capăt acestei tendințe profund greșite și dăunătoare, marcînd victoria gîndirii politice revoluționare, creatoare, în țara noastră.

Cadrul larg democratic de participare a poporului la conducerea societății

Abordînd și soluționînd complexele probleme ale construcției socialiste în noua etapă de dezvoltare a țării, în concordanță cu interesele naționale și aspirațiile vitale ale poporului, cu condițiile și realitățile social-istorice ale patriei noastre, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a elaborat teza conform căreia schimbările ce caracterizează societatea socialistă românească, în etapa actuală și în perspectivă, pun în evidență cerința creșterii puternice a rolului maselor largi populare în conducerea societății, în înfăptuirea grandioasei opere de făurire a socialimului și comunismului. În concepția originală, de largă deschidere teoretică și practică, a secretarului general al partidului, creșterea tot mai accentuată a rolului clasei muncitoare, al tuturor oamenilor muncii, al poporului, în ansamblul său, în edificarea noii orînduiri reprezintă o legitate, o cerință obiectivă, constituind baza socială reală pe care se întemeiază teza construirii socialismului cu poporul și pentru popor. Valorificînd creator tezele clasicilor socialismului științific, concluziile marxiste potrivit cărora „omul creează cu adevărat cînd creează liber și conștient", iar „ideile devin o forță materială cînd cuprind masele", secretarul general al partidului nostru a acționat și acționează neobosit pentru angajarea conștientă, revoluționară a maselor populare în dezvoltarea istorică. Potrivit acestei concepții înnoitoare, în ultimele două decenii și jumătate s-a făurit un original sistem democratic, unic în felul său, care asigură îmbinarea armonioasă a democrației reprezentative cu democrația directă, participarea nemijlocită a oamenilor muncii, în calitate de proprietari, producători și beneficiari ai avuției naționale, la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului.

În procesul creării și perfecționării acestui sistem, tovarășul Nicolae Ceaușescu a dezvoltat în mod original, din perspectiva afirmării rolului hotărîtor al poporului în condițiile făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, tezele marxiste despre interacțiunea dialectică a diferitelor elemente ale formațiunii socialiste, despre rolul și funcțiile instituțiilor politice fundamentale — partidul și statul —, ca și despre menirea pe care o au, în noile condiții social-economice, organizațiile de masă și obștești, noile organisme democratice.

În acest cadru, o importanță deosebită prezintă evidențierea funcției active a conștiinței sociale în raport cu existența socială, fundamentarea concluziei că instituirea proprietății socialiste nu este suficientă pentru a asigura participarea maselor populare la creația istorică conștientă, ci se impune, totodată, făurirea unui cadru instituțional calitativ nou — politic și juridic — de participare directă a poporului la conducerea societății. În spiritul hotărîrilor Congresului al IX-lea a fost adoptată noua Constituție a țării, care statuează largul democratism al orînduirii noastre socialiste. Așa cum se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, orientările stabilite de Congresul al IX-lea „au promovat un spirit nou în întreaga operă de construcție socialistă, au deschis cîmp larg afirmării energiilor creatoare ale poporului, au redat națiunii noastre sentimentul demnității și încrederii în forțele proprii, au cimentat unitatea sa de nezdruncinat în jurul partidului comunist."

În fundamentarea teoretică a noului cadru de participare a poporului la conducerea societății, făurit în ultimii 25 de ani, însuși rolul instituțiilor politice a fost reanalizat, regîndit, restabilindu-se, totodată, relația firească între organismele și formele de conducere politică, pe de o parte, și capacitatea acestora de a rezolva cu promptitudine problemele noi apărute în practică, de a asigura progresul neîntrerupt al patriei, pe de altă parte. De aici, deosebita importanță teoretică și practică a tezelor elaborate de tovarășul Nicolae Ceaușescu privind afirmarea partidului în calitate de centru vital al întregii națiuni, creșterea rolului statului democrației muncitorești-revoluționare și al noilor organisme democratice, care exprimă interesele fundamentale ale tuturor claselor și categoriilor sociale, ale întregului popor.

Corespunzător noilor orientări politice afirmate după Congresul al IX-lea, partidul s-a transformat într-un puternic partid revoluționar de masă, forța politica conducătoare a întregii societăți. Recunoașterea rolului conducător al partidului de către întregul popor și consacrarea sa în Constituția țării sînt rezultatele unui proces istoric obiectiv. În prezent, Partidul Comunist Român cuprinde în rîndurile sale peste 3 800 000 de membri, din care peste 55 la sută sînt muncitori, ceea ce relevă caracterul său de partid al clasei muncitoare. Așa cum se subliniază în Tezele pentru apropiatul forum al comuniștilor români, „în calitate de centru vital al națiunii, partidul acționează nu deasupra societății, ci dinăuntrul ei, își îndeplinește rolul conductor prin organizațiile sale, prin masa comuniștilor". În ultimele două decenii și jumătate, Partidul Comunist Român și-a perfecționat continuu activitatea, întărindu-și legăturile cu masele largi populare, a sporit răspunderea organelor și organizațiilor sale, a cadrelor de partid, a tuturor comuniștilor pentru întreaga activitate economică, socială și politică.

În concepția Partidului Comunist Român, a secretarului său general, tezele potrivit cărora partidul ar trebui să cedeze o parte din atribuțiile și răspunderile sale sau să se lase înlocuit de alte forțe politice nu au nimic comun cu teoria revoluționară a clasei muncitoare, cu principiile socialismului științific și sînt, în fond, teze capitularde, lichidatoriste, pe care partidul nostru le respinge în modul cel mai hotărît. „Viața demonstrează — se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea — caracterul profund eronat și dăunător al tezei potrivit căreia, în condițiile actuale ale dezvoltării construcției socialiste, nu mai este necesar ca partidul comunist să-și exercite rolul conducător în societate. Teoriile despre așa-zisa diminuare a rolului conducător al partidului sînt de natură să lipsească societatea de forța politică cea mai înaintată, înarmată cu concepția științifică despre lume și viață, capabilă să unească și să organizeze toate forțele națiunii".

În strategia generală a Partidului Comunist Român privind ridicarea continuă a eficienței conducerii societății, un loc deosebit de important revine, totodată, perfecționării rolului și funcțiilor statului socialist. Promovînd neabătut spiritul creator, revoluționar, partidul nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu au meritul deosebit de a fi pus capăt viziunilor simplificatoare, dogmatice, unilaterale cu privire la statul socialist. Ca urmare, statul nostru socialist, ca unul dintre elementele cele mai importante ale sistemului politic, s-a transformat tot mai mult, prin perfecționările ce i s-au adus, într-o instituție care asigură exercitarea amplă a noului statut al oamenilor muncii — cel de proprietar, producător și beneficiar al întregii avuții naționale.

În aceste condiții, constituirea și funcționarea organelor statului au cunoscut transformări înnoitoare, calitative, datorită cărora ele au încetat să mai fie „instrumente" de aducere la îndeplinire sau de executare a unor hotărîri, devenind organisme care adoptă importante decizii în vederea înfăptuirii liniei politice generale de dezvoltare multilaterală a patriei. Referindu-se la modul de constituire a organelor puterii de stat, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată: **„Am realizat un larg sistem democratic al alegerilor de deputați în Marea Adunare Națională și în consiliile populare prin depunerea mai multor candidaturi pentru un loc de deputat, prin desemnarea lor de către organizațiile politice și sociale, de organizațiile de masă, precum și în adunările cetățenești".** Deputații aleși în organele puterii de stat — deputați ai poporului — reprezintă toate clasele și categoriile sociale, grupurile profesionale, asociațiile obștești etc.

Strategia Partidului Comunist Român de asigurare a cadrului larg democratic prin care masele populare determină dezvoltarea istorică demonstrează, cu tăria faptelor, caracterul eronat, neștiințific, profund nociv al teoriilor privind așa-zisa depoliti-

Digitized by Google

zare a statului sau „necesitatea" revenirii la sistemul pluripartid. Tezele pentru Congresul al XIV-lea subliniază, în acest sens, faptul că „nu se poate concepe ca statul socialist să împrumute forme tipice orînduirii capitaliste, depășite din punct de vedere istoric și condamnate dispariției, ci trebuie să se perfecționeze continuu, în spiritul noilor legități ale dezvoltării sociale". Referindu-se la esența cadrului de participare a poporului la înfăptuirea progresului social multilateral al patriei, la natura democrației socialiste, muncitorești, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată că aceasta **„nu constă în existența unui număr mai mare sau mai mic de partide, ci în crearea și asigurarea organismelor și formelor celor mai corespunzătoare, în cadrul cărora clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, toți oamenii muncii să-și poată spune în mod organizat cuvîntul asupra tuturor problemelor privind dezvoltarea țării".**

În strategia Partidului Comunist Român de asigurare a participării maselor largi populare la înfăptuirea progresului social, perfecționarea organelor democratice clasice se îmbină, în mod strîns, cu afirmarea unor noi organisme democratice. Potrivit acestei concepții înnoitoare, la nivelul fiecărei unități economice și social-culturale s-au instituit adunări generale — ca foruri supreme de conducere în unitățile respective — și consilii ale oamenilor muncii. A fost creat astfel cadrul organizatoric de participare efectivă a clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii la procesul de elaborare și adoptare a deciziilor, la conducerea unităților, a întregii societăți. Totodată, au fost create organisme ale democrației muncitorești-revoluționare pe plan național, care se întrunesc, din cinci în cinci ani, în prezența a mii de delegați: Congresul oamenilor muncii, Congresul agriculturii, Congresul științei și învățămîntului, Congresul educației politice și culturii socialiste; aceste organisme, care aleg organisme permanente — consiliile naționale — dezbat problemele fundamentale ale activității din toate domeniile și hotărăsc asupra politicii generale, interne și externe, a țării. Așa cum arată experiența ultimilor 25 de ani, consultarea maselor populare, a întregului popor în problemele esențiale ale societății constituie una din laturile fundamentale ale politicii partidului nostru de construire a socialismului cu poporul și pentru popor. „Sistemul larg al democrației socialiste asigură pe deplin — se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea — posibilitatea și cadrul exprimării libere a opiniilor oamenilor muncii, participarea efectivă a tuturor categoriilor sociale la elaborarea politicii interne și externe a țării, la conducerea societății".

Cerința înfăptuirii unității tuturor claselor și categoriilor sociale s-a concretizat în instituționalizarea Frontului Democrației și Unității Socialiste — cel mai larg organism politic, patriotic, revoluționar, cu caracter reprezentativ, în cadrul căruia se afirmă puternic unitatea tuturor cetățenilor țării, fără nici o deosebire, în jurul Partidului Comunist Român, se realizează unirea și coordonarea eforturilor întregului popor în procesul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Participarea poporului la elaborarea și înfăptuirea planurilor și programelor de dezvoltare

Înțelegînd democrația, în esența sa, ca participare amplă, organizată a poporului la conducerea tuturor sectoarelor de activitate, Partidul Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu au evidențiat modul concret în care acesta se manifestă în calitate de făuritor al istoriei, de factor decisiv al luptei pentru înaintarea patriei pe calea progresului social.

Participarea poporului la creația istorică este concepută de partidul nostru ca un proces cu caracter multidimensional — economic, politic, cultural. Astfel, formele clasice ale participării oamenilor muncii la conducerea societății — prin reprezentanții ai acestora în organele statului —, ca și cele ale participării directe, nu sînt paralele și cu atît mai puțin opuse, ci, dimpotrivă, se află într-o strînsă și armonioasă unitate dialectică. Tezele pentru Congresul al XIV-lea subliniază, în acest sens, că „în cadrul colaborării dintre organele statului și organismele democrației muncitorești-revoluționare va avea loc procesul de transformare a statului într-un organism democratic cu totul nou".

În deplină concordanță cu spiritul revoluționar, cu principiile fundamentale ale socialismului științific, Partidul Comunist Român, secretarul său general subliniază că participarea maselor la conducerea societății se află în strînsă legătură cu creșterea rolului conducător al clasei muncitoare. De altfel, tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras atenția — în Expunerea din noiembrie 1988 — asupra faptului că, așa cum a demonstrat cu putere viața — adevăratul judecător — **„clasa muncitoare și-a îndeplinit și își îndeplinește cu cinste rolul de clasă conducătoare a întregii societăți. Ea reprezintă astăzi cea mai puternică forță socială și, în perspectiva anului 2000, ea va continua să se dezvolte atît numeric, dar mai cu seamă din punct de vedere al pregătirii generale, ca urmare a generalizării învățămîntului de 12 ani, a ridicării nivelului său de cunoștințe generale, profesionale și tehnice, apropiindu-se tot mai mult de cerințele pentru o clasă muncitoare intelectuală."**

Înfăptuirea progresului economico-social contemporan este, în ultimă instanță, rezultatul împletirii forței clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității și altor categorii sociale cu tehnologia, cu știința, încorporată în mijloacele de producție din ce în ce mai perfecționate. Rolul hotărîtor în acest proces îl au omul, munca, eforturile sale creatoare. Îndeplinirea acestui rol este condiționată, printre altele, de cadrul de participare a poporului la creația istorică, precum și de conținutul acestei participări, de afirmarea și dezvoltarea conștiinței socialiste, înaintate, a spiritului revoluționar. Abordînd problematica complexă a revoluției tehnico-științifice, a rolului factorului uman în producția contemporană, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază că această revoluție **„ar trebui să o completăm cu revoluția în conștiința oamenilor... Fără această revoluție în conștiința și gîndirea oamenilor nu vom determina o adevărată revoluție tehnico-științifică".**

Asigurarea unei largi democrații socialiste, a unui cuprinzător sistem de drepturi și libertăți fundamentale — a căror exercitare reală este garantată de statul democrației muncitorești-revoluționare, prin mijloace materiale, juridice și organizatorice — presupune, desigur, adoptarea unei poziții hotărîte, combative față de orice neajunsuri și lipsuri, față de orice acțiuni care dăunează construcției socialismului. Așa cum se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, comuniștii, toți oamenii muncii sînt datori să ia atitudine fermă împotriva a tot ceea ce este străin concepției partidului nostru despre lume și viață, eticii și echității socialiste, să combată lipsa de răspundere în gospodărirea avuției socialiste, manifestările de indisciplină, delăsare și neglijență în muncă, manifestări care dăunează grav intereselor generale ale societății, să ia atitudine hotărîtă față de concepțiile retrograde cum sînt misticismul, obscurantismul, naționalismul, șovinismul și alte manifestări care înjosesc și degradează ființa umană.

Dezvoltarea democrației muncitorești, participarea tot mai largă a poporului la făurirea noii orînduiri sociale impun — așa cum subliniază partidul nostru — să se intensifice activitatea de educare a întregului popor în spiritul minunatelor sale tradiții patriotice, revoluționare, să se dezvolte în rîndul maselor largi populare spiritul solidarității internaționale, al frației și unității cu toți oamenii muncii în lupta comună pentru progres economic și social, pentru pace în lume. În cultivarea patriotismului socialist, revoluționar, o însemnătate deosebită au cunoașterea valorilor reprezentative ale culturii naționale, purtătoare ale idealurilor de progres și libertate ale poporului român, apărarea și dezvoltarea continuă a patrimoniului său cultural.

Asimilînd tot mai amplu noile cuceriri ale științei și tehnicii, ale culturii naționale și universale, sensul profund al spiritului revoluționar, întregul nostru popor, călăuzit cu înțelepciune de Partidul Comunist Român, puternic mobilizat de mărețele perspective ale dezvoltării viitoare a patriei cuprinse în documentele supuse dezbaterii și adoptării Congresului al XIV-lea, este ferm hotărît să acționeze neabătut, în continuare, pentru perfecționarea continuă a întregii activități, pentru înfăptuirea cu succes a obiectivelor strategice stabilite în programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a țării spre comunism, asigurînd astfel înflorirea și progresul României socialiste, întărirea independenței și suveranității sale naționale, victoria comunismului în patria noastră.

AURELIAN COSMAȚCHI

Digitized by Google

Tot ce realizăm, tot ce ne propunem este destinat dezvoltării generale a patriei, ridicării continue a bunăstării poporului, pornind de la faptul că tot ceea ce se realizează aparţine poporului, trebuie să asigure bunăstarea şi fericirea fiecărui cetăţean, a întregii naţiuni.

NICOLAE CEAUŞESCU

Din Cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie 1989

UNITATEA INDISOLUBILĂ DINTRE POLITICA ECONOMICĂ ŞI POLITICA SOCIALĂ

Documentele pentru Congresul al XIV-lea al partidului reflectă cu pregnanţă unitatea strînsă, indisolubilă dintre politica economică şi politica socială a partidului şi statului nostru, preocuparea constantă pentru dezvoltarea puternică şi modernizarea forţelor de producţie, a economiei naţionale în ansamblu, pe temelia solidă a proprietăţii socialiste şi, concomitent, pentru crearea celor mai favorabile condiţii de muncă şi de viaţă pentru toţi fiii patriei fără nici o deosebire, a unui cadru social tot mai propice afirmării plenare a personalităţii umane. Aşa cum se subliniază în Tezele pentru Congres, „conceptul de ţară socialistă multilateral dezvoltată înglobează, în afara progresului şi modernizării producţiei materiale, sfere de cea mai mare importanţă pentru existenţa oamenilor muncii, cum sînt: perfecţionarea relaţiilor de producţie şi sociale, realizarea unei înalte calităţi a muncii, soluţionarea cerinţelor generale fundamentale ale maselor, înfăptuirea drepturilor şi libertăţilor cetăţeneşti, participarea democratică a cetăţenilor la conducerea ţării, crearea unui om nou înaintat, a unui nou mod de gîndire şi comportament al membrilor societăţii".

Profundele transformări revoluţionare înfăptuite în perioada inaugurată de revoluţia de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă din August 1944 şi, îndeosebi, după Congresul al IX-lea — eveniment de importanţă istorică, moment de cotitură radicală în desfăşurarea procesului de construcţie socialistă în patria noastră — şi-au găsit expresia în înnoirile fără precedent produse în toate domeniile vieţii economice şi sociale, în făurirea celei mai drepte societăţi, societatea socialistă. În cursul acestui proces revoluţionar, România a străbătut mai multe etape istorice, transformîndu-se dintr-o ţară agrar-industrială slab dezvoltată într-o ţară industrial-agrară, cu o industrie puternică, modernă şi cu o agricultură socialistă în plin progres. Realizări remarcabile au fost dobîndite în toate celelalte ramuri ale producţiei materiale, în ştiinţă, învăţămînt şi cultură, în ridicarea nivelului de trai, material şi spiritual, al poporului.

Măreţele înfăptuiri din anii socialismului şi, cu deosebire, din epoca de glorie a ultimilor 25 de ani au fost realizate prin efortul propriu, creator, al poporului, sub conducerea partidului comunist, împreună cu poporul şi pentru popor. În toţi aceşti ani, bunăstarea materială şi spirituală a întregii naţiuni, asigurarea unui înalt nivel de civilizaţie pentru toţi cetăţenii României, prin înnoirea din temelii a oraşelor şi satelor, prin asigurarea dreptului la muncă, la învăţătură, ştiinţă şi cultură, la ocrotirea sănătăţii, prin realizarea unor vaste programe de construcţii de locuinţe — pe baza dezvoltării economice fără precedent a ţării — s-au dovedit a fi ţelul suprem al politicii umaniste şi al întregii activităţi a partidului nostru. Aşa cum se arată în Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al partidului, măreţele succese în dezvoltarea economico-socială a patriei din anii construcţiei socialiste „demonstrează în mod grăitor că ridicarea nivelului de trai, material şi spiritual, al întregului popor reprezintă ţelul suprem al politicii partidului, raţiunea însăşi a societăţii socialiste multilateral dezvoltate care se edifică cu deplin succes în România."

Gîndirea cutezătoare, originală, a secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, izvorîtă din înţelegerea profundă a esenţei materialismului dialectic şi istoric, a cerinţelor socialismului ştiinţific, bogata sa experienţă politică şi organizatorică, acumulată de-a lungul a aproape şase decenii de activitate revoluţionară, şi-au pus amprenta hotărîtoare asupra vastului proces de desfăşurare a operei de construcţie socialistă în patria noastră. Conducătorului partidului şi statului nostru îi revine meritul decisiv în elaborarea şi înfăptuirea programelor realiste, ştiinţifice de dezvoltare economico-socială a ţării, de creştere în ritmuri înalte a forţei sale economice, a industriei şi agriculturii, a celorlalte ramuri şi, pe această bază, de ridicare necontenită a bunăstării tuturor oamenilor muncii.

În concepţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, activitatea partidului pentru ridicarea nivelului de trai şi a calităţii vieţii se circumscrie în sfera mai largă a acţiunilor pentru realizarea unei politici sociale corespunzătoare fiecărei etape a procesului de construcţie socialistă şi comunistă. Orînduirea socialistă şi, în primul rînd, proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producţie situată la temelia făuririi şi dezvoltării sale creează, în mod obiectiv, necesitatea şi posibilitatea ca progresul economiei naţionale în ansamblu să fie orientat, în mod planic şi proporţional, spre îndeplinirea scopului fundamental al producţiei sociale — bunăstarea materială şi spirituală a întregii societăţi, cît şi a fiecărui membru al ei în parte.

În cadrul vastei opere teoretice şi practice a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, un loc deosebit îl are concepţia ştiinţifică, revoluţionară, profund novatoare, cu privire la abordarea şi soluţionarea practica a problemelor complexe şi multiple vizînd

Digitized by Google

ridicarea bunăstării materiale și spirituale a națiunii, realizarea unei politici sociale în deplină concordanță cu politica economică, cu progresul multilateral al patriei. Una dintre caracteristicile definitorii ale acestei concepții o constituie evidențierea concluziei că ridicarea nivelului de trai al poporului, realizarea unei înalte calități a vieții presupun, în primul rînd, dezvoltarea în ritm susținut și modernizarea permanentă a forțelor de producție, amplasarea lor rațională, echilibrată pe întreg teritoriul țării, creșterea productivității și eficienței muncii sociale. **„Trebuie să subliniem întotdeauna, cu tărie, faptul că ridicarea nivelului personal de viață, bunăstarea fiecărui cetățean al patriei noastre nu se pot realiza decît o dată cu dezvoltarea generală a forțelor de producție și a nivelului de dezvoltare a patriei, cu bunăstarea întregului popor, a întregii națiuni"** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu. În același timp, partidul nostru, secretarul său general au subliniat și subliniază în permanență faptul că nivelul de viață și civilizație al unui popor nu poate fi apreciat numai după indicatori materiali, cantitativi — desigur, importanți —, ci și după totalitatea condițiilor de viață, muncă, învățămînt și cultură asigurate maselor largi populare.

Este bine cunoscut că revoluția de eliberare din August 1944 a găsit economia României într-o stare de gravă înapoiere, caracterizată printr-un nivel foarte scăzut al forțelor de producție, o industrie slab dezvoltată și o agricultură rudimentară, țara noastră situîndu-se printre cele mai rămase în urmă țări din Europa din punctul de vedere al venitului național și al nivelului de trai. Datele statistice relevă că, în anul 1945, venitul național reprezenta numai 59% din nivelul realizat în 1938 — anul în care economia românească a cunoscut cel mai înalt nivel al său înaintea celui de-al doilea război mondial —, producția industrială — circa 55%, iar agricultura mai puțin de jumătate. Producția industrială a țării contribuia doar cu aproape o treime la crearea venitului național, iar agricultura și celelalte sectoare — cu peste două treimi; circa 80% din populația țării lucra în agricultură. La toate acestea se adăugau structura necorespunzătoare, pe ramuri și subramuri, a economiei naționale, precum și marile disparități în repartizarea teritorială a forțelor de producție. Referindu-se la starea grea, de subdezvoltare a țării, moștenită de la regimul burghezo-moșieresc, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia, în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie a.c., că **„tocmai datorită dominației monopolurilor și capitalului străin, România a rămas în continuare o țară slab dezvoltată, nivelul de viață al poporului nostru foarte scăzut, în timp ce numai în anii dezvoltării capitaliste monopolurile imperialiste au acaparat din România peste 100 miliarde de dolari"**.

La scurt timp după terminarea războiului, la Conferința Națională din octombrie 1945, partidul nostru a înfățișat direcțiile principale ale reconstrucției economice a țării, precum și modul de soluționare în perspectivă a problemelor economice și sociale fundamentale ale României, situînd în centrul programului construcției economice industrializarea socialistă, crearea unei puternice industrii, capabilă să asigure valorificarea superioară a bogățiilor naturale, înflorirea economico-socială a patriei și, pe această bază, ridicarea nivelului de trai și civilizație al poporului. Sub conducerea partidului, poporul nostru a reușit, printr-o muncă plină de abnegație și eroism, cu numeroase eforturi să asigure, încă din primii ani de după revoluția din August 1944, refacerea economiei naționale. Înlăturarea monarhiei și proclamarea republicii, iar apoi naționalizarea principalelor mijloace de producție au marcat începutul edificării vastei opere de construire a socialismului.

Prin naționalizarea industriei, băncilor, transporturilor și comerțului a fost lichidată proprietatea capitalistă din aceste ramuri și s-au pus bazele dezvoltării socialiste a economiei românești, ale formării proprietății comune a întregului popor. Totodată, începînd din anul 1949 s-a trecut la cooperativizarea agriculturii, proces care s-a încheiat în 1962. Pe temelia trainică, de neînlocuit a proprietății socialiste a întregului popor și cooperatistă asupra mijloacelor de producție — care a asigurat nu numai lichidarea exploatării și asupririi, ci și schimbarea radicală a condiției economice și sociale a oamenilor muncii, egalitatea acestora în raport cu mijloacele de producție —, toate valorile materiale și spirituale au fost subordonate nemijlocit ridicării bunăstării, progresului și fericirii întregului popor. Realitățile din România atestă că, numai în condițiile socialismului, oamenii devin proprietari, producători și beneficiari ai rezultatelor muncii lor, ai întregii avuții naționale, iar realizarea efectivă a acestei triple calități are loc prin subordonarea întregii producții sociale cerinței satisfacerii nevoilor materiale și spirituale ale tuturor membrilor societății, dezvoltării lor multilaterale.

În concepția profund științifică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, un loc deosebit revine tezei potrivit căreia creșterea bunăstării se sprijină în mod nemijlocit pe dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție — condiția esențială, decisivă, care permite să se realizeze o concordanță deplină între dezvoltarea economică generală și nivelul de trai material și spiritual al poporului, între politica economică și politica socială a partidului și statului nostru. **„Viața demonstrează cu putere** — arată secretarul general al partidului — **că numai dezvoltarea forțelor de producție asigură condițiile necesare ridicării nivelului de viață al poporului, pentru progresul științei, învățămîntului, culturii, pentru un grad superior de civilizație al întregii societăți, numai pe această bază se asigură întărirea forței materiale și spirituale a patriei, independența și suveranitatea ei"**.

Creșterea în ritm înalt a forțelor de producție, dezvoltarea armonioasă a întregii economii naționale, valorificarea superioară și eficientă a întregului potențial tehnic, material și uman, repartizarea teritorială echilibrată a forțelor de producție, în ultimă instanță, creșterea bunăstării poporului au fost și sînt posibile numai prin alocarea unei părți importante din venitul național pentru acumulare. Nivelul de trai și calitatea vieții sînt direct proporționale cu nivelul forțelor de producție, al venitului național și avuției naționale și, totodată, se află într-o legătură organică, indisolubilă cu întărirea și dezvoltarea proprietății socialiste, cu noile relații sociale.

Secretarul general al partidului nostru a fundamentat în mod științific cerința creșterii în ritm înalt a venitului național pe baza unei rate înalte a acumulării și a sporirii eficienței economice. Experiența demonstrează că, odată cu creșterea ponderii acumulării și amplificarea forțelor de producție, se creează și premisele sporirii mai rapide a fondului de consum total. De asemenea, trebuie menționat și faptul că o parte din fondul de acumulare se regăsește în fondurile de investiții cu caracter social-cultural, utilizate pentru construcția de locuințe, protejarea mediului înconjurător, dezvoltarea bazei materiale a învățămîntului, științei, culturii, ocrotirii sănătății, dotărilor edilitar-gospodărești, toate acestea condiționînd direct nivelul de trai și gradul de civilizație al populației. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea din 21 august 1989, **„am alocat continuu o parte însemnată a venitului național, îndeosebi după Congresul al IX-lea, pentru dezvoltarea forțelor de producție, a întregii societăți. Pe această bază am putut să realizăm marile construcții industriale, agricole, sociale; pe această bază am asigurat ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului... Dacă nu am fi făcut acest lucru, dacă am fi neglijat acumularea și fondul de dezvoltare, România ar fi rămas în continuare o țară slab dezvoltată, și acum, în loc să vorbim de marile realizări, am discuta cum să depășim greutățile"**.

Prin alocarea, în ultimii 25 de ani, a circa o treime din venitul național pentru fondul de dezvoltare, volumul total al fondurilor fixe existente astăzi în economie este de aproape 7 ori mai mare față de anul 1965. În anii 1966—1988 au fost date în funcțiune aproape 8 600 capacități de producție principale, industriale, agrozootehnice și din alte sectoare ale economiei, volumul fondurilor fixe a sporit cu peste 2 900 miliarde lei, circa 90% din volumul total al fondurilor fixe fiind realizate în anii de după Congresul al IX-lea. Pe această bază s-a asigurat creșterea, față de anul 1965, cu 3,5 milioane a numărului locurilor de muncă, efectivul numeric al personalului muncitor la 1 000 locuitori sporind de la 226, în 1965, la 340 în prezent.

În concepția Partidului Comunist Român, a secretarului său general, asigurarea unui înalt nivel de trai, material și spiritual, este indiscutabil legată nu numai de dezvoltarea în ritm susținut a produc-

ției materiale, ci și de repartizarea armonioasă, echilibrată a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, de dezvoltarea și modernizarea tuturor localităților patriei. Politica fermă, consecventă, de largă perspectivă, promovată de partidul nostru în acest domeniu, îndeosebi după Congresul al IX-lea, s-a concretizat într-o strategie unitară, originală și eficientă, care a asigurat progresul multilateral al tuturor județelor și localităților patriei. Potrivit acestei strategii, amplasarea rațională, armonioasă a forțelor de producție pe teritoriu a reprezentat și reprezintă un proces economico-social obiectiv, subordonat sarcinilor generale privind dezvoltarea forțelor de producție, valorificarea superioară a resurselor naturale și a forței de muncă, creșterea eficienței economice, a venitului național și, pe această bază, ridicarea nivelului de trai al întregului popor. Totodată, această strategie asigură omogenizarea dezvoltării economice și sociale în profil teritorial — baza economică trainică a egalității reale în drepturi a tuturor cetățenilor patriei, fără deosebire de naționalitate.

În concepția Partidului Comunist Român, a secretarului său general, dezvoltarea puternică a industriei reprezintă factorul fundamental, hotărîtor al ridicării României pe cele mai înalte trepte ale civilizației socialiste și comuniste, al creșterii bunăstării poporului. Viața demonstrează cu argumente de necontestat că, dacă România, trecînd pe calea construcției socialiste, nu ar fi acționat pentru dezvoltarea puternică a forțelor de producție, pentru realizarea unei industrii moderne, pe baza tehnicii celei mai avansate, ea ar fi rămas în continuare o țară slab dezvoltată, dependentă de țările industrializate și, în mod corespunzător, cu un nivel de trai scăzut. Dezvoltarea puternică a potențialului industrial al țării este reliefată, printre altele, de faptul că producția industrială realizată în anul 1988 a fost aproape egală cu producția obținută în întreaga perioadă 1951—1965. Industria și-a consolidat continuu poziția de ramură conducătoare în economie, participarea ei la crearea venitului național sporind de la 30,8%, în 1938, la 48,9 în 1965, și ajungînd, în anul 1987, la 62,5%. Ca rezultat nemijlocit al industrializării socialiste a avut loc creșterea puternică a clasei muncitoare, atît numeric, cît și sub aspectul gradului de pregătire culturală și profesională, ceea ce a condus la întărirea rolului său conducător în societate.

În amplul proces de creștere armonioasă, echilibrată a tuturor ramurilor producției materiale, agricultura s-a integrat, îndeosebi după anul 1965, în programul general de dezvoltare dinamică și multilaterală a economiei naționale. Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a adus o contribuție remarcabilă la fundamentarea politicii agrare a partidului, acționînd cu consecvență pentru înfăptuirea unor transformări radicale, revoluționare în agricultură, pentru scoaterea satului românesc din imobilismul de veacuri în care se găsea și așezarea acestuia pe făgașul unei dezvoltări dinamice, înnoitoare. Mărturie grăitoare a justeței politicii agrare a partidului, a măsurilor întreprinse, îndeosebi după Congresul al IX-lea, stau rezultatele remarcabile obținute în creșterea producției agricole, care, în prezent, este de circa 10 ori mai mare decît în anul 1945.

Concomitent cu dezvoltarea generală a economiei naționale, o creștere susținută au cunoscut, în perioada de după Congresul al IX-lea, transporturile, construcțiile, circulația mărfurilor, telecomunicațiile, precum și celelalte domenii, toate acestea determinînd îmbunătățirea necontenită a condițiilor de viață ale întregului nostru popor.

Aplicarea cuceririlor științei și tehnicii în toate sectoarele de activitate, a programelor de dezvoltare și modernizare a economiei naționale a condus la accelerarea progresului economic și social al țării. Îndrumată și coordonată cu înaltă competență de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, prim viceprim-ministru al guvernului, președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, eminent om politic și prestigios savant de largă recunoaștere internațională, știința și tehnologia românească au fost și sînt din ce în ce mai mult implicate în înfăptuirea programelor de dezvoltare economico-socială, cercetarea științifică reprezentînd o ramură propulsoare, de prim rang, a economiei naționale.

Așa cum rezultă din datele statistice, creșterea producției materiale, dezvoltarea industriei și agriculturii, a științei, învățămîntului și culturii, sporirea venitului național și a avuției naționale au condus la ridicarea nivelului de trai, material și spiritual, la creșterea fondului de retribuire, a desfacerilor de mărfuri, a cheltuielilor social-culturale. „Aceste mari realizări — așa cum se arată în Proiectul Programului-Directivă al Cogresului al XIV-lea — evidențiază cu putere superioritatea socialismului, faptul că numai în condițiile cînd poporul a devenit cu adevărat stăpîn pe destinele sale se pot asigura lichidarea într-un timp relativ scurt a înapoierii, progresul economico-social, bunăstarea, independența și suveranitatea națională".

Sursa principală de satisfacere a cerințelor materiale și spirituale ale populației o constituie venitul național și avuția națională, dinamica bunăstării tuturor membrilor societății și a fiecăruia fiind nemijlocit legată de nivelul de dezvoltare a economiei în fiecare etapă, de progresul general, economic și social, al țării. Într-adevăr, între calitatea muncii, pe de o parte, și calitatea vieții, pe de altă parte, există o legătură indisolubilă, de intercondiționare, la fel ca și între nivelul, calitatea și eficiența producției și nivelul și calitatea consumului populației.

Succesele deosebite repurtate în dezvoltarea economico-socială a țării, în creșterea avuției naționale au determinat consolidarea permanentă a puterii de cumpărare a populației, a monedei naționale, a stabilității prețurilor mărfurilor și tarifelor pentru servicii, aceasta ilustrînd elocvent echilibrul economiei naționale, dezvoltarea ei sănătoasă. Totodată, retribuția medie a personalului muncitor a sporit, atît ca urmare a realizărilor obținute în îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan, a ridicării necontenite a nivelului de pregătire profesională, cît și a măsurilor de majorare generală a retribuțiilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii.

Creșterea accentuată a venitului național a permis ca în țara noastră sporirea veniturilor populației, atît pe seama celor provenite direct din muncă, cît și pe seama fondurilor sociale să devină o caracteristică permanentă a fiecărui plan cincinal, determinînd ridicarea neîncetată a nivelului de trai și a calității vieții. O nouă și grăitoare dovadă în acest sens sînt măsurile adoptate, din inițiativa secretarului general la partidului, privind majorarea retribuțiilor personalului muncitor și majorarea pensiilor în acest cincinal. De mărirea retribuțiilor au beneficiat circa 7,9 milioane persoane — întregul personal muncitor —, retribuția medie sporind de la 2 980 lei lunar în anul 1987 (înainte de trecerea la majorare) la 3 300 lei lunar în anul 1989, la încheierea acțiunii de majorare. Au cunoscut o creștere mai accentuată retribuțiile mici, asigurîndu-se un raport echitabil și, în același timp, stimulativ între retribuțiile mari și cele mici, un exemplu concludent constituindu-l sporirea retribuției minime pe economie de la 1 500 lei la 2 000 lei lunar — un spor de 33% —, ceea ce reprezintă cea mai mare creștere a retribuției în anii socialismului. Ca urmare a sporirii retribuției, oamenii muncii au beneficiat de venituri suplimentare care, în anul 1988, au fost de 5,7 miliarde lei, în anul 1989 se ridică la 24,4 miliarde lei, urmînd ca în anul 1990, cînd toți oamenii muncii vor beneficia de retribuții majorate pe întregul an, veniturile suplimentare să se ridice la 29 miliarde lei.

Așa cum se prevede în Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al partidului, în viitorul cincinal vor fi create noi locuri de muncă, urmînd ca populația activă să ajungă în 1995 la circa 12 milioane persoane. Se prevede ca numărul personalului muncitor să reprezinte, la sfîrșitul cincinalului, 8 180—8 240 000 persoane, adică circa 68% din populația activă a țării. Se va acționa pentru realizarea unor proporții optime între principalele categorii de personal.

Dezvoltarea economiei naționale va asigura condiții pentru creșterea în continuare a veniturilor populației. Retribuția medie reală va spori în 1995, comparativ cu anul 1990, cu 5—8%, iar veniturile totale ale țărănimii cooperatiste tot cu 5—8%. Se va urmări ca raportul dintre retribuțiile mici și cele mari să fie de circa 1 la 4,5. Proiectul Programului-Directivă subliniază că este necesar să se asigure creșterea mai rapidă a productivității muncii în raport cu retribuția medie — condiție hotărîtoare a sporirii veniturilor reale ale populației, ca și a dezvoltării, pe baze sănătoase, a economiei naționale.

Digitized by Google

Odată cu majorarea retribuțiilor se va perfecționa în continuare însuși sistemul de retribuire, pe baza acordului global, pornindu-se de la principiul „la muncă egală, retribuție egală" și aplicîndu-se ferm principiul „nici muncă fără pîine, nici pîine fără muncă". Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., **„trebuie să perfecționăm continuu sistemul nostru de retribuție pe baza echității și eticii socialiste, astfel incît veniturile tuturor categoriilor de oameni ai muncii să fie strins legate de muncă. Nimeni, în țara noastră, nu trebuie să poată realiza venituri fără muncă sau prin exploatarea muncii altora!".**

Partidul nostru consideră că socialismul poate și trebuie să asigure tuturor cetățenilor, fără nici o discriminare, condiții egale de muncă și viață, de manifestare a personalității umane. În acest sens, este deosebit de important să nu se admită sub nici o formă apariția speculei, a inegalităților. Cetățenii României socialiste sînt educați de partid în spiritul ideii că munca reprezintă o îndatorire și o mare cinste, că nu poate fi cu adevărat liber cel care nu depune o muncă utilă.

În politica partidului nostru, sporirea fondurilor sociale de consum reprezintă o preocupare de prim ordin. Așa cum se arată în Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea, „un rol tot mai important în ridicarea nivelului de trai al întregului popor îl vor avea fondurile sociale de consum. Societatea noastră va asigura satisfacerea tot mai bună — pentru toți cetățenii — a nevoilor de învățămînt, ocrotire a sănătății, locuință, odihnă, cultură, asumîndu-și într-o măsură sporită sarcina creșterii și formării tinerei generații, a creării unor condiții de viață demne pentru oamenii vîrstnici, pentru întregul popor".

Veniturile obținute de populație din fondurile sociale de consum și care provin, în proporție de peste 90% din fondurile alocate de la bugetul de stat pentru finanțarea acțiunilor social-culturale, asigură în prezent școlarizarea gratuită pentru 5,6 milioane de copii, elevi și studenți, asistență sanitară acordată gratuit întregii populații, pensii pentru toate categoriile de pensionari, alocații pentru circa 5 milioane de copii, indemnizații pentru pierderea temporară a capacității de muncă etc.

Concomitent cu majorarea retribuțiilor a avut loc, în anii 1988—1989 majorarea pensiilor de asigurări sociale de stat de pînă la 3 000 lei lunar, în medie cu 8%, precum și a pensiilor pentru pierderea capacității de muncă și a pensiilor invalizilor de război. De menționat că pensiile mai mici au cunoscut o creștere de 45,5%, iar pensia minimă pentru limită de vîrstă cu vechime integrală a crescut cu 22%, respectiv de la 900 lei lunar la 1 100 lei lunar. În total, de majorarea pensiilor au beneficiat aproape 1,4 milioane persoane, la încheierea acțiunii de majorare pensia pentru limită de vîrstă cu vechime integrală ajungînd la 2 000 lei lunar, față de 1 848 lei lunar înainte de majorare. Ca urmare, pensionarii beneficiază, la nivelul anului 1989, de venituri suplimentare în valoare de 2 miliarde lei, iar în 1990 de 2,4 miliarde lei.

Creșterea constantă a veniturilor bănești ale populației, dezvoltarea și diversificarea producției bunurilor de consum, evoluția prețurilor și tarifelor în limitele prevăzute de plan, au condus la sporirea, în perioada 1965—1988, de 3,6 ori a volumului desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist, fapt ce a determinat satisfacerea cerințelor de consum, științific determinate, ale populației, creșterea gradului de înzestrare a gospodăriilor cu bunuri de folosință îndelungată. S-a mărit, de asemenea, volumul serviciilor prestate populației de către unitățile socialiste, s-a extins și diversificat rețeaua unităților prestatoare de servicii. Potrivit prevederilor din Proiectul Programului-Directivă, în viitorul cincinal desfacerile de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist vor crește cu 5—8%, în 1995, față de 1990, urmărindu-se aprovizionarea corespunzătoare a populației cu produse agroalimentare și industriale, într-o structură sortimentală diversificată și de un nivel calitativ tot mai bun. Cît privește volumul prestărilor de servicii, el va spori, în cincinalul viitor, cu 60—75%.

În ansamblul strategiei partidului și statului nostru privind edificarea noii orînduiri, învățămîntul constituie — așa cum a subliniat în repetate rînduri tovarășul Nicolae Ceaușescu — principalul factor de cultură și civilizație al națiunii, de pregătire a forței de muncă pentru toate ramurile de activitate, un element esențial, hotărîtor al progresului social-economic. Preluînd creator și continuînd la un nivel superior tradițiile înaintate ale școlii românești, prin înfăptuirea neabătută a politicii partidului și statului nostru, a orientărilor și indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a îndrumărilor permanente ale tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, învățămîntul românesc de toate gradele a ajuns la un nivel de dezvoltare și la o bază materială care îi permit să rezolve cu succes orice problemă în domeniul pregătirii cadrelor pentru toate sectoarele de activitate.

Populația școlară a României socialiste este, astăzi, de 5,6 milioane de preșcolari, elevi și studenți, față de 4,1 milioane în 1965/1966, fiecare al patrulea cetățean al țării fiind cuprins într-o formă organizată de pregătire, care îi asigură însușirea sistematică a cunoștințelor necesare pentru muncă și viață. S-au organizat ample acțiuni de reciclare și ridicare a nivelului cunoașterii pentru milioane de oameni. Potrivit documentelor pentru Congresul al XIV-lea al partidului, în perspectivă învățămîntul va continua să se dezvolte și să se perfecționeze, contribuind la ridicarea nivelului de cultură și civilizație al întregului popor. În viitorul cincinal, întregul tineret va urma școala de 12 ani. Peste 90% din elevi vor fi cuprinși în licee industriale, agroindustriale, silvice și economice. Se va perfecționa și moderniza învățămîntul superior în raport cu cerințele economiei naționale, urmărindu-se integrarea organică a acestuia cu producția și cercetarea. În perioada 1991—1995, învățămîntul va asigura pregătirea profesională a unui număr de aproape 2 milioane persoane, dîndu-se prioritate formării cadrelor necesare pentru activitatea minieră și petrolieră, industria constructoare de mașini, metalurgie, chimie, industria materialelor de construcții, agricultură. În același timp, în vederea perfecționării continue a cunoștințelor profesionale ale tuturor categoriilor de oameni ai muncii, inclusiv ale cadrelor tehnice și de conducere, se va pune un accent deosebit pe realizarea programelor de reciclare, care vor cuprinde peste 3,2 milioane persoane anual.

Partidul nostru, secretarul său general consideră că învățămîntul este chemat să formeze cadre cu o temeinică pregătire profesională, teoretică și practică, în concordanță cu cerințele progresului tehnico-științific, cu prevederile programelor de organizare, modernizare și dezvoltare a economiei. Întregul învățămînt trebuie să se desfășoare pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane în general, a concepției revoluționare despre lume și viață — materialismul dialectic și istoric.

În îndelungatul și complexul proces de formare a omului nou, cu un larg orizont cultural, participant activ și conștient la construirea socialismului, activitatea cultural-artistică și politico-educativă are un rol determinant, care își găsește pe deplin reflectarea în realizările obținute în dezvoltarea și modernizarea rețelei de unități cultural-artistice, cît și în bogatele manifestări cultural-educative ce se desfășoară în cadrul Festivalului național „Cîntarea României". Rețeaua bibliotecilor (naționale, ale instituțiilor de învățămînt superior, specializate, școlare și publice) cuprinde 21 400 unități, dotate cu peste 189 milioane volume. Cele 145 de teatre și instituții muzicale au prezentat, numai în anul 1988, aproape 47 000 de spectacole și concerte în fața a peste 18 milioane de spectatori. Creația literar-artistică a cunoscut un avînt remarcabil; în anul 1988 au fost editate 2 970 titluri de cărți și broșuri, ziare, reviste și alte publicații, într-un tiraj total anual de peste 1 480 milioane exemplare. Radioul și televiziunea au cunoscut o continuă dezvoltare în anii construcției socialiste, numărul abonamentelor la radio și radioficare sporind de la circa 2,8 milioane în anul 1965 la peste 3,1 milioane în anul 1988, iar la televiziune de la 501 000 la peste 3,7 milioane.

Așa cum prevăd documentele ce vor fi dezbătute și aprobate de Congresul al XIV-lea al partidului, activitățile cultural-artistice vor spori în amploare în anii care vin, odată cu crearea unor condiții materiale de dezvoltare din ce în ce mai bune. În anii viitori, o deosebită atenție va fi acordată activității politico-educative, lărgirii orizontului cultural-științific al întregului popor, formării omului nou, cu o înaltă conștiință revoluționară, so-

Digitized by

cialistă. Desfășurarea în tot mai bune condiții a Festivalului național „Cîntarea României" și a competiției sportive de masă „Daciada" va contribui la afirmarea largă a talentelor și energiilor creatoare ale întregului popor în opera de edificare a noii orînduiri.

Grija pentru sănătatea poporului reprezintă în țara noastră o preocupare de prim ordin. Rețeaua unităților de ocrotire a sănătății s-a dezvoltat prin darea în folosință a noi unități sanitare, dotate cu aparatură și tehnică medicală la nivelul realizărilor mondiale. În anul 1988, la 1 000 locuitori au revenit, în medie, 9,3 paturi de asistență medicală, comparativ cu 4,2 paturi în 1950. A sporit numărul de medici și personal sanitar mediu, concomitent cu repartizarea judicioasă a acestora pe teritoriu, numărul de locuitori ce revin la un medic scăzînd de la 1 047 în 1950 la 472 în anul 1988. În anii socialismului, ocrotirea sănătății populației a fost ridicată la rang de politică de stat și orientată, cu precădere, spre acțiunile de prevenire a îmbolnăvirilor și de menținere a sănătății populației. Ca urmare a condițiilor superioare de muncă și de trai din anii construcției socialiste, durata medie de viață a populației României a crescut la circa 70 ani, comparativ cu numai 42 de ani în perioada antebelică.

O latură esențială a politicii Partidului Comunist Român de ridicare a nivelului de trai și de civilizație o constituie preocuparea constantă pentru creșterea gradului de urbanizare, de modernizare a localităților urbane și rurale, de îmbunătățire permanentă a condițiilor de locuit ale populației. În anii socialismului, și îndeosebi în ultimii 25 de ani, a avut loc un proces continuu de urbanizare, peste jumătate din populația țării locuind în prezent în municipii și orașe; concomitent, se înfăptuiește un amplu program de sistematizare a localităților rurale, astfel încît întreaga populație să beneficieze de condiții de viață, civilizație și confort sporit. În ultimii 25 de ani, din fondurile statului, întreprinderilor și organizațiilor cooperatiste și obștești, cît și din fondurile proprii ale populației au fost construite și date în folosință peste 3,3 milioane locuințe, cu dotări tehnico-edilitare și grad sporit de confort, amplasate atît în municipii și orașe cît și în comune. Astăzi, peste 80% din populația țării locuiește în case noi.

În perioada 1991—1995, potrivit prevederilor cuprinse în documentele pentru Congresul al XIV-lea, se va dezvolta construcția de locuințe, urmînd să se realizeze 700 000 apartamente din fondurile statului în municipii, orașe și viitoare centre agroindustriale, în conformitate cu prevederile de dezvoltare economico-socială și modernizare a localităților. Va fi rezolvată astfel problema locuințelor, asigurîndu-se în orașe o suprafață locuibilă de 10—12 metri pătrați pe locuitor, iar pentru locuitorii satelor un număr important de case noi, care vor contribui la îmbunătățirea condițiilor de viață ale țărănimii.

În anii socialismului, mai ales în ultimul sfert de secol, s-a dezvoltat și modernizat baza materială a stațiunilor balneo-climaterice, pentru a fi puse mai mult în valoare frumusețile naturale și factorii balneari de cură de care dispune țara noastră. În același timp, an de an, au fost investite fonduri importante pentru combaterea poluării solului, apei, aerului, a faunei și florei în vederea protejării și ameliorării mediului ambiant în care trăiesc și muncesc oamenii. Acestei probleme, devenită politică de stat, Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea îi consacră un capitol special, cuprinzînd importante prevederi, obiective și sarcini care vor spori gradul de protecție a mediului înconjurător.

Realizarea în cele mai bune condiții a prevederilor actualului cincinal va asigura atît ridicarea nivelului general de dezvoltare a patriei noastre, înfăptuirea obiectivului strategic al înscrierii României în rîndul țărilor socialiste mediu dezvoltate, cît și trecerea la un nou nivel și stadiu al societății noastre socialiste, creîndu-se condițiile necesare înfăptuirii celui de-al 9-lea plan cincinal și a prevederilor de perspectivă pînă în anul 2000 și în primul deceniu al mileniului al treilea. **„Pornind de la stadiul actual** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului — **în cincinalul al 9-lea și pînă în anul 2000 trebuie să asigurăm creșterea în continuare a forțelor de producție, accentuînd în toate domeniile dezvoltarea intensivă, ca o cerință esențială pentru realizarea obiectivului strategic al partidului și poporului".**

Definind obiectivul fundamental al celui de-al 9-lea cincinal, Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1991—1995 și orientările de perspectivă pînă în anii 2000—2010 — elaborat sub directa și nemijlocita îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu — arată că acesta îl constituie dezvoltarea intensivă a economiei naționale, aplicarea programelor de organizare a producției pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, realizarea unei noi calități a muncii în toate domeniile de activitate. Prin aceasta se vor asigura trecerea la cea de-a doua fază, superioară, a construirii societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră, înfăptuirea Programului partidului.

O direcție prioritară a viitorului cincinal o constituie ridicarea în continuare a nivelului de trai al întregului popor — țelul suprem al politicii partidului nostru — pe baza menținerii unei rate a acumulării optime de 28—30%. Din orientările prefigurate în Proiectul Programului-Directivă și în Tezele supuse dezbaterii întregului partid și popor se desprinde faptul că, în viitor, vor fi alocate forțe și mijloace importante pentru creșterea avuției naționale, creîndu-se astfel condițiile promovării unei politici sociale care să asigure o bunăstare superioară a poporului, aceasta devenind tot mai mult un factor important al dezvoltării economico-sociale generale. Aceste documente, de importanță istorică, relevă cu tărie faptul că tot ceea ce se realizează în România, tot ceea ce își propune partidul nostru este destinat dezvoltării generale a patriei, ridicării continue a bunăstării tuturor oamenilor muncii, asigurării fericirii fiecărui cetățean, a întregii națiuni.

În condițiile dezvoltării și modernizării activității economico-sociale, în cincinalul 1991—1995 și, în perspectivă, pînă în anii 2000—2010, pe baza perfecționării continue a forțelor de producție, a mecanizării și automatizării proceselor de muncă, a creșterii productivității muncii, va avea loc o continuă apropiere între toate clasele și categoriile sociale, pe calea ridicării nivelului general de cultură și civilizație al întregului popor, a reducerii deosebirilor esențiale dintre munca fizică și cea intelectuală, dintre oraș și sat. Aceasta va constitui un factor important în procesul revoluționar de întărire a unității și de omogenizare a societății socialiste românești, de realizare a poporului unic muncitor, animat de aceleași năzuințe și interese comune de a-și făuri în mod conștient viitorul liber și independent, de bunăstare și fericire.

Proiectînd viitorul României, partidul nostru subliniază că fizionomia societății socialiste multilateral dezvoltate se deosebește profund, prin conținutul ei, de societatea capitalistă dezvoltată de astăzi. Așa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului, „orînduirea capitalistă nu a rezolvat și nu poate rezolva problemele fundamentale ale omului, ale popoarelor. Nivelul atins de capitalismul contemporan, apreciat doar după criteriul venitului mediu pe locuitor, ascunde mari discrepanțe între condițiile de viață ale săracilor, care devin tot mai mulți și tot mai săraci și cele ale grupului restrîns de bogați, care devin tot mai bogați". Realitățile demonstrează că într-adevăr venitul național al țărilor capitaliste dezvoltate aparține în cea mai mare măsură unui mic număr de membri ai societății, în timp ce marea majoritate a populației nu dispune adesea nici de strictul necesar. Numeroase țări capitaliste și-au dezvoltat forțele de producție atît ca urmare a exploatării maselor muncitoare proprii, cît și prin asuprirea și jefuirea altor popoare, prin politica colonialistă și neocolonialistă.

Propunîndu-și țeluri cu totul diferite, punînd în centrul preocupărilor omul, cerințele sale de viață materială și spirituală, socialismul înfățișează lumii materializarea unei viziuni noi, superioare, despre civilizație, despre relațiile dintre oameni și destinul omului în societate. Numai și numai socialismul este capabil să asigure oamenilor cele mai largi libertăți, drepturile lor vitale, fundamentale odată cu un nivel de trai, cu o calitate a vieții din ce în ce mai înalte.

Strîns unit în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, întregul nostru popor, însuflețit de mărețele perspective deschise de Proiectul Programului-Directivă și de Tezele pentru Congresul al XIV-lea al P.C.R., întîmpină marele forum al comuniștilor cu noi și importante succese, contribuind astfel la ridicarea patriei pe culmi tot mai înalte de civilizație și progres.

ION NICOLA

Digitized by Google

CONGRESUL AL XIV-LEA AL P.C.R.

În dezbatere

Documentele pentru Congresul al XIV-lea al partidului

PERFECȚIONAREA CONTINUĂ A SISTEMULUI DE ORGANIZARE, CONDUCERE ȘI PLANIFICARE A ACTIVITĂȚII ECONOMICO-SOCIALE

II

În strategia partidului nostru de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, perfecționarea permanentă, sistematică a sistemului de conducere, planificare și organizare a întregii activități de dezvoltare social-economică ocupă un loc de cea mai mare însemnătate, constituindu-se în factor determinant al dinamismului forțelor și relațiilor de producție, al progresului multilateral al patriei. Așa cum este cunoscut, în anii de după istoricul Congres al IX-lea, Partidul Comunist Român a acționat cu consecvență pentru perfecționarea întregii activități de conducere și planificare, corespunzător principiilor revoluționare ale socialismului, realităților țării noastre și cerințelor fiecărei etape istorice.

În concordanță cu această concepție înnoitoare, amplu fundamentată în opera secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-a instituit un nou sistem de organizare și conducere, întemeiat pe împletirea armonioasă a conducerii unitare, pe baza planului național unic de dezvoltare social-economică, cu autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară. Experiența a demonstrat întru totul justețea sistemului democrației muncitorești-revoluționare, care asigură împletirea armonioasă a intereselor fiecărui colectiv, ale fiecărui om al muncii cu interesele generale ale societății, participarea poporului la conducerea întregii vieți economico-sociale. În același timp, așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„trebuie să avem în vedere ca și în perspectivă să perfecționăm organismele de conducere și planificare, organismele democratice, pornind de la faptul că în nici o împrejurare societatea nu va putea renunța la dezvoltarea sa pe baza unor principii clare, socialiste — de proprietate, de muncă, de retribuție".**

Pornind de la aceste orientări, de la obiectivele și sarcinile formulate în documentele pentru Congresul al XIV-lea, revista „Era socialistă" a publicat, în numărul 18 din 25 septembrie a.c., prima parte a unui grupaj tematic consacrat aprofundării unora dintre principalele coordonate ale strategiei partidului nostru de perfecționare a organizării și conducerii întregii activități social-economice, în care au fost abordate: caracterul obiectiv, legic al procesului de perfecționare a conducerii societății socialiste, creșterea rolului politic conducător al Partidului Comunist Român în întreaga activitate, unitatea dialectică dintre conducerea unitară a economiei naționale și autoconducerea muncitorească ș.a.

Publicăm, în acest număr, partea a doua a grupajului tematic.

CONCEPȚII

Dinamismul tot mai accentuat și creșterea complexității vieții economico-sociale, specifice trecerii României la un nou stadiu, superior de dezvoltare, presupun o profundă analiză a fenomenelor și proceselor reale care au loc atît pe plan național, cît și mondial și adoptarea, pe această bază, a unor strategii politice, planuri și programe în concordanță cu noile realități și condiții. În acest context, științei conducerii îi revine un rol de seamă în afirmarea celor mai adecvate forme, principii și metode de organizare și conducere a societății. Orientările generale stabilite, în acest sens, în Proiectul Programului-Directivă și în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, privind perfecționarea organizării, conducerii și planificării activității social-economice au în vedere, printre altele, cerința obiectivă a creșterii tot mai puternice a rolului Partidului Comunist Român — centrul vital al națiunii —, care poartă răspunderea directă pentru elaborarea și înfăptuirea planurilor și programelor de dezvoltare a țării, întărirea continuă a rolului și funcțiilor statului democrației muncitorești-revoluționare, dezvoltarea largă a formelor democratice de conducere, ridicarea pe un plan calitativ superior a autoconducerii muncitorești, promovarea cu fermitate a conducerii unitare pe baza planului național unic ș.a.

Digitized by Google

După cum se știe, după istoricul Congres al IX-lea, în activitatea de conducere din țara noastră s-au adoptat principii noi, precum și structuri originale ale organizării politice, administrative, economice, adecvate atît caracterului socialist al proprietății și puterii, cît și nivelului dezvoltării forțelor de producție, al pregătirii și conștiinței oamenilor muncii. În acest sens, și-au demonstrat deplina viabilitate principiile conducerii colective, ale autoconducerii, autogestiunii și autofinanțării, actualul mecanism economico-financiar, concepția despre cadrele de conducere ca specialiști și oameni politici, creșterea rolului întreprinderilor, centralelor, al comunelor și orașelor în elaborarea și fundamentarea planului național unic de dezvoltare economico-socială, stabilirea sistemului de retribuire în acord global și direct ș.a. Totodată, a fost creat și perfecționat un sistem național de selectare, pregătire și promovare a cadrelor, în acord cu exigențele științei conducerii și ale dezvoltării democrației muncitorești-revoluționare. Un loc aparte în acest sistem îl ocupă pregătirea și perfecționarea pregătirii cadrelor de conducere la toate nivelurile de organizare socială, creșterea răspunderii acestora în fața oamenilor muncii și a partidului. Evidențiind importanța pe care o acordă partidul nostru acestei probleme, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată: **„Ridicarea nivelului cunoștințelor generale — ale cadrelor de partid și de stat, ale tuturor oamenilor muncii — constituie una din cerințele fundamentale ale bunei activități în toate domeniile de activitate... Totul depinde de nivelul de pregătire al oamenilor, de sus pînă jos și — subliniez — de sus pînă jos, pentru că și cadrele de conducere din toate domeniile trebuie să-și ridice continuu nivelul de cunoștințe... Cu cît deții o muncă mai importantă, cu atît trebuie să studiezi, să înveți mai mult! Cine nu face acest lucru va rămîne în urmă și, vrînd-nevrînd, trebuie să facă loc altora".**

Promovînd o concepție originală despre conducerea societății, fundamentată și sintetizată în Programul de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a țării spre comunism, partidul nostru a acordat și acordă o atenție deosebită aplicării ferme și creatoare a principiilor generale de construire a socialismului la condițiile concret-istorice din fiecare țară. Au fost respinse, în felul acesta, atît ideea existenței unui „model unic" sau șablon universal în conducerea societății, cît și tendințele de copiere mecanică, neselectivă, a experiențelor din alte țări. Ceea ce nu înseamnă ignorarea experiențelor pozitive. Dimpotrivă, în perfecționarea conducerii societății românești, partidul nostru are în vedere nu numai experiența și realizările poporului nostru, ci și experiența și cuceririle geniului uman, verificate de viața în țările socialiste și, în general, în lume.

Teoria și practica conducerii din țara noastră au confirmat adevărul conform căruia conducerea științifică înseamnă aplicarea conștientă a legilor social-economice obiective. Așa cum se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, „legile obiective nu pot acționa de la sine, ele trebuie aplicate în mod conștient, corespunzator condițiilor sociale și economice din fiecare țară". Numai procedînd astfel se pot evita manifestările de subiectivism, voluntarism, neglijarea acțiunii legilor obiective, cît și atitudinile fataliste, de supunere și considerare a acestor legi ca niște forțe oarbe. **„Înțelegerea și aplicarea legilor economice generale trebuie să aibă ca scop** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **perfecționarea modului de producție socialist, a forțelor și relațiilor de producție și sociale. Să acționăm în mod conștient în aplicarea legilor economice înlăturînd voluntarismul, dar și acțiunea de la sine a acestora. Noul mecanism economico-financiar trebuie să îmbine în mod unitar proprietatea socialistă, modul de producție socialist, cu o largă inițiativă și cointeresare materială a maselor. Deci, aplicarea noului mecanism, a legilor economice generale nu trebuie să se desfășoare la voia întîmplării, ci să fie condusă în mod conștient. În aceasta constă rolul conducător al partidului, al statului socialist".**

Tezele din aprilie 1988 și Expunerea din 28 noiembrie 1988 prevăd — tocmai în acest spirit — implicarea tot mai activă a cercetării științifice în procesul conducerii. Cu deosebire, în domeniul prognozei și planificării — relevă secretarul general al partidului — este necesar să se regăsească rezultatele institutelor de cercetare și ale academiilor științifice. Este vorba nu numai de completarea planului național unic de dezvoltare cu un capitol referitor la cercetarea științifică și introducerea progresului tehnic, ci și de aportul mereu sporit al științei, al cercetării și învățămîntului la orientarea și fundamentarea întregului plan, la soluționarea superioară a tuturor problemelor ridicate de dezvoltarea generală a societății socialiste, de procesul conducerii științifice. În această lumină, este necesar să se perfecționeze, în continuare, mecanismul de stimulare, promovare și aplicare în practică a progresului tehnico-științific, de sporire a creativității sociale în toate domeniile și sectoarele de activitate. În lumina orientărilor formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., perfecționarea conducerii operei de construcție socialistă impune aplicarea fermă a științei, a tehnologiilor noi, menținerea și dezvoltarea spiritului revoluționar în întreaga activitate. Introducerea celor mai noi cuceriri ale științei, angajarea cercetării în soluționarea problemelor complexe ale modernizării și organizării reprezintă condiția *sine qua non* a realizării obiectivelor actualului cincinal și ale dezvoltării viitoare.

În ultimele două decenii și jumătate, partidul nostru a acționat continuu pentru perfecționarea întregii activități de conducere și planificare. Experiența acumulată în procesul conducerii confirmă concluzia că formele, metodele și mecanismele de conducere, de planificare și financiare, structurile de organizare, stilul de muncă nu trebuie considerate ca fiind date o dată pentru totdeauna, ele fiind supuse unei permanente perfecționări pe măsura transformărilor și schimbărilor ce au loc în ansamblul economiei, în sistemul politic ș.a.m.d.

Un rol important în cadrul activității de perfecționare revine conducerii unitare, planificate a întregii vieți social-economice. Tezele pentru Congresul al XIV-lea stabilesc, în acest sens, că planificarea și conducerea unitară a activității economice și sociale pe baza planului național unic asigură îmbinarea intereselor fiecărui colectiv cu interesele generale ale societății, renunțarea la conducerea planificată a societății putînd duce la dezorganizarea activității generale, la apariția unor contradicții cu repercusiuni grave asupra sistemului social. În același timp, întreaga viață economico-socială din țara noastră este organizată și se desfășoară potrivit principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare. Introducerea autoconducerii muncitorești în urmă cu două decenii a răspuns necesității creșterii rolului oamenilor muncii, a participării lor directe la întreaga conducere a activității economico-sociale la nivel local și central. Democratizarea conducerii societății românești beneficiază astfel nu numai de perfecționarea formelor clasice ale democrației reprezentative, ci și de instituționalizarea unor forme organizate ale democrației directe, participative. Organele autoconducerii muncitorești de analiză, decizie și control au în componența lor cel puțin 30% muncitori care lucrează nemijlocit în producție. Adunarea generală a oamenilor muncii sau a reprezentanților lor are competența, printre altele, de a confirma anual în funcție cadrele din conducerea unității — directorul, directorul adjunct tehnic și de producție, inginerul-șef, precum și alte cadre care ocupă funcții de conducere —, pe președintele, prim-vicepreședintele și vicepreședinții consiliului oamenilor muncii, se pronunță asupra propunerilor de promovare în funcții de conducere a unor cadre din unitatea respectivă, hotărăște eliberarea din funcție a cadrelor din conducerea unității care au săvîrșit abateri grave de la disciplina muncii, de la normele eticii și echității socialiste ș.a. Supunerea conducerii operative a întreprinderilor analizei critice și controlului adunărilor generale ale oamenilor muncii determină atît o întărire a calității muncitorilor de proprietari și participanți activi la conducere cît și creșterea răspunderii cadrelor de conducere față de realizarea planului la toți indicatorii, față de bunul mers al unităților.

Crearea cadrului organizat al autoconducerii muncitorești, de participare a oamenilor muncii la conducere a fost completată de stimularea cointeresării materiale a acestora. Întărirea calității omului muncii de beneficiar al întregii avuții naționale s-a realizat, pe de o parte, prin participarea la beneficii, iar pe de altă parte, prin aplicarea acordului global și direct. În același timp, un rol important în această privință îl au participarea cu părți sociale a fiecărui om al muncii la constituirea fondului de dezvoltare al unității și obținerea, pe această cale, a unor venituri suplimentare. Avînd posibilitatea de a participa la beneficiile realizate de unități, personalul muncitor își sporește răspunderea față de modul de gospodărire și administrare a părții din avuția socială încredințată acestora, își intensifică preocuparea pentru optimizarea rentabilității activității întregii unități, ca și a fiecărui produs. Întregul personal muncitor, fiecare om al muncii în parte sînt direct interesați de calitatea propriei munci și, deopotrivă, de bunul mers al întreprinderii. Totodată, beneficiul constituie un criteriu exigent de apreciere a calității și eficienței conducerii, un argument practic al competenței cadrelor de conducere.

Cele două decenii care au trecut de la introducerea actualului mecanism economic dovedesc pe deplin justețea acestuia, a principiilor democratice de conducere

Digitized by ARHIVA

a societății. Desigur, nu peste tot rezultatele sînt satisfăcătoare. Așa cum rezultă din analizele efectuate din inițiativa conducerii partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, se mențin încă unele practici de înțelegere și aplicare îngustă a noilor principii și metode de conducere, de substituire a răspunderii personale cu răspunderea colectivă, neînțelegîndu-se pretutindeni faptul că autoconducerea muncitorească înseamnă întărirea ordinii și disciplinei, creșterea răspunderii în buna conducere, în gospodărirea mijloacelor încredințate, impune cerința de a da socoteală în fața organelor de stat, a poporului pentru absolut tot ceea ce s-a cheltuit și consumat în realizarea producției, a tuturor activităților și obiectivelor de dezvoltare a societății. Așa cum se arata în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, „partidul nostru a criticat confundarea autoconducerii și autofinanțării cu posibilitatea de a se cheltui și consuma fără să se dea socoteală statului și poporului".

Constatînd astfel de practici, organele și organizațiile de partid, exercitîndu-și rolul politic conducător, le-au combătut cu fermitate și militează neabătut pentru desfășurarea întregii munci de conducere într-un autentic spirit revoluționar, pentru însușirea și introducerea științei conducerii în toate sectoarele de activitate și la fiecare nivel de organizare socială. În lumina orientărilor stabilite în documentele pentru Congresul al XIV-lea, autoconducerea trebuie să ducă la întărirea ordinii și disciplinei în producție, în întreaga activitate economico-financiară, la gospodărirea cu maximum de eficiență a mijloacelor încredințate fiecărui colectiv.

Dezvoltarea și aplicarea științei și tehnicilor înaintate în procesul conducerii sînt forme nemijlocite de manifestare a spiritului revoluționar în gîndire și în acțiune, perfecționarea activității în toate domeniile — sarcină primordială a actualei etape de făurire a socialismului în țara noastră — fiind de neconceput fără perfecționarea continuă a sistemului de organizare și conducere a dezvoltării economico-sociale. Conducerea novatoare — vital necesară afirmării plenare a tuturor potențelor socialismului, a superiorității sale — se constituie prin unirea democrației muncitorești-revoluționare cu știința și își verifică nemijlocit rolul de propulsoare a progresului multilateral al patriei tocmai prin capacitatea de a răspunde prompt și eficient problemelor complexe pe care le ridică în permanența viața, de a asigura angajarea fermă, neabătută a societății românești pe calea socialismului și comunismului.

ION ZARĂ

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, modernizarea economiei naționale — sintetizînd influențele progresului tehnic asupra structurii și infrastructurii producției și a celorlalte activități sociale, a organizării și conducerii acestora — constituie o dimensiune esențială a reproducției lărgite de tip intensiv, capabilă să imprime ritmurile necesare trecerii României la stadiul de țară mediu dezvoltată și, în perspectiva, la cel de țară socialistă multilateral dezvoltată. În lumina Proiectului Programului-Directivă și a Tezelor pentru Congresul al XIV-lea al partidului, organizarea și modernizarea producției pe baza celor mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii capătă o importanță primordială, integrîndu-se obiectivului fundamental al cincinalului viitor. Din această perspectivă, dezvoltarea forțelor de producție și perfecționarea sistemului de conducere economico-socială se prezintă ca procese convergente, întemeiate pe afirmarea largă a noii revoluții științifico-tehnice. Elaborarea de soluții pentru perfecționarea continuă a conducerii vieții economico-sociale constituie o preocupare permanentă, de prim ordin a cercetării românești, care, orientată conform programelor elaborate sub conducerea tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, își amplifică tot mai mult aportul la progresul multilateral al țării noastre.

În acest context, se pune și problema impactului economico-social al tehnicii de calcul și informaticii, a sporirii contribuției lor la îmbunătățirea organizării și modernizarea producției, la perfecționarea conducerii, la creșterea eficienței și accentuarea laturilor calitative în toate sectoarele de activitate.

Specificul dezvoltării intensive a economiei socialiste românești în etapa actuală și în perspectivă determină abordarea înnoitoare a problemei utilizării tehnicii electronice de calcul și a informaticii, ca suport al organizării și conducerii științifice. Se poate afirma că evoluțiile, predominant calitative, proprii acestui tip de dezvoltare necesită creșterea puternică a rationalității deciziilor de declanșare, reglare și coordonare unitara a proceselor micro și macroeconomice, comparativ cu situația din stadiul dezvoltării extensive. Cerințele asigurării operativității, completitudinii și preciziei în informare, sensibil sporite în condițiile dezvoltării intensive, pot fi satisfăcute eficient prin utilizarea tehnicii de calcul și a informaticii.

Încă de la începuturile afirmării acestor noi tehnologii în țara noastră — care, în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al P.C.R., au format obiectul unor hotărîri speciale de partid și de stat — s-a ținut seama de rolul lor dinamizator și amplificator al progresului organizațional, asociat progresului economic și științifico-tehnic. În acest cadru, este demnă de relevat importanța principială și practică a tezei formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu potrivit căreia introducerea sistemelor informatice — ca și a altor sisteme și tehnologii moderne — în toate sectoarele de activitate, inclusiv în activitatea de conducere, nu reprezintă un scop în sine, ci trebuie să genereze efecte economice concrete, contribuind direct la creșterea eficienței acesteia. Așa cum sublinia, încă în 1977, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„trebuie să acționăm ferm pentru automatizare, pentru introducerea mijloacelor moderne în conducerea producției, în gestiunea economică, dar acestea trebuie să ne ducă efectiv la elaborarea de metode noi de conducere".**

Tendința generală, conturata atît pe plan mondial cît și în țara noastră, este aceea a trecerii de la sistemele informatice pentru conducere la stadiul superior al conducerii asistate de calculator, pe deplin compatibilă cu rigorile exercitării pe baze științifice a acestei activități. Conceptul de „conducere asistată de calculator" exprimă, în esență, rolul de primă importanță al factorilor informaționali în întregul ciclu de pregătire, adoptare și urmărire a realizării deciziilor; se are în vedere, pe de o parte, dependența tot mai accentuată a calității deciziilor și performanțelor sistemelor conduse în raport cu baza informațională de care dispun decidenții, iar pe de altă parte faptul ca majoritatea metodelor noi, moderne de conducere sînt operante numai în condițiile utilizării tehnicii de calcul și informaticii.

Impactul aplicării tot mai largi a acestor instrumente în activitatea de conducere este profund și multidimensional, caracterul său progresist devenind tot mai pregnant pe măsura creșterii gradului de informatizare și avansului procesului de învățare socială a utilizării informaticii. Înseși modalitățile noi de concepere și realizare a sistemelor informatice imprimă o asemenea orientare. În etapa sa inițială, informatizarea echivala, în multe cazuri, cu transpunerea pe calculator a unor proceduri din cadrul sistemului informațional, asociate metodologiilor de calcul, evidență sau planificare existente; treptat, sistemele informatice au evoluat pe linia reprezentării tot mai adecvate a structurii și funcționalității sistemelor economice, inclusiv a situațiilor și alternativelor decizionale din cadrul acestora; procedurile informatizate încorporează astfel o cotă tot mai ridicată de inteligență, materializată în extinderea facilităților oferite utilizatorilor și în creșterea flexibilității, în adaptarea la cerințele dinamice ale acestora. Dintr-un factor auxiliar, exterior actului de conducere, sistemele informatice se transformă progresiv într-un suport tehnologic indispensabil exercitării acestuia.

Noile metodologii de calcul, analiză și planificare sînt proiectate, în întregul lor, pornindu-se de la premisa că vor opera pe suportul tehnicii de calcul și al informaticii; la rîndul său, acest suport tehnologic, prin creșterea propriilor performanțe, devine sursa unor importante perfecționări ale activității de conducere. Una dintre acestea constă în accentuarea caracterului prospectiv al conducerii. Sistemele informatice din prima generație, orientate retrospectiv, rezolvau, în principal, problemele de evidență și gestiune; convertirea informațiilor referitoare la stările trecute în decizii corecte, referitoare la perspectivă, depindea, în această situație, de experiența, intuiția și spiritul de orientare ale factorilor decizionali. În condițiile abordării problemelor de fundamentare a planurilor și programelor de acțiune pe diferite perioade, precum și a

problemelor de conducere operativă, sistemele informatice dobîndesc o marcată dimensiune previzională.

Adoptarea conceptului de „conducere asistată de calculator" implică și extinderea progresivă a ariei informaticii asupra succesiunii de faze ale ciclului decizional; facilitățile oferite au evoluat de la furnizarea de informații destinate analizei economice la rezolvarea problemelor de pregătire și adoptare a deciziilor. Inițial, cadrele de conducere erau puse în situația de a-și selecționa și organiza individual informațiile pe care le considerau necesare din rapoartele furnizate, cu o anumită periodicitate, de sistemele informatice; în prezent, aceste sisteme conțin module dedicate asistării deciziei, informația fiind organizată, prelucrată și prezentată în conținutul și forma care să permită utilizarea sa directă în procesul decizional. Aplicații informatice de tipul „tabloului de bord" al conducătorului de unitate economică sînt astăzi în exploatare curentă. Sistemele informatice prevăzute cu baze de date și facilități de lucru sînt, în mare măsură, capabile să furnizeze, pe lîngă raportări prestabilite, și informări la cerere, permițînd creșterea operativității în adoptarea deciziilor. Prin posibilitățile de optimizare și simulare, bazate pe modelarea economico-matematică a sistemelor conduse și pe reprezentarea formalizată a situațiilor decizionale, sistemele de asistare a conducerii cu calculator permit stabilirea rapidă a unui număr relativ ridicat de alternative; acestea pot fi comparate și ierarhizate în raport cu un complex de criterii, utilizatorul fiind asistat în alegerea unei variante dezirabile și îmbunătățirea în stadii succesive a performanțelor pe care ea le asigură, în evaluarea consecințelor unei anumite opțiuni, anticiparea unor situații critice și adaptarea în timp util la efectele unor perturbații previzibile, inclusiv prevenirea acestora. Sistemele evoluate de asistare a deciziei se caracterizează printr-un raport optim cu utilizatorul, constînd din posibilitățile de dialog cu acesta în limbaj natural, de ghidare a lui pe parcurs în formularea problemelor, de sugerare și motivare a opțiunilor; ele favorizează, astfel, exercitarea unei conduceri dinamice, eficiente eliberate de operații de rutină și orientate spre probleme de fond și abordări creative ale soluționării acestora.

Pe lîngă decizia propriu-zisă, și celelalte atribute ale conducerii sînt integrate, treptat, în sfera asistării cu calculatorul, creîndu-se astfel premise pentru exercitarea lor pe baze de raționalitate sporită. Atributul de organizare poate beneficia, de exemplu, de proiectarea cu calculatorul a ierarhiilor de compartimente, posturi și atribuții, coordonarea — de viziunea integrativă și corelativă, oferită de modelele reprezentînd structura și funcționalitatea sistemelor economice, iar motivarea personalului — de impactul favorabil al informării operative și pertinente asupra spiritului de inițiativă, creativitate și responsabilitate în rezolvarea problemelor de conducere.

În țara noastră, informatizarea structurilor economice și sociale vizează, concomitent, nivelul microeconomic și cel macroeconomic de exercitare a conducerii. În documentele programatice ale partidului sînt conținute prevederi distincte referitoare la realizarea unui sistem unitar de conducere a proceselor economico-sociale, utilizînd metode decizionale moderne și avînd ca suport sistemul informatic național. Conform prevederilor, acesta din urmă reunește sistemele informatice ale întreprinderilor, centralelor și organizațiilor asimilate, precum și sistemele informatice teritoriale, de ramură și funcționale la nivelul economiei naționale, interconectate prin intermediul unei rețele largi de calculatoare și de transmitere a datelor.

Sistemul informatic național se profilează drept o componentă importantă a infrastructurii economiei intensive, ca suport al funcționării normale a mecanismului economico-financiar și al obținerii, pe această cale, a unor sporuri substanțiale de eficiență. Sistemul este conceput să asigure asistarea informatică necesară atît conducerii unitare a dezvoltării de ansamblu, pe baza planului național unic, cît și autoconducerii și autogestiunii unităților economico-sociale și administrativ-teritoriale, inclusiv furnizarea informației prelucrate centralizat, destinată încadrării activității acestor unități în cerințele generale de echilibru și eficiență.

Prin construirea sistemului informatic național se creează premise pentru simplificarea și raționalizarea fluxurilor și acumulărilor de date din economie, pentru unificarea surselor de informare și folosirea integrată a fondului de informație economico-socială, pentru satisfacerea, în condiții superioare de precizie, operativitate și completitudine, a cerințelor de informații pe diferite trepte organizatorice. În aceste condiții, devin posibile detalierea reprezentării informaționale a sistemelor și proceselor economico-sociale pînă la nivelul entităților primare (produs, loc de muncă, unitate economică, persoană etc.), precum și accesul direct al organismelor și cadrelor de conducere la colecțiile de date ale unităților subordonate.

Creșterea seriilor de fabricație a minicalculatoarelor, microcalculatoarelor și, în special, a calculatoarelor profesionale și individuale, precum și a programelor informatice tipizate, paralel cu îmbunătățirea continuă a raportului performanță-preț, determină o accesibilitate sporită a acestora în raport cu utilizatorii, inclusiv cu cei din sfera conducerii. Se conturează cu tot mai multă pregnanță o formă superioară de asistare cu calculator a celor mai diverse genuri de activitate umană prin intermediul posturilor de lucru informatice; de extinderea acestora se leagă și perspectivele pe termen scurt și mediu ale informatizării conducerii. În perspectivă mai îndelungată se pune problema introducerii, în activitatea de conducere, a funcțiilor inteligenței artificiale, sub forma „sistemelor expert", înzestrate cu baze de modele și cunoștințe, capabile de reprezentare și acumulare a cunoașterii, de autoinstruire prin tratarea semantică a informației. Aceste noi tendințe și orientări fac ca, în raport cu problema proiectării unor sisteme informatice tot mai evoluate în planul funcționalității și soluțiilor tehnice aplicate, să se pună și problema fructificării cît mai eficiente a posibilităților și performanțelor acestor sisteme, printr-o atitudine activă a utilizatorilor noilor tehnologii. Este, astfel, situată în centrul atenției problema impactului economico-social al noilor cuceriri ale revoluției științifico-tehnice, prin a căror asimilare rapidă se transformă în realitate posibilitățile de progres proprii modului de producție socialist.

HORAȚIU DRAGOMIRESCU

Realizarea unei conduceri științifice la nivelul înaltelor exigențe ale etapei actuale impune, ca o cerință de maximă însemnătate, perfecționarea rolului, funcțiilor și modalităților de exercitare a controlului asupra realizării planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială. Viața, practica socială au dovedit pe deplin că asigurarea eficienței actului de conducere este condiționată nu numai de caracterul științific, realist al acestuia, de măsurile politico-organizatorice adoptate pentru înfăptuirea lui exemplară, ci și de exercitarea unui control riguros asupra modului în care deciziile sînt puse în aplicare, de respectarea strictă a hotărîrilor de partid și a legilor țării.

Nici o societate, și cu atît mai mult societatea socialistă, care se dezvoltă potrivit unei strategii unitare, pe baza unor planuri și programe cu caracter național, nu se poate dispensa de controlul activității economico-sociale. Subliniind o asemenea cerință obiectivă, Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea prevede că, în viitorul cincinal, „va fi perfecționat controlul activității economico-sociale — în condițiile creșterii rolului organelor de partid și de stat, al tuturor organismelor democrației muncitorești-revoluționare și comisiilor de control ale maselor populare — urmărindu-se îndeplinirea exemplară a prevederilor de plan, gospodărirea judicioasă a fondurilor materiale și bănești, întărirea ordinii legale, a disciplinei financiare".

Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a subliniat, în repetate rînduri, necesitatea întăririi și perfecționării controlului, corespunzător cerințelor făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, avînd în vedere obiectivele prioritare ale fiecărei etape, așa cum sînt ele stabilite prin planurile cincinale și anuale de dezvoltare economico-socială a țării, valorificînd valențele actualului mecanism economico-financiar, ale autoconducerii, autogestiunii și autofinanțării, în general ale noului sistem de conducere instituit după istoricul Congres al IX-lea al partidului. În Expunerea din noiembrie 1988, referindu-se la aceste aspecte, conducătorul partidului și statului arată: **„Consider că ar fi bine să ne gîndim la întărirea controlului de sus pînă jos, asupra îndeplinirii planurilor și programelor de dezvoltare economi-**

co-socială a patriei". În acest sens, prevederile cuprinse în documentele Plenarei C.C. al P.C.R. din iunie a.c. stabilesc orientări și direcții prioritare ale activității de control, privită nu ca o activitate în sine, ruptă de contextul general al dezvoltării patriei, ci, dimpotrivă, ca o componentă de bază a procesului de perfecționare a conducerii societății, ca un mijloc de întărire a ordinii și disciplinei în producție, în întreaga activitate economico-financiară, de gospodărire cu maximum de eficiență a mijloacelor încredințate fiecărui colectiv.

Exercitarea unui control riguros, la un nivel calitativ superior, este condiționată de elaborarea și aplicarea pe plan național a unei adevărate strategii de organizare și efectuare a acestuia, a unor principii și norme clare, precum și de existența unor organisme specializate care să asigure accesul larg la aceasta activitate, al tuturor oamenilor muncii, fără nici o deosebire. O asemenea strategie se înfăptuiește prin intermediul atît al cadrelor de conducere, cît și al organismelor de control specializate la nivel macrosocial și microsocial, prin strînsa conlucrare dintre ele.

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, strategia controlului este chemată, în primul rînd, să asigure aplicarea fermă a normelor economico-financiare, a principiilor autogestiunii și autofinanțării, bazate pe autoconducere, creșterea continuă a rentabilității economice în toate sectoarele, respectarea strictă a legilor țării. Sarcina principală a oricărui control, realmente științific, este cea preventivă. Controlul se cere astfel conceput și efectuat încît să asigure sesizarea din timp a factorilor și situațiilor care pot genera deficiențe, oferind astfel posibilitatea preîntîmpinării lor. Cu cît caracterul științific al controlului este mai accentuat, cu atît se amplifică și ponderea funcției sale preventive. Controlul preventiv este cel mai eficient întrucît evită săvîrșirea erorilor, folosirea neeconomicoasă și irosirea resurselor, contribuie efectiv la realizarea obiectivelor planificate cu costuri reduse, în condiții calitativ superioare.

Orice control îndeplinește, desigur, și o funcție constatativă, asigurînd cunoașterea exactă a situației din domeniul analizat. O bună cunoaștere a realității este deosebit de importantă pentru desfășurarea corespunzătoare atît a activității de conducere cît și a celei de execuție, oferind indici prețioși pentru analiza evoluției proceselor de muncă respective. Concomitent, controlul are, așa cum se știe, și o importantă funcție corectivă, al cărei conținut este efectuarea de corecții atunci cînd s-au produs disfuncționalități.

În condițiile actualei etape de dezvoltare a țării, caracterizată prin continua perfecționare a conducerii întregii activități economico-sociale, împletirea echilibrată, armonioasă a tuturor funcțiilor controlului reprezintă o cerință esențială pentru asigurarea eficienței sociale a actului de conducere. Orice control este necesar să fie, concomitent, preventiv, constatativ și corectiv, firește în proporții diferite, în funcție de importanța, natura și amploarea domeniului care formează obiectul controlului.

Referindu-se la exercitarea controlului la nivelul întregii țări, secretarul general al partidului nostru sublinia, în Expunerea din noiembrie 1988, că **„apare necesar să crească rolul Consiliului de Stat, care, împreună cu Marea Adunare Națională, trebuie să exercite un control mai intens și efectiv asupra activității ministerelor și altor organe centrale. Se impune totodată să perfecționăm activitatea Consiliului Controlului Muncitoresc. De asemenea, pentru a-și îndeplini mai bine atribuțiile, este necesar ca inspectoratul pentru Controlul de calitate să treacă — de fapt, a și trecut — sub conducerea Consiliului de Stat și să nu mai fie subordonat centralelor și întreprinderilor".**

Aceste orientări își găsesc reflectarea în documentele pentru Congresul al XIV-lea. Buna desfășurare a activității economico-sociale impune — se subliniază, în acest sens, în Tezele pentru Congresul al XIV-lea — „întărirea și mai puternică a răspunderii organelor de conducere — a Consiliului de Miniștri, a consiliilor de conducere ale ministerelor și ale celorlalte organisme centrale, a consiliilor oamenilor muncii din centrale și întreprinderi. Este necesară, de asemenea, și, în acest cadru, exercitarea controlului oamenilor muncii din toate sectoarele". Așa cum rezultă din Teze, controlul nu se poate limita la activitatea economică, ci are un caracter multilateral; de aceea, el presupune sporirea răspunderii organelor de stat, a noilor organisme democratice față de înfăptuirea exemplară a planurilor și programelor de dezvoltare a țării.

Indiferent de nivelul la care se realizează și de organul care îl exercită, controlul, în accepția sa științifică, întrunește, concomitent, mai multe caracteristici. Astfel, controlul trebuie să se axeze, pe de o parte, pe stabilirea factorilor hotărîtori ai progresului, iar pe de altă parte pe descoperirea cauzelor care determină apariția neajunsurilor, disfuncționalităților, contradicțiilor. Identificarea relațiilor cauză-efect din domeniul controlat este o condiție decisivă pentru realizarea unui control eficient, de calitate. Eliminarea efectelor negative dintr-un domeniu sau altul este condiționată de acțiunea factorilor cauzali care le generează, în caz contrar, controlul rămînînd formal, neînsoțit de măsuri sau decizii menite să înlăture fenomenele negative. În mod similar se pun problemele și în cazul constatării unor situații pozitive. Creșterea productivității, a rentabilității și diminuarea costurilor de producție, reducerea consumului de combustibili, introducerea în producție a progresului științific și tehnic și alte asemenea obiective prioritare pot fi asigurate prin extinderea și generalizarea rezultatelor pozitive obținute în alte unități. Or, prima treaptă în realizarea acestui proces o constituie efectuarea unui control cauzal, care să identifice și să studieze în profunzime aceste aspecte.

O altă caracteristică definitorie a controlului științific o reprezintă axarea sa pe elementele esențiale ale domeniului respectiv. Identificarea și analiza factorilor principali care determină desfășurarea proceselor și, implicit, cantitatea și calitatea rezultatelor obținute, sînt obligatorii pentru realizarea unui control de calitate. Acest aspect se cere a fi subliniat, întrucît mai există situații cînd unele organe de control sau colective mari, special constituite, își concentrează atenția în mod excesiv asupra unor aspecte minore, nesemnificative, pentru domeniul controlat, rezultatele controlului final nejustificînd timpul și cheltuielile efectuate.

Eficacitatea controlului depinde în mare măsură și de exercitarea sa adecvată din punct de vedere temporal. Desigur, atît la nivel macro cît și la nivel micro, controlul se recomandă să fie efectuat în mod continuu. Cu toate acestea, intensitatea efectuării controlului în timp este firesc să varieze în funcție de dinamica specifică fiecărui domeniu de activitate sau fiecărei unități. Ca regulă generală, este necesar un control mai amplu în perioadele în care se realizează acțiuni de mare importanță și, firește, după încheierea unei perioade de plan, cînd are loc analiza rezultatelor obținute.

O altă trăsătură a controlului științific o reprezintă caracterul său constructiv. Orice control, indiferent de nivelul la care se efectuează și de domeniul implicat, este necesar să fie constructiv, în sensul că, prin modul de efectuare și prin rezultatele în care se finalizează anumite decizii și acțiuni, să contribuie la o mai bună desfășurare a activității. De aici importanța deosebită a modului în care se pregătește și desfășoară controlul. În perioada actuală de dezvoltare a țării, caracterizată prin factorii intensivi, asigurarea unui control constructiv impune folosirea unor criterii care decurg din conținutul actualului mecanism economico-financiar, al autoconducerii, autogestiunii și autofinanțării — calitatea produselor, producția fizică, producția netă, beneficiul, exportul ș.a. — și care se cer a fi folosite într-o manieră substanțial îmbunătățită.

Eficiența controlului este condiționată și de folosirea unei metodologii și a unor instrumente adecvate. Firește, metodele și tehnicile utilizabile sînt numeroase și variate, în funcție de specificul domeniului abordat și de caracteristicile organului care efectuează controlul. Indiferent însă de domeniul activității economico-sociale, efectuarea unui control științific, corespunzător dezvoltării economice de tip intensiv și cerințelor actualului mecanism economico-financiar, impune utilizarea adecvată a metodei diagnosticării. Pentru aceasta sînt necesare cunoașterea temeinică, de către toate cadrele de conducere și organele de control, a acestei metodologii, preocuparea permanentă pentru identificarea aspectelor pozitive, cît și negative, studierea cauzelor care le-au determinat și, în final, elaborarea unor recomandări pentru eliminarea deficiențelor respective, pentru perfecționarea continuă a muncii.

Înfăptuirea sarcinilor cuprinse în documentele pentru Congresul al XIV-lea privind continua perfecționare a funcției sociale a controlului activității economico-sociale, sporirea eficienței sale impune creșterea continuă a răspunderii cadrelor de partid și de stat, a tuturor oamenilor muncii față de modul de îndeplinire a planurilor și programelor de dezvoltare, de modernizare a economiei naționale, afirmarea cu putere a spiritului revoluționar în muncă și în viață, în toate sectoarele de activitate, în întreaga societate.

OVIDIU NICOLESCU

Digitized by Google

În dezbatere
Documentele pentru Congresul al XIV-lea al partidului

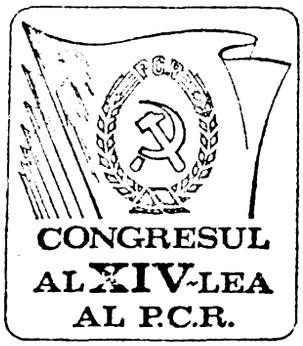

Avem nevoie de noi romane, de noi poezii, de noi filme și piese de teatru, lucrări muzicale sau de artă plastică, care să contribuie — prin înaltul lor mesaj de idei și valoare artistică — la promovarea și afirmarea principiilor nobile ale umanismului socialist, la combaterea a tot ceea ce contravine gîndirii înaintate a epocii noastre, la creșterea generală a nivelului de cultură și civilizație al poporului.

Din Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român

Funcția educativă a creației literar-artistice

Formarea omului nou, cu o conștiință înaintată, revoluționară, cu o temeinică pregătire profesională, științifică și cu un larg orizont cultural constituie, în concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o necesitate obiectivă a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate. Un rol deosebit în acest proces de înaintare a omului spre un asemenea nivel de conștiință care să-i dea posibilitatea să acționeze în cunoștință de cauză pentru transformarea înnoitoare a societății, îl are cultura socialistă, chemată să participe, prin diferite forme și mijloace, la formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste, revoluționare, corespunzător obiectivelor stabilite de Programul ideologic și Programul partidului, de tovarășul Nicolae Ceaușescu, obiective reafirmate cu putere în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român, în vederea ridicării patriei noastre pe noi trepte de progres și civilizație.

Vocația militantă, educativă a culturii apare în societatea noastră socialistă mai evidentă ca oricînd, cultura reprezentînd astăzi o importantă pîrghie a dezvoltării multilaterale a omului, a progresului general al patriei. Secretarul general al partidului nostru a subliniat în repetate rînduri rolul deosebit de important pe care îl au arta și literatura în ridicarea nivelului de conștiință a tuturor oamenilor muncii, în activitatea de formare a omului nou, cu înalt spirit revoluționar. În acest sens, la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat: ***„Uniunile de creație — literare, artistice, muzicale — trebuie să-și ridice nivelul activității lor prin crearea de noi și noi opere care să reprezinte, în formele artei reprezentative, minunatele cuceriri ale poporului nostru, munca eroică a constructorilor socialismului, tradițiile revoluționare, să urmeze exemplul înaintașilor, care în cele mai grele condiții au slujit poporul, au considerat ca una din îndatoririle lor supreme asigurarea dezvoltării limbii și culturii românești, a dezvoltării poporului și națiunii noastre!".***

Pornind de la aceste orientări programatice, revista „Era socialistă" publică, în acest număr, un grupaj tematic consacrat dezbaterii unor aspecte majore ale misiunii educative a creației literar-artistice, ale rolului acesteia în formarea și dezvoltarea omului nou, constructor conștient al socialismului și comunismului, participant activ la rezolvarea problemelor epocii contemporane, epocă de mari prefaceri sociale și naționale.

Valorile culturale — repere majore ale educației comuniste

Educația comunistă are drept scop formarea ideologică, politică, științifică, morală și estetică a oamenilor, afirmarea unui mod nou de viață și gîndire al întregului popor — deziderate majore ce se pot realiza prin muncă, luptă, creație, într-o lume de valori, într-un climat axiologic dinamic, autentic. Aceasta înseamnă că asigurarea unui cadru propice creației de valori, discernămîntul critic în valorificarea moștenirii trecutului și a creațiilor universale, grija pentru accesul tuturor cetățenilor la toate bunurile culturale din societate sînt factori ce impulsionează marele și complexul proces educativ ce are loc în țara noastră, îndeosebi în ultimii 24 de ani, sub directa îndrumare a partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. În acest spirit trebuie înțeles și faptul că sistemul de valori culturale reprezintă, mai mult ca oricînd, fundalul pe care se desfășoară amplul program al educației comuniste, întreaga activitate consacrată ridicării spirituale a întregii națiuni. Realizarea acestui nobil deziderat a cuprins, într-un angrenaj social de ansamblu, toate mijloacele și posibilitățile de care dispune societatea noastră — în formele instituționalizate sau de amatori, politico-ideologice și filozofice, etice și estetice — astfel ca, pe baza reperelor valorice de înaltă calitate, să poată fi desfășurată o amplă și mereu mai perfecționată activitate educațional-modelatoare.

Digitized by Google

Partidul Comunist Român acordă o deosebită atenție creșterii rolului științei și culturii în societate. Așa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al P.C.R., „lărgirea orizontului de cunoștințe cultural-științifice — condiție importantă a libertății și demnității omului" — trebuie să se afle permanent în centrul activității partidului nostru". În acest cadru, o însemnătate primordială prezintă cunoașterea valorilor reprezentative ale culturii naționale, purtătoare ale idealurilor de progres și libertate ale poporului român, apărarea și dezvoltarea continuă a patrimoniului nostru cultural. Totodată, este necesară — se arată în Teze — însușirea a tot ce e mai bun și progresist în cultura universală, concomitent cu poziția critică față de producțiile reacționare, decadente ale capitalismului. **„Să facem astfel** — arăta secretarul general al partidului nostru la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c. — **încît activitatea politico-educativă să aibă un rol mai activ în formarea concepției revoluționare, să devină o forță puternică care să lumineze calea spre înaltele piscuri ale societății comuniste."**

Prin marea diversitate a valorilor sale, cultura — supremă realizare a ființei umane — acționează permanent, multiplu și decisiv asupra întregii evoluții a societății omenești. În vasta arie a influențelor fertile exercitate de valorile culturii, funcțiile cu destinații educativ-modelatoare ocupă un loc central, privilegiat. Faptul se explică atît prin complexitatea și dificultatea procesului educațional, care în vederea reușitei depline mobilizează totalitatea facultăților și valorilor umane, cît și prin finalitatea practică a acestui proces — formarea receptorilor capabili să înțeleagă și să asimileze nemărginita plenitudine a lumii axiologice.

Sintagma cultură-educație exprimă, așadar, o relație fundamentală, reciproc benefică, avînd rosturi instructiv-formative de primă importanță în viața individului și a colectivității, deoarece vizează — prin acțiune și cunoaștere, prin diverse mecanisme educative, intelectuale și afective — integrarea omului în societate, formarea și desăvîrșirea celui mai înalt produs al naturii și societății, a „omului uman", ființă culturală, conștientă, creatoare. Între multitudinea formelor culturii, necontenit îmbogățite cu noi valori prin aportul tuturor generațiilor, și diferitele modalități de concepere și concretizare a demersurilor educative se stabilesc raporturi complexe, cu caracter de necesitate, ce funcționează ca legitate specifică a dezvoltării sociale, ca o condiție *sine qua non* a progresului social.

Privite în accepția lor cea mai cuprinzătoare, valorile culturii înglobează, deopotrivă, valorile materiale și pe cele spirituale, împreună cu toată gama interacțiunilor dintre ele — fie în sens determinativ, în cazul celor dintîi, fie în sens de influențare activă, stimulatoare, a celor din urmă asupra infrastructurii —, fapt ce se răsfrînge, pe ambele planuri, și asupra procesului educativ, a căilor și criteriilor lui de realizare și apreciere. „Exprimînd nivelul civilizației materiale și spirituale generale a poporului, cultura — se arată în Programul partidului — va ajuta pe fiecare om să înțeleagă necesitatea și comandamentele superioare ale istoriei, să participe în mod conștient la făurirea propriului destin, la ridicarea societății pe noi și noi trepte".

Experiența practică dovedește incontestabil că, în afara unei susțineri existențiale solide, armonioase și prospere, cu largi disponibilități creatoare la toate palierele vieții sociale, nu se poate elabora o strategie culturală de anvergură, capabilă să producă efecte modelatoare adînci asupra conștiinței oamenilor, nu sînt posibile acțiuni de amplă reverberație etică asupra desăvîrșirii personalității umane. În rîndul acestor aserțiuni înscriem și ideea că nu doar valorile constituite, existente la un moment dat, acționează asupra formării personalității umane, ci și actul producerii lor, act ce conține intrinsec și transmite permanent valențe educativ-formative, relevîndu-se astfel încă o dată că munca, practica socială constituie izvorul tuturor împlinirilor umane, atît a celor materiale, cît și a celor spirituale. „Munca e substanța și masura imanentă a valorilor" (Marx), căci „unde nu sînt oameni și muncă nu există valoare" (M. Eminescu). La rîndul lor, valorile se înfățișează ca rezultate și realizări ce dau sens și semnificație eforturilor creatoare ale omului, luptelor și aspirațiilor sale spre civilizație și progres, spre libertate și dreptate socială.

Evidențierea rolului determinant al muncii în producerea, transformarea și funcționalitatea valorilor demonstrează, în fond, că geneza valorilor, sursa generatoare a tuturor înfăptuirilor omenești, inclusiv a celor educativ-modelatoare, își au sorgintea în activitatea productivă, în actul de creație continuă. Eficiența social-formatoare a valorilor culturii, gradul lor ridicat de influențare educativ-modelatoare depind, de aceea, în mod nemijlocit, de masura în care este asigurata concordanța primordială a elementelor de conținut cu varietatea modalităților concrete de înfăptuire a muncii educative. Numai pe baza unității dialectice dintre dezvoltarea tehnico-materiala a societății, condițiile desfășurării proceselor productive și stadiul înalt al vieții spirituale a colectivității — factori esențiali ai activității cu caracter formativ — pot fi înmanuncheate într-un efort unic și îndreptate spre o finalitate comună toate eforturile făuritoare de idealuri și generatoare a unor certe valori de conduita — temeiurile educației comuniste.

Deosebit de amplă și semnificativă a devenit astăzi aria **valorilor științifice,** în egală măsură dependente de aspectul direct productiv, de progresul civilizației în ansamblu, cît și de progresele în sfera vieții spirituale. În epoca noastră, cînd revoluția tehnico-științifică a furnizat rezultate uluitoare, care îmbogățesc, deopotrivă, profilul spiritual și existența nemijlocită a oamenilor, valorile științei au dobîndit importanța unor repere primordiale, de maximă eficiență, în evoluția societății, inclusiv pentru buna desfașurare a demersului educativ general, indiferent dacă se are în vedere aportul științelor exacte sau umaniste, contribuția cercetării științifice fundamentale sau aplicative, procesul creator sau rezultatele acestuia.

Conferind noțiunii de **creație axiologică** semnificația determinata de realitățile actuale, se poate conchide că actul creator definește însuși modul de a fi și gîndi al omului, substanța demiurgică a forțelor sale fizice și intelectuale, capacitatea sa nelimitată de a cunoaște și transforma, potrivit scopurilor și năzuințelor sale, lumea în care trăiește. **„Puterea stă în știință** — subliniază secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu —, **în capacitatea omului de a crea, de a cunoaște și de a modifica continuu în folosul său, al progresului, întreaga dezvoltare."**

Întrucît în zilele noastre, sursa cea mai importantă de energie, de forță transformatoare a individului și a colectivității se găsește în chiar spiritul uman, în posibilitățile nemărginite ale omului de a cunoaște, înțelege și acționa prospectiv asupra lumii reale, educația — rezultanta firească a acestui complex și îndelungat proces pluridimensional — ocupă o poziție centrală în sistemul dinamic al culturii noastre socialiste, îndeplinind un rol de excepțională importanță în ansamblul edificării noii orînduiri. Către o atare clară finalitate, ce se impune ca necesitate legică ardentă a timpului nostru istoric sînt dirijate și antrenate cu fermitate toate potențialitățile creatoare, întreaga suită a valorilor umane, care, în moduri și grade diferite, contribuie la realizarea unei cît mai înalte calități a vieții, la împlinirea noului destin, individual și social al omului.

În acest context de puternică implicare în contemporaneitate, pare superfluu a mai stărui asupra rolului uriaș pe care îl exercită politicul în întreaga viață sociala, asupra misiunii de cardinală răspundere pe care o îndeplinesc **valorile politice.** Astăzi, cînd, practic, toate relațiile interumane au dobîndit, într-un fel sau altul, și o dimensiune politică, conștiința valorică de natură politică se manifestă ca o veritabilă sinteză a universului axiologic, devenind axă directoare ce orientează înaintarea generală a societății spre noi trepte de civilizație și progres, spre făurirea omului nou, multilateral dezvoltat. Asigurînd o configurație superioară unității organice a momentului acțional cu cel apreciativ, atitudinal, o împletire rațional-științifică a tuturor factorilor ce contribuie la progresul societății, la elevarea spirituala a oamenilor, valorile politice oferă un cadru democratic larg, un climat fertil de afirmare și libertăți, un spirit militant, revoluționar, de încredere în puterile omului, fapt ce se repercuteaza extrem de favorabil asupra întregului proces educațional din țara noastra conceput în mod științific, temeinic fundamentat și judicios îndrumat de către Partidul Comunist Român — forța politică conducătoare a întregii societăți.

Cît privește contribuția **valorilor filozofice** la educarea oamenilor, se cuvine a fi subliniat, cu precădere, faptul că ele reprezintă fundamentul ideatic, structura ideologică în sistemul căreia se dispune întinsa lume axiologică, pe al cărei temei se reazimă atitudinea creatoare a omului, capacitățile sale de „a interpreta", dar și de „a schimba" lumea, forța sa nelimitată de perfecționare și autoperfecționare, spre a făuri o societate nouă, un om nou.

Apreciate din perspectiva interconexiunii și ființării unitare a tuturor valorilor, cu specială raportare la actul de formare și modelare a personalității umane, aportul **valorilor etice** la educarea omului, a „omului total angajat și total liber" (J.P. Sartre) este de o importanță covîrșitoare. A devenit azi un adevăr axiomatic că fără o conștiință, fără o fizionomie morală înaintată, bazată pe respectarea liber consimțită a unui cod dinamic de norme, legi și principii etice, fără însușirea unei concepții superioare despre lume și viața, călăuzită de idealuri umaniste, patriotice, revoluționare nu este cu putință un demers educațional de profunzime, real și permanent, care să conducă la împlinirea ființei omenești, la înălțarea ei spre sta-

rea firească de creaţie, demnitate şi fericire.

Despre imensul rol formativ-modelator al **valorilor estetice** s-a vorbit mult şi, adesea, cu deosebită pregnanţă. Din precizarea de principiu după care „în socialism are loc o resolidarizare a valorilor" (Mihai Ralea), în cadrul căreia sporeşte, în mod substanţial, şi însemnătatea valorilor estetice, decurge nevoia imperioasă a unei noi înţelegeri estetice, a specificului şi funcţionalităţii acestui tip de creaţii axiologice. Cu alte cuvinte, se cere a fi avută permanent în vedere cerinţa imperioasa ca valorile estetice sa raspunda, deopotrivă, exigenţelor specifice de ordin literar-artistic şi marilor solicitari de natura educativ-formativa.

Rolul formativ-educativ al artei a devenit astazi un adevar larg acceptat, de a carui importanţa aproape nimeni nu se mai îndoieste. Arta a educat şi trebuie sa educe, sa modeleze conştiinţa oamenilor, personalitatea constructorilor socialismului şi comunismului, această misiune a sa fiind posibil de îndeplinit doar prin intermediul valorii estetice, al creaţiei autentice. Opera fără valoare sau cu o valoare estetică pauperă nu reprezintă nimic. Şansa transformatoare a creaţiei artistice rezidă în făurirea şi existenţa valorilor durabile, adevărate, perene. Trebuie observat, însă, că anumite ramuri, genuri şi specii ale artei au — prin structura formelor şi mesajului lor — o acţiune educativă mai percutantă, mai evidentă, ceea ce le sporeşte îndatoririle modelatoare. Dar şi în aceste cazuri, ca şi în cele care departajează creaţiile în „grele" şi „uşoare", în arte „reconfortante" şi „moralizatoare", în producţii „angajate", direct militante şi arte de „delectare", de evadare din realitate, puterea de înrîurire educativ-formativa depinde tot de gradul în care s-a realizat o valoare estetica adevarata, de nivelul lor ridicat.

GHEORGHE STROIA

Festivalul naţional „Cîntarea României" — puternică forţă a creaţiei populare

Important cadru de formare şi promovare a valorilor culturii socialiste, organizat din iniţiativa secretarului general al partidului, tovarasul Nicolae Ceauşescu, Festivalul naţional „Cîntarea României" se constituie în cea mai amplă manifestare a muncii şi creaţiei din ţara noastra oferind condiţii profund democratice de afirmare a creativităţii maselor. Aşa cum arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., Festivalul naţional „Cîntarea României" a devenit o puternică forţă a creaţiei largi populare. Complexă şi definitorie formă a activităţii spirituale, revoluţionare, el se înscrie pregnant, prin toate modalităţile sale de expresie, în amplul proces de făurire a omului nou, constructor conştient şi devotat al socialismului şi comunismului, contribuind, prin antrenarea tuturor forţelor artistice, profesioniste şi de amatori, la dezvoltarea conştiinţei socialiste a maselor. De altfel, încă de la începuturile sale, Festivalul naţional „Cîntarea României" a fost conceput ca formă concret-istorică a democraţiei culturale participative, ca democraţie a creaţiei în cadrul căreia fiecare membru al societăţii este chemat să fie, deopotrivă, beneficiar al operei de cultură, dar şi subiect creator al acesteia. Relevînd rolul însemnat al Festivalului în dinamica vieţii noastre economico-sociale, tovarăşul Nicolae Ceauşescu sublinia, în cuvîntarea rostită la cel de-al III-lea Congres al educaţiei politice şi culturii socialiste: **„Avem marea obligaţie să dezvoltăm larg şi să perfecţionăm continuu activitatea Festivalului naţional «Cîntarea României», să asigurăm, în toate unităţile economico-sociale, în toate oraşele şi cartierele oraşelor, în toate comunele, dezvoltarea tot mai puternică a formaţiilor cultural-artistice, a acţiunii de creaţie în toate domeniile, care prin intreaga lor activitate să aibă un rol tot mai important în formarea omului nou, cu o înaltă conştiinţă revoluţionară, al societăţii socialiste româneşti! Aceasta reprezintă garanţia mersului ferm al patriei noastre spre comunism, acest om nou reprezintă viitorul României!".**

În acest spirit, Tezele pentru Congresul al XIV-lea al P.C.R. subliniaza necesitatea de a se acţiona mai intens pentru a da un conţinut tot mai bogat Festivalului naţional „Cîntarea României", dezvoltînd puternic şi folosind toate mijloacele existente, făcînd din ele puternice centre de formare a unei înalte conştiinţe socialiste, revoluţionare, patriotice a maselor.

În activitatea cultural-educativa, un rol important îl au literatura, muzica, artele plastice, teatrul, cinematografia. Toate aceste sectoare importante ale activităţii cultural-educative sînt chemate sa aduca o contribuţie tot mai importantă la realizarea unei culturi revoluţionare, înaintate. În ultimii ani, în spiritul exigenţelor formulate de secretarul general al partidului, instituţiile artistice profesioniste, dincolo de activitatea lor curentă, au intensificat, prin diferite modalităţi, dialogul direct cu colectivele de oameni ai muncii din marile unităţi economice. Astfel, s-au organizat o serie de spectacole, concerte, expoziţii în diverse aşezăminte de cultură, toate aceste manifestări promovînd, la un înalt nivel artistic, cele mai semnificative valori ale artei româneşti, clasice şi contemporane, alături de lucrări de referinţă ale culturii universale. În acelaşi cadru se înscrie participarea la îndrumarea formaţiilor şi cercurilor artistice de amatori a numeroşi regizori, actori, muzicieni, coregrafi care asigură, prin competenţa lor, ridicarea continuă a nivelului calitativ al întregii mişcări artistice de amatori. În acelaşi sens se cuvine relevată preocuparea uniunilor de creaţie pentru realizarea unui dialog viu, nemijlocit între creatorii de bunuri spirituale şi cei de bunuri materiale, care statornicesc punţi trainice între lumea artei şi cea a muncii. Astfel, întîlnirile dintre scriitori, muzicieni, plasticieni, slujitori ai scenei cu colectivele muncitoreşti, dezbaterile ce însoţesc concerte, spectacole, expoziţii, gale de film etc. contribuie la largirea orizontului de cultura, la sadirea în conştiinţe a nobilelor idealuri ale socialismului.

Munca politico-educativa desfaşurată de instituţiile şi asezamintele de cultura sub egida Festivalului naţional „Cîntarea României" are ca obiective prioritare mobilizarea oamenilor muncii la realizarea integrală a sarcinilor economice, revoluţionare, formarea unui comportament social în concordanţă cu codul eticii şi echităţii socialiste. Se urmăreşte, astfel, ca, prin acţiunile organizate, să se asigure cunoaşterea aprofundată a documentelor Partidului Comunist Român, a hotărîrilor de partid şi de stat, a indicaţiilor şi orientărilor secretarului general al partidului, cultivarea unei atitudini revoluţionare, de participare conştientă şi creatoare a oamenilor muncii la înfăptuirea Programului ideologic al partidului, formarea oamenilor muncii, a tineretului, în spiritul dragostei faţă de patrie şi partid, de tradiţiile de luptă revoluţionară a poporului, de înfaptuirile socialismului, de mareţele realizări ale „Epocii Nicolae Ceauşescu".

A crescut, de asemenea, preocuparea instituţiilor şi aşezamintelor de cultura pentru formarea concepţiei ştiinţifice despre lume şi viaţa, pentru promovarea consecventa a principiilor eticii şi echităţii socialiste, ale moralei comuniste, pentru cunoaşterea şi respectarea legilor ţării. S-au intensificat şi diversificat activitatea desfaşurata de brigazile ştiinţifice, dezbaterile şi tribunele cetăţeneşti.

Mişcarea artistica de amatori a dobîndit o amplitudine deosebita cu fiecare nouă ediţie a Festivalului, identificîndu-se mereu noi talente artistice din rîndul maselor, îmbogăţindu-se patrimoniul creaţiei artistice româneşti şi asigurîndu-se cultivarea tradiţiilor existente, a originalităţii şi frumuseţii acestora. Elocvent în acest sens este faptul că în Bucureşti activează la ora actuală, în numeroase unităţi economice , instituţii, cooperative, organizaţii ale U.T.C., şcoli, licee, facultăţi, unităţi militare, aproape 12 000 de formaţii şi cercuri artistice, totalizînd mai mult de 250 000 membri.

În ce priveşte dimensiunea sa artistică, Festivalul îşi propune să stimuleze nu numai interpretarea, cum se proceda în mod tradiţional prin intermediul diverselor manifestări organizate, ci şi creaţia. De altfel, o condiţie a exercitării funcţiei educative a culturii în societatea socialistă este transformarea membrilor acesteia din simpli beneficiari ai progresului socio-cultural în făuritori efectivi ai acestuia. Atestînd, poate, cel mai elocvent democratismul culturii noastre socialiste, care, fără a mai fi a elitelor, pune un accent deosebit pe valoare, pe promovarea talentelor autentice, Festivalul a cunoscut, de la o ediţie la alta, realizări deosebite în acest sens. Oameni ai muncii de cele mai diferite profesii s-au dovedit talentaţi creatori de literatură, muzică, artă plastică, de filme sau fotografii artistice, iar rezultatul activităţii lor s-a concretizat în volume ce au văzut lumina tiparului sau în expoziţii şi gale de film cu larg ecou naţional.

Eficienţa dialogului artiştilor amatori cu publicul se reflectă, în ultimă instanţă, în atitudinea faţă de muncă, în stimularea spiritului novator, în creşterea gradului de responsabilitate al oamenilor muncii faţă de modul în care îşi îndeplinesc sarcinile economico-sociale. În spiritul cerinţei subliniate de tovarăşul Nicolae Ceauşescu de a situa în centrul obiectivelor activităţii politico-ideologice problemele legate de înfăptuirea în cele mai bune condiţii a programelor de dezvoltare în toate domeniile, pornind de la faptul că Festivalul naţional „Cîntarea

Digitized by Google

României" este un festival al muncii și al creației, acțiunile organizate de instituțiile și așezămintele de cultură sînt racordate la marile obiective ale dezvoltării economico-sociale. O coordonată definitorie a activității politico-educative o constituie, în acest sens, formarea și dezvoltarea gîndirii economice a oamenilor muncii, mobilizarea acestora la realizarea sarcinilor și angajamentelor asumate. Multe dintre activitățile inițiate în acest cadru au fost și sînt orientate în direcția cunoașterii și generalizării celor mai înaintate realizări ale științei și tehnicii contemporane, a modalităților de introducere a acestora în procesul de producție, în întreprinderi fiind organizate numeroase expuneri, dezbateri, prezentări de cărți cu tematică tehnică și științifică, tribune, lectorate economice.

Stimularea inițiativei și cultivarea răspunderii în muncă, mobilizarea tuturor energiilor pentru realizarea exemplară a sarcinilor de producție, stimularea participării cu competență și entuziasm a tuturor oamenilor muncii la înfăptuirea programelor de modernizare și perfecționare continuă a organizării proceselor productive constituie obiective principale ale demersului educațional întreprins cu consecvență de artiștii amatori. Avîndu-și sursa de inspirație în universul muncii, arta amatoare acționează direct pentru dezvoltarea spiritului muncitoresc, de întrajutorare, de promovare a noului, de respectare și întărire a disciplinei, de luptă împotriva inerției și risipei, cultivă înaltele sentimente patriotice, spiritul revoluționar. Manifestările artiștilor amatori completează astfel în mod armonios numeroase acțiuni politico-educative vizînd generalizarea experienței înaintate, perfecționarea pregătirii profesionale, lărgirea orizontului de cunoaștere. De fapt, eficiența educativă a unui program artistic nu se poate măsura decît prin puterea de influențare a conștiințelor, prin mobilizarea oamenilor pentru a munci cît mai bine.

Purtînd pecetea gîndirii cutezătoare, revoluționare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, Festivalul național „Cîntarea României", a cărui linie de forță o constituie ideea „culturii poporului pentru popor", are larg deschise porțile pentru întregul popor. Festival al muncii și creației libere, el se desfășoară în lumina concepției partidului nostru despre rolul esențial al activității politico-educative, chemată să contribuie la făurirea omului nou, înarmat cu cunoașterea legilor dezvoltării naturii și societății, cu cele mai noi cuceriri ale științei și culturii moderne, militant activ pentru transformarea revoluționară a societății.

TEODOR GHEORGHE

Mesajul patriotic, profund umanist al literaturii

Bilanțul marilor realizări obținute de poporul nostru, sub conducerea partidului, în edificarea noii orînduiri și perspectivele luminoase conturate în documentele pentru Congresul al XIV-lea evidențiază cu pregnanță adevărul că miezul de inepuizabilă energie al procesului revoluționar neîntrerupt de înaintare spre socialism și comunism, garanția hotărîtoare a progresului patriei sînt oamenii acestei țări. Încercînd să ne facem o imagine a drumului parcurs în ultimii patruzeci și cinci de ani — cu hotărîtoarea și puternic dinamizatoarea etapă de după Congresul al IX-lea, eveniment politic de răscruce în destinele țării, inspirat și pus în practica edificării socialismului în România de gîndirea creatoare și fapta revoluționară ale tovarășului Nicolae Ceaușescu —, cea mai adevărată și sugestivă este aceea a milioanelor de oameni implicîndu-se tot mai mult în conceperea și înfăptuirea transformărilor revoluționare, transformîndu-se pe ei înșiși, schimbîndu-și condiția materială, intelectuală, sporindu-și continuu capacitatea de participare la viața socială, spirituală, angajîndu-se, cu eficacitate mereu sporită, în edificarea prezentului și viitorului. Marea cucerire a programelor politice elaborate după Congresul al IX-lea al partidului este de a fi conferit identitate umană concretă socialismului în România, de a-l fi eliberat de dogmatisme și utopii înregimentatoare și a-l fi raportat la nevoile stringente impuse de dezvoltarea țării, la potențialul ei real în resurse materiale, dar, mai ales, în capacitate creatoare. Democratizarea profundă a societății românești în această perioadă a însemnat punerea în evidență a rolului hotărîtor al omului real, cu individualitatea sa, în fiecare loc de muncă, în orice relație, fie în plan colectiv, fie în plan individual.

Sentimentul participării la înfăptuirea unui program politic complex, îndrăzneț, dar istoricește imperios necesar, este împletit cu cel al convingerii că numai astfel oamenii acestei țări își construiesc propria casă, își decid prezentul în care trăiesc, deschid un viitor luminos urmașilor. Semnul trăirii omenești a planurilor și programelor de dezvoltare a societății îl poartă azi întreaga bază economică, materială a țării noastre, cuceririle de prestigiu în diferite domenii. Semnul trăirii omenești a muncii pentru patrie constituie punctul fierbinte al afirmării unui nou mod de a gîndi, reprezintă axul decisiv al conștiinței noi, înaintate, făurită în acești ani de esențiale prefaceri în România.

Dacă edificiile și edificările de importanță istorică atestă, de la un capăt la altul al țării, acest nou mod de a gîndi și munci în România, el răzbate, în același timp, în literatura creată în anii postbelici și, mai ales, în cărțile scrise după Congresul al IX-lea al partidului. În ultimul sfert de veac, dialectica reală a vieții, cu adevărurile ei umane, s-a răsfrînt în literatură, în primul rînd, ca un flux de revigorare și înnoire sub aspectul bogăției de adevăr uman și amplificare a valorii ca artă. Participarea, sub semnul trăirii conștiente, la progresul țării a marcat benefic munca scriitorului, rolul literaturii în ansamblu.

Audiența de care se bucură azi în rîndul cititorilor proza, dramaturgia, poezia, literatura română contemporană în ansamblu își are un puternic argument în capacitatea creației literare actuale de a fi o cronică vibrantă a acestui timp eroic. Creația de valori artistice durabile s-a structurat pe diversificarea mijloacelor de a cunoaște și aprofunda potențialul spiritual al societății noastre socialiste în plină efervescență, de a-i propulsa marile idealuri, a-i evidenția liniile de forță care alcătuiesc chipul omului exemplar angajat într-o ctitorie istorică exemplară. Încărcătura de omenesc și de aspirație spre progres necontenit al patriei sînt factori caracteristici fundamentali ai literaturii române de azi, situați în prelungirea unor bogate tradiții de angajare socială a scriitorului.

Perspectivele conturate în documentele pentru Congresul al XIV-lea oferă cîmp larg de acțiune literaturii, constituie o generoasă „materie primă" la îndemîna scriitorului participant la efortul de cunoaștere, aprofundare, sintetizare, cu mijloacele artei cuvîntului, a tabloului uman al realității socialiste românești, de descifrare a imaginii valorilor omului. Cu forța lor de program de acțiune, mobilizator și însuflețitor, aceste documente deschid orizonturi fertile creației literar-artistice, în primul rînd prin chemarea adresată scriitorului de a participa direct, mai activ, la formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste, înaintate, de a se înscrie mai ferm în profund umanista acțiune consacrată promovării spiritului revoluționar, convingerilor și sentimentelor patriotice, îmbogățirii cunoștințelor în domeniile profesional, politic, cultural.

În repetate rînduri, definind esența societății socialiste și comuniste, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a subliniat rolul major, primordial al științei și culturii, al omului nou, cu o temeinică pregătire profesională, dar și cu un spirit deschis față de tot ceea ce este nou, înaintat, cu un înalt nivel politico-ideologic. În făurirea acestui om, literatura are misiunea de înaltă răspundere să se înscrie ca unul dintre factorii de primă importanță, conștientă de sensul patriotic al angajării sale.

În ansamblul mijloacelor de educare, de culturalizare, de care dispune societatea românească, literatura, cu personalitatea ei proprie, își aduce contribuția activă la procesul de conștientizare a oamenilor asupra semnificației angajării lor într-o operă de edificare unică în istoria acestor locuri. Literatura este un liant între conștiințe, ea face legătura dintre generații, dăruindu-și strădaniile cele mai ardente patriei. Mesager al celor ce au fost în dialogul cu cei ce sînt și cei ce vor veni, scriitorul își îndeplinește, astfel, o înaltă îndatorire civică, se validează ca fiu al acestui popor, căruia îi datorează talentul și răspunderile sale. Într-o vastă acțiune de depistare a resurselor, a valorilor spirituale și materiale, a semințelor purtînd încărcătura unui luminos viitor, scriitorul trebuie să se afle mereu în clocotul evenimentelor hotărîtoare. Este, aceasta, o dimensiune definitorie a omului de litere din România, o probă peremptorie a profilului său moral, a conștiinței sale revoluționare și cetățenești.

A scrie despre vremea în care trăiești impune, ca o condiție fundamentală, apartenența lucidă și totală la principiile și valorile acesteia. Condiția creării operei literare inspirate din viața contemporanilor include obligația cunoașterii profunde a realității, a studierii complexe a fenomenelor societății prin intermediul omului, subiectul și obiectul literaturii. Multipla înflorire a literaturii în anii de după cel de-al IX-lea Congres al partidu-

lui se datorează — în cadrul de largă libertate a creației, asigurat de partid — implicării scriitorului în desfășurarea proceselor sociale înnoitoare, atracției sale față de viața autentică, populată de oameni autentici, într-o lume încordîndu-și energiile să recupereze rămînerile în urmă, să-și accelereze drumul spre viitor.

Citind timpul ce vine în lumina documentelor aflate în dezbaterea țării și urmînd a fi supuse marelui forum al comuniștilor români, scriitorul desprinde cu mai multă claritate imaginea societății socialiste românești în plin proces de înnoire pe drumul progresului, înțelege tot mai bine imperativul creării unor opere de valoare pe măsura complexelor probleme ale omului de azi, decisiv în această amplă bătălie. Potențîndu-i viitoarele romane, nuvele, poeme, povestiri, piese de teatru, scriitorului îi apar cu claritate teritoriile vieții spirituale din care se nasc abnegația, eroismul, fapta exemplară, spațiile de acțiune ale omului preocupat de mersul înainte al colectivului în care muncește, conștient de exigențele față de propriul său orizont profesional și cultural, de valorile demnității și libertății sale într-o lume în continuă perfecționare. Îndemnul la creație literară de valoare, situată în miezul fierbinte al realităților românești, atît de mobilizator formulat în documentele pentru Congresul al XIV-lea al partidului, în expunerile și cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu, cuprinde, pentru scriitori și literatură, sarcina de mare răspundere a pătrunderii în adîncul mecanismelor umane care chezășuiesc mutațiile din conștiințe, determină inițiativele înaintate, faptele exemplare, conduita demnă, revoluționară.

O literatură autentic umanistă este, implicit, o creație a încrederii în om, a prețuirii omului ca supremă valoare a societății noastre, a speranței mereu deschise, care leagă generație de generație în unicul act al creației istorice. Pe acest teritoriu uman, literatura noastră contemporană scrie cronica marilor înfăptuiri prin care socialismul s-a afirmat viguros de la un capăt la altul al țării. Marile ctitorii ale epocii inaugurate de Congresul al IX-lea — Canalul Dunăre-Marea Neagră, Metroul, transformarea Capitalei într-o metropolă modernă, orașele înnoite radical, cetățile industriei noastre socialiste, realizările majore în dezvoltarea agriculturii, a satului românesc, cuceririle de prestigiu pe tărîmul științei și învățămîntului — se cer transmise generațiilor viitoare prin operele literare de azi și de mîine, așa cum au fost și sînt: argumente ale unei vaste declanșări de forțe creatoare, monumente ale unei vremi de afirmare fără precedent a geniului creator al poporului, exemple de responsabilă încordare și dăruire a energiilor pentru cauza patriotică a făuririi României moderne. Facîndu cronica faptelor acestui timp eroic, literatura este chemată să fie cronica eroilor vremii sale. Implicată în cel mai efervescent peisaj uman din istoria României, la ora decisivă a intrării națiunii noastre, cu toate energiile sale, într-o etapă superioară a mersului înainte al patriei, literatura are datoria să transmită zilei de mîine mesajul patriotic, profund umanist al vremurilor noastre, identitatea lor inconfundabilă, parte hotărîtoare a eternității poporului român.

PLATON PARDĂU

Rolul formativ al teatrului

„În ei năravuri înoreptați/ Dați ascuțiri la minte/ Podoabe limbii voastre dați/ În românești cuvinte". Dimensiunea morală („năravul") și cea intelectuală („ascuțiri la minte"), integrate în cultivarea capacității de expresie și comunicare adecvate („în românești cuvinte") — iată trei componente ale formării personalității umane pe care teatrul românesc și le-a asumat programatic încă de la origini, așa cum o arată și îndemnul lui Iancu Văcărescu din 1819. Trei „direcții" care nu au încetat niciodată să funcționeze, dar care s-au amplificat și adîncit considerabil în anii socialismului, însoțindu-se și cu alte aspirații formative, mai ample, mai cuprinzătoare.

Societatea noastră socialistă, propunîndu-și crearea condițiilor pentru asigurarea unui echilibru optim între împlinirea nevoilor materiale și împlinirea celor spirituale — artele, unite prin identitatea rațiunii lor de a fi, participă din ce în ce mai activ la satisfacerea și îmbogățirea continuă a nevoilor de ordin spiritual ale maselor largi de oameni ai muncii. Devenirea artei teatrale românești în ultimele decenii, în special după înnoirea ideologică și culturală produsă de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, exprimă concludent angajarea creatorilor din acest domeniu în realitatea socială, politică, morală și spirituală a societății românești; o societate dinamică, în plină dezvoltare, animată de mari țeluri revoluționare.

Evoluția artei teatrale probează faptul că slujitorii scenei și-au asumat o misiune importantă în opera de formare a omului nou, satisfăcînd și îmbogățind nevoile de ordin spiritual ale unor mase din ce în ce mai largi de oameni ai muncii, educîndu-le și lărgindu-le orizontul.

Recreînd direct și viu viața, potențîndu-i marile interogații și dramaticele-i alternative, sintetizîndu-i artistic semnificațiile, transformînd necontenit ficțiunea într-o experiență potențială și trăirea în înțelesuri, scena îi ajută pe oameni să descopere prin experiența teatrală esența propriei vieți. Ea stimulează un crez de resurecție morală, intelectuală, emoțională, un proces de modelare care, depășind cu mult simpla ameliorare (a „firii", a „moravurilor"), tinde a culmina în consacrarea unui nou model uman și în fundamentarea unei noi lumi, mai bune și mai drepte.

Repertoriul teatrului românesc actual este el însuși un prim argument al acestei angajări. Căci la București, ca pretutindeni în țară, un amplu evantai de titluri ilustrează deschideri spre marele tezaur al culturii românești și universale, ca și spre valorile de marcă ale secolului al XX-lea. Sînt astfel reparcurse și reanalizate, din unghiul omului de azi, în viziuni incitante polemic, mari angajări și zbateri pasionale, mari idealuri colective și individuale, mecanisme ale devenirii sociale și istorice, meditații despre soartă, destin, sens uman.

Titlul de onoare al oricărui teatru rămîn însă promovarea, fructificarea dramaturgiei originale, inspirată din realitățile de azi, preocupată în chip direct de problematica societății socialiste românești actuale, de frămîntările, aspirațiile și năzuințele omului contemporan. Demersul modelator asumat de teatrul românesc pornește de la înrîurirea concepției despre lume și viață a partidului nostru, în lumina unei viziuni atotcuprinzătoare, materialist-dialectice, și ajunge pînă la aspecte de detaliu ale universului spiritual, pînă la reverberarea, potențarea unor forme ale sensibilității specifice unui om cultivat, superior.

Prin piese originale și ca problematică și ca factură, precum dramele „Puterea și adevărul", de Titus Popovici, reluată recent pe cîteva scene, „Politica", de Th. Mănescu, „Cartea lui Ioviță", de Paul Everac, sau comediile lui Aurel Baranga, Teodor Mazilu, Tudor Popescu, prin dramatizări precum „Niște țărani", „Clipa", „Toamna roșie", „Cei ce plătesc cu viața" (după proza lui Dinu Săraru), „Descoperirea familiei", de Ion Brad, teatrele aduc în atenție, odată cu importante mecanisme politice și sociale, exemplare angajări în funcționarea și perfecționarea lor. Prilejuri de a examina conformitatea principiilor cu practica, de a pleda convingător, emoționant, pentru promovarea spiritului revoluționar și stimularea creativității — ca premise ale afirmării unui om nou, ale progresului multilateral al patriei.

Participînd la consolidarea fondului aperceptiv intelectual și emoțional, teatrul se înscrie ca o parte integrantă în procesele interiorizării valorilor morale comuniste prin forjarea unor mentalități și atitudini înaintate, prin stimularea unor comportamente caracteristice. Munca — formă a împlinirii și autodepășirii umane, dar și munca — expresie a patriotismului, munca văzută în strînsă legătură cu dezvoltarea forței de creație sub semnul spiritului revoluționar — iată o temă ce revine frecvent, în modalități directe sau mai subtile. Totodată, spiritul critic, combativitatea față de formele sclerozate, osificate ale vechiului, față de modalități recrudescente ale egoismului și individualismului, se împletesc, în dramaturgia noastră actuală, cu patetice căutări și afirmări ale adevărului, cu apelul la realism și luciditate. Dimensiunea revoluționară, capacitatea de a ipostazia idealuri înalte și de a lupta (chiar și cu prețul înfrîngerii personale) pentru apropierea de realitate a acestor aspirații îndrăznețe caracterizează nu puțini din eroii dramaturgiei — apți a se constitui în modele —, eroi a caror „priză" la public se datorează faptului ca atitudinile și comportamentul lor corespund sau sintetizează vizionar și îndrăznet mentalități colective. Prin intermediul protagoniștilor, al proceselor de identificare cu spectatorul, pe care le implica, teatrul românesc actual realizează și implicarea sensibil emoționala, atît de necesara pentru dezvoltarea multilaterala a personalității umane, pentru armonia și unitatea componentelor ei.

O trasatura importanta a noii dramaturgii, în genere „de idei" (deși nu lipsita de fior, de reverberații emoționale), este aceea ca refuza demersul simplist, didacticist, aspirînd către relevarea problemelor ridicate acut de viața și dezbaterea lor, punerea lor în discuție prin apel la experiența de viață, bagajul de observații al spectatorului, prin implicarea, prin par-

Digitized by Google

ticiparea lui intelectual-afectivă — demers de mare eficiență în formarea unor noi concepții, în cristalizarea unor noi convingeri și atitudini.

În dorința definirii personalității moderne, a consacrării unor modele de viață și gîndire, prezentul este pus mereu în comunicare cu trecutul (individual și colectiv) și, nu o dată, cu viitorul nu numai dorit, visat, ci și în curs de edificare. Întreținerea conștiinței naționale, cultivarea sentimentului și mîndriei apartenenței la un popor pașnic și muncitor, demn și eroic, explorarea condiției ființării istorice (din perspectiva unui destin național ce a grevat puternic și devenirile individuale), luminarea unui trecut de luptă necurmată pentru menținerea unui statut de libertate și independență națională — iată imperative pe care și le-a asumat cu strălucire dramaturgia istorică — fapt confirmat și de ultimele propuneri din acest domeniu semnate de Paul Everac, Dan Tărchilă, Titus Popovici — prin „Moștenirea", recentă premieră a Naționalului bucureștean. Și nu puține din aceste lucrări amintesc că arta adevărată străpunge hotarele timpului, pătrunde în domenii noi, pînă atunci necunoscute ale ființei umane, răzbate pînă la originar. În legătură cu evocarea istoriei, dar și independent de ea, asociindu-se, nu o dată, nevoii de organicitate a ființei umane, în multe dintre piesele actuale răsună, nu o dată în chip tulburător, un motiv mai nou în teatrul nostru: vocația descoperirii rădăcinilor de neam și de familie ale individului, tema chemării „originarului" și „organicului" ce străbate ca un rîu ascuns pe firul filogeniei. Este motivul ce apare incitant în „Patima fără sfîrșit", a lui Horia Lovinescu, în „Mormîntul călărețului avar", „Ca frunza dudului" și în alte lucrări de D.R. Popescu, în „Matca", de Marin Sorescu, în „Un anotimp fără nume", de Sorana Coroamă și care se bucură de o extremă recurență și de adîncire în piesele din ultima vreme ale lui Paul Everac — de la „Costandineștii" la „Havuzul".

Se cuvine insistat, cu mult mai mult decît s-a făcut pînă acum — chiar din unghiul contribuției teatrului la formarea personalității umane — asupra altor două noi deschideri problematice ale teatrului românesc.

În dramaturgia noastră (din ultimele două decenii mai ales) răsună din ce în ce mai intens marile neliniști ce caracterizează și unesc popoarele globului, așadar teme cu caracter planetar, teme abordate nu atît *in eterno* cît, mai ales, în urma unor evoluții, realități, practici și atitudini specifice secolului al XX-lea. Am putea spune că marea majoritate a acestor texte gravitează în jurul ideii de șansă (de viitor) a planetei și șansă a omului. Tema mai veche a pacii și a războiului (relevat azi, insistent, ca genocid total) este din ce în ce mai frecvent asociată și din unghiul umanismului artei, chiar subordonată celei a supraviețuirii ființei umane în ceea ce are ea mai definitoriu și nobil — la capătul unui proces de autodefinire a unei evoluții multiseculare. Idealul continuității biologice, sociale este subordonat frecvent în atare lucrări dezbaterii „prețului vieții", șanselor salvgardării calității umane a vieții, conceptelor etice ale umanismului socialist, cu deosebire conceptelor de identitate și personalitate, de omenie, opuse unor manifestări certe de alienare.

În forme mai apropiate de modalitatea realistă, dar cel mai adesea prin intermediul unor inspirate alegorii și, mai ales, parabole, în piese se confruntă dramatic perspective grave, sumbre și perspective mai luminoase, diferite moduri de a fi și moduri de a concepe existența, se propun (în tonalități afirmativ poematice, dar, și mai frecvent, în registru polemic, satiric) adevărate apărări ale omenescului de orice îl amenință cu distrugerea sau pervertirea prin alienare.

„Răgazul filosofic" pe care dramaturgia îl acordă spectatorului își trage esența, alteori, din meditații inspirate de condiția eternă a omului. Asemenea romanului modern, spectacolul teatral tinde a înglobă, ca un nod sintetizator, dar și ca un centru iradiant dinamic, marile semnificații ale lumii, ale condiției umane. Pledoaria pentru autenticitate, veghe la frontierele oricărei „viituri" poluante și aberante, capacitatea de a opune tranșant idealul lui „a fi" oricărei măști părelnice și, îndeosebi, aspirației către un „a avea" dezumanizant revin frecvent în scrierile dramaturgilor români contemporani.

Prin operele ei cele mai bune, dramaturgia actuală adîncește universul spiritual al omului, pornind (conform specificului secular al teatrului) de la aspecte conflictuale, legate de integrarea și de perfecționarea socială, dar și de lupta omului cu propriile limite pe drumul autodepășirii, relevînd vocația lui de „a fi" o conștiință creatoare și celebrînd viața ca un miracol.

Calitatea impactului dramaturgiei cu publicul, virtuțile lui formative depind, în continuare, de calitatea reflectării realităților și idealurilor specifice timpului pe care îl trăim, epocii socialismului. Căci viața teatrului a depins dintotdeauna de forța sa de a reflecta și esențializa existența, ca și de puterea lui de a întinde noi punți atît dinspre scenă către sală, cît și de la universul oamenilor, cărora vrea să li se adreseze, către lumea artei. **„Creația literară, artistică trebuie să realizeze noi opere care să oglindească uriașa muncă a poporului nostru. Avem nevoie de noi romane, noi piese de teatru, noi poezii în care eroii principali să fie muncitori, țărani, intelectuali, cu preocupările lor, cu dorințele lor de progres, de bunăstare, cu hotărîrea lor de a contribui la făurirea socialismului și comunismului în România... Izvorul nesecat de inspirație trebuie să-l constituie viața și munca poporului nostru** — arăta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Expunerea din noiembrie 1988. **Din acest izvor veșnic viu, nesecat, să se inspire adevărații creatori și artiști care, prin întreaga lor activitate, trebuie să servească poporul, construcția socialismului, viitorul său luminos, comunismul".** Tocmai de aceea, necesitatea, formulată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român, de a folosi și mai intens, ca sursă de inspirație, realizările societății socialiste are un profund ecou în conștiințele creatorilor. Și, fără îndoială, noile lucrări teatrale ce ni se vor propune (asemenea noilor filme, romane, poezii etc.) vor avea darul de a contribui și mai direct, și mai intens, prin înaltul lor mesaj de idei și prin valoarea lor artistică, la promovarea și afirmarea principiilor nobile ale umanismului socialist, la cultivarea patriotismului revoluționar, la combaterea a tot ceea ce contravine gîndirii înaintate a epocii noastre, la creșterea generală a nivelului de cultură și civilizație al poporului.

NATALIA STANCU

Filmul și imperativele morale ale societății socialiste

Așa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, întreaga activitate de propaganda și politico-educativa trebuie să aducă o contribuție mai mare la mobilizarea oamenilor muncii în vasta opera de înfăptuire a politicii interne și externe a partidului și statului nostru, devenind o puternică forță materială de transformare a societății, de asigurare a victoriei socialismului și comunismului în România. În aceasta perspectiva, responsabilitatea socială a literaturii și artei nu poate fi decît mai mare, mai generoasa. În spiritul orientarilor formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, Tezele subliniaza faptul ca, „pentru toți creatorii, adevarata sursa de inspirație trebuie sa o reprezinte poporul român, realizările societații noastre socialiste. Avem nevoie de noi romane, de noi poezii, de noi filme și piese de teatru, lucrari muzicale sau de arta plastica, care sa contribuie — prin înaltul lor mesaj de idei și valoare artistica — la promovarea și afirmarea principiilor nobile ale umanismului socialist, la combaterea a tot ce contravine gîndirii înaintate a epocii noastre, la creșterea generala a nivelului de cultura și civilizație al poporului."

Dupa Congresul al IX-lea al partidului, piatră de hotar în evoluția ascendentă a României pe coordonatele edificarii societații socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism, cinematografia și-a sporit preocuparea pentru surprinderea pe ecran a trăsăturilor specifice ale unui timp structuralmente nou în toate domeniile vieții politice, economice și sociale. Declanșînd energiile creatoare ale poporului, înlaturînd șabloane și dogme, inaugurînd un spirit înnoitor, profund creator în teoria și practica revoluționara, marele forum al comuniștilor români din 1965 a marcat începutul celei mai fertile perioade din întreaga istorie a României. Cineaștii noștri s-au straduit — în cei 24 de ani care au trecut de la acest eveniment hotarîtor, de referința, din viața poporului și partidului — să înscrie evoluția artei filmului în contextul progresului general, de esență, pe care l-a înregistrat România în toate sectoarele de activitate. Comandamentele morale ale societații socialiste au constituit și constituie pentru cineaști principalul „resort" al procesului creator pe drumul maturizarii politice și estetice. S-a impus și a dobîndit contururi pregnante, în acești ani, epopeea cinematografica naționala, prin opere de intensa vibrație educativ-patriotica, consacrate trecutului glorios de luptă al poporului nostru pentru libertate națională și progres social. Cineaștii au

Digitized by CDDOR

evocat pe ecran cele mai importante evenimente care au condus țara spre orizonturile socialiste contemporane, în pagini de istorie trăită, străbătute de fiorul unor fapte de conștiință, al unor exemplare atitudini morale. A fost prospectat cu consecvență patrimoniul clasic și contemporan al operelor literare durabile, aflîndu-se nu o dată corespondenți cinematografici, pe măsura faptului scriitoricesc, în ecranizări prestigioase. S-a afirmat filmul politic românesc, ca o dimensiune esențială, fundamentală a procesului creator, s-a consolidat filonul filmului de actualitate, consacrat realităților în continuă și substanțială devenire socialistă. Sînt, acestea, doar cîteva dintre direcțiile principale de acțiune pe teritoriul creației cinematografice originale.

Filmul de actualitate ocupă un loc central în efortul conjugat al cineaștilor de a acționa în consens cu preocupările ideologice, morale, educative și culturale de prim ordin care animă societatea noastră și care constituie forța spiritualității socialiste. De-a lungul anilor s-au evidențiat mai multe modalități de prospectare cinematografica a actualității, dintre care singura valida, singura capabilă sa direcționeze efortul creator spre parametri social-politici, filozofici, etici și estetici superiori s-a dovedit a fi preocuparea de a descifra trasaturile specifice ale spiritualității contemporane, ale omului nou. Aceasta atitudine — evidentă, de asemenea, în diferite etape pe spirala evolutiva a cinematografiei naționale — a permis cineaștilor, de-a lungul timpului, realizarea unor filme puternice și adevărate despre constructorii României de azi și de mîine, despre potențialul de gînd, faptă și simțire al societății noastre socialiste. Dimensionarea prezentului din perspectiva unor preocupări morale și sociale de imediată și veritabilă actualitate a constituit și constituie în continuare una dintre îndatoririle primordiale ale cinematografiei noastre.

Filmul politic românesc a deschis școlii cinematografice naționale perspectiva abordării realităților socialiste de pe o platformă morală superioară. La una dintre întîlnirile de lucru cu creatori din domeniul cinematografiei, desfășurată la începutul deceniului al 8-lea, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arăta: **„Din totalul filmelor pe care le-am realizat, un număr prea mic abordează cu profunzime și curaj problemele contemporane".** Scurtă vreme după aceea apărea pe ecrane filmul scenaristului Titus Popovici și al regizorului Manole Marcus „Puterea și adevărul", una dintre cele mai importante creații ale cinematografiei socialiste. Filmul își propunea să re-parcurgă drumul unor deveniri ale prezentului, evocînd — pe o perioadă de mai bine de două decenii — etapele acestei creșteri, abordînd în profunzime și cu nerv civic problematica actualității. Autorii au întreprins în „Puterea și adevărul" o meditație lucidă și responsabilă asupra sensurilor evolutive ale societății noastre către devenirile ei contemporane. Un film precum „Clipa", de Gheorghe Vitanidis (realizat cu șapte ani mai tîrziu), continua filonul filmului politic inaugurat de „Puterea și adevărul", prilejuind personajelor angrenate în conflict — și spectatorilor — „clipa" unor substanțiale confruntări de conștiință. Romanul cu titlu omonim de Dinu Săraru a constituit, din acest punct de vedere, un foarte bun material de dezbatere etică și filozofică, cu solide determinări socio-politice. Biografia lui Dumitru Dumitru (personajul emblematic al cărții și al filmului), o biografie deloc scutită de intemperii, dar străbătută de fiorul credinței vii într-un generos ideal comunist, concentrează importante semnificații sociale și umane, pune limpede în evidență conexiunile intime ale acestui destin (împreună cu destinele tovarășilor săi de drum dinspre ieri spre azi) cu timpul social parcurs. Ca o „bornă a istoriei", Congresul al IX-lea al partidului influențează decisiv devenirea personajelor, reparînd inechități, facilitînd eroilor recîștigarea încrederii în sine. Discurs adesea captivant despre libertate și necesitate, despre demnitate comunistă, despre curaj și lașitate, despre adevăr și amăgire, „Clipa" rămîne unul dintre cele mai puternice, demonstrative filme politice ale cinematografiei noastre. Firește, experiența filmului politic românesc nu se rezumă la titlurile semnalate, aceste filme constituie — să spunem — un „etalon", dar nu trebuie să neglijăm contribuția altor pelicule la structurarea și afirmarea genului. Un film precum „O lumină la etajul zece", de Malvina Ursianu, de pilda, ne propune un semnificativ destin moral, o biografie careia tocmai deschiderile înnoitoare, de larga perspectiva ale Congresului al IX-lea al partidului i-au redat demnitatea ultragiată și suportul atît de necesar al încrederii în sine.

Combustia morala, filozofică, civică a filmelor românești a condiționat și va condiționa mereu capacitatea de impact a demersului artistic. Prin forța lucrurilor, în perioada ultimilor 24 de ani, filmele cu aprofundări morale, psihologice și filozofice au avut cîștig de cauză în tentativa de a surprinde particularități de fond ale actualității socialiste. Au apărut pe ecran destine ale unor tineri care și-au descoperit (redescoperit) propria personalitate în ambianța de muncă și viață a unor mari colective muncitorești, dezbateri cinematografice despre îndrăzneala căutărilor — în diferite domenii de activitate — și (de ce nu?) despre „dreptul de a greși căutînd". Pe ecran și-au făcut loc meditații lucide și responsabile, străbătute de sensuri etice, privitoare la condiția și rostul artistului în contemporaneitatea socialistă. Cineaștii au sancționat consecințele nefaste ale plutirii indiferente prin viață, oferind, totodată, în filoane generoase semnificative portrete etice contemporane cu titlu de exemplu moral. A fost abordată, din diferite perspective, problema răspunderii morale complexe față de tînăra generație. A fost înfățișată pe ecran tripla responsabilitate — de proprietar, producător și beneficiar — a omului muncii în societatea noastră socialistă. Unele filme au evidențiat accente de rechizitoriu moral la adresa inconștienței civice. Au fost dezbătute multe alte probleme specifice prezentului socialist, înfățișîndu-se confruntări de mentalități, relații între semeni, conflicte în conștiințe, moduri diferite de a-și înțelege și servi profesia. Prezentul cinematografic imediat conține — la rîndul lui — exemple elocvente pentru intensitatea combustiei morale care conferă putere și adevăr filmelor contemporane.

Privind înapoi spre ceea ce s-a realizat în cei 24 de ani care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului în domeniul creației cinematografice, reținînd relațiile menite să învinga timpul și refuzînd balastul, privind înainte cu încredere și speranță în forța de gînd și de acțiune a cineaștilor noștri, învățînd din experiențele acumulate, vom înțelege încă o data că răspunderea morală a filmului românesc — față de realitate, față de spectatori, față de sine, față de problematica specifică a unui timp cu dimensiuni materiale și spirituale fără precedent — nu poate fi decît mai mare, mai profundă și în consens cu amplele deschideri de orizont oferite de documentele programatice ale celui de-al XIV-lea Congres al partidului.

CĂLIN CĂLIMAN

Arta plastică și formarea omului nou

Prin artă, istoria, dar și evenimentele prezentului pot deveni o adevărată școală a educației civice. Imaginea unei societăți care să dispună deopotrivă de capacitate creativă și constructivă, trasată cu atîta luciditate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Plenara Comitetului Central al partidului din iunie a.c. și materializată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, implică formarea multilaterală a oamenilor cu o conștiință înaintată. Accesul la cele mai înalte trepte ale științei și culturii, libertatea de a-și afirma corespunzător aptitudinile și puterea de muncă, de gîndire sînt realități stabile ale societății noastre socialiste, prin care se valorifică plenar calitățile fiecărui individ în parte și energia colectivă, în totalitatea ei. Reflectat într-o lucrare de artă, universul de gînduri, dar și de acțiune al omului se înscrie în același efort de construcție durabilă. Subliniind aspectul consecinței social-politice a actului artistic, va trebui să spunem că numai o lucrare de reală calitate, concepută și realizată cu răspundere față de prezent și viitor, este în măsură să dezvolte la privitori sentimentul atașamentului față de realitățile măreție ale patriei.

Confruntarea cu marile idealuri umane și artistice pe care operele patrimoniului nostru național le aduc în contemporaneitate, confruntarea, deci, cu permanența unor idealuri de libertate națională și dreptate socială, pe de o parte, iar pe de altă parte reflectarea prin intermediul creațiilor contemporane a celor mai înalte aspirații ale prezentului sînt de natură să contribuie la dezvoltarea conștiinței înaintate revoluționare. Cele mai prețioase lucrări ale patrimoniului nostru național aduc și astăzi mărturii pline de sensibilitate asupra umanismului. Vestigii ale istoriei și civilizațiilor făurite de-a lungul mileniilor pe teritoriul românesc, creații artistice aparținînd tezaurului culturii universale, existente pe teritoriul țării noastre, a căror valoare a fost verificată și consolidată de-a lungul timpului, generos prezente în numeroasele muzee ale țării, reprezintă adevărate punți aruncate peste secole de civilizație, punți care favorizează vizitatorului de azi întoarcerea spre universuri umane spre obiective care au concretizat efortul de gîndire al

înaintaşilor. Înregistrăm, prin intermediul lor, într-un chip pilduitor pentru formarea multilaterală a omului, de fiecare dată altfel, aceeaşi înfăţişare complexă şi profundă a vieţii poporului, a universului său spiritual, a modului său de a fi, de a reacţiona în faţa existenţei, a felului în care judecă valorile spirituale şi materiale. Compoziţiile realizate de Nicolae Grigorescu, Carol Popp de Szathmary, Gheorghe Tattarescu, G.D. Mirea, în urma participării, alături de armatele române, la războiul pentru cucerirea Independenţei sau armoniile catifelate ale unei cunoscute lucrări de Ştefan Luchian — „La împărţitul porumbului" —, grafica militantă a lui Nicolae Tonitza sau Iosif Iser, care, în perioada interbelică, au adus mărturii ale unor treze conştiinţe civice, sînt doar cîteva exemple. Ele sînt, de fiecare dată, dincolo de subiectul lor concret, mărturii ale sensibilităţii umane, care cuprinde în spaţiul ei experienţe de viaţă, care a fixat, în teritoriile tăcute ale liniei şi culorii, revelatoare mărturii despre om, despre aspiraţiile şi luptele lui, despre înfrîngerile şi izbînzile lui. Impresionantul episod al „Morţilor de la Caşin" — compoziţie care, conform mărturiilor lui Tonitza, a preocupat îndelung pe Ştefan Dumitrescu —, peisajele care în creaţia lui Petraşcu, Pallady, Şirato, Ghiaţă, Catargi aduc atît de percutant noţiunea de spaţiu românesc, imaginea obsedantă a folclorului românesc din pînzele lui Ţuculescu sînt pentru privitorii de astăzi nu doar simple armonii de linii şi culori. Ele sînt, mai ales, mărturii ale specificului pe care pămîntul românesc, ambianţa culturală românească le-au conferit acestor armonii. Dincolo de inconfundabile diferenţe stilistice, în toate aceste lucrări poate fi urmărit un acelaşi climat care se naşte dintr-o lumină niciodată prea puternică, dintr-o culoare care e riguroasă, fără a fi şocantă.

Generaţii de artişti au parcurs o raportare mereu mai încărcată de sensibil la realităţile acestei ţări, trăind mereu altfel aceeaşi continuă nevoie de exprimare a unei subiectivităţi mai complex integrate. Trăind în mediul românesc, ei l-au descris, l-au interpretat, au transpus în imagine artistică minunatele realităţi care se deschideau privirii. De altfel, exemplele cele mai strălucite ale picturii noastre — ne gîndim, de exemplu, la lucrările inspirate ale lui Corneliu Baba de aspecte ale vieţii rurale sau la variantele pictate de Alexandru Ciucurencu pentru compoziţia „1 Mai liber" — atestă o legătură profundă cu întreaga tradiţie înaintată a culturii româneşti nu printr-o preluare formală, ci printr-o înţelegere adîncă, structurală.

În anii socialismului, şi îndeosebi după istoricul Congres al IX-lea, arta contemporană, în realizările ei cele mai importante, a urmat, îmbogăţind cu creaţii originale, aceste mari exemple de artă românească, ce au avut şi îşi păstrează un rol formativ mereu actual. Suflul revoluţionar, adîncul patriotism pe care îl aduceau în epocă artiştii momentului 1848, a fost astfel continuat cu mijloace ale artei contemporane de numeroşi artişti. Luptele purtate pentru Unire sau pentru dobîndirea Independenţei, în interpretarea artiştilor români contemporani, sînt de natură să desluşească înţelesuri fundamentale şi durabile, legate de lupta întregului popor pentru apărarea fiinţei naţionale, pentru unire şi libertate, pentru progres social. În cazul evocării, dintr-un punct de vedere contemporan, a momentelor de început ale istoriei noastre — şi ar trebui amintite aici numeroasele compoziţii care evocă luptele dacilor liberi, nobila efigie a lui Decebal sau formarea poporului român — funcţia epică a evocării se dovedeşte a fi prin excelenţă formativă. În aceste reactualizări ale unei istorii, intrate demult în conştiinţa participanţilor la marea epopee a construcţiei socialiste şi comuniste, compoziţiile capată sensuri de mare complexitate. Numeroase asemenea lucrări dedicate luptei pentru libertate, condusă de Mircea cel Mare sau Mihai Viteazul, de Ştefan cel Mare sau Tudor Vladimirescu, pun în valoare aceeaşi participare responsabilă, lucidă a creatorilor la evenimentele istoriei, preocuparea de a sublinia semnificaţiile majore ale acestei istorii.

În acest sens, sculptura monumentală a adus o substanţială contribuţie la educarea miilor de oameni care, zilnic, îşi poartă paşii în preajma lor, în centre mai mult sau mai puţin aglomerate ale oraşelor noastre. De la Decebal şi pînă la eroii istoriei noastre contemporane, numeroase personalităţi şi-au găsit întruchiparea în sculptura. Eroii războiului de independenţă au fost astfel omagiaţi prin bustuirile monumentale ridicate la Giurgiu. Numeroase statui ecvestre, închinate unor figuri glorioase ale istoriei noastre naţionale, capătă, de asemenea, semnificaţia unui omagiu adus luptei pentru libertate naţională şi socială. Ar putea fi astfel amintite monumentele Dragoş Vodă şi Decebal, realizate de Ion Jalea, acelea închinate lui Ştefan cel Mare, de Mircea Ştefanescu şi Iftimie Bîrleanu, monumentul de la Iaşi „Independenţa" de Gabriela Manole Adoc şi Gheorghe Adoc sau monumentul dedicat aceluiaşi eveniment de Constantin Popovici, la Oradea. Ar putea fi adăugate şi multe altele. Conştienţi de faptul că o lucrare de artă monumentală lasă generaţiilor viitoare expresii în marmură şi bronz ale marilor forţe ce au ţinut mereu treaz elanul patriotic al maselor, sculptorii s-au gîndit la transpunerea în imagine artistică a numeroase momente din epopeea naţională. Li se vor adăuga, desigur, alte idei, alte soluţii convingătoare. Imaginea lui Eminescu din faţa Ateneului român, creată de Gh.D. Anghel, este, desigur, o lucrare deosebită. Gîndindu-ne însă la figura marelui poet naţional, în chip strălucit reprezentată în această lucrare, sînt de aşteptat, desigur, şi alte monumente de mai mare anvergură care să-i fie destinate. Tot aşa cum alte personalităţi ale ştiinţei şi culturii româneşti îşi aşteaptă reprezentarea plastică.

Deosebita ţinută profesională a lucrărilor unor binecunoscuţi şi apreciaţi artişti contemporani este de natură să releve faptul că, pe lîngă capacitatea de a mînui, de a pune în funcţiune un mijloc de comunicare — pictură, sculptură sau grafică —, importantă este prezenţa unor calităţi de ordinul gîndirii artistice; al unei gîndiri capabile să comunice în timp şi spaţiu calităţi ce ţin de exprimarea spiritualităţii româneşti. În legătura cu această capacitate a unei lucrări de artă de a intra în dialog cu publicul căruia îi este destinată, de a-şi exercita, deci, rolul formativ, se pune şi problema mult discutata a accesibilităţii. Pe lîngă o doză substanţială de „obiectivitate", de referinţa concretă la o anume realitate, accesibilitatea cuprinde o bună parte de subiectivitate, de interpretare a realităţii sau idei de la care s-a pornit. În legătură cu această afirmaţie se poate pune următoarea întrebare: este mai accesibilă o lucrare de artă mimetică decît una în care creatorul interpretează aceleaşi date ale realităţii? Un răspuns afirmativ ar atrage după sine o altă întrebare, şi anume: este suficientă o astfel de accesibilitate pentru educarea şi dezvoltarea personalităţii umane? Ştim că o lucrare de artă naturalistă nu oferă privitorului decît o informaţie superficială, o informaţie despre datele fizice ale realităţii, o informaţie fidelă, dar nefiltrată, lipsită total de atitudine din partea artistului care a realizat imaginea. Dar o lucrare de artă — o pictură, un desen, o sculptură — care nu intrigă, nu solicită, nu declanşează nici un circuit interior poate oare răspunde cu adevărat menirii sale? O lucrare care nu pune nici un fel de probleme privitorului este, în mod evident, aşa cum s-a subliniat de multe ori, o lucrare de minimă rezistenţă. Iată de ce problema accesibilităţii reprezintă una dintre cele mai importante atunci cînd ne referim la rolul pe care arta plastică îl poate avea în formarea conştiinţei înaintate, socialiste. Este o problemă ce a fost rezolvată în multe şi valoroase lucrări de artă contemporană, în care imaginea clară, inteligentă, cu o bogată informaţie vizuală, pe de o parte, se îmbină cu o la fel de bogată informaţie ideatică. Pentru ca, mai ales în domeniul artei de for public sau într-o compoziţie picturală inspirată de istoria ţării, prin informaţie se înţelege nu numai cum arată fizic un personaj, ci se şi sugerează caracterul său, integrarea lui într-un anume context social şi istoric.

Comunicînd cu imaginea de artă, privitorul comunică, implicit, cu societatea. În acest caz, opera de artă este pentru el o formă de integrare în realitatea socială. Expresivitatea şi adîncimea conţinutului, varietatea de forme, recrearea cu mijloace artistice a unor realităţi profund umanizate sînt criterii importante în procesul atît de complex al dialogului unei opere de artă cu privitorii. Fără îndoială, ideile în sine nu-şi pot afla o formă adecvată fără talent, fără căutări îndelungi. De aici decurge şi complexitatea actului creator. Numeroase expoziţii de artă, atît personale cît, mai ales, expoziţii colective, în care lucrările au fost reunite în funcţie de criteriul generos al ilustrării unor mari idei cu valoare social-politică, au demonstrat, prin lucrări de adevărată calitate artistică, capacitatea multora dintre creatorii români contemporani de a făuri o artă îndrăzneaţă care să servească poporului, împlinirii măreţelor ţeluri ale socialismului, ridicării patriei pe noi trepte de progres şi civilizaţie. O artă care să se dovedească, odată cu fiecare dintre manifestările ei, ca un element dinamic, înnoitor, în această epocă de permanente transformări pe care o trăim.

MARINA PREUTU

Digitized by Google

Politica externă a României socialiste, de pace şi colaborare, de participare activă la soluţionarea constructivă a marilor probleme ale lumii contemporane

CONSULTAŢII

ÎN SPRIJINUL STUDIERII ŞI DEZBATERII, ÎN ÎNVĂŢĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC, A PROIECTULUI PROGRAMULUI-DIRECTIVĂ ŞI A TEZELOR PENTRU CONGRESUL AL XIV-LEA AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Situînd în centrul activităţii dezvoltarea economico-socială, făurirea societăţii socialiste în România, partidul şi statul nostru promovează, în acelaşi timp, o politică externă constructivă, de pace şi largă colaborare internaţională, de participare activă la soluţionarea trainică, democratică a problemelor grave ale lumii contemporane. Această unitate dialectică dintre politica internă şi politica externă — realizată în mod consecvent sub conducerea Partidului Comunist Român, a secretarului său general, preşedintele republicii, tovarăşul Nicolae Ceauşescu — îşi găseşte expresia, printre altele, în: unitatea de concepţie, gîndire şi abordare, de ţeluri şi obiective majore, esenţiale, de orientări şi principii fundamentale; unitatea de trasaturi caracteristice elaborarii cît şi înfaptuirii liniei politice generale a partidului, sub toate aspectele şi manifestarile sale; împletirea armonioasă a intereselor naţionale cu interesele generale ale socialismului, progresului şi pacii.

Un moment de cotitură radicală, de adevărată răscruce istorică în desfăşurarea procesului revoluţionar, în intreaga politică internă şi externă a ţării l-a constituit Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român. Marelui forum al comuniştilor români din 1965 îi revine meritul istoric de a fi pus capat gîndirii şi practicilor dogmatice, conservatoare în toate domeniile, de a fi proclamat dreptul inalienabil al partidului nostru de a-şi elabora de-sine-stătător politica internă şi externă, prin aplicarea fermă şi creatoare a principiilor socialismului ştiinţific la condiţiile concrete din România.

Orientările înnoitoare, consecvent revoluţionare, stabilite de Congresul al IX-lea şi de congresele şi conferinţele naţionale ulterioare ale partidului, în elaborarea şi promovarea cărora rolul hotarîtor l-a avut şi îl are tovarăşul Nicolae Ceauşescu, au asigurat — în strînsa corelaţie cu marile mutaţii produse, în ultimii 25 de ani, în toate domeniile vieţii sociale, cu succesele remarcabile obţinute în edificarea societăţii socialiste, cu realizarea prin rambursarea în întregime a datoriei externe, a adevăratei independenţe economice şi politice — **unitatea deplină, de nezdruncinat, între politica internă şi politica externă a României,** ridicarea pe o treaptă mai înaltă, superioară a întregii sale activităţi internaţionale, creşterea puternica a prestigiului, stimei şi preţuirii de care ţara noastră, propunerile, iniţiativele şi acţiunile sale se bucură în rîndul popoarelor lumii. În aceşti ani glorioşi, politica externă românească a capătat atributele unei politici pe deplin independente şi, în acelaşi timp, de largă colaborare internaţională, s-a afirmat puternic prin concordanţa sa neabatuta cu principiile socialismului ştiinţific şi normele dreptului internaţional, cu realităţile şi imperativele epocii contemporane, prin identificarea sa fermă cu interesele vitale ale poporului român şi ale tuturor popoarelor lumii.

Continuitatea, fermitatea şi consecvenţa; abordarea principială, echilibrată şi independentă; dinamismul, spiritul realist şi profundul umanism; viziunea ştiinţifică, de largă perspectivă; modul nou de abordare a problemelor; cutezanţa demersurilor, viabilitatea propunerilor şi soluţiilor avansate; deplina unitate dintre vorbe şi fapte, dintre declaraţii şi acţiuni constituie tot atîtea **trăsături definitorii ale politicii externe a României socialiste, al cărei strălucit făuritor şi promotor este secretarul general al partidului, preşedintele republicii, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, remarcabil conducător politic şi înflăcărat patriot, personalitate de prim rang a lumii contemporane, marele erou al păcii şi înţelegerii între popoare.** De gîndirea novatoare şi activitatea neobosită ale conducătorului partidului şi statului nostru sînt indisolubil legate prezenţa tot mai activă a României în viaţa mondială, sporirea substanţială a aportului ei la soluţionarea constructivă a problemelor care confruntă omenirea. **Este, de aceea, pe deplin firească şi indreptăţită unanima aprobare, de către intregul nostru partid şi popor, a propunerii ca, la cel de-al XIV-lea Congres al P.C.R., în inalta funcţie de secretar general al partidului să fie reales tovarăşul Nicolae Ceauşescu — chezăşia edificării cu succes a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi inaintării ferme a României spre comunism, garanţia promovării ferme şi în viitor, în strinsa lor unitate, a politicii interne şi externe a partidului şi statului nostru.**

Orientările şi principiile fundamentale ale politicii externe a României socialiste îşi gasesc o nouă şi strălucită expresie în documentele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român, în expunerile şi cuvîntarile din ultima vreme ale secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Transpunerea fermă în viaţă, sub conducerea partidului, a obiectivelor şi sarcinilor cuprinse în Proiectul Programului-Directivă şi în Tezele pentru Congres va determina întărirea continuă a României socialiste, creşterea contribuţiei sale la triumful cauzei independenţei, păcii, înţelegerii şi colaborarii internaţionale.

RAPORTUL DE FORŢE ŞI CARACTERISTICILE FUNDAMENTALE ALE SITUAŢIEI MONDIALE; NECESITATEA UNEI NOI GÎNDIRI, A UNEI NOI POLITICI ÎN VIAŢA INTERNAŢIONALĂ

În elaborarea şi promovarea politicii externe, partidul nostru porneşte de la analiza ştiinţifică a principalelor procese, tendinţe şi fenomene care se manifesta în lume, a mutaţiilor în raportul mondial de forţe, a contradicţiilor epocii contemporane.

În ultimele decenii, în lume s-au produs mari transformări revoluţionare, sociale şi naţionale, au avut loc importante schimbări politice, economice, militare ş.a. în raportul de forţe pe plan mondial. Socialismul s-a transformat într-o uriaşa forţă revoluţionară a omenirii, care exercită o influenţă crescîndă asupra vieţii internaţionale, a dezvoltării sociale con-

Consultaţie la tema „**Caracteristicile fundamentale ale situaţiei mondiale. Politica externă a României socialiste, de pace şi colaborare, de participare activă la soluţionarea constructivă a marilor probleme ale lumii contemporane. Mişcarea comunistă şi muncitorească internaţională. Dezvoltarea relaţiilor Partidului Comunist Român cu toate partidele comuniste şi muncitoreşti, cu toate forţele revoluţionare, democratice şi progresiste din intreaga lume**".

Digitized by Google

temporane, afirmîndu-se ca singura cale reală spre libertate și progres; a fost lichidat sistemul colonial al imperialismului, pe ruinele vechilor imperii asupritoare formîndu-se peste 100 de noi state; în viața economică și politică mondială au apărut noi centre de putere — printre care la loc de seamă se situează țările în curs de dezvoltare și țările nealiniate, ce au, alături de țările socialiste, un rol progresist crescînd în soluționarea problemelor complexe ale lumii contemporane; asupra vieții internaționale exercită o înrîurire tot mai puternică forțele revoluționare, progresiste, masele largi populare, cercurile largi ale opiniei publice, mișcările general-democratice, popoarele de pretutindeni.

În același timp, viața internațională contemporană cunoaște un proces de amplificare a vechilor contradicții și de apariție a noi contradicții. Continuă să se manifeste cu putere contradicția fundamentală dintre socialism și capitalism; se accentuează, totodată, contradicția dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, dintre țările bogate și țările sărace, care devine cea mai puternică contradicție fundamentală a lumii contemporane; se adîncesc continuu toate contradicțiile imperialismului, ale sistemului capitalist; se manifestă contradicții între marile puteri, între diferite state și grupări de state angajate în lupta pentru dominație economică și politică, pentru reîmpărțirea sferelor de influență.

Pe baza analizei aprofundate a mutațiilor intervenite în raportul mondial de forțe, a naturii și dinamicii contradicțiilor epocii contemporane, **tovarășul Nicolae Ceaușescu a formulat teza, de mare importanță teoretică și practică, privind manifestarea, în viața internațională, a două tendințe diametral opuse:** pe de o parte, tendința spre destindere, dezarmare și pace, spre afirmarea unei politici de egalitate și colaborare, de respectare a independenței și suveranității naționale, reprezentată de forțele progresului și păcii, iar pe de altă parte, tendința spre menținerea încordării și continuarea politicii de înarmare, forță și dictat, de hegemonie, de amestec în treburile interne ale altor state, reprezentată de forțele imperialiste, reacționare. Referindu-se la caracteristicile fundamentale ale dinamicii raportului mondial de forțe, secretarul general al partidului nostru arată: **„În situația internațională s-au produs și au loc profunde schimbări în raportul de forțe politic, militar, în dezvoltarea economico-socială. Se poate spune că s-a ajuns la un anumit echilibru în raportul de forțe mondial, ceea ce a și favorizat realizarea unor pași importanți pe calea destinderii și soluționării prin tratative a unor probleme internaționale".**

Așa cum se știe, în ultima vreme a fost încheiat acordul sovieto-american privind eliminarea rachetelor cu rază medie și mai scurtă de acțiune, s-a trecut la soluționarea pe cale pașnică, prin negocieri, a unor conflicte din diferite regiuni ale lumii, au început negocierile de dezarmare de la Viena. **Acești pași nu au determinat însă o schimbare radicală pe arena mondială, situația internațională continuînd să fie complexă și gravă.** Există încă puternice forțe care promovează în continuare o politică de forță și amenințare cu forța, de amestec în treburile interne ale altor state; anumite cercuri politice își intensifică încercările de a destabiliza situația din țările socialiste, de a submina independența popoarelor, nesocotind realitățile statornicite în ultimele decenii; se menține vechea politică a marilor puteri imperialiste, de dominație asupra majorității popoarelor; se adîncește criza economică, se accentuează instabilitatea economică și politică pe plan mondial; continuă cursa înarmărilor nucleare, experiențele nucleare și politica de militarizare a Cosmosului, sporesc cheltuielile militare într-o serie de state; se mențin stocuri uriașe de arme nucleare, care pot distruge de mai multe ori omenirea; cercurile conducătoare ale N.A.T.O., care nu au renunțat la doctrina „descurajării nucleare", elaborează planuri de modernizare a rachetelor nucleare cu rază scurtă de acțiune. În aceste condiții, partidul nostru apreciază că este necesar să se acționeze cu toată răspunderea și fermitatea, în strînsă unitate cu toate forțele realiste, antiimperialiste, cu toate popoarele, pentru o politică nouă, democratică, de pace, de dezarmare, de colaborare egală între toate statele lumii.

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, **soluționarea reală a problemelor care confruntă omenirea impune, în mod obiectiv, o nouă abordare a acestor probleme, o nouă gîndire politică în ce privește dezvoltarea relațiilor dintre state, a societății omenești, în general.** Aceasta implică, printre altele: înțelegerea clară a faptului că, în condițiile erei nucleare, un război mondial este de neconceput, deoarece el nu poate duce decît la distrugerea întregii omeniri, superioritatea unei orînduiri sau a alteia urmînd să fie demonstrată nu pe cale militară, prin confruntare, ci pe calea întrecerii pașnice; oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare, în primul rînd la dezarmare nucleară; renunțarea la folosirea forței pentru reglementarea litigiilor dintre state și soluționarea lor exclusiv pe cale politică, prin negocieri; lichidarea blocurilor militare, retragerea trupelor de pe teritoriile altor state, desființarea bazelor militare străine; respectarea neabătută a independenței, suveranității și integrității tuturor țărilor, renunțarea cu desăvîrșire la amestecul în treburile interne ale altor state, la reîmpărțirea lumii în sfere de influență și dominație, la încercările de destabilizare și subminare a altor țări; lichidarea politicii imperialiste și neocolonialiste de exploatare și jefuire a popoarelor, instaurarea unei noi ordini economice și financiare mondiale; democratizarea relațiilor internaționale; trecerea de la declarații de intenții la fapte, la acțiuni concrete, eficiente.

PARTICIPAREA ACTIVĂ A ROMÂNIEI LA SOLUȚIONAREA CONSTRUCTIVĂ A MARILOR PROBLEME CONTEMPORANE

Evenimentele au confirmat pe deplin justețea aprecierilor și concluziilor formulate de partidul nostru, de secretarul său general, cu privire la evoluția vieții internaționale, viabilitatea principiilor și orientărilor promovate de România socialistă în ultimul sfert de secol. **„Putem afirma** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — **că nu au fost momente mai importante în viața internațională, în această perioadă, în care România să nu fi acționat și să nu fi adus o anumită contribuție activă la soluționarea lor în mod democratic, în interesul tuturor națiunilor lumii, al păcii și colaborării".**

În întreaga această perioadă, România a promovat ferm o politică de largă deschidere, extinzînd relațiile politice, economice, tehnico-științifice cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, ca o parte inseparabilă a politicii sale de pace și colaborare, de făurire a unei lumi mai bune și mai drepte.

Dinamismul puternic al dezvoltării relațiilor externe ale României se datorează, în mod hotărîtor, dialogului la cel mai înalt nivel, întîlnirilor și convorbirilor avute de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu numeroși șefi de stat sau de guvern, președinți de parlament, lideri de partid, cu alte personalități ale vieții politice internaționale. Documentele convenite ca rezultat al acestor întîlniri și convorbiri, al vizitelor întreprinse de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în zeci de țări ale lumii — numeroase tratate de prietenie și cooperare, declarații solemne comune, declarații comune etc. — au deschis largi perspective dezvoltării relațiilor de conlucrare multilaterală ale României cu toate statele lumii, reprezentînd, în același timp, o contribuție de mare însemnătate la cauza independenței, progresului și păcii, la afirmarea noilor principii de raporturi între state.

România acționează cu consecvență pentru dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare cu toate țările socialiste, și în primul rînd cu țările vecine, pentru întărirea solidarității și unității acestora în lupta pentru edificarea noii orînduiri, pentru progres social și pace în lume. În acest cadru, un loc important îl ocupă schimburile comerciale și cooperarea economică cu țările socialiste. România participă activ la realizarea acordurilor de lungă durată din cadrul C.A.E.R. în vederea dezvoltării mai puternice a tuturor statelor membre, egalizării relative a nivelului economic al acestora, întăririi independenței lor economice și tehnico-științifice. În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, dezvoltarea și perfecționarea colaborării dintre statele membre ale C.A.E.R trebuie să pornească de la principiile de bază înscrise în Statutul acestuia, de la necesitatea creșterii rolului său în soluționarea problemelor complexe ale dezvoltării socialiste a fiecărei țări; aceasta se impune cu atît mai mult în prezent, cînd unele țări socialiste sînt confruntate cu unele probleme grele economico-sociale. Așa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, „în actualele împrejurări, nu se poate pune în nici un fel problema desființării acestei organizații sau a creării — după modelul occidental — a unei «piețe unice socialiste»".

România întărește colaborarea cu armatele țărilor socialiste din cadrul Tratatului de la Varșovia, atît timp cît se menține acesta, considerînd, totodată, că, și în continuare, dezvoltarea colaborării cu armatele țărilor socialiste, cu alte armate prietene trebuie să constituie o preocupare permanentă în lupta pentru pace și colaborare, pentru respectarea dreptului fiecărui popor la dezvoltare liberă și independentă.

În același timp, **România dezvoltă larg și extinde relațiile cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, cu statele mici și mijlocii, considerînd că acestea au un rol tot mai important în soluționa-**

rea marilor probleme mondiale, în afirmarea politicii de independență și pace. Țara noastră participă la activitatea „Grupului celor 77", a cărui membră este, precum și, cu statut de invitat permanent, la mișcarea țărilor nealiniate, acționînd cu hotărîre în sprijinul eforturilor acestor țări îndreptate spre lichidarea subdezvoltării și făurirea unei noi ordini economice internaționale, pentru dezarmare și pace. Ponderea relațiilor economice cu țările în curs de dezvoltare a crescut constant și puternic, îndeosebi în ultimii 25 de ani; în același timp, țara noastră acordă acestor țări asistență tehnică de înaltă calificare, le ajută în formarea cadrelor necesare dezvoltării lor de-sine-stătătoare.

Pornind de la realitatea obiectivă a împărțirii lumii în țări cu orînduiri sociale opuse, **România acționează, în spiritul principiilor coexistenței pașnice, pentru extinderea legăturilor cu țările capitaliste dezvoltate.**

Țara noastră participă activ la diviziunea internațională a muncii, la schimbul de valori materiale și spirituale, pornind de la faptul că dezvoltarea schimburilor economice, extinderea cooperării în producție reprezintă o necesitate obiectivă. „**De aceea** — așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie 1989 —, **trebuie să acționăm cu mult mai multă hotărîre pentru dezvoltarea colaborării economice, să participăm mult mai activ, pe baza cooperării în producție, la dezvoltarea relațiilor economice, acordînd o atenție deosebită în acest sens cooperării în producție cu țările în curs de dezvoltare**". Așa cum se subliniază în Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea, este necesar ca pînă în anul 2000 activitatea de comerț exterior a țării noastre să cunoască o dezvoltare mult mai puternică, iar exportul să reprezinte cel puțin 30 la sută din totalul producției-marfă.

La temelia tuturor relațiilor externe, a întregii sale activități internaționale, **România situează ferm principiile deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța, avantajului reciproc, respectării dreptului fiecărui popor de a-și alege liber calea dezvoltării sale economice și sociale.** În lumina acestor principii, cuprinse în Carta O.N.U. și în alte documente internaționale, România a propus ca Adunarea Generală a O.N.U. să dezbată și să convină măsuri concrete privind: „Respectarea principiilor coexistenței pașnice dintre state cu orînduiri social-politice diferite, eliminarea oricăror acte și forme de intervenție care urmăresc impunerea unui anumit mod de producție și de viață".

România se pronunță cu hotărîre împotriva oricăror relații de subordonare, a acțiunilor unor cercuri guvernamentale de diferențiere a raporturilor cu țările socialiste, în funcție de realizarea de către acestea a unor schimbări care să raspundă intereselor politice și ideologice ale țărilor occidentale. În același timp, țara noastră subliniază necesitatea lichidării politicii neocolonialiste de exploatare și jefuire a țarilor în curs de dezvoltare. În acest spirit, țara noastră a propus ca actuala Sesiune a Adunării Generale a O.N.U. să dezbată și să convină măsuri privind: „Eliminarea din raporturile economice internaționale a practicii condiționării dezvoltării schimburilor comerciale și a cooperării economice, de impunere a unor măsuri de reprivatizare a sectorului public, introducerea mecanismului de «piață liberă» și realizarea altor schimbări economice structurale specifice economiei capitaliste".

Îndeosebi în anii de după Congresul al IX-lea, România și-a adus contribuția activă la soluționarea marilor probleme internaționale, la făurirea unei lumi mai bune și mai drepte.

Țara noastră pornește de la aprecierea formulată de tovarășul Nicolae Ceaușescu potrivit căreia problema fundamentală a epocii noastre o constituie oprirea cursei înarmărilor și trecerea hotărîtă la dezarmare, în primul rînd la dezarmare nucleară.

Acționînd în acest spirit, România consideră că se impune, înainte de toate, lichidarea cu desăvîrșire în mai multe etape, pînă în anul 2000, a tuturor armelor nucleare. Este necesar să fie oprite modernizarea și perfecționarea armelor nucleare, experiențele nucleare, să se renunțe la doctrina „descurajării nucleare", la orice activitate de militarizare a Cosmosului, să se încheie un acord corespunzător privind reducerea cu 50 la suta a armamentelor nucleare strategice, să se realizeze un acord privind eliminarea armelor chimice, în strînsa legatura cu lichidarea armelor nucleare, în cadrul unui program complex și atotcuprinzator de dezarmare. În același timp, țara noastra participa, împreuna cu celelalte state din Tratatul de la Varsovia, din N.A.T.O. și din Europa, la negocierile de la Viena, acționînd pentru reducerea radicala, cu cel puțin 50 la suta pînă la sfîrșitul secolului, a efectivelor, armamentelor convenționale și cheltuielilor militare, sub un strict control internațional.

Reducînd în mod unilateral, ca rezultat al referendumului național din 1986, efectivele, armamentele și cheltuielile militare, România a oferit întregii lumi un strălucit exemplu de gîndire politică nouă, de acțiune concretă în domeniul dezarmării, de concordanță deplină între vorbe și fapte. De altfel, România are cele mai mici cheltuieli militare pe locuitor și ca procent din venitul național, avînd în vedere ca în viitor — așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — să reducă și mai mult, sub 3 la sută din venitul național, aceste cheltuieli.

Relevînd faptul că în domeniul dezarmării, o răspundere deosebită revine țărilor din Europa, țărilor Tratatului de la Varșovia și din N.A.T.O., Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului subliniază, totodată: „Avînd în vedere că pactele militare au devenit anacronice și nu mai oferă nici un fel de garanții de securitate, trebuie făcut totul pentru desființarea lor concomitentă".

România acționează cu toată hotărîrea pentru realizarea securității, cooperării și dezarmării în Europa, pentru înfăptuirea unor relații noi, de deplină egalitate, între toate statele de pe continent, care să asigure progresul economic și social al fiecărui popor, să ducă la întărirea independenței și suveranității fiecărei țări. **„Este necesar să facem totul pentru depășirea diferitelor obstacole și pentru realizarea unei Europe unite, a popoarelor libere și independente. Numai pe această bază Europa va putea să-și asigure progresul economico-social, să aibă un rol mai important în soluționarea marilor probleme ale vieții contemporane!"** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1989.

România a participat activ la pregătirea și încheierea cu succes a Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa, din 1975, la adoptarea Actului final de la Helsinki, aducîndu-și, în continuare, o contribuție larg apreciată la desfășurarea reuniunilor general-europene de la Belgrad, Madrid și Viena. În același timp, țara noastră s-a pronunțat și se pronunță cu hotărîre împotriva încercărilor de a folosi unele prevederi din aceste documente ca pretext pentru amestec în treburile interne ale altor state, pentru destabilizarea situației din țările socialiste. România consideră că, deși, în ansamblu, s-au realizat anumiți pași pe calea înfăptuirii prevederilor de bază din documentul adoptat la Helsinki, mai sînt încă multe de făcut pentru realizarea unor asemenea prevederi fundamentale precum securitatea, dezarmarea, colaborarea economică și tehnico-științifică. În ce privește problema drepturilor omului, țara noastră pornește de la faptul că, în primul rînd, trebuie asigurate drepturile fundamentale ale acestuia, înscrise și în Actul final din 1975, între care dreptul la muncă, dreptul la învățătură, la locuință, la o viață liberă și demnă — drepturi pe deplin înfăptuite în țara noastră în cursul procesului revoluționar de edificare și dezvoltare a noii orînduiri.

În spiritul învățămintelor care decurg din analiza factorilor ce au dus la declanșarea celui de-al doilea război mondial, partidul nostru subliniază necesitatea de a nu manifesta nici o îngăduință față de diferitele forțe fasciste, antisemite, naționaliste, șoviniste, revizioniste, care se reactivizează în prezent, de a da o ripostă fermă fascismului, neonazismului, acționîndu-se cu hotărîre în vederea unirii tuturor forțelor revoluționare și progresiste, a tuturor popoarelor de pe continent în lupta pentru realizarea unei Europe unite, a securității, colaborării și păcii, chemată să aibă un rol important în soluționarea problemelor mondiale.

România a desfășurat și desfășoară o activitate intensă pentru dezvoltarea colaborării între țările balcanice, pentru realizarea în această regiune a unei zone fără arme nucleare și chimice, fără baze militare străine, ca parte a colaborării și securității în Europa și în întreaga lume. La înfăptuirea acestor țeluri, la dezvoltarea înțelegerii și colaborării în Balcani ar putea contribui în mod hotărîtor înfăptuirea propunerii românești privind organizarea și desfășurarea unei conferințe la nivel înalt a tuturor statelor din această zonă.

În spiritul principiilor fundamentale ale politicii sale externe, **țara noastră se pronunță cu consecvență pentru încetarea conflictelor din diferite părți ale lumii și soluționarea problemelor litigioase dintre state numai prin tratative, pentru realizarea unor soluții echitabile care să pornească de la respectarea riguroasă a intereselor legitime ale popoarelor respective.** Țara noastră a salutat încetarea războiului între Iran și Irak, ca și pașii întreprinși pe calea soluționării unor probleme litigioase din Africa, America Centrală, Indochina. România se pronunță ferm pentru o conferință internațională în problemele Orientului Mijlociu, pentru o pace trainică și justă, care să asigure poporului palestinian dreptul la autodeterminare, la existența unui stat independent, propriu, precum și securitatea și in-

Digitized by Google

dependența tuturor statelor din zonă, inclusiv a Israelului.

În același timp, România se pronunță și sprijină activ lupta popoarelor pentru lichidarea oricărei forme de colonialism, pentru afirmarea liberă, de-sine-stătătoare, a fiecărei națiuni. Țara noastră susține ferm soluționarea problemelor din Namibia în spiritul acordului realizat, în vederea asigurării independenței naționale a poporului namibian.

Pornind de la premisa că, alături de problemele securității și dezarmării, lichidarea subdezvoltării și făurirea noii ordini economice internaționale reprezintă o problemă fundamentală, vitală pentru existența omenirii, de la faptul că, în ultimii ani, s-au mărit decalajele și, în consecință, s-au accentuat contradicțiile dintre țările bogate și țările sărace, **România consideră necesar să se pună capăt actualei situații economice și financiare internaționale și, îndeosebi, politicii neocolonialiste de inegalitate, de exploatare și jefuire a țărilor în curs de dezvoltare, să se acționeze pentru soluționarea globală a problemei datoriilor externe, pentru o nouă ordine economică mondială.** Bazată pe relații de deplină egalitate și echitate între state, o asemenea ordine este chemată să permită largirea schimburilor pe baze echitabile, accesul fără restricții la cuceririle revoluției tehnico-științifice contemporane, participarea activă și în condiții de avantaj reciproc a tuturor țărilor la circuitul economic mondial, eliminarea oricăror bariere și discriminări în raporturile dintre state, să asigure depășirea dificultăților actuale, progresul mai rapid al tuturor statelor și, în primul rînd, al celor rămase în urmă, condiții pentru dezvoltarea economico-socială independentă a tuturor popoarelor lumii.

În acest scop, se impun îmbunătățirea radicală a sistemului financiar internațional, renunțarea cu desăvîrșire la condiționarea raporturilor economice de considerente politice sau de altă natură. Așa cum se arată în Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea, „România este gata să participe activ, împreună cu alte state, la elaborarea în comun a noilor principii de relații economice internaționale, a măsurilor privind datoriile externe ale țărilor în curs de dezvoltare și soluționarea altor probleme complexe ale economiei contemporane".

Țara noastră se pronunță pentru organizarea unei conferințe internaționale, în cadrul O.N.U., la care să participe, cu drepturi egale, atît țările în curs de dezvoltare, cît și țările dezvoltate, în vederea realizării unor acorduri corespunzătoare, de natură să contribuie la lichidarea subdezvoltării și realizarea unei ordini economice internaționale. În acest sens o mare importanță prezintă pregătirea corespunzătoare a Sesiunii speciale a O.N.U. din 1990.

Așa cum este cunoscut, mobilizîndu-și întregul potențial material și uman, România a reușit ca, în luna martie 1989, să scape de povara grea a datoriei externe, ceea ce are o profundă semnificație pentru asigurarea independenței politice și economice a țării. Pentru a ajunge la acest rezultat au fost necesare, desigur, mari eforturi de investiții în cursul actualului deceniu, dar s-a asigurat, astfel, ca lichidarea datoriei externe să nu afecteze programele de dezvoltare economică a țării și nici nivelul de trai și veniturile populației. Pornind de la experiența proprie și cunoscînd practicile folosite de Fondul Monetar Internațional, Banca Mondială și alte mari bănci internaționale, care, prin condițiile economice și politice ce le pun, determină destabilizarea țărilor în curs de dezvoltare, transferul de avuție din aceste țări către principalele țări dezvoltate, țara noastră consideră că o prioritate de maximă actualitate trebuie să fie **îmbunătățirea radicală a sistemului internațional de credit și dobînzi.** În acest sens, România apreciază că o importanță deosebită ar avea stabilirea unei dobînzi maxime de 4—5 la sută la acordarea în viitor a creditelor, renunțarea la dobînzi sau perceperea unor dobînzi simbolice pentru creditele existente, după ce o bună parte din acestea vor fi complet anulate. În același timp, este necesar ca băncile mondiale să abandoneze practica de a condiționa creditele, de a le folosi pentru stimularea așa-zisei reprivatizări, a dezvoltării economiei particulare. **„Considerăm** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la marea adunare populară din municipiul Iași — **că, dimpotrivă, normal ar fi ca atît Banca Mondială, cît și F.M.I. — care reunesc un mare număr de țări în curs de dezvoltare —, dar și celelalte bănci să acorde creditele în primul rînd pentru întărirea proprietății obștești, în care poporul să fie adevăratul stăpîn al bogățiilor naționale. Aceste bănci nu trebuie să servească — cum fac astăzi — interesele monopolurilor supranaționale, ci interesele popoarelor, aspirațiile lor legitime la bunăstare și independență!"**

Numai soluționarea problemelor subdezvoltării, stabilirea unor noi relații economice, care să favorizeze progresul țărilor în curs de dezvoltare, cît și dezvoltarea economico-socială a tuturor statelor lumii sînt în măsură să asigure o adevărată stabilitate în economia mondială, să creeze condiții pentru o politică de largă colaborare între toate națiunile, de pace, pentru o lume mai dreaptă și mai bună, în care fiecare națiune să-și asigure libertatea și bunăstarea.

România acționează cu hotărîre pentru a se asigura participarea activă la soluționarea problemelor mondiale a tuturor statelor, fără deosebire de mărime și orînduire socială, și, în primul rînd, creșterea rolului țărilor mici și mijlocii, al țărilor în curs de dezvoltare și țărilor nealiniate. Partidul și statul nostru apreciază că la democratizarea reală a relațiilor internaționale o contribuție importantă este chemată să aducă Organizația Națiunilor Unite, al cărei rol în soluționarea problemelor complexe ale vieții mondiale, cu participarea tuturor statelor, trebuie să crească. În acest sens, o profundă semnificație prezintă **„Considerentele și propunerile Românlei, ale președintelui Nicolae Ceaușescu cu privire la actuala situație pe plan mondial și direcțiile de acțiune în vederea realizării unor schimbări radicale în viața internațională"**, prezentate la actuala Sesiune a Adunării Generale a O.N.U.

ATITUDINE FERMĂ ÎMPOTRIVA ORICĂROR ÎNCERCĂRI DE DESTABILIZARE A ȚĂRILOR SOCIALISTE

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, țările socialiste sînt chemate să-și asume o răspundere sporită în viața internațională, să acționeze cu hotărîre, împreună cu toate forțele revoluționare și progresiste, cu toate popoarele lumii pentru afirmarea unei politici noi, de destindere, dezarmare și pace.

Țărilor socialiste le revine misiunea istorică de a demonstra prin fapte că numai socialismul oferă garanția lichidării oricărei forme de exploatare și asuprire, a depășirii rapide a subdezvoltării și înaintării ferme pe calea progresului, a soluționării într-un mod nou, democratic, a problemelor ce confruntă astăzi omenirea. Trecerea la socialism, victoria revoluției socialiste, făurirea și consolidarea socialismului constituie un proces obiectiv, determinat de legile dezvoltării istorice. Pășind pe acest drum, țările socialiste au obținut, în ansamblu, realizări importante în dezvoltarea economico-socială, care evidențiază forța și viabilitatea socialismului, superioritatea sa în raport cu toate orînduirile precedente. Infirmînd total aserțiunile propagandei anticomuniste, experiența țării noastre, ca și a altor țări, demonstrează posibilitățile uriașe, fără precedent, pe care noua orînduire le creează pentru progresul social-economic al popoarelor, pentru făurirea unei societăți calitativ superioare, care înlătură inegalitățile economice și sociale, asigură înflorirea științei, învățămîntului și culturii, ridicarea bunăstării materiale și spirituale a maselor, dezvoltarea multilaterală a personalității umane. Este necesar, de aceea, să se dea o replică fermă încercărilor de denigrare și ponegrire a socialismului, să se sublinieze cu tărie forța socialismului, uriașul său potențial dinamizator și înnoitor.

Desigur, pentru a-și afirma tot mai puternic superioritatea, socialismul trebuie să țină seama permanent de noile cuceriri ale științei și tehnicii, să-și perfecționeze continuu formele de organizare și de conducere a economiei, a societății în general. Așa cum este cunoscut, acționînd în acest spirit, partidul nostru a trecut, după Congresul al IX-lea, la înfăptuirea unui amplu proces de perfecționare a sistemului de organizare și conducere a vieții economico-sociale, a întregii societăți. Principiile economice promovate și cadrul organizatoric larg, original al democrației muncitorești-revoluționare, creat cu 20 de ani în urmă — care asigură participarea poporului la elaborarea și înfăptuirea în viață a politicii interne și externe, la conducerea întregii societăți — și-au dovedit viabilitatea, deplina concordanță cu realitățile și cerințele țării noastre, ale etapei actuale, ceea ce se impune în prezent fiind nu schimbarea sa radicală, ci perfecționarea sa în continuare.

Subliniind că fiecare partid, fiecare popor trebuie să-și aleagă în mod corespunzător, potrivit condițiilor sale concrete, calea dezvoltării economico-sociale, să stabilească în mod independent modalitățile și formele de edificare și perfecționare a orînduirii socialiste, partidul nostru relevă, în același timp, faptul că, așa cum arată experiența, garanția desfășurării cu succes a procesului de edificare și perfecționare a socialismului o constituie aplicarea fermă, neabătută și creatoare a principiilor fundamentale ale teoriei revoluționare. În acest sens, partidul nostru, evidențiind legitimitatea preocupărilor pentru perfecționarea societății socialiste, și-a exprimat, totodată, îngrijorarea față de anumite fenomene și tendințe, apărute în unele țări socialiste, care nu pot contribui la dezvoltarea noii societăți, ci, dimpotrivă, fiind orientate spre trecut, spre forme de organizare și conducere specifice orînduirii capitaliste.

Digitized by Google

creează o amenințare la adresa cuceririlor revoluționare ale popoarelor din țările respective.

Asemenea tendințe își găsesc, bunăoară, expresia în tezele privind „reprivatizarea" mijloacelor de producție, renunțarea la conducerea unitară, pe baza planului național unic, a dezvoltării economico-sociale și trecerea la „socialismul de piață", diminuarea rolului statului, renunțarea la rolul politic conducător al partidului comunist și reîntoarcerea la sistemul pluripartid — concepții și practici care nu corespund principiilor revoluționare ale socialismului științific. Așa cum se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, „perfecționarea socialismului nu înseamnă întoarcerea la forme vechi, perimate, la capitalism, ci înaintarea spre forme noi, superioare, de proprietate, muncă și conviețuire socialistă, de etică și echitate. Numai pe această bază vor fi puse pe deplin în valoare marile posibilități ale socialismului, resursele sale de progres și bunăstare".

Partidul și statul nostru resping cu toată hotărîrea încercările cercurilor imperialiste, reacționare de a submina și destabiliza țările socialiste, de a se amesteca, sub diferite pretexte, în treburile lor interne, de a le determina să renunțe la cuceririle revoluționare și să se reîntoarcă la rînduielile anacronice ale capitalismului. **„Este necesar să se înțeleagă bine de către acele cercuri care consideră că pot să ducă o politică de învrăjbire în Europa** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Concluziile la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 22 septembrie a.c. — **că aceasta este în contradicție cu documentele semnate la Helsinki, cu însăși Carta O.N.U. și nu servește cooperării și securității în Europa și în lume. Dezvoltarea colaborării, realizarea unei Europe unite presupun respectarea independenței fiecărui popor, neamestecul în treburile interne ale altor țări! Pornind de la aceste realități, va trebui să ne gîndim cum să acționăm în viitor pentru a determina o poziție mai fermă față de manifestările țărilor imperialiste, de planurile și programele acestora de amestec în treburile țărilor socialiste, de destabilizare, de finanțare a politicii de renunțare la construirea socialismului".**

DEZVOLTAREA RELAȚIILOR PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN CU TOATE PARTIDELE COMUNISTE ȘI MUNCITOREȘTI, CU TOATE FORȚELE REVOLUȚIONARE ȘI PROGRESISTE

Mișcarea muncitorească, revoluționară din România, primul partid al clasei muncitoare, iar apoi Partidul Comunist Român au dezvoltat larg solidaritatea internațională cu partidele și mișcările muncitorești, revoluționare de pretutindeni. Revoluționarii români au făcut parte din Internaționala I-a, creată de Marx și Engels, s-au aflat pe baricadele Comunei din Paris, au participat la activitatea Internaționalei a II-a și a Internaționalei a III-a. Detașamente de revoluționari români au participat activ la Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, s-au aflat în rîndul brigăzilor internaționale de luptă împotriva fascismului în Spania, iar în timpul războiului, în Franța și în alte țări. P.C.R., forțele revoluționare și progresiste din România, poporul nostru au sprijinit activ lupta pentru lichidarea colonialismului, acordînd un ajutor frățesc multor popoare, îndeosebi din Africa, pentru cucerirea independenței naționale.

În spiritul bogatelor tradiții internaționaliste ale mișcării muncitorești și revoluționare din țara noastră, Partidul Comunist Român acționează consecvent pentru întărirea relațiilor cu toate partidele comuniste și muncitorești, contribuie activ la întărirea solidarității și dezvoltarea raporturilor dintre aceste partide, la afirmarea unei noi unități a mișcării comuniste internaționale. Partidul nostru se pronunță cu toată hotărîrea pentru renunțarea la vechile practici în relațiile dintre partidele comuniste și muncitorești, pentru dezvoltarea colaborării și solidarității pe principiile deplinei egalități în drepturi, respectării independenței fiecărui partid, a dreptului său de a-și hotărî de-sine-stătător strategia și tactica revoluționară, fără nici un amestec din afară.

Situația internațională actuală, gravă și complexă, schimbările care au loc în raportul de forțe pe plan mondial, problemele acute ce confruntă umanitatea impun, ca o necesitate obiectivă, întărirea și mai puternică a colaborării și solidarității internaționale. „Nici un partid comunist nu se poate izola! Este mai necesară ca oricînd întărirea colaborării și solidarității partidelor comuniste, pe baza principiilor socialismului științific, a concepției revoluționare despre lume și viață, a materialismului dialectic și istoric" — se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea.

Imperativele luptei pentru independență, pace și progres, pentru socialism și comunism impun să se acționeze pentru depășirea fenomenelor de stagnare și regres din activitatea unor partide comuniste și muncitorești din țările capitaliste, pentru creșterea rolului partidelor revoluționare, muncitorești, al partidelor comuniste în organizarea și conducerea clasei muncitoare, a maselor largi populare. În concepția partidului nostru, este necesar, totodată, să fie combătute cu hotărîre concepțiile eronate, abaterile de dreapta cît și de stînga, orice manifestări defetiste, de neîncredere în forțele revoluționare, în capacitatea de acțiune a mișcării comuniste și muncitorești, în posibilitatea reală și necesitatea dezvoltării societății pe calea socialismului.

Problemele din diferite țări, inclusiv din țările socialiste, sînt probleme interne ale fiecărui partid, partidul nostru fiind împotriva oricărui amestec în treburile interne ale altor partide. În același timp, Partidul Comunist Român se pronunță pentru dezbaterea în comun a problemelor actuale, pentru a stabili cum să se acționeze mai bine, de către fiecare partid, în vederea soluționării problemelor complexe — politice, economice, sociale —, a realizării dezarmării și apărării păcii, a asigurării unei lumi a dreptății sociale și naționale, a victoriei noii orînduiri sociale. În acest spirit, partidul nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază necesitatea unor întîlniri, conferințe regionale sau internaționale, consfătuiri ale partidelor comuniste și muncitorești, în scopul întăririi colaborării și solidarității, care să analizeze și să dea răspuns problemelor noi ridicate de dezvoltarea societății, de prezentul și viitorul socialismului, să imprime o combativitate sporită în lupta pentru soluționarea problemelor lumii contemporane.

Pornind de la înțelegerea largă, atotcuprinzatoare a conceptului de solidaritate internațională potrivit realităților epocii contemporane, partidul nostru se pronunță pentru dezvoltarea și întărirea colaborării cu partidele socialiste și social-democrate, cu mișcările de eliberare națională, cu partidele de guvernămînt din țările în curs de dezvoltare, cu celelalte forțe antiimperialiste, democratice, patriotice, în lupta pentru soluționarea marilor probleme contemporane.

Garanția înfăptuirii și în viitor, cu aceeași fermitate și consecvență, a politicii interne și externe a partidului nostru, a înaintării ferme a României pe calea socialismului și comunismului o constituie unitatea tuturor oamenilor muncii, a întregului popor în jurul Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, voința nestrămutată a întregii națiuni de a transpune ferm în viață aceasta politica revoluționară, științifică, profund realistă, consacrată în întregime binelui și fericirii poporului român, triumfului idealurilor de pace, libertate și progres ale omenirii.

CONSTANTIN FLOREA

BIBLIOGRAFIE

- **Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român,** Editura politică, București, 1989, p. 32-34; 45-47.
- **Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român,** Editura politică, București, 1989, p. 53-59.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Raport la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român ,** Editura politică, București, 1984, p. 72-89.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 14-16 decembrie 1987,** Editura politică, București, 1987, p. 53-67.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Expunere la Plenara lărgită a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, 1—2 iunie 1982,** Editura politică, București, 1982, p. 66-83.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Expunere cu privire la unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politico-educative, precum și ale situației internaționale, 29 aprilie 1988,** Editura politică, București, 1988, p. 36-45.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Expunere la ședința comună a Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a organismelor democratice și organizațiilor de masă și obștești, 28 noiembrie 1988,** Editura politică, București, 1988, p. 98-119.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Cuvîntare la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român, 28 iunie 1989,** Editura politică, București, 1989, p. 24-27; 48-59.
- **NICOLAE CEAUȘESCU, Cuvîntare la Adunarea solemnă organizată cu prilejul celei de-a 45-a aniversări a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, 21 august 1989,** Editura politică, București, 1989, p. 6-11; 33-42.

Digitized by Google

Este necesar să fie combătute cu fermitate tezele dezideologizării relațiilor internaționale, ale slăbirii luptei de clasă și alte teze antiștiințifice și antirevoluționare care produc confuzii și neîncredere în forțele clasei muncitoare, în lupta popoarelor pentru pace și colaborare internațională, în victoria inevitabilă a socialismului.

NICOLAE CEAUȘESCU

Din Cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1989

Caracterul neștiințific al tezelor privind „dezideologizarea" relațiilor internaționale

Ofensiva ideologică anticomunistă și antisocialistă a cercurilor reacționare, imperialiste a dobîndit, în ultimii ani, noi determinări și coordonate. În prezent, activitatea propagandistică de denigrare a țărilor angajate în edificarea noii orînduiri, de defăimare a partidelor comuniste și de deformare grosolană a teoriei revoluționare vizează într-o măsură tot mai mare legitimarea, în plan ideatic, a încercărilor fățișe de destabilizare a țărilor socialiste, ca parte a unei strategii mai largi, de subminare a teoriei revoluționare, a cuceririlor socialismului, respectiv de „stabilizare globală și de durată a capitalismului".

În atare condiții, tezele referitoare la „dezideologizarea relațiilor interstatale", la așa-zisa inactualitate a confruntării dintre ideologia socialistă și ideologia burgheză, dintre teoria revoluționară și diversele curente de gîndire care fac, într-o formă sau alta, apologia capitalismului se dovedesc a fi, în practică, un factor de favorizare a politicii imperialiste, a tentativelor cercurilor reacționare de a slăbi și submina țările socialiste, de a stăvili procesul revoluționar mondial, lupta maselor populare pentru o lume mai dreaptă și mai bună, pentru înțelegere, colaborare și pace. Concepția „dezideologizării" este în fond o concepție reacționară, emanație a încercărilor cercurilor imperialiste de a opri cursul progresului social, înaintarea popoarelor pe calea noii orînduiri, a socialismului.

Pe baza analizei științifice a situației mondiale, a cărei evoluție atestă din ce în ce mai pregnant că orînduirea capitalistă nu este capabilă să soluționeze marile probleme economice, sociale, politice cu care se confruntă oamenii muncii, umanitatea, popoarele și că singura alternativă viabilă a progresului economico-social o constituie socialismul, partidul nostru apreciază că astăzi, mai mult ca oricînd, combaterea anticomunismului, a oricăror forme de subminare a încrederii în potențialul de progres al noii orînduiri reprezintă o componentă indestructibilă a desfășurării luptei revoluționare, a afirmării vocației transformatoare a socialismului. Așa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, „trebuie să crească combativitatea revoluționară față de curentele de gîndire reacționare, față de propaganda mistificatoare, denigratoare promovată de capitalism, să se întărească vigilența împotriva tentativelor forțelor imperialiste de a abate socialismul de la calea dezvoltării revoluționare".

Revista „Era socialistă" publică în acest număr o dezbatere, sub forma unui grupaj de articole, în care este examinată, dintr-o perspectivă critică, teza „dezideologizării raporturilor dintre socialism și capitalism" și sînt relevate unele dintre implicațiile ei social-politice, care coincid, în ultimă instanță, cu o atitudine de capitulare în fața strategiei cercurilor reacționare din Occident de amestec în treburile interne ale țărilor socialiste, de abatere a acestora de pe făgașul opțiunilor lor revoluționare.

Confruntarea ideologică – expresie a confruntărilor social-istorice, de clasă

În condițiile marilor transformări economico-sociale, politice și spirituale din lumea contemporană, concepția revoluționară despre lume — materialismul dialectic și istoric, socialismul științific — acționează tot mai mult ca o forță motrice esențială a progresului, a practicii revoluționare, înnoitoare. Înrîurirea crescîndă pe care o exercită teoria marxistă se explică, în principal, prin caracterul său profund transformator, deschis, creator, prin capacitățile sale de a fundamenta o analiză realistă a problematicii contemporane, a noilor tendințe și fenomene, de a contribui efectiv la progresul cunoașterii și practicii.

În acest sens, documentele partidului nostru, opera secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se disting printr-o contribuție efectivă, deschizătoare de noi orizonturi, la afirmarea marxismului creator în acțiune, a principiului unității dintre adevărurile universal-valabile ale teoriei revoluționare și dezvoltarea lor în condițiile concrete, specifice ale fiecărei țări și fiecărui partid comunist. Subliniind importanța înțelegerii dialecticii generalului și particularului în construcția socialistă, faptul că **„legile obiective generale, principiile socialismului științific nu reprezintă o dogmă, ci o călăuză în dezvoltarea, în noile condiții, a teoriei revoluționare în strînsă legătură cu noua etapă, cu noile realități"**, secretarul general al partidului nostru precizează, totodată, că trebuie păstrate per-

manent **„concepția și spiritul revoluționar în întreaga activitate"**.

În deplină consonanță cu aceste imperative, a căror importanță a fost evidențiată cu putere încă la Congresul al IX-lea, abordarea consecvent revoluționară și profund creatoare a problemelor noi, teoretice și practice, analiza lor în spirit științific, realist constituie o caracteristică fundamentală a activității partidului nostru, a operei secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Pe fundalul intensificării activității politico-ideologice de dezvoltare a conștiinței socialiste, de afirmare puternică a spiritului revoluționar, documentele programatice pentru Congresul al XIV-lea oferă o analiză amplă, multilaterală a stadiului și perspectivelor dezvoltării societății românești, cît și a evoluției lumii contemporane, a schimbărilor în raportul de forțe pe plan mondial, afirmînd încrederea nestrămutată în trăinicia și superioritatea socialismului, în capacitățile revoluționare ale clasei muncitoare, ale partidelor sale de a desfășura cu succes lupta pentru transformarea înnoitoare a societății. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie 1989, **„mai mult ca oricînd este necesar să se sublinieze cu toată tăria că victoria socialismului constituie o necesitate obiectivă, că mai devreme sau mai tîrziu — așa cum s-a întîmplat cu toate orînduirile de pînă acum — orînduirea capitalistă, imperialistă, trebuie să facă loc unei orînduiri mai drepte și mai bune — socialismului și comunismului"**.

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, coexistența pașnică — necesitate obiectivă a lumii contemporane — nu poate și nu trebuie să conducă la punerea sub semnul întrebării a deosebirilor de esență dintre capitalism și socialism, nici a necesității confruntării ideologice dintre ele, a combaterii ferme a propagandei anticomuniste și antimarxiste. Fenomenele noi, profund contradictorii, intervenite în evoluția capitalismului contemporan, precum și procesul complex de dezvoltare a socialismului, de perfecționare și afirmare a sa ca unitate în diversitate nu justifică în nici un fel renunțarea la teza opoziției ireductibile dintre ideologia socialistă și ideologia burgheză, dintre socialism și capitalism, la adevărul că afirmarea tot mai puternică a materialismului dialectic și istoric, a socialismului științific constituie o parte componentă definitorie a procesului de transformare revoluționară a societății. În epoca noastră, de avînt fără precedent al științei, tehnicii, al cunoașterii umane în genere, de profunde schimbări economice, sociale, politice, apar numeroase probleme noi, cărora teoria revoluționară este chemată, mai mult ca oricînd, să le dea soluții viabile, în vederea depășirii situației complexe economico-sociale în care se află omenirea în pragul mileniului al treilea, a făuririi unei lumi mai bune și mai drepte.

În concepția partidului nostru, activitatea ideologică are menirea să ofere o orientare clară, consecvent revoluționară, în ce privește schimbările produse în lumea de azi și perspectivele dezvoltării societății umane. Aceasta cu atît mai mult cu cît s-a intensificat ofensiva celor mai reacționare cercuri imperialiste, care încearcă, prin diverse mijloace, să stăvilească sau să întîrzie afirmarea sensului progresist al istoriei, să submineze și să destabilizeze țările socialiste, să disimuleze — prin elogierea „virtuților" capitalismului și prin denigrarea idealului și practicii socialiste — nevoia tot mai acută de socialism, ca singură alternativă viabilă a dezvoltării. Pornind de la înțelegerea profundă a cauzelor obiective și a finalităților politico-ideologice ale acestei ofensive, secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, subliniază necesitatea combaterii cu fermitate a tezelor „dezideologizării" relațiilor internaționale, ale slăbirii luptei de clasă, cît și a altor teze antiștiințifice și antirevoluționare.

Teoria revoluționară, ca ghid al luptei pentru transformarea înnoitoare a societății, nu reprezintă doar expresia unor interese de clasă, ci, prin însăși natura proiectului constructiv al socialismului și comunismului, oferă perspectiva făuririi unei lumi cu adevărat umane, răspunzînd astfel idealurilor și năzuințelor de libertate și progres social ale tuturor popoarelor. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea din noiembrie 1988, **„viața, realitatea au demonstrat că socialismul a soluționat — și poate soluționa — într-un mod nou, mai bine, problemele vitale, de muncă și viață ale maselor populare, ale popoarelor, ale asigurării păcii în lume."**

Departe de a nu mai corespunde situației actuale, cum susțin adepții „dezideologizării", lupta dintre cele două sisteme sociale opuse constituie o realitate obiectivă esențială a epocii noastre, una dintre contradicțiile fundamentale care impulsionează dezvoltarea omenirii și determină viitorul acesteia. Situația internațională actuală, care continuă să se mențină deosebit de complexă și gravă, nu îndreptățește cîtuși de puțin ideea unei „lumi unitare", lipsite de contradicții și conflicte, infirmînd, totodată, presupunerea că lupta ideologică — și nu, așa cum o demonstrează faptele, politica de forță, de dictat, de amestec în treburile interne ale altor state, de război și înarmare, de exploatare a marii majorități a omenirii — ar sta la baza actualei încordări internaționale. Creșterea aspirațiilor popoarelor de colaborare și pace, manifestările tot mai ample ale forțelor progresiste, democratice, în favoarea unui nou curs în viața internațională, a unei noi gîndiri politice, confruntarea dintre cele două tendințe diametral opuse din viața mondială constituie indicii clare ale menținerii, și nu ale „dispariției", luptei de clasă. **„Știm și din trecut, și cunoaștem din viața de astăzi că cercurile reacționare, imperialiste** — arăta secretarul general al partidului nostru în cuvîntarea din 21 august 1989 **— nu se opresc în fața unor noțiuni abstracte, umane, că, în interesele lor ucid, omoară, organizează diversiuni, destabilizarea în diferite țări socialiste. Lupta de clasă — trebuie să fim pe deplin conștienți — nu s-a încheiat și nu se va încheia cît timp vor exista clasele asupritoare"**.

Desigur, omenirea contemporană este confruntată cu probleme globale — primejdia unei catastrofe nucleare, subdezvoltarea, criza ecologică ș.a. —, dar ea este o omenire diferențiată în țări cu sisteme sociale opuse, ceea ce determină conceperea și soluționarea problemelor dezvoltării general-umane în lumina unor concepții specifice. În această perspectivă apare ca total nejustificată ideea că promovarea unei politici de pace, înțelegere și colaborare între toate popoarele, într-o lume contemporană tot mai interdependentă, ar impune, chipurile, o abordare care să înlăture „ideologizarea abstractă ce avansează argumente pentru opoziția dintre cele două sisteme".

În fond, oricîte schimbări obiective s-ar fi produs și se produc în capitalismul contemporan, sub influența revoluției tehnico-științifice și în condițiile luptei crescînde a maselor muncitoare, a forțelor politice revoluționare, democratice, progresiste împotriva dominației capitalului, deosebirea de esență dintre capitalism și socialism, contradicția fundamentală, ireconciliabilă dintre ele rămîn o realitate de necontestat. De aici, și inevitabilitatea confruntării ideologice, în primul rînd între ideologiile ce exprimă opțiuni de clasă ireductibile. Departe de a fi, ca atare, izvorul opoziției între socialism și capitalism, confruntarea ideologică dă expresie raporturilor obiective dintre cele două sisteme sociale, competiției lor istorice.

În acest context, a păstra viu spiritul revoluționar, creator al teoriei marxiste înseamnă a apăra și promova în mod ferm principiile fundamentale ale socialismului științific și, totodată, a le îmbogăți și dezvolta, a cultiva capacitatea acestuia de a fi receptiv la transformările ce au loc în societate, în știință, cultura și tehnică, de a da răspunsuri adecvate, într-o perspectivă înnoitoare, problemelor generate de evoluțiile istorice. În spiritul marxismului creator, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din aprilie 1989: **„Nu putem avea pretenția ca Marx și Engels, Lenin sau alții să fi elaborat soluții și rețete de rezolvare a problemelor în condițiile actuale. Însă felul de gîndire și de abordare, spiritul revoluționar de clasă trebuie să constituie pentru toți comuniștii, pentru întregul tineret un model de analiză științifică"**.

Sînt puse astfel în lumină necesitatea afirmării consecvente, în spirit militant, ofensiv, a principiilor socialismului în teoria și practica revoluționară cît și, totodată, cerința deschiderii față de tot ceea ce este valoros, înaintat, în gîndirea socială contemporană. În spiritul acestor orientări, se impun intensificarea luptei ideologice împotriva anticomunismului și antimarxismului, a iraționalismului și fideismului, a altor curente de idei reacționare, retrograde, antiumaniste, ca și accentuarea preocupării pentru sporirea participării atît la valorificarea a tot ceea ce este nou, înaintat în planul filozofiei contemporane, al cunoașterii umane, în genere, cît și la integrarea acestei valorizări într-o perspectivă teoretică superioară. Confruntarea ideologică se dovedește, în acest context, un factor obiectiv necesar în lupta pentru afirmarea noului, a creativității în cultura și civilizația contemporană.

ALEXANDRU BOBOC

Digitized by Google

Coexistența pașnică și confruntarea ideologică

Una dintre trăsăturile definitorii ale lumii contemporane este cea a existenței unei diversități de state și națiuni, ce pot fi distinse în funcție de o serie de criterii, precum: natura orînduirii social-politice, gradul de dezvoltare economică, mărimea teritoriului, potențialul tehnico-științific, militar, resursele materiale și umane ș.a. În acest context, fiecare țară, fiecare popor au modul lor de viață și propria individualitate, tradiții și particularități caracteristice, valori materiale și spirituale ce le conferă unicitate în cadrul comunității internaționale, au preocupări, țeluri și interese specifice. De aici izvorăsc, în egală măsură, posibilitatea și necesitatea coexistenței pașnice, ca modalitate de conviețuire și colaborare între popoare, state și națiuni, fără abandonarea de către acestea a identității lor distincte, ca recunoaștere a faptului că luarea în considerare a tuturor factorilor amintiți reprezintă un imperativ fundamental al zilelor noastre și o condiție *sine qua non* a promovării unei politici realiste, constructive, de pace și largă colaborare internațională.

Afirmarea crescîndă a principiilor coexistenței pașnice constituie o consecință directă a modificării raportului mondial de forțe, a mutațiilor intervenite în viața internațională în perioada de după cel de-al doilea război mondial. Ea este, în primul rînd, rodul dezvoltării și consolidării socialismului, care a devenit o realitate vie pe o întinsă parte a globului pămîntesc, o uriașă forță social-politică a lumii contemporane, punînd capăt dominației mondiale a sistemului de relații instaurat de capitalism și stimulînd lupta popoarelor pentru instituirea unui nou tip de raporturi între state. Ea este, totodată, produsul eforturilor susținute depuse de țările în curs de dezvoltare și țările nealiniate, de țările mici și mijlocii, animate de voința fermă a popoarelor lor de a se înlătura, din viața internațională, politica anacronică de asuprire și dictat, de forță și amenințare cu forța, de a se dezvolta nestingherit pe calea progresului, într-un climat de înțelegere, încredere și respect reciproc, de securitate și pace.

Nevoia adînc resimțită a colaborării și conlucrării pașnice între toate națiunile lumii, dorința popoarelor de cunoaștere, apropiere și cooperare, aspirația lor de a se evita o catastrofă nucleară, ce ar distruge omenirea, de a conviețui în pace și bună înțelegere sînt realități care, cumulate, impun coexistența ca singura alternativă rațională, capabilă să susțină și să favorizeze promovarea unei politici noi, democratice în viața internațională.

Coexistența pașnică implică statornicirea unor raporturi interstatale de o calitate nouă, impune desfășurarea unei politici active, de rezolvare a problemelor litigioase dintre state, a tuturor problemelor internaționale, pe calea tratativelor, pe baza recunoașterii dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, a respectării suveranității și integrității teritoriale a statelor, deplinei egalități în drepturi, neamestecului în treburile interne ale altor state, ca și dezvoltarea continuă a schimbului de valori materiale și culturale între popoare, pe baze reciproc avantajoase.

Avînd drept premisă diversitatea, coexistența se poate dezvolta cu succes prin respingerea oricăror încercări de a trata statele altfel decît ca entități suverane și independente, prin înlăturarea oricăror tendințe de a se impune din afară diferite „rețete" și „modele" de organizare a vieții politice și sociale a popoarelor etc. Coexistența se impune a fi orientată, cu perseverență, spre dezvoltarea cooperării multilaterale între toate statele, ea avînd menirea și capacitatea de a stimula dialogul constructiv în scopul rezolvării problemelor fundamentale ale lumii contemporane: încetarea cursei înarmărilor și înfăptuirea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, reglementarea pe cale politică a diferendelor și stărilor conflictuale, lichidarea subdezvoltării și făurirea unei noi ordini economice mondiale, democratizarea veritabilă a relațiilor internaționale.

Coexistența pașnică nu implică, însă, renunțarea la ideologia proprie, nu presupune nicidecum un „armistițiu ideologic" și, cu atît mai mult, nu înseamnă compromisuri în domeniul ideologic, tot așa cum nu înseamnă nici încetarea luptei de clasă, a luptei pentru socialism, pentru transformarea înnoitoare a societății. Coexistența implică, firește, cooperarea și armonizarea intereselor statelor, conjugarea eforturilor lor în vederea soluționării, pe temeiul egalității și avantajului reciproc, a problemelor complexe ce preocupă popoarele în stadiul actual al relațiilor internaționale. Dar aceasta nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune lupta, confruntarea de idei, nu înseamnă abandonarea politicii de clasă, nu se referă cîtuși de puțin la raporturile dintre clasele antagoniste, dintre exploatatori și exploatați, dintre popoarele asuprite și asupritorii lor, nu înseamnă încetarea luptei între ideologia burgheză și ideologia socialistă.

Diversitatea constituie, așa cum s-a arătat, una dintre particularitățile epocii noastre. Lumea contemporană cunoaște o mare diversitate de situații, tradiții și condiții în care trăiesc și se dezvoltă popoarele, o varietate a culturilor și modurilor lor specifice de viață, statele aparținînd unor sisteme social-politice diferite. Aceste împrejurări determină, evident, existența unor concepții și convingeri politice, economice, filozofice diferite. Coexistența nu poate, desigur, face abstracție de toate acestea, de contradicțiile sociale, pe plan național, cît și internațional, de procesul obiectiv, legic de trecere a omenirii de la capitalism la socialism, de diversitatea națiunilor și a culturilor naționale, a sistemelor statale și a ideologiilor; mai mult, ea trebuie să se bizuie pe această diversitate și, prin urmare, are menirea de a o reflecta și respecta.

În lumina acestei realități ar fi cel puțin iluzoriu să se creadă că grupurile sociale, clasele, partidele politice ar putea renunța la convingerile lor politico-filozofice, la concepțiile lor despre lume și viață, cu alte cuvinte la individualitatea lor distinctă. De altfel, ideologia face parte organică din orice ansamblu social și, ca atare, așa-zisa sustragere de sub influența ei nu poate fi decît iluzorie, fără nici o acoperire în plan practic. Societățile umane dezvoltă ideologia — spunea Althusser — ca pe un element necesar respirației lor, vieții lor istorice; iar raportul „trăit" al oamenilor cu lumea, inclusiv cu istoria, trece prin ideologie; mai mult, se poate spune că acest raport este ideologia însăși. În acest sens, încă Marx releva că prin ideologie, ca expresie a luptelor politice, oamenii devin conștienți de locul lor în lume și în istorie.

Iată tot atîția factori care fac, practic, imposibilă renunțarea la ideologie și la lupta dintre ideologii. Așa cum se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului nostru, „este un adevăr axiomatic că nici nu poate exista o lume fără idei, aceasta o demonstrează întreaga istorie a umanității. Desigur, important e ce idei se înfruntă, ce idei învinge și influențează dezvoltarea socială. Evident; dacă partidele comuniste ar renunța la ideile lor, la ideologia revoluționară, n-ar face decît să deschidă calea ideologiei exploatatorilor, făcînd pe placul forțelor reacționare interesate să perpetueze vechea orînduire, inechitatea și asuprirea socială".

Încercările cercurilor imperialiste, reacționare de a impune popoarelor valorile societății burgheze s-au accentuat puternic în ultimii ani, îmbrăcînd frecvent forma unor atacuri concentrice la adresa socialismului și fiind asociate organic practicilor de amestec în treburile interne ale țărilor socialiste, ale altor țări, tentativelor de a se impune acestora — în contrasens cu propriile opțiuni, concepții, mentalități — metode și modele caracteristice sistemului economic și politic întemeiat pe exploatare și asuprire. Ridicarea acestei politici, de către unele cercuri occidentale, la rangul de politică de stat și promovarea în plan internațional a unor acțiuni practice de materializare a ei, de fapt, de destabilizare a țărilor socialiste, condiționarea relațiilor politice și economice cu alte state (îndeosebi, socialiste) de măsura în care ele implementează și asimilează modelul capitalist (fie și numai componente ale lui) justifică aprecierea că, în ultima perioadă, asistăm la o acută ideologizare a relațiilor internaționale.

În aceste împrejurări — așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **„se impune o intensificare — nu numai pe plan național dar și internațional — a luptei ideologice, pentru afirmarea cu putere a concepțiilor revoluționare despre lume, a principiilor socialismului științific, care se îmbogățesc și se vor îmbogăți continuu atît în practica socială, cu practica construcției socialiste, cît și cu concluziile noi ale cunoașterii și dezvoltării societății în general"**. De aici, sarcinile sporite ale activității noastre ideologice, chemată să pună în evidență în mod sistematic contradicțiile acute, ireductibile și tarele grave care macină orînduirea capitalistă, faptul că, deși mai dispune încă de resurse și forțe importante, această orînduire se dovedește incapabilă să soluționeze problemele esențiale de ordin economic, social și moral ale oamenilor, ale popoarelor.

Ținînd cont de toate acestea, se poate aprecia că tezele referitoare la posibilitatea instituirii unor „noi raporturi ideologice între capitalism și socialism", care să diminueze sau să excludă confruntarea, încurajează de fapt capitularea socialismului în fața capitalismului. În numele unui presupus „obiectivism" al exigențelor ce ar rezulta din creșterea inter-

dependențelor pe plan mondial, susținătorii unor astfel de teze pledează pentru o „curățire" a relațiilor internaționale de tot ceea ce este considerat ideologie și caracteristici ale luptei ideologice, pentru concesii în acest domeniu — făcute de dragul unor iluzorii avantaje economice din partea țărilor occidentale —, toate acestea putînd conduce, chipurile, la „îmbunătățirea" climatului internațional. Se recurge și la teoretizarea unor asemenea poziții, subliniindu-se, de exemplu, că soluționarea problemei relațiilor „Est-Vest", a problemei preîntîmpinării războiului nuclear ar fi imposibilă fără „estomparea" confruntării ideologice de pe arena mondială, sau că lupta pentru supraviețuire s-ar afla „mai presus" decît lupta pentru interesele de clasă și naționale, sau, în sfîrșit, că statul capitalist s-ar fi recunoscut „obligat" nu numai să mențină ordinea în conformitate cu interesele și voința clasei dominante, dar și să se preocupe de satisfacerea principalelor necesități ale întregii societăți, iar prin aceasta el ar fi încetat să mai fie „pur" burghez, căpătînd noi „trăsături sociale" (fiind vorba de o „infuzie" de socialism făcută capitalismului, ce ar conduce, chipurile, la „diminuarea opoziției" dintre capitalism și socialism).

Acest mod de abordare a problemelor denaturează în mod flagrant raporturile obiective dintre cele două sisteme sociale opuse, opoziția de neîmpăcat dintre ele, presupozițiile sale fiind infirmate nemijlocit de faptul că cercurile reacționare, imperialiste desfășoară o susținută campanie de denigrare și subminare a țărilor socialiste, ceea ce atestă, la rîndul său, că cercurile respective înțeleg să „rezolve" problema confruntării dintre socialism și capitalism prin „resorbirea" celui dintîi. Pe de altă parte, statuînd alternativa: ori coexistență pașnică, ori confruntare ideologică, teza „dezideologizării relațiilor interstatale" comite o eroare metodologică, întrucît pune în ecuație două realități ce nu se exclud reciproc. Sînt deosebit de revelatoare, în această privință, precizările secretarului general al partidului nostru care pun în termenii săi corecți raportul dintre coexistența pașnică și competiția istorică dintre capitalism și socialism. **„În noua gîndire — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — trebuie să se pornească de la coexistența pașnică între statele cu orînduiri sociale diferite, de la demonstrarea superiorității unei orînduiri sau alteia nu pe calea forței, ci pe calea competiției pașnice".** Adevărații factori ce pun în pericol coexistența pașnică nu sînt — în concepția partidului nostru, confirmată pe deplin de practică — confruntările de idei, renunțarea de către partidele revoluționare la principiile fundamentale ale socialismului științific, ci tocmai încercările cercurilor reacționare de a abate, prin presiuni sau promisiuni iluzorii, țările ce edifică noua orînduire de pe calea socialismului, refuzul forțelor interesate în perpetuarea capitalismului de a accepta competiția pașnică, de a renunța la politica de forță și dictat, de înarmare, de amestec în treburile interne ale altor state. Statornicirea unei păci trainice, afirmarea coexistenței pașnice, a unor relații noi, de egalitate și cooperare impun renunțarea la aceste încercări, la vechea politică, promovarea fermă de către toate statele a unei politici de independență, colaborare și pace.

DAN MIRCEA POPESCU

Subterfugiile „neutralismului ideologic"

Realitățile lumii contemporane confirmă, cu noi argumente, deplina valabilitate a teoriei revoluționare, precum și faptul că dimensiunea ideologică este o parte componentă indestructibilă a confruntării dintre forțele purtătoare ale progresului social și forțele conservatoare, interesate în perpetuarea vechilor relații economico-sociale, care au devenit o frînă în calea dezvoltării națiunilor, a omenirii în ansamblul ei. Departe de a oferi temeiuri obiective aprecierilor privitoare la necesitatea „dezideologizării" relațiilor dintre state sau a „diminuării" luptei de clasă, ele atestă, dimpotrivă, o intensificare a confruntărilor de clasă, pe plan național și internațional, în cadrul cărora confruntarea ideologică joacă un rol tot mai important.

În deplină concordanță cu această situație — generată, în primul rînd, de încercările cercurilor reacționare, imperialiste de a menține, prin toate mijloacele, pe plan național și internațional, raporturile inechitabile care le privilegiază, de a stăvili sau frîna procesul legic de afirmare tot mai puternică a socialismului —, Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român precizează: „Așa-zisa dezideologizare a raporturilor dintre socialism și capitalism pe plan mondial înseamnă, în ultimă instanță, capitularea socialismului în fața capitalismului, renunțarea la lupta de clasă pentru lichidarea exploatării și asupririi și realizarea societății dreptății și egalității sociale. După cum arată viața, clasele exploatatoare nu renunță la ideologia lor și nici măcar nu afirmă că ar fi dispuse să-și schimbe concepțiile".

Justețea acestei aprecieri se verifică și în ce privește conținutul și finalitățile acelei părți a cercetării istorice occidentale care, afișînd „neutralitatea", este, în fapt, profund implicată în încercarea de discreditare a concepției revoluționare asupra devenirii istorice, respectiv în contestarea raportului de succesiune între socialism și capitalism. Astfel, în cazul istoricilor care se situează pe poziții conservatoare și care resping adesea legătura organică dintre istorie ca știință și practica social-politică, în numele unui așa-zis spirit de obiectivitate științifică — echivalent, doar în vorbe, cu „emancipa-rea" de orice atitudine partinică — se constată nu atît de mult afișatul „neutralism ideologic", cît o sensibilă accentuare a tendinței de proslăvire a capitalismului ca orînduire social-economică și de prezentare a acesteia ca „punct terminus al istoriei". Prin intermediul imaginilor oferite și al interpretărilor vehiculate, se aduce un elogiu din ce în ce mai puțin voalat liberalismului, spiritului de inițiativă individuală, se glorifică întreprinderea privată și căile de apropriere a capitalului, criteriile și modalitățile de gestiune economice specifice existenței proprietății private și „pieței libere", echivalate cu o premisă *sine qua non* a însăși „libertății omului".

Totodată, în modelarea mesajului ideologic pe care urmăresc să-l inoculeze în conștiința societății, mulți dintre istoricii înregimentați în rîndurile forțelor conservatoare se străduiesc să deturneze atenția de la determinările economice și sociale ale istoriei în ansamblul ei, ale istoriei moderne și contemporane, în mod deosebit, să susțină, implicit sau explicit, în totală contradicție cu faptele, cu realitatea, „irelevanța" interpretării marxiste a istoriei.

Vizibilă este, de asemenea, în lucrările acestor istorici preocuparea pentru estomparea locului și rolului determinant al maselor în dezvoltarea socială, tendință care nu poate să nu fie corelată cu afirmarea declarată a refuzului de a se recurge, în redactarea textelor de istorie, la folosirea noțiunii de clasă socială. Acesta este, fără îndoială, unul dintre elementele esențiale pe care le comportă lupta ideologică în planul cunoașterii istorice și care definesc, de pildă, diversele atitudini în fața explicării mișcării istorice.

Protagoniștii excluderii din limbajul istoricului a noțiunilor de clasă socială, partid politic de clasă, ideologie ce reflectă interese de clasă antagonice, pot fi ușor identificați, mai ales prin ceea ce este străduință de înlocuire a conceptului de clasă cu noțiuni ce se referă la alte tipuri de diferențieri sociale care nu implică referiri la proprietatea asupra mijloacelor de producție. Bunăoară, pentru epocile moderne și contemporană există preferința de a se vorbi nu de proletariat și burghezie — principalele clase ale societății capitaliste —, ci de „dominanți" și „dominați", de existența unor „grupuri intermediare" ș.a. Nu puțini sînt istoricii din Occident care propun o pluralitate de criterii de clasificare pentru identificarea diverselor grupuri din societate, mergînd de la „soartă" și „rețele de relații" la diferențierile de ordin religios, de natură mentală ș.a.m.d., vizînd, prin toate acestea, să disimuleze existența unor antagonisme determinate economic și social. Scopul, în ultimă instanță, este, fără îndoială, acela al estompării locului și rolului luptei de clasă în dezvoltarea societății, în însăși evoluția istorică a omenirii, în apariția și realizarea, mai ales, a transformărilor social-politce pe calea revoluției, în negarea implicită a caracterului istoric și tranzitoriu al societății capitaliste, în „argumentarea" așa-zisei capacități de care ar dispune capitalismul epocii noastre pentru armonizarea intereselor divergente din societate și dispariția, pe această cale, a mobilurilor transformării structurilor existente pe calea luptei revolutionare.

Analistul producției istoriografice a ultimilor ani din țări ale lumii occidentale nu poate să nu observe — în contextul crizei globale pe care o cunoaște societatea capitalistă și al confruntărilor ideologice care o însoțesc — o revigorare a neomalthusianismului. Este important de semnalat că interpretările neomalthusianiste — care caută să ofere false explicații „științifice" situației deosebit de grele în care se află marea masă a populației țărilor subdezvoltate — evită cu grijă orice referire la rolul nefast pe care l-a jucat în această privință colonialismul și continuă să-l joace neocolonialismul, politica imperialistă de exploatare și asuprire. Faptul nu este, totuși, surprinzător,

Digitized by Google

el nefiind decît o ilustrare în plus a tendinței, proprii apologeților capitalismului, de a trece sub tăcere costurile sociale și umane ale perpetuării acestuia sau de a le pune pe seama unor cauze ce nu ar ține de esența sa.

De la considerente ca acelea de mai sus și pînă la îndoiala cu privire la capacitatea istoriei și istoricilor de a exprima și formula adevăruri științifice, apte a lumina orizontul acțiunii social-politice revoluționare, înnoitoare nu este decît un pas. Și încă unul foarte mic pe care mulți dintre istoricii de orientare conservatoare l-au făcut ori îl fac. Unii dintre acești istorici, care susțin cu ostentație că nu ar plăti „tribut" nici unui fel de orientare ideologică sau politică, ajung frecvent să-și dezvăluie, prin atitudinea de contestare a relevanței marxismului în interpretarea istoriei, profundul atașament față de crezurile conservatoare; un atașament ce nu decurge din presupusa „cercetare obiectivă" a mișcării istorice, ci este însăși premisa tacită a modului tendențios de interpretare a acesteia, în sensuri consonante cu interesele forțelor ce se opun progresului.

În condițiile în care incapacitatea crescîndă a capitalismului de a mai oferi soluții problemelor de ordin economic, social și moral ale oamenilor, ale popoarelor devine tot mai evidentă, confirmînd concluziile concepției revoluționare cu privire la necesitatea obiectivă a dispariției orînduirii bazate pe exploatare și asuprire de pe scena istoriei și a înlocuirii sale cu socialismul, ca singură alternativă viabilă a împlinirii idealurilor de egalitate și libertate, pace și progres social, verdictele ideologilor burgheziei reacționare referitoare la „lipsa forței previzionale și explicative" a teoriei marxiste își vădesc din ce în ce mai clar netemeinicia. Ele atestă, în același timp, că, în plan ideologic, gîndirea revoluționară rămîne, în continuare, principala țintă a atacurilor, mai mult sau mai puțin disimulate, ale promotorilor ideilor conservatoare.

Tocmai de aceea, renunțarea la sau relativizarea semnificației principiilor fundamentale ale ideologiei revoluționare, acceptarea tezelor privitoare la „dezideologizarea raporturilor dintre socialism și capitalism" sînt profund contrare intereselor obiective ale forțelor progresiste, democratice, revoluționare, constituind o sursă de grave prejudicii pentru lupta acestora împotriva dominației și exploatării, pentru instaurarea unor raporturi echitabile pe plan național și internațional, pentru dezarmare și pace. Cercetării istorice care își întemeiază demersurile explicative și interpretative pe adevărurile perene ale viziunii revoluționare asupra lumii și vieții îi revine, la fel ca și celorlalte domenii ale științelor sociale, sarcina — de sporită importanță în actuala perioadă de manifestare a unei virulente campanii de denigrare a socialismului și a promovării unor strategii de destabilizare a țărilor socialiste — de a dezvălui în mod ferm, consecvent autenticele finalități politico-ideologice ale construcțiilor ideatice ce susțin și justifică asemenea practici.

MARIN BADEA

Aplicarea fermă a principiilor socialismului și întărirea luptei ideologice

Afirmarea potențialului de progres, a superiorității istorice a socialismului în raport cu capitalismul este strîns legată de natura, coerența și dinamismul specifice noii orînduiri. Calitatea socialistă a sistemului social global nu este o entitate abstractă, indiferentă la evoluțiile și caracteristicile fiecăruia dintre subsistemele sale — economic, social, politic, cultural. Dimpotrivă, orice modificări la nivelul acestora, care introduc în sistem elemente străine socialismului, pun sub semnul întrebării identitatea sa de ansamblu, însăși dezvoltarea noii orînduiri pe propriile baze. Departe de a asigura dezvoltarea sau perfecționarea socialismului, tendințele de revenire la diferite forme de organizare capitalistă constituie o sursă majoră de subminare a marilor înfăptuiri pe care le-au făcut posibile revoluția și construcția socialistă, deschizînd calea reapariției contradicțiilor antagoniste, proprii orînduirii bazate pe dominație și exploatare, cu întregul lor cortegiu de consecințe negative economico-sociale.

Iată de ce, în dezbaterile actuale cu privire la formele și căile de perfecționare a noii orînduiri, de consolidare a cuceririlor revoluționare, de ridicare pe o treaptă superioară a operei de construcție socialistă, Partidul Comunist Român, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se situează ferm pe poziția nerenunțării la nici unul dintre principiile fundamentale ale concepției revoluționare, se opun cu hotărîre oricăror practici economice, sociale și politice ce încearcă să soluționeze anumite dificultăți, apărute în una sau alta dintre țările care au înfăptuit revoluția socialistă, prin recurgerea la metode și mijloace caracteristice capitalismului.

În același timp, pornind de la fapte, de la realități care demonstrează că orînduirea bazată pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producție nu reușește să-și soluționeze marile probleme economice, sociale, politice și morale, generate de contradicțiile sale ireductibile, prin „rețete capitaliste" și că, deci, singura alternativă viabilă a dezvoltării o constituie socialismul, partidul nostru condamnă cu hotărîre, ca forme fățișe de amestec în treburile interne ale țărilor socialiste, presiunile exercitate de cercurile imperialiste, reacționare în scopul abaterii acestor țări de pe făgașul noii orînduiri.

După cum este bine știut, în ultimii ani, au reînviat în forme noi, mai virulente, concepții și practici vechi, amintind de recuzita „războiului rece", a căror finalitate evidentă o constituie destabilizarea situației din țările socialiste, subminarea raporturilor lor de colaborare și solidaritate, ceea ce demonstrează că cercurile reacționare, imperialiste nu acceptă competiția pașnică cu socialismul, ci caută să „corecteze" mersul legic, obiectiv al istoriei, să întîrzie momentul dispariției iminente a capitalismului. A fost pusă în aplicare, în acest scop, o strategie de „diferențiere" a statelor socialiste, în funcție de măsura în care ele reacționează sau nu „pozitiv" față de condițiile de ordin economic și politic pe care le pun respectivele cercuri în schimbul promisiunilor de „ajutor economic", emițîndu-se, pe baza acestui criteriu, „certificate de bună conduită". Mai mult decît atît, sînt avansate „soluții", „sfaturi", „recomandări" ce vizează renunțarea la principiile de bază ale socialismului, la cuceririle revoluționare, restabilirea proprietății private, renunțarea la conducerea planificată a economiei, „revizuirea" rolului partidului comunist, revenirea la democrația de tip occidental ș.a.

Asemenea „îndemnuri", inspirate, chipurile, de „grija" față de viitorul țărilor socialiste, contravin flagrant principiilor și normelor dreptului internațional, Cartei O.N.U., însuși spiritului Actului final de la Helsinki. Prin astfel de acțiuni condamnabile se atentează nemijlocit la independența și suveranitatea națională, la dreptul fiecărui popor de a se dezvolta liber, de-sine-stătător, potrivit propriei voințe, propriilor aspirații, fără nici o imixtiune din afară.

În acest context este de la sine înțeles că acceptarea tezei „dezideologizării raporturilor dintre capitalism și socialism" înseamnă, în ultimă instanță — după cum se apreciază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului —, capitularea socialismului în fața capitalismului, renunțarea la lupta de clasă pentru lichidarea exploatării și asupririi, pentru realizarea unei societăți a dreptății și egalității sociale.

Dacă partidele comuniste ar renunța la ideile lor, la ideologia revoluționară, aceasta n-ar face decît să deschidă calea ideologiei burgheze în folosul forțelor reacționare, care încearcă să perpetueze vechea orînduire, inechitatea, asuprirea socială și recurg, în acest scop, la cele mai variate mijloace politice, economice, militare, ideologice, la amestecul în treburile interne ale altor state. Toate acestea sînt dovezi grăitoare ale faptului că burghezia monopolistă nu se resemnează și nu se va resemna cu pierderea pozițiilor sale, nu rămîne indiferentă în fața procesului istoric al înlocuirii capitalismului cu noua orînduire, socialistă, acționînd — așa cum recunosc deschis unii exponenți politici ai țărilor capitaliste — pentru subminarea procesului revoluționar, pentru destabilizarea țărilor socialiste. „În aceste condiții — se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea — o importanță deosebită capătă atît aplicarea fermă a principiilor socialismului științific, cît și întărirea luptei ideologice și politice, a activității împotriva oricăror încercări, atît dinafară cît și dinăuntru, care ar periclita interesele socialismului, cuceririle sale revoluționare. Trebuie să fim conștienți că se mai pot găsi oameni, prizonieri ai vechilor concepții, interesați să ducă o existență ușoară, fără muncă, în stare să cadă sub influența cercurilor reacționare, imperialiste. De aceea, lupta împotriva oricăror acțiuni antisocialiste, a uneltirilor contrarevoluționare de orice fel rămîne o sarcină permanentă, actuală a partidului și statului, a întregului popor".

Nici dezvoltarea economiei, nici afirmarea crescîndă a democrației socialiste și, în genere, nici una din fațetele amplului proces de perfecționare în care este angajată noua orînduire în actuala fază, calitativ superioară, a evoluției sale, nu

Digitized by Google

se pot înfăptui prin compromisuri cu vechea orînduire, cu modalităţi de organizare economică sau politică de provenienţă capitalistă. După cum a demonstrat practica social-istorică, socialismul dispune de un uriaş potenţial de progres, tocmai pentru că edificarea orînduirii socialiste şi înaintarea spre comunism reprezintă un amplu şi permanent proces revoluţionar, care impune soluţionarea conştientă a contradicţiilor dezvoltării sociale, lupta consecventă împotriva vechiului, a tot ceea ce este anacronic, perimat şi promovarea neabătută a noului în toate sectoarele de activitate, întărirea rolului conducător al partidului clasei muncitoare, perfecţionarea continuă a funcţiilor statului democraţiei muncitoreşti-revoluţionare, lărgirea cadrului organizatoric al participării efective a maselor de oameni ai muncii la conducerea societăţii.

Desigur, în desfăşurarea procesului revoluţionar, în construcţia socialistă pot apărea şi greutăţi, se manifestă diferite contradicţii, care, dacă nu sînt studiate temeinic şi rezolvate la timp, se pot intensifica, pot să producă stagnări sau reculuri ale societăţii. Uneori s-a absolutizat şi idealizat dezvoltarea societăţii socialiste, lăsîndu-se impresia falsă că socialismul nu ar cunoaşte greutăţi, contradicţii, că instaurarea puterii politice a clasei muncitoare şi trecerea la construcţia socialistă ar soluţiona de la sine problemele, ar duce automat la înfăptuirea în viaţă a principiilor socialiste. Viaţa, realităţile au demonstrat că o astfel de reprezentare idilică a societăţii socialiste, ca şi absolutizarea „modelului unic" sînt deosebit de periculoase şi dăunătoare, atît sub raport teoretic cît şi practic, în dezvoltarea socială.

Faptul că dezvoltarea şi consolidarea socialismului se dovedesc a fi sarcini mult mai complexe decît s-a crezut la un moment dat, pentru că nu există soluţii „de-a gata", este un argument în plus în favoarea justeţei poziţiei partidului nostru, care apreciază că afirmarea plenară a potenţialului de progres al noii orînduiri este legată nemijlocit de accentuarea caracterului socialist al tuturor sferelor vieţii sociale, de aplicarea consecventă, creatoare a principiilor fundamentale ale socialismului potrivit realităţilor şi condiţiilor concrete din fiecare ţară.

Avînd în vedere că dezvoltarea socialismului pe propriile baze este o necesitate obiectivă a autenticului său progres, a manifestării depline a superiorităţii sale istorice în raport cu capitalismul, precum şi că în prezent asistăm la intensificarea propagandei şi a practicilor antisocialiste şi anticomuniste ale cercurilor reacţionare, Partidul Comunist Român, secretarul său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, subliniază că, tocmai în aceste împrejurări, afirmarea teoriei şi practicii revoluţionare presupune, mai mult decît oricînd, adoptarea unei atitudini hotărîte faţă de diferitele concepţii greşite, combaterea şi demascarea consecventă a propagandei puse în slujba ponegririi realităţilor socialiste, a abaterii popoarelor lumii, inclusiv a celor din ţările care au înfăptuit revoluţia, de la lupta împotriva diferitelor forme de dominaţie şi exploatare, pentru transformarea revoluţionară, înnoitoare a societăţii. Ampla mobilizare de forţe, campania susţinută de subminare şi destabilizare a ţărilor socialiste, substanţial finanţată de cercurile interesate în perpetuarea capitalismului, sînt indiciul cel mai clar al faptului că lupta ideologică, formă esenţială a luptei de clasă, cunoaşte în prezent una dintre perioadele de profundă accentuare, că, în consecinţă, acceptarea ideilor privitoare la „dezideologizarea relaţiilor interstatale" ar aduce un deserviciu imens cauzei socialismului.

MARIN TRĂISTARU

Anticomunismul – diversiune politico-ideologică

Sistemul capitalist înregistrează de mai multă vreme o criză prelungită, ale cărei manifestări au un caracter global. Tratată iniţial, de către ideologii acestuia, drept un „accident de parcurs", criza s-a dovedit mult mai profundă şi mult mai complexă decît se estimase, refuzînd să se lase depăşită prin mecanismele tradiţionale. Astăzi, chiar şi cei mai aprigi apărători ai capitalismului sînt nevoiţi să recunoască amploarea şi persistenţa contradicţiilor şi disfuncţiilor sale multiple, fără a mai îndrăzni să facă anticipări asupra modului şi momentului în care s-ar putea produce „ieşirea din tunel".

Înrăutăţirea climatului social-politic general, adîncirea tuturor contradicţiilor orînduirii bazate pe exploatare şi asuprire nu puteau, desigur, să rămînă fără ecou în plan ideologic, ideologia burgheză înregistrînd, în ultimele decenii, o serie de restructurări vizibile. În primul rînd, a avut loc destrămarea treptată, dar inevitabilă, a întregului eşafodaj edificat de teoriile apologetice, care prezentau societatea burgheză ca „societate de consum" şi „stat al bunăstării generale", ca orînduire caracterizată prin „armonie socială" şi prevalenţa „claselor de mijloc" etc. Criza a reliefat cu putere că nici un fel de paleative nu modifică esenţa raporturilor de exploatare şi nu reduc în mod real discrepanţa dintre minoritatea de privilegiaţi şi cei care îşi cîştigă existenţa din propria muncă. În al doilea rînd, au suferit transformări importante acele teorii care acreditau revoluţia tehnico-ştiinţifică drept panaceu pentru toate dificultăţile înregistrate de economia capitalistă, văzînd în ea o posibilă sursă de „permanentizare" a orînduirii burgheze. Teorii precum cele ale „societăţii industriale", „postindustriale", „tehnocratice" etc. şi-au pierdut în mare măsură credibilitatea, promotorii acestor concepţii fiind nevoiţi să recunoască, sub presiunea situaţiei reale, măcar o parte din viciile structurale ale societăţii pe care, pînă nu de mult, o considerau drept „ideală".

Aceste modificări nu au condus, însă, la instituirea unui „vid ideologic" în gîndirea politică occidentală. Dimpotrivă, aproape toate preocupările politologiei burgheze s-au deplasat în direcţia justificării contradicţiilor şi conflictelor, a disfuncţionalităţilor capitalismului, prezentate acum ca „normale", ba chiar avînd un rol... „benefic", pentru că numai astfel s-ar realiza, chipurile, „o autentică reglare de ansamblu a sistemului". Pentru consolidarea arsenalului de argumente procapitaliste se recurge tot mai intens la diversiune, la abaterea atenţiei opiniei publice din ţările occidentale de la problemele grave cu care se confruntă capitalismul contemporan. Pentru aceasta a fost declanşată o puternică ofensivă ideologică împotriva concepţiei revoluţionare, a marxismului, împotriva forţelor sociale progresiste, înaintate şi, în mod deosebit, împotriva ţărilor socialiste. Ca atare au fost „descoperite" (sau „redescoperite") idei şi teorii ultraretrograde, de vădită şi declarată orientare anticomunistă, s-au reactivat doctrinele fasciste şi s-au „renovat" cele neofasciste, elitiste, conservatoare, iraţionaliste.

În concepţia partidului nostru, a secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, această orientare atestă faptul că, în efortul de a stăvili lupta revoluţionară, de a abate masele de la această luptă, de a destabiliza socialismul, cercurile imperialiste, reacţionare recurg la toate mijloacele, inclusiv la cele de ordin ideologic. Unul dintre procedeele utilizate în acest scop este şi cel al reiterării unor concepţii şi doctrine vechi, prezentate într-un „ambalaj" nou, considerat „corespunzător" realităţilor contemporane. Scoaterea la lumină a vechilor teorii, înfrînte şi compromise la timpul lor, urmăreşte să creeze confuzie, să ascundă racilele orînduirii burgheze şi să-i dezorienteze pe cei care caută un drum nou în evoluţia societăţii. Nu de puţine ori, aceste concepţii apelează la invectivă, la falsificarea adevărului, la acuzaţii nefondate, la denigrare şi calomnie, refuzînd intenţionat dialogul deschis şi principial cu ideologia ştiinţifică.

Asemenea procedee amintesc de sau, mai exact spus, reînvie practicile binecunoscute din perioada „războiului rece", cînd, sub pretextul „ameninţării comuniste", cercurile imperialiste, reacţionare susţineau ideea necesităţii ca „lumea liberă" să desfăşoare o politică de „zăgăzuire" a schimbărilor ce aveau loc în raportul mondial de forţe, ca urmare a numeroaselor transformări revoluţionare produse în lume. Se insista, atunci, asupra „interesului vital" al statelor capitaliste de a menţine *statu-quo*-ul geopolitic şi de a promova o politică de forţă şi dictat, de înarmare, de intervenţie făţişă în viaţa unor popoare şi regiuni ale lumii. Odată depăşită această perioadă, atunci cînd au început să se impună treptat principiile coexistenţei paşnice şi s-au conturat perspectivele normalizării relaţiilor dintre ţările cu sisteme social-politice diferite, exponenţii anticomunismului, îndeosebi cei ai „realismului politic" şi ai „noului globalism", nu au încetat să ofere „argumente" în sprijinul politicii de forţă şi dictat, de reîmpărţire a sferelor de influenţă şi dominaţie, precum şi al concepţiilor despre bipolaritatea centrelor de decizie internaţională şi nevoia unui „echilibru al terorii" între socialism şi capitalism în domeniul înarmărilor, despre necesitatea „descurajării nucleare" ş.a. În unele cazuri, se afirma cu cinism că „oprirea ofensivei comunismului" ar trebui înfăptuită prin toate mijloacele, inclusiv prin cele ale unui război nuclear, fără a se mai lua în considerare faptul că utilizarea armei atomice ar distruge cu siguranţă şi pe atacator şi pe cel atacat, con-

stituind o primejdie la adresa întregii omeniri.

Indiferent însă de perioadă, chiar atunci cînd s-a recomandat şi s-a practicat un anticomunism „inteligent şi discret", ideologia burgheză reacţionară a recurs permanent la denaturarea conţinutului ideatic al marxismului şi la denigrarea realităţilor şi realizărilor din ţările socialiste. Imposibilitatea desprinderii de aceste procedee este ilustrată din plin şi de „noua filozofie", ale cărei atacuri violente împotriva socialismului sînt bine cunoscute. Dominată de ideea că orice revoluţie ar fi „imposibilă" şi că noţiunea de progres ar fi „un non-sens", „noua filozofie" respinge global marxismul, pe considerentul că o concepţie raţională şi optimistă asupra istoriei ar apărea total nejustificată din perspectiva desfăşurării evenimentelor în perioada postbelică, evenimente care, dimpotrivă, demonstrează, cu o forţă fără precedent, creşterea influenţei teoriei revoluţionare, materializarea ei pe mari întinderi ale planetei noastre, succesele remarcabile obţinute de ţările socialiste în dezvoltarea economico-socială, în înfăptuirea drepturilor fundamentale ale omului, ale popoarelor. Nu întîmplător, desigur, pentru B.H. Lévy, A.Glucksmann, J.M. Benoist, combaterea marxismului ca teorie şi a socialismului ca realitate se impune cu atît mai mult cu cît ele exercită o puternică influenţă în lumea contemporană. Prin viziunea lor pesimistă, total negativă, de esenţă spiritualistă, „noii filozofi" au justificat aprecierile potrivit cărora tentativa lor a urmărit să ridice antimarxismul la rangul de doctrină politică. Dar anunţata „demarxizare" a Occidentului, a intelectualităţii în special, nu a avut loc.

În nota pesimismului istoric al „noii filozofii", alţi ideologi burghezi apreciază, generalizînd cazuri particulare, şi nu dintre cele mai semnificative, că în majoritatea ţărilor capitaliste dezvoltate s-ar fi produs o „pierdere masivă" a interesului pentru orice proiect revoluţionar, ceea ce ar pune în discuţie rolul istoric al clasei muncitoare şi semnificaţia luptei de clasă ca forţă motrice a istoriei. Pornind de la constatarea că unele tipuri de mişcări sociale, cum ar fi cele pentru emanciparea femeilor, de tineret, ecologice etc., s-au născut, aparent, în afara sferei producţiei materiale, independent de clasa muncitoare şi de forţele „clasice" ale stîngii, un studiu occidental conchidea că marxismul ar fi actualmente „mai puţin capabil" să analizeze cauzele anumitor forme de conflicte sociale. Avem, şi în acest caz, un exemplu de interpretare denaturată a ideilor marxiste. În realitate, apariţia unor noi forme de protest social în lumea capitalistă ilustrează în modul cel mai convingător justeţea şi valabilitatea tezei socialismului ştiinţific despre amplificarea luptei de clasă şi diversificarea bazei sale sociale pe măsura adîncirii contradicţiilor societăţii burgheze.

O formă de manifestare a anticomunismului o reprezintă şi tentativa de a denigra modul de organizare şi funcţionare al sistemului socialist în ansamblul său sau în detaliile sale, sub pretextul anumitor deficienţe care s-au înregistrat, într-o etapă de început a făuririi noii orînduiri, în modul de structurare şi exercitare a puterii politice şi economice a clasei muncitoare, în unele ţări socialiste. Unii ideologi anticomunişti susţin, bunăoară, că societatea socialistă s-ar afla într-un „serios impas", stabilindu-se o relaţie univocă între noua orînduire şi birocratism, afirmînd că planificarea activităţii sociale, ordonarea sa cu ajutorul instrumentelor de plan ar împinge inexorabil societatea sub controlul unui „aparat birocratic", „ineficient", „rigid" ş.a.m.d. Confundarea planificării socialiste cu birocraţia face parte însă din arsenalul propagandei anticomuniste, care denaturează esenţa noii orînduiri, a planificării socialiste şi ignoră în întregime preocupările existente în multe ţări socialiste, inclusiv în ţara noastră, de a perfecţiona continuu organizarea şi conducerea vieţii economico-sociale, prin îmbinarea conducerii unitare cu participarea oamenilor muncii la organizarea şi conducerea societăţii, cu dezvoltarea democraţiei socialiste.

Doctrinarii anticomunişti afirmă, totodată, că societatea socialistă nu ar oferi condiţii pentru desfiinţarea treptată a deosebirilor de clasă, pentru omogenizarea socială şi că abolirea proprietăţii private nu ar putea lichida situaţiile conflictuale din societate. Prin asemenea afirmaţii, care mistifică dialectica raportului obiectiv-subiectiv în viaţa socială, termenul de omogenizare este substituit cu cel de „uniformizare", pentru a se discredita semnificaţia reală a unuia dintre procesele specifice, de cea mai mare relevanţă, ale construcţiei socialismului. Experienţa făuririi noii orînduiri în ţara noastră dovedeşte cu putere că omogenizarea socială este un proces unitar şi stadial de reducere şi desfiinţare a deosebirilor esenţiale dintre clasele şi categoriile sociale, dintre sat şi oraş, dintre munca fizică şi cea intelectuală, avînd drept complement diversificarea posibilităţilor de dezvoltare multilaterală a personalităţii umane, în raport cu preocupările şi aspiraţiile fiecăruia, ceea ce asigură condiţii optime pentru manifestarea creatoare a fiecărui membru al societăţii.

Evoluţia gîndirii social-politice contemporane dovedeşte că nu există doctrină, teorie sau concepţie care să nu se raporteze, într-un fel sau altul, la marxism, care să nu se definească, deschis sau implicit, în raport cu acesta. Epoca noastră este epoca creşterii puternice a influenţei marxismului asupra unui număr tot mai mare de ţări şi popoare, organizaţii şi mişcări progresiste şi democratice, antiimperialiste şi anticolonialiste. Faptul că unele concepţii burgheze i se opun atît de vehement este o dovadă în plus că teoria revoluţionară a clasei muncitoare este permanent actuală, îndeplinindu-şi rolul de călăuză în acţiune, îmbogăţindu-se permanent cu noi idei şi concluzii desprinse din analiza ştiinţifică a vieţii. Confirmarea de către practica social-istorică a valabilităţii concepţiei revoluţionare, afirmarea tot mai pregnantă a socialismului ca singura alternativă viabilă a mersului înainte al omenirii, şi nu presupusa sa „criză", explică, în ultimă instanţă, proporţiile şi acuitatea pe care le-a dobîndit în ultimii ani ofensiva antimarxistă, antisocialistă şi anticomunistă, ca mijloc de disimulare a faptului că orînduirea capitalistă se află în plină „defensivă istorică", întrucît nu mai este capabilă să soluţioneze, în concordanţă cu cerinţele progresului social, marile probleme ce confruntă popoarele, omenirea în pragul secolului al XXI-lea.

MIRCEA STOICA

Spirit militant, ofensiv, fermitate în promovarea concepţiei revoluţionare - despre lume şi viaţă

Pornind de la rolul conştiinţei socialiste, de forţă motrice a noii orînduiri, de la premisa că edificarea acesteia nu poate fi asigurată dacă marile transformări înnoitoare în planul vieţii materiale nu-şi găsesc corespondent şi sursă permanentă de afirmare în instaurarea spiritului revoluţionar, ca mod de gîndire şi acţiune al comuniştilor, al tuturor oamenilor muncii, al întregului popor, Partidul Comunist Român, secretarul său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, acordă activităţii teoretice şi politico-ideologice o importanţă de prim ordin, considerînd-o parte componentă a procesului revoluţionar continuu de edificare a socialismului şi înaintare a patriei spre comunism.

Elaborarea, din iniţiativa şi cu contribuţia hotărîtoare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, a Programului ideologic al partidului, faptul că acesta a fost adoptat ca parte integrantă a Programului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism ilustrează preocuparea consecventă a partidului nostru, a secretarului său general pentru transformarea convingerilor, atitudinilor şi aspiraţiilor constructorilor socialismului în temelia de nezdruncinat a înfăptuirii obiectivelor istorice care stau în faţa poporului, pentru ridicarea tuturor fiilor patriei la creaţie conştientă.

În concepţia partidului nostru, a secretarului său general, intensificarea şi perfecţionarea activităţii de educare revoluţionară a maselor, accentuarea spiritului ofensiv şi a fermităţii în promovarea concepţiei revoluţionare despre lume şi viaţa sînt cerinţe obiective, de mare semnificaţie pentru afirmarea superiorităţii socialismului în competiţia sa istorică cu capitalismul. Referindu-se la factorii principali care impun, în prezent, în ţara noastră, îmbunătăţirea activităţii în acest domeniu, documentele de partid evidenţiază: amploarea sarcinilor şi complexitatea problemelor legate de trecerea la o treaptă nouă, superioară, a procesului continuu de transformare revoluţionară a societăţii româneşti, dezvoltarea şi perfecţionarea democraţiei muncitoreşti-revoluţionare, afirmarea noii revoluţii ştiinţifico-tehnice, ca factor decisiv al progresului economico-social, manifestarea unei anumite rămîneri în urmă a conştiinţei, a nivelului ideologic şi politic, faţă de nivelul general de dezvoltare a forţelor şi relaţiilor de producţie, accentuarea propagandei antisocialiste şi anticomuniste pe plan mondial, desfăşurate îndeosebi sub lozinca pretinsei apărări a drepturilor omului.

Înseşi concluziile pe care le impune experienţa istorică a edificării noii orînduiri în ţările socialiste demonstrează în-

semnătatea preocupării permanente față de asigurarea concordanței factorului subiectiv — în totalitatea componentelor sale — cu nivelul dezvoltării forțelor de producție, evidențiind concluzia că diminuarea acestei preocupări a afectat, într-o măsură deloc neglijabilă, în unele din aceste țări, afirmarea fizionomiei distincte a sistemului socialist. Anumite tendințe de renunțare sau de subapreciere a unor principii fundamentale ale concepției revoluționare confirmă, de altfel, faptul că rămînerile în urmă în planul activității de formare a conștiinței socialiste, înaintate, slăbirea atenției acordată muncii politico-ideologice generează contradicții și tensiuni de natură să creeze premise favorabile infiltrării unor concepții străine, ostile obiectivelor și valorilor definitorii pentru noua orînduire.

Necesitatea promovării ferme a concepției revoluționare despre lume și viață s-a accentuat în mod deosebit, în ultima vreme, în condițiile cînd încercările cercurilor imperialiste, reacționare de a submina socialismul s-au intensificat, cînd activitatea de denigrare a idealului și practicii socialiste a devenit, tot mai pregnant, un suport logistic al tentativelor fățișe de destabilizare a țărilor socialiste. Aceasta pune cu tărie în evidență faptul că, departe de a se putea vorbi de o „dezideologizare" a raporturilor dintre socialism și capitalism, are loc o adîncire a confruntării ideologice dintre cele două sisteme sociale opuse. Se confirmă, astfel, fără putință de tăgadă, justețea aprecierilor făcute, încă în 1978, de tovarășul Nicolae Ceaușescu: **„în lumea contemporană, ca de altfel întotdeauna de-a lungul istoriei, există o intensă confruntare ideologică între forțele revoluționare și progresiste, pe de o parte, și clasele exploatatoare și cercurile reacționare, pe de altă parte, în legătură cu o serie de probleme fundamentale ale dezvoltării sociale, ale organizării societății, ale drepturilor și libertăților maselor, ale condiției umane, ale gîndirii filozofice și creației spirituale".** Își păstrează, de asemenea, o neștirbită actualitate concluzia secretarului general al partidului nostru potrivit căreia **„viața impune ca forțele revoluționare, progresiste de pretutindeni și, în primul rînd, partidele comuniste și muncitorești, să fie mai active, să nu se găsească pe o poziție de defensivă, să desfășoare o amplă și susținută activitate de clarificare politico-ideologică, combătînd cu fermitate și demascînd pînă la capăt toate ideile și tezele reacționare, atît cele vechi, cît și cele noi".**

Consecvent opțiunilor sale revoluționare, fidel principiilor fundamentale ale teoriei și practicii socialiste — ce nu pot fi adoptate „selectiv" sau eliminate „după bunul plac", fără a se pune în pericol opera de edificare a noii orînduiri —, Partidul Comunist Român respinge cu fermitate orice teze sau inițiative care, sub pretextul „consolidării" socialismului, al „sporirii performanțelor" sale, pledează pentru revenirea la practici și metode specifice modului capitalist de organizare a vieții sociale. Condamnînd concepția lichidatoristă a „socialismului de piață", a cărei punere în aplicare ar atrage după sine nu „stimularea" dezvoltării socialismului, ci manifestarea întregului cortegiu de consecințe asociate legităților „pieței libere": concurența, șomajul, inflația, pauperizarea etc., partidul nostru insistă asupra adevărului, confirmat de viață, că unica modalitate viabilă de perfecționare a noii orînduiri constă în dezvoltarea sa pe propriile baze, pe temelia aplicării ferme și creatoare a principiilor socialismului științific. Întărirea, și nu diminuarea, proprietății socialiste, exercitarea tot mai puternică a rolului conducător al partidului comunist în toate domeniile vieții sociale, și nu transformarea sa într-un „club de discuții", afirmarea partidului unic ca forță politică conducătoare a întregii societăți, și nu pluripartidismul, constituie autenticele garanții ale consolidării și perfecționării socialismului, ale rezolvării cu succes a sarcinilor construcției socialiste în actuala etapă.

Dezvăluind semnificația reală a „recomandărilor" pe care le fac cercurile reacționare, imperialiste țărilor care au optat pentru socialism, a promisiunilor de „ajutorare economică" a acelora dintre ele care vor manifesta „maleabilitate" față de sugestiile privitoare la „preluarea" unor structuri economice și politice de factură capitalistă, respectiv faptul că toate acestea reprezintă o flagrantă încălcare a independenței și suveranității statelor socialiste, o formă nemijlocită de amestec în treburile lor interne, contrară Cartei O.N.U., Actului final de la Helsinki, partidul nostru evidențiază, totodată, că presupusa „superioritate" a țărilor capitaliste dezvoltate, în numele căreia anumite cercuri politice din cadrul acestora își permit să dea „sfaturi", este ea însăși o construcție pur propagandistică, care, confruntată cu realitatea, își vădește lipsa totală de acoperire practică.

Apologeții capitalismului pretind că țările socialiste ar trebui „să ia lecții" de organizare, economică și politică, de la țările occidentale, ale căror structuri sociale ar „răspunde mai bine", chipurile, intereselor și aspirațiilor oamenilor muncii. Cea mai convingătoare dovadă a netemeiniciei unor asemenea aprecieri o oferă ofensiva acerbă a cercurilor conservatoare din respectivele țări împotriva cuceririlor social-economice și politice ale clasei muncitoare, ale forțelor progresiste, care a căpătat, în ultimul deceniu, proporții fără precedent în întreaga perioadă interbelică. Efectele ei cele mai palpabile — constînd în adîncirea inegalităților economice și sociale, creșterea puternică a șomajului de masă, virulența inflației — dau adevărata înfățișare a capitalismului, și nu indicatorii cantitativi abstracți, care maschează, în spatele unor medii statistice, distanțele enorme ce separă grupul restrîns al celor care dețin și controlează puterea economică și politică de marea masă a populației din țările capitaliste dezvoltate.

Examinate dintr-o asemenea perspectivă, societățile occidentale nu sînt cîtuși de puțin îndreptățite să dea „lecții" țărilor socialiste. Dimpotrivă, realitățile evidențiază că nici măcar problemele cu care sînt confruntate cele dintîi nu pot fi soluționate cu mijloacele capitalismului și, deci, cu atît mai puțin, acesta nu poate constitui o „sursă de inspirație" pentru perfecționarea socialismului. În atare condiții, devine cît se poate de clar faptul că presupusele „sfaturi dezinteresate" ce sînt date — fără a fi fost cerute de nimeni — țărilor ce făuresc orînduirea egalității și dreptății, a libertății și independenței, corelate cel mai adesea cu presiuni de diferite genuri, exercitate de cercurile reacționare, imperialiste și menite a determina, măcar unele țări, să-și abandoneze opțiunile revoluționare încalcă flagrant normele elementare ale dreptului internațional, dovedind că unele grupuri de putere din mult elogiatele „democrații occidentale" nu se sfiesc să utilizeze orice mijloace, inclusiv cele ale nerespectării cerințelor democratismului internațional, pentru a abate țările socialiste de pe calea transformării revoluționare a societății.

Asemenea practici și intensificarea lor în ultima vreme relevă că renunțarea de către forțele progresiste, revoluționare la confruntarea cu orientările ce le justifică teoretic ar favoriza nemijlocit strategia de „resorbire" a socialismului, promovată de cercurile reacționare, strategie prin care acestea demonstrează că nu vor, de fapt, să accepte competiția pașnică cu socialismul. Referindu-se la lipsa de viabilitate a respectivei strategii, contrară tendințelor obiective ale dezvoltării istorice, secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, subliniază că **„este necesar să se înțeleagă de către acești domni și de către aceste cercuri că gîndurile lor de a întoarce popoarele de pe calea socialismului sînt sortite eșecului. Ele pot, desigur, să creeze greutăți. Dar socialismul a înregistrat asemenea transformări și realizări încît se afirmă cu putere — și în anii 2000 el va păși triumfător, ca societatea cea mai demnă, cea mai umană, singura care asigură omenirii viitorul liber, independent, pacea, securitatea și bunăstarea!"**

Acționînd în acest spirit, în activitatea politico-ideologică se impune, mai mult decît oricînd — așa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea — să se sublinieze cu toată tăria că „victoria socialismului constituie o necesitate obiectivă, că, mai devreme sau mai tîrziu — așa cum s-a întîmplat cu toate orînduirile sociale anterioare —, orînduirea capitalistă, imperialistă trebuie să facă loc noii orînduiri — socialiste și comuniste". Este necesar, în acest cadru, să fie evidențiată cu putere necesitatea întăririi și dezvoltării continue a proprietății socialiste, ca temelie a ridicării patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație, a asigurării conducerii unitare a societății, pe baza planului național unic, a creșterii tot mai puternice a rolului conducător al partidului în întreaga dezvoltare economico-socială. În același timp, o importanță deosebită prezintă intensificarea luptei împotriva oricăror acțiuni care ar periclita interesele socialismului, cuceririle sale revoluționare, creșterea combativității față de propaganda mistificatoare, denigratoare promovată de capitalism, față de tot ceea ce este străin concepției științifice despre lume și viață, adoptarea unei poziții hotărîte față de concepțiile mistice, obscurantiste, naționaliste, șoviniste, accentuarea activității de educare a întregului popor în spiritul patriotismului socialist, revoluționar, al principiilor eticii și echității socialiste. Așa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, întreaga activitate politico-educativă trebuie să aducă o contribuție mai mare la mobilizarea oamenilor muncii în vasta operă de înfăptuire a politicii interne și externe a partidului nostru, de transformare a societății.

LUCREȚIA VĂCAR

Digitized by Google

DIN EXPERIENŢA TEORETICĂ ŞI PRACTICĂ A PARTIDELOR COMUNISTE ŞI MUNCITOREŞTI

Socialismul şi dezvoltarea economică

Potrivit concepţiei lui Marx şi Engels, socialismul este o societate care creează toate condiţiile necesare dezvoltării rapide şi continue a forţelor de producţie şi afirmării progresului economico-social. Dezvoltarea dinamică a economiei şi a societăţii constituie premisa creşterii sistematice a nivelului de trai material, spiritual şi cultural al oamenilor muncii, a dezvoltării libere a talentului şi capacităţii lor, a transpunerii în viaţă a tuturor idealurilor şi valorilor socialismului. Marx şi Engels au respins categoric concepţiile care reduceau trecerea la societatea socialistă doar la înfăptuirea unei repartiţii juste. Esenţa orînduirii socialiste nu constă în repartizarea justă a saraciei, ci în crearea avuţiei sociale de către societate în folosul tuturor membrilor săi.

Formulînd în lucrarea sa „Critica programului de la Gotha" principiul fundamental al dezvoltării economice şi sociale a noii societăţi, Marx nu l-a considerat niciodată un principiu care vizează doar repartiţia. El menţiona: de la fiecare după capacităţi, fiecăruia după muncă, avînd în vedere nu numai faptul că fiecare trebuie să muncească după capacitatea sa, ci şi faptul că respectiva capacitate trebuie să fie continuu dezvoltată. Numai în aceste condiţii se poate obţine creşterea nivelului de trai printr-o repartiţie justă.

Concepţia despre societate a P.S.U.G. se călăuzeşte neabătut după acest principiu. În politica sa pentru anii '90, partidul nostru porneşte de la premisa că sporirea considerabilă a capacităţii productive a economiei naţionale şi progresul în toate celelalte domenii ale vieţii sociale constituie o necesitate pentru menţinerea unităţii între politica economică şi cea socială şi pentru transpunerea în viaţă a idealurilor şi valorilor socialismului. În acelaşi timp, partidul ţine seama de faptul că, în lumea contemporană, acţionează tot mai puternic o serie de factori ce impun cu necesitate creşterea în ritm susţinut a capacităţii de producţie. Ne referim în mod deosebit la revoluţia tehnico-ştiinţifică şi la competiţia dintre cele două sisteme sociale. Ritmul progresului tehnico-ştiinţific s-a intensificat considerabil, iar cercurile imperialiste guvernante au situat în centrul politicii lor folosirea revoluţiei tehnico-ştiinţifice în interesul

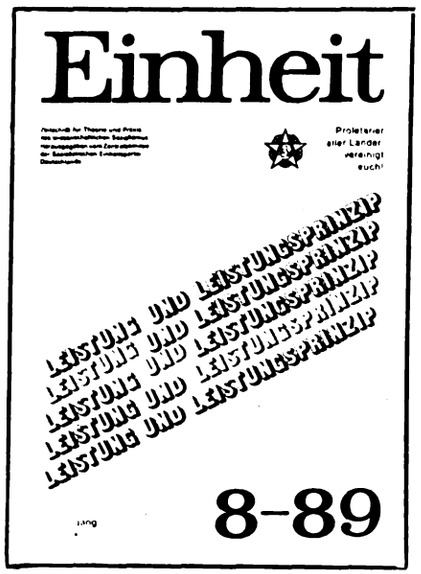

creşterii profiturilor şi al extinderii poziţiilor lor de forţă.

Marx şi Engels au considerat creşterea permanentă a capacităţii de producţie drept o cerinţă fundamentală a socialismului. Din punct de vedere teoretic, se recunoaşte astăzi că socialismul este şi trebuie să fie o societate productivă, cu o înaltă productivitate, în permanentă creştere, este necesară pentru existenţa şi dezvoltarea sa. Prezintă însă importanţa nu numai recunoaşterea teoretică a tezei, ci şi transpunerea sa în viaţa. Dacă privim din acest punct de vedere dezvoltarea ţării noastre, constatăm că dispunem de o mare capacitate de muncă şi ca am înregistrat numeroase succese, fără de care nici nu ar fi fost posibilă dezvoltarea dinamică a economiei naţionale. Acest înalt spirit de abnegaţie a constituit premisa rezolvării cu succes a problemelor complexe create de situaţia internaţională, de condiţiile naturale, dar şi de anumite contradicţii interne. Aceste succese nu ne satisfac. Desigur, în viaţa de zi cu zi întîlnim o serie de contradicţii între practică şi teorie, care împiedică dezvoltarea noastră. Acesta este şi motivul pentru care, în perioada de pregătire a celui de-al XII-lea Congres al P.S.U.G., se discută deosebit de intens problema raportului dintre securitatea socială, productivitatea muncii şi echitatea socială. Se pune problema găsirii de stimulente pentru obţinerea unui înalt randament, precum şi pentru asigurarea creşterii continue a capacităţii creatoare. În identificarea unui răspuns teoretic şi practic la această întrebare trebuie să ţinem seama de mulţi factori. Este absolut nerealist să se creadă că s-ar putea crea un mecanism, similar profitului din orînduirea capitalistă, care să acţioneze ca un puternic stimulent. Toate speranţele în acest sens sînt deşarte şi duc în mod inevitabil spre o orientare eronată. Socialismul trebuie să găsească modalităţile sale specifice pentru a stimula interdependenţa dintre randament şi repartiţie.

Există, şi în acest context, o serie de probleme ce trebuie să fie regîndite şi soluţionate mai bine. Astfel, se manifestă în continuare tendinţe de egalitarism. În această privinţă, noi avem o poziţie clară: societatea socialistă asigură egalitatea tuturor cetăţenilor ei în ce priveşte poziţia lor faţă de principalele mijloace de producţie şi faţă de muncă. Exploatarea omului de către om a fost înlăturată. Sursa venitului o reprezintă propria muncă. Securitatea socială şi asigurarea locului de muncă constituie factori esenţiali. Toţi cetăţenii au dreptul de a participa în mod egal la elaborarea celor mai importante decizii economice şi politice. Dezvoltarea liberă a aptitudinilor şi capacităţilor este asigurată în mod egal pentru toţi. Toţi membrii societăţii au dreptul egal de a fi retribuiţi conform rezultatelor obţinute în realizarea venitului naţional. Cine realizează mai mult trebuie să primească mai mult, cine realizează mai puţin trebuie să primească mai puţin. Aplicarea consecventă a acestui principiu este măsura maximă de echitate socială ce poate fi atinsă în socialism. Întîlnim însă opinii şi atitudini ce împiedică aplicarea consecventă a acestui principiu. Astfel, apare deseori concepţia că în socialism echitatea socială ar trebui să rezide în posibilitatea ca oricine să poată, oricînd, „să cumpere orice", să-şi „permită orice". Dacă lucrurile ar sta astfel, am fi nevoiţi să renunţăm la principiul productivităţii. Căci, potrivit acestui principiu, poţi obţine mai multe lucruri de valoare şi anumite servicii numai în măsura în care ai realizat în mod corespunzător mai mult.

Printre inconsecvenţele aplicării principiului productivităţii se numără şi aceea a funcţionării sale numai într-un singur sens: cine munceşte mai mult primeşte o retribuţie mai mare sau este premiat. Cine, însă, nu îşi îndeplineşte sarcinile sau prestează muncă de proastă calitate

* Text prescurtat al articolului **„Socialismul — o societate productivă"**, apărut în „Einheit", revista pentru teoria şi practica socialismului ştiinţific, editată de C.C. al P.S.U.G. (nr. 8/1989).

nu primește în mod necesar mai puțin. S-a observat, deci, pe bună dreptate, că se nivelează astfel diferențele dintre munca de calitate și cea necorespunzătoare. A plăti retribuții, prime sau plusuri de productivitate fără ca respectivele colective să fi realizat cu adevărat această productivitate reprezintă o încălcare fundamentală a principiilor echității socialiste. În mod necesar, aceasta va acționa negativ și asupra forțelor ce stimulează randamentul. Firește, aplicarea principiului productivității nu este doar o chestiune de calcul al retribuției. Acest principiu este transpus în viață cu mai multă consecvență acolo unde există un climat favorabil aprecierii exacte a realizărilor.

După cum se știe, revoluția tehnico-științifică și dezvoltarea dinamică a societății influențează și ele criteriile de apreciere a productivității. Lărgirea și intensificarea reproducției, dezvoltarea pe scară largă și aplicarea efectivă în economie a tehnologiilor moderne au schimbat fundamental poziția științei, care a devenit punctul de plecare al procesului de reproducție, iar îmbinarea științei cu producția reprezintă, astăzi, însăși cheia succesului în economie. Lucrul acesta este bine știut, dar trebuie să fim consecvenți, admițînd că, simultan, au crescut rolul și importanța socială ale omului de știință, ale oamenilor muncii angajați în cercetare și ale intelectualității tehnico-științifice. Procesul de reproducție, precum și dezvoltarea socială în toate domeniile sînt influențate astăzi mult mai profund de performanțele, angajamentul și rezultatele muncii acestora. Și este cert că în anii '90 această influență va continua să sporească.

Faptul că în societatea socialistă există clase, categorii și grupuri sociale diferite este bine cunoscut; structura socială fiind multiformă, ea generează interese diferențiate, care la rîndul lor, stimulate corespunzător, constituie o forță motrice importantă a dezvoltării socialismului. Aceste interese diferențiate sînt legate de poziția diferită în procesul social de reproducție, de cerințele diferite ale reproducției forței de muncă, de interesele diferite legate de timpul liber și de necesități culturale diferite. În documentele partidului nostru, aceste probleme au fost deja clarificate. Așa cum reiese însă din cercetari de teren, rezolvarea practică a acestor chestiuni nu este pe deplin corespunzătoare.

Una dintre sarcinile centrale ale strategiei noastre economice și sociale constă în realizarea unor produse de vîrf în domeniul tehnologiilor-cheie și în alte domenii, comparativ cu produsele de vîrf pe plan mondial, și nu doar cu propria noastră producție. Incontestabil, acest lucru nu este posibil decît în măsura în care există specialiști cu înaltă competența. Formarea și stimularea unui număr cît mai mare de astfel de specialiști în toate domeniile economiei noastre și în unele domenii ale vieții sociale reprezintă, deci, o sarcină de importanță strategică. Soluționarea ei practică nu este mai puțin importanta decît crearea, prin investiții, a bazei tehnico-materiale necesare pentru noile produse și noile tehnologii. Se poate, deci, afirma ca, în condițiile revoluției tehnico-științifice și ale dezvoltării intensive a economiei naționale, „investițiile în om" sînt cele mai importante. Nimic nu împiedică însă mai mult formarea unor specialiști de mare competența decît tendințele nivelatoare, indiferent de forma sub care se înfățișează ele.

Stimularea specialiștilor de mare competență nu are însă nimic comun cu crearea unei noi elite, după modelul burghez. Să ne amintim faptul că în istoria R.D.G. am desființat mai întîi privilegiile educaționale, creînd astfel toate condițiile pentru ca orice individ să-și dezvolte liber aptitudinile și capacitățile. Diferența principală și esențială față de capitalism constă în aceea că formarea unor specialiști de înaltă competență nu se desfășoară paralel cu procesul educativ general și nu este rezervată unei elite. Oricărui cetățean al R.D.G., indiferent de originea sa, îi este deschisă această cale.

În procesul de reproducție lărgită și intensivă, bazată pe rezultatele revoluției tehnico-științifice, se transformă fundamental și poziția omului în economie. Nu cresc doar cerințele legate de pregătirea profesională, ci și răspunderea individuală și capacitatea de a lua decizii individuale. Motivațiilor care concură la asigurarea unui randament sporit le revine un rol tot mai important. Unul dintre avantajele socialismului constă în aceea că, în esența sa, el dispune de mari posibilități de a dezvolta în mod deosebit aceste motivații. Lucrul acesta nu se produce automat, ci trebuie conștientizat și planificat. În condițiile reproducției intensive, ale transformărilor tehnologice, stimularea permanentă a performanțelor ridicate și a inițiativelor individuale este o problema centrală a activității de conducere.

În acest context se pune și problema atitudinii celor ce muncesc față de proprietatea socialistă. Cum se poate ajunge la acel stadiu în care să nu te mulțumești doar să culegi roadele proprietății colective, ci să te și porți, zi de zi, ca un proprietar, folosind această proprietate în mod eficient și sporindu-i astfel rodnicia? Această problemă este larg dezbătută în majoritatea țărilor socialiste. Se fac multe propuneri care sînt apoi transpuse în viață. Partidul nostru — care, pe calea dezvoltării continue a cooperativelor, de exemplu în agricultură, a dobîndit o experiență pozitivă — este interesat, în primul rînd, ca, în cadrul proprietății de stat, care constituie de fapt partea cea mai mare și cea mai importantă a economiei socialiste, să fie găsite și aplicate metode și forme de conducere, de planificare și de calcul economic în măsură să determine o creștere maximă a productivității.

Putem porni de la faptul că, începînd din anii '70, toate măsurile privind sistemul de conducere în R.D.G. slujesc acestui țel. În prezent sîntem pe cale să facem încă un pas important, și anume să introducem treptat pe scară largă principiul autogestiunii mijloacelor de producție în combinate și în întreprinderi. Timp de trei ani, acest principiu a fost experimentat cu succes în 16 combinate și, începînd cu anul 1990, alte 40 de combinate vor începe să aplice acest sistem.

Cel mai important aspect al acestui principiu — și el așa a și fost înțeles de oamenii muncii din cele 16 combinate — este acela că se poate consuma numai ceea ce a fost deja obținut, că numai rezultatele muncii proprii hotărăsc în ce măsură se poate realiza o politică economică și socială unitară, că potențialul și posibilitățile proprietății socialiste pot fi, așadar, folosite la maximum numai dacă se atinge un nivel înalt de eficiență în planul autogestiunii și consumului. Trecerea la principiul autogestiunii reprezinta un pas hotărîtor pe calea stimulării dorinței și capacității de performanțe ridicate, dar și a dezvoltării în sens constructiv a atitudinii față de proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție. Firește, pentru a fi eficient, principiul trebuie legat de activitatea fiecărei brigăzi, a fiecărui om al muncii în parte

In ultimii ani, datorită aplicării cuceririlor științei și tehnicii, într-o serie de țări capitaliste, concernele au reușit să obțina o creștere considerabilă a eficienței economice. Aceasta a determinat ca, în special în acele țări socialiste în care, pînă în prezent, nu s-a reușit să se descopere căi socialiste proprii, să se apeleze la metode capitaliste pentru sporirea eficienței. După cum se constată, nu se poate însă prelua un sfert sau o optime din capitalism, iar restul să rămînă socialist. Metodele capitaliste aplicate în lupta pentru obținerea unei înalte eficiențe economice funcționează numai în cadrul societății capitaliste. Ele nu pot funcționa dacă sînt desprinse din contextul general. Ele sînt eficiente numai în legătură cu poziția specifică a oamenilor muncii în societate — vînzarea forței de muncă, presiunea exercitată de șomaj, declasarea socială, concurența capitalistă, teama față de ziua de mîine. Încercarea de a aplica aceste metode în condițiile socialismului antrenează în mod logic preluarea permanentă a altor elemente ale societății capitaliste. Este însă sigur că socialismul nu va deveni mai atrăgător dacă îi vor deveni caracteristice șomajul, inflația, pauperizarea sau alte racile ale capitalismului.

Principiul de bază formulat de Marx — de la fiecare după capacități, fiecăruia după muncă — poate să devină cu atît mai eficient cu cît caracterul și esența socialismului se vor afirma tot mai mult în practică, în toate domeniile societății. În acest sens, securitatea socială și asigurarea locului de muncă pentru toți nu se opun principiului productivității, ci reprezintă o condiție fundamentală ca fiecare membru al societății să muncească după capacități și să-și dezvolte el însuși aceste capacități. Dacă indivizi izolați încearcă să abuzeze de condițiile de securitate socială pentru a obține venituri cît mai mari, fără o muncă pe măsură, aceasta nu reprezintă un argument împotriva securității sociale, ci este mai degrabă expresia aplicării inconsecvente a principiilor noii orînduiri. Pentru ca forțele motrice ale socialismului să funcționeze deplin și să-și dovedească întreaga eficiență se impune asigurarea premiselor necesare pentru aceasta în toate domeniile vieții sociale — de la sistemul de conducere, planificare și calcul economic, de la continuitatea procesului de reproducție, oferta de bunuri de consum și servicii față de populație pînă la predominanța ideologiei socialiste.

OTTO REINHOLD

Digitized by Google

Acele cercuri şi oameni politici din Occident care îşi arogă dreptul de a stabili ce este bine şi ce nu este bine pentru o ţară sau alta ar trebui să se uite că în înseşi ţările lor, în ţările capitaliste sînt multe, foarte multe probleme de soluţionat.

NICOLAE CEAUŞESCU

Din Cuvintarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie 1989

Condiţia umană în societăţile occidentale
flagrante inechităţi social-economice

În vocabularul politico-ideologic al cercurilor occidentale s-au statornicit, în ultimii ani, termeni cu semnificaţie universală care descind parcă din însăşi esenţa umană, supralicitîndu-se atractivitatea unor conotaţii morale, sociale, de largă deschidere: „valorile general-umane", „demnitatea umană", „drepturile omului", „libertăţile individuale" şi altele de acest gen. Este, oare, aceasta proba unui autentic umanism? Să-şi fi schimbat, oare, dintr-o dată şi radical capitalismul modul de a fi şi de a gîndi? Să fi devenit, oare, grija faţă de om şi de nevoile sale noua lege ce se substituie celor ale profitului, ale exploatării şi asupririi?

Evident, răspunsul nu poate fi decît categoric negativ. De altfel, este un fapt recunoscut chiar de către unii dintre teoreticienii sau oamenii politici din Occident că societăţile capitaliste contemporane cunosc o adîncire a polarizării între beneficiarii profitului şi producătorii acestuia: şomerii Occidentului devin tot mai mulţi şi tot mai săraci, în timp ce grupul restrîns al bogaţilor îşi sporeşte continuu avuţia; acestei a doua categorii — ca o veritabilă sfidare a umanismului autentic — i se corectează permanent standardul de viaţă pe seama muncii propriilor popoare sau a popoarelor ce suferă efectele politicii neocolonialiste, de dominaţie şi asuprire. Contrastînd cu bogăţia exorbitantă, la polul celălalt al societăţii stau şomerii, analfabeţii, muncitorii emigranţi, marginalizaţii, în majoritate tineri ş.a. Deşi dispune încă de însemnate resurse, societatea capitalistă se dovedeşte, fără echivoc, a fi incapabilă să soluţioneze problemele esenţiale de ordin economic, social, moral, cultural cu care se confruntă astăzi popoarele.

Ultimele decenii au demonstrat, cu puterea faptelor, că nivelul de civilizaţie al unui popor nu poate fi apreciat în exclusivitate pe baza unor indicatori materiali cantitativi, cum ar fi consumul de bunuri; acestora trebuie să li se asocieze, în mod necesar, parametrii calitativi de genul condiţiilor de viaţă, muncă, pregătire profesională şi culturală — toate acestea raportate la fiecare membru al societăţii. În acest cadru, apare instructiv sa fie examinate cîteva dintre „valorile general-umane", dintre „drepturile omului", la care se referă cu insistenţă propaganda capitalistă, descifrîndu-le semnificaţiile reale, în condiţiile unora dintre principalele ţări occidentale.

Flagelul şomajului

După cum este cunoscut, şomajul a devenit de multă vreme un *alter ego* al lumii occidentale. Umanismul afişat în declaraţiile de bune intenţii ale ideologilor şi politicienilor societăţii capitaliste este categoric contrazis de condiţiile economico-sociale care înstrăinează fiinţa umană de această valoare sociala supremă. Proporţiile acestui fenomen au devenit îngrijorătoare, chiar dacă, în ultimii ani, diverse guverne occidentale au introdus, în programele lor de politică economică, unele măsuri de diminuare a şomajului.

Între lupta împotriva şomajului şi lupta împotriva inflaţiei, cercurile conducătoare au optat, de regulă, pentru cea de-a doua, fapt care a determinat o amplificare fără precedent a efectivelor „muncitorilor nefuncţionali", situaţi, prin forţa obiectivă a lucrurilor, în afara circuitului activităţii economico-productive. Numai că nici inflaţia însăşi nu a fost contracarată pe măsura proiectelor întreprinse: după cum se arată într-un raport elaborat la Bruxelles de „Eurostat", rata medie a inflaţiei în ţările Comunităţii Economice Europene (Piaţa comună vest-europeană), în perioada aprilie 1988—aprilie 1989, a fost de 5,3%, fiind cea mai ridicată în intervalul de după ianuarie 1986; rate superioare s-au semnalat în Portugalia (13,2%), Grecia (13%), Marea Britanie (8%), Spania (6,8%), Italia (6,5%).

Ţările Pieţei comune vest-europene au, în prezent, nu mai puţin de 16 milioane de şomeri, ceea ce reprezintă 11% din totalul populaţiei active. În R.F. Germania, potrivit datelor oficiale, transmise de Biroul federal pentru problemele ocupării forţei de muncă, în luna iunie a.c., erau înregistraţi 1,91 milioane de şomeri, adică 7,4% din populaţia activă a ţării (cifrele respective nu iau în calcul un efectiv aproximativ de 1,5 milioane persoane, care, în urma eşecurilor repetate, au renunţat să se mai prezinte la centrele de plasare). În ce priveşte Marea Britanie, experţi ai O.E.C.D. estimau, în ultima prognoză semestrială, că rata şomajului va atinge o cotă de 7% la finele acestui an şi, respectiv, de 7,25% la începutul anului viitor. În Norvegia „armata şomerilor" reprezintă 4% din populaţia aptă de munca, atingînd astfel cel mai ridicat nivel în această ţară în ultimii 50 de ani.

Flagelul şomajului afectează, cu precădere, generaţia tînără, care îşi vede astfel spulberate visurile îndrăzneţe ale vîrstei. „Şomajul juvenil — remarca sociologul italian Franco Ferrarotti — trebuie să fie considerat ca o problemă structurală... Şomajul întîrzie momentul autoafirmării şi, prin aceasta, prelungeşte adolescenţa. Prelungind această stare de dependenţă de familie, şomajul conduce la multiplicarea situaţiilor de conflict între generaţii". Din totalul populaţiei tinere apte de muncă din ţările Pieţei comune vest-europene, 6 milioane se află, în prezent, în stare de şomaj, ceea ce reprezintă 20% din acest total.

Dar tineretul nu reprezintă singura categorie a populaţiei care, în contextul realităţilor socio-economice capitaliste, este profund afectat de şomajul în vertiginoasă creştere; lui i se

Digitized by Google

adaugă, de pildă, populația feminină, pe fondul mai larg al discriminării, în plan social și profesional, a femeii. După cum se arată într-un raport elaborat de Biroul Internațional al Muncii, în țările occidentale „subzistă o netă diviziune a muncii în baza sexului..., se perpetuează mituri fără consistență cu privire la aptitudinile și inaptitudinile femeilor în calitate de muncitori. Se creează o situație în care munca încredințată prin tradiție bărbaților determină remunerație mai ridicată și un mai mare prestigiu, în timp ce munca încredințată prin tradiție femeilor beneficiază de o remunerație mai scăzută și de prestigiu mai redus și este, sistematic, subevaluată. Această concepție nu are nici o logică internă". Creșterea ratei șomajului în rîndurile forței de muncă feminine se explică, între altele, prin pierderea locurilor de muncă de către unele angajate, precum și prin creșterea ofertei de forță de muncă feminină, drept urmare a maturizării noilor generații care ajung la vîrsta angajării. Trebuie adăugat și faptul ca, în unele țări capitaliste dezvoltate, se mențin legislații care lasă multiple posibilități patronilor pentru desfacerea contractului de muncă și, în general, pentru tratarea discriminatorie a femeilor în procesul muncii productive.

În situația în care rasismul constituie, în continuare, un instrument al exploatării capitaliste în vederea obținerii de superprofituri, creșterea șomajului are ca o sursă deosebit de importantă aplicarea criteriilor rasiale, profund discriminatorii, în concedierile efectuate de patroni. Astfel, este notoriu că un procentaj foarte mare de șomeri din rîndul populației de culoare (aproximativ 60%) se transmite de la o generație la alta.

În asemenea condiții, se pun în mod firesc o serie de întrebări. Unde sînt „binefacerile" proprietății private? Ce are comun șomajul în creștere, ajuns la proporții de masă, cu așa-zisa grijă cotidiană față de condiția umană? Dreptul la muncă nu este, oare, un drept fundamental al omului? Același gen de întrebări se impun și atunci cînd descifrăm mai amănunțit ce înseamnă, în lumea occidentală, calitatea vieții, în primul rînd a vieții pentru cei mulți.

Tristul contingent al „oamenilor fără adresă"

Standardul de viață nu poate fi abordat în sine, ci este edificator numai în măsura în care caracterizează factorul uman în componența sa demografică integrală, fără nici o restricție sau discriminare. Desigur, nu se poate nega că, în anumite privințe, bunăstarea materială, racordată la cele mai sofisticate facilități pe care le pot oferi omului știința și tehnica contemporană în materie de consum, agrement etc., a atins, în unele țări occidentale dezvoltate, un nivel relativ ridicat. Intervine, însă, imediat următoarea întrebare legitimă: care este gradul de accesibilitatea al diferitelor pături și categorii ale populației la aceste facilități? Diferențierile, în acest sens, sînt deosebit de pregnante în societatea de „consum", fără a mai vorbi de faptul ca polarizarea bogați-săraci a atins proporții fără precedent. Este semnificativ, printre altele, faptul că în terminologia sociologiei occidentale a apărut termenul de „lume a patra", pentru a desemna pe cei săraci din țările ce se autoconsideră drept „generos teren al prosperității". Se estimează, astfel, că numărul persoanelor care aparțin celor mai sărace familii din țările Pieței comune vest-europene se situează între 6 și 10 milioane. Numai în S.U.A., efectivul săracilor a atins cifra de 35 de milioane, cu mențiunea că, în rîndul tinerilor, rata sărăciei crește de două ori mai rapid. În conformitate cu un studiu elaborat de „Proiectul de subzistență" din Finlanda, în 1986, în această țară existau 245 000 de familii trăind la limita sărăciei, adică 13% din totalul familiilor.

Totodată, sînt tot mai mulți cei care își amenajează propriul „adăpost" în gările metrourilor sau în apropierea rețelelor de canalizare, în parcuri sau, pur și simplu, sub cerul liber. Cine se îngrijește de acest trist contingent al „oamenilor fără adresă"? Dreptul la locuință nu constituie, oare, un drept elementar al omului? O anchetă întreprinsă de Institutul dezvoltării urbane din S.U.A., pe baza unui eșantion reprezentativ de 1 700 persoane lipsite de adăpost, a evidențiat o serie de concluzii alarmante, între care: 8% dintre aceștia erau părinți cu copii, 15% — copii abandonați, iar peste jumătate — persoane aparținînd minorităților etnice.

Dar chiar cînd locuința există ca atare, acest drept este grav afectat în situația multor familii cu venituri precare. Potrivit statisticilor, circa 8 milioane de cetățeni din S.U.A. sînt nevoiți să cheltuiască mai mult de jumătate din propriile venituri pentru plata chiriei și a impozitului pe clădire; în perioada 1978—1980, chiria pentru cetățenii cu venituri minime a urcat vertiginos cu 30%, determinînd multe familii, mai ales tinere, să intre în tristul spațiu de referință al termenului „homeless" (fără locuință). Să menționam, la același capitol al veniturilor, preluînd unele observații din publicația new-yorkeza „Harper's Magazine", ca, în ultimele două decenii, numarul copiilor din S.U.A. care se luptă din greu, practic iremediabil, cu mizeria și saracia a crescut cu trei milioane — și aceasta în contextul reducerii substanțiale (cu 35%) a alocațiilor pentru familiile cu mulți copii. La New York, din cele două milioane de copii, un sfert nu beneficiază nici macar de asistența sanitara elementara. Așadar, S.U.A. — care își proclama galagios „prosperitatea de la Atlantic la Pacific" — își dezvaluie propria saracie, ca urmare a unei distribuții net discriminatorii a avuției naționale.

„Analfabetismul funcțional"

Grave anomalii și anacronisme se manifesta și în planul instrucției, al educației. În opinia sociologului deja menționat, F. Ferrarotti, prezentata în studiul „Tineretul în cautarea unei noi identități sociale", „învățamîntul a facut progrese considerabile în toate țarile occidentale. Acest fapt este întru totul adevarat în termenii progreselor cantitative. Din punct de vedere al calității, totuși, trebuie recunoscut ca există multe deficiențe". Se semnalează, în rîndul acestora, decalajul dintre școala și societate; în al doilea rînd, faptul ca sistemele educaționale occidentale determina o tot mai mare diferențiere între munca intelectuală și cea fizica. „Într-adevăr — se arată în studiul citat — învățamîntul este o pierdere de timp, ceva instituit în scopul de a da o ocupație tinerilor, carora societatea adultă nu are nimic sau aproape nimic să le ofere". Se înscrie, în seria paradoxurilor dezvoltării capitaliste, și fenomenul „analfabetismului funcțional", care afectează numeroase țări occidentale. S.U.A., bunaoară, înregistrează nu mai puțin de 27 milioane de analfabeți și multe alte sute de mii de semianalfabeți. Sînt milioanele care, după cum scria o publicație editată de organizația sociala „Coaliția luptei pentru instruire", nu pot oferi un basm copiilor lor înainte de culcare, întrucît nu știu să citească. Și aceasta, desigur, nu este decît o consecință minoră a menținerii analfabetismului.

Calitatea necorespunzatoare (în termenii eficienței sociale) a învățamîntului a reținut, cum era de așteptat, atenția factorilor cu competențe în domeniu; astfel, în cadrul unui raport, elaborat în anul 1987, de Comisia guvernamentala pentru calitatea învațamîntului, se sublinia, referitor la implicațiile acestui fenomen, că „America se afla în pericol întrucît superioritatea sa, odinioară inegalabila în industrie, comerț, știința, tehnica, este subminata în prezent de concurenți din lumea întreaga". În mai 1988, săptamînalul „Newsweek", privind fenomenul din aceeași perspectiva, recunoștea cu legitima neliniște: „Studenții din S.U.A. se situeaza cu mult sub nivelul celor din multe alte țări, îndeosebi în realizarea pe plan științific, în timp ce lucrari abordînd insuficiența fondului de cunoștințe posedate de tineretul american au devenit elemente de permanența pe lista apariților editoriale ce aspira la postura de best-seller". Aceasta situație de-a dreptul paradoxala în materie de instrucție îl facea pe cunoscutul publicist american Art Buchwald sa-și imagineze la întrebarea „cum se face ca o superputere ca a noastra figurează în statisticile O N.U. privind analfabetismul pe poziția a 49-a și își menține totuși această poziție la nivel mondial"? urmatorul posibil raspuns, conținînd, dincolo de conotațiile satirice, o nota de vadită îngrijorare: „Acest lucru nu este deloc ușor, dar pîna în prezent am reușit. Firește, ar fi frumos daca un numar mai mare de cetățeni ar ști sa citeasca și sa scrie. Dar atunci cînd ești obligat sa operezi reduceri bugetare, e mai lesne sa o faci în domeniul învațamîntului, decît în cel al apararii".

Este, așadar, pe deplin legitima întrebarea: oare grija pentru om nu trebuie sa însemne și grija pentru instruirea acestuia, pentru asigurarea dreptului sau fundamental la învațatura, la știința, la educație, pentru faurirea personalității sale în consens cu marile valori spirituale pe care le-a creat umanitatea? În calea respectării acestui drept stau, însa, în țarile capitaliste, mari obstacole, printre care, mai ales, barierele financiare, greu de depașit de către cei cu venituri mici. Este concludent, bunaoara, faptul că doar un singur an de studiu la o instituție particulara de învațamînt superior din unele țari occidentale costa aproximativ 10 000 de dolari; sînt tot mai frecvente, dealtfel, declarațiile unor reprezentanți ai „clasei de elita" („upper class"), prin care aceștia admit, fara menajamente, ca o instrucție a fiilor lor în conformitate cu cerințele unui nivel înalt de pregatire costa destul de mult.

Pe de alta parte se impun a fi semnalate consecințele grave

Digitized by Google

pe care le are asupra educației politica de austeritate, tot mai insistent promovata de guvernele occidentale. Astfel, între anii 1982—1988, bugetul militar al Japoniei a sporit cu 43,1%, în timp ce ponderea cheltuielilor destinate instrucției și educației în bugetul general al țării s-a redus pînă la 0,18%; paralel, în universitățile nipone de stat, totalul taxelor de școlarizare în primul an de studiu se ridică, la ora actuală, la aproape 3 600 de dolari, urmînd a spori, în cursul acestui an, la peste 3 800 de dolari.

Societățile occidentale oferă membrilor lor „libertăți" de natură să frustreze personalitatea umană, să o alieneze profund libertatea de a folosi drogurile, de a se refugia în sfera sectelor religioase, libertatea de a rămîne — adesea irecuperabil — la marginea societății, departe de problemele și aspirațiile colectivității. „În societatea spaniolă, ca, de altfel, în întreg Occidentul — scria nu demult un tînăr absolvent al Universității Autonome din Barcelona — în ultimul sfert de secol s-a produs o creștere notabilă și progresivă a aderenței la secte.... Cînd există o epocă de criză, un sector al populației tinde de fiecare dată să se refugieze în irațional, să caute soluții de «salvare» în afara propriului timp sau spațiu, în afara responsabilității, să renunțe la autonomia personală în favoarea unui mesianism oarecare". Într-o țară care a dat omenirii mari valori ale culturii și spiritualității, cum este Spania, aproximativ 0,7% din efectivul tinerilor în vîrstă de 15—29 de ani (ceea ce înseamnă 75 000 de persoane) au devenit „sclavi voluntari" în cadrul a peste 40 de secte; se estimează, de asemenea, că peste 750 000 de tineri posedă „elemente psiho-sociologice de predispoziție", care oferă suficiente argumente în a-i considera drept adepți potențiali ai unor secte religioase. Practic, în toate țările capitaliste dezvoltate, rețeaua sectelor religioase, ca formă a poluării morale a tineretului, a altor categorii din rîndul populației, derutează mii de cetățeni, abătîndu-i de la întrebările cotidiene către o lume absurdă a închipuirilor, a izolării.

Sînt, pe de altă parte, tot mai dese actele de violență și terorism, care au intrat, pentru multe țări occidentale, în agenda cotidianului. „New Yorkul are rareori timp să se indigneze în fața unui singur omor — scria nu demult ziarul „The Times" —, deoarece, zilnic, în oraș se înregistrează mai mult de cinci". Un alt cotidian american remarca faptul că marea metropolă „a devenit un oraș în care oamenii obișnuiți nu pot duce o viață normală. Este un oraș al neîntreruptei violențe, un loc în care bizareria devine normă". Traficul de stupefiante este considerat drept cauza imediată a creșterii-record a numărului de asasinate în 10 mari orașe ale S.U.A., precum și a salturilor importante înregistrate în același sens în alte zeci și zeci de orașe. „Majoritatea oamenilor — spunea șeful adjunct al poliției din zona Washington — n-au curajul să privească problema în întreaga sa amploare. Trăim o situație de criză, dar nu cred că am adoptat atitudinea corespunzătoare față de această criză".

Realitățile capitalismului, care se confundă, astăzi, mai mult ca oricînd, cu grave contradicții și inechități, indică tocmai incapacitatea acestei orînduiri de a rezolva problemele fundamentale ale omului, ale popoarelor. Numai o schimbare de esență a relațiilor economice, sociale și politice, numai trecerea la o nouă orînduire, orînduirea socialistă, pot crea cadrul necesar schimbării radicale a condiției umane, pot rezolva, în interesul omului, problemele sale fundamentale. Iată de ce popoarele, forțele largi ale progresului sînt chemate să făurească noua societate, o societate a muncii și vieții libere, întemeiată pe demnitatea umană, pe democrația autentică a valorilor materiale și spirituale. Socialismul, care și-a dovedit pe deplin viabilitatea, asigură materializarea unei viziuni noi, superioare, cu privire la civilizația umană, la relațiile interumane și la perspectivele acestora. Pentru socialism, afirmarea omului ca valoare supremă nu constituie un slogan supralicitat în campaniile electorale sau în alte situații de circumstanță, ci reprezintă o prioritate de concepție și acțiune cu valoare perenă, care decurge, firesc, din însăși esența autentic umanistă a noii orînduiri.

DAN MIHAI BÂRLIBA

CĂRȚI ȘI SEMNIFICAȚII

NEALINIEREA: FORȚA UNEI IDEI ÎN ACȚIUNE

Agenda actualității internaționale a consemnat, la începutul lunii septembrie, ca un eveniment de prim ordin, cea de-a IX-a Conferință la nivel înalt a țărilor nealiniate, desfășurata la Belgrad, interesul și atenția suscitate de această reuniune fiind îndreptățite atît prin numărul ridicat al participanților, cît mai ales prin acuitatea problematicii politice, economice, sociale aflate în dezbatere. Cu 28 de ani în urmă, tot în acest oraș, avea loc prima conferință de acest gen, care a marcat constituirea mișcării de nealiniere, ca expresie a aspirațiilor de dezvoltare liberă și independentă, în afara blocurilor politico-militare, a afirmării unor relații internaționale noi, a asigurarii pentru fiecare stat a dreptului de a-și spune cuvîntul asupra evoluțiilor mondiale. Atunci numărul participanților nu întrecea 25, acum el a atins 102, însuși acest simplu fapt punînd în lumină puterea de atracție a ideilor, țelurilor și principiilor nealinierii, larga lor audiență. În întreaga aceasta perioadă, mișcarea de nealiniere s-a afirmat, într-o masură crescînda, ca una din cele mai importante forțe progresiste ale contemporaneității, angajată activ în lupta pentru independență și suveranitate națională, pentru lichidarea politicii imperialiste de forță și dominație, a colonialismului și neocolonialismului, pentru accelerarea progresului economico-social și consolidarea păcii în lume.

România socialistă, militantă fermă pentru o politică nouă, democratică, de pace, libertate și independență, de largă colaborare internațională, egala în drepturi, de respectare a dreptului fiecărui popor de a-și

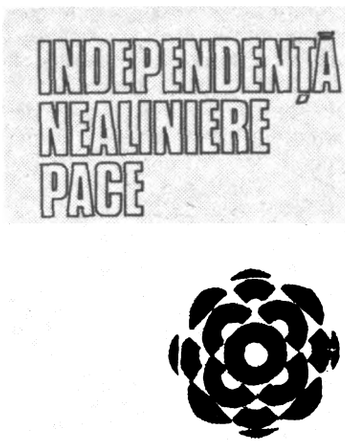

Editura Politică

alege de-sine-stătător calea dezvoltării, și-a manifestat, din primul moment, simpatia și sprijinul față de mișcarea de nealiniere, în activitatea internațională a partidului și statului nostru putînd fi regasite multe dintre orientările și principiile pe baza carora s-a constituit doctrina acesteia. Țara noastra participă, cum se știe, încă din 1976, cu statut de invitat permanent la întreaga activitate a mișcarii de nealiniere — elocventa ilustrare a relațiilor de prietenie și colaborare statornicite între România și statele participante la această mișcare și, în același timp, indubitabilă recunoaștere a justeței și realismului politicii externe românești, a prestigiului de care se bucură ea în lume.

Reafirmînd sentimentele de prețuire și solidaritate pe care țara noastră le nutrește față de participanții la mișcarea de nealiniere, tovarașul Nicolae Ceaușescu sublinia în Mesajul adresat Conferinței la nivel înalt a țărilor nealiniate: **„România dă o inaltă apreciere rolului important al țărilor nealiniate în afirmarea în lume a unei politici noi, democratice, de independență și egalitate, în respingerea politicii imperialiste și neocolonialiste, de exploatare și amestec în treburile interne ale altor state"**, arătînd totodată, că **„România se va situa întotdeauna alături de țările în curs de dezvoltare și**

„Independență, nealiniere, pace". Momente și semnificații ale unei mișcari istorice a secolului XX. Autori: Gheorghe Sprințeroiu, Eugen Preda, Ion Mielcioiu, Ana Budura, Petre Tanasie, Cristian Popișteanu (coordonator), Constantin Botoran, Ștefan Năstăsescu, Costin Murgescu, Editura politica, București, 1989.

Digitized by Google

nealiniate, va conlucra activ cu aceste țări în realizarea obiectivelor de lichidare a subdezvoltării, de progres economic și social al fiecărei națiuni, pentru afirmarea tot mai puternică a politicii de înțelegere, colaborare și pace în lume".

În spiritul acestei orientări statornice și pentru a veni în întîmpinarea dorinței justificate a cititorului român de a cunoaște mai mult despre împrejurările concrete care au dus la apariția și, apoi, la afirmarea tot mai puternică a mișcării de nealiniere, ca și despre țelurile preconizate și problemele cu care se confruntă, despre contribuțiile sale pozitive la promovarea intereselor dezvoltării pașnice și libere a popoarelor, se înscrie și apariția recentă a unui volum de eseuri monografice, rod al analizei pertinente făcută de istorici, economiști, diplomați, comentatori de politică externă din țara noastră.

Într-adevăr, așa cum este concepută, lucrarea își propune să reconstituie traseul istoric al nealinierii, de la începuturi și pînă în prezent, și să-i evidențieze principalele semnificații, prin prisma evocării unor personalități politice care au jucat un rol de seamă în cristalizarea suportului de idei, în fundamentarea acestui curent politic al vremurilor noastre, și transformarea sa într-una din marile mișcări ale lumii contemporane: Tito, Zhou Enlai, Nehru, Nasser, Nkrumah, Sukarno. Sînt, de asemenea, evocate figura și activitatea fostului secretar general al O.N.U., U Thant, și a fostului secretar executiv al U.N.C.T.A.D. (Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare), Raul Prebisch, care, în virtutea formației lor filozofice și a funcțiilor oficiale deținute, au contribuit, pe diverse căi, la închegarea doctrinei nealinierii și au sprijinit materializarea ei în practică.

Într-un plan mai îndepărtat, ideile de afirmare liberă, de-sine-stătătoare, de descătușare de orice servituți tutelare, care stau la baza nealinierii, își au rădăcina încă în perioada interbelică, cînd covîrșitoarea majoritate a statelor cunoscute ca aparținînd astăzi „lumii a treia" se aflau fie în robie colonială, fie în stare de accentuată dependență față de puterile dezvoltate din punct de vedere industrial. Aceste idei au căpătat o forță irezistibilă odată cu profundele mutații produse în anii de după terminarea războiului, cu apariția a zeci de noi state independente, care doreau efectiv să-și asigure libertatea abia cucerită și încă fragilă prin respingerea hotărîtă a oricăror încercări de recuperare a vechilor poziții din partea fostelor puteri dominante. Izbucnirea „războiului rece", cu corolarul său, crearea de blocuri militare; multiplicarea manifestărilor de forță și amenințare cu forța; intensificarea politicii nefaste a sferelor de influență; adîncirea decalajelor economice — toate acestea, pe fundalul general al primejdiilor înspăimîntătoare generate de creșterea rapidă a arsenalelor nucleare, au dus la înfiripareа și consolidarea treptată, în rîndurile noilor state independente și ale altora, care își dobîndiseră mai demult independența politică, neîntregită însă și de cea economică, a unei stări de spirit ostile angajării de partea unui bloc sau altuia și, în același timp, favorabilă creării unei alternative la cursul spre confruntare, la politica de dominație și dictat. O alternativă orientată în direcția soluționării, într-o formă nouă, cu participarea largă, democratică a tuturor statelor și popoarelor, a problemelor complexe, politice, sociale și economice, ale lumii contemporane. Proclamarea celor cinci principii ale coexistenței pașnice („Pancea Șila") în Declarația comună chino-indiană din 1954, Conferința de la Bandung din 1955, la care a prins contur conceptul solidarității afro-asiatice, întîlnirea tripartită iugoslavo-indiano-egipteană de la Brioni, din 1956, au constituit tot atîtea repere importante pe calea instituționalizării mișcării de nealiniere, consfințită odată cu prima conferință la nivel înalt a acestei mișcări, din 1961. Reuniunile succesive ce i-au urmat, pînă la cea recent încheiată, paralel cu multiple și sistematice consultări pe plan bilateral sau multilateral, au dus la cristalizarea treptată a trăsăturilor și orientărilor de bază ale nealinierii, atît sub aspect conceptual, cît și pe planul activității practice, la creșterea influenței sale în viața internațională.

Din eseurile cuprinse în volumul amintit, care se întregesc și se completează reciproc, se desprinde cu claritate imaginea intereselor comune ale țărilor nealiniate — dincolo de marea lor diversitate în ce privește sistemele economice și social-politice, particularitățile istorice, dimensiunile, situarea geografică etc. și în pofida existenței anumitor contradicții, divergențe de păreri, momente de impas ori chiar de înfruntare între unele din aceste țări — în lupta pentru dezarmare și pace, pentru apărarea independenței și libertății, pentru propășirea economică și socială. Așa cum a fost concepută de promotorii săi, nealinierea nu are și nu poate avea nimic comun cu ideea de neutralitate sau neutralism, în sensul unei atitudini de pasivitate, de detașare față de problemele acute ale umanității; dimpotrivă, ea implică o politică activă, pozitivă și constructivă, îndreptată spre abordarea și soluționarea într-un mod nou a acestor probleme.

Evocarea principalelor etape ale dezvoltării mișcării de nealiniere confirmă pe deplin justețea punctului de vedere al politicii externe românești potrivit căruia problemele internaționale de o complexitate și gravitate fără precedent ale contemporaneității nu pot fi rezolvate doar de cîteva țări, oricît de mari ar fi ele. Așa cum atestă realitatea, fie că este vorba de oprirea cursei înarmărilor, a cărei virulență nu a slăbit, în pofida unor pași modești înregistrați în ultima vreme, și trecerea la dezarmare, cu precădere la dezarmarea nucleară, renunțîndu-se la concepțiile perimate ale politicii de dominație și „descurajare nucleară"; de eradicarea focarelor de încordare și conflict din diferite zone ale globului și reglementarea pe cale pașnică a litigiilor dintre state; de eliminarea din raporturile internaționale a politicii de forță și dictat, de constrîngeri și presiuni, a oricăror încercări de amestec în treburile interne ori de destabilizare a situației din unele state, vizînd schimbări în structura politică și economică a acestora; de înlăturarea subdezvoltării, a împărțirii lumii în bogați și săraci, lichidarea poverii asfixiante a datoriilor externe și edificarea noii ordini economice mondiale — fiecare dintre aceste probleme și toate împreună nu se pot soluționa decît prin participarea activă, nemijlocită și continuu sporită a tuturor țărilor, în primul rînd a țărilor mici și mijlocii, a țărilor în curs de dezvoltare, care formează imensa majoritate a mișcării de nealiniere.

Iată de ce concluzia implicită și explicită, la capătul instructivei incursiuni în trecutul și prezentul nealinierii, nu poate fi decît una, și anume necesitatea întăririi unității și solidarității țărilor nealiniate, a fortificării continue a caracterului antiimperialist și anticolonialist al mișcării țărilor nealiniate, imperativul unor acțiuni tot mai ferme și hotărîte pentru promovarea obiectivelor sale fundamentale — pacea, independența, progresul social. Aceasta cu atît mai mult cu cît, în procesul firesc de adaptare a mișcării de nealiniere la cerințele actualității, s-au făcut și se fac auzite anumite voci care pledează în spiritul estompării sau punerii în surdină a spiritului combativ, militant, în numele căruia țările nealiniate și-au conturat personalitatea distinctă, au acționat și și-au spus răspicat cuvîntul de-a lungul ultimelor decenii.

Ca un merit de seamă se cuvine a sublinia capitolul special consacrat poziției României față de mișcarea de nealiniere, contribuțiilor teoretice valoroase aduse de țara noastră, în perioada deschisă de Congresul al IX-lea al partidului, în ce privește rolul și funcțiile acestei mișcări în lumea contemporană, activității desfășurate de România, de președintele Nicolae Ceaușescu în strînsă legătură cu țările nealiniate, în virtutea unor experiențe istorice similare, a identității sau asemănării punctelor de vedere asupra marilor probleme care confruntă omenirea, pentru soluționarea trainică, democratică a acestor probleme. De asemenea, celelalte capitole constitutive se încheie cu o analiză succintă a evoluției dinamice a relațiilor de prietenie și colaborare ale țării noastre cu țările al căror aport la promovarea ideii de nealiniere este investigat.

Prin deschiderile pe care le proiectează, prin unghiurile de vedere pe care le propune și plusul de informație pe care îl aduce, noua apariție editorială se înscrie ca o contribuție meritorie la investigarea orizontului larg al uneia dintre marile mișcări ale lumii contemporane.

ROMULUS CĂPLESCU

Digitized by Google

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI VARIANTELE ACESTEIA

Printre asigurările facultative care se pot încheia de către o persoană este și **„asigurarea mixtă de viață".**

Această asigurare dă posibilitatea asiguratului să economisească, în mod planificat, o anumită sumă de bani, pe care o va primi la expirarea duratei asigurării. Totodată, o astfel de asigurare constituie un sprijin bănesc pentru cel care o contractează sau pentru familia sa, în cazurile de producere a unor evenimente neprevăzute și nedorite.

Pentru a răspunde unor cerințe ale populației, asigurarea mixtă de viață se practică și în alte variante, realizate prin extinderea protecției asupra unui număr mai mare de persoane, prin suplimentarea sumei asigurate în cazul survenirii unor anumite categorii de evenimente asigurate etc.

Asigurarea familială mixtă de viață dă posibilitatea cuprinderii în asigurare a tuturor membrilor de familie în vîrstă de la 5 la 65 de ani, oricare din aceștia putînd încasa suma asigurată, în funcție de evenimentul asigurat întîmplat.

Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente este o variantă la care suma asigurată, stabilită pentru urmările accidentelor, este majorată față de suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare.

Asigurările mixte de viață prezintă o serie de caracteristici comune, dintre care enumerăm:

- Sînt accesibile persoanelor în vîrstă de la 16 pînă la 65 de ani.
- Se pot contracta pe termene de la 5 la 15 ani.
- Primele de asigurare sînt diferențiate în funcție de vîrsta persoanei ce se asigură, de termenul pentru care se face asigurarea și de mărimea sumei asigurate.
- La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliță, sumele asigurate se primesc concomitent cu o indemnizație.
- Asigurările participă la tragerile de amortizare, acordîndu-se pentru fiecare combinație de litere ieșită la tragere 1 000 de lei din suma asigurată.
- Dacă asiguratul a suferit un accident de pe urma căruia s-a stabilit o invaliditate permanentă (fie imediat, fie în decurs de un an de la accident), primește suma asigurată înscrisă în poliță, în caz de invaliditate totală, sau o parte corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, în caz de invaliditate parțială. După primirea acestor sume, asigurarea continuă pentru suma înscrisă în poliță și pentru drepturile ce decurg din aceasta, sumele ulterioare acordîndu-se independent de cele pentru invaliditate permanentă.
- Asiguratul are posibilitatea de a modifica, pe durata asigurării, datele prevăzute în poliță referitoare la: beneficiar, cuantumul sumei, termenul de expirare, precum și de a opta pentru altă formă de asigurare, cu adaptarea, după caz, a primei de plată.
- Asigurarea se poate repune în vigoare prin plata dintr-o dată sau în rate a primelor de asigurare rămase neachitate, ori prin prelungirea termenului de expirare a asigurării, în situația în care, din diferite motive, plata primelor a fost întreruptă.

Pentru a beneficia neîntrerupt de foloasele ce le oferă asigurările mixte de viață este necesar ca primele să fie achitate la termenele stabilite.

Cei interesați mai pot contracta la ADAS și alte forme de asigurări de viață, cum ar fi:

- Asigurarea de economie și de invaliditate permanentă din accidente.
- Asigurarea cu termen fix.
- Asigurarea cu indemnizație pe timp limitat.
- Asigurarea viageră (cu primă unică sau cu plata primelor pe timp limitat).

*

Pentru orice informații în legătură cu asigurările vă puteți adresa sucursalelor ADAS, punctelor operative de lucru sau inspectorilor ADAS.

Digitized by Google

ERA SOCIALISTĂ

Nr. 19, 10 octombrie 1989

СОДЕРЖАНИЕ

Утверждение революционного духа во всей деятельности.

Народ — решающая сила всестороннего прогресса родины. *А. КОСМАЦКИ*

Неразрывное единство экономической и социальной политики. *И. НИКОЛА*

Непрерывное совершенствование системы организации, руководства и планирования социально-экономической деятельности (Обсуждение, II)

Воспитательная функция литературно-художественного творчества (Обсуждение)

Антинаучный характер тезисов о «дезидеологизации» международных отношений (Обсуждение)

Условие человека в западных обществах грубые социально-экономические неравенства. *Д.М. БЫРЛИБА*

SOMMAIRE

L'affirmation de l'esprit révolutionnaire dans toute l'activité
Le peuple — la force decisive du progrès multilatéral de la patrie. *A. COSMAȚCHI*

L'unité indissoluble entre la politique économique et la politique sociale. *I. NICOLA*

Le perfectionnement permanent du système d'organisation, direction et planification de l'activité économique et sociale (Débat, II)

La fonction éducative de la creation littéraire-artistique (Debat)

Le caractère non-scientifique des theses concernant la „desideologisation" des relations internationales (Débat)

La condition humaine dans les sociétés occidentales — flagrantes inequités sociale-économiques *D.M. BÂRLIBA*

Reînnoiți-vă abonamentele la

ERA SOCIALISTĂ

SUMMARY

Asserting of Revolutionary Spirit in all Activity
The People — Decisive Force of the Homeland's Manysided Progress. *A. COSMAȚCHI*

Indissoluble Unity between the Economic and Social Policies. *I. NICOLA*

Steadfast Improvement of the System of Socioeconomic Activity Organization, Management and Planning (Debate, II)

The Educational Function of Literary-Artistic Production (Debate)

Unscientifical Character of the Thesis of „de-ideologizing" International Relations (Debate)

Human Condition in Western Societies — Flagrant Socioeconomic Inequities. *D.M. BÂRLIBA*

SUMARIO

La afirmación del espiritu revolucionario en toda la actividad
El pueblo, fuerza decisiva del progreso multilateral de la patria. *A. COSMAȚCHI*

La unidad indisoluble entre la política económica y la política social. *I. NICOLA*

El continuo perfeccionamiento del sistema de organización, dirección y planificación de la actividad socioeconómica (Debate, II)

La función educativa de la creación literario-artistica (Debate)

El caracter noncientífico de las tesis sobre „la desideologización" de las relaciones internacionales (Debate)

La condición humana en las sociedades occidentales — flagrantes desigualdades socioeconómicas. *D.M. BÂRLIBA*

Adresa redacției: București, Piața Scînteii nr. 1.
Telefoanele centralei: 17 60 10, 17 60 20, 18 20 30.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — Sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64-66.

Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

INDEX 42 204
Administrația: Editura „Scînteia"

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

Digitized by Google

Rm.
1X
8
L8

ERA SOCIALISTĂ

Proletari din toate țările, uniți-vă !

Alderman Library
FEB 6 1990
Univ. of Virginia
Charlottesville, VA

REVISTĂ TEORETICĂ ŞI SOCIAL-POLITICĂ
A COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

EXPUNEREA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU

CU PRIVIRE LA PROBLEMELE SOCIALISMULUI, ALE ACTIVITĂȚII IDEOLOGICE, POLITICO-EDUCATIVE, DE DEZVOLTARE A CONȘTIINȚEI REVOLUȚIONARE, DE FORMARE A OMULUI NOU, CONSTRUCTOR CONȘTIENT AL SOCIALISMULUI ȘI COMUNISMULUI ÎN ROMÂNIA

ANUL LXIX, 30 OCTOMBRIE
20/1989

Digitized by Google

ERA SOCIALISTĂ

Nr. 20, 30 octombrie 1989

SUMAR

EXPUNEREA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU

„CU PRIVIRE LA PROBLEMELE SOCIALISMULUI, ALE ACTIVITĂŢII IDEOLOGICE, POLITICO-EDUCATIVE, DE DEZVOLTARE A CONŞTIINŢEI REVOLUŢIONARE, DE FORMARE A OMULUI NOU, CONSTRUCTOR CONŞTIENT AL SOCIALISMULUI ŞI COMUNISMULUI ÎN ROMÂNIA" 2

PROIECTUL PROGRAMULUI — DIRECTIVĂ ŞI TEZELE PENTRU CONGRESUL AL XIV-LEA AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN ÎN DEZBATEREA PARTIDULUI, A ÎNTREGULUI POPOR

CERCETAREA ŞTIINŢIFICĂ PROPRIE ÎN STRATEGIA PROGRESULUI MULTILATERAL AL PATRIEI — Niţă Dobrotă 16

„ECONOMIA DE PIAŢĂ" ŞI CERINŢELE LEGILOR OBIECTIVE ALE DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE — Gheorghiţa Dina, Alexandru Taşnadi 20

CALITATE ŞI EFICIENŢĂ ÎN ACTIVITATEA DE EDUCAŢIE MATERIALIST-ŞTIINŢIFICĂ ŞI UMANIST-REVOLUŢIONARĂ — Aculin Cazacu 24

PROMOVAREA FERMĂ A PRINCIPIILOR ETICII ŞI ECHITĂŢII SOCIALISTE — Teodor Vidam 27

PERFECŢIONAREA CONTINUĂ A SISTEMULUI DE ORGANIZARE, CONDUCERE ŞI PLANIFICARE A ACTIVITĂŢII ECONOMICO-SOCIALE
Statul în sistemul democraţiei muncitoreşti-revoluţionare: Cristian Ionescu — 30; Perfecţionarea organizării şi modernizarea producţiei: Dumitru Constantin — 32; Creşterea rolului organismelor colective de conducere: Nicolae Mihalache — 33; Autoconducerea teritorială în sistemul conducerii ştiinţifice a societăţii: Elisabeta Avram — 34

DEZVOLTAREA ARMONIOASĂ, MULTILATERALĂ A TUTUROR JUDEŢELOR ŞI LOCALITĂŢILOR ŢĂRII
Participanţi: Maria Lazăr, Stela Chioveanu, Constantin Vişan, Ioan Bălan, Aurelia Belu, Valerian Nedelcu, Nicolae Pătru, Gheorghe Răican. 36

COOPERAREA ÎNTRE STATE PE BAZA EGALITĂŢII DEPLINE ÎN DREPTURI — IMPERATIV FUNDAMENTAL AL CONTEMPORANEITĂŢII — Ion Diaconu 43

CRIZA DATORIILOR EXTERNE ŞI NECESITATEA SCHIMBĂRII RADICALE A SISTEMULUI BANCAR ŞI DE CREDIT INTERNAŢIONAL — Mariana Negruş 48

Cărţi şi semnificaţii

DREPTUL FUNDAMENTAL LA EDUCAŢIE — Dan Mihai Bârliba 51

DIMENSIUNI ALE FILOZOFIEI CONTEMPORANE — I. N. Roşca 51

Digitized by Google

PLENARA LĂRGITĂ A COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, în zilele de 24—25 octombrie s-au desfășurat lucrările Plenarei lărgite a Comitetului Central al Partidului Comunist Român.

Participanții la plenară au aprobat, în unanimitate, următoarea ordine de zi:

1. Cu privire la problemele socialismului, ale activității ideologice și politico-educative, de dezvoltare a conștiinței revoluționare, de formare a omului nou, constructor conștient al socialismului și comunismului în România.

2. Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea pentru asigurarea bunei aprovizionări a populației cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum pe anul 1990.

3. Raport cu privire la pregătirea Congresului al XIV-lea al partidului, organizarea și desfășurarea adunărilor și conferințelor pentru dări de seamă și alegeri în organizațiile de partid.

Întîmpinat cu cele mai alese sentimente de stimă și prețuire, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, a prezentat, de la tribuna plenarei, Expunerea **„Cu privire la problemele socialismului, ale activității ideologice, politico-educative, de dezvoltare a conștiinței revoluționare, de formare a omului nou, constructor conștient al socialismului și comunismului în România."**

Participanții la dezbateri au dat o înaltă apreciere Expunerii tovarășului Nicolae Ceaușescu. În unanimitate, atît cei care au luat cuvîntul la tribuna plenarei, cît și toți cei prezenți în sală au exprimat deplina aprobare față de tezele, ideile și orientările cuprinse în acest document de excepțională însemnătate, subliniind rolul determinant al secretarului general al partidului în elaborarea și fundamentarea strategiei dezvoltării socialiste a țării, în concordanță cu interesele și cerințele obiective ale societății românești, în apărarea valorilor ideologice, politice și morale ale socialismului, în aplicarea creatoare a adevărurilor generale ale socialismului științific la condițiile specifice ale României.

Evidențiind marile realizări obținute în perioada de după Congresul al IX-lea în edificarea unei Românii puternice, libere, independente și prospere, participanții au reafirmat unanima adeziune la propunerea privind realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, la marele forum al comuniștilor români din noiembrie anul acesta, în suprema funcție de secretar general al partidului, chezășia înfloririi necontenite a patriei, a înaintării ei ferme pe calea socialismului.

În cuvîntul lor, vorbitorii și-au manifestat deplina aprobare față de proiectul Programului-Directivă și Tezele pentru Congresul al XIV-lea al P.C.R., față de politica internă și externă a partidului și statului, ce corespunde întru totul năzuințelor și intereselor fundamentale ale națiunii noastre, politică promovată cu consecvență și strălucire de tovarășul Nicolae Ceaușescu și înfăptuită neabătut de întregul popor.

Plenara a hotărît, în unanimitate, ca Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu să fie adoptată ca program de muncă și acțiune revoluționară al partidului, al întregului popor, să stea la baza întregii activități de înfăptuire a cutezătoarelor obiective de dezvoltare economico-socială a României, de edificare a socialismului și comunismului pe pămîntul patriei.

Digitized by Google

EXPUNEREA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU

„CU PRIVIRE LA PROBLEMELE SOCIALISMULUI, ALE ACTIVITĂŢII IDEOLOGICE, POLITICO-EDUCATIVE, DE DEZVOLTARE A CONŞTIINŢEI REVOLUŢIONARE, DE FORMARE A OMULUI NOU, CONSTRUCTOR CONŞTIENT AL SOCIALISMULUI ŞI COMUNISMULUI ÎN ROMÂNIA"

Stimaţi tovarăşi,

Comitetul Politic Executiv al Comitetului Central al partidului consideră necesar ca actuala Plenară să dezbată problemele socialismului, ale activităţii ideologice, politico-educative, de dezvoltare a conştiinţei revoluţionare, de formare a omului nou, constructor conştient al socialismului şi comunismului în România. **(Aplauze puternice, îndelungate).**

Această dezbatere este necesară deoarece au trecut 45 de ani de la revoluţia de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă şi 41 de ani de la trecerea la edificarea socialismului în România.

Totodată, această dezbatere apare necesară ca rezultat al faptului că pe plan mondial au apărut diferite teze şi concepţii cu privire la făurirea socialismului şi la perspectivele luptei revoluţionare, ale dezvoltării generale a socialismului în lume.

Are loc, de asemenea, o intensificare a activităţii cercurilor reacţionare, antisocialiste şi anticomuniste, de amestec în treburile interne ale ţărilor socialiste, în scopul destabilizării situaţiei în aceste ţări şi slăbirii construcţiei socialiste.

În actualele împrejurări se impune ca o necesitate obiectivă analiza ştiinţifică a drumului parcurs în construcţia socialismului, a stadiului actual al socialismului în ţara noastră şi, pe baza concluziilor desprinse din practica şi realităţile sociale, să dăm răspunsuri teoretice, să înarmăm partidul, întregul popor cu o cunoaştere şi înţelegere justă a realităţilor economico-sociale, a legilor obiective, a principiilor socialismului ştiinţific, a concepţiei revoluţionare în general, privind căile de dezvoltare a patriei noastre, a întregii omeniri pe calea orînduirii fără clase, fără asupritori, de realizare a celei mai drepte orînduiri din lume — a socialismului şi comunismului. **(Aplauze puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceauşescu — eroism, România — comunism!").**

Am ajuns la concluzia că este necesar să facem această analiză înaintea Congresului al XIV-lea al partidului pentru a se putea înţelege mai bine problemele actuale ale dezvoltării economico-sociale, ale socialismului şi vieţii mondiale, astfel încît dezbaterile şi hotărîrile Congresului să dea o perspectivă ştiinţifică, revoluţionară cu privire la înfăptuirea neabătută a Programului partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi crearea condiţiilor trecerii la afirmarea în viaţă a principiilor comuniste, în patria noastră, în toate domeniile.

Stimaţi tovarăşi,

De la apariţia socialismului ştiinţific au trecut mai bine de 140 de ani. Făuritorii socialismului ştiinţific, Marx şi Engels, au supus unei analize critice dezvoltarea societăţii omeneşti şi, îndeosebi, a capitalismului, pe baza concepţiei revoluţionare despre lume şi viaţă — materialismul dialectic şi istoric.

Socialismul ştiinţific s-a dezvoltat, după cum este bine cunoscut, în luptă hotărîtă împotriva socialismului utopic, a concepţiilor burgheze şi mic burgheze despre socialism, a anarhismului, reformismului, lichidatorismului, a diferitelor concepţii idealiste şi pseudorevoluţionare.

Făurirea socialismului ştiinţific, a concepţiei unitare revoluţionare a proletariatului privind înţelegerea şi transformarea lumii pe cale revoluţionară a reprezentat victoria spiritului revoluţionar în mişcarea muncitorească şi a dat perspective luptei unite a clasei muncitoare, a proletariatului şi forţelor progresiste de pretutindeni pentru răsturnarea orînduirii capitaliste, bazate pe exploatare şi asuprire şi realizarea unei orînduiri noi, bazate pe egalitate şi echitate, în care oamenii muncii, popoarele să fie cu adevărat libere, independente şi stăpîne pe destinele lor. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Este necesar să subliniem permanent faptul că făuritorii socialismului ştiinţific nu au considerat niciodată teoria lor elaborată definitiv, o dată pentru totdeauna. După cum se ştie, ei au atras întotdeauna atenţia că au

Digitized by Google

pus numai bazele unei concepții revoluționare materialist-dialectice despre lume și viață, care trebuie să se dezvolte și să se îmbogățească continuu cu practica și teoria revoluționară, ca urmare a dezvoltării forțelor de producție, a științei, tehnicii și culturii, a cunoașterii umane în general.

În cei peste 140 de ani care au trecut de la apariția „Manifestului Partidului Comunist", omenirea a cunoscut profunde transformări revoluționare. Mișcarea muncitorească a trecut, de asemenea, prin mai multe etape de organizare și dezvoltare. De la Internaționala I-a comunistă, întemeiată de Marx și Engels, la Internaționala a II-a și apoi la Internaționala a III-a și pînă astăzi, mișcarea muncitorească, partidele clasei muncitoare au trecut prin diferite forme de organizare și, totodată, s-au dezvoltat diferite concepții cu privire la calea eliberării clasei muncitoare de asuprire și exploatare și asupra căilor realizării orînduirii sociale socialiste.

O analiză obiectivă, chiar foarte succintă, demonstrează cu puterea realității, a vieții — adevăratul judecător — că socialismul științific și-a dovedit pe deplin forța și invincibilitatea. Mișcarea muncitorească revoluționară, partidele clasei muncitoare au, după cum este bine cunoscut, concepții diferite privind înfăptuirea revoluției și construcției socialiste, dar, cu toate acestea, ele au avut și au un rol de importanță tot mai mare în viața națională și internațională în lupta pentru progres economic și social, pentru pace, pentru o lume mai dreaptă și mai bună.

Este un adevăr bine cunoscut și de netăgăduit că partidele comuniste, și în primul rînd Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, și-au asumat răspunderea istorică de a înfăptui revoluția proletară și de a trece la construirea societății socialiste.

Au trecut 72 de ani de la victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie și de la crearea primului stat al muncitorilor și țăranilor din lume, în care s-a construit societatea socialistă.

La sfîrșitul celui de-al doilea război mondial și în anii următori, pe calea Revoluției din Octombrie au trecut noi și noi popoare, printre care și poporul român, care a răsturnat pentru totdeauna orînduirea burghezo-moșierească și a ridicat pe pămîntul României edificiul luminos al societății socialiste. **(Aplauze și urale puternice, îndelungate; se scandează „Ceaușescu — P.C.R.!", „Ceaușescu și poporul!").**

Este bine cunoscut că, pe ansamblu, țările socialiste au obținut mari realizări în lichidarea înapoierii și făurirea cu succes a socialismului. Se poate afirma, fără teama de a greși, că socialismul și-a demonstrat forța și superioritatea, ca orînduirea socială cea mai dreaptă și umană din cîte a cunoscut omenirea pînă acum. **(Vii și puternice aplauze).**

În același timp, pe calea socialismului, în forme și faze diferite, au trecut și acționează noi state și popoare din cadrul țărilor în curs de dezvoltare.

De asemenea, în diferite țări capitaliste, partidele socialiste și social-democrate au realizat o serie de reforme sociale și au naționalizat unele sectoare importante ale economiei naționale. Dar trebuie să spunem deschis că toate aceste măsuri — foarte importante din punct de vedere economic și social — nu au dus la înlăturarea orînduirii nejuste și nedrepte.

Este un adevăr de necontestat că numai în țările socialiste au fost lichidate clasele exploatatoare, asuprirea omului de către om și s-au pus bazele trainice ale orînduirii noi, socialiste.

Analiza întregii dezvoltări istorice a omenirii, a mișcării muncitorești și a socialismului demonstrează cu putere marea forță a mișcării muncitorești-revoluționare, a partidelor muncitorești, precum și a mișcării sindicale și a socialismului în general, rolul important pe care acestea îl au în viața mondială, în lupta pentru progres economic și social, pentru libertate și independență, pentru pace în lume. **(Aplauze puternice, prelungite; se scandează „Ceaușescu — pace!").**

Se poate afirma că nu există, astăzi, problemă mai importantă în dezvoltarea omenirii în care mișcarea muncitorească, partidele clasei muncitoare, țările socialiste și popoarele care luptă pentru independență și libertate să nu aibă un rol tot mai însemnat.

Socialismul a devenit o uriașă forță mondială, care demonstrează că numai pe această cale popoarele pot să-și asigure dezvoltarea economico-socială, liberă și independentă, bunăstarea și fericirea. **(Urale și aplauze puternice; se scandează „Ceaușescu — eroism, România — comunism!").**

Tocmai în actualele împrejurări internaționale complexe este o necesitate vitală ca activitatea ideologică, teoretică și politico-educativă să pună cu putere în evidență forța socialismului științific revoluționar, să demonstreze științific că numai și numai socialismul reprezintă viitorul luminos, de bunăstare și fericire, de libertate și pace al întregii omeniri și să demonstreze că victoria socialismului, indiferent ce obstacole se ridică, este de neînlăturat, că, mai devreme sau mai tîrziu, popoarele vor păși pe calea socialismului. **(Urale și aplauze puternice; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R.!", „Ceaușescu, eroism — România, comunism!").**

Stimați tovarăși,

Analiza stadiului actual al socialismului în România prezentată pe larg în documentele pentru Congresul al XIV-lea al patidului demonstrează că, sub conducerea gloriosului nostru partid comunist, poporul român a obținut realizări remarcabile în întreaga dezvoltare economico-socială. Într-o perioadă istorică scurtă, țara noastră a parcurs mai multe etape istorice, de la orînduirea burghezo-moșierească, în care mai existau multe forme feudale, la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Dintr-o țară slab dezvoltată, agrar-industrială, România a devenit în anii construcției socialiste, și îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, un stat puternic industrial-agrar, cu o industrie modernă, dezvoltată pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, cu o agricultură socialistă în plin progres.

Activitatea ideologică, teoretică, politico-educativă trebuie să pună cu putere în evidență toate aceste mărețe transformări revoluționare și realizări obținute de poporul român pe calea socialismului, să tragă învățămintele și concluziile din întreaga activitate practică de pînă acum, subliniind cu putere învățămintele pentru viitor, înarmînd partidul, întregul popor cu o concepție revoluționară, de mare perspectivă, care să lumineze calea spre cele mai înalte piscuri — spre comunism! **(Aplauze puternice, prelungite; se scandează „Ceaușescu — P.C.R.!").**

Pentru a înțelege cît mai bine stadiul actual al dezvoltării societății socialiste românești este necesar să punem permanent în evidență întreaga dezvoltare a poporului român, să acordăm o atenție deosebită cunoașterii istoriei, a luptei poporului nostru pentru formarea sa, pentru formarea națiunii, a statului național unitar, a limbii și culturii române.

În activitatea ideologică, politico-educativă științele istorice trebuie să ocupe un loc mai important, pentru că numai prin înțelegerea științifică, pe baza adevărurilor istorice, a

Digitized by Google

trecutului și a luptei poporului nostru, vom înțelege mai bine cum s-a format, la ce nivel de dezvoltare a ajuns poporul nostru, ce a însemnat în istoria sa trecerea pe calea socialismului și făurirea cu succes a noii orînduiri, socialiste.

Întregul popor și îndeosebi tineretul trebuie să înțeleagă bine că, de peste 2000 de ani, înaintașii noștri, oamenii cei mai luminați, poporul însuși — adevăratul făuritor al istoriei — au dus lupte grele, cu mari sacrificii, dar au avut în vedere întotdeauna atît trecutul și prezentul, dar și viitorul poporului, al țării noastre și au făcut totul, și-au dat chiar viața, pentru asigurarea unui viitor luminos al națiunii noastre. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Este bine să se înțeleagă că cei mai înaintați oameni din rîndul poporului nostru, masele largi populare nu s-au gîndit niciodată, chiar în condiții foarte grele, să părăsească pămîntul unde s-au născut, unde au trăit strămoșii lor și unde trebuie să trăiască urmașii urmașilor noștri, întotdeauna. **(Aplauze și urale. Se scandează „Ceaușescu și poporul!", „Ceaușescu, România — stima noastră și mîndria!").**

Oamenii de știință, arheologii nu trebuie să caute urmele înaintașilor noștri, prin săpături, pe alte meleaguri, pe alte continente, deoarece înaintașii noștri, cu mult, cu mult înaintea primului stat centralizat, au locuit, s-au dezvoltat pe aceste meleaguri — și trebuie să subliniem cu putere aceasta și să respingem cu toată fermitatea tezele unor pretinși istorici care, în activitatea lor șovinistă, reacționară, încearcă să falsifice adevărul și realitatea, dăunînd atît popoarelor lor, cît și prieteniei și colaborării dintre popoare, prieteniei și colaborării internaționale. **(Aplauze și urale puternice; se scandează „Ceaușescu și poporul!").**

Subliniez toate acestea pentru că, în activitatea ideologică, teoretică, politico-educativă, de formare a omului nou, istoria, istoricii trebuie să aibă permanent un rol de importanță deosebită și să dea răspunsuri ferme care să servească cauza socialismului, cauza prieteniei și colaborării între națiuni și să respingă orice activitate contrarevoluționară, revizionistă, naționalistă de orice fel! **(Aplauze puternice și urale; se scandează îndelung „Ceaușescu, România — pacea și prietenia!").** Numai așa vom făuri buni constructori ai socialismului și comunismului în România, hotărîți să asigure dezvoltarea permanentă a națiunii noastre pe calea socialismului și comunismului, să-i asigure independența și suveranitatea! **(Urale și aplauze îndelungate; se scandează îndelung „Ceaușescu și poporul — România, viitorul!").**

Stimați tovarăși,

Analizînd stadiul actual al dezvoltării economico-sociale, al construcției socialiste, activitatea noastră ideologică și teoretică, politico-educativă trebuie să sublinieze cu putere marile realizări dobîndite în dezvoltarea generală a țării, creșterea puternică a producției industriale, agricole, a venitului național și ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a poporului.

Creșterea producției industriale față de 1945 de peste 135 ori, din care de 120 ori după Congresul al IX-lea al partidului, a producției agricole de peste 10 ori, din care de 6 ori după Congresul al IX-lea, iar a venitului național de peste 40 ori, din care de 33 ori după Congresul al IX-lea demonstrează cu puterea faptelor forța orînduirii socialiste, capacitatea creatoare a poporului nostru, care pentru prima dată a devenit cu adevărat liber și stăpîn pe deplin pe destinele sale și-și făurește viitorul așa cum dorește el. **(Urale și aplauze puternice; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R.!", „Ceaușescu și poporul!").**

După datele statistice internaționale, România se numără printre primele țări din lume cu asemenea ritmuri de dezvoltare, iar unele date așază România pe primul loc în ce privește dezvoltarea economico-socială după al doilea război mondial. La obținerea acestor măreți realizări, rolul determinant, revoluționar l-au avut forțele de producție, care au cunoscut o puternică dezvoltare și au asigurat progresul multilateral al țării noastre.

Trebuie să punem cu putere în evidență rolul revoluționar și determinant al forțelor de producție ca factor hotărîtor al dezvoltării economico-sociale și făuririi cu succes a societății socialiste. De altfel, trebuie să subliniem, în acest sens, că aceasta reprezintă o legitate general valabilă pentru dezvoltarea și progresul întregii societăți omenești.

Pornind de la aceasta, să analizăm cum au acționat partidul, statul nostru socialist în asigurarea înfăptuirii acestor obiective strategice în perioada de după 23 August 1944 pînă în prezent.

Este necesar să subliniem cu putere rolul important al fondului de dezvoltare și acumulare, alocarea unei părți importante din venitul național — de peste 30 la sută — în întreaga perioadă de după Congresul al IX-lea al partidului care a dus la creșterea puternică a mijloacelor de producție, a fondurilor fixe, a avuției naționale, realizarea marilor obiective industriale, agrare, sociale, culturale, asigurînd astfel ridicarea României pe înalte culmi de progres și civilizație socialistă.

Pornind de la aceste realități, să punem cu putere în evidență necesitatea de a continua — în conformitate cu cerințele legilor obiective de dezvoltare — repartizarea a circa 30 la sută din venitul național pentru fondul de dezvoltare și acumulare.

Este bine cunoscut că, în mai multe rînduri și la mai multe congrese ale partidului, după 1965, am subliniat faptul că, dacă nu vom asigura dezvoltarea forțelor de producție, repartizarea lor judicioasă pe teritoriu și alocarea unei părți însemnate din venitul național pentru dezvoltare, atunci vom condamna România la rămînere în urmă, la înapoiere, pentru o lungă perioadă de timp.

De ce a trebuit să subliniem continuu această problemă? Pentru că este cunoscut că au existat și la noi oameni, inclusiv în partid, care considerau că trebuie să nu mergem pe calea dezvoltării forțelor de producție, să micșorăm alocațiile pentru dezvoltare și să rămînem o țară, cum se spunea pe timpuri, „eminamente agricolă".

Este bine să reamintim permanent acest lucru pentru că, dacă în partid nu ar fi învins concepția revoluționară de dezvoltare a societății, România ar fi rămas o țară înapoiată, nivelul de trai ar fi fost scăzut. Trebuie subliniat că, tocmai datorită concepției revoluționare despre dezvoltarea forțelor de producție, despre acumulare și despre socialism, poporul nostru a ajuns la aceste înalte niveluri de dezvoltare economico-socială, de progres și bunăstare! **(Aplauze și urale puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R.!", „Ceaușescu reales, la al XIV-lea Congres!").** Trebuie să spunem cu toată tăria — pornind de la realități — că viața a demonstrat cu putere justețea politicii partidului nostru de dezvoltare puternică a industriei, a agriculturii, a forțelor de producție, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, că numai și numai pe această bază s-au putut obține marile realizări în dezvoltarea generală a țării.

De asemenea, acum, cînd în unele țări socialiste, se pune în discuție în-

Digitized by Google

însăși existența proprietății socialiste, de stat și cooperatiste, este necesar să evidențiem cu putere, în întreaga noastră activitate teoretică, politico-educativă, rolul determinant al proprietății socialiste, de stat și cooperatiste, în realizarea marilor progrese, în dezvoltarea generală a României și să subliniem cu toată tăria că făurirea cu succes a socialismului în patria noastră — dar, în general, în lume — nu se poate realiza decît pe baza dezvoltării tot mai puternice a proprietății întregului popor, de stat și cooperatiste, punînd la bază cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, în toate domeniile. **(Aplauze puternice, prelungite).** Totodată, este necesar să subliniem importanța deosebită a marii proprietăți, fără a diminua sau a neglija dezvoltarea micii producții industriale, dar trebuie să demonstrăm științific, teoretic, că numai și numai marea proprietate asigură dezvoltarea generală a societății noastre socialiste — ca, de altfel, a oricărei societăți — și trebuie să facem totul pentru asigurarea întăririi și dezvoltării continue a marii proprietăți socialiste.

Punînd în evidență uriașele realizări obținute de poporul român în construcția socialistă, este necesar să subliniem rolul istoric al Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român, care a pus capăt politicii de ploconire față de tot ceea ce este străin, șablonismului, conservatorismului, concepției „modelului unic" în construcția socialistă, copierii mecanice a ceea ce se face în alte țări și a redat partidului, poporului sentimentul demnității, al încrederii în forțele proprii, subliniind necesitatea aplicării neabătute a principiilor socialismului științific, a legilor obiective, corespunzător realităților din România. **(Vii aplauze).**

În întreaga perioadă de după Congresul al IX-lea am pornit de la faptul că socialismul se realizează în mod diferit de la o țară la alta, de la o etapă la alta și că revine fiecărui partid comunist, forțelor politice sociale din fiecare țară rolul de a înțelege bine principiile socialismului și legile obiective și de a le aplica în cele mai bune condiții la realitățile fiecărei țări.

În concordanță cu aceste principii, am acționat pentru perfecționarea continuă a formelor de conducere și de realizare a socialismului, pornind de la faptul că trebuie avut permanent în vedere că, o dată cu dezvoltarea științei, tehnicii, culturii, a cunoașterii generale, cu înaintarea pe calea socialismului, trebuie perfecționate mereu formele de organizare și înfăptuire a noii orînduiri sociale, că socialismul nu se realizează o dată pentru totdeauna, că numai perfecționarea sa continuă va asigura condițiile necesare ca el să se dezvolte în strînsă legătură cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, să răspundă în condiții tot mai bune cerințelor întregului popor — de progres, de bunăstare, de independență și suveranitate.

În acest spirit, am realizat noul mecanism economic, am perfecționat continuu principiile autoconducerii, autogestiunii și autofinanțării și — după cum știți — continuăm să le perfecționăm și să insistăm pentru aplicarea lor cît mai corectă în toate domeniile de activitate. Am avut permanent în vedere creșterea răspunderii oamenilor muncii — în calitate de proprietari și producători, de beneficiari — în conducerea tuturor sectoarelor de activitate, necesitatea ca fiecare unitate economico-socială să-și desfășoare activitatea pe principiile autoconducerii, autogestiunii, să asigure maximum de beneficii și rentabilitate în activitatea economico-socială.

Nu se poate vorbi de socialism fără o economie eficientă, de mare randament, fără o societate care să asigure creșterea mijloacelor de reproducție lărgită și de ridicare, totodată, a bunăstării generale a poporului. **(Aplauze și urale puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu și poporul!").**

După cum este bine cunoscut, am perfecționat formele de proprietate, dînd în răspunderea directă a oamenilor muncii fondurile de producție pentru a le administra și a asigura dezvoltarea lor.

Am găsit forme noi de cointeresare, atît în ce privește proprietatea — prin participarea la beneficii, precum și prin participarea la fondul de dezvoltare —, cît și prin perfecționarea sistemului de retribuție, pe baza principiilor socialiste „de la fiecare după capacitatea sa, fiecăruia după munca sa", pornind de asemenea de la principiul „nici muncă fără pîine, dar nici pîine fără muncă!". Am pornit totdeauna de la principiul că în societatea noastră socialistă nimeni nu trebuie să trăiască prin exploatarea muncii altuia, nimeni nu trebuie să trăiască fără a munci, că veniturile tuturor oamenilor muncii, ale tuturor cetățenilor trebuie să fie determinate numai de muncă, de activitatea pe care o depun într-un sector sau altul, de contribuția adusă la dezvoltarea generală a țării.

Se impune ca activitatea noastră ideologică, teoretică, politico-educativă să contribuie la perfecționarea întregului nostru sistem de conducere și retribuție, a înțelegerii că numai și numai pe baza principiilor de echitate și dreptate socială se pot asigura condiții bune, demne de viață, pentru toți cetățenii patriei noastre.

În ultimul timp se discută mult despre scopul producției în socialism și despre așa-zisa „economie de piață". Este necesar să punem cu putere în evidență că tot ce se realizează în patria noastră, în socialism are drept scop dezvoltarea generală a țării, progresul neîntrerupt al patriei, ridicarea continuă a nivelului de trai, material și spiritual, al poporului — scopul suprem al politicii partidului nostru comunist, esența societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm cu succes în România. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Este adevărat că răspunsul la întrebarea: ce reprezintă și ce trebuie să fie socialismul s-a dat de mult. Dar trebuie să subliniez, pentru a fi bine înțeles de întregul popor, de întregul nostru tineret, că socialismul reprezintă o orînduire cu totul și cu totul nouă față de vechile orînduiri și față de capitalism, în care inegalitățile și asuprirea — și socială și națională — constituie, de fapt, adevărata realitate, dintotdeauna și de astăzi. Trebuie să subliniem că nu se poate vorbi de socialism fără lichidarea exploatării, asupririi, inegalităților, a claselor exploatatoare, fără asigurarea unei adevărate dreptăți sociale și naționale, care să asigure deplina egalitate în drepturi pentru toți cetățenii patriei, condiții de afirmare a personalității umane, în strînsă legătură cu interesele generale ale întregii națiuni, de bunăstare, de independență și progres! **(Aplauze și urale puternice; se scandează „Ceaușescu și poporul — România, viitorul!").**

Trebuie să subliniem permanent că răsturnarea regimului burghezo-moșieresc, a vechii orînduiri în general și instaurarea puterii muncitorilor și țăranilor, trecerea la construcția socialismului înseamnă numai începutul edificării socialismului, nu și realizarea socialismului însuși, că făurirea societății socialiste este strîns legată de nivelul de dezvoltare a forțelor de producție din diferite țări. Fără nici o îndoială, în țările slab dezvoltate, cum a fost și România, realizarea socialismului în întreaga sa forță necesită o lungă perioadă de timp, necesită eforturi și abnegație din partea forțelor revoluționare, a întregii națiuni. Și vă reamintiți că nu a fost congres sau mo-

Digitized by Google

ment mai important unde să nu subliniez înțelegerea acestei necesități. Am parcurs un drum lung, ne-am urcat pe trepte înalte ale socialismului, dar mai avem încă un drum important de străbătut — și pentru aceasta trebuie unitate, eforturi, munca unită a întregii națiuni. Vom realiza socialismul și vom asigura poporului nostru o viață demnă, liberă, care să poată să rivalizeze cu oricare alte națiuni! Aceasta trebuie să fie hotărîrea partidului, a poporului nostru! Aceasta înseamnă lupta pentru socialism și comunism! **(Aplauze și urale puternice, îndelungate; se scandează îndelung „Ceaușescu — eroism, România — comunism!").**

Subliniez toate acestea pentru că, este cunoscut, în unele țări se spune că socialismul n-a dat rezultate prea bune și că trebuie să se caute altă cale a dezvoltării. De fapt, aceasta înseamnă o capitulare în fața greutăților, o neînțelegere, cel puțin, a ceea ce înseamnă socialism și în ce condiții se realizează el. Iată de ce apreciez că nici activitatea noastră ideologică, politică nu a acordat atenția necesară acestei probleme, considerînd că s-a înțeles o dată ce înseamnă socialism, că — dacă spunem socialism — toată lumea înțelege lucrurile. Nu este așa, tovarăși! Trebuie să discutăm și să lămurim continuu nu numai teoretic, dar și cum trebuie realizat socialismul, în ce condiții și cum să acționeze fiecare, în domeniul său de activitate, pentru a înfăptui societatea socialistă, în formele cele mai bune, superioare, avînd însă în vedere că întotdeauna vor mai fi lucruri de perfecționat și îmbunătățit, că nimic nu va fi niciodată perfect. Cînd vom ajunge la perfecțiune nu vom mai avea ce face și vom putea să ne odihnim, dar mai este mult pînă atunci — și probabil generația noastră și următoarele cîteva generații vor trebui încă să muncească serios pentru a înțelege și a dezvolta socialismul corespunzător cerințelor poporului nostru, dar și principiilor socialiste, pentru a asigura dezvoltarea generală a patriei noastre. Așa ne vom aduce contribuția și la afirmarea în lume a ideilor socialismului, a căilor de realizare a lui! **(Aplauze puternice, îndelungate).**

Este necesar să combatem cu toată fermitatea tezele așa-zisei „economii de piață", care înseamnă a lăsa la voia întîmplării dezvoltarea economiei naționale și asigurarea bunei aprovizionări a poporului cu tot ce este necesar pentru o viață demnă, înseamnă a da frîu liber speculanților, a deschide calea înrăutățirii nivelului de trai al poporului.

Trebuie să subliniem cu putere că, în întreaga dezvoltare economico-socială, trebuie să pornim de la interesele dezvoltării continue a patriei și ridicării nivelului de trai al poporului, să asigurăm dezvoltarea echilibrată — pe baza Planului unic al dezvoltării economico-sociale — a întregii economii și a întregii țări, inclusiv amplasarea judicioasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul patriei. Numai așa vom asigura dezvoltarea corespunzătoare a tuturor zonelor, a întregii țări, vom realiza ridicarea nivelului general de progres și civilizație, adevărata egalitate în drepturi pentru toți cetățenii!

Realitățile din unele țări socialiste, care trec spre „economia de piață" —, creșterea inflației și speculei, reducerea nivelului de trai al oamenilor muncii — demonstrează cu putere unde duce o asemenea orientare, pericolul pe care îl reprezintă aceasta pentru însăși dezvoltarea societății socialiste.

În multe țări socialiste are loc o dezbatere largă și se adoptă măsuri în problemele construcției socialiste. Se vorbește despre perfecționare, înnoire, restructurare și alte forme. Fără îndoială că preocupările în direcția găsirii celor mai bune căi de construcție socialistă reprezintă o necesitate și vor duce, în general, la dezvoltarea și mai puternică a socialismului.

Dar, în același timp, în unele țări se adoptă măsuri care slăbesc pozițiile sòcialismului și deschid calea restaurării, sub diferite forme, a capitalismului. Unii declară deschis că doresc să ia drept model diferite țări capitaliste. Este greu însă de înțeles că se poate dezvolta și perfecționa socialismul, luînd ca model orînduirea capitalistă împărțită în clase de asupritori și asupriți.

De altfel, nu întîmplător unele țări capitaliste declară că sînt gata să acorde ajutor sub diferite forme, inclusiv financiar, în vederea înfăptuirii măsurilor care au drept scop dezvoltarea diferitelor poziții capitaliste și, în același timp, prin mijloacele de informare în masă preamăresc măsurile de lichidare a orînduirii socialiste.

Se pare că ar fi bine să reamintim întrebarea pe care și-a pus-o socialistul Bebel în secolul trecut, în timpul lui Bismark: „Cu ce ai greșit, sărmane Bebel, că te laudă reacțiunea?".

Unii ar trebui să-și pună întrebarea nu numai cu ce au greșit, dar ce fel de socialism vor să realizeze, pe care îl preamăresc și vor să-l finanțeze cercurile imperialiste?

Nu se poate în nici un fel vorbi de dezvoltarea socialistă cînd se lichidează proprietatea poporului asupra mijloacelor de producție. Se poate pune problema perfecționării sistemului de proprietate, dar aceasta prin întărirea proprietății muncitorilor și țăranilor asupra mijloacelor de producție, și nu prin lichidarea și trecerea acestora în mîinile diferiților capitaliști, mai mari sau mai mici. Aceasta este valabil și pentru multe alte probleme ale dezvoltării socialiste!

Considerăm că, avînd în vedere problemele foarte importante ale dezvoltării socialiste, necesitatea unor concluzii generale care reies din drumul parcurs pînă acum, se impune organizarea unei consfătuiri largi a tuturor țărilor care construiesc socialismul sau se pronunță pentru calea spre socialism, pentru a dezbate și trage concluziile din experiența acumulată și a stabili cum să se acționeze în vederea perfecționării construcției socialiste, realizării noii orînduiri fără asupritori, fără exploatatori, în care oamenii muncii, popoarele să fie cu adevărat libere și stăpîne pe bogățiile naționale, să-și hotărască calea dezvoltării pe care o consideră cea mai bună.

Fără nici o îndoială, fiecare partid și fiecare popor va trebui să-și hotărască în mod independent calea dezvoltării, să aleagă cele mai bune forme pe care le consideră corespunzătoare condițiilor dintr-o țară sau alta. Dar aceasta nu vine în contradicție cu dezbaterea largă a problemelor actuale și de perspectivă ale făuririi societății socialiste, cu afirmarea puternică a necesității de a se găsi cele mai bune căi și forme de realizare în viață a principiilor socialismului științific, a unei societăți fără asupritori, în care oamenii să fie cu adevărat liberi și egali în drepturi, stăpîni pe destinele lor! **(Aplauze și urale puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu și poporul!").**

De asemenea, sîntem gata să participăm la o largă dezbatere privind problemele actuale ale socialismului și capitalismului, sub o formă acceptabilă pentru ambele părți, pentru a face o comparație între felul în care cele două orînduiri rezolvă problemele economico-sociale, se preocupă de asigurarea celor mai bune condiții de muncă și de viață, de felul în care sînt solutionate aceste probleme, în vederea ridicării bunăstării generale a popoarelor.

Menționăm aceasta deoarece con-

Digitized by Google

siderăm că este necesar ca în activitatea ideologică, teoretică, politico-educativă să asigurăm o temeinică studiere a realităților socialismului, dar și a realităților capitaliste și, pe această bază, să acționăm pentru a demonstra poporului nostru, popoarelor de pretutindeni superioritatea societății socialiste, a puterii oamenilor muncii care au lichidat asuprirea și inegalitățile și își realizează în mod liber și independent orînduirea fără clase, fără asupritori.

Activitatea noastră ideologică, teoretică, politico-educativă trebuie să pună cu putere în evidență, pe baza faptelor, a legilor obiective ale dezvoltării societății omenești, necesitatea întăririi rolului planului național unic de dezvoltare echilibrată a economiei, care presupune, în același timp, o participare largă a tuturor unităților economico-sociale și teritoriale la elaborarea planurilor, la înfăptuirea lor, în spiritul principiului autoconducerii.

Lichidarea unor fenomene de birocratism, de centralism excesiv nu trebuie să fie în nici un fel confundată cu renunțarea la conducerea economiei pe baza planului unic de dezvoltare, nu trebuie să ducă la deschiderea drumului pentru așa-zisa „piață liberă", pentru „socialismul de piață", care înseamnă, de fapt, libertatea pentru dezvoltarea diferitelor forme capitaliste.

În general, este necesar ca întreaga activitate teoretică, științifică, îndeosebi în domeniul științelor economice și sociale, să tragă concluziile din experiența practică a țării noastre, a altor țări socialiste, din experiența mondială și să elaboreze, într-o formă cît mai clară, orientările de perspectivă privind dezvoltarea și conducerea economiei naționale pe baza planului național unic — garanția înfăptuirii Programului partidului, a realizării cu succes a comunismului în România! **(Aplauze și urale puternice; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R.!", „Ceaușescu, eroism — România, comunism!").**

Stimați tovarăși,

După cum este bine cunoscut, Plenara Comitetului Central al partidului pe problemele ideologice, din 1982, a dat răspunsuri și orientări la o serie de probleme teoretice și practice cu privire la construcția socialismului, la democrația muncitorească, la stat, la rolul partidului.

În concordanță cu hotărîrile congreselor partidului, după Congresul al IX-lea și Plenara Comitetului Central al partidului pe probleme ideologice, au fost adoptate o serie de măsuri privind perfecționarea și funcționarea organelor de stat, a organismelor democrației muncitorești-revoluționare și crearea condițiilor necesare participării largi a clasei muncitoare, a țărănimii, intelectualității, a tuturor oamenilor muncii, a întregului popor la conducerea tuturor sectoarelor de activitate, la elaborarea politicii interne și externe a patriei noastre.

Se poate spune că Programul ideologic al partidului își păstrează pe deplin actualitatea, dar, fără îndoială, el va trebui îmbunătățit cu unele probleme și concluzii reieșite din activitatea ulterioară, precum și din perspectivele dezvoltării viitoare.

Acum, în unele țări socialiste — și, în general, pe plan mondial — au loc discuții și se formulează diferite teze care duc la negarea rolului statului, al partidului, a însești democrației muncitorești-revoluționare și la orientarea spre democrația de tip burghez.

Este bine cunoscut că discuțiile despre stat și democrație nu sînt noi. Discutînd despre stat, trebuie să avem în vedere că statul a apărut în anumite condiții istorice și activitatea lui se poate schimba și perfecționa în raport de dezvoltarea societății omenești, că statul nu poate fi privit decît în contextul existenței claselor antagoniste, pornind de la înțelegerea justă în mîinile căror clase se află puterea politică, deci și statul.

Nu se poate vorbi de un stat abstract, ci de statul capitalist al claselor exploatatoare, de statul socialist al muncitorilor și țăranilor — și fiecare din acestea are menirea să acționeze pentru a asigura interesele claselor pe care le reprezintă.

Fără a nega rolul și importanța democrației în societatea burgheză, nu se poate în nici un fel pune semnul egalității între democrația burgheză și democrația muncitorească-revoluționară. Nu se poate vorbi de egalitate între bogați și săraci, între asupritori și asupriți!

Pornind de la înțelegerea științifică, dialectică a statului și a rolului său în societate, trebuie să avem permanent în vedere că înfăptuirea revoluției sociale presupune și realizarea statului muncitoresc-țărănesc, în care puterea să aparțină celor ce muncesc și care să apere interesele maselor muncitoare, să nu admită exploatarea și asuprirea, inegalitățile sociale și naționale.

În aceste condiții, statul devine un instrument al făuririi socialismului, al bunăstării poporului, al apărării independenței și suveranității naționale.

În ce privește noțiunea de dictatură a proletariatului, trebuie spus că ea a fost greșit înțeleasă, denaturată. Instaurarea puterii muncitorești-țărănești — în alianță cu intelectualitatea, cu toate categoriile muncitoare — reprezintă cea mai înaltă, suprema formă de democrație, nu de dictatură, deoarece puterea politică este în mîinile poporului, care își făurește în mod conștient propriul său viitor liber, în socialism și comunism. Pornind de la aceasta, încă la plenara pe problemele ideologice, partidul nostru a hotărît să se considere greșită noțiunea și teza dictaturii proletariatului și să se renunțe cu desăvîrșire la ea. În același timp, am formulat teza statului democrației muncitorești-revoluționare, care corespunde pe deplin caracterului orînduirii noastre socialiste, construirii socialismului cu poporul și pentru popor.

Iată de ce este necesar să avem permanent în vedere perfecționarea activității statului, a organelor sale de conducere de către poporul însuși a întregii opere a construcției socialiste.

În același timp, trebuie să se aibă în vedere permanent — așa cum s-a subliniat totdeauna în documentele partidului nostru după Congresul al IX-lea — că la baza funcționării statului și organelor sale trebuie să se afle Constituția țării, legile care guvernează relațiile economice și sociale în toate domeniile, că întreaga activitate a statului trebuie să se desfășoare numai pe baza legilor elaborate de Marea Adunare Națională, cu consultarea largă a întregii națiuni. Aceasta constituie, de altfel, una din cerințele de importanță deosebită, fundamentală ale democrației muncitorești-revoluționare, ale puterii întregii națiuni! **(Aplauze puternice).**

Totodată, este necesar să se dezvolte puternic activitatea consiliilor populare județene, orășenești și comunale, ca organe ale autoconducerii administrativ-teritoriale, care poartă întreaga răspundere pentru buna organizare și desfășurare a activității din toate domeniile. Ele trebuie să-și desfășoare larg activitatea în strînsă legătură și cu consultarea permanentă a cetățenilor din fiecare localitate.

Întreaga activitate a organelor de stat — centrale și locale — trebuie să se desfășoare permanent în strînsă unitate și sub controlul nemijlocit al poporului!

În același timp, am realizat un larg sistem de organisme ale democrației muncitorești-revoluționare — consiliile oamenilor muncii, adunările generale, ca organe ale proprietarilor și producătorilor care poartă răspunde-

Digitized by Google

rea conducerii întregii activități economico-sociale —, organele județene și naționale ale democrației muncitorești-revoluționare, în care reprezentanții muncitorilor au o pondere de peste 30 la sută.

În dezvoltarea sistemului democrației muncitorești-revoluționare am pornit și pornim de la teza științifică a făuririi socialismului cu poporul și pentru popor, de la faptul că realizarea socialismului este opera întregului popor, care, devenit stăpîn pe destinele sale, își făurește în mod liber propriul său viitor. Și nici o democrație din lume nu poate fi mai înaltă decît democrația în care poporul însuși își hotărăște destinele sale! Aceasta constituie adevărata forță socialistă și comunistă a democrației! **(Aplauze și urale puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu și poporul!").**

În întreaga activitate ideologică, politico-educativă, trebuie să subliniem continuu superioritatea incontestabilă a democrației muncitorești-revoluționare socialiste față de orice democrație burgheză, pornind de la faptul că nu se poate vorbi de o adevărată democrație în condițiile asupririi și exploatării omului, că numai socialismul, care lichidează proprietatea capitalistă asupra mijloacelor de producție, exploatarea și asuprirea, poate asigura adevărata democrație, libertatea și participarea deplină a poporului la conducerea tuturor sectoarelor de activitate.

Trebuie să punem cu putere în evidență, în activitatea ideologică, teoretică, politico-educativă, superioritatea sistemului democrației muncitorești-revoluționare din patria noastră — unic în felul său —, necesitatea perfecționării continue a întregului cadru democratic, creșterea rolului maselor populare în întreaga viață economico-socială, îmbinarea armonioasă a activității organelor de stat cu organele democrației muncitorești, socialiste, realizînd un sistem unitar care să garanteze înfăptuirea neabătută a programelor de făurire a socialismului, de ridicare a nivelului de trai material și spiritual al poporului, de întărire necontenită a forței, a independenței și suveranității României! **(Aplauze puternice, prelungite).**

Stimați tovarăși,

Toate marile realizări obținute în dezvoltarea socialistă a patriei noastre demonstrează cu putere justețea politicii partidului, a rolului său conducător în toate domeniile de activitate.

Discuțiile care au loc în unele țări socialiste cu privire la diminuarea sau chiar renunțarea la rolul conducător al partidului nu pot decît să aducă mari daune unității clasei muncitoare, a întregului popor, însești construcției societății socialiste. Nu se poate vorbi în nici un fel de renunțarea la rolul conducător al partidului în organizarea și unirea eforturilor întregului popor în opera de dezvoltare economico-socială și în construcția socialismului.

Tezele despre partidul-stat sau statul-partid au drept scop să dezorienteze și să creeze confuzii în rîndul partidului și maselor populare.

În Programul ideologic al partidului am arătat cu toată claritatea că partidul nu-și propune și nu trebuie să-și propună în nici un fel să înlocuiască organele de stat, care au datoria să asigure buna organizare și desfășurare a întregii vieți economico-sociale în conformitate cu legile țării. Dar organele și organizațiile de partid, comuniștii care lucrează în diferite sectoare ale activității economico-sociale și de stat poartă întreaga răspundere pentru activitatea acestor organisme, pentru aplicarea fermă a legilor țării în toate domeniile. Partidul nu înlocuiește organele de stat și nu le poate înlocui, dar, în același timp, nu se poate sustrage și trebuie să poarte deplina răspundere pentru felul în care organele de stat și ale democrației muncitorești-revoluționare își îndeplinesc misiunea lor în societatea noastră socialistă.

Realizarea unității clasei muncitoare, și deci și a unui partid unic revoluționar, este rezultatul legic al dezvoltării luptei pentru socialism, o necesitate obiectivă a dezvoltării sociale.

Nu întîmplător cercurile reacționare imperialiste acționează împotriva unității clasei muncitoare, a mișcării muncitorești și, îndeosebi, împotriva partidelor comuniste, în numele așa-zisei libertăți de organizare și al pluralismului politic.

Făurirea cu succes a socialismului impune întărirea continuă a unității mișcării revoluționare, realizarea unui partid unic, cu o ideologie revoluționară, care să îndeplinească rolul de centru vital al întregii națiuni. Numai un asemenea partid va putea îndeplini rolul istoric de a conduce națiunea spre comunism, spre o lume în care poporul să fie pentru totdeauna liber și independent! **(Urale și aplauze puternice; se scandează „Ceaușescu — P.C.R.!", „Ceaușescu — eroism, România — comunism!").**

Pornind de la aceasta, este necesar să acordăm o atenție deosebită întăririi continue a partidului, perfecționării rolului său în toate domeniile, dezvoltării continue a democrației interne de partid, ca un factor de importanță hotărîtoare pentru întreaga dezvoltare a țării, pentru înfăptuirea democrației muncitorești-revoluționare în toate domeniile.

În întreaga activitate de partid trebuie să se aplice neabătut prevederile Statutului, să se dezvolte puternic critica și autocritica, atitudinea fermă, combativă față de lipsuri, recunoașterea deschisă a stărilor negative de lucruri și stabilirea măsurilor pentru înlăturarea acestora — ca o cerință obligatorie a mersului înainte.

Avem nevoie nu de o recunoaștere formală a lipsurilor, ci de dezvăluirea cauzelor reale care le generează și de stabilirea măsurilor pentru înlăturarea lor, pentru perfecționarea activității în toate domeniile. Critica și autocritica constituie o latură fundamentală a vieții de partid, a creșterii rolului conducător al partidului, a înnoirii continue și perfecționării societății noastre socialiste.

Este, de asemenea, necesar — repet — să asigurăm dezvoltarea continuă a democrației interne de partid, dezbaterea temeinică în organizațiile și organele de partid a problemelor economico-sociale, ale construcției socialiste, întărirea permanentă a legăturii cu masele de oameni ai muncii.

Trebuie să asigurăm ca toate hotărîrile de partid, toate legile statului nostru socialist să fie larg dezbătute în partid, în adunările generale, cu toți oamenii muncii, în cadrul organismelor democrației muncitorești-revoluționare, cu întregul popor — aceasta constituind o cerință a adevăratei democrații muncitorești-revoluționare, a participării întregului popor la conducerea tuturor sectoarelor de activitate, a construcției socialismului pentru popor și împreună cu poporul.

În acest cadru, aș dori să subliniez necesitatea întăririi continue a rolului clasei muncitoare, ca factor determinant al făuririi socialismului și comunismului. Activitatea ideologică, politico-educativă trebuie să demonstreze în mod științific, teoretic injustețea diferitelor teze cu privire la diminuarea rolului clasei muncitoare și pericolul acestora pentru construcția socialismului, inclusiv problema reducerii ponderii muncitorilor în unele partide comuniste și muncitorești, în conducerea diferitelor sectoare de activitate. Aceasta reprezintă, fără nici o îndoială, o subapreciere puternică a rolului clasei muncitoare în societatea socialistă, în societatea omenească de astăzi în

Digitized by Google

general. De altfel, se poate afirma că scăderea ponderii muncitorilor într-un partid sau altul și creșterea ponderii categoriilor mijlocii au creat și condiții sociale pentru slăbirea spiritului revoluționar, pentru apariția tendințelor reformiste, mic burgheze, care duc la slăbirea rolului partidului, punînd în pericol însăși construcția socialismului.

Trebuie să subliniem cu putere, în activitatea noastră ideologică, teoretică și să tragem concluzii practice privind întărirea rolului clasei muncitoare, clasa conducătoare a societății, importanța creșterii numărului membrilor de partid din rîndul muncitorilor, inclusiv în organele de conducere, pentru păstrarea caracterului revoluționar, combativ al partidului.

În general, este necesar să se sublinieze rolul clasei muncitoare în întreaga lume, al unității sale în lupta pentru progres economic și social, pentru libertate, dezarmare și pace. **(Aplauze puternice, prelungite).**

În același timp, trebuie să punem cu putere în evidență rolul crescînd al organizațiilor de masă și obștești, al sindicatelor, al organizațiilor de tineret, de femei, al celorlalte organizații obștești, care asigură participarea organizată a tuturor categoriilor de oameni ai muncii la conducerea democratică a diferitelor sectoare de activitate.

În mod deosebit, trebuie să subliniem importanța Organizației Democrației și Unității Socialiste, care cuprinde peste patru milioane de oameni ai muncii ce nu sînt membri ai partidului comunist și care participă, în acest cadru, la dezbaterea și adoptarea tuturor hotărîrilor, în strînsă unitate cu comuniștii, cu toate organele și organizațiile obștești. Trebuie să punem, de asemenea, cu putere în evidență importanța și rolul Frontului Democrației și Unității Socialiste, care unește toate forțele și categoriile sociale și asigură ca întregul popor, în deplină unitate, să participe la elaborarea programelor de dezvoltare economico-socială și să acționeze pentru realizarea lor.

Însăși ampla dezbatere a documentelor Congresului al XIV-lea în partid, cu întregul popor, constituie expresia largului democratism al societății noastre socialiste și, totodată, a deplinei unități a întregului popor, a faptului că hotărîrile ce vor fi adoptate de Congres privind dezvoltarea viitoare a patriei noastre reprezintă voința unanimă a întregii națiuni, de a merge ferm pe calea societății socialiste multilateral dezvoltate, spre visul de aur al întregii omeniri — spre comunism! **(Aplauze puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu, eroism — România, comunism!").**

Stimați tovarăși,

Pornind de la constatarea unei anumite rămîneri în urmă a activității ideologice, politico-educative, este necesar să intensificăm munca de ridicare a nivelului ideologic, a conștiinței revoluționare a partidului, a tuturor oamenilor muncii, să așezăm ferm la baza întregii activități concepția revoluționară despre lume și viață, principiile socialismului științific, să dezvoltăm puternic spiritul revoluționar, de răspundere față de interesele poporului, de cauza socialismului, de independența și suveranitatea țării.

În domeniul științelor sociale este necesar să se intensifice studiul noilor fenomene sociale pe baza concepției revoluționare, materialist-dialectice și istorice, să se generalizeze teoretic, pornind de la practică, de la realități experiența construcției socialismului, să se dea răspuns științific problemelor complexe determinate de marile transformări revoluționare din lume, de revoluția tehnico-științifică.

În primul rînd, este necesar să se reia tezele științifice despre socialism și să se dea răspuns de pe poziții revoluționare diferitelor teze după care socialismul n-ar mai corespunde noilor realități sau, în cel mai bun caz, ar trebui readaptat pentru a fi pe placul capitaliștilor.

Este necesar să se respingă toate aceste teze antisocialiste și să se dea răspuns ferm tuturor celor care acționează pentru lichidarea socialismului. Trebuie să se evidențieze în mod convingător că socialismul și-a demonstrat pe deplin superioritatea și reprezintă singura alternativă viabilă pentru înlăturarea orînduirii exploatatoare, pentru realizarea unei lumi a dreptății și echității sociale.

O atenție deosebită trebuie acordată cunoașterii și înțelegerii legilor obiective generale, aplicării lor la realitățile din diferite orînduiri sociale, din fiecare țară și etapă de dezvoltare. În acest cadru trebuie să se sublinieze unitatea dialectică dintre general și particular.

Este, totodată, necesar să se pună în evidență noile legi obiective ale socialismului, care trebuie bine înțelese și dezvoltate.

O atenție deosebită se impune a fi acordată înțelegerii juste a contradicțiilor în socialism, a necesității continue de soluționare la timp a acestora, pentru a nu se acumula și a deveni antagoniste.

Activitatea ideologică trebuie să pună cu putere în evidență dezvoltarea dialectică a societății socialiste, lupta permanentă dintre vechi și nou, necesitatea înlăturării la timp a vechiului care nu mai corespunde noilor realități și a promovării cu îndrăzneală a noului în toate domeniile de activitate — aceasta constituind o cerință vitală pentru dezvoltarea și înnoirea continuă a societății socialiste.

În general, este necesar ca științele sociale, activitatea ideologică, teoretică să aibă în vedere că socialismul științific trebuie permanent dezvoltat și îmbogățit pe baza practicii și experienței sociale, a noilor cuceriri ale științei și cunoașterii umane, în general.

Perfecționarea și înnoirea socialismului nu trebuie însă, în nici un fel, să deschidă calea pentru forme capitaliste, antisocialiste, ci să ducă la accentuarea laturilor esențiale ale socialismului revoluționar, la reafirmarea și mai puternică a principiilor de muncă și viață socialiste, a eticii și echității sociale.

Științele sociale trebuie să se angajeze cu toată răspunderea în dezvoltarea concepției revoluționare despre lume și viață.

O dată cu studierea problemelor actuale și generalizarea experienței înaintate trebuie să se acționeze pentru elaborarea de pe acum a căilor de trecere treptată la înfăptuirea principiilor comuniste de muncă și viață.

Este necesar să se elaboreze teoretic o concepție unitară, revoluționară, care să dea o perspectivă clară mersului înainte, să lumineze partidului și poporului calea înaintării neabătute spre înaltele piscuri ale civilizației comuniste. **(Aplauze și urale puternice, prelungite).**

Activitatea politico-educativă trebuie să ducă la înarmarea partidului, a tuturor oamenilor muncii cu cele mai înalte cunoștințe — științifice, profesionale și tehnice, culturale — din toate domeniile de activitate. Să acționăm pentru înfăptuirea obiectivelor stabilite în Programul-Directivă și în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului privind realizarea, în deceniul următor, a unui înalt nivel de pregătire a tineretului, a întregului popor, transformarea clasei muncitoare și țărănimii în clase cu un înalt nivel intelectual, de cultură, ridicarea nivelului de cunoștințe al întregului popor, pentru a deveni o puternică forță, cu o temeinică pregătire în toate domeniile de activi-

Digitized by Google

tate, cu înțelegerea deplină a schimbărilor care au loc în lume, a perspectivelor dezvoltării omenirii — aceasta constituind o cerință fundamentală a înaintării ferme a patriei noastre și ridicării ei pe noi culmi de progres și civilizație.

Este necesar să avem permanent în vedere că făurirea cu succes a socialismului și comunismului nu se poate asigura decît pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. De aceea, va trebui să punem în centrul întregii activități dezvoltarea și perfecționarea cercetării științifice în toate domeniile. Organizarea științifică și modernizarea producției, a întregii activități pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii reprezintă o necesitate obiectivă, o cerință legică a perfecționării continue a societății noastre socialiste.

În activitatea educativă de formare a conștiinței revoluționare a tineretului, un rol determinant revine învățămîntului, școlii de toate gradele. Începînd de la grădiniță și pînă la terminarea liceului de 12 ani, copiii, întregul tineret urmează 14 — 15 ani cursurile de învățămînt, apoi învățămîntul profesional, învățămîntul superior și diferite forme de recalificare și pregătire.

Pornind de la această realitate, este necesar să acționăm pentru perfecționarea activității învățămîntului de toate gradele, pentru creșterea rolului său educativ, de formare a tineretului în spiritul concepțiilor revoluționare despre lume și viață, ale patriotismului și dragostei de muncă, al luptei neîmpăcate pentru progres, pentru construcția socialismului, pentru a fi gata întotdeauna să apere patria, socialismul, independența țării! **(Aplauze puternice, prelungite).**

Să facem astfel încît învățămîntul de toate gradele să asigure însușirea de către întregul tineret a celor mai înaintate cunoștințe ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane în general, punînd la bază concepția revoluționară, materialist-dialectică și istorică!

Un rol important revine, de asemenea, învățămîntului social-politic, care trebuie să contribuie la cunoașterea temeinică a legilor dezvoltării omenirii, a legilor sociale, asigurînd un nivel înalt de conștiință revoluționară și patriotică întregului tineret al patriei noastre.

Este, de asemenea, necesar să se intensifice activitatea de răspîndire în rîndul maselor de oameni ai muncii, al întregului popor, a cunoștințelor științifice despre lume și viață, despre originea vieții pe pămînt, a perspectivelor existenței și dezvoltării vieții pe planeta noastră.

În întreaga activitate ideologică un rol important revine învățămîntului de partid pentru formarea cadrelor de partid pe baza celor mai înaintate concepții revoluționare de conducere a tuturor sectoarelor economico-sociale, pentru a imprima activiștilor de partid un înalt spirit de exigență revoluționară, combativitate și răspundere față de partid, față de popor, față de cauza socialismului și comunismului.

Învățămîntul de partid trebuie să asigure formarea de adevărați revoluționari de profesie, militanți activi pentru victoria socialismului și comunismului în patria noastră. Trebuie să avem în vedere că întotdeauna — și în prezent și în viitor — partidul, poporul nostru vor avea nevoie de adevărați revoluționari — și numai în aceste condiții vom asigura mersul ferm înainte! **(Aplauze puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R.!", „Ceaușescu și poporul!").**

În activitatea politico-educativă un rol important revine învățămîntului de partid și politic de masă, la care participă peste 12 milioane de oameni ai muncii. Este necesar să facem astfel încît învățămîntul politic de masă, universitățile serale și alte forme de învățămînt să asigure înarmarea tuturor oamenilor muncii cu cele mai noi cunoștințe din toate domeniile și, în primul rînd, din domeniul științelor sociale, cu o cunoaștere temeinică a legităților obiective și a căilor dezvoltării socialiste a omenirii, să contribuie în mod activ la formarea conștiinței revoluționare a tuturor oamenilor muncii, a întregului nostru popor.

Este, de asemenea, necesar să ridicăm mai puternic nivelul activității de creație literară, artistică. Avem nevoie de o literatură mai combativă, pătrunsă de un înalt spirit revoluționar patriotic, inspirată din realitățile patriei noastre. Fără nici o îndoială că avem multe realizări în aceste domenii, dar acum nu mi-am propus să mă refer la acestea, ci la ceea ce trebuie să facem, mai cu seamă, în viitor. Avem nevoie de o proză și de poezii combative, cu spirit revoluționar care să dinamizeze activitatea oamenilor muncii, a tineretului patriei noastre, de o muzică combativă, cu spirit patriotic și revoluționar, de filme mai bune, de un teatru mai bun.

Așa cum am subliniat la întîlnirea cu oamenii muncii din domeniul creației literar-artistice din luna mai 1965, sursa cea mai sigură de inspirație trebuie să fie poporul, realitățile societății noastre socialiste. Să nu se alerge după „ulcioare" străine, chiar dacă sînt poleite cu aur, ci să se bea apă din izvoarele limpezi ce izvorăsc din pămîntul strămoșesc, să se bea apa vie, dătătoare de viață, din glia română! **(Aplauze puternice).**

Întreaga activitate de creație literară trebuie să devină un puternic factor al ridicării conștiinței revoluționare, de dinamizare și ridicare a nivelului general de cultură al întregii națiuni.

Trebuie să pornim neabătut de la faptul că literatura, muzica, arta în general, activitatea cultural-artistică au o înaltă misiune socială în ridicarea nivelului general de cultură al poporului, în înfăptuirea programelor de dezvoltare economico-socială și construcție socialistă.

. Trebuie să combatem cu toată hotărîrea tezele vechi — dar care își mai fac loc, din păcate, și la noi — cu privire la așa-zisa „artă pentru artă". Este bine cunoscut că nu a existat, nu există și nu va exista niciodată artă de dragul artei. Arta a fost întotdeauna, este și va fi permanent un puternic factor al educației, al progresului, al ridicării conștiinței patriotice și revoluționare a poporului!

Cei care, într-o formă sau alta, declară că vor să facă așa-zisa artă pură, se sustrag, de fapt, de la misiunea progresistă a culturii și artei și, vrînd-nevrînd, se alătură forțelor ostile progresului și socialismului, acelora care folosesc și vor să mențină permanent literatura, arta ca un mijloc de întărire a pozițiilor lor dominante, a societății împărțite în clase, a asupririi și inegalității.

Întreaga activitate de creație și cultural-artistică trebuie să se angajeze ferm în activitatea de ridicare a nivelului de cultură, de cunoștințe generale al tineretului, al întregului popor, de formare a conștiinței revoluționare a constructorilor socialismului, cu o poziție fermă față de tot ce este străin progresului, patriotismului socialist, fericirii omului, independenței țării.

Numai așa arta noastră își va îndeplini misiunea istorică și, fără nici o îndoială că, — la fel ca și pînă acum — dar mai ferm și în condiții mai bune, arta noastră își va îndeplini misiunea în construcția socialismului și comunismului, împreună cu întregul popor! **(Aplauze puternice, prelungite).**

Este nevoie ca întreaga activitate cultural-artistică, Festivalul național „Cîntarea României" — care are un rol important în creația maselor

Digitized by Google

populare — să devină o forță tot mai puternică în participarea maselor la întreaga activitate cultural-artistică, aceasta reprezentînd garanția strînsei legături a artei și culturii cu poporul — adevăratul creator, de altfel, al limbii și literaturii, a tot ce este mai bun în acest domeniu, în România! **(Aplauze puternice, prelungite).**

Presa, radioteleviziunea, toate mijloacele de informare în masă trebuie să-și perfecționeze continuu activitatea și să aibă un rol mai important în buna informare și înțelegere de către întregul popor a problemelor complexe ale dezvoltării economico-sociale și politico-educative, a problemelor situației internaționale.

În întreaga activitate politico-educativă este necesar să se acorde o atenție deosebită combaterii fenomenelor negative care se manifestă sub diferite forme, inclusiv ca rezultat al influențelor ideologiei burgheze, al activității cercurilor reacționare, antisocialiste, din afară.

Trebuie să se adopte o poziție mai combativă, mai fermă față de diferite manifestări naționaliste, șoviniste, antisemite, subliniind cu putere justețea politicii naționale a partidului nostru — asigurarea deplinei egalități în drepturi pentru toți cetățenii patriei — faptul că, indiferent de naționalitate, toți cetățenii au aceleași drepturi și aceleași îndatoriri, că, în deplină unitate, trebuie să asigurăm înălțarea continuă a patriei noastre spre noi culmi de progres și civilizație. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Trebuie să demascăm permanent politica cercurilor reacționare din trecut, dar și din prezent, care au acționat și acționează pentru atițarea vrajbei naționale, pentru slăbirea unității oamenilor muncii în scopul de a-și promova interesele lor de dominație și asuprire.

În acest sens, este necesar să se dea o ripostă fermă hortiștilor și noilor hortiști care se aliază din nou cu foștii și noii naziști, acționînd pentru revizuirea granițelor și pentru o politică de învrăjbire a popoarelor.

Mai mult ca oricînd, este necesar ca, în activitatea politico-educativă, să sădim cu putere în rîndul poporului — și, îndeosebi, al tineretului — spiritul de dreptate și răspundere, sentimentul de apărare a proprietății socialiste, a socialismului și — repet — a independenței României! **(Urale și aplauze puternice; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R.!", „Ceaușescu și poporul!", „Ceaușescu — România, stima noastră și mîndria!").** Este, de asemenea, necesar să fim necruțători față de manifestările de necinste, de sustragere, de furt, care, oricum le-am privi, sînt forme ale activității antisocialiste, contrarevoluționare, străine spiritului socialismului și reprezintă, de fapt, rămășițe ale concepțiilor și practicilor proprii orînduirii burghezo-moșierești!

Să educăm întregul tineret, întregul popor în spiritul cinstei, al dragostei de muncă, al apărării neabătute a proprietății obștești, a întregii proprietăți, de a fi necruțători față de orice slăbește și jignește omul — constructor al societății socialiste!

Să educăm tineretul și poporul nostru în spiritul patriotismului revoluționar, al dragostei față de patrie, al hotărîrii neabătute ca în orice împrejurări să fie gata de a apăra cuceririle revoluționare și socialismul, de a face totul pentru înaintarea neabătută a patriei noastre spre cele mai înalte culmi de progres și civilizație! **(Aplauze puternice).**

Munca politico-educativă trebuie să pună cu putere în evidență superioritatea socialismului, ca unica orînduire care asigură deplina egalitate între toți cetățenii patriei, condiții de afirmare deplină a personalității umane, a umanismului revoluționar socialist, în care omul constituie factorul primordial al întregii activități.

Pornind de la documentele pentru Congresul al XIV-lea al partidului, activitatea politico-educativă trebuie să demonstreze cu putere perspectivele luminoase ale dezvoltării patriei noastre, ale înfăptuirii Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism.

Întreaga activitate politico-educativă să devină un factor mai activ, o puternică forță revoluționară care să lumineze calea întregului popor pentru înfăptuirea programelor de dezvoltare a patriei noastre, de ridicare a bunăstării materiale și spirituale, de înfăptuire a visului de aur — a comunismului pe pămîntul României! **(Urale și aplauze puternice, îndelungate; se scandează „Ceaușescu, eroism — România, comunism!").**

Stimați tovarăși,

Unitatea dialectică între politica internă și externă impune o analiză științifică a situației politice, economice și sociale mondiale, pentru a se putea înțelege cît mai bine evenimentele internaționale, direcțiile și perspectivele luptei pentru progres, pentru dezarmare, pace și colaborare între toate națiunile lumii.

Este bine cunoscut că în lume s-au produs și sînt în curs mari schimbări în dezvoltarea societății omenești, în raportul de forțe pe plan internațional. De aceea, se impune să avem permanent în vedere că se menține și chiar se accentuează contradicția fundamentală dintre socialism și capitalism.

În același timp, se dezvoltă tot mai puternic contradicția dintre țările în curs de dezvoltare și țările capitaliste dezvoltate, dintre bogați și săraci, care devine una dintre contradicțiile tot mai puternice care se manifestă în viața internațională de azi.

Se poate afirma, cu deplin temei, că aceste contradicții din lumea contemporană au un rol determinant în întreaga dezvoltare a societății omenești și că, fără înțelegerea lor în mod științific, nu se pot trage nici concluzii corespunzătoare pentru aprecierile asupra vieții mondiale și perspectivele dezvoltării societății omenești. Este adevărat că în ultimii ani s-au înregistrat anumiți pași — este drept, foarte mici — în direcția dezarmării și începerii de tratative între cele două grupări militare — N.A.T.O. și Tratatul de la Varșovia — și s-a trecut la soluționarea unor conflicte pe calea negocierilor. Dar trebuie să spunem deschis că toate acestea nu au determinat o schimbare radicală în viața internațională, nu au determinat o nouă gîndire și o nouă politică în soluționarea problemelor complexe ale vieții mondiale.

Avem obligația să spunem poporului nostru, și să spunem tuturor popoarelor adevărul, realitatea, faptul că situația internațională continuă să fie foarte complexă și gravă. Se continuă cursa înarmărilor — inclusiv a celor nucleare —, ceea ce duce la menținerea pericolului unui război mondial, care s-ar transforma inevitabil într-un război nuclear și ar duce la distrugerea omenirii, a însești vieții pe planeta noastră.

Se mențin, și chiar se accentuează, criza economică mondială și criza politică, socială, în lumea capitalistă. În deceniul al 8-lea s-a înrăutățit și mai mult situația economică a țărilor în curs de dezvoltare, s-au mărit decalajele între bogați și săraci.

În același timp, problemele economice, politice și sociale din țările capitaliste dezvoltate și manifestarea, în unele țări socialiste, a unor fenomene de criză economică și politică duc la accentuarea și mai mult a instabilității și a contradicțiilor.

Toate acestea au dus la apariția unor concluzii și înțelegeri diferite — dar trebuie spus, și greșite — asupra multor probleme internaționale. Se pare că unele cercuri conducatoare imperialiste au ajuns la concluzia

Digitized by Google

greşită şi consideră că pot folosi actuala situaţie internaţională pentru a putea schimba raportul de forţe mondial în favoarea lor, a politicii de dominaţie, de forţă şi dictat.

Ignorînd realităţile, aceste cercuri proclamă cu şi mai multă insistenţă atotputernicia capitalismului şi prezic, din nou, o apropiată dispariţie a socialismului. Exagerînd unele greşeli şi lipsuri din ţările socialiste, unele tendinţe lichidatoriste şi reformiste, de dreapta, din aceste ţări, precum şi din unele partide comuniste şi muncitoreşti, cercurile reacţionare imperialiste au trecut din nou la o ofensivă ideologică şi politică de defăimare şi subminare a socialismului, la o politică de amestec în treburile interne şi de destabilizare a ţărilor socialiste, recurgînd la toate mijloacele, preluate din arsenalul învechit şi ruginit al „războiului rece", de la dezinformarea opiniei publice, denigrarea socialismului, şantajul, diversiunea, represiunile economice şi politice, pînă la subvenţionarea financiară directă a unor grupări şi forţe antisocialiste, antinaţionale.

Trebuie să spunem deschis că acţiunile antisocialiste, anticomuniste şi cele împotriva ţărilor progresiste, a luptei pentru libertate şi independenţă naţională, pe care le desfăşoară cercurile imperialiste, sînt uşurate şi de anumite orientări şi tendinţe greşite în soluţionarea problemelor construcţiei socialiste şi altor probleme din unele ţări.

Este deci necesar să subliniem cu tărie că toată această politică a cercurilor imperialiste este sortită — şi de data aceasta, ca şi de atîtea ori în trecut — eşecului.

Ţările socialiste, popoarele care au edificat noua orînduire socială dispun de forţa necesară pentru a depăşi greutăţile apărute, iar socialismul se va afirma, fără îndoială, cu şi mai mare putere ca cea mai dreaptă şi mai umană orînduire socială de pînă acum. **(Aplauze şi urale puternice; se scandează „Ceauşescu şi poporul!").**

Acţiunea unită a forţelor progresiste, a ţărilor socialiste, a popoarelor care luptă pentru independenţă şi progres economico-social va duce, fără nici o îndoială, la răsturnarea planurilor imperialiste şi ale reacţiunii şi va deschide noi şi noi perspective înaintării tuturor popoarelor pe calea progresului, a independenţei, a bunăstării, a socialismului. **(Aplauze puternice, prelungite).** Nimic şi nimeni nu va putea opri lupta popoarelor pentru libertate şi independenţă, pentru o viaţă mai dreaptă şi mai bună, pentru o nouă orînduire socială!

Totodată, este necesar să subliniem însă că acţiunile antisocialiste, anticomuniste şi împotriva forţelor progresiste ale cercurilor imperialiste reprezintă un mare pericol pentru politica de destindere şi colaborare internaţională, pentru politica de dezarmare şi pace şi va duce, inevitabil, dacă va continua, la agravarea şi mai mult a situaţiei mondiale.

Iată de ce trebuie să facem totul pentru respingerea politicii antisocialiste, anticomuniste şi împotriva independenţei popoarelor! Iată de ce este necesar să se înţeleagă bine, de către cercurile conducătoare din ţările imperialiste, că această politică nu are nici o perspectivă şi este în contradicţie cu Carta Naţiunilor Unite, cu diferite reglementări şi norme internaţionale, cu politica de coexistenţă paşnică, de colaborare egală între naţiunile lumii. **(Aplauze vii şi puternice).**

Întreaga desfăşurare a evenimentelor internaţionale, realitatea, viaţa însăşi arată cît de greşită este teza dezideologizării relaţiilor internaţionale, precum şi teza după care lupta de clasă ar trebui să fie înlocuită. Se vorbeşte despre renunţarea la lupta de clasă şi la lupta dintre sistemele sociale diferite, ca o condiţie pentru supravieţuirea omenirii şi a evitării războiului. Ce are oare acest fel de abordare a problemelor cu concepţia revoluţionară materialist-dialectică şi istorică? Oare pentru a asigura pacea trebuie să se lichideze socialismul, trebuie să se renunţe la lupta de clasă? O asemenea abordare este, cu totul, nu numai antiştiinţifică, dar străină oricărei concepţii revoluţionare şi socialiste. Dacă m-aş referi numai la poporul nostru, este ştiut că niciodată nu s-a pus problema să îngenuncheze, ci, dimpotrivă, în cele mai grele timpuri a luat arma în mînă pentru a-şi apăra independenţa şi suveranitatea. De aceea şi poeţii noştri, în trecut, au cîntat pe eroii noştri şi au formulat în versuri nepieritoare hotărîrea de luptă a poporului. Cunoaşteţi versurile: „Murim mai bine-n luptă,/ Cu gloria deplină/. Decît să fim sclavi iarăşi/: În vechiu-ne pămînt". **(Aplauze şi urale puternice).**

Trebuie să spunem lucrurilor pe nume. Asemenea teze au drept scop demoralizarea, dezarmarea comuniştilor, a popoarelor, în lupta pentru socialism şi pentru pace. Oare aşa au gîndit făuritorii socialismului ştiinţific, conducătorii partidelor comuniste şi muncitoreşti, antifaşciştii care şi-au dat viaţa pentru înfrîngerea hitlerismului?! Cu o asemenea concepţie nu ar fi fost înfrînt hitlerismul — şi barbaria nazistă ar domina astăzi. Tocmai pentru că comuniştii, antifaşciştii, tot ceea ce a fost mai bun în lume s-au ridicat împotriva barbariei fasciste, cu preţul vieţii a putut fi înfrînt fascismul şi s-a asigurat libertatea popoarelor. Şi lichidarea pericolului de război nuclear, supravieţuirea omenirii nu se pot asigura decît prin intensificarea luptei împotriva politicii imperialiste, pentru dezarmare, pentru eliminarea armelor nucleare cu desăvîrşire. Şi aceasta nu se poate realiza decît prin lupta şi lupta unită a popoarelor! **(Aplauze şi urale puternice; se scandează „Ceauşescu — eroism, România — comunism!").**

Fără nici o îndoială, trebuie să înţelegem bine realitatea lumii de astăzi. În lume există două sisteme sociale diametral opuse. Această realitate va continua să existe încă multă vreme. Problema care se pune — şi şi-a găsit un răspuns — este aceea a convieţuirii paşnice între ţările cu orînduiri sociale diferite, bazate pe respectul independenţei şi suveranităţii, neamestecul în treburile interne şi respectarea dreptului fiecărei naţiuni de a-şi alege calea dezvoltării pe care o doreşte, fără nici un amestec din afară.

Este necesar să facem să se înţeleagă bine că numai pe această cale este posibil să se asigure colaborarea internaţională şi angajarea cu fermitate şi a unora, şi a altora pe calea dezarmării generale, a dezarmării nucleare, a realizării unei lumi fără arme şi războaie. Aceasta reprezintă calea supravieţuirii omenirii, a vieţii pe planeta noastră! **(Urale şi aplauze puternice, îndelungate; se scandează îndelung „Ceauşescu — pace!", „Ceauşescu — România, pacea şi prietenia!").**

Iată de ce tezele dezideologizării relaţiilor internaţionale şi renunţării la lupta de clasă sînt în totală contradicţie cu întreaga dezvoltare a omenirii de pînă acum, precum şi cu realităţile lumii contemporane, cu întreaga dezvoltare a luptei pentru socialism, progres şi pace în lume. **(Aplauze puternice, îndelungate).**

Nu dezideologizarea relaţiilor internaţionale, ci afirmarea cu fermitate a ideologiei progresiste şi socialiste reprezintă calea pentru o politică şi o gîndire nouă.

Lupta pentru dezarmare, pentru pace, dezvoltarea unei largi colaborări internaţionale între toate statele, fără deosebire de orînduire socială, presupun nu renunţarea la concepţiile socialismului, la ideologia clasei

Digitized by Google

muncitoare despre lume și viață, ci intensificarea activității politico-ideologice de ridicare a conștiinței maselor populare, a tuturor popoarelor despre necesitatea asigurării unei politici de dezarmare și de pace, ca o necesitate vitală pentru întreaga omenire! **(Aplauze puternice, îndelungate).**

Nici o altă teză, oricum s-ar numi ea, nu va putea înlocui lupta de clasă, ca factor determinant al dezvoltării societății omenești, ca lege obiectivă a progresului și mersului înainte al omenirii!

Soluționarea pe calea tratativelor a problemelor complexe ale vieții mondiale impune, ca o necesitate obiectivă, o politică fermă de apărare a socialismului, a libertății și independenței popoarelor, realizarea unor acorduri și înțelegeri corespunzătoare cu privire la dezarmare, la soluționarea diferitelor probleme din viața mondială.

Soluționarea pe calea tratativelor a unor conflicte și a altor probleme mondiale necesită, fără îndoială, spirit de înțelegere și unele concesii acceptabile, și de o parte, și de alta, o politică realistă care să țină seama de interesele fiecărei națiuni și să asigure independența fiecărui popor. Aceasta nu trebuie să ducă însă niciodată la concesii principiale care să pună în pericol socialismul, libertatea și independența popoarelor. Socialismul, progresul economico-social, libertatea și independența popoarelor nu sînt negociabile!

Este bine cunoscut că, de-a lungul istoriei îndelungate a dezvoltării societății omenești, popoarele nu au renunțat niciodată la independență și nu au capitulat în fața nici unei agresiuni, a nici unei forțe.

În ce privește poporul român, după cum este bine cunoscut, în întreaga sa istorie de peste 2000 de ani, a dus lupte necontenite și s-a format ca popor, ca națiune, ca stat numai ca rezultat al luptelor hotărîte, îndelungate.

Întreaga activitate teoretică, ideologică și politico-educativă trebuie să pună cu putere în evidență legile obiective ale dezvoltării omenirii, să sublinieze și să demonstreze științific faptul că lupta de clasă, lupta împotriva vechiului și pentru promovarea noului în toate domeniile, deci și în viața internațională, a constituit, constituie și va constitui factorul determinant al progresului societății omenești.

Întreaga activitate ideologică și teoretică trebuie să dea o perspectivă revoluționară clară poporului nostru, tuturor popoarelor, în lupta pentru soluționarea problemelor complexe ale vieții internaționale, să le inspire încrederea și fermitatea în lupta de apărare a socialismului, a dezvoltării economico-sociale, a independenței și libertății, de asigurare a păcii și realizare a unei lumi a deplinei egalități între toate națiunile lumii. **(Aplauze prelungite).**

Stimați tovarăși,

Lupta pentru libertate și independență, pentru socialism și progres reprezintă o parte inseparabilă a luptei pentru dezarmare, pentru pace și colaborare internațională. Este necesar să subliniem și să demonstrăm faptul că problema fundamentală a epocii noastre o reprezintă dezarmarea, și, în primul rînd, dezarmarea nucleară, eliminarea completă a armelor nucleare de pe planeta noastră.

Aceasta impune intensificarea luptei unite a tuturor popoarelor, participarea tuturor statelor la elaborarea acordurilor și măsurilor necesare pentru eliminarea armelor nucleare, pentru dezarmarea convențională și reducerea radicală a cheltuielilor militare.

Trebuie să se respingă cu toată hotărîrea teza agresivă cu privire la „descurajarea nucleară", care reprezintă, de fapt, teza șantajului nuclear de dominație și asuprire a altor popoare.

Promotorii politicii de descurajare nucleară sau a oricăror descurajări militare trebuie să înțeleagă bine că o asemenea politică este în contradicție cu realitățile lumii de astăzi și nu duce decît la menținerea și agravarea pericolului de război.

Este nevoie de o politică nouă, de renunțare la armele nucleare, la calea militară, de soluționare a problemelor dintre state numai pe calea tratativelor, de realizare a unei lumi fără arme, fără războaie.

Numai o asemenea cale poate duce la asigurarea existenței popoarelor, a însești vieții pe planeta noastră, și trebuie să facem totul pentru triumful rațiunii și realizarea acestei politici! **(Aplauze puternice, prelungite).**

O altă problemă de importanță deosebită a vieții internaționale actuale o reprezintă subdezvoltarea, accentuarea împărțirii lumii în bogați și săraci, necesitatea unor noi relații și a unei noi ordini politice și economice mondiale.

Activitatea ideologică, teoretică, politică, educativă trebuie să demonstreze cu putere faptul că popoarele nu vor putea suporta încă multă vreme actuala stare de lucruri, că este necesar să se pună capăt politicii neocolonialiste de dominație a monopolurilor și capitalului financiar internațional, să se realizeze o politică nouă, de egalitate și colaborare, de lichidare a subdezvoltării economico-sociale a tuturor națiunilor, și, în primul rînd, a țărilor în curs de dezvoltare. Aceasta este singura cale care poate să asigure stabilitatea economiei mondiale, să asigure progresul fiecărei națiuni, bunăstarea, independența și constituie o parte inseparabilă a luptei pentru pace în lume. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Stimați tovarăși,

Sînt multe probleme în viața internațională. Nu doresc acum să mă opresc pe larg asupra tuturor acestora. Consider necesar să subliniez însă că viața, realitățile demonstrează, cu putere, justețea politicii externe a partidului și statului nostru de colaborare cu toate națiunile lumii, fără deosebire de orînduire socială.

Este bine cunoscut că nu au existat probleme mai importante în viața internațională la care România socialistă să nu-și fi adus o contribuție activă la soluționarea lor, să nu fi participat, împreună cu alte state, la lupta pentru pace și colaborare internațională.

La baza tuturor relațiilor internaționale ale țării noastre am așezat permanent principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității, neamestecului în treburile interne, ale avantajului reciproc și respectarea dreptului fiecărei națiuni la dezvoltare liberă, independentă, așa cum o dorește, fără nici un amestec din afară.

Este necesar ca activitatea politico-educativă să pună cu putere în evidență justețea politicii noastre internaționale, să contribuie la înțelegerea cît mai bună a principiilor de relații dintre toate statele lumii.

Sîntem ferm hotărîți să dezvoltăm larg și în viitor relațiile cu toate țările socialiste, să acționăm pentru întărirea colaborării și solidarității lor, ca un factor de importanță hotărîtoare pentru dezvoltarea socialismului în fiecare țară, pentru afirmarea forței socialismului în lume, pentru triumful politicii de pace. Vom dezvolta, de asemenea, larg relațiile de colaborare cu toate țările în curs de dezvoltare, cu țările mici și mijlocii, cu țările nealiniate, ca un factor important al politicii de independență, de dezarmare și pace. În același timp,

Digitized by Google

vom acționa ca și pînă acum pentru extinderea relațiilor și cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii, în spiritul principiilor coexistenței pașnice.

Vom acționa cu și mai multă hotărîre pentru dezvoltarea relațiilor economice, tehnico-științifice, pentru participarea activă la diviziunea internațională a muncii, la schimbul de valori materiale și spirituale, considerînd că aceasta corespunde pe deplin intereselor poporului român, ale tuturor popoarelor lumii, de a-și asigura dezvoltarea economico-socială, bunăstarea, de a trăi în libertate, independență și pace.

Vom acționa cu toată hotărîrea pentru dezvoltarea și perfecționarea activității C.A.E.R. în vederea înfăptuirii acordurilor de colaborare economică, tehnico-științifică de lungă durată, pornind de la faptul că acestea trebuie să asigure dezvoltarea fiecărei țări socialiste, ridicarea nivelului lor economic, social.

Avînd în vedere unele probleme economice din țările socialiste, considerăm că este necesar să se organizeze o analiză specială a acestora în vederea stabilirii de comun acord a măsurilor pentru depășirea unor greutăți și dezvoltarea continuă a construcției socialiste.

Aș dori să subliniez în acest cadru faptul că perfecționarea activității C.A.E.R., a relațiilor economice dintre țările socialiste nu trebuie să ducă în nici un fel la crearea de organisme supranaționale, nu trebuie să diminueze în nici un fel rolul partidelor, statelor și popoarelor în realizarea dezvoltării lor economice și sociale.

Considerăm că în prezent, și pentru încă multă, multă vreme, calea unei colaborări largi economice, tehnico-științifice o reprezintă păstrarea și întărirea independenței fiecărei economii naționale, ca factor hotărîtor al progresului, al făuririi cu succes a societății socialiste, **(Aplauze puternice, prelungite).**

Stimați tovarăși,

În activitatea noastră internațională am acordat întotdeauna și acordăm o mare însemnătate dezvoltării colaborării între toate statele europene în spiritul documentelor de la Helsinki, la elaborarea cărora țara noastră și-a adus o contribuție activă. Considerăm că realizarea cooperării, securității și dezarmării în Europa trebuie să se bazeze pe respectarea neabătută a principiilor deplinei egalități, a respectării orînduirii sociale din fiecare țară.

Această colaborare trebuie să ducă nu la slăbirea unei țări sau alteia, ci la dezvoltarea și progresul fiecărei națiuni. Sîntem pentru o colaborare multilaterală în toate domeniile, care să deschidă perspectiva realizării unei Europe unite, a națiunilor libere și independente.

Activitatea noastră ideologică, teoretică trebuie să pună cu putere în evidență că, în epoca noastră și pentru o lungă perioadă de timp, păstrarea și întărirea independenței naționale a țărilor europene — ca, de altfel, a tuturor țărilor — reprezintă singura cale realistă pentru o largă colaborare, pentru progresul fiecărui popor.

Se pot da diferite formulări pentru realizarea unității europene. Ideea unei „case comune europene" poate să pară pentru unii atrăgătoare, dar trebuie să avem în vedere că este necesar să realizăm fiecare la el acasă „o casă cît mai bună", care să asigure condiții egale de muncă, de viață demnă pentru toți locuitorii „casei naționale" — și aceasta presupune construcția a încă milioane și milioane de apartamente și case în fiecare țară, pentru a realiza un ansamblu social în care oamenii să aibă cele mai bune condiții de viață și de locuit!

Iată de ce considerăm ca trebuie să pornim de la necesitatea conlucrării și apropierii popoarelor europene pe baza întăririi și dezvoltării fiecărui stat național, a fiecărui popor, ceea ce înseamnă nu izolare, ci o largă conlucrare.

În ce ne privește, sîntem gata să mergem la o largă colaborare, care însă, în orice condiții, să nu pună în pericol, sub nici o formă, independența țării sau să îngrădească în vreun fel dreptul poporului român de a-și hotărî singur calea dezvoltării, de a fi pe deplin stăpîn la el acasă. **(Urale și aplauze puternice, prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu și poporul!" „Ceaușescu, România — stima noastră și mîndria!").**

Vom acționa ferm pentru o largă colaborare în Balcani, pentru transformarea regiunii noastre într-o zonă fără arme nucleare și chimice, fără baze militare străine.

Sîntem pentru extinderea conlucrării și sîntem gata să realizăm cu vecinii noștri, cu toate țările din Balcani și chiar din bazinul dunărean o largă colaborare, sub toate formele, care să deschidă calea înlăturării treptate a tot felul de obstacole și să ducă la apropierea și dezvoltarea frăției și conlucrării între popoarele noastre.

Este necesar să punem cu putere în evidență, în întreaga activitate politico-educativă, justețea politicii partidului nostru privind necesitatea soluționării problemelor litigioase dintre state numai și numai pe calea tratativelor.

Să desfășurăm o largă activitate internațională pentru întărirea solidarității și colaborării dintre state în vederea dezvoltării economico-sociale independente, pentru apărarea independenței, pentru lichidarea deplină a oricăror forme ale politicii neocolonialiste, pentru respectarea neabătută a independenței fiecărui popor!

Avînd în vedere problemele complexe ale lumii contemporane, este necesar să crească și mai mult rolul țărilor mici și mijlocii, al țărilor în curs de dezvoltare și nealiniate în soluționarea tuturor problemelor mondiale.

Trebuie să subliniem cu putere că problemele complexe, inclusiv ale dezarmării nucleare, nu se pot soluționa numai de către două mari puteri sau de cîteva state, că ele pot fi rezolvate numai cu participarea activă a tuturor statelor și popoarelor.

Trebuie să nu se uite nici un moment învățămintele istoriei, care ne arată că toate concesiile făcute Germaniei hitleriste nu au îndepărtat pericolul de război, ci l-au grăbit, au dus pînă la urmă la cel de-al doilea război mondial.

Mai mult ca oricînd, este necesar să crească rolul Organizației Națiunilor Unite, al altor organisme internaționale în soluționarea problemelor complexe ale lumii contemporane, în asigurarea participării egale a tuturor statelor la rezolvarea problemelor care preocupă omenirea.

În ce o privește, România este ferm hotărîtă să-și aducă întreaga contribuție la perfecționarea și creșterea rolului Organizației Națiunilor Unite și al celorlalte organisme internaționale.

Deci, este necesar ca întreaga activitate politico-educativă să sublinieze cu putere că problemele complexe ale lumii contemporane impun mai mult ca oricînd întărirea solidarității și colaborării tuturor forțelor progresiste, realiste, ale tuturor popoarelor, care prin acțiunea lor unită pot să oprească cursul periculos al evenimentelor, să asigure triumful rațiunii, triumful politicii de dezarmare și eliminare a armelor nucleare, triumful păcii, al politicii de colaborare și realizare a unei lumi mai drepte și mai bune pe planeta noas-

Digitized by Google

tră, a deplinei egalități între toate națiunile lumii! **(Aplauze puternice, îndelungate).**

Stimați tovarăși,

După cum este bine cunoscut, partidul nostru a dezvoltat larg relațiile cu partidele comuniste și muncitorești, s-a pronunțat întotdeauna pentru întărirea solidarității acestora pe baza deplinei egalități în drepturi, a respectului independenței fiecărui partid și neamestecului în treburile interne.

Problemele complexe ale vieții internaționale, inclusiv făurirea cu succes a socialismului, impun întărirea și dezvoltarea colaborării, realizarea unei noi unități a partidelor comuniste și muncitorești.

Pentru aceasta trebuie să se pornească, fără îndoială, de la noile probleme care se pun în fața clasei muncitoare, a forțelor progresiste, antiimperialiste de pretutindeni.

După părerea partidului nostru, respectarea neabătută a independenței și dreptului fiecărui partid de a-și elabora linia politică generală, în strînsă concordanță cu realitățile și condițiile din fiecare țară, nu vine în contradicție, ci, dimpotrivă, impune ca o necesitate obiectivă o strînsă colaborare și solidaritate internațională.

În actualele împrejurări se impun cu atît mai mult întărirea schimbului de experiență, dezbaterea în comun a diferitelor probleme ale vieții contemporane, ale dezvoltării viitoare a societății omenești, ale căilor de făurire cu succes a socialismului, ale luptei pentru dezarmare și pace. Partidul Comunist Român este gata să participe la orice întîlnire teoretică pentru dezbaterea problemelor de interes comun, în scopul întăririi solidarității și colaborării.

Considerăm că situația actuală impune, cu atît mai mult, organizarea unor asemenea consfătuiri, întîlniri, inclusiv realizarea unei conferințe internaționale a partidelor comuniste și muncitorești. Aceasta răspunde în cel mai înalt grad actualelor împrejurări internaționale, mișcării comuniste, clasei muncitoare, luptei pentru socialism și pentru pace în lume **(Aplauze puternice, prelungite).**

Pronunțîndu-ne ferm împotriva oricărui amestec în treburile altor partide, pentru respectul dreptului fiecărui partid de a-și elabora strategia și politica sa, considerăm că avem obligația să întărim solidaritatea internațională și trebuie să manifestăm întreaga răspundere față de propriile noastre popoare, de viitorul lor liber și independent, față de cauza socialismului și să acționăm într-o strînsă solidaritate și colaborare pentru soluționarea democratică a tuturor problemelor complexe ale lumii de azi. **(Aplauze și urale prelungite; se scandează îndelung „Ceaușescu, România — pacea și prietenia!").**

De asemenea, ne pronunțăm ferm pentru dezvoltarea unei largi colaborări cu partidele socialiste și social-democrate. Existența unor deosebiri de păreri asupra problemelor ideologice, asupra căilor de realizare a socialismului și altor probleme nu trebuie în nici un fel să ducă la slăbirea colaborării dintre partidele comuniste și aceste partide. Dimpotrivă, considerăm că interesele popoarelor de a asigura eliberarea socială și națională, de a trăi în pace și colaborare impun o largă colaborare între partidele comuniste, socialiste și social-democrate, între toate forțele progresiste, ca o necesitate obiectivă a mersului înainte spre o lume mai dreaptă și mai bună.

Sîntem pentru o amplă colaborare și dezvoltăm larg relațiile cu mișcările de eliberare națională, cu mișcările progresiste și partidele de guvernămînt din țările care se pronunță pentru dezvoltarea pe calea progresului, a independenței economice și politice.

Dorim și sîntem pentru o largă colaborare cu toate partidele și forțele democratice în problemele comune privind progresul economico-social, independența popoarelor, asigurarea unei păci trainice pe planeta noastră.

Activitatea teoretică, politico-ideologică trebuie să pună cu putere în evidență marea importanță a solidarității și colaborării internaționale, să contribuie la educarea poporului nostru în spiritul prieteniei și solidarității cu popoarele țărilor socialiste, cu partidele comuniste și muncitorești, cu toate partidele și forțele care se pronunță pentru progres și doresc să contribuie la soluționarea problemelor complexe în interesul tuturor națiunilor, al colaborării și păcii internaționale.

Avem ferma convingere că stă în puterea partidelor comuniste și muncitorești, a celorlalte partide și forțe muncitorești, progresiste, de eliberare națională de a depăși diferite obstacole, de a-și întări conlucrarea și solidaritatea, de a avea un rol tot mai important în dezvoltarea societății omenești pe calea progresului, a libertății, independenței și păcii, de a da o perspectivă nouă — pentru sfîrșitul acestui mileniu și începutul mileniului trei — privind viitorul luminos al omenirii într-o lume fără arme și războaie, a independenței și libertății tuturor națiunilor lumii! **(Aplauze și urale puternice; se scandează îndelung „Ceaușescu, România — pacea și prietenia!", „Ceaușescu — eroism, România — comunism!").**

Stimați tovarăși,

Dezbaterea cu întregul popor și partid a documentelor pentru Congresul al XIV-lea a pus cu putere în evidență forța și unitatea partidului nostru, a întregii națiuni, voința sa fermă de a face totul pentru întîmpinarea Congresului cu cele mai bune rezultate în toate domeniile, de a asigura înaintarea fermă a patriei noastre spre noi culmi de progres și civilizație.

Dezbaterile din actuala plenară a problemelor ideologice, teoretice și muncii politico-educative, hotărîrile ce vor fi adoptate trebuie să stea la baza întregii activități și să fie larg dezbătute în partid, în toate organele și organizațiile democrației socialiste, cu întregul popor, în vederea ridicării continue a nivelului ideologic, politic, a creșterii conștiinței socialiste, a ridicării spiritului de răspundere și a combativității revoluționare în toate domeniile de activitate.

Am deplina convingere că Plenara Comitetului Central pe probleme ideologice, hotărîrile ce vor fi adoptate vor da un nou și puternic avînt activității creatoare de ridicare a nivelului general de cunoștințe, de conștiință revoluționară a întregii națiuni, că, în strînsă unitate, partidul nostru, împreună cu întregul popor, va acționa cu toată forța pentru a asigura înfăptuirea neabătută a programelor de dezvoltare economico-socială, de ridicare a patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație, de creștere continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului, de făurire a socialismului și comunismului, de întărire necontenită a independenței și suveranității României!

(Aplauze și urale puternice, prelungite. Se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R.!", „Ceaușescu și poporul!", „Ceaușescu, reales la al XIV-lea Congres!", „Ceaușescu, România — stima noastră și mîndria!". Toți cei prezenți în marea sală a Ateneului se ridică în picioare și, într-o atmosferă însuflețită, de puternică unitate, aclamă și ovaționează minute în șir pentru Partidul Comunist Român — forța politică conducătoare a întregii națiuni —, pentru secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU).

Digitized by Google

CONGRESUL AL XIV-LEA AL P.C.R.

La baza activității în toate ramurile economiei vor sta cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Aceasta presupune o concentrare și mai puternică a cercetării în domeniile fundamentale ale progresului, România devenind în deceniul următor o puternică forță a științei, învățământului și culturii.

Din Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român

Cercetarea științifică proprie în strategia progresului multilateral al patriei

Proiectul Programului-Directivă și Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român situează în centrul preocupărilor, ca obiectiv fundamental al cincinalului viitor, dezvoltarea intensivă a economiei naționale, înfăptuirea programelor de modernizare a producției, realizarea unei noi calități a muncii în toate domeniile de activitate, în concordanță cu cerințele noii revoluții tehnico-științifice — condiții esențiale pentru trecerea la cea de-a doua fază, superioară, a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării ferme a țării spre comunism.

Experiența arată că dezvoltarea de tip intensiv depinde de aplicarea fermă în producție și în întreaga viață economico-socială a celor mai avansate cuceriri ale noii revoluții științifico-tehnice. Pornind de la asemenea exigențe universale și ținînd seama de realitățile concret-istorice ale țării, Partidul Comunist Român, secretarul său general concep strategia dezvoltării economico-sociale a României în directă și strînsă corelație cu dezvoltarea științei, tehnologiei, învățământului și culturii naționale.

Documentele pentru Congresul al XIV-lea al partidului subliniază, în acest sens, că întreaga dezvoltare economico-socială a țării s-a înfăptuit și se înfăptuiește în condițiile afirmării tot mai puternice a științei, învățământului și culturii. Subliniind necesitatea preocupării permanente pentru dezvoltarea cercetării științifice, astfel încît România să devină, pînă la sfîrșitul deceniului viitor și începutul mileniului al treilea, o puternică forță a progresului tehnico-științific, cu un înalt nivel de dezvoltare în toate domeniile, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată că aceasta reprezintă o cerință legică pentru înfăptuirea Programului partidului. **„A rămîne în urmă, în domeniul cercetării științifice și tehnicii, al cunoașterii umane înseamnă a rămîne în urmă în construcția socialismului, în dezvoltarea generală a forțelor de producție, a întregii societăți. Or, societatea noastră socialistă creează cele mai bune condiții pentru realizarea rapidă a unui înalt nivel de cercetare științifică și tehnică, de ridicare a gradului general de cunoștințe pentru a asigura crearea unui popor cu o înaltă conștiință revoluționară, științifică, culturală".**

Înscriindu-se în larga dezbatere democratică a documentelor pentru Congresul al XIV-lea al partidului, recenta **Plenară a Consiliului Național al Științei și Învățământului, desfășurată sub președinția tovarășei Elena Ceaușescu, președintele Consiliului,** a analizat într-un spirit de înaltă răspundere patriotică, revoluționară activitatea pe care cei ce muncesc în aceste domenii de importanță hotărîtoare pentru progresul multilateral al țării, pentru construirea cu succes a societății socialiste și comuniste, o desfășoară în vederea îndeplinirii exemplare a sarcinilor ce le revin, a angajamentelor luate în cinstea marelui forum al comuniștilor români. Prin strălucita analiză întreprinsă cu privire la calitatea muncii desfășurate pe tărîmul cercetării științifice și introducerii tehnicii noi, al învățământului, prin sarcinile jalonate cu deosebită claritate și înaltă exigență revoluționară, prin prețioasele orientări și indicații formulate, **cuvîntarea tovarășei Elena Ceaușescu la Plenara Consiliului Național al Științei și Învățământului reprezintă, pentru toți cei ce lucrează pe tărîmul științei și învățământului, un program de acțiune limpede și ferm, un îndrumar de cea mai mare valoare teoretică și practică.**

Justețea strategiei Partidului Comunist Român de dezvoltare a științei ca puternică forță de producție a fost strălucit confirmată de întreaga evoluție a României în ultimele decenii, de realizările istorice obținute de poporul nostru în dezvoltarea economico-socială.

Cercetarea științifică românească datorează istoricului Congres al IX-lea deschiderea unor noi orizonturi, organizarea și desfășurarea acestei activități de prim ordin conform unei strategii consecvent revoluționare, originale, moderne. În deplin consens cu orientările înnoitoare ale Congresului — în elaborarea și promovarea cărora rolul hotărîtor revine tovarășului Nicolae Ceaușescu —, în deplină concordanță cu obiectivele construcției societății socialiste în țara noastră, partidul a mobilizat importante forțe

Digitized by Google

umane, materiale și financiare pentru dezvoltarea cercetării științifice proprii, a unor tehnologii adecvate condițiilor economiei românești, pentru introducerea progresului tehnic în toate ramurile economiei naționale. Cadrul organizatoric și de conducere al acestui domeniu de avangardă al activității economico-sociale a fost astfel conceput încît să asigure un înalt nivel de valorificare a importantelor resurse angajate, concentrarea și orientarea lor spre obiectivele prioritare ale dezvoltării economice, cercetarea științifică proprie și dezvoltarea tehnologică fiind chemate să obțină rezultate de performanță mondială.

În acest scop, cu precădere în ultimii 25 de ani, a fost organizată o largă rețea de institute și unități de cercetare, știința devenind cu adevărat o forță de producție și, totodată, un factor de prim ordin al progresului general al societății. Numărul unităților de cercetare a crescut în 1989 de aproape două ori față de 1965, iar al stațiunilor de cercetare și producție agricolă de 2,8 ori. În institutele și unitățile de cercetare lucrează, în prezent, de peste 4 ori mai mulți oameni ai muncii decît în anul 1965. Trebuie precizat, de asemenea, că unitățile economice alocă o parte din beneficiile lor pentru cercetarea științifică (realizată cu personal propriu de specialitate sau de cadrele didactice universitare) și pentru introducerea tehnicii noi. În condițiile concentrării forțelor de cercetare în unități puternice și ale legării strînse a acestora cu producția, precum și ale aplicării mecanismului economico-financiar bazat pe autogestiune și autofinanțare, se manifestă tendința de deplasare a surselor de finanțare spre fondurile proprii ale acestor unități.

Anii de după Congresul al IX-lea au constituit, totodată, o perioadă de profunde prefaceri organizatorice și structurale în activitatea științifică românească. Expresie a înaltei preocupări pentru dezvoltarea științei, a încrederii nestrămutate în capacitatea creatoare a poporului nostru, a înțelegerii rolului tot mai însemnat ce revine științei și tehnologiei în accelerarea progresului general al țării, Comitetul Național pentru Știință și Tehnologie, înființat în 1965 sub denumirea de Consiliul Național al Cercetării Științifice, a fost reorganizat ca organ de partid și de stat. Conducerea sa a fost încredințată tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al guvernului, președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, personalitate de seamă a vieții politice și științifice din țara noastră, om de știință de larg prestigiu internațional.

În acești ani s-au reorganizat unitățile de cercetare și inginerie tehnologică pe baza unor norme unitare de structură. S-a elaborat un statut al personalului din activitatea de cercetare și inginerie tehnologică. Prin organizarea institutelor centrale de cercetare și a academiilor de științe în principalele ramuri ale economiei naționale s-au pus bazele unei integrări cuprinzătoare a cercetării științifice și ingineriei tehnologice cu învățămîntul de specialitate și producția de ramură.

În ultimul sfert de secol, știința românească a fost integrată orientărilor, obiectivelor și cerințelor generale ale modernizării economiei, ale sporirii productivității muncii, ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor, contribuind tot mai eficient la transformările impuse de trecerea la tipul intensiv de reproducție socială. Afirmarea puternică a științelor tehnice, fizico-chimice, matematice, a științelor social-economice, a științei conducerii societății, în legătură indisolubilă cu programele prioritare și cu planurle naționale de dezvoltare economico-socială, a constituit și constituie o trăsătură esențială a strategiei partidului nostru de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în România.

Prioritățile dezvoltării intensive a industriei, agriculturii, ale sporirii eficienței investițiilor, ale participării active a României la circuitul economic mondial de valori au fost concretizate în programe speciale, avînd la bază cercetările proprii. Numeroase produse, procese și linii tehnologice sînt realizate, în prezent, într-o concepție proprie. Drept urmare, în ultimele cincinale s-au creat și dezvoltat, prin valorificarea potențialului tehnico-științific național, noi familii de motoare electrice speciale, mașini-unelte specializate, precum și locomotive electrice și Diesel electrice, echipamente pentru acționări în foraj, inclusiv platforme de foraj marin, troleibuze și vagoane de metrou, produse specializate ale mecanicii fine și opticii ș.a.

Cercetarea științifică proprie a contribuit și contribuie în mod hotărîtor la realizarea unor programe speciale prioritare de dezvoltare a țării, cum sînt: construcția centralelor electronucleare, producția electronică și electrotehnică, transporturile auto, aviatic și naval, producția de catalizatori de substanțe chimice pure și ultrapure, dezvoltarea biotehnologiilor și ingineriei genetice etc.

În condițiile noii revoluții tehnico-științifice, cînd știința a devenit un factor propulsor primordial al înnoirii economice, iar cercetarea științifică reprezintă domeniul în care se descoperă și se pun în slujba omului tainele naturii, legitățile dezvoltării social-economice, raportul dintre factorul material și cel uman al vieții sociale devine tot mai complex. În acest context, asigurarea dezvoltării pe baza efortului propriu presupune valorificarea integrală a forței de creație a poporului pe baza politicii de promovare a spiritului revoluționar, novator în activitatea și gîndirea oamenilor. În cadrul acestei strategii își găsește o vie reflectare concluzia fundamentată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, potrivit căreia este necesară ridicarea științei, învățămîntului, culturii românești la nivelul geniului creator al poporului nostru, ilustrat cu putere de-a lungul secolelor, precum și al condițiilor materiale și organizatorice create de societatea noastră socialistă.

Stabilind ca obiectiv strategic depășirea stadiului de țară în curs de dezvoltare și trecerea României în rîndul țărilor cu o economie mediu dezvoltată pînă la finele actualului cincinal, Congresul al XIII-lea al partidului a pus un accent deosebit pe afirmarea cercetării științifice și dezvoltării tehnologice ca factor hotărîtor al dezvoltării forțelor de producție, a industriei și agriculturii, a tuturor ramurilor economiei naționale, în realizarea unei noi calități a muncii și vieții întregului popor.

Ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor presupune îmbunătățirea caracteristicilor funcționale, constructive, de fiabilitate, precum și a celor economice — consumuri, productivitate, costuri, grad de valorificare a materiilor prime, eficiența la export a produselor. Cu alte cuvinte, acest proces implică realizarea de produse cu valoare de întrebuințare maximă în condițiile unor cheltuieli minime. Pe baza prevederilor Programului național privind ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor sînt aplicate măsuri de natură să conducă la intensificarea lucrărilor de reproiectare și modernizare a produselor din fabricația curentă, îmbunătățirea concepției celor în curs de asimilare și extinderea sortimentului fabricației prin asimilarea unor produse de înaltă tehnicitate. Prin ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor se asigură creșterea duratei și siguranței în funcționare, reducerea greutății produselor și a consumurilor pentru exploatare, întreținere și reparații. Este de la sine înțeles că toate aceste sarcini pot fi înfăptuite cu succes numai în condițiile angajării ferme atît a cercetătorilor din domeniul tehnic, cît și a celor din domeniul economico-social, conlucrarea mai bună dintre ingineri și economiști fiind o cerință de stringentă actualitate. În vederea înfăptuirii sarcinilor de plan, a obiectivelor diferitelor ramuri și domenii au fost adoptate programe speciale de dezvoltare intensivă, de organizare științifică și modernizare a industriei, agriculturii, a celorlalte ramuri ale economiei naționale. Începînd cu anul 1986 s-a desfășurat o intensă activitate pentru identificarea și aplicarea celor mai adecvate măsuri de modernizare a fluxurilor teh-

Digitized by Google

nologice de fabricație, de îmbunătățire a pregătirii tehnice a producției, de gospodărire mai judicioasă a materiilor prime și energiei, de ridicare a calificării forței de muncă.

La nivelul fiecărei unități economice, programele speciale de dezvoltare economică intensivă au fost corelate și concretizate în programele integrate de organizare științifică și modernizare a producției, a tehnologiilor de fabricație. Au fost concepute, pe temeiuri științifice, programe de acțiune, în care sînt evidențiați și corelați factorii extensivi cu cei intensivi de îmbunătățire a bazei tehnico-materiale a producției. În acest sens există programe speciale pentru domeniile minier, petrolier, al materialelor de construcții, chimiei, metalurgiei, pentru celelalte ramuri și sectoare care trebuie să contribuie la desfășurarea în condiții optime a activității unităților economice.

La baza înfăptuirii programelor de dezvoltare intensivă a întregii economii naționale, de perfecționare a organizării și modernizare a industriei, agriculturii, a celorlalte ramuri vor sta în continuare cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Așa cum se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al P.C.R., „aceasta presupune o concentrare și mai puternică a cercetării în domeniile fundamentale ale progresului, România devenind în deceniul următor o puternică forță a științei, învățămîntului și culturii. Pe baza programelor elaborate sub conducerea tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, cercetarea va fi orientată în direcția modernizării industriei, sporirii producțiilor agricole și zootehnice, dezvoltării tuturor domeniilor vieții economice și sociale".

În următorul cincinal, 1991—1995, potrivit orientărilor cuprinse în Programul-Directivă și în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului, cercetarea științifică trebuie să-și sporească aportul la înfăptuirea obiectivelor strategice privind dezvoltarea intensivă a economiei naționale și pregătirea cadrelor necesare, realizarea unei noi calități a muncii și vieții întregului popor. **„În acest scop** — așa cum arată tovarășa Elena Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara Consiliului Național al Științei și Învățămîntului din octombrie a.c. — **activitatea de cercetare și introducere a tehnicii noi va fi orientată în direcția transpunerii ferme în viață a programelor de organizare științifică și modernizare a producției — programe care privesc, de fapt, întreaga activitate economică și socială și de care depinde, în mod hotărîtor, realizarea în bune condiții a tuturor prevederilor de plan".**

Pornind de la realizările obținute în înfăptuirea sarcinilor ce revin cercetării științifice în cursul actualului cincinal, Proiectul Programului-Directivă cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1991—1995 și orientările de perspectivă pînă în anii 2000—2010 stabilește noi obiective prioritare privind sporirea contribuției cercetării științifice la: extinderea bazei proprii de materii prime și resurse energetice, descoperirea de noi rezerve prin amplificarea prospecțiunilor geologice, promovarea tehnologiilor de extracție care asigură randamente ridicate de valorificare a substanțelor utile din zăcăminte; descoperirea de noi surse de energie, folosirea mai eficientă a tuturor resurselor energetice și diminuarea consumului de hidrocarburi, utilizarea energiei nucleare, funcționarea optimă a sistemului electro-energetic național; promovarea unor tehnologii noi care să asigure reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie electrică, încadrarea în normele aprobate; elaborarea de materiale noi cu proprietăți superioare; chimizarea superioară a țițeiului, gazelor naturale, sării, biomasei, creșterea gradului de valorificare a tuturor resurselor; asimilarea a noi tipuri de mașini, utilaje și instalații tehnologice, bazate pe un grad avansat de tipizare a componentelor, cu parametri constructivi și funcționali la nivelul realizărilor de vîrf pe plan mondial.

Un factor hotărîtor al realizării creșterii economice intensive îl constituie sporirea productivității muncii, la înfăptuirea căreia cercetarea științifică trebuie să aducă, în continuare, o contribuție substanțială. Proiectul Programului-Directivă stabilește, în acest sens, ca pe seama productivității muncii să se obțină circa 90 la sută din sporul venitului național pe întregul cincinal 1991—1995.

Pentru înfăptuirea obiectivelor noii revoluții agrare, cercetarea științifică din domeniul agriculturii acordă și va acorda, în continuare, o atenție deosebită elaborării de soluții pentru ridicarea potențialului productiv al pămîntului, crearea de noi soiuri și hibrizi de cereale, plante tehnice, legume și fructe, cu mare randament în producție și conținut ridicat de substanțe utile, precum și pentru obținerea de populații, linii și hibrizi de animale de mare valoare zootehnică. Vor fi realizate noi acțiuni din programul național de amenajări funciare; suprafața irigată se va mări în 1995 la 6 milioane hectare, iar suprafețele pe care s-au efectuat lucrări de prevenire a eroziunii solului și excesului de umiditate vor ajunge la 3,7 milioane hectare. Se va folosi un sortiment diversificat de îngrășăminte organice și minerale, aplicate în doze optime, vor fi utilizate pe scară tot mai largă procedee moderne, îndeosebi biologice și agrotehnice, de combatere a bolilor și dăunătorilor. În vederea mecanizării complexe, pînă la sfîrșitul actualului cincinal, agricultura va dispune de tractoare și de o sistemă de mașini de mare randament, care vor avea capacitatea de a efectua simultan mai multe operații. În ce privește silvicultura, se vor elabora tehnologii pentru promovarea speciilor de mare valoare economică și ecologică, pentru amenajarea silvică a terenurilor degradate.

Concomitent cu intensificarea cercetărilor aplicative, vor fi dezvoltate cercetările fundamentale din domeniul științelor naturii și tehnice, urmînd să se asigure astfel rezerva de soluții pentru dezvoltarea în perspectivă a economiei și a întregii societăți, participarea mai activă a României la progresul cunoașterii universale. O deosebită atenție va fi acordată matematicii, fizicii, chimiei și biologiei, ca discipline de bază în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane. Se va pune accentul pe dezvoltarea cercetărilor interdisciplinare, corespunzător complexității deosebite a fenomenelor și proceselor abordate de știința modernă.

La rîndul său, cercetarea economică și social-politică trebuie să-și concentreze forțele în direcția soluționării problemelor legate de dezvoltarea economico-socială a patriei noastre în etapa actuală și viitoare. O deosebită atenție se impune a fi acordată elaborării de noi soluții pentru perfecționarea organizării muncii și producției, sporirea eficienței activității economice, aplicarea fermă a principiilor mecanismului economico-financiar. Este necesar, totodată, să fie intensificate cercetările privind procesele de bază ale edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism, precum și tendințele fundamentale ale evoluției lumii contemporane. **„Cercetarea noastră economică și social-politică** — subliniază tovarășa Elena Ceaușescu în cuvîntarea la recenta Plenară a Consiliului Național al Științei și Învățămîntului — **va trebui să-și aducă astfel o contribuție activă la promovarea fermă a principiilor fundamentale ale socialismului științific, a pozițiilor partidului nostru".**

O importanță deosebită are cercetarea științifico-tehnică în etapa actuală și în perspectivă pentru reducerea cheltuielilor materiale în toate ramurile și sectoarele de activitate. Aceasta constituie, în condițiile economiei noastre, o cerință stringentă, impusă de o serie de împrejurări, printre care: creșterea puternică a dimensiunilor producției și, în concordanță cu aceasta, a necesarului de materii prime, materiale, combustibil, energie, apă; caracterul limitat al resurselor naționale și dificultatea sporită a exploatării lor; condițiile în care ar putea fi importate acestea. Pornind de la asemenea considerente, Proiectul Programului-Direc-

Digitized by Google

tivă al Congresului al XIV-lea subliniază că reducerea consumurilor materiale și energetice, adîncirea proceselor de prelucrare industrială vor determina creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei electrice. În 1995, față de 1990, reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producție-marfă în industria republicană va fi de 140 lei.

Sporindu-și aportul la întreaga dezvoltare economico-socială a patriei, știința românească participă, în același timp, tot mai intens la schimbul internațional de valori în sfera cunoașterii, la marile teme care preocupă în prezent știința mondială. Instituțiile științifice și de învățămînt din România cooperează cu numeroase organisme internaționale și naționale — din țările socialiste, țările în curs de dezvoltare, din țările capitaliste dezvoltate — în elaborarea și realizarea unor programe de cercetare și în dezbaterea rezultatelor obținute în diferitele domenii ale științei.

România își va intensifica în continuare schimburile economice, cooperarea în producție, în știință și tehnică cu toate statele socialiste, acționînd cu toată fermitatea pentru înfăptuirea programelor convenite în cadrul C.A.E.R., în vederea unei mai bune specializări, a folosirii raționale a capacităților de producție, ridicării nivelului tehnic și calitativ al producției, satisfacerii în mai bune condiții a necesităților țărilor membre în ce privește energia, materiile prime, tehnologia modernă și echipamentele, toate acestea — așa cum se arată în Proiectul Programului-Directivă — „în scopul dezvoltării mai puternice a tuturor statelor membre, al asigurării unei egalizări relative a nivelului economic al acestora, al întăririi independenței lor economice și tehnico-științifice". Țara noastră participă activ la înfăptuirea Programului complex al progresului tehnico-științific al țărilor membre ale C.A.E.R., pînă în anul 2000, fiind hotărîtă să facă totul pentru realizarea obligațiilor asumate, în vederea dezvoltării puternice a științei și tehnicii, a tehnologiilor de vîrf.

În ansamblul relațiilor sale multiple cu țările în curs de dezvoltare de pe toate continentele, România va acorda, și în viitor, o mare atenție dezvoltării cooperării tehnico-științifice cu aceste țări, realizării în comun a unor obiective care să contribuie la progresul economico-social al țărilor noastre. Cadrele de specialitate pregătite în instituțiile de învățămînt superior românești își aduc contribuții majore la dezvoltarea economică independentă a țărilor în curs de dezvoltare, la crearea potențialelor tehnico-științifice din aceste țări.

În același timp, România va extinde în continuare relațiile economice și tehnico-științifice cu țările capitaliste dezvoltate; în spiritul principiilor coexistenței pașnice, la baza tuturor relațiilor sale externe țara noastră situînd în mod ferm principiile deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc.

România va milita în mod consecvent și în viitor pentru instaurarea unei noi ordini economice mondiale care să permită lărgirea schimburilor pe baze echitabile, accesul fără restricție la știința și tehnologiile moderne, participarea activă și în condiții de avantaj reciproc a tuturor țărilor la circuitul economic mondial.

Întregul program de dezvoltare economico-socială formulat în documentele pentru Congresul al XIV-lea are drept finalitate majoră asigurarea mijloacelor necesare înfăptuirii scopului fundamental al socialismului — creșterea în continuare a bunăstării materiale și spirituale a poporului.

Realizarea obiectivului strategic al dezvoltării economico-sociale a țării în viitorul cincinal și în perspectivă este condiționată în mod hotărîtor de creșterea considerabilă a rolului științei românești, de valorificarea integrală a potențialului creativ tehnico-științific și tehnologic de care dispune economia națională. Cel mai sintetic și mai concludent indicator calitativ, respectiv normativ de eficiență al cincinalului 1991—1995 îl constituie creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei electrice cu 20—25 la sută, în anul 1995 comparativ cu 1990.

Desigur, obținerea în decursul unui cincinal a unei producții industriale cu 25 la sută mai mare prin folosirea uneia și aceleiași cantități de materie primă și de energie electrică va fi posibilă numai pe baza sporirii puternice a rolului cercetării științifice fundamentale și aplicative. O deosebită importanță în acest sens au cunoașterea și stăpînirea tehnologiilor avansate de către specialiști, perfecționarea mașinilor și utilajelor necesare introducerii noilor tehnologii, asimilarea de noi produse, superioare din punct de vedere tehnic și calitativ. Pentru aceasta este necesar ca știința să-și manifeste în permanență, tot mai activ, vocația sa transformatoare, atașamentul ei față de nou, omul de știință trebuind să fie, prin definiție, un adevărat revoluționar.

Știința este chemată totodată să contribuie în mai mare măsură la asigurarea industriei și agriculturii cu tehnologii superioare, care să permită captarea și reciclarea productivă a gazelor evacuate, apelor reziduale, a tuturor subproduselor tehnologice, înfăptuirea fermă a politicii partidului și statului cu privire la apărarea și păstrarea nealterată a mediului înconjurător.

În consens cu exigențele revoluției tehnico-științifice actuale, începînd din anul 1990, întregul tineret al patriei va urma școala de 12 ani. Învățămîntul superior va fi perfecționat și modernizat în raport cu cerințele dezvoltării intensive a economiei naționale. Ridicarea nivelului teoretico-științific al predării, ca și asigurarea unui caracter practic-aplicativ întregului învățămînt reprezintă coordonate esențiale ale politicii partidului nostru în acest domeniu de avangardă. „Se impune — arată Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al P.C.R. — ca întregul învățămînt să se desfășoare pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane în general, a concepției revoluționare despre lume și viață — materialismul dialectic și istoric. Este necesar să se acorde o mai mare atenție însușirii științelor sociale, economice și de conducere, pentru ca tinerii absolvenți, îndeosebi specialiștii să-și poată desfășura în bune condiții activitatea, pe baza principiilor și cerințelor mecanismului nostru economico-financiar".

Transformarea țării noastre, în perioada următoare, într-o puternică forță a progresului tehnico-științific, cu un învățămînt modern și eficient reprezintă garanția asigurării mersului înainte al societății socialiste și a creării condițiilor pentru trecerea României la comunism, constituie o cerință legică a înfăptuirii Programului partidului. În acest scop, așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, se impune **„intensificarea în continuare a activității de cercetare, concentrarea forțelor pe problemele cele mai importante ale dezvoltării economico-sociale, dar și pe probleme fundamentale, de perspectivă. Și în acest domeniu avem realizări importante; avem o puternică forță științifică, care s-a dovedit capabilă să soluționeze cele mai complexe probleme — și trebuie să facem în așa fel încît, în activitatea din acești ani și în perspectivă, știința românească să-și aducă o contribuție de seamă la întreaga dezvoltare a patriei noastre, să ocupe un loc important în dezvoltarea științei mondiale, în progresul general al omenirii".**

Abnegația cu care întregul popor acționează pentru transpunerea în viață a Programului partidului — ce corespunde pe deplin intereselor și năzuințelor sale vitale — constituie cea mai convingătoare mărturie a justeței politicii generale a partidului nostru, în cadrul căreia cercetarea, învățămîntul și cultura ocupă un loc central, a realismului obiectivelor sale fundamentale, a uriașei forțe transformatoare a socialismului înfăptuit cu poporul și pentru popor.

NIȚĂ DOBROTĂ

Digitized by Google

Nu există loc pentru o așa-zisă „piață liberă". Aceasta nu înseamnă a merge înainte, înseamnă a merge înapoi, spre capitalism și nu trebuie, în nici un fel, să admitem acest lucru.

NICOLAE CEAUȘESCU

Din Cuvîntarea la Consfătuirea de lucru pe probleme economice de la C.C. al P.C.R. din 5 octombrie 1989

„Economia de piață" și cerințele legilor obiective ale dezvoltării economico-sociale

Edificarea și perfecționarea societății socialiste impun în mod necesar cunoașterea și aplicarea fermă în viață a cerințelor legilor obiective ale dezvoltării economico-sociale, promovarea consecventă a principiilor fundamentale ale socialismului, potrivit condițiilor concrete din fiecare țară. Așa cum se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, „procesul de înlăturare a unor lipsuri și greșeli, de perfecționare a construcției socialiste este necesar să se realizeze de pe poziții consecvent revoluționare, pe baza principiilor socialismului științific... Perfecționarea socialismului nu înseamnă întoarcerea la forme vechi, perimate, la capitalism, ci înaintarea spre forme noi, superioare de proprietate, muncă și conviețuire socialistă, de etică și echitate".

Viața, experiența istorică au infirmat și infirmă concepțiile care consideră că progresul, perfecționarea sistemelor, mecanismelor de organizare și conducere a economiei naționale în socialism s-ar putea înfăptui, chipurile, prin preluarea sau „revitalizarea" unor forme, legități, instrumente caracteristice sistemului capitalist, printre care „economia de piață", „piața liberă" ș.a. Așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„în nici un fel nu se poate vorbi de perfecționarea socialistă privind înapoi, vorbind de așa-zisul «socialism de piață», de «libera concurență»"**.

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, concepție puternic reafirmată în documentele pentru Congresul al XIV-lea, perfecționarea organizării și conducerii economiei naționale, a dezvoltării societății socialiste, în ansamblu, nu poate fi realizată prin recurgerea la mecanismele reglării spontane, la virtuțile „pieței libere", la așa-zisul „socialism de piață", ci numai prin valorificarea tot mai bună a avantajelor proprietății socialiste și a superiorității sale în raport cu proprietatea privată, pornindu-se de la necesitatea obiectivă a dirijării planificate, conștiente, unitare a întregii dezvoltări economico-sociale concomitent cu participarea largă a oamenilor muncii, a poporului la conducerea societății.

Așa cum se cunoaște, încă în urmă cu peste două decenii, sub impulsul orientărilor înnoitoare ale Congresului al IX-lea, partidul nostru, dezvăluind unele neajunsuri, rămîneri în urmă, contradicții în dezvoltarea economico-socială a țării, în reflectarea legităților obiective, a realităților vieții, în sistemele și mecanismele de conducere și planificare, în mecanismul economico-financiar, a inițiat, elaborat și înfăptuit ample măsuri pentru adaptarea formelor și metodelor de conducere și planificare a activității economico-sociale, a mecanismului economico-financiar la necesitățile și cerințele noi de dezvoltare a societății românești. În acest scop, a fost adoptat actualul mecanism economic, care asigură afirmarea deplină a calității oamenilor muncii de proprietari, producători și beneficiari ai bogăției naționale și dezvoltarea economiei naționale pe baze sănătoase, cu o eficiență mereu sporită, punîndu-se accentul pe factorii intensivi, calitativi.

Ținînd seama de realitățile și cerințele vieții, de faptul că folosirea acțiunii legilor economice înseamnă crearea unor condiții economice în care fiecare om al muncii, fiecare colectiv să poată să-și îndeplinească, în cele mai bune condiții, sarcinile în cadrul unităților în care lucrează în vederea creșterii eficienței economice și dezvoltării generale a societății, actualul mecanism economico-financiar, întemeiat pe proprietatea socialistă, oferă, prin conținutul și esența sa, cadrul necesar pentru progresul rapid și multilateral al societății noastre socialiste. Experiența ultimelor două decenii atestă pe deplin viabilitatea acestui cadru. Iată de ce în România problema care se pune în prezent nu este aceea de a se face modificări structurale în mecanismul economico-financiar existent, ci aceea de a se asigura o aplicare fermă, mai bună a principiilor pe care se bazează acest mecanism și de a i se aduce perfecționări în vederea stimulării dezvoltării intensive a economiei naționale, îndeplinirii programelor de modernizare a producției, realizării unei noi calități a muncii în toate domeniile, prin înfăptuirea noii revoluții tehnico-științifice, pentru crearea condițiilor necesare trecerii, în perspectivă, în rîndul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic.

Măsurile de perfecționare a mecanismului economico-financiar, a sistemului de conducere, planificare și organizare a întregii activități economico-sociale au dus la întărirea rolului planului național unic, a conducerii unitare a vieții economico-sociale, o dată cu creșterea răspunderii și inițiativei centralelor și întreprinderilor, ale personalului muncitor în vederea satisfacerii atît a intereselor generale, cît și a celor de grup și personale ale tuturor membrilor societății.

Experiența a demonstrat convingător că una dintre caracteristicile acțiunii legilor obiective în condițiile socialismului o constituie faptul că ele presupun intervenția conștientă a oamenilor, a maselor muncitoare, a instituțiilor fundamentale ale societății — partidul și statul — în organizarea și desfășurarea întregii activități de făurire și perfecționare a noii orînduiri. Reglementarea conștientă a raporturilor dintre diferitele domenii ale sistemului social, dintre diferitele ramuri și activități economico-sociale devine, astfel, o condiție *sine qua non* a dezvoltării economico-sociale, a progresului societății. Conducerea unitară, sistematică a întregii vieți sociale, pe baza planului național unic, atragerea tot mai activă a

Digitized by Google

maselor la conducere constituie o expresie concretă a superiorității socialismului și, totodată, o cerință legică a acestuia. În această perspectivă, secretarul general al partidului, la Consfătuirea de lucru pe probleme economice de la C.C. al P.C.R. din octombrie a.c., sublinia: **„Am dezvoltat — după Congresul al IX-lea — întregul sistem de democrație muncitorească-revoluționară care este bine cunoscut. Desigur, trebuie să-l perfecționăm și să asigurăm funcționarea sa în bune condiții, în toate domeniile de activitate".**

Necesitatea conducerii unitare a societății pe baza planului național unic de dezvoltare economico-socială

Este un fapt dovedit de istorie că proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție asigură premisele pentru conducerea planică pe toate treptele economiei, inclusiv la nivelul întregii societăți, face posibile și necesare coordonarea unitară a întregului proces de reproducție, dirijarea conștientă a producției și repartiției, distribuirea rațională a resurselor pe ramuri, pe unități de producție, aplicarea pe scară largă a progresului tehnic și științific. Pornind de la legitățile dezvoltării economico-sociale contemporane, ale trecerii omenirii de la capitalism la socialism, partidul nostru, secretarul său general au respins cu hotărîre orice încercări de a ignora sau denatura sensul legic de dezvoltare a societății, de a considera, într-un fel sau altul, că înnoirea și perfecționarea societății socialiste s-ar putea realiza prin reîntoarcerea la forme de proprietate anacronice, istoricește depășite.

Planul național unic de dezvoltare economico-socială constituie principalul instrument prin care se realizează conducerea unitară, centralizată a economiei socialiste, expresie sintetică a luării în considerare a acțiunii legilor economice obiective. Judicios elaborat și fundamentat, el cuprinde un sistem complex și rațional de decizii și opțiuni, corelate optim, prin care se prevăd direcțiile și obiectivele principale ale activității economico-sociale, într-o perioadă determinată, de repartiție a resurselor materiale, financiare și umane, precum și modul de utilizare a lor în vederea realizării obiectivelor stabilite. Din punct de vedere al conținutului, planul cuprinde și corelează într-un tot unitar toate laturile și elementele complexe ale procesului reproducției socialiste lărgite, ale vieții economice și sociale. Cu ajutorul lui se asigură creșterea în proporții optime a tuturor ramurilor de producție, dezvoltarea tuturor sferelor de activitate și a unităților administrativ-teritoriale, progresul susținut al forțelor de producție, întărirea proprietății socialiste, perfecționarea noilor relații sociale, dezvoltarea echilibrată, armonioasă a tuturor ramurilor economiei naționale, valorificarea superioară a resurselor materiale și de muncă în toate unitățile economico-sociale și pe întreg teritoriul țării, în scopul creșterii continue a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii. „În condițiile societății noastre — se arată în Programul Partidului Comunist Român — este imperios necesară asigurarea unei conduceri unitare a întregii activități economico-sociale. Această conducere — care trebuie să includă atît sectorul de stat, cît și cel cooperatist — nu se poate limita la activitatea economică, ci trebuie să cuprindă în egală măsură toate laturile vieții sociale, toate compartimentele societății".

Planificarea presupune integrarea organică a tuturor ramurilor și subramurilor, a tuturor activităților economico-sociale în cadrul planului național unic, astfel încît întreaga producție și viață socială să fie coordonată unitar și dirijată într-o direcție unică, în concordanță cu interesele fundamentale, de lungă durată ale societății. Mai mult, activitatea de planificare poate și trebuie să asigure dezvoltarea în ritm înalt și, în același timp, armonioasă a forțelor de producție, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, perfecționarea relațiilor de producție și sociale, sporirea eficienței cu care sînt utilizate resursele societății, crearea condițiilor materiale și spirituale pentru ridicarea nivelului de trai al întregului popor. Conducerea pe bază de plan a economiei socialiste implică de aceea — așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — înalte răspunderi sociale, deoarece deciziile și măsurile adoptate la nivel central vizează activitatea a milioane de oameni, administrarea principalelor fonduri ale poporului, gospodărirea avuției naționale.

În cadrul aplicării principiilor centralismului democratic, ale autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, activitatea de planificare se desfășoară în țara noastră „de jos în sus", de la unitățile economice și administrativ-teritoriale spre organele centrale, astfel încît fundamentarea propunerilor de plan să fie cu adevărat rodul gîndirii și voinței tuturor oamenilor muncii. Totodată, întreaga activitate de elaborare a propunerilor de plan se desfășoară în deplină unitate cu interesele generale ale dezvoltării economico-sociale, cu cerințele înfăptuirii revoluției științifico-tehnice și noii revoluții agrare. În acest sens, a fost conceput un sistem de niveluri orientative și de normative economico-financiare, pe toate treptele structurii organizatorice a economiei naționale, care asigură elaborarea planului național unic într-o concepție unitară, evitîndu-se, încă din această fază, orice tendință de încălcare sau de nesocotire a imperativelor generale ale dezvoltării echilibrate, armonioase și eficiente a societății.

Procesul de perfecționare a conducerii planificate a economiei naționale în etapa actuală este strîns legat de creșterea răspunderii organismelor centrale și teritoriale în înfăptuirea integrală a tuturor prevederilor cuprinse în planurile și programele de dezvoltare economico-socială a țării. Referindu-se la această problemă, secretarul general al partidului subliniază că **„este mai necesar ca oricînd să acționăm cu toată hotărirea pentru perfecționarea și îmbunătățirea întregii activități, pentru creșterea răspunderii și pentru organizarea mai bună a controlului îndeplinirii legilor, astfel incit fiecare minister, fiecare organism central sau teritorial să-și îndeplinească în cele mai bune condiții rolul, să asigure înfăptuirea neabătută a tuturor planurilor și programelor de dezvoltare".**

Prin perfecționările aduse sistemului de conducere, planificare și organizare a activității economice, prin introducerea actualului mecanism economico-financiar s-au creat largi posibilități ca toate colectivele de oameni ai muncii să producă mai bine, mai ieftin, la nivel tehnic și calitativ superior, să sporească rapid producția de mărfuri, venitul național, să obțină o eficiență maximă a producției în folosul exclusiv al creșterii propriei lor bunăstări.

În procesul complex de elaborare a planului, organele de conducere colectivă din unitățile economice sînt chemate să asigure contractarea la timp a întregii producții fizice, realizarea produselor pentru export și piața internă în concordanță cu clauzele contractuale, utilizarea optimă a capacităților de producție, buna aprovizionare cu materii prime, materiale, combustibil și energie, creșterea productivității muncii, îmbunătățirea calității produselor, reducerea costurilor de producție, îndeosebi a cheltuielilor materiale, crearea resurselor necesare acoperirii cheltuielilor de producție și circulație, constituirea fondurilor proprii, efectuarea vărsămintelor la bugetul statului și rambursarea creditelor, asigurîndu-se echilibrul între veniturile și cheltuielile întreprinderii.

În condițiile actualului mecanism economico-financiar, contractul economic a devenit instrumentul de bază pentru reglementarea relațiilor dintre unitățile socialiste în vederea lărgirii și diversificării producției de mărfuri necesare atît dezvoltării producției, cît și satisfacerii în condiții din ce în ce mai bune a nevoilor de consum ale populației, a cererii solvabile a acesteia în structura solicitată. Desigur, existența producției de mărfuri, ca formă de producție socială în care legăturile economice dintre oameni se realizează prin vînzare-cumpărare, prin piață, determină necesitatea ca în economia socialistă să se stabilească un raport optim între plan și piață.

Conducerea, organizarea și reglarea proceselor ce au loc în economia noastră națională se înfăptuiesc atît prin metode directe, legate de manifestarea caracterului imperativ al planului național unic și al deciziilor luate în scopul realizării prevederilor acestuia, cît și prin metode indirecte, respectiv prin utilizarea pîrghiilor economico-financiare, inclusiv prin mecanismul pieței. Cele două mecanisme de reglare, cel al planului și cel al pieței, sînt, desigur, complementare, se presupun și se potențează reciproc, dar în raporturile ce se stabilesc între ele rolul determinant revine reglării prin plan, întrucît procedînd altfel ar însemna să se acorde cale liberă spontaneității, anarhiei, influenței concurenței și irosirii de resurse, fenomene inerente economiei capitaliste. Mecanismul spontan și automat al pieței, caracteristic producției de mărfuri capitaliste — mecanism care, așa cum arată experiența istorică, generează o mare risipă de valori și bunuri materiale —, este incompatibil cu producția socialistă de mărfuri. Creșterea rolului și eficienței planului — necesitate obiectivă pentru folosirea conștientă a cerințelor legilor economice în conducerea economiei socialiste — nu se asigură, firește, pe seama reducerii însemnătății mecanismului pieței, care, însă, nu trebuie să

atecteze caracterul planificat al desfășurării proceselor economice în socialism.

Asigurarea legăturii organice, indisolubile dintre plan și piață, a raționalității și eficienței acestei legaturi în condițiile socialismului constituie o preocupare permanentă a partidului și statului nostru. După cum se știe, în practica țării noastre, precum și a altor țări socialiste, a existat o vreme tendința de a absolutiza planul, de a-l rupe de cerințele pieței, de a subaprecia relația marfă-bani, acțiunea legii valorii. Viața, experiența acumulată în anii construirii socialismului au demonstrat că planul și piața sînt de nedespărțit într-o economie socialistă eficientă.

Expresie a unei necesități obiective, modalitate conștientă superioară de utilizare a legilor economice în interesul societății, planificarea pornește de la sistemul de nevoi de consum productiv și neproductiv al societății și, în funcție de aceasta, pune în mișcare resursele de care dispune societatea în etapa planificată. Prin urmare, în socialism piața cade și trebuie să cadă sub incidența planificării, mecanismul funcționarii ei devenind, în bună măsură, un mecanism dirijat în mod conștient în direcția realizării obiectivelor majore pe care le are de rezolvat societatea. Cererea de mărfuri și servicii, oferta lor, prețurile — componente principale ale pieței — constituie și trebuie să constituie obiect al planificării.

Tocmai această orientare planificată a principalelor fenomene ale pieței asigură desfășurarea normală, echilibrată a schimbului de mărfuri, face imposibilă apariția unor consecințe proprii economiei capitaliste. Planul, ca rezultat al activității de planificare, nu înlocuiește piața, ci îi conferă un caracter organizat, nu suprimă legile economice obiective ale producției și schimbului de mărfuri, ci caracterul spontan al acțiunii lor.

Proprietatea socialistă, temelia întregii dezvoltări economico-sociale

Esența nouă a raportului dintre producție și consum, dintre cerere și ofertă determină ca piața socialistă să nu se identifice cu piața concurențială, bazată pe mecanisme spontane. „Piața liberă" înseamnă stabilirea spontană a raportului dintre acumulare și consum, dintre ofertă și cerere, a prețurilor, a structurilor economiei naționale, ceea ce contravine intereselor societății, ale progresului economic și social. Eliminarea caracterului spontan și concurențial al pieței în socialism nu înseamnă cîtuși de puțin negarea sau neglijarea acesteia, așa cum afirmă unii economiști occidentali. Potrivit concepției lor, inexistența concurenței ar lipsi economia socialistă de competiție, de inițiativă. În realitate, experiența demonstrează că inițiativa, competiția pot exista și există în fapt, afirmîndu-se cu putere și în mod real în condițiile conducerii unitare, planificate a economiei naționale. La baza acestei competiții stă sistemul de stimulente economice care activează permanent sistemul de interese. În aceeași direcție acționează și caracterul profund democratic al sistemului de conducere și organizare a economiei noastre naționale. În condițiile socialismului, piața fiind dirijată, organizată, și competiția este reglementată și, prin urmare, nu generează concurență.

Întrecerea economică socialistă este subordonată obiectivelor planului național unic, intereselor generale ale societății. În acest scop, mecanismul economico-financiar existent în țara noastră pune pe primul plan calitatea, reducerea consumurilor materiale, creșterea productivității, eficiența, rentabilitatea. Desigur, existența proprietății socialiste, a conducerii planificate unitare a întregii dezvoltări economico-sociale creează doar premise obiective pentru un nou mod de competiție între producători. Manifestarea reală a acesteia, în conformitate cu finalitatea producției sociale, cu interesele și aspirațiile generale ale oamenilor muncii, presupune elaborarea unui cadru organizatoric adecvat, folosirea unui ansamblu de pîrghii economico-financiare care să stimuleze subiecții economici în vederea unei activități de calitate superioară. Aceasta deoarece, așa cum subliniază secretarul general al partidului nostru, în competiția dintre întreprinderi și centrale, dintre subiecții economiei, **„criteriul fundamental trebuie să fie calitatea și eficiența producției. De aici trebuie să pornim"**. Prin urmare, în socialism competiția, întrecerea economică reprezintă un proces conștient, dirijat, unitar, de mobilizare a tuturor oamenilor muncii la înfăptuirea obiectivelor dezvoltării economico-sociale.

Dezvoltarea economico-socială pe baza planului național unic evidențiază una dintre cele mai importante laturi ale superiorității noii orînduiri sociale. Acceptarea „socialismului de piață" ar însemna un pas înapoi în procesul dezvoltării noii orînduiri, nesocotirea legităților obiective fiind incompatibilă cu principiile fundamentale ale acestei orînduiri. Această incompatibilitate este pregnant evidențiată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, care subliniază că a accepta ca economia să se dezvolte de la sine, prin mecanismul spontan al legii valorii, înseamnă a renunța la unul dintre cele mai importante avantaje ale noii orînduiri, și anume dirijarea conștientă a economiei în scopul folosirii raționale a tuturor resurselor țării, al satisfacerii intereselor generale ale poporului.

Partidul nostru, secretarul său general au subliniat, în repetate rînduri, faptul că unele neajunsuri, unele insuccese sub raport economic sau social din țările angajate pe făgașul edificării socialismului sînt cauzate nu de proprietatea socialistă, de dezvoltarea planificată, ci de o serie de deficiențe ale mecanismului economic, de neluarea în considerare a acțiunii legilor economice, de ignorarea sau subaprecierea necesității aplicării ferme și creatoare a principiilor socialismului în condițiile concrete ale fiecărei țări. Dar toate acestea nu justifică în nici un fel încercarea de promovare, în unele țări, a unor instrumente, metode și forme de organizare socială specifice societății capitaliste.

Prin conținutul și natura sa, proprietatea socialistă generează relații de colaborare și întrajutorare reciprocă între oameni, asigură dreptul fundamental și egal la muncă, la o viață demnă și prosperă. Aceste relații sînt total incompatibile cu raporturile de dominație, subjugare și exploatare. Obiectul proprietății socialiste crește și se valorifică nu prin producerea și însușirea plusvalorii, ci numai prin muncă liberă, creatoare, despovărată de exploatare. Proprietatea socialistă desființează temelia exploatării omului de către om și, odată cu aceasta, repartiția după capital, promovînd repartiția după muncă. „Socialismul — se subliniază în Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea — trebuie să creeze tuturor membrilor societății, fără nici o discriminare, condiții egale de muncă și viață, de manifestare a personalității umane!".

Avînd această esență și fiind rezultatul exclusiv al eforturilor de muncă ale întregului popor, obiectul proprietății socialiste nu poate aparține, firesc, decît poporului care l-a creat și nu poate fi vorba în nici un fel de trecerea lui în mîinile unui grup mai mare sau mai mic de persoane, de „privatizarea" sa. Cedarea mijloacelor de producție din mîinile clasei muncitoare, ale poporului, indiferent sub ce formă, ar echivala cu lichidarea bazelor socialismului în dezvoltarea societății, a cuceririlor revoluționare. În procesul perfecționării noii orînduiri trebuie să se pornească permanent — așa cum se subliniază în documentele partidului nostru — de la cerința apărării și consolidării proprietății socialiste, lege obiectivă a edificării cu succes a socialismului și comunismului, temelia dezvoltării social-economice, a întăririi independenței și suveranității naționale.

În prezent, în rîndurile unor economiști din țări socialiste se fac auzite păreri și poziții lichidatoriste în legătură cu problemele proprietății socialiste. Se consideră, astfel, că proprietatea socialistă ar determina înstrăinarea producătorului direct de mijloacele de producție, afectînd interesul și creativitatea oamenilor muncii, dezvoltarea social-economică în ansamblu. În consecință, pentru a se depăși „impasul", ar apărea, chipurile, necesitatea de a se recurge la formele de proprietate și la mecanismele „pieței libere". Se sugerează în acest sens „perfecționarea" mecanismului de funcționare a economiei socialiste prin „reprivatizarea" mijloacelor de producție, trecerea la o autonomie funcțională și patrimonială totală a unităților economice de stat, la organizarea și funcționarea lor după modelul trusturilor capitaliste, fărîmițarea proprietății socialiste, de stat și cooperatistă, extinderea largă a activităților particulare în unele sectoare, promovarea „formării libere" a prețurilor și admiterea fluctuației lor, încurajarea concurenței pentru cîștig, admiterea unor unități producătoare particulare care folosesc forța de muncă salariată, revenirea la piața forței de muncă și acceptarea șomajului etc. Pe bună dreptate se pune întrebarea: de ce trebuie să se recurgă la forme de proprietate care și-au trăit istoria, traiul, la proprietatea particulară, generatoare de profunde consecințe negative, și nu la forme și modalități de natură socialistă, ale căror viabilitate și superioritate au fost verificate de viață și sînt în măsură să consolideze noua orînduire?

Partidul nostru, pornind consecvent de la tezele fundamentale ale socialismului științific, de la faptul că proprietatea socialistă se afirmă, în procesul evoluției istorice, printr-un sistem esențial nou al relațiilor de producție și prin mecanisme

Digitized by Google

funcționale proprii, specifice, capabile să-i asigure continua autodezvoltare și autoperfecționare — evident prin intervenția și acțiunea conștientă și rațională a oamenilor — consideră că, în nici o împrejurare, societatea socialistă nu-și poate căuta factorii de progres, stimulentele care să impulsioneze creșterea și modernizarea economiei și vieții sociale în afara atributelor și esenței sale, în revigorarea unor mecanisme caracteristice vechii orînduiri, întemeiate pe exploatare, prin încurajarea, într-un fel sau altul, a proprietății private, a inițiativei particulare, a acțiunii spontane a „pieței libere" etc.

„Piața liberă" și consecințele sale

Realitățile demonstrează că „piața liberă", „economia de piață", proprietatea capitalistă asupra mijloacelor de producție generează șomaj, inflație, inechitate și inegalitate, polarizarea societății în bogați și săraci, exploatare și asuprire, flagrante discriminări.

Amploarea actuală a șomajului în lumea capitalistă este reliefată de existența a 28,4 milioane de șomeri în țările Organizației pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (O.E.C.D.), care grupează principalele 24 de state capitaliste industrializate. Prognozele economiștilor prevăd că, în anul viitor, rata șomajului urmează să urce în unele din aceste țări, în primul rînd în Franța și Marea Britanie, pînă la 10 la sută. Cu ani în urmă, șomajul, acest veritabil cancer social, bîntuia zonele industriale ale țărilor apusene, cuprinzînd mai ales diversele categorii de muncitori — așa-numitele „gulere albastre" —, dar acum el afectează din plin și „gulerele albe", adică pe funcționari și „profesiile liberale" (medici, avocați, artiști etc.).

Nu mai puțin ilustrative sînt și alte date. Astfel, în Statele Unite ale Americii, numărul celor aflați în căutare de lucru era în luna septembrie a.c. (după datele Ministerului Muncii) de 6,6 milioane de persoane. În rîndul americanilor de limbă spaniolă, nivelul șomajului urcă la 8,1 la sută, iar în rîndul populației de culoare la 11,9 la sută.

Același tablou social îl înfățișează țările membre ale Pieței comune vest-europene. În Tratatul de la Roma, care stă la baza constituirii C.E.E., este înscrisă, ca unul din principalele obiective, asigurarea ocupării forței de muncă, dar această prevedere a rămas literă moartă: țările membre numără astăzi în jur de 15 milioane de șomeri. Rata medie a șomajului, pe ansamblul C.E.E., era, cu trei luni în urmă, după un raport al „Eurostat", de 9,3 la sută, nivelul cel mai înalt înregistrîndu-se în Spania (17,6 la sută). Paralel cu amplificarea proporțiilor șomajului, în multe țări capitaliste au fost operate reduceri drastice ale cheltuielilor sociale, inclusiv ale fondurilor alocate „ajutorului" de șomaj.

Consecințele pe plan social și uman vin să întregească cortegiul de trăsături nocive ale acestui flagel, născut și cultivat, în fapt, de orînduirea capitalistă. Da- milioane de oameni stau permanent sub un mare semn de întrebare, urmările fiind dintre cele mai nefaste: degradarea morală și psihică, încălcarea demnității umane, sentimentul apăsător de a fi considerat inutil etc. „Șomajul răspîndit pe scară largă și de durată — scria recent revista americană „Time" — afectează încrederea în sine a individului, sporind tensiunile dintre clase și, în cele din urmă, erodînd etica muncii și valorile sociale care asigură bunul mers al economiei moderne". De fapt este vorba de bunul mers nu numai al economiei, ci și al întregii vieți sociale, deoarece, o dată cu concedierea, este puternic afectat însuși destinul persoanei respective, de regulă al unei întregi familii. Privarea individului de dreptul fundamental la muncă înseamnă, de fapt, anularea posibilităților sale de a-și exercita și celelalte drepturi.

Un alt fenomen caracteristic „economiei de piață" este inflația. Acest fenomen constituie un instrument eficace de redistribuire a venitului național în favoarea proprietarilor mijloacelor de producție, respectiv a proprietarilor mărfurilor produse și oferite pe piață la prețuri din ce în ce mai ridicate, și în defavoarea claselor și categoriilor sociale care trăiesc din venituri fixe (salarii, pensii etc.). Inflația a devenit un însoțitor permanent al reproducției capitaliste contemporane, ritmul și intensitatea ei sînt puternic marcate de strategiile adoptate de oligarhia monopolist-statală, avînd consecințe profund negative, nefavorabile asupra evoluției economice și, în special, asupra situației clasei muncitoare, a oamenilor muncii.

Evidențiind consecințele nefaste ale proprietății capitaliste, ale „reprivatizării", secretarul general al partidului nostru subliniază că nu este posibil să se lase dezvoltarea socialistă la voia întîmplării, că perfecționarea construcției socialiste, aplicarea legilor obiective, a principiilor autogestiunii, autoconducerii, autofinanțării trebuie să ducă nu la slăbirea sau diminuarea rolului proprietății întregului popor și cooperatiste, ci la întărirea rolului acestora.

În opera teoretică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în documentele pentru Congresul al XIV-lea se subliniază cu putere necesitatea consolidării și dezvoltării proprietății socialiste, a creșterii răspunderii cu care fiecare unitate socialistă și fiecare colectiv de oameni ai muncii gospodăresc avuția națională și fructifică posibilitățile de progres create de forma socialistă de apropriere, însușire și folosire a mijloacelor de producție și a rezultatelor producției colective. Factorul decisiv, sursa întăririi proprietății socialiste le constituie munca poporului nostru, efortul propriu, al cărui potențial poate fi considerabil sporit printr-o exemplară organizare și conducere unitară, planificată a vieții economico-sociale, printr-o riguroasă cunoaștere și folosire a legilor obiective de dezvoltare a societății. Respingînd tezele cu privire la „necesitatea" unei oarecare diminuări a rolului și importanței proprietății comune a oamenilor muncii și a stimulării, într-un fel sau altul, a unor forme de proprietate privată, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată că asemenea teze sînt în contradicție cu principiile socialiste, cu faptul că poporul nostru a lichidat pentru totdeauna proprietatea privată asupra mijloacelor de producție și nu va mai admite niciodată aceasta în România.

Partidul nostru manifestă o preocupare permanentă de întărire a proprietății socialiste, a întregului popor și cooperatistă, pentru perfecționarea formelor socialiste de repartiție, asigurînd deplina egalitate în drepturi, menținînd un echilibru între veniturile mari și mici, cu convingerea că numai pe această cale se poate asigura adevărata dreptate socială, care, desigur, nu înseamnă egalitate absolută, dar care presupune o repartiție echilibrată și echitabilă a veniturilor, astfel încît nimeni să nu trăiască fără muncă, pe seama muncii altora. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 12 octombrie a.c., **„nici o țară socialistă nu are nevoie să copieze acum capitalismul. În primul rînd pentru că l-au avut și știu ce reprezintă el. Nu de șomeri și de săraci avem nevoie, pentru că nu așa vom intra în rîndul țărilor civilizate. Nu cu șomeri și cu săraci se înaintează spre civilizație! Progresul tehnic nu se face cu împărțirea marilor întreprinderi socialiste în sute de mii de unități mici. O asemenea împărțire ar duce țările respective cu sute de ani în urmă".**

Prin intensificarea propagandei anticomuniste, a politicii de destabilizare a altor state, cercurile imperialiste, reacționare speră că reformele economice din unele țări socialiste vor duce la schimbarea naturii sistemului socialist și încearcă să folosească „ajutoarele" economice pentru a determina aceste țări să renunțe la politica anterioară, la cuceririle revoluționare, să se întoarcă la formele de proprietate privată, specifice orînduirii capitaliste, cu toate consecințele nefaste ce decurg de aici: exploatare, inechități, șomaj, inflație, crize. Cu alte cuvinte, se încearcă o instituționalizare a „dreptului" de amestec în treburile altor țări, inclusiv prin oferta de iluzorii „ajutoare" economice și financiare cu condiția aplicării unor măsuri politice, economice, sociale, străine principiilor socialismului științific, contrare intereselor popoarelor țărilor respective. Se speră, astfel, că aceste țări vor abandona sistemele lor social-politice, calea socialistă de dezvoltare, intrînd sub controlul capitalismului monopolist internațional. Asemenea încercări se află în flagrantă contradicție cu principiile relațiilor dintre state, cu cerințele păcii, înțelegerii și colaborării internaționale, fiind generatoare de încordare și instabilitate în viața internațională.

În România socialistă, ideile socialismului științific, realizările obținute în anii făuririi noii orînduiri formează crezul unui întreg popor, care respinge cu hotărîre încercările de ponegrire și denigrare a socialismului, a cuceririlor sale revoluționare. Dezbaterea documentelor pentru Congresul al XIV-lea demonstrează cu tărie forța acestui crez de neclintit. Comuniștii, toți oamenii muncii sînt hotărîți să păstreze nealterată esența noii orînduiri, socialiste, să apere și să promoveze cu consecvență, în continuare, valorile și principiile socialismului, astfel încît, sub conducerea partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, să obțină noi succese pe calea ridicării țării pe noi trepte de civilizație și progres, să păşească ferm spre viitorul demn și luminos al întregii omeniri, comunismul.

GHEORGHIȚA DINA
ALEXANDRU TAȘNADI

Digitized by Google

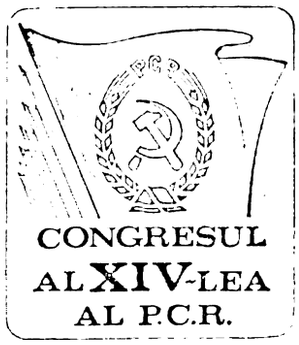

Întreaga activitate ideologică, educativă trebuie să contribuie activ la ridicarea nivelului general de știință și cultură, la formarea unui popor cu înalte cunoștințe științifice, culturale și revoluționare, a unui popor înarmat cu tot ce este mai nou în dezvoltarea științei și culturii, care să contribuie, prin activitatea sa, la îmbogățirea tezaurului național și a tezaurului mondial, din toate domeniile!

NICOLAE CEAUȘESCU

Din Cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie 1989

Calitate și eficiență în activitatea de educație materialist-științifică și umanist-revoluționară

Prin conținutul lor de idei, analitic și programatic deopotrivă, Proiectul Programului-Directivă și Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului pun în lumină o viziune globală, integratoare asupra tuturor domeniilor de activitate, potrivit cerințelor ce decurg din caracterul multilateral al dezvoltării patriei noastre în etapa actuală. O notă majoră, de reală originalitate și specificitate a acestei viziuni, ca și a experienței românești în edificarea noii orînduiri o constituie perspectiva unitară asupra interdependențelor complexe, dialectice dintre activitatea economică, cea organizatorică și de conducere și activitatea ideologică și politico-educativă.

În condițiile etapei actuale a construcției socialiste în țara noastră, factorii spirituali, conștienți se afirmă tot mai mult ca factori intensivi ai dezvoltării, în măsura în care se structurează și se modelează activ pe direcția manifestării spiritului revoluționar, pe temeiurile științelor contemporane, precum și ale valorilor culturii și civilizației în ansamblu. Deopotrivă, activitatea politico-ideologică se poate afirma ca adevărată forță motrice a dezvoltării, așa cum se apreciază în documentele de partid, printr-o intrinsecă legătură a resorturilor și conținuturilor sale cu cerințele actuale ale producției, ale vieții economice, ale modernizării forțelor de producție și perfecționării relațiilor de producție și sociale. Definind conținutul și direcțiile desfășurării întregii activități ideologice și politico-educative, a vieții spirituale din societatea noastră, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, subliniază, la loc de seamă, cerința de a se acorda mai multă atenție combaterii cu fermitate a concepțiilor retrograde, a misticismului. **„Să formăm la toți oamenii, la tineret o concepție științifică despre viață, corespunzător uriașelor cuceriri ale științei, ale cunoașterii umane, care demonstrează justețea concepției materialist-dialectice și istorice despre lume, materialitatea lumii și dă o perspectivă minunată pentru noi și noi cunoașteri, pentru înaintarea omului spre un asemenea nivel de cultură și conștiință care să-l facă cu adevărat liber, dar și stăpîn, cu adevărat, pe destinele sale, să-i dea posibilitatea să acționeze în mod conștient pentru transformarea lui, pentru realizarea unei lumi mai bune și mai drepte"** — arată secretarul general al partidului.

Procesul de formare a unui nou tip uman, cu o personalitate complexă, multilateral dezvoltată, reprezintă una dintre „liniile de forță" ale edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră. Atenția deosebită de care se bucură acest proces din partea partidului și statului este marcată nu numai de caracterul său programatic, continuu și gradat, ci și de acumularea progresivă a condițiilor obiective și subiective necesare desfășurării sale în concordanță cu marile transformări revoluționare care au loc în baza economică a societății, în ansamblul relațiilor sociale.

Perspectiva strategică a formării omului nou, a concepției materialist-științifice și umanist-revoluționare despre lume și viață este dublată de crearea condițiilor necesare, mereu îmbogățite și diversificate, ale împlinirii sale în practică. În această unitate organică dintre concepție și acțiune, dintre elaboratul teoretic, de principiu, și demersul concret al modelării unor noi structuri de personalitate se exprimă viziunea creatoare, novatoare, consecvent revoluționară, a partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind esența și rolul factorului uman, ca factor decisiv în ansamblul procesului revoluționar de edificare a noii societăți.

De-a lungul timpului, în cei 25 de ani care au trecut de la istoricul Congres al IX-lea al partidului nostru, opera de faurire a omului nou, cu o concepție înaintată despre lume și viață, s-a ridicat la cote superioare de realizare, devenind o activitate de cea mai largă cuprindere socio-umană, cu un caracter sistematic.

Atributul de sistemicitate pe care îl cunoaște vasta operă educativă desfășurată sub conducerea Partidului Comunist Român este pus în evidență și de modul în care se concepe legătura dialectică dintre condițiile interne și cele externe ale dinamicii afirmării personalității umane. Dacă, potrivit unei teze marxiste fundamentale, oamenii, făurind propriile lor condiții și împrejurări de viață, se făuresc pe ei înșiși, atunci, în socialism, în cîmpul de istoricitate al noii orînduiri, această interdependență dialectică a obiectivului și subiectivului capătă note specifice, particulare. În primul rînd, construcția noului mediu socio-uman este un proces conștient, bazat pe cunoașterea legităților generale ale realității și pe asumarea liberă și responsabilă a obiectivelor ridicării unui nou edificiu social. În al doilea rînd, printr-un puternic efect de interiorizare a acțiunii practice, înseși componentele acestui mediu devin pîrghii ale construcției subiective a personalității, „semnale" ale unei viziuni noi despre lume și viață, caracterizată prin raționalitate, spirit științific, acumulare valorică și dezvoltare culturală neîncetată, pe plan spiritual și material.

Privită dinspre om ca atare, această fuziune dialectică a obiectivului cu subiectivul (despre care Marx spunea că nu poate fi altfel înțeleasă decît ca „practică revoluționară") se relevă ca permanent transfer reciproc de structuri și funcții între latura cognitivă, cea motivațională, cea a convingerilor și cea atitudinală, care definesc personalitatea umană.

Cunoașterea, cu forma sa cea mai avansată, cunoașterea științifică, reprezintă atît un fundament cît și o premisă a structurării personalității pe temeiurile viziunii materialist-științifice, prin aceea că oferă datele esențiale ale tuturor reacțiilor și disponibilităților omului în raport

Digitized by Google

cu lumea înconjurătoare, adică ansamblul informațiilor și cunoștințelor fără de care omul nu se poate orienta și nu poate decide în cunoștință de cauză.

Este pe deplin legitimă, de aceea, cerința, explicit formulată în documentele programatice ale partidului nostru, în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, în opera tovarășului Nicolae Ceaușescu, de a orienta și organiza munca educativă pornind de la cele mai înalte cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, astfel încît omul care edifică noua societate să acționeze nu numai de pe pozițiile de vîrf ale procesului istoric, ci și de pe acelea ale acumulării cunoașterii umane în tot ceea ce are aceasta mai avansat, mai valoros. Așa cum sublinia secretarul general al partidului și în cuvîntarea la marea adunare populară din municipiul Iași, cu prilejul vizitei de lucru în județul Iași și al deschiderii anului de învățămînt 1989—1990, **„pentru a înfăptui obiectivele făuririi comunismului în patria noastră avem nevoie, în toate domeniile, de specialiști, de ingineri și tehnicieni, de oameni de cultură cu cele mai înalte cunoștințe. Numai așa vor putea să ducă înainte, atît tradițiile revoluționare și patriotice, cît și făclia științei și progresului continuu, baza victoriei socialismului în întreaga lume... Trebuie** — arăta în continuare tovarășul Nicolae Ceaușescu — **să așezăm ferm la baza învățămîntului — pe lîngă cuceririle științei din toate domeniile — materialismul dialectic și istoric, concepția socialismului științific despre lume și viață, pentru a crea un tineret și un popor cu înalte cunoștințe, dar și cu înalte trăsături revoluționare, patriotice, care să asigure continuarea neabătută în viitor a procesului revoluționar, victoria comunismului și întărirea independenței României!"**

Desigur, în esența lor, cunoștințele — oricît de bine ar fi structurate și oricît de mare ar fi volumul lor — nu pot susține edificiul complex al concepției materialist-științifice decît în măsura în care sînt semnificate valoric și devin factori motivaționali ai acțiunii. Cu alte cuvinte, fondul de cunoștințe, departe de a rămîne o realitate amorfă și pasivă, dobîndește mereu configurații noi, se reactualizează în procesul real al acțiunii și dă naștere unor trebuințe, interese, tendințe, stări afective și aspirații care devin, în înlănțuirea lor, mobiluri ale acțiunii, ale exprimării faptice a omului.

Aceste mobiluri, structurate și restructurate mereu, se constituie în „variabila motivațională" a conduitei și atitudinii, în acel „model subiectiv al cauzalității obiective", cum este definită adesea motivația din perspectiva abordării materialist-dialectice a esenței sale. Reprodusă psihic și transformată în achiziție internă a persoanei umane, cauzalitatea obiectivă se constituie din totalitatea cunoștințelor științifice de care dispun oamenii și care le permite explicarea rațională a împrejurărilor de viață, de muncă.

Cel mai pregnant se relevă acest aspect în procesul muncii, în genere în procesul îndeplinirii sarcinilor de natură profesională, indiferent de domeniul de activitate. Și aceasta deoarece munca oferă cadrul progresiv al realizării de sine, al autorealizării, generînd o sferă largă de satisfacții, ce permit omului să se autostimuleze, să se contopească tot mai mult cu însăși sarcina pe care o îndeplinește. Motivația acțiunii, ca legitate a vieții psihice, este puternic structurată în raport cu convingerile. Aceasta se constituie din reprezentări, idei, principii și judecăți de valoare ce călăuzesc activitățile și relațiile dintre oameni; la baza lor stau procese cognitive, afective și voliționale de o mare diversitate, care exprimă raportarea evaluativă a omului la mediul înconjurător și, de asemenea, la el însuși.

Suportul motivațional al convingerilor se dobîndește prin informare și prin acțiune, între cele două laturi existînd o strînsă și permanentă legătură dinamică. De aceea, se poate spune că procesul educativ este principalul laborator al afirmării convingerilor, dar acel laborator care nu-și reduce procesele doar la transmiterea și asimilarea de informații, ci solicită atitudinile și comportamentele, presupune situații de viață și soluționări de probleme, confruntări cu obiective și cu „baremuri" de performanță, dinamizări permanente ale resurselor interne de care dispun oamenii.

Este cu atît mai semnificativă, din acest punct de vedere, cerința, formulată în documentele partidului nostru, de a se integra permanent procesul educativ în însăși opera de făurire a noii orînduiri sociale, de a se cizela motivații și convingeri superioare dinlăuntrul împrejurărilor de viață cu care se confruntă oamenii. Omul cu o puternică motivație a activității sale și cu convingeri comuniste temeinice nu este doar produsul „informării" în genere, al asimilării unor cunoștințe, oricît de bine structurate ar fi acestea. El este rodul acțiunii modelate cognitiv, atît pe dimensiunea științifică, profesională, cît și pe cea ideologică și politică, aflate în strînsă interdependență.

Omul dispune de o largă paletă de convingeri (filozofice, politice, juridice, etice, estetice etc.) potrivit sistemelor de referință în care se plasează actele sale nemijlocite, precum și motivațiilor de care el dispune în raport cu activitățile pe care le desfășoară. Toată această diversitate ni se înfățișează, în chip dialectic, ca latură complementară a unității structurilor sale de personalitate, unitate care, în condițiile societății noastre socialiste și ale etapei sale actuale de dezvoltare, ale promovării tuturor factorilor intensivi, subiectivi ai dezvoltării generale, capătă expresia sintetică a spiritului revoluționar, a angajării plenare în îndeplinirea atribuțiilor, în maximizarea inițiativei și responsabilității sociale și individuale.

Tezele și orientările partidului nostru privind activitatea de formare a personalității omului nou, constructor conștient al socialismului și comunismului, acordă un loc central, definitoriu, formării și dezvoltării concepției materialist-științifice și umanist-revoluționare, ca rezultantă a întregului sistem de influențe educative. Această concepție este mobilul subiectiv prin care omul își definește calitatea sa de agent istoric al făuririi socialismului, noul său statut existențial, emancipat de sub tutela iluziilor și prejudecăților mistice, obscurantiste, ridicat la rangul de izvor al creativității sociale și individuale, generator de împlinire a aspirațiilor sale fundamentale.

Incorporînd — într-o sinteză superioară — tot ceea ce a realizat mai valoros omenirea în frămîntata sa istorie și configurînd cadrul acumulării valorilor noi, de cultură și civilizație, generate de experiența practică a făuririi societății socialiste, concepția materialist-științifică și umanist-revoluționară este cea mai înaltă treaptă istorică de constituire a dimensiunii axiologice în viața spirituală și practică a omului.

Este un adevăr pe deplin validat de viață faptul că această concepție, reflectînd noile condiții ale existenței materiale, nu se formează în chip linear, de la sine. De aceea, pe baza orientărilor înnoitoare inițiate încă de Congresul al IX-lea, a fost conceput, proiectat și înfăptuit un cuprinzător sistem educațional de constituire a orizontului spiritual al omului societății noastre socialiste, sistem care, permițînd valorificarea și materializarea tuturor resurselor subiective, apte să amplifice potențialul uman al transformărilor revoluționare din societatea românească, se dovedește a fi mereu perfectibil, capabil de randament și eficiență sporite.

Prin dimensiunile sale definitorii, acest sistem vizează, în corelația lor dialectică, strategiile, principiile, modalitățile, procedeele și socio-tehnicile de formare a concepției materialist-științifice asupra lumii și, totodată, de soluționare a problematicii condiției umane, într-un nou orizont al realităților istorice. Formarea unei concepții noi, materialist-științifice, asupra lumii este un proces educativ superior și unitar, de valorificare a totalității practicilor formative referitoare la componentele — tipologic distincte — ale personalității umane.

Fără a se limita la decodificarea critic-argumentativă a credințelor și practicilor mistice, obscurantiste (dar asimilînd acest demers), activitatea de formare și dezvoltare a concepției revoluționare despre lume și viață instituie un nou spațiu valoric de afirmare a omului, care se delimitează, în mod ferm și radical, de orice viziune neștiințifică și, în același timp, contribuie în mod esențial la făurirea unei noi condiții umane, cu un conținut ideatic și practic-existențial calitativ superior.

Profilul spiritual al omului societății noastre socialiste, cu întreaga structură de trăsături cognitiv-acționale ale personalității sale, nu se formează doar prin detașarea de misticism, nu este doar rodul unei atitudini de negare, la nivel de viziune generală, filozofică asupra lumii înconjurătoare, a structurilor spirituale opuse propriei sale edificări, atitudine care prezintă, desigur, o deosebită importanță. Acest tip uman este, cu precădere, produsul afirmării revoluționare a vocației sale constructive, al energiei sociale pe care o captează în sine din complexitatea economico-socială și pe care tinde s-o exprime plenar în condițiile concret-istorice ale socialismului. Decurge de aici o cerință practică prioritară — aceea de a concepe, proiecta și aplica programe de acțiune care, neocolind și nediminuînd în vreun fel momentul combaterii explicite, directe, a concepțiilor și practicilor mistice, să dezvolte tot mai puternic orizontul de cunoaștere pe baza celor mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice, să formeze atitudini înaintate, înnobilînd viața generică a omului cu cele mai reprezentative valori ale culturii și civilizației, incomparabil mai bogate în sensuri și semnificații decît au putut oferi omului alte concepții anterioare, laice sau nu.

Dezvăluite și criticate de secretarul general al partidului nostru, unele deficiențe și rămîneri în urmă ale procesului de ridicare a nivelului politico-ideologic, al conștiinței revoluționare se datorează

Digitized by Google

factori educaționali în ceea ce privește conținutul și metodele formării noii concepții despre lume și viață. O asemenea reducție de vederi reiese, bunaoara, din acele activități care se rezumă la prezentarea unor idei generale despre opoziția dintre știința și religie, abordate neanalitic și neconvingător, cu accente verbaliste și, nu o dată, într-un mod moralizator. Apare necesar, de aceea, să se instituie pretutindeni și în mod consecvent practici educaționale tot mai eficiente, care să înlocuiască activitățile abstracte, formale și neconvingătoare, realizate fără recurs la cuceririle revoluției tehnico-științifice contemporane. Este vorba de practici care să permită o pătrundere analitică în cele mai complexe probleme ale cunoașterii contemporane și care sa demonstreze „la obiect" — asociind mesajul verbal cu multiple alte tipuri de mesaje — semnificațiile de mare cuprindere filozofică ale ipotezelor și descoperirilor din sfera celor mai recente preocupări ale omului secolului al XX-lea.

Caracterizată printr-un dinamism fără precedent al spiritualității umane, lumea contemporană este dominată de mari și revoluționare cuceriri ale științei și tehnicii, însoțite de interpretări filozofice noi și diverse. Omul societății noastre socialiste este interesat de cunoașterea și însușirea acestor cuceriri și, în consecință, formarea gîndirii și atitudinii sale într-un spirit nou, structurarea unor convingeri superioare și durabile se cer a fi rodul unei preocupări sistematice și diferențiate de promovare a noului, pe temeiul fecund al concepției materialist-dialectice și istorice. Se impune, în acest sens, cunoașterea mai largă a gamei de perspective cognitive care frămîntă lumea de azi, cum ar fi, de pildă, cele privind Universul și dinamica fenomenelor din metagalaxie, manifestările materiei extraterestre (sub forma pulsarilor și a quasarilor), evoluția corpurilor cosmice, modelele explicative ale evoluției Universului, noile fenomene cuantice, problemele geneticii și ingineriei genetice, ale chimiei și altele. Un interes aparte prezintă, totodată, procesul apariției unor noi domenii ale cunoașterii științifice, ale căror granițe depășesc complexele interdisciplinare și permit abordări raționale ale unor realități și fenomene cîndva nebănuite. Acestea sînt doar cîteva exemple ilustrative pentru progresul real al cunoașterii științifice, cunoaștere care — în interdependență cu asocierile, interpretările și dezvoltările filozofice materialist-dialectice — deschide noi orizonturi demonstrării unității materiale a lumii, a existenței legităților obiective, opunîndu-se categoric oricăror teze și speculații mistice despre „facerea lumii" sau „creația divină".

Cadrul argumentativ eficient pentru relevarea superiorității concepției științifice asupra lumii implică, sub aspectul formelor de realizare, dezbaterea, demonstrația, utilizarea cercurilor tehnico-aplicative din cadrul așezămintelor culturale, vizualizarea mesajelor verbale, diferențierea conținuturilor transmise potrivit particularităților socio-culturale ale colectivelor umane și eventualelor fenomene de religiozitate din cadrul acestora, din mediul de muncă și de viață.

Conceperea și desfășurarea unei activități educative cu conținut divers și orientate spre obiective particulare necesită, firește, utilizarea mai largă a potențialului de cunoaștere și influențare al specialiștilor în culturologie, istoria ateismului și religiilor, sociologia și psihologia religiei, științele naturii etc. De asemenea, avînd în vedere prioritățile actuale ale muncii ideologice și politico-educative, necesitatea perfecționării continue a pregătirii cadrelor, a tuturor oamenilor muncii, reliefate în documentele de partid, în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, apare necesară perfecționarea în continuare a modalităților de formare a specialiștilor din domeniile de confruntare cu concepțiile mistice, care sa cunoască îndeaproape esența și formele contemporane ale acestor fenomene și să contribuie astfel la creșterea eficienței activității de educație materialist-științifică și umanist-revoluționară. De asemenea, sporirea preocupărilor pentru valorificarea, în plan educativ-acțional, a concluziilor care decurg din cercetările sociologice și interdisciplinare efectuate asupra dinamicii fenomenului religios ar fi o întreprindere benefică pentru sporirea forței de influențare a muncii educative.

Conținutul informațional al activității de educație materialist-științifică poate atinge finalitățile sale formative, dorite și solicitate, în măsura în care el se împletește tot mai strîns cu socio-tehnica muncii la nivelul microgrupurilor umane (profesionale, familiale, culturale etc.). Efectele formative ale conținutului de idei se multiplică pe un teren social omogen, caracterizat printr-o bogată viață socio-afectivă, în cadrul căreia fiecare om poate găsi condițiile necesare pentru a se afirma activ, pentru a preveni fenomenele de marginalizare, însingurare sau izolare. La interferența dintre conținutul informațional și strategiile de grup ale muncii educative se activează pîrghii dintre cele mai eficiente ale procesului de formare a concepției materialist-dialectice și umanist-revoluționare.

Împlinirea acestui deziderat metodologic presupune luarea în considerare a rolului integrator al grupurilor sociale, care sporește pe temeiul muncii comune, al corelării răspunderii colective și personale în îndeplinirea obiectivelor și sarcinilor înscrise în planurile și programele de dezvoltare economico-socială. Valorificarea și orientarea rațională a bogatelor tradiții populare, proiectarea și realizarea, în acest sens, a unor ceremonialuri laice bogate, bazate pe informații istorice, psihologice și etnologice, care să mobilizeze viața socio-afectivă și să întărească încrederea omului în el însuși, în puterea educativă a propriilor tradiții constituie o eficientă cale educativă. De asemenea, organizarea unor manifestări sistematice, care să marcheze evenimente mai importante din viața oamenilor (cum ar fi majoratul, căsătoria, absolvirea unor școli, obținerea unor performanțe profesionale, culturale sau sportive etc.), are efecte importante în modelarea convingerilor înaintate, în prevenirea evaziunilor comportamentale de tip mistic.

În munca educativă, o mare importanță prezintă luarea în considerare a totalității variabilelor care definesc individualitatea umană, asigurîndu-se, totodată, împletirea procesului educațional cu munca politico-organizatorică. Implicarea mai adîncă a laturii organizatorice în sistemul consolidării convingerilor și atitudinilor materialist-științifice necesită cunoașterea cauzelor complexe, adesea deosebit de individualizate, ale fiecărui caz uman, acțiunea adecvată pentru înlăturarea lor. Toate acestea presupun, desigur, o mai temeinică și mai consecventă preocupare a colectivelor de muncă, evitarea oricăror atitudini formaliste, de dezinteres față de unii sau alții din membrii lor, chiar dacă, pe ansamblu, evaluarea rezultatelor activității colectivelor socio-profesionale conduce la aprecieri pozitive. O atenție sporită se cere a fi acordată acelor oameni, îndeosebi tineri, care, deși nu participă la manifestări de cult, prezintă un anumit „indiferentism", nu iau atitudini laice clare, manifeste. Însăși experiența arată că multe cazuri de convertire la concepții și practici obscurantiste își au originea tocmai în zona acestor stări de indiferență și de pasivitate.

Sistemul instituțional al democrației muncitorești-revoluționare, organizațiile de partid, de masă și obștești dispun de numeroase mijloace și resurse pentru crearea unor condiții socio-grupale optime de aplicare fermă a normelor morale și juridice, a principiilor eticii și echității socialiste, de prevenire a încălcării acestora. Starea de moralitate la nivelul grupurilor umane, ca și gradul de respectare a legilor reprezintă indicatori definitorii pentru modul și direcția în care este modelată viața spirituală a oamenilor, implicit în ceea ce privește viziunea lor generală asupra lumii. Între conștiința morală, cea juridică și cea filozofică există o amplă rețea de interdependențe, care se reflectă în tabla de valori la care aderă fiecare om. Iată de ce prezintă o deosebită importanță intensificarea preocupării pentru modelarea fermă a relațiilor interumane pe baza principiilor eticii și echității socialiste, a respectării neabătute a legilor țării.

Totodată, este necesar a fi satisfăcută mai bine cerința desfășurării întregului proces educațional în strînsă interdependență cu accentuarea atitudinii partinice, de sporire a combativității ideologice, revoluționare față de orice influențe ale ideologiei străine, față de poluarea morală pe care încearcă s-o realizeze propaganda anticomunistă, reacționară de peste hotare. Unele activități educaționale nu au efectul dorit, printre altele și datorită faptului că ele se limitează doar la laturile explicative și informaționale, într-un mod obiectivist și din perspectiva unei atitudini „scientiste". Fără angajarea fermă a simțului critic, combativ, astfel de activități nu pătrund suficient spre structurile mentale evaluative ale omului, nu conduc la delimitările conceptuale cerute de spiritul militant, combativ, revoluționar al viziunii materialist-științifice despre lume și viață.

Afirmarea tot mai puternică a poziției militante, ofensive în întreaga activitate de educație materialist-științifică și umanist-revoluționară reprezintă o cerință majoră a creșterii eficienței și ridicării la un nivel tot mai înalt a acestei activități, parte componentă de cea mai mare însemnătate a procesului de formare a omului nou, cu o conștiință revoluționară, înaintată.

ACULIN CAZACU

Digitized by Google

În dezbatere
Documentele pentru Congresul al XIV-lea al partidului

În centrul activității organelor și organizațiilor de partid, a tuturor instituțiilor ideologice și cultural-educative trebuie să stea permanent modelarea fizionomiei omului nou, înaintat, animat de un profund spirit patriotic, devotat trup și suflet cauzei nobile a socialismului și comunismului, făuririi celei mai drepte și mai umane societăți la care au visat spiritele avansate, revoluționare de pretutindeni, idealurilor progresului, socialismului și păcii în întreaga lume.

Din Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român

Promovarea fermă a principiilor eticii și echității socialiste

În mod pe deplin întemeiat, în documentele programatice ale partidului nostru, în Proiectul Programului-Directivă și în Tezele pentru Congresul al XIV-lea se subliniază necesitatea intensificării activității ideologice și politico-educative, de ridicare a conștiinței socialiste la nivelul marilor schimbări ce au avut loc în societatea noastră, îndeosebi în ultimii 25 de ani, de formare și dezvoltare a concepției revoluționare despre lume și viață la toți oamenii muncii și, totodată, necesitatea sporirii combativității în raport cu încercările ideologiei burgheze de negare a importanței teoriei revoluționare în construcția socialismului, de minimalizare a rolului conștiinței socialiste în desfășurarea procesului revoluționar. În acest cadru, un rol important revine modelării profilului moral al omului nou, aplicării ferme și neabătute în viață a principiilor eticii și echității socialiste, combaterii oricăror manifestări contrare principiilor socialismului. Este necesar, așa cum se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, „să se ia atitudine fermă față de tot ce este străin concepției noastre despre lume și viață, eticii și echității socialiste. Să fie combătute lipsa de răspundere în gospodărirea avuției socialiste, manifestările de indisciplină, delăsare și neglijență în muncă, care dăunează grav intereselor generale ale societății."

În procesul de edificare a societății socialiste, în țara noastră s-au produs transformări de ordin structural și în conținutul și modalitățile de manifestare a valorilor și principiilor morale, avînd loc tranziția de la morala claselor dominante, exploatatoare, al căror comportament social era marcat de individualism, pragmatism și utilitarism, la construirea și afirmarea unei morale înaintate, revoluționare, bazată pe angajare activă și înaltă responsabilitate, ca valori definitorii ale noului tip de etos. Prin realizarea unității intereselor fundamentale ale tuturor oamenilor muncii, sursa de generare a individualismului la scara întregii societăți a fost suprimată, iar manifestările dăunătoare ale acestuia, îngrădite și eliminate în mod treptat. Comportamentul social al oamenilor muncii, caracteristicile sale esențiale au fost eliberate de tarele moralității burgheze.

Referindu-se la procesul de formare și manifestare a unei noi conștiințe morale în societatea noastră socialistă, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază că o preocupare de prim ordin a partidului și statului nostru este, și trebuie să fie în continuare, promovarea fermă în întreaga viață socială a principiilor eticii și echității socialiste, aplicarea consecventă a noilor norme de conviețuire, socialistă și comunistă, înlăturarea concepțiilor și mentalităților retrograde, cultivarea celor mai înalte idealuri ale socialismului în rîndurile maselor largi populare.

Asigurînd condițiile afirmării plenare, multilaterale a tuturor oamenilor muncii, producînd o ruptură radicală cu sistemul valoric al tipurilor anterioare de morală, socialismul înlocuiește individualismul cu îndatorirea fiecărui membru al societății de a-și realiza autentica sa individualitate împreună cu grupul social din care face parte, prin însăși practica morală a acestui grup. Afirmarea etosului socialist se bazează, astfel, pe înțelegerea relației dialectice dintre general și specific, dintre idealul moral comun tuturor membrilor societății și căile diferite pentru înfăptuirea lui.

Atît valorile unui tip de morală, cît și principiile pe care acestea le fundamentează nu apar deodată, în mod spontan. Deci și valorile și principiile moralei socialiste își alcătuiesc treptat conținutul, pe măsura dezvoltării și perfecționării noii societăți, ca urmare a implicării crescînde și active a dimensiunilor moralei în toate laturile vieții sociale. Domeniul acțiunilor morale nu este un cîmp unitar de forțe, nu toți membrii societății înțeleg în același mod exigențele instituite de necesitățile social-istorice ale socialismului; uneori sînt conștientizate cu întîrziere valorile morale care asigură această înțele-

Digitized by Google

gere. Socialismul își afirmă tot mai puternic superioritatea, se perfecționează continuu, în cadrul unui proces revoluționar neîntrerupt. Astfel, și procesul constituirii și manifestării conștiinței socialiste cunoaște mai multe etape și trăsături distincte.

În acest sens, Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român a marcat nu numai începutul unei epoci noi pe plan economico-social și politic, ci și dobîndirea conștiinței de sine a poporului român în opera de edificare și perfecționare a societății socialiste, impunînd un curs înnoitor și afirmării principiilor și valorilor eticii și echității sociale.

Adoptarea, la Congresul al XI-lea al partidului, a Codului principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, al eticii și echității socialiste a evidențiat puternic necesitatea de a se acționa într-un spirit critic, revoluționar, pentru înlăturarea a tot ceea ce este vechi și reprezintă un obstacol în modelarea profilului spiritual înaintat al oamenilor muncii, pentru ridicarea nivelului lor de conștiință și cultură, în vederea afirmării plenare a omului nou, constructor conștient al socialismului și comunismului. Acest document programatic al partidului nostru subliniază sarcina de mare răspundere a transpunerii în sfera relațiilor interpersonale, în ansamblul comportamentului social, a principiilor eticii și echității socialiste, a combaterii și eradicării egoismului și individualismului, a oricăror forme de înjosire a omului, a realizării unei morale înaintate, revoluționare.

Perfecționarea noii orînduiri, trecerea în etapa superioară, a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, impun creșterea tot mai puternică a rolului principiilor revoluționare ale eticii și echității socialiste, ca factor major al angajării responsabile a întregului popor în înfăptuirea obiectivelor dezvoltării economico-sociale, al dinamizării muncii, al asigurării unei corelații armonioase între interesele individuale și cele generale, ca element esențial al procesului de orientare și perfecționare a modului de integrare a comportamentului individual în și față de realitățile actuale ale patriei.

Afirmarea conștiinței morale socialiste este inseparabilă de schimbările și înnoirile care au avut și au loc în toate domeniile vieții sociale, de activitatea de perfecționare a întregii societăți socialiste românești, de întărirea proprietății socialiste — condiție esențială a asigurării progresului multilateral al patriei, a bunăstării poporului, a întăririi independenței și suveranității țării. La rîndul lor, dezvoltarea intensivă a forțelor de producție, bazată pe valorificarea celor mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice, perfecționarea relațiilor de producție și sociale, a organizării și conducerii științifice a societății, dezvoltarea democrației muncitorești-revoluționare, întărirea rolului politic conducător al partidului, ridicarea nivelului general de conștiință al întregului popor presupun o nouă concepție, o nouă atitudine, revoluționară, față de marile probleme ale edificării și perfecționării societății socialiste, implică angajare responsabilă în înfăptuirea obiectivelor dezvoltării economico-sociale a patriei, a sarcinilor concrete din fiecare domeniu de activitate, de la fiecare loc de muncă.

S-ar putea spune că angajarea reprezintă dimensiunea esențială a configurării și manifestării oricărui tip autentic de viață morală. Ea se caracterizează printr-un statut dublu, deopotrivă teoretic și practic, deoarece presupune atît o concepție despre lume și viață cît și o atitudine concretă în raport cu realitatea. Orientarea angajării indică tocmai tipul de moralitate practicat și măsura în care aceasta coincide sau nu cu obiectivele pe care societatea își propune să le înfăptuiască. În actuala etapă de dezvoltare a țării noastre, angajarea responsabilă, spiritul revoluționar, afirmarea conștiinței socialiste dobîndesc valențe și semnificații noi, superioare.

Dinamismul unei societăți își are originea în acțiunea permanentă, corelată dialectic, a factorilor obiectivi și subiectivi, proces în cadrul căruia trecerea omului de la condiția de obiect la cea de subiect făuritor de istorie reprezintă principala cale de afirmare a conștiinței morale. La nivelul subiectului (colectiv și individual) se desfășoară orice logică a angajării. Aceasta este rezultatul unui comportament conștient, care își fixează scopuri și își alege mijloacele necesare înfăptuirii lor. În condițiile societății noastre socialiste, angajarea activă, revoluționară presupune atașamentul față de idealul edificării socialismului și comunismului, fiind definitorie pentru profilul moral al omului nou.

Ținînd seama de faptul că angajarea se definește prin atitudini și comportamente, manifestîndu-se în fapte concrete, de viață, este necesar ca ea să fie însoțită permanent de valori morale înaintate, de idealuri ce vizează perfecționarea existenței sociale, edificarea unei orînduiri a dreptății și echității.

Munca reprezintă principala modalitate de manifestare a angajării revoluționare în opera de făurire a noii orînduiri, dimensiunea esențială a procesului de afirmare multilaterală a personalității în socialism. În societatea noastră, munca — factor hotărîtor al formării omului însuși ca ființă socială — devine tot mai mult o cerință vitală, un atribut esențial al înfloririi personalității umane. Pornind de la adevărul fundamental că nu poate fi liber acela care nu depune o muncă utilă, partidul nostru acționează pentru dezvoltarea, la toți cetățenii, a sentimentului de dragoste față de muncă, a înțelegerii datoriei de a munci pentru realizarea idealurilor de progres și bunăstare ale întregului popor.

Munca presupune o acțiune îndreptată spre un scop bine determinat. Marx distingea trei dimensiuni ale muncii, opuse înstrăinării: procesul prin care omul devine ființă pentru sine, actul creării și autoobiectivării și viața productivă însăși. În procesul muncii iau naștere două tipuri de relații: omul se raportează la sine însuși (conștiința de sine) și la obiectul muncii sale (conștientizarea realității). Concepută astfel, munca reprezintă afirmarea esențială, specifică a personalității umane. Tocmai de aceea concepția materialist-dialectică și istorică fundamentează necesitatea ca munca să se transforme dintr-un mijloc de înrobire, de alienare — așa cum este ea în capitalism —, într-un mijloc de emancipare a oamenilor, de împlinire a aspirațiilor și idealurilor lor fundamentale, obiectiv înfăptuit cu succes în condițiile socialismului.

Munca se constituie în principală sursă generatoare a conștiinței morale socialiste. Din această perspectivă, cerințele actualei etape de dezvoltare a țării privind îmbunătățirea calității în toate sectoarele, creșterea mai puternică a productivității muncii, a eficienței economice și rentabilității, împletirea intereselor generale cu cele individuale vizează atît dezvoltarea tot mai puternică a economiei socialiste cît și cristalizarea unei conștiințe morale superioare, înaintate. În acest fel, calitatea muncii se corelează nu numai cu prețuirea subiecților, individuali și sau colectivi, cu valoarea intrinsecă a mijloacelor folosite de ei, cît și, mai ales, cu buna organizare a activității și asumarea răspunderilor și responsabilităților pe care le implică fiecare domeniu în parte. Comandamentul major în actuala etapă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, așa cum reiese din documentele partidului nostru, nu este doar unul de ordin cantitativ („cît mai mult") sau unul de simplă îmbunătățire calitativă („mai bine"), ci unul care îmbină organic aceste două cerințe.

Conștiința socialistă este nu numai un stadiu superior în dezvoltarea conștiinței sociale, ci constituie, cu deosebire, o reflectare semnificativă a practicii edificării societății socialiste, reprezintă un proces continuu de adecvare la noua realitate a patriei. Ea se află în permanență într-un proces de consolidare și dezvoltare, fiind mereu deschisă la nou, receptivă la achizițiile cunoașterii umane și ale practicii social-istorice.

Conștiința socialistă mijlocește, prin reflectare, semnificare și comunicare, integrarea subiecților social-istorici în existența socială. Ea nu este însă o formă de reflectare pasivă și neutră în raport cu practica social-istorică, cu diferitele activități, ci se caracterizează prin adoptarea unei atitudini lucide atît în raport cu cerințele și trebuințele diferitelor clase și grupuri sociale, cît și cu obiectivele și direcțiile fundamentale ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării patriei noastre spre comunism

Digitized by Google

În amplul proces revoluționar al edificării și perfecționării noii orînduiri, conștiința este implicată activ în soluționarea contradicțiilor dezvoltării sociale, în lupta intransigentă împotriva vechiului și promovarea neabătută a noului în toate domeniile de activitate, pentru întărirea rolului conducător al partidului, perfecționarea continuă a funcțiilor statului democrației muncitorești-revoluționare, participarea efectivă a maselor de oameni ai muncii la conducerea societății.

Un nivel de conștiință ridicat permite membrilor societății noastre să înțeleagă faptul că trăiesc într-o civilizație a muncii, a creației libere, în care ei constituie factorul hotărîtor al întregii dezvoltări, să se raporteze în cunoștință de cauză la necesitățile și legitățile istorice, să combată cu hotărîre concepțiile și atitudinile retrograde, străine esenței orînduirii socialiste, să promoveze ferm noul în gîndire și acțiune.

Rolul activ al conștiinței socialiste se afirmă, în planul moralității, în raport cu cerințele respectării stricte a principiilor și normelor de muncă și de viață comuniste, ale promovării celor mai înaintate valori morale și ale acțiunii în conformitate cu acestea, atît în sfera activității productive, cît și în celelalte domenii ale activității omului, în viața sa de zi cu zi, în întregul său comportament, în familie, în societate.

■

Apare cert că în aprecierea stării de moralitate nu se poate porni de la aspectele individuale ale problemei. În consecință, numai dacă se evidențiază ceea ce are fundamental societatea socialistă se poate înțelege modul de afirmare a noii moralități. Ca atare, se impune distincția între faptele morale ce caracterizează comportamentul individual și acțiunile sociale. De asemenea, este necesară distincția între codul moral și materializarea principiilor și normelor sale. Din această perspectivă, axul valoric al moralității socialiste se constituie numai atunci cînd se asigură un sens real, faptic exigențelor instituite de normele și principiile comuniste de muncă și viață, numai cînd acestea sînt transpuse în practică.

Acțiunile umane, în totalitatea lor, fără a fi materializarea absolut exactă a unor principii ideale, se disting prin încărcătura lor morală în raport cu participarea socială a individului și cu consecințele valorificării acesteia în plan social. Un comportament individual care se supune doar în mod formal legilor și normelor juridice existente este, de fapt, mai puțin moral decît cel care și le asumă în mod responsabil, la nivelul conștiinței sale. De aceea, pentru a putea caracteriza starea moralității este necesar să avem în vedere nu numai tipul participării sociale a indivizilor și consecințele acesteia, ci și prezența și acțiunea valorilor, care au un efect modelator asupra motivației acțiunilor, generînd forța necesară pentru a înfăptui scopurile generale ale operei de făurire și dezvoltare a noii orînduiri.

Din punct de vedere al conținutului și semnificațiilor morale ale participării sociale, tipul corespunzător, în cel mai înalt grad, cerințelor dezvoltării și perfecționării societății noastre socialiste în etapa actuală îl constituie participarea angajant-responsabilă, care are drept coordonate esențiale spiritul revoluționar, atitudinea creatoare. Ea asigură centrarea omului în jurul valorilor societății socialiste, reprezentînd forma cea mai eficientă de afirmare a conștiinței morale socialiste, înaintate.

Dimensiunea fundamentală a participării angajant-responsabile este spiritul revoluționar, înțeles ca intervenție constructivă în realitate, în consens cu cerințele legilor obiective, ca poziție opusă rutinei, comodității, indiferentismului, anchilozării, birocratismului. Spiritul revoluționar constituie un factor mobilizator, într-o manieră complexă, al resurselor creatoare ale tuturor oamenilor muncii, al angajării lor responsabile. El se manifestă în receptivitatea față de nou, în îndeplinirea cu fermitate și înaltă competență a sarcinilor, în acțiuni concrete pentru perfecționarea activității din fiecare domeniu, din fiecare unitate de producție, pentru apărarea și dezvoltarea proprietății socialiste, pentru întărirea ordinii și disciplinei. Spiritul revoluționar exclude cu desăvîrșire atitudinile de indiferență față de problemele muncii și ale vieții, discordanța dintre vorbe și fapte, manifestările de formalism, de pasivitate și delăsare în muncă.

Spiritul revoluționar — ca trăsătură esențială a conștiinței morale socialiste, ca manifestare pregnantă a afirmării principiilor eticii și echității socialiste — presupune, totodată, atitudine critică față de stările de lucruri negative, față de manifestările de încălcare a acestor principii și norme. Se impune, de aceea, așa cum releva tovarășul Nicolae Ceaușescu în Concluziile la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 22 septembrie a.c., ca, pe lîngă problemele economice, în centrul preocupărilor **„să fie pusă ridicarea nivelului de combativitate revoluționară, a spiritului revoluționar, să luăm o atitudine fermă față de manifestările negative de orice fel. Să nu ne fie jenă să luăm poziție; să criticăm aceste manifestări! Să stabilim în continuare măsuri pentru lichidarea lor".**

Aceasta presupune ca toate cadrele de conducere, întregul activ de partid și de stat, toți comuniștii, toți oamenii muncii să acționeze, în propriul domeniu de activitate, cu întreaga răspundere, în spirit revoluționar, pentru aplicarea fermă a legilor țării, pentru realizarea în cele mai bune condiții a programelor de dezvoltare economico-socială, de modernizare și organizare, pentru aplicarea fermă a principiilor autoconducerii și autogestiunii.

Subliniind necesitatea creșterii spiritului de răspundere în fiecare sector de activitate, secretarul general al partidului nostru arăta, în cuvîntarea la Consfătuirea de lucru pe probleme economice de la C.C. al P.C.R. din 5 octombrie a.c.: **„Faptul că am obținut realizări remarcabile nu trebuie să ne determine să privim lucrurile cu automulțumire, să ne referim doar la faptul că am realizat multe... Dimpotrivă, tocmai bazat pe ceea ce am realizat în toate domeniile trebuie să ne propunem să lucrăm mai bine, cu un spirit de răspundere mai mare, pentru a asigura dezvoltarea mai puternică a țării noastre, în toate sectoarele de activitate".**

În acest cadru, respectarea neabătută a legilor țării și asigurarea bunei funcționări a organelor de stat constituie cerințe esențiale în raport cu profilul moral al comuniștilor. Nu poți fi un bun comunist — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Consfătuirea de lucru pe probleme economice de la C.C. al P.C.R. — dacă nu conduci bine întreprinderea, centrala, ministerul, institutul, guvernul. A fi un bun comunist înseamnă a acționa în așa fel ca organele sau organismele în care lucrezi să funcționeze în cele mai bune condiții, ca legile statului să fie aplicate neabătut. Aceasta constituie o cerință fundamentală pentru comuniști, pentru creșterea rolului conducător al partidului în toate domeniile de activitate.

Cadrul nou, original pe care îl reprezintă sistemul democrației muncitorești-revoluționare permite stabilirea unei unități de sens în desfășurarea acțiunilor sociale și individuale, în acord cu principiile eticii și echității socialiste. Cunoașterea de către fiecare membru al societății, de către fiecare om al muncii a locului și rolului său social, a îndatoririlor și drepturilor ce-i revin, raportate la interesele generale ale societății, la necesitățile actuale și de perspectivă ale țării, constituie temelia dezvoltării în continuare a conștiinței morale socialiste, a afirmării acesteia la noi cote valorice, pe măsura marilor posibilități de progres ale socialismului.

TEODOR VIDAM

Digitized by Google

CONGRESUL AL XIV-LEA AL P.C.R.

În dezbatere
Documentele pentru Congresul al XIV-lea al partidului

PERFECŢIONAREA CONTINUĂ A SISTEMULUI DE ORGANIZARE, CONDUCERE ŞI PLANIFICARE A ACTIVITĂŢII ECONOMICO-SOCIALE

III

În strategia partidului nostru de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism, perfecţionarea permanentă, sistematică a sistemului de conducere, planificare şi organizare a întregii activităţi de dezvoltare social-economică ocupă un loc de cea mai mare însemnătate, constituindu-se în factor determinant al dinamismului forţelor şi relaţiilor de producţie, al progresului multilateral al patriei. Aşa cum este cunoscut, în anii de după istoricul Congres al IX-lea, Partidul Comunist Român a acţionat cu consecvenţă pentru perfecţionarea întregii activităţi de conducere şi planificare, corespunzător principiilor revoluţionare ale socialismului, realităţilor ţării noastre şi cerinţelor fiecărei etape istorice.

În concordanţă cu această concepţie înnoitoare, amplu fundamentată în opera secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în ultimele două decenii s-a instituit un nou sistem de organizare şi conducere, întemeiat pe împletirea armonioasă a conducerii unitare, pe baza planului naţional unic de dezvoltare social-economică, cu autoconducerea muncitorească şi autogestiunea economico-financiară. Experienţa a demonstrat întru totul justeţea şi viabilitatea sistemului democraţiei muncitoreşti-revoluţionare, care asigură împletirea armonioasă a intereselor fiecărui colectiv, ale fiecărui om al muncii cu interesele generale ale societăţii, participarea poporului la conducerea întregii vieţi economico-sociale. În acelaşi timp, aşa cum subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu **„trebuie să avem în vedere ca şi în perspectivă să perfecţionăm organismele de conducere şi planificare, organismele democratice, pornind de la faptul că în nici o împrejurare societatea nu va putea renunţa la dezvoltarea sa pe baza unor principii clare, socialiste — de proprietate, de muncă, de retribuţie".**

În lumina orientărilor, obiectivelor şi sarcinilor formulate în documentele pentru Congresul al XIV-lea, în expunerile şi cuvîntările secretarului general al partidului nostru, revista „Era socialistă" a publicat, în numerele 18 şi 19/1989, primele două părţi ale unei dezbateri consacrate aprofundării unora dintre principalele coordonate ale strategiei partidului nostru de perfecţionare a organizării şi conducerii întregii activităţi social-economice, în care au fost abordate caracterul obiectiv, legic al procesului de perfecţionare a conducerii societăţii socialiste, creşterea rolului politic conducător al Partidului Comunist Român în întreaga societate, unitatea dialectică dintre conducerea unitară a economiei naţionale şi autoconducerea muncitorească, promovarea celor mai avansate cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, perfecţionarea modalităţilor de exercitare a controlului activităţii economico-sociale ş.a.

Publicăm, în acest număr, ultima parte a dezbaterii.

Între problemele fundamentale, de o mare complexitate, abordate într-o cuprinzătoare viziune dialectică în opera secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în Proiectul Programului-Directivă şi în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, la loc de seamă se situează rolul important al statului socialist în edificarea şi perfecţionarea noii orînduiri sociale.

Experienţa României, ca şi a altor ţări, arată că unul dintre cei mai însemnaţi factori care asigură, prin mijloace politico-organizatorice, administrativ-executive, economico-financiare, juridice, culturale ş.a., transpunerea în viaţă a strategiei generale a partidului de dezvoltare economico-socială este statul socialist. Aceasta şi explică, de altfel, preocuparea permanentă a partidului nostru, îndeosebi din ultimii 25 de ani, pentru sporirea rolului şi perfecţionarea funcţiilor statului socialist, îmbunătăţirea continuă a activităţii sale, racordarea prerogativelor şi atribuţiilor acestuia la cerinţele perfecţionării generale a conducerii societăţii, ale asigurării unei eficienţe cît mai ridicate în întreaga viaţă economico-socială.

Aşa cum se arată în Tezele pentru apropiatul forum al comuniştilor români,

Digitized by Google

în procesul conducerii democratice a societății, îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, statul nostru a parcurs un lung drum de perfecționare neîntreruptă a rolului și funcțiilor sale. Însăși noțiunea de „rol al statului" a căpătat un conținut mai bogat, mai apropiat de calitatea acestuia de reprezentant suprem al intereselor fundamentale ale tuturor claselor și categoriilor sociale, de organizator al întregii națiuni. Astfel, s-a renunțat la viziunea simplistă, unilaterală — și, în fond, nerealistă și neștiințifică promovată în prima etapă a construcției socialiste —, potrivit căreia statul ar fi doar un simplu instrument de înfăptuire a unor decizii, hotărîri ș.a. Consecințele unei asemenea înțelegeri deformate au generat supradimensionarea, într-o anumită vreme, a atribuțiilor administrative, executive, ale aparatului de stat, amplificarea funcțiilor sale coercitive, reglementarea diferitelor relații sociale nu prin intermediul legii, ci prin ordine, instrucțiuni și alte acte normative cu caracter administrativ, limitarea capacității statului de a organiza și conduce procesele sociale ș.a.m.d. Este meritul istoric al Congresului al IX-lea de a fi renunțat cu desăvîrșire la asemenea pseudoteorii, la concepțiile eronate și incompatibile, de altfel, cu principiile teoretice, revoluționare ale socialismului științific.

În același timp, în definirea conținutului și caracterului puterii de stat, partidul nostru a renunțat, cu mulți ani în urmă, la noțiunea de dictatură a proletariatului, apreciind că aceasta nu corespunde conținutului real, de clasă, al statului socialist, nu exprimă esența lui democratică, fiind o teză greșită. Astfel, vechiul concept de stat al dictaturii proletariatului a fost înlocuit cu cel de stat al democrației muncitorești-revoluționare, care oglindește în mod real conținutul de clasă al puterii în societatea noastră. Cucerind puterea politică și economică, clasa muncitoare devine forța socială conducătoare a societății, dar în această calitate ea nu acționează prin metode autoritare, administrative, de dictat; dimpotrivă, exprimînd puterea poporului și întărind continuu alianța sa organică cu țărănimea și intelectualitatea, clasa muncitoare asigură cea mai largă democrație.

În lumina noilor orientări elaborate de partidul nostru după Congresul al IX-lea, a concepției social-politice novatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu privind modalitățile democratice de exercitare a puterii, rolul statului democrației muncitorești-revoluționare vizează, în etapa actuală, printre altele, îmbinarea intereselor fundamentale ale societății cu cele personale, satisfacerea deziderateloor vitale ale tuturor claselor și categoriilor sociale, optimizarea și asigurarea funcționalității și eficienței sociale a actului de conducere. De la o etapă la alta s-au schimbat, totodată, metodele și formele de conducere, eliminîndu-se centralismul excesiv, administrativismul îngust, s-au produs mutații sensibile în raporturile dintre stat și cetățeni, s-a amplificat dialogul cu oamenii muncii, creîndu-se un cadru organizatoric adecvat, original care asigură participarea întregului popor la conducerea unităților, a societății în ansamblu.

Potrivit prevederilor cuprinse în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, partidul nostru va acționa pentru perfecționarea continuă a organelor de stat centrale, asigurînd o justă reprezentare în cadrul lor a tuturor categoriilor de oameni ai muncii și, în primul rînd, a clasei muncitoare, clasa conducătoare a societății.

Partidul nostru apreciază că statul socialist își păstrează și își va păstra în continuare rolul și funcțiile în organizarea și conducerea unitară, planificată a societății socialiste, în concordanță cu cerințele dezvoltării economico-sociale, ale progresului general al țării. Așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Consfătuirea de lucru pe probleme economice de la C.C. al P.C.R. din octombrie a.c., **„partidul nostru și-a propus și își propune să întărească rolul statului, rolul organelor de stat în dezvoltarea și conducerea activității economico-sociale, pentru că numai astfel își va îndeplini misiunea de forță politică conducătoare în societate!"**. Această concluzie, de largă deschidere teoretică și cu multiple implicații practice, elaborată cu contribuția hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, se întemeiază pe experiența construcției socialiste în țara noastră, cît și în alte țări, care pune în lumină existența unui ansamblu de factori obiectivi de natură economică, politică, socială ș.a. ce impun afirmarea puternică a atribuțiilor statului socialist. Printre acești factori se înscriu: caracterul conștient, unitar al procesului de făurire a societății socialiste; complexitatea dezvoltării dinamice, intensive a economiei naționale, a tuturor sectoarelor vieții sociale; existența proprietății socialiste; dezvoltarea forțelor de producție pe baza celor mai avansate realizări ale revoluției științifico-tehnice; adîncirea diviziunii sociale a muncii și a interdependențelor diferitelor ramuri economice și sectoare de activitate; necesitatea conducerii unitare a întregii societăți, pe baza planului național unic de dezvoltare; complexitatea și dinamismul raporturilor dintre diferite organisme sociale, ale relațiilor de producție și sociale în general; necesitatea gospodăririi judicioase a avuției naționale, a repartiției echitabile a produsului social și venitului național; cerința ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a poporului; apărarea cuceririlor revoluționare, a suveranității, independenței și integrității țării; amplificarea și diversificarea relațiilor economice, politico-diplomatice, culturale cu toate statele lumii, promovarea unei politici externe de pace, înțelegere și cooperare, de participare la soluționarea constructivă a marilor probleme contemporane ș.a.

Din analiza factorilor menționați rezultă, totodată, faptul că cerința legică, obiectivă a creșterii rolului și funcțiilor statului are un conținut multilateral. Ea nu se reduce, de pildă, la întărirea prerogativelor economice ale statului sau a celor administrativ-executive, ci privește, deopotrivă, toate laturile activității economico-sociale. În calitatea sa de organizator al vieții comune a întregului popor, de administrator general al proprietății socialiste, statul democrației muncitorești-revoluționare se manifestă plenar în toate domeniile activității social-economice, fiind principalul instrument de realizare a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

În acest cadru, se înscrie activitatea statului privind dezvoltarea intensivă a economiei naționale, asigurarea permanentă a concordanței dintre dezvoltarea forțelor de producție și perfecționarea relațiilor de producție și sociale, dezvoltarea echilibrată, proporțională a economiei naționale, sistematizarea și modernizarea localităților, exercitarea unui control riguros asupra întregii activități economico-sociale, înfăptuirea vastelor programe de dezvoltare a industriei, agriculturii, științei, învățămîntului și culturii, reglementarea normativă a relațiilor sociale, creșterea funcționalității și perfecționarea continuă a cadrului democratic de conducere ș.a. De asemenea, statul nostru socialist, prin formele și metodele ce îi sînt specifice — printre care la loc de seamă se situează dreptul, prin intermediul căruia deciziile politice se convertesc în norme general-obligatorii pentru toate organismele sociale, pentru toți cetățenii țării — este un factor esențial de menținere și consolidare a stabilității sociale. În această calitate, statul deține prerogative însemnate în apărarea cuceririlor revoluționare ale poporului, a proprietății socialiste, în dezvoltarea și consolidarea acesteia, în promovarea consecventă a principiilor socialiste de retribuire ș.a.

Viața, practica dezvoltării sociale pun în evidență lipsa de fundament științific și caracterul profund eronat al tezelor potrivit cărora ar trebui să se limiteze sau să se renunțe la rolul și funcțiile statului în conducerea activității economico-sociale. „Ideile și opiniile privind diminuarea rolului statului în construcția socialismului — se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea — sînt profund greșite, de natură să supună societatea acțiunii distructive a factorilor stihinici, să determine apariția unor grave perturbări în dezvoltarea economico-socială, cu consecințe nefaste asupra construcției socialismului". Complexitatea evoluției actuale și viitoare a societății, aplicarea conștientă a legităților dezvoltării sociale impun perfecționarea continuă a activității de conducere în toate domeniile. **„A lăsa, în numele așa-zisei libere inițiative, evoluția lucrurilor la voia întîmplării, a nu da la timp riposta hotărîtă forțelor reacționare, foștilor asupritori... în numele așa-zisei democrații «pure» înseamnă a nu îndeplini îndatoririle esențiale față de interesele oamenilor muncii, ale întregului popor, față de lupta de eliberare socială și națională, înseamnă a pune în pericol cuceririle revoluționare, dezvoltarea socialistă a țării"** — subliniază secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Renunțarea la planul național unic, dezmembrarea proprietății socialiste și înlocuirea ei prin diferite forme ale proprietății capitaliste, „privatizarea", cedarea mijloacelor de producție din mîna poporului, promovarea, în numele așa-zisei inițiative libere, a „socialismului de piață" echivalează, de fapt, cu lichidarea bazelor socialiste de dezvoltare a societății. Așa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, „nu se poate concepe ca statul socialist să împrumute forme tipice orînduirii capitaliste, depășite din punct de vedere istoric și condamnate dispariției, ci trebuie să se perfecționeze continuu, în spiritul noilor legități ale dezvoltării sociale".

Partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au demonstrat cu claritate că diminuarea în orice fel a rolului statului socialist, ca reprezentant suprem al întregii societăți, ar avea ca rezultat, mai devreme sau mai tîrziu, manifestarea unor fenomene anarhice, stihinice, a unor acute contradicții și disproporții nu numai în cadrul economiei naționale, ci și în întreaga societate.

apariția unor factori destabilizatori, a unor dereglări în producția materială, în repartiția echitabilă a produsului social, în controlul general asupra întregii activități social-economice. Toate acestea ar avea, firește, consecințe negative, profund dăunătoare asupra întregii vieți economico-sociale.

Pornind de la înțelegerea dialectică a conținutului și esenței statului nostru socialist, de la faptul că acesta deține un rol decisiv, hotărîtor în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, partidul nostru, secretarul său general au subliniat în repetate rînduri că amplificarea sarcinilor acestuia și, concomitent, diversificarea și perfecționarea continuă a formelor și metodelor de înfăptuire a lor nu înseamnă, nicidecum, accentuarea laturilor sale administrative, coercitive, etatizarea forțată a tuturor compartimentelor organismului social, ci, dimpotrivă, presupun dezvoltarea continuă a democrației muncitorești-revoluționare, creșterea rolului noilor organisme democratice, participarea activă a tuturor claselor și categoriilor sociale, a întregului popor la conducerea societății, conlucrarea strînsă între organele de stat și noile organisme democratice.

CRISTIAN IONESCU

PERFECȚIONAREA ORGANIZĂRII ȘI MODERNIZAREA PRODUCȚIEI

Congresul al XIII-lea al partidului a stabilit ca obiectiv fundamental în actualul cincinal asigurarea creșterii intensive a economiei naționale prin modernizarea structurilor de producție, ridicarea permanentă a nivelului tehnic și calitativ al produselor, sporirea productivității muncii, accentuarea specializării și integrării producției în vederea utilizării cu maximum de randament a capacităților, economisirea strictă și valorificarea superioară a materiilor prime, combustibilului și energiei. În înfăptuirea acestor obiective s-a acționat și se acționează, în primul rînd, în direcția intensificării puternice a cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, accelerării introducerii progresului tehnic, creșterii aportului acestuia la modernizarea economiei naționale. **„Este necesar să acționăm cu toată hotărîrea** — sublinia, în acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c. — **pentru realizarea programelor de modernizare și organizare a activității pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii".**

Centrala industrială de utilaj energetic București are în componența sa unități industriale care produc, în principal, utilaj energetic, atît pentru necesitățile interne cît și pentru export, precum și unități de construcții-montaj care asigură, în țară și peste hotare, montajul și reparațiile capitale pentru utilajele fabricate de întreprinderile centralei. Avînd în vedere gama largă de produse, gabaritele foarte mari ale acestora, complexitatea lor, problema perfecționării organizării și modernizării proceselor de producție din unitățile care intră în componența centralei prezintă aspecte caracteristice, contribuția organismelor proprii de cercetare-proiectare sau a cadrelor tehnico-inginerești din producție fiind hotărîtoare în această acțiune.

Centrala industrială de utilaj energetic și unitățile componente — întreprinderi industriale de construcții-montaj, unități de cercetare-proiectare — au cunoscut din plin efectul acțiunilor privind perfecționarea organizării și modernizarea proceselor de producție, întreprinse pe plan național sub îndrumarea competentă a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu. Astfel, la 1 iulie 1987 a fost încheiată prima etapă a acțiunii de perfecționare a organizării și modernizare a proceselor de producție. În acest cadru, în unitățile de cercetare-proiectare din București, Reșița, Timișoara și Cluj-Napoca, precum și în unitățile industriale din cadrul centralei au fost elaborate măsuri și proiecte pentru perfecționarea produselor specifice întreprinderilor respective, precum și pentru introducerea în fabricație a unor noi produse și tehnologii, de înalt randament, comparabile cu cele mai bune realizări pe plan mondial. Pe baza măsurilor întreprinse în primii trei ani ai cincinalului actual a fost posibil ca, în anul 1988, față de 1985, circa 63 la sută din producția-marfă a centralei să o constituie produsele noi și reproiectate. Prin aplicarea, numai în anul 1988, a peste 660 măsuri, în cadrul acțiunii de modernizare a produselor, de perfecționare a organizării producției și a muncii, la nivelul întregii centrale a fost obținută o producție suplimentară de peste un miliard de lei.

În vederea realizării și îmbunătățirii permanente a programului de măsuri de perfecționare a organizării și de modernizare a proceselor de producție, la nivelul întreprinderilor și la Centrala industrială de utilaj energetic s-au organizat comisii privind activitatea de organizare și modernizare a întreprinderilor, care au în componența lor cadre de partid, cadre de conducere din întreprinderi și din centrală, specialiști în diferite domenii de activitate din unitățile de cercetare și învățămînt. Săptămînal, sînt organizate în centrală comandamente care analizează stadiul realizării măsurilor la cele mai importante unități, iar în întreprinderi aceste comandamente sînt organizate lunar.

Periodic — săptămînal pentru întreprinderile mari și lunar pentru întreprinderile mici — se analizează stadiul de realizare a măsurilor adoptate în organele colective de conducere pentru modernizarea proceselor de producție, se îmbunătățesc unele măsuri și se stabilesc modalitățile și posibilitățile de evaluare și de generalizare a măsurilor respective și în alte întreprinderi. Materialele întocmite se prezintă în birourile executive ale consiliilor oamenilor muncii din centrală sau din unități, care adoptă hotărîri menite să asigure realizarea la termenele prevăzute a măsurilor, inclusiv a eficienței economice prevăzute. De asemenea, poate fi menționat și faptul că membrii organelor de partid și organizațiilor de masă și tineret, precum și alți oameni ai muncii participă la schimburi de experiență organizate de organele centrale de partid și de stat, de Comitetul Municipal București al P.C.R. și Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini în vederea extinderii și generalizării rezultatelor pozitive în domeniul modernizării și organizării proceselor de producție.

În vederea realizării programelor de măsuri prevăzute pentru etapa a II-a și în continuare, Centrala industrială de utilaj energetic a acționat și acționează în conformitate cu prevederile legale. După cum se știe, indicatorii de plan privind acțiunea de modernizare au fost stabiliți pentru întreaga perioadă a cincinalului. Concomitent, au fost stabilite programe-cadru de măsuri de organizare și modernizare, pentru realizarea acestor indicatori fiecare unitate preluîndu-și din aceste programe-cadru măsurile adecvate programelor sale anuale. S-a reușit astfel înfăptuirea în întregime a sarcinilor stabilite.

Datorită urmăririi cu atenție și impulsionării prin toate mijloacele a realizării măsurilor cuprinse în programele de perfecționare a organizării și modernizare a proceselor de producție, în etapa a II-a și în continuare, s-au obținut o serie de importante realizări concretizate în reproiectarea sau omologarea unor noi produse, conceperea de instalații complexe ș.a.

Sub directa coordonare a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, în institutele și întreprinderile componente ale centralei se desfășoară o amplă activitate de cercetare și asimilare de tehnologii noi, neconvenționale, pentru producerea energiei.

Abordarea problematicii legate de conceperea și producerea în țară a utilajelor și echipamentelor nucleare-electrice, obiectiv care reflectă maturitatea tehnico-științifică a industriei noastre socialiste, a fost posibilă datorită analizelor făcute de conducerea partidului, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu, inclusiv în cadrul vizitelor de lucru în întreprinderi din Capitală. Din aceste vizite au rezultat programe speciale care cuprind sarcini de mare însemnătate pentru perioada următoare, printre care: definitivarea modernizării fluxurilor tehnologice în vederea măririi productivității muncii, îmbunătățirea condițiilor de muncă și ridicarea nivelului calitativ al produselor; introducerea pe scară largă a mecanizării și robotizării, în special în

Digitized by Google

sectoarele calde; extinderea utilizării calculatorului în domeniul proiectării, programării și conducerii proceselor de producție; asimilarea de noi produse moderne, de un nivel calitativ ridicat, competitive la export; modernizarea produselor aflate în fabricație pe linia îmbunătățirii performanțelor și reducerii consumurilor specifice; asimilarea și omologarea a noi materiale care să permită reducerea și chiar renunțarea la o serie de importuri ș.a.

O caracteristică a ultimilor ani în ce privește introducerea progresului tehnic în unitățile Centralei industriale de utilaj energetic o constituie, totodată, trecerea la proiectarea, asimilarea și fabricația echipamentelor destinate centralelor nuclearo-electrice. Această activitate, la care participă unitățile de proiectare și producție ale centralei, precum și institutele de cercetări și proiectări din alte centrale și ramuri ale economiei naționale, se desfășoară nemijlocit sub conducerea tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu. Primele rezultate ale acestei conlucrări dintre proiectare, cercetare și industrie sînt deosebite și s-au materializat în livrarea către Centrala nuclearo-electrică de la Cernavodă a unor echipamente de mare complexitate. Realizarea unor astfel de utilaje încheie o nouă etapă din procesul de asimilare în țară a echipamentelor pentru centralele nuclearo-electrice, demonstrînd, încă o dată, potențialul creator al întregului popor, justețea politicii partidului nostru de dezvoltare, cu forțe proprii, a bazei energetice a țării.

DUMITRU CONSTANTIN
director general al Centralei industriale de utilaj energetic

Ca principiu fundamental de organizare și conducere a vieții economico-sociale, autoconducerea muncitorească reprezintă cadrul de manifestare, de înfăptuire în practică a dreptului clasei muncitoare, al tuturor oamenilor muncii, fără nici o deosebire — în calitatea lor de proprietari ai mijloacelor de producție, de producători și beneficiari ai tuturor bunurilor materiale și spirituale ale societății — de a participa direct, cît și prin reprezentanții lor la conducerea unităților economico-sociale, a întregii societăți. Așa cum se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, „întreaga viață economico-socială din țara noastră este organizată pe principiile autoconducerii și autogestiunii muncitorești. Cu 20 de ani în urmă au fost create consiliile oamenilor muncii, au fost instituționalizate adunările generale. S-au constituit, de asemenea, consilii județene și naționale și s-a trecut la organizarea periodică a congreselor oamenilor muncii din industrie, din agricultură, din domeniul științei și învățămîntului, precum și al educației și culturii, care adoptă decizii în problemele fundamentale ale activității economico-sociale".

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, autogestiunea, autogospodărirea, autoconducerea presupun ca fiecare colectiv, fiecare adunare generală, fiecare consiliu de conducere, să facă totul pentru utilizarea eficientă a mijloacelor încredințate de popor spre administrare, să contribuie activ la creșterea mai rapidă a avuției generale a țării, a venitului național, deoarece numai pe această bază se asigură întărirea patriei, ridicarea bunăstării generale a poporului.

În cadrul consiliului oamenilor muncii din întreprinderea noastră, întreaga activitate de organizare și conducere, de gospodărire a mijloacelor de producție încredințate se desfășoară potrivit orientărilor și indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind dezvoltarea continuă și intensivă a economiei naționale pe baza întăririi continue a proprietății socialiste, temelia orînduirii noastre, a aplicării ferme a mecanismului economico-financiar, prin angajarea neabătută a tuturor forțelor umane și tehnice în direcția modernizării proceselor de producție, a ridicării continue a eficienței acesteia, sporirii competitivității produselor.

Pornind de la orientările programatice formulate în documentele Plenarei C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie 1989, ale Plenarei Consiliului Național al Oamenilor Muncii din iulie a.c., de la obiectivul strategic al trecerii României la un nou stadiu, superior, de dezvoltare, consiliul oamenilor muncii din întreprinderea de mașini-unelte și agregate București și-a propus să acționeze cu hotărîre pentru ridicarea gradului de modernizare a acesteia la nivelul celor mai cunoscute unități cu acest profil pe plan internațional, pentru realizarea de mașini-unelte care să fie competitive în raport cu orice produse similare pe piața mondială. În acest sens, pornind de la indicațiile secretarului general al partidului, potrivit cărora munca organelor colective nu trebuie să se rezume la ședințele periodice, ci hotărîtoare trebuie să fie activitatea lor concretă, înfăptuirea cu forțe proprii a tuturor măsurilor stabilite, consiliul oamenilor muncii a urmărit, îndeosebi, înfăptuirea unui obiectiv prioritar — acoperirea cu contracte a sarcinilor de plan. În acest scop am mobilizat comisiile pe domenii, precum și specialiștii întreprinderii pentru studierea și analizarea tendințelor de dezvoltare atît pe plan intern cît și pe piața mondială de mașini-unelte. Aceste analize, cît și contactele cu principalii beneficiari interni, au relevat necesitatea diversificării gamei de mașini-unelte, a asimilării de noi tipuri, care să înlocuiască pe cele importate, precum și imperativul creșterii ponderii produselor de mare complexitate tehnică, cu un nivel ridicat de automatizare, specializare și adaptate la cerințele beneficiarului — mașini speciale, agregate, linii tehnologice și linii automate ș.a.

În această lumină, în cadrul consiliului oamenilor muncii a fost elaborată o strategie de dezvoltare a fabricației produselor pentru piața internă și pentru export, strategie care să răspundă sarcinilor primite din partea conducerii superioare de partid. În cadrul acestei preocupări urmărim, îndeosebi, reducerea efortului valutar, prin asimilarea de noi tipuri de mașini-unelte necesare economiei naționale și, în mod deosebit, ramurilor prioritare cum ar fi: industria extractivă, energetică, constructoare de mașini ș.a.; creșterea continuă a productivității muncii; atingerea parametrilor de vîrf pentru mașini-unelte și promovarea tot mai susținută a producției pentru export. Această strategie, continuu completată și îmbunătățită de consiliul oamenilor muncii, a fost aplicată, prin utilizarea cît mai deplină a potențialului uman și tehnic al întreprinderii, precum și prin asigurarea unei bune colaborări cu o serie de institute de specialitate din țară.

La nivelul consiliului oamenilor muncii și al comisiilor pe domenii au fost promovate forme specifice de analiză și studiere a diferitelor probleme tehnico-organizatorice cum ar fi: crearea de colective mixte de specialiști din diferite institute, ateliere de proiectări și secții ale întreprinderii noastre. După caz, au fost detașați specialiști la institute de cercetări, iar acestea, la rîndul lor, au detașat cadre de cercetători în întreprinderea noastră în vederea urmăririi realizării produselor și a omologării lor; de asemenea, s-au creat grupe de responsabili pe produse noi, s-au stimulat și intensificat activitatea de investiții și inovații, s-a inițiat un curs de inventică. Totodată, consiliul oamenilor muncii a adoptat o serie de măsuri pentru intensificarea propagandei tehnice — filme, cataloage, prospecte etc.

Datorită aplicării acestui cuprinzător ansamblu de măsuri, în prezent, Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București produce peste 100 de tipodimensiuni de mașini-unelte, din care peste 60 la sută de mare complexitate tehnică, în ultimii ani sarcinile de export fiind îndeplinite și chiar depășite.

Apreciem însă că atît la nivelul consiliului oamenilor muncii și al comisiilor pe domenii, cît și al colectivelor de specialiști din întreprindere, nu s-a acordat suficientă atenție aspectelor economice generale, insistîndu-se excesiv pe problemele tehnice. Analizînd aceste neajunsuri, întreaga activitate a consiliului oamenilor muncii și a comisiilor pe domenii, a tuturor oamenilor muncii din întreprindere a fost axată pe adaptarea fluxurilor tehnologice la o producție de serie mică și unicat; de asemenea, s-a trecut la pregătirea și perfecționarea forței de muncă corespunzător cerințelor unei producții de dificultate tehnică ridicată. Pentru aceasta s-au utilizat forme specifice de pregătire profesională, avîndu-se în vedere în permanență orientările și indicațiile formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind înfăptuirea programelor de dezvoltare intensivă, de organizare și modernizare a producției pe baza celor

Digitized by Google

mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, manifestarea unei atenții sporite pentru îndeplinirea indicatorilor calitativi și valorificarea inițiativelor oamenilor muncii, participarea largă și efectivă a acestora la adoptarea și înfăptuirea deciziilor, cît și necesitatea creării de condiții optime pentru asigurarea unui înalt nivel de cunoștințe profesionale, tehnice și științifice întregului colectiv al unității. Acțiunile întreprinse în acest sens s-au concretizat în crearea de linii tehnologice pe tipuri de piese, utilizarea intensivă a mașinilor cu comenzi numerice, echilibrarea balanțelor de capacități de producție, prin eliminarea supra și subîncărcărilor, reorganizarea unor secții de producție ș.a.

Toate măsurile adoptate au fost aprobate de consiliul oamenilor muncii, în urma unor studii și analize ale comisiilor pe domenii și ale specialiștilor, fiind aplicate după consultarea tuturor oamenilor muncii, ale căror inițiative au fost adesea preluate și generalizate. Multe analize și hotărîri au fost stabilite ca urmare a unor ședințe comune ale consiliului oamenilor muncii și comitetului de partid, iar altele au fost întreprinse sub conducerea Consiliului de control muncitoresc al comitetului de partid. De asemenea, numeroase acțiuni s-au întreprins cu sprijinul organizațiilor de sindicat și tineret.

Obiectivele strategice, direcțiile principale de acțiune ale biroului executiv al consiliului oamenilor muncii au fost puse în evidență în cadrul colectivelor de muncă, printr-o intensă propagandă vizuală și auditivă, organizată sub îndrumarea comitetului de partid (panouri grafice, vitrine ale calității ș.a.). Datorită tuturor acestor acțiuni organizatorice și politico-educative s-au asigurat încadrarea tuturor produselor în normele de consum, reducerea rebuturilor, a fluctuației de personal, încadrarea în consumurile specifice ș.a.

Pe lîngă rezultatele bune înregistrate în ultimii ani, în unitate mai persistă, însă, și unele deficiențe. Astfel, nu am reușit să antrenăm în suficientă măsură membrii consiliului oamenilor muncii în activitatea de urmărire și control al modului de îndeplinire a hotărîrilor adoptate, să stimulăm participarea tot mai activă a tuturor oamenilor muncii din cadrul colectivelor la actul de conducere prin propuneri și inițiative. De asemenea, comisiile consiliului oamenilor muncii nu au fost destul de active, nu s-au întocmit suficiente studii și analize referitoare la problemele principale ale întreprinderii. Analizînd în mod autocritic activitatea desfășurată, ne însușim criticile făcute de secretarul general al partidului, care a arătat că nu peste tot s-a înțeles că autoconducerea democratică, autogestiunea înseamnă creșterea ordinii și disciplinei, întărirea răspunderii pentru buna conducere a activității și gospodărirea mijloacelor încredințate. Iată de ce oamenii muncii, întregul colectiv al întreprinderii își manifestă hotărîrea ca, în lumina documentelor ce vor fi supuse aprobării Congresului al XIV-lea, a cerințelor formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., precum și la recenta Consfătuire de lucru pe probleme economice de la C.C. al P.C.R. să facă totul pentru utilizarea eficientă a mijloacelor încredințate de societate spre administrare, pentru a contribui, astfel, la creșterea mai rapidă a avuției generale a țării, a venitului național, la întărirea și dezvoltarea proprietății socialiste, deoarece numai pe această bază se asigură întărirea patriei, ridicarea bunăstării generale a poporului.

NICOLAE MIHALACHE,
președintele
consiliului oamenilor muncii
din Întreprinderea de mașini-unelte
și agregate București

AUTOCONDUCEREA DEMOCRATICĂ — ÎN SLUJBA ÎNTĂRIRII PATRIEI ȘI SOCIALISMULUI

Preocuparea permanentă a partidului și statului nostru pentru dezvoltarea și perfecționarea continuă a conducerii societății s-a concretizat — îndeosebi în perioada ce a trecut de la Congresul al IX-lea — în contribuții de autentică originalitate la edificarea unui sistem unitar al democrației muncitorești-revoluționare, unic în felul său, adaptat realităților social-economice din țara noastră. Conceptele, instrumentele și mecanismele pe care se sprijină acest sistem — din care face parte și sistemul de autoconducere teritorială — au fost sistematic perfecționate, atît pe plan teoretic cît și practic, deschizîndu-se, astfel, noi orizonturi accelerării progresului economico-social al patriei. Așa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, întreaga viață economico-socială din țara noastră este organizată pe principiile autoconducerii și autogestiunii muncitorești, care și-au demonstrat pe deplin justețea și viabilitatea.

Specificul înfăptuirii autoconducerii muncitorești în țara noastră constă în îmbinarea conducerii unitare a societății cu inițiativa și răspunderea noilor organisme democratice, ceea ce asigură ca realizarea intereselor generale să însemne, în același timp, și realizarea intereselor proprii fiecărui colectiv de oameni ai muncii, iar împlinirea acestora să ducă la promovarea intereselor generale. În acest context s-a extins principiul autoconducerii la activitatea specifică unităților administrativ-teritoriale, autoconducerea teritorială nefiind opusă conducerii unitare a societății, ci constituind un factor de natură să asigure îndeplinirea atît a obiectivelor majore ale dezvoltării generale a societății românești, cît și realizarea acelor transformări care satisfac cerințele legitime pe plan local, în cadrul fiecărei unități teritorial-administrative.

Potrivit acestei concepții revoluționare a partidului nostru, elaborată cu contribuția de inestimabilă valoare teoretică și practică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, Legea privind autoconducerea, autogestiunea economico-financiară și autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale prevede că întreaga activitate economică, social-culturală și edilitar-gospodărească a consiliilor populare și a unităților subordonate acestora se desfășoară potrivit principiilor autoconducerii muncitorești. Aceasta înseamnă că fiecare unitate administrativ-teritorială — comună, oraș, municipiu, județ — își desfășoară activitatea pe baza planului de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, a planului economico-social propriu și bugetului local, care sînt elaborate în strictă concordanță cu planul național unic de dezvoltare economico-socială a țării.

Un rol important în sistemul autoconducerii teritoriale revine consiliilor populare, ca organe ale puterii de stat care poartă răspunderea nemijlocită pentru organizarea și îndrumarea activității economice pe plan local, a învățămîntului, culturii, ocrotirii sănătății, pentru activitatea de gospodărire comunală și edilitară, organizarea activității comerciale și a serviciilor pentru populație. În activitatea consiliilor populare sînt folosite multiple forme participative, de autoconducere ca, de pildă, adunările cetățenești. Autoconducerea teritorială cuprinde, de asemenea, un larg sistem de organizații de masă și obștești, care reprezintă interesele specifice diferitelor categorii sociale. Activitatea acestora, conlucrarea lor în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste — organism larg reprezentativ, ce cuprinde toate forțele națiunii, sub conducerea directă a Partidului Comunist Român — constituie un factor esențial al participării tot mai active a maselor la conducerea societății. Îmbinarea activității organizațiilor de masă și obștești, a noilor organisme democratice cu cea a organelor de stat înlătură delimitarea — specifică raporturilor de putere din orînduirile precedente — dintre „guvernanți" și „guvernați" și asigură participarea directă a tuturor categoriilor sociale, a tuturor oamenilor muncii la rezolvarea problemelor publice.

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, participarea oamenilor muncii la conducere, constituirea unui amplu sistem de organisme democratice sînt menite să contribuie la perfecționarea conducerii unitare a societății. Orice altă

Digitized by Google

înțelegere, care ar face din autoconducere un mijloc de fărîmițare a economiei și vieții sociale în procese divergente, în funcție de diversitatea intereselor locale, este inacceptabilă pentru practica politică, economică și socială, a edificării noii orînduiri. „Renunțarea la condúcerea dezvoltării economico-sociale pe baza planului național unic — se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea — nu poate duce decît la dezorganizarea activității, la apariția unor contradicții cu repercusiuni grave asupra societății socialiste". Dacă s-ar accepta ca autonomia organismelor de autoconducere să prevaleze asupra conducerii unitare a societății s-ar ajúnge în situația ca interesele generale ale claselor și categoriilor sociale, ale poporului în ansamblul său, să fie profund afectate.

Relevînd caracterul novator al sistemului de conducere teritorială instaurat în ultimele două decenii în țara noastră se cuvin, totodată, a fi evidențiate cîteva dintre trăsăturile definitorii ale autoconducerii teritoriale, printre care: caracterul pronunțat politic al autoconducerii teritoriale, înfăptuirea funcțiilor sale fiind un mod specific de afirmare a rolului conducător al organelor și organizațiilor de partid și de integrare a acestora în viața economico-socială în profil teritorial; caracterul autotcuprinzător al procesului autoconducerii teritoriale, care prin sfera sa operațională acoperă toate domeniile de activitate, urmărind participarea întregului popor la conducerea societății; existența, în cadrul autoconducerii, a unei legături directe între producție și consum prin intermediul programelor de autoaprovizionare, care cointeresează colectivele de oameni ai muncii, toți cetățenii în creșterea și diversificarea producției bunurilor de consum; afirmarea autoconducerii, ca pîrghie principală în valorificarea superioară a tuturor resurselor locale de producție; buna gospodărire și administrare, precum și utilizarea eficientă, de către oamenii muncii, a avuției naționale existente pe plan local.

În dezvoltarea de ansamblu a economiei naționale, autoconducerea teritorială, în corelație cu conducerea unitară, planificată a dezvoltării economice și sociale, îndeplinește un rol fundamental în valorificarea diversității de condiții social-economice, demografice, pedoclimatice, etnografice existente pe plan local și, prin aceasta, aduce, totodată, o contribuție esențială la realizarea intereselor generale ale societății noastre socialiste.

Pornind de la aceste premise, se poate aprecia că autoconducerea teritorială constituie mai mult decît o simplă „oglindire" pe plan local a deciziilor luate la nivelul conducerii centrale. Dimpotrivă, ea este un factor major de manifestare a inițiativei politice și democratice a maselor și nicidecum o „curea de transmisie" a deciziilor de la „centru" spre „periferie". În această calitate, autoconducerea teritorială are rolul important de a acționa ca factor de înnoire, dar și de stabilitate, ca factor de reglare, dar și de perfecționare. Avînd în vedere complexitatea acestor fenomene, perfecționările ce se aduc în acest domeniu sînt procese de inovare socială, care înlătură elementele de inerție, de birocratizare sau conservatorism. Forța motrice principală a perfecționării autoconducerii în plan teritorial o constituie rolul politic conducător al organelor și organizațiilor de partid.

În etapa actuală, îmbunătățirea continuă a autoconducerii teritoriale vizează prioritar lărgirea atribuțiilor ce revin consiliilor populare. Astfel, în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului se subliniază: „Consiliile populare vor trebui să-și sporească răspunderea în ridicarea economico-socială a orașelor și comunelor în spiritul autoconducerii și autogestiunii, să acționeze pentru dezvoltarea industriei, industriei mici, agriculturii, serviciilor, educației și culturii, astfel ca toate localitățile să devină centre puternice, demne de societatea socialistă și comunistă."

În cadrul preocupărilor actuale ale partidului nostru privind perfecționarea autoconducerii teritoriale o importanță deosebită prezintă măsurile de natură să contribuie la creșterea funcționalității organismelor acesteia. Astfel, cadrul larg democratic făurit în țara noastră în anii de după Congresul al IX-lea se cere a fi folosit la deplina sa capacitate. Cu toate că în ultimii ani s-a lărgit aria de acțiune a consiliilor populare, în activitatea unora dintre ele se fac încă simțite influențele unor factori disfuncționali. Creșterea funcționalității autoconducerii teritoriale depinde astăzi, printre altele, de o atentă corelare a tuturor prevederilor legale elaborate de-a lungul anilor. Apare necesar, de aceea, ca la nivelul Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare să se întreprindă studii pe baza cărora să se asigure unificarea măsurilor cu caracter legislativ (și, în același timp, simplificarea lor prin eliminarea textelor sau articolelor de lege care reiau prevederi deja stabilite), punîndu-se la dispoziția consiliilor populare un codex unificat, unitar. Pe această bază s-ar putea îmbunătăți substanțial și activitățile de popularizare, cunoaștere și înțelegere a legilor de către cetățeni — temelia participării lor mai eficiente la realizarea obiectivelor autoconducerii teritoriale.

Aplicarea fermă a programelor de autoconducere teritorială implică lichidarea oricăror fenomene de birocratism în activitatea organismelor administrației de stat sau a unor verigi ale organismelor de autoconducere teritorială. De altfel, și administrația locală a cunoscut în ultimele două decenii un proces de perfecționare a stilului de lucru cu cetățenii, prin întărirea permanentă a legăturilor cu masele, atragerea acestora la întreaga activitate economico-socială în profil teritorial. În etapa actuală de dezvoltare a țării, activitatea administrației locale se desfășoară nu numai prin funcționarii de stat, ci și prin deputații aleși, ca și prin multiple forme ale democrației directe — adunări cetățenești, alte foruri democratice. Tendințele de birocratizare pot fi contracarate cu mai multă eficacitate prin intermediul acestor multiple mijloace de acțiune democratică.

În legătură cu împletirea armonioasă a activității organelor puterii și ale administrației cu activitatea maselor largi populare, secretarul general al partidului sublinia la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1987: **„Este mai necesar ca oricînd să acționăm cu toată hotărîrea pentru perfecționarea și îmbunătățirea întregii activități, pentru creșterea răspunderii și pentru organizarea mai bună a controlului îndeplinirii legilor și hotărîrilor, astfel încît fiecare minister, fiecare organism central sau teritorial să-și îndeplinească în cele mai bune condiții rolul, să asigure înfăptuirea neabătută a tuturor planurilor și programelor de dezvoltare. Trebuie să facem astfel încît activitatea tuturor organelor, de sus pînă jos, să se afle permanent sub controlul poporului, să răspundă în fața poporului de felul cum își îndeplinesc misiunea încredințată. Trebuie să se înțeleagă că toate organismele de stat nu funcționează deasupra poporului, ci sînt în serviciul acestuia, că ele răspund în fața poporului de felul cum își îndeplinesc misiunea. Dar, în același timp, ele au marea răspundere față de popor de a asigura respectarea de către toți cetățenii a legilor țării, de a nu admite nici o încălcare a Constituției, de a asigura ca fiecare să acționeze într-o singură direcție, să facă totul pentru înălțarea continuă a României pe noi culmi de progres și civilizație".**

În deplină concordanță cu obiectivele dezvoltării viitoare a patriei, prevăzute în documentele pentru Congresul al XIV-lea, consiliile populare sînt chemate să-și intensifice eforturile pentru a asigura în cît mai bune condiții participarea maselor de cetățeni, în formele instituționalizate, la dezbaterea și soluționarea problemelor de stat și obștești. „Un rol tot mai important vor avea organele locale ale puterii de stat, care trebuie să-și întărească permanent legăturile cu masele, să asigure participarea activă a acestora la întreaga activitate economico-socială" — se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului. Din această perspectivă, se cere acționat cu mai multa fermitate pentru a imprima activității organelor locale ale puterii și administrației de stat, a aparatului acestora un puternic spirit de răspundere și exigență în realizarea sarcinilor, combătîndu-se energic atitudinile rutiniere, de tărăgănare a soluționării problemelor. Periodic, pe baza concluziilor rezultate din controalele efectuate, este necesar să fie organizate schimburi de experiență între cadrele de conducere din comitetele executive ale consiliilor populare și din aparatul de specialitate, în vederea generalizării experienței pozitive și a îmbunătățirii stilului și metodelor de muncă folosite pentru realizarea exemplară a obiectivelor dezvoltării economico-sociale în profil teritorial, a sarcinilor ce revin organelor locale ale puterii de stat.

ELISABETA AVRAM

Digitized by Google

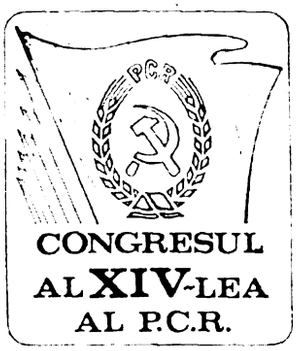

Vom acorda şi în continuare o atenţie deosebită repartizării forţelor de producţie pe întregul teritoriu şi dezvoltării armonioase a tuturor judeţelor şi localităţilor, întărind principiul autoconducerii, autoadministrării şi autogestiunii, în cadrul planului naţional unic de dezvoltare economico-socială a patriei noastre. Tot ceea ce vom realiza va avea, ca şi pînă acum, drept obiectiv strategic dezvoltarea generală a patriei, ridicarea continuă a nivelului de trai material şi spiritual al poporului.

NICOLAE CEAUŞESCU

Din Cuvîntarea la Adunarea solemnă organizată cu prilejul celei de-a 45-a aniversări a revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă

Dezvoltarea armonioasă, multilaterală a tuturor judeţelor şi localităţilor ţării

În aceste zile, comuniştii, toţi oamenii muncii dezbat, într-o atmosferă însufleţitoare, de puternică angajare patriotică, revoluţionară, documentele pentru Congresul al XIV-lea, eveniment de excepţională însemnătate în viaţa partidului, a întregului popor. Unul dintre obiectivele fundamentale aflate în centrul dezbaterilor îl reprezintă dezvoltarea economico-socială a localităţilor şi judeţelor, în cadrul strategiei generale de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a patriei spre comunism.

*Aşa cum se arată în Proiectul Programului-Directivă şi în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului, dezvoltarea economico-socială a judeţelor, municipiilor, oraşelor şi comunelor, modernizarea lor constituie una dintre direcţiile prioritare ale dezvoltării României în cincinalul 1991—1995. În lumina prevederilor cuprinse în aceste documente, a indicaţiilor secretarului general al partidului, în fiecare judeţ, municipiu, oraş şi comună au fost elaborate programe de dezvoltare economico-socială pe perioada 1991—1995, pe baza unor studii şi analize temeinice, ce pornesc de la obiectivele şi nivelurile stabilite, de la realizările şi resursele existente în fiecare localitate, în fiecare judeţ şi zonă a ţării. Aşa cum a subliniat tovarăşul Nicolae Ceauşescu în cadrul Concluziilor la şedinţa Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 22 septembrie a.c., precum şi cu alte prilejuri, aceste programe, ce oferă fiecărei unităţi administrativ-teritoriale o perspectivă clară, unitară, asupra dezvoltării sale în cincinalul viitor, sub toate aspectele vieţii economico-sociale, sînt supuse dezbaterii largi a tuturor cetăţenilor chemaţi să contribuie nemijlocit la completarea şi definitivarea lor, prin propuneri, printr-o exigentă analiză, în vederea îmbunătăţirii lor, în spiritul democraţiei noastre muncitoreşti-revoluţionare, a înfăptuirii principiului construirii socialismului cu poporul şi pentru popor. „**Sînt bine cunoscute prevederile din Programul-Directivă** — arată tovarăşul Nicolae Ceauşescu. **Ele vor fi îmbunătăţite pe baza discuţiilor şi propunerilor oamenilor muncii, a programelor de dezvoltare economico-socială a comunelor, oraşelor şi judeţelor, precum şi a programelor de dezvoltare a tuturor unităţilor economico-sociale, astfel încît să reprezinte voinţa şi aspiraţiile întregii naţiuni**".*

Înfăptuirea neabătută a politicii partidului şi statului nostru de dezvoltare armonioasă, multilaterală a tuturor judeţelor şi localităţilor ţării reprezintă un factor de cea mai mare însemnătate pentru dezvoltarea orînduirii noastre socialiste, pentru aplicarea fermă a principiilor socialismului ştiinţific, afirmarea tot mai puternică a ţelurilor înalte umaniste, a viabilităţii şi superiorităţii socialismului.

*Revista „Era socialistă", în colaborare cu Comitetul judeţean Buzău al Partidului Comunist Român, a organizat o dezbatere consacrată acestei problematici la care au participat tovarăşii: **MARIA LAZĂR**, prim-vicepreşedinte al Consiliului popular judeţean, **STELA CHIOVEANU**, secretar cu problemele de propagandă al Comitetului judeţean de partid, vicepreşedinte al Consiliului popular judeţean, **CONSTANTIN VIŞAN**, vicepreşedinte al Consiliului popular municipal Buzău, **IOAN BĂLAN**, secretar al Comitetului orăşenesc de partid Rîmnicu Sărat, **AURELIA BELU**, preşedintele Consiliului popular comunal Sărata Monteoru, **VALERIAN NEDELCU**, preşedintele Consiliului popular orăşenesc Nehoiu, **NICOLAE PĂTRU**, inginer-şef al Staţiunii de cercetare şi producţie pomicolă Buzău, **GHEORGHE RĂICAN**, organizator de partid, preşedinte al Consiliului unic agroindustrial de stat şi cooperatist Pogoanele.*

Publicăm în acest număr stenograma prescurtată a dezbaterii.

Digitized by Google

● **MARIA LAZĂR:** Prefigurînd evoluţia viitoare a României pe drumul socialismului şi comunismului, Proiectul Programului-Directivă şi Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului abordează, într-o viziune profund ştiinţifică, revoluţionară, unitară şi de largă perspectivă, problematica înfăptuirii, în continuare, a politicii partidului nostru de repartizare echilibrată, armonioasă a forţelor de producţie pe întreg teritoriul ţării, de dezvoltare dinamică, multilaterală a tuturor zonelor, judeţelor şi localităţilor patriei. În acest sens, se relevă necesitatea orientării ferme a eforturilor în direcţia valorificării superioare a resurselor materiale şi umane, a folosirii cu eficienţă maximă a potenţialului productiv, astfel încît, la sfîrşitul cincinalului viitor, 1991—1995, în fiecare judeţ să se realizeze un volum de activitate economică pe locuitor de cel puţin 100 000 lei. Înfăptuirea acestui obiectiv va marca o nouă şi importantă etapă în transpunerea în viaţă a concepţiei de excepţională valoare teoretică şi practică a tovarăşului Nicolae Ceauşescu privind dezvoltarea economico-socială echilibrată şi armonioasă a tuturor zonelor şi localităţilor patriei şi ridicarea, pe această bază, a nivelului de trai material şi spiritual al întregului popor — ţelul suprem al politicii partidului şi statului, esenţa orînduirii noastre socialiste.

Toate acestea evidenţiază cu deosebită putere consecvenţa şi înalta responsabilitate cu care partidul nostru, secretarul său general, acţionează pentru a situa la temelia viitorului comunist al României structuri tehnico-productive şi social-economice capabile să asigure progresul susţinut şi multilateral, sporirea forţei şi capacităţii economiei noastre naţionale, armonios dezvoltată, ridicarea continuă a bunăstării întregului popor. Profunzimea acestei viziuni ştiinţifice, de largă perspectivă, se reflectă în opţiunea ca în centrul preocupărilor în cel de al 9-lea plan cincinal să se afle dezvoltarea intensivă a economiei naţionale, înfăptuirea programelor de modernizare a producţiei, realizarea unei noi calităţi a muncii şi vieţii, ca o cerinţă esenţială pentru trecerea la cea de-a doua fază, superioară, a edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Această cerinţă se va realiza prin valorificarea deplină a potenţialului creat în toate zonele ţării, ridicarea nivelului tehnic şi calitativ al produselor, sporirea productivităţii muncii, reducerea costurilor de producţie, îndeosebi a cheltuielilor materiale, creşterea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibilului şi energiei. De asemenea, agricultura îşi va spori aportul la creşterea potenţialului economic al tuturor judeţelor. Potrivit orientărilor stabilite în Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea, cincinalul 1991—1995 va asigura înfăptuirea, în continuare, a obiectivelor noii revoluţii agrare, dezvoltarea intensivă şi modernizarea întregii agriculturi.

Accentuarea dezvoltării intensive a economiei naţionale — în ansamblu, ca şi în profil teritorial — va determina, şi în viitorul cincinal, promovarea rapidă, în întreaga activitate economico-socială, a noilor cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, în conformitate cu programele de cercetare ştiinţifică, dezvoltare tehnologică şi introducere a progresului tehnic, elaborate sub conducerea tovarăşei academician doctor inginer Elena Ceauşescu, ilustru om politic şi savant de largă recunoaştere şi preţuire internaţională, a cărei prodigioasă activitate se constituie într-o substanţială contribuţie, de maximă însemnătate, la afirmarea ştiinţei şi tehnologiei româneşti ca factori esenţiali, hotărîtori ai progresului economico-social al patriei.

alocarea constantă a unei cote importante — circa o treime — din venitul naţional pentru dezvoltarea şi realizarea unor vaste programe de investiţii — însumînd, în ultimele două decenii, un volum de 4 100 miliarde lei —, investiţii îndreptate cu precădere spre judeţele şi zonele rămase în urmă.

Drept urmare, a avut loc o înflorire fără precedent a patriei, întemeiată pe dezvoltarea armonioasă a tuturor zonelor ţării. În prezent, în fiecare judeţ există cel puţin 3—4 platforme industriale, s-a dezvoltat şi modernizat agricultura, s-au realizat ample construcţii de locuinţe, amenajări şi edificii edilitare ş.a. Toate acestea au dus la dezvoltarea puternică a municipiilor, oraşelor şi comunelor, a tuturor localităţilor, asigurînd formarea, la nivelul fiecărui judeţ, a unor unităţi teritorial-administrative avînd capacitatea de a se conduce şi dezvolta pe principiile socialiste ale autoconducerii, autogestiunii, autofinanţării şi autoaprovizionării. S-a ajuns, astfel, la situaţia deosebit de importantă în care forţa propulsoare, dinamismul şi eficienţa întregii activităţi de dezvoltare economico-socială a ţării se întemeiază pe dezvoltarea rapidă şi armonioasă a fiecărei unităţi teritorial-administrative în parte, judeţele formînd un tot unitar, bine organizat şi ştiinţific conceput, fiecare dintre ele acţionînd ca un mecanism bazat pe resursele proprii, pe forţa şi creativitatea oamenilor muncii.

● **IOAN BĂLAN:** Înfăţişînd aceste profunde transformări care au avut loc în viaţa tuturor localităţilor patriei, Proiectul Programului-Directivă şi Tezele pentru Congresul al XIV-lea relevă trăsăturile noi pe care le capătă în actuala etapă dezvoltarea economico-socială în profil teritorial, concepută a se realiza în condiţiile sporirii substanţiale a rolului factorilor intensivi, de eficienţă în toate domeniile. Aceste documente programatice subliniază necesitatea înfăptuirii necontenite a politicii de repartizare echilibrată a forţelor de producţie pe teritoriul ţării, de organizare şi modernizare a localităţilor. În acest cadru, o deosebită importanţă este acordată dezvoltării mai accentuate a oraşelor şi comunelor, ridicării mai rapide a calităţii întregii lor vieţi economico-sociale. Faptul că unităţile administrativ-teritoriale — judeţele, municipiile, oraşele şi comunele — au ajuns să se autofinanţeze, valorificînd potenţialul productiv de care dispun, creează posibilitatea şi necesitatea dezvoltării lor în continuare pe baza unor planuri proprii, ca părţi integrante ale planului naţional unic. Înfăptuirea, potrivit prevederilor cuprinse în Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea, a programelor de dezvoltare economico-socială a judeţelor, municipiilor, oraşelor şi comunelor va determina accentuarea apropierii condiţiilor de muncă şi de viaţă de la sate de cele de la oraşe, ridicarea nivelului de trai material şi spiritual al întregului popor.

● **STELA CHIOVEANU:** Elaborarea şi adoptarea programelor de dezvoltare a tuturor unităţilor administrativ-teritoriale ridică noi exigenţe şi răspunderi în faţa organelor şi organizaţiilor de partid, a tuturor consiliilor populare, a consiliilor de conducere din toate domeniile, chemate să participe la definitivarea acestor programe, la punerea lor în dezbaterea cetăţenilor. Cadrul larg al sistemului democraţiei noastre muncitoreşti-revoluţionare asigură participarea activă, directă a tu-

O politică ştiinţifică, profund umanistă

● **STELA CHIOVEANU:** Promovată cu deplină consecvenţă în întreaga perioadă de după istoricul Congres al IX-lea al partidului, în măreaţa epocă ce poartă numele genialului ei ctitor, „Epoca Nicolae Ceauşescu", politica de dezvoltare raţională, echilibrată a tuturor judeţelor şi localităţilor ţării are multiple consecinţe în viaţa societăţii noastre. Aşa cum subliniază secretarul general al partidului, **„făurirea socialismului presupune dezvoltarea puternică a forţelor de producţie pe întregul teritoriu al ţării, într-o concepţie unitară şi de largă perspectivă. Numai pe această cale se asigură ridicarea gradului de civilizaţie al tuturor localităţilor, lichidarea migraţiei populaţiei spre oraşele mari, transformarea armonioasă a întregii structuri şi vieţi sociale, făurirea deplinei egalităţi în ce priveşte condiţiile de muncă şi viaţă, exercitarea drepturilor şi afirmarea în cimpul vieţii sociale a tuturor cetăţenilor ţării".**

Elaborată cu contribuţia hotărîtoare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, politica de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, avînd la bază criterii economice şi sociale riguros fundamentate, a asigurat şi asigură, concomitent cu dezvoltarea puternică a forţelor de producţie, a întregii economii naţionale, creşterea în ritm susţinut a potenţialului economic şi, în primul rînd, al celui industrial, în toate judeţele ţării, acordîndu-se preponderenţă judeţelor mai slab dezvoltate, amplasarea noilor obiective productive pe teritoriu în funcţie de cerinţele economice şi sociale, crearea unei structuri raţionale, diferenţiate a ramurilor producţiei materiale în fiecare judeţ, valorificarea superioară, eficientă a resurselor naturale şi de muncă din fiecare zonă, creşterea productivităţii muncii, a produsului social şi a venitului naţional, ca bază trainică a ridicării necontenite a nivelului de civilizaţie al întregului popor.

Realizările remarcabile obţinute pe acest plan, îndeosebi în ultimele două decenii, constituie o dovadă de netăgăduit a justeţei politicii partidului nostru de dezvoltare armonioasă a tuturor judeţelor şi localităţilor ţării, a măsurilor întreprinse în acest sens, printre care la loc de seamă se situează reorganizarea administrativ-teritorială a ţării din 1968 — caracterizată, pe bună dreptate, în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, drept una dintre cele mai importante acţiuni novatoare în societatea noastră —, măsură căreia i s-au adus importante îmbunătăţiri în Legea nr. 2/1989, determinate de actualul stadiu al dezvoltării localităţilor,

Digitized by Google

turor cetățenilor la elaborarea și înfăptuirea programelor privind dezvoltarea localităților în care trăiesc și muncesc. Tocmai de aceea, conferințele de dări de seamă și alegeri ale organizațiilor de partid, adunările cetățenești trebuie să constituie foruri largi de dezbatere și aprobare a obiectivelor înscrise în programele de dezvoltare economico-socială a fiecărei localități, astfel încît aceste programe să devină oglinda întregii activități, a propunerilor locuitorilor fiecărei așezări.

Renașterea întregii vieți economico-sociale

● **MARIA LAZĂR:** Dezbaterile privind elaborarea programelor de dezvoltare a tuturor unităților administrativ-teritoriale prilejuiesc analiza întregii lor activități economico-sociale, stabilirea obiectivelor de viitor pe baza realizărilor și a experienței dobîndite. Viața, practica evidențiază că amplasarea rațională, echilibrată a forțelor de producție pe teritoriul țării, în raport cu necesitățile economiei naționale, cu procesul de organizare și modernizare a localităților reprezintă o politică științifică, cu profunde semnificații economice și social-politice, ce țin de însăși esența orînduirii socialiste, de progresul general al societății noastre.

Numeroasele implicații economice, sociale, politice, culturale, umane ale acestei strategii de înflorire multilaterală a patriei se evidențiază pregnant și în dezvoltarea județului Buzău, străveche vatră de istorie și civilizație de la curbura Carpaților, județ ale cărui fizionomie și nivel de dezvoltare economico-socială sînt determinate de sprijinul permanent primit din partea conducerii de partid și de stat, personal a secretarului general al partidului, în întreaga perioadă inaugurată de Congresul al IX-lea. Vizitele de lucru întreprinse în această perioadă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în județul nostru au constituit momente hotărîtoare în dezvoltarea sa dinamică, în formarea structurii sale industrial-agrare, în deschiderea unor noi și luminoase perspective pentru propășirea economico-socială a plaiurilor buzoiene în folosul țării, al tuturor locuitorilor județului.

Prin politica promovată consecvent de partidul și statul nostru de dezvoltare puternică a tuturor zonelor țării, de lichidare a unor decalaje între acestea, județul Buzău, asemenea celorlalte județe, a cunoscut, îndeosebi după reorganizarea administrativ-teritorială din 1968, ritmuri intense de dezvoltare, transformîndu-se dintr-un județ cu o economie preponderent agrară într-un județ cu o industrie puternică, de înalt randament, cu unități reprezentative din aproape toate ramurile și o agricultură socialistă aflată într-un continuu proces de modernizare. Aceste ritmuri înalte de dezvoltare au fost determinate de volumul însemnat al fondurilor de investiții alocate județului din bugetul statului. În perioada 1968—1989, aceste fonduri s-au ridicat la peste 57 miliarde lei. Pe această bază, în ultimii 20 de ani, au fost date în funcțiune 500 de capacități de producție, cuprinse în 50 de întreprinderi, față de numai 20 cîte funcționau în 1968. Ca urmare, valoarea producției industriale a crescut, în aceeași perioadă, de peste 15 ori, ajungînd în acest an la 27,2 miliarde lei.

Mutații profunde s-au produs în structura industrială a județului prin creșterea rolului ramurilor de bază: față de anul 1968, valoarea producției în construcția de mașini a crescut de 20 ori, în metalurgie de 10 ori și în chimie de 11 ori. Totodată, în economia județului au apărut ramuri și subramuri noi: electrotehnică, materiale de construcții, industria maselor plastice, de prelucrare a lemnului ș.a. Semnificativ este și faptul că, la o serie de produse de bază ale economiei naționale, județul Buzău ocupă locuri de frunte.

Activitate tradițională, cu pondere în economia județului, agricultura a înregistrat, la rîndul ei, progrese remarcabile, materializate în creșterea constantă a producțiilor. Față de anul 1968, producția agricolă a sporit de peste 3 ori. S-a dezvoltat și consolidat baza tehnico-materială, au fost introduse și extinse tehnologii noi și avansate, s-a asigurat o mai bună sistematizare a teritoriului. Se află în plină desfășurare un amplu program de irigații și îmbunătățiri funciare. Numai în acest an se vor amenaja și pune în funcțiune pentru irigații 11 000 hectare teren; pe 25 000 de hectare se execută lucrări de desecări, iar pe 3 500 de hectare lucrări de combatere a fenomenului de eroziune.

Consecințele multiple și complexe ale dezvoltării economico-sociale tot mai puternice a județului nostru se reflectă în mod nemijlocit în schimbările din structura socială, în creșterea populației ocupate, în distribuirea acesteia pe ramuri de activitate. Astfel, în economia județului s-au creat peste 70 000 de noi locuri de muncă, numărul personalului muncitor crescînd de peste două ori. Populația urbană a sporit de la 18 la sută în 1968 la 39 la sută în prezent, iar ponderea populației ocupate în activități neagricole de la 28,6 la sută la 63,1 la sută. Ca o componentă esențială a noilor condiții de viață se înscrie construirea, în aceeași perioadă, a peste 57 000 de apartamente, din care peste 20 000 în mediul rural, precum și a unui important număr de edificii și dotări social-edilitare, complexe comerciale și unități prestatoare de servicii, baze sportive și altele. S-au dezvoltat puternic cele două așezări urbane — Buzău și Rîmnicu Sărat, la care s-au adăugat, în acest an, încă două noi orașe — Nehoiu și Pogoanele, iar alte cîteva localități, cum sînt Berca, Pătîrlagele, Beceni, dispun de baza tehnico-materială și dotările necesare caracteristice așezărilor urbane.

● **CONSTANTIN VIȘAN:** Asemenea întregului județ, municipiul Buzău, cel mai important centru politic și social-cultural al județului, a cunoscut, în anii construcției socialiste, îndeosebi în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, o puternică ascensiune economică și socială, probînd elocvent justețea politicii partidului nostru de dezvoltare armonioasă a tuturor localităților țării, de înflorire multilaterală a patriei. În această perioadă de măreție înfăptuiri s-au produs mutații cantitative și calitative fără precedent, saltul de la urbea de altă dată la puternica cetate economică de astăzi fiind mai mult decît spectaculos; acumulările înregistrate în evoluția forțelor de producție au asigurat un cadru superior dezvoltării economice, sociale și edilitar-gospodărești, Buzăul înscriindu-și definitiv numele în rîndul marilor orașe ale României socialiste.

Buzăul de astăzi prezintă imaginea unui oraș nou, în plină dezvoltare economică și urbanistică, înaintînd ferm pe calea prosperității și civilizației. Numai în perioada 1965—1989, municipiului Buzău i-au fost alocate investiții în valoare de peste 28 miliarde lei, care au asigurat realizarea unor platforme industriale moderne, cu unități reprezentative în aproape toate ramurile economiei. Față de anul 1965, producția industrială a municipiului a crescut de 33 ori, ajungînd în acest an la 19,8 miliarde lei. În ultimul sfert de veac, pe harta municipiului au apărut noi cartiere moderne de locuințe care însumează peste 37 000 apartamente. Numai în cel mai nou și modern cartier, Unirii, s-ar cuprinde întreaga populație antebelică a Buzăului, numărul locuitorilor municipiului fiind astăzi de peste patru ori mai mare în raport cu anul 1938.

Înscriindu-se, în continuare, în aceleași ritmuri de dezvoltare, municipiul Buzău cunoaște și în actualul cincinal noi prefaceri înnoitoare, ca urmare a fondurilor de investiții alocate și care însumează peste 7 miliarde lei, a dezvoltării intensive a tuturor ramurilor și sectoarelor de activitate, ceea ce va contribui la creșterea calității muncii și vieții locuitorilor săi. În această perioadă, producția industrială se va dezvolta într-un ritm mediu anual de 6 la sută, iar cea a industriei mici va ajunge, la finele anului 1990, la 9 139 lei pe locuitor, asigurînd astfel înfăptuirea în practică a obiectivului stabilit de conducerea superioară de partid de a se realiza în actualul cincinal o producție medie pe locuitor de cel puțin 8 000 lei.

● **IOAN BĂLAN:** Repartizarea echilibrată, armonioasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, puternica dezvoltare a județului Buzău au însemnat și pentru orașul Rîmnicu Sărat o perioadă de adevărată renaștere economico-socială, a cărui temelie o constituie, în primul rînd, dezvoltarea și modernizarea industriei. Față de tîrgul provincial de odinioară, nevoiaș, prăfuit, uitat de vechiul regim, cu doar cîteva începuturi „industriale" (o presă de ulei, o fabrică de țigarete), azi Rîmnicu Sărat se înfățișează ca un oraș în plin avînt. Beneficiind de importante fonduri de investiții, rîmnicenii și-au mărit an de an zestrea industrială și edilitar-gospodărească, practic au început să-și construiască un nou oraș. Ce poate fi mai edificator în acest sens decît noua și moderna platformă industrială, al cărei contur s-a profilat începînd din anul 1969, cînd s-a amplasat prima mare unitate industrială — Întreprinderea de garnituri de frînă și etanșare —, urmată de noi și importante întreprinderi. De la numai 448 milioane lei, în 1965, producția industrială a ajuns, în acest an, la peste 4 miliarde lei, produsele industriei rîmnicene fiind cunoscute și în peste 20 de țări ale lumii, de pe toate continentele

Digitized by Google

Era firesc ca toate acestea să determine mutații structurale în viața socială a orașului, în creșterea continuă a nivelului de trai al locuitorilor săi. În ultimele două decenii s-au construit și dat în folosință peste 8 000 apartamente, peste 15 000 m.p. spații comerciale, un nou și modern spital cuplat cu policlinică, licee, școli generale, creșe, cămine și grădinițe pentru copii, instituții de cultură etc., care oferă oricărui locuitor al acestei așezări condiții de muncă, de viață, de afirmare plenară a personalității umane. Demnă de remarcat este noua înfățișare a orașului, cu noile sale cartiere de locuințe, dintre care se detașează zona centrală, ce prinde contur în această perioadă și pe care ne străduim să o transformăm într-o adevărată „carte de vizită" pentru localitatea noastră.

● **STELA CHIOVEANU:** Puternica dezvoltare a economiei județului, sporirea continuă a volumului producției industriale și agricole, creșterea gradului de complexitate a produselor, cerința modernizării proceselor tehnologice, a valorificării superioare a resurselor materiale și energetice au impus cu necesitate creșterea numărului personalului tehnico-ingineresc, dezvoltarea creației tehnico-științifice de masă și a cercetării științifice. Acționînd pe baza programelor prioritare și speciale de măsuri adoptate la nivelul unităților în vederea îmbunătățirii proceselor tehnologice, creșterii productivității muncii și a eficienței economice, cadrele tehnico-inginerești, ceilalți oameni ai muncii care își desfășoară activitatea în industria județului Buzău au asigurat, numai în perioada care a trecut din acest an, asimilarea în fabricație a 83 de produse cu caracteristici tehnico-funcționale superioare, aplicarea în producție a 44 de noi tehnologii și a 15 sisteme de mecanizare și automatizare.

Rezultate bune s-au obținut și în activitatea de creație științifico-tehnică de masă, în care, în cadrul celei de-a VII-a ediții a Festivalului național „Cîntarea României", au fost antrenați peste 35 000 de muncitori, maiștri, tehnicieni și ingineri. Eforturile făcute pe această linie se concretizează, în 1989, în realizarea a 73 de invenții și a 140 de inovații, în înfăptuirea altor numeroase obiective din programele de organizare și modernizare a producției.

În agricultură, așa cum ne-a indicat secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, principala preocupare a cadrelor și a specialiștilor care își desfășoară activitatea în unitățile de cercetare și producție — județul Buzău dispune în prezent de 5 stațiuni de acest fel, față de numai una în 1965 —, cît și a celor ce muncesc în unitățile agricole de stat și cooperatiste este concentrată în direcția obținerii unor producții vegetale și animaliere mari și sigure, în consens cu obiectivele noii revoluții agrare.

● **GHEORGHE RĂICAN:** În cadrul unităților componente ale Consiliului unic agroindustrial de stat și cooperatist Pogoanele, agricultura s-a dezvoltat și modernizat în ritmul înalt de progres pe care l-a cunoscut în anii construcției socialiste întreaga agricultură românească. Astăzi, cînd avem în față tabloul impresionant al transformărilor cantitative și calitative pe care le-a cunoscut această ramură de bază a economiei noastre naționale în anii ce au trecut de la începutul procesului de cooperativizare a agriculturii, și cu deosebire în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, este limpede pentru oricine că fără făurirea, generalizarea și întărirea proprietății de stat și cooperatiste nu am fi putut obține nici marile realizări din agricultură și nici remarcabilele succese în dezvoltarea generală a patriei noastre.

Prin încheierea procesului de cooperativizare a agriculturii și aplicarea cu consecvență a principiilor noii revoluții agrare, unitățile cooperatiste din cadrul Consiliului unic Pogoanele au cunoscut un amplu proces de dezvoltare și modernizare. Pe baza fondurilor de investiții alocate de stat, în ultimii 25 de ani au fost efectuate ample lucrări de îmbunătățiri funciare, de combatere a eroziunii solului, de extindere a irigațiilor, de scarificare și afînare a pămîntului, sînt în curs de execuție alte lucrări de mare importanță pentru creșterea potențialului productiv al solului.

Avînd la bază indicațiile, orientările și sarcinile formulate de secretarul general al partidului, prin îmbunătățirea și perfecționarea activității în domeniul mecanizării, prin îmbunătățirea tehnologiilor, prin creșterea răspunderii mecanizatorilor și cooperatorilor pentru calitatea lucrărilor, prin întărirea generală a ordinii și disciplinei, am obținut în acest an producții superioare celor planificate. Producțiile medii la hectar — 8 130 kg grîu la hectar și 7 440 kg orz la hectar, cele mai mari obținute vreodată pe aceste meleaguri — sînt rezultatul firesc al acumulărilor de ordin calitativ pe care le-a cunoscut agricultura românească în perioada de uriașe și profunde prefaceri înregistrate în întreaga noastră societate după Congresul al IX-lea, ele demonstrînd justețea politicii partidului și statului de dezvoltare și întărire necontenită a proprietății socialiste, a întregului popor și cooperatistă.

Înfăptuirea obiectivelor noii revoluții agrare constituie pentru organele de conducere și întregul nostru Consiliu unic o preocupare permanentă. Avem condiții pentru ca anul viitor să obținem peste 8 000 kg orz la hectar și peste 9 000 kg grîu la hectar. În acest scop, unele cooperative agricole de producție din cadrul Consiliului unic vor dubla suprafețele scarificate și afînate, vor acționa cu fermitate pentru fertilizarea cu îngrășăminte organice a tuturor suprafețelor. În cadrul dezbaterilor documentelor pentru Congresul al XIV-lea au fost formulate și o serie de propuneri menite să asigure creșterea în continuare a producției vegetale și animale, printre care: realizarea unei joncțiuni între marele canal de aducțiune pentru irigații cu apă din Dunăre, din județul Brăila, cu apa Călmățuiului, care prin ample și complexe lucrări hidroameliorative a fost scoasă de curînd la suprafață; crearea în Pogoanele a unui centru de prelucrare a sfeclei de zahăr și a legumelor ș.a.

● **NICOLAE PĂTRU:** Un exemplu concludent privind contribuția unităților de cercetare și producție la rezolvarea unor sarcini ale agriculturii buzoiene îl reprezintă activitatea desfășurată de Stațiunea de cercetare și producție pomicolă Buzău. Pornind de la locul important pe care-l deține pomicultura în economia județului, sarcina principală a unității noastre o constituie coordonarea unitară a acestui sector în vederea dezvoltării, modernizării și valorificării superioare a patrimoniului pomicol. La baza activității noastre stau programele județene de dezvoltare a pomiculturii, ca parte integrantă a planului național unic de dezvoltare.

De altfel, în ultimii ani, s-a înregistrat un important progres în știința și practica pomicolă din județul nostru, s-au introdus în producție soiuri și hibrizi noi, cu o capacitate de producție ridicată. Astăzi, pomicultura buzoiană dispune de o gamă foarte largă de soiuri din diferite specii, capabile să se adapteze la diferite condiții de mediu. De asemenea, s-au adus îmbunătățiri tehnologiilor de înființare și exploatare a plantațiilor pomicole, multe unități din județul nostru, prin aportul cercetării, cîștigînd experiență în cultura pomilor și ridicînd producția la hectar, valorificînd mai bine pămîntul și baza tehnico-materială de care dispun.

Rezultatele obținute în ultimii ani în pomicultura județului confirmă revigorarea acestei îndeletniciri sau, mai bine zis, așezarea ei pe temeiuri științifice, cu eficiență din ce în ce mai mare în producție. Numai în cadrul stațiunii noastre, în ultimul deceniu, producția pomicolă s-a dublat. În creșterea producției de fructe din județul Buzău un rol important l-a jucat și pepiniera stațiunii, care a produs materialul săditor pomicol necesar județului, creînd totodată disponibilități pentru export și acoperirea nevoilor din alte județe.

În spiritul orientărilor și prevederilor Proiectului Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea, obiectivul fundamental al stațiunii noastre în cincinalul 1991—1995 îl constituie dezvoltarea intensivă a pomiculturii, prin aplicarea programului de organizare și modernizare a producției pe baza celor mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii, realizarea unei noi calități a muncii și în domeniul pomiculturii, înfăptuirea neabătută a obiectivelor noii revoluții agrare, a programului ce asigură obținerea unor producții pomicole sigure și stabile. O sarcină importantă ce revine stațiunii este să dezvolte în viitor pomicultura numai pe terenuri în pantă, improprii culturilor cerealiere. În acest sens, pentru perioada 1991—1995, ne-am propus să înființăm noi plantații pomicole pe cca 2 500 hectare teren, pentru care s-au identificat deja amplasamentele și s-au întocmit documentațiile necesare obținerii ordinului de schimbare a categoriei de folosință. Totodată, promovînd mai larg cuceririle biologiei moderne și ingineriei genetice, cercetarea pomicolă va asigura crearea de soiuri și hibrizi noi, valoroși.

● **VALERIAN NEDELCU:** Concomitent cu dezvoltarea județului în ansamblu s-a asigurat dezvoltarea echilibrată a forțelor de producție și în interiorul acestuia, fiind ridicate la o nouă viață economico-socială și așezări mai puțin dezvoltate, cum a fost, bunăoară, în județul nostru, Nehoiul. Orașul Nehoiu numără la ora actuală 14 000 de locuitori, nivelul producției globale industriale fiind astăzi de peste 5 ori mai mare față de 1965. În ramurile industriale ale orașului își desfășoară activitatea în jur de 4 200 de oameni ai muncii. După Congresul al IX-lea, investițiile alocate au sporit considerabil — de circa 30 de ori. În cadrul Întreprinderii forestiere de exploatare și transport lucrează astăzi peste 2 000 de oameni ai muncii, produsele realizate aici fiind tot mai mult solicitate nu numai de beneficiarii interni, ci și, mai ales, de parteneri de peste hotare.

Digitized by Google

• **MARIA LAZĂR:** Puternica dezvoltare a forțelor de producție, a industriei și celorlalte ramuri, distribuirea lor echilibrată în teritoriu au permis dezvoltarea localităților, atît a celor urbane cît și a celor rurale, realizarea unor transformări profunde și rapide pe linia sistematizării, a creșterii gradului de urbanism, a construirii unor importante edificii social-culturale, ansambluri de locuințe demne de măreața epocă istorică pe care o trăim. În acest sens, întregul proces de sistematizare și modernizare a localităților județului, noile ansambluri arhitectonice din municipiul Buzău și din celelalte orașe, schimbarea radicală a fizionomiei unor comune sînt rezultatul aplicării indicațiilor și sprijinului nemijlocit date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, constituie mărturii grăitoare ale noilor dimensiuni ale civilizației socialiste, ale mutațiilor produse în calitatea muncii și a vieții tuturor locuitorilor județului nostru.

Accelerarea procesului de organizare și modernizare a tuturor localităților

• **CONSTANTIN VIȘAN:** Aș dori să menționez, în acest sens, că, în actualul cincinal, numai în municipiul Buzău s-au dat în folosință, pînă în prezent, 5 847 apartamente, 27 000 m.p. spații comerciale, au fost puse în funcțiune 24 capacități mai importante de producție. Volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul pentru populație a înregistrat un ritm mediu anual de creștere de 3,8 la sută, iar cel al prestărilor de servicii de 15,4 la sută. Paralel, s-a acționat pentru sistematizarea și modernizarea intrărilor în oraș, a principalelor artere de circulație, a pieței centrale și a altor zone din oraș. În prezent, peste 85 la sută din rețeaua stradală este modernizată, aproape 90 la sută dispune de rețea de apă, 65 la sută de rețea de canalizare, iar peste două treimi din numărul apartamentelor construite sînt racordate la rețeaua de termoficare. Au fost dotate parcurile și arterele de circulație cu mobilier urban, s-au realizat o serie de lucrări decorative și de artă monumentală, care au adus un plus de frumusețe cartierelor și zonelor municipiului.

Una din marile înfăptuiri ale actualului cincinal și cu care buzoienii se mîndresc o constituie realizarea, la indicația secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a magistralei Unirii — principală arteră de circulație — și a obiectivelor din noul centru civic, care conferă o personalitate distinctă acestei străvechi localități românești.

• **VALERIAN NEDELCU:** Mutațiile produse în plan economic au influențat pozitiv și modernizarea orașului Nehoiu, care și-a schimbat complet înfățișarea. De la 60 de apartamente, cîte existau în 1965, s-a ajuns în prezent la peste 1 000 apartamente, la care se mai adaugă cele 2 400 case noi construite, ce dau, datorită respectării tradiției arhitecturale din această zonă, un farmec aparte orașului de astăzi. Printr-o preocupare constantă și o strînsă conlucrare cu toți cetățenii am reușit să introducem apă potabilă în toate satele, dînd, de asemenea, în folosință o rețea de canalizare și două stații de epurare a apei. Tot cu contribuția nemijlocită a cetățenilor au fost modernizate numeroase străzi, s-au dat în folosință noi spații comerciale și unități de prestări servicii, cele vechi fiind modernizate.

• **STELA CHIOVEANU:** O vie expresie a creșterii gradului de civilizație și a calității vieții tuturor locuitorilor județului nostru o reprezintă uriașele progrese înregistrate în rezolvarea problemelor social-culturale ale oamenilor muncii. Astfel, într-o perioadă istorică scurtă, școala buzoiană de toate gradele s-a dezvoltat puternic, aducîndu-și contribuția tot mai importantă la pregătirea profesională a cadrelor necesare industriei și agriculturii, celorlalte sectoare de activitate. Dacă în perioada 1965—1966 în județul nostru funcționau 682 de unități școlare, în care își desfășurau activitatea un număr de 92 000 de elevi și 4 115 cadre didactice, în anul de învățămînt 1988—1989 numărul unităților de învățămînt a ajuns la 765, al elevilor la peste 100 000 și al cadrelor didactice la peste 4 800, unul din cinci locuitori ai județului fiind cuprins într-o formă de învățămînt.

În același timp, acționînd în spiritul prețioaselor orientări și indicații formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, beneficiind de îndrumarea permanentă a tovarășei Elena Ceaușescu privind dezvoltarea învățămîntului liceal, tehnic și profesional, integrarea mai strînsă a acestuia cu cercetarea și producția, au fost asigurate, cu sprijinul unităților industriale, îmbunătățirea bazei tehnico-materiale a atelierelor școlare, sporirea gamei și valorii produselor realizate de elevi. Semnificativ este, în acest sens, faptul că în cele 22 de licee industriale și 21 de școli profesionale, care funcționează în județul Buzău în prezent — față de numai 7 și, respectiv, 9 în anul 1965 —, s-a realizat, în anul școlar 1988—1989, o producție industrială în valoare de aproape 20 milioane lei.

Concomitent cu profundele transformări înfăptuite în domeniul învățămîntului de stat, puternica dezvoltare economico-socială a județului în ultimele două decenii a determinat ample mutații și în viața culturală a localităților, sporirea numărului și calității activităților destinate lărgirii orizontului de cunoaștere al tuturor oamenilor muncii. Desfășurarea manifestărilor înscrise în cadrul Festivalului național „Cîntarea României" a condus la intensificarea acțiunilor cultural-educative, atragerea unui mare număr de oameni ai muncii la viața culturală a județului, amplificarea fără precedent a activității culturale a formațiilor de amatori și profesioniste. Această intensă activitate cultural-educativă este asigurată de 205 centre de creație și cultură socialistă „Cîntarea României", 153 de unități cinematografice și 524 de biblioteci, două muzee și 5 colecții muzeale, un centru de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă și o școală populară de artă, o filială a Uniunii Artiștilor Plastici și 75 de universități cultural-științifice etc.

Alături de domeniile învățămîntului și culturii, în anii dezvoltării armonioase, multilaterale a tuturor localităților județului a cunoscut o perioadă de bogate realizări și sistemul de ocrotire a sănătății populației, realizări concretizate în dezvoltarea rețelei unităților sanitare, îmbunătățirea bazei lor materiale, creșterea numărului personalului medico-sanitar la 1 000 de locuitori. În comparație cu 1965, în 1988, numărul paturilor în spitale a crescut de la 2 526 la aproape 4 200. În aceeași perioadă, s-a îmbunătățit încadrarea unităților sanitare cu medici, personal sanitar mediu și personal sanitar auxiliar, în prezent un medic revenind la aproape 500 de locuitori, față de 1 587 în 1965 și 1 035 în 1975. Au fost date în folosință spitalul județean și spitalele din orașele Rîmnicu Sărat și Nehoiu, policlinici, dispensare medicale urbane și rurale etc.

Dezvoltarea, și în județul nostru, a învățămîntului și culturii s-a concretizat în creșterea nivelului de pregătire științifică, profesională, politico-ideologică și de cultură generală al oamenilor muncii. Aceasta se reflectă în înalta răspundere cu care fiecare locuitor al județului acționează pentru realizarea sarcinilor economico-sociale, exercitarea drepturilor și obligațiilor democratice, cetățenești.

• **VALERIAN NEDELCU:** În ceea ce privește înflorirea vieții spirituale și înfăptuirea obiectivelor social-culturale din orașul Nehoiu, aș dori să relev, în primul rînd, noul local al liceului industrial, în care, în cele 16 săli de clasă și laboratoare, se pregătesc, în învățămîntul de zi și seral, peste 700 de tineri. De asemenea, pe raza orașului mai funcționează 13 școli generale cu clasele I—VIII, 11 grădinițe, cei peste 2 000 de școlari fiind instruiți de un număr de 156 cadre didactice.

În urmă cu numai doi ani a fost dat în folosință un modern spital, cu 240 de paturi, asistența de specialitate fiind asigurată de 27 de medici și 80 de cadre sanitare medii. În aprilie 1989 a fost inaugurată Casa orășenească de cultură, care dispune de o sală cu 400 de locuri și una cu 100 de locuri. La toate acestea se adaugă un nou local de poștă, o stație A.C.R., magazine, servicii către populație. Datorită investițiilor alocate, numărul de locuri de muncă a crescut de la 2 600, cîte erau în 1965, la 5 700 în prezent. Standardul de viață este reflectat și de dinamica volumului desfacerii mărfurilor, care în ultimii 25 de ani a crescut de la 40 milioane lei la 120 milioane lei. Activitatea culturală, munca politico-educativă de formare a omului nou dispun, de asemenea, de o foarte modernă bază materială. În afară de casa de cultură, menționată deja, amintesc cele 5 cămine culturale, 6 cinematografe, 7 biblioteci, la care se mai adaugă cluburile și bibliotecile ce funcționează pe lîngă întreprinderile din oraș. În toate aceste instituții de cultură își desfășoară activitatea numeroase formații artistice participante și laureate la Festivalul național „Cîntarea României".

• **AURELIA BELU:** În mediul rural, procesul neîntrerupt al dezvoltării economico-sociale a determinat întărirea continuă a comunelor și constituirea unor comune mai mari, mai puternice din punct de vedere economic și al dotărilor edilitar-gospodărești, formate prin unirea comunelor mai mici. Pentru mai buna coor-

Digitized by Google

donare a activităților economice din asemenea zone preponderent agricole au fost create consilii unice agroindustriale de stat și cooperatiste, care coordonează activitatea a cîte 4—5 comune din zonele respective. Asemenea transformări a suferit și comuna Sărata Monteoru din județul Buzău, care, ca urmare a aplicării politicii partidului nostru de organizare, sistematizare și modernizare a localităților, a devenit o localitate puternică, sediul Consiliului unic agroindustrial de stat și cooperatist, pe raza căruia își desfășoară activitatea unități cu profil industrial, agricol, de odihnă și tratament balnear. Odată cu deschiderea noului an de învățămînt, în comuna noastră funcționează un liceu cu profil agroindustrial, precum și 4 școli generale. În dotarea comunei se mai află 2 dispensare și o farmacie, un oficiu P.T.T.R. nou, dotat cu o centrală telefonică automată, un complex comercial, un centru de creație și cultură socialistă „Cîntarea României" ș.a.

Beneficiind de condiții naturale deosebite, pe teritoriul comunei noastre s-a dezvoltat stațiunea Sărata Monteoru, care are condiții optime de tratament și odihnă. Ca urmare a investițiilor alocate în ultimii ani, stațiunea dispune de un număr însemnat de locuri de cazare cu regim de vile și hotel.

De o atenție deosebită s-au bucurat și unitățile agricole din teritoriu, cărora numai în anul 1989 li s-a alocat suma de 48 milioane lei investiții, dezvoltîndu-se astfel o puternică bază tehnico-materială, atît de producție cît și de prestări servicii către populație. Pot fi remarcate, în acest sens, sectorul industrial de la C.A.P. Stîlpu, care realizează anual un volum de activitate de 2 milioane lei și secția de croitorie și broderie a Consiliului popular comunal, care în primele luni de activitate a realizat un volum lunar de 300 000 lei.

Noi și luminoase perspective

● **MARIA LAZĂR:** Pornind de la realizările obținute pînă acum, precum și de la aspirațiile firești de continuă întărire economică a tuturor localităților județului, în prezent se desfășoară o intensă și rodnică activitate de fundamentare a programelor proprii de dezvoltare economico-socială ale tuturor unităților administrativ-teritoriale din județ, ca părți componente ale planului național unic. Elaborate, într-o primă formă, în lumina orientărilor și prevederilor Proiectului Programului-Directivă și Tezelor pentru Congresul al XIV-lea al partidului, aceste programe, determinante pentru creșterea în continuare a gradului de civilizație materială și spirituală a tuturor celor ce muncesc, se află — în virtutea principiului fundamental al construirii socialismului cu poporul și pentru popor și în cadrul larg democratic al societății noastre socialiste — în dezbaterea directă și responsabilă a tuturor locuitorilor județului.

Ca urmare a grijii statornice pe care o manifestă conducerea partidului și statului, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, pentru dezvoltarea armonioasă a tuturor zonelor țării, județul Buzău beneficiază, în continuare, de un program însuflețitor de dezvoltare pe toate planurile. Astfel, în cincinalul 1991—1995, la producția-marfă industrială se va asigura un ritm mediu anual de creștere de 6,6 la sută, valoarea acesteia urmînd să ajungă la 40 miliarde lei. O atenție deosebită se va acorda industriei mici, care va cunoaște un ritm de creștere de 13 la sută anual. Pe această bază se va asigura valorificarea mai deplină a resurselor materiale și a forței de muncă locale, în special în mediul rural. În agricultură se prevede o creștere a producției globale de la 6,6 miliarde lei în 1990 la 8,3 miliarde lei în 1995. Se va efectua o echilibrare a suprafețelor cultivate, în vederea realizării unui asolament optim, vor spori suprafețele irigate, se va dezvolta baza furajeră necesară înfăptuirii programelor de creștere a producțiilor animaliere.

În viitorul cincinal se prevăd fonduri de investiții în valoare de 40,2 miliarde lei, urmînd a se realiza noi și importante obiective și capacități de producție industriale, precum și continuarea amenajării complexe a rîului Buzău, construirea canalului magistral Siret-Bărăgan (etapa a II-a), dezvoltarea bazei energetice, construirea a 14 500 apartamente și alte lucrări tehnico-edilitare și social-culturale. O puternică accelerare va cunoaște procesul de modernizare a localităților. Volumul total de activitate economică pe locuitor în 1995 va ajunge la 128 953 lei, față de 94 498 lei în 1990.

Pe fondul dezvoltării intensive a întregii economii, în conformitate cu prevederile Proiectului Programului-Directivă, o puternică dezvoltare vor cunoaște, alături de orașe, comunele și satele. Pînă în anul 1995, în fiecare comună vor funcționa școli generale de 10 ani, dispensare, case de nașteri, băi comunale, centre de cultură și creație socialistă „Cîntarea României", creșe, grădinițe, unități comerciale, mori, brutării și alte dotări necesare. Localitățile reședință ale consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste vor dispune, în afară de ceea ce se va asigura în comune, de cîte un spital, un liceu treapta a II-a, pentru generalizarea învățămîntului de 12 ani, activități industriale mai complexe, condiții care să le permită să devină adevărate centre orășenești agroindustriale.

● **CONSTANTIN VIȘAN:** În consens cu prevederile Proiectului Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al partidului, în cincinalul 1991—1995, municipiul Buzău va continua să se dezvolte în ritm înalt, asigurîndu-se progresul continuu al industriei, agriculturii, al celorlalte ramuri și domenii de activitate. Producția industrială va spori într-un ritm mediu anual de 4,5 la sută, iar cea a industriei mici de 10,6 la sută. Productivitatea muncii va înregistra o dinamică de 120,4 la sută, iar costurile totale de producție se vor reduce cu 98,8 lei la 1 000 lei producție-marfă. Se vor da în folosință 9 700 apartamente, se vor extinde spațiile comerciale, asigurîndu-se creșterea volumului de desfacere a mărfurilor și al prestărilor de servicii către populație.

Se va continua dotarea tehnico-edilitară a municipiului prin realizarea lucrărilor de sistematizare în noile cartiere de locuințe, extinderea rețelelor de apă și de canalizare, modernizarea parcurilor și zonelor verzi. Baza materială a unităților de învățămînt se va dezvolta prin darea în folosință a noi săli de clasă în învățămîntul primar, gimnazial, profesional și liceal, iar cea a unităților de sănătate și asistență socială prin mărirea numărului de paturi în spitale, creșe și cămine de bătrîni, precum și a altor dezvoltări prevăzute la unitățile existente. Pentru a asigura transpunerea în viață a indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu date cu ocazia ultimei vizite de lucru în municipiul nostru vom continua cu mai multă hotărîre realizarea și definitivarea centrului civic într-o arhitectură modernă, cu elemente specific locale și cu toate dotările necesare, care să-i confere o personalitate distinctă în rîndul marilor orașe ale patriei.

În vederea înfăptuirii tuturor acestor obiective, Comitetul executiv al consiliului popular municipal, sub directa conducere și îndrumare a Biroului Comitetului municipal de partid, este preocupat să-și perfecționeze continuu activitatea pentru a asigura rezolvarea operativă și eficientă a ansamblului problemelor din teritoriu. În acest scop, o atenție deosebită acordăm atragerii maselor largi de cetățeni la realizarea treburilor obștei, sporind capacitatea noastră de a soluționa problemele din orice domeniu de activitate.

● **IOAN BĂLAN:** În perspectiva prevederilor din Proiectul Programului-Directivă, care evidențiază cerința ca municipiile și orașele să asigure utilizarea deplină a capacităților de producție din industria republicană, industria mică și celelalte ramuri, realizarea unei densități optime a construcțiilor, organizarea cît mai rațională a lucrărilor edilitare și transportului, funcționarea în bune condiții a rețelei unităților de învățămînt, sănătate și cultură, orașul Rîmnicu Sărat va cunoaște o continuă înflorire. Prin dezvoltarea și modernizarea capacităților de producție existente, în cincinalul următor producția-marfă industrială va depăși cifra de 6 miliarde lei, întregul spor realizîndu-se prin creșterea productivității muncii. Intensificarea acțiunilor edilitar-gospodărești va asigura localității noastre atributele unei așezări urbane moderne, înscrisă vertiginos pe coordonatele civilizației socialiste. În cincinalul 1991—1995 se vor construi un nou centru de creație și cultură „Cîntarea României", o școală pentru cursuri gimnaziale, două dispensare medicale, o sală de sport polivalentă, alte edificii social-culturale. Din dezbaterile desfășurate în cadrul adunărilor și conferințelor de partid, în adunările cetățenești au rezultat o serie de propuneri și sugestii pentru îmbunătățirea programului de dezvoltare economico-socială a orașului.

● **AURELIA BELU:** Rolul tot mai important pe care-l are comuna Sărata Monteoru — centru al Consiliului unic agroindustrial de stat și cooperatist — impune continua sa dezvoltare și modernizare. Programul de dezvoltare economico-socială a comunei noastre, aflat în dezbaterea tuturor cetățenilor localității, prevede, în primul rînd, creșterea puternică a pro-

Digitized by Google

ducției agricole, astfel încît să realizeze obiectivul, înscris în Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea, de a se obține o producție de 35 000 —40 000 lei la hectarul agricol. În acest scop, avem în vedere folosirea completă și intensivă a întregului potențial productiv al fondului funciar, a fiecărui metru pătrat de pămînt. Așa cum a rezultat și din propunerile și sugestiile cetățenilor, o mare atenție va trebui să acordăm, și în cincinalul viitor, dezvoltării și altor activități economice, îndeosebi a industriei mici, care să le completeze pe cele agricole, de bază, ale comunei. Avem, astfel, în vedere înființarea de mici ateliere de tîmplărie, croitorie-broderie, de brutării, precum și a unor unități care să asigure rèparațiile de orice fel ale uneltelor de muncă, ale atelajelor și mijloacelor de transport, repararea unor obiecte de uz casnic, activități de construcții și producerea de materiale de construcții ș.a. Pe baza valorificării resurselor locale se vor asigura condițiile necesare realizării, pînă în anul 1995, a unei producții a industriei mici de cel puțin 6 000 lei pe locuitor. Se va forma, astfel, și în comuna noastră, muncitorul agricol de tip nou, capabil să îndeplinească nu numai lucrările necesare în agricultură, ci și o serie de activități industriale și de servicii.

Consiliul popular va acorda o atenție deosebită accelerării procesului de sistematizare a teritoriului, de organizare și modernizare a localității. În comună se vor dezvolta construcția de locuințe-tip, de unități de învățămînt, asistență sanitară, cultură și creație, rețeaua comercială și de prestări de servicii către populație, asigurîndu-se condiții de viață cît mai apropiate de cele din oraș. În acest fel, comuna noastră va deveni un puternic centru economic și social, capabil să satisfacă cerințele noii revoluții agrare și, în același timp, să-i confere atributele unei localități multilateral dezvoltate, de oraș agroindustrial, asigurînd locuitorilor săi o viață înfloritoare și prosperă.

● **STELA CHIOVEANU:** Dezvoltarea armonioasă, multilaterală a tuturor județelor țării, aspectele calitativ noi pe care le presupune această dezvoltare în etapa actuală, realizarea unei noi calități a muncii și vieții în toate domeniile de activitate impun, cum este și firesc, dezvoltarea conștiinței socialiste, înaintate a oamenilor muncii, formarea de atitudini și deprinderi revoluționare, afirmarea a noi modalități de manifestare plenară a fiecărui cetățean. O dimensiune esențială a acestei noi calități, ce se cere a fi realizată și în domeniul creației tehnico-științifice de masă, învățămîntului și culturii, vizează perfecționarea organizării și conducerii muncii de coordonare a acestora în profil teritorial. Această problemă constituie și pentru noi obiectul unei preocupări permanente pentru a se asigura o eficiență sporită și o finalitate mai mare acțiunilor inițiate.

Pornind de la prevederile planului de dezvoltare economico-socială a județului nostru în cel de-al 9-lea cincinal, ajutîndu-i pe oameni să le înțeleagă în profunzime dimensiunile, vom acționa în așa fel încît, prin creația tehnico-științifică de masă, învățămînt și cultură, prin întreaga activitate ideologica și politico-educativă, să promovam în rîndurile tineretului, ale tuturor oamenilor muncii, valorile morale ale socialismului, atitudinea înaintată față de muncă și față de avutul obștesc, față de proprietatea socialistă, a întregului popor și cooperatistă, afirmarea tot mai puternică a principiilor eticii și echității socialiste, promovarea consecventă în viața și munca oamenilor a spiritului revoluționar, trăsături ce trebuie să caracterizeze omul nou, participant activ și conștient la opera de edificare a socialismului și comunismului.

Pentru perfecționarea continuă a domeniilor la care m-am referit și asigurarea unei mai mari concordanțe între acestea și schimbările ce survin în evoluția societății cred că, în viitorul cincinal și în perspectivă, planul de școlarizare pentru meseriile din industrie, transporturi, construcții, comerț, cooperație ș.a. ar trebui să fie stabilit pe baza respectării stricte a necesarului de cadre în profil teritorial, ceea ce presupune, desigur, o mai bună consultare a unităților economice și localităților, iar dacă este necesar chiar reprofilarea unor licee industriale și școli profesionale. De asemenea, prin generalizarea, începînd cu anul 1990, a învățămîntului de 12 ani s-ar impune, după părerea mea, o mai clară definire a statutului absolvenților liceelor cu profil agricol, perfecționarea sistemului de cointeresare a acestora, pentru a se asigura stabilitatea lor în unitățile agricole de stat și cooperatiste. De asemenea, în scopul atragerii unui număr mai mare de oameni ai muncii la creația tehnico-științifică, consider că ar fi necesare unele îmbunătățiri ale actelor normative în vigoare, în sensul acordării unor atribuții mai mari consiliilor oamenilor muncii în verificarea, testarea, omologarea și aplicarea invențiilor și inovațiilor, îndeosebi a celor care pot și trebuie să fie introduse imediat în producție.

● **MARIA LAZĂR:** Programele de dezvoltare economico-socială a județelor, municipiilor, orașelor și comunelor, ca părți integrante ale planului național unic, cuprind, într-o concepție originală, organizarea teritoriului și dezvoltarea localităților urbane și rurale, bazate pe criteriile amplasării raționale a obiectivelor economice, avînd drept scop valorificarea superioară a resurselor materiale și umane din fiecare zonă, gospodărirea în condiții de maximă eficiență a fondului funciar, sporirea gradului de urbanizare, dezvoltarea și modernizarea comunelor și satelor, astfel încît să se ajungă la eliminarea treptată a deosebirilor esențiale dintre sat și oraș.

Înfăptuirea acestor programe necesită, desigur, creșterea tot mai puternică a responsabilității și rolului organelor și organizațiilor de partid, ale organelor și organizațiilor de masă și obștești, ale consiliilor populare, ale tuturor organismelor democrației noastre muncitorești-revoluționare. În însuși procesul dezvoltării economico-sociale armonioase și echilibrate a tuturor județelor și localităților țării s-a afirmat tot mai puternic rolul clasei muncitoare de forță socială conducătoare a societății, a crescut continuu rolul conducator al partidului în toate domeniile de activitate. Acum, în noua etapă, superioară, de înfăptuire a politicii partidului de dezvoltare rațională, echilibrată a forțelor de producție pe teritoriul patriei, se impun perfecționarea întregii activități de stat și de partid, participarea tot mai largă a maselor la elaborarea și înfăptuirea cu succes a programelor de dezvoltare economico-socială a tuturor unităților administrativ-teritoriale.

Puternic mobilizați de prevederile și obiectivele cuprinse în Proiectul Programului-Directivă și Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului, oamenii muncii din județul Buzău, sub conducerea organizației județene de partid, acționează cu abnegație și dăruire revoluționară, în spiritul sarcinilor și îndemnurilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a planului pe acest an și pe întregul cincinal, asigurînd realizarea ritmică a producției fizice, și în primul rînd a celei destinate exportului, înfăptuirea programelor de perfecționare și modernizare a proceselor de producție, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea costurilor și creșterea eficienței economice. Planul producției-marfă industriale pe 3 ani și 9 luni a fost îndeplinit integral la data de 14 septembrie a.c., creîndu-se astfel posibilitatea realizării unei importante producții industriale suplimentare.

Și în agricultură, acționîndu-se pe baza orientărilor și sarcinilor formulate de secretarul general al partidului, urmare a eforturilor făcute de numeroase unități agricole, a măsurilor luate pentru mai buna organizare a producției și a muncii și aplicarea de tehnologii moderne, pentru întărirea ordinii și disciplinei, rezultatele obținute sînt dintre cele mai bune, obținîndu-se la majoritatea culturilor producții superioare, corespunzătoare cerințelor noii revoluții agrare. Aplicînd cu fermitate principiile mecanismului economico-financiar, programele de redresare, toate cele 80 cooperative agricole de producție și-au încheiat activitatea economico-financiară pe semestrul I fără pierderi, înregistrîndu-se, pe total, un beneficiu de 20,6 milioane lei. În activitatea de investiții-construcții, rezultate bune s-au înregistrat mai ales la obiectivele hidroenergetice și de îmbunătățiri funciare, care au condus la depășirea planului de construcții-montaj, pe 8 luni, cu aproape 10 milioane lei.

Ferm convinși că la baza măreților programe și perspective de viitor stau realizările de astăzi, comuniștii, toți oamenii muncii din județul Buzău întîmpină cel de-al XIV-lea Congres al partidului cu noi și tot mai importante succese în toate domeniile de activitate.

Dezbatere realizată de
PAMFIL NICHIȚELEA

Digitized by Google

România socialistă, înfăptuind neabătut politica Partidului Comunist Român în domeniul vieţii internaţionale, va participa cu toate forţele sale, ca şi pînă acum, la soluţionarea tuturor problemelor, la asigurarea unor relaţii noi, bazate pe principiile egalităţii între toate naţiunile, pentru făurirea unei lumi mai drepte şi mai bune, fără arme, fără războaie, a unei lumi în care fiecare popor, fiecare naţiune să ducă o viaţă demnă, liberă, independentă.

NICOLAE CEAUŞESCU

Din Cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 27-28 iunie 1989

Cooperarea între state pe baza egalităţii depline în drepturi imperativ fundamental al contemporaneităţii

Omenirea este confruntată cu probleme complexe şi grave, care afectează înseşi viaţa, existenţa şi viitorul popoarelor. Continuă cursa înarmărilor, se menţin stocuri de arme nucleare şi se acţionează în direcţia modernizării şi perfecţionării acestora, continuă experienţele nucleare şi politica de militarizare a Cosmosului, ca şi perfecţionarea şi acumularea de armamente convenţionale. Au loc în continuare conflicte în diferite regiuni ale lumii şi se menţine politica de forţă, de dictat şi hegemonie. S-a intensificat puternic politica cercurilor imperialiste, reacţionare de amestec în treburile interne ale ţărilor socialiste, s-au accentuat tentativele lor de subminare şi destabilizare a acestor ţări şi de a opri, astfel, procesul revoluţionar de înaintare a popoarelor spre socialism, şi de a le orienta spre modelul capitalist de dezvoltare social-economică. Se adîncesc decalajele între ţările bogate şi cele sărace, fenomenul subdezvoltării dobîndeşte proporţii şi aspecte din ce în ce mai grave. În pofida unor paşi în direcţia dezarmării şi soluţionării unor conflicte nu s-a produs încă o schimbare radicală în viaţa internaţională, iar politica de destindere şi colaborare, deşi frecvent proclamată, nu este transpusă cu fermitate în practica relaţiilor dintre state. De aceea, aşa cum subliniază secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, **„trebuie să acţionăm cu toată răspunderea şi fermitatea, în strînsă unitate cu forţele realiste, antiimperialiste, cu toate popoarele, pentru o politică nouă, democratică, de pace, de dezarmare, de colaborare egală între toate statele lumii"**.

Creşterea complexităţii şi interdependenţei fenomenelor vieţii internaţionale determină ca probleme majore ce confruntă astăzi omenirea să nu-şi poată găsi soluţii durabile decît prin eforturile conjugate ale tuturor statelor, cu contribuţia activă a acestora, în condiţiile unei largi cooperări între ele. Aşa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român, „este necesară participarea activă, în condiţii de deplină egalitate, la viaţa internaţională a tuturor statelor şi îndeosebi a ţărilor mici şi mijlocii, care constituie marea majoritate a lumii". Este, aceasta, o problemă căreia partidul nostru, secretarul său general, preşedintele republicii, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, îi acordă o importanţă deosebită, întrucît asigurarea păcii şi securităţii în lume, lichidarea subdezvoltării şi făurirea noii ordini economice internaţionale, rezolvarea celorlalte probleme mondiale, globale, sînt de neconceput fără o strînsă cooperare între state, fără tratative, bilaterale sau multilaterale, în cadrul cărora să se găsească soluţii reciproc-avantajoase, în condiţiile respectării suveranităţii şi independenţei tuturor statelor participante. Viabilitatea şi eficienţa soluţiilor date depind organic de modul în care se desfăşoară cooperarea internaţională şi de contribuţia fiecărui stat. În aceste condiţii se impune tot mai mult respectarea strictă, în relaţiile dintre toate statele, a principiilor suveranităţii şi independenţei naţionale, egalităţii în drepturi, neamestecului în treburile interne ale altor state, ca unica bază raţională şi acceptabilă a cooperării internaţionale.

Este evident că cele peste 160 de state existente azi în lume sînt inegale din multe puncte de vedere: al puterii economice sau militare, al numărului populaţiei, al suprafeţei ş.a. — trăsături caracteristice care conferă fiecărui stat o identitate proprie. În acelaşi timp, în condiţiile interdependenţelor crescînde ce caracterizează relaţiile internaţionale, statele suverane trebuie să colaboreze, să intre în raporturi dintre cele mai diverse pentru soluţionarea problemelor fundamentale ce interesează întreaga comunitate mondială. Statele, popoarele trebuie să acţioneze în aşa fel încît pe măsura afirmării egalităţii, ca şi a interdependenţelor mondiale, factorii caracteristici inegalităţii de fapt să nu ducă la inegalităţi de drept şi la privilegii, să nu se manifeste în conţinutul cooperării, al relaţiilor dintre state. Aşadar, în mod obligatoriu, raporturile dintre state trebuie privite nu numai din punctul de vedere al aplicării formale a normelor de drept, ci, mai ales, prin prisma conţinutului acestor rapor-

Digitized by Google

turi, a realizării de fapt a egalității ca rezultat al cooperării. Cooperarea și egalitatea în drepturi se cer a fi analizate, în această concepție, din punctul de vedere al situației care rezultă pentru fiecare partener din aplicarea normelor de drept în cadrul acțiunilor de cooperare respective.

Inegalitatea, amestecul în treburile interne ale altor state – expresie a politicii imperialiste, neocolonialiste

Decalajele dintre aplicarea normelor generale ale cooperării și egalității și situația care rezultă pentru fiecare partener apar cu deosebită pregnanță în domeniul schimburilor și colaborării economice dintre state. Într-adevăr, în acest domeniu, inegalitățile dintre state determină, în multe cazuri, o situație de inegalitate, în pofida aplicării unor norme generale bazate pe egalitate. Acest lucru apare cel mai evident în zilele noastre, în condițiile prăpastiei crescînde dintre țările bogate și cele sărace. Este cert că raporturile economice dintre cele două categorii de țări — caracterizate prin exportul de produse industrializate, ale căror prețuri au crescut continuu, pe de o parte, și de produse de bază, ale căror prețuri au scăzut, și prin exportul de capital din țările dezvoltate spre cele în curs de dezvoltare, cu dobînzi exagerate, irațională, și în condiții oneroase — sînt marcate de inegalitate și inechitate, ca urmare a promovării politicii imperialiste, neocolonialiste, de exploatare și spoliere a țărilor în curs de dezvoltare, deși regula de bază a dreptului internațional, privind voința liberă de a intra în asemenea raporturi și de a-și asuma obligații prin tratate, contracte și alte documente, este respectată.

Ținînd seama de situațiile diferite în care se găsesc statele, problema care se pune este aceea de a asigura ca activitățile în care ele se angajează în cadrul colaborării reciproce să nu creeze raporturi de inegalitate, să nu afecteze material însăși substanța egalității. În acest scop, pe măsura dezvoltării interdependenței și colaborării dintre state, sînt adoptate noi reguli și principii, de natură să asigure din ce în ce mai mult condiții de egalitate în raporturile internaționale. Desigur, acest proces nu este uniform și nici rectiliniu; el întîmpină rezistența și opoziția acelor cercuri ale căror interese sînt potrivnice realizării în fapt a cooperării egale între state și care încalcă în mod flagrant acest principiu fundamental al relațiilor internaționale, continuă să promoveze practici de inegalitate și dominație. Se manifestă, totodată, cu pregnanță și tendința spre consacrarea, în cele mai diverse domenii, a unor norme care să dea raporturilor dintre state din ce în ce mai mult un caracter de egalitate și echitate.

Dreptul internațional contemporan tinde spre un nou concept de egalitate, cu un conținut mai larg, mai bogat. Documentele cu privire la instaurarea noii ordini economice internaționale, Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor, propunerile privind soluționarea problemei datoriei externe promovează principii și norme care să asigure o nouă comportare în colaborarea internațională, bazată pe egalitate, justiție, pe asigurarea dezvoltării tuturor statelor și promovarea intereselor tuturor popoarelor, pe împărțirea echitabilă a beneficiilor care decurg din comerțul internațional și din aplicarea noilor cuceriri ale științei și tehnologiei.

Egalitatea statelor include, desigur, participarea egală la viața mondială, la soluționarea problemelor internaționale, egalitatea în organizațiile internaționale, în procesul de creare a dreptului, ca și egalitatea ca libertate de alegere a sistemului politic, economic și social, ca o reflectare a dreptului popoarelor de a dispune de ele însele, de a-și hotărî singure destinul. Noul concept al egalității, în curs de afirmare, este însă mult mai larg în conținut și mai bogat în substanță; el reflectă o schimbare profundă în sistemul principiilor și valorilor acceptate de comunitatea internațională, tinzînd să se traducă într-o politică generală de luare în considerare a intereselor tuturor țărilor, în cadrul unui sistem de negocieri și consultări care să asigure dezvoltarea conlucrării între state, în soluționarea diferitelor probleme mondiale.

Numeroase documente internaționale au consacrat principiul cooperării între state în cele mai diverse domenii, îndatorirea și dreptul lor de a coopera, în ansamblu, ca și pentru soluționarea unor probleme specifice. Dreptul internațional contemporan conține obligația juridică a statelor de a coopera; cooperarea nu mai este, deci, un act facultativ, ci o îndatorire a statelor, ca urmare a adaptării normelor de drept la structurile și cerințele actuale ale relațiilor internaționale.

Principiul cooperării are un caracter universal, aplicîndu-se în relațiile dintre toate statele, indiferent de mărime, sistem social-politic, nivel de dezvoltare, indiferent dacă sînt sau nu membre ale unor organizații internaționale. El include atît dreptul cît și îndatorirea fiecărui stat de a lua parte la cooperarea internațională în diferite domenii, și în primul rînd în menținerea păcii și în rezolvarea altor probleme majore care confruntă omenirea. Această îndatorire nu are însă un caracter absolut, în sensul de a participa obligatoriu la toate acțiunile și formele de cooperare; fiecare stat este liber să participe la acele acțiuni și forme de cooperare pe care le consideră adecvate intereselor și posibilităților sale și în măsura în care socotește necesar acest lucru; fiecare stat este liber să-și aleagă partenerii în acțiunile de cooperare, într-unul sau altul din domeniile concrete ale raporturilor internaționale. Principiul cooperării nu admite însă excluderea unor state de la participarea la cooperarea internațională, ori discriminări care pornesc de la sistemul social-politic sau de la alte criterii. Totodată, nici un stat nu se poate sustrage de la cooperare pentru rezolvarea problemelor acute, complexe care confruntă omenirea.

Dreptul și îndatorirea de a coopera se referă la toate domeniile relațiilor dintre state; nici un domeniu al vieții internaționale nu poate fi scos în afara cooperării generale, nu poate fi rezervat în mod exclusiv unor state. Totodată, cooperarea internațională trebuie să fie subordonată soluționării echitabile, democratice și trainice a problemelor fundamentale contemporane, și anume menținerea păcii și securității, favorizarea progresului și stabilității economice, a bunăstării tuturor națiunilor, promovarea dezvoltării economice în lumea întreagă, și îndeosebi în țările sărace. Desigur, cooperarea internațională nu poate să se realizeze și să răspundă acestor obiective și cerințe decît cu respectarea tuturor principiilor fundamentale ale dreptului internațional și, în primul rînd, a egalității suverane, a egalității în drepturi a statelor.

Datorită complexității fenomenelor lumii contemporane, datorită faptului că nici un stat nu se poate izola și nu se poate sustrage cooperării, aplicarea principiului egalității suverane presupune o largă participare la cooperarea între state, la rezolvarea problemelor mondiale. Numai participînd direct și plenar la rezolvarea problemelor care afectează destinele sale, un popor își poate apăra interesele fundamentale, își exercită cu adevărat egalitatea suverană. În același timp, pentru a fi eficientă și durabilă, cooperarea internațională trebuie să se desfășoare cu respectarea deplină a suveranității și egalității în drepturi a fiecărui stat participant.

Dezvoltarea cooperării între state a fost și continuă să fie frînată, îngrădită de politica de forță, dominație și dictat, de exploatare și asuprire, promovată de marile puteri imperialiste, de tendința de a rezolva problemele internaționale în cerc restrîns, fără participarea statelor mici și mijlocii, fără luarea în considerare a intereselor lor și de a le impune soluțiile astfel stabilite.

Chiar și după destrămarea sistemului colonial al imperialismului, după formarea unui mare număr de state independente, într-o serie de domenii esențiale pentru cooperarea dintre state (comerțul, cooperarea economică și tehnico-științifică, raporturile financiar-monetare și altele), regulile menite să precizeze conduita statelor sînt puternic marcate de inegalitate și inechitate, de relațiile de dominație și exploatare, caracteristice vechii ordini economice internaționale, nu răspund cerințelor dezvoltării, ale cooperării în sensul autentic al cuvîntului. O serie de documente internaționale, adoptate în diferite perioade istorice, nu corespund cerințelor actuale ale cooperării internaționale, nefiind în conformitate cu interesele unui mare număr de țări în curs de dezvoltare.

De asemenea, în domeniul drepturilor omului, cele două pacte internaționale referitoare la drepturile economice, sociale și culturale, la drepturile civile și politice, nu reflectă în mod real problemele cu care sînt confruntate și nevoile cărora trebuie să le facă față statele, în primul rînd țările în curs de dezvoltare, căci exercitarea drepturilor omului depinde de crearea condițiilor necesare pentru dezvoltarea social-economică a fiecărei țări, pentru lichidarea stării de subdezvoltare și instaurarea noii ordini economice internaționale. Prevederile pactelor nu reflectă în mod corespunzător, de exemplu, obligațiile statelor, indi-

Digitized by Google

ferent de nivelul dezvoltării lor, de a garanta dreptul fundamental al oamenilor la muncă și de a crea condițiile necesare în acest scop. Referindu-se la acele cercuri politice din Occident care, sub pretextul așa-zisei apărări a drepturilor omului, se amestecă în treburile interne ale altor state, arogîndu-și dreptul de a stabili ce este și ce nu este bine să facă respectivele țări, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că aceste cercuri nu ar trebui să uite că în țările capitaliste dezvoltate sînt foarte multe probleme de soluționat, că dreptul la muncă, de pildă, nu este cîtuși de puțin asigurat, că șomajul a devenit cronic, că 20—30 la sută din tineri nu au nici un loc de muncă. **„Ar fi deci necesar** — arată secretarul general al partidului nostru — **ca cercurile și oamenii politici respectivi să-și concentreze mai bine forțele în direcția soluționării acestor probleme foarte grave, care încalcă în mod brutal drepturile oamenilor."**

Pactele internaționale menționate nu reflectă nici legătura dintre înfăptuirea dreptului fiecărui popor la dezvoltare liberă, independentă și folosirea cadrelor naționale formate în acest scop, cu toate consecințele care decurg de aici în ceea ce privește posibilitățile de combatere a exodului de inteligență, de cadre calificate, mai ales din țările în curs de dezvoltare spre cele dezvoltate.

Tentative teoretice și practice de subminare și destabilizare a statelor suverane

Unii teoreticieni occidentali susțin că în condițiile realizărilor științifice și tehnologice contemporane, cu implicațiile lor asupra proceselor social-economice în condițiile interdependențelor create, egalitatea suverană nu ar mai putea servi drept bază a rezolvării problemelor de interes general, iar unele din aceste probleme ar ieși din competența statelor. Teorii federaliste, supranaționale de organizare a raporturilor dintre state, preconizează sacrificarea intereselor naționale în favoarea unor pretinse „scopuri supreme" ale umanității, dezvoltarea unui sistem de relații în afara autorității statelor, care ar urma să fie supuse unor centre de decizie transnaționale, formarea de organisme social-economice unice suprastatale sau de comunități regionale care să preia atribuții fundamentale ale statelor.

Potrivit altor teorii și practici din zilele noastre, relațiile bilaterale, mai ales schimburile comerciale și cooperarea dintre state, acordarea asistenței tehnice, ar trebui să fie și chiar sînt condiționate de unele cercuri guvernamentale și organisme financiare de efectuarea de schimbări în sistemul social-politic, de măsura în care o țară sau alta favorizează sectorul privat în dauna celui public în economie, de „reprivatizarea" sectorului de stat, introducerea mecanismelor „pieței libere" și adoptarea de forme capitaliste în domeniul organizării economice și politice. Astfel, organizații monetare și financiare, ca Banca Mondială și Fondul Monetar Internațional, a căror menire este să promoveze colaborarea internațională și să soluționeze problemele din competența lor pe baza respectării suveranității și independenței statelor, a intereselor lor legitime, impun statelor cărora le acordă împrumuturi, în principal țări în curs de dezvoltare, condiția de a întreprinde măsuri de stimulare a sectorului privat și lichidare a proprietății de stat, de reducere a programelor de dezvoltare economică și socială și orientare a acestora spre sectoare de multe ori diferite de cele stabilite de țările în cauză, ceea ce este de natură să afecteze grav nivelul de trai al populației, progresul acestor țări, independența și suveranitatea lor națională. Sînt, de altfel, de mult timp cunoscute restricțiile puse de o serie de țări capitaliste dezvoltate în calea colaborării, în cele mai diverse domenii, în raporturile cu țările socialiste și cu unele țări în curs de dezvoltare, pe motive de ordin politico-ideologic. Ele continuă și s-au intensificat chiar, în ultima vreme, îmbrăcînd forme tot mai virulente de amestec în treburile interne ale acestor țări. Ele constituie încercări de subminare și destabilizare a situației interne, presiuni pentru a obține modificări în sistemul social-politic, promisiuni de iluzorii „ajutoare" economice și financiare cu condiția adoptării unor moduri de organizare și viață anacronice ș.a.

Izvorînd din vechile concepții de inegalitate și dominație în viața internațională și refuzînd să ia în considerare cerințele noi ale cooperării între state, noile realități internaționale, asemenea teorii și practici urmăresc să folosească în continuare cooperarea ca instrument al menținerii inegalităților și dominației asupra altor state și popoare, ca mijloc de a stăvili sau măcar frîna procesul inevitabil de înaintare a popoarelor pe calea progresului, a dezvoltării libere și independente. Ele urmăresc să orienteze dezvoltarea unor țări potrivit intereselor marilor puteri imperialiste, lipsindu-le de dreptul la libera alegere a sistemului social-politic, a căilor de dezvoltare economică și socială. În esență, ele tind să mențină economiile naționale ale țărilor în curs de dezvoltare legate cît mai strîns de capitalul străin, să le mențină în stare de subdezvoltare, ceea ce creează condițiile propice pentru a le domina și subjuga. În același timp, toate aceste teorii și practici urmăresc destabilizarea țărilor socialiste, lichidarea cuceririlor revoluționare ale popoarelor, abaterea lor de pe calea socialismului, reprezentînd o imixtiune fățișă în treburile interne ale acestor state, o recrudescență, în forme deosebit de periculoase, a manifestărilor specifice tristei perioade a „războiului rece", o încălcare grosolană a acordurilor și reglementărilor internaționale, a Cartei O.N.U. și a Actului final de la Helsinki.

Amestecul fățiș în treburile interne ale statelor socialiste — care constituie un pericol permanent și real la adresa păcii și colaborării — reprezintă, în fond, o manifestare a luptei de clasă pe plan internațional. „Ne-am lăsa pradă unei iluzii de neiertat — se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului — dacă ne-am închipui că vechea orînduire, capitalistă, se va resemna cu pierderea poziților sale, va rămîne nepăsătoare în fața procesului istoric al înlocuirii ei cu noua orînduire, socialistă. De altfel, o serie de exponenți politici ai țărilor capitaliste nici nu ascund și nu se sfiesc să recunoască deschis că scopul lor este destabilizarea țărilor socialiste." Relevînd faptul că încercările cercurilor imperialiste, reacționare de a opri în loc mersul istoriei sînt sortite eșecului, că socialismul a înregistrat asemenea transformări și realizări încît se afirmă cu tot mai multă putere, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia în cuvîntarea la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din iulie a.c., că **„trebuie să se renunțe cu desăvîrșire la vechea politică de amestec în treburile interne ale altor state, să se renunțe cu desăvîrșire la politica «războiului rece». Să nu se uite că anticomunismul și politica de destabilizare nu au dus decît la încordare, la înrăutățirea situației internaționale."**

Cuceririle revoluției științifice și tehnice contemporane, caracterul global al problemelor majore care confruntă omenirea nu afectează cu nimic, nici teoretic, nici practic, necesitatea respectării suveranității statelor, ca unică bază a cooperării dintre acestea. Dimpotrivă, rezolvarea unor asemenea probleme, aplicarea realizărilor științei și tehnologiei în condițiile lumii de astăzi, în interesul păcii, al întregii omeniri, impun ridicarea cooperării internaționale pe o treaptă calitativ nouă, caracterizată prin participarea tuturor statelor, în condiții de deplină egalitate și cu luarea în considerare a intereselor legitime ale fiecăruia dintre ele, care să ducă la adoptarea de soluții globale eficiente, trainice. Însești cerințele rezolvării acestor probleme impun întărirea respectării suveranității statelor, a egalității lor în drepturi, ca singura temelie a unor soluții durabile, acceptabile tuturor.

Între interdependența internațională crescîndă și respectarea suveranității statelor nu există nici o „contradicție", interdependența implicînd identificarea și aplicarea de soluții comune la problemele de interes comun — deci participarea statelor naționale, independente, suverane care intră în raporturi de cooperare și își asumă astfel obligații reciproce — și nicidecum existența unor raporturi de dominație și subordonare, de inegalitate și inechitate. Interdependența nu este cîtuși de puțin incompatibilă cu suveranitatea și independența națională; dimpotrivă, tocmai încălcarea acestora, în numele interdependenței, duce la aservire și dependență în raporturile dintre state. Creșterea interdependenței determină, în mod obiectiv, necesitatea intensificării cooperării internaționale pe temelia egalității depline în drepturi, a respectării independenței și suveranității fiecărui stat.

Teoriile federaliste, mondialiste sau integraționiste pornesc de la pretinsa „opoziție" între interesele naționale ale fiecărui stat și cele internaționale ale unei comunități mai largi, susținînd că statele nu ar mai putea, chipurile, rezolva problemele complexe ale vieții politice, economice și sociale cu care sînt confruntate, prin cooperare, pe baza respectării suveranității lor. Or, asemenea teze și orientări, care opun în mod artificial interesele naționale celor internaționale duc, în final, la sacrificarea intereselor majore ale țărilor mici și mijlocii, prin identificarea intereselor marilor puteri cu cele internaționale. Singura abordare principială,

Digitized by Google

fundamentată pe larg de către secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este armonizarea intereselor diferitelor state, fie pe plan mondial, fie la nivelul unei regiuni, armonizare care, însă, nu se poate realiza decît prin cooperarea dintre state naționale independente, pornindu-se, deci, de la respectarea suveranității lor și nu de la renunțarea la aceasta, de la afirmarea deplină a principiului egalității în drepturi.

Teoriile și practicile prin care se condiționează relațiile bilaterale de măsuri interne, menite să asigure, în ultimă instanță, promovarea intereselor ideologice și politice ale cercurilor guvernante din Occident, decurg din concepția imperialistă asupra relațiilor internaționale, care urmărește menținerea unor relații inegale între state, dominația marilor puteri, influențarea și determinarea de către acestea a vieții interne și conduitei externe a celorlalte țări, sub diferite pretexte, tinzînd totodată să justifice împărțirea lumii în zone de influență și dominație. Deși, în marea lor majoritate, aceste teze și concepții se referă în mod direct la asigurarea suveranității și egalității statelor ca membre ale comunității internaționale, ele vizează, în fond, subminarea bazelor cooperării dintre state, preconizînd stabilirea unor raporturi în care participarea egală să fie înlocuită prin formule menite să sacrifice interese naționale ale unor state, în esență, ale celor mici și mijlocii. Este evident că aceste concepții, ca și practicile care le însoțesc nu răspund cerințelor dezvoltării unei reale și rodnice cooperări între state, pentru rezolvarea problemelor majore care confruntă omenirea și sînt respinse de covîrșitoarea majoritate a țărilor lumii.

Dreptul tuturor statelor de a participa la rezolvarea problemelor vieții internaționale

În epoca noastră, caracterizată prin adînci transformări revoluționare, înnoitoare, economice și sociale, pe plan național și mondial, prin formarea unui mare număr de noi state independente, relațiile internaționale au încetat să mai fie, în esență, raporturi între cîteva state mari. Exercitîndu-și din ce în ce mai mult drepturile suverane, statele mici și mijlocii devin subiecte tot mai active ale relațiilor internaționale. Multe dintre aceste state prezintă propuneri și soluții constructive, promovează inițiative pentru rezolvarea situațiilor ce periclitează pacea și securitatea lumii, cooperarea economică, culturală și în alte domenii. Tot mai multe probleme ale relațiilor dintre state sînt examinate fie într-un cadru universal, cu participarea tuturor sau a marii majorități a statelor lumii, fie într-un cadru regional ori subregional, cu participarea statelor din Africa, Asia, America Latină, Europa, ori din diferite zone mai restrînse. În același timp, se înmulțesc sarcinile atribuite organizațiilor internaționale cu vocație de universalitate, menite să asigure dezvoltarea pe baze democratice a colaborării dintre state, se lărgesc sfera și volumul acțiunilor pe care aceste organizații le întreprind pentru rezolvarea problemelor internaționale.

Necesitatea participării tuturor statelor la soluționarea problemelor internaționale izvorăște, prin urmare, din cerințele obiective ale evoluției raporturilor dintre state în societatea contemporană, din însești cerințele rezolvării efective, reale a acestor probleme.

Recunoașterea caracterului global al unor probleme internaționale majore are o semnificație deosebită în abordarea și soluționarea lor. Aceasta înseamnă, în primul rînd, recunoașterea interesului tuturor statelor în legătură cu problemele respective, a caracterului legitim al preocupărilor lor față de soluțiile ce se dau acestor probleme. Fiecare stat este îndreptățit și are îndatorirea să acționeze pentru soluționarea lor, să prezinte propuneri, să-și aducă contribuția pe măsura capacității sale.

Se evidențiază, totodată, cu tot mai multă claritate, concluzia că problemele globale, datorită tocmai specificului lor, nu pot fi rezolvate de un grup restrîns de state, ci impun participarea și contribuția tuturor statelor. Problemele internaționale globale nu se pot soluționa fără a ține seama de interesele fundamentale, reale, legitime ale tuturor statelor. Nu sînt soluții veritabile cele care, adoptate de un grup de state, dezavantajează alte state. Pacea și securitatea unor state nu pot fi întemeiate pe insecuritatea altora, iar soluțiile impuse nu sînt nici durabile, nici realiste. Este necesar, de aceea, să se recurgă la căile și formele de soluționare a problemelor internaționale care să permită tuturor statelor să-și promoveze interesele legitime, să ia parte și să contribuie la procesul de soluționare în condiții de egalitate. Aceasta înseamnă abolirea oricăror raporturi de tutelare, de dominație și inegalitate în relațiile internaționale.

Recunoașterea caracterului global al problemelor majore care confruntă omenirea și a necesității participării egale, plenare a tuturor statelor la rezolvarea lor reprezintă, în ultimă instanță, o parte integrantă a procesului de democratizare a relațiilor internaționale, a acțiunii pentru afirmarea egalității în drepturi a tuturor statelor, în procesul cooperării lor pentru soluționarea problemelor respective. Ca expresie a acestor cerințe, dreptul internațional proclamă tot mai ferm dreptul fiecărui stat de a participa la examinarea și rezolvarea problemelor internaționale de interes comun. Desigur, nu este suficientă proclamarea acestui drept, ci este necesar să se asigure condițiile și modalitățile exercitării sale, să se creeze cadrul și să se adopte reguli și instituții care să-l facă efectiv. Aceasta implică dreptul fiecărui stat de a lua parte în mod direct la lucrările organismelor și reuniunilor care examinează problemele internaționale respective, de a prezenta inițiative și propuneri, de a participa la organizații sau tratate internaționale, de a desfășura o politică internă și externă conformă cu interesele și voința sa, în esență, dreptul de a participa neîngrădit la cooperarea internațională. Aceasta presupune, de asemenea, statornicirea unor norme care să garanteze fiecărui stat condiții de egalitate în drepturi, ca participant la organisme și conferințe internaționale, la diverse forme de cooperare. În acest sens, dezvoltarea cooperării internaționale, cu participarea tuturor statelor, impune modalități noi de negocieri, de conjugare a eforturilor, care să asigure respectarea pozițiilor și intereselor fiecărui stat și ale fiecărui popor.

Pe de altă parte, exercitarea efectivă a dreptului statelor de a lua parte la soluționarea problemelor internaționale presupune ca aceste probleme să fie examinate în foruri deschise tuturor statelor și să aibă un statut juridic corespunzător. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., România consideră **„că este necesar să se asigure participarea activă la soluționarea problemelor mondiale a tuturor statelor, fără deosebire de mărime și orînduire socială"**. În acest cadru, secretarul general al partidului evidențiază rolul important al țărilor mici și mijlocii, al țărilor în curs de dezvoltare, al țărilor nealiniate.

Consacrarea și aplicarea tot mai efectivă a drepturilor tuturor statelor de a participa la viața internațională a dus la dezvoltarea și extinderea instituțiilor și modalităților de natură să permită exercitarea acestui drept, în esență dezvoltarea cooperării între toate statele lumii.

Cerințele cooperării internaționale au determinat creșterea continuă a rolului negocierilor, bilaterale și multilaterale, dintre state, ca mijloc pentru reglementarea celor mai diverse probleme ale raporturilor dintre ele; au luat o mare extindere tratativele și contactele între state, a crescut numărul și rolul organizațiilor și reuniunilor internaționale la care statele recurg tot mai frecvent pentru a defini noi domenii și forme ale cooperării. Negocierile au devenit astfel tot mai mult un mijloc esențial de realizare a cooperării dintre state, ocupînd un loc preponderent în viața internațională actuală.

Tendința de a aborda problemele complexe ale lumii prin contacte și discuții, prin negocieri, corespunde unei cerințe obiective a dezvoltării relațiilor, a adîncirii interdependențelor dintre state, ca și a preocupării acestora de a elimina factorii și situațiile care amenință pacea și împiedică sau restrîng cooperarea dintre ele. Pe măsura apariției problemelor globale și a creșterii interdependențelor, negocierile au devenit și ele mai complexe, mai variate; frecvența lor în diferite domenii a dus la o instituționalizare a lor în cadrul unor structuri preexistente sau al altora noi; ele au devenit permanente, atît ca formă a raporturilor dintre state, cît și prin crearea unui cadru corespunzător, care trebuie să se adapteze necontenit la cerințele cooperării.

Negocierile reprezintă, desigur, primul dintre mijloacele de reglementare pașnică a diferendelor, recunoscut ca atare în documente de drept internațional, dar mai ales pentru că este mijlocul la care recurg în modul cel mai frecvent statele. Ele nu presupun însă neapărat existența unui conflict sau diferend, ci intervin, în zilele noastre, mai ales ca un mod de a acționa pentru atingerea unui obiectiv comun, ca instrument al cooperării, în sensul cel mai larg al cuvîntului. Accentuarea interdependențelor a dus la apariția unui număr crescînd de interese și obiective comune. Ca urmare, a crescut și volumul negocierilor multilaterale căci, prin natura lor, multe din proble-

Digitized by Google

mele lumii contemporane reclama cooperarea tuturor statelor.

Amplificarea procesului negocierilor determină, în același timp, necesitatea democratizării lor reale, adoptarea și aplicarea fermă a unor norme menite să asigure participarea tuturor statelor, în condiții de egalitate, și luarea în considerare a intereselor fiecăruia dintre ele. Principiile egalității în drepturi, cooperării, avantajului reciproc, respectării independenței și suveranității naționale, respectării angajamentelor asumate reprezintă esența cadrului normativ al negocierilor, care tinde să se precizeze și să se întărească pe măsura creșterii rolului lor, a multiplicării forumurilor și participării unui număr tot mai mare de state la viața internațională.

Orientare fermă, acțiuni consecvente pentru afirmarea principiilor noi de relații între state

Așa cum este cunoscut, România socialistă a dezvoltat și dezvoltă, cu precădere în ultimii 25 de ani, relații cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, așezînd ferm la baza tuturor acestor relații principiile dreptului internațional și acționînd cu hotărîre și consecvență pentru statornicirea și respectarea lor în raporturile dintre toate statele, pentru dezvoltarea colaborării între state suverane, independente și egale în drepturi. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., **„vom promova ferm în relațiile internaționale principiile deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, al avantajului reciproc, respectarea neabătută a dreptului fiecărei națiuni de a-și alege calea dezvoltării economico-sociale în mod liber, fără nici un amestec din afară".**

Țara noastră promovează în mod constant poziții și propuneri menite să asigure așezarea fermă la baza cooperării dintre state a egalității în drepturi între toate statele lumii. Astfel, România a contribuit activ la formularea unor principii de bază ale colaborării economice internaționale, incluse, printre altele, în Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor din 1974, ca și în alte documente cu caracter internațional. De asemenea, România a propus în 1966 — în procesul de elaborare a conținutului fundamental al principiului cooperării, înscris în Declarația Adunării Generale a O.N.U. asupra principiilor dreptului internațional — definirea cooperării ca drept și îndatorire a tuturor statelor de a acționa, pe baza respectării principiilor suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne ale altor state, avantajului reciproc, în vederea menținerii păcii și securității, a favorizării progresului și stabilității economice și bunăstării generale a națiunilor.

Este semnificativ, în același timp, faptul că România, din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, a prezentat numeroase propuneri privind creșterea rolului O.N.U. în soluționarea problemelor internaționale fundamentale. În diferite organizații și reuniuni, țara noastră a propus dezvoltarea cooperării între state în cele mai diverse domenii, cu participarea, pe bază de deplină egalitate, a tuturor statelor interesate și în interesul întregii comunități. Sînt bine cunoscute, de altfel, propunerile României privind cooperarea în domeniile științei și tehnologiei, atît în cadrul O.N.U. cît și pe plan european, în domeniile industriei și formării cadrelor, agriculturii și protecției mediului înconjurător. De asemenea, România a prezentat, singură sau împreună cu alte țări, numeroase propuneri pentru îmbunătățirea cadrului înfăptuirii cooperării multilaterale, prin crearea de organisme noi, democratizarea celor existente, lărgirea componenței și tematicii lor, asigurarea accesului la ele a tuturor statelor. Asemenea propuneri au fost făcute în ceea ce privește promovarea dezarmării, în primul rînd a celei nucleare, dezvoltării dialogului dintre state în vederea eliminării subdezvoltării și edificării unei noi ordini economice internaționale, al soluționării globale a problemei datoriilor externe, ca și în domeniile folosirii spațiilor marine și a spațiului cosmic.

După cum este cunoscut, în cadrul actualei Sesiuni a Adunării Generale a O.N.U., țara noastră, aducîndu-și o nouă contribuție substanțială la asigurarea unor relații normale între state, la soluționarea problemelor fundamentale ale lumii contemporane, a prezentat documentul intitulat: „Considerentele și propunerile României, ale președintelui Nicolae Ceaușescu cu privire la actuala situație pe plan mondial și direcțiile de acțiune în vederea realizării unor schimbări radicale în viața internațională". În acest important document este subliniată necesitatea acută a promovării unei noi gîndiri și a unui nou mod de soluționare a problemelor internaționale, pe baza respectării neabătute a principiilor de relații dintre state, în special a egalității în drepturi, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța, avantajului reciproc, dreptului inalienabil al fiecărui popor de a-și stabili în mod liber calea de dezvoltare.

În acest sens, România a făcut o serie de importante propuneri privind „respectarea principiilor coexistenței pașnice dintre state cu orînduiri social-politice diferite, eliminarea oricăror acte și forme de intervenție care urmăresc impunerea unui anumit mod de producție și de viață", cît și „eliminarea din raporturile economice internaționale a practicii condiționării dezvoltării schimburilor comerciale și a cooperării economice, de impunere a unor măsuri de reprivatizare a sectorului public, introducerea mecanismului de «piață liberă» și realizarea altor schimbări economice structurale specifice economiei capitaliste". Țara noastră subliniază că, în conformitate cu prevederile din Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor , O.N.U. este chemată să ceară guvernelor să respecte în relațiile internaționale dreptul la dezvoltare economică și socială a fiecărui popor în funcție de condițiile sale istorice și sociale specifice, de opțiunile sale suverane în ceea ce privește organizarea vieții interne, reflectate în politica independentă a fiecărui stat.

Totodată, în lumina obiectivului fundamental al dezvoltării relațiilor dintre state în spiritul prieteniei și respectului reciproc, România a propus ca Adunarea Generală să dezbată și să convină măsuri corespunzătoare privind „Răspunderea guvernelor, a instituțiilor de stat și negu-vernamentale, a mijloacelor de informare în masă din toate țările pentru promovarea unor relații de prietenie și colaborare, a apropierii și respectului reciproc între state și popoare, prin prezentarea corectă și obiectivă a realităților din fiecare țară, a eforturilor fiecărui popor pentru progresul său economic și social".

Pornind de la situația economică mondială gravă, și în primul rînd de la criza datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, România a prezentat Adunării Generale, ca și în „Grupul celor 77", propuneri privind îmbunătățirea sistemului internațional de credit și dobînzi. În acest sens, țara noastră a propus să se stabilească un plafon redus al dobînzilor, să se renunțe la programele de tip colonialist, care condiționează acordarea de noi credite de realizarea unor „reajustări economice", care cer statelor ce solicită credite să adopte măsuri de reprivatizare a sectorului public, precum și alte măsuri ce reprezintă un amestec fățiș în treburile interne ale țărilor respective, să se stabilească prețuri rezonabile, echitabile, la materiile prime furnizate de țările în curs de devoltare.

Expresie a unui înalt spirit de răspundere pentru soarta lumii, a tuturor popoarelor, documentul prezentat de România la actuala Sesiune a Adunării Generale a O.N.U. cuprinde propuneri și inițiative constructive în vederea lichidării oricărei manifestări a politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, respectării neabătute a independenței și suveranității statelor, cooperării egale în drepturi și avantajului reciproc, respectării dreptului fiecărui popor de a-și stabili de-sine-stătător căile, metodele și formele dezvoltării social-economice. Aceste propuneri și inițiative exprimă hotărîrea fermă a României de a milita în mod consecvent, și în continuare, pentru înfăptuirea dezarmării generale, soluționarea pe cale pașnică, prin tratative, a conflictelor, pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice mondiale, care să permită lărgirea schimburilor pe baze moderne, lichidarea subdezvoltării, participarea activă a tuturor statelor, în condiții de deplină egalitate, la soluționarea problemelor majore ale contemporaneității, eliminarea oricăror bariere și discriminări în raporturile dintre state, stimularea cursului spre colaborare, destindere și securitate, spre realizarea unei lumi mai bune și mai drepte, în care fiecare națiune să se poată dezvolta liber și independent, corespunzător năzuințelor sale, fără nici un amestec din afară.

ION DIACONU

Digitized by Google

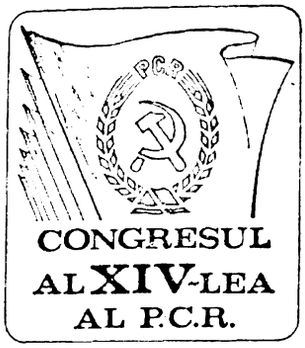

Este necesară reglementarea problemei datoriilor externe, care împovărează țările în curs de dezvoltare. Se impune o nouă politică financiară, care să excludă jefuirea și dominarea țărilor sărace de către monopolurile imperialiste și marile bănci internaționale.

Din Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român

Criza datoriilor externe și necesitatea schimbării radicale a sistemului bancar și de credit internațional

În vasta problematică abordată în documentele pentru Congresul al XIV-lea al partidului, în expunerile și cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu, un loc aparte îl ocupă consecințele deosebit de grave pe care le are criza datoriilor externe ale țărilor în curs de dezvoltare și, în acest context, necesitatea îmbunătățirii radicale a sistemului financiar internațional.

Ca țară socialistă în curs de dezvoltare, România cunoaște din proprie experiență urmările profund negative ale actualelor stări de lucruri din economia mondială și, în mod special, ale poverii grele pe care o prezintă datoria externă. În cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din aprilie 1989, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că țara noastră a trebuit să plătească, ca urmare a politicii spoliatoare a capitalului financiar-bancar internațional, numai între 1975 și 1989, circa 21 miliarde dolari, din care dobînzile au reprezentat peste 7 miliarde dolari. După cum este cunoscut, țara noastră a reușit, în martie anul acesta, să lichideze datoria externă, îndeplinind astfel un obiectiv de seamă stabilit de cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român. Evidențiind însemnătatea acestui succes istoric, Tezele pentru Congresul al XIV-lea arată: „Pentru prima dată în îndelungata sa istorie, România nu mai plătește tribut nimănui, devenind cu adevărat independentă economic și politic". Rambursarea în întregime a datoriei externe a fost rodul eforturilor propriu al poporului român, al mobilizării maxime a întregului potențial material și uman al țării, fiind realizată — fapt deosebit de semnificativ — în condițiile grele ale crizei economice mondiale și concomitent cu alocarea, în deceniul al 9-lea, a peste 2 000 miliarde lei pentru dezvoltarea economico-socială a țării și ridicarea nivelului de trai al întregului popor. S-a demonstrat, astfel, cu deosebită putere justețea strategiei promovate de partidul nostru de dezvoltare economico-socială pe baza întăririi și consolidării proprietății socialiste, a realizării unei rate înalte, rațional dimensionate a acumulării.

Pornind de la faptul că marea majoritate a țărilor lumii — țările în curs de dezvoltare — suportă încă întreaga povară a datoriilor externe, a consecințelor grave economico-sociale ale creșterii acestora, România socialistă acționează cu fermitate — așa cum demonstrează și documentul prezentat de țara noastră în cadrul actualei sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. — pentru realizarea unei schimbări radicale a situației actuale din economia mondială, în cadrul căreia criza datoriilor externe a țărilor în curs de dezvoltare ocupă un loc central.

În climatul financiar internațional de la începutul anilor '80, economia mondială a cunoscut unul dintre cele mai dramatice evenimente ale lumii contemporane — criza datoriilor externe. Fenomen inedit în istoria valutar-financiară, această criză, prin dimensiunile și formele sale de manifestare, s-a dovedit a fi dificil de depășit, căpătînd un caracter de lungă durată; mai mult, ea a cunoscut, în anii ce au urmat, o permanentă adîncire. **În cei aproape zece ani de la declanșarea crizei, datoriile externe ale țărilor în curs de dezvoltare au crescut, an de an, de la 633 miliarde dolari în 1980 la peste 1 300 miliarde dolari în 1989, afectînd direct toate compartimentele vieții sociale, însăși creșterea economică din aceste țări.**

În acest cadru, atît țările debitoare cît și țările creditoare s-au găsit în fața necesității de a rezolva o problemă în domeniul căreia experiența și practica erau extrem de sărace. Astfel, într-o primă etapă, 1983—1984, s-a încercat soluționarea crizei datoriilor prin metode „clasice": pe de o parte, prin reeșalonarea datoriilor, iar pe de altă parte prin impunerea de către organismele monetar-financiare internaționale — în special Fondul Monetar Internațional — a unor „programe de austeritate", de natură să afecteze grav dezvoltarea economiei naționale, nivelul de trai al maselor, independența și suveranitatea țărilor respective. Evoluția evenimentelor a arătat că efectul unor astfel de măsuri asupra datoriei externe a fost minor sau inexistent; datoriile au continuat să crească, țările debitoare aflîndu-se, în momentul plății datoriilor reeșalonate, în situații și mai nefavorabile decît în momentul în care au procedat la reeșalonarea lor.

Paralel, monopolurile bancare, corporațiile transnaționale, văzîndu-se în situația de a nu-și putea recupera, într-un viitor previzibil, creditele și dobînzile de la aceste țări, tot mai împovărate, au procedat la stabilirea unui ansamblu de tehnici destinate, formal, să contribuie la soluționarea problemei; în fapt, însă, acestea urmăresc să sporească veniturile și să consolideze pozițiile marilor puteri occidentale, ale capitalului financiar internațional în țările debitoare, să ofere posibilitatea de a adînci și mai mult dependența țărilor sărace de țările bogate.

Preschimbarea datoriilor, exprimate în valute convertibile, deținute de un creditor străin, pe hîrtii de valoare (de regulă, acțiuni), exprimate în moneda națională a țării debitoare, a fost una dintre primele metode utilizate în acest scop. Principalii cumpărători de astfel de hîrtii de valoare sînt, în primul rînd, băncile comerciale creditoare, companiile transnaționale, iar în ultimii ani și diferite corporații private. În acest mod, băncile străine, societățile

Digitized by Google

transnaționale devin participanți, prin acțiunile pe care le obțin astfel, la capitalul unor firme noi sau existente în țara debitoare.

Analiza efectelor reale asupra țărilor debitoare relevă că foștii creditori devin, prin sistemul menționat, acționari la diferite firme din aceste țări, ceea ce conduce, în final, la preluarea firmelor respective de către capitalul străin, cu grave efecte asupra suveranității țărilor debitoare. Inițierea unor astfel de operațiuni a fost realizată întotdeauna de corporații transnaționale și de bănci, care au urmărit să se implanteze mai puternic pe o anumită piață sau să consolideze poziția filialelor pe care le au în acea țară. Mai mult chiar, autoritățile financiare din țările creditoare au sprijinit în mod oficial acest proces de infiltrare. Edificatoare, în acest sens, este măsura, adoptată de Trezoreria S.U.A., de modificare a așa-numitului „Regulament K", prin care companiile ce au în structurile lor și bănci sînt autorizate să poată prelua în totalitate acțiunile aparținînd firmelor private din diferite țări debitoare. Ca urmare, numeroase țări în curs de dezvoltare, ca replică la aceste practici agresive, de natură neocolonialistă, au recurs la adoptarea unor legi și măsuri speciale prin care interzic cumpărarea de titluri de valoare în anumite ramuri ale economiei lor naționale considerate strategice; în alte ramuri a fost limitată participarea capitalului străin la maximum 30 la sută din volumul acțiunilor, s-au introdus restricții la repatrierile de capital și transferul de dividende în străinătate.

Pentru a depăși aceste bariere puse în calea expansiunii și infiltrării lor în economiile țărilor în curs de dezvoltare, marile monopoluri și societăți transnaționale au început să practice sistemul schimbului de datorii între creditori. Astfel, băncile creditoare care au acordat împrumuturi unor țări în curs de dezvoltare le schimbă pe împrumuturile acordate de alte bănci altor țări în curs de dezvoltare (de exemplu, o bancă europeană care are de încasat o datorie din Mexic o preschimbă pe datoria de încasat din Argentina de o bancă americană). Aceste operațiuni se fac fără a se schimba condițiile de plată ale împrumuturilor respective. În acest mod, creditorii externi își constituie un portofoliu de datorii doar ale anumitor țări debitoare, țări în care au interese strategice pe termen lung și reușesc să scape de datoriile altor țări, care nu prezintă interes deosebit pentru ele.

O altă tehnică financiară căreia i s-a făcut o publicitate deosebită este transformarea datoriei externe în monedă locală. Această tehnică permite rezidenților din țările în curs de dezvoltare să „cumpere" o parte din datoria țării lor. „Cumpărarea" datoriei se face la un preț mai redus decît valoarea nominală a acesteia și din fondurile în valută convertibilă pe care le dețin rezidenții țării în curs de dezvoltare, în străinătate. Datoria astfel „cumpărată" este obligatoriu a fi transformată, în țară, la banca centrală, în monedă locală, dar fără obligativitatea investirii ei într-o firmă locală.

Transformarea datoriei externe în monedă locală pune însă în fața țărilor debitoare probleme greu de surmontat. Astfel, în primul rînd, preschimbarea datoriei în monedă locală are ca efect creșterea masei monetare și, deci, accentuarea procesului inflaționist, cu repercusiuni profund negative asupra nivelului de trai. În al doilea rînd, ea constituie o sursă practic necontrolabilă de dezvoltare a operațiunilor speculative. Rezidenții pot procura valuta convertibilă necesară cumpărării datoriei externe la un curs oficial, iar în urma vînzării ei, autoritățile monetare, beneficiază, indirect, de un curs preferențial, ceea ce creează puternice presiuni asupra cursului pe piață al monedei naționale.

Dezvoltarea unor astfel de operațiuni precum datorie externă-datorie externă, datorie externă-hîrtii de valoare, datorie externă-monedă națională etc. a condus, în final, la formarea, în cadrul pieței valutar-financiare, a unui nou segment de piață: „piața secundară" a datoriilor externe. Se apreciază că anul 1985 marchează constituirea acestei piețe ca expresie a volumului și diversității tranzacțiilor inițiate în cadrul ei. Inițiativa a aparținut unor bănci americane care au vîndut cu reduceri de 15—20 la sută creanțe pe care le dețineau asupra unor țări din America Latină. Tranzacțiile pe această piață au crescut neîncetat: 10 miliarde dolari în 1985, 40 miliarde dolari în 1986, 80 miliarde dolari în 1987, 100 miliarde dolari în 1988, iar pentru 1989, volumul tranzacțiilor de acest fel se apreciază că se va situa între 120—130 miliarde dolari.

Ca structură, marea majoritate a tranzacțiilor efectuate pe „piața secundară" reprezintă operațiuni de „schimburi" de datorii externe între marile bănci și corporații transnaționale în scopul diversificării portofoliului de creanțe și implantării lor mai puternice în anumite țări în curs de dezvoltare.

Analiza operațiunilor efectuate pe „piața secundară" a datoriilor externe în cei cîțiva ani care s-au scurs de la apariția ei relevă că aceasta, departe de a fi fost creată pentru a rezolva problemele țărilor debitoare, constituie în realitate o nouă formă de manifestare a politicii imperialiste, neocolonialiste de dominație financiară, de promovare a intereselor marilor consorții bancare și societăți transnaționale. **Este vorba, în fond, de o redistribuire a datoriilor între aceste bănci, societăți, monopoluri, în funcție de interesele lor imediate și de perspectivă, care determină accentuarea și mai puternică a dependenței economice și financiare a țărilor în curs de dezvoltare de țările capitaliste dezvoltate.** Sînt țări în curs de dezvoltare ale căror datorii se „vînd" la un preț situat între 7—10 la sută (Sierra Leone), 11—12 la sută (Bolivia), 6—8 la sută (Mozambic), 4—6 la sută (Sudan), 5—7 la sută (Peru) etc. față de valoarea nominală a datoriilor lor și care se văd astfel la discreția creditorilor internaționali: corporațiile care dețin creanțe asupra acestor țări sînt dispuse să le vîndă și la acest preț atît de scăzut pentru a-și recupera cel puțin parțial creditele acordate cîndva, iar alte bănci sau corporații nu sînt dispuse să plătească nici măcar acest preț, dată fiind lipsa de interes în zona respectivă sau, pur și simplu, nu sînt dispuse să aștepte pînă ce țările în cauză vor proceda la rambursarea datoriei la valoarea nominală; în sfîrșit, țările debitoare nu pot să-și răscumpere ele însele aceste datorii, fie din cauza îngrădirii posibilităților lor de pătrundere pe piața datoriilor, fie că nici măcar nu dispun de sumele necesare în valută convertibilă.

Așa cum era de așteptat, piața datoriilor a devenit o sursă de cîștig și pentru acele bănci și corporații care și-au oferit serviciile în calitate de intermediari între creditori și debitori.

Un alt grup de acțiuni destinate, în aparență, să contribuie la rezolvarea problemei datoriilor externe au fost „planurile" avansate în acest sens de diferiți reprezentanți ai țărilor capitaliste dezvoltate, printre care „Programul pentru susținerea creșterii economice", preconizat, în 1985, de fostul secretar al Trezoreriei S.U.A., James Baker, „Programul american destinat ameliorării problemei datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare", dat publicității de Nicolas Brady, secretarul Trezoreriei S.U.A., la începutul acestui an și cunoscut sub denumirea de „Planul Brady". Prin natura propunerilor avansate, aceste planuri servesc exclusiv intereselor marelui capital financiar-bancar, întăririi dominației economice și financiare a țărilor capitaliste dezvoltate în diferite țări și zone ale lumii, neluînd nicidecum în considerare necesitatea schimbării structurale a relațiilor și mecanismelor economiei mondiale contemporane, fără de care creșterea datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, deteriorarea situației economico-sociale a acestor țări nu pot fi stăvilite.

Într-adevăr, în pofida planurilor de soluționare parțială, de la caz la caz, a problemei datoriilor externe, acestea au continuat să crească, afectînd grav întreaga dezvoltare a țărilor sărace.

Edificator este faptul că după trei ani de aplicare a „Planului Brady", cele mai îndatorate 15 țări cuprinse în plan au atins în 1988 următoarele „performanțe": ponderea datoriei reprezintă în produsul intern brut 47,2 la sută; ponderea serviciului datoriei în exporturi, 41 la sută; iar ponderea dobînzilor plătite pentru datorii în exporturi, 26,1 la sută.

În general, începînd cu anul 1981, a avut loc o deteriorare permanentă a nivelului de trai în majoritatea covîrșitoare a țărilor în curs de dezvoltare, iar creșterile nesemnificative înregistrate, în unii ani, de unele dintre aceste țări nu au depășit nivelul atins de ele înainte de 1980. În țările Africii, nivelul de trai a scăzut, în acești ani, cu peste 20 la sută, în timp ce în țările Americii Latine, scăderea se situează între 20 și 30 la sută etc.

Un alt fenomen cu care s-au confruntat și se confruntă țările în curs de dezvoltare îl reprezintă creșterea accentuată a inflației a cărei medie pe ansamblul acestor țări a fost de 40 la sută în 1987, față de 30 la sută în 1986. Pentru a înțelege mai bine dimensiunile procesului inflaționist, trebuie spus că media creșterii prețurilor în anii '70 în țările în curs de dezvoltare a fost de 18,1 la sută.

Erodarea nivelului de trai în covîrșitoarea majoritate a țărilor în curs de dezvoltare a impus adoptarea de către guvernele acestor țări, în mod unilateral, sau la cererea imperativă a F.M.I., a unor măsuri de „ajustare", printre care și micșorarea părții din venitul național destinate investițiilor. În marea majoritate a acestor țări, fondurile alocate investițiilor au fost cu 25—30 la sută mai reduse în actualul deceniu în raport cu anul 1980. Dacă la aceste aspecte se adaugă nivelul scăzut al productivității muncii, limitarea accesului la tehnica și tehnologia înaintate, lipsa de resurse financiare proprii, diminuarea fluxurilor investiționale către aceste țări, dimensiunile limitării puternice a creșterii economiei în aceste țări sînt evidente. Creșterea reală a P.N.B. în

Digitized by Google

țările în curs de dezvoltare a fost în perioada 1980—1988 de 3,4 la sută în medie, situație cu totul nesatisfăcătoare dacă luăm în considerare ritmul înalt de creștere a populației, care depășește cu mult creșterea venitului național. Dacă în deceniul trecut țările în curs de dezvoltare au înregistrat, în medie, o creștere de 5,7 la sută a P.N.B. și de 3,1 la sută a P.N.B. pe locuitor, în deceniul actual, creșterea medie anuală a P.N.B. s-a situat doar între 1,7 la sută și 4 la sută, iar a P.N.B. pe locuitor — între 0,9 la sută și 2 la sută.

Una dintre problemele cu care țările în curs de dezvoltare continuă să se confrunte este scăderea prețurilor materiilor prime, care constituie principalul produs de export al acestor țări. Acest fapt a condus la deteriorarea raportului de schimb al comerțului exterior al țărilor în curs de dezvoltare cu aproape 40 la sută în perioada 1984—1988, ceea ce, în mod firesc, a afectat negativ creșterea economică și capacitatea lor de plată a datoriilor externe. Deteriorarea raportului de schimb și accentuarea deteriorării lui în anii '80 reflectă, în același timp, faptul că aceste țări continuă să fie preponderent exportatoare de materii prime, al căror preț, în ultimele decenii, a avut o tendință de scădere, în condițiile în care respectivele țări au continuat să importe produse manufacturate, ale căror prețuri, în același interval, au manifestat o tendință de creștere.

În anii imediat următori declanșării crizei datoriilor, țările în curs de dezvoltare au procedat la adoptarea unui șir de măsuri interne, printre care reducerea drastică a importurilor și creșterea exporturilor, în vederea sporirii disponibilului valutar necesar plății datoriilor. Pe această bază s-au înregistrat solduri echilibrate sau excedentare ale balanțelor comerciale, care însă au fost integral anihilate de nivelul exorbitant al dobînzilor ce trebuiau plătite. Astfel, grupuri de țări care, începînd cu 1984—1985, au înregistrat un comerț relativ echilibrat (Africa) sau puternic excedentar (America Latină) au înregistrat, simultan, importante scurgeri de venit național și creșteri ale datoriilor, ca urmare a deficitului serviciului datoriei externe, în cadrul căruia plata dobînzilor atinge ponderi impresionante (95 la sută în țări din Africa, 90 la sută în țările Americii Latine etc.).

Aceasta a determinat ca, în anii '80, nevoile de finanțare ale țărilor în curs de dezvoltare să crească neîncetat, situîndu-se, în diferiți ani, între 77 miliarde dolari și 147 miliarde dolari, în condițiile în care, în deceniul trecut, aceste nevoi nu depășiseră 25 de miliarde dolari anual. În același timp a avut loc o reducere drastică a creditelor acordate de bănci acestor țări: de la 83 miliarde în 1981 la 3 miliarde în 1986 și 9 miliarde dolari în 1987. Însuși acest volum redus de credite reprezintă, într-o proporție însemnată, aranjamente referitoare la dobînzile neplătite de unele țări în curs de dezvoltare pentru împrumuturile reeșalonate în anii 1980—1984. A început astfel transferul invers de resurse financiare; sensul predominant al fluxurilor financiare s-a inversat, țările sărace începînd să finanțeze țările bogate.

Menționînd eșecul total sau parțial al încercărilor întreprinse de o serie de țări latino-americane pentru atenuarea consecințelor datoriei externe, Banca Interamericană de Dezvoltare aprecia că scăderea nivelului de trai, una dintre urmările cele mai grave ale îndatorării, începe să se transforme într-o amenințare pentru situația politică și economică de ansamblu a țărilor respective.

Pe baza orientărilor și concluziilor formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, România a prezentat, în cadrul diferitelor foruri internaționale, poziția sa de principiu cu privire la căile de soluționare a gravelor probleme care afectează economia mondială, țările în curs de dezvoltare.

Astfel, la actuala sesiune a Adunării Generale a O.N.U., România a prezentat forumului mondial un program concret de acțiune pentru soluționarea, în primul rînd, a celei mai grave probleme cu care se confruntă țările în curs de dezvoltare, țările sărace — problema datoriilor externe —, program care, în esență, are în vedere crearea condițiilor necesare pentru edificarea unei noi ordini economice și financiare internaționale.

Pornind de la propria experiență, cunoscînd practicile de exploatare folosite, în cadrul sistemului financiar internațional actual, de Fondul Monetar Internațional, Banca Mondială și alte mari bănci creditoare, condițiile economice și politice impuse de acestea, care conduc la destabilizarea țărilor în curs de dezvoltare, la transferul de avuție din aceste țări către principalele țări dezvoltate și marile bănci, țara noastră consideră ca o prioritate de maximă actualitate îmbunătățirea radicală a sistemului internațional de credit și dobînzi.

Propunerile realiste și viabile formulate de România la O.N.U. preconizează să se stabilească o dobîndă maximă, nefluctuantă, de 4—5 la sută la creditele acordate de F.M.I., B.I.R.D. și marile bănci, iar pentru creditele existente să se treacă la recalcularea volumului acestora pe baza unui nivel maxim al dobînzilor de 2—3 la sută.

Țara noastră consideră, de asemenea, că la acordarea de noi credite, F.M.I. și B.I.R.D. trebuie să renunțe la așa-zisele programe de reajustare economică, de tip neocolonialist, și îndeosebi la condițiile privind reprivatizarea unităților productive, care înseamnă, practic, trecerea acestora sub controlul monopolurilor străine. În acest context, în propunerile formulate de țara noastră, se subliniază că F.M.I. și B.I.R.D. trebuie să acorde credite în primul rînd sectorului public, de stat și cooperatist, pentru a se asigura astfel dezvoltarea forțelor proprii ale fiecărei țări în curs de dezvoltare, accelerarea progresului economico-social al acestora.

În același timp, ținînd seama de faptul că B.I.R.D., precum și alte mari bănci creditoare s-au transformat în instrumente ale capitalului financiar internațional pentru preluarea sub control a producției de materii prime din diferite țări în curs de dezvoltare, țara noastră propune să se renunțe la această practică de natură neocolonialistă, la eliminarea practicilor folosite de Banca Mondială și alte bănci de a acorda credite condiționate de preluarea sub control a producției de materii prime din diferite țări în curs de dezvoltare, aceste practici asigurînd mari profituri capitalului financiar pe seama jefuirii țărilor sărace.

Realitățile demonstrează că numai în ultimul an s-a realizat un transfer invers de valută de cel puțin 42 miliarde dolari de la țările în curs de dezvoltare către țările dezvoltate, ca rezultat al sistemului de credit și dobînzi, precum și al sistemului impus de prețuri scăzute. Această situație se datorează faptului că F.M.I. și B.I.R.D., prin așa-zisele programe de reajustare economică, acordă credite numai cu condiția stabilirii unor prețuri scăzute la materiile prime furnizate de țările în curs de dezvoltare, ceea ce face ca decalajul dintre aceste prețuri și cele practicate la importul de produse industriale să crească. De aceea, țara noastră se pronunță în mod ferm pentru stabilirea de prețuri rezonabile, echitabile la materiile prime furnizate de țările în curs de dezvoltare, astfel încît să se pună capăt transferului de avuție din aceste țări către țările dezvoltate.

Prezentînd aceste propuneri, țara noastră a subliniat faptul că, în calitate de membră a F.M.I. și B.I.R.D., ea nu poate fi părtașă la o politică ce înseamnă în fapt sprijinirea acțiunilor de jaf și asuprire promovate de societățile transnaționale, de capitalul financiar-bancar internațional în relațiile cu țările în curs de dezvoltare.

Deoarece datoriile externe, lichidarea subdezvoltării și făurirea noii ordini economice internaționale sînt probleme cu un caracter atotcuprinzător, care afectează interesele vitale ale tuturor statelor lumii, **țara noastră se pronunță pentru o soluționare globală a acestor probleme.** În acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat, în repetate rînduri, necesitatea organizării unei conferințe internaționale, în cadrul O.N.U., la care să participe atît țările în curs de dezvoltare cît și țările dezvoltate, în scopul realizării unor acorduri reciproc avantajoase și a căror finalitate să fie așezarea relațiilor economice internaționale pe noi baze, juste și echitabile. România a propus ca sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U. din 1990 să devină un cadru de negocieri între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare în vederea convenirii de soluții globale în problemele subdezvoltării, ale raporturilor financiare și comerciale mondiale, ale datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare.

În spiritul politicii externe românești, de participare activă la lupta pentru dezarmare și pace, pentru lichidarea subdezvoltării și făurirea noii ordini economice internaționale, țara noastră, așa cum subliniază în permanență tovarășul Nicolae Ceaușescu, își exprimă hotărîrea de a conlucra în continuare cu toate statele și popoarele, astfel ca prin eforturi comune să poată fi asigurate perspectivele reale ale soluționării problemelor acute ale vieții internaționale actuale, între care criza datoriilor externe ale țărilor în curs de dezvoltare trebuie să se bucure de o atenție deosebită.

MARIANA NEGRUȘ

Digitized by Google

CĂRȚI ȘI SEMNIFICAȚII

DREPTUL FUNDAMENTAL LA EDUCAȚIE

Fenomenul deosebit de complex și dinamic al educației preocupă, după cum este cunoscut, o multitudine de factori — de la cei angajați în procesul investigației științifice la factorii de decizie, și aceasta la diferite niveluri — local, național, regional, mondial. Dincolo de conotațiile sale strict pedagogice, educația poate fi abordată și prin raportare nemijlocită, din punct de vedere al conținutului și finalității sale, la problemele economico-sociale și politice majore cu care se confruntă omenirea acestui final de secol și mileniu. Unui asemenea generos subiect îi este consacrată și recenta lucrare semnată de Mircea Dușu*.

Autorul, integrînd bogata tratare a temei într-un inedit perimetru al judecăților de valoare și interpretării lor, subliniază necesitatea „unui nou mod de a gîndi prioritățile și problemele vieții internaționale, ceea ce reclamă mutații de substanță în structurile și conținutul educației, în funcțiile plurivalente pe care aceasta este chemată să le îndeplinească. Într-o asemenea perspectivă, actul educațional, în eforturile sale de adaptare a conținutului și formelor la fenomenele obiective ale vieții sociale, naționale și internaționale, a dobîndit o necesară și plurivalentă dimensiune internațională" (p. 19).

În zilele noastre, marile probleme care confruntă popoarele lumii devin, firesc, tot atîtea obiective ale procesului educațional raportat cu prioritate la generația tînără și, pe un plan mai larg, la ansamblul populației, dincolo de diversitatea categoriilor de vîrstă sau a celor socio-profesionale.

Unul dintre aceste obiective îl constituie asigurarea și consolidarea păcii — problema fundamentală a contemporaneității. Autorul lucrării citate abordează pe larg tema educației ca o condiție indispensabilă a unei lumi pașnice, mai bune și mai drepte; în opinia sa, această acțiune formativă cuprinde două laturi fundamentale (p. 38): pe de o parte, combaterea tezelor, ideilor, conceptelor care favorizează atitudini și comportamente ostile, agresive și eliminarea unor asemenea elemente din conținutul învățămîntului, al mijloacelor de comunicare în masă, activităților extrașcolare, de timp liber ș.a.; iar pe de altă parte cultivarea și promovarea unor atitudini pașnice, de înțelegere și armonie, pe baza cunoașterii necesității, condițiilor și dimensiunilor păcii și transformării lor în convingeri și comportamente pozitive, active în această direcție.

Lucrarea realizează, în acest context, o analiză sistematică a preocupărilor partidului și statului nostru în ce privește educația pentru pace și dezarmare, atît pe plan intern cît și pe plan internațional. **„Educarea oamenilor muncii, a tineretului în spiritul păcii** — așa cum arată secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — **trebuie să constituie una din trăsăturile generale ale activității politico-educative de formare a omului nou, cu o înaltă conștiință revoluționară și patriotică".**

În fluxul inițiativelor și demersurilor românești la nivel internațional, o poziție de referință deține adoptarea, de către Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite, a primului document programatic în problemele tineretului, intitulat „Declarația cu privire la promovarea în rîndul tinerilor a idealurilor păcii, respectului reciproc și înțelegerii între popoare". Cel dintîi principiu al acestui important document consacră cerința ca tînăra generație să fie crescută în spiritul păcii, dreptății, libertății, al respectului și înțelegerii reciproce, în scopul promovării egalității în drepturi între toate ființele umane și toate națiunile, a progresului economic și social, dezarmării și menținerii păcii și securității internaționale.

Autorul consacră un capitol întreg problemelor educației pentru o nouă ordine economică internațională. Un obiectiv fundamental care confera relevanță și actualitate acestui domeniu al educației globale îl constituie „conștientizarea membrilor fiecărei societăți, a opiniei publice internaționale asupra realității ca perpetuarea și agravarea stării de subdezvoltare, adîncirea continuă a decalajelor economice, financiare, tehnologice și culturale dintre state, în condițiile în care țările dezvoltate se pregătesc să intre într-o nouă etapă, superioară, a civilizației industriale, creează mari obstacole în calea progresului economico-social al tuturor statelor, privează întreaga umanitate de imense resurse de prosperitate și, în același timp, generează periculoase tensiuni, constituind o amenințare la adresa păcii și înțelegerii internaționale" (p. 98). Cu deosebită claritate, autorul tratează, succesiv, în acest cadru: educația pentru dezvoltare, educația pentru dezvoltarea rurală, educația pentru participare, educația nutrițională, educația în materie de populație. Ilustrarea, prin solide argumente, a activității exemplare a României în aceste domenii, a preocupărilor sale constante pentru promovarea obiectivelor menționate la nivel internațional statuie, în mod justificat, asupra problemelor privind formarea și dezvoltarea gîndirii economice a tinerei generații.

Ecoeducația — un concept desemnînd educația relativa la mediu — atrage, într-o masura tot mai mare, atenția comunităților naționale, a forurilor cu vocație mondială, în primul rînd a Organizației Națiunilor Unite; preocuparea respectivă nu se înscrie în coordonate conjuncturale, ci are, prin definiție, o semnificație vitala. Este, în acest sens, suficient sa reluăm remarcile autorului, potrivit carora, în condițiile actuale, o catastrofa nucleară ar însemna o catastrofa ecologică; după cum arată diverși specialiști, o dimensiune deosebit de periculoasă imprimă procesului de degradare a mediului ambiant cursa înarmărilor nucleare, cu atît mai mult cu cît efectele sale reale în această privința sînt greu de evaluat. Regăsim, în cartea lui M. Dușu, pertinente observații cu privire la ecoeducație, ca factor important al conservării și ocrotirii naturii — cooperarea internațională în acest domeniu vizînd promovarea educației relative la mediu —, precum și la acțiunile inițiate și înfaptuite în România privind protecția mediului înconjurător, ca temă de baza a instrucției școlare de toate gradele.

Scrisă cu acurateță științifică, lucrarea se bazează pe un bogat aparat bibliografic — autori de referință, studii sociologice, documente elaborate de O.N.U. și de agenții specializate din sistemul său. Se impune, de asemenea, a semnala prezența în volum a unor documente din domeniul respectiv, elaborate în cadrul U.N.E.S.C.O., la Conferința generală a acesteia din 1974 și, respectiv, la Congresul mondial al educației pentru dezarmare din 1980. Cartea nu este doar o lucrare de informație, ci și o lucrare de atitudine, încorporînd, în contextul volumului de date, aprecieri, interpretări originale, referitoare la problematica educării tinerei generații. Prin toate aceste elemente, specialiștii în domeniu, dar și, nu mai puțin, publicul larg, îndeosebi cel tînăr, vor identifica în recenta carte apărută la Editura „Albatros" un atractiv element de lectura pe marginea unei teme care pune în valoare valențele internaționale ale actului educațional, formativ la scara întregii societăți.

DAN MIHAI BÂRLIBA

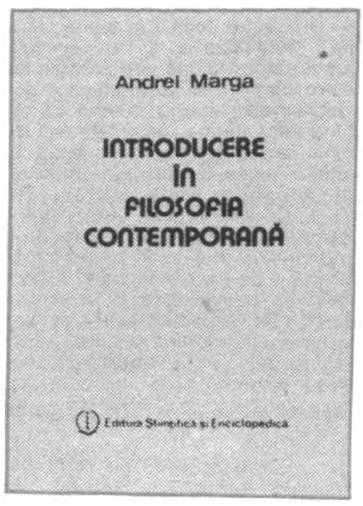

DIMENSIUNI ALE FILOZOFIEI CONTEMPORANE

Prin însăși esența ei dialectica, prin deschiderea ei permanenta față de evoluția practicii sociale și de noile cuceriri ale cunoașterii, filozofia marxistă resimte nevoia unui dialog neîntrerupt cu sine însăși, cu diferitele ei interpretări, cu alte sisteme filozofice care și-au dovedit perenitatea, cu alte orientări de gîndire contemporane, care se raportează direct la problemele și experiențele timpului nostru. Precum se știe, partidul nostru subliniază necesitatea participării active, creatoare, în spirit critic, militant, a gîndirii marxiste la dezbaterile de idei contemporane, considerînd că teoria revoluționară, care și-a dovedit viabilitatea, trebuie să ofere un răspuns clar noilor probleme ridicate de dezvoltarea economică, social-politică și spirituală, să discearnă, în cadrul altor orientări, ceea ce este științific și progresist de ceea ce este neștiințific și retrograd, să-și afirme tot mai puternic originalitatea și superioritatea. Unei asemenea necesități teoretice de o stringentă actualitate îi răspunde și noul volum al lui Andrei Marga*.

Autorul precizează încă din „Introducere" că nu-și propune o inventariere de autori și opere, ci încearcă să surprindă „pozițiile de bază și specifice ale filozofiei contemporane" (p. 7). Referitor la specificitatea acesteia se observă, în primul rînd, că, dincolo de problemele de maxima generalitate (esența lumii, posibilitatea cunoașterii, sensul omului etc.), filozofia contemporana, în ansamblu, prezintă un anumit specific problematic, întrucît fie renunță la unele

* Mircea Dușu, **Educația și problemele lumii contemporane**, Editura „Albatros", București, 1989. Trimiterile la lucrare vor fi date în text.

* Andrei Marga, **Introducere în filosofia contemporană**, Editura științifică și enciclopedică, București, 1988. Trimiterile la lucrare vor fi date în text.

Digitized by Google

probleme mai vechi, fie le reformulează pe altele într-o cu totul altă manieră, fie, mai ales, ridică unele probleme noi. Potrivit autorului, principalele teme abordate de gînditorii contemporani ar fi procesul comunicării verbalizate, finitudinea existenței umane, intenționalitatea conștiinței, tehnica de producție, logica și teoria științei, metafilozofia și, în special, lupta pentru luarea sub control, de către oameni, a destinului lor social. Uneori, autorul afirmă că ultima temă deține „centralitatea" (p. 8) în cadrul problematicii amintite, alteori instituie, însă, în „nucleu" al acesteia tema științei (p. 13—14). Într-adevăr, interdependente, cele două motive exercită o puternică influență în cadrul complexului de probleme care solicită gîndirea contemporană. În același timp, este evidențiat faptul că filozofia contemporană prezintă și un stil propriu, ce angajează și anumite particularități de conținut, ideatice, între care „tendința de integrare a diverselor modalități de cunoaștere într-o viziune realistă și rațională în datele ei fundamentale", renunțarea la ideea „originii" și axarea pe ideea interacțiunii, atașamentul față de știință, „recuperarea experienței umane integrale" (p. 14—15).

Stabilind începutul filozofiei contemporane în ultima treime a secolului trecut, autorul apreciază că sistemele filozofice elaborate imediat anterior reprezintă nu componente, ci „premise" ale filozofiei contemporane, marxismul fiind singurul care „a rămas mai mult decît o premisă", devenind „o prezență vie, de prim rang, o orientare principală în sînul acesteia" (p. 17). De aici și organizarea lucrării: primul capitol se ocupă de „Premise filozofice ale filozofiei contemporane", al doilea de „Orientări, curente și sisteme filozofice contemporane" (nemarxiste — n.n.), iar cel de-al treilea are ca obiect „Marxismul și receptarea sa".

Apreciem că, în raport cu punctele de vedere care consideră că filozofia contemporană ar începe după primul sau chiar după cel de-al doilea război mondial, sau, dimpotrivă, încă în perioada filozofiei clasice germane, poziția susținută de Andrei Marga este mai nuanțată întrucît reușește să extindă etapa contemporană a filozofiei, fără să-i diminueze specificitatea sau, respectiv, să-i contureze originalitatea fără a o restrînge (prea mult) cronologic. Opțiunea sa are și meritul de a explica noua etapă de gîndire într-o perspectivă determinist-istorică, în strînsă legătură cu apariția unor probleme socio-umane și de cunoaștere cu totul noi, inexistente anterior. Totuși, dată fiind dificultatea unanim recunoscută a unei delimitări cît mai exacte, și poziția autorului prezintă, credem, inconvenientul de a nu acorda statut de concepție contemporană, ci doar de „premisă", unor orientări cum ar fi existențialismul lui Kierkegaard, realismul idealist al lui Bolzano, filozofia vieții elaborată de Nietzsche și chiar marxismul inițial, concepții care, evident, corespund specificului problematic și ideatic al orizontului contemporan. Am putea să argumentăm că și alte orientări, cum ar fi neokantianismul și neohegelianismul, care nu mai sînt tratate nici măcar ca „premise", satisfac și ele specificul amintit. După opinia noastră, aceste probleme ar putea fi depășite dacă s-ar considera că gîndirea contemporană începe cu apariția filozofiei marxiste, cu afirmarea inedită, la mijlocul deceniului al 5-lea al secolului trecut, a principiilor materialist-dialectice asupra istoriei. În această ipoteză, argumentele sociologice și gnoseologice aduse de A. Marga își păstrează întreaga valabilitate, deoarece extinderea „momentului" contemporan dincolo de amintita „treime", departe de a infirma determinarea economică, social-politică și științifică a înnoirii filozofice, nu face decît să ia în considerare și relativa autonomie, și funcția prospectivă, anticipativă pe care le manifestă creația filozofică în general, materialismul dialectic și istoric în special.

În abordarea pozițiilor filozofice selectate, în reconstituirea, expunerea, explicarea și valorizarea lor critică, autorul aduce unele contribuții substanțiale. Adoptînd deliberat „calea reconstituirii, în fiecare caz, a nucleului problematic ideatic al concepțiilor, care comandă, prin implicație, desfășurările acestora în legătură cu diferite probleme" (p. 13), el realizează o reconstituire ce nu este cîtuși de puțin pasivă, impersonală, ci animată de un dialog activ, critic cu concepțiile prezentate, sau, fie și implicit, cu alte exegeze, de pe pozițiile marxismului, ale noilor date ale științei, ale culturii în general.

În acest spirit, capitolul „Premise filozofice ale filozofiei contemporane" realizează adevărate micromonografii despre pozitivismul lui H. Taine, existențialismul lui S. Kierkegaard, materialismul senzualist al lui L. Feuerbach, neospiritualismul lui Maine de Biran, realismul idealist al lui B. Bolzano și filozofia vieții elaborată de Nietzsche (a cărui concepție este urmărită în întreaga ei desfășurare contradictorie). Asemenea micromonografii contribuie, nu o dată, la o înțelegere mai profundă și mai nuanțată a unor probleme, teze, concepte, a structurii de fond a concepțiilor investigate.

Un aport pe linia sistematizării și nuanțării întîlnim și în capitolul următor, „Orientări, curente și sisteme filozofice contemporane". De regulă, pozițiile filozofice reținute ca principale sînt cele prezentate și în alte sinteze asupra filozofiei contemporane. Nu putem să nu evidențiem însă meritul autorului de a aborda și unele curente filozofice mai noi și, deci, mai puțin cercetate, cum ar fi teoria critica (M. Horkheimer, Th. Adorno, E. Fromm, H. Marcuse), raționalismul critic (K.R. Popper), raționalismul discursiv (Chaim Perelman, S. Toulmin) și raționalismul metodic (P. Lorenzen), hermeneutica filozofică (H. G. Gadamer), ineismul lingvistic (Naom Chomsky) sau așa-numitele „sinteze integrative" (generic sub care sînt înglobate concepțiile susținute de Th. S. Kuhn, C. H. von Wright, K.O. Apel și J. Habermas). Oferind, alături de prezentarea acestor curente, și o apreciere critică a lor, de pe poziția marxismului, întregul capitol pune în lumină viabilitatea concepției dezvoltate, în ultimele două decenii și jumătate, în documentele partidului nostru, în opera secretarului său general, tovarașul Nicolae Ceaușescu, cu privire la caracterul creator al marxismului și la necesitatea dezvoltării analizei marxiste a realității, inclusiv prin dialog și confruntare cu alte orientări.

Ultimul capitol — „Marxismul și receptarea sa", abordează „inserția filozofiei marxiste în filozofia contemporană" (p. 278). Mai întîi, autorul redă principalele rezultate ale cercetării marxismului inițial, ale înțelegerii filozofiei marxiste. Specificul ideatic al filozofiei marxiste originare — legat, firește, de specificul ei problematic — este identificat în mai multe teze principiale, strîns corelate, majoritatea afirmate deja în cunoscutele „Teze despre Feuerbach". Într-un prim sens, se observă că, în raport cu filozofia anterioară lor, clasicii marxismului, punînd accentul pe schimbarea revoluționară a lumii, nu opun, ci conjugă organic teoria (filozofia) și practica. În consecință, ei se pronunță nu pentru o empirie pragmatică, lipsită de orice orizont teoretic, ci pentru o filozofie aptă să devină „lumească" și, deci, pentru o lume care să se transforme filozofic. În acest sens, autorul precizează că în manuscrisul lui Marx, teza a 11-a despre Feuerbach este formulată în felul următor: „Filozofii nu au făcut decît să interpreteze lumea în diferite moduri; important este de a o schimba". Se menționează, de asemenea, că numai în transcrierea publicată de Engels în 1888 — și devenită, ulterior, standard — între expresiile „important este" și „de a o schimba" s-a introdus termenul „însă", care indică o opoziție. Or, absența acestei conjuncții adversative în textul lui Marx denotă tocmai accentul pus pe unitatea dintre teorie și practică, iar nu pe opoziția lor. Referindu-se la specificul ideatic al materialismului marxist, autorul adaugă și faptul că, întrucît este asociat problematicii emancipării, principiul determinării conștiinței de către existență capătă înțelesul potrivit căruia emanciparea umană nu se poate limita la o acțiune asupra conștiinței, ci presupune, înainte de toate, o transformare a condițiilor materiale ale existenței oamenilor. Totodată, aplicat problematicii emancipării, principiul amintit învederează dialectic și importanța subiectivității oamenilor, deoarece subiecții schimbării sociale sînt oamenii înșiși, care, prin natura lor, acționează conștient, iar nu inconștient, chiar dacă această conștientizare se petrece într-un spațiu ideologic.

În strînsă legătură cu centrarea materialismului pe praxis, se observă că schimbarea relațiilor sociale, a suprastructurii depinde nu numai de forțele de producție, ci, precum au subliniat nu o dată Marx și Engels, și de lupta de clasă, de stat și, implicit, de voința și conștiința oamenilor. Prin urmare, dialectica societății nu se confundă cu o dialectică a naturii, cu acțiunea unor legi la fel de stricte ca legile naturii. De aici nu rezultă, însă, concluzia pe drept cuvînt autorul, că ar trebui respinsă ideea unei „ordini a naturii", care, așa cum arată ecologia, nu poate fi destrămată fără a avea efecte negative asupra oamenilor; elaborarea teoretică a unei „dialectici a naturii" trebuie însă să renunțe la modelul vechii „Naturphilosophie" și la postulate metafizice și să se întemeieze pe datele științelor.

Preliminariile despre specificul filozofiei marxiste se dovedesc fără îndoială, indispensabile pentru a evalua diferitele interpretări, aplicări și înnoiri pe care aceasta le-a cunoscut. Reconstituindu-le, autorul urmărește principalele etape, personalități și lucrări.

În opoziție cu liniile de forță remarcabile ale marxismului este analizată și abordată critic tendința de restaurare a materialismului metafizic, tendință care s-a conturat la începutul deceniului al 3-lea. Succint, în specificitatea și în conexiunile lor, sînt analizate și apreciate și următoarele interpretări: antropologizanta (Siegfried Landshut și H. Marcuse), existențialistă (J-P. Sartre) și critică (Max Horkheimer, 1895—1973), care au apărut după 1932 (cînd se publica celebrele „Manuscrise economico-filozofice din 1844" ale lui Marx), avînd meritul de a fi îndreptate împotriva mecanicismului și de a evidenția caracterul profund umanist al marxismului, dar ajungînd să opună scrierile de tinerețe ale lui Marx lucrărilor sale de maturitate sau să le reducă pe cele din urmă la cele dintîi; reacțiile scientiste la aceste interpretări, reacții exprimate de E. Bloch și L. Althusser; critica scientismului întreprinsă în deceniul al 7-lea de J. Habermas.

În finalul ultimului capitol, autorul relevă contribuția partidelor comuniste și muncitorești la dezvoltarea marxismului. În acest cadru, este subliniată poziția principială, consecvent revoluționară, afirmată și promovată de partidul nostru, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la caracterul deschis, creator al teoriei marxiste și la necesitatea aplicării ferme a principiilor sale și a dezvoltării acesteia în concordanță cu cerințele practicii și cunoașterii și, totodată, pe propria sa bază, în acord cu postulatele materialismului dialectic și istoric.

Prin conținutul său, volumul analizat constituie o reușită a cercetării românești a filozofiei contemporane în spiritul autentic al materialismului dialectic și istoric pe care filozofia românească l-a promovat consecvent după Congresul al IX-lea al partidului.

I.N. ROȘCA

Digitized by Google

SĂPTĂMÎNA ECONOMIEI

25-31 octombrie

FIECARE CETĂȚEAN UN DEPUNĂTOR LA C.E.C.

Digitized by Google

ERA SOCIALISTĂ

Nr. 20, 30 octombrie 1989

RECEIVED ON EXCH.

СОДЕРЖАНИЕ

ДОКЛАД ТОВАРИЩА НИКОЛАЕ ЧАУШЕСКУ „О ПРОБЛЕМАХ СОЦИАЛИЗМА, ИДЕОЛОГИЧЕСКОЙ, ПОЛИТИКО-ВОСПИТАТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ, ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПО РАЗВИТИЮ РЕВОЛЮЦИОННОГО СОЗНАНИЯ, ФОРМИРОВАНИЮ НОВОГО ЧЕЛОВЕКА, СОЗНАТЕЛЬНОГО СТРОИТЕЛЯ СОЦИАЛИЗМА И КОММУНИЗМА В РУМЫНИИ"

Собственные научные исследования в стратегии всестороннего прогресса родины. *Н. ДОБРОТЭ*

«Рыночная экономика» и требования объективных законов социально-экономического развития. *Г. ДИНА, А. ТАШНАДИ*

Качество и эффективность в работе по научно-материалистическому и гуманно-революционному воспитанию. *А. КАЗАКУ*

Твердое утверждение принципов социалистической этики и справедливости. *Т. ВИДАМ*

Непрерывное совершенствование системы организации, руководства и планирования социально-экономической деятельности (Обсуждение, III)

Гармоничное, всестороннее развитие всех уездов и населенных пунктов страны (Обсуждение)

Сотрудничество между государствами на основе полного равноправия — фундаментальное требование современности. *И. ДИАКОНУ*

Кризис внешних долгов и необходимость радикального изменения международной банковской и кредитной системы. *М. НЕГРУШ*

SUMMARY

COMRADE NICOLAE CEAUŞESCU'S EXPOSITION „ON THE PROBLEMS OF SOCIALISM, OF IDEOLOGICAL, POLITICO-EDUCATIVE ACTIVITIES, OF DEVELOPING THE REVOLUTIONARY CONSCIOUSNESS AND MOULDING THE NEW MAN AS A PURPOSEFUL BUILDER OF SOCIALISM AND COMMUNISM IN ROMANIA"

One's Own Scientific Research in the Strategy of the Homeland's Manysided Progress. *N. DOBROTĂ*

„Market Economy" and the Requirements of the Objective Laws of Socioeconomic Development. *G. DINA, A. TAŞNADI*

Quality and Efficiency in Materialistic-Scientific and Humanistic-Revolutionary Education. *A. CAZACU*

Firm Promotion of the Principles of Socialist Ethics and Equity. *T. VIDAM*

Steadfast Improvement of the System of Socioeconomic Activity Organization, Management and Planning (Debate, III)

Harmonious, Manysided Development of All Romania's Counties and Rural and Urban Communities (Debate)

Inter-State Cooperation Based on Full Equality of Rights — Basic Imperative of the Present-Day World. *I. DIACONU*

The Foreign Debt Crisis and the Necessity of a Radical Change in the International Banking and Lending System. *M. NEGRUŞ*

SOMMAIRE

EXPOSÉ DU CAMARADE NICOLAE CEAUŞESCU „SUR LES PROBLÈMES DU SOCIALISME, DE L'ACTIVITÉ IDÉOLOGIQUE, POLITIQUE-ÉDUCATIVE, DE DÉVELOPPEMENT DE LA CONSCIENCE RÉVOLUTIONNAIRE, DE FORMATION DE L'HOMME NOUVEAU, BÂTISSEUR CONSCIENT DU SOCIALISME ET DU COMMUNISME EN ROUMANIE"

La recherche scientifique nationale dans la stratégie du progrès multilatéral de la patrie. *N. DOBROTĂ*

„L'économie de marché" et les exigences des lois objectives du développement socio-économique. *G. DINA, A. TAŞNADI*

Qualité et efficacité dans l'activité d'éducation matérialiste-scientifique et humaniste-révolutionnaire. *A. CAZACU*

La promotion ferme des principes de l'éthique et de l'équité socialistes. *T. VIDAM*

Le perfectionnement permanent du système d'organisation, direction et planification de l'activité économique et sociale (Débat, III)

Le développement harmonieux, multilatéral, de tous les départements et de toutes les localités du pays (Débat)

La coopération entre les Etats sur la base de la parfaite égalité en droits — impératif fondamental du monde contemporain. *I. DIACONU*

La crise des dettes extérieures et la nécessite d'un changement radical dans le système bancaire et de crédit international. *M. NEGRUŞ*

SUMARIO

EXPOSICION DEL CAMARADA NICOLAE CEAUŞESCU „SOBRE LOS PROBLEMAS DEL SOCIALISMO, LA ACTIVIDAD IDEOLÓGICA, POLÍTICO-EDUCATIVA, DE DESARROLLO DE LA CONCIENCIA REVOLUCIONARIA, DE FORMACIÓN DEL HOMBRE NUEVO, ARTÍFICE CONSCIENTE DEL SOCIALISMO Y COMUNISMO EN RUMANIA"

La investigación científica propia en la estrategia del progreso multilateral de la patria. *N. DOBROTĂ*

„La economía de mercado" y las demandas de las leyes objetivas del desarrollo socioeconómico. *G. DINA, A. TAŞNADI*

Calidad y eficiencia en la actividad de educación materialista-científica y humanista-revolucionária. *A. CAZACU*

Firme fomento de los principios de la ética y la equidad socialistas. *T. VIDAM*

El continuo perfeccionamiento del sistema de organización, dirección y planificación de la actividad socioeconómica (Debate, III)

El desarrollo armonioso, multifacético de todos los departamentos y las localidades del pais (Debate)

La cooperación entre los Estados sobre la base de la plena igualdad de derechos — imperative fundamental de la contemporaneidad. *I. DIACONU*

La crisis de las deudas externas y la necesidad de unas mutaciones radicales en el sistema bancario y de crédito internacional. *M. NEGRUŞ*

Adresa redacției: București, Piața Scînteii nr. 1.
Telefoanele centralei: 17 60 10, 17 60 20, 18 20 30.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — Sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64-66.

Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

INDEX 42 204
Administrația: Editura „Scînteia"

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

Digitized by Google

Fer. Rm.
TX
8
L8

ERA SOCIALISTĂ

Proletari din toate țările, uniți-vă !

REVISTĂ TEORETICĂ ŞI SOCIAL-POLITICĂ
A COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Alderman Library
FEB 6 1990
University of Virginia

CONGRESUL AL XIV-LEA AL P.C.R.

CONGRESUL MARILOR VICTORII SOCIALISTE

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN promotor ferm al politicii de edificare şi dezvoltare a noii orînduiri pe baza principiilor socialismului ştiinţific

ANUL LXIX, 15 NOIEMBRIE

21/1989

Digitized by Google

PCR

ERA SOCIALISTĂ

Nr. 21, 15 noiembrie 1989

SUMAR

CONGRESUL AL XIV-LEA, CONGRESUL MARILOR VICTORII SOCIALISTE

EXPUNEREA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU LA PLENARA LĂRGITĂ A C.C. AL P.C.R., CONTRIBUŢIE REMARCABILĂ LA AFIRMAREA PUTERNICĂ ŞI ÎMBOGĂŢIREA TEORIEI REVOLUŢIONARE

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN — PROMOTOR FERM AL POLITICII DE EDIFICARE ŞI DEZVOLTARE A NOII ORÎNDUIRI PE BAZA PRINCIPIILOR SOCIALISMULUI ŞTIINŢIFIC 1

ACTIVITATEA IDEOLOGICĂ ŞI VALORILE SOCIALISMULUI Dumitru Ghişe 6

FORŢA ŞI VIABILITATEA CONCEPŢIEI MATERIALIST-DIALECTICE ŞI ISTORICE DESPRE LUME ŞI VIAŢĂ Petru Pânzaru 10

SPIRIT REVOLUŢIONAR, MILITANT ÎN GÎNDIRE ŞI ACŢIUNE Ilie Verdeţ 15

„DEZIDEOLOGIZAREA" RELAŢIILOR INTERNAŢIONALE ŞI RENUNŢAREA LA LUPTA DE CLASĂ — CONCEPŢII ÎN CONTRADICŢIE CU DEZVOLTAREA SOCIALĂ CONTEMPORANĂ Constantin Florea, Paul Dobrescu 19

CONDUCEREA DE CĂTRE PARTID A ÎNTREGII SOCIETĂŢI ŞI DEZVOLTAREA DEMOCRAŢIEI MUNCITOREŞTI REVOLUŢIONARE 23

Partidul unic revoluţionar — necesitate obiectivă a dezvoltării sociale: Ştefan Lache — 24; Creşterea rolului conducător al partidului şi dezvoltarea democraţiei muncitoreşti-revoluţionare — procese interdependente: Constantin Nica — 25; Edificarea socialismului cu poporul şi pentru popor: Ion Rebedeu — 27; Întărirea continuă a legăturilor dintre partid şi mase: Nicolae Dinuţ — 29; Democraţia internă de partid şi democraţia muncitorească-revoluţionară: Constantin Răducu — 30; Caracterul muncitoresc, revoluţionar al partidului — garanţia făuririi socialismului şi comunismului: Aristide Cioabă — 32.

PROPRIETATEA SOCIALISTĂ — TEMELIA PROGRESULUI MULTILATERAL AL PATRIEI, A BUNĂSTĂRII ÎNTREGULUI POPOR

Rolul determinant al proprietăţii socialiste în făurirea şi dezvoltarea noii orînduiri: Aurel Negucioiu — 34; Relaţiile de proprietate în sistemul relaţiilor de producţie: Anton Drăgoescu — 37; Acumularea — cerinţă hotărîtoare a întăririi şi dezvoltării proprietăţii socialiste: Gheorghe Postelnicu — 38; Formele de bază ale proprietăţii socialiste şi relaţia dintre ele: Gheorghe Dîţu — 40; Apărarea şi întărirea avutului obştesc — îndatorire fundamentală a tuturor oamenilor muncii: Mircea Pop — 41.

DEZVOLTAREA ARMONIOASĂ, MULTILATERALĂ A TUTUROR JUDEŢELOR ŞI LOCALITĂŢILOR ŢĂRII

Participanţi: Alecu Floareş, Maria Bucur, Marian Dinulescu, Ileana Dragomir, Coloman Edeleni, Martin Engelhardt, Doina Firca, Gheorghe Goina, Florea Lucaci, Dumitru Nica 43

Viaţa internaţională

POLITICA IMPERIALISTĂ DE SUBMINARE ŞI DESTABILIZARE A STATELOR SOCIALISTE — ÎNCĂLCARE FLAGRANTĂ A PRINCIPIILOR RELAŢIILOR DINTRE STATE Victor Duculescu 50

CARACTERUL AGRESIV, REACŢIONAR AL DOCTRINEI „DESCURAJĂRII NUCLEARE" Traian Grozea 54

Din experienţa teoretică şi practică a partidelor comuniste şi muncitoreşti

72 de ani de la victoria Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie

OCTOMBRIE ŞI RESTRUCTURAREA V.A. Medvedev 57

Digitized by Google

[illegible]

[illegible]

CONGRESUL AL XIV-LEA AL P.C.R.

În actualele împrejurări internaţionale complexe este o necesitate vitală ca activitatea ideologică, teoretică şi politico-educativă să pună cu putere în evidenţă forţa socialismului ştiinţific revoluţionar, să demonstreze ştiinţific că numai şi numai socialismul reprezintă viitorul luminos, de bunăstare şi fericire, de libertate şi pace al întregii omeniri şi să demonstreze că victoria socialismului, indiferent ce obstacole se ridică, este de neînlăturat, că, mai devreme sau mai tîrziu, popoarele vor păşi pe calea socialismului.

NICOLAE CEAUŞESCU

Din Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 24—25 octombrie 1989

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN promotor ferm al politicii de edificare şi dezvoltare a noii orînduiri pe baza principiilor socialismului ştiinţific

Într-o atmosferă de puternică şi însufleţitoare angajare patriotică, revoluţionară, întregul nostru popor întîmpină, cu noi şi remarcabile realizări în muncă, **Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român,** magistral definit de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, drept **Congresul marilor victorii socialiste, al triumfului principiilor socialismului ştiinţific în transformarea revoluţionară a societăţii, al independenţei depline, economice şi politice, a României.**

Proiectul Programului-Directivă şi Tezele pentru Congresul al XIV-lea, Expunerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 24—25 octombrie a.c., exprimînd voinţa întregului partid şi popor, jalonează direcţiile de dezvoltare economico-socială a patriei în cincinalul viitor şi, în continuare, pînă în anii 2000—2010, oferind imaginea grăitoare a perspectivelor luminoase de înaintare fermă a României spre cele mai înalte culmi de progres şi civilizaţie. Dezbaterea largă a acestor documente în toate organizaţiile de partid, ale democraţiei muncitoreşti-revoluţionare, cu întregul popor, au pus cu putere în evidenţă forţa şi unitatea partidului, profundul democratism al societăţii noastre socialiste, deplina unitate de gîndire şi acţiune a întregii naţiuni în jurul partidului, al secretarului său general. Totodată, această amplă dezbatere naţională a dat expresie deplinului acord al comuniştilor, al tuturor oamenilor muncii faţă de documentele pentru Congresul al XIV-lea, faţă de orientările fundamentate de tovarăşul Nicolae Ceauşescu,totalei adeziuni a poporului la politica internă şi externă a partidului şi statului, ataşamentului lor nestrămutat faţă de principiile fundamentale ale orînduirii socialiste.

Moment de o deosebită importanţă în pregătirea marelui forum al comuniştilor români, conferinţele de dare de seamă şi alegeri ale organizaţiilor judeţene de partid şi a municipiului Bucureşti au adus un vibrant şi înălţător omagiu conducătorului iubit al partidului şi statului nostru, expresie a sentimentelor de aleasă stimă şi profundă recunoştinţă pe care i le poartă partidul, întregul popor pentru strălucita şi prodigioasa activitate consacrată, cu dăruire şi patos revoluţionar, cu profundă dragoste de neam şi ţară, edificării unei Românii puternice, libere, independente şi prospere şi **au hotărît, cu conştiinţa unei opţiuni politice de istorică însemnătate, să susţină reinvestirea în înalta funcţie de secretar general al Partidului Comunist Român a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, marele Erou între eroii nea-**

mului, eminent conducător comunist şi patriot înflăcărat, ilustru gînditor revoluţionar, ctitor de geniu al României socialiste moderne şi al celei mai luminoase epoci din istoria patriei — epoca de glorie de după Congresul al IX-lea —, personalitate de frunte a lumii contemporane.

Această unitate de gînd şi voinţă a fost clar şi ferm subliniată în hotărîrile proprii adoptate de conferinţe, prin care delegaţii la Congresul al XIV-lea au primit mandatul de a vota, cu toată căldura şi convingerea, realegerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu în funcţia supremă de conducere în partid, asigurîndu-se prin aceasta continuitatea procesului revoluţionar de edificare a noii orînduiri, împlinirea viitorului luminos, comunist al patriei, pe care poporul român şi-l făureşte în libertate şi demnitate.

Cu sentimente de aleasă stimă şi gratitudine, în cadrul lucrărilor conferinţelor judeţene, a fost relevată **contribuţia remarcabilă a tovarăşei Elena Ceauşescu, eminent om politic şi savant de larg prestigiu internaţional, la elaborarea şi înfăptuirea politicii partidului şi statului nostru, a programelor de dezvoltare şi modernizare continuă a economiei naţionale, la înflorirea ştiinţei, învăţămîntului şi culturii româneşti.**

În această perioadă premergătoare marelui forum comunist, un eveniment de adîncă semnificaţie politică, teoretică şi ideologică l-a constituit **Plenara lărgită a Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 24—25 octombrie a.c.** Devenită program de muncă şi luptă revoluţionară al comuniştilor, al tuturor oamenilor muncii, **magistrala Expunere a secretarului general al partidului la plenară reprezintă o strălucită analiză, din perspectiva dialecticii revoluţionare, a problemelor complexe ale actualei etape de construcţie socialistă, ale lumii contemporane,** relevînd, încă o dată, contribuţia inestimabilă a tovarăşului Nicolae Ceauşescu la elaborarea strategiei dezvoltării multilaterale a ţării, la înarmarea întregului partid şi popor cu noi concepte, teze şi idei menite să asigure cunoaşterea şi înţelegerea profundă a legilor obiective ale evoluţiei societăţii, a căilor de dezvoltare a patriei noastre, a omenirii în ansamblu, de pe poziţiile teoriei şi practicii revoluţionare, ale adevărurilor generale ale socialismului ştiinţific, ale încrederii depline în valorile socialismului.

Rolul istoric, hotărîtor al Congresului al IX-lea

Analiza stadiului actual al socialismului în România, analiză cuprinsă pe larg în documentele pentru Congresul al XIV-lea, în Expunerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R., evidenţiază cu putere faptul că, sub conducerea gloriosului nostru partid comunist, poporul român a obţinut realizări remarcabile în întreaga sa dezvoltare economico-socială. Într-o perioadă istorică relativ scurtă, ţara noastră a parcurs mai multe etape istorice — de la orînduirea burghezo-moşierească la făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Dintr-o ţară slab dezvoltată, România a devenit, în anii construcţiei socialiste, îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, un puternic stat industrial-agrar, cu o industrie modernă, dezvoltată pe baza celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, cu o agricultură socialistă în plin progres, cu un nivel de viaţă materială şi spirituală în continuă creştere. După datele statistice internaţionale, România se numără printre primele ţări din lume din punctul de vedere al ritmurilor de dezvoltare, iar unele din aceste date aşază România pe primul loc în ce priveşte dezvoltarea economico-socială după cel de-al doilea război mondial, ceea ce ilustrează cu putere justeţea politicii partidului nostru, forţa şi superioritatea orînduirii socialiste, capacitatea ei de a descătuşa energiile creatoare ale întregului popor, devenit cu adevărat liber şi stăpîn pe destinul său.

În obţinerea unor asemenea măreţe realizări, fără precedent în istoria ţării, un rol de excepţională însemnătate l-a avut Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, care a pus capăt politicii de ploconire faţă de tot ceea ce este străin, dogmatismului, şablonismului, conservatorismului, concepţiei „modelului unic" în construcţia socialistă, copierii mecanice a ceea ce se face în alte ţări şi a redat partidului, poporului sentimentul demnităţii, al încrederii în forţele proprii. Importanţa cu adevărat istorică a Congresului al IX-lea este legată de afirmarea cu putere a dreptului inalienabil al partidului nostru de a-şi elabora de-sine-stătător linia politică, strategia şi tactica revoluţionară, aplicînd consecvent şi creator principiile socialismului ştiinţific, legile obiective, la realităţile şi condiţiile concrete din România. Aşa cum subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu în Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R., **„în întreaga perioadă de după Congresul al IX-lea am pornit de la faptul că socialismul se realizează în mod diferit de la o ţară la alta, de la o etapă la alta şi că revine fiecărui partid comunist, forţelor politice sociale din fiecare ţară rolul de a înţelege bine principiile socialismului şi legile obiective şi de a le aplica în cele mai bune condiţii la realităţile fiecărei ţări".**

În concordanţă cu aceste principii, partidul nostru a acţionat şi acţionează neabătut pentru perfecţionarea formelor de conducere şi de realizare a noii orînduiri, pornind de la faptul că socialismul nu se înfăptuieşte o dată pentru totdeauna, că numai perfecţionarea sa continuă asigură condiţiile necesare pentru ca el să se dezvolte în strînsă legătură cu cele mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, să răspundă în condiţii tot mai bune cerinţelor de progres şi bunăstare ale întregului popor. În acest spirit, a fost realizat noul mecanism economic, s-a acţionat şi se acţionează permanent pentru perfecţionarea şi aplicarea fermă a principiilor autoconducerii, autogestiunii şi autofinanţării în toate domeniile.

Realizările obţinute, perspectivele conturate prin politica Partidului Comunist Român demonstrează că progresul necontenit al patriei se datorează socialismului, principiilor şi valorilor sale, marilor sale virtuţi, pe deplin confirmate de istorie. Viaţa, practica socială evidenţiază cu putere că numai socialismul asigură lichidarea exploatării, asupririi, inegalităţilor, realizarea adevăratei echităţi şi dreptăţi sociale, condiţii tot mai bune de viaţă pentru toţi cetăţenii patriei. Este, de aceea, de neînţeles cum, în unele ţări socialiste, se pun în discuţie şi se elimină înseşi principiile de bază ale socialismului, se apelează la teze şi idei care împing spre capitulare, spre cedare, spre întoarcerea la vechile rînduieli capitaliste. Aşa cum subliniază secretarul general al partidului nostru, teza că socialismul n-ar fi dat rezultate prea bune şi că ar trebui să se caute o altă cale de dezvoltare înseamnă, de fapt, o capitulare în faţa greutăţilor, o neînţelegere, cel puţin, a ceea ce reprezintă socialismul şi în ce condiţii se realizează el.

În concepţia partidului nostru, promovată cu consecvenţă în anii de după Congresul al IX-lea, edificarea socialismului constituie un proces revoluţionar complex şi neîntrerupt, de lungă durată, în cadrul căruia înlăturarea vechii orînduiri şi instaurarea puterii muncitorilor, trecerea la construcţia socialismului reprezintă numai începutul, nu şi realizarea socialismului însuşi. Este necesar, totodată, să se ţină seama de faptul că făurirea societăţii socialiste este strîns legată de nivelul de dezvoltare a forţelor de producţie din fiecare ţară. În ţările slab dezvoltate, cum a fost şi România, realizarea socialismului în întreaga sa amploare necesită, desigur, o lungă perioadă de timp, eforturi susţinute şi înaltă abnegaţie din partea forţelor revoluţionare, a întregii naţiuni. **„Am parcurs un drum lung, ne-am urcat pe trepte înalte ale socialismului, dar mai avem încă un drum important de străbătut — şi pentru aceasta trebuie unitate, eforturi, munca unită a întregii naţiuni** — relevă în acest sens tovarăşul Nicolae Ceauşescu. **Vom realiza socialismul şi vom asigura poporului nostru o viaţă demnă, liberă, care să poată să rivalizeze cu oricare alte naţiuni! Aceasta trebuie să fie hotărîrea partidului, a poporului nostru! Aceasta înseamnă lupta pentru socialism şi comunism!"**

Proprietatea socialistă, la temelia întregii dezvoltări economico-sociale a patriei

Întreaga experienţă a construcţiei socialiste în ţara noastră evidenţiază că dezvoltarea economico-socială, perfecţionarea activităţii de organizare şi conducere din toate domeniile trebuie să se întemeieze în mod ferm pe aplicarea neabătută şi, totodată, creatoare a principiilor socialismului ştiinţific, corespunzător condiţiilor concret-istorice din fiecare ţară.

În acest cadru, practica a demonstrat rolul profund revoluţionar, determinant al forţelor de producţie, ca factor hotărîtor al dezvoltării economico-sociale, al făuririi cu succes a societăţii socialiste. În lumina acestui adevăr fundamental se evidenţiază şi mai clar justeţea politicii partidului şi statului nostru de alocare a unei părţi însemnate din venitul naţional, de peste 30 la sută, pentru fondul de dezvoltare şi de folosire eficientă a acumulării socialiste, care a asigurat creşterea puternică a forţelor de producţie, înfăptuirea programelor de dezvoltare a industriei, agriculturii, ştiinţei, învăţămîntului şi culturii.

Viaţa, practica edificării noii orînduiri atestă, în acelaşi timp,

Digitized by Google

importanță deosebită, hotărîtoare a proprietății socialiste în dezvoltarea generală a noii societăți, în realizarea cu succes a procesului de făurire a socialismului. Pornind de la acest adevăr, partidul nostru a acționat continuu pentru consolidarea și întărirea proprietății socialiste, de stat și cooperatiste, perfecționarea formelor acestei proprietăți, dînd în răspunderea directă a oamenilor muncii fondurile de producție pentru a le administra și a asigura dezvoltarea lor. Totodată, partidul nostru a subliniat în permanență necesitatea întăririi rolului planului național unic de dezvoltare, a conducerii unitare a întregii societăți. În activitatea concretă pot, desigur, apărea fenomene de birocratism, care se cer înlăturate cu hotărîre, dar aceasta nu implică, în nici un fel, abandonarea principiului dezvoltării planificate a vieții economico-sociale, singurul în măsură să asigure evoluția ascendentă, echilibrată a întregii economii și a întregii țări. Așa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, „renunțarea la conducerea dezvoltării economico-sociale pe baza planului unic nu poate duce decît la dezorganizarea activității, la apariția unor contradicții cu repercusiuni grave asupra societății socialiste".

Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. pune în lumină cu putere concluzia că aplicarea creatoare a adevărurilor generale ale teoriei revoluționare — cerință obiectivă, subliniată încă de întemeietorii materialismului dialectic și istoric — nu justifică în nici un fel eludarea principiilor fundamentale ale socialismului științific, ci, dimpotrivă, presupune asigurarea condițiilor optime pentru materializarea, pentru triumful lor. Așa cum se subliniază în acest excepțional document, într-o serie de țări se formulează teze și orientări, apar practici care contravin acestor principii, care subminează și compromit înfăptuirea idealurilor de bază ale noii orînduiri. Se vehiculează, astfel, teze despre „reprivatizare" și instaurarea așa-zisei „economii de piață", care echivalează cu a lăsa la voia întîmplării dezvoltarea economiei naționale, a facilita instituirea raporturilor de inegalitate, de asuprire, de exploatare, împotriva cărora a luptat clasa muncitoare. Realitățile din unele țări socialiste care trec spre „economia de piață" — accentuarea inflației și speculei, creșterea șomajului, reducerea generală a nivelului de trai al oamenilor muncii — demonstrează cu putere unde duc asemenea orientări, pericolul pe care acestea îl reprezintă pentru însăși dezvoltarea societății socialiste.

Desigur, preocupările pe linia perfecționării socialismului, care se manifestă într-un șir de țări socialiste, reprezintă un lucru necesar și binevenit, dar este greu de înțeles, judecînd după cele ce se întîmplă în unele dintre aceste țări, cum se poate dezvolta și perfecționa socialismul luîndu-se ca model tocmai orînduirea capitalistă, împărțită în asupritori și asupriți, bazată pe exploatare, inegalitate și discriminări. De altfel, nu este întîmplător faptul că unele țări capitaliste declară că sînt gata să acorde ajutor sub diferite forme, inclusiv financiar, în vederea sprijinirii diferitelor măsuri îndreptate spre promovarea unor forme capitaliste de organizare a economiei și vieții sociale, în ultimă instanță, spre lichidarea orînduirii socialiste.

Partidul Comunist Român, care are meritul de a fi inițiat, încă în urmă cu două decenii și jumătate, începînd cu Congresul al IX-lea, un amplu proces de perfecționare continuă a formelor de organizare și înfăptuire a societății socialiste în funcție de condițiile specifice existente în țara noastră, se pronunță cu hotărîre pentru desfășurarea procesului de perfecționare și înnoire de pe poziții revoluționare, care să nu știrbească cu nimic principiile și legitățile socialismului, ci, dimpotrivă, să le afirme cu tot mai multă putere. În acest sens, așa cum demonstrează experiența țării noastre, ca și a altor țări, făurirea și înnoirea socialismului, înfăptuirea rolului istoric al clasei muncitoare, progresul continuu al noii orînduiri impun cu necesitate, drept condiție esențială și temelie de nezdruncinat, dezvoltarea și consolidarea proprietății socialiste, care asigură realizarea practică a egalității și dreptății sociale, posibilitatea conducerii unitare, planificate a întregii activități economico-sociale. **„Acum, cînd în unele țări socialiste se pune în discuție însăși existența proprietății socialiste, de stat și cooperatiste, este necesar** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **să evidențiem cu putere, în întreaga noastră activitate teoretică, politico-educativă, rolul determinant al proprietății socialiste, de stat și cooperatiste, în realizarea marilor progrese, în dezvoltarea generală a României și să subliniem cu toată tăria că făurirea cu succes a socialismului în patria noastră — dar, în general, în lume — nu se poate realiza decît pe baza dezvoltării tot mai puternice a proprietății întregului popor, de stat și cooperatiste, punînd la bază cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, în toate domeniile".**

În perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea, Partidul Comunist Român, sub îndrumarea directă și cu contribuția determinantă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a adoptat un ansamblu de măsuri privind perfecționarea activității organelor de stat, concomitent cu crearea condițiilor necesare participării largi, directe a clasei muncitoare, a întregului popor la conducerea tuturor sectoarelor de activitate, la elaborarea politicii interne și externe a țării noastre. Formele democratice, principiile și metodele care stau la baza activității statului, a funcționării sistemului democrației noastre muncitorești-revoluționare corespund societății socialiste românești, oferind o bună perspectivă de dezvoltare a acesteia pe trepte superioare. De aceea, partidul nostru acționează, în mod firesc, nu în vederea modificării structurale a acestui sistem, ci își propune să perfecționeze mecanismul său funcțional, pentru îndeplinirea cu eficiență sporită a atribuțiilor și rolului ce îi revin. O asemenea concluzie, izvorîtă dintr-o bogată experiență dobîndită în procesul de edificare a noii orînduiri, se impune a fi relevată cu atît mai mult cu cît, așa cum se subliniază în Expunerea secretarului general al partidului din 24 octombrie a.c., astăzi, în unele țări socialiste — și, în general, pe plan mondial — se formulează diferite teze care neagă rolul statului, al partidului, al însăși democrației muncitorești-revoluționare, care propovăduiesc reîntoarcerea la democrația de tip burghez.

O îndelungată experiență istorică demonstrează că nu se poate în nici un fel pune semnul egalității între democrația burgheză și democrația muncitorească-revoluționară, că nu se poate vorbi de egalitate între bogați și săraci, între asupritori și asupriți. **„Pornind de la înțelegerea științifică, dialectică a statului și a rolului său în societate trebuie să avem permanent în vedere că înfăptuirea revoluției socialiste presupune și realizarea statului muncitoresc-țărănesc, în care puterea să aparțină celor ce muncesc și care să apere interesele maselor muncitoare, să nu admită exploatarea și asuprirea, inegalitățile sociale și naționale. În aceste condiții, statul devine un instrument al făuririi socialismului, al bunăstării poporului, al apărării independenței și suveranității naționale"** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Afirmarea tot mai puternică a rolului conducător al partidului în procesul de edificare a societății socialiste cu poporul și pentru popor

În definirea conținutului și caracterului puterii de stat, partidul nostru a renunțat, cu mulți ani în urmă, la noțiunea de dictatură a proletariatului, considerînd-o greșită, și a formulat teza statului democrației muncitorești-revoluționare, care corespunde pe deplin caracterului orînduirii noastre socialiste, politicii de construire a socialismului cu poporul și pentru popor. Pe această bază, în ultimele două decenii, a fost creat un larg sistem de organisme ale democrației muncitorești-revoluționare — consiliile oamenilor muncii, adunările generale, ca organe ale proprietarilor și producătorilor, care poartă răspunderea conducerii întregii activități economico-sociale. Viața, practica evidențiază superioritatea sistemului democrației noastre muncitorești-revoluționare — unic în felul său —, a cărui continuă perfecționare asigură creșterea rolului maselor populare în întreaga viață economico-socială, îmbinarea armonioasă a activității organelor de stat cu activitatea noilor organisme democratice, ca un important factor de înfăptuire neabătută a planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială, de ridicare a nivelului de trai material și spiritual al poporului, de întărire necontenită a independenței și suveranității patriei. **„Pornind de la concepția științifică a făuririi socialismului cu poporul și pentru popor** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Conferința organizației municipale de partid București — **trebuie să facem totul încît, în toate împrejurările, masele largi, poporul însuși să aibă rolul determinant în tot ceea ce se hotărăște și se înfăptuiește în patria noastră! Aceasta reprezintă, de fapt, adevărata democrație muncitorească-revoluționară."**

Profundele transformări revoluționare produse în patria noastră, îndeosebi după Congresul al IX-lea, sînt determinate în mod fundamental de creșterea rolului politic conducător al partidului, de afirmarea sa tot mai puternică în calitate de centru vital al națiunii, de implicarea sa activă în toate sectoarele vieții social-economice. Sînt, de aceea, cu atît mai de înțeles ten-

Digitized by Arhivele Naționale

dințele, din unele țări socialiste, de renunțare la rolul conducător al partidului, de reîntoarcere la așa-zisul „sistem pluripartid". Asemenea tendințe nu pot decît să aducă mari daune unității clasei muncitoare, a întregului popor, însăși construcției societății socialiste. Așa cum se subliniază cu deplin temei în Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R., concepțiile potrivit cărora, în condițiile actuale ale construcției socialiste, n-ar mai fi necesar ca partidul să-și exercite rolul conducător în societate, că acesta ar trebui să-și împartă rolul cu alte forțe politice ori tezele despre „partidul-stat" sau „statul-partid", care urmăresc să denigreze și să creeze confuzii în rîndurile partidului și maselor populare, nu au nimic comun cu teoria revoluționară, cu principiile socialismului științific, sînt, în fond teze capitulatarde, lichidatoriste. Nu întîmplător, sub lozincile „libertății de organizare" și „pluralismului politic", cercurile reacționare, imperialiste acționează în actualele împrejurări — la fel ca și în trecut — împotriva unității clasei muncitoare, a mișcării muncitorești și, îndeosebi, pentru lichidarea partidelor comuniste, pentru destabilizarea țărilor socialiste. Or, întreaga practică social-politică pune în evidență adevărul că realizarea unității clasei muncitoare, crearea unui partid unic revoluționar constituie rezultatul legic al desfășurării luptei pentru socialism, o necesitate obiectivă a dezvoltării sociale, a edificării societății socialiste și comuniste. Așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„făurirea cu succes a socialismului impune întărirea continuă a unității mișcării revoluționare, realizarea unui partid unic, cu o ideologie revoluționară care să îndeplinească rolul de centru vital al întregii națiuni. Numai un asemenea partid va putea îndeplini rolul istoric de a conduce națiunea spre comunism, spre o lume în care poporul să fie pentru totdeauna liber și independent!"**.

Afirmarea tot mai puternică a rolului conducător al partidului în etapa actuală de dezvoltare a societății noastre reprezintă, prin ea însăși, una din condițiile hotărîtoare ale manifestării crescînde a democratismului noii orînduiri. Departe de a însemna monopolizarea activității politice din societate, conducerea de către partid asigură intensificarea participării întregului popor la viața social-politică, la conducerea democratică a societății, a statului socialist. Raporturile dintre statul socialist — ca reprezentant suprem al puterii poporului — și partidul comunist, ca forță politică conducătoare a procesului revoluționar evidențiază pregnant complementaritatea celor două planuri majore ale funcționării sistemului politic, care nu se pot substitui reciproc. În concepția partidului nostru, a secretarului său general, partidul nu înlocuiește organele de stat și nu le poate înlocui, dar, în același timp, trebuie să poarte deplina răspundere pentru felul în care organele de stat și ale democrației muncitorești-revoluționare își îndeplinesc misiunea lor în societatea noastră socialistă.

Pornind de la înalta răspundere ce revine Partidului Comunist Român în desfășurarea cu succes a măreței opere de construcție socialistă în patria noastră, documentele pentru Congresul al XIV-lea, Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. acordă o atenție deosebită întăririi continue a partidului, perfecționării rolului său în toate domeniile, dezvoltării permanente a democrației interne de partid, ca factori de importanță hotărîtoare pentru întreaga dezvoltare a țării, pentru înfăptuirea democrației muncitorești-revoluționare în toate domeniile. În acest context, secretarul general al partidului relevă cu putere necesitatea întăririi rolului clasei muncitoare, ca forța socială conducătoare a societății socialiste, importanța creșterii numărului membrilor de partid din rîndul muncitorilor, inclusiv în organele de conducere, pentru păstrarea caracterului revoluționar, combativ al partidului. Viața, realitatea demonstrează caracterul eronat al tezelor cu privire la diminuarea rolului clasei muncitoare și pericolul acestora pentru construcția socialismului. De altfel, așa cum se arată în Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R., tocmai scăderea ponderii muncitorilor și creșterea ponderii categoriilor mijlocii în unele partide comuniste au creat și condițiile sociale pentru slăbirea spiritului revoluționar, pentru apariția tendințelor reformiste, mic-burgheze, care duc la slăbirea rolului partidului, punînd în primejdie însăși construcția socialistă.

Din ansamblul tezelor și aprecierilor cuprinse în magistrala Expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. se desprinde puternic cerința intensificării activității ideologice și politico-educative, de formare a omului nou, de dezvoltare a conștiinței socialiste, înaintate. Aceasta se impune cu atît mai mult cu cît, așa cum se apreciază în Programul ideologic al partidului, în documentele pentru Congresul al XIV-lea, în activitatea ideologică și politico-educativă, deși s-au obținut o serie de rezultate pozitive, se manifestă o anumită rămînere în urmă față de dezvoltarea forțelor de producție, a societății în general.

Intensificarea activității teoretice, politico-ideologice și cultural-educative

La baza întregii activități politico-ideologice și educative trebuie să stea în mod ferm concepția revoluționară despre lume și viață, principiile socialismului științific, care reprezintă călăuza de neînlocuit în procesul istoric de făurire și dezvoltare a noii orînduiri. Tocmai pentru că întruchipează victoria spiritului revoluționar în mișcarea muncitorească, pentru că a dat și continuă să dea o perspectivă clară luptei unite a clasei muncitoare pentru transformarea radicală a societății bazate pe exploatare și asuprire, socialismul științific a fost și este supus unor critici izvorîte din neînțelegerea esenței sale revoluționare, dar și, cel mai adesea, din situarea pe poziții politice și sociale opuse celor ale clasei muncitoare, ale maselor largi populare — așa cum se întîmplă și în prezent, cînd cercurile imperialiste, reacționare, apologeții capitalismului își intensifică atacurile împotriva ideologiei clasei muncitoare, a socialismului, încearcă să denigreze și să discrediteze socialismul, să destabilizeze țările socialiste. A respinge ferm aceste încercări, a dezvălui cu toată forța netemeinicia, natura lor reacționară constituie nu numai o datorie politică, ci și un comandament izvorît din esența concepției revoluționare despre lume și societate, o modalitate fundamentală de a contribui la continua sa îmbogățire, la dezvoltarea sa în concordanță cu exigențele luptei de clasă, cu particularitățile fiecărei etape de dezvoltare socială.

Din această perspectivă, întreaga activitate politico-ideologică și educativă este chemată să acționeze permanent pentru înțelegerea științifică a socialismului, a superiorității sale, pentru dezvăluirea argumentată a realităților din lumea capitalismului, orînduire bazată pe exploatare și asuprire, istorește condamnată la pieire, pentru întărirea spiritului combativ, militant față de orice teze și concepții reacționare, anacronice. În lumina aprecierilor și concluziilor formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu se impune sporirea eforturilor pentru demascarea și combaterea teoriilor retrograde, antisocialiste și anticomuniste, a oricăror încercări de denigrare și destabilizare a țărilor socialiste, a concepțiilor reformiste ce proclamă „pluralismul politic" și așa-zisele „avantaje" ale „economiei de piață", reprivatizarea și fărîmițarea proprietății socialiste sau „convergența" sistemelor social-politice opuse, dezvăluindu-le caracterul antiștiințific, reacționar, contrar intereselor popoarelor. În același timp, se impune creșterea spiritului militant,revoluționar, a combativității față de teoriile și orientările politice neofasciste, iredentiste, șovine, horthyste și neohorthyste, revizioniste, care acționează pentru atîțarea vrajbei naționale, pentru slăbirea unității oamenilor muncii, în scopul promovării intereselor cercurilor imperialiste, de dominație și asuprire

În concepția partidului nostru, munca politico-ideologică și cultural-educativă constituie o componentă esențială a înfăptuirii rolului său de forță politică conducătoare a societății, a operei de edificare și dezvoltare a noii orînduiri. De aceea, principalul criteriu de apreciere a eficienței activității politico-educative îl reprezintă contribuția acesteia la mobilizarea oamenilor muncii în realizarea sarcinilor de producție, în înfăptuirea planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială a patriei, la formarea unei atitudini înaintate față de muncă, față de apărarea și întărirea continuă a proprietății socialiste, la promovarea fermă în viață a principiilor eticii și echității socialiste. În acest sens, se impun eforturi intense și conjugate ale tuturor factorilor educaționali, sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, pentru realizarea unei adevărate revoluții în gîndirea și acțiunea oamenilor. Învățămîntul politico-ideologic și de stat, științele sociale, întreaga activitate de propagandă sînt chemate să-și sporească necontenit rolul lor formativ-educativ, aducînd o contribuție tot mai mare la formarea omului nou, cu o înaltă conștiință revoluționară, la educarea materialist-științifică, patriotică și revoluționară a oamenilor muncii, îndeosebi a tineretului. În acest sens, un rol important îl are intensificarea preocupărilor în direcția cunoașterii și prețuirii istoriei patriei, a tradițiilor de luptă ale clasei muncitoare, ale gloriosului nostru partid comunist, dezvoltării patriotismului revoluționar, socialist, a cunoașterii realizărilor obținute de poporul român în amplul proces al revoluției și construcției socialiste. cu deosebire

Digitized by Google

în perioada de după Congresul al IX-lea, cea mai bogată în împliniri din întreaga existență multimilenară a poporului nostru.

O atenție deosebită trebuie acordată creșterii funcției educative, sociale a artei și culturii. **„Este nevoie — subliniază în acest sens tovarășul Nicolae Ceaușescu — ca întreaga activitate cultural-artistică, Festivalul național «Cîntarea României» — care are un rol important în creația maselor populare — să devină o forță tot mai puternică în participarea maselor la întreaga activitate cultural-artistică, aceasta reprezentînd garanția strînsei legături a artei și culturii cu poporul — adevăratul creator, de altfel, al limbii și literaturii, a tot ce este mai bun în acest domeniu, în România!"**

Înaltă răspundere pentru triumful cauzei socialismului și păcii, pentru dezvoltarea liberă și independentă a popoarelor

Documentele pentru Congresul al XIV-lea, Expunerea secretarului general al partidului la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. pun în lumină, de pe pozițiile socialismului științific revoluționar, legătura dialectică, organică dintre procesul edificării socialismului în România și eforturile partidului și statului nostru pentru asigurarea climatului internațional de pace și colaborare, de respectare a dreptului tuturor popoarelor la dezvoltare liberă, independentă.

În acest cadru, se impune atenției evaluarea obiectivă, realistă, străină oricăror abordări simpliste, a situației politice internaționale. În contrast cu tendințele de a prezenta într-o optică deformantă procesele specifice epocii noastre, perspectivele luptei revoluționare, de a estompa, sub pretextul „dezideologizării" relațiilor internaționale, contradicțiile profunde ce își pun pecetea asupra lumii contemporane, partidul nostru, secretarul său general au meritul de a avertiza, cu înalt spirit de răspundere, împotriva pericolelor pe care le generează judecățile nefondate, ignorarea acțiunii legităților sociale, a înfruntării dintre vechi și nou în toate domeniile, deci și în viața internațională, ca factor determinant al progresului umanității. Analizînd, în acest spirit, marile schimbări produse în dezvoltarea societății omenești, în raportul de forțe pe plan mondial, procesele care mențin și chiar accentuează contradicția fundamentală dintre socialism și capitalism, adîncesc și mai mult contradicția dintre țările în curs de dezvoltare și țările capitaliste, dintre săraci și bogați, secretarul general al partidului formulează concluzia că în viața internațională nu s-au afirmat încă noua gîndire și noua politică dorite de popoare, că situația mondială continuă să fie foarte complexă și gravă. Totodată, manifestarea unor fenomene de criză economică și politică în unele țări socialiste, anumite manifestări de dezorientare și defetism din aceste țări contribuie, nu în mică măsură, la menținerea instabilității și contradicțiilor ce definesc momentul actual.

Pornind tocmai de la această stare de lucruri, trăgînd în mod greșit concluzia că momentul le este prielnic, unele cercuri imperialiste conducătoare au trecut din nou la o ofensivă ideologică și politică de defăimare și subminare a socialismului, promovează o politică de amestec în treburile interne și de destabilizare a țărilor socialiste. Aceste cercuri, ignorînd realitățile și proclamînd atotputernicia capitalismului, exagerează unele greșeli și lipsuri din unele state socialiste, recurg la recuzita învechită a „războiului rece", dezinformează opinia publică și denigrează socialismul, se dedau la șantaj și diversiune.

Arătînd că toate aceste manifestări se constituie într-un mare pericol pentru însuși procesul destinderii și colaborării internaționale, pentru politica de pace și dezarmare și vor duce, inevitabil, dacă vor continua, la agravarea situației internaționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu exprimă, totodată, deplina încredere că acțiunea unită a tuturor forțelor socialiste, progresiste, a tuturor popoarelor este pe deplin capabilă să asigure zădărnicirea tentativelor de destabilizare a țărilor socialiste, a politicii imperialiste de lichidare a socialismului.

Aprecierile și concluziile puse în lumină de secretarul general al partidului impun analiza profundă a problemelor internaționale, abordarea de pe poziții ideologice înaintate, de clasă, a tuturor aspectelor vieții mondiale, respingerea hotărîtă a tezei „dezideologizării" raporturilor internaționale, care nu poate duce decît la demoralizarea și dezorientarea comuniștilor, a popoarelor în lupta pentru socialism, pentru pace. Realitățile, viața însăși arată cît de greșită este această teză, precum și teza renunțării la lupta de clasă. Așa cum se relevă în Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din octombrie, **„nici o altă teză, oricum s-ar numi ea, nu va putea înlocui lupta de clasă, ca factor determinant al dezvoltării societății omenești, ca lege obiectivă a progresului și mersului înainte al omenirii!"**

O expresie deosebit de grăitoare a modului strălucit în care secretarul general al partidului nostru actualizează această teză fundamentală a socialismului științific o reprezintă afirmarea cu putere a faptului că lupta pentru dezarmare, pentru pace, dezvoltarea unei largi colaborări internaționale, evitarea războiului presupun nu renunțarea la concepțiile socialismului, la ideologia clasei muncitoare, la libertatea și independența popoarelor, ci, dimpotrivă, o politică hotărîtă de apărare a socialismului, de promovare a păcii și colaborării fără concesii principiale, care să pună în pericol noua orînduire, înaintarea popoarelor pe drumul împlinirii aspirațiilor de libertate și progres. Așa cum subliniază, pe bună dreptate, tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„socialismul, progresul economico-social, libertatea și independența popoarelor nu sînt negociabile!".**

În această lumină, partidul și statul nostru acționează cu fermitate pentru soluționarea problemelor complexe ale omenirii, aducîndu-și contribuția la lupta pentru înfăptuirea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, reglementarea prin tratative a litigiilor și conflictelor dintre state, întărirea securității și dezvoltarea cooperării europene, realizarea unei Europe unite, a națiunilor libere și independente, în care fiecare popor să-și construiască propria „casă" așa cum dorește, lichidarea subdezvoltării și edificarea noii ordini economice mondiale, asigurarea unei dezvoltări stabile economico-sociale a tuturor națiunilor.

În lupta pentru pace, independență națională și progres social, un rol tot mai important revine mișcării comuniste și muncitorești, mișcărilor de eliberare națională, forțelor politice progresiste, care se pronunță pentru dezvoltarea popoarelor pe calea independenței,pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte. În concepția partidului nostru — pe deplin confirmată de viață —, în actualele împrejurări ale vieții internaționale, cînd se ridică noi probleme în fața clasei muncitoare, a forțelor progresiste, antiimperialiste de pretutindeni, respectarea strictă a dreptului fiecărui partid, al fiecărei componente a mișcării progresiste de a acționa independent, de a-și elabora linia politică potrivit condițiilor concrete în care acționează reprezintă un imperativ major al luptei pentru afirmarea unui curs nou în viața internațională, pentru sporirea capacității forțelor înaintate ale societății de a influența mersul evenimentelor. Iată de ce, în prezent, întărirea colaborării și solidarității între toate forțele revoluționare, progresiste a devenit, mai mult ca oricînd, o cerință imperioasă. În acest context — așa cum se arată în Expunerea secretarului general al partidului din 24 octombrie — se impun intensificarea schimbului de experiență, dezbaterea în comun a diferitelor probleme ale vieții contemporane, ale căilor de edificare a socialismului, ale dezvoltării în perspectivă a societății omenești, ale luptei pentru înfăptuirea dezarmării și asigurarea păcii. Situația actuală face necesară, cu atît mai mult, organizarea unor consfătuiri, întîlniri, inclusiv realizarea unei conferințe internaționale a partidelor comuniste și muncitorești.

În același timp, partidul nostru se pronunță ferm pentru dezvoltarea unei largi colaborări cu partidele socialiste și social-democrate. Existența unor deosebiri de păreri asupra problemelor ideologice, asupra căilor de realizare a socialismului nu trebuie să ducă la slăbirea colaborării dintre partidele comuniste și aceste partide. Dimpotrivă — relevă tovarășul Nicolae Ceaușescu —, interesele popoarelor de a asigura eliberarea socială și națională, de a trăi în pace și colaborare impun o largă cooperare și solidaritate între toate forțele progresiste, ca o necesitate obiectivă a mersului înainte spre o lume mai dreaptă și mai bună.

Abnegația cu care întregul popor, strîns unit în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acționează pentru a întîmpina cel de-al XIV-lea Congres cu noi și tot mai importante realizări, constituie cea mai convingătoare mărturie a justeței politicii generale a partidului nostru, a realismului orientărilor sale fundamentale, a uriașei forțe transformatoare a socialismului, care asigură înaintarea fermă a României spre cele mai înalte culmi de progres și civilizație.

Digitized by Google

În centrul activității organelor și organizațiilor de partid, a tuturor instituțiilor ideologice și cultural-educative trebuie să stea permanent modelarea fizionomiei omului nou, înaintat, animat de un profund spirit patriotic, devotat trup și suflet cauzei nobile a socialismului și comunismului, făuririi celei mai drepte și mai umane societăți la care au visat spiritele avansate, revoluționare de pretutindeni, idealurilor progresului, socialismului și păcii în întreaga lume.

Din Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român

Activitatea ideologică și valorile socialismului

Expunerea de mare amplitudine teoretică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Plenara lărgită a Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 24—25 octombrie a.c., reprezintă, pentru toți comuniștii, pentru întregul nostru popor, un document teoretic de o însemnătate fundamentală. Semnificația deosebită a Expunerii, rostită cu puțină vreme înaintea desfășurării lucrărilor Congresului al XIV-lea, are o dublă determinare. Abordînd problemele actuale ale construcției socialismului, ale activității ideologice, politico-educative, de dezvoltare a conștiinței revoluționare, de formare a omului nou, constructor conștient al socialismului și comunismului în România, această analiză de mare profunzime și cuprindere fundamentează, cu claritate și precizie, orientările teoretice, principiale ale partidului în raport cu sarcinile actuale și de perspectivă ale procesului revoluționar din patria noastră, dimensiunile și modalitățile prin care factorul subiectiv — omul — poate și trebuie să participe la construcția istorică, la modelarea propriului său destin. Pe de altă parte, înfățișînd tabloul nu numai complex, ci și brăzdat de tensiuni și grave contradicții, al lumii contemporane, Expunerea înfățișează cu limpezime și fermitate pozițiile partidului și statului nostru, locul și rostul gîndirii social-politice revoluționare românești în mișcarea de idei contemporană, obiectivele spre care forțele progresiste ale lumii trebuie să tindă și să le atingă în lupta cu forțele reacționare, antisocialiste și anticomuniste.

Unele cercuri imperialiste, pornind de la o înțelegere *sui generis* a situației internaționale, de la încercarea de a schimba în favoarea lor raportul de forțe existent, consideră că a sosit momentul dezlănțuirii unei puternice campanii antisocialiste. **„Ignorînd realitățile** — se arată în Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu —, **aceste cercuri proclamă cu și mai multă insistență atotputernicia capitalismului și prezic, din nou, o apropiată dispariție a socialismului. Exagerînd unele greșeli și lipsuri din țările socialiste, unele tendințe lichidatoriste și reformiste, de dreapta, din aceste țări, precum și din unele partide comuniste și muncitorești, cercurile reacționare imperialiste au trecut din nou la o ofensivă ideologică și politică de defăimare și subminare a socialismului, la o politică de amestec în treburile interne și de destabilizare a țărilor socialiste, recurgînd la toate mijloacele, preluate din arsenalul învechit și ruginit al «războiului rece», de la dezinformarea opiniei publice, denigrarea socialismului, șantajul, diversiunea, represiunile economice și politice, pînă la subvenționarea financiară directă a unor grupări și forțe antisocialiste, antinaționale".**

Prin dubla sa proiecție, națională și internațională, prin adîncimea și rigoarea problematicii abordate, prin concluziile clare pe care le formulează cu privire la prezentul și devenirea umanității, la lupta pentru progres și pace în lume. Expunerea secretarului general al partidului nostru dobîndește virtuțile unei contribuții de mare preț la dezvoltarea creatoare a teoriei și practicii revoluționare, la îmbogățirea patrimoniului gîndirii politice, economice, filozofice și sociale a partidului nostru, la lupta pentru afirmarea tot mai deplină, pe plan național și internațional, a valorilor societății noastre socialiste. Pledoarie strălucită în apărarea principiilor și valorilor socialismului, remarcabilă demonstrare a legitimității istorice a noii orînduiri — singura cale viabilă a progresului social, a construirii unei vieți mai drepte și mai bune, care să asigure omului demnitate și libertate —, Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu reprezintă o strălucită contribuție la descifrarea tot mai profundă a fenomenului social, a mecanismelor și legităților obiective care generează dezvoltarea istorică a societății, a ideii fundamentale potrivit căreia perfecționarea societății socialiste nu se poate face privind înapoi, prin restaurarea unor forme sau structuri de tip capitalist, abolite de revoluție, ci numai privind înainte, printr-o activitate istorică creatoare, principială și revoluționară, prin aplicarea adevărurilor general-valabile, a principiilor socialismului științific la condițiile concrete ale procesului revoluționar din fiecare țară. Nu renunțarea la valorile politice, economice, sociale și morale instaurate de noul tip de societate, ci, dimpotrivă, întărirea și afirmarea lor continuă, transpunerea în viață și funcționarea cît mai eficientă a acestor valori sînt în măsură să asigure mersul înainte, progresul social și uman, evoluția istorică spre stadii calitativ superioare de organizare a existenței omenești individuale și colective.

●

Lupta pentru apărarea și dezvoltarea cuceririlor revoluționare, pentru afirmarea tot mai puternică a valorilor societății socialiste este cu atît mai necesară cu cît, pe plan mondial, ofensiva ideologiei burgheze împotriva socialismului a căpătat, în ultima vreme, noi accente și dimensiuni, încercîndu-se — prin cele mai diverse și sofisticate mijloace — acreditarea ideii că socialismul ar fi „eșuat" din punct de vedere istoric, că valorile pe care le-a adus cu sine ar fi „aparente" și „inconsistente", că valorile democrației și libertățile societății burgheze ar reprezenta chintesența și stadiul suprem ale dezvoltării sociale și umane. Nu este nevoie de nici o demonstrație pentru a fi convinși de nici o demonstrație pentru ca falsitatea unor astfel de teorii apologetice să iasă la iveală, evidențiind, într-o ma-

Digitized by Google

nieră paradoxală, faptul că autorii unor asemenea teorii urmăresc, între altele discreditarea ideologiei socialiste, înlocuirea ei prin propria lor ideologie, ostilă socialismului și comunismului.

Analiza strălucită a situației internaționale, cuprinsă în Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, relevă, totodată, faptul că ofensiva antisocialistă a ideologiei burgheze este favorizată și de unele tendințe care se manifestă chiar în interiorul unor țări socialiste. **„Trebuie să spunem deschis** — subliniază secretarul general al partidului — **că acțiunile antisocialiste, anticomuniste și cele împotriva țărilor progresiste, a luptei pentru libertate și independență națională, pe care le desfășoară cercurile imperialiste, sînt ușurate și de anumite orientări și tendințe greșite în soluționarea problemelor construcției socialiste și altor probleme din unele țări".** Apariția, inclusiv în unele țări socialiste, a unor opinii capitularde, lichidatoriste cu privire la rolul conducător al partidului, a unor tendințe de reprivatizare a proprietății, de renunțare la conducerea și planificarea unitară a vieții economico-sociale, la rolul statului în edificarea noii orînduiri, de trecere la „piața liberă", de punere în discuție a democrației muncitorești-revoluționare în favoarea democrației burgheze, face necesară și mai actuală decît oricînd clarificarea ideologică a problemelor construcției socialiste, pornind de la adevărul că socialismul își are propria constelație de valori, că orice știrbire sau renunțare la aceste valori determină o alunecare spre o lume revolută și depășită istorice, o lume a inechităților sociale, izvorîte din proprietatea privată asupra mijloacelor de producție și exploatarea omului de către om.

Situația complexă a lumii contemporane, problemele cu care se confruntă în etapa actuală construcția socialistă din diferite țări fac necesară — așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — o discuție aprofundată, principială, pe plan internațional, care să generalizeze în chip valabil uriașa și bogata experiență dobîndită în construcția societății socialiste, care să cristalizeze valorile autentic socialiste din toate sferele vieții economice, politice, sociale și culturale, să determine căile și mijloacele cele mai adecvate ale luptei pentru înfăptuirea acestor valori, să asigure accelerarea progresului social, triumful inevitabil al socialismului și comunismului.

Pornind de la principiul că fiecare partid și fiecare popor pot și trebuie să-și hotărască în mod independent calea dezvoltării, să-și aleagă cele mai bune forme pe care le consideră corespunzătoare condițiilor din țara respectivă, partidul nostru apreciază, totodată, că înțelegerea clară, aprofundată a valorilor fundamentale ale socialismului — valori a căror înfăptuire trebuie să conducă la afirmarea consecventă în viață a principiilor socialismului științific, la edificarea unei societăți fără asupritori și exploatare, în care oamenii să fie cu adevărat liberi și egali în drepturi, deplin stăpîni pe propriul destin — este în măsură să lumineze calea procesului revoluționar, drumul edificării cu succes a noii societăți.

Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la problemele socialismului, ale activității ideologice, politico-educative, de dezvoltare a conștiinței revoluționare, de formare a omului nou, constructor conștient al socialismului și comunismului în România se constituie într-un document teoretic de mare valoare pentru activitatea de astăzi și de mîine a partidului nostru tocmai pentru faptul că aduce o contribuție de mare consistență la configurarea cu claritate a valorilor politice, economice, social-culturale și morale fără de care societatea socialistă este de neconceput. Implicit, acest document orientează și fundamentează științific sarcinile activității ideologice și politico-educative, a căror înfăptuire este menită să asigure trăinicia de neclintit a societății noastre socialiste, mersul neabătut înainte al revoluției pe calea progresului neîntrerupt, material și spiritual, al poporului. Lupta pentru valorile socialismului este lupta pentru victoria noului tip de societate, pentru ridicarea existenței omenești pe cele mai înalte trepte de civilizație și cultură.

Se poate, oare, construi socialismul oricum, după bunul plac sau voința arbitrară ale cuiva, uitîndu-te înapoi și împrumutînd forme și metode utilizate în societăți cu structuri opuse și care urmăresc alte țeluri economice, politice și sociale? Este, oare, socialismul o simplă aspirație utopică sau rezultatul unei evoluții istorice inexorabile? Este, oare, socialismul legitim și care sînt legile dezvoltării sociale care-l generează? Iată tot atîtea întrebări la care Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, pe baza analizei aprofundate, științifice a experienței românești și universale, dă răspunsuri științifice, de pe pozițiile revoluționare ale socialismului.

Așa cum se știe, socialismul a învins în condiții cu totul deosebite, ce nu puteau fi prevăzute anterior, diversitatea împrejurărilor concret-istorice în care acționează legile generale ale dezvoltării sociale conducînd, în mod firesc, la o mare diversitate de forme, metode și căi de înfăptuire a revoluțiilor socialiste, la afirmarea cu putere a dialecticii generalului și particularului. În aceste ample procese de transformare revoluționară a societății, procese de o diversitate și complexitate maxime, au apărut nu numai situații noi, ci și forme de conexiune și interacțiuni inedite, s-au ivit întrebări la care nu se răspunsese pînă atunci și care presupuneau răspunsuri noi, adecvate, într-un cuvînt au prins formă și au început să se manifeste noi legități. Studierea acțiunii acestora a devenit, astfel, de o actualitate indiscutabilă.

Toate aceste împrejurări, de o importanță excepțională pentru desfășurarea și conducerea procesului revoluționar, permit înțelegerea în profunzime a cauzelor pentru care problematica legilor obiective, altfel spus a valorilor cunoașterii științifice, ocupă un loc central în gîndirea social-politică a partidului nostru, în opera secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, străbătînd ca un fir roșu Expunerea la Plenara lărgită a Comitetului Central al partidului.

Preocuparea constantă a tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru aprofundarea problematicii acțiunii legilor obiective ale dezvoltării sociale își are temeiul în convingerea fermă că edificarea noii societăți nu este posibilă fără cunoașterea acțiunii acestor legi, că elaborarea cu succes a liniei strategice și tactice a unui partid care dorește să fie promotorul acțiunii de transformare revoluționară a societății nu este posibilă fără scrutarea atentă a realității, fără identificarea noilor forme de acțiune și a legităților ce apar în mișcarea permanentă a fenomenului social, în procesualitatea dialectică de instaurare a noului și de configurare a progresului socio-uman.

Pășind pe un drum nou, deschis de revoluțiile socialiste, numeroase țări au obținut succese remarcabile în evoluția lor economică, politică, socială și culturală, în ansamblu. Experiența istorică a acestor țări, inclusiv a României, demonstrează, fără putință de tăgadă, că socialismul reprezintă singura alternativă viabilă în fața omenirii, dornică să-și construiască o viață mai bună și mai dreaptă, lipsită de exploatare și inegalități care să asigure omului șanse egale de afirmare și dezvoltare liberă a personalității sale, să confere sens și valoare existenței umane.

Căile și metodele înfăptuirii noii societăți au fost diferite, căci înseși condițiile istorico-sociale și economice au fost diferite de la o țară la alta. Drumul străbătut n-a fost nici el uniform și rectiliniu. Au fost întîmpinate numeroase dificultăți, au fost săvîrșite și erori. Atitudinea dogmatică față de teoria revoluționară, închistarea ei și, *ipso facto,* ruperea ei de realitate, aplicarea ei mecanică, fără să se țină seama de faptul că legile obiective ale dezvoltării sociale nu acționează decît **în** și **prin** particular, în condiții istorice concrete și diverse și, întotdeauna, prin intermediul conștiinței și acțiunii oamenilor, au determinat — într-o anumită perioadă — distorsionarea și ineficiența teoriei, au dus la greșeli cu un impact și consecințe nu de puține ori grave asupra realului, asupra dezvoltării sociale dintr-o țară sau alta. Adversarii ideologici ai socialismului și comunismului se grăbeau încă de pe atunci să pună semnul identității între concepția științifică despre lume a clasei muncitoare și deformările dogmatice ce parazitau pe corpul viu al acesteia, să minimalizeze sau să încerce să anuleze valoarea celei dintîi, să exulte în fața „eșecului" ideologiei revoluționare și să încerce să demonstreze că nu ar exista o alternativă la capitalism, că numai în cadrul acestei orînduiri sociale ar fi posibile dezvoltarea, progresul social.

Încă de la Congresul al IX-lea al partidului, moment de importanță cardinală în evoluția procesului revoluționar din România, tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras atenția cu toată fermitatea asupra necesității de a înlătura în mod curajos sechelele unei gîndiri dogmatice, de a privi realitatea fără prejudecăți, de a restaura raporturile corecte dintre existență și gîndire, în cadrul și pe temeiurile practicii, militînd temerar pentru repunerea în drepturile sale firești a raportului dialectic dintre general și particular, ținîndu-se seama că acțiunea legilor obiective se desfășoară nu ca o abstracție implacabilă și din afara realității, ci numai în condiții istorice concrete, inevitabil diferite de la o țară la alta.

Acordînd, din această perspectivă dialectică, o atenție deosebită problematicii legate de legitatea succesiunii formațiunilor social-economice, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pornind de la cercetarea atentă a realităților istorice și de la tendințele de evoluție a acestor realități, demonstrează fără echivoc că anumite erori, într-o țară sau alta, în construcția socialismului, nu sînt consubstanțiale socialismului, nu țin și nu vizează esența acestei orînduiri, ci doar anumite practici care au fost sau trebuie să fie eradicate acolo unde se manifestă, că ceea ce

Digitized by Google

apare ca o tendință necesară, legică în dezvoltarea socială este succesiunea formațiunilor social-economice, exprimată în tendința obiectivă a oamenilor, a popoarelor, a națiunilor, a claselor de a-și transforma progresiv, în forme istorice specifice, condițiile naturale și sociale de existență. Însăși dezvoltarea forțelor de producție creează posibilitatea apariției unor forme noi, superioare, de organizare socio-economică și, odată cu aceasta, a unor structuri și instituții sociale, a unor regimuri politice și a unor forme de conștiință corespunzătoare.

Sistemul capitalist, în pofida resurselor de dezvoltare de care mai dispune încă în anumite țări, își dovedește totodată neputința de a soluționa marile probleme ale contemporaneității, de a edifica un sistem social care să înlăture exploatarea și asuprirea generate de proprietatea privată, neputință izvorîtă din dificultățile sale de a stăpîni și controla dezvoltarea forțelor de producție, din faptul că el este zdruncinat tot mai mult de crize profunde, insolubile în cadrul orînduirii existente, din faptul că nu poate constitui un exemplu pentru tinerele state în curs de dezvoltare, rezultat al destrămării sistemului colonial și al luptei de eliberare națională, din numeroasele fenomene, recunoscute chiar de apologeții modului de viață capitalist, care atestă puternica și inevitabila criză a valorilor, lipsa de ideal, înmulțirea și intensificarea formelor de alienare a omului în societatea capitalistă.

Subliniind necesitatea obiectivă, legitimitatea istorică a socialismului și dînd, implicit, o puternică replică criticilor socialismului, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată în Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din octombrie a.c.: **„Este un adevăr de necontestat că numai în țările socialiste au fost lichidate clasele exploatatoare, asuprirea omului de către om și s-au pus bazele trainice ale orînduirii noi, socialiste".**

Relevînd că socialismul constituie o necesitate obiectivă, legică, unica alternativă rațională de dezvoltare a societății omenești, care poate asigura lichidarea inegalităților sociale, economice și naționale și realizarea unei egalități reale, bazate pe principiile respectării independenței și suveranității fiecărei națiuni, ale dezvoltării fiecărui popor potrivit destinului pe care și-l alege, tovarășul Nicolae Ceaușescu evidențiază, totodată, cu tărie ideea de mare importanță și semnificație potrivit căreia nici socialismul nu constituie o stare finală, o încheiere a istoriei, un punct terminus al progresului social-economic și politic. Dimpotrivă, instituirea cadrelor social-economice ale socialismului deschide posibilități nebănuite dezvoltării și perfecționării în toate direcțiile.

Legea obiectiva care determina inevitabilitatea istorica a afirmarii socialismului se completeaza, astfel, cu legea perfectionarii si dezvoltarii neintrerupte a acestuia. Se concretizeaza si se dezvolta in acest fel, prin dezvaluirea procesualitatii, a perfectionarii continue a societatii, ca lege obiectiva, sensul progresist al istoriei. Din aceasta pozitie de principiu decurge, in consecinta, si replica ferma data de secretarul general al partidului nostru oricaror incercari de a ignora sau denatura acest sens, de a considera ca „modernizarea" sau „innoirea" societatii s-ar putea realiza printr-o reintoarcere la forme de organizare sociala vechi, perimate, care apartin unui trecut revolut, restaurînd formele proprietății private sau ale așa-zisei „piețe libere".

Perfecționarea societății socialiste nu se poate face decît ținînd în permanența seama de faptul ca între capitalism și socialism opoziția este de principiu, și nu de conjunctura. Rezolvarea problemelor legate de perfecționarea societății socialiste poate fi gasita nu în calchierea unor forme sau structuri abolite de revoluție, ci numai printr-o activitate creatoare și principiala, care ține în permanența seama de existența și acțiunea legităților obiective, de faptul ca exista principii generale ale socialismului, ale noii societăți, oriunde s-ar constitui ea. Subliniind ca, în esență, socialismul nu poate avea la baza decît aceleași principii, tovarășul Nicolae Ceaușescu le și formuleaza, într-o maniera pe cît de succinta, pe atît de clara: **„Pe scurt, socialismul este incompatibil cu menținerea exploatării sau a formelor capitaliste de proprietate asupra mijloacelor de producție. Cu alte cuvinte socialismul presupune în mod obligatoriu lichidarea exploatării, a proprietății private asupra mijloacelor de producție și repartiția veniturilor după muncă, participarea activă la conducerea societății a maselor populare".**

Reliefînd rolul primordial și determinant al relațiilor de proprietate în sistemul relațiilor economico-sociale, tovarășul Nicolae Ceaușescu arata ca întreaga dezvoltare a societății omenești atesta faptul ca fiecare orînduire sociala a avut și își are forma proprie de proprietate asupra mijloacelor de producție. Noua forma de proprietate asupra mijloacelor de producție — proprietatea comuna a oamenilor muncii, de stat și cooperatista — pe care o realizeaza socialismul constituie una dintre legitățile obiective fundamentale și determinante în raport cu alte legi economice obiective. Aceasta formă de proprietate comuna asupra mijloacelor de producție a creat relații de tip nou între producatori — relații de colaborare și întrajutorare reciproca, a dat naștere comunități de interese economice ale tuturor claselor și paturilor sociale care își cîștiga existența prin munca, unitații de nazuințe a întregului popor. O asemenea unitate a poporului este de neconceput în orînduirea capitalista, deoarece existența proprietații privat-capitaliste împarte în mod inevitabil societatea în tabere opuse, genereaza interese contradictorii ale membrilor societații, provoaca zguduiri și convulsii sociale. Din aceasta cauza, menținerea, într-un sector sau altul al economiei, a proprietații private asupra mijloacelor de producție, a unor relații nesocialiste, nu poate decît sa frîneze procesul de omogenizare a societații socialiste, sa împiedice crearea unității de interese a întregului popor. Dezvoltînd sensurile adînci ale noțiunii de proprietate a întregului popor și subliniind necesitatea de a se întări conștiința și manifestarea puternica a calității de proprietar a oamenilor muncii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus importante clarificari în ce privește conceptul de proprietate, arătînd ca proprietatea întregului popor nu trebuie identificata cu proprietatea de stat, ca statul nu este și nu trebuie sa fie proprietar în sensul juridic al cuvîntului, proprietatea socialista aparținînd poporului. Statul nu este decît un instrument în mîna clasei muncitoare, a oamenilor muncii, a întregului popor în înfaptuirea organizată a dezvoltării economico-sociale.

Deși nu este proprietar în sensul juridic al cuvîntului, statul socialist este totus puternic implicat în sfera relațiilor de proprietate socialistă. Ca exponent al voinței suverane și al unității poporului statul socialist este administratorul general al proprietății întregului popor și, în această calitate, are datoria să exercite controlul și să vegheze ca aceasta să fie cît mai bine gospodărită, să nu fie risipită și să se dezvolte continuu, să asigure ca în toate unitățile să se înfăptuiască neabătut, în condiții tot mai bune, autoconducerea și autogestiunea, să creasca în permanență eficiența economică. Proprietatea socialistă stă, astfel, la baza superiorității orînduirii socialiste față de alte formațiuni social-economice, întrucît pune în slujba poporului întregul potențial al țării, permite desfășurarea unui efort coordonat și eficient în vederea propașirii întregii societăți, a ridicării ei pe trepte tot mai înalte de civilizație.

●

Așa cum este cunoscut, socialismului îi sînt proprii sporirea puternică a rolului factorului subiectiv, accentuarea caracterului conștient al dezvoltarii societații, situație ce conferă determinari noi progresului social. Una din caracteristicile acțiunii legilor obiective în condițiile socialismului o constituie faptul că ele presupun intervenția conștientă a oamenilor, a maselor muncitoare, a instituțiilor fundamentale ale societății: partidul și statul. Reglementarea conștientă a raporturilor dintre diferitele domenii ale sistemului social, dintre diferitele ramuri și activități economico-sociale devine astfel o condiție *sine qua non* a dezvoltării economico-sociale, a progresului societății socialiste. Conducerea unitară, sistematică a întregii vieți sociale, pe baza planului național unic, atragerea pe trepte tot mai înalte a maselor la conducere constituie, astfel, un considerabil avantaj al socialismului și, totodată, o cerință legică a acestuia.

Privind lucrurile din această perspectivă, Expunerea la Plenara lărgită a Comitetului Central fundamentează și dezvoltă multilateral teza conform căreia, în procesul revoluționar al edificării și perfecționării noii orînduiri, crește și se amplifică rolul conducător al partidului în toate domeniile vieții. **„Făurirea cu succes a socialismului** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — **impune întărirea continuă a unității mișcării revoluționare, realizarea unui partid unic, cu o ideologie revoluționară, care să îndeplinească rolul de centru vital al întregii națiuni. Numai un asemenea partid va putea îndeplini rolul istoric de a conduce națiunea spre comunism, spre o lume în care poporul să fie pentru totdeauna liber și independent".** Experiența istorică arată caracterul profund eronat și deosebit de dăunător al concepțiilor și tezelor lichidatoriste privind diminuarea sau chiar renunțarea la rolul conducător al partidului în numele așa-zisei libertăți de opinie și al pluralismului politic, transformarea partidului revoluționar al clasei muncitoare într-un partid reformist. Respingînd cu tărie teza „partidului-stat", tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază faptul ca partidul nu înlocuiește organele de stat dar, în același timp, trebuie să poarte întreaga răspundere pentru modul în care organele de stat și ale democrației mun-

Digitized by Google

citoreşti-revoluţionare îşi îndeplinesc misiunea lor în societatea noastră socialistă.

Constatînd ca în mişcarea de idei contemporană apar numeroase confuzii cu privire la rolul şi funcţiile statului, Expunerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu la Plenara lărgita a C.C. al P.C.R. acorda o importanţa deosebita problemelor statului socialist, rolului şi destinului său istoric. Sînt descifrate determinările obiective ale creşterii rolului acestei instituţii politice fundamentale: accentuarea caracterului conştient al dezvoltarii sociale pe masura maturizării noii orînduiri; sporirea — ca volum şi complexitate — a sarcinilor ce se cer realizate în toate planurile vieţii sociale şi amplificarea participarii maselor la adoptarea şi realizarea hotărîrilor de stat; corelaţiile sale dialectice cu naţiunea, ca formă de comunitate istoriceşte necesară pentru dezvoltarea continuă a socialismului; creşterea continuă a complexităţii sarcinilor în domeniul relaţiilor internaţionale. Profunda analiza întreprinsă de secretarul general al partidului nostru conduce la următoarea concluzie de excepţională însemnătate teoretică şi practică: **„Pornind de la înţelegerea ştiinţifică, dialectică a statului şi a rolului său în societate, trebuie să avem permanent în vedere că înfăptuirea revoluţiei socialiste presupune şi realizarea statului muncitoresc-ţărănesc, în care puterea să aparţină celor ce muncesc şi care să apere interesele maselor muncitoare, să nu admită exploatarea şi asuprirea, inegalităţile sociale şi naţionale. În aceste condiţii, statul devine un instrument al făuririi socialismului, al bunăstării poporului, al apărării independenţei şi suveranităţii naţionale".**

Expunerea la Plenara lărgită a Comitetului Central subliniază că legităţile progresului social impun îmbunătăţirea continuă a metodelor de conducere şi organizare a diferitelor sectoare de activitate — condiţie a accelerării întregii dezvoltări sociale. În acest context, se impune evidenţierea însemnătăţii pe care o are perfecţionarea permanentă a democraţiei muncitoreşti-revoluţionare, a întregului sistem de conducere al societăţii. În concepţia secretarului general al partidului nostru, crearea tuturor condiţiilor necesare pentru ca oamenii muncii, masele largi populare să ia parte activă la conducerea treburilor obşteşti, să-şi poată spune cuvîntul asupra tuturor problemelor dezvoltării societăţii este **„o lege obiectivă a progresului nostru, un postulat de prim ordin al construcţiei socialiste şi comuniste".** Democraţia socialistă îşi dezvăluie astfel atributul de necesitate obiectivă şi superioritatea incontestabilă a valorilor ei, în raport cu democraţia de tip burghez. Este, de aceea, necesar — aşa cum se relevă în Expunere — să se sublinieze continuu **„superioritatea incontestabilă a democraţiei muncitoreşti-revoluţionare socialiste faţă de orice democraţie burgheză, pornind de la faptul că nu se poate vorbi de o adevărată democraţie în condiţiile asupririi şi exploatării omului, că numai socialismul, care lichidează proprietatea capitalistă asupra mijloacelor de producţie, exploatarea şi asuprirea, poate asigura adevărata democraţie, libertatea şi participarea deplină a poporului la conducerea tuturor sectoarelor de activitate".**

În acest context, rolul crescînd al ştiinţei socialiste, înaintate devine în tot mai înalt grad o legitate care se manifestă în domenii din ce în ce mai vaste ale vieţii sociale. În lumina acestui adevăr, secretarul general al partidului a elaborat o concepţie profund ştiinţifică privind rolul conştiinţei revoluţionare ca forţă motrice a progresului societăţii socialiste, importanţa făuririi omului nou, constructor al socialismului şi comunismului.

Ideile şi tezele cuprinse în Expunerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu la Plenara largita a Comitetului Central al partidului din 24—25 octombrie a.c. reprezinta o demonstraţie puternică şi convingătoare a faptului că socialismul, ca şi valorile fundamentale pe care le-a generat au devenit o realitate palpabilă şi pregnantă, şi-au dovedit pe deplin superioritatea şi legitimitatea, reprezentînd singura cale reală spre înlaturarea orînduirii bazate pe exploatare şi asuprire, spre realizarea unei lumi a dreptăţii şi echităţii sociale.

Construirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate reprezintă una din etapele importante ale înaintării ţării noastre spre comunism, o etapă a mişcării reale, îndreptată, conştient, spre aşezarea existenţei omeneşti pe alte temeiuri obiective şi subiective decît cele cunoscute de istoria formaţiunilor social-economice bazate pe exploatare, aşezare care nu poate avea loc decît prin revoluţie, prin lichidarea exploatării şi alienării fiinţei umane, restituindu-se omului demnitatea ontologică, frustrată de-a lungul secolelor de inechitate şi asuprire socială şi naţională, materială şi spirituală. Valoarea omului, a demnităţii, libertăţii şi fericirii sale — scopul suprem al noii societăţi — reprezintă axele fundamentale în jurul cărora se desfăşoară întreaga viaţă socială de tip socialist.

Determinînd modificări profunde şi radicale în structurile social-economice şi politice ale societăţii, în modul de a privi omul şi rostul lui în lume, socialismul aduce cu sine transformări revoluţionare şi în plan axiologic, determină constituirea unei noi table de valori, corespunzătoare aspiraţiilor legitime ale oamenilor muncii spre libertate, democraţie, egalitate, echitate, independenţă şi suveranitate naţională, năzuinţelor maselor largi spre bunăstare şi fericire, spre o nouă calitate a vieţii, spre pace şi progres.

Prin instituirea noului sistem de valori, proces complex, de sinteză, nu lipsit de dificultăţi şi contradicţii, socialismul asigură vieţii sociale în ansamblu, ca şi celei individuale, o nouă fizionomie, diferită şi opusă celei statuate de capitalism. Ca urmare a lichidării proprietăţii private asupra mijloacelor de producţie, ca şi a exploatării, a întemeierii unui nou tip de proprietate, a unui nou tip de relaţii de producţie, munca, din sursă esenţială a înstrăinării şi deposedării omului, a destrămării personalităţii sale, aşa cum era în capitalism, a căpătat, în condiţiile socialismului, adevărata ei valoare, s-a transformat într-o sursă a împlinirii umane, a devenit forma prin care omul îşi manifestă potenţialităţile sale creatoare, măsura afirmării personalităţii sale în viaţa socială. Prin munca eliberată de exploatare se elimină tensiunile antagonice dintre existenţa umană şi valoare. În socialism, munca a devenit astfel o valoare fundamentala, căci dintr-o sursă a alienarii s-a transformat într-o pîrghie de potenţare a existenţei umane, într-o posibilitate nelimitată de obiectivare şi realizare a omului. Toate celelalte valori ale societăţii socialiste — politice, economice, culturale —, centrate în jurul omului, au primit şi ele determinări şi conţinuturi ce diferă, adeseori, în mod fundamental, de cele ale lumii capitaliste, dislocate de revoluţie. De aici şi rădăcinile luptei ideologice ireconciliabile între cele două lumi cu constelaţii axiologice proprii. Căci, între valorile economice, politice, filozofice, ştiinţifice şi cultural-artistice dintr-o orînduire dată şi ideologia acestei orînduiri s-au întreţesut, întotdeauna, legături profunde, oricît de ascunse şi greu decelabile ar fi fost acestea.

Aşa cum arăta încă Marx, în orice societate se constată, sub forme uneori paradoxale, existenţa unei activităţi economice de baza, a unei organizări politice şi a unor forme ideologice. Ideologia face parte organică din orice totalitate socială şi, ca atare, sustragerea din ambitul influenţei ei nu poate avea loc, tot aşa cum individul uman, ca existenţa socială, nu se poate sustrage şi nu poate anula în mod arbitrar existenţa societăţii din care face parte. Societăţile umane dezvolta ideologia ca pe un element necesar respiraţiei lor, vieţii lor istorice. Raportul „trait" al oamenilor cu lumea, inclusiv cu istoria, trece prin ideologie; mai mult, se poate spune că acest raport este ideologia însaşi. În acest sens arăta Marx că în ideologie, ca loc al luptelor politice, oamenii devin conştienţi de locul lor în lume şi în istorie.

Tezele anticomunismului şi corolarul lor — încercarea de a destabiliza lumea socialistă — nu sînt în realitate decît forma actuală pe care încearcă să şi-o construiască vechea şi arhicunoscuta ideologie burgheză din perioada „războiului rece". Lupta împotriva acestei ideologii şi politici imperialiste devine, în mod evident — aşa cum o demonstrează şi Expunerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu la Plenara lărgită a Comitetului Central al partidului — o necesitate obiectivă. **„Este necesar să se respingă toate aceste teze antisocialiste şi să se dea răspuns ferm tuturor celor care acţionează pentru lichidarea socialismului** — arată secretarul general al partidului. **Trebuie să se evidenţieze în mod convingător că socialismul şi-a demonstrat pe deplin superioritatea şi reprezintă singura alternativă viabilă pentru înlăturarea orînduirii exploatatoare, pentru realizarea unei lumi a dreptăţii şi echităţii sociale".**

În centrul acestei lupte ideologice trebuie să se situeze în permanenţa lupta pentru afirmarea valorilor societăţii socialiste, aşa cum a făcut-o magistral secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în Expunerea la Plenara largită a C.C. al P.C.R. din octombrie a.c., document teoretic care reprezintă o sursa inepuizabilă de încredere şi optimism pentru toate forţele angajate ferm în lupta împotriva exploatării şi asupririi, a dominaţiei străine, a politicii de forţă, presiune şi dictat în treburile interne ale altor state, pentru eliberare socială şi naţională, pentru pace şi socialism.

DUMITRU GHIŞE

Digitized by Google

CONGRESUL AL XIV-LEA AL P.C.R.

Să așezăm ferm la baza întregii activități concepția revoluționară despre lume și viață, principiile socialismului științific, să dezvoltăm puternic spiritul revoluționar, de răspundere față de interesele poporului, de cauza socialismului, de independența și suveranitatea țării.

NICOLAE CEAUȘESCU

Din Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 24—25 octombrie 1989

Forța și viabilitatea concepției materialist-dialectice și istorice despre lume și viață

În condițiile marilor transformări economico-sociale, politice și spirituale din lumea contemporană, ale operei de edificare a noii orînduiri, teoria revoluționară — materialismul dialectic și istoric, socialismul științific — dobîndește un rol tot mai important, afirmîndu-se ca o forță motrice esențială a progresului, a luptei pentru transformarea înnoitoare a societății. Acest adevăr, pe deplin dovedit de istorie, de viață a fost reafirmat și relevat cu deosebită putere în Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din octombrie a.c. — strălucită sinteză, de excepțională valoare teoretică și practică, a problemelor socialismului și, în acest cadru, ale activității ideologice și politico-educative, important document programatic, ce ilustrează forța gîndirii științifice a secretarului general al partidului, contribuția sa remarcabilă la îmbogățirea tezaurului concepției revoluționare despre lume și viață.

Analizînd în profunzime drumul parcurs de România în construcția socialismului și stadiul actual de dezvoltare a patriei, modul în care este înfăptuit Programul ideologic, Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu subliniază cu vigoare viabilitatea, forța și superioritatea adevărurilor fundamentale ale socialismului științific, justețea principiilor revoluționare care au stat și stau la temelia opțiunilor strategice ale partidului nostru, evidențiază necesitatea imperioasă a aplicării lor ferme, neabătute în procesul dezvoltării și perfecționării noii orînduiri și, totodată, a îmbogățirii lor permanente, pe baza practicii revoluționare, a dezvoltării forțelor de producție, a științei, tehnicii și culturii, a cunoașterii umane în general.

Evoluția societății omenești, afirmarea tot mai puternică a socialismului în viața internațională, în lumea contemporană, dezvoltarea mișcării muncitorești, democratice și progresiste oferă argumente de necontestat care demonstrează invincibilitatea și forța atotbiruitoare ale principiilor teoriei revoluționare De aceea — așa cum releva tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 24—25 octombrie a.c., **„este o necesitate vitală ca activitatea ideologică, teoretică și politico-educativă să pună cu putere în evidență forța socialismului științific revoluționar, să demonstreze științific că numai și numai socialismul reprezintă viitorul luminos, de bunăstare și fericire, de libertate și pace al întregii omeniri și să demonstreze că victoria socialismului, indiferent ce obstacole se ridică, este de neînlăturat, că, mai devreme sau mai tîrziu, popoarele vor păși pe calea socialismului".**

În actualele împrejurări internaționale complexe, în care pe plan mondial au apărut diferite teze și concepții cu privire la făurirea socialismului și la perspectivele luptei revoluționare, în condițiile intensificării activității cercurilor reacționare, antisocialiste și anticomuniste, de amestec în treburile interne ale țărilor socialiste, în scopul destabilizării situației în aceste țări și subminării noii orînduiri, se impune, mai mult ca oricînd, după cum se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, să fie combătute cu hotărîre orice încercări de subapreciere sau negare a importanței teoriei revoluționare, de minimalizare și relativizare a semnificației sale privind lupta popoarelor pentru progres economic și social, pentru libertate și independență, pentru pace în lume. Aceasta implică respingerea hotărîtă a oricăror tendințe de abandonare a principiilor revoluționare, a abaterilor de dreapta, a concepțiilor lichidatoriste, a tezelor reformiste, capitularde. Bizuirea permanentă pe teoria revoluționară, apărarea și dezvoltarea principiilor sale constitue chezășia sigură a mersului ascendent al omenirii pe calea făuririi unei societăți fără asupritori, în care oamenii să fie cu adevărat liberi și egali în drepturi, stăpîni pe destinele lor.

Fără teorie revoluționară nu există nici mișcare revoluționară

Constituie un adevăr tot mai evident faptul că „cel mai practic lucru este o teorie bună", adică o teorie filozofică, economică și politică bazată pe generalizări științifice, cu ajutorul cărora sînt interpretate și înțelese profund realitățile sociale complexe și în rapidă transformare, sînt descifrate direcțiile și tendințele fundamentale ale evoluției istorice, principalele contradicții și modalitățile de a le soluționa, sînt elaborate strategii de dezvoltare optimă, specifice pentru fiecare națiune, pentru omenire în ansamblul ei.

Creșterea rolului teoriei, al ideologiei în lumea contemporană este însoțită de

Digitized by Google

creşterea accentuată şi semnificativă a rolului factorului politic. O mişcare politică, şi cu atît mai mult una revoluţionară, nu se poate declanşa şi menţine, nu-şi poate atinge obiectivele fără o teorie, fără o ideologie revoluţionară. Elaborarea, de către Marx şi Engels, încă la mijlocul secolului trecut, a socialismului ştiinţific, ca teorie revoluţionară a clasei muncitoare, ca îndreptar teoretic şi instrument metodologic al mişcării muncitoreşti din fiecare ţară, a fost condiţia principală pentru transformarea proletariatului din clasă în sine în clasă pentru sine, cu misiunea istorică de a fi — sub conducerea partidului său politic revoluţionar — principala forţă socială a edificării unei noi societăţi, societatea socialistă şi comunistă. Pregătirea, declanşarea şi desfăşurarea victorioasă a revoluţiilor socialiste şi de eliberare naţională, antiimperialiste au demonstrat convingător adevărul tezei marxist-leniniste potrivit căreia fără teorie revoluţionară nu există nici mişcare revoluţionară.

Materialismul dialectic şi istoric, socialismul ştiinţific s-au constituit de la început — şi se menţin şi azi, cu un conţinut înnoit, considerabil îmbogăţit pe baza experienţei, realităţilor şi cunoaşterii contemporane — ca instrument intelectual în mîinile clasei muncitoare pentru transformarea din temelii a societăţii. La rîndul ei, clasa muncitoare a fost concepută ca principala forţă socială, materială de înfăptuire a teoriei revoluţionare. Marx a dat expresie acestei relaţii reciproce fundamentale şi perene între filozofia materialist-dialectică şi clasa muncitoare, respectiv a dat expresie esenţei sociale, de clasă a acestei filozofii, formulînd următoarea apreciere, care, în esenţa ei, îşi păstrează pe deplin actualitatea: „Filozofia îşi găseşte în proletariat armele sale materiale, după cum proletariatul îşi găseşte în filozofie armele sale intelectuale".

Atitudinea faţă de concepţia filozofică şi politică proprie, originală, revoluţionară a clasei muncitoare despre lume şi viaţă, despre devenirea social-politică a omenirii, atitudinea faţă de moştenirea de idei lăsată de întemeietorii marxismului au în epoca noastră, caracterizată prin intense confruntări ideologice şi politice, o importanţă majoră pentru mişcarea muncitorească, pentru partidele comuniste şi muncitoreşti, pentru destinele socialismului, progresului şi păcii.

În mişcarea muncitorească şi socialistă internaţională, partidul nostru şi-a cîştigat meritul de a fi acţionat consecvent pentru cunoaşterea şi aplicarea în viaţă a principiilor de bază ale socialismului ştiinţific şi a metodei de analiză ştiinţifică, marxistă a dezvoltării sociale în condiţiile concrete ale României. Cu excepţia unei perioade de anchilozare dogmatică a marxismului, căreia i-a pus capăt cu îndrăzneală, încă din 1965, Congresul al IX-lea al partidului, patrimoniul ideologic lăsat moştenire de întemeietorii socialismului ştiinţific a fost valorificat şi îmbogăţit continuu, îndeosebi în ultimii 25 de ani, prin aplicarea sa creatoare la condiţiile ţării noastre, ale epocii contemporane. Programul partidului din 1974, Programul ideologic din 1982, documentele congreselor, conferinţelor naţionale şi plenarelor Comitetului Central — toate avînd la bază principiile revoluţionare ale socialismului, opera teoretică şi politică originală a tovarăşului Nicolae Ceauşescu — sînt expresia vie a socialismului ştiinţific în condiţiile ţării noastre, generalizarea ştiinţifica a experienţei construcţiei socialiste, a fenomenelor şi proceselor noi din lumea contemporană, radical diferite de realităţile epocii istorice în care întemeietorii marxismului au elaborat concepţia despre lume şi viaţă a clasei muncitoare, strategia revoluţionară a partidului ei comunist.

Referindu-se la faptul că făuritorii socialismului ştiinţific nu au considerat niciodată teoria lor elaborată definitiv, o dată pentru totdeauna, că ei au atras mereu atenţia asupra faptului că au pus numai bazele concepţiei revoluţionare materialist-dialectice despre lume şi viaţă, care trebuie să se dezvolte şi să se îmbogăţească continuu, tovarăşul Nicolae Ceauşescu subliniază: **„Nu putem avea pretenţia ca Marx şi Engels, Lenin sau alţii să fi elaborat soluţii şi reţete de rezolvare a problemelor în condiţiile actuale. Însă felul lor de gîndire şi de abordare, spiritul revoluţionar, de clasă trebuie să constituie pentru toţi comuniştii, pentru întregul tineret un model de analiză ştiinţifică".** Iată de ce, partidul nostru consideră că operele de bază ale făuritorilor socialismului ştiinţific îşi păstrează pe deplin actualitatea, oferind temeiul teoretic şi metodologic pentru o analiză ştiinţifică, filozofică a dezvoltării economico-sociale şi politice contemporane, pentru elaborarea şi promovarea unei noi gîndiri, care să dea răspuns problemelor fundamentale ale progresului, într-o lume marcată de contradicţii, dileme şi pericole majore.

Gîndirea teoretică marxistă, materialist-dialectică şi istorică este astăzi solicitată să elaboreze răspunsuri de pe poziţii revoluţionare la asemenea probleme specifice, inedite, apărute în a doua jumătate a secolului al XX-lea, cum sînt: procesul de edificare şi perfecţionare a societăţii socialiste, de transformare a ideilor socialismului într-o realitate economico-socială, politică, culturală şi ideologică de dimensiuni mondiale; prăbuşirea sistemului colonial al imperialismului şi afirmarea a zeci de noi state; manifestarea puternică, avînd multiple consecinţe, a revoluţiei ştiinţifico-tehnice; apariţia şi accentuarea dezechilibrelor ecologice; crearea şi stocarea unor uriaşe cantităţi de arme, îndeosebi nucleare, capabile să distrugă de cîteva ori întreaga omenire, însăşi viaţa pe Terra; adîncirea crizei sistemului capitalist şi intensificarea acţiunilor cercurilor imperialiste, anticomuniste de a submina şi destabiliza ţările socialiste, de a opri mersul inevitabil al omenirii spre socialism.

Recursul la teoria şi metodologia marxistă, la principiile fundamentale ale socialismului ştiinţific este cu atît mai necesar cu cît procesele economico-sociale, politice şi ideologice contemporane nu urmează o evoluţie rectilinie, avînd un caracter complex şi contradictoriu, cu cît în unele ţări se accentuează tendinţele de a căuta soluţii vechi la probleme noi, de a se reveni la forme capitaliste, de a se ceda în faţa presiunilor economice, politice şi ideologice ale cercurilor imperialiste.

Practicile anacronice, încercările de a scotoci în arhivele istoriei şi a extrage de acolo soluţii învechite, depăşite şi infirmate de viaţă, se datorează cu precădere menţinerii şi reactivării unor teorii şi idei retrograde, expresii ale intereselor claselor exploatatoare, ale încercării forţelor imperialiste de a bara căile, dificile de altfel, ale progresului social contemporan prin recurgerea la diversiuni ideologice, intensificarea propagandei antisocialiste şi anticomuniste, inocularea neîncrederii în viabilitatea, forţa şi viitorul sistemului socialist de valori şi norme, de instituţii şi mod de trai. Asemenea fenomene a mai cunoscut istoria, în perioadele de trecere revoluţionară de la o orînduire la alta, de exemplu de la feudalism la capitalism, tot aşa cum în momentele grele, de răscruce din istorie au apărut întotdeauna şovăielnici, oameni care nu au putut ţine pasul cu lupta revoluţionară şi au capitulat în faţa claselor exploatatoare, reacţionare.

Remarcabilă contribuţie la dezvoltarea teoriei revoluţionare în strînsă legătură cu practica edificării socialiste

Situaţia internaţională actuală, deosebit de complexă şi contradictorie, greutăţile apărute în unele ţări socialiste — datorate nu unui „exces de socialism", ci tocmai încălcării, timp îndelungat, a unor principii de bază ale teoriei revoluţionare, incapacităţii de a le aplica creator la condiţii specifice noi, diferite de la ţară la ţară, de la o epocă istorică la alta —, intensa campanie propagandistică, antisocialistă, anticomunistă, antimarxistă, declanşată şi înteţită în ultima vreme de cercurile imperialiste au determinat apariţia unor confuzii ideologice, a unor manifestări de neîncredere în socialism, în principiile teoriei revoluţionare, în perspectivele luptei clasei muncitoare, a forţelor progresiste, democratice. În aceste împrejurări se impune mai mult ca oricînd intensificarea luptei ideologice pentru afirmarea cu putere a concepţiei revoluţionare despre lume, a principiilor socialismului ştiinţific, care se îmbogăţesc continuu, în raport cu practica socială, cu experienţa construcţiei socialiste, cît şi cu concluziile noi ale cunoaşterii şi dezvoltării societăţii în general, esenţial fiind înnoirea socialismului — ca teorie şi practică — pe propriile sale baze, în consens cu idealurile clasei muncitoare, ale popoarelor. Această luptă ideologică are ca scop promovarea în conştiinţa maselor a adevărului ştiinţific, întemeiat pe cunoaşterea şi înţelegerea justă a realităţilor economico-sociale, a legilor obiective, a principiilor socialismului ştiinţific privind căile de dezvoltare a patriei noastre, a întregii omeniri pe drumul orînduirii fără clase, fără asupritori, de realizare a celei mai drepte orînduiri din lume, formarea unei judecăţi bazate pe simţul istoric al devenirii şi progresului social în direcţia socialismului şi comunismului, pe înţelegerea importanţei imense a teoriei pentru acţiunea revoluţionară, pentru progresul social opusă recidivelor reformiste, şi cu atît mai mult teoriilor procapitaliste.

Cît de mare importanţă a avut şi are atenţia deosebită şi permanentă acordata de partidul nostru teoriei revoluţionare, ce rol decisiv au avut şi au Congresul al IX-lea, întreaga operă teoretică novatoare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu — care, dovedind un excepţional simţ istoric prospectiv, a iniţiat, încă cu două decenii şi jumătate în urmă, ruptura hotărîtă cu

teoriile și practicile anacronice, cu conceptul greșit al „modelului unic", înlăturarea gîndirii dogmatice, conservatoare — o dovedesc marile succese obținute în anii construcției socialiste, îndeosebi în ultimii 25 de ani, materializate într-un asemenea nivel de dezvoltare a forțelor de producție, de înnoire și progres economico-social, într-o asemenea creștere a bunăstării materiale și spirituale a maselor, gradului de cultură și civilizație cum nu s-a realizat în sute de ani de istorie a țării.

Fără promovarea hotărîtă a principiilor revoluționare, fără lupta fermă împotriva dogmatismului, imobilismului, șablonismului, a concepției „modelului unic" în construcția socialistă, a cursului foarte primejdios de negare a trecutului și istoriei milenare a poporului nostru, de nihilism și cosmopolitism, de ploconire în fața a tot ce era străin, poporul român nu ar fi putut realiza dezvoltarea generală a patriei, nu ar fi putut menține spiritul revoluționar al partidului nostru. Totodată, sub conducerea partidului, a președintelui Nicolae Ceaușescu, ctitorul unei politici externe principiale, clarvăzătoare, promotoare consecventă și curajoasă a intereselor noastre naționale, a intereselor socialismului, progresului, democrației și păcii în lume, România și-a cucerit și aparat statutul de țară socialistă pe deplin suverană și independentă din toate punctele de vedere, dobîndind un mare prestigiu internațional datorită contribuției sale efective la soluționarea democratică reală a marilor probleme ce confruntă lumea contemporană.

Or, toate marile realizări pe plan intern, justețea și realismul politicii externe românești, confirmate de fapte și evenimente cruciale, au fost și sînt de neconceput fără o laborioasă activitate teoretică, ideologică, de dezvoltare și aplicare creatoare a adevărurilor general-valabile, a principiilor socialismului științific la condițiile concrete din țara noastră, la realitățile internaționale în necontenită schimbare, fără eliminarea conceptelor, teoriilor, aprecierilor învechite, depășite de viață și fundamentarea unor teze, concepții și viziuni noi, pe deplin corespunzătoare atît cerințelor vieții cît și principiilor și idealurilor fundamentale ale ideologiei clasei muncitoare. Pornind de la concepția, formulată încă în Raportul prezentat la Congresul al IX-lea, potrivit căreia **„marxismul este o știință vie, care se dezvoltă și se îmbogățește necontenit, sintetizînd experiența istorică și concluziile dezvoltării sociale"**, tovarășul Nicolae Ceaușescu a îmbogățit continuu patrimoniul teoretic, ideologic al clasei muncitoare, aducînd o contribuție de mare însemnătate la înnoirea teoriei și practicii mondiale a luptei de clasă, la apărarea și promovarea, cu fermitate revoluționară, a valorilor socialismului, progresului și păcii. Pe drept cuvînt, Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului relevă importanța esențială a monumentalei opere teoretice a tovarășului Nicolae Ceaușescu, „aportul său uriaș la dezvoltarea socialismului științific, a materialismului dialectic și istoric în concordanță cu schimbările din societatea noastră și din întreaga lume, și care reprezintă marxismul creator în România în condițiile actuale".

Un moment de mare importanță în dezvoltarea creatoare a teoriei revoluționare l-a constituit Plenara largită a C.C. al P.C.R. din iunie 1982, care a dat raspunsuri și orientări clare, de pe pozițiile socialismului științific, la o serie de probleme esențiale ale construcției socialismului, ale democrației muncitorești, ale statului și partidului, ale activității ideologice, politico-educative. Pe această bază au fost adoptate măsuri privind perfecționarea și funcționarea organelor de stat, a organismelor democrației muncitorești-revoluționare, crearea condițiilor necesare participării largi a tuturor oamenilor muncii, a întregului popor, sub conducerea partidului, la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe, măsuri a căror justețe și viabilitate au fost confirmate de viață, de evoluția procesului istoric.

Programul ideologic, adoptat de Congresul al XIII-lea ca parte integrantă a Programului partidului, își păstrează pe deplin actualitatea, dar — așa cum arăta tovarășul Nicole Ceaușescu la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din octombrie a.c. — el va trebui îmbunătățit cu concluziile reieșite din activitatea practică ulterioară elaborării lui, precum și din perspectivele dezvoltării viitoare. În acest sens, Expunerea secretarului general al partidului la Plenară se constituie într-un program de muncă revoluționară al întregului partid și popor, într-un veritabil îndreptar privind dezvoltarea viitoare a teoriei revoluționare, sarcinile ce stau în fața frontului nostru ideologic, oferind o orientare clară, de perspectivă întregii activități din acest domeniu, contribuind în mod esențial la afirmarea spiritului militant, revoluționar, combativ în gîndire și acțiune, la promovarea a tot ceea ce este nou, înaintat, cu adevărat revoluționar, în toate sferele vieții sociale.

După cum este cunoscut, în Expunerea din aprilie 1988, secretarul general al partidului, pe baza faptelor, a realităților, a formulat concluzia că linia generală și strategia dezvoltării României socialiste sînt pe deplin juste, corespunzînd atît cerințelor obiective ale legităților generale, cît și necesităților și posibilităților dezvoltării patriei noastre, și a arătat, totodată, că, întrucît principiile economice, cadrul organizatoric pe care îl avem corespund cerințelor actualei etape, pentru țara noastră nu se pune problema de a le aduce modificări structurale, ci de a asigura realizarea lor tot mai bună și de a lua măsuri pentru a perfecționa continuu activitatea. Aceasta se datorează, fără îndoială, caracterului științific, realist al opțiunilor politice, fundamentate multilateral pe principiile teoriei revoluționre, opțiuni adoptate succesiv, etapă cu etapă, de partidul nostru în ultimii 25 de ani și înfăptuite, sub conducerea sa, prin munca eroică și unită a clasei muncitoare, a țărănimii și intelectualității, a tuturor oamenilor muncii.

Conceptul teoretic de societate socialistă multilateral dezvoltată, care a înlocuit vechiul concept, nedialectic, de desăvîrșire a construcției socialiste, teza potrivit căreia procesul revoluționar nu se încheie, ci continuă și se amplifică după cucerirea puterii politice, promovarea și respectarea neabătută a cerințelor legilor obiective specifice socialismului privind îmbinarea conducerii unitare, pe baza planului unic de dezvoltare economico-socială, cu creșterea răspunderii unităților productive, cu autoconducerea, autogestiunea și autofinanțarea tuturor sectoarelor de activitate, privind consolidarea continuă a proprietății socialiste, de stat și cooperatiste, dezvoltarea puternică și echilibrată a forțelor de producție pe baza cuceririlor revoluției științifico-tehnice, prin înfăptuirea noii revoluții agrare și prin alocarea a 30 la sută din venitul național pentru fondul de dezvoltare și acumulare — toate acestea au deschis cîmp larg afirmării energiilor creatoare ale maselor, au asigurat dezvoltarea ascendentă, în ritmuri înalte, a economiei, ridicarea nivelului de trai material și spiritual al tuturor categoriilor de oameni ai muncii, independența și suveranitatea patriei.

Înlocuirea, cu mulți ani în urmă, a noțiunii eronate de dictatură a proletariatului, elaborarea și aplicarea tezei privind statul democrației muncitorești-revoluționare, a tezei construirii socialismului cu poporul și pentru popor, îmbinarea armonioasă a democrației reprezentative cu democrația directă, în cadrul unui original, unic în felul său, sistem al democrației socialiste românești au asigurat și asigură participarea largă și crescîndă a maselor muncitoare, a tuturor cetățenilor țării la conducerea întregii societăți, la nivel central și local.

Teza referitoare la partid ca centru vital al întregului sistem social, al națiunii socialiste, care a înlocuit la timp teza depășita privind partidul ca „avangarda" a clasei muncitoare, renunțarea la aprecierea organizațiilor de masa ca simple „curele de transmisie", asumarea de catre partid și organizațiile sale a raspunderii directe pentru înfaptuirea planurilor și programelor de dezvoltare economico-sociala au condus la întarirea și perfecționarea continua a rolului conducator al partidului în toate domeniile de activitate, au asigurat unitatea sa organizatorica, politica, ideologica și morala, ca nucleu și garant al unității întregului popor, unitate care a chezășuit atît marile înfaptuiri ale socialismului în patria noastra, cît și depășirea multor dificultați și greutați, atît obiective cît și generate de factori subiectivi.

Pronunțîndu-se ferm împotriva unor tendințe, din unele țari socialiste, de slăbire sau chiar de lichidare a rolului conducator al partidului, de reîntoarcere la așa-zisul sistem pluripartid, sintetizînd o bogata și semnificativa experiența a luptelor de clasa și politice, tovarășul Nicolae Ceaușescu a elaborat teza potrivit careia nu exista și nu poate exista perfecționarea și dezvoltarea socialismului fara un partid unic al clasei muncitoare, înarmat cu o concepție revoluționara despre lume și viața, care sa acționeze cu fermitate pentru unirea întregului popor în apararea cuceririlor socialismului, pentru dezvoltarea socialismului, ridicarea bunastarii popoarelor, întarirea independenței și suveranitații țarii, pentru pace și colaborare între toate națiunile.

Realizarea unității clasei muncitoare și, deci, și a unui partid unic revoluționar este, în concepția partidului nostru, rezultatul legic al dezvoltarii luptei pentru socialism, constituie o necesitatea obiectiva a dezvoltarii sociale. De aceea, așa cum subliniaza tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea la Plenara largita a C.C. al P.C.R., **„făurirea cu succes a socialismului impune întărirea continuă a unității mișcării revoluționare, realizarea unui partid unic, cu o ideologie revoluționară, care să îndeplinească rolul de centru vital al întregii națiuni. Numai un asemenea partid va putea îndeplini rolul istoric de a conduce națiunea spre comunism, spre o lume în care poporul să**

Digitized by Google

fie pentru totdeauna liber și independent!".

Formularea de catre tovarașul Nicolae Ceaușescu, încă la Congresul al IX-lea, a tezei privind rolul activ al națiunii în socialism și comunism, necesitatea dezvoltării continue a noilor sale trăsaturi și a respectării necondiționate a atributelor sale esențiale — independența și suveranitatea —, a principiilor noi de relații între țările socialiste, restituirea sentimentului de mîndrie patriotică poporului nostru, a sentimentului de respect pentru trecutul său milenar, pentru valorile culturii și limbii naționale, înlocuirea conceptului de internaționalism proletar, avînd un înțeles restrictiv, cu noțiunea largă, atotcuprinzătoare de solidaritate internațională cu toate țările socialiste, cu forțele democratice, progresiste, antiimperialiste din întreaga lume au revigorat forțele creatoare ale națiunii române, au oferit țării noastre posibilitatea de a-și manifesta puternic spiritul tradițional de solidaritate internațională, de frăție și unitate cu toți oamenii muncii în lupta comună pentru progres economic și social, pentru independență, pace și colaborare în lume, împotriva activității cercurilor reacționare, imperialiste, anticomuniste și antidemocratice.

Rolul crescînd al științelor sociale, al activității teoretice, ideologice

S-ar putea afirma că, niciodată, omenirea, în întregul ei, nu s-a aflat la o răscruce istorică atît de categorică precum se află în acest sfîrșit de secol și de mileniu. Așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„trăim într-o lume de profunde schimbări, de avînt al științei, al culturii, al cunoașterii umane, care ridică în fața popoarelor multe întrebări și probleme cu privire la aprecierea diferitelor evenimente, la modul de soluționare a diferitelor probleme complexe economico-sociale și la viitorul omenirii la începutul mileniului al treilea".**

Desigur, după cum se știe, viitorul începe azi; el depinde, hotărîtor, de modul teoretic în care sînt înțelese și de modul practic în care sînt soluționate, în favoarea maselor largi, a popoarelor, problemele complicate și grave cu care se confruntă fiecare națiune, întreaga umanitate. Viitorul depinde de capacitatea forțelor înaintate, socialiste, progresiste, democratice de a păstra și apăra cuceririle economico-sociale, politice și culturale dobîndite în luptă cu vechea societate și de a asigura energic mersul înainte, de a anihila contraofensiva cercurilor imperialiste, reacționare, care folosesc toate mijloacele de care dispun, de la cele economice la cele militare și diplomatice, și pînă la cele ideologice și culturale pentru a lichida socialismul, cuceririle revoluționare ale popoarelor. În acest sens, „arsenalul" mijloacelor moderne de comunicare în masă, avînd o rază largă de acțiune și procedee perfide de manipulare, de înșelare și dezinformare colectivă, este un mijloc preferat, deși nu unic, de amestec insolent în treburile interne ale altor state, independente și suverane, în primul rînd ale statelor socialiste.

Acțiunea de destabilizare și subminare economică și politică a țărilor socialiste, desfășurată de cercurile imperialiste, este intens susținută de o campanie ideologică anticomunistă și antisocialistă, care nu se rezumă la denigrarea socialismului, la ignorarea sau diminuarea schimbărilor pozitive, radicale produse în viața popoarelor angajate pe calea edificării noii orînduiri, ci recurge, totodată, la grave mistificări teoretice și ideologice, la vechea tactică a demoralizării, a cultivării neîncrederii în disponibilitățile și capacitățile inepuizabile ale noii orînduiri de a depăși dificultățile, de a soluționa contradicțiile, de a apăra și promova interesele maselor muncitoare. Or, învățămintele istoriei demonstrează că trecerea de la o orînduire la alta s-a realizat întotdeauna pe cale revoluționară, că rolul hotărîtor l-au avut masele de oameni ai muncii, uniți și călăuziți de idei și forțe sociale înaintate, de partide și personalități promotoare consecvente ale intereselor acestor mase, capabile să combată și să respingă forțele conservatoare, reacționare. În acest spirit, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază că **„tocmai în actualele împrejurări, cînd asistăm la o nouă ofensivă a celor mai reacționare cercuri imperialiste, se impune ca partidele comuniste, mișcările progresiste să acționeze cu toată tăria și fermitatea împotriva anticomunismului, împotriva tuturor încercărilor de dezbinare și slăbire a unității clasei muncitoare, a luptei popoarelor pentru socialism, pentru progres economic și social, pentru pace".**

Lumea contemporană, a cărei evoluție și devenire nu pot să nu se supună unor legi sociale, generale și specifice, obiective, puse în evidență de filozofia marxistă, se află într-un adînc și alert proces de înnoire, proces departe de a fi linear, lipsit de contradicții, de suișuri și coborîșuri, de avînturi și reculuri, de șanse uriașe și de pericole majore. În aceste condiții, strict obiective, de o mare complexitate, științele sociale, activitatea teoretico-ideologică sînt chemate să studieze noile fenomene sociale, să elaboreze răspunsuri noi la realități cu totul noi, să generalizeze teoretic experiența făuririi și afirmării societății socialiste în confruntarea istorică, pe termen lung, cu vechea orînduire, capitalistă, care nu numai că nu părăsește scena „de bună voie", dar își intensifică eforturile de a se menține și chiar încearcă să-și ia „revanșa", să recucerească pozițiile pierdute.

În acest cadru este necesar, așa cum rezultă din Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la recenta Plenară lărgită a C.C. al P.C.R., să se aprofundeze tezele științifice despre socialism, să se dea răspuns, de pe poziții consecvent revoluționare, concepțiilor potrivit cărora socialismul n-ar mai corespunde noilor realități, sau ar trebui, chipurile, „revizuit", să se respingă ferm toate ideile și orientările antisocialiste, ce pledează pentru lichidarea socialismului. O mare importanță prezintă, în acest sens, relevarea superiorității socialismului, ca orînduirea socială cea mai dreaptă și mai umană din cîte a cunoscut omenirea pînă acum, demonstrarea inevitabilității trecerii la socialism, a caracterului legic al acestui proces.

Științele sociale, activitatea teoretică și ideologică sînt chemate să acorde o atenție deosebită cunoașterii și înțelegerii legităților obiective generale, aplicării lor la realitățile din diferite orînduiri sociale, din fiecare țară și în raport cu fiecare etapă de dezvoltare, subliniindu-se unitatea dialectică dintre general și particular și punîndu-se în evidență noile legi obiective ale socialismului.

În lumina sarcinilor formulate de secretarul general al partidului la Plenara largită a C.C. al P.C.R. din octombrie a.c., activitatea teoretico-ideologica, științele sociale, îndeosebi, au îndatorirea de a releva cu putere caracterul dialectic al dezvoltării societății omenești, lupta permanenta dintre nou și vechi, necesitatea înlaturarii la timp a vechiului, a tot ceea ce nu mai corespunde noilor realități și a promovării cu îndrăzneală a noului în toate domeniile de activitate, de a contribui la înțelegerea justa a contradicțiilor și la soluționarea lor, de a sublinia cu toata puterea ca perfecționarea și înnoirea socialismului nu trebuie în nici un fel să deschidă calea pentru forme capitaliste, antisocialiste, ci, dimpotriva, trebuie sa duca la accentuarea laturilor esențiale ale socialismului revoluționar, la afirmarea principiilor eticii și echității socialiste.

Angajate cu toată raspunderea în dezvoltarea concepției revoluționare despre lume și viață, științele sociale sînt chemate ca, odată cu studierea problemelor actuale și generalizarea experienței înaintate, să acționeze, în lumina tezelor și orientărilor fundamentate în documentele partidului nostru, în opera tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru elaborarea căilor de trecere treptată la înfăptuirea principiilor comuniste de muncă și viața. **„Este necesar** — arată în acest sens secretarul general al partidului — **să se elaboreze teoretic o concepție unitară, revoluționară, care să dea o perspectivă clară mersului înainte, să lumineze partidului și poporului calea înaintării neabătute spre înaltele piscuri ale civilizației comuniste".**

Coexistența pașnică nu echivalează cu un „armistițiu ideologic"

Așa cum se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, întreaga evoluție a vieții politice internaționale confirmă pe deplin justețea și realismul orientărilor politicii externe românești, concluziile și aprecierile tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la tendințele noi ce se manifestă pe plan mondial, la căile și mijloacele de soluționare a complexelor probleme ale lumii de azi. Dacă partidul și statul nostru nu sînt astăzi în situația de a reconsidera vreo apreciere, luare de poziție sau acțiune de politică externă din ultimii 25 de ani, aceasta se datorează, indiscutabil, faptului că orientările politicii externe românești au fost și sînt fundamentate științific pe concepția, teoria și metoda materialist-dialectică și istorică de analiză a fenomenelor și tendințelor din viața internațională, pe luarea strictă în considerare a legilor obiective ce acționează pe arena mondială, a contradicțiilor ce caracterizează epoca contemporană, pe unitatea dialectică dintre politica interna și cea externa, politică elaborata și aplicata cu fermitate și, totodata, cu o mare suplețe de președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Digitized by Arhiva Digitală

Înțelegerea profundă a sensului devenirii istorice, a forțelor motrice ale progresului social contemporan, încrederea nestrămutată în capacitatea socialismului, a popoarelor de a imprima un curs nou, pașnic relațiilor internaționale, de a soluționa gravele probleme ce confruntă omenirea, de a combate și contracara politica cercurilor imperialiste, reacționare, a conferit stabilitate, continuitate, coerență și eficiență politicii externe a partidului și statului nostru, opusă prin însăși natura ei pozițiilor conjuncturale, pragmatice sau tributare unor interese înguste și pe termen scurt. Se poate afirma că, în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, nu au fost probleme mai importante în viața internațională la a căror dezbatere și soluționare România socialistă să nu-și fi adus o contribuție activă, în interesul destinderii, al dezarmării, al păcii și colaborării între toate națiunile lumii.

O analiză obiectivă a desfășurării evenimentelor atît de numeroase, contradictorii și neașteptate produse în viața internațională în ultimul sfert de secol confirmă, am putea spune, punct cu punct, justețea, realismul, simțul istoric prospectiv al politicii externe românești, elaborată și promovată cu consecvență — în pofida unor critici de pe poziții conservatoare, dogmatice — de partidul nostru, de secretarul său general, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Aceasta se datorează îmbinării armonioase a respectării neabătute a unor principii statornice, întemeiate pe concepția despre lume și viață a clasei muncitoare, cu flexibilitatea și receptivitatea față de noile situații, evenimente, tendințe și procese, care necesită răspunsuri și poziții noi, impunînd elaborarea și promovarea unei noi gîndiri privind relațiile internaționale, modul de soluționare a problemelor vitale ale omenirii.

Partidul nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu nu s-au limitat la afirmarea necesității unei noi gîndiri, căreia, de altfel, i-au pus temeliile încă la Congresul al IX-lea, ci i-au definit, totodată, conținutul prin generalizarea teoretică, materialist-dialectică și istorică, a experienței revoluționare a României și a evoluției evenimentelor de pe arena internațională, descifrînd și dînd expresie necesităților legice obiective ale dezvoltării mondiale.

Situația lumii contemporane se caracterizează printr-o profundă ascuțire a contradicțiilor, economice, sociale, naționale, politice și ideologice, la scară mondială, care, la rîndul lor, sînt expresia contradicțiilor dintre socialism și capitalism, dintre clasa muncitoare și clasele exploatatoare, dintre țările în curs de dezvoltare și statele imperialiste, dintre săraci și bogați — manifestare a luptei de clasă pe arena mondială. Totodată, aceste contradicții sînt și o consecință directă a cursei înarmărilor, a uriașelor cheltuieli militare, care duc la agravarea continuă a vieții economice mondiale, la înrăutățirea situației țărilor în curs de dezvoltare, la pericolul distrugerii vieții pe planeta noastră. Iată de ce, așa cum se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, lupta pentru dezarmare și pace constituie problema fundamentală a prezentului și viitorului umanității, impunîndu-se a fi definitiv abandonată concepția asigurării păcii prin „descurajarea nucleară", care înseamnă în fapt o politică de forță și dominație.

În viziunea partidului nostru, noua gîndire politică în viața internațională implică, în mod necesar, coexistența pașnică între țări cu orînduiri sociale diferite, în cadrul căreia demonstrarea superiorității unei orînduiri sau a alteia să se facă nu pe calea forței, ci pe calea competiției pașnice, în condițiile strictei respectări a independenței, suveranității naționale și integrității tuturor țărilor, renunțîndu-se cu desăvîrșire la amestecul în treburile interne ale altor state. **„Este timpul — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — să se înțeleagă necesitatea renunțării la vechea politică de amestec, sub diferite forme, în treburile diferitelor țări, de subversiune și diversiune. Acele cercuri și oameni politici din Occident care își arogă dreptul de a stabili ce este bine și ce nu este bine pentru o țară sau alta ar trebui să se uite că în înseși țările lor, în țările capitaliste sînt multe, foarte multe probleme de soluționat... Ar fi deci necesar ca cercurile și oamenii politici respectivi să-și concentreze mai bine forțele în direcția soluționării acestor probleme foarte grave, care încalcă în mod brutal drepturile oamenilor la muncă, la viață și care sînt contrare principiilor adevăratului umanism, ale adevăratelor drepturi ale omului!"**

În concepția partidului nostru, coexistența pașnică nu implică nicidecum renunțarea la concepțiile filozofice, politice, ideologice proprii, nu echivalează cu un „armistițiu ideologic" și nu presupune cîtuși de puțin compromisuri în domeniul ideologic. Coexistența pașnică se referă la raporturile dintre state și nu exclude confruntarea ideologică — expresie, în plan ideatic, a raporturilor dintre clase sociale distincte, cu interese fundamentale opuse, a opoziției ireductibile dintre socialism și capitalism, nu înseamnă abandonarea politicii de clasă, a luptei de clasă, a luptei dintre socialism și capitalism, ca sisteme sociale diferite, nu trebuie să ducă la concesii principiale, care să pună în pericol socialismul, libertatea și independența popoarelor.

Întreaga desfășurare a evenimentelor internaționale pune în evidență caracterul eronat al tezei dezideologizării relațiilor dintre state cu orînduiri sociale diferite. Referindu-se la posibilitatea instituirii unor „noi raporturi ideologice" între capitalism și socialism, care să diminueze sau să excludă confruntarea, asemenea teze încurajează în fapt capitularea socialismului în fața vechii orînduiri, renunțarea la lupta pentru lichidarea exploatării și asupririi, pentru realizarea societății dreptății și egalității sociale. De aceea, situîndu-se pe o poziție teoretică clară, consecvent revoluționară, secretarul general al partidului nostru arată că **„nu dezideologizarea relațiilor internaționale, ci afirmarea cu fermitate a ideologiei progresiste și socialiste reprezintă calea pentru o politică și o gîndire noui".**

Problemele care se pun astăzi în fața omenirii, a țărilor socialiste și, deci, și în fața partidului și poporului nostru necesită o intensă și complexă activitate teoretică, ideologică, de studiere temeinică, aprofundată, multidisciplinară a acestor probleme, din care să se tragă concluzii corespunzătoare pentru activitatea viitoare, pentru strategia și tactica luptei revoluționare, pentru perspectivele dezvoltării societății noastre socialiste, ca și pentru înțelegerea evoluției sinuoase, contradictorii, a tendințelor generale ale dezvoltării întregii omeniri pe calea progresului, a socialismului, a păcii. Așa cum se subliniază în documentele programatice ale Partidului Comunist Român, pornind de la faptul că principiile revoluționare ale socialismului științific nu au fost elaborate o dată pentru totdeauna, că ele trebuie permanent dezvoltate pe baza noilor cuceriri ale cunoașterii, ale științei, ale practicii sociale, fiecare partid poartă deplina răspundere pentru studierea noilor realități, fiind chemat să-și aducă contribuția proprie la îmbogățirea concepției revoluționare despre lume și viață, a socialismului științific.

Partidul Comunist Român leagă strîns, consecvent viitorul socialist și comunist al patriei noastre de aplicarea fermă și, totodată, creatoare a principiilor socialismului științific la condițiile țării noastre și ale epocii contemporane. Viața nouă a poporului român, a tuturor cetățenilor patriei, locul pe care-l ocupă în lumea de azi România socialistă sînt indestructibil legate de ceea ce am putea numi „neodihna spiritului creator", teoretic și practic, al partidului nostru, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de receptivitatea sa față de fenomenele și tendințele inedite ce apar în procesul construcției societății socialiste multilateral dezvoltate, în cursul marilor prefaceri și confruntări din lumea contemporană, de preocuparea constantă de a asigura în continuare nu numai soluționarea justă a problemelor curente, dar și de a da o perspectivă clară revoluționară dezvoltării economico-sociale, științifice și culturale a țării pe drumul afirmării principiilor comuniste de muncă și viață.

PETRU PÂNZARU

Digitized by Google

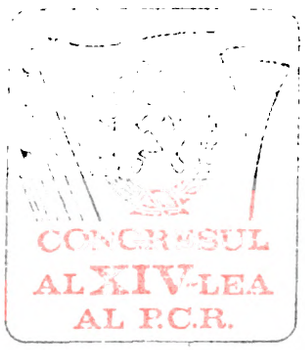

Să acționăm cu convingerea fermă în justețea cauzei socialismului, că aceasta răspunde pe deplin intereselor poporului nostru, întregii omeniri! Să servim întotdeauna poporul și socialismul, independența țării!

NICOLAE CEAUȘESCU

Din Cuvîntarea la încheierea lucrărilor Plenarei lărgite a C.C. al P.C.R. din octombrie 1989

Spirit revoluționar, militant în gîndire și acțiune

Importanța deosebită a recentei Plenare lărgite a Comitetului Central al partidului, semnificația ei profundă se reflectă cu pregnanță în problematica ordinei de zi, în înalta ținută politico-ideologică, în conținutul științific al tezelor cuprinse în magistrala Expunere a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Plenara a analizat, într-un spirit de înaltă exigență și responsabilitate comunistă, problemele socialismului, ale activității ideologice, politico-educative, de dezvoltare a conștiinței revoluționare, de formare a omului nou, reprezentînd o încununare a dezbaterii largi, de către comuniști, de către toți oamenii muncii, a stadiului actual de dezvoltare a construcției socialiste în țara noastră, a problematicii întăririi rolului conducător al partidului, constituindu-se, împreună cu Proiectul Programului-Directivă și Tezele pentru cel de-al XIV-lea Congres al partidului, într-un document programatic de o excepțională valoare teoretică și practică pentru întreaga activitate pe care o desfășoară partidul în vederea ridicării patriei pe noi culmi de civilizație și progres.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a evidențiat încă o dată rolul conștiinței socialiste, revoluționare, de forță motrice a progresului economico-social, a făuririi noii orînduiri, subliniind necesitatea intensificării activității politico-ideologice, de propagandă în vederea educării în spirit revoluționar, patriotic a întregului popor, dînd o perspectivă științifică, revoluționară, luptei pentru înfăptuirea Programului partidului de edificare a societății socialiste și înaintare fermă a patriei noastre spre comunism. **„În actualele împrejurări** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **se impune ca o necesitate obiectivă analiza științifică a drumului parcurs în construcția socialismului, a stadiului actual al socialismului în țara noastră și, pe baza concluziilor desprinse din practica și realitățile sociale, să dăm răspunsuri teoretice, să înarmăm partidul, întregul popor cu o cunoaștere și înțelegere justă a realităților economico-sociale, a legilor obiective, principiilor socialismului științific, a concepției revoluționare în general, privind căile de dezvoltare a patriei noastre, a întregii omeniri pe calea orînduirii fără clase, fără asupritori, de realizare a celei mai drepte orînduiri din lume — a socialismului și comunismului".**

Pornind de la marile transformări care au loc în țara noastră și în lumea contemporană, de la faptul că pe plan mondial au apărut diferite teze și concepții cu privire la făurirea socialismului și are loc o intensificare a activității cercurilor reacționare, antisocialiste și anticomuniste, de amestec în treburile interne ale țărilor socialiste, în scopul subminării construcției socialiste, Expunerea secretarului general al partidului nostru reliefează cu claritate necesitatea lărgirii orizontului politic de cunoaștere și înțelegere temeinică a legilor dezvoltării sociale, a interdependențelor dintre diferitele procese și fenomene, a unor greutăți și contradicții, subliniind cerința aprecierii acestora de pe pozițiile revoluționare ale materialismului dialectic și istoric. Toate acestea accentuează caracterul profund științific și importanța Proiectului Programului-Directivă și Tezelor pentru Congres, atît pentru pregătirea politico-organizatorică a marelui nostru forum comunist, cît și pentru construcția socialistă, în ansamblu, constituind un model de abordare științifică a problemelor socialismului, care demonstrează încă o dată faptul că secretarul general al partidului, cu capacitatea sa de vizionar și convingerea nestrămutată în victoria socialismului și comunismului, se afirmă ca o personalitate proeminentă, genial conducător și gînditor politic, promotor al cauzei socialismului, păcii și colaborării internaționale.

Dînd expresie gîndurilor și sentimentelor de înaltă stimă și prețuire, de profundă dragoste și recunoștința față de marele nostru conducător, *întregul partid și popor, întreaga* națiune au propus și susțin cu toată căldura inimii realegerea, la viitorul Congres, a tovarășului Nicolae Ceaușescu în suprema funcție de secretar general al partidului. Această opțiune reprezintă un act politic de importanță covîrșitoare pentru creșterea rolului conducător al partidului, ca partid revoluționar al clasei muncitoare, clasa conducătoare în societate, constituie chezășia realizării cu succes a obiectivelor prevăzute în Proiectul Programului-Directivă și în Tezele pentru cel de-al XIV-lea Congres, asigură continuarea procesului revoluționar, început în urma cu 25 de ani, de înnoiri și perfecționări, prosperitatea și progresul multilateral al patriei noastre.

Partidul nostru urmărește cu atenție preocupările care au loc în țările socialiste privind perfecționarea mecanismului de conducere a vieții economico-sociale. Așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, în edificarea noii orînduiri trebuie să se pornească de la faptul că fiecare partid poartă răspunderea pentru po-

Digitized by Google

litica adoptată și pentru activitatea desfășurată numai față de propriul său popor, acesta fiind judecătorul suprem. Cursul pe care l-a luat, însă, în unele țări așa-zisa înnoire a socialismului, trecerea la revizuirea unor teze fundamentale ale socialismului, reîntoarcerea la unele structuri și forme vechi, capitaliste, nu constituie numai o problemă națională, toate acestea vizînd destinul socialismului ca sistem. De aceea, există destule temeiuri de îngrijorare față de acest curs al evenimentelor în cadrul căruia se fac încercări de denigrare a socialismului, se preamărește modul de viață capitalist, se acreditează ideea superiorității democrației burgheze, a sistemului pluripartid. În numele marxismului creator, insistîndu-se asupra erorilor din perioada de început a socialismului, se neagă trecutul de luptă al mișcării muncitorești și cuceririle revoluționare, rolul conducător al partidului, al clasei muncitoare, ca forța cea mai înaintată și consecvent revoluționară a societății, sînt contestate înseși idealurile noii orînduiri, pentru care s-au jertfit milioane de luptători împotriva fascismului, a forțelor reacționare ale imperialismului, a exploatării și asupririi sociale și naționale.

Noile „concepte" nu merg, de fapt, spre o înnoire și perfecționare a socialismului, ci spre o societate bazată pe principii și norme de drept burgheze, urmărind renunțarea la proprietatea socialistă și înlocuirea acesteia, prin privatizarea avuției obștești, cu proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, trecerea la concurență, la economia de piață, la așa-zisa piață liberă — care, implicit, se răsfrînge, cu cunoscutele sale consecințe sociale, asupra „prețului" muncii —, desființarea planificării și conducerii centralizate a economiei naționale, deci întoarcerea la un regim capitalist, bazat pe exploatarea omului de către om. Sub pretextul „apărării" drepturilor omului, adepții propagandei anticomuniste exercită presiuni și se amestecă direct în treburile interne ale altor state. Sînt mobilizate în acest scop mijloace uriașe, iar încercările de stăvilire a luptei popoarelor pentru libertate și progres social nu sînt cu nimic mai prejos față de perioada cruciadei anticomunismului din timpul „războiului rece".

Expresie a înaltei principialități și răspunderi comuniste față de prezentul și viitorul socialismului, în raport cu unele greutăți și fenomene negative apărute în unele țări — ca urmare a confruntării directe dintre socialism și capitalism —, secretarul general al partidului, pornind de la o analiză profund științifică, de la respectarea principiului neamestecului în treburile altora, subliniază că socialismul nu s-a învechit și că nu el, socialismul, este vinovat de situația complexă creată; nu se poate vorbi de un „eșec" al socialismului, ci de abateri de la legitățile obiective ale dezvoltării sociale, de la principiile socialismului. Socialismul este și rămîne singura orînduire care asigură progresul omenirii, afirmarea plenară a personalității umane, libertatea, independența și suveranitatea națională, colaborarea și pacea între toate națiunile lumii.

Partidul nostru nu dă lecții nimănui, nu a „importat" modele de socialism și nu „exportă" concepțiile sale despre edificarea și dezvoltarea noii orînduiri. După Congresul al IX-lea, Partidul Comunist Român a înlăturat din activitatea sa dogmele, copierea de modele străine și a hotărît să meargă înainte spre edificarea socialismului, ținînd seama de particularitățile și specificul național, de sarcinile imediate și de perspectivă ale construcției socialismului în România. Este meritul remarcabil al tovarășului Nicolae Ceaușescu, al gîndirii sale profund științifice, prospective și creatoare, de a fi pășit cu hotărîre pe acest drum, de a fi elaborat strategia și tactica partidului, pe deplin confirmate de viață. Acest moment hotărîtor din istoria partidului nostru, inaugurat de Congresul al IX-lea, în urmă cu aproape două decenii și jumătate, a sporit încrederea maselor largi în socialism, constituind izvorul nesecat al afirmării puternice a energiilor întregului popor în lupta pentru înfăptuirea marilor obiective ale edificării noii orînduiri pe pămîntul României.

Bogatul bilanț de realizări al celor 45 de ani, în special al „Epocii Nicolae Ceaușescu", în dezvoltarea industriei, agriculturii, științei, tehnologiei, învățămîntului și culturii, învățămintele ultimului pătrar de veac sînt sintetic înmănunchiate în documentele care urmează a fi prezentate Congresului, dezbătute și însușite de întregul partid și popor, și care prefigurează edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și crearea condițiilor de trecere spre societatea comunistă.

Este demn de relevat faptul că în anii revoluției și construcției socialiste, poporul român, sub conducerea partidului, a obținut succese remarcabile, fără precedent în istoria sa: producția industrială a crescut de 135 de ori, din care de 120 ori în perioada de după Congresul al IX-lea; producția agricolă a crescut de 10 ori, din care după Congresul al IX-lea de 6 ori, iar venitul național de 40 de ori, din care de 33 de ori în ultimii 25 de ani. Dar cea mai mare victorie a poporului român o constituie lichidarea definitivă a datoriei externe, România devenind pe deplin liberă și independentă din punct de vedere politic și economic.

Realizările obținute de poporul român în construcția socialistă sînt rodul înfăptuirii consecvente a politicii partidului, reprezintă aplicarea creatoare a marxismului la condițiile concrete din România. Experiența țării noastre, a altor țări socialiste constituie o contribuție la dezvoltarea teoriei și practicii revoluționare, a patrimoniului socialismului.

Pornind de la situația actuală, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că Partidul Comunist Român este gata să participe la orice întîlnire teoretică pentru dezbaterea problemelor de interes comun, în scopul întăririi solidarității și colaborării între partidele și țările socialiste, se pronunță pentru dezvoltarea largă a schimbului de experiență, a colaborării cu forțele revoluționare de pretutindeni, care să asigure o nouă orientare și o perspectivă clară desfășurării luptei pentru progresul social-economic, pentru socialism.

În acest context, o însemnătate primordială au elaborarea și fundamentarea unei teorii științifice consecvent revoluționare, în concordanță cu schimbările structurale produse în lume, privind conținutul, cerințele și principiile solidarității internaționale în condițiile actuale. Comuniștii trebuie să-și asume o răspundere mai mare în unirea tuturor forțelor socialiste și progresiste, pentru soluționarea într-un mod nou a problemelor complexe și grave ale lumii contemporane: înfăptuirea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, lichidarea subdezvoltării și făurirea noii ordini economice internaționale, asigurarea păcii și colaborării între națiuni, apărarea libertății, independenței și suveranității popoarelor — condiții hotărîtoare pentru bunăstarea și fericirea oamenilor.

Coexistența pașnică este o realitate de care trebuie să se țină seama în relațiile dintre state pentru a se asigura pacea și înlăturarea unui război distrugător; dar, desigur, nu poate fi vorba de „dezideologizarea" relațiilor internaționale, de nici un fel de „convergență" între cele două sisteme sociale diametral opuse. Lupta de clasă nu poate fi abandonată, cum nu poate fi negat faptul că, în condițiile lumii contemporane, contradicția principală, fundamentală rămîne contradicția dintre capitalism și socialism. Nu se poate construi o societate a muncii, liberă de asuprire și exploatare, fără a înlătura răul principal — izvorul inegalității sociale — proprietatea privată asupra mijloacelor de producție.

Și astăzi, ca și înaintea celui de-al

Digitized by Google

doilea război mondial, lupta pe frontul ideologic rămîne esențială. Atîta timp cît există cele două sisteme social-economice opuse, nedreptățile existente în lumea capitalistă, exploatarea și asuprirea socială și națională, forța capitalului, nu poate fi vorba de nici un fel de „convergență" în domeniul ideologic. Atîta timp cît există națiuni asuprite și asupritoare nu pot exista egalitate în drepturi și schimburi echivalente, nu poate fi asigurat progresul tuturor națiunilor. Iată de ce Tezele pentru marele nostru forum comunist capătă o importanță primordială în jalonarea liniilor directoare ale activității partidului de edificare și dezvoltare a socialismului în România, în promovarea, de pe pozițiile socialismului, a unei politici de colaborare și pace, aducînd o contribuție importantă la tezaurul socialismului științific, la practica revoluționară, la lupta pentru triumful idealurilor socialiste și comuniste, pentru libertatea, independența și securitatea popoarelor, pentru dreptul fiecărei națiuni de a-și hotărî singură destinul.

Folosind marea sa forță de înrîurire și influențare, avantajele și rezervele de care dispune, socialismul este chemat astăzi să-și perfecționeze continuu structurile sociale, sistemul democratic, în cadrul democrației muncitorești-revoluționare, metodele de conducere, să-și concentreze atenția spre căile care asigură dezvoltarea societății, bunăstarea materială și spirituală a poporului.

Orientarea fermă a partidului nostru spre dezvoltarea forțelor de producție, alocarea consecventă a peste o treime din venitul național pentru fondul de acumulare — orientare științific fundamentată, mult dezbătută după Congresul al IX-lea — s-a dovedit a fi pe deplin justă. Această orientare nu a neglijat nici o clipă interesele imediate ale clasei muncitoare, ale poporului nostru. Continuarea acestei linii directoare și pentru etapa viitoare, într-o dinamică sporită, punîndu-se accentul pe laturile calitative și de eficiență, va aduce un plus de mărfuri și de venit național, care vor asigura satisfacerea într-un grad tot mai înalt a nevoilor materiale și spirituale ale întregului popor.

În ultimele două decenii, din inițiativa secretarului general al partidului, s-a creat și dezvoltat un nou mecanism economic de conducere, izvorît din însăși experiența proprie a partidului, a poporului român, care constă în întărirea conducerii colective la toate nivelurile, funcționarea întregii economii pe baza principiilor autoconducerii muncitorești, autofinanțării și autgestiunii — expresie concretă a democrației muncitorești-revoluționare, suportul tezei de importanță deosebită, teoretică și practică, a construirii socialismului cu poporul și pentru popor. Acest sistem larg democratic al orînduirii noastre garantează participarea întregului popor la elaborarea și înfăptuirea măreților obiective prevăzute în programele curente și de perspectivă, la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate în România.

Expunerea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Plenara lărgită a Comitetului Central jalonează noile direcții de acțiune care vor marca o cotitură hotărîtoare în realizarea unor niveluri superioare, modernizarea proceselor tehnologice, ridicarea calității producției la un nivel înalt de competitivitate și eficiență, pe baza aplicării cuceririlor revoluției științifice și tehnice, a celor mai recente descoperiri ale geniului uman. Se vor accentua dezvoltarea bazei de materii prime și energetice și refolosirea într-un grad mai mare a tuturor materialelor recuperabile, îmbunătățirea mediului înconjurător — toate acestea contribuind la ridicarea calității vieții, a condițiilor de muncă și de trai ale întregului popor. Înfăptuirea obiectivelor noii revoluții în agricultură, sistematizarea teritoriului și localităților; continuarea repartizării raționale a forțelor de producție pe teritoriu, ridicarea gradului de confort general și urbanizarea treptată a satelor, ridicarea nivelului științific al procesului de instrucție, modernizarea tehnologiilor și promovarea industriei de vîrf, a microelectronicii și robotizării — toate acestea vor asigura o productivitate înaltă, cu un efort fizic mai redus, vor determina un nivel general ridicat de cunoștințe științifice ale întregului personal muncitor.

Ridicarea rolului științei — ca forță principală, de producție și factor esențial, revoluționar al înnoirilor — este strîns legată de prodigioasa activitate a tovarășei Elena Ceaușescu, care, cu multiplele sale calități de conducător politic și cu prestigiul științific recunoscut pe plan național și internațional, a determinat un curs ferm al dezvoltării cercetării românești în slujba realizării obiectivelor progresului economico-social, punîndu-se capăt tendințelor de ploconire și dîndu-se încredere în forțele proprii, naționale. Ca urmare a Congresului al IX-lea și a indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, această orientare a dat un impuls dezvoltării colaborării și cooperării internaționale și în acest domeniu pe baza principiilor reciprocității și deplinei egalități.

Se poate afirma cu deplin temei că Programul partidului nu este doar o declarație de principii, ci constituie, în primul rînd, un program concret, atotcuprinzător și realist, bazat pe sursele și resursele materiale și umane de care dispune țara noastră, pe experiența și stadiul actual de dezvoltare a societății socialiste românești.

Fiecare om al muncii poate aprecia, în deplină concordanță cu faptele, că Proiectul Programului-Directivă și Tezele pentru Congresul al XIV-lea, care prefigurează dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1991—1995 și, în perspectivă, pînă în anii 2000—2010, constituie calea sigură pentru înfăptuirea integrală a idealurilor de echitate socială, a intereselor și aspirațiilor fundamentale ale poporului și crearea condițiilor în vederea trecerii la înfăptuirea principiilor comuniste de muncă și viață în toate domeniile.

Așa cum a subliniat în repetate rînduri tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu toate realizările mari obținute în dezvoltarea economico-socială a patriei, nu este caracteristic partidului nostru să se situeze pe o poziție de automulțumire, de abordare la modul laudativ a rezultatelor dobîndite. Deși progresul este trăsătura definitorie a orînduirii noastre, în procesul construcției socialiste pot apărea și unele fenomene negative care, nerezolvate la timp, creează greutăți, încetinind mersul înainte. Nesoluționarea la timp a unor probleme în sfera relațiilor sociale, mai ales a conducerii și planificării economiei naționale, poate duce la apariția unor contradicții, care pot căpăta un caracter ascuțit, chiar conflictual. Dar, în condițiile socialismului, ale cunoașterii legităților obiective ale dezvoltării sociale, stă în puterea partidului, a societății să sesizeze din timp aceste contradicții, să acționeze ferm, în spiritul hotărîrilor și directivelor adoptate, al legilor țării, pentru înlăturarea lor, pentru a asigura mersul înainte. Una dintre problemele foarte serioase o constituie neîndeplinirea la timp și în condiții de înaltă calitate a sarcinilor de plan și a programelor privind dezvoltarea unor sectoare, cu implicații economico-sociale. De asemenea, activitatea nu se desfășoară pretutindeni pe baza normelor și prevederilor legale, se încalcă uneori disciplina tehnologică, spiritul de ordine și răspundere în muncă — cerințe obligatorii pentru toate colectivele și pentru fiecare om al muncii, pe toate treptele ierarhice, indiferent de funcție. Nesocotirea legilor țării și a hotărîrilor de partid de unele cadre, de unii oameni ai muncii slăbește unitatea de acțiune, dezorganizează activitatea, creează condiții pentru apariția și proliferarea unor abuzuri. Trebuie să

Digitized by Arhivele Naționale

se înțeleagă temeinic, de către fiecare membru al societății noastre, că democrația nu este egală cu anarhia, cu nepăsarea și dezordinea, cu o atitudine conciliantă. Iată de ce este necesar să se acționeze ferm, pe linie de partid și de stat, pentru respectarea strictă a hotărîrilor și directivelor de partid, a legilor țării, care reprezintă cadrul legal, în esență revoluționar, al activității în toate domeniile și la scară națională — expresie a democrației muncitorești-revoluționare.

Dialogul permanent cu masele de oameni ai muncii — trăsătură definitorie a stilului de muncă al secretarului general al partidului nostru —, dialog care pune în dezbatere, de fiecare dată, mersul îndeplinirii sarcinilor generale, funcționarea mecanismului economic, probleme sociale, de aprovizionare a populației, sarcinile din industrie, agricultură, învățămînt, cultură constituie un model de acțiune comunistă, operativ, democratic și eficient, exprimă în ultimă instanță grija față de om, față de nevoile sale, țelul fundamental al politicii partidului.

Ceea ce a caracterizat și caracterizează activitatea partidului nostru este concordanța dintre vorbe și fapte; partidul a elaborat și elaborează direcțiile și programele de dezvoltare, a condus și conduce întregul proces de înfăptuire a obiectivelor stabilite, aceasta reprezentînd o realitate, o expresie concretă a înfăptuirii rolului conducător al partidului.

Privind retrospectiv drumul parcurs în anii revoluției și construcției socialiste, îndeosebi după Congresul al IX-lea, se poate afirma că factorul principal al tuturor izbînzilor noastre îl constituie unitatea organizatorică, politică și de acțiune a Partidului Comunist Român, a întregului popor în jurul conducerii sale, al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

În toate împrejurările a fost asigurată unitatea dialectică dintre construcția socialismului și conducerea de către partid a societății. Au fost puse de acord structurile sociale și organizatorice în partid și societate cu obiectivele social-economice, cu etapele parcurse, ceea ce a înlesnit concentrarea tuturor forțelor și mobilizarea întregii națiuni spre îndeplinirea Programului partidului de edificare a noii orînduiri.

Și în viitor centrul de greutate al preocupărilor partidului îl constituie dezvoltarea forțelor de producție, a bazei materiale a societății noastre socialiste, în strînsă legătură cu îmbunătățirea și perfecționarea activității ideologice și politico-educative, ca parte integrantă a Programului Partidului de edificare a noii orînduiri sociale.

În documentele partidului nostru se subliniază că problemele educației socialiste reprezintă un obiectiv central al vastei opere de edificare a socialismului și comunismului. Conștienți de faptul că făurirea noii orînduiri presupune o serie de procese în domeniul conștiinței sociale, îndreptate spre formarea omului nou, partidul nostru a pornit întotdeauna de la adevărul că orice rămînere în urmă în domeniul ideologiei influențează negativ mersul înainte al societății. Ridicarea conștiinței politice înseamnă, în primul rînd, întărirea rolului conducător al partidului, al organelor și organizațiilor de partid, creșterea influenței exercitate în rîndul maselor de către fiecare membru al partidului. De aceea, se impune să se ridice rolul adunărilor generale de partid la nivelul unor adevărate școli ale educației comuniste, revoluționare.

Activitatea politico-educativă este cu atît mai cuprinzătoare, mai vie cu cît acționează simultan prin toate mijloacele de care dispune, crește în intensitate și își diversifică formele în funcție de categoriile de oameni cărora li se adresează, utilizează acele căi și modalități care să exprime în mod convingător politica partidului, sarcinile și preocupările fiecărui colectiv de muncă.

Respectarea strictă a normelor vieții interne de partid asigură partidului unitatea de acțiune, puterea organizatorică și de finalizare a marilor programe pe care și le-a propus. În acest sens, democratizarea vieții interne de partid are un rol deosebit. Înțelegerea deplină a centralismului democratic, promovarea cu consecvență a muncii și conducerii colective, pornind de la bază și pînă la scară națională, constituie o cerință obiectivă a perfecționării și întăririi continue a rolului conducător al partidului.

Eficiența muncii politice și educative depinde de conținutul acesteia. Uneori, propaganda noastră este criticată pentru caracterul general, abstract, în sensul insuficienței legăturii sale cu viața, pentru tendințe de tehnicizare. Esențial este, desigur, conținutul. Conținutul propagandei de partid, al muncii politico-educative trebuie să-l constituie cunoașterea temeinică a politicii interne și externe a Partidului Comunist Român, iar eficiența acestei munci trebuie să se reflecte în gradul de conștiință și fermitate tot mai ridicat cu care se acționează pentru înfăptuirea hotărîrilor partidului, a sarcinilor economico-sociale stabilite. De aici și concluzia, care nu trebuie nici un moment uitată, că principalul criteriu de apreciere a eficienței activității ideologice și politico-educative îl constituie, în ultimă instanță, nivelul conștiinței socialiste a maselor, modul în care fiecare om al muncii participă la îndeplinirea sarcinilor de producție, a obligațiilor sociale ce-i revin.

Pe bună dreptate, partidul cere să se imprime întregii munci politico-educative un mai pronunțat caracter militant, ofensiv, să se combată concepțiile străine modului comunist de muncă și viață, manifestările antisociale care mai persistă în societate: atitudine înapoiată față de muncă și avutul obștesc, înșelătorie, tăinuirea adevărului etc. Dar pentru a fi eficientă, activitatea educativa trebuie să treacă de la criticarea fenomenelor la criticarea celor care se fac purtătorii lor, indiferent de poziția lor social-politică.

Cultul muncii, al activității productive, respectul față de muncă și responsabilitatea pentru lucrul bine făcut constituie trăsături caracteristice ale clasei muncitoare. Majoritatea covîrșitoare a poporului nostru muncește cu brațele și cu mintea, în uzine, pe șantiere, pe ogoare, în laboratoare, instituții de învățămînt și în alte sectoare. Popor înseamnă, înainte de toate, muncitorii, țăranii, toți cei care cu brațele și cu mintea sînt făuritorii bunurilor materiale și spirituale, iar respectul față de popor presupune repectul față de munca acestora.

Calitatea muncii, depusă cu sporită competență și responsabilitate patriotică de către toți cei care făuresc bunurile materiale și spirituale ale societății noastre, constituie forma cea mai înaltă de exprimare a conștiinței înaintate, avînd un rol hotărîtor în înfăptuirea obiectivelor prevăzute în programele de dezvoltare economico-socială a patriei.

Strălucit document, de mare valoare teoretică și practică, ce concretizează și argumentează cu noi concepte și idei, cu noi indicații și orientări Proiectul Programului-Directivă și Tezele pentru cel de-al XIV-lea Congres al partidului, în problemele complexe ale edificării socialismului, ale activității ideologice și politico-educative, de formare a omului nou, în abordarea realistă și constructivă a problematicii actuale a situației internaționale, magistrala Expunere a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, constituie un îndemn însuflețitor pentru mobilizarea tuturor energiilor creatoare ale poporului în vederea încheierii cu succes a actualului cincinal și creării condițiilor de realizare a măreților obiective ale viitorului cincinal, luminînd, ca un far călăuzitor, calea spre făurirea celei mai drepte și mai umane societăți — societatea socialistă și comunistă.

ILIE VERDEȚ

Digitized by Google

Aşa-zisa dezideologizare a raporturilor dintre socialism şi capitalism pe plan mondial înseamnă, în ultimă instanţă, capitularea socialismului în faţa capitalismului, renunţarea la lupta de clasă pentru lichidarea exploatării şi asupririi şi realizarea societăţii dreptăţii şi egalităţii sociale.

Din Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român

„Dezideologizarea" relaţiilor internaţionale şi renunţarea la lupta de clasă — concepţii în contradicţie cu dezvoltarea socială contemporană

În procesul revoluţionar al edificarii şi perfecţionării noii orînduiri sociale, un rol de cea mai mare importanţa l-a avut şi îl are activitatea teoretică, ideologică, politico-educativa, de formare a omului nou, constructor conştient şi devotat al socialismului şi comunismului. Relevînd necesitatea obiectiva a afirmarii tot mai puternice a ideologiei socialiste, a transformarii ei într-o puternica forţa motrice a înaintarii spre comunism şi definind sarcinile principale în acest domeniu, tovarăşul Nicolae Ceauşescu subliniază, în Expunerea la Plenara largita a C.C. al P.C.R. din octombrie a.c., cerinţa de a participa activ la dezbaterea şi clarificarea problemelor lumii contemporane, ale viitorului ei, de pe poziţiile materialismului dialectic şi istoric, ale principiilor revoluţionare ale socialismului ştiinţific, de a demonstra, pe baza argumentelor temeinice, oferite de viaţa, de practica edificarii noii orînduiri, ca socialismul reprezinta viitorul luminos, de bunastare şi fericire, de libertate şi pace al întregii omeniri, singura cale viabilă pentru realizarea unei societaţi a dreptaţii şi echitaţii sociale. În acest cadru, o deosebita importanţa prezintă combaterea cu fermitate a tezelor „dezideologizării" relaţiilor internaţionale şi renunţării la lupta de clasa, a altor teze antiştiinţifice şi antirevoluţionare, care produc confuzii şi neîncredere în forţele clasei muncitoare, în lupta popoarelor pentru progres, pentru pace şi colaborare internaţionala, în victoria inevitabila a socialismului.

Dezvoltarea complexă, contradictorie a lumii contemporane, în care coexistă ţări cu orînduiri sociale diferite, îşi găseşte reflectarea teoretico-ideologică în orientări şi concepte filozofice şi politice diferite, care, în esenţă, apără şi susţin unul sau altul dintre sistemele sociale. Acest adevăr simplu, elementar al gîndirii politice este, din păcate, ignorat ori răstălmacit uneori, susţinîndu-se că, în ultima vreme, lupta ideologică şi-ar fi diminuat importanţa, că ea ar constitui, chipurile, o „sursă de încordări artificiale" în relaţiile dintre state, un „impediment" în calea unor evoluţii pozitive pe arena mondială. Pot fi întîlnite teze care, în numele unei aşa-zise interpretări creatoare, ajung să teoretizeze, de pildă, „slăbirea" sau chiar „dispariţia" contradicţiilor dintre cele două sisteme social-politice, socialist şi capitalist, să sugereze o evoluţie „convergentă" a acestora. Potrivit unor astfel de teze, „dezideologizarea" relaţiilor internaţionale, renunţarea la lupta de clasă, la idealurile şi valorile socialismului s-ar constitui într-un factor de „stimulare" a destinderii internaţionale, de activizare a colaborării între state, ar favoriza identificarea unor soluţii comune, de către toate statele, la problemele ce confruntă omenirea.

Legitate obiectivă a luptei de clasă

Analiza obiectiva, ştiinţifică a realităţilor lumii contemporane infirmă însă categoric aserţiunile potrivit cărora teza despre opoziţia fundamentală, ireductibilă dintre socialism şi capitalism ar avea un „caracter eronat şi unilateral". Realitatea este că, departe de a fi fost „depăşită", contradicţia dintre socialism şi capitalism se menţine şi chiar se accentuează, manifestîndu-se ca o contradicţie fundamentală, ireconciliabilă a lumii de azi; expresie a existenţei în lume a două sisteme sociale diametral opuse — realitate obiectivă care va continua să existe încă multă vreme —, această contradicţie se regăseşte în diverse domenii şi sub diverse forme în viaţa internaţională, în întreaga dezvoltare socială contemporană, inclusiv în domeniul ideologiei, al vieţii spirituale. Lupta pentru progres social a fost, este şi va fi — atîta vreme cît există sisteme social-politice bazate pe clase sociale cu interese contradictorii, opuse — caracterizată prin manifestarea, în forme diverse, a luptei de clasă, în cadrul căreia ideologia a jucat dintotdeauna un rol major, esenţial.

Încă în urmă cu peste un deceniu, în Expunerea la şedinţa activului central de partid şi de stat din 3 august 1978, abordînd problemele luptei ideologice, tovarăşul Nicolae Ceauşescu sublinia că **„în lumea contemporană, ca de altfel întotdeauna de-a lungul istoriei, există o intensă confruntare ideologică între forţele revoluţionare şi progresiste, pe de o parte, şi clasele exploatatoare şi cercurile reacţionare, pe de altă parte, în legătură cu o serie de probleme fundamentale ale dezvoltării sociale, ale organizării societăţii, ale drepturilor şi libertăţilor maselor, ale condiţiei umane, ale gîndirii filozofice şi creaţiei spirituale. Această înfruntare a fost caracteristică tuturor etapelor evoluţiei istorice a societăţii, manifestîndu-se ca o legitate a luptei de clasă, a schimbărilor revoluţionare atît în baza, cît şi în suprastructura societăţii".**

În toate aceste probleme, partidul nostru porneşte neabătut de la realităţi, de la faptul ca, după cum se ştie, burghezia însăşi a intrat pe arena istoriei desfăşurînd o luptă acerbă împotriva mentalităţii feudale, a ideilor şi teoriilor clasei dominante din epoca medievală, afirmîndu-şi cu putere propriile sale concepţii teoretice, filozofice, sociale, politice care au reprezentat un pas înainte în dezvoltarea

Digitized by Google

civilizației umane, a gîndirii științifice. La rîndul său, clasa muncitoare, clasa cea mai avansată a societății, și-a elaborat propria teorie despre lume și viață, bazată pe cele mai noi cuceriri ale științei — materialismul dialectic și istoric, socialismul științific — care s-au afirmat, îmbogățit și dezvoltat într-o permanentă și consecventă luptă împotriva ideologiei claselor exploatatoare, a concepțiilor retrograde ale burgheziei, a teoriilor burgheze și mic-burgheze despre socialism, a anarhismului, reformismului, lichidatorismului, a diferitelor concepții idealiste și pseudorevoluționare.

Încă de la apariția sa, cu mai bine de un secol în urmă, socialismul științific a combătut și înfrînt o serie de teorii menite să frîneze procesul revoluționar, mersul înainte al istoriei, ideile și interpretările idealiste, obscurantiste despre fenomenele naturii și societății, reprezentările mistice cu privire la existența și dezvoltarea universului, a materiei, a omului. O serie de teorii științifice, înnoitoare din toate domeniile s-au afirmat și se afirmă ca expresie a luptei forțelor sociale înaintate pe planul cunoașterii lumii, împotriva concepțiilor ideologice perimate, retrograde, promovate de clasele dominante, de cercurile imperialiste. Dacă astăzi, în lumea capitalistă, sînt din nou scoase la lumina zilei, sub o formă modificată, vechi teorii înfrînte și compromise la timpul lor, acest fapt nu are alt scop decît acela de a crea confuzii în rîndul diferitelor pături sociale, de a ascunde racilele orînduirii burgheze și a dezorienta forțele ce caută un drum cu adevărat nou în evoluția societății, de a submina încrederea popoarelor în socialism, în comunism.

Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului nostru subliniază că „după cum arată viața, clasele exploatatoare nu renunță la ideologia lor și nici măcar nu afirmă că ar fi dispuse să-și schimbe concepțiile. De altfel, este un adevăr axiomatic că nici nu poate exista o lume fără idei; aceasta o demonstrează întreaga istorie a umanității. Desigur, important e ce idei se înfruntă, ce idei învîng și influențează dezvoltarea socială. Evident, dacă partidele comuniste ar renunța la ideile lor, la ideologia revoluționară, n-ar face decît să deschidă calea ideologiei exploatatorilor, făcînd pe plac forțelor reacționare interesate să perpetueze vechea orînduire, inechitatea și asuprirea socială".

Ideologia reprezintă expresia teoretică a unor interese de clasă fundamentale, iar atîta timp cît există și grupuri sociale cu interese opuse, deosebirile ideologice între state cu sisteme social-politice diferite se vor menține, tot așa cum se va menține în continuare lupta de clasă, sub toate manifestările sale, inclusiv cele din sfera ideologiei. De aceea, nu se poate, nicidecum, concepe procesul revoluționar, dezvoltarea socialistă vorbind de renunțarea, într-un fel sau altul, la lupta de clasă sau de diminuarea acesteia. A spune astăzi că lupta de clasă trebuie să fie înlocuită cu alte concepții înseamnă a condamna la stagnare socialismul, înseamnă a veni, într-o formă sau alta, în sprijinul capitalismului și imperialismului. În acest sens, este necesar, așa cum subliniază secretarul general al partidului în Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din octombrie a.c., ca activitatea teoretică, ideologică și politico-educativă să pună cu putere în evidență legile obiective ale dezvoltării omenirii, să sublinieze și să demonstreze științific faptul că lupta de clasă, lupta împotriva vechiului și pentru promovarea noului în toate domeniile, deci și în viața internațională, a constituit, constituie și va constitui factorul determinant al progresului societății omenești.

O expresie a luptei ideologice ce se desfășoară pe plan mondial, a confruntării dintre cele două sisteme social-politice, a ofensivei ideologice a burgheziei o reprezintă intensificarea, sub diferite forme, mai vechi sau mai noi, a propagandei antisocialiste și anticomuniste. Departe de a se fi diminuat în vreun fel ca doctrină și practică politică, anticomunismul, reluînd vechile sale idei și teze, a devenit mai agresiv, denigrează socialismul, emite judecăți apologetice la adresa capitalismului. Teoreticienii săi proclamă cu și mai multă insistență „atotputernicia" capitalismului, preconizînd, totodată, „dispariția" socialismului. În ultima vreme, exagerînd unele greșeli și lipsuri din țările socialiste, folosind unele tendințe lichidatoriste și reformiste, de dreapta, din aceste țări, precum și din unele partide comuniste și muncitorești, cercurile imperialiste, reacționare au trecut din nou la o ofensivă ideologică și politică de defăimare și subminare a socialismului, la o politică de amestec în treburile interne și de destabilizare a țărilor socialiste, recurgînd la toate mijloacele, preluate din arsenalul învechit și ruginit al „războiului rece", de la dezinformarea opiniei publice, denigrarea socialismului, șantajul, diversiunea pînă la subvenționarea financiară directă a unor grupări și forțe antisocialiste, antinaționale.

Promotorii propagandei anticomuniste susțin, direct și triumfalist, că unele concepte și practici specifice economiei și vieții sociale capitaliste, interpretarea și soluționarea unor probleme în cadrul acestei orînduiri ar reprezenta un „model" pentru toate țările, pentru prezent și viitor. De pe poziții de clasă evidente, greu de escamotat, reprezentanți ai gîndirii social-politice reacționare, exponenți ai unor interese politice perimate istoric, organizează noi „contraofensive ideologice" în scopul apărării și conservării vechii orînduiri. Vaste acțiuni propagandistice se străduiesc din răsputeri să fundamenteze „legitimitatea" orînduirii capitaliste, să-i confere certificate de „viabilitate".

În tentația de a anula deosebirile fundamentale dintre socialism și capitalism, este, în același timp, reabilitată „teoria convergenței" celor două sisteme sociale diametral opuse, se „acreditează", bunăoară, teza potrivit căreia capitalismul ar evolua spre o „sinteză" cu socialismul. În acest cadru, este semnificativ că teoreticieni ai economiei capitaliste, considerînd că lumea de azi ar fi expresia unei „noi realități: capitalismul și comunismul în curs de tranziție", emit ipoteza că între „prioritățile secolului al XXI-lea" se află „paralelismul" dezvoltării celor două sisteme.

Acționînd pe scară internațională împotriva noii orînduiri în ansamblu și în fiecare țară în care aceasta este edificată, anticomunismul desfășoară cu deosebită înverșunare un „foc concentric" împotriva ideilor și principiilor fundamentale ale socialismului științific. Astfel, sînt puse în discuție și prezentate drept „rămășițe" ale unor „interpretări învechite". rolul clasei muncitoare și al partidului ei politic, proprietatea socialistă și relațiile sociale calitativ noi, generate de aceasta, principiul centralismului democratic și al conducerii unitare, planificate a economiei. În același timp, este împinsă în avanscena dezbaterilor și prezentată ca o „nouă descoperire" teoria așa-zisei contradicții între dezvoltarea democrației socialiste și conducerea de către partid a vieții social-economice, a întregii societăți, propagîndu-se teza revenirii la democrația parlamentară burgheză, la sistemul pluripartid. Deturnările de sensuri și tezele prefabricate merg de la negarea totală a progreselor — de altfel, evidente pentru orice om de bună-credință — obținute de țările socialiste la semiacceptarea unor realizări sau a altora; toate acestea, însă, pentru a promova teza că „cea mai bună dintre lumi" ar rămîne cea a „liberei inițiative", a proprietății particulare.

Asemenea teze și concepții sînt puternic infirmate de viață, de realitățile istorice, care evidențiază cu claritate superioritatea socialismului, faptul că numai și numai în condițiile cînd poporul devine cu adevărat stăpîn pe destinele sale se pot asigura lichidarea, într-un timp relativ scurt, a înapoierii, progresul economico-social, bunăstarea, independența și suveranitatea națională. Depășind procesual greutăți legate de vechea moștenire, îndeosebi în ce privește slaba dezvoltare a forțelor de producție, dar și dificultăți specifice, greșeli uneori, socialismul a generat și generează, în toate planurile vieții social-politice și economice, transformări radicale înnoitoare. Lichidarea exploatării sociale, a inegalităților de clasă, a asupririi de orice fel, garantarea reală, prin însăși împlinirea lor, pe temeiul proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, a drepturilor fundamentale ale omului — dreptul la muncă, la retribuție echitabilă, la învățătură, la îngrijirea sănătății, la locuință — sînt cuceriri istorice ale noii orînduiri, dovedind viabilitatea și superioritatea socialismului.

În ultima vreme, în unele țări socialiste, în cadrul unor partide au apărut, din păcate, accente de neîncredere în socialism, tendințe defetiste, reformiste, chiar lichidatoriste. Judecînd după unele luări de poziție, apare clar că nu întotdeauna se manifestă discernămîntul necesar în ce privește o serie de greșeli și denaturări care și-au făcut loc în trecut în practica socialismului, confundîndu-se încălcările principiilor socialiste cu principiile înseși, cu esența noii orînduiri. Din unele abordări nu lipsesc calificative generalizatoare, pripite, orientări negativiste, tendințe de dreapta, iar toate aceste situații nu pot să nu fie puse în legătură cu intensificarea ofensivei ideologice și politice a cercurilor imperialiste, reacționare. Iată de ce, așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., **„pe baza realizărilor noastre, a succeselor înregistrate în dezvoltarea generală a socialismului, trebuie să adoptăm o atitudine fermă împotriva oricăror încercări de denigrare a socialismului. Considerăm că preocuparea pentru perfecționarea dezvoltării socialismului în diferite țări trebuie să se realizeze nu de pe poziții de negare sau subapreciere a forței socialismului, ci de pe poziții de afirmare a forței și superiorității socialismului — care re-**

Digitized by Google

prezintă viitorul întregii omeniri. Trebuie să se respingă cu fermitate încercările cercurilor reacționare, imperialiste de a destabiliza și a ponegri socialismul, în scopul vădit de a frîna — cel puțin —, de a întîrzia — într-un fel sau altul — drumul sau mersul popoarelor spre lichidarea asupririi și inegalității, spre o lume mai dreaptă și mai bună. Trebuie să subliniem cu întreaga forță că numai și numai socialismul asigură popoarelor condițiile pentru lichidarea înapoierii, sărăciei, pentru adevărata independență economico-socială, pentru bunăstare și fericire, pentru o pace trainică, pentru colaborare între toate popoarele lumii!".

După cum se știe, în stare să producă mase uriașe de bunuri de înaltă tehnicitate, dar handicapat de viciile sale fundamentale — exploatarea omului de către om și inegalitatea socială și economică —, capitalismul își dovedește „capacitatea" de a genera inevitabil — concomitent cu îmbogățirea și mai accentuată a celor bogați — sărăcie și inechitate pe plan național, cît și internațional. În același timp, adîncirea decalajelor și contradicției fundamentale dintre bogați și săraci la scară mondială, în interiorul sistemului capitalist, ca și în fiecare țară din acest sistem în parte, continuă să reprezinte „slăbiciunea istorică" permanentă a unui sistem social-politic ale cărui structuri politico-economice și sociale sînt menite nu să servească omul și interesele sale, ci să obțină performanțe economice în avantajul unor pături restrînse și în detrimentul marii majorități a popoarelor. Această realitate nu poate să nu influențeze toate raporturile lumii capitaliste în interiorul ei, pe de o parte, precum și cu lumea socialistă, cu țările în curs de dezvoltare, pe de altă parte, conferind relațiilor interstatale o încărcătură ideologică de care teoria revoluționară nu poate face abstracție decît cu prețul unei cedări, al abdicării de la principiile sale fundamentale.

Raporturile dintre state și raporturile dintre clase, dintre ideologii — fenomene de natură diferită

În tentativele de a convinge că lupta ideologică și confruntarea dintre cele două ideologii diametral opuse s-ar cere „diminuate", că partidele comuniste ar trebui să renunțe la lupta de clasă, la socialism, o serie de autori invocă drept așa-zis argument imperativul coexistenței pașnice, necesitatea salvgardării păcii, afirmînd că stările conflictuale, climatul de încordare, neîncrederea dintre popoare ar fi, chipurile, rezultatul confruntărilor ideologice. În realitate, actuala situație internațională — deosebit de complexă, contradictorie și gravă — este rezultatul politicii de forță și amenințare cu forța, de înarmare și război, de reîmpărțire a sferelor de influență și dominație, al manifestării politicii imperialiste și neocolonialiste, de exploatare și asuprire a majorității popoarelor lumii de către marile monopoluri capitaliste, al încălcării principiilor și normelor legalității internaționale.

Delimitarea fermă de curentele demoralizante, defetiste — care nu văd calea de ieșire din actuala situație internațională complexă, cînd problemele asigurării păcii și dezarmării, în primul rînd nucleare, ca și ale făuririi unei noi ordini economice și politice mondiale constituie probleme fundamentale, vitale, decît prin cedări în fața ideologiei străine, prin renunțarea la propriile concepții —, ca și de aprecierile și abordările euforizante potrivit cărora dezideratele coexistenței pașnice, ale dezarmării și securității ar fi deja pe punctul de a fi atinse, asigură o abordare realistă, rațională; o abordare care, opunîndu-se atît tendințelor rigide ce blochează, sub pretextul deosebirilor ideologice, orice cale către o înțelegere, către cooperare între toate statele, fără deosebire de orînduire socială, cît și tendințelor de a condiționa pacea între state, acceptarea coexistenței pașnice, de menținerea *statu-quo*-ului social, de „depășirea confruntării între sisteme", de „pacea între ideologii", de „renunțarea la lupta de clasă", deschide calea constructivă, singura viabilă, a unității tuturor forțelor înaintate, realiste pentru a asigura independența, progresul și pacea întregii omeniri. **„Problema care se pune — și și-a găsit un răspuns — este aceea a conviețuirii pașnice între țările cu orînduiri sociale diferite, bazate pe respectul independenței și suveranității, neamestecul în treburile interne și respectarea dreptului fiecărei națiuni de a-și alege calea dezvoltării pe care o dorește, fără nici un amestec din afară"** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din octombrie 1989.

Coexistența pașnică nu poate fi privită ca o „tactică" politică vremelnică ori „stratagemă" de interes restrîns al vreunei țări sau grup de țări, ci reprezintă o strategie de lungă perspectivă, deopotrivă avantajoasă pentru toate statele, indiferent de orînduirea lor socială. Deosebirile dintre state — în primul rînd dintre cele cu orînduiri sociale diferite, în ce privește filozofia politică pe care se întemeiază modul de organizare a vieții sociale și de stat, ideologia pe care o împărtășesc — țin de voința și aspirațiile popoarelor lor, constituie o realitate obiectivă; ele nu pot și nu trebuie, desigur, să afecteze în nici un fel posibilitățile de instaurare și dezvoltare a unor relații de coexistență și conlucrare pașnică și, de aceea, nu trebuie să facă obiectul unor dispute artificiale, sterile.

Coexistența pașnică nu înseamnă, însă, cîtuși de puțin, renunțarea la propriile concepții filozofice, politice, ideologice, la lupta de clasă. Sînt iluzorii și nefondate pretențiile, care se fac uneori auzite, ca, în schimbul acceptării coexistenței pașnice de către țările capitaliste, partidele comuniste să renunțe la afirmarea deschisă a ideologiei lor, la lupta pentru socialism, pentru libertate și independență, iar țările socialiste să permită propaganda liberă a concepțiilor ideologice ostile socialismului în aceste țări. Coexistența pașnică se referă la raporturile dintre state, iar lupta ideologică la cele dintre clase; este vorba de fenomene de natură diferită, care nu pot fi confundate decît printr-o interpretare eronată, printr-o înțelegere tendențioasă a faptelor.

O asemenea interpretare nu are nimic comun cu teoria revoluționară, fiind nu numai antiștiințifică, ci și străină oricărei concepții consecvent socialiste. **„Trebuie să spunem lucrurilor pe nume** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea din 24 octombrie. **Asemenea teze au drept scop demoralizarea, dezarmarea comuniștilor, a popoarelor, în lupta pentru socialism și pentru pace... Lichidarea pericolului de război nuclear, supraviețuirea omenirii nu se pot asigura decît prin intensificarea luptei împotriva politicii imperialiste, pentru dezarmare, pentru eliminarea armelor nucleare cu desăvîrșire. Și aceasta nu se poate realiza decît prin lupta și lupta unită a popoarelor!".**

În concepția partidului nostru, în lumina umanismului revoluționar, pe baza cărora se edifică noile relații sociale în România, este de importanță capitală ca, pe arena mondială, să se pornească de la imperativul dezvoltării colaborării internaționale pe baza respectării dreptului suveran al fiecărui popor de a-și alege singur calea organizării economico-sociale, corespunzător voinței, intereselor și aspirațiilor sale vitale, fără nici un amestec din afară. Deplina încredere în superioritatea socialismului nu are nimic comun cu impunerea sa altor popoare, cu „exportul de revoluție", tot așa cum nimeni nu are dreptul și nu trebuie să pretindă sau să încerce a înlocui concepția filozofică a socialismului, opțiunile politice de edificare a acestuia cu alte concepții sau opțiuni, prin recurgerea la „exportul de contrarevoluție".

Este dreptul imprescriptibil al poporului din fiecare țară, al forțelor sociale înaintate de a lupta pentru transformări democratice, revoluționare, pentru socialism, acționînd independent, suveran în orice problemă a viitorului lor. Independența este un principiu de bază al relațiilor interstatale, a cărui respectare riguroasă, alături de respectarea celorlalte principii ale dreptului internațional, constituie premisa hotărîtoare a asigurării coexistenței pașnice, a dezvoltării raporturilor de egalitate suverană și cooperare liberă între state. Voința politică a tuturor statelor — mari sau mici, socialiste sau capitaliste, dezvoltate sau în curs de dezvoltare — de a edifica o lume nouă trebuie să-și găsească expresia în înțelegerea necesității de a colabora în vederea soluționării în comun a problemelor acute ale omenirii, de a institui un sistem de relații internaționale căruia să-i fie străine manifestările de forță și dictat, politica de înarmare, subdezvoltarea și decalajele, inechitățile, discriminările, restricțiile și barierele de orice fel.

Prin prisma cerințelor noii gîndiri politice, cooperarea presupune voința de a uni eforturile tuturor popoarelor pentru a preîntîmpina o catastrofă termonucleară distrugătoare, pentru a asigura o lume a păcii și colaborării egale între toate popoarele. Dar aceasta nu presupune nicidecum renunțarea la principiile socialismului, la ideologia clasei muncitoare, la lupta de eliberare socială și națională. A condiționa asigurarea păcii și evitarea unui război nuclear de lichidarea socialismului, de renunțarea la lupta popoarelor pentru independență și suveranitate, pentru progres social înseamnă a ceda în fața politicii de forță și dictat, în fața șantajului nuclear. Nu socialismul ca orînduire și nu teoria care îl fundamentează, ci tocmai politica antisocialistă și anticomunistă a cercurilor imperialiste, reacționare — aflată în contradicție cu Carta Națiunilor Unite, cu principiile relațiilor dintre state — amenință pacea omenirii, subminează destinderea, coexistența pașnică.

În acest sens este important să se înțeleagă cu claritate faptul că lupta pentru socialism și lupta pentru pace se afirmă într-o strînsă și organică unitate, că interesele și valorile general-umane, cele de clasă și cele naționale se intercondiționează reciproc, neputîndu-se vorbi de prioritatea unora dintre ele asupra celorlalte. Realitatea demonstrează, de altfel, că întotdeauna interesele clasei muncitoare și valorile socialismului s-au identificat cu interesele și valorile general-umane, ale progresului social și păcii în lume. În consecință, ar fi iluzoriu să se creadă că în actuala „eră nucleară", în condițiile revoluției științifico-tehnice și ale globalizării problemelor mondiale, valorile și interesele general-umane ar „transcende", în virtutea unei presupuse relative autonomii, contradicțiile și antagonismele ideologice și de clasă, că am fi în prezent martorii afirmării unei așa-zise conștiințe planetare, ca expresie a „prevalenței" intereselor și valorilor umanității în ansamblu, ceea ce ar face „depășite" și „inutile" disputele și confruntările ideologice.

Necesitatea afirmării hotărîte a ideologiei revoluționare, socialiste

Problema păcii, ca problemă de interes general-uman, nu poate transcende clasele, ideologiile, politica statelor, iar soluționarea ei nu presupune în nici un caz renunțarea la ceea ce este caracteristic, esențial, propriu ideologiei revoluționare, luptei clasei muncitoare, a popoarelor pentru o lume mai dreaptă și mai echitabilă — factor hotărîtor, de altfel, al creării unei asemenea lumi, al progresului social-uman. **„Soluționarea pe calea tratativelor a unor conflicte și a altor probleme mondiale necesită, fără îndoială** — așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din octombrie a.c. —, **spirit de înțelegere și unele concesii acceptabile, și de o parte, și de alta, o politică realistă care să țină seama de interesele fiecărei națiuni și să asigure independența fiecărui popor. Aceasta nu trebuie să ducă însă niciodată la concesii principiale care să pună în pericol socialismul, libertatea și independența popoarelor. Socialismul, progresul economico-social, libertatea și independența popoarelor nu sînt negociabile!".**

Iată de ce tezele „dezideologizării" relațiilor internaționale și renunțării la lupta de clasă sînt în totală contradicție cu întreaga dezvoltare a omenirii, cu legile obiective ale acesteia, precum și cu realitățile și cerințele lumii contemporane, cu întreaga desfășurare a luptei pentru socialism, progres și pace în lume. **„Nici o altă teză, oricum s-ar numi ea, nu va putea înlocui lupta de clasă, ca factor determinant al dezvoltării societății omenești, ca lege obiectivă a progresului și mersului înainte al omenirii!"** — arata secretarul general al partidului nostru în Expunerea din 24 octombrie a.c.

Dialogul, colaborarea dintre state nu pot și nu trebuie să fie confundate cu concesiile ideologice, cu acceptarea tezelor retrograde, a unor teorii și concepții „renovate" în laboratoarele ideologice burgheze, cu renunțarea la ideologia revoluționară. Fiind, prin însăși natura ei, profund revoluționară, teoria și ideologia comunistă se caracterizează prin îmbinarea caracterului științific cu spiritul ofensiv, militant, combativ față de teoriile neștiințifice, față de pozițiile retrograde, reacționare, anticomuniste, iraționaliste și antiumaniste, naționaliste și șoviniste, fasciste și iredentiste.

Încercînd să justifice tezele „dezideologizării", unii autori consideră că ele ar fi impuse de cerințele noii gîndiri politice, de condițiile erei nucleare, care ar presupune, concomitent cu dezarmarea nucleară, și o așa-zisă „dezarmare" pe plan ideologic. O asemenea abordare extinde însă în mod arbitrar imperativul renunțării la politica de confruntare în relațiile dintre state asupra relațiilor de clasă, inclusiv ideologice, a raporturilor dintre socialism și capitalism. Desigur, socialismul științific — a cărui forță de înrîurire în lumea contemporană a sporit considerabil, teoria revoluționară situîndu-se în centrul vieții spirituale și ideologice contemporane — s-a pronunțat întotdeauna pentru un dialog larg cu curentele de gîndire înaintate, democratice care, fără a se situa pe poziții marxiste, revoluționare, militează pentru progres și independență națională, pentru pace și colaborare între popoare, dar aceasta nu a însemnat și nu înseamnă cîtuși de puțin încetarea luptei împotriva concepțiilor burgheze reacționare, a anticomunismului, a ideologiei imperialiste, colonialiste, a propagandei procapitaliste, a politicii de înarmare și război, pentru triumful idealurilor socialismului și comunismului. **„Nu dezideologizarea relațiilor internaționale, ci afirmarea cu fermitate a ideologiei progresiste și socialiste reprezintă calea pentru o politică și o gîndire nouă"** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din octombrie. În aceste condiții, o importanță deosebită capătă intensificarea luptei ideologice împotriva concepțiilor reacționare, retrograde, creșterea combativității revoluționare față de curentele de gîndire reacționare, față de propaganda mistificatoare, denigratoare promovată de imperialism, întărirea vigilenței împotriva oricăror tentative ale forțelor imperialiste de a abate socialismul de la calea dezvoltării revoluționare.

Viața, experiența istorică demonstrează, fără putință de tăgadă, faptul că între ideologia socialistă, revoluționară și ideologia burgheză retrogradă nu pot exista compromis, „armistițiu", ci, dimpotrivă, există și va exista în continuare o opoziție ireductibilă. Iată de ce partidul nostru, desfășurînd o largă activitate pe arena internațională, trasînd liniile directoare ale politicii externe a statului nostru socialist, concepe, în același timp, spiritul militant, ofensiv împotriva vechilor concepții și mentalități, împotriva influențelor ideologice străine, a propagandei anticomuniste, nu ca o campanie de scurtă durată, ci ca un factor permanent al activității politico-ideologice, ca o acțiune neîntreruptă împotriva influenței vechilor concepții, pentru afirmarea puternică a progresului social, a ideilor socialismului, pentru făurirea unei lumi a păcii și colaborării reciproc avantajoase între popoare.

În acest cadru, partidul nostru militează neabătut pentru realizarea unei noi unități a partidelor comuniste și muncitorești, pentru întărirea schimbului de experiență între acestea și dezbaterea în comun a diferitelor probleme ale vieții contemporane, ale dezvoltării viitoare a societății omenești, ale căilor de făurire cu succes a socialismului, ale luptei pentru dezarmare și pace, pornind mereu de la convingerea că respectarea neabătută a independenței și dreptului fiecărui partid de a-și elabora linia politică generală în strînsă concordanță cu realitățile și condițiile din fiecare țară nu vine în contradicție, ci, dimpotrivă, impune, ca o necesitate obiectivă, o strînsă colaborare și solidaritate internațională. În concepția Partidului Comunist Român, organizarea unor întîlniri teoretice pentru dezbaterea problemelor de interes comun, a unor consfătuiri, inclusiv realizarea unei conferințe internaționale a partidelor comuniste și muncitorești ar răspunde în cel mai înalt grad actualelor împrejurări internaționale, cerințelor luptei pentru socialism și pace în lume. Pronunțîndu-se ferm împotriva oricărui amestec în treburile altor partide, pentru respectarea dreptului fiecărui partid de a-și elabora în mod autonom strategia și tactica revoluționară, partidul nostru subliniază, totodată, în permanență obligația de a întări solidaritatea internațională, de a manifesta întreaga răspundere față de propriile popoare, față de viitorul lor liber și independent, față de cauza socialismului, de a acționa într-o strînsă solidaritate și colaborare pentru soluționarea democratică a tuturor problemelor complexe ale lumii de azi.

În același timp, așa cum se arată în Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu din 24 octombrie a.c., partidul nostru este gata să participe la o largă dezbatere privind problemele actuale ale socialismului și capitalismului, sub o formă reciproc acceptabilă, în vederea realizării unei comparații în ce privește modul în care cele două orînduiri rezolvă problemele economico-sociale, se preocupă de asigurarea celor mai bune condiții de muncă și viață, de ridicarea bunăstării generale a popoarelor.

În condițiile cînd aspirațiile spre progres social ale națiunilor se afirmă tot mai puternic, iar știința cucerește noi și mărețe victorii în cunoașterea legilor obiective ale materiei și universului, cînd noile descoperiri demonstrează în modul cel mai convingător materialitatea lumii, confirmînd pe deplin valabilitatea concepției revoluționare despre viață și societate, cînd socialismul a obținut realizări istorice pe toate planurile, clasa muncitoare, partidele comuniste, forțele revoluționare, democratice dispun de trainice argumente și mijloace pentru a ridica la un nivel tot mai înalt activitatea ideologică, pentru a combate și înfrînge orice teze antiștiințifice și antirevoluționare, orice teorii idealiste, obscurantiste, mistice, orice concepții retrograde, pentru a asigura triumful concepției înaintate, revoluționare, despre lume și viață.

CONSTANTIN FLOREA
PAUL DOBRESCU

Digitized by Google

CONGRESUL AL XIV-LEA AL P.C.R.

Făurirea cu succes a socialismului impune întărirea continuă a unității mișcării revoluționare, realizarea unui partid unic, cu o ideologie revoluționară, care să îndeplinească rolul de centru vital al întregii națiuni. Numai un asemenea partid va putea îndeplini rolul istoric de a conduce națiunea spre comunism, spre o lume în care poporul să fie pentru totdeauna liber și independent!

NICOLAE CEAUȘESCU

Din Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din octombrie 1989

Conducerea de către partid a întregii societăți și dezvoltarea democrației muncitorești-revoluționare

În magistrala Expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la problemele socialismului, ale activității ideologice, politico-educative, de dezvoltare a conștiinței revoluționare, de formare a omului nou, constructor conștient al socialismului și comunismului în România, prezentată la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din octombrie a.c. — document programatic de o deosebită însemnătate teoretico-principială și politico-practică pentru întregul partid și popor, ce înfățișează într-o viziune științifică unitară drumul parcurs în edificarea noii orînduiri, stadiul actual al construcției socialiste și formulează răspunsuri clare, de pe pozițiile materialismului dialectic și istoric, la marile probleme privind căile de dezvoltare a societății noastre socialiste, perspectivele luptei revoluționare, ale dezvoltării socialismului în general —, problematica amplă și complexă a creșterii tot mai puternice și exercitării la un nivel calitativ superior a rolului politic conducător al partidului în toate domeniile construcției socialiste ocupă un loc central. Sintetizînd în mod strălucit învățămintele dezvoltării istorice, experiența bogată, originală, acumulată — îndeosebi după Congresul al IX-lea —, în cadrul activității multilaterale de edificare a noii orînduiri în țara noastră, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus și aduce o contribuție remarcabilă la dezvoltarea creatoare a teoriei socialismului științific și, în acest cadru, a teoriei despre partidul comunist, despre rolul său politic conducător în opera de construire a socialismului — ca legitate obiectivă a făuririi noii orînduiri —, despre corelația organică dintre afirmarea partidului în calitate de centru vital al întregii națiuni și dezvoltarea democrației muncitorești-revoluționare.

*Respingînd cu fermitate tendințele și concepțiile nesocialiste, lichidatoriste, ce se manifestă în unele țări, privind crearea unui așa-zis sistem pluripartid și diminuarea sau renunțarea la rolul conducător al partidului comunist, Expunerea la Plenara lărgită și documentele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român subliniază, totodată, cu putere concluzia potrivit căreia nu este posibil și nu poate exista o altă forță care să îndeplinească rolul vital al partidului comunist în conducerea procesului revoluționar de construire a celei mai drepte și umane societăți, lipsită de exploatare și asuprire, societatea socialistă și comunistă. „**Nu se poate vorbi în nici un fel de renunțarea la rolul conducător al partidului în organizarea și unirea eforturilor întregului popor în opera de dezvoltare economico-socială și în construcția socialismului**“ — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu. Partidul nostru nu poate renunța la rolul său de forță politică conducătoare, nu poate împărți acest rol cu nimeni. El trebuie să-și îndeplinească rolul său de a conduce poporul spre înaltele culmi ale societății comuniste, împreună cu poporul, făcînd totul pentru popor.*

În spiritul acestor orientări principiale de cea mai mare însemnătate, partidul nostru își perfecționează continuu activitatea organizatorică și politico-ideologică, stilul și metodele de muncă, păstrîndu-și caracterul muncitoresc și promovînd în permanență spiritul revoluționar, își întărește necontenit legăturile cu masele largi de oameni ai muncii, asigură dezvoltarea în continuare a democrației interne de partid în strînsă legătură cu dezvoltarea democrației muncitorești-revoluționare. Transpunînd ferm în viață principiul edificării socialismului cu poporul și pentru popor, partidul nostru conduce neabătut întreaga națiune pe calea împlinirii idealurilor sale supreme, socialiste și comuniste.

În lumina acestor teze și orientări programatice, de o deosebită însemnătate teoretică și practică, revista „Era socialistă“ publică, în acest număr, o dezbatere, sub forma unui grupaj de articole, care își propune să aprofundeze unele aspecte esențiale ale concepției românești privind afirmarea rolului partidului de centru vital al întregii națiuni în strînsă concordanță cu dezvoltarea continuă a democrației muncitorești-revoluționare.

Digitized by Google

Partidul unic revoluționar — necesitate obiectivă a dezvoltării sociale

Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu privind problemele socialismului, ale activității ideologice, politico-educative, de dezvoltare a conștiinței revoluționare, de formare a omului nou, constructor conștient al socialismului și comunismului în România, prezentată la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 24—25 octombrie a.c. și adoptată ca program de muncă și acțiune revoluționară al partidului și întregului popor, realizează o amplă și strălucită analiză teoretică, științifică, profund creatoare, a experienței luptei revoluționare duse de clasa muncitoare pentru înlăturarea orînduirii capitaliste și edificarea unei orînduiri noi, bazată pe egalitate și echitate socială, a problemelor cardinale și învățămintelor desprinse din experiența făuririi socialismului în țara noastră, a perspectivelor dezvoltării generale a socialismului pe plan mondial, constituindu-se într-o contribuție de inestimabilă valoare la afirmarea puternică și îmbogățirea teoriei revoluționare a socialismului științific, la fundamentarea concepției privind superioritatea socialismului ca orînduirea socială cea mai dreaptă și umană din cîte a cunoscut pînă acum omenirea.

Între numeroasele idei, concepte, aprecieri și concluzii, de o incontestabilă însemnătate teoretică și practică, cuprinse în acest remarcabil document politico-programatic, o deosebită pregnanță și actualitate capătă teza potrivit căreia realizarea unității clasei muncitoare și, deci, a partidului unic revoluționar constituie rezultatul legic al dezvoltării luptei pentru socialism, o necesitate obiectivă a dezvoltării sociale. Făurirea cu succes a socialismului impune, așadar, întărirea continuă a unității mișcării revoluționare, realizarea unui partid unic, cu o ideologie revoluționară, care să îndeplinească rolul de centru vital al întregii națiuni.

Într-adevăr, procesul revoluției și construcției socialiste din România s-a desfășurat de la început în condițiile unității politice, ideologice și organizatorice a clasei muncitoare. Această unitate, concretizată în faurirea partidului unic muncitoresc în februarie 1948, a dat expresie unei cerințe istorice esențiale, unei legități obiective a edificării noii orînduiri sociale. **„Se poate afirma cu deplin temei** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **că nici nu se putea pune problema trecerii la construcția socialismului fără un partid unic, revoluționar, care să îndeplinească rolul de forță politică conducătoare în această uriașă activitate de transformare a întregii țări."**

Încă din primele momente ale afirmării sale în viața social-politică a țării, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, clasa muncitoare și-a conceput formele de organizare și programele de acțiune sub semnul unității. În 1872 s-a înființat, la București, Asociația generală a tuturor lucrătorilor din România, care și-a propus unirea muncitorilor din întreaga țară. Efortul stăruitor de concentrare a muncitorilor în organizații politice și profesionale unice a fost puternic stimulat de asimilarea creatoare a ideilor socialismului științific, care s-a realizat, de asemenea, pe fundalul tradițiilor democratice, progresiste ale gîndirii social-politice românești, ilustrate îndeosebi de generația revoluției din 1848. Întreaga evoluție economică și social-politică a societății românești a generat în mod obiectiv și necesar partidul politic al clasei muncitoare, eveniment de însemnătate excepțională pentru destinele poporului nostru. Crearea Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România, în 1893, — așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — **„a deschis era organizării politice a clasei muncitoare la scară națională, a afirmat cu putere rolul clasei muncitoare ca forța socială cea mai înaintată în dezvoltarea națiunii noastre pe calea progresului și civilizației".**

Odată cu făurirea statului național unitar român, în 1918, act istoric de însemnătate epocală, determinat de legile obiective ale dezvoltării societății românești, a început un amplu proces de unificare a forțelor politice românești în cadrul României reîntregite. Această sarcină fundamentală a devenit nu numai necesară, ci și pe deplin posibilă, avînd în vedere noile condiții istorice, naționale și economico-sociale, tradițiile revoluționare, care atestau valoarea acțiunii politice în cadrul unui singur partid al clasei muncitoare, centralizat la scară națională, capabil să-și îndeplinească misiunea istorică de a înfăptui transformarea revoluționară a societății românești. Așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, în aceste noi condiții istorice clasa muncitoare **„avea de jucat un rol de cea mai mare importanță în dezvoltarea țării, în apărarea intereselor și drepturilor oamenilor muncii de la orașe și sate. Aceasta impunea în mod necesar reorganizarea partidului, astfel incît să poată acționa ca organizator și conducător al marilor bătălii de clasă ce se anunțau, să-și poată asuma răspunderea conducerii întregii lupte revoluționare din România pentru răsturnarea claselor exploatatoare de la putere, pentru înfăptuirea victorioasă a revoluției proletare și trecerea la făurirea societății socialiste".**

La Congresul istoric din mai 1921, reprezentanții clasei muncitoare din întreaga țară au hotărît transformarea Partidului Socialist în Partidul Comunist Român, primul partid dintre toate formațiunile politice românești ale vremii unificat la scară națională. Astfel, de la începutul existenței sale, Partidul Comunist Român s-a afirmat ca unic reprezentant legitim al proletariatului, în totalitatea sa, ca îndrumător și coordonator al activității tuturor organizațiilor muncitorești din România.

În condițiile complexe din acea vreme, unii lideri ai fostului partid socialist nu au aplicat hotărîrea adoptată de Congresul general din mai 1921, înființînd Federația partidelor socialiste din România, iar apoi, în 1927, Partidul Social-Democrat. Scindarea la care s-a ajuns, din această cauză, a fost nu numai un fenomen cu repercusiuni negative, ci și în totală neconcordanță cu tradițiile și realitățile din România, reflectînd, mai ales, situația creată, după înființarea Cominternului, în mișcarea muncitorească internațională. Perioada sciziunii politice a fost depășită, treptat, prin însăși lupta revoluționară a clasei muncitoare, a maselor populare, animate de interese și năzuințe fundamentale comune. Tradițiile de unitate muncitorească, tezaurul ideologic al acesteia și-au pus puternic amprenta asupra întregii activități revoluționare a Partidului Comunist Român. Sprijiniți de mulți socialiști și social-democrați, de alte elemente progresiste, convinse de importanța și necesitatea unității muncitorești, comuniștii au reușit, în pofida condițiilor grele ale luptei ilegale, să identifice formele și căile potrivite pentru realizarea unității de acțiune, în funcție de sarcinile fiecărei etape istorice, de interesele de clasă ale proletariatului și de cele generale ale întregului popor. În toate marile acțiuni revoluționare, în toate momentele cînd în cumpănă s-au aflat destinele națiunii, unitatea clasei muncitoare s-a manifestat cu tărie. Stau mărturie, în acest sens, amplele și viguroasele acțiuni revoluționare, din anii crizei economice din 1929—1933, ale minerilor, metalurgiștilor, textiliștilor, petroliștilor, feroviarilor și ale altor categorii muncitoare din România. Momentele culminante ale acestui uriaș val revoluționar — grevele petroliștilor din Ploiești și ale ceferiștilor din București din ianuarie-februarie 1933 — au fost — așa cum relevă tovarășul Nicolae Ceaușescu — **„primele mari acțiuni revoluționare după venirea hitlerismului la putere în Germania, demonstrînd că clasa muncitoare, forțele revoluționare și democratice, antifasciste, pot și sînt în stare, acționînd unite, să se opună fascismului și războiului — ceea ce a determinat marele ecou și solidaritatea ce s-au manifestat în întreaga lume cu muncitorimea română".**

Împrejurările grele din anii ce au urmat, creșterea pericolului fascismului și războiului, amenințarea directă a integrității și independenței naționale, au impus, mai mult ca oricînd, coalizarea tuturor forțelor muncitorești, democratice, antifasciste și antirevizioniste. Confruntările sociale și politice din deceniul al 4-lea, îndeosebi amplele acțiuni pentru apărarea libertăților democratice, a independenței și integrității patriei, au deschis perspectiva făuririi unei unități de tip nou a mișcării muncitorești, ca factor fundamental al coalizării maselor populare, al unirii tuturor forțelor progresiste din România potrivnice fascismului și războiului. Astfel, marea demonstrație muncitorească de la 1 Mai 1939 din București, una dintre cele mai mari acțiuni antifasciste, antirăzboinice și antirevizioniste de masă din Europa acelor ani — în organizarea și desfășurarea căreia un rol hotărîtor l-au avut tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu — a reprezentat realizarea efectivă a Frontului Unic Muncitoresc, bucurîndu-se de adeziunea tuturor forțelor democratice, patriotice. Reflectînd spiritul viu al vechilor tradiții de unitate ale clasei muncitoare, ale poporului român, demonstrația de la 1 Mai 1939, s-a înscris ca un înflăcărat apel adresat Europei și întregii lumi pentru unirea eforturilor în vederea împiedicării declanșării celui de-al doilea război mondial.

Unitatea forțelor muncitorești, democratice, progresiste s-a afirmat cu deosebită vigoare în cursul demonstrațiilor

Digitized by Google

împotriva odiosului dictat fascist de la Viena, din 30 august 1940, pentru apărarea independenței și integrității teritoriale a statului național unitar român.

Exprimînd interesele supreme ale națiunii, Partidul Comunist Român s-a ridicat cu hotărîre împotriva regimului dictatorial antonescian, a dominației hitleriste și a războiului antisovietic; el a fost organizatorul și dinamizatorul amplei mișcări de rezistență antihitleristă, al luptei poporului român pentru eliberarea patriei, pentru redobîndirea independenței și suveranității naționale. Comuniștii au formulat cerința coalizării tuturor claselor și păturilor sociale din țară, a tuturor partidelor, organizațiilor și personalităților patriotice, în centrul acestei largi coaliții social-politice urmînd să se situeze Frontul Unic Muncitoresc.

Revine Partidului Comunist Român meritul istoric de a fi înțeles că, în acea etapă, salvgardarea intereselor naționale vitale ale poporului român era indisolubil legată de unitatea clasei muncitoare și de ralierea în jurul ei a tuturor forțelor patriotice. Atitudinea față de interesele naționale generale, față de eliberarea patriei de sub dominația hitleristă a reprezentat unicul criteriu promovat de Partidul Comunist Român în relațiile sale cu celelalte forțe politice. Pornind de la aceste interese, P.C.R. și P.S.D. au perfectat, în aprilie 1944, acordul de Front Unic Muncitoresc, documentul programatic care consfințea acest mare act istoric fiind adus la cunoștința clasei muncitoare, a întregului popor român, cu prilejul zilei de 1 Mai 1944.

Realizată prin acordul organelor de conducere și al tuturor membrilor celor două partide, unitatea de acțiune a comuniștilor și social-democraților a reprezentat un act istoric revoluționar de importanță națională, cu repercusiuni politice asupra întregii dezvoltări ulterioare a societății românești. Ea a contribuit la creșterea potențialului de luptă al clasei muncitoare, a capacității ei de organizare și de raliere a tuturor forțelor democratice, patriotice, care, în strînsă unitate, au înfăptuit revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă. **„I-a revenit Partidului Comunist Român** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **misiunea de cinste de a reprezenta forța națională cea mai activă în realizarea Frontului Unic Muncitoresc, de a uni forțele democratice împotriva războiului, pentru sabotarea mașinii de război fasciste și hitleriste în organizarea și înfăptuirea actului istoric de la 23 August 1944, a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă".**

Întărirea unității de acțiune în cadrul Frontului Unic Muncitoresc și rolul ei hotărîtor în desfășurarea neîntreruptă a procesului revoluționar au pus în evidență, deopotrivă, necesitatea imperioasă a unității depline și posibilitatea realizării ei, au condus, pas cu pas, la cristalizarea formulei politice a partidului revoluționar unic muncitoresc. Unificarea Partidului Comunist Român cu Partidul Social-Democrat, consfințită la Congresul din 21—23 februarie 1948, a asigurat forța politică revoluționară capabilă să ralieze în jurul său întreaga națiune și să conducă lupta pentru transformarea socialistă a societății românești, pentru afirmarea deplină a independenței și suveranității naționale a patriei.

Experiența dobîndită și învățămintele ce se desprind din dezvoltarea și întărirea mișcării muncitorești, revoluționare din România, din procesul de făurire și consolidare a unității de acțiune a clasei noastre muncitoare, iar, apoi, din procesul de înfăptuire a unității sale depline prin crearea unui singur partid politic reprezintă nu numai o cucerire de mare preț a forțelor revoluționare din țara noastră, ci și o contribuție de înaltă valoare teoretică și practică la îmbogățirea experienței mișcării muncitorești, democratice și progresiste pe plan internațional. Experiența României demonstrează că realizarea unității clasei muncitoare, făurirea partidului unic revoluționar și afirmarea rolului său politic conducător reprezintă o condiție hotărîtoare, primordială a revoluției și construcției socialiste. Înfăptuirea unității politico-organizatorice a clasei muncitoare a asigurat coeziunea tuturor forțelor sociale progresiste ale societății românești, unitatea de acțiune a întregului popor, fără de care n-ar fi fost posibilă realizarea sarcinilor de uriașă complexitate impuse de transformarea societății românești pe calea socialismului.

Sintetizînd experiența istorică a țării noastre, care a validat în mod strălucit necesitatea obiectivă a partidului unic revoluționar al clasei muncitoare, a rolului său politic conducător în edificarea socialismului, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază: **„Nu există și nu poate exista perfecționarea și dezvoltarea socialismului fără un partid unic al clasei muncitoare, cu o concepție revoluționară despre lume și viață, care să acționeze cu fermitate pentru unirea întregului popor în apărarea cuceririlor socialismului, pentru dezvoltarea socialismului, ridicarea bunăstării popoarelor, întărirea independenței și suveranității, pentru pace și colaborare între toate națiunile lumii".**

În marile împliniri ale socialismului și în certitudinea viitorului luminos al patriei își găsesc o profundă motivație unitatea de nezdruncinat a clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, a întregului nostru popor în jurul Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, chezășia înfăptuirii cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate, a libertății, independenței și prosperității României.

ȘTEFAN LACHE

Creșterea rolului conducător al partidului și dezvoltarea democrației muncitorești-revoluționare — procese interdependente

Experiența istorică a edificării și perfecționării socialismului în România evidențiază cu putere faptul că noua societate se poate făuri cu succes numai în condițiile afirmării partidului comunist în calitate de forță politică conducătoare a tuturor domeniilor de activitate, în inseparabilă unitate cu dezvoltarea și perfecționarea democrației socialiste, muncitorești-revoluționare.

Partidul Comunist Român constituie centrul vital al întregii națiuni, factorul hotărîtor al sistemului de conducere eficientă, științifică și democratică a societății noastre, de organizare a participării maselor la dezbaterea, adoptarea și înfăptuirea deciziilor.

Realizările impresionante obținute de poporul nostru în perioada construcției socialiste și, îndeosebi, în anii de după Congresul al IX-lea, validează prin ele însele — așa cum releva tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din octombrie a.c. — caracterul obiectiv necesar al organizării și conducerii întregului proces revoluționar de către partidul comunist, evidențiază imperativul conducerii de către partid a întregii opere de edificare a socialismului și comunismului. Așa cum se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, „existența și afirmarea rolului conducator al partidului politic al clasei muncitoare, înarmat cu o concepție clară, bazată pe teoria socialismului științific, cu un program științific și care exprimă interesele, aspirațiile și voința poporului constituie o necesitate imperioasă a desfășurării procesului revoluționar, o legitate obiectivă a construcției socialismului și comunismului".

Congresul al IX-lea al partidului — care a marcat începutul unei epoci noi în edificarea și perfecționarea socialismului în țara noastră — a avut meritul istoric de a fi deschis o nouă perspectivă, calitativ superioară, și în ceea ce privește modul de înțelegere și înfăptuire a rolului partidului, exercitarea dreptului inalienabil de a-și elabora de-sine-stătător strategia și tactica revoluționară, de a adînci și perfecționa democrația prin întărirea legăturilor sale multiple și permanente cu masele, prin asigurarea participării poporului la viața social-economică și politică. „Partidul — se subliniază în acest sens în Tezele pentru Congresul al XIV-lea — a pornit de la principiul științific potrivit căruia dezvoltarea democrației socialiste și crearea condițiilor pentru participarea largă și nemijlocită a maselor de oameni ai muncii la conducerea vieții economico-sociale reprezintă o necesitate legică a edificării noii orînduiri sociale. Această teză de importanță fundamentală și-a găsit expresia în principiul formulat și tradus cu consecvență în viață de partidul nostru: «făurirea socialismului cu poporul și pentru popor» ".

Înțelegerea aprofundată a imperativului edificării socialismului cu poporul și pentru popor a permis partidului nostru să elaboreze, în anii de după Congresul al IX-lea — din inițiativa și cu contribuția hotărîtoare ale tovarășului Nicolae Ceaușescu —, o concepție clară, științifică, despre necesitatea creșterii rolului politic conducător al partidului, despre interdependența dialectică dintre îndeplinirea cu succes a misiunii revoluționare a partidului și dezvoltarea democrației muncitorești-revoluționare. În spiritul acestei concepții, pe deplin confirmată de viață, în ultimii 25 de ani, a fost adoptat un ansamblu de măsuri de întărire a partidului, a caracterului său revoluționar și muncitoresc, de dezvoltare puternică a democrației muncitorești în toate compartimentele și la toate nivelurile vieții sociale.

Digitized by Arhivele Naționale

Partidul nostru a demonstrat elocvent că unitatea inseparabilă dintre socialism și democrație reprezintă o legitate a dezvoltării noii orînduiri, că dezvoltarea democrației socialiste se află într-un raport dialectic, de intercondiționare, în strînsă unitate cu creșterea rolului conducător al partidului și consolidarea legăturilor sale cu poporul.

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, momentul istoric indispensabil și de referință al cuceririi puterii politice de către clasa muncitoare și aliații săi reprezintă doar începutul unui lung proces de făurire a unui nou cadru organizatoric de participare a poporului la înfăptuirea conducerii sociale și politice, la edificarea conștientă și liberă a propriului destin. Se cuvine, în acest sens, menționat faptul că partidul nostru a evidențiat — încă într-o perioadă în care în țările socialiste, instituțiile politice, îndeosebi partidul și statul, erau privite fie ca ceva imuabil, static, fie din perspectiva încheierii apropiate a misiunii lor — că acestea au de îndeplinit funcții vitale pentru o îndelungată perioadă istorică și că formele, conținutul democrației, consacrate în primii ani după cucerirea puterii, nu sînt nici pe departe date o dată pentru totdeauna. În anii de după Congresul al IX-lea au fost respinse cu hotărîre aprecierile eronate conform cărora „indicele" de maturizare a socialismului l-ar reprezenta, chipurile, restrîngerea activității partidului la funcții strict delimitate sau „onorifice" și transferarea masivă a prerogativelor statului pe seama organizațiilor obștești. Totodată, se susținea că dictatura proletariatului ar reprezenta forma cea mai înaltă a democrației în societatea socialistă.

Detașîndu-se critic de asemenea poziții dogmatice, conservatoare, neștiințifice, Partidul Comunist Român a demonstrat că, în condițiile societății socialiste, întărirea continuă a rolului politic conducător al partidului reprezintă o lege obiectivă, iar conținutul democrației, cadrul organizatoric de participare a poporului la elaborarea, adoptarea și aplicarea deciziilor — în toate organismele și la toate nivelurile — se îmbogățesc în funcție de cerințele fiecărei etape a procesului revoluționar. **„Instaurarea puterii muncitorești-țărănești — în alianță cu intelectualitatea, cu toate categoriile muncitoare — reprezintă cea mai înaltă, suprema formă de democrație, nu de dictatură, deoarece puterea politică este în mîinile poporului, care își făurește în mod conștient propriul său viitor liber, în socialism și comunism"** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu. Așa cum se știe, încă la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din iunie 1982, partidul nostru a hotărît să se considere greșită noțiunea de dictatură a proletariatului și să se renunțe cu desăvîrșire la ea, formulîndu-se, în același timp, teza statului democrației muncitorești-revoluționare, care corespunde pe deplin caracterului orînduirii noastre socialiste, conținutului real, de clasă al statului socialist, esenței sale profund democratice, de instrument al construirii socialismului cu poporul și pentru popor, al apărării independenței și suveranității naționale.

Pe aceeași linie, o semnificație deosebită are și faptul că, în concordanță cu noile realități social-politice, cu transformările de esență intervenite în conținutul funcțiilor pe care partidul este chemat să le îndeplinească, cu perfecționarea necontenită a modalităților concrete de realizare a acestora, nu de pe poziții situate deasupra societății, ci din interiorul său, s-a renunțat la concepția limitativă și necorespunzătoare privind caracterizarea partidului ca „detașament de avangardă", elaborîndu-se un concept nou — care exprimă esența și răspunderile sale de partid revoluționar de masă, profund integrat în structurile organice ale societății, și anume cel de centru vital al întregii națiuni.

Corespunzător concepției profund novatoare privind rolul partidului revoluționar al clasei muncitoare, esența și funcțiile statului nostru, caracteristicilor fundamentale și scopului suprem al făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră, în ultimele două decenii și jumătate s-a creat, după cum se cunoaște, un sistem politic unic în felul său, care asigură participarea democratică a maselor la exercitarea puterii de stat, la conducerea societății, asigurîndu-se, astfel, înfăptuirea principiului fundamental al construirii socialismului cu poporul și pentru popor.

Democrația muncitorească-revoluționară a dobîndit un rol de maximă importanță în întărirea societății socialiste, a dezvăluit forța deosebită pe care o reprezintă, în noua orînduire, participarea efectivă a poporului la conducerea treburilor obștești. Dezvoltarea economico-socială a României este rodul acțiunii convergente a partidului și poporului, al eforturilor întregii națiuni, sub conducerea partidului comunist, al participării largi, active a oamenilor muncii la opera de afirmare și perfecționare a noii orînduiri sociale, în cadrul sistemului politic al democrației muncitorești-revoluționare.

Partidul comunist, care exprimă interesele fundamentale ale poporului, realizează conducerea societății într-un mod profund democratic, asigurînd intensa și sistematica participare a tuturor oamenilor muncii la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe, a planurilor și programelor de dezvoltare. Partidul acționează cu consecvență pentru întărirea și afirmarea, în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, a comunității de idealuri, voință și acțiune a întregului popor. Iată de ce, partidul nostru consideră că teza revenirii, în socialism, la sistemul pluripartid este greșită și profund dăunătoare, ea deschizînd calea reîntoarcerii la formele anacronice ale sistemului politic capitalist. **„Odată cu lichidarea orînduirii sociale împărțită în clase antagoniste, odată cu realizarea unei societăți a dreptății și echității sociale — pe care trebuie să le realizeze orînduirea socialistă** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu —, **existența mai multor partide politice reprezintă un anacronism. În noile condiții, aceasta nu mai reprezintă o necesitate obiectivă. Dimpotrivă, constituie, de fapt, o întoarcere înapoi, și nu un progres în conducerea politică a societății! Necesitatea democrației, asigurarea participării tuturor claselor și a întregului popor la conducerea societății pot și trebuie să fie realizate nu prin existența mai multor partide, ci prin forme noi de organizare și de participare a poporului la conducerea societății."**

Sistemul larg al democrației socialiste creat în ultimele două decenii și jumătate în țara noastră asigură pe deplin posibilitatea și cadrul exprimării libere a opiniilor oamenilor muncii, participarea efectivă a tuturor claselor și categoriilor sociale la conducerea societății. În felul acesta, politica partidului comunist reprezintă rezultatul voinței întregii națiuni. Iată de ce, rolul conducător al partidului nu echivalează, cîtuși de puțin, cu „monopolizarea" puterii de stat sau a întregii vieți publice, după cum nu înseamnă nici conducerea societății de pe pozițiile unei „minorități", așa cum încearcă să prezinte lucrurile ideologii cercurilor imperialiste, anticomuniste. Deși, numericește, partidul este, în mod obiectiv, doar o parte a societății, el întruchipează, ca forță politică, idealurile clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, ale tuturor claselor și categoriilor sociale, pe care — prin intermediul sistemului democrației muncitorești-revoluționare — le asociază direct la conducerea societății.

Pe de altă parte, făurirea cu succes a socialismului necesită creșterea tot mai puternică a rolului politic conducător al partidului, întărirea răspunderii sale directe pentru elaborarea și transpunerea în viață a tuturor programelor de dezvoltare economico-socială într-o viziune unitară, de largă perspectivă. „Teoriile despre așa-zisa diminuare a rolului conducător al partidului — se subliniază în Tezele pentru cel de-al XIV-lea Congres — sînt de natură să lipsească societatea de forța politică cea mai conștientă, cea mai înaintată, înarmată cu concepția științifică despre lume și viață, capabilă să unească și să organizeze toate forțele națiunii. Dacă partidul comunist nu își mai asumă răspunderea pentru realizarea programului său revoluționar, în societate se creează un vid politic care, neîndoios, este umplut de alte forțe". Așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din octombrie a.c., nu întîmplător, cercurile reacționare, imperialiste acționează fără încetare împotriva unității clasei muncitoare, a mișcării muncitorești și, îndeosebi, împotriva partidelor comuniste, în numele așa-zisei libertăți de organizare și al pluralismului politic, căutînd în felul acesta să slăbească capacitatea forțelor revoluționare de a conduce popoarele spre comunism, să submineze și să oprească procesul de transformări revoluționare, deturnîndu-l de la cursul său firesc, obiectiv-necesar.

Experiența edificării noii orînduiri a demonstrat și demonstrează că nu există alt organism politic care să poată îndeplini rolul vital al partidului comunist și tocmai de aceea el nu poate să împartă, cu atît mai puțin să renunțe la rolul său de forță politică conducătoare a societății fără riscul periclitării grave a însăși cauzei socialismului, a intereselor supreme ale poporului. Partidul nostru apreciază, de aceea, că tezele potrivit cărora partidul comunist ar trebui să cedeze o parte din atribuțiile și răspunderile sale sau să se lase înlocuit de alte forțe politice, reformiste sau antisocialiste, nu au nimic comun cu teoria revoluționară a clasei muncitoare, cu principiile socialismului științific, fiind, de fapt, teze capitularde, lichidatoriste, și tocmai de aceea ele trebuie respinse în modul cel mai hotărît

Digitized by Google

Viața demonstrează că esența democrației nu constă în numărul partidelor. Nu numărul partidelor contează, ci interesele pe care fiecare le exprimă. De aceea, așa cum arată o îndelungată experiență istorică, pot să existe mai multe partide și, în același timp, acestea să nu fie capabile — sau să nu-și propună — să înfăptuiască o democrație reală. În schimb, poate exista un singur partid și acesta să asigure cadrul politico-organizatoric și ambianța politico-socială și spirituală în măsură să permită poporului să se manifeste efectiv ca stăpîn în propria țară, să-și spună cuvîntul asupra a tot ceea ce angajează prezentul și viitorul său. Exemplul României socialiste, al partidului nostru este pe deplin elocvent în acest sens. În anii socialismului, îndeosebi după Congresul al IX-lea, Partidul Comunist Român, îndeplinindu-și cu succes misiunea istorică, a rezolvat fundamental problema democrației și a drepturilor cetățenești — problemă organic legată de instaurarea și întărirea proprietății socialiste, de crearea și perfecționarea cadrului organizatoric prin care oamenii muncii participă nemijlocit la stabilirea obiectivelor, a direcțiilor de dezvoltare a societății. Căile ridicării patriei pe noi culmi de progres și civilizație sînt stabilite, în România, de întregul popor, de către toți oamenii muncii, sub conducerea partidului, iar unirea eforturilor lor, intensificarea participării lor democratice, nemijlocite la adoptarea și înfăptuirea deciziilor constituie o pregnantă expresie a exercitării rolului conducător al partidului în toate domeniile de activitate, al transpunerii ferme în practică a programelor și planurilor de dezvoltare multilaterală a țării.

CONSTANTIN NICA

Edificarea socialismului cu poporul și pentru popor

Pe baza orientărilor politice cutezătoare, profund înnoitoare, fundamentate de Congresul al IX-lea privind aplicarea creatoare, principială și consecventă a legităților și principiilor generale ale socialismului, a distanțării clare și ferme de opticile dogmatice, înguste și simplificatoare, asupra fizionomiei politice a societății socialiste, partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au elaborat o concepție științifică, de largă deschidere patriotică și umanistă, referitoare la unitatea organică, indestructibila dintre socialism și democrație, la rolul structurilor și valorilor democrației muncitorești-revoluționare, ca forță motrice importantă a construcției socialiste și comuniste. Această concepție și-a găsit o expresie sintetică, dar în cel mai înalt grad semnificativă, în principiul revoluționar al construirii socialismului cu poporul și pentru popor. **„Am pornit și pornim ferm de la faptul** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **că socialismul îl construim cu poporul și pentru popor și trebuie să facem totul încît să asigurăm participarea activă a întregii națiuni la făurirea conștientă a propriului său viitor. Aceasta impune întărirea continuă a legăturii cu poporul, participarea fiecărui om al muncii, din toate domeniile, la dezbaterea și adoptarea programelor de dezvoltare economico-socială, a politicii interne și externe, dar și a activității de realizare în viață a acestora.“**

Cu spiritul dialectic ce-i caracterizează gîndirea și acțiunea, într-o viziune sistemică, orientată predilect spre conexiunile care configurează întregul și îi conferă specificitate, secretarul general al partidului nostru abordează democrația socialistă în strînsă legătură cu ansamblul componentelor vieții sociale, ale sistemului politic și, în primul rînd, cu rolul partidului, ca forță politică conducătoare a societății, centrul vital al întregii națiuni. În opera conducătorului partidului și statului nostru, în Expunerea prezentată la Plenara lărgită din octombrie a.c. și în documentele pentru Congresul al XIV-lea se evidențiază, pe baza unei profunde și argumentate analize științifice, corelația dialectică dintre dezvoltarea democrației și exercitarea rolului conducător al partidului, faptul esențial că aceste două componente fundamentale ale vieții politice și sociale socialiste se presupun și se potențează reciproc, în mod necesar și legic. În lumina principiilor generale ale socialismului științific și pe baza concluziilor pe care le impune experiența construcției socialiste, în primul rînd, experiența românească din ultimii 25 de ani, partidul nostru apreciază că nu se pot concepe edificarea societății socialiste fără asigurarea rolului conducător al partidului clasei muncitoare, tot așa cum nu poate fi concepută nici exercitarea acestui rol fără crearea condițiilor pentru participarea efectivă a maselor largi de oameni ai muncii la conducerea democratică a societății, fără implicarea, în forme și modalități adecvate, a poporului însuși în elaborarea politicii partidului, fără angajarea cu elan patriotic și în spirit revoluționar a întregii națiuni în înfăptuirea Programului partidului, a obiectivelor și sarcinilor complexe pe care le ridică, în fiecare etapă, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism. „Continuarea procesului revoluționar — așa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea — face ca existența partidului unic al clasei muncitoare, întărirea rolului său politic conducător, dezvoltarea largă a legăturii organice cu poporul, cu celelalte organisme ale democrației muncitorești-revoluționare să constituie o necesitate obiectivă în construcția socialismului“. În acest fel, edificarea socialismului cu poporul și pentru popor reprezintă o coordonată fundamentală a exercitării rolului conducător al partidului.

Raportul dialectic dintre rolul conducător al partidului și afirmarea largă a democrației socialiste este legat, indisolubil, în primul rînd de locul și menirea partidului în societate, de unitatea trainică dintre partid și popor, de virtuțile creator-transformatoare, revoluționare și patriotice, ale exercitării rolului politic conducător al partidului, care au căpătat noi și semnificative dimensiuni, în consens cu dinamica vieții sociale, în epoca inaugurată de Congresul al IX-lea. Pe primul plan în această direcție se află integrarea tot mai organică a partidului în societate, exercitarea conducerii de către partid din interiorul organismelor de stat, economice și sociale, dialogul larg și sistematic cu masele, împletirea strînsă a activității de partid cu cea a organismelor de stat și obștești, transformarea partidului — ca forță politică cea mai înaintată a societății — într-un puternic partid revoluționar de masă. În același timp, raportul menționat decurge din conținutul inedit în plan istoric și relieful valoric specific al democrației socialiste, care — izvorîtă din mutațiile economico-sociale determinate de revoluția socialistă, din cerințele obiective ale edificării noii societăți, cît și din aspirațiile și năzuințele de veacuri ale maselor populare, preluate și ridicate pe o treaptă superioară de partidul clasei muncitoare —, se afirmă ca o democrație atotcuprinzătoare și reală, muncitorească și revoluționară; prin substanța și finalitățile sale sociale și umane, participarea poporului însuși la conducerea societății, a statului, a tuturor domeniilor și nivelurilor de activitate economico-sociale constituie, de altfel, trăsătura ei determinantă.

În această perspectivă, crearea condițiilor obiective și subiective, economice și politice, instituționale și valorice ale participării tuturor oamenilor muncii la dezbaterea și soluționarea problemelor dezvoltării economico-sociale, la conducerea societății, ale făuririi socialismului cu poporul și pentru popor reprezintă; în mod necesar, o direcție esențială a edificării socialiste și comuniste a patriei și în același timp una din rațiunile de fond ale exercitării rolului conducător al partidului. „Creșterea răspunderii organelor și organizațiilor de partid — se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea — nu vine în contradicție cu dezvoltarea democrației socialiste, organele de partid nu trebuie să înlocuiască organele de stat sau organismele democratice. Dimpotrivă, cadrele de partid, comuniștii trebuie să acționeze pentru ridicarea la un nivel și mai înalt a activității organismelor statului, ale democrației muncitorești - revoluționare, răspunzînd de activitatea lor atît în fața partidului cît și în fața organismelor democratice din care fac parte. În felul acesta se asigură împletirea dialectică a rolului conducător al partidului cu creșterea răspunderii și rolului organelor de stat, ale organismelor democratice“.

Expresie a democratismului autentic și a superiorității de esență a noii orînduiri sociale, teza construirii socialismului cu poporul și pentru popor implică drept condiție esențială, pe lîngă și în strînsă legătură cu democratizarea statului, elaborarea, în concordanță cu conținutul acesteia, a unui sistem de principii, valori și norme de organizare și conducere democratică, instituirea în întreaga viață socială, de la nivelul unităților economico-sociale la cel al societății în ansamblu, a unor forme și modalități noi, în măsură să asigure și să stimuleze efectiv participarea la conducere, ca și preocuparea de a conferi noilor organisme democratice o funcționalitate optimă. În concepția partidului nostru, amplu fundamentată în opera tovarășului Nicolae Ceaușescu, în Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R., în documentele pentru Congresul al XIV-lea, o asemenea înovare social-poli-

Digitized by Google

tică de anvergură, care operează o ruptură adîncă în raport cu concepția și practica democrației parlamentare burgheze, nu se poate înfăptui nici spontan și nici prin „recondiționarea" formelor politice ale capitalismului, prin reîntoarcerea la asemenea forme, ci numai printr-un demers politic conștient, creator în care factorul de inițiativă istorică este partidul revoluționar al clasei muncitoare, ce își exercită plenar funcția de forță politică conducătoare a societății. Și aceasta întrucît, pentru partidul comunist, democratizarea largă a vieții sociale și implicarea efectivă a maselor în procesul de adoptare a deciziilor, la nivel micro și macrosocial, nu sînt și nu pot fi probleme „exterioare" exercitării rolului său conducător în societate — și cu atît mai mult nu sînt și nu pot fi în contradicție cu acest rol —, ci constituie o direcție și un obiectiv de primă importanță ale conducerii de către partid a operei de edificare socialistă, o condiție și o coordonată ale afirmării, întăririi și creșterii rolului politic conducător al partidului, ale exercitării optime și plenare a funcțiilor sale în societate.

Fiind trup din trupul poporului, purtător consecvent al tradițiilor istorice înaintate, al celor mai nobile idealuri ale poporului român — egalitatea și dreptatea socială și națională, independența și suveranitatea, înflorirea națiunii, prosperitatea ei materială și spirituală —, exponent fidel al intereselor naționale, al aspirațiilor socialiste și comuniste ce au animat și animă masele largi de oameni ai muncii și bucurîndu-se — datorită clarviziunii și abnegației cu care, în întreaga sa istorie, și în mod deosebit în anii de după Congresul al IX-lea, a promovat năzuințele vitale ale muncitorilor, țăranilor și intelectualilor — de recunoașterea sa de către întregul popor drept forța politică conducătoare, pe deplin și cu adevărat legitimă, a societății socialiste românești, partidul nostru concepe rolul său conducător în strînsă și organică legătură cu masele populare. Acționînd în mod ferm împreună cu întreaga națiune, prin atragerea maselor largi, în formele originale ale democrației muncitorești-revoluționare, la dezbaterea problemelor dezvoltării economico-sociale, la luarea hotărîrilor și transpunerea acestora în viață, partidul își îndeplinește cu succes misiunea cu care a fost învestit de poporul român — aceea de a-l conduce spre socialism și comunism. Afirmarea, dezvoltarea și perfecționarea democrației socialiste, a căilor, formelor și modalităților de edificare a socialismului cu poporul și pentru popor constituie o problemă vitală pentru însuși manifestarea, întărirea și creșterea rolului conducător al partidului în societate, de care depind, în ultimă instanță, înfăptuirea Programului partidului, victoria socialismului și comunismului.

Corelația intimă, de fond dintre rolul conducător al partidului și edificarea socialismului cu poporul și pentru popor se întemeiază, în concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, pe cerințele legităților obiective ale dezvoltării sociale socialiste. Acestea vizează cîteva aspecte fundamentale, printre care: creșterea puternică a rolului maselor în desfășurarea tuturor proceselor sociale, creștere care cunoaște o treaptă calitativ nouă odată cu trecerea revoluționară de la capitalism la socialism; saltul din imperiul necesității în imperiul libertății pe care îl inaugurează noua orînduire socială, instituirea legică, odată cu și prin revoluția socialistă, a dezvoltării sociale de tip preponderent conștient, ceea ce pune în fața partidului atît cerința asigurării cadrului de participare cît și obiectivul ridicării nivelului de conștiință, de cunoaștere și de cultură al poporului, astfel încît acesta să poată acționa în cunoștință de cauză și să-și poată făuri în chip conștient, sub conducerea partidului, propriul său destin socialist; prin însuși specificul inconfundabil al societății socialiste și al obiectivelor și reliefului valoric ce-i conferă liniile de forță, rolul conducător al partidului nu are și nu poate avea nimic comun cu „monopolizarea" vieții politice, ci presupune, dimpotrivă, atragerea la activitatea politică, de conducere a maselor largi de oameni ai muncii, practic a întregului popor, ca o condiție esențială a desfășurării cu succes a procesului revoluționar de construcție socialistă și comunistă; în calitate de centru vital al națiunii, al întregii societăți, partidul conduce nu în numele clasei muncitoare, în numele poporului, ci numai împreună cu clasa muncitoare, împreună cu întregul popor, legătura organică cu poporul constituind cheia de boltă a făuririi noii societăți și o coordonată de esență a asigurării și exercitării rolului conducător al partidului; ținînd seama de legătura organică dintre democrația de partid și democrația socială socialistă, nu se poate vorbi de democrație internă de partid fără asigurarea unei largi democrații muncitorești-revoluționare și invers, ceea ce arată că exercitarea rolului conducător al partidului, reverberează în mod necesar, fertil și stimulativ, în plan social, prin valori și principii profund democratice de organizare și conducere a societății în ansamblu, constituindu-se într-un factor determinant, într-o condiție *sine qua non* a democrației socialiste.

Principiul făuririi socialismului cu poporul și pentru popor, devenit emblemă a „Epocii Nicolae Ceaușescu", exprimă cu deosebită forță fidelitatea și încrederea nestrămutată în virtuțile politice, capacitățile și disponibilitățile de creație ale maselor și, totodată, optica nouă, profund democratică, în care este conceput și realizat în țara noastră rolul politic conducător al partidului. El evidențiază pregnant o concluzie cu valoare de legitate pentru opera istorică de edificare socialistă și comunistă, și anume faptul că asigurarea și întărirea continuă a rolului conducător al partidului reprezintă piatra unghiulară a succesului construcției socialiste. Exercitarea plenară și eficientă a acestui rol, înfăptuirea Programului partidului, soluționarea problemelor dezvoltării economico-sociale în consens deplin cu interesele fundamentale ale celor ce muncesc situează de asemenea în prim plan cerința legăturii strînse, de monolit, a partidului cu masele, a implicării directe a poporului însuși — într-un cadru democratic instituționalizat — în elaborarea, dezbaterea și înfăptuirea politicii partidului, participarea sa activă la guvernarea societății. În esență, aceasta implică crearea unui amplu sistem al democrației muncitorești-revoluționare, bazat pe autoconducere muncitorească și autogestiune economico-financiară în care partidul revoluționar al clasei muncitoare reprezintă centrul vital în măsură să asigure buna funcționare a structurilor democrației socialiste, conlucrarea dintre organismele democratice nou create și organele de stat, participarea largă a poporului la conducerea societății. **„În dezvoltarea sistemului democrației muncitorești-revoluționare** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **am pornit de la teza științifică a făuririi socialismului cu poporul și pentru popor, de la faptul că realizarea socialismului este opera întregului popor care, devenit stăpîn pe destinele sale, își făurește în mod liber propriul său viitor. Și nici o democrație din lume nu poate fi mai înaltă decît democrația în care poporul însuși își hotărăște destinele sale! Aceasta constituie adevărata forță socialistă și comunistă a democrației!"**. Iată de ce nu renunțarea la rolul conducător al partidului și reîntoarcerea la democrația de tip burghez reprezintă calea înnoirii, a perfecționării socialismului, ci afirmarea puternică a democrației muncitorești-revoluționare, ca una dintre cerințele primordiale ale înfăptuirii rolului politic conducător al partidului în opera de făurire a socialismului și comunismului. „Viața demonstrează — se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea — că în condițiile noi, create după dispariția claselor exploatatoare, existența unui partid unic al clasei muncitoare și întărirea unității în jurul partidului reprezintă o necesitate istorică obiectivă. Sistemul larg al democrației socialiste asigură pe deplin posibilitatea și cadrul exprimării libere a opiniilor oamenilor muncii, participarea efectivă a tuturor categoriilor sociale la elaborarea politicii interne și externe a țării, la conducerea societății." Tocmai de aceea se impune subliniată mereu superioritatea incontestabilă a democrației muncitorești-revoluționare socialiste față de orice formă a democrației burgheze, pornind de la faptul că nu se poate vorbi de o adevărată democrație în condițiile asupririi și exploatării omului de către om, că numai socialismul, care lichidează proprietatea capitalistă asupra mijloacelor de producție, exploatarea și asupprirea, poate asigura o democrație reală, autentică, libertatea poporului și participarea sa la conducerea tuturor sectoarelor de activitate.

Instituirea unor forme larg democratice, de conducere a societății și statului, este, așadar, de neconceput în afara exercitării rolului conducător al partidului, întrucît numai partidul clasei muncitoare — pe baza concepției științifice despre lume și societate, a spiritului revoluționar ce-i caracterizează ideologia și acțiunea politică, a identificării sale cu interesele socialiste ale maselor, a cunoașterii adînci a realităților naționale — este în măsură, prin dialogul democratic sistematic cu poporul, să asigure instaurarea valorilor și formelor politice ale noii democrații, să-i confere un conținut muncitoresc și revoluționar, să coreleze organic și unitar multitudinea formelor de participare a oamenilor muncii la guvernarea societății cu cerințele dezvoltării economico-sociale în fiecare etapă. Partidul asigură ca, prin finalitățile sale, democrația socialistă să dea viață egalității și dreptății sociale, idealurilor socialiste și comuniste, să ofere cîmp larg afirmării puternice, multilaterale a personalității umane și a poporului însuși, în calitate de subiect istoric. Este astfel evident că partidul își poate îndeplini nobila misiune de forță politică conducătoare numai acționînd împreună cu poporul, într-o legătură indestructibilă cu acesta, și asigurînd participarea întregii națiuni la conducerea societății.

Digitized by Google

Corelația intimă, organică, dintre exercitarea rolului conducător al partidului și construirea socialismului cu poporul și pentru popor, prin instituirea democrației socialiste, muncitorești-revoluționare, este pusă pregnant în lumină și de misiunea partidului — și, implicit, de preocuparea sa constantă — de a asigura perfecționarea și dezvoltarea continuă a democrației socialiste, a formelor de participare a maselor largi de oameni ai muncii la viața social-politică, la conducerea tuturor sectoarelor de activitate. Într-o viziune profund dialectică, conducătorul partidului și statului nostru subliniază că **„am pornit și trebuie să pornim de la faptul că formele de organizare și conducere trebuie să se perfecționeze continuu, în raport cu dezvoltarea forțelor de producție, a relațiilor sociale, cu noile cuceriri ale științei și cunoașterii umane în general."** În același timp, tovarășul Nicolae Ceaușescu evidențiază adevărul fundamental, cu implicații nemijlocite în concepera și dezvoltarea democrației socialiste, conform căruia perfecționarea și dezvoltarea socialismului nu pot avea loc cu succes fără un partid unic al clasei muncitoare, cu o concepție revoluționară despre lume și viață. Așadar, exercitarea rolului conducător al partidului constituie o condiție și, totodată, un factor esențial, hotărîtor al dezvoltării democrației socialiste. Perfecționîndu-și necontenit, în consens cu noile realități și noile cerințe economice, sociale și politice, propria activitate de forță politică conducătoare și centru vital al societății, partidul inițiază și asigură sistematic perfecționarea cadrului și activității de făurire a socialismului cu poporul și pentru popor — demers politic de cea mai mare importanță pentru întărirea continuă a legăturilor partidului cu masele largi de oameni ai muncii, pentru exercitarea și creșterea rolului său conducător în societate.

O componentă importantă a corelației partid-democrație socialistă, a construirii socialismului cu poporul și pentru popor, în calitate de coordonată definitorie a exercitării rolului conducător al partidului, o reprezintă spiritul militant și combativitatea revoluționară, care prezidează, și trebuie să prezideze, funcționarea și dezvoltarea democrației socialiste. „Adîncirea și perfecționarea democrației socialiste — se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea — nu înseamnă renunțarea la lupta împotriva concepțiilor reacționare, nu trebuie să ducă la concesii și ploconire în fața forțelor imperialismului." În această perspectivă, documentele programatice pentru apropiatul Congres al partidului, magistrala Expunere prezentată de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din octombrie a.c. pun în fața frontului ideologic sarcina creșterii combativității revoluționare față de curentele de gîndire reacționare, față de propaganda anticomunistă, mistificatoare, denigratoare promovată de cercurile imperialiste, a întăririi vigilenței împotriva tentativelor forțelor reacționare de a abate popoarele de la calea dezvoltării socialiste, revoluționare.

Edificarea socialismului în patria noastră, în mod deosebit în epoca glorioasă inaugurată de Congresul al IX-lea, demonstrează în mod efectiv faptul că exercitarea rolului conducător al partidului și construirea socialismului cu poporul și pentru popor constituie un tot unitar, de nedespărțit, asigurarea participării maselor largi de oameni ai muncii la conducerea societății reprezentînd una dintre cerințele legice ale construirii socialismului și comunismului, o coordonată definitorie a realizării rolului partidului de forță politică conducătoare, de centru vital al întregii națiuni.

ION REBEDEU

Întărirea continuă a legăturilor dintre partid și mase

Una dintre concluziile fundamentale desprinse de partidul nostru din studierea aprofundată a legilor dezvoltării sociale, a experienței românești în făurirea și dezvoltarea societății socialiste și subliniată cu pregnanță în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, în Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din octombrie a.c. se referă la faptul că existența partidului unic al clasei muncitoare, întărirea rolului său politic conducător, dezvoltarea largă și întărirea legăturilor sale cu poporul constituie o necesitate obiectivă a făuririi noii orînduiri, o condiție hotărîtoare a continuității întregului proces revoluționar de înaintare spre comunism. Autor al proiectului revoluționar de construire a societății libere de orice fel de exploatare și asuprire, partidul comunist este, în același timp, forța politică organizatoare și conducătoare a acțiunii istorice a maselor de oameni ai muncii în vederea înfăptuirii obiectivelor și sarcinilor vastului proces de făurire a noii orînduiri.

Preocuparea pentru consolidarea unității dintre partid și popor, a legăturilor indisolubile cu masele a devenit o trăsătură fundamentală, constantă a activității partidului nostru, îndeosebi în anii de după istoricul Congres al IX-lea, găsindu-și o strălucită expresie teoretică și practică în concepția novatoare a secretarului general al partidului privind edificarea societății socialiste cu poporul și pentru popor, în ansamblul formelor și metodelor de activitate a partidului, a organelor și organizațiilor sale în vederea exercitării rolului lor politic conducător în toate domeniile vieții economico-sociale.

Anii socialismului și, îndeosebi, epoca inaugurată de Congresul al IX-lea au statornicit o întreagă gamă de modalități și mijloace de întărire a legăturilor dintre partid și masele populare, ceea ce permite să se poată vorbi, astăzi, de o adevărată simbioză între partid și popor. Fără întărirea continuă a legăturilor directe și permanente dintre partid și oamenii muncii n-ar fi fost, desigur, posibile mărețele realizări obținute de România în ultimele două decenii și jumătate, nu s-ar putea vorbi de înfăptuirea rolului partidului de centru vital al întregii națiuni, de forță politică conducătoare și dinamizatoare a întregii societăți. Însuși conținutul esențial al funcției de conducere politică a societății, exercitată de partid, include — pe lîngă asemenea componente cum ar fi cele legate de elaborarea strategiei politice generale, organizarea activității de înfăptuire a acesteia ș.a. — unirea într-un singur șuvoi a tuturor forțelor și energiilor creatoare ale oamenilor muncii în vederea transpunerii în viață a obiectivelor stabilite, sarcină care nu se poate realiza nici prin metode de comandă, administrative, nici prin acțiunea exercitată din afara sau deasupra societății, ci numai din interiorul acesteia, prin organele și organizațiile de partid, prin conlucrarea nemijlocită dintre acestea și oamenii muncii, în cadrul fiecărui colectiv, al fiecărui domeniu de activitate. De altfel, partidul însuși este emanația poporului, reunind în rîndurile sale elementele cele mai înaintate ale acestuia, în primul rînd ale clasei muncitoare, împrospătîndu-și permanent aceste rînduri cu noi membri ai colectivelor de oameni ai muncii, care își asumă răspunderile cerute de înfăptuirea misiunii istorice a partidului.

Rolul determinant în dezvoltarea și întărirea unității dintre partid și mase l-au avut și îl au ampla și intensa activitate politică, organizatorică și ideologică desfășurată de organele și organizațiile de partid, munca lor neobosită pentru unirea eforturilor întregului popor, pentru stimularea inițiativei sale creatoare, a imenselor energii de care dispune în vederea realizării obiectivelor și sarcinilor stabilite în planurile și programele de dezvoltare economico-socială a țării, în hotărîrile de partid și de stat.

Pornind de la această premisă obiectivă, partidul nostru consideră — așa cum se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea — că „îndeplinirea cu succes a misiunii sale istorice cere partidului să-și asume răspunderea directă pentru înfăptuirea tuturor planurilor și programelor dezvoltării economico-sociale". Această concluzie dă expresie unei concepții profund științifice cu privire la rolul politic, conducător al partidului și are, în același timp, implicații directe asupra întăririi legăturilor dintre partid și mase.

Partidul nostru respinge cu hotărîre orientările și tendințele, din unele țări socialiste, îndreptate spre diminuarea rolului conducător al partidului, slăbirea legăturilor dintre partid și mase, limitarea partidului la activitatea de influențare ideologică, ceea ce este de natură să lipsească partidul de mijloacele instituirii, menținerii și întăririi legăturilor sale directe cu oamenii muncii în însuși procesul concret de elaborare și înfăptuire a planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială, să afecteze grav construcția socialistă, să pună în pericol cuceririle revoluționare. Asemenea orientări și tendințe, precum și altele, la fel de dăunătoare, cum ar fi cele care preconizează înlocuirea partidului comunist de la conducerea societății cu alte forțe politice, subminarea și distrugerea unității clasei muncitoare, revenirea la sistemul pluripartid, desființarea organizațiilor de partid din întreprinderi și instituții ș.a., constituie teze capitularde, lichidatoriste, antisocialiste și antirevoluționare. Ele contravin în mod flagrant experienței istorice a socialismului, legilor obiective ale progresului social, ale făuririi noii orînduiri, echivalînd cu renunțarea de către partidul

Digitized by Google

comunist la atribuțiile și răspunderile sale, la misiunea sa istorică.

Iată de ce, reafirmînd cu putere concepția partidului nostru cu privire la creșterea tot mai puternică a rolului său politic conducător în toate domeniile construcției socialiste, Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită din octombrie a.c., documentele pentru cel de-al XIV-lea Congres al P.C.R. subliniază necesitatea realizării depline de către partid, de către organele și organizațiile sale a atribuțiilor și răspunderilor ce le revin în conducerea activității economico-sociale. Numai angajîndu-se direct, prin organizațiile și cadrele sale din toate sectoarele, din fiecare colectiv de muncă, în vederea transpunerii în viață a politicii sale revoluționare, partidul nostru își poate îndeplini în condiții bune rolul politic conducător, își poate întări continuu legătura cu masele de oameni ai muncii, cu întregul popor. Avîndu-se în vedere faptul că rolul conducător al partidului nu poate să se realizeze din afara societății, a poporului, ci presupune implicarea directă a membrilor acestuia, începînd cu cadrele sale de bază în eforturile pentru dezvoltarea patriei, pentru înfăptuirea exemplară a hotărîrilor partidului și a legilor țării, în România s-a introdus, cu mulți ani în urmă, principiul cumulului de funcții în activitatea de partid, de stat, economică și socială, realizîndu-se astfel îmbinarea necesară a muncii de partid cu munca de conducere efectivă a diferitelor sectoare. Așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, experiența de peste două decenii demonstrează justețea acestei concepții referitoare la realizarea rolului politic conducător al partidului, a cărei aplicare a dus la întărirea puternică a legăturilor partidului cu masele de oameni ai muncii, cu poporul. **„Orice slăbire a rolului conducător al partidului, neparticiparea directă la realizarea politicii sale interne și externe** — relevă secretarul general al partidului nostru — **va duce mai devreme sau mai tîrziu la izolarea de masele populare, la slăbirea partidului, cu grave consecințe pentru făurirea cu succes a socialismului".**

Integrarea organică a comuniștilor, a cadrelor partidului, a organizațiilor de partid în activitatea colectivelor de oameni ai muncii, a organismelor politice și social-obștești, angajarea lor directă, în primele rînduri, în opera de edificare a socialismului constituie una dintre cerințele de bază ale perfecționării activității de conducere politică a societății de către partid, ale creșterii în continuare a rolului său. În strînsă legătură cu aceasta, unitatea dintre partid și popor capătă valențe noi prin dezvoltarea și perfecționarea continuă a sistemului democrației muncitorești-revoluționare, vast ansamblu de organisme, instituții, forme și metode, care asigură participarea oamenilor muncii, a întregului popor, la conducerea activității economico-sociale, a societății noastre socialiste.

Complexa activitate pe care o presupune trecerea la faza superioară de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, înfăptuirea, în acest cadru, a obiectivelor cuprinse în Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea impun în mod necesar participarea tot mai largă, conștientă și eficientă a tuturor oamenilor muncii, dinamizarea și sporirea funcționalității activității de organizare și conducere. Mobilizatoarele cerințe ale acestei noi etape de dezvoltare economico-socială a patriei determină, așa cum se subliniază în documentele pentru Congresul al XIV-lea, situarea, în continuare, în prim-planul preocupărilor partidului, în calitatea sa de centru vital al națiunii, a perfecționării relațiilor sociale, a democrației muncitorești-revoluționare, perfecționarea cadrului social-politic de participare a tuturor cetățenilor la conducerea societății.

Așa cum a subliniat în repetate rînduri tovarășul Nicolae Ceaușescu, înfăptuirea rolului conducător al partidului, creșterea răspunderilor organelor și organizațiilor sale nu echivalează nicidecum cu monopolizarea vieții politice, nu vin cîtuși de puțin în contradicție cu dezvoltarea democrației socialiste, cu întărirea permanentă a legăturilor dintre partid și mase, ci, dimpotrivă, reprezintă o latură inseparabilă a procesului de edificare conștientă a noii orînduiri cu poporul și pentru popor. În acest cadru, o importanță deosebită au aprecierile, cuprinse în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, conform cărora organele de partid nu trebuie să înlocuiască organele de stat sau noile organisme democratice, ci, asigurînd orientarea politică generală a acestora, trebuie să conlucreze strîns cu ele, să-și unească eforturile cu acestea în vederea funcționării tot mai armonioase și eficiente a sistemului de conducere democratică a vieții sociale, a realizării atribuțiilor specifice fiecărei verigi componente. **„Partidul nu înlocuiește organele de stat și nu le poate înlocui, dar, în același timp, nu se poate sustrage și trebuie să poarte deplina răspundere pentru felul în care organele de stat și ale democrației muncitorești-revoluționare își îndeplinesc misiunea lor în societatea noastră socialistă"** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea la Plenara C.C. al P.C.R. din octombrie a.c. În acest sens, cadrele de partid, comuniștii trebuie să acționeze în permanență pentru ridicarea la un nivel și mai înalt a activității organelor statului, ale democrației muncitorești-revoluționare, răspunzînd de activitatea lor atît în fața partidului cît și în fața organelor democratice din care fac parte. Se asigură, astfel, împletirea dialectică a rolului conducător al partidului cu creșterea răspunderii organelor de stat, a noilor organisme democratice, întărirea tot mai puternică a legăturilor dintre partid și masele populare, a încrederii acestora în politica revoluționară a partidului.

Acționînd pentru întărirea continuă a legăturilor cu masele de oameni ai muncii din toate domeniile, pentru asigurarea îndeplinirii în cele mai bune condiții a hotărîrilor de partid și legilor țării — ca o condiție indispensabilă a creșterii forței și capacității sale politice, revoluționare —, partidul nostru acordă o importanță deosebită contactelor nemijlocite, dialogului sistematic cu poporul, chemat să participe în mod direct și eficient la dezbaterea tuturor problemelor de care depinde înfăptuirea strategiei sale generale de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. În anii de după Congresul al IX-lea, acest dialog viu, permanent cu oamenii muncii a devenit o caracteristică majoră a vieții politice din țara noastră, o metodă fundamentală de conducere politică, prin intermediul căreia, practic, proiectele celor mai importante documente, legi și hotărîri ale partidului și statului sînt supuse dezbaterii publice, în cadrul structurilor democratice de participare a maselor la conducerea societății. O ilustrativă dovadă în acest sens o constituie ampla dezbatere publică, de către partid și întregul popor, a Proiectului Programului-Directivă și Tezelor pentru Congresul al XIV-lea, a proiectelor și planurilor de dezvoltare economico-socială, precum și a altor hotărîri importante. **„Este, de asemenea, necesar să asigurăm dezvoltarea continuă a democrației interne de partid, dezbaterea temeinică în organizațiile și organele de partid a problemelor economico-sociale, ale construcției socialiste, întărirea permanentă a legăturii cu masele de oameni ai muncii"** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea din 24 octombrie a.c. Toate acestea contribuie la întărirea încrederii maselor de oameni ai muncii în partid, în justețea politicii sale de edificare a socialismului și comunismului pe pămîntul patriei.

În cadrul dialogului viu cu masele, vizitele de lucru pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, le întreprinde cu regularitate în județele și localitățile țării, în unitățile economico-sociale conferă o trăinicie deosebită legăturilor directe dintre partid și popor, dînd în același timp expresie unui stil de conducere profund democratic și eficient.

Înfăptuindu-și rolul de centru vital al întregii națiuni, partidul nostru acționează neobosit pentru diversificarea și întărirea legăturilor sale cu masele, a unității de voință și acțiune dintre partid și popor, care reprezintă, alături de unitatea întregului partid, a tuturor oamenilor muncii în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, chezășia înaintării României pe calea progresului multilateral, a făuririi socialismului și comunismului.

NICOLAE DINUȚ

Democrația internă de partid și democrația muncitorească-revoluționară

Pornind de la principiul socialismului științific potrivit căruia dezvoltarea democrației socialiste, crearea condițiilor pentru participarea largă a oamenilor muncii la conducerea vieții economico-sociale reprezintă o necesitate legică a edificării socialismului, partidul nostru acordă o importanță de prim ordin transpunerii consecvente în practică a conținutului acestui principiu, în toate sferele vieții sociale, la toate nivelurile, și, în același timp, afirmării plenare a cerințelor sale în cadrul vieții interne de partid. De altfel, așa cum demonstrează practica socială, experiența construcției socialiste în România, ca și în alte țări, există o puternică intercondiționare între dezvoltarea democrației în societate, în general, și desfășurarea întregii activități interne de partid pe baze profund democratice. Atît

Digitized by Google

elaborarea și aplicarea în viață a liniei politice generale, în condițiile unui permanent dialog cu masele, cît și asigurarea funcționării tuturor organismelor democratice de participare a oamenilor muncii la conducerea activității economico-sociale — una dintre cerințele esențiale ale înfăptuirii rolului conducător al partidului — se întemeiază pe dezvoltarea consecventă a democrației interne de partid, pe mobilizarea întregului potențial organizatoric și politico-ideologic al organelor și organizațiilor de partid. În acest sens, secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, relevînd măsurile adoptate în ultimele două decenii pe linia dezvoltării democrației muncitorești-revoluționare în România, subliniază că **„am avut și avem în vedere și acum că, pentru aceasta, este necesară și o democratizare a activității de partid. Noi considerăm democrația de partid ca o parte integrantă a democrației generale a societății noastre."**

Trecerea la etapa superioară a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate impune — așa cum se arată în Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu din 24 octombrie a.c., în Tezele pentru Congresul al XIV-lea — întărirea continuă a partidului, perfecționarea rolului său și dinamizarea activității organelor și organizațiilor de partid din toate domeniile, aplicarea fermă a principiilor și prevederilor Statutului, ale democrației interne de partid ca factor de importanță hotărîtoare pentru întreaga dezvoltare a societății și înfăptuirea democrației muncitorești-revoluționare — condiții de cea mai mare însemnătate pentru creșterea răspunderii revoluționare a comuniștilor în concordanță cu sarcinile tot mai complexe ce revin partidului în conducerea întregului proces revoluționar.

Latură inseparabilă a centralismului democratic — principiul fundamental al organizării partidului —,democrația internă de partid, ca și răspunderea și disciplina de partid, de care este inseparabil legată, presupun participarea activă și nemijlocită a comuniștilor la dezbaterea, fundamentarea și elaborarea unitară a politicii partidului, asigurarea cadrului și condițiilor necesare exprimării autentice de către organele de partid — alese, la rîndul lor, în mod liber, democratic și desfășurîndu-și activitatea în strînsă legătură cu membrii organizațiilor respective, sub controlul acestora — a voinței comuniștilor, rezolvării problemelor complexe, de interes general, cu participarea lor directă

Soluționarea problemelor muncii de partid prin participarea democratică a membrilor organelor și organizațiilor de partid contribuie la puternica mobilizare a tuturor energiilor de care dispune partidul, la făurirea și întărirea unității de gîndire și acțiune a comuniștilor, la sporirea capacității lor de a uni și dinamiza colectivele unităților economico-sociale în care își desfășoară activitatea, forțele creatoare ale întregului popor, în vederea înfăptuirii neabătute a obiectivelor și sarcinilor stabilite. Dezvoltarea continuă a democrației interne de partid — cerință permanent formulată în documentele partidului nostru — constituie, în același timp, un factor deosebit de important în afirmarea principiilor democratice la scara întregii societăți, una dintre căile întăririi legăturilor partidului cu masele largi populare, ale perfecționării funcționalității sistemului democrației muncitorești-revoluționare.

În concepția partidului nostru, democrației de partid îi corespund, ca dimensiuni corelative, spiritul de disciplină, înalta responsabilitate în activitatea de îndeplinire a hotărîrilor de partid și a legilor țării, unitatea politico-ideologică, și organizatorică a întregului partid, fiecare membru al acestuia, indiferent de poziția ocupată în structurile sale organizatorice, avînd îndatorirea de a face totul pentru realizarea exemplară a sarcinilor încredințate, de a transpune ferm în viață linia politică generală a partidului.

Atașat în mod indestructibil principiilor de organizare și funcționare proprii partidului revoluționar, țelurilor fundamentale ale socialismului și comunismului, partidul nostru asigură întărirea continuă a unității clasei muncitoare, a întregului popor în procesul înfăptuirii rolului său politic conducător, a obiectivelor și sarcinilor cuprinse în programele și planurile de dezvoltare economico-socială și, totodată, în acest scop, întărește continuu unitatea propriilor rînduri, coeziunea și gradul de eficiență a activității sale, capacitatea de a face față — sub toate aspectele — sarcinilor tot mai complexe pe care le ridică opera de edificare a noii orînduiri.

Partidul nostru apreciază că, pentru realizarea misiunii sale, unitatea politico-ideologică și organizatorică a propriilor rînduri constituie o cerință de uriașă importanță. Aplicarea consecventă, în acest cadru, a principiului centralismului democratic, care presupune îmbinarea centralismului cu democrația internă de partid, asigură condițiile împletirii necesare a conducerii unitare — pe baza unui program și a unui statut unic, a unei discipline ferme, valabilă în egală măsură pentru toți membrii de partid — cu larga manifestare a inițiativei și răspunderii organelor și organizațiilor, a tuturor membrilor de partid, cu exercitarea drepturilor și îndatoririlor statutare ce le revin, constituind, totodată, garanția înfăptuirii cu succes a rolului său politic conducător.

Așa cum arată viața, neglijarea uneia sau alteia dintre cele două laturi ale principiului centralismului democratic nu poate avea decît consecințe negative, atît asupra activității partidului, asupra unității și forței sale, cît și asupra întregii societăți. Tocmai de aceea, partidul nostru respinge, ca deosebit de periculoase pentru activitatea partidelor comuniste, tezele care preconizează posibilitatea existenței, în rîndurile acestora, a unor curente, grupări sau fracțiuni organizate, care să-și propună și să promoveze orientări politice diferite, precum și tendințele de a transforma partidele revoluționare în „cluburi de discuții", fenomene care nu pot duce decît la slăbirea acestora, a rolului lor conducător în cadrul societății.

Preocuparea partidului nostru pentru lărgirea și dezvoltarea continuă a democrației de partid, a democrației socialiste, în general, s-a manifestat și se manifestă, îndeosebi în anii de după Congresul al IX-lea, în modificările succesive aduse Statutului, în perfecționarea structurii organizatorice a partidului, astfel încît să se asigure funcționarea sa pe baza principiilor și normelor democratice, a centralismului democratic. Astfel, în conformitate cu normele statutare, în ultimele două decenii și jumătate, s-a acordat o atenție deosebită respectării riguroase a principiului eligibilității organelor de conducere. Au fost, de asemenea, introduse reglementări noi privind depunerea mai multor candidaturi decît numărul celor ce urmau să fie aleși în organele de partid respective, asigurarea unei compoziții sociale corespunzătoare a organelor de partid, înnoirea periodică a circa o treime din numărul membrilor organelor de partid, de la nivelul oranizațiilor de bază pînă la Comitetul Central, reprezentarea proporțională a organizațiilor de partid, în raport cu numărul membrilor lor, acestea avînd dreptul să propună candidați proprii pentru organele de partid superioare, să discute în prealabil activitatea cadrelor ce urmează a fi propuse spre promovare etc. Așa cum s-a arătat în cadrul ședinței Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 20 octombrie a.c., în aproape toate organizațiile de bază, în cadrul recentelor adunări de dări de seamă și alegeri s-au depus mai multe candidaturi decît numărul membrilor aleși; circa 45 la sută din totalul comuniștilor aleși în birourile organizațiilor de bază sînt nou promovați în aceste organe.

În practica de partid, în strînsă legătură cu îndatoririle ce revin organelor alese de a raporta periodic asupra activității lor în fața organizațiilor din care fac parte, sînt în mod sistematic promovate forme și metode de muncă democratice, cum sînt consultarea cu comuniștii în toate problemele importante, participarea directă a acestora la elaborarea și transpunerea în viață a măsurilor de care depind înfăptuirea hotărîrilor organelor superioare de partid, constituirea și mobilizarea activului de partid, antrenarea tuturor membrilor comitetelor de partid, prin comisiile pe probleme, la studierea realităților și pregătirea hotărîrilor, dezbaterea aprofundată, cu participarea tuturor comuniștilor, în cadrul adunărilor generale a documentelor de partid. Un exemplu edificator în această privință îl constituie însăși activitatea de pregătire a celui de-al XIV-lea Congres al partidului, ampla dezbatere desfășurată în cadrul organizațiilor sale a Proiectului Programului-Directivă și Tezelor pentru Congres, care au prilejuit o analiză temeinică a întregii activități de partid și economico-sociale, constituindu-se într-o înaltă școală de educație politică, de exercitare concretă a democrației muncitorești-revoluționare și întărire tot mai puternică a legăturilor partidului cu masele de oameni ai muncii, cu întregul popor.

Realizîndu-și rolul politic conducător prin angajarea directă a comuniștilor în înfăptuirea liniei politice generale, în condițiile amplificării participării democratice a oamenilor muncii la conducerea activității economico-sociale, partidul nostru, secretarul său general subliniază în permanență unitatea indisolubilă dintre afirmarea puternică a democrației în rîndurile partidului și ale întregii societăți, pe de o parte, întărirea ordinii și disciplinei, a răspunderii comuniste, revoluționare, pe de altă parte. **„Democrația de partid, dezvoltarea democrației socialiste în general sînt strîns legate și trebuie concepute în strînsă legătură cu creșterea spiritului de răspundere al fiecăruia, a ordinii și disciplinei de partid. Acestea nu numai că nu vin în contradicție, dar se condiționează; nici nu se pot concepe una fără alta. Nu se poate concepe democrație de partid fără ordine și disciplină, fără răspundere în muncă, așa cum nu se pot concepe răspunderea, ordinea și disciplina de partid fără un înalt nivel politico-i-**

deologic de înțelegere, fără acțiunea conștientă desfășurată în toate domeniile de activitate" — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Un rol de prim ordin în întărirea concomitenta a raspunderii, disciplinei, democrației interne de partid și, totodată, în accelerarea dezvoltării societății socialiste au — așa cum se relevă în Expunerea la Plenara lărgita a C.C. al P.C.R. din octombrie a.c., în Tezele pentru Congresul al XIV-lea — promovarea în întreaga activitate a partidului, în ansamblul societății, a criticii și autocriticii revoluționare, a atitudinii intransigente față de fenomenele negative, recunoașterea deschisa a lipsurilor, adoptarea măsurilor ce se impun pentru lichidarea acestora și îmbunătățirea activității economico-sociale. Afirmarea deplină în activitatea tuturor organelor și organizațiilor de partid a acestor cerințe majore ale vieții democratice, a fermității și combativității revoluționare trebuie sa ducă la schimbarea radicală a stilului de muncă, de conducere a activității economico-sociale. **„Să mutăm centrul activității partidului în rindul maselor populare — și aceasta înseamnă în fabrică, în comună, în cooperativă, în învățămint, în cercetare, în mijlocul muncitorilor, al țăranilor, al tuturor acelora care asigură înfăptuirea politicii partidului"** — arata tovarășul Nicolae Ceaușescu. În același timp, așa cum subliniaza secretarul general al partidului în Expunerea la Plenara largită a C.C. al P.C.R. din octombrie a.c., este necesar sa se asigure în permanența condițiile pentru dezbaterea larga în partid, în cadrul organismelor democratice, cu întregul popor a hotărîrilor de partid și legilor țarii, aceasta reprezentînd o cerință esențiala a făuririi socialismului cu poporul și pentru popor, a adevaratei democrații muncitorești-revoluționare. Întarirea legaturilor partidului cu masele, cu întregul popor, în condițiile îmbinării permanente a democrației de partid cu întregul sistem al democrației muncitorești-revoluționare, constituie la rîndul sau una dintre caile primordiale ale creșterii rolului conducator al partidului, în concordanța cu cerințele actuale și de perspectiva ale desfașurarii procesului revoluționar de perfecționare a socialismului și înaintare spre comunism.

CONSTANTIN RĂDUCU

Caracterul muncitoresc, revoluționar al partidului — garanția făuririi socialismului și comunismului

Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R., Proiectul Programului-Directivă și Tezele pentru Congresul al XIV-lea pun cu pregnanță în lumină concluzia potrivit căreia transformarea revoluționară a societății, edificarea socialismului și comunismului în țara noastră — coordonate majore ale misiunii istorice a clasei muncitoare, clasa cea mai înaintată a societății — sînt indestructibil legate de existența și afirmarea tot mai puternică a partidului revoluționar al acestei clase — partidul comunist —, în calitate de forță politică conducătoare și dinamizatoare a întregului popor, de centru vital al întregii națiuni, în opera de ridicare a patriei pe cele mai înalte culmi de progres și civilizație. Pe baza analizei aprofundate a experienței construcției socialiste în România, ca și în alte țări, în lumina dialecticii materialiste, a teoriei socialismului științific, la dezvoltarea căreia partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au adus și aduc o contribuție creatoare, de înalt prestigiu, Expunerea la Plenara lărgită din octombrie a.c. și Tezele pentru Congresul al XIV-lea subliniază că întărirea în continuare a rolului conducător al partidului reprezintă o necesitate imperioasă a desfășurării procesului revoluționar, o legitate obiectivă a construcției socialismului și comunismului.

Reafirmarea acestei concepții — promovată cu consecvența și fermitate de către partidul nostru, în anii de după istoricul Congres al IX-lea, întrucît ea exprimă cerințele reale ale dezvoltării sociale, interesele și năzuințele clasei muncitoare și ale întregului popor de a făuri o societate nouă, a egalității și dreptății sociale —, prezintă o deosebită însemnătate politico-ideologică și practică în condițiile pregătirii celui de-al XIV-lea Congres al P.C.R., care va marca trecerea României într-o etapă superioară și se va înscrie în istorie drept Congresul marilor victorii socialiste, al triumfului principiilor socialismului științific în transformarea revoluționară a societății românești, al adevăratei suveranități și independenței depline, economice și politice a țării. Aceasta constituie o vie și deplină confirmare a justeței concepției și liniei politice generale ale partidului nostru și are, totodată, o semnificație deosebită în condițiile intenselor confruntări ideologice care au loc pe plan mondial în problemele cardinale ale înnoirii și perfecționării socialismului, demonstrînd cu putere înaltul spirit de răspundere cu care partidul nostru abordează problema misiunii sale istorice, hotărîrea sa neclintită de a-și îndeplini cu cinste îndatoririle față de clasa muncitoare și întregul popor, față de cauza socialismului și comunismului pe pămîntul României.

Pornind de la analiza realităților prin prisma sarcinilor și răspunderilor ce-i revin în virtutea cerințelor legilor obiective ale construcției și perfecționării noii orînduiri, partidul nostru respinge atît teoriile despre așa-zisa diminuare a rolului conducător al partidului, cît și renunțarea de către acesta la principiile fundamentale ale socialismului științific, la principiile și normele care au consacrat — în procesul organizării politice a clasei muncitoare — apariția și activitatea partidului revoluționar al acestei clase, ca treaptă superioară a afirmării conștiinței sale politice și angajării în lupta pentru înfăptuirea revoluției și construcției socialiste. Tezele pentru Congresul al XIV-lea subliniază cu claritate, în acest sens, că „partidul nostru apreciază ca extrem de dăunătoare concepțiile potrivit cărora partidul trebuie să renunțe la caracterul revoluționar și să devină un partid al reformelor. A renunța la calea revoluționară în epoca celor mai noi și profunde transformări sociale și revoluționare în cunoașterea umană înseamnă a ignora legitățile obiective ale dezvoltării societății".

Este cunoscut că, în istoria mișcării muncitorești, reformismul a reprezentat, și reprezintă și astăzi, o orientare politico-ideologică ce încearcă realizarea unui compromis între interesele capitaliștilor și cele ale muncitorilor,propunîndu-și nu înlăturarea sistemului capitalist și edificarea unei orînduiri sociale noi, lipsită de exploatare și asuprire, ci corectarea sau estomparea unora dintre fenomenele și procesele caracteristice acestui sistem prin intermediul reformelor în domeniile economic, social, politic. Rezultatul este și nu poate fi altul decît subordonarea intereselor clasei muncitoare intereselor capitalului, atît pe plan social-economic cît și politico-ideologic, renunțarea la calea socialistă de dezvoltare, la lupta revoluționară.

Se impune subliniat faptul că acolo unde s-a afirmat o asemenea orientare, ea a fost favorizată, între altele, de abandonarea de către partidele reformiste a metodei materialist-dialectice de analiză și interpretare a realităților sociale, precum și de părăsirea de fapt a pozițiilor clasei muncitoare și situarea acestor partide pe pozițiile altor categorii sociale, nemuncitorești, care alcătuiesc, în principal, baza lor socială, contestîndu-i-se astfel clasei muncitoare rolul predominant, hotărîtor în definirea politicii partidelor respective, cît și în ansamblul societății. De aici absența unei orientări politico-ideologice clare și ferme, ambiguitatea pozițiilor adoptate și, în bună măsură, incapacitatea partidelor respective de a realiza pe calea reformelor o societate care să satisfacă interesele vitale ale clasei muncitoare, ale popoarelor. Așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea din 24 octombrie a.c., **„se poate afirma că scăderea ponderii muncitorilor într-un partid sau altul și creșterea ponderii categoriilor mijlocii au creat și condiții sociale pentru slăbirea spiritului revoluționar, pentru apariția tendințelor reformiste, mic burgheze, care duc la slăbirea rolului partidului, punînd în pericol însăși construcția socialismului".**

Crearea și existența partidelor revoluționare ale clasei muncitoare au răspuns și răspund unor imperative istorice, unor cerințe obiective, legate de afirmarea clasei muncitoare în calitate de forță socială conducătoare a luptei pentru înlăturarea capitalismului și făurirea societății socialiste. Premisele care asigură îndeplinirea de către partidul revoluționar a unui rol hotărîtor în organizarea și conducerea luptei clasei muncitoare, în edificarea socialismului rezidă în factorii obiectivi și subiectivi care îi determină esența, structura organizatorică și țelul activității sale. Partidul revoluționar realizează — așa cum au subliniat încă fondatorii teoriei marxiste — sinteza organică dintre teoria socialismului științific și obiectivele, sarcinile și formele concrete ale mișcării muncitorești. Subliniind faptul că „fără teorie revoluționară nu poate să existe nici mișcare revoluționară", Lenin a atras în mod deosebit atenția asupra necesității ca partidul revoluționar sa

Digitized by Google

se călăuzească în permanență după o teorie înaintată, să abordeze, din această perspectivă, noile procese și fenomene care apar, ținînd astfel pasul cu cerințele fiecărei etape de dezvoltare, să combată fără încetare concepțiile și teoriile care servesc perpetuării exploatării, menținerii oamenilor muncii sub dominația capitalistă.

Forța și influența politică ale partidului revoluționar rezidă atît în faptul că promovează o teorie științifică, revoluționară și unește în rîndurile sale elementele cele mai înaintate, mai conștiente și active ale clasei muncitoare, cît și în legăturile sale indisolubile cu masele largi populare, pe care le orientează și le mobilizează în vederea apărării și realizării intereselor lor vitale. Ca exponent al clasei celei mai revoluționare — clasa muncitoare — și ca forță politică înarmată cu cunoașterea științifică a legităților dezvoltării istorice, partidul revoluționar se caracterizează, totodată, prin încrederea deplină în triumful idealurilor socialismului și comunismului, în superioritatea și viabilitatea principiilor fundamentale ale socialismului științific, prin hotărîrea de a milita și acționa neîncetat în spirit revoluționar pentru înfăptuirea acestora.

Firește, în acest scop este necesar ca fiecare partid să-și elaboreze de-sine-stătător linia sa general-politică, să aplice legile generale și principiile socialismului științific la realitățile și condițiile din fiecare țară, viața, experiența făuririi socialismului demonstrînd cu prisosință faptul că nu există și nu poate exista un „model unic" de socialism, care să fie transpus mecanic în toate țările. Caracteristice pentru un partid revoluționar sînt nu numai capacitatea de a studia, înțelege și a asigura aplicarea legilor obiective la condițiile și realitățile concrete din țara în care acționează, ci și — așa cum atrage atenția tovarășul Nicolae Ceaușescu — adoptarea unei poziții clare, consecvente față de principiile revoluționare ale socialismului științific, față de interesele fundamentale ale clasei muncitoare, care reprezintă clasa conducătoare în societatea socialistă. În acest sens, în Expunerea la Plenara lărgită din octombrie a.c., în Tezele pentru Congresul al XIV-lea se subliniază necesitatea ca în activitatea ideologică partidul să combată subaprecierea sau negarea importanței teoriei revoluționare în construcția socialismului, minimalizarea rolului conștiinței socialiste în desfășurarea procesului revoluționar, să țină seama de principiul luptei de clasă, întrucît, așa cum arată realitățile, evenimentele din diferite țări, nu se poate concepe dezvoltarea socialistă vorbind de renunțarea sau diminuarea, într-un fel sau altul, a luptei de clasă, de slăbirea activității politico-ideologice, revoluționare în general.

Ignorarea acestor cerințe fundamentale, obiective, în condițiile menținerii sistemului capitalist, a imperialismului și politicii sale reacționare, ar echivala, în fond, cu estomparea sau chiar anihilarea trăsăturilor care definesc partidul revoluționar al clasei muncitoare, ar aduce grave prejudicii operei de edificare a noii orînduiri. Iată de ce partidul nostru apreciază că așa-zisa dezideologizare a raporturilor dintre socialism și capitalism pe plan mondial înseamnă, în ultimă instanță, capitularea socialismului în fața capitalismului, renunțarea la lupta de clasă pentru lichidarea exploatării și asupririi și realizarea societății dreptății și egalității. Or, în condițiile amestecului crescînd al cercurilor reacționare, imperialiste în treburile interne ale altor state, ale accentuării politicii de destabilizare a țărilor socialiste cu scopul de a opri sau frîna procesul revoluționar și a impune ideologia și modelul capitalist de dezvoltare — fenomene care constituie un pericol real —, o importanță deosebită capătă aplicarea fermă de către partidele comuniste a principiilor socialismului științific, cît și întărirea luptei ideologice și politice împotriva oricăror încercări care ar periclita interesele socialismului, cuceririle revoluționare ale popoarelor. **„Nici o altă teză, oricum s-ar numi ea, nu va putea înlocui lupta de clasă, ca factor determinant al dezvoltării societății omenești, ca lege obiectivă a progresului și mersului înainte al omenirii"** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Experiența făuririi noii orînduiri demonstrează, totodată, că numai în măsura în care partidele comuniste își păstrează caracterul revoluționar, principiile lor de bază — politico-organizatorice și ideologice — și rămîn partide ale clasei muncitoare, ele sînt în măsură să-și îndeplinească în bune condiții misiunea istorică, îndatoririle supreme, să asigure realizarea idealurilor socialismului, ale maselor largi populare. Aceasta reprezintă una din cerințele fundamentale, formulate de însiși clasicii socialismului științific, pe baza analizei legilor obiective ale dezvoltării sociale, a rolului luptei de clasă și misiunii istorice a clasei muncitoare — cea mai revoluționară clasă a societății — de a înlătura capitalismul și făuri o orînduire superioară, socialismul și comunismul.

Necesitatea păstrării caracterului revoluționar, muncitoresc al partidului, a spiritului revoluționar este, așadar, deopotrivă, legată de afirmarea rolului istoric al clasei muncitoare, de apărarea cuceririlor socialiste ale poporului, de continuarea luptei sale revoluționare, a procesului revoluționar de edificare a socialismului și comunismului, în conformitate cu principiile fundamentale ale socialismului științific, aplicate în mod creator la condițiile concret-istorice și naționale ale fiecărei țări. **„Trebuie să fim pe deplin conștienți** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **că orice slăbire a rolului conducător al partidului, a rolului clasei muncitoare în partid și în societate va afecta grav cauza socialismului, bunăstarea și independența întregii națiuni"**, apreciere, de altfel, pe deplin confirmată de evenimentele și fenomenele care au loc în prezent în unele țări socialiste. Iată de ce partidul nostru, secretarul său general apreciază că, indiferent dacă sînt sau nu la putere, partidele comuniste nu trebuie să renunțe la esența lor revoluționară și să devină partide reformiste, ci trebuie să acționeze neabătut, de pe pozițiile luptei revoluționare, de clasă, pentru a asigura victoria socialismului în întreaga lume și a conduce popoarele spre comunism. Expunerea din octombrie a.c. și Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului subliniază că, în toate împrejurările, partidul clasei muncitoare trebuie să-și păstreze spiritul revoluționar, să se manifeste ca un partid al înnoirilor revoluționare, al promovării noului, a tot ceea ce este progresist, înaintat în gîndirea și practica socială, să acționeze permanent pentru întărirea rolului clasei muncitoare ca factor determinant al făuririi socialismului și comunismului.

Încă de la nașterea primului partid muncitoresc din România, în 1893, și apoi de la crearea Partidului Comunist Român, în 1921, rămînînd fidel îndatoririlor sale revoluționare, partidul nostru a pus și pune accentul pe caracterul muncitoresc al componenței, țelurilor și ideologiei sale. Desigur, întotdeauna în partid au fost și intelectuali, și țărani, dar aceștia s-au identificat și se identifică cu interesele și cauza clasei muncitoare, cu aspirațiile și năzuințele întregului popor. În calitate de partid revoluționar, partidul nostru și-a întărit și își întărește permanent legăturile cu clasa muncitoare, cu țărănimea, cu intelectualitatea, cu întregul popor, afirmîndu-se ca partid al clasei muncitoare și, totodată, al întregii națiuni, care înfăptuiește aspirațiile întregului popor, de bunăstare, libertate, progres și civilizație. Tocmai datorită trăsăturilor sale muncitorești-revoluționare și politicii consecvente de slujire a intereselor vitale ale întregii națiuni, partidul nostru și-a cucerit și se bucură de un înalt prestigiu în rîndurile poporului, numărînd astăzi peste 3 800 000 de membri, din care circa 55 la sută sînt muncitori care lucrează nemijlocit în producție, 18 la sută sînt țărani, iar 20 la sută intelectuali. Luînd însă în considerare faptul că din rîndurile muncitorilor s-au ridicat numeroși intelectuali și activiști, ponderea elementului muncitoresc în partid depășește, în realitate, 70 la sută. Tezele pentru Congresul al XIV-lea subliniază că „trebuie să păstrăm permanent caracterul muncitoresc al partidului, atît în ce privește ponderea muncitorilor în partid, cît și promovarea în conducerea organizațiilor și organelor de partid a activiștilor din rîndul muncitorilor."

În acest sens, în cadrul ședinței Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 18 august a.c., tovarășul Nicolae Ceaușescu a propus unele îmbunătățiri privind numărul și componența membrilor ce urmează a fi aleși în organele conducătoare ale partidului la Congresul al XIV-lea, stabilindu-se, între altele, ca numărul activiștilor din rîndul muncitorilor care lucrează nemijlocit în producție să crească la 45, iar cel al țăranilor participanți direcți la activitatea din agricultură, la 20. Avînd în vedere că la aceștia se adaugă activiști de partid și de stat care, de asemenea, în marea lor majoritate provin din rîndul muncitorilor și țăranilor, se va asigura, astfel, întărirea și mai puternică a caracterului muncitoresc al partidului, identificarea lui — ca și pînă acum — cu interesele fundamentale ale muncitorilor, țăranilor, ale tuturor oamenilor muncii, cu cauza socialismului și comunismului, a progresului și înfloririi întregii națiuni.

ARISTIDE CIOABĂ

Digitized by Google

Nu se poate în nici un fel vorbi de dezvoltarea socialistă cînd se lichidează proprietatea poporului asupra mijloacelor de producţie. Se poate pune problema perfecţionării sistemului de proprietate, dar aceasta prin întărirea proprietăţii muncitorilor şi ţăranilor asupra mijloacelor de producţie, şi nu prin lichidarea şi trecerea acestora în mîinile diferiţilor capitalişti, mai mari sau mai mici.

NICOLAE CEAUŞESCU

Din Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din octombrie 1989

PROPRIETATEA SOCIALISTĂ temelia progresului multilateral al patriei, a bunăstării întregului popor

Una dintre concluziile de importanţă teoretică şi practică deosebită subliniate în magistrala Expunere a secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din octombrie a.c. — a cărei justeţe este pusă puternic în evidenţă de întreaga experienţă a făuririi orînduirii socialiste în România, ca şi în alte ţări — este aceea că lichidarea proprietăţii capitaliste şi instaurarea, întărirea proprietăţii socialiste asupra principalelor mijloace de producţie constituie temelia noului sistem social-economic, garanţia cea mai sigură a progresului general al naţiunii, premisa hotărîtoare a creşterii bunăstării sale materiale şi spirituale. Relevînd din nou, cu o exemplară claritate ştiinţifică, această realitate incontestabilă şi demonstrînd cu noi şi convingătoare argumente rolul fundamental, decisiv al proprietăţii socialiste în crearea şi consolidarea noii orînduiri sociale, tovarăşul Nicolae Ceauşescu arată, în Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R., că în condiţiile în care în unele ţări socialiste se pune în discuţie însăşi existenţa proprietăţii socialiste, de stat şi cooperatiste, este necesar să se evidenţieze cu putere, în întreaga activitate teoretică, politico-educativă, rolul determinant al proprietăţii socialiste, de stat şi cooperatiste, în dezvoltarea generală a României.

Socialismul nu se poate dezvolta şi perfecţiona luîndu-şi ca model orînduirea capitalistă, întemeiată pe proprietatea privată, pe interese economice şi sociale antagoniste, pe asuprire şi exploatare. „Reprivatizarea" principalelor mijloace de producţie, fărîmiţarea proprietăţii întregului popor, trecerea la „socialismul de piaţă" nu pot decît să ducă la inflaţie, şomaj şi speculă, la dezorganizarea vieţii economice şi, în ultimă instanţă, la restaurarea rînduielilor capitaliste, condamnate de istorie. Iată de ce proprietatea socialistă — de stat şi cooperatistă — reprezintă singura bază trainică a progresului economico-social, a făuririi cu succes a socialismului şi comunismului, a suveranităţii şi independenţei naţionale; nu se poate vorbi de făurirea şi consolidarea economiei socialiste fără a aşeza la baza acesteia, ca o necesitate legică, obiectivă, proprietatea obştească asupra mijloacelor de producţie. **„Orice diminuare a rolului marii proprietăţi industriale şi agricole socialiste, întoarcerea la anumite forme ale proprietăţii capitaliste — chiar a micii proprietăţi — înseamnă o dare înapoi cu zeci şi zeci de ani, înseamnă a pune în pericol nu numai dezvoltarea socialismului, dar însăşi dezvoltarea economico-socială a popoarelor, bunăstarea şi independenţa lor"** — subliniază secretarul general al partidului nostru.

Pornind de la aceste considerente, de la orientările şi tezele cuprinse în documentele pentru Congresul al XIV-lea, în ampla operă teoretică şi social-politică a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, revista „Era socialistă" a organizat, împreună cu Cabinetul judeţean pentru activitatea ideologică şi politico-educativă Cluj, o dezbatere privind rolul determinant al proprietăţii socialiste în instituirea şi perfecţionarea noilor relaţii de producţie şi sociale. Publicăm în acest număr textul intervenţiilor prezentate în cadrul dezbaterii.

Rolul determinant al proprietăţii socialiste în făurirea şi dezvoltarea noii orînduiri

Istoria omenirii atestă că fiecare orînduire socială, fiecare sistem economico-social au avut şi au o formă specifică de proprietate asupra mijloacelor de producţie, istoriceşte determinată. Înlocuirea unei forme de proprietate cu alta a constituit întotdeauna semnul economic distinctiv fundamental al trecerii de la un mod economic de producţie la altul şi, deci, conţinutul economic al revoluţiei sociale.

Pe măsura dezvoltării istorice a societăţii, proprietatea asupra mijloacelor de producţie a suscitat tot mai mult interesul specialiştilor, al grupurilor şi claselor sociale dominante şi dominate, asupritoare şi asuprite. Revoluţia şi construcţia socialistă, progresul noii orînduiri au amplificat substanţial preocupările pentru extinderea şi aprofundarea cunoaşterii formelor de proprietate istoriceşte determinate şi existente de-a lungul timpului, în general, a formelor de proprietate socialistă, în special. Aceste preocupări au fost considerabil accentuate în ultima vreme de un şir de împrejurări, printre care: conştientizarea necesităţii dezvoltă-

Digitized by Google

rii rapide a forțelor de producție, pe baza cuceririlor revoluției științifico-tehnice, a perfecționării relațiilor de producție și sociale, în general, a relațiilor de proprietate, în special, că și a mecanismului de funcționare și dezvoltare a economiei, a societății în ansamblul ei, în diferite țări socialiste; amplificarea preocupărilor pentru perfecționarea organizării și conducerii vieții economico-sociale în aceste țări; intensificarea confruntării dintre ideologia socialistă și ideologia burgheză, dintre concepția revoluționară despre lume și viață și concepțiile retrograde, reacționare — expresie directă a tot mai pronunțatei accentuări a ofensivei ideologice a capitalului monopolist financiar-statal împotriva socialismului; accentuarea încercărilor cercurilor imperialiste, reacționare de a submina și destabiliza țările socialiste, de a le determina, prin diferite mijloace, să renunțe la cuceririle revoluționare, de a le abate de pe calea făuririi noii orînduiri.

Aceste împrejurări au sporit deosebit de mult actualitatea și importanța cognitivă, teoretico-metodologică, politico-ideologică și practică a cercetării problematicii proprietății în general, a proprietății socialiste, în special. Această problematică și-a găsit o nouă și strălucită abordare teoretică, profund științifică și cu multiple implicații practice în Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din octombrie a.c. Așa cum arăta, cu acest prilej, secretarul general al partidului, făurirea cu succes a socialismului în patria noastră și, în general, în lume nu se poate realiza decît pe baza dezvoltării tot mai puternice a proprietății întregului popor, de stat și cooperatiste, punînd la bază cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii în toate domeniile.

După cum se știe, în patrimoniul teoriei revoluționare despre proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție un loc de seamă îl ocupă concepția Partidului Comunist Român, elaborată în anii de după Congresul al IX-lea, cu aportul hotărîtor al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Această concepție științifică, consecvent revoluționară, este amplu concretizată în orientările cuprinse în Proiectul Programului-Directivă și în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului.

Opera teoretică și social-politică a conducătorului partidului și statului nostru se distinge printr-o temeinică abordare teoretico-metodologică și practic-aplicativă a problemelor cardinale ale naturii și conținutului proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, ale formelor acestei proprietăți, cît și ale unității și interacțiunii lor dialectice, ale rolului pe care ele îl au în asigurarea manifestării legilor economice și principiilor proprii socialismului, în accentuarea necesității și în amplificarea posibilităților organizării și conducerii conștient-dirijate, planificate a vieții economice la nivel micro și macrosocial, în profil vertical și orizontal, în menținerea concordanței sistemului relațiilor economice socialiste cu starea forțelor de producție, apreciată prin nivelul, caracterul și structura acestora.

Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a formulat o concepție profund științifică, realistă despre rolul proprietății obștești asupra mijloacelor de producție în procesul de reproducție socialistă lărgită, în armonizarea intereselor economice colective și personale, în consolidarea complexului economic național unitar, istoricește constituit și sudat puternic în toate articulațiile sale în anii socialismului, în ridicarea sistematică a nivelului de trai și a calității vieții tuturor membrilor societății socialiste, în îmbogățirea continuă a modului lor de viață. La acestea se adaugă ideile și orientările originale, cu o mare încărcătură cognitivă și aplicativă, despre necesitatea obiectivă și căile creșterii și dezvoltării proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție și rezultatelor producției, îmbogățirea continuă a conținutului ei, ridicarea gradului de maturitate a relațiilor de proprietate, legitățile reproducției avutului obștesc, despre rolul proprietății socialiste în asigurarea și consolidarea suveranității și independenței patriei, în afirmarea superiorității producției și reproducției socialiste în raport cu toate tipurile și formele presocialiste de reproducție. În opera teoretică a tovarășului Nicolae Ceaușescu sînt amplu și profund demonstrate rolul și funcțiile statului socialist în organizarea producției și reproducției sociale pe temeiul proprietății obștești asupra mijloacelor de producție.

Concepția Partidului Comunist Român, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, despre proprietatea socialistă sintetizează și încorporează adevărurile fundamentale dezvăluite de clasicii gîndirii economice marxiste, confirmate de realitatea economică, precum și cuceririle gîndirii marxiste, materialist-dialectice, cristalizate ulterior. În același timp, concepția partidului nostru despre proprietatea socialistă s-a constituit prin cercetarea aprofundată a experienței practice a socialismului în general și, mai ales, prin examinarea și reexaminarea permanentă a experienței României în edificarea și dezvoltarea noii orînduiri. „Laboratorul" principal în care această concepție este verificată și permanent îmbogățită îl constituie economia noastră națională.

Formată și dezvoltată astfel, concepția partidului nostru despre proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție se constituie într-o componentă de bază a strategiei sale economice și se caracterizează, ca și întreaga sa politică, prin: reflectarea tot mai cuprinzătoare și mai veridică a relațiilor de producție, abordarea dialectică, sistemică, multilaterală, complexă și structurală a relațiilor de proprietate; studierea legico-istorică, genetico-funcțională și funcțional-evolutivă, anticipativă a acestor relații; creativitate și originalitate; atitudine și poziție combativă, critică față de tezele și concepțiile eronate, dăunătoare; împletirea organică a teoriei cu practica; marea sa valoare aplicativă; caracterul său permanent deschis, receptivitatea față de tot ceea ce este nou, înaintat ș.a.

În concepția Partidului Comunist Român, problema cardinală a revoluției socialiste, a lichidării orînduirii capitaliste și edificării noii orînduiri o constituie desființarea proprietății private și înlocuirea acesteia cu proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție. Evidențiind acest adevăr incontestabil, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia, la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., că **„ceea ce trebuie să realizeze socialismul este lichidarea proprietății particulare asupra mijloacelor de producție și trecerea acestora în mîinile adevăraților stăpîni — ale muncitorimii, ale intelectualității, a pămîntului în mîna țărănimii, în cadrul cooperativelor agricole de producție, al marii proprietăți socialiste"**. Instaurarea și dezvoltarea proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție constituie o lege obiectivă a edificării și progresului noii orînduiri sociale. De aceea, comuniștii pot rezuma teoria lor, așa cum scriau Marx și Engels — în Manifestul Partidului Comunist — la formula „desființarea proprietății private".

În anii '70 și '80 ai secolului nostru, în gîndirea economică burgheză se constată, pe de o parte, o tot mai evidentă tendință de subapreciere, de diminuare a rolului și locului proprietății — indiferent de forma ei socială — în cadrul sistemului economic, în comparație cu perioadele anterioare, ori cu alți factori ai vieții economice, iar pe de altă parte tendința de supraapreciere a rolului proprietății capitaliste asupra mijloacelor de producție și de subapreciere a importanței și rolului proprietății socialiste. **„Ideologii și apologeții capitalismului** — subliniază în acest sens tovarășul Nicolae Ceaușescu — **încearcă din nou să prezinte proprietatea capitalistă și societatea împărțită în asupritori și asupriți care din punct de vedere istoric, cum se spune, și-a trăit traiul, ca formă superioară a relațiilor de producție și sociale"**. În realitate, însă, numai socialismul, care înlătură pentru totdeauna proprietatea privat-capitalistă asupra mijloacelor de producție, exploatarea și asuprirea, poate asigura adevărata democrație, libertatea reală și participarea efectivă a poporului la conducerea tuturor sectoarelor de activitate, a întregii societăți.

Din examinarea literaturii economice burgheze consacrate acestei problematici rezultă cel puțin următoarele tendințe și poziții: interpretarea relațiilor de proprietate doar ca raporturi existente între oameni și lucruri, sau numai ca raporturi juridice, în acest sens, unii autori încercînd să excludă relațiile de proprietate din sistemul relațiilor economice, iar alții susținînd că relațiile sau formele de proprietate nu au determinat niciodată sau au încetat să mai determine caracterul și conținutul economico-social al societății, că ele nu reprezintă un factor structurant al sistemului economic și că proprietatea nu este o condiție necesară pentru adoptarea deciziilor și pentru realizarea puterii economice; tendința de acreditare a ideii potrivit căreia proprietatea — indiferent de forma ei concretă — ar avea un rol tot mai mic în comparație cu alți factori cum ar fi nivelul ocupării forței de muncă, mișcarea prețurilor, controlul statului, politica impozitelor, tipul de alocare a resurselor ș.a.; identificarea proprietății socialiste a întregului popor cu proprietatea capitalistă monopolist-statală; subaprecierea proprietății socialiste, care, chipurile, nu ar genera și nu ar dezvolta stimuli economici, ar fi „incompatibilă" cu manifestarea libertății și personalității, a inițiativei și capacității creatoare a individului, nu ar oferi nici o garanție a egalității sociale și ar constitui un „izvor de birocrație" și un „instrument de presiune" asupra celor mai importante drepturi ale omului, spre deosebire de forma capitalistă de proprietate, care ar asigura stimulenți economici într-o măsură mult mai mare și ar garanta, chipurile, drepturile civile, politice și economice „înfăptuind" ceea ce nu puțini partizani ai acestor teze denumesc „democrație liberă".

Realitățile infirmă aceste afirmații ale apologeților capitalismului, demonstrînd cu argumente dintre cele mai puternice faptul că relațiile socialiste de proprietate

Digitized by Google

reprezintă axul principal, fundamental al întregului sistem de relații economice, care determină atît conținutul cît și caracterul acestui sistem. Proprietatea socialistă parcurge toate fazele procesului unic al reproducției sociale, determină succesiunea lor legică și istorică, momentele lor de identitate și deosebire, interacțiunea dintre ele și unitatea lor dialectică.

În virtutea caracterului ei, proprietatea socialistă a întregului popor transformă economia națională într-un organism unitar, într-un complex economic național statal unitar, tot mai puternic, sudat în toate articulațiile sale, îi conferă integralitate social-economică și unitate macroeconomică. Integralitatea și unitatea economico-socială ale acestui complex își găsesc expresia în: subordonarea producției și reproducției sociale scopului nemijlocit și fundamental al socialismului — satisfacerea tot mai bună a trebuințelor materiale și spirituale ale tuturor membrilor societății, dezvoltarea lor liberă, multilaterală și afirmarea plenară a personalității fiecăruia; comunitatea mijloacelor și metodelor de realizare a scopului respectiv; accentuarea interacțiunii dintre elementele sistemului economic și consolidarea unității lui; manifestarea legilor economice și principiilor proprii socialismului; crearea condițiilor care fac necesare și posibile organizarea, funcționarea și dezvoltarea complexului național pe baza planului unic, armonizarea intereselor economice ale întregii societăți. Sintetizînd aceste adevăruri, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază că proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, relațiile de colaborare proprii orînduirii socialiste asigură premisele pentru conducerea planică pe toate treptele economiei, inclusiv la nivelul întregii societăți, fac necesară și posibilă în același timp coordonarea unitară a întregului proces de reproducție, dirijarea conștientă a producției și repartiției, distribuirea resurselor pe ramuri și pe unități de producție, aplicarea pe scară largă a progresului științific contemporan.

Spre deosebire de proprietatea capitalistă, care determină împărțirea societății în asupritori și asupriți, exploatatori și exploatați, proprietatea socialistă a întregului popor este, prin conținutul și natura sa, incompatibilă cu o asemenea împărțire; ea aparține, deopotrivă, întregului popor și fiecăruia dintre fiii acestuia. Prin geneza și esența ei, proprietatea capitalistă este și rămîne muncă străină, însușită gratuit de către capital. Subiecții ei sînt capitalistul, căruia îi aparțin mijloacele de producție, și proletarul, muncitorul salariat, lipsiți de mijloacele de producție.

Socialismul și, în primul rînd, relațiile socialiste de proprietate conferă membrilor societății un nou statut social-economic. Fiecare dintre ei este proprietar colectiv, coproprietar al avutului obștesc; producător socialist asociat la nivel micro și macrosocial; participant direct și nemijlocit la conducerea, organizarea și gestionarea proprietății, la administrarea și utilizarea avutului obștesc, la autogestiune, autofinanțare și autoconducerea vieții economico-sociale; beneficiar al roadelor muncii comune. Este total eronată teza că proprietatea socialistă a întregului popor ar fi o proprietate „a nimănui" sau o proprietate a societății în general. Prin conținutul său, proprietatea întregului popor este proprietatea societății, a națiunii și a tuturor membrilor ei; ea este proprietatea comună a tuturor și a fiecăruia în parte. Aceste trăsături esențiale ale statutului membrilor societății socialiste, privite în unitatea și interacțiunea lor, îi definește pe aceștia ca fiind *homo oeconomicus* în accepția deplină a noțiunii.

Încercînd să-și „argumenteze" pozițiile în problema proprietății, ideologii capitalismului „redescoperă" vechile teze apologetice puse în circulație de economia politică burgheză cu privire la „armonia", la „lipsa de contradicții" ce ar caracteriza proprietatea capitalistă, piața capitalistă și libera concurență; în același timp, ei confundă unele erori, greșeli săvîrșite în diverse țări socialiste în domeniul administrării și dezvoltării proprietății socialiste cu esența relațiilor de proprietate și, de fapt, cu esența socialismului. Tocmai de aceea tezele acestor ideologi se află în contradicție cu realitățile social-economice din țările socialiste, cît și din cele capitaliste, cu esența formelor de proprietate capitalistă și socialistă, cu legile obiective care guvernează mișcarea, funcționarea și evoluția lor.

Identificînd fenomenul cu esența, forma cu conținutul, întîmplătorul cu legicul, abaterea de la legile și principiile socialismului, fenomenele de încălcare și ignorare a acțiunii acestor legi și principii cu înseși legile și principiile socialismului, adversarii noii orînduiri, care critică proprietatea și, în general, societatea socialistă de pe pozițiile anticomuniste ale capitalului, interpretează anumite greutăți apărute în unele țări socialiste, precum și preocupările forurilor de conducere din aceste țări pentru perfecționarea conducerii vieții economico-sociale ca „dovezi", chipurile, ale eșecului socialismului ca teorie, mișcare revoluționară și orînduire socială și, deci, și ale „eșecului" proprietății socialiste.

Asemenea poziții sînt facilitate, într-o anumită măsură, de unele teze teoretice și „sugestii" practice de perfecționare a socialismului puse în circulație în unele țări socialiste, idei și „sugestii" care pledează pentru „perfecționarea socialismului" pe calea stimulării, într-o modalitate sau alta, a unor forme de proprietate particulară și a diminuării rolului proprietății comune; deci, realizarea unui socialism pe baza... proprietății private. Dar aceasta este o evidentă contradicție *in adjecto*. Socialismul nu poate avea altă temelie, altă bază economică decît proprietatea obștească asupra mijloacelor de producție și nu se poate vorbi în nici un fel de perfecționarea sau dezvoltarea socialismului pe calea lichidării proprietății întregului popor. **„Preocuparea pentru perfecționarea dezvoltării socialismului în diferite țări trebuie să se realizeze nu de pe poziții de negare sau subapreciere a forței socialismului, ci de pe poziții de afirmare a forței și superiorității socialismului — care reprezintă viitorul întregii omeniri"** — sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c. Suprimînd proprietatea privat-capitalistă, socialismul realizează condițiile hotărîtoare ale apropierii reale a esenței umane de către om și pentru om. Și tocmai de aceea socialismul „este — așa cum scria Marx — adevărata rezolvare a conflictului dintre om și natură și dintre om și om, adevărata soluționare a conflictului dintre existență și esență, dintre obiectualizare și autoafirmare, dintre libertate și necesitate, dintre individ și specie. El este dezlegarea enigmei istorice și e conștient de această dezlegare".

Societatea socialistă se poate perfecționa nu prin întoarcerea la forme vechi istoricește perimate și depășite de proprietate, ci numai privind înainte, prin dezvoltarea și perfecționarea relațiilor socialiste de proprietate. Experiența țării noastre confirmă adevărul că întărirea și dezvoltarea proprietății socialiste reprezintă singura cale de înfăptuire în viață a principiilor de echitate și dreptate socială, de dezvoltare puternică a forțelor de producție, de asigurare a bunăstării și independenței fiecărei națiuni".

Tot o sugestie „de a merge înapoi" o constituie și concepția „socialismului cooperatist", care s-ar putea realiza prin lichidarea proprietății întregului popor și cedarea ei cooperativelor, întrucît proprietatea întregului popor, sub forma proprietății de stat, ar fi generat, chipurile, apariția unei puternice „clase de birocrați".

Așa cum demonstrează realitățile din țara noastră și din alte țări, proprietatea socialistă cooperatistă constituie un element organic, obiectiv al sistemului relațiilor socialiste de proprietate, corespunzător forțelor de producție existente în anumite verigi, subdiviziuni ale economiei socialiste. Această formă de proprietate, prin conținutul ei social-economic, este o componentă a bazei economice a societății și conține în sine posibilități importante de progres economico-social. Aceeași realitate atestă că proprietatea socialistă cooperatistă nu și-a epuizat posibilitățile de dezvoltare și, de aceea, în prezent se impun, ca o necesitate obiectivă, întărirea și dezvoltarea ei. Iată de ce, orice subapreciere și minimalizare a rolului și funcției acestei forme de proprietate socialistă, orice contrapunere a formelor proprietății socialiste exprimă o înțelegere teoretică eronată a proprietății socialiste cooperatiste, cu consecințe practice deosebit de păgubitoare pentru perfecționarea și progresul noii orînduiri.

Recunoașterea rolului proprietății socialiste cooperatiste nu are, însă, nimic comun cu supraaprecierea acesteia și transformarea ei în singura bază economică a orînduirii socialiste. Adevărul este că nucleul relațiilor socialiste de proprietate îl constituie proprietatea întregului popor, care conferă unitate și integralitate complexului economic național. Ea întruchipează în sine, într-o unitate dialectică, atributele care caracterizează și disting stadiul socialist de dezvoltare a formațiunii social-economice comuniste și germenii comunismului deplin.

În proprietatea socialistă a întregului popor, în diferitele ei stadii de dezvoltare trebuie căutate, înainte de toate, atît trăsăturile economice specifice cît și trăsăturile economice comune ale fazelor societății comuniste. Această proprietate constituie și cel mai important semn distinctiv al orînduirii socialiste și comuniste. Proprietatea întregului popor subordonează întreaga producție și reproducție socială scopului nemijlocit al satisfacerii cît mai depline a trebuințelor materiale și spirituale ale tuturor membrilor societății, dezvoltării libere, multilaterale a personalității acestora și afirmării plenare a fiecăruia; ea conferă sistemului relațiilor economice și sociale un caracter de colaborare și ajutor reciproc și reprezintă baza generală pe care se afirmă și pot înflori cu adevărat egalitatea, libertatea și demnitatea tuturor membrilor societății, constituie temelia asigurării și

Digitized by Google

garantării drepturilor fundamentale ale omului.

Realizarea economică a proprietății întregului popor în interesul general al societății și al tuturor membrilor acesteia, al tuturor colectivelor de muncă atestă în modul cel mai elocvent că societatea socialistă este, prin importanța ei, societatea oamenilor muncii, a întregului popor. Ea se construiește prin eforturile întregului popor; se perfecționează și înflorește prin munca tot mai competentă, mai responsabilă și mai angajată a acestuia, poporul fiind beneficiarul deplin, direct și nemijlocit al roadelor muncii comune, al avutului obștesc creat și acumulat, al progresului multilateral al patriei.

De aceea, socialismul fără proprietatea întregului popor este, din punct de vedere științific, de neconceput, iar sub aspect practic — imposibil de realizat. Așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„orice diminuare a rolului marii proprietăți industriale și agricole socialiste, întoarcerea la anumite forme ale proprietății capitaliste — chiar a micii proprietăți — înseamnă o dare înapoi cu zeci și zeci de ani, inseamnă a pune în pericol nu numai dezvoltarea socialismului, dar însăși dezvoltarea economico-socială a popoarelor, bunăstarea și independența lor".**

În acest spirit, Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea subliniază că în viitorul cincinal, 1991—1995, cît și, în continuare, în perspectiva anilor 2000—2010, partidul și statul nostru vor promova în mod consecvent politica de „întărire continuă a proprietății socialiste — a întregului popor și cooperatiste — care constituie o necesitate obiectivă a construirii și dezvoltării noii orînduiri, a progresului continuu al forțelor de producție, a creșterii nivelului de trai, a asigurării independenței și suveranității naționale, a mersului ascendent al patriei noastre pe calea civilizației și prosperității. Prin îmbinarea organică a proprietății de stat cu cea cooperatistă în toate domeniile, dezvoltarea conlucrării dintre aceste forme și în agricultură — inclusiv cooperarea largă cu țărănimea din zonele de deal și de munte — se vor afirma tot mai puternic principiile socialismului în economie, în întreaga viață socială."

Concepția științifică a partidului nostru despre proprietatea socialistă își găsește o vie expresie în perfecționarea continuă a procesului de producție și reproducție lărgită, în dezvoltarea preponderent intensivă a avutului obștesc, în concordanță cu legile obiective care guvernează funcționarea și progresul societății socialiste.

AUREL NEGUCIOIU

Relațiile de proprietate și sistemul relațiilor de producție

Unul dintre obiectivele importante ale strategiei partidului nostru de înaintare fermă a României pe calea progresului multilateral îl constituie perfecționarea continuă a relațiilor de producție și sociale socialiste. Orientările de principiu formulate în legătură cu această temă de către partidul nostru, de către secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, subliniază pregnant cerința ca în etapa următoare de dezvoltare a țării, și în perspectivă, să se acționeze „neabătut — așa cum se arată și în Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea — pentru perfecționarea — pe baza dezvoltării proprietății socialiste, a întregului popor și cooperatiste — a sistemului relațiilor de producție, pentru asigurarea concordanței necesare dintre acestea și evoluția forțelor de producție".

Viața, practica au demonstrat cu putere justețea politicii partidului nostru de perfecționare continuă a activității economico-sociale, a întregii societăți pe baza proprietății socialiste. Așa cum se știe, în ultimele două decenii și jumătate au fost perfecționate continuu, corespunzător unei strategii profund științifice, revoluționare, formele de proprietate, mecanismele de administrare și gestionare a acesteia. S-au perfecționat, de asemenea, formele de organizare și conducere a unităților economico-sociale. Unul dintre elementele fundamentale ale acestei strategii l-a constituit și îl constituie întărirea continuă a rolului proprietății de stat și cooperatiste.

Experiența demonstrează că punerea în discuție, în unele țări socialiste, a însăși existenței proprietății socialiste, trecerea la reprivatizarea unor sectoare ale vieții economice, fărîmițarea avuției obștești, copierea mecanică a unor modele de dezvoltare economică proprii societății burgheze nu au nimic comun cu perfecționarea relațiilor sociale, a socialismului. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din octombrie a.c., nu se poate vorbi în nici un fel de dezvoltarea socialistă cînd se lichidează proprietatea poporului asupra mijloacelor de producție. Se poate pune problema perfecționării sistemului de proprietate, dar aceasta prin întărirea proprietății muncitorilor și țăranilor asupra mijloacelor de producție, și nu prin lichidarea și trecerea acestora în mîinile diferiților capitaliști, mai mari sau mai mici.

Relațiile de producție socialiste există și se manifestă numai ca sistem de relații. Dar acesta nu se reduce la o sumă aritmetică de elemente componente, separate unele de altele, ci se constituie și funcționează ca un tot unitar, organic și armonios, incluzînd atît structura morfologică a sistemului, cît și totalitatea raporturilor de interacțiune din interiorul lui, prin mijlocirea cărora se asigură, de fapt, perfecționarea continuă a relațiilor de producție în ansamblu. De aceea, analiza teoretică a relațiilor de producție presupune evidențierea a cel puțin trei aspecte esențiale: analiza elementelor componente ale sistemului de relații și clasificarea lor; cercetarea raporturilor de interacțiune, a forțelor interne ce asigură unitatea și echilibrul sistemului; stabilirea raporturilor de cauzalitate ce determină mișcarea și dezvoltarea sistemului relațiilor de producție.

În primul rînd, relațiile de producție pot fi clasificate și cercetate din punct de vedere al sferelor, ramurilor economice, al fazelor reproducției sociale, al subiecților economici etc. De fapt, descrierea formelor multiple de manifestare a relațiilor de producție și identificarea aspectelor specifice în evoluția lor, a funcțiilor îndeplinite în domeniile lor de manifestare reprezintă o premisă necesară a definirii locului ocupat de fiecare element în sistemul de ansamblu al relațiilor de producție socialiste.

În al doilea rînd, unitatea și stabilitatea relativă a sistemului relațiilor de producție socialiste sînt condiționate de existența raporturilor de interacțiune. Impulsul, temeiul relațiilor de producție îl constituie proprietatea, relațiile de proprietate — ca lege fundamentală a formării, funcționării și dezvoltării întregului sistem al relațiilor de producție și sociale. Proprietatea, relațiile de proprietate socialiste reprezintă, așadar, mai mult decît o relație primordială, și anume o relație structurală a sistemului, care explică geneza, mișcarea, transformarea și perfecționarea acestuia. În acest sens, nici o relație economică socialistă nu poate să apară înainte de proprietatea socialistă și nici să evolueze în afara ei.

În al treilea rînd, dinamica și perfecționarea sistemului relațiilor de producție sînt o consecință a manifestării contradicțiilor în dezvoltarea economico-socială, aceasta constituind, și în socialism, o lege a dezvoltării sociale. De aceea, cercetarea naturii și mecanismului contradicțiilor presupune luarea în considerare a cel puțin două planuri de referință: subsistemul de contradicții specific proprietății socialiste, ce definește mutațiile calitative produse în conținutul relațiilor de proprietate, cu reflexe puternice în sfera de interacțiune a sistemului de ansamblu; contradicțiile dintre componentele de bază ale structurii sistemului relațiilor de producție determinate, în mod esențial, de starea relațiilor de proprietate. Din acest punct de vedere, contradicțiile proprietății socialiste, natura și modul lor de soluționare determină și capacitatea de adaptare, perfecționare a întregului sistem al relațiilor de producție și sociale.

Rolul proprietății, ca factor fundamental al unității și dezvoltării sistemului relațiilor de producție și sociale, este demonstrat cu putere de experiența făuririi societății socialiste, de întreaga dezvoltare istorică a omenirii. Astfel, proprietatea reprezintă criteriul esențial de delimitare a orînduirilor social-economice, iar proprietatea socialistă se află la baza afirmării superiorității orînduirii socialiste față de toate orînduirile anterioare și a trecerii la construirea societății comuniste; schimbările calitative produse în conținutul relațiilor de proprietate, în obiectul proprietății se constituie într-un element de referință în delimitarea etapelor și stadiilor dezvoltării economico-sociale în fiecare țară; relațiile socialiste de proprietate, ca formă de însușire socială, de apropriere a elementelor materiale ale forțelor de producție, se adaptează cerințelor dezvoltării lor prin gradul tot mai

Digitized by CNDS

înalt de socializare a proprietății, dar și prin rolul lor activ în dinamizarea dezvoltării forțelor de producție; proprietatea socialistă, ca unitate dialectică a relațiilor de posesiune socială, folosire comună și dispoziție colectivă asupra bunurilor materiale, se manifestă ca o premisă fundamentală, ca o condiție esențială și, totodată, ca un rezultat al procesului de producție și reproducție socială; proprietatea socialistă reflectă din plin procesele obiective ale dezvoltării economice contemporane — revoluția științifico-tehnică, adîncirea diviziunii sociale a muncii etc. — prin perfecționarea continuă a raporturilor de proprietate, ridicarea nivelului tehnic, calitativ și a eficienței obiectului proprietății socialiste; proprietatea socialistă generează un mecanism specific de funcționare a economiei, determină formele, metodele de organizare și conducere, sistemul pîrghiilor de stimulare a activității economice, iar, în același timp, un element esențial al raporturilor socialiste de proprietate îl constituie participarea efectivă și directă a oamenilor muncii, a întregului popor la administrarea proprietății; proprietatea socialistă creează necesitatea și posibilitatea instaurării relațiilor de colaborare și ajutor reciproc între membrii societății, în natura ei aflîndu-se, de fapt, temelia economică a democrației muncitorești-revoluționare și a profundului umanism al orînduirii noastre; statornicirea și dezvoltarea proprietății socialiste asigură subordonarea producției sociale scopului satisfacerii nemijlocite a trebuințelor materiale și spirituale ale tuturor membrilor societății, al afirmării multilaterale a personalității fiecăruia, deoarece proprietatea socialistă — așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — constituie baza dezvoltării economico-sociale, a edificării cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism, a ridicării bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

Toate acestea demonstrează cu putere viabilitatea și superioritatea proprietății socialiste, uriașa sa forță de dinamizare a întregii dezvoltări economico-sociale, necesitatea dezvoltării și întăririi sale continue, evidențiind, totodată, inconsistența, caracterul profund eronat și dăunător al tendințelor manifestate în unele țări socialiste de diminuare a rolului proprietății obștești, de fărîmițare a ei, de „reprivatizare" și introducere a unui sistem economic întemeiat pe „economia de piață". Pornind de la înțelegerea aprofundată a cerințelor obiective ale progresului, în anii de după Congresul al IX-lea, partidul nostru, din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, a adoptat un șir de măsuri de cea mai mare importanță pentru întărirea și perfecționarea proprietății socialiste, de stat și cooperatiste, pentru manifestarea, în condiții superioare, a calității oamenilor muncii de proprietari colectivi ai mijloacelor de producție. S-a avut în vedere — așa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea — că „întărirea și creșterea proprietății socialiste, de stat și cooperatiste, reprezintă condiția esențială a dezvoltării revoluționare a societății, calea evitării apariției oricăror forme de exploatare a omului de către om". În acest spirit, Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea evidențiază, printre sarcinile de bază ale planului cincinal 1991—1995, necesitatea dezvoltării proprietății socialiste, a perfecționării întregului ansamblu al relațiilor sociale, a conducerii, organizării și planificării activității economico-sociale.

În procesul nemijlocit de edificare a socialismului multilateral dezvoltat în țara noastră și al trecerii, în perspectivă, la comunism, crește tot mai mult importanța problematicii fundamentale a proprietății socialiste, îndeosebi a locului și rolului ei în mecanismul dezvoltării, a modului de organizare, funcționare, administrare eficientă, apărare și întărire a proprietății socialiste. În lumina orientărilor strategice cuprinse în documentele pentru Congresul al XIV-lea, în opera teoretică și social-politică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, științei economice îi revine rolul de a oferi soluții teoretice și practice viabile, în consens cu principiile dialecticii marxiste, cu principiile fundamentale ale socialismului științific, în vederea întăririi și perfecționării proprietății socialiste.

ANTON DRĂGOESCU

Una dintre tezele de cea mai mare însemnătate teoretică și practică fundamentate în documentele pentru Congresul al XIV-lea, în opera social-politică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, o constituie necesitatea unei rate înalte a acumulării, ca o condiție esențială pentru dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție. „Pe baza liniei generale stabilite de Congresul al IX-lea, întărită și dezvoltată de toate congresele și conferințele naționale ulterioare, a tezelor de inestimabilă valoare teoretică și practică ale tovarășului Nicolae Ceaușescu privitoare la legea obiectivă a reproducției socialiste lărgite, partidul a pus în fața poporului obiectivul realizării unei înalte rate a acumulării, ca o condiție a lichidării într-un timp cît mai scurt a rămînerii în urmă a țării și făuririi unei economii socialiste moderne" — se subliniază în Tezele pentru Congresul al XIV-lea.

Are o semnificație deosebită faptul că, în ultimii 25 de ani, întreaga noastră națiune, aprobînd pe deplin strategia economică de dezvoltare multilaterală a patriei, și-a exprimat în mod ferm opțiunea pentru alocarea anuală a circa o treime din venitul național în scopul creșterii și modernizării forțelor de producție, al industrializării, dezvoltării agriculturii și celorlalte ramuri ale economiei naționale. Grăitor pentru uriașul efort constructiv întreprins de națiunea noastră socialistă este faptul că circa 90 la sută din mijloacele fixe de care dispune azi societatea românească au fost create în perioada de după Congresul al IX-lea. Este un adevăr de necontestat — pus din nou în lumină cu deosebită claritate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din octombrie a.c. — că, datorită stabilirii, în întreaga perioadă de după Congresul al IX-lea, a unei înalte rate a acumulării, s-au asigurat creșterea puternică a mijloacelor de producție, a fondurilor fixe, sporirea continuă a avuției naționale, ridicarea României pe înalte culmi ale progresului și civilizației socialiste. Așa cum arată secretarul general al partidului, dacă în această perioadă nu s-ar fi alocat o parte însemnată din venitul național pentru dezvoltare, dacă în partidul nostru **„nu ar fi învins concepția revoluționară de dezvoltare a societății, România ar fi rămas o țară înapoiată, nivelul de trai ar fi fost scăzut. Trebuie subliniat că, tocmai datorită concepției revoluționare despre dezvoltarea forțelor de producție, despre acumulare și despre socialism, poporul nostru a ajuns la aceste înalte niveluri de dezvoltare economico-socială, de progres și bunăstare!".**

În efortul de dezvoltare și modernizare a bazei tehnico-materiale a societății, partidul a asigurat repartizarea armonioasă a forțelor de producție în toate zonele și județele țării, creînd condiții de muncă pentru toți cetățenii, deplina egalitate în drepturi a oamenilor muncii, fără nici o deosebire, posibilități ca toți locuitorii țării să se bucure de cuceririle civilizației socialiste.

Preocuparea sistematică a partidului nostru, a secretarului său general pentru optimizarea raportului acumulare-consum este pe deplin explicabilă dacă avem în vedere faptul că acesta este cunoscut în literatura economică drept o corelație fundamentală în procesul creșterii economice. Într-adevăr, repartizarea venitului național pentru dezvoltare și consum constituie factorul hotărîtor al modernizării bazei tehnico-materiale a societății și al sporirii, pe această bază, a obiectului proprietății socialiste. În prezent, acumularea face parte integrantă din amplul proces de trecere la dezvoltarea preponderent intensivă, proces care, după cum se știe, cuprinde toate sferele producției sociale.

Alocarea din venitul național a 30 la sută pentru dezvoltare corespunde stadiului actual de dezvoltare a României, cerințelor trecerii la o fază nouă, superioară, a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră. Promovarea consecventă a politicii de acumulare, nu numai în actualul cincinal, dar și în cincinalul următor și în perspectiva anului 2000, va permite constituirea resurselor necesare investițiilor destinate sporirii și modernizării potențialului productiv al economiei noastre în condițiile specifice dezvoltării intensive. Așa cum se prevede în Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea, în cincinalul 1991—1995 și în perspectivă, pînă la sfîrșitul mileniului, corespunzător obiectivelor și direcțiilor prioritare ale dezvoltării economico-sociale a țării, 70—72 la sută din venitul național se va repartiza pentru fondul de consum, iar 28—30 la sută pentru fondul de acumulare. Menținerea unei asemenea rate a acumulării pe ansamblul perioadei

Digitized by Google

1991—2000 va asigura resursele necesare atît dezvoltării intensive a economiei cît și ridicării nivelului de trai al poporului.

Fără îndoială, actuala strategie a politicii de acumulare urmărește, înainte de toate, modernizarea structurală și tehnologică, pe seama alocării prioritare a investițiilor în domeniile și subramurile de vîrf ale progresului tehnic, care asigură un grad înalt de valorificare a resurselor materiale și de forță de muncă. În acest context, creșterea răspunderii față de eficiența cu care este utilizat fiecare leu investit devine un imperativ esențial al dezvoltării în continuare a proprietății socialiste. Desigur, și pînă acum s-a acționat cu hotărîre în direcția obținerii unei eficiențe cît mai mari de pe urma fiecărui obiectiv de investiție, urmărindu-se realizarea unor rezultate optime între eforturile făcute și rezultatele înregistrate. Sînt cunoscute, în acest sens, eforturile întreprinse pentru dezvoltarea echilibrată a tuturor sectoarelor și ramurilor, pentru repartizarea rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, pentru scurtarea duratei de punere în funcțiune a diferitelor obiective de investiții și de atingere a parametrilor tehnico-economici proiectați. De asemenea, eforturi deosebite au fost depuse pentru reducerea frontului de execuție a obiectivelor aflate în construcție, extinderea mecanizării și industrializarea lucrărilor de construcții-montaj în concordanță cu cerințele progresului tehnic contemporan. Orientarea cu prioritate, în ultima perioadă, a investițiilor spre lărgirea bazei energetice și de materii prime, precum și spre realizarea programelor de dezvoltare intensivă a diferitelor ramuri ale economiei naționale a dus la ridicarea nivelului tehnic al industriei, în concordanță cu cerințele revoluției tehnico-științifice, la dezvoltarea agriculturii pe calea noii revoluții agrare, într-un cuvînt la amplificarea capacității economiei naționale de a-și spori gradul de diversificare și complexitate.

Cu toate rezultatele obținute, contribuția acumulării la consolidarea și dezvoltarea proprietății socialiste se cere a fi sporită în continuare pentru a se atinge cotele de eficiență stabilite de partid. Sînt cunoscute în această privință aprecierile făcute, în repetate rînduri, de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind rezervele deosebit de mari existente încă în domeniul folosirii capacităților de producție, al utilizării mașinilor, instalațiilor și aparaturii aflate în dotarea unităților socialiste.

Noua strategie în domeniul acumulării — ca factor decisiv de dezvoltare a proprietății socialiste — se bazează doar într-o mică măsură pe crearea de obiective noi. Așa cum s-a prevăzut la Congresul al XIII-lea și apoi în toate celelalte documente ale partidului, alocarea fondurilor de investiții se face cu prioritate pentru lucrările de modernizare și reutilare a capacităților de producție existente.

Așa cum se prevede în Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea, obiectivul fundamental al celui de-al 9-lea cincinal îl constituie dezvoltarea intensiva a economiei naționale, aplicarea programelor de organizare și modernizare a producției pe baza celor mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii, realizarea unei noi calități a muncii. Corespunzător acestui obiectiv, viitorul plan cincinal înscrie, printre sarcinile sale de baza, perfecționarea organizarii, modernizarea și dezvoltarea producției, în concordanță cu tendințele revoluției tehnico-științifice contemporane; folosirea deplină, cu eficiență maximă, a capacităților productive, creșterea substanțială a producției și venitului național pe unitatea de fonduri fixe; intensificarea eforturilor pentru dezvoltarea bazei proprii de materii prime și resurse energetice, în condițiile exploatării raționale, cu randament ridicat, a acestora; amplificarea acțiunii factorilor calitativi ai dezvoltării economice, prin creșterea mai rapidă a productivității muncii, reducerea consumurilor materiale și energetice, realizarea unui grad superior de valorificare a resurselor, diminuarea cheltuielilor de producție și ridicarea rentabilității; repartizarea optimă a venitului național pentru consum și acumulare; dezvoltarea proprietății socialiste ș.a.

Aceste obiective strategice imprimă dezvoltării economice de tip intensiv și, implicit, obiectului proprietății socialiste o serie de particularități specifice care definesc și mai bine țelurile și sarcinile actualei etape. Astfel, sporirea rolului modernizărilor și reutilărilor întreprinderilor va asigura mai buna profilare a acestora, integrarea și specializarea lor într-o legatură mai strînsă cu dimensiunile și structura trebuințelor de consum productiv și neproductiv. În lumina orientărilor și cerințelor formulate în documentele pentru Congresul al XIV-lea, execuția viitoarelor programe de investiții trebuie să pornească de la o solidă fundamentare a utilității lor, ținîndu-se seama de posibilitatea folosirii intensive a enormului potențial productiv acumulat. Utilitatea lor va trebui apreciată, ca și pînă acum, atît sub aspect economic cît și social. La aceste două criterii, în actualele condiții, mai trebuie adăugat încă unul, și anume cel ecologic, care sub nici un motiv nu poate fi ignorat.

Din punct de vedere economic, eficiența acumulării poate fi apreciată din unghiuri diferite. Dintre acestea, cîteva ni se par a fi esențiale pentru promovarea dezvoltării intensive și consolidarea proprietății socialiste. Avem, îndeosebi, în vedere necesitatea ca fiecare efort investițional să se soldeze în final cu reducerea costului produselor obținute de pe urma capacităților respective, concomitent cu ridicarea parametrilor calitativi ai valorilor de întrebuințare respective la cote superioare. Aparent, între aceste două cerințe ar exista o contradicție. Unii economiști vorbesc despre „costurile calității", care nu întotdeauna s-ar reflecta pozitiv asupra costurilor de producție propriu-zise. Că lucrurile nu stau așa o dovedește însăși situația economică bună a numeroase întreprinderi din țara noastră, care, aplicînd cu perseverență cuceririle științei și tehnicii avansate, au reușit nu numai să reducă cheltuielile, îndeosebi cele materiale, dar să ridice și nivelul calitativ al produselor. Sînt, de aceea, pe deplin realiste și justificate sarcinile cuprinse în Proiectul Programului-Directivă privind ridicarea nivelului tehnic al produselor, îmbunătățirea radicală a producției, concomitent cu sporirea rentabilității economice, care va trebui obținută exclusiv prin reducerea costurilor de prelucrare. Ponderea cheltuielilor materiale în produsul social va ajunge în 1995 la circa 55 la sută.

Ambele cerințe — reducerea costurilor și creșterea calității — țin de competitivitatea mărfurilor, iar pe un plan mai larg de exigențele mecanismului economico-financiar. De aceea, procesul acumulării și, derivat din el, procesul investițional, ca principală cale de dezvoltare a proprietății, nu pot fi tratate distinct de problematica autogestiunii și autofinanțării, ci în strînsă legătură cu acestea, ca parte integrantă a lor.

Imperativul dezvoltării în continuare a economiei pe baze intensive pune cu acuitate problema sporirii venitului național obținut la 1 000 de lei fonduri fixe productive. Îndeplinirea obiectivului trasat de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind rentabilizarea tuturor produselor și activităților economice implică realizarea, în mod constant, a unor ritmuri mai înalte de creștere a venitului național decît cele ale fondurilor fixe puse în funcțiune an de an. În prezent, unei persoane ocupate în sfera muncii productive îi revine un volum de fonduri fixe de cîteva ori mai mare decît îi revenea acum două decenii. Înzestrarea tehnică a cunoscut, în această perioadă, cele mai înalte dinamici în industrie, construcții, transporturi și agricultură. Tocmai aceste ramuri sînt chemate să realizeze ritmuri de creștere a venitului național superioare ritmurilor de înzestrare tehnică de care vor beneficia în continuare. Altfel nu vor putea fi depășite granițele dezvoltării de tip extensiv, tributară, precum se știe, aspectelor cantitative și mai puțin celor de ordin calitativ.

Una dintre direcțiile majore de acțiune în vederea sporirii funcțiilor acumulării în consolidarea și dezvoltarea proprietății socialiste o constituie, fără îndoială, reducerea decalajului dintre momentul cheltuirii resurselor și cel al obținerii efectelor economice și sociale scontate. Imobilizările de fonduri înseamnă, în ultimă instanță, imobilizarea unei părți din proprietatea socialistă, ceea ce se repercutează asupra realizării ei economice. Din această cauză, accelerarea procesului de încorporare a acumulării în noi fonduri fixe, deși implică o serie de eforturi suplimentare, se reflectă, pînă la urmă, în mod pozitiv asupra rezultatelor financiare ale întreprinderilor și diminuează în mod corespunzător efectele uzurii morale. Proprietatea socialistă își dovedește valențele ei de factor decisiv al progresului economic și social nu prin acumularea unui mare volum de mijloace fixe, în bună parte depășite din punct de vedere tehnic, ci prin capacitatea ei de a asimila rapid progresul tehnologic și de a favoriza, după aceea, afirmarea lui. Iata de ce, așa cum se prevede în Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea, în cadrul fondurilor de investiții alocate industriei, în viitorul cincinal, „o pondere importantă va reveni realizării programelor de modernizare a utilajelor și instalațiilor", iar „în activitatea de investiții se vor urmări reducerea la strictul necesar a cheltuielilor pentru construcții, sporirea gradului de tipizare și industrializare a lucrarilor, promovarea tehnologiilor de execuție de mare randament, reducerea accentuată a consumurilor de materiale energointensive, asigurarea condițiilor pentru intrarea mai rapida în funcțiune a noilor obiective". Îndeplinirea acestor sarcini va asigura creșterea eficienței, întărirea și consolidarea în continuare a proprietății socialiste — temelia progresului multilateral al patriei.

Digitized by Google

GHEORGHE POSTELNICU

Deși unică în esența sa, proprietatea socialistă poate avea și are în mod real mai multe forme, în funcție de condițiile concret-istorice în care acestea apar, funcționează și se dezvoltă, de etapele diferite ale edificării noii orînduiri sociale. În ceea ce privește țara noastră, așa cum se cunoaște, proprietatea socialistă are două forme fundamentale — proprietatea socialistă a întregului popor sau de stat și proprietatea cooperatistă, care, la rîndul ei, cuprinde proprietatea unităților cooperatiste din agricultură, proprietatea cooperativelor meșteșugărești, a cooperativelor de producție, aprovizionare și desfacere a mărfurilor, a cooperației de credit. Pe lîngă aceste două forme fundamentale există proprietatea organizațiilor de masă și obștești, a unor uniuni de creație ș.a.

Existența celor două forme principale ale proprietății socialiste este organic legată, pe de o parte, de structura proprietății asupra mijloacelor de producție în momentul trecerii la făurirea noii societăți, iar pe de altă parte de stadiul de dezvoltare, de maturizare a societății socialiste în diferite etape.

Este îndeobște cunoscut faptul că formarea proprietății socialiste reprezintă rezultatul unui proces revoluționar obiectiv de transformare, în principal, a proprietății private în proprietatea obștească, comună a celor ce muncesc. În momentul trecerii țării noastre la etapa făuririi societății socialiste, în structura proprietății predomina proprietatea privată, care exista în două forme principale: proprietatea privată, întemeiată pe exploatare, în principal burgheză, și proprietatea privată a micilor producători de la orașe și sate, întemeiată pe munca proprie. Desființarea proprietății privat-capitaliste asupra principalelor mijloace de producție și transformarea ei în proprietate comună, obștească s-au înfăptuit, în principal, prin Legea naționalizării din 11 iunie 1948 și printr-o serie de acte normative ulterioare, care au constituit, în ansamblu, un moment de cotitură revoluționară, o piatră de hotar în evoluția țării noastre, ducînd la crearea în economie a proprietății socialiste a întregului popor și marcînd, de fapt, începutul făuririi societății socialiste în România.

Necesitatea obiectivă și posibilitatea reală ale acestor modalități de desființare a proprietății capitaliste, de transformare a obiectului ei în obiect al proprietății întregului popor au fost fundamentate din punct de vedere științific încă de clasicii teoriei socialismului științific și confirmate de întreaga experiență istorică, inclusiv de experiența țării noastre. Dacă întregul capital acumulat de clasele avute nu este nimic altceva decît „muncă neplătită" — arătau clasicii socialismului științific —, atunci „această muncă trebuie plătită retroactiv, cu alte cuvinte... tot capitalul respectiv trebuie să treacă în proprietatea muncii" (Marx, Engels, *Opere*, vol. 16, p.229), și mai departe: „Proletariatul cucerește puterea de stat și transformă mijloacele de producție mai întîi în proprietate de stat" (Marx, Engels, *Opere*, vol. 19, p.230).

Însemnătatea istorică imensă a actului revoluționar prin care statul nostru s-a manifestat pentru prima oară ca reprezentant și exponent autentic al intereselor generale ale întregului popor rezultă din faptul că aceasta a avut ca urmare: privarea burgheziei de puterea sa economică, desființarea relației economice fundamentale și a contradicției economice fundamentale ale capitalismului; crearea unei noi forme de proprietate, superioară tuturor formelor cunoscute în istorie, și, odată cu ea, a unui nou sector în economie, ale cărui dimensiuni au crescut statornic în ritmuri înalte; schimbări fundamentale în structura de clasă a societății — lichidarea claselor exploatatoare și transformarea clasei muncitoare într-o clasă de proprietari asociați ai mijloacelor de producție și ai rezultatelor muncii lor; declanșarea procesului de socializare socialistă a producției și a reproducției sociale.

Naționalizarea a constituit un act de profundă dreptate și echitate socială, restabilind în drepturi pe adevărații făurari ai întregii avuții naționale, deci și ai mijloacelor de producție. În ce privește reorganizarea pe baze socialiste a micii producții, transformarea micii proprietăți în proprietate socialistă, aceasta reprezintă o necesitate obiectivă, o componentă organică indispensabilă a procesului de edificare a noii societăți. Societatea socialistă nu se poate edifica, nu poate funcționa și nu se poate dezvolta pe o bază economică duală — marea proprietate în industrie și mica proprietate în agricultură —, ceea ce ar însemna funcționarea economiei naționale pe baza a două sisteme de legi nu numai diferite, dar, în esența lor, opuse — unul derivînd din natura proprietății sociale, obștești, altul din natura proprietății private. Este lesne de înțeles că, în acest caz, ar fi imposibilă articularea activității tuturor verigilor organismului economic într-un tot unitar, care să funcționeze și să se dezvolte pe baza planului unic. Iată de ce, orice diminuare a rolului marii proprietăți socialiste, industriale sau agricole, întoarcerea la anumite forme ale proprietății capitaliste — chiar la mica proprietate — înseamnă un regres, fiind de natură să afecteze întreaga dezvoltare economico-socială pe o bază unitară, bunăstarea materială și spirituală a oamenilor muncii, a poporului, cuceririle revoluționare ale acestuia, opera de construcție socialistă în ansamblul său. Așa cum sublinia secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în magistrala Expunere la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din octombrie a.c., **„numai și numai marea proprietate asigură dezvoltarea generală a societății noastre socialiste — ca de altfel a oricărei societăți — și trebuie să facem totul pentru asigurarea întăririi și dezvoltării continue a marii proprietăți socialiste".**

Soluționarea problemelor esențiale și complexe ale procesului revoluționar de edificare a noilor relații, socialiste, în întreaga economie a fost concepută de partidul nostru prin crearea de cooperative de producție — în agricultură ș.a. —, adică prin unirea micilor producători de la orașe și sate pe baza liberului consimțămînt și pe temelia cointeresării materiale, cu sprijinul multilateral al statului, în unități cooperatiste. În acest fel a luat naștere proprietatea socialistă cooperatistă, care ocupă un loc preponderent în producția agricolă și un loc important în domeniul producției micii industrii, în activitatea de comerț ș.a.

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, ambele forme de proprietate socialistă au un caracter obiectiv necesar pentru construirea și dezvoltarea noii orînduiri sociale. Proprietatea particulară asupra principalelor mijloace de producție, împărțirea societății în clase antagoniste, în asupritori și asupriți reprezintă, de fapt, o încălcare a legilor obiective ale dezvoltării sociale, constituie rezultatul violenței și forței. Este, incontestabil, un merit de seamă al partidului, al tovarășului Nicolae Ceaușescu de a fi supus, după Congresul al IX-lea, unei profunde, temeinice și argumentate critici concepțiile care neagă, într-o formă sau alta, fie proprietatea întregului popor, propovăduind înlocuirea ei cu diferite forme de proprietate capitalistă sau cu proprietatea de grup, a colectivelor de oameni ai muncii din diferite unități economice, fie proprietatea cooperatistă, considerînd-o o formă „inferioară" a proprietății socialiste. Partidul nostru a dat o ripostă fermă concepțiilor eronate, neștiințifice, care încearcă să discrediteze proprietatea socialistă, atribuindu-i responsabilitatea pentru deficiențele, stările de disfuncționalitate ce pot să apară și au apărut efectiv în economia unor țări socialiste. În mod statornic, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a atras atenția asupra faptului că superioritatea proprietății socialiste, imensele ei valențe de progres nu se realizează automat, de la sine. Punerea în valoare a avantajelor marii proprietăți socialiste, de stat și cooperatiste, impune, ca o condiție *sine qua non*, cunoașterea temeinică a legităților obiective ale funcționării și dezvoltării sale, folosirea lor corectă, în cunoștință de cauză, în activitatea practică, în organizarea și conducerea vieții economice, respectarea riguroasă a principiilor, normelor care izvorăsc din cerințele legilor obiective.

Experiența demonstrează că ambele forme ale proprietății socialiste — a întregului popor și cooperatistă — au o esență social-economică unică, pusă pregnant în evidență de trăsăturile lor fundamentale comune; ambele conferă producătorilor o poziție egală față de mijloacele de producție și rezultatele producției; exclud împărțirea oamenilor în proprietari și nonproprietari, conferind în egală măsură participanților la procesul de producție, ca subiecți ai relațiilor economice de proprietate, calitatea de coproprietari; înlătură orice formă de exploatare a omului de către om, generînd raporturi de colaborare și ajutor reciproc socialiste; ambele forme subordonează producția aceluiași scop — bunăstarea poporului; în cadrul ambelor forme de proprietate, producția și reproducția sînt guvernate de același sistem de legi economice obiective, iar producția și munca

Digitized by Google

sînt organizate și se desfășoară pe temelia acelorași principii.

Tocmai această esență comună asigura armonizarea intereselor fundamentale ale tuturor membrilor societății, indiferent de forma de proprietate pe baza căreia ei își desfășoară activitatea, consolidează alianța și colaborarea dintre clasa muncitoare, țărănimea muncitoare și intelectualitate. Deosebirile dintre ele nu vizează aspecte, laturi ale relațiilor de proprietate, care să afecteze esența lor comună, unică, gradul diferit de socializare a producției și a muncii. Ele se referă la deosebiri în formele de acțiune a unora dintre legile obiective, de folosire a lor, ca și la unele particularități în modul de înfăptuire a planificării și conducerii activității. Desigur, aceste deosebiri nu pot fi subapreciate, orice neglijare sau subapreciere a caracteristicilor, particularităților uneia sau ale alteia putînd genera consecințe negative în funcționarea organismului economico-social.

Atît proprietatea întregului popor, cît și cea cooperatistă corespund pe deplin cerințelor actuale și de perspectivă ale funcționării și dezvoltării diferitelor segmente, compartimente ale economiei noastre socialiste. Este meritul incontestabil al secretarului general al partidului nostru de a fi argumentat temeinic concluzia că, în raporturile dintre ele, cele două forme de proprietate socialistă sînt egale. De aceea, arăta secretarul general al partidului, orice contrapunere a celor două forme de proprietate, neglijarea uneia sau alteia dintre ele nu pot aduce decît daune intereselor generale ale mersului înainte al societății socialiste. Numai îmbinarea strînsă a proprietății socialiste a întregului popor și cooperatiste într-un tot unitar, în ansamblul economiei naționale, oferă posibilități largi de folosire rațională a tuturor resurselor materiale și umane ale societății, permite creșterea în ritm susținut a producției, perfecționarea relațiilor sociale, satisfacerea tot mai bună a cerințelor materiale și spirituale ale oamenilor muncii de la orașe și sate.

Experiența României, ca și a altor țări socialiste cu o țărănime numeroasă, care au moștenit, în general, o agricultură fărîmițată în mici loturi de pămînt, demonstrează că numai cooperativa agricolă de producție oferă calea cea mai rapidă și mai sigură pentru lichidarea înapoierii agriculturii, a sărăciei, pentru creșterea producției agricole și afirmarea rapidă a progresului și civilizației în mediul rural. În concepția partidului nostru, a secretarului său general, cooperativele agricole își vor menține pentru o lungă perioadă de timp rolul și importanța lor în viața socială, împletind tot mai strîns interesele particulare, aspirația spre bunăstare a țărănimii cu interesele generale ale întregii societăți. **„Nu trebuie să uităm nici un moment că baza orînduirii noastre, a ridicării generale a țării și nivelului de trai, a întăririi capacității de apărare și a înaintării spre comunism este strîns legată de consolidarea și întărirea proprietății socialiste de stat și cooperatiste"** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Firește, prin volumul, structura, nivelul calitativ, locul și rolul său în cadrul producției și reproducției sociale, proprietatea socialistă a întregului popor deține rolul decisiv în economie, constituie elementul cel mai important al avuției naționale, al capacității acesteia de progres, iar prin conținutul său social-economic determină natura social-economică a orînduirii sociale, a relațiilor economice și formei social-economice a producției și reproducției în ansamblul său. Unitatea de esență a celor două forme ale proprietății socialiste permite apropierea lor treptată, diminuarea deosebirilor dintre ele în procesul dezvoltării și perfecționării lor multilaterale și, în perspectivă, contopirea lor în proprietatea comunistă unică.

GHEORGHE DIȚU

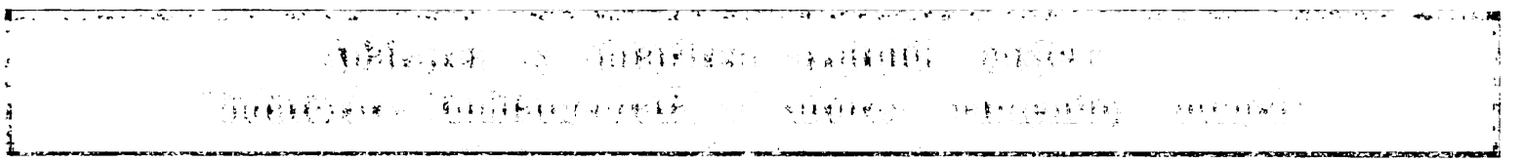

În concepția partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, nu există domeniu al vieții economico-sociale care să nu fie direct influențat de proprietatea socialistă, aceasta reprezentînd cadrul general în care se desfășoară reproducția lărgită, se creează produsul social și venitul național, iar oamenii muncii se manifestă în calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari, instaurarea proprietății obștești punînd capăt definitiv temeiului obiectiv al inegalităților sociale, economice și politice. În acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R din iunie a.c. că **„proprietatea întregului popor și proprietatea cooperatistă reprezintă una din cerințele vitale pentru realizarea noii orînduiri sociale"**. Aceasta impune, ca o necesitate obiectivă, să se acționeze permanent pentru întărirea și dezvoltarea proprietății socialiste, pentru perfecționarea mijloacelor de bună gospodărire a acesteia de către colectivele de oameni ai muncii.

Bunurile care astăzi se află în proprietate socialistă se caracterizează prin creșteri cantitative deosebit de mari, printr-o structură larg diversificată și un nivel calitativ ridicat, incomparabil superior față de ceea ce exista în momentul naționalizării sau al încheierii cooperativizării agriculturii. Este semnificativ în acest sens faptul că producția industrială a țării noastre este în 1989 de circa 135 de ori mai mare decît în 1945, o creștere de 120 ori fiind realizată după Congresul al IX-lea. De asemenea, producția agricolă a crescut în aceeași perioadă de circa 10 ori, din care de peste 6 ori după 1965. Avuția națională a ajuns la 5 178 miliarde lei, iar fondurile fixe productive la circa 2 700 miliarde lei; circa 90 la sută din aceste fonduri au fost create în ultimii 24 de ani. Pe baza întăririi continue a proprietății socialiste — care și-a dovedit întru totul superioritatea, viabilitatea — s-au obținut mari realizări în toate domeniile economico-sociale, iar anul acesta a fost înregistrat un succes istoric — rambursarea în întregime a datoriei externe, ceea ce a asigurat deplina independență economică și politică a României.

În concepția partidului nostru, dezvoltarea și întărirea proprietății socialiste presupun nu numai o creștere cantitativă de bunuri materiale, ci reprezintă și un proces complex și conștient, ce se desfășoară pe baza planului național unic de dezvoltare, și în cadrul căruia acțiunea de sporire a masei de bunuri materiale se află într-o legătură indisolubilă cu perfecționarea relațiilor socialiste ce se stabilesc între oameni în procesul producției și al vieții sociale. Apreciind că dezvoltarea, întărirea și apărarea proprietății socialiste nu pot fi decît opera colectivă a întregului popor, partidul, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, subliniază că aceasta implică participarea largă, democratică și responsabilă a poporului la adoptarea deciziilor și înfăptuirea lor în cadrul sistemului democrației muncitorești-revoluționare, întrucît proprietatea generează, în mod obiectiv, nu numai necesitatea, dar și posibilitatea unei asemenea participări. Potrivit acestei concepții, dezvoltarea, consolidarea și apărarea proprietății obștești se constituie într-o parte integrantă a procesului de făurire a noii orînduiri, deoarece în condițiile continuității procesului revoluționar, rolul proprietății socialiste nu se diminuează, ci, dimpotrivă, crește neîncetat.

Complexitatea sporită a raporturilor de proprietate în socialism constă în faptul că proprietatea comună asupra mijloacelor de producție nu exclude, ci, dimpotrivă, implică, prin însăși natura ei, raportarea individului la obiectul proprietății sociale ca la proprietatea sa, după cum, pe de altă parte, calitatea de proprietari colectivi și producători socialiști uniți nu exclude răspunderea individuală față de modul de administrare a proprietății obștești. Abordarea proprietății socialiste în această lumină, ținîndu-se permanent seama de cele două laturi inseparabile — mijloacele de producție aparținînd simultan tuturora și fiecăruia dintre membrii colectivității —, implică îndatoriri și răspunderi multiple pentru societate și membrii ei, precum și forme economice, juridice și organizatorice specifice de exprimare, consacrare și realizare a acestora.

Folosirea cu înalt randament a mijloacelor de producție, proprietate a întregului popor, presupune repartizarea organizată, planificată a acestora pe ramuri și subramuri, pe unități de producție corespunzător diviziunii sociale a muncii și intereselor dezvoltării generale a societății. În calitatea sa de administrator general al proprietății întregului popor, statul repartizează fiecărui colectiv de oameni ai muncii din diferite unități economico-sociale, spre gospodărire și dezvoltare, o anumită parte din patrimoniul unic și indivizibil pe care îl constituie proprietatea întregului popor. Prin aceasta, colectivele respective de oameni ai muncii sînt învestite cu toate responsabilitățile ce de-

Digitized by Arhivele Naționale

curg din calitatea de proprietar și sînt chemate să exercite direct prerogativele de proprietar privind păstrarea, apărarea, folosirea eficientă și dezvoltarea proprietății socialiste.

O asemenea înțelegere a naturii socialiste a proprietății întregului popor și a rolului statului socialist în sistemul relațiilor de proprietate a condus, firesc, în ultimele două decenii, și la perfecționarea cadrului juridic prin care statul încredințează patrimoniul mijloacelor de producție colectivelor de oameni ai muncii din unitățile socialiste. În acest scop, în țara noastră s-a instituit, din 1983, „contractul-angajament", care cuprinde un sistem de norme și pîrghii cu caracter juridic privind administrarea, gospodărirea judicioasă, apărarea și dezvoltarea proprietății socialiste a întregului popor pe toate treptele de organizare a economiei naționale, în strînsă legătură cu principiile autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare. „Contractul-angajament" se încheie între stat, în calitate de administrator general al proprietății întregului popor — reprezentat prin ministere, organe de stat centrale sau locale, în subordinea cărora funcționează întreprinderile și centralele — și colectivele de oameni ai muncii din aceste unități, precum și între stat — reprezentat, din împuternicirea Consiliului de Stat, de către prim-ministrul guvernului — și ministere, organe centrale sau locale. Totodată, prin „contractul-angajament" dintre stat și colectivele de oameni ai muncii din unitățile economice, patrimoniul acestor unități, care reprezintă o parte integrantă a proprietății întregului popor, este încredințat personalului muncitor în vederea exercitării nemijlocite a prerogativelor și răspunderilor ce decurg din statutul economic al oamenilor muncii.

În același scop a fost instituit și „angajamentul individual", pe care îl semnează fiecare om al muncii la încadrarea sa într-o unitate socialistă și care cuprinde obligațiile ce-i revin din „contractul-angajament" pentru realizarea exemplară a sarcinilor de producție, respectarea normelor tehnologice și de disciplină a muncii, folosirea cu randament superior a mașinilor și utilajelor, a tuturor fondurilor fixe, utilizarea eficientă a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei, ridicarea calității produselor și creșterea eficienței ș.a.

Legiferarea, în 1982, a sistemului de participare a oamenilor muncii cu părți sociale la fondul de dezvoltare al unităților întărește legătura dintre participanții la producția socială și proprietatea socialistă. Pe această bază crește interesul personal al fiecărui om al muncii pentru folosirea judicioasă și eficientă a fondurilor de producție, pentru sporirea beneficiilor întreprinderilor.

Legea privind statutul juridic al unităților socialiste, adoptată de Marea Adunare Națională în anul 1988, asigură consfințirea unitară, pe plan juridic, a principiului esențial potrivit căruia oamenii muncii, în tripla lor calitate de proprietari, producători și beneficiari ai întregii avuții naționale, poartă întreaga răspundere pentru conducerea directă și eficientă a fiecărei unități economice, pentru gospodărirea judicioasă a bunurilor aflate în patrimoniul acesteia. Totodată, legea menționata instituie calitatea de gestionar colectiv al patrimoniului unității atribuită biroului executiv al consiliului oamenilor muncii, organ care răspunde de adoptarea măsurilor necesare pentru utilizarea eficientă a fondurilor materiale și financiare, în strînsă concordanță cu destinațiile prevăzute în plan și bugetele de venituri și cheltuieli.

Potrivit prevederilor legii, personalul muncitor din fiecare unitate socialistă de stat poartă răspunderea pentru gospodărirea patrimoniului încredințat și pentru rezultatele economice obținute în unitate. Pe baza principiilor autoconducerii muncitorești, ale democrației economice socialiste, fiecare om al muncii, în calitatea sa de participant la administrarea avuției naționale, răspunde în fața colectivului din care face parte pentru îndeplinirea sarcinilor proprii de muncă și, împreună cu întregul colectiv, pentru bunul mers al activității generale a unității.

Prin conținutul lor educativ, prevederile acestor acte normative sînt de natură să sădească în conștiința proprietarilor avuției naționale, a tuturor oamenilor muncii sentimentul de răspundere față de modul în care este gospodărită proprietatea socialistă. Mai mult ca oricînd, în etapa actuală, se impun manifestarea cu putere a spiritului revoluționar în activitatea de producție, în desfășurarea unei ample activități politico-educative de conștientizare a valorilor apărate de societate, între care la loc de seamă se situează proprietatea socialistă.

Conștientizarea de către fiecare om al muncii a calității sale de proprietar, producător și beneficiar se verifică concret în raport cu rezultatele muncii colective și personale. Abaterile de orice fel de la disciplina muncii sînt în contradicție cu această calitate și se cer sancționate corespunzător prevederilor legale. De asemenea, se impune cerința de a se acționa cu toată hotărîrea împotriva oricăror manifestări de necinste, de delapidare, de sustragere, sub o formă sau alta, din avutul general, precum și din proprietatea personală, de a se întări sentimentul de cinste și răspundere față de proprietatea obștească și personală. În lumina orientărilor formulate în documentele partidului nostru, cinstea, apărarea proprietății, a avuției întregului popor, spiritul de dreptate trebuie să devină o caracteristică definitorie a omului nou, constructor conștient al societății socialiste și comuniste. Așa cum arată secretarul general al partidului în magistrala Expunere la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din octombrie a.c, este necesar **„să fim necruțători față de manifestările de necinste, de sustragere, de furt, care oricum le-am privi, sînt forme ale activității antisocialiste, contrarevoluționare, străine spiritului socialismului și reprezintă, de fapt, rămășițe ale concepțiilor și practicilor proprii orînduirii burghezo-moșierești!"**

Un aspect esențial al disciplinei socialiste îl constituie cerința respectării stricte a legilor țării și hotărîrilor de partid, ca acte cu valoare general-obligatorie pentru toate organismele sociale, pentru toți cetățenii. Nimeni și sub nici o formă nu se poate sustrage răspunderilor ce-i revin potrivit legilor țării și hotărîrilor de partid. Cu cît cineva ocupă o funcție de mai mare răspundere în partid sau în sistemul organelor statului, cu atît îi revin răspunderi și mai mari pentru aplicarea neabătută a legilor și hotărîrilor de partid și de stat, pentru întărirea ordinii și disciplinei în întreaga activitate.

În concepția partidului nostru, întărirea democrației este incompatibilă cu încălcarea legilor. **„Democrația revoluționară, statul democrației muncitorești-revoluționare** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — **presupun o disciplină și o ordine desăvîrșite! Socialismul nu se poate realiza prin nesocotirea legilor, prin încălcarea lor, prin anarhie!".**

În contradicție cu aceste exigențe, în viața socială mai apar încă manifestări negative, constînd în sustrageri din avutul obștesc, acte de parazitism social și de speculă, încălcări ale ordinii și disciplinei în unități ș.a. Unele acte normative, cum ar fi, de pildă, cele privind activitatea economico-financiară, creșterea eficienței fondurilor de producție și a investițiilor, instaurarea unui regim strict de economii și a unei discipline financiare ferme, care reglementează activitatea de producere a bunurilor materiale, raporturile de muncă, de apărare și gospodărire judicioasă a proprietății obștești sînt uneori nesocotite și încălcate. Mai persistă, uneori, mentalitatea că încălcarea legalității socialiste s-ar referi numai la actele normative, a căror nerespectare este sancționată penal sau contravențional. O asemenea concepție este daunătoare, deoarece încălcările unor prevederi legale cu un conținut economico-financiar, deși nu cad sub incidența legii penale, sînt de natură a genera serioase neajunsuri în procesul de producție, în funcționarea actualului mecanism economico-financiar, determinînd importante pagube materiale.

Pentru eradicarea unor asemenea manifestări antisociale se impune, printre altele, amplificarea propagandei juridice, căreia îi revine un rol tot mai important în prevenirea încălcării dreptului, în formarea unei atitudini colective combative, a unei opinii de masă exigente împotriva celor ce atentează la integritatea avutului obștesc. Un rol important au întărirea legalității în exercitarea actului de conducere, precum și respectarea întocmai a normelor legale privind înfăptuirea controlului în toate compartimentele activității social-economice. Un control sistematic, exigent constituie o modalitate deosebit de eficientă pentru prevenirea încălcării legilor, a neglijenței în organizarea și desfășurarea producției, a activității economice în general, pentru înlăturarea oricăror deficiențe.

Nivelul conștiinței socialiste, al celei economice în special, are o importanță deosebită în formarea convingerii ferme că membrii societății noastre socialiste, ca proprietari egali ai mijloacelor de producție, pot beneficia de rezultatele producției sociale numai în raport cu munca proprie depusă în calitate de producători. De aceea, în etapa actuală, activitatea ideologică și politico-educativă de ridicare a nivelului conștiinței revoluționare a întregului popor este chemată să asigure cultivarea unei noi atitudini față de muncă, față de apărarea și dezvoltarea proprietății socialiste — temelia progresului multilateral al patriei. Așa cum se arată în Tezele pentru Congresul al XIV-lea, este necesar „să fie combătute lipsa de răspundere în gospodărirea avuției socialiste, manifestările de indisciplină, delasare și neglijență în muncă, care dăunează grav intereselor generale ale societății".

MIRCEA POP

Digitized by Google

CONGRESUL AL XIV-LEA AL P.C.R.

În elaborarea programelor de dezvoltare economico-socială a județelor, municipiilor, orașelor și comunelor — ca părți integrante ale planului național unic — este necesar să se asigure înfăptuirea neabătută a politicii de repartizare echilibrată a forțelor de producție pe teritoriul țării, continuarea procesului de organizare și modernizare a localităților.

Din Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român

Dezvoltarea armonioasă, multilaterală a tuturor județelor și localităților țării

Evidențiind mărețele realizări dobîndite de poporul nostru în anii socialismului, îndeosebi după Congresul al IX-lea, în repartizarea rațională, armonioasă, a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, în organizarea, modernizarea și sistematizarea tuturor județelor și localităților, documentele programatice pentru Congresul al XIV-lea al partidului stabilesc, totodată, noi și însuflețitoare obiective și sarcini, a căror realizare va asigura ridicarea României socialiste pe trepte calitativ superioare de progres și civilizație, creșterea continuă a bunăstării materiale și spirituale a tuturor cetățenilor, fără nici o deosebire.

Pornind de la însemnătatea teoretică și practică a problemelor dezvoltării economico-sociale în profil teritorial, redacția revistei „Era socialistă", împreună cu Comitetul județean Arad al P.C.R., a organizat o dezbatere pe această temă, la care au luat parte: ***ALECU FLOAREȘ,*** *secretar al Comitetului județean Arad al P.C.R.,* ***MARIA BUCUR,*** *inspector general la Inspectoratul școlar județean,* ***MARIAN DINULESCU,*** *director la Centrul de proiectări al județului Arad,* ***ILEANA DRAGOMIR,*** *director la Direcția sanitară a județului Arad,* ***COLOMAN EDELENI,*** *președintele Consiliului județean al oamenilor muncii de naționalitate maghiară,* ***MARTIN ENGELHARDT,*** *președintele Consiliului județean al oamenilor muncii de naționalitate germană,* ***DOINA FIRCA,*** *secretar al Comitetului comunal de partid Pecica,* ***GHEORGHE GOINA,*** *președinte al C.A.P. „Viața Nouă" din comuna Sîntana,* ***FLOREA LUCACI,*** *secretar al Comitetului orășenesc de partid Ineu,* ***DUMITRU NICA,*** *șef de secție la Consiliul popular județean.*

Publicăm în acest număr stenograma prescurtată a dezbaterii.

• **ALECU FLOAREȘ:** După cum se știe, în concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, concepție care își găsește o puternică reflectare în documentele programatice pentru Congresul al XIV-lea, dezvoltarea forțelor de producție, repartizarea lor rațională în toate zonele și județele patriei, modernizarea tuturor localităților țării constituie o cerință obiectivă, impusă de legile economice ale construcției socialiste, de cerințele fundamentale ale noii orînduiri, printre care un loc principal îl ocupă omogenizarea socială, reducerea treptată a deosebirilor esențiale dintre oraș și sat, dintre munca fizică și munca intelectuală, dintre clasa muncitoare, țărănime și intelectualitate.

Pentru țara noastră, repartizarea armonioasă a forțelor de producție pe teritoriu s-a impus cu atît mai stringent cu cît România a moștenit de la orînduirea burghezo-moșierească un nivel scăzut de dezvoltare a forțelor de producție, comparativ cu țările capitaliste dezvoltate, o concentrare a acestora în cîteva centre, concomitent cu rămînerea în urmă a majorității zonelor, îndeosebi a Moldovei, Olteniei, Dobrogei, discrepanțe flagrante între centrele urbane și localitățile rurale. **„Pentru țara noastră care a pășit pe calea socialismului de la un nivel foarte scăzut de dezvoltare** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — **repartizarea rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării se impunea ca o necesitate vitală, ca o cerință imperioasă în vederea punerii în valoare a tuturor resurselor naționale și, totodată, a afirmării depline a inițiativei creatoare a maselor populare, a superiorității societății socialiste."**

Pornind de la cerințele legice și de la

Digitized by Google

realităţile concrete din România, partidul nostru, secretarul său general au elaborat şi promovat cu consecvenţă, în spiritul concepţiei profund ştiinţifice, înnoitoare promovate de Congresul al IX-lea, o politică statornică de repartizare raţională, armonioasă a forţelor de producţie pe teritoriu, de ridicare la o viaţă economică şi socială demnă de epoca socialismului a tuturor localităţilor patriei. În acest spirit, a fost creat un cadru juridic nou, constituit de ansamblul legilor adoptate de Marea Adunare Naţională în ultimii 25 de ani. Din rîndul acestor legi menţionez pe cele privind îmbunătăţirea administrativ-teritorială, sistematizarea localităţilor, autoconducerea şi autogestiunea fiecărei localităţi; în acelaşi timp, au fost elaborate programe şi planuri de dezvoltare economico-socială a fiecărui judeţ şi a fiecărei localităţi. De asemenea, au fost fixate nivelurile minime de activitate economică pe locuitor, atît în mediul urban cît şi în cel rural, alocîndu-se, în acest scop, din bugetul naţional sumele necesare creării capacităţilor de producţie corespunzătoare.

În ultimul sfert de secol au fost realizate fonduri fixe însumînd aproape 3 000 miliarde de lei, cea mai mare parte în zonele şi localităţile rămase mai în urmă, s-a dezvoltat baza tehnico-materială a agriculturii, s-au extins suprafeţele irigate şi amenajările de ameliorare a solului, au fost construite peste 5 milioane locuinţe noi, dintre care peste 3 milioane de apartamente, au fost asigurate ample dotări sociale — şcoli, spitale, centre de cultură, precum şi dotări edilitar-gospodăreşti —, de alimentare cu apă, energie electrică, canalizări, şosele etc., care fac ca, astăzi, fiecare locuitor al patriei să beneficieze din plin de condiţii civilizate de muncă şi viaţă. În acest context se înscrie şi puternica dezvoltare economico-socială a judeţului Arad, în anii socialismului, îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului.

● **DUMITRU NICA:** Aş sublinia şi eu că dezvoltarea teritorială armonioasă reprezintă o necesitate istorică în procesul edificării societăţii socialiste şi comuniste pe pămîntul României, constituind, totodată, una dintre căile prin care Partidul Comunist Român asigură, în fiecare etapă, valorificarea pe un plan mereu superior a tuturor resurselor naţionale, concomitent cu introducerea în producţia materială şi spirituală a celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii. În concepţia partidului nostru, a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, nu se poate vorbi de o societate a deplinei egalităţi în drepturi, de afirmarea reală a principiilor de echitate socială, fără a se asigura dezvoltarea economico-socială puternică a tuturor zonelor geografice, creşterea armonioasă a forţelor de producţie pe întreg teritoriul ţării, modernizarea tuturor localităţilor.

● **COLOMAN EDELENI:** Într-adevăr, impresionantele realizări obţinute de România în procesul revoluţionar de construire a socialismului, cît şi minunatele perspective jalonate de Proiectul Programului-Directivă şi Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului confirmă, cu argumentul de netăgăduit al faptelor, al realităţilor, valabilitatea şi justeţea politicii partidului nostru, subordonată intereselor fundamentale ale naţiunii, ale întregului popor. Aşa cum sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu în cuvîntarea la Adunarea solemnă consacrată aniversării a 45 de ani de la revoluţia din August 1944, **„sînt bine cunoscute marile realizări obţinute în dezvoltarea generală a patriei noastre, amplasarea pe întregul teritoriu a forţelor de producţie, noile cetăţi industriale, unităţile agricole, construcţiile sociale, începînd cu locuinţele, cu şcolile, unităţile de asistenţă sanitară, centrele de educaţie şi cultură, care au transformat radical înfăţişarea oraşelor şi comunelor, înfăţişarea generală a patriei noastre socialiste".**

● **ALECU FLOAREŞ:** În comparaţie cu alte zone ale ţării, Aradul a moştenit un nivel relativ ridicat de dezvoltare economică, atît în mediul urban cît şi în cel rural. Cu toate acestea, îndeosebi în ultimul sfert de veac, judeţul nostru — ca şi celelalte judeţe ale ţării — s-a ridicat pe o treaptă nouă, calitativ superioară, de dezvoltare. În această privinţă, o deosebită importanţă au avut vizitele de lucru efectuate în judeţul Arad de către tovarăşul Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, orientările şi indicaţiile date de conducătorul partidului şi statului nostru.

În cadrul înfăptuirii politicii generale a partidului nostru de dezvoltare a tuturor zonelor şi localităţilor ţării, judeţului Arad i-au fost alocate, în anii de după Congresul al IX-lea, fonduri de investiţii însumînd aproape 60 miliarde de lei. Pe seama acestora au fost construite şi date în funcţiune importante obiective economice noi, între care Combinatul de îngrăşăminte chimice, întreprinderile de maşini agricole, de ceasuri, la care se adaugă modernizarea unităţilor tradiţionale de vagoane, strunguri, confecţii etc. Au fost construite, totodată, fabrici şi secţii ale marilor unităţi economice din municipiul Arad, din cele 7 oraşe din judeţ, între care: Chişineu-Criş, Ineu, Curtici, Nădlac etc.; de asemenea, au fost date în folosinţă un mare număr de apartamente. Drept urmare, Aradul furnizează astăzi ţării o producţie industrială de 1,5 ori mai mare decît întreaga Românie de dinainte de revoluţia socialistă, realizînd cea mai mare parte din producţia de vagoane, strunguri, ceasuri, ca şi importante cantităţi de produse din industria chimică, uşoară şi alimentară.

● **DUMITRU NICA:** Într-adevăr, în judeţul Arad a existat o oarecare tradiţie industrială din perioada antebelică. Dar între industria de astăzi a Aradului şi cea din 1945 există o deosebire ca de la cer la pămînt! Practic, vechile capacităţi industriale sînt acum aproape neidentificabile; au fost construite şi modernizate unităţi reprezentative ale industriei construcţiilor de maşini şi industriei uşoare, au apărut noi platforme ale industriei chimice, industriei alimentare şi industriei prelucrării lemnului. Judeţul Arad a devenit, în anii construcţiei socialiste, producător de ţiţei şi gaze naturale, de îngrăşăminte chimice şi articole de mecanică fină, iar produsele sale tradiţionale se realizează azi la nivelul performanţelor mondiale. Datele statistice exprimă amploarea şi profunzimea acestor prefaceri. Bunăoară, producţia industrială a judeţului Arad este, în prezent, de 68 de ori mai mare faţă de cea realizată în anul 1945 şi de 5,4 ori mai mare decît cea din 1965, iar exportul a sporit, faţă de anul înfiinţării judeţului — 1968 —, de 4,8 ori; au crescut, de asemenea, numărul personalului muncitor, productivitatea muncii, eficienţa economică. Agricultura, ca ramură de bază a economiei judeţului, a înregistrat şi ea un curs continuu ascendent. Astfel, producţia globală agricolă a ajuns astăzi la 8,7 miliarde lei, faţă de 1,3 miliarde lei în 1945 şi 2,9 miliarde lei în 1965.

● **GHEORGHE GOINA:** Deoarece s-a menţionat agricultura, doresc să subliniez şi eu, prin exemplul concret al Cooperativei agricole de producţie „Viaţa Nouă" din comuna Sîntana, ritmul rapid în care s-au dezvoltat, în anii socialismului, unitatea noastră şi, odată cu ea, întreaga comună şi locuitorii ei. Dacă în anul 1950, cînd s-a înfiinţat, cooperativa avea o avere de 21 000 lei, în prezent, ca urmare a politicii ştiinţifice a partidului şi statului nostru, a concepţiei profund novatoare, revoluţionare a secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, privind repartizarea şi dezvoltarea armonioasă a forţelor de producţie pe întreg teritoriul ţării, unitatea noastră cooperatistă realizează o producţie globală de aproape 30 milioane lei.

Proprietatea socialistă cooperatistă s-a dezvoltat an de an în unitatea noastră, ca, de altfel, în toate unităţile agriculturii româneşti; astăzi avem patru ferme vegetale şi trei ferme zootehnice, precum şi un puternic sector de industrie mică. Pentru rezultatele deosebite obţinute de-a lungul anilor am fost distinşi cu mai multe ordine şi medalii, întreaga activitate pe care o desfăşurăm fiind înscrisă în prezent pe coordonatele noii revoluţii agrare. În acest an, bunăoară, am realizat o producţie medie la grîu de 9 220 kg la hectar, iar la orz de 9 549 kg la hectar. Aceste producţii mari au fost posibile numai pe baza proprietăţii socialiste, comune asupra pămîntului şi celorlalte mijloace de producţie; s-au demonstrat, astfel, cu tărie superioritatea proprietăţii socialiste şi a noii orînduiri, în general, imensa forţă a lucrătorilor ogoarelor atunci cînd aceştia acţionează în strînsă unitate, sub conducerea partidului, în calitate de proprietari, producători şi beneficiari ai avuţiei colective.

● **DUMITRU NICA:** Semnificative pentru roadele dezvoltării echilibrate a forţelor de producţie pe teritoriul judeţului Arad sînt şi mutaţiile ample produse în celelalte sectoare ale vieţii economico-sociale. Astfel, în perioada 1945—1989 s-au construit în judeţul nostru peste 68 000 de apartamente, dintre care peste 1 000 în mediul rural; reţeaua de apă s-a extins de la 16 km în 1945 la 580 km în acest an, 60% din locuitorii judeţului beneficiind astăzi de aceste servicii ale confortu-

Digitized by Google

lui urban. Dispunem, de asemenea, în județ de o rețea însemnată de căi ferate, linii de tramvai, drumuri modernizate, ceea ce asigură infrastructura necesară pentru atragerea tuturor localităților în procesul transformărilor înnoitoare.

• **ALECU FLOAREȘ:** Un asemenea bilanț, desigur sumar, se înscrie în bilanțul general al dezvoltării patriei noastre în anii socialismului, și îndeosebi în cea mai rodnică perioadă din istoria patriei, denumită cu deplină îndreptățire și mîndrie „Epoca Nicolae Ceaușescu". El pune în lumină realismul politicii partidului nostru, al concepției secretarului său general, viabilitatea noii orînduiri, capacitatea și hărnicia poporului român de a valorifica pe deplin cadrul nou de emulație în muncă creat prin instaurarea proprietății socialiste. **„Privind retrospectiv la întreaga activitate din acești ani** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu —, **putem afirma cu îndreptățită mîndrie că a fost o epocă de mari transformări și remarcabile realizări în toate domeniile, care au confirmat pe deplin justețea concepției partidului nostru privind aplicarea legilor generale, a principiilor socialiste la realitățile și condițiile din România".**

În lumina măreței înfăptuiri ale țării noastre, stîrnesc o puternică indignare încercările cercurilor imperialiste, reacționare de a denigra cuceririle socialismului, de a nega vitalitatea și potențialul noii orînduiri. Se aud și voci care denaturează implicațiile benefice pe toate planurile ale politicii de repartizare rațională a forțelor de producție pe teritoriu și de sistematizare a localităților țării. Afirmațiile răuvoitoare, dușmănoase ale propagandei antisocialiste și anticomuniste sînt infirmate însă cu tărie de fapte, de realități.

• **COLOMAN EDELENI:** Amplasarea rațională a forțelor de producție și dezvoltarea lor armonioasă pe întreg teritoriul țării au constituit și constituie condiții esențiale, care asigură tuturor cetățenilor, fără nici o deosebire, participarea la viața economico-socială a țării, posibilități de muncă, de viață și învățătură egale. Sînt garantate, astfel, în mod real drepturile fundamentale ale omului, printre care dreptul la muncă, baza reală a exercitării tuturor celorlalte drepturi cetățenești, a deplinei egalități în drepturi. Crearea și perfecționarea organismelor democrației muncitorești-revoluționare, prezența în cadrul acestora, la toate nivelurile, a reprezentanților tuturor claselor și categoriilor sociale, a tinerilor, a femeilor, a tuturor oamenilor muncii, români și de alte naționalități, constituie încă o dovadă că în România socialistă întregul popor participă la activitatea de conducere a societății, la făurirea liberă și conștientă a propriului destin.

• **DOINA FIRCA:** Aș concretiza cele spuse mai înainte prin exemplul comunei Pecica din județul Arad, comună mare, în care trăiesc înfrățiți oamenii muncii români, maghiari, germani și de alte naționalități. Dacă în trecut cetățenii de aici se ocupau aproape în exclusivitate cu agricultura, în anii de după Congresul al IX-lea al partidului pe harta localității s-au conturat noi ramuri și unități economico-sociale. Astăzi, valoarea producției industriale din comună este de aproape 500 milioane lei. Pecica a beneficiat de mari fonduri de investiții, folosite pentru modernizarea și dezvoltarea fermelor din cele 5 cooperative agricole de producție, care dețin mai multe titluri de „Erou al Noii Revoluții Agrare", pentru dotarea celor 28 de unități economico-sociale — toate rentabile — de pe raza comunei.

Ca urmare a politicii partidului de dezvoltare și înflorire continuă a tuturor localităților patriei, politică inițiată și promovată cu contribuția hotărîtoare a ilustrului nostru conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu, nivelul de trai al populației din comuna Pecica, asemenea celui al întregului popor, a cunoscut o creștere puternică în ultimii 24 de ani, deosebirile esențiale dintre sat și oraș ștergîndu-se treptat, astfel încît fiecare cetățean se bucură, într-o măsură tot mai mare, de condițiile necesare unei vieți demne și libere, trăite în bunăstare și belșug. Pe bună dreptate, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea la Plenara Comitetului Central al P.C.R. din aprilie a.c., sublinia: **„Am dezvoltat puternic forțele de producție în întreaga țară, am dezvoltat puternic unitățile agricole de stat și cooperatiste, am construit multe instituții social-culturale și, mai cu seamă, milioane de apartamente, de locuințe, care au transformat radical înfățișarea patriei noastre și asigură condiții tot mai bune de locuit, de muncă și viață pentru toți cetățenii patriei".** Numai cine este rău intenționat, cine ține cu orice preț să denigreze și să răstălmăcească realizările noastre, numai acela nu „vede" că de roadele marilor eforturi făcute în acești ani în toate localitățile și în toate domeniile de activitate beneficiază toți cei ce muncesc, indiferent că sînt români, maghiari ori germani.

Modernizarea localităților, necesitate obiectivă a dezvoltării socialiste a patriei

• **MARIAN DINULESCU:** O problemă care se înscrie în tematica dezbaterii noastre și la care doresc să mă refer în continuare este cea a sistematizării și modernizării localităților, ca o cerință legică a dezvoltării socialiste. În cadrul strategiei partidului nostru de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, organizarea, modernizarea și dezvoltarea teritorială constituie unul dintre obiectivele fundamentale, legat nemijlocit de progresul industriei, agriculturii, de apărarea mediului înconjurător și, implicit, de condițiile de muncă și de viață ale cetățenilor, de însăși calitatea vieții.

În acest sens, răspunzînd imperativelor majore ale dezvoltării întregii țări, tovarășul Nicolae Ceaușescu a elaborat o concepție originală, fundamentată științific, referitoare la organizarea, modernizarea și sistematizarea teritoriului, atît pe ansamblul țarii cît și la nivelul fiecărei unități administrativ-teritoriale. Dinamica imprimată întregii dezvoltări economico-sociale a patriei noastre de Congresul al IX-lea al partidului s-a resimțit puternic și în domeniul dezvoltării teritoriale, prin elaborarea și aplicarea fermă a unei concepții unitare, de largă perspectivă, pentru asigurarea progresului multilateral al tuturor localităților și județelor.

Înfăptuirea în anul 1968, din inițiativa și cu aportul determinant al secretarului general al partidului, a reorganizării administrativ-teritoriale a țării a avut ca rezultat întărirea rolului orașelor și comunelor, ca unități teritoriale de bază, amplasarea echilibrată a forțelor de producție în toate județele, ridicarea la un nivel superior a conducerii în profil teritorial, creîndu-se premise favorabile pentru accelerarea procesului de dezvoltare economico-socială a întregii țări, reducerea deosebirilor esențiale dintre oraș și sat, dintre activitatea din agricultură și cea din industrie, dintre munca fizică și munca intelectuală, omogenizarea societății noastre, creșterea generală a bunăstării materiale și spirituale a poporului.

• **DUMITRU NICA:** Reorganizarea teritorial-administrativă a țării a înlăturat o serie de verigi și trepte intermediare, a apropiat conducerea centrală de unitățile de bază, de întregul popor. S-a creat, astfel, cadrul corespunzător pentru înfăptuirea cu fermitate a politicii de amplasare rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul patriei, de dezvoltare armonioasă a tuturor județelor și localităților țării.

Așa cum se știe, profundele transformări care au avut loc în viața tuturor localităților patriei în perioada ultimelor două decenii au determinat perfecționarea în continuare a organizării administrativ-teritoriale a țării, corespunzător stadiului actual de dezvoltare economico-socială. Astfel, Legea privind îmbunătățirea organizării administrative a teritoriului Republicii Socialiste România, adoptată de Marea Adunare Națională în aprilie 1989, prevede, printre altele, crearea a 28 de orașe agroindustriale noi, stabilește premisele necesare dezvoltării în continuare a industriei, agriculturii, prestărilor de servicii, a activităților social-culturale și edilitar-gospodărești în toate orașele și comunele, în spiritul autoconducerii și autogestiunii, contribu-

Digitized by Arhivele Naționale

ind la adîncirea procesului de apropiere a condițiilor de muncă, de viață și cultură de la sate de cele de la orașe.

● **DOINA FIRCA:** Concomitent cu repartizarea echilibrată a principalelor ramuri ale producției materiale pe întreg teritoriul țării a fost dezvoltată în mod sistematic, îndeosebi în mediul rural și în orașe cu un potențial economic redus, mica industrie, menită să asigure valorificarea superioară a resurselor locale, a materialelor recuperabile și a forței de muncă, mai buna satisfacere a nevoilor economiei naționale și a cerințelor populației în ce privește bunurile de consum. Sînt, toate acestea, înfăptuiri ce confirmă pe deplin justețea și realismul politicii partidului nostru de repartizare rațională a forțelor de producție pe teritoriu, avantajele și superioritatea orînduirii socialiste și pe planul rezolvării uneia dintre cerințele fundamentale ale progresului economic și social — apropierea nivelurilor de dezvoltare ale tuturor zonelor și localităților, asigurarea unor condiții egale de muncă și de viață pentru toți cetățenii, fără nici o deosebire, ridicarea întregii societăți la un înalt grad de civilizație materială și spirituală.

● **MARIAN DINULESCU:** Aș dori să reamintesc aici faptul că, în conformitate cu obiectivele majore ale edificării societății socialiste și în concordanță cu prevederile planurilor și programelor de dezvoltare a patriei, Conferința Națională a Partidului Comunist Român din anul 1972 a aprobat „Programul național de sistematizare a teritoriului, a localităților urbane și rurale", iar apoi, Congresul al XIII-lea al partidului, Conferința Națională din decembrie 1987 și Congresul al III-lea al consiliilor populare au stabilit strategia generală pentru organizarea și modernizarea localităților patriei noastre, astfel încît să fie asigurată dezvoltarea echilibrată a tuturor zonelor țării, iar toate municipiile, orașele și comunele cu potențial de dezvoltare să devină centre puternice de activitate social-economică. De asemenea, au fost elaborate și aprobate normele de dimensionare judicioasă a localităților, în raport de mărimea, numărul de locuitori, rolul și funcțiile lor economico-sociale. Prin aplicarea acestor norme se asigură creșterea gradului de dotare social-culturală și tehnico-edilitară a localităților, crearea unei rețele echilibrate de unități administrativ-teritoriale, prin dezvoltarea cu prioritate, într-o primă etapă, a orașelor mici și mijlocii, precum și a satelor reședință de comună, prin comasarea satelor mici și dispersate, lipsite de condiții de dezvoltare.

Procesul complex de repartizare rațională, echilibrată, a forțelor de producție în profil teritorial a fost și este însoțit, așadar, de o vastă activitate de sistematizare și urbanizare, realizată în conformitate cu prevederile Programului național. Așa cum arata tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„înfăptuind programele de dezvoltare, de modernizare, de sistematizare a localităților orășenești și rurale vom crea condițiile necesare dispariției deosebirilor dintre oraș și sat și apropierii condițiilor de muncă, de viață, între comune, sate și orașe, aceasta reprezentînd o necesitate vitală, obiectivă pentru făurirea cu succes a socialismului și comunismului, pentru adevărata egalitate între toți fiii patriei noastre".**

În procesul de organizare administrativ-teritorială au fost construite milioane de locuințe, s-a realizat aproape o reconstrucție generală a orașelor țării noastre, două treimi din populația urbană mutîndu-se în apartamente noi. Vasta operă de construcție, sistematizare și modernizare, desfășurată după Congresul al IX-lea al partidului, a asigurat o puternică dezvoltare a tuturor localităților patriei, care au căpătat o înfățișare nouă, asigurînd condiții tot mai bune de muncă și viață locuitorilor țării. Pentru realizarea tuturor acestor succese au fost, desigur, necesare eforturi susținute și s-au alocat mari fonduri bănești și mijloace materiale.

● **DUMITRU NICA:** Aș exemplifica cele spuse de antevorbitor cu situația concretă a județului Arad, care dispune de un teritoriu administrativ cu o suprafață de 765 180 hectare și o populație de peste 507 000 locuitori. Ca urmare a procesului de industrializare, precum și de dotare social-culturala, localitățile urbane din județul nostru au cunoscut o puternică dezvoltare. Numărul lor a crescut de la 2 la 8 (1 municipiu și 7 orașe), ponderea populației urbane atingînd în prezent 53% (262 000 locuitori). Comunele și satele au cunoscut și ele o permanentă înnoire. Cei 245 000 locuitori din mediul rural trăiesc în 60 comune, cu un total de 273 sate.

● **MARIAN DINULESCU:** Aș dori să adaug la cele arătate că, în cadrul rețelei de localități rurale, există în prezent un număr mediu de circa 4 000 locuitori pe comună și un număr mediu de 4 sate pe comună. După mărimea populației, comunele se clasifică astfel: 2 pînă la 1 000 locuitori, 7 între 1 001—2 000 locuitori, 20 între 2 001—3 000 locuitori, iar 31 peste 3 001 locuitori.

La stabilirea teritoriilor administrative ale comunelor s-a pornit de la necesitatea creării unor unități administrativ-teritoriale echilibrate din punct de vedere al potențialului economic, în strînsă legătură cu suprafețele agricole, cu populația și forța de muncă disponibila pentru activitățile economico-sociale. Analizele făcute au ținut seama de obligativitatea așezării întregii activități economico-sociale a comunelor pe principiile autoconducerii, autofinanțării și autogestiunii. Totodată, pentru conducerea cu mai mare eficiență a tuturor activităților, pentru îmbunătățirea accesului populației la principalele dotări ale comunei s-au urmărit asigurarea legăturilor directe și eficiente între reședința de comună, unitățile economice și localitățile acesteia, precum și dimensionarea corespunzătoare a teritoriului administrativ al comunei.

Așa cum se prevede în Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea, programele de dezvoltare a municipiilor și orașelor trebuie sa asigure utilizarea deplina a capacităților de producție din industria republicana, industria mică și celelalte ramuri, realizarea unei densități optime a construcțiilor, organizarea cît mai rațională a lucrărilor edilitare și transportului, funcționarea în bune condiții a rețelei unităților de învățămînt, sănătate și cultură. În ce privește comunele, Proiectul Programului-Directivă precizează că se va dezvolta mai puternic agricultura, urmînd să se realizeze o producție de cel puțin 35 000—40 000 lei la hectarul agricol și de 50 000—55 000 lei la hectarul arabil. Totodată, în fiecare comună se va dezvolta puternic activitatea micii industrii, care va ajunge, pînă în anul 1995, la o producție de cel puțin 6 000 lei pe locuitor, iar pînă în anul 2000 — la cel puțin 10 000 lei pe locuitor.

● **FLOREA LUCACI:** Un exemplu elocvent pentru dezvoltarea în ritmuri susținute a județului Arad, odată cu întreaga țară, este și orașul Ineu, localitate care ilustrează marile transformări produse în anii socialismului, îndeosebi în epoca inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului. Amintesc că, odată cu noua împărțire administrativ-teritorială, Ineul a devenit oraș, ceea ce nu a însemnat o simplă schimbare în denumirea locuitorilor din „săteni" în „orășeni", ci declanșarea unui amplu și profund proces de transformare revoluționară, care continua și astăzi. Și la noi și-a dovedit din plin viabilitatea principiul repartizării raționale a forțelor de producție pe teritoriu, și la noi sînt puternic vizibile implicațiile benefice ale socialismului, transformarile mari survenite în peisajul economic și urbanistic, mutațiile de ordin socio-profesional și, mai ales, schimbările în mentalitatea și conștiința oamenilor.

Apelul la cîteva date statistice ilustrează cît se poate de limpede saltul cu adevărat extraordinar care s-a produs, în primul rînd, pe plan economic. Astfel, față de anul 1965, volumul fondurilor fixe din Ineu este, în prezent, de 11 ori mai mare, iar producția-marfă industrială din anul de mare cotitură istorică, anul Congresului al IX-lea al partidului, se realizează astăzi în numai două săptămîni. Numeroși săteni s-au calificat în meserii noi, devenind strungari, frezori, sudori, tîmplari de mobilă, mecanici, electricieni, tricotori, electroniști, informaticieni etc. În ultimul sfert de secol, la Ineu s-au creat aproape 3 200 locuri de muncă în cele 11 unități noi care au luat ființă.

În anii „Epocii Nicolae Ceaușescu" s-au construit nu doar unități industriale, s-a dezvoltat nu numai sectorul agricol, ci s-au schimbat în mod radical localitatea, oamenii. S-au construit 2 500 apartamente și locuințe noi, s-au asfaltat străzile pe 37 km, s-a introdus rețea de apă pe 38 km, iar canalizarea — pe o lungime de 14 km. Au fost amenajate parcuri, spații verzi, care dau o nota de eleganță civica orașului. Dar gradul de urbanizare — rezultat al dezvoltarii forțelor de producție — nu se poate masura doar în cifre, care atestă progresul material, ci implica și o alta latură, care indică intelectualizarea oamenilor muncii, nivelul conștiinței acestora, modul de asimilare a valorilor noi, proprii socialismului.

Digitized by Google

● **DOINA FIRCA:** Programul național de sistematizare prevede și organizarea și modernizarea centrelor în care se află Consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste (CUASC) ca viitoare orașe agroindustriale. Actuala comună Pecica se află într-o astfel de situație. În cadrul adunărilor cetățenești, al unei largi dezbateri democratice, a fost prezentată schița de sistematizare a comunei noastre, care prevede construirea, încă în actualul cincinal, a numeroase obiective social-economice, printre care un liceu cu 24 săli de clasă, un dispensar policlinic cu 120 paturi, un număr de 270 apartamente în blocuri cu spații comerciale la parter, extinderea rețelei de apă potabilă, a rețelei de canalizare etc.

● **MARIAN DINULESCU:** Aș adăuga la cele arătate în legătură cu organizarea și modernizarea acestor centre faptul că prin noile reglementări s-au delimitat mai echilibrat suprafețele CUASC-urilor, s-a arondat teritoriul agricol aparținînd municipiului Arad la comunele învecinate, incluzîndu-se și zonele necooperativizate, creîndu-se, astfel, condiții pentru dezvoltarea sediului CUASC-urilor, ca centre agroindustriale, prin creșterea puterii economice și a influenței lor în unitățile componente. Prin toate aceste acțiuni se urmărește realizarea integrală a prevederilor programului de autoconducere și autoaprovizionare teritorială, prin valorificarea superioară a resurselor existente în județ, în condițiile îndeplinirii tuturor sarcinilor de livrare la fondul de stat.

Pentru cunoașterea și aplicarea fermă a sarcinilor și măsurilor stabilite în programul de dezvoltare economico-socială a localităților județului nostru, în special a comunelor, în ultima perioadă s-a acționat mai intens în direcția definitivării propunerilor de sistematizare, eșalonate pe etape. În cadrul acțiunii de modernizare a localităților au fost întocmite programe privind documentațiile de sistematizare ce urmează a fi elaborate în cursul acestui an, asigurîndu-se, astfel, pe lîngă schițele de sistematizare a teritoriului și localităților, toate detaliile de sistematizare aferente zonelor centrale ale orașelor și centrelor civice ale comunelor în scopul stabilirii amplasamentelor necesare atît locuințelor cît și dotărilor social-culturale.

Condiții esențiale pentru o viață nouă, în consens cu principiile și valorile societății socialiste

● **DUMITRU NICA:** Faptele prezentate în dezbaterea noastră sînt argumente vii, relevante pentru dezvoltarea complexă, echilibrată a județului Arad, în contextul dezvoltării generale a țării. Politica de ridicare economico-sociala a județului nostru, a tuturor județelor vizeaza valorificarea mai bună a avantajelor economice de care dispune fiecare teritoriu, atragerea în circuitul economic a resurselor umane și materiale, utilizarea lor cu maximă eficiență. În concepția partidului nostru, oglindită în documentele pentru Congresul al XIV-lea, fiecare județ și localitățile sale componente trebuie să îndeplinească o serie de funcții economice și sociale, să se înscrie în anumiți parametri, să respecte o serie de criterii de eficiență economică și socială.

Din acest punct de vedere, dezvoltarea armonioasă a tuturor zonelor țării, amplasarea judicioasă a forțelor de producție pe teritoriu capătă o semnificație profundă. Documentele de partid cer ca, în acest scop, sa fie urmărite obiective clare: utilizarea judicioasă a rezervelor materiale și energetice, în condițiile păstrării nealterate a mediului înconjurător, realizarea unei eficiențe economice maxime, stabilizarea forței de muncă și reducerea navetismului la distanțe mari, limitarea dezvoltării orașelor mari, realizarea, în toate județele, a unor centre economice cu funcții complexe, organizarea unor activități și servicii care să asigure satisfacerea în măsură crescîndă a nevoilor populației, concomitent cu valorificarea deplină a potențialului uman și material ș.a.

În această lumina apar cu claritate considerentele pentru care, în politica partidului nostru de dezvoltare în profil teritorial, se acordă o mare importanță masurilor și sarcinilor concrete privind volumul de activitate economica pe locuitor, gradul de ocupare a populației, realizarea unor dotari obligatorii în sectorul edilitar-gospodaresc și social-cultural, ridicarea gradului de folosire a capacităților de producție industriale și obținerea unor valori sporite în utilizarea fondului funciar ș.a Astfel, potrivit obiectivului stabilit de Congresul al XIII-lea al partidului, pînă în 1990 este necesar ca, în fiecare județ, să se realizeze un volum de activitate economică pe locuitor de cel puțin 80 000 lei. În județul Arad s-a estimat, pentru ultimul an al actualului cincinal, 122 000 lei la acest indicator. De asemenea, față de 8 000 lei pe locuitor volum de producție în industria mică, prevăzut pe țară la nivelul anului 1990, în județul Arad se realizează în prezent 8 500 lei pe locuitor, sarcina fiind, astfel, îndeplinită cu un an mai devreme. S-a depășit, de asemenea, nivelul prevăzut pe țară la indicele de locuit, spațiul locuibil ajungînd în prezent, în județul nostru, la peste 13 mp pe locuitor. Față de 480—500 persoane ocupate la 1 000 de locuitori, cît s-a prevăzut pe întreaga țară pentru acest cincinal, în județul Arad numărul populației ocupate la 1 000 de locuitori se va ridica în anul viitor la 522.

● **GHEORGHE GOINA:** În legătură cu cele spuse mai înainte, doresc să subliniez că în unitatea noastră agricolă din comuna Sîntana, înfăptuind neabătut prevederile din programele prioritare privind agricultura, indicațiile și orientările formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, am dezvoltat în mod sistematic, în ultimii ani, activitatea din domeniul industriei mici, sector în care dispunem în prezent de 14 subunități — secții de brutărie, tîmplărie, fierărie ș.a. — care aduc venituri însemnate cooperativei agricole. În sfera largă a activităților noastre atragem la muncă aproape toată populația activă a comunei, în C.A.P. muncind, în strînsă frăție și colaborare, români și germani, cetățeni români de alte naționalități, cu toții bucurîndu-se de viața nouă pe care o trăim, de roadele bogate ale hărniciei comune, ale socialismului pe care îl edificăm cu succes în România.

● **MARIA BUCUR:** Pe fundalul determinant al dezvoltării intensive și amplasării teritoriale judicioase a forțelor de producție, partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, manifestă o preocupare permanentă pentru dezvoltarea continuă a învățămîntului și științei, ca forțe propulsoare hotărîtoare ale dezvoltării generale a țării. Întreaga dezvoltare a societații noastre socialiste, în special în perioada istorică deschisa de Congresul al IX-lea al partidului, reprezinta o confirmare a rolului învățămîntului, în general a activitații multilaterale de formare a noului tip uman, ca principal factor de cultura și civilizație, de dinamizare a progresului economico-social. Așa cum se arata în documentele pentru Congresul al XIV-lea, în conținutul instrucției și educației este necesar sa fie încorporate achizițiile revoluției tehnico-științifice contemporane și ale noii revoluții agrare, corelate cu asigurarea unui nivel de competența tot mai înalt si a unui comportament profesional profund creativ, în concordanța cu exigențele dezvoltarii intensive a economiei naționale, ale adîncirii diviziunii sociale a muncii, cu cerințele aprofundarii specializarii pe fundalul largirii orizontului pregatirii profesionale a forței de munca.

În județul Arad, ca, de altfel, în întreaga țara, învațamîntul deține un rol determinant în procesul de înfaptuire a obiectivelor Programului național de sistematizare a teritoriului și localitaților, aducîndu-și o contribuție esențiala la profesionalizarea forței de munca, omogenizarea treptată a nivelului de pregatire generala a diferitelor categorii socio-profesionale, accelerarea procesului de apropiere între munca din industrie și cea din agricultură, diminuarea deosebirilor dintre sat și oraș. De instruirea și modelarea personalității celor peste 100 000 de preșcolari și elevi se ocupă 4 650 de cadre didactice, specialiști și maiștri-instructori, care își pun pregatirea politică, profesionala și eforturile permanente de autoperfecționare în slujba educării multilaterale a copiilor și tinerilor, asigurîndu-se, astfel, sporirea funcțiilor omogenizatoare ale pregatirii școlare în

Digitized by Google

perspectiva unei integrari socio-profesionale flexibile, novatoare, active.

Așa cum rezultă din documentele pentru Congresul al XIV-lea al partidului, o preocupare de prim ordin o vor constitui, în continuare, în noul cincinal și în perspectiva anilor 2000—2010, dezvoltarea și modernizarea învățământului de toate gradele. Potrivit prevederilor cuprinse în aceste documente, prin generalizarea pregătirii liceale, extinderea învățământului superior, instituirea efectivă a instruirii permanente prin sistemul reciclării profesionale și, în general, prin promovarea pe scară largă a progresului tehnico-științific se va accelera procesul de reducere a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și cea intelectuală.

● **ILEANA DRAGOMIR:** Aș dori să subliniez faptul că în anii socialismului, ani de mari împliniri pe toate planurile vieții economico-sociale, statul a alocat fonduri uriașe și pentru îngrijirea și menținerea sănătății poporului. În urma preocupării constante a partidului și statului, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu, în țara noastră s-a creat o puternică baza materială și de cadre, care situează România printre primele țări din lume în ce privește numărul medicilor la mia de locuitori, precum și numarul unităților sanitare și paturilor de spital. Acest lucru este demonstrat convingator și de situația din județul Arad, a cărui populație beneficiază de o puternica rețea de unitați sanitare: 10 spitale cu 4 750 paturi, 11 policlinici, 129 dispensare medicale, 19 creșe cu 1 835 locuri, un leagan pentru copii, precum și un numeros personal sanitar, revenind, numai în mediul rural, un medic la 1 043 locuitori.

Punerea în valoare, cu eficiență mereu sporită, a bazei tehnico-materiale de către personalul medico-sanitar a determinat obținerea de rezultate tot mai bune în ocrotirea sanatații individuale și colective. Reprezentînd cadrul optim juridico-organizatoric, Legea nr. 3/1978 a canalizat eforturile personalului medico-sanitar de la toate nivelurile în direcția perfecționarii și adaptarii actului medical la necesitațile reale ale personalului muncitor, ale populației în general.

● **MARIA BUCUR:** Aș dori sa readuc în discuție unele aspecte privind învațamîntul în județul nostru. În ansamblul dezvoltarii generale a învațamîntului românesc, și în județul Arad a crescut, în ultimii ani, numarul de profiluri și meserii, afirmîndu-se puternic profilurile și meseriile prioritare pentru economia județului: petrol, chimie, industrie alimentara, industrial-agricol, construcții, informatică, ceea ce a condus la repartizarea integrala în producție a absolvenților de școala profesionala, pregatiți în 39 de meserii, și a absolvenților de liceu, formați pentru 31 de meserii. Anual, personalul muncitor din economia județului își improspateaza rindurile și își întareste vigoarea prin intrarea în producție a peste 6 000 absolvenți de liceu și școala profesionala, remarcindu-se tendința de crestere a opțiunilor pentru locurile de munca din mediul rural, în special din localitățile centre de CUASC.

● **DUMITRU NICA:** Doresc să mă refer în continuare la unele prevederi vizînd dezvoltarea județului nostru în perspectivă. Pornind de la succesele obținute pînă în prezent, au fost fundamentate niveluri corespunzătoare la indicatorii care exprimă, în mod sintetic, dar elocvent, dezvoltarea județului în cincinalul viitor, pe măsura condițiilor și posibilităților de care dispunem. Așa, de exemplu, în ce privește volumul total al activităților economice pe locuitor s-a stabilit un nivel de 164 000 lei, superior mediei pe țară, iar la industria mică în mediul rural — de 7 800 lei pe locuitor, cifră, de asemenea, peste nivelul prevăzut în Proiectul Programului-Directivă. Producția globală agricolă pe un hectar arabil va depăși, în aceeași perioadă, 40 000 lei, iar în celelalte sectoare se vor înregistra creșteri care să asigure înscrierea județului nostru în normativele stabilite la indicatorii ce exprimă niveluri medii pe țară; de altfel, asemenea indicatori reflectă mai bine dezvoltarea economico-socială în profil teritorial, apropierea nivelurilor de dezvoltare ale județelor și, în cadrul acestora, ale localităților componente.

● **ALECU FLOAREȘ:** Așa cum se prevede în Proiectul Programului-Directivă, între obiectivele cincinalului 1991—1995 și ale perioadei pînă în anii 2000—2010 se înscriu: continuarea procesului de dezvoltare economico-sociala a tuturor județelor, orașelor și comunelor, de organizare teritorială și sistematizare a localităților; realizarea, pînă în anul 1995, în fiecare județ, a unui volum de activitate economica pe locuitor de cel puțin 100 000 lei; în fapt, 18 județe vor realiza între 100 000 și 150 000 lei, iar 23 de județe — peste 150 000 lei pe locuitor; crearea condițiilor în fiecare comună pentru obținerea unor producții agricole de 35 000—40 000 lei la hectarul agricol. La toate acestea se adaugă obiectivele sociale, construcțiile de locuințe, unitățile de învățămînt, sanitare și de cultură, dotările edilitar-gospodărești, pentru a caror finanțare urmează a fi alocate circa 250 miliarde de lei.

În acest cadru, se elaborează în prezent și se supun dezbaterii cu toți oamenii muncii, cu toți locuitorii — iar în conferințele de dări de seamă și alegeri de la nivelul comunelor și orașelor, cu comuniștii — programele de dezvoltare economico-socială în profil teritorial. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea din 21 august 1989, **„sînt bine cunoscute prevederile din Programul-Directivă. Ele vor fi îmbunătățite pe baza discuțiilor și propunerilor oamenilor muncii, a programelor de dezvoltare economico-socială a comunelor, orașelor și județelor, precum și a programelor de dezvoltare a tuturor unităților economico-sociale, astfel încît să reprezinte voința și aspirațiile întregii noastre națiuni".**

Programele pentru județul Arad prevăd un volum total de investiții de circa 25 miliarde lei în cincinalul următor, modernizarea unităților industriale existente și realizarea unui număr de întreprinderi noi, dezvoltarea bazei materiale a agriculturii, construirea a peste 12 000 apartamente, a unui mare număr de săli de clasă, dispensare, dotări edilitare și multe, multe altele.

● **DUMITRU NICA:** Cele arătate aici evidențiază cu pregnanță că procesul dezvoltării echilibrate, armonioase a județului nostru, a tuturor județelor, realizarea programelor de dezvoltare și modernizare a localităților vor continua în mod ferm, ridicîndu-se la noi cote, asigurînd amplasarea mai judicioasă, mai rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, ceea ce va avea efecte directe pe planul omogenizării sociale și al creșterii nivelului de trai, material și spiritual, al tuturor oamenilor muncii.

Cadru mereu mai fertil pentru înflorirea multilaterală a personalității umane

● **MARTIN ENGELHARDT:** În strînsă legatura cu planurile dezvoltarii economice în profil teritorial s-au asigurat și se asigura, în continuare, condiții de trai mereu mai bune, un cadru tot mai fertil pentru înflorirea și afirmarea personalității umane. Într-adevăr, în concepția partidului nostru, a secretarului sau general, elaborarea și înfaptuirea planurilor în profil teritorial, dezvoltarea echilibrata a forțelor de producție pe întreg teritoriul nu reprezintă un scop în sine, ci constituie baza sigura de ridicare a nivelului de trai al tuturor cetațenilor patriei, fara nici o deosebire. De aceea, în fiecare etapa este necesar sa se asigure o concordanța deplina între dezvoltarea economica și cresterea bunastarii populației.

Prin dezvoltarea economico-socială a localităților județului Arad, orașele și comunele noastre se înscriu, alături de celelalte localități din țară, în procesul de valorificare mai bună, superioară, a resurselor de care dispun, al creșterii producției materiale, acesta reprezentînd factorul principal al creșterii economice, al ridicarii nivelului de trai, material și spiritual, al oamenilor muncii. Realizările obținute în dezvoltarea economico-socială, datorită, în primul rînd, repartizarii armonioase a forțelor de producție pe teritoriu, au dus la sporirea veniturilor populației, la crearea posibilităților de satisfacere mereu mai bună a nevoilor cetațenilor patriei noastre. Așa cum subliniaza tovarasul Nicolae Ceausescu, „vom

Digitized by Google

acorda şi în continuare o atenţie deosebită repartizării forţelor de producţie pe întregul teritoriu şi dezvoltării armonioase a tuturor judeţelor şi localităţilor, întărind principiul autoconducerii, autoadministrării şi autogestiunii în cadrul planului naţional unic de dezvoltare economico-socială a patriei noastre. Tot ceea ce vom realiza va avea, ca şi pînă acum, drept obiectiv strategic dezvoltarea generală a patriei, ridicarea continuă a nivelului de trai material şi spiritual al poporului".

Comuniştii, toţi cetăţenii judeţului nostru, fara nici o deosebire, au ferma convingere ca, prin înfaptuirea programelor de dezvoltare economico-sociala, de repartizare raţionala a forţelor de producţie în toate judeţele ţarii, toate oraşele şi comunele vor deveni centre puternice, capabile sa asigure condiţii corespunzatoare de munca şi viaţa locuitorilor, participarea intensa a acestora la rezolvarea problemelor de interes general, adîncirea procesului de omogenizare sociala.

● **FLOREA LUCACI:** În cadrul interdependenţelor dialectice ce caracterizeaza progresul social-economic la scara întregii ţari, au dobîndit o amploare mereu mai mare transformarile cantitative şi calitative în sfera conştiinţei sociale, în viaţa spirituala a oamenilor. Referindu-ma la Ineu, este concludent, bunaoară, faptul ca astazi 7 000 de oameni ai muncii din localitatea noastra sînt beneficiari ai educaţiei permanente. Astfel, exista deja sectoare industriale în care noţiunea de muncitor nu mai corespunde accepţiei clasice, impunîndu-se, datorita intelectualizarii muncii, un nou statut al celui care produce bunuri materiale, şi anume cel de muncitor cu studii superioare.

Afirmarea noilor structuri socio-profesionale şi, desigur, formarea unui fundament cultural-valoric, specific unui tip uman nou, sînt, poate, cel mai vizibile în şcoala. Aici, datorita accentului deosebit pus pe caracterul aplicativ, creator al instrucţiei şi educaţiei, se formeaza la elevi, viitorii muncitori şi specialişti de mîine, o gîndire activă, cu deschideri spre conexiuni multiple, care permite realizarea unui echilibru dinamic, a unei împletiri armonioase între cunoştinţele teoretice şi cele practice.

● **MARIA BUCUR:** În continuarea celor arătate aici, doresc sa subliniez şi faptul că, în contextul generalizarii, începînd din acest an şcolar, a învaţamîntului liceal şi al perfecţionării reţelei de şcolarizare, corespunzător cerinţelor dezvoltarii economico-sociale, au fost create, şi în judeţul Arad, premise pentru instituirea, în fiecare centru de comună, a unor unităţi de învaţamînt cu clasele I—X, iar în centrele de CUASC — pentru crearea, în viitorul apropiat, de licee cu profiluri adecvate cerinţelor de forţa de munca specifice zonei. Totodată, pentru prima oară în istoria şcolii româneşti, întreaga generaţie de tineri absolvenţi ai învaţamîntului de 10 ani îşi continuă studiile pînă la terminarea liceului — condiţie certa pentru asigurarea cadrelor cu înalta calificare necesare dezvoltării şi modernizării, în continuare, a industriei şi agriculturii, a tuturor domeniilor activităţii economico-sociale din judeţ. În acelaşi timp, peste 50% din absolvenţii clasei a X-a au fost cuprinşi în sistemul de pregătire al şcolilor profesionale, asigurîndu-li-se condiţii optime pentru a învaţa la cursurile serale ale treptei a II-a de liceu. Inspectoratul şcolar judeţean, conducerile unităţilor de învaţamînt, împreuna cu întreprinderile de care aparţin, au extins şi adaptat sistemul muncii de orientare şcolară şi profesionala a elevilor şi părinţilor, acţionînd din timp pentru largirea posibilităţilor şi condiţiilor de cuprindere şi pregatire a tinerilor muncitori şi, deopotriva, pentru perfecţionarea organizarii, conţinutului şi metodelor de pregatire în meserie, astfel încît şcoala profesionala sa se afirme, cu adevarat, ca o forma de calificare moderna şi eficienta, diametral distincta de şcolile de meserii de odinioara.

● **ILEANA DRAGOMIR:** Discutînd despre cadrul fertil de dezvoltare şi înflorire multilaterală a personalităţii umane existent în ţara noastra, doresc sa subliniez continua perfecţionare a serviciilor medicale, apropierea continua a asistenţei medicale de locul de munca. Aşa cum este cunoscut, ţinînd seama de realităţile specifice societăţii noastre socialiste, Proiectul Programului-Directiva prevede înfiinţarea de policlinici şi secţii cu 50—100 de paturi în localităţile sediu de CUASC.

În lumina acestor prevederi, în funcţie de creşterea populaţiei şi darea în folosinţa a noilor obiective sanitare, pînă în anul 1995 numarul personalului sanitar din judeţul Arad va ajunge la un total de 7 920, din care 1 268 medici şi 3 285 cadre medicale cu studii medii. Precizez că s-au făcut propuneri şi pentru noi obiective de investiţii, în perspectivă, pînă în anul 2000, precum: spitale, dispensare, policlinici şi, mai ales, dispensare comunale şi case de naşteri, astfel încît, pîna la sfîrşitul acestui secol, fiecare localitate sediu de CUASC sa aiba spital şi dispensar policlinic, iar fiecare comuna — dispensar comunal nou.

● **MARIA BUCUR:** Aş dori să readuc în atenţie problemele dezvoltarii învaţamîntului, avînd în vedere însemnatatea lor covîrşitoare pentru progresul economico-social, pentru formarea omului nou şi afirmarea sa multilaterala. Aşa cum a subliniat adesea tovarăşul Nicolae Ceauşescu, conducerilor unităţilor de învaţamînt, cadrelor didactice din învaţamîntul de toate gradele le revin îndatoriri de mare raspundere în ce priveşte corelarea pregatirii în meserie, în profesie cu însuşirea cunoştinţelor teoretice de la disciplinele fundamentale de cultura generală şi social-politice. Totodata, se impune gasirea unor modalităţi şi forme specifice, menite sa amplifice şi sa accentueze latura educativ-formativa a lecţiilor, sa asigure îmbinarea armonioasa a educaţiei prin şi pentru munca cu educaţia patriotică, materialist-ştiinţifica şi umanist-revoluţionara a elevilor şi studenţilor. Consider, în acest sens, că activitatea de perfecţionare a directorilor, directorilor adjuncţi cu munca educativă, a personalului didactic se cere axată, într-o măsură mai mare, pe aspectele noi, izvorîte din generalizarea învăţămîntului liceal de 12 ani. Practic, este vorba de necesitatea modernizării în continuare a reţelei şcolare, de îmbunătăţirea conţinutului educaţiei şi instrucţiei, sporirea eficienţei activităţilor de orientare şcolara şi profesionala, intensificarea muncii politico-educative desfăşurate cu elevii, ca şi a activităţilor complementare procesului de predare-învaţare-evaluare, prin ancorarea acestora în specificul fiecarui profil, fiecarei meserii şi fiecarei unităţi de învaţamînt. În felul acesta, învaţamîntul aradean îşi va putea menţine capacitatea de a se adapta rapid şi flexibil la dinamica profesiilor, la cerinţele dezvoltarii economico-sociale a judeţului, aducîndu-şi o contribuţie mereu mai mare la realizarea programului de dezvoltare în profil teritorial, la formarea unei clase muncitoare intelectuale şi a unei ţaranimi intelectuale, la formarea omului nou, cu o conştiinţa revoluţionara, înaintată, constructor devotat al socialismului şi comunismului.

● **FLOREA LUCACI:** Formarea unei concepţii înaintate, revoluţionare despre lume şi viaţa — obiectiv prioritar şi al activităţii Comitetului oraşenesc de partid Ineu, a tuturor organelor şi organizaţiilor de partid din judeţul Arad — are, desigur, o importanţa hotarîtoare pentru formarea personalităţii umane multilateral dezvoltate. În acest sens, acţionam pentru aplicarea ferma în viaţă a orientarilor formulate de secretarul general al partidului privind creşterea calităţii factorului uman, care este determinata, deopotriva, atît de pregatirea profesionala, de specialitate, cît şi de cea politico-ideologica. Cu alte cuvinte, cautăm sa îmbinăm într-un mod tot mai armonios conţinutul şi formele muncii de propaganda cu cerinţele nemijlocite ale activităţii productive.

Omul constituie scopul şi valoarea supremă ale întregii activităţi sociale, politice şi culturale ce se desfaşoara în România socialista. Forţele angajate pe frontul ideologic au ca obiectiv prioritar promovarea umanismului revoluţionar, a valorilor noi, proprii socialismului, valori ce trebuie să devină norme de munca şi viaţa pentru toţi comuniştii, pentru toţi locuitorii din judeţul nostru, din întreaga ţara.

Digitized by Google

Acţiunea unită a forţelor progresiste,
a ţărilor socialiste,
a popoarelor care luptă pentru independenţă
şi progres economico-social va duce, fără nici o îndoială,
la răsturnarea planurilor imperialiste şi ale reacţiunii
şi va deschide noi şi noi perspective
înaintării tuturor popoarelor pe calea progresului,
a independenţei, a bunăstării, a socialismului.

Din Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din octombrie 1989

Politica imperialistă de subminare şi destabilizare a statelor socialiste — încălcare flagrantă a principiilor relaţiilor dintre state

Sub conducerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu, România socialistă a promovat în ultimii 25 de ani o politică externă activă, de pace şi largă colaborare internaţională, a desfăşurat o prodigioasă activitate pentru statornicirea deplină a principiilor dreptului internaţional, pentru respectarea lor fermă de către toate statele lumii, pornind de la adevărul de necontestat potrivit căruia aceste principii se înfăţişează tot mai mult, în zilele noastre, ca unica bază pe care pot fi rezolvate problemele complexe ce confruntă omenirea, pot fi înfăptuite aspiraţiile de pace şi progres ale popoarelor, convenite soluţii de cooperare durabilă, reciproc avantajoasă. **„La baza tuturor relaţiilor internaţionale ale ţării noastre** — arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu în Expunerea la Plenara lărgită a Comitetului Central al partidului, din octombrie a.c. — **am aşezat permanent principiile deplinei egalităţi în drepturi, respectului independenţei şi suveranităţii, neamestecului în treburile interne, ale avantajului reciproc şi respectarea dreptului fiecărei naţiuni la dezvoltare liberă, independentă, aşa cum o doreşte, fără nici un amestec din afară".**

Această orientare fermă, neabătută, care constituie una dintre liniile directoare fundamentale ale activităţii internaţionale a partidului şi statului nostru, exprimînd cu putere justeţea politicii externe a României, se cere a fi pusă în mod permanent în evidenţă, cu atît mai mult cu cît, în prezent, se intensifică acţiunile forţelor reacţionare de peste hotare, ale promotorilor politicii imperialiste de amestec în treburile interne ale ţărilor socialiste, încercările de destabilizare a acestor ţări, de „reorientare" a lor spre calea capitalistă.

După cum se cunoaşte, principiile fundamentale de comportare a statelor în raporturile reciproce constituie rezultatul unei îndelungate evoluţii istorice. Ele au apărut tocmai din necesitatea de a conferi acestor raporturi un caracter durabil şi rodnic, de a facilita desfăşurarea în condiţii optime a cooperării internaţionale, statornicind în acest scop, ca reguli fundamentale ale relaţiilor dintre state, respectarea suveranităţii şi independenţei naţionale, egalitatea deplină în drepturi, neamestecul în treburile interne, interzicerea folosirii forţei şi ameninţării cu forţa. În desfăşurarea acţiunii lor, principiile fundamentale ale raporturilor internaţionale se împletesc în mod armonios, formînd un tot unitar indisolubil şi exercitînd o influenţă benefică asupra climatului internaţional. Ele reprezintă astăzi norme imperative de comportament pentru toate ţările lumii, mari sau mici, fără deosebire de regimul lor social sau politic, constituie — datorită importanţei lor — însăşi esenţa legalităţii internaţionale, condiţia indispensabilă a eficienţei şi funcţionalităţii întregului sistem internaţional.

Norme imperative de comportament pentru toate ţările lumii

Constituirea sistemului principiilor dreptului internaţional reprezintă un proces fundamentat pe existenţa a numeroase documente internaţionale, care au conferit valoare juridică obligatorie acestor principii, pe recunoaşterea de către toate popoarele a faptului că aceste norme imperative de comportament reprezintă, în mod necesar, singura bază raţională a relaţiilor dintre ţări, dacă se doresc cu adevărat evitarea conflictelor militare, apărarea şi întărirea suveranităţii şi independenţei tuturor ţărilor, desfăşurarea pe baze echitabile a relaţiilor de cooperare internaţională. Se cuvine a fi subliniat, în primul rînd, faptul că însăşi Carta Naţiunilor Unite — cel mai important document de

Digitized by Google

drept internațional al epocii noastre — consfințește cu claritate principiile menționate, conferindu-le forță juridică obligatorie și insistînd asupra ideii că transpunerea lor neabătută în viață, de către toate statele, este o condiție indispensabilă a conlucrării pașnice dintre popoarele și națiunile lumii.

Numeroase alte documente internaționale, ulterioare Cartei, au reafirmat forța obligatorie și conținutul imperativ ale principiilor dreptului internațional. Un moment reprezentativ în acest sens l-a constituit „Declarația Adunării Generale a O.N.U. cu privire la principiile dreptului internațional, privind relațiile de prietenie și cooperarea dintre state", din 24 octombrie 1970. Acest important document constată că marile schimbări de ordin politic, economic și social și progresele științifice care au avut loc în lume de la adoptarea Cartei Națiunilor Unite „conferă o importanță sporită acestor principii și necesității de a se asigura aplicarea lor mai eficace în conduita statelor, oriunde s-ar exercita ea". În consecință, „respectarea riguroasă a principiilor dreptului internațional privind relațiile prietenești și cooperarea între state și executarea cu bună-credință a obligațiilor asumate de state, în conformitate cu Carta, sînt de cea mai mare importanță pentru menținerea păcii și a securității internaționale și pentru realizarea celorlalte obiective ale Națiunilor Unite".

Printre documentele care au reafirmat cu cea mai mare vigoare însemnătatea principiilor dreptului internațional, la loc de seamă se situează „Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor".

Printre prevederile deosebit de importante ale „Cartei" se înscriu principiile fundamentale ale dreptului internațional, ca și o serie de alte norme, care pun în lumină cerința de a se așeza neabătut relațiile dintre țări și popoare pe baza acestor principii, a imperativelor supreme ale respectării legalității internaționale. Reține atenția în mod special prevederea înscrisă în acest document potrivit căreia „toate statele au îndatorirea de a coexista în toleranță și de a trăi împreună în pace, indiferent de deosebirile dintre sistemele politice, economice, sociale și culturale și de a facilita comerțul dintre statele care au sisteme economice și sociale diferite".

Dintre documentele multilaterale care fundamentează cerința respectării neabătute a principiilor dreptului internațional se remarcă, în mod deosebit, și Actul Final al Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa, adoptat la 1 august 1975, la a cărui elaborare țara noastră și-a adus contribuția activă. Acest document — o adevărata platformă a coexistenței pașnice dintre cele 35 de state semnatare, diferite ca întindere, mărime, tradiții, orînduire socială, forță economică sau militara — înscrie în mod expres principiul potrivit caruia „Statele participante își vor respecta fiecare egalitatea suverană și individualitatea celuilalt, precum și toate drepturile inerente suveranității și pe care le cuprinde suveranitatea lor, între care în special dreptul fiecărui stat la egalitate juridica, la integritate teritoriala, la libertate și independența politică. Ele vor respecta, de asemenea, fiecare, dreptul celuilalt de a-și alege și dezvolta liber sistemul politic, social, economic și cultural, precum și dreptul de a-și stabili legile și reglementarile".

Numeroase documente bilaterale au confirmat, la rîndul lor, principiile și normele fundamentale ale relațiilor internaționale, conferindu-le o aplicare practică nemijlocită în desfășurarea concretă a raporturilor dintre state. Așa cum se cunoaște, România socialistă a reafirmat cu consecvență aceste principii în toate documentele bilaterale pe care le-a încheiat, subliniind în acest fel valoarea imperativă a principiilor relațiilor dintre state, cît și atașamentul neclintit al țării noastre față de cauza legalității internaționale, voința sa fermă de a aplica în mod neabătut aceste principii în raporturile cu toate categoriile de țări, de a milita ca aplicarea lor în viață să devină o normă fermă a relațiilor internaționale.

Principiile fundamentale ale relațiilor dintre state impun, în mod deosebit, respectarea independenței și suveranității naționale, dreptul fiecărui popor de a-și alege orînduirea socială fără nici un amestec din afară, obligația de a recunoaște personalitatea și identitatea fiecărui popor, opțiunile sale libere, suverane, pe linia afirmării aspirațiilor de progres, a dezvoltării unor relații pașnice, de colaborare cu toate celelalte popoare. În acest cadru, neamestecul în treburile interne ale altor state devine un corolar al suveranității și independenței naționale, tot așa precum coexistența pașnică între statele cu orînduiri sociale și politice diferite devine o premisă fundamentală a întregului edificiu al legalității internaționale, care postulează că orice fel de probleme litigioase dintre state trebuie să fie rezolvate în conformitate cu dreptul internațional, iar nu pe calea forței, a presiunilor, ingerințelor, amestecului în treburile interne ale statelor. Totodată, din însăși natura principiilor fundamentale ale relațiilor dintre state se desprinde obligația tuturor statelor de a coopera între ele, fără nici un fel de discriminări, indiferent de sistemul politic sau de orînduirea socială, de a-și conjuga eforturile pentru soluționarea constructivă, în conformitate cu interesele fiecărui popor și ale întregii umanități, a marilor probleme care confruntă omenirea.

Amestecul în treburile interne ale altor state și strategia antisocialistă a imperialismului

În condițiile în care existența principiilor fundamentale ale dreptului internațional constituie astăzi o realitate ce nu mai poate fi contestată de nimeni, este cu atît mai surprinzător și condamnabil faptul că unele cercuri din Occident, nesocotind aceste principii — la care au aderat în mod expres — și-au intensificat, în ultima vreme, politica de amestec în treburile interne ale țărilor socialiste, încearcă să pună în discuție însuși postulatul de bază pe care se întemeiază colaborarea statelor, coexistența țărilor cu sisteme social-politice diferite. Străduindu-se să camufleze gravele disfuncționalități cu care este confruntată în prezent orînduirea capitalistă, aceste cercuri încearcă, sub cele mai diferite pretexte, să genereze sentimentul neîncrederii în socialism, să ridice la rangul de „normă" amestecul și presiunile asupra țărilor care au ales o cale de dezvoltare independentă și suverană, cu scopul de a le destabiliza, de a stăvili desfășurarea procesului revoluționar și restaura vechile relații, capitaliste, condamnate de istorie.

În acest cadru, în numele „drepturilor omului", se desfășoară o adevărată cruciadă împotriva cuceririlor socialismului, încercîndu-se să se prezinte „modelul" societății occidentale drept „unicul" și „singurul" valabil, demn de urmat de către toate popoarele.

Este semnificativ și faptul că mulți dintre protagoniștii unei asemenea politici — care amintește de epoca revolută a „războiului rece" — nu-și ascund dorința de a „legaliza" imixtiunile în treburile interne ale țărilor socialiste, imixtiuni ce ar trebui — în viziunea lor — să provoace, în final, destabilizarea politică și economică a acestor țări. Bunăoară, profesorul Jan Zielonka, de la Universitatea din Leiden, propune o mai activă „implicare" a S.U.A. și a altor țări în „efortul" de „apărare a democrației" în țările Europei de răsărit, acțiune ce ar solicita, după părerea sa, împletirea unor mijloace de cele mai diverse tipuri. „Multe instrumente se găsesc la dispoziția Vestului — pretinde el — dacă acesta dorește să sporească respectul drepturilor omului în Europa de răsărit. Ele se desfășoară de la diplomația liniștita la luările de poziție publice, acordarea sau retragerea asistenței economice, sporirea sau descreșterea contactelor diplomatice, culturale sau științifice, pînă la sprijinul material adus campaniilor pentru drepturile omului în Europa de răsărit și organizarea unor rețele independente de informare și comunicație între Est și Vest"[1].

Apreciind că, în anumite cazuri, politica occidentală în domeniul drepturilor omului nu a fost suficient de „eficienta", autorul menționat sugerează metode mult mai „flexibile" care ar prezenta, printre altele, avantajul important de a spori „dependența est-europeană de lumea Vestului". În același timp, o astfel de politică ar reprezenta „nu numai un stimulent în mîinile Statelor Unite, ci, de asemenea, un instrument de presiune (de pilda, o amenințare cu retragerea ajutorului S.U.A.)"[2]. Facînd apologia „reformelor orientate spre piață", J. Zielonka preconizează un sistem de „legături" indirecte, „mai subtil" și „mai discret", între Est și Vest, opinînd că „Vestul va trebui să însoțească o asemenea strategie pozitivă a legăturilor cu o sporire a asistenței data mișcărilor pentru drepturile omului și diverselor grupuri ale opoziției democratice în Europa de Est"[3]. Este clar că se are în vedere intensificarea politicii de imixtiuni, de ingerințe în treburile interne ale țărilor socialiste, ceea ce apare cît se poate de clar și din cererile autorului olandez de a se folosi în mod condiționat „ajutorul economic" ori de a fi sprijinite grupările antistatale, interzise de lege, care desfășoară acțiuni ostile orînduirii socialiste. „Recomandări" cu privire la schimbarea sistemului politic al țărilor socialiste face și James F. Brown, de la „Rand Corporation", care „sugerează" ca pluralismul instituțional să fie extins către stabilirea unui sistem competitiv multipartid, similar celui operînd în Vest"[4]. La rîndul său, Zbigniew Brzezinski, deși atrage atenția asupra faptului că destabilizarea unor țări socialiste ar fi „potențial periculoasă pentru stabilitatea relațiilor Est-Vest", opinează totuși că „țările est-europene trebuie să aibă dreptul să definească socialismul așa cum doresc și să-l înlocuiască dacă doresc aceasta"[5].

De fapt, încercările de destabilizare a țărilor socialiste se în-

Digitized by Google

scriu într-o mai vasta acțiune politica, declanșata chiar din primii ani de dupa terminarea celui de-al doilea razboi mondial și puternic accentuata în epoca „razboiului rece". Apelurile fațișe la destabilizarea regimurilor politice din țarile socialiste au fost criticate și condamnate la timpul lor de cercuri politice, științifice etc. realiste din țarile occidentale. Astfel, istoricul american D.F. Fleming, referindu-se la politica promovata de S.U.A. în perioada „razboiului rece", conchidea ca „cea mai mare parte din beligeranța noastra a fost inutila și periculoasa, o mare parte din ea fiind întemeiata pe premise și informații false"[6]. La rîndul sau, David Fromkin observa ca „daca încercarea unei țari de a impune propriile sale idei morale restului lumii este întreprinsa în mod serios, ea devine o politica de razboi și cuceriri"[7]. Dupa parerea sa, „prețul pe care Statele Unite au trebuit sa-l plateasca pentru aceasta eroare, și pe care popoarele lumii au trebuit sa-l plateasca, este îngrozitor de ridicat"[8].

Politica imperialistă de destabilizare a țărilor socialiste nu are nimic comun cu principiile dreptului internațional și reprezintă o încercare de a întoarce raporturile dintre state la o epocă pe care umanitatea o credea apusă pentru totdeauna. Așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, este necesar **„să se pună capăt oricărui amestec în treburile interne ale altor țări și să se înțeleagă bine, de acele cercuri care consideră că pot să ducă o activitate de învrăjbire în Europa, că aceasta este în contradicție cu spiritul de la Helsinki, cu Carta O.N.U. și nu servește cooperării și securității în Europa".**

Încercările de a destabiliza țările ce și-au ales o cale de dezvoltare care nu este pe placul cercurilor conducătoare din țările capitaliste constituie acțiuni ilegale, deosebit de grave, care înveninează relațiile dintre popoare, împiedică desfășurarea normală a acestora, înlocuind spiritul de cooperare în relațiile internaționale cu politica de confruntare, ce nu are nimic comun cu cerințele dreptului internațional, cu imperativele coexistenței, cu cauza colaborării, pății și înțelegerii între popoare.

Unele cercuri conducătoare din țările capitaliste dezvoltate au ajuns la concluzia că pot folosi situația internațională atît de complexă și gravă — datorită exacerbării cursei înarmărilor, agravării subdezvoltării și accentuării crizei economice mondiale, adîncirii crizei politice și sociale din lumea capitalistă, manifestării unor fenomene de criză economică în unele țări socialiste — pentru a putea schimba raportul mondial de forțe în favoarea lor, a vechii orînduiri sociale. Neliniștite de creșterea influenței forțelor socialismului, democrației, progresului, de afirmarea tot mai puternică a noilor state suverane, aceste cercuri promovează pe scară largă politica de forță, de amestec în treburile interne ale altor state.

Se recurge, în acest scop, la toate mijloacele specifice „războiului rece" — denigrarea socialismului, dezinformarea opiniei publice, șantajul, diversiunea, presiunile economice și politice, subvenționarea unor grupări antisocialiste, antinaționale etc. — pentru a impune „modelul capitalist" și a abate, astfel, popoarele de pe calea făuririi unei vieți noi și independente. Din păcate, acțiunile antisocialiste, anticomuniste, ca și cele împotriva țărilor progresiste, a luptei pentru libertate și independență națională pe care le desfășoară cercurile imperialiste sînt ușurate și de anumite orientări și tendințe greșite în soluționarea problemelor construcției socialiste, a altor probleme din unele țări.

O asemenea orientare politică a cercurilor reacționare se înscrie, de fapt, în tendința imperialismului de a nesocoti rolul și importanța principiilor dreptului internațional, de a face să primeze forța asupra dreptului, în pofida documentelor internaționale adoptate, a aspirațiilor tot mai evidente de pace și progres ale popoarelor. Înțelegînd că normele dreptului internațional, principiile conviețuirii pașnice reprezintă un obstacol în calea expansiunii monopolurilor capitaliste, cercurile dominante din țările capitaliste încearcă să minimalizeze importanța principiilor dreptului internațional, să acrediteze ideea că moralitatea nu ar trebui să fie o trăsătură a politicii statelor, în viața politică internațională prevalînd, în mod necesar, elementele de „oportunitate", de „conjunctură". Autorul american Robert E. Osgood face în mod direct apologia forței, considerînd că aceasta ar fi intrinsecă relațiilor dintre state, ceea ce ar face ca recurgerea la forță să fie „inevitabilă, în măsura în care statele au interese externe care vin în conflict cu interesele altor state"[9]. Același autor, recunoscînd că intervenția militară este prohibită de dreptul internațional, se grăbește să adauge că prohibirea intervențiilor „nu interzice ajutorarea unui guvern pentru ca acesta să poată rezista în fața expansiunii unor forțe politice ostile, care ar amenința substanțial interesele americane de securitate"[10]. Nu lipsesc nici autori care fac nemijlocit apologia politicii de forță, pretinzînd că dreptul, ca o manifestare a deciziei politice, ar reflecta „victoria statului cel mai puternic, un echilibru al puterii, sau, mai rar, o înțelegere bazata pe interese comune"[11].

Toate aceste teze, precum și acțiunile practice care le corespund, de amestec în treburile interne ale țărilor socialiste și de destabilizare a acestora, arată cît de profund greșită este teza „dezideologizării" relațiilor internaționale, ca și teza potrivit careia, în numele pății și supraviețuirii omenirii, ar trebui, chipurile, să se renunțe la lupta de clasa.

După cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea la Plenara largită a C.C. al P.C.R. din octombrie a.c., contradicția fundamentală dintre socialism și capitalism — orînduiri sociale radical opuse — se menține și se accentuează. În același timp, se dezvolta contradicția dintre țările în curs de dezvoltare și țările capitaliste, dintre țările bogate și cele sarace, care devine una dintre contradicțiile tot mai puternice ale vieții internaționale.

Contradicția dintre socialism și capitalism nu trebuie, desigur, „rezolvata" prin utilizarea forței, prin razboi, care s-ar transforma, inevitabil, într-o înfruntare nucleară, atotnimicitoare. Dar ea nu se poate „atenua" în numele salvgardarii pacii, al supraviețuirii omenirii, prin adoptarea unei atitudini de cedare din partea țărilor socialiste, de renunțare la principiile fundamentale ale noii orînduiri, la cuceririle istorice ale țărilor socialiste. După cum se observa cu ușurința, forțele imperialiste nu renunța cîtuși de puțin, ci, dimpotrivă, își intensifică ofensiva pe diverse planuri împotriva socialismului, promoveaza cu tot mai multa insistență teorii și practici potrivnice acestuia, se amesteca în treburile interne ale țărilor socialiste, încercînd sa le destabilizeze. Cu alte cuvinte, forțele imperialiste, neocolonialiste, anticomuniste nu dezarmează, nu dezideologizeaza raporturile dintre state, nu renunța la lupta împotriva socialismului, ceea ce nu înseamna altceva decît exacerbarea luptei de clasa.

Tezele despre dezideologizare și renunțarea la lupta de clasa — subliniaza tovarașul Nicolae Ceaușescu — **„sînt în totală contradicție cu întreaga dezvoltare a omenirii de pînă acum, precum și cu realitățile lumii contemporane, cu întreaga dezvoltare a luptei pentru socialism, progres și pace în lume".**

În lumea de astăzi există două sisteme sociale diametral opuse, iar această realitate va exista înca multă vreme. Dar relațiile care, în mod inevitabil, trebuie să se statornicească între aceste sisteme, pe plan economic, tehnic, cultural etc., nu se pot dezvolta cu succes decît în cadrul afirmării coexistenței pașnice dintre țările socialiste și cele capitaliste, prin respectarea realităților existente, a neamestecului în treburile interne ale altor state, a dreptului fiecărui popor de a-și alege în mod suveran calea dezvoltării pe care o dorește. Încălcarea acestor principii nu poate duce decît la accentuarea instabilității pe plan mondial, reprezentînd un mare pericol pentru cauza pacii și colaborarii internaționale.

Singura cale ce face posibilă desfășurarea unei colaborari rodnice egale între state este cea a respectării ferme și neabătute a principiilor dreptului internațional; numai pe această cale și numai în acest cadru, statele lumii, indiferent de orînduirea lor socială, pot colabora pentru realizarea pacii, dezarmării, securității.

În același timp, se impune a se ține neabătut seama de cerința obiectivă de a nu abdica în numele pacii de la ideologia clasei muncitoare despre lume și viața, de la lupta împotriva ideologiei capitaliste, a formelor noi și vechi ale politicii imperialiste, neocolonialiste; dimpotrivă, este necesar să se intensifice activitatea politico-ideologică de ridicare a conștiinței maselor populare, a tuturor popoarelor pentru înțelegerea necesității de a se asigura o politică și gîndire noi, orientate spre respectarea ferma a principiilor de relații între state.

Contribuție activă la afirmarea principiilor legalității internaționale

Se poate afirma, cu deplin temei, ca politica cercurilor imperialiste de amestec în treburile interne ale altor state, de destabilizare a țarilor socialiste, de schimbare a raportului mondial de forțe este sortita, și de aceasta dată, ca și atîtea ori în trecut, eșecului. Acțiunea unită a tuturor forțelor progresiste, a tuturor popoarelor care lupta pentru independență, progres economico-social, pace și colaborare, este pe deplin capabila sa stavileasca acțiunile cercurilor imperialiste, reacționare. **„Nimic și nimeni** — subliniaza tovarașul Nicolae Ceaușescu — **nu va putea opri lupta popoarelor pentru libertate și independență, pentru o viață mai dreaptă și mai bună, pentru o nouă orînduire socială!".**

România socialista se afirma cu vigoare ca promotoare ferma

Digitized by Google

a unor norme democratice de comportament în raporturile dintre națiuni, de natura să permită cooperarea, progresul, să interzică orice fel de ingerințe în treburile interne ale altor țări. Prietenia și buna vecinătate cu celelalte popoare, respingerea hotărîtă a politicii de forță, a oricăror încercări de amestec în treburile altor state au caracterizat întotdeauna gîndirea și diplomația românească înaintate. La timpul său, marele diplomat și jurist român Nicolae Titulescu arăta: „Nu dau dreptul nimănui din afară să se amestece în treburile noastre lăuntrice; cer, dimpotrivă, ca directivele politicii noastre interne să fie pur românești".

În concepția partidului și statului nostru, strălucit exprimată în gîndirea și acțiunea politică ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, respectarea independenței și suveranității naționale, a dreptului fiecărui popor de a-și stabili în mod liber destinul constituie o problemă de cea mai mare însemnătate pentru pacea și securitatea mondială. Aparînd și promovînd în mod consecvent valorile și principiile socialismului, edificînd, cu participarea și sprijinul deplin ale poporului, noua orînduire, cea mai înaintată din istorie, Partidul Comunist Român a conferit noi trăsături suveranității și demnității naționale, a asigurat unitatea indisolubilă de voință și acțiune a întregului popor. Conștient de faptul că socialismul reprezintă singura cale reală spre egalitate, dreptate, libertate, spre un viitor liber și prosper, poporul român respinge cu hotărîre orice încercări de amestec în treburile sale interne, ca și ale altor state socialiste, apreciind că dreptul de a alege orînduirea socială, de a stabili modul de viață, instituțiile politice, structurile economice, programele de dezvoltare, revine, în mod exclusiv, poporului din fiecare țară. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„este dreptul suprem al fiecărui popor de a-și elabora calea dezvoltării economice și sociale în mod independent!"**

În actualele condiții se impun, mai mult decît oricînd, o nouă abordare a problemelor internaționale, o nouă gîndire politică, în măsură să faciliteze afirmarea la maximum a potențialului fiecărui popor, să garanteze libertatea și demnitatea sa națională împotriva oricăror încercări de destabilizare, a oricăror forme de amestec străin în treburile sale interne. După cum subliniază secretarul general al partidului nostru, **„vorbind de noua gîndire politică — care trebuie să se afirme — este necesar să subliniem cu putere principiile ce trebuie să stea la baza acestei gîndiri, schimbările radicale care trebuie să aibă loc în raporturile internaționale, în politica internațională și care să pornească întotdeauna de la înlăturarea cu desăvîrșire a oricărui amestec în treburile interne ale altor popoare, de la asigurarea progresului economic și social, a independenței și suveranității popoarelor".**

Realitățile și cerințele epocii contemporane scot în lumină totală incompatibilitate cu dreptul internațional, cu principiile și normele sale, cu aspirațiile de pace și progres ale popoarelor, a politicii de amestec în treburile interne ale altor state, indiferent de forma acesteia, a oricăror încercări de a obliga popoarele să renunțe la opțiunile lor libere și suverane, de a le întoarce înapoi spre moduri de viață depășite, pe care revoluțiile sociale le-au înlăturat definitiv ca fiind anacronice și perimate.

Acționînd în spiritul politicii sale externe, profund principiale și constructive, țara noastră a avansat, la actuala sesiune a Adunării Generale a O.N.U., noi și valoroase propuneri, menite să contribuie la afirmarea mai puternică a principiilor dreptului internațional, la respingerea hotărîtă a oricăror încercări de destabilizare a țărilor socialiste, de amestec în treburile lor interne. Așa cum se arăta în documentul prezentat la cea de-a 44-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. de delegația țării noastre, „România consideră că este necesar să se treacă la promovarea unei gîndiri și a unui nou mod de soluționare a problemelor internaționale bazate pe respectarea neabătută a principiilor relațiilor dintre state, în special a egalității în drepturi, a independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forță, avantajului reciproc". În lumina acestor principii, a fost formulată propunerea ca Adunarea Generală a O.N.U. să dezbată și să adopte măsuri concrete privind „respectarea principiilor coexistenței pașnice dintre state cu orînduiri social-politice diferite, eliminarea oricăror acte și forme de intervenție care urmăresc impunerea unui anumit mod de producție și de viață". Țara noastră a propus, totodată, ca actuala sesiune să dezbată și să convină măsuri privind „eliminarea din raporturile economice internaționale a practicii condiționării dezvoltării schimburilor comerciale și a cooperării economice de impunerea unor măsuri de reprivatizare a sectorului public, introducerea mecanismului de «piață liberă» și realizarea altor schimbări economice structurale specifice economiei capitaliste". Așa cum se arată în documentul prezentat de țara noastră, în conformitate cu prevederile „Cartei drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor", Organizația Națiunilor Unite este chemată să ceară guvernelor să respecte, în relațiile internaționale, dreptul dezvoltării economice și sociale a fiecărui popor în funcție de condițiile sale istorice și sociale specifice, de opțiunile sale suverane în ceea ce privește organizarea vieții interne, reflectate în politica independentă a fiecărui stat.

Pornind de la prevederile fundamentale ale Cartei O.N.U., prin care statele s-au angajat să dezvolte relațiile dintre ele în spiritul prieteniei și respectului dintre națiuni, România și-a exprimat convingerea că Organizația Națiunilor Unite trebuie să acționeze pentru angajarea mijloacelor de informare în masă într-o largă conlucrare în acest domeniu, pentru combaterea oricăror manifestări de prezentare tendențioasă, denaturată a condițiilor de muncă și viață ale popoarelor. Pornind de la aceste considerente, delegația țării noastre a propus ca forumul mondial să dezbată și să convină măsuri corespunzătoare privind „raspunderea guvernelor, a instituțiilor de stat și neguvernamentale, a mijloacelor de informare în masă din toate țările pentru promovarea unor relații de prietenie și colaborare, a apropierii și respectului reciproc între state și popoare prin prezentarea corectă și obiectivă a realităților din fiecare țară, a eforturilor fiecărui popor pentru progresul său economic și social".

Aceste noi și importante propuneri sînt de natură a pune încă o dată în lumină principialitatea politicii externe românești, unitatea indisolubilă dintre interesele fundamentale ale poporului român și cauza păcii și progresului în întreaga lume, cerința edificării unor raporturi noi, de egalitate, prietenie și colaborare între toate popoarele, care să garanteze primatul legalității internaționale, respingerea oricărui amestec, a oricărei ingerințe în treburile altor state, a tendințelor de a stăvili înaintarea popoarelor spre progres și civilizație. **„Este necesar să se adopte o poziție fermă, hotărîtă împotriva oricăror încercări de destabilizare și de slăbire a forțelor democratice, a socialismului într-o țară sau alta. Politica de colaborare și pace trebuie să respingă orice fel de amestec în treburile altor partide, altor popoare, altor țări!"** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu.

În perspectiva marilor schimbări revoluționare care trebuie să călăuzească în continuare evoluția omenirii spre noi trepte de progres și civilizație, statornicirea definitivă a primatului dreptului internațional, a principiilor și normelor sale constituie o condiție esențială pentru afirmarea destinderii și păcii, pentru soluționarea democratică a marilor probleme ale vieții internaționale.

Exprimîndu-și încrederea deplină în valoarea principiilor de relații internaționale, România socialistă, tovarășul Nicolae Ceaușescu aduc o contribuție de cea mai mare importanță la promovarea în întreaga lume a unui spirit de dreptate și înțelegere, la depășirea politicii de forță și confruntare, la edificarea unui nou climat internațional, în care toate statele să-și întemeieze relațiile dintre ele pe baza principiilor dreptului și moralei internaționale.

VICTOR DUCULESCU

---

[1] Jan Zielonka, **Toward a More Effective Policy for Human Rights in Eastern Europe,** în „The Washington Quarterly" vol. 11, nr. 4, Autumn 1988, p. 209.
[2] **Ibidem,** p. 213.
[3] **Ibidem,** p. 214.
[4] „Problems of Communism" vol. XXXVII, May-August 1988, p. 58.
[5] **Ibidem,** p. 69, 70.
[6] D.F. Fleming, **The Cold War and its Origins, 1917—1960,** vol. I, 1917—1950, Ruskin House, George Allen and Unwin Ltd., London, 1961, p. XIII.
[7] David Fromkin, **The Independence of Nations,** Praeger Publishers, New York, 1981, p. 71.
[8] **Ibidem,** p. 108.
[9] Robert E. Osgood, **Force in International Relations: The Moral Issues,** în **Ethics in International Relations, Ethics in Foreign Policy,** vol. 2, Edited by Kenneth W. Thompson, Transaction Books, New Brunswick, Oxford, 1985, p. 49.
[10] **Ibidem,** p. 65.
[11] Werner Levi, **Contemporary International Law: A Concise Introduction,** Westview Press, Boulder, Colorado, 1979, p. 16.

Digitized by Google

Este necesar să fie definitiv abandonată concepţia asigurării păcii prin „descurajarea nucleară", care înseamnă, în fapt, o politică de forţă şi dominaţie.

Din Tezele pentru Congresul al XIV-lea al P.C.R.

Caracterul agresiv, reacţionar al doctrinei „descurajării nucleare"

În lume au avut şi au loc profunde schimbări, care determină sau influenţează, uneori hotărîtor, desfăşurarea fenomenelor şi proceselor pe arena mondială. Analizînd în mod magistral situaţia internaţională actuală, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a pus în evidenţă faptul că echilibrul relativ stabilit între cele două tendinţe fundamentale — tendinţa spre pace, dezarmare, cooperare şi tendinţa spre exacerbarea cursei înarmărilor, spre promovarea politicii de dominaţie, forţă şi amestec în treburile interne ale altor state — nu a adus cu sine o schimbare esenţială, radicală în evoluţia evenimentelor.

În ultimii ani s-au realizat unii paşi pe calea destinderii şi dezarmării, a soluţionării prin negocieri a unor conflicte internaţionale. Dar, în pofida acordurilor prin care se elimină rachetele cu rază medie şi mai scurtă de acţiune din Europa, a tratativelor în curs între Uniunea Sovietică şi Statele Unite ale Americii, privind reducerea cu 50 la sută a armelor nucleare strategice, a tratativelor de la Viena privind reducerea armelor convenţionale, escaladarea cursei înarmărilor continuă într-un ritm alert. Continuă experienţele nucleare, se multiplică eforturile pentru crearea de noi arme, mai sofisticate, pentru modernizarea armelor existente, a vectorilor ce transportă la ţintă armele nucleare. De altfel, nici unul dintre acordurile încheiate sau în curs de negociere nu prevede limitări sau stopări ale perfecţionărilor tehnologice, ceea ce face ca dimensiunea calitativă a cursei înarmărilor, care constituie unul din motoarele principale ale acesteia, să se manifeste din plin şi la parametri mereu mai ridicaţi. Se desfăşoară în continuare realizarea programelor de militarizare a Cosmosului. În acelaşi timp, au loc manifestări flagrante, pe diferite planuri şi în diverse forme, ale politicii de forţă, de amestec în treburile interne ale altor state, se accentuează încercările cercurilor imperialiste de a schimba în favoarea lor raportul de forţe pe calea subminării şi destabilizării ţărilor socialiste, în vederea restaurării capitalismului. Se menţine şi chiar se accentuează criza economică mondială, se adînceşte criza politică şi socială în lumea capitalistă, se agravează situaţia ţărilor în curs de dezvoltare, adîncindu-se decalajele dintre ţările bogate şi cele sărace. Se poate afirma, aşadar, cu deplin temei, că situaţia internaţională rămîne deosebit de complexă şi gravă.

Pe acest fundal, cercurile potrivnice păcii şi destinderii, încercînd să-şi menţină dominaţia asupra unei părţi a lumii, să-şi extindă sferele de influenţă, să stăvilească înaintarea popoarelor pe calea socialismului, a progresului, promovează teze şi concepţii menite să ofere un fundament conceptual politicii de forţă, de înarmare. În acest cadru un loc central îl ocupă doctrina „descurajării nucleare", în diversele ei ipostaze, menită să susţină politica imperialistă de accentuare a cursei înarmărilor, de dominaţie, de şantaj nuclear, politică respinsă cu hotărîre de către popoare, potrivnică aspiraţiilor fundamentale de independenţă, progres şi pace ale acestora, ale întregii omeniri.

Condamnînd şi respingînd cu hotărîre o asemenea politică, tovarăşul Nicolae Ceauşescu subliniază în Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din octombrie a.c.: **„Promotorii politicii de descurajare nucleară sau a oricăror descurajări militare trebuie să înţeleagă bine că o asemenea politică este în contradicţie cu realităţile lumii de astăzi şi nu duce decît la menţinerea şi agravarea pericolului de război. Este nevoie de o politică nouă, de renunţare la armele nucleare, la calea militară, de soluţionare a problemelor dintre state numai pe calea tratativelor, de realizare a unei lumi fără arme, fără războaie. Numai o asemenea cale poate duce la asigurarea existenţei popoarelor, a însăşi vieţii pe planeta noastră, şi trebuie să facem totul pentru triumful raţiunii şi realizarea acestei politici!".**

Politica imperialistă – factor stimulator al cursei înarmărilor

Între doctrina „descurajării nucleare" şi politica de exacerbare a cursei înarmărilor există o legătură de netăgăduit. Pentru a „descuraja" adversarul în a se lansa într-un conflict armat — susţin adepţii acestei doctrine —, trebuie să se menţină şi să se consolideze potenţialul militar adecvat, în primul rînd armamentul nuclear, aceasta fiind în interesul... păcii. Nu este însă greu de observat că, în pofida frazeologiei paşnice folosite, a aşa-zişelor argumente avansate, promotorii „descurajării nucleare" urmăresc în fond să intimideze forţele care se opun războiului, politicii imperialiste de dominaţie, de dictat şi hegemonie, să contracareze lupta popoarelor pentru independenţă şi progres social, pentru pace şi colaborare internaţională.

Cercurile politice şi militare interesate în continuarea cursei înarmărilor, în justificarea doctrinei „descurajării nucleare", folosesc, în acest scop, şi alte „argumente", care, în opinia lor, ar fi „imbatabile", întrucît — se afirmă — ar ţine de manifestarea unor legităţi obiective, exterioare sferei politico-militare. Potrivit acestor cercuri, dezvoltarea calitativă a înarmărilor ar fi o consecinţă „inevitabilă" şi „ineluctabilă" a însuşi progresului ştiinţei şi tehnicii. Astfel, procesului de dezvoltare şi perfecţionare a armamentelor i se conferă o anumită „autonomie" şi o dinamică proprie, neinfluenţate din exterior. Făcînd apel la asemenea „determinări", ce ar acţiona cu forţa unor factori obiectivi, partizanii cursei înarmărilor situează, de fapt, această cursă în afara voinţei oamenilor. Asemenea „argumente" sînt avansate, de pildă, într-un studiu apărut sub egida Universităţii americane „John Hopkins", care, sub semnătura lui R. Kolkowicz — cercetător în probleme de strategie militară —, susţine că ar fi „în firea lucrurilor ca tehnologia să depăşească frontierele cunoaşterii politico-strategice". La această opinie se asociază şi C. Gray, preşedintele „Institutului naţional de politică publică" (S.U.A.), care afirma, în lucrarea sa „Strategic Studies and Public Policy": „Schimbările tehnologice sînt permanente şi nu pot fi oprite; atît teoreticienii (în domeniul strategiei — n.n.) cît şi politicienii acţionează cu relativă întîrziere pentru a utiliza raţional noile arme în cadrul ciclului dezvoltare-desfăşurare".

Realităţile infirmă cu putere teza „autonomiei" cursei înarmărilor, demonstrînd că există o corelaţie indisolubilă între

Digitized by Google

etapele tehnice, tehnologice, de cercetare ştiinţifică, de organizare şi decizia politică, fără de care procesul de realizare a armelor nu poate fi conceput. Într-un studiu asupra modului în care se produc noile arme în S.U.A., Alexander Kossiakoff, specialist în problemele armamentelor, arată că procesul de realizare şi achiziţie a sistemelor noi de arme majore — blindate, avioane şi elicoptere, nave, rachete — comportă o serie de etape, printre care: formularea cerinţelor misiunii programului respectiv; formularea conceptului, demonstrarea şi validarea, dezvoltarea integrală a prototipului, testarea şi evaluarea; producţia; desfăşurarea şi operaţionalizarea, la care se mai adaugă, de obicei, ca o etapă finală, analiza modului în care armamentul respectiv poate să-şi îndeplinească misiunea după ce a fost desfăşurat. Or, în acest ciclu — afirmă autorul menţionat — intervin, în mod necesar, cel puţin patru decizii guvernamentale, de ordin politic, înainte de a se trece la producţia sistemului respectiv. („Conception of New Defence Systems and the Role of Government R.D. Centers".)

Geneza proiectului „Iniţiativa de apărare strategică" („Războiul stelelor") pune în evidenţă aceeaşi strînsă relaţie între procesul tehnico-ştiinţific şi decizia politică, decizie care, de fapt, are rolul preponderent. Astfel, în ce priveşte proiectul menţionat, pe baza unor rezultate şi evaluări tehnologice iniţiale, s-a emis, în aprilie 1983, directiva prezidenţială prin care s-au constituit trei grupe de studii ce au avut ca sarcină să evalueze aspectele sale politice, militare şi tehnologice, iar în ianuarie 1984, Administraţia S.U.A. a hotărît să treacă, de fapt, la realizarea proiectului menţionat.

Exemplele citate, la care se pot adăuga numeroase altele (referitoare la alocaţiile bugetare, cadrul organizatoric, actele normative etc.) demonstrează că realizarea tehnologiei militare — arme, echipamente — nu constituie, în nici un caz, un proces autonom, ci, dimpotrivă, un proces strict dirijat şi controlat de forurile guvernamentale. Semnificativ în acest sens este şi faptul că însăşi publicaţia anuală a „Institutului internaţional de studii strategice" (Londra) relevă cu claritate că „dezvoltările pe planul tehnologiei militare nu sînt nici autonome, nici nesupuse controlului. Unele dintre dezvoltările specifice au reprezentat răspunsuri directe la exigenţele concepţiei strategice dominante" („Strategic Survey", 1982).

Abordînd dezvoltarea tehnologico-militară din perspectiva cursei înarmărilor, Raportul-studiu, din 1988, „Consecinţele economice şi sociale ale cursei înarmărilor şi cheltuielilor militare", realizat în cadrul O.N.U. din iniţiativa ţării noastre, subliniază cu claritate că „numai impulsul tehnologic ca atare, deşi foarte important, nu este suficient pentru a asigura continuitatea cursei înarmărilor; sînt necesare şi decizii politice adoptate în mod conştient". Or, aşa cum o dovedeşte cu prisosinţă desfăşurarea evenimentelor, aceste decizii sînt legate de interese politice şi economice, bine determinate, ale acelor cercuri care au numai de beneficiat de pe urma aberantei curse a înarmărilor, ce sporeşte zi de zi pericolul unui război nuclear ce ar distruge însăşi viaţa pe Terra. Teoriile formulate de diverşi specialişti occidentali şi care se transformă — prin voinţa cercurilor politice imperialiste — în strategie militară stimulează continuu cursa înarmărilor. Printre aceste teorii, la loc de seamă se situează doctrina „descurajării nucleare", care orientează de mai multe decenii activitatea N.A.T.O.

Ameninţare globală, permanentă la adresa umanităţii

Apărută şi dezvoltată în S.U.A., doctrina politico-militară a „descurajării nucleare" constituie o gravă ameninţare globală, permanentă la adresa umanităţii. „Justificată" de susţinătorii ei sub pretextul „evitării războiului", ea deschide în realitate cîmp liber promovării politicii de dominaţie imperialistă, de contracarare a socialismului, a forţelor progresiste şi democratice.

Originea acestei doctrine este situată de unii analişti chiar înainte de lansarea primelor bombe atomice, în august 1945, asupra Japoniei. Astfel, istoricul american N.J. Sherwin arată, într-o lucrare sugestiv intitulată „Bomba atomică şi originea războiului rece", că îndată ce bomba a fost experimentată (16 iulie 1945), factorii de decizie au considerat-o drept „o armă care ar putea fi folosită în diplomaţia postbelică". În ceea ce priveşte formularea teoretică a conceptului de „descurajare", prioritatea este atribuită politologului Bernard Brodie, care, în 1945, într-un memorandum elaborat în cadrul lui „Yale Institute of International Studies" şi intitulat „Bomba atomică şi securitatea Americii", afirma: „Mult timp scopul şefilor forţelor armate a fost să cîştige războiul. Mai nou, scopul acestor şefi trebuie să-l constituie ameninţarea (adversarilor — n.n.)". Această concluzie a devenit, în anii următori, axul principal al politicii de forţă şi ameninţare cu forţa; în acelaşi spirit, în anii '80, C. Gray continuă să susţină că „strategia este arta de a întrebuinţa sau de a ameninţa cu întrebuinţarea forţei în scopuri politice". („Strategic Studies and Public Policy".)

După cel de-al doilea război mondial, concepţia „descurajării nucleare" a fost concretizată în mai multe formule, instituţionalizate succesiv: „Represaliile masive" (1959), „Riposta flexibilă" (1961) introdusă în cadrul N.A.T.O. în 1967, „Distrugerea asigurată" (mijlocul anilor '60), devenită, în special după Acordurile „SALT I" (1972) şi „SALT II" (1979), „distrugerea reciproc asigurată" ş.a.

Este deosebit de semnificativ faptul că, în pofida unor paşi spre dezarmare şi securitate, în pofida declaraţiilor ţărilor membre ale Tratatului de la Varşovia privind orientarea lor consecventă spre pace şi dezarmare, a măsurilor practice întreprinse de acestea, N.A.T.O. nu a renunţat cîtuşi de puţin la doctrina „descurajării nucleare", susţinînd, în pofida faptelor, a raţiunii, că „descurajarea nucleară" ar menţine „echilibrul" militar, ar asigura pacea lumii. În acest sens, „Declaraţia Consiliului Nord-Atlantic" din 30 mai 1989, adoptată de şefii de stat şi guvern ai ţărilor din N.A.T.O., menţionează: „Pentru viitorul previzibil nu există o alternativă la strategia alianţei de a preveni războiul. Aceasta este o strategie a descurajării bazată pe o combinaţie corespunzătoare de forţe nucleare şi convenţionale, adecvate şi efective pe care va trebui să le perfecţionăm continuu". Într-o lucrare de popularizare a politicii externe americane se afirmă cu cea mai mare claritate: „Descurajarea constituie baza politicii de securitate a Statelor Unite şi a Alianţei Nord-Atlantice". („Security and Arms Control; The Search for a more Stable Peace".)

Logica politică, faptele, realitatea arată cu deosebită putere că strategia „descurajării" are, neîndoielnic, o alternativă reală, viabilă, singura raţională, şi anume: realizarea treptată a dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, statornicirea unui echilibru militar la un nivel cît mai scăzut, la limita determinată de necesităţile reale ale apărării suveranităţii şi independenţei naţionale. Dar o asemenea logică, în consens cu interesele fundamentale ale omenirii, este, după cît se poate observa, în dezacord profund cu interesele unor forţe şi cercuri politice, militare, economice occidentale, care continuă să promoveze politica expansionistă, de dominaţie, de amestec în treburile interne ale altor ţări, susţinînd-o prin şantaj nuclear.

Analizele asupra doctrinei „descurajării", făcute din diferite unghiuri, unele chiar de pe poziţii ale susţinătorilor ei, dezvăluie substratul real, cît şi pericolele grave ale acestei concepţii, cu multiple şi nocive implicaţii pe plan strategic şi cu destabilizatoare consecinţe pe arena politică mondială. Se subliniază astfel, de către o serie de autori lucizi, realişti, că „descurajarea" nu reprezintă doar o ameninţare menită, chipurile, să evite războiul, ci, de fapt, este o modalitate de a-l purta în mod efectiv. Într-un articol apărut în „Foreign Affairs", Caspar Weinberger, pe timpul cînd era ministru al apărării al S.U.A., arăta în mod explicit că „descurajarea este un concept multilateral" şi că ea „include trei componente stratificate: apărare, escaladare şi represalii". La rîndul său, politologul Leon Wieseltier, în cadrul unor dezbateri pe marginea acestei problematici, desfăşurate la Universitatea „Columbia" din New York, arăta că „spre dezamăgirea popoarelor conceptul descurajării... a devenit o strategie de luptă în război". În aceeaşi ordine de idei, analistul Herbert Scoville Jr. observa că „mai recent, conceptul descurajării este folosit ca argument pentru a susţine că Statele Unite trebuie să aibă arme în vederea primei lovituri". Referindu-se la finalităţile „descurajării", ale instrumentelor de forţă prin care aceasta este susţinută, Robert Johansen sublinia: „Este clar că Statele Unite continuă să acumuleze toate aceste excesive şi absurde arme cu scopul de a dobîndi avantaje politice, psihologice şi strategice".

În studiul cercetătorului ştiinţific K. Holmes, apărut sub egida lui „Heritage Foundation", instituţie recunoscută pentru vederile sale ultraconservatoare, se arată că, „deşi doctrina nucleară a S.U.A. a evoluat întrucîtva în ultimii ani, concentrîndu-se mai mult asupra distrugerii forţelor militare decît a populaţiei, natura ofensivă a bazelor sale nu s-a schimbat". Studiul menţionat apreciază că „descurajarea nucleară" are „defecte" deosebit de serioase, creează instabilitate în situaţii de criză, provoacă demoralizare, este lipsită de credibilitate, subminează încrederea în S.U.A. a aliaţilor săi din N.A.T.O., poate avea consecinţe catastrofale, impulsionează interpretarea eronată a strategiei adversarului.

Aprecierilor critice menţionate li se pot adăuga şi altele: „Descurajarea este o strategie nesatisfăcătoare din punct de

vedere psihologic" (H. Scoville); „descurajarea este cel mai detestabil lucru" (L. Wieseltier); „în epoca nucleară, descurajarea este cea mai rea strategie care a putut fi inventată" (R. Garvin); „descurajarea este mai mult decît o farsă, ea este o crimă" (C. Krauthammer); „descurajarea este, pur și simplu, un atentat vizînd influențarea comportamentului uman" (G. Fossedal) etc.

Promotorii „descurajării" vorbesc de o „logică" a ei, care ar guverna-o. Or, trebuie subliniat că această doctrină se caracterizează tocmai prin lipsa oricărei logici. Dacă folosirea armelor nucleare este apreciată, cu temei, drept „ultimul act din viața omenirii", este desigur de domeniul iraționalului să se profereze amenințări cu o armă declarată „de nefolosit" chiar de autorii acestor amenințări.

Viața demonstrează că exercițiile de retorică, eforturile de a sofistica și mai mult concepția „descurajării nucleare" nu pot diminua pericolul războiului nuclear și, cu atît mai mult, nu pot constitui un factor de înlăturare a acestuia. Dimpotrivă, faptele pun în lumina concluzia că „descurajarea nucleară" este expresia cea mai nocivă a politicii de forță, de dominație; ea încalcă în mod flagrant principiile generale și vitale ale relațiilor dintre state, codificate în documente de cea mai mare importanță — Carta O.N.U., Actul final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa, numeroase rezoluții ale O.N.U. ș.a. Doctrina „descurajării nucleare" se dovedește a fi nu numai contrară legalității internaționale, dar vădit anacronică, reacționară și profund agresivă, un produs al „războiului rece".

Poziție fermă împotiva șantajului nuclear

Întreaga desfășurare a evenimentelor confirmă pe deplin aprecierile și concluziile tovarășului Nicolae Ceaușescu privind situația internațională, căile de asigurare a păcii și securității în lumea contemporană. În concepția partidului și statului nostru, problema fundamentală a contemporaneității o constituie salvgardarea păcii, asigurarea dreptului popoarelor la viață, trecerea la dezarmare și, în primul rînd, la dezarmare nucleară. În condițiile actuale — așa cum au arătat în repetate rînduri țara noastră, președintele ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, — un război mondial s-ar transforma, inevitabil, într-un război nuclear, iar aceasta ar însemna distrugerea atît a atacatorului cît și a celui atacat, a omenirii în ansamblu, distrugerea însăși a vieții pe Terra. În asemenea condiții, ce „valoare" reală mai poate avea doctrina „descurajării nucleare", ai cărei promotori o proclamă drept „cheia de boltă" a menținerii păcii? Evident, nici una, căci „descurajarea nucleară" nu exprimă altceva decît interesele politicii imperialiste de dominație și asuprire a altor popoare, neputînd duce decît la menținerea și agravarea pericolului de război.

România socialistă este promotoare fermă a noii gîndiri, a noii politici, acționînd, în acest sens, cu consecvență, atît pe planul relațiilor bilaterale cît și în forurile internaționale, inițiativele țării noastre bucurîndu-se de o largă audiență și apreciere. După cum se știe, în cadrul sesiunii în curs a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite, au fost prezentate **„Considerentele și propunerile României, ale președintelui Nicolae Ceaușescu cu privire la actuala situație mondială și direcțiile de acțiune în vederea unor schimbări în viața internațională"** — document profund realist, care, pe baza analizei principalelor probleme ale vieții internaționale, avansează un ansamblu de propuneri constructive în vederea asigurării dezarmării și păcii.

Printre aceste propuneri se înscriu: adoptarea de către Adunarea Generală a unei chemări către statele nucleare pentru a opri modernizarea și perfecționarea armelor nucleare și pentru renunțarea la doctrina „descurajării nucleare"; trecerea la negocierea, cu participarea și a celorlalte state, a unui acord general privind lichidarea totală a armamentelor nucleare; încetarea tuturor experiențelor cu arma nucleară și convocarea unei conferințe internaționale pentru extinderea Tratatului din 1963 privind interzicerea experiențelor nucleare în atmosferă, spațiul cosmic și sub apă și asupra celor subterane; reînnoirea Apelului Adunării Generale a O.N.U. adresat U.R.S.S. și S.U.A. de a încheia, în cel mai scurt timp, Tratatul cu privire la reducerea cu 50 la sută a armamentelor nucleare strategice; angajarea tuturor țărilor la lucrările Conferinței pentru dezarmare de la Geneva pentru desfășurarea negocierilor privind interzicerea producerii și depozitării armelor chimice, în strînsă legătură cu negocierile privind eliminarea armelor nucleare; adoptarea de către Adunarea Generală a O.N.U. a unei chemări pentru realizarea, la negocierile de la Viena, a unor acorduri care să asigure reducerea radicală, cu cel puțin 50 la sută, pînă la sfîrșitul acestui secol, a efectivelor, armamentelor convenționale și cheltuielilor militare, sub un strict control internațional; proclamarea de către Adunarea Generală a viitorului deceniu 1990—1999 drept cel de-al treilea Deceniu al dezarmării, în cursul căruia să se realizeze reducerea și eliminarea, pînă la sfîrșitul secolului, a armelor nucleare, încetarea experiențelor nucleare, renunțarea la militarizarea spațiului cosmic, crearea de zone denuclearizate și fără arme chimice în diferite regiuni ale lumii, reducerea substanțială a armamentului convențional, a efectivelor și cheltuielilor militare.

Facînd aceste propuneri și, în genere, acționînd cu consecvență pentru asigurarea păcii, România socialistă pornește, totodată, de la teza potrivit căreia lupta pentru dezarmare și pace, pentru dezvoltarea colaborării internaționale între toate statele, fără deosebire de orînduire socială, nu poate și nu trebuie să ducă la cedări și compromisuri neprincipiale, la atitudini defensive și defetiste, de renunțare la principiile socialismului, la concepția revoluționară despre lume și viață, la ideologia clasei muncitoare, la lupta pentru libertate și independență națională. A ceda în fața amenințării nucleare, a politicii de „descurajare" înseamnă a ceda în fața forțelor războiului, a forțelor promotoare ale politicii de subminare și destabilizare a țărilor socialiste. A intra în defensivă, a promova o politică de cedare în fața presiunilor forțelor imperialiste și șantajului nuclear înseamnă, de fapt, în concepția partidului nostru, a încuraja agresorul, a spori primejdia de război. **„Nu considerăm că este justă concepția că mai bine să ne împăcăm, să cedăm noi, ca să nu se ajungă la vreo confruntare. Nu! În 1940 s-a demonstrat că cedarea în fața lui Hitler n-a salvat omenirea; dimpotrivă, a dus la marile distrugeri... Orice capitulare, orice cedare înseamnă instaurarea dominației mondiale a imperialismului, dominația străină"** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu.

În concepția țării noastre, lupta pentru libertate și independență, pentru socialism și progres reprezintă o parte inseparabilă a luptei pentru dezarmare, pace și colaborare între popoare. Iată de ce România socialistă susține cu tărie necesitatea unei poziții ferme, neabătute, în deplină concordanță cu principiile socialismului, cu teoria revoluționară, respingînd cu hotărîre orice tendințe de renunțare la ideologia clasei muncitoare, la socialism, la lupta de clasă, la situarea pe pozițiile „dezideologizării" relațiilor dintre state. Statornicirea unor raporturi normale între state, care să permită progrese reale pe calea dezarmării și asigurării păcii, nu se poate realiza decît în cadrul respectării neabătute a principiilor suveranității, independenței naționale, neamestecului în treburile interne ale altor state, renunțării la forță și la amenințarea cu forța, respectării voinței fiecărui popor de a-și alege liber calea dezvoltării sale.

Asemenea raporturi, bazate pe principiile dreptului internațional, necesare în întreaga lume, sînt cu atît mai necesare în Europa, unde cele două blocuri se află „față în față" și unde s-a acumulat un uriaș potențial militar, iar pericolul de confruntare este deosebit de mare. Realizarea unei Europe unite implică efortul tuturor statelor, în primul rînd al marilor puteri, de a reduce și elimina armele nucleare, celelalte arme de distrugere în masă, de a reduce substanțial armamentul „clasic", forțele armate și cheltuielile militare. Reducerea bazei materiale a „politicii de descurajare", de forță, de amestec în treburile interne ale altor state ar crea condițiile propice realizării unei unități a țărilor europene în diversitatea lor; căci o Europă unită nu poate fi un bloc comun, amorf, nediferențiat, în care independența și suveranitatea statelor sînt încălcate, lezate. Europa unită nu poate fi concepută altfel decît în diversitatea ei, prin respectarea neabătută a suveranității fiecărui stat component, a dreptului său la dezvoltare liberă și independentă, fără nici un amestec din afară. **„În ce ne privește** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din octombrie a.c. — **sîntem gata să mergem la o largă colaborare, care, însă, în orice condiții, să nu pună în pericol, sub nici o formă, independența țării sau să îngrădească în vreun fel dreptul poporului român de a-și hotărî singur calea dezvoltării, de a fi pe deplin stăpîn la el acasă".**

Asigurarea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, contracararea manevrelor cercurilor promotoare ale politicii de război și înarmare, a politicii imperialiste și neocolonialiste impun, fără îndoială, eforturile intense și unitare ale tuturor forțelor realiste, ale tuturor forțelor progresului și păcii. Așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, întărirea solidarității tuturor acestor forțe, a tuturor popoarelor este o condiție esențială a opririi cursului periculos al evenimentelor, al asigurării triumfului rațiunii, al politicii de dezarmare și eliminare a armelor nucleare, de pace, înțelegere și colaborare internațională.

TRAIAN GROZEA

Digitized by Google

DIN EXPERIENȚA TEORETICĂ ȘI PRACTICĂ
A PARTIDELOR COMUNISTE ȘI MUNCITOREȘTI

72 de ani de la victoria Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie

Octombrie şi restructurarea

V. A. MEDVEDEV

Revoluţia din Octombrie a constituit rezultatul legic al dezvoltării ideilor şi practicii luptei oamenilor muncii pentru libertate şi pace, împotriva opresiunii de clasă, naţionale şi spirituale. Biruitorul Octombrie a generat un puternic avînt revoluţionar, punînd în mişcare forţele profunde ale progresului social. A fost momentul de început al devenirii socialismului, care s-a transformat în cel mai influent factor politic şi ideologic al contemporaneităţii. Octombrie a stimulat avîntul revoluţionar în lumea capitalistă, deşteptarea şi creşterea conştiinţei naţionale a popoarelor din ţările coloniale şi dependente, lupta lor de eliberare, care s-a încheiat în cele din urmă prin prăbuşirea colonialismului şi apariţia a zeci de state independente în Asia, Africa şi America Latină.

Caracterul umanist al lui Octombrie s-a manifestat pregnant încă de la primii paşi ai noii puteri, şi nu e vina bolşevicilor că revoluţiei nu i s-a dat şansa de a se dezvolta paşnic, că ţara a fost atrasă în vîltoarea războiului civil şi a intervenţiei. A început o veritabilă transformare democratică a întregii vieţi sociale. A fost desfiinţată divizarea cetăţenilor după criterii de stare socială, au fost proclamate egalitatea tuturor naţiunilor şi popoarelor, dreptul lor la autodeterminare pînă la separare, libertatea de credinţă religioasă. A fost lichidat vechiul aparat de stat şi în locul său au fost create organele de autoconducere ale muncitorilor şi ţăranilor. Nu numai organele sovietice şi economice locale, ci şi cele la eşaloane superioare, cum erau Comisariatele Poporului, au fost alcătuite din reprezentanţi ai oamenilor muncii. A fost redusă, pe cale legislativă, durata zilei de muncă şi introdus sistemul de asigurări sociale pentru oamenii muncii. Măsuri energice au fost întreprinse de guvern în lupta împotriva foametei şi şomajului, pentru soluţionarea problemei locuinţelor, ocrotirea mamei şi copilului, a invalizilor de război. Confiscarea pămînturilor moşiereşti, naţionalizarea marilor întreprinderi industriale, băncilor, transporturilor au creat premise pentru restructurarea profundă a relaţiilor social-economice.

Umanismul ţelurilor în numele cărora a fost înfăptuit Octombrie şi-a găsit expresia în celebrul „Decret asupra păcii". „Idealul nostru este tocmai curmarea războaielor, pacea între popoare, încetarea jafurilor şi a violenţei....". Aceste cuvinte ale lui Lenin, apelul guvernului sovietic de a se începe imediat negocieri cu guvernele burgheze privind încheierea păcii au avut un puternic ecou în rîndul oamenilor muncii din numeroase ţări ale lumii. Apelul a fost primit cu căldură de forţele progresiste din România. Pe vremea aceea, ziarul român „Adevărul" scria, într-un editorial, adresîndu-se muncitorilor ruşi: „Aţi cucerit inimile tuturor popoarelor oprimate, spiritul vostru de pace a ieşit pretutindeni biruitor asupra spiritului satanic al războiului şi dacă astăzi există ţări în care guvernanţii vă acoperă cu blesteme, nu e departe ceasul cînd poporul, sătul de suferinţe şi însetat de pace, îi va mătura pe toţi spoliatorii şi nemernicii care resping mîna întinsă de voi pentru încheierea păcii".

Desigur, în cei 72 de ani care au trecut de la Revoluţia din Octombrie, bazele social-economice, fizionomia politică şi spirituală ale lumii s-au modificat fundamental. Noi probleme se ridică, în prezent, şi în faţa U.R.S.S. Dar acest lucru nu ne îndepărtează nicidecum de idealurile lui Octombrie. Dimpotrivă, procesele revoluţionare de restructurare a tuturor laturilor vieţii societăţii, care se desfăşoară în ţara noastră, actualizează necesitatea analizei profunde şi a asimilării experienţei istorice a lui Octombrie, a renaşterii, în noile condiţii istorice, a adevăratelor sale idealuri şi valori. Consecvenţa şi fermitatea în apărarea şi asigurarea intereselor fundamentale ale maselor muncitoare, fidelitatea faţă de principiile marxiste — iată primele şi cele mai importante învăţăminte pe care le formulăm din experienţa lui Octombrie.

Există, însă, şi o altă lecţie, la care, din păcate, de-a lungul cîtorva decenii, s-au închis ochii. Am în vedere lecţia leninistă a creativităţii şi inovării, a îmbogăţirii necontenite a teoriei construcţiei socialiste, a înnoirii formelor şi metodelor activităţii politice concrete cu luarea în considerare a logicii obiective a dezvoltării sociale. Combătînd mentalităţile stîngiste, care cereau aplicarea imediată a principiilor comuniste de organizare socială, V.I. Lenin a demonstrat cu tenacitate imposibilitatea de a se sări peste o serie de etape inevitabile în dezvoltarea socialismului, inadmisibilitatea tendinţelor de a comanda maselor, necesitatea unei activităţi susţinute pentru a le cuceri încrederea. De la egalitarism, repartiţia directă, munca obligatorie generalizată, sistemul strict centralizat de conducere de pe vremea războiului civil şi a comunismului de război, bolşevicii au trecut, la începutul anilor '20, la o nouă politică economică, au recunoscut varietatea formelor de proprietate socialistă, au acţionat pentru renaşterea industriei mici şi libertatea comerţului, au admis existenţa unor întreprinderi private şi mixte, a concesiunilor etc. Maximalismul revoluţionar a fost înlocuit de luarea în considerare a stadiului real de dezvoltare economico-socială, a nivelului conştiinţei sociale. Această capacitate leninistă de a privi lucrurile în faţă, de a vedea viaţa în toate manifestările şi contradicţiile ei, de a recunoaşte fără teamă propriile greşeli şi a trage din ele învăţăminte, de a revizui cu îndrăzneală tot ce este perimat şi nu corespunde cerinţelor vieţii, de a merge necontenit înainte, tot mai departe şi mai departe, este exemplul după care se călăuzeşte şi pe care îl urmează partidul nostru. Astăzi, noi caracterizăm perioada restructurării, a înnoirii calitative a tuturor sferelor vieţii societăţii sovietice ca o perioadă revoluţionară. În aceasta îşi găseşte expresia continuitatea directă a proceselor declanşate de Marele Octombrie. „Ideea restructurării — remarca M.S. Gorbaciov — se întemeiază pe istoria noastră de şapte decenii, pe fundamentul solid al edificiului social principial nou construit în ţara sovietelor, îmbina continuitatea şi inovaţia, experienţa istorică a bolşevismului cu socialismul contemporan".

Activitatea, uriaşă prin proporţiile şi însemnătatea ei, de înnoire a tuturor laturilor vieţii societăţii, desfăşurată în prezent de partidul nostru, porneşte de la punctul de vedere leninist asupra socialismului ca societate autentic umană şi democratică. Obiectivele noastre în cadrul restructurării sînt clare: unirea socialismului cu democraţia, edificarea statului de drept, crearea celor mai bune posibilităţi de dezvoltare a personalităţii. Este vorba, în ultimă instanţă, de consolidarea şi

---

V.A. MEDVEDEV, membru al Biroului politic, secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice.

Articolul se publică în cadrul schimbului reciproc de materiale între revistele „Era socialistă" şi „Kommunist".

Digitized by Google

dezvoltarea socialismului, de trecerea lui la o nouă calitate.

În mai puțin de cinci ani care au trecut de la începuturile restructurării am izbutit să realizăm o operă dificilă — trecerea societății de la o stare la alta, de la stagnare la mișcare. Țara se implică tot mai profund în procesele înnoirii. Are loc depășirea sistemului administrativ, de comandă. A început o reformă politică a cărei esență rezidă în asigurarea puterii depline a sovietelor, în delimitarea funcțiilor între diferitele verigi ale sistemului politic, în eliberarea partidului, ca avangardă politică, de exercitarea nemijlocită a unor funcții de stat și de conducere administrativă. Sovietul Suprem își desfășoară activitatea în sesiuni permanente. Se desfășoară construcția statului socialist de drept. În concepția noastră, un asemenea stat întruchipează în cel mai înalt grad ideea democratismului consecvent, a suveranității poporului ca izvor al puterii, a subordonării statului socialist normelor juridice ale societății civile. Încă de pe acum ne imaginăm cu claritate contururile unui astfel de stat. Este vorba de asigurarea supremației legii în toate domeniile vieții, a drepturilor, intereselor și libertăților fiecărui cetățean, de răspunderea reciprocă a statului și cetățenilor, de punerea la punct a unui mecanism eficient și echitabil de soluționare a contradicțiilor sociale.

Înaintăm tot mai mult și pe calea reformei economice, trecem la transformarea relațiilor de proprietate socialistă, fără de care o reformă economică radicală nu poate da rezultatele scontate. Au loc mutații structurale în economia națională. Au fost puse bazele reorientării economiei spre obiective de ordin social. Pentru întîia oară, în țara noastră, a început reducerea absolută a numărului oamenilor muncii ocupați în sfera producției materiale. Reforma economică pe care o înfăptuim se sprijină, în multe privințe, pe ideile leniniste. Ea își propune nu numai să purifice socialismul de deformările anterioare, ci și să-l înnoiască sub raport calitativ. În esență, este vorba de trecerea la un nou model de dezvoltare economico-socială, de trecerea la o viziune principial nouă asupra esenței socialismului și a formelor de realizare practică a acestuia. Aceasta implică varietatea formelor de conducere socialistă a economiei, renunțarea la centralismul excesiv, dezvoltarea relațiilor marfă-bani, valorificarea „interesului personal". În recunoașterea multitudinii și egalității diferitelor forme de proprietate socialistă, noi vedem calea principală spre însănătoșirea economiei noastre, spre perfecționarea mecanismului economic, spre depășirea înstrăinării omului de avuția socială, existentă în trecut. În țară are loc o restructurare a formelor organizatorice de conducere economică. Iau ființă formațiuni economice principial noi — uniuni și asociații interramuri, societăți pe acțiuni. Se dezvoltă cooperația și relațiile de arendă, care, în condițiile socialismului, au altă natură decît în capitalism. O orientare de cea mai mare însemnătate a reformei economice o constituie dezvoltarea pieței, a raporturilor marfă-bani. Experiența noastră istorică a demonstrat că încercările de a elimina piața din economia socialistă duc inevitabil la constrîngerea extraeconomică, la intensificarea monopolismului, la dominația producătorului asupra consumatorului, la birocratizarea economiei. În același timp, recunoașterea rolului pieței și al concurenței în economia noastră impune crearea unui mecanism economic eficient de reglementare, care să asigure ocrotirea temeinică a intereselor societății împotriva stihiei pieței.

Actele normative adoptate în ultimii ani au creat bazele pentru modificări profunde și în funcționarea complexului de relații economice externe. Întreprinderile au dobîndit dreptul de acces pe piața externă. Se perfectează relații directe, se creează întreprinderi mixte, se dezvoltă forme noi, progresiste de colaborare. Va fi continuată activitatea de pregătire a condițiilor pentru trecerea la convertibilitatea rublei. Transformarea relațiilor economice externe, pe care am inițiat-o, urmărește intensificarea proceselor de integrare, mai cu seamă între țările socialiste, și, totodată, un acces mai larg la piața mondială. Noul mecanism economic introdus în această sferă trebuie, în final, să facă din economia noastră o „economie deschisă".

Restructurarea se află astăzi, probabil, în cea mai dificilă etapă a drumului pe care-l are de parcurs. Renunțarea la vechi se dovedește a fi un proces mai rapid decît crearea noului sistem de conducere. Se manifestă greutăți serioase. Pe acest teren apar focare de tensiune socială, se exprimă nemulțumiri față de situația economică, de stările de lucruri dintr-o serie de regiuni și întreprinderi. Ce program de acțiune trebuie aplicat în asemenea condiții? Partidul nostru consideră că este necesar să se dea o amploare și mai mare proceselor restructurării, să se facă în așa fel încît ele să se desfășoare într-o atmosferă constructivă și de lucru.

În primul rînd trebuie înlăturate cele mai acute surse de nemulțumire din sfera social-economică. Acesta este scopul urmărit printr-un întreg complex de măsuri în curs de elaborare. Ele vizează, îndeosebi, normalizarea situației pe piața de consum. Acest complex de măsuri este supus examinării Sovietului Suprem. El va fi dezbătut și la Congresul deputaților poporului al U.R.S.S.

Restructurarea a scos la iveală întreaga complexitate a problemelor acumulate în domeniul relațiilor naționale. Ea a propulsat în prim plan necesitatea de a se purifica politica națională de deformările sistemului administrativ, de comandă, de a se repune în drepturi, în totalitate, concepția leninistă privind construcția statului socialist federativ. A apărut cerința de a se elabora, de fapt, o nouă politică în sfera raporturilor dintre naționalități, de a se găsi o soluție socialistă, echilibrată, care să ducă la consolidarea Uniunii, nu la slăbirea și, cu atît mai puțin, la fărîmițarea ei. Plenara Comitetului Central al P.C.U.S. din septembrie a.c. a dat un astfel de răspuns la aceste probleme, aprobînd platforma partidului în problema națională. Plenara a inaugurat o nouă etapă în dezvoltarea federației sovietice. Suveranitatea republicilor unionale dobîndește un conținut real. În conformitate cu platforma partidului, drepturi mai largi obțin și celelalte formațiuni naționale — republicile autonome, regiunile și districtele naționale. Acestea vor dispune de posibilități incomparabil mai mari decît în trecut de a-și soluționa problemele politice, economice și culturale.

O deosebită importanță acordă partidul nostru crearii unor mecanisme democratice de preîntîmpinare și înlăturare a contradicțiilor ce apar. Încercările de a slabi acuitatea acestor contradicții prin folosirea forței pot duce doar la accentuarea tensiunilor. Pe calea confruntării nu se poate rezolva nici una din problemele acumulate; aceasta nu este o cale constructivă, ci autodistructivă. Numai pe baza unei dezbateri ample și democratice, a căutării consensului pe temeiul principiilor independenței, responsabilității, întrajutorării este posibilă armonizarea intereselor națiunilor și popoarelor.

Însemnătatea Plenarei C.C. al partidului din septembrie rezidă, de asemenea, în faptul că ea a adoptat hotărîrea privind convocarea, mai devreme, a celui de-al XXVIII-lea Congres al P.C.U.S. Desfășurarea înainte de termen (cu aproximativ o jumătate de an) a congresului reflectă starea de spirit a unor largi cercuri din partid și a întregului popor. Trebuie să fie date răspunsuri la noile probleme care apar în procesul dezvoltării impetuoase pe care o înregistrează viața. Nici o întîrziere nu e admisibilă din acest punct de vedere. Trebuie accelerat procesul de restructurare a partidului însuși, pentru ca el să se situeze în fruntea tuturor proceselor, să dea tonul, să stimuleze mersul înainte. Este vorba, pe de o parte, de creșterea rolului partidului ca avangardă politică a societății, iar pe de altă parte de schimbări serioase în conținutul, stilul și metodele de activitate ale organizațiilor de partid.

De-a lungul multor ani, sistemul politic din țară s-a edificat în așa fel încît partidul își asuma rolul de „administrator general", acționînd prin indicații și directive. El era, de fapt, angrenat în sistemul administrativ de comandă, dublînd structura acestuia. Ca urmare, s-a format un masiv aparat paralel, s-a extins birocrația. În prezent, P.C.U.S. depășește această stare de lucruri. Rămînînd avangardă politică, el, în primul rînd, transferă prerogativele administrative Sovietelor și organelor acestora; și nu formal, ci în fapt. Acest proces a și început la centru; acum, el se va desfășura și la celelalte niveluri — republican și local. În al doilea rînd, se modifică radical caracterul raporturilor reciproce dintre partid și întregul sistem de organizații obștești. Pentru a exprima cît mai deplin cerințele societății, partidul are nevoie de un dialog permanent cu sindicatele, cu organizațiile de tineret și femei, cu noile mișcări și organizații de-sine-stătătoare. În al treilea rînd, se aplică o linie politică de democratizare hotărîtă a vieții interne de partid, de creare în rîndurile sale a unei atmosfere de dezbatere deschisă a problemelor, de confruntare a opiniilor, de formulare a unor soluții alternative.

Partidul trebuie să-și exercite influența asupra activității Sovietelor, a organelor administrative și executive, asupra activității organizațiilor obștești nu prin directive, ci prin intermediul comuniștilor care activează în cadrul acestora. Dar și poporul exercită un control democratic asupra partidului, prin intermediul alegerii reprezentanților partidului în organele puterii și în organizațiile obștești. Noi pornim de la faptul că restructurarea activității partidului reprezintă o necesitate vitală. Fără o asemenea restructurare nu se poate ieși din situația actuală. Noi vrem să creăm un sistem politic flexibil, democratic, ramificat, care să fie capabil să reflecte și să sesizeze întreaga diversitate de cerințe și interese ale claselor, ale grupurilor sociale, de vîrstă și profesionale, ale diferitelor națiuni și popoare, orientîndu-le pe un făgaș unic, în condițiile rolului conducător al partidului. Acesta este răspunsul nostru la diferitele sugestii privind o evoluție în direcția pluripartidismului și pluralismului politic.

Situația principial nouă creată în societate, pluralismul amplu al opiniilor, dezbaterilor, rolul mereu crescînd al opiniei publice impun intensificarea și, totodată, restructurarea întregii activități ideologice. Astăzi, activitatea ideologică nu se poate limita la asigurarea transmiterii, de sus în jos, a dispozițiilor, a unor hotărîri deja adoptate. Este nevoie de un nou tip de muncă ideologică, deschis spre oameni, bazat pe un mecanism sigur de legături reciproce. Trebuie să purtăm un dialog nu numai cu cei dispuși să accepte ideologia noastră, ci și cu cei ce manifestă lipsă de interes față de ea sau chiar o resping. Și, în sfîrșit, trebuie desfășurată o discuție ideologică deschisă. Acest lucru este deosebit de important dacă avem în vedere atmosfera ideologică din țară, în cadrul căreia se desfășoară un proces de polarizare a stărilor de spirit, se intensifică lupta în jurul aprecierii situației existente, al căilor de dezvoltare în continuare a societății, al tuturor problemelor ei fundamentale. Sîntem confruntați cu conservatorismul, cu încercări de a explica dificultățile și aspectele negative din realitatea țării noastre prin restructurarea însăși. De aici, tentativele de a o frîna, ba chiar de a o opri, în genere, de reîntoarcere la vechiul sistem. Dar principalele dificultăți apărute în dezvoltarea țării noastre nu au fost generate de restructurare. Aceasta n-a făcut decît să scoată la iveală ceea ce se acumulase timp de ani și decenii. Dimpotrivă,restructurarea creează condiții pentru înlăturarea stărilor de lucruri negative, deși acest lucru va cere eforturi serioase.

Adesea, avem de-a face și cu o altă poziție extremă. Partizanii acesteia consideră că restructurarea este necesară, dar, chipurile, însuși modul în care ea a fost abordată este eronat. După opinia lor, totul ar trebui dărîmat dintr-o dată, lichidîndu-se întregul sistem de guvernare, inclusiv rolul conducător al partidului. În sfîrșit — noi știm și vedem acest lucru — există și oameni care caută să canalizeze valul de critică asupra Revoluției din Octombrie, asupra lui Lenin, să arunce umbra neîncrederii asupra idealului socialist și a moștenirii teoretice lăsate de întemeietorii marxism-leninismului, prezentînd deformările staliniste aproape ca pe o expresie consecventă a marxism-leninismului. Noi ne pronunțăm ferm împotriva unor asemenea interpretări, împotriva obsesiei de a vedea drumul istoric parcurs de țara noastră după octombrie 1917 numai în culori negre. Apreciem lucid și cu onestitate gravele deformări legate de ceea ce se poate numi generic modelul administrativ, de comandă al organizării societății, cu trăsăturile lui caracteristice — supercentralizarea, proliferarea birocrației, atotputernicia și arbitrariul aparatului de represiune, desconsiderarea sentimentelor naționale, atitudinea inumană față de oamenii muncii, priviți ca niște „șuruburi", ca niște bucăți de lut din care se poate plămădi orice.

Și din acest punct de vedere, restructurarea este, pentru noi, o necesitate vitală. Este vorba de restabilirea deplină a concepției leniniste despre socialism, îmbogățită cu întreaga experiență a istoriei noastre, cu experiența socialismului mondial, a dezvoltării mondiale ca atare. Este vorba de dezvoltarea consecventă a teoriei marxist-leniniste cu luarea în considerare a realităților epocii și în concordanță cu stadiul contemporan al dezvoltării sociale.

Noi vrem ca egalitatea să nu fie substituită prin egalitarism, ca ideea securității sociale a omului să nu se transforme în parazitism, iar proclamarea proprietății întregului popor să nu fie însoțită de înstrăinarea oamenilor de această proprietate. Noi nu vrem ca lozincile democratice să fie strivite de sistemul administrativ, de comandă.

După cum se știe, dezvoltarea socială nu cunoaște pauze. Aceasta înseamnă că nu trebuie să existe întreruperi nici în dezvoltarea teoriei marxist-leniniste, în cunoașterea tot mai aprofundată a lumii înconjurătoare. Noi considerăm că elaborarea unei concepții moderne despre socialism este o importantă sarcină a comuniștilor și ne străduim să ne aducem contribuția la această activitate. Ea prezintă o însemnătate excepțională și pentru înfăptuirea unor profunde prefaceri revoluționare. Acest lucru are și o semnificație ideologică greu de subapreciat, deoarece este vorba de orientări valorice, fără de care mișcările de masă nu pot exista. După convingerea noastră, în această privință mai sînt multe aspecte ce se cer aprofundate. Și nu numai în ce privește analiza noilor tendințe ale progresului tehnico-științific, ale dezvoltării forțelor de producție. Sînt necesare interpretarea mai profundă a însăși istoriei noastre socialiste, elucidarea deplină a problemelor privind natura trecerii de la capitalism la socialism.

Socialismul — și întemeietorii doctrinei noastre au subliniat necontenit acest lucru — moștenește tot ce e mai bun din realizările obținute pe treptele anterioare ale dezvoltării sociale. Credem că lista cuceririlor umanității, pe care voiam să le luăm cu noi, a fost, într-o oarecare măsură, îngustată; acum, ne dăm seama limpede că trebuie să folosim nu numai forțele de producție create de capitalism, ci și o serie de instituții economice, sociale și politice, care, sub raport istoric, nu și-au epuizat potențialul progresist. Făurirea unei concepții moderne despre socialism presupune o activitate uriașă — teoretică, politică, ideologică. Această operă oferă, după opinia noastră, ample spații pentru colaborarea internațională a centrelor de cercetare științifică din țările socialiste, pentru conlucrarea oamenilor de știință din aceste țări.

O concepție modernă despre socialism implică recunoașterea integrării lui mai profunde și mai firești în comunitatea mondială. Acest lucru, credem noi, corespunde și intereselor fundamentale ale socialismului însuși, reprezintă o cerință obiectivă a progresului social în ansamblu. Desigur, nu este vorba de o adaptare la capitalism, de preluarea trăsăturilor lui esențiale și a caracteristicilor lui de bază, de estomparea granițelor social-politice dintre sistemele de organizare a societății. Este vorba de altceva — și anume, de înlăturarea barierelor, în mare parte artificiale, care au despărțit pînă în prezent țările și statele, în pofida unor imperative obiective de ordin economic, spiritual și chiar politic. Caracterul artificial al acestor bariere este deosebit de evident astăzi, în vremurile noastre, cînd interdependența și unitatea lumii se manifestă cu pregnanță pretutindeni. Desigur, lumea rămîne extrem de contradictorie, plină de antagonisme dintre cele mai acute — de clasă, naționale și religioase. În același timp, însă, se fac tot mai puternic simțite elemente integratoare, unificatoare, care reflectă necesitățile profunde ale economiei mondiale, ale diviziunii internaționale a muncii, ale revoluției din sfera tehnologiei și informaticii, ale schimburilor științifice și intelectuale, ale comunicării culturale. Nu mai vorbesc de cerința, atît de evidentă pentru toți, de a asigura supraviețuirea umanității, ceea ce impune depășirea divizării ei în două tabere aflate în înverșunată confruntare.

Baza filozofică a conlucrării țărilor socialiste cu restul lumii o poate constitui recunoașterea primordialității valorilor general-umane. Este puțin îndreptățit ca acestea să fie opuse intereselor de clasă. Obiective cum sînt menținerea păcii, preîntîmpinarea unei catastrofe ecologice, combaterea foametei și epidemiilor contravin, oare, intereselor de clasă ale proletariatului, intereselor socialismului mondial? Dimpotrivă, ele corespund pe deplin acestor interese. Nu există o altă modalitate de a soluționa problemele globale tot mai acute care amenință însăși viața pe Pămînt, decît conlucrarea și colaborarea internațională pe baza recunoașterii valorilor general-umane. Acționînd ca inițiator al soluționării problemelor general-umane, socialismul își demonstrează o dată în plus natura progresistă, umanistă.

Aș dori să mă opresc și asupra unui alt aspect. Abordarea bazată pe noua gîndire politică este organic legată de concepția privind dreptul fiecărui popor de a-și alege calea de dezvoltare și orînduirea social-politică. Este, cred, întru totul evidentă însemnătatea pe care ar avea-o consacrarea, prin dreptul internațional, a acestui principiu pentru toate forțele progresiste și democratice din lume, pentru lupta de eliberare a popoarelor. Recunoașterea necondiționată a independenței naționale, a suveranității, egalității în drepturi, a dreptului la autodeterminare, la alegerea liberă a căii de dezvoltare, a neamestecului, renunțarea la folosirea forței — toate aceste principii au fost confirmate în documentele adoptate la București, la ședința Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia, ca principii ale raporturilor noastre interstatale. Ele emană nemijlocit din concepțiile general-umane despre drept și morală. Contravin aceste principii intereselor clasei muncitoare, valorilor ei de clasă? Sîntem încredințați că nu. Este vorba, așadar, nu de o minimalizare a intereselor de clasă, ci, dimpotrivă, de crearea condițiilor optime pentru realizarea lor, împreună cu realizarea intereselor general-umane. O asemenea poziție corespunde pe deplin actualei etape de dezvoltare a umanității, realităților militare, ecologice, informaționale, tehnologice ale lumii. O asemenea abordare ne permite să promovăm o politică mai ofensivă pe arena internațională. Principalul corolar al acestei politici îl constituie crearea unor condiții principial mai bune pentru trecerea raporturilor internaționale de pe făgașul confruntării pe calea destinderii, dezarmării și colaborării reciproc avantajoase. Ofensiva pașnică în politica externă, în condițiile ameliorării imaginii țării noastre pe plan internațional, ne permite să slăbim considerabil pozițiile celor mai agresive cercuri militariste din țările N.A.T.O. Acestora le vine tot mai greu să contracareze propunerile pașnice ale U.R.S.S., ale țărilor Tratatului de la Varșovia.

Ca urmare se activizează mecanismul negocierilor în problemele majore ale dezarmării. Este perfect realistă perspectiva reducerii cu 50 la sută a arsenalelor

Digitized by Google

nucleare american și sovietic. S-au ameliorat sensibil posibilitățile realizării unui acord, în cadrul negocierilor de la Viena, privind forțele armate și armamentele clasice. S-au făcut pași serioși înainte spre soluționarea unei probleme atît de acute cum este lichidarea armelor chimice. În ce privește politica europeană, s-au creat premisele cele mai favorabile din întreaga perioadă postbelică pentru dezvoltarea colaborării pe plan economic și ecologic, a conlucrării în sferele umanitară și informațională. Pe măsura adîncirii procesului inaugurat la Helsinki, în Occident capătă o recunoaștere tot mai largă ideea casei comune europene. Toate acestea, după convingerea noastră profundă, corespund intereselor și cerințelor fundamentale ale popoarelor europene, ale tuturor popoarelor lumii.

Orientarea prioritară a politicii externe a P.C.U.S. și a statului nostru au constituit-o și o constituie raporturile cu țările socialiste. Lumea socialismului traversează în prezent o perioadă de mari transformări, care afectează numeroase țări, vizează laturi esențiale ale vieții, inclusiv baza economică a societății, principiile alcătuirii și funcționării structurilor puterii de stat. Sîntem martorii unor ample și diverse căutări de căi urmărind perfecționarea și înnoirea socialismului, căutări care oglindesc specificul fiecărei țări, particularitățile trecutului ei istoric. Practica restructurării, a înnoirii,ca orice proces creator, dezvăluie o mare bogăție de variante. Cu toate deosebirile dintre ele, la baza acestor căutări stau necesitatea imperioasă de a se renunța la dogmele și stereotipurile perimate, aspirația de a înlătura decalajul dintre sistemul de valori proclamat de socialism și transpunerea lui în viață, de fapt, de a orienta economia și sfera socială spre om.

Aceste transformări se desfășoară nu fără dificultăți, uneori în chip dramatic. În marele ansamblu de probleme ce apar în legătură cu dezvoltarea actuală a țărilor socialiste, cu căutările ce au loc în aceste state, există una care ni se pare esențială. Unde este limita dintre înnoirea socialismului și menținerea lui ca atare? Cu alte cuvinte, este vorba de caracteristicile esențiale ale orînduirii noastre. Avem, aici, o bază de plecare — cuceririle socialiste, valorile și idealurile noastre socialiste.

P.C.U.S. pornește de la convingerea că, în condițiile actuale, vor dobîndi o însemnătate tot mai mare atît colaborarea dintre partide, cît și raporturile interstatale dintre țările noastre. Temelia sigură a unei asemenea evoluții o constituie comunitatea obiectivă de interese a popoarelor din lumea socialistă, angajamentele luate ca aliați și principiile autenticei egalități în drepturi, ale respectării libertății de opțiune și răspunderii reciproce. Totodată, în condițiile în care căile de înaintare a țărilor noastre s-au diversificat în mod semnificativ, o însemnătate deosebită dobîndește luarea în considerare a specificului dezvoltării fiecăreia dintre ele. Noi sîntem departe de intenția de a da cuiva rețete privind soluționarea unor probleme interne, de a împinge pe cineva într-o anumită direcție, fără a mai vorbi de ambiția de a ne erija în arbitri infailibili în rezolvarea unor diferende și discuții ce apar uneori între unele dintre țările noastre. Așa cum am subliniat în repetate rînduri, P.C.U.S. nu insistă în nici un fel asupra universalității restructurării noastre și, desigur, nu are nici cea mai mică intenție de a o „exporta".

Trebuie să privim fără prejudecăți procesele ce se desfășoară în țările noastre, să intensificăm schimbul autentic de experiență, de opinii. „Alegerea formelor de dezvoltare constituie un drept suveran al fiecărui popor — sublinia M.S. Gorbaciov la festivitățile cu prilejul împlinirii a 40 de ani de la proclamarea R. D. Germane. Dar cu cît aceste forme sînt mai diverse și mai originale cu atît mai mult crește necesitatea schimbului de experiență, a dezbaterii unor probleme teoretice și practice. Și, desigur, a acțiunilor comune". După opinia noastră, în perioada actuală, crucială, de dezvoltare a țărilor socialiste, pentru noi toți este extrem de important să menținem solidaritatea tovărășească și înțelegerea reciprocă. Esențial este ca deosebirile firești în aprecierea și abordarea unor probleme să nu se situeze deasupra politicii, să nu devină o sursă de deteriorare a relațiilor. Și, desigur, discuțiile nu trebuie să aibă repercusiuni negative asupra raporturilor dintre partide și state. Avem puternice legături bilaterale între partide, există contacte strînse între cercetătorii din sfera științelor sociale, între instituțiile ideologice de partid, într-un cuvînt dispunem de o amplă infrastructură de comunicare, care se extinde continuu și pe care, credem, o putem folosi pentru elucidarea abordărilor fiecăruia, pentru discuții și dezbateri.

Folosind acest prilej de a mă adresa cititorului român, aș dori să subliniez că noi considerăm prietenia și colaborarea dintre Uniunea Sovietică și România drept o cucerire majoră a partidelor și popoarelor noastre. Rădăcinile bunei vecinătăți dintre țările noastre se află în adîncul veacurilor, dar aceasta a dobîndit un caracter deosebit mai cu seamă în perioada postbelică. În cei peste 40 de ani care au trecut de la sfîrșitul războiului — așa cum sublinia M. S. Gorbaciov —„temelia colaborării sovieto-române s-a consolidat, legăturile economice și culturale s-au transformat din pîrîiașe subțiri într-un fluviu cu ape bogate, iar simțămintele reciproce de prietenie, nutrite la început de un număr redus de oameni, au cuprins inimile a milioane de cetățeni sovietici și români.

Într-adevăr, în prezent, raporturile sovieto-române înseamnă și schimburile de mărfuri însumînd multe miliarde de ruble, care asigură necesități vitale ale economiei și sferei sociale din ambele țări, și eforturile comune ale muncitorilor și specialiștilor români și sovietici în construirea unor mari obiective economice, și schimbul de valori spirituale, a căror însemnătate pentru mai buna înțelegere reciprocă, pentru respectul reciproc între cele două popoare este inestimabilă, și comunicarea vie dintre oameni în cadrul călătoriilor turistice, al activității asociațiilor de prietenie, al legăturilor dintre raioanele, orașele, regiunile și județele înfrățite din Uniunea Sovietică și România.

Temelia colaborării multilaterale sovieto-române o constituie legăturile dintre P.C.U.S. și P.C.R. În ultimii ani, ele au crescut în amploare, conținutul lor s-a îmbogățit. Noi considerăm că avem sarcina să înlăturăm sedimentele oricărui formalism din cadrul relațiilor noastre, să valorificăm eficient posibilitățile pe care le oferă consultările dintre activiștii P.C.U.S. și P.C.R., desfășurate pe bază de plan. Un loc aparte în adîncirea colaborării sovieto-române revine legăturilor pe plan local dintre comitetele de partid, organele sovietice și de stat, organizațiile obștești. Atrăgînd în orbita lor un număr mare de oameni (în ultimii ani, volumul acestor relații a crescut cu aproape 20 la sută, antrenînd peste 3,5 mii persoane), aceste relații au un rol uriaș în apropierea dintre popoarele noastre, în întărirea sentimentelor de prietenie, a înțelegerii reciproce.

Planul de colaborare ideologică dintre P.C.U.S. și P.C.R. pentru perioada 1989—1990, semnat la începutul acestui an, deschide ample perspective de conlucrare în domeniile culturii, științelor sociale, mijloacelor de informare în masă. Posibilitățile existente în această sferă nu sînt încă folosite pe deplin, mai avem rezerve pentru valorificarea lor.

O componentă majoră a complexului de relații sovieto-române o constituie colaborarea economică. Ponderea Uniunii Sovietice în comerțul exterior al României reprezintă circa o treime. Uniunea Sovietică este principala piață de desfacere pentru industria prelucrătoare românească. Pe seama livrărilor din R.S.R. se acoperă în bună măsură necesitățile noastre de import în ce privește utilajul petrolier, navele, vagoanele de cale ferată, mărfurile de larg consum. La rîndul ei, U.R.S.S. asigură circa 1/4 din necesitățile de import ale României în ce privește petrolul, circa jumătate din cele de minereu de fier și bumbac. Un rol important în aprovizionarea cu energie a R.S.R. revine marilor livrări de gaze naturale și energie electrică din U.R.S.S. Perspectivele conlucrării economice sovieto-române sînt legate în modul cel mai strîns de dezvoltarea colaborării în producție, inclusiv a formelor noi ale acesteia, de unirea resurselor materiale și intelectuale ale celor două țări pentru accelerarea progresului tehnico-științific, pentru sporirea eficienței producției sociale. Numai astfel vom putea da un nou impuls legăturilor noastre economice, amplificînd contribuția lor la dezvoltarea social-economică a ambelor țări.

Țările socialiste trec, în prezent, la o nouă calitate în conlucrarea lor — la unitatea în diversitate, o unitate bazată pe recunoașterea atît a marilor valori comune, care determină coeziunea noastră, cît și a diversității reale a experienței și intereselor. Noi toți sîntem legați prin ceva esențial, și anume prin faptul că sîntem profund interesați în succesul construcției socialiste, în prosperitatea fiecăruia dintre popoarele noastre, așadar în triumful socialismului mondial.

Prin voința istoriei, Octombrie 1917 a rămas înscris pentru totdeauna cu litere de aur în istoria civilizației umane. Cu cît ne îndepărtăm mai mult de acest eveniment, cu atît apare mai limpede, folosind cuvintele lui Lenin, „importanța revoluției proletare din Rusia, cu atît mai profund gîndim asupra experienței practice a muncii noastre, în ansamblu". Marcînd cea de-a 72-a aniversare a Marelui Octombrie, aducem prinosul nostru de respect și recunoștință sutelor și miilor de revoluționari, care, ignorînd privațiunile și primejdia, s-au ridicat la asaltul lumii vechi. Cu simțăminte deosebite întîmpină această sărbătoare comuniștii sovietici. Restructurarea, noua gîndire politică, politica externă activă a Uniunii Sovietice determină un interes constant în întreaga lume. Și acest lucru este cea mai certă confirmare a justeței politicii noastre, care își are sorgintea în transformările revoluționare ale lui Octombrie.

Digitized by Google

ASIGURAREA AUTOTURISMELOR

Pentru riscurile cu care este confruntat omul de la volan este necesar să se creeze şi mijloace eficiente de acoperire a urmărilor acestora. Unul din aceste mijloace, care totdeauna trebuie să existe înaintea neprevăzutului, este şi asigurarea.

Pentru ca proprietarii de autoturisme să poată primi despăgubiri de asigurare pentru pagubele la propriul autoturism, care nu sînt acoperite prin asigurarea de răspundere civilă auto, este necesar să încheie la ADAS o **asigurare facultativă pentru avarii auto (casco),** în baza căreia se acordă protecţie în următoarele cazuri:

a) Autoturismul a fost avariat datorită faptului că în timpul circulaţiei s-a lovit:

— cu un alt autovehicul sau cu orice alt fel de vehicul;

— de orice corpuri mobile şi imobile aflate în afara autoturismului asigurat.

b) Autoturismul a fost avariat ca urmare a faptului că în timpul circulaţiei a derapat, s-a răsturnat etc., inclusiv ca urmare a defectării unor piese ale acestuia.

c) Autoturismul aflat în circulaţie sau în staţionare a fost avariat de un autovehicul neidentificat.

d) Autoturismul aflat în circulaţie sau în staţionare a fost avariat ca urmare a lovirii fie de vehicule necuprinse în asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto, fie de pietoni, ori prin căderea pe autoturism a unor corpuri.

e) Autoturismul a fost avariat ca urmare a:

— incendierii lui ori a clădirii în care se afla garat;

— exploziei, urmată sau neurmată de incendiu, inclusiv exploziei rezervorului de carburanţi sau a celui de aer comprimat;

— trăsnetului — urmat sau neurmat de incendiu;

— altor calamităţi naturale care pot produce pagube direct autoturismului sau indirect prin dărîmarea acoperişului unei construcţii pe acel autoturism etc.

f) Alte cazuri cuprinse în asigurare.

În asigurarea facultativă a autoturismelor pentru avarii auto (casco) se includ şi:

— cheltuielile de transport al autoturismului la atelierul de reparaţii cel mai apropiat de locul accidentului, care poate face reparaţia sau la locul cel mai apropiat de adăpostire a autoturismului, dacă acesta nu poate fi deplasat prin forţă proprie;

— avariile autoturismului prilejuite de măsurile luate în timpul producerii evenimentului asigurat, pentru salvarea autoturismului sau a construcţiei în care se afla acesta, precum şi cheltuielile făcute în vederea limitării pagubelor, dacă acestea au fost necesare în urma unor avarii produse de cauze cuprinse în asigurare.

Asiguraţii mai au şi următoarele drepturi:

— să plătească primele anuale de asigurare diferenţiat în funcţie de faptul că asigurarea se încheie sau se reînnoieşte direct la unitatea ADAS, precum şi de vechimea neîntreruptă în asigurare, dacă pentru anii anteriori nu s-au primit ori nu se datorează despăgubiri în baza contractelor încheiate;

— să repare la ateliere autoturismele asigurate, fără obligaţia unor plăţi prealabile către acestea, întrucît contravaloarea devizului de reparaţie se achită de ADAS direct atelierului respectiv.

Asigurarea pentru avarii auto (casco) este cea mai completă asigurare pentru automobilişti.

Prezentînd unele din situaţiile ce pot surveni, precum şi condiţiile în care se încheie asigurarea facultativă pentru avarii auto (casco), se precizează că această asigurare este necesară oricărui deţinător de autoturism, chiar şi în condiţiile existenţei asigurării prin efectul legii de răspundere civilă auto.

Dacă există contractată asigurarea facultativă pentru avarii auto (casco), se poate contracta, suplimentar, **asigurarea pentru pagubele produse autoturismului condus de altă persoană decît asiguratul sau rude ale acestuia,** plătindu-se 25% din prima prevăzută la asigurarea pentru avarii auto (casco).

Pentru a satisface cele mai variate cerinţe de acoperire prin asigurare a situaţiilor neprevăzute ce se pot produce în timpul în care se utilizează autoturismele, precum şi pentru acoperirea numai a unor categorii de pagube, cu plata corespunzătoare a primelor de asigurare, deţinătorii de autoturisme pot încheia şi alte feluri de asigurări auto:

— **Asigurarea autoturismelor numai pentru pagubele produse ca urmare a accidentelor de circulaţie,** la care prima de asigurare reprezintă 80% din suma prevăzută la asigurarea pentru avarii auto (casco).

— **Asigurarea de accidente a conducătorilor de autoturisme şi a altor persoane aflate în autoturisme,** care se încheie independent de faptul dacă a fost sau nu încheiată o asigurare pentru avarii auto (casco) şi acoperă, în limita numărului de locuri admis la transport, consecinţele accidentelor întîmplate persoanelor aflate în autoturisme.

Primele la această asigurare se stabilesc în raport de nivelul sumelor asigurate pentru fiecare persoană.

•

Pentru orice informaţii în legătură cu asigurările, vă puteţi adresa sucursalelor ADAS, punctelor operative de lucru sau inspectorilor ADAS.

Adresa redacţiei: Bucureşti, Piaţa Scînteii nr. 1.
Telefoanele centralei: 17 60 10, 17 60 20, 18 20 30.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — Sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10376 prsfir Bucureşti, Calea Griviţei nr. 64-66.

Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

INDEX 42 204

Administraţia: Editura „Scînteia"

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

Digitized by Google

RECEIVED
ON EXCH.

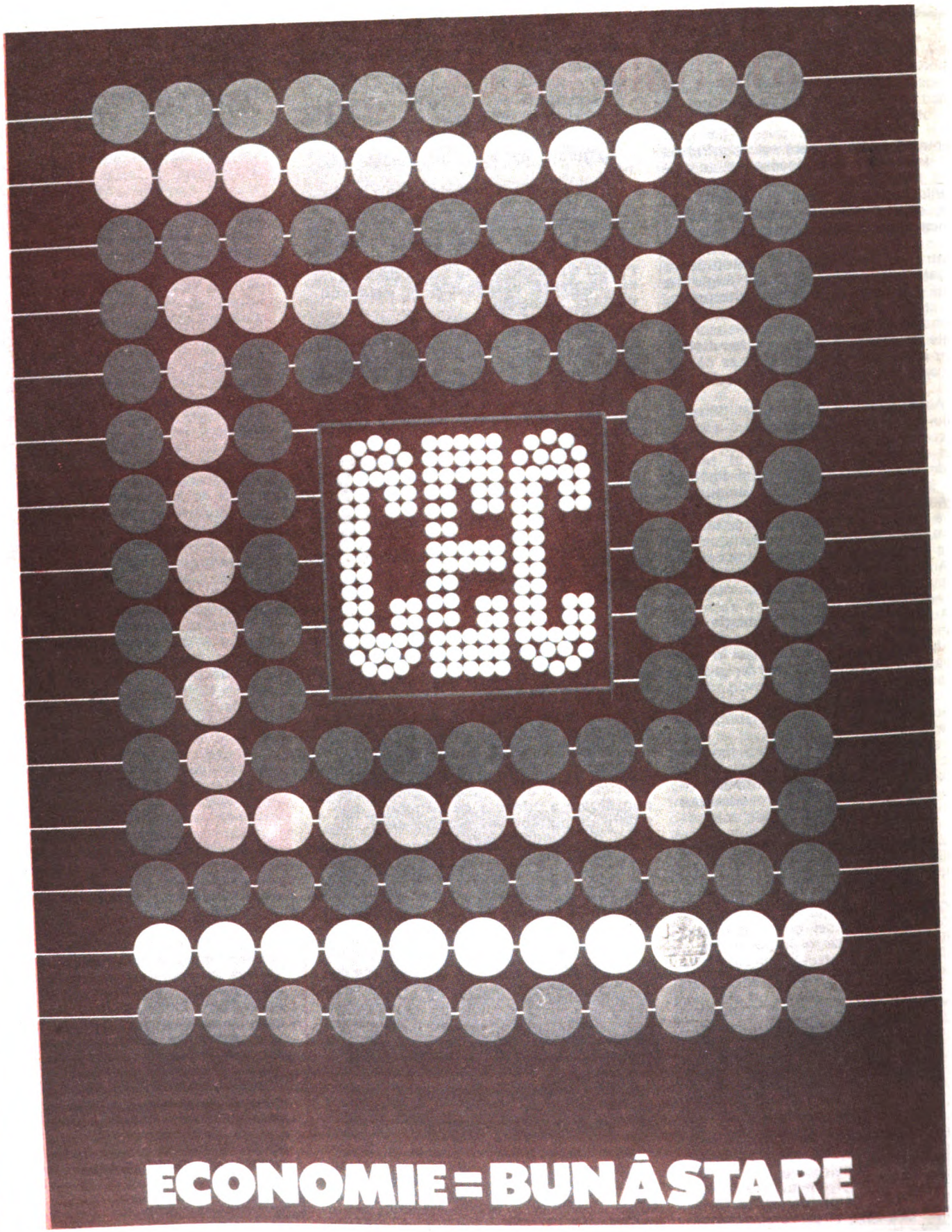

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

CX 001 774 421

HECKMAN
BINDERY INC.
NOV 90
N. MANCHESTER,
INDIANA 46962

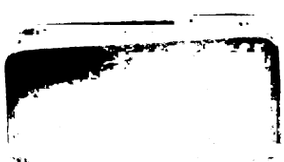

Digitized by Google

Digitized by Google